Notes du mont Royal
WWW.NOTESDUMONTROYAL.COM

Cette œuvre est hébergée sur «*Notes du mont Royal*» dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

ΗΣΙΟΔΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ
τὰ σῳζόμενα.

HESIODI ASCRAEI
quæ extant,

Cum Græcis SCHOLIIS,
Procli, Moschopuli, Tzetzæ, in Ἔργα καὶ Ἡμέρας:
Io. Diaconi & incerti in reliqua.

Accessit liber singularis, in quo doctrina Ἔργων καὶ Ἡμερῶν, *eiusque institutum, contra opinionem, quæ obtinuit, ostenditur;*

ITEM Notæ, emendationes, obseruationes, & Index copiosissimus in Hesiodum eiusque Interpretes;

Opera & studio
DANIELIS HEINSII.

EX OFFICINA PLANTINIANA
RAPHELENGII.
M. D. CIII.

Clarissimo consultissimoque viro D. Gerardo Tuningio observantiæ ergo & amoris ∗∗ Daniel Heinsius.

Illustrißimis, Nobilißimis, Præpotentibus ac Magnificis Dominis,

DOMINIS

ORDINIBVS CONFOEDERATARVM PROVINCIARVM GENERALIBVS.

Illustrissimi Viri,

HESIODVM, humanæ ſapientiæ cum Homero primum parentem, cuius reliqui Philoſophi, ne ipſo quidem Ariſtotele excepto, interpretes fuerunt; Heſiodum, inquam, qui ante Thalem, Solonem, Pittacum, Socratem, Platonem, tot denique illuſtres Philoſophorum familias, a quibus ſemen illud diuinæ ſapientiæ in nos deriuatum eſt, de vita, de moribus, de Deo, de natura, de aſtris, de vniuerſo egit, a Græcis interpretibus, quotquot haberi potuerunt, illuſtratum vobis offero. In ijs ipſis magnum illum Proclum Platonicum, qui a præceptore ſuo ſucceſſor appellatus eſt; quo videlicet in hoc ipſo homine habeamus, quod ſiniſtris huius æui ingenijs

 oppo-

opponamus: quorum iudicio tantum temporis sapientiæ studio detrahitur, quantum poëtarum lectioni impenditur. At enimuero, aut ego fallor, aut æquius iam olim a Platonicis pronuntiatum fuit, qui eum Homeri & Hesiodi institutum cum Aristotele & Platone contulissent, tandem conclusere; nomine quidem & harmonia a Philosophia differre hanc facultatem: re ipsa eas distinguere hominis insani esse, & qui principijs natura notis careret: Pythagoram itaque (nam & hoc obseruant) eandem Deam, quæ Calliope ab Homero dicitur, Philosophiam appellasse. Porro cum rerum cognitio animo percipiatur: ad eam autem accessus non omnibus pateat; omnium tamen ea scire intersit, quorum actio tempore posterior, re atque vsu prior est: Ibi sapientes mimi poëtæ, qui omnia ad actionem referunt, in animo suo choragium instituerunt, primique ea quæ sensuum obiecta sunt, in oculos incurrere voluerunt: atque ita rudem ignarumque populum viâ quadam familiari eo deduxerunt, quo vltimus vix progreditur sapientiæ finis. Itaque non Thales simul & Anaxago-

xago-

xagoras, vt ingenue fatetur Aristoteles, si cognitionem τῶν καθ᾽ ἕκαστα respicias, quæ in actione consistit, tantum profecerant, quantum Vlysses Homericus aut Nestor: nam neque mille Syllogismis Troiam expugnasset Chrysippus: neque Rempublicam vllam præterquam in aëre constituit Plato: quia nuda plerumque scientia ad τὸ σχολαστικὸν inclinat, quod vmbratile & inutile a Politicis appellatur. Hanc postea laudem inter se partiti sunt philosophi & historici, melius facturi, si præceptores suos agnouissent: vnus enim Homerus & Herodotum constituit & Platonem. Hesiodus noster cum in vtili & præclaro argumento verse-tur in eo opere, quo fratrem ad virtutem, vtpote hominem improbum, ad laborem, vtpote ignauum, adhortatur, in priuato tamen lare minime se continuit: sed tanquam in theatro orbis Actionem quandam repræsentat, e qua Platonici suam monarchiam, & τὸ ἡγεμονικὸν, infinitaque alia fabricarunt. Duo in hoc vniuerso regna constituit, Deorum alterum, purum, innoxium, pium: sub quo homines sine labore, sine molestia, sine arte, sola Deorum cura edu-

caban-

cabantur: quorum tanta erat simplicitas, vt nihil appeterent; tanta felicitas, vt nihil desiderarent. Alterum fortunæ, noxium, improbum, scelestum, quod non sine molestia, fatigatione, arte, propria industria se tuetur, in quo versamur hodie. Hanc doctrinam, quam tot postea coloribus depinxerunt Platonici, vt in scena sua repræsentet Hesiodus, personis vtitur, Ioue, Prometheo, Epimetheo, Pandora, & alijs: quæ singulæ νοητοὶ sunt, & animi obiecta. Prometheus, humana nimirum prudentia, Iouem decipit; ignem surripit, quem vitæ humanæ largitur. Actum habetis primum. Iupiter Pandoram fabricat. Hanc Pandoram miro habitu in scenam producit. Virginem pulcherrimam, temerariam, mollem, impudentem, lasciuam, cui artem Minerua, elegantiam Venus, fraudem largitur Mercurius: singuli denique Deorum dona sua conferunt. Hic Actus alter sit. Pandora ita adornata ad Epimetheum mittitur, qui feram in homine pœnitentiam designat. Actum videtis tertium. Epimetheus immemor sui, immemor monitorum Promethei, virginem suauissimam, sed

præsens

præsens detrimentum, admittit. Hic Actus penultimus est. Pandora vas suum, quod furtim sub axillis occultabat, reserat: ex eo morbi, dolores, curæ, personæ tristissimæ emergunt: atque ita Tragœdiam absoluunt. Hic ipsa est Catastrophe: post quam nihil præter plausum expectamus. Hæc fabula non Byzantij mehercule aut Syracusis, sed in vniuerso proponitur: Spectatores sunt non Athenienses, aut Megarenses, sed omnes homines. Habetis Drama non Atrei, aut Thyestæ, non Oedipi, sed vitæ humanæ. Ita in toto poëta nihil desiderari potest, qui ne quidem in parte quid reliquum fecit. Nondum nimirum simplicitas diuina argumentorum consumpta erat: nondum Sophistæ ex Cilicia & Thracia delicias fecerant. Cogitate in hoc Theatro publico, in quo vita humana repræsentatur, sedere vos, Illustres viri, tanquam ἀγωνοθέτας maximos, a quibus aut poëtis aut philosophis præmium deferendum sit. Citius Epicuri atomi diuidentur, Heracliti ignis extinguetur, Thaletis aqua arescet, Anaximenis spiritus euanescet, Empedoclis discordia conciliabitur, Diogenis dolium dissipa-

dissipabitur; quam vt tantum efficiant, q. Hunc itaque scriptorem cum interpretibus quotquot ad nos peruenerunt, Illustrissimi viri, emendatum, illustratum, suppletum vobis defero. Cum enim publice in Illustri vestra Academia vtriusque linguæ poëtas interpreter, minus dignitati vestræ nihil offerre debui: maius non potui, ne si primum philosophorum vobis obtulissem.

Ill. Mag. V. Cliens

DANIEL HEINSIVS.

IN

IN HESIODVM PROLEGOMENA,

in quibus poëtæ character a Grammaticorum calumnijs vindicatur.

NIHIL *ex antiquâ Græcorum simplicitate iniuria temporum, crudelissima magnorum ingeniorum nouerca, nobis reliquum fecit; præterquam Hesiodi pauca, & Homeri non ita multa. Cætera nanque non per se, sed pro ætatum temporumque ratione, quo a diuersis ea conscripta sunt, elegantia esse iudicamus. In Homero vero & Hesiodo illibata illa sermonis norma, dictionum natiua genuinaque simplicitas, purum, æquale, & virtute sua elucens orationis filum, nullis aliunde ascititijs rerum verborumque ornamentis adumbratum, æternam posteritati æmulandi affectandique occasionem, scribendique materiam reliquit. Tantum autem enimuero nos inter πρωτότυπον hoc & ἀντίτυπον eius interesse putamus, quantum inter fontem verum, qui limpidâ & ebulliente leniter aquarum scaturigine viatorem ab itinere declinantem reficit, fouetque; & elegantissimam aliquam maximeque admirabilem Parrhasij aut Apellis tabulam, quæ fontem artificiosissime accuratissimeque cum repræsentet, non habet tamen. Quid igitur? non artem in reliquis desideramus, non ingenium, non summa omnia, sed Naturam: quæ in diuinis hisce viris, quod sine admiratione recordari non possum, & inchoauit idem & perfecit, ideamque nobis perfectissimam virtutis, animo contemplandam reliquit. Nec me fallit tamen, quam fastidiosa hæc Hesiodi præsertim simplicitas arrogantibus aliquot & delicatulis hominibus esse soleat, qui cum de poëtice bene iudicare videntur, de lingua & idiomate pessime sentiunt. Eo enim deuentum est, vt ad amussim Romanarum, si dijs placet, elegantiarum Græci exigantur: quod contra fieri oportebat, cum tantum inter rationem scribendi vtrorumque, quantum inter linguam intersit. Quid vero Maro? nonne toties a ratione Græcorum, quoties ab Homero recedit? nec sine dissimilitudine, similem cum Græco illo laudem inuenire potuit. Et putamus nos,*

fremant

fremant licet Grammaticorum subsellia, putamus nos, inquam, Virgilium potuisse omnia, præterquam ea quæ potuit Homerus. Nec in eo sumus vt præferamus alterum, ὅπως ἄμοιροι τὸ φιλαίτιον τῶν τε περὶ ἡμῶν, καὶ τῶν νῦν περὶ ταῦτα ὄντων. Sed inter scribendi modum vtriusque multum interesse putamus, inter laudem nihil. Quod quidem sæpenumero a prudentissimo hominum Marone extorsit patrij sermonis egestas: sæpius tumor & insolentia, &, vt verbo dicamus, τὸ ἀνόμοιον: quod fateri necesse habuit, quotiescunque ab altero eorum, vel ab vtroque defectus est: quod nec ipsum tam ignorasse, quam ipsius iudices existimo.. Cui addo, vix tantum arbitrari me inter elegiam Philetæ aut Callimachi, siquidem extarent accuratissimi & elaboratissimi illius poëtæ amores, & Nasonem nostrum interfuturum, quantum inter poëtas principes. Cum enim multa sint quæ supra omnes præcipue homines commendent Homerum; maximum id tamen ego in eo monstro arbitror, ὑποτυπώσεις rerum, singularemque ac viuidam omnium quæ in natura sunt delineationem, cum exquisita verborum accommodataque ad singula ἐνεργεία: vt non mirum sit antiqua ætate non vnum fuisse, qui solum Græce locutum esse Homerum, integris ea de re monumentis voluminibusque probarit. Sed nequaquam in eo sunt omnia; sed profecto existimamus nos, summos hac ætate viros nusquam de elegantia Homerica tam malè sensisse, quam de simplicitate: in quo nequaquam cum Marone conferri potest; cederet enim nisi Homerus esset, id est, homo Græcus. Solum id igitur in Homero & Hesiodo admirantur nos, quod culpant plerique. Cum enim poësis & hæc ars nostra, sit diuina quædam rerum verborumque, ad exprimendas res in toto hoc vniuerso obuias, accommodata congeries; ipsa autem natura non minorem sæpe ex minoribus simplicissimisque rebus admirationem, quam ex maioribus concitet: quoniam ad rei totius consummationem minora nisi adsint, maiora perfecta esse non poterunt; videbit quoque non iniquus iudex, duo, a natura minime diuersa, proponi poëtæ: quorum neutro cum destituantur Græci, altero Romani superant, altero superantur. Magnam sibi itaque a rerum Natura molem impositam vidit diuinus Maro, quod in illa gente, in illa Republica, in illo terrarum domicilio natus esset, in quo Fabricij & Camilli, qui omnes frugalitate & temperantia,

perantia, castàque parsimonia, & se cum humana natura, & imperium cum terrarum orbe æquarunt: id igitur in scriptis propositum habuit ille, quod in vita illi: & a Græcis omnia transferre maluit, quam quicquam desumere: cumque ex diuersis in penum suam diuersa referret, id nobis reliquit, quod & mole minus singulis, & laude par esset omnibus. Sed vt exemplis vtamur non aliunde petitis, Agriculturæ præcepta Hesiodus dedit, quam in his quoque libris ex parte tangit: dedit & Maro. Quid porro toto hoc scribendi genere difficilius? existimamus enim nulla alia ratione famam existimationemque suam decoquere Maronem potuisse, quam si hic Hesiodum, cuius se verbo imitatorem profitetur, re exprimere voluisset. Absit propterea vt quicquam Ascræo nostro detractum eàmus; nec melius id si præstitutum a Marone esset, esset tamen aliter. Græcari enim in Romanis nugari est: non vitio autoris aut linguæ, sed dissimilitudine vtriusque. Quod vt intelligant aliquando ij, qui ex fastuoso gentis togatæ orationis filo, palliatorum nostrorum simplicitatem metiuntur, serio optamus. Habeant sane venustates suas illi Romuli nepotes, dummodo ne se patres eorum profiteantur, quorum filij sunt, nec eos doceant, a quibus didicerunt. Quod vt obseruent aliquando scioli quidam velimus, præsertim cum semidocti, nec in altera linguarum nimis versati, eodem tempore ad ferendum de vtraque iudicium accedunt. Tantum porro Hesiodo nostro cum Homero commune est, tam ad splendidum illud & æquale nitidumque genus magni illius Δαίμονος accedit ille, vt præterquam quod vbique assurgit pro ratione instituti sui Homerus; Hesiodus nusquam, eundem fuisse non inerudite aures censere possent. De Scuto enim cum loquar, aliter iudicabo. Vt enim illa quæ a Grammaticis συνεμπτώσεις dicuntur prætermittam, eadem in vtroque vis, eadem puritas, eodem modo vterque sine affectatione, supra omnem hominum affectationem est, vt non immerito credula antiquitas, cum Homero quod opponeret, in rerum Naturâ non haberet, solum cum eo Hesiodum commiserit: atque ita quidem, vt victoriam cum extemporali quodam ingenij feruore & eminentia reportasse putarit. Nota enim sunt quæ de vtroque a Græcis vulgata sunt. Sed ad Hesiodum nostrum vt veniamus, ac de operibus ipsius quæ habemus nonnihil dicamus,

camus, cum reliqua præsertim quæ ad ipsum referuntur, ab alijs partim diligenter, partim a nobis suo loco recensentur. Ac primum si in ordinem omnia cogenda nobis sint, Theogoniam ordine primam, cum Proclo, non etiam elegantia facile existimamus; si non alio, argumenti saltem nomine, quod salebrosum alias, numerorum venustatem detractat: quodque potissima eius pars in nominibus proprijs tota est. Nec vero Fabij iudicium, nisi in hac Operum Hesiodi parte admittimus. Primam ordine putamus, contra ac vulgus existimat, quod ei non tam suum prooemium præfixerit poëta, quam omnium suorum: nec tam in eo cur de Generatione Deorum scribere aggressus sit rationem reddit, quam qua ratione poëta factus sit; nec tam specialiter de instituto suo præfatur, quam de Rhapsodia: quod quidem consilium in Musas declinat ille, quibus tam vicinus fuit, vt eundem cum illis montem Bœotorum Helicona dum pasceret, habitarit: vt & hic prærogatiuam poëtæ nostri agnoscas, qui domi habuit, quod foris nemo. Scriptum hoc Hesiodi non esse sunt qui persuasum habuerint; quod certissimum esse, etiam periculo nostro asseuerare ausimus. Non quod Aristotelis, Platonis, omnium denique antiquorum opinioni me opponam: Sed quod aliud esse sciam, ex opinione vulgari, scriptum aliquod adducere, quam dedita opera εἰς τινὰ ἀναφέρειν. Omnium qui de Hesiodi scriptis sibi iudicium vindicarunt olim antiquissimi Bœoti sunt, quos vbique secutus est Pausanias, qui quoties Operis huius mentio incidit, vel dissimulato nomine adducit, vel dubitare se de autore eius, vel Hesiodo vix posse se asscribere abunde testatur. Idem tamen vir maximus infeliciter caussam suam prodidit, ignarus tamen nesciusque, vbi in Bœotos inuehitur, quod perperam poëtæ nostri effigiem cum cithara in genibus colerent. Et certe pace antiquitatis cum Græco illo homine, nisi vetaret & eruditio ipsius, & ea qua præ reliquis apud nos pollet autoritate, ita ageremus. Ac principio, ne quid vlla ex parte iniqui simus, & ab homine optime de nobis merito temere dissentiamus, suo sibi eum iugulabimus gladio, quod dici consueuit. Quæram quo potissimum adductus argumento, errare eos existimet. Respondebit: quia Rhapsodus est, & diuersa esse scimus ἐπὶ ῥάβδῳ ἢ ἐπὶ κιθάρᾳ ᾄδειν. Hesiodum vnde Rhapsodũ fuisse arbitretur, si quærere instemus, respondebit, ὅτι ἐκ τῶν ἐπῶν δῆλός ἐστι, ac

ipsius

ipsius poëtæ testimonio vtetur. Vnum ex omnibus Hesiodi scriptis locum pro se adducet, qui e Theogonia petitus est,

Καί μοι σκῆπτρον ἔδον, δάφνης ἐριθηλέος ὄζον.

Quæ verba ita de Rhapsodorum more intelligenda esse, eo amplius monemus, quod Græcorum interpretem neminem eius loci sensum proposuisse sciamus, ne Iohannem quidem Tzetzen, Græculorum ambitiosissimum, & gloriosum maxime. Quare nolim Gregorium Gyraldum, accuratum alias & infinitæ lectionis virum, ad hunc Hesiodi locum, in vita poëtæ, quæ de crepitu lauri obseruauit congessisse: nec enim ea ad rem magis, quam quæ ab alijs vetustioribus ibi notata sunt. Ex quo sequitur primo, partes suas deseruisse Pausaniam, qui Hesiodi Theogoniam contra Bœotos adduxit, quam & ipse et Bœoti poëtæ non asscribebant: deinde minime assecutum esse rationem eorum Hesiodo qui sola Ἔργα asscribebant, cum cithara eum colebant: quod Rhapsodũ esse negarent. Omnia autem τὰ διδασκαλικὰ et ὑφηγητικὰ ante inuentionem scholiorũ ad citharam canebantur, vt ex Comico et eius vetustissimis interpretib. ex Athenæo, et alijs cognoscimus. Quod manifestius, negamus nos, Ἔργα Hesiodi ἐπὶ ῥάβδῳ δάφνης cani solere; quod vel ex vno Plutarcho, homine Bœoto, si necesse esset, probaremus, qui in Symposiacis suis diserte opponit τοὺς τὴν Ὁμήρου Ἰλιάδα ἐπὶ ῥάβδῳ, καὶ τὰ Ἡσιόδου Ἔργα ἐπὶ λύρᾳ ᾄδοντας. De reliquis Hesiodi non negamus. Atque hoc nobis nomine magis semper de libri illius autore dubitandũ videtur: quod magis Grammatici alicuius, tam manifeste τὸ τῶν ῥαψῳδούντων ἔθος tangere, videtur, quam poëtæ antiquissimi. Nam quod Grammatici docent solius Homeri versus cum lauri ramo recitari solere, tam credo, quam quod alij, solius Æschyli Tragœdias ad myrti virgam cantatas fuisse obseruant. Græcis enim, ac Grammaticis præsertim, quatenus fides habenda sit, iam olim didicimus, qui modo speciosum aliquid & inauditum afferre possint, de vero nihil laborant. Qui sæpe ex nutu aliquo Homerico ritum fingunt; quod vtinam qui Criticos se hodie dicunt nescirent. Sed nihil hodie tam vanum, tam ineptum, tam ridiculum fit, quin exemplum eius apud Græcos habeamus: ne rixæ quidem & conuicia περὶ ὄνου σκιᾶς. Ad Ἀσπίδα quod attinet, partem eam quandam superstitem relictam nobis, ex opinione maximi viri Iohannis Aurati, in Nouis Lectionibus suis Gui-

lielmus Canterus probauit: de qua opinione nihil hoc quidem loco dicemus, quam speciosam nobis simulque veram videri: de Eoïs autem & Catalogis poëtæ nostri: de Clypeo item, quid sentiendum sit, suo loco explicamus. Nunc verò ad Ἔργα ipsa, de quibus nulla ætas, nullus Grammaticus, nisi insigniter impudens, nulla gens dubitauit, cum reliqua in dubium vocarentur, quemque legitimum, minimeque ὑποβολιμαῖον Hesiodi fœtum esse, ne ipsi accurati illi, vt sibi videbantur, Hesiodi Operum censores Bœotii, negare sustinuerunt: nec de toto quæstionem mouerunt, sed de parte tantum & exordio ad Musas, quod etiamnum hodie illi operi præfixum legitur: adeo vt si popularibus Hesiodi, quarum tabellas plumbeas, in quibus liber τῶν Ἔργων descriptus erat, vidit Pausanias, fidem habeamus, ἀπὸ τῆς τῶν ἐρίδων ἐξηγήσεως inchoandum sit. De quo exordio nihil dicemus, quod verò nunc habemus inepti hominis esse non inuiti admittimus: quod vel eo etiam nomine magis suspectum est: quod officiosi quidam homines reperti semper fuerunt, qui misericordia videlicet singulari adducti, occasionem aliquam ingenij ostentandi in ἀμφίλους veterum scriptis, offerri sibi gauisi sunt: quod præter alios vel maxime Hesiodo accidit. Fuit enim non vnus, teste Pausania, qui suos Hesiodi versibus intersereret. Quos quidem misericordes nos tantisper cucurbitas pinxisse, aut quidlibet potius egisse vellemus: eo enim factum est, vt infelici hoc æuo, in libris veterum habeamus innumera, ad quæ exploranda Rheno fluuio, aut Psyllo aliquo opus sit. Plutarchus certe in conuiuialibus suis quæstionibus Eratonem, qui ad lyram Ἔργα canebat, ab hoc versu initium fecisse commemorat:

Οὐκ ἄρα μοῦνον ἔην ἐρίδων γένος.

quod secuti in editione nos, maioribus id characteribus distinguendum curauimus. Stylus ceterum τῶν Ἔργων facilis, lenis, vniformis est, constans sibi, & reuera, vt Dorice loquar, τᾶς ἀρχαιοτάτας ἀοιδᾶν: quo minus a fuco suspectus esse potest. Veteris enim simplicitatis imago est: nam & ritus, & δεισιδαιμονίαι, & fabulæ, & allegoriæ, & παρεκβάσεις, & ἡ τῶν τρόπων καὶ σχημάτων ἀφέλεια, καὶ τὸ μηδὲν περιποιεῖσθαι, & licentia, & orationis laxitas, & sententiarum inaffectatæ frequentiæ, quæ, vt diligenter nos, cum ea prælegeremus, obseruare memini, Homeri ætate nulla ex parte inferiores videntur, & se partim vetu-

state

state tuentur: partim quia argumento poëtæ peculiari, & instituto, cuius non facile ratio constat cuiuis, mirum in modum respondeant: ita ut reuera scripta sint haec omnia περὶ [illegible]. Quæ cuncta in uno Hesiodo sine exemplo haberemus, per Homerum esset, ut recte Hermogenes vidit olim: qui si nobis infelicitate temporum præreptus esset, facile & Oppianum, & Musæum, qui dulcissimum illud & lacteum de amoribus Herus & Leandri poëmation reliquit, optime Græce loqui putaremus: qui duo cum tersissimi, cultissimi, atque adeo optimi poëtæ sint, pessimi interdum, aut saltem minus diligentes locutores sunt: quod de postremo magis dictum volo, qui priore tamen, multis fortasse partibus, elegantior. Nec facile credidi unquam sensisse incomparabiles viros de Musæo quæ scripserunt. Potuitne enim, ut Homeri temporibus æqualem aut superiorem eum existimarent, qui præter nomen vetustatis ne hilum habet? adeo ut ex molliculis illis Grammaticulis, aut dicendi magistellis, vel prima fronte fuisse nobis appareat, qui in umbra sua & puluere luxuriari, & veterum nomen induere, quam suum tueri maluerunt: qui ne tam felici quidem successu digni fuerunt. Talis est & Orpheus ille, cuius Argonautica habemus, quanquam hic vetustior illo, & qui ut minus comptus, sic ab homine versuto magis, obtrusus nobis videatur. Sed hæc quæ a nobis de his Hesiodi libris dicta sunt, si tueri cum dignitate velimus, primo omnium in nos impetum Magister Iohannes Tzetzes facturus est, qui ante annum propemodum millesimum, centesimum, septuagesimum sextum, tanta impudentia & animi petulantia in Proclum antiquissimum horum librorum interpretem debacchatus est, ut in eo prius omnia quam studium maledicendi desideremus, coniunctum cum fastu tali, qui & Græculum decebat, & Grammatistam, & pædagogum: in quo cum variarum linguarum, præter Græcam, & Hebrææ, & Syriacæ; rerum præterea, ut tradunt, occultarum non vulgaris esset scientia, doctiores eo illa ætate fuisse forsasse paucos ut concedo: ita nulla unquam arrogantiorem aut petulantiorem certo scio. Et tamen Procli, quamuis vel ex iis quæ in Platonem commentatus est, vel his ipsis, quæ in poëtam nostrum, vel quæ in Chrestomathia sua præstitit, cuius excerpta Patriarchæ Photio debemus, aliisque item, quæ ab aduersariis ipsius conseruata sunt,

ta sunt, quibus τὴν ἀϊδιότητα τοῦ κόσμου probare nititur, quæ doctissime refutauit Aristotelicus & Christianus Philoponus, vel in ijs, in quibus præter meritum suum ab hoc Thrasone vapulat, acumen suum, eruditionem, scientiam, satis superque probarit; causam acturi non sumus. Ipsum vero Hesiodum mordicitus quod petat: quod vel eadem inculcari sæpius conqueratur, vel ineptiarum eum accerset, ex illo particularum, quas apud Homerum quoque abundare scimus, vsu: licentiam syllabæ vnius aut alterius obijcere audeat; in eo homine ferri qui possit non video, qui & omnia promiscue quantitatum tempora, & linguæ venustates in suis negligere consueuit. Quod nisi longe aliud sciremus Grammaticum esse, id est leuem, futilem, verbosum, garrulum, quam summum poëtam, ita vt diuersa sint hæc & inter se pugnantia; suggestum aliquod pædagogicum ascenderemus, ex quo profecto, quantum inter Hesiodi scripta & ipsius versus Politicos, quorum mille & amplius vno die effudit, intersit ostenderemus: qui tanto Hesiodo puritate sermonis, & simplicitate inferiores sunt, quanto prostibula impurissima, virgine castissimâ: quæ etiamnum hodie Politica a modernis Græcis appellantur. Ea enim nomine non versus solum, quos communes vulgo nos, Græci κοινὰς, sed & communes mulieres notare videntur. Ac de Hesiodo quidem cur male sentiat causam reperire nullam possum, quam quod Grammaticus sit; de Proclo, quam quod Christianus. Quod si propterea ab eo Hesiodum intelligi non potuisse existimauit ille, quod Heterodoxus esset, & τῶν ἔξω; eadem ratione probet aliquis Homerum poetam non esse, Platonem philosophum. Sed nescio quo fato factum sit semper, vt ibi plerunque minimum candoris fuerit, vbi ipsa veritas. Videtur enim hoc fatum Orthodoxorum fuisse, vt inter eos essent aliqui semper, qui plus maleuolentia, quotiescunque τοὺς θύραθεν σοφοὺς oppugnarent, profecturos se existimarent; quam modestia, quam candore, quam ratione: quod ipsum etiam sæpe in suis deplorarunt docti illi patres, quos sæculares dicimus. Non negamus quædam in hoc libro sæpius inculcari, non negamus eadem dici. Sed hæc in antiquis nisi excusamus nimium delicati sumus. Nondum enim superciliosi dicendi artifices suas μεθόδους, nondum suas ἰδέας formarant, nondum [illegible] notarant, nondum Græculi

Romæ

Romæ tribus obolis Rhetorem fecerant, nondum ἐπὶ τῷ λέγειν septemplicem barbam alebant. Simplicitas est quam in his veneramur, simplicitas est quam suspicimus, simplicitas est quam omnibus dicendi figuris opponimus, καὶ ἡ καθαρότης. Ex quo enim Sophistica illa κακοσπουδία genuinam simplicitatem inuasit, secutum est in sublimi dicendi genere τὸ μειρακιῶδες, vitium ridiculum, & τὸ κορυβαντιῶδες: τὸ μικροχαρὲς denique τῶν νοήσεων, & τὸ ἀπηνθισμένον: in humili τὸ ψυχρὸν, & similia. Nam quod hic & ibi de syllabæ alicuius tempore nugantur Grammatici, quis hoc inuidebit illis? qui hac sorte nati sunt, vt literas venentur, sicut mendici in sole pedunculos suos. Quod si alibi vel miseram literulam tempore immutatam, vel syllabam claudicantem inueniunt; satis est, Triumphum postulant: quam voluptatem illis libenter relinquimus. Quod vero ijs negocium facessunt, eos in ordinem cogunt, ijs molesti sunt, e quibus canones suos technici, e quibus compedes ingeniorum, cancellos naturæ formarunt, ferri nec potest, nec debet. Quis enim Homero quæstionem περὶ ἀγρῶν mouisset, quis de reliquis, quæ ex eo hauserunt illi qui de his rixantur? Nisi fortasse Hesiodum Dionysij libros euoluisse, aut Theodosij canones circumgestasse, aut in χειρογραφίᾳ aliquot annos consumpsisse existimemus: quos omnes sat scio, his Hesiodi libris prætulisset Tzetzes. Parum videlicet plerique & hac ætate viri præstantissimi perceperunt, cur ingenium Callimacho detraxerit Naso: ita vt nonnulli litem ei intendere veriti non sint: cum neque inuentionum facilitate, inquiunt, neque acumine, quantum ratio scribendi admittit, destituatur poëta ille, & quædam apud eum talia sint vt ingeniosissimo homine non inferiora videantur. Pro eo nos respondemus. Neque ingenio destitutum fuisse poëtam illum: neque id esse quod in eo desideramus: nisi quatenus ingenio eum destitui arbitramur, qui arte peccat. Summus itaque poëtarum Naso, cum de reliquis poëtis egisset, tandem Callimachum recenset, non sine præfatione mehercule: neque enim debet, qui Grammaticum poëtis adiungit. Ingenium vocauit τὴν ὁρμήν: quo sæpe peccant poëtæ: Grammatici ne hoc quidem possunt. Si quis itaque ex me quærat, quem Græcorum poëtarum primum existimem: dicam, primum esse, qui peccauit sæpissime: secundum, qui proximus esse audendo meruit. Ita & Homerus non nisi generose peccat,

se peccat, & Pindarus, & Archilochus & Sophocles: Eratosthenis contra Erigone sine vitio habita est. Apollonius autem & Callimachus, quod vbique artem sequantur, ne hoc quidem meruerunt, vt magnifice peccarent: itaque ἄπτωτοι, & ἀδιάπτωτοι a veteribus dicti sunt, quod errare nescirent. Atqui sicut in prælio non minus laudem consequitur, qui pro patria cadit, quàm qui saluus euadit, contra vero ignauissimus habetur, quem superstitem metus fecit: ita ne vitio quidem poetæ dignus est Grammaticus, quem pessundat vbique putida præceptorum obseruatio. Sicut arcæ illæ in quibus Nanos, & Pygmæos suos reges nutriunt non modo corporum eorum incrementis obesse solent, sed & ipsa membra in arctum cogunt: tale reuera animal est Grammaticus, cum maxime sibi in arte sua arridet. Poeta cum periculo audet aliquid, καὶ τολμηρόν τι χρῆμά ἐστι, καὶ αὐτῆς τῆς Σπάρτης ἐλευθερώτερον. Itaque vt veteres dicendi magistri seruum ad omnia idoneum esse dicunt, præterquam vt Rhetor sit, ita & nos negamus Grammaticum poëtam esse. Sed enimuero fleant Grammatici, nos cum Pindaro exclamemus, τὸ φυᾷ σοφὸν ἐπαινετόν. Nam qui hos libros ad Paralyticam quandam Analysin, sicut reliqua omnia, redigere conati sunt; vellem nobis adfuissent, priusquam hoc labore defuncti fuissemus, postulassemus ab iis, vt & in Hesiodi fragmenta idem præstarent, quod eadem fere ratione possent. Sed eiusmodi hodie mundus est, vt decipi velit: Maxima enim operis pars huius Aphoristico charactere, vt in Græco argumento, quod his libris præfiximus, notatum a nobis est, conscripta est. Porro eadem ratione Tzetzes noster de Hesiodo & Proclo male sentire potuit, qua de Aristotele, & reliquis Philosophis, cum per contemptum, irridet eos, homo impudentissimus, quod τὴν πολυπραγμοσύνην, τὴν περὶ πάντα, Philosophiam appellarint: tanquam maior πολυπραγμοσύνη sit, de Mundo, de Cælo, de Ventis, de Nubibus disputare, quam quærere quis Hesiodi filius fuerit, quis pater, quam autorem aliquem κατὰ σύνταξιν, καὶ κατὰ λεπτολογίαν interpretari: quam Grammaticum esse ἐπὶ πύργῳ καὶ κοτύλῃ. Sed sicut viro militari cum vmbra sua luctari nec iucundum esse solet, nec præclarum: ita generoso animo nihil molestius quam cum ingeniis conflictari eiusmodi: quorum scientia omnis in fastum, ambitionem, contemptum

temptum aliorum, & ineptias, tanquam chylus quorundam cachecticorum, vt loquuntur medici, in impurum sanguinem, conuertitur. Nec eo hæc a nobis dicuntur, quo lucubrationes eius, & præsertim hæc in Hesiodum, in odium apud eruditum lectorem, aut contemptum apud iuuentutem adducamus, quæ tanti a nobis sunt, quanti antiquiorum omnia; qui & plura videre quàm nos, & ex vetustissimis interpretibus, quibus vix vllo tempore Hesiodus caruit, discere potuerunt, &, si nihil præterea, patronos habent dies & annos. Nam Allegorias Græcorum, ambitiosas interpretatiunculas, si quis ferre nondum didicit, ex hoc scriptorum genere exulet necesse est: quæ interdum in Proclo, viro aliàs cordato, & hoc magistro eiusmodi sunt; vt cum diu de nomine eius disputarint eruditi; optime illi iudicasse videantur, qui Cæcum eum appellant. Sed de his satis. Sequitur vltimum. Cum antiquissima sit illa Philosophiæ ratio, quam Græci τοῖς μυθολογουμένοις, θεολογουμένοις, ἱστορουμένοις sequuntur, quæ interdum nuda, & per se, interdum cum aliis mixta proponunt; multis autem ea vel displiceat, vel parum attentionem mereri videatur; maxime ea opinio e mentibus hominum tollenda est, qui de vetustate Græcorum Scriptorum iudicium sibi vindicant. Diuina illa conciliatrix Deorum hominumque Sapientia cum in iis locis nata esset, quæ non omnia communia cum Græcis haberent, nobiscum ferè nihil; habitum sibi vestemque eiusmodi sumpsit, quæ vt nihil illi addere aut demere de dignitate posset, ita patriam eius ortumque indicaret. Non quod tempori eam aut loco includimus, sed vt respectu nostri agamus, de terra ea, vbi maxima illa Diua, κατ' συγκατάβασιν se nobis obtulit. Apud Æthiopas ergo Ægyptiosque cum primum exortus ille sol esset, contraxit aliquid, vel nebularum, vt Homerica Pallas solet, vel caliginis, ne κατ' πρόσωπον omnibus se offerret & innotesceret, allegorias nimirum & rerum inuolucra: nam vt recte veteres, Ἀλληγορεῖν δόγμα τῶν Αἰγυπτίων: ita quidem vt characteribus literarum aliquandiu non nisi allegoricis vterentur. Cum vero ab Orpheo, Lino, Homero, aliisque, qui omnes tanquam Argonautæ quidam vellus illud aureum ex Ægypto repetebant, transueheretur; coloniam suam mutauit, non nuda, vtpote virgo castissima, aut sine flammeo, cum a tot procis peteretur, sed amicta, sed velata, sed cum mundo suo omni,

 aduecta

aduecta fuit: quem aliquam diu etiam in illa poëseos parte quæ παιδεία a nobis dicitur, de qua ad Hesiodum agimus, conseruauit ac retinuit. Accessit præterea φιλομυθία Græcorum, quæ vt institutum Ægyptiorum confirmauit, ita nonnihil etiam tenebrarum affudit. Cæterum, si quis adeo fastidiosus sit, vt vel ea quæ de Pandora e veterum Theologia ab Hesiodo afferuntur, vel reliqua eiusmodi, delectationes tantum pueriles arbitretur, quibus Lamia terrori est & Empusa, de Platone quid dicturus sit nescio. Nam siue in Symposio Aristophanem audierit fabellam περὶ τοῦ ἀνδρογύνου recensentem, siue in eodem Socratem, seu potius Diotimam, quomodo ex Penia & Poro natus sit Amor, videbit quam longe ab instituto poëtarum recedat ipse Socrates, quo sanctiorem ducem Sapientia non habuit. Et tamen citius perlecta vna sæpenumero Platonis pagina inebriari me sentio, quam si cyathos decem liquoris Bacchici: quod vt non omnibus contingere arbitror, ita non omnes sentire id quod in Homero & Hesiodo maxime admirationem parit. Idem ille Socrates in Phædone, vbi de immortalitate, pridie illius diei, quo migrandum erat e corpore, diuine disputat, cuius solius argumentis Cato credidit moriendum esse, vbi de poëmatis suis agit, ille ipse inquam Socrates fabellarum ait se maximam rationem habuisse, ne ea parte, quæ proprie poëtam constituit, careret vsquam: nec μύθους inspersisse tantum, sed vbi deficeretur ab illis, etiam αἴνους Æsopicos, vt & Hesiodus noster: Quod si eius viri diuinam dicendi suauitatem aliqua ratione mihi comparare possem, statuerem te, Amice Lector, sub vmbra aliqua, ad fontem limpidissimum, arboresque leniter susurrantes, sub qualibus Platonica vbique Socratem constituit facundia: vnde minore cum tædio, maiori cum voluptate, reliqua quæ de hoc libro infra disputamus, audire posses.

ἈΛΚΑΙΟΥ ΕἸΣ ΤῸΝ ἩΣΙΟΔΟΝ.

Λοκρίδος ἐν νέμεϊ σκιερῷ νέκυν Ἡσιόδοιο
 Νύμφαι κρηνιάδων λοῦσαν ἀπὸ σφετέρων,
Καὶ τάφον ὑψώσαντο· γάλακτι δὲ ποιμένες αἰγῶν
 Ἔρραναν, ξανθῷ μιξάμενοι μέλιτι.
Τοίην γὰρ καὶ γῆρυν ἀπέπνεεν ἐννέα Μουσῶν
 Ὁ πρέσβυς καθαρῶν γευσάμενος λιβάδων.

Ἄλλο εἰς τὸν αὐτόν.

Ἑλλάδος εὐρυχόρου στέφανον καὶ κόσμον ἀοιδῆς
 Ἀσκραῖον γενεὰν Ἡσίοδον κατέχει.

Ἀναθηματικὸν εἰς τὸν αὐτόν.

Ἡσίοδος Μούσαις Ἑλικωνίσι τόνδ' ἀνέθηκα,
Ὕμνῳ νικήσας ἐν Χαλκίδι θεῖον Ὅμηρον.

Εἰς τὸν αὐτόν.

Ἄσκρη μὲν πατρὶς πολυλήιος, ἀλλὰ θανόντος
 Ὀστέα πληξίππων γῆ Μινυῶν κατέχει,
Ἡσιόδου. τοῦ πλεῖστον ἐν ἀνθρώποις κλέος ἐστὶν,
 Ἀνδρῶν κρινομένων, ἐν βασάνῳ σοφίης.

ἈΣΚΛΗΠΙΑΔΟΥ εἰς εἰκόνα Ἡσιόδου.

Αὐταὶ ποιμαίνοντα μεσημβρινὰ μῆλά σε Μοῦσαι
 Ἔδρακον ἐν κραναοῖς οὔρεσιν Ἡσίοδε.
Καί σοι καλλιπέτηλον ἐρυσάμεναι περὶ πᾶσαι
 Ὤρεξαν δάφνης ἱερὸν ἀκρέμονα·
Δῶκαν δὲ κρήνης Ἑλικωνίδος ἔνθεον ὕδωρ,
 Τὸ πτανοῦ πώλου πρόσθεν ἔκοψεν ὄνυξ.
Οὗ σὺ κορεσσάμενος, μακάρων γένος, ἔργα τε μολπαῖς
 Καὶ γένος ἀρχαίων ἔγραφες ἡμιθέων.

Εἰς Ἡσίοδον, καὶ εἰς Πολύειδον μάντιν, καὶ εἰς Σιμωνίδην.

Ἡσίοδός δ' Ἀσκραῖος ὀρειάσιν εἴδετο Μούσαις
Φθεγγόμενος, χαλκὸν δ' ἐβιάζετο θυάδι λύσσῃ.

Ἔνθεον ἱμείρων ἀλάλου μέλος· ἤρεθι δ' αὐτῷ
Μαντιπόλος πάλιν ἄλλος ἑὴν φοιβάδι δάφνῃ
Κοσμηθεὶς Πολύειδος· ἀπὸ στομάτων δὲ τινάξαι
Ἤθελε μὲν κελάδημα θεοπρόπον, ἀλλά ἑ τέχνη
Δεσμῷ ἀφωνήτῳ κατερήτυεν. Οὐδὲ σὺ μολπῆς
Εὔνασας ἀβρὸν ἔρωτα Σιμωνίδη· ἀλλ' ἔτι χορδῆς
Ἱμείρεις, ἱερὴν δὲ λύρην οὐ χερσὶν ἀράσσεις.
Ὤφελεν ὁ πλάσας σε Σιμωνίδη, ὤφελε χαλκῷ
Συγκεράσαι μέλος ἡδύ· σὲ δ' ἂν καὶ χαλκὸς ἀναυδὴς
Αἰδόμενος ῥυθμοῖσι λύρης ἀντήχεε μολπήν.

Ἐκ τῶν Ἑρμησιάνακτος τοῦ Κολοφωνίου ἐλεγειακῶν περὶ Ἡσιόδου.

Φημὶ δὲ καὶ Βοιωτὸν ἀποπρολιπόντα μέλαθρον,
Ἡσίοδον πάσης ἤρανον ἱστορίης.
Ἀσκραίων ἐσικέσθαι, ἔχονθ' Ἑλικωνίδα κώμην.
Ἔνθεν ὅγ' Ἠοίην μνώμενος Ἀσκραϊκὴν
Πόλλ' ἔπαθεν· πάσας δὲ λόγων ἀνεγράψατο βίβλους
Ὕμνων, ἐκ πρώτης παιδὸς ἀνερχόμενος.

Περὶ Ἡσιόδου ἐκ τοῦ Σουΐδα.

ΗΣΙΟΔΟΣ Κυμαῖος· νέος δὲ κομισθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς Δίου καὶ μητρὸς Πυκιμήδης εἰς Ἄσκρην τῆς Βοιωτίας. Γενεαλογεῖται δὲ εἶναι τοῦ Δίου τοῦ Ἀπέλλιδος, τοῦ Μελανώπου· ὅν φασί τινες τοῦ Ὁμήρου προπάτορα εἶναι πάππον· ὡς ἀνεψιαδοῦν εἶναι Ἡσίοδον Ὁμήρου· ἑκάτερον δ' ἀπὸ τοῦ Ἄτλαντος κατάγεσθαι. Ποιήματα δὲ αὐτοῦ ταῦτα. Θεογονία, Ἔργα καὶ Ἡμέραι, Ἀσπίς, Γυναικῶν Ἡρωϊνῶν κατάλογος ἐν βιβλίοις ε. Ἐπικήδειος εἰς Βάτραχόν τινα ἐρώμενον αὐτοῦ. Περὶ τῶν Ἰδαίων Δακτύλων, καὶ ἄλλα πολλά. Ἐτελεύτησε δὲ ἐπιξενωθεὶς παρ' Ἀντίφῳ καὶ Κτιμένῳ, οἱ νύκτωρ δόξαντες αὐτὸν φθορέα ἀδελφῆς ἑαυτῶν, ἀνεῖλον τὸν Ἡσίοδον ἄκοντες. Ἦν καὶ Ὁμήρου κατά τινας πρεσβύτερος· κατὰ δὲ ἄλλους σύγχρονος. Πορφύριος δὲ καὶ ἄλλοι πλεῖστοι νεώτερον ἑκατὸν ἐνιαυτοῖς ὁρίζουσιν· ὡς λβ μόνους ἐνιαυτοὺς συμπροτερεῖν τῆς πρώτης Ὀλυμπιάδος.

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ ΤΟΥ ΣΑΜΟΣΑΤΕΩΣ
ΔΙΑΛΕΞΙΣ ΠΡΟΣ ΗΣΙΟΔΟΝ.

Λυκῖνος καὶ Ἡσίοδος.

ΑΛΛΑ ποιητὴν μὲν ἄριστον εἶναί σε, Ἡσίοδε, καὶ τοῦτο παρὰ Μουσῶν λαβεῖν μετὰ τῆς δάφνης, αὐτός τε δεικνύεις, ἐν οἷς ποιεῖς (ἔνθεα γὰρ καὶ σεμνὰ πάντα) καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν οὕτως ἔχειν. Ἐκεῖνο δὲ ἀπορῆσαι ἄξιον, τί δή ποτε

λέγων ὑπὲρ σαυτοῦ, ὡς τὴν θεσπεσίαν ταύτην ᾠδὴν λάβοις παρὰ τῶν θεῶν, ὅπως κλείοις τά τε προεληλυθότα, καὶ θεσπίζοις τὰ ἐσόμενα, θάτερον μὲν καὶ πάνυ ἐντελῶς ἐξεπλήρωσας, γενεαλογήσας τὰ πρὸς τῶν θεῶν ἀρξάμενος ἄχρι τῶν ἡρώων ἐκείνων, Χάος καὶ Γῆς, καὶ Οὐρανοῦ, καὶ Ἔρωτος, εἶτα γυναικῶν ἀρετὰς, καὶ παραινέσεις γεωργικὰς, καὶ ὅσα περὶ Πλειάδων, καὶ ὅσα περὶ καιρῶν ἀρότου καὶ ἀμήτου καὶ πλοῦ, καὶ ὅλως τὰ ἄλλα ἅπαντα. θάτερον δὲ, καὶ ὃ χρησιμώτερον ἦν τῷ βίῳ παρὰ πολὺ, καὶ θεῶν δωρεαῖς μᾶλλον ἐοικὸς, λέγω δὲ τὴν τῶν μελλόντων προαγόρευσιν, οὐδὲ τὴν ἀρχὴν ἐξεπλήρωσας, ἀλλὰ τὸ μέρος τοῦτο πάμπαν λήθῃ παραδέδωκας, οὐδαμοῦ τῆς ποιήσεως ἢ τὸν Κάλχαντα, ἢ τὸν Τήλεφον, ἢ τὸν Πολύειδον, ἢ τὸν Φινέα μιμησάμενος, οἷς μὴ παρὰ Μουσῶν τούτου τυχοῦσιν, ὅμως προεθέσπιζον, καὶ οὐκ ὤκνουν χρᾶν τοῖς δεομένοις. ὥστε ἀνάγκη σοι τῶν τριῶν τούτων ἕν τι γοῦν ὀφλεῖν· ἢ γὰρ ἐψεύσω, εἰ χρὴ τουτὶ εἰπεῖν, οὐχ ὡς ὑπισχνούμενος τῶν Μουσῶν καὶ τὰ μέλλοντα προλέγειν δυνάσεσθαι· ἢ αἱ μὲν ἔδοσαν, ὥσπερ ὑπέσχοντο, σὺ δὲ ὑπὸ φθόνου ἀποκρύπτεις, καὶ ὑπὸ κόλπον φυλάττεις τὴν δωρεὰν, οὐ μεταδιδοὺς ἐς αὐτὴν τοῖς δεομένοις· ἢ γέγραπται μέν σοι καὶ τὰ τοιαῦτα πολλὰ, οὐδέπω δὲ ἐς τὸν βίον παραδέδωκας, οὐκ οἶδα ἐς ὅντινα καιρὸν ταμιευόμενος τὴν χρῆσιν αὐτῶν. οὐ γὰρ δὴ τὸ ἕτερον τολμήσαιμι ἂν εἰπεῖν, ὡς αἱ Μοῦσαι θάτερον ὑποσχόμεναι, τὸ μὲν ἔδοσαν, τὸ δὲ ἐξ ἡμισείας διελέγχουσι τὴν ὑπόσχεσιν, λήθῃ δὲ τοῦ ἑτέρου παραλιποῦσι, καὶ ταῦτα, ὑστέρῳ αὐτὴν ἐν τοῖς ἔπεσι ὑπισχνουμένων. Ταῦτα οὖν παρὰ τίνος ἄλλου, Ἡσίοδε, ἢ παρὰ σοῦ μάθοι τις ἄν; ὥσπερ γὰρ οἱ θεοὶ δωτῆρες ἐάων εἰσὶν, οὕτω καὶ ὑμεῖς, οἱ φίλοι καὶ μαθηταὶ αὐτῶν, μετὰ πάσης ἀληθείας ἐξηγεῖσθαι ἃ οἴδατε, καὶ λύειν ἡμῖν τὰς ἀπορίας. Ἡσίοδ. Ἐνῆν μέν μοι, ὦ βέλτιστε, ῥᾳδίως ἀποκρίνασθαι πρὸς ἅπαντα ταῦτα, εἰ τὴν ἐργασίαν ἀπεθέμην ὡς οὐδὲν ἴδιον ἐμὸν, ἀλλὰ τῶν Μουσῶν, καὶ ἐχρῆν σε παρ᾽ ἐκείνων τὰς λογομαχίας περὶ τῶν εἰρημένων ἢ τῶν παραλελειμμένων ἀπαιτεῖν. ἐγὼ δὲ ὑπὲρ μὲν ὧν ἰδίᾳ ἠπιστάμην, λέγω δὲ τοῦ ἐμοῦ ποιμαίνειν, καὶ ἐξελαύνειν καὶ βόσκειν, καὶ τῶν ἄλλων, ὅσα ποιμένες ἐργάζονται καὶ ἐπίστανται, δίκαιος ἂν ἦν ἀπολογεῖσθαι. αἱ θεαὶ δὲ τὰ σφῶν αὐτῶν δωροῦνται οἷς ἂν ἐθέλωσι, καὶ ἐφ᾽ ὅσον ἂν οἴωνται καλῶς ἔχειν, μεταδιδόασιν. ὅμως δὲ ἔχω ἀποφήνασθαι πρὸς σὲ, καὶ ποιητικῆς ἀπολογίας· οὐ χρὴ, οἶμαι, παρὰ τῶν ποιητῶν εἰς τὸ λεπτότατον ἀκριβολογουμένους, ἀπαιτεῖν κατὰ συλλαβὴν ἑκάστην ἐντελῆ πάντα τὰ εἰρημένα, κἂν εἴ τι ἐν τῷ τῆς ποιήσεως δρόμῳ παραρρυὲν λάθῃ, καὶ πικρῶς τοῦτο ἐξετάζειν, ἀλλ᾽ εἰδέναι ὅτι πολλὰ ἡμεῖς, καὶ τοῦ μέτρου καὶ τῆς εὐφωνίας ἐπιβαλλόμεθα. τὰ δὲ καὶ τὸ ἔπος αὐτὸ πολλάκις, λεῖα ὄντα, οὐκ οἶδ᾽ ὅπως παρεδέξατο. Σὺ δὲ τὸ μέγιστον, ὧν ἔχομεν, ἀγαθῶν ἀφαιρῇ ἡμᾶς, λέγω δὲ τὴν ἐλευθερίαν, καὶ τὴν ἐν τῷ ποιεῖν ἐξουσίαν. Καὶ τὰ μὲν ἄλλα οὐχ ὁρᾷς, ὅσα τῆς ποιήσεως καλὰ, σκινδαλάμους δὲ, καὶ ἀκάνθας τινὰς ἐκλέγεις, καὶ λαβὰς τῇ συκοφαντίᾳ ζητεῖς. Ἀλλ᾽ οὐ μόνος ταῦτα σὺ, οὐδὲ κατ᾽ ἐμοῦ μόνου, ἀλλὰ πολλοὶ καὶ ἄλλοι τὰ τοῦ ὁμοτέχνου τοῦ ἐμοῦ Ὁμήρου κατακνίζουσι, λεπτὰ οὕτω κομιδῇ, καὶ μάλιστα μικρὰ ἄττα

διεξιόν-

διεξιόντες. καὶ δὴ ἀγνοοῦσι χαριέστατα τὴν αἰτίαν τὴν γεωργικὴν ἀπολογίαν ἀπολογήσασθαι, αἰσχυνθεὶς οὐ ὑποστῆναι ἐργάζεσθαι, καὶ τὰς ἡμέρας. ἔστι γὰρ ὅπη ἐν τῷ ποιήματι τούτῳ μαντικῶς ἅμα καὶ προφητικῶς προστίθησί μοι, τοῖς ἀποβαίνουσι προδηλοῦντα τὸν γε ὀρθῶς καὶ κατὰ καιρὸν πραττομένων, καὶ τῶν παραλελειμμένων τὰς ζημίας, καὶ τὸ, Οἷσιν δ᾽ ἐν φορμῷ παῦροι δέ σε θηήσονται. Καὶ πάλιν, ὅτι ἀγαθὰ ὀφείλεται τοῖς ὀρθῶς γεωργοῦσι, χρησιμώτατα ἐν τῷ βίῳ μαντικῶς νομίζονται. ταῦτα μὲν οὖν τῷ Ἡσιόδῳ καὶ πάνυ πιθανῶς εἴρηται ὅτι, καὶ ἐπαληθεύει τοῖς τῶν Μουσῶν ἔπεσιν, αὐτὸς ἀπολογεῖσθαι ὑπὲρ τοῦ ἑαυτοῦ μεμνημένος. Ἡμεῖς δὲ ταύτην τὴν μαντικὴν παρά τε καὶ τῶν Μουσῶν ἀπομιμούμενοι, ἐπεὶ τά γε τοιαῦτα, πολὺ μαντικώτεροι ὑμῶν οἱ γεωργοί, καὶ ἀεὶ μαντεύσονται περὶ αὐτῶν, ὅτι ὕσαντος μὲν τοῦ θεοῦ, ἀγαθὰ ἔσται τὰ πράγματα· ἣν δὲ αὐχμὸς ἐπιλάβῃ, καὶ δεήσουσι ἀρχαὶ ἴσθμια μηχανῶν ἔχειν ἐπακολουθῆσαι τοῦ δὲ ἄπολις. Καὶ ὅτι, μεσοῦντος θέρους, χειμάρρους ἢ καὶ ἄλλος ὑετὸς γένοιτο, εἰκῆ καταχυθεῖς τῶν σπερμάτων, οὐδὲ ἀμάν χλοερὸν ἐστὶ καὶ σχοῖ, ἢ κατακλισθῆσεσθαι τὸν καρπόν. οὐ μὴν οὐδὲ ἐκείνοις μαντείας δεῖται, ὡς ἣν μὴ καλύψῃς τὰ σπέρματα, καρποφοροῦν μᾶλλον ἔχειν ἐπιφορὰν φυγεῖν αὐτοῖς, κατανάλωσιν τὰ ἄρουρα, καὶ προσκομίζεσθαι τὴν ἄμησαν τοῦ θέρους ἐλπίδα. τὰ γὰρ τοιαῦτα παρασκευάζεσθαι μὲν καὶ αὐτὸς ἤκουσα πάλαι εἰκότως ... μαντικῶς δὲ σαφῶς ... μοι ... οὐδαμῶς φανερὰ προφαίνεσθαι, ὥσπερ τὸ τοῦ Μάντεως προγεγονότα τὰ τοῦ μέλλοντος ... ὁ πῦς ὁ ... ἀποτιμώμενος, καὶ τὰ τοῖς Ἀχαιοῖς προμηνύσαι τὴν Ἀπόλλωνος ὀργῆς τὴν αἰτίαν, καὶ τοῦ δεκάτῳ ἔτει ἁλώσεσθαι τὸ Ἴλιον· Ταῦτα γὰρ ἡ μαντική. Ἐπεὶ καὶ τὰ τοιαῦτα εἴ τις αὐτῇ ἀνατιθείη, οὐκ ἂν ἐθέλοιμι παρὰ μάντεσι λέγειν, προσερῶ γὰρ καὶ προθεσπιῶ, καὶ αὐτὸς Κασταλίας, καὶ δάφνης, καὶ τρίποδος Δελφικοῦ, ὅτι καὶ γυμνὸς τὰ κρύος περιενός ἤτις ῥιγοῦντος προσέσται, ἢ χαλαζῶντος τοῦ θεοῦ, ἢ πίλος οὐ μικρὸς ἐπικεκτήσεται τοῦ τοιούτου, καὶ τὸ ἔτι γε τούτου μαντικώτερον, ὅτι καὶ θέρμη μετὰ ταῦτα, ὡς τὸ εἰκὸς, ἐπιγενήσεται. Καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα, ἐν γελοῖον μὲν εἴη μεμνῆσθαι. Ὥστε πρὸς μὲν τοιαύτας ἀπολογίας καὶ μαντείας ἄφες· ἐκεῖνο δὲ, ὃ εἴρηκας ἐν ἀρχῇ, ἴσως παραδέχεσθαι ἄξιον, ὡς οὐδὲν ἦν οὐ ... ἀλλ᾽ ... δαίμονος ἐνεποίησε τὰ μέγα, οὐ πάνυ οὐδὲ ... οὐ γὰρ ... τέλειος τὴν ὑπισχνουμένην, τὰ δ᾽ ἀτελῆ ἀτελῆ ...

Reliqua quae vel de scriptis Hesiodi: vel de vita eius ex Pausania, Plutarcho, Herodoto, Clemente, alysq. afferri poterant, diligenter satis Lilius persecutus est: a quo vitam authoris nostri descriptam huic operi praefigere maluimus, quam hic idem agere.

HESIODI VITA.

Ex Lilij Gyraldi De Poët. Hist. Dialogo II.

De Homero iam satis. A quo non longè absuit senex, rusticana agrestique facie. Iamdudum, inquit Piso, Hesiodum nobis affers. Ipsum inquam profectò Hesiodum; quem & aliquo tempore cum Homero floruisse accurati quidam prodidere scriptores, alicubi licet Cicero noster Homerum longè faciat antiquiorem. Vetus certè disceptatio inter Grammaticos, Gellio & Seneca & Pausania testibus, vter ætate præcesserit: qua de re & dialogos duos Ponticus Heraclides scripsit. & Cyrillus libro primo contra Iulianum Cæsarem, Centesimo, inquit, LX & quinto anno post captam Troiam Homerum & Hesiodum fuisse dicunt. & reliqua. Tum paulò pòst subdit idem Cyrillus: Tradunt autem quidam, quòd Homerus non fuit coætaneus Hesiodi, sed in illis fuerit temporibus, regnantibus apud Hebręos Azaria & Ozia, apud Medos Arbace, apud Latinos autem Proca Siluio, ante scilicet constitutionem Olympiadum. Quæ cùm dixissem, Nos, inquit Piso, summoperè auemus de te audire, quæ tu assidua lectione super hac re annotaueris. Quibus ego: Libenter sic agam, inquam, remque ideo altius aliquanto repetam. Porphyrius enim & plerique alij, Hesiodum Homero iuniorem annis centum faciunt, atque ante primam Olympiadem: quam opinionem sequi videtur Solinus, qui ita scribit: Inter Homerum & Hesiodum Poëtam, qui in auspicijs Olympiadis primæ obijt, centum XXX. anni interfuerunt. Alij eadem Homeri ætate floruisse scriptum reliquere, quam opinionem & Philostratus habuisse videtur, & Velleius non damnandus historicus. (tametsi quidam insulsè nullum fuisse Velleium suspicantur) & M. Varro in primo de imaginibus, vt est apud Gellium: Non est, inquit, dubium, quin aliquo tempore eodem vixerint Homerus & Hesiodus: idque ex epigrammate comprobat, quod in tripode inscriptum fuerat, qui in Helicone Musis positus erat. Epigramma quod apud Dionem legi, & inter Græca epigrammata, tale est:

Hesiodus posuit Musis Heliconibus istum,
Cùm cantu vicit diuinum in Chalcide Homerum.

Græcum verò si mauultis, hoc est:

Ἡσίοδος Μούσαις Ἑλικωνίσι τόνδ' ἀνέθηκε,
Ὕμνῳ νικήσας ἐν Χαλκίδι θεῖον Ὅμηρον.

Verum vbi in hunc sermonem incidimus, hanc vobis, vtcunque meis

verbis potero, historiam ex Plutarcho recitabo, qui eam tum in quinto Symposiacôn attigit, tum in eo, quod septem Sapientum conuiuium inscribitur, copiosè explicauit. Homerus, inquit, & Hesiodus in Oelyci Thessali exequiis & Amphidamantis Chalcidensis, carminibus certarunt, qua in re dubia atque anceps iudicum fuit sententia: conuersa, inquit, sunt ad huiusmodi interrogationes, & proposuerunt inanes, vt aiunt, quasdam nugas (si modò rectè interpretamur, ὥς φασὶ λέσχας, non ὥς φησὶ Λέσχης, vt passim legitur: non tamen decerno, conscius & Lesches nomen esse proprium poëtæ Lesbii.) Homerus quidem sic:

Musa mihi referas, quæ non vnquam antè fuere,
Néve futura retro.

Tum verò ex tempore respondit Hesiodus:

Verùm cornipedes quando Iouis ante sepulchrum
Festinantes propter palmam plaustra terebant?

Ob hoc ferunt Hesiodum maximè omnibus fuisse admirationi, atque tripodis præmium assecutum. Sed Græca, inquit Piso, ipsa carmina audire cupio, durè enim admodum & inconditè ea vertisse videris. Audite ergo ea Græcè, inquam: non enim eo inficias quod ais. Homerus quidem ita:

Μοῦσά μοι ἔννεπ' ἐκεῖνα τὰ μήτ' ἐγένοντο πάροιθεν,
Μήτ' ἔσαι μετόπισθεν. Sic verò Hesiodus:
Ἀλλ' ὅταν ἀμφὶ Διὸς τύμβῳ καναχήποδες ἵπποι
Ἅρματα συντρίψωσιν ἐπειγόμενοι περὶ νίκης.

Porrò ne & hoc vos lateat, iudicem inter Homerum & Hesiodum Panidem Chalcidis regem fuisse, res vsque in prouerbium deducta ostendit, Πανίδου ψῆφος, Panidæ suffragium: quod in eos ferri solet, qui ineruditè minusque sapienter iudicant. Pulchrè, inquit Piso, & sanè simul monstrasti, eadem Homerum & Hesiodum ætate fuisse: sed nihil vetat quò minus eadem diligentia reliquam eius poëtæ vitam, ab Atticis vsque literis (quod aiunt) nobis repetas. Faciam id libenter, inquam, quando parum hoc a nostris hactenus hominibus est, quod sciam, factum. Hesiodi igitur nomen, vt ab hoc incipiam, à castè & pudicè loquendo deductum videtur, παρὰ τὸ ἧσιν ᾄδω. Patria verò illi Cuma: quæ vrbs inter Æolicas numeratur ante Lesbum sita. Num tu, inquit Piso, Hesiodum Ascræum fuisse negas? eo enim nomine à Græcis & Latinis vocatur. Rectè tu quidem, inquam: sed si me vos audire volueritis, qua id ratione factum intelligetis. Hesiodi quidem patria Cuma fuit Æolica, vt ab Herodoto, Strabone & Stephano traditum est. Val. quoque Probus, non alium, quàm

quàm Hesiodum intelligere Vergilium autumat illo carmine:

Vltima Cumæi venit iam carminis ætas.

quòd scilicet Hesiodus Cumæus primus ætates ex metallis commentus est; vt liquidò videtur in eo quod ἔργα inscribitur poëmate. Natus ergo Hesiodus Cumæ, patre Dio Ampelidis filio, qui ex Menalopo Ithagenæo Critonis filio natus erat, matre verò Pycimede: qui vtique parentes ære alieno oppressi, cùm vnde dissoluerent nomina non haberent, in Ascram Bœotiæ vicum demigrarunt, vbi est puer Hesiodus educatus, atque inde Ascræus cognominatus. Plutarchus ex Ephori Cumæi sententia refert, Attellen, Mæona & Dion Cumæos, fratres fuisse, quorum Dius, quem nauticam exercuisse comperi, ob eam quam attulimus causam in Ascram migrauit, vbi (ait) Pycimeden vxorem duxit, ex qua natum ferunt Hesiodum: qui dum paterna armenta puer custodiret, à Musis amatus fuisse perhibetur: quæ illi gustandum laurum dedere: eam enim lauri naturam esse scribit ipsius poëtæ interpres Proclus, & Isaacius Zezes, vt qui eam mandunt, vates fiant: vnde & Lycophron poëta ea causa δαφνηφάγον vatem nominat. Idem & in Cassandra Sophocles, & noster Tibullus agens de Sibylla:

Vera cano, sic vsq; sacras innoxia laurus
Vescar, & æternum sit mihi virginitas.

Aphthonius quoque rhetor, laurum vaticinij symbolum esse prodidit: quare & laurum ipsam veteres μαντικὸν φυτὸν appellauere, hoc est, vaticinam plantam. Et Claudianus ait:

Venturi præscia laurus.

Eadem ratione Apollini sacra dicitur, qui vaticinij Deus à gentibus est creditus. Quin & huius arboris foliorum crepitu, dum cremantur, antiqui futura (vtinam non & hoc nostro tempore) prædicebant: quod & philosophus Porphyrius credidit. Si enim magno strepitu in igne crepuissent, felicitatem significabant: si siluissent, vnde & tacita laurus est dicta, infelicitatem. Et perinde de illa idem Tibullus:

Laurus vbi bona signa dedit gaudete coloni.

Et Propertius:

Et tacet extincto laurus adusta foco.

Lauri insuper folia si noctu puluino subiecta fuerint, somniorum veritatem conciliare produntur. Dictam autem Daphnen prodit Eustathius, à δα particula intentiua, & φωνέω verbo, quod voco & cano significat, quòd laurus in igne posita crepet & sonet: vnde fortasse & ipsi nos Latini Laurum deduximus, à λα, vt δα particula intentiua,

& vro; vt si non voce, at significatu conueniat. Si plura verò de lauro discere cupitis, præter ea quæ à nostris traduntur, legite Parthenij librum ἐρωτικῶν, & Constantini librum XI. de re rustica, quo loco plura leguntur parum Latinis nota. Sed iam à Lauro ad Hesiodum reuertar, qui lauro gustata, haustaque Hippocrenes vnda, repentè poëta prodiuit: id cum alij, tum ipse de se in Theogonia cecinit. Quam rem ita Maximus Tyrius interpretatur, vt Hesiodum putet voluisse, quæ sui ingenij & artis esset fœtura in deas referre, vt se Musis gratum testaretur: vt si quis ærariam calleat, Vulcano tamen sua assignet opera. Sed hac de re plura apud ipsum Maximum legetis. Delectatum quidem peregrinationibus Hesiodum legimus, sicuti & Homerum: quam rem tamen in somnium quidam retulere. alij, quòd qui peregrè proficiscuntur facilius prudentiam cæterasque virtutes comparare existimantur, quòd mores scilicet hominum multorum videant. Vxorem quoque duxisse proditum est Ctemenen Physigei filiam, & ex ea Stesichorum poëtam natum. Alij non vxorem fuisse, & ob hanc ipsum Hesiodum occisum: nam cùm de se scitatum oraculum Delphos iuisset, eique responsum foret, vt Nemeæi Iouis templum vitaret, quòd ibi esset vitæ finem habiturus, cumque ea causa Nemeam Peloponnesi fugeret, fortè in Oeneonem Locridis peruenit, vbi Nemeæi Iouis templum fuerat, vt scribit Thucydides, quo in loco incautus ab Amphiphane & Ganetore Physigei liberis interemptus est, quòd ab eo vitiatam sororem Ctemenen crederent. Cadauer ab ijs in pelagus proiectum est: id quod cùm occultè fecissent, ab Hesiodi cane facinus est proditum, vt scribit Plutarchus. Alicubi tamen non Physigei filij, sed Ganyctoris Naucletij dicti sunt, vt in illo est cui titulus, Quænam animalia prudentiora, terrestriáne an aquatilia. Pausanias quoque in Bœoticis Hesiodi interitum ita recitat: Filij, inquit, Ganyctoris Ctimenus & Antiphus, in Molycrian ex Naupacto fugerunt ob Hesiodi necem, vbi in Neptunum impij existimati sunt, de illisque est facta quæstio. & cætera quæ ille prosequitur. Mortis Hesiodi causam Plutarchus sic in Dioclis conuiuio explicat. Cum Milesio, inquit, comite & Troilo puero Hesiodus apud quendam hospitatus est: noctu Milesius hospitis filiam vitiauit: rei conscium Hesiodum rati puellæ fratres, illum inter pascua cum puero occiderunt, & cadauer in mare proiecerunt, pueri verò corpus in littore reliquerunt, à quo & loco nomen inditum. Ferunt, inquit, Deorum voluntate à Delphinis cadauer ad littus delatum, vbi tum fortè Neptunalia celebrabantur. Id scelus vbi incolæ intellexerunt, interfectorum domos diruerunt,

diruerunt; viuos ipsos, qui facinus admiserant, aquis suffocarunt. Alij post diem tertium à Delphine in littus cadauer deuectum tradunt. Re cognita, occisores nauigatione sibi consulere volentes, vi coortæ tempestatis ad vnum omnes deprehensi, naufragio perijsse dicuntur. Post hæc Hesiodi corpus in Nemea Locridis sepultum perhibetur, qua de re extat Alcæi poëtæ carmen. Dein verò oraculo monente eius ossa exportata ab Orchomenijs; & in medio foro, hoc addito elogio, tumulata:

Ἄσκρη μὲν πατρὶς πολυλήιος, ἀλλὰ θανόντος
Ὀστέα πληξίππων γῆ Μινυῶν κατέχει
Ἡσιόδου, τοῦ πλεῖστον ἐν ἀνθρώποις κλέος ἐστὶν
Ἀνδρῶν κρινομένων ἐν βασάνῳ σοφίης.

Tum Picus puer: Cur non & hos Latinè, vt alios versus nobis exprimis? Vt, inquam, noster Piso hos ipse conuertat, & ego interea ad memoriam cætera reuocem. Et Piso: Faciam equidem, inquit, vtcunque potero: & non diu cunctatus, sic cœpit:

Fertilis Ascra quidem patria est: verùm morientis
Pugnaces Minyæ condita membra tenent
Hesiodi, cuius supra omnes plurima laus est,
Spectatosq́ viros iudicio sophiæ.

Quos cùm Piso recitasset, mirum est quanto sit rubore suffusus. quod animaduertens ego, causamque intelligens, statim subdidi: Legimus & Græcum alterum Pindari, quod ita noster Cœlius Latinè vertit:

Salue cui pubes, tumuliq́ bis obtigit vnus,
Tu sapis Hesiode, quantum homini sapere est.

Sed & Aldus ita prius:

Hesiode ante alios sophia præstantior omnes,
Salue bis quondam qui puer atque senex.

Græcum Pindari si vultis, sic habet:

Χαῖρε δὶς ἡβήσας, καὶ δὶς τάφου ἀντιβολήσας
Ἡσίοδ', ἀνθρώποις μέτρον ἔχων σοφίης.

Verùm iam tempus est, inquam, vt quæ ab Hesiodo scripta sint, commemoremus, si tamen prius illud vnum, quod in Græcis commentarijs repperi, attulero, super ea in ἔργοις verba, μήτ' ἐμὸς υἱός. Filius, aiunt, Hesiodi Mnaseas est. Philochorus vero Stesichorum dixit ex Clymene: ego tamen legendum puto Ctemenem, vt iam ostendi. alij tamen ex Archiepe: quo fit, vt eos mirer, qui scribunt, Hesiodum præter Stesichorum & filiam habuisse Mnasean nomine, quam Archiepen vocant alij. Porrò sexdecim Hesiodi legitima feruntur volumina: in primisque Theogonia à philosopho Zenone in-

ter alios interpretata. deinde ἔργα καὶ ἡμέραι, id est, opera & dies, in quo opere de re rustica præcepta tradit ad Persen fratrem, quem & ipsum poëtam aliqui scribunt. Sunt & qui putent ἠοίας μεγάλας, sic vocata carmina, Hesiodi esse, vt Eunapius Græcus historicus, & in Bœoticis Pausanias, quo loco & alia Hesiodi opera commemorat, de quibus iam antè planè meminimus. Post hæc Astronomica scripsit, tum Hypothecas, quas tamen Fab. Quintilianus ex Aristophanis Grammatici sententia Hesiodi esse negauit: at verò Aristoteles & Grammatici nonnulli, vt Hesiodi legitimum opus in medium afferunt. Scripsit item Heroum & Heroidum genealogias: ad hæc & de mulieribus: quo in opere heroidas multas induxit virorum fortium nuptias, vt ait Seruius, optasse. Dion vero Chrysostomus ex Alexandri Macedonis sententia Hesiodum ea causa de mulieribus scripsisse dixit, quòd Homero concederet, qui de heroibus antè scripsisset. & quidem Lucianus ait Hesiodum mulierum virtutes concinuisse. Tradit Pausanias Hesiodum vaticinandi artem ab Acarnanibus edoctum, de ea carmina scripsisse: Scribit Nicocles, quod & in Pindarum Grammatici notant, Hesiodum primum ῥαψῳδῆσαι, hoc est, per rhapsodias carmina cecinisse. At verò Hesiodus ipse, se cum Homero, in Delo, in Apollinem huiusmodi versus primùm concinuisse prodidit, dum sic cecinit, vt pridie diximus:

In Delo tum primùm ego, Mæonidesq́; poëta
Lusimus, inq́; nouis carmen cantauimus hymnis
Auricomum Phæbum, quem Latona edidit alma.

Sed videte, rogo, quàm ille dulcius suauiusque sua lingua:

Ἐν Δήλῳ τότε πρῶτον, ἐγὼ καὶ Ὅμηρος ἀοιδοὶ
Μέλπομεν, ἐν νεαροῖς ὕμνοις ῥάψαντες ἀοιδήν,
Φοῖβον Ἀπόλλωνα χρυσάορον, ὃν τέκε Λητώ.

Scripsit item Hesiodus Pelei & Thetidis Epithalamium, sicuti priore sermone retulimus. Scripsit & de Dactylis Idæis. Item Epicedium in Batrachum amicum, & quod adhuc legitur poëma inscriptum Herculis scutum: quod tamen Aristophanes Grammaticus non Hesiodi esse suspicatus est, sed cuiuspiam alterius, qui Homericum sit imitatus. Megacles autem Atheniensis, & Apollonius Rhodius, Stesichorusque, ipsius Hesiodi legitimum carmen esse censuere. Scripsit item de medicina. qua de re Plutarchus in symposio Dioclis: Hesiodus, inquit, in medicina plurimùm valuit, quod manifestè apparet cùm de victus ratione, de vini temperamento, de aquarum vi, de balneis, de fœminis, de temporum connexione, deque infantium statu disserit. & hæc quidem Cleodemus medicus apud

Plutar-

Plutarchum. Sunt & qui Hesiodum de herbis scripsisse tradant, quod ex Plinio colligitur. Nec desunt qui Hesiodum scribant autórem eorum apologorum qui Æsopi dicuntur. Quæ ego cùm dixissem, Vide, inquit Piso; quàm paucis carminibus M. Manilius in secundo astronomicôn ista ferè omnia Hesiòdi opera complectatur. Nam cùm Homerum laudasset, mox ità de Hesiodo subiunxit:

——Sed proximus illi
Hesiodus memorat diuos diuûmq; parentes,
Et chaos enixum terras, orbemq; sub illo
Infantem, & primum titubantia sidera corpus,
Titanas iuuisse senis cunabula magni;
Et sub fratre viri nomen, sine fratre parentis;
Atque iterum patris nascentem corpore Bacchum;
Omniaq; immenso volitantia corpora mundo.
Quin etiam ruris leges cultusq; rogauit,
Militiamq; soli, quòd colles Bacchus amaret;
Quòd fœcunda Ceres campos, quòd Pallas vtrunq;,
Atq; arbusta vagis essent quòd adultera pomis,
Syluarumq; deos sacrataq; numina nymphas,
Pacis opus, magnos naturæ condit in vsus.

Cùm recitasset hos versus Piso, Sì velim, inquam ego, quæcunque omnia de Hesiodo legi vobis in præsentia recensere, in longum nimis noster sermo procederet: quædam tamen haud indigna relatu nequaquàm præteribo. Scribit in primis Dialogum Lucianus, qui Hesiodus inscribitur, in quo Hesiodum ipsum de se multa narrantem inducit, eumque ipse, vt solet, irridet. Sunt & inter Græca epigrammata, in Hesiodum multa. Extat & apud Græcos prouerbium, de ijs qui supersenescunt, Hesiodia senectus: de quo & Pindari distichon legitur, quod antè ab Aldo & Cælio nostro interpretatum attulimus. Pythagoram scribit philosophus Hieronymus, cùm ad inferos descendisset, Hesiodi animam vidisse ad columnam æream suspensam, astrictamque adeò, vt stridere videretur, & cum ea Homeri quoque animam serpentibus vndique incinctam, ea videlicet solummodò causa, quod de deis falsa suis carminib. confinxissent. qua re factum puto, vt Ponticus Heraclides contra Homeri calumniatores librum illum ediderit, qui est inscriptus, Allegoriæ in ijs quæ de deis ab Homero dicuntur, & responsiones in eius calumniatores. Videri enim, inquit, posset Homerus, Salmoneus vel Tantalus, immoderatam atque intemperatam linguam habens, si quæ de deis cecinit, sub alia significatione non intelligerentur. & hoc quidem de

Homero

Homero Heraclides, quod & de alijs poëtis bonis, vt hesterna die diximus, intelligi potest. Sed tametsi excellentis ac propè diuini ingenij fuerit Hesiodus, non tamen ideò obtrectatoribus illum caruisse accepimus: siquidem iniquas aduersus eum controuersias exercuisse Cercopem legimus: in tantum excellentissimus quisque aliquo est detractore vexatus. Homerus quidem, vt Zoilum mittam, à Siagro poëta lacessitus, Pindarus ab Amphimane Coo, Simonides à Timocreonte. Nec Vergilio Horatioque nostris, defuere Parones, Mæuij, Bauij atque Suffeni, alijque de quibus in nostris his sermonibus sparsim, vt feret locus, plura dicemus. Sed & hoc Homeromastigôn genus nostro hoc tempore non minus, quàm pridem, viget. Plures quidem nunc Critici & Zoili quàm versificatores & poëtæ. At de Hesiodo iam satis.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΚΛΟΥ
ΕΚ ΤΩΝ ΣΟΥΙΔΑ.

ΠΡΟ'ΚΛΟΣ ὁ Λύκιος, μαθητὴς Συριανοῦ, ἀκουστὴς δὲ καὶ Πλουτάρχου τοῦ Νεστορίου τοῦ φιλοσόφου, καὶ αὐτὸς φιλόσοφος Πλατωνικός. Οὗτος προέστη τῆς ἐν Ἀθήναις φιλοσόφου σχολῆς, καὶ αὐτοῦ μαθητὴς καὶ διάδοχος χρηματίζει Μαρῖνος ὁ Νεαπολίτης. Ἔγραψε πάνυ πολλὰ φιλόσοφά τε καὶ γραμματικά. Ὑπόμνημα εἰς ὅλον τὸν Ὅμηρον, Ὑπόμνημα εἰς τὰ Ἡσιόδου ἔργα καὶ ἡμέρας, περὶ χρηστομαθείας βιβλία γ΄, περὶ ἀγωγῆς β΄, εἰς τὴν πολιτείαν Πλάτωνος βιβλία δ΄, εἰς τὴν Ὀρφέως θεολογίαν, συμφωνίαν Ὀρφέως, Πυθαγόρου, καὶ Πλάτωνος, περὶ τὰ λόγια βιβλία ι΄, περὶ τῶν παρ᾽ Ὁμήρῳ θεῶν, ἐπιχειρήματα κατὰ Χριστιανῶν ιη΄. Οὗτός ἐστι Πρόκλος ὁ δεύτερος μετὰ Πορφύριον κατὰ Χριστιανῶν τὴν μιαρὰν καὶ ἐφύβριστον γλῶσσαν κινήσας, πρὸς ὃν ἔγραψεν Ἰωάννης ὁ ἐπικληθεὶς Φιλόπονος, πάνυ θαυμασίως ὑπαντήσας κατὰ τῶν ιη΄ ἐπιχειρημάτων αὐτοῦ, καὶ δείξας αὐτὸν κἂν τοῖς Ἑλληνικοῖς, ἐφ᾽ οἷς μέγα ἐφρόνει, ἀμαθῆ καὶ ἀνόητον. Ἔγραψε Πρόκλος μητρωακὴν βίβλον. ἣν εἴ τις μετὰ χεῖρας λάβοι, ὄψεται ὡς οὐκ ἄνευ θείας κατακωχῆς τὴν περὶ τὸν θεὸν θεολογίαν ἐξέθηκεν ἅπασαν· ὥστε μηκέτι θρύλλειν τὴν ἄνοιαν ἐκ τῶν ἀσυμφανέστων θρήνων.

Ἐκ τοῦ ἈΜΜΩΝΙΟΥ τοῦ ἙΡΜΕΙΟΥ εἰς τὸ τοῦ Ἀριστοτέλους περὶ ἑρμηνείας ὑπομνήματος, ΠΕΡΙ ΠΡΟΚΛΟΥ.

Εἰ δέ τι καὶ ἡμεῖς δυνηθείημεν εἰσενεγκεῖν περὶ τὴν τοῦ βιβλίου σαφήνειαν, ἀπομνημονεύσαντες τῶν ἐξηγήσεων τοῦ θείου ἡμῶν διδασκάλου Πρόκλου τοῦ Πλατωνικοῦ διαδόχου, τοῦ εἰς ἄκρον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τήν τε ἐξηγητικὴν τῶν δοκούντων τοῖς παλαιοῖς δύναμιν, καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν τῆς φύσεως τῶν ὄντων κρίσιν ἀσκήσαντος, πολλὴν ἂν τῷ λογίῳ θεῷ χάριν ὁμολογήσαιμεν.

VITA

VITA TZETZIS.

Ex Nicolai Gerbelij præfatione Chilialibus Tzetzis præfixa.

MICHAELIS Tzetzis & Eudociæ filius fuit Iohannes Tzetzes hic noster: qui auum habuit paternum Iohannem Tzetzen, literarũ quidem rudem, sed eruditorum hominum amatorem. Auus eius maternus genere fuit Græcus, auia materna Abasgis, siue Ibera. Itaque Tzetzes à paterno maternoq; auo Græcam originem, à materna auia Abasgicam traxit. Porrò cùm adoleuisset, Michaël pater domi suæ saluberrimis præceptis filium erudiuit. Inter quæ sedulò ei inculcare solebat ista, vt contemneret opes, nihili faceret potentiam, minimè cupidus esset præeminentiæ, vel vt ipse ait, τ̃ προεδρείας. Quam patris minimè contemnendam doctrinam nusquam non maximis laudibus gratissimus filius extollit. Agedum quindecim natus annos Iohannes Tzetzes, clarissimis præceptoribus traditur: à quibus non tantum artium illum orbem, & ἐγκυκλοπαιδείαν, sed etiam Hebræam Syramq; linguam edidicit. Vnde & loco quodam Tzetzes se Syrum & Ismaëliten appellat. In liberalibus illis disciplinis adeò profecit, vt Rhetoricen & Geometrian, & quicquid ad totam philosophiam pertinet, perfectissimè calluerit. In historia sacra, Barbara, Græca & Romana quantus fuerit, hic liber satis abunde declarabit. Præter hunc scripsit ad Augustam in Homeri poëma ἐξήγησιν, μετὰ τ̃ ἑξακισχιλίων ἢ μικρῷ πλειόνων στίχων continentem. Deinde & in Hesiodi Opera atque Dies commentariolum, qui Venetijs excusus vna cum Procli & Moschopuli Scholijs circumfertur. In Theogoniam & Aspida quæ condidit, tua cura, ni fallor, in studiosorum manus deuenere. Cæterùm ad nomen quod attinet, variè hoc pronunciatum inuenio à recentioribus. Politianus, Parrhasius, Crinitus, Lilius passim ipsum Zezen vocant: Volateranus Zezium: Theodorus Gaza, & noster Aldus Cecum. Veruntamen ipse author sese nusquam aliter, quàm Tzetzen nominat, apparetq; mirificè eum hoc cognomine fuisse oblectatum. Nam quandoque etiam ad tædium ingeminat hoc nomen: ita scripsit Tzetzes, sic sentit Tzetzes, non omnium meminisse potest Tzetzes: atque eius generis prope infinita. Quin etiam loco quodam ex professo hanc syllabam Tz explicat, adijci solitam quibusdam dictionibus: veluti XIII. in dictione προθηκήτζα pro προθήκη. Lilius noster planè barbarum vocabulum esse refert. Ego Tzetzen ea voce tanquam noua, faceta, & festiua delectatum crediderim. Sed de nomine satis multa. Fratrem habuit Iohannes Tzetzes incomparabili præditum memoria & eruditione: cuius in commentarijs in Hesiodi Opera, quorum paulo anteà meminimus, mentionem facit his verbis: Περὶ τ̃ τ̃ ποιητῶν διαιρέσεως, καὶ πρώην μὲν μοι ἐξείργασαι μικρὸν συγγραμμάτιον αὐτοσχεδίοις συντιθεμένοι ἰάμβοις. Καὶ τῷ ἐμῷ δὲ ἀδελφῷ ἐκπεπόνηται κάλλιστά τε καὶ φιλοτιμότατα περὶ τούτου ἐν τῇ τοῦ Λυκόφρονος ἐξηγήσει. ὅμως καὶ πάλιν

τὰ καινεισόμενα τέχνῃ ἀναλημπτέον, καὶ δὴ βραχέα λεκτέον μοι. Hoc est: De poëtarum diuisione, memini me etiam antea iambis ex tempore compositis opusculum contexuisse. quin etiam & frater meus in Lycophronis expositione, de eâdem re elegantissimè diligentissiméque scripsit. Attamen quæ huic instituto oppertuna videbuntur, ea repetita quàm potero breuissimè dicam. Locus hic exstat statim in initio commentariorum Lycophronis, vbi de poëtis poëtarúmque nominibus latissimè disserit. Quæ commentaria, quo pacto furtim à quodam surrepta, & tandem à Tzetzæ discipulis inuenta fuerint, chiliade octaua Tzetzes noster prosequitur.

& paulo pòst.

Nunc quo tempore hi duo nobilissimi fratres vixerint, quanquam non omnino certus sim, coniecturam tamen meam non grauatim cum studiosis communicabo. Quòd si quis emendato quopiam chronico adiutus, certiora inuenerit, eius sententiam nonnulla cum gratia recipiemus. Constantinus Ducas post Isaacium Comnenum Orientis imperium obtinebat, anno à Christo nato MLXVI. *Huic paulo posteà, vtpote anno redempti orbis* MLXXVI. *Michaël filius, Parapinaceus ex causa cognominatus, successit. Horum temporibus Michael Psellus, vir in Philosophia & omni doctrinarum genere summus, floruisse dicitur; qui vigiliarum suarum nonnulla opera Constantino patri dedicauit. Anno post hunc Psellum centesimo, Iohannes Tzetzes se historicas has epistolas scripsisse refert: anno videlicet, si rem rectè supputauerimus,* MCLXXVI. *A quo ad hanc nostram ætatem, anni* CCCLXX. *intercessêre.*

ΔΑΝΙΗ-

ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΠΑΝΔΩΡΑΝ ΗΣΙΟΔΟΥ.

ΑΘΑΝΑΤΩΝ βασίλειαν ἀείδομεν, ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν
Νόσφιν ἀεὶ κρατέουσαν· ἐπεὶ καὶ ἀπείρονα γαῖαν
Πλαζόμενοι καὶ λιπόμεσθα θεῶν, ἀεσίφρονι θυμῷ·
Ἀρξάμενοι, ὡς πρῶτα φερέσβια δῶρα καλύψας
Ἰαπετιονίδαο χολωσάμενος διὰ βουλὰς
Ζεὺς κρατερὸς γλυκύπικρον ἐπήγαγε πῆμα βροτοῖσι.
Ἵλαθι πασιμέλουσα, πανόλβιε, πότνια θεάων,
Εὐφροσύνης δώτειρα, καὶ ἀθανάτοιν ἰάνη.
Ὥς ποτε γῆ τετάνυστο, καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθεν
Ἀμφιταλαντεύουσαν ἑλισσόμενος περὶ γαῖαν
Τείρεσιν ἐστεφάνωτο, καὶ ἠελίου γλυκὺ φέγγος
Αὐτοκασιγνήτης ἐστέψατο κύκλα Σελήνης,
Ἤδη χθὼν λιαρῇσι καλυψαμένη Διὸς ὄμβροις
Ἀνθρώπων τέκε φῦλα, καὶ εὔρεα καρπὰ διὰ κόλπα
Ἔνθεα βρεῦθον χρυσέων ἀνατέλλετο λαῶν.
Χρυσῶν μὲν πρώτιστα καὶ ἀργυρέων γένος ἀνδρῶν
Μήτηρ τίκτετο γαῖα, θεοῖς πάντεσσι μεμηλός,
Ἐκτὸς ἀλιτροσύνης λυγροφόρος, ἐκτὸς ἀνάγκης.
Τοῖσι βίον πόρε δένδρεα, καὶ ἣ πρότερον, τέκε μήτηρ
Πήχεας ἀμπετάσασα, φίλα μαιώσατο τέκνα,
Παῖδα χαριζομένη, δεινὴ δ' ἀπέκειτο θάλασσα,
Οὐδὲ βίον μερόπεσσιν ἀλώμενοι ἄρμενα πόντου
Νῆες ἀγίνεσκον, Βορέω πνείοντος ἀπειλαὶ
Λαίφεσι πεπταμένοισιν ἀνὰ μέγα κῦμα θέουσαι.

Τοὶ δὲ θεοὶ μεγάροισι μεμιγμένοι εἶδαρ ἔδουσι,
Πάντοθεν εὐρύστερνον ἀγειρόμενοι κατ' αἶαν.
Ζεὺς δ' ὅτε δὴ χείρεσσι καὶ εὐρέϊ κάρτεϊ πεποιθὼς
Ὃν γενέτην κρατεροῖσιν ἀλυκτοπέδῃσι πελάσσας
Οὐρανόθεν βιότοιο κατήγαγεν, ἐκ δὲ διώξας
Ἰαπετὸν δολόεντα, [illegible],
Δὴ τότε χάλκειον γένος, ὄβριμον, οὐκέτ' ἀρεστὸν
Ἀθανάτοισι θεοῖσιν ἀπεχθόμενον τέκε γαῖα,
Ἄρεϊ πεφρικὸς, καὶ ἀναιδείῃσι νόοιο
Ὕστερα θέσμια θεῶν τελέσαν κενόφρονος ὀργῆς·
Τοὺς δὲ ῥέα λείπον κόσμον ναετῆρες ὀλύμπου
Ἀνδράσιν ὠκυμόροισι πάλαι μίγνυσθαι κατ' αἶαν.
Οἱ δὲ μὲν οἰώθησαν· ἀκινήτοισι δὲ μόχθοις
Καὶ θανάτων συνεργῆς [illegible] ἀνάγκης·
Δῶρα δὲ πάντα θεῶν μεμαθήκει· Ζεὺς δ' ἄφθιτα εἰδὼς
Κρύψατο πῦρ, πενίης ἄκος ἄμμορον, ἕρμα βίοιο,
Σύμφορον εὐπορίης. Τὸ μὲν αὐτίκα μάρμαρος υἱὸς
Ἰαπετοῦ κοίλοισιν ἐνὶ νάρθηκι [illegible]
Ζῆνα λαθὼν κλέπτουσε θεῶν [illegible] καὶ ἀνθρώποις,
Οὐδ' ὅπιν ἀθανάτων [illegible], οὐδ' ἄγε μακάρων
Εὐρυβίης Κρονίων [illegible] ἀλύξας,
Νήπιος· ἢ [illegible]
Λειπόμενον ἀνθρώποισι, [illegible]
Ἀλλ' ὅτε δὴ γυναῖκες [illegible]
Ζεὺς ἀπαφισκόμενος, καὶ ἀμερσάμενος [illegible]
Δεινὰ λίην κεχόλωτο, καὶ [illegible]
Ἀργαλέας ὀδύνας (οὐ ὠφελὸν [illegible]
Ἀμφί τε γυῖα [illegible])

Παρθένον

Παρθένιον αἰδοίην διερῆς ἐπλάσατο γαίης,
Παρθένιον αἰολόμορφον, ἄτερ φιλότητος ἀνάγκης,
Παρθένιον, ἣ χθὼν πᾶσα καὶ ὑδατόεντες ἔναυλοι
Ὅσσα τε γῆ κοίλῃσιν ὑπὸ ῥίζῃσι κέκευθε,
Τῇ ἐπιτέτραπται φῦλα μυρία, καὶ μέγας ὄλβος.
Ἔνθα σε τὸ πρῶτον πυρόεις Ἥφαιστος ἔτευξε,
Παῖδα δ' ἐπιβέβληνται ὅσων μερόπεσσιν ὄνειαρ,
Πάντα θεῶν λάχες ὄλβον, ἵν' ἡ γεγαυῖα πρὸς αὐτή.
Χαῖρέ μοι αὖθις ἄνασσα πολύλλιτε, μῆτερ ἐάων,
Μῆτερ ἀπημονίης, τίνα σοὶ τίνα μῦθον ἀνάψω;
Πῶς δέ σε κικλήσκων, σέβεϊ ἱλέω ἀντιβολήσω;

Χαῖρε θεῶν κρείσσα, θεῶν θεὸς αὐτὴ ἐοῦσα,
Δημήτηρ μὲν ἐοῦσα, ἠδ' ἐρύστειρος Ἀθήνη,
Ἐν χθονὶ Δημήτηρ, ἠδ' ἐνὶ πολέμοισιν Ἀθήνη,
Ἐν δὲ πόθοις Κυθέρεια καὶ Ἵμερος· ἦ μάλα κεῖνος
Ὄλβιος, ᾧ τιμὴ λευκώπιδος εἵνεκα κούρης
Ἤπιος ἦσθα θεός, ἠδ' ἐπέβλεπες ὄμματι λευκῷ,
Ἐκ δ' ἔβαλες πενίην θυμοφθόρον· ἐσθλά τε πολλά,
Χρύσεά θ' ἱμερόεντος ἐπήγαγες ἕδνα γάμοιο,
Ἐν δ' ἔρον, ἐνδ' ὀάρους τε, καὶ ἡδέα Κύπριδος ἔργα.
Τῶν ἅμα γὰρ πάντων πάλαι ἔμμορες ἐξέτι κείνου,
Ὁππότε δὴ τὸ πρῶτον ἐνὶ μερόπεσσι φάανθε
Ζηνὶ χαριζομένη· πρώτην δέ σε φασὶ γυναῖκα,
Τῶνδε γὰρ ἀντιτέτυξο, καὶ ἀγλαὸν ἔλλαχες εἶδος
Παρθενικῆς ἄνασσα, χάριν στίλβουσα καὶ αἰδῶ.

Τῷ καὶ ἐγώ τοι πρώτης ἔπι χροιῆς ἀβρὸν ἀέξων
Ἥβης χρύσεον ἄνθος ἔτι νέος, οὐδ' ἐθελαίων
Νῆϊς ἐὼν πάμπαν τῶν Κύπριδος οὐδὲ πόθοιο,

Εὐεπίης σπεύδω μαλακὸν γάνος· ἵλαθι πότνα
Ἵλαθι· δὸς δ' ἡμῖν γλυκερῆς ἐπιβήμεναι εὐνῆς.
Χαῖρε πάλιν τρίλλιστε, θεῶν ἐπιειμένη ἀλκὴν,
Ἀλκὴν μὲν πάντων τε θεῶν, πασῶν τε θεαινῶν,
Εἰρήνης ὀχετηγὲ, καὶ ἰθύντειρα κυδοιμοῦ,
Ἐλπίδος ἡγήτειρα· τίς ἄν σοι κάρτι μάχοιτο,
Ἣ πολυωνυμίῃσι θεῶν τὸν ὄλυμπον ἔχουσι;
Δήμητερ μέγα χαῖρε, καὶ Ἀμφιτρίτη ἄνασσα,
Ἐν χθονὶ Δημήτηρ, Ἀμφιτρίτη κατὰ πόντον.
Τῷ καὶ ὅσοι σπεύδουσιν ἀρόμμεναι ἠδὲ φυτεύειν,
Ὅσσοι ἐπασσυτέρῃσι πέδον κρούουσι μακέλλης,
Ὅσσοι ἀμησάμενοι πολυγηθέα καρπὸν ἀρούρης
Ἐκτελέα, βρίθοντα, περισφίγγουσιν ἀμάλλαις,
Σὸν πρῶτόν τε μέσον τε καὶ ὑστάτιον περὶ βωμὸν
Αἰὲν ἑλίσσονται, καὶ ἑλισσόμεναι ποτὶ δῶμα
Παμπληθές τι φέρουσι καὶ οὐ φατόν. Ἵλαθι πότνα,
Ἵλαθι· μὴ δή τοί τις ἐμοὶ φίλος ἢ ἀπὸ θυμοῦ.
Νόσφι σέθεν γὰρ ἄνασσα, μάτην φυτοεργὸς ἀλωεὺς
Τετράγυον κατὰ νειὸν, ὁμῶς δοῦλός τε καὶ αὐτὸς
Ὦλκα πέρι μογέοντε, κατατρίβουσιν ἄροτρον.
Χαῖρε πάλιν κρείουσα θεῶν, κρείουσα θεαινῶν.
Ἐξέτι γὰρ κείνου ὁπότε Νέμεσίς τε καὶ Αἰδὼς,
Αἰδώς τε Νέμεσίς τε, θεῶν ἀριδείκετα τέκνα,
Ὑστάτα ἀθανάτων λιπέτην χθόνα, καὶ μένος ἀνδρῶν,
Νόσφι σαοφροσύνης, περὶ τοι τέλος ἐστὶν ἁπάντων.
Χαῖρε πάλιν κρείουσα θεῶν, τραφερῆς τε καὶ ὑγρῆς,
Ὑγρῆς καὶ τραφερῆς· τῷ καὶ παλάμῃσιν ἀείρεις,
Τῇ μὲν Ἀμαλθείης κέρας ἀγλαὸν, οὖθαρ ἀρούρης,

Εὐφροσύνης μέγα σῆμα, ἀεὶ σταχύεσσι βεβριθὸς,
Ἀμφοτέρων σταχύεσσι καὶ ἄνθεσιν· ὅσσα τε γαῖα
Εἰαρινοῦ Ζεφύροιο χέει μεθύοντος ἐέρσῃ,
Πηδάλιον δ' ἑτέρηφι· τοῖσδε σέθεν ἀμφὶ θεαίνη
Δεινὰ παλαιγενέων ἐψαύσατο βιβλία φωτῶν,
Ἣ γὰρ διακτορίην τε μούνην κόσμοιο καὶ ἀρχὴν
Σημαίνειν ἡγοῦντο· σὺ δ' Εἰναλίη θεὸς ἦσθα,
Εἰναλίη θεὸς ἦσθα· Τύχην δέ σε φαντὶ καλεῖσθαι
Νηρέος ἐν βένθεσσι, καὶ Ὠκεανοῖο γέροντος.
Πλούτην δ' ἀπέρχουσα κατ' ἄστατον οἶδμα θαλάσσης
Ἱστία τ' ἐκπετάσασα, ἀειπλομένοισιν ἔοικας.
Ναυτιλίη σοι πάμπαν ἐπιβιάδει, ὃς δὲ πόροιο
Νῆα θοὴν ἐπὶ πόντον ἐλαύνεται ἀμφὶ, καὶ ὄλβου,
Σοὶ ἀνὰ χεῖρα τίταινε· Σὺ δὲ μεδέουσα κατέσχες
Ἐμπορίης πόντοιο, καὶ εὐφορίης κατὰ γαῖαν.
Χαῖρέ μοι Ἀνταίη μεγαλώνυμε, μῆτερ ἀνάγκης
Ἠδὲ Διὸς μεγάλοιο· σὺ γὰρ Τιτῆσι μέτεσχες
Πλούτου ἐπικρατέουσι, παρὰ προτέροισι θεοῖσι,
Ῥείη πλουτοδότειρα· μόνη δ' Ἀΐδαο θεάων
Ὧν πάρος ἔλλαχες αἶσαν ἔτ' ἔμπεδα ταῦτα φυλάσσεις.
Μουνογενὴς Ἑκάτη, δεινὴ κλωστῆρος ἄνασσα,
Γαίης κοιρανέουσα, καὶ ἰθύνουσα θάλασσαν.
Χαῖρε Διὸς δέσποινα, Ποσειδάωνος ἑταίρα.
Χαῖρε πάλιν κρείουσα θεῶν, κρείουσα θεαινῶν,
Ἄρτεμι θηρήτειρα, καὶ Εὐνομίη, καὶ Ἄπολλον,
Ἄρτεμις ἐν βήσσησι, καὶ ἐν νήσοισιν Ἀπόλλων,
Εὐνομίη δ' ἀγορῇσι. Σὺ δὲ στονόεντας ὀϊστοὺς
Ἢ λύκου ἢ χλούνου κατεναντίον ἐς σκοπὸν ἕλκεις

Οὔτε

Οὔτε παρέσφηλές γε, καὶ εἰ μάλα τηλόθεν ἔστη·
Ἰθὺ τιτυσκόμενος· τύχε δ' ἢ μάλα καίριον αὐτῆς
Ὗς μεγάλη βληθεῖσα, καὶ ἀσπαίρουσα ποδοῖιν
Ὕστατιον θανάτοιο μέλος κρυόεντος ἀείδει.
Καὶ στέ τις ἡγεμόνην γλυκερῆς αἰτούμενος ἄγρης
Καὶ ἐλάφῳ περίπιπτε, καὶ ἐν νιφάδεσσι λαγωὸν
Ὦρσεν ὑπ' ἐκ κοιτέων, γλυκερὴν σκυλάκεσσιν ἀγῶνα.
Τοῖς δὲ μὲν εὔφρηνεν κραδίην, μάλα δ' ἀμφὶ πονοῦσιν
Ἴχνιον ἔνθα καὶ ἔνθα διωκόμεναι· περὶ δ' αὐτὴν
Πολλὰ περισκαίρουσιν, ἀεὶ δ' ἐλελίζεται οὐρὴ,
Ἄγγελος εὐφροσύνης θελξίφρονος, εἴκελος αὐδῇ,
Μείλιον ἀγρώσσουσι, μέγα σπεύδουσιν ἄγαλμα.
Χαῖρέ μοι αὖθις ἄνασσα, θεῶν πέρι μῆτιν ἔχουσα,
Κηρὸς ἀλεξήτειρα, παρατρέψασα δὲ πότμον
Εὐσεβέων παίδεσσι· νόσον δ' ἀπὸ πάμπαν ἀλάλκεις.
Σοὶ δ' ἅμα γεινομένῃ νόσοι αἰόλαι, ὀξύ τε πῆμα,
Ἴκελαι ὀρνίθεσσιν ἢ ὀρνυμένῃσι μελίσσης
Ἀνδράμεον βίον εὐθὺ διαερμίον, οὐδέ τις ἔσχε
Ἀθανάτων, σέο νόσφι, Διὸς βουλῆσιν, ἀρήγειν,
Οὐδὲ παραιτεῖσθαι συγγενέην μερόπεσσιν ἀνάγκην,
Οὐδὲ κασιγνήτας, τῇσιν σ' ὁμότιμον ἔθηκε
Ζεὺς Κρονίδης, Λάχεσίν τε καὶ Ἄτροπον, ὥστε λέγουσιν
Ἀνδράσιν ἐσσομένοισιν ἐπικλώθουσαν ἐφεῖναι
Δαίμονα δυσφρονέοντα, καὶ ἤθαδα κῆρα μέλαιναν.
Χαῖρε πάλιν κρείσσα θεῶν, κρείσσα θνητῶν,
Εὐνομίην τε Θέμιν τε, τὸ γὰρ κατέζευξας ἀδίκους
Ἢ κυάμοις λευκοῖσιν, ἢ ψήφοισι καθίζεις,
Ξείνοις ἰθύνοντα δίκας καὶ ἐπίφρονι λαῷ.

Κλήρων

Κλήρων γὰρ μεδέουσα σὺ τὸν μέγαν ὄλβον ἀφαιρεῖς,
Τῷ δὲ πάλιν πόρες ἄλλον· ἐπεὶ βασιληΐδες ἀρχαὶ
Σκῆπτρά τε τοῖς μεγάλων λίαν οὔχεται ἔθνος ἀνάκτων
Παίγματα σοὶ τελέθουσι· σὺ δὲ στέφανόν τε καὶ εὖχος
Τῷ μὲν ἀΐστωσας· τῷ δ' αὖ πολὺ μεῖζον ἔθηκας.
Χαῖρε μέγα κρείουσα θεῶν, κρείουσα θεαινῶν,
Ὑστάτιόν μοι χαῖρε, καὶ Εἱνσιάδαο μὲν οἰνεὺ
Γεννάδην τ' ἐρίηρα, φίλον ζύγος αἰὲν ἐόντε,
Ἦ θέμις ἐστὶν, ἄνασσα, τύχης ἐπίβηθεν ἀρίστης.

ΔΑΝΙΗΛΟΣ ΤΟΥ ΕΙΝΣΙΟΥ
Εἰς Ἡσίοδον.

ΔΑΦΝΟΦΑΓΟΣ, γλυκύθυμος, ἀνὴρ φίλος οὐρανίδῃσι
Γῆς ἀρότους θεῖος δείκνυεν Ἡσίοδος,
Πιερίδων γείτων πολυώνυμος. ὢ πόποι, ὦ Ζεῦ,
Ἦ γλαφυρῶς ταύτης ὤνατο γειτονίης.

Εἰς τὸν αὐτόν.

Πῆμα κακὸς γείτων, ὅσσον τ' ἀγαθὸς μέγ' ὄνειαρ,
Αἱ σελίδες θείου ἔννεπον Ἡσιόδου.
Ταῦτ' ἄρα φρασσάμενος, γλυκερῆς φίλος ἤλιθα Μούσης,
Γειτονίης αὐτῶν ἔμμορε Πιερίδων.

Εἰς τὸν αὐτόν.

Ὦ μάκαρ, ὦ ξανθῆς Δημήτερος ἔργα κομίζων,
Θεσκέλου Εἰρήνης παῖ, γέρον Ἡσίοδε,
Δαίμοσιν οἷος ἔπαθα, ἥμων ἐνὶ βένθεσιν ὕλης,
Πὰρ γλυκεροῖς κλεινῶν ἄγκεσι Πιερίδων.
Ἔνθά σε ποιμαίνοντα θεῶν καλὰ τέκνα θεῶντο,
Ταῖς ἀγέλαις φίλην τερπόμενοι κραδίην,
Ἢ τάχα πυκπάζοντα βόας, καὶ μηκάδας αἶγας,
Ἢ τάχα καὶ λεπτοὺς πηξάμενον δόνακας,

Ἐν τῷ πόης ῥαδινῇσι, καὶ ἄνθεσιν εἰαρινοῖσιν,
Οἷα φιλεῖ ἁπαλῶν στήθεα μηλονόμων.
Καί τοι συνέπλεον ἔδον Μυσῶν βασιλῆα γλυκέδης,
Συνέπλεον ἀειζήλων τῶν Ἑλικωνιάδων.
Χαῖρε πάτερ τοῖσδεσι, καὶ ἵλαος ἄμμι γένοιο,
Αἰπόλε μὲν πρότερον, νῦν δ᾽ ἂρ ἀοιδοπόλε.

Εἰς τὸν αὐτόν.

Ὑψαγόραν ποτ᾽ ἀοιδὸν ἀγαζηταῦτος Ἄρηος,
Ἡ φύσις ἀρχαῖον δέξατο Μαιονίδην.
Δεινὸς Ἄρης μέγ᾽ ἔχαιρε, καὶ οἱ πολέμους τε μάχας τε
Κέκλετο, καὶ δῖον μελπέμεν Αἰακίδην.
Τοῦ δ᾽ ἄρα γινομένοιο πάλαι κλύε πότνια Δηώ,
Βῆ δ᾽ ἴμεν εἰς κλειτῆς ἄγκεα Πιερίης.
Ἔνθ᾽ ἄρα οἱ κλυτότοξος ἐναντίος ἦλθεν Ἀπόλλων,
Δείξατο δ᾽ Ἀσκραῖον δεξιὸς Ἡσίοδον,
Ἡσίοδον φιλόμυθον, ὀϊζυρῇ ἐνὶ κώμῃ
Βοσκόμενον λιγυρῶν ἄγχ᾽ Ἑλικωνιάδων.
Ὡς ὁ μὲν ᾖδε μόθον Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος,
Καὶ κρατερῶν ὁρμάς, καὶ μένος, ἡμιθέων.
Ἀλλ᾽ ὅδε γῆς ἀρότους, καὶ ἀρηρότα τοῖσι μάλιστα
Ἐκ Διὸς οὐρανίου ἤματα, καὶ ἔριδας.
Ὡς ἐρίδων βριαρῶν δισσῶν ἀνὰ γαῖαν ἐουσῶν,
Ὅς γ᾽ ἐπιμωμητὴν ᾔνεεν, ὅς δ᾽ ἀγαθήν.

Εἰς τὸν αὐτόν.

Χαῖρε θεῶν Ἀσκραῖε τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσι.
Μήδεα, καὶ πλήθη, καὶ γένος, ἐξαύσας.
Μουσάων ὑποφῆτα παλαιγενὲς· ἦτοι ἐκεῦθες
Πολλὰ πάτερ θυμῷ δήνεα, καὶ πραπίδας.
Τείρεα πάντα μαθών, τάπερ οὐρανὸς ἐστεφάνωται,
Καὶ Κρονίδα βουλάς, καὶ φάος ἠελίου,
Τοῦτο Σεληναίης λιπαρὴν φλόγα, μαῖαν ἀρούρης,
Ἀγλαὸν ἀρχαίης σῆμα φυτοσπορίης.
Ἀρκάδες ἰλήκοιτε· μόνος προσέληνος ἔεισκε.
Πάντα Σεληναίης γνοὺς πόρον Ἡσίοδος.

ΔΑΝΙΗ-

ΔΑΝΙΗΛΟΣ ΤΟΥ ΕΙΝΣΙΟΥ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΔΙΕΞΟΔΙΚΗ ΤΩΝ ΗΣΙΟΔΟΥ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΗΜΕΡΩΝ.

Ἐκ τῆς τῶν ἐρίδων διαιρέσεως ἀρξάμενος ὁ ποιητὴς, τὴν μὲν ἐπιμεμπτὴν, ἤτοι τὴν ἐπίψογον, ἀποδοκιμάζει· τὴν δὲ ἑτέραν περὶ πλείστου ποιεῖν τῷ ἰδίῳ ἀδελφῷ τῷ Πέρσῃ ὑποτίθεται· ὡς ἐκείνης μὲν περὶ φιλονεικείας, καὶ τὰς τῆς ἀγορᾶς διατριβὰς τὸν πλεῖστον χρόνον ἐχούσης· τῆς δὲ, τῆς καλῆς καὶ ἀγαθῆς, μόνῳ τῷ πόνῳ μετὰ δικαιοσύνης τῶν ἐπιτηδείων τυχούσης. Ἐπεὶ γὰρ ὁ ἀγκυλομήτης Προμηθεὺς τῷ Διῒ, τὸ πῦρ, τουτέστι τὴν τοῦ βίου ἐπιστήμην, (ὡς φησὶ περὶ ταῦτα ἀκριβωσάμενος ὁ θεῖος Πλάτων) κλέψας ἔλαθε, Ζεὺς τοῖς ἀνθρώποις, τοῖς ἀληθῶς ἐπιμηθεῦσι καὶ ἀφροντίστοις, ἤγουν τοῖς περὶ τὰ τοῦ πόρου σπουδάζουσι, κακὸν μέγα, τὴν Πανδώραν, ἤτοι τὴν τύχην, τὴν πάντα παρὰ τῶν θεῶν δῶρα, τὰ φυσικὰ δηλαδὴ ἀγαθὰ, κτήματα, περιβεβλημένην, παρεσκεύασε. Καὶ οὕτω μὲν τὸ τοῦ βίου πρότερον ἡ Τύχη ἐπιτετράφθαι, ἤδη ἀνθρωπίνῃ προμηθείᾳ τε καὶ ἐπιμελείᾳ τούτων ἐφικέσθαι χαλεπὸν ἐγένετο. Τὸ πάλαι γοῦν, μήπω ῥᾳδιουργήσαντος τοῦ Προμηθέως, πάντα τὰ περὶ τὸν βίον ἐπιτήδεια, ἀφθονεστάτην, καὶ παρὰ πόδας. Κρόνος γὰρ τὸ πρῶτον χρυσοῦν τι τῶν ἀνθρώπων γένος ἐμηχανήσατο, ᾧ τινι πάντα αὐτοματίζουσα ἡ γῆ ἐδωρήσατο. Τοῦτο οὖν τὸ χρυσοῦν γένος θανάτῳ τινὶ μαλακῷ τε καὶ ἡδυπαθεῖ ἀπαλλαγὲν, δαιμονίας λήξεως καὶ ὀνομασίας ἔτυχε. Τούτῳ τῷ γένει ἀκολουθεῖ τὸ δεύτερον, τὸ ἀργύρεον, τοῦ χρυσοῦ χεῖρον μὲν τὰ πάντα ὂν, καθαρὸν δὲ μᾶλλον τῶν ὕστερον γινομένων. Ὁ Ζεὺς οὖν, ἤτοι ἡ εἱμαρμένη, καὶ τοῦτο τὸ γένος κρύπτει· καὶ οὕτω μὲν τοῦ βίου ἀπαλλαχθὲν, τῆς τῶν ὑποχθονίων θνητῶν μακάρων λήξεως ἐπήβολον ἐποιήσατο. Περὶ τοῦ τρίτου γένους τοῦ χαλκοῦ τὰ ἐνταῦθα διαλαμβάνει, δεινοῦ τε καὶ ὀμβρίμου· οἵ τινες οἱ ἄνθρωποι ἀλληλοκτονίᾳ τε καὶ ἀφροσύνῃ ἀλλήλων ἔπεσον, νωνύμως, ἤγουν λήξεως μὲν οὐδεμιᾶς τυχόντες, πανολεθρίως δὲ εἰς ᾅδου καταβαίνοντες. Τῷ τρίτῳ τούτῳ τὸ τῶν ἡρώων ἕπεται, τῶν ἀμφὶ τὸν Ἐτεοκλέα καὶ τὸν Πολυνείκην μάλιστα, τὸν πρῶτον πόλεμον τὸν Θηβαϊκὸν λεγόμενον, καὶ τῶν ἀμφὶ Ἀγαμέμνονα καὶ Μενέλαον, τῶν τε ἄλλων, ὧν ἡ ποίησις μέμνηται, τὸν Τρωϊκὸν συστησαμένων· ὧν οἱ μὲν τῷ θανάτῳ ὑποπεπτωκότες πανωλεθρίᾳ ἀπώλοντο· οἱ δέ τινες αὐτῶν ἔτι νῦν τὰς μακάρων νήσους οἰκοῦσι. Ἐκ τούτου τὸ σιδηροῦν, καὶ τὰς αὐτοῦ ἀνομίας διηγεῖν ἐπιβάλλεται, τὰς δὲ τῶν δικαστῶν μάλιστα, ὧν αἴνῳ τινὶ βραχεῖ καὶ χαριέντι τῆς δωροδοκίας ἅπτεται. Τὸ λοιπὸν τοῦ λόγου τὰ τῆς ἀδικίας τε καὶ δίκης ἐπιχείρημα ὑποτυπῶν διατρίβεται, καὶ παραινέσεις τινὰς τῶν σοφωτάτων τῷ Πέρσῃ ὑποβάλλει. Τὸ πλεῖστον δὲ τῶν ὑποθηκῶν τῶν ἐνταῦθα κειμένων ὁ χαρακτὴρ ἀφοριστικός ἐστι καὶ ἀπόλυτος αὐτῶν, καὶ ἀσύνδετος, ὡς ἔπειτα, ὁ λόγος· ἔστιν ὅτε καὶ ἀρχαιολογικῇ ταυτολογίᾳ κεχρημένος, οὐδέ τι κατὰ τὴν γνώμην τῆς τῶν νεωτέρων γνωμολογίας παρενθήκην ὑποφαίνων. Κέχρηται δὲ καὶ παρασκευάσει οὐκ ὀλίγῃ, τὸν ἀδελφὸν ἀπὸ τοῦ περὶ τὰς ὑποθήκας καὶ παραινέσεις ταύτας κόρου ἀναλαμβάνων καὶ ἀνακτώμενος. Μετὰ ταῦτα εἰσβάλλει τὴν οἰκονομικὴν διδάσκειν, ἀπὸ τῆς γεωργίας εὐθὺς ἀρξάμενος· ἔχει δὲ πᾶσα ἡ διδασκαλία αὕτη περὶ καιροὺς προσφόρους ἀροτριάσεως, καὶ ἀμήτου περὶ τρυγητὸν, περὶ ξυλοτομίαν, περὶ τὰς ἀποβάσεις τῶν γεωργῶν ὀρθῶς, καὶ κατὰ καιρὸν πραττομένων, καὶ τῶν παραλελειμμένων τὰς ζημίας, καὶ ὅσα τοιαῦτα. Ἔτι τῶν ὡρῶν τοῦ ἦρος καὶ χειμῶνος, τοῦ θέρους καὶ ὀπώρας τὴν διάκρισιν, καὶ πρὸς ἅτινα μάλιστα τῶν ἔργων οἰκείως αὐτῶν ἑκάστη διάκειται, μέχρι στίχων ἑπτακοσίων καὶ λ΄ δύο. Καὶ μέχρι τούτου μὲν ἡ πρώτη τῆς οἰκονομικῆς. Τῶν δὲ ἀνθρώπων προϊόντος τοῦ χρόνου καὶ ἐπιδιδομένης ἅμα τῆς ἐπιθυμίας οὐ πρὸς μόνον τὸ πρὸς βίου εἶδος σπουδαζόντων, ἀλλὰ περὶ πᾶν, μᾶλλον δὲ οἱονδήποτε, ὧν κέρδος τι, κατὰ τὸν ποιητὴν, ἐν χερσὶ φανὲν, ἀπολυμένων, τὸ ἕτερον τῆς οἰκονομίας μέρος διέρχεται φράζων, καὶ τὰ τῆς θαλάσσης μέτρα διαλαμβάνει· οὕτω γὰρ τὴν τοῦ πλοῦ ἀκμὴν, καὶ τῶν καιρῶν τὸν ἐπιτηδειότατον μάλιστα, καλῶν φαίνεται. Πάλιν δὲ μετὰ ταῦτα ἐν ὑποθήκαις καταλήγει, προσθεὶς δὲ τὴν τῶν ἀθανάτων ὄπιν, ὑποδιαίρεσιν αὐτοῦ ἐνταῦθα πεποίηκεν, καὶ

ἀκολούθως, ἀπὸ γένους, ἤγουν τοῦ τῶν θεῶν ἐκβαζόμενος ἀρχόμενος, ἕως εἰς τὸ βέλτιστον, καὶ τὸ αὐτὸς ὑπάγει. Καὶ ὕστερον ὁ περὶ τῶν Ἔργων λόγος, κατὰ τὸ οἰκονομικὸν ἀντιτίθεται τῇ ἀρχῇ περὶ τῶν ἀγαθῶν καὶ φαύλων ἡμερῶν, καὶ τὸ τῶν μέσων παρατηρήσεως, τὸ τὴν ἐκλογὴν αὐτῶν, καὶ τὸ ἀποβολῆς, ἐν βραχεῖ περιλήψει διδαχθῆ.

LECTORI.

Amice Lector. E re esse existimauimus τοῖς φιλησιόδοις vt ob oculos breuiter totam τὴν ἀκολουθίαν haberent doctrinæ illius, quæ in sequentibus Hesiodi libris proponitur. Singulorum autem tam quæ hîc, quàm quæ in Pandoræ Hymno dicuntur, ratio reddetur, in illa quam his libris affiximus Introductione: ex qua reliqua perenda sunt.

ΗΣΙΟ-

ΕΞΗΓΗΣΙΣ τοῦ σοφωτάτου γραμματικοῦ ΚΥΡΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ τοῦ ΤΖΕΤΖΟΥ εἰς τὰ ΕΡΓΑ καὶ τὰς ΗΜΕΡΑΣ τοῦ ΗΣΙΟΔΟΥ.

ὉΜΕΝ σοφὸς Πρόκλος ἐπεξηγούμενος τὴν παροῦσαν βίβλον τῶν ἔργων καὶ ἡμερῶν τοῦ Ἡσιόδου οὐδὲν γνήσιον, καὶ τῆς ἐκείνου σοφίας ἁρμόδιον, οὔτε ἄξιον ἐξηγήσεως ἐξειργάσατο. πρῶτα μὲν γὰρ ἐχρῆν διαίρεσιν φάναι τῶν ποιητῶν, καὶ τίνα τούτων χαρακτηρίσματα, καὶ τίνες τούτων οἱ περιβόητοι. ἔπειτα τὸ γένος εἰπεῖν τοῦ προκειμένου πρὸς τὴν ἐξήγησιν, καὶ τίσι συνήκμασε, καὶ πόσας βίβλους ἐξεποιήσατο, ποῦ, καὶ ποίῳ τρόπῳ τὸν βίον κατέλυσεν. εἶτα τὴν βίβλον τούτου προχειρισάμενον, πρῶτον μὲν ἀκριβῶς τὸν τούτου φάναι σκοπόν· μετέπειτα δὲ καὶ τὰς μυθικὰς ἱστορίας εἰς πλάτος, εἶτα καὶ ταύτας ἀλληγορῆσαι. καὶ μέτρα, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἀναγκαιοτέρων σαφεστέρῳ καὶ διδασκαλικῷ τρόπῳ ἐπεξηγήσασθαι· ἀλλὰ μὴ λαβυρινθώδη καὶ ἀσαφῆ, καὶ χρῄζοντα μᾶλλον αὐτὰ πλείονος ἐπεξηγήσεως, ἤπερ τὰ προκείμενα πρὸς ἐξήγησιν. ὁ δὲ οὐδὲν τούτων πεποιηκώς, ἀπεριδιηγήτως καὶ ἀκεφάλως, καὶ ὥσπερ ἐξ ἐπιδρομῆς καὶ ἐφόδου, καὶ ταύτης συγκεχυμένης, προσβάλλει πρὸς τὴν ὑπόθεσιν. καὶ πῆ μὲν οὐ καλῶς μετεωρολογεῖ καὶ στομφάζει χρησμηγορῶν, πῆ δὲ τοῖς κειμένοις ταυτολογῶν, καὶ περὶ ταῦτα ἐνδιατρίβων, πολύστιχον, ἀλυσιτελὲς ἐξεπονήσατο συγγραμμάτιον. Ἀλλὰ τὰ μὲν ἡμαρτημένα τῷ σοφωτάτῳ Πρόκλῳ παρετέον μοι. χωρητέον δέ μοι πρὸς τὴν ἐξήγησιν. ὑμεῖς δὲ ἀμφοτέρας τὰς ἐξηγήσεις θέντες παράλληλα ἀφιλέχθρως καὶ φιλαλήθως, τοὺς τοῦ Πρόκλου, καὶ τοὺς ἐμοὺς ἀπαθεῖς ἐπικρίνατε, ὁπότεροι καθαρώτερον πρὸς τὴν Ἡσιόδου ποίησιν, καὶ τὸν τῆς ἀληθείας προγόνον ἀντιβλέπουσιν ἥλιον. κἂν ἐφ' αὐτοῖς οὐ περιηργυρωμένας τῶν λέξεων περιέθηκα πτέρυγας. οὐδὲ γὰρ σπουδαστέον, ἀλλ' αὐτοσχέδιον ἦν μοι τὸ ἐγχείρημα. ὥσπερ ἄρα καὶ ἴσασιν οἵτινες ἡμᾶς εἰς τὸν ἆθλον τοῦτον συνώθησαν. Κρίνατε γοῦν ἀφιλέχθρως, καὶ τοῦ Κελτικοῦ Ῥήνου δικαστικώτεροι γίνεσθε, καὶ τὰ βρέφη τῶν λόγων ἀκριβῶς δοκιμάσατε, ὁπότερον ἄρα μορφῆς πατρικῆς φέρει ἐμφέρειαν, καὶ ποῖον νόθον ἐστὶ τῆς Ἡσιόδου γονῆς, ἢ ἀτελεσφόρητον, καὶ ἀμβλυθρίδιον κύημα. καὶ κατὰ τὴν χρυσόπολιν πόλιν, ἢ τὴν Λυδίαν λίθον τὴν βάσανον, καὶ πῦρ τὸ δοκιμαστήριον, ὥσπερ οἱ χρυσογνώμονες, καλῶς δοκιμάσατε. καὶ δὴ ἐντεῦθεν τῆς ὑποθέσεως καταρκτέον μοι.

Περὶ μὲν τῆς τῶν ποιητῶν διαιρέσεως, καὶ πρώην μοι ἐπεξείργασται μικρὸν συγγραμμάτιον αὐτοσχεδίοις συντεθειμένον ἰάμβοις. καὶ τῷ ἐμῷ δὲ ἀδελφῷ ἐκπεπόνηται λίαν κάλλιστα καὶ φιλοτιμότατα περὶ τούτου ἐν τῇ τοῦ Λυκόφρονος ἐξηγήσει. ὅμως καὶ πάλιν τὰ καιριώτερα τούτων ἀναληπτέον, καὶ διὰ βραχέων λεκτέον μοι. ὁ δὲ λεπτομερέστερον εἰδέναι ταῦτα βουλόμενος ἐντυγχανέτω αὐτοῖς, μὴ κατοκνείτω ταῦτα περὶ πάσης πυκτίδος ποιητικῆς προτιθέναι. καὶ δὴ ἀκροατέον τῆς διαιρέσεως.

Τῶν ποιητῶν οἱ μέν εἰσι λυρικοί, οἱ δὲ μονῳδοί, οἱ δὲ κωμικοί, καὶ ἕτεροι τραγικοί. καὶ ἕτερα μυρία ὀνόματα. κατ' ἐξαίρετον δέ, καὶ οἱ ἀνώνυμοι καλούμενοι ποιηταί. καὶ γνωρίσματα μέν εἰσι λυρικῶν ποιητῶν, τὸ πρὸς λύραν τὰ τούτων ᾄδεσθαι μέλη, ὡς τὰ Πινδάρου, καὶ Στησιχόρου, καὶ Ἀνακρέοντος. μονῳδῶν δὲ γνωρίσματα τὸ μονοπροσώπως ὑπόθεσιν ἀφηγεῖσθαι τὴν οἱανδήποτε,

οἷός ἐστιν ἐν τῇ ἀλεξάνδρᾳ λυκόφρων. κωμικῶν δὲ ὁ γέλως μετὰ χορῶν καὶ προσώπων. οἷος ἀριστοφάνης, εὔπολις, φερεκράτης. τραγικῶν δὲ ποιητῶν γνωρίσματα, οἶκτοι, καὶ συμφοραί. οἷός ἐστιν αἰσχύλος, σοφοκλῆς, εὐριπίδης. ποιηταὶ δὲ ἀνωνύμως καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐκεῖνοι καλοῦνται, ὅσπερ χαρακτηρίζει ταῦτα τὰ τέσσαρα, μέτρον ἡρωϊκόν, μῦθος ἀλληγορικός, ἱστορία, ἤτοι παλαιὰ ἀφήγησις, καὶ ποιὰ λέξις, ἤτοι ἡρωϊκή, καὶ ἀξιωματική, καὶ τῷ ἡρωϊκῷ μέτρῳ ἁρμόζουσα, ἀλλ' οὐ κατατετριμμένη καὶ χθαμαλή. μᾶλλον δὲ ἐκ τῶν τεσσάρων τούτων, ὁ ἀλληγορικὸς μῦθος τὸ κυριώτατόν ἐστι τῶν ποιητῶν χαρακτήρισμα. γεγόνασι δὲ τούτων τῶν ποιητῶν, ἄνδρες ὀνομαστοί, ὅμηρός τε ὁ παλαιός, ἀντίμαχος ὁ κολοφώνιος, πανύασις, πείσανδρος ὁ καμειρεύς, καὶ ὁ ἀσκραῖος οὗτος ἡσίοδος, οὗ περ ἐξηγεῖσθαι τὴν βίβλον ἐπεβαλόμεθα.

Οὗτος οὖν ὁ ἡσίοδος ζῶν ἀδελφὸν πέρσην παῖς ἐγεγόνει δίου καὶ πυκιμήδης. κατῴκει δὲ ἐν τῇ κύμῃ. αὕτη ἡ κύμη περὶ τὴν μιτυλήνην ἐστίν. καλεῖται δὲ νῦν φρικωνίς. ἡ δὲ ἑτέρα κύμη, ὅθεν ἦν αἴολος καὶ ἡ σίβυλλα τῆς ἰταλίας, κυμαίων αἰολέων πενήτων ἀνθρώπων, οἳ διὰ τὸ ἄπορον καὶ τὰ χρέα τὴν ἑαυτῶν πατρίδα κύμην φυγόντες, μετανάστευσαν περὶ τὴν ἄσκρην χωρίον τῶν βοιωτῶν, δυσχείμερόν τε καὶ κακοθέρειον, περὶ δὲ τὰς προπόδας κειμένην τοῦ ὄρους τοῦ ἑλικῶνος. κἀκεῖ κατῴκησαν. τοιαύτῃ δὲ τῶν ἀνθρώπων πενίᾳ ζημιουμένων, συνέβαινε τὸν ἡσίοδον τοῦτον ἄρνας ἐν τῷ ἑλικῶνι ποιμαίνειν. φασὶ δέ, ὡς ἐννέα τινὲς ἐλθοῦσαι γυναῖκες, καὶ δρεψάμεναι κλῶνας δάφνης ἑλικωνίτιδος, αὐτὸν ἐψώμισαν καὶ οὕτω σοφίας ποιητικῆς ἐνεμφόρητο. ἀλλὰ μέχρι μὲν τούτου, ἀληθῆ τε καὶ ἀτρεκέστατα, ὅτι παῖς ὁ ἡσίοδος πενήτων ἀνθρώπων, δίου καὶ πυκιμήδης, καὶ ὡς περὶ τὸν ἑλικῶνα ἐνέμετο. τὰ δ' ἐντεῦθεν μεμύθηνται, καὶ ἀλληγορικώτερον λέλεκται. καὶ γὰρ ἐν τῷ ποιμαίνειν περὶ τὸν ἑλικῶνα, καθευδήσας ὁ ἡσίοδος ὄναρ εἶδεν, ἐννέα γυναῖκας δάφνας αὐτὸν ψωμιζούσας. ἐδήλου γὰρ πάντως τὸ ὄναρ, ὡς τελείας καὶ πάσης μετεσχηκὼς τῆς παιδεύσεως, ἐνθέως ἐκφωνήσει ποιήματα. ταῦτα τοίνυν ἡσίοδος ἐν ὄψει ὀνείρων τεθεαμένος καὶ διυπνισθείς, καὶ τὸ ποιμαίνειν ἀφείς, καὶ πόνοις ἐκδοὺς ἑαυτὸν καὶ μαθήμασι, τὴν τῶν ὀνείρων ἐπίλυσιν ἐξεπέρασεν. καὶ ἐχέγγυος, καὶ ἄγρυπνος ὤν, ζῶντάς τε πρὸς ἑαυτὸν γεγονώς, καὶ πρέποντα νοῦν ἐσχηκώς, ἀποδιδράσκει μὲν τὸ εὐτελές, καὶ ποιμενικόν, καὶ σκληρόβιον. καὶ προσδραμὼν τῇ παιδεύσει, καὶ πόνους προσκαρτερήσας μεγάλην καρποῦται τὴν εὔκλειαν. καὶ βίβλους τοσαύτας ἐξεποιήσατο, ἃς ἐγὼ μουσῶν τε καὶ γνώσεως ἐπίσταμαι ψώμισμα. καὶ δάφνης φύλλα ἑλικωνίτιδας, ἑλισσομένας ἁπανταχοῦ, καὶ θαλλούσας, καὶ χρυσιζούσας, τὸν πρὶν μὲν οἰκτρόβιον καὶ ἀφανῆ νομέα ποιμνίων· νῦν δὲ ἡμίθεον, χρηματίσαντα δι' ἀρετῆς καὶ παιδεύσεως. ὥσπερ καὶ ὁ σωφρονίσκου σωκράτης ὁ λιθοξόος, καὶ ὁ ἰχθυοπώλης δημάδης, καὶ ὁ τῆς τυμπανιστρίας αἰσχίνης, σίμων τε ὁ σκυτεύς, καὶ ὁ λαχανοπώλιδος εὐριπίδης. ἔτι καὶ ὁ σκύθης ἀνάχαρσις καὶ ἄμεως ποῦ δούλω, αἴσωπος, καὶ ἐπίκτητος. καὶ ὁ σύρος ῥήτωρ ὁ λουκιανός, ὁ λιθοξόος τε καὶ ἡμίδουλος, καὶ οἱ λοιποί. ὥσπερ καὶ παρ' ἡμῖν ὁ χρυσογνώμων ἐκεῖνος σωτήριχος· καὶ ὁ νῦν περὶ ὧν τῆς νικομήδους οἰνοπράτης ἀρχιερεύς, ὃς οὐδὲ νῦν ἐθέλει τοῦ πιθεῶνος ἐξίστασθαι, ἀλλ' ἔτι τὸν οἶνον μετρεῖ, καὶ μεταβάλλει τοὺς ἀμφορεῖς· ἔνθεν τοι μή τις τῶν νέων νωχελὴς καὶ ῥᾴθυμος, καὶ ἀμβλὺς περὶ λόγους τελείτω, καὶ μονονουχὶ καθευδέτω τοῖς περὶ τὸν ἡσίοδον τοῦτον ἠπατημένος μύθοις, καὶ παρ' αὐτὸν ἐπελθεῖν δαφνηφορούσας τινὰς παρθένους καραδοκῶν ψωμιζούσας τὰς δάφνας, καὶ δεδυνημένας ἀκαριαίως σοφίζειν. ἀλλὰ τῇ ἀλληγορίᾳ ταύτῃ προσέχων, καὶ πόνοις προσκείμενος, καὶ πάντας τούτους τοὺς προκειμένους ἔχων παράδειγμα, συνεχέστερον (?) αὐτοσχέδιος τῶν λόγων, καὶ μόχθῳ τοὺς θησαυροὺς τῆς σοφίας λαμβάνων ταμιευέτω εἰς τὸ προκόλπιον. παρθένους δὲ δαφνηφορούσας καὶ σοφιζούσας ἀκαριαίως μηδεὶς ἐλπιζέτω. κἂν γὰρ καὶ παρά τινας νῦν παρθένοι καὶ δαφνηφόροι ἀφίξωνται, γυμνάσουσι τοῦτον, ἀλλ' οὐ σοφίσουσιν. ἔνθεν δὲ πάντες νέοι πονεῖτε, καθὼς ἦν ἡσίοδος, καὶ δρέψασθε μουσῶν, ὡς ἐκεῖνος, δάφνας ἀμβροσίους ἑλικωνίτιδας. ἀλλὰ ταῦτα μὲν τὰ μυθοπλαστούμενα περὶ τῆς τοῦ ἡσιόδου δαφνηφαγίας, καὶ ἀγωγῆς ἐκείνου, καὶ τῆς παιδεύσεως. Συνηκμηκέναι δ' αὐτὸν οἱ μὲν ὁμήρῳ φασίν, οἱ δὲ καὶ ὁμήρου πρεσβύτερον εἶναι διισχυρίζονται. καὶ οἱ μὲν πρεσβύτερον εἶναι τοῦτον ὁμήρου διισχυριζόμενοι ἐν ἀρχαῖς εἶναί φασι τῆς ἀρξίππου ἀρχῆς. ὅμηρος δὲ

ἐν τῷ

Ἐπὶ τοῦ τέλους δὲ τοῦ ἀρξιστράτου ἔτους ἤδη ἦν ἀκάστου, ἄρξας Ἀθηναίων ἔτη λε'. οἱ δὲ συγχρόνους αὐτοὺς εἶναι λέγοντες, ἐπὶ τῇ τελευτῇ τοῦ Ἀμφιδάμαντος τοῦ βασιλέως Εὐβοίας, φασὶν αὐτοὺς ἀγωνίσασθαι, καὶ νενικηκέναι Ἡσίοδον, ἀγωνοθετοῦντος καὶ κρίνοντος τὰ μέτρα Πανίδου τοῦ βασιλέως, τοῦ ἀδελφοῦ Ἀμφιδάμαντος, καὶ τῶν υἱῶν Ἀμφιδάμαντος, Γανύκτορος καὶ λοιπῶν. ἐξηρώτων γὰρ αὐτοὺς πολλὰ πρὸς ἀλλήλους δι' ἐπῶν αὐτοσχεδίων, καὶ ὑπολείπεσθαι. καί φασι τὸν Ὅμηρον τὰ πρωτεῖα λαμβάνειν. τέλος τοῦ βασιλέως Πανίδου εἰπόντος αὐτοῖς τὰ κάλλιστα τῶν ἑαυτῶν ἐπῶν ἐναλλὰξ λέγειν, Ὅμηρος μὲν ἔρχεται λέγειν τοῦτο τὸ χωρίον, ἀπὸ ποίων ἐπῶν ἀρξάμενος ἐπιδεῖν.

Ἀσπὶς ἄρ' ἀσπίδ' ἔρειδε, κόρυς κόρυν, ἀνέρα δ' ἀνήρ·
Ψαῦον δ' ἱππόκομοι κόρυθες λαμπροῖσι φάλοισι
Νευόντων, ὡς πυκνοὶ ἐφέστασαν ἀλλήλοισι.

Καὶ πάλιν ἕτερα τοιαῦτα. Ἡσίοδος δὲ τὸ, Πληϊάδων Ἀτλαγενέων ἐπιτελλομενάων ἄρχεσθ', καὶ ὁμοίως Ὁμήρου προβαίνει, μέχρι πολλοῦ τῶν ἐπῶν. καὶ πάλιν ἐπὶ τούτοις οἱ παρεστῶτες πάντες τῶν Ἑλλήνων ἀξιοῦντες στεφανοῦσθαι τὸν Ὅμηρον ἐστεφάνουν. ὁ δὲ Πανίδης ἔκρινε νικᾷν Ἡσίοδον, ὡς εἰρήνην καὶ γεωργίαν διδάσκοντα, καὶ οὐ καθάπερ Ὅμηρος πολέμους καὶ σφαγάς. ἀλλὰ ταῦτα μέν εἰσι ληρήματα τῶν νεωτέρων καὶ ποιήσεις τῶν πρὸς ἀλλήλους ἐρωτημάτων, καὶ τῶν ἐξ Ὁμήρου παρεκβεβλημένων ἐπῶν, καὶ ὑπ' ἐκείνου δῆθεν εἰρημένων. Ὅμηρος γὰρ ὁ χρυσοῦς, ὡς ἐγᾦμαι, μᾶλλον δὲ ἀκριβέστατα ἐπίσταμαι, πολύ τι παλαιότερος Ἡσιόδου ὑπῆρχε, καὶ εἰ πρὸς τοὺς θρυλλουμένους ἐκείνους θεοὺς ἔριν ἐσύνατο λόγων, καὶ κατὰ τοῦτον ἂν τὰ πρωτεῖα καὶ τοὺς στεφάνους ἠνέγκατο. ἀλλ' ἴσως ὁ ἕτερος Ὅμηρος ἦν ὁ τοῦ Ἡσιόδου ἰσόχρονος, ὁ τοῦ Εὐφρονίου παῖς ὁ Φωκαεύς, ὁ καὶ τούτῳ τὴν ἔριν συστάμενος. κἂν τὰ ἔπη τοῦ θείου ἐκείνου ἀνδρὸς τῇ ὁμωνυμίᾳ πεπλανημένοι, λέγειν τοῦτον ἐπλάσαντο. Ὅμηροι γὰρ πολλοὶ γεγόνασιν ἕτεροι, ζήλῳ τοῦ παλαιοῦ τὴν τούτου κλῆσιν λαμβάνοντες. καὶ γὰρ καὶ τοῦ Φωκαέως Ὁμήρου τούτου ἕτερος ὑπάρχει νεώτερος Ὅμηρος ὁ τὴν Εὐρυάλειαν ποιήσας. ἦν δὲ οὗτος παῖς Ἀνδρομάχου, τὸ γένει Βυζάντιος. τὸν παλαιὸν δὲ Ὅμηρον Διονύσιος ὁ κυκλογράφος φησὶν ἐπ' ἀμφοτέρων ὑπάρχειν, τῶν Θηβαϊκῶν στρατειῶν, καὶ τῆς Ἰλίου ἁλώσεως. ἐκ τούτου γὰρ λογίζομαι, τοῦτον τοῦ Ἡσιόδου εἶναι τετρακοσίοις ἔτεσι πρεσβύτερον. Ἀριστοτέλης γὰρ ὁ φιλόσοφος, μᾶλλον δὲ οἶμαι ὁ τοὺς πέπλους συντάξας ἐν τῇ Ὀρχομενίων πολιτείᾳ Στησίχορον τὸν μελοποιὸν εἶναί φησιν υἱὸν Ἡσιόδου, ἐκ τῆς Κτιμένης αὐτῷ συνελθούσης, τῆς Ἀμφιφάνους, καὶ Γανύκτορος ἀδελφῆς, θυγατρὸς δὲ Φηγέως. ὁ δὲ Στησίχορος οὗτος σύγχρονος ἦν Πυθαγόρᾳ τῷ φιλοσόφῳ, καὶ τῷ Ἀκραγαντίνῳ Φαλάριδι. οἱ δὲ Ὁμήρου τριακοσίοις ὑστερίζουσιν ἔτεσι, καθά φησι καὶ Ἡρόδοτος. ἀλλὰ καὶ τοὺς χρόνους εἰδότες, ἐν οἷς ἔφασκον ἠκμακέναι Ἡσίοδον, εἴπωμεν καὶ πόσας βίβλους ἐξεπονήσατο. βίβλους μὲν οὗτος ἑκκαίδεκα συνεγράψατο. Ὅμηρος δὲ ὁ παλαιὸς ιγ'. Τελευτᾷ δὲ ὁ ῥηθεὶς οὗτος Ἡσίοδος ἐν Λοκρίδι, τοιουτοτρόπως. μετὰ τὴν νίκην, ἣν αὐτὸν νενικηκέναι φασὶν ἐπὶ τῇ τελευτῇ Ἀμφιδάμαντος, εἰς Δελφοὺς ἐπορεύθη, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ὑπὸ τοῦ θεοῦ χρησμός.

Ὄλβιος οὗτος ἀνήρ, ὃς ἐμὸν δόμον ἀμφιπολεύει,
Ἡσίοδος μούσῃσι τετιμένος ἀθανάτῃσι.
Τοῦ δ' ἤτοι κλέος ἔσται ὅσον τ' ἐπικίδναται ἠώς.
Ἀλλὰ Διὸς πεφύλαξο Νεμείου κάλλιμον ἄλσος·
Κεῖθι δέ τοι θανάτοιο τέλος πεπρωμένον ἐστίν.

Ὁ δὲ τὴν ἐν Πελοποννήσῳ Νεμέαν φυγών, ἐν Οἰνόῃ τῆς Λοκρίδος ὑπὸ Ἀμφιφάνους καὶ Γανύκτορος τῶν Φηγέως παίδων ἀναιρεῖται, καὶ ῥίπτεται εἰς τὴν θάλασσαν, ὡς φθείρας τὴν ἀδελφὴν ἐκείνων Κτιμένην, ἐξ ἧς ἐγεννήθη Στησίχορος. ἐκαλεῖτο δὲ ἡ Οἰνόη Διὸς Νεμείου ἱερόν. μετὰ δὲ τρίτην ἡμέραν ὑπὸ δελφίνων πρὸς τὸν αἰγιαλὸν ἐξήχθη τὸ σῶμα μεταξὺ Λοκρίδος καὶ Εὐβοίας, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν Λοκροὶ ἐν Νεμέᾳ τῆς Οἰνόης. οἱ δὲ φονεῖς αὐτοῦ νηὸς ἐπιβάντες ἐπειρῶντο φυγεῖν. χειμῶνι δὲ διεφθάρησαν. Ὀρχομένιοι δὲ ὕστερον κατὰ χρησμὸν ἐνεγκόντες τὰ Ἡσιόδου ὀστᾶ, θάπτουσιν ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ, καὶ ἐπέγραψαν τάδε·

Ἄσκρη μὲν πατρὶς πολυλήϊος, ἀλλὰ θανόντος
Ὀστέα πληξίππων γῆ Μινυῶν κατέχει
Ἡσιόδου, τοῦ πλεῖστον ἐν ἀνθρώποις κλέος ἐστίν,
Ἀνδρῶν κρινομένων ἐν βασάνοις σοφίης.

Ἐπέγραψε δὲ καὶ Πίνδαρος·

Χαῖρε δὶς ἡβήσας, καὶ δὶς τάφου ἀντιβολήσας,
Ἡσίοδ' ἀνθρώποις μέτρον ἔχων σοφίης.

Ἀλλ' ἐπεὶ μὲν δὴ ταῦτα κατελέξαμεν, φέρε

καὶ τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ βιβλίου ἀφορμή.

Ἡσιόδου ἔργα καὶ ἡμέραι τὸ βιβλίον ἐπιγέγραπται, ἤτοι διδασκαλία γεωργίας καὶ ἡμερῶν, καθ' ἃς δεῖ τόδε ποιεῖν. Οὕτω δὲ ἐπιγέγραπται πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν ἑτέρων αὐτοῦ συνταχθέντων βιβλίων· ἀσπίδος, θεογονίας, ἡρωογονίας, γυναικῶν καταλόγου, καὶ τῶν λοιπῶν. ἔτι δὲ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν τοῦ μεγάλου ὀρφέως ἔργων καὶ ἡμερῶν. ὧν οὕτως ἐστὶν ἡ ἀρχή·

Εἰ δὲ γεωπονίης σε φιλαμβρότου ἵμερος αἱρεῖ,
Καί τ' ἐπὶ χρυσείης γλυκεῦς ἐκτιμώνται ἔργα
Γαῖαν ἐπὶ ζείδωρον ἄγων εὐκαμπὲς ἄροτρον,
Ἡ γυροῖς ἐνὶ κλῆμα μεθυμναίω λελίποιο
Κατθεμέναι, καὶ λαρὸν ὀπώρης εἶδος ἑλέσθαι
Ἱμείρῃ, σπατάνῃ τε λαχῆναι ἄμβροτον αἶαν.
Αὐτίκα δή τοι πᾶσαν ἐπιτομίην καταλέξω,
Ὅππως ἂν πανδίη σεληναίη πεπίθοιτο.
Ὄμπνιά σοι δώμηται, ἀέξοιτό τε βάκχου,
Δῶρ' ἀναπτυμένων, καὶ ἐπηετανὸν ὄλβον ὀπάζειν.

Καὶ τῶν μὲν ἔργων ὀρφέως, οὕτως ἐστὶν ἡ ἀρχή. αἱ δὲ ἡμέραι, ἤτοι αἱ ἐφημερίδες αὐτοῦ, ἄρχονται οὕτως·

Πάντ' ἐδάης μουσαῖε θεοφραδέας. εἰ δέ σ' ἀνώγει
Θυμὸς ἐπιτυμίας μήνης κατὰ μοῖραν ἀΰσαι,
Ῥεῖά τοι ἐξερέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σιγήν,
Οἵην τάξιν ἔχοντα κυρεῖ· μάλα γὰρ χρέος ἐστὶν
Ἴδμεναι, ἃς αὐτὴ παρέχει κύκλος ἄπτυχ μηνός.

Διὰ ταῦτα πάντα τὸ βιβλίον ἐπιγέγραπται, ἡσιόδου ἔργα καὶ ἡμέραι. ἔγραψε δὲ τὸ παρὸν βιβλίον ὁ ἡσίοδος πρὸς πέρσην τὸν ἀδελφόν, παραίνεσιν ἠθικὴν καὶ οἰκονομικὴν περιέχον παντοίαν, καὶ προτροπὴν πρὸς τὰ ἔργα, καὶ γεωργίας διδασκαλίαν, πρὸς ἔτι δὲ καιρῶν, οἷς δεῖ τὰς ἐργασίας ποιεῖσθαι, καὶ ἡμέρας σελήνης ὑποδεικνύειν, τίνες τε αὐτῶν ἀποφράδες, καὶ τίνες ἀπόσημοι. μετὰ γὰρ τὴν τελευτὴν τῶν γονέων, τὴν αὐτῶν περιουσίαν ἡσίοδος καὶ πέρσης διείλοντο. καὶ ἡσίοδος μὲν σωφρόνως, πέρσης δ' ἀσώτως, καὶ ἀργὸν βίον διαβιοὺς, τήν τε ἰδίαν οὐσίαν ἀπώλεσε, καὶ τῶν ἡσιόδου τινὰ ὑφαιρούμενος, καὶ τοὺς δικαστὰς δεξιούμενος, ταῖς δίκαις κατέτριβε τὸν ἡσίοδον. ὅθεν οὗτος τοῦ ἀργοῦ βίου, καὶ τῆς ἀσώτου διαγωγῆς αὐτὸν ἀποτρέπων, διὰ τοῦ παρόντος βιβλίου πρὸς ἐργασίαν προτρέπεται.

Εἰ δέ τις ἀπορεῖ, διὰ τί τῶν ἡμερῶν τὰ ἔργα προτέθεικε, σὺ μὲν τὰς ὑποψυχρὰς τῶν πολλῶν παρὲς λύσεις. εἰπὲ δὲ, ὅτι καλῶς τὰ ἔργα προέταξεν. ἀσώτως γὰρ καὶ ἀργῶς βιοῦντα τὸν ἀδελφὸν ἔδει πρῶτα προτρέψαι πρὸς τὸ ἐργάζεσθαι, καὶ περὶ ἔργων εἰπεῖν, εἶτα καὶ περὶ τῶν ἡμερῶν, ἐν αἷς χρὴ τὸ καθέκαστον τῶν ἔργων ἐργάζεσθαι. ἄλογον γὰρ ἦν ἐργασιῶν ἡμέρας ὑποδεικνύειν πρὸς τὸν μὴ κατασπουδῆ πρὸς ἔργα γενόμενον.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ
ΕΡΓΩΝ α.

Μοῦσαι Πιερίηθεν ἀοιδῇσι κλείουσαι,
Δεῦτε δὴ ἐννέπετε, σφέτερον πατέρ' ὑμνείουσαι·
Ὅν τε διὰ βροτοὶ ἄνδρες ὁμῶς ἄφατοί τε φατοί τε,
Ῥητοί τ' ἄρρητοί τε, Διὸς μεγάλοιο ἕκητι.

Musae ex Pieria carminibus celebrantes,
Agite, Iouem dicite, vestrum patrem laudantes,
Quomodo mortales homines *sunt* pariter obscurique, clarique,
Nobiles, ignobilesque, Iouis magni voluntate.

Τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου κυροῦ
ΜΑΝΟΥΗΛ τοῦ ΜΟΣΚΟΠΟΥΛΟΥ
ἀνεψιοῦ τοῦ Κρήτης
ΕΞΗΓΗΣΙΣ τῶν Ἔργων καὶ Ἡμερῶν
ΗΣΙΟΔΟΥ.

ΙΣΤΕΟΝ, ὅτι πάντες οἱ Ἕλληνες, αἱ δαιμόνων ἔχοντες ἀγνοίᾳ, [illegible] θεῶν τινὰ δυνάμεων [illegible] καὶ ὀνόματι [illegible] δύναμιν ἔχειν καὶ τὸν [illegible] τοῦ τῷ [illegible] [illegible] τε [illegible] καὶ [illegible] ταῖς [illegible] καὶ [illegible] τὸν αἶνον καὶ τοὺς καρποὺς, καὶ τὴν [illegible] θεὸν καὶ [illegible] καὶ [illegible] τὴν φρόνησιν, καὶ τὴν ἀφορμὴν τοῦ φρονήματος [illegible] καὶ [illegible] τὸν οἶνον, καὶ [illegible] [illegible] ὁ [illegible] καὶ [illegible] τοῦτο ποιεῖ, ἔστω καὶ [illegible] καὶ εἰλειθυίας τοὺς τόκους, καὶ τὰς [illegible] θεούς· καὶ ἀφροδίτην τὴν [illegible], καὶ τὴν [illegible] ταύτῃ θεόν. [illegible] καὶ μούσας ἔλεγον τὰς [illegible] τέχνας, [illegible] κωμῳδίαν, τραγῳδίαν καὶ [illegible] χυς ταύτας θεάς. [illegible] ἐνταῦθα καλεῖ ἀπὸ τῆς Πιερίας τοῦ ὄρους, ἔνθα ἐτιμῶντο· αὐτόθι δὲ καὶ γεγονέναι αὐτὰς ἔλεγον καὶ φασίν·

Ὦ ΜΟΥΣΑΙ, αἱ δοξάζουσαι τῇ ᾠδῇ τῇ ὑμετέρᾳ ᾠδῇ οὓς ἂν ἐθέλητε, διὰ λογιότητα, αἱ ἔργον ἔχουσαι ὑμνεῖν τὸν ὑμέτερον πατέρα, ἤγουν τὸν Δία, ἄγετε εἴπατέ μοι ἀπὸ τῆς Πιερίας ἐλθοῦσαι [illegible] οἱ ἄνδρες οἱ ὁμοίως βροτοὶ ἤγουν φθαρτοὶ, ἀνώνυμοί τε εἰσὶ, καὶ ὀνομαστοὶ, καὶ ῥητοὶ καὶ ἄρρητοι [illegible]. τὰ αὐτὰ γὰρ καὶ ταῦτα δύναται τῷ ἄφατοι καὶ φατοί. εἶτα [illegible] τὰς [illegible] αὐτῶν καὶ τὸν Δία λέγουσαι [illegible] τρόπον αἴτιον. [illegible] αὐτὸς [illegible] ἀρχεται τῆς [illegible] τὸν [illegible]. καὶ ταῦτα δὲ ὁ μικρὸν ἔχει [illegible] αὐτὸν τὴν [illegible] ἐν οἷς [illegible] τὰ πράγματα γίνεται. ἀλλὰ [illegible] καὶ τοὺς μὲν [illegible] τοὺς δὲ [illegible]. [illegible] καὶ [illegible] καὶ [illegible] τὸν νοῦν. [illegible] τὴν [illegible] ἀρχὴν [illegible] αὐτοῦ [illegible] κοινόν. ἀφ' ὧν ὀνόματα [illegible] παρὰ ποιηταῖς, καὶ [illegible] τὸ αὐτὸ παρὰ τοῖς [illegible] λέγεται δὲ ταῦτα κυρίως μὲν ἐπὶ μάλιστα [illegible] δὲ καὶ ἐπὶ ποιήσεως καὶ ἐμμέτρων λόγων, [illegible] ἐνταῦθα [illegible] τὸ δοξάζω παρὰ ποιηταῖς, [illegible] τὸ κλέος [illegible] καὶ τὸ ἀσφαλίζω παρὰ τοῖς κοινοῖς. διότι, [illegible] παρακελευσματικὸν

 αὐτὸ

ἀντὶ τοῦ ἄγε [illegible] ποτε, ἀντὶ [illegible] εἴπατε· ἐνεσῶς, ἀντὶ ἀορίστου. ζυμῶδες δὲ τοῖς [illegible], τοῖς ἐν[illegible]σῶσιν ἀντὶ τῶν ἀορίστων χρῆσθαι. καὶ ἡ λέξις δὲ ἄλλως ποιητική. τὸ δὲ ἐννέπετε, [illegible] ἐνταῦθα αὐτῇ διὰ τὸ μέτρον. ἓν γὰρ ἔχειν ὀφείλει, ἀπὸ τῆς ἐν προθέσεως συντιθεμένη καὶ τοῦ ἔπω [illegible] συλλαβὴ δὲ κεῖται [illegible] αὐτῇ ἡ πρόθεσις, [illegible] πλέον δηλοῦσα. ὅθεν καὶ κατὰ ταύτην ἡ αὔξησις [illegible] τοῦ [illegible] γάρ ἐστιν ἔσπετε [illegible].

σφέτερον, ἀντὶ τοῦ ὑμέτερον κτητικὴ [illegible] μία τρίτου προσώπου, ἀντὶ κτητικῆς δευτέρου. [illegible] ὑμνείουσαι. ἔστι διὰ [illegible] μὲν τοῖς κοινοῖς καὶ τοῖς [illegible] ποιηταῖς, καὶ ταῖς [illegible] ὁ τε συνδεσμος [illegible] τοῖς τοῦ ἡρωϊκοῦ μέτρου χρωμένοις πολλάκις. ὡς [illegible]

νυκτὸς δ' αὖτ' αἰθήρ τε καὶ ἡμέρη ἐξεγένοντο.

[illegible] τε καὶ ἀπάλαμνον [illegible].

καὶ ἐν ἄλλοις μυρίοις.

ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΚΛΟΥ Διαδόχου.

Ο σκοπὸς τοῦ βιβλίου παιδευτικός [illegible] τὸν ἴδιον βίον κοσμήσοντες [illegible] θείας γνώσεως μέτοχοι γενώμεθα. μέλλει δὲ [illegible] διατίθεσθαι τὰς τῶν ἀκροατῶν ψυχὰς [illegible] καὶ κατέχειν [illegible] πρὸς αὐτὸ φιλίαν [illegible] τὰς μούσας, ἀλλ' [illegible] καλεῖ [illegible] πάντας [illegible] ἀλλὰ καὶ [illegible] ἄλλοις ὄντα ἀγαθὰ τὰ οἰκεῖα [illegible] τος. ἄλλως τε εἰ γὰρ [illegible] χορεύειν λέγονται, ἀλλ' ἵν' ἐν τῇ Πιερίᾳ ταῦτά φασι γεννηθῆναι.

ΜΟΥΣΑΙ. μούσας δὲ ὀνομασθῆναι λέγουσιν ἀπὸ τοῦ μῶσθαι [illegible] τὸ ζητεῖσθαι. αὗται γὰρ παιδείας παρέχουσι [illegible] μούσας [illegible] οἱ [illegible] τὰ ἀγάλματα [illegible] μοῦσαι [illegible] τῆς Πιερίας [illegible] καὶ ταῖς ὑμετέραις ᾠδαῖς καὶ φωναῖς τὰ πάντα δοξάζουσαι [illegible] δὴ τὸν δία. προσείπατε τὸν ὑμέτερον πατέρα. πατέρα δὲ τῶν μουσῶν τὸν δία εἰρήκασι, καὶ μητέρα τὴν μνημοσύνην. διότι νοητικὸν εἶναι δεῖ, καὶ μνημονικὸν τὸν παιδευθησόμενον. ὧν τὸ μὲν μνημονευτικὸν δίδωσιν ἡ μνημοσύνη τὸ δὲ νοητικὸν ὁ ζεύς. ὃς τὰ διά. δι' ὃν πάντα, καὶ ἐκ αὐτομάτου. πάντα γὰρ διὰ [illegible] αὐτὸν μὴ νομί-

ζειν διὰ βίας αὔξειν [illegible] πλοῦτον. ῥητοί] καὶ λογικοὺς καὶ ἀλόγους καὶ [illegible] καὶ βαρβάρους καὶ πλουσίους καὶ μετρίους πάντας ἐκ διὸς λέγει γεννηθῆναι.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

ΜΟΥΣΑΙ πιερίηθεν.] Ἰστέον ὅτι ἀείσαρχοι καὶ ἕτεροι [illegible] τὸ προοίμιον, καὶ πραξιφάνης ὁ μαθητὴς θεοφράστου, λέγων [illegible] βιβλίῳ [illegible] ἀρχομένῳ ἐντεῦθεν, Οὐκ ἄρα μοῦνον ἔην [illegible].

Μοῦσαι.] παρὰ τὸ μῶ τὸ ζητῶ [illegible] ἐγχώριαι. ἢ αἱ παρὰ πάντων ζητούμεναι [illegible] εἰσιν αἱ γνώσεις ἢ αἱ μαθήσεις [illegible] τοῖς [illegible]. ἐπεὶ δὲ τὶς ἤρετο ἀπορῶν, τίνος ἕνεκα εἰσὶν ἐννέα τὰς μούσας [illegible] ἢ ἐλάττονας [illegible] λυσόμεθα. εἶτα δείξομεν, μὴ δὲ ἐννέα μούσας εἶναι. μετὰ δὲ τὰς τούτων μυθικὰς ἱστορίας, ἰσχνῶς καὶ σαφῶς [illegible], καὶ λεπτοτάτως ἀλληγορήσομεν, τίς [illegible] καὶ [illegible], καὶ [illegible] ἔτι [illegible] τῇ θεογονίᾳ ἐξ ἑλικῶνος τὰς μούσας καλεῖ, ἀπὸ δὲ τῆς πιερίας ἐνταῦθα. ἐννέα εἰσὶν αἱ μοῦσαι, ὅτι τετράγωνος καὶ στερεὸς ὁ ἐννέα ἐστὶν ἀριθμός. τοιαῦτα δὲ καὶ αἱ γνώσεις, [illegible] αἰθέρος, καὶ [illegible] φαίν, [illegible] δ[illegible] νύμφης [illegible] χελιδόνα [illegible], καὶ ῥοδίαν. [illegible] δὲ [illegible] θεογονίᾳ ἐννέα λέγονται [illegible] θάλεια, [illegible] τερψιχόρη, ἐρατώ, πολύμνια, μελπομένη, οὐρανία, καὶ καλλιόπη. καὶ αἱ μὲν τρεῖς [illegible] τὰς μούσας τρεῖς τόνους τὸν ἀέρα, μέσον, καὶ ἦχον. τὰς τρεῖς προσῳδίας ὀξεῖαν, βαρεῖαν, περισπωμένην. τοὺς τρεῖς χρόνους ἐνεστῶτα, παρα-

ληλυθότα

λελυθέναι, καὶ μέλπουσι. καὶ τὰ ἑπτὰ φθέγγονται φωνεῖν, ὁ αὐτὸς, τρίτον. καὶ τοὺς πέντε αἰσθήσεις, καὶ τὸ βλέπειν τῶν ἀστέρων, καὶ πολλὰ τοιαῦτα· ἔτι ὑπὸ τὰ τρία ἀναγόμενα εἰς τὰς τέσσαρας τὰς τέσσαρας διακόσμους ἰδέας, ἀτόμους, ἀδιαιρέτους, αἰσθητὰ ἄλλα, καὶ πολλὰ τῶν ὑπὸ τὰ τέσσαρα. αἱ πέντε δὲ, τὰς πέντε αἰσθήσεις, καὶ ὅμοια. αἱ δὲ γε ἑπτὰ τὴν ἑπτάχορδον λύραν καὶ τὰς ἑπτὰ ζώνας, καὶ τοὺς ἑπτὰ πλανήτας, καὶ τὰ ἑπτὰ περὶ τόπους φωνήεντα, καὶ ἕτερα τοιαῦτά τινα. αἱ δ' ἐννέα εὗρον, κλειὼ ἱστορίαν, θάλεια φυτεργίαν, εὐτέρπη αὐλοὺς, μελπομένη ᾠδὴν, τερψιχόρη χορείαν, ἐρατὼ γαμικὰ καὶ ὀρχήσεις, πολύμνια γεωργίαν, οὐρανία ἀστρολογίαν, καλλιόπη ποίησιν. ὅθεν καὶ διὰ τὰς τοιαύτας εὑρέσεις θεὰς αὐτὰς ἐμυθολόγησαντο. καὶ μούσας ἀπὸ τῆς γνώσεως μούσας ἐκάλεσαν. καὶ οὖν ἡ πᾶς ἀνὴρ ἢ καὶ πᾶσα γυνὴ ζητητικοὶ τινῶν καὶ ἐφευρετικοὶ, μουσικοὶ καὶ μοῦσαι λεχθήσονται· ὥσπερ καὶ πᾶς τέχνης μουσικῆς ἐπιμελούμενος. καὶ γὰρ τῷ φιλοέργῳ ἐκείνῳ διονυσίῳ ὀψίποτε ζωγραφοῦντι τὴν γεωργίαν ὑπὸ τὸ ἀσκῶν τι, ἀλκυονίδας ἐννέα μουσικὰς ᾀδούσας, ἃς μούσας ἐκάλουν. πρὸς δὲ ἕτεροι ταύτας τὰς ἐννέα φασὶ πρώτας μούσας γεγονέναι, καλλιχόρην, ἑλίκην, εὐνίκην, θελξινόην, τερψιχόρην, εὐτέρπην, ἑλικωνίδην, δῖαν, ἐνόπην· ἀγνοοῦντες, ὡς ἔοικεν, ὅπερ τὸ νῦν μοι ἐρρέθη· ὅτι πᾶς ἐφευρετικός τέχνης τινὸς, ὁμοίως δὲ καὶ πᾶσα γυνὴ, μουσικοὶ καὶ μοῦσαι καλοῦνται. ὅθεν οὐ μόναι, ὡς οὗτοι φασὶν, ἀλλὰ καὶ μυρίαι ἕτεραι ἀριθμηθήσονται. καί τινες μὲν ἃς μούσας ἔφασαν μνήμας, παρθένους εἶναί φασι· τινὲς δὲ τὰς λοιπὰς μόνας, γονεῖς τῶν παρ' ἡσιόδῳ ἐννέα. τούτων γὰρ κλειοῦς μὲν καὶ μάγνητος, ἰάλεμος καὶ ὑμέναιος· εὐτέρπης δὲ καὶ στρυμόνος ῥῆσος, ἢ κατά τινας τερψιχόρης· ἀπόλλωνος δὲ τοῦ κάρβαντος καὶ θαλείας κορύβαντες. οὐρανίας καὶ ἀπόλλωνος, ἢ κατά τινας ἑρμοῦ λίνος. μελπομένης δὲ ἢ κατά τινας τερψιχόρης καὶ ἀχελώου σειρῆνες· τερψιχόρης δὲ, ἢ μελπομένης καὶ λίνος. ἀπόλλωνος ἢ κατά τινας λάρου μέλπος. ἐρατοῦς δὲ καὶ ... μίας, ἢ φιλάμμωνος θάμυρις. πολυμνίας δὲ καὶ κελεοῦ, εἴτε χειμάρρου τοῦ ἄρεος τριπτόλεμος. καλλιόπης δὲ καὶ οἰάγρου ὀρφεύς. ἀλλὰ εἰσί μακρηγορεῖν ἀναγκαίως ἡμᾶς ἀναγκάζεις; καὶ τὰς ἀκοὰς τῶν νέων θολοῖς, ἀπεραντολογίᾳ ἐμπλῶν, καὶ μουσῶν κατάλογον γράφοντας, καθάπερ εἰ μὴ τζέτζης ἐτύγχανον, οἰκονομίαν ἡδίων, καὶ συμφέρειν ἀπαυζουμένος, καὶ χρηστῶν πλεῖστα γράφειν καὶ κάλλια; βραχέσι συγγράμμασι; ἀλλὰ τὰ βραχέα καὶ φαῦλα περιενοημένοις ἐκφέρειν καὶ μακροτάτοις ῥήμασι· καθάπερ τινὲς οἰκματίαι καὶ κραυγάσοι. ἀλλ' ἰδού σοι πειθόμενος ἐξημάρτηκα, καὶ τὸν λόγον τοῖς λήροις μουσῶν καταλόγοις, ἐκτέταχα. τὸν δὲ ὥσπερ ἔμελλον βραχυλογήσαντι τζετζικῶς, τὰ περὶ τῶν ψευδωνύμων τούτων μουσῶν, καὶ ἕτερα πλείονα συμπεριλαβὼν, κεφαλαιωδέστερον ἐρῶ περὶ τῶν ἀληθῶς καὶ ὄντως οὐσῶν γεραρῶν μουσῶν, τότε δικαίως τὸν λόγον παρεκτείναιμι. τὸ δὲ νῦν ἄκρον πολυλόγημα, σὺ λογίζεσθαι ἁμάρτημα. καὶ δὴ κατ' ἀνάληψιν, περὶ τῶν φαύλων τούτων μουσῶν κεφαλαιωδέστερον καὶ συντομώτερον ἄκουε.

Πολλὰς μὲν οὖν πολλοὶ καὶ διαφόρους ἔφασαν εἶναι τὰς μούσας τοῖς ἔργοις, καὶ τοῖς ὀνόμασι. καὶ τὰς μὲν εἶναι παρθένους φασί· τὰς δὲ παρ' ἡσιόδῳ ἐννέα, καὶ παῖδας τίκτειν, ἃς καὶ διὸς λέγει θυγατέρας, ὅτι μνημοσύνης αὐτῷ γεννηθείσας ἐν πιερίᾳ, ἐννέα ἡμέρας συγκαθεύδοντι αὐτῇ. αἱ γὰρ ἱδρῦσθαι μὲν ἐν πιερίᾳ, περὶ τὸν ἑλικῶνα χορεύουσι, καὶ τὸν αὐτῶν πατέρα γεραίρουσι. καὶ περὶ μὲν τῶν λοιπῶν μουσῶν οὕτω φασὶν, ἴσθι γυναῖκας ταύτας εὑρετικὰς γενέσθαι τεχνῶν, καὶ βιωφελεστάτων τινῶν. καὶ διὰ τοῦτο μούσας κληθῆναι ἀπὸ τοῦ ὡς ἀληθῶς μύστης, τῆς γνώσεως· ὅθεν καὶ μυριάδας μυρίας μούσας ἄν τις καλέσειε, καὶ οὐ μόνας ὅσας ἐκεῖνοι, εἴπερ εὑρίσκει τινὰς εὑρετικὰς βιωφελῶν τινῶν καὶ τεχνῶν. αἱ δὲ περὶ ἡσιόδῳ ἐννέα λεγόμεναι· οὔτε ἐννέα, οὔτε γυναῖκες φθαρταὶ ἢ θεαί. ἀλλ' οὐδὲ παῖδας τίκτειν ἠπίσταντο. ἀλλὰ μοῦσα μέν ἐστιν, ἡ διὰ παιδεύσεως γνῶσις, οὐχ ἡ αὐτοφυὴς καὶ ἀδίδακτος φρόνησις· μοῦσα δὲ λέγεται, παρὰ τὸ ὑπὸ πάντων ἢ τῶν πλειόνων ζητεῖσθαι, ἢ παρὰ τὸ περὶ πολλῶν ζητεῖν, καὶ πολυπραγμονεῖν. συλληπτικῶς δὲ καὶ πληθυντικῶς ἡ μοῦσα, μοῦσαι ἐκλήθησαν. καὶ ἐννέα μὲν εἶναι μυθεύονται, ὡς τρὶς τρεῖς, ἤγουν πολλάκις πολλαί, ὡς εἴρηται. ὁ γὰρ τρεῖς ἀριθμὸς, πλήθους ἀρχή. κἂν γὰρ ἡ καθόλου γνῶσις μονοειδής ἐστι, καὶ ἁπλῆ. ἀλλ' οὖν τοῖς κατὰ μέρος ἐπιγνώσεσί τε καὶ ἐφευρέσεσιν, εἰς ἄπειρον παρεκτείνεται. αἱ γὰρ ἐν ἀνθρώποις γνώσεις, ἀμυδραί τε καὶ

μαται-

πεπεικότες, καὶ οὐχ ἅμα παρὰ τῷ θεῷ ἐνιαύτι καὶ ὁλόκληρος γεννῶνται. αἱ παρ' ἡμῖν αὗται γνώσεις αἱ μοῦσαι, ἐν τῇ πιερίᾳ, τῷ τοῦ διὸς, ἤγουν τοῦ νοὸς οἰκητηρίῳ τῷ περὶ τὴν κεφαλὴν ἤμουν πέτρῳ· ἔνθα τὰ πίονα καὶ πιμελῆ, καὶ ἀγχινούστατα ῥεῦμα· τοῦ διὸς ἐννέα ἡμέρας μιγέντος τῇ μνημοσύνῃ· τουτέστι τοῦ νοὸς πολλάκις ἀναπολήσαντος, καὶ μνημονεύσαντος, ἃ ἀνέγνω. γεννηθεῖσαι δ' αἱ γνώσεις αὗται ἐν τῇ τοιαύτῃ πιερίᾳ, οὐκ ἐν τῷ ὄρει, χορεύουσιν ἐν τῷ ἑλικῶνι τὸν αὐτῶν πατέρα δία ὑμνοῦσαι. τουτέστιν, ἐγγραφεῖσαι ταῖς βίβλοις ἑλίσσονται, καὶ περιφέρονται πανταχοῦ, δίκην χορείας κηρύττουσαι τὸν αὐτὰς γεννησάμενον νοῦν. ἤτοι τὸ τοῦ νοὸς οἰκητήριον, ἐγὼ πιερίαν καλῶ. τὰς βίβλους δὲ ἑλικῶνα, ἐν αἷς περιχορεύουσιν αἱ μοῦσαι γνώσεις καὶ τὰ συγγράμματα· οὐ γὰρ ἑλικῶνα ὄρη καλεῖν ἐνταῦθα γινώσκω. καὶ σφαίρας ἐννέα, ἐν αἷς αἱ μοῦσαι κατὰ τὸν πρόκλον βαδίζουσιν, οὐ δεδοίκαμεν τὸν ὄλισθον. ἀλλ' ἐπεὶ διεξήλθομεν περὶ διὸς καὶ μουσῶν καὶ πιερίας καὶ ἑλικῶνος, εἴπωμεν καὶ περὶ ὧν αὐτῶν ἔφασαν παῖδας τοὺς, ὥσπερ εἰρήκαμεν. ἰάλεμον μὲν, καὶ ὑμέναιον, κλειοῦς μούσης παῖδας φασὶν, ἤγουν ἱστορικῆς γνώσεως, παρὰ τὸ κλέω, τὸ δοξάζω, λεγομένης· ἤγουν ὁ μὲν τὰς θρηνώδεις, ὁ δὲ τὰς ἐπιθαλαμίους ἐφεῦρεν ᾠδάς. ῥῆσον δὲ τῆς εὐτέρπης, ὅτι τὸν περὶ κόσμον καὶ ὡραιότητα σώματος καὶ στολισμῶν διαπαρύφων εὑρετὴς ἐγεγόνει. ὡς τὸ κόσμιον τούτου ἐν τοῖς πολέμοις παρίστησιν ὅμηρος, λέγων,

Ἅρμα δέ οἱ χρυσῷ τε καὶ ἀργύρῳ εὖ ἤσκηται. καὶ τὰ λοιπὰ, ἵνα μὴ μακρολογῶ. θαλείας δὲ παῖς ὁ παλαίφατος λέγεται, ὡς τὰ περὶ φυτουργίαν συγγράψας. λῖνος δὲ οὐρανίας, ὡς τὰ περὶ οὐρανοῦ καὶ κόσμου παντὸς συνταξάμενος. σειρῆνες δὲ καὶ μέλπος τῆς τερψιχόρης καὶ μελπομένης, ὡς χορείας καὶ μολπῶν εὑρεταί. ἐρατοῦς θάμυρις, ὡς πρῶτος ἐρωτικὰ συνταξάμενος. πολυμνίας δὲ παῖς ὁ τριπτόλεμος, ὡς γεωργίαν εὑρὼν τὴν πολλοῖς ὑμνουμένην, ἢ τὴν ποθητέαν καὶ πολυμνήμονα. καλλιόπης δὲ ὀρφεύς, ὡς καλλιλογίας ποιητικῆς εὑρετὴς, καὶ ὕμνων τῶν εἰς τοὺς θεούς. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο πάλιν τὸ μακρολόγημα σὸν ὅλον. ἄνωθι γὰρ παρὰ σοῦ προτραπεὶς ἁπάσας τὰς μούσας εἰπεῖν, ἐπεὶ καὶ τούτων παῖδας κατέλεξα, πρέπον ἐδόκει μοι, καὶ περὶ τούτων ἀλληγορεῖν. ἐπεὶ δὲ καὶ περὶ τούτου ἠλληγορήσαμεν, φέρε καὶ τοῦτο ζητήσωμεν·

Διὰ τί ἀπὸ τῆς πιερίας ἐνταῦθα τὰς μούσας καλεῖ, οὐ μέντοι γε ἀπὸ τοῦ ἑλικῶνος, ὡς ἐν τῇ θεογονίᾳ ποιεῖ, καίτοι γε ὁ ποιητὴς ὢν ἑλικώνιος, οὐ παρὰ τὴν ἄσκρην οἰκῶν. καὶ ὁ μὲν φιλοσοφώτατος πρόκλος παιδαγωγικῷ τρόπῳ τοῦτό φησι ποιῆσαι τὸν ποιητὴν, ὑπογραμμὸν τοῖς παιδευομένοις τιθέντα, τοῦ μὴ τὰ οἰκεῖα ἐξαίρειν, ἀλλὰ καὶ τὰ παρ' ἑτέροις χρηστὰ προτιμότερα δοκεῖν τῶν οἰκείων. καὶ πρὶν ἐπάγει, ὡς ἑλικῶνα, καὶ σφαίρας, ἐν αἷς χορεύειν λέγει τὰς μούσας. ἔτι δὲ καὶ τοῦτό φησιν ὁ πρόκλος, δηλονότι ὡς ἀθέτον καὶ οὐχ ἡσιόδου ἐστὶ τὸ προοίμιον, ἔκ τε τοῦ πολλοὺς ἐντυχεῖν τούτῳ τῷ βιβλίῳ ἀπροοιμιάστῳ, καὶ μὴν ἐκ τοῦ ἐνταῦθα μὲν τὸν ποιητὴν ἐκ πιερίας τὰς μούσας καλεῖν. ἐν δὲ τῇ θεογονίᾳ ἐξ ἑλικῶνος. ταῦτα μὲν ὁ πρόκλος· ἡμεῖς δὲ μικρόν τι μακρολογήσαντες διαλευκάνωμεν τὴν ἀλήθειαν, τίνος ἕνεκα ἐν τῷ παρόντι συγγράμματι τὰς μούσας ἐκ πιερίας καλεῖ, ἐν δὲ τῇ θεογονίᾳ ἐξ ἑλικῶνος. διπλᾶς ἐγὼ τὰς πιερίας καὶ τοὺς ἑλικῶνας γινώσκω, πραγματικῶς τε λεγομένους, καὶ κατὰ τὰς ψυχικὰς ἐνεργείας. καὶ τὸ μούσης δὲ ὄνομα, τριχῶς οἶδα νοούμενον πραγματικῶς, ψυχικῶς, καὶ στοιχειακῶς. καὶ πραγματικῶς μὲν πιερία καὶ ἑλικὼν, ὄρη καὶ πόλεις βοιωτίας. καὶ ἡ μὲν πιερία πρότερον ἀπὸ πιέρου τοῦ μάθωνος αἰγυπτίου, πατρὸς δὲ λίνου, πιερία ἐκέκλητο. ὕστερον δὲ λύγκος ἐκλήθη. ἧς καὶ τὴν ἀρχὴν ἔσχεν ἀέροπος, ὁ πρεσβύτατος τῶν ἠμαθίωνος παίδων, καθὰ μνασεύς φησιν ὁ τὰ ἀδελφικὰ συνταξάμενος. ἑλικὼν δὲ καὶ κιθαιρὼν ἀπὸ ἑλικῶνος καὶ κιθαιρῶνος τῶν ἀδελφῶν, οἵ τινες πρὸς ἀλλήλους ἐπολέμησαν. καθὼς ὁ κυρηναῖος λυσίμαχος ἐν τῷ πρώτῳ νόστων ἱστορεῖ, οὕτω πραγματικῶς ὄρη γινώσκω τὸν ἑλικῶνα καὶ πιερίαν. κατὰ τὰς ψυχικὰς δὲ δυνάμεις πιερία ἐστὶ τὸ τοῦ νοὸς διὸς οἰκητήριον, ἤγουν τὸ λογιστικόν, ἐξ οὗ, ὡς καὶ πρὶν ἔφην, τὰ πίονα καὶ ἀγχινούστατα ῥέουσι. ἑλικὼν δὲ, τὸ τὰ νοηθέντα καὶ γνωσθέντα καὶ λογισθέντα καὶ γραφῆναι βιβλίοις, καὶ περιάγεσθαι πανταχοῦ. καὶ τὸ τῆς μούσης δὲ ὄνομα, ὥσπερ ἔφην, τριχῶς οἶδα νοούμενον. ψυχικῶς μὲν ἡ καθόλου γνῶσις νοεῖται· στοιχειακῶς δὲ ἡ τῶν ἀστέρων, καὶ τοῦ παντὸς κόσμου μουσικωτάτη καὶ ἐναρμόνιος κίνησις. πραγματικῶς δὲ οἱ ἀ-

ῥεται

ρεται τινῶν καὶ ἀρβύλης, μοῦσαι κατὰ μάθησιν τούτων καλοῦνται. νῦν δὲ οὔτε περὶ τῶν μελικῶν μουσῶν διαλέγεται, οὔτε περὶ τῆς μυστικῆς τοῦ παντὸς καὶ τῶν ἀστέρων κινήσεως, ἀλλὰ περὶ τῆς ψυχικῆς μούσης, ἤγουν τῆς γνώσεως, ἣν ἀρχαιοτρόπως συλληπτικῶς ἐπιτακτικὴν μούσας καλεῖ. εἰκότως οὖν νῦν μὲν ἀπὸ τῆς ἐκ πιερίας· ἐν δὲ τῇ θεογονίᾳ ἐξ ἑλικῶνος:

Ἀκὴν τοιγαροῦν ἐργοσόφων Πέρσαε,
ὁ πολλὰ βροντῶν, καὶ κεραύνια βάλλων,
ἐκ τῶν ὑψηλῶν καὶ ἀστεροέντων δωμάτων.

νῦν μὲν περὶ φυτουργίας καὶ γεωργίας ἡσίοδος πρὸς τὸν ἀδελφὸν τὴν διδασκαλίαν ποιούμενος, ἐπεὶ τὸ σύγγραμμα ταπεινὸν τυγχάνει καὶ εὐτελές, εἰκότως ἐκ τῆς πιερίας καὶ τῶν οἰκείων τόπων τὰς μούσας, ἤγουν τὴν γνῶσιν καλεῖ, καὶ οἱονεὶ ἀφ' ἑαυτοῦ λέγει τὸ σύγγραμμα. τοῦτο ἐκτίθεσθαι. ἐν δὲ τῇ θεογονίᾳ περὶ τῆς τοῦ παντὸς κοσμουργίας διδάσκων, ἐπεὶ μέγα τὸ σύνταγμα τοῦτο καὶ φυσικώτερον, ἁρμοδίως ἐξ ἑλικῶνος ἐπικαλεῖται τὰς μούσας· τουτέστι, προκατασκευάζει, καὶ λέγει, ὅτι περὶ ὧν ἐν τῇ θεογονίᾳ ταύτῃ μέλλω ἐρεῖν, οὐδὲν ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐρῶ, ἀλλ' ἀπὸ τῆς μαθήσεως καὶ γνώσεως, ἣν ἐξ ἑλικῶνος καὶ βίβλων ἐτρύγησα. οὔτε τὰς πιερίας, οὔτε τὰς ἑλικωνίας, οὔτε τὰς μούσας, οὔτε καὶ τὸν ἡσίοδον μὲν ἐκ πιερίας ταύτας καλεῖν λέγω, ἐξ ἑλικῶνος δὲ ἐκεῖσε. τὸ δὲ μούσας ἢ θεάς τινας καλεῖν πρὸς τὸ λέγειν ἅ τις ἐθέλει, μῦθος ἀλληγορικός ἐστιν· ὃ τοιοῦτον τυγχάνει ποιητικὸν χαρακτήρισμα. τὴν γὰρ ἰδίαν γνῶσιν, καὶ οὐχ ἑτέραν τινά, οὐ θεάν, οὐ γυναῖκα παρακαλεῖται λέγειν.

Οὕς τε διὰ προοιμίου τοῦτο· αἱ μοῦσαι καὶ γνώσεις, αἱ κλείουσαι καὶ αἱ δοξάζουσαι τὸν σφέτερον καὶ ὑμέτερον πατέρα (ἑλληνικῶς δὲ καὶ αὐτονόμως λέγει τὸν Δία, ἤγουν τὸν νοῦν) δεῦτε δὴ περίηθεν, ἤγουν ἐκ τῆς πιερίας, ἤγουν τοῦ ἐμοῦ λογιστικοῦ αἰσθητηρίου. Ἐννέπετε καὶ εἴπατε ὑμνοῦσαι, ἐν ἀοιδῇσι καὶ ἔπεσι καὶ ποιήμασι, διὰ ὅν τινα, λείπει τὸν τρόπον, οἱ ὁμῶς καὶ ὁμοίως ὑπάρχοντες βροτοὶ καὶ φθαρτοὶ ἄνδρες, εἰσὶν ἄφατοι, καὶ ἄδοξοι, καὶ ἀνώνυμοι, φατοί τε καὶ ὀνομαστοὶ καὶ ἔνδοξοι. τὸ βάρβαροι δὲ καὶ ἕλληνες, περισσὸν καὶ περιττόν ἐστι. Τοιαῦτα ὁ ποιητὴς ἐρωτᾷ, πῶς οἱ ὁμοίως φθαρτοὶ ἄνθρωποι, οἱ μὲν εἰσὶν ὀνομαστοί τε καὶ κλεινοί, οἱ δὲ ἄδοξοι. εἶτα προσωποποιεῖ τὴν μοῦσαν, ἤγουν τὴν γνῶσιν αὐτοῦ, λέγουσαν ταῦτα οὕτω γίνεσθαι ἕνεκα, καὶ βουλῇ τοῦ Διός, ἤγουν τῆς εἱμαρμένης· ἀλλὰ πρότερον διασαφήσαντες τὸ Ζεὺς ὄνομα ποσαχῶς λέγεται, εἶτα καὶ τὰ λοιπὰ διεξέλθωμεν. Τὸ θεὸς ὄνομα καθολικῶς καὶ ἀορίστως λεγόμενον πέντε σημαίνει· σοφοὺς βασιλεῖς, τὰ στοιχεῖα, τὰς ψυχικὰς δυνάμεις, καὶ τὰ πάθη, καὶ τὴν εἱμαρμένην, ἣν ἕτεροι πρόνοιαν ὀνομάζουσιν. οὕτω μὲν οὖν ἀνωνύμως τὸ θεὸς πενταχῶς λέγεται. ἕκαστον δὲ τῶν θεῶν ὄνομα τριχῶς· ψυχικῶς, στοιχειακῶς, καὶ πραγματικῶς. οἷον, ἡ Ἥρα σημαίνει γυναῖκα βασιλίδα, αἰθέρα, καὶ ἀνδρείαν τὸ αὐτό, γυναῖκα βασιλίδα, τὸν παχυμερῆ ἀέρα, καὶ τὴν φρόνησιν. καὶ τὰ λοιπὰ ὁμοίως. τινὰ δὲ τῶν θεϊκῶν ὀνομάτων καὶ πλεοναχῶς λαμβάνονται, ὥσπερ τὸ Ζεύς. σημαίνει γάρ τινα βασιλέα, πραγματικῶς· ψυχικῶς δὲ τὸν νοῦν· ὃς καὶ τὰς γνώσεις μούσας γεννᾷ· στοιχειακῶς δὲ πᾶν τὸ οὐράνιον σῶμα, καὶ τὰ μέρη αὐτοῦ· τὸν ἀέρα, καὶ τὸ νεφελῶδες κατάστημα, καὶ ὄμβριον, τὸν ἥλιον, τὸν ἀστέρα τὸν πλανήτην· καὶ τὴν εἱμαρμένην κατὰ τοὺς στωικούς. ὃ καὶ ἐνταῦθα ἐν ὅλῳ τῷ ποιήματι δηλοῖ, πλὴν μόνης τῆς ἀρχῆς. ἐν ταύτῃ γὰρ τὸν νοῦν μουσῶν, ἤγουν γνώσεως πατέρα καλεῖ. ἐν δὲ τῷ ὅλῳ σχεδὸν ποιήματι, τὴν εἱμαρμένην λέγει. πλὴν ἔνθα τυχὸν περὶ στοιχείων, ἢ ἑτέρων τινῶν διαλαμβάνει. καὶ σὺ δὲ τὰς σημασίας τούτων γινώσκων, συμφερόντως καὶ ἁρμοδίως καὶ καταλλήλως τοῖς τόποις τούτων ὀνόμασιν, ἐν τοῖς στοιχειακοῖς οὐρανὸν ἢ ἀέρα, ἐν τοῖς ψυχικοῖς νοῦν, καὶ ἐν ἑτέροις πάλιν ἁρμοδίως καὶ καταλλήλως· νῦν δέ, ὡς ἔφην, τὴν εἱμαρμένην δηλοῖ. ἀλλ' ἐπειδὴ περὶ Διὸς ἀρκοῦντως ἐρρέθη, καὶ περὶ τῶν λοιπῶν μοι λεκτέον.

Βροτοὶ ἄνδρες.] οἱ φθαρτοί. ἀπὸ τοῦ βρότος, ὃ σημαίνει τὸ μετὰ κόνεως αἷμα. Τὸ ἀνὴρ σημαίνει πέντε· τὸν ἀνδρεῖον, τὸν γήμαντα, τὸν φύσει, τὸν ἀνδρὸς ἡλικίαν λαβόντα, καὶ τὸν ἄνθρωπον.

Ῥεῖα μὲν γὰρ βριάει, ῥέα δὲ βριάοντα χαλέπτει·
Ῥεῖα δ' ἀρίζηλον μινύθει, καὶ ἄδηλον ἀέξει:

Facile enim extollit, facile etiam
elatum deprimit:
Facile præclarum minuit, & obscurum adauget:

Ῥεῖα δέ τ' ἰθύνει σκολιὸν, καὶ ἀγήνορα κάρφει
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, ὃς ὑπέρτατα δώματα ναίει.

Facileque corrigit incuruum, & superbum deſiccat
Iupiter altitonans, qui ſupremas domos incolit.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Ῥεῖα.] ῥαδίως κοινῶς· ποιητικῶς δὲ ῥεῖα καὶ ῥηϊδίως. ἀπὸ τοῦ βειάω βειαρὸν, ὡς ἀπὸ τοῦ ἰσχύω ἰσχυρόν. ἀρίζηλον,] τὸν διάδηλον καὶ περιφανῆ, ᾧ ἀντίον ὁ ἄδηλος. ποιητικὴ ἡ λέξις, ἤγουν τὸ ἀρίζηλον. ἰθύνει.] ἤγουν ὀρθοῖ· παιδαγωγῶν δηλονότι αὐτόν. σκολιὸν.] τὸν οὐκ ὀρθὸν τὴν γνώμην, ἤγουν τὸν ἄδικον. ἀγήνορα, τὸν ὑπερήφανον. ὑψιβρεμέτην λέγει τὸν Δία, καὶ βαρύκτυπον δὲ ἐν ἄλλοις τὸν αὐτὸν λέγει. καὶ εὐρύοπα, ὡς τῶν βροντῶν αἴτιον, αἳ ταῦτα ἔχουσι, τὸ ἐν ὕψει δηλονότι ἠχεῖν τὸν βαρὺν κτύπον, καὶ τὴν εὐρεῖαν βοήν. τὸ βρέμειν δὲ κυρίως ἐπὶ τοῦ πυρὸς λέγεται· ἐνταῦθα δὲ ἐπὶ τοῦ ἤχου τῶν βροντῶν. ὃς ὑπέρτατα δώματα ναίει.] ἤγουν ὃς τὰ ὑψηλότατα οἰκήματα οἰκεῖ· τουτέστι τὸν οὐρανόν.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Ῥεῖα μέν.] πάντα ὁ Ζεὺς διοικῶν, καὶ τοὺς ἀδυνάτους δυναμοῖ, καὶ τοὺς δυνατοὺς καθαιρεῖ τῆς δυνάμεως. ὧν τὸ μὲν δηλοῖ τὸ βριάει· τὸ δὲ τοὺς βριάοντας χαλέπτει. οὐχ ἁπλῶς δὲ, ἀλλὰ καὶ διὰ κακίαν καὶ πονηρίαν μηνίει. ἄδηλον δὲ τὸν τεταπεινωμένον καὶ ἀφανῆ καὶ ἄδοξόν φησιν.

ἰθύνει σκολιόν.] τὸν ποικίλον τὸ ἦθος διὰ πανουργίαν, σκολιὸν ὀνομάζει. τοῦτον οὖν ἰθύνειν λέγει τὸν Δία. πάλιν εἰς τὸ ἁπλοῦν ἐπανάγοντα ἦθος, διὰ τὸ κολάζειν αὐτὸν ἐν τῇ πανουργίᾳ.

καὶ ἀγήνορα κάρφει.] τὸν αὐθάδη καὶ ὑπερόπτην εὐτελῆ ποιεῖ καὶ ταπεινόν. ἡ γὰρ αὐθάδεια πρὸς καταφρόνησιν ἐγείρει τῶν ἄλλων ἁπάντων· ἡ δὲ ταπείνωσις εἰς ἔννοιαν ἄγει τοῦ μηδὲν ἡμᾶς διαφέρειν τῶν ὁμοίων· καὶ μετρίους ποιεῖ τὸ ἦθος.

ὃς ὑπέρτατα δώματα ναίει.] τὰ ἄκρα τοῦ κόσμου τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς ὄντα, ἐν οἷς ὁ Ζεὺς ἵδρυται, δώματά ἐστι τοῦ Διός· ὡς καὶ Ὅμηρος εἶπε καθῆσθαι αὐτὸν ἐν ἀκροτάτῃ κορυφῇ πολυδειράδος Ὀλύμποιο. καταπλήττει δὲ αὐτὸν τῷ ἐπιθέτῳ τῆς ἀξιωτικῆς οἰκήσεως.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Ῥεῖα μὲν γὰρ βριάει.] τὸ ῥεῖα συνίζησίς ἐστι τῆς ῥεῖ μακρᾶς συλλαβῆς, καὶ τῆς ἄλφα εἰς μίαν μακράν. Μινύθει.] φθείρει, σμικρύνει, ἀπὸ τοῦ μινυθὸς ὁ μικρός· ὅθεν καὶ μινυώριον, τὸ βραχυχρόνιον. ὁ δὲ νοῦς τοῦ ῥεῖα μὲν βριάει δῆλος καὶ ἰδιώταις· ὅτι ἡ εἱμαρμένη εὐκόλως αὐξάνει καὶ τοὺς ἀφανεῖς, καὶ τοὺς περιβλέπτους καταβάλλει, κἂν ὁ Πρόκλος μᾶλλον ἐν τούτοις μακρηγορῇ. ἰθύνει σκολιόν.] τὸν ποικίλον τὸ ἦθος διὰ πανουργίαν σκολιὸν ὀνομάζει. τοῦτον οὖν ἰθύνειν τὸν Δία, πάλιν εἰς τὸ ἁπλοῦν ἐπανάγοντα ἦθος, διὰ τοῦ κολάζειν αὐτὸν ἐπὶ τῇ πανουργίᾳ. Ζεὺς ὑψιβρεμέτης] ἡ εἱμαρμένη. πῶς δὲ ὑψιβρεμέτης ἡ εἱμαρμένη; ὅτι ἐξ ὕψους, καὶ τῆς τῶν ἀστέρων κινήσεως πέμπεται κατὰ τοὺς ἐκτὸς τοῖς ἀνθρώποις τὰ εἱμαρμένα, τοὺς μὲν δοξάζοντα καὶ περικροτοῦντα, καὶ οἱονεὶ καταβροντῶντα ταῖς εὐφημίαις καὶ ἀναρρήσεσι, τοὺς δὲ περιβομβοῦντα συμφοραῖς καὶ τοῖς δυσκληρήμασιν. ὑπέρτατα δώματα.] τῆς εἱμαρμένης τῆς ἐξ ἀστέρων ὁ ζωδιακὸς κύκλος ἐστὶν, ἐξ οὗ καταπέμπεται τὰ εὐκληρήματα καὶ δυσημερήματα.

Κλῦθι ἰδὼν ἀΐων τε· δίκῃ δ' ἴθυνε θέμιστας
Τύνη· ἐγὼ δέ κε Πέρσῃ ἐτήτυμα μυθησαίμην.

Audi intuens & auſcultans, & pro iuſtitia tua dirige iudicia
Tu Iupiter. Ego vero Perſam fratrem vera monebo.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Κλῦθι.] κλύω ποιητικόν· ἀκούω κοινόν· κλύω ἐνεστώς· ἔκλυον παρατατικός· μέλλων ἀπὸ τούτου οὐκ ἔστι. λέγεται δὲ ὁ τῆς κοινῆς ἀκούσω. ἐπὶ τῇ κοινῇ γὰρ καὶ ἡ ποιητικὴ ἐρείδει καὶ ἡ ἀττικὴ γλῶττα, καὶ αἱ ἄλλαι, αἷς μάλιστα χρῶνται οἱ ποιηταί. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ κοινὴ λέγεται ὅτι μετέχουσιν αἱ ἄλλαι αὐτῆς, κοινὸν γὰρ ὃ μετέχουσι τοὐλάχιστον δύο. καὶ προσειθισμέναι πᾶσαι χρῶνται αὐτῇ. καὶ αὕτη πάσαις αὐταῖς ἑαυτὴν χρῆσθαι παρέχει. ἀόριστος δεύτερος ἔκλυον, ἔκλυες, ἔκλυε· ἀφ' οὗ προστακτικὸν κλῦθι καὶ

κατὰ

κατὰ μεταπλασμὸν, κλῦθι. μεταπλασμὸς δέ ἐστιν, ὅταν τέλος ὀνόματός τινος ἢ ῥήματος ἐφ' ἕτερον τέλος τραπῇ οἰκεῖον τοῦ τρεπομένου. οἰκεῖον δέ ἐστιν, ᾧ δηλονότι ἡ αὐτὴ πτῶσις τοῦ ὀνόματος ἐπ' ἄλλοις χρῷτο ἂν. ἢ ὁ αὐτὸς χρόνος τοῦ ῥήματος. ὡς ἐνταῦθα τοῦ ἀορίστου τὸ τέλος τὸ ι' ἐτράπη εἰς θι, ᾧ τέλει χρῷτ' ἂν ἄλλος προστακτικὸς ἐν ἑτέροις. τὸ ἑξῆς οὕτως ἄκουσον μετὰ τοῦ ὁ ἐγνωκὼς πάντα καθιστάσκων· ἴθυνε δὲ τὰς θέμιστας σὺ δίκη, ἀντὶ τοῦ εὐθείας ποίει. σύ. ἐγὼ δὲ μυθησαίμην ἂν τῷ πέρσῃ, ἀντὶ τοῦ παραινέσαιμι· ἐτήτυμα ἤγουν ἀληθῆ, ἀπὸ τοῦ ἔτυμα κατὰ πλεονασμὸν τῆς συλλαβῆς. θέμιστας] ὡς τὸ διαλέγεσθαι καὶ χρηματίζειν. τὸ μὲν λέγεται ἐπὶ θεῶν· τὸ δὲ διαλέγεσθαι ἐπ' ἀνθρώπων. οὕτω καὶ δίκη μὲν ἐπὶ ἀνθρώπων, θέμις δὲ ἐπὶ θεῶν. δίκη γάρ ἐστι κρίσις, ἣν οἱ ἄνθρωποι κρίνουσι· θέμις δὲ δίκη ἣν οἱ θεοὶ δικάζουσιν.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Κλῦθι ἰδών.] ὡς πάντα ἐφορῶν καὶ ἀκούων τῶν γινομένων, ἐπόπτης γενοῦ. καὶ μὴ μόνον δι' ἀκοῆς δέξαι τὰ ῥηθησόμενα, ἀλλὰ καὶ δι' ὄψεως ἴθυνον. ὅσπερ δὲ ὅμηρος ἐπὶ τοῦ ἡλίου φησί, τοῦτο ἡσίοδος ἐπὶ τοῦ Διὸς εἶπεν. ὅμοιον γάρ ἐστι τῷ, Ἠέλιός θ' ὃς πάντ' ἐφορᾷς καὶ πάντ' ἐπακούεις. ὁρᾶν δὲ τὸν Δία πάντα καὶ ἀκούειν πάντων εἴρηκεν, ὡς πάντων ἔφορον ὁρῶντα μὲν τὰς πράξεις ἡμῶν, ἀκούοντα δὲ τῶν λόγων ὧν φθεγγόμεθα οἱ ἄνθρωποι. τῶν γὰρ αἰσθήσεων μόνην τὴν ὅρασιν καὶ τὴν ἀκοὴν ὡς χαριεστάτας ἐπὶ τοὺς θεοὺς ἀναφέρουσι. δίκῃ δ' ἴθυνε.] τουτέστι κατὰ δίκην πᾶσι σὺ τὴν δίκην κρῖνε, πάντα ὁρῶν τὰ ἀνθρώπινα πράγματα, καὶ πάντων ἀκούων. ὁρῶν μὲν, τὰς πράξεις ἡμῶν· ἀκούων δὲ τῶν λόγων, ὧν φθεγγόμεθα οἱ ἄνθρωποι. ὡς πάντα ἐφορῶν καὶ πάντων ἀκούων ἐπόπτης γενοῦ τῶν γινομένων. καὶ μὴ μόνον δι' ἀκοῆς παραδέξῃ τὰ ῥηθησόμενα, ἀλλὰ καὶ δι' ὄψεως. σὺ φησὶν, ἴθυνον· ἐγὼ δὲ καταλέξαιμι τῷ πέρσῃ.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Κλῦθι ἰδών.] ἐπανέλαβε πάλιν τὸ ἑαυτοῦ προοίμιον ὁ ποιητής· καὶ φησὶ πρὸς τὸν Δία, ἤγουν τὴν εἱμαρμένην· κλῦθι καὶ ἄκουσον, τυνὴ καὶ σύ, ἰδὼν τὰ παρόντα, αἰών τε καὶ ἀκουστικῶς ἔχων, δικαίως δὲ κρῖνον τὰς θέμιστας καὶ δίκας. ἐγὼ δὲ τῷ ἀδελφῷ πέρσῃ ἐρῶ τἀληθῆ. ἀλλὰ τί κατὰ Πρόκλον τὰ μηδενὸς λόγου ἄξια γράφομεν; Τὸ δίκη ὄνομα, τρία σημαίνει· δικαστήριον, δικαιοσύνην, καὶ κατάδικην. θέμιστας.] θέμις ἡ γῆ, κατ' αἰολεῖς· ἀπὸ γοῦν τοῦ δικαίου βίου τῆς γεωργίας, ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἡ ἁπλῶς δίκη, θέμις καλεῖται. Τυνή.] δωρικὸν παράγωγον ἀντωνυμίας. οὕτω γὰρ τὸ τυνὴ, ἀντὶ τοῦ σὺ λέγουσι, καὶ ἐγώνη, καὶ τὰ ὅμοια. Ἐγὼ δέ κε Πέρσῃ.] καὶ τὰ ἐπιρρήματα, καὶ οἱ παραπληρωματικοὶ, φωνήεντος ἐπιφερομένου, ἐφέλκουσι. συμφώνου δὲ ἐκεῖ.

Οὐκ ἄρα μοῦνον ἔην ἐρίδων γένος, ἀλλ' ἐπὶ γαῖαν
Εἰσὶ δύω· τὴν μέν κεν ἐπαινέσσειε νοήσας,
Ἡ δ' ἐπιμωμητή· διὰ δ' ἄνδιχα θυμὸν ἔχουσιν.
Ἡ μὲν γὰρ πόλεμόν τε κακὸν καὶ δῆριν ὀφέλλει,
Σχετλίη· οὔτις τήν γε φιλεῖ βροτὸς, ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης
Ἀθανάτων βουλῇσιν ἔριν τιμῶσι βαρεῖαν.
Τὴν δ' ἑτέρην, προτέρην μὲν ἐγείνατο νὺξ ἐρεβεννὴ,

Non sane vnum est contentionũ genus, sed super terram
Sunt duo. alteram quidem probauerit qui nouerit,
Altera est vituperabilis: in diuersa autem animum distrahunt.
Nam hæc *contentio* bellum exitiosum, & discordiam auget,
Noxia: nullus hanc amat mortalis, sed necessario
Immortalium cõsiliis litem colunt molestam.
Alteram vero, priorem, *id est prius* genuit nox obscura,

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Οὐκ ἄρα μοῦνον.] ὡς ᾤετο, οὐχ ἓν ἦν ἀντὶ τοῦ ἐστιν ἀληθῶς, τὸ εἶδος τῶν ἐρίδων. τὸ μόνον ὄνομά ἐστιν ὑποθετικὸν, κατὰ τὸ ἰδιάζον τὴν ὑπόθεσιν ἔχον οὐ λεγόμενον, καὶ ἄλλα ἀνάγκη συνυπακούεσθαι πρὸς αὐτὸ τὴν ἑαυτοῦ ὑπόθεσιν ἔξει. ἐφ' ᾧ λεγόμενον μόνην ἔχει πάντως τὴν ὑπόθεσιν, ἢ παροῦσαν, ἢ συνυπακουομένην. οἷον μόνος πάντων, ἀντὶ τοῦ ἀπὸ πάντων. καὶ οἷον ἐπ' ἄλλων, παρὰ τῷ θεο-

λόγῳ

λόγῳ χρησείῳ ἐν τοῖς ἔπεσι. τὸ μὲν δὴ μόνον ὄν, ἂν αὖ εἴη πάντως τῶν ἄλλων κεχωρισμένον· τὸ δὲ μὴ μόνον ὄν, ἂν πάντως ἐστὶν ἢ μεθ' ἑνὸς ἢ μεθ' ἑτέρων πολλῶν εἰ ἂν τοῦτο, φ μ ερὸν, ὅτι οὐχ ἁρμόδιως ἐνταῦθα κεῖται τὸ οὐ μόνον κατὰ τὴν ἑαυτοῦ δυνάμιν. ποιητικῶς δὲ λέγεται ἀντὶ τοῦ οὐχ ἕν.

ἐείδων γένος.] τὸ γένος ἐνταῦθα ἀντὶ τοῦ εἶδος. ἡ ἀκρίβεια δὲ τούτων παρὰ τοῖς φιλοσόφοις φυλάττεται· ποιηταῖς δὲ καὶ λογογράφοις ἐφεῖται τῷ γένει χρῆσθαι ἀντὶ τοῦ εἴδους.

ἀλλ' ἐπὶ γαῖαν.] ἀντὶ τοῦ κατὰ τὴν γῆν.

Εἰσὶ δύω]ἔειδες δηλονότι. τὴν μὲν ἐπαινέσειεν αὐτὴν νοήσας· ἡ δὲ ἐπιμωμητή, ἤγουν πολλοῦ ψόγου ἀξία· ἐπίτασιν γὰρ ἔχει ἡ ἐπί. ἐπιμωμητὴ ποιητικόν, ἐπίψογος κοινόν. διάνδιχα ποιητικόν, δίχα κοινὸν ἢ διχῆ. καὶ τὸ διάνδιχα δὲ ἀπὸ τοῦ δίχα γίνεται προσθήκῃ τοῦ αὖ συνδέσμου καὶ τῆς διὰ προθέσεως, χωρισμὸν καὶ αὐτῆς δηλούσης καὶ οὐδὲν πλέον τοῦ διχῆ· τουτέστι δίχα. ἤγουν ἰδίᾳ καὶ χωρὶς ἀπ' ἀλλήλων ἔχουσι τὴν ζωήν, τουτέστι διαφόρως ζῶσιν. πόλεμόν τε κακόν.]τὸν πόλεμον ἐξαιρέτως λέγει κακόν· θανάτους γὰρ ἐπάγει, ὃ τὸ μέγιστόν ἐστι τῶν σωματικῶν κακῶν.

καὶ δῆριν.] ἤγουν μάχην, ἐκ παραλλήλου, ὡς ἐν ἄλλοις, πόλεμοί τε μάχαι τε.

Σχετλίη,] καθὰ λέγεται τὸ λευκόν, ἐνίοτε μὲν ἐπὶ τοῦ χρώματος τοῦ διακριτικοῦ τῆς ὄψεως, ἐνίοτε δὲ ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ μετέχοντος αὐτοῦ, οὕτω καὶ τὸ σχέτλιον ἐνίοτε μὲν λέγεται ἐπὶ τοῦ κακοῦ, ὡς ἐνταῦθα σχετλία ἡ ἔρις ἀντὶ τοῦ κακή. ἐνίοτε δὲ ἐπὶ τοῦ μετέχοντος τοῦ κακοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἀθλίου. καθ' ὃ λέγεται σχέτλιος ἄνθρωπος, ἤγουν ἄθλιος· ὅθεν τὸ σχετλιάζειν καὶ ὁ σχετλιασμός.

οὔτις τήν γε φιλεῖ βροτός.]ἤγουν οὐδεὶς ἄνθρωπος φιλεῖ αὐτήν, τουτέστι φυσικῶς αὐτῇ διατίθεται. ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης τιμῶσι τὴν ἔριν· ἀντὶ τοῦ χρῶνται αὐτῇ οἱ ἄνθρωποι, διὰ τὰς βουλὰς τῶν θεῶν. Τὴν δ' ἑτέρην.] τὴν ἐπαινουμένην δηλονότι, ἣν ἅμιλλαν συντόνου τῆς λογικῆς ψυχῆς λέγουσι, προτέραν τῆς ἑτέρας, τῷ χρόνῳ δηλονότι. λέγεται δὲ ἐπιρρηματικῶς, τουτέστι τὴν δ' ἑτέραν προτέραν μὲν ἐγείνατο ἡ νὺξ ἡ ἐρεβεννή. ἣν ὁ Ἡράκλειτος θεὸν λέγει ὑπὲρ τὸν κόσμον, τοῖς ὄμμασι τῶν ἀνθρώπων ἀθέατον. καὶ διὰ τοῦτο ἐρεβεννὴν ὑπὸ τοῦ Ἡσιόδου καλεῖσθαι.

ἐρεβεννή.] σκοτεινή, ἀπὸ τοῦ ἔρεβος τὸ σκότος κατὰ παραγωγήν· ἐνταῦθα τοῦτο θέλει δηλοῦν τὸ ἐρεβεννὴ τὸ ἀφανής.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Οὐκ ἄρα μοῦνον.] διττή ἐστιν ἔρις. ἡ μὲν γὰρ ἅμιλλα καὶ ζῆλος εἰς τὴν τοῦ ἀγαθοῦ τεῦξιν· ἡ δὲ φιλόνεικος ζωὴ μετὰ φθόνου καὶ δυσμενείας γινομένη. ἀλλ' αὗται μὲν αἱ δύο ἀεὶ γῆν εἰσιν. ἐπειδὰν ἐνταῦθα καὶ τὰ καταμαχόμενα τοῖς ἀγαθοῖς. ἡ δ' ἀμείνων ἔρις τῶν ἀγαθῶν ἕνεκα γινομένη, καὶ ἐν τοῖς κρείττοσιν ἡ μείζων ἐστιν. λαμβάνεται ἑαυτῷ, ἐπειδὴ ἐν τῇ θεογονίᾳ μίαν γέννησιν παρέδωκεν ἐείδων, ὅθεν ἐνταῦθα ὥσπερ συναιρεθησόμενος ἑαυτῷ δύο λέγει, διὰ τὸν καιρὸν καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ γράμματος.

τὴν μέν κεν ἐπαινέσειε νοήσας.] προσυπακουστέον τὸ τίς. τὸ γὰρ ὅλον ἦν, ἐπαινέσειεν αὐτὴν νοήσας· οὐ γὰρ ὁ τυχὼν τὴν ἀμείνω τῶν ἐείδων ἐπαινέσειεν, ἀλλ' ὁ δυνηθεὶς αὐτὴν τῷ νῷ θεωρῆσαι μεγάλων οὖσαν ἀγαθῶν αἰτίαν τοῖς ἀνθρώποις.

Ἡ δ' ἐπιμωμητή.] δηλονότι ἡ χείρων ἔρις ἀπὸ φιλονεικίας γινομένη προαιρέσεως, ἄλογος οὖσα τοῦ θυμοῦ κίνησις, καὶ οὐχ ἁπλῶς μωμητή, ἀλλὰ μετ' ἐπιτάσεως ἐπιμωμητή, ὡς ἐπιτεταμένη οὖσα, ψεκτὴ παρὰ τοῖς ἔμφροσι.

διὰ δ' ἄνδιχα.] χωρὶς διεστήκασι κατὰ τὴν ζωήν· ταύτην γὰρ εἶπε θυμόν. καὶ γὰρ πᾶσα ζωὴ ψυχικὴ καλεῖται θυμός.

ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης.] ὑπερβατόν, ἡ μὲν γὰρ σχετλίη πόλεμόν τε, τὴν χείρονα φησὶν ἔριν ἀκούσιον εἶναι τοῖς ἀνθρώποις εἰκότως. καὶ γὰρ ἅπαν τὸ κακὸν ἀκούσιόν ἐστιν· ὥς φησι καὶ Πλάτων. ὑπ' ἀνάγκης δὲ τιμᾶσθαι παρὰ τῶν ἀνθρώπων, διὰ τὴν ἄλογον ζωήν, ἣν ἔχον εἰς σῶμα πτώσεως τῆς ψυχῆς. καὶ τοῦτο κατὰ βούλησιν εἶναι τῶν θεῶν, τὰ τῇ ἀνάγκῃ τοιαύτῃ συνεχθῆναι· ἵνα δηλονότι μισήσωσι τὸ μετὰ σώματος ζῆν. οὐ γὰρ ἐνδέχεται σώμασι συνόντας ἐξ ὧν παντελῶς εἶναι τῶν κατὰ τὸ σῶμα παθῶν. ἔριν τιμῶσι] τὴν ἑτέραν τιμῶσι πληροῦντες τὴν πληροφορίαν αὐτῆς τυχόν, καὶ φιλοτίμως ἔχουσι πρὸς τὸ μάχεσθαι· καὶ τιμῶσι δὲ κακῶς εἶπεν, οὐ φιλοῦσι δέ.

Τὴν δ' ἑτέρην.] τὴν ἀμείνω λέγει, καὶ αὐτὴν οὖσαν τῆς λογικῆς ψυχῆς ἅμιλλαν συντονον πρὸς τὸ ἀγαθὸν ἐρεῖσαν. ταύτην οὖν γεννηθῆναι παρὰ τῆς νυκτὸς φησιν. ἔστι γὰρ ἡ νὺξ θεὸς ὑπὲρ κόσμον,

κόσμον ἀφανὲς τοῖς ὄμμασιν ἡμῶν. καὶ διὰ τοῦτο ἠερέβεννή. ὥσπερ καὶ αὐτὸν τὸν Δία πατέρα φασὶ τῶν ψυχῶν. ἐπειδὴ ἐν ἐμφάσει τὴν κρείττω ἔριν, ὡς πάντα ἀνάγουσαν ἐπὶ τὴν ἀφανῆ καὶ θείαν ζωήν. αἰτία γάρ ἐστι πάντων τῶν ἀορίστων. Ἄλλως. τὰ γὰρ κακὰ προγενέστερα. μετὰ ταῦτα δὲ ἐφάνη ἡ κακία· νὺξ δὲ αὐτὴν ἔτικτεν. ὅτι ἀπὸ τοῦ ἀφανοῦς περιφύεται τὰ πράγματα τάτε κακὰ καὶ τὰ ἀγαθά.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Οὐκ ἄρα μοῦνον ἔην] ἐν τῇ θεογονίᾳ, ἓν γένος ἀντὶ τοῦ εἴδους εἰπὼν τῶν ἐρίδων ὁ ἡσίοδος, ἐνταῦθα ὥσπερ ἐπιδιορθοῦται αὐτὸς ἑαυτὸν λέγων, οὐχὶ δὴ ἓν γένος ἐστὶ τῶν ἐρίδων, ἀλλὰ δύο. ἔρις γὰρ ὁ ζῆλος λέγεται. ὅθεν ἐστὶν ἡ ἀγαθὴ ἔρις. ἀλλὰ καὶ ὁ φθόνος, καὶ ἡ κακίστη ἔρις, καὶ αἱ μονομαχίαι. Μοῦνον.] μόνον ἰωνικῶς. διὰ τὸ ο μικρὸν κατὰ ἴωνας. ὡς δὲ μέτρος λόγου, μακρὸν δέχεται κατὰ κοινὴν συλλαβήν· κατὰ διαιρεῖς δὲ καὶ ἀττικοὺς, μόνα. ὅτι δὲ ἐν γῇ καὶ ἐν οὐρανῷ αἱ ἔριδες, δῆλον. τὸ δὲ ἐν τοῖς ἀπτέλεσι. καὶ οὐ λόγου ἀξίους, λόγους μηκαύειν, Προκλειακόν ἐστιν. ὡς καὶ τὸ ἐπιμωμητὴ, καὶ τὸ διάνδιχα θυμὸν ἔχουσιν, ὁ σοφὸς Πρόκλος, θυμὸν τὴν ζωὴν λέγει. ἡμεῖς δὲ, γλυκύτατον καὶ ἔμψυχον λόγον καλοῦμεν· τῶν γὰρ ἐριζόντων τὸν θυμὸν, ἤτοι τὴν ψυχὴν διπλῆν καὶ διαμεμερισμένην ἐχόντων, ὁ ἡσίοδος ἐπὶ τῆς ἔριδος τοῦτο εἶπε.

Πόλεμος.] πολυαιμὴς τις ὢν, ὁ πολλοὺς αἱμάσσων καὶ θερίζων. ἢ πολυερμὴς, ὁ πολλοὺς χέων καὶ καταβάλλων ἐμπειρότερον.

Σχετλίη.] χαλεπὴ, κρατικὴ λίαν. κρατικὰ γὰρ καὶ παρέστομαι τὰ φαῦλα, τὰ δ' ἀγαθὰ, συντόμως ἐκτεῖναι.

Οὔτις τήν γε φιλεῖ βροτός.] μὴ εἴπῃς ἀπεριβάτως, οὔτι τήν γε φιλεῖ βροτὸς ἀθανάτων βουλῇσιν. ἀλλ' οὕτως, οὔτις τήν γε φιλεῖ βροτὸς, δηλονότι ἑκὼν, ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης καὶ βίας ἐν ταῖς βουλαῖς τῶν ἀθανάτων, ἤγουν τῆς εἱμαρμένης. οἱ θεοὶ γὰρ, ὡς ἔφην, ἡ εἱμαρμένη, ἔριν τιμῶσι τὴν βαρεῖαν. εἰ δέ τις εἴποι, ἄρα οἱ θεοὶ κακῶν αἴτιοι, γὰρ κατὰ ἡσιόδου δόξαν εἰπέ. ὅτι ὁ γὰρ ψυχῶν λέγει τὸν προύπαρξιν. αἱ δὲ ψυχαὶ αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς οὖσαι, οὔτε τροφῶν οὔτε κτημάτων ἢ χρημάτων, ἢ τινὸς ἑτέρου τῶν σωματικωτέρων ἐδέοντο, δι' ἃ γίνονται μάχαι καὶ ἔριδες. ἐπεὶ δὲ εἱμαρμένῃ τινὶ σωματοῦνται σώματι, ἃ καὶ τροφῶν καὶ χρημάτων καὶ τῶν ἄλλων ἐπιδέονται, δι' ἃ συμβαίνουσιν ἔριδες, εἰκότως ἀθανάτων, ἤγουν τῆς εἱμαρμένης βουλῆς ἔργου, τιμῶσι τὴν ἔριν οἱ ἄνθρωποι. νὺξ ἐρεβεννή.] τὴν ἀγαθὴν ἔριν, ἤγουν τὸν ζῆλον φησὶ προτέραν τῆς φαύλης πρό τε χρόνῳ, καὶ ἀξιώματι. τὸ νὺξ δὲ ἐρεβεννὴ οὐκ ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ἐγὼ λέγω. καὶ γὰρ καὶ ἡ ἑτέρα ἐξ ἀφανοῦς γίνεται. ἀλλ' οὕτω φημὶ, ὅτι ἐν ἀρχῇ ἦν ἔρεβος, καὶ χάος, εἶτα γεγόνασιν ἄνθρωποι. σύμφυτος οὖν καὶ σύγχρονος τοῖς ἀνθρώποις ἡ χρηστὴ ἔρις ἐκ τοῦ ἐρέβους ἐκείνου καὶ τοῦ χάους ἐγένετο. ἡ δὲ φαύλη προσεπεγένετο ὕστερον. πάντα γὰρ τὰ ἀγαθὰ, σύμφυτα τοῖς ἀνθρώποις, ἐπίκτητα δὲ τὰ φαῦλα. Ἢ καὶ οὕτως· ἡ χρηστὴ ἔρις ἐκ τῆς νυκτὸς δοκεῖ γεγενῆσθαι, τουτέστιν ἐξ ἀφανοῦς. ὅτι πᾶς τινὸς ζηλωτὴς κρυφῇ τοῦτον ἀπομιμεῖται. ὁ δὲ φθονῶν φανερῶς λοιδορείας ἐγείρει καὶ μάχας. ἐρεβεννὴ αἰολικῶς διὰ δύο νν. γράφεται.

Θῆκε δέ μιν Κρονίδης ὑψίζυγος αἰθέρι ναίων,
Γαίης τ' ἐν ῥίζῃσι καὶ ἀνδράσι πολλὸν ἀμείνω·
Ἥτε καὶ ἀπάλαμόν περ ὅμως ἐπὶ ἔργον ἐγείρει.

Posuit vero ipsam Saturnius altitugus, in æthere habitans,
Terræ in radicibus & *quidem* hominibus longe meliorem.
Hæc & quantumuis inertem, tamen ad opus excitat.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Θῆκε δέ μιν] ἀντὶ τοῦ ἐποίησε δὲ αὐτὴν ὁ ζεὺς ὁ υἱὸς τοῦ κρόνου. ὁ ὑψίζυγος, ἤγουν ὁ ἐπὶ μετεώρου θρόνου καθήμενος, ὁ οἰκῶν ἐν τῷ αἰθέρι ἀντὶ τοῦ ἐν οὐρανῷ. καὶ ὁ οἰκῶν ἐν ταῖς ῥίζαις τῆς γῆς ἤγουν ἐν τοῖς καταχθονίοις. καὶ ἐν τοῖς ἀνδράσι πολὺ ἀμείνονα, ἤγουν κρείττονα τῆς ἑτέρας δηλονότι. πολλὸν ποιητικὸν, πολὺ κοινόν. Ἥτε καὶ ἀπάλαμον] ἀντὶ τοῦ ἥτις καὶ τὸν ὄντα ἀπάλαμον, ἤγουν ἀργὸν ἀπὸ φύσεως, μηδὲν ἐργάζεσθαι προθυμούμενον, ἐπὶ τὸ ἐργάζεσθαι ἐγείρει, ἤγουν διανίστησι.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Θῆκε δέ μιν.] τὴν μὲν συνέπειαν οὕτω δεῖ καθιστάνειν· ὁ Ζεὺς ὁ ἐν τῷ αἰθέρι ναίων, καὶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ἐν ταῖς ῥίζαις τῆς γῆς ἀμείνω τὴν ἔριν ἔθηκε ταύτην ἐκείνης· ἵνα διὰ μὲν τοῦ αἰθέρος δηλώσῃ τὸ ἀκρότατον· διὰ δὲ τῶν ἐν τῇ γῇ ῥιζῶν, τὸ ἔσχατον· διὰ δὲ τῶν ἀνδρῶν, τὸ μέσον, οὔτε αἰθερίων ὄντων, οὔτε χθονίων φυτῶν. διὰ πάντων δὲ, ὅτι πανταχοῦ ἐστι τὸ θεῖον, καὶ ἐν ἅπασι, πρώτοις, μέσοις, ἐσχάτοις. εἰπὼν δὲ, ὅτι νὺξ ἔτικε τὴν ἀμείνω ἔριν, φησὶ παρὰ τοῦ Διὸς ἀρείονα γενέσθαι, δόντος αὐτῇ καὶ ἐν τῷ κόσμῳ δύναμιν σεμνοτέραν τῆς ἑτέρας. Γαίης τ' ἐν ῥίζῃσι.] ἐν τοῖς φυτοῖς τοῖς ἐρριζωμένοις τῇ γῇ ἢ ὅτι ἐρρίζωσεν αὐτὴν ἐν τῇ γῇ· ἢ ὅτι ἡ ἀγαθὴ φιλονεικία καὶ ἐπὶ τὰ φυτά, καὶ ἐπὶ πάντα τὰ γεωργικὰ ἐδόθη, ὥστε ζηλοῦν εἰς τὸ ἐργάζεσθαι τοὺς ἀνθρώπους.

Ἥ τε καὶ ἀπάλαμον.] τὸν ἀκίνητον πρὸς τὰ ἔργα, καὶ ὡς μὴ ἔχοντα χεῖρας, ἀλλ' ἀργὸν κινεῖ πρὸς τὸ ἐργάζεσθαι τοῖς ἐργαζομένοις ἁμιλλώμενον ἡ κρείσσων ἔρις. Ἄλλως. ἥτις καὶ τὸν ἀργόν, καὶ μὴ παλαμώμενον ἐπὶ τὸ ἔργον ἐγείρει. παλαμᾶν γὰρ τὸ διὰ τῶν παλαμῶν γεωργίας ἐργάζεσθαι. ὁ γὰρ σπουδαῖος κἂν ᾖ ἀσθενής, σπεύδει τὸ ἐργάζεσθαι.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Θῆκε δέ μιν Κρονίδης.] ὁ Κρόνου παῖς ἤγουν ἡ εἱμαρμένη, ἡ κοροποιοῦσα, καὶ σκοτίζουσα τὸν νοῦν, ἡ ἀφανὴς καὶ ἄδηλος, ἡ ἐν τοῖς ὑψηλοῖς ζυγοῖς καὶ καθέδραις τοῦ ζῳδιακοῦ κύκλου καὶ τοῦ αἰθερίου ἱδρυμένη. ἔφην γὰρ, ὡς ἐκ τῆς κινήσεως λέγουσι τῶν ἀστέρων ἀποτελεῖσθαι τὰ εἱμαρμένα. ἔθηκε γοῦν ταύτην τὴν ἔριν πολλῷ ἀμείνω τῆς ἑτέρας ὁ Ζεὺς ὁ ναίων καὶ ἐν τῷ αἰθέρι, καὶ ἐν ταῖς ῥίζαις τῆς γῆς, καὶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις· διὰ πάντων γὰρ διήκει ἡ εἱμαρμένη. Δία δὲ εἶπον, ὅτι τὴν εἱμαρμένην νοῦν λέγει. τὰ ἑξῆς δῆλα.

Ἥ τε καὶ ἀπάλαμόν περ.] ἥτις ἀγαθὴ ἔρις καὶ τὸν ἀσθενῆ, καὶ τὸν μὴ παλαμᾶσθαι καὶ ἐργάζεσθαι δυνάμενον, ὅμως ἐπὶ ἔργον ἐγείρει. ἢ ὁμοίως, τὸν ἐλλιπῆ, ὁμοίως τῷ ἀπαλάμῳ, τὸν ἀπάλαμον ἐγείρει.

Εἰς ἕτερον γάρ τίς τε ἰδὼν ἔργοιο χατίζων
Πλούσιον, ὃς σπεύδει μὲν ἀρόμμεναι ἠδὲ φυτεύειν,
Οἶκόν τ' εὖ θέσθαι· ζηλοῖ δέ τε γείτονα γείτων
Εἰς ἄφενον σπεύδοντ'· ἀγαθὴ δ' ἔρις ἥδε βροτοῖσι.
Καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει, καὶ τέκτονι τέκτων,
Καὶ πτωχὸς πτωχῷ φθονέει, καὶ ἀοιδὸς ἀοιδῷ.
Ὦ Πέρση, σὺ δὲ ταῦτα τεῷ ἐνικάτθεο θυμῷ.
Μηδέ σ' ἔρις κακόχαρτος ἀπ' ἔργου θυμὸν ἐρύκοι
Νείκε' ὀπιπεύοντ', ἀγορῆς ἐπακουὸν ἐόντα.

In alterum enim quispiam intuens otiosus
Diuitem, qui festinat arare, atque plantare,
Domumque recte gubernare, æmulatur vicinum vicinus,
Ad diuitias festinantē: bona vero hæc contentio hominibus.
Et figulus figulo succenset, & fabro faber:
Et mendicus mendico inuidet, cantorque cantori.
O Persa, tu vero hæc tuo repone in animo:
Neque malis gaudens contentio animū tuū ab opere abducat,
Lites spectantem, forique auscultatorem existentem.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Εἰς ἕτερον γάρ τις.] καὶ γάρ τις ἔργου χατίζων, ἤγουν ἐνδεὴς ὢν ἔργου. λειπόμενος, τουτέστιν οὐδὲν ἐργαζόμενος, ἰδὼν εἰς ἕτερον πλούσιον. ἡ συντάξις δὲ δεῖ τὸ ἕτερον καὶ τὸ πλούσιον, ἵνα μὴ δοκῇ πλούσιος εἰς ἕτερον ὁρᾶν πλούσιον. οὗτος σπεύδει μὲν ἀροῦν, ἤγουν ἀροτριᾶν, καὶ φυτεύειν ἀμφότερα ἔργα γεωργίας· καὶ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον καλῶς διοικῆσαι. ἔργον ἡ ἐνέργεια καὶ τὸ ἀπὸ τῆς ἐνεργείας τελούμενον· ἐνταῦθα τὸ δεύτερον.

ἀρόμμεναι.] ποιητικὸς οὗτος ὁ τρόπος τῶν ἀπαρεμφάτων, ἀποβάλλειν τὸ ὑποτακτικὸν φωνῆεν διφθόγγου παρούσης, καὶ προστιθέναι τὴν μεν συλλαβήν, εἶτα καὶ τὴν αι δίφθογγον, εἰ μὴ πάρεστι. δεῖ γὰρ τῷ ἀπαρεμφάτῳ δίφθογγον ἐπὶ τέλει εἶναι. αὕτη γάρ ἐστι τὸ σημεῖον αὐτῷ καὶ χαρακτηριστικόν· ταύτην μὲν οὖν, ὡς εἴρηται, μὴ παροῦσαν εἰσάγουσι. ἔστι δ' ὅτε καὶ παροῦσαν ἐκβάλλουσι, λαμβάνοντες ὥσπερ τουτὸ μόνον καὶ προστιθέντες, ἵν' ἁρμόσῃ αὐτοῖς ἐπὶ τῇ τοῦ μέτρου οἰκοδομῇ, ἐνταῦθα

ἐνταῦθα δὴ μὴ παρὸν προστέθη. τὸ δὲ ῥᾶ μικρὸν μὲν ὂν οὐ συνάδει τῷ μέτρῳ, μέγα δὲ γενέσθαι οὐ δύναται. ἡ γὰρ ἀττικὴ ἔκτασις οὐκ ἔχει χώραν ἐπὶ πάντων λέξεων. ἀναγκαζόμενον δὲ τὸ υ κατέχειν μεθ' ἑαυτοῦ ὡς ἂν δὴ οἰκεῖον, ἵνα μὴ ἀλλοτρίας αὐξήσεως δέηται, ξένον καὶ ἀσυνήθες πρᾶγμα ποιήσει. καὶ ὃ ἐν οὐδενὶ ἑτέρῳ πέπονθε ποτὲ γένηται. εἰ δὲ προσθήκη γίνεται ἑτέρου μ' ὡς ἐν τῷ ἔμμεναι, ὅτι χρεία μακρὸν γενέσθαι τὸ ε, καὶ ἑτέροις πολλοῖς, ἴσως ἂν κατὰ λόγον ἔχοι τοῦτο ἅμα τὴν αὔξησιν ἀποδιδομένην.

ζηλοῖ δέ τε γείτονα γείτων.] τὸ ζηλοῦν δύο δηλοῖ· τὸ φθονεῖν, καὶ τὸ μακαρίζειν. ὥσπερ δὲ λέγουσιν ἐνίοτε τὸ ἐπαινεῖν ἀντὶ τοῦ ἐργάζεσθαι, οἷον ἀρετὴν ἐπαινεῖ τις, ἀντὶ τοῦ ἐργάζεται· καὶ τὸ σιγὴν ἐπαινῶ, ἀντὶ τοῦ σιγῶ, οὕτω καὶ τὸ ζηλοῦν τὸ μακαρίζειν, ἐνίοτε καὶ ἐπὶ τοῦ μιμεῖσθαι τιθέασιν. ὡς ἐνταῦθα οὕτως, οὐκ ἔξω λόγου ταῦτα ποιοῦντες· ὃ γὰρ ἐπαινεῖ τις, τοῦτο πάντως εἰκὸς καὶ ἐργάζεσθαι αὐτόν. καὶ ὃν μακαρίζει τις ἐφ' οἷς ἔχει ἀγαθοῖς, δηλονότι ἢ ἀπολαύει (ἐπὶ τούτων γὰρ λέγεται ὁ μακαρισμὸς) τοῦτον πάντως καὶ μιμήσαιτο, ἵνα τοῦ αὐτοῦ τύχῃ μακαρισμοῦ. ἄφενος ὁ ἀπὸ τῶν ὅρων τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀθροιζόμενος πλοῦτος. τὸ αὐτὸ καὶ βίος, ἀφ' οὗ βιοῖ τις δηλονότι. λέγεται δὲ καὶ ὁ ἄφενος ἀρσενικῶς, καὶ τὸ ἄφενος οὐδετέρως.

ἀγαθὴ δ' ἔρις ἥδε βροτοῖσιν.] ἀντὶ τοῦ ἀγαθῶν αἰτία ἐστὶν ἥδε ἡ ἔρις τοῖς ἀνθρώποις. κατὰ δὲ τὴν ἑτέραν ἔριν, τοῦτο δὲ συνεπτυκέναι ἔδοξεν ἀπὸ τοῦ ἀποτεῖναι τὸν λόγον, καὶ μεταβιβάσαι ἐπὶ τὰ ἔργα τὰ ἁρμόζοντα τῇ ἑτέρᾳ ἔριδι.

Καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει.] ἤγουν ἀγανάκτησιν ἔχει ἀποκειμένην, βλάβης καιρὸν παρατηροῦσαν· καὶ τέκτονι τέκτων κοτέει, καὶ πτωχὸς πτωχῷ φθονέει, καὶ ἀοιδὸς ἤγουν ποιητής, ἀοιδῷ. δῆλα ταῦτά ἐστι. φθόνος ἐστὶ λύπη ἐπ' ἀλλοτρίοις ἀγαθοῖς. Σὺ δὲ ὦ Πέρση, ἐγκατάθου ἤγουν ἔμβαλε τῷ σῷ λογισμῷ ταῦτα. μηδὲ ἡ ἔρις ἡ χαιρέκακος, ἤγουν ἡ ἐπὶ τοῖς κακοῖς χαίρουσα, κωλυέτω σε κατὰ τὴν ψυχήν, λέγω, ἀπὸ τοῦ ἐργάζεσθαι. ὅμοιον τῷ, Ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων; εἰς φιλονεικίας βλέποντα. ἀντὶ τοῦ ἔχοντα συνεστραμμένην τὴν γνώμην· τοῦτο γὰρ τὸ Νείκε' ὀπιπεύοντα. [illegible] δὲ καὶ εἰς [illegible]· τὸ γὰρ βλέπειν εἰ λέγεται πρός τι, μὴ [illegible] αὐτῆς οὐδὲν πλέον δηλοῖ, ἢ τὴν ἐνέργειαν τῆς ὁρατικῆς δυνάμεως(?)· μετὰ δὲ ταύτης ἐνίοτε μὲν δηλοῖ προσοχήν, καὶ τὸ ἔχειν ἐπεστραμμένην τὴν γνώμην· ὃ βούλεται δηλοῦν ἐνταῦθα ὁ λόγος, ἐνίοτε δὲ ἐλπίδα· οἷον εἰς σὲ βλέπω, ἀντὶ τοῦ εἰς σὲ ἐλπίζω· ἐνίοτε δὲ μίμησιν, οἷον εἰς σὲ βλέπων τάδε ποιῶ, ἀντὶ τοῦ σὲ μιμούμενος.

ὀπιπεύοντα.] τοῦτο παρὰ τοῖς κοινοῖς, μετὰ προθέσεως ἐν χρήσει ἐστίν. οἷον ὑποπτεύω(?) ἀντὶ τοῦ ὑφορῶμαι. καὶ μεθ' ἑτέρας ἴσως προθέσεως. χωρὶς δὲ προθέσεως οὔποτ' ἂν ῥηθείη αὐτοῖς. οἱ ποιηταὶ δὲ καὶ τούτῳ χωρὶς προθέσεως οὐκ ὀκνοῦσι χρῆσθαι καὶ ἑτέροις μυρίοις. ἐνταῦθα δὲ προσθήκη γίνεται συλλαβῆς, ὡς ἐν τῷ ἔπταμαι(?) καὶ ἑτέροις.

ἀγορῆς.] ἀντὶ τ[illegible] ἐν ἀγορᾷ φημῶν καὶ ῥημάτων. ἀγορὰν δὲ λέγει ἐνταῦθα τὸ δικαστήριον.

ἐπακουόν.] ἐπακουόν, ἤγουν ἐπήκοον· ἐπήκοος γὰρ κυρίως ὁ τῶν δικῶν δημοσίως ἀκούων· ἐνταῦθα δέ, ἀντὶ τοῦ ἀκροατὴν ἁπλῶς.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Εἰς ἕτερον γάρ τις.] πλούσιον ἰδὼν ἐκ τῶν ἔργων πλουτήσαντα, σπεύδει καὶ αὐτὸς πλουτῆσαι. Εἰς ἄφενον.] τὸν πλοῦτον ἄφενον καλοῦσι, τὸν ἀπὸ τῶν ἔργων τῶν ἐνιαυσιαίων ἀθροιζόμενον. ἔνος γὰρ καλεῖται ὁ ἐνιαυτός.

κεραμεῖ κοτέει.] ὀργίζεται, φθονεῖ. Ἄλλως. προτρέπεται πρὸς γεωργίαν διὰ τούτων. ἐν γὰρ τοῖς γεωργικοῖς ὑφίσταται ἡ ἀγαθὴ ἔρις φησίν, οὐχὶ δὲ ἐν ταῖς ἀδικίαις. ἢ ὅτι ἐκ τῶν ἀφανοῦς καὶ ἀδήλου παρυφίσταται καλὰ καὶ ἀγαθά. τοῦτο δεῖ μᾶλλον ἐπανάγειν εἰς τὰ εἰρημένα περὶ τοῦ χείρονος ἔριδος, καὶ γὰρ τὸ κοτέειν καὶ τὸ φθονεῖν κακά ἐστι, καὶ ἐκείνης οἰκεῖα, καὶ οὐ τῆς ἀμείνονος.

Ὦ Πέρση.] τὸ ποίημα γέγραπται πρὸς Πέρσην τὸν ἀδελφόν. νουθεσία δὲ καὶ δικαιολογία· νειμάμενος γὰρ τὴν πατρῴαν οὐσίαν καὶ τὴν ἀνάλωσε(?), διεφθάρκει(?) τοὺς ἐν τῇ πολιτείᾳ, καὶ κατασκευάσαι(?) ἠπόρει, καὶ πολλὰ παρενοχλῶν ἐζημίου πρὸς ἄρχοντας καὶ κριτήρια ἕλκων διὰ τὴν τῶν χρημάτων ἐπίθεσιν. ἔρις κακόχαρτος.] ἢ ἡ κακοῖς χαίρουσα, ἢ ᾗ χαίρουσιν οἱ κακοί, καὶ φιλοδικοῦντες, καὶ κακοπράγμονα βίον ζῶντες. διὸ καὶ ἀπὸ τῶν ἔργων κωλύει, παρέπεισε αὐτὴν πρὸς τὰς ἀγορὰς, καὶ τὰς δίκας τὰς πρὸς ἀλλήλους. Ἄλλως. ἀμφίβολον τὸ κακόχαρτος. ἤτοι γὰρ ἡ κακοῖς, ἢ ἐφ' ᾗ οἱ κακοὶ ἐπιχαίρουσι. δοκεῖ γὰρ

ὅτι συγχωρεῖσθαι, ὠφελείας ἔχειν. Ἄλλως· μὴ δέ σε, φησὶν, ἡ φιλονεικία κωλύσῃ ἀπ' ἔργου εἰς τὸ περιβλέπεσθαι φιλονεικίας καὶ ἀκροᾶσθαι ῥημάτων καὶ φημῶν κινουμένων ἐν ἀγορᾷ.

Νείκε' ὀπιπεύοντα.] τουτέστι πρὸς μόνας τὰς φιλονεικίας βλέποντα, καὶ ἐπήκοον ὄντα τῶν κατ' ἀγορὰν κινουμένων φιλονεικιῶν, ὀφείλοντα τοῖς ἔργοις προσέχειν τοῖς γεωργικοῖς, ἀφ' ὧν τρέφεσθαι δυνατόν.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ

Εἰς ἕτερον γάρ] τίς γὰρ χρήζων ἔργου, ἰδὼν εἰς ἕτερον πλούσιον ἀπ' ἔργου, ὡς καὶ οὗτος ἰδὼν, σπουδάζει ἀροῦν καὶ φυτεύειν.

ἀρόμμεναι] τὸ ῥο μικρὸν, ἐκτείνεται γὰρ διὰ τὸ μ ἀμετάβολον. καὶ γίνεται κοινὴ συλλαβή. εἰ δὲ θελητόν τις, καὶ τοῦτο μέγα γραφέτωσαν ἀττικῶς.

ζηλοῖ δέ τε.] ἡ ἀγαθὴ ἔρις, καὶ ζῆλος. λέγεται ἡ δὲ φαύλη, φθόνος. ὅμως ἔμπροσθεν εὑρήσεις τὸν ἡσίοδον καταχρώμενον τῷ ζήλῳ, ἀντὶ τοῦ φθόνου.

Εἰς ἄφενον σπεύδοντα] ἄφενος, πλοῦτος, ὄλβος, τύχη, καὶ εὐδαιμονία διαφέρει. ἄφενος μὲν, καὶ ἀφνειὸς, ὁ μετέχων ἀφένου λέγεται. ἄφενος δέ ἐστιν, ἡ ἐτησία συγκομιδὴ τῶν καρπῶν· πλοῦτος, τὰ διὰ πολλῶν ἐτῶν συναγόμενα, δοῦλοι, κτήσεις, ἀγροί· ὄλβος, τὰ ἀμφότερα· τύχη δὲ, ἡ δόξα τοῦ βίου καὶ ἔπαρσις· εὐδαιμονία δὲ, ἵνα τὰ πολλὰ παρέλθω, τὸ εὖ τοῦ δαίμονος, ἤτοι τῶν ψυχικῶν ἀρετῶν ἔχειν. δαίμων γὰρ καὶ ἡ ψυχὴ λέγεται παρ' Ὁμήρῳ, καὶ παρὰ Σωκράτει.

Καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ] μεταβαίνει καὶ πρὸς τὴν φαύλην ἔριν, καὶ τὰ ταύτης ἐξηγεῖται.

κακόχαρτος] ἐκ τοῦ πλάσσω, τὸ δειλιῶ, ἡ ὁ ἐκπεπληγμένως τοῦ ἔχειν. τοῦ ἐνὶ θυμῷ] ἐν τῷ σῷ θυμῷ, νῷ, τῇ ψυχῇ. σημαίνει δὲ καὶ τὰ μέρη αὐτῆς τὸ θυμικὸν, ὅ ἐστι θυμητικὸν, καὶ λογιστικόν· ἡ γὰρ ὁμόνοια τοῦ λογισμοῦ ἐστι.

κακόχαρτος.] ἡ χαίρουσα ἐν τοῖς κακοῖς, ἢ ἐν ᾗ χαίρουσιν οἱ κακοί.

ἀγορῆς ἐπακουόν.] ἀκουστὴν τῶν ἐν τῷ πωλητηρίῳ λαλουμένων. σημαίνει δὲ ἡ ἀγορὰ τὸ πωλητήριον, τὸ βουλευτήριον, τὰ ἐν ἀμφοτέροις πλήθη, τὰς ἐν ἀμφοτέροις λαλιὰς κατὰ χρηστικῶς, καὶ πίστιν ἀπὸ τούτου λαλιάν. ἀγορὰ λέγεται καὶ τὸ ἀγοραζόμενον πρᾶγμα, καὶ τὸ νόμισμα δι' οὗ ἀγοράζεται.

Ὤρη γάρ τ' ὀλίγη πέλεται νεικέων τ' ἀγορέων τε
Ὧι τινι μὴ βίος ἔνδον ἐπηετανὸς κατάκειται,
Ὡραῖος, τὸν γαῖα φέρει Δημήτερος ἀκτήν,
Τοῦ κε κορεσσάμενος νείκεα καὶ δῆριν ὀφέλλοις
Κτήμασ' ἐπ' ἀλλοτρίοις. σοὶ δ' οὐκέτι δεύτερον ἔσται
Ὧδ' ἔρδειν. ἀλλ' αὖθι διακρινώμεθα νεῖκος
Ἰθείῃσι δίκαις, αἵ τ' ἐκ Διός εἰσιν ἄρισται.
Ἤδη μὲν γὰρ κλῆρον ἐδασσάμεθ'· ἄλλα τε πολλὰ
Ἁρπάζων ἐφόρεις, μέγα κυδαίνων βασιλῆας
Δωροφάγους, οἳ τήνδε δίκην ἐθέλουσι δικάσαι.
Νήπιοι οὐδ' ἴσασιν ὅσῳ πλέον ἥμισυ παντὸς,

Cura namque parua est [id est esse debet] litiumque forique,
Qui non sit victus domi in annum repositus
Tempestiuus, quem terra fert, Cereris munus.
Quo satiatus lites ac rixam moueas
De facultatibus alienis. Tibi vero non amplius erit iterum
Sic faciendum. Sed rursus discernamus litem
Rectis iudiciis, quæ ex Ioue sunt optima.
Nam nuper quidē patrimonium diuisimus: aliaque multa
Rapiens ferebas, valde demulcens reges
Doniuoros, qui hanc litem volunt iudicasse.
Stulti: neque sciunt, quanto plus dimidium sit toto,

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Ὤρη γάρ τ' ὀλίγη πέλεται.] οὐδεμία γὰρ φροντὶς ἀνέχεται, ἀντὶ τοῦ πέλει, ἤγουν ὑπάρχει τῶν φιλονεικιῶν καὶ τῶν ἀγορῶν, ἀντὶ τοῦ τῆς ἀγορᾶς, ἐκείνῳ δηλονότι τῷ ἀνθρώπῳ ᾧτινι μὴ κατάκειται, ἀντὶ τοῦ ἀποκείμενός ἐστιν, ἔνδον, ἤγουν ἐν τῷ οἴκῳ, βίος [illegible] εἰς ὅλον τὸν ἐνιαυτόν. τοῦτο γὰρ δηλοῦται τὸ ἐπηετανὸς ἤγουν διὰ τοῦ ἔτους [illegible].

Ὡραῖος.] τουτέστι τὸν ὡρῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ [illegible].

τὸν γαῖα φέρει.] ἀντὶ τοῦ, ὃν ἡ γῆ φύει. ἀκτὴν ὄντα τῆς δήμητρος. ἀντὶ τοῦ ἐξαίρετον δώρημα. Τοῦ κεκορεσσάμενος.] τούτου τοῦ πλούτου κορεσσάμενος, ἤγουν πληθυνθεὶς, ὀφέλλοις ἄν, ἀντὶ τοῦ ὄφελλε, ἐπίτεινε φιλονεικίας καὶ μάχην ἐπὶ τοῖς ἀλλοτρίοις κτήμασιν· ἤγουν χρέος τῶν ἀλλοτρίων κτημάτων, ὑπερβαίνειν αὐτὰ φιλοτιμούμενος. σοὶ δ' οὐκέτι δεύτερον ἔσται ὧδ' ἔρδειν.] ἀντὶ τοῦ πάλιν. οὐ γὰρ ἅπαξ πρότερον τοῦτο ἐποίησεν, ἵν' ᾖ τὸ παρὸν δεύτερον. ἀλλ' αὐτόθι· ἤγουν ἐν τῷ παρόντι. διακρινώμεθα. τουτέστι διαχωρίζωμεν τὴν ἡμετέραν φιλονεικείαν. ἰθείαις δίκαις· ἤγουν εὐθείαις, ἐννόμοις. τουτέστι δι' ἐννόμων δικῶν. αἳ ἐκ διός εἰσιν ἄρισται· ἤγουν κράτισται· τουτέστιν αἳ ἀπὸ τῆς προνοίας ἔχουσι τὸ κράτος.

Ἤδη μὲν γὰρ κλῆρον ἐδασσάμεθα.] ἀντὶ τοῦ πρὸ μακροῦ τὴν περιουσίαν ἐμερίσαμεν, ἣν ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἐκληρονομήσαμεν. ἀλλὰ καὶ ἄλλα πολλὰ ἔξω τοῦ ἀνήκοντός σοι μέρους ἐφόρεις ἤγουν ἔφερες. ἁρπάζων· τουτέστι βιαίως λαμβάνων, πλεονεκτῶν. μέγα κυδαίνων, ἤγουν μεγάλως τιμῶν αὐτί τοῦ, ἵνα μεγάλως τιμᾷς τοὺς βασιλέας, ἤτοι τοὺς κριτὰς τοὺς δωροφάγους· ἤγουν τοὺς τὰ δῶρα πρὸς ζωῆς ποιουμένους. οἳ ταύτην τὴν κρίσιν ἐθέλουσι δικάσαι, ἤγουν κρῖναι, ἣν πρὸς ἀλλήλοις ἔχομεν.

Νήπιοι] ἤγουν μωροί. οὐδὲ ἴσασιν] ἤγουν γινώσκουσιν, ὅσῳ μέτρῳ δηλονότι ὑπάρχει πλεῖον τὸ ἥμισυ τὸ ἀπὸ τοῦ δικαίου δηλονότι, τοῦ ὁλοκλήρου τοῦ ἐξ ἀδικίας.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Ὤρη γάρ τ' ὀλίγη.] τουτέστιν ἐλαχίστη φροντίς ἐστι τῶν ἀγορῶν καὶ δικῶν ἐκείνῳ τῷ μὴ ἔχοντι τὸν βίον ἐπηετανὸν τὸν ἀπὸ τοῦ ἔτους ἀθροιζόμενον ἐν τοῖς ἑαυτοῦ οἴκοις, ἀφ' οὗ τρέφονται ἀνὰ πᾶν τὸ ἔτος. ψιλοῦται δὲ τὸ ὤρη νῦν γὰρ τὴν φροντίδα σημαίνει. ὅθεν καὶ ὀλιγωρεία, καὶ πολυωρεία καὶ πολυωρῶ, καὶ πυλωρὸς, ὁ τὴν τοῦ φυλάσσειν ἔχων ἐξουσίαν.

Ὧι τινὶ μὴ βίος.] αὐτοῦ κατ' ὀλίγον νουθετεῖ ἀπαγόρευων τῆς ἀργίας.

Ὡραῖος γαῖα.] τὸν βίον δὲ εἶπεν ὡραῖον, ὡς ἐκ τῶν ὡρῶν περιόδου συλλεγόμενον. ἐπειδὴ τὰ μὲν τὸ ἔαρ φέρει· τὰ δὲ τὸ θέρος· τὰ δὲ τὸ μετόπωρον· τὰ δὲ ὁ χειμὼν τῶν πρὸς τὸν βίον ἡμῶν ἀναγκαίων. ὡραῖος μὲν γὰρ διὰ ταῦτα ὁ βίος. Δημήτερος δὲ ἀκτὴν ἐκάλεσεν οὐ μόνον τοὺς ἰδίως λεγομένους Δημητριακοὺς, οἷον πυρῶν καὶ κριθῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων. τὴν γὰρ γῆν, ἀφ' ἧς οἱ καρποὶ πάντες, Δήμητραν ὠνόμαζον οἱ παλαιοί.

μὴ βίος.] ὁ γὰρ, φησί, μὴ ἔχων πλοῦτον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ὀφείλει ποτὲ μὲν ἐργάζεσθαι, ποτὲ δὲ ἀκροᾶσθαι. κάμνε, φησὶ, καὶ τότε φιλονείκει. τοῦτο δὲ εἶπεν, ἵνα κατὰ μέρος ἀπάρῃ αὐτὸν τοῦ φιλονεικεῖν ἐπὶ τὸ ἐργάζεσθαι. ὦ πέρση.] τὰ κατὰ τὸν πέρσην ἤτοι ἱστορικῶς ἐκληπτέον, ἢ πλασματικῶς, καὶ ὑποθετικῶς διὰ τὸ ἀπρόσωπον τοῦ λόγου. ἡ ἀκτὴ, φασὶ, θηλυκῶς, σημαίνει δὲ τὸν καρπόν.

Τοῦ κεκορεσσάμενος.] οὐχ ὅτι πλούσιός τις ὢν ὀφείλει εἶναι φιλόδικος, ἀλλ' ἐκ περιουσίας ἐνδείκνυται πρὸς τὸν πέρσην, ὅτι μόλις πλούσιος ὢν πολλὴν ἄγειν ὤφειλες εἰς τὸ περὶ δίκας διατρίβειν καὶ ἀγοράς. νῦν δὲ ἄπορος ὢν πρὸς τοῖς ἔργοις ἂν μάλιστα διάγοις, ἀφ' ὧν δυνάσθαι ποιήσασθαι σαυτοῦ βίον. Ἄλλως. ὅταν, φησὶν, εἰς χορτασίαν ἀποθῇς ἑαυτῷ, τότε φιλονείκει ἐπ' ἀλλοτρίοις κτήμασιν. ἐπειδὴ οὐκ ἔστιν ἐκ δευτέρου ἐργάζεσθαι τὸ ἔργον, ὡς ἂν εἰ μὴ ἀπείρης τῷ χειμῶνι, οὐ δυνήσῃ μετὰ ταῦτα τῷ θέρει ἀμῆσαι.

Σοὶ δ' οὐκέτι.] μετὰ τὴν διανομὴν τῶν πατρῴων ἥρπαζες τὰ ἐμὰ τοῖς ἄρχουσι χρώμενος συμμάχοις καὶ ἐμὲ συκοφαντῶν. οὐκ ἔτι δὲ καὶ δεύτερον ὑπάρξει σοι διὰ τὴν φιλοπραγμοσύνην τὰ ἐμὰ ἁρπάζειν προσιόντι πάλιν ἐκείνοις, κἀμὲ συκοφαντοῦντι. ἀλλ' αὖθι διακρινώμεθα.] ἀλλὰ νῦν μεταξὺ ἡμῶν ἀλλήλοις διαλυσώμεθα ταῖς δικαίως κεκριμέναις δίκαις ἐπ' εὐθείαις, αἵτινες ἐκ τοῦ διός εἰσιν ἄρισται.

κλῆρον ἐδασσάμεθα.] κλῆρον ἢ τὸν τῆς γῆς, ἢ τὸν τῆς οὐσίας· ὅθεν ἄκληρος ὁ πτωχὸς, καὶ ἐπίκληρος ὁ κληρονόμος. ἤδη, φησὶν, ἐδασάμεθα ἅπαξ, καὶ ἔξωθεν, σὺ δὲ ἐπλεονέκτησάς με, καὶ ἄρχοντας ἐτίμησας ἐξ αὐτῶν, δωροδοκῶν αὐτοὺς καὶ κολακεύων, ἵνα σοὶ χαρίσωνται. βασιλῆας δὲ νῦν τὸ δικαστὰς καὶ τοὺς ἄρχοντας λέγει. οὕτω γὰρ αὐτοὺς ἐκάλουν οἱ παλαιοί. ὡς Ὅμηρος·

Ἀλλ' ἤτοι βασιλῆες ἀχαιῶν εἰσὶ καὶ ἄλλοι.

Δωροφάγους.] τοὺς ἄρχοντας, οἷς χρώμενος, καὶ δῶρα διδοὺς ἐνίκας κατὰ τοῦ ἡσιόδου, οὐ δωροδόκους προσεῖπεν ἀλλὰ δωροφάγους, ὡς μὴ

μόνον δῶρα λαμβάνοντας παρὰ τῶν φιλοδίκων, ἀλλὰ καὶ δαπανῶντας ἅπερ λάβωσι, καὶ στρεφομένους ἐκ τῶν ἀλλοτρίων· οἷά τε προθύμους ὄντας καὶ αὖθις δικάζειν τῷ πέρσῃ καὶ τῷ ἡσιόδῳ διὰ τὴν τῶν δώρων ἐλπίδα. ὅσῳ πλέον.] τὸ πλέον, ἢ τῷ ποσῷ ἐστι πλέον, ἢ τῇ ἀξίᾳ· τὸ οὖν ἥμισυ τοῦ παντὸς ἔλαττον ὂν κατὰ τὸ ποσὸν κατὰ τὴν ἀξίαν ἐστὶ πλέον. ποιεῖ δὲ τὴν ἀξίαν τὸ δικαιότερον. ὃν οὖν δεῖ μὴ τὸ πᾶν ἔχειν, ἀλλὰ τὸ ἥμισυ, ὡς κρεῖττον ὂν καὶ δικαιότερον τοῦ τὸ πᾶν κεκτῆσθαι, τὸ μόνου τοῦ ἡμίσεως ἀπολαύειν· τὸ μὲν γὰρ ποιεῖ πλουσιώτερον, τὸ δὲ δείκνυσιν ὂν δικαιότερον. Ἄλλως· τὸ ἥμισυ ἓν τὸ μετὰ δικαιοσύνης, πλέον ἐστὶ τοῦ ὅλου μετὰ ἀδικίας.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Ὤρη γάρ τ' ὀλίγη.] ἀντὶ τοῦ, οὐ χρὴ φιλονεικιῶν φροντίζειν, καὶ τῆς ἐν ἀγορᾷ διατριβῆς ἐκεῖνον τὸν ἄνθρωπον, ᾧ ἡ ἐτησία συγκομιδὴ τῆς ζωῆς, ἡ ἐκ τῶν καρπῶν τῆς γῆς διδομένη οὐκ ἔστιν ἱκανὴ διαρκεῖν πρὸς ὅλον ἐνιαυτόν. Ὤρη.] ἡ φροντίς, καὶ ψιλοῦται. ὅθεν κηπουρὸς φαμὲν μετὰ ψιλοῦ τοῦ π, οὐ μετὰ δασέως τοῦ φ.

ὀλίγη] οὐδὲ μικρά. νεικέων τ' ἀγορέων τε.] δύο συνιζήσεις εἰσὶ τῷ στίχῳ· νέων τ' ἀγο, δάκτυλος· τὸ γὰρ νέων, ἀντὶ μιᾶς μακρᾶς ἐστι· ρέων τε, τροχαῖος. καὶ τὸ ρέων γὰρ, ἀντὶ μιᾶς κεῖται μακρᾶς. βίος.] τὸ βίος ἓξ σημαίνει· τὴν τέχνην, ὡς τὸ, βίον ἐμπειρικὸν ἢ φιλόσοφον ἔζη· τὸν τρόπον, ὡς τὸ, χρηστοῦ βίου ἐστί· τὸν παρόντα κόσμον· τὸν ὅρους ἑκάστου χρόνον τῆς ζωῆς· τὴν περιουσίαν, ὡς τὸ πολὺς ἦν αὐτῷ βίος· καὶ τὰς πρὸς τὸ ζῆν συντελούσας τροφάς· ὅπερ τὸ ἐνταῦθα δηλοῖ κείμενον. ἐπηετανός] ὁλοχρονίως ἀρκεῖν δυνάμενος. ἐκ τοῦ ἔτος ἐτανός· καὶ ἐκτάσει, ἠετανός.

Ὡραῖος.] ὁ ἐκ τεσσάρων ὡρῶν τῶν χρονικῶν γινόμενος· εἰδὼς δὲ καὶ τὸ βίος ὄνομα σημαίνειν πολλά, διαιρῶν τέθεικε τὸ ὡραῖος. ἐπεὶ δὲ βιωφελῆ καὶ ὡραῖα οἶδε καὶ ἕτερα, οὐκ ἀπὸ γῆς δέ, προσέθηκε τὸ, τὸν γαῖα φέρει.

Δημήτερος ἀκτὴν] ἤτοι τῆς γῆς τὸ δώρημα· Δημήτηρ γὰρ ἡ γῆ, δωρικῶς. οὗτοι γὰρ ἀντὶ τοῦ γ, τὸ δ τιθέασι, δνοφερὸν γνοφερόν, καὶ δήμητραν γήμητραν λέγοντες. ἀκτὴν.] ἀκτίς, θηλυκῶς ἡ τοῦ ἡλίου· καὶ ἀκτὴ, ὁ αἰγιαλὸς λέγεται. τὸ δὲ δώρημα, ὁ ἀκτὴς τοῦ ἀκτοῦ τὴν ἀκτὴν, ἐκ τοῦ ἄγω τὸ φέρω. καὶ νῦν μὲν περὶ Δήμητρος συντόμως εἶπον, τὸ σαφές τε καὶ ἀληθέστατον· καὶ τὴν μυθικὴν δὲ ἱστορίαν λεκτέον, ἀλλὰ καὶ ἀλληγορητέον μοι. ἐκ κρήτης, ἢ μᾶλλον ἐκ σικελίας, ᾅδης ἀφήρπασε τὴν Δήμητρος θυγατέρα τὴν κόρην. διώκουσα δὲ ἡ μήτηρ, μέχρι τῶν ἀθηνῶν καὶ τῆς ἑλλάδος ἀφίκετο. ὑπὸ τριπτολέμου δὲ τοῦ κελεοῦ καὶ μετανείρας παιδὸς τὰ περὶ τὴν παῖδα μαθοῦσα εἰς ἀμοιβὴν τῷ τριπτολέμῳ τὰ σπέρματα δίδωσι, καὶ πτερωτῶν ἅρμα δρακόντων· ὃς τούτῳ περιιπτάμενος πανταχοῦ, τὰ περὶ γεωργίαν διδάσκει. Ταῦτα μὲν τὰ μυθώδη. τὸ δ' ἀληθὲς οὕτως ἔχει. μή πω τῶν γεωργικῶν ἐπιγνωσθέντων περὶ τὴν σικελίαν, καὶ τὴν λιβύην, σῖτος αὐτοματίζων ἐγίνετο, καὶ πάλιν ἐφθείρετο, μηδενὸς τοῦτον ἐπιγινώσκοντος. κέκροψ δὲ, ἤ τις ἕτερος, ἄρχων εἰς λιβύην καὶ σικελίαν πέμψας, οὐκ οἶδα παρὰ τίνος μαθὼν, ἐκεῖθεν συναγαγεῖν σῖτον ἐκ τοῦ ἐκεῖ φυομένου, καὶ εἰς ἑλλάδα μετακομίσαι. οὗ δὴ γενομένου, τριπτόλεμος πρῶτος ἀρώσας, καὶ σπείρας ἢ ἐν ἀρόῃ χωρίῳ ἀπὸ τῆς ἀρδεύσεως, ὃ νῦν νέαι πάτραι καλοῦνται· ἢ κατὰ τοὺς πλείστους ἐν ἐλευσῖνι τῆς ἀττικῆς, γεωργεῖ καὶ συγκομίζεται τοὺς καρπούς. εἶτα καὶ συγγραψάμενος περὶ γεωργίας, τοῖς πᾶσιν ἀνθρώποις δέδωκε. καὶ δημήτηρ μὲν ἡ γῆ καλεῖται, ὅτι πάντων ἡ γῆ μήτηρ. κόρη δὲ νῦν καὶ Περσεφόνη, τὰ ἐκ τῆς γῆς κατ' ἔτος πρὸς τὸ ζῆν διδόμενα· μᾶλλον δὲ σῖτος, καὶ τὰ γεωργικά δι' ἃ περισσοὶ φόνοι καὶ πόλεμοι γίνονται. ταύτην οὖν τὴν κόρην, ἤγουν τὸν νεάζοντα σῖτον, ᾅδης ἀφήρπαζε. φυόμενον γὰρ τοῦτον, πρότερον συνέβαινε ἀφανίζεσθαι πάλιν διὰ ἄγνοιαν γεωργίας, ὡς ἔφημεν. ὡς δὲ ἄρχου μετακομίσαντος, παρὰ τριπτολέμου ἐν ἐλευσῖνι ἐσπάρη καὶ ἀνεφύη, καὶ πανταχοῦ ἐδιδάχθη, ἔφασαν τὴν δήμητραν εἰς ἀθήνας ἐλθεῖν, ἤγουν τὰ τῆς γῆς δωρήματα, καὶ παρὰ τριπτολέμου μαθοῦσαν εὑρεῖν τὴν κόρην, δι' ἐλευσῖνος ἀνερχομένην ἐξ ᾅδου λακκοπόλου. ἐκεῖ γὰρ κρυβεὶς καὶ σπαρεὶς ἐν τῇ γῇ ὁ σῖτος εἰς φῶς ἐξῆλθε. δράκοντες δὲ πτερωτοὶ, οἱ περιφερεῖς λόγοι, καὶ οἱ γραπτοὶ, οἱ πανταχοῦ περιφερόμενοι, καὶ τὴν γεωργίαν διδάσκοντες. Ταῦτα μὲν τὰ μυθικὰ καὶ ἀλληγορούμενα. ἔστι δὲ καὶ ἑτέρα ἱστορία φερομένη περὶ τῆς δήμητρος. Ὀρφεὺς, ὁ καὶ Διόνυσος, μετὰ Ἴσιδος τῆς αὐτοῦ

γυναικὸς

γυναικὸς καὶ Δημήτρος καλουμένης, καὶ στρατοῦ πλείστου, μετὰ μουσικῶν καὶ αὐλῶν περιήρχετο, τὴν γεωργίαν καὶ φυτουργίαν διδάσκων. ὅθεν αὐτὸν καὶ Διόνυσον ἐκάλεσαν, ὡς εὑρετὴν φυτουργίας· τὴν δὲ Ἶσιν Δήμητραν, ὡς τὰ τῆς γῆς εὑρημένην, καὶ γεωργίαν διδάξασαν.

Τοῦ κεκορεσάμενος.] οὗ τινος δὴ εὑρήματος καὶ βίου τοῦ ἐκ τῆς γεωργίας πορισθείς, ὀφέλλοις, ἀντὶ τοῦ ὀφέλλειν καὶ αὔξειν ἔσω. οὐ προτρέπων δὲ τοῦτον φιλόνεικον εἶναι, ταῦτά φησιν· ἀλλ' εἰδώς, ὅτι εἰ πρὸς ἔργα καὶ γεωργίαν σχολάσει, οὐκ ἔτι τούτοις ἀσχοληθήσεται, οὕτως εἴρηκε τὰ ἑξῆς δῆλα. κεκορεσάμενος, καὶ ὅσα λόγου δίχα τινὸς διπλασιάζει τὰ σύμφωνα, αἰολικοί εἰσιν.

Κτήμασ' ἐπ' ἀλλοτρίοις.] οἱ ποιηταὶ καὶ δύο γράμματα, ὡς νῦν, ἐκθλίβουσιν αἰολικῶς, καὶ τὰ μακρὰ κουφίζουσι.

σοὶ δ' οὐκέτι δεύτερον ἔσται.] οὐκέτι δὲ ἐκ δευτέρου αὖθις καὶ κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον σοι γενήσεται λαμβάνειν τὰ ἐμά. ἀλλὰ λυθήτω αὐτόθι τὸ ἡμέτερον φιλονείκημα.

Ἰθείῃσι δίκαις.] εὐθείαις δικαιοσύναις, ἢ δικαίαις κρίσεσιν, αἱ ἀπὸ τοῦ Διὸς καὶ τῆς προνοίας καὶ τῆς εἱμαρμένης εἰσὶ τίμιαι.

Δωροφάγους.] οὐκ εἶπε δωροδόκους, ἀλλ' ἐπιτατικῶς δωροφάγους· τουτέστιν, ἐκ τοῦ λαμβάνειν δῶρα διαζῶντας. οἱ δὲ τοιοῦτοι, τί τῶν φαύλων οὐ κινοῦσι τοῦ διαζῆν ἕνεκα; δωροδόκοι δέ τινες λέγονται, καὶ φίλῳ τρόπῳ δίχα φαυλότητος ἀποπολὰς εἰσδεχόμενοι. Ὅσῳ πλέον ἥμισυ παντός.] ἀντὶ τοῦ ἐν ποίῳ πράγματι τὸ ἥμισυ πλέον τοῦ ὁλοκλήρου; τὸ ὅσῳ, ποσότης ἐστὶν ἀντὶ πηλικότητος· τὸ πλέον δὲ τῇ ἀξίᾳ νοητέον. πῶς, οἷον δηναρίων δέκα χρυσοῦ; πλείους τῇ ἀξίᾳ τυγχάνουσι τῶν κ. οὐ γὰρ περὶ ποσοῦ ποτε τὸ ἥμισυ τοῦ ἑαυτοῦ ὁλοκλήρου, πλέον τις εἴπῃ.

Οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνειαρ.	Neque quam magnum in malua & asphodelo bonum.
Κρύψαντες γὰρ ἔχουσι θεοὶ βίον ἀνθρώποισι.	Occultatum enim habent dii victum hominibus:
Ῥηϊδίως γάρ κεν καὶ ἐπ' ἤματι ἐργάσαιο,	Facile enim alioqui vel vno die tantum operatus esses,
Ὥστέ σε κ' εἰς ἐνιαυτὸν ἔχειν, καὶ ἀεργὸν ἐόντα.	Vt in annum quoque satis haberes, otiosus etiam:
Αἶψά κε πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνοῦ καταθεῖο,	Statimque temonem quidem super fumum poneres,
Ἔργα βοῶν δ' ἀπόλοιτο καὶ ἡμιόνων ταλαεργῶν.	Opera vero boum cessarent, mulorumque laboriosorum.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Οὐδ' ὅσον.] οὐδ' ὅσον μέγα ὄφελός ἐστιν ἐν τῇ ζωῇ τῇ ἐν μαλάχῃ καὶ ἀσφοδέλῳ, ἀντὶ τοῦ εὐτελεῖ καὶ ἀπερίττῳ διαίτῃ, τῇ μετὰ δικαιοπραγίας δηλονότι, καὶ ἔξω πλεονεξίας. διὰ γὰρ τῶν εὐτελεστάτων λαχάνων, ἀφ' ὧν τρέφεσθαί τινα δυνατόν, τὸν ἀπέριττον ἁπλῶς ἐδήλωσε βίον.

Κρύψαντες γὰρ ἔχουσι θεοί.] ἀντὶ τοῦ ἔκρυψαν γὰρ οἱ θεοὶ τὸν βίον τῶν ἀνθρώπων, τὸν ἀπέριττον δηλονότι καὶ ἄπονον. ὁ Ζεὺς ἔκρυψεν, οὐχὶ πάντες οἱ θεοί, ὡς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν φαίνεται. σύνηθες δὲ τοῦτο τῇ φύσει καὶ ἀνέκαθεν, τὸ τοῦ ἑνὸς ἔργον ἐπὶ πάντας τοὺς ὁμοειδεῖς ἀναφέρειν.

Ῥηϊδίως γάρ κεν.] ῥᾳδίως γὰρ, εἰ ἀπέριττος ἦν δηλονότι ὁ βίος, καὶ μὴ ἐκρύπτετο τοῦτο ὑπὸ τοῦ Διός, ἐπὶ μιᾷ ἂν ἡμέρᾳ εἰργάσω οὕτως, ὥστε ἔχειν σε καὶ μέχρις ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ, καὶ ἀργὸν ὄντα.

Αἶψά κε πηδάλιον.] ἤγουν ταχέως ἂν τὸ πηδάλιον μὲν κατέθου ἀντὶ τοῦ ἔθου ἂν ὑπὲρ καπνοῦ. τουτέστιν ἀργὸν ἂν εἴασας καὶ οὐδεμίαν χρείαν ἔχειν αὐτοῦ. τὰ ἔργα δὲ τῶν βοῶν ἀπόλοιτο. ἀντὶ τοῦ ἀφανῆ ἂν ἦν, καὶ τῶν ἡμιόνων τῶν ἐπ' ἔργοις καρτερικῶν, οἷς ἐπὶ τοῦ ἐπιπόνου τούτου βίου ἀνάγκην ἔχομεν χρῆσθαι· εἶτα ἐπαναλαμβάνει τὸν λόγον, ἵνα δηλώσῃ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ὁ Ζεὺς τὸν τῶν ἀνθρώπων ἔκρυψε βίον. καί φησιν.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ τε.] τὰ εὐτελέστατα τῶν βρωτῶν ἀφ' ὧν τρέφεσθαι δυνατὸν, τὴν μαλάχην καὶ τὸν ἀσφόδελον. καὶ γὰρ ἐκ τούτων χυλὸν ἐσκεύαζον εἰς βρῶσιν. ἐκ τούτου οὖν πολὺ τὸ ὄφελος, καὶ πλέον ἢ τῶν πολυτελεστάτων βρωμάτων ἀπὸ ἀδικίας συλλεγομένων. Ἄλλως. ἢ τὸν ἐκ τοῦ ῥᾷστου βίου λέγει, ἴσως δὲ καὶ ἀφ' ἱστορίας τοῦτο λέγει· Ἕρμιππος γὰρ ἐν τῷ περὶ τῶν ἑπτὰ σο-

φῶν, περὶ τῆς ἀλίμου λέγει· μέμνηται δὲ τῆς ἀλίμου καὶ Ἡρόδοτος, ἐν τῷ πέμπτῳ τοῦ καθ' Ἡρακλέα λόγου, καὶ Πλάτων ἐν γ' τῶν νόμων. Ἐπιμενίδην φησὶ μικρόν τι ἐδεσμάτιον προσφερόμενον ὅλη τελεῖν τὴν ἡμέραν, ἣν δ' ἐξ ἀσφοδέλου καὶ μαλάχης, ὅπερ αὐτὸν ἄλιμον καὶ ἄδιψον ἐποίει. Κρύψαντες γὰρ ἔχουσι θεοί. τὸν βίον ἀποκεκρύφθαι ὑπὸ τῶν θεῶν τοῖς ἀνθρώποις· τὴν τῶν ἀναγκαίων περιποίησιν βίον καλῶν. εἰ γὰρ μὴ ἀποκέκρυπτο, ἀλλ' ἦν ἐν μέσῳ κείμενος, καὶ εὔπορος, οὐδὲν ἔδει γεωργεῖν ἢ οὐδὲ πλεῖν ἕνεκα τῆς τοῦ βίου κατασκευῆς. νῦν δὲ οὐκ ἔστι πᾶσιν εὔπορος ἡ τούτου πορεία, ὡς κρυφθεῖσα παρὰ θεῶν, καὶ ὀλίγοις ἔστι καταφανής, κινεῖ τὴν μὲν εἰς τὸ πλεῖν, τοὺς δὲ εἰς τὸ γεωργεῖν· μηχανωμένοις ἀφορμὴν ἑαυτοῖς τοῦ συλλέγειν τὸν βίον. Ἄλλως. βίον τῆς ἀρετῆς δηλονότι λέγεται δὲ ἔκρυψαν, ὅτι οὐ πᾶσι δήλη ἡ ἀρετή, καὶ ὅτι μετὰ κόπου πολλοῦ τὶς αὐτὴν εὑρίσκει. ἢ διὰ γεωπονίαν ἔδωκαν τὸν πλοῦτον, ἀπειθήσαντες αὐτόν. τὸ δὲ σχῆμα ἀττικόν· ἀντὶ γὰρ τοῦ κεκρύφασιν εἶπε κρύψαντες ἔχουσι. σοφοκλῆς, κηρύξας ἔχω· ἀντὶ τοῦ ἐκήρυξα. Ῥηιδίως γάρ κεν.] τοῦτο ἀκόλουθον τῷ κεκρύφθαι τὸν βίον ὑπὸ τῶν θεῶν, καὶ μὴ εἶναι πᾶσιν εὔπορον, εἰ γὰρ ἦν πᾶσιν εὔπορος, ῥᾷδιον ἂν ἦν καὶ ἐν ἤματι ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ μεταχειρίσασθαί τι τῶν ἔργων, ὥστε πάντα τὸν ἐνιαυτὸν ἀπὸ τούτου πείσαντα τὴν ζωήν, τοῦ ἔτους ἀργεῖν, μηκέτι δεόμενον τοῦ ἐργάζεσθαι.

Αἶψά κε πηδάλιον.] εἰ μὴ δυσπόριστος ἦν ὁ βίος, καὶ τῶν ἐργαζομένων δεόμενος συνεχῶς, οὐκ ἔδει πλεῖν πολλάκις. ἀλλὰ τὸ πηδάλιον οἴκοι κατὰ τὸ ἔθος ὑπὲρ τὸ καπνιζόμενον καταθεῖναι, ἅπαξ ποτὲ πλεύσαντα μόνον. εἰώθεισαν γὰρ νεολκήσαντες τὰ πηδάλια ὑπὲρ τῶν καπνιζομένων κρεμᾶν ἐν τόπῳ ξηρανθησόμενα, τοῦ μὴ σήπεσθαι ὑπομένειν, χάριν τῆς ἐγκειμένης αὐτοῖς ὑγρότητος. ἀλλ' οὐδὲ γεωργεῖν καθ' ἕκαστον ἔτος, ἀλλ' ἅπαξ ποτέ. καὶ τοῦτο ποιήσαντα ἐᾶσαι τὰ τῶν βοῶν ἔργα, καὶ τῶν ἡμιόνων τῶν πρὸς γεωργίαν χρησίμων. Νῦν δέ, διὰ τὸ δυσπόριστον εἶναι τοῖς ἀνθρώποις τὸν βίον, εὕρηται καὶ ναυτιλία, καὶ γεωργία παρ' αὐτοῖς.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ.] ἐλλιπῶς καὶ συντόμως τοῦτό φησιν ἡσίοδος. θέλει γάρ, ὅτι οὐ γινώσκουσιν, ὅσον τι πλέον τὸ ἥμισυ τοῦ ὁλοκλήρου ἐπάγει, οὐδὲ γινώσκουσιν ὅσον μέγα ὄφελος ἐν μαλάχῃ καὶ ἀσφοδέλῳ εὐτελεῖ λαχάνοις ὑπάρχει. λείπει τὸ παρὰ ἐξ ἀδίκων βρωμάτων πολυτελῶν.

Πάλιν δ' ὁ Πρόκλος ἐξαποστέλλει λόγους.

Ἐρεῖν γὰρ δὲ κομπασίφρονα ζάλην,
Θέλων διδάσκειν τῆς ἀλίμου τὸν τρόπον.
Ἀλλ' οὐδὲν εἰδὼς ἀφείς μάτην γράφων.
Ἀλλ' αὐτὸς εἰπεῖν καὶ διδάσκειν καὶ γράφειν
Ἄκων προσῆγμαι τοῖς κενοῖς τούτου κρότοις.
Σκίλλης τὸν ὄγκον, καὶ μαλάχης τοὺς κλάδους
Τεμὼν ἐν ὅλμῳ, συγκεράσας καὶ μέλι,
Καὶ σπᾶν τι βραχὺ πρὸς ζύμην τῶν σιτίων
Οὐκ ἂν πονηθῇς τοῦ λιμοῦ τὸ πυρφόρον,
Εἰ συγκεράσαις ἀκριβῶς καὶ πρὸς τέχνην.
Εἰ δ' οὐ, πρὸς ᾅδην ἐκ [illegible] φανῇ τρέχων.
Σκίλλα γὰρ οἶδε τοὺς ἀτέχνους ὀλλύειν.
Εἰ δ' αὖ τιν' ἰὸν ἐξανέγκῃς ἐντέχνως,
Βρέξας ἐν χύτραις ἱκανῶς μεθ' ὑδάτων,
Ἔπειτα τερσήνειας αὐγαῖς ἡλίου,
Τεμών τε λεπτὰ συμφυράσαις σησάμῳ,
Μέλι τε μίξας, καὶ τὸ μήκωνος δάκρυ
Πρὸς σταθμόν, ὃν χρή, καὶ ποσόν, καὶ πρὸς μίξιν,
Ὅσπερ γινώσκων, ἀκριβῶς οὐ χρὴ γράφειν,
Σμικροῖς ἐν ὄγκοις ἱκανὸν θρέψαις ὄχλον.

Κρύψαντες γὰρ ἔχουσιν.] ἀντὶ τοῦ κεκρύφασιν, ἀττικῶς· οἱ γὰρ ἀττικοὶ τὰς μετοχὰς ἀντὶ ῥημάτων λέγουσι. τινὲς κατὰ παρολκὴν ἡγοῦνται προσθεῖναι, ὡς νῦν τὸ Κρύψαντες ἀντὶ τοῦ κεκρύφασι. τὸ δὲ ἔχουσι κατὰ παρολκὴν κεῖται. Ὁ δὲ νοῦς τοιοῦτος· ὦ Πέρση, μὴ ἀργὸς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ τοῖς πολυπειθείοις διάγειν. τῷ γὰρ μὴ ἔχοντι τὴν ἐκ γεωργίας χρονίαν ζωήν, οὐ χρεία τοιούτων. τῆς γεωργικῆς ζωῆς τὴν ζωὴν ἀδεῶς πληρώσαις, εἴπερ σοι αἱρετόν, ἔπειτα φιλονείκει. οἱ θεοὶ γὰρ ἤγουν ἡ εἱμαρμένη, ἡ ἐκ τῶν ἀστέρων γενομένη. ἀπέκρυψε, καὶ δυσπόριστον ἐποίησε τὸν βίον τοῖς ἀνθρώποις. εὐκόλως γὰρ πρότερον καὶ μιᾷ ἡμέρᾳ ἐργασάμενος εἶχες ἂν ἀρκοῦσαν ζωὴν πρὸς ὅλον ἐνιαυτόν, καὶ ἀργὸς διάγων. καὶ ταχέως ἂν τὸ πηδάλιον ὑπεράνω τοῦ καπνοῦ κατετίθεις, δηλονότι ἅπαξ πλεύσας· καὶ ἀπόλοιτο καὶ ἀπώλοντο ἂν τὰ ἔργα τῶν βοῶν, δηλονότι ἅπαξ σου ἐργασαμένου. ἀλλὰ ζεύς, ἤτοι ἡ εἱμαρμένη, ἀπέκρυψε τὴν ῥᾳδίαν καὶ εὔκολον ταύτην ζωήν, ἀπατηθεὶς παρὰ τοῦ

ρὰ τοῦ Προμηθέως, καὶ κλαπεὶς ὑπ' αὐτοῦ τὸ πῦρ. ἀνθ' οὗ κλέμματος τὴν πορδε τὴν γυναῖκα ποιήσας, συμφορῶν τὸν βίον ἐπλήρωσε. Ταῦτα μὲν μυθικά. καὶ δὴ σαφέστερον, καὶ κατ' ἀλληγορίαν μοι μάνθανε, καὶ ἰσοεικοτέρως καὶ ἀληθῶς κατ' Ἕλληνας. φασὶν Ἕλληνες, ὅσοι τὸν κόσμον γεννητὸν εἶναι λέγουσιν, ὅτι μετὰ τὸ διαρραγῆναι τὸ ἔρεβος, καὶ τὸν ἀέρα συστῆναι, καὶ ὑποστῆναι τὴν γῆν πηλώδη καὶ παντελῶς ἁπαλήν, σηπεδονώδεις καὶ πομφολυγώδεις ὑμένας ἐκ ταύτης ἀναδοθῆναι. ὧν ὑπὸ τοῦ ἡλίου θερμαινομένων ἡμέρας, νυκτὸς δὲ τρεφομένων ταῖς σεληναίαις ὑγρότησι, καὶ μετὰ τὴν αὔξησιν ἐκραγέντων, ἀνθρώπους συνέβη γενέσθαι. καὶ παντοίων ζώων ἰδέας πρὸς τὴν στοιχειακὴν ἐπικράτειαν, τὴν ὑδατώδη φημὶ καὶ πυρώδη, καὶ γεώδη καὶ ἀερώδη. κατεξικμασθείσης δὲ τῆς γῆς ὑφ' ἡλίου, καὶ μηκέτι γεννᾷν δυναμένης, ἐξ ἀλληλογονίας φασὶ τὴν γέννησιν γίνεσθαι. ὅτι δὲ ζῶα γεννᾷν οἶδεν ἡ γῆ, δεικνύουσι πολλαχόθεν, καὶ ἐκ τῶν ἐν Θηβαΐδι τῇ αἰγυπτίᾳ γεννωμένων μυῶν μετὰ τὴν τοῦ Νείλου τῆς ἀναβάσεως ὑποχώρησιν. οἱ ὅτε δὲ τῶν ἀνθρώπων, ἁπλότητος ὄντες ἁπάσης καὶ ἀπειρίας ἀνάμεστοι, οὐδεμίαν οὔτε τέχνην, οὔτε γεωργίαν ἠπίσταντο, οὔτ' ἄλλο οὐδέν, οὔτε ὅ, τι ἐστὶ νόσος ἢ θάνατος ἐπεγίνωσκον. ἀλλ' ὡς ἐπὶ κοῖτον ἐπὶ τὴν γῆν πίπτοντες ἀπέψυχον, οὐκ εἰδότες ὃ πάσχουσι. φιλαλληλίαν δὲ μόνον ἀσκοῦντες, ἀγγελαῖον διέζων τὸν βίον, δίκην ποιμνίων ἐπὶ νομὰς ἐξιόντες, καὶ τοῖς αὐτοφυέσι καρποῖς καὶ τοῖς λαχάνοις τρεφόμενοι, καὶ ἀλλήλοις κατὰ θηρίων προσεβοήθουν καὶ συνεμάχοντο, γυμνοὶ γυμναῖς ταῖς χερσί. γυμνοὶ δὲ οὕτω τυγχάνοντες, καὶ σκέπης καὶ χρημάτων ὄντες ἐπιδεεῖς, καὶ μηδὲ καρποὺς καὶ ἀκρόδρυα πρὸς ἀποθήκας συναγαγεῖν εἰδότες, ἀλλὰ μόνην ἐσθίοντες τροφὴν τὴν ἐφήμερον, χειμῶνος γεγονότος, πολλοὶ διεφθείροντο· λοιπὸν τὴν ἀνάγκην ἔχοντες διδάσκαλον, τὰ κοῖλα τῶν δένδρων, καὶ τὰ δάσεα, καὶ ῥωγμὰς πετρῶν, καὶ σπήλαια ὑπεδύοντο. καὶ τοὺς τῶν καρπῶν δυναμένους φυλάττεσθαι μόλις γνωρίσαντες, καὶ ἅπαξ αὐτοὺς συναγείροντες, ἐν τοῖς σπηλαίοις συναπετίθεντο, καὶ τούτοις ἐτρέφοντο δι' ὅλου ἐνιαυτοῦ. τοιαύτῃ οὖν ζῶντες τῇ εἱμαρμένῃ, βίον ἁπλοῦν καὶ ἀπερίεργον καὶ φιλάλληλον εἶχον δίχα πυρὸς ἐπιγνώσεως. οὐ βασιλεῖς, οὐκ ἄρχοντας, οὐ δεσπότας, οὐ στρατείας, οὐ βίας, οὐχ ἁρπαγάς, ἀλλὰ φιλαλληλίαν μόνον καὶ τὸν ἐλεύθερον καὶ ἀπερίεργον τοῦτον βίον ζῆν εἰδότες. ἐπεὶ δὲ προμηθέστεροι γεγονότες, καὶ περιβλεπτικώτεροι, τὸ πῦρ ἐφεῦρον, καὶ θερμοτέρων, ἤγουν πανουργοτέρων πραγμάτων ὠρέχθησαν, καὶ τὴν ἀφελῆ καὶ ἐλευθέραν βίου ἐκείνου μετέτρεψαν διαγωγήν, καὶ εἱμαρμένην, ὡς εἴποι τις. κἀκ τῆς χρήσεως τοῦ πυρὸς αἱ τέχναι προσεφευρέθησαν. δι' ὧν ὁ βίος κοσμεῖται, καὶ τὰ ἡδέα ἡμῖν καὶ τερπνὰ καὶ ἁβρότατα γίνεται, δίκην γυναικὸς ἡμᾶς καταθέλγοντα, καὶ τρυφερωτέρους ἀπεργαζόμενα, ὃ καλεῖ πλάσιν γυναικὸς ὁ ποιητής. ἐπεὶ ταῦτα ποθήσαντες ἐξευρήκαμεν, καθ' ἑαυτῶν ἐκτησάμεθα τὴν πανουργίαν ταύτην, καὶ τὴν προμήθειαν, καὶ τῶν τεχνῶν ἁπασῶν τὴν ἐφεύρεσιν, καὶ τὴν ἐκ τοῦ ἀφελοῦς καὶ σκληροῦ βίου ἐκείνου ἐπὶ τὸ θηλυπρεπέστερον καὶ βλακωδέστερον μεταρρύθμισιν. ἃ καὶ γυναῖκα πανδώραν, καὶ ἰσὸν πολυσήμονα, καὶ ἕτερα καλέσει τις μυρία. οὕτω γοῦν ἐκ τῆς τοῦ πυρὸς κλοπῆς, ἤγουν τῆς ἐφευρέσεως καὶ τῆς χρήσεως, ἐφευρόμεθα νέον κακὸν ἐπίπαστον, τὴν τρυφερωτέραν ταύτην βιοτήν, τὸ ἐπὶ στιβάδων μαλακῶν καὶ ταπήτων καθεύδειν, ὅπερ ἀμφαγαπῶμεν. κακὸν δὲ ἡμέτερον, ὅτι ποθοῦντες τούτων τῶν λαμπρυνόντων τὸν βίον προσεπικτήσασθαι, οὐδέποτε παυόμεθα καμάτου καὶ ὀϊζύος αἰνῆς. καὶ τὸ πρὶν ζῶντες ἐλεύθεροι καὶ ἀθόρυβοι, νῦν δοῦλοι γεγόναμεν δύστηνοι, βασιλεῖς καὶ ἄρχοντας καὶ δεσπότας ἡμῖν ἐπιστήσαντες, καὶ τοῖς οἰκείοις πονήμασιν ὑπηρετοῦντες αὐτοῖς τρόμῳ πολλῷ. ἐντεῦθεν ἀνδροκτασίαι τε, μάχαι τε, ἀνδροφόνοι τε κυδοιμοί. εἰ δὲ ταύτας τὰς τέχνας οἱ ἐπιμηθέστεροι καὶ ὑστερόβουλοι μὴ ἐδέξαντο, τουτέστιν οἱ μετὰ τὸ πάθος τὴν γνῶσιν τούτων λαβόντες, καθάπερ καὶ οἱ προμηθέστεροι καὶ τὸ μέλλον προβλέποντες τούτους ἐκώλυσαν, οἷα εἰδότες τὰ συμβησόμενα, οὐδέν τι τούτων τῶν δυσχερῶν τῶν ἐκ τῆς δυστυχοῦς μακαρίας καὶ πλουσίας πονηρᾶς, καὶ γλυκείας πικρᾶς συνέβαινεν ἂν ἡμῖν βιοτῆς, ἀλλ' ἐζῶμεν τὸν μακάριον βίον ἐκεῖνον, τὸν ἐλεύθερον, καὶ λιτόν, καὶ ἀπερίεργον καὶ φιλάλληλον, καὶ τῶν νῦν κακῶν ἀνεπίδεκτον, μικροῖς πονήμασι τὰ ἄγρια τῶν ἐδωδίμων ἀκρόδρυα καὶ τῶν λαχάνων πρὸς τροφὴν συναθροίσαντες, καὶ εἴ τι ἕτερον τοιοῦτόν ἐστι, καὶ τοῖς παρειρημένοις ἀρκούμενοι. Τοῦτο γοῦν καὶ Ἡσίοδός φησι πρὸς Πέρσην

τὸν ἀδηφὸν διὰ τῶν παρόντων ἐσθιῶν· ὃ στέρσῃ, εἰ τοιοῦτος ἦν ὁ βίος, καὶ ἡ εἱμαρμένη ἐκείνη, οὐκ ἂν ὄχλειν σε καὶ συνεχῶς ἐργάζεσθαι, ἐπεὶ δὲ ὁ παλαιὸς βίος μετέστραπται, καὶ λίαν ἐστὶ νῦν δυσχερέστατος ὡς δυσπόριστος, καὶ κεχρημένος πολλῶν, δέον σε μὴ διάγειν ἀργὸν, ἀλλὰ παντοίως πονεῖν καὶ ἐργάζεσθαι. καὶ οὕτω γὰρ μόλις ἐκφύγῃς τὴν τοῦ βίου δυσχέρειαν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὕτω. φέρε δὲ καὶ τοῖς ἔπεσιν αὐτὰ σαφηνίσωμεν.

Κρύψαντες γὰρ ἔχουσι.] οἱ θεοὶ, ἤγουν ἡ εἱμαρμένη κέκρυφε τὸν πρὶν καὶ ἁπλοῦν βίον τοῖς ἀνθρώποις. καὶ ἔστι νῦν ὁ ἀλμυρὸς καὶ ἐπίπονος. Ῥηϊδίως γάρ κεν.] τότε γὰρ τὸν πρὶν βίον μιᾷ ἡμέρᾳ ἐργασάμενος εἶχες ἂν ὁλοχρονιαίαν ζωήν. ἐργασίαν δέ φησιν οὐ γεωργικὴν, οὐχ ἑτέραν τέχνην τινά, οὐ γὰρ ἦσαν, ἀλλὰ τὴν συλλογὴν τῶν καρπῶν.

Αἶψά κε πηδάλιον.] ἀντὶ τοῦ, ταχέως εἰς καπνὸν ἔῤῥιψας ἂν τὸ πηδάλιον, ἢ κατέκαυσας, ἢ ὡς καπνὸν καὶ οὐδὲν ἡγήσω. ἀντὶ τοῦ, οὐκ ἂν ὥσπερ νῦν ἐδεήθης ναυτιλίας. Ἀπόλοιτο δέ.] καὶ ἀπώλλοντο ἂν καὶ αἱ ὑπουργεσίαι τῶν βοῶν, καὶ τῶν ἡμιόνων. οὐκ ἂν γὰρ ἦμεν οὐδὲ τούτων ἐν χρείᾳ. οἱ δὲ ἐξηγούμενοι καὶ λέγοντες, ὅτι ἅπαξ πλεύσας, καὶ ἅπαξ ὁμοίως γεωργήσας, ἔθου τὸ πηδάλιον ὑπὲρ καπνοῦ κατακρεμάσθαι, καὶ τὰ κτήνη τῶν γεωργικῶν πόνων ἀπέλυσας, χαλεπὴν λαβεῖν ζητοῦσιν. οὐκ ἦν γὰρ τότε, ὡς ἔφην, οὔτε πλοῦς, οὔτε γεωργία. ὃ καὶ ἡσίοδος ἀκριβῶς ἐπιστάμενος οὕτω φησὶν, ἢ ἴσως τὸν λόγον καὶ ἀναχρονίζει ὁ ποιητὴς, καὶ τὰ ἐπὶ τούτου γινόμενα προσάγει χρόνοις τοῖς παλαιοῖς. ἀλληγορικώτερον δὲ οὑτωσὶ νοητέον. ἅπαξ ἐργασάμενος τὴν συλλογὴν τῶν καρπῶν, εἰ ἦν ὁ βίος ὥσπερ τὸ πρὶν, ἐκτὸς ἂν τοῦ καπνοῦ καὶ τῶν βιωτικῶν φροντίδων τὸν κυβερνήτην νοῦν ἔθου, καὶ ἀφροντίστως διῆγες. ἀπώλλοντο δ' ἂν καὶ αἱ βοαὶ, καὶ αἱ μάχαι, καὶ οἱ θόρυβοι, καὶ αἱ πρὸς βάρβαρα ἔθνη ἐπιγαμίαι, αἱ διὰ τὰς ὑποψίας καὶ τοὺς πολέμους γινόμεναι. ταύτας γὰρ ἡμιόνους καλεῖ. μᾶλλον δὲ τοὺς ἐκ τούτων ἐπιμιξιῶν γινομένους, ἤτοι τικτομένους. καὶ γὰρ τὸν Κῦρον ὁ χρησμὸς ἡμίονον ἔφη, ὡς ἐκ μητρὸς Μήδου, κατὰ πατέρα δὲ Πέρσην. Ἐστὶ δὲ ὁ χρησμὸς οὗτος·

Ἀλλ' ὅταν ἡμίονος βασιλεὺς Μήδοισι γένηται
Καὶ τότε Λυδὲ ποδαβρὲ πολυψήφιδα παρ' Ἕρμον
Φεύγειν, μηδὲ μένειν, μηδ' αἰδεῖσθαι κακὸς εἶναι.

Καὶ τὰς ἁπλῶς ἐπιμιξίας καὶ μάχας καὶ συρραγὰς ἐθνῶν ἔθνεσιν ἡμιόνους καλεῖ. καὶ ταλαεργοὺς, διὰ τὸ πολλὰ καρτερεῖν καὶ πάσχειν τοὺς συγκροτήσαντας τὸν πόλεμον.

Ἀλλὰ Ζεὺς ἔκρυψε, χολωσάμενος φρεσὶν ᾗσιν,
Ὅττι μιν ἐξαπάτησε Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης.
Τοὔνεκ' ἄρ' ἀνθρώποισιν ἐμήσατο κήδεα λυγρά.
Κρύψε δὲ πῦρ· τὸ μὲν αὖτις ἐῢς πάϊς Ἰαπετοῖο
Ἔκλεψ' ἀνθρώποισι Διὸς πάρα μητιόεντος
Ἐν κοΐλῳ νάρθηκι, λαθὼν Δία τερπικέραυνον.
Τὸν δὲ χολωσάμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς·
Ἰαπετιονίδη, πάντων πέρι μήδεα εἰδὼς,
Χαίρεις πῦρ κλέψας, καὶ ἐμὰς φρένας ἠπεροπεύσας,
Σοί τ' αὐτῷ μέγα πῆμα καὶ ἀνδράσιν ἐσομένοισι.
Τοῖς δ' ἐγὼ ἀντὶ πυρὸς δώσω κακὸν· ᾧ κεν ἅπαντες
Τέρπωνται κατὰ θυμὸν, ἑὸν κακὸν ἀμφαγαπῶντες.
Ὣς ἔφατ'· ἐκ δ' ἐγέλασσε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.

Sed Iupiter abscondit, iratus mente sua,
Quia ipsum decepit Prometheus versutus.
Quocirca hominibus parauit tristia mala.
Abscōdit vero ignem: quem rursus quidem bonus Iapeti puer
Surripuit ad hominum vsum, Ioue a consulto
In caua ferula, fallens Iouem fulminibus gaudentem.
Huncque indignatus affatus est nubicoga Iupiter:
Iapetionide, omnium maxime versute,
Gaudes ignem furatus, quodque animum meum deceperis;
Id tibique ipsi magnum erit malum, & posteris.
Ipsis namque pro igni dabo malum, quo omnes
Se oblectent animo; suum malum amplectentes.
Sic ait, risitque pater hominumque deûmque.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Ἀλλὰ Ζεὺς ἔκρυψε.] ἀλλὰ ὁ Ζεὺς ἔκρυψε τὸν τῶν ἀνθρώπων βίον δηλονότι, χολωσάμενος κατὰ τὸν ἑαυτοῦ λογισμὸν, ἤγουν ἀγανακτήσας. ποιη-

τικὴ δὲ ἡ λέξις. διότι ἐξηπάτησεν αὐτὸν ἐν τῇ τοῦ βοὸς δηλονότι διανομῇ ὁ Προμηθεὺς ὁ ἀγκυλομήτης, ἤγουν ὁ ἑαυτὸν νοῶν καὶ εἰς ἑαυτὸν ἐπεστραμμένος. δηλοῖ δὲ πιθανῶς ἐνίοτε μὲν τὸν σοφὸν καὶ τὸν ἑαυτὸν νοοῦντα, ὡς ἐνταῦθα, ἐνίοτε δὲ τὸν πανοῦργον. ἰστέον, ὅτι τὸ ἀγκυλόμητις, τὸ ποικιλόμητις, τὸ δολόμητις, καὶ ὅσα ἀπὸ τοῦ μῆτις σύγκειται, προπαροξύνεται, καὶ διὰ τοῦ ι γράφεται. κλίσιν δὲ οὐκ ἰδίαν ποιεῖται, ἀλλ' ἀγκυλομήτου καὶ ποικιλομήτου, καὶ δολομήτου κλίνεται ἰσοπροκλίτως. ὡς πρέσβις πρέσβυτος, καὶ πλοῦς πολλοῦ καὶ πολλὰ ἕτερα. ὅτι δὲ ἐπὶ τῶν ἀδηνῶν βραχυκατάληκτα ταῦτά ἐστι καὶ οὐδέποτε ἄλλως, δῆλον ἀπὸ τῶν μέτρων, εἴ τις τὰ τοιαῦτα ἐξετάζειν βούλεται. Τοὔνεκ' ἄρ' ἀνθρώποισι.] τούτου δὴ ἕνεκα, ἤγουν τῆς παρὰ τοῦ Προμηθέως ἀπάτης, ἐβουλεύσατο ὁ Ζεὺς κατὰ τῶν ἀνθρώπων φροντίδας χαλεπὰς τουτέστι τὸν ἐπίπονον βίον. Κρύψε δὲ πῦρ.] εἶχε δὲ τέως ὁ Ζεὺς κεκρυμμένον τὸ πῦρ. τοῦτο μὲν αὖθις ὁ καλὸς παῖς τοῦ Ἰαπετοῦ, ἤγουν ὁ Προμηθεὺς, ἔκλεψεν ἐν κοίλῳ νάρθηκι παρὰ τοῦ Διὸς τοῦ βουλευτικοῦ, χάριν τῶν ἀνθρώπων, λαθὼν τὸν Δία τὸν τερπικέραυνον· ὅν φασιν οὕτως ὀνομάζεσθαι, ἀπὸ τοῦ τρέπειν κατὰ μετάθεσιν τοῦ ρ, οὐκ ἀπὸ τοῦ τέρπεσθαι· ὡς τρέποντα δηλονότι τοὺς ἐναντίους τῷ κεραυνῷ, οὐχ ὡς τερπόμενον ἐν αὐτῷ. εἶτα ἐπάγει κατ' ἠθοποιΐαν, τίνας ἂν λόγους εἴποι ὁ Ζεὺς ὀργιζόμενος, πρὸς τὸν Προμηθέα διὰ τὴν κλοπὴν τοῦ πυρός, καὶ φησὶ τὸν δὲ χολωσάμενος, πρὸς τοῦτον ὀργισθεὶς, ἔφη ὁ Ζεὺς ὁ τῆς ἀθροίσεως τῶν νεφελῶν αἴτιος. ὦ Ἰαπετιονίδη ἤγουν, υἱὲ τοῦ Ἰαπετοῦ, ἀπὸ τοῦ Ἰαπετός, Ἰαπετίων κατὰ παραγωγήν, καὶ ἀπὸ τούτου Ἰαπετιονίδης, ὁ βουλὰς εἰδὼς πανουργότερον πάντων. χαίρεις κλέψας τὸ πῦρ. πανουργότερον, ἀντὶ τοῦ χαρὰν ἔχεις ἀπατήσας, τουτέστι παραλογισάμενος, λαθὼν τὰς ἐμὰς φρένας, καὶ κλέψας τὸ πῦρ, καὶ σοὶ αὐτῷ μεγάλη βλάβη τοῦτο δηλονότι, καὶ τοῖς ἀνδράσι τοῖς γενησομένοις· τούτοις γὰρ ἐγὼ ἕνεκα τοῦ πυρὸς, δώσω κακόν, ἐφ' ᾧ ἂν ἅπαντες τέρπονται ἀντὶ τοῦ τρέφονται κατὰ τὴν ψυχήν. ἀμφαγαπῶντες, ἤγουν περιθάλποντες, περισσῶς ἀγαπῶντες τὸ ἑὸν κακόν, ἀντὶ τοῦ τὸ στέρνον. ἑὸν γὰρ, ὁ ὅμηρος ἔχει τίς, στέρνον δὲ οἱ πολλοὶ ἔχουσιν. Ὣς ἔφατ'.] οὕτως ἔφη, καὶ ἐξεγέλασεν δὲ ὁ πατὴρ τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν θεῶν, ἤγουν πλατὺν ἐγέλασε γέλωτα. ἀνθρώπου ἦθος ὑπομιμεῖται δυναμένου τιμωρεῖσθαι τοὺς περιφρονοῦντας αὐτόν. ὁ γὰρ ἐλπίζων κολάσειν ἐκ τοῦ ῥᾴστου τὸν περιφρονοῦντα, θυμοῦται μὲν περιφρονούμενος· γελᾷ δὲ πάλιν τῇ ἐλπίδι τῆς τιμωρίας.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Ἀλλὰ Ζεὺς ἔκρυψε.] τὸ μὲν κρύψαι τὸν βίον, ἐστὶ τὸ δυσπόριστον ποιῆσαι τοῖς ἀνθρώποις, καὶ μόλις ἀνυστὸν διὰ πολλῶν πόνων καὶ ταλαιπωρίας. τὸ δὲ χολώσασθαι τὸν Δία τῇ περὶ γένεσιν ζωῇ, τὸ ἀσύμφορον εἶναι τὸ δοθὲν αὐτῷ ταῖς ψυχαῖς. διαιρετικὸν γὰρ ὁ χόλος. Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης.] ὁ μὲν Προμηθεύς ἐστιν, ὁ τοῖς ἀνθρώποις τὸν νοῦν δωρούμενος, τὸν περὶ τῶν ἀποβάσεων λογισμὸν τῶν ἀποβησομένων, ὃν ἔχουσιν οἱ ἄνθρωποι, ζωὴν ὑποδεξάμενοι νοερὰν ἀπὸ τῆς τοῦ πατρὸς ἠθῶν ἥκουσαν εἰς τινὰ τόπον. αἱ δὲ ἀπάται τοῦ Προμηθέως αἱ κατὰ τοῦ Διὸς δηλοῦσιν, ὅτι παρασκευάζει καὶ τῶν θείων ψυχῶν μετέχειν τὰ θνητά ὁ Προμηθεύς· τὸ γὰρ ἀπατώμενον, γίνεται πάντως ἀπατηλόν. αἰνίττεται δὲ ἡ ἀπάτη τὰ περὶ τὴν διανομὴν τοῦ βοός, ἣν ἐπὶ τῇ Θεογονίᾳ παρέδωκεν. εἰ δὲ ἀγκυλομήτης ὁ Προμηθεύς, οὕτω γὰρ γράφειν δεῖ καθὰ καὶ Πλούταρχος, Κρόνιος τίς ἐστι καὶ νοερῶς ἑαυτὸν νοῶν, καὶ ἀγκύλως εἰς ἑαυτὸν ἐπεστραμμένος. εἰ δὲ καὶ ποικιλομήτης γράφοιτε, σημαίνει τὸν ποικίλας εἰληχότα νοήσεις, ἃς δωρεῖται καὶ ταῖς ἀνθρωπίναις ψυχαῖς, εἰς τὸ σῶμα πεσούσαις, ὅτι τὸ περιοντικὸν τῶν ἀνθρώπων κρύπτει τὸ πλοῦτον, ἀνθ' ὅτου Προμηθεὺς αὐτὸν ἠπάτησεν. ὁ δὲ Προμηθεὺς ἦν παῖς Ἰαπετοῦ καὶ Ἀσώπου, ἢ Κλυμένης ἢ Θέμιδος. Τοὔνεκ' ἄρ ἀνθρώποισιν.] ἕνεκά φησι τῆς παρὰ τοῦ Προμηθέως ἀπάτης, ὁ Ζεὺς προεξένισε βίον ἐπίπονον τοῖς ἀνθρώποις. ἔδει γὰρ πεσούσας τὰς ψυχὰς, πόνους καὶ ταλαιπωρίας παρασχέσθαι, δι' ὧν μισήσουσι μὲν τὸν τῆς γενέσεως τόπον καὶ τὴν ἐν σώματι ἀναστροφήν, ὑποστρέψουσι δὲ αὖθις εἰς τὴν τοῦ πατρὸς αὐλήν, καὶ πρὸς τὴν, ἀφ' ἧς ἐξέπεσον, θείαν ζωήν. Κρύψε δὲ πῦρ.] ἡ τοῦ πυρὸς κρύψις τῆς νοερᾶς καὶ τεχνικῆς ἐστι ζωῆς ἀφανὴς περίληψις, ἣν ὁ Ζεὺς ἑκὼν πρῶτος δίδωσιν, δι' ἧς καὶ τὸν κόσμον ἐδημιούργησεν, ἀλλ' ἤπερ αὐτὴν φυλάττει τὰς πρώτας τῶν ἀληθινῶν δεῦρο ψυχῶν

φωτὸς

φωτὸς γὰρ αἴτιον τὸ πῦρ ὂν εἰκόνα φέρει τοῦ νοῦ τοῦ τεχνικοῦ, καθ' ὃν οἱ ἄνθρωποι ζῶσι πρῶτον νοερῶς. παῖς Ἰαπετοῖο.] τὸν Ἰαπετὸν θεὸν οἰητέον εἶναι νοερόν, αἴτιον πάσης τῆς δίνης τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὀξυτάτης ταύτης πάσης κινήσεως· διὸ καὶ Ἰαπετὸν κληθῆναι παρὰ τὸ ἰέναι καὶ πέτεσθαι, ὑπὸ τῶν θεολόγων. τοῦτον δὲ πολλοὺς μὲν εἶναι παῖδας, ἐννέα καὶ εἴκοσι τοὺς πάντας· προέχειν δὲ ἐν αὐτοῖς Προμηθέα, καὶ Ἐπιμηθέα, καὶ Ἄτλαντα· ὧν καὶ Ἡσίοδος ἐν τῷδε τῷ συγγράμματι μέμνηται.

Ἔκλεψ' ἀνθρώποισι.] ἡ κλοπὴ τοῦ Διὸς δηλοῖ μετάθεσιν ἀπὸ τοῦ νοητοῦ καὶ ἀφανοῦς εἰς τὸ αἰσθητὸν καὶ ἀλλότριον. ὡς δὲ πᾶσα κλοπὴ λεληθυῖα τοῦ ἀλλοτρίου μετάθεσίς ἐστιν ὄντως, καὶ ταῖς ἐν τῷ νοητῷ μενούσαις οἰκείως ψυχαῖς τοῦ τεχνικοῦ λόγου νοεροῦ ὄντος. δέδωκεν οὖν ὁ Προμηθεὺς αὐτὸν ἐν ταῖς πεσούσαις ψυχαῖς ἐνταῦθα. διὸ κλοπὴν ὁ μῦθος τὴν δόσιν ταύτην ἐκάλεσεν, ὡς ταῖς ψυχαῖς ταῖς εἰς τὸν ἀλλότριον αὐταῖς τόπον κατηχθείσαις, διὰ τοῦ Προμηθέως κατηχθείσαις. τὸ δὲ αὖθις δηλοῖ, τὸ μετὰ τὴν ἀπάτην, καὶ ταύτην προσθεῖναι τὴν δόκησιν περὶ τὸν Δία ἐπιβουλήν. Ἄλλως. τῷ φυσικῷ λόγῳ ἐπιπλέκει τὸ μυθῶδες, ὅτι τὴν ὠφέλειαν ἐκ τῆς μαλάχης ἀγνοοῦσιν· ἐπεὶ Προμηθεὺς ἠπάτησεν αὐτόν. δῆλον δέ, ὡς προεκδέδοται ἡ Θεογονία. ἐκεῖ δὲ πλείονα περὶ τοῦ Προμηθέως λέγει, ὡς ἠπάτησε τὸν Δία.

Ἐν κοίλῳ νάρθηκι.] ἔστι μὲν πυρὸς ὄντως φυλακτικὸς ὁ νάρθηξ, ἣ οὐσίαν ἔχων μαλακότητα εἴσω, καὶ τρέφειν τὸ πῦρ, καὶ μὴ ἀποσβεννύναι δυναμένην. ἐν δὲ τῷ μύθῳ τοῦ αἰσθητοῦ λαμβάνεται ὡς εἰκών. καὶ γάρ ἐστι Διονυσιακός, ὡς καὶ οἱ τελούμενοι τῷ Διονύσῳ δηλοῦσι, ναρθηκοφοροῦντες, ὃς τῶν αἰσθήσεων ἐστὶ ποιητής, καὶ προσάγεται ὑπὸ τῶν Τιτάνων τῷ Διονύσῳ. Τιτανικὸς δὲ θεὸς καὶ Προμηθεύς, Ἰαπετοῦ παῖς ὤν, Τιτᾶνος ὄντος. Ἄλλως. μῦθος. κλέψας ὁ Προμηθεὺς τὸ πῦρ, εἰς πόλιν ἦλθεν Αἰτωλίαν· ἀφ' οὗ συνέβη τὴν πόλιν κληθῆναι Πυρηνίαν. μέγα πῆμα.] τὴν τοῦ πυρὸς κλοπὴν μέγα πῆμα λέγει τοῦ Προμηθέως ἔσεσθαι, λαβὼν τὸ αἴνιγμα, ὑπὸ τῶν προνοουμένων ὑπ' αὐτοῦ ψυχῶν. ταύταις γὰρ ὄντως ἡ κάθοδος πῆμα καὶ τοῖς ἀνθρώποις, οἳ γεγόνασιν ἐκ τούτων τῶν πεσουσῶν ψυχῶν. Τοῖς δ' ἐγώ.] τοῖς ἀνθρώποις καὶ τοῖς ὑποδεξαμένοις τὴν ἄνωθεν κλαπεῖσαν ψυχὴν καὶ δεῦρο πεσοῦσαν δώσειν κακόν, τὴν πανδώραν, ἤτοι τὴν ἄλογον ψυχήν, ἢ τρεπομένους βιάσηται τὸ ἑαυτῶν ἀγαπῶντας κακόν. τῷ λόγῳ γὰρ ἡ ἀλογία κακόν, ἀναγκαία δὲ ὅμως, ἵνα μὴ αὐτόθεν ἡ ψυχὴ κοινωνῇ τῷ σώματι. Ἄλλως. ἑὸν κακόν. ἐνταῦθα τὸ, ἑόν, οὐχ ὑγιῶς κεῖται· ὤφειλε γὰρ εἰπεῖν σφέτερον. τὸ γὰρ σφῶν αὐτῶν, τὸ δὲ ἑὸν αὐτοῦ σημαίνει. μέμφονται δὲ τὸν Ἡσίοδον οἱ περὶ Ἀπολλώνιον, ὅτι ἑνικῷ ἀντὶ πληθυντικοῦ ἐχρήσατο, ὁμοίως δὲ καὶ Καλλίμαχος αἰτιᾶται διὰ τὸ αὐτό.

ἐκ δ' ἐγέλασσε.] τὸ ἄθυμον δηλοῖ, καὶ ἀόργητον τοῦ θεοῦ.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Ἀλλὰ Ζεὺς ἔκρυψε.] ἀλλ' ἡ εἱμαρμένη τὸν ἀπλοῦν καὶ ἀπερίεργον ἐκεῖνον βίον, ἀπέκρυψεν ὀργισθεῖσα. προσωποποιεῖ δὲ τὴν εἱμαρμένην καὶ ὀργὴν αὐτῇ περιτίθησιν. ἔκρυψε δὲ ὀργισθεῖσα, ὅτι ὁ Προμηθεύς, ἤγουν ἡ προβουλὴ καὶ ἡ πρόγνωσις ἡμῶν, ἡ ἀγκύλα καὶ περίστρεπτα βουλομένη, ἐξηπάτησε καὶ παρέτρεψέ μιν καὶ αὐτὴν τὴν εἱμαρμένην. ἔκρυψε δὲ καὶ περιεφύλαξε τὸ πῦρ. ὅπερ καὶ δὴ αὖθις ὁ ἐῢς καὶ μέγας παῖς τοῦ Ἰαπετοῦ, ἤγουν τῆς κινήσεως τοῦ νοῦ Προμηθεὺς ὁ ῥηθείς, ἤγουν ἡ ἡμῶν προβουλὴ καὶ πρόσκεψις ἔκλεψεν, καὶ κλέψας κατήγαγε τοῖς ἀνθρώποις παρὰ Διὸς γνώμην, ἤγουν τῆς εἱμαρμένης, τῆς μεγάλα βουλομένης. οὐ γὰρ μεταβάλλεται ἡ τῆς εἱμαρμένης βουλή. κέκλοφε δὲ τοῦτο, ἐν κοίλῳ νάρθηκι. τὸν Δία αὐτὸν τὸν τερπικέραυνον, ἤγουν τήν, ἣν ἔφην, εἱμαρμένην εἶπε μεταθετικῶς, ὡς τρέπουσαν καὶ καταγωνιζομένην τοὺς ἐναντίους, καὶ ἀτυχεῖς, δίκην κεραυνῶν. ἢ τὴν τερπομένην καὶ χαίρουσαν τοῖς ἑαυτῆς κεραυνοῖς, ἤτοι ἐπάρσεσι, καὶ φαντασίαις. τίς δὲ ἡ τοῦ πυρὸς κλοπή, μάνθανε. πρὶν μὲν ἡ τοῦ πυρὸς χρῆσις ἄγνωστος ἦν τοῖς ἀνθρώποις. οἱ προμηθέστεροι δὲ τῶν ἀνθρώπων, χειμῶνος γεγονότος, καὶ κεραυνωθέντος δένδρου τινός, ὡς πλησιάσαντες ἐκεῖσε τῆς θέρμης αἴσθησιν ἔσχον, μηχανῶνται φυλάξαι τὸ πῦρ. καὶ δὴ σομφοῖς τισι ξύλοις, καὶ νάρθηξι, δυναμένοις τοῦτο φυλάξαι, κατέκρυψαν. καὶ οὐράνιον πῦρ ὑπάρχον τὸ πρὶν οὕτω καταχθέν, καὶ γεγονὸς ἐν χρήσει ἡμῖν ἐμυθεύθη κλαπῆναι, παρ' εἱμαρμένης βουλήν, ἀλλὰ τῆς προτέρας. πρότερον γὰρ ἡμῖν εἱμαρμένον εἶναί φησι, ζῆν, ὡς πρὶν ἔφην, ἁπλῶς, καὶ δίχα πυρὸς καὶ τεχνῶν.

[illegible] ἑτέρα δὲ εἱμαρμένη, ἤτοι σύμβαμα ἕτερον, [illegible] ἐρεθίζων τε τοὺς καὶ τὰς τέχνας [illegible] γυναῖκας [illegible] παρ' ἑτέρου [illegible] ἀναπλασθεῖσα [illegible] ψυχικῶς ἀλληγορία, ὡς τὰ πρὸς [illegible] καὶ [illegible] τὸ σῶμα, [illegible] καὶ [illegible] τὰς συνέγνω [illegible] νῦν δὲ ἡ ἀλληγορία [illegible] καὶ [illegible] ἡ περὶ τοῦ ἐκ [illegible] λέγονται καὶ τὸ τότε εὑρέσεως [illegible] ἐπιμηθείας [illegible] καὶ [illegible] τῶν βίων [illegible] τέχνας [illegible] τὸ πῦρ συνεκλείσατο [illegible] καὶ γυναῖκα [illegible] καὶ Ἡφαίστῳ λέγει πλάσθαι [illegible] τῇ λε[illegible]λογίᾳ δὲ τῶν [illegible] καὶ τὰ ἔπη συνταυτά· Ἀλλὰ Ζεὺς καὶ ἡ Εἱμαρμένη ἔκρυψε, χολωσάμενη, ὅτι μιν [illegible] ἐξηπάτησεν ὁ Προμηθεύς. [illegible] Προμηθεὺς ὁ ἀγκυλομήτης, [illegible] καὶ [illegible] ὁ υἱὸς [illegible] Ἰαπετοῖο, ἤγουν ὁ αὐτὸς Προμηθεὺς ἔκλεψε, καὶ κλέψας [illegible] τοῖς ἀνθρώποις ἐν κοίλῳ νάρθηκι. Διὸς [illegible]] [illegible] γνώμην τοῦ Διὸς τοῦ μητιόεντος, [illegible] αὐτὸν τὸν Δία τὸν [illegible], ταύτην εἱμαρμένην. Τοῖσιν δ' ἄρ' ἀνθρώποισιν.] ὁ Προμηθεὺς νῦν, ἤγουν ἡ ἡμετέρα προμήθεια, [illegible] ἤγουν ἡ εἱμαρμένη. Τὸν δὲ χολωσάμενος.] τὸν δὲ προμηθέστατον ἡμέτερον νοῦν, ὀργισθεῖσα ἡ ὥσπερ ἀγείρουσα νεφέλας, καὶ ταύταις [illegible] καὶ [illegible] εἱμαρμένη, περὶ τοῦ εἰς ἕκαστον [illegible], φασίν. Ἰαπετιονίδη.] ἤγουν λογισμοῦ καὶ κινήσεως παῖ, [illegible] καὶ προμηθέστατον φρόνημα· αὐτὶ τοῦ, ὦ ἄνθρωποι προμηθέστατοι, χαίρετε τὸ πῦρ [illegible] καὶ τῦ προτέρου καὶ [illegible] βίου [illegible] εἱμαρμένην, σημαίνουσι δὲ, [illegible] καὶ [illegible] Δία [illegible] εἱμαρμένην [illegible], καθὰ συνωμολογήντες [illegible]. Σοί τ' αὐτῷ.] αὐτὶ [illegible] τοῖς ἀνθρώποις τοῖς εὑρεταῖς, καὶ τοῖς ὕστερον γενησομένοις [illegible] μέγα κακόν. [illegible] τοῦ προτέρου βίου ἐξέσπασε, καὶ τοῦτο τὸ πῦρ [illegible], τέχναι [illegible], κοσμοῦσι μὲν τὸν βίον, καὶ θέλγουσι, καὶ [illegible] γυναικὸς [illegible] ἐκ [illegible] συμφορῶν, οὐδὲ [illegible]. ἀγαπήσουσι δὲ [illegible] τὸ [illegible] καὶ [illegible] τοῦτο τῆς διαγωγῆς, καὶ ἐπίπονον, διὰ τὰ ἐξ αὐτῆς [illegible] ταῖς ἐλπίσιν. οὕτω μὲν ἡ εἱμαρμένη [illegible], καὶ [illegible], καὶ τὴν Ἡφαίστου [illegible] ἡ Πανδώρα [illegible], καὶ [illegible] γυνή, [illegible] συνετὸς [illegible] τῶν τεχνῶν [illegible] τῶν θεῶν καὶ τῶν ψυχικῶν δυνάμεων [illegible]. Ἡσίοδον [illegible], καὶ [illegible]. ἐκ μὲν γὰρ πυρὸς Ἡφαίστου τὰ ὑλικὰ καὶ ὀργανικά· ἐκ δὲ τῆς φρονήσεως Ἀθηνᾶς τὸ [illegible] καὶ ἀγχίνουν· ἐκ δὲ τῆς Ἀφροδίτης [illegible] τῆς [illegible], τὸ [illegible] τὸ δ' ἀναιδὲς καὶ θρασύτερον, καὶ περὶ τὰς [illegible] [illegible], ἐκ τοῦ Ἑρμοῦ, ἤτοι [illegible] λόγου.

Ἐπεὶ δ' ἐκ πυρὸς καὶ φρονήσεως ἡ γυνή, ἤγουν τὸ κόσμιον [illegible] τῶν τεχνῶν, καὶ ὁ πολυσήμων [illegible], καὶ [illegible] τῶν τεχνῶν [illegible] κατὰ [illegible] εἱμαρμένην, καὶ τοῖς [illegible] [illegible]. καὶ [illegible] ὁ βίος συμφοραῖς [illegible], ἡ ὀργὴ δὲ τοῦ Διός, ἤγουν τῆς εἱμαρμένης, καὶ [illegible] καὶ τὰ λοιπά, [illegible] τὴν εἱμαρμένην, ὡς διά τινα, ταῦτα [illegible]. τοῦτο δὲ παρὰ τοῖς [illegible] τὸ καθ' ὑπόθεσιν σχῆμα καλεῖται· [illegible] γὰρ [illegible] Εἰ [illegible] καὶ φωνὴ τῇ εἱμαρμένῃ, ἐφθέγξατο ἂν καὶ ὀργισθεῖσα, ὅτι [illegible] οἱ ἄνθρωποι τὸ πῦρ [illegible], καὶ τὰς τέχνας ἐπιχειροῦσι διὰ τούτου [illegible]. καὶ [illegible] τὸ [illegible] [illegible] ὑμεῖς ὄψεσθε· [illegible] γὰρ ὑμῖν, ὃ [illegible] ἐκ τοῦ πυρὸς [illegible], τὰς τέχνας, ἐφ' ᾧ ἂν [illegible] καὶ [illegible], καὶ πᾶν [illegible] τὸν βίον [illegible]. ἀλλ' [illegible] ὀδυνῶν καὶ [illegible]. Νεφεληγερέτης δὲ [illegible] καὶ [illegible] Δία, [illegible], οὔτε τὸν μυθικὸν βασιλέα [illegible], οὔτε ἄλλο οὐδέν, οὔτε τὸν νῦν λέγει ὁ ποιητής, ἀλλὰ τὴν εἱμαρμένην, καὶ τὸν τῆς εἱμαρμένης νοῦν. [illegible] νεφεληγερέτης καὶ [illegible], [illegible] εἶπον. τὰ δὲ λοιπὰ [illegible] τῆς [illegible], [illegible] καὶ ὑμῖν [illegible] τὸν ποιητήν, [illegible] τῶν [illegible], καὶ Δίας καὶ Ἀθηνᾶς, καὶ Προμηθεῖς, καὶ τὰ ἕτερα. καὶ μὴ [illegible] τῶν [illegible] τούτων [illegible] [illegible] αὐτὴν [illegible] τοῖς ἔπεσι [illegible], ταύτην [illegible] διαλαμβάνω τὰ δὲ λοιπὰ [illegible], τοὺς ἀκροωμένους [illegible] βλάψειν ἀντ' ὠφελείας [illegible]

σαμαι.

σημαίνει, καὶ ἀρχαῖον παράδειγμα τὸ συνηρμοσμένον. Τίς γὰρ οὐκ οἶδεν, ὡς ἀλλαχοῦ τῶν ἐπῶν, ὁ Κρόνος τεθηλυσμένος καὶ περιπλεκόμενος λέγεται; συνάγει γὰρ τὰ ἀναφθέντα, καὶ κατέχει. καὶ ὁ Ζεὺς τὴν κακίαν ἐκβάλλει ἄνω, τὸν κεραυνὸν ἀφιεὶς. τοῦτο δὲ καὶ τὸ νῦν οἰόμενον Δία καλεῖν, καὶ ἀλληγορεῖν ἀκριβῶς, καθὰ καὶ περὶ τὴν ἑτέραν ἀπέφαμεν. ἀλλ' οὐ νῦν περὶ τούτων, περὶ δὲ τῆς εἱμαρμένης, ἣν ἀνηγόρευσα καὶ ἀποκαλύψομαι.

Ἰαπετιονίδη.]

Πάλιν ὁ Πρόκλος νῦν λέγει βλασφημῶν.
Καί τις ἀγύρτης τὴν ἐκείνου συντίθει,
Καὶ τὸν φορυτὸν εἰ θέλει συναγέτω.
Ἡμῖν δ' ἀνάγκη, προσφυῶς πάντα γράφειν

Τεχνικῶς. οἶδα νοούμενον τὸ Προμηθεὺς ὄνομα τὴν ἐκ κινήσεως τοῦ οὐρανοῦ κοσμικὴν ἕδραν, καὶ ἀπόδειξιν τοῦ παντὸς, καθ' εἱμαρμένης. βουλὴν γνωσθεῖσαν καθ' Ἕλληνας. ἣν καὶ τὴν βοὸς διαμοιρασίαν, καὶ τὴν ἀπάτην Διὸς ἀνατίθημι· περὶ ἧς νῦν ἀλληγορεῖν οὐχὶ πρόσφορον· στοιχειακὸν γὰρ τοῦτο, καὶ τῇ Θεογονίᾳ ἁρμόδιον. οἶδα καὶ πραγματικῶς Προμηθέα λεγόμενον ἄνθρωπον, ἐξ ἀρχαιότητος τοὺς ἀνθρώπους μεταρρυθμίσαντα· διὰ τοῦτο πλάσαι τοὺς ἀνθρώπους μυθευόμενον. οἶδα καὶ ψυχικῶς Προμηθέα, τὸ τῶν ἀνθρώπων προβούλευμα καὶ τὴν πρόγνωσιν, Ἰαπετοῦ καὶ κινήσεως λογισμοῦ παῖδα λεγόμενον, καὶ Κλυμένης τῆς ἐξακούστου φρονήσεως. ἡ γὰρ Θέμις, ἤτοι ἡ γῆ, τοῦ στοιχειακοῦ Προμηθέως μήτηρ ἐστί. τοῦ Προμηθέως δὲ προβουλεύματος τούτου πατὴρ, ὡς ἔφην, ἡ τοῦ λογισμοῦ κίνησις, καὶ περιεκτικωτάτη περιστροφή. Ἰαπετὸς δὲ λέγεται, παρὰ τὸ ἰέναι καὶ ὁρμᾶν καὶ πέτεσθαι πανταχοῦ, καὶ πάντα ἀναδιφᾶν, καὶ ζητεῖν περὶ πάντων. ἔστι καὶ ἕτερος παῖς τοῦ Ἰαπετοῦ τούτου, ὁ βραδύνους καὶ ὑστερόνους ὁ Ἐπιμηθεύς. ὁ μὲν τὸν ἄκρον νοῦν καὶ τὴν πρόγνωσιν ἔχων ὡς καὶ τὰ μέλλοντα συμβαίνειν γινώσκειν, ἀλλ' ὁ μετὰ τὸ συμβῆναι εἰδώς. τὸ δὲ ὡς ἀπὸ τῆς εἱμαρμένης λέγεσθαι ταῦτα, προσωποποιΐα ἐστὶν, ὡς ἔφην. εἰ δ' οὐκ ἦν ἀλληγορημένως τιθεὶς, κατὰ ῥητορικὸν σχῆμα τὸ καθ' ὑπόθεσιν λεγόμενον ὤφειλεν ἐξενεχθῆναι· κλοπὴν πυρὸς εἰπὼν τὴν ἐκ κεραυνοβόλου διὰ δ' ἐκ Προμηθέως τῶν τότε ἀνθρώπων ἐφεύρεσιν. ἡ περίοδος καὶ ἀπάτην φρενῶν εἱμαρμένης, τοῦ Διὸς λεγομένου νῦν, τὸ μετὰ προστῆναι ὑπὸ τῆς προβουλίας ταύτης ἐκείνην περιέπειν τοῦ βίου διαγωγὴν ἀπὸ τῆς εὑρέσεως τοῦ πυρὸς, ὃ καὶ τοῖς ἄλλοις καὶ μεταγενεστέροις γένοιτο βλάβη. διὰ γυναικὸς, ἀντὶ τῆς εὑρέσεως τοῦ πυρὸς ἀλλὰ τῆς εἱμαρμένης, ἤτοι τοῦ συμβάματος, ἀλλὰ τοῦ δευτέρου, τὸ ἐκ τῶν ποχρῶν ἡμῖν συμβαίνειν τοῦ βίου πολλῆς διακόσμησις; καὶ τὸ τρυφερὸν καὶ ἁβρὸν, ὃ διεκπίπτοντες ἀγαπῶντες καὶ ἀσθενεῖς οὐ μακρὰς ταλαιπωρεῖσθαι, καὶ κακῶς πάσχομεν τὸ ἐν χαλεπωτάτοις κεῖσθαι λίαν. ἢ τὰ Πρόκλου μᾶλλον διόρθωσις δεικνύει δ' ἔστω.

Ὣς ἔφατ'· ἐκ δ' ἐγέλασσε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.] καὶ τοῦτο δὲ προσωποποιΐα, καὶ σχῆμα τὸ καθ' ὑπόθεσιν ἐστιν αὐτὴ, εἰ ἦν αἴσθησις τῇ εἱμαρμένῃ, ἐγέλασεν ἂν τὸ σαρδόνιον. πατέρα δ' ἀνδρῶν καὶ θεῶν τὴν εἱμαρμένην λέγει, ὅτι κατ' Ἕλληνας πάντες εἱμαρμένης βουλῇ εἴτε θεοὶ, ἤγουν τὰ στοιχεῖα, καὶ οἱ ἄνθρωποι γεγόνασιν. ἢ τὰ ἐν τοῖς στοιχείοις γινόμενα, καὶ τοῖς ἀνθρώποις συμβάματα· οἷον ὄμβροι, χειμῶνες, σεισμοὶ, κεραυνοὶ, καὶ τὰ ὅμοια, καὶ ἀνθρώπων εὐβουλίαι καὶ δυσβουλίαι, καὶ εὐτυχίαι καὶ ἀτυχίαι. Περὶ δὲ τοῦ Σαρδονίου γέλωτος, εἰπεῖν δεῖ μοι·

Σαρδώ τις ἐστὶ νῆσος Ἰβηροτρόφος,
Ἐν ᾗ βοτάνη φθαρτικὴ γῆς ἐκβλύζει,
Σελινοειδὴς, Σαρδάνη καλουμένη.
Βεβρωμένη δὲ τοῖς ἀπείροις αὐτίκα
Σπασμούς τε ποιεῖ, καὶ γελοίων ἐμφάσεις,
Καὶ πότμος εὐθὺ, καὶ γελάσιμος μόρος.
Ἄλλοι δὲ φασὶ Σαρδονεῖς τοὺς βαρβάρους
Γρῶντας αὐτῶν τοὺς γενάρχας ἐσχάτως
Ἄγειν λαβόντας εἰς ἀπόκρημνον τόπον·
Κτείνειν δὲ τούτους ἐν ῥοπάλοις, καὶ λίθοις,
Ἔπειτα ῥίπτειν ἐκ πετρῶν τοὺς δυσμόρους,
Γελῶντας εἰκῇ παισὶ τοῖς πεπτωκόσι.
Ἄλλοις δὲ τοὺς θνήσκοντας ἀρέσκει πλέον
Γελᾶν, ὁρῶντας τοιαύτας παρουσίας,
Καὶ τὰς κυλίστρας καὶ στροφὰς τῶν πραγμάτων.

Οὕτω μὲν ὁ Σαρδώνιος γέλως ἔχων ἐστὶν, ὃν ὁ ποιητής φησι γελάσαι τὴν εἱμαρμένην, εἴπερ αὐτῇ προσῆν αἴσθησις. ἣν καὶ πατέρα θεῶν καὶ ἀνδρῶν εἶπεν, ὡς πρόσθεν εἰρήκαμεν.

Ἥφαιστον δ' ἐκέλευσε περικλυτὸν ὅττι τάχιστα
Γαῖαν ὕδει φύρειν, ἐν δ' ἀνθρώπου θέμεν αὐδὴν
Καὶ σθένος· ἀθανάτης δὲ θεαῖς εἰς ὦπα ἐΐσκειν
Παρθενικῆς καλὸν εἶδος ἐπήρατον· αὐτὰρ Ἀθήνην
Ἔργα διδασκῆσαι, πολυδαίδαλον ἱστὸν ὑφαίνειν·
Καὶ χάριν ἀμφιχέαι κεφαλῇ χρυσῆν Ἀφροδίτην,
Καὶ πόθον ἀργαλέον, καὶ γυιοκόρους μελεδώνας·
Ἐν δὲ θέμεν κύνεόν τε νόον καὶ ἐπίκλοπον ἦθος
Ἑρμείην ἤνωγε διάκτορον Ἀργειφόντην.
Ὣς ἔφατ'· οἱ δ' ἐπίθοντο Διὶ Κρονίωνι ἄνακτι.
Αὐτίκα δ' ἐκ γαίης πλάσσε κλυτὸς Ἀμφιγυήεις
Παρθένῳ αἰδοίῃ ἴκελον, Κρονίδεω διὰ βουλάς·
Ζῶσε δὲ καὶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
Ἀμφὶ δέ οἱ Χάριτές τε θεαὶ καὶ πότνια Πειθὼ
Ὅρμους χρυσείους ἔθεσαν χροΐ· ἀμφὶ δὲ τήν γε
Ὧραι καλλίκομοι στέφον ἄνθεσιν εἰαρινοῖσι·
Πάντα δέ οἱ χροῒ κόσμον ἐφήρμοσε Παλλὰς Ἀθήνη.
Ἐν δ' ἄρα οἱ στήθεσσι διάκτορος Ἀργειφόντης
Ψεύδεά θ' αἱμυλίους τε λόγους καὶ ἐπίκλοπον ἦθος
Τεῦξε, Διὸς βουλῇσι βαρυκτύπου· ἐν δ' ἄρα φωνὴν
Θῆκε θεῶν κῆρυξ. ὀνόμηνε δὲ τήνδε γυναῖκα
Πανδώρην, ὅτι πάντες ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
Δῶρον ἐδώρησαν, πῆμ' ἀνδράσιν ἀλφηστῇσιν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ δόλον αἰπὺν ἀμήχανον ἐξετέλεσσεν,
Εἰς Ἐπιμηθέα πέμπε πατὴρ κλυτὸν Ἀργειφόντην,
Δῶρον ἄγοντα, θεῶν ταχὺν ἄγγελον, οὐδ' Ἐπιμηθεὺς
Ἐφράσαθ' ὥς οἱ ἔειπε Προμηθεὺς, μήποτε δῶρον
Δέξασθαι πὰρ Ζηνὸς ὀλυμπίου, ἀλλ' ἀποπέμπειν
Ἐξοπίσω, μή πού τι κακὸν θνητοῖσι γένηται.
Αὐτὰρ ὁ δεξάμενος, ὅτε δὴ κακὸν εἶχ', ἐνόησε.

Vulcanum vero inclytum iussit, quam celerrime
Terram aquæ miscere, hominisque imponere vocem,
Et robur, immortalibus vero deabus facie assimilare
Virginum pulchram formam peramabilem. at Mineruam,
Opera docere, ingeniose telam texere:
Et gratiam circunfundere capiti, auream Venerem,
Et desiderium molestū, & membra fatigantes curas:
Imponere vero caninamq. mentem, & furaces mores
Mercurium iussit, nuntium Argicidam.
Sic dixit. illi autem obtemperarunt Ioui Saturnio regi.
Moxque ex terra finxit inclytus vtrinque claudus
Virgini verecundæ similem, Iouis consiliis.
Cinxit vero & ornauit dea glaucocula Minerua:
Circum vero Charitesque deæ, & veneranda Suada,
Monilia aurea posuerunt corpori. ipsam porro
Horæ pulchricomæ coronarunt floribus vernis.
Omnē vero illius corpori ornatum adaptauit Pallas Minerua,
At in pectore famæ nuncius Argicida
Mendacia, blandosque sermones, & dolosos mores
Collocauit Iouis consiliis grauistrepi. sed vocem vtique
Imposuit deorum præco. appellauit autem mulierem hancce
Pandoram: quia omnes cælestes domorum incolæ
Donum contulerunt, detrimentum hominibus curiosis.
At postquam dolum perniciosum & inevitabilem absoluit,
Ad Epimethea misit pater inclytum Argicidam
Munus ferentem, deorū celerem nuncium. atque Epimetheus
Cogitauit quod illi præcepisset Prometheus, ne quādo munus
Susciperet à Ioue Olympio, sed remitteret
Retro, necubi mali quippiam mortalibus fieret.
Verum ille suscipiens, cum iam malum haberet, sensit.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Ἥφαιστον δ' ἐκέλευσε.] Ἥφαιστος τὸ δη- [illegible] τόδε, καὶ ὁ ταῖς διὰ τοῦ πυρὸς ἐργαζομέναις τέχναις ἐπιστατῶν θεός· ὃν Ὅμηρος μὲν Ἥρας καὶ Διὸς υἱὸν λέγει· οὗτος δὲ μόνης τῆς Ἥρας. Ἥρη δ' Ἥφαιστον κλυτὸν οὐ φιλότητι μιγεῖσα Γείνατο. [illegible] ὁ τῶν τεχνῶν ἐπιστάτης [illegible] λέγεται ὃν ὁ Ζεὺς ἐπιτάττει τὴν Πανδώραν πλάττειν, [illegible] καὶ τὴν Ἀθηνᾶν τὴν αὐτὴν

 ἔστω

δοῦναι τῇ φρονήσει. δεῖ γὰρ τῇ τέχνῃ φρονήσεως, ἵνα τὸ αὐτὴν, καὶ ἵνα κάλλιστα ἐξενέγκῃ τὰ πεποιημένα. διὸ αὐτὴν τὸ πανδώρεστ ζώννυσι καὶ κοσμεῖ, καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν ἔργων διδάσκει. ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ ἐπαγωγὸν δεῖ παρεῖναι τῇ τέχνῃ καὶ χαρίεσσαν, τὴν Ἀφροδίτην εἰσάγει, χάριν περιθεῖναι τῇ κεφαλῇ τῆς Πανδώρας. τὴν Ἀφροδίτην δὲ, ἐπεὶ γυναῖκα αὐτὴν ἔπλασεν· ἡ Ἀφροδίτη δὲ ἔφορος τῶν γυναικείων χαρίτων. καὶ μετὰ τέχνη δὲ τὴν Ἀθηνᾶν ἐπιτάξας ἔργα ταύτην διδάξαι, τὸ πολυδαίδαλον μόνον ἱστὸν ἐπάγει, ἔργον προσῆκον ταῖς γυναιξίν. ἐπεὶ γυνὴ ἡ διδασκομένη· δεῖ γὰρ τὸν ἄλλον ὁρώμενον λόγον, καὶ τὸ παρ' ἑαυτοῦ σώζειν ἀκολουθίαν. εἶτα ἐπάγει καὶ ἃ παρακολουθεῖ τοῖς ἀνθρώποις τοῖς χρωμένοις ταῖς τέχναις, ἀναιδῆ λέγων νοῦν, καὶ ἐπίκλοπον ἦθος, καὶ ψεύδη, καὶ λόγους αἱμυλίους. τὸν Ἑρμῆν δὲ ταῦτα δοῦναι προστάττει, οὐκ ἔξω λόγου. Ἑρμῆς γὰρ ὁ αὐτὸς ἐπὶ τῷ λόγῳ τῷ λέγει δὲ, τὸ μὲν ἐπὶ ἐνδιάθετον, καθ' ὃ ποικίλον ἦθος φαίνεται καὶ ἀναιδές. τὸ δὲ, προφορικὸν, καθ' ὃ λόγοι προφέρονται ἀληθεῖς, καὶ ψευδεῖς, καὶ ἀπατηλοί, καὶ ἀπεργοί. αἱ ὧραι δὲ περιστέφουσιν αὐτὴν, αἱ δὲ ... δηλονότι τῶν χρόνων. αὗται γὰρ πολλῶν τεχνῶν ὕλην παρέχουσι, καὶ ἄλλως δὲ τὰ μεγάλα συμφέρονται πάσαις σχεδὸν ταῖς τέχναις· αἱ μὲν, εἰς σύστασιν, τινὰ δὲ, εἰς χάριν. Καλλικόμους δὲ λέγει αὐτὰς οἰκείως· κομῶσι γὰρ τοῖς φυτοῖς. Ἄνθεσιν δὲ ... στεφανοῦν, ὑπὸ τῆς ... αἱ ὧραι γὰρ ... αἱ ... ἢ ἄνθεσι στεφανοῦσι, καὶ τὸν στέφανον δὲ ἀπὸ ἐαρινῶν ... ἀνθέων, ἀκολούθως καὶ τοῦτο. καὶ τῷ ἔαρι γὰρ τὰ φυτὰ ἀνθεῖ, ἀφ' ὧν εἶτα ... ἀνθέων πλέκονται· ... ἤγουν ... ἢ φήμη ἀλγεινή. ἐπιτάχιστα.] ἐπιτάχιστα ἄρα τὸ ὅπη ... δὲ ἔχον, μὴ ... ... τὸ ... ...

αὐδήν] αὐδὴ ἡ ἔναρθρος φωνὴ παρὰ ... ... τοῖς κοινοῖς. ἐν ταῦτα δὲ αὐδὴν καὶ τὴν φωνὴν λέγει ... ὄργανα τῆς φωνῆς. καὶ οὐ ταῦτα μόνον, ἀλλὰ καὶ ... τὴν ... ἀνθρωπίνων ... ... ἀντὶ τοῦ εἰς ὄψιν ὑπὸ τοῦ ὁρῶντος ... τὸ ὁρώμενον. ... ... ἀργαλέον.] ... ἄλγος ἔχοντα· ... γὰρ ... ... ἄλγος ... ...

γματων ... ... τὸ αὐτό. καὶ λέγεται ἐπὶ τῶν παιδευτῶν. δηλοῖ δὲ ὀρμὴν ψυχῆς καὶ κίνησιν ἐπί τι, τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ θυμοῦ ἢ τῆς ψυχῆς κίνησιν καὶ ζέσιν. ὁ γίνεται ... ... ὁ δὲ ἵμερος, ὅτι ἱμερος ῥεῖ, καθά φησιν ὁ Πλάτων. ἔρως δὲ, πάθος ἔξωθεν διὰ τῶν ὀμμάτων τῇ ψυχῇ προσγινόμενον. ... ταῦτα φησὶν ὁ αὐτὸς Πλάτων, ... παλαιὸν ἐκαλεῖτο. τὸ γὰρ οὖ φησιν ἀντὶ τοῦ ω ἐχρώμεθα· νῦν δὲ ἔρως κέκληται διὰ τὴν τοῦ ω εἰς τὴν ου μεταλλαγήν.

καὶ γυιοβόρους μελεδώνας.] ἤγουν τὰς τὸ σῶμα ... κορεῖν γὰρ τὸ καλλωπίζειν καὶ κοσμεῖν, ἀφ' οὗ καὶ νεωκόρος. κυνεόν τε νόον.] τὸν κυνὸς δηλονότι ἀναίδειαν ἔχοντα, ἀπὸ τοῦ κυνὸς κυνέος, ὡς ἀπὸ τοῦ χρυσὸς χρύσεος, καὶ ἄργυρος ἀργύρεος μετουσιαστικῶς. ἐπίκλοπον.] τὸν ἐν κλοπῇ τὸ δὲ ἐν κλοπῇ οὐδὲν ἄλλο ἐστίν, ἢ τὸ κλεπτικὸν ἔχον δύναμιν. ὡς γὰρ ... ... τῷ ... μετουσιαστικῷ ὄντι ... καὶ ἐπίκλοπον ... τῷ κλεπτικῶς καὶ ... λογιστικῆς μετέχοντι δυνάμεως. Ἑρμείην.] Ἑρμείας ποιητικῶς· ἑρμῆς κοινόν. διάκτορον.] διάκτορος, ὁ μεγαλόφρων. πλεονάζει δὲ ... ... τὸ κ, ὥσπερ ἐν τῷ ἀλυκτοπέδαι. τὸ μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ διάπορον ὁ λέγεται ἐπὶ φωνῆς ἐστὶν καὶ ἰσχύος. τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ ἄλυτος καὶ τοῦ πέδη. Ἀργειφόντης δὲ, ὡς τὸν Ἄργον τὸν πανόπτην φονεύσας τὸν τῆς Ἰοῦς φύλακα· λέγεται οὖν Ἀργειφόντης, εἶτα ποιητικῶς Ἀργειφόντης. ἀμφιγυήεις.] γυῖα αἱ χεῖρες καὶ οἱ πόδες· ἀφ' οὗ γυιῶ, τὸ τὰ γυῖα βλάπτειν, καὶ ἀμφιγυήεις τοῦτον ... χωλὸν ... ... τοὺς πόδας βεβλαμμένος καὶ χωλὸς, ὀνομάζεται δὲ τούτῳ τῷ ὀνόματι, καὶ τὸ παρ' ἡμῖν πῦρ, καὶ ὁ ἐπιστάτης τῷ διὰ τοῦ πυρὸς ... ... λον ... ... ὁ βεβλαμμένος τοὺς πόδας οὐκ ἂν ... ὄντος πρὸς τὸ ... ... ὡς ἐπιστάτης καὶ ... ... πρὸς ... καθὼς ... τῶν, συμβολικῶς ὀνομαζόμενος ὥσπερ βαρύκτυπος λέγεται ὁ Ζεύς, οὐχ ὅτι αὐτὸς κτυπεῖ, ἀλλ' ἐπιλυτὸς ἐπὶ τῷ βαρυηχὰν βροντῶν. αἰδοῖ.] ὡς γελοῖος ὁ ἄξιος γέλωτος, οὕτω καὶ αἰδοῖος ὁ ἄξιος αἰδοῦς. αἰδοῖος δὲ ὁ ἐπί τισιν ... ... ἔχων ἀγαθὰς, καθ' ἃ ... εἶναι ... ... τῆς δι-

ἐαίας

ὃ οἷς αὐτὴν ἐξήμειψεν ὁ αἰδέσιμος. φαίνεται δὲ τὸ αἰδοῖος ταυτὸν εἶναι τῷ αἰδέσιμος· πλὴν ὅτι τὸ μὲν ἐστὶ ποιητικὸν, αἰδοῖος· τὸ δὲ παρὰ τοῖς κοινοῖς ἐν χρήσει. αἰδέσιμοι δὲ ὁ εἰδὼς αἰδεῖσθαι. Τὸ πῦρ δὲ τοιοῦτον ἔτυχε ἐρηπλεται· δὲ ἐγέλασε γελῶντα ὁ πατὴρ τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν θεῶν· τὸν Ἥφαιστον δὲ, οὗ ἡ φήμη περιφέρεται, ἐκέλευσε γῆν ὕδατι μιγνύναι ὅτι τάχιστα, ἤγουν πηλὸν ποιεῖν· ἐνθεῖναι δὲ αὐτῷ ἁρμονίαν μελῶν ἀνθρωπίνων καὶ δύναμιν· ὁμοιοῦν δὲ τὸ πλάσμα εἰς ὄψιν ταῖς ἀθανάτοις θεαῖς τῶν παρθένων· τουτέστιν εἰς τύπον παρθένου αὐτὸ ποιεῖν, κατ' εἶδος εὔμορφον, ἐπέραστον. τὴν Ἀθηνᾶν δὲ ἐκέλευσε διδάξαι αὐτὴν τὴν ὑπὸ τοῦ Ἡφαίστου πλασθησομένην παρθένον, ἐργασίας· λέγω, ὑφαίνειν ἱστὸν πάνυ ποικίλον· καὶ τὴν χρυσῆν καὶ λαμπρὰν Ἀφροδίτην ἐκέλευσε περιχέαι τῇ κεφαλῇ αὐτῆς χάριν, καὶ πόθον ἀλγεινόν, ἵνα ποθῇ δηλονότι καὶ ποθῆται, καὶ φροντίδας κατατρυχούσας τὰ μέλη. τὸν Ἑρμῆν δὲ τὸν διάκτορον τὸν Ἀργειφόντην ἐπέταξεν, ἤγουν ἐκέλευσεν ἐνθεῖναι αὐτῇ κυνὸς ἀναίδειαν, ἔχοντα νοῦν καὶ ἦθος κλεπτικὸν καὶ παραλογιστικῆς μετέχον δυνάμεως. Οὕτως εἶπεν. οἱ δὲ ἐπείθοντο τῷ Διὶ τῷ υἱῷ τοῦ Κρόνου τῷ ἄνακτι. αὐτίκα δὲ ἔπλασεν ἀπὸ τῆς γῆς ὁ κλυτὸς Ἥφαιστος, ἤγουν [illegible] φήμῃ ᾄδεται, πλάσμα ὅμοιον παρθένῳ αἰδοίᾳ ἀξίᾳ, διὰ τὴν βουλὴν τοῦ Κρονίδου. ἔζωσε δὲ καὶ ἐκόσμησεν αὐτὴν ἡ θεὰ ἡ Ἀθηνᾶ ἡ ὀξὺ ὁρῶσα καὶ στιλπνόν. Περιέθεσαν δὲ τῷ χροΐ αὐτοῖς, ἀντὶ τοῦ τῷ τραχήλῳ, αἱ θεαὶ αἱ Χάριτες, καὶ ἡ σεβασμία Πειθώ, αἱ μὲν ἵνα χαριεστάτη δηλονότι ᾖ, ἡ δὲ ἵνα πείθῃ, ὡς ἡ κεκοσμημένη γυνὴ πείθει τὸν ἄνδρα εἰς συνουσίαν, ὅρμους χρυσοῦς· ἤγουν περιτραχήλιον κόσμον. Περιέστεφον δὲ αὐτήν, ἤγουν ἐστεφάνουν, αἱ Ὧραι αἱ καλλίτριχες· ὡς γυναῖκας γὰρ αὐτὰς προσωποποιεῖ, ἄνθεσιν ἐαρινοῖς. πάντα δὲ τὸν κόσμον ἐνήρμοσε τῷ σώματι αὐτῆς ἡ Παλλὰς Ἀθηνᾶ. ἐν δὲ τοῖς στήθεσιν αὐτῆς ὁ [illegible] διάκτορος Ἀργειφόντης ψεύδη τε καὶ κολακευτικοὺς καὶ παραλογιστικὸν ἦθος, διὰ τὴν βουλὴν τοῦ Διὸς τοῦ βαρυκτύπου βροντῶντος [illegible] [illegible] ὁ κῆρυξ τῶν θεῶν, φωνὴν ἐνέθηκε [illegible] [illegible] Πανδώραν [illegible] [illegible] [illegible]

δῶρον αὐτῇ ἐδωρήσαντο, εἰς βλάβην τοῖς ἀνδράσι τοῖς ἐργάταις. Αὐτὰρ ἐπεὶ δόλον.] δόλος μηχανὴ κακὸν ἔχουσα ἀγαθῷ δοκοῦντι κεκαλυμμένον. ἀπάτη, ὅταν λάθῃ τις ὑπό τινος ἐπί τι παρασυρείς. πλάνη δὲ, ὅταν ἀφ' ἑαυτοῦ τις λάθῃ ἐκτραπεὶς τοῦ προσήκοντος, καὶ εὑρηται ἀλλοκότους ὁδούς. δοκεῖ δὲ ὁ δόλος διαφέρειν τῆς ἀπάτης τῷ, τὸν μὲν ἐπὶ τῷ βλάψαι πάντως ἔχειν τὴν μηχανήν. τὴν δὲ ἀπάτην οὐκ αὐτὸ τοῦτο προηγούμενον ἔχειν, δηλονότι τὸ βλάψαι. εἰ καὶ ἔστιν ὅτε καὶ τούτου στοχάζεται, ἀλλὰ τῷ καθεῖν παρασύραι εἰς ἃ βούλεται. καὶ ἡ μὲν ἀπάτη ἐστὶν ὅτε καὶ ἐπ' ἀγαθῷ γίνεται. ὁ δὲ δόλος οὐδέ ποτε.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Ἥφαιστον δ' ἐκέλευσε.] τὴν ἄλογον ζωὴν δεῖ σωματικὴν εἶναι. διὸ καὶ γῆς καὶ ὕδατος χρεία, καὶ τῆς φυράσεως, ἣν ὁ Ἥφαιστος ποιεῖται. σωμάτων γὰρ οὗτος ὁ θεὸς ποιητής. ἐπειδὴ οὐχ ἁπλῶς ποιεῖ ψυχῆς ἀλόγου σῶμα, ἀλλ' ἀνθρωπίνης, ἐντίθησι δὲ τῷ σώματι τούτῳ ζωτικὴν δύναμιν ἀνθρωπίνης φωνῆς· εἴληπται δὲ ἀπὸ τῶν τεσσάρων στοιχείων τὰ δύο, ὡς στερεώτερα καὶ παχύτερα καὶ οἰκεῖα πρὸς τὸ σῶμα τοῦτο μάλιστα τὸ συνθετον, ἅμα δὲ τῷ λόγῳ, καὶ τὸ ἔργον προσέβη· καὶ ὅτι οὐ Προμηθεὺς, ἀλλ' Ἥφαιστος ἐπλασε πρῶτον, δῆλον ἐντεῦθεν. ἡ δὲ αἰτία τῆς παραβάσεως, ὅτι θέλει βεβαιοῦσα τὸν λόγον τὸν ἴδιον, δι' ὧν προείρηκε τὸν Δία κρύψαι τὸν πυρόν. Τὸ δὲ ὕδει, ἀπὸ τῆς ὕδος ἀοιδῆς, ὡς βέλος. τὴν γῆν τῷ ὕδατι φυράσαι· τουτέστι πηλὸν ποιῆσαι, Αἰολικῶς. γέγονε δὲ κατὰ μεταπλασμὸν, ἀπὸ τῆς εἰς ας εὐθείας, εἰς ος, ὕδας, ὕδος, ὡς κῶας κῶος, κώεσιν ἐν μαλακοῖσιν. Θέμεν αὐδήν.] αὐδὴν δὲ νῦν, οὐ τὴν φωνὴν λέγει, ἀλλὰ τὸν τόπον τῆς φωνῆς, ἤτοι τὰ φωνητικὰ ὄργανα. ἀθανάτοις δέ.] δαιμόνιον ὄντως ἐστὶ τοῦτο τὸ εἶδος τῆς ζωῆς τὸ ἐν ταῖς ψυχαῖς θῆλυ. διὸ καὶ τὴν ζωτικὴν ἔχει πρὸς τὸν ἄνθρωπον ὁμοιότητα καὶ δύναμιν ἀνθρωπικήν, καὶ ταῖς ἀθανάτοις δὲ θεαῖς ἔοικε κατὰ τὸ εἶδος. μέση οὖν πως τῶν θείων καὶ ἀνθρωπίνων συστάσεων, ὡς ἡ λογικὴ θείων ἐστὶν ἁπλῶς ἀπ' αὐτῶν εἰκόνα τῶν θεῶν. ἐοίκαμεν [illegible] τρία εἶναι· κατὰ λόγον θεῖοι· κατὰ τὸ ἄλογον, δαιμόνιοι κατὰ τὸ σωματικὸν εἶδος ἄνθρωποι τινές.

Παρθενικῆς καλὸν εἶδος.] καὶ τοῦτο τὸ εἶδος τῆς ζωῆς ἀδιάφθορον, ὃν ἀπὸ τῆς γενέσεως μετέχει τινὸς κάλλους. ὅπου τι καὶ μέχρι σώματος ἥκει τὸ καλόν· μόνη γὰρ αἰσχρὰ ἡ ὕλη, διότι ἀνείδεος. Ἔργα διδασκῆσαι.] ἔστι γάρ τι τεχνικὸν καὶ ἐν τῷ θήλει τῆς ψυχῆς τῷ ἀλόγῳ κατὰ τὸ τῆς φαντασίας εὐμήχανον καὶ ἀνατυπωτικόν, ὃ δὴ καὶ αὐτὸ φαίης ἂν Ἀθηναϊκὸν εἶναι ἴνδαλμα. καθὸ καὶ ἐν ἀλόγοις ζώοις ἔστι τι φιλεργὸν καὶ τεχνοειδές. καὶ τις καὶ νῦν διὰ ταῦτα τὴν φαντασίαν ὠνόμασεν. οὕτως οὖν ὑφαντικὸν τὸ ἄλογον καὶ ἐν ἡμῖν, ὡς ἐν αὐτῷ ἀράχνη. ἀμφιχέαι κεφαλῇ.] σαφῶς ταῦτα προσήκει τῷ ἀλόγῳ καὶ ἐν ἡμῖν· προσαγωγὸν γάρ ἐστιν αὐτοῦ τὸ φιλήδονον τῶν πολλῶν, καὶ ἐπέραστον τοῖς μὴ κρίνουσιν ὀρθῶς. διὸ καὶ τὸν πόθον αὐτοῦ εἶπεν ἀργαλέον, οὐκ ὄντα καθαρόν, ἀλλ᾽ ὑλικόν, καὶ διὰ τοῦτο χαλεπὸν καὶ τὰς γυιοκόρους μελεδῶνας, ὡς τὰ γυῖα κοσμούσας. τὸ γὰρ κοσμεῖν καὶ καλλύνειν(?) οἱ παλαιοὶ κορεῖν ἔλεγον· τὸ δὲ διδασκῆσαι ἀπὸ τοῦ διδασκάλου γέγονε συγκοπτόμενον(?). Ἄλλως. γυιοκόρους, τὰς εἰς κόρον ἀγούσας τὰ γυῖα, ἤτοι τὰς μέχρι κόρου ἐσθιούσας τὰ μέλη· ἢ τὰς φροντίδας τὰς κατεσθιούσας τὰ μέλη τοῖς χρωμένοις δηλονότι. ἢ μελεδῶνας τὰς τροφούσας τὸ σῶμα, ὅθεν τὸ φροντίζειν περὶ τῆς γραφῆς(?)· γυναικὶ γὰρ οὐδὲν μέλλει ἄλλο ἢ μόνον τὸ σῶμα κατακόρως τρέφειν, ἢ ὅτι παραίτιοι τοῖς ἀνδράσι φροντίδων εἰσίν. κύνεόν τε νόον.] εἰκότως καὶ ταῦτα φέροιτ᾽ ἂν εἴπους εἰς τὸ ἐν ἡμῖν ἄλογον ζωήν· ἀναιδῆ μὲν οὖσαν, ὡς κατεξανισταμένην τοῦ λόγου πολλάκις καὶ μὴ ὑποστελλομένην τὸ τῇ φύσει κρεῖττον· ἀπατῶσαν(?) δὲ τὸ ἐν ἐκείνῳ δυνάμενον κρίνειν καὶ γοητεύουσαν ταῖς ἡδοναῖς.

Χάριτές τε θεαί.] Χάριτές εἰσι τρεῖς· Πειθώ, Ἀγλαΐα, καὶ Εὐφροσύνη· Ὧραι τρεῖς· Εὐνομία, Δίκη, Εἰρήνη. Ὅρμους χρυσείους.] ἐπειδὴ ἡ γυνὴ κεκοσμημένη πείθει τὸν ἄνδρα πρὸς συνουσίας τάχος. Σαπφὼ δέ φησι τὴν Πειθὼ Ἀφροδίτης θυγατέρα καὶ τὸ εἰαρινόν(?), ἀπὸ τοῦ πληρώσαντος τὰ ἄνθη τὰ κατὰ καιρὸν λέγει, καὶ τό, Πάντα δέ οἱ χροΐ, ἀντὶ τοῦ τὸ λευκόν. Κόσμον δὲ τὸ ἱμάτιον λέγει, ἐπειδὴ τὸ σῶμα κοσμεῖ. ἐφήρμοσε δέ, ἐπειδὴ μετὰ μηχανῆς.

Ἐν δ᾽ ἄρα οἱ στήθεσσι.] καὶ ταῦτα ἀληθῆ περὶ τοῦ λόγου. τὸ γὰρ ἐν αὐτῷ γυναικεῖον οὐκ ἐφάπτεται τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ φαντασίας ἴσχει ψευδεῖς παραχρωμένας τὸν λόγον, ὑπὲρ αὐτοὺς ἐπιτρέψασιν αὐ(?). Ἀργειφόντης.] πῶς δὲ ἄνω μὲν Ζεὺς Ἡφαίστῳ ἐκέλευσεν ἐνθεῖναι φωνήν, νῦν δὲ ὁ Ἑρμῆς ἐντίθησι. ῥητέον οὖν, ὡς τὸ μὲν ἐνδιάθετον ἐκεῖνος· τὸ δὲ προφορικόν, ὁ Ἑρμῆς ἐντίθησιν.

ἐν δ᾽ ἄρα φωνήν.] τοῦτό τινες περιττόν φασιν· ἤδη γὰρ δέδωκεν αὐτὴν τῇ γυναικί· εἰ δὲ καὶ τοῦτο γνήσιον εἴη τοῦ Ἡσιόδου, τὸν Ἥφαιστον τὸ ὄργανον ἐροῦμεν ὑποστῆσαι τοῦ ἀλόγου, δι᾽ οὗ δύναται συμφθέγγεσθαι τῷ λόγῳ. τὸν δὲ Ἑρμῆν αὐτὴν δοῦναι τὴν δύναμιν τὴν λογοειδῆ· λόγων γὰρ δεσπότης οὗτος ὁ θεός. Πανδώρην δέ, ἢ ὅτι πάντων δῶρα ἔλαβε, ἢ ὅτι δῶρον πάντων τῶν θεῶν. ἀλφηστῇσι δέ, τοῖς διανοητικοῖς ἀνδράσι καὶ εὑρετικοῖς.

Εἰς Ἐπιμηθέα.] θεός τίς ἐστι καὶ οὗτος, λογισμοῦ μὲν αἴτιος, ἀλλ᾽ οὐ τοῦ προνοητικοῦ τῶν ἐκβησομένων, ὡς ὁ Προμηθεύς. ἀλλ᾽ ἐκείνου τοῦ μόλις ἐκ τῶν ἀποβάντων πρὸς ἑαυτὸν ἐπιστρέφοντος. ὅθεν ἐκεῖνος μὲν παρηγορεῖ μὴ δέχεσθαι τὴν γυναῖκα, δεξάμενος δὲ οὗτος τότε δὴ γινώσκει τὸ κακόν. ἃ δὴ πάσχουσιν αἱ ψυχαί· εἰσὶ γάρ, αἱ μὲν νοερώτεραι καὶ πρὸ τοῦ παθεῖν ἀποσκοπάζονται(?) τὴν ἀλογίαν· αἱ δὲ ἀδρανέστεραι μόλις ἐκ τῆς πρὸς αὐτὴν τὴν γένεσιν(?) κοινωνίας εἰς ἔννοιαν ἄγονται τῶν ἀπ᾽ αὐτῆς κακῶν. ἃ δὲ αἱ ψυχαὶ πάσχουσιν, ὁ μῦθος ἐπὶ τοὺς προνοοῦντας αὐτῶν ἀναπέμπει θεούς. Ἄλλως. Εἰς Ἐπιμηθέα· εἰς τοὺς ἀφρονοῦντας ἀνθρώπους, ἢ εἰς, ἀντὶ τῆς πρός. ἔστι δὲ τὸ σχῆμα Ἀττικόν, ὅμοιον τῷ εἰς Ἀγαμέμνονα δῖον ἄγον. Ἀργειφόντης δέ, ἤτοι ὁ ἐν Ἄργει φονεύων(?)· εἴρηται γὰρ ὁ θεὸς καὶ ἀψευδής. οἱ δὲ νεώτεροι, ὅτι Ἄργον ἐφόνευσε τὸν πανόπτην. Νέος(?) δὲ ὁ Χῖος(?), ἀπὸ τοῦ διάγειν τὰς τῶν τελευτώντων ψυχάς. τὸ δὲ ἀμήχανον, ἀντὶ τοῦ ἀμηχάνως ἐπιρρηματικῶς.

Θεῶν τε χυτὸν ἄγγελον(?).] οἰκείως ὁ Ἑρμῆς ἀγγέλλει συναγωγεὺς τῶν δύο ψυχῶν, τῆς ἀλόγου καὶ λογικῆς, εἰς τὴν πρὸς τὸ σῶμα κοινωνίαν, μέσος γάρ ἐστιν ὡς ἄγγελος· ὁ γὰρ ἄγγελος δύο τινῶν ἐστι, ἀλλ᾽ οὐ πρὸς ἄλλον ἀγγέλλων διάκονος. καὶ τὸ ἄλογον δέ, μέσον τοῦ σώματός ἐστι καὶ τῆς λογικῆς ψυχῆς. ἐπειδὴ δὲ εἰς τὸ ἄγοντα, οὐ γὰρ πάντων τῶν θεῶν ἦν τὸ δῶρον, ἀλλὰ τοῦ Διός. οὐδ᾽ Ἐπιμηθεὺς.] ἀρχηγὸς γὰρ τοῦ τετάρτου γένους τοῦ ἡρωϊκοῦ, Δευκαλίωνα, ἐφ᾽ οὗ ὁ κατακλυσμός, γαμεῖ Πύῤῥαν τὴν

Πανδώ-

Πανδώρας καὶ Ἐπιμηθέως. καὶ οὗτος δὲ ὁ μῦθος ἐκπαιδευόμενος πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ ἀδελφοῦ, ὅπως μὴ χαλάζει πόρναις. ἦν γὰρ περὶ αὐτὰς ἐπτοημένος. ὅθεν φησί, Μηδὲ γυνή σε νόον πυγοστόλος ἐξαπατάτω. ὅτε δὴ κακόν.] φησίν, ὅτι Προμηθεὺς τὸν τῶν κακῶν πίθον παρὰ τῶν Σατύρων λαβών, καὶ παραθέμενος τῷ Ἐπιμηθεῖ, παρήγγειλε τὴν Πανδώραν μὴ δέξασθαι. ὁ δέ, ὅτε τὸ κακὸν εἶχε παρ' αὐτῷ, τότε ἐνόησε τί αὐτῷ ἐπέμφθη· διὰ τοῦτο καὶ Ἐπιμηθεύς. ἔστι δὲ ὅμοιον τῷ τοῦ Ὁμήρου· ῥεχθὲν δέ τε νήπιος ἔγνω.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Ἥφαιστον δ' ἐκέλευσε.] τὸν δ' ἐξάκουστον Ἥφαιστον ἐκέλευσεν, ὕδωρ καὶ γῆν μίξαι, καὶ ποιῆσαι ἀνθρώπου φωνὴν καὶ δύναμιν, ἀντὶ τοῦ ἀνθρωπογυναῖκα, καὶ ὁμοίαν θεοῖς. ἀλλ' οὕτω μὲν τὸ μυθῶδες. ἀλληγορητέον δὲ καὶ τοῦτο. ἐκέλευσεν, ἤγουν ἐπένευσεν ἡ εἱμαρμένη, ἐκ τοῦ περικλυτοῦ καὶ ἐξακούστου καὶ παντέχνου πυρὸς κατ' Αἰσχύλον, μιγῆναι γῆν καὶ ὕδωρ, οὐχὶ πηλόν, οὐχὶ γυναῖκα φράζει, ἀλλὰ τὰς τέχνας, ἃς ἔφην. ὑφ' ὧν τεχνῶν τῶν ἐξ εὑρέσεως τοῦ πυρός, ξύλα ἐκ γῆς πρισθήσονται, καὶ γομφωθήσονται πλοῖα, καὶ ἐμβληθήσονται τῇ θαλάσσῃ πρὸς πλοῦν. καὶ οὕτω τοῖς ἀνθρώποις γῆ καὶ ὕδωρ κοινωθήσονται, καὶ ὅτι τοῦ γνωσθῆναι διὰ τούτων ὑπὸ τοῦ θαλαττίου φθοροποιοῦ ὕδατος ἐμποδιζόμενοι ἔσονται. ἀνθρώπου θέμεν αὐδὴν Καὶ σθένος.] τὸ, κυρίως τότε τὴν τοῦ ἀνθρώπου λαβεῖν ἐπωνυμίαν, καὶ ὀνοματοθετῆσαι τὸ καθέκαστον τῶν ἐν τῷ βίῳ. καὶ δύναμιν κατὰ θηρίων, καὶ τῶν λοιπῶν, καὶ μηχανὰς ἁπάσας ἐνδείξασθαι. πρὸ τοῦδε κτηνωδῶς ζῶντες, κατ' οὐσίαν μόνον ἐλέγοντο ἄνθρωποι, καὶ οὐ κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην ἐνέργειαν. Κλυτός, ὁ ἔνδοξος. κλυτὸς δέ, ὁ ἐξάκουστος. καὶ εἰ μὲν κλειτός, πάντως καὶ κλυτός ἐστιν· οὐ τοὐναντίον. ἐξάκουστον γάρ τινα καὶ ἐπὶ κακοῖς ἐστιν εὑρεῖν· οὐ πάντως δὲ οὗτος καὶ κλειτός. ὕδει.] Τὸ κόνις καὶ τὸ ὕδας, καὶ τὰ ὅμοια τὰ εἰς ις, ας Αἰολικῶς μετατρέπονται εἰς ος· ὡς ἐκ τοῦ ὕδας γέγονεν ὕδος, ἐξ οὗ τὸ ὕδει.

Ἀθανάτῃς δὲ θεῇς.] ἀθανάτοις δὲ θεαῖς, ἤγουν τοῖς θηλυκοῖς λεγομένοις στοιχείοις, ὁμοίαν λέγει τὴν τῶν τεχνῶν περίληψιν καὶ παρθένους, ὅτι οὐ φθαρήσονται αἱ τέχναι, ἀλλ' ἔσονται, ἕως ἂν καὶ τὰ στοιχεῖα συμπαραμένωσιν· οἱ μὲν γὰρ τεχνῖται θνήσκουσιν, αἱ δὲ τέχναι ὡς ἀθάνατοι διαμένουσι. καὶ παρθένους, ὅτι [illegible]

Καλὸν δὲ εἶδος, ὅτι ὁ βίος ἐκ τῶν τεχνῶν γέγονεν ὡραιότερος. καὶ ἐπήρατον, ὅτι πάντες ἐρῶμεν τῶν τοῦ βίου ἡδέων. αὐτὰρ Ἀθήνην Ἔργα διδασκῆσαι.] ὑλικὸν αἴτιον τῆς συστάσεως τῶν τεχνῶν, τὸ πῦρ γέγονε· ποιητικὸν δὲ ἡ κατασκευαστικὴ καὶ διδακτικὴ τούτων φρόνησις, ἣν Ἀθηνᾶν νῦν καλεῖ, καὶ διδάσκαλον τῶν ἔργων. ἱστὸς δέ, ἡ συμμιγὴς καὶ πολυμερὴς πασῶν τῶν τεχνῶν πολυπλήθεια. Καὶ χάριν ἀμφιχέαι κεφαλῇ.] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἐκέλευσεν, ἤγουν ἐπένευσεν ἡ εἱμαρμένη ἐκ προμηθείας ἑτέρας ἀφεθῆναι τὸ πῦρ, ὑλικὸν αἴτιον τῶν τεχνῶν. εἶτα φρονήσει προσχθῆναι τὰς τέχνας, ὕλῃ τῷ πυρὶ χρησαμένῃ· εἶτα τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς τέχνης κοσμηθῆναι ἐπιθυμίᾳ καὶ ὡραιότητι τῇ χρυσῇ καὶ ἱλαρᾷ, ὡς πόθον ἡμᾶς ἔχειν τοῦτο προσεπικτήσασθαι, καὶ φροντίδας ἐσθιούσας τὰ μέλη, ἑλκομένους τῇ ἐπιθυμίᾳ τῆς τούτων εὐτεχνίας καὶ ὡραιότητος. Ἐν δὲ θέμεν κύνεόν τε νόον.] ἐπένευσεν ἡ εἱμαρμένη καὶ τὸν προφορικὸν λόγον Ἑρμῆν, ἀναιδῆ τε καὶ τολμηρὸν λογισμόν, καὶ πανοῦργόν τι καὶ αἱμύλιον ἦθος ἐνθεῖναι ταῖς τέχναις, καὶ τοῖς τεχνίταις. τοιοῦτοι γὰρ οἱ τὰς τέχνας μεταχειριζόμενοι. Ὣς ἔφαθ', οἱ δ' ἐπίθοντο.] οὕτω τῆς εἱμαρμένης ἐπινευσάσης, ταῦτα πάντα ἐγένετο. ἀλλὰ μηδὲ τοῦτο ἐάσωμεν, ὅθεν ὁ Ἑρμῆς Διάκτορος, καὶ Ἀργειφόντης λέγεται. τὰ γὰρ τῶν ἑτέρων Ἑρμῶν οὐ φροντὶς ἡμῖν λέγειν. ὁ μὲν μυθικὸς Ἑρμῆς διάκτορος λέγεται, ἐκ τοῦ διακτορεῖν, καὶ ἀγγέλλειν τὰ τῶν θεῶν· καὶ Ἀργειφόντης, ὅτι Ἄργον ἀνεῖλε τὸν πανόπτην, ὃν ἡ Ἥρα φύλακα τῆς Ἰοῦς ἐπέστησε τῆς Ἰνάχου παιδός. ὁ δὲ προφορικὸς λόγος Ἑρμῆς λέγεται, παρὰ τὸ ἑρμηνευτικὸς εἶναι. καὶ Διάκτορος, ὅτι διεξάγει καὶ ἀγγέλλει τὰ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ νοῦ ἐνθυμήματα. Ἀργειφόντης δέ, ὡς ἀργὸς καὶ καθαρὸς φονεύς. παιδεύει γὰρ καὶ ῥυθμίζει καὶ πραΰνει τὸ θυμικὸν τῆς ψυχῆς. ἢ ὅτι τὸν Ἄργον κύνα ἀναιρεῖ, τουτέστι τὰ λυσσώδη καὶ ἄτακτα ἐνθυμήματα.

ἐπίθοντο.] τὸ πι ἰωνικῶς ἰωταχαρακτηρίζεται, ἐκ τοῦ πείθω ἀττικῶς. Κρονίωνα δὲ τὴν εἱμαρμένην λέγει, ὡς ἀφανῶς καὶ ἀδήλως ἀποτελουμένων τῶν εἱμαρμένων, ἐκ τοῦ κρύπτω, ὃν καὶ θέλει τὸν νοῦν. οὐδεὶς γὰρ τῶν ἀνθρώπων ἀκριβῶς οἶδε τὰ εἱμαρμένα καὶ συμβησόμενα ἅπαντα δέ. καὶ βασιλέα ταύτην φησίν, ὡς πάντων δεσπόζουσαν, καὶ δι'

αὐτῆς

αὐτῆς γινομένων ἀπαύστων. Αὐτίκα δ' ἐκ γαίης πλάσσε] τὴν γυναῖκα ταύτην, ἤγουν τὴν τῶν τεχνῶν ἁπασῶν σύστασιν, ὁ Ἥφαιστος, ἤγουν τὸ πῦρ ἐκ γῆς πλάττει· ὅτι τὰ τῆς γῆς καὶ ἡ γεωργία, πρώτη καὶ τιμιωτάτη τῶν ἄλλων τεχνῶν. διὰ γὰρ τὸ ζῆν πᾶς ἄνθρωπος τὰς τέχνας μετέρχεται. Κλυτὸς ἥφαιστος, ἤγουν ἐξάκουστον τὸ πῦρ· ὅτι δι' αὐτοῦ πᾶσα γίνεται τέχνη, καὶ πᾶσα γνώσκεται. Ἥφαιστος δὲ λέγεται, ἐκ τοῦ ἅπτω. ἀμφιγυήεις, ὁ ἀμφοτέρωθεν σίνων καὶ βλάπτων. ἀδδηφάγον γὰρ καὶ καυστικὸν τὸ πῦρ. ἢ ἀμφιγυήεις, ὁ ἑκατέρωθεν χωλός. ἢ μᾶλλον ὁ ἑτέρῳ μέλει χωλός. ἀναφερόμενον γὰρ τὸ ἐν χρήσει πῦρ ὥσπερ ὑποχωλεύει, καὶ ὑποσκάζει. οὐ γὰρ παραμονόν ἐστιν, ἀναλισκομένης τῆς ὕλης. ὅθεν μυθικὸν δέ φασι Ἥφαιστον ἀμφιγυήεντα, ἢ ὅτι ἑνὶ μέρει χωλεύει, καὶ ὑποσκάζει, ὡς ὑπὸ τοῦ Διὸς ῥιφέντα, καὶ χωλωθέντα τὰ γυῖα, ἤτοι τὰ μέλη.

Ζῶσε δὲ, καὶ κόσμησε.] ἀντὶ τοῦ ἐπέσφιγξε καὶ ἐπεκόσμησεν, ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ζωννυμένων. ἐκ τούτου δὲ σημειωτέον, ὅτι καὶ Ἡσίοδος ἀλληγορικῶς ταῦτα ἔγραψεν, ὥσπερ αὐτὸς νῦν ἀλληγορῶ. ἄνωθεν γὰρ εἰπὼν διδάξαι τὴν Ἀθηνᾶν τὸν ἱστὸν τὴν Πανδώραν νῦν δὲ λέγων ζωννύειν καὶ κοσμεῖν. καὶ ἀντὶ Ἀφροδίτης νῦν τὰς Χάριτας εἰπὼν μανιάκας χρυσείους περὶ τὸν τράχηλον ἐκείνης τιθέναι, ἔδειξε τοῦτο καταφανέστερον, ὅτι γυναῖκα τὴν ἐκ τῶν τεχνῶν τοῦ βίου ἐπικόσμησιν καὶ ἁβρότητα λέγει, ἣν φρόνησις μὲν μετὰ τὸ πῦρ συνεστήσατο, ὡραιότης δὲ καὶ χάρις εἰς τέρψιν ἐκόσμησαν. αἱ ὧραι δὲ στεφηφοροῦσιν, ἀλλ' οὐκ ἐαρινοῖς ἄνθεσι, τοῖς δὲ κομῶσι καὶ ἀεὶ θάλλειν ποιοῦσι τούτων δωρήμασιν. ἔαρ, ὀπώραις, αἷς ἔχει, καὶ μυρίοις ἄνθεσι· θέρος, σίτοις, καὶ τοῖς λοιποῖς· φθινόπωρον, οἴνῳ, καὶ τοῖς ἑτέροις· χειμὼν, ἐλαίῳ, καὶ ἄλλοις δωρήμασιν, ἢ τοῖς αὐτῶν κατασκευάσμασιν· ὁ μὲν χειμὼν ὑγραίνων, καὶ γαλακτοποιῶν τὰ σπαρέντα· τὸ ἔαρ δὲ, φύον ταῦτα, καὶ αὖξον, καὶ περιπνέον εὐκράτῳ ἀέρι· τὸ δὲ θέρος ἐξακμάζον, καὶ στερεοῦν. ὁμοίως τούτοις καὶ τὸ φθινόπωρον. καλλικόμους δέ φησι τοὺς καιροὺς, διὰ τὸ καλλίστους κομᾶν τοὺς ἔχοντας τὰ τούτων δωρήματα. Πάντα δέ οἱ χροΐ.] τὸ μὲν δὴ τῶν τεχνῶν ἡ φρόνησις πρὸς ἁρμονίαν ἐρρύθμισεν. Ἀθηνᾶ δὲ ἡ φρόνησις, παρὰ τὸ τὰ πάντα ἀθρεῖν καὶ βλέπειν, καὶ περὶ πάντων νοεῖν. ἢ ἀθηλά πως οὖσα, ἡ μὴ θηλάζουσα, καὶ παρθένος, ἀλλὰ γενναιοτάτη καὶ ἀνδρεία. καὶ ζωστῆρι τοῦ λαμβάνεις (?) τοῖς δωρεαῖς, Ἀθηνᾶ. εἰς τὸ ὄπισθεν, ἀντὶ τοῦ [illegible].

Πολιὰς δὲ ἡ πολιουμένη (?), καὶ [illegible]· ἢ ἡ ἐν τῷ ἐκ τοῦ Διὸς κεφαλῆς γεννηθῆναι, πάλλουσα καὶ κινοῦσα τὰ ὅπλα. ὡπλισμένη γὰρ ἡ φρόνησις καὶ στερρὰ ἐκ τοῦ νοῦ ἐξέρχεται, ἢ ἡ Πάλλαντα τινὰ τῶν Γιγάντων ἀνελοῦσα· τουτέστιν ἡ τοὺς γηΐνους καὶ ἀλαζόνας λογισμοὺς καταβαλοῦσα. Καὶ γλαυκῶπις δὲ ἡ φρόνησις λέγεται, διὰ τὸ καταπληκτικὸν, καὶ ἐπίφοβον, καὶ τὸ στερρόν. τὰ γὰρ γλαυκόφθαλμα τῶν ζώων καταπληκτικώτερα καὶ θυμωδέστερα. ἢ γλαυκῶπις λέγεται μεταληπτικῶς, ἡ καθαρῶς καὶ ὀρθῶς ὁρῶσα καὶ κρίνουσα τὰ πράγματα. ὡς τοὐναντίον, ὁ θυμὸς κελαινώπης. Ἐν δ' ἄρα οἱ στήθεσσι.] ἐν μέσῳ τῶν τεχνῶν, τουτέστι πάσαις ταῖς τέχναις καὶ τοῖς τεχνίταις, αἱμυλίας καὶ ψεύδη καὶ ἀναιδείας κατέσπειρεν. Βαρύστονον τὴν εἱμαρμένην λέγει, διὰ τὰς βοὰς καὶ ἀναφωνήσεις τῶν ἀτυχούντων, καὶ τὰ ὀνείδη καὶ καταρρήσεις τῶν δυσκληρούντων. Ἐν δ' ἄρα φωνήν.] ὀνοματοθετεῖ δὲ τὸ πᾶν ὁ προφορικὸς λόγος Ἑρμῆς ὁ θεῶν κῆρυξ, ἤτοι ὁ διαγγέλλων καὶ μηνύων τὰ τῆς ψυχῆς κινήματα, καὶ τοῦ [illegible] ἑρμηνεύω γὰρ, ὁ μικρὸν Ἰωνικῶς. γυναῖκα δὲ.] καὶ τὴν τῶν τεχνῶν σύστασιν ἢ κατ' ἐξοχὴν, τὴν γεωργικήν· ἣν καὶ Πανδώραν καλεῖ, ὅτι πᾶσαι αἱ ψυχικαὶ δυνάμεις συνελθοῦσαι (?) περὶ ταύτην ἐτέχνασαν, καὶ ὑπέστησαν, τὸ οἰκεῖον ἑκάστη δωρησαμένη, ὡς ἔφημεν. ἐπὶ δὲ τῆς γεωργίας καὶ τῶν γεωπονικῶν, ὅτι πᾶσι πάντα δωρεῖται τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ἢ ὅτι οἱ θεοὶ, ἤτοι τὰ στοιχεῖα καὶ αἱ ὧραι, αὐτῇ δωροῦνται τὰ οἰκεῖα, ὄμβρους, θέρμην, ἀνέμους· ὑφ' ὧν ἐκτρέφονται τὰ σπέρματα. Ἐκ δὲ τοῦ εἰπεῖν, Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες, δείκνυσιν ὅτι περὶ τῶν ψυχικῶν δυνάμεων λέγει, τῶν κατοικουσῶν περὶ τὸν ἡμέτερον Ὄλυμπον καὶ οὐρανὸν, ἤγουν τὸ λογιστικὸν ἡμῶν. ἐδωρήσαντο, [illegible] καὶ τοῦτο ὁ Πρόκλος Ἰωνικὸν λέγει. πῆμ' ἀνδράσιν ἀλφηστῇσι.] βλάβην λέγει τὰς τέχνας γινομένας τοῖς ἐφθαρμένοις ἀνδράσιν, δι' ἃς [illegible] τὸ πρότερον. Αὐτὰρ ἐπεὶ δόλον.] ἐπεὶ δὲ κλῶσαι τῆς εἱμαρμένης ἀπηρτίσθησαν αἱ τέχναι· τὴν γὰρ εἱμαρμένην πατέρα καλεῖ, ᾧ [illegible] εἴποιεν· ὁ προφορικὸς καὶ διδασκαλικὸς καὶ ἑρμηνευτικὸς λόγος Ἑρμῆς, εἰς τοὺς ἐπιμηθε-

σίμυς καὶ ὑστερογνώμονας παρέπεμψε τὸ δῶρον, τὸ τῶν τεχνῶν, καὶ τὴν τούτων διδασκαλίαν. οἱ δὲ οὐκ ἔγνωσαν ἀποδιῶξαι τοῦτο, καὶ μὴ δέξασθαι παρὰ τῆς δεινῆς εἱμαρμένης· ὥσπερ ἂν εἴ τις καὶ προεστήσατό τις προμηθέστερος, μή πως γένηται βλάβη πολλοῖς. τὸ δὲ πὰρ Ζηνὸς ὀλυμπίου, ἀντὶ τοῦ ἐκ τῆς εἱμαρμένης τῆς ἐξ οὐρανοῦ διδομένης, ἢ τῆς ἐκ τοῦ ἡμετέρου Ὀλύμπου καὶ οὐρανοῦ ἀληθείσης, ἐπὶ τῆς κακοβουλίας. ἡμεῖς γὰρ τὴν παλαιὰν ἐκείνην μετετρέψαμεν εἱμαρμένην, ἐξ ἡμετέρου λογισμοῦ τὸ πῦρ καὶ τὰς τέχνας ἀφρόντες·

ὧν ἐκ φανεισῶν, δυσχερῆ ζῶμεν βίον.

Αὐτὰρ ὁ δεξάμενος.] οἱ δὲ ἐπιμηθέστεροι καὶ ὑστερογνώμονες δεξάμενοι τὰς τέχνας, ὁπότε ἐπήλθοσαν ἡμῖν αἱ περιστάσεις, καὶ αἱ συμφοραί, τότε ἐπέγνωμεν. δεξάμενος.] τὸ νος κοινῇ συλλαβῇ, καὶ ἔστι μακρόν.

Πρὶν μὲν γὰρ ζώεσκον ἐπὶ χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων
Νόσφιν ἄτερ τε κακῶν, καὶ ἄτερ χαλεποῖο πόνοιο,
Νούσων τ' ἀργαλέων, αἵτ' ἀνδράσι γῆρας ἔδωκαν.
Αἶψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγηράσκουσι.
Ἀλλὰ γυνὴ χείρεσσι πίθου μέγα πῶμ' ἀφελοῦσα
Ἐσκέδασ'· ἀνθρώποισι δ' ἐμήσατο κήδεα λυγρά.
Μούνη δ' αὐτόθι Ἐλπὶς ἐν ἀρρήκτοισι δόμοισι
Ἔνδον ἔμιμνε, πίθου ὑπὸ χείλεσιν, οὐδὲ θύραζε
Ἐξέπτη. πρόσθεν γὰρ ἐπέμβαλε πῶμα πίθοιο,
Αἰγιόχου βουλῇσι Διὸς νεφεληγερέταο.
Ἄλλα δὲ μυρία λυγρὰ κατ' ἀνθρώπους ἀλάληται.
Πλείη μὲν γὰρ γαῖα κακῶν, πλείη δὲ θάλασσα.
Νοῦσοι δ' ἀνθρώποισιν ἐφ' ἡμέρῃ ἠδ' ἐπὶ νυκτὶ
Αὐτόματοι φοιτῶσι, κακὰ θνητοῖσι φέρουσαι
Σιγῇ, ἐπεὶ φωνὴν ἐξείλετο μητίετα Ζεύς.
Οὕτως οὔτι πη ἔστι Διὸς νόον ἐξαλέασθαι.
Εἰ δ' ἐθέλῃς, ἕτερόν τοι ἐγὼ λόγον ἐκκορυφώσω
Εὖ καὶ ἐπισταμένως· σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν.
Ὡς ὁμόθεν γεγάασι θεοὶ θνητοί τ' ἄνθρωποι,

Prius namque in terra viuebant familiæ hominum
Sine & absque malis, & sine difficili labore,
Morbisque molestis, qui hominibus senectam afferunt.
Mox enim in afflictione mortales consenescunt.
Sed mulier manibus vasis magnum operculum dimouens,
Dispersit, hominibus autem machinata est curas graues.
Sola vero illic Spes in infracta domo dolio
Intus mansit, dolij sub labris, neque foras
Euolauit. prius enim iniecit operculum dolij,
Ægiochi consilio Iouis nubicogæ.
Alia vero innumera mala inter homines errant.
Nam plena quidem terra est malis, plenumque mare.
Morbi autem hominibus tam interdiu quam noctu
Vltro oberrant, mala mortalibus ferentes
Tacite: nam vocem exemit consultor Iupiter.
Sic nusquam licet Iouis mentem euitare.
Cæterum si voles, alium tibi sermonem paucis absoluam
Belle ac scienter: tu vero præcordiis imponito tuis.
Vt simul nati sunt dij, mortalesque homines,

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Πρὶν μὲν γάρ.] πρὶν ἀντὶ τοῦ πρότερον μετὰ παρεληλυθότος, καὶ πρὶν ἀντὶ τοῦ πρὸ τοῦ, μετὰ ἀπαρεμφάτου. οἷον πρὶν τόδε γενέσθαι, ἐγένετο τόδε. ἔστι δ' ὅτε δύο καὶ εὑρίσκεται ἐν τῷ λόγῳ ἔνθα τὸ ἓν ἐστίν, ἐξ ἀνάγκης ἀντὶ τοῦ πρότερον· τὸ δὲ δεύτερον ἀντὶ τοῦ πρὸ τοῦ. ζώεσκον.] ἤγουν ἔζων, τὴν ζωὴν διῆγον. ζῶ καὶ ζάω, ἀφ' οὗ ζώω παρὰ ποιηταῖς, ὡς ὑπνώω, πλώω, ἐρύω. ἀφ' οὗ πάλιν ζώεσκον, κατ' ἀκολουθίαν τοῦ ἀναλίσκω, πιφαύσκω, κικλήσκω. πρόσθεν γὰρ ἐπέμβαλε πῶμα πίθοιο.] ἀποροῦσι πῶς ἐλθοῦσα ἐπὶ κακοποιίᾳ, ἐπέσχεν ὥσπερ φειδομένη; εἶτα πάλιν λύουσιν· ὅτι νομίσασα πάντα ἐξεληλυθέναι τὰ κακὰ τὸ πῶμα ἐπέβαλε τοῦ πίθου. ἔνιοι δὲ λέγουσι λύοντες, ὅτι δι' ἑαυτοῦ τὸ πῶμα συγκλεισθὲν ἐπέσχεν τὴν ἐλπίδα. δοκοῦσι δὲ καὶ ἑκάτεροι μὴ τοῦ ἀπορουμένου προσέχειν τὸν νοῦν. ἐπάγεται γὰρ ὅτι τῇ βουλῇ τοῦ Διὸς τοῦτο ἐγένετο. εἰ οὖν τῇ βουλῇ τοῦ Διὸς ἐγένετο, ὁποτέρως ἂν ἐγένετο, ἡ αὐτὴ πάλιν

ἀπορία πάντως μένει. πῶς γὰρ ὁ Ζεὺς κακοποιήσειν βουλόμενος, τοῦτο πάλιν ὥσπερ φειδόμενος ἐβουλεύσατο; ἴσως οὖν οὐ καλῶς ἠπορήθη τοῦτο. πόθεν γὰρ δείκνυται ἡ ἀνάγκη αὕτη; ὅτι ἤθελεν ἡ Πανδώρα καὶ ὁ Ζεὺς οὕτω κακοποιήσειν τοὺς ἀνθρώπους, ὡς μηδὲ ἴχνος παραμυθίας αὐτοῖς ἐάσειν. ἀλάληται.] ἀλῶμαι τὸ πλανῶμαι καὶ προσθήκῃ συλλαβῆς ὡς ἐν τῷ ἐπιπλόῳ, ἀλαλῶμαι. ἀφ' οὗ ἀλάλημαι παθητικὸς παρακείμενος, ὡς πεπλάνημαι· τὸ τρίτον ἀλάληται. πλανᾶσθαι δὲ λέγεται, τὰ μὴ τεταγμένην ὁδὸν ἐρχόμενα· ἀλλ' ἐνίοτε μὲν ταύτην, ἐνίοτε δὲ ταύτην.

ἐξαλέασθαι.] ἀλεύομαι ἐκφεύγω, ὡς παρὰ Θεόγνιδι,

Οὔτι τι ἀθανάτων μῆνιν ἀλευόμενος.

ἀλεύσομαι μέλλων· ἠλευάμην ἀόριστος πρῶτος χωρὶς τοῦ σ· ὡς ἀπὸ τοῦ χέω ἔχεα, ἐξέχεα· τὸ τρίτον ἠλεύατο. ἀφ' οὗ ἀλεύασθαι, καὶ ἀλέασθαι ἐκβολῇ τοῦ υ, καὶ ἐξαλέασθαι. βάλλεο.] βάλλω βέλος ἀντὶ τοῦ πέμπω, καὶ βάλλω τινὰ τῷ βέλει, καὶ βάλλεται βέλος, ἀντὶ τοῦ πέμπεται, καὶ βάλλεταί τις τῷ βέλει. ἀφ' οὗ βάλλομαι ποιητικῶς, ὅταν μὴ μάτην ποιῶ ῥίπτεσθαι τοὺς πρὸς ἐμέ τινος λόγους· ἀλλ' ἐπιτυχῶς ἐν τῇ ἐμαυτοῦ γνώμῃ δέχομαι. ἔστι δὲ ἐνεστὼς βάλλομαι, παρατατικὸς ἐβάλλου τὸ β΄· ἀφ' οὗ προστακτικὸν βάλλου, καὶ κατὰ διάλυσιν τῆς ου διφθόγγου εἰς ε καὶ ο, ἀφ' ὧν πολλάκις αὕτη γίνεται κιρναμένων, βάλλεο, ὃ δύναται ταυτὸν τῷ ἐπιτυχῶς λάμβανε. τὸ δὲ πᾶν ἔχει οὕτως· ἐπεὶ δὲ ὁ πατὴρ ὁ Ζεὺς τὸν χαλεπὸν δόλον τὸν κακομήχανον, ἤγουν τὴν πλάσιν τῆς Πανδώρας δι' ὅλου ἐτέλεσεν, ἔπεμψε τὸν κλυτὸν Ἀργειφόντην, τουτέστι τὸν Ἑρμῆν τὸν ταχὺν ἄγγελον τῶν θεῶν, δῶρον ἄξοντα αὐτὴν δηλονότι τὴν πλασθεῖσαν, εἰς τὸν Ἐπιμηθέα. ὁ Ἐπιμηθεὺς δὲ οὐκ ἐνόησε, καθὰ εἶπεν αὐτῷ ὁ Προμηθεύς, ὅτε, φασί, παρέθηκεν αὐτῷ τὸν τῶν κακῶν πίθον παρὰ τῶν Σατύρων λαβών, μή ποτε δέξασθαι δῶρον παρὰ τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου, ἀλλ' ἀποπέμπειν ὀπίσω πρὸς τὸν πέμψαντα δηλονότι, ἵνα μή τι κακὸν γένηται τοῖς ἀνθρώποις. ὁ δὲ δεξάμενος τότε ἐνόησεν, ὅτε τὸ κακὸν εἶχε. ταῦτα δέ φησιν, ἐπεὶ εἰς τὴν τῶν τεχνῶν ἐπίνοιαν καθιστάμενοι ἄνθρωποι τότε μὲν τὸ ἀποβησόμενον ἀπὸ τούτων κακὸν οὐκ ἐφώρασαν· ὕστερον δὲ παθόντες ἐνόησαν, τοῦτο γὰρ δύναται Ἑρμῆς τὸ δῶρον ἄγων, ὁ αὐτὸς ὤν, ὡς εἴρηται, τῷ λόγῳ καὶ τῇ ἐπινοίᾳ· καὶ Ἐπιμηθεὺς ἀπροβουλεύτως δεχόμενος. πρότερον μὲν γὰρ διῆγον τὴν ζωὴν τὰ γένη τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς χωρὶς κακῶν, καὶ χωρὶς ἐργασιῶν πονηρῶν καὶ χαλεπῶν, καὶ χωρὶς νόσων ἐπιπόνων, αἳ θανάτους ἐπάγουσι τοῖς ἀνδράσι. ταχέως γὰρ ἐν ταλαιπωρίᾳ καὶ πόνοις οἱ ἄνθρωποι γηρῶσιν, ἀντὶ τοῦ ἐξασθενοῦσι καὶ πρὸς φθορὰν νεύουσιν. ἀλλ' ἡ γυνὴ ἡ Πανδώρα τὸ μέγα πῶμα τοῦ πίθου ἀφελοῦσα, ἤγουν ἀπ' αὐτοῦ λαβοῦσα, ἐσκόρπισεν αὐτὰ δηλονότι, τουτέστι τοὺς πόνους καὶ τὰς νόσους καὶ τὰ κακά. κατὰ τῶν ἀνθρώπων δὲ ἐβουλεύσατο φροντίδας χαλεπάς, ἃς αὐτοὶ δηλονότι φροντίσειν ἔμελλον. μόνη δὲ ἡ ἐλπὶς ἐναπελείφθη αὐτόθι, ἀντὶ τοῦ ἐκεῖ. σύνηθες δὲ τοῦτο καὶ παρὰ τοῖς κοινοῖς, λέγω ἔνδον ὑπὸ τοῖς χείλεσι τοῦ πίθου, ἐν δόμῳ ἀσφαλεστάτῳ καὶ ἀνεπιβουλεύτῳ, οὐδὲ ἔξω ἐξέπτη, πρότερον γὰρ ἐπέμβαλε τὸ πῶμα τοῦ πίθου, ἢ ἡ Πανδώρα, ἢ αὐτὸ δι' ἑαυτοῦ, διὰ τὴν βουλὴν τοῦ Διὸς τοῦ τῆς ἀθροίσεως τῶν νεφελῶν αἰτίου. ἄλλα δὲ πλεῖστα κακὰ κατ' ἀνθρώπους στρέφεται· πλήρης μὲν γὰρ ἡ γῆ κακῶν, διὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων πλεονεξίαν καὶ ἁρπαγήν, καὶ τὰς ἀδίκους δίκας, καὶ τοὺς φόνους, καὶ τὰ λοιπά. πλήρης δὲ ἡ θάλασσα, διὰ τοὺς κλύδωνας, καὶ τὰ ναυάγια, καὶ τοὺς πειρατάς. νόσοι δὲ ἐπάλληλοι ἔρχονται τοῖς ἀνθρώποις, κακὰ θνητοῖς φέρουσαι. αὐτοῖς ὀφείλει· ὁ δὲ ἐπάγει πάλιν τοῖς ἀνθρώποις. σύνηθες δὲ αὐτοῖς τὸ τοιοῦτον. ἐπὶ τῇ ἡμέρᾳ καὶ ἐπὶ τῇ νυκτὶ ἀμφαίρεται. Σιγῇ.] ἤγουν ἡσύχως, ἐπεὶ τὴν φωνὴν αὐτῶν ἀφείλετο ὁ βουλευτικὸς Ζεύς. οὕτως οὐδαμῶς ἐστι δυνατὸν τὸν τοῦ Διὸς ἐκφυγεῖν νοῦν. εἰ δὲ ἐθέλεις, ἕτερόν σοι ἐγὼ λόγον ὡς ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς ἀρξάμενος συντελέσω, καλῶς καὶ μετὰ ἀκριβοῦς ἐπιστασίας καὶ γνώσεως. σὺ δὲ ἐπιτυχῶς αὐτὸν ἐν τῷ σῷ λογισμῷ λάμβανε. Ὡς ὁμόθεν γεγάασιν.] ἴσθι, ὅτι ἀπὸ τῆς αὐτῆς ῥίζης ἐγεννήθησαν θεοὶ καὶ ἄνθρωποι θνητοί.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Πρὶν μὲν γάρ.] οὐ χρόνῳ, τὸ πρότερον, ἀλλὰ κατὰ τὴν τάξιν μόνον τῶν προηγμένων τούτων. σημαίνει γὰρ ὅτι ἄνευ μὲν τοῦ ἀλόγου ζῶσιν αἱ ψυχαὶ πάντων ἔξω κακῶν καὶ ταλαιπωρίας. διὰ δὲ τὸ ἄλογον ὑποπεπτωκυῖαι καὶ τοῖς ἀπὸ τῆς εἱμαρμένης

γείνης πόνοις, ἵνα φθάσωσι τὴν μετ' αὐτοῦ ζωήν. ἃς δὴ κῆρας ὀνομάζει καὶ αὐτὸς ὡς Ὅμηρος.

Ἀλλὰ γυνή.] ἔστι μὲν ὁ πίθος, ἡ μία δύναμις τῆς εἱμαρμένης, ἡ πάντων τῶν ἀπονεμομένων ταῖς ποιούσαις εἰς τὴν γένεσιν ψυχαῖς χορηγητική, καλλιόνων ἢ χειρόνων, δι' ἃ εὔμοιροί τινες εἰσὶν ἢ κακόμοιροι. περιέχει γὰρ οὗτος τοὺς παρ' Ὁμήρῳ δύο πίθους, τοὺς τῶν κηρῶν πλήρεις. διόπερ ἐν τούτῳ καὶ τὰ ἀγαθά, καὶ ἐλπὶς ἐν αὐτῷ μόνη, τοῖς δυστυχοῦσι παραμυθίαν φέρουσα, διὰ τὴν τῶν ἀμεινόνων προσδοκίαν καὶ τὴν μεταβολὴν τῶν παρόντων κακῶν. ἀναπετάννυσι δὲ ἡ γυνὴ τὸν πίθον, ὡς ἐκφαίνουσα τὰς κῆρας ταῖς ψυχαῖς, ὧν ἐστι παρεκτική, δεικνῦσα δι' ἑαυτὴν ἠλογημέναις αὐταῖς. τούτων δὲ σωφρονιζουσῶν ἀπὸ τῆς θεάσεως καὶ ἐξανιστουσῶν ἀπ' αὐτῆς. Ἄλλως. ποίου πίθου; τὸ γὰρ περὶ πίθου εἶπε· φαίνεται οὖν νεώτερος Ἡσίοδος Ὁμήρου· κακῶς δὲ εἶπεν ἐν ἀφηγήσει διδάσκων, ἐπὶ τοῦ πίθου δόμον εἰπών. Σέλευκος δὲ γράφει πίθοισι· πίθον δὲ τὰ ἐν οὐρανῷ. οὐ πάντα δὲ τελειοῦται τὰ τῆς ἐλπίδος. ὅθεν Θουκυδίδης κινδύνου παραμυθίαν εἶπε τὴν ἐλπίδα, καὶ Ὅμηρος ἐλπωρὴ ἔπειτα φίλους τ' ἰδέειν. καὶ Ἔλπομαι εὐχόμενος Διί τ' ἄλλοισί τε θεοῖσιν. Ἔνδον ἔμιμνε πίθου.] ὥς φησιν, ἔμεινεν ἐν τῷ πίθῳ ἡ Ἐλπίς. ἔστι γὰρ τοῦτο ἐν ἀνθρώποις. τοῦτο δὲ καὶ Κόμανος ὁ ἀρχιοινοχόος τοῦ βασιλέως προὔτεινε. φησὶν οὖν Ἀρίσταρχος, ὅτι ἡ μὲν τῶν κακῶν ἔμεινεν, ἡ δὲ τῶν ἀγαθῶν, ἐξῆλθεν. ὅθεν ἀκυρολογοῦμεν λέγοντες ἐλπίζειν κακά. ἡ γὰρ ἐλπὶς κακῶν, οὐ θεῶν. οὐ δὲ Ἡσίοδος ἀκύρως ἐπὶ κακῶν εἶπεν. Ἄλλως. ἐξέπτη. ὡς ἂν τὰ κακὰ ἐξελθόντα, ἐκ τοῦ πίθου· ταῦτα δὲ λέγει αὐτῷ παραινῶν αὐτὸν ἀπέχεσθαι τῆς ἀδικίας, καὶ ἀντιλαμβάνεσθαι τῆς δικαίας, καὶ ἀντιλαμβάνεσθαι τῆς ἀληθείας, καὶ μιμεῖσθαι τοὺς τότε ἀνθρώπους μᾶλλον, καὶ μὴ τοὺς μετὰ ταῦτα γινομένους. οἰκείως δὲ ὁ μῦθος εἰσάγεται διὰ τὴν πειθὼ τὴν ἀπὸ τῶν γυναικῶν. ἀγαθῶν μὲν κενός, ἐλπίδας δὲ μόνας ἔχων κενάς. Ἄλλως. πῶμα πίθοιο, πῶς ἐθέλουσα ἐπὶ κακοποιίᾳ ἐπέχειν ὥσπερ φειδομένη. ῥητέον οὖν, ὅτι ὥσπερ νομίσασα πάντα ἐξεληλυθέναι τὰ κακὰ τὸ πῶμα τῷ πίθῳ ἐπέβαλεν. ἔνιοι δὲ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ πώματος ἐκδέχονται. ὅτι δι' ἑαυτοῦ συγκλεισθὲν ἐπέχει τὴν ἐλπίδα. Τὸ δὲ ἀλάληται, ἀπὸ τοῦ ἀλῶ, ἄλημαι, ἐνεστὼς παθητικός. Αἰολικός, ὡς δίζημαι καὶ ἀκάχημαι· καὶ κατὰ ἀναδιπλασιασμόν, ἀλήλημαι· καὶ κατὰ συστολὴν Αἰολικήν, ἀλάλημαι.

Νοῦσοι δ' ἀνθρώποισιν.] τὰς νόσους αὐτομάτως φοιτᾶν σιγώσας εἶπεν. ὡς ἀπὸ τοῦ παντὸς ἡμῖν περιαπτούσας κατὰ τὰς τῆς εἱμαρμένης περιόδους ἐξαίφνης. ἐσωματοποίησε δὲ αὐτὰς προσιούσας ἀφώνους ποιήσας, ἐνδεικνύμενος, ὅτι καὶ τούτων ἔφοροι δαίμονές εἰσιν· οἵ τινες δρῶσιν ἀφανῶς ἐπιπέμποντες τὰς ὑπὸ τὴν εἱμαρμένην τεταγμένας, καὶ τὰς ἐν τῷ πίθῳ κῆρας διασπείροντες. καὶ τοῦτό ἐστι τὸ ἀφελεῖν αὐτῶν τὸν Δία τὴν φωνήν, τὸ τοὺς ἐφόρους δαίμονας αὐτῶν κατ' οὐσίαν τούτων εἶναι ποιητικοὺς αὐτῶν, αὐτῷ τῷ εἶναι δρῶντας ἐφ' οἷς ἐτάχθησαν. αὐτόματοι δέ, ἤγουν αὐθαίρετοι. λεληθότως γὰρ ἐπέρχεται τὰ κακά. ἐπεὶ φωνήν.] ἀθετεῖται οὗτος ὁ στίχος. ὅτι ἄφωνοι αἱ νόσοι. ἀγνοοῦσι δὲ ὅτι σωματοποιεῖ ταύτας, ὡς Ὅμηρος Ἔριν καὶ Δεῖμον. θέλει δ' ἐμφανίσαι ὅτι καὶ αἱ νόσοι λεληθότως ἐπιφέρονται τὰ σημεῖα τῶν κακῶν. Διὸς νόον ἐξαλέασθαι.] οὐ δυνατόν ἐστι τοῦ Διὸς νοῦν ἐκκλῖναι, ὅ ἐστι τὴν εἱμαρμένην· ταύτην γὰρ οἱ Στωϊκοὶ Διὸς νοῦν προσηγορεύκασι.

ἐκκορυφώσω.] τὸ ἐκκορυφῶσαι δηλοῖ, τὸ ἀποκαλύψαι καὶ εἰς ἄκραν γνῶσιν ἡμᾶς ἀναπέμψαι τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. δηλοῖ δὲ τὸ ἐπαγόμενον. τὸ γάρ, Ὡς ὁμόθεν γεγάασι θεοὶ θνητοί τ' ἄνθρωποι, προτρεπτικῶς μὲν εἴρηται εἰς ἀρετήν. εἰ γὰρ ἐκ τῶν αὐτῶν ἐσμὲν τοῖς θεοῖς, οὐχ ἡ φύσις ἡμῶν αἰτία τοῦ κακοῦ, ἀλλ' ἡ περὶ τὴν προσήκουσαν ἐπιμέλειαν καὶ τελειότητα ῥᾳθυμία. πῶς δὲ ἐκ τῶν αὐτῶν ἐσμὲν οἱ ἄνθρωποι τοῖς θεοῖς, ποιήσει δῆλον εἰπών, ὅτι καὶ ἡμεῖς ποτὲ χρονίαν ἐζῶμεν ζωήν, καὶ ἦμεν καθαροὶ κακῶν, ὡς οἱ θεοί, διὰ δὲ τὴν ὕβριν προήλθομεν ἀπὸ τῶν θεοειδῶν ἀνθρώπων εἰς τοὺς νῦν ὄντας καὶ ἐμπαθῶς ζῶντας. Ἄλλως. ἐκκορυφώσω, ἀνακεφαλαιώσομαι, δύναται μὲν ἀκούεσθαι ἐκτελέσω, οἷον κορυφὴν ἐπιθήσω. δύναται δὲ καὶ οὕτως, ἑτέρου σοι λόγου ἀπάρξομαι. ἐπεὶ ἡ κορυφὴ ἀρχή τίς τοῦ σώματος, ἀλαζονικὸς δὲ ὁ στίχος ἐστίν, ἀλλὰ τοὺς πρὸς ἀρετὴν προτρέπεται. εἰ γὰρ συγγενεῖς ἐσμὲν θεοῖς, τοῦ μὲν συγγενοῦς ἡμῖν ἀγαθοῦ φροντιστέον, ἀφεκτέον δὲ τῆς κακίας, ὡς κακοῦ καὶ ἀσυγγενοῦς. τό, ὡς,

αὐτὶ τοῦ, ὅτι· καὶ τὸ γεγάασιν, ἀντὶ τοῦ ἐγένοντο ὁμοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους. ἀλλ' ἡ κακία ἐπεχώρησε. καὶ τοῦτο δὲ μετὰ τῆς ἐπ' ἀρετὴν προτροπῆς, ἵνα καταιδέσῃ τὴν κακόεργον τὸ γένος αἰσχυνόμενος. ἀπὸ δὲ τῆς ὕλης χαρακτηρίζει τὸ γένος.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

χθονί.] τῇ γῇ. ἐκ τοῦ χῶ, τὸ χωρῶ. χθὼν, καὶ χθὼν, ἡ πάντα χωροῦσα. Νόσφιν ἄτερ.] χωρίς. τοῦτο δὲ τὸ σχῆμα ποιητικῶς μὲν ἐκ παραλλήλου καλεῖται, ῥητορικῶς δὲ περιγραφή. Νούσων τ' ἀργαλέων.] ἀπὸ κοινοῦ τὸ νόσφι τε ἀργαλέων νούσων ζώεσκον. αἵτ' ἀνδράσι.] αἵ τινες θάνατον ἐπήγαγον τοῖς ἀνθρώποις. Πῶς δὲ τληπαθέστατον μᾶλλον καὶ οἰκτρὸν βίον ζώντων ἐκείνων τῶν πρὶν, οὗτος φησὶ ζῆν ἐκείνους χωρὶς πόνων καὶ νούσων; τληπαθῶς μὲν καὶ ἐπιπόνως ἔζων, καὶ νοσερῶς, ἀλλ' οὐκ ᾔδεισαν ὃ πάσχουσιν. ἀλλ' ἡ γυνὴ, ἤγουν τὸ μαλθακὸν τὸ ἐκ τῆς ἐφευρέσεως τῶν τεχνῶν, καὶ αἱ τούτων ἁβρότητες, ἔδειξαν ἡμῖν τοιουτοτρόπως τάς τε νόσους, καὶ τὰ σκληρά. πρώην μὲν γὰρ οὔπω ἦν κλίνη καὶ στρωμνὴ μαλακὴ, οὐδὲ τάπητες, οὔτε χλαῖναι τῶν παχειῶν καὶ λασίων, οὔτε τοιοῦτον οὐδέν. καὶ ἡ σκληρότης ἡ τότε, καὶ τὸ ψυχρὸν κοινὸν ὂν τοῖς πᾶσι, καὶ μηδέποτε μεταχὸν τυχὸν θέρμης, ἢ μαλακότητος, ὁμοίως καὶ τὰ λοιπὰ οὐκ ἐδόκουν ἀλγεινὰ καὶ ἐπίπονα. ἐπεὶ δὲ τὸ ἁβρὸν εὑρέθη ταῖς τέχναις, καὶ στρωμναὶ μαλακαὶ καὶ χλαῖναι, καὶ τὰ λοιπὰ, πεπονθότες ἐπὶ στιβάδος, ἢ λασίαν ἐνδυσάμενοι χλαῖναν, ἢ τραφέντες ἁβρῶς. ὕστερον δὲ σκληροκοιτήσαντες, ἢ γυμνητεύσαντες, ἢ ἀσιτήσαντες, ἐπέγνωμεν οὕτω τὰ δυσχερῆ, ὥσπερ ἐν πίθῳ καὶ ἀφανεῖ περιλήψει ὄντα πρὶν κεκρυμμένα. φανερωθέντα δὲ, καὶ ἐκχυθέντα τότε, τῇ γυναικὶ ἤγουν τῇ ἐκ τῶν τεχνῶν γενομένῃ τρυφηλῇ καὶ ἁβρᾷ βιοτῇ, καὶ πρὸς αὐτὴν ἡμᾶς ἐφελκυσάσῃ, δίκην γυναικὸς ὡραίας τε καὶ θυμήρους. Ἐσκέδασ'.] ἀντὶ τοῦ ἡ ἐκ τῶν τεχνῶν τρυφηλὴ βιοτὴ ἐσκέδασεν καὶ ἐσκόρπισεν, ἤγουν εἰς φῶς ἐξήγαγε καὶ τὰ πρὶν ἀγνοούμενα, δυσχερῆ, γνωστὰ καὶ κατάδηλα πᾶσιν ἐποίησε.

Λίθους δ' ὁ Πρόκλος ψευσμάτων πεπλησμένους,
Πάλιν προσάγει, καὶ σατύρους, καὶ κρότους.

Μούνη δ' αὐτόθι Ἐλπίς.] πάντα μὲν ἐξήχθη καὶ πεφανέρωται τὰ πρὶν ἀγνοούμενα δυσχερῆ. Ἐλπὶς δὲ μόνη ἀφανὴς καὶ ἄδηλος, μένει ἐν τῷ πίθῳ ὥσπερ εἰρήκειμεν, τῆς εὐκλείας καὶ δυσκλείας. ἄδηλον γὰρ τοῦτο. ἀλλ' ὅμως ἐλπίσι χρηστοτέραις τρεφόμεθα, ὥς φησι καὶ Θεόκριτος·

Ἐλπίδες ἐν ζωοῖσιν, ἀνέλπιστοι δὲ θανόντες.

ἀρρήκτοισι δόμοισι.] μεταφορικῶς εἶπεν, ἀντὶ τοῦ ἰσχυραῖς συγκρύβαις. τίς γὰρ οἶδεν, ὅπῃ τὰ τῆς ἡμῶν ἐλπίδος προβήσεται; θύραζε.] θύραζε κυρίως, τὸ ἔξω τῆς θύρας· νῦν δὲ καταχρηστικῶς, καὶ ἐπικωτέρως, τὸ ἁπλῶς ἔξω. κἂν ὁ Πρόκλος ἐν τοῖς τοιούτοις ψευδῶς αἰπόμενος, καταφορικός ἐστι καὶ ἀφόρητος. ἀργαλέον.] ἐκ τοῦ ἔργου, τὸ δυσχερές. ἢ ἐκ τοῦ ἄλγος ἐμποιεῖν, ἀλγαλέον, καὶ ἀργαλέον. Ἐξέπτη.] ἐξεπετάσθη. μεταφορικὴ δὲ καὶ αὕτη ἡ λέξις, ἀντὶ τοῦ ἐξῆλθε.

πρόσθεν γὰρ ἐπέμβαλε πῶμα.] πρὸ γὰρ τοῦ ἐξελθεῖν τὴν ἐλπίδα ἐκ τῆς ἀφανοῦς συνοχῆς τε καὶ περιλήψεως, τῇ τῆς εἱμαρμένης βουλῇ ἐπέβαλε τὸ πῶμα. ἤγουν ἀφανῆ εἴασε ταύτην μένειν ἡ πρόπαντα τὰ δυσχερῆ γνωρίσασα ἡμῖν τεχνουργία, τουτέστιν οὐκ ἠδυνήθη φανερὰν καὶ τὴν ἐλπίδα ποιῆσαι, εἱμαρμένῃ ἀφύκτῳ τινί. ἢ τὸ πῶμα μόνον, ἤγουν ἡ ἀδηλία ἐπέλαβε, καὶ ἐκράτησεν αὐτὴν βουλῇ τῆς εἱμαρμένης. ἀλλὰ Δία καὶ νεφεληγερέτην ὅπουθεν εἶπον, ὅτι τὴν εἱμαρμένην καλεῖ. Αἰγίοχον δὲ αὐτὴν λέγει, διὰ τὸ καταιγίζειν καὶ καταβάλλειν τοὺς δυσκληροῦντας, πολλῷ τῶν ἐξ οὐρανοῦ σφοδρότερον καταιγίδων. Ἄλλα δὲ μυρία λυγρά.] ἡ ἐλπὶς μόνη ἀφανὴς ἔμεινε. ἄλλα δὲ πολλὰ χαλεπὰ, ἢ μυρία, καὶ θρηνητικὰ κατ' ἀνθρώπους πλανᾶται. γέμει γὰρ πολέμων ἡ γῆ, πειρατῶν ἡ θάλασσα. νόσοι δὲ φανεραί τε καὶ ἀπρόοπτοι σιγῇ καὶ ἀγνώστως ἐπέρχονται. Τὰ ἑξῆς δῆλα. Οὕτως οὔτι που ἐστί.] Τὸ σχῆμα ἐπιλογικὸν καὶ συμπερασματικώτατον· κατὰ δὲ ποιητὰς, καλεῖται ὑπόθεσις. οὕτως οὔτι πη ἐστὶν, οὕτως ἐπείπερ ὁ μὲν ἁπλοῦς καὶ ἀπερίεργος οὐκέτι πολιτεύεται βίος, ἀλλ' εἱμαρμένῃ σκληρᾷ τινὶ, τὸ τῶν τεχνῶν ἐφάνη πολυειδὲς, καὶ πολύμοχθον, οὐκ ἔστιν ἐκφυγεῖν τὸν νοῦν τῆς εἱμαρμένης· περιφραστικῶς αὐτὴν τὴν εἱμαρμένην τὴν ἡμῖν τὸ ζῆν περισκυρώσασαν, στερραῖς ἀνάγκαις καὶ πόνοις· Λείπεται ἄρα, ὦ Πέρση, μὴ ἀργοὺς ἡμᾶς καθιδρυθῆναι, ἀλλὰ παντοίως μοχθεῖν, ὡς τὸν διαρκῆ πόρον τοῦ βίου συλλεγόμενον. Εἰ δὲ θέλεις ἕτερόν τοι ἐγὼ λόγον.] τὸ σχῆμα προκατάστασις καὶ προ-

καὶ προκατασκευὴ, καὶ ὑπόσχεσις. κατὰ μέθοδον δὲ δεινότητος, δι' ἑτέρων νῦν λόγων βούλεται εἰπεῖν ἅπερ πρότερον. ἐν γὰρ τῇ πρὶν παραινέσει ἔφη, Πρὶν μὲν ἀπονος ἦν ὁ βίος, καὶ ἀπαθὴς, καὶ ἀπείρατος. εἶτα τοῦ πυρὸς ἀφαιρεθέντος, καὶ δι' αὐτοῦ τῆς τέχνης, ἐπίπονος καὶ ἐπιβλαβὴς γέγονε, καὶ ἔτι μᾶλλον ἐπὶ τὸ χεῖρον προέβη-κε, τῆς ἐπιμηθεστέρας δεξαμένης τὰς τέχνας. καὶ ἔστιν, ὦ Πέρση, λίαν ἐπίπονος· καὶ χρὴ πόνων καὶ φροντίδων οὐ μεταμέλειν. ταῦτα μὲν εἰπὼν πρίν. νῦν δέ φησιν· εἰ δ' ἐθέλῃς, ἕτερόν σοι λόγον ἐκκορυφώσω, καὶ κεφαλαιώσω, καὶ ἐκπληρώσω, εἰς κορυφὴν αὐτὸν καὶ τέλος ἀγαγὼν, ἢ ἀπὸ κορυφῆς καὶ ἐξ ἀρχῆς ἀρξάμενος. Ὡς ὁμόθεν γεγάασι θεοί] Ὅτι ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας καὶ ὕλης ὁμοῦ οἱ θεοὶ, ἤγουν τὰ στοιχεῖα, καὶ οἱ ἄνθρωποι γεγόνασιν. καὶ ταῦτα εἰπὼν, καὶ προκατασκευάσας τὸν αὐτοῦ λόγον, εἰσβάλλει πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, καὶ λέγει ἅπερ καὶ πρότερον, δι' ἑτέρων μέντοι ἐννοημάτων καὶ λέξεων, ὅτι πρῶτον χρυσοῦν γέγονε γένος ἀνθρώπων, ἤγουν καθαρὸν πάντη, καὶ κακίας ἀνεπίδεκτον, ὥσπερ ὁ χρυσὸς ἐστί. εἶτα ἀργύρεον, ἤγουν ἀτελέστερον τούτου, καὶ μικρῷ φαυλότερον, καὶ πονηρότερον, εἶτα χάλκεον καὶ πολεμικόν· λέγει δὲ τὸ Γιγαντικόν, εἶτα τὸ τῶν Ἡρώων, τῶν ἐν Θήβαις καὶ Τροίᾳ στρατευσάντων. νῦν δέ φησι σιδηροῦν γένος εἶναι, ἀντὶ τοῦ τληπαθέστατον, καὶ καρτερικὸν, καὶ πόνοις ἀεὶ καὶ καμάτοις προσκαρτεροῦν, ὥσπερ ὁ σίδηρος. οὐ γὰρ σιδηροῦς ἦν οὔτε ὁ Πέρσης, οὔτε Ἡσίοδος. ἔτι δέ φασι καὶ τούτου χεῖρον ἀνθρώπων γένος γενέσθαι, τὴν καθ' ἡμᾶς γενεὰν δηλονότι, ὅτε πᾶς ὑβρισθεὶς, καὶ πανουργίας καὶ ἄθεος, ὑπὲρ δικαίους, καὶ σεμνοὺς, καὶ χρηστοήθεις τετίμηται. καὶ ταραχῶν καὶ θορύβων ὁ βίος μεμέστωται, καὶ συμφορῶν χαλεπῶν, καὶ αἰδὼς οὐκ ἔστιν, οὐδὲ μέμψις καὶ ἐπιτίμησις τῶν πραττομένων ἀδίκως, δικαία. ταῦτα φήσας, εἶτα παραινέσει μυθικὴν ἐπιφέρει τοῖς δικασταῖς, διὰ τοῦ μύθου τῆς ἀηδόνος, καὶ τοῦ ἱέρακος· ὡς οὐ χρὴ τοὺς δυνατοὺς, καταβλάπτειν τοὺς ἀσθενεῖς. τοῖς γὰρ ἀδίκοις ἀπό τινος εἱμαρμένης ἐπιγίνονται συμφοραὶ, τοῖς δικαιοπραγοῦσι δὲ παντοῖα χρηστά. Ταύτην τὴν παραίνεσιν καὶ πρὸς τὸν Πέρσην ποιεῖται. καὶ τοῦτο δέ φησι πρὸς αὐτὸν, ῥᾴστη μὲν ἡ κακία, καὶ εὔκολος· δυσχερὴς δὲ ἡ ἀρετὴ, καὶ δυσπονος, ἣν σοι παραινῶν καταφαίνομαι. ἀλλὰ καὶ γλυκεῖα περὶ τὸ τέλος. ἔνθεν τοι κατ' ἐμὴν ἐντολὴν ἐξ ἔργων καὶ πόνων οἰκείων, κτῆσαι βίον ἐπαινετὸν, καὶ περὶ τὸ τέλος γλυκάζοντα, ἐργαζόμενος καὶ μοχθῶν, ὅσα χρὴ τὸν σπουδαῖον, καὶ μὴ τὸν ἀργὸν προκρίνε βίον. καὶ ἅρπαγα, καὶ ἀλλότριον. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὕτω. νῦν δὲ κατὰ λεπτὸν καὶ ταῦτα τοῖς οἰκείοις ἔπεσι προσαρμόσωμεν. καὶ πρῶτον συντακτέον οὕτωσιν· Εἰ δὲ ἐθέλεις ἕτερόν σοι ἐγὼ λόγον ἐκκορυφώσω καὶ πληρώσω· ἢ ἐξ ἀρχῆς ἄρξομαι, ἢ συντόμως ἐρῶ. ὡς ὁμόθεν πως, ἤτοι ὁμόθεν καὶ ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας καὶ ὕλης γεγόνασιν οἱ θεοὶ, ἤγουν τὰ στοιχεῖα καὶ οἱ ἄνθρωποι. ἐκκορυφώσω δὲ, καὶ λέξω, εὖ καὶ ἐπισταμένως· σὺ δὲ ταῦτα τῷ σῷ λογισμῷ θοῦ. ὡς δὲ ὁμόθεν τὰ στοιχεῖα καὶ οἱ ἄνθρωποι, οὕτω πρότερον ἔρεβος ἦν καὶ χάος. κινήσεως δὲ τοῦ ἀέρος τυχόντος καθ' Ἕλληνας, συνέβη τὰ στοιχεῖα πρὸς τοὺς οἰκείους τόπους διακριθῆναι, καὶ ἀνθρώπους ἐξ ὧν εἴποι ὑμένων γενέσθαι, καὶ ἕτερα ζῶα παντοῖα. οὕτως οὖν ὁ μῦθος φησὶ, στοιχεῖα καὶ ἀνθρώπους γενέσθαι.

Χρύσεον μὲν πρώτιστα γένος μερόπων ἀνθρώπων	Aureum quidem primum genus diuersiloquentium hominum
Ἀθάνατοι ποίησαν ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες.	Dij fecerunt, cælestium domorum incolæ.
Οἱ μὲν ἐπὶ Κρόνου ἦσαν, ὅτ' οὐρανῷ ἐμβασίλευεν·	Ij quidem sub Saturno erãt, cum in cælo regnaret:
Ὥστε θεοὶ δ' ἔζωον ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες,	Sed vt dij viuebant, securo animo præditi,
Νόσφιν ἄτερ τε πόνων καὶ οἰζύος· οὐδέ τι δειλὸν	Plane absque laboribus & ærumnæ: neque molesta
Γῆρας ἐπῆν, αἰεὶ δὲ πόδας καὶ χεῖρας ὁμοῖοι	Senecta aderat, semper vero pedibus ac manibus similes
Τέρποντ' ἐν θαλίῃσι κακῶν ἔκτοσθεν ἁπάντων·	Delectabantur in conuiuiis, extra mala omnia.
Θνῆσκον δ' ὡς ὕπνῳ δεδμημένοι· ἐσθλὰ δὲ πάντα	Moriebantur autem ceu somno domiti: bona vero omnia

Τοῖσιν ἔην· καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρος ἄρουρα	Illis erant: fructum autem ferebat fertile aruum
Αὐτομάτη πολλόν τε καὶ ἄφθονον· οἱ δ' ἐθελημοὶ	Sponte sua, multumque & copiosum: ipsique vltro
Ἥσυχοι ἔργα νέμοντο, σὺν ἐσθλοῖσιν πολέεσσιν.	Quieti partis fruebantur, cum bonis multis.
Αὐτὰρ ἐπεί κεν τοῦτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψεν,	Verum postquam hoc genus terra abscondit,
Τοὶ μὲν δαίμονές εἰσι, Διὸς μεγάλου διὰ βουλάς,	Ii quidem diui facti sunt, Iouis magni consilio,
Ἐσθλοί, ἐπιχθόνιοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων·	Boni, in terris versantes, custodes mortalium hominum:
Οἵ ῥα φυλάσσουσί τε δίκας καὶ σχέτλια ἔργα,	Qui quidem obseruant & iusta & praua opera,
Ἠέρα ἑσσάμενοι, πάντῃ φοιτῶντες ἐπ' αἶαν,	Aërem induti, passim euntes per terram,
Πλουτοδόται· καὶ τοῦτο γέρας βασιλήιον ἔσχον.	Opum datores, atque hoc munus regale consecuti sunt.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Χρύσεον μὲν πρώτιστα.] ἤγουν χρυσοῦν ἀντὶ τοῦ καθαρὸν καὶ ἀπαθές· λέγει δὲ τοῦτο κατὰ τὸ καθαρὸν τοῦ χρυσοῦ καὶ ἄσηπτον. συμβολικῶς δὲ καὶ ταῦτα λέγεται κατὰ τὴν τῶν ποιητῶν φιλοτιμίαν. Ἀθάνατοι ποίησαν.] ὁ Ζεὺς μόνος ἐποίησεν, ὡς ἀπὸ τῶν ἄλλων φανερὸν γίνεται· λέγει δὲ πάντας τοὺς θεούς, τὸ τοῦ ἑνὸς ἔργον ἐπὶ πάντας τοὺς ὁμοειδεῖς ἀναφέρων. ὃ ποιεῖ καὶ ἐν τῷ Κρύψαντες γὰρ ἔχουσι θεοί. οὐ θέλει δὲ δηλοῦν ὅτι αὐτὸς καὶ τὰς διαφορὰς τῶν γενῶν ἐποίησεν, ἀλλὰ τὴν μὲν ποίησιν καὶ παραγωγὴν αὐτῶν λέγει αὐτοῦ· τὴν δὲ διαφορὰν τῆς πολιτείας ἀφ' ἑαυτῶν, ὥσπερ ἄν εἴ τις εἴποι, ὁ δεῖνα κακότροπον ἐγέννησε παιδίον, ὁ αὐτὸς καὶ χρηστοῦ τρόπου παιδίον ἐγέννησε. πρόδηλον γάρ, ὅτι ἡ γέννησις μόνη τῶν παιδίων εἰς αὐτὸν ἀναφέρεται, οὐκέτι δὲ καὶ ὁ τρόπος αὐτῶν. Οἱ μὲν ἐπὶ Κρόνου ἦσαν.] ἔτοι μέν, πρὸς τὸ σημαινόμενον ἀπέδωκεν, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Κρόνου ἦσαν, ὅτε ἐν τῷ οὐρανῷ ἐβασίλευε.

ἔζωον δέ, ἤγουν ἔζων, ὥσπερ θεοί, ἤγουν ἀπαθεῖς, ψυχὴν ἔχοντες φροντίδων ἀπηλλαγμένην· τοῦτο γὰρ τό, ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες Νόσφιν ἄτερθε, ἐκ παραλλήλου ἀντὶ τοῦ χωρὶς πόνων καὶ ὀϊζύος, ἤγουν ὀδυνῶν καὶ ταλαιπωρίας. ἔτι δὲ οὐδὲ δείλαιον γῆρας, ἤγουν ἄθλιον, ἐπῆν αὐτοῖς· αἰεὶ δὲ κατὰ τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας ὅμοιοι ὄντες, ἤγουν ἐν τῇ αὐτῇ ἀκμῇ ὄντες, οὐ τρεπόμενοι, ἐτέρποντο ἐν θαλίαις, ἤγουν ἀλύπως διῆγον, ἀλγεινῶν ἁπάντων ἐκτός. ἔθνησκον δέ, καθάπερ ὑπὸ ὕπνου χαυνωθέντες. τοῦτο γὰρ τό, ὡς ὕπνῳ δεδμημένοι. ἐσθλὰ δὲ πάντα τοῖσιν ἦν· ἤγουν δικαιοσύνη καὶ φιλαλληλία καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἔφερε δὲ καρπὸν πολλόν τε καὶ ἄφθονον, (ἐπεται γὰρ τῷ πολλῷ τὸ ἄφθονον) ἡ ζείδωρος ἄρουρα, ἤγουν ἡ τὰ πρὸς ζωὴν διαρκοῦσα γῆ. ἄρουρα γὰρ κυρίως ἡ ἠροτριασμένη γῆ. Αὐτομάτη.] τουτέστι κατὰ τὴν ἑαυτῆς φύσιν, μηδενὸς ἐπιμελουμένου. οἱ δ' ἐθελημοί.] ἤγουν κατὰ τὴν ἑαυτῶν βούλησιν, ἥσυχοι, χωρὶς ταραχῆς, εἰρηνικῶς, ἐπιρρηματικῶς· καὶ ἐθελημοὶ καὶ ἥσυχοι, τὰ ἔργα τῆς γῆς ἐκαρποῦντο, σὺν ἐσθλοῖς πολλοῖς, ἤγουν φιλαλληλίᾳ, δικαιοσύνῃ, καὶ τοῖς λοιποῖς. Ἐπειδὰν δὲ τοῦτο τὸ γένος κατεκάλυψεν ἡ γῆ, ἀντὶ τοῦ τὰ σώματα τούτων ἀποθανόντων, τοὶ μέν, ἀντὶ τοῦ, οὗτοι μέν. ἤγουν αἱ ψυχαὶ αὐτῶν, πρὸς τὸ σημαινόμενον δὲ κἀνταῦθα ἀποδίδωσι, δαίμονές εἰσιν ἐπιχθόνιοι, ἀγαθοί, διὰ τὴν βουλὴν τοῦ μεγάλου Διός, φύλακες τῶν ἀνθρώπων, ἤγουν ἔφοροι· οἵτινες ἐφορῶσι καὶ τὰς δίκας, ἤγουν τὰ δίκαια, καὶ τὰ ἔργα τὰ σχέτλια, ἤγουν τὰ χαλεπά. Ἠέρα ἑσσάμενοι.] ἀντὶ τοῦ ἀορασίαν ἐνδυσάμενοι, πανταχοῦ κατὰ τὴν γῆν στρεφόμενοι.

Πλουτοδόται.] ἤγουν ταῖς ἑαυτῶν δωρεαῖς πλουτίζοντες τοὺς ἀνθρώπους. καὶ τοῦτο, ἤγουν τὸ πλουτοδόται εἶναι, ἔσχον τιμὴν βασιλικήν, ἤγουν βασιλεῦσι πρέπουσαν.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Χρύσεον μέν.] πᾶς οὗτος ὁ περὶ τῶν ἀνθρωπίνων πολιτειῶν λόγος ἔνδειξιν ἔχει τῶν ἐν ταῖς ζωαῖς ταῖς ἀνθρωπίναις μεταβολῶν, εἰς κακίαν ἐξ ἀρετῆς, καὶ εἰς ἀρετὴν ἐκ κακίας. καὶ μὴ εἶναι μίαν ἐν πᾶσι ζωήν, ἀλλ' ἔχειν ποικιλίαν· εἰ δὲ ποτὲ μὲν ἄμεινον γένος εἶναί φησι, ποτὲ δὲ χεῖρον, ἀεὶ καὶ τῶν ἀμεινόνων ὄντων καὶ τῶν χειρόνων, οὐ γὰρ

ἀπολείπεται

ἀπολέσθαι τὰ κακὰ δυνατόν. οὐδὲ πολλῷ μᾶλλον τὰ ἀγαθὰ κατὰ φύσιν ὄντα τοῖς ἀνθρώποις, οὐ δεῖ θαυμάζειν. ὡς γὰρ πρός τινα τύπον ὁρῶν, τὰς τοιαύτας ὁρᾷ μεταβολάς. καὶ λέγεται οὐδὲν ποιητικῶς, οὐδὲ μὴ εἶναι σιδηροῦν γένος, οὐδὲ δὲ χρυσοῦν. εἰ δὲ τοῖς εὐμεταβόλοις εἰς ἔνδειξιν χρῆται τῶν ζώων τῷ χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ καὶ σιδήρῳ, μὴ δὲ τοῦτο θαυμάζωμεν. ποιητικὴ γὰρ ἡ διαφορὰ καὶ ἡ δι' εἰκόνων τῆς ἀληθείας παράστασις.

Οἱ μὲν ἐπὶ Κρόνου] ὅτι μὲν ἀπὸ χρυσοῦ γένους ἄνθρωποι ζωὴν εἶχον καθαρὰν καὶ ἄλυπον καὶ ἀπαθῆ· καὶ ταύτην ὁ χρυσὸς δηλοῖ, καθάπερ ἐξηγήσατο καὶ Πλάτων, φανερόν. καὶ ὁ χρυσὸς ἄλυτος ἰοῦ καὶ σήψεως· καὶ διὰ τοῦτο φέρει τῆς ἀπαθείας εἰκόνα. πῶς δὲ ἐπὶ Κρόνου ἔζων οἱ τοιοῦτοι, μάθοιμεν ἂν ἐννοήσαντες, ὅτι τῆς νοερᾶς αὐτὸς ἐστὶν ὁ Κρόνος ζωῆς, κόρος ὢν τοῦ νοῦ, μᾶλλον δὲ κορὸς νοῦς, καὶ καθαρός· τὸ γὰρ κορὸν σημαίνει τὸ καθαρόν. Πάντες οὖν οἱ νοερῶς ζῶντες, Κρονίαν ἔχουσι πολιτείαν καὶ διὰ τοῦτο λέγεται βασιλεύειν αὐτῶν ὁ Κρόνος, ὥσπερ ὁ Ζεὺς τῶν πολιτικῶς ζώντων, κατὰ τὴν ἀρίστην πολιτείαν τὴν πάντα κοινὰ τιθεμένην. Οὐχὶ τῶν θεῶν οὖν οἰκείαν τὴν βασιλείαν, τὴν πάντα κοινὰ τιθεμένην μεταβάλλειν, ἀλλὰ τῶν ψυχῶν τὴν ζωὴν μεταβαλλουσῶν, ἄλλον βασιλέα ποιησαμένων. τὸν δὲ μῦθον ἀφ' ἡμῶν ἐπὶ τοὺς βασιλέας μετενεγκεῖν τὴν μεταβολήν. Ὥστε θεοί] εἰκότως οἱ παντὸς καθαρεύοντες πάθους, καὶ τῷ χρυσῷ διὰ τοῦτο τῷ ἀσήπτῳ καὶ καθαρῷ ὁμοιωθέντες, ὁμοιότατοι τοῖς θεοῖς λέγονται εἶναι. καὶ γὰρ οἱ θεοὶ πρώτως εἰσὶν ἀπαθεῖς· αἱ ψυχαὶ δὲ κατὰ μίμησιν ἐκείνων ταύτης τυγχάνουσι τῆς εὐδαιμονίας. οὐδέ τι δειλὸν γῆρας] καὶ τοῦτο Κρόνιον ἐστί. καὶ γὰρ τὸν Κρόνον ἀεὶ μελαίνας ἔχειν τὰς ἐπὶ τῇ γενείῳ τρίχας φησὶν ὁ Ὀρφεύς· Πλάτων δὲ τοὺς ἐπὶ τῆς Κρονίας [illegible] ἀποβάλλειν φησὶ τὸ γῆρας, καὶ ἀεὶ γίνεσθαι νεωτέρους. ἀποδείκνυται δὲ πάντως, ὡς ἄρα οἱ κατὰ θεὸν ζῶντες, καὶ διὰ τοῦτο Κρόνιον ἔχοντες βίον ἀεὶ ἐπὶ τὸ ἀκμαιότερον ὁδεύουσι, τὴν τῇ γενέσει σύζυγον [illegible] ἀφέντες. ἐν γὰρ τῇ γενέσει τὸ γῆρας, ἔξω δὲ τῆς γενέσεως [illegible] ἀεὶ καὶ ἀκμάζειν, τῷ παρὰ φύσιν [illegible] χρόνῳ ἐν αὐτοῖς. θαλίῃσι] [illegible], διὰ τὸ θάλλειν τὸ [illegible] τῆς εὐωχίας. καὶ ἡ Μοῦσα, διὰ τοὺς [illegible] γέγονε, ἀπὸ δ' αὐτὰ θάλειαν, καὶ Μοῦσαν Θάλειαν. αὕτη δὲ ἡ εὐωχία, καὶ ἡ Χάρις καὶ ἡ Νηρηΐς, διὰ τοῦτο. Ὅς μοι τηλύγετος τρέφεται θαλίῃ ἐνὶ πολλῇ. καρπὸν δὲ φέρε ζείδωρος ἄρουρα Αὐτομάτη.] κατὰ φύσιν τοῦτο τῆς ἀφθονίας καὶ εὐμοιρίας σημεῖον. ἐθελημοί.] ἐκ παραλλήλου, ἐθελημοὶ καὶ ἥσυχοι ταυτόν ἐστιν· ἡσύχως καὶ ἑκουσίᾳ γνώμῃ. ἐμφαίνει δὲ διάθεσιν ψυχῆς ἀρίστης, ἀφ' ἧς ἐστι τὸ χαίρειν καὶ εὐφραίνεσθαι, καὶ ἀλύπως εὐωχεῖν αὐτὴν μεθ' ἡδονῆς. Θνῆσκον δ' ὡς ὕπνῳ] καὶ τοῦτο ἑπόμενον τοῖς ἀνόσως ζῶσι, τὸ τὴν ἀπὸ τῶν σωμάτων λύσιν ἀβίαστον γίνεσθαι καὶ ἄπονον· καὶ τῶν ἀποβολὴν εἶναι χιτῶνος τὴν ἀπόθεσιν τοῦ σώματος. καὶ διὰ τοῦτο ὕπνῳ παραπλήσιον εἶναι τὸν θάνατον εἶπε, μετὰ ῥᾳστώνης συμβαίνοντα καὶ κατὰ φύσιν, ἀλλ' οὐ βιαίως. οἱ δ' ἐθελημοί.] ἐθελουσίως ἔζων καὶ κατὰ βούλησιν ἀπήλαυον τῶν γινομένων. Αὐτὰρ ἐπεί κεν.] τὶς μὲν ἡ ζωὴ τῶν ἐκ τοῦ χρυσοῦ γένους, εἶπεν· ἀκολούθως δὲ φράζει, τίς ἡ μετὰ τὸν θάνατον αὐτῶν λῆξις καὶ τάξις. τρία γάρ, ὁ βίος, ὁ θάνατος, καὶ ἡ λῆξις, εἴρηται δέ, ἀπαθὴς μὲν ὁ βίος, ἀβίαστος δὲ ὁ θάνατος· τὸ δὲ τρίτον παρ' αὐτῷ λέγεται δαιμονία λῆξις. οἱ γὰρ οὕτω βεβιωκότες, κατὰ βούλησιν θεῶν ἐν δαιμόνων τάξει καθίστανται, τῶν ζώντων θνητὸν βίον ἀνθρώπων οἱ ἀγαθοὶ ὄντες καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἀγαθῶν αἴτιοι, φυλάττοντες αὐτῶν ἀπήμονα τὸν βίον, εὔπορον ποιοῦντες τὴν κατὰ τῶν σωμάτων αὐτῶν ζωήν. Τοὶ μὲν δαίμονες.] τοὺς μεθισταμένους τοῦ ζῆν, ὄντας δὲ φύλακας τοῦ βίου τῶν ἀνθρώπων δαίμονας καλεῖ, παρὰ τὸ δαῆναι τὰ πάντα, ἢ μερίζειν τὰ ἀγαθὰ καὶ κακὰ τοῖς ἀνθρώποις. Ὅμηρος δὲ δαίμονας τοὺς ἀνθρώπους οὐ καλεῖ, ἀλλὰ τοὺς θεούς. τῶν ὄντων εἰς τέσσαρα διαιρεῖ τὴν λογικὴν πᾶσαν φύσιν· τὴν μὲν πρώτην θεῶν· τὴν δὲ δευτέραν δαιμόνων· τὴν δὲ τρίτην ἡρώων· καὶ τὴν τετάρτην ἀνθρώπων. καὶ τὸ μὲν θεῖον ἡμῖν ἀνεπίμικτον· δαίμονας δὲ τοὺς ἐφορῶντας τὰ ἀνθρώπινα, ὡς καὶ Πλάτων φησίν. Ἐσθλοί, ἐπιχθόνιοι.] πεπλασμένως, ἐπειδὴ οἱ θεοὶ ἐπουράνιοι, τούτους ἐπιχθονίους λέγει, ἵνα φόβος γένηται [illegible] διὰ τὸ πλησιάζειν τοὺς ἐφόρους. Πλουτοδόται.] τοῦτο πάνυ δαιμονικῶς εἶπεν, ὑποκείμενος πρὸς τοὺς βασιλεῖς, οἳ πολλοῦ δέοντα [illegible] πρὸς ἀνθρώπους δωροφάγοι

τινὲς

τινὸς ὄντες. μονονουχὶ λέγει σαφῶς ἐν γέρας ἐστὶ βασιλικὸν προτεινόμενον ὑπὸ τῶν θεῶν τὸ ἀγαθοποιεῖν, καὶ πλουτοδότας εἶναι δεῖ τοὺς βασιλικοὺς ἄνδρας, καθυπερβαίνειν τῇ πάσῃ κακουργίας, καὶ τὰς τῶν χρημάτων ἐπιθυμίας, ὧν εἰσιν ἄλλοις χορηγοὶ κατὰ βούλησιν τῶν θεῶν.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Χρύσεον γένος.] καθαρόν, τίμιον, πονηρίας ἐκτὸς, ζῶν τὸν βίον ἐκεῖνον φιλαλλήλως, ὅνπερ ἔρην ἁπλοῦν καὶ ἀπραγμονέστατον, καὶ δίχα τεχνῶν. χρυσοῦν δὲ λέγει, διὰ τὸ λαμπρὸν, ἢ τὸ τίμιον, ἢ κακίας ἀνεπίδεκτον, ὡς ὁ χρυσὸς ἐστί.

Χρυσὸν γὰρ ἰὸς τῶν κοινῶν ἰοῖ μόνος,
Ὡς τὴν μαγνῆτιν ἑλκτικοῦ θραύει σθένους.
Ἡ σκορδίνη δύσπνοια προσεστερημένη.

Μερόπων] μεμερισμένην ἐχόντων ὄπα τῆς διαλέκτου. ἄλλως γὰρ ὁ Σκύθης, καὶ ἑτέρως ὁ Πέρσης, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἐθνῶν, ἄλλως πως διαφόρως ἀλλήλοις λαλοῦσιν. Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες.] ἢ τὸν ὁλολαμπῆ οὐρανὸν κατοικοῦσα εἱμαρμένη νῦν. πρότερον δὲ ἡ τὸν κόσμον ὑποστησαμένη. κατὰ γὰρ τοὺς Ἕλληνας, εἱμαρμένη τὸ γενέσθαι κόσμον, καὶ γέγονεν, ἣ κυρίως καὶ πρώτη εἱμαρμένη καλεῖται. δευτέρα δὲ κατὰ μέθεξιν ἐκείνης εἱμαρμένης, ἡ ἐξ οὐρανῶν καὶ τῶν ἀστρικῶν κινημάτων, πάντα τὰ κατὰ τὸν βίον πληροῦσα. Οἱ μὲν ἐπὶ Κρόνου ἦσαν.] οὗτοι μὲν οἱ ἄνθρωποι οἱ τοῦ χρυσοῦ γένους, ἐπὶ τοῦ Κρόνου ἦσαν. νῦν ἄκαιρον ἐστι στοιχειακῶς λέγειν, ὅτι οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι ἦσαν ὁπόταν ὁ Κρόνος καὶ τὸ σκοτεινὸν τοῦ ἀέρος ἔρεβος ἐβασίλευε, καὶ ἐπεκράτει τοῦ οὐρανοῦ· τότε γὰρ ἀδύνατον εἶναι ἀνθρώπους, ἢ ἕτερα ζῶά τινα. κἂν Ἐμπεδοκλῆς καὶ πρὸ τοῦ ἀναφανθῆναι τὸν ἥλιον, φησὶ φυτὰ γενέσθαι καὶ ζῶα, οὗτος δὲ μᾶλλον τοῦτο ἀλληγορεῖ. οἱ τοῦ χρυσοῦ γένους τότε ὑπῆρχον, ὁπότε ὁ Κρόνος, καὶ ἡ ἄγνοια, ἡ θολοῦσα τὸν νοῦν, καὶ ἡ τῶν πραγμάτων ἀνεπιστημοσύνη, καὶ ἀτεχνία τοῦ οὐρανοῦ, ἤγουν τῆς σφαιροειδοῦς κεφαλῆς, καὶ εἰς μίμημα οὐρανοῦ ὑπαρχούσης, καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ λογιστικοῦ, ἐπεκράτει καὶ ἐβασίλευε, ὥσπερ ἀχλὺν καὶ ἀορασίαν τῷ νῷ καταχέασα. τουτέστιν, ὅτε οὔπω ἦσαν οἱ ἄνθρωποι πολυμαθέστεροι, καὶ τέχνας εἰδότες. Κρόνος γὰρ ἡ ἄγνοια νῦν, παρὰ τὸ κορὸν καὶ μέλανα καὶ σκοτεινὸν τὸν νοῦν ἀπεργάζεσθαι, ὡς μὴ δύνασθαι περιβλέπειν καὶ προγινώσκειν τὰ μέλλοντα, καὶ τὰ συντείνοντα διαπεραίνεσθαι. Ἀθανάτους δὲ τὰ στοιχεῖα καλεῖ, ὅτι τινὲς ἄφθαρτα ταῦτα φασὶν, ἢ διὰ τὸ μακροχρόνιον· ἀθάνατον γὰρ καὶ τὸ ἄφθαρτον καὶ τὸ μακροχρόνιον λέγεται. Ὥς τε θεοὶ δ' ἔζωον.] ἤγουν ἀκηδίαστον καὶ ἄμοχθον καὶ ἀφρόντιδα βίον ἔζων, ὥσπερ οἱ θεοὶ, ἤτοι τὰ στοιχεῖα καὶ οἱ ἀστέρες· οὐ γὰρ μοχθεῖ ταῦτα καὶ κοπιᾷ. ἢ ὡς βασιλεῖς ἔζων, διὰ τὸ ἀπερίσπαστον τῆς διαίτης, καὶ τὸ ἐλεύθερον. ἢ ὡς σοφοὶ, τουτέστι φιλόσοφον βίον ἔζων, ἀπράγμονα πάνυ καὶ ἀθόρυβον, ἀρκούμενοι τοῖς παρερριμμένοις λαχάνοις, καὶ ἀκροδρύοις, καὶ ὕδασι, καὶ κεχρημένοι πρὸς κατοικίαν καὶ σπηλαίοις καὶ ὄρεσιν. ὅτι δὲ τὸ θεὸς ὄνομα πέντε σημαίνει, τὰ στοιχεῖα, τοὺς σοφοὺς, τοὺς βασιλεῖς, τὰς ψυχικὰς δυνάμεις, καὶ τὰ πάθη, καὶ τὴν πρόνοιαν αὐτὴν, ἣν οἱ Ἕλληνες εἱμαρμένην ἐκάλουν, πρώην ὅπου δὴ εἴπομεν. Ἀκηδέα.] ἀφρόντιδα, ἢ καὶ ἄλυπον· οὔπω γὰρ αὐτοῖς οὐδὲν ἀλγεινὸν ἐπεγινώσκετο, πρὸ τοῦ φανῆναι τὴν τρυφὴν καὶ τὰς τέχνας. νῦν γὰρ ἀήθεις ὄντες εἱμάτων καὶ βρωμάτων, καὶ τρυφῶν, εἰ σκληροτροφήσομεν ἢ γυμνοὶ διέσομεν, ἢ δυσκολοιτήσομεν, εὐθὺς ἡμῖν ἄλγη καὶ νόσοι, καὶ ὅσα ἡ παντοδαπία τῶν τεχνῶν εὕρεσις τῷ βίῳ προσετίθη· πρότερον δὲ τοῖς τότε ἀνθρώποις οὐδὲν τούτων ἐπεγινώσκετο. Νόσφιν ἄτερ.] χωρὶς πόνου τε καὶ ὀϊζύος, καὶ ταλαιπωρίας ἐκτὸς ἔζων, ἢ τῆς ἀθυμίας· οὐ γὰρ ἐγίνωσκον ταύτας. ἢ χωρὶς κόπου καὶ πόνου καὶ ὀϊζύος καὶ μόχθου τοῦ περὶ τὰ βιωτικά. πόνος δὲ τὸ πο κοινῇ ἐστι συλλαβῇ. ὑπὸ γὰρ τοῦ ἀμεταβόλου ἐκτείνεται. οὐδέ τι δειλὸν γῆρας.] οὐδὲ κατὰ τι δειλὸν ὑπῆρχεν αὐτοῖς τὸ γῆρας, ὡς νῦν ἡμῖν ἐστιν, οὐδὲ ἔτι καὶ ἀκμὴν ἔχον τὸ γῆρας δειλὸν καὶ ἄθλιον, ἢ δειλίας ἀνάπλεων, καὶ ἀληθῶς λέγει· ἄωροι γὰρ ἐτελεύτων, καὶ πρὶν εἰς γῆρας ἐλάσαι. ἢ ὅτι ἀφρόντιδες ζῶντες, οὐκ ἐγήρασκον. αἰεὶ δὲ πόδας.] ἀντὶ τοῦ κατὰ τὸ βασιλικὸν εὔτονοι ὑπάρχοντες, καὶ κατὰ χειρῶν γενναῖοι καὶ οὐ μεταμειβόμενοι πρὸς τὸ ξηρὸν καὶ ἀδύνατον, ἀλλ' ἀεὶ οὕτως ἔχοντες. Τέρποντ' ἐν θαλίῃσι.] θαλία νῦν παρ' ἡμῖν, ἡ μεγάλη εὐωχία λέγεται. ἐνταῦθα δὲ τὴν κοινὴν συνδιαίτησιν καὶ φιλάλληλον τῶν τότε ἀνθρώπων λέγει, ἣν εἶχον πρὸς συλλογὴν βαλάνων, καὶ τῶν ὀρεινῶν καὶ ἐδωδίμων τῶν λοιπῶν ἀπεχόμενοι. κακῶν ἔκτοσθεν ἁπάντων.] μισαλληλίας, κακοπραγμοσύνης,

φθόνου,

φθόνῳ, καὶ τῶν τοιούτων λέγει. τῶν γὰρ ἄλλων πασῶν ἀρχομένοις εἶχον, ψύχους, καύσωνος, ἐπιθέσεως τῶν θηρίων, καὶ λοιπῶν· κἂν ἀλγεινὰ τούτοις οὐκ ἐδόκει, διὰ τὸ συνήθεις εἶναι αὐτοῖς, καὶ δι' ἀπειρίαν ἑτέρας ζωῆς. Θνῆσκον δ' ὡς ὕπνῳ.] νοσοῦντες ἐπιθανάτια, καὶ ὃ πάσχουσιν οὐκ εἰδότες, ὡς ἐπὶ κοῖτον ἐπὶ τὴν γῆν καταφερόμενοι ὕπνον, καὶ οὕτως ἀπέθνησκον. ἐσθλὰ δὲ πάντα Τοῖσιν ἔην.] πάντα τὰ ἀγαθὰ ἦν αὐτοῖς, ἀπὸ τῶν ἀπόνων, φιλάλληλα, συνδιαγωγὴ καὶ συμβίωσις καὶ ὅσα τοιαῦτα. ἔτι δὲ καὶ τὸ μηδὲν δεδιέναι τὸν θάνατον. ἐτελεύτων γὰρ ὡς ὕπνῳ δεδμημένοι, ἤγουν ἀνωδύνως, οὐκ εἰδότες ὃ πάσχουσιν, οὐδὲ τὸν θάνατον ἐπιγινώσκοντες. τὸ γὰρ ἄγνωστον οὐκ ἀλγεινόν, κἂν ᾖ λίαν βαρύτατον. καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρος ἄρουρα.] τὰς βαλάνους, καὶ τὰ ὡραῖα πάντα λέγει ἀκρόδρυα, καὶ ὅσα ἡ γῆ αὐτοματίζουσα δίδωσι. ζείδωρος δὲ ἡ γῆ κατ' ἐμέ, ἡ ἐν τῷ ζέεσθαι, καὶ θερμαίνεσθαι, ὑπὸ τοῦ ἡλίου δηλονότι, δωρουμένη πάντα· οὐχὶ τὰς ζειὰς μόνας, ὥς φασί τινες. πολλόν τε καὶ ἄφθονον.] ἐκ παραλλήλου τὸ αὐτό, ἀντὶ τοῦ πολλύν. ἢ καὶ οὕτω, πολλὺν [illegible] καὶ μὴ φθόνῳ ἁρπαζόμενον τοῖς τότε, ἀλλὰ φιλαλλήλως σιτούμενον. τὸ δὲ πολλὸν νῦν, οὐκ ἐπίρρημα, ἀλλ' ὄνομά ἐστιν, ὁ πολλός, τοῦ πολλοῦ, τῷ πολλῷ, τὸν πολλόν. εἰ δ' οὐκ ἦν εὐθεία ὁ πολλός, ἀλλ' ὁ πολύς, ἡ δοτικὴ οὐ τῷ πολλῷ ἂν ἐγράφετο, ἀλλὰ τῷ πολεῖ, καὶ ὁ μεγάλος εὐθεία ἐστί, καθὼς Αἰσχύλος δείκνυσι γράφων.

Ὦ μεγάλοι Ζεῦ καὶ πολιοῦχοι θεοί.

εἰ δὲ ἀπὸ τοῦ ὁ μέγας ἐκλίνετο, οὐκ ἂν τοῦ μεγάλου καὶ τοῖς μεγάλοις ἐκλίνομεν, ἀλλὰ τοῦ μέγα, καὶ τοῖς μέγασι, καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὁμοίως. Οἱ δ' ἐθελημοί.] ἐκ παραλλήλου τὸ αὐτό, ἀντὶ τοῦ ἥσυχοι. ἢ ἐθελουσίᾳ γνώμῃ ὄντες ἥσυχοι· πολλοὶ γὰρ θορυβώδεις ὄντες, διά τινα ἀνάγκην [illegible] τες ἡσυχάζουσιν. ἔργα νέμοντο.] ἔργα νῦν τὴν συλλογὴν τῶν αὐτομάτων καρπῶν λέγει. τὸ δὲ ἐνέμοντο, ἢ ἤσθιον, ἢ ἔνεμον, καὶ διεμέριζον ἀλλήλοις. Αὐτὰρ ἐπεί κεν.] ἐπειδὴ δέ. τὸ κε δὲ μακρόν, ὡς κοινῇ συλλαβῇ εἰς μέτρον γὰρ [illegible]γυ λήγει. οἱ δὲ τὰ μέτρα οὐκ εἰδότες, καὶ ὅτι συμφώνου ἐπιφερομένου καὶ ταῦτα τὸ ν ἀποβάλλουσι, μετὰ τοῦ ν βούλονται γράφειν αὐτὸ κακῶς. Τοὶ μὲν δαίμονές εἰσι.] ἤγουν θεοί. ἐπιφωνηματικὸς δὲ ὁ λόγος, καὶ τολμηρός, θεοὺς ἐπιχθονίους λέγων· δαίμονες γὰρ καὶ θεοὶ οἱ αὐτοὶ λέγονται κατά τινας. ἄλλοι δὲ διαιροῦσι τοὺς δαίμονας, οὐσίας λέγοντες αὐτοὺς εἶναι ἀσωμάτους, τὰ περὶ γῆν ὁρῶντας καὶ ὑπὸ γῆν. τινὲς δὲ καὶ τὰς ψυχὰς τῶν ἀποβιούντων. ἥρωας δὲ καλοῦσι, τοὺς ἐκ τοῦ ζῆν μεταστάντας. τὸ δὲ κρεῖττον, θεοὶ οἱ θεώμενοι, καὶ ὁρώμενοι ἀστέρες καὶ τὰ στοιχεῖα, ἢ οἱ θέοντες καὶ τρέχοντες. δαίμονες δέ, αἱ ψυχικαὶ δυνάμεις, καὶ αἱ ψυχαὶ δαίμονες καὶ ἔμπειροι οὖσαι, ἢ δαΐζουσαι καὶ διαμερίζουσαι πάντα καὶ κρίνουσαι κατ' ἀξίαν. ἐσθλοὶ δέ, οἱ ζῶντες καὶ ὄντες ἀρετῆς τινος μέτοχοι. ἄνθρωποι δέ, οἱ ἄνω ἀθροῦντες καὶ γινώσκοντες ἃ ὁρῶσι. θεοὺς δὲ καὶ ἐφόρους τῆς ἐπὶ γῆς, βουλῇ τῆς μεγαλοδυνάμου εἱμαρμένης λέγει γενέσθαι, τοὺς ἀνεπιδέκτους κακίας ἀνθρώπους ἐκείνους, καὶ τὰς ἐν ἀνθρώποις δικαιοσύνας καὶ ἀδικίας ὁρᾶν, ὅπως ἀναστέλλῃ τῆς ἀδικίας τὸν ἀδελφόν, λογιζόμενον ὅτι δυνάμεις τινὲς εἰσὶν ἀφανῶς περιπολοῦσαι τὸν βίον, καὶ πάντα ὁρῶσαι, καὶ κρίνουσαι. φύλακας.] ἐπιτηρηταὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων. σχέτλια] ἄδικα, φαῦλα· σχετικὰ γὰρ καὶ κρατητικὰ λίαν τὰ φαῦλα καὶ δυσαπόσπαστα, καὶ μὴ συντέμνοντα ἀφ' ἡμῶν ἀποσβέσθαι, καθάπερ τὰ χρηστά. Ἠέρα ἑσσάμενοι] ἀντὶ τοῦ ἀορασίαν ἐνδεδυμένοι. λύσις δὲ τοῦτο τοῦ ἀντιπίπτοντος. ἴσως γὰρ ἂν εἴποι ὁ Πέρσης, εἰ ἐν γῇ εἰσί, πῶς οὐχ ὁρῶμεν αὐτούς; ὅθεν ὑπὸ εἶπεν. ἠέρα δὲ λέγει τὴν ἀορασίαν· ὅτι ὁ ἀὴρ φύσει σκοτεινός ἐστιν, ὑπὸ δὲ τοῦ ἡλίου λαμπρύνεται. τὸ ἑσσάμενοι δασυντέον· ἐκ τοῦ ἕω γάρ, τὸ ἐνδύομαι. [illegible] Πλουτοδόται.] τοῦτο εἶπεν ἅμα καὶ τὸν ἀδελφὸν προτρέπων ἀγαθοεργεῖν, ἀντάμοιβαν τοιαύτην ἐλπίζοντα. καὶ τοὺς δικαστὰς ἀποτρέπων δωροληπτεῖν, λέγων μᾶλλον βασιλικὸν καὶ ἀρχικὸν ἁρμόδιον εἶναι τὸ διδόναι καὶ χαρίζεσθαι, ἢ τὸ λαμβάνειν.

Δεύτερον αὖτε γένος πολὺ χείρονον μετόπισθεν
Ἀργύρεον ποίησαν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
Χρυσέῳ οὔτε φυὴν ἐναλίγκιον οὔτε νόημα.

Secundum inde genus, multo
deterius postea
Argenteum fecerunt cælestium
domorum incolæ,
Aureo neque natura simile, ne-
que intellectu.

Ἀλλ' ἑκατὸν μὲν παῖς ἔτεα παρὰ μητέρι κεδνῇ
Ἐτρέφετ' ἀτάλλων μέγα νήπιος ᾧ ἐνὶ οἴκῳ.
Ἀλλ' ὅταν ἡβήσειε καὶ ἥβης μέτρον ἵκοιτο,
Παυρίδιον ζώεσκον ἐπὶ χρόνον, ἄλγε' ἔχοντες
Ἀφραδίαις. ὕβριν γὰρ ἀτάσθαλον οὐκ ἐδύναντο
Ἀλλήλων ἀπέχειν· οὐδ' ἀθανάτους θεραπεύειν
Ἤθελον, οὐδ' ἔρδον μακάρων ἱεροῖς ἐπὶ βωμοῖς,
Ἣ θέμις ἀνθρώποισι κατ' ἤθεα. τοὺς μὲν ἔπειτα
Ζεὺς Κρονίδης ἔκρυψε χολούμενος· οὕνεκα τιμὰς
Οὐκ ἐδίδουν μακάρεσσι θεοῖς, οἳ ὄλυμπον ἔχουσι.
Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τοῦτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψε,
Τοὶ μὲν ὑποχθόνιοι μάκαρες θνητοὶ καλέονται
Δεύτεροι, ἀλλ' ἔμπης τιμὴ καὶ τοῖσιν ὀπηδεῖ.
Ζεὺς δὲ πατὴρ τρίτον ἄλλο γένος μερόπων ἀνθρώπων
Χάλκειον ποίησ', οὐκ ἀργυρέῳ οὐδὲν ὁμοῖον,
Ἐκ μελιᾶν, δεινόν τε καὶ ὄβριμον· οἷσιν Ἄρηος
Ἔργ' ἔμελε στονόεντα καὶ ὕβριες· οὐδέ τι σῖτον
Ἤσθιον, ἀλλ' ἀδάμαντος ἔχον κρατερόφρονα θυμόν,
Ἄπλαστοι, μεγάλη δὲ βίη καὶ χεῖρες ἄαπτοι
Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ἐπὶ σιβαροῖς μελέεσσιν.
Τοῖς δ' ἦν χάλκεα μὲν τεύχεα, χάλκεοι δέ τε οἶκοι,
Χαλκῷ δ' εἰργάζοντο· μέλας δ' οὐκ ἔσκε σίδηρος.
Καὶ τοὶ μὲν χείρεσσιν ὑπὸ σφετέρῃσι δαμέντες
Βῆσαν ἐς εὐρώεντα δόμον κρυεροῦ Ἀΐδαο
Νώνυμοι· θάνατος δὲ καὶ ἐκπάγλους περ ἐόντας
Εἷλε μέλας, λαμπρὸν δ' ἔλιπον φάος ἠελίοιο.
Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τοῦτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψε,
Αὖθις ἔτ' ἄλλο τέταρτον ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ
Ζεὺς Κρονίδης ποίησε δικαιότερον καὶ ἄρειον,
Ἀνδρῶν ἡρώων θεῖον γένος, οἳ καλέονται
Ἡμίθεοι, προτέρῃ γενεῇ, κατ' ἀπείρονα γαῖαν.
Καὶ τοὺς μὲν πόλεμός τε κακὸς καὶ φύλοπις αἰνή,
Τοὺς μὲν ἐφ' ἑπταπύλῳ Θήβῃ Καδμηΐδι γαίῃ
Ὤλεσε μαρναμένους μήλων ἕνεκ' Οἰδιπόδαο·

Sed centum quidem annis puer apud matrem sedulam
Nutriebatur crescens, valde rudis, domi suæ:
Cum vero adoleuisset, & pubertatis terminum attigisset,
Pauxillum viuebant ad tempus, dolores habentes
Ob stultitias. Iniuriam enim prauam non poterant
A se mutuo abstinere, neq. deos colere
Volebant, neque sacrificare beatorum sacris in aris,
Quatenus fas hominibus ex more. Hos quidem deinde
Iupiter Saturnius abscondit iratus: quia honores
Non dabant beatis diis qui olympum habitant.
At postquam & hoc genus terra occultauit,
Hi quidé subterranei beati mortales vocantur
Secundi: sed tamen honor etiam hos sequitur.
Iupiter vero pater tertium aliud genus hominum
Æneum fecit, omnino argenteo dissimile,
E fraxinis, vehemens & robustum, quibus Martis
Opera curæ erant luctuosa, ac iniuriæ: neque vllum cibum
Edebant, sed adamātis habebant durum animum,
Feroces: magna vero vis & manus inuictæ
Ex humeris prouenerant super validis membris.
His erant ænea quidem arma, æneæque domus:
Ære vero operabantur: nigrum autem nondum erat ferrum.
Et hi quidem manibus propriis domiti,
Descenderūt amplam in domum frigidi inferni,
Ignobiles: mors vero tametsi stupendos existentes
Cepit atra, splendidum vero liquerunt lumen solis.
Sed postquam & hoc genus terra operuit,
Rursum etiam aliud quartū super terram multorū alumnam,
Iupiter Saturnius fecit, iustius & melius,
Virorum heroum diuinum genus, qui vocantur
Semidei, priori generationi, per infinitam terram.
Hos quoque bellumque malum & pugna grauis,
Alios quidem ad septiportes Thebas, Cadmæam terram,
Perdidit pugnantes propter oues [ipsius] Oedipi:

Τοὺς δὲ καὶ ἐν νήεσσιν ὑπὲρ μέγα λαῖτμα θαλάσσης
Ἐς Τροίην ἀγαγὼν Ἑλένης ἕνεκ' ἠϋκόμοιο.
Ἔνθ' ἤτοι τοὺς μὲν θανάτου τέλος ἀμφεκάλυψε·
Τοῖς δὲ δίχ' ἀνθρώπων βίοτον καὶ ἤθε' ὀπάσσας
Ζεὺς Κρονίδης κατένασσε πατὴρ ἐς πείρατα γαίης.
Καὶ τοὶ μὲν ναίουσιν ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες
Ἐν μακάρων νήσοισι, παρ' Ὠκεανὸν βαθυδίνην,
Ὄλβιοι ἥρωες· τοῖσιν μελιηδέα καρπὸν
Τρὶς τοῦ ἔτους θάλλοντα φέρει ζείδωρος ἄρουρα.
Μηκέτ' ἔπειτ' ὤφελλον ἐγὼ πέμπτοισι μετεῖναι
Ἀνδράσιν, ἀλλ' ἢ πρόσθε θανεῖν, ἢ ἔπειτα γενέσθαι!

Alios vero & in nauibus super magnum fluctum maris
Ad Troiam ducens, Helenæ gratia pulchricomæ:
Vbi quidem ipsos mortis quoque finis adobruit.
Iis autem seorsim ab hominibus victum & sedem tribuens
Iupiter Saturnius pater constituit ad terræ fines.
Et hi quidem habitant securum animum habentes
In beatorum insulis, iuxta Oceanum profundum,
Felices heroes: his dulcem fructum
Ter quotannis florentem profert fœcunda tellus.
O si neque iam quinto ego interessem
Hominū generi: sed aut mortuus essem prius, aut posteà natus!

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Δεύτερον αὖτε γένος πολὺ χειρότερον.] ἐπεὶ ἀπαρεμφάτως τὸ δεύτερον, συγκριτικὸν ἐστὶ συγκριτικοῦ, τὸ χειρότερον καὶ τὸ χεῖρον συγκριτικόν. ἐστὶ δὲ τὸ τοιοῦτον οὐδέποτε ἐν χρήσει παρὰ τοῖς παλαιοῖς. πολὺ χειρότερον, ἀντὶ τοῦ κατὰ πολὺ ἧττον τὴν ἀρετήν· οὐ γὰρ κακὸν ἦν τὸ πρότερον, ἵν' ᾖ τοῦτο χεῖρον, ὡς ἡ λέξις δηλοῖ. Χρυσέῳ οὔτε φυὴν ἐναλίγκιον, οὔτε νόημα.] τῷ χρυσῷ γένει οὔτε κατὰ τὴν ἀνάδρομην τοῦ σώματος ὅμοιον, οὔτε κατὰ τὴν γνώμην. Ἀλλ' ἑκατὸν μὲν ἔτη ἤτοι ἔτεα ἐτρέφετο παῖς, ἤγουν διὰ τοῦτο παρὰ τῇ ἑαυτοῦ μητρὶ τῇ ἀγαθῇ. ἀτάλλων.] τουτέστι μετ' ἐπιμελείας τρεφόμενος καὶ ὡς ἂν παίζων, ἐν τῷ ζωοτέρῳ οἴκῳ. μέγα νήπιος.] ἤγουν μεγάλως ἀμαθὴς καὶ ἀνόητος. ἀλλ' ὅταν ἥμασι καὶ εἰς μέτρον ἀκμῆς ἀφίκετο, ἐπὶ παυρίδιον χρόνον· ἤγουν μικρὸν ὀλίγον ἔζων. ἄλγε' ἔχοντες.] ἤγουν λύπας διὰ τὰς ἑαυτῶν ἀφροσύνας. ἀπὸ τοῦ μέρους κατὰ ἀποτέλεσμα εἰς τὸ καθόλου. τοῦτο δὲ συνήθως καὶ παρὰ τοῖς κοινοῖς. οὐκ ἐδύναντο γὰρ ἀλλήλων ἀπέχειν, ἤγουν μακρὰν ἔχειν χαλιναγωγεῖν ἀπ' ἀλλήλων. ὕβριν ἀτάσθαλον.] ἤγουν ἀθέμιτον, παράνομον. ἀτάσθαλοι γὰρ οἱ εἰς θεοὺς ἐξαμαρτάνοντες. καὶ ἀτάσθαλον ἔργον δηλονότι τὸ ἀθέμιτον καὶ παράνομον. οὐδὲ θεοὺς ἤθελον τιμᾶν, οὐδὲ θύειν ἐπὶ τοῖς ἱεροῖς βωμοῖς τῶν μακάρων, ἤγουν τῶν θεῶν, καθὰ πρέπον ἐστὶ τοῖς ἀνθρώποις κατ' ἔθος. Τούτους μὲν δὴ ὁ Ζεὺς ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου ἠφάνισεν ὀργιζόμενος. τοῦτο γὰρ τὸ ἔκρυψε χολούμενος, ὅτι οὐκ ἐδίδουν τοῖς θεοῖς τιμάς, οἳ τὸν οὐρανὸν οἰκοῦσιν. ἐπειδὴ δὲ καὶ τοῦτο τὸ γένος κατεκάλυψεν ἡ γῆ, ἀντὶ τοῦ τὰ σώματα αὐτῶν ἀποθανόντων, οὗτοι μὲν ἀντὶ τοῦ αἱ ψυχαὶ τούτων, καλοῦνται ὑποχθόνιοι μάκαρες θνητοί. Δεύτεροι.] ἤγουν ἀπολειπόμενοι τῆς τοῦ πρώτου γένους τάξεως, ἀλλ' ὅμως τιμὴ ἀκολουθεῖ καὶ τούτοις. Ζεὺς δὲ πατήρ.] ὁ Ζεὺς δὲ ὁ πατὴρ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν θεῶν ἐποίησεν ἄλλο γένος ἀνθρώπων τρίτον, χάλκειον, ἤγουν χαλκοῦν, οὐχ ὅμοιον οὐδαμῶς τῷ ἀργυρῷ. Ἐκ μελιᾶν.] ἤγουν ἐκ τῶν μελιῶν τῶν δένδρων τοῦτο, φησίν, ἐποίησεν, ἃ στερεὰ καὶ δυσπαθῆ ἐστιν, ἀντὶ τοῦ σκληρὸν καὶ ἀπάνθρωπον. δεινόν τε καὶ ὄβριμον.] ἤγουν χαλεπὸν καὶ φοβερόν· διὰ φροντίδος γὰρ ἦν τούτοις τὰ ἔργα τοῦ Ἄρεως ἤγουν τοῦ πολέμου, τὰ στονόεντα, ἤγουν τὰ στεναγμῶν αἴτια· καὶ ὕβρεις, ὅτι οὐδὲ σῖτον ἤσθιον, ἤγουν ἀνθρωπίνην τροφήν. ἀπὸ τῆς διαίτης δὲ τὴν γνώμην ἐμφαίνει. ὡς εἰ ἔλεγεν, οὐδὲ ἀνθρωπίνην εἶχον γνώμην, ἤγουν ἥμερον, ἔξω θηριωδίας, πρὸς ὃ ἐπάγεται οἰκείως. ἀλλὰ ψυχὴν εἶχον ἐξ ἀδάμαντος, τουτέστιν ἀδαμαντίνην. κρατερόφρονα.] ἤγουν σκληρογνώμονα. Ἄπλαστοι.] τουτέστιν ἀπλήρωτοι· μεγάλοι τὰ σώματα· τὴν ῥώμην γὰρ ἤσχυον τῶν σωμάτων καὶ τὴν ἐπὶ μέλεσιν. μεγάλη δὲ βία καὶ ἰσχὺς ἦν δηλονότι αὐτοῖς. καὶ χεῖρες ἄαπτοι.] ἤγουν ἄψαυστοι διὰ τὸ φοβερὸν δηλονότι καὶ ἰσχυρόν, ἐξ ὤμων ἐξεφύοντο ἐπὶ [illegible] καὶ ὄγκον ἔχουσι μέλεσιν.

μόλεσιν· ἀπὸ τοῦ πέφυκα παρακειμένου, ἐνεστὼς πεφύκω, ὡς ἀπὸ τοῦ δέδοικα δεδοίκω. τούτοις δὲ ἦν χαλκᾶ μὲν τὰ τεύχη, ἤγουν τὰ ὅπλα. χάλκεοι δέ τε οἶκοι. ἀντὶ τοῦ τὰ ἐν τῷ οἴκῳ σκεύη. τὸ ἦν ἀντὶ τοῦ ἦσαν, ὡς παρὰ Σοφοκλεῖ· Ἦν δὲ ἀμφίπλεκτοι κλίμακες. καὶ ἀπὸ τούτου γίνεται κατὰ συγκοπὴν τῆς σα συλλαβῆς. διὰ τοῦ χαλκοῦ δὲ τὰ γεωργικὰ ἔργα εἰργάζοντο, διά τινος βαφῆς στερροποιοῦντες αὐτόν. μέλας δὲ σίδηρος οὐκ ἔσκεν, ἤγουν οὐκ ἦν. καὶ οὗτοι μὲν δαμασθέντες, τουτέστι φονευθέντες ὑπὸ ταῖς σφετέραις ἀντὶ τοῦ ταῖς ἀλλήλων χερσίν. ἡ δοτικὴ δὲ μετὰ τῆς ὑπὸ, τὴν ὑποταγὴν δηλοῖ καὶ ἦσαν Ἀττικῶς· ἔβησαν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ψυχροποιοῦ ᾅδου, τὸν εὐρώεντα, ἤγουν τὸν σκοτεινόν, ἢ τὸν πλατύν, ἀνώνυμοι. θάνατος δὲ κατέχεν αὐτοὺς μέλας, ἀντὶ τοῦ σκότους ποιητικός. καὶ προόντας ἐκπάγλους. κατὰ μετάθεσιν τοῦ λ΄ ἀπὸ τοῦ ἐκπλάγου, ἤγουν ἐκπληκτικούς. τὸ λαμπρὸν δὲ ἔλιπον φάος τοῦ ἡλίου. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τοῦτο τὸ γένος κατεκάλυψεν ἡ γῆ, αὖτις ἔτι ἄλλο τέταρτον, ἤγουν ἐπὶ τούτοις πάλιν ἄλλο τέταρτον γένος, θεῖον ἀνδρῶν ἡρώων, δίκαιον καὶ καλόν, ὁ Ζεὺς ὁ Κρονίδης ἐποίησεν ἐπὶ τῇ χθονὶ τῇ πολυειδεῖς τροφὰς δωρουμένῃ, οἳ καλοῦνται ἡμίθεοι. πρὸς τὸ σημαινόμενον ἀποδέδωκε. τῇ προτέρᾳ ἡμῶν γενεᾷ γεγονότες κατὰ τὴν ἄπειρον γῆν, ἤγουν τὴν κυκλοτερῆ. καὶ τούτους μὲν πόλεμός τε κακὸς καὶ μάχη χαλεπὴ ὤλεσε. τοὺς μὲν ἐπὶ ταῖς ἑπταπύλαις Θήβαις, τῇ γῇ λεγομένῃ τοῦ Κάδμου. μαχομένους ἕνεκα τῶν μήλων τοῦ Οἰδίποδος, ἀντὶ τοῦ τῆς κτήσεως, ἀπὸ τοῦ πλείονος. οἱ παλαιοὶ γάρ φασι τὴν κτῆσιν ἐν τοῖς τετράποσιν εἶχον. τοὺς δὲ, καὶ εἰς Τροίαν ἀγαγὼν ἐν ναυσὶν, ἐπὶ τοῦ μεγάλου κύματος τῆς θαλάσσης, ἕνεκα τῆς Ἑλένης τῆς καλλίτριχος· ὤλεσεν ὁ πόλεμος δηλονότι ἀπὸ κοινοῦ. ἐνταῦθα δὴ, ἤγουν ἐν τῇ Τροίᾳ καὶ ταῖς Θήβαις. τὸ ἤτοι ἐνταῦθα, ἀντὶ τοῦ δή. τούτους μὲν τὸ τοῦ θανάτου τέλος περιεκάλυψεν. ὁ Ζεὺς δὲ ὁ Κρονίδης ὁ πατὴρ τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν θεῶν, ζωὴν καὶ διατριβὰς τούτοις παρασχὼν ἰδίᾳ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς φέρων ᾤκισε. καὶ οὗτοι μὲν οἰκοῦσιν ἐν ταῖς νήσοις τῶν μακάρων, κατὰ τὸν Ὠκεανὸν τὸν βαθύρρουν, ψυχὴν ἔχοντες φροντίδων ἀπηλλαγμένην. ὄλβιοι ὄντες ἥρωες, ἤγουν μακάριοι, τούτοις γὰρ χάριν φύει ἡ γῆ ἡ τὰ πρὸς ζωὴν δωρουμένη, καρπὸν μελιηδέα, ἤγουν γλυκύν, θάλλοντα τρὶς ἐπὶ τοῦ ἔτους. Μηκέτ᾽ ἔπειτ᾽ ὤφειλον.] εἴθε μὴ ἐχρεώστουν ἐγὼ ἐν τοῖς τοῦ πέμπτου γένους ἀνδράσιν εἶναι. ἀντὶ τοῦ, εἴθε μὴ ἀπολελειμμένον ὤν, ἐμὲ ἐν τοῖς τῆς πέμπτης τάξεως ἀνδράσιν εἶναι. τὸ ἔπειτα περισσόν. ἡ δὲ μετὰ, ἀντὶ τοῦ τῆς ἐν. ἀλλ᾽ ἢ πρόσθεν, ἀλλ᾽ ἢ πρότερον τούτων ἀποθανεῖν, ἢ ἔπειτα γενέσθαι. οὐκ εὐθὺς φησὶ μετὰ τοὺς πέμπτους. τοὺς γὰρ μετὰ τούτους εὐθὺς χείρονας ἔσεσθαι τούτων νομίζει, ἀλλ᾽ ἁπλῶς ἐν ταῖς ἔπειτα περιόδοις. ἐφ᾽ αἷς οὐκ ἀπαγορεύει μὴ καὶ μεταβολὴν ἐπὶ τὸ κρεῖττον ποτὲ γενέσθαι, ὡς ἀπὸ τοῦ τρίτου γένους τοῦ χαλκοῦ καὶ θρασέος, ἐπὶ τὸ τῶν Ἡρώων ἐγένετο.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Δεύτερον αὖτε γένος.] ὁ μὲν Ὀρφεὺς τοῦ ἀργυροῦ γένους βασιλεύειν φησὶ τὸν Κρόνον, τοὺς κατὰ τὸν καθαρὸν λόγον ζῶντας ἀργυροῦς λέγων, ὥσπερ τοὺς κατὰ νοῦν μόνον χρυσοῦς. ὁ δὲ Ἡσίοδος ἐθέλων τὴν μεταβολὴν ἐνδείξασθαι τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, τὸ ἀργυροῦν γένος τῶν ἀνθρώπων ποιεῖ ῥάθυμον· πλὴν χεῖρον μὲν τὸ ἀργυροῦν γένος εἶναί φησι τοῦ χρυσοῦ, οὐκ εἰς ἄκραν δὲ κακίαν ὀλισθῆσαν, ἀλλ᾽ εἰς ἀργίαν καὶ φυσικὴν ζωὴν ἀντὶ νοερᾶς. ὅτι δὲ ἄργυρος οὐ δεκτικὸς, ὃς καὶ δίεισιν ἔξω τεμνόμενος ὑπὸ τῶν ὑγρῶν τὴν ὑγρότητα καὶ ψυχρότητα παντὸς μᾶλλον κεράμου καὶ χαλκοῦ, δῆλον. ψύχεται γὰρ τοῦ ὕδατος αὐτῷ ῥᾳδίως καὶ θερμαίνεται προστιθεμένων ψυχρῶν ἢ θερμῶν, ὥστε διὰ τῶν πόρων τούτων καὶ ἰὸν ἐνδέχεσθαι, τοῦ χρυσοῦ πυκνοτάτου ὄντος. πολὺ χειρότερον.] οὐχ ὅτι ἐκεῖνο κακὸν ἦν, ἀλλ᾽ οὐχ ὅμοιον τῷ χρυσῷ. τὸ δὲ πολὺ χειρότερον, δὶς συγκριτικὸν συγκεῖται· αὐτὸ γὰρ τὸ χεῖρον συγκριτικόν. ὡς εἴ τις λῳΐτερον. αὐτὸ γὰρ τὸ λῷον συγκριτικόν ἐστι. τὸ δ᾽ ἀργύρεον ἔνιοι τῇ γῇ ἀκούουσι, λέγοντες, ὅτι ἐν τοῖς μεγάλοις ἔργοις τὸ ἀργύρεον τῆς γῆς γενεαλογεῖ. Ἀλλ᾽ ἑκατὸν μὲν παῖς.] ὀρθῶς τοῦ κακοῦ βίου τὴν ἀρχὴν ἐν τῇ μοχθηρᾷ τίθεται τροφῇ. τοιαύτη δὲ ἡ πολλὴν χρόνον ἐν τῇ γυναικωνίτιδι γινομένη. καὶ γὰρ Πλάτων τῶν Περσικῶν τινος τοῦτο κατέγνω βασιλέων. τὸν μὲν ἑαυτοῦ πολλὴν χρόνον ὑπὸ ταῖς γυναιξὶ τρέφεσθαι. εἰκότως οὖν ἀποβαίνειν τὸν οὕτω τρεφόμενον μέγα νήπιον, εἰς ἀμαθῆ πάντων αὐτὸν ἐργάζεσθαι, τὸν

διαδεξάμενον

ἀνδρικὸν καὶ [illegible] τάλλ[illegible]. Ἀλλ' ἑκατὸν μὲν.] πάνυ φιλοσόφως ἀρχὴν φαύλου βίου καὶ κακοδαίμονος τὴν [illegible]. καὶ γὰρ ὁ Πλάτων ἔφη Κῦρον καὶ Δαρεῖον [illegible] ἰδεῖν παιδ[illegible] ἀγαθοὺς [illegible] τοὺς δὲ παῖδας αὐτῶν [illegible] ἐν γυναιξὶ [illegible] καὶ τρυφῶσι, διαφθαρῆναι. Ἄλλως κατὰ σύγκρισιν. ἐπεὶ [illegible] τὸ ἑκατὸν ἔτη [illegible] χρόνον, [illegible] ἐστὶ γὰρ [illegible] τοῦ πολλοῦ [illegible] ὁ μετ' ἐπιμελείας τρεφόμενος καὶ [illegible] ἀτολμότερον, ὁ μηδὲ καρτερεῖν δυνάμενος, ὅθεν καὶ τὸ, [illegible]. Παναίδιον ζώοντ[illegible].] εἰ πολλῷ χρόνῳ [illegible] καὶ [illegible] αὐτοὺς [illegible] πρὸς [illegible] παναίδιον ζῶσιν, ὡς κατὰ σύγκρισιν [illegible] τὸν ἑκατόν. Ὕβριν γάρ.] [illegible] ῥαθύμοις ζωαῖς τῶν ἀνθρώπων, διὰ [illegible] ἐξυβρίζειν, καὶ μήτε τῆς εἰς ἀλλήλους ὕβρεως ἀπέχεσθαι, μήτε τῆς εἰς τοὺς θεοὺς [illegible] [illegible] ἀδικεῖν [illegible] οὕτω ζήσαντες Συβαρῖται καὶ Κολοφώνιοι [illegible] ἀπώλοντο, Πέρσαι δὲ καὶ Μῆδοι [illegible]. Τοὶ μὲν ὑποχθόνιοι.] οἱ μὲν περὶ τῶν ἐπιχθονίων ἦσαν κατὰ τὴν λέξιν καὶ ἀγαθῶν χρηστοὶ καὶ φύλακες τῶν θνητῶν, οὗτοι δὲ θνητοὶ φύλακες καὶ ὑποχθόνιοι λέγονται, ὡς [illegible] τοῖς ὑπὸ τὴν γῆν [illegible] τόποις, διότι φυσικὴν εἶχον ζωὴν, ἀντὶ νοερᾶς. [illegible] φυτοῖς [illegible] ὑπὸ γῆς [illegible] ὑποχθόνιοι, θνητοὶ δὲ φύλακες, ὡς ζῶντες κατὰ τὸ θνητὸν ἑαυτῶν· τοιαύτη γὰρ ἡ φυσικὴ ζωή. τίνων δὲ φύλακες; ἢ δηλονότι ψυχῶν, αἳ τινες ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις [illegible] φυσικῶς ζήσασιν, ἀλλ' εἰς [illegible] [illegible] ὅτι καὶ αὐτοῖς [illegible] καθόσον οὐ μεγάλα ἐξειργάσαντο κακά, οἷα τῶν ἐφεξῆς [illegible] τρίτον ἄλλο γένος.] τοῦτο τὸ γένος εἰπὼν τρίτον, [illegible] ἀλλὰ δεινὸν [illegible] [illegible] μόνον [illegible]. διό φησιν,

Ἀ[illegible] μεγάλη [illegible] καὶ χεῖρες ἄαπτοι
Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον [illegible]

[illegible] ἀλλαχοῦ [illegible] περὶ δὲ τῶν ὅπλων [illegible], [illegible] καὶ τῷ χαλκῷ πρὸς τοῦτο ἐχρῶντο, [illegible] διὰ [illegible] τὸν χαλκὸν [illegible] οὕτως φύσει μαλακὸν [illegible] τῆς [illegible] καὶ ἐν τοῖς πολεμικοῖς χρῆσθαι ἐλθεῖν. Τοῦτο δὲ τὸ χαλκοῦν γένος ἐκ μελιῶν εἶπε, φασὶ Δαεῖνος, [illegible] τῶν μελιῶν τῶν δένδρων, οὐχ ἐκ τῶν Μελιάδων Νυμφῶν· καὶ γὰρ Μελίας Νυμφας [illegible] τὸ [illegible] γένος [illegible] εἰς [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] τὰ [illegible] [illegible] [illegible] αὐτοῖς γίνονται. Ἐκ μελιᾶν.] Νυμφῶν, Δαείνου Μελιῶν [illegible] [illegible] [illegible] γένος λέγει καὶ ἀσμάτου, [illegible]. οὐδέ τι σῖτον.] ἀλληλοφαγίαν [illegible] ἐπεὶ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Καὶ τέρεν [illegible] χρέος [illegible].] [illegible] [illegible] [illegible] ἀλληλοφονοῦντες, καὶ εἰκότως εἰς τὸν ὑποχθόνιον [illegible] κατὰ [illegible] τὸ [illegible] τοῦ κόσμου, καὶ τὸ [illegible] τῶν [illegible] γένος, [illegible] τὰ λόγια [illegible] [illegible] [illegible] εἰκότως [illegible] τῶν [illegible] [illegible] [illegible] μετ' αὐτοὺς [illegible] [illegible] καὶ [illegible], [illegible] διὰ τὴν [illegible] τῶν ἀναγκαίων. [illegible] [illegible] καὶ [illegible] καὶ [illegible] ἐλθόντες [illegible], ὥστε ἐν τῷ [illegible] ζωὴν τῷ χρυσῷ, τῷ ἀργυρῷ, τῷ χαλκῷ. καὶ γὰρ τούτων ὁ [illegible] ὁ μὲν χρυσὸς [illegible] μόνον ὁ [illegible] ὁ δὲ ἄργυρος [illegible] διότι καὶ [illegible] [illegible] καθάπερ καὶ ἄργυρος, [illegible] ὁ δὲ χαλκὸς [illegible] καθόσον [illegible] ἔχων [illegible] [illegible] ἄλλο τέταρτον.] τὸ μὲν τρίτον γένος [illegible] [illegible] τὸ [illegible], γένος [illegible] βίον, ἱερὸν, [illegible] [illegible] Τρωικῶν [illegible]

 ἐπι[illegible]

ὀκτὼ γενεάς. καὶ γὰρ Εὔμηλος ὁ στρατεύσας ἐπὶ Τροίαν, υἱὸς ἦν Ἀδμήτου, ἀνδρὸς δὲ Φέρητος, οὗτος δὲ Κρηθέως, ὁ δὲ Αἰόλου, ὁ δὲ τοῦ Ἕλληνος, ὁ δὲ Δευκαλίωνος. καὶ Γλαῦκος ὁ τοῦ Ἱππολόχου τοῦ Βελλεροφόντου, τοῦ Γλαύκου, τοῦ Σισύφου τοῦ Αἰόλου, τοῦ Ἕλληνος, τοῦ Δευκαλίωνος. ὁ δὲ ὢν Γλαῦκος, ὄγδοος. τὸ πάνυ ἡρωϊκὸν γένος ἄχρι πάντων ἐπήρκεσεν ἀρετῇ διάφορον. ἄλλως. ἐπὶ Δευκαλίωνος ... ἐν Πανδώρας γένος ἐστὶ κλῆσιν τὰ Αἰγύπτια. Τῶν παλαιῶν ... Ἥφαιστον ... Πανδώρας ... Δευκαλίωνος καὶ Πύρρας ... λέγουσιν ὅτι Προμηθεὺς ἀνθρώπους ἔπλασεν ἐκ πάντων ... Ἐπιμηθεὺς ... Πανδώραν ... Ἐπιμηθέως ... Δευκαλίων, καὶ Πύρρα. Δευκαλίωνος δὲ Ἕλλην, τοῦ δὲ Αἰόλος, ὁ Κρηθεύς, ὁ Φέρης, ὁ Ἄδμητος, ὁ τοῦ Εὔμηλος ὁ ἐπὶ Τροίαν στρατεύσας. διὰ δὲ τῆς ἀληθείας, τοῦ δὲ ὑγιοῦς, ἵνα μὴ ἔγκλημα φύσεως ἐπὶ τὸ χεῖρον μεταπίπτῃ λέγει. τὸ δὲ δικαιότερον καὶ τὸ δίκαιον. ὁ γὰρ ἄδικος σύγκρισιν ... τὸ δὲ ἄρειον, ἢ βέλτιον, ἢ πολεμικόν. χαλκέου δ' Ἡμίθεοι.] Ἥρωας κατ' αὐτοὺς ... ἢ ὅτι ἐκ τῆς ἔρωτος γεγόνεσι ... ἐξ ἔρωτος γεννῶνται. ἢ θεῶν ἐρασθέντων γυναικῶν, ἢ θεαινῶν ἐρασθεισῶν ἀνδρῶν ἡμιθέους δέ, ὡς τὸ μὲν ἔχοντας θεῖον, τὸ δὲ ἀνθρώπινον κατὰ ... ὡς ἂν ἐν δυσὶ ... ἐξ ἀμφοτέρων θεῶν, καὶ ἀνθρώπων τὰ ἐξ ἀμφοτέρων ἀνθρώπων, ... καὶ τὸ ... θεῶν καὶ ἀνθρώπων, ἡμιθέους λέγεσθαι. ἀντὶ δὲ ταύτην τὴν ἐν τῇ φύσει διαφορὰν ... τὸ εἶδος τῆς ζωῆς ... μετὰ τὴν ... ζωὴν ... τοὺς ἐν ... θεῶν, ... ἀνθρώπων ... κατὰ τὴν ... ἀρετὴν, τούτους ... ἐκ θεῶν ... μοίρας ... δὲ ἀνθρώπων. καὶ γὰρ ἄμφω μὲν θεῖα, καὶ τὸ ἀνάγκαιον καὶ τὸ ... ἀλλὰ τὸ μὲν ἀρρητότερον,

ἃς ἐρρωμενεστέρας τῇ ζωῇ, τὸ δὲ φιλοσοφώτερον, ὡς ... τὴν ... τὰ μὲν ἀναβατικώτερον, τὸ δὲ ... τοῖς θνητοῖς. Τοὺς ἐν ... Κρόνος ἐμβασίλευε. τοῦτο καὶ τὸν ἐξῆς ... φιλοσοφώτερον, ἐξηγοῦνται τὸν Ἡσίοδον, ... ἄλλα φαυλίζοντες, καὶ τὸ ... αὐτοὺς ... ὡς γὰρ ἀποβλέψας εἰς τὸ κατ' αὐτὴν τῶν ἀνθρώπων γένος μετὰ τὴν ἐξομένων ... λέξειν, ἐπάγει. Μηκέτι ἔπειτ' ὤφελλον ἐγὼ πέμπτοισι μετεῖναι ... [γενέσθαι] Ἀνδράσιν, ἀλλ' ἢ πρόσθε θανεῖν, ἢ ἔπειτα γενέσθαι. ὡς οὐ μόνον ... ἀπὸ τῶν κρειττόνων εἰς τὸ χεῖρον ... τῆς ζωῆς μεταβολῆς, ἀλλὰ καὶ αὖθις ... ἀπὸ τῶν χειρόνων εἰς τὸ κρεῖττον. τὸ γὰρ ... καὶ ... ἀμείνους ... τῶν ἀνθρώπων ὕστερον. ὥστε καὶ ... τὰς μεταβολὰς ... τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, εἰς τἀναντία ... Καὶ τοὺς μὲν πόλεμος ... τοὺς ἐπὶ Θήβαις καὶ ... καὶ λοιποὺς ... ἡμιθέους. καὶ σύγκρισιν ... οὐκ ἀεὶ ... Ὅμηρος, καὶ ἡμιθέων γένος ἀνδρῶν. ... ἤτοι ... ἀνθρώπων. ... Οἰδιπόδαο.] Διὰ τὴν μῆλων πάσαν ... κτῆσιν, δι' ... αὐτοῦ Οἰδίποδος παῖδες, καὶ πόλεμον ἤρξαντο πρὸς ἀλλήλους, καὶ συναπώλοντο ἀλλήλοις, καὶ ... ἄλλως. οἱ γὰρ παλαιοὶ ἐν τοῖς ... τὴν κτῆσιν εἶχον, καὶ μάλιστα καὶ οἱ βασιλέων παῖδες ἐποίμαινον ... καὶ ταῖς νύμφαις ... καὶ βόας ... ὅθεν καὶ ἀλφεσίβοιαι. Ἐς Τροίην ἀγαγών.] ... λέγει τοὺς δύο πολέμους τὸν Θηβαϊκὸν καὶ τὸν Ἰλιακόν. Τοῖς δὲ δίχ' ἀνθρώπων.] ... τῆς τῶν ἡρώων λέξεως ... καὶ βίον καὶ τόπους οἰκεῖν, ... ἀνθρώπων ... αὐτοῖς ὁ Ζεὺς ... τῆς γῆς. ἄλλως. ... αὐτοὺς τῶν ἀνθρώπων, καὶ ... αὐτοῖς ἴδιον τόπον καὶ ζωὴν, ... πέραν τοῦ Ὠκεανοῦ, τὰς ... νήσους, ... παρ' Ὠκεανόν.] ἔνθα κατοικοῦσιν. αὐτοῖς δὲ μελιηδέα καρπὸν τρὶς τοῦ ἔτους φέρειν λέγει ... τὸ αἴνιγμα λέξει ... αὐτούς

αὐτοὺς ἔχειν φησὶ τὴν ἀνωτάτω τῆς ζωῆς, καὶ διὰ τοῦτο λέγονται τῶν μακάρων νήσους οἰκεῖν. ὡς αἱ εὐδαίμονες εἰλήχασι ψυχαί, νήσοις εἰκασμένας, ὡς ὑπερέχουσαι τῆς γενέσεως, καθάπερ αἱ νῆσοι τῆς θαλάσσης. παρ' Ὠκεανὸν δὲ οἰκεῖν λέγονται τὸν διορίζοντα τὸν νοητὸν τόπον, ἀπὸ τῆς τοῦ ἅδου βασιλείας, ὅτι καὶ πρῶτον περαιοῦσθαι τοὺς εἰς ἅδου ἐρχομένους φέρειν. φέρειν δὲ αὐτοῖς τρὶς τὴν γῆν τὸν ἐτήσιον καρπόν, ὡς πλείων ἀγαθῶν ἀπολαύουσι τῶν ζωτικωτάτων, ἐκ τῶν ζωογόνων δυνάμεων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ οὐχ ἁπλῶς εἶπε τὴν γῆν φέρειν τοὺς καρποὺς τρίς, ἀλλὰ τὴν ζείδωρον ἄρουραν. ἄλλως. μακάρων νήσους νῦν τὸν Παράδεισον αἰνίττεται, ἤτοι τὸ παρ' αὐτοῖς Ἠλύσιον πεδίον λεγόμενον, παρὰ τὰ ἄλυτα τηρεῖν τὰ σώματα, ἢ παρὰ τὴν λύσιν τῶν κακῶν. Μηκέτ' ἔπειτ' ὤφελλον] μετὰ τὴν ἐξύμνησιν τῆς τῶν ἡμιθέων λήξεως ἐπάγει, Μηκέτ' ἔπειτ' ὤφελλον ἐγώ. δι' οὗ οὐ μόνον δηλοῖ τὴν ἀπὸ τῶν κρειττόνων εἰς τὸ χεῖρον εἶδος τῆς ζωῆς μεταβολήν, ἀλλὰ καὶ ἀνάπαλιν ἀπὸ χειρόνων εἰς τὸ κρεῖττον. τὸ γὰρ ἢ ἔπειτα γενέσθαι εὐχόμενος, δηλοῖ καὶ ἀμείνους εἶναι ἐνδεικτικὰς τῶν κατ' αὐτὸν ἀνθρώπων, ὕστερον. ὥστε καὶ ἐκ τούτου δῆλον ὅτι τὰς μεταβολὰς ἐβούλετο περιοδικὰς τῆς περιόδου τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς εἰς τὰ ἐναντία γινομένας.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Δεύτερον αὖτε γένος πολὺ χειρότερον.] ἤγουν τοῦ χρυσοῦ πολὺ χειρότερον, ἤγουν τῆς ἐπὶ τὸ δεύτερον κακίας ἀνθρώπων. οἱ γὰρ τοῦ δευτέρου γένους, προμηθέστεροι ἦσαν, καὶ τέχνας εὗρον. Οὔτε φυήν.] τὸ μέγεθος, τὴν ἡλικίαν. οἱ γὰρ πρότερον ἐκεῖνοι, ἅτε ἐκ τῆς γῆς ἀναδοθέντες καὶ ἐξ ἀμιγῶν τῶν πρώτων στοιχείων, μεγάλοι τε ἦσαν τοῖς σώμασι, καὶ ἀνδρεῖοι τὴν θέαν. οἱ δὲ τοῦ δευτέρου γένους, ἅτε ἐξ ἀλληλογονίας, ἥττονες τούτων ἐν ἀμφοτέροις ὑπῆρχον. φυὴν τὴν ἡλικίαν, παρὰ τὸ φύω, ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν φυομένων δένδρων καὶ βοτανῶν. ἐναλίγκιον.] καὶ κατ' ἐπέκτασιν, ἐναλίγκιον, τὸ ὅμοιον, ἀπὸ τοῦ ἄλκος ἔχειν καὶ παρόμοιον καὶ ἐμφερὲς εἶναι καὶ ἔστι τοῦ ἴσου εἰς καὶ. οὔτε νόημα.] κατὰ τὸ ἁπλοῦν ἐκεῖνο λέγει καὶ ἀπόνηρον. ἦσαν γὰρ πολὺ τῶν προτέρων προμηθέστεροι, καὶ πανουργότεροι. Ἀλλ' ἑκατὸν μὲν παῖς ἔτεα.] οἱ μὲν πρότεροι διέλαβον συνέζων ἀλλήλοις· οἱ δὲ τοῦ δευτέρου γένους προμηθέστεροι γεγονότες πολλὰ τὸν πρὶν βίον ἐκαινοτόμησαν, τέχνας καὶ ἕτερα εὑρόντες. καὶ τοῦτο δὲ προσεξεῦρον, μέχρι μὲν πολλοῦ τινος χρόνου τοῖς γεννήτορσι συνεῖναι, καὶ οὐχ εὑρεῖν μᾶλλον σὺν ταῖς μητράσι· καὶ ἀπὸ γυναικῶν οὐκ ἀπεχωρίζοντο, ἐξελθόντες δὲ καὶ χωρισθέντες τῶν οἴκων τῶν πατρικῶν, ἀλλήλοις ὕβρεις ἐνέφερον, μοὶ δὲ παρεφρόνουν λογιζόμενοι βραχὺν ἐγεγόνεισαν ὑπ' ἀλλήλων καὶ ὑπ' ἀλλήλων ἀναιρούμενοι. εἰκὸς δὲ τοὺς ἐν γυναικωνίτιδι ἀνατρεφομένους, καὶ οἰκοσίτους ἀτελεῖς τε καὶ μὴ δυναμένους τελειωθῆναι, βραχυβίους εἶναι, καὶ ἄνω τελευτᾶν· ὅθεν καὶ μεγάλους νηπίους αὐτοὺς λέγει, διὰ τὴν τοιαύτην ἀναστροφήν. Ἀλλ' ἴσως ὁ ποιητὴς καὶ τελειοτέρους τύπους ὑποθεὶς πολλὰ μὲν ἐκείνοις τὰ ἀγαθά, καὶ ὅσα καὶ τοῖς προτέροις· ἐν δὲ ἢ δύο τὰ ἐλαττώματα· τὸ μὴ φέρειν ἀλλήλων τὴν ὕβριν, ἀλλ' ὀξυχολεῖν· καὶ τὸ μὴ θεραπεύειν θεούς, ἤγουν τὰς ψυχικὰς δυνάμεις, τουτέστι, τὸ μὴ προσέχειν καὶ προλογίζεσθαι, στερεώτερον τε καὶ πανουργότερον περὶ τὰ τοῦ θυμοῦ τύπους προβαίνεσθαι. ᾧ ἐνὶ οἴκῳ.] ἐν ἑαυτῷ, τουτέστιν ἐν τῷ οἴκῳ, καὶ ἐν τῷ ἰδίῳ. ἔστι δὲ τὸ σχῆμα, ἀντιστροφὴ καὶ ἐπέκτασις. ἀτάλλων, καὶ ποιῶν.] αὔξων καὶ ἵστατο, Ἀλλ' ὅταν ἥβης δ' ἵκοιτο, ἢ ἤδη ἀνδρὸς ἡλικίας, ἥβη δὲ ἡ ἐνηλικίωσις λέγεται. Παναίδιος.] ὀλίγον χρόνον δὲ ἐν τῷ παιδὶ παμ- πολὺ ἔλαττον καὶ βραχύ, καὶ συντόμως παιδευθῆναι δυνάμενοι. καὶ παραγωγὴ ἀπὸ τοῦ ... παναίδιον. εἰκότως δὲ ἦσαν βραχεῖς τὸν χρόνον διέζων, τὸν πατρικὸν οἶκον ἐκστάντες. ἀπραγμόνως γὰρ ἦσαν καταδεδεγμένοι τοῖς πατρικοῖς οἴκοις, καὶ ἐξ ἐκείνων τρεφόμενοι. ἐκστάντες δὲ τούτων, καὶ φροντίσι περιπεσόντες, ἔπειτα καὶ πρὸς ἀλλήλους ὀξυχολοῦντες καὶ διαπολεμούμενοι, συντόμως τὸν βίον κατέστρεφον. ὕβριν γὰρ ἀτάσθαλον.] τὴν θρασεῖαν ἐν κακοῖς, ἤτοι τὴν ἄδικον ὕβριν ἀπέχειν καὶ κωλύειν ἀπ' ἀλλήλων οὐκ ἠδύναντο. οὐδ' ἀθανάτους θεραπεύειν.] οὐδὲ τὰς ψυχικὰς δυνάμεις, καὶ τὰ πάθη ἤθελον θεραπεύειν, ἤγουν κρατεῖν θυμοῦ καὶ σπλάγχνον φραίνειν, καὶ τὰ ὅμοια δρᾶν. οὐδ' ἔρδειν μακάρων ἱεροῖς ἐπὶ βωμοῖς.] οὐδὲ ἐν τῷ βωμῷ καὶ πατρικῷ καὶ θυσιαστηρίῳ τῶν θεῶν, ἤγουν τῶν ψυχικῶν δυνάμεων, ἤθελον ἔρδειν καὶ πράττειν καὶ θύειν, τουτέστι, συλλογίζεσθαι καὶ καταπαύεσθαι, ἀλλ' ἐδίδουν αὐτοὺς ἐκ μικρᾶς ἀφορμῆς τῷ θυμῷ. Βωμὸς δὲ τῶν θεῶν.

θεῶν τέτον, ὁ [illegible] ἐστί τὸ ἀργυρικόν. ὡς καὶ Εὐριπίδης φησίν·

Οὐκ ἔστι πειθοῦς ἱερὸν ἄλλο, πλὴν λόγος·
Καὶ βωμὸς αὐτῆς ἔστ᾽ ἐν ἀνθρώπου φύσει.

Τὰ δ᾽ ἀεὶ τῶν μυθικῶν θεῶν, ὅπου οὐκ ἔδοσαν θεοῖς, ἐῶ, ὡς προχείρους καὶ βραχέας [illegible]. [illegible] Μάκαρες δὲ [illegible] καὶ μοίρᾳ [illegible]. Ἡσίοδος] [illegible] ἤθελον ἐρεῖν μακάρων ἐπὶ βωμῶν, [illegible] ἔθεα, καὶ τὰς [illegible] ἥρωες τιμὴν ἑαυτῶν ζῶσι, καθ᾽ ὃ θέμις καὶ δίκη ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις. θέμις δὲ [illegible], καὶ τὸ δίκαιον παρὰ τὸ συγκατατίθεσθαι πάντας, [illegible]. Ζεὺς Κρονίδης. Τὴν ἀνεμόεντος [illegible]. Τοὶ μὲν ἐπιχθόνιοι μάκαρες] [illegible] ὁ Πρόκλος. τὸ γὰρ δεύτερον, ἀπὸ τοῦ καὶ αὐτοὺς ἐπιχθονίους [illegible] λέγουσι μάκαρας. [illegible] ἔμπης] ὅμως. τοῦτο δὲ ἐναντιωματικὸς [illegible] αὐτοῦ τοῦ, ὅμως καὶ [illegible] τιμὴν [illegible]. Ζεὺς δὲ πατήρ.] Χάλκειον γένος τοὺς γίγαντας λέγει, διὰ τὸ πολεμικὸν εἶναι. χαλκοῖς γὰρ [illegible] ὅπλοις, καὶ ξίφεσι, καὶ γεωργικοῖς ἐργαλείοις ἐχρῶντο, βαφῇ τινὶ ταῦτα στομοῦντες. ἀπολλυμένης δὲ [illegible] βαφῆς τὸν χαλκόν, χρῶνται τῷ σιδήρῳ. χαλκὸς δὲ λέγεται, χάλυβος τις ὢν [illegible] Χάλυβες [illegible]. ἐγὼ δὲ ἀργηθεν τὸν σίδηρον εἶναι φημι. λέγεται δὲ τὸν πολεμικὸν καὶ ἀναιρετικὸν ὑφ᾽ Ὁμήρου χαλκὸν [illegible], παρὰ τὸ χέειν τὴν ἀλκὴν [illegible], ξίφος χάλκεον [illegible] τῷ χέοντι τὴν ἀλκὴν καὶ τὴν δύναμιν τῶν αἱρουμένων [illegible] Ἡσίοδος, καὶ πᾶς λοιπός.

Α. γὰρ ἀκριβῶς [illegible] λέγειν
Στέργω σιωπᾶν, ἢ λαλεῖν [illegible].

Ἐκ μελιᾶν.] [illegible] φησὶ [illegible] γένος παρὰ τὴν εἰμαρμένης, τὸ γιγαντικὸν ἐκεῖνο, τὸ μάχιμον. τὸ ἐκ μελιῶν, διττῶς [illegible], ἐκ τῶν μελιῶν λέγοντες [illegible] τοὺς γίγαντας, [illegible] ἐκ τῶν νυμφῶν. [illegible] τὰ ὀνόματα. Ἑλίκη, Κυνόσουρα, καὶ Ἀρέθουσα καὶ Ἴδη, Κρόμμη, Βριθώ, Κλησώ, Ἀδράστεια, καὶ Γλαύκη. ἐκ τούτων τῶν μελιῶν, ἀλλ᾽ ἐκ μελιῶν δένδρων φασὶν αὐτούς, ἤγουν στερεούς. ἐγὼ δέ φημι, ἡ εἰμαρμένη [illegible] γένος, ποταπόν; ἐκ μελιᾶν. ἤγουν [illegible] ἢ ἀπὸ τῶν μελιῶν δένδρων καὶ [illegible], ἢ ἀπὸ τῶν ἔξω μακρῶν καὶ σωμάτων ἀνθρωπίνων [illegible] εἶναι, διὰ τὸ [illegible] αὐτῶν, καὶ τὸ φονικόν. [illegible] τῶν οἰκείων σωμάτων, ὡς [illegible] χεῖρας ἦν αὐτοῖς [illegible].

Χαλκὸν ἀγαχλέα, [illegible] τιμήεντα βαλλομένοισιν. [illegible] ἐγὼ φημί [illegible] λέγεσθαι, ἢ [illegible] καὶ ἐρυθρὸν εἶναι. καὶ [illegible] τὸ [illegible]. Βρέβειλον.] [illegible] ὅμα [illegible] ὁ Θάνατος [illegible] ὅθεν τὸ [illegible] Ἡσίοδος.] τὸ μὲν [illegible] τῆς [illegible] αὐτοὺς [illegible] αὐτοὺς ἀνδρὸς [illegible] ὁ Πρόκλος, ἀδάμαντος ἔχον θυμόν.] [illegible], ἀλλ᾽ ἀεὶ ψυχὴν εἶχον, καὶ [illegible]. ἀδάμας δὲ [illegible] λίθος στερρός, ὃς [illegible] καὶ ἀλλ᾽ [illegible]. Ἄπλαστοι.] [illegible]. [illegible] Πρόκλος μικρογραφεῖ. Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον.] [illegible] ἐφύοντο, [illegible] πεφυκότα ῥήματος, [illegible] πλώειον τύπον, καὶ γιγαντόσωμον. χάλκεα δέ τε ὅπλα.] [illegible] τὰ χεῖρας [illegible], χαλκοῦς αὐτοὺς λέγει. Χαλκῷ δ᾽ εἰργάζοντο.] ἐν χαλκῷ ἐργαλείῳ [illegible], ἀξίναις, καὶ λοιποῖς. Σφετέροισι.] [illegible] ἀντὶ τοῦ [illegible] καὶ ἰδίαις. τὸ γὰρ σφετέροις κυρίως ἐπὶ δευτέρου προσώπου ἐστίν, ἀντὶ τοῦ ὑμετέροις. [illegible] ὁ Πρόκλος μᾶλλον [illegible] καὶ ἀορίστως, [illegible] Ἡσίοδος φερόμενος. Εὐρώεντα δόμον.] Σκοτεινόν, ἢ [illegible], ἡ [illegible] τὸ εὖ μέγα ἢ παρὰ τὸ εὔρειαν καὶ πλατεῖαν ἔχειν τὴν [illegible] καὶ ὀροφήν, καὶ τὴν χώρησιν ἁπλῶς. καὶ [illegible] ἀπαγαίνομαι, [illegible] αὐτὴν λέγων, ὡς [illegible] ἀνάμεσον. [illegible] καὶ κρυερόν, διὰ τὸ [illegible] τοὺς ἀποθνῄσκοντας, ἐκλείποντος τοῦ ζωτικοῦ θερμοῦ. Ἐκπάγλους.] καταπληκτικοὺς φοβερούς, ἐκ τοῦ ἐκπλήσσω. Ἀλλ᾽ αἱ ἐν τοῖς [illegible] πολυλογοῦμεν, καθάπερ τινὲς ἕτεροι, οἱ τὰ

οἱ τὰ λόγου ἐχόμενα, καὶ τὰς ἀλληγορίας παρέντες περὶ τὰ τοιαῦτα ἐχρονοβόλησαν, πολλὴν χάριν νέοις τούτων ἀντὶ καθαρωτέρων βάτειαν καὶ ἀρχέδαν ἐπισπείραντες. ἠελίοιο.] ἄλλος τις ὤν, ὡς ἐξ ἄλος, ἤγουν θαλάσσης τὴν γένεσιν ἔχων. ἢ δῆλός τις ὤν, καὶ φανερὸς, καὶ ἀφαιρέσει ἥλιος. Αὖθις.] τὸ αὖτις φασὶν ἐπὶ τοῦ εἰς τοὐπίσω τίθεσθαι. τὸ δὲ αὖθις, ἐπὶ τοῦ πάλιν, καὶ ἐκ δευτέρου. ἐγὼ δὲ Ἰωνικῶς μὲν αὖτις φημὶ λέγεσθαι ἐπ' ἀμφοτέρων. ψιλωτικοὶ γὰρ οἱ Ἴωνες. ἐπ' ἁρμάτων γάρ φασι καὶ λευκίππην, καὶ ἀπηλιώτης, καὶ τὰ ὅμοια. Ἀττικῶς δὲ, τό, τὸ εἰς τοὐπίσω, καὶ τὸ ἐκ δευτέρου αὖθις. δασύνουσι γὰρ οἱ Ἀττικοὶ, τοὺς λίσπους λίσφους λέγοντες. καὶ τὰ σπέτλα σφέτλα, καὶ ἀμφέχει, καὶ ἐφίστης, καὶ τὰ ὅμοια. ὅθεν εἴσῃ ἄριστον, σημείωσαι τοῦτο. εἰ δ' οὐ θέλεις, πλανῶ σὺν τοῖς ἄλλοις. δικαιότερον.] ἀντὶ τοῦ δίκαιον, ἢ δικαιότατον. τὸ συγκριτικὸν, ἀντὶ τοῦ ἁπλοῦ, ἢ ἀντὶ τοῦ ὑπερθετικοῦ. οὐ γὰρ δικαιοτέρους αὐτοὺς λέγει τῶν γιγάντων, οἵτινες γίγαντες κατὰ μὲν τὴν ἡμετέραν γραφὴν κατεκλύσθησαν, κατὰ δὲ τὸν Ἡσίοδον ἐμφυλίῳ πολέμῳ ὑπ' ἀλλήλων ἀνῃρέθησαν. εἰ γὰρ δικαιοτέρους τῶν ἀπίστων καὶ σκληροτέρων ἐκείνων γιγάντων αὐτοὺς λέγει, ὑβρίζων ἐπὶ τοὺς ἥρωας, ὅπερ οὐ φαίνεται ποιῶν. θεῖον γὰρ γένος, καὶ ἡμιθέους τούτους καλεῖ. Ἄρειον δὲ ἢ πολεμικὸν, ἢ ἀντὶ ὑπερθετικοῦ ἄριστον καὶ βέλτιστον. ἡρώων.] ἥρωες λέγονται οἱ ἀπὸ τῆς ἔρας, ἤγουν τῆς γῆς, κατὰ διάλεκτον· ἐξ ἧς πᾶς ἄνθρωπος ἥρως ἂν λεχθείη. ἢ ἀπὸ τοῦ ἀέρος. αἱ ψυχαὶ γὰρ τῶν ἀγαθῶν ἀνθρώπων διαζυγεῖσαι σωμάτων καθ' Ἕλληνας, τὸν ἀέρα περιπολοῦσαι ἐφορῶσι τὰ τῇδε. ἢ ἀπὸ τῆς Ἀρετῆς, ὥς φησιν Ὀρφεύς·

Μητέρα δ' ἡρώων Ἀρετὴν ἀπένειμε κλύοντες.

ἢ ἀπὸ τῆς ἐράσεως καὶ μίξεως τῶν θεῶν. ληροῦσι γὰρ, ὅτι οἱ θεοὶ θνηταῖς γυναιξὶ μιγνύμενοι ἐποίουν τὸ τῶν ἡρώων γένος. Ἰστέον δὲ, ὅτι ἄνδρες θνητοὶ καὶ γυναῖκες θνηταὶ τὸ φθαρτόν ἐστι τῆς ἡμῶν φύσεως. αἱ ψυχικαὶ δὲ δυνάμεις, ἃς καὶ θεὰς ἔφασαν, τῇ ἡμετέρᾳ ταύτῃ φύσει μιγνύμεναι ἡμιθέους καὶ ἥρωας τοὺς κτησαμένους αὐτὰς ἀπεργάζονται. ὑπὸ γοῦν τοῦτο ἥρωες, καὶ τὰ ἕτερα τρία ἀνάγονται· τὸ ἐξ ἔρας καὶ γῆς, τὸ ἐν τῷ ἀέρι πολεῖν τὰς ψυχὰς, καὶ τὸ ἐξ ἀρετῆς ἥρωας λέγεσθαι. καὶ τοῦτο δὲ σὺν τούτοις ἰστέον, θεῶν μὲν πατέρων, θνητῶν δὲ μητέρων ἐκείνους καλεῖν, ὅσοι τὴν θεωρητικὴν ἀρετὴν ἔχουσιν, ἥτις καὶ γενναία, καὶ ἀνδρώδης ἐστὶ, μετὰ καὶ τῆς λογικῆς. ὅσοι δὲ τῇ κατὰ χεῖρας καὶ πρακτικῇ διαπρέπουσι, θεαινῶν μὲν καλοῦνται παῖδες μητέρων, θνητῶν δὲ πατέρων. κατ' ἀπείρονα γαῖαν.] ἀπείρονα, τὴν σφαιροειδῆ. οὔτε γὰρ σφαῖρα, οὔτε κύκλος πέρας, ἀλλ' οὐδὲ ἀρχὴν ἔχουσι. καί τινες μὲν τῶν φιλοσόφων, μᾶλλον δὲ οἱ πλείους, σφαιροειδῆ πάντα τὰ στοιχεῖα φασί. τινὲς δὲ τὴν γῆν τυμπανοειδῆ, ἕτεροι δὲ κωνοειδῆ ἔφασαν. ἀλλὰ τὰ τῶν φιλοσόφων διανοήματα, καὶ διαφωνήματα, νῦν ἐατέον μοι. περὶ δὲ τὴν τοῦ πίντου γραμμὴν τοῦτο ἐξηγητέον. γαῖα, τὸ γαῖ δίφθογγος, Ἀττικῶς. αἶα γὰρ, καὶ προσθήκῃ γαῖα. Ἰωνικῶς δὲ γέα, τὸ γε ψιλόν. ἐξ οὗ συναίρεσις γῆ. Καὶ τοὺς μὲν πόλεμός τε κακός.] τὸ σχῆμα τοῦτο κατὰ ῥήτορας ἄθροισις, καὶ μερισμὸς καλεῖται· τὸ μὲν πρῶτον τοὺς μὲν, ἄθροισις, ἀντὶ τοῦ πάντας. τὸ δὲ δεύτερον, τοὺς μὲν, τοὺς δὲ, μερισμός, ἀντὶ τοῦ τινὰς μὲν, τινὰς δέ. συντακτέον δὲ οὕτως·

Καὶ τοὺς μὲν πόλεμός τε κακὸς, καὶ φύλοπις αἰνὴ ὤλεσεν, Τοὺς μὲν ὑφ' ἑπταπύλῳ Θήβῃ, Καδμηΐδι γαίῃ Μαρναμένους, ἕνεκα τῶν μήλων τοῦ Οἰδιπόδου· τοὺς δὲ καὶ ἐν νήεσσιν. αἱ ἱστορίαι δὲ δῆλαι, τῆς τε Θηβαϊκῆς, καὶ τῆς ἐπὶ Τροίαν στρατείας. Φύλοπις κυρίως ἡ ἐμφύλιος μάχη· καταχρηστικῶς δὲ πᾶς πόλεμος. ἑπταπύλῳ Θήβῃ.] τρεῖς εἰσι Θῆβαι. αἱ ἑπτάπυλοι, ἃς ὁ Κάδμος ἔκτισεν, ἐν Βοιωτίᾳ. αἱ ἑκατοντάπυλοι ἐν Αἰγύπτῳ. καὶ αἱ Ὑποπλάκιαι περὶ τὸ Ἀδραμύττειον, ὃ ἐκλήθη οὕτως διὰ Ἀδράμυττον τοῦ Κροίσου ἀδελφόν. Καδμηΐδι.] ὁ Κάδμος γὰρ ἔκτισε τὰς ἑπταπύλους Θήβας. Μήλων ἕνεκ'.] ἕνεκεν τῆς περιουσίας καὶ βασιλείας τοῦ Οἰδίποδος, δι' ἣν Ἐτεοκλῆς καὶ Πολυνείκης οἱ ἀδελφοὶ μονομαχήσαντες ἀλλήλους ἀπέκτειναν. μήλων ἕνεκα λέγεται, ὅτι τὸ παλαιὸν βασιλεῖς πολυθρέμμονες, καὶ ποιμενικὸν ἔζων βίον. μῆλον δὲ λέγεται τὸ πρόβατον αἰολικῶς. λέγεται δὲ παρὰ τὸ μαλὸν καὶ ἥμερον καὶ χαῦνον εἶναι. ἢ παρὰ τὸ μέλω, τὸ φροντίζω. περὶ πολλοῦ γὰρ ἦν, ὡς ἔφην, ἡ χρῆσις τῶν θρεμμάτων τοῖς παλαιοῖς. Οἰδιπόδαο.] τοῦ Οἰδίποδος. ἀπὸ εὐθείας τῆς Οἰδιπόδης τοῦ Οἰδιπόδου, καὶ Οἰδιπόδαο, διαλύσει Ἰωνικῇ. ἔστι δὲ καὶ ἑτέρα εὐθεῖα, ὁ Οἴδιπος, καὶ

τι ὁ Οἰδίπους, καὶ ὁ Οἰδίποδας. λαῖτμα.] ἡ θάλασσα, καὶ τὸ θαλάσσιον κῦμα· παρὰ τὸ λαιὸν καὶ ἀριστερὸν τμῆμα καὶ ἀντικείμενον εἶναι. εἰς δύο γὰρ τμήματα ἡ καθ' ἡμᾶς οἰκουμένη διαιρεῖται, εἰς γῆν καὶ θάλασσαν. καὶ δεξιὸν μὲν τμῆμα, καὶ κάθισον ἡ γῆ· λαιὸν δὲ καὶ φαῦλον ἡ θάλασσα, καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς κύματα. ὅτι δὲ χαλεπὸν ἡ θάλασσα, καὶ Ἄρατός φησι, Χαλεπὴ δ' ἐπικέκλυτο θάλασσα. ἠϋκόμοιο.] εὐκόμου. Ἔνθ' ἤτοι.] ὅπου δὴ ἤγουν. τὸ γὰρ ἔνθα τοπικὸν καὶ χρονικόν ἐστι. δίχ' ἀνθρώπων.] χωρίς. βίοτον καὶ ἤθεα] ζωὴν, καὶ διατριβὰς, καὶ διαγωγήν. Ζεὺς Κρονίδης.] ἡ εἱμαρμένη. Ἐν μακάρων νήσοισιν.] ὥσπερ ἡμεῖς τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν ἀποκληροῦμεν τὴν ἐν παραδείσῳ διατριβὴν, οὕτω τοῖς ἥρωσιν Ἕλληνες ἀπονέμουσι μακάρων νήσους, καὶ πεδίον Ἠλύσιον, καὶ τὸν ἀσφοδελὸν λειμῶνα, τὸν ἄδιψον. τοῦτο γοῦν φησι καὶ ὁ Ἡσίοδος, ὅτι θανόντες οἱ ἥρωες οἱ περὶ Θήβας καὶ Τροίαν στρατεύσαντες τὴν μακαρίαν ἐκείνην διατριβὴν ἐκληρώσαντο. περὶ δὲ τῶν ἐν Ὠκεανῷ νήσων Ὅμηρος, καὶ οὗτος ὁ Ἡσίοδος, καὶ Λυκόφρων, καὶ Πλούταρχος, καὶ Φιλόστρατος, καὶ Δίων, καὶ ἕτεροι τινὲς συγγεγραφήκασιν, ὡς ἀγαθή τις ἡ χώρα ἐστὶ, καὶ ἀεὶ καταπνεομένη ζεφύρῳ, τρὶς ἔτους ἑκάστου ἀναδίδωσι τοὺς καρπούς. ἐκεῖσε δέ φασι καὶ τὰς τῶν ἀποβεβιωκότων ψυχὰς διαπορθμεύε-
» σθαι, γράφοντες τοιάδε. περὶ τὴν ἀκτὴν τοῦ
» περὶ τὴν Βρεττανίαν νήσου Ὠκεανοῦ, ἄνθρωποι
» τινὲς οἰκοῦσιν ἰχθυοθῆραι, κατήκοοι μὲν Φράγγοις,
» φόρον δὲ μὴ τελοῦντες αὐτοῖς. οὗτοι περὶ τὰς αὐτῶν
» οἰκίας καθεύδοντες φωνῆς ἀκούουσι καλούσης αὐ-
» τοὺς, καὶ κρότου περὶ τὰς θύρας αἰσθάνονται. ἀνα-
» στάντες δὲ πλοῖα διείσχυσί τινα, οὐχὶ τὰ αὐτῶν,
ἐπιβατῶν μεστά. εἰς ταῦτα οὖν εἰσελθόντες μιᾷ »
ῥοπῇ πρὸς τὴν Βρεττανίαν νῆσον καταίρουσι κω- »
πηλατοῦντες. καίπερ μόλις ὅλῳ νυχθημέρῳ καί- »
φεσι σεσημμένοις καταπλέοντες εἰς αὐτὴν, ὅτε »
ταῖς ἰδίαις ναυσὶ κέχρηνται. ἐκεῖ γοῦν ἀποβάν- »
τες ἐξάγουσιν ὡς οὐκ εἰδότες φέρουσιν ἐπιβάτας. »
οὐδένα δὲ ὁρῶντες, ἀκούουσι φωνῆς τοῦ ὑποδεχομέ- »
νου αὐτοὺς κατ' ὄνομα, καὶ κατὰ φυλακὴν, καὶ κατὰ »
συγγένειαν καὶ τέχνην καλούσης αὐτούς· καὶ αὐτῶν »
δὲ ὁμαίως ἀποκρινομένων. καὶ οὕτω πάλιν μιᾷ ῥο- »
πῇ πρὸς τὴν ἑαυτῶν ἀποπλέοντες. αἰσθάνονται »
τῶν νηῶν ἐλαφροτέρων, ἢ ὅτε οὓς εἶχον ἀπεκό- »
μιζον· ἐκ τούτου πάντες ἔφασαν παῖδες Ἑλλήνων, »
ἐκεῖ τὰς τῶν ἀποβεβιωκότων διάγειν ψυχάς. ἃ νῦν καὶ Ἡσίοδός φησι περὶ τῶν ἡρώων. Τρὶς τοῦ ἔτους θάλλοντα.] ζεφύρῳ ἔφην τὴν χώραν καταπνεῖσθαι, καὶ τρὶς τοῦ ἔτους τὰ ἐκεῖ δένδρα καρποφορεῖν, ὡς φασιν οἱ ἱστορικοὶ, ὡς ἀληθὲς, καὶ οὐχ ὡς μῦθος. τὶς δὲ καὶ Γάϊον Ἰούλιον Καίσαρα δυστυχέστατον ὄντα ἐν πολλοῖς, καὶ τοῦ Ὠκεανοῦ ἐπιτυχόντα διαπεραιωθῆναι φησι περάσει μιᾷ, καὶ ἑκατὸν ἐπιβάταις, ἐρασθέντα δὲ τὴν νέαν περικαλλεστάτην τῆς χώρας ἐκεῖ θελῆσαι κατοικῆσαι. ἐξωθῆναι δὲ ὑπὸ τῶν ἐκεῖσε καὶ ἄκοντα. Μηκέτ' ἔπειτ' ὤφελον.] ἐπιμεμφθεὶς ὁ Ἡσίοδος τοῦ ἡρωϊκοῦ γένους, καὶ δείξας τοῦτο ἀγχίθεον ἐπεύχεται μήτε ὕστερος τοῦ ἡρωϊκοῦ τούτου γένους γενέσθαι, μήτε ὑστερώτερος, ἀλλὰ θανεῖν ἐν τῇ τούτου γενεᾷ. οὕτω δὲ συντακτέον· Μηκέτ' ἔπειτ' ὤφελον ἐγὼ πέμπτοισι μετεῖναι ἀνδράσιν, ἢ ἔπειτα γενέσθαι, ἀλλ' ἢ πρόσθε θανεῖν, ἤγουν ἐν τῇ ἡρωϊκῇ γενεᾷ. οἱ δὲ λέγοντες τοὺς ἔπειτα ἀνθρώπους λέγειν τὸν Ἡσίοδον μέλλειν γενέσθαι, ἐναντίως τῷ Ἡσιόδῳ καὶ οὐ κατ' ἐκεῖνον φασί.

Νῦν γὰρ δὴ γένος ἐστὶ σιδήρεον· οὐδέποτ' ἦμαρ	Nunc enim genus est ferreum: nunquam nec die
Παύσονται καμάτου καὶ ὀϊζύος, οὐδέ τι νύκτωρ	Quiescent a labore & miseria, neque nocte
Φθειρόμενοι· χαλεπὰς δὲ θεοὶ δώσουσι μερίμνας.	Corrupti: graues vero dij dabunt curas.
Ἀλλ' ἔμπης καὶ τοῖσι μεμίξεται ἐσθλὰ κακοῖσιν.	Sed tamen & hisce admiscebuntur bona malis.
Ζεὺς δ' ὀλέσει καὶ τοῦτο γένος μερόπων ἀνθρώπων,	Iupiter autē perdet etiam hoc genus varie loquentiū hominum,
Εὖτ' ἂν γινόμενοι πολιοκρόταφοι τελέθωσιν.	Postquam facti circa tempora cani fuerint.
Οὐδὲ πατὴρ παίδεσσιν ὁμοίϊος, οὐδέ τι παῖδες,	Neque pater liberis similis, neque liberi *patri*,
Οὐδὲ ξεῖνος ξεινοδόκῳ, καὶ ἑταῖρος ἑταίρῳ,	Neque hospes hospitij, neq. amicus amico,

Οὐδὲ κασίγνητος φίλος ἔσσεται, ὡς τοπάρος περ.	Neque frater amicus erit, vt antehac.
Αἶψα δὲ γηράσκοντας ἀτιμήσουσι τοκῆας.	Statim vero senescentes dehonorabunt parentes.
Μέμψονται δ' ἄρα τοὺς χαλεποῖς βάζοντ' ἔπεσσι	Incusabunt autem illos molestis alloquentes verbis
Σχέτλιοι, οὐδὲ θεῶν ὄπιν εἰδότες· οὐδὲ κεν οἵγε	Impij, neque deorum oculum verentes, neque hi sane
Γηράντεσσι τοκεῦσιν ἀπὸ θρεπτήρια δοῖεν,	Senibus parentibus educationis præmia reddent,
Χειροδίκαι· ἕτερος δ' ἑτέρου πόλιν ἐξαλαπάξει.	Violenti. alter vero alterius ciuitatem diripiet:
Οὐδέ τις εὐόρκου χάρις ἔσσεται, οὔτε δικαίου,	Neque vlla pij gratia erit, neque iusti,
Οὔτ' ἀγαθοῦ. μᾶλλον δὲ κακῶν ῥεκτῆρα καὶ ὕβριν	Neque boni. magis vero maleficum & iniurium
Ἀνέρα τιμήσουσι. δίκη δ' ἐν χερσὶ καὶ αἰδὼς	Virum colent. Iustitia vero in manibus & pudor
Οὐκ ἔσται· βλάψει δ' ὁ κακὸς τὸν ἀρείονα φῶτα	Non erit. Lædet autem malus meliorem virum,
Μύθοισι σκολιοῖς ἐνέπων, ἐπὶ δ' ὅρκον ὀμεῖται.	Verbis obliquis alloquens, periurium vero iurabit.
Ζῆλος δ' ἀνθρώποισιν ὀϊζυροῖσιν ἅπασι	Liuor autem homines miseros omnes
Δυσκέλαδος, κακόχαρτος, ὁμαρτήσει στυγερώπης.	Raucus, malis gaudens, comitabitur inuisus.
Καὶ τότε δὴ πρὸς Ὄλυμπον ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης,	Tumque demum ad cælum a terra spaciosa,
Λευκοῖσιν φάρεσσι καλυψαμένω χρόα καλὸν	Candidis vestibus tectæ corpus pulchrum,
Ἀθανάτων μετὰ φῦλον ἴτον προλιπόντ' ἀνθρώπους	Deorum ad familiam abibunt, relictis hominibus,
Αἰδὼς καὶ Νέμεσις· τὰ δὲ λείψεται ἄλγεα λυγρὰ	Pudor & Nemesis. relinquentur autem dolores graues
Θνητοῖς ἀνθρώποισι, κακοῦ δ' οὐκ ἔσσεται ἀλκή.	Mortalibus hominibus. mali vero non erit remedium.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Νῦν γὰρ δή.] καὶ γὰρ δὴ ἐπὶ γένος σιδηροῦν, ἀντίτυπον δηλονότι καὶ σκληρὸν καὶ τὴν γνώμην ἐσκοτισμένον. τοιοῦτος γὰρ ὁ σίδηρος σκληρὸς καὶ μέλας. οὐδέ ποτ' ἦμαρ.] οὐδέποτε κατ' ἦμαρ παύσονται πόνου καὶ ταλαιπωρίας. ἤγουν ἡ ὁρμὴ αὐτῶν οὐκ ἐπαγγέλλεται παῦλαν τῶν κακῶν. οὔτε δὲ οὐδὲ κατὰ τὴν νύκτα παύσονται φθειρόμενοι. χαλεπὰς δὲ μερίμνας δώσουσιν αὐτοῖς οἱ θεοί. τοῦτο γὰρ ἀκόλουθον τοῖς μὴ διορθοῦσιν ἐπαγγελλομένοις καὶ ὑπὸ τῶν θεῶν παροργισθεῖσι, καὶ εἰς μερίμνας ἐμβάλλεσθαι. Ἀλλ' ἔμπης καὶ τοῖσιν.] ἀλλ' ὅμως καὶ ἐπὶ τούτοις μεμιγμένα ἔσται ἀγαθὰ κακοῖς. ὁ Ζεὺς δὲ ὀλέσει καὶ τοῦτο τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, ὁπηνίκα ἂν οἱ γινόμενοι, πολιοκρόταφοι ὦσιν ἅμα τῷ γεννᾶσθαι δηλονότι, ἤγουν πολιοὶ τοὺς κροτάφους. ἀπὸ τῶν κροτάφων γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄρχονται πολιοῦσθαι οἱ ἄνθρωποι. ἀλληγορικῶς τοῦτο εἴρηται, ἀντὶ τοῦ ὅταν ὀλιγοχρόνιοι ὦσι καὶ τάχιστα γηρῶντες. τελέθωσιν.] τελῶ τὸ ποιῶ καὶ τὸ ὑπάρχω. ἀφ' οὗ κατὰ παραγωγὴν τελέθω, ὡς ἀπὸ τοῦ νέμω νεμέθω, καὶ φλέγω φλεγέθω, καὶ θάλλω θαλέθω· ὁ τρέπει τὸ θ' εἰς τ, καὶ τὸ ω εἰς ε καὶ γίνεται πλέτω· ἀφ' οὗ πλεθάω πλεθῶ, καὶ πληθύω προσθήκῃ τοῦ ο, ὡς ἐν τῷ ὀρθῷ. Οὐδὲ πατὴρ παίδεσσιν ὁμοίϊος.] τὸ ὅμοιος τίθεται ἢ ἐπὶ τῆς γνώμης λέγεται, ἢ ἐπὶ τῆς ἰδέας. δοκεῖ δὲ ἐνταῦθα κατ' ἀμφότερα τὰ σημαινόμενα χώραν ἔχειν κατὰ διάφορον σύνταξιν. ἔστω δὲ ἐπὶ τῆς γνώμης, καὶ ἔχει πᾶς ὁ λόγος οὕτως. οὐδὲ ὁ πατὴρ παισὶν ὁμονοητικὸς καὶ σύμφωνος ἔσται, οὔτε δὲ οὐδὲ οἱ παῖδες τοῖς πατράσιν, οὐδὲ ὁ ξένος τῷ ξενοδόχῳ, καὶ ὁ ἑταῖρος ἤγουν ὁ φίλος καὶ συνήθης τῷ ἑταίρῳ. ἀλλ' ἄπασι δηλονότι καὶ ἀσύμφωνοι ἔσονται καὶ πατέρες πρὸς παῖδας, καὶ παῖδες πρὸς πατέρας, καὶ ξένοι πρὸς ξενοδόχους, καὶ τὸ ἀνάπαλιν, καὶ ἑταῖροι πρὸς ἑταίρους. κατὰ δὲ τὸ β' σημαινόμενον λέγεται ἂν οὕτως. οὐδὲ ὁ πατὴρ τοῖς παισὶν ἔσται ὅμοιος τὴν ἰδέαν, ὡς μοιχείας δηλονότι πλεοναζούσης. οὔτε δὲ οὐδὲ οἱ παῖδες τοῖς πατράσι. τοῦτο ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἀντιστρόφως· εἰ γὰρ ὁ πατὴρ οὐχ ὅμοιος τὴν ἰδέαν

τοῖς παισὶ, δηλονότι οὐδὲ οἱ παῖδες τοῖς πατράσι. τὰ δὲ ἑξῆς ἔχει τὸ φίλος ἀπὸ κοινοῦ, οὐ γὰρ ἁρμοδίως ἐπ᾽ αὐτῶν ἔχει τὸ ὅμοιος ἐπὶ τῆς ἰδέας. οὔτε οὐδὲ ὁ ξεῖνος τῷ ξεινοδόκῳ ἔσται φίλος. ὡς τὸ πάρος περ.] ἤγουν ὡς τὸ πρότερον. οὐδὲ ὁ ἑταῖρος τῷ ἑταίρῳ, οὐδὲ ὁ κασίγνητος τῷ κασιγνήτῳ. εἶτα ὡς ἀπὸ ἄλλης ἀρχῆς. Αἶψα δὲ γηράσκοντας ἀτιμήσουσι τοκῆας.] τουτέστι, ταχέως καὶ ῥᾳδίως, οἱ ἐσόμενοι ἄνθρωποι ἀτίμους ποιήσουσι τοὺς ἰδίους πατέρας γεγηρακότας. μέμψονται δὲ, ἤγουν κακῶς ἀγορεύσουσι τούτους, λοιδοροῦντες διὰ χαλεπῶν λοιδοριῶν. τοῦτο γὰρ τὸ — χαλεποῖς βάζοντ᾽ ἐπέεσσι. Σχέτλιοι, ἤγουν ἄθλιοι. οὔτε θεῶν ὄπιν εἰδότες.] τουτέστιν οὔτε εἰς θεοὺς εἰδότες ἐπιστρέφεσθαι οὐδὲ μὴν οὗτοι γηράσασι τοῖς ἑαυτῶν πατράσιν ἀπόδοιεν θρεπτήρια, ἀντὶ τοῦ τροφεῖα. γηράντεσσι.] γηράω γηρῶ, γηράσω, ἐγήρασα, ὁ γηράσας, τοῦ γηράσαντος, καὶ κατὰ συγκοπὴν γηράντος. ἀφ᾽ οὗ γηράντι εὐθεῖα καὶ αἰτιατικὴ τῶν δυϊκῶν. καὶ γηράντεσσι δοτικὴ τῶν πληθυντικῶν. χειροδίκαι.] ἤγουν τῇ βίᾳ τῶν χειρῶν ἔσονται τὸ δίκαιον ὁρίζοντες. πορθήσει δὲ πόλιν ἕτερος ἑτέρου. Οὐδέ τις εὐόρκου χάρις ἔσσεται.] ἤγουν οὐδεμία δὲ ἀντιχαρις ἔσται τοῦ εὐόρκου, τουτέστι τοῦ εὐσεβοῦς· ἣν ἄλλοι δηλονότι ἕξουσι πρὸς αὐτὸν, οὔτε τοῦ δικαίου ἀνθρώπου οὔτε τοῦ ἀγαθοῦ. μᾶλλον δὲ τιμήσουσιν ἄνδρα ῥεκτῆρα καὶ ἐργάτην κακῶν. καὶ ὕβριν.] ἤγουν ὑβριστὴν. ἢ τιμήσουσι καὶ ὕβριν. οὐκ ἔσται δὲ ἐν ταῖς χερσὶν, ἤγουν ἐν τῇ ἐργασίᾳ αὐτῶν, δίκη καὶ αἰδώς. ἀναιδῶς γὰρ καὶ ἀδίκως ἅπαντα ἔσονται πράττοντες. Βλάψει δὲ ὁ κακὸς τοὺς τρόπους τὸν ἀρείονα φῶτα, ἤγουν τὸν ἀγαθὸν τοὺς τρόπους ἄνδρα. τὸ συγκριτικὸν ἀντὶ τοῦ ἁπλοῦ. ἐνέπων, ἤγουν διαστρέφων καὶ διαβάλλων αὐτὸν ἐν λόγοις σκολιοῖς, ἤγουν πονηροῖς. ἐπὶ δ᾽ ὅρκον ὀμεῖται.] ἀντὶ τοῦ ἐπὶ δὲ ταῖς διαστροφαῖς αὐτοῦ καὶ πανουργίαις ὅρκον ὀμεῖται βεβαιῶν αὐτάς. ὁμαρτήσει δὲ ἤγουν ἀκολουθήσει ἅπασι τοῖς ὀϊζυροῖς, ἤγουν τοῖς ταλαιπώροις ἀνθρώποις ζῆλος, ἤγουν φθόνος. δυσκέλαδος.] τουτέστι κακὰς φήμας ἐγείρων. τοιοῦτο γὰρ ὁ φθόνος, μεμψίμοιρον κακὸν, καὶ λάθρα φήμας ὑποσπείρων κακάς. κακόχαρτος.] ἤγουν χαιρέκακος, ἐπὶ κακοῖς χαίρων. στυγερώπης.] ἤγουν μισητὸς τὴν ὄψιν, τουτέστιν ἀποτρόπαιος. καὶ τότε δὴ ἡ αἰδὼς καὶ ἡ νέμεσις καταλιποῦσαι τοὺς ἀνθρώπους, ἤτοι ἤγουν ἐκδύσονται πρὸς τὸν οὐρανὸν ἐπὶ τὸ γένος τῶν θεῶν, ἀπὸ τῆς εὐρυχόρου χθονὸς, καλυψάμεναι τὸ καλὸν πρόσωπον λευκοῖς ἱματίοις. αἱ δὲ χαλεπαὶ λῦπαι, αἱ ἀπὸ τῆς ἀναιδείας καὶ τοῦ φθόνου, καταλειφθήσονται τοῖς θνητοῖς ἀνθρώποις. τοῦ κακοῦ δὲ ἀποσόβησις οὐκ ἔσται. ἴσον, ἀντὶ τοῦ ἐλάσσονται. εἶμι δὲ δύναται καὶ ἐπὶ ἐνεστῶτος λαμβάνεσθαι καὶ ἐπὶ μέλλοντος, τὸ τρίτον τῶν δυϊκῶν, ἴτον, ἐνταῦθα ἐπὶ μέλλοντος ἀντὶ τοῦ ἐλάσονται.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Νῦν γὰρ δὴ γένος.] διὰ τὸ σκληρὸν καὶ τὸ μέλαν ὁ σίδηρος εἰκόνα φέρει τῷ ποιητῇ πρέπουσαν τῆς ἐμπαθοῦς ζωῆς τῶν ψυχῶν. δι᾽ ἧς αἰσθητὸν μὲν ἔχουσι τὸ γνωστικὸν, ἀντίτυπον δὲ τὸ ζωτικὸν πρὸς τὸν ὀρθὸν λόγον, τὸ δὲ εἰπεῖν, Ἀλλ᾽ ἔμπης καὶ τοῖσι μεμίξεται ἐσθλὰ κακοῖσιν, ἐνδείκνυται μὴ πάνυ κεκρατηκέναι τὴν μοχθηρίαν τῶν ἀνθρώπων. ἔστι γὰρ ἔτι μετρίαν αἰδῶ κατ᾽ αὐτὸν τῶν ἀδικημάτων καὶ τῶν ἀδικούντων. τοῦτο δὲ εἶπεν, ἵνα προτρέψῃ τὸν Πέρσην, μὴ παντελῶς ἀπρυθριάσαντα φυλάξασθαι περὶ αὐτὸν ἔχοντος μικρόν. Ζεὺς δ᾽ ὀλέσει.] οὔπω πάντῃ διεφθαρμένον ὂν, καὶ τοῦτο τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος ἀπολέσθαι φησί. τούτου δὲ ἀπολλυμένου, παντοίαν ἔσεσθαι κακίαν. ὡς τῶν ἀνθρώπων τῶν μετ᾽ αὐτοὺς τότε ζώντων, ἐσομένων παμπονήρων, ὧν ἐφεξῆς διέξεισι τὴν ζωὴν, ὁποία τίς ἐστιν αἰσχρὰ χρηματιζόντων. ὁμοίιος.] ὁμονοητικὸς, σύμφωνος, ἢ ὅμοιοι τῇ γνώμῃ, ἢ τῇ ἰδέᾳ, ὡς μοιχείας δηλονότι πλεονασάσης. ἀνάληψις δέ ἐστι τὰ ἑξῆς· οὐδὲν γὰρ πλέον δηλοῖ. ἄλλως. τὸ μὲν ὁμοίιος, δηλοῖ τὸ κοινωνικὸν καὶ προσήγορον καὶ φίλιον· φιλία γὰρ, δι᾽ ὁμοιότητος ἐπιτελεῖται. πάντα δὲ ἐκβαγγέλλει τὰ ἐπισυλλεγθέντα κακὰ ἐν τῷ βίῳ μετ᾽ αὐτὸν, τὴν ἀπιστίαν τῶν παίδων καὶ πατέρων, τὴν τῶν ξένων καὶ ξενοδόχων, τὴν τῶν ἑτέρων πρὸς ἀλλήλους. τριττὴ γὰρ ἡ φιλία συγγενική, ἑταιρική, ξενική. παίδεσσιν ὁμοίιος.] διὰ τούτων τὴν κρίσιν διαβάλλει τῶν μετ᾽ αὐτὸν ἐσομένων, ὡς ἐπίπροσθεν ἀξόντων ἀδικίαν δικαιοσύνης, ἐπιορκίαν εὐορκίας, ἀναίδειαν αἰδοῦς, σκολιότητα ἁπλότητος· ἃ δὴ πάντα καὶ ὁ καθ᾽ ἡμᾶς ἔχει βίος. ἐν δὴ τούτοις, ὅτι καὶ κατὰ ἀλλήλων ἀδίκως χωροῦσι καὶ ἀναιδῶς λέγουσι. καὶ τοῦτο ἦν ὃ καὶ πρότερον δηλῶν.

δηλῶν χειροδίκας αὐτοὺς ἐκάλεσεν, ὡς τῇ δυνάμει τὸ δίκαιον τὸ διὰ τῶν χειρῶν ὁρίζοντας, καὶ τῇ βίᾳ χρωμένους καὶ οὐ μάχεσθαι τὸ, χειροδίκαια εἶναι, καὶ τὸ δίκην ἐν χερσὶ μὴ ἔχειν. διὰ γὰρ τοῦτο ἔσονται χειροδίκαι, διότι τὸ δίκαιον ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν οὐκ ἔστι· τοῦτο μὲν γὰρ παρὸν, οὐκ ἐπιτρέπει ταῖς χερσὶ βιάζεσθαι. τοὺς δὲ χειροδίκας ἐκείνους εἶναι, τοὺς τὸ δίκαιον τῇ βίᾳ μόνῃ τῶν χειρῶν ὁρίζοντας, ὡς μὴ τὰς χεῖρας ὑπὸ τὴν δικαιοσύνην πράττειν, ἀλλ᾽ αὐτὰς εἶναι τοῦ δικαίου μόνας ἀφοριστικάς. Γηράντεσσι τοκεῦσιν.] οὐδὲ τοὺς γονεῖς γηροβοσκοῦσι· γέροντες δὲ ἐκ τοῦ γήρως. χειροδίκαι δὲ, οἱ ἑαυτοῖς πειθόμενοι, καὶ ἐκ χειρὸς τὴν ἄμυναν ποιούμενοι, καὶ οὐ κατὰ νόμον. ἕτερος δ᾽ ἑτέρου πόλιν.] ἤτοι δι᾽ ἑαυτοῦ ποιῶν τὴν ἐκδίκησιν· τουτέστιν ἐν τῇ ἰσχύϊ τὸ δίκαιον ἔχοντες· καὶ οὐδὲ ὁ εὐορκῶν, τουτέστιν ὁ εὐσεβὴς, χάριν ἔχει παρ᾽ αὐτοῖς. οὐδὲ ὁ δίκαιος, οὐδ᾽ ὁ ἀγαθὸς. καὶ τὰ,

— κακῶν ῥεκτῆρα καὶ ὕβριν, ἀντὶ τοῦ κακοεργὸν καὶ ὑβριστὴν ἄνθρωπον. τοιοῦτον καὶ τὸ παρ᾽ Εὐριπίδῃ ἐν Θυέστῃ. πόλεμον, ἀντὶ τοῦ ἐριστικὸν, πολέμιον. Δίκη δ᾽ ἐν χερσίν.] ἀντὶ τοῦ δικαιοσύνη. καὶ ζῆλος νῦν ὁ φθόνος· ὁ δὲ φθόνος, φησὶν, ὁ ταραχώδης καὶ κακόχαρτος, ἐπακολουθήσει τοῖς ἀνθρώποις. Ζῆλος δ᾽ ἀνθρώποισιν.] τὸν φθόνον ἐν τύποις ζῆλον ἐκάλεσε· δυσκέλαδον μὲν αὐτὸν ὀνομάσας, ὡς τὰς εὐεργεσίας τῶν φίλων λοιδοροῦντα, καὶ λέγοντα κακῶς ὡς ἀναξίως ἐκείνων. κακόχαρτον δὲ, ὡς ἐπιγηθοῦντα τοῖς κακοῖς καὶ ἐπιχαίροντα. στυγερωπὸν δὲ, ὡς οὕτως ἔχοντα μίσους ἀξίοις, καὶ ἀεὶ βλέποντας πρὸς τὸ κακὸν, καὶ ἄδικον, καὶ τὸ βλαπτικόν.

Δυσκέλαδος.] κακοκέλαδος, καὶ οἱονεὶ κακόθορος· ἐπεὶ κακολογοῦντες οἱ φθονοῦντες, καὶ οὐδὲ ἀγαθὸν λέγουσι περὶ τῶν πέλας. ὁ φθόνος μισητὸς ἐν τῷ στυγερῶς ὁρᾶν ἢ ὁρᾶσθαι. οὐκέτι γὰρ αἰδοῦνται κακῶς πράττοντες. ὅταν δὲ ταῦτα ᾖ, ἡ αἰδὼς καὶ ἡ νέμεσις ἀμφιεσάμεναι φάρεα λευκὰ πρὸς οὐρανὸν ὁρμῶσι, λιποῦσαι τοῖς ἀνθρώποις ἄλγεα λυγρά. τὰ δὲ λείψεται.] τουτέστι τὸ τῶν κακῶν ἔσχατον· ἀναιδείας γὰρ κρατησάσης καὶ φθόνου τῶν ἀνθρώπων, πάντῃ τὸ γένος ἡμῶν ἀπολιπεῖν αἰδῶ καὶ νέμεσιν· τούτων γὰρ ἀντίθεσίς ἐστιν ἡ ἀναίδεια καὶ ὁ φθόνος. ἀλλ᾽ οὗτος μὲν εἴδωλον ὢν νεμέσεως· δοκεῖ γὰρ αὐτὸς ἐπὶ τοῖς παρ᾽ ἀξίαν ἀτυχοῦσιν ἀγανακτεῖν. ἡ δὲ ἀναίδεια οὐχὶ εἴδωλον τῆς αἰδοῦς, ἀλλὰ τὸ ἐναντιώτατον πρὸς αὐτὴν ὑποκρινόμενον τὴν παρρησίαν. εἰ δὲ λευκὰ τὰ φάρη τῆς αἰδοῦς καὶ νεμέσεως, ἐν φωτὶ μὲν αὐταῖν ἡ ὑπόστασις. νοεραὶ αἱ δυνάμεις καὶ πόρρω τῆς ἀθέου καὶ σκοτώδους τῶν παθῶν οὐσίας εἰσί. διὸ τὴν μὲν αἰδῶ, θεῖον φόβον ὑμνοῦσι· τὴν δὲ νέμεσιν, δίκης ἄγγελον. καλῶς οὖν καὶ Πλάτων ἐρωτηθεὶς τί πότε προσηγόρευε τοῖς κατ᾽ αὐτὸν ἀνθρώποις, ἀπεκρίνατο, μὴ αἰσχύνεσθαι κακοὺς ὄντας. ὅτι δὲ θεῖον πρᾶγμα καὶ ἡ νέμεσις, δηλοῖ τὸ καὶ θεὸν αὐτὴν ὑπάρχειν.

— νεμέσησε δὲ πότνια Ἥρη, φησὶν ἡ ποίησις. φθόνος δὲ ἔξωθεν θείου χοροῦ ἵσταται.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

σιδήρεον.] κακίας παντοίας ἀνάμεστον, καὶ πόνοις καὶ κόποις παντοίοις προσκαρτεροῦν.

Ἀλλ᾽ ἔμπης καὶ τοῖσι μεμίξεται.] τοῦτο δέ φησι, πρὸς τὸ μὴ ἐξοκεῖλαι πρὸς παντελῆ κακίαν τὸν Πέρσην, ἀκούοντα ὅτι καί περ κακοῖσιν οὖσι τοῖς νῦν, ὅμως παραμέμικταί τι τῶν ἀγαθῶν, πρὸς τοὺς ὕστερον μέλλοντας γενέσθαι. Εὖτ᾽ ἂν γεινόμενοι.] ἡνίκα τελέθωσι καὶ ὑπάρχωσι πολιοκρόταφοι καὶ γηραιοὶ, γεινόμενοι καὶ τεχθέντες. πολιῶσι δὲ οἱ κρόταφοι πρότερον τῶν τοῦ ἀνθρώπου λοιπῶν μερῶν, ὅτι ταῦτα τὰ μέρη ὑγρότερα, καὶ φλεγματικώτερα, ἤπερ τὰ ὄπισθεν. ἡ πολιὰ δὲ ἐνδείᾳ γίνεται ὑγρᾶς θερμότητος. μασχάλαι δὲ οὐ πολιῶσιν, ὅτι θερμαὶ καὶ ἀρτηριώδεις. αἱ μήνιγγες δὲ λέγονται, καὶ κρόταφοι, ἀπὸ τῶν κερασφόρων ζώων μεταφορικῶς· ἐπειδὴ γὰρ τοῖς κερατοφόροις τὰ κέρατα ἐκφύονται, κερατοφυοῦντες καὶ κρόταφοι. εἰσὶ δὲ πελαργῶν γηρώντων, καίπερ καὶ νέων καὶ βρεφῶν πελαργούντων, πολλάκις διὰ τὸ ὡς ἐπιπλεῖστον γινόμενον, καὶ τὸ μᾶλλον προσδόκιμον. Οὐδὲ ξεῖνος ξεινοδόκῳ.] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ὁμοίιος, ἤγουν ὁμογνώμων. ὁ μὲν γὰρ τυχὸν ξενίσει· ὁ δὲ πρὸς τὸ μὴ ἀντιξενίσαι, ἴσως καὶ βλάψει. Φίλος ὁ συγγενὴς λέγεται, καὶ ὁ παρὰ τῇ συνηθείᾳ λεγόμενος. ἑταῖρος ὁ συμπολίτης· ξένος δὲ ὁ ἀφ᾽ ἑτέρας φίλος.

Αἶψα δὲ γηράσκοντας ἀτιμήσουσι τοκῆας.] οἱ παῖδες δηλονότι. προλέγει δὲ τὰ μέλλοντα καταλήψεσθαι τὸν βίον ἀνιαρά. Βάζοντ᾽ ἐπέεσσι.] βάζοντι, ἀντὶ τοῦ βάζοντες. τὸ δυϊκὸν, ἀντὶ τοῦ πληθυντικοῦ· ὡς καὶ παρ᾽ Ὁμήρῳ·

Ὦ Λόκιοι πόσε φεύγετε; νῦν θεοὶ ἐστόν;

καὶ τό,

Ἄσσον ἴονθ' ὅτε κέν τοι ἀάπτους χεῖρας ἐφείω.

Τὸ ἴοντε, ἀντὶ τοῦ ἰόντες. οὐδὲ θεῶν ὄπιν εἰδότες] τὴν ἐντολὴν τῶν θεῶν, ἤγουν τὰ φρόνιμα καὶ συνετά. νῦν γὰρ θεοὺς τὰς ψυχικὰς δυνάμεις φησίν. οὔτε θεῶν ὄπιν.] ὁ τε σύνδεσμος πλεονάζει. Γηράντεσσι.] γηράσασιν. ἐκ τοῦ γήρημι, ἡ μετοχὴ ὁ γήρας. ἀπὸ θρεπτήρια.] διατροφάς· οἱ παλαιοὶ γὰρ τοῖς γονεῦσιν ἐδίδουν τὰ θρέπτρα. οὗτοι δέ, ὥς φησι, πρὸς τῷ μὴ διδόναι καὶ ἀτιμάζουσιν αὐτούς. Συντακτέον δὲ οὕτως· Αἶψα δὲ γηράσκοντας ἀτιμήσουσι τοκῆας. οὐδὲ μὲν γηράντεσσι τοκεῦσιν ἀπὸ θρεπτήρια δοῖεν. Χειροδίκαι] οἱ μὴ κρίσει καὶ νόμοις πειθόμενοι, ἀλλὰ χερσὶ καὶ ἰσχύϊ πάντα δρῶντες. ἐξαλαπάξει.] πορθήσει. ἀλαπάζαι γὰρ Ἀττικῶς τὰ κενώματα· ἔστι δὲ καὶ λάπαθος βοτάνη κενωτική, ἣ καὶ ἀλάπαθος λέγεται. ἧς ἡ ῥίζα τὸ λεγόμενον ῥέον.

δίκη δ' ἐν χερσί.] τὸ δίκαιον ἔσται οὐ κρίσει καὶ νόμοις, ἀλλὰ δυνάμει χειρῶν, καὶ ἰσχύϊ. Αἰδὼς καὶ αἰσχύνη κατὰ Ἀριστόξενον τὸν Μουσικὸν διαφέρουσι. καὶ ἵνα τὰ πολλὰ τούτου παρῶμεν, αἰδὼς μὲν ἡ μικρὰ καὶ ἐπὶ τοῖς τυχοῦσι γινομένη ὑποστολή, εὐλαβεῖ λογισμῷ· αἰσχύνη δὲ ἡ ἐπὶ κακοῖς ἀτιμία. ἐπὶ δ' ὅρκον ὀμεῖται.] βλάψει, φησί, τὸν ἀγαθὸν ἀφαιρούμενος τὰ αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν λοιδορῶν· καὶ πρὸς τούτοις καὶ ὅρκῳ χρήσεται, ὀμνύων αὐτοῦ εἶναι τὰ ἀφαιρεθέντα. Ζῆλος] τὸν φθόνον νῦν λέγει. ὁ γὰρ ζῆλος κυρίως ἐπαινούμενον ἐστίν· ἔρις γὰρ ἀγαθή, ἤτοι μίμησίς ἐστιν. ὁ δὲ φθόνος, ἐπίμομφον. Δυσκέλαδος, κακόχαρτος.] προσωποποιεῖ τὸν φθόνον, καὶ τὰ τῶν φθονούντων ἴδια πρὸς τοῦτον μεταφέρει. οἱ φθονοῦντες γὰρ κελάδους καὶ θορύβους ποιοῦσι καὶ ἐγείρουσι, καὶ χαίρουσι τοῖς κακοῖς τῶν φθονουμένων, καὶ στυγερῶς καὶ μισητῶς αὐτοὺς ὁρῶσι. Λευκοῖσιν φαρέεσσι] τοῦτό φησι, ὅτι κἂν τισὶ τῶν ἀνθρώπων, εἰ καὶ σχεδὸν πᾶσιν ἡ αἰδὼς καὶ ἡ νέμεσις τοῦ βίου ἐξοστρακίζονται, καὶ ἀφορισμῷ παραδίδονται, ὅμως οὐκ εἰσὶ σκοτειναί τε καὶ μελαγχίτωνες, ἀλλὰ καὶ λευκοχίτωνες, καὶ ἡλίου λαμπρότερον ἀπαστράπτουσι. τὸ τούτων γὰρ ὄνομα περιτεθρύλληται πανταχοῦ. Ἀθανάτων μετὰ φῦλον.] τῶν στοιχείων νῦν, ἢ τῶν φρονίμων. προσωποποιεῖ δὲ ἐνταῦθα τὴν δικαιοσύνην· μέμψιν, καὶ τὴν αἰδῶ μέλλουσαν φεύγειν διὰ τὰς τῶν ἀνθρώπων ἀδικίας καὶ βίας, καὶ ἀπέρχεσθαι ἐν τοῖς στοιχείοις, ἢ τοῖς φρονίμοις καὶ δικαίοις· μόνοις γὰρ ἐξ ἀνθρώπων τούτοις ἡ αἰδὼς καὶ ἡ νέμεσις πρόσεστι. τὸ ὕδωρ γὰρ τὸ θαλάττιον ἔχει τὴν ψάμμον ὡς ὅριον, καὶ μέχρι ταύτης προβαῖνον, κἂν ἀγριοῦται τοῖς κύμασιν, ὅμως ὥσπερ αἰδεῖται καὶ νεμεσίζεται περαιτέρω χωρεῖν, καὶ τῆς γῆς καταβλάπτειν τὰ ὅρια. τούτοις ὁμοίως ὅ, τε ἀὴρ, καὶ τὸ πῦρ, ἀλλήλων μὴ ὄντα πολέμια, τόποις καὶ τοῖς οἰκείοις ἐμμένοντα. ἔτι πρὸς τούτοις χειμὼν, ἔαρ, θέρος, φθινόπωρον, ἡμέρα, νὺξ, καὶ λοιπά, τὴν αἰδῶ καὶ τὴν νέμεσιν ταῦτα φυλάττουσιν, ἐξιστάμενα ὅτε δεῖ, καὶ ἐγχαίρως ἀλλήλοις ὑπείκοντα, καὶ οὐ πλεονεξίαν ἢ βίαν, ἢ τόπῳ ἢ χρόνῳ κατ' ἀλλήλων νοσοῦντα· καὶ ὅπερ φησὶ ὁ Σοφοκλῆς, ἁπλῶς ἐκ τοῦδε τοῦ Ἡσιοδείου λόγου ταῦτα λαβών.

Καὶ γὰρ τὰ δεινὰ καὶ τὰ καρτερώτατα
Τιμαῖς ὑπείκει. τοῦτο μὲν νιφοστιβεῖς
Χειμῶνες ἐκχωροῦσιν εὐκάρπῳ θέρει.
Ἐξίσταται δὲ νυκτὸς αἰανῆς κύκλος
Τῇ λευκοπώλῳ φέγγος ἡμέρᾳ φλέγειν.

πρὸς Ὄλυμπον.] Ὄλυμπος, ὁ οὐρανός, καὶ ἡ τοῦ παντὸς κόσμου ὅλου περιοχή, παρὰ τὸ ὁλολαμπὴς εἶναι. ψιλοῦται δέ, ὅτι συγκόπτει Αἰολικῶς, ὁλόλαμπος, καὶ ὄλυμπος· τρέπουσι γὰρ καὶ τὸ α εἰς υ, τὰς σάρκας σύρκας λέγοντες. οὕτω τὸ ὄλυμπος ψιλοῦται. τῶν γὰρ τοιούτων τὰ ἐντελῆ δασύνεται, τὰ δὲ συγκοπέντα ψιλοῦται. ὡς τὸ ὁλόλαμπος, ἁρμοζόμενος, ἁλλόμενος, ἅρμενος, ἄλμενος. ψιλοῦται οὖν τὸ ὄλυμπος. εἰ δέ μοι δυσωπεῖ τις ὡς ἀβεβαιοῦντι, ἀκουέτω καὶ χρήσεων·

Ἥ τε καθαπτομένη ἰοειδέα πόντον ὀρίνει

——— ἐπάλμενος ὀξεῖ δουρί.

ὄλυμπος οὕτω ψιλοῦται, καὶ οὕτω λέγεται οὐρανός. ὁμοίως δὲ τῷ οὐρανῷ καὶ ἡ σφαιροειδὴς ἡμῶν κεφαλή, ἐν ᾗ τὸ ὁλολαμπὲς λογιστικὸν ἵδρυται, ὄλυμπος λέγεται. περὶ γὰρ ὄρους ὀλύμπου νῦν λέγειν, ψυχρολογία καὶ λῆρος ἐνταῦθα ἔμελλεν εἶναι.

τὰ δὲ λείψεται ἄλγεα λυγρά.] τὰ δὲ ἄλγεα ἐναπολειφθήσεται μόνα τοῖς ἀνθρώποις. Λυγρὰ, τὰ χαλεπά, παρὰ τὸ λίαν ὑγρὰ εἶναι, καὶ γὰρ ἐκ τῶν ὑγρῶν καὶ ψυχρῶν φασὶν εἶναι πάντα τὰ λυπηρά, ὡς ἐκ τῶν θερμῶν τὰ ἡδέα.

Νῦν δ' αἶνον βασιλεῦσ' ἐρέω φρονέουσι καὶ αὐτοῖς.
Ὧδ' ἴρηξ προσέειπεν ἀηδόνα ποικιλόδειρον
Ὕψι μάλ' ἐν νεφέεσσι φέρων, ὀνύχεσσι μεμαρπώς·
Ἣ δ' ἐλεόν, γναμπτοῖσι πεπαρμένη ἀμφ' ὀνύχεσσι,
Μύρετο· τὴν δ' ὅγ' ἐπικρατέως πρὸς μῦθον ἔειπε·
Δαιμονίη, τί λέληκας; ἔχει νύ σε πολλὸν ἀρείων.
Τῇ δ' εἶς ᾗ σ' ἂν ἐγώ περ ἄγω καὶ ἀοιδὸν ἐοῦσαν·
Δεῖπνον δ', αἴκ' ἐθέλω ποιήσομαι, ἠὲ μεθήσω.
Ἄφρων δ' ὅς κ' ἐθέλοι πρὸς κρείσσονας ἀντιφερίζειν,
Νίκης τε στέρεται, πρός τ' αἴσχεσιν ἄλγεα πάσχει.
Ὣς ἔφατ' ὠκυπέτης ἴρηξ, τανυσίπτερος ὄρνις.
Ὦ Πέρση, σὺ δ' ἄκουε δίκης, μηδ' ὕβριν ὄφελλε·
Ὕβρις γάρ τε κακὴ δειλῷ βροτῷ· οὐδὲ μὲν ἐσθλὸς
Ῥηιδίως φερέμεν δύναται, βαρύθει δέ θ' ὑπ' αὐτῆς,
Ἐγκύρσας ἄτῃσιν· ὁδὸς δ' ἑτέρηφι παρελθεῖν
Κρείσσων ἐς τὰ δίκαια· δίκη δ' ὑπὲρ ὕβριος ἴσχει,
Ἐς τέλος ἐξελθοῦσα· παθὼν δέ τε νήπιος ἔγνω.
Αὐτίκα γὰρ τρέχει ὅρκος ἅμα σκολιοῖσι δίκῃσι.
Τῆς δὲ Δίκης ῥόθος ἑλκομένης ᾗ κ' ἄνδρες ἄγωσι
Δωροφάγοι, σκολιαῖς δὲ δίκαις κρίνωσι θέμιστας.
Ἣ δ' ἕπεται κλαίουσα πόλιν τε καὶ ἤθεα λαῶν,
Ἠέρα ἑσσαμένη, κακὸν ἀνθρώποισι φέρουσα,
Οἵ τέ μιν ἐξελάσουσι, καὶ οὐκ ἰθεῖαν ἔνειμαν.

Sed nunc fabulam regibus dicam, tametsi ipsi sapiant.
Sic accipiter affatus est lusciniam canoram,
Alte in nubibus ferens, vnguibus correptam:
Illa vero misere, curuis confixa vnguibus,
Lugebat: eam autem imperioso ille sermone allocutus est,
Infelix, quid strepis? habet certe te multo fortior:
Hac vadis, qua te duco, etiam cantatricem existentem.
Cœnam vero, si quidem libet, faciam, vel dimittam.
Imprudens vero, quicunq. velit cum potentioribus cōtendere:
Victoriaque priuatur, & præter conuitia dolores patitur.
Sic ait velox accipiter, latis alis prædita auis.
O Persa, tu vero audi iustitiam, neque iniuriam foue.
Iniuria enim perniciosa est misero homini, neq. bonus quidem
Facile ferre potest, grauaturque ab ipsa,
Illapsus damnis. Via vero altera perueniendi
Melior ad iusta: Iustitia autem super iniuriam valet
Ad finem progressa. passus vero stultus sapuit.
Cito enim abit iusiurandum vna cum prauis iudiciis.
Iustitiæ vero impetus tractæ quocunque homines duxerint
Doniuori, prauis autem iudiciis iudicarint leges.
Hæc vero sequitur flens vrbemque & mores populorum,
Aërem induta, malum hominibus adferens
Qui ipsam expellunt, neque rectam distribuerunt.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Νῦν δ' αἶνον.] νῦν δὲ παροιμιώδη λόγον ἐπὶ παραινέσει, τοῖς κειμένοις ἐρῶ, γινώσκουσι καὶ αὐτοῖς.

Ὧδ' ἴρηξ προσέειπε.] παραβολὴ μυθική, οὕτως εἶπεν ἱέραξ πρὸς ἀηδόνα ποικιλόφωνον, ὑψοῦ μάλα ἐν νέφεσι φέρων αὐτὴν, τοῖς αὐτοῦ ὄνυξι μεμαρφώς, ἤγουν συλλαβών. εἶτα πρὸ τοῦ ἀποδοῦναι ἀπάγει διὰ μέσου. ἡ δὲ ἐλεεινὸν ὠδύρετο. πεπαρμένη ἐν ὄνυξι γαμψοῖς, τουτέστι κεκαμμένοις, ἀγκύλοις. πρὸς ὃ ἀποδίδωσιν ὃν ἤρξατο λόγον ἀναλαμβάνων. τοιοῦτον δὲ γίνεται χι ἐπὶ τοῦ πεζοῦ λόγου, καὶ φησὶ πρὸς ταύτην ἐκεῖνος λόγον εἶπεν ἐπικρατέως, ἀξιωματικῶς, τουτέστι μετὰ γνώμης τὴν αὐτοῦ ἐπικράτησιν ἐμφαινούσης. ταυτὸν τοῦ ἀποφαντικῶς. Δαιμονίη] ἤγουν κακόδαιμον. τί βοᾷς; κατέχει σε κατὰ πολὺ ἰσχυρότερος. ὅθεν ἂν προέλθῃ, ὅπου ἂν ἐγώ σε ἄγω, καί περ οὖσαν μουσικὴν ᾠδόν. δεῖπνον δὲ, ἤγουν τροφὴν ποιήσομαί σε ἂν θέλω, ἢ ἀπολύσω. ἄφρων δὲ ἐστιν, ὃς ἂν ἐθέλῃ πρὸς ἐπικρατεστέρους ἀντιπαλαίειν. καὶ νίκης γὰρ στέρεται, ἤγουν ἀπολείπεται, ἀποστερεῖται. τουτέστι καὶ νίκην οὐ κατορθοῖ. καὶ πρὸς τοῖς ὀνείδεσι τοῖς ἀπὸ τῆς ἥττης, λύπας ὑπομένει. Ὣς ἔφατ'.] οὕτως εἶπεν ὁ ἱέραξ ὁ ταχέως πετόμενος, ὁ ὄρνις ὁ ἐπὶ πολὺ παρατείνων τὴν πτέρυγα. ὦ Πέρση. σὺ δὲ μὴ κατὰ τὴν αἰτίαν ποίει ἄλλο· ἄλογον ὄντα ζῶον, ἀλλ' ἀνθρωπικῶς ἀντέχου δίκης. μηδ' ὕβριν ἐπίτεινε. τὴν ὕβριν δὲ

ἀντιτίθησι τῇ δίκῃ, ὡς ταυτὸ δυναμένην τῇ ἀδικίᾳ· ἐπειδὴ γὰρ τοῖς ὑβρισταῖς τὸ ἀδικεῖν· καὶ γὰρ ἡ ὕβρις ἡ κακὴ τῷ ἀγενεῖ ἀνθρώπῳ ὑπάρχει εἰς τὸ χρῆσθαι αὐτὸν αὐτῇ κατ' ἄλλων. οὐ μὴν δύναται φέρειν αὐτὴν ῥαδίως, οὐδὲ ὁ ἐσθλὸς, τουτέστιν ὁ κατ' ἀρετὴν προύχων· βαρύνεται δὲ ὑπ' αὐτῆς ἐντυχὼν βλάβαις, αὐτῇ ὤφειλε· λέγει δὲ βλάβαις, ἐπιτείνων τὸ κακὸν τῆς ὕβρεως. ὁδὸς δ' ἑτέρηφι.] ὁδὸς δέ ἐστι καθ' ἑτέραν μείζω, κρείττων, ὥστε παρελθεῖν αὐτήν, λέγω ἡ εἰς τὰ δίκαια ἄγουσα. δίκη δ' ὑπὲρ ὕβριος ἴσχει.] ἡ δίκη δὲ ὑπερέχει τῆς ὕβρεως, —ἐς τέλος ἐξελθοῦσα, ἀντὶ τοῦ ἐλθοῦσα, καὶ μὴ ὑπὸ τῶν κριτῶν διαφθαρεῖσα. τὸ πρᾶγμα ἀντιτίθησι τὴν δίκην· ἐπὶ τῆς σωματοειδοῦς θεᾶς, ἣν καὶ παρθένον ὀνομάζει· ἐπὶ τοῦ δικαίου· ἐπὶ τῆς κρίσεως· καὶ ἐπὶ τῆς τιμωρίας· ἐνταῦθα ἐπὶ τοῦ δικαίου. παθὼν δέ τε νήπιος ἔγνω.] τουτέστι δίκην δοὺς ἐπὶ τῇ ὕβρει, ἔγνω ἡλίκον κακὸν ἡ ὕβρις. αὐτίκα γὰρ τρέχει ἅμα, ἤγουν ἀκολουθεῖ ὅρκος ταῖς δίκαις, ἤγουν ταῖς κρίσεσι ταῖς οὐκ ὀρθῶς δεδικασμέναις. ῥόθος δὲ, ἤγουν ἦχος γίνεται ἑλκομένης τῆς δίκης, ἤγουν βίᾳ ἀγομένης ὅπου ἂν ἄγωσιν αὐτὴν οἱ ἄνδρες οἱ δωροφάγοι· ἤγουν οἱ κριταὶ οἱ τὰ δῶρα πόρον ζωῆς ποιούμενοι· κρίνωσι δὲ τὰς θέμιστας, ἤγουν τὰς δίκας καὶ τὰς κρίσεις, ἐν κρίσεσι σκολιαῖς, ἤγουν ἀδίκοις. ἡ δὲ ἕπεται καὶ ἀκολουθεῖ κλαίουσα καὶ τὴν πόλιν ἐκείνην, ἐν ᾗ τοιοῦτοι δικάζουσι, καὶ τοὺς τρόπους τῶν λαῶν τῶν χαιρόντων τοιούτοις δικασταῖς, ἐνδυσαμένη ἀέρα, φέρουσα τοῖς ἀνθρώποις ἐκείνοις κακὸν, ἤγουν τιμωρίαν, οἵ τινες ἐξελαύνουσιν αὐτὴν, καὶ οὐκ ἰθεῖαν, ἤγουν δικαίαν ἔδωκαν, τοῖς δικαζομένοις δηλονότι.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Νῦν δ' αἶνον.] ὁ μὲν κατὰ τὴν Πανδώραν μῦθος τὴν αἰτίαν τῶν ἐν ἀνθρώποις κακῶν, εἰς τὸ θῆλυ τῆς ψυχῆς ἀνέφερεν καὶ τὴν ἄλογον ζωὴν ἐκ τῶν οὐρανίων ἡμῖν προσκολληθεῖσαν. ὁ δὲ περὶ τῶν γενῶν λόγος δύο τὰς παντοίας μεταβολὰς τῶν ἀνθρωπίνων ζωῶν, τὰς διὰ τὴν ἀναλογίαν ἐπιστελθούσας ζώντων ἡμῶν, ποτὲ μὲν κατὰ λόγον, ποτὲ δὲ κατὰ τὸ ἄλογον. ὁ δὲ αἶνος οὗτος τρίτος. παραίνεσίς τις ὢν καὶ νουθέτησις ἐπικεκαλυμμένη πρὸς τοὺς κατὰ πάθος ζῶντας, ἔνδειξίς ἐστι τῆς βιαίου καὶ πλεονεκτικῆς ζωῆς καὶ ἐπιεικοῦς, κατὰ τῶν βιάζεσθαι μὲν δυναμένων, ὅμως δὲ ἱεροπρεπεστέρων ὄντων. καὶ ὁ μὲν γὰρ ἱέραξ ἁρπακτικόν· ἡ δὲ ἀηδὼν μουσικόν. παιδευτικὸς δέ ἐστιν ὁ λόγος δηλοῦν, οὓς μὲν οἱ δωροφάγοι τεταγμένοι τυγχάνουσιν, οὓς δὲ οἱ Μουσῶν θεράποντες· καὶ τίνες οἱ ἄδικοι, τίνες δὲ οἱ θεοῖς φίλοι, διὰ τούτων τῶν εἰκόνων. φέρει τὴν ἀηδόνα μεμαρπώς. καὶ τοῖς ὄνυξιν εἰς αὐτὴν ἐμπεπηγόσι κατέχων. ἡ δὲ ἔχεται καὶ πάσχει ὑπὸ τοῦ δυνατωτέρου κακῶς. ἐλεὸν γάρ, φησι, γναμπτοῖσι πεπαρμένη ἀμφ' ὀνύχεσσι μύρετο· τουτέστιν ἐλεεινόν. τὸ γὰρ ἐλεὸν ὀξυτόνως σημαίνει τὸ ἐλεεινόν. ὑπὸ τῶν ὀνύχων κατεχομένη φωνὴν ἀφίησιν ἐλεεινήν, ὡς οἱ ἀδικούμενοι ὑπὸ τῶν βασιλέων καὶ βιαζόμενοι ἄλλον οὐδὲν ἔχοντες τῶν ὀδυρμῶν. ἄλλως. Αἶνος ὁ παροιμιώδης λόγος, ὁ ἐπὶ παραινέσει λεγόμενος· ὥσπερ γὰρ ἡ ἀηδὼν ἐν τοῖς ποσὶ τοῦ ἱέρακος, οὕτω κἀγὼ ἐν ταῖς χερσὶν ὑμῶν. καλῶς γὰρ ἑαυτὸν ἀηδόνι ἀπείκασε. μουσικὸν γὰρ τὸ ὄρνεον. καὶ τοὺς κριτὰς, ἱέρακας, ὡς ἁρπακτικούς. τὸ δὲ λέλακας δηλοῖ τὸ βεβόηκας καὶ δυσφορεῖς. τὴν ἀηδόνα φησί, διὰ τὸ μουσικὸν καὶ ἱερόν. ἀρείων δὲ ὁ δυνατώτερος εἴρηται. τὸ, τοίνυν Δαιμονίη τί λέλακας; καὶ τὰ ἑξῆς. ὁ τῶν ἁρπακτικῶν λέγει νόμος ταῦτα, ὃν καὶ Θρασύμαχος ἐτίθει καὶ πᾶς ὁ τοιοῦτος, εἴτε Φάλαρις, εἴτε Ἀπολλόδωρος, ἰκτίνοις ἐοικότες καὶ λύκοις καὶ ἄλλοις τοιούτοις, καὶ ὑπὸ τοῦ χείρονος, δυνατωτέρου δὲ, τὸ ἀσθενέστερον, κἂν κρεῖττον ᾖ, πάσχειν κακῶς, καὶ ἐπιτωθάζειν τὸν τοιαῦτα τῷ πάσχοντι. τὸ γὰρ,

Τῇ δ' εἶς ᾗ σ' ἂν ἐγώ περ ἄγω,— δηλοῖ τὸ μὲν βιαιότερον ἄγειν, ἀμαθῶς δὲ, ὅπου ἂν ἐκείνῳ δοκῇ, τὸν ἀσθενέστερον. πρόσκειται δὲ καὶ τὸ ἀοιδὸν ἐοῦσαν, διὰ τὸ ἄγαθον τὸν Ἡσίοδον ἐνδεικνύμενον τῶν ἱερῶν Μουσῶν, ἀναγκάζεσθαι τοῖς βασιλεῦσιν ἀδικοῦσιν εἴκειν. ἐπ' ἐκείνοις γὰρ εἶναι καὶ δεῖπνον αὐτὸν ποιήσασθαι καὶ μεθεῖναι, καθάπερ ἐπὶ τῷ ἱέρακι τὴν ἀηδόνα. καὶ τέλος ἐπήγαγεν, ὅτι ἄφρονος ἔργον ἐστὶν ἀντιβαίνειν τοῖς ἰσχυροτέροις. ὡς ἂν οὐδὲ αὐτοὺς ἐναντιωθησομένους τοῖς ἄρχουσι βιαζομένοις. δηλοῦν γὰρ εἶναι τὸ ἐκ τῆς πρὸς τοὺς δυνατωτέρους ἀντιβάσεως κακόν. τό, τε ἐκ τῆς ἥττης ὄνειδος, ὅ περ ἐκάλεσεν αἶσχος, καὶ τὴν ἐπὶ τῷ κρατηθῆναι λύπην.

λυσιτελῆ, ἀλλ' εἶπε πάθος ἀλγεινόν. τούτων δὲ τῶν στίχων ὁ Ἀρίσταρχος ὀβελίζει τοὺς τελευταίους ὡς ἀλόγῳ γνωμολογεῖν οὐκ ἂν προσῆκον.

σὺ δ' ἄκουε δίκης.] ἀντέθηκε τῇ δίκῃ τὴν ὕβριν. ὡς τῶν ὑβριστῶν μάλιστα ἀδίκων ὄντων, διότι χωρὶς αἰτίας χρώμενοι πολλῇ κακίᾳ προπηλακίζουσι τοὺς ἀσθενεστέρους. ἦν δὲ καὶ ἐν τοῖς εἰρημένοις χρόνοις ἡ ὕβρις ἡ ἀποστήσασα τοὺς ἐκ τοῦ β' ἀπὸ τοῦ πρώτου, πρὸς ἀντιδιαστολὴν φησὶ τῶν ἀλόγων ζώων· σὺ λογικὸς ὢν καὶ λόγοις καὶ νόμοις πολιτευόμενος ἄκουε δίκης· μὴ δ' αὔξανε τὴν ὕβριν καθάπερ τὰ ἄλογα ζῶα· τούτοις γὰρ ἴδιον τὸ ἀδικεῖν μὴ νόμῳ κυβερνωμένοις, ἀνθρώποις δὲ τὸ δικαιοπραγεῖν καὶ νόμοις ὑπείκειν καὶ πείθεσθαι.

οὐδὲ μὲν ἐσθλός.] οὐδὲ ὁ πάνυ ἀγαθὸς οἰστὴν νομίζει τὴν ὕβριν. οὐ γάρ ἐστιν ὕβρεως ἀφορητότερον οὐδέν. βαρύνεται δὲ ὑπ' αὐτῆς καὶ ἀγανακτεῖ. λέγει δὲ ἐσθλοὺς οὐ τοὺς τῇ τύχῃ καὶ τῇ δυνάμει προέχοντας, ὥς φησι Πλούταρχος, ἀλλὰ τοὺς κατ' ἀρετὴν προέχοντας, ἐκ τούτου μᾶλλον δεικνὺς τὴν ὕβριν ἀφόρητον. οἱ μὲν γὰρ ἐν δυνάμει καὶ σφόδρα δυσχεραίνουσιν ἐπὶ ταῖς ἐκ τῶν ἀσθενεστέρων εἰς αὐτοὺς ὕβρεσιν· οἱ δὲ κατ' ἀρετὴν ζῶντες καὶ ταύτας τὰς ὕβρεις διαπτύουσιν. οὐδὲ γὰρ χεῖρον ἐγώ, φησὶν ὁ Σωκράτης, ἂν ὁ δεῖνα ἐπὶ κόρρης πατάξῃ με ἀδίκως. καὶ οὗτοι μὲν ὅλως βαρύνονται ἐπὶ ταῖς παρ' ἄλλων ὕβρεσιν ἐγκύρσαντες τῆς ἄτης. ὡσεὶ ἔλεγε περιπεσόντας ταῖς ὕβρεσιν, ἃς ἐκάλεσεν ἄτας.

ὁδὸς δ' ἑτέρηφι.] ἐκ τῆς πρὸς τὴν ὕβριν παραθέσεως προτρέπει τῇ δικαιοσύνῃ μᾶλλον ἕπεσθαι· κρείσσων γάρ ἐστι, φησὶν, ἡ εἰς τὰ δίκαια ὁδὸς, ἑτέρα οὖσα τῆς ὕβρεως· κρεῖσσον δὲ εἰς τὸ δι' αὐτῆς παρελθεῖν μᾶλλον, ἢ διὰ τῆς ἐναντίας τῆς κατὰ τὴν ὕβριν.

δίκη δ' ὑπὲρ ὕβριος ἴσχει.] ἡ δίκη, φησὶ, κἂν τὸ πρῶτον ἔλαττον ἔχῃ τῆς ὕβρεως, ἐν τῷ τέλει πάντως ἐκλάμπει, καὶ δείκνυται διὰ τῶν πραγμάτων κρείσσων οὖσα τῆς ὕβρεως. τῷ χρόνῳ γὰρ αὕτη μὲν χωρεῖται, καὶ περὶ αὐτὴν καταρρεῖ καὶ ταπεινοῦται· ἡ δὲ δίκη τὸ κράτος τὸ ἑαυτῆς ἀναδείκνυσιν οἷς ἐπακολουθεῖ· τὸν γὰρ τῇ ὕβρει χρώμενον, μετὰ τὸ παθεῖν τὰ ἀπὸ τῆς ὕβρεως κακὰ, δοῦσα τιμωρίαν γινώσκειν ποιεῖ ἡλίκον ἡ ὕβρις κακόν. τῆς δὲ δίκης δύο δηλούσης, ἢ τὴν θεὸν αὐτὴν, ἢ τὸ ἐπ' αὐτῆς ἔργον, ποτὲ μὲν τὴν θεὸν καλεῖ δίκην, ἣν καὶ παρθένον ὀνομάζει· ποτὲ δὲ τὴν κρίσιν καὶ τὴν ποινήν· ὡς ὅταν λέγῃ,

Τοῖς δὲ δίκην Κρονίδης τεκμαίρεται εὐρύοπα Ζεύς.

αὐτίκα γὰρ τρέχει ὅρκος, ἤγουν ἀκολουθεῖ ὅρκος ταῖς δίκαις, ἤγουν ταῖς κρίσεσι τῶν ὀρθῶς δεδικασμέναις.

σκολιῇσι δίκῃσιν.] σκολιὰς δὲ δίκας λέγει νῦν τὰς κακῶς δεδικασμένας, διὰ τὸ μηδὲν ὑγιὲς φρονεῖν τοὺς δικάζοντας, ἀλλ' ἐμπαθῶς δικάζειν· πᾶν γὰρ πάθος σκολιὸν, ὡς ἁπλοῦν τὸ ἀπαθές. ταῖς οὖν σκολιαῖς δίκαις ἕπεται καὶ ἡ ἐπιορκία· οἱ γὰρ ὀρθῶς δικάζειν δόξαν ἔχειν ἐθέλοντες, ὀμνύουσιν ὀρθῶς δικάζειν, ἀλλ' οὐ σκολιῶς. τρέχει γὰρ ὁ ὅρκος ἅμα ταῖς σκολιαῖς, ὁμοῦ τεθεὶς πρὸς τοὺς μὴ δικάσαντας ὀρθῶς. δηλοῖ δὲ τὸ θέειν, τὸ παρὰ πόδας ἐπακολουθεῖν τὴν ἐκ τῆς ἐπιορκίας τιμωρίαν τοῖς σκολιῶς δικάσασι.

ῥόθος ἑλκομένης.] τὸν ῥόθον οἱ μὲν ἤκουσαν τὸν ψόφον, ὅθεν καὶ ῥόθιον καλεῖσθαι τὸ κτυποῦν κῦμα καὶ ῥεῦμα. Πλούταρχος δὲ βοιωτιάζων (οὕτω γὰρ καλεῖν Βοιωτοὺς) τὰς ὀρεινὰς ὁδοὺς τὰς στενὰς καὶ δυσάντεις ῥόθους ὀνομάζεσθαι φησίν. εἰ οὖν τοῦτο κρατοίη, λέγοι ἂν ὅτι τῆς δίκης ἑλκομένης ὑπὸ τῶν ἐπὶ δώροις τὰς δίκας κρινόντων σκολιῶς, ῥόθος ἐστί. τουτέστι δυσάντης ἡ ὁδὸς καὶ τραχεῖα, δι' ἧς ἕλκεται ὑπὸ τῶν δικαστῶν· ἀντίκειται γὰρ τῷ εὐθεῖ τὸ σκολιὸν, καὶ τῷ λείῳ τὸ τραχὺ, καὶ τῷ εὐοδεύτῳ τὸ στενὸν καὶ δυσχέρειαν ἔχον· τοιαύτη δέ ἐστι πᾶσα μοχθηρὰ κρίσις.

Ἡ δ' ἕπεται κλαίουσα.] ἕπεται μὲν ἑλκομένη διὰ τραχείας ὁδοῦ καὶ δυσβάτου καὶ οὐκ αὐτὴ ἄγουσα ἡ δίκη, ἀλλ' ἀγομένη βιαίως, ὃ δηλοῖ τὸ ἕλκεσθαι αὐτὴν ὡς βιαζομένην ὑπὸ τῶν δωροφάγων κριτῶν. ἕπεται δὲ ἀποκλαίουσα τὴν πόλιν, ἐν ᾗ τοιοῦτοι δικάζουσι, καὶ τὰ ἤθη τῶν χαιρόντων τοιούτοις δικασταῖς. κακὸν δὲ φέρει ἀνθρώποισι, μετ' οὐ πολὺ τιμωρίαν αὐτοῖς ἐπάγουσα τῆς πονηρᾶς κρίσεως. ὁ μὲν οὖν κλαυθμὸς, δηλοῖ τὸν ἔλεον τῆς μοχθηρᾶς προαιρέσεως· ἡ δὲ φορὰ τοῦ κακοῦ τὴν ἴασιν. οὕτως γὰρ ἡμᾶς ἐλεοῦν τὸ θεῖον πανταχῶς ἀπαιτεῖ, καὶ τοὺς ἐξελαύνοντας αὐτὴν τῶν ὡς ἀληθῶς δικαίων, ἐλέοις μέτεισιν ἡ δίκη. καὶ τοὺς οὐκ ἰθεῖαν αὐτὴν νείμαντας τοῖς δικαζομένοις ἐπὶ τὸ ἰθὺ μεθίστησιν ἀπὸ τοῦ σκολιοῦ ἤθους. καὶ γὰρ ἑλκομένη διὰ τῆς στενῆς ὁδοῦ καὶ τραχείας ἐπανακαλεῖται τοὺς ἕλξαντας αὐτὴν εἰς τὴν πλατεῖαν ὁδὸν αὐτῇ καὶ λείαν. ὥστε δοκεῖν μὲν

ἕλκεσθαι ὑπὸ τῶν κακῶς αὐτὴν μετιόντων. ἐκεῖνοι δὲ εἵλκοντο ὑπὸ τῶν ἐν αὐτοῖς παθῶν δοκοῦντες ἕλκειν.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Νῦν δ' αἶνον.] μυθικὴν παραίνεσιν. εἰκάζει δὲ ὁ ποιητὴς ἑαυτὸν ἀηδόνι, διὰ τὸ τῆς ποιητικῆς ᾠδικόν· τοὺς δὲ κριτὰς ἱέραξι, διὰ τὸ ἁρπακτικόν. γνωστὸν δὲ τοῦτο πᾶσι, καὶ οὐ δεῖ ἐνταῦθα Προκλικῶν ματαίων πλασμάτων· ἐν γὰρ τοῖς σπουδαίοις ὁ Πρόκλος οὐδὲν γράφων, ἐν τοῖς τοιούτοις μεγαλήγορος, καὶ μακρότερα γράφειν τῆς Ἰλιάδος οὐκ ἀπαναίνεται. ἡμεῖς δὲ ταῦτα παρέντες τὰ δεόμενα ἐξηγήσεως λέξομεν. καὶ πρῶτα ταύτην τὴν σύνταξιν καίπερ κακῶς ἔχουσαν.

Νῦν δ' αἶνον βασιλεῦσ' ἐρέω.] ὡς τε, τουτέστι μυθικῶς φρονοῦσι καὶ αὐτοῖς. εἶτα ἄρχεται τοῦ μύθου· ἴρηξ ὀνύχεσσι μεμαρπὼς ἀηδόνα ποικιλόδειρον, ὕψι μάλ' ἐν νεφέεσσι φέρων, προσέειπεν· δαιμονίη, τί λέληκας, ἔχει νύ σε πολλὸν ἀρείων. ἡ δ' ἐλεὸν γναμπτοῖσι πεπαρμένη ἀμφ' ὀνύχεσσι, μύρετο· τὴν δ' ὅγ' ἐπικρατέως πρὸς μῦθον ἔειπε· τῇδε καὶ ἐνταῦθα εἶσι καὶ εἶσθα καὶ πρώην, ὅπου σε ἂν ἐγὼ ἄγω. δεῖπνον δ' αἴκ' ἐθέλω ποιήσομαι, ἠὲ μεθήσω. μέχρι τοῦδε ὡς ἀπὸ τῶν ὀρνέων ὁ ποιητὴς τοὺς λόγους ποιεῖται. ἐντεῦθεν δὲ ἀναλαμβάνει τὸ ἴδιον πρόσωπον, καὶ λέγει τὸ ἐπιμύθιον, τοῦτο τὸ δίστιχον τοῖς κριταῖς, τό,

Ἄφρων δ' ὅς κ' ἐθέλῃ πρὸς κρείσσονας ἀντιφερίζειν.

Καὶ τὸν ἕτερον στίχον εἶπε· πρὸς δὲ τὸν Πέρσην ἀποστρέψας τὸν λόγον, φησὶ τό, Ὣς ἔφατ' ὠκυπέτης ἴρηξ. [καὶ οὕτως, οὐδὲ ὁ παρὰ Πρόκλῳ Ἀρίσταρχος χρεὶ χρῶν ὀβελίζειν τοὺς δύο στίχους τούτους, τὸ ἐπιμύθιον.] ἄλλως τε δὲ ὦ Πρόκλε σὺ καὶ Ἀρίσταρχε, κἄνπερ ἡμεῖς τοῦτο οὐ διορθώσαιμεν, οὐ γελοῖον ἦν καθ' ἡμᾶς, τὸ τὰ ἄλογα μὲν καὶ ἀνθρωπίνως λαλεῖν συγχωρεῖν, μὴ μέντοι δὲ γνωμολογεῖν [δηλονότι συγχωρηθήσεται.] ἀλλ' οὐκέτι τὴν ὑμετέραν ἀλαζονείαν ἐλέγχων μακρηγορήσω. παραδραμοῦμαι δέ, τοῦτο μόνον ἀποφαινόμενος, ὅτι κακῶς λέγετε. ὑμῖν δὲ τοῖς ἀκροωμένοις φημί, ὅτι ἐν τῷ ῥηθέντι νῦν χωρίῳ τῶν ἐπῶν οὐκ ἔδει πολυλογίας, λέξεων δὲ βραχειῶν τινῶν. καὶ γέγραφα ταύτας ἄνωθεν τῶν ἐπῶν. οἷον τὸ ποικιλόδειρον, τὴν ποικιλόφωνον λέγει, ἢ τὴν ἐστιγμένην καὶ ποικίλην ἔχουσαν τὴν δειρήν, ἤγουν τὸν τράχηλον. Νίκης τε στέρεται, πρός τ' αἴσχεσιν] αἶσχος φησὶ προσγίνεσθαι, ἐκ πληγῶν ἢ ὕβρεων, πρὸς τῷ ἡττηθῆναι τοῖς ἥττοσι συμβάλλουσιν ἔριν μετὰ κρειττόνων. ὁ δὲ Πρόκλος λεγέτω ὅσα καὶ βούλεται. ἴρηξ, ψιλωτέον. ἐκ τοῦ ἴω γάρ, τὸ πορεύομαι. καὶ Ὅμηρος, Αὐτὸς δ' ὥς τ' ἴρηξ. Ἀττικῶς δὲ δασύνεται, ἐκ τοῦ ἵημι, τὸ πέμπω. τανυσίπτερος.] ὁ λίαν τανύων τὰ πτερά, ταχύς, ὡς τὸ δόμοισιν ποιητοῖσι, τοῖς λίαν καὶ καλῶς πεποιημένοις.

Σὺ δ' ἄκουε δίκης.] τὴν ἔκθεσιν τοῦ μύθου ἐπαγαγών, καὶ δείξας ὅτι ὑπὸ τῶν δυνατῶν καταβλάπτονται οἱ ἀσθενεῖς ἀδίκως, ἀποστρέφει τὸν λόγον πρὸς τὸν Πέρσην, καί φησι· σὺ δὲ πειθόμενος ἔσο δικαιοσύνῃ καὶ κρίσεσι. μὴ δὲ ἄνευ δίκης, καθάπερ οἱ ἀλαζόνες καὶ ἄδικοι, ὄφελλε καὶ αὔξανε τὴν ὕβριν καὶ βλάβην καὶ ἀδικίαν.

Ὕβρις γάρ τε κακὴ δειλῷ βροτῷ.] ἡ ὕβρις γάρ, καὶ ἡ λοιδορία, καὶ ἡ βλάβη κακὴ τῷ δειλῷ καὶ τῷ ἀχρείῳ ἀνθρώπῳ ὑπάρχει εἰς τὸ χρῆσθαι αὐτὸν αὐτῇ κατ' ἄλλων, οὐχ ὡς ὁ Πρόκλος λέγει. ἐσθλός.] ἐθέλω, ἐθελός, καὶ ἐσθλός. Ῥηϊδίως φερέμεν.] τὸ φερέμεν, μὴ ὡς Πρόκλος εἴπῃς, ὅτι οὐ δύναται φέρειν ὁ ἐσθλὸς τὴν ὕβριν, ἀλλὰ ἀντὶ τοῦ φερέμεν καὶ ἔχειν τὴν ὕβριν, τουτέστιν ὁ ἀγαθὸς οὐκ εὐκόλως καὶ ἐπὶ μακραῖς αἰτίαις δύναται φέρειν καὶ ἔχειν τὴν ὕβριν ἢ τὴν λοιδορίαν, ἢ τὴν κατά τινος βλάβην. Ἐγκύρσας ἄτῃσιν.] ἤτοι ἐμπεσὼν βλάβαις. τουτέστιν ἐὰν ἄκων καὶ ὀψέ ποτε ὁ ἀγαθὸς ὑπό τινος πικρανθεὶς ὑβρίσῃ ἢ βλάψῃ τινά, τοῦτο ποιήσας μεταμέλεται, ὅτι πόσως πρὸς τοῦτο κεκίνηται. εἰ μὴ γὰρ δύναται κατὰ τὸν Πρόκλον τὴν ὕβριν ἢ τὴν λοιδορίαν ἢ τὴν βλάβην ὑπομεῖναι, τί σημεῖον χρηστότητος κέκτηται; ὁδὸς δ' ἑτέρηφι παρελθεῖν.] ὑποδείξας τῷ ἀδελφῷ, ὅτι ἡ ὕβρις καὶ ἡ βία τῶν φαύλων εἰσίν, οἱ δ' ἀγαθοὶ οὐχὶ τοιοῦτοι, ἀλλ' ἑτέρου εἰσί, φησὶ πρὸς αὐτόν· Σὺ γοῦν τὴν ὁδὸν καὶ τὸν τρόπον τῶν φαύλων τούτων μὴ πορευθῇς καὶ μετέλθῃς. ἔστι δὲ ὁδὸς καὶ τρόπος ἕτερος κρείσσων ἀποκομίζων ἐς τὰ δίκαια, δηλονότι ὁ τῆς ἀγαθοεργίας, ὃν οἱ χρηστοὶ καὶ σπουδαῖοι μετέρχονται, ἣν καὶ σε πορευθῆναι βούλομαι. Δίκη δ' ὑπὲρ ὕβριος ἴσχει.] ὑπερίσχει καὶ ὑπερέχει, ἀντὶ τοῦ τιμιωτέρα ὑπάρχει τῆς ὕβρεως, καὶ βλάβης, καὶ ἀδικίας ἡ δικαιοσύνη.

Ἐστάλ-

Ἐς τέλος ἐξελθοῦσα.] τὸ ἀντιπῖπτον λύει ὁ ποιητής. εἰπὼν γὰρ, ὅτι ἡ δικαιοσύνη ὑπερέχει ὕβρεως καὶ ἀδικίας, ἤκουσεν ἂν παρὰ τοῦ Πέρσου, ἢ ἑτέρου τινὸς, ὅτι καὶ μὴν τοὺς ἀδίκους ὁρῶμεν πλέον τῶν χρηστῶν εὐθυνουμένους καὶ χαίροντας. λύων γοῦν τοῦτο τὸ ἀντιπῖπτον φησίν·

Ἐς τέλος ἐξελθοῦσα. ἤγουν, ἀντὶ τοῦ κἂν μὴ παραυτίκα φανῇ τῆς δικαιοσύνης ἡ δύναμις, ἀλλὰ χρόνῳ ποτὲ ὕστερον ὁρᾶται, περιπεσόντων συμφοραῖς τῶν ἀδίκων. παθὼν δέ τε νήπιος ἔγνω.] καὶ τοῦτο τοῦδε τοῦ ἀντιπίπτοντος στήριγμα, μετὰ καὶ παραινέσεως καὶ ἀποτροπῆς τῆς ἐκ τῆς ὕβρεως. εἰπὼν γὰρ τὸ δίκη δ' ὑπερέχει τῆς ὕβρεως, τὸ ἀντιπῖπτον λύσας εἴρηκεν, ἐς τέλος ἐξελθοῦσα, ἤτοι πληρωθεῖσα καιρῷ τινί. εἶτα καὶ ἐκφοβῶν καὶ ἀποτρέπων τὸν Πέρσην τῆς ὕβρεως λέγει, παθὼν δέ τε νήπιος ἔγνω· τουτέστιν ὁ ἀπερίβουλος μὴ ποιῶν τὸ δίκαιον τότε γινώσκει, ὁπότε περιπέσῃ ταῖς συμφοραῖς. ὃ δηλονότι μὴ γένοιτό σοι παθεῖν, Πέρση, ἀλλὰ προβούλευε, καὶ πρόορα τὸ μέλλον, καὶ δίκαιος ἴσθι. Αὐτίκα γὰρ τρέχει ὅρκος.] κατασκευάζων πῶς ἡ δικαιοσύνη ὑπερφέρει τῆς ὕβρεως, φησί. σκολιῶν γὰρ δικῶν, καὶ κακοκρισιῶν γινομένων, ἕπονται ὅρκοι. τῆς δὲ δικαιοσύνης ἑλκομένης, καὶ μεταφερομένης, ἢ καὶ ὅπου ἄγουσιν αὐτὴν οἱ δωροφάγοι κριταὶ, ῥόθος, καὶ ἦχος, καὶ θόρυβος γίνεται τῶν ἀδικουμένων· δηλονότι ὀδυρομένων καὶ θρηνούντων, καὶ ἑτέρων πολλῶν καταβοωμένων τὴν ἄδικον κρίσιν αὐτῶν. Σκολιῇσι δίκῃσιν.] τῆς ἀδίκου δίκης κρίνωσι τὰς θέμιστας, καὶ συγκαταθέσεις νῦν. ταῦτα δὲ οὐδὲν ἔχουσι περιεργασμένον, οὐδὲ ἑρμηνείας δεόμενον. Πρόκλος δ' ἐν τούτοις μᾶλλον πολυλογεῖ, ῥόθους λέγων τὰς τραχείας ὁδοὺς, καὶ λόγους ἀκαίρους ἐπαύξων. διὸ καὶ ἡμεῖς τὸ τῶν νέων ἀδόλεσχον δεδιότες, ματαίως τοσαῦτα γεγράφαμεν. ἀλλ' οὐκέτι τοῖς σαφεστάτοις πάνυ ληρήσομεν. ἡ δὲ σύνταξις οὕτως ἔχει· Τῆς δὲ δίκης ἑλκομένης ᾗ κεν ἄνδρες ἄγωσι δωροφάγοι, κρίνωσι δὲ τὰς θέμιστας τῆς σκολιᾶς δίκης, ῥόθος καὶ θόρυβος καὶ ἦχος γίνεται, ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν κυμάτων. ἢ κατὰ Πρόκλον ῥόθος, ἡ τραχεῖα ὁδός. ἄγωσι δὲ καὶ κρίνωσι γραπτέον· ὁ γὰρ τοῦ καὶ ὁ κε παρὰ ποιηταῖς καὶ τοῖς Ἴωσιν ὑποτάσσει. Ἡ δ' ἕπεται κλαίουσα.] τοῦτο προσωποποιΐα ἐστὶ, ὃ καὶ ἔμψυχος καὶ γλυκὺς λόγος λέγεται· εἰσάγει γὰρ τὴν δικαιοσύνην ἠλωμένην, καὶ κατόπιν ἐρχομένην τῆς ἀδικίας, ἤγουν τὰ δευτερεῖα φέρουσαν, καὶ ὀδυρομένην, καὶ κλαίουσαν τὴν πόλιν, καὶ τὰ ἤθεα, ἤτοι τοὺς τόπους καὶ τὴν διατριβὴν τῶν λαῶν, καὶ ἀοράτως βλάπτουσαν τοὺς ἀδίκους ἀνθρώπους. ταῦτα σαφῆ, καὶ μὴ μακρηγορίας δεόμενα. ὁ δὲ μακρηγορίας ἀκαίρους ζητῶν, ὁράτω τὸν Πρόκλον. ἡμεῖς γὰρ οὐ λῆρον ἀσκοῦμεν ψυχρῶν λογυδρίων, ἀλλὰ τὰ καίρια γράφομεν, μὴ δὲ τὰς λέξεις φυσῶντες, καὶ διογκοῦντες στομφαστικοῖς καὶ μετεώροις λαβράσμασιν, ἀλλὰ πεζῇ καὶ ἁπλοϊκῇ καὶ συνηθεστέρᾳ τῇ λέξει κεχρήμεθα, διδασκαλικῷ κεχρημένοι τῷ τρόπῳ, καὶ μὴ τὴν ἑαυτῶν δύναμιν ἐνδεικνύμενοι περὶ τὴν τῶν λέξεων ἀποτόρνωσιν.

Οἳ δὲ δίκας ξείνοισι καὶ ἐνδήμοισι διδοῦσιν
Ἰθείας, καὶ μή τι παρεκβαίνουσι δικαίου,
Τοῖσι τέθηλε πόλις· λαοὶ δ' ἀνθεῦσιν ἐν αὐτῇ.
Εἰρήνη δ' ἀνὰ γῆν κουροτρόφος· οὐδέ ποτ' αὐτοῖς
Ἀργαλέον πόλεμον τεκμαίρεται εὐρύοπα Ζεύς.
Οὐδέ ποτ' ἰθυδίκαισι μετ' ἀνδράσι λιμὸς ὀπηδεῖ,
Οὐδ' ἄτη, θαλίῃς δὲ μεμηλότα ἔργα νέμονται.
Τοῖσι φέρει μὲν γαῖα πολὺν βίον· οὔρεσι δὲ δρῦς
Ἄκρη μέν τε φέρει βαλάνους, μέσση δὲ μελίσσας·
Εἰροπόκοι δ' ὄϊες μαλλοῖς καταβεβρίθασι.

At qui iura tam hospitibus quam popularibus dant
Recta, neque a iusto quicquam exorbitant,
Iis viget vrbs, populique florent in ipsa:
Pax vero per terram alma: neque vnquam ipsis
Molestum bellum destinat late cernens Iupiter.
Nec vmquam iustos inter homines fames versatur,
Neque noxa: in conuiuiis vero partis opibus fruuntur.
His fert quidem terra multũ victũ: in montibus vero quercus
Summa quidem fert glandes, media vero apes:
Lanigeræ autem oues velleribus onustæ sunt:

Τίκτουσιν δὲ γυναῖκες ἐοικότα τέκνα γονεῦσιν·
Θάλλουσιν δ' ἀγαθοῖσι διαμπερές· οὐδ' ἐπὶ νηῶν
Νείσονται, καρπὸν δὲ φέρει ζείδωρος ἄρουρα.
Οἷς δ' ὕβρις τε μέμηλε κακὴ καὶ σχέτλια ἔργα,
Τοῖς δὲ δίκην Κρονίδης τεκμαίρεται εὐρύοπα Ζεύς.
Πολλάκι καὶ ξύμπασα πόλις κακοῦ ἀνδρὸς ἐπαυρεῖ,
Ὅς τις ἀλιτραίνει καὶ ἀτάσθαλα μηχανάαται.
Τοῖσιν δ' οὐρανόθεν μέγ' ἐπήγαγε πῆμα Κρονίων
Λιμὸν ὁμοῦ καὶ λοιμόν. ἀποφθινύθουσι δὲ λαοί.
Οὐδὲ γυναῖκες τίκτουσιν· μινύθουσι δὲ οἶκοι,
Ζηνὸς φραδμοσύνῃσιν ὀλυμπίου. ἄλλοτε δ' αὖτε
Ἢ τῶν γε στρατὸν εὐρὺν ἀπώλεσεν, ἢ ὅγε τεῖχος,
Ἢ νέας ἐν πόντῳ Κρονίδης ἀποτίνυται αὐτῶν.
Ὦ βασιλεῖς, ὑμεῖς δὲ καταφράζεσθε καὶ αὐτοὶ
Τήνδε δίκην· ἐγγὺς γὰρ ἐν ἀνθρώποισιν ἐόντες
Ἀθάνατοι λεύσσουσιν ὅσοι σκολιῇσι δίκῃσι
Ἀλλήλους τρίβουσι θεῶν ὄπιν οὐκ ἀλέγοντες.
Τρὶς γὰρ μύριοι εἰσὶν ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ
Ἀθάνατοι Ζηνός, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων·
Οἵ ῥα φυλάσσουσίν τε δίκας καὶ σχέτλια ἔργα,
Ἠέρα ἑσσάμενοι, πάντῃ φοιτῶντες ἐπ' αἶαν.
Ἡ δέ τε παρθένος ἐστὶ Δίκη, Διὸς ἐκγεγαυῖα,
Κυδνή τ' αἰδοίη τε θεοῖς, οἳ ὄλυμπον ἔχουσιν.
Καί ῥ' ὁπότ' ἄν τίς μιν βλάπτῃ σκολιῶς ὀνοτάζων,
Αὐτίκα πὰρ Διὶ πατρὶ καθεζομένη Κρονίωνι
Γηρύετ' ἀνθρώπων ἄδικον νόον, ὄφρ' ἀποτίσῃ
Δῆμος ἀτασθαλίας βασιλέων, οἳ λυγρὰ νοεῦντες
Ἄλλῃ παρκλίνουσι δίκας, σκολιῶς ἐνέποντες.
Ταῦτα φυλασσόμενοι, βασιλῆς, ἰθύνετε μύθους,
Δωροφάγοι, σκολιῶν δὲ δικῶν ἐπὶ πάγχυ λάθεσθε.
Οἷ αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνὴρ ἄλλῳ κακὰ τεύχων.
Ἡ δὲ κακὴ βουλὴ τῷ βουλεύσαντι κακίστη.
Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμὸς καὶ πάντα νοήσας,
Καί νυ τάδ', αἴκ' ἐθέλῃσ', ἐπιδέρκεται, οὐδέ ἑ λήθει.

Pariunt vero mulieres similes parentibus liberos;
Florent autem bonis perpetuo, neque nauibus
Nauigant: fructum vero profert fœcundus ager.
Sed quibus iniuriaque mala curæ est, prauaque opera,
Iis pœnam Saturnius destinat late cernens Iupiter:
Sæpeque vniuersa ciuitas malum ob virum punitur,
Qui peccat, & iniqua machinatur.
Illis autem cælitus magnum adducit malum Saturnius,
Famem simul & pestem: intereunt vero populi.
Neque mulieres pariunt, decrescuntque familiæ,
Iouis Olympij consilio. interdum vero rursus
Aut horum exercitum ingentem perdidit, aut murum,
Aut naues in ponto Saturnius punit ipsorum.
O reges: vos autem considerate etiam ipsi
Iustitiam hanc. prope enim inter homines versantes
Dii vident, quotquot prauis iudiciis
Se mutuo atterunt, deorum animaduersionem non curantes.
Innumeri enim sunt in terra multorum alumna
Dii Iouis, custodes mortalium hominum:
Qui sane & iudicia obseruant, & praua opera,
Aërem induti, passim oberrantes per terram.
Virgo autem est Iustitia, Ioue prognata,
Claraque & veneranda diis qui cælum habitant.
Et certe cum quis ipsam læserit, oblique iniurians,
Statim apud Iouem patrem considens Saturnium,
Conqueritur hominum iniquam mentem: vt luat
Populus peccata regũ, qui praua cogitantes
Alio deflectunt iudicia oblique pronuntiantes.
Hæc obseruantes ô reges corrigite sententias,
Corrupti: obliquorum vero iudiciorum prorsus obliuiscamini.
Sibi ipsi mala fabricat vir, alij mala fabricans.
Malum vero consilium consulenti pessimum.
Omnia videns Iouis oculus, omniaque intelligens,
Et hæc certe (si quidem vult) inspicit: neque ipsum latet

Οἵην

Οἷον δὴ καὶ τήνδε δίκην πόλις ἐντὸς ἐέργει.
Νῦν δὲ ἐγὼ μήτ' αὐτὸς ἐν ἀνθρώποισι δίκαιος
Εἴην, μήτ' ἐμὸς υἱός· ἐπεὶ κακὸν ἄνδρα δίκαιον
Ἔμμεναι, εἰ μείζω γε δίκην ἀδικώτερος ἕξει.
Ἀλλὰ τάγ' οὔπω ἔολπα τελεῖν Δία τερπικέραυνον.
Ὦ Πέρση, σὺ δὲ ταῦτα μετὰ φρεσὶ βάλλεο σῇσι·
Καί νυ δίκης ἐπάκουε, βίης δ' ἐπιλήθεο πάμπαν.
Τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον διέταξε Κρονίων
Ἰχθύσι μὲν καὶ θηρσὶ καὶ οἰωνοῖς πετεηνοῖς,
Ἔσθειν ἀλλήλους, ἐπεὶ οὐ δίκη ἐστὶν ἐπ' αὐτοῖς·
Ἀνθρώποισι δ' ἔδωκε δίκην, ἣ πολλὸν ἀρίστη
Γίνεται. εἰ γάρ τίς κ' ἐθέλῃ τὰ δίκαι' ἀγορεῦσαι
Γιγνώσκων, τῷ μέν τ' ὄλβον διδοῖ εὐρύοπα Ζεύς·
Ὃς δέ κε μαρτυρίῃσιν ἑκὼν ἐπίορκον ὀμόσσας
Ψεύσεται, ἐν δὲ δίκην βλάψας, νήκεστον ἀάσθη,
Τοῦδέ τ' ἀμαυροτέρη γενεὴ μετόπισθε λέλειπται·
Ἀνδρὸς δ' εὐόρκου γενεὴ μετόπισθεν ἀμείνων.
Σοὶ δ' ἐγὼ ἐσθλὰ νοέων ἐρέω μέγα νήπιε Πέρση.
Τὴν μέντοι κακότητα καὶ ἰλαδὸν ἔστιν ἑλέσθαι
Ῥηϊδίως· ὀλίγη μὲν ὁδός, μάλα δ' ἐγγύθι ναίει·
Τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
Ἀθάνατοι· μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος οἶμος ἐπ' αὐτήν,
Καὶ τρηχὺς τὸ πρῶτον· ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκηται,
Ῥηϊδίη δ' ἤπειτα πέλει, χαλεπή περ ἐοῦσα.

Qualenam hoc quoque iudicium ciuitas intus exerceat.
Ego porro nec ipse nunc inter homines iustus
Esse velim, neque meus filius: quando malum est iustum
Esse, siquidem plus iuris iniustior habebit.
Sed his nondum finem arbitror impositurum Iouem fulmine gaudentem.
O Persa, caeterum tu haec animo tuo repone,
Et iustitiae quidem animum adiice, violentiae vero obliuiscere prorsus.
Namque hanc hominibus legem disposuit Saturnius,
Piscibus quidem & feris & auibus volucribus,
Se mutuo vt deuorent, quandoquidem iustitia carent:
Hominibus autem dedit iustitiam, quae multo optima
Est. Si quis enim velit iusta in publico dicere,
Cognoscens, ei quidem opes largitur late videns Iupiter:
Qui vero testimoniis volens periurium iurando
Mentietur, in iis delinquens immedicabiliter laesus est:
Eius vero obscurior posteritas postea relicta est:
Viri autem iusti generatio posteris praestantior.
Caeterum tibi ego bona sciens dico, stultissime Persa.
Malitiam quidem cumulatim etiam capere
Facile est: breuis quippe via est, adeoque proxima:
Ante virtutem vero sudorem dii posuerunt
Immortales; longa vero atque ardua via est ad ipsam;
Primumque aspera; vbi vero ad summum ventum fuerit,
Facilis deinceps est, quantumuis difficilis fuerit.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Οἳ δὲ δίκας ξείνοισιν.] οἳ δὲ διδοῦσι δίκας δικαίας ἤγουν κρίσεις τοῖς ξένοις καὶ τοῖς ἀστοῖς, καὶ μὴ κατά τι ἐκκλίνουσι τοῦ δικαίου, τούτων ἡ πόλις εὐπραγεῖ, οἱ λαοὶ δὲ ἀνθηροί εἰσιν ἐν αὐτῇ. τῷ ξένῳ ἀντίκειται ὁ ἀστός, τῷ ἐνδήμῳ δὲ ὁ ἀπόδημος. ἄλλως ἀρξάμενος, ἄλλως ἀποδίδωσι τὸν λόγον, ὥσπερ ἀπὸ μεταμελείας. συνήθης δὲ οὗτος ὁ σχηματισμὸς καὶ παρὰ τῷ πεζῷ λόγῳ. φαρέτραι μὲν ἦν χρυσόπαστοι, καὶ χρυσαῖ καὶ τὰ ἐν αὐταῖς βέλη, γυμνὴ τούτων ἡ ἀγέλη πᾶσα.

Εἰρήνη δ' ἀνὰ γῆν.] εἰρήνη δὲ ὅλην κατὰ τὴν γῆν αὐτῶν τοὺς νέους αὔξουσα. ἀπὸ τοῦ ἐναντίου τοῦτο κατασκευάζει· εἰ γὰρ ὁ πόλεμος φθαρτικὸς τῶν ἀνθρώπων, τῇ τε τῶν καρπῶν ἀπωλείᾳ δι' ὧν τρέφονται ἄνθρωποι, καὶ τοῖς φόνοις, εὔδηλον ὅτι ἡ εἰρήνη πολυανθρωπίαν ἐργάζεται· καὶ διὰ τοῦτο κουροτρόφος. οὐδέ ποτε βουλεύει κατ' αὐτῶν ὁ τῶν βροντῶν αἴτιος Ζεὺς πόλεμον ἀνιαρὸν, ἤγουν λυπηρόν. οὐδέποτε ἀκολουθεῖ τοῖς ἀνθρώποις τοῖς εὐθείας ποιοῦσι τὰς κρίσεις λιμός, ἤγουν τροφῶν ἔνδεια, οὐδὲ ἄτη ἤγουν βλάβη. ἔργα δὲ καρποῦνται, ἀπολαύουσι, διὰ φροντίδος ὄντα θαλίαις, εὐωχίαις, ἤγουν θαλερὰ καὶ εὐθηνούμενα· τὸ γὰρ διὰ φροντίδος ὂν τῇ θαλίᾳ, οὐδὲν ἄλλο πάντως ἂν εἴη. ἔργα δὲ λέγει τοὺς ἀπὸ ἐργασίας καρπούς.

Τοῖσι φέρει μὲν.] τούτοις τοῖς κατὰ δίκην ζῶσιν, ἤγουν χάριν τούτων, φέρει ἡ γῆ πολλὰ βίον, ἤγουν καρποὺς πολλοὺς εἰς ζωάρκειαν. ἐν τοῖς ὄρεσι δὲ ἡ δρῦς, ἀπὸ μέρους πάντα τὰ δένδρα δηλοῖ. κατὰ τὴν ἄκραν μὲν, ἤγουν τὴν κορυφὴν, φέρει βαλάνους, ἤγουν ποιεῖ, γεννᾷ. κατὰ τὴν μέσην δὲ μελίσσας ἐκτρέφει δηλονότι. οὐ γὰρ δυνατὸν λαμβάνεσθαι ἀπὸ κοινοῦ τὸ φέρειν κατὰ τὸ αὐτὸ σημαινόμενον. συνυπακούεται οὖν τὸ οἰκεῖον κατ' ἀναλογίαν τοῦ προῤῥηθέντος. Εἰροπόκοι δ' ὄϊες.] αἱ ὄϊες δὲ, ἀφ' ὧν οἱ πόκοι τῶν ἐρίων, ὑπὸ τῶν μαλλῶν καταβαροῦνται. τίκτουσι δὲ αἱ γυναῖκες τέκνα ὡμοιωμένα τοῖς γονεῦσι κατὰ τὸ εἶδος δηλονότι, διὰ τὸ μὴ μοιχεύεσθαι. θάλλουσι δὲ, ἤγουν εὐθυνοῦνται ἐν ἀγαθοῖς διαπαντός, διὰ τέλους. ἀπὸ τοῦ διὰ προθέσεως καὶ τοῦ πέρας τὸ τέλος, τὸ διαμπερές· πλεονάζει δὲ ἐν αὐτῷ τὸ μ. Οὐδ' ἐπὶ νηῶν Νείσσονται.] ἤγουν οὐδὲ ἐπὶ νηῶν ἐπιβεβηκότες ἐμπορεύονται. καρπὸν δὲ φέρει αὐτοῖς δηλονότι ἡ ζείδωρος ἄρουρα. ἤγουν ἡ εἰργασμένη γῆ ἢ τὰ πρὸς ζωὴν δωρουμένη. ἀνωτέρω εἴρηκε τὴν γῆν ἁπλῶς φέρειν αὐτοῖς βίον, ἐνταῦθα δὲ τὴν ἠροτριασμένην· ἐπεὶ ἡ γῆ τὰ μὲν δίδωσιν μηδενὸς ἐπιμελουμένου, τὰ δὲ ἀρουμένη καὶ ἐπιμελείας τυγχάνουσα. νείσσονται διὰ διφθόγγου καὶ δύο σσ, τὸ μὲν ὅτι ἀπὸ τοῦ νέομαι, τὰ δὲ ὅτι τετάρτης ἐστὶ συζυγίας, ὡς τὸ βδελύσσομαι καὶ φοινίσσομαι. Οἷς δ' ὕβρις τε μέμηλε] ἐπανακυκλοῖ τὸν λόγον κατ' εἶδος παριστῶν τὰ ἀνταποδιδόμενα τῇ μοχθηρίᾳ· καί φησιν, ὅσοις δὲ διὰ φροντίδος ἐστὶ καὶ ὕβρις κακὴ, καὶ σχέτλια ἔργα, τούτοις, ἤγουν κατὰ τούτων, τιμωρίαν βουλεύει ὁ τῶν βροντῶν αἴτιος Ζεύς. πολλάκις καὶ ὁλόκληρος πόλις ἀπολαύει κακοῦ ἀνδρός, ἀντὶ τοῦ βλάβης ἐπακολουθούσης κακίᾳ κακοῦ ἀνδρὸς, ὅστις ἁμαρτάνει καὶ ἀνόσια μηχανᾶται. κατασκευαστικὰ δὲ ταῦτα τίθησι διὰ μέσου, ὥστε δηλονότι εἰ δι' ἕνα κακὸν πᾶσα ἡ πόλις ἀπολαύει πολλάκις κακοῦ, τί ἂν ταύτῃ τῇ πόλει γένοιτο, ὅταν ἐν αὐτῇ πολλοὶ ἁμαρτάνωσιν. εἶτα συνάπτει τὸν λόγον πρὸς τὰ ἀνωτέρω· καί φησι, Τοῖσιν δ' οὐρανόθεν,] ἐπὶ τούτοις, ἤγουν κατὰ τούτων ἤγαγεν ὁ Ζεὺς ὁ Κρονίων, ἤγουν ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου, οὐρανόθεν μέγα πῆμα, ἀντὶ τοῦ μεγάλην βλάβην. Λιμὸν ὁμοῦ καὶ λοιμόν.] ἤγουν ἔνδειαν τροφῶν καὶ λοιμικὸν νόσημα. ἕπεται γὰρ τῇ τῶν τροφῶν ἐνδείᾳ ἡ λοιμικὴ νόσος· ἀναγκαζόμενοι γὰρ οἱ λιμώττοντες μοχθηρᾷ χρῆσθαι διαίτῃ, τούτῳ περιπίπτουσιν ἐξ ἀνάγκης τῷ νοσήματι· οὐκ ἀπὸ ταύτης δὲ μόνης τῆς αἰτίας ἡ λοιμικὴ συμπίπτει νόσος, ἀλλ' ἔστιν ὅτε καὶ ἀπὸ διεφθορότων ἀέρων καὶ ἑτέρων αἰτιῶν. ὥστε λιμοῦ μὲν γεγονότος, ἐξ ἀνάγκης λοιμικὰ συμπίπτειν νοσήματα, οὐκέτι δὲ καὶ λοιμικῶν ὄντων νοσημάτων ἐξ ἀνάγκης λιμὸς προηγήσατο. Ἀποφθινύθουσι δὲ λαοί.] ἤγουν φθείρονται· ἀπὸ τοῦ φθίνω φθινύθω, ὡς ἀπὸ τοῦ μίμνω μινύθω. Οὐδὲ γυναῖκες τίκτουσιν.] ὑπὸ τοῦ λιμοῦ δηλονότι φθειρομένων τῶν ἐμβρύων. Μινύθουσι δὲ οἶκοι.] ἤγουν σμικρύνονται, ἐλαττοῦνται. Ζηνὸς φραδμοσύνῃσιν ὀλυμπίου.] διὰ τὰς βουλὰς τοῦ Διὸς τοῦ οὐρανίου, διὰ μέσου οὖτοι οἱ δύο στίχοι· τὸ ἑξῆς δὲ πρὸς τὸ λαοὶ συνάπτεται. Ἄλλοτε δ' αὐτῶν.] ἄλλοτε δὲ αὐτῶν ἢ στρατὸν τούτων εὐρὺν ἤγουν πλατύν, πολλὴν ἐπέχοντα τόπον ἀπώλεσεν. ἢ ὅγε, ἤγουν ὁ Ζεὺς, τεῖχος, ἤγουν πόλιν αὐτῶν ἢ ναῦς αὐτῶν ὁ αὐτὸς Ζεὺς ὁ Κρονίδης τιμωρεῖται ἐν τῇ θαλάσσῃ. Ὦ βασιλεῖς.] ἤγουν ὦ δικασταί. ὑμεῖς δὲ καταφράζεσθε καὶ αὐτοί, ἀντὶ τοῦ φράζεσθε, σκοπεῖτε τήνδε τὴν δίκην, τουτέστι τὴν τιμωρίαν. ἐγγὺς γὰρ ὄντες τῶν ἀνθρώπων οἱ θεοί, ὁρῶσιν ἐκείνους δηλονότι, ὅσοι ἐν κρίσεσι σκολιαῖς, τουτέστι διεφθαρμέναις, ἀδίκοις, καταπρίβουσι, καταπονοῦσιν ἀλλήλους. οὐκ ἀλέγοντες τὴν ὄπιν καὶ ἐπιστροφὴν τῶν θεῶν, ἤγουν οὐκ ἐν φροντίδι τιθέμενοι τὸ ἐπιστρέφεσθαι τῶν θεῶν. ἀλέγω τὸ φροντίζω, ἀλογῶ δὲ τὸ καταφρονῶ.

Τρὶς γὰρ μύριοι.] πολλάκις γὰρ πολλοί εἰσιν ἐπὶ τῇ γῇ τῇ τὰς πολυειδεῖς τροφὰς δωρουμένῃ,

Ἀθάνατοι Ζηνός.] τουτέστι θεοί, ὑπηρέται τοῦ Διός, φύλακες, ἔφοροι, ἐπιστάται τῶν θνητῶν ἀνθρώπων, ἀορασίαν ἐνδυσάμενοι, ἤγουν ἀθέατοι ὄντες, ἐν παντὶ μέρει κατὰ γῆν θαμινῶς ἀναστρεφόμενοι. Ἡ δέ τε παρθένος.] ἡ δὲ παρθένος δίκη, ἡ ἀπὸ τοῦ Διὸς γεγεννημένη, ἔνδοξός τέ ἐστι καὶ αἰδέσιμος, αἰδοῦς ἀξία παρὰ τοῖς θεοῖς οἳ τὸν οὐρανὸν οἰκοῦσι. καὶ ὅταν βλάπτῃ αὐτὴν τὶς σκολιῶς ὀνοτάζων ἤγουν πανούργως εὐτελίζων, αὐτίκα παρὰ τῷ Διὶ τῷ πατρὶ αὐτῆς τῷ υἱῷ τοῦ Κρόνου καθιζομένη ἀπαγγέλλει τὸν ἄδικον νοῦν τῶν ἀνθρώπων, ἵνα ἀποδῷ ὁ δῆμος τὰς ἁμαρτίας, ἀντὶ τοῦ τὴν ἁρμόζουσαν δίκην τῆς ἁμαρτίας

τῶν

τῶν βασιλέων. οἱ χρήματα νομίζοντες ἀλλαχόθι τεραβεύουσι τὰς κρίσεις, διεστραμμένως αὐτὰς ἀποφαινόμενοι. Ταῦτα, φυλασσόμενοι.] ταῦτα ἐκφυλάζοντες, ὦ δικασταὶ δωροφάγοι, εὐθείας ποιεῖτε τὰς κρίσεις· τῶν διεφθαρμένων δὲ κρίσεων ἐπιλάθεσθε παντελῶς. Οἷ αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνήρ.] ἑαυτῷ, ἤγουν καθ' ἑαυτοῦ βλάβας κατασκευάζει ἀνὴρ ἄλλῳ κακὰ τεύχων, ἀντὶ τοῦ κατ' ἄλλου βλάβας κατασκευάζων. ἡ δὲ κακὴ βουλή, ἡ κατ' ἄλλου δηλονότι, τῷ βουλεύσαντί ἐστι κακίστη, ἤγουν πάνυ μείζονος κακοῦ πρόξενος.

Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός.] ἤγουν πάντα βλέπων ὁ Ζεύς, καὶ πάντα γινώσκων, τάδε ἐπιδέρκεται, ἤγουν βλέπει ἐὰν θέλῃ. οὐδέ ἑ λήθει.] τὸ μὲν λήθει ζητεῖ εὐθεῖαν, τὸ δὲ ἑέργει αἰτιατικήν. ὀφείλων οὖν εἰπεῖν, οὐδὲ λανθάνει αὐτὸν αὕτη ἡ δίκη, ἣν ἡ πόλις ἐντὸς κατέχει, ὁ δὲ συνῆψε τὸν λόγον τῷ ἀνταποδοτικῷ ταὐτὸ δυναμένῳ τῷ ὑποτακτικῷ ἄρθρῳ καί φησιν, οὐδὲ λανθάνει αὐτὸν ὁποίαν τὴν δὴ τὴν κρίσιν ἡ πόλις ἐντὸς κατέχει. τὰ τοιαῦτα δὲ συνήθη καὶ παρὰ τοῖς πεζοῖς λόγοις. Νῦν δὲ ἐγώ.] ἀρξάμενος ἀφ' ἑαυτοῦ, εἶτα ὥσπερ μεταμεληθείς, ὡς ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς λαβών, ὑποκαταλαμβάνει μὲν ἑαυτόν· προστίθησι δὲ καὶ τὸν ἑαυτοῦ υἱόν· καὶ φησί, Νῦν δὲ ἐγώ, εἴθε μήτε αὐτὸς ἦν δίκαιος, μήτε ὁ ἐμὸς υἱός, ἐπεὶ κακόν ἐστιν εἶναι ἄνδρα δίκαιον, εἰ μείζω δίκην ἕξει ὁ ἄδικος, ἤγουν εἰ μείζονος ἄξιος κριθήσεται δίκης ὁ ἄδικος τοῦ δικαίου δηλονότι. τὸ νῦν οὕτω λέγεται, ὥσπερ ἂν εἴπῃς, εἰ μὲν τόδε ὁ δεῖνα ἐποίει, ἦν ἂν τόδε, νῦν δὲ οὐδὲ εἷς τῶν τούτων ἀπέλαυσεν. οὐχ ὅτι πάντως νῦν οὐ διενοήσατο τοῦτο, ἀλλ' ὅτι εἰ καὶ μὴ πρότερον ἐγνώκατε, ὅτι οὐ διενοήθη τι· ἀλλὰ νῦν δῆλός ἐστι μὴ διανοησάμενος, κἀνταῦθα οὐ λέγει μὴ ἐθέλειν εἶναι νῦν δίκαιος, εἰ ὁ ἄδικος πλέον ἕξει τοῦ δικαίου, ὡς κατ' ἄλλον χρόνον ἄλλο ἂν ἐθελήσων, ἀλλὰ θέλει δηλοῦν, ὅτι νῦν φημι ὅπερ εἰ καὶ μήπω πρότερον. Ἀλλὰ τάγ' οὔπω ἔολπα.] ἀλλὰ ταῦτα, ἤγουν τὸ τὸν ἄδικον μείζονα δίκην ἔχειν τῶν δικαίων, οὐδαμῶς ἐλπίζω, ἀντὶ τοῦ νομίζω, τελεῖν τὸν Δία τὸν τερπικέραυνον. ἐλπίζω κοινόν. ἔλπομαι παρὰ ποιηταῖς τὸ αὐτό. ἀφ' ὧν ὀνόματα ἐλπὶς καὶ ἐλπωρή, τὸ μὲν ἐν χρήσει παρὰ τοῖς κοινοῖς, τὸ δὲ ἐλπωρὴ παρὰ ποιηταῖς. ἔλπομαι ἐνεστώς, ἔλψομαι μέλλων, ἔολπα μέσος παρακείμενος, ὅπερ ἐστὶ τοῦ ε. τοῦ ἐν τῷ μέλλοντι εἰς ο, κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ μέσου παρακειμένου, καὶ προσθήκῃ τοῦ ε. δεῖ γὰρ τὸν παρακείμενον αὔξειν κατὰ τὴν ἀρχουσαν, ἀφ' οὗ ὁ ὑπερσυντελικὸς ἐόλπειν κατὰ τὸ ο ηὐξημένος.

Ὦ Πέρση.] σὺ δὲ ἐν τῷ σῷ λογισμῷ ἐπιτυχῶς λάμβανε ταῦτα, καὶ τοῦ δικαίου ἄκουε, ἤγουν αἴσθησιν ἔχε· τῆς δὲ δυναστείας ἐπιλανθάνου παντελῶς· τοῦτο γὰρ τό, —βίης δ' ἐπιλήθεο πάμπαν.

Τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον.] τοῦτον γὰρ τὸν νόμον ὃν ἐρῶ δηλονότι, ἔταξεν ὁ Κρονίων τοῖς ἀνθρώποις. εἶτα οὐ πρὸς τοῦτο ἀποδίδωσι τὸν λόγον, ἀλλὰ κἀνταῦθα ὥσπερ μεταμεληθείς, καὶ ὡς ἐπ' ἄλλης ἀρχῆς λαβών, προσθεὶς καὶ τὰ ἄλογα ζῷα τῷ λόγῳ διαιρεῖ καὶ φησίν· ἰχθύσι μὲν καὶ θηρσὶ καὶ ὀρνέοις πτηνοῖς, ἔταξε νόμον δηλονότι, ἐσθίειν ἀλλήλους· ἐπεὶ οὐ δίκη ἤγουν δίκαιον ἐστὶν ἐπ' αὐτοῖς ἀλόγοις οὖσι. τοῖς ἀνθρώποις δὲ ἔδωκε δίκην ἔμφυτον, ἤγουν δικαιοσύνην, ἣ κατὰ πολύ ἐστιν ἀρίστη. πετεηνὸν ποιητικῶς, κοινῶς δὲ πτηνὸν καὶ πετεινόν. ἔδμεν παρὰ ποιηταῖς, ἐσθίειν παρὰ τοῖς κοινοῖς· δίδοι ποιητικόν, δίδωσι κοινόν. εἰ γάρ τις κ' ἐθέλῃ.] ἐὰν γάρ τις γινώσκων τὰ δίκαια προθυμοῖτο ἀγορεύειν αὐτά, καὶ μὴ ἀποκρύπτειν διὰ σκολιότητα γνώμης, τούτῳ μὲν δίδωσιν ὁ εὐρύοπα Ζεὺς πλοῦτον. ὃς δ' ἂν ἐν μαρτυρίαις εἰδὼς δηλονότι τὰ δίκαια ἀποκρύψῃ καὶ ἑκὼν ψεύσηται, ἀντὶ τοῦ ψεύσηται, ὅμοιον τῷ ἵνα εἴδομεν, ἐπίορκον ὀμόσας. ἐν δὲ δίκην βλάψας.] ὁ ὑποτακτικός(?), ἀντὶ τοῦ, δίκην δὲ βλάψας ἀνιάτως ἐβλάβη, νήκεστον καὶ ἀνίατον. ἐπίορκος ὁ τῶν ὅρκων καταφρονῶν, εὔορκος ὁ ἀντικείμενος τούτῳ. Τοῦ δέ τ' ἀμαυροτέρη γενεή.] τούτου δὲ ἡ γενεὰ μετ' αὐτὸν ὕστερον ἀμαυροτέρα λείπεται. ἀντὶ τοῦ ἀμαυρά, ἤγουν σκοτεινή, ἀφανής. Ἀνδρὸς δ' εὐόρκου.] τοῦ ἀνδρὸς δὲ τοῦ εὐόρκου ἡ γενεὰ μετ' αὐτὸν ὕστερον ἀμείνων, ἀντὶ τοῦ λαμπρά. Σοὶ δ' ἐγὼ ἐσθλὰ καὶ ἀγαθὰ νοῶν ἐρῶ καὶ εἴπω ταῦτα μεγάλα ἀνόητε Πέρση. Τὴν μέν τοι κακότητα.] τὴν μὲν κακίαν. καὶ ἰλαδὸν ἔστιν ἑλέσθαι.] ἀντὶ τοῦ ἀθρόως ἑκάστην ἑλεῖν, ἤγουν λαβεῖν ῥᾳδίως. ὀλίγη μὲν ἐστὶν ἡ ὁδὸς ἡ ἐπ' αὐτὴν δηλονότι, λίαν δὲ ἐγγύς, ἤγουν πλησίον οἰκεῖ ἡ κακότης ἡ κακώσεις καὶ ἡ κακία. ἔστι δὲ ἡ λέξις ποιητική· ἐγγύθι ποιητικῶς, ἐγγὺς κοινῶς. Τῆς δ' ἀρετῆς.]

τὴν

τὴν ἀρετὴν δὲ προπάροιθεν, ἤγουν ἔμπροσθεν ἔθηκαν οἱ ἀθάνατοι θεοὶ ἱδρῶτας, ἀντὶ τοῦ κόπον.

μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος οἶμος ἐπ' αὐτήν.] ἤγουν ἐπιπολὺ παρατεινομένη καὶ ἀνάντης ὁδὸς ἐπ' αὐτὴν ἄγει, καὶ βραχεῖα καὶ σκληρὰ τὸ πρῶτον. ἐπειδὰν δὲ εἰς τὸ ἄκρον ἔλθῃ τῆς πορείας, ῥᾳδία δὴ ἔπειτα ὑπάρχει ἡ ἀρετή, καί περ οὖσα χαλεπή, ἤγουν δυσέφικτος.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Οἳ δὲ δίκας ξείνοισι.] ταῦτα παιδευτικῶς σωφρονίζει τοὺς δικαστάς, εἰς τὸ δίκαιον ὁρᾶν παραινοῦντος, κἀπὶ πολιτῶν κἀπὶ ξένων, καὶ μάλιστα ἐπὶ τούτων, διότι τοὺς βοηθοῦντας οὐκ ἔχουσι, καὶ βιάσασθαι ῥᾷδιον ἐρήμους ὄντας αὐτούς. αὐθεῖ οὖν ἡ πόλις, ἐν ᾗ δικασταὶ δίκαιοι κάθηνται· καὶ εἰρήνη πάντως ἐστὶν ἀνὰ τὴν πόλιν ταύτην. τοὺς γὰρ δικαίους φρουροῦσα πόλεμος οὐκ ἐπάγεται παρὰ θεοῦ δίκην αὐτοὺς ἀπαιτοῦντος. Τοῖσι τέθηλε πόλις.] εἰ γὰρ ὁ πόλεμος φθαρτικὸς καὶ ὀλιγανθρωπίας αἴτιος, δῆλον ὅτι ἡ εἰρήνη πολυανθρωπίαν ἐργάζεται, καὶ διὰ τοῦτο κουροτρόφος. ἄλλοι μὲν οὖν τὴν γῆν κουροτρόφον ὑμνοῦσιν, ὡς καρποὺς ἐκφέρουσαν· οὗτος δὲ τὴν εἰρήνην οὐ μόνον ὡς τῶν πολεμίων ἐκτεμνόντων τοὺς καρπούς, οἷς αὖ ἐπιῶσιν· ἀλλὰ καὶ ὡς ζωγροῦσι τοὺς νέους ἀποκλύουσιν οἱ πολέμιοι. Οὐδέ ποτ' ἰθυδίκῃσι.] ταῦτά ἐστι τὰ μάλιστα πιέζοντα τὸν βίον, πόλεμοι καὶ λιμοί· ταῦτα οὖν ἀπελήλαται τῶν πόλεων, φησίν, ἐν αἷς ἰθυδίκαι εἰσὶν οἱ ἄρχοντες, πάσης ἄτης ἐξεληλαμένοι τῆς ἐκ τῶν παρανόμων. ἐν θαλίαις δὲ ἀεὶ ζώντων τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὰ ἔργα τὰ περὶ τὴν γῆν νεμομένων ἐν ταύταις. ἐοίκασι δ' οἱ Λακεδαιμόνιοι λιμὸν ἀπολαβοῦντο διὰ τὴν εὐτέλειαν διαίτης, ἣν ἔχοντες τῶν ἀδικιῶν ἐκαθάρευον. ταῖς γὰρ πολυτελείαις ἡ πλεονεξία συνεισελθοῦσα λιμοῦ γίνεται πρόξενος.

Τοῖσι φέρει.] τοῖς θεοφιλέσιν. ἐπεὶ δὲ εἰσὶν οἱ κατὰ δίκην ζῶντες, οἷς καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ παντός φασιν ἐπακολουθεῖν, προτρέπων εἰς εὐζωΐαν, τὴν γῆν φέρειν τούτοις καρποὺς ἱκανούς. βίον γὰρ τούτους καλεῖ, πρὸς διατροφὴν ὄντας ἐπιτηδείους, καὶ τὰς δρῦς οὔτε τοῖς ἄκροις βαλάνους, καὶ ἐν τοῖς μέσοις αὐτῶν κατὰ τὰ ἔγκοιλα μελίσσας ἐκτρέφειν. εἰώθεσαν γὰρ ἐν ἐκείνοις τὴν τῶν μελισσῶν ἐργάζεσθαι τιθασείαν οἱ μελισσουργοί, καὶ τὰς ὄϊς ἅπλετον παρέχειν τοῖς ἐρίοις οἷς ἐκφέρουσιν ἢ ἐκφύουσι, καὶ τὰς γυναῖκας ὅμοια τίκτειν τοῖς ἀνδράσι σωφρονούσας· καὶ γὰρ τὰ πολλὰ τῶν ἀμβλωθειδίων καὶ τῶν τεράτων ἐξ ἀκρασίας γίνονται καὶ πλησμονῆς. ἕπεται δὲ τούτοις μηδὲ δεῖσθαι πλούτου, καὶ ἐμπορείας καὶ πλοίων, ἀρκούντων τῶν ἐκ τῆς χώρας γινομένων εἰς διατροφὴν τοῖς σωφρονοῦσιν. ἄλλως. ἀπὸ μέρους ὅλα εἶπε τὰ δένδρη, ὅτι ἐν τοῖς ὄρεσι φέρουσι καρπόν, καὶ διπλοῦν καρπόν. ἄνωθεν μὲν ἐπὶ τὸ ἄκρον καρπόν, ἐν δὲ τῷ μέσῳ μέλι. ἔχουσι γὰρ κοιλώματα εἰς ἃ τὸν ἄνεμον φεύγουσαι αἱ μέλισσαι δύουσι καὶ μελιτοποιοῦσι. διὸ καὶ μέλισσαι ὑπ' ἐνίων καλοῦνται, διὰ τὸ ἐν μελίαις εἶναι. οἰκεῖα δὲ ταῦτα πρὸς φιλάργυρον διεγεῖραι αὐτοῖς τὸ δίκαιον προαγαγεῖν. διὰ δὲ τοῦ εἰπεῖν, οὐδ' ἐπὶ νηῶν νίσονται, ὑπόνοιαν δίδωσιν, ὅτι μυσάττεται καὶ αὐτὸς τὸν πλοῦν, διὰ τοὺς πολλοὺς παρ' ἐλπίδα κινδύνους.

Οἷς δ' ὕβρις τε μέμηλε.] ἀντὶ τοῦ, ὅσοις. Ἐπανακυκλεῖ δὲ τὸν λόγον, ἵνα μὴ λάθῃ τὸ ὑπεράλλες. τὰ οὖν ἀνταποδιδόμενα τῇ μοχθηρίᾳ διὰ τούτων παρίστησιν, δεικνὺς τίνα ἔχοντα ἐκ τῆς ὕβρεως κατὰ δίκην ἐστὶ τὰ τελευταῖα εἰς τιμωρίαν τοῖς πονηροῖς τὴν τοιαύτην ζωήν. Πολλάκι καὶ ξύμπασα πόλις.] τοῦτο δοκεῖ μὲν οὐκ εἶναι κατὰ δίκην, τὸ ἑνὸς ἕνεκα πονηροῦ πόλιν ὅλην ἀποδοῦναι ποινήν. δύναται δὲ λέγειν, ὅτι μοχθηροῦ ἑνὸς ὄντος, ὥσπερ νοσήματος, ἡ πόλις παραπολαύουσα, πολλάκις εἰς ὅλην ἑαυτὴν ἀναμάττεται τὴν πονηρίαν ἐξομοιουμένη τῷ ἑνί. δύναται δὲ κἀκεῖνο σημαίνειν, ὅτι ἑνὸς ὄντος πονηροῦ, δίδωσιν ἡ πᾶσα πόλις δίκην, ὡς ἐξὸν κωλύειν, μὴ κωλύουσα τὴν τοῦ ἑνὸς πονηρίαν. οὕτω καὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος αὐθαδῶς τῷ ἱερεῖ προσενεχθέντος, εἰς πάντας Ἕλληνας διέτεινεν ὁ λιμός, ὡς παρέντας βοηθῆσαι τῷ ἱερεῖ. καὶ τοῦ Αἴαντος ἀσεβήσαντος περὶ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἱερόν, πάντες ἔνοχοι τῇ δίκῃ γεγόνασιν, ὡς μὴ ἀγανακτήσαντες ἐπὶ τῷ ἀσεβήματι. δεῖ γὰρ μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς ὑβρισταῖς, μηδὲ συνυποδύειν τοῖς ἀδίκοις, δυναμένους μὲν παῦσαι, περιορῶντας δὲ τοῦ παῦσαι τὴν ἐξουσίαν τῶν πονηρῶν. Τοῖσιν δ' οὐρανόθεν.] τὰ ἔργα τῆς δίκης διέξεισιν, ὅσα ἐφέπεται ταῖς τοὺς ἀδίκους ἐώσαις τὰς ἑαυτῶν ἐκπληροῦν ἀδικίας πόλεσι, λιμὸς καὶ λοιμός, καὶ ἀπώλεια στρατεύματος διὰ πολέμων, καὶ πόρθησις τῆς πόλεως τοῦ τείχους αἱρεθέντος,

θνητὸς καὶ ναυτικὸς ὄλεθρος. ταῦτα γὰρ ἐπάγει ταῖς τῶν ἀδίκων πόλεσιν ὁ θεός. ὁ μὲν οὖν λιμὸς γίνεται, ὡς τὰ πολλὰ γεωργίας ἀμελουμένης καὶ περὶ δικαστήρια τρεφομένων· ὁ δὲ λοιμὸς ἐκ τοῦ λιμοῦ συμπίπτει, μοχθηρίᾳ διαίτης, ᾗ χρῆσθαι ἀναγκάζονται λιμώττοντες οἱ ἄνθρωποι. ὁ δὲ πόλεμος τῶν στρατευμάτων, ὄλεθρον ἔχει διὰ πλεονεξίαν (ὡς τὰ πολλὰ) τῶν ἐν ταῖς πόλεσι δυνατῶν ἐγειρόμενος. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ τὴν τῆς θαλάσσης πόρθησιν πραξάντων, καὶ τὴν τῶν νεῶν ἀπώλειαν. ταῦτα μέν ἐστι τὰ ἐπίχειρα τῆς ἀδικίας. δεῖ δὲ συνάπτειν τό,

Λιμὸν ὁμοῦ καὶ λοιμόν, ἀποφθινύθουσι δὲ λαοί] τοῖς ἐν πολλοῖς φερομένοις, ὑπερβέβηται δύο στίχοι, ἢ τῶν γυναικῶν ἀπώλεσεν, καὶ τὰ ἑξῆς οὕτω Πλούταρχος. Ὦ βασιλεῖς, ὑμεῖς δέ] οὐκ ἔστι θεῶν ἔννοιαν ἔχοντος, ἀδίκως ζῆν. εἰκότως οὖν παρακελεύεται τοῖς βασιλεῦσι, μὴ ἀπολαύειν τῆς ἐξουσίας, ἀλλ᾽ ἐννοεῖν ὡς θεῶν καὶ δαιμόνων παρόντων πᾶσι καὶ ἐφορώντων ἡμᾶς, καὶ δῆλός ἐστιν ἐν τούτοις διαφορὰν θεῶν εἰδὼς καὶ δαιμόνων. τὸ μέντοι ἀθάνατον, κοινὸν αὐτῶν εἶναι. οἱ γὰρ ἀθάνατοι, φησίν, ἐγγὺς ὄντες ὑμῶν τῶν ἀνθρώπων ὁρῶσιν ἐκείνους ὅσοι σκολιαῖς χρώμενοι δίκαις καὶ κρίσεσι διεφθαρμέναις ἀλλήλους τρίβουσι, τουτέστι καταπονοῦσι, θεῶν ὄπιν οὐκ ἀλέγοντες. καὶ τούτοις ἑπόμενος ἐπάγει τρισμυρίους εἶναι φύλακας τῶν ἀνθρωπίνων ἐκ τοῦ Διὸς ταχθέντας ἀθανάτους. ἐκ δὴ τούτων δῆλον, ὅτι μόνος ἄρχει Ζεὺς τῶν θεῶν. ἄρχονται δὲ πάντες οἱ θεοί. φύλακες δέ τινες εἰσὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἄλλοι μετὰ θεούς, μεταξὺ θεῶν καὶ ἀνθρώπων ὄντες, οἵτινες ἂν εἶεν δαίμονες, ἄλλοι τινὲς οὗτοι παρ᾽ ἐκείνους, οὓς ἐκ τῶν ἀνθρώπων εἶπε γενέσθαι δαίμονας. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ θνητὸν γένος ἦσαν, τούτους δὲ ἀθανάτους εἶναί φησιν· ὥστε οὗτοι μὲν κατ᾽ οὐσίαν δαίμονες· ἐκεῖνοι δέ, διὰ τὴν πρὸς τούτους ὁμοιότητα καὶ δαίμονες ἐκλήθησαν, καὶ φύλακες ἀνθρώπων. Τρὶς γὰρ μύριοί εἰσιν.] ἡ μὲν μυριὰς δηλοῖ τὸν πάντα τῶν δαιμόνων ἀριθμόν· ἐν ᾧ πᾶν περιλαμβάνεται τὸ δαιμόνιον γένος. ἡ δὲ τριὰς τὸ τέλειον καὶ ἐν ὅροις ἴσοις, πρώτοις, μέσοις, τελευταίοις. εἰσὶ γὰρ τὰ γένη τῶν δαιμόνων τὰ μέν, λογικὰ μόνως, τὰ δὲ ἄλογα μόνως, τὰ δὲ μεταξὺ τούτων· δηλοῖ ἐξ ἀμφοτέρων τὸ παντοδαπὸν φῦλον τῆς δαιμονίας τάξεως, ἣν φύλακα μὲν εἶναι τοῦ ἀνθρωπείου γένους, ὑπουργὸν δὲ τοῦ Διός. διὰ τοῦτο γὰρ εἶπε Ζηνός, διότι ὑπουργοί εἰσι πάντες οὗτοι, φύλακες δὲ θνητῶν ἀνθρώπων, ὡς ἐφεστῶτες αὐτοῖς. Ἠέρα ἑσσάμενοι.] τὸ μὲν ἠέρα ἐνδεδύσθαι δηλοῖ, τὸ ἡμῖν ἀφανεῖς εἶναι καὶ ἀοράτους, ὡς ὁ ἀήρ. ἢ καὶ διὰ τὸ τὰ σώματα αὐτῶν ἀέρια εἶναι κατὰ τὴν σύστασιν, ὥσπερ τὰ τῶν θεῶν ἐμπύρια καὶ τὰ ἡμέτερα χθόνια. τὸ δὲ πάντη φοιτᾶν, τὸ τὰς κινήσεις αὐτῶν ὀξείας εἶναι, καὶ τὰς ἐφοράσεις αὐτῶν δι᾽ ὅλων διήκειν, ὧν πράττομεν, ὧν φανταζόμεθα, ὧν διανοούμεθα. καὶ γὰρ εἰ ἀερίοις χρῶνται ὀχήμασιν, οὐδὲν θαυμαστὸν ὀξέως αὐτοὺς ἐπιπορεύεσθαι πανταχοῦ, ὅπου περ ἂν ἐθέλωσιν. Ἡ δέ τε παρθένος.] παρθένος μὲν ἡ δίκη τοῖς θεολόγοις εἴρηται, διότι πᾶν τὸ δικαστικὸν γένος ἀδιάφθορον εἶναι δεῖ καὶ καθαρόν· καὶ τούτου σύμβολον ἡ παρθενία. παῖς δὲ τοῦ Διός, διότι νομοθέτης οὗτός ἐστι κοσμικός, ὡς ἄρχων καὶ βασιλεὺς τῶν ὅλων. τὴν δὲ δικαστικὴν, ἐξῆφθαι δεῖ τῆς νομοθετικῆς, ὡς τὴν ἀνθρωπίνην τῆς ἀνθρωπικῆς, καὶ τὴν θείαν τῆς θείας. αἰδοίη δὲ καὶ κυδνὴ παρὰ τοῖς ὀλυμπίοις θεοῖς, ὡς πάντων κατὰ δίκην ἐνεργούντων καὶ σεβόντων αὐτήν, ὡς πᾶσι τὸ κατ᾽ ἀξίαν ἀπονέμουσα, ὃ δὴ μάλιστα φίλον ἐστὶ τοῖς θεοῖς. Αἰ τίς μιν βλάπτῃ.] ἐάν τις τὸ δίκαιον βλάπτῃ παραχαράττων. οὕτω γὰρ βλάπτει ὁ σκολιῶς τοῦτο πράττων, καὶ διὰ πανουργίας ὀνοτάζων τὴν δίκην, ἤγουν οὐχ ἁπλῶς λοιδορῶν, ἀλλὰ καὶ ἐξευτελίζων ὡς εὐκαταφρόνητον διὰ τὸ τοῦ δικαίου καταφρονεῖν. ὁ γὰρ τὰ ἀγάλματα τῶν θεῶν ὑβρίζων αὐτοὺς ὑβρίζει τοὺς θεούς· ἄγαλμα δὲ τῆς δίκης τὸ δίκαιον. ἐὰν οὖν τις τοιοῦτόν τι πράττῃ, καθημένη παρὰ τῷ Διῒ ἡ δίκη γηρύεται τὸν ἄδικον νοῦν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἀπαγγέλλει τῷ πατρὶ ὡς ἂν ἀπ᾽ αὐτοῦ δικάζειν ταχθεῖσα καὶ κρίνειν πάντα ὅσα ἐφορᾷ ὁ Ζεύς. δηλοῖ δὲ τὸ καθῆσθαι τὸ παρὰ τῷ θεῷ τάξιν αὐτὴν καὶ ἕδραν ἔχειν ἀμετακίνητον. ὡς καὶ ἐκεῖνόν φησιν Ὅμηρος, ἐν τῇ τοῦ ὀλύμπου κορυφῇ ἄτερ ἥμενον ἄλλων. Ὄφρ᾽ ἀποτίσῃ δῆμος.] τοῦτο ἤδη ἔργον τοῦ Διός, ὡς βασιλέως, κοινὴν ἐπάγειν τιμωρίαν ταῖς πόλεσιν ὑπὲρ τῶν ἀδίκων κρίσεων τῶν ἀρχόντων, οἳ παρατρέπουσι τὸ δίκαιον. τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ παρακλίνειν, καὶ τὸ σκολιῶς ἐνέποντες, ἤτοι πανούργως λέγοντες τὰς κρίσεις, ἀντὶ ἐμφρόνων καὶ περισκεμμένως, ἀντὶ ἐννόμων. διότι δὲ

κοινὴν ὑπέχουσι δίκην αἱ πόλεις, εἴρηται πρότερον. ὡς ἐπιτρέπειν οὐκ ἔδει τούτοις τὰς ἀρχάς.

Οἷ αὐτῷ κακὰ τεύχει.] δαιμονίως ἀνεφθέγξατο ταῦτα τὰ ἔπη καὶ σωφρονιστικῶς. εἰ γὰρ εἰδείημεν ἑαυτοὺς μείζονα βλάψαντες, ἐξ ὧν ἄλλους βλάπτειν ἐπιχειροῦμεν, ἀφεξοίμεθα τοῦ βλάπτειν. οὐδεὶς γὰρ ἑκὼν ἂν ἑαυτὸν βλάψειε, ἀλλὰ δι' ἄγνοιαν ἁλισκόμεθα τῷ κακῷ τούτῳ, καὶ οἰόμενοι ὠφελεῖν ἑαυτοὺς βλαπτόμεθα ὑφ' ἑαυτῶν, καὶ μείζω τοῦ βλάπτειν ἄλλους ἑαυτοὺς βλάπτομεν· εἰς χρήματα μὲν γὰρ, εἰ τύχοι, ζημιοῦμεν ἐκείνους, ἡμᾶς δὲ αὐτοὺς εἰς τὸ κυριώτατον, τὴν ψυχήν. τὸ γὰρ ἀδικοῦν αὐτή ἐστιν, ὁ δὲ βλαπτόμενος ἐν τοῖς ἐκτὸς ἀδικεῖται. εἰκότως ἄρα φησὶν ἑαυτῷ κακὰ τεύχειν, τῷ ἄλλῳ κατασκευάζοντι κακόν, καὶ τὸν κακῶς περὶ ἄλλου βουλευόμενον ἑαυτῷ γίνεσθαι πρόξενον κακοῦ μείζονος. καὶ γὰρ μὴ συντελεσθεῖσα μὲν ἡ βουλὴ τὸν βουλευσάμενον ἀνιᾷ πικρῶς, συντελεσθεῖσα δὲ λυμαίνεται μειζόνως. τὸ γὰρ κακοποιεῖν μεῖζον τοῦ πάσχειν τὰ κακά, πάντως κακόν· ὡς καὶ τὸ ἀγαθοποιεῖν, μεῖζον ἀγαθὸν τοῦ πάσχοντος εὖ. Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός.] ἄλλος μὲν τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ Διὸς εἶπεν εἶναι, πᾶν τὸ μέσον γῆς τε καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος· οὗτος δὲ ἁπλῶς καὶ ὁρᾶν αὐτὸν λέγει πάντα, καὶ νοεῖν πάντα. τοῦτο προσθείς, ἵνα μὴ τὴν ὅρασιν σωματικὴν ὑπολάβωμεν, ἀλλὰ νοερὰν καὶ προνοητικήν. πάντα, φησίν, ὁ Ζεὺς ὁρῶν καὶ νοῶν ὁρᾷ καὶ ἐφορᾷ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ θέλησιν, καὶ τὰ ἡμέτερα. τίνα δέ ἐστι ταῦτα; τὴν δίκην, ἣν μοι ἀπειλεῖς, ὦ Πέρση, τὴν τῶν βασιλέων ἐν τῇ πόλει ταύτῃ πονηρῶν οὐσῶν, ὁρῶν δὲ καὶ ἐφορῶν καὶ ταύτην οὐκ ἂν ἀτιμώρητον ἐάσειε τὸν ἀδικοῦντα.

Νῦν δὲ ἐγὼ μήτ' αὐτός.] τὸ μὲν λεγόμενον, φανερόν· εἰ μὴ ἔστι δίκη καὶ τιμωρία κατὰ τῶν ἀδίκων, μηδ' ἕξουσί τι πλέον οἱ δίκαιοι τῶν ἀδίκων ἐν τῷδε τῷ παρόντι, ὃ ἐφορᾷ ὁ Ζεύς, μήτ' αὐτὸς εἶναι δίκαιος, μήτε παῖς ἐμός. δίκης γὰρ οὐκ οὔσης, ὄνομα μόνον ἔσται τὸ δίκαιον. εἰ δὲ διὰ τὸ δίκαιον καὶ αἱρετὸν κἂν μὴ ᾖ πρόνοια καὶ φευκτὸν τὸ ἄδικον, δῆλον ὅτι πᾶς οὗτος ὁ λόγος περιττός. διόπερ ὁ Πλούταρχος τοὺς ἑπτὰ τούτους στίχους ἐκβάλλει, ἀπὸ τοῦ·

Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός,—— ἕως τοῦ·
Ἀλλὰ τάγ' οὔπω ἔολπα τελεῖν Δία τερπικέραυνον,

ὡς ἀναξίους τῆς Ἡσιόδου περὶ δικαίων καὶ ἀδίκων κρίσεως. ἄλλως. νῦν οὖν εἰ ὁ ἀδικώτερος ἄνθρωπος τοῦ δικαίου μεῖζον ἔχει, μήτ' ἐγὼ δίκαιος εἴην, μήτ' ἐμὸς υἱός. ἐπήγαγε δὲ τούτῳ, ἀλλὰ ταῦτα οὐ νομίζων τὸν Δία τελεῖν, τὸ τὸν ἄδικον μείζονα τῶν δικαίων δέξασθαι, ἢ πείσεσθαι τὸν ἄτιμον ἐν τιμῇ. ἰστέον δὲ, ὅτι υἱὸς Ἡσιόδου Μνασέας ἐστί. Φιλόχορος δὲ Στησίχορον φησὶ τὸν ἀπὸ Κλυμένης. ἄλλοι δὲ Ἀρχιέπην. Σὺ δὲ ταῦτα.] ὅσοι μὲν εἰς χρείας τὴν ἀνθρωπίνην ἀνήγαγον τὸ κοινωνικόν, οὐκ ἔλαβον ἀρχὴν ἀσφαλῆ τοῦ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἡμῶν κοινωνίας δόγματος. ἡ γὰρ χρεία εἰ καὶ ἀναγκαιοτάτη, ἀλλ' οὔπω ἀγαθόν. ὅσοι δὲ εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἡμῖν εἶναι τὸ πρὸς ἀλλήλους δίκαιον ἀπέβλεψαν, ἀῤῥαγῆ τὴν ὑπόθεσιν ἔλαβον, τοῦ τῆς κοινωνίας ἡμῶν σκοποῦ. πάντων γὰρ τῶν κατὰ φύσιν ἕκαστον ἀγαθόν. τοῦτο δὴ οὖν καὶ Ἡσίοδος εἰδώς, τὸν τοῦ Διὸς νόμον ἀξιοῖ τὸν Πέρσην ὁρᾶν τοῖς μὲν ἄλλοις ζώοις δεδωκότα ἐσθίειν ἄλληλα, καὶ τῶν ἀσθενεστέρων τὰ δυνατώτερα κρατεῖν, ὀνᾶσθαί τε αὐτά. τοῖς δὲ ἀνθρώποις δικαιοσύνην σύμφυτον ἐνέσπειρε, καὶ τὸ κοινωνικὸν ἐνέθηκεν αὐτῶν τῇ φύσει. διόπερ οἱ ἄδικοι τοῖς ἀλόγοις ἐοίκασι τῶν ἀνθρωπίνων * ἀποδράντες. μηδεὶς οὖν προσάγων ἡμῶν τὴν ἀλληλοφαγίαν τῶν θηρίων, ἀξιούτω καὶ ἡμᾶς οὕτω ζῆν. κοινωνικὸν γὰρ ζῶον γέγονεν ὁ ἄνθρωπος, καὶ ὁ τῆς κοινωνίας αὐτῷ νόμος ἐκ τοῦ πατρὸς ἔγκειται κατὰ φύσιν. ἀδικία δὲ πᾶσα πρὸς κοινωνίαν καὶ κοινωνία πρὸς ἀδικίαν ἐστὶ πόλεμος· στάσεων γὰρ αἰτία πάντων μάλιστα ἡ ἀδικία. τὸ δὲ κοινωνικὸν ἀστασίαστον· καὶ ὀρθῶς ὁ Πλάτων εἶπεν, οὐδὲ συστῆναι δυνατὸν εἶναι τὴν ἀδικίαν χωρὶς δικαιοσύνης· δεῖν γὰρ τοὺς συναδικήσοντας τά γε πρὸς ἀλλήλους δίκαια φυλάττειν. εἰ καὶ ἀλλήλους ἀδικοῦντας μηδὲν δύνασθαι κοινῇ ποτε πρᾶξαι. εἰ οὖν ἄνθρωπος εἶ, φύσει κοινωνικὸν ζῶον εἶ, εἰ δὲ φύσει κοινωνικὸν ζῶον εἶ, παρὰ φύσιν σοι τὸ ἀδικεῖν. οὐ γὰρ κοινωνίας, ἀλλὰ διασπασμοῦ τὸ ἀδικεῖν αἴτιον, τῶν ἀδικουμένων τοῖς ἀδικοῦσιν ὁμονοεῖν οὐ δυναμένων. Τὸν δὲ γὰρ ἀνθρώποισιν.] ἐπαγγειλάμενος οὐκ εἶπε ποῖον νόμον. λέγει δὲ τί τοῖς ἀνθρώποις ἐστὶν, ἵνα φύγωμεν τὰ τῶν ἀλόγων. νόμον δὲ διέταξε Κρονίων. τὸ * σημεῖον, ὅτι οὐδέποτε Ὅμηρος νόμον εἶπε. τὸ δὲ γηρύεται, ἀπὸ τοῦ γῆρυς ἡ φωνή, ἢ ἀπὸ τοῦ γέρας.

εἰ γάρ τις κ' ἐθέλῃ.] ὃς γὰρ εἰδὼς τὰ δίκαια

μὴ ἀπο-

μὴ ἀποκρύπτῃ διὰ σκολιότητα ἤθους, ἀλλ᾽ ἀγορεύει, τούτῳ καὶ ὁ παρὰ τοῦ Διὸς ὄλβος ἕπεται. προσέσχηται δὲ τὸν γινώσκοντα τὰ δίκαια χρῆναι λέγειν αὐτά. διότι κατ᾽ ἄγνοιαν τινὲς τῶν δικαίων, εἴποιεν ἂν τὰ ἄδικα ὡς δίκαια. ὧν οὐκ ἄν τις μέμψαιτο τὴν προαίρεσιν, ἀλλὰ τὴν ἀμαθίαν. ἄλλως. γινώσκων ὅτι ἐστὶ δίκη· εἰσὶ γὰρ βάρβαροι, μὴ εἰδότες τί ἐστι τὸ δίκαιον. ὄλβος δὲ ὁ παρὰ τῶν καρπῶν πλοῦτος. τετραχῶς δὲ τίθησι τὴν δίκην· ποτὲ μὲν ἐπὶ τῆς σωματοειδοῦς θεᾶς, ποτὲ δὲ ἐπὶ τοῦ δικαίου, ποτὲ δὲ ἐπὶ τῆς κρίσεως, ποτὲ δὲ ἐπὶ τῆς τιμωρίας. ἀπὸ δὲ τοῦ κῦδος γίνεται κυδρὸς καὶ κυδρή, ὡς ἀπὸ τοῦ ἔχθος ἐχθρός. Ὃς δέ κε μαρτυρίῃσιν.] οὗτός ἐστιν ὁ ἀντίθετος τῷ εἰδότι τὰ δίκαια καὶ μὴ κρύπτοντι, ὁ ἑκὼν ψευδόμενος καὶ μαρτυρῶν τοῖς ἀδίκοις, καὶ ὀμνὺς καὶ ἐπιορκῶν, διὰ πονηρὰν προαίρεσιν. τούτου φησὶ τοῦ τὰ ψευδῆ μαρτυροῦντος ἑκουσίως εἰδότος τἀληθὲς ὁ βροτὸς μιαρός. ἐν δὲ δίκην βλάψας] ὃς ἂν ψευδῆ μαρτυρήσας ἑκὼν ἀποκρύψῃ τὸ δίκαιον, καὶ ὅρκον προσθεὶς νήκεστον βλάβην καὶ ἀνίατον ὑπομείνῃ διὰ τῆς ψευδομαρτυρίας καὶ ἐπιορκίας, ἀμαυροτέρα ἡ τούτου γενεὰ γίνεται, ὡς τοῦ εὐόρκου ἀμείνων ἡ γενεά. τὰ γὰρ τῶν πατέρων ἀδικήματα χραίνει καὶ τοὺς ἐκγόνους αὐτῶν, καὶ ἐνόχους ἀποφαίνει ταῖς τιμωρίαις· καὶ γὰρ ὀνείδη καὶ ἀδοξίαι αὐτοῖς ἐκ τῶν ἀδικιῶν συμβαίνουσι, καὶ τίσεις ἐκ τῶν ἁμαρτημάτων ἀπολαμβάνοντες, ὧν ἔργων ἀδικήσαντες οἱ πατέρες αὐτῶν, συναπολαύουσι τῶν ὀφειλομένων ἐκείνοις κολάσεων ἀνθ᾽ ὧν ἠδίκησαν. ἄλλως δὲ γινώσκει τὸ θεῖον, ὡς τοῖς ἤθεσιν αὐτῶν ἐμπέφυκέ τι τῆς ἀδίκου τῶν γεννησάντων προαιρέσεως κἂν ἡμᾶς λανθάνωσι, καὶ εἰκότως ταύτην ἐν αὐτοῖς ὁρῶντες τὴν ῥίζαν ἐκκόπτουσι διὰ τῶν τιμωριῶν καὶ τὸ μὴ ἐνεργῆσαι κωλύουσιν, ὡς ἰατροὶ προκαθαίροντες τινὰς ὧν ὑφορῶνται νόσους. Σοὶ δ᾽ ἐγὼ ἐσθλὰ νοέων.] κάλλιστα τὸ φιλόσοφον ἦθος οἷόν ἐστιν εἶναι διὰ τούτων ὁ Πλούταρχος δηλοῦσθαι. τὸν μὲν γὰρ Ἀρχίλοχον καὶ τὸν Ἱππώνακτα βλασφημίας αἰτιᾶσθαι κατὰ τῶν λυπησάντων. Τιμοκράτην δὲ καὶ Μητρόδωρον τοὺς Ἐπικουρείους ἀδελφοὺς ὄντας καὶ προσκρούσαντας ἀλλήλοις ἐκδοῦναι κατ᾽ ἀλλήλων συγγράμματα. καὶ τί δεῖ τούτους λέγειν, ὅπου γε καὶ Ξενοφάνης διά τινα πρὸς τοὺς κατ᾽ αὐτὸν φιλοσόφους καὶ ποιητὰς μικροψυχίαν, πολλοὺς ἀτόπους ἐκθεῖναι λέγεται κατὰ πάντων φιλοσόφων καὶ ποιητῶν. ἀλλὰ τὸν ὄντως μουσικὸν Ἡσίοδον μηδὲν τοιοῦτο παθεῖν· οὐ γὰρ μουσικοῦ τὸ μελαγχολᾶν· λυπηθέντα δὲ πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἀντὶ τοῦ βλασφημεῖν, νουθετεῖν εἰδότα τοῦτο δὴ τὸ τοῦ Σωκράτους, ὅτι πᾶς ὁ κακός, ἄκων ἐστὶ κακός· δεῖται οὖν νουθεσίας, καὶ ἴσως ἐπιγνώσεται ἑαυτὸν ὄντα κακόν. Τὴν μέν τοι κακότητα.] τὸ μὲν ἐπειδὴ τὰς κακίας ἀλλήλαις, ὥσπερ καὶ τὰς ἀρετάς, ψευδός ἐστιν. ἀρεταὶ μὲν γὰρ ἐναντίαι οὐκ εἰσί, κακίαι δὲ ἐναντίαι εἰσί. τὰ δ᾽ ἐναντία ἀλλήλοις οὐχ ἕπεται· τούτου δὲ ὄντος ψευδοῦς, οὐκ ἀποδεκτέον τὸ, ἰλαδόν, ὡς Πλούταρχος ἐξηγήσατο, τὸ πᾶσαν ἐγκολπίσασθαι κακίαν ὁμοῦ δηλοῦν· ἀλλὰ τὸ, ἑκάστην ἀθρόαν λαβεῖν, μὴ κατὰ μικρὸν ὑποφερομένην, ἀλλ᾽ ὁμοῦ πᾶσαν ἐφελκόμενον. οἷον ἀκολασίαν ὅλην, ἅμα καὶ ἀδικίαν ὡσαύτως. διὸ καὶ ἰλαδὸν εἶπε, δηλῶν ὡς οὐ μόνον κατὰ βραχὺ κακωθῆναι τινὰς δυνατόν, ἀλλὰ καὶ ἀθρόως. καὶ τὴν αἰτίαν προσέθηκεν, ὅτι ἐγγὺς ἡμῶν ἡ κακία, καὶ ἡ ἐπ᾽ αὐτὴν ὁδὸς ὀλίγη, καθάπερ οἱ πρὸς τοὺς ἐγγὺς οἰκοῦντας. αἴτιον δὲ τοῦ ἐγγὺς ἡμῶν αὐτὴν οἰκεῖν, τὸ τὴν γένεσιν τόπον εἶναι τῶν κακῶν, ὥσπερ οὖν τῶν ἐν λοιμώδει τόπῳ κατοικούντων ἐγγὺς κατοικοῦσιν αἱ νόσοι, οὕτω δὴ καὶ τῶν ἐν γενέσει ψυχῶν, ἐγγὺς οἰκεῖν κακίαν ἀληθές, ἧς ἐστιν οἶκος ἡ γένεσις. τὴν δ᾽ αὖ ἀρετὴν οὐκ οὖσαν τῇ γενέσει σύμφυλον, ἀλλὰ τῆς ἔξω τῆς ὑλικῆς στάσεως, εἰκότως φησὶ πόρρω μὲν οἰκεῖν ἡμῶν. ἱδρῶτα δὲ πρὸ ἑαυτῆς εἶναι ὑπὸ τῶν θεῶν τεθέντα. δι᾽ οὗ χρὴ πρὸς αὐτὴν ἐλθεῖν καὶ πόρρω οὖσαν ἑλεῖν, ἐπίπονον οὖσαν τὴν θήραν αὐτῆς καὶ δυσέφικτον, καθὰ τὰ ἑξῆς δηλοῖ. μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος.] μακρὸς μὲν οἶμος, εἰκότως· ὅσον γὰρ θεὸς ὕλης, τοσοῦτον ἀρετὴ κακίας διέστηκεν. εἴπερ ἀρετὴ μέν ἐστιν ἐν τῷ συνεῖναι θεῷ· κακία δέ, ἐν τῷ ζῆν ἐν ὕλῃ. μακρὸς δὲ οὖν, καὶ ὄρθιός ἐστιν ὡς εἰς τὸ ἐναντίον ἀνάγων ἡμᾶς· ἄνω γὰρ ἀρετή, κάτω δὲ ἡ κακία· τραχὺς δ᾽ αὖ ὁ οἶμος, ὡς δύσβατος. χρὴ γὰρ πολλὰ μὲν ὧν ἀγνοοῦμεν μαθεῖν, οἷς τὴν πρώτην δυσκόλως ἐπιβάλλομεν, πολλὰ δὲ ἀποθέσθαι ἔθη πονηρὰ ὧν δυσαποσπάστως ἔχομεν συντρόφων ἡμῖν ὄντων. ὅλως δὲ διὰ πολλῶν ὁδεῦσαι καὶ ἐπιπόνων ἀσκήσεων πρὸς ἃς ἀπιδὼν ῥᾳχίαν εἶπεν εἶναι τὸ πρῶτον τὸν οἶμον. τέλος δέ, φησιν, ἐπειδὰν εἰς τὸ ἄκρον ἔλθῃ τῆς

πορείας, ῥᾳδίως. λοιπὸν ἡ ἀρετὴ, καὶ ταύτῃ οὖσα χαλεπὴ καὶ δυσέφικτος. ζῶσι γὰρ οἱ τὴν ἀρετὴν ἔχοντες, ἤδη μετ' εὐφροσύνης, καὶ ἔοικεν Ἡσίοδος πρὸ Πλάτωνος εἰπεῖν, ὅτι οὐ μόνον ἄριστος, ἀλλὰ καὶ ἥδιστος ὁ κατ' ἀρετὴν βίος. ἡ γὰρ μετὰ ῥᾳστώνης ζωὴ τὴν εὐφροσύνην δηλοῖ τῆς τοιαύτης ἕξεως. μὴ οὖν ἀποφευγέτω τις διὰ τοὺς πόνους τὴν τῆς ἀρετῆς ἄσκησιν, πρῶτον μὲν ἐννοῶν, ὅτι ἄτοπον ἵνα τέχνην μέν τινα κτησώμεθα, τοὺς διὰ τὴν κτῆσιν αὐτῆς πόνους ὑπομένειν, ἢ ἵνα ἄλλου τινὸς τῶν ἀναγκαίων τύχωμεν· ὅπως δὲ τὴν τῆς ἀρετῆς κτησώμεθα, τελειότητα μόνην οὖσαν ἡμῶν, μὴ αἱρεῖσθαι τοὺς δι' αὐτὴν πόνους, δι' ὧν μέλλομεν ὠνεῖσθαι τὴν ἀρετῆς κτῆσιν. ἔπειτα τοῦτο σκοπεῖν, ὅτι τοῖς μὲν τὴν φύσιν ἀσθενῆ λαχοῦσιν οἱ προτεινόμενοι πόνοι δειλίαν ποιοῦσι καὶ φυγάδας αὐτοὺς ἀποφαίνουσι τῶν τῆς ἀρετῆς ἐπιτηδευμάτων. τοῖς δὲ φύσει γενναίοις μείζων ἔρως ἐγγίνεται τούτων, ὧν τὴν θήραν οὐκ εὐπετῆ, μετὰ πολλῶν δὲ ἱδρώτων μόνοις τοῖς ἀνθρώποις ἀκούουσι παραγίνεσθαι. διὸ καὶ Πλάτων παρακελεύεται χρῆναι τοῖς προσιοῦσι φιλοσοφίας ἕνεκα παραδεικνύναι τὸ ἐπίπονον τῆς τοιαύτης ζωῆς, διὰ πεῖραν τῆς ἀγεννοῦς καὶ γενναίας φύσεως. πρὸς δὲ τούτοις, ὅτι τῶν μετὰ πόνων κτηθέντων ἡδίων ἀπόλαυσις, τῶν δὲ μετ' εὐπετείας ὡς ἡ λῆψις πρόχειρος, οὕτω καὶ ἡ καταφρόνησις· διόπερ, ὡς ἔοικεν, ἡ ἀρετὴ μάλιστα τίμιον πολλῶν δεομένη πόνων. καὶ οἱ λαβόντες φιλοχωροῦσιν ἐν αὐτῇ, τοὺς ἱδρῶτας οὓς ὑπέμειναν εἰδότες, καὶ προέσθαι μὴ βουλόμενοι πρᾶγμα διὰ μυρίων πόνων κτηθέν, ἀλλ' ἀπρὶξ ἔχονται, ὥσπερ δυσθήρατον, οὕτω δυσαφαίρετον αὐτὴν ἀποφαίνοντες.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Οἱ δὲ δίκας ξείνοισι.] οὐκ ἔχω πῶς ἐξηγήσομαι τὰ ἐνταῦθα Ἡσιόδου σαφέστερον, ἢ ὅτι παιδευτικῶς φησὶ ταῦτα πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἀποτρέπων αὐτὸν ἀδικίας καὶ ἁρπαγῶν, προτρέπων δὲ πρὸς τὸ τὰ δίκαια δρᾶν· ἐν τῷ προοιμίῳ μὲν δεῖξαι, οἷόν ἐστι τὸ τέλος τοῖς ἀδικοῦσι. νῦν δὲ λέγει καὶ τὸ ἀντίθετον, ὁποῖα ἕπεται τοῖς δικαιοπραγοῦσι. τέθηλε πόλις.] ἀντὶ τοῦ χαίρει, αὔξει, πληθύνεται. Ἀττικὴ δὲ ἡ λέξις, ἀπὸ τῶν θαλλόντων δένδρων. ἀνθεῦσιν.] ἀνθοῦσιν, Αἰολικῶς καὶ Δωρικῶς. τὸ γὰρ ε καὶ ο πρὸς χῶς συναιρεῖται· Αἰολικῶς καὶ Δωρικῶς εἰς τὴν ευ δίφθογγον· τοῦ Ἀχιλλέως γὰρ ἡμεῖς φαμὲν, ἐκεῖνοι δὲ τοῦ Ἀχιλλεῦς. Ἀττικῶς δὲ τὸ ε καὶ ο εἰς τὴν ει δίφθογγον κιρνᾶται, δέον δεῖν, πλέον πλεῖν· Ἰωνικῶς δὲ, εἰς τὴν ου δίφθογγον, ἐμέο ἐμοῦ, σέο σοῦ, καὶ τὰ ὅμοια. τὸ ἀνθοῦσι Ἀττικῶς εἶπεν, ἀντὶ τοῦ θάλλουσιν, ἐν εὐθυμίᾳ καὶ ἀγλαΐᾳ καὶ χαρᾷ διάγουσι. κουροτρόφος.] κουροκτόνος ὁ πόλεμος, κουροτρόφος δὲ ἡ εἰρήνη. καὶ τοῖς μὲν ἀδίκοις, φησὶν, ἡ εἱμαρμένη πολέμους ἐπάγει τοὺς ἀνδροκτόνους. ἐκ γὰρ μικρᾶς ἀφορμῆς ἀναρριπίζονται φόνοι· οἷς δὲ τιμᾶται τὸ δίκαιον, εἰρήνη λαοτρόφος ἀνθεῖ. κουροτρόφον δὲ αὐτὴν εἶπε, καίτοι καὶ γηροτρόφον οὖσαν, καὶ βρεφοτρόφον, ἀπὸ τῆς τῶν ἡλικιῶν βασιλικωτάτης καὶ κρείττονος. Κουροβόρος ἐνεργητικὸν, ἡ βόσκουσα τοὺς κούρους. κουρότροφος δὲ παθητικὸν, ὁ τρεφόμενος κοῦρος.

Ἀργαλέον.] ἐκ τοῦ ἔργου, τὸ χαλεπὸν καὶ δυσχερές, ἐργαλέον, καὶ ἀργαλέον. ἢ παρὰ τὸ ἄλγος, ἀλγαλέον, καὶ ἀργαλέον. τεκμαίρεται.] νῦν πληροῖ, ἐπιφέρει. εὐρυόπα Ζεύς.] ἡ μεγαλόφρων εἱμαρμένη. μεγαλόφωνον δὲ τὴν εἱμαρμένην λέγει, ὡς ὄπισθεν ὑψιβρεμέτην, διὰ τὰς βοάς τε καὶ ἀναρρήσεις τῶν εὐτυχούντων, τῶν ἀτυχούντων δὲ καταρρήσεις καὶ ὀνειδισμούς.

Οὐδέ ποτ' ἰθυδίκῃσι.] τοῖς δικαίοις κρίνουσιν ἀνδράσιν οὔτε λιμὸς ἐπέρχεται, διὰ τὸ πανταχόθεν ἐμπόρους καταίρειν αὐτοῖς, ὡς τοῦ δικαίου ἀντεχομένοις· οὔτε βλάβαι καὶ πόλεμοι, καὶ μοιχεῖαι, οὐχ ἁρπαγαί, οὐκ ἄλλο τοιοῦτον οὐδέν. αἰδεῖται γὰρ καὶ βάρβαρος ἀδίκου πολέμου κατάρχεσθαι. μοιχεῖαι δὲ, καὶ τὰ τοιαῦτα, παντελῶς τοῖς ἐκ νόμων δικαίοις ἐκκόπτεται τιμωρήμασιν.

φέρει μὲν γαῖα πολὺν βίον.] γαῖαν νῦν τὴν ἀρόσιμον λέγει· βίον δὲ τὰς τροφὰς τὰς ἐκ τῶν σπερμάτων. οὔρεσι δὲ δρῦς.] οὐχ ὅτι τὰ ὄρη γῆ οὐκ εἰσίν, ἀλλ' ἐκ τοῦ κυριωτέρου τὴν ἀρόσιμον ἐκάλεσε γῆν. ἐν τοῖς ὄρεσι δὲ καὶ τοῖς ἀγεωργήτοις τῆς γῆς μέρεσιν αἱ δρῦς, ἀντὶ τοῦ πάντως τὰ δένδρα, ἐν τῇ ἄκρᾳ μὲν φέρουσιν ὀπώρας· ἐν τῇ μέσῃ δὲ, ἤτοι ἐν τοῖς κοιλώμασι τῶν στελεχῶν, μελίσσας. Εἰροπόκοι δ' ὄιες.] πόκους ἐρίων φέροντες. ἐοικότα τέκνα γονεῦσιν.] διὰ τὸ σφοδρῶς ἐν τοῖς δικαιοπραγοῦσι τιμωρεῖσθαι τοὺς μοιχεύοντας.

εἰς ἐπὶ πόντον. Νηίονται.] ὁρμῶσι, πλέουσι. δηλοῖ δ' ἐντεῦθεν Ἡσίοδος, ὡς ἀπηχθημένως τῇ ναυτιλίᾳ διάκειται· καὶ ὅτι τοῖς ἀγαθοῖς καὶ δικαίοις οὐκ ἀγαθόν ἐστιν ἐμπορεύεσθαι, καὶ τῆς πατρίδος ἀποδημεῖν. οὗτοι γὰρ ἀλλαχόθεν καταίροντες διὰ τὰς τούτων εὐθυδικίας τοὺς τούτων λιμένας καὶ τὰ νεώρια τῶν ἐμπορείων πληροῦσι. Ταῦτα δὲ πάντα, ὡς ἔφημεν, παιδευτικῶς φησὶ πρὸς τὸν ἀδελφὸν, ἵνα τὰς ἀμοιβὰς τῆς βίας καὶ ὕβρεως καὶ τῆς δικαιοσύνης εἰδὼς, αἱρεῖσθαι πάντως τῆς κρείττονος μοίρας.

Οἷς δ' ὕβρις τε μέμηλε.] οὐκ οἶδα ποίαν ἀσυμφωνίαν τῶν ἀνδρῶν καταγνῶ, εἰ τὸν Ἡσίοδον Ὁμήρῳ συγκρίνουσι, καὶ οὐκ ἐρυθριῶσι λέγειν, ὡς νενίκηκεν. εἰ μὲν ἐκεῖνος τινὰ νενίκηκεν Ὅμηρον, οὐκ ἔχω λέγειν τὴν ἀκρίβειαν. Ὅμηρον δὲ μέντοι γε τὸν Φωκέα, καὶ τὸν Εὔφρονος, ἀλλ' οὐδὲ τὸν νεώτερον τὸν Βυζάντιον, τὸν Ἀνδρομάχου υἱὸν, ἀποπεφασμένως εἴποιμι ὡς νενίκηκεν. Ὅμηρον δὲ τολμῆσαι τὸν μέγαν εἰπεῖν, παραπληξίας καὶ μανίας καὶ ἀτοπίας ἐσχάτης ἐστί. καὶ γὰρ τὰ ἔπη τούτου κίβδηλα ἐν πολλοῖς· ἀλληνάλλως γὰρ κέχρηται τοῖς στιχιδίοις ὥσπερ οἱ καθ' ἡμᾶς· καὶ ὁ νοῦς δὲ τῶν ἐπῶν τοῦ ἀνδρὸς παρέφθορός τε καὶ ἀφαυρὸς, καὶ πολλάκις ὑπεναντιούμενος, καὶ μὴ ἔχων τὸ βέβαιον. ὡς νῦν τὸ, Οἷς δ' ὕβρις τε μέμηλε, καὶ ἕτερα· τὰ δὲ τοῦ θείου Ὁμήρου ἀμβροσίᾳ πάντα καὶ νέκταρι συγκεκέρασται, καὶ οὐδὲ νυγμὴν ἢ ξυσμὴν ἐπιλήψιμον ἔχουσιν.

Οἷς δ' ὕβρις τε μέμηλε.] ἐχυρὸς ταυτολογία ἐνταῦθα ἐστίν. εἶπε γὰρ καὶ πρώην περὶ τούτου,

Ὕβρις γάρ τε κακὴ δειλῷ βροτῷ, καὶ τὰ τῇ ὕβρει, ἤγουν τῇ βίᾳ ἑπόμενα· καὶ νῦν δὲ πάλιν περὶ τούτου φησὶν ἐπιλαθόμενος, ὥσπερ οἱ ἐν βαλανείῳ οὐροῦντες, καθάπερ λέγουσι τὰ παιδία. πῶς δὲ δίκην καὶ τιμωρίαν τεκμαίρεται, καὶ πληροῖ, καὶ δίδωσιν ἡ εἱμαρμένη. καὶ τὸ τοῦ Διὸς ὄνομα, ἀντὶ τῆς εἱμαρμένης, τετράκις ἐνταῦθα κεῖται ἀλληγορούμενον· εὐρύοπα Ζεὺς, Κρονίων, Ζηνὸς φραδμοσύνῃσι· καὶ τὸ Κρονίων ἀποτίνυται. συντακτέον καὶ οὕτως, ἢ καθεξῆς τοὺς στίχους ὡς κεῖνται. τὸ δὲ Τοῖσιν δ' οὐρανόθεν, οὐ σολοικόν ἐστιν, ἀλλὰ περιληπτικὸν, ἤγουν τῇ πόλει. ἡ γὰρ πόλις ἑνικῷ ἀριθμῷ τοὺς ἐν αὐτῇ πάντας περιέχει· καὶ τὸ, Ὅστις δὲ ὁμοίως τῇ ἀδικίᾳ πλῆθος σημαίνει. Συντακτέον γοῦν ἢ καθεξῆς τοὺς στίχους ὡς κεῖνται. ἢ οὕτως,

Οἷς δ' ὕβρις τε μέμηλε — καὶ τὸ,

Τοῖς δὲ δίκην τεκμαίρεται εὐρύοπα Ζεύς.

Τοῖσι δὲ,] ἀντὶ τοῦ τοῖσιν, οὐρανόθεν μὲν ἐπήγαγε πῆμα Κρονίων. μέχρις ὅλου τοῦ,

Ἢ νέας ἐν πόντῳ Κρονίδης ἀποτίνυται αὐτῶν. εἶτα τοὺς δύο στίχους, τὸν Πολλάκις, καὶ τὸν Ὅστις ἀλιτραίνει. Πολλάκι.] Αἰολικόν. οἱ μὲν γὰρ Αἰολεῖς, πῆ μὲν διπλασιάζουσι τὸ σ, ὡς τὸ πάντεσσι, χείρεσσι, καὶ τὰ ὅμοια· πῆ δὲ ἐκθλίβουσιν αὐτὸ, τὸ ὄπιθεν λέγοντες, καὶ τὸ πολλάκις πολλάκι, καὶ τὰ ὅμοια. ἀπηύρα.] ἀπήλαυσε. καὶ τοῦτο δὲ λύσις τυγχάνει τοῦ ἀντιπίπτοντος. ἴσως γὰρ ἂν εἴπεν ὁ Πέρσης, ἀλλ' ὀλίγοι μὲν εἰσὶν οἱ κακοεργοῦντες, πολλῷ δὲ πλείους οἱ ἀγαθοί· καὶ πῶς τὸ τῶν ὀλίγων ἡμῖν ἀπαντήσει; τοῦτο γοῦν λύων τὸ ἀντιπίπτον ἐπαγωγικῶς εἶπεν, ὅτι πολλάκις καὶ δι' ἕνα πόλις ὁλόκληρος ὄλλυται. ἢ τῆς κακίας ἐκείνου μεταδοθείσης τοῖς λοιποῖς, καὶ φαῦλόν τι πράξαντος, διὸ καὶ πόλεις πολλαὶ, καὶ οὐ μία, πολλάκις ἀνάστατοι γεγόνεισαν, ὡς μὴ τῷ κακούργῳ τιμωρίαν ἀξίαν ἐπενεγκοῦσαι τοῦ ἐγχειρήματος. ἔχεις παράδειγμα τὸν Πάριν Ἀλέξανδρον δι' ὃν ἡ Τροία ἀπώλετο. ἔχεις τὸν Ξέρξην τὸν βάρβαρον, δι' ὃν ἐδάκρυσεν ὁ Πέρσης, παντὸς αὐτῆς τοῦ ἄνθους ἀπολωλότος τῆς στρατιᾶς· ἔχεις πρὸς θέαν Μεγακλὸν, δι' οὗ Περικλῆς συμφορῶν τὴν πᾶσαν Ἑλλάδα πεπλήρωκεν. ἀπηύρα.] ἀπήλαυσε τῆς ἀβουλίας. ἀτάσθαλα.] τὰ θάλλοντα ἐν ταῖς ἄταις, ἤγουν βλάβης ἀνάμεστα.

Κρονίων.] ἡ ἀφανὴς καὶ ἀόρατος εἱμαρμένη, ἡ κορύσσα καὶ μελαίνουσα τὸν νοῦν, καὶ σκιάζουσα.

οὐρανόθεν δέ.] ἐκ τῆς τῶν ἀστέρων κινήσεως.

Λιμὸν ὁμοῦ καὶ λοιμόν.] τῶν μὲν λιμῷ ὁ λοιμὸς ἕπεται, κακοχύμοις τροφαῖς κεχρημένων τῶν λιμωττόντων, διὰ τὴν ἔνδειαν· καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, τῶν περιτυχόντων καὶ ἄκοντες τι ἐσθίονται. ὁ δὲ λιμὸς γίνεται, ἢ κακοσχόλῳ γνώμῃ, τῶν ἀνθρώπων μὴ προσεχόντων τῇ γεωργίᾳ· ἢ πολεμίων ἐφόδοις, τὴν γῆν μὴ τολμώντων ἐργάζεσθαι· ἢ ξηρότητι τῶν αὐχμῶν, ἢ χαλάζης καταφοραῖς· ἢ ἐπομβρίαις ἀμέτροις ἐνίοτε τῶν γεωργιῶν ἀπολλυμένων.

φθινύθουσι.] φθείρονται. ἔστι δὲ Ἀττικὴ παραγωγή, ἐκ τοῦ φθίνω. γὰρ παράλογως λέγουσι φθινύθω. Οὐδὲ γυναῖκες τίκτουσι.] καὶ τοῦτο λοιμοῦ

ὅτι συμφανέστερον. λιμὸς μὲν γὰρ κατασέλλει οἶδα τὰ ἀφροδίσια. ὁ δὲ λοιμὸς τῇ πυρφόρῳ τῆς νόσου διαφθείρει τὸ κυοφόρημα. μινύθουσι δὲ οἶκοι.] ἀντὶ τοῦ σμικρύνονται, φθείρονται. μινυὸς γὰρ ὁ μικρός. καὶ εἰκότως οἱ οἶκοι φθείρονται παντελῶς. τοὺς μὲν ἄνδρας ὁ πόλεμος ἀναιρεῖ. ὁ δὲ λιμὸς τὰς συναφείας ἀπείργει. ὑπὸ δὲ τοῦ λοιμοῦ κατεφθείρονται τὰ κυοφορεῖσθαι προφθάσαντα.

στρατὸν εὐρὺν ἀπώλεσεν.] ἐκστρατεύσαντος δηλονότι πρὸς ἄλλους, ἢ τεῖχος ἐπιστρατευσάντων αὐτοῖς πολεμίων, ἢ νέας τεμεῖ, ἢ τὰς ἐμπορικάς. τὸ δὲ νέας, συνολὴ ἐστιν, ἤ τις ὑπάρχει τῶν Ἰώνων. τίνυνται.] τιμωρεῖ.

Ὦ βασιλεῖς.] ἀποστροφὴ τὸ σχῆμα. ἀποστρέφει γὰρ τὸν λόγον πρὸς τοὺς δικαστάς. καί φησι, βουλεύεσθε καὶ νοεῖν περὶ τῆς αὐτοῦ δίκης· θεοὶ γὰρ ἐφορῶσι τὰ ἀνθρώπινα, καὶ τοὺς ἀδικουμένους, καὶ τοὺς ἀδικοῦντας. Φράζεσθε.] βουλεύεσθε, νοεῖτε. παραβολὴ ἢ κατὰ, τουτέστι περίβλεψις. τρίβουσι.] καταπρίβουσι, πιέζουσι, δαπανῶσιν. ὄπιν.] ἐπιστροφὴν, φροντίδα, κατὰ παρασχηματισμόν, ὁ δὲ καὶ μεταπλασμὸς καλεῖται. ἡ ὂψ γὰρ ὠπὸς, ὀπὸς, ὄπα. οὗτος δὲ ἀπὸ εὐθείας τῆς ὄπις εἶπεν, ὄπις, ὄπιδος, ὄπιδα, καὶ ὄπιν. Τρὶς γὰρ μύριοι.] ἀντὶ τοῦ πολλοί. ἢ κατὰ σύνθεσιν, ἢ κατὰ διάστασιν συλλαβῶν. μύριοι δὲ, οἱ πολλοί ἐκ τοῦ μύρω, τὸ πλημμυρῶ. Ἀθάνατοι Ζηνός.] τὸ ἀθάνατοι ἁπλοῦν καὶ ἀπολελυμένον. ἔστι δὲ ὡς Ἀττικὸν, ἢ ὡς πρός τι. τοῦτο ἐδέξατο ὁ τὸν μέγαν γενικῶς Ὅμηρον. καὶ οὐκ ἔχω πῶς κατηγορῶ τῆς ἀπαιδευσίας τῶν τολμησάντων εἰπεῖν ὑπὸ τούτου νικηθῆναι τὸν ἡμίθεον Ὅμηρον. οὕτω δὲ νοεῖται τὸ Ἀθάνατοι Ζηνὸς, μυθικῶς μὲν οἱ μετὰ τοῦ Διὸς ὄντες οὐρανίωνες, κἂν ἀντιφάσκει ἑαυτῷ χθονίους τούτους καλῶν. ἀλληγορικῶς δὲ πολλαὶ δυνάμεις καὶ ἐκδικήσεις τοῦ Ζηνὸς καὶ τῆς εἱμαρμένης εἰσὶν ἐν τοῖς χθονίοις καὶ καθ᾽ ἡμᾶς πράγμασι γινόμεναι. Ἠέρα ἑσσάμενοι.] ἢ λεπτόσωμοι καὶ ἀεροειδεῖς, ἢ ἀορασίαν ἐνδεδυμένοι. τὸ δὲ μὴ χρὴ περὶ αὐτῶν πολλάκις τὴν Διὸς κίονα χαρεῖν. Ἡ δέ τε παρθένος.] καὶ ἡ δικαιοσύνη παρθένος ἐστὶ, σὺν τῇ δυνάμει τῆς εἱμαρμένης, καὶ ἐκδικήτοπι, αἷς πρὶν ἔφην.

Διὸς ἐκγεγαυῖα.] ἢ ἐκ τῆς εἱμαρμένης, ἢ τοῦ οὐρανοῦ, ἢ τοῦ νοὸς γεννηθεῖσα. τὸ Ζεὺς γὰρ ὄνομα πολλὰ σημαίνει, καθάπερ εἰρήκειν καὶ πρότερον. καὶ ἡ δικαιοσύνη παῖς αὖ τῆς εἱμαρμένης καλοῖτο, ὅτι ἐξ εἱμαρμένης πάντα καθ᾽ Ἕλληνας. πρότερον δὲ τῶν φαύλων καθίστησι τὰ χρυσᾶ, ὧν ἐν ἡ δικαιοσύνη. νοὸς δὲ παῖς, ὅτι οἱ συνετοὶ τὰς δικαίας κρίσεις γινώσκουσιν. οὐρανοῦ δὲ παῖς, ὅτι ἐν τοῖς στοιχείοις καὶ τῷ παντὶ κόσμῳ, ὧν προεξοχὴ τυγχάνει ὁ οὐρανὸς, ὁρᾶται τὸ δίκαιον. ἥλιος γὰρ ὑπὸ γῆν ἐλθόντος, ἐξίσταται μὲν τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, νὺξ δὲ ἀντ᾽ αὐτῆς ὑπεισέρχεται. καὶ ὅσα πρώην εἰρήκειμεν· ἵνα μὴ κατὰ Πρόκλον, ἐν οἷς οὐ χρὴ, μᾶλλον κατηγορῶμεν. Θεοῖς οἳ Ὄλυμπον ἔχουσιν.] ἢ ταῖς ψυχικαῖς δυνάμεσιν, ἢ τοῖς στοιχείοις. πὰρ Διὶ πατρὶ καθεζομένη.] ἢ τῇ εἱμαρμένῃ, ὡς ἔφην. μοῖρα γάρ τις οὐκ ἀτυχὴς συμβουλεύει τοὺς ἀδικοῦντας πρὸς ὄλεθρον. ἢ Διὶ Κρονίωνι, τῷ νοΐ. ἀδικίας γὰρ πολλάκις γινομένης, δίκαιοι θυμὸν καὶ πρέποντα νοοῦσι οἱ ἠδικημένοι λαβόντες, συνθήματα μικρὸν ἐπαγαγόντες τινῶν προφάσεων, πόλιν ὅλην ἐτρέψαντο, ὡς Ἀχιλλεὺς τὴν Ἑλλάδα, τῆς Βρισηΐδος τῇ μήνιδι. Δῆμος ἀτασθαλίας.] σύνταξις ἐστὶν ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ. τὸ γὰρ λήσωσι ἀντὶ τοῦ συνδέσμου δέχεται. συνιζάνει γὰρ τὸ λη καὶ τὸ ω εἰς μίαν μακράν. Παρακλίνουσι.] τὸ πα μακρὸν ἐδέξατο, καὶ τὸ κλι βραχύ. ὢ τῆς ἀβελτηρίας τῶν τολμησάντων τοῦτον καλεῖν Ὁμήρου ἀνθάμιλλον, καὶ τῆς ἐσχάτης ἀτοπίας, καὶ νικητήν! ἀλλὰ τὸ μὲν παραχλίνουσι τὸ πα, καὶ μακρὸν ἴσως δεχθήσεται, δι᾽ ὃν πηγὴν κανόνα οἱ παλαιοὶ ποιηταὶ καὶ μέτρων εἰδήμονες, καὶ αὐτὸς ἐξεπίσταμαι. κλῖναι δὲ τὸ κλι, εἰ καὶ συντάξεις τις ἐτόλμησε βραχὺ δέξασθαι, καὶ τῆς πόλεως ἂν τοῦτον ἐξέωσαν, ἐν ᾗπερ διέτριβον, εἰ δύναται εἶχον. ὡς μὴ τὸ τῆς τοιαύτης κακίας μίασμα γένοιτο διαδόσιμον πολλοῖς ἂν ἔδεισε τὸ, τοῦτον μὴ κρῖναι Ὁμήρου ἀνθάμιλλον· ὃς ἐν πάσαις ταῖς ἐπιστήμαις, καὶ τέλος ταῖς λογικαῖς, ἁπάντων ὑπερανέστηκεν, οὐ μόνον ἀνθρώπων, τολμῶ δὲ καὶ ἀγγέλων εἰπεῖν, εἴπερ ἄρα καὶ ἄγγελοί εἰσιν ἐπιστημονάρχαι, ἢ πυλάρχαι. Βασιλῆες.] νῦν κεῖται. Οἷ αὐτῷ.] αὐτὸς ἑαυτῷ γίνεται βλάβης αἴτιος ὁ καταβλάπτων ἑτέρους. οἱ βλαπτόμενοι γὰρ περὶ χρήματα, καὶ τὰ ἐκτὸς βλάπτονται. ὁ δὲ βλάπτων καὶ ἀδικῶν, εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν. καὶ ἡ κακὴ βουλὴ τῷ βουλεύσαντι κακίστη, τῷ αὐτῷ τρόπῳ. Διὸς ὀφθαλμός.] τῆς εἱμαρμένης ἐφορατικὴ

ρητικὴ δύναμις μᾶλλον δὲ ἀφαιρετικῶς, αὐτὴ ἡ εἱμαρμένη. Νῦν δὲ ἐγὼ μήτ' αὐτός.] ὁ Πλούταρχος, καθά φησι Πρόκλος, ὀβελίζει τοὺς ἑπτὰ τούτοις στίχους ἀπὸ τοῦ Πάντα ἰδὼν, μέχρι τοῦ, Ἀλλὰ τάγ' οὔπω ἔολπα, ὡς οὐκ ἀξία Ἡσιόδου, καὶ βλάσφημα. ἐγὼ δὲ τοῦτο τὸ καθ' ὑπόθεσιν σχῆμα εἶναι δύναμαι. φησὶ γὰρ ὁ Ἡσίοδος μετὰ βαρύτητος, Μὴ εἴην μήτε αὐτὸς ἐγὼ δίκαιος, μήτε ἐμὸς παῖς· ἐπεὶ κακὸν ὑπάρχει, τὸ εἶναι ἄνθρωπον νῦν δίκαιον. εἶτα ἐπιφέρει τοῦτο τὸ καθ' ὑπόθεσιν σχῆμα· εἰ μείζονα δίκην καὶ τάξιν καὶ τιμὴν ὁ ἄδικος ἕξει. εἶτα πεποιθότως ἐπάγει τὸν οἰκεῖον σκοπὸν, καὶ λύει τὸ ἀντιπίπτον, λέγων· ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὔπω ἔολπα πληροῦν τὴν εἱμαρμένην. τερπικέραυνον δὲ ἤτοι ὅπως ταύτην καλεῖ. Νῦν δὲ ἐγὼ μήτ' αὐτός.] καὶ τοῦτο ἀντίστροφον θαύμασον, ὡς ἄξιον ἀνθαμίλλου Ὁμήρου, καὶ νικητοῦ ποιητοῦ.

ἐμὸς υἱός.] σημαίνεται παῖς Ἡσιόδου. παῖδας οἱ μὲν Μνασέα, οἱ δὲ Ἀρχιέπην. ἕτεροι δὲ Στησίχορον τὸν μελῳδὸν ὑπεδέξαντο.

Ω Πέρση.] ἀποστροφὴ τὸ σχῆμα. Καί νυ δίκης ἐπάκουε.] καὶ νῦν τῆς κρείσσονος, ἢ τῆς δικαιοσύνης ἐπάκουσον, ἤτοι κατακλιθεὶς ἔσο ταύτῃ.

βίης δέ.] ἤγουν πλεονεξίας καὶ ἀδικίας ἐπιλανθάνου. ἀλλὰ ταῦτα σαφῆ, καὶ ἀπεραντολογίας οὐ δεῖται. Τὸν δὲ γὰρ ἀνθρώποισι νόμον.] καὶ τοῦτο ἄξιον ποιητοῦ νικήσαντος Ὅμηρον. ὅμως οὐδὲν ἀπεικὸς εἰ συμμοιρίαν μύθων, καὶ ἀρχαίων πάντων ἀεὶ αὐτὸν ἔχων Ἡσίοδος καὶ αὐτῶν ἐκηρύχθη καὶ νενικηκέναι τὸν Ὅμηρον, καίτοι μακροῖς ποτε καὶ κατ' ἐμὲ χρόνοις ἐκείνου τυγχάνων μεταγενέστερος. καὶ νῦν γὰρ οἱ ἀγοραῖοι καὶ συρφακες πολλοὺς ποιητὰς μὴ δι' ἀκριβῶς τὰ μέτρα εἰδότας, ὡς τῆς αὐτῶν συμμοιρίας ἀνακηρύττουσι ποιητικῆς ἀκροθίνια. ἀλλὰ ταυτί, παρέντες τὴν νικητὴν Ὁμήρου, καθάπερ καὶ τὰ ἐπὶ κιβδήλως ἐξέδοτο, ἐπεξεργασαίμεθα. Τὸν δὲ γὰρ ἀνθρώποισι νόμον.] τὸ κατὰ μειωσμὸν σχῆμα, ὁ πρὸς ὅ φησι ποιητής, ἢ κατὰ ἄθροισιν καὶ μειωσμὸν ἅμα ἐνταῦθα, οὕτως ἔμελλεν ἐξαγαγεῖν χωρὶς τῆς ἀνθρώποισι. τὸν δὲ γὰρ νόμον διέταξε Κρονίων, ἰχθύσι μὲν καὶ θηρσὶ καὶ οἰωνοῖσι πετεινοῖς ἐσθίειν ἀλλήλους. κατὰ τοῦτο τὸ κατὰ μειωσμὸν ἐστι σχῆμα, ἢ κατὰ ἄθροισιν καὶ μειωσμὸν οὕτω·

Τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον διέταξε Κρονίων. εἶτα μειώσεις τὸ ἀνθρώπους κατ' ἄθροισιν ὄν, ὡς τομῆς, ἔμελλεν εἰπεῖν, Ἕλλησι μὲν τὸ, Ῥωμαίοις δὲ τὸ καὶ Ῥωμαίοις τάδε καὶ λοιποῖς τάδε. καὶ οὐδὲ τὸ, ἀνθρώποισι δ' ἔδωκε δίκην ὤφειλεν εἰπεῖν, ἵνα μὴ μάτην διπλολογήσῃ. καὶ οὕτω αὖ οὐδὲν εἶχεν ἁμάρτημα. νῦν δὲ τὰ ἐπὶ τουτὶ δύο ἁμαρτήματα φέρει, ἀρτηρμένα καὶ ἀκμάζοντα, καὶ οὐδέποτε τῆς ἀσθενείας ἧττον γενήσεται, τοῖς ποιητικῶς ἅμα καὶ ὑποκλιτικῶς βασανίζουσι. διὰ μὲν γὰρ τὸ εἰπεῖν, — ἀνθρώποισι νόμον διέταξε Κρονίων, εἶτα ἐπενεγκεῖν, Ἰχθύσι μὲν καὶ θηρσὶ καὶ οἰωνοῖσι, δοκεῖ ταῦτα πράττειν ἐν τοῖς ἀνθρώποις. διὰ δὲ τοῦ ἐπαγαγεῖν, Ἀνθρώποισι δ' ἔδωκε δίκην, φαίνεται ἀκαίρως καὶ μάτην διπλολογῶν ὁ νικητὴς τοῦ Ὁμήρου, ὃς τοῖς ἔπεσιν οὐδὲ θεὸς κἂν τὴν πυγμὴν λαβὼν τῆς οἵας δήποτε τέχνης εὑρήσει. ταῦτα δ' εἴτε ὀρθῶς εἴτε κιβδήλως ἔχοντα, φησὶ πρὸς τὸν ἀδελφὸν, ἐκτρέπων αὐτὸν τῆς θηριώδους ἀλληλοφαγίας, καὶ τῆς ἁρπαγῆς, καὶ τῆς βίας· προτρέπων δὲ πρὸς τὸ δίκη πάντα ποιεῖν. οἰωνοῖς.] οἰωνοὶ κυρίως οἱ γῦπες, ὡς οἰωνοί, ἤτοι μόνοι δίχα συνουσίας ἀποτελούμενα γεννῶντες. νῦν δὲ πάντα τὰ ὄρνεα λέγει. Πετεινόν, παρὰ τὸ ἐν τῷ πέτεσθαι τείνειν τὸ πτερόν. πτηνὸν δὲ, παρὰ τὸ ἐν τῷ πέτεσθαι ἄνω, οἷον τὸ ὑψιπετές. ὅθεν τὸ μὲν δίφθογγον, τὸ δὲ ἦτα γράφεται. δίκαι' ἀγορεύειν Γινώσκων.] καλῶς εἶπε τὸ γινώσκων. πολλοὶ γὰρ ἄκοντες ὁμολογοῦσι τὸ δίκαιον, καὶ δρῶσιν αὐτὸ, νομίζοντες διὰ τοῦτο μᾶλλον ἀδικῆσαι καὶ βλάψαι τινά. οἷς οὐκ ἔστι χάρις, ὡς ἀκουσίᾳ δρῶσι τὸ δίκαιον. οὐδὲ δι' ὁμόνοιαν καὶ πλοῦτος περὶ εἱμαρμένης δίδοται αὐτοῖς. οἷος ἦν Λυκόφρων ὁ Ἀρχέλου, οὗτος χαλεπὸν ἀναιρεῖν Προμηθέα τινὰ Θετταλὸν φῦμα ἔχοντα, παίσας τῷ ξίφει παρὰ τὸ φῦμα ἰάσατο. καὶ Σιμωνίδης δὲ Νικάνορα διαβαλὼν τῷ Φιλίππῳ ὠφέλησε. καὶ ἡμᾶς δέ τις ἐν Σαλάδων διαβαλὼν τοῖς οἷς ἐδουλεύομεν, ὅτι πᾶσι δόντες μικρὰ χωρία, ἡμῖν οὐ δεδώκασι· καὶ τούτου ἕνεκεν αὐτὸς δὴ θεῖον ἠγαλλίασα, ὡς ἐκεῖνος ἐπελάθετο, ἐποίησεν αὐτοὺς ὑπὸ προσάξεως ἡμᾶς πρὸς ἡμᾶς ἀεὶ διακεῖσθαι μετὰ ἀπροσδοκήτου φιλοστοργίας, ὡς κατὰ τῆς ἰδίας παίδων ἐν πολλοῖς ἡμᾶς προτιμᾶν. καὶ ἑτέροις ἔχω μυρίους ἐπενεγκεῖν. ἀλλὰ σιωπῶ, τὸν κόρον ἐκφεύγων. Ὃς δέ κε μαρτυρίῃσιν ἑκών.] ὥσπερ

ὁ μὲν

ὁ μὴ ἀκουσίως, ἀλλὰ μετὰ γνώμης τὸ δίκαιον δρῶν, εὐδαιμονίας παρὰ τῆς εἱμαρμένης τυγχάνει, οὕτω πάλιν ἀντιθέτως, ὁ μετὰ ἐπιόρκων ὀμνύων, καὶ αὐτὸς τυγχάνει τιμωρείας, καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ ἀφανισμὸς ὕστερον καὶ ἀνωνυμία ἐπέρχεται, καὶ ταῦτα δὲ τὰ ἔπη ἄξια νίκης Ὁμήρου. καὶ προσεκτέον τῷ κειμένῳ. ἄκαιρον ἔχουσι τὴν διττολογίαν τὰ ἔπη, ὡς πολλαχοῦ·

—εἰ γάρ τις κ' ἐθέλῃσι τὰ δίκαι' ἀγορεῦσαι, καὶ τὸ Ἀνδρὸς δ' εὐόρκου γενεή,— οὐκ ἄρα τὸ αὐτὸ εἰσὶν ἄμφω. ἀλλ' ὅμως καὶ τοιαῦτα συγγεγραφὼς τοῖς κατὰ τὸν κωμικὸν κολοκύνταις λημῶσι, ἐπεκρίθη νικᾷν τὸν θειότατον Ὅμηρον. ὢ τῆς ἀβελτερίας! ὢ τῆς ἀνοίας! ὢ τῆς ἀπαιδευσίας! ὢ λόγου ἀρετὴ καὶ παιδεία, οὐχὶ δακρύετε; καὶ σὺ δὲ ἥλιε συγγνῶσον τοῖς τούτων ληρήμασι, καὶ τῇ ἀβλεψίᾳ τῶν ἀνδρῶν. ἀμαυροτέρη.] καὶ μαυροτέρη, ἡ ἀφανής. Ἀνδρὸς δ' εὐόρκου γενεή.] τοῦτό ἐστιν ἡ ἄκαιρος διττολογία. ἄνω γὰρ εἶπεν,

—εἰ γάρ τις κ' ἐθέλῃσι τὰ δίκαι' ἀγορεῦσαι, νῦν δὲ Ἀνδρὸς δ' εὐόρκου.— εὔορκος δὲ καὶ δίκαια ἀγορεύων, νῦν ὁ αὐτός ἐστιν. οὐ γὰρ λέγει περὶ τοῦ καλῶς ὀμνύοντος, ἀλλὰ τοῦ ἁπλῶς ἀγαθοῦ καὶ δικαίου. μέγα νήπιε Πέρση.] καὶ ὡς αὐτὸν οὕτω καλεῖ, ὡς διακειμένου μὲν καὶ ἐπιγνώσει τῆς δικαιοσύνης οὔσης, αὐτοῦ δὲ ἀδικίαις ἠσχολημένου καὶ ἁρπαγαῖς. μίγνυσι δὲ τῇ παραινέσει τι ὄνειδος. καὶ ἰλαδὸν ἔστιν ἑλέσθαι.] ἰλαδὸν, καθ' ὁλοκλήρειαν. ὃ δὲ λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν· ὅτι κἂν δυσπόριστος ἡμῖν ἡ κακία, ὅμως πάνυ ῥᾳδίως καὶ ἀβιαίᾳ ῥοπῇ καθ' ὁλοκλήρειαν ἐπικτᾶται, καὶ οὐχ ὥσπερ ἡ ἀρετὴ δυσπόριστός ἐστι καὶ χρονία. ἅπαξ γάρ τις κεκλοφὼς τὴν κλεπτικὴν κακίαν καθ' ὁλοκλήρειαν καὶ ἀνδρειαίως ἐκτήσατο, καὶ τὴν μοιχικὴν δὲ ὁμοίως, καὶ τὰς λοιπάς· ἡ ἀρετὴ δὲ ὡς ἔφημεν, χρονία καὶ δυσχερής. τυχὸν γάρ τις ἐθέλει γραμματικὴν ἀρετὴν ἐπικτήσασθαι, καὶ οὐκ εὐθέως αὐτῆς γίνεται μέτοχος. ἀλλὰ πρότερον αὐτὸν ἐκδίδωσι τοῖς στοιχειώδεσι γράμμασιν, εἶτα ταῖς συλλαβαῖς, καὶ τῇ λοιπῇ παιδείᾳ, ἔπειτα τῷ Διονυσίου βιβλίῳ προσέχων, καὶ τοῖς Θεοδοσίου κανόσι καὶ ποιηταῖς· εἶτα σχεδογραφίαν ἀπάρχεται καὶ πολλὰ πολλοῖς μογήσας τοῖς χρόνοις, μόλις τὴν ἀρετὴν ἐπικτᾶται. ὀλίγη μὲν ὁδός. μάλα δ' ἐγγύθι ναίει.] προσωποποιεῖται τὴν κακίαν καὶ ἀρετὴν, καὶ οἰκίας αὐτῶν ὑποδείκνυσι καὶ ὁδούς. τῆς μὲν κακίας ὀλίγην, διὰ τὸ, ὥσπερ ἔφην, εὐπόριστον· τῆς δ' ἀρετῆς μακρὰν καὶ ὀρθίαν, διὰ τὸ πόνου καὶ χρόνου προσδεῖσθαι. ἣν ὕστερον καὶ ῥᾳδίαν εἶναι φασί, διὰ τὸ γλυκεῖαν καὶ εὔκολον εἶναι αὐτὴν μετὰ τὴν ἐπίκτησιν. ὅθεν καὶ Κόϊντος προσωποποιεῖ αὐτὴν ἐπὶ τραχέος λόφου καὶ ὑψηλοῦ, ἐπάνω φοίνικος δένδρου καθιδρυμένην· τὸ ἐπίπονον πάντως καὶ χρόνιον καὶ αὐτὸς ἐνδεικνύμενος, ἢ αἰνιττόμενος.

Οὗτος μὲν πανάριστος, ὃς αὐτῷ πάντα νοήσῃ
Φρασσάμενος τά κ' ἔπειτα καὶ ἐς τέλος ᾖσιν ἀμείνω·
Ἐσθλὸς δ' αὖ κἀκεῖνος, ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται.
Ὃς δέ κε μήθ' αὐτὸς νοέῃ, μήτ' ἄλλου ἀκούων
Ἐν θυμῷ βάλληται, ὅδ' αὖτ' ἀχρήϊος ἀνήρ.
Ἀλλὰ σύ γ' ἡμετέρης μεμνημένος αἰὲν ἐφετμῆς
Ἐργάζευ Πέρση, δῖον γένος, ὄφρα σε λιμὸς
Ἐχθαίρῃ, φιλέῃ δὲ ἐϋστέφανος Δημήτηρ
Αἰδοίη, βιότου δὲ τεὴν πιμπλῆσι καλιήν.
Λιμὸς γάρ τοι πάμπαν ἀεργῷ σύμφορος ἀνδρί.
Τῷ δὲ θεοὶ νεμεσῶσι καὶ ἀνέρες, ὅς κεν ἀεργὸς
Ζώῃ, κηφήνεσσι κοθούροις ἴκελος ὁρμήν,

Ille quidem optimus est, qui sibi ipsi per omnia sapit,
Cogitans quæcunque dein & postremo sint meliora.
Rursus & ille bonus est, qui bene monenti paruerit.
Qui vero nec sibi sapit, neque alium audiens
Animum adiicit, rursum hic inutilis vir est.
Verum tu nostri semper præcepti memor,
Operare, ô Persa, diuinum genus, vt te fames
Oderit, amet autem pulchre coronata Ceres
Veneranda, victuque tuum impleat horreum.
Fames namque perpetuo ignauo comes est viro.
Atque eundem & dii oderunt, & homines, quicunque ociosus
Viuat, fucis aculeo carentibus similis studio,

Οἵ τε

Οἵ τε μελισσάων κάματον τρύχουσιν ἀεργοὶ
Ἔσθοντες. σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἔστω μέτρια κοσμεῖν,
Ὥς κέ τοι ὡραίου βιότου πλήθωσι καλιαί.
Ἐξ ἔργων δ' ἄνδρες πολύμηλοί τ' ἀφνειοί τε.
Καὶ τ' ἐργαζόμενος πολὺ φίλτερος ἀθανάτοισιν
Ἔσσεαι ἠδὲ βροτοῖς· μάλα γὰρ στυγέουσιν ἀεργούς.
Ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος· ἀεργίη δέ τ' ὄνειδος.
Εἰ δέ κεν ἐργάζῃ, τάχα σε ζηλώσει ἀεργὸς
Πλουτεῦντα· πλούτῳ δ' ἀρετὴ καὶ κῦδος ὀπηδεῖ.

Qui apum laborem absumunt otiosi,
Vorantes. tibi vero opera mediocria obire gratum esto,
Vt tibi tempestiuo victu impleantur horrea.
Ex laboribus autem viri euadunt pecorosi & opulenti.
Et laborans multo etiam charior iam immortalibus
Eris, quam hominibus, valde enim oderunt ociosos.
Labor vero nullum dedecus, sed ignauia dedecus est.
Quod si laboraueris, mox te aemulabitur & ociosus
Ditescentem: diuitias vero & virtus & gloria comitantur:

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Οὗτος μὲν πανάριστος.] ἤγουν οὗτος μὲν κατ' ἄκρον ἄριστος, ὃς δι' ἑαυτοῦ πάντα νοήσει. φρασσάμενος, σκεψάμενος, ἤγουν ἀντὶ τοῦ, ὡς λάθωσιν ἀντὶ τοῦ λάθῃ, ἔπειτα καὶ ἐς τέλος ἀμείνω, ἀντὶ τοῦ καλά. ταῦτα δὲ συνῳδὰ ἔστω καὶ περὶ τοὺς καιρούς. Ἐσθλὸς δ' αὖ κἀκεῖνος.] ἐσθλὸς δὲ πάλιν ἐστὶ καὶ ἐκεῖνος, ὃς ἂν τῷ καλῶς εἰπόντι πείθηται. ἐσθλὸς κυρίως ὁ ἐσθλοντὶ μαχόμενος, ἤγουν ὁ ἀνδρεῖος, οὗ ἐναντίον ὁ δειλός. καὶ ἀπὸ τούτου ἐσθλὸς ὁ ἀγαθὸς τοὺς τρόπους, καὶ ἐσθλὰ τὰ ἀγαθά. διὰ τὸ μέτρον συστέλλεται ἐνταῦθα τὸ ει εἰς ε τῷ πείθηται ὡς ἐν τῷ,

—οἳ δ' ἐπίδωσι Διὸς Κρονίωνος ἄνακτι.

Ὃς δέ κε μήτ' αὐτὸς νοέῃ] ὃς δ' ἂν μή τι δι' ἑαυτοῦ νοῇ μήτ' ἄλλου ἀκούων ἐν τῷ λογισμῷ ἐνδόχως λαμβάνῃ, οὗτος δὲ ἀνὴρ ἀχρεῖος, ἤγουν ἐν οὐδενὶ χρήσιμος. ἀλλὰ, ὦ Πέρση, δῖον γένος, μεμνημένος τῆς ἡμετέρας ἐφετμῆς, ἀντὶ τοῦ ἐμῆς ἐντολῆς, τῆς παραινέσεως, ἀπὸ τοῦ ἐφίεμαι τὸ ἐντέλλομαι, ἐργάζου. ἵνα σε ἐχθαίρῃ, ἤγουν μισῇ καὶ ἀποστρέφηται ὁ λιμός. φιλῇ δέ σε ἡ εὐστέφανος Δημήτηρ, ἤγουν ἡ τῶν καρπῶν ἔφορος θεός. εὐστέφανον δὲ αὐτὴν λέγει διὰ τὸ ἀνθηρὸν τῶν καρπῶν, οὓς παρέχει.

Αἰδοίη.] ἤγουν ἡ αἰδοῦς ἀξία. πιμπλῇ δὲ καὶ πληροῖ τὴν σὴν καλιάν, ἤγουν τὴν οἰκίαν, βιότου, ἀντὶ τοῦ τῶν πρὸς ζωὴν χρησίμων. Δῖον γένος τὸν Πέρσην λέγει, ἢ διότι παῖδες Διός τινες ἦσαν, ἢ διότι εἰς θεοὺς ἀνέφερον τὴν γένεσιν· εἰς γὰρ Ὀρφέα καὶ Κιν... τὸ γένος ἀνῆγον.

καλιήν.] ... καλιὰς ἡ οἰκία. Λιμὸς γάρ τοι.] ὁ λιμὸς γὰρ πάντως ἐστὶ τῷ ἀεργῷ ἀνδρὶ συμφερόμενος, συνὼν τούτῳ, ἤγουν κατὰ τούτου νεμεσῶσι καὶ ἀγανακτοῦσιν οἱ θεοὶ καὶ οἱ ἄνδρες, ὃς ἂν ζῇ ἀεργός, ὅμοιος κατὰ τὴν ὁρμὴν τοῖς κηφῆσι τοῖς κοθούροις, ὅπερ κόθουροι τὴν οὐράν, τουτέστι τὸ κέντρον. νεμεσητὸν τὸ ἄξιον τοῦ δικαίως ἀγανακτεῖν. ἀεργὸς ποιητικόν, ἀργὸς κοινόν. Αἵ τε μελισσάων.] αἵ τινες ἀεργοὶ ὄντες ἀναλίσκουσι τὸν πόνον τῶν μελισσῶν ἐσθίοντες ἀντὶ τοῦ τὰ ἔργα, ἃ κάμνουσαι εἰργάσαντο αἱ μέλισσαι. σοὶ δὲ φιλούμενα ἔστω τὰ ἔργα τὰ σύμμετρα τῇ σῇ δυνάμει, ἤγουν τὰ δυνατά σοι· ὥστε κοσμεῖν αὐτά, ἤγουν κατὰ κόσμον ἐργάζεσθαι, ὡς ἂν σοι αἱ οἰκίαι πεπληρωμέναι ὦσι πλούτου, ὃν αἱ ὧραι παρέχουσιν. Ἐξ ἔργων δ' ἄνδρες.] ἐκ τῶν ἐργασιῶν γὰρ οἱ ἄνδρες γίνονται, δηλονότι πολυθρέμμονές τε καὶ πλούσιοι τῶν ἀπὸ τοῦ χρόνου καὶ τῶν ὡρῶν πλούτων. ἄφενος ὁ ἀπὸ τῶν ἀγρῶν πλοῦτος, ἀφ' οὗ ἀφνειὸς ὁ πλούσιος ... τῷ πλούτῳ. Καί τ' ἐργαζόμενος.] καὶ ἐργαζόμενος ἔσῃ κατὰ πολὺ φιλούμενος τοῖς θεοῖς καὶ τοῖς βροτοῖς· λίαν γὰρ στυγοῦσι, μισοῦσιν οἱ θεοὶ καὶ οἱ ἄνθρωποι τὸν ἀργόν. Ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος.] ἡ ἐργασία δὲ οὐδαμῶς ἐστιν αἰσχρόν, ἡ ἀργία δὲ αἰσχρόν. ὄνειδος τὸ αἶσχος, ὥσπερ ἔγκλημα τὸ ἁμάρτημα· ἐγκαλοῦμεν γὰρ ὥσπερ τῷ ἁμαρτήσαντι τὸ ἐγκαλεῖσθαι, οὕτω τῷ αἴσχει τὸ ὀνειδίζεσθαι. ἐνταῦθα δὲ ὄνειδος οὐ τὸ αἶσχος, ἀλλὰ τὸ αἰσχρόν, ἤγουν τὸ μετέχον αἴσχους. Εἰ δέ κεν ἐργάζῃ.] ἐὰν δὲ ἐργάζῃ, ζηλώσει σε ἴσως, ἀντὶ τοῦ μιμήσεται ὁ ἀργός, πλουτοῦντα. τῷ πλούτῳ δὲ τῷ ἀπὸ τῶν οἰκείων ἔργων δηλονότι καὶ συνόντι προσοῦσά ἐστι ἀρετὴ καὶ δόξα ἕπεται, ἀντὶ τοῦ ζωὴν ... ἀρετὴ

[illegible] συμφέρει [illegible] πλούτῳ, [illegible] ἀπὸ καρπείας καὶ πόνων κτηθέντι· ἡ δόξα δὲ ἕπεται, ἀγαθὴ τῶν ἀνθρώπων [illegible] ὑπόληψις.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Οὗτος μὲν πανάριστος.] [illegible] ὁ Στωϊκὸς [illegible] λέγων.

Οὗτος μὲν πανάριστος, ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται·

Ἐσθλὸς δ' αὖ κἀκεῖνος, ὃς αὐτῷ πάντα νοήσῃ.

τῇ [illegible] τὰ πρωτεῖα διδοὺς, τῇ φρονήσει, δὲ τὰ δεύτερα. Ἀρίστιππος δὲ ἀπ' ἐναντίας ὁ Σωκρατικὸς ἔλεγε, [illegible] χεῖρον [illegible] τοῦ [illegible]. ὁ δὲ Ἡσίοδος τοῖς μέτρον [illegible] τρεῖς ἕξεις διελὼν, τὴν ἔμφρονα, τὴν ἀνόητον, τὴν μέσην [illegible] [illegible] θείᾳ [illegible] τὸ θεῖον αὔταρκες. ὥστε [illegible] [illegible]

[illegible]

ἄλλως. τὶ μὲν ἀργὸν ζῆν [illegible] ἔχει λιμὸν, τὸ δὲ ἐθέλοντα [illegible], ἀντὶ τοῦ ἐργάζεσθαι [illegible] [illegible] κατεσθίοντος, ὅσον αἱ μέλισσαι [illegible] κόθουρος οὖν ὁ κηφὴν, ὡς κόθουρος τις [illegible] τὸ [illegible] κεκολουμένον ἔχων καὶ παρέλκειν αὐτὸν ὡς ἀργόν. μόνον γὰρ τὸ ζῶον [illegible] [illegible] αὐτῷ ποιοῦσι. ἢ τὸ κοθούρους, ἀντὶ τὸ ἀργοῖς [illegible] κοθούροις [illegible] ἢ κοθούροις, ἀντὶ τοῦ κόρῳ πλήθουσι. καταγέλαστος γὰρ αὖ [illegible] ἀνθρώπων ἐλαττούμενος, τοῖς δὲ κηφῆσιν ὁμοιούμενος. ἄλλως. κηφὴν ζῶον [illegible] καὶ [illegible] κόθουροι δὲ, ὅτι [illegible] τὴν ἀρχὴν [illegible] [illegible]

[illegible] φιλεῖν ἔργα, ὁ [illegible] τοῖς [illegible] [illegible] ἄτε τὰ ὁ ὰ τὰ [illegible] τῆς [illegible] πλέον τὸ κακόν, [illegible] ἀρετῆ [illegible] ἔργα [illegible] [illegible] ἔργα. πλούτῳ δ' ἀρετὴ] μισθὸς [illegible] [illegible] σὺ ἔχειν [illegible] πολυάνθρωπα [illegible] ὁρῶν πόῤῥω τῆς ἀρετῆς [illegible] ἀλλὰ [illegible] [illegible] λέγεται τὴν [illegible] ἔργων, [illegible] [illegible] ἀφθονίαν τοῖς ἐργαζομένοις [illegible] καὶ ἀπὸ τῶν οἰκείων πόνων ἠθροισμένων. [illegible] γὰρ ἐν τοῖς [illegible] ἐκ τῶν ἔργων τοὺς ἀνθρώποις γίνεται πολυμήλους καὶ ἀφθόνους καὶ ἀφνειούς. τῷ δὲ τοιούτῳ πλούτῳ ἕπεται πάντως ἀνάγκη τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς δόξαν ἐπειδὴ δὲ [illegible] [illegible] ἀπ' αὐτοῦ [illegible] ἀλλ' ὡς [illegible] [illegible] τῷ τοιούτῳ πλούτῳ. καὶ ὡς παντὸς [illegible] [illegible] πλουτεῖ, καὶ δόξαν ἀγαθὴν κεκτημένος καὶ δηλοῦντος, ὅτι ἀρετὴν ἔχει, δι' ἣν προσκαρτερεῖ τοῖς οἰκείοις ἔργοις. ἄλλως. ὥσπερ ἕπεται ἡ ὑγεία τῇ ἰατρικῇ, οὕτω τῇ ἀρετῇ οὐ πάντα, ἀλλ' ὁ πλοῦτος ὑπουργεῖ. οἱ μὴ γὰρ ὁ πλοῦτος ὑπουργήσοι, οὐ [illegible] τις ἀλύπως, οὔτε πρὸς ἀρετὴν ἐκδίδωσιν ἑαυτόν, κἂν ἐκδῷ δέ, δυσκατόρθωτον αὐτῷ τὸ ἔργον φαίνεται διὰ τὴν τῶν ἀναγκαίων χρείαν ὑστερούμενος.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Οὗτος μὲν παραίνεσις] Μετὰ τὴν περὶ τῶν ἀδελφῶν [illegible], καὶ τὴν γεωργικὴν ταύτην εἰσφέρει [illegible], καί φησι παραίνεσις [illegible], ὅς τις ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ αὐτοδιδάκτως τὸ φρόνιμον νοεῖ [illegible] καὶ [illegible] [illegible] τέλους εἰσὶ βέλτιστα. ἀγαθὸς δὲ κἀκεῖνος δεύτερος, λέγων, καὶ ὁ μὴ ἀφ' ἑαυτοῦ μὲν νοῶν, [illegible] δὲ τοῖς καλῶς συμβουλεύουσιν. ὁ δὲ ἀσύμβουλος ἅμα καὶ ἀνυπότακτος, [illegible] ἐστὶ φαυλότατος. τοῦτο δὲ εἴρηκεν, οἱονεὶ λέγων αὐτῷ, ὅτι ἐχρῆν σε ὦ Πέρσα [illegible] ἔχοντα μόνον εἰδέναι τὸ ἀγαθόν, καὶ μὴ δεῖσθαι συμβουλίας. ἐπεὶ δὲ μόνος οὐκ ἔγνως, οὐκ αὖ ἐμοὶ τὰ λῷστα βουλομένῳ σοι πείθεσθαι. [illegible] [illegible] φαῦλος [illegible] [illegible]. τοὺς δὲ τῶν Περσῶν [illegible] καὶ Ἀριστάρχους παρετέον, ὡς ἀβελτερεῖς.

Πέρση, δῖον γένος] ὡς Διὸς ἢ δίων ὑγιὴς γένος. δεινότατος καὶ αὐτὸ διὰ τοῦ παρόντος [illegible] [illegible] πρὸς ἀγαθοεργίαν προτρέπεται. ἀγαθοῦ γὰρ ἀνδρὶ [illegible] τῶν μὲν χρησίμων ἀντέχεσθαι, τῶν δὲ φαύλων ἀντέχεσθαι. ἀλλὰ ταῦτα [illegible] [illegible] [illegible] καὶ [illegible] Ἠσίοδος ὁ Ὁμηρικὸς [illegible] τὸ [illegible] ἀεὶ συνεχῶς [illegible] ἀεὶ ἐν τοῖς [illegible] τό.

Ὦ Πέρση, σὺ δὲ ταῦτα μετὰ φρεσὶ βάλλεο.

[illegible] σύ, [illegible] [illegible] ἐργάζου νήπιε Πέρση, διότι ἐργαζομένοις τοῖς [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] δέ σοι καὶ ἔτι [illegible] ὧν ὁ καθ' [illegible] [illegible] θὴς καὶ μὴ δυνάμενος ἀνδρῶν διακρίνειν [illegible] [illegible] μόλις γινώσκει τἀληθές, ὡς τοιοῦτον ἔπαινον ποιητὰς [illegible] Ὅμηρον. οἱ δὲ ἀγχινέστατοι καὶ [illegible] κεῖται, καὶ περὶ τούτου ἐκ τοῦ ῥήσει καὶ [illegible] [illegible] ἐπέγνωσαν. Ὄφρα σε λιμὸς ἐχθαίρει] προσφωνήσει τὸν λιμὸν καὶ τὴν γεωργίαν, ὅπερ ἐστὶ τῆς γλυκύτητος. καί φησιν, ἐργάζου, ἵνα σε ὁ λιμὸς μισῇ, φιλῇ δὲ ἡ Δημήτηρ καὶ ἡ γῆ, ἤγουν ἡ φυτεία καὶ γεωργία, καὶ πληροῖ σου τὸν οἶκον ζωῆς τῆς ἐκ τῶν [illegible]. οὐ δεῖ δὲ [illegible] πολυλογίας, διὰ τὸ σαφὲς τῶν [illegible]. Εὐστέφανον δὲ εἶπε τὴν γῆν, ἤτοι διὰ τὸ ἐγκύκλιον τῆς ἅλω, ἢ διὰ τὸ στεφανοῦν ἡμᾶς τοῖς [illegible] δωρήμασιν, ὀπώραις παντοίαις καὶ στάχυσι.

Βιότου] τοῦ ἐκ τῶν [illegible] ζωῆς. Καλιὴν] μεταφορικῶς τὸν οἶκον. Σύμφορος] συνοδευτὸς, συνακόλουθος. τουτέστιν, ὁ ἀργὸς συμφέρεται πενίᾳ, καὶ συζῇ τῷ λιμῷ. Θεοὶ καὶ ἀνέρες] Θεοὺς νῦν τοὺς σοφοὺς, καὶ τοὺς τὰ θεῖα εἰδότας καλεῖ. ἀνθρώπους δὲ τοὺς ἀνθρωπίνως μόνως καὶ παχυλῶς ζῶντας. καί φησιν, ὅτι τῷ ἀργῷ δικαίως ἅπαντες μέμφονται, σοφοί τε καὶ ἄσοφοι.

Ζώει] ζώει ζώεις ζώω. ζῶ [illegible] [illegible] καὶ ὑποτακτικὸν [illegible] τὸ ζῇς, καὶ τὸ ζῇ [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] δὲ Ἀττικοῖς ὑποτάσσει.

Κηφήνεσσι κοθούροις] ὁμοίως ὑπάρχων τὴν ὁρμὴν, ἢ τὴν ὀργήν. τουτέστιν ἁρπακτικὸς καὶ ἀλλοτριοφάγος, ὥσπερ οἱ κηφῆνες. κηφὴν δὲ ζωύφιον ἐστὶν ἐμφερὲς μελίσσῃ, ἀργὸν καὶ ἄκεντρον, [illegible] καθαιροῦν τὸν πόνον τῶν μελισσῶν.

Κόθουροι] [illegible], [illegible] ἢ τοῖς κόπον ἔχουσιν ἐν τῇ οὐρᾷ. ἢ τοῖς κολοβὴν ἔχουσι τὴν οὐρὰν καὶ ἀποκρύπτουσιν αὐτήν. ἢ τοῖς καθιεῦσιν, καὶ ἐκτρυχοῦσι τὸν [illegible] αἱ μέλισσαι ἐξεργάζονται, ἵνα λαθόντες ἐσθίωσι τὸ μέλι.

Τοῦτο μὲν αὐτὸς Πρόκλος κεχρημένος, Τέθηκα τοῖς χείλεσιν ἐκμακρηγορῶν.

Θεοὶ δ᾽ ἔργα φίλ᾽ ἔσαι.] οὐ τῇ προσφορᾷ ... σιν τὰ μέτρια ἔργα, ἤγουν τὰ σεμνὰ καὶ μὴ ἀπρεπῆ, ὥς τι κοσμεῖν δηλονότι σεαυτόν, καὶ μὴ ἀκόσμως εἶναι τὰ φαῦλα μετερχόμενον. Ἐξ ἔργων δ᾽ ἄνδρες πολύμηλοί τ᾽ ἀφνειοί τε.] ἐξ ἐπιτηδευμάτων καὶ ἐργασιῶν καὶ τεχνῶν, οὐκ ἐξ ἀργοῦ βίου, οἱ ἄνδρες πολυθρέμμονες γίνονται, καὶ τὰς ἱκανὰς προσόδους κεκτημένοι διαρκεῖς ... Καὶ τ᾽ ἐργαζόμενος πολὺ πλέον ἀγαπηθήσῃ καὶ σοφοῖς καὶ ἀνθρώποις. Ἔργον δ᾽ οὐδὲν ὄνειδος.] εἰς τόνδε τὸν λόγον ἀποδιέστειλε, ἵνα δηλοῖ τὸ ἔργον, ἤτοι τὸ σπουδαῖον οὐδὲν κατ᾽ οὐδὲν ἐπάρχει ὄνειδος. καὶ γὰρ εἴποις, Ἔργον δ᾽ οὐδὲν ἄνειδος; μὴ διαστείλας ὡς εἶπον, δεικνύεις μὴ δεῖ τὸ μαστροπεύειν, μὴ δὲ τὰ λοιπὰ τῶν αἰσχρῶν ἔργων εἶναι ὄνειδος. Πλούτῳ δ᾽ ἀρετή.] πῶς τῷ πλούτῳ τοῖς ἀνθρώποις ... καὶ ὕβρεις μᾶλλον ... ὅτι φασὶ δ᾽ ἀρετὴν αὐτῷ ἕπεσθαι; καὶ οὐ μὴ φασί τῷ ἐξ ἔργων πλούτῳ ἕπεσθαι τὴν ἀρετήν, καὶ καλῶς φασιν. ἐγὼ δὲ φημὶ καὶ τῷ οἱῳδήποτε πλούτῳ ἕπεσθαι ἀρετήν; οὐχὶ μὲν ἴσον δέ, ἀλλὰ τὴν δοκοῦσαν. τῶν γὰρ πλουτούντων τοὺς μὲν φασὶ σώφρονας, τοὺς δὲ ἀνδρείους, καὶ ἕτερα διηγοῦνται τὴν τούτων ἀρετήν, εἰ καὶ ἄλλας. τέσσαρες εἶναι αἱ ἀρεταί, καὶ γενικαὶ ἀρεταί, ἀνδρεία, φρόνησις, σωφροσύνη, καὶ δικαιοσύνη. ἀλλὰ καὶ τὸ κάλλος, καὶ τὸ τάχος, καὶ τὸ περιβλέπεσθαι, καὶ ἕτερα μυρία τοιαῦτα ἀρετὰς ἐκάλουν οἱ παλαιοί. τούτων δέ τινα προσίστανται τοῖς πλουσίοις. τοῖς δὲ πενέσι, κἂν ὦσιν, ὅμως ἡ ἔνδεια ταῦτα ἀφανίζει, ὥσπερ τις μυθολογουμένη κυνῆ τοῦ ᾍδου.

Δαίμονι δ᾽ οἷος ἔησθα, τὸ ἐργάζεσθαι ἄμεινον,
Εἴ κεν ἀπ᾽ ἀλλοτρίων κτεάνων ἀεσίφρονα θυμὸν
Εἰς ἔργον τρέψας, μελετᾷς βίου ὥς σε κελεύω.
Αἰδὼς δ᾽ οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει.
Αἰδώς, ἥ τ᾽ ἄνδρας μέγα σίνεται ἠδ᾽ ὀνίνησι.
Αἰδώς τοι πρὸς ἀνολβίῃ, θάρσος δὲ πρὸς ὄλβῳ.
Χρήματα δ᾽ οὐχ ἁρπακτά, θεόσδοτα πολλὸν ἀμείνω.
Εἰ γάρ τις καὶ χερσὶ βίῃ μέγαν ὄλβον ἕληται,
Ἢ ὅγ᾽ ἀπὸ γλώσσης ληΐσσεται, (οἷά τε πολλὰ
Γίνεται, εὖτ᾽ ἂν δὴ κέρδος νόον ἐξαπατήσῃ
Ἀνθρώπων, αἰδῶ δέ τ᾽ ἀναιδείη κατοπάζῃ)
Ῥεῖα τέ μιν μαυροῦσι θεοί, μινύθουσι δὲ οἶκοι
Ἀνέρι τῷ, παῦρον δέ τ᾽ ἐπὶ χρόνον ὄλβος ὀπηδεῖ.
Ἶσον δ᾽ ὅς θ᾽ ἱκέτην ὅς τε ξεῖνον κακὸν ἔρξῃ,
Ὅς τε κασιγνήτοιο ἑοῦ ἀνὰ δέμνια βαίνοι,
Κρυπταδίης εὐνῆς ἀλόχου, παρακαίρια ῥέζων,
Ὅς τέ τευ ἀφραδίῃς ἀλιταίνεται ὀρφανὰ τέκνα,
Ὅς τε γονῆα γέροντα κακῷ ἐπὶ γήραος οὐδῷ
Νεικείῃ χαλεποῖσι καθαπτόμενος ἐπέεσσι.
Τῷ δ᾽ ἤτοι Ζεὺς αὐτὸς ἀγαίεται, ἐς δὲ τελευτὴν
Ἔργων ἀντ᾽ ἀδίκων χαλεπὴν ἐπέθηκεν ἀμοιβήν.

Deo autem similis fueris. Laborare melius e[st]
Si quidem ab alienis facultatibus stolidum animum
Ad opus convertens, victus curam habeas, ut te iubeo.
Pudor autem non bonus indigentem virum tenet.
Pudor qui viros valde & laedit & iuvat.
Pudor quidem ad paupertatem, audacia vero ad divitias.
Opes vero non raptae, divinitus datae, multo meliores.
Si quis enim & manibus per vim magnas opes traxerit,
Aut lingua spoliarit (qualia multa
Fiunt, quamprimum lucri amor mentem deceperit
Hominum: pudorem vero impudentia expulerit)
Facile & illum obscurant dii, minuuntur vero familiae
Viro illi: exiguum vero ad tempus divitiae adsunt.
Par est delictum, si quis & supplicem & hospitem malo afficiat:
Quique fratris sui cubilia ascenderit,
Secreti causa lecti uxoris, scelera patrans:
Quique mala cuiuspiam fraude, deceperit orphanos liberos:
Quique parentem senem misero in senectae limine
Probris affecerit, gravibus incessens verbis:
Huic certe Iupiter irascitur. ad extremum vero
Pro operibus iniquis gravem exhibet talionem.

Ἀλλὰ σὺ τῶν μὲν πάμπαν ἔεργ' ἀεσίφρονα θυμόν,
Κὰδ δύναμιν δ' ἔρδειν ἱέρ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν
Ἁγνῶς καὶ καθαρῶς, ἐπὶ δ' ἀγλαὰ μηρία καίειν·
Ἄλλοτε δὴ σπονδῇσι θύεσσί τε ἱλάσκεσθαι,
Ἠμὲν ὅτ' εὐνάζῃ, καὶ ὅταν φάος ἱερὸν ἔλθῃ·
Ὥς κέ τοι ἵλαον κραδίην καὶ θυμὸν ἔχωσιν·
Ὄφρ' ἄλλων ὠνῇ κλῆρον, μὴ τὸν τεὸν ἄλλος.
Τὸν φιλέοντ' ἐπὶ δαῖτα καλεῖν, τὸν δ' ἐχθρὸν ἐᾶσαι.
Τὸν δὲ μάλιστα καλεῖν, ὅς τις σέθεν ἐγγύθι ναίει.
Εἰ γάρ τοι καὶ χρῆμ' ἐγχώριον ἄλλο γένηται,
Γείτονες ἄζωστοι ἔκιον, ζώσαντο δὲ πηοί.
Πῆμα κακὸς γείτων, ὅσσον τ' ἀγαθὸς μέγ' ὄνειαρ.
Ἔμμορέ τοι τιμῆς, ὅς τ' ἔμμορε γείτονος ἐσθλοῦ.
Οὐδ' ἂν βοῦς ἀπόλοιτ', εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη.

Verum tu quidem ab his omnino cohibe stultum animum.
Pro virili autem sacra facito immortalibus diis
Caste & pure, splendidaque crura adurito.
Interdum certe libaminibus atque hostiis placa,
Et quãdo cubitum ieris, & quando lux sacra venerit:
Vt beneuolum erga te cor atque animum habeant,
Vt aliorũ emas sortem, non tuam alius.
Amicum ad conuiuium vocato, inimicum vero sinito.
Eum vero potissimum vocato, quicunque te prope habitat.
Si enim tibi & negotium aliquod domesticum accidat,
Vicini discincti accurrunt: cinguntur autem cognati.
Noxa tam magna est malus vicinus, quantũ bonus cõmodum,
Sortitus est præmium, quicunq. sortitus est vicinum bonum.
Neque sane bos interierit, nisi vicinus malus sit.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Δαίμονι δ' οἷος ἔησθα] τῇ δαιμονίᾳ ἤγουν τῇ τύχῃ δηλονότι καὶ τῇ τάξει οἷος ἄρα εἶ, ἤγουν ὑπάρχεις. τὸ ἐργάζεσθαι ἄμεινον.] αὐτὶ συμφέρον. μελετᾷς βίου] ἀντὶ τοῦ, ἐὰν φροντίδα ἔχῃς καὶ μάλιστα τὰς πρὸς ζωάρκειαν, καθὼς συμβουλεύω σοι ποιεῖν, δηλονότι. τρέψας τὸν ἀεσίφρονα θυμόν] ἤγουν τὴν ἐπιμανῆ σου ψυχὴν εἰς ἔργον ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων κτημάτων τρέψῃ, ἐὰν οὕτως ἐργάζῃ ὥστε μὴ ζημιοῦν τινα.

Αἰδὼς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει.] αἰδώς με ἄγει, καὶ αἰδῶ ἔχω, καὶ αἰδοῦμαι ταυτόν. ὥστε τὸ οὐκ ἀγαθὴ αἰδὼς ἄγει τὸν ἄνδρα τὸν ἐνδεῆ, ταυτὸν ἂν εἴη τῷ οὐκ ἀγαθὴν αἰδῶ ἔχει ὁ ἐνδεὴς ἀνήρ. καὶ τοῦτο πάλιν ταυτὸν τῷ ἐνδεὴς ἀνὴρ οὐ καλῶς αἰδεῖται. ἐπεὶ δὲ καὶ διὰ τούτων οὐ πάνυ καθαρῶς ἡ ἔννοια δηλοῦται, ποιεῖ δέ τινα σύγχυσιν ἐν αὐτοῖς τὸ οὐ καλῶς, καὶ τὸ οὐκ ἀγαθή, σκεπτέον τὸν λόγον χάριν τούτου ἐπὶ τῶν δυναμένων μάλιστα σαφεστέρων. καὶ ἔχει οὕτως· ὁ ἐνδεὴς ἀνὴρ οὐκ ἔχει αἰδῶ, ἀντὶ τοῦ οὐκ ὀφείλει ἔχειν αἰδῶ. καὶ ὁ ἐνδεὴς ἀνὴρ οὐκ αἰδεῖται, ἀντὶ τοῦ οὐκ ὀφείλει αἰδεῖσθαι. εἶτα προσληπτέον καὶ ταῦτα καὶ δῆλον πάντως εὐθὺς γίνεται, ὅτι ἀποθετικὸς ὁ λόγος γίνεται, ἔχων οὕτως· ὁ ἐνδεὴς ἀνὴρ οὐκ ὀφείλει ἔχειν αἰδῶ ἐπὶ τὰ ἔργα δηλονότι, ἀφ' ὧν βίον ἑαυτῷ ποριεῖται. ταῦτα γὰρ ὑπὸ τῶν προτέρων λόγων συνυπακούεται. εἰ δὲ ἔχει, οὐκ ἀγαθὴν αὐτὴν ἔχει. καὶ ὁ ἐνδεὴς ἀνὴρ οὐκ ὀφείλει αἰδεῖσθαι τινὰ ἐπὶ τὰ ἔργα αἰδῶ δηλονότι· εἰ δὲ αἰδεῖται, οὐ καλῶς τοῦτο ποιεῖ. αἰδώς, κατὰ περίληψιν, ἥτις μέγα σίνεται καὶ μεγάλως βλάπτει τοὺς ἄνδρας καὶ ὀνίνησι καὶ ὠφελεῖ.

Αἰδώς τοι πρὸς ἀνολβίῃ.] ἡ αἰδὼς ἡ ἐπὶ τὰ ἔργα δηλονότι παράκειται τῇ ἀνολβίᾳ, ἤγουν τῇ πτωχείᾳ καὶ ἀπορίᾳ· τὸ θάρσος δὲ τὸ ἀντικείμενον ταύτῃ τῇ αἰδοῖ, ἤγουν τὸ μὴ ἐπαισχύνεσθαι τὰ ἔργα δι' ὧν προξενήσει τις ἑαυτῷ εὐπορίαν, παράκειται τῷ ὄλβῳ, ἤγουν τῷ πλούτῳ. οὕτω μεταβαίνει ἐφ' ἕτερον παράγγελμα καί φησι. Χρήματα δ' οὐχ ἁρπακτά.] τὰ χρήματα δὲ τὰ οὐχ ἁρπακτά, ἤγουν τὰ οὐκ ἀπὸ πλεονεξίας, τὰ θεόσδοτα· ταῦτα δ' ἂν εἴη τὰ ἀπὸ τῶν ἔργων, κατὰ πολὺ ἀμείνω τῶν ἀπὸ πλεονεξίας δηλονότι. Εἰ γάρ τις καὶ χερσίν.] εἰ γάρ τις καὶ ὑπὸ τῶν χειρῶν αὐτοῦ μέγαν πλοῦτον ἀφέληται, ἢ οὗτος ἀπὸ τῆς ἐνεργείας τῆς γλώσσης ψευδομαρτυρῶν δηλονότι, ἢ ἐπιορκῶν, ἢ παραλογιζόμενος ληίσσεται· τουτέστιν ἀποστερήσει, ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν πολεμίων τῶν τὰς λείας ἑλόντων, οἷά τε πολλὰ εἴωθε γίνεσθαι, ὁπηνίκα ἂν τὸ κέρδος παραπατήσῃ τὸν νοῦν τῶν ἀν-

θρώπων. τὴν αἰδῶ δὲ ἡ ἀναίδεια κατοπάζει, ἤγουν κατόπιν ἑαυτῆς ποιεῖ, ἀποκρύπτει, καταβάλλει· ῥαδίως δὴ αὐτὸν μαυροῦσιν, ἤγουν ἀφανίζουσιν οἱ θεοί. ἄλλως κἀνταῦθα ἀρξάμενος ἄλλως ἀποδίδωσι. συνήθης δὲ (ὡς εἴρηται) τὸ τοιοῦτον καὶ τῷ πεζῷ λόγῳ. μινύθουσι δέ.] ἤγουν σμικρύνονται. φθείρονται οἱ οἶκοι τοῦ ἀνδρὸς τούτου· ἐπ' ὀλίγον δὲ χρόνον ὁ πλοῦτος ἀκολουθεῖ. κακὸν ἔρξει.] ῥέζω ἐνεστώς, ῥέξω μέλλων, ἀφ' οὗ κατὰ μετάθεσιν ἔρξω. Ἶσον δ' ὅσθ' ἱκέτην.] ὅμοιον δὲ ἁμαρτάνει καὶ ὅστις ἱκέτην κακὸν πράξει, καὶ ὅστις ξένον, (τὸν ἐναντίον τοῦ ἀστοῦ λέγει, οὐ τὸν φίλον) καὶ ὅστις εἰς τὴν στρωμνὴν ἀναβαίνει τοῦ οὗ ἀδελφοῦ, ἤγουν τοῦ ἑαυτοῦ, ἕνεκα κρυφίου εὐνῆς τῆς ἀλόχου, τουτέστιν ἐπὶ τῷ λάθρᾳ συνδυάζεσθαι τῇ γυναικὶ τοῦ ἀδελφοῦ.

παρακαίρια ῥέζων.] ἤγουν ἀπρεπῆ καὶ ἀνάρμοστα πράττων, καὶ ὅστις δι' ἀφροσύνην εἰς ὀρφανὰ τέκνα πρὸς ἁμαρτάνει, καὶ ὅστις πατέρα γέροντα ἐπὶ τῷ κακῷ γήρᾳ ὄντι νεικέει, ἤγουν φιλονεικεῖ, χαλεποῖς λόγοις λυπῶν αὐτόν. τούτῳ δὴ τῷ τοιοῦτό τι ἐργασαμένῳ ὁ Ζεὺς αὐτὸς ἀγάεται, ἤγουν νεμεσᾷ, ἀγανακτεῖ. ἐπὶ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἀντὶ τῶν ἀδίκων ἔργων χαλεπὴν ἀντιπόδοσιν ἐπέθηκεν, ἀντὶ τοῦ ἐπιτίθησιν.

ἀλλὰ σύ.] τούτων μὲν παντελῶς ἄπεχε τὴν σὴν ψυχὴν τὴν ἐπιρρεπῆ. ἀφ' ὧν δὲ δυνάμεις, θέλε θύειν ἱερεῖα τοῖς ἀθανάτοις θεοῖς, ἤγουν θυσίας διὰ σφαγίων ποιεῖν ἁγνῶς, ἤγουν ἔξω ἀσελγείας καὶ ἀδικίας, καὶ ἐμπαθείας, καὶ τῶν τοιούτων. καὶ καθαρῶς.] τουτέστι σὺν προπλυνεῖ ἐσθῆτι, καὶ ὀργάνοις καθαροῖς. ἐπὶ δὲ ἀγλαὰ μηρία.] τουτέστι τὰ ὀστᾶ τῶν μηρῶν, ἃ διὰ τὸ λαμπρὸν ἀγλαὰ λέγει. ἄλλοτε δὴ διὰ σπονδῶν καὶ θυσιῶν, ἤγουν ἀπαρχῶν, λιβανωτοῦ δηλονότι, ἢ τοιούτων τινῶν, ἃ αἱ ἱεραὶ δέχονται· θέλε ἐξιλεοῦσθαι αὐτοὺς δηλονότι τοὺς θεούς· καὶ ὅτε εἰς ὕπνον τρέπῃ, τουτέστι νυκτὸς ἐπιούσης, καὶ ὅταν φάος ἱερὸν ἔλθῃ, ἤγουν καὶ ἀρχομένης ἡμέρας, ὡς ἄν σοι ἔχωσιν εὐμενῆ τὴν καρδίαν καὶ τὸν λογισμόν, ἵνα ἄλλων ἀνθρώπων κληρονομίαν σὺ ὠνῇ, οὐ τὴν σὴν ἄλλος. Τὸν φιλέοντ' ἐπὶ δαῖτα καλεῖν.] τὸν φιλοῦντα θέλε καλεῖν ἐπὶ ἑστίασιν, τὸν δὲ ἐχθρὸν ὄντα, φιλίαν δὲ ὑποκρινόμενον ἔασον. πάλιν ἀπὸ τῶν ὄντως φίλων τοῦτον μάλιστα θέλε καλεῖν, ὅς τις πλησίον οἰκεῖ. τὸ πλησίον δὲ λέγει μάλιστα καλεῖν, ἐπεὶ εἰ καὶ ἄλλο τι χρεία ἐγχώριος γένηται, οἱ γείτονες ἄζωστοι ἔκιον, ἀντὶ τοῦ ἀπροφασίστως καὶ χωρὶς ἀναβολῆς ἔρχονται. ζώσαντο δέ.] ἀντὶ τοῦ προφάσει χρῶνται καὶ ἀναβολῇ, οὐ μόνον οἱ φίλοι οἱ μακρὰν ὄντες, ἀλλὰ καὶ οἱ κατά τι προσήκοντες ἐν γένει. πηοὶ γὰρ οἱ ἐξ ἐπιγαμίας συγγενεῖς. Πῆμα κακὸς γείτων.] βλάβη μεγάλη ἐστὶν ὁ κακὸς γείτων, καθ' ὅσον μεγάλη ὠφέλεια ὁ ἀγαθός.

Ἔμμορε.] καὶ ἔτυχε τιμῆς, ὅστις ἔτυχε γείτονος ἀγαθοῦ, οὐκ ἂν ἀπόλοιτο βοῦς τούτου, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον, εἰ μὴ ὁ γείτων εἴη κακός.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Δαίμονι δ' οἷος ἔησθα.] δαίμων οὐ μόνον ὁ ἀπονέμων ἡμῖν τὸν βίον καὶ διοικῶν τὰ ἡμέτερα, κρείττων ἡμῶν, καλεῖται, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ ἀπ' ἐκείνου βίος ἑκάστοις ἀπονεμόμενος, εἰς ὃν βλέποντες τοὺς μὲν εὐδαιμονεῖν φαμὲν, τοὺς δὲ κακοδαιμονεῖν· ὡς καὶ τύχη λέγεται ἥτε ἐπιτροπεύουσα τοὺς βίους ἡμῶν, καὶ τὸ ἀποδιδόμενον ἑκάστοις παρ' αὐτῆς· ὅθεν καὶ ἀτυχεῖν τινὰς καὶ εὐτυχεῖν λέγομεν. τοῦτο οὖν φησὶν ὁ Ἡσίοδος, ἀποτρέπων εἰς τὸ μὴ ζῆν ἀργὸν, ὅτι ὁποῖος ἂν ἑκάστῳ τυγχάνει βίος, ἀποδεδομένος τούτῳ ἄμεινον. ἐργάζεσθαι.] εἴτε ἀμείνων, εἴτε χείρων. καὶ μὴ ποιεῖσθαι πρόφασιν ἀργίας ἡλικίαν, ἢ τύχην, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον· ἀλλὰ πάντως ἔργον τι ζητεῖν, ἢ γεωργικὸν, ἢ τεκτονικὸν, ἢ ἄλλο τι ὅμοιον. Εἴ κεν ἀπ' ἀλλοτρίων.] μὴ ἐπαισχύνεσθαι προσήκει μεταχειρίσασθαι τι τῶν ἔργων, εἰ καὶ ἀπὸ εὐπορωτέρων ἀπορώτερος γέγονεν, ἀλλ' αὖθις εὐπορήσῃ. τοῦτο γὰρ ἄμεινόν ἐστιν ὁποίαν ἂν ἔχῃ τὴν δαιμονίαν δόσιν, ἔργον τι μετιέναι, κἂν πλούσιός τις, κἂν πένης ἐστίν. ἄμεινον δ' οὖν εἶναι τοῦτο, ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων κτημάτων τὴν ψυχὴν τρέψαι ἐπὶ τὸ ἔργον, μελετήσοντα διὰ τούτου τὰ πρὸς τὸν βίον ἀναγκαῖον εὐπορῆσαι, κακοπραγμῶν μὲν ἀπεχόμενον ἑαυτὸν δὲ [illegible] διαβολὴν καὶ μὴ [illegible] μετιέναι τὸ ἔργον, ἀλλὰ μετὰ [illegible]· τοῦτο δὲ ἐστι μετὰ φροντίδος καὶ ἐπιμελείας [illegible] τοῦ ἔργου, δι' οὗ συλλέξεις βίον. ταῦτα μὲν παραινεῖ, καὶ τὸ κήδειν τοῦτο δηλοῖ. τὸν δὲ ἀεσίφρονα θυμὸν, ἤτοι τὸν ἀεσίφρονα ῥητέον, ὅ ἐστιν ὁ μετέωρος καὶ πρὸς μηδὲν τῶν ἀναγκαίων συντεταγμένος, ἢ τὸν βλαψίφρονα· τὸ γὰρ ἆσαι, τὸ βλάψαι

τὸ βλάψαι

τῇ βλάψαι σημαίνει. τὸν οὖν μετρίως θυμὸν τὸν βεβλαμμένον ἀξιοῖ τρέπειν ἀπὸ τοῦ ἀποβλέπειν πρὸς τὰ ἀλλότρια κτήματα, εἰς τὸ ἐργάζεσθαι καὶ διὰ τοῦτο ἐπιμελεῖσθαι τοῦ βίου. βίος δὲ ἐστιν, ἡ τῶν ἀναγκαίων ἐπιτηδείων, ἀφ' ἧς ἔστιν ἄρχειν τὸ βιοῦν καὶ ζῆν. Αἰδὼς δ' οὐκ ἀγαθή] καὶ τοῦτον καὶ τὸν ἑξῆς στίχον παραβεβλῆσθαι λέγουσιν ὑποθέντας ἀπὸ τοῦ Ὁμήρου, καὶ Πλούταρχος εἶναι. δηλοῖ δ' ὅμως δι' αὐτῶν, ὅτι οὐ χρὴ αἰδεῖσθαι μετιέναι τὸ ἔργον, ἀφ' οὗ βίον συλλέξεις. ὁ γὰρ χρείαν ἔχων πλέον τῆς αἰδοῦς, καὶ οὐ [illegible] εἶναι αἰδῶ ὡς ἀγαθόν, ἀλλ' ἔστιν ὅτι καὶ βλαβερόν· τὴν γὰρ μέσην [illegible] καὶ καιροῦ προσδεόμενον. ἄλλως. ὅτι ὁ ἐνδεὴς οὐκ ὀφείλει αἰδεῖσθαι· τῷ γὰρ πένητι οὐκ ἀγαθὴ αἰδὼς ἄγει. Αἰδώς τοι πρὸς ἀνολβίῃ.] διὰ τὴν αἰδῶ [illegible], ἄνολβος ἔσῃ καὶ ἄπορος, αἰσχυνόμενος ἐργάζεσθαι. διὰ δὲ τὸ θάρσος, τὸ ἀντικείμενον ταύτῃ τῇ αἰδοῖ, ὄλβος σοι ἔσται καὶ εὐπορία. τὸ δὲ θάρσος ἐπὶ τὸ μὴ ἐπαισχύνεσθαι τὰ ἔργα δι' ὧν περιποιήσεις σαυτῷ τινὰ εὐπορίαν. ἄλλως. ἡ αἰδὼς κακὴ τῷ μὴ ἔχοντι, τῷ δὲ πλουσίῳ καλὸν τὸ θάρσος. ἡ αἰδὼς σύνεστι τῇ πτωχείᾳ, τὸ αἰσχύνεσθαι ἐργάζεσθαι· τὸ δὲ πρὸς τὰς ἐργασίας θάρσος σύνεστι τῷ πλούτῳ. ἡ αἰδὼς σύνεστι τῇ πενίᾳ· πτωχὸς γὰρ οὐχ ὑφίσταται ἀπελθεῖν· θάρσος ἕπεται τῷ πλούτῳ· ὁ γὰρ πλοῦτος θάρσος τίκτει. Εἰ γάρ τις καὶ χερσί.] δύο γενικὰς διαφορὰς παραδίδωσι τῶν ἁμαρτημάτων εἰς τέτταρας· τὴν μὲν δι' ἔργων, τὴν δὲ διὰ λόγων. οἱ γὰρ βιαζόμενοι πρὸς ἀδικίαν τυραννικῶς, ἢ ἀπατῶντες διὰ τῆς γλώσσης, οἷα δὴ πολλὰ εἰώθασι γίνεσθαι διά τι κέρδος ἀπατηθέντες ὡς ἀγαθόν, ἢ ὕβρεις ἢ λῃστείας [illegible] μετελθόντων ἐκεῖνο τὸ κέρδος, πάντες μὲν οὖν φανερῶς ἢ ἀφανῶς τὰ ἀλλότρια σφετεριζόμενοι, τὴν διὰ τῶν χειρῶν βίαν δείκνυνται. τὸ γὰρ ἀκούσιον πᾶν, βίαιον ἐστίν· ὥσπερ καὶ ὁ κλέπτης βιαίως ἐποίησεν. διότι οὐδεὶς ἂν ἑκὼν τοῦτο πάθοι. πάντες δὲ οἱ ψευδόμενοι καὶ ἐπιορκοῦντες, ἢ παραλογιζόμενοι, διὰ τῆς γλώττης τὴν [illegible] ἀπάτης τοῦτο δρῶσι. γίνεται κακία διὰ ἡ βία, καὶ τὸ ψεῦδος· καὶ ἡ μὲν βία τῶν χειρῶν, καὶ τῶν ἔργων, τὸ δὲ ψεῦδος τῶν λόγων. διαιρεῖται δὲ ἡ μὲν βία, εἰς τυραννίδα, ἁρπαγήν, κλοπήν· τὸ δὲ ψεῦδος, εἰς συκοφαντίαν καὶ ἐπιορκίαν. Εἰ γάρ τις καὶ χερσί.] καὶ γάρ τις τῇ δυνάμει τῶν χειρῶν

ἁρπάξαι, ἢ ψευδόμενος, ἢ ἐπιορκῶν κτήσηταί τι, τῇ φιλαργυρίᾳ τὸν νοῦν τυφλωθείς, αὐτός τε καὶ ὁ οἶκος αὐτοῦ φθείρεται, καὶ ἐπ' ὀλίγον χρόνον ἔσται ὁ ὄλβος αὐτοῦ. ἀναιδείην [illegible] συνεχὲς τῆς ἀνοίας ἐστίν, εἴτε ἡ βλάβη [illegible] ἀπατήσεσι παραβαίνειν τοῖς διὰ τὸ κέρδος ἐπὶ ταῦτα ὁρμῶσι τὰ ἔργα, ἢ ἐπὶ λόγοις τοιούτοις. εἴτε οὖν ὥσπερ [illegible] καὶ τὴν αἰδῶ ἡ ἀναίδεια νικήσει· τοῦτο γὰρ τὸ, κατασπάζειν τὴν [illegible] πάντες οἱ θεοὶ ἀμαυροῦσιν, ὅπερ δηλοῖ τό, ἀφανίζοντες αὐτοῦ τὴν ζωήν, καὶ τὸν οἶκον ἐλαττοῦντες, σημεῖον ἐπάγουσι τῆς ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων εὐπορίας, καὶ ἐπ' ὀλίγον ὁ πλοῦτος γενόμενος πλεῖστος, ἀπόλλυσι τὴν οὐσίαν, διὰ τὴν ἀπὸ ἀδίκων ἔργων ἢ λόγων περιποίησιν. Ἡ αἰδὼς ὅταν [illegible] καὶ παραμυθεῖσα τὴν ἀναίδειαν ἔχει ἐμποδὼν [illegible] καὶ ἀκολουθεῖ κατόπιν αὐτῆς. Ἶσον δ' ὅς θ' ἱκέτην.] διὰ τούτων καὶ τῶν ἑξῆς εἰρημένων στίχων ὀκτώ, τοῖς εἰρημένοις ἁμαρτήμασιν οἷς ἔφατο δίκην ἀκολουθεῖν παρὰ τῶν θεῶν, ἄλλα συναριθμεῖ δ' ἔργων ἁμαρτήματα, ἀπὸ ἀγεννοῦς γινόμενα ζωῆς. ταῦτα δὲ ἐστιν ἱκέτην [illegible], ὡς ξένους κακουργεῖν, ἀδελφοῦ διαφθείρειν εὐνήν, ἁμαρτάνειν εἰς ὀρφανούς, ὑβρίζειν εἰς γονέας γέροντας. παντὶ γὰρ τῷ τοιούτῳ φησὶν ὁ Ζεὺς ἀγαίεται, τουτέστι μέμφεται καὶ τιμωρίαν ἐπάγει. διαφερόντως δὲ τοῦ Διὸς ἐμνημόνευσεν, ἐπειδὴ πάσας εἰς τὸν θεὸν τοῦτον ἀνῆγον τὰς τοιαύτας προστασίας, ἱκέσιον καλοῦντες ὡς ἔφορον τῶν ἱκετῶν, καὶ ξένιον ὡς τῶν ξένων προστάτην, ὁμόγνιον ὡς τῶν συγγενῶν μάλιστα φύλακα, καὶ τῶν πρὸς τοὺς ὁμογνίους καθηκόντων. ὅτι γὰρ καὶ τῶν ἐν ὀρφανίᾳ ζώντων, αὐτὸν ἔλεγον κηδεμόνα, πατέρα νομίζοντες πάντων, καὶ ὧν οὐκ εἰσὶν ἄνθρωποι πατέρες, καὶ βοηθὸν τῶν ἀδικουμένων πατέρων ὑπὸ τῶν παίδων. ἀγάλματα γάρ εἰσιν οἱ πατέρες τοῦ πάντων πατρὸς τοῦ Διός· οἱ δὲ εἰς τὰ ἀγάλματα τῶν θεῶν δυσσεβεῖς, εἰς αὐτοὺς ἀναφέρουσι τοὺς θεοὺς ὧν τὰ ἀγάλματα, τὴν δυσσέβειαν, ὥστε εἰκότως ἔφη τὸν Δία [illegible] τούτοις καὶ πᾶσιν ὁμοῦ τῶν ἀδίκων ἔργων [illegible] χαλεπὴν ἀποδιδόναι ἔκτισιν, αὐτὴ γὰρ ἡ ἀμοιβὴ τῶν ἀδικημάτων τιμωρία τοῖς ἐν τῆς ἀδικίας ἠκολούθησε.

Καὶ δύνα[illegible]

Κὰδ δύναμιν δ' ἔρδειν.] τὸ μὲν θύειν, ὅπερ εἰώθασιν οἱ νεώτεροι λέγειν ἔρδειν, ὠνόμαζον οἱ παλαιοὶ καὶ ῥέζειν. τὸ δ' ἀπάρχεσθαι τῶν παρόντων, ἐπὶ τοῦ θύειν ἐδήλουν, καὶ θυηλὰς τὰς ἀπαρχὰς ἐκάλουν. ὁ δ' ἐν πυρὶ βάλλε θυηλάς φησὶν Ὅμηρος. ἀμφοτέρων οὖν ὁ Ἡσίοδος κελεύει λιπαρῶς ἀντέχεσθαι κατὰ δύναμιν τὰ ἱερὰ ῥέζοντας, ἀφ' ὧν εὐποροῦμεν ἁγνῶς καὶ καθαρῶς, καὶ θύεσιν καὶ σπονδαῖς ἱλασκομένους τοὺς θεοὺς ἀρχομένης ἡμέρας· τοῦτο γὰρ τὸ, ὅτ' ἂν φάος ἱερὸν ἔλθῃ, καὶ εἰς ὕπνον τρεπομένους, νυκτὸς ἐπιούσης. τὸ μὲν οὖν κατὰ δύναμιν ἔρδειν ἀφαιρεῖται πᾶσαν τὴν πολυτέλειαν ἐπὶ τῇ προφάσει τῆς εὐσεβείας ἡδυπάθειαν εἰσάγουσαν. καλῶς οὖν ὁ Λάκων ἐκεῖνος, ὃς ἐρωτηθεὶς διὰ τί εὐτελῆ θύουσιν; ἔφη ὅτι ἵνα πολλάκις θύωσιν. οὕτω γὰρ καὶ Νουμᾶς Ῥωμαίοις, ὡς Λυκοῦργος Λακεδαιμονίοις προσέταξεν, ἀπὸ τῶν εὐτελεστάτων θύειν. τὸ γοῦν μὴ ὑπερβάλλειν τὴν οἰκείαν ἐν τῇ θεραπείᾳ τῶν θεῶν προσπουδαστέον ἐστὶ παράγγελμα, τοῖς εἰς αὐτὸ μόνον βλέπουσι τὸ ὅσιον. τὴν δ' ἁγνείαν καὶ καθαρότητα μάλιστα προηγουμένως δεῖ σπουδάζεσθαι τοῖς ἱερουργεῖν μέλλουσι. τὴν μὲν ἐν αὐτῇ τῇ ζωῇ. τοιαύτη δέ ἐστιν, ὅση ἂν ἐξαιρῇ τῆς πάσης ἀσελγείας, πάσης ἀδικίας, πάσης ἐμπαθείας. ταύτην γὰρ ἂν εἴποιμεν κυρίως ἁγνεύειν, καὶ μετὰ ταύτην, τὴν ἀποχὴν τῶν βρωτῶν καὶ τῶν ποτῶν κατὰ τὰ πάτρια ἔθη. καὶ γὰρ ἄλλα ἄλλοις ἐστίν, ὧν ὁ μετασχὼν εἴργεται τῶν νομίμων θυσιῶν. τὴν δὲ ἐν τοῖς ὀργάνοις πᾶσι καὶ τοῖς ἱεροῖς τόποις, ἐν οἷς δεῖ θύειν καὶ τοῖς περὶ τὸ σῶμα ἢ μέλη κόσμοις. γελοῖον γὰρ τοῖς καθαρωτάτοις προσιόντας οἷς θύουσιν, ἀκαθάρτοις χρῆσθαι ποσὶν, ἢ ἐν τοῖς μεμολυσμένοις οἴκοις τοῦτο πράττοντας, ἢ μύρον τῷ ἱερῷ προσάγοντας ἔκ τινος μεμιασμένης ἀσελγείας, ἢ ἐσθῆτα φέροντας ἀκάθαρτον, ὅπου γε καὶ τῷ παντὶ καθαίροντι πυρὶ παρήγγελται χρῆσθαι μὴ ἐξ ἀκαθάρτου οἰκίας ληφθέντι. τὸ αὖ ἱλάσκεσθαι τοὺς θεοὺς ταῖς ἀδιαλείπτοις σπονδαῖς, καὶ τοῖς μετὰ τούτων θυέεσσιν, ἀρχομένης ἡμέρας ἢ νυκτὸς, οἷον ψαιστοῖς, ἢ ἄλλοις τισὶ τοιούτοις ἐνδείκνυται. καὶ ὅτι χρὴ ταῖς τοιαύταις ἀπαρχαῖς, τοῖς εὐπορίστοις ἀπάρχεσθαι τῶν προσόδων αὐτούς. διὰ τῆς συνεχείας τηροῦντας αὐτῶν τὸ πρὸς ἡμᾶς εὐμενές· οὐ γὰρ ἱλάσεις ἐκείνοις προστίθησιν ἃ μὴ εἶχον, ἀλλ' ἡμᾶς ἐπιτηδειοτέρους ποιοῦσι πρὸς τὸ μετέχειν αὐτῶν ἀεὶ τόπον εἶναι παρ' οἷς μετέχειν ἀκωλύτως· καὶ τοῦτο δηλοῖ τὸ εὐμενὲς, τὸ μένειν ἡμῖν τὸ εὖ ἀεὶ παρὰ τῶν θεῶν, καὶ ὡς ἐκεῖνοι διαμένουσιν ἀεὶ ὅμοιοι ὄντες.

Τὸν φιλέοντ' ἐπὶ δαῖτα.] ταῦτα καὶ τὰ ἑπόμενα τούτοις περὶ τῶν πρὸς τοὺς φίλους καὶ γείτονας καθηκόντων ἔχει τὴν παραίνεσιν οὐκ ὄντα ἀθηνᾶ ὥς τισιν ἔδοξεν, ἀλλ' εἰς εὐγενὲς ἦθος καὶ δεξιὸν προσάγοντα τὸν πειθόμενον. οὐ γὰρ δεῖ τὰ αὐτὰ φίλοις καὶ ἐχθροῖς ἀποδιδόναι, οὐδ' ὁμοίως ἑκατέρους ὑποτραπεζίους ποιεῖσθαι καὶ ὁμοσπόνδους, ἡγουμένους καὶ τράπεζαν βωμὸν εἶναι τῆς ἑστίας, καὶ πάντων τῶν τὴν τροφὴν δωρουμένων θεῶν. θύειν μὲν οὖν καὶ ἡμῖν νόμος πρὸ τοῦ τῆς τροφῆς ἅψασθαι· δεῖ οὖν μὴ τοὺς ἐχθροὺς ἄγειν ἐπὶ δαῖτα φιλίαν μὴ ὑποκρινομένους, ἀλλὰ τοὺς ὄντως φίλους, οἷς καὶ κοινωνεῖν ὅσιον, ὡς τῆς ἄλλης φιλίας οὕτω καὶ ἁλῶν καὶ σπονδῶν καὶ ἑστίας θεῶν καὶ φιλοφροσύνης. καὶ γὰρ εἰ ὡς ἔτυχε καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἑστιῶμεν, τί ποιήσομεν ἐκείνων ἡμᾶς ἐν μέρει καλούντων ἐπὶ τὰ ὅμοια; μὴ ὑπακούοντες γὰρ ἀδικήσομεν τοὺς ὑπακούσαντας, ὑπακούοντες δὲ προησόμεθα ἑαυτοὺς ἀνθρώποις ἀπεχθῶς διακειμένοις. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τῶν φίλων καὶ ἐχθρῶν τῆς συνεστιάσεως. τὸν δὲ γείτονα τοῦ μὴ γείτονος αἱρετώτερον εἰς τοιαύτην ἡγεῖσθαι κοινωνίαν. δῆλον μὲν οὖν ὅτι λέγεται τῆς φιλίας κοινῆς οὔσης, οὐ γάρ που τὸν μὴ φίλον, γείτονα δὲ, τὸ αὐτὸ τοῦτο παραινεῖ μᾶλλον τοῦ φίλου ποιεῖσθαι σύνδειπνον, προειπὼν τὸν φιλέοντα ἐπὶ δαῖτα καλεῖν. τούτου δὲ ὄντος φανεροῦ, πῶς οὐκ εὔλογον πλέον τοῖς γείτοσι νέμειν, ἢ τοὺς μὲν περιορᾶν, τοὺς δὲ μὴ γείτονας εὐφραίνειν ταῖς φιλοτησίαις. οὐδὲ γὰρ τὰς γειτονίας ἴσως οἴεσθαι δεῖ μάτην ἡμῖν ἀπονενεμῆσθαι τοιῶνδε ἢ τοιῶνδε ἀνθρώπων θεόθεν. ἀλλὰ καὶ τοῦτο εἰς τάξιν εἱμαρμένης φέρειν ἔχειν, καὶ προσήκει καὶ πρὸς ταύτην ἀφοσιοῦσθαι τὸν ἔχοντα νῦν· τρόπον γάρ τινα καὶ ὁ γείτων ἡμῖν σύνοικός ἐστι καὶ ὁμωρόφιος. Εἰ γάρ τοι καὶ χρῆμ' ἐγχώριον.] ταῦτα τὴν τῶν γειτόνων εἰς τὸ βοηθεῖν ἡμῖν ἐν ταῖς χρείαις προθυμίαν παρίστησιν, ἀζώστων ἐκτρεχόντων καὶ μονονουχὶ γυμνῶν, μὴ δεομένων περιμεῖναι ζωσαμένοις ἐξελθεῖν. ἀλλ' ἅμα τῷ συναισθέσθαι τῆς χρείας, παρ' ἑαυτῶν συμμαχίαν ἕτοιμον παρεχόντων, τῶν δὲ πηῶν ὁπωσοῦν ἐκάλεσέ τις, τοὺς ἐξ

ἐπιτη-

ἡμέρας συνελθόντας λέγων, ὅπου δεομένων καὶ ζώσασθαι καὶ στείλασθαι τοιῶσδε καὶ οὑτωσὶ προσελθεῖν οἴκοθεν, ἐπαμυνοῦσιν ἡμῖν δεομένοις. τὸ μὲν ἐγχώριον χρῆμα δηλοῖ τὴν χρείαν τὴν συμπίπτουσαν πᾶσι τοῖς ἐν τῷ αὐτῷ δήμῳ κατοικοῦσι. κώμας γὰρ ἐκάλουν τοὺς δήμους, ἢ ἀπὸ τῶν χωμάτων ἃ περιέβαλον ταῖς οἰκήσεσιν, δι' ἑρκεῖς αὐτὰς ποιοῦντες, ἢ κατὰ τὴν τοῦ διατρίβοντος ἔξω τῶν οἰκήσεων ἕνεκα τῶν ἔργων, διὰ τὸ κοιμᾶσθαι καὶ ἀναπαύεσθαι, καὶ τὰς οἰκήσεις ποιεῖσθαι. διὸ τὰ συστήματα τῶν οἰκήσεων, κώμας ὀνόμαζον. τὸ δὲ ἐζῶσθαι, δύναται μὲν δηλοῦν τὸ ἄοπλον καὶ ὡπλισμένον· καὶ γὰρ Ὅμηρος τὸ ὁπλίζεσθαι, ζώννυσθαι προσεῖπε. —ζώννυσθαι ἄνωγεν Ἀργείους· ἢ τὸ μὴ δὲ ζώνης δεηθῆναι, ὡς ἐπὶ ἔργον ἐξιόντας, * δεόμενον τοῦ μὴ ἐμποδίζειν τὸν χιτῶνα χωρὶς ζώνης περικεχυμένον εἰς τὸ ἔργον, ἀλλὰ τὴν προθυμίαν φθάσαι τὸν ἐν τούτῳ λογισμόν· ὥσπερ τὸ ζώσασθαι, τὸ διὰ τὴν εἰρημένην τῆς ζώνης πρόθεσιν ἀναβολὴν παρέχειν τῇ πρὸς τὴν γνησίαν χρείαν ἀπροφασίστως παρρησίᾳ. Πῆμα κακὸς γείτων] ταῦτα καὶ διὰ τῆς ἱστορίας ὁ Πλούταρχος ἐπιστώσατο· καὶ γὰρ Αἰτωλοὺς καὶ Ἀκαρνᾶνας Ἕλληνας ὄντας καὶ γείτονας ἐκτρίψαντας διὰ πλεονεξίαν ἀλλήλους· καὶ Καρχηδονίους καὶ Βυζαντίους διὰ ἔμφυτον δυσμένειαν περὶ σκάλμου διενεχθέντας ἐν τῷ Βοσπόρῳ ναυμαχήσαντας, καὶ ἐπὶ τῶν ἰδιωτικῶν γειτνιάσεων πολλὰ μὲν ἀγαθὰ συμβαίνειν. διὰ ταύτας, ὡς ἐπὶ Φλάκκου καὶ Κάτωνος, πολλὰ δὲ τὰ ἐναντία. τὰς γὰρ γειτνιάσεις, ἀφορμὰς παρέχειν ἐνίοτε πολλῶν ἐπηρειῶν. αὐτὸς μὲν οὖν τὸν βοῦν εἰς παράδειγμα παρέλαβε. δεῖ δὲ ἐντεῦθεν ἐπὶ τὰ ὅμοια τὸν λόγον, ὡς οὐκ ἂν οὐδὲν ἀπόλοιτο διὰ τὸν γείτονα· πρὸς ἃ καὶ οἱ παλαιοὶ νόμοι βλέποντες, ἐδικαίωσαν τῶν ἀπολλυμένων τοὺς γείτονας* συναλλαγμάτων. Βοῦς ἀπόλοιτ'.] λέγεται ὅτι Θεμιστοκλῆς χωρίον πιπράσκων ἐκέλευσε κηρύττεσθαι, ὅτι ἀγαθὸν ἔχει γείτονα. ἔνιοι δὲ βοῦν ἐδέξαντο τὴν γυναῖκα ἀπὸ τοῦ ἀλφεσίβοια, ὅτι οὐδ' ἂν γυνὴ μοιχευθείη, εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη. ἢ οὐ μόνον τὸν κατὰ τὴν κώμην γείτονα, ἀλλὰ τὰ κτήματα ἐν τῇ ἀγχωνίᾳ, ἢ πᾶν ὁτιοῦν κτῆμα.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Δαίμονι δ' οἷος ἔησθα.] τοῦτο τὸ σχῆμα, λύσις ἐστὶ τοῦ ἀντιπίπτοντος· προτρεπόμενος γὰρ πρὸς ἐργασίαν ὁ Πέρσης ἴσως ἂν κώλυμα πενίαν καὶ ἀτυχίαν προὐβάλετο· ὃ λύων Ἡσίοδός φησι, τῷ δαίμονι δὲ καὶ τῇ τύχῃ οἷος ὑπάρχεις ἀτυχὴς ἢ εὐτυχὴς, ἢ πένης ἢ πλούσιος, τὸ ἐργάζεσθαι ἄμεινον. ἐάν κε δὴ μελετᾷς καὶ φροντίζεις τοῦ βίου ὡς χρεών, τρέψεις τὸν ἀεσίφρονα θυμὸν καὶ πεπετασμένον, εἰς τὸ ἔργον, ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων κτημάτων καὶ κτεάνων, τουτέστιν ἀπὸ τοῦ ἁρπάζειν τὰ ἀλλότρια. Αἰδὼς δ' οὐκ ἀγαθή.] ὁ μὲν στίχος τοῦ Ὁμήρου τῷ Ἡσιόδῳ ἐχρήσθη. ὁ δὲ νοῦς οὗτος ἐστίν· οὐκ ἀγαθὴ αἰδὼς τὸν κεχρημένον καὶ πενόμενον κομίζει καὶ κατέχει, τουτέστι πενόμενος οὐκ ὀφείλεις αἰδεῖσθαι πρὸς τὴν ἐργασίαν. Αἰδώς, ἥ τ' ἄνδρας.] τὸ σχῆμα ἐπανάληψις καὶ ἐπαναδίπλωσις καλεῖται. λέγει δὴ τὴν αἰδῶ καὶ βλάπτειν, καὶ ὠφελεῖν τοὺς ἀνθρώπους· διπλῆν γὰρ εἶναι ταύτην φησίν. ὃ δὲ λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν, ὡς πλέον διὰ τοῦ κατωτέρου στίχου φανεροῦται. ἐάν τις πενόμενος αἰδεῖται ἐργάζεσθαι, καὶ ἕτερόν τι ποιεῖν ἀγαθὸν, καταβλάπτεται. ἐὰν δὲ αἰδεῖται πράττειν αἰσχρὰ, ὠφελεῖται· ὥσπερ καὶ ἐὰν αἰδεῖται κλέπτειν, ἢ τυχὸν ἐὰν στρατιώτης ὢν αἰδεῖται λειποτακτεῖν· αὕτη γὰρ ἡ αἰδὼς ἀγαθή, φαύλη δὲ ἡ προτέρα. αἰδώς τοι πρὸς ἀνολβίαν, ἐπισφραγίζων δὲ ταῦτα καὶ δεικνὺς πῶς ἡ αἰδὼς σίνεται καὶ ὀνίνησί, φησιν· αἰδὼς ἔστω σοι, ἢ ὑπαρχέτω πρὸς ἀνολβίαν, θάρσος δὲ καὶ τόλμα πρὸς ὄλβον. τουτέστιν, αἰδοῦ ἀργὸς ὢν καὶ κινδυνεύων πενητεῦσαι· θρασὺς δὲ καὶ ἀναιδὴς ἔσο πρὸς τὸ πλουτῆσαι, πάντα τὰ πρὸς τοῦτο συντείνοντα ἐργαζόμενος. καὶ ὁ μὲν μουσικὸς Ἀριστόξενος αἰσχύνης οἶδε καὶ αἰδοῦς διαφοράν, αἰσχύνην μὲν λέγων, τὴν γινομένην ἀτιμίαν ἐπ' αἰσχροῖς, οἷον τὸ μετὰ τὴν κλοπὴν ἁλῶναί τινα, καὶ καρῆναι, καὶ δημοσίως τυφθῆναι. αἰδῶ δὲ τὴν εὐλάβειαν καὶ σεμνὴν ὑποστολήν. ὁ δὲ Ἡσίοδος νῦν κοινῶς αὐτὴν τὴν αἰδῶ εἰς δύο διήρηκεν, ὡς ἔφημεν, ὡς ὠφελοῦσαν, καὶ σινοῦσαν· αἰδώς τοι πρὸς ἀνολβίῃ ἐγὼ μὲν γράφω μετὰ τοῦ ι, καθὰ καὶ ἐξηγησάμην· οἱ δὲ λοιποὶ χωρὶς τοῦ ι γράφουσι. θράσος, ἡ ἀναιδὴς καὶ ἀλόγιστος τόλμα· θάρσος δὲ, ἡ λελογισμένη. Χρήματα δ' οὐχ ἁρπακτά.] αἰδῶ, φησί, ἔχε πρὸς τὴν πενίαν, θρασὺς δὲ ἔσο πρὸς τὸ ἐξ ἔργων πλουτεῖν. τὰ χρήματα δὲ τὰ θεόσ-

δοτα, πολλὸν καὶ κατὰ πολὺ κρείττω, οὐχὶ τὰ ἐξ ἁρπαγῆς καὶ βίας. Εἰ γάρ τις καὶ χερσὶ βίῃ.] ἐὰν γάρ τις κατασχὼν τινὰ πράγματα χερσὶ καὶ βίῃ ὀμόσῃ, ἢ ἴσως μὲν οὐ κατέχων αὐτά, ἐπιθυμίᾳ δὲ τοῦ κέρδους καὶ τῆς αὐτῶν κατασχέσεως ὀμόσῃ, ληϊσάμενος αὐτὸς καὶ αἰχμαλωτίσας τὸν ὅρκον τῇ γλώσσῃ, τουτέστι ψευδορκήσας, οἷα γίνεται ὁπόταν τὸ κέρδος, καὶ τὴν δικαιοσύνην κατοπάζῃ ἡ ἀναίδεια, ἤγουν ὅταν ἐν περιέργοις καὶ ὑστέροις λογισθῇ ταύτας, εὐκόλως τὸν ταῦτα πεισθέντα οἱ θεοί, ἤγουν ἡ τῆς εἱμαρμένης παντοδαπὸς δύναμις μαυροῖ καὶ ἀφανίζει. Μινύθουσι δὲ οἶκοι.] ἐλαττοῦνται οἱ οἶκοι τῷ ἀνέρι τούτῳ. τουτέστιν, ἐκ θεοεχθρείας τῆς εἱμαρμένης καὶ τῆς προνοίας, οἰκοφθορεῖται. ὅσα παντελῶς. Παῦρον δέ τ' ἐπὶ χρόνον] καὶ τοῦτο λύσις τοῦ ἀντιπίπτοντος. εἶπε γὰρ ἂν ἴσως ὁ Πέρσης· καὶ μὴν τοὺς ἐπιόρκους καὶ ἀναιδεῖς καὶ τοὺς πλούτους ὁρῶμεν μᾶλλον εὐθυνομένους. ὅθεν ὁ ποιητὴς λύων τὸ ἀντιπίπτον ὅπως εἴρηκε. ἀλλὰ τὸ μὲν μινύθει, τὸ ἐλαττοῦται εἴπομεν, ἀπὸ τοῦ μινυὸς, ὁ μικρὸς λέγεται Ἀττικῶς. τὸ δὲ παῦρον τὸ ὀλίγον, ἀπὸ τοῦ παύω παύσω, τὸ συντόμως παυόμενον. ἐρρέθη δὲ ἢ ἀπὸ τοῦ προφορικοῦ βραχυλογήματος, ὃ ἐξαχθὲν καὶ βραχυλογηθὲν διὰ γλώσσης εὐθὺς παύεται.

Ἶσον δ' ὅς θ' ἱκέτην.] εἰπὼν ἄνωθεν, ὅτι τῷ ἐπιόρκῳ καὶ βιαίῳ τιμωρία καὶ ἀφανισμὸς εὐκόλως παρὰ τῆς εἱμαρμένης καὶ τῆς προνοίας δυνάμεως ἐπέρχεται, καὶ ἐπ' ὀλίγον χρόνον εὐδαιμονία τούτῳ ἐπακολουθεῖ, λύει καὶ τὸ ἴσως ἀντιπεσούμενον παρὰ τοῦ Πέρσου· ἐγὼ γὰρ ἂν ἴσως, εἶπεν, οὐκ εἰμὶ ἐπίορκος. ὅθεν ὁ ποιητὴς τοῦτο λύων, φησὶ ἴσον τῷ ἐπιόρκῳ δρᾷ, ὅς τις εἰς ἱκετεύοντα καὶ εἰς φίλον, ἢ εἰς ἀλλοδαπὸν [ὡς ἔξει] καὶ ποιήσει βλαβερόν τι. ὅς τις δὲ ἀντιβαίνει διὰ κρυπταδίης εὐνῆς ἀνὰ τὰ δέμνια τῆς ἀλόχου τοῦ οὐ κασιγνήτου παρακαίρια ῥέζων· τουτέστιν, ὅς τις κρυφίως μοιχᾶται τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ, ὅς τις τε εἰς τοῦ καὶ τινὸς ὀρφανὰ τέκνα ἁμαρτάνει, τουτέστιν, ὅς τις καταβλάπτει τοὺς ὀρφανούς. γήραος οὐδῷ.] τῷ φλοιῷ, τῷ γήρει περιφραστικῶς. Ἶσον δὲ εἶπεν ἁμάρτημα ταῦτα πάντα τελεῖν, ἀντὶ τοῦ ὅμοιον· ὁμοίως γὰρ πάντα ἁμαρτήματα λέγονται, οὐ μὴν ἰσόμετρον εἶπε· πῶς γὰρ ταῦτα ἰσόμετρα; οἱ παλαιοὶ δὲ, τὸ ἴσον ἀντὶ τοῦ ὅμοιον ἔλεγον· ἕως ὁ Πυθαγόρας ἀρχηγὸς φιλόσοφος, Ἀρχύτας τε καὶ Ἀριστοτέλης, καὶ οἱ μετ' αὐτοὺς τὴν πολυπραγμοσύνην τὴν περὶ πάντων φιλοσοφίαν καλέσαντες, τὸ ἴσον ἐθεσμοθέτησαν ἐπὶ τοῦ ποσοῦ λέγεσθαι, τὸ δὲ ὅμοιον ἐπὶ τοῦ ποιοῦ.

Ἀλλὰ σὺ τῶν μέν.] ἀλλὰ σὺ παντελῶς ἀπὸ τῶν τοιούτων εἶργε καὶ κώλυε τὸν περιπεπτασμένον καὶ μάταια φρονοῦντα θυμὸν, ἤτοι τὴν ψυχήν.

Καδδύναμιν δ' ἔρδειν] κατὰ τὸ δυνατόν σοι ἔρδε καὶ θύε τοῖς θεοῖς. τουτέστι ταῖς ψυχικαῖς δυνάμεσιν ἤγουν, ὡς δύνῃ, βούλου καὶ δρῶ τὰ λῷστα καὶ κάλλιστα. ἢ θεοῖς θύε, τοῖς στοιχείοις νῦν καὶ τοῖς ἄστρασιν. ὃ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστι. κατὰ δύναμιν πρὸς τοὺς οἰκείους καιροὺς ἐργάζου, ἃ μέλλεις ἐργάζεσθαι, ἐν ἔαρι ἃ δεῖ, καὶ θέρει, καὶ τοῖς λοιποῖς ὁμοίως καιροῖς. μετέχουσι γὰρ καὶ οἱ καιροὶ στοιχείων συγκεκραμένων. προόρα δὲ καὶ τοὺς ἐφεστῶτας ἀστέρας, ὡς δυνατόν, συμβάλλονται γὰρ καὶ οἱ ἀστέρες τὰ μέγιστα πρός τε γεωργίαν καὶ φυτουργίαν καὶ ἐμπορείαν, καὶ (συνόλως εἰπεῖν) πρὸς πάντα τὰ κατὰ τὸν βίον γινόμενα· τὰ δὲ περὶ θυσίας τῶν μυθουργουμένων θεῶν, δῆλα τοῖς βαναύσοις. Ἁγνῶς καὶ καθαρῶς.] ἁγνῶς ἐπὶ ψυχῆς λέγεται, καθαρῶς δὲ τὸ ἀρρυπάντως ἔχειν, ὡς ἐπὶ τοῦ σώματος. ἐπὶ δ' ἀγλαὰ μηρία καίειν.] πραγματικὸν μὲν, δῆλον· ὅτι μηριαῖα ὀστέα τοῖς θρυλλουμένοις θεοῖς ἔθυον. συμβολικώτερον δὲ, διὰ τούτων ἐπηύχοντο τὰς κατὰ τὸν βίον αὐτοῖς πορείας, καὶ τὰ ὁρμήματα, καὶ τῶν ἐνθυμημάτων καὶ τῶν λογισμῶν τὰ κινήματα εἰς αἴσιον ἀποφαίνειν, καὶ θεοειδῆ καταφαίνεσθαι· ὃ καὶ νῦν δηλοῖ, εὐθύνει αὖ τὰς τῶν ἐργασιῶν πορείας, καὶ τὰ κινήματα τῶν λογισμῶν πρὸς τὸ θεοειδέστερον καὶ αἴσιον. σπονδῇσι.] Σπονδὴ ἡ τοῦ οἴνου ἐπίχυσις, πρὸς τὰ ἱερουργούμενα· θύος δὲ τὸ θυμίαμα, καὶ ἄρωμα ὀσφράδιον. τοῦτο δέ φησι προτρεπόμενος δεόντως πάντα ποιεῖν νῦν βουλόμενος καὶ φροντίζων, καὶ οἰκονομῶν σου τὸν βίον, ὅτε μὲν πρὸς τοὺς περὶ σὲ χρῶ, δικαίῳ θυμῷ προσβλέπων. εἰς τὸ δεόντως πάντα ποιεῖν· ὅτε δὲ διακεχυμένος ἔσο καὶ ἱλαρὸς, καὶ μὴ ἀναιτίοις οὖσι χαλέπαινε. ἀντὶ θυμοῦ δὲ λέγει νῦν τὴν σπονδήν· ὁ γὰρ οἶνος τὰς φρένας μεθιστᾷ· ἐνίοτε καὶ θυμὸν ἐπάγει, ὡς καὶ Ἱππῶναξ,

Ὀλίγα φρονοῦσιν, οἱ χάλιν πεπωκότες.

καὶ Μελάνθιος ὁ Τραγικὸς περὶ θυμοῦ φησι,

Πράσσει τὰ δεινά, τὰς φρένας μετοικίσας.

ἤτοι γοῦν τέθεικε τὴν σπονδὴν, ἀντὶ τοῦ θύμα· τὸ θύος δέ, ἀντὶ τῆς ἱλαρότητος· τὸ γὰρ θυμίαμα εὐφραίνει ψυχάς. ἢ καὶ τοὐναντίον· ὅτι τὸ ἄρωμα καπνὸν ἐγείρει, κἂν αἴτιον· ὁ δὲ οἶνος φιλιοῖ, καὶ συμπότας ποιεῖ. Ἠμὲν ὅτ' εὐνάζῃ.] καὶ νυξὶ καὶ ἡμέραις τὰ δέοντα πράσσε. Ὥς κε τοι ἵλαον.] ὅπως τὰ δέοντα βουλομένῳ τε καὶ δρῶντι, ἔκ τε τῆς σῆς εὐβουλίας, καὶ τῆς τῶν στοιχείων καὶ τῶν καιρῶν εὐκρασίας, καὶ εὐκαιρίας, καὶ ἐπιστασίας τῶν ἄστρων, πάντα σοι γίνοιτο κάλλιστα.

Ὄφρ' ἄλλων ὠνῇ κλῆρον.] ὅπως οἰκονομικῶς καὶ εὐβούλως πάντα ποιῶν τὰς ἑτέρων αὐτὸς κληροδοσίας ὠνῇ. Τὸν φιλέοντ' ἐπὶ δαῖτα καλεῖν.] ἠθικὴ καὶ εὔληπτος ἡ παραίνεσις, καὶ [illegible] οὐ χρῄζουσα τὴν ταύτης ἐξήγησιν. εἰ δὲ καὶ [illegible] μακρηγορίας τις δέοιτο, τὸν Πρόκλον ὁράτω. τὸν φιλέοντα γὰρ νῦν, τὸν φιλικὴν καὶ εἰρηναίαν καὶ ἡσύχιον ἔχοντα γνώμην φησίν· ἐχθρὸν δὲ τὸν ἐχθροπράγμονα καὶ ταραχώδη, τόνδε μάλιστα καλεῖν. τοῦτον τὸν φιλόφιλον καὶ εἰρηναῖον καὶ ἡσύχιον κάλει, καὶ ὁμοτράπεζον ποίει, ὅς τις ἐγγὺς τοῦ πλησίον ἐν γειτνίᾳ σοι. Εἰ γάρ τοι καὶ χρῆμ' ἐγχώριον.] κατασκευάζει καὶ δείκνυσι, δι' ἣν αἰτίαν λέγει τὸν φιλικὸν γείτονα προτιμᾶν τῶν ἄλλων φίλων, καὶ τινῶν συγγενῶν. καί φησιν, εἰ γὰρ ὑπόθεσίς τις, ἢ θόρυβος ἐγχώριος παρεμπέσοι, οἱ μὲν τοιοῦτοι γείτονες, ἄζωστοι καὶ ἁπλῶς ἢ [illegible] μονονουχὶ, καὶ συν-

τρόπως ἐκθέουσι πρὸς ἀρωγὴν καὶ βοήθειαν. Ζώσαντο δὲ πηοί.] ἠμέλησαν καὶ ἀνεβάλλοντο οἱ πηοί. πηοὶ δὲ λέγονται οἱ κατ' ἐπιγαμβρείαν συγγενεῖς, ἐκ τοῦ πέος ὃ δηλοῖ τὸ αἰδοῖον· καταχρηστικῶς δὲ καὶ πάντες οἱ συγγενεῖς. Πῆμα κακὸς γείτων.] τοῦτο δηλοῖ καὶ ἐξ ἱστορίας. Αἰτωλοὶ γὰρ καὶ Ἀκαρνᾶνες γείτονες ὄντες ἀλλήλοις ἐχθροί, διὰ τὴν τοῦ Καλυδωνίου συὸς κεφαλὴν, καὶ τὸ δέρμα, πρὸς ἀλλήλους πολεμήσαντες συνετρίβησαν. ὁμοίως δὲ τούτοις καὶ Καρχηδόνιοι καὶ Βυζάντιοι, διὰ πλοιαρίου σκάφος τινὸς διενεχθέντες, δεινῶς ἐναυμάχησαν ἐν τῷ Βοσπόρῳ. καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ μέρος γειτονευόντων πολλάκις πολλά τις καὶ ἑώρακεν. Ὅσσον τ' ἀγαθὸς μέγ' ὄνειαρ.] δείκνυσι τοῦτο Πλούταρχος. Θεμιστοκλέα γάρ φασιν, ἢ Πλάτωνα, πιπράσκοντα τὸν ἀγρὸν λέγειν, ὅτι ἀγαθὸν ἔχει γείτονα. Ἔμμορε.] ἔτυχεν. ἐκ τοῦ μείρω, μερῶ, μέμορα, καὶ ἐκθλίψει ἔμορα, καὶ Αἰολικῶς ἔμμορα. ἢ ἐκ τοῦ μοῖρα, ἢ μερίς, ἔμοιρο τὸ ἔχειν, καὶ τροπῇ τοῦ ῑ εἰς μ̄, ἔμμοιρε, καὶ συστολῇ ἔμμορε. Τιμῆς.] τιμῶσι γὰρ ἀλλήλους οἱ χρηστοὶ τῶν γειτόνων. Οὐδ' ἂν βοῦς.] ἤγουν τὸ ἐργατικὸν αὐτοῦ κτῆνος, οὐκ ἂν ἀφανισθείη, ἀγαθοῦ καὶ προσεκτικοῦ τοῦ γείτονος ὄντος. ἢ συμβολικώτερον, ὁ βοῦς ὁ ὑπὸ ζυγόν, ἤγουν ἡ γυνή, οὐκ ἂν μοιχευθείη, μὴ κακοῦ γείτονος ὄντος.

Εὖ μὲν μετρεῖσθαι παρὰ γείτονος, εὖ δ' ἀποδοῦναι
Αὐτῷ τῷ μέτρῳ, καὶ λώϊον, αἴ κε δύνηαι·
Ὡς ἂν χρηΐζων καὶ ἐς ὕστερον ἄρκιον εὕρῃς.
Μὴ κακὰ κερδαίνειν· κακὰ κέρδεα ἶσ' ἄτῃσι.
Τὸν φιλέοντα φιλεῖν, καὶ τῷ προσιόντι προσεῖναι.
Καὶ δόμεν ὅς κεν δῷ, καὶ μὴ δόμεν ὅς κεν μὴ δῷ.
Δώτῃ μέν τις ἔδωκεν, ἀδώτῃ δ' οὔτις ἔδωκεν.
Δὼς ἀγαθή, ἅρπαξ δὲ κακή, θανάτοιο δότειρα.
Ὃς μὲν γάρ κεν ἀνὴρ ἐθέλων, ὅγε κἂν μέγα δώῃ,
Χαίρει τῷ δώρῳ καὶ τέρπεται ὃν κατὰ θυμόν.
Ὃς δέ κεν αὐτὸς ἕληται ἀναιδείηφι πιθήσας,
Καί τε σμικρὸν ἐόν, τόγ' ἐπάχνωσεν φίλον ἦτορ.

Recta quidem mensura a vicino mutuum accipe, rectaq. redde,
Eadem mensura, & amplius, si quidem possis:
Vt indigens, & in posterũ promptum inuenias.
Ne mala lucra captes: mala lucra æqualia damnis.
Amantem te ama, & iuuantem te iuua.
Et da ei qui dederit; neque da qui non dederit.
Datori namque est qui dat, non danti vero nemo dat.
Donatio bona, rapina vero mala atque letifera.
Quisquis etenim vir sponte sua *dederit*, etsi multum dederit,
Gaudet donando, & delectatur suo in animo.
Qui vero ipse rapuerit, impudentia fretus,
Quamuis id sit exiguum, tamen vexat charum animum.

Εἰ γάρ κεν καὶ σμικρὸν ἐπὶ σμικρῷ καταθεῖο,
Καὶ θαμὰ τοῦτ' ἔρδοις, τάχα κεν μέγα καὶ τὸ γένοιτο.
Ὃς δ' ἐπ' ἐόντι φέρει, ὅδ' ἀλύξεται αἴθοπα λιμόν.
Οὐδὲ τό γ' εἰν οἴκῳ κατακείμενον ἀνέρα κήδει.
Οἴκοι βέλτερον εἶναι· ἐπεὶ βλαβερὸν τὸ θύρηφι.
Ἐσθλὸν μὲν παρεόντος ἑλέσθαι, πῆμα δὲ θυμῷ
Χρηίζειν ἀπεόντος· ἅ σε φράζεσθαι ἄνωγα.
Ἀρχομένου δὲ πίθου καὶ λήγοντος κορέσασθαι,
Μεσσόθι φείδεσθαι· δειλὴ δ' ἐνὶ πυθμένι φειδώ.
Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημένος ἄρκιος ἔστω.
Καί τε κασιγνήτῳ γελάσας ἐπιμάρτυρα θέσθαι.
Πίστεις δ' ἄρα ὁμῶς καὶ ἀπιστίαι ὤλεσαν ἄνδρας.
Μηδὲ γυνή σε νόον πυγοστόλος ἐξαπατάτω,
Αἱμύλα κωτίλλουσα, τεὴν διφῶσα καλιήν.
Ὃς δὲ γυναικὶ πέποιθε, πέποιθ' ὅγε φιλήτῃσι.

Si quidem enim & paruum paruo addideris,
Et frequenter istud feceris, mox quidé magnú & hoc euaserit.
Qui vero partis adiicit, is vitabit atram famem.
Neque vero quod domi repositum est, virum lædit.
Domi melius esse: quoniam noxium quod foris est.
Bonum quidem de præsenti capere: noxa vero animo
Egere absentes id quod te cogitare iubeo.
Incipiente vero dolio, & desinente saturato te,
Medio parce: mala enim in fundo parsimonia.
Merces autem viro amico constituta sufficiens esto.
Etiam cum fratre ludens, testem adhibeto:
Credulitas pariter ac diffidentia perdiderunt homines.
Ne vero mulier te, animo nates succincta decipiat,
Blande garriens, tuum inquirens tugurium.
Qui namque mulieri confidit, confidit is quidem furibus.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Εὖ μὲν μετρεῖσθαι.] καλῶς μὲν θέλε μέτρῳ δανείζεσθαι παρὰ γείτονος, καλῶς δὲ θέλε ἀποδοῦναι τοῦτο δι' αὐτοῦ τοῦ μέτρου, καὶ κρείττονος ἐὰν δύνῃ, ὅπως αὖ χρήζων καὶ ἐς ὕστερον, ἤγουν εἰς τὸ ἐπιὸν, εὕρῃς τὸ ἀρκοῦν σοι. μέζον λέγεται τὸ μεῖζον καὶ τὸ μεζόμενον· ἐνταῦθα τὸ πρότερον.

Μὴ κακὰ κερδαίνειν.] μὴ κακὰ κέρδη θέλε κερδαίνειν· τὰ κακὰ κέρδη ἴσα ἄτης αἰτὶ τῇ ζημίαις. διὰ γὰρ τὴν αἰσχροκέρδειαν ἔσθ' ὅτε μείζοσι ζημίαις ἐνίσχονται ἄνθρωποι. Τὸν φιλέοντα φιλεῖν.] τὸν εἰδότα φιλεῖν, φίλει· καὶ τῷ προσερχομένῳ σοι θέλε προσεῖναι· ἀπὸ τοῦ προσεῖναι κατὰ μετάθεσιν καὶ συναίρεσιν. καὶ θέλε δοῦναι ἐκείνῳ ὃς ἂν δῷ, ἤγουν ὃς μεταδοτικός ἐστι, καὶ εἰ ἔχει δηλονότι τῷ μεταδοτικῷ μὲν ἔδωκέ τις, ἤγουν οὐκ ἔχει λόγον δοῦναί τινα τῷ μὴ μεταδοτικῷ δὲ οὐδεὶς ἔδωκεν, ἤγουν οὐκ ἔχει λόγον δοῦναι τινά. ἡ δωρεὰ, ἀγαθὸν ἐστι τῷ λαμβάνοντι δηλονότι, ἡ ἅρπαγη δὲ κακὸν τῷ ἁρπάσαντι.

Θανάτοιο δότειρα.] θανάτου πρόξενος. ἤγουν τὸ δεδωκότος τινὸς λαβεῖν, οὐ κακὸν, ἀλλ' ἀγαθόν· τὸ δὲ βιαίως λαβεῖν μὴ βουλομένου δηλονότι τοῦ κεκτημένου, κακὸν καὶ θανάτου πρόξενον. τὴν αἰτίαν προστίθησι· καὶ φησὶν, ὃς μὲν γὰρ αὐτὸς ἀνὴρ δῷ ἐθέλων, οὗτος κἂν μέγα δῷ, χαίρει ἐπὶ τῷ δώρῳ, καὶ τέρπεται κατὰ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν. ὃς δ' αὖ αὐτὸς ὑφ' ἑαυτοῦ προτραπεὶς ἀφέληταί τι τῇ ἑαυτοῦ ἀναιδείᾳ πεισθεὶς, καὶ σμικρὸν ὂν τοῦτο τὸ λαμβανόμενον, ἐπάχνωσεν, ἤγουν ἐλύπησε τὴν φιλουμένην ψυχὴν τοῦ ἀφαιρεθέντος, ἐὰν γὰρ μὴ ἀγανακτοῦντος ἐκείνου σὺ λάβῃς μικρὸν, εἶτα πάλιν σμικρὸν ἐπὶ τῷ σμικρῷ ἐπιθεῖο, καὶ θαμινῶς τοῦτο πράξῃς, ἴσως αὖ καὶ τοῦτο μέγα γένοιτο. ὅστις δὲ ἐπὶ τῷ ὑπάρχοντι καὶ ἑτέραν φέρει πρόσθεσιν, οὗτος ἐκφεύξεται τὸν καυστικὸν λιμόν. οὐ λυπεῖ δὲ ἄνθρωπον τὸ ἀποκείμενον ἐν τῷ οἴκῳ. ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ βέλτιον εἶναι, ἐπεὶ τὸ ἐν ἀλλοτρίῳ οἴκῳ τοῦτο γὰρ δύναται, τὸ θύρηφι βλαβερόν. τυχεῖν ἐκ τοῦ ἀφθόνως παρόντος ἀγαθὸν μὲν ἀπὸ τοῦ παρόντος λαβεῖν, πῆμα δὲ θυμῷ ἀντὶ τοῦ αἰτία τῇ ψυχῇ καὶ πάθος χρῄζειν ἀπόντος, ἃ τινα σκοπεῖσθαι σε διακελεύομαι. Ἀρχομένου δὲ πίθου.] ἀρχομένου δὲ λαμβάνοντος ἀπολαύσαι τοῦ ἐν πίθῳ οἴνου, καὶ λήγοντος, ἤγουν ὅτε ἄρχεται ὁ πίθος ἀνοίγεσθαι, καὶ ὅτε λήγει ἀναλισκόμενος, κορέσθητι, κατὰ τὸ μέσον δὲ ἐγκρατεύου αὐτοῦ. κακὴ δὲ ἐν τῷ τέλει ἡ φειδώ. ὁ γὰρ καταλειπόμενος πάντως ἐλάττων οἶνος ἐν ἀγγείῳ, διαβόλως

λοις ἔχει παραπλησίαν καὶ ἀρχεῖος γράφεσθαι.

Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ.] πρὸς φίλον δὲ ἄνδρα, ὃν λαμβάνεις δηλονότι συνεργὸν ἐπ' ἔργοις, μισθὸς ἔστω συμπεφωνημένος ἱκανὸς τῇ γνώμῃ αὐτοῦ. καὶ πρὸς τὸν ἀδελφὸν δὲ θέλε θεῖναι ἐπιμάρτυρα, εἰ συνάλλαγμά τι δηλονότι ποιεῖς μετ' αὐτοῦ γελάσας, ὡς παίζων. πίστεις γὰρ αἱ πρὸς ἐκείνους δηλονότι, οἷς οὐκ ἔδει πιστεύειν, καὶ αἱ ἀπιστίαι αἱ πρὸς ἐκείνους, οἷς ἔδει πιστεύειν, ὤλεσαν ἄνδρας. Μὴ δὲ γυνή σε νόον.] μὴ δὲ γυνὴ ἑταιρὶς ἑαυτὴν ἐπὶ πορνείᾳ στολίζουσα (διὰ τῆς πυγῆς γὰρ τὴν πορνείαν αἰνίττεται) ἐξαπατάτω σε κατὰ τὸν νοῦν, ἀπατηλὰ κωτίλλουσα, ἤγουν ἡδέως λέγουσα, τὴν σὴν οἰκίαν πολυπραγμονοῦσα. ὃς γὰρ πείθεται γυναιξὶ, οὗτος πέποιθε ἀπατεῶσι.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Εὖ μὲν μετρεῖσθαι.] ὅπερ ἐστὶ παρακελεύεται. μετρεῖσθαι γὰρ καλῶς, τοῦτο δέ ἐστιν, ὁμολογοῦντα χάριν ἐν τῷ μετρεῖσθαι τῷ μέτρῳ, καὶ ἀποδιδόναι τὰ δοθέντα παρὰ τοῦ γείτονος αὐτῷ τῷ μέτρῳ. τοῦτο μὲν οὖν ὡς ἀναγκαῖον. τὸ δὲ αὐτὸ δύναται καὶ λῷον, ἵνα κερδαίνῃ καὶ ὁ γείτων ἄρξας τῆς χάριτος, ὡς μὴ μόνον ὅσον ἐλάβομεν ἀποδιδόναι, μετὰ δέ τινος προσθήκης τῆς ἡμῖν δυνατῆς. τοῦτο γὰρ καὶ ποιήσει, καὶ ἡμᾶς αὖθις χρήζοντας τυχεῖν ἐπαρκοῦντος τοῦ γείτονος. οὐ γὰρ περὶ τὰ μικρὰ τῶν συναλλαγμάτων ἔλλειψις τῆς χάριτος ἐμποδὼν γίνεται ἡμῖν περὶ τὰ μείζονα, προδιαβάλλουσα τὴν τῶν λαμβανόντων γνώμην, ὡς ἀχαρίστων. τοῦ δὲ πρέποντος τυχεῖν προξενεῖ καὶ τὴν ἐν τοῖς μείζοσι τῆς χρείας ἐκπλήρωσιν. Μὴ κακὰ κερδαίνειν.] τὰς ἀπατητικὰς ζημίας ἐστὶ τὰς αὐτὰς φησί. τὰ δὲ κέρδη περιποιητικὰ πράγματα ἀφῃρημένων. ὅσοι οὖν κακὰ κερδαίνουσιν, οὗτοί εἰσιν οἱ αἰσχροκερδεῖς. τὰ δὲ κέρδη ταῖς ζημίαις ἶσα κερδαίνουσι· διὰ γὰρ τὴν αἰσχροκέρδειαν ταύτην, μείζοσιν εἰσὶν ὅτι ζημίαις ἐνέχονται. Τὸν φιλέοντα φιλεῖν.] τούτους ὁ Πλούταρχος ἐκβάλλει τοὺς στίχους. οὐ γὰρ μᾶλλον λέγειν ὅτι τοῖς μὴ λαβοῦσι τὸ διδόναι προσήκει, καὶ ὡς χαίρουσι διδόντες, ἅπερ πάλιν εἶπε λέγων καὶ διδόναι τῷ διδόντι, καὶ μὴ διδόναι τῷ μὴ διδόντι. οὕτω γὰρ αὖ τὰς δόσεις ἀναγκαίας ἐποίει, τὰς δὲ προαιρέσει γινομένας τῶν εὐεργεσιῶν ἐξέκοψεν.

Δώμεν ὅς κεν δῷ.] ὡς ἀναγκαίως ...

τὸν βίον ὁ Ἡσίοδος· εἰ γὰρ ἐκδεξόμεθα μὴ μεταδιδόναι τισὶν, ἕως ἂν λάβωμεν, οὐδὲν ἔτι ληψόμεθα οὔτε δώσομεν. ἀλλ' ὃ βούλεται λέγειν, τοιοῦτόν ἐστι· τῷ μέν τοι μεταδοτικῷ, εἰ καὶ μηδὲν ἔχει, φαίνοιτο δὲ ὅτι ἀεὶ ἐδίδου εἰ εἶχεν, μεταδίδου τῷ τοιούτῳ. αὐτὸς γάρ, φησιν ἐπεξηγούμενος, δότῃ μέν τις ἔδωκε, τουτέστι τῷ μεταδοτικῷ ἔδωκέ τις· τῷ δὲ μὴ οὐκ ἔδωκε. Δώτῃ μέν τις ἔδωκε.] τὸν δότην καὶ ἀδότην, οὐ λέγει τὸν δεδωκότα πρότερον ἢ μὴ δεδωκότα, καὶ γὰρ αὖ καὶ τοῦτο ὑπεναντίαν ἔλεγχε τοῖς περὶ τῶν ἀγαθῶν δόγμασιν, ἀλλὰ τὸν δωρητικὸν χαίρων ἐμμηνῶν καὶ χαίροντον καὶ μὴ δωρητικόν. ὁ Πλούταρχος εἰκάζει τοὺς τοιούτους, ὅσοι προαίρεσιν δωρητικὴν ἔχουσι, τοῖς σφαιρίζουσι, οἳ λαβόντες τὴν ὑπ' ἀλλήλων ῥιφεῖσαν σφαῖραν, οὐ κατέχουσιν, ἀλλ' ἀντιπέμπουσι τοῖς μὴ εἰδόσι σφαιρίζειν, ἀλλὰ τοῖς ἀντιπέμψαι δυναμένοις. Δὼς ἀγαθή.] τὴν μὲν δωρεὰν ἀγαθόν τι τῷ λαβόντι γίνεσθαι, τὴν δὲ ἁρπαγὴν ὄλεθρον εἶναι τῷ ἁρπάσαντι. καὶ τὴν αἰτίαν προσέθηκε, τὸν μὲν ἑκουσίως δόντα καὶ εἰ μέγα τι δοίη, λέγων ἐφ' ᾧ δίδωσι χαίρειν ὡς εὐεργέτην. τὸν δὲ ἀκουσίως ἀφῃρημένον, καὶ εἰ μικρὸν εἴη τοῦτο, παχνοῦσθαι καὶ ἀλγύνεσθαι, διὰ τὴν ἀκούσιον ἀφαίρεσιν. δεῖ δὲ καὶ τὸ τὸν ἑκουσίως δόντα εἰπεῖν τέρπεσθαι ἐν κατὰ θυμόν. οὐ γὰρ δεῖ τὴν δόσιν αὐτὸν κηρύττειν, ἀλλ' ἐν ἑαυτῷ στέγειν, καὶ ἔνδον ἔχοντα τὴν ἐνέργειαν ἐπ' αὐτῇ χαίρειν. οὕτω γὰρ ἔσται δῆλος οὐχὶ διὰ τὸν ἔπαινον δοὺς τὸν παρὰ τῶν ἄλλων, ἀλλὰ δι' αὐτὸ τὸ καλὸν, ὡς ἐστὶ τῆς δόσεως τὸ ἔργον. εἶπε γὰρ

Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημένος. τοὺς δύο τούτους τοὺς στίχους ἐξέβαλον· ὁ δὲ Πλούταρχος ἐγκρίνει. δεῖ γὰρ καὶ τὸν φίλον συνεργὸν παραλαμβάνειν ἐπὶ ὡρισμένῳ μισθῷ [ἔχθραν προξενεῖ τὸ μετὰ τῆς ἀμοιβῆς ἔργον ἐλλιπὲς ἀδόκητον ὑπάρξαι] τούτῳ δ' ὅμοιον, καὶ τὸ τὰ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς συναλλάγματα μὴ ἀμάρτυρα ποιεῖσθαι, τὸ δ' ἐπιχθὲς ἀφαιρῶν εἶπεν, ὅτι γελάσας, τουτέστιν ὡς παίζοντας καὶ μὴ σπουδάζοντας. πολλοὺς γὰρ ἀπώλεσε διὰ τὸ πιστεῦσαί τισιν οἷς ἀπιστεῖν ἔδει, ἀπιστεῖσθαι δὲ πάλιν οἷς πιστεῦσαι δέον. διὸ χρεία τῆς ἐπὶ τῶν μαρτύρων ὁμολογίας, καὶ ἐπὶ τῶν ἀδελφῶν, καὶ ἐπὶ τῆς τοῦ μισθοῦ προσομολογίας, καὶ ἐπὶ τῶν φίλων. Εἰ γάρ κεν καὶ σμικρόν.] ἀντὶ τοῦ μετὰ ἀκριβείας τοῦτο τοῦ προβή-

θέντος· ἔχει δὲ καὶ συνέχειαν. ἐπειδὴ γὰρ εἶπεν ὅτι κἂν ᾖ σμικρὸν τὸ ἀφαιρεθὲν, πάσχει τὰ ἀφαιρεθέντα, διὰ τὴν ἀκούσιον ἀφαίρεσιν ἐπήγαγεν, ὅτι τὸ σμικρὸν ἐπισωρευόμενον μὲν μέγα τι γίνεται, ἀφαιρούμενον δὲ εἰς τὸ μηδὲν καταλήγει· ὥστε εἰκότως λυπεῖ καὶ τὸ σμικρὸν ἀφαιρούμενον. καὶ εἰ τοῦτο ἀληθὲς, ὀρθῶς Ἀριστοτέλης ἔλεγεν, ὅτι χείριστον τῶν ἐν τῷ βίῳ, τὸ μὴ παρὰ τοῦτο λεγόμενον. εἰ γὰρ καταφρονοῖτο ὡς μικρὸν ἕκαστον, καὶ ἐπιλέγοιμεν μὴ παρὰ τοῦτο κακῶς πράξοιμεν. ἐν μὲν οὖν οἰκονομίαις λιμώξομεν τοῦτο ἀεὶ ἐπᾴδοντες, ἐν δὲ τῇ διαίτῃ νοσήσομεν, πολλάκις μὲν παρορῶντες τὸ ὀρθόν, λέγοντες δὲ ταύτην τὴν φωνήν, ἡ γὰρ καθ' ἓν ἕκαστον ἔλλειψις, μεγάλην ἀθροίζει τοῖς παρορῶσι τὴν βλάβην.

Ὃς δ' ἐπ' ἐόντι φέρει.] εἰ αἱ κατὰ σμικρὸν ἀφαιρέσεις εἰς τὴν τοῦ παντὸς ἀπώλειαν ἄγουσιν, αἱ κατὰ μικρὸν προσθέσεις ἀεὶ ἐπὶ τὸ πλεῖον ὁδεύουσι. καὶ τῶν ἤδη προστεθέντων πλεῖον ἐπάγουσι, δῆλον ὡς ἀπειρίαν ἀπαιτοῦσι. τοῦτο οὖν καὶ κατακείμενον ὅσον ἀεὶ ἐπισυνάγεται καὶ θησαυρίζεται, μὴ λυπεῖν τὸν συνάγοντα. τὴν δ' ἀφαίρεσιν λυπεῖν ὡς εἴρηται, διὰ τὴν ἐλπιζομένην διαφόρησιν, τοιαύτης ἀφαιρέσεως γινομένης πολλάκις ἀκουσίως τοῖς ἀπολλύουσιν. Οὐδὲ τό γ' εἰν οἴκῳ.] οὐδὲ τὸ ἔχειν (φησὶ) πάντα ἐν τῷ οἴκῳ, φαῦλον· κρεῖσσον γὰρ τὸ εἰπεῖν ἐλθὲ φέρε, ἢ ἔξελθε φέρε· καὶ γὰρ τὰ ἐν τῷ οἴκῳ κείμενα ἀσφαλέστερά εἰσιν· εἰ γὰρ ἐν ἀγρῷ ἔχει τις οἶνον ἢ σῖτον, οὐκ εὐχερές ἐστιν εἰσιέναι καὶ φέρειν. Ἐσθλὸν μὲν παρεόντος ἑλέσθαι.] ὅτι περὶ τῶν χρειῶν εὐτρεπίζειν δεῖ τὰ ἐσόμενα χρήσιμα πρὸς τὰς χρείας, ἐκ τούτου διδασκόμεθα. τότε γὰρ ἀπὸ τῶν παρόντων χρησόμεθα πᾶσιν, ὅτ' ἂν αὐτὰ προευτρεπισμένα ἔχωμεν, κἂν ἐν τῷ παρόντι οὖν ἄχρηστον ᾖ τι, φυλακτέον αὐτὸ πρὸς τὴν χρείαν, εἰ μέλλοι ποτὲ χρήσιμον ἔσεσθαι· πῆμα γὰρ ἐστὶ τῷ θυμῷ, χρήζειν μέν τινος, ἀπεῖναι δὲ τοῦτο χρῃζόντων ἡμῶν. Ἀρχομένου δὲ πίθου καὶ λήγοντος.] καὶ ἐν τοῖς πατρίοις, ἔστιν ἑορτὴ Πιθοιγία, καθ' ἣν οὔτε οἰκέτην οὔτε μισθωτὸν εἴργειν τῆς ἀπολαύσεως τοῦ οἴνου θεμιτὸν ἦν, ἀλλὰ θύσαντας πᾶσι μεταδιδόναι τοῦ δώρου τοῦ Διονύσου· καλῶς οὖν εἴρηται δεῖν ἀρχομένου πίθου κορέσασθαι, καὶ τῇ ἑορτῇ συμφώνως· δεῖ δὲ καὶ φείδεσθαι μεμμέναις τὴν ἀπόλαυσιν, ὥστε καὶ εἰσαῦθις ἡμῖν γενέσθαι καὶ αὖθις. εἰ δὲ ἀπαντληθέντος τοῦ πλείστου τὸ λειπόμενον εἴη, χαλεπὴν εἶναι τὴν φειδώ· τό τε γὰρ ἐπιτάχα αὖ καὶ τραπείη καὶ ἄχρηστον γένοιτο τοῖς φεισαμένοις. τὸ μὲν οὖν ἀρχομένου κορέσασθαι, παιδεύει πρὸς κοινωνίαν, τὸ δὲ μεσόθι φείδεσθαι, πρὸς οἰκονομίαν· τὸ δὲ χαλεπὴν εἶναι τὴν ἐν τῷ πυθμένι φειδώ, πρὸς ἀπόλαυσιν τὴν κατὰ καιρόν. ἄλλως· Ἀρχομένου δὲ πίθου.] ἵνα ἀκριβὴς ᾖ ἡ παραίνεσις, καὶ περὶ τῶν εὐτελῶν λέγει. τινὲς δὲ ἀλληγορικῶς λέγουσι τὸν λόγον εἶναι τῆς ἡλικίας, ὥστε ἀρχόμενον αὐτὸν καὶ γηρῶντα ἀπολαύειν, κατὰ δὲ τὴν μέσην ἡλικίαν, ἐργάζεσθαι. Ἵνα εἴπῃ κατὰ τὴν ἀρχὴν καὶ κατὰ τὸ τέλος τοῦ πίθου, ἐσπουδασμένως πίνειν ὡς ἀσθενέστερον· ὁ γὰρ μεταξὺ οἶνος ἰσχυρότερος ἅμα καὶ ἐπίμονος. Μὴ δὲ γυνή σε νόον.] τὸν ἄτοπον τῶν γυναικῶν καλλωπισμὸν, διὰ τῶν περιβλημάτων δηλοῖ, τὸν ἐπίθετον καὶ τὴν ἑταιρικὴν κολακείαν τὸ αἱμύλα κωτίλλειν. δεῖ οὖν ὑπὸ τούτων μὴ ἀπατᾶσθαι. ταῦτα γὰρ γυναικὸς εἶναι καλλωπιστικῆς καὶ ἀπατηλῆς, ὁρώσης εἰς ἀπάντησιν τῆς καλιᾶς. κωτίλλουσα δὲ σήμερον ἡδέα λέγουσα. καὶ γὰρ τὴν χελιδόνα κωτίλλειν λέγει, ὡς ἔστι παρὰ Ἀνακρέοντι κωτίλη χελιδών.

Πυγοστόλος.] οἱ μὲν τὴν μαστρωπὸν, ἤγουν τὴν προαγωγόν, οἱ δὲ αὐτὴν τὴν γυναῖκα τὴν ἐπιειδῆ, τὴν περὶ τὴν πυγὴν στολιζομένην, τουτέστι κοσμοῦσαν ἐκεῖνα τὰ μέρη περιέργως τοῖς ἱματίοις· στέλλειν γὰρ ἐστὶ τὸ κοσμεῖν. ἄλλοι, τὴν κοσμοῦσαν τὰς χεῖρας· πυγούσιον γὰρ ὁ πῆχυς κεκαμμένων τῶν δακτύλων. λέγεται στόλος καὶ ἡ πορεία.

Ὃς δὲ γυναικὶ πέποιθε.] τοῦτον Πλούταρχος χαράττει τὸν στίχον. σημαίνειν δὲ τοὺς φηλήτας τοὺς ἀφαιρεῖσθαί τι, καὶ ἐκφορεῖν ἐθέλοντας, παρὰ τὸ ἀφαιρεῖν καὶ ὑφελεῖν τοῦ ὀνόματος αὐτοῖς τεθέντος.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Εὖ μὲν μετρεῖσθαι παρὰ γείτονος.] εἰδὼς ὁ ποιητὴς τὸν ἀδελφὸν Πέρσην ἅρπαγά τε καὶ ἀργὸν μεταρυθμίζει, τῆς τοιαύτης τοῦτον κακίας ἠθικωτέροις παιδεύων, καὶ οἰκονομικὸν αὐτὸν ἀπεργάζεσθαι βούλεται, προσυποτίθησιν ὅσα προείρηκε· εἰδὼς δὲ αὐτὸν τοῖς δανείζουσιν ἀποστεροῦντα τὰ δάνεια, καὶ περὶ τούτου διδάσκει καὶ νουθετεῖ λέγων, καλῶς μὲν μετρεῖν καὶ δανείζειν παρὰ τοῦ γείτονος.

γείτονος ἐν μέτρῳ καὶ σκεύει, καὶ μεδίμνῳ τινὶ, λαμβάνων ἀφ' οὗ δανείζει. οἷον σῖτον, ἔλαιον, οἶνον καὶ τὰ τοιαῦτα. καλῶς δὲ ἀπόδος τῷ γείτονι αὐτὸ, τὸ μέτρον καὶ τὸν μεδισμὸν ὡς εἴπῃ τις· καὶ κρεῖττον, ἐὰν δυνῇ, ὅτι προκατήρξατο χάριτος, ὅπως καὶ ὕστερον χρήζων καὶ δανείζεσθαι ἐπιθυμῶν εὕρῃς αὐτὸν ἐπαρκοῦντα. Διαφέρει τὸ μετρεῖν, σταθμᾶν, ἀριθμεῖν. τὸ μὲν γὰρ ἀριθμεῖν, ἐπὶ ψήφου λέγεται, οἷον ἓν, δύο, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἀριθμῶν· τὸ δὲ σταθμᾶν, ἐπὶ ζυγῶν, ὡς τὸ εἰπεῖν τυχὸν σταθμᾶσθαι, καὶ ἔστι ταλαντιαίας ὁλκῆς· μετρεῖν δὲ λέγεται, τῷ μεδίμνῳ καὶ ἀγγείῳ τινὶ ἀποτίθεσθαί τι, ἢ διδόναι, οἷον σῖτον μεδίμνῳ, οἶνον καὶ ἔλαιον μετρηταῖς καὶ προχόοις. Μὴ κακὰ κερδαίνειν.] μὴ κακῶς κέρδαινε, καὶ ἀπὸ φαυλοτάτων τρόπων.

Τὸν φιλέοντα φιλεῖν.] ὁ μὲν Πλούταρχος τούτους ὀβελίζει τοὺς στίχους, λέγων οὐδέποτε ἂν γενέσθαι φίλον, εἰ τῶν φιλιωθησομένων ἑκάτερος ἀναμένει πρὸ τοῦ ἑτέρου φιλιωθῆναι. οὐκ ἔστι δὲ τοῦτο, ἀλλ' οὕτως ἔχει τὰ ἔπη. τὸν μὲν φιλικὴν γνώμην ἔχοντα καὶ εἰδότα φιλεῖν φίλει· καὶ τῷ προσιόντι, καὶ εὔθυμον γνώμην ἔχοντι πρόσιθι, καὶ ὁμόφυλος ἔσο. Καὶ δόμεν ὅς κεν δῷ.] ὅς τις εἰ εἶχε δωρητικὸς ἦν, καὶ εὐμετάδοτος.

Καὶ μὴ δόμεν.] τῷ τούτῳ ἐναντίον. ὡς δόμεν, καὶ μὴ δόμεν, Ἰωνικῶς ἐνταῦθα ἐγράφησαν καὶ τὸ, δώτῃ καὶ ἀδώτῃ. ὁμοίως τούτοις νοητέον, τῷ δωρητικὴν γνώμην ἔχοντι, καὶ μὴ τοιαύτην· δώτης δὲ καὶ ἀδότης ὀμικρὸν γράφεται· Ἀττικῶς δὲ ἐνταῦθα ἐξετάσθη. Δὼς ἀγαθή.] οὐ δεῖται ἐξηγήσεως καὶ ἑρμηνείας, σαφῆ γάρ εἰσι. Ὃς μὲν γάρ κεν ἀνήρ.] ὅς τις γὰρ ἐθελουσίως δώῃ, κἂν μέγα δῷ, χαίρει. Ὃς δέ κεν αὐτὸς ἕληται.] ὁ δὲ ἐξ ἀναιδείας ἀφῃρημένος τι, κἂν μικρὸν ἀφέληται, λυπεῖται κατὰ τοῦτον τὸν ἀφαιρεθέντα. παχνοῦν γὰρ τὸ λυπεῖν, ἀπὸ μεταφορᾶς τῆς πάχνης, τῆς λυμαινούσης τὰ λήια. Εἰ γάρ κεν καὶ σμικρὸν ἐπὶ σμικρῷ.] κατασκευάζει, πῶς ὁ σμικρὸν ἀφαιρεθεὶς λυπεῖται· καί φησι, εἰ γάρ κεν καὶ σμικρὸν ἐπὶ σμικρῷ ἐπάγοις, καὶ συνεχῶς τοῦτο δρᾷς, ταχέως μεῖζον γένοιτο. καταθεῖο] καταθείης, τὸ εὐκτικὸν ἀντὶ ὑποτακτικοῦ. Ὃς δ' ἐπ' ἐόντι φέρει.] ὅς τις ἐπὶ τῷ ἐφυπάρχοντι φέρει, ἀφ[illegible]ται τὸν καυτικὸν καὶ θερμὸν λοιμόν.

Οὐδὲ τό γ' ἐν οἴκῳ καταχείμενον.] οὐδὲ τὸ ἐν οἴκῳ ἐναπόθετον τῶν ἐτησίων καρπῶν λυπεῖ ἄνδρα καὶ ἄνθρωπον. Οἴκοι βέλτερον εἶναι.] κατ' οἴκους κρεῖττον εἶναι ἀποτεθημένα τὰ ἐτήσια τῶν καρπῶν. ἐπεὶ βλαβερὸν τὸ θύρηφι.] χαλεπὸν γὰρ τὸ μὴ ἀποκεῖσθαι ταῦτα ἐν τῷ οἴκῳ, ἀλλ' ἐκ τῶν θύραθεν καὶ ἔξω ταῦτα ὠνεῖσθαι.

Ἐσθλὸν μὲν παρεόντος ἑλέσθαι.] ἀγαθὸν γὰρ ἔσωθεν καὶ ἐν τῷ οἴκῳ ἀποκειμένων τῶν ἐτησίων τροφῶν λαμβάνειν ὅτε δεήσει· λυπηρὸν δὲ δεῖσθαι τούτων μὴ ὄντων ἐν τῷ οἴκῳ, καὶ ἐξ ἐργαστηρίων καὶ τῶν ἐμπορίων συνεχέστερον ἐξωνεῖσθαι. ἅ σε φράζεσθαι ἄνωγα.] ἀντίπτωσις, περὶ ὧν σε βουλεύω καὶ νουθετῶ βουλεύεσθαι.

Ἀρχομένου δὲ πίθου καὶ λήγοντος. ἐν ταῖς πατρίοις τῶν Ἑλλήνων ἑορταῖς ἐτελεῖτο καὶ τὰ ἀσκώλια, καὶ ἡ πιθοιγία, εἰς τιμὴν Διονύσου, τουτέστι τοῦ οἴνου αὐτοῦ. καὶ τὰ μὲν ἀσκώλια τοιῶσδε ἐγίνετο· ἀσκοὺς πεφυσημένους καὶ πνεύματος πεπληρωμένους τιθέντες κατὰ γῆς, ἑνὶ ποδὶ ἐφαλλόμενοι ἄνωθεν τούτων ἐφέροντο, καὶ πολλάκις κατολισθαίνοντες εἰς γῆν ἔπιπτον. τοῦτο δὲ ἐποίουν, ὡς ἔφην, τιμῶντες τὸν Διόνυσον· ὁ δὲ ἀσκὸς δέρμα τράγου ἐστί. ὁ δὲ τράγος τοὺς θαλλοὺς τῆς ἀμπέλου τρώγων λυμαίνεται. Ἡ πιθοιγία δὲ συμποσιακὸν ἦν συμπόσιον· ἀνοίξαντες γὰρ τοὺς πίθους πᾶσι μετεδίδουν τοῦ Διονύσου δωρήματος. τοῦτ' οὖν καὶ ἐνταῦθα λέγει, ἀποπωμάσας τὸν πίθον εἰς κόρον τοῦ οἴνου σὺν μισθωταῖς καὶ οἰκέταις ἀπόλαυε. ἐάσθαι γὰρ ἐπιχειλὴς κατὰ καταρχὴν ὀξίνης ἂν καὶ εὐωδίας γένοιτο, καὶ λῆγον δὲ ὁμοίως ἄχρηστος ἔσται· πρὸς τούτοις δὲ καὶ ἡ τρὺξ ἐνοχλεῖ καὶ λυπεῖ.

Μεσσόθι φείδεσθαι.] ὅτι δὲ ἄριστος τότε ὁ οἶνος, καὶ ὅτε δέος ἐστὶ, μὴ πρὸ τοῦ δέοντος ἐπιλείψειν. ἄλλοι δὲ ἀλληγορικῶς ἐπὶ τῶν τριῶν ἡλικιῶν τὸν πίθον φασί, παιδικῆς, ἀκμαστικῆς, καὶ γεροντικῆς. καί φησιν, ὅτι παίδων καὶ γερόντων ἀπόλαυε τῶν τοῦ βίου ἡδέων. κατὰ δὲ τὴν ἀκμαστικὴν ἡλικίαν ἐργάζου.

Μὴ δὲ γυνή σε νόον πυγοστόλος ἐξαπατάτω.] σαφῆ ταῦτα, ἐν οἷς μηδὲν ὁ Πρόκλος λαλεῖ. σε νόον.] σοῦ τὸν νοῦν. τὸ σχῆμα ἀντίπτωσις. πυγοστόλος.] ἡ στολίζουσα καὶ κοσμοῦσα τὰ περὶ τὴν πυγὴν καὶ τὴν ἕδραν μέρη ζωνίοις, καὶ λοιποῖς. ἢ ἡ στολίζουσα τοὺς πυγόνας καὶ τοὺς πήχεις καὶ τὰς χεῖρας περιβραχιονίοις καὶ δακτυλίοις. κωτίλλουσα.] πολυλογοῦσα. κωτίλη γὰρ ἡ χελιδών.

λιδόνη, διὰ τὸ λάλος εἶναι, παρά τι Ἀνακρέοντι καὶ Σιμωνίδῃ καλεῖται. καλιήν.] τὴν φωλεὰν· νῦν δὲ ἢ τὸν τόπον, ἢ τὸν οἶκον δηλοῖ.

φιλήτῃσι.] κλέπταις, ὑφαιρουμένοις τὰ ἀλλότρια, καὶ πᾶσι κακοῖς· παρὰ τὸ φιλεῖν τὰς ἄτας, καὶ διὰ τοῦ ι· ἢ παρὰ τὸ φηλοῦν, τὸ ἀπατᾶν διὰ τοῦ η.

Μουνογενὴς δὲ πάϊς σώζοι πατρώϊον οἶκον
Φερβέμεν· ὡς γὰρ πλοῦτος ἀέξεται ἐν μεγάροισι.
Γηραιὸς δὲ θάνοις ἕτερον παῖδ' ἐγκαταλείπων.
Ῥεῖα δέ κεν πλεόνεσσι πόροι Ζεὺς ἄσπετον ὄλβον.
Πλείων μὲν πλεόνων μελέτη, μείζων δ' ἐπιθήκη.
Σοὶ δ' εἰ πλούτου θυμὸς ἐέλδεται ἐν φρεσὶν ᾗσι,
Ὧδ' ἔρδειν· ἔργον δέ τ' ἐπ' ἔργῳ ἐργάζεσθαι.

Vnicus vero filius seruarit paternam domum
Pascendo: ita enim opulentia crescet in ædibus.
Senex autem moriaris, alium filium relinquens.
Facile vero & pluribus præbuerit Iupiter ingentes opes:
Maior autem pluriũ cura, maior quoque accessio:
Tibi vero si opes animus appetit intra sese,
Sic facito: operamque operæ subinde addito.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Μουνογενὴς δὲ παῖς.] μονογενὴς δὲ παῖς σώζοι ἂν αὐτῷ ἀντὶ τοῦ ἀρκείτω διοικεῖν τὸν πατρῷον οἶκον. εὐχόμενος δὲ τοῦτο λέγει, οὐ προστάττων. ἐπεὶ οὕτως φησὶν αὐξάνεται ὁ πλοῦτος ἐν τοῖς οἴκοις, οὐ μεριζόμενος εἰς πολλοὺς κληρονόμους. θάνοις δὲ γηραιὸς οὕτω βιοὺς ὥς σε ηὔχθω, ἐγκαταλείπων, ἤγουν ἀφεὶς ἐν τῷ βίῳ τὸν σὸν παῖδα ἕτερον, ἤγουν ἄλλον ἀντὶ σοῦ. καὶ τοῖς πλείοσι δὲ παισὶ παράσχοι ἂν ὁ Ζεὺς ῥαδίως πολὺν πλοῦτον· πλείων μὲν ἐπὶ τοῦ πλείονος πλούτου ἡ φροντὶς, μείζων δὲ ἡ ἐπίδοσις αὐτοῦ συναύξοντος ἑαυτὸν τοῦ πλούτου διὰ τὴν τῶν ἐργατῶν εὐπορίαν καὶ τῶν ὑπηρετῶν. σοῦ δὲ ἡ ψυχὴ εἰ ἐπιθυμεῖ πλούτου ἐν τῷ ἑαυτῆς λογισμῷ, οὕτω θέλε πράττειν, ὡς ἐγὼ δηλονότι· ἔργον δὲ ἐπὶ ἔργῳ ἐργάζου.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Μουνογενὴς δὲ παῖς.] δόξειεν ἂν ἄτοπος ὁ στίχος εἶναι καὶ ἀγανακτοῦντος, ὅτι γέγονεν οὐ μόνος τῷ πατρί, μήποτέ φησιν ὁ Πλούταρχος. καὶ Πλάτων ἕπεται τῷ Ἡσιόδῳ καὶ Ξενοκράτης καὶ Λυκοῦργος. περὶ τούτων οἱ πάντες ᾤοντο δεῖν ἕνα κληρονόμον καταλιπεῖν· καὶ τοῦτο ἦν τὸ ὑπὸ Ἡσιόδου λεγόμενον. δοκεῖ δὲ ἡ λέξις εὐχομένου εἶναι καὶ οὐ συμβουλεύοντος. τὸ γὰρ — σώζοι πατρώϊον οἶκον, εὐκτικόν ἐστιν, ὥστε εἶναι τὸν λόγον εἰ καὶ μὴ πλείους εἶεν παῖδες, ἀλλὰ μονογενὴς, οὗτός γε σώζοι τὸν οἶκον. τὸ δ' ἑπόμενον στιχίδιον ἔτι μᾶλλον λύει τὴν διαβολήν. ἄλλως. εἷς παῖς (φησιν) ἀρκείτω, ἵνα μὴ ἡ περιουσία εἰς πλείονας διαιρεθεῖσα ποιήσῃ τοὺς λαμβάνοντας πένητας· ἢ ἵνα μὴ περὶ τῶν ὑπαρχόντων ἀεὶ μάχωνται οἱ πλείους, οἷα καὶ αὐτὸς πέπονθε πρὸς τὸν Πέρσην διαιρούμενος. τὸ [γηραιὸς δὲ θάνῃς] παρέγχυτον ὡς ἀδιανόητον. Ῥεῖα δέ κεν πλεόνεσσιν.] ἀφ' οὗ δῆλον ἐποίησεν ὅτι εὔχεται μὲν καὶ πλείους εἶναι παῖδας, καὶ περιουσίαν ἐκ Διὸς πλείοσιν ἀρκοῦσαν. εἰ δὲ μὴ μονογενεῖ παιδὶ δυναμένῳ εὐπορεῖν πεῖσαι. Πλείων μὲν πλεόνων.] μελέτην μὲν λέγει τὴν φροντίδα περὶ τὸ μέλλειν, ἐπιθήκην δὲ, τὴν ἐπάχθειαν καὶ τὴν βαρύτητα τὴν ἀπὸ τῆς φροντίδος. ὁ δὲ ὅλος νοῦς· ἐὰν πλείους οἱ παῖδες ὦσι, πλείων μὲν ἀναγκαίως ἔσται ἡ φροντὶς τῆς περιουσίας. ἡ δὲ ἀπὸ τῆς φροντίδος ἐπάχθεια, μείζων καὶ πολλῆς δεομένη τῆς ἐκ τοῦ Διὸς προνοίας. μή ποτε δέ, φησιν ὁ Πλούταρχος, ἐκεῖνο λέγει τὸ τοῦ Λαμπίδος, ὅτι πλείων μὲν ἡ φροντὶς ἐπὶ τοῦ πλείονος πλούτου. μείζων δὲ ἡ ἐπίδοσις, ἣν ἐπιθήκην εἶπεν αὐτοῦ συναύξοντος ἑαυτὸν τοῦ πλούτου, διὰ τὴν τῶν ὀργάνων εὐπορίαν καὶ τῶν ὑπηρετῶν. ὃ καὶ ὁ Λάμπις εἴρηκεν ἐρωτηθεὶς πῶς ἐκτήσατο· τὸν μὲν γὰρ ὀλίγον (ἔφη) χαλεπῶς, τὸν δὲ πολὺν ῥαδίως, πολλῶν ὄντων ἤδη τῶν ὑπουργούντων.

Σοὶ δ' εἰ πλούτου θυμὸς ἐέλδεται.] τὰ μὲν ἔμπροσθεν ῥηθέντα πάντα, κοινὰ παιδεύματα ἦν, εἰς πολιτικὴν τείνοντα ζωὴν ἀναμιμνήσκοντα τῶν τε κακίας αἰτιῶν καὶ τῆς ποικιλίας τῶν βίων καὶ τυποῦντα γνώμαις περὶ τὸ ἦθος. τὰ δὲ ῥηθησόμενα τῶν μὲν κακοπραγμόνων ἀπάγει τὸν ἀκροατὴν, ἄγει δὲ ἐπὶ τὸν γεωργικὸν βίον καὶ τὸν ἐκ

τούτου

τούτου δίκαιον φόρον, καιροὺς ὑπογράφοντι καὶ τοὺς ἀροτριάσεων, ἀμητοῦ, φυτείας, τρυγητοῦ, τῶν τοιούτων πάντων. τούτοις δὲ ἑξῆς περὶ ναυτιλίας διαλέξεται τοῖς καὶ ἀπὸ ταύτης τρέφεσθαι βουλομένους, ὁμοίως ὑπογράφων τὰς τοῦ πλεῖν ὥρας, καὶ τὰς τῶν πλοίων ἐπιμελείας.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Μουνογενὴς δὲ πάϊς.] τὰ μὲν τοῦ Πρόκλου ἐῶ τοῖς βουλομένοις σκοπεῖν. ἐγὼ δὲ οὑτωσί φημι· παραινέσας τὸν Πέρσην περὶ πολλῶν, παρακελεύεται νῦν αὐτὸν καὶ μιᾷ γυναικὶ πλησιάζειν, καὶ μὴ πολλαῖς, ἵνα μὴ ἑτεροθαλεῖς παῖδας καὶ ἑτερογαστρίους τεκὼν λύπην αὐτῷ γεννήσῃ καὶ πρόωρον θάνατον, λαθραίως τῶν γυναικῶν καὶ τῶν παίδων πρὸς ἑαυτοὺς ἑκάστου τὸν τούτου βίον ὑφαιρουμένων. ὡς ὁ τοῦ Αἰσώπου μῦθος τὰς δύο γυναῖκας εἰσάγει ψιλόκρανον ἐργασαμένας τὸν μεσαιπόλιον. Μουνογενὴς δὲ πάϊς.] ἀντὶ τοῦ, ἐκ μιᾶς γυναικὸς παῖδες ἀδελφοί, ὁμογάστριοι. Φερβέμεν.] ἀντὶ τοῦ τρέφεσθαι. ὡς γὰρ πλοῦτος ἀέξεται.] οὕτως γὰρ εἰ ἐκ μιᾶς γυναικὸς ἕξεις παῖδας, καὶ οὐ πολλαῖς πλησιάσεις, αὐξηθήσεται ἡ περιουσία, συμπονούσης σοι καὶ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων. μεγάροισι.] νῦν καταχρηστικῶς πᾶσαν οἰκίαν ἁπλῶς καλεῖ. κυρίως δὲ μέγαρον λέγεται ὁ πλούσιος καὶ ἐπίφθονος οἶκος, παρὰ τὸ μεγαίρω τὸ φθονῶ. Γηραιὸς δὲ θάνοις.] οἱ περὶ Πρόκλον καὶ Ἀρίσταρχον ἢ Πλούταρχον, ἀδιανόητόν φασιν εἶναι καὶ περιττόν. ἐγὼ δὲ φημὶ λίαν καλλίστως ἔχειν αὐτό. οὕτω γὰρ μιᾷ γυναικὶ πλησιάζοντι, καὶ οὐ πολλαῖς, καὶ παιδοποιουμένῳ σοι αὐξηθήσεταί σου ἡ περιουσία, καὶ ἀλύπως ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ συμβιώσει διάγων τελευτήσεις γηραιός, καὶ οὐ πρόωρος, ὥσπερ οἱ πολλαῖς πλησιάζειν ἐπαιδοποίησαν, ὑφαιρουμένης σοι παρὰ μέρος τὴν περιουσίαν ἑκάστης σὺν τοῖς ἰδίοις παισί, καὶ δαλῷ συμφορῶν δυούσης καὶ θλίψεων, καὶ ὠμῷ διδούσης σε γήρᾳ, καὶ ἔτι μᾶλλον ἀώρῳ θανάτῳ ἐπισυμβάντι ἐκ θλίψεων. ἢ καὶ φαρμάκων ἐπισκαδῆς γεγονότων, ζηλοτυπουσῶν ἀλλήλαις τῶν γυναικῶν. Ἕτερον παῖδ' ἐγκαταλείπων.] ἀντὶ τοῦ τὸν παῖδα, ἤγουν τοὺς παῖδας τῷ βίῳ ἐάσας. Ῥεῖα δέ κεν πλεόνεσσι.] κἂν πολλοὺς παῖδας ὁμογαστρίους γεννήσειας, καὶ οὕτως ὄλβος αὐτοῖς ἐκ τῆς εἱμαρμένης γενήσεται, δηλονότι συμπονοῦσιν ἀλλήλοις. Πλείων μέν.] πλειόνων μελέτη. πολλὴ μὲν δαπάνη περὶ διατροφὰς ἐγγίνεται τοῖς πολύπαισι· μεῖζον δὲ τὸ ἐπιγινόμενον κέρδος ἐκ τῆς ἐργασίας αὐτῶν. περὶ γεωργικῶν δὲ παίδων λέγει, οὐ περὶ πολιτικῶν καὶ ἀστείων· ἐκεῖνοι γὰρ (ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον) μόνον δαπάνης παραίτιοι γίνονται. Σοὶ δ' εἰ πλούτου.] σοῦ δὲ ἡ ψυχὴ εἰ ἐπιθυμεῖ πλούτου κατὰ τοῦτον τρόπον, ἔρδε καὶ πράττε, καὶ ἄλλο ἐπ' ἄλλο ἔργον ἐργάζου. ἐντεῦθεν δὲ εἰσβάλλει ὁ ποιητὴς καιροὺς ἑκάστοις προσφόρους διδάσκειν, ἀροτριάσει καὶ σπόρῳ, καὶ ἀμήτῳ, καὶ τρυγητῷ· καὶ ἔτι περὶ ναυτιλίας, καὶ τῶν λοιπῶν.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ ΕΡΓΩΝ, β΄.

Πληϊάδων Ἀτλαγενέων ἐπιτελλομενάων
Ἄρχεσθ' ἀμήτου· ἀρότοιο δὲ, δυσομενάων.
Αἳ δή τοι νύκτας τε καὶ ἤματα τεσσαράκοντα
Κεκρύφαται, αὖτις δὲ περιπλομένου ἐνιαυτοῦ
Φαίνονται, τὰ πρῶτα χαρασσομένοιο σιδήρου.

Pleiadibus Atlante natis exorientibus,
Incipe messem, arationem vero occidentibus.
Hæ quidem noctesque & dies quadraginta
Latent: rursum vero circumuoluente se anno
Apparent, primum vt acuitur ferrum.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ
εἰς τῶν Ἔργων Ἡσιόδου β.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Πληϊάδων Ἀτλαγενέων.] τῶν Πλειάδων τῶν τοῦ Ἄτλαντος, θυγατέρων. τοῦτο γὰρ τὸ Ἀτλαγενέων. ἤγουν τῶν τὸ γένος, τουτέστι τὴν γένεσιν, τὴν εἰς φῶς παραγωγὴν ἀπὸ τοῦ Ἄτλαντος ἐχουσῶν. ἐπιτελλομενάων.] ἀντὶ τοῦ ἐπιτελλουσῶν τὴν ἑώαν δηλονότι ἐπιτολήν, ἥτις ἐστὶν ὅταν πρῶτον πρὸ τῆς τοῦ ἡλίου ἀνατολῆς φαίνωνται, παρελθόντος δηλονότι τοῦ ἡλίου τὸν Ταῦρον, κατὰ τὸ συναναστέλλουσας ἔχειν αὐτάς, ἄρχου τοῦ ἀμήτου, τουτέστι τοῦ ἀμᾶν. τοῦ ἀρότου δὲ ἄρχου (τουτέστι τοῦ ἀροτριᾶν,) δυσομενάων, ἀντὶ τοῦ δυνουσῶν αὐτῶν τὴν ἑώαν δηλονότι δύσιν, ἤγουν ὅταν ὁ ἥλιος τὸν Σκορπίον ἤδη περιπολεῖ. τότε γὰρ αἱ Πλειάδες ὀλίγον πρὸ τῆς τοῦ ἡλίου ἀνατολῆς δύουσιν, αἵτινες δὴ Πλειάδες ἐπὶ νύκτας τε καὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα κρύπτονται ὑπὸ τῆς αὐγῆς τοῦ ἡλίου τὸν Ταῦρον διερχομένου, ἔνθα εἰσὶν αὗται ἐστηριγμέναι. αὖθις δὲ κυκλοφορουμένου τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἀντὶ τοῦ ἡλίου τὸν ἐνιαυτὸν ποιοῦντος· τουτέστιν αὖθις δὲ ἐπεὶ ὁ ἥλιος οὐχ ἵσταται, ἀλλ' ἀεὶ κυκλοφορεῖται καὶ ἀφίσταται αὐτῶν δηλονότι τῇ κυκλοφορίᾳ, φαίνονται ἤδη ἐπιτέλλουσαι. τὰ πρῶτα ἐπιρρηματικῶς ἀντὶ τοῦ πρῶτον, χαρασσομένου τοῦ σιδήρου τοῦ πρὸς ἀμητὸν χρησίμου. δηλονότι. ἤγουν ὅτε οἱ γεωργοὶ χαράσσουσι τὰ δρέπανα αὐτῶν.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Πληϊάδων Ἀτλαγενέων ἐπιτελλομενάων.] ὁ μὲν Ἄτλας λέγεται παῖς Ἰαπετοῦ, τὸν οὐρανὸν ἀνέχων καὶ τὰς κίονας, αἳ γαῖαν τε καὶ οὐρανὸν ἀμφὶς ἔχουσιν, αὐτὸς κατὰ μίαν συνοχὴν ἱδρύσας, δυνάμεις εἰληχὼς διοριστικὰς οὐρανοῦ καὶ γῆς, δι' ἃς ὁ μὲν ἐξῃρημένος τῆς γῆς περὶ αὐτὴν δινεῖται τὸν ἀεὶ χρόνον· ἡ δὲ ἐν μέσῳ σταθερῶς κειμένη πάντα λοχεύει μητρικῶς, ὅσα γονῇ ὁ οὐρανὸς πατρικῶς. ταύτας γὰρ τὰς δυνάμεις τὰς ἀμφοτέρων ἀκλινῶς τὸν διορισμὸν τηρούσας, κοινὰς ἐκάλεσεν, αἳ γαῖαν τε καὶ οὐρανὸν ἀμφὶς ἔχουσιν. ὃ δηλοῖ τό, χωρὶς ἀλλήλων ὄντα, καὶ ἄμικτα ἀλλήλοις ἀϊδίως. τούτου δὲ παῖδας τὰς Πλειάδας ἐμυθολόγησαν ἑπτὰ οὔσας, τὴν Κελαινώ, τὴν Στερόπην, τὴν Μερόπην, τὴν Ἠλέκτραν, τὴν Ἀλκυόνην, τὴν Μαῖαν, τὴν Ταϋγέτην. πάσας ταύτας δυνάμεις ἀρχαγγελικὰς τῶν ἑπτὰ σφαιρῶν τοῖς ἀρχαγγέλοις ἐφεσώσας. τὴν μὲν Κελαινὼ τῆς Κρονίας σφαίρας, τὴν δὲ Στερόπην τῆς τοῦ Διός, τὴν δὲ Μερόπην τοῦ Ἄρεος, τὴν δὲ Ἠλέκτραν

τῆς

τῆς Ἡλιακῆς, τὴν δὲ Ἀλκυόνην τῆς Ἀφροδίτης, τὴν δὲ Μαῖαν τῆς Ἑρμοῦ, τὴν δὲ Ταϋγέτην τῆς Σελήνης. καὶ δῆλαι τούτων αἱ αἰτίαι. μίαν δὲ ἄρα τῶν ἑπτὰ σύνταξιν, ἐν τῷ ἀπλανεῖ τετάχθαι καθάπερ ἄγαλμα οὐράνιον, ὃ δὴ Πλειάδα προσαγορεύουσιν, ἄστρον ἐμφανὲς καὶ τοῖς ἰδιώταις, ἐν τῷ Ταύρῳ κατεστηριγμένον, ταῖς ἀνατολαῖς καὶ ταῖς δύσεσι παμπόλλην τοῦ ἀέρος τροπὴν ἐργαζόμενον. τούτων οὖν τῶν Πλειάδων ἐπιτελλουσῶν, ἄρχεσθαι κελεύει τοῦ ἀμήτου. ἐπιτέλλουσι δὲ ὅταν πρῶτον φαίνονται περὶ τὸν ἥλιον τῆς ἀνατολῆς· ἐπιτολὴ γάρ ἐστιν αὐτῶν ἑῴα μέν, ἡ πρώτη περὶ τὰς ἡλιακὰς αὐγὰς ἔμφασις, ἑσπερία δὲ ἡ μετὰ τὰς καταδύσεις εὐθὺς ἀνατολή. δύσις δὲ ἑῴα μὲν ἡ πρὸ τῶν ἀνατολῶν ὀλίγον εἰς τὸν δυτικὸν ὁρίζοντα ἄφιξις, ἑσπερία δὲ ἡ μετὰ τὰς καταδύσεις τοῦ ἡλίου εὐθὺς κατάδυσις. ἐπιτέλλουσι μὲν οὖν καὶ αἱ Πλειάδες, ἡλίου τὸν Ταῦρον διελθόντος ἀνέχουσι πρὸ αὐτοῦ. καὶ τότε κελεύει ἄρχεσθαι τοῦ ἀμητοῦ. δυνουσῶν δὲ τὴν ἑῴαν δύσιν ἄρχεσθαι τοῦ ἀρότου, τουτέστιν ὅταν ὁ ἥλιος τὸν Σκορπίον ἤδη περατοῖ· τότε γὰρ ἑῷος ὁ Ταῦρος δύεται. ταῦτα δὲ εἰπὼν λέγει τούτοις ἐφεξῆς πόσον χρόνον αἱ Πλειάδες ὑπὸ ταῖς αὐγαῖς κρύπτονται ταῖς ἡλιακαῖς· ὅτι τεσσαράκοντα ἡμέρας. καὶ γὰρ πρὸς τῷ τέλει τοῦ Κριοῦ ὄντος, ἤδη κρύπτονται, καὶ εἰς Διδύμους μεταβάντος ἔτι ὡσαύτως, καὶ οὐ μόνον τὸν Ταῦρον διιόντος, φαίνονται καὶ ἤδη ἐπιτέλλουσι. ἀρότοιο δέ, δυσομενάων.] εἰ μὲν ἄροτον τὸν θεριστὸν φησί, τὴν ἀπὸ τοῦ Ταύρου εἰσβολὴν πρὸς τοὺς Διδύμους τοῦ ἡλίου φησίν, Ἰουνίου ε΄· εἰ δὲ ἄροτον τὸν σπόρον φησί, τὸν καιρὸν δηλοῖ καθ' ὃν ὁ ἥλιος εἰς τὸν Σκορπίον ἐμβάλλει Ὀκτωβρίου καὶ Νοεμβρίου. αἵ τινες Πλειάδες Μαΐου μηνὸς κατὰ τὴν ιγ΄ ἐν τῷ Ταύρῳ κείμεναι προανατέλλουσι τοῦ ἡλίου, αὐτοῦ τοῦ ἡλίου μετὰ τὴν κ΄ τοῦ Ἰουνίου ἐν τοῖς Διδύμοις ὄντος. δύνουσι δὲ αὗται, κατὰ τὴν ιγ΄ τοῦ Νοεμβρίου μηνός, τοῦ ἡλίου (μετὰ τὴν κ΄ τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς) ἐν τῷ Τοξότῃ ὄντος. ἄλλως· Πληϊάδων.] ἐν τοῖς ἔμπροσθεν προγραψάμενος αὐτὸν ἐργάζεσθαι, ἐντεῦθεν λοιπὸν ὑποτίθεται πῶς καὶ πότε δεῖ. τοὺς δὲ καιροὺς τοῦ δεῖν τι πράσσειν οἱ παλαιοὶ καὶ ἀπὸ τῶν ἀστέρων ἐτεκμαίροντο, καὶ ἀπὸ τῶν βοτανῶν καὶ φυτῶν καὶ ζώων. βούλεται οὖν αὐτῷ ὑποθέσθαι πότε δεῖ σπείρειν, καὶ πότε θερίζειν.

καί φησιν, ὅτι Πληϊάδων δυνουσῶν. τούτῳ δὲ δεῖ προσυνδέξασθαι τό, ἕω ἄρχεσθαι τοῦ ἀρότου ἤτοι τοῦ σπόρου, καὶ θερίζειν ἀνατελλουσῶν. τούτῳ δὲ δεῖ πάλιν προσυνδέξασθαι τὸ ἕω· ἐὰν γὰρ μὴ οὕτω συνεκδεξώμεθα, ἀσαφὲς τὸ λεγόμενον· ἕκαστον γὰρ τῶν ἄστρων ἑκάστῃ ἡμέρᾳ καὶ δύνει καὶ ἀνατέλλει. ἅπαξ δὲ τοῦ ἔτους, σὺν ἡλίῳ ἀνατέλλει, καὶ ἅπαξ ἑῴαν δύσιν ποιεῖται, αἵ τινες σημαίνουσι τι τῶν ἔργων ἐστί. Πληϊάδων ἑῴα ἀνατολή, ὅταν ὁ ἥλιος ᾖ ἐν Ταύρῳ. δύσις δὲ ἑῴα, ὅταν ὁ ἥλιος ᾖ ἐν Ζυγῷ. ἀνατολή ἐστιν, ἡ σὺν τῷ ἡλίῳ τῶν ἄστρων ἀναφορά· ἐπιτολὴ δέ, ἡ φανέρωσις τῶν ἄστρων, ἡ μετὰ τὴν κρύψιν τὴν ἡλιακήν. ὅτε δὲ δύνῃ ζῴδιον μετὰ τοῦ ἡλίου, ἑσπερία δύσις. διάμετρόν ἐστιν ἡ διὰ τοῦ κέντρου εἰς τὸ ζῴδιον γραμμή. ὁ μὴν, δυοδεκατημόριον λέγεται. εἰσὶ δὲ μῆνες μοιρῶν κή. ἄλλως λά, καὶ λ΄. ὁ ἥλιος κατ' ἐναντιότητα τοῦ πόλου, τὸν ἴδιον δρόμον ποιεῖται. τὸ δὲ Ἀτλαγενέων, φασὶ γελοῖον· ἔδει γὰρ εἰπεῖν, Ἀτλαντογενέων. ἄλλως. Πληϊάδων, ιβ΄ ὥρας τῆς νυκτὸς προανατέλλουσι τοῦ ἡλίου, κατὰ τὴν ἀνατολήν, μετὰ περίοδον τοῦ Ταύρου, ἤτοι μηνὸς Μαΐου. ἐπιτολὴ γάρ ἐστιν, ἡ μικρὸν πρὸ τοῦ ἡλίου τῶν Πλειάδων ἀνατολή. ιβ΄ δὲ ὥρας τῆς νυκτὸς πρωϊναὶ δύσεις ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ Ζυγοῦ καὶ τοῦ Σκορπίου, ἤτοι Ὀκτωβρίου καὶ Νοεμβρίου μηνὸς ὅτε ὁ σπόρος. οὐ δήτοι, ἐν ἀρχῇ τοῦ κενοῦ μηνὸς ι΄ μοίρας καὶ περὶ μοίρας τοῦ Ταύρου, καὶ προλάμποντος τοῦ ἡλίου καὶ προδύνοντος.

χαρασσομένοιο σιδήρου.] τοῦ πρὸς ἀμητὸν χρησίμου. καὶ προσέθηκε περιπλομένου ἐνιαυτοῦ, δηλῶν ὅτι οὕτως ἀεὶ γίνεται, διὰ τὴν ἐγκύκλιον τοῦ τοῦ ἡλίου κίνησιν, ἐν τεταγμένοις χρόνοις τὸν Ζῳδιακὸν κύκλον περιπολοῦντος, καὶ τὰ μὲν ἀπολείποντος τῶν ζῳδίων, τὰ δὲ ἐπιόντος. καὶ ἃ μὲν ἀπολείπει, τούτων αὐτοῦ προανατελλόντων, οἷς δὲ σύνεστι, τούτων αὐτῷ συνανατελλόντων· ἂν δὲ γίνεται ἀπ' ἐναντίας, τούτων ἀνατελλόντων μέν, ὅτε καταδύεται· καταδυομένων δέ, ὅταν αὐτὸς ἀνατέλλῃ καὶ τὸ ζῴδιον, ἐν ᾧ ἐστίν.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

ΠΛΗΙΑ'ΔΩΝ Ἀτλαγενέων.] Ἐντεῦθεν εἰσβάλλει ὁ ποιητὴς καιροὺς περιφόρους διδάσκειν ἀροτριάσεως καὶ ἀμητοῦ, καὶ τρυγητοῦ, καὶ ναυτιλίας, καὶ τῶν τοιούτων. καί φησι τὸν τοῦ Ἄτλαν-

τος θυγατέρων Πλειάδων ἐπιτελουσῶν τὴν ἑῴαν αὐτῶν ἐπιτολήν, οὐ τὴν ἑσπερίαν, ἄρχεσθαι, καὶ ἄρχου τοῦ ἀμητοῦ· τοῦ ἀρότου δὲ καὶ τοῦ ἀροτριασμοῦ ἀπὸ κοινοῦ πάλιν τὸ ἄρχου. δυσομενάων.] καὶ μελλουσῶν δύνειν, τὴν ἑσπερίαν δύσιν, οὐ τὴν ἑῴαν. ἀλλὰ λεκτέον πρῶτον τὴν ἱστορίαν, εἶτα καὶ μαθηματικώτερον διδακτέον μοι. τοῦ οὐρανοῦ παιδὸς Ἰαπετοῦ καὶ Κλυμένης, ἢ Ἀσίας, τῆς Ὠκεανοῦ θυγατρός, γίνονται (ὡς οἱ μυθογράφοι φασὶ) Προμηθεύς, Ἐπιμηθεύς, Μενοίτιος, καὶ ὁ νῦν ἡμῖν προκείμενος Ἄτλας· ὃν καὶ μυθεύονται κίονας φέρειν μακράς, αἳ γαῖαν τε καὶ οὐρανὸν ἀμφὶς ἔχουσι. τούτου καὶ Πληιόνης τῆς Ὠκεανοῦ θυγατρὸς γίνονται θυγατέρες ἑπτά. περὶ ὧν φησιν Ἄρατος ἐν τοῖς Φαινομένοις ὧδέ πως·

Ἑπτὰ δή τοι κεῖναι ἐπιρρήδην καλέονται,
Ἓξ οἶαί περ ἐοῦσαι ἐπόψιαι ὀφθαλμοῖσιν,
Ἀλκυόνη, Μερόπη τε Κελαινώ τ' Ἠλέκτρη τε,
Καὶ Στερόπη, καὶ Τηϋγέτη, καὶ πότνια Μαῖα.

Ταύτας, φασί, τὰς Πλειάδας, μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῶν τῆς Πληιόνης, κατὰ Βοιωτίαν πέντε ὅλους ἐνιαυτοὺς Ὠρίων ἐδίωκεν ὡς συγγένοιτο, αἳ τοῖς θεοῖς εὐξάμεναι πρὸς Πλειάδας μετήμειψαν. Ζεὺς δὲ τῆς κακοπαθείας οἰκτείρας, αὐτὰς ἐν τῷ Ζῳδιακῷ κατηστέρισεν. ἄλλοι δέ τινες δώδεκα θυγατέρας φασὶ γενέσθαι τῷ Ἄτλαντι, καὶ υἱὸν Ὕαντα, ὃν ἐν Λιβύῃ θηρῶντα ὄφις ἀνεῖλεν. καὶ αἱ μὲν πέντε τὸν ἀδελφὸν τοῦτον θρηνοῦσαι ἀπώλοντο. Ζεὺς δὲ ἀστέρας ταύτας πεποίηκε, τὰς λεγομένας Ὑάδας, ὧν τὰ ὀνόματα ὁ Ἀσκραῖος οὗτος Ἡσίοδος ἐν τῇ Ἀστρικῇ αὐτοῦ βίβλῳ διδάσκει λέγων· — νύμφαι Χαρίτεσσιν ὁμοῖαι,

Φαισύλη, ἠδὲ Κορωνίς, ἐϋστέφανός τε Κλέεια,
Φαιώ θ' ἱμερόεσσα, καὶ Εὐδώρη τανύπεπλος·
Ἃς Ὑάδας καλέουσιν ἐπὶ χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων.

Αἱ δὲ Πλειάδες προείπομεν ὅπως κατηστερίσθησαν. ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ Ἄτλαντος καὶ τὴν τούτου κατηστέρισιν ἀλληγορίᾳ καὶ ἱστορίᾳ δεύσῃ σαφηνιστέον. Ἄτλας ἐστὶν ἀλληγορικώτερον ὁ ὁρίζων καὶ διακρίνων τὸ ὑπὲρ γῆν καὶ ὑπὸ γῆν ἡμισφαίριον. Ἰαπετοῦ, ἤτοι κινήσεως οὐρανοῦ παῖς. ὅτι κατ' ἀρχὰς συγκεχυμένου τοῦ παντὸς κοσμικοῦ σώματος, συνέβη τὸν ἀέρα καθ' Ἕλληνας, σφοδροτέρας κινήσεως τετυχηκέναι, καὶ οὕτω διορίσαι τὸ ἄνω καὶ κάτω ἡμισφαίριον, καὶ διαρθρῶσαι τὸ πᾶν. θυγατέρες Ἄτλαντος, αἱ Πλειάδες καὶ Ὑάδες, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἄστρων καὶ τῶν ἀστέρων, ὅτι μετὰ τὸ διορισθῆναι τὰ ἡμισφαίρια, καὶ διαρθρωθῆναι τὸ πᾶν, οἱ ἀστέρες ἐφάνησαν, καὶ πᾶν τῶν ἄστρων τὸ σύστημα. κίονες δέ, ἃς ὁ ἄξων Ἄτλας κατέχει, ὁ βόρειος πόλος ἐστὶ καὶ ὁ νότιος. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ στοιχειακοῦ Ἄτλαντος, τοῦ καὶ ἄξονος. γέγονε δὲ καί τις Λίβυς ἀνὴρ μαθηματικώτατος, Ἄτλας τὴν κλῆσιν, ὃς ἐμυθεύθη τὸν οὐρανὸν ἔχειν, διὰ τὸ ἀρίστως ἀστρολογεῖν, καὶ περὶ τῶν οὐρανίων ἀκριβέστατα διδάσκειν, οὗ καὶ υἱοὶ Ἕσπερος καὶ Ὕας καὶ θυγατέρες Πλειάδες καὶ Ὑάδες φιλάδελφοι γίνονται· οὓς καὶ ἃς ἐν τοῖς ἄστροις σοφώτατος ὢν κατηστέρισεν, ὡς καὶ τοῖς ἀστρολόγοις οἱ ἀστέρες ὦσιν εὐσυνετώτατοι, ὀνόματα ἔχοντες, καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ τοῖς ἄστροις περιθέμενοι τὸ ὄνομα, τῷ παντὶ αἰῶνι περιφερόμενον· τοῦτο δὲ καὶ μυρίοι ἕτεροι πεποιήκεσαν, ὡς καὶ ἐπὶ Πτολεμαίου ὁ Κόνων κατηστέρισε τὸν Βερενίκης πλόκαμον. οὕτω μὲν [οὕτω] καὶ οἱ λοιποὶ πάντες ἀστέρες καὶ τὰ ἄστρα κατηστερίσθησαν· οὐ γὰρ ἂν ἐπειδὰν ἀποθάνωμεν, κατά τινας τῶν ἔξω σοφῶν, ἀστέρες γινόμεθα, ὡς ὁ κωμικὸς Ἀριστοφάνης ἐμπέπαιχε· ἀλλὰ τὸ ψυχρὰ λέγειν καὶ κατασκεδάζειν παρέντες, τήν τε ἱστορίαν τὴν περὶ τῆς διώξεως τῶν Πλειάδων ὑπὸ Ὠρίωνος ὕστερον πολλαῖς γενεαῖς τῶν Πλειάδων ὑπάρχοντος, καὶ τὴν τῆς Ἠλέκτρας πυρέκτωσιν ἐν τῇ πορθήσει τῆς Τροίας, μετὰ ἑπτὰ γενεὰς γενομένης. μικρὸν δέ τι φάμενοι περὶ τοῦ πόθεν καλοῦνται Πλειάδες, καὶ περί τινων ἑτέρων βραχυτάτων, χωρήσομεν πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῶν ἀστρικῶν ἐπιτολῶν καὶ τῶν δύσεων. ἀρχαγγελικὰς δὲ δυνάμεις εἴ τις ἱμείροιτο τὰς Πλειάδας μανθάνειν, ὡς καὶ τὰς Μούσας, προσεχέτω τῷ Πρόκλῳ· οὐδὲν γὰρ ἡμεῖς τοιοῦτο λάβρον, οὐδὲ σομφὸν ἐπιστάμεθα, ἀλλὰ σαφές τε καὶ σύντομον τῆς ἀληθείας ἐχόμενον, εἰ μή που ἢ ψευδῆ τινὰ ἱστορίαν ἐλέγχοιμεν ἢ διορθοίημεν, ἤ τι μυθῶδες ἀλληγοροίημεν, ἢ ἀτέχνως γεγραμμένον τεχνικῶς διαγράφοιμεν, οὐ μεταρσίοις λόγων συνθήκαις, οὐ κόμποις ῥημάτων, ἀλλὰ σαφεῖ καὶ πεζίῳ τῇ λέξει, ὡς ὁ διδασκαλικὸς λόγος παρακελεύεται. Πλειάδες λέγονται, ἀπὸ Πληιόνης τῆς αὐτῶν μητρός· ἢ ἀπὸ τοῦ πελειάδας αὐτὰς γεγονέναι φυγούσας τὸν Ὠρίωνα· ἢ παρὰ τὰ πλεῖστα πολλὰ χρησιμεύειν·

σημαντικαὶ γὰρ θέρους καὶ σπόρου. ἢ ἐπὶ πλησίον ἀλλήλων κεῖνται περὶ τὸ λαιὸν κέρας τοῦ ταύρου. λήθῃ καταχθεὶς καὶ περὶ Ὑάδων γράφειν, εἶπεν τὰς Πλειάδας παρὰ τὸ λαιὸν κέρας κεῖσθαι τοῦ ταύρου. ἰστέον οὖν ὅτι αἱ Ὑάδες κεῖνται περὶ τὸ λαιὸν μέρος τὸ ἔμπροσθεν, αἱ δὲ Πλειάδες περὶ τὸ οὐραῖον τοῦ αὐτοῦ ταύρου, ὅσπερ ἡμίτομός ἐστιν.

Ἀτλαγενέων.] οἱ περὶ τὸν Πρόκλον γελοῖόν φασι, τὸ Ἀτλαγενέων, ἀτλαντογενέων λέγεσθαι τις εἶναι δέον. ἐγὼ δέ φημι καλῶς ἔχειν καὶ ἀμφοτέρως. κλίνεται γὰρ Ἄτλας Ἄτλαντος, καὶ Ἄτλας Ἄτλαδος, ἐξ οὗ τὸ Ἀτλαγενέων. ἐπιτελλομενάων.] περὶ ἀνατολῶν καὶ δύσεων ἀφικόμενον εἰπεῖν ἁρμοδιώτερον δέον μοι πρῶτον κεφαλαιωδέστερον καὶ συντόμως ἐκθεῖναι περὶ τῆς ἀστροθεσίας ἐν τῷ ζωδιακῷ λοξουμένῳ κύκλῳ, ὃς ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον κινεῖται. Ἄστρων ὑπάρχουσι τμήματα δυοκαίδεκα, ἃ καὶ ζώδια καλοῦνται· ὧν τὰ ὀνόματα, Κριός, Ταῦρος, Δίδυμοι, Καρκῖνος, Λέων, Παρθένος, Ζυγός, Σκορπίος, Τοξότης, Αἰγόκερως, Ὑδροχόος, Ἰχθύες. ἐν ἑκάστῃ δὲ τῶν ἑπτὰ οὐρανίων ζωνῶν, αἳ καὶ σφαῖραι καλοῦνται, εἷς εἶναι λέγεται τῶν πλανωμένων ἀστέρων. ἐν μὲν τῇ ἀνωτάτῃ καὶ πρώτῃ, Κρόνος· ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ Ζεύς· ἔπειτα Ἄρης, καὶ μετ' αὐτὸν Ἥλιος, εἶτα Ἀφροδίτη, καὶ μετ' ἐκείνην Ἑρμῆς, ἡ δὲ Σελήνη πάντων ὑστέρα καὶ κατωτάτη. Πλάνητες ὀνομάζονται, ὡς ἀπὸ δυσμῶν ἐπ' ἀνατολὰς κινούμενοι, ἐναντίως τῇ κινήσει τοῦ οὐρανοῦ. ζώδια μὲν (ὡς ἔφην) εἰσὶ δώδεκα· πλάνητες δὲ ἀστέρες ἑπτά· ἄστρα δὲ ἀπλανῆ λη', Ἄρκτος μεγάλη, Προκύων, Ἄρκτος μικρά, Ἵππος, Ὄφις, Αἰτός, Δελφίς, Ὀϊστός, Κασσιέπεια, Λαγωός, Περσεύς, Κῆτος, Ἀνδρομέδα, Ὠρίων, Ἡνίοχος, Κένταυρος, Κόραξ, Ὕδρος, Αἴξ, Λύρα, Ἔριφοι, Ἐγγόνασι, Στέφανος βόρειος, Στέφανος νότιος, Ἀργώ, Ἠριδανὸς ποταμός, Πλειάδες, Θυμιατήριον, Ὑάδες, Ἀρκτοφύλαξ (ὁ καὶ Βοώτης) Ὀφιοῦχος, Κηφεύς, Κύων, Τόξον, Κύκνος, Κρατήρ, Ἰχθύς, τὸ Δελτωτόν. ταῦτα πάντα τὰ ζώδια καὶ τὰ ἄστρα, καὶ οἱ πλάνητες, διττὰς ποιοῦνται ἀνατολάς τε καὶ δύσεις. μίαν μὲν, ἣν σὺν τῷ παντὶ οὐρανῷ ἀνατέλλουσι καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἀπὸ τοῦ ὑπογείου ἡμισφαιρίου εἰς τὸ ὑπέργειον, καὶ πάλιν ἀπὸ τοῦ ὑπεργείου εἰς τὸ ὑπόγειον δύνουσιν. ἑτέραν τε δευτέραν μετὰ τὴν ἀνατολήν τε καὶ δύσιν ποιοῦνται σὺν τῷ ἡλίῳ κατ' ἐνιαύσιον κύκλον, ἀνατολὴν ἑῴαν καὶ ἑσπερίαν καὶ δύσιν ὁμοίως. τίνες δὲ αὗται, καὶ πῶς, καὶ πότε γίνονται μάνθανε. ὅταν τις ἀστὴρ ἢ ἄστρον, ἐν ταῖς προηγουμέναις καὶ πρώταις μοίραις τινὸς ζωδίου ἐστὶν, ἅσπερ καὶ δεξιὰς καὶ ἀνατολικὰς λέγουσιν, ὁ δ' ἥλιος προδραμὼν ταύτας ἐν ταῖς ἑπομέναις, καὶ μετ' αὐτὰς ἐστὶν, ἃς καὶ ἀριστερὰς καὶ δυτικὰς καλοῦσι, πεντεκαίδεκα μοίρας ἀπέχων τοῦ ἀστέρος, λέγεται τότε ὁ ἀστὴρ ἑῴαν ἀνατολὴν πρὸς τὸν ἥλιον ἔχειν. εἰ δὲ ταῖς πρώταις μοίραις ὁ ἥλιος τρέχει, ὁ δ' ἀστὴρ ἐν ταῖς ἑπομέναις ιε' προλαβὼν τὰς μοίρας τὸν ἥλιον, τότε λέγεται ἑσπερίαν ἀνατολὴν πρὸς τὸν ἥλιον ἔχειν. δύσις δὲ ἑῴα ἐστὶν ἀστέρος, ὅταν ἐν ταῖς ἡγουμέναις ὁ ἀστὴρ φαίνῃ, ἐν δὲ ταῖς ἑπομέναις ὁ ἥλιος τρέχῃ, ἀφεστηκὼς τοῦ ἀστέρος ιδ', ἢ ιγ', ἢ ἐλάττονας μοίρας. δύσις δὲ ἑσπερία, ὅταν ὑπάρχῃ τὸ ἀνάπαλιν, ἐν ταῖς ἡγουμέναις μὲν μοίραις ὁ ἥλιος τρέχῃ, ἐν ἑπομέναις δὲ ὁ ἀστὴρ ιδ', ἢ ιγ', ἢ καὶ ἐλάττονας μοίρας ἀπέχων τοῦ ἡλίου. αὗται εἰσὶν αἱ ἀνατολαὶ καὶ δύσεις. συνεγγισμοὺς δὲ καὶ ἀπορροίας, καὶ συναφὰς καὶ τάξεις, καὶ κολλήσεις καὶ ἐπεμβάσεις, καὶ τὰ λοιπὰ σχήματα τούτων, ἐῶ λέγειν, ὡς περιττά. ἡ ἐπιτολὴ [illegible] Πλειάδων γίνεται ἀπὸ Μαΐου ἐνάτης, μέχρις Ἰουνίου κγ'. ἡ δὲ τούτων δύσις, ἀπὸ Ὀκτωβρίου η', μέχρι Δεκεμβρίου ἐνάτης, σαφῶς καὶ ἐντεχνῶς (?) μαθηματικῶς δὲ καὶ ἀκριβέστερον ἔμπροσθεν μάθης. τὸ ἄρχεσθαι καὶ πάντα τὰ ἀπαρέμφατα, ἀντὶ προστακτικοῦ τίθησιν ὁ ποιητής. ἢ νοεῖται διὰ πάντων τὸ θέλε. οἷον, θέλε ἐργάζεσθαι, θέλε σπείρειν, βοωτεῖν, καὶ τὰ ὅμοια. Ἄμητος, ἀπόρητος ἐστὶν ὁ σπόρος. ὀξυτόνως δὲ τοὺς χρόνους διαγράφει. Τὸ ζώδιον ὁ Ἥλιος περὶ τὸν ... (?) φθάνει. συνεγγίζουσι δὲ αἱ Πλειάδες, ἐστὶ δὲ μετὰ τὸν Κριὸν ὁ Ταῦρος ἐστὶν, οὗ τῇ ζώνῃ αὗται κεῖνται, πάντως ἀμαυροῦνται τοῦ Ἡλίου συνεγγὺς προσβάλλοντος αὐταῖς. τὸ γοῦν ὅλον Ἀπρίλλιον μῆνα διέρχεται τὸ κειδηκὸς (?) χειμῶν τῆς ἐνάταις ἡμέραις τῆς ἀνατολῆς τοῦ μηνὸς ὕστερον, ὡς συνεγγὺς ὄντος τοῦ Ἡλίου αὐταῖς, ὑπὸ τοῦ πλείστου φωτὸς ἀμαυροῦνται. ἀφ' οὗ δὲ τελειώσῃ τὸν Κριόν, προσβάλλει τῷ Ταύρῳ, κατὰ Μάιον ἀπαντα (?) ὁ δὲ Μάιος ἔχει λαθὸν (?) γοῦν καὶ λάμπουσιν (?) ὃ δὲ τελειώσει τὸν Μάιον, καθ' ὃν κατέρχεται τὸ τοῦ Ταύρου ζώδιον, προσβαίνει τῷ Διδύμῳ κατὰ τὸν

τὸν Γουνίον μῆνα· διελθὼν δὲ τὸν Ταῦρον, καὶ ζωὼ ἐκείνῳ τὰς Πλειάδας, καὶ προσβαλὼν τῷ Διδύμῳ κατὰ τὸν Ἰούνιον, τότε μηδενὸς ἐμποδίζοντος ἐκεῖναι ἀνατέλλουσι. κατὰ τὸν Ἰούνιον μῆνα, καθ' ὃν ἄρχονται θερίζειν [σημαίνων ἐναντίως οὗτος φασὶ, τῇ τοῦ Τζέτζου ἐξηγήσει.]

Πληϊάδων Ἀτλαγενέων.] καθ' ὃν γὰρ καιρὸν ἔνι τὸ ἀροτριᾷν, ἤγουν τὸν Ὀκτώβριον καὶ Νοέμβριον μῆνα, τότε κυρίως ἀνατέλλουσι. ἐπιτολὴ γὰρ, ἡ μετὰ τὴν ἡλίου δύσιν ἔκλαμψις τῶν ἀστέρων. δύονται γὰρ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ ἀρότου, ἤγουν τὸν Ὀκτώβριον καὶ Νοέμβριον μῆνα, ἀνατέλλουσιν ἀφ' ἑσπέρας, μετὰ τὴν ἡλίου δύσιν· κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦ θέρους, τὸν Ἰούνιον καὶ τὸν Ἰούλιον, ἀνατέλλουσι τῷ πρωΐ. Αἳ δή τοι νύκτας τε καὶ ἤματα.] μ' συχθήμερα. πρῶτος κεῖται ἐν τῷ ζῳδιακῷ κύκλῳ ὁ Κριός· μετ' αὐτὸν ὁ Ταῦρος· μετὰ τὸν Ταῦρον ὁ Δίδυμος. ἐν τῇ μέσῃ δὲ τοῦ Ταύρου, ἤγουν ἐν τῇ ζώνῃ, κεῖνται αἱ Πλειάδες αἱ ἕξ, αἵ τινες λέγονται καὶ κοινῶς ἑξάστερον. ὁ δὲ Ταῦρος ἐσχημάτισται μέχρι τῆς μέσης πόδας μὴ ἔχων. ὅτε δὲ ἔλθῃ ὁ ἥλιος ἐν τῷ ζῳδίῳ τοῦ Κριοῦ, καὶ διερχόμενος τοῦτο, (κατὰ μῆνα δὲ Ἀπρίλλιον αὐτὸ διέρχεται,) προσβάλλει τῷ Ταύρῳ κατὰ Μάϊον ἅπαντα, καθὼς προείπομεν. χαρασσομένοιο σιδήρου.] ὑποτιθέμενος ὁ Ἡσίοδος τῷ Πέρσῃ ἐκ τῆς ἐπιτολῆς καὶ δύσεως τῶν Πλειάδων, εἰδέναι θέρους καιρὸν καὶ ἀρότου, ἐπεὶ δυσχερὴς ἡ τούτων γνῶσις ἰδιώτῃ ἔδοξεν εἶναι, σαφεστέρως νῦν καὶ ἐξ ἰδιωτικωτέρου παραδείγματος δείκνυσιν αὐτῷ τὴν τῶν Πλειάδων ἀνατολήν, λέγων τότε αὐτὰς ἐπιτέλλειν, ὅτι οἱ γεωργοὶ χαράσσουσι καὶ στομοῦσι τὰ δρέπανα, καὶ πρὸς θερισμὸν εὐτρεπίζουσι. ἐκ δὲ ἀμήτου, ἐκ ἀρότου εἶτα κατάρχεσθαι, ὅπως διὰ τὴν ἐλπίδα τοῦ κέρδους προτρέψῃ πρὸς γεωργίαν αὐτὸν, ἀργὸν φύσει τυγχάνοντα, καὶ νωθέστατον.

Οὗτός τοι πεδίων πέλεται νόμος, οἵ τε θαλάσσης
Ἐγγύθι ναιετάουσ', οἵ τ' ἄγκεα βησσήεντα
Πόντου κυμαίνοντος ἀπόπροθι πίονα χῶρον
Ναίουσιν. γυμνὸν σπείρειν, γυμνὸν δὲ βοωτεῖν,
Γυμνὸν δ' ἀμάειν, εἴ χ' ὥρια πάντ' ἐθέλῃσθα
Ἔργα κομίζεσθαι Δημήτερος· ὥς τοι ἕκαστα
Ὥρι' ἀέξηται, μή πως τὰ μέταζε χατίζων
Πτώσσῃς ἀλλοτρίους οἴκους, καὶ μηδὲν ἀνύσσῃς.
Ὡς καὶ νῦν ἐπ' ἔμ' ἦλθες· ἐγὼ δέ τοι οὐκ ἐπιδώσω,
Οὐδ' ἐπιμετρήσω. ἐργάζευ νήπιε Πέρση
Ἔργα, τά τ' ἀνθρώποισι θεοὶ διετεκμήραντο·
Μή ποτε σὺν παίδεσσι γυναικί τε θυμὸν ἀχεύων
Ζητεύῃς βίοτον κατὰ γείτονας· οἱ δ' ἀμελῶσιν.
Δὶς μὲν γὰρ καὶ τρὶς τάχα τεύξεαι· ἢν δ' ἔτι λυπῇς,
Χρῆμα μὲν οὐ πρήξεις, σὺ δ' ἐτώσια πόλλ' ἀγορεύσεις·
Ἀχρεῖος δ' ἔσται ἐπέων νομός. ἀλλά σ' ἄνωγα
Φράζεσθαι χρειῶν τε λύσιν, λιμοῦ τ' ἀλεωρήν.
Οἶκον μὲν πρώτιστα, γυναῖκά τε, βοῦν τ' ἀροτῆρα·
Κτητήν, οὐ γαμετήν, ἥτις καὶ βουσὶν ἕποιτο.
Χρήματα δ' εἰν οἴκῳ πάντ' ἄρμενα ποιήσασθαι·

Hæc vtique aruorum est regula: quique mare
Prope habitant, quique valles flexuosas
Mari fluctuante procul pinguem regionem
Habitant. Nudus serito, nudusque arato,
Nudus quoque metito: si quidem tempestiua omnia voles
Opera ferre Cereris, vt tibi singula
Tempestiua crescant, ne quando interim egens
Mendices ad alienas domos, nihilque efficias.
Sicut & nunc ad me venisti, ego vero tibi non amplius dabo,
Neque amplius mutuo tradam. Labora stolide Persa,
Opera quæ hominibus dii destinarunt;
Ne quando cum liberis vxoreque animo dolens
Quæras victum per vicinos; hi vero negligant.
Bis enim & ter forsitan cõsequeris: si vero amplius molestes,
Rem quidem non facies, tu vero inania multa dices:
Inutilis autem erit verborum copia. Sed te iubeo
Cogitare debitique solutionem, famisque euitationem.
Domum quidem primum, vxoremque, bouemque aratorem,
Famulam non nuptam, quæ & boues sequatur:
Vtensilia vero domi omnia apta facito:

Μὴ σὺ

Μὴ σὺ μὲν αἰτῇς ἄλλον, ὁ δ' ἀρνῆται, σὺ δὲ τητᾷ,
Ἡ δ' ὥρη παραμείβηται, μινύθῃ δέ τοι ἔργον.
Μηδ' ἀναβάλλεσθαι ἔς τ' αὔριον ἔς τ' ἔνηφιν.
Οὐ γὰρ ἐτωσιοεργὸς ἀνὴρ πίμπλησι καλιὴν,
Οὐδ' ἀναβαλλόμενος. μελέτη δέ τοι ἔργον ὀφέλλει.
Αἰεὶ δ' ἀμβολιεργὸς ἀνὴρ ἄτῃσι παλαίει.

Ne tu quidem petas ab alio, illeq. recuset, tu vero careas:
Tempus autem prætereat, minuaturque tibi opus.
Ne vero differas inq. crastinum, inque perendinum.
Non enim laboris fugitãs vir implet horreum,
Neque procrastinator. Cura vero tibi opus auget.
Semper autem dilator operũ vir cum damnis luctat.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Οὗτος τοι πεδίων πέλεται νόμος.] αὕτη ἡ τάξις ἐπὶ τῆς σπορίμου γῆς, καὶ ἐκείνοις, οἵτινες ἐγγὺς θαλάσσης οἰκοῦσι, καὶ ἐκείνοις, οἵτινες ἄγκεα βησσήεντα οἰκοῦσιν, ἤγουν ἀγκωνοειδεῖς τόπους κοίλους καὶ καταδύσεις ἔχοντας. πίονα λέγει χῶρον, ἤγουν λιπαρὰν γῆν. ἀπόπροθι· τουτέστιν ἄποθεν κατ' ἐπίτασιν τοῦ μήκους, τὰ κύματα ἐγείροντος πόντου. ἀνατολὴ ἐπὶ ἡλίου, ἐπιτολὴ δὲ φανέρωσις τῶν ἄστρων μετὰ τὴν κρύψιν τὴν ἡλιακήν. ὥστε εἰ καὶ ὀλίγον περὶ τῆς τοῦ ἡλίου φαίνεται, εἰ καὶ ἐπὶ πάνυ πολὺ προκεχώρηκεν ὁ ἥλιος, ὡς ἤδη ἑτέραν ποιεῖσθαι ἀνατολήν. ἀμητὸς ὁ καιρὸς ὅτε ἀμῶσι, καὶ ὁ καρπὸς ὁ ἀμώμενος, καὶ ἡ ἐνέργεια, ἤγουν αὐτὸ τὸ ἀμᾶν, ὥσπερ ἀλοητὸς ὁ καιρὸς ὅτε ἀλοῶσι, καὶ ὁ καρπὸς ὁ ἀλοώμενος, καὶ τὸ ἀλοᾶν. καὶ τρυγητὸς ὁ καιρὸς ὅτε τρυγῶσι, καὶ ὁ καρπὸς ὁ τρυγώμενος, καὶ τὸ τρυγᾶν. ἄροτος δὲ ὁ καιρὸς ὅτε ἀροῦσιν, καὶ τὸ ἀροῦν. δοκοῦσι δὲ ὀξύνεσθαι, ὡς νεατός, ἐπαινετός, νοητός, ἀγαπητός, θνητός, ὑμνητός. καὶ ἁπλῶς πάντα τὰ εἰς τος ἁπλᾶ ὅσα ἀπὸ παθητικῶν παρακειμένων γίνεται περισπωμένων συζυγιῶν. αἰτία δὲ οὐ φαίνεται δι' ἣν ἕκαστον τούτων ἐπὶ τοῦ μὲν τοῦ σημαινομένου ὀξυτονηθήσεται, ἐπὶ δὲ τοῦδε προπαροξυνθήσεται. δύναμαι ποιητικῶς, δύναμαι κοινῶς. περιπλομένου.] πολεῖν τὸ στρέφειν, καὶ ἀναπολεῖν τὸ ἀναστρέφειν, καὶ περιπολεῖ ὁ οὐρανός, ἤγουν περὶ τοὺς πόλους στρέφεται. ἀφ' οὗ περιπλοῦμαι καὶ περιπολούμενος, εἶτα κατὰ συγκοπὴν περιπλόμενος, ἐπεὶ τὸ περιπολούμενος ἀνομοίως πρὸς τὸ μέτρον εἶχε, τρία ἐφεξῆς ἔχον βραχέα. γυμνὸν σπείρειν.] γυμνόν σε παρακελεύομαι σπείρειν.

γυμνὸν δὲ βοωτεῖν.] ἤγουν βοηλατεῖν.

Γυμνὸν δ' ἀμάεσθαι.] τουτέστιν ἀμᾶν, ἀντὶ τοῦ σὺν προθυμίᾳ σπεῖρε καὶ βοηλάτει καὶ θέριζε. ἐάν ἐθέλῃς κομίζεσθαι, ἀντὶ τοῦ συγκομίζειν ἤγουν συνάγειν καὶ ἀποθέσθαι πάντα τὰ ἔργα τῆς γῆς, τουτέστι τοὺς καρποὺς, οὓς ἡ γῆ βλαστάνει καὶ ζωογονεῖ. Ὥρια.] ὅτι ὡραῖα ἐν τῷ καιρῷ αὐτῶν, ἵνα σοὶ ἕκαστα αὐξάνηται κατὰ τὸν προσήκοντα αὐτοῖς καιρόν. ἵνα μήπως τὰ μεταξὺ στερούμενος, πτώσσῃς ἀντὶ τοῦ συνεσταλμένος καὶ τεταπεινωμένος ἔρχῃ ἐπ' ἀλλοτρίους οἴκους αἰτῶν δηλονότι, καὶ μηδὲν ἀνύσῃς, καθὰ καὶ νῦν ἐπ' ἐμὲ ἦλθες, ἐγὼ δέ σοι οὐκέτι ἐφ' οἷς ἔδωκα δώσω.

Οὐδ' ἐπιμετρήσω.] ἤγουν ἐφ' οἷς ἐμέτρησα μετρήσω. ὥσπερ ἑρμηνευτικὸν δοκεῖ τὸ ἐπιμετρήσω τοῦ ἐπιδώσω· τὸ μὲν γὰρ ἄδηλον εἶχε τὴν δόσιν, τὸ δὲ ἐπιμετρήσω δείκνυσι ταύτην ὅτι σῖτος ἢ τοιοῦτό τι μέτρῳ διδόμενον. ἐργάζευ νήπιε Πέρση.] ἐργάζου ἀνόητε Πέρση τὰ ἔργα, ἃ οἱ θεοὶ τοῖς ἀνθρώποις διετεκμήραντο, ἀντὶ τοῦ ἐγνώρισαν, τεκμαίρεσθαι ἔδωκαν. θεοὺς δὲ ἐνταῦθα τὰ στοιχεῖα λέγει, ἀφ' ὧν τεκμαιρόμενοι οἱ ἄνθρωποι τὰ τῆς γεωργίας ἔργα ἐργάζονται.

Μή ποτε σὺν παίδεσσι.] ἵνα μή ποτε σὺν παισὶ καὶ γυναικὶ κατὰ τὴν ψυχὴν ἀχνύμενος, ζητῇς τὰ πρὸς ζωὴν χρήσιμα, κατὰ τοὺς γείτονας· οἱ δ' ἀμελῶσιν.] ἤγουν ἀνεπιστρόφως ἔχωσι καὶ ἀφροντίστως πρὸς τὴν σὴν αἴτησιν. δὶς μὲν γὰρ καὶ τρὶς ἴσως ἐπιτεύξῃ. ἐὰν δὲ ἐπιπλέον ἐνοχλῇς, χρῆμα μὲν ἤγουν πρᾶγμα, οὐ πράξεις, τουτέστιν οὐκ ἀνύσεις. σὺ δὲ μάταια πολλὰ ἀγορεύσεις. ὁ δὲ νομὸς (ἤγουν τὸ πλῆθος τῶν λόγων) ἀχρεῖος ἔσται, ἤγουν ἐν οὐδενὶ χρησιμεύων. ἀλλά σε παρακελεύομαι φράζεσθαι ἀντὶ τοῦ μελετᾶν διὰ φροντίδος ποιεῖσθαι, χρεῶν τε λύσιν, καὶ λιμοῦ ἀλεωρήν, τουτέστιν ἐκφυγήν. Οἶκον μὲν πρώτιστα.] τὸ ποιήσασθαι ἀπὸ κοινοῦ, οἶκον μὲν πρώτιστα παρακελεύομαί σοι ποιήσασθαι, καὶ γυναῖκα κτήσασθαι δηλονότι· οὐ γὰρ δύναται συντετάχθαι καὶ ἐπὶ τούτου τὸ ποιήσασθαι. συντάσσεται δὲ τὸ οἰκεῖον κατὰ ἀναλογίαν τοῦ προρρηθέντος, τὸ δὲ ἑξῆς,

— γυναῖ-

—γυναῖκά τε κτητήν, ἤγουν ὠνητήν, οὐ γαμετήν, ἤτοι οὐ γάμῳ συνημμένην σοι, ἀλλ' οὐδὲ παλλακήν, ἀλλ' ἥτις καὶ τοῖς βουσὶν ἕποιτο μετὰ τοῦ φυλάττειν τὸν οἶκον δηλονότι. ὁ γὰρ καὶ σύνδεσμος καὶ ἑτέρας ἐργασίας ἔμφασιν ποιεῖ, εἶτα βοῦν ἀροτῆρα κτήσασθαι. χρήματα δὲ ἤγουν τὰ ὄργανα τὰ πρὸς γεωργίαν χρήσιμα, πάντα ἄρμενα ἤγουν ἁρμόδια ποιήσασθαι ἐν τῷ οἴκῳ. ἵνα μὴ σὺ μὲν ἄλλον αἰτῇς ὄργανον δηλονότι, ὁ δὲ ἀρνῆται ἤγουν ἀνανεύσῃ πρὸς αἴτησιν· σὺ δὲ στερούμενος τοῦ ὀργάνου, ὁ δὲ προσήκων καιρὸς παρέρχηται, ἐλαττοῖτο δὲ τὸ ἔργον. Μηδ' ἀναβάλλεσθαι.] μηδὲ ἀναβάλλεσθαι παρακελεύομαι τὸ ἔργον, εἴτε τὴν αὔριον, καὶ εἰς τὴν ἕνην, ἤγουν τὴν ἐσχάτην τοῦ μηνός, ἣν ἕνην καὶ νέαν φασίν. ὁ ἀνὴρ γὰρ ὁ ἐτωσιοεργὸς οὐκ ἐμπιπλᾷ οἶκον, ἤγουν ὁ εἰς τὴν αὔριον ἀναβαλλόμενος τὸ ἔργον, καὶ ὡς εἰργασμένον ἤδη αὐτὸ νομίζων, εἶτα μηδὲ κατὰ ταύτην ἐργαζόμενος, ἀλλ' εἰς τὴν ἑξῆς αὖθις ἀναβαλλόμενος. τοῦτο γὰρ πάντως μάτην ἐστὶν ἐργάζεσθαι, ὅταν ὡς εἰργασμένον τις νομίζῃ ὃ οὐκ ἐργάζεται. καὶ οὐ μόνον ὁ τοιοῦτος, φησίν, οὐκ ἐμπιπλᾷ οἶκον, ἀλλ' οὐδὲ ὅλως ὁ ἀναβαλλόμενος· πλέον γὰρ ἔχει τι ὁ ἐτωσιοεργὸς τοῦ ἀναβαλλομένου. καὶ ὁ μὲν γὰρ ἀναβαλλόμενος εἰς τὴν αὔριον ἴσως ἐργάσεται κατὰ ταύτην ὃ ἀναβάλλεται· ὁ δὲ ἐτωσιοεργὸς καὶ τὰς εἰς τὴν αὔριον ἐπαγγελίας τῶν ἔργων μάτην ποιεῖται. ἡ μελέτη δέ, ἤγουν ἡ φροντίς, καὶ ἡ ἐπιμέλεια, ὀφέλλει τὸ ἔργον, ἤγουν αὔξει. ἀεὶ δὲ ὁ ἀμβολιεργὸς ἀνήρ, ἤγουν ὁ τὸ ἔργον ἀναβαλλόμενος τὸ ὠφέλιμον δηλονότι, βλάβαις καὶ ζημίαις ἐμπλέκεται. γυναῖκά τε, βοῦν τ' ἀροτῆρα, Κτητήν, οὐ γαμετήν.] πρὶν ἀποδοῦναι τὸν ἑξῆς λόγον ἐν τῷ μεταξὺ τίθησι τό, βοῦν τ' ἀροτῆρα. συνήθως δ', ὡς ἔοικε, ποιεῖ τοῦτο, καὶ ἐν τοῖς ὄπισθε γάρ, ἐν οἷς διέξεισι συλλογιζόμενος ὁποῖοι ἔσονται οἱ μετὰ τὸ πέμπτον γένος ἄνθρωποι, μετὰ πολλὰ ἐπάγει, μᾶλλον δὲ κακῶν ῥεκτῆρα τὸν ἐφεξῆς λόγον. τὸ γὰρ ἑξῆς, μᾶλλον δὲ ἀνέρα κακῶν ἐργάτην τιμήσουσιν, εἶτα, καὶ ὕβριν τιμήσουσι δηλονότι. ἀχέων ποιητικῶς, ἄχθομαι κοινῶς, ἐν δὲ τῷ ἀχεύων προσθήκη γίνεται τοῦ ο, ὥσπερ ἐν τῷ ζητεύῃς. ἀροτὴρ ποιητικῶς, ἀρότης κοινόν, ἔνι δι' ἑνὸς ν, καὶ δασύνεται· ἀπὸ γὰρ τοῦ ἓν γίνεται, ἐὰν δὲ διπλασιασθῇ τὸ ν Αἰολικῶς, ψιλοῦται,

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Οὗτός τοι πεδίων πέλεται.] πάσας ἀποκόπτων τὰς προφάσεις τῶν ἀναβαλλομένων τὸν ἀμητόν, ἢ τὸν σπόρον, αἷς προφασίζονται λέγοντες ἢ πεδινὴν ἢ ὀρεινὴν οἰκεῖν γῆν. καὶ διὰ τοῦτο μὴ ὅτε οἱ ἄλλοι σπείρειν ἢ θερίζειν, ἐγκαλεῖται μόνον τὸν καιρὸν ἐπιτηρεῖν. τοῦτον γὰρ μόνον ἀμητοῦ ἢ ἀρότου καιρόν, τῶν πεδινῶν, τῶν ὀρεινῶν, τῶν παραλίων. καὶ δεῖν ἀπροφασίστως ἐν τούτῳ καὶ ἀμᾶσθαι καὶ ἀροτριᾶν ἀπαξάπαντας τοὺς γεωργούς. Γυμνὸν δὲ σπείρειν.] τὰ τῆς γεωργίας ἔργα σπείρειν, βοηλατεῖν, θερίζειν, πάντα κελεύει γυμνὸν μετιέναι· δηλῶν ὅτι τοῦ ἀέρος ὄντος αἰθρίου ταῦτα δεῖ ποιητέα, καὶ μή τε κρυμώδους ὄντος, μήτε ὕοντος τοῦ Διός. οὕτω γὰρ καὶ αἱ βλαστήσεις ἔσονται εὐφυεῖς καὶ αἱ συγκομιδαὶ τῶν καρπῶν ἐπωφελεῖς. φασὶ δέ τινες χρῆναι τὰς γῆς, μετὰ χειμῶνα ποιεῖν, σπείροντας αὐτὴν ἐν τῷ νεάζειν καὶ σπείρειν οὐκ ἐῶσαι κατάξηρον. κάλλιον δέ φησιν ὁ Πλούταρχος μετὰ τὸν σπόρον ὑετὸν συμβῆναι, ἢ πρὸ σπόρου. δῆλον δέ. τὰ γὰρ κατὰ Πλειάδα σπαρέντα καὶ πρὸ τροπῶν φύεσθαι ἑβδομαῖα, ἐν Αἰγύπτῳ δὲ καὶ τριταῖα. τὰ δὲ μετὰ τροπάς, μόλις ἐν τριπλασίῳ τούτου τοῦ χρόνου. οὕτως τὸ ἐπιγενέσθαι ὑετὸν ἀγαθὸν μᾶλλον, ἢ τὸ προγενέσθαι· οἱ δὲ ἀρχαῖοι καὶ πρωϊαίτερον ἔσπειρον, καὶ δῆλον ἐκ τῶν Ἐλευσινίων τελετῶν. ἄλλως· Οὗτός τοι πεδίων.] ὅτι ἀνὰ πᾶσαν τὴν γῆν ὁ αὐτὸς νόμος ἐστὶ τοῦ καιροῦ καὶ τοῦ ἀροτριᾶν καὶ τοῦ θερίζειν. Γυμνὸν δ' ἀμᾶσθαι.] ὡς ἂν πρόθυμος ἔσῃ περὶ τὸ ἔργον μὴ φορῶν τὸ ἱμάτιόν σου, ἵνα μὴ ἐμποδίζῃ ὑπ' αὐτοῦ. εἴγε ὥρια πάντα θέλεις ἀπὸ τῆς γῆς κομίζεσθαι. ἀμᾶσθαι.] ἀμᾶν, συναθροίζειν ἢ θερίζειν. Βοωτεῖν.] ἢ τὸ ἀροτριᾶν, ἢ τὸ βοῦς βόσκειν. Πλειάδες λέγονται ἢ ἀπὸ Πληιόνης, ἢ ἀπὸ τοῦ πολλαῖς τῶν χρειώδεις, ἢ ἀπὸ τοῦ εἰς πελείας μεταμορφωθῆναι, ἐκ τοῦ φεύγειν τὸν Ὠρίωνα ὡς τοξότην. ἢ ἀπὸ τοῦ πολεῖν ἐκ περιόδου καὶ συμπληροῦν τὸν ἐνιαυτόν, ἐξ ὧν καὶ πλειὼν ὁ ἐνιαυτός, ἢ ὅτι πλείους εἰσὶ κατὰ συναγωγήν, ἢ ὅτι πλείους εἰσὶ καίπερ ἑπτὰ δοκοῦσιν, ἢ παρὰ τὸ πλησίον κεῖσθαι, πλησιάδες τινὲς οὖσαι. μήπως τὰ μεταξὺ χατίζων.] ταῦτα πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἰδίως ἀπέστρεψεν, ἀπάγων αὐτὸν τῆς ἀργίας καὶ τοῦ πτωχεύειν, ὅ ἐστι πτώσσειν ἀλλοτρίους οἴκους· καὶ γὰρ ὁ πτωχὸς εἴρηται.

ἄρηται, παρὰ τὸ πλείστων καὶ ἱκανωτάτων τῆς ἀρούρας δεομένων. συμβαίνει δὲ καὶ ἀναισχυντεῖν τοὺς δεομένους, πολλάκις προσιοῦσι τοῖς ἀπόροις καὶ μὴ διδοῦσι, μάτην λέγειν αἰτοῦσι. χρῆναι οὖν (φησὶ) διὰ τὴν ἔργων ἀπορίαν ἀγείρειν καὶ τὸν καιρὸν διώκειν· οὐ διὰ τοῦ ἀτυχεῖν καὶ ἀναιδοῦς ὄντος εἰ γένοιτο πολλάκις καὶ ματαία, τῶν ἐπαρκεῖν δυναμένων οὐκ ἀεὶ ὑπακουόντων. ἄλλως. μετὰ τὴν συγκομιδὴν τῶν καρπῶν, μεταξὺ ἐν τῷ μετὰ ταῦτα, τουτέστι μετὰ τὸ ἐξελθεῖν τὸν καιρὸν τοῦ δεῖν σε πράττειν χρονίζων πλανᾷ· ἄλλοτε πρὸς ἄλλον προσιὼν καὶ μηδὲν ὠφελούμενος. οὐκ ἐπιδώσουσι.] οὐ χαριοῦμαι ἐντεῦθεν καὶ δωτίνη ἢ δωρεά. οὐδ' ἐπιμετρήσω.] ἀντὶ τοῦ οὐ χρήσω. Θεοὶ διετεκμήραντο.] καλῶς εἶπε τὸ, ἐτεκμήραντο· ἀπὸ γὰρ τῶν οὐρανίων τεκμαιρόμεθα καὶ ἐργαζόμεθα. πρῶτον γὰρ δεῖν ἄνευ γυναικὸς καὶ τέκνων χρῄζειν. [Ἄτλαντος τοῦ Γαληνοῦ, καὶ Αἴθρας τῆς Ὠκεανοῦ, ἣν καὶ Πληιόνην ὡς ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν παίδων φησὶν ὁ ποιητής, θυγατέρες ἐγένοντο δώδεκα, ὧν αἱ μὲν Ὑάδες ὠνομάσθησαν, οὓς ἂν Λιβύης κυνηγετοῦντα ὄφις ἐκτείνει. καὶ αἱ μὲν πενθοῦσαι τὸν ἀδελφὸν θρηνοῦσαι ἀπώλοντο, αἱ δὲ λοιπαὶ ἑπτὰ ἤτοι αἱ πλείους λεχθεῖσαι, κατηστερίσθησαν τῷ οὐρανῷ, Πλειάδες ὡς ἀπὸ τοῦ πλήθους κληθεῖσαι. ὧν τὴν μίαν ἀμαυρὸν εἶναί φασι καὶ λέγεσθαι εἶναι τὴν μητέρα Δαρδάνου Ἠλέκτραν, μόνην οὖσαν τῶν Πλειάδων, ἥτις ποθουμένης τῆς Τροίας, τὴν ἀδελφαῖς αὐτὴν τέρψιν ζητοῦσαν, καὶ πρὸς τὸν ῥυμὸν τῆς ἁμάξης ἐξέδραμεν· ὅθεν πολλοὶ ἀλώπεκα ταύτην φασὶ τὸ ζυγόλωρον ἐθέλουσιν.] Οἶκον μὲν πρώτιστα.] τρία ταῦτα ἀναγκαῖα πρῶτα πρὸς εὐπορίαν· ὁ οἶκος, ὡς δεξάμενος· ἡ γυνή, ὡς φυλάξουσα· ὁ βοῦς, ὡς ἐργασόμενος. εἰπὼν δὲ γυναῖκα, ἵνα μὴ τὴν συνοικοῦσαν οἰηθῇς, ἐπήγαγε κτητὴν οὐ γαμετήν, ἥτις καὶ βουσὶν ἕποιτο, μετὰ τοῦ φυλάσσειν τὸν οἶκον· διὰ τοῦτο γὰρ εἶπε καὶ βουσὶν αὐτὴν ἕπεσθαι, διότι καὶ ἄλλην πληρώσει χρείαν. οὐ λέγει οὖν τὴν γαμετήν, ἀλλὰ φύλακα τοῦ οἴκου καὶ τῶν βοῶν. μάτην οὖν λέγουσιν οἱ περὶ Τίμαιον, Ἡσιόδῳ τὸν Ἀριστοτέλην προσθέμενον μετὰ τὴν τῆς γυναικὸς τελευτήν, Ἑρπυλίδι συνεῖναι τῇ θεραπαίνῃ, ἐξ ἧς αὐτὸν σχεῖν υἱόν. Χρήματα δ' εἰν οἴκῳ πάντ' ἄρμενα.] πάντα ὅσα πρὸς γεωργίαν ὄργανα χρήσιμα προσεῖπε χρήματα. μετὰ γὰρ τὰ ἔμψυχα ὄργανα καὶ λογικά, οἷον ἦν ἡ ἀπὸ τῆς γυναικός, καὶ τὰ ἔμψυχα καὶ ἄλογα, οἷον ὁ βοῦς, τὰ ἄψυχά φησι χρῆναι παρασκευάζειν καὶ ἔχειν οἴκοι κείμενα· καὶ τὴν αἰτίαν προστίθησι.

Μὴ σὺ μὲν αἰτῇς ἄλλον,] εἰ μὴ ἔχοις ἐν τῷ οἴκῳ πάνθ' ὅσα δεῖ τὴν γῆν ἐργαζόμενον ἔχειν, τῆς ὥρας ἡκούσης τοῦ σπείρειν εἰ τύχοι, ἢ ἀροτριᾶν ἢ θερίζειν, μὴ ἔχων, ἄλλον αἰτήσεις τὰ πρὸς τὴν χρείαν τῶν ἔργων τούτων, οἷον ἄροτρον, ἢ δρέπανον, ὁ δὲ οὐ δώσει, σὺ δὲ τητᾷ, τουτέστι στερίσκῃ τοῦ ἐργάζεσθαι τοῦ ἔργου· τὸ γὰρ τητᾶσθαι τὸ στερίσκεσθαι δηλοῖ. τητῶμαι γὰρ τὸ πρῶτον, ὡς βοῶμαι, καὶ τητᾷ τὸ δεύτερον, ὡς βοᾷ. τούτου δὲ συμβαίνοντος, παρέρχεται ἡ προσήκουσα ὥρα τοῦ ἔργου, καὶ τὸ ἔργον ἐλαττοῦταί σοι κατὰ τὴν ὠφέλειαν, ἣν εἰκὸς ἦν αὐτὸ παρασχεῖν ἐν ὥρᾳ τῇ οἰκείᾳ γενόμενον. Μὴ δ' ἀναβάλλεσθαι ἔστ' αὔριον.] τὸ μὲν ὑπερτίθεσθαι, τῶν μέσων εἰώθασι λέγειν, ὡς γενόμενον εὖ καὶ οὐκ εὖ, τὸ δὲ ἀναβάλλεσθαι, πάντως οὐκ εὖ γίνεσθαί φασι. διὸ τοῦτο ὑποστρέφεται τῆς ἀναβολῆς, οὐ τῆς ὑπερθέσεως· οἱ δ' ἀναβαλλόμενοι οὕτως εἰώθασι λέγειν, αὔριον ποιήσομεν, καὶ αὖθις ἐκείνης ἐλθούσης τὸ αὐτὸ λέγουσι· καὶ πάλιν τὸ αὐτό, καὶ τέλος εἰς τὴν ἐσχάτην ἀφικνοῦνται τοῦ μηνός, καὶ τὴν ἕνην καλουμένην καὶ νέαν, εἶτα πάλιν εἰς τὴν νουμηνίαν ἀναβάλλονται ὡς ἐπιτηδείαν, εἰ τύχοιεν, ἣν μόνην ἕνην καλοῦσιν, ὡς καὶ αὐτὸς ἐρεῖ προϊών. συμπαρηκολούθησεν οὖν ταῖς τῶν ἀναβαλλομένων ἀεὶ φωναῖς, τὸ δοκοῦν ἐντεῦθεν συμβαίνειν, μὴ πιμπλάναι τὴν οἰκίαν, ἀλλ' ἀπορεῖν, ἐτήσιον τὸ ἔργον ὄν, διὰ τὴν τῆς ὥρας τῶν ἔργων παρόρασιν, ἀναβληπτικὸν δέ, διὰ τὴν ἀπορίαν τῶν πολλῶν τῶν αὔριον λεγόντων, ἕως ἂν μὴν ὅλως διαδράμῃ· πᾶν δὲ (φησὶν) ἔργον, ἡ μελέτη συναύξει· μελέτην δὲ λέγει τὴν περὶ ἑκάστου φροντίδα καὶ ἐπιμέλειαν, οὐκ ἀναβολαῖς χαίρουσαν. καλιήν.] καλιὰν κυρίως τὴν ἐκ κάλων φησί· μή πω γὰρ εὑρεθέντων λίθων εἰς ἐργασίαν, τούτοις τὰς οἰκίας εἰργάζοντο. ὡς καὶ νῦν καλιάν, τὴν ἐκ φύλλων φησίν.

Αἰεὶ δ' ἀμβολιεργὸς.] διὰ τούτου σαφηνίζει τί καλεῖ ἔργον, ὅτι τὸ ὠφέλιμον οὗ ὡς ἐμπροσθεν ἤκουσεν, εἴπερ ὁ ἀμβολιεργὸς ἀνὴρ ἀεὶ ἐν ταῖς ζημίαις ἄλλαις ἐξ ἄλλων γίνεται. διότι γὰρ πᾶν ἔργον ὠφέλιμον, ὅστις ἀναβολαῖς μὴ ἐπὶ τούτῳ

χρῆται, τῆς ἀπ' αὐτοῦ ὠφελείας οὐ στέρεται· τῶν δὲ μοχθηρῶν ἔργων αἱ ἀναβολαὶ χρήσιμοι.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Οὗτός τοι πεδίων πέλεται νόμος.] περιαιρῶν πᾶσαν πρόφασιν τοῦ Πέρσου, φησὶν· οὗτος τῆς γεωργίας νόμος ἐστὶν, ἀροτριᾷν Πλειάδος δυούσης, ἀμᾷν δὲ ἀνατελλούσης, κἂν ἐν παραθαλασσίῳ καὶ ἀμμώδει καὶ λιπογέῳ τινὲς κατοικοῦσι χώρᾳ, κἂν ἐν μεσογείῳ καὶ λιπαρᾷ, καὶ μακρὰν ἀπεχούσῃ θαλάσσης. Γυμνὸν σπείρειν.] γυμνὸν ἀμᾷν, γυμνὸν δὲ βοωτεῖν, καὶ ἀροτριᾷν. τοῦτο δέ φησι, προτρεπόμενος αὐτὸν προφθάνειν τὸν χειμῶνα, καὶ προεργάζεσθαι· ἢ ὡς ἂν οὕτως ἐρρωμένως, καὶ γενναίως ἐργάζοιντο. Τὸ [εἴχ' ὥρια] καὶ τὸ [ὥς τοι ἕκαστα ὥρι' ἀέξηται] ἄντικρυς ἐργαλία καὶ φλυαρία ἐστί. μήπως τὰ μεταξὺ χατίζων.] μή πως μὴ ἔχων ἐν τῷ μέσῳ τοῦ καιροῦ, πτώσσῃς, πτωχεύῃς, ἢ δίκην πτωχοῦ γυμνὸς καὶ περιειλὴς πορεύῃ πρὸς τοὺς ἀλλοτρίους οἴκους.

ἐπιδώσω.] προῖκα καὶ κατὰ χάριν παρέξω, οὐδ' ἐπιμετρήσω μέτρῳ τινὶ καὶ μεδίμνῳ. θεοὶ διετεκμήραντο.] οἱ ἀστέρες, ἢ τὰ στοιχεῖα νῦν θεοί. ἐκ γὰρ τῶν ἀστέρων τὰ τῆς γεωργίας ἔργα, καὶ τὰ λοιπὰ ἐργαζόμενα τεκμαιρόμενοι. ἐτώσιοι.] μάταιοι, ἀπὸ τῶν γεωργῶν, οἵτινες ὀκνοῦντες καὶ παραδραμόντες τὸ δέον ἔτος γεωργίαν, ἢ φυτείαν, ἢ ἑτέροις τισὶ τοιούτοις ἐβλάβησαν. Οἶκον μὲν πρώτιστα.] παρακελεύεται τῷ ἀδελφῷ, πρῶτα μὲν οἴκου φροντίζειν, ὡς περιέξοντος καὶ αὐτὸν, καὶ τὰ κατατεθησόμενα. γυναῖκά τε.] κτητὴν καὶ ὠνητὴν, οὐ γαμετὴν, ἥτις ἐν τοῖς βουσὶν ἕποιτο· κτᾶσθαι φησὶ κατὰ δεύτερον λόγον· ὅπως, τὰ τῆς ἀγροικικῆς οἰκίας ζευγηλατῇ, οὐ παιδοποιὸς, λάτρις δὲ ὑποζυγική. Χρήματα.] τὰ γεωργικὰ τῶν γεωργικῶν ἐργαλείων, καὶ τὰ λοιπὰ ἄρμενα καὶ ἁρμόδια, καὶ μὴ τοῦ πράττοντος ἀποδέοντα, ποιήσασθαι, καὶ πτήσσειν ἐν τῷ οἴκῳ σου. τὸ ἄρμενα δὲ καίτοι ἀπὸ τοῦ ἁρμοζόμενα γεγονὸς, ψιλοῦται, ὡς συγκοπῇ Αἰολικῇ· πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα, ἐντελῆ μὲν ὄντα δασύνεται, συγκοπέντα δὲ ψιλοῦται. ὡς τὸ, ἁλλόμενος, ὁ πηδῶν, καὶ ἁρμοζόμενος, δασύνονται· ἐφαρμοζόμενος γὰρ φαμὲν, καὶ καθαλλόμενος. ὡς Ὅμηρος,

Ἥ τε καθαλλομένη, ἰούδεα στονόεντα

τὸ δὲ ἄρμενος, καὶ ἄλμενος, συγκοπέντα Αἰολικῶς ψιλοῦνται. ὡς νῦν τὸ πάντ' ἄρμενα. καὶ παρ' Ὁμήρῳ, ἐπάλμενος ὀξέϊ δουρί. Ἡ δ' ὥρη παραμείβηται.] παρατρέχει δὲ ὁ ἁρμόδιος ὥρα ἑκάστοις, νεατῷ, σπόρῳ, καὶ τοῖς λοιποῖς. μινύθη.] σμικρύνεται, ἐλαττοῦται· μινυὸς γὰρ, ὁ μικρός.

Μὴ δ' ἀναβάλλεσθαι.] μὴ δ' ἀναβάλλου καὶ ὑπερτίθει τὴν σήμερον ἡμέραν τυχὸν καὶ τὴν αὔριον, παρατρέχων μέχρι τῆς τοῦ μηνὸς ἔνης καὶ πρώτης, ἤτοι τῆς ἀρχομένης· ἐκ δὲ τοῦ ἕνος, ἐνὶ γεγονὸς τὸ ἔνη, ὅμως διπλασιάζει τὰ δύο νν, καὶ ψιλοῦται, ὡς Αἰολικόν. τοιοῦτοι γὰρ οἱ Αἰολεῖς.

ἐτωσιοεργός.] ὁ μάτην παραδραμὼν τοῦ ἁρμοδίου καιροῦ ἐργαζόμενος. ἀεὶ τοῦτο δὲ καὶ κυρίως τὸ ἐτώσιον ἐνταῦθα κεῖται, καὶ οὐχ ὥσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις καταχρηστικώτερον. καλιήν.] κατὰ τὸν οἶκον. οἱ γὰρ παλαιοὶ, πρὸ τοῦ εὑρεθῆναι οἰκίας, καλιὰς ἀποδέοντες ἔν τισιν ἀρχαῖς, καί τισι παραπετάσαντες αὐτόθεν, σκηνίτην τὸν βίον διέζων, ἢ ἀπὸ τοῦ κᾶλον, τὸ ξύλον, καλιή.

Ἦμος δὴ λήγει μένος ὀξέος ἠελίοιο
Καύματος ἰδαλίμου, μετοπωρινὸν ὀμβρήσαντος
Ζηνὸς ἐρισθενέος, μετὰ δὲ τρέπεται βρότεος χρὼς
Πολλὸν ἐλαφρότερος· (δὴ γὰρ τότε Σείριος ἀστὴρ
Βαιὸν ὑπὲρ κεφαλῆς κηριτρεφέων ἀνθρώπων
Ἔρχεται ἠμάτιος, πλεῖον δέ τε νυκτὸς ἐπαυρεῖ)
Ἦμος ἀδηκτοτάτη πέλεται τμηθεῖσα σιδήρῳ
Ὕλη, φύλλα δ' ἔραζε χέει, πτόρθοιο τε λήγει·
Τῆμος ἄρ' ὑλοτομεῖν μεμνημένος ὥριον ἔργον.

Quum itaque iam desinit vis acuti solis
A calore humido, per autumnum pluente
Ioue praepotente, mutatur humanum corpus
Multo leuius; (nam tunc Solis stella
Paulisper supra caput fato obnoxiorum hominum
Venit interdiu, magis autem nocte fruitur)
Quando incorrupta est caesa ferro
Sylua, folia autem humi fundit, ab ramisque cessat:
Tunc sane ligna secato, memor tempestiui operis.

Ὄλμον

Ὅλμον μὲν τριπόδην τάμνειν, ὕπερον δὲ τρίπηχυν,
Ἄξονα δ' ἑπταπόδην· μάλα γάρ νύ τοι ἄρμενον οὕτω.
Εἰ δέ κεν ὀκταπόδην, ἀπὸ καὶ σφῦράν κε τάμοιο,
Τρισπίθαμον δ' ἄψιν τάμνειν δεκαδώρῳ ἀμάξῃ.
Πόλλ' ἐπὶ καμπύλα κᾶλα. φέρειν δὲ γύην, ὅτ' ἂν εὕ-
Εἰς οἶκον, κατ' ὄρος διζήμενος ἢ κατ' ἄρουραν, (ρῃς,
Πρίνινον. ὃς γὰρ βουσὶν ἀροῦν ὀχυρώτατός ἐστιν·
Εὖτ' ἂν Ἀθηναίης δμῶος ἐν ἐλύματι πήξας
Γόμφοισιν πελάσας προσαρήρεται ἱστοβοῆϊ.
Δοιὰ δὲ θέσθαι ἄροτρα πονησάμενος κατὰ οἶκον,
Αὐτόγυον καὶ πηκτόν· ἐπεὶ πολὺ λώϊον οὕτω.
Εἴ χ' ἕτερον γ' ἄξαις, ἕτερόν γ' ἐπὶ βουσὶ βάλοιο.
Δάφνης δ' ἢ πτελέης ἀκιώτατοι ἱστοβοῆες.
Δρυὸς ἔλυμα, πρίνοιο γύην. βόε δ' ἐνναετήρω
Ἄρσενε κεκτῆσθαι· τῶν γὰρ σθένος οὐκ ἀλαπαδνόν·
Ἥβης μέτρον ἔχοντε, τὼ ἐργάζεσθαι ἀρίστω.
Οὐκ ἂν τώ γ' ἐρίσαντε ἐν αὔλακι κάμμεν ἄροτρον
Ἄξειαν, τὸ δὲ ἔργον ἐτώσιον αὖθι λίποιεν.
Τοῖς δ' ἅμα τεσσαρακονταετὴς αἰζηὸς ἕποιτο
Ἄρτον δειπνήσας τετράτρυφον, ὀκτάβλωμον·
Ὅς κ' ἔργου μελετῶν ἰθεῖαν αὔλακ' ἐλαύνοι,
Μηκέτι παπταίνων μεθ' ὁμήλικας, ἀλλ' ἐπὶ ἔργῳ
Θυμὸν ἔχων· τοῦ δ' οὔτι νεώτερος ἄλλος ἀμείνων
Σπέρματα δάσασθαι, καὶ ἐπισπορίην ἀλέασθαι.
Κουρότερος γὰρ ἀνὴρ μεθ' ὁμήλικας ἐπτοίηται.

Mortarium quidem tripedale seca; pistillum vero, tricubitale,
Axemque septempedalem. valde enim certe conueniens sic.
Si vero octopedalem & malleum inde secueris,
Trium palmorum curuaturam secato decem palmorũ currui.
Multa praeterea curua ligna: ferto autẽ dentale, cũ inueneris,
Domum, siue in monte quaerens, siue in agro,
Ilignẽu: hoc enim bobus ad arandum firmissimum est:
Nempe quum Palladis famulus temoni infigens
Clauis adiunctum stiuae adaptauerit.
Bina vero disponito aratra, laborans domi:
Dentatum & compactum: quoniam multo melius sic.
Siquidem alterum fregeris, alterum bobus iniicias.
E lauro autem, vel vlmo cariei maxime expertes stiuae sunt.
E quercu temonẽ, ex ilice dentale. boues vero duos nouennes
Masculos comparato (horũ enim robur non imbecillum est)
Adolescentiae mensuram habentes. hi ad laborandum optimi.
Non vtique hi contendentes in sulco aratrum
Fregerint, opus vero imperfectum reliquerint.
Hos autem simul quadragenarius iuuenis sequatur,
Panem coenatus quadrifidũ octo morsuum,
Qui quidem opus curans rectum sulcum ducat,
Non amplius respectans ad coaetaneos; sed in opere
Animum habens. hoc vero neque iunior alius melior
Ad spargendum semina, & iteratam sationem euitandum.
Iunior enim vir ad coaetaneos euolat animo.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Ἦμος δὴ λήγει μένος.] ὁπηνίκα δὴ, τὸ μένος ἤγουν ἡ ἰσχὺς, ἡ ἔντονος ἔκτασις τῶν ἀκτίνων τοῦ ταχέως ἡλίου, ὃς καὶ θοαῖς ἵπποις εἱλίσσει τὴν ἑαυτοῦ φλόγα παρ' Εὐριπίδῃ, λήγει τοῦ θερμαντικοῦ καύματος πρὸς ἡμᾶς τὸ θέρος, τοῦ ἱδρῶτα κινοῦντος. τοῦτο γὰρ τὸ ἰδίωμα, μετοπωρινὸν ὄμβρον καταπέμψαντος τοῦ ἰσχυροτάτου Διός, τὸν μετοπωρινὸν ὄμβρον. ἀπὸ δὲ τοῦ ὄμβρου τοῦ μετοπωρινοῦ, τὸ μετόπωρον θέλει δηλοῦν. ὥσπερ εἰ ἔλεγε τὸ μετόπωρον καὶ τὸν ἐν αὐτῷ ὄμβρον, τὸ χαῦμα καὶ τὴν ξηρότητα τοῦ θέρους διαδεξαμένων. μεταβάλλεται δὲ τὸ ἀνθρώπινον σῶμα ἀπὸ τοῦ ἀνειμένου, ἐπὶ τὸ πυκνὸν καὶ ἰσχυρὸν, κατὰ πολὺ ἐλαφρότερον γινόμενον. τότε γὰρ ὁ σείριος ἀστὴρ ἀντὶ τοῦ ὁ ἥλιος, ἐπ' ὀλίγον χρόνον ἔρχεται, ἡμερινὸς, ἀντὶ τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐπιρρηματικῶς ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς τῶν κηριτρεφέων ἀνθρώπων, ἤγουν τῶν τῷ θανάτῳ τρεφομένων, τουτέστι τῶν θνητῶν. πλεῖον δὲ ἀπολαύει τῆς νυκτὸς, τὸ μείζονα ταύτην ποιεῖν, ὅτε δένδρα, (τοῦτο γὰρ ἡ ὕλη) σιδήρῳ τμηθέντα ἀδηκτότατα ἐστὶν, ἤγουν

ἄβρωτα τοῖς ἐγγινομένοις θηριδίοις τοῖς δένδρεσι, μὴ εἴκοντα τῷ δάκνεσθαι ὑπ' αὐτῶν, διὰ τὸ στερρὰ εἶναι τότε καὶ ξηρά, τοῦ χειμῶνος τὴν ἐν αὐτοῖς ὑγρότητα εἰς τὸ βάθος ἐλαύνοντος· τὰ φύλλα δὲ αὐτῶν εἰς τὴν γῆν χέει, ἤγουν φυλλοῤῥοεῖ, ὅσα δηλονότι τοῦτο πέφυκε πάσχειν, ἐπεὶ πολλὰ ἀειθαλῆ εἰσι· καὶ τοῦ πόρθου λήγει, ἤγουν τοῦ αὔξειν τοὺς κλῶνας, τοῦ κλωνοφυεῖν.

μεμνημένος.] ἤγουν ἐν μνήμῃ στρέφων, φροντίδα ἔχων, ἵνα μή σε παραδράμῃ ὁ καιρὸς οὗτος ἐπιλαθόμενον, ὑλοτόμει, ἔργον ποιῶν ὥριον, ἤγουν ἔγκαιρον κατὰ τὸν προσήκοντα αὐτῷ καιρὸν γινόμενον. Ὅλμον μὲν τριπόδην τάμνειν.] εἰς κατασκευὴν μὲν ὅλμου, ἤγουν ἴγδης, τέμνε ξύλον τριῶν ποδῶν τὸ μῆκος· εἰς ὑπέρου δὲ κατασκευήν, ἤγουν τοῦ κοινῶς κοπάνου, τέμνε ξύλον τριῶν πήχεων· εἰς κατασκευὴν δὲ ἄξονος, τέμνε ξύλον ἑπτὰ ποδῶν τὸ μῆκος· λίαν γὰρ ἁρμόδιον οὕτω ποιεῖν. ἐὰν δὲ ὀκτὼ ποδῶν τάμῃς δηλονότι, ἀποτάμοιο ἄν, ἀντὶ τοῦ ἀποτάμοις καὶ σφῦραν ἀπ' αὐτοῦ, τὸν ἕνα πόδα δηλονότι ἀρκούντων τῶν ἑπτὰ τῷ ἄξονι. εἰς κατασκευὴν δὲ ἀψῖδος τέμνε ξύλον τριῶν σπιθαμῶν· ἕνεκα ἁμάξης δεκαδώρου, ἤγουν ἵνα ποιήσῃς ἅμαξαν, τουτέστι τὸν τροχὸν τῆς ἁμάξης, δεκάδωρον τὴν διάμετρον ἔχοντα· πολλὰ καμπύλα κᾶλα, ἤγουν περιφερῆ ξύλα ἐπιτεμών, ἐπεὶ πλειόνων δεῖ τούτων τῇ ἀψῖδι, ὧν ἕκαστον ὀφείλει εἶναι τρισπίθαμον. καμπύλα δὲ λέγει αὐτὰ ὡς καμπύλα γενησόμενα, οὐ γὰρ τοιαῦτα αὐτὰ τέμνεται ἀπὸ τοῦ ὄρους. ὅταν δὲ εὕρῃς ξύλον πρίνινον ἁρμόδιον εἰς γύην κατὰ τὸ ὄρος ἢ κατὰ τὴν ἄρουραν διζήμενος, ἤγουν ἐν τῷ ἔχων καὶ ζητῶν εὑρεῖν αὐτό, φέρε εἰς τὸν οἶκόν σου καὶ ἀπόθου, καὶ μὴ ἀμελήσῃς· ὁ τοιοῦτος γὰρ γύης, ὁ πρίνινος δηλονότι, ἐστὶν ἰσχυρότατος τοῖς βουσὶν εἰς τὸ ἀροῦν, ὁπηνίκα ἂν ὁ δοῦλος τῆς Ἀθηνᾶς, τουτέστιν ὁ τέκτων, ἐν τῷ ἐλύματι πήξας αὐτὸν διὰ γομφιγμῶν τινῶν, πελάσας προσαρήρεται, ἀντὶ τοῦ προσαρηρῇ, ἤγουν ἁρμόσῃ τῷ ἱστοβοεῖ. δύο δὲ ἄροτρα πονησάμενος ἀντὶ τοῦ κατασκευάσας, ἀπόθου ἐν τῷ οἴκῳ σου· τὸ μὲν αὐτόγυον ἤγουν ἔμφυτον ἔχον τὸν γύην. ἐπεὶ κατὰ πολὺ βέλτιον οὕτω ποιεῖν δηλονότι, ἐὰν τὸ ἕτερον αὐτῶν ἄξαις, ἤγουν ἐὰν συντριβῇ σοι τὸ ἕτερον, τὸ ἕτερον ἂν ἐπιβάλοιο, ἀντὶ τοῦ ἐπιβάλοις, τουτέστιν ἐπιθείης τοῖς βουσίν. ἀπὸ δάφνης δὲ ἢ πτελέας γενόμενοι ἱστοβοεῖς ἀκιώτατοι ἔσονται, ἤγουν ἀσηπτότατοι. ἀπὸ δρυὸς κτῆσαι τὸ ἔλυμα· τὸ γὰρ πλησιάζον τῇ γῇ δεῖ δύσσηπτον εἶναι. τοιοῦτον δὲ ἡ δρῦς. ἀπὸ πρίνου δὲ τὸν γύην, ἵν' εὔτονος ᾖ· εὔτονον γὰρ δεῖ εἶναι τὸ μέσον τοῦ ἀρότρου. Βόας δὲ ἐνναετεῖς ἄρσενας κτῆσαι· τούτων γὰρ τῶν τοσούτων ὄντων ἐτῶν δηλονότι, ἡ ἰσχὺς οὐκ ἀσθενής· οὕτω ἡλικίας συμμετρίαν ἔχοντες ἄριστοί εἰσιν εἰς τὸ ἐργάζεσθαι. οὐκ ἂν οὗτοι ἐρίσαντες ἀντὶ τοῦ ζυγομαχήσαντες ἐν αὔλακι, ἤγουν ἐν τῷ τέμνειν τὰς αὔλακας, κατάξειαν μέν, ἤγουν συντρίψειαν τὸ ἄροτρον, τὸ δὲ ἔργον μάταιον τουτέστιν ἀπέρατον αὐτόθι καταλίποιεν. Τούτοις δὲ τοῖς βουσὶν ἅμα ἑπέσθω ἀνθρωπος τεσσαρακονταετής. ἀντὶ τοῦ πλείω τὰ τεσσαράκοντα ἔτη ὤν, τουτέστι [illegible] τῇ ἡλικίᾳ, ἄρτον φαγὼν τετράτρυφον, ἤγουν εἰς τέσσαρα κλάσματα τεμνόμενον· τρύφος γὰρ τὸ κλάσμα. ὀκτάβλωμον.] ἤγουν ἕκαστον τῶν κλασμάτων ἔχοντα ὀκτὼ δήγματα ποιεῖν δυνάμενον. ὅς ἂν τοῦ ἔργου μελετῶν, ἤγουν φροντίδα ἔχων. Καὶ ἐν ἄλλοις· μελετᾷς βίου ὥς σε κελεύω. Ἰθεῖαν τέμνοι τὴν αὔλακα] ἀντὶ τοῦ κατ' εὐθεῖαν ἐπιῤῥηματικῶς. τὸ εὔτακτον δὲ αὐτοῦ καὶ ἀσύγχυτον ἀπὸ τῆς εὐθύτητος τῆς αὔλακος θέλει δηλοῦν, μηδαμῶς παπταίνων, ἤγουν ἀποβλέπων τὴν γνώμην τρέπων ἐπὶ τοὺς ἡλικιώτας· τουτέστιν ἐπὶ τὰς μετὰ τῶν ἡλικιωτῶν παιδιάς, ὥσπερ οἱ νέοι, ἀλλ' ἐπὶ τῇ ἐργασίᾳ ἔχων τὸν λογισμόν. τούτου οὐδαμῶς ἐστιν ἄλλος νεώτερος ἀμείνων, εἰς τὸ δάσασθαι σπέρματα, ἤγουν καταβάλλεσθαι εἰς τὴν ἀρωμένην γῆν, διατάκτως μεριζόμενα, καὶ ἐκφυγεῖν τὴν ἐπισπορίαν, ἤγουν τὴν ἐπὶ τοῖς σπαρεῖσι σποράν, ὃ γίνεται ὅταν ἐλλιπῶς ἡ προτέρα γένηται σπορά. νεώτερος γὰρ ἀνὴρ ἐπὶ τοὺς ὁμήλικας ἐπτοίηται, ἀντὶ τοῦ ἐπτόηται ἤγουν ἐσχόληται, σπουδάζεται. Μένος ἡ [illegible], καὶ τὸ μένειν ἐν πολέμῳ καὶ μὴ φεύγειν, καὶ μένος χειρῶν, τὸ ἔμμονον ἔργον πάντα ἀπὸ τοῦ μένειν. ἀπὸ τούτου μένος καὶ τὸ σθένος· ἐνταῦθα δὲ μένος ἡλίου λέγει, διὰ τὸ ἔντονον τῶν ἀκτίνων αὐτοῦ καὶ μὴ ἐκκεχυμένας. γύης δὲ τὸ λεγόμενον γυνάτιον τοῦ ἀρότρου. ἐχέτλη τὸ ἐμπεπηγὸς ξύλον τῷ γύῃ, ὃ κατέχοντες οἱ ἀροτριῶντες κινοῦσιν ὅλον τὸ ἄροτρον. ἔλυμα τὸ προσηρμοσμένον τῷ γύῃ, εἰς ὃ ἐμβάλλεται ἡ ὕνις.

[illegible] δὲ καὶ κοιλὸν λέγεται τὸ ξύλον τὸ διῆκον μέχρι τοῦ ζυγοῦ τοῦ ἐπικειμένου τοῖς ὤμοις τῶν βοῶν καὶ ζευγνύντος αὐτούς· ἐμπήγνυται δὲ καὶ οὗτος τῷ γύῃ σφηνωθεὶς διά τινων σφηνισμῶν. ἐνναετῆρα τελεστικόν, ἐννεατὴς κομᾶν, ὁ ἐννέα ἐτῶν ὤν, ἐνναέτης δὲ χρόνος παροξυτόνως.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Ἦμος δὴ λήγει μένος ὀξέος.] τὸν καιρὸν ἐν τούτοις ἀφορίζει τῆς ὑλοτομίας· ἔστι δὲ οὗτος, ἐν ᾧ τὸ μένος τοῦ ἡλίου, ὅπερ ἐστὶ τὸ εἰς ἡμᾶς ἐρχόμενον θάλπος δυνατώτατον ὄν, λήγει τοῦ ἰδαλίμου καύματος. καῦμα δὲ ἰδάλιμον, ἤτοι λαμπρὸν, διὰ τὸ φωτίζειν περιλάμπον ἡμᾶς. ἔοικε γὰρ ἀνάλογον τὸ λαμπρὸν ἢ τὸ ἰδίειν ποιεῖν καὶ ἱδρῶτα κινεῖν διὰ τῆς ἐγκαύσεως. ὅταν οὖν μηκέτι ὁ ἥλιος ἐπιφλέγῃ καθάπερ ἐν τῇ θερινῇ ὥρᾳ τοῦ Διὸς, ὃς ἐστὶ τῶν ὄμβρων κύριος, μετοπωρινὸν ὄμβρον ἤδη καταπέμψαντος, καὶ τὰ σώματα τὰ ἀνθρώπινα τρέπεται ἐπὶ τὸ αὐξόμενον ἐκ τῆς καυσώδους ὥρας, ἥτοι τὰ ἀφαυαινόμενα καὶ ἐπικεκαυμένα ταῖς θέρμαις, καί ποτε δύσφορα διὰ τὴν ἐκ τῆς θέρμης διαφόρησιν ὄντα γίνεται θέρους ὄντος. καὶ αὐτὸς ὁ ἥλιος (ὃν ἐκάλεσε σείριον ἀστέρα διὰ τὸ λάμπειν· τὸ γὰρ σειριάειν) τοῦτο δηλοῖ, ὅτι οὐκέτι πολλὴν χρόνον ἐπὶ γῆς φέρεται, ἀλλ' ἐλάσσω μὲν ποιεῖ τὴν ἡμέραν ἐφ' ἧς ἐστιν, τὴν δὲ ὑπὸ γῆς πλείονα ποιῶν, καὶ μείζω τὴν νύκτα. τὸ γὰρ πλεῖον νυκτὸς ἐπαυρεῖν, τουτέστι τὸ πλέον ἐπιλαμβάνειν καὶ ἀπολαύειν τῆς νυκτὸς ἐν τῷ μείζονα ταύτην ποιεῖν. ὅταν οὖν ἤδη ταῦτα γίνηται πάντα, ἢ τοῦ καύματος ἐκλείψεις, ἢ τοῦ μετοπωρινοῦ ὄμβρου φορὰ, ἢ τῶν σωμάτων τῶν αὐθρωπίνων ἀνάψυξις, ἢ τῆς ἡμέρας ἐλαττώσεις, ἢ τῆς νυκτὸς ἐπίδοσις, τηνικαῦτα δεῖ ὑλοτομεῖν. μετὰ θέρος ἀρχομένου τοῦ μετοπώρου, τῶν δένδρων φυλλοβολούντων, ὅπερ τοῦτο πέπονθεν τὰ φυτά· τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ τῶν μὲν βλαστήσεις αὐτὰ τῶν κλάδων λήγειν, καταχεῖν δὲ τὰ φύλλα εἰς τὴν γῆν. τότε γὰρ ὡραίαν εἶναι τὴν ὑλοτομίαν κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον γινομένην· τὸ μὲν οὖν εἶναι τὴν τεμνομένην ὕλην τηνικαῦτα ἀδηκτοτάτην, δηλοῖ τὴν ἀθρωτάτην. δάκνειν γὰρ εἰσὶ τὰ θηρία, διὰ τὸ δάκνοντα μόνως λυπεῖν. λέγοι δ' ἂν καὶ τὴν ἄβρωτον ὑπὸ τῶν ἐγγινομένων θηριδίων τοῖς φυτοῖς, εἰς ἀδηκτοτάτην ἡμῖν, ἀλλὰ θερμῶν καὶ τμηθεῖσαν, ἃ διαφθείρεται τοῖς δένδρεσι, σηπομένης τῆς ἐν αὐτοῖς ὑγρότητος. τὸ δ' ἐν τούτῳ ὑλοτομεῖν, ὀρθῶς ἀπέξηρα μὲν ἐστὶ τὰ δένδρη ἀποδεδωκότα τὸν οἰκεῖον καρπόν. καὶ οὐκέτι κάμνει περὶ τὴν ἐκτροφὴν αὐτοῦ, μετρίας δὲ ἐπέχει ὑγρότητος, ἀλλ' οὐ πολλῆς ἤδη πρὸς τὸ ῥήϊον τοῖς τέμνουσι. ὥς τε γε μὴ σύμπαν μετὰ τὴν τομὴν, εἰς ὅ τινας βλέποντας, καὶ φθινούσης τέμνειν τῆς σελήνης, ἀλλὰ μὴ πανσελήνου μηδ' αὐξανομένης· ἡ γὰρ τοῦ φωτὸς ἐπίδοσις ὑγρότερα ποιεῖ τὰ δένδρα, καὶ εὐπερίφορα τεμνόμενα πρὸς τὴν σῆψιν. ἑπόμενα δὲ λέγει πρὸς τὰ ἑξῆς τοῖς περὶ ὑλοτομίας τὰ περὶ κατασκευῆς τῶν ξυλίνων σκευῶν. ἦμος δὴ λήγει, ἐν τῷ χειμῶνι καὶ ἡ δύναμις τοῦ ἡλίου ἀσθενεστέρα ἐστὶ, καὶ αἱ ἡμέραι μικραὶ, καὶ αἱ νύκτες μεγάλαι, καὶ τὰ σώματα πυκνοῦται καὶ ἐλαφρύνεται. τότε οὖν λέγει δεῖν τέμνειν. ἀδηκτοτάτη δὲ, ἀβρωτάτη. ὅτι τότε σκώληξ οὐκ ἐσθίει τὴν ὕλην, καὶ ἐστὶ στεγανωτέρα, ἐπειδὴ διὰ τὴν ψύξιν τοῦ ἀέρος ἀποκέκλεισται ἐν βάθει ἡ ὑγρότης. καὶ τότε αἱ ῥίζαι τρέφονται καὶ αὔξονται καὶ τὰ φύλλα μὴ ἐπιπολαζούσης αὐτῆς· ἐν θέρει δὲ ἐπιπολάζει διὰ τὴν τοῦ καιροῦ θερμότητα· τὸ γὰρ ψυχρὸν οὐκ ἐᾷ τὴν θερμότητα εἰς τὴν τῶν ξύλων ἐπιφάνειαν ἐλθεῖν, οὐδὲ ποιεῖ σῆψιν ἡ ὑγρότης πλεονάζουσα, καὶ τότε στερρά ἐστιν ἡ ὕλη μὴ εἴκουσα τῷ δάκνεσθαι.

Ὄλμον μὲν τριπόδην.] πολὺς ἐν τούτοις ὁ Πλούταρχος, ἀμυνόμενος τοὺς χλευάζοντας τὸν Ἡσίοδον τῆς μικρολογίας, καὶ Πλάτωνα λέγων περὶ τῆς τῶν σκευῶν ἐν τοῖς οἴκοις διειλέχθαι καὶ ἐμμετρίας, καὶ Λυκοῦργον περὶ τῆς τῶν θυρῶν κατασκευῆς, ἵν' ἀπὸ πρίονος ὦσι καὶ πελέκεως μόνον ἀποίκιλοι. δεῖ οὖν ἀποδέχεσθαι καὶ τὸν Ἡσίοδον μέτρα παραδόντα, καὶ ὅλμου καὶ ὑπέρου καὶ ἄξονος καὶ σφύρας. καὶ τοὺς ἀρχαίους δὲ πολλὴν καὶ τούτων ποιεῖσθαι λόγον, καὶ τῶν εὑρετῶν πάμφωνον τιμᾶν, διότι τὸν λύχνον πρῶτος εὗρε καὶ τὸ ἐκ τούτου φῶς εἰσήγαγε. τὸν δὲ τῶν Πιθοίγων δῆμον διὰ τοῦτο οὕτως ὀνομάσαι, διότι τῶν πίθων ἐπενοήσαντο τὴν πλάσιν· ὥστε μὴ τὴν πολυτέλειαν προσήκειν θαυμάζειν, ἀλλὰ τὴν τῶν χρησαμένων ἀτελῆ τυγχάνειν πεποίηκεν. δεῖ οὖν τὸν μὲν ὅλμον τέμνειν, αὐτὶ τοῦ ξύλου εἰς ὅλμου κατασκευὴν, τριῶν ὄντα ποδῶν· τὸ δὲ ὕπερον μὲν τριῶν πηχῶν, τὸν δὲ ἐσόμενον

ἄξονα

ἄξονα τῆς ἁμάξης ὁμοίως ἑπτὰ ποδῶν. εἰ δὲ οὖν τὸ ξύλον ὀκτὼ ποδῶν, ἀφ᾽ οὗ δεῖ τεμεῖν τὸν ἄξονα, τὸν ἕνα πόδα χρήσιμον εἰς σφῦραν ἐρεῖ, ἐπειδὴ τοῦ ξύλου τούτου κατασκευὴν ἀποτμηθέντα τῶν ἑπτὰ ποδῶν ἐξ ὧν ὁ ἄξων. εἰπὼν δὲ περὶ ἄξονος ἡλίκον εἶναι δεῖ, προστίθησι καὶ τὴν ἁψῖδα ἡλίκην, τρισπίθαμον λέγων τάμνειν ἄψιν· καὶ αὐτὴν τὴν ἅμαξαν ἡλίκην, δεκάδωρον εἶναι δεῖ καὶ τὴν ἅμαξαν. δεῖ δὲ τό γε τοσοῦτον περὶ τῶν μέτρων εἰδέναι τούτων· ὅτι σπιθαμὴ μέν ἐστιν ἁπλωθείσης τῆς χειρὸς ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ σμικροτάτου δακτύλου διάστημα· τρεῖς τοσοῦτον οὖν εἶναι κελεύουσι, τῆς ἁψῖδος τῶν ἁμαξικῶν κύκλων τὸ μέγεθος. ἔστι δὲ ἡ ἁψίς, ἡ περιέχουσα τὰς λεγομένας κνημῖδας, τὰς ἐκ τοῦ ἄξονος εἰς τὴν ἁψῖδα τεινούσας. δῶρον δὲ τὸ αὐτό πως καὶ παλαιστή, ἀλλ᾽ οὕτως ἐκ τῶν τεσσάρων δακτύλων ὀρθῶς συντεθέντων· δῶρον δὲ τούτων συμπραχθέντων καὶ τοῦ ἀντίχειρος ἐγερθέντος· δεῖ γοῦν τὴν διάμετρον τῆς ἁμάξης εἶναι δέκα τούτων μέτρων, τὴν δὲ ἁψῖδα τρισπίθαμον· οὐχ ἵνα ὅλην ἐκ τοσούτων ποιήσωμεν, ἀλλ᾽ ἑκάστην καὶ τῶν περιφερειῶν ἐξ ὧν ἡ ἁψὶς συμπέπηγε. διὸ καὶ ἐπήγαγε πόλλ᾽ ἐπὶ καμπύλα κᾶλα. τὰς περιφερείας δηλῶν χρῆναι τρισπιθάμους εἶναι τῆς ἁψῖδος, ἐξ ὧν πλειόνων οὐσῶν ἡ ἁψὶς γέγονεν. ἄλλως· πρώτου τοῦ ὅλμου ἐμνημόνευσε· δεῖ γὰρ πρῶτον τῆς τροφῆς ἐπιμελεῖσθαι. τοῦτο δὲ ὑπουργεῖ τὸ ἐργαλεῖον, ἢ ὅτι τὰ σπέρματα ἐκεῖ ἀπεκδύονται τὸ λέπυρον· ὅλμος δὲ ἐκλήθη διὰ τὸ ὀλλύειν καὶ φθείρειν τὰ ἐμβαλλόμενα. ὕπερον δὲ τὸ κόπανον. πόδα καλεῖ τὸ ἀπὸ τοῦ τρίτου δακτύλου διὰ τοῦ δευτέρου μέχρι τοῦ πρώτου διάστημα. ἄλλως· τρισπίθαμον δ᾽ ἄψιν, ἑκάστην ἁψῖδα ἁμάξης τρισπίθαμον εἶναι. σύγκειται δὲ ἡ ἅμαξα, τουτέστιν ὁ τροχός, ἐκ τεσσάρων ἁψίδων· ὡς εἶναι τὸ πᾶν περιφερὲς τοῦ τροχοῦ σπιθαμὰς ιβ, παλαιστὰς δὲ λϛ· ἔχει γὰρ ἡ σπιθαμὴ παλαιστὰς γ´. οὐκοῦν ἔδει τὴν πᾶσαν περιφέρειαν ἔχειν λ´ καὶ ϛ´ παλαιστάς. καὶ πῶς εἶπε δεκαδώρῳ ἁμάξῃ; ἔδει γὰρ εἰπεῖν δυωδεκάδωρον, τὸ διάμετρον τοῦ τροχοῦ. πᾶν γὰρ διάμετρον, τὸ τρίτον ἐστὶ μέρος τῆς πάσης περιφερείας· δῆλον οὖν ὅτι τὰς ϛ´ παλαιστὰς ἀνάγουσιν εἰς τὰ λεγόμενα γλωσσίδια, ἑκάστης ἁψῖδος τῆς ἁρμοζούσης τῆς εἰς ἀλλήλας· ἡ δὲ παλαιστὴ καὶ δῶρον καλεῖται· ἡ δὲ σπιθαμή, καὶ δοχμή. δεκαδώρῳ] κατὰ διάμετρον εἶπε δεκάδωρον ἢ δέ, τὸ τρίτον ἐστὶ τῆς ὅλης περιφερείας, καὶ οὐ τὸν ἔξω κύκλον ἐδήλωσεν, ἀλλὰ τὸν μέσον τὸν εἰς δύο τὸν κύκλον τέμνοντα.

καμπύλα κᾶλα] ξύλα ἐπικαμπῆ ὄντα τὰ ἀμφίδια. γύην.] τὸ λεγόμενον γονάτιον τοῦ ἀρότρου. ὁσάκις οὖν εὕρῃς, φέρε καὶ ἀπόθου αὐτὸ καὶ μὴ ἀμελήσῃς. λέγεται δὲ γύης, ὅτι ἀεὶ παρὰ τὴν γῆν ἐστιν. ἔλυμα μέρος τι τοῦ ἀρότρου, ἐν τῷ μέσῳ ὄν, ἔνθα συμβάλλεται ὁ γύης τῷ ἱστοβοεῖ. ἔλυμα δὲ παρὰ τὸ ἐλύειν, ὅ ἐστι καλύπτειν. ἱστοβοεὺς λέγεται παρ᾽ ἐνίοις καὶ τὸ μετὰ τὴν ἐχέτλην ξύλον. αὐτόγυον δὲ τὸ μονόβολον λέγει, τὸ ἔχον ἐξ αὐτογύου τὸν ἱστοβοέα. φέρειν δὲ γύην.] περὶ ἀρότρου κατασκευῆς ἐν τούτοις διδάσκει, καὶ δεῖ εἰδέναι τίς ἡ ὕννις, τί τὸ ἔλυμα, τίς ὁ γύης, τίς ὁ ἱστοβοεύς, τίς ἡ ἐχέτλη, ἐξ ὧν ἐστι τὸ ἄροτρον. ἡ μὲν οὖν ὕννις ἐστὶ τὸ σίδηρον αὐτὸ τὸ ἐν τῷ ἀροτριᾶν σχίζον τὴν γῆν. τοῦτο δὲ τῷ ἐλύματι περιήρμοσται ἄνωθεν ἐμβεβλημένον εἰς αὐτὸ τὸ κοῖλον ὄν. τὸ δὲ ἔλυμά ἐστι, τὸ ἐμβληθὲν εἰς τὴν ὕννιν κατέχον ξύλον κατὰ τὸ ἄκρον, ὃ καλοῦσι νύμφην, ὃ κατὰ θάτερον μέρος τὸ ἄνω συγγεγόμφωται πρὸς τὸν γύην. ὁ δὲ γύης ξύλον ἐστὶ μακρὸν ἔχον οὐ πόρρω τοῦ ἐλύματος, ὀρθὸν ἐμπεπηγὸς ξύλον ἐν αὐτῷ, ὃ κατέχοντες οἱ ἀροτριῶντες ὅλον κινοῦσι τὸ ἄροτρον, καὶ διὰ τοῦ ἀρότρου τοὺς βόας· καὶ τοῦτο τὸ ξύλον καλεῖται ἐχέτλη. τούτῳ δὲ τῷ γύῃ ἐμπέπηγεν ἄλλο ξύλον μεῖζον κατὰ τὸ ἕτερον μέρος τὸ ἄκρον ἕως τοῦ ζυγοῦ διῆκον τοῦ ἐπικειμένου τοῖς ὤμοις τῶν βοῶν καὶ ζευγνύντος αὐτούς, ἐμπέπηγε δὲ σφηνωθὲν διά τινων σφηνίσκων. εἰ μὲν οὖν ἓν ξύλον ᾖ τὸ ὅλον ὁ γύης μέχρι τοῦ ζυγοῦ ἀπὸ τοῦ ἐλύματος, καλεῖται τὸ ἄροτρον αὐτόγυον. ἐὰν δὲ μικρότερος ᾖ τῆς χρείας ὁ γύης, ἐνσφηνοῦται τὸ ἕτερον αὐτῷ ξύλον τὸ συνάπτον αὐτὸν καὶ τὸν ζυγόν, καὶ καλεῖται τὸ μὲν ὅλον πηκτόν, τὸ δ᾽ ἐνσφηνωθὲν ἱστοβοεύς. διὸ καὶ αὐτὸς λέγει δύο παρασκευάσασθαι ἄροτρα· τὸ μὲν πηκτόν, τὸ δὲ αὐτόγυον, ἵν᾽ εἰ τὸ ἕτερον κατεάξῃ, τὸ λοιπὸν ἐκπληρώσῃ τὴν χρείαν. τὸν μὲν οὖν γύην εἶναι κελεύει πρίνινον, προσθεὶς ἢ κατ᾽ ἄρουραν εἰ εὕροις, ἢ κατ᾽ ὄρος πρίνινον· οὐ γὰρ εὔπορος Βοιωτοῖς ἡ πρῖνος, φησὶν ὁ Πλούταρχος, ἀλλὰ πλεῖστοι ἀντὶ τῶν πρινίνων χρῶνται, τοὺς γύας κατα-

κατασκευάζοντες, εἰ δὲ ὑμῖν εὑρεῖν, ὁ πρίνινος ἄριστος γύης ὡς μάλιστα στερεός. πρὸς δὲ ὁ γύης κατασκευάζεται σημαίνει εἰπεῖν. Εὖτ᾽ ἂν Ἀθηναίης δμῶος.] εἰκός ἐστιν ὁ τέκτων τῆς Ἀθηνᾶς δμωὸς, ἐπειδὴ ὡς σοφίας ὑποθημοσύνῃ Ἀθηνᾶς, καὶ Ὅμηρός φησι περὶ τέκτονος ὡσαύτως, ἐπειδὰν οὖν οὗτος ἐν ἐλύματι πήξῃ τὸν γύην, καὶ γόμφοις ἑνώσας αὐτὸν πρὸς τὸ ἔλυμα τὸν γύην ἁρμόσῃ, τότε ὀχυρώτατός ἐστιν οὕτως, οὕτω κατασκευασθεὶς καὶ ἐκ τοιαύτης ὕλης. ὁ μὲν δὴ γύης πρίνινος ἔστω· ὁ δὲ ἱστοβοεὺς ἢ δάφνινος, ἢ πτελέϊνος· οὗτοι γὰρ ἄσηπτοι εἰσί· τὸ δὲ ἄσηπτον ἐδήλωσεν ἀκιώτατον· ὁ δὲ Πλούταρχος ἐξηγήσατο τὴν αἰτίαν λέγων, εἶναι τὶ θρηνίδιον ὃ καλεῖται κὶς, διεσθίον τὰ ξύλα. ὥστε καὶ Πίνδαρον οὕτω καλεῖν περὶ τοῦ χρυσοῦ λέγοντα, κεῖνο σῆς οὐ κὶς δάμναται, ὡς ἄσηπτον. ἐγγίνεται δ᾽ ἐν τοῖς χωροῦντα θηρίδια τοῖς γλυκέσι καὶ μαλακοῖς ξύλοις, δάφνη δὲ καὶ πτελέα δριμύτατα. τὸ μὲν ἔλυμα ἐκ δρυὸς εἶναι, καθάπερ τὸν γύην ἐστὶν εἶναι δεῖ πρίνινον. καὶ γὰρ δὴ τοῦ ἀρότρου τὸ μὲν ἔγγιστα τῆς ὕνεως εἶναι δεῖ δυσσηπτον, διὰ δρύϊνον τὸ ἔλυμα· τὸ δὲ μέσον εὔτονον, πρίνινον δὲ τὸν γύην. Βόε δ᾽ ἐνναετήρω.] ἐννεαέτεις δεῖ τοὺς βόας τοσούτους καὶ τοιούτους εἶναι, ἵνα καὶ διὰ τὴν φύσιν ὦσιν ἀδιάθετοι, καὶ διὰ τὴν ἡλικίαν ἀφυβρισμένοι, μὴ ὡς οἱ νεώτεροι θυμοειδεῖς ὄντες καὶ ζυγομαχοῦντες τὰ ἄροτρα κατακλῶσι, καὶ τὸ ἔργον μάταιον καὶ ἀτέλεστον ποιῶσιν.

Οὐκ ἂν τώ γ᾽ ἐρίσαντες.] οὐ σκιρτήσαντες δηλονότι ἢ οὐ ζυγομαχήσαντες κατακλάσειαν τὸ ἄροτρον· ἐὰν δὲ τὸ ἄροτρον κλασθῇ, οὐ προβαίνει τὸ ἔργον, ἀλλὰ μάταιον ἐγκαταλιμπάνεται, οὐ ζυγομαχοῦσι δὲ, διὰ τὸ εἶναι ὁμήλικες. Τοῖς δ᾽ ἅμα τεσσαρακονταετής.] τὸ μὲν σκάψαι καὶ ὑλοτομεῖν καὶ φυτεῦσαι, νέων δεῖται. τὸ δ᾽ ἀροτριᾶν, καὶ βουσὶν ἐπιστῆναι, καθεστῶτος ἤδη καὶ ὡς εἰκὸς σωφρονοῦντος, μηκέτι παρατρέποντος εἰς τὰς τῶν νέων παιδιάς, ἀλλ᾽ ἀρκουμένου ἄρτῳ τετραβύφῳ. τοιοῦτος δὲ ὁ εἰς τέσσαρα κλάσματα τεμνόμενος, ὀκτάβλωμος δὲ, ὡς καθέκαστον τρύφος εἰς ὀκτὼ διαιρεῖσθαι ψωμούς· καὶ οὕτω δὴ συμπληρώσαντες ἀροτρευτικὴν αἰζηὸν τεσσαρακονταέτης.] οὐ πάντως τοσούτων χρόνων, ἀλλὰ καθεστηκότα δεῖ εἶναι τὴν ἡλικίαν. αἰζηὸς δὲ σημαίνει δύο, ποτὲ μὲν τὸν ἄνθρωπον, ποτὲ δὲ τὸν νέον.

τετράτρυφον.] τετράκλαστον· τρύφος γὰρ τὸ κλάσμα. οὐδὲν δὲ ἄλλο διὰ τούτου δηλοῖ ἢ τὸ ἀπέριττον καὶ σύντονον τῆς τροφῆς, ἤτοι τῆς διαίτης ἵνα μὴ πολλῇ τρυφῇ, διὸ καὶ εἰς τέσσαρα τὸν ἄρτον διακλάσαι, καὶ εἰς ὀκτὼ δήγματα ἀναλῶσαί φησιν· ὥστε εἶναι τὸ ἔργον συντόμως ὁρμῆσαι. —τοῦ δ᾽ οὐκ ἔτι νεώτερος ἄλλος ἀμείνων, Σπέρματα δάσασθαι.] τὸ μὲν σπέρματα δάσασθαι δηλοῖ τὸ καταβάλλεσθαι ταῦτα, μερίζοντα εὐτάκτως εἰς τὴν ἀροτριωμένην γῆν. τὸ δ᾽ ἀλέασθαι τὴν ἐπισπορίαν, τὸ μὴ ἀνωμάλως ῥίπτειν, ἀλλὰ συμμέτρως τὰ σπέρματα. μηδ᾽ ἄλλ᾽ ἐπ᾽ ἄλληλα ταῦτα εἰς ἕνα τόπον· αὕτη γὰρ ἡ ἐπισπορεία ὡς τῶν δευτέρων σπερμάτων θλιβόντων τὰ πρότερα, τόπων δὲ ἄλλων ἀσπόρων μενόντων. τοῦτο γὰρ καὶ ὥριος δεῖται καὶ μὴ μετεώρου διανοίας, ἀλλ᾽ ἐπιστατικῆς· διὸ τὴν τοιαύτην εἶναί φησιν ἡλικίαν χρήσιμον. ἄλλως· τοῦ τοιούτου τεσσαρακονταετοῦς, οὐκ ἔστιν ἀμείνων ἡλικία, εἰς τὸ καλῶς σπείρειν, καὶ ἐπισπορίην ἀλέασθαι. ἐπισπορεία δέ ἐστιν, ὅταν σπείρῃ τις ἐλλειπῶς, καὶ πάλιν ἄνωθεν σπόρον ἐμβάλλῃ. Κουρότερος.] ὡσανεὶ ῥέμβεται ὁ νοῦς τοῦ τοιούτου ἐπὶ τοὺς ὁμήλικας.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Ἦμος δὴ λήγει μένος.] μετὰ τὸν καιρὸν τοῦ θέρους, καὶ τοῦ σπόρου, διδάσκει νῦν καὶ τὸν τῆς ὑλοτομίας καιρόν. καί φησιν, ἡνίκα ἡ φθινοπωρινὴ ἰσημερία γίνεται, καὶ ὁ ἥλιος τὸ πολὺ τοῦ ἱδρῶτας ποιοῦντος καύματος σβέσῃ, οὐκέτι κατὰ κορυφὴν ἡμῶν τῷ τῆς ἡμέρας πλείονι ἑστηκὼς διαστήματι, ὥσπερ ἐν τῷ θερινῷ καιρῷ ξηραίνων ἡμᾶς ταῖς ἀκτῖσιν αὐτοῦ, ἀλλ᾽ ὅτι τὸ πλεῖον ἐστὶν ὑπὸ γῆν, καὶ μηκύνει τὰς νύκτας, ὀλίγον δὲ τῆς ἡμέρας ὑπὲρ κεφαλῆς ἡμῶν ἕστηκε, τότε ἐπιτήδειός ἐστιν ὁ τῆς ὑλοτομίας καιρός. ἄσηπτα γὰρ τὰ τότε τμηθέντα ξύλα διατηρεῖται, ὡς ἐξικμασθέντος τὸ πολὺ τῆς ὑγρότητος. ἡ γὰρ ἄμετρος ὑγρότης σῆψιν καὶ σκώληκας ἐμποιεῖ, ὡς ἡ θερμότης ῥῶσιν καὶ εὐωδίαν. καὶ τοῦτο ἰδεῖν ἔξεστιν ἐν τῶν ἑλωδῶν καὶ καθύγρων τόπων, καὶ τῶν θερμῶν καὶ ἠρέμα ξηρῶν. τὰ μὲν γὰρ ἑλώδη σῆψιν καὶ κώνωπας, καὶ μύας, καὶ σκώληκας, καὶ τοιαῦτα γονᾷ. Αἴγυπτος δὲ διὰ τὸ θερμότατον, εὐωδίων καὶ ἀρωμάτων μήτηρ καθίσταται. κἀν τοῖς ἀνθρωπίνοις δὲ σώμασιν ὑπάρχει τὰ ὅμοια. οἱ μὲν γὰρ σωματώδεις, καὶ

παχεῖς,

καλδοι, καὶ κάθυγροι δυσφορώτεροι ἀφόρητοι εἶεν, καὶ μᾶλλον ἐν θέρει καὶ μέσῳ χειμῶνι, δυσφορώτεροι γίνονται. οἱ δὲ θερμοτέρας καὶ ξηροτέρας καθεστηκότες τῆς κράσεως, οἱ μὲν ἐν τῷ καθεστηκότι καὶ μέσῳ τετάχαται, μήτε μὴν ὄζοντες, μήτε μὴν εὐωδιάζοντες. εἰσὶ δὲ καὶ ἀρωμάτων ἐκ τῶν σωμάτων ὀσμὴν ἀποπνέουσιν, ὥσπερ ὁ Θεόφραστος Ἀλέξανδρον λέγει τὸν Μακεδόνα. καὶ ἡμῖν πολλάκις τις διηγήσατο, ὡς οὐ κεχρημένοις ἀρώμασι, καὶ περιζώσει τὰ ἐντός, καί τοι γε μηδὲ λουτροῖς κεχρημένοις, εἰ μὴ ἀπὸ μετ' ἐνιαυτὸν καὶ δύο καὶ τρεῖς. Ἦμος.] ἡνίκα. τὸ ἦμος ψιλοῦται παρὰ τοῖς Ἴωσι καὶ οὐχ ὑποστέλλει, παρὰ δὲ Ἀττικοῖς καὶ δασύνεται, καὶ ὁ ὅτε καὶ ὁ κεν ὑποτάσσει παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς. καὶ τὰ δεύτερα πρόσωπα τῶν παθητικῶν γράφει διὰ δίφθογγον, τύψομαι τύψει, ὄψομαι ὄψει, καὶ τὰ ὅμοια. ὅθεν οἱ τὰς γρίφους τῶν νοημάτων συντιθέντες γραμματικοί, καὶ τὸ ὀρθὸν τῆς τέχνης τοῖς αὐτῶν ὑδαροῖς σώμασι διαφθείροντες, καὶ μὴ τὰς διαλέκτους εἰδότες, ψυχρὰς παρασημειώσεις παρεσημειώσαν· πλὴν τῶν Δωρικῶν πάντων. ἐκεῖνοι γὰρ πᾶν ἀπαρέμφατον ἠτα γράφουσι. τὸ δὲ στενώτατον καὶ ξηρότατον πάντων μεγάλα, παρ' Αἰολεῦσι δὲ μικρά, διὰ τὸ μὴ β' ἢ τὰ Αἰολικὰ τοιαῦτα ἐκφέρεσθαι. τὸν ἐρὸν δὲ, καὶ τὸν γέλον ὁμοίως Αἰολικῶς μικρόν, Ἀττικῶς δὲ μέγα. οὕτως ἔδει ταῦτα διδάσκειν. ἀμαθεῖς δὲ τῶν διαλέκτων, καὶ τῆς ὡς ἀληθῶς Γραμματικῆς ὄντες, οἱ τῶν νοημάτων πλοκεῖς ἐπαινούμενοι, τοῖς βαρβάροις κραυγάσεσι καὶ ἀνοήτοις παισὶ τοιαῦτα ζητήματα δυσαποδόσαντα τῇ τέχνῃ παρεμφύτευσαν, καὶ ταύτην διέφθειραν, μὴ γινώσκοντες εἰπεῖν, ὡς τοῦτο Ἰωνικῶς οὕτω γράφεται, ἐκεῖνο δὲ Ἀττικῶς, καὶ τόδε καὶ τόδε Κοινῶς, ἀλλὰ μόνον λεξιθήρας καὶ γριφώσεως τῶν λόγων φροντίζοντες. τοιαῦτα καὶ περὶ τὴν μετρικὴν τέχνην συμβαίνει, ἄλλην ἀλλῶς τῶν νῦν μετρικῶν, καὶ μὴ κατὰ τοὺς πάλαι σοφοὺς τοῖς διχρόνοις καὶ τοῖς ὀνόμασι κεχρημένων, καὶ γραφόντων διηυρημένα τινὰ καὶ κάπηλα, καὶ Γραμματικῆς ἀποδέοντα, καὶ ὅμως τοῖς νῦν καπήλοις τιμώμενα. καπήλους γὰρ καλῶ καὶ τοὺς νῦν παραδυναστεύοντας ἐν ταῖς βασιλείαις αὐλαῖς, ὡς ὑπαγομένους θωπείαις, καὶ τὰ κάπηλα τῶν συγγραμμάτων ἀκριβέστατα μὴ ἀποδοκιμάζοντας κεῖσθαι, ἀλλ' ἐνιαχοῦ, μᾶλλον δὲ πανταχοῦ, καὶ τῶν κατὰ τέχνην γεγραμμένων προκρίνοντες· ὡς οἱ πάλαι τῶν Εὐριπίδου κάπηλα γράμματα τῶν σοφῶν συγγραμμάτων Αἰσχύλου προκρίναντες, τὸν μακρὸν αἰῶνα τοῖς ζῶσιν ἀβελτηρίας περιθέντες μάρτυρα. ἐξελέγχονται γὰρ τοῖς ἀμφοτέρων συγγράμμασι μέχρι καὶ νῦν. Εὐριπίδην γὰρ προκρίναντες Αἰσχύλου, ὡς κάπηλον καὶ τούτοις συμποσιάζοντα, καὶ ἀγοραῖον καὶ ἄωρον. Αἰσχύλος γὰρ ἀρχικὸς ἦν, καὶ σοφός, καὶ βασιλεῦσι πλεῖστα ἐνεργῶν, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς στρατηγέσι τὸν Ξέρξου συνεπεπολέμησε, καὶ ἐν Μαραθῶνι νενίκηκε, καὶ συμπόσιον, καὶ ἀγοραῖον ἐχθρὸς ἦν, καὶ ἀθώπευτος, καὶ τὸ ἄγαν ἐν πᾶσι περιφρονῶν· ὅθεν τῆς εὐφυΐας καὶ τῆς σοφίας παρ' ἐκείνων τοιαύτην ἀπέσχε τὴν δίκην. ὡς καὶ περὶ Αἰσχύλου τῆς ἀληθείας ὁ τραγικὸς Φρύνιχος, δίκας ἐκτίσας, ζημιωθεὶς χιλίας δραχμάς, ὅτι Μιλήτου ἅλωσιν γεγράφηκεν ἅλωσιν, καὶ τὸ θέατρον πρὸς ὀλοφυρμοὺς ἐκίνησεν. ὁμοίως καὶ Πίνδαρος χιλίας δραχμὰς ἐξέτισε Θηβαίοις, ὅτι τὰς Ἀθήνας Ἑλλάδος γεγράφηκεν ἔρεισμα. τοιαῦτα περί τι καὶ νῦν τῆς ἀπαιδευσίας καὶ ἀληθείας τὰ στοιχεῖα. Ὀξέος ἠελίοιο.] τοῦ ὀξυκινήτου ὑπὲρ τοὺς λοιποὺς τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων, οὐ μὴν ὑπὲρ τὸν οὐρανόν· ὁ γὰρ οὐρανὸς εἰς νυχθήμερον διάστημα περιστρέφεται, τοῦτο δὲ ἥλιος περιδινεῖται ἐνιαυτῷ. τοσοῦτον ὁ ἥλιος τοῦ οὐρανοῦ μὲν βραδύτερος, Κρόνου δὲ καὶ τῶν λοιπῶν ἀστέρων ταχύτερος. Κρόνος μὲν γὰρ τριάκοντα ἔτεσι περιοδεύει τὴν τοῦ οὐρανοῦ ἣν ἔφην νυχθημερινὴν περιστροφήν. Ζεὺς δὲ ἔτεσι ιβ'. Ἄρης, Ἥλιος (ὡς ἔφην,) ἐνιαυτῷ· Ἀφροδίτη, μησὶ ιδ'. Ἑρμῆς ἐνιαυτῷ, ἢ μᾶλλον μησὶν ὀκτώ· ἡ δὲ Σελήνη ἐνὶ μόνῳ μηνί. Ἥλιος δὲ δασύνεται. ἅλιος γάρ τις ἐστίν, ὡς ἀπὸ τῆς ἁλὸς ἔχων τὴν ἀνάψιν. ἠέλιος δὲ ψιλοῦται· τὸ γὰρ ἀεὶ περιφερόμενος ὄντα κατὰ διάστασιν, ἠέλιος, ἀίδης, καὶ τὰ ὅμοια. Καύματος ἰδαλίμου.] ἱδρώτος. πῶς δὲ ξηραντικοῦ ὄντος τοῦ καύματος, ἱδρωτικὸν αὐτὸ λέγει; ὅτι θερμαῖνον καὶ ξηραῖνον ἡμᾶς, ἐξέλκει τὴν τῶν ἡμετέρων σωμάτων ὑγρότητα διὰ τῶν ἀδήλων πόρων, καὶ ἱδρῶτας ποιεῖ. Ζηνὸς ἐρισθενέος.] τοῦ μεγαλοδυνάμου εἰ μὲν βρέμοντος· ἢ Ζηνός, νῦν τοῦ οὐρανοῦ. Πολλὸν ἐλαφρότερος,] λείπει τὸ γενόμενος. ἐλαφρὸς δὲ, ὁ ταχύς. ἐκ τοῦ ἔλαφος, ἐλαφρός. Σείριος.] ἀστήρ ἐστι, κείμενος

μηνὸς ὑπὸ τὸ ψῦχος τοῦ κυνὸς, ὡς φησιν Ἄρατος. νῦν δὲ σείριον τὸν ἥλιον λέγει, παρὰ τὸ σειριᾷν καὶ λάμπειν, καὶ ξηραίνειν. ἀστὴρ καὶ ἄστρον διαφέρει· ὅτι τὸ ἄστρον σύστημά ἐστιν ἐξ ἀστέρων συνεστὸς, ὁ δὲ ἀστὴρ μονήρης ἐστίν· ὡς ἥλιος, σελήνη, καὶ εἷς ἐκείνων τῶν συμπληρούντων τὰ ἄστρα.

κηριτρεφέων.] τῶν συντεθραμμένων μοίρᾳ καὶ θανάτῳ. ἐπαυρεῖ.] πλησιάζει, ἐπαπολαύει. ἢ πίπτει συχνότερον, ἀντὶ τοῦ φέρεται, ὑποκάτω δὲ τῆς γῆς. ἀδηκτοτάτη.] ἄσηπτος, μὴ γινώσκουσα σκώληκας. δὴξ γάρ ἐστιν εἶδος σκώληκος ἐγγινομένου ἔνδον ξύλου. ἴψ δὲ σκώληξ ἐστὶ κεράτων, ἴξ ἀμπέλων, σὴς ἐσθημάτων, τρῶξ δασείων, ψὴν σύκων, καὶ ἕτεροι ἄλλων. πτόρθοιό τε λήγει.] τοῦ κλωνοφυεῖν τε παύεται.

Τῆμος ἄρ' ὑλοτομεῖν.] τότε ἄρα ὑλοτόμει τὸ ὥριον ἔργον, μεμνημένος τῆς ἐμῆς δηλονότι παραινέσεως. ὥριον ἔργον.] τέσσαρές εἰσιν ὧραι καιροῦ. ἔαρ, θέρος, φθινόπωρον, καὶ χειμών. ἐνταῦθα οὖν τῶν δ τούτων ὡρῶν, ἤγουν τῇ φθινοπωρινῇ περὶ τὸ τέλος, κελεύει τοῦτον ὑλοτομεῖν, καὶ τοῦτο τὸ ἔργον ἐργάζεσθαι. Ὅλμον.] ὅλμος λέγεται μέρος τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ὃ καὶ θώραξ καλεῖται. ἔστι δὲ τὸ ἀπὸ τραχήλου μέχρι αἰδοίων. νῦν δὲ ὅλμος ἡ ἴγδη, ἐν ᾗ κέγχρον καὶ ἕτερα τοιαῦτα οἱ γεωργοὶ κατατέμνουσι. τριπόδην.] τριῶν ποδῶν μῆκος ἔχοντα. ὁ δὲ ποὺς δακτύλων ἐστὶν ιϛ. καὶ τριπόδης μὲν καὶ τετραπόδης, καὶ τὰ ὅμοια, ὁ ἔχων μῆκος τοσούτων ποδῶν. τρίπους δὲ καὶ τετράπους, ὁ τρεῖς ἢ δ πόδας ἔχων. ὕπερον.] λάκτην, ναγέα, τριβέα, ἢ κόπανον. Ἄξονα δ' ἑπταπόδην.] ἄξων ἐστὶ τὸ ξύλον τῆς ἁμάξης καὶ τῶν ἁρμάτων, οὗ ἑκατέρωθεν ἐμβέβληνται οἱ τροχοί. νῦν δὲ περὶ τοῦ τῆς ἁμάξης ἄξονος λέγει κοινῶς, ἤγουν ἑπτὰ ποδῶν δεῖ ἔχειν αὐτὸν τὸ πλάτος. μόλις γὰρ ἂν ἄξων ὑπερβαίη τοὺς δ πόδας. ἄρμενον οὕτω.] ὁ μὲν Ἡσίοδος πάνυ ἁρμοδίως ἄξονα τὸν ἑπταπόδην φησίν, ἐγὼ δὲ τοῦτον φαίην ἂν πάνυ ἀνάρμοστον, καί τι μὴ ἔγνωσα ὢν τῶν γεωργικῶν.

Εἰ δέ κεν ὀκταπόδην.] εἰ δὲ ὀκτὼ φησι ποδῶν τέμῃς ξύλον εἰς ἄξονος ποίησιν, ἀπὸ τούτου τὸν ἕνα πόδα τεμὼν ξυλίνην σφῦραν ποιήσειας. ἐκ δὲ τῶν τριῶν σπιθαμῶν κε. εἰ δέ κεν ἀπόκεν, καὶ σφῦράν κεν, ἀδυναμίαν πολλὴν μαθηματικὴν τοῦ Ἡσιόδου καταγινώσκειν ἐστί.

Τρισπίθαμον δ' ἄψιν τάμνειν.] ἐκ τεσσάρων ἁψίδων συντίθεται ὁ τροχὸς τῆς ἁμάξης. οὐ τροχοῦ τὴν μέσην εὐθεῖαν, νῦν δεκάδωρον ἁμάξας καλεῖ. φησὶν οὖν, ὅτι ἑκάστη ἁψὶς τοῦ τροχοῦ ἔστω τριῶν σπιθαμῶν, ὡς εἶναι τὴν πᾶσαν περιφέρειαν τοῦ ὅλου τροχοῦ, ἤγουν τὸν κύκλον, δώδεκα σπιθαμῶν, δώρων δὲ λϛ. ἡ γὰρ σπιθαμὴ ἔχει δώρους, ἤγουν παλαιστὰς τρεῖς, ὁ δὲ παλαιστής ἐστι δακτύλων δ. Πῶς δὲ λϛ δώρων εἰπὼν τὴν πᾶσαν περιφέρειαν εἶναι τοῦ τροχιαίου κύκλου, τὴν μέσην δηλαδὴ εὐθεῖαν τούτου, οὐ δωδεκάδωρον εἶπεν, ἀλλὰ δεκάδωρον, τοῖς ἐπιστημονικοῖς τῶν γεωμέτρων λόγοις καὶ τῇ ἀληθείᾳ ἐναντιούμενος; πᾶσα γὰρ περιφέρεια κύκλου τριπλασίων ἐστὶ τῆς οἰκείας διαμέτρου εὐθείας, πρὸς τὰς ἐκτὸς ἐπιφανείας τοῦ κύκλου. οὐκ ἐλυμήνατο τῶν γεωμετρικῶν ὅρον καὶ τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ καὶ οὗτος τριπλασίονα λέγει τὴν περιφέρειαν τῆς διαμέτρου, καὶ δωδεκάδωρον. ἀλλ' αἱ μὲν δέκα δῶραι τῆς εὐθείας ἐν τῇ τοῦ κύκλου εἰσὶν ἔνδοθεν ἐπιφανείᾳ φαινόμεναι, περὶ ἂν καὶ διαλαμβάνει. αἱ γὰρ δύο δῶραι, εἰς τὰς συμβολὰς συνεκρύβησαν, τὰς ἀπὸ τῆς ἐντὸς ἐπιφανείας μέχρι τῆς ἐκτὸς ἑκατέρωθεν τοῦ τροχοῦ μία δῶρα. ἄψιν.] ἡ ἁψὶς κατὰ μετασχηματισμὸν Ἀττικῶς. Πόλλ' ἐπὶ καμπύλα κᾶλα.] ἐπὶ πολλὰ καμπύλα καὶ λελοξωμένα καὶ ἁψιδοειδῆ κᾶλα καὶ ξύλα. τοῦτο δὲ εἶπεν, ἵνα δείξῃ ὅτι οὐ μίαν ἁψῖδα λέγει ἔχειν τὸν τροχὸν, ἀλλὰ τέσσαρας. ὁ κάλως τὸ σχοινίον, τὸ κᾶλον δὲ τὸ ξύλον.

φέρειν δὲ γύην.] φέρε δὲ γύην εἰς τὸν οἶκόν σου ἀπὸ πρίνου δένδρου. ὅταν εὕρῃς ψηλαφῶν ἐν ὄρεσιν, ἢ πεδινοῖς καὶ ἀροσίμοις τόποις. ὁ πρῖνος γὰρ γύης ὀχυρώτατός ἐστιν εἰς τὸ ἀροτριᾶν. ἡνίκα ὁ δοῦλος ὑπουργὸς τῆς φρονήσεως Ἀθηνᾶς τέκτων, ἢ ἀροτρεὺς, πήξας αὐτὸν τῷ ἐλύματι τοῦ γύου, ἐν γόμφοις καὶ ξυλίνοις ἥλοις προσαρήρεται, καὶ προσαρμόσῃ τῷ ῥυμῷ. γύης ἐστὶ τὸ ὑπὸ γῆν ξύλον τοῦ ἀρότρου, εἰς ὃ ἡ ὕννις, ἤγουν τὸ σίδηρον, ἐμβάλλεται. ἔλυμα τὸ μέσον τοῦ ἀρότρου, ὅπου ὁ γόμφος βληθεὶς συνηλοῖ τὸν γύην καὶ τὸν ῥυμόν. γόμφος ὁ ἧλος· ἱστοβοεὺς δὲ, καὶ ἔνδρυον, ὁ ῥυμός.

δμῶος.] ὁ δοῦλος κατὰ διάλυσιν. προσαρήρεται.] ὤφειλεν. οἱ Ἴωνες δὲ οὐκ ἐκτείνουσιν· ὅθεν προσαρήρεται γράφεται, ὡς καὶ παρὰ τῷ Πισίδῃ·

ὅπως ἀκλινὴς τῆς φορᾶς ἡ σφοδρότης,
ἐξ αὐτοπλεύρων σφίγγεται καταδρόμων.

Δοιὰ δὲ θέσθαι ἄροτρα.] δύο δὲ κτῆσαι καὶ ἀπόθου ἄροτρα κατὰ τὴν οἰκίαν, πονησάμενος καὶ φροντίσας· αὐτοφυῆ τε ἔχοντα τὸν γύην καὶ συμβεβλημένον, ὅπως τοῦ ἑνὸς ἐαχθέντος χρᾶσθαι τῷ ἑτέρῳ. τοῦτο δὲ εὐηθές ἐστι τὸ λέγειν, ἔχε αὐτόγυον καὶ πηκτὸν ἄροτρον, μή πως κατεαχθῇ τὸ ἕτερον. ὤφειλεν εἰπεῖν ἁπλῶς, ἔχε δύο ἄροτρα, εἰ μή που τὸ αὐτόγυον ἔν τισι χρήσιμον, ἐν ἑτέροις δὲ τὸ πηκτόν. ὃ καὶ δοκεῖ μοι οὕτως ἔχειν, κἂν οὕτως φόβῳ τοῦ μὴ κατεαχθῆναι τὸ ἕτερον λέγῃ.

Δάφνης δ' ἢ πτελέης.] ἡ δάφνη καὶ ἡ πτελέα δριμύτητα ἔχουσαι οὐ σήπονται ῥαδίως· ἐπεὶ μὴ δ' ἀπογεννῶσι σκώληκας, οὓς κίας καλοῦσι, καθάπερ τὰ γλυκύχυμα καὶ χαῦνα ξύλα. τὸ δὲ παρακελεύεσθαι ἢ δάφνινον ἁπλῶς, ἢ δρινῆς δάφνης εἶναι τὸν ἱστοβοέα, ἤγουν τὸν ῥυμόν, τὸ ἔλυμα καὶ τὸν γόμφον ἀπὸ δρυός, ἀπὸ πρίνου δὲ τὸν γύην, ψάδες τερατείας Ἡσιοδείας ὄγκος ἐστίν. ἔδει γὰρ ἔκ τινος μονοειδοῦς στερροῦ ξύλου ταῦτα εἰπεῖν πτελέας, ἢ τινὸς ἑτέρου τοιούτου κατακλάσαι, καὶ μὴ καταναλίσκειν λόγον εἰκαίως.

Βόε δ' ἐνναετήρω.] οὐδ' ὅλως ἀκοῦσαι ἀνάσχοιτό τις γεωργός, μή τοι γε παραδέξασθαι, ὡς ἐξώρους, καὶ γεγηρακότας καὶ ἀσθενεῖς, οὓς οὗτος ὁ τοῖς ἀπαιδεύτοις δοκῶν Ὁμήρου ἀνθάμιλλος, οὐκ ἀλαπαδνὸν λέγει ἔχειν τὸ σθένος.

Ἥβης μέτρον ἔχοντε.] συμμετρίαν φησὶν ἡλικίας ἔχοντες, καὶ μήτε ἄζυγες πῶλοι, μήτε γηραιοὶ ὄντες, ἐν τῷ ἐργάζεσθαι ἄριστοι, τῷ καὶ οὗτοι ἐργάζεσθαι ἀρίστω. οὐκ οἶδε εἰ μή που δι' ἀπειρίαν γεωργικὴν τοῦ ἀνδρὸς, ἐμπείρους ὑποζεύγνυσι βόας, κἂν γηραιοὶ ὦσιν· ὅπως μὴ κατὰ τὸ δέον αὐτοῦ διϊθύνοντος, μόνοι ἐργάζωνται.

Οὐκ ἂν τώ γ' ἐρίσαντες.] οὐκ ἂν οὗτοι οἱ βόες στασιάσαντες κατὰ τὴν ἀρμένην αὐτοῖς γῆν κατάξειαν μὲν καὶ συντρίψειαν τὸ ἄροτρον, τὸ δὲ ἔργον τοῦ ἀροτριασμοῦ αὐτόθι μάταιον λίποιεν,

αὐτὰρ αὖ εἰ τῆς συνεργοῦντες ἀρτιζυγεῖς.

Τοῖς δ' ἅμα.] τοῖς δὲ τοιούτοις βουσὶν ἔστω τοῦ ἔργου ἐπιστατῶν ἀνὴρ τέλειος, ὅπως φροντίζῃ τοῦ ἔργου, μή πως νεώτερος ὤν, καὶ πρὸς ὁμήλικας ἀποβλέπων τὸ ἔργον ἐᾷ. τεσσαρακονταετής.] τεσσαρακονταετὴς, καὶ τριακονταετὴς ἄνθρωπος, καὶ τὰ ὅμοια, ὀξύνεται· τεσσαρακονταέτης δὲ, καὶ τριακονταέτης, χρόνος. Αἰζηός, κυρίως ὁ νεανίας. νῦν δὲ τὸν τέλειον ἄνδρα φησί. * σημαίνει περὶ τῶν ἑπτὰ ἡλικιῶν. Ἑπτὰ δέ φασι κατὰ ἀστρονόμους, αἱ τοῦ ἀνθρώπου ἡλικίαι· βρέφος ἀπὸ γενέσεως μέχρι δ ἐτῶν, ἀναλογεῖ δὲ τῇ Σελήνῃ. εἶτα παιδίον, μέχρι δεκαετίας, καὶ ἀναλογεῖ Ἑρμῇ. μεῖραξ ἀπὸ δεκαετίας, μέχρι ιη, ἀναλογεῖ Ἀφροδίτῃ. ἀπὸ τῆς ιθ, μέχρι τῆς λζ, νεανίας, ἀναλογεῖ τῷ Ἡλίῳ. ἀπὸ τῆς τριακονταοκτὼ μέχρι τῆς νβ, ἀνὴρ, ἀναλογεῖ Ἄρει. ἀπὸ τῆς νγ μέχρι τῆς ξδ, πρεσβύτης, ἀναλογεῖ Διί, γέρων ἐπ' αὐτοῖς, μέχρι ζωῆς ἐσχάτης, ἀναλογεῖ δὲ τῷ ψυχρῷ τούτῳ Κρόνῳ.

δειπνήσας.] δειπνός ἐστι τὸ πρόγευμα· ἄριστον τὸ γεῦμα· δόρπος ὁ παρ' ἡμῖν λεγόμενος δεῖπνος. τετράτρυφον.] δ κλάσματα ἔχοντα, σταυροειδῶς. ὀκτάβλωμον.] ὀκτὼ δήγματα ἔχοντα· ἢ τὸν ὅλον τετράκλαστον ἄρτον. ἢ τὸ δ μόνον κλάσμα. ὡς τὸν ὅλον ἄρτον ἔχειν δήγματα λβ. βλωμὸς γὰρ τὸ δῆγμα.

Ὅς κ' ἔργου μελετῶν.] ὅς τις καθεστηκὼς ἀνὴρ μελετῶν καὶ φροντίζων τοῦ ἔργου, ἰθυτάτην τὴν αὔλακα, καὶ τὴν τομὴν τοῦ ἀρότρου ἐλαύνοι.

Σπέρματα δάσασθαι.] τὰ σπέρματα καλῶς διαμοιρᾶσθαι καὶ σπεῖραι. ἐπισπορίην.] τὴν δευτέραν, καὶ ἐπανασπορὰν φυγεῖν. οἱ γὰρ κακῶς σπείραντες, πάλιν ἐπανασπείρουσιν, ἐπιβάλλοντες ἕτερον σπόρον. ἐπτοίηται.] περιπετάννυται, ἠσχόλισται.

Φράζεσθαι δ' εὖτ' ἂν φωνὴν γεράνου ἐπακούσῃς
Ὑψόθεν ἐκ νεφέων ἐνιαύσια κεκληγυίης·
Ἥτ' ἀρότοιό τε σῆμα φέρει, καὶ χείματος ὥρην
Δεικνύει ὀμβρηροῦ· κραδίην δ' ἔδακ' ἀνδρὸς ἀβούτεω.
Δὴ τότε χορτάζειν ἕλικας βόας ἔνδον ἐόντας·
Ῥηΐδιον γὰρ ἔπος εἰπεῖν, βόε δὸς καὶ ἄμαξαν·

Cōſidera verò, cum vocem gruis audieris
Alte ex nubibus quotannis clangentis,
Quæ & arationis ſignum affert, & hyemis tempus
Indicat pluuiæ; cor autem rodit viri bobus carentis.
Tunc ſane paſce curuos boues, domi detinens.
Facile enim dictu eſt, par boum da & plauſtrum:

Ῥηΐδιον

Ῥηΐδιον δ' ἀπανήνασθαι, πάρα δ' ἔργα βόεσσιν.	Facile autem recusare, instant vero opera bobus.
Φησὶ δ' ἀνὴρ φρένας ἀφνειὸς πήξασθαι ἄμαξαν·	Inquit autem vir mentis compos; fabricato plaustrum:
Νήπιος, οὐδὲ τόγ' οἶδ', ἑκατὸν δέ τε δούραθ' ἀμάξης,	Stultus, etiam hoc nescit, centum esse ligna plaustri.
Τῶν πρόσθεν μελέτην ἐχέμεν οἰκήϊα θέσθαι.	Horum ante curam habere oportet, domi reponendo.
Εὖτ' ἂν δὲ πρώτιστ' ἄροτος θνητοῖσι φανείη,	Cum primum igitur aratio mortalibus apparuerit,
Δὴ τότ' ἐφορμηθῆναι ὁμῶς δμῶές τε καὶ αὐτὸς	Tunc aggredere, simul & serui & tu ipse,
Αὔην καὶ διερὴν ἀρόων, ἀρότοιο καθ' ὥρην·	Siccam & humidam arans, arationis ad tempus,
Πρωῒ μάλα σπεύδων, ἵνα τοι πλήθωσιν ἄρουραι.	Summo mane festinans, vt tibi se impleant arua.
Ἔαρι πολεῖν· θέρεος δὲ νεωμένη οὔ σ' ἀπατήσει.	Vere vertito, æstate vero iterata non te fallat.
Νειὸν δὲ σπείρειν ἔτι κουφίζουσαν ἄρουραν.	Noualem vero serito adhuc leuem terram.
Νειὸς ἀλεξιάρη, παίδων εὐκηλήτειρα.	Noualis imprecationum expultrix, liberorum placatrix est.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Φράζεσθαι δ' εὖτ' ἄν.] Σκόπει δὲ ὁπηνίκα ἂν ἀκούσῃς φωνὴν γεράνου ἐνιαύσια κεκληγυίης, ἤγουν συνήθη κατ' ἔτος φωνὴν κεκραγυίας ὑψόθεν ἀπὸ τῶν νεφῶν, ἥτις σημεῖον δίδωσι καὶ τοῦ καιροῦ τοῦ προσήκοντος τῷ σπόρῳ, καὶ τοῦ χειμῶνος τοῦ καθύγρου τὴν ὥραν δεικνύει. τὴν καρδίαν δὲ τοῦ ἀνδρὸς τοῦ μὴ βοῶν εὐποροῦντος, γεωργοῦ δηλονότι ὄντος, λυπεῖ. τότε δὴ χορτάζειν τοὺς ἕλικας βοῦς ἔνδον ὄντας, ἤγουν ἐν τῷ οἴκῳ. εὔκολον γὰρ τῷ μὴ ἔχοντι βοῦς εἰπεῖν ἔπος πρὸς τὸν ἔχοντα· δός μοι βόε καὶ ἅμαξαν, ῥᾴδιον δὲ τῷ εὐποροῦντι βοῶν, ἀπαρνούμενον τὴν αἴτησιν, ἀποκρίνασθαι, πάρεστι δὴ ἔργα τοῖς βουσί. φησὶ δὲ ἀνὴρ οὐκ ὢν εὔπορος, εἶτα κατὰ τὰς ἑαυτοῦ φαντασίας τὰς κενὰς οἰόμενος εἶναι εὔπορος, πῆξαι ἅμαξαν ὅταν θέλῃ. ἀνόητος, οὐδὲ τοῦτο οἶδεν ὅτι ἑκατὸν ἀντὶ τοῦ πολλά εἰσι τὰ ξύλα τῆς ἀμάξης. ὧν πρέπει πρότερον φροντίδα ἔχειν ὥστε ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτὰ ἀποθεῖναι. ὁπηνίκα δ' ἂν πρώτιστα καιρὸς σπόρου τοῖς ἀνθρώποις φανείη, ἐφορμήθητι, ἤγουν πρόθυμος γενοῦ καὶ αὐτὸς καὶ οἱ σοὶ θεράποντες, ἀροτριᾶν, κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ σπόρου, καὶ ξηρὰν οὖσαν τὴν γῆν καὶ δίυγρον, μὴ πρόφασιν ἔχων τὸ τοιάνδε ἢ τοιάνδε αὐτὴν εἶναι. πρωῒ μάλα τῆς ἡμέρας δηλονότι σπεύδων, ἵνα σοι πληθυνόμεναι ὦσιν αἱ ἄρουραι. Ἔαρι πολεῖν] κατὰ τὸ ἔαρ σχίζε τὴν γῆν τὴν μέλλουσαν σπείρεσθαι· ἐπὶ τοῦ θέρους δὲ ἡ σχισθεῖσα τῷ ἔαρι νεωμένη ἤγουν ὁμαλυνομένη καὶ νέα αὖθις γινομένη, οὐ ψεύσεταί σε κατὰ τὸν σπόρον καὶ τὴν τῶν καρπῶν φύσιν, ἀλλ' ἐπιτηδεία σοι πρὸς ταῦτα ἔσται. τὴν νεωθεῖσαν δὲ ἄρουραν σπεῖρε ἔτι κούφην οὖσαν καὶ μὴ πληθεῖσαν ὑπὸ τῶν ὄμβρων. ἡ νειὸς ἀλεξιάρη ἐστὶν, ἤγουν ἀποσοβοῦσα τὰς ἀράς, τουτέστι τὰς βλάβας. παίδων εὐκηλήτειρα. ἤγουν κατευνάστρια, ἡσυχίας καὶ ἀναπαύσεως αὐτοῖς πρόξενος.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Φράζεσθαι δ' εὖτ' ἂν φωνὴν γεράνου.] ὅτι μὲν ἡ γέρανος δοκεῖ φροντίδα ἔχειν, τουτέστι πρόγνωσιν, ὥς φησι Πλάτων, καὶ χειμῶνα προσιόντα δηλοῦν φύσει δειλὴν οὖσα πρὸς αὐτόν, ὥς φησιν Ὅμηρος, δῆλον. κελεύει δὲ ταύτην παρατηρεῖν κεκραγυῖαν καὶ δηλοῦσαν τὸν τοῦ σπόρου καιρόν. μετὰ γὰρ τὴν ἀπὸ τῶν ἄστρων σημείωσιν, ἣν ἀπὸ τούτων παρέσχον, οἰκεῖον ἦν καὶ ἀπὸ τῶν ὀρνίθων ταύτην ποιήσασθαι. τότε δὴ οὖν ὁ μὲν ἀβούτης δάκνεται διὰ τὴν ἀπορίαν τῶν βοῶν σπείρειν καὶ ἀροῦν ἀδυνατῶν. ὁ δὲ βοῶν εὔπορος χορταζέτω τοὺς βοῦς, ὡς χρησόμενος αὐταῖς ἤδη πρὸς ἔργον τῆς σπορᾶς. Ῥήϊδιον γὰρ ἔπος εἰπεῖν.] τούτων τὸ μὲν ἀβούτης εἴποι ἂν αἰτῶν βόας ἵν' ἀροτριάσῃ τοῦ καιροῦ καλοῦντος. τὸ δὲ ὁ εὐπορῶν βοῶν ἀποκρίναιτο ἄν, ὅτι καὶ οἱ παρ' αὐτῷ βόες ἔργα ἔχουσι, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἂν αἰτούμενος δοίη. ὃν καὶ ὁ λαβὼν τὴν κυνῆν αἰτούμενος, εἰπεῖν λέγεται πρὸς τὸν αἰτοῦντα· εἰ μὲν εὐδία, ἔσται καὶ σοὶ ἄχρηστος· εἰ δὲ χειμών, καὶ ἐμοὶ χρήσιμος. καὶ γὰρ καὶ περὶ τῶν βοῶν ἐρεῖ ταυτὸν ὁ αἰτηθείς.

θείς· εἰ μὲν μὴ καιρὸς τοῦ ἀροῦν, καὶ σοὶ ἄχρηστοι. εἰ δὲ καιρὸς, κἀμοὶ χρήσιμοι. ἄλλως· τὸ γὰρ αἰτῆσαι, δυσχερές ἐστιν. ἀλλὰ τὸ ἀπαρνήσασθαι καὶ μὴ δοῦναι, δυσχερέστερον. ἔχει γὰρ εἰπεῖν, ὅτι οὐ δίδωμι· καὶ γὰρ κἀμοὶ πάρεισιν ἔργα βοῶν δεόμενα.

Φησὶ δ' ἀνὴρ φρένας ἀφνειός.] φρένας ἀφνειός ἐστιν, ὃς οὐκ ὢν εὔπορος ταῖς ἑαυτοῦ φαντασίαις ταῖς κεναῖς οἴεται εἶναι εὔπορος. διὸ καὶ νήπιος, οἰόμενος τὰ μὴ ὄντα. ἀπὸ δὲ τῆς κατὰ τὴν ἅμαξαν οἰήσεως παντὸς τὴν τοιαύτην διασύρει ζωὴν, ὡς ἀνόητον. ὁ γὰρ τὰς φρένας ἀφνειὸς εἴποι ἂν καὶ περὶ ἁμάξης, ὡς εὔκολον αὐτὴν, ὅταν θέλῃ, πήξασθαι, ἀγνοῶν ὅτι τὰ ξύλα αὐτῆς πολλά ἐστιν, ἃ δεῖ οἰκεῖα ἔχειν τὸν μέλλοντα κατασκευάσειν ἅμαξαν· τυγχάνει δὲ ἐκεῖνα διὰ τὸ πλῆθος οὐκ εὔπορα. οὕτω οὖν καὶ περὶ βοῶν τοῦ ἀρότρου ἕνεκα καὶ περὶ πάντων οἰήσεται νοῦν τις οὐκ ἔχων, ὀφείλων ἐννοεῖν, ὅτι πρὸ καιροῦ δεῖ παρασκευάζειν καὶ οἰκείους ἔχειν, οὐκ ἀλλοτρίοις αἰτεῖν. ἄλλως· τοῦτο εἶπε πρὸς τοὺς θαρροῦντας ἔχειν καὶ μὴ πρὸ καιροῦ εὐτρεπίζοντας· ἔχει γὰρ εἰπεῖν θαρρῶν, ὅτι ἔχει ὕλην. ἐξέλθετε, πήξατέ μοι ἅμαξαν· μὴ εἰδὼς ὅτι πολλὴν δυσχέρειαν ἔχει· καὶ γὰρ ἑκατόν εἰσι τὰ ξύλα τῆς ἁμάξης. φρένας δὲ ἀφνειός, ἤτοι οὐκ ἀληθῶς πλούσιος, ἀλλὰ τῇ ψυχῇ δοκῶν πλουτεῖν, καὶ ἑαυτὸν ἐξαπατῶν, ἢ κατὰ ἀντίφρασιν ἄφρων. πολλάκις γάρ τις τῶν τὴν ψυχὴν ἐπηρμένην ἐχόντων καὶ ὑπερήφανον φησί. τί γάρ ἐστιν δυσχερέστερον τοῦ ποιῆσαι ἅμαξαν; εἴτε ἄροτρον; ὁ δὲ ἄφρων, οὐκ οἶδεν ὡς ρ ξύλων ἐστὶ συναγωγὴν εἰς τὴν ταύτης κατασκευήν. ρ' δὲ, ἀντὶ τῶν πολλῶν.

Εὖτ' ἂν δὴ πρώτιστ'] οὐ λέγει τὴν μέσην καὶ ξηράν πως καὶ ὑγρὰν ἀροῦν γῆν χρῆναι, ἀλλ' εἴτε αὐτὴν εἴτε νοτερὰν, τῆς ὥρας ἀπαιτούσης, δεῖν ἀροτριᾶν, καὶ μὴ προφασίζεσθαι τὴν ποιότητα τῆς γῆς, ὡς ξηρᾶς ἢ ὑγρᾶς ἤδη οὔσης. ἄλλως· πρὸς τοὺς ἀναβαλλομένους τὸ ἐργάζεσθαι λέγει· εἰσὶ γάρ τινες λέγοντες, ὅτι πολύ ἐστι ξηρὰ ἡ γῆ, ἀναμείνωμεν ἵνα ὑγρανθῇ. ἄλλοτε πάλιν ὑγρά ἐστι πολὺ, ἀναμείνωμεν ἵνα ξηρανθῇ. φησὶν οὖν Ἡσίοδος κἂν τι ξηρὰ ἢ κἂν τι ὑγρὰ, ἐργάζου τὴν γῆν τῷ καιρῷ προλαβὼν, καὶ μὴ ἀναβαλλόμενος, ὡς μετεχούσης αὐτῆς τοῦ ὑγροῦ ἢ τοῦ ξηροῦ, ἀλλὰ χωρὶς προφάσεως ἐργάζου.

θνητοῖσι φανείη.] Μαρτίου, καὶ Ἀπριλλίου, καὶ Μαΐου μηνός. εἰ δὲ τὸν σπόρον θελήσεις εἰπεῖν, τὸν Ὀκτώβριον φήσεις, καὶ Νοέμβριον. δμῶές τε καὶ αὐτός.] ὅμοιον τό· δαίμονι δ' οἷος ἔησθα· τὸ ἐργάζεσθαι ἄμεινον. Αὔην καὶ διερὴν,] τὴν ξηρὰν καὶ τὴν ὑγρὰν, καὶ αὐτὴν δὲ τὴν χερσαίαν· ὑγρὰν τὴν εἰργασμένην, τὴν μήτε ξηρὰν οὖσαν, μήτε ὑγράν. Ἔαρι πολεῖν.] τὸ μὲν ἔαρος ὄντος τὴν γῆν πολεῖν τὴν σπείρεσθαι μέλλουσαν, δηλοῖ τὸ σχίζειν αὐτήν. τὴν γὰρ δὶς ἠροσμένην δίπολον, καὶ τὴν τρὶς τρίπολον καλοῦσι. τὸ οὖν στρέφειν πολεῖν ἔλεγον, καὶ τὸ ἀναστρέφειν ἀναπολεῖν· ὥσπερ καὶ τὸν οὐρανὸν εἰώθαμεν διὰ τὴν στροφὴν τὴν περὶ τοὺς πόλους λέγειν περιπολεῖν. τὸ δὲ θέρους νεωμένην, μὴ ἀπατᾶν, ἀλλ' εἶναι πρὸς τὸν σπόρον ἐπιτηδείαν καὶ τὴν τῶν καρπῶν γένεσιν, ἐκεῖνο σημαίνει τὸ δεῖν ἁπαλύνειν αὐτὴν καὶ θρύπτειν καὶ ὁμαλύνειν, ἀνακαινιζόντων αὖθις αὐτὴν καὶ νέαν ποιούντων. διὸ καὶ ἐπάγει· νειὸν δὲ σπείρειν ἔτι κουφίζουσαν ἄρουραν. ἡ γὰρ ἀγαν ὑπὸ τῶν ὄμβρων πιληθεῖσα συμπίπτει· ἡ δὲ ἀραιὰ καὶ κούφη τῷ ἀρότρῳ εἴκουσα ῥᾳδίως διὰ χαυνότητα δέχεται τὸν σπόρον. εἰ μὲν οὖν ἀρκέσει τὸ ἐν τῷ ἔαρι πολεῖν, οὐ δέονται τοῦ νεᾶσαι ἐν τῷ θέρει. ἔνιοι δὲ ἄμφω ποιοῦσι προευτρεπίζοντες τὸν σπόρον, διὰ τοῦ νεᾶσαι καὶ τοῦ σχίσαι τὸ ἔπαρμα, καὶ τὸ ὕψος μηχανώμενοι τὸ ἐν τῷ σπείρειν χρήσιμον. τούτοις οὖν ἐπιφωνεῖ εἰκότως, Νειὸς ἀλεξιάρη, διότι τοῖς παισὶν ὕπνον προξενεῖ, καὶ ἡσυχίαν ἀθυμοῦσιν. τὰ γὰρ λιμώττοντα, καὶ ἡ πεῖνα χαλεπῶς διατίθεται, καὶ θηριώδη ὄντα πρὸς τὴν ἠρεμίαν ἀπαγορεύει.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Φράζεσθαι δ' εὖτ' ἄν.] βουλεύου καὶ φρόντιζε τῶν γεωργικῶν, ἡνίκα γεράνου φωνὴν ἀκούσῃς, κραυγαζούσης τῆς γεράνου ὑψόθι χρονίως, ἥτις φωνὴ σημεῖον φέρει ἀροτριάσεως, καιρὸν κατόμβρου δεικνύει, καὶ λυπεῖ δὲ τὴν ψυχὴν τοῦ μὴ ἔχοντος βοῦς γεωργοῦ. μετὰ τὴν τῶν ἄστρων διδασκαλίαν, ἀπὸ τῶν γεράνων παιδεύει τὸν ἀδελφὸν εἰδέναι τοὺς καιρούς· προλέγει δὲ τοὺς καιροὺς ἡ γέρανος, ἔαρ τε καὶ χειμῶνα, οὐχ ὡς ἀστρολογήσασα καὶ ἀναλεξαμένη βίβλους τοῦ Πτολεμαίου, καὶ Μέτωνος, καὶ Ζωροάστρου, καὶ ἄλλων· ἀλλ' ἐστὶν ὄντως δειλότατον ζῷον ἡ γέρανος καὶ δυσαίσθητον θέρμης καὶ ψύξεως· ὑψιπετῶς δὲ φερομένη διὰ τὸ βάρος

τοῦ σώματος, ὅπως μὴ πρὸς τὴν γῆν ἐνεχθῇ, ἀπαθοῦς ὄντος τοῦ ἄνω ἀέρος, καὶ πρὸς ψύχος ἢ θέρμην ῥαδίως ἐκτετραμμένου. ψυχομένου μὲν ἀλγοῦσι βοᾷ, πρὸς θερμοτέραν δὲ τετραμμένου κατάστασιν, ἀλύπως ζῶν ἠρεμαίᾳ φωνῇ προσείπηται. καὶ οὕτως ἡμεῖς ἐκ τῶν ἐκείνης φωνῶν χειμῶνα καὶ ἔαρ ἐπιγινώσκομεν. ἀβύτεω.] συνίζησιν ἔχει ὁ στίχος. Δὴ τότε χορτάζειν.] τότε δὴ χόρταζε. τὸ ἀπαρέμφατον ἀντὶ προστακτικοῦ, Ἀττικῶς. ἕλικας βόας.] ἑλικοειδῶς καὶ ἡμικυκλοειδῶς τοὺς πόδας εἱλοῦντας καὶ συμφέροντας. τὸ δὲ ἕλιξ Ἀττικοὶ δασύνουσιν, οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ψιλοῦσιν· οἱ γὰρ Ἀττικοὶ δασυνταί εἰσιν, ἀμφελίσσειν καὶ ἀμφέχειν, καὶ καθείργειν λέγοντες, καὶ αὖθις, καὶ λίσφοι, καὶ τὰ ὅμοια, ὡς καὶ τὸ ἅμαξα. ἡ [illegible] Κοινὴ διάλεκτος καὶ τὸ ἄμαξα ψιλοῖ, καθ[illegible]ωεῖς. καὶ Αἰολὶς, καὶ Ἰωνίς.

Ῥηΐ[illegible]δ' ἔπος.] εὔκολον γὰρ λόγιον τῷ μὴ ἔχοντι γεωργῷ βόας, αἰτεῖσθαι παρ' ἑτέρου. ῥᾳδιώτερον δὲ κἀκείνῳ ἐστὶν ἀρνήσασθαι, καὶ εἰπεῖν, ὅτι πάρεστι καὶ ἡ δουλεὶς τοῖς βουσίν. Αἰτῶ καὶ αἰτοῦμαι διαφέρει. ἔπος.] τὸ πος μακρὸν, κοινὴ συλλαβή· εἰς γὰρ μέρος λόγου λήγει. φρένας ἀφνειός.] εἰρωνικῶς, πλούσιον κατὰ τὰς φρένας τὸν ἄφρονα λέγει, ὅς τις λογίζεται ἐφεστηκότων ἤδη τῶν τῆς γεωργίας καιρῶν, τεκταίνεσθαι ἅμαξαν καὶ γεωργικὰ ἐργαλεῖα. καὶ οὐκ ἔθετο πρώην σκοπὴν φροντίσαι αὐτῶν. Νήπιος.] ἀπέθετο τὸ τῆς εἰρωνείας πρόσωπον, καὶ φανερῶς ἄφρονα λέγει τοῦτον, ὡς οὐκ εἰδότα ὅτι πολλὰ τὰ τῆς ἁμάξης εἰσὶ ξύλα, καὶ οὐ ῥαδίως τεκταίνονται, καὶ ἀκαριαίᾳ ῥοπῇ, ἀλλὰ δεῖται προμελετήσεως καὶ φροντίδος. ἑκατόν.] πολλά. οὐ γὰρ ἑκατόν εἰσι ταῦτα. Τὸ [πρόσθεν,] καὶ τὸ [ἐχέμεν,] κοιναὶ συλλαβαί. Εὖτ' ἂν δὲ πρώτιστ' ἄροτος.] προευτρέπιζέ σου (φησὶ) τὰ γεωργικὰ ἐργαλεῖα. ἡνίκα δὲ πρῶτος ὁ ἄροτος, καὶ ὁ καιρὸς τοῦ ἀροτριασμοῦ φανῇ, ἢ ὁ ἄροτος καὶ ἀροτριασμὸς, δὴ τότ' ἐφορμηθῆναι, καὶ ἐφορμᾶσθαι Ἀττικῶς, οἱ δμῶές τε καὶ σὺ, ἀρόων καὶ ἀροτριῶν καθ' ὥραν τοῦ ἀρότρου καὶ τοῦ ἀροτριασμοῦ, καὶ αὐχμὴν καὶ ξηραινομένην τὴν γῆν, καὶ διερὴν καὶ δίυγρον, καὶ μὴ εἰς προφάσεις καὶ ὑπερθέσεις χωρήσας, ὡς τυχὸν πάνυ ὑγρά ἐστιν ἢ πάνυ ξηρά. Πρωΐ.] πρωϊμώτερον. οὐ γὰρ κατὰ τὴν αὐγὴν λέγει σπουδῇ. ἵνα τοι πλήθωσιν ἄρουραι.] ὅπως πρωϊμώτερόν σου ἀροτριώσαντος τὴν ἄρουραν καὶ σιτοφόρον γῆν, συμβαίνει γέμειν σταχύων. Εἴαρι πολεῖν.] ἔτι διδάσκει, πῶς ἂν κρείττονα τὰ τῆς γεωργίας γένηται· καί φησιν· ἐν τῷ ἔαρι τὰς βώλους τῆς γῆς ἀνάστρεφε τῇ δικέλλῃ, Μαρτίῳ μηνὶ, ἢ καὶ Ἀπριλλίῳ. (τῆς γὰρ γῆς δὲ καὶ μὴ ἐσπαρμένης γῆς φησί.) τὸ γὰρ πολεῖν τοῦτο δηλοῖ. τὸ πόλει καὶ ἀνάστρεφε, καὶ μικρὸν γραφόμενον, ὑπὸ τοῦ λ ἐκτείνεται, καὶ γίνεται κοινὴ συλλαβή, Ἀττικῶς δὲ μέγα γράφεται. θέρεος δέ.] συνίζησις. μετὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦ θέρους νεαθεῖσα, καὶ εἰς νέατα καὶ μικρὰ συντριβεῖσα τῷ σχότρῳ οὐ ψεύσεται, ἀλλὰ σταχύων ἐμπλήσει· τὸ μὲν θε ἐκτείνεται ὑπὸ τοῦ ρ, καὶ γίνεται κοινὴ συλλαβή. τὸ ρε γινώσκεις ὅ ἐστι φύσει βραχύ. τὸ δὲ, ος δὲ, ἡ μακρὰ καὶ ἡ βραχεῖα συλλαβή, ἀντὶ μιᾶς βραχείας. καὶ ἔστι τὸ ὅλον θέρεος δὲ, ἀντὶ δακτύλου. καὶ τὸ [νεωμένη,] συνίζησίς ἐστιν, εἰς τάξιν ἀμφιμάκρου· καὶ τὸ μὲν [νεω,] ἡ βραχεῖα καὶ ἡ μακρὰ, ὡς μία μακρά. τὰ δὲ ἄλλα μένουσιν ἐν τῇ οἰκείᾳ τάξει, καὶ ποιοῦσι τὸν ἀμφίμακρον· ἢ οὕτως [εἴαρι πωλεῖν,] καὶ τὰ λοιπὰ, οὐκ ἔχουσιν ἀμφιβολίαν. Νειὸν δὲ σπείρειν.] σπεῖρε δὲ τὴν νεαθεῖσαν γῆν, καὶ ἔτι κούφην οὖσαν, καὶ μὴ συμπιληθεῖσαν, καὶ στερεωθεῖσαν. ἀλλὰ σπογγώδη. εἶτα τρέπεται πρὸς ἔπαινον τῆς νεαθείσης γῆς· καί φησιν, ὅτι ἡ νεαθεῖσα γῆ εἰ σπαρείη, ἀπελαύνει τὰς ἀρὰς καὶ βλάβας· πληροῖ γὰρ σίτου τοὺς γεωργούς.

παίδων εὐκηλήτειρα.] ἡ καλῶς θέλγουσα τοὺς παῖδας· οὐχ ὅτι δὲ ἄνδρας καὶ γέροντας οὐ θέλγει, οὕτως εἴρηκε· (θέλγει γὰρ πάντας) ἀλλὰ τὸ ἔξωρον ἥβην ἐᾷ, τὴν δὲ αὔξουσαν καὶ προσδόκιμον χρησιμεύειν παρέλαβεν· ὅτι τῶν ἄλλων πασῶν ἡλικιῶν λιχνοτέρα ἡ παιδική, καὶ θέλγεται μᾶλλον ἀνδρῶν καὶ γερόντων ταῖς τροφαῖς. εἰ δὲ μὴ, κλαυθμυρίζεται.

Εὔχεσθαι δὲ Διῒ χθονίῳ, Δημήτερί θ' ἁγνῇ,
Ἐκτελέα βρίθειν Δημήτερος ἱερὸν ἀκτήν.
Ἀρχόμενος τὰ πρῶτ' ἀρότου, ὅταν ἄκρον ἐχέτλης

Supplica vero Ioui terrestri, Cererique castæ,
Prouentum vt impleant, Cereris sacrum munus.
Vt primum incipis arare, cum extremum stiuæ

Χειρὶ λαβὼν, ὅρπηκα βοῶν ἐπὶ νῶτον ἵκηαι
Ἔνδρυον ἑλκόντων μεσάβῳ. ὁ δὲ τυτθὸς ὄπισθεν
Δμῶος ἔχων μακέλην πόνον ὀρνίθεσσι τιθείη
Σπέρμα κακκρύπτων. εὐθημοσύνη γὰρ ἀρίστη
Θνητοῖς ἀνθρώποις, κακοθημοσύνη δὲ κακίστη.
Ὧδέ κεν ἁδροσύνῃ στάχυες νεύοιεν ἔραζε,
Εἰ τέλος αὐτὸς ὄπισθεν Ὀλύμπιος ἐσθλὸν ὀπάζοι,
Ἐκ δ' ἀγγέων ἐλάσειας ἀράχνια· καί σε ἔολπα
Γηθήσειν βιότοιο ἐρδύμενον ἔνδον ἐόντος.
Εὐοχθέων δ' ἵξεαι πολιὸν ἔαρ· οὐδὲ πρὸς ἄλλους
Αὐγάσεαι· σέο δ' ἄλλος ἀνὴρ κεχρημένος ἔσται.

Manu capiens, stimulo boum terga attigeris
Quernum temonem trahentium loro. iuuenis autem pone
Seruus, ligonem tenens, negotium auibus facessat,
Semina abscondens. Industria enim optima
Mortalibus hominibus est, ignauia vero pessima.
Sic quidem vbertate spicæ nutabunt ad terram,
Si finem ipse postea Iupiter bonum præbuerit:
E vasis autem eiicies araneas: & te spero
Gauisurum, victu potitum domi existente.
Lætus autem peruenies ad canum ver, neque ad alios
Respicies. tui vero alius vir indigus erit.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Εὔχεσθαι δὲ Διὶ χθονίῳ] εὔχου δὲ τῷ Διὶ τῷ χθονίῳ. (ζήτει τὴν αἰτίαν ἐν τῷ Πρόκλῳ, δι' ἣν χθόνιον αὐτὸν λέγει) καὶ τῇ Δήμητρι τῇ ἁγνῇ, τελεσφορηθῆναι βαρεῖσθαι τῇ μεσότητι τὴν ἱερὰν ἀκτὴν τῆς Δήμητρος, ἤγουν τὸ ἐξαίρετον δώρημα, ἀρχόμενος πρῶτον τοῦ ἀροτριᾶν. λέγω ὅταν λαβὼν τῇ χειρὶ τὸ ἄκρον τῆς ἐχέτλης τὸ βούκεντρον ἐκτείνῃς ἐπὶ νῶτον τῶν βοῶν, διὰ τοῦ μεσάβου, ἤγουν τοῦ λώρου τοῦ παρὰ τῷ ζυγῷ, ᾧ προσδέδεται ὁ ἱστοβοεὺς ἑλκόντων τὸ ἔνδρυον, ἤγουν αὐτὸν τὸν ἱστοβοέα· ἀπὸ μέρους δὲ ὅλον λέγει τὸ ἄροτρον· ὁ δὲ μικρὸς δοῦλος ὄπισθεν ἐρχόμενος ἀφ' οὗτός σου, κρατῶν μακέλην, τὸ παρὰ τοῖς κοινοῖς τζαπίον, ὀδύνην τοῖς ὄρνισι ποιείτω κατακρύπτων τὸ σπέρμα, ἵνα μὴ εὐπετῶς αὐτὸ οἱ ὄρνιθες ἀναλέγωσιν ἐπὶ γῆς ἐρριμμένον. τὸ καλῶς γὰρ διατιθέναι τὰ ἔργα καὶ ἁρμοδίως, ἄριστον τοῖς θνητοῖς ἀνθρώποις· τὸ κακῶς δὲ διατιθέναι, κάκιστον. οὕτως ποιοῦντός σου, οἱ στάχυες ἂν νεύοιεν εἰς τὴν γῆν τῇ μεσότητι βαρούμενοι, εἰ τέλος ἀγαθὸν αὐτὸς ὁ Ὀλύμπιος ὕστερον παρέχοι. ἐκ τῶν ἀγγείων δὲ ἐλάσειας τὰ ἀράχνια, ἤγουν τὰ ὑφάσματα τῶν ἀραχνῶν ἐπὶ τῷ ἐπιθησαυρίσαι τοὺς καρπούς. καί σε ἐλπίζω τερφθήσεσθαι τῶν πρὸς ζωὴν ἐπιτηδείων ἐρδυγόμενον ἔνδον ὄντων· Ἀττικῶς, ὡς τό, ἔφαγε τοῦ ἄρτου· ἀπὸ δὲ τῆς ἐρυγῆς, τὴν ἀφθονίαν τοῦ πλούτου ἐδήλωσε, κατὰ μεταφορὰν ἀπὸ τοῦ στομάχου, ὃς ὅταν πολλῶν βρωμάτων πλησθῇ, τὰς ἐρυγὰς ἐργάζεται. εὐοχθέων δὲ ἤγουν [illegible]χῶν, ἀφίξῃ, εἰς πολιὸν ἔαρ, ὃ δοκεῖ οὕτως εἰρῆσθαι, δι[illegible] λευκὸν τὸν ἐν αὐτῷ αἰθέρα. — οὐδὲ πρὸς ἄλλους αὐγάσῃ, ἤγουν ἐπιβλέψεις ἐπικουρίας δεόμενος· σοῦ δὲ ἄλλος ἀνὴρ ἔσται δεόμενος. ἱερὸν ἀκτὴν αὐτὴ τοῦ ἱεράν, ὡς χάλκεον ὄπα ἀντὶ τοῦ χαλκῆν.

Εἰ τέλος αὐτὸς ὄπισθεν.] κατὰ μὲν τὴν κίνησιν ἡμῶν, τὸ μὲν παρεληλυθὸς καὶ ἔστι καὶ λέγεται ὄπισθεν, τὸ δὲ μέλλον ἔμπροσθεν. κατὰ δὲ τὴν τοῦ χρόνου κίνησιν τὸ ἀνάπαλιν, τὸ μὲν παρεληλυθὸς καὶ ἔστι καὶ λέγεται ἔμπροσθεν, τὸ δὲ μέλλον ὄπισθεν, καθ' ὃ σημαινόμενον ἐνταῦθα τὸ ὄπισθεν λέγεται.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Εὔχεσθαι δὲ Διὶ χθονίῳ.] ταῦτα καὶ θεοσεβείας ἐστὶ δόγματα, πρέποντα τοὺς ἔργων ἁπτομένους ἐπὶ τὰς παρακλήσεις τῶν τὰ ἔργα ταῦτα ἐφορώντων καὶ τελειοῦν δυναμένων θεῶν. καὶ οὐδὲν ἀπολείπεται πρὸς τέρψιν εἰ ἐννοήσομεν τὸν ἀροῦν μέλλοντα. λαμβανόμενος τῆς ἐχέτλης, ἣν προείπομεν ὅτι ποτὲ δηλοῖ τοῦ ἀρότρου μέρος, πρὶν ἐλάσῃ τοὺς βόας, μάρτυρας καλοῦντα τοῦ ἔργου τὸν Δία καὶ τὴν Δήμητραν· τὸν μέν, ὡς τελεσφόρον διὰ τῶν ὄμβρων τῆς σπορᾶς, τὴν δέ, ὡς προστάτιν τῶν γονίμων δυνάμεων τῆς γῆς. ὁ γοῦν πάντα τὰ παρ' ἑαυτοῦ ποιήσας οὐχ ἁπλῶς αἰτεῖ τοὺς θεούς, ἀλλ' ὥσπερ ἀπαιτεῖ τὸ τέλος. ὡς οὖν ἔλεγε Σωκράτης εὔχεσθαι δεῖν μουσικὴν τὸν μανθάνοντα, καὶ γονὴν παίδων τὸν γαμοῦντα, οὕτω καὶ Ἡσίοδος καρπῶν γονήν, τὸν

τῆς

τοὺς ἐχέτλης ἤδη λαμβανόμενον, καὶ ὄρπηκα φέροντα, καὶ ἐπάγοντα τοῖς νώτοις τῶν βοῶν, ὥστε κινηθῆναι καὶ ἑλκύσαι τὸ ἄροτρον· τοῦτο μετὰ σοῦ δῆλον. τὸν δὲ ἱμάντα τοῦ ζυγοῦ περιβαλλόμενον μεσάβων ὀνομαζόντων, ὃν περιάπτουσι κερκίδι εἰς τὸ μέσον ἐνθέντες τοῦ ζυγοῦ, ἣν ἔνδρυον καλοῦσιν. εἰκότως εἶπεν, ὅτι διὰ τοῦ ὄρπηκος, ὃν ἐπὶ τὰ νῶτα φέρει τῶν βοῶν, κινεῖ αὐτοὺς τὸ ἔνδρυον ἕλκοντας τοῦ μεσάβου. συντεινόμενος γὰρ οὗτος ὁ ἱμὰς περὶ τὸ ἔνδρυον ἐφέλκεται τὸ ἄροτρον. εἰ δὲ γράφοιτο μετὰ τοῦ ν μεσάβων, λέγοι ἂν αὐτὸ τὸ ἔνδρυον μεσάβων· διότι μέσον ἐστὶ τῶν βοῶν, τοῦ ζυγοῦ ἐμπεπηγός. εὔχου ἐπιλαμβανόμενος εὐθέως τὸν ὄρπηκα τῇ χειρί, καὶ ἐπὶ τὸν ὦμον ἐκτείνων τῶν βοῶν, ὥσαν πρόθυμος γένηται τῶν βοῶν ἡ ὁρμὴ ἑλκόντων τὸ ἔνδρυον, ἀπὸ μέρους τὸ ὅλον ἄροτρον. τὸ γὰρ ἔλυμα ἔνδρυον εἶπεν, ὄρπηκα δὲ λέγει τὸ βούκεντρον. δρύϊνόν φησι πασσαλίσκον, ἑλκέτω ὁ μέσος τῶν βοῶν λῶρος.

ἑλκόντων μεσάβῳ.] τὰ μέσαβα τῶν μεσάβων· λέγονται δὲ αἱ τοῦ ζυγοῦ γλυφαί· καὶ ὁ Καλλίμαχος, Μέσαβα βοῦς ὑπόδυς. ἑλκόντων τῶν βοῶν τὸ ἔνδρυον τῶν μεσάβων, τὸν ζυγὸν ἐν ᾧ αἱ γλυφαί, ἔνθα οἱ αὐχένες τῶν βοῶν δέδενται. μεσάβων ὁ πρὸς τὸν ζυγὸν πλατὺς ἱμάς, ὃς εἰς τὴν ξυλίνην κερκίδα ἐντίθεται, ἥτις ἔνδρυον καλεῖται. παρ' ὅσον ξύλινον ἢ χλωρόν, ἢ ὅτι πᾶν ξύλον δρῦς, καὶ μέσα τοίνυν τὰ ὕνια, τὰ μεταξὺ τῶν βοῶν προσδεδεμένα τοῦ ἀρότρῳ, ἢ τὸν ζυγόν, ἢ τὸν ἱστοβοέα. ὁ δὲ τυτθὸς ὄπισθεν.] τῷ μὲν δεσπότῃ τὸ ἀροῦν καὶ τὸ βοωτεῖν ἀποδέδωκε, τῷ δὲ οἰκέτῃ τὸ ἐπισκάλλειν καὶ κατακρύπτειν τὸν σπειρόμενον καρπόν, ἵνα μὴ εὐπετῶς αὐτὸν αἱ ὄρνιθες ἀναλέγωσιν ἐπὶ τῆς γῆς ἐῤῥιμμένον, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἐπιφερομένης γῆς ὑπὸ τοῦ δμωὸς ἀποκρύπτηται περιστρεφόμενος, οἷς εἰκότως ἐπήγαγε. καθόλου γὰρ παντὸς ἔργου τὴν μὲν εὐθημοσύνην ἀρίστην εἶναι, τὴν δὲ κακοθημοσύνην κακίστην· δεῖ γὰρ ἕκαστον εὖ διατιθέναι καὶ μὴ κακῶς ἀλλὰ καλῶς· ἐν παντὶ γὰρ ἔργῳ τὸ εὖ ἐστι καὶ τὸ κακῶς. διὸ καὶ ἐν τῷ σπείρειν, δεῖ τὸ εὖ ἐπιζητεῖν, τοῦτο δέ, ἐν τῷ σπείροντα φροντίζειν, καὶ μὴ τὰ σπέρματα ταῖς ὄρνισιν ἐκκείμενα ποιήσωμεν. εὐθημοσύνη, ἐπιμέλεια καὶ ἐργασία. ὧδέ κεν ἁδροσύνῃ.] εἰ καὶ τὰ παρ' ἡμῶν γίγνοιτο πάντα καὶ εὐξαμένοις ἐπακολουθήσει καὶ τὰ παρὰ τοῦ Διός, οἱ στάχυες ἁδροὶ γενήσονται· τοιοῦτοι δὲ γινόμενοι νεύσουσιν ἔραζε, ὡς εἰώθασι πλήρεις ὄντες καὶ ἐμβριθεῖς. τὸ γὰρ πλῆρες βαρύνον τὸν στάχυν νεύειν ποιεῖ, τὸ δὲ ἀσθενὲς ὀρθὸν διὰ κουφότητα. δεῖ δὲ ἐφιστάνειν ὃν ἐκάλεσεν Δία χθόνιον, Ὀλύμπιον πάλιν εἶπεν, ἐνδεικνύμενος ὅτι πανταχοῦ ὁ Ζεύς. ἀλλ' ἄνω μὲν Ὀλύμπιος, κάτω δὲ Χθόνιος, καὶ ἐπειδὴ τελεσιοῖ τοὺς ἐν τῇ γῇ καρποὺς καὶ τὰς τοῦ οὐρανοῦ κινήσεις ὄμβρους πέμπων, ἅμα καὶ Ὀλύμπιον αὐτὸν ὑμνητέον καὶ χθόνιον, διὰ μὲν τὸ ἀφ' οὗ ἡ τελείωσις, Ὀλύμπιον, διὰ δὲ τὸ ἐν ᾧ, Χθόνιον. ἄλλως· οὕτως (φησὶ) πλουτοῦντός σου, τῇ ἁδροσύνῃ τῶν γεννημάτων ἐπὶ τὴν γῆν οἱ στάχυες νεύσουσιν, ὁ δὲ συνεκδοκήσει τῇ σπουδῇ σου ὁ καὶ λεχθεὶς χθόνιος Ζεύς, ἤτοι ὁ Πλούτων. ἁδροσύνη.] τουτέστι τῷ βάρει καὶ τῇ πυκνότητι. ἁδρὸς γὰρ ὁ πολύς. καί σε ἔολπα.] ἐκ πόνων (φησὶν) ἕξεις καρπούς, καὶ ἐκ τῶν ἀγγείων, ἐν οἷς δεῖ τούτους ἀποθησαυρίζειν, ἐλάσεις τὰ ἀράχνια· ἐν τοῖς γὰρ κενοῖς ὑφαίνουσιν αἱ ἀράχναι. διάξεις οὖν λιπαρῶς, καὶ τὸ ἔαρ ὄψει ἱλαρόν· οὐδὲ πρὸς ἄλλον ἀποβλέψεις· τὸ γὰρ αὐγάσεαι τοῦτο σημαίνει· τοὐναντίον δέ, εἰς σὲ βλέψει τις, ὡς ἐπικουρίας δεόμενος. εὖ δὲ καὶ τὸ μέχρι τοῦ ἔαρος εὔθυμον διάγειν τὸν ἐπιμελούμενον τῆς γῆς, ὅτε τοὺς πολλοὺς εἰώθασιν ἀπολείπειν οἱ καρποί. πολιὸν δὲ τὸ ἔαρ οὗτος εἶπεν, ὡς ἄλλοι λευκόν, διὰ τὴν ἐπ' αὐτῷ ἡδονήν, ὅτι μὴ στυγνὸν καὶ κατηφές, ἀλλ' ἱλαρόν, διὰ τὴν μέχρις αὐτοῦ τῶν καρπῶν εὐπορίαν, ἀφθόνων ἐκ τῆς ἐπιμελείας γεγονότων. τὸ δὲ εὐοχθέων σημαίνει οὐχὶ ἀχθόμενος, ἀλλ' εὖ ἔχων, αἴτιον ὀχθεῖν καὶ ὀχθεῖν εὐοχούμενος, κατὰ παρένθεσιν ἑνὸς γράμματος, εὐοχθέων γινόμενος. ἄλλως. εὐεκτῶν καὶ εὐθυμούμενος, πολὺς σωρὸς τῶν καρπῶν ἔχων· ὄχθος γάρ ἐστιν ἡ σωρεία τοῦ χώματος. εὐοχθέων.] χαίρων πληθύων τοῦ ὀχῆς· ὀχὴ δέ, ἡ τροφή. εἴρηται οὖν κατὰ πλεονασμὸν τοῦ θ, ἢ ἐπειδὴ ὄχθος λέγεται ὁ κόνος. εὐοχθέων τουτέστιν οὐ κακοπαθῶς, ὡς τό, κάματον εὐκάματον παρ' Εὐριπίδῃ. εἰς τὸ ἔαρ φησὶν (ἥξεις) ἔχων τοὺς καρποὺς καὶ τῶν πόνων τὰς ἀμοιβάς.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Εὔχεσθαι δὲ Διὶ Χθονίῳ.] ἀρχομένου δὲ τὰ πρῶτα τοῦ ἀρότου καὶ τοῦ ἀροτριασμοῦ, ὅταν λαβὼν

τὸ ἄκρον

τὸ ἄκρον τῆς ἐχέτλης καὶ τοῦ κρατήματος τοῦ ἀρότρου, ἵκωμαι καὶ πέμψῃς τὸν ὄρπηκα καὶ τὸ βούκεντρον ἐπὶ τὸ νῶτον τῶν βοῶν· ἤγουν ὅταν ἀπαρχόμενος ἀροτριᾶν, κεντήσῃς τοὺς βόας, εὔχου τῇ χθονίῳ καὶ γηΐνῃ εἱμαρμένῃ, καὶ τῇ Δημήτρει τῇ ἁγνῇ καὶ καθαρᾷ, ἐκπληρέστατον βρίθειν καὶ βαρύνεσθαι τὴν ἀκτὴν καὶ τὸ δώρημα τῆς Δήμητρος, ἤγουν τὸν στάχυν. ἡ Δημήτηρ γὰρ, καὶ ὁ Διόνυσος Αἰγύπτου βασιλεῖς ὄντες γεωργίαν καὶ φυτουργίαν ἐδίδαξαν. Ζεὺς δὲ χθόνιος ἐνταῦθα ἡ εἱμαρμένη, ἤτοι ἡ τὰ περὶ τὴν γῆν ἐποπτεύουσα δύναμις. Εὔχεσθαι.] ἤγουν εὔχου εὐτυχίαν γενέσθαι τῆς γῆς, καὶ ἁδροτάτους στάχυς. Ἔνδρυον ἑλκόντων.] ἔνδρυόν ἐστιν, ὃ καὶ ἱστοβοεὺς καὶ ῥυμὸς καλεῖται. μέσαβοι δὲ οἱ λῶροι, οἱ μέσοι ὄντες τοῦ ζυγοῦ, καὶ συνδέοντες τὸν ῥυμὸν τῷ ζυγῷ. ὃ δὲ λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν· εὔχου τῇ χθονίῳ εἱμαρμένῃ, ὅταν ἄρξῃ ἀροτριᾶν, καὶ οἱ λῶροι τοῦ ζυγοῦ ἕλκωσι τὸν ῥυμόν, δηλονότι τῶν βοῶν κινουμένων· ὁ δὲ τυτθὸς δοῦλος, ὁ μικρὸς δοῦλος, σοῦ ἀροτριῶντος ὄπισθεν ἐπιπορευόμενος, καὶ μάκελλαν ἔχων λυπείτω τοὺς περὶ τὴν σὴν ἄρουραν περιπεπτασμένους ὄρνις, συγχωννύων καὶ συγκρύπτων τὸ τοῦ σπόρου φαινόμενον. Τυτθὸς, ὁ μικρός· ἀπὸ τοῦ τιτθὸς, ὁ μαστός· καὶ τροπῇ τοῦ διχρόνου εἰς δίχρονον, τυτθὸς ὁ μικρός. εὐθημοσύνη γὰρ ἀρίστη.] τὸ καλῶς διατίθεσθαι καὶ οἰκονομεῖν τινὰ τὰ ἑαυτοῦ, καλόν, τοὐναντίον δὲ φαῦλον. Ὧδέ κεν ἁδροσύνῃ.] οὕτως κάλλιστα τὰ περὶ τὸ ἄροτρον καὶ τὸν σπόρον σοῦ διατιθεμένου, ἐν τῇ ἁδρότητι καὶ τῷ βάρει οἱ στάχυες πρὸς τὴν ἔραν, ἤγουν τὴν γῆν, ἐπικλίνοιντο, τουτέστι πλήρεις. καὶ εὐθαλεῖς ἔσοιντο. Εἰ τέλος.] ἐὰν ὁ Ζεὺς, ἤτοι ἡ εἱμαρμένη, ὕστερον τέλος ἀγαθὸν δοίη. πολλοὶ μὲν γὰρ δεόντως ἀροτριῶσι, καὶ σπείρουσιν, ἐναντίας δὲ τῆς εἱμαρμένης φανείσης ἀτελεσφόρητα καρπούμενοι φαίνονται. Ἐκ δ' ἀγγέων ἐλάσειας ἀράχνια.] ἀράχνη ἐστὶ τὸ ζωΰφιον· ἀράχνιον δὲ τὸ παρ' αὐτοῦ ὑφαινόμενον. ὃ δέ φησι, τοιοῦτόν ἐστι· Εἰ καλῶς ἀροτριάσεις καὶ σπείρεις, ἁδροὺς ἕξεις στάχυας. ἐκ δὲ τῶν σιτοφόρων σου κιβωτίων τῶν μέχρι τότε κενῶν ἑστηκότων καὶ διὰ τοῦτο ἀραχνιώντων ἐξελάσειας τὰ ἀράχνια, καὶ ἐμπλήσεις δηλονότι ταῦτα τοῦ σίτου· καί σε νομίζω χαρῆναι αἱρεύμενον καὶ μεταλαμβάνοντα τοῦ βιότοιο καὶ τῆς ζωῆς, τοῦ ἐκ τῆς ἔρας καὶ τῆς γῆς ἔνδον ἀποκειμένου. Εὐοχθέων δὲ.] καὶ ἐπ' ἐλπίσι τρεφόμενος καλαῖς καὶ εὐοχούμενος διαγενήσῃ μέχρι τοῦ λαμπροῦ ἔαρος. Οὐδὲ πρὸς ἄλλους αὐγάσῃ καὶ ἀποβλέψεις, τροφῶν ἕνεκα. μᾶλλον δὲ ἕτεροί σου δεηθήσονται. Εὐοχθέων μὴ χάψῃς, μοί δ' ἵξεαι. ἐσφαλμένον γὰρ οὕτω τὸ ἔπος εὑρίσκεται.

Εἰ δέ κεν ἠελίοιο τροπαῖς ἀρόῃς χθόνα δῖαν,
Ἥμενος ἀμήσεις, ὀλίγον περὶ χειρὸς ἐέργων,
Ἀντία δεσμεύων κεκονιμένος, οὐ μάλα χαίρων·
Οἴσεις δ' ἐν φορμῷ· παῦροι δέ σε θηήσονται.
Ἄλλοτε δ' ἀλλοῖος Ζηνὸς νόος αἰγιόχοιο,
Ἀργαλέος δ' ἄνδρεσι καταθνητοῖσι νοῆσαι.
Εἰ δέ κεν ὄψ' ἀρόσῃς, τόδε κέν τοι φάρμακον εἴη·
Ἦμος κόκκυξ κοκκύζει δρυὸς ἐν πετάλοισι
Τὸ πρῶτον, τέρπει τε βροτοὺς ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν,
Τῆμος Ζεὺς ὕοι τρίτῳ ἤματι, μηδ' ἀπολήγοι,
Μήτ' ἄρ' ὑπερβάλλων βοὸς ὁπλήν, μήτ' ἀπολείπων·
Οὕτω κ' ὀψαρότης πρωτηρότῃ ἰσοφαρίζοι.
Ἐν θυμῷ δ' εὖ πάντα φυλάσσεο· μηδέ σε λήθοι
Μήτ' ἔαρ γιγνόμενον πολιόν, μήθ' ὥριος ὄμβρος.

Si vero ad solis conuersionem araueris terram almam,
Sedens metes, pauxillum manu comprehendens,
Obuersim manipulans puluerulentus, nec valde gaudens.
Feres autem in sporta: pauci vero te suspicient.
Alias vero alia Iouis mens Ægiochi:
Sed mortalibus hominibus eam deprehendere difficile.
Sin autem sero araueris, hoc quidem tibi remedium fuerit:
Quando cuculus canit quercus in frondibus,
Primum delectat mortales super immensam terram:
Tunc Iupiter pluat triduo, neque desinat,
Non vtique superans bouis vnguiam, neque relinquens:
Ita & serotina aratio tempestiuæ æqualis fuerit.
Animo autem bene omnia reconde: neque te lateat
Neque ver exoriens canum, neque tempestiua pluuia.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Εἰ δέ κεν ἠελίοιο τροπαῖς.] ἐὰν δὲ κατὰ τὰς τροπὰς τὰς ἄλλας (τὰς χειμερινὰς δηλονότι) ἀροτριάσῃς τὴν χθόνα τὴν δίαν, ἤγουν τὴν θείαν, καθήμενος θερίσεις, διὰ τὸ μὴ ἐξ ὀλίγου αὐξηθῆναι τὰ σπέρματα, ὀλίγον διὰ τῆς χειρὸς εἴργων, ἤγουν περιλαμβάνων διὰ τὸ ἀραιόν. Ἀντία δεσμεύων.] διὰ τὴν κολοβότητα καὶ σμικρότητα· ἐπεὶ γὰρ μικροί εἰσιν οἱ στάχυς, ἀντιβάλλοντες αὐτοὺς καὶ ἀλλήλοις ἐναντίως τιθέντες, δεσμεύσεις. κεκονιμένος.] ἤγουν κονιορτοῦ πληρούμενος διὰ τὸ ἀραιὸν αὐτῶν, οὐ σκιαζομένου τοῦ τόπου, ἀλλ' ὑπὸ τῆς τοῦ ἡλίου ἀκτῖνος ἐξικμαζομένου, καὶ διὰ τοῦτο κονιορτὸν ἀποποιοῦντος. οὐ μάλα χαίρων.] ἀντὶ τοῦ χωρὶς πολλοῦ [illegible] ἀπολαύων. οἴσεις δὲ ἐν καλαθίσκῳ καὶ οὐκ ἐφ' ἁμάξαις διὰ τὴν ὀλιγότητα. παῦροι δέ σε θηήσονται.] ὀλίγοι δέ σε θαυμάσονται. ἀντὶ τοῦ οὐδείς σε θαυμάσεται. θηήσονται.] θεάομαι θεῶμαι τὸ βλέπω, ἐπὶ δευτέρας συζυγίας τῶν περισπωμένων. θεάω θεῶ ἐπὶ τρίτης, τὸ θεωρητικῶς καταδίδωμι καὶ ἀμφότερα παρὰ τοῖς κοινοῖς ἐν χρήσει. θεέομαι θηῦμαι ἐπὶ πρώτης, τὸ θαυμάζω, παρὰ τοῖς ποιηταῖς ἐν χρήσει, καὶ οὐδέποτε παρὰ τοῖς κοινοῖς. τὸ ε καὶ τὸ υ εἰς τὴν δίφθογγον αὐτοὶ κιρνῶντες εἰς η τρέψαντες, καὶ ποιοῦσιν οὕτω θηεῦμαι, καὶ τὸ τρίτον ἐπεὶ ἔμελλον θηήσομαι, ἐκ τοῦ τρέπειν τὴν παθητικῶν, θηήσονται, ὁ ἀόριστος ἐθηησάμην. ἀργαλέος (φησὶν) ὁ τοῦ Διὸς νοῦς τοῖς ἀνθρώποις καταμαθεῖν, τοῦτο λέγων, ὥσπερ εἰ ἔλεγε τὸν τοῦ Διὸς νοῦν πολλάκις καμόντες ἄνθρωποι καταμαθεῖν ζητοῦντες, καὶ ὅμως οὐ καταμαθόντες. ἀργαλέος γὰρ ἀπὸ ἄλγος ἄλγος δὲ ὁ πόνος καὶ ὁ κάματος, σχεδὸν τὸ αὐτό. ἄλλοτε ἀλλοῖος ἐστὶν ὁ νοῦς τοῦ Διὸς τοῦ αἰγιόχου, καὶ ἀλλοιοῦται δηλονότι τὸ πρᾶγμα καὶ ἄλλως ἢ ἐγὼ λέγω, μεταποιεῖται αὐτοῦ τὰς τάξεις τῶν πραγμάτων ἐστίν, ὅτε δι' αἰτίας τινὰς ἀδήλους, τοῦτο δὲ ἀνάπαλιν, καὶ οὐδεὶς οἶδεν ὁπότε γενήσεται. ἀργαλέος γάρ, ἤγουν χαλεπός, δύσκολος ἐστὶν αὐτὸς ὁ τοῦ Διὸς νοῦς τοῖς ἀνθρώποις τοῖς θνητοῖς, εἰς τὸ καταμαθεῖν αὐτόν. διὸ δεῖ ἡμᾶς τὰ ἐφ' ἡμῖν μὴ παραλείπειν οὐκ εἰδότας τὸν τοῦ Διὸς νοῦν. ἐὰν δὲ ὀψὲ τοῦ χρόνου ἀρόσῃς, ἤγουν βραδέως, καὶ μετὰ τὸν προσήκοντα καιρόν, τόδε ἂν εἴη σοι φάρμακον, τουτέστι βοήθημα. Ἦμος κόκκυξ κοκκύζει.] ἡνίκα ὁ κόκκυξ κοκκύζει τὴν ἀρχὴν ἐν τοῖς φύλλοις τῆς δρυός, τέρπει δὲ τοὺς ἀνθρώπους κατὰ τὴν πολλοστὴν γῆν, οὐχ ὡς ἤδη ὑπάρχοντος (οὐ γάρ ἐστιν) ἀλλ' ὡς μηνύοντος τὸ ἔαρ ἤδη ἐλευσόμενον εἶναι, τότε εἰ ὕοι ὁ Ζεὺς, ἤγουν ὑετὸν ἀποπέμποι τριτῷ ἤματι, ἀντὶ τοῦ μέχρι τρίτης ἡμέρας. μὴ δ' ἀπολήγοι.] μήτε ὑπερβάλλων, ἤγουν πλεονάζων τῷ πλήθει τοῦ ὄμβρου τὴν ὁπλὴν τοῦ βοός, ἀντὶ τοῦ τὴν χηλήν, τουτέστι τὸ ἴχνος τῆς χηλῆς. μήτ' ἀπολείπων.] ἤγουν ἐλαττούμενος, κατωτέρω ἐρχόμενος· οὕτως ὁ ὀψὲ τοῦ χρόνου ἀρόσας τὸ ἴσον ἂν φέροιτο τῷ προτέρῳ, ἤγουν τῷ τὴν ἀρχὴν ἀρόσαντι. ἐν τῷ σῷ δὲ λογισμῷ πάντα φύλαττε, μὴ δέ σε λανθανέτω μήτε ἔαρ γινόμενον πολιόν, ἤγουν λευκόν. λέγεται δὲ οὕτω διὰ τὸ λευκὸν τῶν ἐν αὐτῷ ἀνθέων, ὡς εἴρηται, μήτε ὁ τοῖς καιροῖς ἁρμόδιος ὄμβρος.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Εἰ δέ κεν ἠελίοιο τροπαῖς.] διὰ τούτων διδάσκει συντόμως, ὅτι οἱ περὶ τὰς τροπὰς σπείροντες ὀλίγον ἕξουσι θέρος, καὶ τὴν ὀλιγότητα ποιητικῶς ἀπὸ τῶν παρεπομένων δηλοῖ, καὶ οὐδὲν θαυμαστὸν ὅτι καὶ ὁ χρησμὸς ἀπορίαν ἁπλῶς τῶν καρπῶν εἶπε, Καὶ θέρος ἀσπέτου θέσθαι καὶ ἄβρωτον ἀπώρην. ὅπως οὖν καὶ τὰ τοῦ Ἡσιόδου πολλὴν ἔμφασιν ἔχει τῆς ἀκαρπίας. ὁ μὲν γὰρ καθήμενος ἂν τῷ θερίζειν καὶ ὀλίγον τῇ χειρὶ πλῆθος ἀσταχύων περιλαμβάνει τὸ ἀραιὸν αὐτῶν ἅμα δηλοῖ, διὸ καθήμενος θερίζει καὶ τὸ ἀραιὸν, διὸ ὀλίγους περιλαμβάνει. ὁ δὲ ἀντία δεσμεύων τὴν κολοβότητα καὶ σμικρότητα. ἀντιβάλλοντες γὰρ αὐτοὺς καὶ ἀλλήλοις ἐναντίως τιθέντες δεσμεύουσιν. ὁ δὲ κεκονιμένος, τὴν ψιλότητα τοῦ πεδίου, καὶ τὸ μὴ συσκιάζεσθαι αὐτὸ ὑπὸ τῶν ἀσταχύων. ὁ δὲ φέρων οὐκ ἐφ' ἁμάξης αὐτούς, ἀλλ' ἐν φορμῷ καὶ λανθάνων τοὺς πολλοὺς ὅτι φέρει, πάλιν τὴν ὀλιγότητα, δι' ὧν πάντων δηλοῖ προσήκοντας εἶναι τῇ ἀκμαίᾳ τῆς ὥρας τοὺς θερισμούς. Ἠμύνου ἀμήσεις.] κατὰ χεῖρα τὰ δράγματα μὴ χεῖρι πεπληρωμένῃ, ἀλλὰ κενῇ χειρὶ τὸ λεγόμενον, καὶ ἐκεῖνο διὰ τὸν τόπον αὐτῆς σποράζων τὰ δράγματα, διὰ σμικρότητα. Ἄλλοτε δ' ἀλλοῖος Ζηνός.] ἕως τοῦ [θνητοῖσι νοῆσαι,] τοῦτο οὐ μάτην προσέθηκεν. ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τοῖς μὴ παρὰ τὸν καιρὸν ἀροῦσιν ἔστιν ὅτι συμβαίνει

καὶ τοῖς παρεδοῦσιν ἐκ τοῦ παραλόγου θερίζειν καρποὺς ἀφθόνους, πᾶν τὸ τοιοῦτον ἔργον ἐστὶ φησὶ τοῦ Διός, δι' ἄλλας αἰτίας ἀδήλους ἡμῖν ταῦτα ποιοῦντος. οὐκ εἰδότες οὖν οἱ ἄνθρωποι τὰς ὁδοὺς τοῦ Διὸς ὀφείλομεν τὰ ἐφ' ἡμῖν μὴ παραλείπειν. Εἰ δέ κεν ὄψ' ἀρόσῃς.] τί ἂν γένοιτο βοήθημα τῷ ὀψὲ τοῦ καιροῦ ἀρόσαντι, διὰ τούτων λέγει· ὅτι δεῖ ὕδωρ ἐκ Διὸς γενέσθαι μεσοῦντος ἤδη ἔαρος, ἡνίκα ὁ κόκκυξ ᾄδειν ἄρχεται καὶ τέρπειν, οὐχ ὡς ἡδύφωνος (οὐ γάρ ἐστιν) ἀλλ' ὡς μηνύων τὸ ἔαρ ἤδη πλατὺ εἶναι. τότε ἄν, εἰ γένοιτο ὑετός, ὥστε εἰς τρίτην ἡμέραν, μήτε ὑπερβαίνειν τῷ πλήθει βοὸς ὁπλήν, μήτε ἀπολείπειν, ἀλλὰ βρέχειν ὅλην, ἔσται βοήθημα τῷ ὀψαρότῃ, καὶ φέροι ἂν καρποὺς ἐφαμίλλους τῷ πρωαρότῃ. τὴν μὲν οὖν ὁπλὴν ἐπὶ βοὸς ῥηθεῖσαν οὐκ οὖσαν τῶν μονωνύχων, συγγνώμης ἀξιωτέον. διότι δὲ σημεῖον ἐξέδρεν ἱκανὸν ἀρκοῦντος ὄμβρου τοῖς περὶ ἄροτρα καὶ βοῦς ἀσχολουμένοις, ἐπισκεπτέον. ὅτι δὲ ὁ τοιοῦτος ὄμβρος χρήσιμος, πιστοῦται ἀπὸ τοῦ τὴν Σικελίαν εὐκαρπεῖν, πολλοὺς δεχομένην ἐαρινοὺς ὄμβρους, καὶ ἀπὸ τοῦ προσηνὲς εἶναι τὸ ὕδωρ τότε τῇ γῇ ὑποθερμαινόμενον, καὶ ὑγιεινὸν ὂν τοῖς καρποῖς συμφέρον. καὶ ἀπὸ τοῦ, τινὰς καὶ ἐν ἰσημερίᾳ σπείροντας ἐαρινῇ Μαρτίου μηνὸς κ', πολλοὺς θερίσαι καρπούς· καὶ γὰρ ὁ σειμιναῖος λεγόμενος πυρός, ὑπὸ τούτων ὄμβρων ἐκτρέφεσθαι ἔοικε τῷ ἐαρινῷ. ἄλλως. Εἰ δέ κεν ὄψ' ἀρόσῃς.] εἰ δὲ συμβῇ σοι βραδύνειν, φησί, τοῦτό σοι ἔσται σημεῖον, ἐὰν ἐπὶ τῷ σπόρῳ σου τῷ ἐαρινῷ ἐπιβρέξῃ ἡμέρας τρεῖς τοσοῦτον, ὥστε συστῆναι τὸ ὕδωρ τῇ γῇ μέχρι τοῦ σκεπάσαι τὸ ἴχνος τοῦ βοός, μήτε ὑπεραίρον, μήθ' ὑποκατωτέρω, τότε ἰσάζει τὰ ὀψίμως ἐσπαρμένα τοῖς πρωΐμοις.

Ἐν θυμῷ δ' εὖ πάντα.] δεῖ τοὺς καιροὺς παραφυλάττειν τὸν γεωργόν, καθ' οὓς ἀποδοτέον ἕκαστα τῶν ἔργων, καὶ τὰ ἐκ τοῦ Διὸς γινόμενα οἷον ὄμβρους, αὐχμούς, ἀνέμους, ψύχη, ἢ θερμούς. ταῦτα γὰρ λυμαίνει τοῖς ἐκ τῆς γῆς, ἃ καὶ ἐμποδίζει πρὸς τὴν φύσιν, ὧν οὐ δεῖ τῆς παραφυλακῆς ἀμελεῖν.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Εἰ δέ κεν ἠελίοιο τροπαῖς.] ὑποθέμενος διὰ τῶν προτέρων ἐπῶν τῷ Πέρσῃ τὸν οἰκεῖον καὶ πρέποντα τοῦ ἀρότου καιρόν, νῦν διδάσκει καὶ τὸν ἀπάδοντα, ὅπως τοῦτον ἀνορθώσῃ. ἔστι δὲ οὗτος ὁ περὶ χειμερινὴν τροπήν. λεκτέον δὲ καὶ περὶ τῶν τοῦ ἡλίου τούτων τροπῶν. τέσσαρας τροπὰς ἑκάστῳ ἐνιαυτῷ ποιεῖται ὁ ἥλιος· ἐαρινήν, θερινήν, φθινοπωρινήν, καὶ χειμερινήν. τινὲς δὲ τὴν μὲν ἐαρινὴν καὶ φθινοπωρινήν, ἰσημερίας καλοῦσιν, οὐ τροπάς. τὴν δὲ θερινὴν καὶ χειμερινήν, μόνας τροπάς. ἕτεροι δέ τινες, οἵ τινές εἰσιν οἱ φιλόσοφοι, θέλοντες λαβρηγορεῖν καὶ κομπάζειν κἂν τοῖς μαθήμασιν οἷς οὐχ ὡμίλησαν, τὰ παρὰ τοῖς ἀστρολόγοις ταῦτα τέσσαρα τεταρτημόρια τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἃ καὶ τετράγωνα τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου καλοῦνται, κύκλους κατονομάζουσι τέσσαρας· ἰσημερινόν, θερινὸν τροπικόν, ἀρκτικόν, βόρειον, χειμερινὸν τροπικόν. τὸν δὲ καλούμενον γαλαξίαν, πέμπτον κύκλον ὀνομάζουσιν. ἀνταρκτικὸν καὶ κεκαυμένον, καὶ νότιον. ἀλλὰ τὰ πολλὰ ἐάσαντες, λέξωμεν ὁπόσων ἡμερῶν ἐστὶ τοῦ ἐνιαυτοῦ τεταρτημόριον ἕκαστον, ἰσημερινῶν τε καὶ τῶν ἀμφοτέρων τροπῶν. ἀπὸ οἰστοῦ δύσεως, καὶ ἵππου ἀνατολῆς, μέχρι Πλειάδων ἀνατολῆς, ἡμερῶν πε'. ἤγουν ἀπὸ κριοῦ μοίρας ὀγδόης, μέχρι καρκίνου μοίρας ἑβδόμης, ἰσημερία ἐαρινή. ἀπὸ Πλειάδων ἐπιτολῆς, ἤτοι καρκίνου μοίρας ὀγδόης, ἕως ἀρκτούρου ἐπιφανείας, καὶ αἰγοκέρω ἀνατολῆς, θερινὴ τροπὴ ἡμερῶν ρκδ'. ἀπὸ ἀρκτούρου ἐπιφανείας, καὶ αἰγοκέρω ἐπιτολῆς, εἰς Πλειάδων καὶ Ὠρίωνος δύσιν, ἰσημερία φθινοπωρινή, ἡμερῶν νϛ'. ἀπὸ Πλειάδων καὶ Ὠρίωνος δύσεως εἰς οἰστοῦ δύσιν, καὶ ἵππου ἀνατολήν, τροπὴ χειμερινὴ ἡμερῶν ἑκατόν. οὕτως ἔχουσιν ἀκριβῶς αἱ τροπαὶ καὶ ἰσημερίαι κατὰ τοὺς μαθηματικούς. Εἰ δέ κεν ἠελίοιο τροπαῖς.] εἰ δὲ κατὰ τὴν χειμέριον τροπὴν ἀρόσῃς, θερίσεις καθήμενος· διὰ τὸ μὴ ἀναφῦναι δηλονότι τὸν στάχυν ἐν ταῖς ἀρούραις σου, ἁρμοδίῳ τῷ κύπτειν σε καὶ τῇ περιπολεύσει, διὰ τὴν συνέχειαν καὶ τὸ πλῆθος θερίζειν· ἀλλ' ἀκομιδῆ ὀλίγον καὶ ἀραιόν, ὃν διὰ τὸ ὀλίγον εἶναι, καθήμενος θερίσεις, καὶ ἐν φορμῷ καὶ σάκκῳ, ἢ κοφίνῳ ἀποκομίσεις. διὰ δὲ τὸ ἀραιὸν εἶναι, κόνεως πληθύσει.

ὀλίγον περὶ χειρὸς ἐέργων] μικρὸν χειρόβολον τῶν σταχύων περὶ τῇ σῇ χειρὶ κρατῶν. τὸ δὲ ἐέργων, Ἀττικῶς δασύνεται· κοινῶς δὲ ψιλοῦται. πᾶσαι γὰρ αἱ ἐπαυξήσεις τὰ τῶν προτετυπωμένων πνεύματα φυλάττουσιν· ὁρῶ ἑώρων, εἴργω ἐέργω, καὶ τὰ ὅμοια. ἔστι δὲ τὸ εἴργω

(καθὼς

(καθὼς ἔφην,) διαφορεῖται, καὶ τὰ ἔργα ὁμοίως. Ἀντία δεσμεύων.] διὰ τὸ μικροὺς, καὶ κολοβοὺς εἶναι τοὺς στάχυς, καὶ μὴ δύνασθαι διὰ τοῦτο δεσμευθῆναι, ἀντιστρέφων αὐτοὺς τὰς ῥίζας καὶ δεσμεύσεις, ὥστε ἑκατέρωθεν εἶναι τοῦ δεσμήματος τῶν σταχύων τὰς κορυφὰς διὰ τὴν ἀθροιστικὴν κολοβότητα. κεκονιμένος.] κεκονιάμενος, κόνεως πλήρης, διὰ τὸ ξηρὸν τοῦ χωρίου. οὐ μάλα χαίρων.] ἀλλὰ δηλονότι λυπούμενος. Οἴσεις δ' ἐν φορμῷ.] ἀποκομίσεις δέ σου τὸ θέρος, ἐν σάκκῳ καὶ κοφίνῳ. παῦροι δὲ καὶ ὀλίγοι σε θαυμάσουσιν, ἀντὶ τοῦ ἰδόντες. μᾶλλον δὲ καὶ γελάσουσιν, ἢ ἐλεήσουσιν. Ζηνὸς νόος.] περιφραστικῶς ἡ εἱμαρμένη. αἰγιόχοιο δὲ, ὡς καταιγίζουσα καὶ κατακλύζουσα οἷς ἐναντιωθῇ. Ἀργαλέος.] δυσχερὴς κατανοηθῆναι θνητοῖς ἀνθρώποις. τοῦτο δὲ εἶπεν, ὅτι ὕστερον ἀροτριῶντές τινες, εὐτυχέστερον θέρος καρπῶνται τῶν ἀροτριασάντων ἐν καιρῷ. Εἰ δέ κεν ὄψ' ἀρόσεις.] εἰ δ' ὕστερον ἀροτριάσεις, τοῦτό σοι βοήθημα ὑπαρχέτω, ἀροτριᾶν δηλονότι, ἡνίκα τὸ πρῶτον ὁ κόκκυξ ἐν ταῖς δρυσὶ καθήμενος φθέγγεται· εὐφραίνει δὲ τοὺς ἀνθρώπους, κατὰ τὴν ἀπείρονα καὶ σφαιροειδῆ γῆν, ὡς καταγγέλλων τὸ ἔαρ δηλῶν, καὶ οὐχ ὡς ἡδύφωνος· δύσφωνος γὰρ καὶ ἀπηχής· ἔστι δὲ (ὥς τινές φασι) δύσφωνος, ὅμοιος ἱέρακι. Τῆμος Ζεύς.] τότε αὖ ἡ εἱμαρμένη τρεῖς ἡμέρας δῷ ὄμβρον, ἢ ὁ οὐρανὸς, ὥστε χωννύειν τὸν τοῦ βοὸς πόδα ἐν τῷ πηλῷ, ἄχρι τῆς στεφάνης τῶν αὐτοῦ χηλῶν, ὡς ἁπλῶς νῦν καταχρηστικώτερον εἰπεῖν. οὕτως ὁ ὀψὲ ἀρόσας, τὸ ἴσον φέρεται τοῦ πρώτου ἀροτριάσαντος. Ἐν θυμῷ δ' εὖ πάντα φυλάσσεο.] ἀκρίβου δὲ ταῦτα, καὶ γίνωσκε σὺ τῇ ψυχῇ τοὺς καιροὺς, ἔαρός τε λευκοῦ, καὶ ὄμβρου μεταπωρινοῦ.

Πὰρ δ' ἴθι χάλκειον θῶκον καὶ ἐπ' ἀλέα λέσχην	Præteri autem æneam sedem, & ad calidam tabernam,
Ὥρῃ χειμερίῃ, ὁπότε κρύος ἀνέρας ἔργων	Tempore hyberno, cum frigus homines vehemens
Ἰσχάνει ἔνθα κ' ἄοκνος ἀνὴρ μέγα οἶκον ὀφέλλει.	Detinet : tunc sane impiger vir valde domum auget.
Μή σε κακοῦ χειμῶνος ἀμηχανίη καταμάρψῃ	Ne te malæ hyemis difficultas opprimat
Σὺν πενίῃ, λεπτῇ δὲ παχὺν πόδα χειρὶ πιέζοις.	Cum paupertate: macilenta vero crassum pedem manu premas.
Πολλὰ δ' ἀεργὸς ἀνήρ, κενεὴν ἐπὶ ἐλπίδα μίμνων,	Multa vero ignauus vir vanam ob spem exspectans,
Χρηΐζων βιότοιο, κακὰ προσελέξατο θυμῷ.	Egens victus, mala intra animum versat.
Ἐλπὶς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει,	Spes vero non bona indigentem virum fert,
Ἥμενον ἐν λέσχῃ, τῷ μὴ βίος ἄρκιος εἴη.	Sedentem in taberna, cui victus non sufficiens sit.
Δείκνυε δὲ δμώεσσι θέρευς ἔτι μέσσου ἐόντος,	Indica autem seruis, æstate adhuc media existentes
Οὐκ αἰεὶ θέρος ἐσσεῖται ποιεῖσθε καλιάς.	Non semper æstas erit, facite nidos.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Πὰρ δ' ἴθι χάλκειον θῶκον.] παρέρχου δὲ τὴν καθέδραν τὴν ἐπὶ τοῖς χαλκείοις, ἀπερχόμενος ἐπὶ τὸ ἔργον, καὶ τὴν φλυαρίαν τὴν ἐπὶ τῇ ἀλέᾳ· ἀντὶ τοῦ τὴν ἐπὶ τοῖς ὑπαίθροις τόποις καὶ ὑπὸ τοῦ ἡλίου θερμαινομένοις, κατὰ τὴν ὥραν τὴν τοῦ χειμῶνος, ὁπόταν τὸ κρύος τοὺς ἄνδρας περιλαμβάνον ἔχει. ὁπότε κρύος.] τὸ ὁπότε παρὰ μὲν τούτοις ἀεὶ ὑποτάσσει, παρὰ δὲ τοῖς κοινοῖς οὐδέποτε. ἔνθα κ' ἄοκνος ἀνήρ.] ἔνθα κεν, ἀντὶ τοῦ ὅπου ὁ ἄοκνος ἀνὴρ μεγάλως αὔξει τὸν ἑαυτοῦ οἶκον, ἵνα μή σε ἀπορία βαρέος χειμῶνος κατάσχῃ, σὺν πολλῇ λέγω πενίᾳ, τῇ σαυτοῦ δὲ χειρὶ λεπτῇ οὔσῃ, τὸν πόδα καταψᾷς. τοῦτο γὰρ τὸ πιέζοις παχὺν ὄντα. τῶν γὰρ λιμοκτονούντων οἱ μὲν πόδες παχύνονται, τὸ δ' ἄλλο σῶμα λεπτύνεται. καὶ τὴν αἰτίαν ὁ Πλούταρχος λέγει. Πολλὰ δ' ἀεργὸς ἀνήρ.] πολλὰ δὲ κακὰ προσελέξατο· τουτέστιν ἐνενόησεν ἐν τῇ ἑαυτοῦ ψυχῇ, ἤγουν καθ' ἑαυτὸν, ἄνθρωπος ἀργὸς, τροφῆς δεόμενος, ματαίαν ἐλπίδα ἐπιμένων, ἀντὶ τοῦ ἀναμένων· ἐννοεῖ γὰρ ἢ κλέπτης ἢ

ἱερόσυλος ἢ πειρατὴς ἐν θαλάσσῃ, ἢ τοιοῦτό τι πράξει. ἐλπὶς γὰρ οὐκ ἀγαθὴ ἄγει ἐνδεῆ ἄνδρα καθήμενον ἐν φλυαρίᾳ· λέγω, ᾧ τινι μὴ βίος αὐτάρκης εἴη, ἀντὶ τοῦ δεῖν· ἐλπίζει γὰρ κτήσασθαι βίον ἀπὸ φαύλων τινῶν τρόπων. Δείκνυε δὲ δμώεσσι.] δείκνυε δὲ τοῖς σαυτοῦ δούλοις, ἀντὶ τοῦ εἰσηγοῦ, ἔτι τοῦ θέρους ἐν τῷ μέσῳ ὄντος, ἤγουν ἐν τῇ ἀκμῇ, λέγων, οὐκ ἀεὶ θέρος ἔσται.

ποιεῖσθε καλιάς.] ἀντὶ τοῦ οἰκίας.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Πὰρ δ' ἴθι χάλκειον.] διὰ τούτων καὶ τὴν ἐργασίαν παρακελεύεται, μὴ δ' εἰ χειμέριος ἀὴρ εἴη, ἢ καὶ κρυμώδης, ἀμελεῖν τῶν ἔργων, ἀλλ' ἀντιπαρατάττεσθαι πρὸς αὐτὸν ἀόκνως. τὸν γὰρ δεόμενον τῶν ἔργων διὰ τὸ ἐξ αὐτῶν τρέφεσθαι, τὰς λέσχας καταλαμβάνειν ἄτοπον. τότ' οὖν δεῖ ἐπὶ ταύτας χωρεῖν, ὅταν πάντη κωλύῃ τῶν ἔργων τὸ κρύος. ὅτι δὲ τοὺς ἀλεεινοὺς οἴκους οἱ πένητες κατελάμβανον, ἐν οἷς συγκαθήμενοι ἐφλυάρουν ἦσαν, δῆλον καὶ ἀπὸ λέσχας ἐκάλουν τούτους, καὶ γὰρ ἐν Ἀθήναις ἦσαν τοιοῦτοι τόποι καὶ ὠνόμαζον λέσχας ἑξήκοντα καὶ τριακοσίας· καὶ ὅτι ἐδέοντο τινα θέρμια περὶ αὐτούς. ἵνα οἱ λόγοι γίνωνται σὺν τοῖς ζῶσιν ἐπωφελεῖς· εἰώθεισαν δὲ καὶ ἐγκαθεύδειν πολλοὶ τοῖς χαλκείοις κρυμῶν ὄντων, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ἐργαστηρίοις, ἐν οἷς ἐξάπτεται πῦρ. τότε οὖν ἐν τούτοις ἀλεαίνεσθαι μόνον, ὅταν τὸ κρύος μὴ συμφέρῃ τοῖς ἔργοις· ὅταν δὲ καὶ ἐν κρύει ἅπαντι τὰ ἔργα, παραιτητέον, καὶ τῶν ἔργων ἀνθεκτέον. ἄλλως. τὰ χαλκεῖα παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἄθυρα ἦν, καὶ ὁ βουλόμενος εἰσῄει καὶ ἐθερμαίνετο, καὶ οἱ πένητες ἐκεῖ ἐκοιμῶντο. λέσχη δέ ἐστι τόπος τις δημόσιος, ἀνειμένος τοῖς βουλομένοις διατρίβεσθαι. λέγει γὰρ ἡ Μελάνθεια πρὸς Ὀδυσσέα·

Εἰ σὺ θέλεις εὕδειν χαλκήιον ἐς δόμον ἐλθὼν
Ἐς λέσχην θερμαίνου, — τουτέστιν εἰς τόπον λέσχης ἄπιθι. καθεζόμενοι δὲ ἐν αὐτοῖς ἐθερμαίνοντο καὶ τῶν ἔργων ἀπείχοντο. παρέρχου οὖν φησι τοὺς τοιούτους τόπους ὥρᾳ χειμῶνος, τότε γὰρ μὴ ὀκνῶν ἀνὴρ μεγάλως αὔξει τὸν ἑαυτοῦ βίον· ὁ δ' ἀεργὸς ἐλπίζων πάντα αὐτῷ αὐτόματα παραγενήσεσθαι διελογίζετο κακά, καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἐκακολόγητο. ἄλλως. Νεοπτόλεμος ἐν τῷ περὶ γλωσσῶν φησι λέσχην εἶναι ὄνομα αὐλῆς, ἐν ᾗ πρὸς ὅλην φησὶν οὖν ὅτι ἀπερχόμενος ἐπὶ τὸ ἔργον σου μὴ, ἐὰν εὕρῃς τόπον θέρμην ἔχοντα, στῇς καὶ φλυαρῇς, ἀλλὰ πάρελθε· ἐκ τούτου οὖν καὶ λέσχη ἁπλῶς ἡ φλυαρία. ἀλέα δὲ ἡ θέρμη ἡ περὶ τὸν ἥλιον. κυρίως ὕπαιθρος τόπος ὑπὸ ἡλίου θερμαινόμενος. Μένανδρος, ἀλέας Ἀθήνας. Μή σε κακοῦ χειμῶνος.] ἕως τοῦ [πόδα χειρὶ πιέζοις,] τῶν λιμωττόντων τοὺς πόδας φησὶ παχύνεσθαι, τὸ δ' ἄλλο σῶμα λεπτύνεσθαι· καὶ εἷς νόμος ἐν Ἐφέσῳ, μὴ ἐξεῖναι πατρὶ παῖδας ἀποθέσθαι, ἕως ἂν διὰ λιμὸν παχυνθῇ τοὺς πόδας. ἴσως δὲ καὶ τὴν ἀπὸ καθίσεως καὶ ἀργίας πάχυνσιν δηλοῖ τῶν ποδῶν· γίνεται γὰρ τοῦτο τοῖς ἐπὶ πολὺ καθημένοις. ἐὰν γοῦν ἐν τοῖς ἀλεεινοῖς οἴκοις ἀργὸς καθιζάνῃς, λεπτῇ χειρὶ διὰ λιμὸν τοὺς παχεῖς ὄντας πόδας πιέσεις· ἔοικε δὲ καὶ ἡ ἐν τοῖς λιμοῖς πάχυνσις εἶναι κατὰ φύσιν, ὡς ὁ Πλούταρχος· δεῖται γὰρ τὸ ἐν ἡμῖν θερμὸν, ἵνα μένῃ, τῆς ἔξωθεν τροφῆς, ἣν οὐ δεχόμενον δαπανᾷ τὸ σῶμα, καὶ οὕτω τι ἀπαιτοῦν [illegible] ἀλλοιοῦσα τὸ ἀποσπώμενον, ἄπεπτον ἀφίησι καὶ αὐτὸ μὲν, τὰ μέσα καὶ τὰ ἄνω λεπτύνει τοῦ σώματος, ἐν οἷς ἐστι πλεῖον· ἐκεῖνο δ' ἄρα τὸ ἄπεπτον εἰς τὸ κάτω φέρεται, καὶ οὕτω δὴ παχύνει τοὺς πόδας. Πολλὰ δ' ἀεργὸς ἀνήρ.] τοὺς ἐν ἀργίᾳ ζῶντας καὶ τὰς ἐλπίδας κενὰς ἔχοντας, ἅτε μηδὲν ἑαυτοῖς συνειδότας ἔργον εἰς εὐπορίαν συντεῖνον, πολλὰ τῷ ὄντι κακὰ προσ- [illegible] διὰ τὴν ἀπορίαν, ὅπως ἂν ἐπαρκῶσιν· ἐντεῦθεν λωποδύται γίνονταί τινες, ἐντεῦθεν ἱερόσυλοι, ἐντεῦθεν φιλοπράγμονες, καὶ πάντες ὅσοι τὸν βίον ἐκ τῶν ἀλλοτρίων ἔχειν ἐπινοοῦσι. Δείκνυε δὲ δμώεσσι.] διὰ τούτου τοῦ παραγγέλματος, καὶ τὰ ὅμοια, νοητέον, οὐκ ἀεὶ εὐτυχήσομεν· παρασκευαστέον οὖν, καὶ πρὸς τὰς δυσκρασίας οὐδὲ ἀεὶ ὑγιανοῦμεν. φροντιστέον οὖν καὶ τῶν νόσοις ἐπιτηδείων. οὕτως οὖν καὶ οἰκήσεις ἐν θέρει, διὰ τὴν ἐλπίδα τῆς τοῦ χειμῶνος προσβολῆς. ἄλλως. καθηγοῦ τοῦ ἔργου, καὶ προλέγε τοῖς δούλοις, ὅτι οὐκ ἀεὶ θέρος ἔσται· ὥστ' ἂν ἀπὸ τοῦ θέρους ἐπιτηδεύσωσι καὶ τὴν στέγην σου ὡς περὶ τοῦ χειμῶνος στεγάσωσι διὰ τοὺς ὄμβρους, καὶ Ὅμηρος· Πηλείδη μὲν ἐγὼ ἐνδείξομαι.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Πὰρ δ' ἴθι χάλκειον θῶκον.] ἐν δὲ τῷ ἀρο-

[illegible] ὥρᾳ, παρελθὼν χειμέριος, παρέρχεσθαι τὸν χάλκειον θῶκον, ἤγουν τὴν ἐν τοῖς χαλκείοις καθέδραν, καὶ τὴν λέσχην καὶ συντυχίαν καὶ φλυαρίαν τὴν ἐπὶ τῇ ἀλέᾳ καὶ θέρμῃ γινομένην. τὸ γὰρ παλαιὸν τὰ χαλκεῖα, καὶ πάντα τὰ ἐργαστήρια τὰ πῦρ ἔχοντα ἀθρόως αὐτὰ καὶ λέσχας ἐκάλουν, ὅτι οἱ πένητες εἰσερχόμενοι, καὶ μᾶλλον ἐν χειμῶνι ἐν τῷ θερμαίνεσθαι λέσχας καὶ φλυαρίας λόγων συνέπλεκον. ἐν τῷ χειμερίῳ καιρῷ, παρέρχεσθαι (φησὶ) τὴν ἐν τοῖς χαλκείοις καθέδραν. ἢ τὸ καθῆσθαι ἐν τῷ ἑαυτοῦ οἴκῳ, καὶ θερμαίνεσθαι κατὰ τὴν ἐν τοῖς χαλκείοις τῶν πενεστέρων καθέδραν. ἔνθα κ' ἄοκνος ἀνήρ.] τότε δὲ ἐπειδὴ ὁ ἄοκνος ἀνὴρ μεγάλως τὸν ἑαυτοῦ οἶκον αὔξει. πολλὰ γὰρ συνάγει κακὰ ἐν τῇ ψυχῇ ὁ ἀργὸς χρονίζων βίοτον καὶ ζωὴν μένων εἰς ματαίαν ἐλπίδα. εἶτα λέγει, καὶ τὰς ἐλπίδας, ὅτι [illegible] κεχρημένον καὶ [illegible] ἐν χαλκείοις οὐκ ἀγαθὴ ἐλπὶς κομίζει καὶ κατέχει, ἃ δηλονότι κλοπῆς, ἢ λῃστείας, ἢ τῶν ἀπηγορευμένων τινός. Δείκνυε.] προφρόντιζων ἀεὶ τῶν μελλόντων, [illegible]. [illegible] ἔτι θέρους ἐπάρχοντος, ποιεῖσθε καλιάς, καὶ οἰκήματα· τουτέστι προφροντίσατε τῶν τοῦ χειμῶνος καὶ κατασκευάζετε τὰ τῆς οἰκίας· οὐ γὰρ ἀεὶ θέρος ἔσσεται.

Μῆνα δὲ Ληναιῶνα, κάκ' ἤματα, βουδόρα πάντα,
Τοῦτον ἀλεύασθαι, καὶ πηγάδας, αἵ τ' ἐπὶ γαῖαν
Πνεύσαντος Βορέαο δυσηλεγέες τελέθουσιν·
Ὅς τε διὰ Θρῄκης ἱπποτρόφου εὐρέι πόντῳ
Ἐμπνεύσας ὤρινε· μέμυκε δὲ γαῖα καὶ ὕλη·
Πολλὰς δὲ δρῦς ὑψικόμους ἐλάτας τε παχείας
Οὔρεος ἐν βήσσῃς πιλνᾷ χθονὶ πουλυβοτείρῃ
Ἐμπίπτων, καὶ πᾶσα βοᾷ τότε νήριτος ὕλη.
Θῆρες δὲ φρίσσουσ', οὐρὰς δ' ὑπὸ μέζε' ἔθεντο,
Τῶν καὶ λάχνῃ δέρμα κατάσκιον· ἀλλά νυ καὶ τῶν
Ψυχρὸς ἐὼν διάησι δασυστέρνων περ ἐόντων.
Καί τε διὰ ῥινοῦ βοὸς ἔρχεται, οὐδέ μιν ἴσχει·
Καί τε δι' αἶγα ἄησι τανύτριχα· πώεα δ' οὔ τι,
Οὕνεκ' ἐπηεταναὶ τρίχες αὐτῶν, οὐ διάησιν
Ἲς ἀνέμου Βορέου· τροχαλὸν δὲ γέροντα τίθησι.
Καὶ διὰ παρθενικῆς ἁπαλόχροος οὐ διάησιν,
Ἥ τε δόμων ἔντοσθε φίλῃ παρὰ μητέρι μίμνει
Οὔπω ἔργ' εἰδυῖα πολυχρύσου Ἀφροδίτης,
Εὖ τε λοεσσαμένη τέρενα χρόα, καὶ λίπ' ἐλαίῳ
Χρισαμένη, μυχίη καταλέξεται ἔνδοθεν οἴκου
Ἤματι χειμερίῳ, ὅτ' ἀνόστεος ὃν πόδα τένδει,
Ἔν τ' ἀπύρῳ οἴκῳ καὶ ἤθεσι λευγαλέοισιν.
Οὐ γάρ οἱ ἠέλιος δείκνυ νομὸν ὁρμηθῆναι,

Mensem vero Lenæonem, malos dies, bobus nocentes omnes,
Hunc vitare: & glacies, quæ quidem super terram
Flante boreæ molestæ existunt,
Qui per Thraciam equorum altricem lato mari
Inspirans commouit, remugit autem terra & sylua:
Multas vero quercus alticomas abietesque densas,
Montis in vallibus demittit terræ multos pascenti
Incumbens: & omnis reboat tunc ingens sylua.
Feræ autem horrent, caudasque sub pudenda ponunt:
Et quarum quidem vellere cutis densa est, & quas
Frigidus existens perflat hirsuta licet pectora habentes.
Quin etiam per bubulam pellem penetrat, neque ipsum cohibet.
Etiam per capram flat hirsutam: ouiũ autem greges non item,
Eo quod annui ipsorum villi sunt, non perflat
Vis venti boreæ: incuruum vero senem facit.
Et per tenelli corporis virginem non perflat,
Quæ in ædibus charam apud matrem manet,
Nondum opera sciens aureæ Veneris,
Beneque lota tenerum corpus, & pingui oleo
Vncta, condita cubat intra domum
Tempore hyberno, quando exossis *polypus* suũ pedem arrodit,
Inque frigida domo, & in habitaculis tristibus.
Non enim illi sol ostendit pabulum vt inuadat,

Ἀλλ' ἐπὶ κυανέων ἀνδρῶν δῆμόν τε πόλιν τε
Στρωφᾶται, βράδιον δὲ πανελλήνεσσι φαείνει.
Καὶ τότε δὴ κεραοὶ καὶ νήκεροι ὑληκοῖται
Λυγρὸν μυλιόωντες ἀνὰ δρία βησσήεντα
Φεύγουσιν· καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ τοῦτο μέμηλεν,
Οἳ σκέπα μαιόμενοι πυκινοὺς κευθμῶνας ἔχωσι,
Καὶ γλάφυ πετρῆεν· τότε δὴ τρίποδι βροτῷ ἶσοι,
Οὗ τ' ἐπὶ νῶτα ἔαγε, κάρη δ' εἰς οὖδας ὁρᾶται,
Τῷ ἴκελοι φοιτῶσιν, ἀλευόμενοι νίφα λευκήν.
Καὶ τότε ἕσσασθαι ἔρυμα χροός, ὥς σε κελεύω,
Χλαῖνάν τε μαλακὴν καὶ τερμιόεντα χιτῶνα.
Στήμονι δ' ἐν παύρῳ πολλὴν κρόκα μηρύσασθαι·
Τὴν περιέσσασθαι, ἵνα τοι τρίχες ἀτρεμέωσι,
Μηδ' ὀρθαὶ φρίσσωσιν ἀειρόμεναι κατὰ σῶμα.
Ἀμφὶ δὲ ποσσὶ πέδιλα βοὸς ἶφι κταμένοιο
Ἄρμενα δήσασθαι, πίλοις ἔντοσθε πυκάσσας.
Πρωτογόνων δ' ἐρίφων, ὁπόταν κρύος ὥριον ἔλθῃ,
Δέρματα συῤῥάπτειν νεύρῳ βοός, ὄφρ' ἐπὶ νώτῳ
Ὑετοῦ ἀμφιβάλῃ ἀλέην· κεφαλῆφι δ' ὕπερθεν
Πῖλον ἔχειν ἀσκητόν, ἵν' οὔατα μὴ καταδεύῃ.
Ψυχρὴ γάρ τ' ἠὼς πέλεται Βορέαο πεσόντος.
Ἠῷος δ' ἐπὶ γαῖαν ἀπ' οὐρανοῦ ἀστερόεντος
Ἀὴρ πυροφόρος τέταται μακάρων ἐπὶ ἔργοις·
Ὅς τε ἀρυσσάμενος ποταμῶν ἄπο αἰεναόντων
Ὑψοῦ ὑπὲρ γαίης ἀρθεὶς ἀνέμοιο θυέλλῃ
Ἄλλοτε μέν θ' ὕει ποτὶ ἕσπερον, ἄλλοτ' ἄησι
Πυκνὰ Θρηϊκίου Βορέου νέφεα κλονέοντος.
Τὸν φθάμενος, ἔργα τελέσας, οἶκόνδε νέεσθαι,
Μήποτέ σ' οὐρανόθεν σκοτόεν νέφος ἀμφικαλύψῃ,
Χρῶτά τε μυδαλέον θείῃ, κατὰ δ' εἵματα δεύσῃ.
Ἀλλ' ὑπαλεύασθαι. μεὶς γὰρ χαλεπώτατος οὗτος
Χειμέριος, χαλεπὸς προβάτοις, χαλεπὸς δ' ἀνθρώποις.
Τῆμος θἄμισυ βουσ', ἐπὶ δ' ἀνέρι καὶ πλέον εἴη
Ἁρμαλιῆς· μακραὶ γὰρ ἐπίῤῥοθοι εὐφρόναι εἰσί.

Sed super nigrorum hominum populumque & vrbem
Vertitur, tardius autem vniuersis Græcis lucet.
Et tunc sane cornutæ bestiæ & incornutæ siluicubæ
Misere dentibus stridentes per quercetum vallosum
Fugiunt, & passim omnibus id curæ est:
Quæ tecta inquirentes, densas latebras habent,
Et cauernas petrosas, tunc veluti tripodi homini similes,
Cuius & humeri fracti sunt, & caput pauimentum spectat:
Huic similes incedunt, vitantes niuem albam.
Et tunc indue munimétum corporis, vt te iubeo,
Chlænamq. mollem, & talarem tunicam.
Stamine vero in pauco multam tramam intexe.
Hanc circum induito, vt tibi pili non tremant,
Neque erecti horreant, arrecti per corpus.
Circum vero pedes calceos hominis fortiter occisi
Aptos ligato, pilis intus condensans.
Primogenitorū vero hœdorum, cū frigus tempestiuum venerit,
Pelles consuito neruo bouis, vt super humerum
Pluuiæ arceas teporem, supra caput vero
Pileum habeto elaboratum, vt aures ne humefiant:
Frigida enim aurora est Borea cadente:
Matutinus vero super terram a cælo stellifero
Aër frugifer extensus est beatorum super opera.
Qui hauriens e fluminibus semper fluentibus,
Alte supra terram leuatus venti procella,
Interdum quidem pluit ad vesperam, interdum flat,
Densas Thracio Borea nubes excitante.
Hunc anteuertens, opere perfecto domum redi,
Ne quando te cælitus tenebrosa nubes circumtegat,
Corpusque madidum faciat, vestesque humectet:
Sed euitato. mensis enim difficilimus hic
Hybernus: difficilis ouibus, difficilisque hominibus.
Tunc medium bobus, homini vero amplius adsit
Alimoniæ: longæ enim validæque noctes sunt.

Ταῦτα φυλασσόμενος τετελεσμένον εἰς ἐνιαυτόν,
Ἰσοῦσθαι νύκτας τε καὶ ἤματα, εἰσόκεν αὖθις
Γῆ πάντων μήτηρ καρπὸν σύμμικτον ἐνείκῃ.

Hæc obseruans perfectum in annum,
Aequato noctesque & dies, donec rursum
Terra omnium mater fructum omnigenum proferat.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Μῆνα δὲ ληναιῶνα.] κατὰ τὸν μῆνα δὲ τὸν ληναιῶνα, ὅστις ἐστὶν ὁ Γαμηλιών, ἐκλήθη δὲ οὕτως ἐπειδὴ τῷ Διονύσῳ τῷ τῶν ληνῶν ἐπιστάτῃ ἐτέλουν ἑορτὴν τὸν μῆνα τοῦτον· ἣν ἐμβρασίαν ἐκάλουν. κακαὶ εἰσὶν ἡμέραι αὗται πᾶσαι· ἀπὸ δέρουσι τοὺς βόας, ἀντὶ τοῦ πλήττουσι. ἀπὸ δὲ τοῦ ἰσχυροτέρου ζώου καὶ τὰ ἄλλα ἐδήλωσε τῶν θρεμμάτων. Τοῦτον ἀλέασθαι.] ἀντὶ τοῦ ἔκφυγε, φύλαξαι. καὶ τὰς πηγάδας, ἤγουν τοὺς παγετοὺς τοὺς κατὰ τοὺς ἄλλους μῆνας δηλονότι ἐξαιφνίους γινομένους, οἵ τινες ἐπὶ γαῖαν ἀντὶ τοῦ κατὰ γῆν πελέθουσι, ἤγουν πελάζουσι, ὑπάρχουσι, κακὰ ἢ φροντίδων παρέχουσι, τοῦ βορέου πνεύσαντος, ὅστις διὰ τῆς Θρᾴκης τῆς ἱπποτρόφου (ἄνωθεν γὰρ φέρεται ἀπὸ τῶν τῆς Θρᾴκης βορειοτέρων) ἐμπνεύσας τῷ πλατεῖ πόντῳ ὤρινεν αὐτόν, δηλονότι, ἤγουν διήγειρεν. μέμυκε δὲ ἡ γῆ καὶ τὰ δένδρα, ἢ ἀντὶ τοῦ ἠχεῖ, ἢ ἀντὶ τοῦ συμμέμυκε ἤγουν συμπέπλωκε, συνέσταλκεν διὰ τὴν πυκνότητα τοῦ κρύους· ἐν τῷ ἔαρι γὰρ καὶ ἡ γῆ καὶ τὰ δένδρα ἀνοίγεται. Πολλὰς δὲ δρῦς ὑψικόμους.] ἤγουν εἰς ὕψος ἀνατεινούσας τὰς κορυφάς, τουτέστιν ὑψηλάς. καὶ ἐλάτας παχείας ἐν κοιλάσιν ὄρους πιλνᾷ, ἤγουν πελάζει ἐμπίπτων τῇ πολυθρέπτῳ χθονὶ δαμαζομένῃ γῇ· καὶ πᾶσα ἠχεῖ τότε ἡ ἀπειρέσιος ὕλη· τοῦτο γὰρ δύναται ὁ νήριτος· οἱ θῆρες δὲ φρίσσουσιν, ἤγουν τὰς τρίχας ὀρθιάζουσι, συστελλομένου τοῦ δέρματος ὑπὸ τοῦ ψύχους, τὰς οὐρὰς δὲ αὐτῶν μεταξὺ τῶν μηρῶν τιθέασιν ὑπὸ τὰ αἰδοῖα· δύσριγοι γὰρ αὗται ὡς νευρώδεις καὶ ὀστώδεις, καὶ ἐκεῖνοι οἱ θῆρες τοῦτο πάσχουσιν, ὧν καὶ τὸ δέρμα λάχνῃ ἤγουν τριχώσει κατάσκιον. ἀλλὰ καὶ διὰ τούτων ἔρχεται πνέων, ἤγουν καὶ τούτων καθικνεῖται ψυχρὸς ὤν, καί περ ὄντων δασυστέρνων, ἀπὸ τῶν στέρνων ὅλον τὸ σῶμα δηλοῖ, τουτέστι καί περ ὑπὸ μαλλῶν συνεχῶν ὅλον τὸ σῶμα σκεπομένων, καὶ διὰ δέρματος βοὸς ἔρχεται, οὐδὲ ἀντέχει αὐτῷ, καὶ ταῦτα παχὺ ὄν. καί τε δι' αἶγα.] ἀντὶ τοῦ δι' αἰγὸς τανύτριχος, ἤγουν τεταγμένας ἐχούσης τὰς τρίχας καὶ μὴ οὔλας. ἄησι.] τουτέστιν ἔρχεται πνέων, τὰ πώεα δέ, ἀντὶ τοῦ τὰ πρόβατα, τὸ καθόλου ἀντὶ τοῦ κατὰ μέρος. οὔτι οὐ διέρχεται ἡ δύναμις τοῦ ἀνέμου τοῦ βορέου, ἤγουν οὐδαμῶς οὐ διέρχεται ἐν τοῖς προβάτοις. διότι αἱ τρίχες αὐτῶν ἐπηετανοί, ἐπηετανὸν τὸ διηνεκὲς ἐπὶ χρόνου· ἐνταῦθα ἐπηετανοὶ τρίχες αἱ δασεῖαι καὶ οὐ διαλείπουσαι. τροχαλὸν δὲ ποιεῖ τὸν γέροντα ἤγουν δίκην τροχοῦ κεκαμμένον καὶ κεκυφότα· τροχαλοὶ ἰδίως οἱ κόχλακες, οἳ καὶ χερμάδια λέγονται, ἤγουν οἱ ποτάμιοι καὶ θαλάσσιοι λίθοι· ἐνταῦθα δὲ ἐπιθετικῶς λέγεται τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ τροχοῦ. Καὶ διὰ παρθενικῆς.] ἀντὶ τοῦ παρθένου ἁπαλόχροος ἤγουν τρυφερᾶς, οὐ διέρχεται πνέων ὁ βορέας· τουτέστι καὶ τῆς παρθένου τῆς τρυφερᾶς οὐ καθικνεῖται, ἥτις ἐντὸς τῶν δόμων παρὰ τῇ φιλτάτῃ αὐτῆς μητρὶ μένει, οὔπω ἔτι γινώσκουσα τὰ ἔργα τῆς πολυχρύσου Ἀφροδίτης, ἤγουν ὁμιλίαν ἀνδρός· ὁπηνίκα λουσαμένη τὸ ἁπαλὸν σῶμα, καὶ λιπαρῷ ἐλαίῳ ἀλειψαμένη, νυχίη, ἤγουν νυκτερινή, ἐπιρρηματικῶς ἀντὶ τοῦ κατὰ τὴν νύκτα, καταλέγεται καθεύδει ἀντὶ τοῦ ἐντὸς τοῦ οἴκου κατὰ τὴν ἡμέραν τὴν χειμερινήν· ἔχει γὰρ ταῦτα βοηθήματα τοῦ μὴ πειραθῆναι τοῦ βορέου, τὴν οἰκείαν δηλονότι, τὰ λουτρά, τὴν τοῦ ἐλαίου χρῖσιν. ὅτε ὁ ἀνόστεος, ἤγουν ὁ πολύπους (καὶ γὰρ Λακεδαιμονίοις γάρ φασιν ἰδίως οὕτως ὀνομάζετο ἀνόστεος) τὸν ἑαυτοῦ πόδα ἐσθίει ἐν ἀπύρῳ οἴκῳ] ἤγουν ἀθερμάντῳ, τουτέστι ψυχρῷ, καὶ ἐν διατριβαῖς λευγαλέαις ἤγουν λυγραῖς, χαλεπαῖς. εἶτα ἐπάγει τὴν αἰτίαν, δι' ἣν τὸν ἑαυτοῦ πόδα ἐσθίει καθήμενος ἐν τῷ φωλεῷ· καί φησιν, οὐ γὰρ δείκνυσιν αὐτῷ ὁ ἥλιος λάμπων νομόν, ἀντὶ τοῦ τόπου νομῆς ὥστε ὁρμηθῆναι ἐπ' αὐτόν, ἀλλ' ἐπὶ τὴν πόλιν καὶ τὸν δῆμον τῶν κυανέων ἀνδρῶν, ἤγουν τῶν Αἰθιόπων (ἀπὸ τούτων δὲ πάντας τοὺς κατὰ τὸ νότιον μέρος ἐδήλωσε) Στρωφᾶται.] ἤγουν στρέφεται. βράδιον δὲ ἤγουν βραδέως φαίνει τοῖς Πανέλλησιν, ἀντὶ τοῦ πᾶσι τοῖς Ἕλλησι καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς κατὰ τὸ βόρειον μέρος, ὡς πολλοῦ

χρόνου.

χρόνον τὰ [illegible] τῆς γῆς [illegible] [illegible] τὰ [illegible] [illegible] οἱ ἐν τῷ λόγῳ [illegible] μακαρίζόμενοι. τοῦτο γὰρ τὸ ὑλήκοιτο, οἱ κεραοί, ἤγουν οἱ κερασφόροι, οἱ κέρατα ἔχοντες, καὶ οἱ νήκεροι, ἤγουν οἱ μὴ κέρατα ἔχοντες. χαλεπὸν μυλιόωντες, ἤγουν τοὺς ὀδόντας [illegible]. μύλαι γὰρ [illegible] [illegible] ὀδόντες [illegible] [illegible] λέγει [illegible] ὀδόντας, καὶ τὰς [illegible].

[illegible] [illegible] φθέγγονται.] [illegible] τοὺς [illegible], τοὺς ἐν ταῖς [illegible] [illegible] [illegible] ἐν τῷ [illegible] [illegible], οἵ τινες [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. τὸ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ἀλλὰ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ἀνάγκης [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Καὶ [illegible] [illegible] [illegible].

Πολύχρυσον [illegible] [illegible] Ἀφροδίτην, διὰ τὰς [illegible] καὶ τὸν [illegible] ταῖς νύμφαις χρυσόν. [illegible] [illegible].] ἀπὸ τοῦ λυγρὸν γίνεται [illegible], τὸ δὲ λυγρὸν [illegible] [illegible] λέγεται [illegible] τὰ κακά, ὡς λύπην [illegible] [illegible] ἐκ γὰρ τῶν [illegible] καὶ ψυχρῶν φασὶ τὰ λυπηρά, ἐκ δὲ τῶν θερμῶν τὰ ἡδέα.

Στρωφᾶται.] ἀπὸ τοῦ στρέφω, στρωφῶμαι στρωφᾶται. τὸ δὲ στρω [illegible] [illegible] μικρὸν [illegible], ὡς τὸ φῶ, ἐν τῷ φορέω φορῶ, ἀπὸ τοῦ φέρω. ἐπεὶ δὲ ἔχει τὸ σ, τὸ τ, καὶ τὸ ρ, αἳ ὁπόταν [illegible] τι βραχὺ [illegible] αὐτῶν πάντως ἐκτεταθήσεται. ἔχει δὲ καὶ [illegible] μακρὸν ὅπου ἂν κινηθείη, εἶτα εἰ μικρὸν τοῦτο ἦν, ἢ ἂν βραχὺ μεταξὺ δύο μακρῶν [illegible]. τὸ [illegible] δὲ τῷ [illegible] [illegible] μέτρῳ, [illegible] ἀνάγκης μέγα [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] γλαφυρὸν [illegible], [illegible] λέγει, τὸ γὰρ γλαφυρὸν [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] μόνον, [illegible] τὸ [illegible] [illegible] ἔχειν τὸ ἄνθος, [illegible]. [illegible] [illegible] ἔχειν τὸ γλαφυρόν, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] ὄμβρον καὶ τὸ [illegible] ὕδωρ [illegible] καὶ ὄμβρος ὁμοίως [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Καὶ [illegible] [illegible].] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] καὶ [illegible] χλαῖναν μὲν μαλακὴν [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] ἐν ὀλίγῳ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] χλαῖνα, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ταύτην [illegible], ἵνα αἱ τρίχες [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Μηδ' ὀρθαὶ φρίσσωσιν ἀειρόμεναι κατὰ σῶμα.] μὴ δὲ αἰρόμεναι ὀρθαὶ κατὰ σῶμα γίνωνται ὀφείλει. ὃ δέ, φησὶ φρίσσωσιν, ὃ καὶ μόνον, τὸ τὰς τρίχας ὀρθὰς γίνεσθαι δηλοῖ, καὶ Εὐριπίδης ὁμοίως τι ποιεῖ ἐν τούτοις μὴ τελεσφόρους εὐχὰς [illegible], ὀρεῖκον γὰρ εἰπεῖν μὴ τελεσφόρους ποιῶσιν, ὁ δὲ φησὶ τελεσφόρους [illegible] [illegible] [illegible], ὡς [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ἤγουν [illegible]. καὶ ἁπλῶς πολὺ

πα

περὶ τούτους τὸ ποιῆσαι ἐνταῦθα. ἢ καὶ οὕτως αὖ ὁ λόγος λέγοιτο, μὴ δὲ φρίσσουσι λέγει. ὀρθαὶ κατὰ τὸ σῶμα αἰρόμεναι, ἵν' ᾖ τὸ ὀρθαὶ αἰρόμεναι, ὡς τὸ ἐπιρρηματικὸν τοῦ φρίσσουσι φρίσσειν γάρ ἐστιν ὅταν αἱ τρίχες ὀρθαὶ γίνονται συστελλομένου τοῦ δέρματος.

Ἀμφὶ δὲ ποσὶ δήσασθαι.] ὅμοιον τῷ, κνημῖδας μὲν πρῶτα περὶ κνήμαισιν ἔθηκεν. δεῖ δὲ ἐν τούτοις τὴν πρόθεσιν τῷ ῥήματι συνάπτειν, ἵν' οἰκείως ἔχῃ πρὸς τὴν δοτικήν. ὡς τὸ περιμαρτῶ, καὶ πολλὰ ἕτερα. ὡς γὰρ περιμαρτῶ τόδε λέγεται, οὕτως αὖ οἰκείως λέγοιτο καὶ περιτίθημι ταῖς κνήμαις τὰς κνημῖδας, καὶ περιδοῦ τοῖς ποσὶ τὰ πέδιλα, ἤγουν περιτιθεὶς δησάσθω. τοῖς ποσὶ δὲ περίδησον πέδιλα, ἤγουν ὑποδήματα ἁρμόδια, τουτέστι σύμμετρα αὐτοῖς, ἀπὸ δέρματος βοὸς ἶφι κταθέντος ἤγουν κραταιῶς καὶ ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ σφαγέντος, ἀλλ' οὐκ αὐτομάτως ἀποθανόντος, ἀπὸ νόσου δηλονότι ἢ γήρως, οὗ τὸ δέρμα ἀσθενὲς γίνεται· ἀλλ' ἐν τῇ ἰσχύϊ σφαγέντος, ἵν' ἰσχυρὸν ᾖ τὸ δέρμα. πίλοις ἔνδον τῶν ὑποδημάτων πυκάσας αὐτοὺς τοὺς πόδας δηλονότι, ἤγουν ἀσφαλισάμενος. δέρματα δὲ πρωτογόνων ἐρίφων, ἵν' ἰσχυρότερα ᾖ δηλονότι, τῶν τεκόντων αὐτοὺς ἔτι ἀκμαζόντων, συνάπτειν ὕστερον ἑτέρῳ, ῥάπτειν νεύρῳ βοός· καὶ τοῦτο διὰ τὸ ἰσχυρόν· ὁπότε ἔλθῃ τὸ κρύος τὸ ὥριον, ἤγουν τὸ συνήθως ἐν τῇ τεταγμένῃ αὐτοῦ ὥρᾳ γινόμενον ἢ ἀντικρύφως, τὸ κρύος τὸ ὥριον, ἀντὶ τοῦ ἡ ὥρα ἡ τοῦ κρύους· ἵνα περιβάλλῃ ἐπὶ τοῦ ὤμου ὁμοῦ, ἀντὶ τοῦ ἐνδύσῃ ὑετοῦ ἀλεωρήν, ἀντὶ τοῦ ἀλεωρήν, κατὰ συγκοπήν, ἤγουν καταφυγήν. κεφαλῆφι δ' ὕπερθεν.] ἀντὶ τοῦ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ πῖλον ἔχε ἀσκητόν, ἤγουν τέχνῃ κατεσκευασμένον· ἔστι δὲ οὗτος ὁ ἐξ ἐρίων. διαστέλλων δὲ ἀπὸ τῶν ἄλλων, οὓς ἐν τοῖς ποσὶν εἶπεν, ὡς αὖ ἐκείνων δηλονότι μὴ ἀσκητῶν, τοῦτον ἀσκητὸν λέγει. ἀλλ' ἴσως καὶ τοῦτον ἀσκητὸν λέγει. καὶ ἐν ἐκείνοις τὸ ἀσκητὸν δίδωσι συνυπακούειν· κἀκεῖνοι γὰρ ἀσκητοί, ἵνα τὰ ὦτα μὴ καταβρέχῃ, ἀντὶ τοῦ τὴν κεφαλὴν πᾶσαν. ἀπὸ τοῦ μέρους γὰρ τὸ ὅλον νοεῖν δίδωσιν. θέλει δὲ ἴσως διὰ τούτου δηλοῦν, μέγαν δεῖ εἶναι τὸν πῖλον, καὶ καλύπτειν πᾶσαν τὴν κεφαλήν, ὡς μηδὲ τὰ ἐν τῷ ἐσχάτῳ μέρει αὐτῆς χείματα ὥστε ἀμοιρεῖν τῆς σκέπης ἐᾶν, καὶ διὰ τοῦτο βρέχεσθαι.

Ψυχρὴ γάρ τ' ἠὼς πέλεται.] τὸ τότε συνυπακούεται, ἤγουν, ψυχρὰ γὰρ τότε γίνεται ἡ ἡμέρα, βορέου πεσόντος, ἀντὶ τοῦ κατεπανίσαντος. ἀπὸ γὰρ τῶν ὑψηλοτέρων μερῶν ὁ βορέας πνεῖ.

Ἠῷος δ' ἐπὶ γαῖαν.] ὁ ἀὴρ δέ, ὃς ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ τοῦ κατάστερου, ἀντὶ τοῦ ἀπὸ τοῦ ἀέρος, μέχρι τῆς γῆς διήκει, τέταται ταύτην τὴν ἑαυτοῦ τάσιν ἐπὶ τοῖς ἔργοις τῶν μακάρων, ἤγουν τῶν γεωργῶν τῶν ἀπὸ οἰκείων κόπων εὐπόρων, καὶ διὰ τοῦτο ζηλωτῶν καὶ εὐδαιμόνων. ἠῷος ἐπιρρηματικῶς ἀντὶ τοῦ κατὰ τὸν ὄρθρον. πυροφόρος, ἀντὶ τοῦ θρεπτικὸς καὶ ζωογόνος τῶν καρπῶν. ἀπὸ γὰρ τοῦ σίτου πάντας τοὺς καρποὺς νοεῖ. ἑῷον δὲ λέγει καρποφόρον, διὰ τὴν τοῦ ὄρθρου δρόσον, ἥτις τρέφει τὰ λήια. ὅστις ἀπὸ ποταμῶν ἀενάων ἀνιμησάμενος τὰς ἀτμίδας, δηλονότι, ἃς τὸ θερμὸν ἀναδίδωσιν, ἀπὸ τούτων, καὶ τῶν φρεάτων, καὶ τῶν λιμνῶν, εἴσω τῆς γῆς ἐγκλειόμενον διὰ τὴν ψυχρότητα, ὑψοῦ ὑπὲρ τῆς γῆς ἀρθείς, ἤγουν μετεωρισθεὶς ἀνέμου συστροφῇ, ἄλλοτε μὲν ὑετὸν καταπέμπει πρὸς ἑσπέραν, πυκνωθεισῶν καὶ ψυχθεισῶν τῶν ἀτμίδων δηλονότι τῶν ἀθροισθεισῶν ὀρθρίων, ληγούσης τῆς ἡμέρας. ἄλλοτ' ἄησι.] ἀντὶ τοῦ ἀνέμους κινεῖ. εἶτα τῷ βορρᾷ τὴν ἐπικράτειαν θέλων ἀπονεῖμαι, ἐπάγει, τοῦ θρακίου βορέου συνεχῶς τὰ νέφη ταράττοντος, ὡς αὐτοῦ ἐπικρατοῦντος τότε καὶ συνεχῶς πνέοντος.

τὸν φθάμενος.] ἤγουν τοῦτον τὸν λιμαιῶνα δηλονότι. ἀπὸ τούτου γὰρ ἀρξάμενος καὶ πολλὰ διὰ μέσου θείς, πάλιν ἐπαναλαμβάνει καὶ ἀποδίδωσι πρὸς αὐτὸν τὸν λόγον, καί φησι τοῦτον τὸν μῆνα προφθάσας, τελέσας τὸ ἔργον, ἤγουν τὴν ἀροτρίασιν· νέεσθαι, τουτέστι νέου, πορεύου· οἶκονδε, ἤγουν εἰς τὸν οἶκον σου, ἐπιρρηματικῶς. ἰστέον δὲ ὅτι ταῦτα τὰ εἰς δε, εἰ μὲν ἀπὸ αἰτιατικῆς τῶν ἑνικῶν γίνεται, παρὰ μόνοις τοῖς ποιηταῖς εἰσιν ἐν χρήσει· οἷον οἶκονδε, κοῖτονδε, ἅλαδε. εἰ δὲ ἀπὸ αἰτιατικῆς τῶν πληθυντικῶν, εἰ τὸ ὄνομα παρὰ τοῖς κοινοῖς ἐν χρήσει, καὶ ταῦτα πάντα ἐν χρήσει. οἷον Ἀθήναζε, Μυκήναζε, θύραζε. ἐφ' οἷς καὶ τὸ σ' καὶ δ' εἰς ζ' κιρνάμενα λανθάνειν ποιεῖ τὴν ἀκολουθίαν, εἰ τὸ ὄνομα εἴρηται, ἔστιν ἐν χρήσει, διὰ τοῦτο ἔραζε. ἐπεὶ γὰρ τὸ ἔρα οὐκ ἦν ἐν χρήσει παρὰ τοῖς κοινοῖς, οὐδὲ τὸ ἔραζε ἐστιν ἐν χρήσει. Μή ποτέ σ' οὐρανόθεν.] ἵνα μή σε ἀπ' οὐρανοῦ νέφος σκοτεινὸν περικαλύψῃ, μυδαλέον δέ, ἤγουν δίυγρον ποιήσῃ τὸ σῶμα σου· καταδεύσῃ δέ, τουτέστι κάθυγρα ποιήσῃ τὰ ἱμάτια.

Ἀλλ' ὑπεκδύεσθαι.] ἀντὶ τοῦ ἐκδύεσθαι, τουτέστιν ἐκφυγεῖν. ὁ Ληναιὼν γὰρ χαλεπώτατος οὗτος μὴν χειμέριος. χαλεπὸς τοῖς προβάτοις, ἀντὶ τοῦ τοῖς βοσκήμασιν ἁπλῶς· χαλεπὸς δὲ τοῖς ἀνθρώποις. τότε τὸ ἥμισυ τῆς ἁρμαλιᾶς, ἤγουν τῆς τροφῆς τῆς εἰωθυίας δηλονότι. εἴη ἀντὶ τοῦ ἔστω τοῖς βουσίν. ἐπεὶ ἀναπαύονται. ἐπὶ τῷ ἀνδρὶ δὲ πλέον ἔστω τῆς συνήθους τροφῆς. ἴσως ὅτι πλέον καθικνεῖται τὸ κρύος τῶν σωμάτων τῶν ἀνθρωπείων, ὑφ' οὗ ἡ θερμότης εἴσω καθειργνυμένη διὰ τὴν ἔξωθεν πύκνωσιν, πλείονα δαπανᾷ. εἰ δὲ καὶ τοὺς βόας κατὰ τοῦτον τὸν λόγον ἡ τοῦ χειμῶνος πύκνωσις πλέον ἑαυτῶν ποιεῖν δαπανᾶν κατ' ἀναλογίαν καθ' ὅσον αὐτῶν καθικνεῖται, ἀλλ' οὔπω ὁ χειμὼν μετὰ τοῦ πάνυ ὀλίγον ἐργάζεσθαι πλείω τὴν δαπάνην ποιήσει. ἢ καιρὸς ἕτερος μετὰ μόχθων τοσούτων. ἀλλ' οὐ δὲ μὴν ἴσην, οὐδ' ὀλίγῳ ἐλάττονα. αἱ μακραὶ γὰρ εὐφρόναι, ἤγουν αἱ ἐπιτεταμέναι νύκτες, εἰσὶν ἐπίρροθοι, ἤγουν βοηθοὶ τοῖς βουσὶ δηλονότι. διὰ τὸ αὐτοὺς ἀναπαύεσθαι. θοίμιον.] κατὰ συνηθείαν Ἀττικὴν οὕτω γίνεται ἀπὸ τοῦ τὸ ἥμισυ, ὡς θάτερον ἀπὸ τοῦ τὸ ἕτερον, καὶ θοἰμάτιον ἀπὸ τοῦ τὸ ἱμάτιον.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Μῆνα δὲ ληναιῶνα.] Πλούταρχος οὐδένα φησὶ μῆνα ληναιῶνα Βοιωτοὺς καλεῖν. ὑποπτεύει δὲ ἢ τὸν Βουκάτιον αὐτὸν λέγειν, ὅς ἐστιν ἡλίου τὸν αἰγόκερων διιόντος, καὶ τὸν βουδρόμιον τῷ βουκατίῳ συνᾴδοντος, διὰ τὸ πλείστους ἐν αὐτῷ διαφθείρεσθαι βόας. ἢ τὸν Ἑρμαῖον, ὅς ἐστι μετὰ τὸν βουκάτιον. καὶ εἰς ταυτὸν ἐρχόμενος τῷ γαμηλιῶνι, καθὸ τὰ λήναια παρ' Ἀθηναίοις. Ἴωνες δὲ τοῦτον οὐδ' ἄλλως, ἀλλὰ ληναιῶνα καλοῦσι. τοῦτον οὖν ὡς ψυχρὸν κελεύει φυλάττεσθαι καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις μηνὶ τὰς ἐξαπίνης γινομένας πηγάδας, αἳ δὴ γίνονται πήξεις τῶν ὑδάτων τοῦ βορέου πνεύματος, ἃς οὐ φέρον ὑπομένει διὰ τὴν σφοδρότητα τῆς πήξεως. ἄλλως. Μῆνα δὲ ληναιῶνα.] ὄνομα μηνὸς κατὰ τοὺς Βοιωτούς. ἀναιρετικὸς δὲ οὗτός ἐστι τῶν βοῶν, εἰς ὃν ἐξέδερον τοὺς βόας. ληναιὼν δὲ εἴρηται, διὰ τὸ τοὺς οἴνους ἐν αὐτῷ εἰσκομίζεσθαι. οὗτος δὲ ὁ μὴν ἀρχὴ χειμῶνός ἐστιν. οἱ δὲ ληναιῶνα φάσκουσιν αὐτὸν καλεῖσθαι, διὰ τὰ λήναια, ὅ ἐστιν ἔρια, καὶ προβατοδόρον καὶ αἰγοδόρον καλοῦμεν. ἢ ἐπειδὴ Διονύσῳ ἐποίουν ἑορτὴν τῷ μηνὶ τούτῳ, ἣν ἀμβροσίαν ἐκάλουν. προτρεψάμενος οὖν αὐτὸν τῷ χειμῶνι ἐργάζεσθαι, παραιτεῖται τὸν πρῶτον μῆνα. βουδόρον δέ φησιν ἄλλου, ὅτι τὰ αἴτια τοῦ ἀποδέρεσθαι τοὺς βόας, ὅπερ συνεκδοχικῶς τελευτᾶν σημαίνει. ἀπὸ δὲ τῶν ἰσχυροτέρων ζώων καὶ τὰ ἄλλα δεδήλωκεν. αἱ δὲ πηγάδες χαλεπαί εἰσι πνέοντος τοῦ βορέου ἢ τὰς παγερὰς πνεούσας ἡμέρας, ἢ τὰς πάχνας αὐτῆς τῆς γῆς.

Ὅστε διὰ Θρήκης.] ταῦτα καὶ τὰ ἑξῆς, τὸν κρυμὸν ἐκτραγῳδεῖ τὸν βόρειον. διὰ Θρήκης μὲν οὖν αὐτὸν πνεῖν ἄμεινον εἴρηται, ἢ καὶ παρ' Ὁμήρῳ ἐκ Θρήκης. ἄνωθεν γὰρ φέρεται ἀπὸ τῶν τῆς Θρᾴκης βορειοτέρων, διὰ τῆς εἰς ἡμᾶς πορείας. διατίθησι δὲ χαλεπῶς τὰ μὲν πελάγη, διὰ τὸν πόντον ὀρίνεσθαι, τὴν δὲ γῆν μεμυκέναι λέγων διὰ τὰς ἐμπτώσεις τοῦ πνεύματος. τὴν δὲ ὕλην συνεπτηχέναι μετὰ τῆς γῆς, εἰ τύχοι, δένδρων ἔσω πολλῶν, καὶ τὰ δένδρα τὰ στερεώτατα, δρῦς καὶ ἐλάτας προρρίζους πίπτειν εἰς γῆν, τοὺς δὲ θῆρας φρίσσειν, καὶ τὸ γινόμενον ὑπ' αὐτῶν προστιθεὶς φυσικῶς, τὸ συστέλλειν ἐπὶ τὰ μέσα τὰς οὐράς. καὶ ταῦτα τῶν θηρῶν λαχνήεν καὶ δασὺ τὸ δέρμα ἐχόντων, σκεπόμενον ὑπὸ τῶν τριχῶν. διόπερ οὐκ ἔδει καθικνεῖσθαι τὸν κρυμὸν αὐτῶν, ὡς ἡμῶν τῶν ἀτρίχων· καθικνεῖται δὲ ὅμως, ὥστε καὶ τῶν βοῶν τὰ δέρματα παχέα ὄντα μὴ ἀντέχειν. καὶ τὰς αἶγας κάμνειν· μόνους τοὺς ὄϊς διὰ τὴν τῶν μαλλῶν σκέπην, αὐτάρκως τούτῳ ἀντεχομένους. καὶ τέλος προστίθησιν, ὅτι τροχαλὸν, ἀντὶ τοῦ δρομικὸν τροχοῦ κεκαμμένον καὶ κεκυφότα, γέροντα τίθησιν ὁ πνεῦμα τοῦ πάγου, ἐπειγόμενον σκέπην καταλαβεῖν, καὶ ἀλέας τινὸς τυχεῖν. μέμυκε δὲ γαῖα καὶ ὕλη.] ἤτοι συμμέμυκε καὶ οἱονεὶ συμπέπτωκε διὰ τὴν πυκνότητα τοῦ κρυμοῦ. ἐν ἔαρι γὰρ πᾶσα γῆ ἀνοίγεται, διὸ καὶ τὰ ἄνθη καὶ τοὺς καρποὺς ἀναδιδωσιν. ἐν χειμῶνι διὰ τὸ ψῦχος, ἄγονός ἐστι καὶ μεμυκυῖα ἡ γῆ. ἢ μέμυκεν, ἀντὶ τοῦ μυκᾶται καὶ βοᾷ. οὐρὰς δ' ὑπὸ μέζε' ἔθεντο.] ἀπὸ τοῦ παρακολουθοῦντος· εἰώθει γὰρ τὰ ζῷα διὰ τὸ ψῦχος, τὰς οὐρὰς μεταξὺ τῶν μηρῶν ὑποβάλλοντα, ἐγγὺς τῶν αἰδοίων ποιεῖν· ὡς καὶ παρὰ Καλλιμάχῳ, ἕζεσθαι θερμότατον ῥίζουχε Ποσειδῶν. μέζεα δὲ ὡς μήδεα. αἱ δ' οὐραὶ, ὡς νευρώδεις καὶ ὀστώδεις δύσεργοί εἰσι. Ἀριστοτέλης

φησὶ

φασὶ μὴ μόνον τὰς αἶγας δυσείργεις [illegible] ἀλλὰ καὶ τὰ σκάλευτα. Σχαλὸν.] ἐκ μεταφορᾶς τοῦ σχήματος τοῦ δράμηματος ἀναγκάζεται γὰρ καὶ ὁ γέρων ὑπὸ τοῦ ψυχοῦς τρέχειν ἐπὶ τὸν θερμὸν οἶκον ἢ κυρτὸν καὶ ἐπικαμπτῆς. Καὶ διὰ παρθενικῆς.] μόνην ἐξαιρεῖ τοῦ λόγου τῶν ὑπὸ τοῦ κρύους δαμαζομένων τὴν παρθένον. ἵνα καὶ ἀπαλλάξῃ διὰ τὸ οἰκουρεῖν [illegible] τῆς ἐξ αὐτοῦ θέρμης, μετὰ τὰ λουτρὰ καὶ τὰς ἀλοιφὰς, εἴσω μυχῷ τοῦ οἴκου παρθενευομένην, καὶ διὰ τοῦτο μένουσαν ἀπείραστον τοῦ κρύους. καὶ γὰρ ἐκείνων ἑκάτερον βοηθεῖ καὶ ἡ οἰκεία. ὅτ' ἀνόστεος ὃν πόδα.] τὸν μὲν ἀνόστεον δεῖ νοεῖν τὸν πολύποδα, διότι καὶ αὐτὸς ἐκ τῶν μαλακίων ἐστί. τὰ δὲ μαλάκια, γένος τῶν ἀλόγων ζώων ἐστὶ, τεττάρων ὄντων· ἐντόμων, μαλακοστράκων, ὀστρακοδέρμων, μαλακίων. τὸ δὲ τένδει σημαίνει τὸ ἐσθίει, κατὰ τροπὴν τοῦ ἀντιστοίχου ἐκφωνηθὲν, ἐπεὶ τένθης λέγεται ὁ ὀξυπείνης καὶ γαστρίμαργος. λέγεται γὰρ καὶ ὁ πολύπους ἐν ταῖς χειμῶσιν [illegible] μόνος ἐν τοῖς μυχοῖς τοῖς ἑαυτοῦ. τὸ δὲ ἄπυρον εἶναι τοῦ πολύποδος τὸν οἶκον, νοεῖν ὡς ψυχρόν. καὶ ἐν ἤθεσιν αὐτὸν τότε ζῆν λευγαλέοις, τουτέστι κακοῖς, παρὰ τὸ λυγρὸν τοῦ λευγαλέου ῥηθέντος, ὥσπερ καὶ τὸ λυγρὸν αὐτὸ πεποίηται λίαν ὑγρὸν ὄν. εἰ οὖν τὰ ἤθη λευγαλέα καὶ ὁ οἶκος ἄπυρος, ἐξ ἀμφοτέρων δείκνυται κατηγορίαν ἔχειν ὑγρὰν καὶ ψυχράν. ἤθη γὰρ τὰς ἐνθάδε λέγουσι δίαιτας ἑκάστων, καὶ δὴ καὶ τὴν αἰτίαν ἐπήγαγε, δι' ἣν τὸν ἑαυτοῦ πόδα ἐσθίει καθήμενος ἐν τῷ φωλεῷ. οὐ γὰρ αὐτῷ ὁ ἥλιος ἐκλάμπων δείκνυσι τὸν τόπον τῆς νομῆς, διὰ τὴν δυσχειμερίαν τοῦ χειμῶνος· κατεσθίει οὖν τὰς ἰδίας πλεκτάνας. διὸ καὶ ἀλίσκονται οἱ παλαιοὶ πολύποδες ἔχοντες κολοβοὺς τοὺς πόδας. Κλείταρχος δὲ ἐν Γλώσσαις, τὸν πολύποδα ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἀνόστεον φησὶ καλεῖσθαι. Ἀριστοτέλης δέ φησι ψεῦδος εἶναι τὸ κατὰ τοὺς πολύποδας· αὐτοὺς γὰρ ἑαυτοὺς μὴ κατεσθίειν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν γόγγρων κατεσθίεσθαι. ἔδει οὖν εἰπεῖν, τένθει, διὰ τοῦ θ. οἱ γὰρ Ἀττικοὶ τένθην καλοῦσι τὸν γαστρίμαργον. κατ' ἐναλλαγὴν οὖν εἴρηται τοῦ θ εἰς δ.

Ἀλλ' ἐπὶ κυανέων ἀνδρῶν.] ἔοικεν ἔννοιαν ἔχειν τῶν διαφόρων οἰκήσεων ἐπὶ γῆς. τῶν μὲν ὡς βορείων, τῶν δὲ, ὡς νοτίων. καὶ συμβαίνει ἅπα χειμῶνος ἡμῖν ὄντος, τοῖς τὸ βόρειον μέρος οἰκοῦσιν, οὐ κωλύει θέρος ἄλλοις εἶναι, ὧν ἐστιν ἐγγὺς ὁ ἥλιος, τὰ νότια τοῦ ζωδιακοῦ περιπλῶν. τοῦτο οὖν δηλοῖ λέγων, ὅτι χειμῶνας παρ' ἡμῖν οὔσης καταστάσεως, ὁ ἥλιος πλοῦς μὲν παρ' ἄλλοις, οὓς ἐκάλεσε κυανέους ὡς μέλανας, ἀπὸ τῶν Αἰθιόπων, μεσημβρινωτέρων ἡμῶν ὄντων, πάντας ἔτι τοὺς ἐκάλεσεν. ὡς δὲ καὶ τοὺς βορείους πάντας διὰ τῶν Ἑλλήνων ἐσήμαινε. βράδιον δὲ πανελλήνεσσι φαείνει.] παρ' ἡμῖν, ὡς πολὺ χρόνον τὰ ὑπὸ γῆν τμήματα διιών. ἐλάχιστον δὲ τὰ ὑπὲρ γῆν. ὁ γὰρ ἴσος χρόνος ἐκείνοις μὲν ἡμέραν ποιεῖ· νύκτα δὲ ὑμῖν μεγίστην ἑκατέραν. Καὶ τότε δὴ κεραοὶ καὶ νήκεροι ὑληκοῖται.] οἱ μὲν ὑληκοῖται, οἱ κερατοφόροι καὶ ἀκέρατοι, δῆλον ὡς οἱ θῆρες εἰσίν. ἐπεὶ δὲ λέγονται φεύγειν ἐν ταῖς ἄκραις τῶν δυσβάτοις τῶν ὀρέων, ἕως ἂν καταλάβωσι θάμνους ἢ σπήλαια, μυλιόωντες δὲ, διεστραμμένοι καὶ συγκρουθέντες ὑπὸ τοῦ κρύους, ἢ τὰ χείλη κινοῦντες, ὑπὸ τῆς ψυχρότητος. Γονυκρούως δὲ [illegible]. νήκεροι δὲ στέρησιν, κέρατα μὴ ἔχοντες. τὸ γὰρ νῦ στερητικόν ἐστιν. ὑληκοῖται δὲ, οἱ ἐν ὕλαις κοιταζόμενοι. Οἳ σκέπα μαιόμενοι.] ἕως τοῦ, ἀλεόμενοι νίφα λευκήν, τρισὶν ἀποκοπαῖς ὀνομάτων ἐχρήσατο. τὸ μὲν σκέπασμα, σκέπας καλῶν, τὴν δὲ νιφάδα, νίφα. τὸ δὲ γλαφυρὸν, γλάφυ. δι' ἃν δηλοῖ τοὺς θῆρας καταλαμβάνειν σκέπασμα ζητοῦντας, ἢ τοὺς κευθμῶνας τοὺς θαμνώδεις, ἢ τὸ ἄντρον τὸ γλαφυρὸν καὶ πέτρινον, τὴν νιφάδα φεύγοντας. ἐοικότας γέροντι τρίποδι. τρίπους γὰρ, ὁ βακτηρίᾳ χρώμενος. ὅτου κέκαμπται μὲν τὰ νῶτα· κυπτάζει δὲ εἰς γῆν. Καὶ τότε ἕσσασθαι.] πῶς δεῖ τὸν γεωργικὸν στέλλεσθαι, κρύους ὄντος, διὰ τούτων ὑφηγεῖται. χλαμύδα περιβάλλεσθαι θάλπειν δυναμένην. τοιαύτη δὲ ἡ μαλακή. καὶ χιτῶνα τοιοῦτον καθειμένον. εἶθ' ὅπως ἔσται μαλακὰ διδάσκων φησί. χλαῖναι τὸν μὲν στήμονα τούτων εἶναι μὴ πολύν, τὴν δὲ κρόκην πολλήν. μαλακὴν μὲν οὖν χλαῖναν, οὐ τὴν Μιλησίαν λέγειν αὐτὸν ἢ τὴν Ἀττικήν. ἢ ὅλως τὴν θρυπτομένοις οἰκείαν, οἵαν νῦν οἱ βαρυδαίμονες φοροῦσιν. ἀλλὰ τὴν ἐκ τῶν ἐρίων [ἔχουσαν] διδάσκει δὲ καὶ πῶς ἂν γένοιτο τοιαύτη διὰ τῆς πολλῆς κρόκης. οἱ μὲν γὰρ στήμονες ἅτε στερεώτεροι ὄντες, ἀεὶ συνεχεῖς, δερματώδες τὸ ὕφασμα

ποιοῦσιν. ἡ δὲ κρόκη πλεῖον ἐγκαταμιγνυμένη διὰ τὸ εἶναι χαυνοτέρα τοὺς στήμονας ἀναδίδωσι προκύδια. δι' ἧς πολλῆς οὔσης καὶ τὸ σῶμα περιπτυσσομένης, ἀλεαίνεται ὁ φορῶν. μηρύσασθαι.] ἐπισπεύσασθαι ὑφᾶναι. μήρυμα δὲ κυρίως τὸ ξαινόμενον ἔριον· νῦν δὲ ποιήσασθαι εἶπεν. Τὴν περιέσασθαι.] τοῦτο συμβαίνει τοῖς ῥιγῶσι. πιεζομένων γὰρ τῶν τριχῶν κατὰ τὰς ῥίζας ὑπὸ τῆς ψυχρότητος καὶ πυκνώσεως τῆς περὶ αὐτὰς γινομένης, αἴρονται ὀρθαί. καὶ τοῦτό ἐστι τὸ τῆς φρίκης πάθος, ἡ διὰ πυκνώσεων στάσις τῶν τριχῶν.

Ἀμφὶ δὲ ποσσί.] ἐκ βοείων δερμάτων εἶναι κελεύει τὰ ὑποδήματα, καὶ τούτων τῶν ἰσχυρῶν· τοιαῦτα δὲ εἶναι τὰ τῶν σφαγέντων βοῶν, ἀλλ' οὐ τὰ τῶν αὐτομάτως ἀποθανόντων. εἰκότως. ἀποθνήσκουσι μὲν γὰρ ἢ νοσήσαντες, ἢ γηράσαντες, ὥστε ἠσθενηκότες. τῶν δὲ σφαγέντων ἡ ἐν τοῖς δέρμασιν ἐνοῦσα δύναμις μένει. δεῖν οὖν ἐκ τούτων εἶναι τὰ ὑποδήματα· δεῖν δὲ καὶ πίλοις ἔνδοθεν χρῆσθαι συμφυέσθαι τοῖς ποσὶ δυναμένοις, καὶ μειζόνως ἀλεαίνειν. τὰ γὰρ ἄκρα μείζονος δεῖται βοηθείας, ὡς πορρώτερον ὄντα τοῦ μέσου, ἐν ᾧ τὸ ἔμφυτον θερμόν. Πρωτογόνων δ' ἐρίφων.] βούλεται καὶ δέρματα σκέπειν ἑαυτὸν τὸν γεωργικόν. ῥαπτὸν δὲ εἶναι τοῦτο ἐκ πολλῶν δερμάτων ἐριφίων· ἐκ πρωτογόνων δὲ ἐρίφων, οἰόμενος ἰσχυρότερα εἶναι τὰ τούτων δέρματα, ὡς ἔτι τῶν τεκόντων αὐτοὺς ἀκμαζόντων· ὥσπερ καὶ τὰ νεαρὰ τὰ βόεια, οἷς κελεύει τὰ δέρματα συρράπτειν διὰ τὴν ἰσχὺν ἐκείνας. τὸ δ' οὖν τοιοῦτον δέρμα περίβλημα εἶναι τῶν νώτων, ἵνα τὴν διφθέραν ταύτην φορῶν ὁ ἐργάτης ἀμύνηται τὰς ἐκ τοῦ ὑετοῦ προσβολάς, ἀλέαν ἔχων καὶ τὴν ἀπ' ἐκείνου ψύξιν διαφεύγων. κεφαλῆφι δ' ὕπερθεν.] δεῖ καὶ πῖλον ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἀσκητόν· ἔστι δ' οὗτος ὁ ἐξ ἐρίων γεγονώς, ἵνα μὴ ὑετὸς καταβρέχῃ τὴν κεφαλήν, ἣν διὰ τῶν ὤτων ἐδήλωσεν ἐπ' ἐσχάτης αὐτῆς κειμένων. καὶ τέλος πάντων ἐπήγαγεν, ὅτι ψυχραὶ πάντων εἰσὶν αἱ ἐπιτάσεις τῶν ἡμερῶν, βορέω πεσόντος. τοῦτο δ' ἔστιν ἄνωθεν πνεύσαντος· πνεῖ γὰρ ἀπὸ ὑψηλοτέρων ὁ βορέας, ὃ δηλοῖ τὸ πεσεῖν. διὸ χρὴ ταῦτα πάντα κατεσκευάσθαι τὰ περιβλήματα, τὴν χλαῖναν, τὸν χιτῶνα, τὰ ὑποδήματα, τοὺς ἐντὸς τούτων πίλους, τὴν διφθέραν, τὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἄλλον πῖλον· οἷς ἐπιλέγει ὁ ἐργαστικὸς, ἡμιοῦται τὸν κρυμόν.

Ἠέριος δ' ἐπὶ γαῖαν.] ταῦτα λέγεται φυσικῶς περὶ τῶν εἰς τὸν ἀέρα φερομένων ἐκ τῶν ὑγρῶν τῶν ἐπὶ γῆς, ἐκ ποταμῶν ἢ λιμνῶν, ἀναθυμιάσεων· ἀφ' ὧν ποτὲ μὲν νέφη συνίσταται μόνον, ποτὲ δὲ ὑετοὶ φέρονται, πυκνωθέντων τῆς ληγούσης ἡμέρας τῶν ἀθροισθεισῶν ἐν ὄρθρῳ. ὁ μὲν οὖν ἀὴρ πυροφόρος λέγεται τῷ τρέφειν τοὺς καρποὺς διὰ τῶν ἀνέμων καὶ τῶν ὑδάτων ὧν καταπέμπει. μακάρων ἐπὶ ἔργοις.] τοῖς τῶν εὐδαιμόνων ζώντων. τὴν δὲ μεταξὺ θέσιν αὐτὴν γῆς καὶ οὐρανοῦ ταύτην ἐκάλεσεν, ὡς καὶ ὕψος χωροῦντος, καὶ εἰς τὰ κοῖλα καταδυομένου τῆς γῆς. τοῦτον δέ φησιν ἀπὸ τῶν ποταμῶν ἀφυσάμενον τὰς ἀτμίδας αἴρεσθαι ὑπὲρ τὴν γῆν, ἀνάγοντα τὰς ἀτμίδας. διὰ γὰρ τὴν ψύξιν τὸ θερμὸν εἴσω τῆς γῆς εἰργόμενον ἀναπέμπει τὰς ἀτμίδας, καὶ ἐκ τῶν ποταμῶν τῶν ἐν αὐτῇ καὶ ἐκ τῶν φρεάτων. καὶ ἔστιν ἰδεῖν τοῦτο ἐναργῶς ἀποτελούμενον ἀπὸ τῶν ἀλσικῶν καὶ φρεατίων ἀνιοῦσαν ἕωθεν τοιαύτην ἀτμίδα. ὁ οὖν ἀὴρ δεχόμενος ταύτας ὑψοῖ διὰ τῆς τῶν ἀνέμων συστροφῆς. καὶ ὅταν τοῦτο γένηται, ποτὲ μὲν πρὸς ἑσπέραν ὕει ψυχθείσης τῆς ἀτμίδος, ποτὲ δὲ εἰς πνευμάτων μεταβάλλει συστάσεις. δεῖν οὖν ταῦτ' εἰδότα τὸν γεωργὸν τὰ ἔργα πέρασθαι πληροῦν πρὸ τῆς ἑσπέρας καὶ οἴκαδε ἀναχωρεῖν, μήποτε ἀσυμπληρώτων ὄντων τῶν ἔργων, νὺξ ἐπέλθῃ τοιαύτη, καὶ ποιήσῃ τὸ σῶμα μυδαλέον, δίυγρον ἐκ τοῦ ὑετοῦ γεγονός. ἄλλως. πρωϊνὸς δὲ ἀὴρ εἰς γῆν κέχυται ἐξ οὐρανοῦ σιτοφόρος, ὅστις ἀνιμήσας ἀπὸ ποταμῶν καὶ ὑψωθείς, εἰς πνοὰς διαλέλυται. Ἀὴρ πυροφόρος.] ἢ δρόσος ἢ τὸν σῖτον φέρουσα, ἢ ἀὴρ δροσώδης τρέφων τὰ λήϊα, ἢ ὁ φέρων τὸν σῖτον, ἢ ὁ πυρετὸν καὶ καύματα φέρων, ἢ ὁ φέρων τὸν ἥλιον. Σέλευκος δὲ γράφει, Ἀὴρ ὀμβροφόρος, ἴσως δὲ πείθων γεωργεῖν. μάκαρας δὲ πάντας ἐκάλεσε πλουσίους. Ἀλλ' ὑπαλεύασθαι· μεὶς γὰρ χαλεπώτατος οὗτος.] κατὰ Ῥωμαίους Ἰανουάριος, ἐν ᾧ φησι τὸ κρύος γίνεται, μάλιστα τὸν Ληναιῶνα λέγων· καὶ προσέθηκεν ὅτι οὐ μόνον ἀνθρώποις χαλεπός, ἀλλὰ καὶ προβάτοις. καὶ ταῦτα σκέπην ἐχουσῶν ἰσχυράν, ὡς εἴπερ εἰ μὴ ἄρα καὶ ἁπλῶς τὰ βοσκήματα νῦν πρόβατα καλοίη. Τῆμος δ' ἥμισυ βουσίν.] διὰ τὸν χειμέριον μῆνα, τροφὴν πλείονα χρῆναι διδόναι· τοῖς μὲν βουσὶ, τὸ ἥμισυ

τῆς

ἀπεικασθείσας προσεστάλθη τι. τοῖς δὲ ἀνθρώποις πλέον ἢ τὸ ἥμισυ. αἱ μὲν ἄρα τὸ ἥμισυ καὶ τὸ πλέον δεῖ συντείνειν ἐπ' ἀμφοτέρους, πλέον ἢ τὸ ἥμισυ διδόναι τις τοῦ ἔθους. ἐπιτείνεται γὰρ χειμῶνος ὄντος ἡ τροφὴ μᾶλλον ἐν μάκει τῶν νυκτῶν. ἥτε γὰρ θερμότης εἴσω καθειργνυμένη διὰ τὴν ἔξωθεν πύκνωσιν, πλείονα δαπανᾷ. καὶ μῆκος αἱ νύκτες ἔχουσαι πλείονα τέμνουσι τροφήν, ἣν ὁμαλιαῖν εἶναι, ὡς προσφιλῆ τοῖς τρεφομένοις καὶ ἄριστον. θὤμισυ βουσίν.] τότε μὴ ἐργαζομένοις τοῖς βουσί, τὸ ἥμισυ τῆς τροφῆς δοτέον. ἀνδρὶ δὲ καὶ πλέον, ὁμαλιῆς τῆς τροφῆς, ἀπὸ τοῦ ἁρμόζειν τῇ ψυχῇ, ἢ ἀπὸ τοῦ αἴρειν τὰ σώματα. μακραὶ γὰρ ἐπίρροθοι εὐφρόναι εἰσί.] μακραὶ γὰρ οὖσαι αἱ νύκτες βοηθοῦσι τοῖς βουσί, ἐπειδὴ πολλὰ ἀναπαύονται καὶ ὀλίγα κάμνουσιν. εὐφρόνας δὲ κατὰ ἀντιφρασιν τὰς νύκτας λαμβάνουσιν. Ταῦτα φυλασσόμενος.] τοῦτον καὶ τοὺς ἑξῆς δύο ἀναγράφει Πλούταρχος. δηλοῦσι δὲ χρῆναι διόλου τοῦ ἔτους βλέπειν εἰς τὰς νύκτας καὶ τὰς ἡμέρας, καὶ πρὸς ταύτας ἰσοῦν τὰ ἔργα, ἕως ἂν μετὰ τὸν σπόρον ἡ ὥρα ἀφίκηται τῆς τῶν καρπῶν συλλογῆς. τούτων δὲ διαγραφέντων, ἀκολουθεῖ τὰ ἑξῆς ἤ.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Μῆνα δὲ Ληναιῶνα.] τὸν Χοιάκ, ἤγουν τὸν Ἰαννουάριον, ὃς Ληναιὼν παρ' Ἕλλησι καλεῖται, ἤτοι ὁ τῶν οἴνων συγκομιδὴ κατὰ τοῦτον ἐγίνετο, ἢ ἐπεὶ τὸ τῶν ληνῶν αἴτιον Διονύσῳ ἑορτὴν τὴν λεγομένην ἀμβροσίαν ἐτέλουν, ἣ παρὰ Ῥωμαίοις Βρουμάλια καλεῖται. Βρῦμος γὰρ παρ' αὐτοῖς ὁ Διόνυσος. τοῦτον γὰρ τὸν μῆνα κελεύει προφθάσαι, καὶ προλαβεῖν, καὶ πρὸ αὐτοῦ ἀπαρτίσαι τὰ τοῦ σπόρου, καὶ ἐκφυγεῖν τὸν τότε παγετόν, ὅς τις τοῦ βορρᾶ πνέοντος γίνεται. τὰ δὲ ἔπη ἐκ τῶν Ὀρφέως μετεβλήθη. φησὶ γὰρ Ὀρφεύς·

> Πολλαὶ δ' οὐρανόθεν καὶ ἐπάρτιες ἐκ νεφελάων
> Τῆμος ἐπόρνυνται σηγοῖς, καὶ δένδρεσιν ἄλλοις,
> Οὔρεσί τε, σκοπέλοις τε, καὶ αἰθραίοις ἐριθύμοις
> Πηγυλίδες, καὶ ἔσονται ἀμειβέες. αἱ δὲ γὰρ ὄντως
> Τρύχουσι καὶ θῆρας ἐν οὔρεσιν, οὐδέ τις ἀνδρῶν
> Προβλώσκειν μεγάρων δύναται κατὰ γυῖα δαμασθείς·
> Ψύχει λευγαλέῳ. πάγη δ' ὑπὸ γυῖα λέλυνται.

Οἱ μῆνες δὲ κατ' Αἰγυπτίους, καὶ Ῥωμαίους, καὶ Ἕλληνας, καὶ Ἀθηναίους, καὶ Ἑβραίους ὀνομάζονται οὕτως. Οἱ τῶν Αἰγυπτίων, Τυβὶ, Μεχὶρ, Φαμενώθ, Φαρμουθὶ, Παχὼν, Παωνὶ, Ἐπιφὶ, Μεσορὶ, Θωθ, Φαωφὶ, Ἀθὺρ, Χοιάκ. Οἱ τῶν Ῥωμαίων Ἰαννουάριος, Φεβρουάριος, Μάρτιος, Ἀπρίλλιος, Μάϊος, Ἰούνιος, Ἰούλιος, Αὔγουστος, Σεπτέμβριος, Ὀκτώβριος, Δεκέμβριος. Οἱ τῶν Ἑλλήνων Αὐδυναῖος, Περίτιος, Δύστρος, Ξανθικὸς, Ἀρτεμίσιος, Δέσιος, Πάνεμος, Λῷος, Γορπιαῖος, Ὑπερβερεταῖος, Δῖος, Ἀπελλαῖος. Οἱ τῶν Ἀθηναίων, Ἑκατομβαιὼν, Ληναιὼν, Κρόνιον, Βοηδρομιὼν, Πυανεψιὼν, Μαιμακτηριὼν, Ἀνθεστηριὼν, Ποσειδεὼν, Γαμηλιὼν, Ἐλαφηβολιὼν, Μουνυχιὼν, Σκιροφοριών. Οἱ τῶν Ἑβραίων, Νησὰν, Σιουὰν, Ἑβαὰδ, Θερσὶ, Ἀλδί, Σαβὰτ, Ἰαὲ, Θαμὴ, Ἰλοὺλ, Μασουὰν, Τιβὴ, Ἰλαὰ. κάκ' ἤματα.] κακαὶ ἡμέραι, δυσχείμεροι. βούδορα.] ἀναιρετικὰ τῶν ζώων καὶ δαρτικά. ἀπὸ δὲ τοῦ βοὸς μείζονος ὄντος, συμπεριέλαβε καὶ τὰ λοιπὰ τῶν θρεμμάτων.

ἀλέασθαι.] ἔκφυγε. τὸ ἀπαρέμφατον ἀντὶ προστακτικοῦ. πηγάδας.] παγετούς. δυσηλεγέας.] κακὴν φροντίδα τιθείσας, καὶ δυσμέριμνον. Ὅς τε] ὅς τις βορρᾶς διὰ τῶν βορειοτέρων μερῶν τῆς Θρᾴκης πνέων ταράσσει τὸ πέλαγος· μεμυκέναι δὲ καὶ ἠχεῖν, ἢ συστέλλεσθαι, καὶ συσφίγγεσθαι ποιεῖ τὴν γῆν καὶ τὴν ὕλην. δρῦς ὑψικόμους, ἐλάτας τε.] Δρῦς, καὶ ἐλάτη, εἴδη δένδρων. βοᾷ.] ἠχεῖ. νήριτος.] πολλὴ, πρὸς ἣν οὐ δύναταί τις ἐρίσαι, διὰ τὸ πλῆθος. φρίσσουσι.] πικροῦνται, συστέλλονται. μέζε'] Μέζεα, τὰ αἰδοῖα· ψυχόμενοι γὰρ οἱ θῆρες τὰς οὐρὰς περὶ τὰ μέρη τῶν αἰδοίων ὑποκρύπτονται· αἱ γὰρ οὐραὶ, ὡς νευρώδεις καὶ ὀστώδεις, δυσεργότεραι. Τῶν καὶ λάχνη.] ὧν τινων θηρῶν τὸ δέρμα καὶ ἐν λάχνῃ καὶ ἐν τριχώσει κατάσκιον καὶ σκεπόμενον. ἀλλά νυ καὶ τῶν.] ἀλλὰ καὶ διὰ τούτων τῶν θηρῶν, καὶ δασέα ἐχόντων, ὁ βορρᾶς ψυχρὸς ὢν διάησι καὶ διαπνέει. τὸ δὲ ἄησι, ἐκ τοῦ ἄημι τὸ πνέω, ἄης ἄησι. Καί τε διὰ ῥινοῦ.] διέρχεται καὶ διὰ τοῦ δέρματος τοῦ βοός. Καί τε δι' αἶγα] καὶ διὰ τῆς μακρότριχος αἰγὸς διαπερᾷ. οὐδέ μιν ἴσχει.] οὐδὲ μὴν καὶ αὐτὸν τὸν βορρᾶν κρατεῖ τὸ δέρμα τοῦ βοός. πώεα δ' οὔτι.] διὰ δὲ τῶν πώεων καὶ τῶν προβάτων οὔτι διαπνέει, ὅτι συνεχεῖς αἱ τρίχες αὐτῶν, ἀλλὰ διάησι δηλονότι, τούτων πάντων περιγίνεται πλὴν

τῆς οἰκουρούσης παρθένου, ἢ τοῦ βορέου διαβαίνει.

Τροχαλόν.] κακυφότα ὑπὸ τοῦ ψύχους τὸν γέροντα ποιεῖ. τινὲς δὲ περὶ τῶν προβάτων οὕτω φασί· Πώεα δ' οὔ τι διάησιν, ὅτι δασέα ἐστίν. τὴν δὲ μίαν περιστέλλει κειδάς. ἁπαλόχροος.] τρυφερόσωμος. ἔργ' εἰδυῖα πολυχρύσου Ἀφροδίτης] τὴν συνουσίαν, τὴν μῖξιν. πολύχρυσον δὲ, ἢ μεταφορικῶς εἶπεν. ὡς ἔσται τίμιον κατὰ πολύ, ἢ ὅτι πολὺν χρυσὸν αἱ γυναῖκες διδοῦσαι ἀνδράσι συζεύγνυνται. λίπ' ἐλαίῳ.] οἱ μὲν ἄλλοι πάντες λιπαρῷ ἐλαίῳ φασί, καὶ κατὰ ἀποκοπὴν καὶ λίπα εἶναι. ἐγὼ δέ φημι, λίπος ἐλαίῳ, ἤγουν τὸ ἐξ ἐλαίας κηρίζονται γὰρ καὶ τὰ μακρά, ὡς τὸ βούλομ' ἐγώ· ἠλείφοντο δὲ πρώην αἱ παρθένοι τῷ τοῦ βαλσάμου ἐλαίῳ, ἤγουν τῷ ἐξ ἐλαίας * πόμεναι. ἀνόστεος] ὁ πολύπους. τένδει] ἐσθίει τένδης γὰρ ὁ ὀξυπείνης καὶ λαίμαργος. χειμῶνος γὰρ πολλοῦ γενομένου, τὸ θηρίον ἡ ἄρκτος, ἐν τῷ ἑαυτῆς φωλεῷ καθημένη τοὺς ἰδίους πόδας λιχμάζουσα διαζῇ, τῷ ἀπορεῖσθαι τροφῆς· ὁ δὲ πολύπους ὁ θαλάσσιος τοὺς ἑαυτοῦ πλοκάμους ἐσθίει. ὅθεν πολλάκις πολύποδες εὑρίσκονται κολοβόποδες. Ἀριστοτέλης δὲ ὑπὸ παγούρων φησὶ τούτους, οὐχ ὑπὸ τῶν πολυπόδων, ἐσθίεσθαι. Ἔν τ' ἀπύρῳ οἴκῳ.] ἄπυρον οἶκον, ἤγουν μὴ ἔχοντα πῦρ καὶ ἤθη. καὶ διατελεῖς ἀλγαλέους καὶ ἀγύστους θάνατον, καλεῖ τὴν θάλασσαν. Οὐ γάρ οἱ ἠέλιος.] οὐ γὰρ λάμπων παρ' ἡμῖν τότε ὁ ἥλιος, δείκνυσιν αὐτῷ ὁρμηθῆναι πρὸς ὁρμήν. ἀλλὰ τότε περὶ τὸν πεζότην ὤν, ἐπὶ τοὺς μέλανας ἄνδρας τοὺς Αἰθίοπας, ἀναστρέφεται καὶ λάμπει. βράδιον δὲ περὶ τὴν ἡμέραν ἡμῖν τοῖς πανέλλησι φαίνει, βορείοις τυγχάνουσι. Καὶ τότε δὴ κεραοί] καὶ τότε δὴ οἱ θῆρες οἱ ἐν τῇ ὕλῃ καὶ τῷ ὄρει κοιμώμενοι, οἵ τε κέρατα ἔχοντες, καὶ οἱ ἄκεροι, φεύγουσιν ἀνὰ τὰ δρυμὰ καὶ τὰ ὄρη βησσήεντα, τὰ ἐξοχὰς καὶ προβάσεις ἔχοντα. φεύγουσι δὲ λυγρόν, καὶ χαλεπῶς μυλιόωντες, ἤγουν συγκεκρουκότες ὑπὸ τοῦ κρύους τὰς μύλας, καὶ τοὺς ὀδόντας. ἀπὸ μέρους δὲ τὰς ὅλας αὐτῶν σιαγόνας δηλοῖ. Καὶ πάντες δὴ θῆρες φεύγειν ἐν τοῖς κοίλοις καὶ δασέσι φροντίζουσιν. Οἳ σκέπα.] οἵ τινες θῆρες σκέπην μαιόμενοι, καὶ ψηλαφῶντες τοὺς δασεῖς καθ μυχοὺς ἔχουσιν. Καὶ γλάφυ πετρῆεν.] καὶ σκέπασμα, ἤγουν σπήλαιον πετρῶδες. τότε δὲ τρίποδι βροτῷ.] τότε δὴ ἀνθρώπῳ γηραιῷ κακυφότι, καὶ πρὸς γῆν βλέποντι, καὶ βακτηρίαν κατέχοντι, ὅμοιοι γίνονται πρὸς τὰ δάση, τὴν νιφάδα καὶ τὴν χιόνα τὴν λευκὴν ἀλευόμενοι καὶ ἐκφεύγοντες. Τρισὶ δὲ ἀποκοπαῖς ἐνταῦθα ἐχρήσατο, σκέπα, γλάφυ, καὶ νίφα.

Καὶ τότε ἕσσασθαι] κατὰ τὸν χειμέριον τοῦτον καιρόν, ὅτε οἱ θῆρες φεύγοντες χωροῦσι πρὸς τὰ δάση, ἕσασθαι καὶ ἐνδύσασθαι ἔρυγμα καὶ φύλαγμα τοῦ σώματος, ὥς σε κελεύω, χλαῖναν καὶ παχὺ ἱμάτιον μαλακόν, καὶ χιτῶνα τερμιόεντα μέχρι τοῦ τέρματος, ἤγουν τῶν ποδῶν. Χιτὼν δέ ἐστι κατὰ τοῦτον νῦν, καὶ κατὰ τὴν συνήθειαν, τὸ λεγόμενον ἐπικάμισον· κατ' ἐμὲ δὲ, καὶ τοὺς ἀκριβεστάτους τῶν παλαιῶν, χιτὼν καὶ φᾶρος ἐστὶ τὸ διεσχισμένον ἱμάτιον, ὃ καλοῦμεν ἐπιλώρικον, καὶ πᾶν τὸ οὕτω διεσχισμένον. Χλαῖνα δὲ, καὶ χλανίσκιον, τὸ νῦν καλούμενον σφικτούριον, καὶ πᾶν παχὺ ἱμάτιον. Ἕσασθαι, ἐκ τοῦ ἕω τὸ ἐνδύομαι, δασύνεται· ὅθεν εἷμα, τὸ ἱμάτιον. Στήμονι δ' ἐν παύρῳ.] εἰπὼν χλαῖναν μαλακήν, διδάσκει καὶ πῶς μαλακὴ γίνοιτο, καί φησιν, ἐν ὀλίγῳ στήμονι πολλὴν κρόκα καὶ ὕφασμα μηρύσασθαι. καὶ μήρυε καὶ ὕφαινε, καὶ ἔσται μαλακὴν αὐτὴν ἀπεργάσῃ.

Τὴν περιέσσασθαι.] ταύτην τὴν χλαῖναν τῷ χειμῶνι ἐνδύσασθαι, ἵνα σου αἱ τρίχες ἐν τῷ καθεστηκότι ὦσι, καὶ μὴ ψυχομένης σου τῆς κεφαλῆς, καὶ οὕτω τοῦ ταύτης δέρματος φρισσομένου ἀνίστανται ὄρθιαι. Ἀμφὶ δὲ ποσί.] περὶ δὲ τοῖς ποσὶν ἔνδησαι ὑποδήματα ἀπὸ βοὸς δέρματος μὴ νόσῳ τελευτήσαντος· ἀσθενῆ γὰρ τὰ τοιαῦτα δέρματα, ὡς δαμασθέντα τῇ νόσῳ· ἀλλὰ ἀπὸ δέρματος βοός, ἐν τῷ ὑγιῶς καὶ ἐρρωμένως ἔχειν σφαγέντος. Ἄρμενα.] καὶ ἁρμόδια καὶ προσφυῆ τῷ χειμῶνι καὶ τῷ σῶν ποσί. Δήσασθαι.] ὑπόδησαι. πίλοις.] Πίλοις, κυρίως τοῖς ἐξ ἐρίων πεπλυμένοις καὶ συμπατηθεῖσι, καὶ συσφιχθεῖσιν ὑφάσμασιν, ἃ οἱ ἰδιῶται νῦν κέντουκλα φασι· νῦν δὲ πίλα, τὰ ἀστράγαλα. Πρωτογόνων δ' ἐρίφων.] ἀπὸ δέρματος πρωτογόνων ἐρίφων συρράπτων δέρματα, ποίει ἱμάτια ἐν τῷ χειμῶνι. διατί δὲ ἀπὸ τούτων; ἵνα δυνατὰ ᾖ τὰ δέρματα, νέων ὄντων καὶ σφριγώντων τῶν αὐτοὺς γεννησάντων τράγων. τῶν γὰρ νεαζόντων πατέρων τὰ τέκνα γενναῖα καὶ δυνατά, ὥσπερ τῶν γηραιῶν μὲν ἀσθενῆ ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀλλὰ φρόνιμα. νεύρῳ βοός.] διὰ τὸ ἰσχυρὸν εἶπεν. ἐρίων γὰρ ταῦτα

συῤῥάπτειν

εὐφραίνουσι σκέπεσθαι καὶ τρέφειν. Ἠῷος δ' ἐπὶ γαῖαν.] κατὰ γὰρ τὸν τότε ὡραῖον καιρὸν ἐπὶ τὴν γῆν ἐξαπλοῦται, καὶ χέεται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ ἐν τοῖς γεωργίοις τῶν εὐδαιμόνων καὶ σωφρόνως γεωργούντων ἀνθρώπων, ἀὴρ σιτοφόρος καὶ ἀγαθός.

Ὅς τε ἀρυσσάμενος.] ὅς τις ἀὴρ ἐκ τῶν ὑγρῶν ἀτμίδων ἀνασπῶν καὶ μετεωρισθεὶς, ταύτας πνευματοῖ. καὶ εἰ μὲν παχεῖαι ὦσι, πυκνώσας αὐτὰς πάλιν ὕει καταχέει· εἰ δὲ λεπτότερον πνευματώσας ἐξανεμοῖ. τοῦτον οὖν τὸν χειμέριον ἀέρα, ἤτοι χοιὰκ τὸν Ἰανουάριον μῆνα παραλαβὼν ἐν τῇ ἀρόσει καὶ τῷ σπόρῳ τὸν τοιοῦτον μῆνα, ἔφευγεν αὐτὸν ὡς χαλεπώτατον καὶ χειμέριον.

ἀενάοντων] Ἀεὶ ῥεόντων. ἐξ ὑδάτων γὰρ τὰ πνεύματα. καὶ Ἡρόδοτος, ἐκ ψυχροῦ φιλέει αὔρη γίνεσθαι. μεὶς γάρ.] Μεὶς, ὁ μὴν, Αἰολικῶς. χαλεπὸς προβάτοις, χαλεπὸς δ' ἀνθρώποις.] χαλεπὸς οὐ μόνον τοῖς μὴ ἔχουσι στέγας βοσκήμασιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀνθρώποις, καίπερ ἱκανὴν πᾶσαν πρὸς τὸν χειμῶνα κεκτημένοις τὴν ἀποσόβησιν. Τῆμος δ' ἥμισυ] τότε (φησὶ) κατὰ τὸν χειμέριον μῆνα τῆς εἰωθυίας τροφῆς, τὸ ἥμισυ δίδου τοῖς βουσὶν, ὅτι μακρῶν οὐσῶν τῶν νυκτῶν τότε καθεύδουσι, καὶ οὐ κοπιῶσι τοσοῦτον, ὅσον πρότερον. τοῖς δὲ ἀνθρώποις, δίδου πλεῖον τῆς τροφῆς τῆς πρότερον εἰωθυίας ἐκείνοις διδόναι, ὅτι καὶ ἐν ταῖς μακραῖς ταύταις νυξὶν ἐγειρόμενοι ἐνίοτε τὶ ἐργάζονται, καὶ οὐκ ἀργοῦσι, καθάπερ οἱ βόες. καὶ ὅτι ἐν χειμῶνι πλέον ἐσθίομεν οἱ ἄνθρωποι, ἡμῶν τοῦ δέρματος ψυχομένου τῷ ψύχει, καὶ τῆς θερμότητος ἔνδον χωρούσης, καὶ πεπτούσης ῥᾳδίως τὰ ἐσθιόμενα, συναιρομένης ἡμῖν εἰς πέψιν καὶ τῆς μακρᾶς ταύτης νυκτός. θ' ἥμισυ δὲ, συναλοιφὴ Ἀττική. Ἁρμαλιῆς.] τροφῆς, ὡς συναρμοττούσης τὰ μέλη.

Ταῦτα φυλασσόμενος.] ταῦτα τηρῶν μοι (φησὶ) τὰ παραγγέλματα, ἄχρις ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἀπὸ θέρους, μέχρι καὶ θέρους ἐξίσου, καὶ λογοπρέγει τὰς ἡμέρας καὶ τὰς νύκτας, καὶ εἰ μὴ μακραὶ καὶ ἐργάσιμοι τοῖς βουσὶν αἱ ἡμέραι, δίδου τὴν δέουσαν τούτοις τροφήν. εἰ δὲ τοὐναντίον αἱ νύκτες μακραὶ καὶ ἀνέσιμοι, δίδου τούτοις ἐλάσσονα τὴν τροφὴν, πλείονα δὲ τοῖς ἀνθρώποις, δι' ἃς αἰτίας ἔφημεν. Αὖθις.] ἡ Κοινὴ διάλεκτος καὶ Ἰωνίς, καὶ εἰς τοὐπίσω καὶ πάλιν ταῦ γράφει· ἡ δ' Ἀττικὴ, θ.

Εὖτ' ἂν δ' ἑξήκοντα μετὰ τροπὰς ἠελίοιο
Χειμέρι' ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἤματα, δή ῥα τότ' ἀστὴρ
Ἀρκτοῦρος, προλιπὼν ἱερὸν ῥόον Ὠκεανοῖο
Πρῶτον παμφαίνων, ἐπιτέλλεται ἀκροκνέφαιος.
Τὸν δὲ μετ' ὀρθογόη Πανδιονὶς ὦρτο χελιδὼν
Ἐς φάος ἀνθρώποις, ἔαρος νέον ἱσταμένοιο.
Τὴν φθάμενος, οἴνας περιταμνέμεν· ὣς γὰρ ἄμεινον.
Ἀλλ' ὁπότ' ἂν φερέοικος ἀπὸ χθονὸς ἂν φυτὰ βαίνῃ
Πληϊάδας φεύγων, τότε δὴ σκάφος οὐκέτι οἰνέων·
Ἀλλ' ἅρπας τε χαρασσέμεναι, καὶ δμῶας ἐγείρειν.
Φεύγειν δὲ σκιεροὺς θώκους καὶ ἐπ' ἠῶ κοῖτον,
Ὥρῃ ἐν ἀμητοῦ, ὅτε τ' ἠέλιος χρόα κάρφει·
Τημοῦτος σπεύδειν καὶ οἴκαδε καρπὸν ἀγείρειν,
Ὄρθρου ἀνιστάμενος, ἵνα τοι βίος ἄρκιος εἴη.
Ἠὼς γάρ τ' ἔργοιο τρίτην ἀπομείρεται αἶσαν.
Ἠώς τοι προφέρει μὲν ὁδοῦ, προφέρει δὲ καὶ ἔργου·

Quum sexaginta post versiones solis
Hybernos perfecerit Iupiter dies, tunc sane stella
Arcturus relinquens immensum fluctum Oceani,
Primus totus apparens exoritur vespertinus.
Post hunc mane lugens Pandionis prorumpit hirundo
Ad lucem hominibus, vere nuper cœpto.
Hanc præuertens, vites incidito: sic enim melius.
At cum domiporta testudo a terra plantas ascenderit,
Pleiades fugiens, tunc non amplius fodiendæ vites,
Sed falcesque acuito, seruosque excitato.
Fugito vero vmbrosas tabernas, & ad auroram cubile,
Tempore messis, quando sol corpus exiccat:
Tunc festina, & domum fruges congrega,
Diluculo surgens, vt tibi sufficiens sit:
Aurora enim operis tertiam sortitur partem.
Aurora tibi promouet quidem viam, promouetque laborem

Ἠώς

Ἠὼς ἥτε φανεῖσα πολέας ἐπέβησε κελεύθου
Ἀνθρώπους, πολλοῖσι δ' ἐπὶ ζυγὰ βουσὶ τίθησιν.

Aurora quæ apparens multos ingredi fecit viam
Homines, pluribus vero iuga bobus imponit.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Εὖτ' ἂν δ' ἑξήκοντα.] ὁπηνίκα δ' ἂν μετὰ τὰς τροπὰς τοῦ ἡλίου ἑξήκοντα ἡμέρας χειμερινὰς ὁ Ζεὺς ἐκτελέσῃ, τὰς ἡμέρας εἰπὼν χειμερινὰς, νοεῖν ἔδωκεν ὅτι καὶ αἱ τροπαὶ χειμεριναί. σαφέστερον δ' ἂν ἐποίει τὸν λόγον, εἰ τὰς μὲν τροπὰς ἔλεγε χειμερίας, μόνας δὲ τὰς ἡμέρας ἐπῆγεν. ἔστω δὴ οὕτως ἵνα σαφέστερον λέγοιτο. καὶ ἔχει τὸ πᾶν οὕτως. ὁπηνίκα δ' ἂν μετὰ τὰς τροπὰς τοῦ ἡλίου τὰς χειμερινὰς ἑξήκοντα ἡμέρας ὁ Ζεὺς ἐτελέσῃ, τότε δὴ πρῶτον ὁ ἀστὴρ ὁ ἀρκτοῦρος ὁμοταγὴς ὢν τῇ παρθένῳ, καταλιπὼν τὸν ἱερὸν ῥοῦν τοῦ Ὠκεανοῦ ἐπιτέλλει λάμπων, ἀκροκνέφαιος, ἐπιρρηματικῶς, ἀντὶ τοῦ κατὰ τὸ ἄκρον τῆς νυκτὸς, ἤγουν κατὰ τὴν ἑσπέραν· κνέφας γὰρ τὸ τῆς νυκτὸς σκότος. μεθ' ὃν, ἀντὶ τοῦ μετὰ τὴν ἐπιτολὴν αὐτοῦ, ἡ χελιδὼν, ἡ ὀρθρογόη, ἤγουν ἡ κατὰ τὸν ὄρθρον γοῶσα, ἡ τοῦ Πανδίονος θυγάτηρ, κατὰ τὸν μῦθον, εἰς φῶς ἔρχεται τοῖς ἀνθρώποις, νεωστὶ τοῦ ἔαρος καθισταμένου, ἤγουν ἤδη γινομένου τοῦ ἔαρος. ταύτην προφθάσας, ἀντὶ τοῦ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς, περίτεμνε τὰς οἰνάδας ἤγουν τὰς ἀμπέλους, τουτέστι κλάδευε. οὕτω γὰρ καλὸν τοῦτο ποιεῖν. ἤγουν πρὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς χελιδόνος καὶ τοῦ ἔαρος. Ἀλλ' ὁπότ' ἂν φερέοικος.] ἀλλ' ὁπότ' ἂν ὁ φερέοικος, ἤγουν ὁ κοχλίας ὑπὸ τῆς χθονὸς ἀνὰ τὰ φυτὰ βαίνῃ, τὰς Πλειάδας φεύγων, ἤγουν τὴν ἐπιτολὴν τῶν Πλειάδων, ἣ γίνεται ἡλίου μεταβαίνοντος εἰς Διδύμους. φεύγειν δὲ λέγει τὴν ἐπιτολὴν τῶν Πλειάδων, ἐπεὶ κατὰ τὸν καιρὸν ὅτε ἐπιτέλλουσι φεύγει. ἤδη τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου σφοδροτέρων γινομένων, ὡς δοκεῖν τὴν ἐπιτολὴν φεύγειν αὐτῶν, τότε δὴ σκάφος τῶν οἰνέων ἤγουν τῶν ἀμπέλων οὐκέτι ἐστὶ· ἀλλὰ τμητός, ἤγουν τότε, σπεῦδε ἀπὸ κοινοῦ, δρεπάνας τε χαράσσειν, καὶ τοὺς δούλους διεγείρειν ἐπὶ τὰ ἔργα. φεύγειν δὲ τὰς κατασκίους καθέδρας, καὶ ἐπ' ἠῶ κοῖτον, ἤγουν καὶ τὴν κατὰ τὸν ὄρθρον ἀνάπαυσιν, ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ ἀμητοῦ, ὅτε ὁ ἥλιος τὸ σῶμα ξηραίνει, τότε σπεῦδε καὶ οἴκαδε τὸν καρπὸν συνάγειν ἐπὶ τοῦ ὄρθρου, ἤγουν κατὰ τὸν ὄρθρον ἀνιστάμενος, ἵνα σοι βίος εἴη ἄρκιος, ἤγουν αὐτάρκης. βίος δὲ, ὡς εἴρηται, τὰ πρὸς ζωὴν ἐπιτήδεια, ἀφ' ὧν διάγοιτο βιοῖ τις. ἡ ἠὼς γὰρ ἤγουν ὁ ὄρθρος, τρίτην μοῖραν ἀπομείρεται, ἤγουν ἀπομερίζεται, ἀποφέρεται τοῦ ἔργου τοῦ διὰ πάσης τῆς ἡμέρας, ὡς τῶν ἐργατῶν κατὰ ταύτην ἀκμαζόντων, καὶ ὃ δύναται διὰ πάσης τῆς ἡμέρας ἐργάζεσθαι, τούτου τὸ τρίτον κατὰ ταύτην δυναμένων ἀνύειν. ἡ ἠὼς, προφέρει μὲν ἀντὶ τῆς ἐπίδοσιν ποιεῖ τῆς ὁδοῦ, ἤγουν τῆς ὁδοιπορείας. προφέρει δὲ ἀντὶ τοῦ ἐπίδοσιν ποιεῖ καὶ τῆς ἐργασίας ἡ ἠὼς, ἥτις φανεῖσα πολλοὺς ἀνθρώπους ἐπέβησε κελεύθου, τουτέστιν ἐπεβίβασεν, ἐπιβῆναι ἐποίησεν. ὁδοῦ ἐπέβην, καὶ ὁδῷ ἐπιθέμην, καὶ ὁδοῦ ἡψάμην, ταυτόν.

πολλοῖς δ' ἐπὶ ζυγὰ βουσὶ τίθησιν.] πολλοῖς δὲ βουσὶν ἐπιτίθησι ζυγά. ἀντὶ τοῦ αἰτία γίνεται τοῦ ἐπιτίθεσθαι ζυγὰ τοῖς βουσὶν ἐπὶ τῷ ἀροῦν ἢ τοιοῦτό τι ἐργάζεσθαι.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Εὖτ' ἂν δ' ἑξήκοντα.] ἕως τοῦ, ἀκροκνέφαιος, αὕτη ἐστὶν ἡ ἑσπερία ἐπιτολὴ τοῦ ἀρκτούρου. ἐν τῷ ἄκρῳ τοῦ καιροῦ τῆς νυκτὸς ἀνατέλλοντος. κνέφας γὰρ ἡ νὺξ καὶ παρέχειν οὕτως τοῖς ἀστρονόμοις, ἀκρονύχους τούτους καλεῖν. ἐν οὖν τῇ Ἑλλάδι τῇ παρθένῳ συνανατέλλων ὁ ἀρκτοῦρος, εἰκότως μετὰ ἑξήκοντα τῶν χειμερινῶν τροπῶν ἑσπέριος δὲ ἐπιτέλλει· τότε γὰρ ἐν Ἰχθύσιν ἥλιός ἐστι, καὶ ὁ παρθένος οὖσα κατὰ διάμετρον ἑσπέρας ἀνίσχει. ταύτῃ δὲ ὁ ἀρκτοῦρος. Ἀρκτοῦρος.] ὁ τοῦ ἀρκτοφύλακος ἀστὴρ, ὁ μεταξὺ τῶν σκελῶν αὐτοῦ ἀνατέλλων. ὁ δὲ αὐτὸς Ἀρκτοφύλαξ καλεῖται καὶ Βοώτης. Τὸν δὲ μετ' ὀρθρογόη.] ἕως τοῦ, ὡς γὰρ ἄμεινον. ἐν τούτοις ἀμπέλου τομῆς φράζει καιρόν. οἰνάδας γὰρ καλοῦσι τὰς ἀμπέλους, ἤδη φαινομένου ἔαρος μετὰ ἑσπερίαν, ἐπιτολὴν, ἀρκτούρου καὶ χελιδόνος ἐκφέρουσι. ὀρθογόη δὲ ἡ χελιδὼν διὰ τὸν μῦθον, ὅς φησιν αὐτὴν διὰ τὴν λύπην ᾄδειν τὴν Φιλομήλαν οὖσαν Ἀττικήν. Πλάτων δὲ οὐδὲ ζῷον λυπούμενον ᾄδειν φησίν, οὐδὲ αὐτὴν τὴν χελιδόνα καὶ τὴν ἀηδόνα καὶ τὸν ἔποπα. τί οὖν ἔδει καλεῖν αὐτὴν ὀρθρογόην, εἰ μὴ ἄρα ὀρθροβόην γραπτέον, ὥστινες. ἄλλως. ὀρθρογόη, ἡ ὑπὸ τὸν ὄρθρον θρηνοῦσα. Πανδίων Ἀθηναῖος

δύο

ἀλλ᾽ ἔσχεν θυγατέρας, Πρόκνην καὶ Φιλομήλαν, τὴν Πρόκνην ἐξέδωκε τινὶ Θρᾳκικῷ, τοὔνομα Τηρεῖ, καὶ λαβὼν εἶχεν ἐκ τῆς Θρᾴκης. ἔσχε δὲ Πρόκνη δύο παῖδας. μετ᾽ ὀλίγον δὲ χρόνον ἦλθεν εἰς Τηρέα ἐπισκέψασθαι τὴν ἀδελφὴν Φιλομήλα· καὶ τῆς Πρόκνης πάλιν μεταπεμπομένης αὐτὴν, κατασπεύσας αὐτὴν ἀπερχόμενον ὑπὸ τοῦ Τηρέως. δεξάμενος δὲ ἐρημίας μεταξὺ τῆς ὁδοῦ, τοῦ πρὸς τὸ τοῦ οἰκείου τετολμηκὼς ἄξιον. τὴν γὰρ τῆς γυναικὸς ἀδελφὴν Φιλομήλαν πεισθεὶς, οὐ μόνον ἀποπαρθενεύει, ἀλλὰ καὶ πρὸς τούτοις ἀφαιρεῖ αὐτῆς τὴν γλῶσσαν, ἵνα μὴ τῇ ἀδελφῇ ἐξείπῃ τὸ γενόμενον. ἡ δὲ μὴ δυναμένη λαλῆσαι τῇ ἀδελφῇ διὰ τὸ τῆς γλώττης πάθος, κατέπεμψε τὸ γενόμενον ὑφάνασα τῷ ἱστῷ. ταύτην δὲ ὁ Ζεὺς μετέβαλεν εἰς ὄρνεον χελιδόνα.

Ἀλλ᾽ ὁπότ᾽ ἂν φερέοικος.] ἕως τοῦ [σκάπτειν.] ὁ μὲν Θρᾷξ Διονύσιος ἔλεγε φερέοικον τὸν κοχλίαν. ἐπιτιμῆσαι δέ φησιν αὐτῷ τινὰ τοῦτο λέγοντι Ἀρκάδα. ἔστι γὰρ ἐν Ἀρκαδίᾳ τὸν φερέοικον, ὅρῃ μελίσσῃ ἐοικότα σμικρότατον, καρφὴ καὶ συρφετὸν ἑαυτῷ συνάγοντα, στεγοποιεῖσθαι διὰ τοὺς χειμῶνας, βαίνειν δὲ ἀνὰ τὰ φυτὰ θέρους. τὸν δὲ κοχλίαν μὴ φαίνεσθαι θέρους, ἀλλ᾽ ὁπόταν ὄμβρος γένηται, ἀναδυόμενον φαίνεσθαι διὰ τῶν φυτῶν βαίνειν, ἕλκοντα τὸ κῦφον ἐξόπισθεν ὄστρακον. τοῦτο μὲν οὖν ὅπως ἂν ἔχῃ χαιρέτω. παρακελεύεται δὲ διὰ τούτου μετὰ Πλειάδων ἐπιτολὴν, γίνεται ἡλίου μεταβάντος εἰς Διδύμους, μὴ εἶναι καιρὸν ἔτι τομῆς ἀμπέλου καὶ σκάφης· ἤδη γὰρ ἡ γῆ ξηραίνεται. διὸ [illegible] οὐκ ἐπιτήδειον, καὶ δεῖ τὴν ἄμπελον ἐκτρέφειν τὸν καρπὸν, διὸ τέμνειν οὐκ εὔκαιρον αὐτὴν. καὶ γὰρ γυμνουμένας τότε τὰς ῥίζας τὸ μὲν καῦμα καὶ ἡ θερμότης ἀλλοιοῖ. καὶ ὅταν τοῦτο γένηται, λέγουσιν οἱ γεωργοὶ τὰς ἀμπέλους ἀστροβολεῖσθαι. τίνα οὖν ἔργα μεταχειριστέον τηνικαῦτα; συλλήβδην εἰπεῖν, ὅσα πρὸς ἄμητον ἐπιτήδεια, τουτέστι τὰς δρεπάνας ὀξύνειν, καὶ παρακελεύειν τοὺς οἰκέτας πρὸς θερισμὸν, καὶ ὑπὸ ἡλίῳ διάγειν, ὃ ποιοῦσιν οἱ θερισταί. καὶ μὴ σκιατραφεῖν, καὶ μὴ καθεύδειν ὄρθρου. ἀλλὰ προεξανιστάναι τῶν οἰκετῶν, καὶ ἐγείρειν ἐπὶ τὰ ἔργα αὐτούς. τέλος δὲ τούτου ἑαυτῷ παρασκευάζειν οἴκοι τὸν βίον καλῶς διὰ τῆς συγκομιδῆς τῶν καρπῶν. Ἠὼς γὰρ τ᾽ ἔργοιο.] διὰ τοῦτο καὶ τῶν ἑξῆς τειῶν, ἐπαινεῖ κατατείνει τοῦ ὄρθρου πολλοῦ. λέγεται γὰρ ἠὼς τὸ τρίτον μέρος τῆς ἡμέρας, ὡς Ὅμηρος· Ἢ ἠὼς, ἢ δείλη, ἢ μέσον ἦμαρ. ὁ δὲ Ἡσίοδος ἐκ τοῦ χρόνου τὸ τρίτον ἔχειν τῆς ἠοῦς φησιν, ἀλλὰ τῶν ἔργων, ὃ δεῖ ἀνύσαι διὰ πάσης ἡμέρας, τὸν ὄρθρον τὴν τρίτην ἀνύειν μοῖραν, διὰ τὸ ἀκμάζειν τότε μάλιστα τοὺς ἐργάτας, οἷς καὶ τὰ ἑξῆς ἀκόλουθα. καὶ πῶς ὁδοῖς δυναστείαν ἠοῦ προφέρειν, καὶ πᾶσι τοῖς ἐργαζομένοις ἐπιτυγχάνουσα τέχνην, ἃ δὴ πάλιν ἑρμηνεύων ἐπάγει.

πολέας ἐπέβησε κελεύθου.] πολλοὺς μὲν ἐπέβησε κελεύθου, τουτέστι διήγειρεν εἰς τὸ βαδίζειν. τὸ γὰρ τὰ ζυγὰ τοῖς βουσὶν ἐπιθεῖναι τοῦτο δηλοῖ. ταῦτα πάντα τῆς ἐν τῷ ὄρθρῳ σπουδῆς, ὡς οὗτοι τοῦτον τὸν καιρὸν ἀπρακτοι καὶ τὴν ἐν τοῖς ἄλλοις μέρεσι τῆς ἡμέρας ἀμβλύνουσι σωματουργίαν. τὸν μὲν οὖν Ὅμηρόν φησιν ὁ Πλούταρχος ἐπιθέτοις εἰς τέρψιν εὐδοκιμοῦσι τὴν ἡμέραν κοσμῆσαι, κροκόπεπλον αὐτὴν λέγοντα, καὶ ῥοδοδάκτυλον. τὸν δὲ Ἡσίοδον μειζόνως ἀπὸ τῶν ἔργων, ἐφ᾽ ἃ δὴ προϊοῦσα κινεῖ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἀπὸ τῆς ἐκλύσεως εἰς τὴν ἐναργὸν μεθίστησι ζωήν.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Εὖτ᾽ ἂν δ᾽ ἑξήκοντα.] ἡνίκα δὲ ἑξήκοντα ἡμέραι χειμέριαι παρέλθωσι, μετὰ τὴν χειμερινὴν τοῦ ἡλίου στροφὴν, τότε ὁ Ἀρκτοῦρος ἀστὴρ ἐκ τοῦ Ὠκεανοῦ ἀνατέλλων ἀκρόνυχος φαίνεται. μετὰ μικρὸν δὲ ἵσταται καὶ τὸ ἔαρ, καὶ ἡ χελιδὼν φαίνεται. πρὸ γοῦν τοῦ ἔαρος καὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς χελιδόνος προλαβὼν φησὶ, κλάδευε σὺ τὰ ἀμπέλια. χειμερία δὲ στροφὴ τοῦ ἡλίου, ὅταν ἐν Τοξότῃ τρέπηται ὁ ἥλιος, ὑγροῦν μοιρῶν Δεκεμβρίου δέκα, ἢ ὀλίγον τι πλέον, ἢ ἔλασσον. Ζεύς.] ὁ οὐρανὸς, ἢ ἡ εἱμαρμένη. ἐν γὰρ τῷ Ζωδιακῷ κύκλῳ τοῦ οὐρανοῦ, ὁ ἥλιος τὰ τριακονταδικὰ τμήματα τοῦ δωδεκαζωδίου περιπολούμενος τὰ τῶν ἡμερῶν ἀπεργάζεται διαστήματα. ἢ ὅτι ἡ εἱμαρμένη, ἣν ἡμεῖς πρόνοιαν θείαν καλοῦμεν, οὕτως ἔταξε, συζυγουμένους καὶ νύκτας, καὶ ἐνιαυσιαίους κύκλους ἀποτελεῖσθαι. ἀστήρ.] τὸ ἄστρον ἀστέρας περιέχει.

Ἀρκτοῦρος.] τοῦτον οὖν λέγουσι Καλλιστοῦς τῆς Λυκάονος θυγατρὸς, Ἀρκάδα καλούμενον. ὅτι Διὸς μιγνυμένη τῇ Καλλιστοῖ, Ἥρα ζηλοτυπήσασα ταύτην ἄρκτον ἐποίησεν. ἐπερχομένην δὲ τὴν Καλλιστὼ ἐν κυνηγεσίῳ κατ᾽ αὐτῆς ὁ παῖς τοξεύσας ἀνεῖλεν. καὶ ὁ Ζεὺς ἐλεήσας αὐτοὺς κατηστέρισεν.

στερεῶν. ἔστι δὲ ὁ ἀστὴρ ὁ καλούμενος Ἀρκτοῦρος ἐπὶ τῆς ζώνης τοῦ Ἀρκτοφύλακος.

προλιπὼν ἱερὸν ῥόον Ὠκεανοῖο.] ἀνατείλας ἐκ τοῦ ὁρίζοντος, καὶ φανεὶς ἀκρονύκτιος.

Τὰς ἀκρονύκτους εἰ μαθεῖν φάσεις θέλεις,
Ἀνατολάς τε καὶ δύσεις τῶν ἀστέρων,
Παρεὶς τὰ πολλὰ τῶν ἀπειρόχων λόγων,
Ἄκουε σαφῶς ἐξ ἐμῶν διδαγμάτων.
Ἀστὴρ περὶ μοιρῶν πεντεκαίδεκα τρέχων
Καὶ τοῖς ἄνωθεν ζωδίων ἀναφοραῖς,
Τὸν ἥλιον βλέπων δὲ τοῖς κάτω δρόμοις
Πόσην ὑπερέχοντα μοιρῶν ὡς ἔφην,
Ἀνατολὴν ἑῴαν εὐδρόμως τρέχει.
Εἰ δ' αὖ προδράμοι τῶν δρόμων τοῦ ἡλίου,
Μοίρας ἐν αὐτοῖς, δύσιν ἠῴαν τρέχει.
Τὰς πέντε καὶ δέκα τῶν μοιρῶν πάλιν
Ἀστὴρ ὁ [illegible] ὑπερβὰς τοῦ ἡλίου
Ἀνατολὴν τρέχει μὲν, ἀλλ' ἐξ ἑσπέρας
Ἐστὼς κατ' αὐτοὺς τοὺς κάτω καταδρόμους,
Εἰ δ' αὖ λείπεις, τὴν δύσιν τὴν ἑσπέραν,
Μοίρας δὲ πεντήκοντα προδραμὼν τρέχει
Μεσουράνημα, καὶ δρόμους ὑπὲρ τούτους.
Μοίρας δ' ἑκατὸν ὀγδοήκοντα τρέχων,
Ἀστὴρ ὁπόταν ἡλίου διαμένῃ ὡς
Δύνοντος εἰς γῆν, ἀκρονύχια τρέχει.
Ταυτὶ μὲν ἐγνὼς καὶ μαθὼν ἔτι νόει,
Παρεὶς τὰ πολλὰ τῶν λόγων ληρήματα.

Τὸν δὲ μετ'.] μετὰ δὲ ἀκρονυχίαν Ἀρκτούρου, ἡ ὀρθογόη, ἡ μεγάλως καὶ ὀρθίως γοῶσα, φαίνεται χελιδών. ὁ δὲ σοφώτατος Πρόκλος, τὸν Πλάτωνα φέρων μάρτυρα, φησὶ μηδὲν ὄρνεον λυπούμενον ᾄδειν· ὅθεν οὐδὲ τὴν χελιδόνα ὀρθοβόην βούλεται γράφειν. ἡμεῖς δ' ἴσμεν καὶ δίχα μάρτυρος Πλάτωνος, ὅτι οὐδὲν ὄρνεον λυπούμενον ᾄδει· ἀλλὰ δεινῶς καὶ ῥητορικῶς ὁ ποιητὴς τὴν λαλιὰν τῆς χελιδόνος, θρῆνον εἶναι λέγει, κατὰ τὸν μῦθον. τῆς τοῦ Πανδίονος ἐκείνης θυγατρός· ὅθεν καὶ τὴν χελιδόνα Πανδίονος καλεῖ θυγατέρα κατὰ τὸν μῦθον, διὰ τὴν γεγονυῖαν χελιδόνα, τὴν Φιλομήλαν λέγω. πῶς δὲ σὺ ὁ μὴ δεξάμενος θρηνεῖν τὴν χελιδόνα, Πανδίονος ἐδέξω θυγατέρα; πῶς δὲ ὀρθογόην, βούλει γράφεσθαι ταύτην τὴν ὁλοημέρως βοῶσαν, ἐν ὄρθρῳ δὲ μᾶλλον οὔ. ὁ δὲ Πλάτων περὶ ὀρνέων λέγων φησὶ, μηδὲν ὄρνεον ᾄδειν λυπούμενον, οὐ μὴν περὶ τῶν ὅσα μυθικῶς γέγραπται.

Πανδιονίς.] ἡ τοῦ Πανδίονος θυγάτηρ. φασὶ μῦθον τοιόνδε· Πανδίων ὁ Ἀθηναῖος, θυγατέρας ἔσχε Πρόκνην, καὶ Φιλομήλαν· ὧν τὴν Πρόκνην Τηρεῖ τῷ ἐκ Θρᾴκης δίδωσι πρὸς γάμον, ὃς ἐξ ἐκείνης Ἴτυν γεννᾷ. χρόνῳ δὲ ὁ Τηρεὺς ἐκ Θρᾴκης ἐλθὼν Ἀθήναζε, λαμβάνει καὶ τὴν Φιλομήλαν ἀπάγειν πρὸς τὴν Πρόκνην εἰς Θρᾴκην. ἐν Αὐλίδι δὲ τῆς Βοιωτίας ἀποπαρθενεύει καὶ ταύτην· καὶ τὴν αὐτῆς γλῶτταν θερίζει ὅπως μηδὲν ἰσχύῃ φράσαι τῇ ἀδελφῇ· ἡ δὲ εἰς Θρᾴκην ἐλθοῦσα, δι' ἱστουργίας τὸ πᾶν φανεροῖ. Πρόκνη δὲ τὸν υἱὸν ἀποσφάξασα Ἴτυν, σιτίζει τὸν Τηρέα. ὁ δὲ μαθὼν, ὅτι τὸν παῖδα βεβρωκὼς, ἀνελεῖν ταύτας ἔμελλεν. οἱ θεοὶ δὲ αὐτὰς ἐλεήσαντες, ἀπωρνέωσαν. καὶ Πρόκνη μὲν ἡ ἀηδὼν γεγονυῖα τὸν Ἴτυν ὀδύρεται· Φιλομήλα δὲ χελιδών, Τηρεύς φησί με ἐβιάσεν· ὁ δὲ Τηρεὺς ἔποψ γενόμενος, ποῦ φησιν, αἵ μοι τὸν παῖδα κατατεμοῦσαι πρὸς δίωχιαν παρέθηκαν. ταῦτα εἰσὶ τὰ λῆρα μυθύδεια. γράφει δὲ περὶ τούτου Σοφοκλῆς, ἐν τῷ Τηρεῖ δράματι.

οἴνας περιταμνέμεν.] τὰς ἀμπέλους κλαδεύειν λέγει περὶ ἐπιτολὴν τῆς χελιδόνος. καὶ ὅπως μὲν ὁ Ἡσίοδος τυχαίως καὶ ἁπλῶς φησὶν ἀροτριᾶν τε καὶ φυτεύειν, καὶ σπείρειν, καὶ κλαδεύειν, καὶ ἀλοᾶν καὶ γαμεῖν, καὶ τὰ ὅμοια. Ὀρφεὺς δὲ μαθηματικῶς πάντα παρακελεύεται δρᾶν· οἷον, σελήνης τρεχούσης περὶ παρθένον πάντα φυτεύειν, πλὴν μόνων ἀμπέλων· μισεῖ γὰρ ἡ παρθένος τὴν ἄμπελον, διὰ τὸν πατέρα Ἰκάριον. Διὸς ὑδροχόου περιπολοῦντος μὴ πλεύσῃς· χαλεπὴ γὰρ τότε λίαν ἐστὶν ἡ θάλασσα. τοῦ αὐτοῦ Διὸς ἐν Ἰχθύσιν ὄντος, καλὸν γάμους ποιεῖν καὶ τὰ λοιπὰ ὁμοίως.

Ἀλλ' ὁπότ' ἂν φερέοικος.] ἀλλ' ἡνίκα αἱ Πλειάδες ἀνατέλλωσιν. ἄστηρ περὶ φαγεὺς ὁ φερέοικος καὶ κοχλίας, ἢ ζῷον ὅμοιον μελίσσῃ παρ' Ἀρκάσιν ὄν, ἀναστρέχει πρὸς τὰ φυτά, τότε μηκέτι σκάφος γινέσθω σοι τῶν ἀμπέλων, μή πως σφοδρῶς φλέγων ὁ ἥλιος ἐγκύψας ταῖς ῥίζαις, ταύτας ἀποξηρανῇ γυμνωθείσας ἐν τῷ σκαφθῆναι. ἅρπας τε χαρασσέμεναι.] χάρασσε δὲ τὰ δρέπανα, καὶ τοὺς δούλους ἔγειρε, καὶ τὰ πρὸς θέρος εὐτρέπιζε. φεῦγε δὲ τὰς σκιερὰς καθέδρας, καὶ τὸν κοῖτον, ἤγουν τὴν κοίτην, καὶ τὸν ὕπνον, κατὰ μεταπλασμόν. ἐν τῷ καιρῷ δὲ τοῦ θέρους, τὸν μέχρι πρωΐας. περὶ τοῦ καύματος δὲ ἀνιστάμενος πρωϊαίτερον θέριζε ἐν εὐκράτῳ

τελέιος τῷ καταστήματι. ἄμικτος καὶ διειπνὴς οἱ καιροὶ ἄμικτος δὲ καὶ θέειστος, τὰ θεριζόμενα καὶ ἀροτριώμενα. κάρφη.] Ἀττικῶς τὰ τοιαῦτα ἢ τα ξηρὰ φέρεται· Ἴωνες δὲ οὐχ ὑποστέλλουσιν αὐτά. Τῆμος τόθ' σπεύδειν.] τότε ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θέρους, ὅταν αἱ ἡμέραι ... πρωῒ καὶ ὄρθριος ἀνιστάμενος συνάγε εἰς τὸν οἶκον σιτὸν καρπόν, ἵνα ζωὴν ἔχῃς ἀρκοῦσαν. Ἠοῦς γάρ.] ἡ ἠὼς τὸ τρίτον τῆς ὅλης ἡμέρας μοίρας, τὸ νυχθήμερον, τὸ πρωϊνὸν κατάστημα, καὶ τὰ καθόλου καὶ ἁπλῶς λέγεται ἡμέρα, ὥσπερ οἱ μυθολογογράφοι ... λέγουσι δὲ τὸ πρωϊνὸν κατάστημα λέγει· καὶ ποιεῖται ἔπαινον τοῦ πρώτου τῆς ἡμέρας καταστήματος, λέγων τὸ πρωϊνὸν καὶ ὄρθριον τῆς ἡμέρας κατάστημα, τοῦ ὅλου ἡμέρου ἔργου τὴν τρίτην ἀπομοιρᾶν ἐργάζεται. τοῦτο καὶ ἴσον ἐστὶ καὶ τοῖς ἐργαζομένοις καὶ τοῖς ὁδεύουσι. τὸ πρωϊνὸν τοῦτο κατάστημα φαμὲν πολλοὺς μὲν ὁδοιπόρους πρὸς τὴν ὁδὸν παρακαλοῦν, πολλοῖς δὲ γεωργοῖς ἐπιζεύξαι τοὺς βόας ἐπὶ τὰ ζυγά. ὥστε ἐργάζεσθαι δηλονότι. τὸ δὲ ζυγὰ, ἀντὶ τοῦ ζυγούς, μεταπλασμός ἐστι.

Ἦμος δὲ σκόλυμός τ' ἀνθεῖ, καὶ ἠχέτα τέττιξ
Δενδρέῳ ἐφεζόμενος λιγυρὴν καταχεύετ' ἀοιδὴν
Πυκνὸν ὑπὸ πτερύγων, θέρεος καματώδεος ὥρῃ,
Τῆμος πιόταταί τ' αἶγες, καὶ οἶνος ἄριστος·
Μαχλόταται δὲ γυναῖκες, ἀφαυρότατοι δέ τε ἄνδρες
Εἰσίν, ἐπεὶ κεφαλὴν καὶ γούνατα Σείριος ἄζει,
Αὐαλέος δέ τε χρὼς ὑπὸ καύματος. ἀλλὰ τότ' ἤδη
Εἴη πετραίη τε σκιὴ καὶ βίβλινος οἶνος,
Μᾶζα τ' ἀμολγαίη, γάλα τ' αἰγῶν σβεννυμενάων·
Καὶ βοὸς ὑλοφάγοιο κρέας μήπω τετοκυίης,
Πρωτογόνων τ' ἐρίφων. ἐπὶ δ' αἴθοπα πινέμεν οἶνον,
Ἐν σκιῇ ἑζόμενον, κεκορημένον ἦτορ ἐδωδῆς·
Ἀντίον ἀκραέος Ζεφύρου τρέψαντα πρόσωπον,
Κρήνης τ' ἀενάου καὶ ἀπορρύτου, ἥ τ' ἀθόλωτος,
Τρὶς ὕδατος προχέειν, τὸ δὲ τέτρατον ἱέμεν οἴνου.
Δμωσὶ δ' ἐποτρύνειν Δημήτερος ἱερὸν ἀκτὴν
Δινέμεν, εὖτ' ἂν πρῶτα φανῇ σθένος Ὠρίωνος,
Χώρῳ ἐν εὐαεῖ, καὶ ἐυτροχάλῳ ἐν ἀλωῇ·
Μέτρῳ δ' εὖ κομίσασθαι ἐν ἄγγεσιν. αὐτὰρ ἐπὴν δὴ
Πάντα βίον κατάθηαι ἐπάρμενον ἔνδοθεν οἴκου,
Θῆτ' ἄοικον ποιεῖσθαι, καὶ ἄτεκνον ἔριθον
Δίζεσθαι κέλομαι· χαλεπὴ δ' ὑπόπορτις ἔριθος.
Καὶ κύνα καρχαρόδοντα κομεῖν· μὴ φείδεο σίτου·
Μή ποτέ σ' ἡμερόκοιτος ἀνὴρ ἀπὸ χρήμαθ' ἕληται.

Quum vero carduusque floret, & canora cicada
Arbori insidens stridulum effundit cantum
Frequenter sub alis, aestatis laborioso tempore,
Tunc pinguesque caprae, & vinum optimum,
Salacissimae vero mulieres, & viri imbecillimi
Sunt, quoniam caput & genua Sirius exiccat,
Siccum vero corpus ob aestum. Sed tunc iam
Sit petrosaque vmbra & Byblinum vinum,
Libumque lacteum: lacque caprarũ non amplius lactantium,
Et bouis arborivorae caro nondum enixae,
Tenerorumque hoedorum. praeterea nigrum bibito vinum,
In vmbra sedens, animo saturatus cibo,
Contra temperatum ventum obuerso vultu,
Fontemque perennem, ac defluentem, quique illimis sit.
Tertiam aquae partem infunde, quartam vero misce vino.
Famulis autem impera, Cereris sacrum munus
Triturare, quando primum apparuerit vis Orionis,
Loco in ventoso, & bene planata in area.
Mensura vero diligenter reconditio in vasis. sed postquam
Omnem victum deposueris sufficientem intra domum,
Seruum domo carentem conducere, & sine liberis ancillam
Inquirere iubeo: molesta est autem quae liberos habet ancilla.
Et canem dentibus asperum nutrito: nec parcas cibo:
Ne quando tibi interdiu dormiens fur facultates auferat.

Χόρτον δ' ἐσκομίσαι καὶ συρφετόν, ὄφρα τοι εἴη
Βουσὶ καὶ ἡμιόνοισιν ἐπηετανόν. αὐτὰρ ἔπειτα
Δμῶας ἀναψῦξαι φίλα γούνατα, καὶ βόε λῦσαι.

Foenum autem importate, & paleas, vt tibi sit
Bobus ac mulis annuum pabulum, sed postea
Serui refocillent chara genua, & boues soluantur.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Ἦμος δέ.] ὁπηνίκα δέ, ὅτε σκόλυμος ἀνθεῖ, καὶ ὁ μουσικὸς τέττιξ δένδρῳ ἐπικαθήμενος λιγυρὰν ᾠδὴν ἐπιχέει, ἤγουν ὀξεῖαν καὶ ἐμμελῆ. πυκνὸν ὑπὸ πτερύγων.] ᾄδει γάρ φασι ταῖς πτέρυξι τρίβων ἑαυτόν, κατὰ τὴν ὥραν λέγω τοῦ θέρους τοῦ καματώδους, ἤγουν τοῦ βαρέος, τοῦ ἐκλύοντος τὰ σώματα. τότε καὶ αἱ αἶγες πιόταταί εἰσιν, ἤγουν λιπαρώταται, μετὰ τὸν ἀπογαλακτισμὸν τῶν ἐρίφων, εἰς τὸ ἑαυτῶν σῶμα δαπανῶσαι τὴν ὕλην· καὶ ὁ οἶνος ἄριστος, ὡς τότε ἤδη κεκριμένος, τὰς μεταβολὰς τῶν ὡρῶν ἐκφυγών, καθ' ἃς ἦν κίνδυνος τραπῆναι.

Μαχλόταται δὲ γυναῖκες.] ἤγουν ἐπὶ συνουσίαν μάλιστα ὀργῶσαι, ὡς ψυχρότεραι τῶν ἀνδρῶν οὖσαι καὶ ὑγρότεραι, καὶ ὑπὸ τοῦ καύματος οὐ καταπονούμεναι, ἀλλὰ μᾶλλον εὔκρατοι γινόμεναι, καὶ ὥσπερ ἀναζωπυρούμεναι. ἀσθενέστατοι δὲ οἱ ἄνδρες. ἡ δ' αἰτία, ἐπεί (φησι) τὴν κεφαλὴν αὐτῶν καὶ τὰ γόνατα ὁ ἥλιος ξηραίνει. αὐαλέος δὲ γίνεται, ἤγουν ξηρός, ὁ χρὼς αὐτῶν ὑπὸ τοῦ καύματος. τῶν ἀνδρῶν γὰρ ἅπτεται ὁ ἥλιος, ὡς θερμοτέρων ὄντων καὶ ξηροτέρων, καὶ τούτους ἀσθενεστέρους ποιεῖ· τὰς γυναῖκας δὲ ψυχρὰς οὔσας (ὡς εἴρηται) εὐκράτους ποιεῖ. ἀλλὰ τότ' ἤδη εἴη.] ἀντὶ τοῦ ἔστω, πετραία τε σκιά. αὕτη γὰρ βαθεῖα καὶ δίυγρος ἀπὸ τῆς τῶν πετρῶν ψύξεως, καὶ ὁ οἶνος ὁ βίβλινος. Βίβλος (ὥς φησι) ποταμὸς ἢ πόλις Θρᾴκης. καὶ μᾶζα ἀμολγαίη, ἤγουν ἄρτος γάλακτι ἐζυμωμένος· ἢ τυρός. γάλα τ' αἰγῶν σβεννυμενάων.] ἤγουν τῶν θηλάζειν παυσαμένων. καὶ κρέας βοὸς ὑλοφάγου, τουτέστιν ἀδαμάστου, νομάδος, μήπω τετοκυίας. οὐκ εἶπε δὲ ἄρσενος, ἐπεὶ ἀπὸ ἐνιαυτοῦ ὁ ἄρρην ἀσθενέστερός ἐστι, διὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἔρωτος. καὶ πρωτοτόκων ἐρίφων κρέας, ἐπιπίνειν δή σε βούλομαι αἴθοπα οἶνον, ἤγουν καυστικόν, ἐν σκιᾷ καθεζόμενον, κεκορεσμένον τὴν ψυχὴν τροφῆς, ἐναντίον τρέψαντα τὰ πρόσωπα, τουτέστι τὸ πρόσωπον· ὡς τὰ τόξα, ἀντὶ τοῦ, τὸ τόξον. τοῦ Ζεφύρου τοῦ ἀκραέος, ἤγουν τοῦ καθαροῦ καὶ ἀμιγοῦς, ἢ τοῦ ἠρέμα πνέοντος. καὶ ἀπὸ τοῦ ὕδατος κρήνης, ἀενάου καὶ ἀπορρύτου, ἤγουν κινουμένης ἐκ παραλλήλου, ἥτις ἐστὶν ἀθόλωτος, ἤγουν καθαρὰ καὶ ἁπλοῦν ποιοῦσα τὸ ἑαυτῆς ὕδωρ τῇ κινήσει, τρὶς προχέειν, ἀντὶ τοῦ ἐγχεῖν. τὸ δὲ τέταρτον μέρος ἤγουν ἐμβαλεῖν ἀπὸ οἴνου. τοῖς δούλοις δὲ ἐπιτέλλε παροτρύνων, τὴν ἱερὰν ἀκτὴν τῆς Δήμητρος δινεῖν, ἤγουν τῇ δινήσει τῶν βοῶν ἀλοᾶν ἐν χώρῳ εὐαεῖ, τουτέστι καλῶς καταπνεομένῳ, ἵν' ἐπιτηδείως ἔχῃ πρὸς τὰς λικμήσεις, καὶ ἐν ἀλωῇ τῷ εὐτροχάλῳ, ἤγουν ὁμαλῷ. ἵνα καλῶς τε ἀλοᾶται ὁ καρπός, καὶ εὐκόλως ἀθροίζοιτο. τοῦτο δὲ ποίει, ὁπηνίκα αὖ πρῶτον φανῇ τὸ σθένος τοῦ Ὠρίωνος, ἤγουν ὁ Ὠρίων περιφεγγέστατος, τουτέστιν ὁπόταν ἐπιτείλῃ ὁ Ὠρίων, πρῶτον τὴν ἑαυτοῦ ἐπιτολὴν ποιῶν. ἐπιτέλλει δὲ οὗτος, μετὰ τὰς Πλειάδας, ὀλίγων ἡμερῶν παρερχομένων. μέτρῳ, ἤγουν διὰ μέτρου μετρουμένους, καὶ ποσουμένοις. μέτρῳ δίδωσί τις ἢ λαμβάνει σῖτον ἢ τοιοῦτό τι· ἀριθμῷ δὲ καὶ σταθμῷ νομίσματα, ἢ ἕτερόν τι τοιοῦτον. ἐπειδὰν δὲ δὴ πάντα τὰ πρὸς ζωὴν ἐπιτήδεια ἔνδον τοῦ οἴκου καταθῇ, ἀντὶ τοῦ ἀποθήσῃ ἁρμοδίως, κελεύω σε ποιεῖσθαι ἀντὶ τοῦ κτᾶσθαι, θῆτα τε ἤγουν οἰκέτην μισθωτόν. ἄοικον, τουτέστι μήτε γυναῖκα, μήτε παῖδας ἔχοντα, ἵνα μὴ προφασίζηται ἐν τοῖς ἔργοις. καὶ ἄτεκνον ἔριθον.] ἤγουν γυναῖκα ἐργάτιν δίζεσθαι, τουτέστι ζητεῖν· χαλεπὴ γὰρ ἔριθος ὑπόπορτις, ἀντὶ τοῦ τέκνα ἔχουσα. καὶ κύνα κομεῖν, ἤγουν ἐπιμελεῖσθαι· καρχαρόδοντα, τουτέστιν ὀξεῖς ἔχοντα τοὺς ὀδόντας, ὡς εἶναι τὴν συστοιχίαν αὐτῶν ὥσπερ κεχαραγμένην, ὡς πρίονα. μὴ φείδου σίτου, ἤγουν τροφῆς αὐτοῦ, ἵνα μή σε φυλάττοντος αὐτοῦ, τὰ χρήματα ἀφέληται, ἀντὶ τοῦ τὸν πλοῦτον, τὴν περιουσίαν, ἀνὴρ ἡμερόκοιτος, ἤγουν κλέπτης, ὃς τὴν μὲν ἡμέραν ἀναπαύεται καὶ ὑπνώττει, τὴν δὲ νύκτα ἀγρυπνεῖ ἐπὶ τὸ ὑφελέσθαι τινὸς χρήματα. χόρτον τε εἰσκόμισον καὶ συρφετόν φυλλάδος καὶ ἀχύρου καὶ τῶν τοιούτων, ἵνα σοι εἴη τοῖς βουσὶ καὶ ταῖς ἡμιόναις ἐπηετανόν, ἀντὶ τοῦ εἰς τὸ διηνεκὲς ἐπιρρηματικῶς. ἔπειτα δὲ τοὺς δούλους ἀνάψυξον, ἤγουν ἀνάπαυσον κατὰ τὰ φίλα γόνατα,

χεῖμα τῆς, ἵνα πάλιν ἀκμαιότεροι ἐν τοῖς πόνοις ὑπουργῶσι, καὶ τοὺς βόας λέγει, ἤγουν τοῦ ζυγοῦ ἀπάλλαξον καὶ τῶν ἔργων.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Ἦμος δὲ σκόλυμος.] τοῦ θέρους ἀρχομένης καὶ ὁ σκόλυμος ἀνθεῖν ἄρχεται (ἔστι δὲ λάχανον ἄγριον ἀκανθῶδες) καὶ ὁ τέττιξ ᾄδει ἐπὶ δένδρου ὑπὸ ταῖς πτέρυξι τρίβων, ἑαυτὸν καὶ τὸν ἦχον ἀποτελῶν· οὕτω γὰρ αὐτὸν ᾄδειν φασί. τηνικαῦτα πιόταται μὲν αἱ αἶγες, μετὰ τὸν ἀπογαλακτισμὸν τῶν ἐρίφων, εἰς τὸ ἑαυτῶν σῶμα δαπανῶσαι τὴν ὕλην. ὁ δὲ οἶνος ἄριστος, ὡς τότε ἤδη πεπεμμένος, ἔτι ἀκμάζοντος τοῦ ἡλίου. τὰς ἐκ τῆς μεταβολῆς τῶν ὡρῶν τροπὰς, οὐ χειμῶνος ἐπιόντος στραφείς, ἀλλ' ἔαρος εἰς θέρος. Μαχλόταται δὲ γυναῖκες.] ὡς ψυχρότεραι τὴν κρᾶσιν καὶ διὰ τοῦτο βραδέως ὀργῶσαι ἀναθερμαινόμεναι. οἱ δὲ ἄνδρες, ἀφαυρότεροι διὰ τῆς ἔξωθεν θέρμης ἀναφαινόμενοι, φύσει θερμότεροι ὄντες καὶ ξηρότεροι τῶν γυναικῶν, τοιαῦτα δὲ καὶ τὸν Ἀλκαῖον ᾄδειν· Τέγγε πνεύμονας οἴνῳ· τὸ γὰρ ἄστρον περιτέλλεται. Ἁ δ' ὥρα χαλεπά, ἀχεῖ δ' ἐκ πετάλων * ἁδέα τέττιξ. ἀνθεῖ δὲ καὶ σκόλυμος. νῦν δὲ μιαρώταται γυναῖκες. λεπτοὶ δὲ τοὶ ἄνδρες, ἐπεὶ κεφαλὴν καὶ γόνατα Σείριος ἄζει.

Αὐαλέος δέ τε χρώς.] ἕως τοῦ [σβεννυμενάων.] λέγει μὲν αὖ Σείριον καὶ αὐτὸν τὸν ἥλιον, ὡς καὶ ἔμπροσθεν. λέγοι δ' ἂν καὶ τὸν ἐπὶ τοῦ κυνὸς λαμπρότατον. καὶ γὰρ οὗτος τότε τοῦ ἡλίου προανατέλλων ὀξέα σπινθηρίζει, καὶ καυμάτων αἴτιος ἐστὶ τῶν ὑπὸ κυνὶ τεταγμένων· εἰκότως οὖν αὐαλέος ὁ χρὼς γίνεται ταῖς τούτων ἐμπύροις δυνάμεσιν αὐαινόμενος. τίνα οὖν ἄκη τοῦ καύματος; πετραίη σκιή· τοιαύτη δὲ ἡ ὑπὸ ταῖς πέτραις ἐν τοῖς σπηλαίοις· αὕτη γὰρ οὐχ ἁπλῶς παραμύθιον ἐστὶ τῆς ἀλέας, ἀλλὰ καὶ δίυγρος ἀπὸ τῆς τῶν πετρῶν ψύξεως. καὶ οἶνον Βύβλινον ὃν ἀξιοῖ παρ' αὐτοῖς γεωργεῖσθαι φασὶ ποταμὸν οὕτω καλούμενον. ὅτι δὲ οὗτος ὁ οἶνος ὡς ὁ Θάσιος εὐδόκιμος, λέγει καὶ Εὐριπίδης. μᾶζα δὲ ἀμολγαίη, ἤτοι ἡ ποιμνή, ὡς καὶ νυκτὸς ἀμολγὸν εἶπεν Ὅμηρος, τὸ ἐκεῖ πυκνὸν διὰ τὸ σκότος. ἢ ἡ μεμιγμένη ἐν τῷ ἀμολγεῖ· καλεῖται δὲ οὕτω τὸ ἀγγεῖον εἰς ὃ τὸ γάλα ἀμέλγουσι. τὸ δὲ γάλα τῶν αἰγῶν, ἤδη σβεννυμενάων ἔχει τι διαφέρον, ὡς μήτε ὀρρῶδες μήτε παχυματῶδες, ἀλλ' ὡς μάλιστα πεπεμμένον, ὡς ἀπὸ νομῆς στερεωτέρας οὔσης καὶ μετρίαν ἔχειν ὑγρασίαν. Βύβλινος οἶνος, ἤτοι ἀπὸ ἀμπέλου οὕτω καλουμένης, ὡς καὶ Πράμνιος, ἢ πόλις Θρᾳκική. Μᾶζά τ' ἀμολγαίη.] ἄρτος μετὰ γάλακτος ἐντεθρυμμένος ἢ τυρός. ἄλλως. ἀμολγαίη, ἀντὶ τοῦ κρατίστη, ἀκμαία· τὸ γὰρ ἀμολγὸν ἐπὶ τοῦ ἀκμαίου τίθεται. Ἐρατοσθένης ἐν ποιμενικοῖς. Καλλίστρατος δέ, τὸν πυρὸν φησίν, ἢ ἄλευρον βεβρεγμένην γάλακτι. μᾶζα οὖν ἀμολγαίη, ἢ τυρός, ἢ ἄρτος ἐν γάλακτι ἐζυμωμένος. σβεννυμενάων.] παυομένων τοῦ θηλάζειν, καὶ διὰ τοῦτο τὸ γάλα ψυχρὸν ἐχουσῶν· τῷ γὰρ καιρῷ τοῦ θέρους, οὐκέτι θρομβῶδές ἐστι τὸ γάλα, ἀλλ' ὑδατῶδες, ἢ κατὰ τοκετὸν ἀμελγόμενον.

Τρὶς ὕδατος.] ἐν Διδύμοις διὰ τὸ θέρος καὶ διὰ τὸ καταψύχειν, τρία πίνειν ὕδατος καὶ ἓν οἴνου· ἢ ἐν τῷ ἐκπώματι τρεῖς ἐμβάλλειν ὕδατος κράσεις, μίαν δὲ οἴνου· ἢ τὸ πολλάκις ὕδατος, μίαν δὲ οἴνου. Καὶ βοὸς ὑλοφάγοιο.] ἕως τοῦ τὸ δὲ τέτρατον ἱέμεν οἴνου, ἐργάτῃ μετὰ τὴν τροφὴν πρέποντα πληροῦν βοείων κρεῶν τὴν γαστέρα, καὶ ἐν σκιᾷ δὲ καθήμενον καὶ ὑπὸ τοῦ ζεφύρου καταπνεόμενον, πίνειν ἐπὶ τῇ κρεωφαγίᾳ, μίξαντα κρηναῖον ὕδωρ τῷ οἴνῳ, τρία μέτρα πρὸς ἕν. οὐ γὰρ διαρρέουσιν ἀνθρώποις γράφει δίαιταν, ἀλλ' ἐκπονοῦσι τὴν γῆν, καὶ αὐτουργοῖς καὶ βιωτικοῖς· τοῖς γὰρ τοιούτοις οὐδὲν προσφορώτερον τῆς ἰσχυρᾶς καὶ δυσφθάρτου ταύτης τροφῆς, οὐ χιόνων δεομένης, οὐδὲ ῥιπιδίων, ἀλλὰ φυσικῆς εὐπνοίας. οἷος ὁ ἀκραὴς ζέφυρος, καθαρὸς ὢν ζέφυρος· τὰ γὰρ βόρεια λήγοντα συνάπτεται τοῖς δυτικοῖς πνεύμασι. τὸ δὲ ταύτην ἐπαινέσαι τὴν κρᾶσιν τοῦ οἴνου καὶ τοῦ ὕδατος, ἄτοπον εἶναι δοκεῖ. λέγεται γὰρ ἢ τρία πίνειν, ἢ πέντε, ἢ μὴ τέσσαρα. τὸ δὲ τρία μίγνυσθαι πρὸς ἕν, τοιοῦτον εἶναι δοκεῖ. ἀλλ' ἐκεῖναι μὲν αἱ κράσεις, δύο πρὸς ἕν, καὶ τριῶν πρὸς δύο, κατὰ λόγους διπλάσιον καὶ ἡμιόλιον. τοὺς ἡγεμόνας τῶν πολλαπλασίων καὶ ἐπιμορίων εἰς μέθην εἰσὶ πινόντων· αὕτη δὲ σωφρόνως πινόντων. καὶ μὴν καὶ ἀεὶ ὕδατος ἄλλον μὲν γράφουσιν εἰς σταθμὸν ἀποβλέποντες ἐκλεγόμενοι τὸ κουφότερον. καί τινες καὶ ὑδροστάτας κατασκευάζουσι, δι' ὧν τὸ βαρὺ καὶ κοῦφον ὕδωρ κρίνουσι· καίτοι πολλαχοῦ κοῦφον μέν ἐστι, πονηρὸν δέ, ὡς ἐν Χαλκίδι Πλούταρχος ἱστορεῖ τὸ τῆς Ἀρεθούσης. οἱ δέ, καὶ τὸ ῥᾳδίως οἴνῳ κεραννύμενον

δοκιμάζουσιν ὕδωρ ἄριστον, πολλοὺς διδόμενον πόρους καὶ διαφόρων οἴνων, εἰς τὸ μὴ φωραθῆναι τοιοῦτον ὄν. ἄλλοι δὲ εἰς κεράμιον ποτίμου ὕδωρ ἐμβαλόντες ἐῶσι δι' ὅλης μεῖναι νυκτός· εἶτα γινομένης ἡμέρας ὁρῶσιν εἴ τινας ἐντὸς τῆς κύλικος ἔχει γωνίας περιφερείας συστᾶσαι καὶ μελανίζουσαι· καὶ τοῦτο σημεῖον τίθενται τῆς τοῦ ὕδατος φαυλότητος, οὐδ' οὕτοι περιέργως παραδόντες δοκιμάζουσι. πάντων δὴ οὖν τῶν τοιούτων ἁπλούστερον ὁ Ἡσίοδος κελεύει τῷ γεωργικῷ μιγνύναι τῷ οἴνῳ ὕδωρ ἐκ κρήνης ἀπορρύτου, ἵν' ᾖ κινούμενον καὶ λεπτὸν καὶ ἀθόλωτον, ἀλλὰ μὴ γεῶδες. ἄλλως. τοῖς συνήθως ἐχόντων ἡμῶν τῷ περιττῷ κεχρῆσθαι ἐν τῷ πίνειν ἀριθμῷ, τιμιωτάτου ὄντος τῶν ἀριθμῶν μονάδος, ὁ Ἡσίοδος οὐ τῷ τρίτῳ, οὐδὲ τῷ πέμπτῳ, τῷ δὲ τετάρτῳ ἐχρήσατο· διότι ὁ μὲν τρίτος εἰς τὸν δύο ἀριθμὸν καὶ τὴν μονάδα διαιρούμενος διπλασίονα λόγον ἀποτελεῖ, ὃς τῶν πολλαπλασίων ἐστὶν ἡγεμών. ὁ δὲ πέμπτος εἰς τὸν τρίτον διαιρούμενος καὶ τὸν ἥμισυν ἡμιόλιον ἀποτελεῖ, ὃς τῶν ἐπιμορίων ἡγεμονεύει. ἤτοι τῶν ἀριθμῶν ἐχόντων καὶ μέρος αὐτοῦ πρὸς ὅλον πρὸς τὸν κ'. ὡς οὖν ἡγεμόσιν ὄντι τῶν ἀριθμῶν τοῦ μὲν τῶν πολλαπλασίων, τοῦ δὲ τῶν ἐπιμορίων, τούτοις μὲν οὐκ ἐχρήσατο. τῷ δὲ τετάρτῳ μᾶλλον, ὃς εἰς τρία καὶ ἓν διαιρούμενος τριπλάσιός ἐστι, μήτε τῶν πολλαπλασίων ἡγεμονεύων, μήτε τῶν ἐπιμορίων. τοῖς ἄλλοις οὖν οὐκ ἐχρήσατο ὡς ἡγεμόσιν, οἷς οἱ πρὸς μέθην πίνοντες κεχρῆσθαι εἰώθασιν. ἄλλως. ὑλοφάγοιο.] ἀδαμάστου, ἀργίας. οὐκ εἶπε δὲ ἄρρενος, ἐπεὶ ἀπὸ ἐνιαυτοῦ ὁ ἄρρην ἀσθενέστερός ἐστι διὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἔρωτος. ἀκραέος δὲ, τοῦ ἄκρως φυσῶντος ἀκραοῦς καλοῦ καὶ ἀμιγοῦς, ἢ ἠρέμα πνέοντος. ἀπορρύτου τῆς ῥεούσης καὶ μὴ ἐχούσης ἀκαθαρσίαν· θολὸς γὰρ ἡ ἀκαθαρσία. Δμωσὶ δ' ἐποτρύνειν.] ταῦτα περὶ τῆς τὸν ἀμητὸν εἰς τὴν ἅλω τῶν θερῶν καταθέσεως· τὸ γὰρ δινέμεν, ἐστὶ τὸ περικυκλοῦντας καὶ περιελαύνοντας τοὺς βόας ἐν αὐτῇ τὰ θέρη τρίβοντας ἀλοᾶν. ταῦτα δὴ κελεύει τοῖς δμωσὶ πράττειν ἐν τῷ τόπῳ τοῦ ἀγροῦ τὴν ἅλω κατασκευασαμένοις δύο ἔχοντι, τό τε εὐαὲς, ὅ ἐστιν εὔπνουν, καὶ τὸ εὐτρόχαλον, ὅ ἐστιν ὁμαλόν· αὕτη γὰρ ἀνώμαλος ἢ πρὸς τὸ ἀθροίζεσθαι τὸν ἀλώμενον καρπὸν ἐμπόδιον, αὕτη μὴ εὔπνοος, οὐκ ἂν ἔχοι τὴν ἀπὸ τοῦ παρέχοντος σύλληψιν πρὸς τὸν σκεδασμὸν τῶν ἀχύρων. μετὰ δὲ τὸ ἀλοῆσαι θλιβὲν μετρεῖν χρή, καὶ εἰς ἀγγεῖα τὸν καρπὸν ἐμβάλλειν ἀποθησαυρίζοντα πρὸς τὸ ἔτος. τὸν δὲ καιρὸν εἶναι τοῦτον μετὰ τὰς Ὠρίωνος ἐπιτολάς, καὶ τοῦ ἀλοᾶν καὶ τοῦ μετρεῖν, καὶ τοῦ ἀποθησαυρίζειν οἴκοι, τὸν κατὰ καιρὸν ἐπιγινόμενον καρπόν.

αὐτὰρ ἐπὴν δὴ πάντα βίον.] ταῦτα καὶ τὰ ἑπόμενα, περὶ τῶν ἀναγκαίων εἰς κτῆσιν ἐμψύχων ὀργάνων διδάσκει, τοῦ θητός, τῆς ἐρίθου, τοῦ κυνός, ἑκάστου τὸ χρήσιμον λέγοντος· τοῦ μὲν, τὸ μὴ ἔχειν οἶκον ἴδιον, ἵνα σοὶ προσέχῃ τὸν νοῦν· τῆς δὲ, τὸ μὴ ὑπόπορτιν εἶναι παιδία μὴ ἔχουσαν, ἵνα μὴ ἀσχολῆται περὶ τὴν πόρτιν. τοῦ δὲ, τὸ αἱμωπτικόν, ἵνα μὴ δι' ἀσθένειαν μάτην τρέφηται· οὐ θηρευτικὸν οὖν, οὐδὲ μελιταῖον θρέψει κύνα γεωργός, ἀλλὰ τὸν τὸ δάκνειν ἕτοιμον, καὶ τὸν ἡμερόκοιτον ἄνθρωπον φοβεῖν, ὃς διαπαντὸς ἀποβλέπει, οὐκ εἰς τὸ σῶμα, ἀλλ' εἰς τὸ τὰ τῶν ἄλλων συλᾶν. Θῆτ' ἄοικον.] μήτε ἔχοντα γυναῖκα μήτε παῖδα, ἵνα μὴ περισπᾶται ἐν τῷ ἀγρῷ. ἡμερόκοιτος.] ὁ ἀνὴρ ὁ κλέπτης, ὁ τὴν ἡμέραν μὲν ὑπνῶν, τὴν δὲ νύκτα ἀγρυπνῶν. Χόρτον τ' ἐσκομίσαι.] ταῦτα μετὰ τὴν συγκομιδὴν ἀναγκαῖα τοῦ χειμῶνος, χάριν τῶν βοῶν καὶ ἡμιόνων ἀθροῖσαι τροφήν, ὡς τὴν τῶν ἀνθρώπων. χειμῶνος γὰρ ὄντος, ἄλλως τε καὶ σφοδροῦ, τροφὴν ἀπὸ τῆς χώρας οὐκ ἔστι τὰ θρέμματα. χρήσιμον οὖν καὶ χόρτον ἀποτεθεῖσθαι, καὶ συρφετόν τινα φυλλάδος καὶ ἀχύρων, καὶ τῶν τοιούτων. χρήσιμον δὲ καὶ ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, καθ' ὃν οὐδὲν ἐστι πονεῖν, ἀναπαύειν τοὺς βόας, ἵνα πάλιν ἀκμαιότεροι τοῖς πόνοις ὑπουργήσωσιν, οὐχ ὡς ἔνιοι τεύχουσιν αὐτοὺς ἄλλοις πόνοις οὐ γεωργικοῖς, παραδιδόντες εἰς οἰκοδομὰς καὶ μαρμάρων ἕλξεις, καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων, οὕτω καὶ σὺ ποιεῖν.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Ἦμος δὲ σκόλυμος.] ἡνίκα δὲ ὁ ἄκανθος τοῦ ὄνου ἀνθεῖ, ὁ καὶ σκόλυμος λεγόμενος, καὶ ὁ ἠχητικὸς τέττιξ ἐν δένδρῳ καθήμενος ᾄδει πυκνὸν διὰ τῶν πτερύγων. οὕτω γὰρ ᾄδει, τρίβων ἑαυτὸν ἐν τῷ καιρῷ τοῦ κοπιηροῦ θέρους, καὶ ἐπιπόνου· τότε αἱ αἶγες εἰσὶ λιπῶσαι, ὡς ἤδη παυθεῖσαι τοῦ θηλάζειν τὰς ἐρίφους, καὶ γαλουχεῖν, καὶ ὡς στερεωτέρας τροφὰς ἐσθίουσαι· καὶ ὁ οἶνος τότε ἄριστος.

ψιστος καὶ δεδοκιμασμένος, ὡς οὐ διαφθαρήσεται ἔτι, καὶ ὀξίνης γενήσεται, μετόπωρον παρελθὼν, καὶ χειμῶνα καὶ ἔαρ, καὶ ἤδη θέρους ἁψάμενος, καὶ μὴ βαπτός. αἱ δὲ γυναῖκες τότε λαγνότεραι μᾶλλον, καὶ καταφορώτεραι πρὸς συνουσίας καὶ ἀφροδίσια· ὑγρότεραι γὰρ φυσικῶς οὖσαι, καὶ ψυχρότεραι τῶν ἀνδρῶν, τότε τῷ ἡλιακῷ θερμῷ καταστήματι ἀνακρατούμεναι, ὡς ἐξικμαδείσης ὑπ' αὐτοῦ τὸ περιττὸν τῆς ὑγρότητος, εὐορεκτότεραι πρὸς τὰς συνουσίας, καὶ εὐκρατέστεραι γίνονται. ἀσθενέστεροι δὲ οἱ ἄνδρες· ξηρότεροι γὰρ ὄντες φύσει τῶν γυναικῶν, καὶ ἔτι πλέον ξηραινόμενοι τότε ἀσθενοῦσιν. ἐν δὲ τῷ χειμῶνι πλέον ὀργῶσι τῶν γυναικῶν, ξηρότεροι ὄντες, τῇ χειμερίῳ ὑγρότητι εὐκρατοῦνται. τὸ δὲ ἔαρ ἀνδράσι ἰσομοιρίαν ἀφροδισίων παρέχει. τὴν ἰσομοιρίαν δὲ οὕτω μοι νόει, δεκαπλασίονα ὀργᾶν τοῦ ἀνδρὸς τὴν γυναῖκα. ἠχέτα.] ὁ ἠχητικός· Βοιωτῶν καὶ Αἰολέων ἐστὶν ἰδίωμα ἤτοι διάλεκτος.

Σείριος.] νῦν καὶ ὁ ἥλιος νοεῖται, καὶ ὁ ὑπὸ τὸ στόμα τοῦ κυνὸς ἀστήρ, Σείριος καλούμενος, τότε γὰρ καὶ οὗτος ἀνατέλλει ἑῷος. Εἴη πετραίη τε σκιή.] σπηλαιώδης σκιά. Φαίνεται δὴ νῦν ἀντιφατικῶς καὶ ἐναντίως αὐτῷ γράφειν ὁ Ἡσίοδος. ἄνω γὰρ εἰπὼν φεύγειν δὲ σκιεροὺς θώκους, νῦν αὐτὸν ἐν σπηλαιώδει παρακελεύεται καθῆσθαι σκιᾷ. Οὐκ εἰσὶ δὲ, ὥ φησιν, ἐναντία καὶ μαχόμενα, ἀλλὰ μᾶλλον ἀλλήλοις συντρέχοντα. ἃ γὰρ ἀνωτέρω εἶπεν, ὅτι πρωῒ ἀναστὰς ἐν τῷ ψυχρῷ τῆς ἡμέρας μέρει, θέριζε καὶ συνάγε τὸν καρπόν· τοῦτο πάλιν ἐπισφραγίζων φησὶν, πρὸ τῆς καυσώδους ὥρας ἀναστὰς θέριζε. ὅτι δὲ καυσωδέστερον γίνεται τὸ τῆς ἡμέρας κατάστημα, τότε εἰς τὰς σπηλαιώδεις καὶ πετρώδεις ὑποστρέφου σκιάς, καὶ οἶνον βύβλινον πῖνε, ἀπὸ βυβλίας ἀμπέλου Θρᾳκίας. ἢ ἐλαφρὸν καὶ ὑδατώδη, κατ' ἐμέ, ἀπὸ τῆς Ἀσσυρίας τῆς περὶ τὴν Βίβλον καὶ Λίβανον· ἐκεῖ γὰρ ὑδροποτεῖται. τοῦτο γὰρ δηλοῖ ἐκ τοῦ ἐπάγειν, [τρὶς ὕδατος προχέειν, τὸ δὲ τέτρατον ἱέμεν οἴνου.] τουτέστι, τεταρτημόριον ἔχειν μέρος τοῦ οἴνου, καὶ τρεῖς μοίρας ἐξ ὕδατος, ἵνα ὑδαρὴς γένηται. ἐν χειμῶνι γὰρ δέον ἀκρατοτέρων ὡς θερμοτέρων τῶν οἴνων ἀρύεσθαι. πετραίη τε σκιή.] ἤτοι σπῆι, δάκτυλος. τὸ γὰρ τε κοινὴ ἐστὶ συλλαβή, καὶ νῦν οὐκ ἐκτείνει, ὡς καὶ παρ' Ὁμήρῳ·

Οὐδὲ Σκάμανδρος ἔληγε τὸ ὃν μέρος, ἀλλ'
ἔτι μᾶλλον.

Μᾶζα.] τὸ ἁπαλόν, παρὰ τὸ μὴ ἄζα τις εἶναι· ἐμὴν δὲ καθὼς φησὶ τὸ παραδειγμάτιον. Μᾶζα τ' ἀμολγαίη.] ὁ νεόφυρατος καὶ λεπτὸς καὶ τρυφερὸς ἄρτος· παρὰ τὸ μαζῶ, τὸ τρυφῶ· ἢ παρὰ τὸ μάσσω, τὸ μαλάσσω. ἄρτος δὲ, ὁ μέγας καὶ ἄρτιος. κἂν οἱ τῶν γραμματικῶν γεροντοπαῖδες μᾶζαν μᾶλλον καλῶσι τὸ ξηρὸν καὶ στερρὸν ἀρτίδιον.

Μᾶζα τ' ἀμολγαίη.] ἄρτος γεναῖος ἀμολγεῖ καὶ ποιμέσι ἁρμόδιος, ἢ γάλακτι πεφυραμένος. σβεννυμενάων.] παυθεισῶν τοῦ θηλάζειν.

Καὶ βοὸς ὑλοφάγοιο.] ὑπαρχέτω σοι (φησὶ) τόδε καὶ τόδε, καὶ κρέας, ὥς τε τοῦτο ἐθίζειν, ὀρεσιτρόφου καὶ ἀγελαίας καὶ ἀδαμάστου βοὸς στείρας, ἢ παρθένου καὶ ἀτόκου, καὶ πρωτογόνων ἐρίφων κρέας, καὶ χαίρων ἐπὶ τῷ θέρει καὶ καθήμενος ῥυφῶν, πρὸς ζεφυρείους αὔρας τρέψας τὸ πρόσωπον, καὶ τοὺς δούλους κελεύων τὸν σῖτον ἀλοᾶν. Πῶς δὲ, ὦ Ἡσίοδε, ὁ πρὸ μικροῦ περιλελεγμένος σοῖς ἀδελφοῖς καὶ πένης καὶ ἀγοραῖος, ἕξει τοιαύτας τροφάς, ἃς μόλις ἔχουσι καὶ οἱ τῆς μοίρας ὄντες τῆς κρείττονος; βοὸς ἀγελαίας καὶ ἀτόκου κρέας καὶ πρωτοτόκων ἐρίφων; εἰ μὴ που αἴφνης αὐτῷ τὰ τοῦ Ἰὼβ περισύρησαν θρέμματα, ἢ αἱ τοῦ Ἐριχθονίου ἀγέλαι προσεπηγνύοιτο, ἢ πᾶσα σχεδὸν ἡ οὐσία Τριταίχμου τοῦ Βαβυλωνίου τοῦ Ἀρταβάζου υἱοῦ, ὃς ἑκάστης ἡμέρας ἐκ τῶν αὐτοῦ χωρίων φόρον ἐλάμβανεν ἀργυρίου ἀρτάβην, ἤτοι μέδιμνον, ἵπποι δὲ τούτῳ φορβάδες ἦσαν ἑξακισχίλιαί τε καὶ μύριαι, κήλωνες δὲ ὀκτακόσιοι, πλείω μέν τι τῶν πολεμιστηρίων· κύνες δὲ θηρατικοί, ὡς μόλις ὑπὸ φόρου τεσσάρων χωρίων δύνασθαι τρέφεσθαι. Τρὶς δ' ὕδατος προχέειν.] προείπομεν περὶ τούτου. Πρόκλος δὲ ἀριθμοὺς φυσάτω ἀρτίους καὶ περιττούς, περισσαρτίους, καὶ ἀρτιοπερίσσους, ἡμιολίους, καὶ ἐπιτρίτους, καὶ ἐπιμορίους, καὶ πολλαπλασίους, καὶ πολλαπλασιεπιμορίους, καὶ τὰ λοιπά, ὁπόσα μὴ ἐγκαίρως λεγόμενα, κατεψοφεῖ μὲν τῶν νέων τὰς ἀκοάς, πρέπει δὲ ἀπαιδευσίας ἐξηγητῶν· ὥσπερ αἱ ἐν τοῖς τείχοις ὑπολακκώσεις, καὶ παραχρίσεις καὶ ζωγραφίαι τῶν λιθουργῶν καὶ τεκτόνων, τὰ ἄρρυθμά τε καὶ κακοσύνθετα. ἱέμεν.] πέμπε, ἔμβαλε. ὅθεν δασυντέον τὸ ἱέμεν. καὶ περὶ διαγνώσεως δὲ ὑδάτων, ὁ σοφὸς Πρόκλος ἔξω τοῦ καιροῦ φιλοσοφεῖ. οὐδὲν γὰρ ἐνταῦθα, περὶ ὑδροσκοπικῶν

Ἡσίοδος

Ἡσίοδος διαλέγεται. ἐν οἷς δέ τι τοιοῦτον ἐμπέσοι, οὐ τερατείᾳ ψευδεῖ, πρὸς δὲ τὴν ἐξήγησιν συντεινούσῃ δείξομεν ἀκριβέστερον, ἵν' εἰδῆτε ὅσους ὑδροσκοπικὰς βίβλους ἀνεγνώκειμεν τῶν παλαιῶν, ὥσπερ δὴ καὶ ἑτέρας παντοίας, κἂν περιττὰ γράφωμεν, πρὸς ὑμετέραν ὠφέλειαν. ἔξω δὲ καιροῦ περὶ τῆς τοῦ ὕδατος διαγνώσεως ἔν τι καὶ ἡμεῖς τοῖς Προκλείοις προσθήσομεν· ἄριστον ὕδωρ, ὃ ταχὺ θερμανθὲν ταχέως πάλιν ἀναψύχεται. Δημήτερος ἱερὸν ἀκτήν.] τὸ ἱερὸν δῶρον τῆς Δήμητρος, ἤγουν τὸν σῖτον. Δήμητραν δὲ νῦν φησιν, ἢ τὴν γῆν, ἢ τὴν Διονύσου Ὀσίριδος γυναῖκα, ἢ τὴν φυτείαν καὶ γεωργίαν μετὰ Διονύσου πρωδομένην ἐδίδαξε. τὴν δὲ τῆς Κόρης καὶ Δήμητρος ἱστορίαν κατ' ἀρχὴν τῆς βίβλου καὶ μυθικῶς εἶπον, καὶ ἠλληγόρησα. Εὖτ' ἂν πρῶτα φανῇ σθένος Ὠρίωνος.] ὁ σοφὸς Πρόκλος ἀριθμητικῶν καὶ ὑδροσκοπῶν, ἐν οἷς περ οὐ δεῖ, τὰ χρειώδη καὶ ἐξηγήσεως χρῄζοντα παρατρέχει, ὡς νῦν τὴν Ὠρίωνος ἀνατολήν. ἀλλ' ἡμεῖς οἱ μηδὲν εἰδότες τοιοῦτον σοφὸν, οἷα καὶ ὁ Πρόκλος, τὴν μὲν μυθικὴν τοῦ Ὠρίωνος ἱστορίαν, ὅτι κυνηγὸς Βοιώτιος ἦν, υἱὸς Ὑριέως καὶ Εὐρυάλης τῆς Μίνωος θυγατρὸς, ὑπ' Ἀρτέμιδος δὲ ἀνῃρέθη, σκορπίον ἀναδύσης, παραδραμόντες μαθηματικωτέρως ἂν διδάξομεν, πλὴν σαφῶς τὴν τούτου ἐπιτολὴν, μὴ μακρολογήσαντες, καίπερ τῆς ὑποθέσεως διδούσης μακρηγορεῖν.

Δέκα παρελθόντων ἡμερῶν δρόμον,
Ἐξ Ὠρίωνος φάνσεως πρὸς τὸν κύνα.
Οὕτως ἔφη μὲν καὶ σαφῶς καὶ συντόμως.
Εἰ δ' αὖ θελήσει τις παρεκτείνειν πλέον,
Ἥλιος εἰσβὰς ταυρικοὺς δρόμους τρέχει
Τελῶν δυωδεκάδων ἡμερῶν τρέχει δρόμους,
Καὶ τρεῖς ἐπ' αὐταῖς φωσφορίσας ἡμέρας.
Τροπὰς ἐλαύνων ἄρχεται θερινάς.
Αὐτὰρ ἀπὸ τοῦδε τῶν δύο τῶν θερινῶν
Παραδραμούσης ἡμερῶν δωδεκάδος,
Ἐπιτολὴν δείκνυσι λαμπρὰν Ὠρίων.
Ἐντεῦθεν ἐξάκυκλος ἡμερῶν δρόμος.
Δύνει δὲ λοιπὸν ὁ κρότιος ὀρνέων.
Ἐξ αὐτοῦ μηνυθεὶς δὲ πρὸς κυνὸς φάσιν
Ὀκτὼ τεσσαρακτὺς ἡμερῶν παραδράμοι.
Καὶ τί πλατύνω τοὺς δρόμους τῶν ἀστέρων,
Εἰδὼς ἀκριβῶς ἀστρικὴν πᾶσαν θέσιν;
Σιγῶ τὸ λοιπὸν, μὴ θολώσω συγγράφων.

Μέτρῳ δ' εὖ κομίσασθαι.] μεδιμνῷ δὲ καλῶς ἀποκόμισον τὸν σῖτον ἐν τοῖς σοῖς κιβωτίοις, τουτέστι, καλῶς μετρήσας ὁπόσους μεδίμνους ἐγεώργησας. αὐτὰρ ἐπὴν δή.] ἐπειδὰν δὲ ἀποθησαυρισθείσης πᾶν σου γεώργιον, ὃ συντείνει πρὸς τὸν βίον καὶ τὴν ζωὴν, κτῆσαι καὶ μίσθιον ἄοικον, καὶ μισθίαν ἄτεκνον· ἵν' ὁ μὲν ἀποκλέπτων τι τῶν σῶν, ἐς τὸν ἴδιον οἶκον ἀποκομίζῃ, ἡ δὲ περὶ τὸ παῖδα· τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ ὑπόπορτις. βέλτιον δὲ, ἀπὸ τῶν βοῶν τῶν ἐχουσῶν ὑπομάζιον πόρτιν, ἤγουν δάμαλιν. καρχαρόδοντα.] ὀξυόδοντα, δηκτικὸν, εἰς τὸ ἀποσοβεῖν τοὺς ἡμεροκοίτους, ἤγουν τοὺς κλέπτας. Χόρτον δ' ἐσκομίσαι.] χόρτον τε καὶ ἄχυρον ἀπόθου, ἵνα τοῖς σοῖς θρέμμασιν ᾖ δι' ὅλου τοῦ ἔτους ἀρκοῦσα τροφή. ἔασον δὲ μετὰ τὸν θερισμὸν τοὺς γεωργοὺς βόας καὶ τοὺς οἰκέτας ἀναπαύσεως τυχεῖν, καὶ μὴ κατατρυχώσῃς ἐπ' αὐτοὺς, ὥσπερ τινὲς τῶν βαρυτάτων δεσποτῶν ἔργοις ἑτέροις, ἵνα πάλιν ἔχῃς αὐτοὺς ὑπουργοῦντάς σοι γενναιότερον.

Εὖτ' ἂν δ' Ὠρίων καὶ Σείριος ἐς μέσον ἔλθῃ
Οὐρανὸν, Ἀρκτοῦρον δ' ἐσίδῃ ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,
Ὦ Πέρση, τότε πάντας ἀπόδρεπε οἴκαδε βότρυς·
Δεῖξαι δ' ἠελίῳ δέκα τ' ἤματα καὶ δέκα νύκτας.
Πέντε δὲ συσκιάσαι, ἕκτῳ δ' εἰς ἄγγε' ἀφύσσαι
Δῶρα Διωνύσου πολυγηθέος. αὐτὰρ ἐπὴν δὴ
Πληϊάδες θ' Ὑάδες τε, τό τε σθένος Ὠρίωνος
Δύνωσιν, τότ' ἔπειτ' ἀρότου μεμνημένος εἶναι
Ὡραίου. πλειὼν δὲ κατὰ χθονὸς ἄρμενος εἴη.

Quum vero Orion & Sirius in medium venerit
Cælum, Arcturum autem inspexerit rosea digitis Aurora,
O Persa, tunc omnes decerpe domum vuas:
Exponito vero soli decem dies, totidemque noctes.
Quinque autem adumbrato, sexto in vasa haurito
Dona lætitiæ datoris Bacchi. Sed postquam vtique
Pleiadesque Hyadesque ac robur Orionis
Occiderint, tunc deinde arationis memor esto
Tempestiuæ. annus vero per terram accommodus sit.

ΜΟΣΧΟ.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Εὖτ' ἂν δ' Ὠρίων.] ὁπηνίκα δ' ἂν ὁ Ὠρίων καὶ ὁ Σείριος, ἤγουν ὁ ἐπὶ τῆς γλώσσης τοῦ κυνὸς ἀστὴρ, (ἐγγὺς γὰρ ἀλλήλων ὁ Κύων καὶ ὁ Ὠρίων) εἰς μέσον ἔλθῃ τοῦ οὐρανοῦ, ἀντὶ τοῦ εἰς τὸ μέσον τοῦ οὐρανοῦ, τουτέστι μεσουρανίσῃ. τὸν Ἀρκτοῦρον δὲ ἴδῃ ἡ ῥοδοδάκτυλος Ἠώς, ἤγουν ἡ λαμπρὰ, καὶ τερπνή. ἀντὶ τοῦ, ὁ Ἀρκτοῦρος δὲ ἐπιτείλῃ τὴν ἑώαν ἐπιτολὴν, τουτέστιν ὅταν ὁ ἥλιος ἐπὶ τὸν Ζυγὸν μεταβῇ. τότε γὰρ ἑῴα ἡ παρθένος ἀνίσχει, ᾗ ἐστιν ὁ Ἀρκτοῦρος ὁμοταγής. μεσουρανεῖ δὲ ὁ Ὠρίων τῷ τετάρτῳ ζωδίῳ ἀπὸ ἡλίου πλησιάζων τοῖς Διδύμοις. ἀεὶ γὰρ ἓξ ζώδια εἰσὶν ὑπὸ γῆν, καὶ ἓξ ὑπὲρ γῆν, μεσουρανεῖ δὲ τὸ τέταρτον ἀπὸ ἡλίου ζώδιον, τότε (ὦ Πέρση) πάντας τοὺς βότρυς ἀπόδρεπον, ἤγουν τέμνων, κόμιζε εἰς τὸν οἶκόν σου. δεῖξον δὲ τῷ ἡλίῳ ἐπὶ δέκα τὰς ἡμέρας καὶ ἐπὶ δέκα νύκτας. συντάσσει δὲ καὶ τὰς νύκτας τῷ λόγῳ, ὡς ἑπομένας ταῖς ἡμέραις ἐξ ἀνάγκης. οὐ γὰρ δὴ καὶ κατ' αὐτὰς δυνατὸν τῷ ἡλίῳ δεικνύναι τοὺς βότρυς, οὐκ ὄντος ἡλίου. ἐπὶ πέντε δὲ ἡμέρας συσκίασον, ἤγουν ὑπὸ σκιὰν θὲς, μετὰ τὸ δεῖξαι αὐτοὺς τῷ ἡλίῳ. κατὰ τὴν ἕκτην δὲ ἡμέραν, εἰς τὰ ἀγγεῖα ἀφύσαι, ἀντὶ τοῦ ἀποθλίψας ἄρυσαι τὰ δῶρα τοῦ Διονύσου τοῦ πολυγηθέος, ἤγουν τοῦ πολλῆς τέρψεως αἰτίου. αὐτὰρ ἐπὴν δή.] ἐπειδὰν δὲ δὴ αἱ Πλειάδες τε καὶ αἱ Ὑάδες, καὶ τὸ σθένος τοῦ Ὠρίωνος, ἤγουν ὁ Ὠρίων περιφραστικῶς, δύνωσι, τὴν ἑῴαν δηλονότι δύσιν, τότ' ἔπειτα ἀντὶ τοῦ πάλιν ἀρότρου μεμνημένος ἔσο ὡραίου, ἤγουν ἐγκαίρου. ὁ πλειὼν δὲ ἤγουν ὁ ἐνιαυτὸς, ἁρμόδιος εἴη, ἀντὶ τοῦ ἔστω, κατὰ χθονὸς, ἀντὶ τοῦ ἐπὶ τῶν τῆς γῆς ἔργων.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Εὖτ' ἂν δ' Ὠρίων καὶ Σείριος.] σαφῶς ἐν τούτοις τὸν ἐπὶ τῆς γλώσσης τοῦ κυνὸς Σείριον λέγει, συντάξας αὐτὸν τῷ Ὠρίωνι· καὶ τούτων μεσουρανούντων, εἶπεν ἑῷον ἐπιτέλλειν τὸν ἀρκτοῦρον. ἐν τούτῳ δ' ὂν τῷ καιρῷ, ὅς ἐστιν ἡλίου ζυγὸν μετελθόντος καὶ τῆς παρθένου ἑῴας ἀνισχούσης, ᾗ παρανατέλλει ὁ ἀρκτοῦρος, κελεύει τοὺς βότρυας τέμνειν· καὶ γὰρ ὁ προβυγητὴς καλούμενος ἑῷος τότε γίνεται ἐκφανής. ἄλλως. οὗτος τὸν κυνάστρον λέγει Σείριον. ἐγγὺς γάρ ἐστι τῷ Ὠρίωνι. ἀεὶ δ' ἓξ ζώδια ὑπὸ γῆν ἐστὶ, καὶ ἓξ ὑπὲρ γῆν. μεσουρανεῖ δὲ τὸ δ' ζώδιον, ἀπὸ ἡλίου εἰς τὸ ἀνάπαλιν τῶν ζωδίων μετρουμένων, διὰ τὸ ἐναντίον δρόμον ποιεῖσθαι τὸν ἥλιον τῷ πόλῳ. ὅταν οὖν γίνηται ὁ ἥλιος ἐν τῷ Λέοντι, ἢ ἐν Παρθένῳ, διὰ τὸ τὸν Ὠρίωνα Ταύρῳ καὶ Διδύμοις πλησιάζειν, τότε ἐπιτήδειον τρυγᾷν. ὁ δὲ Ἀρκτοῦρος ὁμοταγὴς τῇ Παρθένῳ. ἔστι δὲ ὁ Σκορπίος ὁμοταγὴς τῷ Ὀφιούχῳ, ὁ καὶ δύο ζωδίων κατέχων τόπον, ὅτε Φαέθων ᾖ, τουτέστιν ὁ ἥλιος γίνηται ἐν Διδύμοις καὶ ἐν Καρκίνῳ. (ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ πρὸς τῷ Ταύρῳ κεῖται, οἱ δὲ πόδες πρὸς τοῖς διδύμοις) τότε ἐπιτήδειον ἀροτριᾷν. Δεῖξαι δ' ἠελίῳ.] τοὺς βότρυς ἐκτεμόντες ἐτίθεσαν ἐπὶ τὸν ἥλιον, ἐξικμάζοντες αὐτῶν διὰ τῆς ἡλιώσεως τὸ λεπτὸν καὶ ὑδαρὲς καὶ εὔτρεπτον. καὶ ἐκάλουν τοῦτο θειλοπεδεύειν. μετὰ δὲ τοῦτο ἐν τῇ σκιᾷ πάλιν διετίθεντο μηχανώμενοι πυκνωθῆναι τὸν χυμὸν μετὰ τὴν ἡλίωσιν, τὴν ζέσιν ἐξιώμενοι τὴν ἀπ' αὐτῆς διὰ τῆς σκιᾶς, καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ψύξεως. καὶ τρίτον οὕτως ἐπάτουν ἐκθλίβοντες τὸν οἶνον, συνεστῶτα λοιπὸν καὶ εὔπνουν ἔχειν νομίζοντες. ὃ δὴ καὶ ὁ Ἡσίοδος ὑφηγεῖται διὰ τούτων, δέκα ἡμέρας λέγων ἁπλῶσαι τὴν σταφυλὴν ἐν τῷ ἡλίῳ καὶ ε' ἐν τῇ σκιᾷ, καὶ τότε πατῆσαι. αὐτὰρ ἐπὴν δή.] τῇ ἀρχῇ τὸ τέλος συνῆψε τῶν γεωργικῶν ἔργων, τῷ ἀρότρῳ τὸν ἄροτον· καὶ γὰρ ἤρξατο ἐντεῦθεν ἀπὸ τῆς δύσεως τῶν Πληϊάδων καὶ ἀρότρου, καὶ κατέληξεν εἰς αὐτά. διὸ καὶ ἐπήγαγε διὰ πάντων διεξελθὼν, ὅτι ὁ πλειὼν, ὅς ἐστιν ὁ ἐνιαυτὸς, τῶν ἐπὶ γῆς ἔργων οὕτως ἂν ἔχοι τέλος ἐναρμόνιον. πλειὼν δὲ ὁ ἐνιαυτὸς, ὡς τὰς ἡμέρας συμπληρώσας, καθ' ἃς τὴν γεωργίαν διεῖλε. τὸ δὲ ἐντεῦθεν ἐπὶ ναυτιλίαν μέτεισιν, ὡς καὶ ταύτης δυναμένης βίον πορίζειν. εἰ καὶ ἡ γεωργία πρεπωδεστέρα χθονίοις ἡμῖν οὖσι ζώοις. καὶ ἐκ γῆς τρέφεσθαι τῆς γεννησαμένης ἡμᾶς ὀφείλουσι. διὸ καὶ τὴν εἰσβολὴν τῆς ναυτιλίας οὐχ οὕτως ἐποιήσατο τοιαύτην, ὡς τῆς γεωργίας, ἐραστὴς αὐτῆς ὑπάρχων. ἄρμενος εἴη.] ἐὰν ταῦτα ποιήσῃς, ὁ ἐνιαυτὸς (φησὶν) ὅλος ἁρμόδιος ἔσται. πλειὼν δὲ ὁ ἐνιαυτὸς, ἀπὸ τοῦ πάντα πεπληρῶσθαι, ἢ ἀπὸ τῶν Πληϊάδων. ἐξ αὐτῶν γὰρ οἱ στοχασμοὶ τοῦ πότε δεῖ καὶ σπείρειν καὶ θερίσαι.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Εὖτ' ἂν δ' Ὠρίων καὶ Σείριος.] ἡνίκα δὲ ὁ

Ὠρίων μεσουρανήσῃ, καὶ ὁ Κύναστρος. ὀλίγον γὰρ ἀπέχουσιν ἀπ' ἀλλήλων διάστημα. ὁ Ἀρκτοῦρος δὲ ὁ τῆς ζώνης τοῦ Ἀρκτοφύλακος λαμπρὸς ἀστὴρ, ὁ καὶ ἑωσφόρος καλούμενος, ἀνατείλῃ ἑῴαν ἀνατολήν· ἥ τις γίνεται μετὰ ἑκκαίδεκα ἡμέρας τῆς τοῦ κυνὸς ἐπιτολῆς, ἤγουν μετὰ Αὐγούστου ἡμέραν ἐνάτην· τότε (φησὶν, ὦ Πέρση, τοῦ τρυγητοῦ μέμνησο. ἄρα δὲ οὐ μάταιος καὶ περιττὸς ὁ Ἡσίοδος βαναύσῳ καὶ ἰδιώτῃ ἀνδρὶ ὄντι τῷ ἀδελφῷ, θέρους καὶ τρυγητοῦ καὶ τῶν τοιούτων ἁπάντων σαφεστάτων ὄντων ἐπάγων ἀσαφῆ τὰ τεκμήρια, ἃ καί τισι τῶν ἀστρολόγων ἠγνόηνται; οἶμαι δὲ καὶ Ἡσιόδῳ αὐτῷ. οὐ γὰρ ἂν Αὐγούστῳ τρυγᾶν παρεκελεύετο. Μεσουράνημα δέ ἐστιν, (ὡς πρώην ἐδίδαξα στοιχειακῶς,) ὅταν ἐνενήκοντα μοίρας περὶ ἡλίου ἀστὴρ ἀνατείλῃ· τουτέστιν, ὅτα τρία ὅλα ζώδια προδράμῃ τὸν ἥλιον. ἀεὶ γὰρ καθ' ἕκαστον νυχθήμερον ἓξ εἰσὶ ζώδια περὶ τὸ κάτω καὶ ὑπὸ γῆν ἡμισφαίριον· τὰ δὲ ἕτερα ἓξ περὶ τὸ ἄνω καὶ ὑπὲρ γῆν. τότε οὖν ὁ Ὠρίων τρία ὅλα ζώδια προανατέλλων τοῦ ἡλίου μεσουρανεῖ, ἅμα τῷ Ταύρῳ ἀναφερόμενος. ὁ δὲ ἥλιος μετὰ Ταῦρον, Διδύμους, Καρκίνον σὺν τῷ Λέοντι ἀναφέρεται.

Δεῖξαι δ' ἠελίῳ.] κατίκμασον δὲ τοὺς βότρυς ἀποτεμὼν ἐν ἡλίῳ, ἡμέρας ι. καὶ πέντε πάλιν ἐν σκιερῷ τόπῳ κατάθες, ἵνα μητὲ ὑπ' ἀέρος κατάσχωσιν. ἔπειτα δὲ συμπατήσας αὐτοὺς οἰνοποίησον ἐν τοῖς πίθοις ἀπαρυσάμενος. καὶ τὸ περὶ τοιαύτης οἰνοποιΐας διδάσκειν τὸν Πέρσην μάταιον, καὶ παρεμφερὲς τοῖς ἀστυσάπεις (?) νόμοις τοῦ Πλάτωνος. οὔτε γὰρ Πέρσης, οὐδὲ Ἡσίοδος τοιοῦτον οἶνον εἰργάσαντο, οἶμαι, οὐδὲ πεπώκασι.

Διονύσου.] τὸ ο καὶ μικρὸν γραφόμενον ὑπὸ τοῦ υ ἐκτείνεται· Ἀττικῶς δὲ μέγα γράφεται.

Πληϊάδες θ' Ὑάδες τε.] περὶ τούτων προέφημεν. Ὑάδες δὲ λέγονται, ὡς τῷ υ στοιχείῳ ἐοικυῖαι, ἢ ὡς ὄμβρων ποιητικαί. δηλοῦσι γοῦν τὴν ἑσπερίαν δύσιν τούτων, παρακελεύεται ἀροτριᾶν, ὡς κατ' ἀρχὰς ἔφην. Πλειὼν, ὁ χρόνος, ἀπὸ τοῦ πάντα πληροῦν. αὐτὸς γάρ ἐστι πατὴρ πάντων. ἢ ὁ συμπληρούμενος εἰς ἀθρόον καὶ θέρος ἐκ τῶν Πλειάδων: ἢ ὁ ἐκ πολλῶν συστάσεων, καὶ εἰς πολλὰ διῃρημένος· λέγω δὴ, καιροὺς, μῆνας, ἑβδομάδας, ἡμερόνυκτα, ὥρας, λεπτὰ, δευτερόλεπτα.

Εἰ δέ σε ναυτιλίης δυσπεμφέλου ἵμερος αἱρεῖ,
Εὖτ' ἂν Πληϊάδες σθένος ὄβριμον Ὠρίωνος
Φεύγουσαι πίπτωσιν ἐς ἠεροειδέα πόντον,
Δὴ τότε παντοίων ἀνέμων θύουσιν ἀῆται·
Καὶ τότε μηκέτι νῆας ἔχειν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ·
Γῆν δ' ἐργάζεσθαι μεμνημένος, ὥς σε κελεύω.
Νῆα δ' ἐπ' ἠπείρου ἐρύσαι, πυκάσαι τε λίθοισι
Πάντοθεν, ὄφρ' ἴσχωσ' ἀνέμων μένος ὑγρὸν ἀέντων·
Χείμαρον ἐξερύσας, ἵνα μὴ πύθῃ Διὸς ὄμβρος.
Ὅπλα δ' ἐπάρμενα πάντα τεῷ ἐγκάτθεο οἴκῳ,
Εὐκόσμως στολίσας νηὸς πτερὰ ποντοπόροιο.
Πηδάλιον δ' εὐεργὲς ὑπὲρ καπνοῦ κρεμάσασθαι·
Αὐτὸς δ' ὡραῖον μίμνειν πλόον, εἰσόκεν ἔλθῃ.
Καὶ τότε νῆα θοὴν ἅλαδ' ἑλκέμεν· ἐν δέ τε φόρτον
Ἄρμενον ἐντύνασθαι, ἵν' οἴκαδε κέρδος ἄρηαι·
Ὥσπερ ἐμός τε πατὴρ καὶ σὸς, μέγα νήπιε Πέρση,

Quod si te nauigationis periculosæ desiderium ceperit,
Quando vtique Pleiades robur validum Orionis
Fugientes, occiderint in obscurum pontum,
Tunc certe variorum ventorum stridunt flamina.
Et tunc ne amplius naues habe in nigro ponto.
Terram autem operari memor esse, ita vt te iubeo.
Nauem vero in continentem trahito, munitoque lapidibus
Vndiquaque, vt arceant ventorum robur humide flantium,
Sentina exhausta, vt ne putrefaciat Iouis imber.
Instrumenta vero cõgrua omnia domi tuæ repone,
Recte contrahens nauis alas pontigradæ.
Clauum vero fabrefactum super fumum suspendito.
Ipse autem tempestiuam exspectato nauigationem dũ veniat.
Tuncque nauem celerem ad mare trahito: intus vero onus
Aptum imponito, domum vt lucrum reportes:
Quemadmodum meusque pater, & tuus, stultissime Persa,

Πλωΐζεσκε

Πλωΐζεσκεν νηυσὶ, βίου κεχρημένος ἐσθλοῦ.
Ὅς ποτε καὶ τῇδ' ἦλθε πολὺν διὰ πόντον ἀνύσσας,
Κύμην Αἰολίδα προλιπὼν, ἐν νηῒ μελαίνῃ,
Οὐκ ἄφενος φεύγων, οὐδὲ πλοῦτόν τε καὶ ὄλβον,
Ἀλλὰ κακὴν πενίην, τὴν Ζεὺς ἄνδρεσσι δίδωσι.
Νάσσατο δ' ἄγχ' Ἑλικῶνος ὀϊζυρῇ ἐνὶ κώμῃ
Ἄσκρῃ χεῖμα κακῇ, θέρει ἀργαλέῃ, οὐδέποτ' ἐσθλῇ.
Τύνη δ' ὦ Πέρση ἔργων μεμνημένος εἶναι
Ὡραίων πάντων, περὶ ναυτιλίης δὲ μάλιστα.
Νῆ' ὀλίγην αἰνεῖν, μεγάλῃ δ' ἐνὶ φορτία θέσθαι.
Μείζων μὲν φόρτος, μεῖζον δ' ἐπὶ κέρδεϊ κέρδος
Ἔσσεται, εἴ κ' ἄνεμοί γε κακὰς ἀπέχωσιν ἀήτας.
Εὖτ' ἂν ἐπ' ἐμπορίην τρέψης ἀεσίφρονα θυμὸν,
Βούληαι δὲ χρέα τε προφυγεῖν καὶ λιμὸν ἀτερπῆ.
Δείξω δή τοι μέτρα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
Οὔτε τι ναυτιλίης σεσοφισμένος, οὔτε τι νηῶν.
Οὐ γὰρ πώποτε νηΐ γ' ἐπέπλων εὐρέα πόντον,
Εἰ μὴ ἐς Εὔβοιαν ἐξ Αὐλίδος, ᾗ ποτ' Ἀχαιοὶ
Μείναντες χειμῶνα πολὺν σὺν λαὸν ἄγειραν
Ἑλλάδος ἐξ ἱερῆς Τροίην ἐς καλλιγύναικα.
Ἔνθαδ' ἐγὼν ἐπ' ἄεθλα δαΐφρονος Ἀμφιδάμαντος
Χαλκίδα τ' εἰσεπέρησα. τὰ δὲ προπεφραδμένα πολλὰ
Ἄεθλ' ἔθεσαν παῖδες μεγαλήτορες. ἔνθα με φημὶ
Ὕμνῳ νικήσαντα φέρειν τρίποδ' ὠτώεντα.
Τὸν μὲν ἐγὼ Μούσῃσ' Ἑλικωνιάδεσσ' ἀνέθηκα,
Ἔνθα με τὸ πρῶτον λιγυρῆς ἐπέβησαν ἀοιδῆς.
Τόσσον τοι νηῶν γε πεπείραμαι πολυγόμφων.
Ἀλλὰ καὶ ὣς ἐρέω Ζηνὸς νόον αἰγιόχοιο.
Μοῦσαι γάρ μ' ἐδίδαξαν ἀθέσφατον ὕμνον ἀείδειν.

Nauigabat nauibus, victus indigus boni.
Qui olim & huc venit immensum pontum emensus,
Cuma Æolide relicta, in naui nigra:
Non reditus fugiens, neque opulentiam ac facultates,
Sed malam paupertiem, quam Iupiter hominibus dat.
Habitauit autem prope Heliconem misero in vico
Ascra, hyeme malo, æstate autem molesto, nunquam bono.
Tu vero o Persa operum memor esto
Tempestiuorum omnium: de nauigatione vero maxime.
Nauem paruam laudato, magnæ vero onera imponito.
Malus quidem onus, maius vero lucrum ad lucrum
Erit: si quidem venti malos abstineant flatus:
Quando ad mercaturam verso imprudente animo,
Volueris & debita effugere, & famem inamœnam.
Ostendam autem tibi modos multisoni maris:
Etsi neque nauigandi peritus, neque nauium.
Neque enim vnquam naui profectus sum ad latum mare,
Nisi in Eubœam ex Aulide, vbi quondam Græci
Expectata tempestate, magnum collegerunt exercitum,
Græcia e sacra ad Troiam pulchris fœminis præditam.
Illuc ego ad certamina strenui Ampidamantis,
Chalcidemque traieci. prædeliberata vero multa
Certamina instituerunt iuuenes magnanimi: vbi me dico
Carmine victorem tulisse tripodem auritum.
Quem ego quidem Musis Heliconiadibus dicaui,
Vbi me primum sonorum aggredi fecerunt cantum.
Tantum nauium expertus sum, multos clauos habentium.
Sed tamen dicam Iouis consilium Ægiochi:
Musæ enim me docuerunt diuinum carmen canere.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Εἰ δέ σε ναυτιλίης.] εἰ δέ σε ἐπιθυμία κρατεῖ τῆς ναυτιλίας τῆς κακῶς παραπεμπούσης. τοῦτο γὰρ τὸ δυσπέμφελος, ὁπηνίκα ἂν αἱ Πλειάδες τὸ φοβερὸν σθένος τοῦ Ὠρίωνος φεύγουσαι, ἀντὶ τοῦ τὸν Ὠρίωνα περιφραστικῶς, πίπτωσιν εἰς τὸν ἠεροειδέα πόντον, ἤγουν τὸν σκοτεινόν. ἀὴρ γὰρ τὸ σκοτεινὸν καὶ ὁμιχλῶδες, τουτέστιν ὁπηνίκα ἂν αἱ Πλειάδες δύωσι τὴν ἑῴαν δύσιν, φεύγουσαι τὸν Ὠρίωνα, προδύνουσι γὰρ αὐτοῦ, εἶτα αὐτὸς εὐθὺς μετ' αὐτὰς δύνει· ὡς δοκεῖν αὐτὰς μὲν τοῦτον φεύγειν, τοῦτον δὲ ταύτας

διώκειν. Δὴ τότε παντοίων ἀνέμων θύουσιν ἀῆται.] ἀντὶ τοῦ πνοαὶ θύουσι. τουτέστι σφοδρῶς κινοῦνται. καὶ τότε μηκέτι ἔχε νῆα ἐν τῷ πόντῳ τῷ οἴνοπι, ἤγουν τῷ μέλανι. τὴν γῆν δὲ ἐργάζεσθαι καθά σοι κελεύω ἐργάζεσθαι μεμνημένος, ἤγουν ἐν τῇ μνήμῃ φυλάττων τὴν περὶ τούτων διδασκαλίαν. τὴν ναῦν δὲ ἐπ' ἠπείρου ἕλκυσαι, καὶ πύκασον, ἤγουν ἀσφάλισαι αὐτὴν πάντοθεν λίθοις, ἵνα ἐπέχωσι τὸ μένος τῶν ἀνέμων τῶν ὑγρὸν πνεόντων, πρὸς τὸ κατάξαι αὐτήν. τὸν χείμαρρον ἐξερύσας, ἤγουν ἐκβαλὼν, ἵνα μὴ πύθῃ αὐτὴν ἤγουν σήπῃ ὁ τοῦ Διὸς ὄμβρος συνιστάμενος ἐν αὐτῇ. χείμαρρος δὲ λέγεται ὁ πάσσαλος ὁ ὑπὸ τὴν τρόπιν, οὗ ἐξαιρουμένου, τὸ ὕδωρ παραχωρεῖ· καλεῖται καὶ ἀδιαῖος. τὰ ὅπλα τε πάντα τὰ ἁρμόδια τῇ νηΐ, ἤγουν τὸν ἱστὸν, τὰ ἱστία, τοὺς κάλως, καὶ τὰ τοιαῦτα, τῷ σῷ οἴκῳ ἐγκατάθου· εὐτάκτως στολίσας, ἀντὶ τοῦ συστείλας. εὐτρεπίσας τὰ πτερὰ τῆς νηὸς, τουτέστι τὰ ἱστία, ὅτι διὰ τούτων κινεῖται ἡ ναῦς ἀναπλωμένων, ὡς διὰ τῶν πτερῶν οἱ ὄρνιθες. τῆς ποντοπόρου, ἤγουν τῆς τὰς θαλάσσας περώσης. τὸ πηδάλιον δὲ τὸ καλῶς εἰργασμένον ἐπάνω τοῦ καπνοῦ κρέμασον, ἵν' ἀποθῆται τὴν ἑαυτοῦ νοτίαν. Σὺ δὲ ἀνάμενε ἔγκαιρον πλοῦν, ἕως οὗ ἂν ἔλθῃ ἤγουν ἐπιστῇ. καὶ τότε ἕλκε εἰς τὴν ἅλα νῆα θοήν. θοὸν τὸ κατὰ κίνησιν ὀξὺ, καὶ τὸ κατὰ σχῆμα· αἱ νῆες δὲ καὶ κατ' ἀμφότερα ἂν λέγοιντο θοαί. ἐν αὐτῇ δὲ τὸν φόρτον τὸν ἁρμόδιον, ἤγουν τὸν ἐπιτήδειον πρὸς τὸ διακομισθῆναι εἰς ἄλλον τόπον καὶ μὴ φθαρῆναι, καὶ πρὸς τὸ πραθῆναι ἐν αὐτῷ ἐντύνασθαι, ἀντὶ τοῦ εὐτρεπισμένον ἔχων ἔνθου, ἵνα εἰς τὸν οἶκόν σου κέρδος ἄρηαι, ἀντὶ τοῦ λαβὼν κομίσῃς. ὥσπερ ὁ ἐμός τε καὶ ὁ σὸς πατὴρ μέγα νήπιε Πέρση, ἤγουν μεγάλως ἀνόητε Πέρση. ἔπλει ἐν ναυσὶ, βίου κεχρημένος, ἤγουν χρείαν ἔχων, ἐσθλοῦ, τουτέστιν ἀγαθοῦ καὶ δικαίου. ὅς ποτε καὶ ὧδε ἦλθεν ἐν νηῒ μελαίνῃ πολὺν πόντον διανύσας, καταλιπὼν τὴν Κ[illegible]ην τὴν Αἰολίδα. Οὐκ ἄφενος φεύγων, οὐδὲ πλοῦτόν τε καὶ ὄλβον.] ἐκ παραλλήλου, ἀλλὰ κακὴν πενίαν, ἣν ὁ Ζεὺς δίδωσι τοῖς ἀνθρώποις. τουτέστιν, οὐ πλούσιος ὢν ἔφυγεν, ὥσπερ τινὲς πλουτοῦσι φεύγοντες τὴν πατρίδα μηδενὸς δεόμενοι. ἀλλὰ πένης· ᾤκησε δὲ πλησίον τοῦ Ἑλικῶνος, ἐν κώμῃ οἰκτρᾷ τῇ Ἄσκρῃ, κατὰ τὸν χειμῶνα κακῇ οὔσῃ, κατὰ τὸ θέρος ἀργαλέᾳ, ἤγουν βαρείᾳ, ἀλγεινῇ, οὐδέποτε ἐσθλῇ, ἤγουν ἀγαθῇ. κώμη δέ ἐστιν ἡ ἀτείχιστος τῶν ἀνθρώπων συνοικία. Τύνη δ' ὦ Πέρση.] Σὺ δὲ ὦ Πέρση. τὸ σὺ οὐ πρὸς ἕτερον πρόσωπον λέγεται, ἀλλ' οὕτω κἀνταῦθα λέγεται, ὡς ἐν τῷ, σοὶ δ' οὐκέτι δεύτερον ἔσται ὧδ' ἔρδειν, ἀντὶ δοτικῆς. σὺ δὲ ὦ Πέρση πάντων τῶν ἔργων μεμνημένος, τουτέστιν ἔσο, ὡραίων, ἐπιρρηματικῶς, ἀντὶ τοῦ κατὰ τὸν προσήκοντα αὐτοῖς καιρόν. περὶ ναυτιλίας δὲ μάλιστά σοι παρακελεύομαι, νῆα ὀλίγην αἰνεῖν ἀντὶ τοῦ μικρὰν αἰνεῖν, τουτέστι χαίρειν ἐᾶν. μεγάλῃ δὲ ἐνθεῖναι τὰ φορτία· μείζων μὲν ὁ φόρτος ἔσται ἐν τῇ μεγάλῃ νηῒ μεῖζον δὲ τὸ κέρδος, ἐπὶ τῷ καὶ ἐν ἀσφαλεστέρῳ εἶναι. τοῦτο γὰρ βούλεται τὸ ἐπὶ κέρδει ἐὰν οἱ ἄνεμοι μακρὰν ἔχωσι τὰς ἀήτας. ἀντὶ τοῦ τὰς πνοὰς τὰς κακάς, ὁπηνίκα ἂν ἐπ' ἐμπορίαν τρέψῃς τὸν μετέωρόν σου λογισμὸν, βούλῃ δὲ τὰ χρέα τε φυγεῖν καὶ τὸν ἀτερπῆ λιμόν, ἤγουν ἐφ' ᾧ οὐδεὶς τέρπεται· δείξω δή σοι, ἤγουν διδάξω σε τὰ μέτρα, τουτέστι τὴν τάξιν τῆς θαλάσσης τῆς πολυφλοίσβου. οὔτε ἕνεκα ναυτιλίας δεδιδαγμένος ὢν κατά τι, οὔτε ἕνεκα νηῶν δεδιδαγμένος ὢν κατά τι· οὐ γὰρ πώποτε ἐπὶ νηῒ ἔπλεον πλατὺν πόντον, εἰ μὴ ὅτε ἔπλευσα εἰς Εὔβοιαν ἐξ Αὐλίδος, ὅπου ποτὲ οἱ Ἀχαιοὶ πολὺν λαὸν συνήγειραν, ἤγουν συνήθροισαν ἀπὸ τῆς ἱερᾶς Ἑλλάδος ἐς τὴν Τροίην τὴν καλλιγύναικα ἀποπλευσόμενοι δηλονότι. ἔνθα δὲ ἐγὼν, ἤγουν ἐκεῖσε εἰς τὴν Χαλκίδα ἐπέρασα. διὰ μὲν τοῦ ἐκεῖσε τὸ καθόλου δηλοῖ, διὰ δὲ τοῦ εἰς τὴν Χαλκίδα, τὸ μέρος ὁρίζει, εἰς ὃ ἀπῆλθεν. ἐπὶ τὰ ἆθλα, ἀντὶ τοῦ τοὺς ἀγῶνας, καὶ τὰ ἐπὶ τοῖς ἀγῶσι βραβεῖα τοῦ Ἀμφιδάμαντος, ἤγουν τὰ ἐπὶ τῷ Ἀμφιδάμαντι τῷ δαΐφρονι, τουτέστι τῷ συνετὰ δεδιδαγμένῳ. τὰ δὲ ἆθλα τῶν μελλόντων ἀγωνίζεσθαι οἱ παῖδες αὐτοῦ τοῦ Ἀμφιδάμαντος οἱ μεγαλόψυχοι ἔθεσαν πολλὰ προπεφραδμένα, ἤγουν προκεκηρυγμένα. ὅπου φημὶ νικήσαντα ἐμὲ ὕμνῳ ἀντὶ τοῦ ποιήσει, ᾠδῇ, φέρειν ἆθλον τρίποδα ὠτώεντα, ἤγουν ὠτία ἔχοντα· ὃν μὲν ἐγὼ Μούσαις Ἑλικωνιάσιν ἀνέθηκα, ὅπου με τὸ πρῶτον ἐμμελοῦς ἐπεβίβασαν ποιήσεως. κατὰ τοσοῦτον πεπείραμαι τῶν νηῶν τῶν πολυγόμφων. ἀλλὰ καὶ οὕτως ἐρῶ τὸν νοῦν τοῦ Διὸς τοῦ αἰγιόχου, ἤγουν τὸ θέλημα. ὅτι ποιεῖ δηλονότι ἄφοβον τὸν πλοῦν. αἱ Μοῦσαι γάρ μ' ἐδίδαξαν ποίησιν ποιεῖν ἀθέσφατον.

φατόν. Ὁ δὲ ἐπὶ ξηρᾶς, πλεῖν καὶ νήχεσθαι ἐπὶ θαλάσσης. περαιοῦσθαι ἐπ' ἀμφοτέρων. ἀφ' ὧν ὀνόματα, ὁδὸς ἐπὶ ξηρᾶς. πλοῦς καὶ στόλος ἐπὶ θαλάσσης, τὸ μὲν κοινὸν, τὸ δὲ στόλος ποιητικὸν, πορεία δὲ ἐπ' ἀμφοτέρων. νεῖν δὲ καὶ κολυμβᾶν ταυτόν. ἀπὸ τοῦ κολυμβᾶν ὄνομα ὁ κολυμβητής.

πλωΐζεσκεν.] ἀπὸ τοῦ πλέω πλώω, ἀφ' οὗ πλωΐζομαι, καὶ ἀπὸ τούτου πάλιν πλωΐζεσκω ἐνεστὼς, καὶ πλωΐζεσκον παρατατικός. ἐπὶ δύο σημαινομένων τίθησι τὸ χρῄζεσθαι, ἐνίοτε μὲν ἐπὶ τοῦ ἔνδειαν ἔχειν, ἐνίοτε δὲ ἐπὶ τοῦ χρείαν ἔχειν. ἔμπορος ὁ ἐπ' ἀλλοτρίας νεὼς τὸν πλοῦν ποιούμενος, καὶ ἐμπορεύεσθαι ἐπὶ τούτου. ἔμπορος καὶ ὁ ἀποδημῶν ἐπὶ τῷ πειρᾶσθαι πλεῖστον διὰ τοῦ περάσκειν καὶ ὠνεῖσθαι, καὶ ἐμπορεύεσθαι τὸ τοῦτο ποιεῖν· καθ' ὃ σημαινόμενον λέγεται ἐνταῦθα ἡ ἐμπορεία.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Εἰ δέ σε ναυτιλίης.] ἕως τοῦ Διὸς ὄμβρος, καὶ διὰ τῆς εἰσβολῆς τὴν ναυτιλίαν διέβαλεν, εἰπὼν αὐτὴν δυσέμφελον, ὡς ἐργώδη, καὶ δυσκολίαν περιπεμπούσαν τῷ βίῳ. καὶ τὸ μὴ πρότερον εἰπεῖν, πότε δεῖ πλεῖν, ἀλλὰ πότε παύσασθαι τοῦ πλεῖν. πότ' οὖν τοῦτο συμβαίνει; ὅταν (φησὶν) αἱ Πλειάδες δύωσιν ἤδη, φυγοῦσαι τὸν Ὠρίωνα. τοῦτο δὲ, ἐπεὶ προδύουσι καὶ ἐπ' αὐταῖς ὁ Ὠρίων διώκειν αὐτὰς δοκεῖ. καὶ οἵ γε ναυτικοὶ Πανδυσίαν καλοῦσι τοῦτον τὸν καιρόν. τότε οὖν παντοῖα πνεύματα περὶ δύσιν ἐστὶ, καὶ χρῆναι μᾶλλον ἐργάζεσθαι τὴν γῆν ἢ πλεῖν. ἀνέλκειν οὖν τὴν ναῦν καὶ ἐδράζειν ἐπὶ τῆς γῆς, λίθοις πυκάσαντα καλῶς πάντοθεν, ἵνα μὴ σαλεύσωσιν οἱ ἄνεμοι τὴν ναῦν νεωλκηθεῖσαν, καὶ κατεάξωσιν ἀντεχόντων πανταχόθεν τῶν ὑποστηριζόντων αὐτὴν λίθων. ὅπως δὲ μὴ σήπηται ὑομένη, δεῖν τὸν χείμαρρον ἐξερύσαι. ἔστι δὲ οὗτος τρημάτιόν τι τῆς νεὼς, ὃ πλεούσης, ἔμφραγμα πιεῖσι, νεωλκηθείσης δὲ, ἀφαιροῦσι τὸ ἔμφραγμα, ἵνα ὁ ὑετὸς ὁ ἐπ' αὐτὴν φθάνων, διεξίῃ διὰ τοῦ τρήματος, καὶ μὴ ζητῇ ζωσάμενος ἔσω τῆς νεώς· ὃ δηλοῖ λέγων καὶ αὐτὸς, ἵνα μὴ πύθῃ Διὸς ὄμβρος τὴν ναῦν. Φθίνυσιν.] ὅταν δυώσιν ἐάν δύσιν. τότε γὰρ ὁ ἥλιος ἐν Σκορπίῳ, ὅ ἐστιν ἕβδομον ζώδιον. τὸ δὲ φθίνυσι, χαριέντως εἶπεν, ἐπειδὴ πλησίον ἐστὶν ὁ Ὠρίων.

Χείμαρρον ἐξερύσας.] χείμαρρος λέγεται, ὁ ὑπὸ τὴν πρύμνην πάσσαλος, οὗ ἐξαιρουμένου, τὸ ὕδωρ ὑποχωρεῖ. καλεῖται δὲ καὶ δίαυλος.

Ὅπλα δ' ἐπάρμενα πάντα.] τὰ μὲν ὅπλα δηλοῖ τῆς νεὼς πάντα ἂν δέηται ἡ ναῦς, τὸν ἱστὸν, τὰ ἱστία, τὰς διφθέρας, τοὺς κάλους, τὰ πηδάλια. τούτων δὲ τὰ ἱστία, πτερὰ τῆς νεὼς ἐκάλεσεν, ὅτι διὰ τούτων κινεῖται ἀναπλωμένων, ὡς τῶν πτερῶν οἱ ὄρνιθες. ταῦτα οὖν εὐκόσμως στείλαντα κελεύει οἴκοι καταθέσθαι, ἵνα μὴ ἠμελημένως ὅπου ποτὲ ῥιφέντα ἀχρεῖα γένηται. καὶ ἐπὶ τούτοις τὸ πηδάλιον ὑπὲρ τοῦ καπνοῦ κρεμάσαι, ἵνα ξηραίνηται, καὶ μὴ ὑπὸ τῆς ἐναπομενάσης ὑγράνσεως κατασαπῇ κείμενον ὡς ἔτυχεν. Εὐκόσμως.] εὐτάκτως φησὶ, μὴ μετὰ θορύβου. στείλας.] γυμνώσας, συναγαγών. ὑπονοεῖται δὲ ὡς πρὸς τὸ ἄνω. ἐκεῖ γὰρ καταχθῆναι σημαίνει. καὶ Ὅμηρος, κάππεσεν ἀντικρὺ κτίσαι. Αὐτὸς δ' ὡραῖον μίμνειν πλόον.] ἐπειδὰν ὁ πλώϊμος ἔλθῃ καιρὸς, καθέλκειν τὴν ναῦν ἔχουσαν προσηρτισμένον τὸν ἐπιτήδειον φόρτον, πρὸς τὸ διακομισθῆναι εἰς ἄλλον τόπον, ἐν ᾧ χρήσιμος ἔσται τοῖς ὠνουμένοις. καὶ οὐ διαφθαρήσεται πλωϊζόμενος οὕτως. ἀλλ' ἀμείνων ἔσται πρὸς τὸ σωθῆναι, καὶ πρὸς τὸ περαθῆναι. οὔριον.] τὸν πρᾶον, τὸν δυνάμενον πλουσιόν σε ποιῆσαι καὶ θρέψαι.

Ἄρμενον ἐντύνασθαι.] ἀντὶ τοῦ ἁρμόδιον εὐτρεπίζεσθαι. Ὥσπερ ἐμός τε πατήρ.] τοῦτό φησι, διὰ τὸ μιμεῖσθαι τὸν πατέρα. Ἑλλάνικος δὲ Φορωνίδι ἀπὸ Ὀρφέως φησὶν εἶναι τὸν Ἡσίοδον.

Ὥς περ ἐμός τε πατήρ.] ταῦτα καὶ τὰ ἑξῆς, εἰς ζῆλον ἀνεγείρει τοῦ πατρὸς τὸν Πέρσην. εἰ μὴ γεωργεῖν ἐθέλοι, ναυτίλλεσθαι· καὶ γὰρ ἐκεῖνον ἐκ τῆς Κύμης (μία δὲ αὕτη τῶν Αἰολίδων πόλεων) ἥκειν εἰς Βοιωτίαν, διὰ τὸ βίον ἐθέλειν ἑαυτῷ περιποιήσασθαι, οὐ πλοῦτον φεύγοντα, ἀλλὰ πενίαν. καὶ οἰκῆσαι, τοῦτο δὴ τὸ λυπρότατον πολίχνιον. τὴν δὲ Ἄσκρην χαλεπὴν καὶ θέρους ὥρᾳ καὶ χειμῶνος ὑπαρχούσαν καταλιπεῖν. κεῖται μὲν οὖν ὑπὲρ τὴν ὁδὸν ἣν βαδίζουσιν οἱ ἐπὶ τὸ Μουσεῖον ἀπιόντες, αὕτη ἡ Ἄσκρη. τοῦ δὲ Ἑλικῶνος ἐγκειμένου τοῖς ἀνέμοις, καὶ θαυμαστοὺς μὲν ἀναπαύλας ἔχοντος ἐν θέρει, δυσηνέμου δὲ ὄντος ἐν χειμῶνι, τὴν Ἄσκρην ἐν τῷ μεσημβρινῷ κειμένην τοῦ ὄρους, τῆς μὲν ἐκ τῶν ἀνέμων ἀπολαύειν βίας ἐν δὲ τῷ θέρει, τὸ εὔπνουν μὴ [illegible]. ἀοίκητον δὲ αὐτὸ

ὁ Πλούταρχος ἱστορεῖ. καὶ τότε εἶναι Θεσπιέων ἀναιρούντων τοὺς οἰκοῦντας, Ὀρχομενίων δὲ τοὺς σωθέντας δεξαμένων. ὅθεν καὶ τὸν θεὸν Ὀρχομενίοις προστάξαι τὰ Ἡσιόδου λείψανα λαβεῖν, καὶ θάψαι παρ' αὐτοῖς, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης φησὶ, γράφων τὴν Ὀρχομενίων πολιτείαν. τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν Ἄσκρην, ταῦτα. τὸν δὲ πατέρα φησὶ μετανάστην γενέσθαι, ἐκ τῆς Κύμης ἐλθόντα, ἀφ' ἧς καὶ Ἔφορος ἦν, βίου δεόμενον, καὶ ἐθέλων εἰπεῖν ὅτι ἦλθεν εἰς Βοιωτίαν, οὕτως εἶπεν, ὅς ποτε καὶ τῇδ' ἦλθε, βαθὺν διὰ πόντον ἀνύσσας. δηλοῖ γὰρ αὐτὸ τοῦτο τὸ, τῇδε, οὐκ ἄλλό τι, ἢ τὸ τῇδε καὶ ἐνταῦθα. καὶ οἱ λεξογράφοι Κρητικὴν εἶναι τὴν φωνὴν ἀνέγραψαν. μέλει γὰρ οὐδὲν τοῖς ποιηταῖς τὴν πολλῶν συνήθειαν ἐκβιαζομένοις καὶ τοιαύταις διδόναι χώραν λέξεσι. Ὅς ποτε καὶ τῇδε] λέγουσι τὸν πατέρα Ἡσιόδου πένητα ὄντα, δανεισὰς πολλοὺς ἐφηκέναι, διὸ καὶ πέφευγε τὴν πατρίδα. Ἔφορος δέ φησι τοῦτον εἰς Ἄσκρην ἐλθεῖν, οὐ δι' ἐμπορίαν, ἀλλὰ φόνον ἐμφύλιον ἐργασάμενον. Οὐκ ἄφενος φεύγων.] ἐπειδή τινες φεύγουσι τὴν πατρίδα μηδενὸς δεόμενοι. οὗτος δὲ πένης ὢν διέφυγε. Μένανδρος δέ φησι·

Δεῖ γὰρ ἢ πλουτεῖν ὅπως μὴ ἢ μάρτυρας πολλοὺς
ἔχειν Τοὺς ὁρῶντας.— ἐν εἰρωνείᾳ δέ φησι. πένης γὰρ ἦν. τρισὶ δ' ἰσοδυναμούσαις ἐχρήσατο λέξεσιν οὗτος. Ἄσκρῃ, χεῖμα κακῇ] ἄριστον τὸ σχῆμα ἐκ παραλλήλου. Ἄσκρῃ, χεῖμα κακῇ] Εὔδοξος οὖν φησι ταύτην ἀνήλιον εἶναι ἐν χειμῶνι, διὰ τὸ ὄρος τὸ ἐν Ἑλικῶνι, ἔστι δὲ τοῦτο τῆς Βοιωτίας· καὶ ἐν τῷ θέρει φλέγεσθαι. ἔστιν οὖν ἡ Ἄσκρη δυσχείμερος. ἀνάγκη γὰρ χιονίζεσθαι αὐτὴν οὖσαν ἐγγὺς τοῦ ὄρους. Τυτθὴ δ' ὦ Πέρση.] τὸν καιρὸν μεμνῆσθαι διδάσκει, καθάπερ ἐπὶ τῆς γεωργίας, καὶ ἐπὶ τῆς ναυτιλίας. καὶ πρὸς τούτοις εἰ θέλοι φόρτον ἐντιθέναι. μὴ ὀλίγην ναῦν, ἀλλὰ μεγάλην παρασκευάζεσθαι· τὸ δὲ ὀλίγην αἰνεῖν, τουτέστι χαίρειν ἐᾶν τὴν μικρὰν ναῦν, ὥστε ὁ αἶνος εἴρηται κατ' εἰρωνείαν. εἰ οὖν βούλει, φησὶ, συλλέξαι βίον ἑαυτῷ ἀντὶ γεωργίας ναυτιλίαν αἱρούμενος καὶ πάλιν ἀεσίφρονα εἴρηκε τὸν τοῦτο αἱρούμενον, ναῦν δὲ μείζονα παραλαμβάνειν· καὶ γὰρ μεῖζον τὸ κέρδος, καὶ ἧττον τὸ κινδυνῶδες. καὶ πείθεσθαι τὸν καιρὸν αὐτῷ διδάσκοντι ε[illegible] μὴ ἔχοι πεῖραν τὴν κατὰ θάλατταν.

Περὶ ναυτιλ[illegible] μάλιστα μελέτω σοι. ἡ γὰρ ἐν τῇ γῇ ἀστοχία ζημίαν μόνον οὐσίας ποιεῖ, ἡ δὲ θάλασσα καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς. Νῆ' ὀλίγην.] τὴν μικρὰν ναῦν εἰς τὸ πλεῖν διαπόκειται, διὰ τὸ σύντομον· τὴν δὲ μεγάλην, εἰς τὸ ἐμπορεύεσθαι. αἰνεῖν δέ τινες παραιτεῖσθαι παρέλαβον, ὥσπερ ἐπαινὴν Περσεφόνειαν. Εὖτ' ἂν ἐπ' ἐμπορίην] ὁπόταν ἐπὶ τὸ ἐμπορεύεσθαι τρέψας ἑαυτὸν βουληθῇς τὰ χρέα ἐκφυγεῖν, καὶ τὸν τῆς ἀργίας λιμὸν, ἐγώ σοι δείξω πότε δεῖ πλεῖν οὐκ ἔμπειρος ὢν τοῦ πλοῦ. οὐ γὰρ πώποτ' ἔπλευσα εἰ μὴ εἰς Χαλκίδα τῆς Εὐβοίας, ἀπὸ τῆς Αὐλίδος, ὅτε ἠγωνισάμεθα ἐπὶ τῷ τάφῳ Ἀμφιδάμαντος τοῦ βασιλέως Εὐβοίας.

Οὔτέ τι ναυτιλίης.] σημειοῦται ὁ στίχος οὗτος. ἐπεὶ ὢν γὰρ εἶναι ἄπειρος ναυτιλίας πῶς ὑποτίθεται αὐτήν, εἰ μὴ εἰς Εὔβοιαν, οὐχ ἱμείρων τοῦ πλοῦ. ἐκλήθη δὲ Εὔβοια, ἀπὸ Εὐβοίας τῆς θρεψαμένης τὴν Ἥραν. Οὐ γὰρ πώποτε νηί γ' ἐπέπλων.] ταῦτα πάντα περὶ τῆς Χαλκίδος τοῦ Ἀμφιδάμαντος, καὶ τοῦ ἄθλου, καὶ τοῦ τρίποδος ἐμβεβλῆσθαί φησιν ὁ Πλούταρχος οὐδὲν ἔχοντα χρηστόν. τὸν μὲν οὖν Ἀμφιδάμαντα ναυμαχοῦντα πρὸς Ἐρετριέας ὑπὲρ τοῦ Ληλάντου ἀποθανεῖν. ἆθλα δὲ ἐπ' αὐτῷ καὶ ἀγῶνες ἐγένοντο τελευτήσαντος παρὰ τῶν ἑαυτοῦ παίδων. νικῆσαι δὲ ἀγωνιζόμενον τὸν Ἡσίοδον, καὶ ἆθλον μουσικὸν τρίποδα λαβεῖν, καὶ ἀναθεῖναι τοῦτον ἐν τῷ Ἑλικῶνι, ὅπου καὶ κάτοχος ἐγεγόνει ταῖς Μούσαις καὶ ἐπίγραμμα ἐπὶ τούτῳ θρυλλοῦσι. πάντα οὖν ταῦτα ληρώδη λέγων ἐκεῖνος ἀπ' αὐτῶν ἄρχεται τῶν εἰς τὸν καιρὸν τοῦ πλοῦ συντεινόντων, ἤματα πεντήκοντα λέγων. τὸ δὲ [ᾗ ποτ' Ἀχαιοί] ἀντὶ τοῦ ὅπου ποτὲ οἱ Ἕλληνες συνήχθησαν.

τὰ δὲ προπεφραδμένα] τὰ ἆθλα τῶν ἀγωνιζομένων δηλονότι προκεκηρυγμένα ἦσαν.

Ὕμνῳ νικήσαντα.] ἄλλοι γράφουσιν,

Ὕμνῳ νικήσαντ' ἐν Χαλκίδι θεῖον Ὅμηρον.

τόν.] τρίποδα. ἐγώ (φησιν) ἀνέθηκα εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἐποίησάν με ἐκ ποιμένος ἀοιδὸν αἱ Μοῦσαι. Ἔνθα με τοπρῶτον.] ἢ ἐν Χαλκίδι, ἢ ἐν ἄλλῳ τόπῳ, ὅπου πρῶτον ὑπελύτησαν αὐτῷ αἱ Μοῦσαι. νόον αἰγιόχοιο.] τὸ θέλημα τοῦ Διός. [τὸ πότε δεῖ πλεῖν ἀφόβως.]

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Εἰ δέ σε ναυτιλίης.] ἀπεχθὴς φαίνεται τῇ ναυτιλίᾳ

ναυτιλίᾳ Ἡσίοδος διακείμενος, ἔκ τι τῆς δυσέμφιλον καὶ δυσπαρεσπόμενον, καὶ δυσέμπορον ταύτην καλῶν· ἔτι δὲ καὶ ἐκ τοῦ τῆς διδασκαλίας ποιήσασθαι ἀπὸ τοῦ· ὅτε οὐ δεῖ πλεῖν. φησὶν οὖν, ὅτι ὅταν δύωσιν ἑσπέριαι αἱ Πλειάδες, φεύγουσαι τὸν Ὠρίωνα ὡς κυνηγὸν, μετὰ τρεῖς ἡμέρας δύνει καὶ αὐτὸς ὁ Ὠρίων, τότε ἀνέμων παντοίων ὁρμῶσι πνοαί. καὶ μὴ ἔχῃς ναῦν ἐν πελάγει, ἀλλὰ ἕλκυσον αὐτὴν ἐν τῷ λιμένι, καὶ ὑποστήριξον λίθοις, μήπως ὁ σάλος αὐτὴν ἀναρπάξῃ· τὴν δὲ πᾶσαν ἐξαρτίαν τοῦ πλοίου ἀποκόμισον ἐν τῷ οἴκῳ σου, καὶ περίστελλον ὡς χρή. ἐργάζου δὲ τότε τὴν γῆν, ὥς σοι κελεύω· μεμνημένος δηλονότι τῶν παραινέσεων. ὑγρὸν ἀέντων.] ὑγρὸν πνεόντων. τὸ γὰρ ὕδωρ λεπτυνθὲν, ἀὴρ γίνεται· ἔτι δὲ πλέον λεπτυνθὲν, πνεῦμα. Χείμαρρον.] πάσσαλον νεὼς, οὗ ἀφαιρουμένου ἐκχεῖται ἡ ἀντλία. χείμαρρος λέγεται ὁ πάσσαλος ὁ ὑπὸ τὴν τρόπιν, οὗ ἐξαιρουμένου τὸ ὕδωρ ὑποχωρεῖ. καλεῖται δὲ καὶ ἀδιαῖος. ἔστι δὲ ἔμφραγμα τιθέμενον πλαγίως τῇ νηΐ. νεολκηθείσης δὲ ἀφαιροῦσι τὸ ἔμφραγμα, ἵν' ὁ ὑετὸς ἐπ' αὐτὴν φερόμενος διεξίῃ διὰ τοῦ φράγματος, καὶ μὴ σήψῃ συνιστάμενος ἔσω τῆς νεώς. Ὅπλα.] πᾶσαν τὴν τῆς νεὼς ἐξαρτίαν. Εὐκόσμως στολίσας.] κοσμίως καὶ κομψῶς περιστείλας καὶ στείλας. νηὸς πτερά.] τὰ ἱστία, τοὺς σχοίνους, καὶ τὰ λοιπά. Πηδάλιον δ' εὐεργές.] τὸ καλῶς δὲ εἰργασμένον πηδάλιον ἐν τῷ καπνῷ κρεμάσας, τὴν τούτου ὑγρότητα ἔξηρε, καὶ ἐξίκμασον, μὴ τῷ πολλῷ τῆς ὑγρότητος σαπῇ. Αὐτὸς δ' ὡραῖον.] σὺ δὲ καρτέρει καὶ προσδόκει τὸν ὡραῖον πλοῦν, ὃν ὕστερον ἐρεῖ πεντήκοντα ἡμερῶν εἶναι, ἀπαρχῆς τῆς θερινῆς τροπῆς μέχρις ὅλου θέρους. καὶ τότε μόνον φησὶ ναυτίλλου. Ἄρμενον.] ἁρμόδιον. πολλοὶ γὰρ δι' ὑπερβάλλουσαν αἰσχροκέρδειαν ὑπέρμετρον φόρτον τιθέμενοι ταῖς ναυσὶ, κἀκείνας ὑποβρυχίους ποιοῦσι, καὶ ἑαυτοὺς προσαπολλύουσιν.

ἐμός τε πατὴρ καὶ σός.] ὁ Δῖος. οὗτος γὰρ ἦν τούτοις πατήρ· μήτηρ δὲ ἡ Πυκιμήδη. Πλωΐζεσκεν νηυσίν.] ἐνεπορεύετο, ἐναυτίλλετο.

βίου κεχρημένος ἐσθλοῦ.] ἐξόχως τοῦ βίου λεγομένου, τοῦ κόσμου, τῆς ζωῆς, τῶν τροφῶν, τῆς περιουσίας, τῆς τέχνης, καὶ τοῦ τρόπου, νῦν τροφῆς πλέον, ἢ τῆς περιουσίας λέγει. Ὅς ποτε.] ὃς πατὴρ ἡμῶν καὶ ἐν τῇ Ἄσκρῃ ταύτῃ ἐλθὼν κατῴκισεν, διανύσας καὶ περάσας πολλὴν θάλασσαν ἐν νηΐ, καταλιπὼν Κύμην τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα, τὴν νῦν Φρικωνίδα κεκλημένην, οὖσαν μίαν τῶν Αἰολικῶν πόλεων· αἱ δὲ Αἰολίδες πόλεις περὶ Μιτυλήνην εἰσὶ, καὶ αἱ νῆσοι ὁμοίως. ἔστι δὲ καὶ ἑτέρα Κύμη τῆς Ἰταλίας, ὅθεν ἦν ἡ Σκύλλα. καὶ Αἰολίδες νῆσοι τοῦ Ῥηγίου, ὧν ἦρχεν Αἴολος ὁ Ἱππότου ὁ μαθηματικὸς, καὶ ναυτικώτατος, ὃς καὶ θεωρίαν ἀνέμων ἐπεδείξατο. Οὐκ ἄφενος φεύγων.] εἰρωνικὰ ταῦτα, καὶ ἠθικά. τουτέστιν, οὐ πλοῦτον ἔφευγεν, ἀλλὰ διὰ χρείαν.

τὴν Ζεύς.] ἥν τινα ἡ εἱμαρμένη δίδωσι τοῖς ἀνθρώποις. Νάσσατο.] κατῴκησεν, ἄγχι καὶ πλησίον τοῦ Ἑλικῶνος ὄρους. οἰζυρῇ.] ἐπιπόνῳ, χαλεπῇ. κώμῃ.] οὐχ ἡ πόλις, ἀλλ' ἡ μείζων ἀγροικία, ἤγουν τὸ μέγιστον χωρίον.

Ἄσκρῃ χεῖμα κακῇ.] ἔφη μὲν καὶ κατ' ἀρχὰς, ὅτι δυσχείμερος καὶ κακοθέρειος ἡ Ἄσκρη. ἐν μὲν τῷ θέρει τῇ ὑπεροχῇ τοῦ ὄρους ἀποτεταμένη καταπνίγεται, ἐν χειμῶνι δὲ τῆς ἐκείνου χιόνος εἰς αὐτὴν καταρριπτουμένης μετέχουσα, καὶ τῆς ἡλιακῆς τούτου ἀκτῖνος κειμένου διάφραγμα. Τύνη.] σὺ, Δωρικῶς. σὺ δὲ ὦ Πέρση, ἔσο μεμνημένος πάντων τῶν ἔργων ὡραίως. περὶ ναυτιλίας δὲ ἐξαιρέτως, τὴν ὀλίγην καὶ μικρὰν νῆα παραιτοῦ. τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ αἴνει εἰρωνικῶς. ἐν τῇ μεγάλῃ δὲ φορτηγώγει τὰ τῆς ἐμπορείας, ὅπως μείζονος ὄντος σοι τοῦ φόρτου τοῦ ἐμπορεύματος, μεῖζον ἐπακολουθήσει σοι καὶ τὸ κέρδος, ἐὰν οὐ τρικυμία καὶ ναυαγία γίνηται. ἄλλοι δὲ οὕτω φασί. περὶ ναυτιλίας δὲ καὶ εἰς διαπορθμεύειν αἴνει καὶ ἐπαίνει μικρὰν ὁλκάδα· εἰς φορτηγωγίαν δὲ καὶ ἐμπορείαν, τὴν μεγάλην ναῦν. Εὖτ' ἂν ἐπ' ἐμπορίην.] ἡνίκα δὲ τὸν σὸν λογισμὸν τρέψῃς ἀπὸ τῆς βίας καὶ τῶν ἁρπαγῶν δηλονότι, βουληθῇς δὲ ἐμπορευόμενος τὰ χρέα φυγεῖν, καὶ τὸν λιμὸν, δείξω καὶ ὑποθῶμαί σοι τὰ μέτρα, καὶ τὰ ἁρμόδια τῇ θαλάττῃ, καὶ τῇ ναυτιλίᾳ, οὐδὲ σεσοφισμένος ὢν τῆς ναυτικῆς, οὐ γὰρ ἔπλευσά ποτε, εἰ μὴ εἰς Εὔβοιαν, ἤτοι τὸν Εὔριπον ἀπ' Αὐλίδος. πάνυ δὲ ὅ φησι, διάστημα ὀλίγον. οὐ γὰρ Αὐλὶς τοῦ Εὐρίπου ἑπτά. κωμῳδεῖται δὲ ὑπισχνούμενος διδάξαι, περὶ ὧν οὐδ' ὅλως ἐπίσταται. Εὔβοια δὲ ἐκλήθη, ἀπὸ Εὐβοίας τροφοῦ Διός. Αὐλὶς δὲ ἀπὸ τοῦ ἐκεῖσε αὐλισθῆναι τοὺς Ἕλληνας, ὅτι ἐποιοῦντο

τὸν

τὸν περὶ τὴν Τροίαν ἀπόπλουν, ἢ ἀπὸ Αὐλίδος τῆς Φορωνέως. Ἀμφιδάμαντος· οὗτος ὁ Ἀμφιδάμας Εὐβοίας ὢν βασιλεὺς περὶ Ἐρετρίας ναυμαχῶν ἀνῃρέθη· καὶ παῖδες αὐτοῦ ἐπ' αὐτῷ προεκήρυξαν ἀγῶνας ἐπιταφίους, καὶ ἆθλα· ὅπερ τὸ προπεφραδμένα δηλοῖ, ἤγουν προκεκηρυγμένα. οὗ νικήσας Ἡσίοδος, ὥς λέγουσι, τὸν ἡμίθεον Ὅμηρον, τρίποδα ἔλαβε, καὶ ταῖς Ἑλικωνίτισι Μούσαις ἀνέθετο, ἔνθα πρῶτος ταῖς ἐπιμελείαις ἢ ἐν μέτροις καὶ μόχθῳ αἰνικτῶς ... χρησάμενος ἐμεμαθήκει, ἅπερ ὑμνήσει. ὅτι δὲ ὕστερον ἦν Ἡσίοδος τοῦ ποιητοῦ Ὁμήρου, καὶ πρότερον εἴρηται, καὶ ὁ Ἡρόδοτος (ὁ ἐν πολλοῖς ἐμποδίζων ...) ὁμοχρόνους τούτους φησί. καὶ εἰ ὁμόχρονος ἦν Ἡσίοδος, ὁ θεῖος ἐκεῖνος ἀνὴρ ὢν ἡττηθῆναι οὐκ οἶδα, καὶ οὐκ ἐκβιάζων φημί. αἰεὶ γὰρ κατὰ τούτου τὰ χείρονα νικᾷ.

Ἤματα πεντήκοντα μετὰ τροπὰς ἠελίοιο,	Dies quinquaginta poſt verſiones ſolis,
Ἐς τέλος ἐλθόντος θέρεος καματώδεος ὥρης,	Ad finem progreſſa æſtate laborioſi temporis,
Ὡραῖος πέλεται θνητοῖς πλόος· οὔτε κε νῆα	Tempeſtiua eſt [illegible] nauigatio. nec certe nauem
Καυάξαις, οὔτ' ἄνδρας ἀποφθείσειε θάλασσα,	Fregeris, neque homines perdiderit mare,
Εἰ μὴ δὴ πρόφρων γε Ποσειδάων ἐνοσίχθων,	Niſi ſciens Neptunus terræ-quaſſator,
Ἢ Ζεὺς ἀθανάτων βασιλεὺς ἐθέλῃσιν ὀλέσσαι.	Aut Iupiter immortalium rex veſit perdere.
Ἐν τοῖς γὰρ τέλος ἐστὶν ὁμῶς ἀγαθῶν τε κακῶν τε.	In his enim ſumma eſt ſimul bonorum malorumque.
Τῆμος δ' εὐκρινέες τ' αὖραι, καὶ πόντος ἀπήμων,	Tunc vero facileſque auræ, & [illegible],
Εὔκηλος· τότε νῆα θοὴν ἀνέμοισι πιθήσας	Tranquillum: tunc nauem celerem, ventis fretus,
Ἑλκέμεν ἐς πόντον, φόρτον δ' εὖ πάντα τίθεσθαι.	Trahito in pontum. onus vero omne bene colloca.
Σπεύδειν δ' ὅττι τάχιστα πάλιν οἶκόνδε νέεσθαι·	Propera autem quam celerrime iterum domum redire.
Μηδὲ μένειν οἶνόν τε νέον καὶ ὀπωρινὸν ὄμβρον,	Neque vero expectato vinumque nouum, & autumnalē imbrem,
Καὶ χειμῶν' ἐπιόντα, Νότοιό τε δεινὰς ἀήτας,	Et hyemem accedentem, Notiq. moleſtos flatus,
Ὅς τ' ὤρινε θάλασσαν ὁμαρτήσας Διὸς ὄμβρῳ	Qui concitat mare, ſecutus celeſtem imbrem
Πολλῷ, ὀπωρινῷ, χαλεπὸν δέ τε πόντον ἔθηκεν.	Multum, autumnalem; difficilem vero pontum facit.
Ἄλλος δ' εἰαρινὸς πέλεται πλόος ἀνθρώποισιν,	Sed alia verna eſt nauigatio hominibus:
Ἦμος δὴ τὸ πρῶτον ὅσον τ' ἐπιβᾶσα κορώνη	Nempe cum primum quantum incedens cornix
Ἴχνος ἐποίησεν, τόσσον πέταλ' ἀνδρὶ φανείη	Veſtigium fecit, tantum folia homini appareant
Ἐν κράδῃ ἀκροτάτῃ· τότε δ' ἄμβατός ἐστι θάλασσα.	Summa in ficu, tū ſane peruium eſt mare.
Εἰαρινὸς δ' οὗτος πέλεται πλόος. οὔ μιν ἔγωγε	Verna autem hæc eſt nauigatio. non ipſam ego tamen
Αἴνημ'· οὐ γὰρ ἐμῷ θυμῷ κεχαρισμένος ἐστίν,	Probo: neque enim meo animo grata eſt,
Ἁρπακτός· χαλεπῶς κε φύγοις κακόν. ἀλλά νυ καὶ τὰ	Quia rapax: ægre quidem effugeris malum. ſed tamen & hæc
Ἄνθρωποι ῥέζουσιν ἀιδρείῃσι νόοιο.	Homines faciunt ſtultitia mentis.
Χρήματα γὰρ ψυχὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσι.	Pecunia enim anima eſt miſeris mortalibus.
Δεινὸν δ' ἐστὶ θανεῖν μετὰ κύμασιν. ἀλλά σ' ἄνωγα	Miſerum vero eſt mori in fluctibus: Verum te iubeo
Φράζεσθαι τάδε πάντα μετὰ φρεσὶν ὅσσ' ἀγορεύω.	Conſiderare hæc omnia in animo quæcunque tibi conſulo.

Μηδ'

Μηδ' ἐν νηυσὶν ἅπαντα βίον κοίλῃσι τίθεσθαι·
Ἀλλὰ πλέω λείπειν, τὰ δὲ μείονα φορτίζεσθαι.
Δεινὸν γὰρ πόντου μετὰ κύμασι πήματι κύρσαι·
Δεινὸν δ' εἴ κ' ἐπ' ἄμαξαν ὑπέρβιον ἄχθος ἀείρας
Ἄξονα καυάξαις, τὰ δὲ φορτί' ἀμαυρωθείη.
Μέτρα φυλάσσεσθαι. καιρὸς δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστος.

Ne vero intra naues omnem substantiam cauas pone:
Sed plura relinquito: pauciora vero imponito.
Miserum enim ponti in fluctibus in malum incidere:
Miserum etiam, si quidem in currum praegrande onus imponens,
Axem fregeris, onera vero intereant.
Mediocritatem obserua: occasio vero in omnibus optima.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Ἤματα πεντήκοντα μετὰ τροπὰς ἠελίοιο.] μετὰ τὰς τροπὰς τοῦ ἡλίου, τὰς θερινὰς δηλονότι. ἀπὸ τῶν ἑξῆς δὲ τοῦτο γίνεται δῆλον· ἐπάγεται γὰρ εἰς τέλος ἐλθόντος τοῦ θέρεος. ἔχει δὲ πᾶς ὁ λόγος οὕτως· ἐφ' ἡμέρας πεντήκοντα μετὰ τὰς τροπὰς τοῦ ἡλίου τὰς θερινὰς, εἰς τέλος ἐλθόντος τοῦ θέρεος, τουτέστι μέχρι τοῦ τέλους τοῦ θέρους, τῆς ὥρας λέγω τῆς καματώδους, ἤγουν τῆς βαρείας καὶ ἐκλυούσης τὰ σώματα. αἱ πεντήκοντα γὰρ ἡμέραι ἱκαναὶ ἀναλῶσαι τὴν ἀκμὴν αὐτοῦ ὡς εἰς τέλος ἤδη αὐτὸ καθίστασθαι, ἔγκαιρός ἐστιν ὁ πλοῦς τοῖς ἀνθρώποις. οὔτε ναῦν κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας δηλονότι κατάξαις ἄν, οὔτε ἀνθρώπους ἀποφθίσειεν ἂν ἀντὶ τοῦ φθείρειεν ἡ θάλασσα. εἰ μὴ δὴ πρόφρων ἀντὶ τοῦ προφρόνως καὶ κατὰ προθυμίαν ἰδίαν ἐθέλῃ ἀπολέσαι αὐτοὺς ὁ Ποσειδῶν ἐνοσίχθων, ἤγουν ὁ τὴν γῆν σείων. οὗτος γάρ ἐστιν αἴτιος τῶν σεισμῶν. ἢ ὁ Ζεὺς ὁ βασιλεὺς τῶν θεῶν· ἐν τούτοις γάρ ἐστιν ὁμοίως τὸ τέλος τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν κακῶν τῶν κατὰ θάλασσαν· τῷ Ποσειδῶνι μὲν, ὡς λαχόντι τὸν κλῆρον τοῦτον· τῷ Διῒ δὲ, ὡς διὰ τοῦ ἀέρος παντοίως κινοῦντι τὴν θάλασσαν. Τῆμος δ' εὐκρινέες.] τότε δὴ εὐκρινεῖς τέ εἰσιν αἱ αὖραι, ἤγουν καθαραὶ καὶ διακεκριμέναι, αἷς ἐναντίως ἄκριτα λέγεται πνεύματα, ἤγουν συγκεχυμένα καὶ μαχόμενα. καὶ ὁ πόντος, ἤγουν ἡ θάλασσα, ἀπήμων, τουτέστιν ἀβλαβὴς, εὔκηλος, ἤτοι ἥσυχος· τότε θαρρήσας τοῖς ἀνέμοις ἕλκε νῆα θοὴν εἰς τὴν θάλασσαν. πάντα δὲ τὸν φόρτον κοσμίως ἐν αὐτῇ τίθει, ἤγουν ἁρμοδίως, ἐμφαίνων δηλονότι τὴν εὐμετρίαν. σπεῦδε δὲ ὅτι τάχιστα εἰς τὸν οἶκον σου ἐπαναστρέφειν. τοῦτο γὰρ δύναται ὁμοῦ, τὸ πάλιν νέεσθαι. μηδὲ ἀνάμενε οἶνον τε νέον καὶ ὀπωρινὸν ὄμβρον, τὸν τοῦ μετοπώρου, καὶ χειμῶνα ἐπερχόμενον, καὶ τὰς δεινὰς πνοὰς τοῦ νότου. ἀπὸ τούτων δὲ πάντων, τὸ φθινόπωρον θέλει δηλοῦν, καὶ τὰς ἐν αὐτῷ ταραχάς. ἐν αὐτῷ γὰρ καὶ ὄμβροι πολλοὶ καταφέρονται καὶ χειμῶνος γίνεται κινήματα, καὶ ὁ νέος οἶνος ἀποθλίβεται, καὶ συνεχεῖς καὶ χαλεπαὶ πνοαὶ τοῦ νότου συμπίπτουσιν· ὅς τις (φησὶν) ὤρινε τὴν θάλασσαν, ἤγουν διήγειρεν, ἀντὶ τοῦ διεγείρει, παρέασι ὁμαρτήσας, ἀντὶ τοῦ ἐπελθὼν σὺν Διὸς ὄμβρῳ πολλῷ μετοπωρινῷ. χαλεπὸν δὲ, ἤγουν δυσχερῆ, τὸν πόντον ἐποίησε· τὴν δὲ αἰτίαν τοῦ ἐμπίπτειν τότε τοὺς νότους σὺν πολλῷ ὄμβρῳ ὁ Πρόκλος λέγει. φησὶ γὰρ τῶν ἐτησιῶν παυομένων, οἱ νότοι ἐμπίπτουσι τῆς μεσημβρείας ἀνταπόδοσιν ποιούσης, καὶ ὄμβρους κινοῦσι, δεῦρο πάλιν ὠθοῦντες τὰ νέφη, ὑπὸ τῶν ἐτησίων εἰς ἐκεῖνον ἀπωσθέντα τὸν τόπον. Ἄλλος δ' εἰαρινός.] ἄλλος δὲ πλοῦς ἐστι τοῖς ἀνθρώποις εἰαρινός, ὁπηνίκα δὴ ὅσον τόσον τοῦ ἑαυτῆς ποδὸς ποιεῖ ἡ κορώνη ἐπιβᾶσα, τόσον φανείη τὸ πρῶτον τῷ ἀνθρώπῳ τὸ πέταλον, ἤγουν τὸ φύλλον ἐν τῇ ἀκροτάτῃ κράδῃ, ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ ἀκροτάτῳ τῆς κράδης, τουτέστι τῆς συκῆς· τότε ἐστὶν ἡ θάλασσα ἀμβατός, ἀντὶ τοῦ ἀμβατή, ἤγουν δυναμένη πλεῖσθαι. εἰαρινὸς δέ ἐστιν οὗτος ὁ πλοῦς. οὐκ ἔγωγε αὐτὸν ἐπαινῶ· οὐ γάρ ἐστι κεχαρισμένος, ἤγουν ἀρέσκων, τῇ ἐμῇ ψυχῇ. ἁρπακτός ἐστιν, ἤγουν βίαιος, οὐ τοῦ καιροῦ διδόντος, ἀλλὰ τῶν ἀνθρώπων ἁρπαζόντων αὐτόν. χαλεπῶς ἂν τότε, ἤγουν δυσχερῶς, ἐκφύγοις κακόν, ἤγουν βλάβην, κίνδυνον. ἀλλὰ καὶ ταῦτα οἱ ἄνθρωποι πράττουσι δι' ἀπειρίαν νοῦ, δι' ἀγνωσίαν. τὰ χρήματα γάρ ἐστι τοῖς δειλαίοις ἀνθρώποις ψυχή, ἀντὶ τοῦ ἐν ἴσῃ μοίρᾳ τῆς ψυχῆς. διὰ ταῦτα παρακινδυνεύουσι. χαλεπὸν δέ ἐστιν ἀποθανεῖν τινα ἐν τοῖς κύμασιν. ἀλλά σε παρακελεύομαι φράζεσθαι, ἤγουν σκοπεῖν, φυλάττειν τάδε πάντα ἐν ταῖς φρεσὶν, ἤγουν ἐν τῷ λογισμῷ, καθὰ σε ἀγορεύω, ἀντὶ τοῦ διδάσκω, τοῦτο ποιεῖν δηλονότι.

μηδὲ ἐν νηυσὶ κοίλαις ἅπαντα τὸν σὸν βίον, ἤγουν τὴν ὅλην περιουσίαν τίθει· ἀλλὰ τὰ πλείονα τῆς περιουσίας σου ἐν τῷ οἴκῳ σου καταλίμπανε· τὰ δὲ μείονα, ἤγουν τὰ ἐλάττονα, φόρτιζε, τουτέστι φόρτον ποίει ἐν τῇ νηί. Εἶτα ἐπάγει τὴν αἰτίαν, δι' ἣν λέγει μὴ φόρτον πολὺν ἐντιθέναι. καί φησι· χαλεπὸν γὰρ ἐγκύρσαι βλάβῃ μετὰ κύμασιν, ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς κύμασι τοῦ πόντου, ὃ δηλονότι εἰκὸς ποιεῖν τὸν πολὺν φόρτον, βαρυμένης ὑπ' αὐτοῦ τῆς νεώς. χαλεπὸν δὲ καὶ ἐὰν ἐφ' ἅμαξαν ὑπερβολικὸν ἄχθος θῇς· τοῦτο γὰρ βούλεται τὸ ὑπέρβιον. ἔστι γὰρ ὑπέρβιον τὸ τὴν ἰσχὺν ὑπερβαῖνον: ἀείρας, ἀντὶ τοῦ ἐπιθεὶς, τὸν ἄξονα κατάξαις, τὰ δὲ φορτία ἀμαυρωθείη, ἤγουν ἀπολεσθείη, ἀφανισθείη· καὶ ἁπλῶς δηλονότι πάντα τὰ ἀπὸ τῶν ἀμετριῶν συμβαίνοντα, χαλεπά. τοῦτο γὰρ συνάγεται ἀπὸ τοῦ μὴ εἶναι ἐν τῇ τοῦ φόρτου τῆς νεὼς ἀμετρίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἑτέραν προσθεῖναι· καὶ ἔτι ἀπὸ τοῦ ἐπαγομένου τόπου δίδοται συνυπακούεσθαι. ἐπάγεται γὰρ μέτρα φυλάσσεσθαι, τουτέστι συμμετρίαν φύλαττε. καιρὸς δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστος· ἤγουν ὁ ἁρμόδιος δὲ χρόνος ἐστὶν ἄριστος ἐπὶ πᾶσιν· εἰς ὃν ὅρα δηλονότι περὶ πάντων.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Ἤματα πεντήκοντα.] οὐ λέγει μετὰ πεντήκοντα τῆς τροπῆς τῆς θερινῆς ἡμέρας ὡραῖον εἶναι τὸν πλοῦν, ἀλλὰ μετὰ τὴν τροπὴν ὡραῖον εἶναι, πεντήκοντα πάσας ἡμέρας, εἰ μή τις θεομηνία συμπεσοῦσα τῶν θαλαττίων δαιμόνων κατάξοι τὴν ναῦν, ἢ καὶ αὐτὴ τοῦ Διός. ἐν γὰρ τούτοις εἶναι τὸ τέλος καὶ τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν κακῶν τῶν κατὰ θάλατταν· Ποσειδῶνι μὲν, ὡς λαχόντι τὸν κλῆρον τοῦτον· Διὶ δὲ, ὡς διὰ τοῦ ἀέρος παντοίως κινοῦντι τὴν θάλασσαν. τότε δ' οὖν εὐκρινεῖς εἶναι τοὺς ἀνέμους καὶ ἀπήμονα τὸν πλοῦν. καὶ γὰρ μεθ' ἡμέραν ἐτήσιοι πνέουσι, καὶ νύκτωρ ἐκ τῶν δρόσων αὖραι γίνονται μέτριαι τοῖς παρὰ τὴν γῆν πλέουσιν. ἄλλως. μετὰ πεντήκοντα ἡμέρας τῆς τροπῆς τοῦ θέρους, τότε γὰρ λεπτότεροι καὶ καθαρώτεροί εἰσιν οἱ ἄνεμοι. μετὰ γὰρ τὰς πεντήκοντα θερινὰς ἡμέρας, πνέουσιν οἱ ἄνεμοι ἐτήσιοι, ὅτε ὁ ἥλιος ᾖ ἐν Λέοντι· Ἕλληνες δὲ ἐν Καρκίνῳ τὸν ἥλιον εἶναί φασιν, ὅτε τὸ θέρος γίνεται. Αἰγύπτιοι δὲ ἐν Κριῷ· Χαλδαῖοι δὲ ἄλλως.

Εἰ μὴ δὴ πρόφρων.] Ἐὰν μὴ ἰδικῶς αὐτοῖς ὁ θεὸς ὀργισθῇ. Τῆμος δ' εὐκρινέες τ' αὖραι.] Εὐκρινεῖς, οἷον εὐδιεινοὶ καὶ εὐδιάγνωστοι. Σπεύδειν δ' ὅττι τάχιστα.] τῶν ἐτησίων παυομένων, οἱ νότοι ἐμπίπτουσι, τῆς μεσημβρίας αὐτοῖς πρόσοδον ποιούσης, καὶ ὄμβρους κινοῦσι. καὶ ἐνταῦθα πάλιν ὠθοῦντες τὰ νέφη τὰ ὑπὸ τῶν ἐτησίων εἰς ἐκεῖνον ἀπωσθέντα τὸν τόπον, καὶ εἰκότως τόν τε ἀέρα καὶ τὴν θάλατταν ἐκταράττουσιν. Μὴ δὲ μένειν οἶνόν τε νέον.] τὸ γὰρ μετοπωρινὸν, μεγάλοι ὄμβροι καταρρέονται, καὶ ἅμα τῷ ὄμβρῳ νότος· τοῖς γὰρ ἐτησίαις παυομένοις ἐπακολουθεῖν νότος εἴωθεν, ὃς ποιεῖ τὸν ὄμβρον. Ἄλλος δ' εἰαρινὸς πέλεται πλόος.] τὸν ἐαρινὸν πλοῦν λέγει παραβολώτατον εἶναι. διὸ καὶ ἁρπακτικὸν αὐτὸν καλεῖ. τῷ γὰρ συνεχῆ εἶναι τὰ πνεύματα, μόλις ἄν τις ἁρπάσειεν ἐπιτηδείου πνεύματος περιβολὴν εἰς τὸ διανύσαι τὸν πλοῦν, ὃν στέλλεται μετ' ὀξύτητος. φράζων δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον εἶναί φησιν ἐν ᾧ τῆς συκῆς τὰ ἄκρα φύλλα ποσὶ κορώνης ἐστὶν ὅμοια. τοιαῦτα γὰρ τῷ σχήματι καὶ τηλικαῦτα τὰ φύλλα τότε ποσὶ κορώνης τὴν θέσιν, καὶ τὰς σχέσεις ὁμοίας ἔχοντα. καὶ πάλιν οἰκείοις σημείοις χρῆται καὶ γνωρίμοις, καὶ ταῖς ὥραις, ὡς ταῖς φωναῖς τῶν ὀρνίθων γεράνου ποτὲ ἢ κόκκυγος, οὕτως καὶ τῆς ἀπὸ τῶν φυτῶν, ὡς τῷ σκολύμῳ ἀνθοῦντι πρότερον, καὶ νῦν τοῖς φύλλοις τῆς συκῆς. πλείων μὲν οὖν ἡ θάλασσα ἤδη τῆς συκῆς τὰ φύλλα τοιαῦτα σχούσης. ἁρπακτικὸς δὲ ὁ πλοῦς, καὶ οὐκ ἂν ῥᾳδίως ἐκφύγῃ τις τὸν κίνδυνον, ἐμπεσόντων ἐξαίφνης πνευμάτων ἐναντίων. τοῖς δοκοῦσιν οὐρίοις, οἷς πιστεύοντες κινδυνεύουσιν. οὗτος μὲν ὁ πλοῦς ἄριστος καὶ ἀβλαβὴς, ὃν ἄνω εἴρηκεν. ἄλλον δέ σοι λέγω δεύτερον πλοῦν, οὐ χρηστὸν μὲν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀπληστίαν τῶν ἀνθρώπων, ὅτε γίνεται τὸ φύλλον τῆς συκῆς ὅσον ἐπιβᾶσα ἡ κορώνη ἐν τῇ γῇ ποιεῖ τύπον τοῦ ποδὸς τὸ μέγεθος τοῦ φύλλου, ὅτε ᾖ τοσοῦτον, πλεῖσον. ἔχει δὲ ἐμφερὲς ἡ κορώνη τὸ τοῦ ποδὸς εἶδος τοῖς φύλλοις τῆς συκῆς. κράδας δὲ λέγουσι τοὺς νέους συκίνους βλαστοὺς, ἀπὸ τοῦ εὐκραδάντους ὑπάρχειν.

ἄμβατος ἐστὶ θάλασσα.] Ἀττικῶς πέφραδεν, ὡς καὶ κλυτὸς Ἱπποδάμεια, καὶ θερμὸς ἀϋτμή.

Ἁρπακτός.] ἁρπακτικὸς, φησὶν, ὁ τοιοῦτος πλοῦς. ἐὰν οὖν ἐπιτύχῃς, ἥρπασας αὐτόν.

Χρήματα γάρ.] τὰ γὰρ χρήματα τὴν ψυχὴν νομίζουσιν οἱ ἄθλιοι τῶν ἀνθρώπων, ἀσυνετοί

οἱ φρ-

οἱ φιλάργυροι. Δεινὸν δ' εἰκ' ἐφ' ἅμαξαν.] δεινὸν δὲ ἐπὶ τὸ εἰς ἅμαξαν θεῖναι πολὺ φέρτον. ἀλλ' ἐν ἅπασι καλὸν ἡ συμμετρία καὶ ἡ εὐκαιρία. τὰ δὲ φορτί' ἀμαυρωθείη.] τὰ δὲ φορτία ἀφανισθῇ καὶ ἐλαττωθῇ. δύναται δὲ καὶ κατὰ συναλοιφὴν ἀκούειν ἀμαυρωθείη. δύναται δὲ καὶ μαυρωθῇ· καὶ γὰρ ἐν ἄλλοις, Ῥεῖα τέ μιν μαυροῦσι θεοί. Μέτρα φυλάσσεσθαι.] εἰπὼν μὴ δεῖν πάντα τῇ νηῒ πιστεύειν, ἀλλ' οἴκοι τὰ πολλὰ καταλείπειν, διὰ τὴν ἀδηλίαν τῶν ἀνέμων, καὶ παραδείγματι τῷ τῆς ἁμάξης χρησάμενος (καὶ γὰρ ἐκείνῃ φόρτον ἐπιθεῖναι πολὺν, οὐκ ὃν ἔχει, μήποτε κατάξῃ τις αὐτήν) πανταχοῦ παραινεῖ τοῦ μέτρου στοχάζεσθαι, καὶ πρὸ πάντων εἰς τὸν καιρὸν ὁρᾶν. ἔστι γὰρ οὗτος ἱκανὸς συλλήπτωρ τῶν ἐνεργούντων, ὥσπερ καὶ δύσμαχος παροφθείς. ἐναρμόζει γὰρ ἡ μετὰ τοῦ παντὶ τὰς πράξεις, καὶ ποιεῖ πρὸς τὴν τοῦ πονοῦντος σύλληψιν αὐτὰς ἐπιτηδείους. ὀρθῶς καὶ τοῦ Πλάτωνος αἰτιωμένου τῶν ἀποβαινόντων τὸν καιρόν, οὐ μόνον ἐν τοῖς γάμοις τῆς τῶν παίδων τῶν ἀφυῶν καὶ εὐφυῶν γενέσεως, ἀλλὰ καὶ ἐν πᾶσιν ἁπλῶς τοῖς πρακτικοῖς, τούτοις τύχην αὐτοῖς ἐπιστήσας καὶ μετὰ θεοῦ τὰ ἀνθρώπεια κυβερνῶντος.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Ἤματα πεντήκοντα.] ἐπειδὴ ἀντέχεται τῆς ὑποσχομένης διδασκαλίας τοῦ πλοῦ, καί φησι· μετὰ τὸ ἐνστῆναι τὰς τροπὰς τοῦ ἡλίου τὰς θερινάς, ν' ὅλας ἡμέρας ἄχρις ἂν τελεσθῇ τὸ κοπηρὸν θέρος, ἢ κοπηρὰ καὶ ἐργοδέστατος ὥρα, καίριος ὁ πλοῦς τυγχάνει καὶ δεξιώτατος. οὐ κατάξαις δὲ τὴν ναῦν τότε ὑπὸ τρικυμίας δηλονότι, καὶ τῆς τῶν πνευμάτων σφοδρότητος, οὔτε οἱ ἄνθρωποι ναυαγήσουσιν, εἰ μή τι καινότερον συμβαίη περὶ τὴν θάλασσαν. ἢ ὁ Ζεὺς καὶ ἡ εἱμαρμένη, ἡ καὶ ἀνέμων καὶ στοιχείων κρατοῦσα, ἀντιπράττει τοῖς σοῖς ναυκληρήμασι, τότε ἀνέμων πνεόντων εὐκράτων, καὶ τῆς θαλάσσης γαληνιώσης, ἕλκε τὴν ὁλκάδα πρὸς πλοῦν. καὶ ταχέως τὴν ἐμπορείαν ἀνύσας πρὸ τῶν ὀπωρινῶν ὄμβρων καὶ νότων τῶν τότε, ἔχου τῆς οἴκαδε ἀνακομιδῆς. μετὰ τροπάς.] τὸ πᾶς μακρὸν ὂν ἐδέχθη βραχύ, ὡς κοινὴ συλλαβή· λέγει γὰρ εἰς μέρος λόγου. Καυάξαις.] κατάξαις, συντρίψαις, Αἰολικῶς. οἱ γὰρ Αἰολεῖς μετὰ ἄλφα, ἂν δὲ φωνῆεν, προστιθέασι τὸ υ' οἷον, ἀὴρ αὐὴρ, ἀὼς αὐὼς, ἄγιος αὔγιος, ἀάτην τὴν βλάβην καὶ τὴν ἀκόρεστον αὐάτην, καὶ τὰ ὅμοια· συμφώνου δ' ὄντος μεταξὺ, οὐκέτι. ἐπὶ δὲ τῶν μετὰ φωνῆεν τιθεμένων συμφώνων διπλασιάζουσιν αὐτά, ἢ τοῖς αὐτοῖς συμφώνοις, ἢ ἁπλῶς συμφώνοις. τοῖς αὐτοῖς μὲν, ὡς τὸ ἔννη, ἄμμες, ὔμμες, πέρραμος ὁ Πρίαμος. ἁπλῶς δὲ συμφώνοις, οἷον, νώνυμος, ὄκχος. ἀποβάλλουσι δὲ καὶ τὸ γ ἐν τῶν εἰς υξ. φάρυξ καὶ φόρμυξ λέγοντες, καὶ ἐπιρρωμεία· Χρυσὸς διὰ διφθόγγου γράφουσι, καὶ Ἀμφιβυὼν, καὶ ἄδυν, καὶ γηρυὼν λέγουσι, καὶ ὕρριν τὸ ὄρνιν καὶ ἄγγα καὶ ὄργυῖα καὶ σωπάσωμαι, καὶ ἠπαγραφεῖται τὸ κέντη, καὶ τὰ ὅμοια περισσαπτικά, καὶ παρηά, καὶ τὰ ὅμοια· καὶ πᾶν ἀπαρέμφατον, καὶ ἐπιρρωμεία. εὐοσίχθων.] ὁ κινῶν τὴν γῆν· τὸ γὰρ ὕδωρ αἴτιον τῶν σεισμῶν. Ἐν τοῖς γὰρ τέλος.] ἐν γὰρ τῇ θαλάσσῃ καὶ εἱμαρμένῃ κεῖται τοῖς ναυτιλλομένοις τὸ τέλος ἐσθλόν τι καὶ φαῦλον. Ἄλλος δ' εἰαρινός.] οὗτος μέν ἐστι φησὶν ὁ καίριος καὶ εὐπορώτατος πλοῦς. ἔστι δὲ καὶ ἄλλος παρακεκινδυνευμένος, οὐκ ἐμοὶ ἀρεστός, ὁ ἐν καιρῷ γινόμενος ἔαρος, ὁπότε ἐν τῇ συκῇ τοσαῦτα φανῶσι τὰ φύλλα, ὅσον πατησάσης ἐν γῇ τῆς κορώνης τὸ ἴχνος ἐστίν. οὗτος μὲν ὁ πλοῦς ἀμφίβολος, καὶ οὐκ ἐμοὶ ἀρεστός. ἀλλ' ὅμως καὶ τότε τινὲς πλέουσιν, ἐρασιχρήματοι ἄνθρωποι, τῷ κέρδει θελγόμενοι. ἰσόψυχα γάρ τισι τῶν ἀνθρώπων τὰ χρήματα. Ἐν κράδῃ.] Κράδη, τὸ νεαρὸν τῆς συκῆς φύλλον, κατὰ ἀντίφρασιν, τὸ ἀκράδαντον, καὶ μὴ ῥαδίως κινούμενον. ἀμβατός.] εὐεπίβατος, δεξιὸς εἰς τὸ ναυτίλλεσθαι.

Αἴνημι.] Αἴνημι, αἰνῶ, καὶ κατὰ παραγωγὴν Αἰολικὴν αἴνημι. Ἄρπακτός. παράβολος καὶ ῥιψοκίνδυνος ὑπάρχων. χαλεπῶς.] μόλις, δυσχερῶς. καί τε,] καὶ ταῦτα τὰ περὶ τὸν ἐαρινὸν πλοῦν. Μὴ δ' ἐνὶ νηυσί.] ναυτιλλόμενος δὲ μὴ πᾶσαν σὺ τὴν περιουσίαν ἐν ταῖς ναυσὶν ἕνεκεν ἐμπορείας ἀποτίθει, ἀλλ' ὑφορώμενος τὸ τῆς θαλάσσης ἀβέβαιον, τὸ πειρώμενον ἔχε πρὸς ἐμπορείαν. τὴν δὲ διπλομοιρίαν οἴκαδε καταλίμπανε· χαλεπὸν γὰρ δυσκληρήμασι θαλαττίοις περιπεσεῖν, σὺν πολυφόρτῳ νηΐ. εἶτα φησί, καὶ τί φημι χαλεπὸν τοῦτο; χαλεπόν, εἰ καὶ ἐν ἠπείρῳ ἐφ' ἅμαξαν ὑπερβεβηθὲς θείης φορτίον, καὶ κατάξῃς τὸν ἄξονα, καὶ τοῦτο διαχυθὲν ἀφανές σοι

καὶ ἀχρεῖον γίνεται. τὴν συμμετρίαν ἐν ἅπασι πράγμασι, καὶ τοὺς δέοντας καιροὺς ἐπιτήρει. οὐκ ἔστι δὲ ὑπὸ μέμψιν ὁ Ἡσίοδος, οὐκ εἰδὼς ναυτιλίαν διδάσκειν; ἀλλὰ θερείαις ὥραις μόνον κελεύων ναυτίλλεσθαι. προείρηκε γὰρ, ὡς ἐμπειρόπλους οὐκ ἐγεγόνει, οὐδὲ τῶν ναυτικῶν ἐπιστήμων.

Ὡραῖος δὲ γυναῖκα τεὸν ποτὶ οἶκον ἄγεσθαι;
Μήτε τριηκόντων ἐτέων μάλα πόλλ' ἀπολείπων,
Μήτ' ἐπιθεὶς μάλα πολλά· γάμος δέ τοι ὥριος οὗτος.
Ἡ δὲ γυνὴ τέτορ' ἡβώῃ, πέμπτῳ δὲ γαμοῖτο.
Παρθενικὴν δὲ γαμεῖν, ὥς κ' ἤθεα κεδνὰ διδάξῃς.
Τὴν δὲ μάλιστα γαμεῖν, ἥτις σέθεν ἐγγύθι ναίει,
Πάντα μάλ' ἀμφὶς ἰδών, μὴ γείτοσι χάρματα γήμῃς.
Οὐ μὲν γάρ τι γυναικὸς ἀνὴρ ληΐζετ' ἄμεινον
Τῆς ἀγαθῆς, τῆς δ' αὖτε κακῆς οὐ ῥίγιον ἄλλο,
Δειπνολόχης· ἥτ' ἄνδρα καὶ ἴφθιμόν περ ἐόντα
Εὕει ἄτερ δαλοῦ, καὶ ὠμῷ γήραϊ δῶκεν.

Maturus autem vxorem tuam
ad domum ducito,
Neque triginta annis valde multum deficiens,
Neque superans multum: nuptiæ vero tibi tempestiuæ hæ.
Mulier autem quatuor annos pubescat, quinto nubat:
Virginem vero ducito, vt mores castos doceas.
Eam vero potissimum ducito quæ te prope habitat:
Omnia diligenter circum cõtemplatus, ne vicinis ludibria ducas.
Neque enim muliere quicquam vir sortitur melius
Bona: rursus vero mala non durius aliud,
Comessatrice: quæ virum tametsi fortem
Torret sine face, & crudæ senectæ tradit.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Ὡραῖος δὲ γυναῖκα.] τὰ μὲν περὶ ναυτιλίας αὐτῷ διατάγματα τέλος ἔχει. τὰ δὲ ἑπόμενα κοινά εἰσιν, εἰς πᾶσαν τείνοντα τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων, οὐ γεωργησόντων, οὐ θαλαττουργησόντων, ὧν πρῶτόν ἐστι τὸ ὁρίζον τὸν περὶ τοῦ γάμου καιρὸν, καὶ τῷ γαμήσοντι καὶ τῇ γαμηθησομένῃ. καὶ γὰρ τοῦτο ἀκόλουθον ἦν τῷ τὸν καιρὸν ἄριστον εἶναι πᾶσι φησὶ δὴ ὡραῖος δὲ, ἐπιρρηματικῶς, ἀντὶ τοῦ ἐγκαίρως, κατὰ τὸν προσήκοντα καιρὸν ἄγου γυναῖκα πρὸς τὸν σὸν οἶκον. οὔτε μάλα πολλὰ ἔτη ἀπολείπων, ἤγουν ἐλαττούμενος, κατωτέρω ὢν τῶν τριηκόντων ἐτῶν, ἤγουν τῶν τριάκοντα· μήτε μάλα πολλά ἐπιθεὶς τοῖς τριάκοντα δηλονότι. γάμος δέ τοι ὥριος οὗτος.] ὁ δὲ, ἀντὶ τοῦ γάρ. ἤγουν συνάφεια γὰρ μετὰ γυναικὸς, ἔγκαιρος, αὕτη ἐστίν. ἡ δὲ γυνὴ τέτορ' ἡβώῃ, ἀντὶ τοῦ τέτταρα ἐπὶ δέκα. τουτέστιν ἡ δὲ γυνὴ ἐπὶ τέσσαρα καὶ δέκα ἔτη ἀκμαζέτω. τῷ πέμπτῳ δὲ ἀντὶ τοῦ τῷ πεντεκαιδεκάτῳ, γαμοῖτο, ἀντὶ τοῦ γαμείσθω, τουτέστιν εἰς γάμον ἐρχέσθω. παρθενικὴν δὲ ἀντὶ τοῦ παρθένον γαμεῖν, ἤγουν εἰς γυναῖκα λάμβανε. ὡς ἂν διδάξῃς αὐτὴν ἤθη κεδνά, ἤγουν ἀγαθά. ἀγαθὰ δὲ γυναικὶ ἤθη τὰ ἀρέσκοντα τῷ ἀνδρί. ταύτην μάλιστα εἰς γυναῖκα λάμβανε, ἥτις πλησίον σου οἰκεῖ. πάντα μάλα τὰ κατ' αὐτὴν ἀμφὶς ἀντὶ τοῦ πανταχόθεν μαθών· ἵνα μὴ γήμῃς χάρματα τοῖς γείτοσιν, ἀντὶ τοῦ χάρμα, τουτέστι γέλωτα. οὐ γὰρ ληΐζεται, ἀντὶ τοῦ κτᾶται, ἄνθρωπος ἄλλο τι ἄμεινον, ἤγουν κρεῖττον, τῆς γυναικὸς τῆς ἀγαθῆς· τῆς δὲ κακῆς οὐδὲν ἄλλο ῥίγιον, ἤγουν χαλεπώτερον, κυρίως τὸ ἀλγεινότερον, ἀπὸ τῶν ῥίγους τοῦ κρύους, ὥσπερ λυγρὸν ἀπὸ τοῦ λίαν ὑγρόν. ἐκ τῶν ὑγρῶν φασι καὶ τῶν ψυχρῶν τὰ ἀλγεινά, ἐκ δὲ τῶν θερμῶν τὰ ἡδέα. τῆς δειπνολόχης, ἤγουν τῆς συνδειπνούσης καὶ λοχώσης τὸν ὁμόκοιτον πρὸς τὸ δράσαι τι κακόν, ἢ τοῖς ἄλλοις συνδειπνούσης παρὰ τὴν ἀνδρὸς βούλησιν· εἶτα κατὰ μετάπλασιν, ἥτις τὸν ἑαυτῆς ἄνδρα καί περ ὄντα ἴφθιμον, ἤγουν ἀνδρεῖον, γενναῖον, καίει χωρὶς δαλοῦ, τουτέστι παροξύνει καὶ εἰς ὀργὴν κινεῖ, ἢ τὴν περιουσίαν αὐτοῦ δαπανᾷ, δίκην πυρός· καὶ ἀώρῳ γήρᾳ δίδωσιν αὐτὸν, ὀδύνας αὐτῷ προξενοῦσα, καὶ πρὸ τοῦ καιροῦ ποιοῦσα αὐτὸν γηρᾶν. σαφέστερος δ' ἂν ὁ λόγος ἦν, εἰ χωρὶς μεταπλάσεως οὕτως ἂν ἐλέγετο. τῆς δὲ κακῆς οὐδὲν ἄλλο χαλεπώτερον ἄνθρωπος κτᾶται, τῆς δειπνολόχου, τῆς καιούσης τὸν ἑαυτῆς ἄνδρα, καί περ ὄντα ἀνδρεῖον, χωρὶς δαλοῦ, καὶ ἀώρῳ γήρᾳ διδούσης αὐτόν.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Ὡραῖος δὲ γυναῖκα.] τὰ μὲν περὶ ναυτιλίας

αὐτῷ

αὐτοῦ διδάγματα τέλος ἔχει. τὰ δὲ ἑπόμενα, κοινά εἰσιν εἰς πᾶσαν τείνοντα τὴν τῶν ἀνθρώπων ζωήν, οὐ γεωργησόντων, οὐ θαλαττουργησόντων. ὧν πρῶτον ἐστὶ τὸ περὶ γάμου, καὶ τὸν καιρὸν ὁρίζει καὶ τῷ γαμήσοντι καὶ τῇ γαμηθησομένῃ. καὶ γὰρ τοῦτο ἀκόλουθον ἦν τῷ τὸν καιρὸν μεῖζον εἶναι πᾶσι. τοῦ γάμου τοίνυν καιρὸν ὑπάρχειν, τὸν περὶ τριάκοντα ἔτη τῷ ἀνδρί· τῇ δὲ γυναικὶ τὸν τῶν ἑπτακαίδεκα χρόνον ἐτῶν. τὸν μὲν γὰρ ἀξιοῖ γαμεῖν ἐγγὺς ὄντα τῶν λ΄. δεῖν γὰρ τὸν πρῶτον τῆς ἀκμῆς χρόνον ἀφέντας ἀφυβρίσαι τὸν ἤδη σταθερὸν αἱρεῖσθαι πρὸς κοινωνίαν παιδουργίας. διὸ καὶ Πλάτων κολάζει τὸν εἰς πέμπτον καὶ τριάκοντα ἔτος ἄγαμον ἐλθόντα, τὴν δὲ γαμεῖσθαι μετὰ τὴν ἥβην, ἔτος πέμπτον ἄγουσαν εἶναι δὲ τὴν ἥβην τεσσαρεσκαιδέκατον ἔτος· τὴν γὰρ ὁμιλίαν ὑποδέχεται μᾶλλον ὀργῶσα, καὶ τὰς ἐκτροφὰς τῶν κυημάτων ἀποδίδωσιν ἐρρωμενεστέρας· τοῦτο οὖν δηλοῖ τό, τέτορ᾽ ἡβῷ, πέμπτῳ δὲ γαμεῖσθαι, μετὰ τὴν δευτέραν τετράδα, τὴν πεντάδα προσελθὸν τὸ ἔτος. Μήτε τριηκόντων.] ὡρίμως μὴ παρὰ καιρὸν γήμῃς, ἀλλ᾽ ὅτε δυνατὸς διοικῆσαι οἶκον. λ΄ ἐτῶν μὴ κάτωθεν μηδὲ πλέον. τέτορ᾽ ἡβῴη.] μετὰ τὸ παρελθεῖν αὐτὴν τὰ ιβ΄ ἔτη, ἄλλα δ΄, τότε φησὶν ἐπιτρέπει αὐτὴν γαμεῖσθαι, τουτέστιν ἑκκαίδεκα ἐτῶν. τέτορε γὰρ σημαίνει δ΄. ἔστι δὲ καὶ τῷ πεντεκαιδεκάτῳ γαμεῖσθαι, ἢ μετὰ τεσσαρεσκαίδεκα, καὶ ἄλλα δ΄. Παρθενικὴν δὲ γαμεῖν.] εἰκότως ἀξιοῖ παρθένον ἄγεσθαι. μᾶλλον γὰρ αὕτη εὐάγωγος τῆς ὑπ᾽ ἀλλοτρίοις ἤθεσιν ἤδη τραφείσης. τὸ δέ, [μὴ γείτοσι χάρματα γήμῃς] καὶ διατοῦτο χρῆναι βουλεύεσθαι, ἐμφρόνως εἴρηται, πρὸς τό, τὸν σκοπὸν εἰς εὐζωΐαν ὁρᾶν. ἀλλὰ μὴ τὴν τύχην εἰσφέρειν εἰς τὸν οἶκον, ἐπονείδιστον αὐτὸν ποιοῦσαν. δηλοῖ δὲ ταῦτα καὶ τὰ ἑξῆς, ὁ τῆς ἀγαθῆς γυναικὸς ἔπαινος, καὶ ἡ κατηγορία τῆς μοχθηρᾶς· τὴν δὲ δειπνολόχην καὶ τὴν καίουσαν ἄτερ δαλοῦ, καὶ τὴν ὠμὸν τὸ γῆρας τῷ ἀνδρὶ τιθεῖσαν, ταύτην εἶναι λέγει· τὴν μὲν οὖν δειπνολόχην ῥητέον, ἢ τὴν δειπνεῖν μόνον εἰδυῖαν, ἀργόν, ἢ τὴν συνδειπνοῦσαν καὶ λοχῶσαν τὸν ὁμόκοιτον πρὸς τὸ δρᾶσαι τὶ καλόν, ἢ τοῖς ἄλλοις συνδειπνοῦσαν παρὰ τὴν τοῦ ἀνδρὸς βούλησιν. ἡ δὲ ἄτερ δαλοῦ καίουσα, τὴν εἰς ὀργὴν κινοῦσαν καὶ ἀεὶ παροξυντικὴν σημαίνει. εἰ δὲ βούλει καὶ τὴν δάπανον καὶ ἀφανιστικὴν τῶν ὄντων, ὡς τὸ εὗρε. ἡ δὲ εἰς ὠμὸν γῆρας ἄγουσα, δηλοῖ τὴν ὀδυνῶν πρόξενον, καὶ πάσης ἂν τῷ ἀνδρὶ γινομένην αἰτίαν, καὶ τὸ γῆρας ἐπιπονώτερον αὐτῷ ποιοῦσαν· τούτοις δὲ πᾶσιν ἡ ἀγαθὴ γυνὴ τὴν ἐναντίαν ἔχει διάθεσιν, ἐπικουφίζουσα τῷ ἀνδρὶ τὸ γῆρας, προσάγουσα τὰ ὄντα μετὰ τῆς περὶ τὸν ἄνδρα θεραπείας καὶ ἀταραξίας, συνδειπνήσεις ποιουμένη τοιαύτας, οἵας ὁ ἀνὴρ βούλεται. τοῦτο οὖν ἀνασκοποῦντα χρῆναι, κἂν παρθένον τις ἄγηται, γάμον αἱρεῖσθαι. Δειπνολόχης.] τῆς καθημένης καὶ [illegible] καὶ παρεδρευομένης τῷ δείπνῳ.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Ὡραῖος δὲ γυναῖκα.] ἁρμοδίῳ δὲ χρόνῳ καὶ γάμῳ συναρμόσθητι. λέγει δὲ τοῦτον εἶναι τὸν μήτε πολὺ ἐπαναβεβηκότα τῶν τριάκοντα, μήτε πολὺ ἀποδέοντα· καὶ τοῦτον μὲν φησὶν ἁρμόδιον εἶναι χρόνον ἀνδράσι πρὸς γάμον· γυναιξὶ δὲ τὸν ιε΄, εἰ ἀσαφῶς εἴρηκε. καὶ οὕτω μὲν ὁ Ἡσίοδος εἴρηκεν, ὅπως ἱκανοί τε ὦσιν οἰκονομεῖν τὰ καθ᾽ ἑαυτοὺς οἱ ἄνδρες ὡς τέλειοι, καὶ ὅπως μὴ πολλὰ τεκνογονήσαντες οὐκ ἔχωσιν εὐχερῶς αὐτὰ διατρέφειν, καὶ ὀδυνηρότατον βίον διάγωσι. καὶ οὕτω μὲν ὁ Ἡσίοδος. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ ταύτας ἑτέροις νυμφαγωγεῖν, οὐχ οἷς περ ταῦτα παρακελεύεται. πολὺ παρηλικεστέροις γὰρ αὐτῶν ἀνδράσι ταύτας συνάπτων, ἀφυβρικέναι μονονοὺ ταύτας παρακελεύεται πρὸς τὰς τούτων εὐνάς. μικρὸν γὰρ ἤδη, καὶ οἱ μὲν τελέως γηράσαντες ἀσθενήσουσιν. αἱ δέ, πρὸς τὸ σφριγοῦν τῆς ἡλικίας ἀναδραμοῦσαι, τὴν ἀνδρικὴν [illegible] ὁπόθεν γνώσονται, αὐταῖς μηχανήσονται. παρακελεύεται δὲ τὸν γάμους συναρμοζόμενον καὶ παρθένον λαμβάνειν, καὶ ιε΄ χρόνων. * ἐμοὶ δὲ διηπόρηται, καὶ τῆς μητρώας νηδύος παρθένος νῦν, καὶ ἄσπλα τὰ θήλεια τίκτεται. ἐπιδεχομένῳ δὲ καιρῷ, καὶ ἐπιτηδείου χρόνου ὑπάρχου, ἢ ἁρμοδίου χρόνου. ἡ δὲ γυνὴ γαμείσθω μετὰ τὴν ἥβην, ἔτος πέμπτον ἔχουσα. εἶναι δὲ τὴν ἥβην τεσσαρεσκαιδεκάτων, καὶ προσθεὶς καὶ τούτοις πέντε, ὡς εἶναι ιθ΄. τοῦτο γὰρ δεῖ τὸ τέτορε, ὁ τεσσαρεσκαιδέκατος χρόνος. τέτορε γὰρ σημαίνει τέσσαρας· λείπει τὸ δέκα, ἵνα ᾖ τετάρτῳ καὶ δεκάτῳ ἐνιαυτῷ. ἤγουν μὴ ἄξῃς εἰς γάμον γυναῖκα ἄχρηστον, ποτὶ οἶκον ἵνα μὴ γένῃ αἴτιος γέλωτος τοῖς γείτοσι. Μήτε τριήκοντα.] μὴ χρή-

ψης τετηκόντων, ἔστι Ἡσιόδῳ, οὔτε μεταχαφικὸν τὸ πλαῖσμα τυγχάνει, ἀλλὰ τριάκοντα. πᾶσα γὰρ φωνὴ τὰ τρία γένη σημαίνουσα ἐν μιᾷ λέξει ἄκλιτός ἐστιν· οἷον τριάκοντα, πεντήκοντα, καὶ πάντες οἱ ἀριθμοί. ὥσπερ καὶ τὸ ἐγώ, σύ, ἐμοί, καὶ τὰ ὅμοια. οἷς δὲ βουλητὸν ἀπῳδὰ τοῖς ἐμοῖς λόγοις, χαρίζεσθαι τριακόντων, καὶ πεντηκόντων, καὶ ἑξηκόντων, καὶ ἑκατόντων, εἰ βούλοιντο. τέτορ'.] τεσσαρεσκαιδεκάτῳ χρόνῳ. Παρθενικὴν δέ.] παρθένον δὲ πρὸς γάμον λάμβανε, ὅπως θυμήρης σοι γένηται, καὶ τοῖς ἤθεσι συντρόφος, οἷα μὴ συνηθοῦσα ἑτέρῳ ἀνδρί, καὶ ξένοις συνεθισθεῖσα τοῖς ἤθεσι. ἥτις σέθεν ἐγγύθι ναίει.] καὶ γειτνιῶσάν δέ σοι λάμβανε κόρην, ὅπως οὕτε πατέρα καὶ μητέρα γένους ταύτην εἰδώς, καὶ τὰ ταύτης ἀκριβῶς ἀκροώμενος, μὴ ἀναξίαν γήμῃς, καί τι τῶν ἀθεμίτων ἐργασάμενος, ἐν οἷς περ εἰώθασιν οἱ γειτνιῶντες γελᾶν. οὐδὲν γὰρ ἄμεινον ἀγαθῆς γυναικὸς ἀνὴρ ἐπικτᾶται, ὥσπερ οὐδὲν χεῖρον τῆς φαύλης, τῆς περὶ δεῖπνα καὶ τροφὰς ἀσχολουμένης, καὶ καιούσης τὸν ἄνδρα, κἂν γενναῖος ἐστιν, ἀξύλῳ πυρὶ συμφορῶν, καὶ παρ' ἡλικίαν τιθείσης γηραιὸν καὶ ἀφήλικα. Δειπνολόχης.] τῆς λάθρᾳ τοῦ ἀνδρὸς ἐσθιούσης, καὶ μὴ φανερῶς, τῆς τρωκτίδος, καθημένης καὶ ἀπαντωμένης, καὶ παρεδρευούσης τῷ δείπνῳ.

Εὖ δ' ὄπιν ἀθανάτων μακάρων πεφυλαγμένος εἶναι.
Μηδὲ κασιγνήτῳ ἶσον ποιεῖσθαι ἑταῖρον·
Εἰ δέ κε ποιήσῃς, μή μιν πρότερος κακὸν ἔρξῃς.
Μηδὲ ψεύδεσθαι γλώσσης χάριν. εἰ δέ κεν ἄρχῃ
Ἤ τι ἔπος εἰπὼν ἀποθύμιον, ἠὲ καὶ ἔρξας,
Δὶς τόσα τίνυσθαι μεμνημένος. εἰ δέ κεν αὖθις
Ἡγῆτ' ἐς φιλότητα, δίκην δ' ἐθέλῃσι παρασχεῖν,
Δέξασθαι. δειλός τοι ἀνὴρ φίλον ἄλλοτε ἄλλον
Ποιεῖται. σὲ δὲ μή τι νόον κατελεγχέτω εἶδος.
Μηδὲ πολύξεινον, μηδ' ἄξεινον καλέεσθαι.
Μηδὲ κακῶν ἕταρον, μηδ' ἐσθλῶν νεικεστῆρα.

Bene vero animaduersionem immortalium deorum obseruato.
Neque fratri æqualem facito amicum.
Quod si feceris, ne ipsum prior malo afficias.
Ne vero mentiaris linguæ gratia. Sin autem cœperit,
Aut verbum aliquod locutus infestum, aut faciens,
Bis tantum puniti memineris. Sin vero rursus
Redeat ad amicitiam, pœnam autem velit præstare,
Suscipe. miser namq. vir amicum alias alium
Facit. te vero ne quid animo coarguat vultus.
Ne vero multorum hospes, neve nullius hospes dicaris:
Neve malorum socius, neque bonorum conuiciator.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Εὖ δ' ὄπιν ἀθανάτων.] προοίμιον τοῦτο τίθησι μετὰ τοὺς περὶ γάμου λόγους, τῶν ῥηθησομένων παιδευμάτων, ἀξιῶν περὶ πάντων στοχάζεσθαι τοῦ κεχαρισμένου τοῖς θεοῖς. Εὖ δ' ὄπιν ἀθανάτων.] καλῶς δὲ ἔσο φυλάττων ἐπιστροφὴν τῶν θεῶν τῶν μακάρων, ἀντὶ τοῦ ἐπιστρέφου τῶν θεῶν. Μηδὲ κασιγνήτῳ.] μὴ δὲ τὸν ἑταῖρον, ἤγουν τὸν φίλον, ἶσον ποίει τῷ ἀδελφῷ, ἀντὶ τοῦ ἐν ἴσῃ μοίρᾳ τίθει τοῦ ἀδελφοῦ. δεῖ γὰρ τὴν κατὰ φύσιν ἡμῶν σχέσιν πρὸς ἀλλήλους τῆς κατὰ προαίρεσιν εἶναι προτιμοτέραν. Εἰ δέ κε ποιήσῃς.] οὐ λέγει, ἐὰν ποιήσῃς φίλον ἐν ἴσῃ μοίρᾳ τοῦ ἀδελφοῦ· τοῦτο γὰρ ἀπηγόρευσε, καὶ οὐκέτι πάλιν δοκεῖ ἐνδιδοῦναι αὐτῷ. ἀλλὰ πρὸς τὸν φίλον αὐτῷ ὁ λόγος ἁπλῶς ἀναφέρεται. ἤγουν ἐὰν δὲ ποιήσῃς φίλον, μὴ πρότερος ποιήσῃς αὐτὸν κακόν, καὶ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ μηδὲ ψεύδου αὐτὸν γλώσσης χάριν, ἀντὶ τοῦ ἕνεκα λόγων. τουτέστι μὴ δὲ ἐν τοῖς λόγοις, οἷς διαλέγῃ, εἰ καὶ μηδὲ βλάπτουσι, ψευδὴς γίνου πρὸς αὐτόν. ὁ γὰρ ἑκουσίως ψευδόμενος (καθὰ Πλάτων εἴρηκεν) ἄπιστος εἰκότως ἐστίν· ὁ δὲ ἄπιστος, ἄφιλος. εἰ δέ κεν ἄρχῃ.] ἐὰν δὲ προηγῆται αὐτὸς τούτων, ἢ ἔπος εἰπὼν τι ἀποθύμιον, ἤγουν ἀπεχθὲς καὶ οὐκ ἀρέσκον τῇ σῇ ψυχῇ, ἢ καὶ πράξας πρᾶξιν δηλονότι τινὰ ἀποθύμιον, δὶς τόσα τίνυσθαι αὐτόν, ἀντὶ τοῦ ἀπαίτει. τουτέστι δὶς τόσα τιμωροῦ αὐτόν, μεμνημένος ὧν εἰς σὲ διεπράξατο. εἰ δέ κεν αὖθις.] ἐὰν δὲ πάλιν προηγῆται εἰς φιλίαν, δίκην δὲ ἐθέλῃ παρασχεῖν ὑπὲρ ὧν ἐξήμαρτεν εἰς σέ, δέξαι αὐτόν· εἰκὸς γὰρ τοῦτον καταψηφισάμενον ἑαυτοῦ, καὶ ἐν μεταμελείᾳ γεγονότα,

γεγονότα, μηκέτι ταυτὸ παθεῖν. Δειλός τοι ἀνήρ.] ἕτερον τοῦτο παράγγελμα. ἔχει δὲ οὕτως· δείλαιος ἀνήρ, ἤγουν ἄθλιος, ποιεῖται φίλον ἄλλοτε ἄλλον.

Σὲ δὲ μή τι νόον.] ὅμοιον καὶ τοῦτο τῷ,

Ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων;

σὲ δὲ κατὰ τὸν νοῦν μὴ κατελεγχέτω τὸ εἶδος, ἤγουν σοῦ δὲ μὴ κατηγορείτω κατὰ τὸν νοῦν τὸ εἶδος, ἤγουν ἡ μορφή, τὸ πρόσωπον, ὡς ἐναντίον δηλονότι τῷ νῷ. καθὰ τὸ μὲν ἄτρεπτον, μένον, τοῦ δὲ νοῦ μεταβαλλομένου συνεχῶς, καὶ τρεπομένου ἄλλοτ' ἐπ' ἄλλοις φίλοις. Μηδὲ πολύξεινον.] τὸ μὲν περὶ τούτου παράγγελμα, τὸ ἄστατον ἐμέμφετο τῆς φιλίας καὶ ἀβέβαιον, τοῦτο δὲ τὴν πολυφιλίαν ἀπαγορεύει, καὶ τὴν ἀφιλίαν. ἔχει δὲ οὕτως· παρακελεύομαί σοι, μὴ δὲ πολύφιλον ἐθέλειν καλεῖσθαι, μὴ δὲ μὴν ἄφιλον. τὸ μὲν γὰρ ἀφυλάκτου γνώμης, καὶ εὐχεροῦς εἰς ὅ,τι ἂν τύχοι, καὶ διατοῦτο εὐκαταφρονήτου. τὸ δὲ σκληροῦ καὶ ἀκοινωνήτου. Μὴ δὲ κακῶν ἕταρον.] μὴ δὲ κακοδόξων ἀνθρώπων ἐθέλειν κληθῆναι φίλον παρεγγυῶμαι, μὴ δὲ ἐσθλῶν ἀνθρώπων, ἤγουν ἀγαθῶν, νεικεστῆρα ἀντὶ τοῦ κατήγορον.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Εὖ δ' ὄπιν ἀθανάτων.] τοῦτο μετὰ τοὺς περὶ γάμου λόγους προοίμιον ἐστὶ τῶν ῥηθησομένων παιδευμάτων· δεῖ γὰρ περὶ πάντων στοχάζεσθαι τοῦ κεχαρισμένου τοῖς θεοῖς. καὶ γὰρ καὶ Πλάτων φησίν, ὁ βλέπων εἰς τὸ θεῖον ἐξ ἀσελγημάτων αὐτοῦ φυλάττειν ἑαυτὸν σπουδάζει καὶ ἀσχημάτων πάντων. καὶ γὰρ ὁ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας αἰσχυνόμενος, παρόντων αὐτῶν ἀπέχεται τούτων. μὴ ὅτι γε τοὺς θεούς, καὶ τί λέγω τοὺς ἀγαθούς; ἀλλὰ καὶ εἰκόνας ἀγαθῶν τινες σέβονται, καὶ ὑπ' αὐταῖς ὀκνοῦσι τινὰ πονηρὰν πρᾶξιν πρᾶξαι, ὡς ἡ μὴ προσιεμένη τὴν ἑταίραν ἐπιτηδεῦσαι τι ἄσχημον ὑπὸ τῇ Ξενοκράτους εἰκόνι τοῦ σώφρονος, πολλῷ μᾶλλον ἐπὶ θεῶν τοῦτο χρὴ ποιεῖν. Μηδὲ κασιγνήτῳ.] τὴν κατὰ φύσιν ἡμῶν σχέσιν πρὸς ἀλλήλους τῆς κατὰ προαίρεσιν εἶναι τιμιωτέραν φησὶν οὗτος ὁ λόγος. καὶ γὰρ τὴν μὲν ὑποθέσθαι ἐφ' ἡμῖν, τὴν δὲ τὸν δεσμὸν ἐπήγαγε, τὸ καὶ αὐτὴν φυλάττειν βέβαιον· δεῖν οὖν μείζονα τιμὴν νέμειν ἀδελφοῖς, ἢ ἑταίροις. καὶ γὰρ τοῖς πατράσιν οὕτω φίλα πράττοντας δεῖ μετὰ θεοὺς τιμᾶν, ὡς ἀγάλματα, φησίν, ὄντας ἐφ' ἑστίᾳ θεῶν· οὕτω δὲ καὶ τὴν οἰκείαν πόλιν τινὲς εἶπεν ἐγγιωτέραν τῆς μὴ οἰκείας, κἂν μᾶλλον τὶς ἐν ταύτῃ τυγχάνῃ τιμώμενος, διὰ τὴν κατὰ φύσιν σχέσιν. καὶ ὀρθῶς ὁ Παναίτιος, πολίτην αὐτὸν Ἀθηναίων ποιεῖσθαι σπευδόντων, εἶπεν· τῷ σώφρονι μὲν μίαν πόλιν ἀρκεῖν. καὶ ὁ τῶν Σπαρτιατῶν βασιλεὺς πρὸς τὸν Ἀρκάδα τὸν ξένον, εἰπόντα πρὸς αὐτὸν ὅτι φιλολάκων οἴκοι καλεῖτο, κάλλιον σοι εἶπεν εἰ φιλόπολις ἐκαλοῦ μᾶλλον ἢ φιλολάκων. οὕτως αἱ κατὰ φύσιν ἡμῶν σχέσεις παρὰ πᾶσι τῶν κατὰ προαίρεσιν εἶναι δοκοῦσι κρείττους. δεῖν μὲν οὖν τὸν ἀδελφὸν τοῦ ἑταίρου πάντως ἐπὶ μείζονος ἄγειν σπουδῆς· τούτῳ δὲ ἀκόλουθον τὸ ἑξῆς, ὅτι εἴ τινα ποιησόμεθα φίλον, ἀπροσκρούστους εἶναι δεῖ πρὸς αὐτόν. καὶ γὰρ ἡ τῶν Πυθαγορείων παραίνεσις, οὐχ ὅτι προτέρους ἁμαρτάνειν εἰς φίλον διακωλύσειεν ἄν, ἀλλὰ καὶ τὰ τοῦ φίλου ἁμαρτήματα ὑπομένειν καὶ φέρειν, ἕως ἂν δυνώμεθα, παρακελεύεται. καὶ ἔχει τὸ παράγγελμα πρὸς τῇ ἄλλῃ δικαιοσύνῃ καὶ τὸ ἔμφρον· εἰκὸς γὰρ ἡμᾶς καὶ θαρρήσαντας ἐστὶν ὅτι τινὰ τῷ φίλῳ, καὶ δεῖ μηδὲν εἰς αὐτὸν ποιεῖν ἐναντίον, λύον τὴν σχέσιν. ἄλλως. τοῦ ἀδελφοῦ σου μὴ προτίμα τὸν φίλον σου. ἐὰν δὲ καὶ ποιήσῃς φίλον, μὴ πρότερον αὐτὸν ἀτιμάσῃς, μὴ δὲ καταψεύσῃς αὐτοῦ. ἐὰν δὲ αὐτὸς ἀρχὴν ποιήσῃ τοῦ ἀτιμάσαι σε, διπλασίασον αὐτῷ τὸ κακὸν καὶ ἀπόδος, μεμνημένος ὧν εἰς σὲ διεπράξατο· ἂν πάλιν διαλλαγῆναι, καὶ φιλιωθῆναι βουληθῇ, καὶ προσπέσῃ σοι, δέξαι αὐτόν. Μηδὲ ψεύδεσθαι γλώσσης χάριν.] μὴ μόνον παραιτεῖσθαι τὸν φίλον λυπεῖν διά τινος ἔργου προσκρούοντα, ἀλλὰ μὴ ψευδόμενον πρὸς αὐτὸν φαίνεσθαι, διὰ προπετῆ καὶ ἀνόητον τῆς γλώττης ὁρμήν· καὶ γὰρ τοῦτο λυπηρὸν καὶ προάγον εἰς ἀπέχθειαν· ὁ γὰρ ψευδόμενος καὶ ἀπατῶν, οὐ φίλος. ὅθεν τοῦτο παραιτητέον. ὃ καὶ Πλάτων εἶπεν, τὸν ἑκουσίως ψευδόμενον, ἄπιστον εἰκότως εἶναι. τὸν δὲ ἄπιστον, ἄφιλον. μέγα οὖν σημεῖον ἤθους οὐ φιλητικοῦ τὸ ψευδολόγον εἶναι πρὸς ὃν οἴεται φίλον, καὶ ἐπιβουλεύειν τὴν φιλίαν. Εἰ δέ κεν ἄρχῃ.] τοῦτο μιμητικόν ἐστι τοῦ ἀμυντικοῦ τῆς ψυχῆς. δεῖν γάρ φησιν ἐὰν ἐκεῖνος προκατάρξῃ λόγων ἡμῖν ἀποθυμίων ἢ ἔργων ἐπεξιέναι, διπλασίοις τινύμενον καὶ ἀμυνόμενον. ἐχθρὸν γὰρ αὐτὸν ἀντὶ φίλου τιθέναι χρή, καὶ ποιεῖν ὡς ἐχθρὸν κακῶς, ὡς μὴ φυλάξαντα τὰ

φιλικὰ

φιλικὰ πείθονται. Σιμωνίδης γοῦν ταύτην εἶναι δικαιοσύνην φησὶ, τοὺς φίλους εὖ ποιεῖν· ἄμεινον δ' ὁ Πυθαγόρειος λόγος ἡ φησὶν χρῆναι φέρειν τὰ ἁμαρτήματα τῶν φίλων εἰς δύναμιν.

εἰ δέ κεν αὖθις Ἡγῆτ' ἐς φιλότητα.] καὶ ἀμύνασθαι τὸν ἁμαρτάνοντα παραινεῖ, καὶ προσιόντα μὴ ἀτιμάζειν. καὶ μάλιστα εἰ ἑαυτῷ δίκην τινὰ ἐπάγειν ἕτοιμος εἴη τοῦ ἁμαρτήματος. δῆλος γὰρ ἐστὶν ἑαυτοῦ καταψηφισάμενος, καὶ ἐν μεταμελείᾳ γεγονώς· ὥστ' εἰκὸς αὐτὸν μηκέτι ταυτὸν παθεῖν. κοινὸν δὲ ἁπλῶς ἐπέθηκε παράγγελμα τοῖς περὶ φιλίας λόγοις, τὰς δυσχερεῖς μεταβολὰς τῶν φίλων, ἀνθρώποις ἀθλίοις οἴεσθαι πρέπειν. εἰσὶ δὲ ἄθλιοι πάντες, οἱ τῶν θεσμῶν ὑπερόπται τῶν εἰς κοινωνίαν συντεινόντων. ὧν εἷς ἐστι καὶ ὁ περὶ τὰς τῶν φίλων καταστάσεις. ὅτι μὲν οὖν τὸ μεταβάλλειν τὰς φιλίας, ἄτοπον καὶ οὐχ ἁπλῶς, ἀλλ' ἄθλιον εἶπε καὶ αὐτός. Πλάτων δὲ καὶ τῆς φρουρᾶς τῆς περὶ φιλίαν εἰκόνα παραδέδωκε. τὰς μὲν ἡμετέρας εἰς τοὺς φίλους, εὐποιΐας μικροτέρας ἡγεῖσθαι τῶν φίλων. τὰ δὲ ἐκείνων εἰς ἡμᾶς γινόμενα, μείζω κρίνειν ἢ ἐκεῖνοι νομίζουσι. ταῦτα φυλάττοντες ἀσφαλῶς ἂν τὴν φιλίαν φυλάξομεν. φησὶν οὖν ὁ Ἡσίοδος παραινῶν ἀφαιρεῖν τὴν δυσχέρειαν· Σὲ δὲ μήτι νόον.] τουτέστι μὴ τὸ φαινόμενον εὔσχημον πειρῶ φυλάττειν. τίς γὰρ ἂν ἡμῶν ἕλοιτο κατὰ προσώπων ἀλλοιώσεις ὑπομένειν ποικιλίας; ἄτοπον δὴ τὸ μὲν εἶδος εἶναι τοιοῦτον ἐθέλειν, ἐλέγχεσθαι δὲ κατὰ τὴν ψυχὴν ἀτρεπῆ ὄντα. τῶν γὰρ τοιούτων τὸ εἶδος κατηγορεῖ τὸ ἦθος· τὸ ὅμοιον ἀεὶ τῆς ἀνοίας, τὸ βέβαιον τοῦ δυσχεροῦς. ἄλλως. εἰς σὲ δὲ μὴ ὁ νοῦς ἄφιλος ὢν καὶ ὁ λογισμὸς ἐλεγχέτω τὴν ἰδέαν τοῦ προσώπου. ἄλλως. εἰς σὲ μὴ τὸ συνειδὸς ἐλεγχέτω τὴν ἰδέαν. ἀλλ' οἷον τὸ συνειδὸς, ἔσται καὶ τὸ εἶδος. Μηδὲ πολύξεινον, μηδ' ἄξεινον.] Εὐκαταφρόνητον τὸ πολλοὺς ξενίζειν· τὸ δὲ ἄξεινον, μὴ πολλοὺς φησὶ φίλους κτήσῃς, μηδὲ μὴν ἄφιλος ἔσο. ὡς ἂν συμμίξας πρὸς ὀλίγους, καὶ μὴ εἶναι ἑταῖρος τῶν κακῶν, μηδὲ ὑβριστὴς τῶν ἀγαθῶν, μηδὲ κακῶς εἴποις τοῖς ἀγαθοῖς. Μηδὲ πολύξεινον.] τὸ μὲν μήτε πολύξεινον εἶναι μήτε ἄξεινον, ὅρον ἐπιτίθησι μέσον τοῖς ταῖς φιλίαις προσανέχουσι ταῖς περὶ τοὺς ξένους ἡμῶν σπουδαῖς, μήτε διὰ δυσχέρειαν πλῆθος εἰσδέχεσθαι ξένων κωλύων, μήτε δι' ἀγριότητα πρὸς πάντα ξένον ἀποκλείειν τὸν οἶκον. τὸ δὲ μήτε κακοῖς συγκολλᾶν ἑαυτὸν, μήτε εἰς τοὺς ἀγαθοὺς ὑβρίζειν, καὶ Πλάτωνος κρατυνάντος τὴν κρίσιν· αὐτὸς γοῦν ἐστιν ὁ λέγων ἐπ' οὐδενὶ τὸν θεὸν οὕτω νεμεσᾶν, ὡς ἐπὶ τῷ τὸν ὅμοιον αὐτοῦ ψέγειν, ἐπαινεῖν δὲ τὸν ἀνόμοιον· θεῷ δὲ ὁ ἀγαθὸς ὅμοιος, ὃν οὐ δεῖ νεικείειν· ὁ δὲ κακὸς ἀνόμοιος, ὃν οὐ δεῖ ἀσπάζεσθαι.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Εὖ δ' ὄπιν ἀθανάτων.] καλῶς δ' ἐπιστροφὴν καὶ φροντίδα ἔσο καὶ ὕπαρχε φυλάσσων τῶν θεῶν, ἤτοι τῶν ψυχικῶν δυνάμεων. τουτέστι νοῶν, ὡς χρὴ, φρόντιζε καλῶς τῶν δεόντων, καὶ μὴ τῷ ἀδελφῷ ποίει ἰσότιμον τὸν φίλον· τουτέστι, τῶν φυσικῶν μὴ προτίμα τὰ κατὰ θέσιν. μὴ δὲ τῆς πατρίδος τὴν ἀλλοτρίαν προτίμα, δωροληψίας ἕνεκα, ἢ ἑτέρου τινὸς, καὶ ἀπὸ τῶν ὁμοίων τὰ ὅμοια δρᾶν. εἰ δὲ ποιήσεις, ὅρα μὴ παλίμβολος καὶ μεταπίπτων γένῃ καὶ ἄστατος, καὶ προκατάρχων κακοῦ. Μηδὲ ψεύδεσθαι.] μὴ δὲ γινώσκων τι ἀληθὲς, περίτρεπε τοῦτο καὶ ψεῦδε γλώττῃ ῥηπεικῇ, καὶ δεινῇ τυχὸν χαριζόμενος. ὁ γὰρ εἰδὼς τὸ ἀληθὲς, καὶ ψευδόμενος, μοιχὸς τῆς ἀληθείας ἐστὶν, καὶ ἀδικεῖ καὶ τὴν φρόνησιν. πανουργίας γὰρ ἔργον τοῦτο, καὶ οὐ φρονήσεως. ὁ γὰρ μάλα φρονῶν, ψεῦδος οὐκ* ἐρέει. εἰ δέ κεν ἄρχῃ.] εἰ δέ σε οὗτος προκατάρξῃ, ὅπως δή ποτε ἀδικήσειέ τε, διπλῶς τοῦτον τιμωρῇ, μεμνημένος ἢ τῆς ἐμῆς ἐντολῆς, ἢ ὅτι πρῶτος εἰς τὴν φιλίαν παρεσπόνδησεν. εἰ δὲ πάλιν μετατραπεὶς προηγεῖται εἰς τὴν φιλίαν, καὶ αἰτεῖ τιμωρίαν δοῦναι ὧν ἐξημάρτηκε, ξυγγνωμοσύνης πάλιν αὐτὸν δέχου. Δειλός τοι ἀνήρ.] ὁ ἄθλιος γὰρ καὶ οὐδενὸς λόγου ἄξιος, ἀλλοπρόσαλλος γίνεται, περὶ τοὺς τῆς φιλίας θεσμοὺς, παραμείβων συνεχέστερον τοὺς φίλους. Σὲ δὲ μή τι.] Σοῦ δὲ τὸν λογισμὸν μηδὲν εἶδος φιλίας ἀπρεποῦς ἐλέγξῃ. τουτέστι, μὴ ἐλεγχθείης, ἢ ἄφιλος, ἢ πολύφιλος, ἢ κακῶν φίλος, ἢ ὑβριστὴς τῶν ἀγαθῶν φίλων. ταῦτα δὲ καὶ ἕτερα μυρία εἰσὶν εἴδη φιλίας.

Μηδέ-

Μηδέ ποτ' οὐλομένην πενίην θυμοφθόρον ἀνδρὶ
Τετλάθ' ὀνειδίζειν μακάρων δόσιν αἰὲν ἐόντων.

Neq. vnquam miseră pauperiem animi consumptricem homini
Sustineas exprobrare, diuorum munus immortalium.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Μὴ δέ ποτ' οὐλομένην.] μηδέποτε τέτλαθι, ἀντὶ τοῦ ἀνέχου ὀνειδίζειν ἀνδρὶ, πενίαν οὐλομένην, ἤγουν ἀπωλείας ἀξίαν· θυμοφθόρον, τουτέστι τῆς ζωῆς φθαρτικὴν· δόσιν οὖσαν τῶν θεῶν τῶν ἀεὶ ὄντων. οὐχ ἁπλῶς φησὶ τὴν πενίαν μὴ ὀνειδίζειν· ἀλλ' ἣν οἱ θεοὶ παρέχουσι τοῖς ἀνθρώποις· ἐπεὶ ἔστι καὶ ἑτέρα πενία, ἣν οἱ θεοὶ οὐ παρέχουσιν, ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι αὐτὴν ἑαυτοῖς προξενοῦσι δι' ἀργίαν, ἢ ἀσωτίαν, ἢ καὶ μυρίων ἐστὶν ὀνειδῶν ἀξία.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Μηδὲ ποτ' οὐλομένην πενίην.] τὴν πενίαν, ἣν ἡμεῖς αὐτοὶ προξενοῦμεν, διχῶς, ἢ δι' ἀργίαν, ἢ δι' ἀσωτίαν πενόμενοι, ἢ ἀπὸ τοῦ παντὸς ἔχομεν ἀποκληρωθεῖσαν ἡμῖν. ταύτην οὖν ἀξιοῖ μὴ ὀνειδίζειν, ὡς τήν γε παρ' ἡμᾶς ἀξίαν εἶναι μυρίων ὀνειδῶν, οὐ βοηθουμένην ὑφ' ἡμῶν. οὕτω δὴ καὶ νόσον τὴν μὲν εἱμαρμένην, οὐ δεῖ ὀνειδίζειν, τὴν δὲ ἀπὸ τῆς ἡμετέρας ἀκρασίας διὰ τὴν ἀκρασίαν ὀνειδιστέον, οἷς ἐξὸν ὑγιαίνειν, οὐχ ὑπάρχει τοῦτο δι' αὐτήν.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Μηδέ ποτ' οὐλομένην πενίην.] μηδὲ τὴν ἐξ εἱμαρμένης δοθεῖσαν πενίαν τοῖς ἀνθρώποις ὀνείδιζε. ἡ ἑτέρα δὲ πενία, ἡ ἐξ ἡμετέρας κακίας καὶ ἀσωτίας ἡμῖν γινομένη, μεμπτέα· οὐχ ἣν ἐξ εἱμαρμένης ἐκληρωσάμεθα.

Γλώσσης τοι θησαυρὸς ἐν ἀνθρώποισιν ἄριστος
Φειδωλῆς, πλείστη δὲ χάρις κατὰ μέτρον ἰούσης.
Εἰ δὲ κακὸν εἴποις, τάχα κ' αὐτὸς μεῖζον ἀκούσαις.

Linguæ certe thesaurus inter homines optimus
Parcæ, plurima vero gratia ad mensuram euntis.
Quod si malum dixeris, forsan & ipse malus audies.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Γλώσσης τοι θησαυρός.] τῆς γλώσσης τῆς φειδωλῆς, ἤγουν τῆς μετὰ φειδοῦς καὶ ἐγκρατῶς προτεινούσης τοὺς λόγους, τουτέστι τῆς κεχαλινωμένης, θησαυρός ἐστιν ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἄριστος.

πλείστη δὲ χάρις.] ἀντὶ τοῦ πλεῖστον δέ ἐστι τὸ ἐπαγωγὸν αὐτῆς μετὰ συμμετρίας ἰούσης, ἤγουν κινουμένης. Εἰ δὲ κακὸν εἴποις.] ἤγουν ἐὰν δὲ κακὸν εἴπῃς, τάχα ἂν αὐτὸς μεῖζον ἀκούσαις.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Γλώσσης τοι.] ὁ μὲν θησαυρὸς τῆς γλώττης ἐστὶν ἡ κρύψις τῶν νοημάτων ἡ ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ τῶν φαντασιῶν τῶν μὴ γινομένων ἐκφόρων ὑπὸ τῆς γλώττης προπετῶς κινουμένης· δεῖ γὰρ τὴν κίνησιν ἐπιμετρεῖν τῇ γλώσσῃ, καὶ τὸν καιρὸν τῆς κινήσεως, ἀλλ' οὐ ταύτην κυρίαν εἶναι ἑαυτῆς. τὸ δὲ πλείστην μὲν ἑαυτῆς εἶναι χάριν, μετρίας οὔσης, ἀρχὴν δὲ γίνεσθαι μειζόνων καὶ ἀλγεινοτέρων ἀκουσμάτων, τὴν προπέτειαν αὐτῆς ἀμφω παρέστησε, καὶ ὅτι αἱρετὸν τοῦτο τὸ μέτριον, καὶ ὅτι φυλακτόν. ὡς Πιττακόν φασι πέμψαντος αὐτῷ τοῦ Ἀμάσιδος ἱερεῖον, καὶ ἀξιώσαντος αὐτὸν πέμψαι τῶν μορίων αὐτῷ τὸ κάλλιστον ἅμα καὶ χείριστον, ἐξελόντα τὴν γλῶσσαν ἀποστεῖλαι. καὶ διὰ τοῦτο δέδωκεν ἡ φύσις διὰ μὲν τῶν ὀδόντων ἕρκος αὐτῇ πρόσθεν κατακλείουσαν, μαλακὴν αὐτὴν οὖσαν καὶ εὐκίνητον· τὸν δὲ ἐγκέφαλον ἄνωθεν ὑπάρχοντα, τοῦ λόγου τὸ μέτρον αὐτῇ παρέχειν ἐνδεικνυμένην. ἄλλως. τῆς φθεγγομένης δηλονότι τὰ μέτρια· λείπεται δὲ τὸ ἐστιν ὑπερβατόν, καὶ γλώσσης φειδωλῆς, τῆς κεχαλινωμένης τῆς σμικρολόγου. εἰ δὲ κακὸν εἴποις.] Ἀλκαῖος· Εἴκ' εἴποις τὰ θέλεις, ἀκούσαις τά κ' οὐ θέλοις· καὶ Ὅμηρος· Ὁπποῖόν κ' εἴπησθα ἔπος, τοιόνδ' ἐπακούσαις.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Γλώσσης τοι θησαυρός.] Γλώσσης φησὶ θησαυρὸν τὸ φθέγγεσθαι πάνυ σμικρὰ καὶ ὀλίγα. χάριν δὲ πλείστην αὐτῆς τὸ σύμμετρον καὶ ἐν τοῖς καιροῖς τὰ δέοντα φθέγγεσθαι. Τοῦτο οὖν παραινεῖ

καὶ τὸν Πέρσην, καὶ μὴ πολυλογίαν ἀσκεῖν. οὐδὲν γὰρ οὔτε λῷον, οὔτε χεῖρον τῆς γλώττης ἐστίν. ὃ καὶ Πιττακὸς ὁ Λέσβιος ἐνδεικνύμενος ἐξ ἱερείου τὴν γλῶτταν, ὡς κάλλιστόν τε καὶ χείριστον, Ἀμάσιδι τῷ Αἰγυπτίῳ ἀπέσταλκε. οὕτως ἐκείνου κελεύσαντος, τὸ κάλλιστόν τε καὶ χείριστον ἀπεσταλκέναι τοῦ ζώου. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Φρὺξ τοῦτο πεποίηκεν Αἴσωπος. Εἰ δὲ κακόν.] εἰ δὲ λάλος ὢν ὑβρίσεις, μεῖζον ἀκούσεις. τοῦτο δὲ ἐξ Ὁμήρου παρέσυρε. φησὶ γὰρ ἐκεῖνος·

Ὁπποῖόν κ' εἴπῃσθα ἔπος, τοῖόν κ' ἐπακούσαις.

Μηδὲ πολυξείνου δαιτὸς δυσπέμφελος εἶναι,
Ἐκ κοινοῦ· πλείστη δὲ χάρις, δαπάνη τ' ὀλιγίστη.

Neque publici conuiuij grauis accessor esto,
Ex publico: plurima autem gratia sumptusque minimus.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Μηδὲ πολυξείνου δαιτός.] μηδὲ ἔσο δυσπέμφελος, ἤγουν σκληρὸς καὶ δυσάγωγος, ἕνεκα εὐωχίας πολυφίλου, ἤγουν ἣν πολλοὶ ἀθροισθέντες φίλοι εὐωχοῦνται, ἐκ κοινοῦ. πλείστη δὲ χάρις.] ὁ δὲ κἀνταῦθα ἀντὶ τοῦ γάρ, ἤγουν ἐκ τῆς ἑνώσεως γὰρ καὶ τοῦ ἀθροίσματος τῶν πλειόνων πλείστη χάρις ἐστίν, ἀντὶ τοῦ τέρψις· καὶ δαπάνη ὀλιγίστη, ἤγουν καὶ ἀνάλωμα πάνυ ὀλίγον.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Μηδὲ πολυξείνου δαιτός.] ταῦτα χώραν δίδωσι ταῖς καλουμέναις συμβολαῖς· αὗται γὰρ πολύξεινοι ἂν εἶεν ἐκ κοινοῦ πολλοὺς συσσιτεῖν προξενοῦσαι. μὴ οὖν εἶναι δυστράπελον ἐν ταύταις καὶ δύσκολον, ἐχούσαις δαπάνην μὲν ἐλαχίστην, χάριν δὲ πλείστην διὰ τὴν κοινωνίαν· οὕτως γὰρ πάλαι συνεσίτουν ἀλλήλοις συνεισφέροντες εἰς τὸ κοινὸν ἕκαστοι, καὶ μετ' ἀλλήλων ἑστιώμενοι. ἄλλως. μὴ ἀποστρέφου (φησὶ) τὰς τῶν φίλων εὐωχίας· ἡ γὰρ ἐξ ἐράνων εὐωχία, καὶ δαπάνην ἐξ ἴσου ἔχει καὶ πολλὴν ἀνάπαυσιν ἔχει.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Μηδὲ πολυξείνου δαιτός.] παρακελεύεται τοῦτον καὶ κοινωνικὸν εἶναι, ἀλλὰ μὴ ἀσυνδίσατον. καί φησι· μὴ ἔσο δυσάρεστος ἐκ τῆς πολυξείνου δαιτός· τουτέστιν, ἐκ τῶν συσσιτίων καὶ εἰσφορῶν καὶ ἐράνων, καὶ ἃ καλοῦμεν καταβόλια, ὅταν κοινῶς διδόντες δαπάνην τινὲς συμποσιάζωσιν. εἶτα ἐπάγει καὶ τοῦ συσσιτίου τὸν ἔπαινον, καὶ φησίν, ἐκ τῆς τοιαύτης κοινωνίας πλείστη ἡδονή, ὀλίγον δὲ τὸ ἀνάλωμα γίνεται.

Μηδέποτ' ἐξ ἠοῦς Διὶ λείβειν αἴθοπα οἶνον
Χερσὶν ἀνίπτοισιν, μηδ' ἄλλοις ἀθανάτοισιν.
Οὐ γὰρ τοίγε κλύουσιν, ἀποπτύουσι δέ τ' ἀράς.
Μηδ' ἄντ' ἠελίοιο τετραμμένος ὀρθὸς ὀμιχεῖν.
Αὐτὰρ ἐπεί κε δύῃ, μεμνημένος ἔς τ' ἀνιόντα
Μήτ' ἐν ὁδῷ μήτ' ἐκτὸς ὁδοῦ προβάδην οὐρήσῃς·
Μηδ' ἀπογυμνωθείς· μακάρων τοι νύκτες ἔασιν.
Ἑζόμενος δ' ὅγε θεῖος ἀνήρ, πεπνυμένα εἰδώς,
Ἢ ὅγε πρὸς τοῖχον πελάσας εὐερκέος αὐλῆς.

Neque vnquam de mane Ioui libato nigrum vinum
Manibus illotis, neque aliis immortalibus.
Neque enim illi exaudiunt: respuunt vero etiam preces.
Neque contra solem versus erectus meijto.
Sed postquam occiderit, memor vsque ad orientem.
Neque in via, neque extra viam progrediendo meias.
Neque denudatus: deorum quippe noctes sunt.
Sedens vero diuinus vir, & prudens,
Aut idem ad parietem accedens bene septi atrij.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Μηδέποτ' ἐξ ἠοῦς.] μηδέποτε ἀρχομένης ἡμέρας (τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ ἐξ ἠοῦς) λεῖβε τῷ Διΐ, ἤγουν σπένδε οἶνον καυστικόν, χερσὶν ἀνίπτοις, μηδὲ τοῖς ἄλλοις θεοῖς. καθαρὸν γὰρ τὸ θεῖον, καὶ δεῖ καθαραῖς χερσὶ καὶ καθαροῖς ὀργάνοις καὶ καθαρῷ σώματι πράττειν τὰ πρὸς αὐτό. εἰ γὰρ οὕτως ἀνίπτοις δηλονότι χερσὶ σπένδεις,

οὐ κλύουσι

ἐκλύουσι, ἀντὶ τοῦ ἐπακούουσι. ἀποπτύουσι δὲ, ἤγουν ἀποστρέφονται· ἀπαξιοῦντες τὰς ἀρὰς, τουτέστι τὰς εὐχὰς, ἃς ἐπάδεις θύων. βοηθοὺς αὐτοὺς ἐπὶ τὰ σὰ ἔργα καλῶν. Μηδ' ἄντ' ἠελίοιο τετραμμένος.] μηδὲ ἀντ' ἐναντίας τοῦ ἡλίου τετραμμένος ὀρθὸς ὀμίχει, ἤγουν οὔρει. ἐπειδὰν δὲ δύῃ, ἤγουν ἀφ' οὗ ἂν καταδύνηται ὁ ἥλιος, μεμνημένος, τουτέστιν ἐν νῷ στρέφων τοῦτο, ἔς τ' ἀνιόντα· ἤτοι ἀπὸ τοῦ μετὰ τὴν μεσημβρίαν καιροῦ; μέχρι τοῦ πρὸ μεσημβρίας· μέχρι γὰρ τούτου ἐστὶν ἡ ἀνάβασις τοῦ ἡλίου, εἶτα κλίνει καὶ καταδύεται. μήτ' ἐν ὁδῷ οὐρήσῃς, μήτε ἐκτὸς ὁδοῦ προβάδην, ἤγουν κινούμενος, οὐρήσῃς, ὅπου μὲν τὴν ἐνοδίαν θεὸν σεβόμενος, ὅπου δὲ τὴν ἀκτῖνα τοῦ ἡλίου τῆς πάσης ζωοποιὸν ὕλης, ὅπου δὲ ἁπλῶς τὴν ἀσχήμονα τοῦ σώματος διάθεσιν λογιζόμενος. μὴ δ' ἀπογυμνωθεὶς τοῦτο ποίει, εἰ καὶ νὺξ ἐστὶ δηλονότι. δῆλον γὰρ τοῦτο ἀπὸ τοῦ ἐπαγομένου· ἐπάγεται γὰρ, τῶν μακάρων αἱ νύκτες εἰσίν, ὥστε εἰ καὶ μὴ ἄνθρωπος δηλονότι ὁρᾷ τότε τὴν σὴν ἀσχημοσύνην, ἀλλ' οἱ θεοὶ ὁρῶσιν. ὡς αἰδούμενος μὴ ἀπογυμνοῦ· καθεζόμενος γὰρ ὅ γε θεῖος ἀνήρ, τουτέστιν ὁ θεοῦ ἔννοιαν ἔχων, ὁ ἔνθεος, ὁ πεπνυμένα εἰδὼς, ἤγουν συνετὰ, οὐρεῖ δηλονότι, ἢ ὀφείλει οὐρεῖν, ἢ οὗτος πλησιάσας πρὸς τοῖχον αὐλῆς εὐερκοῦς, ἤγουν ἕρκει καλῶς περιειλημμένης.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Μηδέ ποτ' ἐξ ἠοῦς Διὶ] τοῦτο καθαρότητός ἐστι παράγγελμα. πολλὰ γὰρ αἱ χεῖρες τῶν ἀναγκαίων μὲν, ἀκαθάρτων δὲ ποιοῦσι· διὰ τοῦτο δέονται καθάρσεως, διότι τὸ θεῖον καθαρόν. δεῖ δὲ ὅμοιον αὐτοῖς ὑπηρετεῖν, καὶ οὕτω σπένδειν προκαθάραντας τὰς χεῖρας· πολλῷ δὲ ἄρα μᾶλλον τῷ ὅλῳ σώματι· δέον γὰρ καθαρῶς πράττειν τὰ πρὸς θεούς· ἐκ γὰρ ἀκαθάρτων ὀργάνων, εἰ τιμῶμεν αὐτοὺς, ἀποπτύουσιν ἡμῶν τὰς ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἔργοις ἀράς· αὗται γάρ εἰσιν αἱ ἐπάραι ταῖς θυσίαις, ἢ ταῖς σπονδαῖς ἐπᾳδόμεναι. ἐν μὲν οὖν Σπάρτῃ τοῖς εἰς ἀρχὴν καθισταμένοις οἱ ἔφοροι προεκήρυττον μὴ τρέφειν μύστακας, ἵνα τοὺς τὸ φαῦλον τοῦτο καὶ ἀτελὲς παραβάντας μειζόνως κολάζωσιν· ὁ δὲ Ἡσίοδος νίπτεσθαι τὰς χεῖρας παραινῶν πρὸ τοῦ σπένδειν, ἐνδείκνυται τὸ τοῦτο μὴ τηρούμενον μείζονος ἄξιον εἶναι καταγνώσεως, ὡς ἀνεπιτήδειον πρὸς παιδείαν.

Μηδ' ἄντ' ἠελίοιο τετραμμένος.] διὰ τούτων εἰς ἀσχημοσύνην παιδεύει καὶ τὰ ἀναγκαῖα κελεύων ἀσχημόνως ἐκπληροῦν. μήτ' οὖν ἀπεναντίας ἡλίου μήτ' ἀνιόντος ὅ ἐστι πρὸ μεσημβρίας, μήτε εἰς δύσιν ἰόντος, ὅ ἐστι μετὰ μεσημβρίαν, οὐρεῖν. ἔνθα δηλαδὴ τὴν πορείαν οὗτος αἰνῶν ἐστι, μήτε προβάδην (ὅ ἐστι κινούμενον) τοῦτο πράττειν, ἢ ἐν ὁδῷ, ἢ ἐκτὸς ὁδοῦ σεβόμενον ὅπου μὲν τὴν ἐνοδίαν θεὸν, ὅπου δὲ τὴν ἀκτῖνα τοῦ ἡλίου τὴν πάσης ζωοποιὸν τῆς ὕλης, ὅπου δὲ ἁπλῶς τὴν ἀσχήμονα τοῦ σώματος διάθεσιν λογιζόμενον· δεῖ οὖν τὸν εὔνοιαν ἔχοντα θεοῦ ἢ καθήμενον ἐκπληροῦν τὴν ἀνάγκην, ἢ πρὸς τεῖχόν τινα εἴσω τῆς αὐλῆς, ὥστε ἀποκρύπτοντα τὸ αἶσχος τῆς φύσεως, καὶ ἐν παραβύστῳ πληροῦντα τὰ ἐλαττώματα τῆς γενέσεως. ἐπειδὴ δὲ ἐν νυξὶν εἴωθε τὰ τοιαῦτα καταφρονεῖσθαι πολλοῖς καὶ τὸ ἀπογυμνοῦσθαι δοκεῖ πως ἐν ταύταις μὴ ἄξιον εἶναι μάρτυρα τῆς ἀσχημοσύνης, ἐμνημόνευσε μετὰ τῆς πρὸ ἡλίου ἀπογυμνώσεως, καὶ τοῦ μὴ ἐν νυκτὶ τοῦτο χρῆναι δρᾶν· ὡς μακάρων εἶναι τὰς νύκτας. ὡς τότε μάλιστα ἐπιφανειῶν θείων γινομένων, διὰ τὴν ἡσυχίαν τὴν ἀπὸ τοῦ πλήθους· τιμητέον οὖν αὐτὰς, καὶ οὐδὲν ἄσχημον πρακτέον.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Μηδέ ποτ' ἐξ ἠοῦς.] τὰ μὲν μυθικὰ δῆλα καὶ τοῖς πάνυ ἰδιωτεύουσιν, ὅτι δεῖ καθαροῖς καὶ ἀρρυπάντοις θύειν χερσί. τὸ δὲ ἀλληγορικώτερόν ἐστι, συμβολικὴ παραίνεσις Πυθαγόρειος, ἐντελλομένη καὶ λέγουσα, μὴ ἄλλα μὲν βουλεύειν, ἄλλα δὲ δρᾶν. φησὶ γὰρ μηδέ ποτ' ἐξ ἠοῦς καὶ τῆς πρώτης τοῦ λογισμοῦ προσβολῆς τὸν οἶνον, ἤγουν τὸ βουλευτικὸν, ὅπερ θερμαίνει καὶ συγκιρνᾷ, λεῖβε καὶ πρόσφερε τῷ Διὶ, ἤγουν τῷ λογισμῷ, χερσὶν ἀνίπτοις, ἤγουν πράξεσι καὶ ἀνομίαις ἀπᾳδούσαις, οἷς βουλεύῃ. καὶ ἵνα φαίνω, καὶ συντομώτερον τοῦτο φησὶ, μηδὲ εἰ πρότερον ἀνέλθῃ προσβολὴ σοῦ λογισμοῦ, ἄλλα μὲν βουλεύεσθαι, ἄλλα δὲ δρᾶν· καθάπερ πανουργότατοί τινες καὶ κρυψίνοες.

μηδ' ἄλλοις ἀθανάτοισιν.] ἀπὸ κοινοῦ τὸ λεῖβε ἀνίπτοις χερσίν. ὁ δὲ νοῦς τοιοῦτος, μή τι τῷ λογιστικῷ ἐναντίαν ἔχε τὴν πρᾶξιν, μή τι ταῖς ἄλλαις ψυχικαῖς δυνάμεσι, θυμῷ, ἐπιθυμίᾳ, καὶ λοιποῖς· τουτέστι, μὴ ἔσο κρυψίνους. καὶ προσποιούμενος δόκει τινὰς ἀγαπᾶν, ἢ μισεῖν· ἄλλως δὲ κατὰ

πρᾶξιν ἔλεγχε καὶ τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως μὴ θέλε φαίνεσθαι πλέον, ἢ δεδοκιμασμένον ἔν τισιν, ἔργα δὲ τούτοις ἀποδόντα κέκτησο. Οὐ γάρ τοί γε κλώεσιν.] οὐ γὰρ κατορθώσεις δ' ὑπήκοα εὕροις, τοῖς ἐναντίοις τὰ ἐναντία· μάταιος δὲ λογισθήσῃ. Μηδ' ἄντ' ἠελίοιο τετραμμένος.] τὸ μὲν πρόχειρον γνώριμον καὶ τοῖς ἰδιώταις καθέστηκεν, κατὰ τὴν τοῦ Πρόκλου μακρηγορίαν καὶ μεταχείρισιν. τὸ δὲ συμβολικὸν τοῦ παραγγέλματος τοιοῦτόν ἐστιν. ἀπείργει τοῦτον τοὺς φανερᾶς καὶ ἀνερυθριάστου ἀκολασίας, καί γε τῆς λαθραίας ὁμιλίας τῆς πρὸς τὰς πόρνας, ἔτι δὲ καὶ τῆς πρὸς τὰς ἑταίρας, ἤγουν τὰς παλλακίσκας ἢ πόρνας, ἀστάτου καὶ μεταπηδώσης ὁρμαῖς. καὶ ἔτι παραινεῖται μηδὲν ἕτερον τῶν ἀπρεπῶν δρᾶν, κἂν ἔλαττον ᾖ τῶν προτέρων, καὶ λάθριον. ἐθέλει γὰρ καὶ μακαρίου ἀνδρὸς, κἂν οὐχ ὁρῷτο παρά τινων, ὅμως αἰδεῖσθαι αὐτὸν ποιεῖν τὰ αἰσχρά. τοῦτο γὰρ δηλοῖ, τὸ,

μακάρων τοι νύκτες ἔασιν· θείου δὲ καὶ φρονίμου ἀνδρὸς λέγει τὸ, ἑζόμενον οὐρεῖν, ἤγουν τὸ, ἐστεργμένας καὶ οὐ μεταπηδώσας τὰς ὁμιλίας ποιεῖσθαι. ἀλλ' ἔχειν παλλακὴν μίαν, ἣν καὶ ἑταίραν καλοῦσιν, ἢ δούλην. τοῦτο γὰρ ὁ τοῖχος δηλοῖ τῆς αὐλῆς. ὥσπερ γὰρ ἡ οἰκία ἐκ τῶν τοίχων συνίσταται, οὕτω καὶ οἱ δεσπόται δούλαις καὶ θεραπαίναις, καὶ τοῖς μισθίοις ἀχύρονται. τοιαῦτα τὰ περὶ τῆς ὁμιχήσιος. οὐ γὰρ ὁ Πέρσης, Πέρσαις, κἂν Πέρσης τὴν κλῆσιν, ὥστε ἐγχειρεῖν ἐρεζόμενος Περσικῷ νόμῳ. εἰ δέ τι καὶ ἀσαφὲς ἔχει τὰ εἰρημένα, ταῦτα διασαφήσομεν. Μηδ' ἄντ' ἠελίοιο.] μηδὲ φανερῶς καὶ ἐναντίον πολλῶν βλεπόντων, ὀρθὸς ὀμίχει καὶ οὔρει, ἤτοι μὴ συνουσίαζε καὶ ὁμίλει γυναιξίν. ἀμφίβολος, εἴτε μετουσίης ἀπὸ τῶν ὁμιλίας, εἴτε παραμείνῃς. τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ ὀρθός. ὁ ἑστηκὼς γὰρ, οὔτε βαδίζει, ὅπερ παραδρομὴν δηλοῖ· οὔτε ἵζεται, ὅπερ δηλοῖ τὴν παραμονὴν, καὶ βεβαίωσιν. ἀλλ' ἔστιν ὄντως ἀμφίβολος, εἴτε ἑδραθήσεται, εἴτε κινηθήσεται. Αὐτὰρ ἐπεί κε δύῃ] καὶ κρυφίως καὶ φανερῶς. Μήτ' ἐν ὁδῷ καὶ πόρνῃ συμπαίστης. ὁδῷ γὰρ ἔοικε δημοσίᾳ. δι' αὐτῆς γὰρ διέρχονται πολλοί. μήτ' ἐκτὸς ὁδοῦ.] ἤτοι μὴ οὐ δημοσίᾳ μὲν, ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ παλλακῇ ἐοικυίᾳ παρόδῳ ὀλίγοις γνωστῇ, ἐρώσης καὶ ὁμιλούσης περιβάλλου καὶ ἀστάτως καὶ μεταπηδῶν. μή τ' ἀπογυμνωθῇς, μή τι ἕτερον ἀπρεπὲς δράσῃς ἀνερυθριάστως. μακάρων τοι νύκτες ἔασιν.] μακαρίου γὰρ ἀνδρὸς, ὥσπερ εἴρηται, κἂν οὐχ ὁρᾶται παρά τινων, ὅμως αἰδεῖσθαι αὐτὸν ποιεῖν τὰ αἰσχρά· τὸ ἑζόμενος δὲ, καὶ τὰ λοιπὰ, ἐρρέθη. Ὀμιχεῖν, οὐρεῖν. τὸ ο περὶ τοῦ μ δασύνεται. ὅμηρος, ὅμιλος, καὶ τὰ λοιπὰ πλὴν τοῦ ὀμιχῶ, καὶ ὀμίχλη, καὶ ὄμμα.

Μηδ' αἰδοῖα γονῇ πεπαλαγμένος ἔνδοθεν οἴκου
Ἑστίῃ ἐμπελαδὸν παραφαινέμεν, ἀλλ' ἀλέασθαι.

Neque pudenda semine pollutus
intra domum
Focum iuxta reuelato, sed caueto.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Μηδ' αἰδοῖα γονῇ.] μηδὲ πεπαλαγμένος ὤν, ἤγουν μεμολυσμένος, ἀπὸ τοῦ παλάσσω τὸ μολύνω. ἀπὸ γονῆς ἤγουν μίξεως καὶ ἀποσπερματισμοῦ τὰ αἰδοῖα τὰ αἴτια τοῦ μολυσμοῦ παράφαινε τῇ ἑστίᾳ, ἔνδον τοῦ οἴκου, ἐμπελαδὸν ἤγουν πλησίον ἀπὸ τοῦ πελάζειν. ἀλλ' ἀλέασθαι, ἀντὶ τοῦ ἔκφυγε· βωμὸς γὰρ τῶν θεῶν καὶ ἡ ἑστία καὶ τῶν καθημερινῶν θυσιῶν καὶ σπονδῶν ὑποδοχή. καὶ δεῖ μὴ μολύνειν σε ταύτην ἀπογυμνούμενον. παριστῶ, τὸ εἰς φανερὸν ἄγων ἱστῶ· καθ' ὃ λέγεται καὶ παράγειν τὸ εἰς φῶς ἄγειν· παραλογίζομαι δέ τινα, ἀντὶ τοῦ λαθὼν παρασύρω αὐτὸν εἰς ψευδῆ λογισμόν. καθ' ὃ λέγεται καὶ παράγειν τὸ ἀπατᾶν, παρακινῶ τὸ μετρίως κινῶ καὶ διεγείρω. τὸ μὲν, ἐπὶ ἀψύχων, τὸ δὲ διεγείρω ἐπὶ ἐμψύχων. παρέλκω τὸ παρ' ἐμὲ ἕλκω, ἢ παρά τι ἕτερον, παρατηρῶ δὲ ἤγουν παρακολουθῶν σκοπῶ, παραφαίνω τὸ ἀμυδρῶς δεικνύω· καθ' ὃ λέγεται καὶ παραψαύειν τὸ μετρίως ψαύειν. παραφαίνω καὶ τὸ πλησίον ἄγων φαίνω. καθ' ὃ λέγεται καὶ παρατιθέναι καὶ παραβάλλειν τὸ συγκρίνειν, καὶ παρεικάζειν· ἀφ' ὧν παραβολὴ καὶ παράθεσις. κατὰ τοῦτο τὸ σημαινόμενον λέγεται κἀνταῦθα τὸ παραφαίνειν. ὥστε τὸ ἐμπελαδὸν περιττῶς λέγεται καὶ ἀδολεσχίαν ἔχει.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Μηδ' αἰδοῖα γονῇ.] ταύτης τῆς ἀπαιδευσίας

ὄντως

ἱστὸν ἱερὸν πρὶν συμπερανθῇ, δεῖ παραφυλάττειν, καθὰ τοῦ Πλουτάρχου λέγοντος, ὅτι καθάπερ ἐν λόγοις τὸ μὴ σολοικίζειν οὐ θαυμαστὸν, ἀλλὰ τὸ σολοικίζειν καταγέλαστον· καὶ ἐν τοῖς ἔργοις οὐ τὸ μὴ πράττειν τὰ τοιαῦτα, ἐπαινετὸν, ἀλλὰ τὸ πράττειν ἐπονείδιστον. δεῖν οὖν μεμολυσμένον ἀπὸ γονῆς ἀποκρύπτειν τὰ αἴτια τοῦ μολυσμοῦ, καὶ μὴ γυμνοῦν ἐγγὺς τῆς ἑστίας. βωμὸς γὰρ καὶ αὕτη τῶν θεῶν, καὶ καθημερινῶν θυσιῶν καὶ σπονδῶν ὑποδοχή· μὴ οὖν ἀπογυμνούμενον μολύνειν τὴν ἑστίαν. ἔστι δὲ κυρίως μὲν τῇ ἑστίᾳ, οὐχ ὡς θεᾷ. νῦν δὲ ἐπὶ τοῦ πρώτου ἐστὶ τοῦ ἐν οἴκῳ βωμοῦ. ἐμπελάδον δὲ πλησίον. ἢ τῇ γονῇ.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Μηδ' αἰδοῖα γονῇ πεπαλαγμένος.] πάλιν ἐπ' ἄλλην μεταβαίνει παραίνεσιν. ἐπεὶ λάμπει γὰρ αὐτοῦ, μὴ ἀνερυθριάσας ἐν τῷ φανερῷ τὰς κοινὰς ποιοῦ τὰς ὁμιλίας, ἀλλ' ἔχων μίαν ἐρηρεισμένην δούλην, ἢ παλλακὴν πάλιν αὐτὴν παραινεῖ, μηδὲ τοῖς κατ' οἶκον αὐτὴν ὀρθῶς συνομιλοῦντα τῇ λεχθείσῃ γυναικὶ, ἀλλὰ λεληθέναι καὶ τούτους τὸν σημειοῦντα φροντίζοντα. ὁ μὲν γὰρ ἥλιος δηλοῖ, τὸ ὑπὸ πολλῶν βλέπεσθαι, ἅτε κοσμικὸν καὶ πάνδημον φῶς. ἡ δὲ ἑστία, τὸ ὑπὸ μόνων τῶν ὄντων κατ' οἶκον, ἅτε φωσιδικὸν καὶ κατοίκιον. ἑστίαν γὰρ τὸ κατ' οἶκον φησὶ πῦρ, ἤγουν τοὺς κατ' οἶκον ἀνθρώπους, δι' ὧν τοῖς ἐκτὸς τὰ ἐν οἰκίᾳ κεκρυμμένα φανερὰ γίνεται. οὕτως ἔχει καὶ ταῦτα. εἰ γὰρ χρὴ τῷ πολλῷ Προκλονεστία τοὺς ὄρχεις ἐμπελάσας παρέφλωσεν ἄλλος αὖτις βάλαχας εἰς τὴν ἀνθρακιὴν ἐπιρρίψας, τούτους αὖ μιδίων ἀπετόξευε,

πνειρόφοις ἅλμασιν ἀλσακοντίων.

Μηδ' ἀπὸ δυσφήμοιο τάφου ἀπονοστήσαντα
Σπερμαίνειν γενεὴν, ἀλλ' ἀθανάτων ἀπὸ δαιτός.

Neque ab ominoso sepulchro reuersus.
Seminare progeniem, sed deorum a conuiuio.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Μηδ' ἀπὸ δυσφήμοιο τάφου.] μηδ' ἀπὸ τάφου δυσφήμου διὰ τοὺς κλαυθμοὺς τοὺς ἐν αὐτῷ δηλονότι καὶ τοὺς θρήνους, παρακελεύομαί σε ἐπαναστρέψαντα, σπερμαίνειν, ἤγουν σπείρειν γενεὰν ἤτοι τὰ τέκνα. ὡς ἀνοίκειον τοῦτο ἀπαγορεύει· καὶ θεοῖς προσηκὸν, ἅτε τῆς μὲν τεκνώσεως οὔσης οἰκείας θεῷ, ὡς συντελούσης πρὸς τὴν ἀειγενεσίαν, τοῦ δὲ τάφου ἀνοικειοτάτου. διὸ καὶ ἐπάγει, ἀλλ' ἀθανάτων ἀπὸ δαιτὸς. ὡς οἰκείως οὕτω δηλονότι κεχαρισμένως τοῖς θεοῖς, τῆς τεκνώσεως προχωρούσης, τὸ οἰκεῖον τοῖς θεοῖς ἔργου, μετὰ τὸ προσελθεῖν αὐτοῖς καὶ εὐωχηθῆναι καὶ παρακαλέσαι αὐτοὺς γινομένου.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Μηδ' ἀπὸ δυσφήμοιο τάφου.] τὴν ἀρχὴν ἑκάστου τῶν σπουδαίων ἔργων θεῖόν τι δεῖ νομίζειν. μιμεῖται γὰρ τὴν κυρίως ἀρχὴν θεὸν οὖσαν. σπουδαῖον δὲ καὶ ἡ τέκνωσις, ἅτε συντελοῦσα πρὸς τὴν ἀειγενεσίαν. οὐ δεῖ οὖν ποιεῖσθαι ταύτην ἀπὸ μιασμάτων, ἀλλ' ἀπὸ καθαρότητος, πρὸς τῷ καὶ ὑπεναντίαν εἶναι τὴν τέκνωσιν τῇ τῶν τάφων ἐννοίᾳ. καὶ γὰρ γένεσίς ἐστι καὶ φθορά. δεῖ οὖν ἀπὸ δαιτὸς θεῶν, τουτέστι θεοῖς προσελθόντα καὶ εὐωχηθέντα καὶ παρακαλέσαντα τοὺς θεοὺς οὕτω παιδουργεῖν, ἀπὸ τῶν κοινῶν πατέρων τῆς τιμῆς ἀρχόμενον τῆς παιδουργίας. δύσφημος δὲ ὁ τάφος· ἐκεῖ γὰρ κλαυθμοὶ γίνονται ὁμοῦ καὶ ὀδυρμοὶ πολλοὶ, ἢ ἀπὸ τοῦ περιδείπνου λέγει. τάφος γὰρ λέγεται τὸ περίδειπνον, ὡς Ὅμηρος, δαίνυ τάφον Ἀργείοισι. Πλάτων δὲ, μὴ μεθύοντα μίγνυσθαι.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Μηδ' ἀπὸ δυσφήμοιο.] ἐντεῦθεν πρὸς ἑτέραν διδασκαλίαν μετεῖσι, καὶ διδάσκει ποδαποὺς ὄντας ἕνεκα παιδοποιίας ἔξεστι πλησιάζειν ταῖς γυναιξίν. καὶ φησὶν οὐδὲ σπερμαίνειν χρὴ τὰ τέκνα ἀπ' ἐκφορᾶς νεκρῶν ἀποστρέφοντας, ἀλλ' ἐξ εὐωχίας καὶ ἑορτῶν. τοιοῦτοι γὰρ οἱ παῖδες γίνεσθαι εἰώθασιν, ὁποῖοι οἱ πατέρες αὐτῶν εἰσιν ἐν τῇ παιδογόνῳ καταβολῇ τῶν σπερμάτων. μεθυόντων γὰρ μεθύοντες γίνονται, σωφρονούντων δὲ καὶ νηφαλίων σώφρονες καὶ νηφάλιοι, εὐφραινομένων ἱλαροί τε καὶ εὐφραινόμενοι, σκυθρωπαζόντων δὲ [illegible] καὶ φιλόθρηνοι. δυσφήμοιο τάφου] ἢ θρηνώδους τάφου

νεκρῶν, ἢ τάφου δυσφήμου καὶ δείπνου· ἤγουν καπηλώδους καὶ κακοφήμου καὶ ἀσχήμονος.

ἀθανάτων ἀπὸ δαιτός.] Μυθικῶς, ἀφ' ἑορτῆς. ἀλληγορικῶς δὲ, μὴ ἀπὸ τάφου καὶ συμποσίου ἀπρεποῦς, ἀλλ' ἐκ βουλαπείας, ὅπου αἱ τῶν ψυχικῶν δυνάμεων δοχαί εἰσι· τοῦ λογιστικοῦ λέγω, φρονήσεως, ἀνδρείας, σωφροσύνης, δικαιοσύνης, καὶ τῶν τοιούτων θεῶν.

Μηδέ ποτ' ἀενάων ποταμῶν καλλίρροον ὕδωρ
Ποσσὶ περᾶν, πρίν γ' εὔξῃ ἰδὼν ἐς καλὰ ῥέεθρα,
Χεῖρας νιψάμενος πολυηράτῳ ὕδατι λευκῷ.
Ὃς ποταμὸν διαβῇ, κακότητι δὲ χεῖρας ἄνιπτος,
Τῷ δὲ θεοὶ νεμεσῶσι, καὶ ἄλγεα δῶκαν ὀπίσσω.

Nec vnquam perennium fluuiorum limpidam aquam
Pedibus transito, priusquam oraueris aspiciens pulcra fluenta,
Manus lotus amœna aqua limpida.
Qui fluuium transierit, malicia vero manus illotus,
Ei succensent dij, & damna dant in posterum.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Μηδέ ποτ' ἀενάων ποταμῶν.] μηδέποτε διάβαινε τοῖς ποσὶν ὕδωρ μετὰ κάλλους ῥέον ποταμῶν ἀενάων, ἤγουν ἀειρρύτων, ἀπαύστως ῥεόντων, πρὶν ἂν εὔξῃ αὐτῷ, νιψάμενος πρότερον τὰς χεῖρας διὰ τοῦ λευκοῦ ὕδατος τοῦ πολυεράστου. καὶ διὰ τούτων εἰς θεοσέβειαν νομίζει παιδεύειν τὸν ἀδελφόν. οἱ παλαιοὶ γὰρ καὶ πᾶσαν μὲν τὴν τῶν ὑδάτων φύσιν (καθά φησιν ὁ Πρόκλος) ὡς τρόφιμον καὶ αὐξητικὴν τῶν φυτῶν, ἱερὰν ἐνόμιζον εἶναι τῶν ζωογόνων θεῶν. μάλιστα δὲ τοὺς ἀενάους ποταμοὺς θείους ἐνόμιζον τὴν ἀνέκλειπτον τῶν θεῶν οὐσίαν ἱκανῶς μιμουμένους. καὶ δυνάμεις ᾤοντο θείας ἔχειν ἐφεστώσας αὐτοῖς. εἰκότως οὖν, φησίν, ἀξιοῖ μὴ διαβαίνειν ποταμὸν πρὶν εὔξασθαι αὐτῷ. ὃς διαβῇ. τοῦτο ἐπάγει, τὸ ἀποβαῖνον κακὸν ἀπὸ τῆς καταφρονήσεως τούτων θέλων ἐνδείξασθαι· ἤγουν ὃς ἂν διαβῇ ποταμὸν σὺν κακότητι, ἤγουν κακίᾳ τῇ καταφρονήσει, ὧν οὐ δεῖ καταφρονεῖν. καὶ ἄνιπτος τὰς χεῖρας. τοῦτο ὥσπερ ἑρμηνευτικὸν τοῦ σὺν κακότητι, τούτῳ οἱ θεοὶ νεμεσῶσιν, ἤγουν ἀγανακτοῦσιν ἀγανάκτησιν δικαίαν καὶ ἄλγη, ἤγουν λύπας, ἔδωκαν, ἀντὶ τοῦ ἐπιφέρουσιν, ὀπίσω, τουτέστιν ὕστερον. καλλίρροον ὕδωρ, ἤγουν μετὰ κάλλους ῥέον. σύνηθες τούτοις ἐπιθέτοις χρῆσθαι, ἐνίοτε μὲν πρὸς κόσμον τῶν ὑποκειμένων, ἐνίοτε δὲ πρὸς τὴν φύσιν ἀφορῶσιν αὐτῶν. ἐνταῦθα δὴ τὸ καλλίρροον, κατὰ τὸ πρότερον λέγεται, πρὸς κόσμον γὰρ λέγεται τοῦ ὑποκειμένου.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Μηδέ ποτ' ἀενάων ποταμῶν.] οἱ παλαιοὶ καὶ πᾶσαν μὲν τὴν τῶν ὑδάτων φύσιν ὡς τρόφιμον καὶ αὐξητικὴν τῶν φυτῶν ἱερὰν ἐνόμιζον εἶναι τῶν ζωογόνων θεῶν. μάλιστα δὲ τοὺς ἀενάους ποταμοὺς θείους ἐνόμιζον, τὴν ἀνέκλειπτον τῶν θεῶν οὐσίαν ἱκανῶς μιμουμένους. καὶ δυνάμεις ᾤοντο θείας ἔχειν ἐφεστώσας αὐτοῖς. εἰκότως οὖν διὰ πάντων ἡμᾶς παιδεύων εἰς εὐσέβειαν ἀξιοῖ μὴ διαβαίνειν εἰς ἀέναον ποταμὸν πρὶν εὐξώμεθα βλέποντες εἰς αὐτόν. εὔχεσθαι δὲ ἀπονιψαμένους πρότερον. τὸν γὰρ ἄνιπτον διιόντα διὰ κακίαν τοῦτο ποιεῖν τὴν καταφρονοῦσαν ὧν δεῖ μὴ καταφρονεῖν. καὶ ἔστι καὶ τοῦτο σημεῖον θεοσεβοῦς ζωῆς, τὸ μηδὲ ἐν τούτοις ἀμελεῖν τοῦ καθήκοντος.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Μηδέ ποτ' ἀενάων ποταμῶν.] ἀέναον ποταμὸν λέγει τὴν κατὰ νόμους συζυγεῖσαν ἀνδρὶ γυναῖκα, καὶ ἀεὶ συνοῦσαν αὐτῷ. παραινεῖ δὲ ὡς ὅτε βούλει συνελθεῖν τῇ ἰδίᾳ, μὴ πρότερον τοῦτο ποιήσῃς, πρὶν ἂν δι' εὐχῆς καθαρθῇς. ὡς θεὸν διδοῦντα ἕξεις τῷ σπέρματι. Καλλίρροον δὲ λέγει ὕδωρ αὐτήν, ὡς καθαρὰν καὶ νόμιμον. ἄλλως. Καὶ τί φημί τοιαύταις μὴ μίγνυσθαι γυναιξὶν, ἀλλὰ μηδὲ θητεύειν ἐπιχειρεῖν ἀρχικωτάτοις ἀνδράσι, πρὶν ἐν πολυηράτῳ ὕδατι λευκῷ, ἤγουν συμβουλῇ καὶ λόγοις καλλίστοις νιψάμενος τὰς χεῖρας: ἤτοι ἐξομοιώσας ἐκείνῳ τὰς σὰς πράξεις, ὅπως ἐκείνῳ καὶ θυμήρης φανείης. ἂν γὰρ σὺ τυχὸν σοφίας εἶ μέτοχος, ἐκεῖνος δὲ ἡμιβάρβαρος· ἢ σὺ ἀρετῆς ἀντεχόμενος, ἐκεῖνος δὲ ἀσελγείας ἀνάμεστος, ἢ τοὐναντίον, παῦσαι τὴν τοιαύτην λατρείαν, ὡς οὖσαν ἀπρόσφορον καὶ ἀνάρμοστον. συγχαίρειν γὰρ εἴωθε τῷ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον.

ὅμοιον. Ὃς ποταμὸν διαβῇ] τὴν ἰδίαν κατὰ νόμους λέγει γυναῖκα. τὸ δὲ διαβῇ, εἰ μὲν ἀντὶ τοῦ παρέλθη νοήσεις, οὕτως ἐρεῖς· ὃς τὴν κατὰ νόμους συναφθεῖσαν αὐτῷ γυναῖκα παρελθὼν, ἀλλοτρίᾳ συνέλθῃ, θεομισὴς ὁ τοιοῦτος. εἰ δὲ ἀντὶ τοῦ διέλθῃ, ἤτοι συνέσται, εἴποις οὕτως. ὃς τῇ ἰδίᾳ γυναικὶ συνέλθῃ μὴ πρότερον δεξάμενος, θεομισής. ἄλλως. ὅστις ἀφαιωθῇ ποταμὸν, ἤγουν πρὸς δυνάστου λαβείαν ὑπέλθῃ, μὴ ἐκκαθάρας ἐκ κακίας τὰς χεῖρας, τουτέστι μὴ ὁμότροπος ὢν ἐκείνῳ (κακία γὰρ τὸ ἐναντιότροπον ἐκείνῳ λογίζεται) τούτῳ ἡ εἱμαρμένη νεμεσᾷ, καὶ ἐναντία ἐστὶ, καὶ ἄλγεα δῶκεν, ἤτοι δυσκλείας ἔχει καὶ ἀτυχήματα, σκυτέων καὶ βυρσέων ὑπαιρομένων καὶ αὐξομένων, ὡς ὁμοτρόπως ἐκείνῳ.

Μηδ' ἀπὸ πεντόζοιο θεῶν ἐνὶ δαιτὶ θαλείῃ
Αὖον ἀπὸ χλωροῦ τάμνειν αἴθωνι σιδήρῳ.

Ne vero a manu deorum in celebri conuiuio
Siccum a viridi reseca nigro ferro.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ

Μηδ' ἀπὸ πεντόζοιο.] μηδὲ ἐν εὐωχίᾳ θαλλέστῃ θεῶν τέμνε αἴθωνι σιδήρῳ, ἤγουν τμητικῷ, ἀπὸ τῆς πεντόζου, τουτέστι τῆς χειρὸς, τῆς πέντε δακτύλους ἐχούσης, οἳ ὄζοις ἐοίκασι· τὸ αὖον, ἤγουν τὸ ξηρὸν, τουτέστι τὸ ἄκρον τοῦ ὄνυχος, ὃ δὴ καὶ ἄζωον ἐστὶ καὶ ἀναίσθητον· ἀπὸ τοῦ χλωροῦ, τουτέστι τοῦ σαρκώδους τῶν ὀνύχων, ὃ χλωρὸν ἐκάλεσεν, ὡς ζῶν καὶ ὡς ἁπαλόν: δεῖ γὰρ δηλονότι τεμόντα πρότερον καὶ καθαρθέντα παραβάλλειν ταῖς τῶν θεῶν εὐωχίαις, ἀλλ' οὐκ ἐν αὐταῖς τοῦτο ποιεῖν. ἄλλως δὲ οὐ χρὴ ταῦτα προαποθνήσκοντα, τῆς ζωῆς τοῦ λοιποῦ σώματος ἀποστερεῖν ἐν ταῖς τῶν ἄσβεστον ἐχόντων τὴν ζωὴν θεῶν εὐωχίαις. ἀλλότριον γὰρ ἐκείνων τὸ τοιοῦτον. αἴθωνι σιδήρῳ] αἴθων λέβης ὁ εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ πυρὸς ἐπιτήδειος. αἴθων μεταφορικῶς καὶ ὁ δραστήριος καὶ διεγηγερμένος. καθ' ὃ δοκεῖ καὶ αἴθων λέγεσθαι σίδηρος, ἤγουν τμητικὸς, ἀπὸ τῆς καυστικῆς τοῦ πυρὸς ἐνεργείας, ἣ καὶ ἐν τῇ λέξει ἐμφαίνεται. ἐπεὶ δὲ τὸ πῦρ ἔχει καὶ τὴν φωτιστικὴν δύναμιν, ἔχει δὲ καὶ μάχαιρα καὶ σπάθη καὶ τὰ τοιαῦτα τὸ λαμπρὸν, λέγοιτο ἂν αἴθων τοιοῦτος σίδηρος καὶ διὰ τὴν λαμπρότητα.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Μηδ' ἀπὸ πεντόζοιο.] πέντοζον μὲν καλεῖ τὴν χεῖρα, τοὺς δακτύλους ὄζοις εἰκάζων. χλωρὸν δὲ, τὸ σαρκῶδες τῶν ὀνύχων ὡς ζῶν καὶ ὡς ἁπαλόν. αὖον δὲ τὸ ἄκρον τοῦ ὄνυχος, ὃ δὴ καὶ ἄζωον ἐστὶ καὶ ἀναίσθητον. παρακελεύεται τοίνυν μὴ ἐν εὐωχίαις θεῶν τέμνειν τοὺς ὄνυχας. τέμνοντας γὰρ πρότερον καὶ κεκαθαρμένους τῇ ἑορτῇ παραβάλλειν, ἀλλ' οὐκ ἐν αὐταῖς τοῦτο ποιεῖν. καὶ γὰρ τρόπον τινὰ νέκρωσίς ἐστι τῶν ἐν ἡμῖν μορίων τοῦτο, ἀφαιρουμένου αὐτὰ τοῦ σώματος, ὡς συμπεφυκότα τούτῳ καὶ συνυπάρχοντα ᾧ τρέφεται. χρὴ οὖν εἰ μὴ ταῦτα προαποθνήσκεις τοῦ λοιποῦ σώματος πρότερον, τουτέστιν ἐκτμηθέντα ποιήσεις, ἐν ταῖς τῶν ἄσβεστον ἐχόντων ζωὴν θεῶν εὐωχίαις, μὴ ἀποστερεῖν ταῦτα ζωῆς. ἀλλότριον γὰρ ἐκείνων τὸ τοιοῦτον. ἄλλως. πεντάκλαδος ἡ χείρ. φησὶν οὖν ξηρὸν τὸν ὄνυχα, χλωρὸν δὲ τὸ ζωτικὸν αἷμα. ἀσεβὲς δὲ ὀνυχίζεσθαι ἐν ἑορταῖς θεῶν.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Μηδ' ἀπὸ πεντόζοιο.] τὸ μὲν πρόχειρον, καὶ εἴπερ ὁ Πρόκλος μακρηγορεῖ, τοιοῦτον ἐστί· μὴ ἐξονυχίζου ἐν ἑορταῖς, μηδὲ τὸν ξηρὸν ὄνυχα ἐκ τῶν χλωρῶν καὶ ζώντων δακτύλων τῆς πεντόζου χειρὸς ἀπότεμνε. Τὸ δ' ἀλληγορικὸν τοιοῦτόν ἐστιν. ὁπότε, φησὶ, περί τινων θείων καὶ ἀναγκαιοτέρων καὶ θεοτέρων λόγοι κινοῦντο σοφοὶ, οὓς καὶ θεοὺς καλεῖ τὰς πέντε αἰσθήσεις οἱονεὶ ἔχε τῶν τοιούτων λόγων ἐξηρτημένας. καὶ μὴ σιδήρῳ, ἤγουν σκληρῷ καὶ ἄφρονι λογισμῷ τῆς πεντάδος τῆς τῶν αἰσθήσεων, τὴν ξηρὰν καὶ ἀπροσφυῆ πρὸς τοὺς τοιούτους λόγους ἀπότεμνε ἀπὸ τῶν χλωρῶν καὶ τούτοις προσφυεστάτων. ἀλλ' ὅρα καὶ ἄκουε, καὶ ὀσφραίνου, καὶ γεύου, καὶ ἅπτου. κἂν ἡ ἀκοὴ μόνη τότε προσφυής ἐστι καὶ χλωρὰ, αἱ δ' ἄλλαι ξηραὶ καὶ ἀπρόστροφοι. τουτέστιν ὅλος ἐξ ὅλης ψυχῆς, καὶ προσεκτικώτατος γίνου τῶν λεγομένων.

Μηδὲ

Μηδέ ποτ' οἰνοχόην τιθέμεν κρητῆρος ὕπερθεν
Πινόντων. ὀλοὴ γὰρ ἐπ' αὐτῷ μοῖρα τέτυκται.

Neque vnquam patinam libatoriam pone super craterem
Bibentium: perniciosum enim in ipso fatum est situm.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Μηδέ ποτ' οἰνοχόην.] μηδέποτε πινόντων τινῶν καὶ συμποσιαζόντων, τίθει τὴν οἰνοχόην ἐπάνω τοῦ κρητῆρος. συμβολικὸν τοῦτό φασιν εἶναι παίδευμα· ἀπαγορεύειν δὲ μὴ ἐπίπροσθεν ἄγειν τοῦ κοινοῦ τὸ ἴδιον, καὶ τὸ χεῖρον τοῦ βελτίονος, καὶ τὸ ἐξαντλοῦν καὶ ἀναλίσκον τοῦ δεχομένου καὶ φυλάττοντος, καὶ τὸ μέρος τοῦ ὅλου. οἰνοχόην γὰρ εἶναι τὴν κύαθον, κρατῆρα δὲ τὸ σκεῦος τὸ ἔχον τὸν οἶνον· εἶναι δὲ τὴν μὲν διακονητικὴν καὶ τοῦ οἴνου ἀναλωτικὴν καὶ διανεμητικήν· τὸν δὲ κρατῆρα ἱερὸν καὶ κοινὸν, καὶ τοῦ οἴνου δεκτικὸν καὶ φυλακτικόν. ὀλοὴ γὰρ ἐπ' αὐτῷ.] χαλεπὴ γάρ (φησι) μοῖρα ἐπὶ τῷ τοῦτο ποιεῖν τέτυκται, ἤγουν ἐστὶν ἀπὸ τοῦ παντὸς δηλονότι ἐν ᾧ τὰ ὅλα τῶν μερῶν ἐθέλει κρατεῖν.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Μηδέ ποτ' οἰνοχόην.] πολλὰ τοιαῦτα καὶ τοῖς Πυθαγορείοις ἐλέγετο· ζυγὸν μὴ ὑπερβαίνειν, καὶ χελιδόνα μὴ εἰσδέχεσθαι, καὶ μαχαίρᾳ πῦρ μὴ σκαλεύειν, συμβολικῶς παραινοῦσι τῶν ὀργιζομένων μὴ ἐπιχειρεῖν διὰ λόγων παροξυντικῶν τὸ πάθος, καὶ φλυάρους μὴ εἰσάγειν εἰς τὸν οἶκον καὶ λάλους. τοιοῦτον οὖν καὶ τὸ ἐπιτίθεσθαι τῷ κρατῆρι τὴν οἰνοχόην, συμβολικὸν παίδευμα. τουτέστι μὴ ἐπίπροσθεν ἄγειν τοῦ κοινοῦ τὸ ἴδιον. ὁ μὲν γὰρ κρατὴρ προὔκειτο κοινὸς ἐν ταῖς τραπέζαις. ἐκ δὲ τῆς οἰνοχόης ἀφυόμενοι ἔπινον οἱ συνδειπνοῦντες. μήτ' οὖν τὸ μέρος νομίζειν τοῦ ὅλου ὑπέρτερον, μήτε τὸ ἴδιον τοῦ κοινοῦ προτιμότερον· χαλεπὴν γὰρ εἶναι τὴν ἐπ' αὐτῷ μοῖραν ὡς ἑπομένην ἔχοντι ποινὴν ἀπὸ τοῦ παντός, ἐν ᾧ τὰ ὅλα τῶν μερῶν ἐθέλει κρατεῖν. ἄλλως. οἰνοχόην κύαθον λέγουσι. τοῦτο δὲ εἶπεν, ἐπεὶ ὁ κρατὴρ ἱερός ἐστι καὶ κοινός· ἡ δὲ οἰνοχόη διακονητική, ἡ τὸν οἶνον ἑκάστῳ διανέμουσα. ἀπαγορεύει οὖν μὴ ποιεῖσθαι τὸ χεῖρον ἐπίπροσθεν τοῦ βελτίονος, καὶ τοῦ δεχομένου καὶ φυλάττοντος τὸ ἐξαντλοῦν καὶ ἀναλίσκον. ἄλλοι δὲ λέγουσι, μηδέ ποτ' ἐν δείπνῳ πρόσκεισο τῷ πίνειν. μόνοι γὰρ οἱ ἀεὶ πίνοντες ἀεὶ ἔχουσιν ἐπὶ τοῦ κρατῆρος τὴν οἰνοχόην. ἄλλοι δὲ μὴ φασι τὸ τρεφόμενον τοῦ τρέφοντος προτιμήσῃς, μηδὲ τὸ ἥττον τοῦ κρείττονος.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Μηδέ ποτ' οἰνοχόην.] νοῦν καὶ ὁ Πρόκλος εἰς νοῦν γεγονὼς συμβολικὸν παράγγελμα τοῦτο φησὶν, ἀντὶ τοῦ μὴ προκρίνειν τὸ ἴδιον τοῦ κοινοῦ, μηδὲ τὸ μέρος τοῦ ὅλου. Πινόντων·] ἤτοι μὴ συμβουλῆς γινομένης περὶ τοῦ κοινοῦ, τὸ οἰκεῖον συμφέρον τοῦ κοινοῦ προτίμα, μηδὲ τὸ μέρος τοῦ ὅλου. χαλεπὸν γὰρ τοῦτο. ἢ μὴ προτιμήσειας τὸ χεῖρον τοῦ κρείττονος. ἀτελέστερον γὰρ καὶ διακονητικὸν ἡ οἰνοχόη τοῦ κρατῆρος. ἡ μὲν γὰρ οἰνοχόη ὁ βῖκός ἐστιν, ἢ τὸ ποτήριον. ὁ δὲ κρατὴρ ὡς λέβης ἐστὶ, καὶ ἐτίθετο πρὶν ἐν συσσιτίοις καὶ ἑορταῖς, οὐχ ὡς ὁ βῖκος καὶ κρατὴρ ἐν ἰδικῷ ἱστάμενοι.]

Μηδὲ δόμον ποιῶν ἀνεπίξεστον καταλείπειν,
Μήτοι ἐφεζομένη κρώζῃ λακέρυζα κορώνη.

Neque domum faciens imperfectam relinquito,
Ne forte insidens crocitet stridula cornix.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Μηδὲ δόμον ποιῶν.] μηδὲ οἶκον ποιῶν ἀνεπίξεστον καταλίμπανε, ἤγουν ἀφιλοκάλητον, ἀκόσμητον, τουτέστιν ἀτελῆ. ἔνιοι δὲ ἀνεπίρεκτον γράφουσι. τοῦτο δὲ δηλοῖ τὸν ἀθυμίαστον, ἢ τὸν ἀτελείωτον. ἡ δ' αἰτία, ἵνα μὴ (φησὶν) ἐπικαθεζομένη αὐτῷ κορώνη πολλὰ κρώζουσα κράζῃ. τουτέστιν, ἵνα μὴ καταλάβῃ αὐτὴν οὕτως ἀτελῆ ὁ χειμὼν, καὶ κακῶς αὐτὴν διαθήσει. ὁ γὰρ κρωγμὸς τῆς κορώνης χειμῶνός ἐστι σύμβολον. ἀπὸ γοῦν τοῦ εἰπεῖν, ἵνα μὴ ἐπ' αὐτοῦ κρώζῃ ἡ κορώνη, τὸν χειμῶνα ἐδήλωσεν, ὃν ὁ κρωγμὸς τῆς κορώνης μηνύει. ἢ οὕτως· Μηδὲ δόμον ποιῶν ἀτελῆ καταλίμπανε· ἀπὸ τοῦ δόμου δὲ καὶ

πῶν

τῶν ἔργον δεῖ ποιεῖν· ἤγουν μὴ ἔργον ποιῶν, ἀτελὲς καταλίμπανε, ἵνα μὴ φθέγγοντες τοὺς βίπον κορώνης πολλάκρωζούσης, πολλὰ φθέγξωνται ἐπὶ τῷ ἐλλειπεῖ.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Μηδὲ δόμον ποιῶν.] οἱ μὲν, ὅτι δεῖ τὰς οἰκίας πρὸ χειμῶνος συντελεῖν. ὁ γὰρ κρωγμὸς τῆς κορώνης χειμῶνος σύμβολον· οἱ δὲ, ὅτι μὴ ἀτελῆ δεῖ τὸν οἶκον ἐᾶν, μὴ ψόγον ἐπαγάγῃ παρ' ἄλλων, οὓς τῇ κορώνῃ ἀπείκασεν, ὡς πολλὰ ἂν φθεγξαμένους νεμεσῶντας ἐπὶ τῷ ἐλλειπεῖ. δεῖ δὲ καὶ ἐπὶ τὰ ἄλλα τὸ παράγγελμα διατείνειν. καὶ μηδὲν τῶν ἡμετέρων ἔργων ἀτελὲς περιορᾶν φερόμενον, ἀλλ' ἑκάστῳ τὸ προσῆκον ἐπάγειν τέλος. ἀνεπίριξιστον.] ἀφιλοκάλητον, ἀκόσμητον. ἔνιοι δὲ ἀνεπίρρεκτον γράφουσι, τουτέστιν ἀθυμίατον.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Μηδὲ δόμον ποιῶν.] τὸ πρόχειρον οὕτω, μὴ ἀτελῆ τὸν δόμον ἐάσῃς, μή πως καταγγελλούσης κορώνης χειμῶνα λυπήσῃ. τὸ δὲ συμβολικὸν οὕτω· μηδὲν ἔργον ἀτελὲς καὶ ἀκαλλώπιστον ἐάσῃς, μή τις μωμοσκόπος καὶ λίαν κερτομικὸς, καὶ λάλος, ἐπιστὰς αὐτῷ, μώμους καταχέῃ σου.]

Μηδ' ἀπὸ χυτροπόδων ἀνεπιρρέκτων ἀνελόντα
Ἔσθειν, μηδὲ λόεσθαι· ἐπεὶ καὶ τοῖς ἔνι ποινή.

Neque a pedatis ollis nondum lustratis rapiens
Comedito, neque lauator: quia & hisce noxa inest.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Μηδ' ἀπὸ χυτροπόδων.] λάσανον καὶ χυτρόπους ταὐτά ἐστι διὰ ὁ κοινῶς πυρεστάτης. ἐνταῦθα δὲ χυτροπόδων φησὶν ἀντὶ τοῦ χυτρῶν. ἔχει δὲ πᾶς ὁ λόγος οὕτως. μηδὲ ἀπὸ χυτρῶν ἀνεπιρρέκτων, ἤγουν ἀθύτων, ἀφ' ὧν θυσίαν οὐκ ἐποίησας δηλονότι. ῥέζειν γὰρ τὸ θύειν· θυσίαν δὲ λέγει τὴν πρόχειρον, καὶ καθημερινὴν, παρακελεύομαί σοι ἀνελόντα, τουτέστι λαβόντα, ἐσθίειν. ἀλλὰ σπείσας δηλονότι πρότερον, καὶ τότε ἔσθιε. μηδὲ λόεσθαι.] ἤγουν μηδὲ λοῦσθαί σοι παρακελεύομαι ἀνεπιρρέκτως δηλονότι, ἤγουν χωρὶς τοῦ πρότερον εὔξασθαι καὶ σπεῖσαι. ἐπεὶ καὶ τούτοις ἔνεστι ποινὴ, ἤγουν τιμωρία.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Μηδ' ἀπὸ χυτροπόδων ἀνεπιρρέκτων.] θυσίαν ταύτην ὁ Πλούταρχος πρόχειρον καὶ καθημερινὴν εἶπεν ὀρθῶς ἀφ' ὧν μέλλομεν ἐσθίειν, ἱερὰ πάντα ποιοῦντας διὰ τοῦ ἀπάρξασθαι. καὶ γὰρ αἱ τῶν ἱερῶν τραπέζιοι ταῦτα εἶχον. ἀπαρξάμενοι γὰρ ἀπ' αὐτῶν ἐσθίειν. χεῖρας δὲ καὶ ἐπὶ τῶν λουτρῶν τὸ αὐτὸ δρᾶν. ἐλέγοντο δὲ περιχεόμενοι κατὰ κρατὸς τι καὶ ἄμων. χρὴ οὖν καὶ τούτου πρότερον ἀφορίσαι τι περὶ τῆς ἡμετέρας χρήσεως τοῖς ἱεροῖς θεοῖς. καὶ οὕτω τὸ λοιπὸν εἰς τὴν ἀναγκαίαν χρείαν περιλαμβάνειν.

χυτροπόδων.] τῶν ἐσχαρῶν τῶν μαγείρων. περιφραστικῶς δὲ χύτρας εἶπε. τουτέστιν ἀπὸ χύτρας, μὴ πρῶτον φάγῃς, πρὶν σπείσῃς ἐξ αὐτῶν τοῖς θεοῖς. ἀνεπιρρέκτων δὲ, τουτέστιν ἀθύτων, ἐφ' ὧν θυσίαν οὐκ ἐποίησας· ῥέζειν γὰρ τὸ θύειν· τουτέστι, σπεῖσαι πρῶτον, καὶ τότε θύε. μηδὲ μὴν λούσῃ, ἐὰν μὴ εὔξῃ καὶ σπείσῃς.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Μηδ' ἀπὸ χυτροπόδων.] τὸ μὲν κοινὸν καὶ δημῶδες, οὕτω παρακελεύομαι καὶ ἐντέλλομαί σοι. μὴ δὲ ἀπὸ χυτροπόδων καὶ πυρεστατῶν ἀθύτων λαβόντα σε τὴν χύτραν, ἐσθίειν τὰ ἐν αὐτῇ, τουτέστιν, εἰ μὴ θύσεις πρότερον, μὴ ἅψῃ τῶν ἐν τῇ χύτρᾳ βρωμάτων, μὴ δὲ λούσῃ, εἰ μὴ θύσεις ὁμοίως. καὶ ταῦτα μὲν οὕτω. τὸ δὲ βαθύτερον οὕτω· μὴ ἀπὸ τῶν ὑποπιλῶν ἢ τῶν δούλων ἀπαυθεράπως τοὺς φόρους καὶ ἀναλώσεις ἀφελόμενος ἔσθιε· ἀλλ' ἔσο ἠπίοις μέτριος, καὶ διχῆς μοῖραν παρ' αὐτῶν κληρούμενος, μέτριος καὶ μὴ λίαν βαρυνῶν αὐτούς. μηδὲ λόεσθαι.] ἀπὸ λουτρῶν δηλονότι ἀθύτων. τὸ δὲ πᾶν τοιοῦτόν ἐστιν οἰκέταις μὲν καὶ μισθίοις οἱ παραδυναστεύοντες κέχρηνται, τοῖς μὲν, ἐξ ὧν διατρέφονται, φόρους συλλέγοντες· τοῖς δὲ κόσμου χάριν, καὶ προπομπῆς, καὶ καλλωπισμοῦ. καὶ τοὺς μὲν

μὴν, ἐξ ὧν τοὺς φόρους λαμβάνουσι. χυτρόποδας καλεῖ, ὡς φέροντας αὐτοῖς χύτρας καὶ βρώματα· τοὺς δὲ, ἐξ ὧν τὴν ἐπικόσμησιν καὶ τὴν περιπεπτωκυῖαν ἔχουσιν, λοετρὸν κατωνόμασεν, ὡς τούτους κοσμοῦντας. τὸ δὲ ὅλον τοιοῦτον· μὴ βαρὺς, ἀλλ' ἱλαρὸς ἔσο, καὶ ἀμφοτέροις τοῖς ὑποτεταγμένοις σοι, ἐξ ὧν τε τοὺς φόρους λαμβάνεις, καὶ οὓς ἔχεις πρὸς ἐπικόσμησιν, ἵν' εὐκταῖος αὐτοῖς γίνῃ. τοῦτο δὲ καὶ εἰς τὸ κοινὸν ἀπέρριψε, καὶ οὐ πρὸς μόνον τὸν Πέρσην φησί. τί γὰρ ἐκείνῳ θεραπεία τοιαύτη καὶ προπομπή;

Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν (οὐ γὰρ ἄμεινον)
Παῖδα δυωδεκαταῖον, ὅ τ' ἀνέρ' ἀνήνορα ποιεῖ.
Μηδὲ δυωδεκάμηνον. ἴσον καὶ τοῦτο τέτυκται.

Neque ſuper immobilibus locato (non enim bonum eſt)
Puerum duodecennem: quia virum inertem facit.
Neque duodecim menſium: æquale & hoc eſt.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν.] μηδὲ ἐπ' ἀκινήτοις καθίζε, ἤγουν ἵδρυε παῖδα σὸν δυωδεκαταῖον, ἤγουν δυοκαίδεκα ἐτῶν ὄντα. οὐ γὰρ ἄμεινον, ἀντὶ τοῦ καλόν, ὅ τ' ἀνέρ' ἀνήνορα ποιεῖ. ἤγουν ἐπεὶ καὶ τοῦτο καὶ ἄνδρα τέλειον ποιεῖ ἄνανδρον. Μηδὲ δυωδεκάμηνον] ἤγουν μηδὲ δυοκαίδεκα μηνῶν ὄντα ἐπὶ τοῖς ἀκινήτοις κάθιζε. ἴσον καὶ τοῦτο τέτυκται, ἤγουν ἐστίν. ἀκίνητον, τὸ μὴ δυνατὸν, ἢ τὸ μὴ φύσιν ἔχον κινηθῆναι, καὶ τὸ μὴ πρέπον ὑπό τινος κινηθῆναι. καὶ τὸ νενομοθετημένον ὑπὸ μηδενὸς κινηθῆναι. κατὰ τὰ δύο ταῦτα σημαινόμενα, τοὺς τάφους ἰδίως ἔλεγον ἀκινήτους. καὶ ὡς οὐχ ὅσιον ὂν δηλονότι κινεῖν αὐτοὺς τινὰ ἀντὶ τοῦ ἀνορύττειν, καὶ ὡς νομοθετημένον ὂν μὴ κινεῖσθαι αὐτοὺς ὑπό τινος. ἔστιν οὖν ἐνταῦθα τὸ μὲν πρόχειρον, μὴ ἵδρυε σὸν παῖδα ἐπὶ τοῖς τάφοις. συμβολικῶς δὲ ἔχει ὁ λόγος οὕτως· μὴ ἀγύμναστον ἀφῇς τὸν παῖδά σου, δωδεκαετῆ γεγονότα, μηδὲ δυοκαίδεκα μηνῶν ὄντα. ἀλλὰ τὸν μὲν γύμναζε ἐπὶ πλείστης ἡλικίας ἤδη ἐπειλημμένον, ἐκ ἀκινητῶν ἐπὶ τὰ τοιαῦτα προσηκούσης. τὸν δὲ ἐπὶ τὸ βαδίζειν ἔθιζε. ἐπεὶ τὸ ἀκινητεῖν καὶ ἄνδρα τέλειον βλάπτει. ἀσθενῆ γὰρ αὐτὸν ποιεῖ καὶ ἄνανδρον, καὶ ταῦτα γεγυμνασμένον ὄντα.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοισι.] τουτέστιν ἐπὶ τάφων τὰ παιδία μὴ ἱδρύειν. ἀκινήτους γὰρ τούτους εἶναι δεῖν. ἀλλ' οὐ μόνον δωδεκαταῖον παῖδα ἢ δωδεκάμηνον, ἀλλὰ καὶ πάντα ἄνθρωπον φεύγειν τὰς τοιαύτας ἕδρας. ὁ δὲ Πλούταρχός φησιν, ὅτι μὴ δεῖ τὰ νεογνὰ ἀκίνητα ἐᾶν, καὶ ἀποτίθεσθαι ἐν ἀκινήτοις· ἀσθενέστερα γὰρ γίνεται. κινεῖν δὲ αὐτὰ ὅτι μάλιστα, κἂν ἐπί τινων αὐτὰ τὶς καθιζάνῃ κινουμένων, καθιζάνειν καὶ σαλεύειν διὰ τούτων. οἷά τισιν εὐκίνητα κλινίδια μεμηχάνηται πρὸς τὴν τῶν παιδίων εὐνήν. ἄλλως. οἱ μὲν ἐπ' ἀκινήτῳ τάφῳ ἢ βωμῷ. νόμος γὰρ παρὰ Ῥωμαίοις, ὅστις φησὶ τάφον μὴ κινεῖν, τουτέστιν ὀρύττειν. τοῦτο οὖν φησὶ μὴ ἐάσῃς τὸν παῖδά σου δώδεκα ἐτῶν ἐπὶ τάφῳ καθέζεσθαι. ἐπεί, καὶ ἀνὴρ ἂν τοῦτο ποιήσῃ, βλάπτεται, πολλῷ μᾶλλον ὁ παῖς. ἄλλως. ἄλλοι δέ φασι μὴ ἀγύμναστον ἀφήσῃς τὸν παῖδα σου ἀπὸ δώδεκα ἐτῶν. οὐ μὴν οὐδὲ δωδεκάμηνον. ὅθεν ἐπενοήθη τὸ ἀεὶ κινεῖν τὰ παιδία.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν.] μηδ' ἐπὶ τοῖς τῶν νεκρῶν τάφοις κάθιζε παῖδα δωδεκαετῆ. ἀπαίσιον γὰρ τοῦτο· ἀκίνητοι δὲ οἱ νεκροί. ἢ δωδεκαετῆ παῖδα μὴ ἐάσῃς ἀκινητεῖν καὶ νωθρεύεσθαι· ἀλλὰ κίνει πρὸς ἔργα τούτῳ κατάλληλα· οἱ γὰρ νωθροὶ καὶ ἀκίνητοι μέχρι τοιαύτης ἡλικίας ἀχρήσιμοι τῷ βίῳ καὶ ἀδρανεῖς.

Μηδὲ δυωδεκάμηνον.] τὸν μὲν δωδεκαετῆ φησι, μὴ ἐάσῃς ἀκίνητον πρὸς ἔργα· τὸν δὲ δωδεκάμηνον, οὐ πρὸς ἔργα, (ἠλίθιον γὰρ τοῦτο), ἀλλὰ πρὸς πορείαν κινοῦ ἁμαξίοις καὶ κλινιδίοις καὶ λεπτοῖς τοιούτοις ὑποτροχίοις, ἵνα μὴ καταρραθυμικὸς καὶ νωθρότατον καὶ ἀκίνητον τὸ βρέφος γένηται.]

Μηδὲ

Μηδὲ γυναικείῳ λουτρῷ χρόα φαιδρύνεσθαι
Ἀνέρα. λευγαλέη γὰρ ἐπὶ χρόνον ἔστ᾽ ἐπὶ καὶ τῷ
Ποινή. μηδ᾽ ἱεροῖσιν ἐπ᾽ αἰθομένοισι κυρήσας
Μωμεύειν ἀΐδηλα. θεός νύ τοι καὶ τὰ νεμεσσᾷ.

Noque mullebri in balneo corpus abluito
Vir: grauis enim ad tempus est & in hoc
Pœna, neque in sacrificia accensa incidens,
Reprehende arcana. Deus quippe & hæc indigne fert.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Μηδὲ γυναικείῳ λουτρῷ.] παρακελεύομαι μηδὲ ἐπὶ λουτρῷ γυναικείῳ, ἤγουν ἐν ᾧ λοῦνται γυναῖκες, τουτέστι μηδὲ μετὰ γυναικῶν λουομένων ἄνδρα φαιδρύνεσθαι, ἤγουν καθαίρεσθαι τὸ σῶμα· τὴν δ᾽ αἰτίαν ὁ Πρόκλος λέγει· πρὸς γὰρ τῷ ἀσχήμονι, φησὶ, καὶ ἀπόρροιαί τινες ἀπὸ τῶν γυναικείων σωμάτων χωροῦσι περιττωματώδεις· ὧν ἀναπίμπλασθαι τοὺς ἄνδρας μολυσματῶδές ἐστι, καὶ τοὺς εἰς τὸν αὐτὸν ἀέρα καὶ εἰς τὸ αὐτὸ ὕδωρ εἰσιόντας καὶ συναπογυμνουμένους αὐταῖς ἀνάγκη τούτων ἀπολαύειν. λευγαλέη γὰρ] χαλεπὴ γὰρ καὶ ἐπὶ τούτῳ ποινή, ἤγουν τιμωρία ἐπὶ χρόνον, ἀντὶ τοῦ κατὰ χρόνον τινὰ καθόσον δηλονότι ἐστὶν ἐν αὐταῖς ὁ μολυσμός. ἄλλως. παρακελεύομαι μηδὲ καθαίρεσθαι ἄνδρα τὸ σῶμα διὰ λουτροῦ γυναιξὶν ἁρμόζοντος· τουτέστι, παρακελεύομαι μὴ μύροις καὶ χρίσμασι τισὶν ἐν λουτρῷ χρῆσθαι ἄνδρα, οἷς εἰώθασιν αἱ γυναῖκες χρῆσθαι.

μηδ᾽ ἱεροῖσιν ἐπ᾽ αἰθομένοισι.] μηδὲ ἐπὶ ἱερείοις καιομένοις, ἤγουν θυσίαις τελουμέναις κατὰ συμβεβηκὸς εὑρεθεὶς· μωμεύειν, ἀντὶ τοῦ μώμου· μέμφου ἀΐδηλα, τουτέστιν ἄξια ἀφανισμοῦ, ἤγουν μὴ μεμφόμενος τὰ ἱερὰ, λέγε λόγους ἀξίους ἀπωλείας. ὁ θεὸς ταῦτα νεμεσᾷ, ἤγουν μέμφεται. ἢ οὕτως· μηδὲ ἐν θυσίαις τελουμέναις κατὰ συμβεβηκὸς εὑρεθείς. (τοῦτο γὰρ τὸ κυρήσας,) μώμου, ἤγουν βλασφήμει εἴς τινα. εἶτα ἀδήλως γὰρ ὁ θεὸς καὶ ταῦτα μέμφεται.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Μηδὲ γυναικείῳ λουτρῷ.] μὴ δεῖν συναπογυμνοῦσθαι ταῖς γυναιξὶ τοὺς ἄνδρας. πρὸς γὰρ τῷ ἀσχήμονι, καὶ ἀπόρροιαί τινες ἐκ τῶν γυναικείων σωμάτων καὶ περιττωματώδεις χωροῦσιν, ὧν ἀναπίμπλασθαι τοὺς ἄνδρας μολυσματῶδές ἐστι· καὶ τοῖς εἰς τὸν αὐτὸν ἀέρα εἰσιοῦσι, καὶ τοῖς εἰς τὸ αὐτὸ ὕδωρ ἀνάγκη τούτων ἀπολαύειν. διὸ καὶ ἐπὶ χρόνον τινά φασι ποινὴν παραμένειν τοῖς ταῦθ᾽ ὑπομείνασιν. ἐν ᾧ τὸν μολυσμὸν ἀνάγκη μένειν ἐπ᾽ αὐτοῖς. μηδ᾽ ἱεροῖσιν.] μηδὲ ἐὰν συμβῇ σοι ἐν ἱεροῖς εὑρεθῆναι, μέμψῃ τὰ μυστήρια. ταῦτα γὰρ ὁ θεὸς πάνυ μέμφεται. Μωμεύειν ἀΐδηλα.] μὴ ἀδήλως κατὰ σεαυτὸν καὶ ἐν τῇ ψυχῇ σου μωμεῖν τὰ ἱερά. ἔστι δὲ καὶ τοῖς ἑξῆς συνάψαι, ἀΐδηλα θεὸς νύ τοι καὶ τὰ νεμεσσᾷ. ἀδήλως δηλονότι ἐπὶ τῶν τοιούτων μέμφεται. ἢ οὕτως· μὴ ἐπὶ τοῖς αἰθομένοις ἱεροῖς ἀΐδηλα, τουτέστι μάταια διανοηθῇς. θεὸς γὰρ καὶ ταῦτα μέμφεται. ἄλλως. οὐ μόνον ὅτι δεῖ μὴ μωμεύειν τὰ ἱερά. (τοῦτο γὰρ παντὸς ἦν εἰπεῖν) ἀλλὰ τὸν παραβάλλοντα ἱεροῖς δρωμένοις μηδένα βλάσφημον λόγον λέγειν, μηδὲ ὑβρίζειν μηδένα· καὶ γὰρ ταῦτα ἄδηλά ἐστι, καὶ ἀφανῆ ὄντα ποίαν ἕξει ποινήν, παραιτητέον· νεμεσᾷ γὰρ αὐτοῖς τὸν θεὸν ὡς ἀλλοτρίοις τῆς ἰσότητος.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Μηδὲ γυναικείῳ λουτρῷ.] τὸ μὲν πρόχειρον καὶ κοινὸν τῆς ἐννοίας πᾶσι σαφέστερον. τὸ δὲ βαθύτερον τοιοῦτόν ἐστιν. ἐντέλλομαι μηδὲ γυναικείῳ καλλωπισμῷ καλλωπίζεσθαι ἄνδρα, φυκιούμενον καὶ ξυρούμενον, καὶ τοῖς λοιποῖς κεχρημένον, οἷς αἱ γυναῖκες· ὅν περ καλλωπισμὸν καὶ λουτρὸν λέγει. ὀλεθρία γὰρ ποινὴ καὶ ἐπὶ τῷ τοιούτῳ πράγματι, καὶ μέμψις ἔσται μὴ χρόνῳ μαραινομένη. μηδ᾽ ἱεροῖσιν.] τὸ πρόχειρον, μὴ διὰ θυσίαις θεῶν τυχὼν, μωμοσκόπει τὰ μυστήρια. ἢ μὴ περὶ τῶν ἐν οἴκοις τινῶν κρυφῇ τελουμένων αἰσχρῶν ἐν τοῖς ἱεροῖς διαλέγου. τὸ δὲ βαθύτερον καὶ ἀλληγορικὸν, οὕτως ἔχει· μὴ ὃ ἤκουσας μυστηριῶδες ὑπό τινος συμβούλῳ σοι χρησαμένου διέσυρε, καὶ φαύλιζε, καὶ φανέρου· θεὸς γάρ τις, ἤτοι σοφός τις καὶ φρόνιμος καὶ ταῦτα αἰτιᾶται· ἢ μοῖρά τις ἕνεκα τῶν τοιούτων τοὺς περὶ φίλους φαύλους τιμωρεῖ.

Μηδέ ποτ' ἐν προχοῇ ποταμῶν ἅλαδε προρεόντων,
Μηδ' ἐπὶ κρηνάων οὐρεῖν, μάλα δ' ἐξαλέασθαι.
Μηδ' ἐναποψύχειν. τὸ γὰρ οὔ τοι λώϊόν ἐστιν.
Ὧδ' ἔρδειν. δεινὴν δὲ βροτῶν ὑπαλεύεο φήμην.
Φήμη γάρ τε κακὴ πέλεται, κούφη μὲν ἀεῖραι
Ῥεῖα μάλ', ἀργαλέη δὲ φέρειν, χαλεπὴ δ' ἀποθέσθαι.
Φήμη δ' οὔτις πάμπαν ἀπόλλυται, ἥν τινα πολλοὶ
Λαοὶ φημίξουσι. θεός νύ τίς ἐστι καὶ αὐτή.

Nec vnquam in alueo fluuiorum mare influentium,
Neque super fontes meijto: quin valde euitato:
Neque incacato, id enim nihilo est melius
Sic facere. grauem vero mortalium euitato famam.
Fama enim mala est, leuis quidem leuatu,
Facillima: molesta vero portatu, difficilisque depositu.
Fama vero nulla prorsus [illegible]it, quam quidem multi
Populi diuulgant: quippe dea quaedam est et ipsa.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Μηδέ ποτ' ἐν προχοῇ.] μηδέποτε ἐν ῥεύμασι ποταμῶν εἰς τὴν θάλασσαν ῥεόντων οὔρει. μηδὲ ἐναπόψυχε, ἤγουν ἀποπάτει. μηδὲ ἐπὶ κρηνῶν, ἤγουν πηγῶν, ταῦτα ποίει. μάλα δὲ ἔκφευγε· τοῦτο γὰρ οὐδαμῶς ἐστὶ λώϊον· ἀντὶ τοῦ καλόν. ταῦτα διαγράφει Πλούταρχος ὡς εὐτελῆ καὶ ἀνάξια παιδευτικῆς Μούσης, μὴ οὐρεῖν ἐν προχοαῖς ποταμῶν, ἢ ἐπὶ κρηνῶν, μὴ δ' ἀποπατεῖν. τοῦτο γὰρ τὸ ἀποψύχειν. ἴσως δὲ καὶ ταῦτα παρεγκελεύεται τῆς ἰδιωτείας τῶν πολλῶν στοχαζόμενος. οὐ γὰρ πάντες ἔχουσι νοῦν. ἀλλὰ καὶ ταῦτά τινες ἂν παρείδοιεν. Ὧδ' ἔρδειν.] οὕτω πράττε. τὴν κακὴν δὲ φήμην τῶν ἀνθρώπων, ἣν οἱ ἄνθρωποι δηλονότι αἴρουσιν, ὑπαλεύεο ἤγουν ἔκφευγε. τουτέστιν, ἔργα πρᾶττε ἀγαθά, ἵνα μὴ χώραν ἔχῃ κατὰ σοῦ ἡ φαύλη τῶν ἀνθρώπων φήμη. ἡ φήμη γὰρ ἡ κακὴ κούφη μέν ἐστι ῥᾳδίως πάνυ εἰς τὸ ἆραι αὐτήν τινα, ἤγουν κηρῦξαι, διαδοῦναι. ἀργαλέα δέ, ἤγουν ἀλγεινή, βαρεῖα εἰς τὸ φέρειν τινὰ αὐτήν, ἀντὶ τοῦ ὑπομένειν. χαλεπὴ δέ, ἤγουν δυσχερὴς εἰς τὸ ἀποθέσθαι τινὰ αὐτήν, ἤτοι ἀποφορτίσασθαι, ἀφ' ἑαυτοῦ εἶναι κινουμένην, δηλονότι κατ' αὐτοῦ παῦσαι. φήμη δὲ οὐδεμία παντελῶς ἀπόλλυται, ἤγουν ψευδὴς λέγεται, ἥν τινα πολλοὶ φημίξουσι. Θεός νύ τις ἐστὶ καὶ αὐτή.] διά τε τὴν τῶν πολλῶν δηλονότι ὁμογνωμοσύνην, καὶ τὸ ἐπιτυγχάνειν τῆς ἀληθείας. τοῦτο δὲ ἐπήγαγε, θέλων δεῖξαι ἐφ' ἡμῖν εἶναι τὸ φυγεῖν τὴν καθ' ἡμῶν φαύλην φήμην, ἢ μὴ φυγεῖν. ὡς ἔχειν τὸν νοῦν πάντα τοῦ λόγου οὕτως. τὴν κακὴν δὲ φήμην τῶν ἀνθρώπων ἔκφευγε. ἤγουν μὴ ἔργα πράττε ταύτην κινοῦντα. ἐπεὶ εἰ ταύτην κατὰ σοῦ κινήσεις (ἔργα δηλονότι φαῦλα πράττων.) μετ' ὀδύνης αὐτὴν βαστάσεις. ἀγανακτῶν δὲ καὶ θέλων αὐτὴν κατὰ σοῦ κινουμένην παῦσαι δυσχερῶς τοῦτο δυνήσῃ. εἰ δὲ νομίζεις μὴ ἐπὶ σοὶ εἶναι τὴν κατὰ σοῦ φαύλην ἐκφυγεῖν φήμην, ὡς οὐ δυνατὸν εἶναι μάτην αὐτὴν κατὰ σοῦ κινηθῆναι, μηδεμίαν αὐτῇ δηλονότι ἀφορμὴν δεδωκότος, οὐ καλῶς τοῦτο νομίζεις. ἐπεὶ εἰ μὴ σὺ αἰτίαν παρέξεις τινά, οὐκ ἂν αὕτη μάτην διαδοθείη. οὐδεμία γὰρ φήμη μάτην παντελῶς διαδίδοται, ἥν τινα πολλοὶ λαοὶ φημίξουσιν. ὅθεν διὰ τοῦτο καὶ θεός τις καὶ αὐτὴ δοκεῖ εἶναι.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Μηδέ ποτ' ἐν προχοαῖς.] ταῦτα διαγράφει Πλούταρχος, ὡς εὐτελῆ καὶ ἀνάξια παιδευτικῆς Μούσης, μὴ οὐρεῖν ἐν προχοαῖς ποταμῶν ἢ κρηνῶν, μὴ δ' ἀποπατεῖν, τοῦτο γὰρ τὸ ἀποψύχειν. ἴσως δὲ καὶ ταῦτα παρεγκελεύεται τῆς ἰδιωτείας τῶν πολλῶν στοχαζόμενος· οὐ γὰρ πάντες ἔχουσι νοῦν, ἀλλὰ καὶ ταῦτά τινες ἂν παρείδοιεν. ἄλλως. ἀποψύχειν, ἀφοδεύειν, ἢ ἀποπιδυματίζειν, ἢ ἀναψύξεως χάριν τοῦ σώματος, τοῖς ποταμίοις ῥεύμασιν ἵστασθαι, ἢ ἀποπλύνειν, ἢ ἀπονίπτειν. Ὧδ' ἔρδειν.] τοῦτο τὸ τέλος ἐστὶ τῶν παρηγγελμένων, ἱκανὸν εἰς τὸ παιδεῦσαι ἡμᾶς τὸ ἑαυτῶν ἦθος εὐλαβουμένους τὴν φήμην· οὐ γὰρ ὅσον ἀρετῆς οἱ ἄνθρωποι σφάλλονται, τοσοῦτον καὶ κρίσεως ἀρετῆς, φησὶν ὁ Πλάτων. τὴν οὖν χαλεπὴν φήμην φυλακτέον εἰς δύναμιν· ἡ γὰρ κακὴ φήμη, κούφη μέν ἐστιν ἐπενεγκεῖν, ποιοῦσα τοὺς ὑπ' αὐτῆς ἐπιδόξους γενομένους, ἔτι δὲ καὶ αὐξαμένην φαύλην

παῦσαι χαλεπόν· οἱ ἄνθρωποι γὰρ οἱ ἄνθρωποι πολλαπλασιάζειν, ἃς ἂν παραλάβωσι φήμας, καὶ ἐκ σμικρῶν μεγάλας ποιεῖν. καὶ τέλος προσέθηκεν, ὅτι κινδυνεύει καὶ θεός ἐστι· τὸ μὲν γὰρ ἀληθὲς εἶναι πᾶσαν φήμην, ἣν λαοὶ πολλοὶ φημίσωσι. καὶ διὰ τοῦτο ἔχειν τι καὶ αὐτὴν θεῖον. πολλάκις γοῦν ὁ μὲν ἄρξας αὐτῆς οὐκ ἔστιν. ἀστόχως δὲ αὕτη δι' αὐτῶν ἀναφαίνεται τῶν ἀποβαινόντων, ὥστε εἰκότως δεῖ φυλάττεσθαι τὴν κακὴν φήμην. καὶ τοῦτο οὖν χρήσιμον. τὸ δεῖν καὶ δόξαν ὑφορᾶσθαι τὸν παιδευόμενον. οὐ γὰρ ἁπλῶς ἀληθὲς ὃ λέγει Γοργίας· ἔλεγε δὲ τὸ μὲν εἶναι ἀφανὲς μὴ τυχὸν τοῦ δοκεῖν· τὸ δὲ δοκεῖν ἀσθενές, μὴ τυχὸν τοῦ εἶναι· παρὰ γὰρ τοῖς πολλοῖς καὶ τὸ δοκοῦν ἰσχὺν ἔχει καὶ τὰ ἐκ τοῦ δοκεῖν ἀποβαίνοντα δυσχερῆ δείκνυται οὐκ ὄντα ὀλίγα. μᾶλλον οὖν ὡς Ξενοκράτης ἔλεγε. τοῦ μὲν οὖν φίλον Ἀλέξανδρον ἔχειν ἕνεκα, μηδ' ἂν τὸν δάκτυλον κινῆσαι, τοῦ δὲ μὴ ἐχθρόν, πάντα ἂν πρᾶξαι. οὕτω καὶ Ἡσίοδος τῆς μὲν παρὰ τοῖς πολλοῖς δόξης ἀξιοῖ ποιεῖσθαι λόγον μηδένα, τῆς δὲ ἀδοξίας, ἵνα μὴ συμβῇ, πάντα ποιεῖσθαι λόγον.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Μηδέ ποτ' ἐν προχοῇ ποταμῶν.] πάλιν τῶν προτέρων ἔχεται λόγων. καί φησι, μὴ συνδύνες δυναστῶν ἢ μητέρας μοιχᾶσθαι θέλε, μηδ' ἐναπόψυχε ποταμοῖς, τουτέστι, τὸν φορυτὸν τῆς γαστρὸς ἔκχεε. ἤτοι, μηδ' αἰσχρότερον δράσειας παχυτῶν καὶ θηλυνόμενος.

Προχοή, τὸ τῶν ποταμῶν στόμιον, δι' οὗ εἰσβάλλουσιν εἰς τὴν θάλασσαν. νῦν δὲ τὰς συνεύνους τῶν δυναστῶν λέγει. ἄλλα δὲ τὸν κόσμον, εἰς ὃν οἱ δυνάσται ῥέουσι τῷ πλούτῳ περιρρεόμενοι. κρήνας δὲ τὰς αὐτῶν μητέρας, ἐξ ὧν αὐτοὶ πρὸς τὴν κοσμικὴν εἰσέρρευσαν θάλασσαν. αἱ γὰρ πηγαὶ μητέρες τῶν ποταμῶν εἰσίν. Μηδ' ἐπὶ κρηνάων.] παρακελευσάμενος μὴ πλησιάζειν χάριν παιδοποιίας ἐκ μέθης ἐπανιόντα, ἀλλ' ἐκ βουλευτηρίου ἐπανακάμψαντα, νῦν παραινεῖ μηδὲ τῶν δυναστῶν μοιχᾶσθαι γυναῖκας, ἀλλὰ τῆς τοιαύτης ἀφίστασθαι πράξεως. ὃν γὰρ τρόπον αἱ κρῆναι ποταμοὺς ἀποτίκτουσι, τὸν αὐτὸν τρόπον αἱ περιφανεῖς τε γυναῖκες τοὺς ἐν τῷ βίῳ πολλῷ ῥεύματι χρυσοῦ περιρρέοντας ἀνθρώπους δυνάστας καὶ ὑπερόχους, ὧν τοῦ πλούτου πολλοὶ ἀπαρύονται, ἀποτίκτουσιν· ἀλλὰ νῦν αἱ τοιαῦται κρῆναι πατρίων ὑδάτων ἐπλήσθησαν. Ὧδ' ἔρδειν] ἐπιλογικὸν κεφάλαιον, οὕτω ἔρδε, ἢ οὕτω ἔρδειν ἐντέλλομαι· τὴν δ' αἰσχρὰν φήμην ἐκφεύγε. Φήμη γάρ τε κακή.] ἡ φαύλη γὰρ φήμη ῥᾳδία καὶ εὐκόλως πάνυ, εἰς τὸ ἐγερθῆναι καὶ κηρυχθῆναι καὶ ἐπαρθῆναι. ἀργαλέη δὲ καὶ δυσχερὴς στέγεσθαι καὶ καρτερεῖσθαι. ἀδυνάτως δέ τις ἔχει ταύτην ἀποθέσθαι. ἡ γὰρ φήμη, ἣν πολλοὶ κηρύξωσιν, οὐκ ἀπόλλυται, ἀλλὰ θεῖά τε καὶ παράμονος μένει. τῷ τοι μηδὲ σὺ δρᾶ τοιαῦτα αἰσχρά, καὶ οὐκ ἄγει δύσφημος φήμη κατέχῃ.

ΗΣΙΟΔΟΥ
ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ
ΗΜΕΡΑΙ,

Ἤματα δ' ἐκ Διόθεν πεφυλαγμένος εὖ κατὰ μοῖραν
Πεφραδέμεν δμώεσσι· τριηκάδα μηνὸς ἀρίστην
Ἔργα τ' ἐποπτεύειν, ἠδ' ἁρμαλιὴν δατέασθαι,
Εὖτ' ἂν ἀληθείην λαοὶ κρίνοντες ἄγωσιν.
Αἵδε γὰρ ἡμέραι εἰσὶ Διὸς παρὰ μητιόεντος.
Πρῶτον ἔνη, τετράς τε, καὶ ἑβδόμη, ἱερὸν ἦμαρ·
Τῇ γὰρ Ἀπόλλωνα χρυσάορα γείνατο Λητώ.
Ὀγδοάτη τ' ἐνάτη τε, δύω γε μὲν ἤματα μηνὸς
Ἔξοχ' ἀεξομένοιο βροτήσια ἔργα πένεσθαι.
Ἑνδεκάτη τε δυωδεκάτη τ' ἄμφω γε μὲν ἐσθλαί.
Ἡ μὲν ὄις πείκειν, ἡ δ' εὔφρονα καρπὸν ἀμᾶσθαι.
Ἡ δὲ δυωδεκάτη τῆς ἑνδεκάτης μέγ' ἀμείνων.
Τῇ γάρ τοι νεῖ νήματ' ἀεροπότητος ἀράχνης
Ἤματος ἐκ πλείου, ὅτε τ' ἴδρις σωρὸν ἀμᾶται.
Τῇ δ' ἱστὸν στήσαιτο γυνὴ, προβάλοιτό τε ἔργον.

Dies vero ex Ioue obseruans, bene secundum decorum
Praecipe seruis, tricesimam mensis optimam
Ad opera inspiciendum, dimensumque diuidendum,
Nempe cum veritatem populi iudicantes agunt.
Hae enim dies sunt Ioue a prudente.
Primum nouilunium, quartaque & septima sacra dies:
Hac enim Apollinem auricomum genuit Latona.
Octauaque & nona ambae dies mensis
Egregie crescentis, ad curandum opera mortalium.
Vndecima vero, duodecimaque ambae quidem bonae:
Haec quidem tondendis ouibus, illa laetis segetibus metendis.
Duodecima tamen vndecima multo melior.
Hac enim net fila in aere suspensus araneus,
Die expleta, quum & prudens formica aceruum colligit.
Hac telam ordiatur mulier proponatque opus.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ
εἰς τὰς Ἡμέρας Ἡσιόδου.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Ἤματα δ' ἐκ Διόθεν πεφυλαγμένος.] ποιητικῶς λέγεται τὸ ἐκ Διόθεν, ὡς τὸ ἐξ οὐρανόθεν. φυλάττομαι τὸ ἐκφεύγω. ἐνταῦθα δὲ τὸ πεφυλαγμένος, ἀντὶ τοῦ φυλάττων, τουτέστι παρατηρῶν, ἡμέρας δὲ ἀπὸ τοῦ Διὸς λέγει, τὰς ἀγαθάς. ἔχει δὲ πᾶς ὁ λόγος οὕτως· τὰς ἡμέρας δὲ ἀπὸ τοῦ Διὸς, τουτέστι τὰς ἀγαθὰς παρατηρῶν καλῶς κατὰ τὸ πρέπον, ἐ[illegible]λλε τοῖς δούλοις σου. (τοῦτο γὰρ τὸ πεφραδέμεν) κατὰ τὴν τριακοστὴν τοῦ μηνὸς, τοῦ τῆς σελήνης δηλονότι, τὴν ἀρίστην (τὴν δὲ αἰτίαν, δι' ἣν αὐτὴν ἐξαιρέτως ἀρίστην λέγει, ὁ Πρόκλος διεξίεισιν) οὐκ ἐργάζεσθαι, ἀλλ' ἡσυχίαν ἄγειν καὶ ἐφορᾷν τὰ ἔργα τὰ πονηθέντα κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα. καὶ τὴν τροφὴν αὐτοῖς ἀπομέριζε, προσομιλάζων αὐτοὺς ἐπὶ τὰς ἐργασίας τοῦ ἐπιόντος μηνὸς, ὁπηνίκα ἂν ἄγωσιν αὐτὴν τὴν τριακάδα δηλονότι οἱ λαοὶ, ἀλήθειαν κρίνον-

πανσέληνος καὶ ἐπεξαιρεῖν, αἳ δὲ κατὰ μῆνα λεγόμεναι· ἔστι γὰρ τὴν περὶ τριακάδα ἐξαριθμοῦντας ἐνάτην καὶ εἰκοστὴν τὴν τριακάδα καλεῖν· οἱ δὲ ἐμβολίμους μῆνας τιθέντες, ὡς συγχεῖσθαι τὴν ἀληθινὴν τοῦ μηνὸς τῆς σελήνης τριακάδα. εἶτα θέλων ἐπεξελθεῖν τὰς ἡμέρας, ἃς εἴρηκε παρατηρεῖν αὐτόν, ἀναλαμβάνει τὸν λόγον καὶ φησίν· αἵδε γὰρ ἡμέραι, ὁ γὰρ ἐστὶ τοῦ δέ, ἤγουν αὗται Διός εἰσιν αἱ ἡμέραι αἱ παρὰ τοῦ Διὸς τοῦ βουλευτικοῦ, ἃς ἔστι δηλονότι παρατηροῦντα, κατὰ τὴν τριακοστὴν τοῦ μηνὸς ἐργασίαν ἄγειν, καὶ τὰ συνετὰ ἐφορᾶν ἔργα. Πρῶτον ἔνη, τετράς τε.] πρῶτον ἡ ἔνη ἐστί, δηλονότι ἡμέρα ἀπὸ τοῦ Διός, τουτέστιν ἀγαθή, ἤγουν ἡ πρώτη τοῦ μηνός, ἡ καὶ νουμηνία. καὶ ἡ τετάρτη, καὶ ἡ ἑβδόμη ἱερὸν ἦμαρ· εἶτα ἐπάγει τὴν αἰτίαν ὅπως ἱερὰ ἡ ἑβδόμη. καὶ φησί· κατὰ ταύτην γὰρ ἔτεκεν ἡ Λητὼ τὸν Ἀπόλλωνα, ἤγουν τὸν ἥλιον τὸν χρυσοειδεῖς ἀκτῖνας ἔχοντα. τοῦτο γὰρ δύναται τὸ χρυσάορα, τὸν χρυσοῦν ἄνθην φέροντα δηλονότι. καὶ τὴν μὲν ἔνην φησὶ Πρόκλος εἰπεῖν αὐτὸν ἀγαθήν, ὡς ἀρχήν, καὶ διὰ τοῦτο θείαν, πάσης ἀρχῆς θείας εἶναι νομιζομένης· τὴν δὲ τετάρτην, ὡς συγγενῆ οὖσαν τῇ μονάδι. περιέχειν γὰρ καὶ αὐτὴν πάντας τοὺς ἁρμονικοὺς λόγους, οὓς ἡ μονὰς εἶχε σπερματικῶς. τὴν δὲ ἑβδόμην διότι ἱερὰν εἶπεν, αὐτὸς ἡρμήνευσεν ὁ Ἡσίοδος. κατὰ τίνα δὲ λόγον ἥρμοσεν αὐτὴν τῇ γενέσει τοῦ Ἀπόλλωνος, ὁ Πρόκλος λέγει, καὶ ἁπλῶς πάσας αἰτίας, δι' ἃς τὰς μὲν τῶν ἡμερῶν ἐπιτηδείας ἐπὶ ταύτην τὴν ἐργασίαν ὁ Ἡσίοδος τίθησι, τὰς δὲ ἐπὶ ταύτην, ὅπως λέγει. καὶ δεῖ προσέχειν αὐτῷ. Ὀγδοάτη τ' ἐνάτη τε.] καὶ ἡ ὀγδόη καὶ ἡ ἐνάτη δύο γε μὲν αὗται ἡμέραι τοῦ μηνὸς αὐξομένου ἔξοχοι, ἤγουν ἐξαίρετοι, εἰς τὸ σπεύδειν ἤτοι ἐνεργεῖσθαι τὰ ἔργα τὰ ἀνθρώπινα. τὸ σπεύδειν παρὰ μὲν τοῖς κοινοῖς, τὸ πονεῖν εἶναι δηλοῖ, ἐνταῦθα δὲ τὸ ἐνεργεῖσθαι σημαίνει. Ἑνδεκάτη τε.] καὶ ἡ ἑνδεκάτη, καὶ ἡ δωδεκάτη, ἄμφω γε μὲν ἀγαθαὶ καὶ εἰς τὸ πείκειν ἀντὶ τοῦ κείρειν ὄϊς, καὶ εἰς τὸ ἀμᾶσθαι ἀντὶ τοῦ ἀμᾶν, ἤγουν θερίζειν, τὸν εὔφρονα καρπόν. ἡ δὲ δωδεκάτη μέγ' ἀμείνων, ἀντὶ τοῦ κατὰ πολὺ κρείττων τῆς ἑνδεκάτης· κατὰ ταύτην γὰρ νήθει τὰ ἑαυτοῦ ἱστία ὁ ἀράχνης ὁ ἀεροπότητος, ἀντὶ τοῦ ὁ ἀεροβάτης, ἤγουν ὁ ἐν τῷ ἀέρι πετόμενος. Ἤματος ἐκ πλείου.] ἀκμαίου τοῦ πανδέκου, ὅτε ἐκ πλείου διαπλέκειν, τουτέστιν ὑπὸ μάλιστα τῆς μεσαζούσης ἡμέρας, λέγει τὸ θέρος δηλονότι, ὅτε ὁ ἴδρις ὄγμον ὁ μύρμηξ, ὁ ἐπίφρων σωρὸν ἀμᾶται, ἀντὶ τοῦ σῖτον συλλέγει ἀποθησαυρίζει. κατὰ ταύτην δὲ ἱστὸν στήσαιτο γυνή, προβάλλοιτό τε, ἀντὶ τοῦ, ἐπιθεῖτο ἀρχὴν τὸ ἔργον αὐτῆς. Ἤματος ἐκ πλείου.] πλεῖον τὸ πεπληθυσμένον καὶ γέμον. καθ' ὃ λέγεται ἐνταῦθα, καὶ κλίνεται τοῦ πλείου. ἔστι δὲ τριγενές· ὁ πλεῖος γάρ, ἡ πλεία, καὶ τὸ πλεῖον, ὡς ὁ χρεῖος, ἡ χρεία, καὶ τὸ χρεῖον. πλέον δὲ καὶ ἀνάπλεον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ, καὶ πλέως, ἀφ' οὗ εὐθεῖα τῶν πληθυντικῶν οἱ πλέῳ, ὡς ἐν τούτοις. οὐ γὰρ τῆς σῆς οὕνεκ' ἐστρατεύσατο γυναικὸς ὥσπερ οἱ τόσοι πολλοὶ πλέῳ, καὶ ἀνάπλεως μεγάλα. πλεῖον δὲ ὂν συγκριτικὸν τὸ περισσότερον, καὶ πλέον χωρὶς τοῦ ι, καὶ κλίνεται τοῦ πλείονος καὶ πλέονος· καὶ ταῦτα τριγενῆ, ὁ πλείων γὰρ καὶ ἡ πλείων, καὶ τὸ πλεῖον, καὶ ἔτι τὸ πλέον· ὧν ἁπλοῦν μέν, ὁ πλύς, ἡ πολλή, καὶ τὸ πολύ· ὑπερθετικὰ δὲ ὁ πλεῖστος ἡ πλείστη, καὶ τὸ πλεῖστον. μόνα δὲ ἴσως ταῦτα τὰ ὑπερθετικά, ἐνεργείᾳ διφθόγγους ἀπὸ τῶν συγκριτικῶν λαβόντα ἐφύλαξεν. ἐνεργείᾳ δὲ εἴρηται, ἐπεὶ τὰ δυνάμει διφθόγγους ἐπὶ τῶν συγκριτικῶν ἔχοντα, τοὐναντίον ἔχουσι. τὰς αὐτὰς γὰρ ἀεὶ φυλάττουσιν ἐπὶ τῶν ὑπερθετικῶν· οἷον λῷον, λῷστον, ῥᾷον ῥᾷστον.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

ΗΜΑΤΑ δ' ἐκ Διόθεν.] αἱ περὶ τῆς τῶν ἡμερῶν ἐκλογῆς καὶ ἀπεκλογῆς παραινέσεις, ἔχουσι μὲν τὰς ἀρχὰς ἐκ τῶν παρατηρήσεων. ἄλλαι δὲ παρ' ἄλλοις ἐκράτησαν, ἐπεὶ καὶ παρ' Ὀρφεῖ τινὲς αὐτῶν διακρίσεις, καὶ ἐν τοῖς Ἀθηναίων πατρίοις διωρίσθησαν. αἱ μὲν ἀγαθαί τινες, αἱ δὲ φαῦλαι, μέσαι δέ τινες εἶναι. καὶ οὐχ ὅλας ἡμέρας μόνον ὑπέλαβόν τινες δύναμιν ἔχειν πρὸς κατάρχας τινῶν πράξεων, ἀλλὰ καὶ μόρια τῆς ἡμέρας, ὅτε μὲν τὰ ἕωθεν ἐπαινοῦντες, ὅτε τὰ περὶ δείλην ὀψίαν. ὥσπερ δὲ καὶ τοῖς μὲν θεοῖς οἰκεῖα τὰ πρὸ μεσημβρίας εἰρήκασιν, ἥρωσι δὲ τὰ μετὰ μεσημβρίαν. ὁ γοῦν Ἡσίοδος τὰς πολλὰς ἐν τῷ περὶ τὰς ἡμέρας κατ' αὐτὸν παρατηρήσεις εἰς τὰς ἡλίου κινήσεις καὶ σελήνης, καὶ τὰς πρὸς ἀλλήλας σχέσεις αὐτῶν ἀποβλέψας, ἀνάγει τὰς τῶν ἐπιτηδείων καὶ ἀνεπιτηδείων διαφοράς, ἀφ' ὧν μάλιστα γίνεται πάντα μὲν τὰ θνητὰ τῶν κι-

νημάτων

τεμνόμενον, ἀλλὰ δὲ μᾶλλον ἄλλων. φησὶ τοὺς δὲ τὰς περιόδους αὐτῶν οἰκείως ἢ ἀλλοτρίως ἔχειν τῶν γινομένων. δηλοῖ δὲ καὶ τῶν φυτῶν τὰ μὲν σελήνῃ συγκινούμενα, τὰ δὲ ἡλίῳ. τὰ μὲν γὰρ ῥόδα καὶ ἴα καὶ μετὰ τούτων τὰ ἡλιοτρόπια, πρὸς ἥλιον αἴροντα τρέπει τὰ φύλλα, καὶ πρὸς καταδυόμενον ὡσαύτως εἰς ἑσπέραν ῥέπουσι. τὰ δὲ τῶν ἐλαιῶν φύλλα διδάσκει καὶ τοὺς γεωργικοὺς γεγενέναι τροπὰς ἢ χειμερινὰς ἢ θερινάς, διὰ τῆς ἑαυτῶν περιστροφῆς. ὅτι μὲν ἄνω τὰ μελάντερα ἰσχόντων, ὅτε δὲ τὸ λευκόν. τὰ δὲ τῶν αἰλούρων ὄμματά φασι καὶ τὰ σπλάγχνα τῶν μυῶν, πάντων φθίνειν μὲν σελήνης λειγούσης, αὔξεσθαι δὲ ἀκμαζούσης. εἰ μὲν περὶ πανσέληνον ἐξαιρεθείη, τὴν γόνιμον ἀρχὴν ἔτι φυλάττει. καὶ αὖθις βλαστάνει κατὰ τὴν προσήκουσαν ὥραν· εἰ δὲ φθινούσης, ἄγονον γίνεται. καὶ ἁπλῶς, τὰ μὲν πληρουμένης, εὐθυνεῖται, τὰ δὲ λειγούσης αὐτῆς, τοῖς μὲν ὠφελίμου τῆς ὑγρότητος οὔσης, ἣν διαχεῖ τὸ σεληναῖον φῶς αὐξόμενον, τοῖς δὲ βλαβερᾶς. ἄρχεται δὲ οὖν ὁ Ἡσίοδος ἐκ τῆς τριακάδος, καθ' ἣν ἡ ἀληθὴς ἐστὶ σύνοδος. ὅτε μὲν οὖσαν τριακάδα αὐτὴν ἐξαιροῦσιν, ὅτε δὲ κθ', ὅτε καὶ ὑπεξαιρεῖται ἡ πρὸ αὐτῆς. διὸ καὶ αὐτὸς ἀξιοῖ τὴν οὖσαν τριακάδα λαμβάνειν εἰπών. εὖτ' ἂν δῆμον λαοὶ κρίνοντες ἄγωσιν, εἰκότως δὲ ἀπὸ ταύτης ἤρξατο, καθ' ἣν ἡ σύνοδος. δεῖ γὰρ τὴν κοινωνίαν αὐτῶν, ὡς μίαν ἀρχὴν οὖσαν ἀμφοτέρων ἀρχὴν ποιεῖσθαι καὶ τῶν ἡμερῶν, ὡς ἐκ τῆς πρὸς ἀλλήλους πειρᾶσθαι σχέσεως. βούλεται δὲ ἐν ταύτῃ τά τε ἔργα τοῦ μηνὸς ἐφορᾶν πάντα, καὶ τὴν τροφὴν ἀπομερίζειν τοῖς ἐργάταις, τὸ μὲν εἰς τὴν τοῦ παρελθόντος αὐτεῖνον ὅλησιν τῶν πονηθέντων, τὸ δὲ εἰς τὴν τοῦ μέλλοντος συντελειοῦ προτροπὴν τῶν πραχθησομένων.

Ἤματα δ' ἐκ Διόθεν.] οὐ ταύτας μόνον, ὡς ἀπὸ τοῦ Διὸς λέγει εἶναι, τὰς δὲ λοιπὰς οὐχί. διαιρεῖ δὲ μόνον ταύτας, τὰς μὲν ὡς πρὸς γνῶσιν καὶ τὸ φιλοσοφεῖν συμβαλλομένας, τὰς δὲ εἰς ἐργασίας· καὶ τὰς μὲν ὡς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ σπουδῇ, τὰς δὲ ὡς ἐν τῇ τοῦ ἀέρος φύσει κειμένας. Τριηκάδα μηνὸς ἀρίστην.] διότι ἡ λ' ὑπομιμνήσκει τὴν ἀλήθειαν. κατὰ γὰρ ταύτην ἡ σελήνη τῷ ἡλίῳ συνέρχεται καὶ συνάπτεται. καὶ ἐπεὶ ἴδιον τῆς ἀληθείας τὸ μονοειδὲς ἐναντίως τοῦ ψεύδους ἐχούσης. (τὸ γὰρ ψεῦδος πολυσχιδές) διὰ ταῦτης ἐισάγουσι δὲ ἡ λ' τοῦ μηνὸς διὰ ἀλήθειαν εἰρημένη. Εὖτ' ἂν ἀληθείην.] ὅταν τὴν ἀληθῆ σύνοδον οἱ λαοὶ διακρίνοντες ἄγωσιν. τοῦτο δέ φησιν, ὅτι ἄλλοι ἐν εἰκοστῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ, ἕτεροι δὲ ἐν πλείοσι τὴν σύνοδον γίνεσθαι φασίν. ἀλλὰ μὴν καὶ ἐμβολιμαίους ἀναπλάττονται μῆνας. ἄλλως.

Εὖτ' ἂν ἀληθείην.] ὅταν μετ' ἀληθείας κρίνωσιν οἱ ἄνθρωποι τὰς ἡμέρας, ἤτοι ὅταν τὴν ἀληθῆ ἐπίστωνται σύνοδον, καὶ μὴ ἀκριβείας γενομένην. ἄλλοι γὰρ ἄλλως διάζουσιν, ἐπειδὴ καὶ ἐμβολιμαίους μῆνας εἰώθασι τιθέναι. αὗται γὰρ αἱ ἡμέραι εἰσὶ παρὰ τοῦ θεοῦ, αἱ τῆς σελήνης οὐχὶ τοῦ μηνός· ἐπειδὴ αἱ τοῦ μηνὸς ἡμέραι, οὐχ αἱ αὐταὶ πανταχοῦ, αἱ δὲ τῆς σελήνης, αἱ αὐταί. Αἱ δὲ γὰρ ἡμέραι εἰσὶ Διός.] τὴν μὲν τριακάδα πεποίηται ἀρχήν, δι' ἣν εἴπομεν αἰτίαν, οὐκ ἐργάζεσθαι ἀξιώσας ἐν αὐτῇ. ἀλλ' ἐπισκοπεῖν τὰ ἔργα. φασὶ γοῦν τινας τότε καὶ τοὺς μύρμηκας ἡσυχίαν ἄγειν. ἐπιδύλως καὶ τοῦτο πολλοῖς γίνεται τεκμήριον, τοῦ εἶναι τριακάδα, καὶ τὴν σελήνην σύνοδον ποιεῖσθαι πρὸς ἥλιον. τὴν δὲ σὺν αἴλουρον Αἰγύπτιοι φασίν, ὅτι μείζων χαίρει κρυπτομένης ὑπὸ τοῦ ἡλίου τῆς σελήνης. καὶ μήποτε καὶ τοῦτο τὸ ζῶον ὡς χθόνιον καὶ γεννητικὸν χαῖρον οἰκεῖον ἐστὶ πρὸς ταύτην εἰκότως μάλιστα τῆς θεοῦ τὴν συνοδικὴν φύσιν, ἣν πρὸς ἥλιον λόγον ἔχειν, ὡς θῆλυς πρὸς ἄρρενα, φασί. μετὰ δὲ ταύτην ἀπὸ τῆς νουμηνίας ἀρξάμενος ἐπαινεῖ τὰς τρεῖς, τὴν ἕνην, οὕτως καλῶν τὴν νουμηνίαν παρὰ τὸ ἔν, τὴν τετράδα, τὴν ἑβδόμην, καὶ πάσας ἱερὰς λέγει, τὴν δὲ ἑβδόμην καὶ ὡς Ἀπόλλωνος γενέθλιον ὑμνεῖ, διὸ καὶ Ἀθηναῖοι ταύτην ὡς Ἀπολλωνιακὴν τιμῶσι δαφνηφοροῦντες, καὶ τὸ κανοῦν ἐπιστέφοντες, καὶ ὑμνοῦντες τὸν θεόν. ἔχουσι δὲ αἱ τρεῖς ποσότητα ἀριθμητικήν, καὶ ἡ τετρὰς μετὰ τῆς ἑβδομάδος, τὸν εἰκοστὸν καὶ ὄγδοον ἀριθμόν, καθόσον ἡ σελήνη διέρχεται τὸν ζωδιακόν. αἱ γὰρ λοιπαὶ ὑποτμήματα αὐτῆς ἔχουσιν, ἵνα καταλάβῃ τὸν ἥλιον. ἡ μὲν οὖν πρώτη, ἡ καὶ ἕνη ῥηθεῖσα, ὡς ἀρχή, θεῖόν ἐστι· καὶ γὰρ πάντων ἀρχὴν φησι Πλάτων εἶναι θείαν, καὶ γενέθλιος ἀρχὴ τοῦ καλοῦντος τοῦ μηνός. καὶ ὁ μὲν ἐν αὐτῇ περὶ Ὀρφεῖ τετραγωνιζόμενος τεκτονικὸς μόνος. ἁπλῶς μὲν γὰρ ὁ μὴν ὡς γινόμενος ἐργάτης λέγεται βοῦς. ὡς δὲ πρώτην ἔχων τότε τῆς οἰκείας οὐσίας τὴν ἔμφασιν, μόσχος καὶ διὰ τὸ μονοειδὲς, μονόκε-

ρους. ἡ

ρων. ἡ δὲ τετρὰς ἐστὶν ἐν τῇ μονάδι συγγενής. διότι καὶ αὐτὴ πάντας περιέχει τοὺς ἁρμονικοὺς λόγους, οὓς εἶχεν ἡ μονὰς σπερματικῶς. τὸν μὲν ἐπίτριτον ποιοῦσα πρὸς τὴν τριάδα, τὸν δὲ διπλασίονα πρὸς τὴν δυάδα, τὸν δὲ τετραπλασίονα πρὸς τὴν αὐτὴν μονάδα. οὗτοι δέ εἰσιν οἱ ἁρμονικοὶ λόγοι· ὁ διὰ τεσσάρων, ὁ διὰ πασῶν, ὁ δὶς διὰ πασῶν. ἡ δὲ ἑβδομὰς ἄλλως ἐνυμνεῖται, ἐκ μονάδος οὖσα, καὶ δυάδος, καὶ τετράδος, καὶ ἔχουσα δὶς τὸ διὰ πασῶν, καὶ ταύτῃ μὲν τῇ τετράδι συγγενής, τῇ τε μονάδι, καθόσον ἀπ' αὐτῆς γεννᾶται, μόνης τῆς εἴσω δυάδος. τῶν δ' ἄλλων, ὁ μὲν, ὑφ' ἑνὸς ὡς τριὰς καὶ ἑνάς· ὁ δὲ ὑπὸ δυοῖν, ὡς ἡ ἑξὰς, ὑπὸ τοῦ δύο καὶ τρία. καὶ ἡ ὀγδοὰς, ὑπὸ τοῦ δύο καὶ τέσσαρα, καὶ οὐδένα γεννᾷ, καθάπερ ἡ δυὰς καὶ ἡ τριὰς γεννῶσιν. ἡ μὲν ἄλλον, ἡ δὲ ἄλλον. διὰ μὲν οὖν τὸ ἐναρμόνιον, Ἀπόλλωνος ἥρμοσται γενέσει· διὰ δὲ τὸ ἀμήτορα καὶ ἀθήλυντον εἶναι, τῆς Ἀθηνᾶς αὐτὴν εἶπεν ἱεράν. Πρῶτον ἔνη, τετράς τε.] ἀντὶ τοῦ ἡ πρώτη ἡμέρα τῆς γεννήσεως. Φιλόχορος δὲ ἐν τῷ περὶ ἡμερῶν, ἥλιον καὶ Ἀπόλλωνος λέγει αὐτήν· ἡ δ' Ἡρακλέους καὶ Ἑρμοῦ ἐστιν. ἡ δὲ ἑβδόμη ἱερὰ Ἀπόλλωνος· ἐν αὐτῇ γὰρ ἐτέχθη· διὸ καὶ ἑπτάτονος αὐτοῦ ἡ κιθάρα. ἡ τετρὰς, Ἡρακλέους· ἐν αὐτῇ γὰρ ἐτέχθη· καὶ λέγομεν ὅτι τετράδι καιρὸς ἐγένετο, καὶ οὔποτε πάγκακος ἐστί.

ἄλλως. τὴν ἔνην πρώτην φησὶν, ὡς τῇ ἀριθμητικῇ ἁρμόζουσαν, ἢ πρώτη τῶν μαθηματικῶν, ἐν ᾗ προηγεῖται ἡ μονάς. τὴν δὲ τετάρτην, ὡς τοὺς ἁρμονικοὺς περιέχουσαν λόγους, καὶ τὸν διὰ τεσσάρων, τὸν καὶ ἐπίτριτον. τρία γὰρ καὶ ἓν, τέσσαρα· τὸν διὰ πασῶν, τὸν καὶ διπλάσιον. δύο γὰρ καὶ δύο, τέσσαρα. τὸν δὶς διὰ πασῶν, τὸν καὶ δὶς διπλασιαζόμενον· δὶς γὰρ δ' ὀκτώ. Ὀγδοάτη τ' ἐνάτη τε.] τὴν ὀγδόην καὶ τὴν ἐνάτην εἰκότως καὶ ὡς συντελεστικὰς ἐπαινεῖ, καὶ διὰ τοῦτο ἡγεῖται αὐτὰς τῶν ἀνθρωπίνων ἔργων. ἡ μὲν γὰρ πρώτη πάσας ἔχει τὰς διαστάσεις, κύβος οὖσα ἐκ τῆς δυάδος, καὶ τὴν ἐπὶ τῇ πρώτῃ ποιησαμένη πρόοδον. ἡ δὲ δευτέρα πρώτη τετραγωνικὸν ἔχει εἶδος, ὑπὸ πρώτης τῆς τριάδος αὐτὴν γεννησαμένης. διὸ καὶ ἡ μὲν ὡς τελείως διαστᾶσα, ἡ δὲ, ὡς ἀπὸ τελείου γενομένη, τέλος ἐπάγουσι τοῖς κατειργασμένοις ἐν αὐταῖς. Ἕξοχ' ἀεξομένοιο.] μετὰ τὴν ζ', γίνεται ἀμφίκυρτος, ἤτοι ὑπὲρ τὸ ἥμισυ φωτιζομένη. διὰ τοῦτό φησιν, Ἕξοχ' ἀεξομένοιο.

Τὴν δὲ ἑβδόμην, ὡς ὑπὸ μόνης γεννωμένην τῆς μονάδος, καὶ ὡς μὴ γεννῶσαν τινὰ τῶν ἐντὸς δεκάδος ἀριθμῶν. τὴν δὲ ὀγδόην, ὡς κύβον καὶ πρώτην τὴν τριχῆ διάστασιν δεχομένην. τοῦ γὰρ τετραγώνου ἐπιπέδου ὄντος (δὶς γὰρ δύο τέσσαρα) ὁ κύβος στερεός ἐστιν, ὡς τὴν εἰς μῆκος καὶ βάθος καὶ πλάτος ἔχων κίνησιν· δὶς γὰρ τέσσαρα, ὀκτώ· ὅθεν καὶ συντελεστικός ἐστι πάσης ἐργασίας. τὴν δὲ ἐνάτην, ὡς ἀπὸ τοῦ γ' τετραγωνιζομένην, ὡς ἔστιν ἰδεῖν ἐν τῷ πλινθίῳ. τετράγωνος δὲ ἀριθμός ἐστιν, ὁ ἰσάκις ἴσος μετρούμενος, ἤτοι ὑπὸ δύο ἴσων ἀριθμῶν· ὡς τὸ δὶς δύο, δ'. κύβος δὲ, ὁ ἰσάκις ἴσος ἰσάκις, ἤτοι ὁ ὑπὸ τριῶν ἴσων ἀριθμῶν μετρούμενος, ὡς τὸ, δὶς δύο δ', καὶ τετράκις δύο, ὀκτώ. ὁ τοίνυν ὄγδοος ἀπὸ τοῦ β' κύβος γίνεται. λέγεται δὲ ἡ θ' καὶ κατὰ τοῦτο συμφέρον εἶναι, ὡς ἀπὸ τελείου ἀριθμοῦ γενομένη τοῦ τρία, ἀρχὴν ἔχοντος τὴν μονάδα, μέσην τὴν δυάδα, καὶ τέλος τὴν τριάδα ἤτοι τὴν τριχῆ διάστασιν καὶ τὸν τετραγωνισμόν. πᾶς δὲ ἀριθμὸς ὁ ὑφ' ἑαυτὸν πολυπλασιαζόμενος τετράγωνος λέγεται, ὡς τὸ τρὶς ἐννέα. Ἑνδεκάτη τε.] μετὰ τὴν δεκάδα ἀριθμῶν, ἡ ἑνδεκάτη τὴν μονάδα ἀποστοιχειοῦται. διὸ καὶ ταύτην, ὡς ἀναλογοῦσαν πρὸς ἐκείνην, ἐπῄνεσεν, εἴς τε τὸ πόκους προβάτων ἐξαιρεῖν, καὶ καρποὺς ἐκ τῆς γῆς ἀμᾶσθαι. συγγενῆ γὰρ ταῦτα ἀλλήλοις, ἐπεὶ καὶ τὸ θερίζειν, κείρειν καλοῦσι, καὶ τὸ κείρειν, οἷον θερίζειν ἐστὶ τοὺς ὄϊς. ἄμφω δὲ εἰς τὴν τοῦ σώματος τείνει θεραπείαν· τὸ μὲν, εἰς τὴν τροφὴν, τὸ δὲ, εἰς τὴν σκέπην. καὶ οἰκεία τῇ ἑνδεκάτῃ μὲν, ὡς ἀρχὴ τρίτης πεντάδος, τῆς μάλιστα αὐξητικῆς τοῦ σεληναίου φωτός· τῶν τριῶν πεντάδων ἡ πρώτη, ἀτελεστάτη· ἡ δὲ τρίτη, τελειοτάτη. καὶ εἴτε τροφὴν αὐτῆς, εἴτε περίβλημα τὸ ἀφ' ἡλίου φῶς λέγειν ἐθέλεις, οἰκείαν ὁρᾷς τὴν ἑνδεκάτην, ἀρχὴν οὖσαν τῆς τελειωτικῆς τοῦ φωτὸς πεντάδος, εἰς τὸ θερισμὸν, καὶ εἰς κουρὰν τῶν προβάτων. τῇ δωδεκάτῃ δὲ, ὡς ἐπὶ μείζονος αὐξητικῇ τοῦ φωτὸς, οὕτως τὴν ἀρχὴν εἶχε τῆς τελείας ἐπιδόσεως περὶ αὐτῆς. ἔχει δὲ καὶ τὴν ἐννέα μετὰ τῆς ὀκτάδος καὶ μέχρι τοῦ ἀπὸ τοῦ τρία τελειότητος, καὶ τῆς ἀπὸ τοῦ ἐννέα ἰσότητος. εἰ δὲ καὶ δὶς ἔχει

τὴν ἑξάδα τὴν πρώτην τοῖς ἑαυτῆς μέρεσιν, ἴσην καὶ διὰ τοῦτο τελείαν, εἰκότως ἐπρέπε ταῖς ἀπὸ τῶν τελείων καρπώσεσι. διὸ καὶ μᾶλλον ἐθλὴ λέγεται καὶ εἰκότως, διότι καὶ αὐτῶν ἐστι τῶν θεῶν ἀριθμός. τήν τε ἀρρενοποιὸν αὐτῶν ἑξάδα, καὶ τὴν θηλυπρεπῆ περιλαβὼν οὗτος ὁ ἀριθμός. ὅτι δὲ καὶ φυσικὴν ἔλαχεν ὁ ἀριθμὸς οὗτος οἰκειότητα πρὸς τὰ ὑφάσματα, δι' ἣν ἕνεκεν καὶ τοὺς ὄϊς κείρουσι, διὰ τῶν ἑπομένων ἀπομιμνήσκει. Πείκειν δὲ κυρίως τὸ ξαίνειν. ὅθεν καὶ τὸ, πεξαμένη χερσί· νῦν δὲ τὸ κείρειν. εὔφρονα καρπόν.] ἡδύτατον, τέρποντα τὴν ψυχὴν ἢ εὐφραίνοντα.

Τῇ γάρ τοι νεῖ νήματα.] ὁ μὲν ἀράχνης φυσικῶς κινεῖται πρὸς τὰς ὑφάνσεις, ἔχων τι κατὰ τὴν ὑφαντικὴν εὐδιάθρωπον, ὡς δηλοῖ, κύκλους ἐπὶ κύκλοις ἐξυφαίνων. καὶ αὐτὸς ἐν τῷ κέντρῳ τῶν κύκλων ἐνεδρεύων τὰ θηρώμενα, ἵνα ἐξ ἴσου πάντων ἀπέχῃ τῶν ἐμπιπτόντων. καὶ θαυμαστὸν οὐδέν. ὥσπερ ἄλλα τῶν ζώων κινεῖται κατὰ φύσιν ὑφ' ἄλλου τῆς φύσεως. ὃ καὶ προσεῖπε πρότερον, τὰ μὲν συνοδικῶς, τὰ δὲ πληροσεληνιακῶς, οὕτω καὶ τὴν ἀράχνην πρὸς ταύτην ἔχειν συμπαθῶς τῶν πλήρους ἴσων ἡμερῶν τε δυταίαν. εἰ γὰρ μετὰ γένοιτ' ἂν ἀποκρυστική, καὶ ἀφαίρεσιν ἀναγάγει τοῦ φωτός. αὕτη δὲ ἀεὶ αὐξητικὴ μόνως. καὶ τοῦτο ἔχει τελευταῖα. δεῖ δὲ κἀκεῖνο συνορᾶν, ὅτι μάλιστα δεῖ τοῖς ὑφαίνουσι φωτός, ὅπερ αὐτὴ προσξενήσει, τέλειον ἔχουσα τὸ φῶς ἀδεκτον ἐλαττώσεως. ὁ μὲν οὖν ψυχρὸς ἀήρ, καὶ νεφελώδης ἐμποδὼν ἐστι τοῖς ἔργοις· ὁ δ' ὑπὸ τοῦ φωτὸς ἑκατέρου θερμαινόμενος, συμπράττει πρὸς πάντα τὰ τοιαῦτα. τὸ μὲν οὖν ἄρχεσθαι τῶν ἔργων ἐν αὐτῇ, καλόν. καὶ τοῦτο φυσικῶς μὲν οἱ ἀράχναι, κατὰ δὲ πεῖραν οἱ ἄνθρωποι γινώσκουσι. τὸ δ' ἐναντίον, τὸ καθαίρειν τοὺς ἱστοὺς περὶ πανσέληνον, αἴτιον εἶναι τὰ κόπτεσθαι τὰ ὑφάσματα, τῶν ἄχρως ἐπιδεδημιουργμένων. ἄλλως. ἐν ᾗ ἤθει τὰ νήματα αὐτοῦ ὁ ἐν τῷ ἀέρι πετόμενος ἀράχνης. ὅτε αἰς ἔμπειρος ἀνήρ, ὁ μύρμηξ θησαυρὸν αὐτοῦ σωρὸν ἐκπλησθέρος ἡμέρας ὑπὲρ τὴν νύκτα. Ἰουλίου καὶ Αὐγούστου. ἄλλως. αἱς ἐργατικωτέρας οὔσης τῆς δωδεκάτης, τῷ νήματι τῷ ἀράχνης χεῖται ἀεροπετότερος δέ, τῷ ἐν ἀέρι πετομένης. Ἤματος ἐκ πλείου.] ἐν μεγάλῃ ἡμέρᾳ, τῇ πλείστου τῶν ἡμερῶν. ἴδρις δὲ νῦν ὁ ἔμπειρος μύρμηξ. σωρὸς δὲ ὁ θησαυρός.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Ἤματα δ' ἐκ Διόθεν.] μετὰ τὴν τῶν ἔργων διδασκαλίαν, καὶ τὴν λοιπὴν ὑποθήκην τε καὶ παραίνεσιν, νῦν διαλαμβάνειν περὶ τῶν τῆς σελήνης ἐφημερίδων κατέρχεται. καὶ φησι ποῖα τούτων πίω τῶν ἔργων καθέστηκε χρήσιμος, καὶ δεινῶς καὶ συγκεχυμένως καὶ κακοζήλως, ἔτι δὲ καὶ ψευδῶς, καὶ οὐχ ὥσπερ ὁ μέγας Ὀρφεύς, διδασκαλικῶς τε καὶ τεταγμένως πρὸς ἐκείνους, καὶ τὸ πλέον τεχνικωτέρως καὶ ἀληθῶς. ἐκεῖνος μὲν γὰρ οὕτω φησί·

Πρώτῃ μὲν πρώτῳ ἐνὶ ἤματι φαίνεται Ἄρης.
Μήνη δ' εἰς τ' Ἄρην ἐπιτέλλεται. ἴσχεο δ' ἔργων.
Τὴν δὲ γὰρ ἐξανύσασα φύσιν δίκερων ἀναφαίνει.

Αὐτὰρ ἐπὴν τρίτον ἦμαρ ἀπόσχεθεν ἠελίοιο,
Πᾶσιν ἐπιχθονίοισι φυταλμίη αἰτίη ἀλκῆς.
Τετράδι δ' αὐξομένη πολυφεγγέα λαμπάδα τείνει.

Καὶ καθεξῆς, πέντε ἕξ, μέχρι τῆς λ. οὗτος δὲ τριακοστὴν λέγει ἕνην. εἶτα, δ, ζ, η. ια. ιβ, ιγ, ιϛ, ιη, ιϛ, η, ι, ιδ, κδ, δ, ε, ιζ, δ, ιθ, θ, κβ. οὕτως ταῦτα συγκεχυμένως φησί. ἡ μετὰ δ' ἐκ Διόθεν, ἐκ νοὸς καὶ φρονοῦντος, ἡ τοῦ οὐρανοῦ, φυλάσσων καὶ ἐπιτηρῶν τὰς ἡμέρας καλῶς καὶ κατὰ τὸ πρέπον πέφραδε, καὶ λέγε τοῖς δμωσί, τὴν τριακοστὴν τοῦ μηνὸς τῆς σελήνης ἀρίστην εἰς τὸ τὸ ἐπιτηρεῖν τὰ ἔργα, καὶ διαδοῦναι τροφάς, ὁπότε τότε οἱ λαοὶ κρίνοντες τὴν ἀλήθειαν ἔχωσι τὴν λ τῆς σελήνης, καὶ οὐ ψευδῶς. Ἐκ Διόθεν.] ἤγουν ἐκ νοὸς καὶ φρονίμου μάνθανε, ἢ ὁρῶν τὴν σελήνην ἐν οὐρανῷ, καὶ τοὺς λοιποὺς ἀστέρας γίνωσκε. τριηκάδα μηνός.] ἰστέον, ὅτι μῆνα τὸν τῆς σελήνης λέγει. διὰ τοῦτο καὶ ἕνα μῆνα τοῦτον μόνον φησὶ καὶ τριακονθήμερον. ὁ γὰρ τῆς σελήνης μὴν τοιοῦτός ἐστι. κθ ἥμισυ ἡμερῶν καὶ τετάρτης. καὶ τὴν τριακοστὴν δὲ ἡμέραν, οὗτος ἀγαθὴν λέγει, ἣν Ὀρφεὺς φαύλην πάντ' ἔργοις φησί, δυσσεληνίας δὲ μόνοις ἐσθλήν. Αἱ δε γὰρ ἡμέραι.] αὗται γὰρ εἰσὶν αἱ ἡμέραι παρὰ τῆς ἀμετατρέπτου βουλῆς ἐχούσης εἱμαρμένης, ἀγαθαὶ δηλονότι. ἡ ἔνη, ἡ τετρὰς τε, καὶ ἡ ἑβδόμη, ἱερὰ ἡμέρα. ἐν ᾗ γὰρ Λητώ, φησιν, ἐγέννησε τὸν Ἀπόλλωνα, ἤγουν ἑβδόμῃ ἐν τοῦ χάους ἐφάνη ἥλιος.

ἥλιος. κακῶς δέ φησι· τετράτῃ γὰρ γέγονε, καὶ ἐρατή. ὀγδοάτῃ τε αὐξομένης τῆς σελήνης, ἔξοχοι ἡμέραι εἰς τὸ πράττειν, ἡ ια καὶ ἡ ιβ. εἰς τὸ κείρειν ὄις (τοῦτο γὰρ νῦν τὸ πείκειν δηλοῖ) καὶ εἰς τὸ θερίζειν. ἡ δὲ ιβ, τῆς ια κρείττων. ἐν τῇ ιβ γὰρ νήθει τὰ νήματα ὁ ἀράχνης, ὁ πετόμενος ἐν τῷ ἀέρι ἐν ταῖς μεγίσταις θερείαις ἡμέραις, ὅτε ὁ μύρμηξ σταχυολογεῖ. Ἕνη, ἡ πρώτη τῆς σελήνης, παρὰ τὸ ἓν ἔνη. ὅθεν νῦν δασύνεται, ὡς μὴ διπλασιάσαν τὸ ν. ὅτε δὲ διπλασιοῖ τὸ ν, ψιλοῦται ὡς Αἰολικόν. Τετράς τε καὶ ἑβδόμη·

Καινοὺς Προκλικοὺς ἁρμονικοὺς ἐνθάδε,
Καὶ τοὺς ἀριθμοὺς εἰ σκοπεῖν θέλεις, σκόπει.

ἀεξομένοιο.] ἀπὸ α, μέχρι καὶ ιδ ἡμίσεως καὶ τετάρτης ἡμέρας, ὁ σεληναῖος αὔξεται κύκλος. εἶτα μέχρι κθ, φθίνει. τῇ δὲ λ φθίνει τελείως, καὶ πάλιν νέα περιέρχεται, συνοδεύουσα τῷ ἡλίῳ. ἐπεὶ δὲ ὁ Ἡσίοδος οὐκ ἐπετήρησεν εὐκρίνειαν καὶ τάξιν, ἀλλ' ἄλλην ἄλλως τὰς ἡμέρας διδάσκει, καὶ ὁμωνύμως, ὀγδόας ἢ τετάρτας, λέγων μόνον τὸν αὐξανόμενον μῆνα, εἶπεν, ἵνα νοήσῃς τὴν τετάρτην ὀγδόην, καὶ τὴν πρώτην ἐνάτην· μὴ δὲ τὴν δευτέραν ὀγδόην ἢ τὴν δευτέραν ἐνάτην, ἤτοι τὴν ὀκτωκαιδεκάτην, ἢ ἐννεακαιδεκάτην, εἴτε τὴν τρίτην, ἤγουν τὴν κη, καὶ κθ. πάντας γὰρ ἐνθάδε τοὺς ἀριθμοὺς, ἀπὸ μονάδος μέχρι δεκάδος, τριπλῶς λέγει, μονάδα πρώτην τὴν ἕνην, δευτέραν μονάδα τὴν ια. τρίτην τὴν κα. δυάδα πρώτην τὴν β', δευτέραν τὴν ιβ· γ, τὴν κβ. τριάδας τρεῖς, τὴν τρία, τὴν τρισκαιδεκάτην, τὴν κγ. δ, τεσσαρεσκαιδεκάτη, κδ, καὶ τὰ λοιπὰ ὁμοίως, μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς δεκάδος. α δεκὰς, ἡ ι. β, ἡ κ. γ, ἡ λ. Δύο, τὸ ο μικρόν. καὶ ἔστι μακρὸν, ὡς λῆγον εἰς μέρος λόγου. Ἀπλῶς ω μέγα.

Μηνὸς ἀεξομένου.] ὁ μὴν ὁ σεληναῖος, ὡς ἔφην, μέχρι ιδ ἡμέρας καὶ ἡμισείας αὔξεται. εἰς τότε δὲ μέχρι τῆς λ φθίνει. τοῦτο γοῦν δηλοῖ νῦν, ὅτι ὀγδόην ἡμέραν καὶ θ σοι λέγω τὰς τῆς αὐξήσεως τῆς σελήνης, ἤγουν τὴν πρώτην ὀγδόην, καὶ τὴν πρώτην θ, οὐ τὴν δευτέραν, ἤγουν τὴν ιη, ἢ τὴν ιθ, ἢ τὴν κη, ἢ κθ. αἱ γὰρ τέσσαρες ἐκεῖναι φθίσεως εἰσὶ τῆς σελήνης, οὐκ αὐξήσεως.

πείκειν,] κυρίως τὸ κτενίζειν ἢ πλέκειν· νῦν δὲ τὸ κείρειν τῶν προβάτων τὰ ἔρια. Τῇ γὰρ τοι νεῖ.] ἀγαθή (φησιν) ἡ ιβ. εἰς τὸ ἐργάζεσθαι. κατὰ γὰρ τὴν δυοδεκάτην τοῦ πλείου καὶ μεγάλου ἤματος, ἤτοι τοῦ θερείου, ἢ τοῦ ὁλοκύκλου, ὅτε ὁλόκυκλος ἡ σελήνη, ὁ ἀράχνης ὁ ἀέρι πετόμενος ἄρχεται ἱστουργεῖν, ὅτε ὁ μύρμηξ ὁμοίως ἐν τῇ θερινῇ ιβ, κατάρχεται τοὺς στάχυας συλλέγειν· τότε γυνὴ τοῦ ἱστουργεῖν ἀρξαμένη προφερὴς τοῖς ἔργοις γίνεται. Ἀερσιπότητος.] ὁ ἐν τῷ ἀέρι πετόμενος. παρεσχηματίσθη δὲ ἡ εὐθεῖα αὕτη ἀπὸ γενικῆς. ἀερσιπότης μὲν γὰρ κλίνεται ἀερσιπότου, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀερσιπότητος. ἀπὸ τῆς ἀερσιπότητος οὖν γενικῆς οὗτος τὴν εὐθεῖαν ταύτην παρεσχημάτισεν. Ἀράχνης λέγεται τὸ ζωΰφιον αὐτὸ τὸ ὑφαντουργόν· ἀράχνιον δὲ τὸ ὑπ' ἐκείνου ὑφαινόμενον. Ἴδρις.] ἔμπειρος. λέγει δὲ τὸν μύρμηκα, ὡς προγινώσκοντα καιροὺς καὶ ἀνέμους καὶ αἰσίους ἡμέρας. ἐν σαββάτῳ γὰρ καὶ λ τοῦ μηνὸς τῆς σελήνης οὐκ ἐργάζεται· καὶ χειμερίου καιροῦ γίνεσθαι μέλλοντος, κλείει τὴν θύραν τῆς ὀπῆς, ἔνθα κατοικεῖ. θερμοτέρου δὲ πάλιν ἀναπετάννυσι, καὶ τὸν σῖτον εἰς δύο τέμνων ἀποτίθησι, μήπως ἀναφύσῃ. καὶ ὄμβρου περιτυχηκότος ἐξάγει τὸν νοτισθέντα σῖτον, καὶ τῷ ἡλίῳ ξηραίνει, μήπως σαπῇ τῇ ἰκμάδι. καὶ ἕτερα τοιαῦτα σοφῆς γνώμης ἐχόμενα. ἢ ἴδριν αὐτὸν λέγει, ὡς πολύμοχθον καὶ κοπηρὸν, ἐκ τοῦ ἰδίω.

Μηνὸς δ' ἱσταμένου τρισκαιδεκάτην ἀλέασθαι
Σπέρματος ἄρξασθαι· φυτὰ δ' ἐνθρέψασθαι ἀρίστη.
Ἕκτη δ' ἡ μέσση μάλ' ἀσύμφορός ἐστι φυτοῖσιν·
Ἀνδρογόνος τ' ἀγαθή· κούρῃ δ' οὐ σύμφορός ἐστιν
Οὔτε γενέσθαι πρῶτ', οὔτ' ἄρ γάμου ἀντιβολῆσαι.
Οὐδὲ μὲν ἡ πρώτη ἕκτη, κούρῃ τε γενέσθαι

Mensis autem inchoati decimatertia caueto
Sementem incipere: plantis v.inserendis optima est.
Sexta vero media valde incommoda est plantis:
Vitipara bona; puellæ vero non vtilis est
Neque gignendæ primum, nec nuptiis tradendæ.
Nec prima quidem sexta puellæ gignendæ

Ἄρμενος, ἀλλ' ἐρίφους τάμνειν καὶ πώεα μήλων,
Σηκόν τ' ἀμφιβαλεῖν ποιμνήϊον, ἤπιον ἦμαρ.
Ἐσθλὴ δ' ἀνδρογόνος· φιλέει δέ τε κέρτομα βάζειν,
Ψεύδεά θ' αἱμυλίους τε λόγους, κρυφίους τ' ὀαρισμούς.
Μηνὸς δ' ὀγδοάτῃ κάπρον καὶ βοῦν ἐρίμυκον
Ταμνέμεν, οὐρῆας δὲ δυωδεκάτῃ ταλαεργούς·
Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ πλέῳ ἤματι ἴστορα φῶτα
Γίνεσθαι· μέγα γάρ τε νόον πεπυκασμένος ἐστίν.
Ἐσθλὴ δ' ἀνδρογόνος δεκάτη, κούρῃ δέ τε τετρὰς
Μέσση. τῇ δέ τε μῆλα καὶ εἰλίποδας ἕλικας βοῦς,
Καὶ κύνα καρχαρόδοντα καὶ οὐρῆας ταλαεργοὺς
Πρηΰνειν, ἐπὶ χεῖρα τιθείς. πεφύλαξο δὲ θυμῷ
Τετράδ' ἀλεύασθαι φθίνοντός θ' ἱσταμένου τε,
Ἄλγεα θυμοβορεῖν· μάλα τοι τετελεσμένον ἦμαρ.
Ἐν δὲ τετάρτῃ μηνὸς ἄγεσθαι ἐς οἶκον ἄκοιτιν,
Οἰωνοὺς κρίνας, οἳ ἐπ' ἔργματι τούτῳ ἄριστοι.

Apta est, sed hœdis castrandis, & gregibus ouium,
Stabuloque circumsepiendo pastorali, benigna dies est.
Bona vero viripara, amatque conuicia loqui,
Mendaciaque & blandos sermones, & occulta colloquia.
Mensis vero octaua caprum, & bouem valde mugientem
Castrato: mulos autem duodecima laboriosos.
Vicesima vero in magna, plena die, prudentem virum
Generato: valde enim bonæ est indolis.
Bona autem viripara decima; puellæ vero & quarta
Media: hac vero & oues, & curuipedes retortis cornibus boues,
Et canem asperis dentibus, mulosque laboriosos
Cicurato manum imponens. cautus vero esto animo,
Vt quartam vites desinentis & inchoati mensis,
Doloribus conficiendo animo. valde hæc accommoda est dies,
Quarta autem mensis vxorem domum ducito,
Obseruatis auibus quæ ad hanc rem sunt optimæ.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Μηνὸς δ' ἱσταμένου.] ἱστάμενον μῆνα ἕως εἰκάδος ἔλεγον· μετὰ δὲ τοῦτο, πρώτην φθίνοντος, καὶ δευτέραν φθίνοντος, καὶ ἑξῆς. τοῦ μηνὸς δὲ ἱσταμένου, κατὰ τὴν τρισκαιδεκάτην, ἀλέασθαι, ἀντὶ τοῦ ἐκφυγεῖν, σπέρματος ἄρξασθαι. εἰς τὸ ἐνθρέψασθαι δὲ φυτά, ἤγουν περιθάλψαι, καὶ βλάστην ἀναδοῦναι ποιῆσαι, ἀρίστη. τὴν αἰτίαν δὲ τούτων ὁ Πλούταρχος λέγει. ἡ ἕκτη δὲ ἡ μέση, ἤγουν ἡ ἕκτη καὶ δεκάτη, λίαν ἐστὶν ἀνάρμοστος τοῖς φυτοῖς, εἰς ἄρρενος δὲ γέννησιν ἀγαθή· κόρῃ δὲ οὐ συμφέρουσά ἐστιν, οὔτε γενέσθαι πρῶτα, ἤγουν τὴν ἀρχήν, οὔτε γάμου ἀντιβολῆσαι, ἤγουν ἐπιτυχεῖν. οὐδὲ μὴν ἡ πρώτη ἕκτη ἁρμοδία ἐστὶ κόρῃ εἰς τὸ γενέσθαι, ἀλλ' ἔστιν ἤπιον ἦμαρ, ἀντὶ τοῦ ἀγαθόν, εἰς τὸ τάμνειν ἐρίφους, τουτέστιν εὐνουχίζειν.

καὶ πώεα μήλων.] περιφραστικῶς ἀντὶ τοῦ ἀρνία. καὶ εἰς τὸ περιβαλεῖν σηκὸν τῶν προβάτων. τοῦτο γὰρ τὸ ποιμνήϊον. σηκὸν δὲ λέγει τὸ κοινῶς μανδρίον. ἀγαθὴ δὲ εἰς ἄρρενος γέννησιν ἡ πρώτη ἕκτη. φιλεῖ δέ, ἤγουν ἀγαπᾷ, τὸ γεννώμενον ἐν αὐτῇ δηλονότι, ὑβριστικὰ λέγειν, καὶ ψεύδη φιλεῖ καὶ λόγους αἱμυλίους, ἤγουν ἀπατηλούς, καὶ κρυφίους ὀαρισμούς, ἤγουν ὁμιλίας μετὰ γυναικῶν.

Μηνὸς δ' ὀγδοάτῃ.] κατὰ τὴν ὀγδόην δὲ τοῦ μηνός, εὐνούχιζε κάπρον καὶ βοῦν ἐρίμυκον, ἤγουν πολλὰ μυκώμενον. μετὰ τὴν δυωδεκάτην δὲ εὐνούχιζε οὐρῆας, ἤγουν ὀρέας· ἡμιόνους ταλαεργούς, τουτέστιν ἐπ' ἔργοις καρτερούς.

Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ.] ἐν τῇ εἰκάδι δὲ τῇ μεγάλῃ, τῷ πλέῳ λέγω ἤματι. τοῦτο γὰρ ὥσπερ ἑρμηνευτικόν ἐστι τοῦ μεγάλῃ, ἤγουν τῷ πεπληθυσμένῳ τῷ τὴν πλείονα μοῖραν τοῦ μηνὸς ἔχοντι, πολυΐστορα φῶτα γεννῆσαι. ἀσαφῶς δὲ τοῦτο εἰπών, (δοκεῖ γὰρ διδάσκειν αὐτὸν πολυΐστορα ἄνδρα γεννᾶν, ὥσπερ εἰ ἐπ' αὐτῷ τοῦτο ἦν) ἐπάγει διασαφῶν τὸν λόγον, μάλα γάρ τε νόον πεπυκασμένος, τὸν νοῦν, τουτέστι στιβαρὸς καὶ συγκεκροτημένος· ὥσπερ εἰ ἔλεγεν, Εἰ θέλεις παῖδα γεννῆσαι πολυΐστορα γενησόμενον, κατὰ τὴν εἰκοστὴν τῆς σελήνης τοῦτον γέννησον. μάλα γὰρ δεῖ κατὰ τὸν νοῦν συγκεκροτημένος καὶ στιβαρὸς ὁ ἐν αὐτῇ γεννηθείς. ἴστορα δὲ φῶτα λέγει γενναῖον, ὡς γενησόμενον πάντως τοιοῦτον. οὐ γὰρ ἅμα τῷ γεννηθῆναι καὶ ἀνὴρ ἔσται πολυΐστωρ. ἀγαθὴ δὲ ἀνδρογόνος, ἤγουν εἰς ἄρρενος γέννησιν ἀγαθὴ ἡ δεκάτη. κόρῃ δὲ ἀγαθὴ δηλονότι εἰς τὸ

γεν-

γεννηθῆναι ἡ τετρὰς ἡ μέση, ἤγουν ἡ τεσσαρεσκαιδεκάτη. κατὰ ταύτην τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην μῆλα, ἤγουν πρόβατα, καὶ βοῦς ἕλικας εἰλίποδας τοὺς πόδας κινοῦντας, καὶ κύνα καρχαρόδοντα, καὶ ὀρέας ἐπ' ἔργοις κρατεροὺς πραΰνε, ἐπιθεὶς αὐτοῖς τὴν χεῖρα, καταψῶν αὐτοὺς δηλονότι. Πεφύλαξο δὲ θυμῷ.] φύλαξον δὲ ἐν τῇ σῇ ψυχῇ ἐκφυγεῖν κατὰ τὴν τετράδα τοῦ μηνὸς καὶ φθίνοντος καὶ ἱσταμένου, ἤγουν κατὰ τὴν εἰκοστὴν τετάρτην, καὶ τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην ἄλγη θυμοβορεῖν, τουτέστι λύπας σαυτῷ κινεῖν βιβρωσκούσας τὴν ψυχήν. μάλα γάρ ἐστιν ἡ τετρὰς δηλονότι ἡμέρα τετελεσμένη, ἤγουν ἱερά. Τοὺς περὶ τούτων τέσσαρας στίχους, οὐ δὲ μιμνήσκει ὁ Πλούταρχος ἠξίωσεν, ὡς οὐ μὴ φερομένους. τούτους δὲ ἐξηγούμενος ἀξιοῖ μὴ ἐγκαλεῖν τῷ Ἡσιόδῳ, ὥσπερ γελοίως εἰπόντι, μὴ χρῆναι λύπας ἑαυτῷ κινεῖν ἐν ταύταις, ὡς δέον ἐν ἄλλαις τοῦτο ποιεῖν. οὐ γὰρ τοῦτο λέγει, ἀλλ' ὡς ἐν ἱεραῖς ταύταις μάλιστα τὰς λυπηρὰς ἀποσκευάζεσθαι ἐνεργείας. ἃς εἰ καὶ ἄλλοτε δεῖ ὡς ἀναγκαίας αἱρεῖσθαι, ἐν ταύταις οὐ δέον. Ἐν δὲ τετάρτῃ μηνός.] ἐν δὲ τῇ τετάρτῃ τοῦ μηνὸς τῇ πρώτῃ, δηλονότι, ἄγεσθαι ἀντὶ τοῦ ἄγου εἰς τὸν οἶκον σου ἄκοιτιν, ἤγουν γυναῖκα ὁμόζυγον· οἰωνοὺς κρίνας πρότερον, ἀντὶ τοῦ σκοπήσας, οἵτινές εἰσιν ἄριστοι ἐπὶ τῷ ἔργματι τούτῳ, ἤγουν ἐπὶ ταύτῃ τῇ πράξει.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Μηνὸς δ' ἱσταμένου.] καλῶς ἐπέστησεν ὁ Πλούταρχος, ὅτι τὸ σπεῖραι καὶ τὸ φυτεῦσαι, οὐχ ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἔοικεν ὠφελεῖσθαι. τὸ μὲν γὰρ σπέρμα δεῖ καταβληθὲν κρυφθῆναι πρῶτον εἴσω τῆς γῆς καὶ σαπῆναι, καὶ οὕτως ἑαυτοῦ διαδοῦναι τὴν δύναμιν εἰς τὴν περιψύξασαν αὐτὸ γῆν, ἵν' ἐξ ἑνὸς πυροῦ τυχὸν ἢ κριθῆς, γένηται πλῆθος. διὸ καὶ ὑετοῦ δεῖσθαι καὶ πάχνης. αὐτό φασι τὴν ἀρχὴν πιεζόντων ἔσω καὶ χεόντων τὰς ἐν αὐτῷ φυσικὰς δυνάμεις. τὸ δὲ φυτὸν εὐθὺς ἔξωθεν βλαστῆσαι χρὴ καὶ ἀναδοῦναι τὸν ἐν τῇ ῥίζῃ κρυπτόμενον λόγον, οἷον διοχλωθείσῃ διὰ φωτός· ὡς εἰκότως τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην πρὸς μὲν τὸ σπείρειν ἀνεπιτήδειον εἶναι, πρὸς δὲ τὸ φυτεύειν ἐπιτηδείαν. τὸ γὰρ προσκαλέσασθαι τὸν ῥιζικὸν λόγον καὶ εἰς ἐπίδοσιν ἄγειν καὶ βλάστην, ἐσήμηνεν διὰ τοῦ ὀνόματος πρὸς ὃ συντελεῖ, πλεῖον ὂν τὸ ἐκ τῆς σελήνης ἐν ταύτῃ φῶς. ἄλλως. ἱσταμένου μηνός, ὡς εἰκάδα ἔλεγον. μετὰ δὲ τοῦτο, πρώτης φθίνοντος, δευτέρας φθίνοντος. Φιλόχορος δὲ πάσας τὰς τρεῖς ἱερὰς λέγει τοὺς Ἀθηναίους.

Ἕκτη δ' ἡ μέσση.] τὴν ἑκκαιδεκάτην μέσην εἰπών, ἀσύμφορον εἶναι φησὶ δι' ἣν εἴπομεν αἰτίαν. τὸ γὰρ φῶς χλιαρὸν ὂν τὸ σεληνιακὸν τότε καὶ ὑγρὸν οὐ προσκαλεῖται τὴν βλάστην αὐτῶν. ἐπὶ δὲ ἀνθρώπων ἄρρεσι μὲν σπερμαίνειν σύμφορον, θήλεσι δὲ ἀσύμφορον. αἴτιον δὲ τούτων, ὅτι τὸ μὲν ἐστὶ ξηρότερον, τὸ δὲ ὑγρότερον τῶν σπερμάτων, οἷς καὶ αὐτὸ τὸ ἄρρεν διαφέρει τοῦ θήλεος. καὶ διὰ ταῦτα φασὶ καὶ τὰς συλλήψεις τὰς μὲν βορείων πνευμάτων ὄντων γινομένας εἶναι ἀρρενογόνους, τὰς δὲ νοτίων θηλυγόνους. καὶ μέντοι καὶ τὰς διαρθρώσεις τῶν θηλειῶν ἐμβρύων βραδυτέρας γίνεσθαι, ἢ τῶν ἀρρένων, διὰ τὸ ἐκεῖ τὸ ὑγρότητος μὴ ῥαδίως κρατουμένης ὑπὸ τῆς δημιουργούσης ἐν τῇ φύσει θερμότητος, φυσικῶς οὖν εἴρηται τὴν ιϛ' ἀρρενογόνον μὲν ἄριστον εἶναι, θήλεσι δὲ ἀσύμφορον. ἔχει δέ τινα καὶ πρὸς γάμους ἐναντίωσιν, τῆς σελήνης πάμπολυ τοῦ ἡλίου διεστώσης. διὸ καὶ Ἀθηναῖοι τὰς πρὸς σύνοδον ἡμέρας ἐξελέγοντο πρὸς γάμους, καὶ τὰ θεογάμια ἐτέλουν, τότε φυσικῶς εἶναι πρῶτον οἰόμενοι γάμον τῆς σελήνης οὔσης πρὸς ἥλιον σύνοδον. ἄλλως. ἑξκαιδεκάτη οὐκ ἐπιτηδεία τοῖς φυτοῖς. τὸ γὰρ τῆς σελήνης φῶς χλιαρὸν ὂν σηπτικόν ἐστι. τότε οὖν τὰ τμηθέντα ξύλα σήπεται, καὶ ὁ μεταχεόμενος οἶνος ὀξίζει. Οὐδὲ μὲν ἡ πρώτη.] τὴν πρώτην ἕκτην ἀνεπιτηδείαν πρὸς κόρης γέννησιν εἶναι βούλεται, καίτοι τῆς Ἀρτέμιδος οὖσαν ἱερὰν, ὡς γενέθλιον τῆς θεοῦ. διὸ καὶ προτέραν γενέσθαι φασὶ τοῦ Ἀπόλλωνος, ἵνα καὶ μαιώσηται τὸν ἀδελφόν. καὶ πῶς γὰρ οὐ μέλλει θεοῦ λοχείας ἵνα πρεπόντως ἱερὰ ἡ ἕκτη, πρώτη τελεία οὖσα, καὶ τῆς λοχείας, οὐ τῶν ἔτι ἀτελῶν οὔσης; ἄμβλωσις γὰρ ἡ ἐκείνων ἐστὶ διάκρισις, ἀλλὰ καὶ τῶν τελείων. ἡ μὲν οὖν Ἄρτεμις τελεσιουργὸς οὖσα τῶν κυημάτων, καὶ ἐκφαντικὴ τῶν φυσικῶν λόγων, τῶν κρατησάντων τῆς ὕλης, εἰκότως ἐν τῇ ἕκτῃ γενέσθαι μυθολογεῖται. ταῖς δὲ τῶν θνητῶν θηλειῶν γενέσεσιν, εἰκότως ἐστὶν ἀνάρμοστος αὕτη, διότι κρατεῖ μὲν ἡ θεὸς αὕτη τῶν σεληνιακῶν φωτισμῶν, ἔστι δὲ παρθένος καὶ γυναικῶν οὐκ ἐθέλουσα. προσιοῦσαν τὴν τῶν θηλειῶν γένεσιν ταύτην ἀνεπιτήδειον δείκνυσι, συμφέρουσαν δὲ, ὡς ἐρεῖ, πρὸς τὴν

ἀνδρῶν. ἐκτεμνεῖ δὲ ἐρίφους καὶ ἀρνίους, οὓς εἶπε πώεα μήλων ἐμπρέπουσαν, ὡς τὸ γόνιμον καὶ τούτων τῆς ἐκτομῆς ἀφαιρούσης. μήποτε δὲ καὶ αὕτη φυσικῶς ἡ ἑξὰς ἀνδράσι μὲν εἰς τελείωσιν οἰκεία, γυναιξὶ δὲ οὔ, δυοῖν ἔγγονος οὖσα δυάδος καὶ τριάδος, καὶ τῆς τριάδος ἐν αὐτῇ κρατούσης. ἔστι γὰρ τριμερής, δυάδος ἐκ μονάδος καὶ τριάδος, οἷς ἐστιν ἴση, καὶ διὰ τοῦτο τελεία. πρὸς μὲν οὖν θείαν γένεσιν εὖ ἔχει, πρὸς δὲ θνητὴν ἀσυμμέτρως τὴν τοῦ ὁμόρου γένους. Ἐσθλὴ δ' ἀνδρογόνος.] εἰ ὁ περιττὸς ἄρρην δυσδιαίρετος ὤν, ὡς ὁ ἄρτιος θῆλυς εὐδιαίρετος, καὶ ὁ μὲν, μονάδι φίλος, ὁ δὲ δυάδι, πρῶτον ὄντα τὸν τρία περιττὸν εἰκότως ἂν εἴποις ἀρρενωπότατον. οὗτος δὲ καὶ συντεθεὶς ἑαυτῷ καὶ διπλασιασθεὶς ἐποίησε τὴν ἕξ, καὶ ἐπεὶ μονὰς καὶ δυὰς καὶ τριάς εἰσιν οὗτοι. μονὴ πρόοδος ἐπιστροφὴ τὴν ἑξάδα ἀποτελοῦσιν· ὡς εἰκότως ἀρρενογόνος ἑξὰς οὐκ οὖσα, τοῖς γυναιξὶν ὀφείλουσιν εὐάρμοστος, ἀλλὰ τοῖς ἀναιρουμένοις τὴν γέννησιν. εἰ δὲ φιλοψευδεῖς οἱ ἐν ταύτῃ γεννώμενοι λέγονται, καὶ παραλογισμοῖς χαίροντες, καὶ κρυφίαις συνουσίαις, οὐ θαυμαστόν. καὶ γὰρ ἡ φαῦσις αὐτῇ τὸ εἶδος περαίνει τῆς διχοτομίας ψευδόμενον. οὐ γάρ ἐστι κατὰ ἀλήθειαν ἴσον τῷ φωτιζομένῳ τὸ σκιερόν. καὶ ὅτι ἡ ἀόριστος δυὰς εἰς τὴν γένεσιν αὐτῆς παρείληπται, τὸ ψεῦδος ὑποκινεῖν μετὰ τῶν κρυφίων ὀαρισμῶν οὐκ ἂν θαυμάσαις. ἀνδρογόνος] τίκτειν παῖδας ἄρρενας ἐν αὐτῇ ἀγαθήν, τὸ δὲ θηλείας, οὐ καλόν, οὔτε εἰς τὸ γαμηθῆναι, οὔτε εἰς τὸ γεννηθῆναι. Μηνὸς δ' ὀγδοάτη.] τὴν ὀγδόην τοῦ μηνὸς, τοῦ Ποσειδῶνος ἱερὰν ὡς ἐπὶ τρία διαστᾶσαν, πρώτην τῷ τριαινούχῳ θεῷ προσήκειν εἰκότως λέγουσι, καὶ τριχίτωνι τριῶν ἄρχοντι τῶν ἐν κινήσει στοιχείων. διὸ καὶ τοὺς ταύρους αὐτῷ φέροντες ἀγινοῦσιν, ὡς ὁρμητικούς, καὶ τοὺς κάπρους· ἄμφω γὰρ διὰ θυμὸν ἀκάθεκτοι γίνονται, πραΰνονται δὲ ἐκτμηθέντες· εἰκότως οὖν τὴν τῷ κινητικῷ θεῷ προσήκουσαν ἡμέραν, * ὡς καὶ τὴν ἀκίνητον γῆν κινεῖ Ἐνοσίχθων καλούμενος, *οἰκείως ταῦτα τὰ ζῶα ὁρμητικὰ ὄντα. καὶ μήποτε τὸν μὲν ταῦρον ὡς τῆς ὑγρᾶς οὐσίας τὰς ἀστάτους τῶν κινουμένων ὁρμὰς κινοῦντα. διὸ καὶ θεὸς οὗτος οὐ μόνον Ἐνοσίχθων, ἀλλὰ καὶ Ἀσφάλειος ὑμνεῖται. καὶ οἱ τοὺς σεισμοὺς παύειν ἐθέλοντες, Ποσειδῶνι θύουσιν. ἔχει ἄρα καὶ ἡ πραΰνουσα διὰ τῆς τομῆς τὰ ζῶα οἰκεία τῷ θεῷ πρᾶξις, οἰκειοῦνται πρὸς τὴν ἱερὰν τοῦ Ποσειδῶνος ταύτην ἡμέραν. Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ.] μεγάλην λέγει, παρ' ὅσον τὸ πλεῖστον τῶν ἡμερῶν τοῦ μηνὸς ἔχει. διὰ τοῦτο διὰ πάσης ἡμέρας ἐπιτηδεία εἰς τὸ γεννᾶσθαι. μεγάλην δὲ τὴν εἰκοστὴν εἶπεν, οἱονεὶ μεγάλων ἀποτελεστικήν. ἄριστος δὲ καὶ πολυΐστωρ ὁ ἐν ταύτῃ τικτόμενος. οὐρῆας δὲ δυωδεκάτῃ ταλαεργούς.] τὰς ἡμιόνους οἰκειοῖ τῇ σελήνῃ. διὸ καί τινες αὐτὴν φασὶν ἐφ' ἡμιόνων ὀχεῖσθαι. καὶ γὰρ ὁ μὲν ἵππος ἡλιακόν ἐστι ζῶον, ὡς εὔδρομον, ὡς χθόνιον, καὶ τυφῶνι φίλον, καὶ συνουσιαστικόν. ἡ δὲ σελήνη μέση ἀμφοῖν, γῆς μὲν ἔχουσα τὸ σκοτίζεσθαι, ἡλίου δὲ τὸ οἰκεῖον εἰληχέναι φῶς. ταύτῃ μὲν οὖν οἰκείωται πρὸς αὐτὴν ὁ ἡμίονος. τῇ δὲ δυοκαιδεκάτῃ προσέταξε τούτους δαμάζειν, ἵνα πρᾳότεροι γίνωνται, διότι τὸ στάσιμον ἡ δυοδεκὰς ἔχει πέρας οὖσα τῶν αὐξήσεων πρῶτον, ὡς προείπομεν. ἔχει δὲ καὶ ἡ πρὸς τὸ περιττὸν ἄλλως ἡ δυοδεκὰς οἰκειότητα, τοῖς εἴδεσι τοῦ ἀριθμοῦ τὸ πέρας ἐπάγουσα. πρώτη γὰρ αὕτη περισσάρτιος, ὃς οὐκ ἦν πρὸ αὐτῆς, οὐδ' εἴσω δεκάδος. συγκλείουσα οὖν τὰ εἴδη τῶν ἀριθμῶν εἰκότως περατωτική ἐστι, καὶ ἱστᾶσα τὴν πρόοδον τῶν λόγων, ὅθεν δαμαστικαῖς πράξεσιν ἐμπρέπειν ἔδοξε, καὶ ἡμιόνων τῶν μικτὴν ἐχόντων γένεσιν καὶ αὐτὴ μικτὴ οὖσα ὡς περισσάρτιος, καθάπερ εἴπομεν. δεῖν οὖν ἐν ταύτῃ δαμάζειν ἡμιόνους, ἐπιβάλλοντα τὰς χεῖρας καὶ πωλοδαμνοῦντα τοῦτο τὸ ζῶον. ἄλλως. Πρηΰνειν.] ἀντὶ τοῦ ῥαδίως τις ἐπιθεὶς χεῖρα πωλοποιοῦν ἡμερώσει. φυλάττεσθαι δὲ μὴ λυπεῖσθαι ἡ τετάρτη καὶ ἡ εἰκὰς τετάρτη, ἐπειδὴ ἱεραί εἰσιν αἱ ἡμέραι καὶ τέλειαι εἰς τὸ βλάψαι. πεφύλαξο δὲ θυμῷ.] τοὺς περὶ τούτων δ' στίχους, οὐδὲ μνήμης ὁ Πλούταρχος ἠξίωσεν, ὥσπερ μὴ φερομένους· τούτους δὲ ἐξηγούμενος ἀξιοῖ μὴ ἐγκαλεῖν τῷ Ἡσιόδῳ, ὡς ἂν γελοίως εἰπόντι μὴ χρῆναι λύπας ἑαυτῷ κινεῖν ἐν ταύταις, ὡς δέον ἐν ἄλλαις τισὶ τοῦτο ποιεῖν. οὐ γὰρ τοῦτο λέγει, ἀλλ' ὡς ἐν ἱεραῖς ταύταις μάλιστα τὰς λυπηρὰς ἀποσκεδάζεσθαι ἐνεργείας· ἃς εἰ καὶ ἄλλοτε δεῖ ὡς ἀναγκαίας αἱρεῖσθαι, ἐν ταύταις οὐ δέον. τὰς δὲ τετράδας ἄμφω εἶναι ἱεράς· τὴν μὲν ὡς μάλιστα τὸ σεληναῖον ἐκφαινούσας φῶς· τὴν δὲ, ὡς τοῦτον ἔχουσαν πρὸς τὴν τετράδα λόγον, ὃν ἡ ἑβδόμη πρὸς τὴν νουμηνίαν. καὶ γὰρ ἡ τε-

ἡ τε-

ἡ τετάρτη, καὶ εἰκοστὴν ἑβδόμην ἔχει τάξιν πρὸς τὴν ἐσχάτην. Ἐν δὲ τετάρτῃ μηνὸς, ἄγεσθ' εἰς οἶκον ἄκοιτιν.] ὅτι μὲν ἀρχαία ἡ τῶν οἰωνῶν μαντεία, καὶ ταῦτα δηλοῖ. καὶ ὅτι οἱ αὐτοὶ οἰωνοὶ πρὸς ἄλλα μὲν δεξιοὶ, πρὸς ἄλλα δ' ἐναντίοι, σαφῶς ἐδήλωσεν, εἰπὼν οἱ ἐπ' ἔργματι τούτῳ ἄρισται. τὴν δὲ τετάρτην εἶναι γαμικὴν, εἰκότως ὡς πρώτην κατὰ σύνθεσιν καὶ κατὰ πολλαπλασιασμὸν, ἐκ τῆς γονίμου γενομένην δυάδος, ἧς τὸν γάμον ἱερὸν εἶναι φαμὲν. καὶ ὡς τῶν ἁρμονικῶν λόγων περιεκτικὴν, ὧν ἔμπροσθεν εἴπομεν, τοῦ διὰ τεσσάρων, τοῦ διὰ πασῶν, τοῦ δὶς διὰ πασῶν, καὶ ὡς μητέρα τῆς δεκάδος, ἥτις κοσμικός ἐστιν ἀριθμὸς, καὶ ὡς μεσότης μονάδος καὶ ἑβδομάδος, κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν μεσότητα. διὰ γὰρ ταῦτα πάντα γάμοις οἰκεία. ἄλλως. καλὴ μὲν ἐστιν ἡ τετάρτη τὸ γαμεῖν, ἀλλ' ὅμως οἰωνοσκόπησον πρότερον.

ἄλλως. ἡ τετάρτη ἱερὰ Ἀφροδίτης καὶ Ἑρμοῦ, καὶ διὰ τοῦτο πρὸς συνουσίαν ἐπιτηδεία.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Μηνὸς δ' ἱσταμένου.] αὐξομένης δὲ τῆς σελήνης, τὴν ἐν ἐκφάγῃ ἄρουν. φυτοκόμους δὲ καὶ καλῶς εἶπεν· οὐ γὰρ ταυτόν ἐστι σπείρειν καὶ φυτεύειν. ὁ μὲν γὰρ σπόρος καταβληθεὶς δεῖται πρῶτον ἐξυδατώσεως, εἶτα χυλώσεως, καὶ ἀπογαλακτώσεως, καὶ μετέπειτα ῥίζης, εἶτα καὶ ἀναφύσεως. τὸ δὲ φυτὸν τέλειον ὂν δεῖται ῥιζώσεως μόνον, καὶ καλῶς τοῦτο λέγει. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως. Ὀρφεὺς δὲ ἐκεῖνος ὁ Θρᾴκιος ἐν τῇ περὶ Γεωργίας οὐ τὴν ἁπλῶς ἡμέραν τῆς σελήνης τὴν τοιάνδε λέγει λυσιτελεῖν, ἢ καὶ αὐξητικήν, ἀλλ' ὅταν τοιῶσδε σχηματισθῇ καὶ συντρέχῃ ζῳδίοις τε καὶ τοῖς ἄστρασιν. ὁ δὲ σοφὸς Πρόκλος οὐκ εἰδὼς τὰς τοιαύτας δυνάμεις, οὐ βούλεται συνετῶς ἀσπάζεσθαι τὴν περὶ τούτων στάσιν. ἀλλ' ἐπεὶ λέγειν οὐκ οἶδε, καλεῖν οὐκ αἰσχύνεται, ἀριθμητικοὺς λόγους καὶ ἁρμονίας ἐπάγων, αἷς οὐδὲ δεῖ.

Ἕκτη δ' ἡ μέσση.] ἤγουν ἡ ιϛ. ἀσύμφορος φυτεργίη. πάλιν ὁ Πρόκλος φυσικῶς ψευδόμενος δεῖ γὰρ μετὰ φῶς, (φησὶ) τῆς σελήνης, ὡς χειμερὸν, τὰ φυτευόμενα. ἀλλ' ὦ Πρόκλε, εἰ τὸν Ἰσοκράτην ἀνέγνωκας εἶπες ἂν χαίροντα σὺν καιροῖς τοῦ λέγειν ποιοῦ ἢ περὶ ὧν ἀκριβῶς οἶδας, ἢ περὶ ὧν λέγειν ἐστὶν ἀναγκαῖον, οὐκ ἂν παρὰ καιρὸν θρασυνόμενος ἐξελέγχῃ. ἐν πολλαχοῦ τε καὶ πολλαχοῦ, ὡς καὶ νῦν τὴν τῆς σελήνης ἐν χαλδαϊκαῖς σημαίνει λέγων καὶ τῶν φυτευομένων. ἀλλ' ἡμᾶς χρὴ σὲ μακρηγορεῖν παρηρέθιζες.

Ἐμοὶ τὸ λοιπὸν γενόμενος διδάσκαλος,
Ἀκούσατε τὴν παλαιὰν φύσιν.
Φύσις ἐπακτὴν τὴν χυμῶν κληρωσαμένην.
Ὑγρὰ μὲν ἐστι δίχα τῆς σελήνης μέχρι,
Τὴν βρεφικὴν αὔξησιν ἐκμιμουμένη,
Θερμὴ δὲ παιδικὴν οὖσα τρέχει δρόμον.
Ἀκμαστικὴ γὰρ καὶ δοκεῖ σφριγᾶν τότε.
Εἶτα δὲ λοιπὸν εἰς διχάδα δευτέραν
Ξηρὰ τὰ πέττειν πρὸς τὴν ἀκμὴν γὰρ τρέχει.
Ἔσχατα γηρᾷ καὶ δοκεῖ τεθνηκέναι,
Ψυχρὰ, δυσειδὴς, συγκρυβεῖσα τῷ γνόφῳ.
Κἀνθένδ' αὖθις πάλιν ἔρχεται νέα,
Πρόσωπα καλλαίνουσα, καὶ πεπρησμένη.
Ταυτὶ μὲν οὕτως ὡς δὲ Πρόκλος οὐ γράφεις
Καί τοι περισσὸν, ἡ κενὴ ψωμυλία.

Ἀνδρογόνος τ' ἀγαθή.] πολλὰ τέμνει λόγῳ, ὅτι τὰ περὶ τῶν ἡμερῶν τῶνδε λεγόμενα παρ' Ἡσιόδῳ λῆρος εἰσὶ πάντα καὶ ψευδῆ. ἐξ αἰτίας δὲ τὰ περὶ τῶν γενεθλίων. μόνη γὰρ ἡ σελήνη οὔτε ὠφέλιμος, οὔτε βλαβερὰ, εἰ μὴ τοιῶσδε καὶ τοιῶσδε σχηματισθῇ, ζῳδίοις καὶ ἄστρασιν. ἃ παραληπτέον μοι λέγειν, ὡς μαθηματικὰ, καὶ πολυπλαθείας ἔχοντα. οὐ γὰρ (ὡς ὁ Πρόκλος) ἀρεσκάζειν χάριν ἐθέλομεν, οὐδὲ ἐπιδείξουσι καὶ Ἡσιόδῳ ἐναντιοῦσθαι, ἀλλὰ τοῦτον ἐπεξηγεῖσθαι. καὶ δὴ λοιπὸν κατὰ τὸν Ἡσίοδον ἐξηγητέον μοι. Μηνὸς δ' ὀγδοάτῃ.] ἐν δὲ ὀγδόῃ τῆς σελήνης ἀγαθὸν χοῖρον τέμνειν καὶ κάπρον, ἡ δὲ δυωδεκάτη, εἰς ἐκτομὴν ἡμιόνων.

Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ.] Μεγάλην εἶπεν, ὅτι τὸ περὶ τὸν τῶν μετρῶν τοῦ μηνὸς ἔχει ἰδία τοῦτο διὰ πάσης ἡμέρας ἐπιτήδειος εἰς τὸ γυναῖκα. μεγάλην τὴν εἰκοστὴν εἶπεν, οἷον μεγάλων ἀποτελεστικὴν, ἄριστος δὲ καὶ πληθύϊστος ὁ ἐν αὐτῇ πεπτόμενος τίκτειν παῖδας ἄρρενας ἐν αὐτῇ ἀγαθόν, τὸ δὲ θηλείας οὐκ ἀγαθόν, οὐδὲ γεννηθῆναι, εἰς τὸ γαμηθῆναι. ἀλλ' οἱ ἄλλως οἰωνοὶ σημαίνουσιν, ἐκείνους δὲ εἶπε τοὺς ἀληθῆ συμβαλοῦντας εἰς τοῦτο. καὶ ἄλλως καλὴ μὲν ἐστιν ἡ τετάρτη πρὸς τὸ γαμεῖν, ἀλλ' ὅμως οἰωνοσκόπησον καλῶς. περιβλεψάμενος τοὺς ἄνδρας ἐν τῇ ἅλῳ τῇ λείῳ ἀποθέ-

ἀποθέ-

ἀποθέσθαι τὰ τῆς νήματα. ἀκοίτης ὁ ἀνὴρ, ἤτοι ἄκοιτις ἡ γυνή. εἰσὶ δ' ὀλίγοι οἱ τὸ πρὸς ἀληθῶς καλὴν εἶναί φασιν εἰς τὸ τὴν ναῦν καθέλκειν εἰς τὴν θάλασσαν, πλὴν εἰ μὴ εἰς τὸ ἕτοιμον εἶναι κατὰ παρέλθοιεν τοῦ πέντε καιροῦ ἀποπλεῦσαι. Μεγάλην τὴν εἰκάδα εἶπεν, ὅτι τὸ δίμοιρον τοῦ μηνὸς, ἤγουν αἱ δύο δεκάδες, ἄχρι ταύτης παρέδραμον· ἑτέρα δὲ μόνη μία δεκὰς μέχρι τῆς λ' ὑπελείφθη. διὰ τοῦτο δὲ καὶ πλέον ἡμερῶν αὐτὴν λέγει. φασὶν, ὅτι ἐν εἰκοστῇ ἐστὶ γεννᾶσθαι ἄνδρας λυίστορας καὶ σοφούς. Ἐσθλὴ δ' ἀνδρογόνος δεκάτῃ.] θηλυγόνος δὲ γονῆς, ἡ ιδ'. ἀγαθὴ δὲ καὶ πρόβατα, καὶ βοῦς καὶ κύνας, καὶ ἡμιόνους πραΰνειν, καὶ ἡμεροῦν, καὶ γυμνάζειν ἐπιβάλλοντα αὐτοῖς τὴν χεῖρα. πεφύλαξο δὲ θυμῷ] φυλάσσου δὲ μὴ λυπηθῆς κατὰ τὴν δ', ἢ κατὰ τὴν κδ'. ἀποτελεσματικαὶ γὰρ αὗται. καὶ ὡς ἂν τότε διατεθῇς, ἐπὶ πλεῖστον διάξεις. Ἐν δὲ τετάρτῃ μηνός.] Μὴ λυπηθῇς, φησὶν, ἐν τῇ δ'. γάμους δὲ ποίει, οἰωνοὺς ἰδὼν γαμικοὺς, καὶ μὴ ἀπαισίους· οἷον, κορώνας δύο, μὴ μίαν ἀλκυόνα, μὴ πελλὸν ἐρῳδιὸν, μὴ κόρακα, μὴ μόνην γέρανον, μηδὲ χελιδόνα, πελαργὸν, ταῶνα· κἀκείνους ἀγαθοὺς καὶ αἰσίους, καὶ μὴ ἀπαίσιόν τι δρῶντας.

Πέμπτας δ' ἐξαλέασθαι, ἐπεὶ χαλεπαί τε καὶ αἰναί.	Quintas vero euitato: quia difficiles sunt & graues.
Ἐν πέμπτῃ γάρ φασιν Ἐρινύας ἀμφιπολεύειν	In quinta aiunt furias obambulare,
Ὅρκον γεινόμενον, τὸν Ἔρις τέκε πῆμ' ἐπιόρκοις.	Periurium vindicantes, quod malum Contentio genuit periuris.
Μέσσῃ δ' ἑβδομάτῃ Δημήτερος ἱερὸν ἀκτὴν	Media vero septima, Cereris sacrum munus
Εὖ μάλ' ὀπιπτεύοντα ἐυτροχάλῳ ἐν ἀλωῇ	Diligenter inspiciens bene æquata in area
Βάλλειν, ὑλοτόμον τε ταμεῖν θαλαμήια δοῦρα,	Ventilato: robore secto sector incidito cubilaria ligna.
Νήιά τε ξύλα πολλὰ, τά τ' ἄρμενα νηυσὶ πέλονται.	Naualiaque ligna multa, & quæ nauibus congrua sunt.
Τετράδι δ' ἄρχεσθαι νῆας πήγνυσθαι ἀραιάς.	Quarta vero incipito naues compingere hiantes.
Εἰνὰς δ' ἡ μέσση ἐπιδείελα λωίων ἦμαρ.	Prima vero nona prorsus innoxia hominibus.
Πρωτίστη δ' εἰνὰς παναπήμων ἀνθρώποισιν.	Nona autem media pomeridiana melior dies.
Ἐσθλὴ μὲν γάρ θ' ἥ γε φυτευέμεν ἠδὲ γενέσθαι	Bona siquidem est ad plantandum, & ad generandum,
Ἀνέρι τ' ἠδὲ γυναικί· καὶ οὔποτε πάγκακον ἦμαρ.	Tam viro quam mulieri: nec vnquam prorsus mala dies.
Παῦροι δ' αὖτ' ἴσασι τρισεινάδα μηνὸς ἀρίστην	Sed pauci rursus sciunt tertium nonum mensis optimum
Ἄρξασθαί τε πίθου, καὶ ἐπὶ ζυγὸν αὐχένα θεῖναι	Implendis doliis, & sub iugum ponendo collo
Βουσὶ καὶ ἡμιόνοισι καὶ ἵπποις ὠκυπόδεσσι.	Bobus & mulis & equis celeribus.
Νῆα πολυκλήιδα θοὴν εἰς οἴνοπα πόντον	Nauem bene clauatam celerem in nigrum pontum
Εἰρύμεναι, παῦροι δέ τ' ἀληθέα κικλήσκουσι.	Trahito. Sed pauci vera intelligunt.
Τετράδι δ' οἶγε πίθον· περὶ πάντων ἱερὸν ἦμαρ	Quarta vero aperi dolium: præ omnibus sacra dies est
Μέσσῃ· παῦροι δ' αὖτε μετ' εἰκάδα μηνὸς ἀρίστην	Media: pauci vero rursum post vicesimam mensis optimam,
Ἠοῦς γινομένης· ἐπιδείελα δ' ἐστὶ χερείων.	Aurora vigente: pomeridiana vero est deterior.
Αἵδε μὲν ἡμέραι εἰσὶν ἐπιχθονίοις μέγ' ὄνειαρ.	Et hæ quidem dies sunt hominibus magno commodo.
Αἱ δ' ἄλλαι μετάδουποι, ἀκήριοι, οὔ τι φέρουσαι.	Ceteræ autem incertæ sine sorte, nihil ferentes.
Ἄλλος δ' ἀλλοίην αἰνεῖ, παῦροι δέ τ' ἴσασιν.	Sed alius aliam laudat; pauci vero norunt.
Ἄλλοτε μητρυιὴ πέλει ἡμέρη, ἄλλοτε μήτηρ.	Interdum nouerca est dies, interdum mater.

Τάων

Τάων εὐδαίμων τε καὶ ὄλβιος, ὃς τάδε πάντα
Εἰδὼς ἐργάζηται ἀναίτιος ἀθανάτοισιν,
Ὄρνιθας κρίνων καὶ ὑπερβασίας ἀλεείνων.

Harum beatusque & felix, qui hæc omnia
Sciens operatus fuerit, inculpatus diis,
Auguria obseruans, & delicta euitans.

ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ.

Πέμπτας δ' ἐξαλέασθαι.] τὰς πέμπτας πάσας δηλονότι ἔκφυγε, ἐπεὶ χαλεπαί εἰσι καὶ αἰναί, ἐκ παραλλήλου. ἐν τῇ πέμπτῃ γάρ φασι τὰς Ἐρινύας ἀμφιπολεύειν, ἤγουν περιέρχεσθαι, ὅρκον τιννυμένας, ἤγουν ἀπαιτούσας, ζητούσας, ὃν ἡ ἔρις ἔτικε βλάβην τοῖς ἐπιόρκοις.

Μέσσῃ δ' ἑβδομάτῃ.] κατὰ τὴν μέσην δὲ ἑβδόμην, ἤγουν τὴν ἑπτακαιδεκάτην, παρακελεύομαι σε εὖ μάλα ὀπιπτεύοντα, ἤγουν παρατηροῦντα, σκοποῦντα αὐτήν, ἵνα μὴ παραδράμῃ, τὴν ἱερὰν ἀκτὴν τῆς Δήμητρος βάλλειν, τουτέστι σπείρειν ἐν ἀλωῇ εὐτροχάλῳ, ἤγουν ἀλωνοτοπίῳ, ὁμαλῷ. Ὑλοτόμον τε ταμεῖν.] τὸν ὑλοτόμον δὲ, ἤγουν τὸν δρυτόμον παρακελεύομαι κατ' αὐτὴν ταμεῖν τὰ θαλαμήια δοῦρα, ἤγουν τὰ ξύλα τὰ τῶν οἴκων, τουτέστι τὰ εἰς ὀροφὴν καὶ ἑτέραν χρείαν οἰκιῶν συντελοῦντα. καὶ νήια ξύλα πολλά, ἤγουν καὶ τὰ εἰς κατασκευὴν νεῶν συντελοῦντα ξύλα πολλά. πολλὰ δὲ λέγει, ἐπεὶ πολλῶν ἡ ναῦς δεῖται. τάθ' ἅρμενα, ἤγουν ἃ ἁρμόδιά ἐστι ταῖς ναυσί. τοῦτο ὥσπερ ἑρμηνευτικὸν τοῦ νήια.

Τετράδι δ' ἄρχεσθαι.] κατὰ τὴν τετράδα δὲ τὴν πρώτην δηλονότι, ἄρχου νῆας πήγνυσθαι, ἤγουν κατασκευάζειν. ἀραιάς, τουτέστι κούφας, ἐλαφράς, ἀπὸ ξύλων αὐικμῶν δηλονότι, καὶ οὐ πυκνῶν ἀπὸ φύσεως. Εἰνὰς δ' ἡ μέσση] ἡ μέση δὲ ἐνάτη, ἤγουν ἡ ἐννεακαιδεκάτη. ἐπὶ δείελα, ἐπιρρηματικῶς, ἤγουν μετὰ τὴν μεσημβρίαν· λώιον ἦμαρ, ἀντὶ τοῦ ἀγαθὴ ἡμέρα.

Πρωτίστη δ' εἰνάς] ἡ πρωτίστη δὲ ἐνάτη παναπήμων ἐστὶ τοῖς ἀνθρώποις, ἤγουν ἀγαθὴ ἐπὶ πάντα, καὶ οὐδεμίαν ἔχουσα βλάβην. ἀγαθὴ μὲν γὰρ καὶ εἰς τὸ φυτεύειν, ἀγαθὴ καὶ εἰς τὸ γενέσθαι, ἀντὶ τοῦ γεννηθῆναι, καὶ ἀνδρὶ καὶ γυναικί· καὶ οὔ ποτε πάγκακον ἦμαρ, ἀντὶ τοῦ κακόν. Παῦροι δ' αὖτε ἴσασι.] ὀλίγοι δὲ γινώσκουσι τὴν τρισεινάδα τοῦ μηνός, ἤγουν τὴν ἐνάτην καὶ εἰκοστήν, ἀεί, ὅτι ἐστι ἄρξασθαί τε πίθου, καὶ ἐπιθεῖναι ζυγὸν τοῖς βουσί, καὶ ταῖς ἡμιόνοις, καὶ τοῖς ἵπποις τοῖς ταχύποσι, κατὰ τὸν αὐχένα. νῆα πολυκλήιδα θοὴν ἐπὶ τὸν μέλανα πόντον εἰρύειν, ἤγουν ἕλκειν, ἐπὶ παρασκευὴν πλοῦ δηλονότι· ἀνεπιτήδειον γὰρ τότε πλεῖν. ταραχώδης γὰρ ὁ ἀὴρ ὡς ἐπὶ τὸ πᾶν ἐν ταῖς σύνεγγυς ἡμέραις τῆς συνόδου. ὅτε δὲ οὐ δεῖ πλεῖν, δεῖ παρασκευάζεσθαι πρὸς τὸ πλεῖν. ὀλίγοι δὲ τὴν ἀληθῆ ἐνάτην καὶ εἰκοστὴν δηλονότι καλοῦσι. τοῦτο δέ φησιν, ἐπεὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὴν τριακοστὴν φασὶν ἐνάτην καὶ εἰκοστήν.

Τετράδι δ' οἶγε πίθον.] κατὰ τὴν τετράδα δὲ τὴν μέσην, ἄνοιγε πίθον. περὶ πάντων, ἤγουν παρὰ πάσας πάντων ἱερὸν ἦμαρ. Παῦροι δ' αὖτε μετ' εἰκάδα.] εἴρηται μὲν ἐλλειπτικῶς τὸ πρότερον στιχίδιον, ἔστι γὰρ πλῆρες, τὴν μετ' εἰκάδα τοῦ μηνὸς τετάρτην ἀρίστην οὖσαν παῦροι ἴσασιν, καὶ τὸ δεύτερον μετὰ ἀναστροφῆς. οὕτω γὰρ ἂν γένοιτο σαφές, εἰ λέγοιτο· ἐπὶ δείελα δ' ἐστὶ χερείων, ἠοῦς γινομένης· εἰ δὲ ταῦτα κρατοίη, πάσας ἐπαινεῖ τὰς τετράδας, τὴν πρώτην, τὴν μέσην, τὴν τρίτην· πλὴν ὅτι τὴν τρίτην ὀλίγους γινώσκειν ἀμείνονα εἶναι ἐν τοῖς ἑωθινοῖς μέρεσι· καὶ εἰκότως. συνάπτει γὰρ κατὰ τὴν δευτέραν τῇ πέμπτῃ· ταύτην δὲ εἶπεν ὡς χαλεπήν.

Αἵδε μὲν ἡμέραι εἰσίν.] αὗται μὲν εἰσὶν αἱ ἡμέραι αἱ ἀπηριθμημέναι, δηλονότι μεγάλη ὠφέλεια τοῖς ἀνθρώποις. αἱ δ' ἄλλαι, ἤγουν αἱ μὴ ἠριθμημέναι (οὐ γὰρ πάσας τὰς τοῦ μηνὸς ἀπηρίθμησε) μετάδουποι, ἤγουν μεταξὺ πίπτουσαι. δουπῆσαι γὰρ λέγουσι τὸ πεσεῖν, διὰ τὸ τὰ πίπτοντα ἠχεῖν, ἄμοιροι δηλονότι καὶ ἀνενέργητοι. λέγονται ἀκήριοι, ἤγουν ἄψυχοι, νεκραί, κατὰ μεταφοράν. ἀντὶ τοῦ οὐδενὸς οὔτε ἀγαθοῦ οὔτε κακοῦ δύναμιν ἔχουσαι. εἶτα ὥσπερ ἑρμηνεύων τοῦτο, ἐπάγει [οὔτι φέρουσαι] ἤγουν οὐδὲν ἐπάγουσαι, οὔτε καλὸν δηλονότι, οὔτε κακόν.

Ἄλλος δ' ἀλλοίην αἰνεῖ.] ἄλλος δὲ ἀλλοίην, ἀντὶ τοῦ ἄλλην, ἐπαινεῖ. καὶ γὰρ ὁ Ὀρφεὺς εἶπε περὶ τῶν ἡμερῶν τούτων, ἄλλας ἐπαινῶν, καὶ ἄλλας ἐκβάλλων· καὶ Ἀθηναῖοι κατὰ τὴν παρατήρησιν, ἰδίᾳ περὶ αὐτῶν ἐδόξασαν. Παῦροι δέ τ' ἴσασιν.]

τ' ἴσασιν] ἤγουν ὀλίγοι δὲ τὸ ἀληθὲς γινώσκουσιν.

Ἄλλοτε μητρυιὴ πέλει ἡμέρη.] ἄλλοτε μητρυιά ἐστιν ἡ ἡμέρα, ἤγουν κακὴ καὶ βαρεῖα, ὥσπερ ἡ μητρυιὰ περὶ τοὺς προγόνους. ἄλλοτε μήτηρ.] ἤγουν ἀγαθὴ, καὶ ἤπιος, ὥσπερ ἡ μήτηρ περὶ τοὺς ἑαυτῆς παῖδας. Τάων εὐδαίμων.] τούτων τῶν ἡμερῶν ὃς ἂν τάδε πάντα εἰδὼς, ἤγουν ταύτας τὰς διαφορὰς καὶ τὰς δυνάμεις πάσας, ἐργάζηται τὰ εἰρημένα δηλονότι ἔργα, ἀναίτιος τοῖς ἀθανάτοις, τουτέστιν ἀνέγκλητος, ἄμεμπτος, διαμένων παρὰ τοῖς θεοῖς διὰ δικαιοπραγίαν. ὄρνιθας σκοπῶν ἵνα δηλονότι τὰ ἄδηλα τοῖς ἀνθρωπίνοις λογισμοῖς διὰ τῆς τούτων μαντικῆς ὁρᾷ, καὶ τὰς μετὰ γνώσεως δηλονότι παραβάσεις καὶ ἐντροπὰς τοῦ καλοῦ ἐκφεύγων, εὐδαίμων ἐστὶ καὶ ὄλβιος, ἤγουν μακάριος.

ΠΡΟΚΛΟΥ.

Πέμπτας δ' ἐξαλέασθαι.] ὅτι μὲν ἡ πεμπτὰς δίκης ἐστὶν ἀριθμὸς, καὶ Πυθαγορείων ἠκούσαμεν λεγόντων. καὶ λέγονται σαφῶς αἰτίαι παρ' ἐκείνοις διτταί· τῶν δὲ τῶν ἔργων τῆς δίκης ἢ τὸ παραβαῖνον κολάζειν, καὶ τὴν πλεονεξίαν ἀφαιρεῖν, ἢ τὸ ἔλαττον ἐπανισοῦν καὶ εὐεργετεῖν. ἄμφω οὖν αἱ πέμπται δικαστικαὶ ἂν εἶεν· ἡ μὲν αὐξητικὴ, ὡς προσθετικὴ τοῦ λείποντος, ἡ δὲ φθινὰς, ὡς ἀφαιρετικὴ τοῦ πλεονάζοντος. εἰ δὲ ταῦτ' ἀληθῆ, δηλονότι καὶ τὸν ὅρκιον θεὸν κολαστικὸν ὄντα τῶν συγχεόντων τοὺς ὅρκους εἰκότως ἐν τῇ πέμπτῃ γενέσθαι τῇ φθινάδι φασί. καὶ τὰς τιμωροὺς δαίμονας, τὴν γένεσιν αὐτοῦ πενταδικὴν οὖσαν περιέπειν· καὶ γὰρ αὐτὴν τὴν πρωτίστην δίκην περιέχειν, καὶ τούτων τὴν αἰτίαν ὑμνοῦσιν, ὡς οὖσαν τῶν ἀπολειπομένων τοῦ θείου νόμου τιμωρὸν, ὥς φησι Πλάτων. εἰκότως δ' ἄρα τὸν ὅρκον εἶναι τῆς ἔριδος παῖδά φησι, διότι καὶ ἡ ἔρις πασῶν ἐστι μονὰς τῶν ἐπιστρεφόντων τὰς κακεργέτιδας δυνάμεις. καὶ αἰτιῶνται αὐτήν· προείρηται δὲ ἡμῖν πλείω περὶ τούτων ἐν ἄλλοις. Μέσσῃ δ' ἑβδομάτῃ.] τὴν ἑπτακαιδεκάτην ἐπιτηδείαν τίθεται πρός τε τὴν τῶν καρπῶν εἰς τὴν ἅλω θέσιν, καὶ πρὸς ὑλοτομίαν, τῶν τε πρὸς θαλάμους οἰκείων ξύλων εἰς ὀροφὴν, καὶ τῶν πρὸς νεῶν κατασκευήν. τὸ μὲν οὖν ὑλοτομεῖν τηνικαῦτα συμβαίνει τοῖς ἔμπροσθεν. ἐν οἷς εἶπε τότε χρῆναι τοῦτο ποιεῖν, ὅταν ἄρχηται τὸ μετόπωρον.

Εὖ μάλ' ὀπιπεύοντα.] καλῶς περιβλεψάμενος τοὺς ἄνδρας, τῇ ἅλωνι ἐν τῇ ἑβδόμῃ ἀποθέσθαι τὰ γεννήματα.

Τῆμος ἀδηκτοτάτη πέλεται τμηθεῖσα σιδήρῳ.] μετρίως ξηρῶν ὄντων τῶν ξύλων, ὑγρότητός τε πρὸς οὐκ ἐπιδεῶν. εἰ γὰρ καὶ αὐτὴ τῆς ὥρας ὁ καιρὸς, καὶ μηδὲν ἡ ἑπτακαιδεκάτη χρήσιμος, ὅτε τὸ φῶς μὲν τῆς σελήνης πρόσθεσιν οὐκ ἔχει πανσελήνου γενομένης. ἄνικμα δὲ πῶς ἐστι τὰ ξύλα. καὶ διὰ τῆς ἐλαττώσεως τοῦ φωτὸς ἐλαττοῦται τὸ ὑγρὸν, ἀφ' οὗ συμβαίνειν εἴωθεν ἡ σῆψις. τὸ δὲ τῆς τῶν καρπῶν εἰς τὴν ἅλω συγκομιδῆς εὖ ἔχει, διότι μετὰ πανσέληνον τρέπεται ὁ ἀὴρ, καὶ ἀνέμων γίνονται κινήσεις οἱ τοῖς λικμῶσιν εἰσὶ χρήσιμοι, διασκεδαννῦντες ἀπὸ τῶν καρπῶν τὸ ἄκαρπον. εἰ δὲ (ὥς φησιν Ὀρφεὺς) τῇ Ἄτῃ ἀνεῖται ἡ ἑπτακαιδεκάτη, καὶ διὰ τοῦτο τῇ τε τομῇ τῆς ὕλης ἐστὶν οἰκεία, καὶ τῇ τοῦ καρποῦ γυμνώσει τῶν περικαρπίων, καὶ Ἡσίοδος οὐκ ἀμούσως τύπτει τοῖς ἔργοις ἀνῆκε τὴν ἡμέραν. Τετράδι δ' ἄρχεσθαι.] καὶ τοῦτο συμβαίνει τοῖς περὶ τῆς τετράδος ἀξιώμασιν. εἰ γὰρ στιγμὴ μὲν ἡ μονὰς ἀνάλογος, γραμμὴ δὲ ἡ δυὰς, ἐπίπεδος δὲ ἡ τριὰς, δῆλον ὡς τῶν στερεῶν προσήκοι ἂν ἡ τετράς. εἰκότως οὖν ἐπιτηδεία πρὸς σύμπηξιν τῶν νεῶν. εἰ δὲ καὶ πρώτη τὸ ἰσάκις ἴσον ἔχει, καὶ πρώτη πάντας τοὺς ἁρμονικοὺς περιέχει λόγους, καὶ εἴπομεν καὶ ταύτῃ πρὸς τὸ εἰρημένον ἔργον ἐχυρά, ἰδίαν δίδωσιν ὥραν. οὐδὲν γὰρ οὕτως ἁρμονίας δεῖται τῶν ἔργων, ὡς ναῦς μέλλουσα καὶ ἀέρος κινήσει μάχεσθαι, καὶ θαλάσσῃ πολλῇ, καὶ μόνην ἔχουσα τὴν ἀπὸ τῆς ἁρμονίας βοήθειαν τοῦ σώζεσθαι. τάχα καὶ Ὁμήρου διὰ τοῦτο μόνον καλέσαντος ἁρμονίδην τὸν ναυπηγόν. εἰ δὲ τὰς ναῦς ὡς κούφας, ἀραιὰς ἐκάλεσε (δεῖ γὰρ αὐτὰς εἶναι κούφας ἐπιπλεῖν μελλούσας) δῆλος ἐστὶ καὶ αὐτὸς τὴν μὲν πύκνωσιν βαρύτητος αἰτίαν, τὴν δὲ μάνωσιν κουφότητος ὑπολαβών.

Εἰνὰς δ' ἡ μέσση.] τὴν ἐννεακαιδεκάτην, ὡς καὶ τὴν ὀκτωκαιδεκάτην, τὰ πάτρια τῶν Ἀθηναίων καθαρμοῖς ἀποδίδωσι καὶ ἀποτροπαῖς, Φιλόχορος λέγει καὶ ἀμφότεροι ἐξηγηταὶ τῶν πατρίων ἄνδρες. τάχ' οὖν καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἡσίοδος λέγει ἡμέραν ἱερὰν ταύτην, καὶ μάλιστα κατὰ μεσημβρίαν, διότι πρὸς τὰς καθάρσεις ἐπιτήδειον τοῦτο τὸ μέρος, ὡς ἐλαττωτικὸν πρὸς τὴν ἀφαίρεσιν τῶν περὶ ἡμᾶς μολυσμάτων.

Τετράδι δ' ἄρχεσθαι.] πρῶτος γὰρ ὁ τῆς τετράδος

τράδος ἀριθμὸς τετράγωνος, ἀπὸ ἀρτίου γεγονὼς συνήρμοσται· διὸ ἀγαθὸν ἐν αὐτῇ ταῦτα ποιεῖν. ἀραιὰς δὲ τὰς βλαπτικὰς, ἢ μᾶλλον τὰς λεπτὰς καὶ ἐλαφράς, ἢ μᾶλλον τὰς στενὰς καὶ πετραίας· ὡς ἐξ οὗ καὶ Ὅμηρος·

Λάπτοντες γλώσσῃσιν ἀραιῇσιν μέλαν ὕδωρ.

Πρωτίστη δ' εἰνάς.] τὴν ἐνάτην ἱσταμένην ἐπιτηδείαν εἶναι πρὸς πάντα, καὶ πρὸς φυτείαν, καὶ πρὸς γένεσιν ἀρρένων. ἡ δὲ θηλειῶν γυναικῶν. ἀπὸ γὰρ τοῦ πρώτου τελείου τοῦ γ' γεγονυῖα, ἀρχὴν καὶ μέσον καὶ τελευτὴν ἔχοντος, ἰσάκις ἴσα πάσαις δικαίαν πράξεσι δίδωσι, καὶ μάλιστα ταῖς τῶν γενέσεων· καὶ γὰρ ὡς ἐννεῦσα τὴν ἐπωνυμίαν ἔχει ἐννεάς· καὶ γέγονε μὲν ἀπὸ τῆς ὀγδόης μονάδι προσλαβούσης. γεννᾷ ἀφαιρέσει τῆς αὐτῆς μονάδος τὴν δέκα παντέλειον. τοῦτο δέ ἐστιν ἀπὸ τοῦ κύβου κατ' ἐνέργειαν τῇ δυνάμει κύβον προσλαβούσης. γεννᾷ δὲ ἀφαιρέσει τῆς αὐτῆς μονάδος τὸν δέκα παντέλειον ἀριθμόν· διὸ καὶ φυτείαις καὶ γενέσεσιν ἐστὶν ἐνάρμοστος.

Παῦροι δ' αὖ τ' ἴσασι τρισεινάδα.] τρίτην ἐνάδα, τὴν εἰκοστὴν εἶπεν ἐνάτην, ἣν ὀλίγους εἰδέναι ἀρίστην εἶναι ἀνοίγειν πίθους, καὶ καταζευγνύναι βόας καὶ ἡμιόνους, καὶ ἵππους. φησὶ γὰρ, τῆς σελήνης ἀρχομένης ἀποκρύπτεσθαι, δοκεῖ καὶ τὰ θυμοειδέστερα τῶν ἀλόγων ἀμβλύνειν τὸν θυμὸν, καὶ μὴ ὁμοίως ἀνθίστασθαι τοῖς δαμάζουσιν ἀσθενέστερα γινόμενα. καὶ τὸ περὶ τὴν ἄνοιξιν δὲ τοῦ πίθου φυσικῶς εἴρηκε. μάλιστα γάρ φασι περὶ τὰς πανσελήνους ἐξίστασθαι τὸν οἶνον, διὰ τὴν ἀπὸ τῆς σελήνης ὑγρὰν θέρμην, ὥστ' εἰκότως ὅτ' αὖ ἥκιστα τοῦτο προβάλλῃ, κελεύει τὸν πίθον ἀνοίγειν, καὶ τοῦ οἴνου πεῖραν λαμβάνειν. ἄλλως. παῦροι δ' αὖτ'] ἄλλοι τὴν εἰκάδα, ἑβδόμην λέγουσιν, ἄλλοι τὴν κθ'. ὀλίγοι δὲ αὐτὴν ἐπίστανται ἀγαθὴν οὖσαν. τὴν δὲ κζ', ὅλην αὐτὴν εἶναι καλήν. ὡσανεὶ οὐδεὶς τὴν κθ' ἐπαινεῖ, ὡς ἀφώτιστον αὐτὴν οὖσαν. ἀλλὰ φυλάττου μηδὲν τούτων ποιεῖν ἐν αὐτῇ. ὅτι ἐν ταῖς πανσελήνοις θέρμης ὅτι πλείστης καὶ ὑγρότητος οὔσης, τὸ τηνικαῦτα κελεύει τὸν πίθον μὴ ἀνοίγειν, ὡς εἰς ὀξίνην μεταβαλλομένου. ἐν δὲ τῇ τρίτῃ ἐνάτῃ κελεύει τοῦ οἴνου πεῖραν λαμβάνειν, ἤδη καὶ τῆς θέρμης ληγούσης, καὶ τῆς ὑγρότητος. ἐν δὲ τῇ ιδ' τοῦτο προστέταχε, διὰ τὸ τὴν ἐκ τῆς αὐξήσεως βλάβην βοηθεῖσθαι τῇ ταύτης μειώσει. ἑκατέρων γὰρ μετέχει ἡ μέση τετράς.

Νῆα πολυκλήϊδα θοήν.] τοῦτ' ἐναργὲς ἐποίησεν, ὅτι τρίτην εἰνάδα κέκληκεν, οὐ κατὰ Ἀθηναίους τὴν δευτέραν εἰκοστὴν ἀνάπαλιν ἀριθμοῦντας τὰς φθινούσας, δεκάτην, ἐνάτην, ὀγδόην, καὶ ἑξῆς, ἀλλὰ τὴν περὶ τριακάδος. περὶ γὰρ ταύτης ἀμφιβάλλουσιν εἴτε ἐσχάτη ἐστὶν, εἴτε περὶ τῆς ἐσχάτης. εἰκότως οὖν ὀλίγοι τὴν ὡς ἀληθῶς ἐνάτην εἰκοστὴν καλοῦσιν· ἐν δ' οὖν ταύτῃ καθέλκειν προστάττει ναῦς εἰς θάλασσαν· ὅτι γὰρ οὐ δεῖ πλεῖν, δεῖ παρασκευάζεσθαι πρὸς τὸ πλεῖν. οἷον δὴ τὸ καθέλκειν ἐστί. πλοῦ δὲ καιρὸς ἥκιστα οὗτος. ταραχώδης γὰρ ἀὴρ ὡς ἐπὶ τὸ πᾶν ἐν ταῖς σύνεγγυς ἡμέραις τῶν συνόδων· διόπερ ὅσοι πλεῖν τότε τύχωσι, τοὺς ὅρμους καταλαμβάνουσιν, ἕως ἂν ἐκφανῇ ὁ μήν. ἄλλως. ὀλίγοι τε τὴν κθ' ἀληθῶς καλὴν εἶναι φασὶν εἰς τὸ τὴν ναῦν καθέλκειν εἰς θάλασσαν. πλὴν εἰ μὴ εἰς τὸ ἑτοίμην εἶναι μετὰ παρέλθωσιν τοῦ πλεύσου καιροῦ ἀποπλεῦσαι.

Τετράδι δ' οἶγε πίθον.] τὴν μέσην τετράδα, ταύτην λέγει ιδ'. ἣν καὶ ἐπαινεῖ ὡς πιθοιγον, καὶ ὡς ἐν πᾶσιν ἀρίστην. καὶ ἐν τῇ πιθοιγίᾳ. καὶ γὰρ τὸ φῶς τῆς σελήνης τότε πλεῖστον ἅμα τῷ καταδῦναι τὸν ἥλιον ἀνατελλούσης. καὶ τὸν ἥμισυ ἀριθμὸν ἔχει τοῦ πλήθους, ἐν ᾧ τὸν κύκλον ἡ σελήνη συμπληροῖ τὸν ἑαυτῆς. ὥστε καὶ αὐτὴ τελεσιουργός ἐστιν, εἴπερ ἐν τῷ ἡμίσει ὑπὸ τοῦ παντὸς κύκλου τὸ τέλειον. αἱ δὲ αὐξήσεις μειώσεις, ἐφ' ἑκάτερα τοῦ μέσου παῦσαι. ἴδιος δὲ αὐτῆς κύκλος πληρούμενος διὰ τῶν ὀκτὼ καὶ εἴκοσιν ἡμερῶν. διὸ καὶ τοσαῦται λέγονται τῆς σελήνης αἱ φεγγοφόροι εἶναι ἀκτῖνες. καί τις Αἰγύπτιος μυθολογεῖ μῦθος τὸν Ὄσιριν τοσαῦτα ἔτη βασιλεῦσαι, ὁπόσος ἐστὶν ὁ τῶν ἡμερῶν τούτων ἀριθμὸς, ἐνδεικνύμενος (ὡς ἐμοὶ δοκεῖ) πάντων αὐτὸν εἶναι τῶν γεννητῶν δημιουργὸν καὶ τελεσιουργόν, μετὰ τῶν σεληνιακῶν ἀκτίνων τέχνῃ τεύχοντα τὴν γένεσιν τῶν τε αὐξητικῶν καὶ τῶν μειωτικῶν, ἵνα καὶ γίνηται τὰ τῇδε καὶ φθείρηται.

Παῦροι δ' αὖτε μετ' εἰκάδα μηνὸς ἀρίστην.] εἴρηται μὲν ἐλλειπτικῶς τὸ πρότερον διστίχιον. ἔστι γὰρ πλῆρες, τὴν μετ' εἰκάδα τοῦ μηνὸς τετάρτην ἀρίστην οὖσαν, παῦροι ἴσασι. καὶ τὸ δεύτερον μετὰ ἀναστροφῆς. οὕτω γὰρ ἂν γένοιτο σαφὲς, εἰ λέγοιτο. ἐπιδείελα δ' ἐστὶ χερείων ἠοῦς γινομένης. εἰ δὲ ταῦτα κρατοίη, πάσας ἐπαινεῖ τὰς τετρά-

δας, τὴν πρώτην, τὴν μέσην, τὴν τρίτην. πλὴν ὅτι τὴν τρίτην, ὀλίγους γινώσκειν ἀμείνονα εἶναι ἐν τοῖς ἑωθινοῖς μέρεσι. καὶ εἰκότως· συνάπτει γὰρ κατὰ τὴν δείλην τῇ πέμπτῃ. ταύτην δὲ εἶπεν ὡς χαλεπήν. Ἠοῦς γινομένης.] ἕως τῆς ἕκτης ὥρας οὔπω καλεῖ. ὀλίγοι δὲ τὴν μετὰ τὴν εἰκάδα τοῦ μηνὸς τετάρτην ἀρίστην πρωΐας οὔσης φασίν, χείρονα δὲ τῇ δείλῃ. αἵδε μὲν ἡμέραι εἰσίν, ἕως τοῦ ἄλλοτε μήτηρ. τὰς μὲν ἐπιτηδείας ἡμέρας εἰς Δία ἀναπέμπει, τὰς δὲ παρεμπιπτούσας μεταξὺ τούτων, καλεῖ μεταδούπους, ἀκηρίους, καὶ οὔτι φερούσας, σημαίνων ὅτι ἄπρακτοι εἰσί, καὶ μηδὲν ὄνειαρ περιποιῆσαι δυνάμεναι. ἐκάλεσε δὲ τὰς μεταξὺ πιπτούσας. διότι δηλοῖ τὸ δουπῆσαι τὸ πεσεῖν. καὶ τὸ ἀκήριον δὲ αὐτὸ τὸ ἀκύριον σημαίνειν ἔοικε. τούτοις δὲ προσέθηκεν, ὅτι οἱ μὲν, ἄλλας ἐπαινοῦσιν, οἱ δὲ ἄλλας. καὶ γὰρ Ὀρφεὺς εἶπε περὶ τῶν ἡμερῶν τούτων, Ἄλλας ἐπαινῶν, καὶ ἄλλας ἐκβάλλων. καὶ Ἀθηναῖοι κατὰ τὴν παρατήρησιν ἰδίᾳ περὶ αὐτῶν ἐδόξασαν. αἱ μὲν δέ εἰσι κατὰ πάντα ἄρισται τῶν ἡμερῶν, ἃς μητέρας αὐτὰς ἀπῄκασεν· αἱ δὲ φυλακτέαι, αἷς τὰς μητρυιὰς ἐπιφήμισεν. ἄλλως. μεταδουποι ἀβέβαιοι αἱ μεταξὺ τούτων πεπτωκυῖαι, οὔτε ἀγαθαί, οὔτε κακαί· ἀκήριοι δὲ, ὡς ἐπὶ ἀνθρώπων εἶπεν, ἄψυχοι, ἢ ἀσθενεῖς, ἢ μὴ ἔχουσαι εἱμαρμένην ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ.

Ἄλλοτε μητρυιή.] ἐπειδὴ ἡ μήτηρ ἤπιος, ἡ δὲ μητρυιὰ κακή, εἴρηκεν. αἱ μὲν τῶν ἡμερῶν εἰσὶ μητέρες, ὅσαι ἀγαθαί· αἱ δὲ μητρυιαί, ὅσαι κακαί. Τάων εὐδαίμων τε καὶ ὄλβιος.] διὰ τούτων ὁρίζεται, τίς ὁ ἀληθῶς εὐδαίμων. ὁ γὰρ γνῶσιν ἔχων τῶν τε ἔργων, ἃ δεῖ πράττειν, καὶ τῶν ἡμερῶν, ἐν αἷς τὸ πραττόμενον τοῦ οἰκείου τεύξεται τέλους, οὗτός ἐστιν εὐδαίμων, ἀναίτιος μὲν παρὰ τοῖς θεοῖς, ὡς ἀνέγκλητος διαμένων, διὰ τὸ σκοπὸν ἔχειν πάντα δίκαιον. δύο δὲ ταῦτα συνδυάζων ἀεί, τὰ μὲν ἄδηλα τῷ ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ διὰ μαντικῆς ὁρᾶν. τοῦτο γὰρ τὸ, τοὺς ὄρνιθας κρίνειν. τὰ δὲ κατὰ λογισμὸν πράττειν, ἐκκλίνοντα τὰς παραβάσεις τοῦ ὀρθοῦ καὶ καλοῦ σκοποῦ. τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ τὰς ὑπερβασίας ἀλεείνειν. τοῦτο τέλος ἐπέθηκεν ὁ Ἡσίοδος τῷ ποιήματι, τὸν εὐδαίμονα ὁρισάμενος, ὅς τις ποτέ ἐστι. δεῖ γὰρ εἰς τοῦτο βλέπειν πᾶσαν ἡμῶν τὴν ζωήν, καὶ τὴν τῶν ἔργων αἵρεσιν, καὶ τὴν τῶν ἡμερῶν ἐκλογήν. ἄλλως. τούτων ὅς τις εἰδὼς πάσας τὰς ἀποτελέσεις ἐργάζεται. εὐσεβῶν μὲν τοὺς θεούς, οὗτος εὐδαίμων ἀνήρ. ὑπερβασίας δὲ τὰς ὑπερβάσεις τοῦ καλῶς ἔχοντος. τούτοις δὲ ἐπάγουσί τινες τὴν ὀρνιθομαντείαν. ἅ τινα Ἀπολλώνιος ὁ Ῥόδιος ἀθετεῖ. μεταδουποι] πίπτουσαι, ἤτοι ἄστατοι καὶ ἀβέβαιοι, καὶ ἄψυχοι. τὸ ἀκήριοι, ἤγουν ἀσθενεῖς καὶ ἄκαρποι. διὸ ἐπάγει. [οὔτι φέρουσαι] ἢ αἱ μεταξὺ τῶν ῥηθεισῶν πίπτουσαι, ἢ ἄζωοι εἰσίν, ἢ ἄμοιροι ἐνεργείας τῆς εἰς τὸν βίον παρεκτικῆς.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Πέμπτας δ' ἐξαλέασθαι.] παρατήρει καὶ τὴν πεμπταίαν σελήνην, εἰς γάμους, ἐπεὶ χαλεπὴ καὶ αἰνή. ἢ ἐπεὶ χαλεπαὶ ἐν αὐτῇ καὶ αἱ εὐναί, τουτέστιν οἱ γάμοι. ἐν αὐτῇ γάρ φησι τὰς ἐριννύας ὁρᾶν τοὺς γινομένους ὅρκους, οὓς ἔτεκεν ἡ ἔρις βλάβην τοῖς ἐπιόρκοις· τοῦτο δὲ καὶ ὁ Ἡσίοδος ἐκ τοῦ Μελάμποδος εἴληφε· φησὶ γάρ που ἐκεῖνος· Ἐν πέμπτῃ σελήνῃ τις ἐπίορκον ὀμόσας, τοσαῖσδε ἡμέραις τελευτᾷ. καὶ σημειωσάμενός ποτε εὗρον τοῦτο ἀληθές. Μέσσῃ δ' ἑβδομάτῃ.] τῇ ιζ´ ἀλοᾶν φησὶ καλόν, καὶ ξυλοτομεῖν. τῇ δὲ, ὡς στερεὰν ναυπηγεῖν.

Εἰνὰς δ' ἡ μέσση.] ἡ ἐννεακαιδεκάτη τῇ δείλῃ, ἤγουν τῇ μεσημβρίδι ἀγαθή ἐστι.

τρισεινάδα:) τὴν κθ. ὀλίγοις λέγει νομίζεσθαι ἀγαθὴν εἰς πιθοιγίαν, καὶ τὰ λοιπὰ ἃ φησιν. ὀλίγοις δὲ πάλιν τοῦτο ἀρέσκει, ὅτι ἀγαθή ἐστι. τὴν δὶς ιδ´, ὅτι ἀρίστην φησὶν εἰς πιθοιγίαν. ὀλίγοι δὲ ἀγαθὴν φασὶν εἰς πιθοιγίαν τὴν κατὰ πρωΐαν οὐ δείλην.

Αἵδε μὲν ἡμέραι] συμπεράνας τὴν τῶν ἡμερῶν διδασκαλίαν τῷ ἐπιλογικῷ κεφαλαίῳ ἐπαναληπτικῶς λέγει, αἵδε μὲν ἡμέραι ὀνήσιμοι, αἱ δὲ λοιπαὶ ἀποφράδες· ἄλλος δ' ἄλλην αἰνεῖ. τοῦτο δέ φησιν, ὅτι Ὀρφεὺς ἄλλας παραδίδωσιν, ἑτέρας δὲ ὁ Μελάμπους. ὀλίγοι δὲ γινώσκουσι τὸ ἀληθές· ἡ γὰρ ἡμέρα ὅτε μὲν συνεργεῖ, καὶ ἔστι μήτηρ· ὁτὲ δὲ ἐναντιοῦται, καὶ δοκεῖ μητρυιά. Τάων εὐδαίμων τε καὶ ὄλβιος ἀναίτιος τοῖς ἀθανάτοις, ὃς τάδε πάντως εἰδὼς ἀπὸ τῶνδε τῶν ἡμερῶν ἐργάζηται οἰωνοσκοπῶν, καὶ τὰ ἀπαίσια ἐκφεύγων.

Τοῦ σοφωτάτου κυροῦ

ΙΩΑΝΝΟΥ τοῦ ΠΡΩΤΟΣΠΑΘΑΡΙΟΥ

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΦΥΣΙΚΗ

τῶν Ἡμερῶν

ΗΣΙΟΔΟΥ.

Εἰ καὶ μὴ μέχρι τοῦ νῦν ῥητῶν τινων ἐπεβαλόμην ἐξήγησιν, ἀλλά γε νῦν διὰ σέ, ὦ τέκνον, ἐπιβλητέον τῷ πράγματι. καὶ σαφηνιστέον, ὡς ἔξεστιν ἡμῖν, τὰς τοῦ Ἡσιόδου ἡμέρας. παρακλητέον δὲ καὶ θεὸν εἰς βοήθειαν τὸν παντὸς ἔργου δημιουργὸν καὶ τελειωτήν, καὶ δεητέον, εἰ μέν τι ὀρθῶς λελέξεται καὶ ὅσιον πολλοῖς ἐκφαίνει. σώζειν τε τὸν λόγον ἀεί, καὶ εὐπαράδεκτον πάσαις ἀκοαῖς καὶ γνώσεσι παρέχειν. εἰ δέ τι τούτων ἐκμελῶς ἔχει, συγγνώμην μὲν ἡμῖν νέμειν τῆς τε φιλοπονίας, καὶ τῆς εἰς τὸ ὁμόφυλον φιλανθρωπίας, ἢ τελέως τῷ τῆς λήθης παραδοῦναι βυθῷ, ἢ τέως τάγε ἀποδόντα. Πρῶτον ἔνη, τετράς τε, καὶ ἑβδόμη ἱερὸν ἦμαρ] ἔνη μὲν ἐστὶν ὁ νοῦς ὁ πρῶτος, ὁ ἑνοποιῶν τὰ διῃρημένα καὶ διεστῶτα, ὁ αὐτὸς δὲ καλεῖται καὶ μονάς· ὅτι πάντων φθειρομένων, αὐτὸς μόνος μένει, καὶ ὅτι μονὴν ἔχει ἐν τοῖς αὐτοῦ βουλεύμασιν. ἢ ἔνη ἐστὶν αὐτὸ τὸ εἶδος, ὃ εἰδοποιεῖ τὴν ἀόριστον ὕλην· ὕλη δὲ αὐτὰ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, ἃ πάντα εἰσί, καὶ ξύλον, καὶ λίθος, καὶ ἄνθρωπος, πρὸ τοῦ ἐπιγενέσθαι τὸ εἶδος. ἐὰν δὲ εἶδος περιλάβοι, οὐ πάντα ἐστί· καθάπερ κηροῦ τινος ἀνειδέου· ὃν δύναιτό τις εἰπεῖν μήπω σχηματισθέντα, καὶ χύτραν, καὶ λέβητα, καὶ ἄνθρωπον. ἐπὰν δὲ ἕν τι τούτων, οὐκέτι λέγεται πολλά, ἀλλ' ἕν. Πρῶτον ἔνη τετράς τε] εἰπὼν περὶ τοῦ εἰδικοῦ αἰτίου λέγει μετέπειτα καὶ περὶ τοῦ ὑλικοῦ. εἰδικὸν δὲ αἴτιον ἦν ἡ ἔνη ὡς ἀναλογοῦσα τῷ εἴδει, ὡς εἴρηται. ὑλικὸν δὲ εἴη ἂν ἡ τετράς, αὐτὰ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα. καὶ ἑβδόμη ἱερὸν ἦμαρ.] ἑβδόμη ἐστὶν ἢ αἱ ἑπτὰ σφαῖραι, αἱ κινούμεναι ποιοῦσι πάντα τὰ ὄντα ἢ ἡ παρθένος Ἀθηνᾶ, ἢ ὁ καιρός. ἀλλὰ πρῶτον περὶ τῶν ἑπτὰ σφαιρῶν εἴπωμεν· εἶτα ὅπως ἑβδόμη ὁ καιρὸς καὶ ἡ Ἀθηνᾶ λέγεται ἐροῦμεν. αἱ ἑπτὰ σφαῖραι εἰσὶν οἱ ἑπτὰ ἀστέρες οἱ πλάνητες, κρόνος, ζεύς, ἄρης, ἥλιος, ἀφροδίτη, ἑρμῆς, σελήνη. πλάνητες δὲ λέγονται, ὅτι προποδίζουσι, καὶ ὑποποδίζουσι, καὶ οὐδέποτε φυλάττουσι τὴν οἰκείαν τάξιν· ἀλλὰ τὸν κρόνον διὸς ὑπεκδραμόντα κατάπολυ ἐστὶν ἰδεῖν καὶ ὑποποδίσαντα, τοῦ διὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ ὑπεκδραμόντος. οὗτοι μὲν οὖν οἱ πλάνητες· οἱ δ' ἀπλανεῖς τὰ δώδεκα ἄστρα, ἤτοι τὰ δώδεκα ζώδια, ἃ τὴν οἰκείαν τάξιν οἴδασι, καὶ οὔποτε γένοιτ' ἂν ὁ καρκίνος ἔμπροσθεν τοῦ λέοντος, οὐδὲ τὰ τοῦ χειμῶνος ζώδια ἐν καιρῷ θέρους λάμπουσιν. ἄλλο ἀστὴρ καὶ ἄλλο ἄστρον· ἄστρον μὲν τὸ ἐκ πολλῶν ἀστέρων συγκείμενον ἕν, ἀστὴρ δὲ τὸ ἕν. ἱερὰς οὖν ἡμέρας ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ αὐτάς, καὶ ἐτίμων. τὴν ἔνην μέν, ὡς τῷ θεῷ εἴδει ἀνάλογον, τὴν δὲ τετράδα, ὡς τοῖς τέσσαρσι στοιχείοις· τὴν δὲ ἑβδόμην, ἢ ὡς ταῖς ἑπτὰ σφαίραις ἀναλογοῦσαν, ἢ ὡς Ἀθηνᾷ καὶ ὡς καιρῷ. ἀλλ' ὅπως μὲν ἀναλογεῖ ἡ ἑβδόμη ταῖς ἑπτὰ σφαίραις, ἤδη εἴρηται· πῶς δὲ Ἀθηνᾶ καὶ καιρὸς λέγεται, ῥητέον. τὴν Ἀθηνᾶν φασιν ἀγέννητον καὶ παρθένον εἶναι. ἀγέννητον μέν, ὅτι οὐκ ἐκ μητρός τινος ἐγεννήθη. παρθένον δέ, ὅτι οὐκ ἐγέννησέ τινα· καὶ ὁ ἑπτὰ ἀριθμὸς οὕτως ἂν εὑρεθείη. ἐντὸς γὰρ τῆς δεκάδος οὔτε ἐγεννήθη, οὔτε γεννήσει τινά. οἷον, ἔστω α' β' γ' δ' ε' ς' ζ' η' θ' ι'. τὸ ἓν διπλασιαζόμενον ποιεῖ δύο· τὰ δύο πολλαπλασιαζόμενα ποιεῖ τέσσαρα, τὰ τρία ποιεῖ ἕξ, τὰ τέσσαρα ὀκτώ, τὰ ε', ι'. τὰ ς' ιβ' εἰ, καὶ ἐντὸς τῆς δεκάδος οὐ γεννᾷ. ὁμοίως καὶ τὰ η' καὶ τὰ θ', ἀλλ' οὐ γεννῶνται. δὶς γὰρ γ', ς'. γ' γ', θ'. δὶς δ', η'. καὶ πῶς μὲν οὐ γεννᾶται ἤδη δέδεικται. πῶς δὲ οὐ γεννᾷ, δῆλον. ἐντὸς γὰρ τῆς δεκάδος οὐ γεννᾷ. δὶς γὰρ ἑπτὰ δεκατέσσαρα.

ἀλλὰ καὶ καιρὸς λέγεται διὰ τὴν αἰτίαν, ἣν μέλλομεν εἰπεῖν· ἡ γὰρ σελήνη ἑπτὰ ἡμερῶν γινομένη τετραγωνίζει τὸν ἥλιον· ἄστρα δὲ ἡμερός, ἤτοι ἔαρ, ἢ θέρος, ἢ φθινόπωρον, ἢ χειμὼν, τρισὶ ζωδίοις τείνεται. ἡ ἑβδόμη ἡμέρα καὶ παρὰ τοῖς ἰατροῖς χρησίμη καθέστηκεν. ἐν ταύτῃ γὰρ κρίνουσι τὰ νοσήματα, καὶ οἱ ἄνθρωποι ἐν ἑβδόμαις αὔξουσι. καὶ γὰρ ὅτε γίνονται ἑπτὰ ἐνιαυτῶν, ἀλλάσσουσι τοὺς ὀδόντας, δὶς δὲ ἑπτὰ γεγονότες, μειράκια λέγονται. δὶς δὲ ἑπτὰ ἀποσπερμαίνουσιν. ἀλλὰ καὶ ζωογόνος παρὰ πολλοῖς ἡ ἑβδόμη λέγεται, ὅτι τὰ βρέφη ἑπταμηνιαῖα ὄντα ζωογονεῖται μᾶλλον, ὑπὲρ ὀκταμηνιαῖα. ἀλλὰ πῶς μὲν τὰ ἑπταμηνιαῖα καὶ ἐννεαμηνιαῖα ζωογονεῖται, τὰ δὲ ὀκταμηνιαῖα ἐλαχίστως, καλὸν εἰπεῖν. ἔστω τρίγωνον ὀρθογώνιον, τὸ α΄ β΄ γ΄. τούτου δὲ τὸ ἐμβαδὸν ἔστω ϛ΄, ἡ δὲ πρώτη πλευρὰ ἡ α΄ β΄, μονάδων πέντε· ἡ δὲ α΄ γ΄ μονάδων τριῶν. ἡ δὲ β΄ γ΄ μονάδων τεσσάρων. φανερὸν δὲ

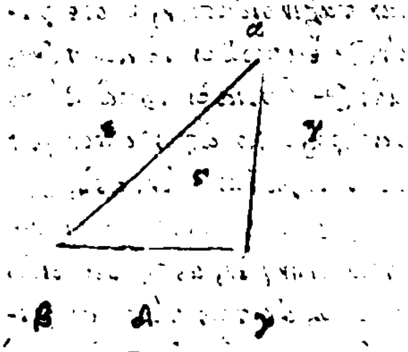

ὅτι καὶ τὰς περισσεύεις, ὁ γ΄ καὶ ὁ ε΄, ἄρρενες, ὡς περιττοί. ὁ δὲ τέσσαρα θῆλυς, ὡς ἄρτιος. πεπολλαπλασιάσθω ὁ δ΄ ἐπὶ τὸν ε΄, τετράκις πέντε, εἴκοσι. καὶ ὁ πέντε ἐφ᾽ ἑαυτὸν, πεντάκις πέντε, κέ. μιχθήσονται τὰ κ΄ καὶ τὰ κέ, καὶ γίνονται με. ταῦτα τὰ τεσσαρακονταπέντε πεπολλαπλασιάσθωσαν ἐπὶ τὸ ἐμβαδὸν τοῦ τριγώνου. ἑξάκις με, σό. αἱ δὲ σό ἡμέραι περιέχουσι χρόνον μηνῶν, θ΄. καὶ εἰκότως ζωογονεῖται τὸ βρέφος· ἐκ γὰρ συνδρομῆς ἀρτίου καὶ περιττοῦ ἀριθμοῦ τοῦ δ΄ καὶ τοῦ ε΄, ἀπετελέσθη ὁ χρόνος τῶν θ΄ μηνῶν, ὡς ἐδείχθη. πάλιν πεπολλαπλασιάσθω ὁ γ΄ ἐπὶ τὸν ε΄, τρὶς ε΄, ιέ. καὶ ὁ ε΄ ἐφ᾽ ἑαυτὸν· πεντάκις ε΄. κέ. ὁμοῦ ὅλα, μ΄. ὁ μ΄ ἀριθμὸς πεπολλαπλασιάσθω ὑπὸ τὸ ἐμβαδὸν τοῦ τριγώνου. ἑξάκις γὰρ μ΄, σμ΄, αἱ δὲ σμ΄ ἡμέραι περιέχουσι χρόνον μηνῶν η΄, καὶ οὐ ζωογονεῖται τὸ βρέφος. ἐκ γὰρ δύο περιττῶν ἀριθμῶν γέγονεν ἡ συνδρομή. πάλιν πεπολλαπλασιάσθω ὁ δ΄ ἐπὶ τὸν ε΄, καὶ γίνονται κ΄, καὶ ὁ γ΄ ἐπὶ τὸν ε΄, καὶ γίνονται ιέ. ὁμοῦ λέ. ταῦτα ἐπὶ τὸ ἐμβαδὸν τοῦ τριγώνου, ἑξάκις λέ, σι. αἱ δὲ σι ἡμέραι περιέχουσι χρόνον μηνῶν ἑπτά, καὶ ζωογονεῖται τὸ βρέφος. εἰκότως ἄρα ἡ ἑβδόμη ζωογόνος λέγεται. τί μὲν οὖν ἡ ἕνη καὶ ἡ τετρὰς καὶ ἡ ἑβδόμη, εἴπομεν. ἔτι δὲ καὶ ἄλλως παρ᾽ ἄλλοις ἑρμηνεύεται· τετράδα γὰρ φασί τινες τὸ ἁπλῶς σῶμα, τὸ ἐκ τεσσάρων μόνων στοιχείων συνεστηκός· ἄλλο δὲ τὸ ἁπλῶς σῶμα, καὶ ἄλλο τὸ φυσικὸν, καὶ ἄλλο τὸ ἔμψυχον ἁπλῶς μὲν γὰρ σῶμα, τὸ ἄψυχον, σῶμα δὲ, ὡς εἴπομεν, φυσικὸν, τὸ ἐκ τεσσάρων καὶ αὐτὸ συνεστηκὸς, ἔχον δὲ καὶ κίνησιν τὴν αὐξητικήν. οἷον τὸ δένδρον, ὃ καὶ πεντὰς ὀνομάζεται· ἔμψυχον δὲ σῶμα τὸ ἐκ τεσσάρων στοιχείων συνεστηκὸς, καὶ αὔξησιν ἔχον καὶ αἴσθησιν, ὃ καὶ ἑξὰς ὀνομάζεται. λέγοιτο δ᾽ ἂν τὸ ἔμψυχον σῶμα καὶ οὕτως ἑξάς. ὁ γὰρ ἓξ ἀριθμὸς οὕτω μετρεῖται δὶς γ΄, ϛ΄. καὶ τὸ μὲν δὶς λαμβάνεται ἐπὶ τοῦ σώματος· διαιρετὸν τὸ σῶμα, ὡς καὶ ὁ δύο ἀριθμός. τὸ δὲ τρὶς λαμβάνεται ἐπὶ τῆς ψυχῆς· ἀδιαίρετος γὰρ ἡ ψυχὴ, καὶ δυὰς πολλάκις, ὅτι περιέχει ἐν ἑαυτῇ τὸ πόθεν ποῖ. ἀπὸ γὰρ προτάσεως ἤτοι τοῦ πόθεν, ἔρχεται ἐπὶ τὸ συμπέρασμα, ἤτοι τὸ ποῖ. συλλογίζεται γὰρ ἡ ψυχὴ οὕτως· ἐὰν ὁ ἄνθρωπος ζῷον, τὸ δὲ ζῷον οὐσία, ὁ ἄνθρωπος ἄρα οὐσία. καὶ πρότασις μὲν ὁ ἄνθρωπος ζῷον, τὸ ζῷον οὐσία· συμπέρασμα δὲ ὁ ἄνθρωπος ἄρα οὐσία. Πρῶτον ἕνη τετράς τε καὶ ἑβδόμη ἱερὸν ἦμαρ.] ἄλλο ἡ ἕνη καὶ ἄλλο ἡ νέα· ἕνη μὲν ἡ τριακοστὴ τοῦ μηνὸς, νέα δὲ ἡ πρώτη τοῦ μηνὸς, ἡ καὶ νουμηνία. ὁ δὲ μὴν παρ᾽ Ὀρφεῖ μόσχος μονόκερως ὀνομάζεται, καὶ μόσχος μὲν, ὡς πρώτην ἔχων τὴν νέαν τὴν ἔκφυσιν, μονόκερως δὲ διὰ τὸ μοναδικὸν αὐτοῦ. ἡ δὲ τετρὰς ἐτιμᾶτο, ὅτι περιεῖχε πάντας τοὺς ἁρμονικοὺς λόγους· ὁ γὰρ τέσσαρα ἅμα ἐπίτριτος καὶ διπλάσιος, καὶ τετραπλάσιος. ἐπίτριτος μὲν, ὡς πρὸς τὸν τρία· ὁ γὰρ τέσσαρα περιέχει τὸν τρία, καὶ τὸ τρίτον τοῦ τρία τὴν μονάδα· διπλάσιος δὲ ὡς πρὸς τὸν δύο, τετραπλάσιος δὲ, ὡς πρὸς τὴν μονάδα. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἑπτὰ ἀριθμὸς ἐναρμόνιος· συνέστηκε γὰρ ἐξ ἑνὸς β΄, καὶ δ΄, καὶ τὰ β΄ δὲ πρὸς τὸν ἕνα διπλάσια, καὶ τὰ τέσσαρα πρὸς τὰ δύο διπλάσια. ἐν ταύτῃ ἐγεννήθη καὶ ὁ μουσηγέτης Ἀπόλλων, ὁ τῆς Λητοῦς υἱός· ἀλληγορικῶς δὲ λέγεται ὁ λόγος ὁ ἐναρμόνιος, ὁ λήθην ἡμῖν ἐμποιῶν τῶν κακῶν. Ὀγδοάτη τ᾽ ἐνάτη τε] δύο γε μὲν ἤματα μηνὸς ἔξοχ᾽ ἀεξομένοιο· βροτήσια

ἔργα

τὰ ἔργα [illegible]. ἐν τῇ ὀγδόῃ καὶ ἐνάτῃ τοῦ μηνὸς ἄρχεται αὔξειν τὸ σεληναῖον φέγγος, ὅπερ ὑγρόν ἐστιν ἅμα καὶ θερμόν, καὶ τότε δεῖ βλέπειν τὸν γεωργὸν τὰ ἔργα, ὡς εἰς αὔξησιν ἔρχεται. καὶ γὰρ οὐ μικρὰ συμβάλλεται ἡ σελήνη τοῖς φυτοῖς εἰς αὔξησιν. ἐτίμων οὖν οἱ παλαιοὶ τὴν ὀγδόην καὶ ἐνάτην, ὡς αὐξητικὰς τοῦ σεληναίου φωτός, καὶ τῶν καρπῶν· ἐτίμων δὲ τὴν ἐνάτην καὶ διὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν μουσῶν· ἐννέα γὰρ αἱ μοῦσαι· ὁ γὰρ ἐννέα ἀριθμὸς πρῶτος τετράγωνός ἐστι, καὶ ἴσος πᾶσι τοῖς ἑαυτοῦ μέρεσι· τοιαῦται δὲ καὶ αἱ μοῦσαι τετράγωνοι καὶ ἴσαι πανταχόθεν. ὁ δὲ σοφὸς τὴν ἰσότητα φιλεῖ, τὰς δὲ ὑπερβολὰς καὶ τὰς ἐλλείψεις κακίας οὔσας μισεῖ. καὶ αἱ ἀρεταὶ ἰσότητες λέγονται· μέσαι γὰρ δύο κακιῶν οὖσαι ἑκάστη ἀμφοτέρων ἐπίσης ἀπέχει· οἷον, ἡ σωφροσύνη μέση δύο κακιῶν, ἠλιθιότητος καὶ ἀκολασίας· ἔστι δὲ ἡ ἠλιθιότης ἔλλειψις, ἡ δὲ ἀκολασία ὑπερβολή· τούτων δ᾽ ἀμφοτέρων ἐπίσης ἀπέχει ἡ σωφροσύνη.

Ἑνδεκάτη τε δυωδεκάτη τ᾽ ἄμφω γε μὲν ἐσθλαί.
Ἡ μὲν ὄις πείκειν, ἡ δ᾽ εὔφρονα καρπὸν ἀμᾶσθαι.]

ἡ ἑνδεκὰς ἐτιμᾶτο μὲν καὶ αὐτὴ ὡς αὐξητικὴ τοῦ σεληναίου φωτός, καὶ τῶν καρπῶν· ἐτιμᾶτο δὲ μᾶλλον, ὅτι μιμεῖται τόδε τὸ πᾶν, καὶ τὸν συναρμοζόμενον τούτῳ. τὴν δὲ δεκάδα, δεχάδα ἔλεγον οἱ παλαιοί, ὡς δεχομένην πάντα ἀριθμὸν ἐφ᾽ ἑαυτῆς· τὸ δὲ ἓν ἔλεγον τὸν νοῦν τὸν πρῶτον· ἐπεὶ δὲ ἡ ἑνδεκὰς ἔχει τὸν νοῦν τὸν πρῶτον, καὶ τόνδε τὸν κόσμον, ἓν δεκάδα φασί, διὰ τοῦτο καὶ τιμᾶται. ὁ δὲ ιβʹ ἀριθμὸς συζυγία καλεῖται· ἔστι γὰρ ἐν αὐτῷ ἀρρενότης καὶ θηλύτης· ὁ γὰρ ιβʹ διαιρεῖται εἰς ϛʹ καὶ ϛʹ, τὰ δὲ ϛ, εἰς γʹ καὶ γʹ, τὰ δὲ γʹ, ἀδιαίρετα· ἐν δὲ ταῖς ιαʹ καὶ ιβʹ, χρὴ θερίζειν καὶ ξυρεῖν τὰ ποίμνια. κατὰ γὰρ τὴν ιαʹ καὶ ιβʹ αὔξει τὸ σεληναῖον φῶς· ὃ καὶ θερμόν ἐστι καὶ ὑγρόν. χρὴ οὖν τότε κείρειν τὰ ποίμνια, καὶ θερίζειν τὰς χώρας, ἵνα μὴ οἱ καρποὶ ὑπὸ τῆς πολλῆς ὑγρότητος σήπωνται. τὰ δὲ, ἵνα μὴ τῷ πλήθει τῶν τριχῶν καὶ τῇ τοῦ καταστήματος θερμότητι βλάβωσιν. ἄλλαι δὲ αἱ τῆς σελήνης ἡμέραι καὶ ἄλλαι αἱ τοῦ μηνός. ἡ γὰρ σελήνη οὐ συνέρχεται πολλάκις τῷ μηνί· οἷον ἡ πρώτη τῆς σελήνης, οὐκ ἔστι πάντως καὶ πρώτη τοῦ μηνός· ἀλλ᾽ αἱ μὲν ἡμέραι τοῦ μηνὸς οὐχ αἱ αὐταί εἰσιν ἀεί, αἱ δὲ τῆς σελήνης αἱ αὐταὶ ἀεί.

Ἡ δὲ δυωδεκάτη τῆς ἑνδεκάτης μέγ᾽ ἀμείνων.] ἐν γὰρ ταῖς ιβʹ μᾶλλον λάμπει τὸ σεληναῖον φῶς, ὅπερ ὑγρὸν ὂν καὶ θερμὸν ἀναζωπυρεῖ καὶ τὰ ζωΰφια, ἃ ἐσθίει ὁ ἀράχνης διὰ τῶν ἑαυτοῦ μηχανῶν. ἀλληγορικῶς δὲ ἀράχνην ὑπονοητέον τὸν σοφόν, περὶ τὸν ἀέρα ἀεὶ καταγινόμενον τῇ διανοίᾳ, καὶ κύκλους καὶ τριγωνισμοὺς ἀστέρων ὑπονοούμενον, κἂν τούτων τὴν ζωὴν πειραζόμενον.

Τῇ δ᾽ ἱστὸν στήσαιτο γυνή, προβάλοιτό τε ἔργον.]

φωτὸς γὰρ χρεία καὶ ταῖς περὶ ἱστὸν μοχθούσαις γυναιξίν, ἢ ἀλληγορικῶς τε ἅμα καὶ φυσικῶς ἑρμηνευτέον τὸ ῥητόν· ἡ γὰρ σελήνη ὑγρὰ οὖσα ποιεῖ ἐν τῇ ιβʹ μᾶλλον ὑγρότερα τὰ τῶν ἀνθρώπων σώματα· ὅτι καὶ ἡ φύσις ποιεῖ τὸ οἰκεῖον. ταύτην δὲ γυναῖκα ὑποληπτέον οὐχ ἱστὸν ὑφαίνουσαν, ἀλλὰ τὰ ἡμέτερα σώματα. ὅτι δὲ ἡ φύσις ὡς γυνὴ παρείληπται, ἔστι καὶ ἀπὸ ἄλλων ἰδεῖν τοῦτο· μάλιστα δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ ὁμήρου· τὴν γὰρ φύσιν γυναῖκα λέγει, ἱστὸν μὲν ὑφαίνουσαν ἁλιπορφύροις νήμασι, τὰ ἡμέτερα σώματα τοῖς αἵμασι τοῖς ἐρυθροῖς ἐπιεργολείων δὲ μυριαείκων τῶν ὀστῶν, ἔχουσαν δὲ ἐν τῇ οἰκίᾳ δύο τὰς εἰσόδους, τὴν μὲν θεῶν μακάρων, τὴν δὲ θνητῶν ἀνθρώπων, ἤτοι τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν. δεκτικὸς γὰρ ὁ ἄνθρωπος καὶ τῶν δύο, τῶν τε ἀγαθῶν φημὶ καὶ τῶν κακῶν.

Μηνὸς δ᾽ ἱσταμένου τρεισκαιδεκάτην ἀλέασθαι
Σπέρματος ἄρξασθαι· φυτὰ δ᾽ ἐνθρέψασθαι ἀρίστη.]

ἡ τρεισκαιδεκάτη ἀνωφελὴς τῇ σπορᾷ. ἡ γὰρ σπορὰ νοτίας δεῖται καὶ ψύξεως· ἐν δὲ τῇ ιγʹ τοῦ μηνὸς πλεῖον μὲν τὸ ὑγρόν, πλεῖον δὲ τὸ θερμόν· τοῖς φυτοῖς δὲ ὠφέλιμος, διότι τούτοις μάλιστα χρεία θερμότητος καὶ νοτίας ὧν μάλιστα μετέχει ἡ σελήνη. Ἕκτη δ᾽ ἡ μέσση μάλ᾽ ἀσύμφορός ἐστι φυτοῖσιν.] ἡ ἑκκαιδεκάτη μετέχει ψυχρότητος· τότε γὰρ λήγει ἡ σελήνη, καὶ ἄρχεται λήγειν καὶ ἡ θερμότης αὐτῆς· ἡ δὲ ψυχρότης οὐκ ὠφέλιμος τοῖς φυτοῖς. ὁ δὲ ἓξ ἀριθμὸς τέλειός ἐστιν· ἔχει γὰρ ἥμισυ, τρίτον, καὶ ἕκτον, ἤτοι ἀρχήν, μέσον, τέλος. Ἐσθλὴ δ᾽ ἀνδρογόνος ἀγαθή.] φασὶ γὰρ οἱ φυσικοί, ὅτι τὰ ἄρρενα σπέρματα ξηρότερά εἰσι, τὰ δὲ θήλεα ὑγρότερα· τῆς γυναι-

μέ

μέσης ἕκτης ἡμέρας ἔτι μετεχούσης τοῦ σεληνιακοῦ φωτός, θερμοτέρου ὄντος καὶ ὑγροτέρου, συμβαίνει τὰ ἄρρενα σπέρματα ἄκρατα εἶναι, ὄντα μὲν αὐτὰ ξηρά, τῆς δὲ ιϛ´ θερμῆς καὶ ὑγρᾶς· τὰ δὲ θήλεα ὑγρότερα, καὶ ἀπὸ νοτίων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πνευμάτων συνεστηκότα, ὥσπερ τὸ ἀνάπαλιν ἐπὶ τῶν ἀρρένων· ἐκ γὰρ βορείων πνευμάτων μάλιστα συνέστηκε. καὶ συμβαίνει μὴ ἄκρατα εἶναι· τῆς γὰρ ἔξωθεν καταστάσεως ὑγροτέρας οὔσης, καὶ τοῦ σπέρματος ὑγροτέρου ὄντος, συμβαίνει καὶ τὸ ἀποτέλεσμα πάντως ὑγρὸν εἶναι. ὅτι δὲ ὑγρότερα τὰ σπέρματα τὰ θήλεα τῶν ἀρρένων, μᾶλλον δῆλον κἀκ τούτου· τῆς σπορᾶς τῆς θηλείας ὑγρᾶς οὔσης, συμβαίνει καὶ τὸ θῆλυ σπέρμα βραδέως κινεῖσθαι, διότι καὶ τὸ ὑγρὸν βραδέως συμπήγνυται. τῆς δὲ ἀρρενικῆς σπορᾶς ξηροτέρας οὔσης, συμβαίνει καὶ τὸ ἔμβρυον ταχύτερον τοῦ θήλεος ἐν τῇ κοιλίᾳ κινεῖσθαι· τὰ γὰρ ὑγρὰ καὶ βαρέα, τὰ δὲ ξηρὰ καὶ κοῦφα. καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ἥτε πρώτη ἕκτη, ἥτε μέση ἡ ιϛ´, ἀσύμφορος ταῖς θηλείαις εἰς τὸ γεννηθῆναι. ἐν γὰρ τῇ πρώτῃ ϛ´ οὔπω ἀκμαῖον τὸ φῶς τῆς σελήνης, καὶ ἐν τῇ ιϛ´ πάλιν λήγει τὸ φέγγος τῆς σελήνης, ἀλλ᾽ οὐδὲ εἰς γάμον ἐπιτηδεία ἡ ιϛ´, διότι ὁ ἥλιος πολὺ τότε ἀφέστηκε τῆς σελήνης· ὅταν δὲ γένηται σύνοδος καὶ ἐγγύτης ἡλίου καὶ σελήνης, ὡς παρακατιὼν λέγει, τότε καὶ ὁ γάμος εὔκαιρος. ἐν ταύτῃ δὲ τῇ ἕκτῃ τάμνειν ἐρίφους, ἤτοι εὐνουχίζειν, καλόν. ἐν γὰρ τῇ ιϛ´ ἄρχεται λήγειν τὸ φέγγος τῆς σελήνης, καὶ γίνεται τὸ περιέχον ψυχρότερον, ὅτε οὐ γίνεται σῆψις ἐν τοῖς τραύμασι. δεῖ δὲ ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ σηκοὺς ποιεῖν· διότι πρὸς τὸ ψυχρότερον μεταβάλλεται ὁ ἀήρ, καὶ δεῖ τότε σκέπεσθαι τὰ ποίμνια. πῶς δὲ καὶ ὁ ἐν ταύτῃ γεννηθεὶς ψευδολόγος ἐστί, ψεύδεά τε φιλεῖ, καὶ κρυφίους ὀαρισμούς; ὅτι τότε ἡ σελήνη τὴν διχοτομίαν ψεύδεται· ἐν γὰρ τῇ ιϛ´ τὸ πλεῖστον τῆς σελήνης φωτεινότερον. πῶς δὲ καὶ κρυφίους ὀαρισμοὺς φιλεῖ; ὅτι κρύπτονται ἐντὸς τῶν ἓξ ἀριθμῶν, καὶ ἐν τῷ ἑκκαιδεκάτῳ ἐγκατέσπαρται ἡ δυὰς ἥτις ἐστὶ θῆλυς. δὶς γὰρ τρεῖς, ἕξ, καὶ δὶς ὀκτώ, ιϛ´.

Μηνὸς δ᾽ ὀγδοάτῃ κάπρον καὶ βοῦν ἐρίμυκον, Ταμνέμεν.] ἡ ὀγδόη οὖν ἐτιμᾶτο παρὰ τοῖς παλαιοῖς ὡς τοῦ Ποσειδῶνος οὖσα, ὁ δὲ Ποσειδῶν τῆς θαλάσσης ἐξουσιάζει. λέγεται γὰρ καὶ ἐνοσίχθων καὶ Ποσειδῶν· τῶν δὲ ζώων τὰ ὁρμητικώτερά εἰσιν οὗτοι βοῦς καὶ ὁ κάπρος· καὶ διὰ μὲν τοῦ ταύρου δηλοῦται ἡ κίνησις τῆς ὑγρᾶς. ὑγρότερον γὰρ μᾶλλον ὁ βοῦς τοῦ κάπρου· διὰ δὲ τοῦ κάπρου ἡ κίνησις τῆς ξηρᾶς· ἐτίμων δὲ οἱ παλαιοὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ τοὺς κάπρους καὶ τοὺς ταύρους, ἵνα καὶ αἱ συνεχεῖς κινήσεις τῆς τε ξηρᾶς καὶ ὑγρᾶς συνέχωνται. οὐρῆας δὲ δυωδεκάτῃ ταλαεργούς.] ἡ δωδεκάτη ἡμέρα τῆς σελήνης ἐστίν· ὁ γὰρ ιβ´ περάτωσις τῶν ἀριθμῶν, ὡσαύτως καὶ ἡ σεληνιακὴ σφαῖρα περάτωσις πάντων τῶν κύκλων. ἐτίμων δὲ ἐν ταύτῃ τοὺς ἡμιόνους· καὶ γὰρ ὁμοιότητά τινα ἔχει ὁ ἡμίονος πρὸς τὴν σελήνην· ὡς γὰρ ὁ ἡμίονος μέσος ταχύτητος καὶ βραδύτητος, οὕτω καὶ ἡ σελήνη μέση τῆς ἀκινήτου γῆς, καὶ τῶν κινουμένων σφαιρῶν. ἐτίμων δὲ ἐν ταύτῃ τὰς ὁρμὰς τῶν ἡμιόνων, ὅτι καὶ ἡ σελήνη τὰς πλείους ἑαυτῆς κινήσεις κατέχουσα ἀτάκτως τὴν πορείαν ποιεῖται. ἔστι δὲ καὶ ἀλληγορικῶς εἰπεῖν, ὅταν γνῶμεν ἐν τέλει τῶν ἡμερῶν εἶναι, τέμνομεν τὰς ἐμπαθεῖς ἐπιθυμίας. Εἰκάδι δ᾽ ἐν μεγάλῃ.] ἡ εἰκὰς διπλῆ ἐστι δεκάς· ἡ δὲ δεκὰς ὁ κόσμος ἐστίν. οἱ γὰρ Πυθαγόρειοι ἐκ δέκα τὸν κόσμον ἔλεγον εἶναι, ἐκ τῆς ἀπλανοῦς σφαίρας, ἐκ τῶν ἑπτὰ πλανήτων, ἐκ τῶν τεσσάρων στοιχείων ὡς ἓν καὶ τούτων λαμβανομένων, καὶ ἐκ τῆς ἀντίχθονος, ἤτοι τῆς σεληνιαίας σφαίρας. λέγεται δὲ ἡ σεληνιαία σφαῖρα ἀντίχθων, διότι ὃ ποιεῖ ἡ γῆ πρὸς τὴν σελήνην ἀντιφράττουσα αὐτήν, τὸ αὐτὸ καὶ ἡ σελήνη πρὸς τὸν ἥλιον. ὁ οὖν ἐν τῇ εἰκάδι γεννώμενος κοσμιώτατός ἐστι. καὶ ἀλληγορικῶς δὲ ἔστιν εἰπεῖν, ἡ εἰκὰς πλεῖον κόμμα ἐστὶ τῶν τε ὀκτώ, καὶ τῶν ια´, καὶ ἁπλῶς ἂν εἴποιεν ἄνω ἀριθμῶν. συμβαίνει οὖν τὸν πλείω χρόνον ζήσαντα πολυΐστορα γίνεσθαι. ἐμπειρία γὰρ καὶ χρόνος τοὺς ἀνθρώπους ἐμπειροτέρους ποιεῖ καὶ φρονιμωτέρους.

Ἐσθλὴ δ᾽ ἀνδρογόνος δεκάτη, κούρῃ δέ τε τετρὰς
Μέσση, τῇ δέ τε μῆλα, καὶ εἰλίποδας ἕλικας βοῦς,
Καὶ κύνα καρχαρόδοντα καὶ οὐρῆας ταλαεργοὺς
Πρηΰνειν ἐπὶ χεῖρα τιθείς.]

Τίς μὲν ἡ δεκάτη, μικρὸν ἄνω εἴπομεν, ὅτι δεκάς τίς ἐστιν, ἤτοι κόσμος, ὁ πάντα τὰ εἴδη δεχόμενος· ὁ δ᾽ ἐν ταύτῃ γεννώμενος κόσμιος καὶ ἄρχων τὸ σῶμα. κατὰ γὰρ τὴν ι´ αὔξει τὸ φῶς τῆς σελήνης, ὅπερ ὑγρότητος ἅμα, καὶ θερμότητος

μένοντος μετέχον ποιεῖ τὸ ἄῤῥεν ἐκ σώματος ὑγροτέρου καὶ ξηροτέρου ἄκρατον. ἡ δὲ μέση τετρὰς, ἤτοι ἡ τεσσαρεσκαιδεκάτη, σύμφορος θηλείᾳ γονῇ· τὸ γὰρ θῆλυ σπέρμα ὑγρὸν καὶ θερμόν. ἐν δὲ τῇ ιδ΄ λήγει ἡ ὑγρότης τοῦ φωτὸς τοῦ σεληνιακοῦ, καὶ γίνεται τὸ περιέχον καὶ ψυχρότερον καὶ ξηρότερον. τῶν δὲ ἐναντίων ἀκράτως συγκεραννυμένων, τὸ ἀποτέλεσμα συμβαίνει ἄκρατον εἶναι. ἐν δὲ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ πραΰνεται καὶ τὸ θυμοειδὲς τῶν ζώων· διότι καὶ ἡ σελήνη τότε ἄρχεται λήγειν. πεφύλαξο δὲ θυμῷ.] τετράδ' ἀλεύασθαι φθίνοντός θ' ἱσταμένου τε ἡ τετάρτη καὶ ἡ εἰκοστὴ τετάρτη ἡμέρα τέλειαί εἰσιν αἱ ἡμέραι· πᾶσα γὰρ τετρὰς ἱερὰ ὡς καὶ στερεά. στερεὰ δὲ λέγεται, διότι πάντα τὰ συνεστῶτα ἐκ στιγμῆς πρῶτον ἐγένετο· ἡ γὰρ στιγμὴ ῥυισκομένη ποιεῖ γραμμήν· ἡ δὲ γραμμὴ ἐπιφάνειαν· ἡ δὲ ἐπιφάνεια στερεόν. τελεία ἄρα ἡ τετράς, καὶ ἀξία τιμᾶσθαι. ἐτιμᾶτο δὲ καὶ παρὰ τοῖς Πυθαγορείοις· Οὐ μὰ τὸν ἁμετέρᾳ ψυχᾷ παραδόντα τετρακτὺν Παγὰν ἀϊδίου φύσεως. ἐν γοῦν ταύτῃ κατ' ἐξαίρετον λέγει μὴ χολοῦσθαι, διότι τελεία ἐστίν. ἐν δὲ τετάρτῃ μηνός.] ἡ πρώτη τετρὰς τοῦ μηνὸς ἀρχὴ ὑπάρχει τῆς συνόδου τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης, καὶ ἀρχὴ φωτὸς τοῦ σεληνιακοῦ. τότε δὲ δεῖ ἄγεσθαι εἰς οἶκον ἄκοιτιν· ἡ δὲ ἑτέρα τετάρτη ἡ πρὸς τῷ τέλει, ἀρχὴ τῆς ὑπεκλείψεως τῶν φωτισμάτων· ὅτε οὐ δεῖ λαμβάνειν γυναῖκα· τότε γὰρ ἡ σελήνη πολὺ τοῦ ἡλίου ἀφέστηκε.

Πέμπτας δ' ἐξαλέασθαι.] ὁ πέντε ἀριθμὸς δίκη λέγεται· ἐπίσης γὰρ τὸν δέκα τέμνει· ἐν δὲ τῇ πέμπτῃ φασὶν ὅτι ἐγεννήθησαν αἱ Ἐρινύες αἱ τὰς πλεονεξίας τιμωρούμεναι. τοῦ μηνὸς ἡ πρώτη πέμπτη πλείονος μετέχει φωτός· ἡ δὲ ὑστάτη ἥττονος. διὰ τοῦτο καὶ αἱ Ἐρινύες ἐν ταύταις ταῖς πέμπταις ἐγεννήθησαν· τιμωρητικαὶ γὰρ τῶν πλεονεκτικῶν, βοηθοὶ δὲ τῶν πλεονεκτουμένων. ἢ ἀλληγορικῶς ἑρμηνευτέον τὸ, Πέμπτας ἐξαλέασθαι, ἀντὶ τοῦ πολλοὺς γάμους· ὁ γὰρ πέντε γάμος λέγεται. ἐκ γὰρ ἀρτίου τοῦ δύο, καὶ περιττοῦ τρία συνέστηκεν· ἵνα κατὰ συνέχειαν ᾖ ὁ λόγος, ἀντὶ γὰρ εἶπε περὶ γάμου. μέσσῃ δ' ἑβδομάτῃ.] ἡ ἑπτακαιδεκάτη, ἐπιτηδεία εἰς τὸ θεῖναι καρποὺς ἐπὶ τὴν ἅλω· τότε γὰρ λήγει ἡ θερμότης τῆς σελήνης, καὶ κινοῦνται αὖραι ἐπιτήδειαι τοῖς ἀλωνίζουσι. ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ δεῖ τέμνειν καὶ τὰ θαλαμήϊα ξύλα· τότε γὰρ ἡ ὑγρότης τῆς σελήνης λήγει, ἡ αἰτία σήψεως. Τετράδι δ' ἄρχεσθαι.] ἡ τετρὰς ἁρμονία λέγεται. ἔχει γὰρ τὸν ἐπίτριτον· ὁ γὰρ τέσσαρα τοῦ τρία ἐπίτριτος. ἔχει τὸν διπλάσιον. ὁ γὰρ τέσσαρα τοῦ β΄ διπλάσιος. ἔχει καὶ τοῦ δὶς διὰ πασῶν τὸν τετραπλάσιον. τὰ γὰρ τέσσαρα τῆς μονάδος τετραπλάσια. ἐν ταύτῃ οὖν τῇ ἡμέρᾳ κατασκευαστέον τὰ ἔργα τὰ τῆς ἁρμονίας δεόμενα. ἢ καὶ ἄλλως. τετρὰς λέγεται στερεόν. πρῶτον ἐκ στιγμῆς. εἶτα ἐκ γραμμῆς. εἶτα ἐξ ἐπιπέδου. καὶ τελευταῖον στερεοῦ. δεῖ γοῦν τὰ ἔργα τὰ στερεότητος δεόμενα ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ κατασκευάζειν. Πρωτίστη δ' εἰνὰς παναπήμων.] πρώτη ἐννάς ἡ ἡμέρα τῶν Μουσῶν ἐστι τῶν Ἑλικωνιάδων. ὁ γὰρ θ΄ ἀριθμὸς ἰσάκις ἴσος ἐστί· καὶ ἀγαθὸς ἐν πᾶσιν. Ἑλικωνιάδες δὲ λέγονται αἱ μοῦσαι, οὐχ ὅτι ἀπὸ τόπου τινὸς ἑλικῶνος εἰσίν· ἀλλ' ἐν τῇ τοῦ Πτολεμαίου μουσικῇ ἐστί τι ὄργανον, ὃ καλεῖται ἑλικών. ἐν δὲ τούτῳ τῷ ἑλικῶνι εἰσὶν ἐννέα τινὲς χορδαί· ὧν τρεῖς τοῦ διὰ τεσσάρων, ἤτοι τοῦ ἐπιτρίτου· τρεῖς δὲ τοῦ διὰ πέντε, ἤτοι τοῦ ἡμιολίου· τρεῖς δὲ τοῦ διὰ πασῶν, ἤτοι τοῦ διπλασίου. ἃς δὴ καὶ ἐννέα μούσας προσηγόρευσαν. ἀλλὰ πρὸς ἀπόδειξιν ἀληθεστέραν ἐκθετέον καὶ

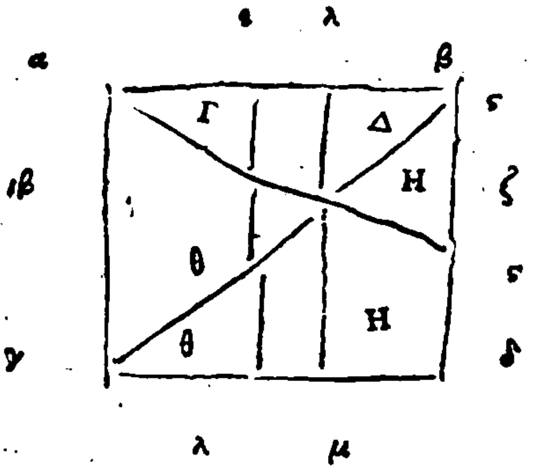

τὰ ὄργανα οὕτως. ἔστω τετράγωνον ἰσόπλευρον τὸ α΄ β΄ γ΄ δ΄, καὶ διαιρείσθωσαν μέσαι αἱ α΄ β΄ γ΄ δ΄, κατὰ τὰ ε΄ ζ΄ σημεῖα. καὶ ἐπεζεύχθωσαν αἱ α΄ ζ΄. καὶ β΄ ἡ γ΄. καὶ διήχθω παρὰ μὲν τὴν α΄ β΄ εὐθεῖαν, διὰ μὲν τοῦ η΄, ε΄ η΄ θ΄ κ΄. διὰ δὲ τοῦ η΄, ἡ λ΄ ἡ μ΄. φανερὸν οὖν αὐτόθεν, ὅτι ἡ α΄ γ΄ διπλασία ἐστὶν ἑκατέρας, τῶν β΄ ζ΄ καὶ ζ΄ δ΄. καὶ ἔτι τούτων ἑκατέρα, τῆς ε΄ θ΄. ἐπεὶ καὶ ἡ α΄ β΄, τῆς

α΄ ε΄, ὥστε καὶ ἡ α΄ γ΄, τῆς μὲν ε΄ θ΄ τετραπλασία· τῆς δὲ δ΄ κ΄ ἐπίτριτος. ἔστιν οὖν ἐν τούτῳ τῷ ὀργάνῳ εὑρεῖν, τὸ διὰ τεσσάρων, τὸ διὰ πέντε καὶ τὸ διὰ πασῶν. οἷον ὁ μὲν διὰ τεσσάρων, ὁ ἐπίτριτός ἐστιν. ὁ δὲ διὰ ε΄, ὁ ἡμιόλιος. ὁ δὲ διὰ πασῶν, ὁ διπλάσιος. εὑρήσεις δέ, εἰ σκοπήσεις, ἐνταῦθα τρεῖς ἐπιτρίτους, καὶ τρεῖς ἡμιολίους, καὶ τρεῖς διπλασίους, οὓς καὶ ἐννέα μοίρας προσαγορεύουσιν. οἷον ὁ ιβ΄ τοῦ ἐννέα ἐπίτριτος. περιέχει γὰρ ὅλον τὸν θ΄, καὶ τὸ τρίτον αὐτοῦ ἤγουν τὰ τρία. ὁ η΄ ἐπίτριτος τοῦ ς΄. περιέχει γὰρ ὅλον τὸν ς΄. καὶ τὸ τρίτον αὐτοῦ τὰ β΄. ὁ τέσσαρα τοῦ γ΄ ἐπίτριτος. περιέχει γὰρ ὅλον τὸ γ΄. καὶ τὸ τρίτον αὐτοῦ, ἤτοι τὸ α΄. ἰδοὺ τρεῖς ἐπίτριτοι, οἵτινές εἰσι τοῦ διὰ τεσσάρων. πάλιν ὁ ιβ΄ τοῦ η΄ ἡμιόλιος. περιέχει γὰρ ὅλον τὸν η΄, καὶ τὸ ἥμισυ αὐτοῦ τὰ τέσσαρα. ὁ θ΄ ἡμιόλιος τοῦ ς΄. περιέχει γὰρ γὰρ ὅλον τὸν ς΄. καὶ τὸ ἥμισυ αὐτοῦ τὰ γ΄, ὁ ς΄, τοῦ τέσσαρα ἡμιόλιος. περιέχει γὰρ ὅλον τὸν τέσσαρα, καὶ τὸ ἥμισυ αὐτοῦ τὰ β΄. ἰδού σοι κἀνταῦθα τρεῖς ἡμιόλιοι, τοῦ διὰ πέντε. ἀποδεδείχθωσαν δέ σοι καὶ τρεῖς διπλάσιοι. οἵτινές εἰσι τοῦ διὰ πασῶν. οἷον ὁ ιβ΄ τοῦ ς΄ ὅτι διπλάσιος, οὐ πώποτε ἠρώτησα. ἀλλὰ καὶ ὁ ς΄, τοῦ γ΄ καὶ ὁ η΄ τοῦ δ΄. παῦροι δ' αὖτ' ἴσασιν.] ἤτοι οὐδεὶς ἐπαινεῖ τὴν λ΄. οἱ δὲ φασίν, ὅτι τὴν κθ΄ λέγει. ἔστι γὰρ πάντη ἀφώτιστος, καὶ ἔχει καὶ πυκνοὺς τοὺς ἀνέμους, καὶ ἐπικινδύνους τοῖς πλέουσι. χρήσιμος δὲ εἰς τὸ ὑποτάξαι ζῶα καὶ καταστεῖλαι τὸ θυμοειδὲς αὐτῶν. παῦροι δ' αὖτε μετεικάδα μηνὸς ἀρίστην.] τὴν κα΄ οἱ Ἀθηναῖοι μετεικάδα ἔλεγον εἶναι. μετὰ γὰρ τὴν εἰκοστήν ἐστιν ἡ μονάς. αὕτη δὲ ἡ κα΄ πρὸς μὲν τὸν ὄρθρον καλή ἐστι. πρὸς δὲ τὴν δείλην χειρίων. οὐ γὰρ ταυτὸ μονὰς καὶ ἑνάς. ἡ μὲν γὰρ ἑνὰς ἀναλλοίωτός ἐστιν, ἡ δὲ μονὰς ἀλλοιωτική, διὰ τοῦτο καὶ ἡ κα΄ πρὸς μὲν τὴν ἀρχὴν καλή ἐστι, πρὸς δὲ τὸ τέλος ἀλλοιοῦται. καὶ ὅπως ἡ μονὰς ἀλλοιωτική, σκοπητέον. ἔστιν ἐν τοῖς οὖσι ταυτότης καὶ ἑτερότης. καὶ ταυτότης μὲν τὸ ἕν, ἑτερότης δὲ τὰ δύο. δὶς γὰρ δύο, τέσσαρα. τὸ μὲν οὖν ἓν ἀναλογεῖ τῷ θεῷ, ὅτι καὶ ἀναλλοίωτον, ὡς καὶ ὁ θεός. ἡ δὲ μονὰς ὑλικὴ οὖσα ἀναλογεῖ τῇ ἡμετέρᾳ ψυχῇ, ἥτις τριττὴ μέν, ἀδιαίρετος δέ, καθὼς τὸ ἕν. πλὴν τὸ ἓν ὑπέρτερόν ἐστι τῆς τε μονάδος καὶ δυάδος. καὶ λοιπὸν δέδεικται, ὅτι οὐ ταυτὸ μονὰς καὶ ἑνάς, εἴπερ τὸ ἓν μὲν ἀναλλοίωτον. ἡ δὲ μονὰς ἀλλοιουμένη. ταῦτά μοι περὶ τῶν ἡμερῶν ἐξεπονήθη τοῦ Ἡσιόδου.

ὙΠΌΘΕΣΙΣ τῆς ἈΣΠΊΔΟΣ.

Τάφιοι στρατεύσαντες ἐπὶ τὰς Ἠλεκτρύωνος βοῦς ἀνεῖλον τοὺς τῆς Ἀλκμήνης ἀδελφοὺς τῶν θρεμμάτων ὑπεραγωνιζομένους. τοῦ δὲ Ἀμφιτρύωνος βουλομένου αὐτῇ συνελθεῖν, οὐ πρότερον αὐτῷ ὑπέσχετο, πρὶν ἢ παρὰ τῶν ἀδελφοκτόνων εἰσπράξηται τιμωρίαν. ὁ δὲ ἐπιστρατεύσας ἀνεῖλεν αὐτούς. κατὰ δὲ τὴν αὐτὴν νύκτα συνέρχονται αὐτῇ ἀμφότεροι, ὅ, τε Ζεὺς καὶ ὁ Ἀμφιτρύων. ὁ μὲν ἐκ τοῦ πολέμου ὑποστρέψας, Ζεὺς δὲ βουληθεὶς τοῖς ἀνθρώποις βοηθὸν γεννῆσαι· ἡ δὲ κύει ἐκ μὲν Ἀμφιτρύωνος Ἰφικλέα, ἐκ δὲ Διὸς Ἡρακλέα· ὃς καὶ ἐπὶ Κύκνον τὸν Ἄρεος υἱόν, ἡνίοχον ἔχων Ἰόλαον, στρατεύεται· ὃς τοὺς τὰς δεκάτας ἄγοντας εἰς Πυθὼ περιεσύλα. σκεπασθεὶς οὖν ἡφαιστοτεύκτῳ ἀσπίδι πρόσεισιν εἰς Τραχῖνα πρὸς Κήϋκα. προσβαλὼν δὲ τῷ Κύκνῳ αὐτὸν μὲν ἀναιρεῖ· τὸν δὲ Ἄρην ὑπερασπίζοντα τοῦ υἱοῦ κατὰ μηρὸν τιτρώσκει· καὶ οὕτως ἔρχεται πρὸς Κήϋκα. ἦν δὲ ὁ Κύκνος γαμβρὸς Κήϋκος ἐπὶ θυγατρὶ Θεμιστονόμῃ.

ΑΛΛΩΣ.

Οἱ Τάφιοι καὶ οἱ Τηλεβόαι εἰσελθόντες ἐπὶ τοὺς ἀδελφοὺς τῆς Ἀλκμήνης ἐφόνευσαν αὐτούς. αὐτὴ δὲ τὸν ἑαυτῆς γάμον ἐκήρυττε γαμηθῆναι τῷ δυναμένῳ ἐκδικῆσαι τὸν θάνατον τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς. περιερχομένη οὖν ἐπὶ τούτοις ἦλθεν ἐν Θήβαις, ὅπου ἐδίκαζεν ὁ Ἀμφιτρύων τότε. κἀκεῖνος ὑπέσχετο αὐτῇ, ὁ Ἀμφιτρύων ὁ τῆς Ἀλκμήνης συνάδελφος; τὸν τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς πατέρα Ἠλεκτρύωνα ἀποκτείνας.

ΗΣΙΟΔΟΥ

ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΑΣΠΙΣ

ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ.

Ἢ οἵη προλιποῦσα δόμους καὶ πατρίδα γαῖαν
Ἤλυθεν ἐς Θήβας μετ' ἀρήϊον Ἀμφιτρύωνα
Ἀλκμήνη θυγάτηρ λαοσσόου Ἠλεκτρύωνος,
Ἥ ῥα γυναικῶν φῦλον ἐκαίνυτο θηλυτεράων
Εἴδεΐ τε μεγέθει τε· νόον γε μὲν οὔτις ἔριζε
Τάων, ἃς θνηταὶ θνητοῖς τέκον εὐνηθεῖσαι.
Τῆς καὶ ἀπὸ κρῆθεν βλεφάρων τ' ἀπὸ κυανεάων
Τοῖον ἄηθ', οἷόν τε πολυχρύσου Ἀφροδίτης.

Aut qualis relicta domo ac patria tellure
Venit Thebas, secuta Martium Amphitryonem,
Alcmena, filia seruatoris populorum Electryonis:
Quæ mulierum genus superabat fœminearum,
Formaque & proceritate. mente vtique nulla cum ea certabat
Harum quas mortales mortalibus pepetêre concumbentes:
Cuius & a vertice, & a palpebris nigricantibus
Tale quiddam spirabat, quale & ab aurea Venere.

Τοῦ ὑπάτου τῶν Φιλοσόφων

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ ΤΟΥ ΠΕΔΙΑΣΙΜΟΥ

ΣΧΟΛΙΑ. ΠΑΡΑΦΡΑΣΤΙΚΑ

μετὰ τῆς τεχνολογίας τοῦ αὐτοῦ.

Ἡ Ἀλκμήνη (φησὶν) ἡ μεγάλη καταλιποῦσα τὸν οἶκον αὐτῆς καὶ τὴν πατρίδα ἦλθεν εἰς τὸν θηβαῖον ἀμφιτρύωνα, ἥτις ἐνίκα πάσας τὰς γυναῖκας ἐν τῷ κάλλει καὶ τῇ φρονήσει. ἧς ἀπὸ τῆς κεφαλῆς καὶ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοιοῦτον ἀπέπνει, οἷον ἀπὸ τῆς θεᾶς ἀφροδίτης. οἵα, ἡ ὁποία καὶ ἡ μεγάλη ὡς ἐνταῦθα· ὀξύνεται δὲ, ὅτι τὸ α μακρόν ἐστι. τὰ γὰρ εἰς α θηλυκὰ τὰ ἀπὸ τῶν γενικῶν ἀρσενικῶν γινόμενα μακροκαταληκτοῦσι· θεῖος θείου θεία, οἷος οἵου οἵα. ὧρος ὁ χρόνος, ὥρου ὥρα, καὶ τ' ἄλλα, προλείπουσα δίφθογγον· ἐνεστὼς γὰρ ἐστι. προλιποῦσα δὲ, διὰ τοῦ ι, δεύτερος γάρ ἐστιν ἀόριστος. ἀρήϊος γίνεται ἀπὸ τοῦ ἄρης ἄρεος ἀρεῖος, καὶ τρο-πῇ τοῦ ε εἰς η ἀρήϊος. λαοσσόος ἀπὸ τοῦ λαὸς καὶ τοῦ σέω τὸ ὁρμῶ, τροπῇ τοῦ ε εἰς ο. ἰστέον δὲ, ὅτι τοῦτο τὸ σέω τροπῇ Δωρικῇ τοῦ ε εἰς α σάω γίνεται, ἀφ' οὗ καὶ ὁ σάος, καὶ ὁ σαώτερος ὡς τὸ, σαώτερος ὥς κε νέηαι. ἀπὸ τοῦ σάος δὲ συναιρέσει τοῦ α ο εἰς ω μέγα, σῶς γίνεται, καὶ σῶος ἔπειτα, διαλύσει τοῦ ω μεγάλου εἰς ω μέγα καὶ μικρόν. Ἐκαίνυτο, ἤγουν ἐκαινούργει καὶ ἐκόσμει. ἀπὸ τοῦ καίνυμι δὲ κανονίζεται. ἀπὸ κρῆθεν, ἤγουν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς. ἀπὸ γὰρ τοῦ κρὰς

κρατὸς γίνεται κρᾶθεν, καὶ τροπῇ τοῦ α εἰς η, κρῆθεν. κυάνεον ἐνταῦθα τὸ μέλαν, ἀλλαχοῦ δὲ τὸ οὐράνιον. χρὴ δὲ γινώσκειν, ὅτι τοῦ κυανοῦ ἐντελὲς τὸ κυάνεον· ἐτυμολογεῖται δὲ ἀπὸ τοῦ κῦμα κυμάνεον, καὶ ἐκβολῇ τοῦ μ, κυάνεον. τοιοῦτο γάρ τι δοκεῖ τὸ κῦμα. ἄητο, ἤγουν ἔπνεε, ἀπὸ τοῦ ἄημι τὸ πνέω.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ ΕΞΗΓΗΣΙΣ

εἰς τὴν τοῦ Ἡσιόδου Ἀσπίδα.

Η οἵη] ἡ ὁποία, ἡ θαυμαστή. ἐπὶ θαύματος δὲ εἴρηται τὸ οἵη, ἢ παρέλκει. Ἤλυθεν.] ἦλθεν εἰς Θήβην, ἐπὶ τὸν πολεμικὸν Ἀμφιτρύωνα, κηρύξασα τὸν ἑαυτῆς γάμον. Ἥ ῥα γυναικῶν.] ἥτις δὴ τὸ γένος τῶν θηλειῶν ἐνίκα, τῷ κόσμῳ· ὑπὲρ πάσας τῷ κόσμῳ ἐκεκόσμητο. Τῆς καὶ ἀπὸ κρῆθεν] ἧς τινος ἐκ τῆς κεφαλῆς, καὶ τῶν μελαινομένων βλεφάρων, τοιοῦτον ἔπνει, ἢ ἀπελύετο καὶ ἐμύριζεν, ὁποῖον ἐστὶ τὸ ἄσθμα τῆς Ἀφροδίτης.

Ἡ δὲ καὶ ὣς κατὰ θυμὸν ἑὸν τίεσκεν ἀκοίτην,
Ὡς οὔπω τις ἔτισε γυναικῶν θηλυτεράων.

Atque hæc talis existens, tamen animo suum colebat coniugem,
Perinde vt nulla vnquam coluit mulierum fœminearum.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Ἡ δὲ καὶ ὥς] οὕτως οὖσα λίαν καλή φησιν, ἐτίμα τὸν οἰκεῖον ἄνδρα, ὡς οὐδεμία ἄλλη τὸν ἴδιον. τίεσκεν.] ἔχουσι συνήθειαν οἱ ποιηταὶ τὸ κ προστιθέναι τοῖς ῥήμασιν, ὡς τὸ ἔσκω, καὶ πίεσκω, καὶ τὰ τοιαῦτα. ἀκοίτης ἀνήρ, ἀπὸ τοῦ α, ὃ δηλοῖ τὸ ὁμοῦ καὶ τοῦ κοίτη, ἤγουν ὁμόκοιτος. θηλυτεράων.] θηλυτέρων ἦν, καὶ ἐπεκτάσει Αἰολικῇ γέγονε θηλυτεράων.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Ἡ δὲ καὶ ὥς] αὕτη δὲ οὕτως, ἢ ὁμοίως κατὰ τὴν ἰδίαν ψυχὴν ἐτίμα τὸν ἴδιον ἄνδρα, καθὰ οὐδέπω τις ἐκ τῶν θηλειῶν τὸν ἑαυτῆς ἐτίμησε σύνανδρον.

Ἠμὴν οἱ πατέρ' ἐσθλὸν ἀπέκτανεν ἶφι δαμάσσας,
Χωσάμενος περὶ βουσί. λιπὼν δ' ὅγε πατρίδα γαῖαν
Ἐς Θήβας ἱκέτευσε φερεσσακέας Καδμείους,
Ἔνθ' ὅγε δώματ' ἔναιε σὺν αἰδοίῃ παρακοίτι,
Νόσφιν ἄτερ φιλότητος ἐφιμέρου. οὐ γάρ οἱ ἦεν
Πρὶν λεχέων ἐπιβῆναι ἐϋσφύρου Ἠλεκτρυώνης,
Πρίν γε φόνον τίσαιτο κασιγνήτων μεγαθύμων
Ἧς ἀλόχου, μαλερῷ δὲ καταφλέξαι πυρὶ κώμας
Ἀνδρῶν ἡρώων Ταφίων ἰδὲ Τηλεβοάων.
Ὣς γάρ οἱ διέκειτο· θεοὶ δ' ἐπιμάρτυροι ἦσαν,

Quanquam ipsi patrem præstantem occidisset, vi domitum,
Ira commotus propter boues. relicta autem ille patria tellure,
Thebas venit, supplicans scutatis Cadmeis:
Vbi idem habitabat cum veneranda coniuge,
Seorsim absque concubitu desiderabili. Non enim licebat ipsi
Ante lectum conscendere formosæ Electryonidis,
Quam cædem vltus esset fratrum magnanimorum
Suæ coniugis, flagrantiq; combussisset igne vicos
Virorum heroum Taphiorum atque Teleboarum.
Ita enim constitutum ipsi erat, diique testes facti fuerant

Τῶν

Τῶν ὅγ' ὀπίζετο μῆνιν, ἐπείγετο δ', ὅττι τάχιστα
Ἐκτελέσαι μέγα ἔργον, ὅ οἱ Διόθεν θέμις ἦεν.

Quorum ille verebatur iram, festinabatque quam celerrime
Exequi magnum opus, quod ipsi a Ioue concessum erat.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Ὁ Ἀμφιτρύων ἀπέκτεινε τὸν πατέρα τῆς Ἀλκμήνης Ἠλεκτρύωνα. ἔρριψε γὰρ ξύλον κατὰ βοός, καὶ τῆς μὲν ἀπέτυχε, τοῦ δὲ ἐθανάτωσε. καταλείψας δὲ τὴν πατρίδα αὐτοῦ Τίρυνθον ἦλθεν εἰς τὰς Θήβας, ἔνθα κατῴκει μετὰ τῆς οἰκείας γυναικὸς χωρὶς συνουσίας. ὅρκον γὰρ ἐποίησε μὴ πρότερον συγγενέσθαι τῇ Ἀλκμήνῃ, πρὶν ἐκδικῆσαι τὸν φόνον τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς, οὓς ἐπέφνον οἱ Τάφιοι ἐπιστρατεύσαντες εἰς Μυκήνας. Τάφιος υἱὸς Ποσειδῶνος καὶ Ἱπποθόης τῆς θυγατρὸς [illegible], κατ' ἀνάγκην τινὰ τὰς Μυκήνας λιπὼν τὴν οἰκείαν πατρίδα, τῆλε ἔβη, ᾤκησεν ἐν ταῖς Ἐχινάσι νήσοις, καὶ ἀπὸ τοῦ οἰκείου ὀνόματος καὶ τοῦ συμβεβηκότος ἐκείνῳ τοὺς ὑπ' αὐτὸν Ταφίους καὶ Τηλεβόας ἐκάλεσεν. ὕστερον δὲ χρόνοις πολλοῖς ὑπέστρεψεν εἰς Μυκήνας, καὶ τὸν Ἠλεκτρύωνα, οὗ θυγάτηρ ἦν ἡ Ἀλκμήνη, τὴν βασιλείαν ἀπαιτεῖ· ὁ δὲ οὐ δίδωσι. καὶ κτείνει Τάφιος τοὺς Ἠλεκτρύωνος υἱούς, τῶν οἰκείων ποιμνίων ὑπεραγωνιζομένους. μεταπέμπεται δὲ Ἠλεκτρύων εἰς βοήθειαν Ἀμφιτρύωνα, καὶ τὴν Ἀλκμήνην τούτῳ κατεγγυᾷ. κτείνει Ἀμφιτρύων κατά τινα τύχην Ἠλεκτρύωνα, ἄκων, κατὰ βοὸς ῥίψας ξύλον· καὶ φεύγει εἰς Θήβας μετὰ Ἀλκμήνης, οὐ πρὶν μιγεὶς ταύτῃ, πρὶν εἰς τέλος ἀφανίσαι Ταφίους δίκην δόντας τῶν φόνων τῶν τῆς Ἀλκμήνης ἀδελφῶν. μίγνυται δὲ τῇ Ἀλκμήνῃ Ζεὺς ἡμέρας τρεῖς, ἔπειτα καὶ ὁ Ἀμφιτρύων τῆς νίκης ὑποστρέφων· καὶ γεννῶνται τῇ Ἀλκμήνῃ δίδυμοι παῖδες, ἐκ μὲν Διὸς Ἡρακλῆς, ἐκ δὲ Ἀμφιτρύωνος Ἰφικλῆς. Ἤ μὴν.] ἀντὶ τοῦ ναὶ μήν. ἐσθλὸς ὁ ἀγαθός, ἀπὸ τοῦ ἐθέλω· πάντες γὰρ τὸ ἀγαθὸν ἐθέλομεν, καὶ τούτου ἐφιέμεθα. αἰδοίην, ἡ αἰδέσιμος καὶ αἰδοῖος· γίνεται δὲ ἀπὸ τοῦ αἰδὼς αἰδόος, καὶ πλεονασμῷ τοῦ ι αἰδοῖος. ἦεν] ἔω τὸ ὑπάρχω, καὶ ὁ δεύτερος ἀόριστος, ἦον, ἦες, ἦεν. μάρτυροι] ἡ εὐθεῖα ὁ μάρτυρος, γέγονε δὲ ἀπὸ τοῦ μάρτυρος γενικῆς· οὕτω καὶ ἀπὸ τοῦ ἀεροπότητος γενικῆς, ὥς φησι Τζέτζης, ἡ ἀεροπότητος εὐθεῖα.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Ἤ μὴν οἱ.] ὄντως μὲν αὐτῆς τὸν ἀγαθὸν πατέρα ἐν δυνάμει φονεύσας, μετὰ ἰσχύος ἀπέκτεινεν. οὗτος μὲν ὁ Ἀμφιτρύων τὸν πατέρα τῆς Ἀλκμήνης ἄκων ἀπέκτεινεν ἐλθόντα εἰς φιλονεικίαν, ἕνεκα βοῶν. Ἄλλως. ἄκων ἀνεῖλε τὸν πατέρα καὶ τοὺς παῖδας, ἐν τῇ ἐναντίᾳ ὄντας παρατάξει. πλεονεκτούμενος γὰρ ὁ Ἀμφιτρύων ὑπὸ Ἠλεκτρύωνος τοῦ ἀδελφοῦ, εἰς τὴν ἰδίαν κτῆσιν, ἀναιρεῖ αὐτόν.

Χωσάμενος περὶ βουσί.] περὶ τῶν κτημάτων ὀργισθείς, εἰς γυναικὴν ἀναλύεται. Ἐς Θήβας.] ἐς τὰς Θήβας προσέφυγεν, ἐπὶ τοὺς πολεμικοὺς Καδμείους, ἢ ἐπὶ τοὺς ἔχοντας μεγάλας ἀσπίδας. Ἔνθ' ὅγε.] ἐκεῖ κατῴκει, σὺν τῇ αἰδοῦς ἀξίᾳ γυναικί, μὴ συγγινόμενος αὐτῇ· οὐ γὰρ αὐτῷ ἦν ἐξόν. τοῦτο γὰρ ἔδοξε τῇ γυναικί, μὴ πρίν τινα συγγενέσθαι αὐτῇ, πρὶν τιμωρῆσαι τοὺς φονέας τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς, καῦσαι δὲ καὶ τὰς κώμας αὐτῶν. κασιγνήτων μεγαθύμων.] τούτοις γὰρ συμμαχήσας ἀνεῖλε τοὺς Ἠλεκτρύωνος παῖδας, καὶ αὐτὸν Ἠλεκτρύωνα· ἕνεκα γὰρ βοῶν ἡ μάχη.

Ἀνδρῶν ἡρώων Ταφίων.] τῶν ἡμιθέων. Τάφιοι μὲν γὰρ ἐκ τῆς νήσου λέγονται· Τηλεβόαι δέ, ἐκ τοῦ τῆλε βοᾶν· μεγαλόφωνοι γάρ. ἢ ὅτι ἀπέστησαν πόρρω τὰς βοῦς, ἀπελαύνοντες τῶν ἀνθρώπων. τούτοις γὰρ συμμαχήσας, τότε ἀνεῖλε Ἠλεκτρύωνος παῖδας, καὶ αὐτὸν τὸν Ἠλεκτρύωνα· ἕνεκα γὰρ βοῶν ἡ μάχη. Τῶν ὅγ' ὀπίζετο.] τούτων τῶν θεῶν ἐφοβεῖτο τὴν ὀργήν, ἢ ὅτι φροντίδα εἶχε, καὶ ἐπιστροφὴν περὶ ταῦτα πολλήν. ὅ οἱ Διόθεν.] ὅπερ παρὰ τοῦ Διὸς ἐπεθέσπισε, καὶ ἐνομοθέτησε.

Τῷ δ' ἅμα ἱέμενοι πολέμοιό τε φυλόπιδός τε,
Βοιωτοὶ πλήξιπποι, ὑπὲρ σακέων πνείοντες,

Hunc autem vna cupidi bellique praeliique
Boeotii acres equis sub clypeis anhelantes,

Λοκροί τ' ἀγχέμαχοι καὶ Φωκῆες μεγάθυμοι
Ἕσποντ'· ἦρχε δὲ τοῖσιν ἐῢς πάϊς Ἀλκαίοιο,

Locrique hastat. & Phocenses magnanimi
Sequebantur. ducebat autem eos præstans puer Alcæi,

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Σὺν τούτῳ, φησὶ, τῷ ἀμφιτρύωνι ἠκολούθησαν καὶ οἱ θηβαῖοι, καὶ οἱ λοκροὶ, καὶ οἱ φωκεῖς, ὀρεγόμενοι πολεμῆσαι· ἦν δὲ στρατηγὸς εἰς αὐτοὺς ὁ ἀμφιτρύων ὁ υἱὸς τοῦ ἀλκαίου.

ἱέμενοι] ἤγουν πορευόμενοι· παρὰ τὸ ἵημι τὸ πορεύομαι. γίνεται δὲ ἀπὸ πρωτοτύπου τοῦ ἴω· ἀφ' οὗ τὸ ἰέναι. ἔστι δὲ καὶ εἶμι διφθογγογραφούμενον· ἀφ' οὗ καὶ τὸ εἶμι τὸ πορεύομαι. τοῦτο μὲν οὖν τὸ ἵημι ψιλοῦται· τὸ δὲ ἵημι, ὃ σημαίνει τὸ πέμπω, δασύνεται· ἀφ' οὗ δηλαδὴ γίνεται καὶ ὁ ἰὸς τὸ βέλος καὶ τὸ ἴον. πολέμοιο.] ἤγουν πολέμου, ἡνίκα δὲ διαλυθῶσιν αἱ γενικαὶ, διφθογγίζονται. ἀνθρώπου ἀνθρώποιο, θεοῦ θεοῖο, διὰ τόνδε τὸν λόγον ἡ οὖ δίφθογγος πολλάκις κιρνᾶται ἀπὸ τῶν δύο οο· οἷον, πλόος πλοῦς. λοιπὸν ἡνίκα δύο διαλύεται εἰς ταῦτα. ὡς ἐνταῦθα τὸ, [ἀνθρώπου] εἰς τὸ ἀνθρώποιο· γίνεται οὖν τοῦ ἀνθρώπου διαλυθὲν ἀνθρώποιο· ἀλλ' ἔστι κανὼν ὁ λέγων, ὅτι ἐν ταῖς διαλελυμέναις γενικαῖς ἡνίκα συστέλλεται ἡ λήγουσα, ἐκτείνεται ἡ παραλήγουσα. ἡνίκα δὲ ἐκτείνεται ἡ λήγουσα, συστέλλεται ἡ παραλήγουσα. οἷον κοχλίου, καὶ κοχλίαο, τοῦ μὲν κοχλίου, ἡ λήγουσα ἐκτείνεται, καὶ συστέλλεται ἐξ ἀνάγκης ἡ παραλήγουσα. τοῦ δὲ κοχλίαο, ἐπειδὴ ἡ λήγουσα συνεστάλη, διὰ τοῦτο δὴ καὶ ἡ παραλήγουσα ἐξετάθη. ἐπεὶ οὖν τοῦ ἀνθρώπου ἡ λήγουσα συνεστάλη, ἐκινδύνευε δὲ συστέλλεσθαι καὶ ἡ παραλήγουσα, τούτου χάριν ἐπλεόνασε τὸ ι, ἵν' ἐκταθῇ ἡ παραλήγουσα, τῆς ληγούσης συστελλομένης.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Τῷ δ' ἅμα.] τούτῳ ἅμα ἠκολούθουν εἰς συμμαχίαν οἱ Βοιωτοί. ὑπὲρ σακέων πνείοντες.] πολεμικοί. ὡς, μένεα πνείοντες Ἀχαιοί. οὐ κρύπτοντες τὴν ὄψιν, ἀλλ' ἄντικρυς μαχόμενοι, ἢ μείζονα τὸν θυμὸν τῶν ὅπλων ἔχοντες.

Λοκροί.] ὁ Ὅμηρος τοὐναντίον εἶπεν·

Οὐ γάρ σφι σταδίῃ ὑσμίνῃ φίλον ἦτορ.

Ἕσποντ'.] ἠκολούθουν. προηγεῖτο δὲ τούτων ὁ τοῦ Ἀλκαίου πλατὺς υἱὸς Ἀμφιτρύων, γαυριῶν καὶ ἐπαιρόμενος.

Κυδιόων λαοῖσι. πατὴρ δ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε
Ἄλλην μῆτιν ὕφαινε μετὰ φρεσὶν, ὄφρα θεοῖσιν
Ἀνδράσι τ' ἀλφηστῇσιν ἀρῆς ἀλκτῆρα φυτεύσῃ.

Gaudens tot populis. At pater hominumque deorumque
Aliud consilium texebat intra mentes, vt diis pariter
Et hominibus rerum indagatoribus, Martis depulsorem plantaret.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Ὁ Ζεὺς (φησὶν) ἄλλην ἐβουλεύετο βουλὴν, ἵνα καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις γεννήσῃ βοηθόν· καὶ γὰρ κατὰ τὸν μῦθον παθητοὶ καὶ οἱ θεοὶ τῶν ἐλλειπῶν καὶ βοηθείας δεόμενοι. κυδιόων.] σημείωσαι, ὅτι τὰ διὰ τοῦ οων, εἰ ἔχουσι τὴν πρὸ τοῦ ο συλλαβὴν βραχεῖαν, συστέλλονται· εἰ δὲ μακρὰν, ἐκτείνονται. ἀλφηστῆς.] ὁ ἐφευρετὴς κατὰ Τζέτζην οἰονδήποτε πράγματος· τάχα δὲ ἀλφηστὴς ἐνταῦθα λέγεται ὁ διανοητικὸς, ἀπὸ τοῦ ἀλφῶ τὸ ἐφευρίσκω καὶ διανοοῦμαι. ἀρῆς κατὰ τὴν ἀρὰ, καὶ ἡ βλάβη, ὡς ἐνταῦθα.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

πατὴρ δ' ἀνδρῶν.] οὗτος μὲν ταῦτα ἐνεθυμεῖτο· ὁ δὲ Ζεὺς ἄλλο ἐβούλετο. ἰδὼν γὰρ τὰς τῶν ἀνθρώπων κακίας πληθυνθείσας ἠθέλησεν ἐξ Ἀλκμήνης γεννῆσαι υἱὸν, τὸν δυνάμενον τιμωρήσασθαι τοὺς κακοὺς, καὶ ἀπαλλάξαι τοὺς ἄνδρας τῆς βλάβης καὶ τοὺς θεούς. βοηθοῦνται γὰρ σωφρονιζόμενοι, ἑνὸς ἀδίκου ἀποκτεινομένου.

Ὦρτο δ' ἀπ' Οὐλύμποιο δόλον φρεσὶ βυσσοδομεύων,
Ἱμείρων φιλότητος ἐϋζώνοιο γυναικός,

Profectus autem ab Olympo est dolum mentib. altis meditans,
Desiderio concubitus elegantis mulieris,

Ἐννύχιος· τάχα δ᾽ ἷξε Τυφαόνιον, τόθεν αὖθις
Φίκιον ἀκρότατον προσεβήσατο μητιέτα Ζεύς.
Ἔνθα καθεζόμενος φρεσὶ μήδετο θέσκελα ἔργα.

Per noctem, celeriterq. venit in Typhaonium, vnde rursum
Ad Phicium summum accessit consiliarius Iuppiter,
Vbi residens mentibus versabat diuina opera.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Ταύτην (φησὶν) ἔχων τὴν βουλὴν καὶ ἐπιθυμῶν συγγενέσθαι τῇ ἀλκμήνῃ ὥρμησεν ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ συντόμως κατέλαβε τὸ τυφώνιον ὄρος· ὅθεν ἦλθεν εἰς τὸ ὑψηλὸν ὄρος· ἐπιβὰν τὸ φίκιον ἀπὸ τῆς σφιγγὸς οὕτω καλούμενον, ἔνθα καθίσας ἐβουλεύετο τί ἔχει ποιῆσαι. ὦρτο.] ὄρω τὸ διεγείρω, ὁ μέλλων ὀρῶ, ὁ παρακείμενος ὦρκα, ὁ παθητικὸς ὥρμαι, ὁ ὑπερσυντέλικος ὥρμην, ὦρσο, ὦρτο. εἰ δέ τισι φίλον, κανονιζέσθω καὶ ἀπὸ τοῦ ὤρετο κατὰ συγκοπὴν, καὶ ἀπὸ τοῦ ὥρμητο δὲ ὡσαύτως. ἷξε] καθόνισον, ἥκω τὸ ἔρχομαι, καὶ τὸ παθητικὸν ἵκομαι, καὶ ὁ παρατατικὸς ἱκόμην ἵκου ἵκετο, καὶ κατὰ συγκοπὴν, ἶκε, καὶ προσθέσει Αἰολικῇ τοῦ σ ἷξε. μητιέτα.] ἤγουν μητιέτης, τὴν κλητικὴν ἀντὶ εὐθείας· ἔστι δὲ τὸ πάθος Δρυόπων καὶ Αἰολέων. μήδετο] κατὰ ἀφαίρεσιν τοῦ ε, ἤγουν ἐβουλεύετο· ἔστι δὲ χρόνου παθητικοῦ.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Ἐννύχιος.] ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ μοιχεύθεῖσα. ταχέως δὲ κατέλαβε τὸ Τυφαόνιον ὄρος τῆς Βοιωτίας, διὰ τὸ Τυφῶνι ἐπικεῖσθαι. ἐκεῖθεν δὲ πάλιν ἐσέβη τὸ ἄκρον τοῦ Φικίου. ἔστι δὲ ὄρος τῆς Βοιωτίας. ὠνομάσθη δὲ ἐκ τῆς σφιγγὸς, ἣν Φίκα ἐκάλουν οἱ Βοιωτοί. Ἄλλως. Φίκιον ὄνομα ὄρους ἐν Φρυγίᾳ, ἔνθα κεραυνοὶ πολλοὶ γίνονται. ἔνθα δὲ πάλιν εἰς ἄλλο ὄρος ὄνομα, Φίκιον. Θηβαίων δὲ, ὅθεν καὶ Φίξ.

Αὐτῇ μὲν γὰρ νυκτὶ τανυσφύρῳ Ἠλεκτρυώνης
Εὐνῇ καὶ φιλότητι μίγη, τέλεσεν δ᾽ ἄρ᾽ ἐέλδωρ.
Αὐτῇ δ᾽ Ἀμφιτρύων λαοσσόος ἀγλαὸς ἥρως
Ἐκτελέσας μέγα ἔργον ἀφίκετο ὅνδε δόμονδε.
Οὐδ᾽ ὅγ᾽ ἐπὶ δμῶας καὶ ποιμένας ἀγροιώτας
Ὦρτ᾽ ἰέναι, πρίν γ᾽ ἧς ἀλόχου ἐπιβήμεναι εὐνῆς·
Τοῖος γὰρ κραδίην πόθος αἴνυτο ποιμένα λαῶν.
Ὡς δ᾽ ὅτ᾽ ἀνὴρ ἀσπαστὸν ὑπεκπροφύγῃ κακότητα
Νούσου ὑπ᾽ ἀργαλέης, ἢ καὶ κρατεροῦ ὑπὸ δεσμοῦ,
Ὥς ῥα τότ᾽ Ἀμφιτρύων, χαλεπὸν πόνον ἐκτολυπεύσας,
Ἀσπασίως τε φίλως τε ἑὸν δόμον εἰσαφίκανε.
Παννύχιος δ᾽ ἄρ᾽ ἔλεκτο σὺν αἰδοίῃ παρακοίτι,
Τερπόμενος δώροισι πολυχρύσου Ἀφροδίτης.

Nam eadem quidem nocte cum procera Electryonide
In lecto concubitu mixtus est, perfecitq desiderium.
Eadem autem & Amphitryo populosum defensor, splendidus heros
Perfecto magno opere, rediit domum suam.
Neque ille ad famulos & pastores agrestes
Cœpit ire antea, quam suæ coniugis conscendisset lectum.
Tale siquidem corde desiderium ceperat pastorem populorum.
Vt autem quando quispiam magno affectu effugit afflictionẽ
Morbo ex difficili, aut etiam validis ex vinculis:
Ita tunc Amphitryo difficili labore exantlato,
Magnoque affectu, lubentiq. animo domum suam reuersus est,
Tota nocte concubuit cum veneranda vxore,
Oblectando se muneribus aureæ Veneris.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Ἐν αὐτῇ (φησὶ) τῇ νυκτὶ καὶ ὁ Ζεὺς ἐμίγη τῇ ἀλκμήνῃ καὶ ὁ ἀμφιτρύων. ὑποστρέψας γὰρ ἐκ τοῦ πολέμου οὐκ ἐπὶ μισθίους καὶ ποιμένας ἀπῆλθεν, ἐπισκεψόμενος τὰ ἴδια θρέμματα, ἀλλ᾽ ὥρμησεν ἐπὶ τὴν μνηστὴν τὴν ἀλκμήνην. τοσοῦτος γὰρ

πόθος εἶχεν αὐτόν. φασὶ δέ φησι τὶς ἀλλόφρονος ἀσπασίως ἐκφεύγοι νοῦσον, ἢ δεσμόν τινα, οὕτως ϗ ὁ ἀμφιτρύων ἐκπληρώσας τὸ μέγα τοῦ πολέμου ἔργον μετὰ χαρᾶς ἦλθεν εἰς τὸν ἴδιον οἶκον, ϗ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς συνέκειτο τῇ ἀλκμήνῃ, συγγενόμενος αὐτῇ. ἐνταῦθα καταχρηστικῶς εἴρηται τὸ πολυχρύσου ἀφροδίτης· ἣν γὰρ ἔφη πρότερον εἴδει ϗ μεγέθει πάσας γυναῖκας πλεονεκτεῖν, πῶς νῦν ταύτην κοσμεῖσθαι ἢ καλλωπίζεσθαι τῷ χρυσῷ λέγει; χρυσῆν γὰρ ἀφροδίτην φαμὲν τὴν τοῦ χρυσοῦ κάλλωσιν ϗ τὸν ἔρωτα· ταύτην ἐστὶ αὐτοσχέδιον. ἐέλδωρ λέγεται τὸ ἐπιθύμημα, ἀπὸ τοῦ ἐθέλω ἐθέλωρ· ϗ κατὰ μετάθεσιν τοῦ στοιχείου ἐέλθωρ, ϗ τροπῇ τοῦ δασέως ∂ εἰς τὸ μέσον δ', ἐέλδωρ. τινὲς δὲ ϗ ἀπὸ τοῦ ἔλω τὸ προαιροῦμαι αὐτὰ παρ' ... ἐπεκτάσει τοῦ ε. πλεονασμῷ γὰρ τὸ, δ'. ἀγροιῶται ὁ ἐν ἀγροῖς διατρίβων· ϗ γίνεται ἀπὸ τοῦ ἀγροῦ, ἀγρότης, ϗ πλεονασμῷ τοῦ ι, ἀγροιώτης. ὦρτ' ἰέναι.] ὁμοίως ἐστὶν ὁ ζῆλος· ἐκεῖνος γὰρ συνεχῶς βούλ' ἰέναι ϗ ὦρτ' ἀνέει φησίν· ἐθέλει ... ϗ ἡσίοδος. λαμβάνεται γοῦν ϗ οὐδὲ κάλει τὸ ὦρτο ϗ τὸ ἔβη, ἀντὶ τοῦ ὥρμητο ϗ παρεκινήθη.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Αὐτῇ μὲν γὰρ νυκτί.] ἐν αὐτῇ δὲ τῇ νυκτὶ ἐβουλεύσατο, ϗ συνεγίνετο τῇ Ἀλκμήνῃ.

Αὐτῇ δ' Ἀμφιτρύων] ἐν ταύτῃ δὲ ϗ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς παραγίνεται, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ μοιχευθεῖσα.

Ἡ δὲ θεῷ δμηθεῖσα καὶ ἀνέρι πολλὸν ἀρίστῳ
Θήβῃ ἐν ἑπταπύλῳ διδυμάονε γείνατο παῖδε,
Οὐκ ἔθ' ὁμὰ φρονέοντε (κασιγνήτω γε μὲν ἤστην).
Τὸν μὲν χειρότερον, τὸν δ' αὖ μέγ' ἀμείνονα φῶτα,
Δεινόν τε κρατερόν τε, βίην Ἡρακληείην.
Τὸν μὲν ὑποδμηθεῖσα κελαινεφέϊ Κρονίωνι,
Αὐτὰρ Ἰφικλῆά γε δορυσσόῳ Ἀμφιτρύωνι,
Κεκριμένην γενεήν. τὸν μὲν βροτῷ ἀνδρὶ μιγεῖσα,
Τὸν δὲ Διὶ Κρονίωνι θεῶν σημάντορι πάντων·

Illa autem a deo pariter domita,
& ab homine longe optimo,
Thebis septem portas habentibus
geminos peperit pueros,
Haudquaquam eadem sapientes,
quanquam fratres essent.
Alterum siquidem inferiorem, alterum a. longe praestantiorem
virum.
Saeuum ac validum, vim Herculeam.
Hunc quidem subiecta nubium
offuscatori Saturnio:
Iphiclum autem, hastarum concussori Amphitryoni,
Diuersa generatione: alterum
quidem, cum viro mortali
concumbens:
Alterum autem, cum Saturnio
deorum imperatore omnium:

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Ἡ Ἀλκμήνη (φησὶ) συγγενομένη τῷ διῒ ϗ τῷ ἀμφιτρύωνι ἐν θήβαις διδύμους ἔτεκε παῖδας οὐχ ὁμόφρονας, ἀδελφοὺς δὲ, τὸν μὲν χειρότερον, τὸν ἰφικλέα δηλαδή· τὸν δὲ κατὰ πολὺ κρείττονα, λέγω δὴ τὸν ἡρακλέα. ἀλλὰ τὸν μὲν ἡρακλέα, φησὶ, συγγενομένη τῷ διῒ· τὸν δὲ ἰφικλέα συγγενομένη τῷ ἀμφιτρύωνι ἔτεκεν. δύο εἰσὶ θῆβαι. αἱ ἑπτάπυλοι πρὸ τῆς πελοποννήσου, ἃς κάδμος ἔκτισεν. αἱ ἑκατοντάπυλοι ἐν αἰγύπτῳ, ἐξ ὧν ϗ ὅμηρος. ϗ αἱ ὑποπλάκιοι, ὅ ἐστι τὸ ἀδραμύτιον, ἣ ϗ θήβη ἑνικῶς λέγεται. πρότερον εἰπὼν ἀρσενικῶς, ἐπέφερε βίην ἡρακληείην θηλυκῶς, πρὸς τὸ σημαινόμενον τὸν λόγον συμβιβάζων. ἤστην] τὸ ῥῆμα, εἰμὶ τὸ ὑπάρχω, ϗ ὁ προστακτικός, ἴσθι, τὸ τρίτον τῶν δυϊκῶν ἤτην, ϗ πλεονασμῷ τοῦ σ', ἤστην. ὅτι οὐ λέγομεν ὥσπερ χείρω ϗ χείρονα ϗ χειρότερον, οὕτω δὲ ϗ μειζότερον ϗ καλλιότερον ϗ κρειττότερον, ἀλλὰ μόνον χειρότερον. ϗ τοῦτο δὲ ποιηταῖς μόνοις ἁρμόδιον, ὡς ϗ τὸ, χειροτέρην γενεήν, ὅ φησιν Ἡσίοδος εἰς τὰ ἔργα ϗ τὰς ἡμέρας. μιγεῖσα. μίγω, ὁ μέλλων μίξω, ὁ ἀόριστος ἔμιξα, ὁ δεύτερος ἔμιγον· ὁ παθητικὸς, ἐμίγην, ἡ μετοχὴ ὁ μιγεὶς, ἡ μιγεῖσα.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Κεκριμένην γενεήν.] διακεχωρισμένην γονεῶν. ὁ μὲν ἐκ Διὸς θεοῦ, ὁ δὲ ἐξ Ἄρεως. Ἄρης Ἄρητος Ἀρητιάδης.

Ὃς ϗ

Ὃς καὶ Κύκνον ἔπεφνεν Ἀρητιάδην μεγάθυμον.
Εὗρε γὰρ ἐν τεμένει ἑκατηβόλου Ἀπόλλωνος
Αὐτὸν καὶ πατέρ' ὃν Ἄρην ἆτον πολέμοιο,
Τεύχεσι λαμπομένους σέλας ὡς πυρὸς αἰθομένοιο,
Ἑσταότ' ἐν δίφρῳ· χθόνα δ' ἔκτυπον ὠκέες ἵπποι
Νύσσοντες χηλῇσι, κόνις δέ σφ' ἀμφιδεδήει,
Κοπτομένη πλεκτοῖσιν ὑφ' ἅρμασι καὶ ποσὶν ἵππων.
Ἅρματα δ' εὐποίητα καὶ ἄντυγες ἀμφαράβιζον

Qui & Cygnum occidit, Martis filium magnanimum.
Inuenit enim in luco longe iaculantis Apollinis
Ipsum, & patrem ipsius Martem, bello insatiabilem,
Armis fulgentes, ceu fulgor ignis ardentis,
Stantes in curru: terram autem pulsabant veloces equi,
Ferientes vngulis, puluisq: circa ipsos diuidebatur,
Excitatus compactis a curribus & pedibus equorum,
Currus autem fabrefacti & rotarum ambitus circum resonabāt

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Οὗτος ὁ Ἡρακλῆς, φησίν, ἐφόνευσε καὶ τὸν Κύκνον τὸν υἱὸν τοῦ Ἄρεος, διότι καταλαβὼν τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐσύλα τὰ ἐκεῖ προσφερόμενα. εὗρε δὲ αὐτὸν τὸν Κύκνον ὁ Ἡρακλῆς καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἄρην (υἱὸς γὰρ τοῦ Ἄρεος ὁ Κύκνος) ἱσταμένους ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν δίφροις, καὶ λαμπομένους ἐν τεύχεσι. τὴν ὑποκειμένην δὲ γῆν ἐκτύπουν οἱ ἵπποι κόπτοντες ταύτην ἐν ταῖς ὁπλαῖς· κόνις δὲ ἠγείρετο κινουμένη ὑπὸ τῶν ἁρμάτων καὶ τῶν ἵππων· καὶ ἀμφὶ σφὲ καὶ αὐτοὺς κατὰ ἀναστροφὴν τῆς προθέσεως, λέγω δὴ τὸν Ἄρην, καὶ τὸν Κύκνον, διεδήει, καὶ ἐσκορπίζετο. κινουμένων δὲ τῶν ἵππων, ἦχον ἀπετέλουν αἱ τῶν δίφρων ἅμαξαι καὶ αἱ ἄντυγες, ἤγουν αἱ περιφέρειαι τῶν δίφρων. ἔπεφνε.] φένω τὸ φονεύω. ὁ μέλλων φενῶ. ὁ παρακείμενος πέφαγκα, ὁ μέσος πέφονα. καὶ ἐκ τούτου ἕτερον ῥῆμα πεφόνω καὶ πέφνω κατὰ συγκοπήν. Ἀρητιάδην.] ἐντεῦθεν δῆλον ὡς λέγεται καὶ Ἄρητος, οὗ καὶ πατρωνυμικὸν ὁ Ἀρητιάδης. ἑκηβόλος.] ἀπὸ τοῦ ἑκὰς, ὃ σημαίνει τὸ μακρὰν, καὶ τοῦ βάλλω. ἀρετὴ γὰρ τόξου τὸ πόῤῥω βάλλειν. ἑκατηβόλος δὲ ἀπὸ τοῦ ἑκατὸν καὶ τοῦ βέλος. μυθεύονται γὰρ ὅτι ἑκατὸν βέλεσι τὸν δράκοντα τὸν ἐν Πυθοῖ ἀνεῖλεν. ἆτος.] ὁ ἀκόρεστος, ἀπὸ τοῦ α ἐπιτατικοῦ καὶ τοῦ τῶ, τὸ ζητῶ. πολλὰ γὰρ ζητοῦσιν οἱ ἀκόρεστοι. διεδήει, ἀντὶ τοῦ ἐμερίζετο. κανονίζεται δὲ οὕτως· δαίω τὸ μερίζω, ὁ μέλλων δαίσω, ὁ παρακείμενος δέδαικα, ὁ μέσος δέδαια, καὶ δέδηα, κατὰ τροπὴν τοῦ α εἰς η, ὁ ὑπερσυντέλικος ἐδεδήειν ἐδεδήεις ἐδεδήει.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Ὃς καὶ Κύκνον ἔπεφνεν.] ἡ δὲ αἰτία τῆς ἐπὶ Κύκνον στρατείας, διὰ τὸ τοὺς ἄγοντας εἰς τὴν Πυθὼ δεκάδας ἐπὶ χειρὶ συλλαβεῖν, σκέψιν ἔχων τὴν εἰς τὴν Τραχῖνα πρὸς τὸν βασιλέα Κήϋκα ἄφιξιν· ὃν ἀνελὼν αὖθις τὸν Ἄρεα ὑπερασπίζοντα τοῦ υἱοῦ τιτρώσκει πρὸς τὸν μηρόν.

Ἵππων ἱεμένων. κεχάρητο δὲ Κύκνος ἀμύμων
Ἐλπόμενος Διὸς υἱὸν ἀρήιον ἡνίοχόν τε
Χαλκῷ δῃώσειν, καὶ ἀπὸ κλυτὰ τεύχεα δύσειν.
Ἀλλά οἱ εὐχωλέων οὐκ ἔκλυε Φοῖβος Ἀπόλλων.
Αὐτὸς γάρ οἱ ἐπῶρσε βίην Ἡρακληείην·
Πᾶν δ' ἄλσος καὶ βωμὸς Ἀπόλλωνος Παγασαίου
Λάμπεν ὑπαὶ δεινοῖο θεοῦ τευχέων τε, καὶ αὐτοῦ.
Πῦρ δ' ὡς ὀφθαλμῶν ἀπελάμπετο. τίς κεν ἐκείνου
Ἔτλη θνητὸς ἐὼν κατεναντίον ὁρμηθῆναι,
Πλὴν Ἡρακλῆος καὶ κυδαλίμου Ἰολάου;

Equis festinantibus. gaudebat autem Cygnus inculpatus,
Sperans se Iouis filium, Mauortium se aurigamque
Ferro interempturum esse, & inclyta arma despoliaturum.
Sed ipsius vota non exaudiuit Phœbus Apollo.
Ipse enim contra illum concitauit vim Herculeam.
Totus vero lucus & ara Apollinis Pagasæi
Collucebat præ vehementis Dei armis, & ipso,
Et quasi quidem ignis ex oculis effulgebat. Quis autem illi
Sustinuisset, mortalis existens, obuiā sub conspectum prodire
Præter Herculem & gloriosum Iolaum?

Κείνων γὰρ μεγάλη τε βίη καὶ χεῖρες ἄαπτοι
Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ἐπὶ στιβαροῖσι μέλεσσιν.

Illorum enim & vis magna, & manus inuictæ
Ex humeris prognatæ erant, vna cum robustis membris.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Ὁ Κύκνος δέ (φησιν) ἔχαιρεν ἐλπίζων φονεῦσαι τὸν Ἡρακλέα, καὶ ἀφελέσθαι αὐτὸν τὰ ὅπλα ὡσαύτως καὶ τὸν ἡνίοχον αὐτοῦ Ἰόλαον· ἀντὶ τοῦ τὰς εὐχὰς αὐτοῦ, ἢ τῶν δεήσεων, ἢ τῶν καυχημάτων (ἔστι γὰρ εὐχὴ καὶ ἡ καύχησις) οὐκ ἤκουεν ὁ Ἀπόλλων· αὐτὸς γὰρ ὁ Ἀπόλλων παρεκίνησε τὸν Ἡρακλέα κατὰ τοῦ Κύκνου· διότι, ὡς εἴρηται, ἐσύλα τὰ ἐν τῷ ναῷ προσφερόμενα· πᾶν δὲ τὸ ἄλσος, ἤγουν ὁ περίχωρος τοῦ ναοῦ (ἦσαν γὰρ ὡς ἐπιτοπλεῖστον οἱ τοιοῦτοι περίχωροι κατάφυτοι καὶ ἀλσώδεις) σὺν τῷ περιχώρῳ δὲ καὶ αὐτὸς ὁ ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος κατελάμπετο ὑπὸ τῶν ὅπλων τοῦ Ἄρεος, καὶ τῆς στιλβηδόνος τῆς ἐκπεμπομένης ἀπ' αὐτοῦ τοῦ Ἄρεος. τίς δ' ἂν θνητὸς ἄνθρωπος ἐτόλμησεν ἐκείνῳ πλησιάσαι, πλὴν τοῦ Ἡρακλέους καὶ τοῦ Ἰολάου, ἐκείνων γὰρ ἡ ἰσχὺς μεγάλη, καὶ αἱ χεῖρες ἀνάλογοι τὴν τῆς ψυχῆς καρτερίαν καὶ ῥωμαλεότητα. καλῶς πρόσκειται τὸ ἐπὶ στιβαροῖς μέλεσι· χρὴ γὰρ τοὺς χεῖρας μεγάλας ἔχοντας, καὶ τὴν ὁλομέλειαν τοῦ σώματος ἀνάλογον ἔχειν ταῖς χερσί· μέλος δὲ καὶ μέρος διαφέρει, καθ' ὃ τὸ μὲν μέλος ἐπὶ τῶν μικρῶν λέγεται· τὸ δὲ μέρος ἐπὶ τῶν μειζόνων· καὶ τὸ μὲν μέλος μόνων ἐπὶ σαρκῶν, τὸ δὲ μέρος καὶ ἐπὶ ἑτέρων. εὐχωλὴ] τὸ χῶ τὸ μέγα, ἀπὸ τοῦ εὔχω, τὰ ἀπὸ ἐνεστώτων ἢ μελλόντων. ἐπῶρσεν.] ὄρρω, ὁ μέλλων ὄρσω Αἰολικῶς, ὁ ἀόριστος ὦρσα, τὸ τρίτον ὦρσεν. ἰστέον, ὅτι οἱ Δωριεῖς καὶ τοὺς βαρυτόνους μέλλοντας περισπῶσιν· οἷον δυσῶ, τυψῶ, τὸ δύσω καὶ τύψω. οἱ δὲ Αἰολεῖς καὶ τοὺς περισπωμένους βαρύνουσιν· οἷον, σπέρσω καὶ ὄρσω, καὶ κέρσω, καὶ ἔρσω, τὸ σπερῶ καὶ ὀρῶ, καὶ καρῶ, καὶ ἐρῶ, ἤγουν φθερῶ. Παγασαίου.] Παγασαῖος ὁ Ἀπόλλων ὁ ἐν Παγασαῖς τόπῳ τιμώμενος. ἔτλη.] τλάω τλῶ, καὶ ἐκ τούτου ῥῆμα εἰς μι τλῆμι, ὁ δεύτερος ἀόριστος ἔτλην, καὶ ἔτλη τὸ τρίτον. ἡ βία σημαίνει καὶ τὴν δυναστείαν, καὶ τὴν ἰσχὺν ἐνταῦθα. ἐπέφυκον.] ἀπὸ τοῦ φύω φύσω πέφυκα, γίνεται ἕτερος ἐνεστὼς πεφύκω, καὶ παρατατικὸς ἐπέφυκον.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Παγασαίου.] Πάγασος, πόλις τῆς Θετταλίας. τόπος ὀνομασμένος, παρὰ τὸ ἐκεῖ Ἀργὼ πεπῆχθαι. Ἡρακλείδης δὲ ὁ Ποντικὸς ἐν τῷ περὶ χρηστηρίων, τὸν ἐν Παγασαῖς Ἀπόλλωνα ὑπὸ Τροφωνίου ἱδρῦσθαί φησι.

Ὥς ῥα τόθ' ἡνίοχον προσέφη κρατερὸν Ἰόλαον·
Ἥρως ὦ Ἰόλαε, βροτῶν πολὺ φίλτατε πάντων,
Ἦ τι μετ' ἀθανάτους μάκαρας, τοὶ Ὄλυμπον ἔχουσιν,
Ἤλιτεν Ἀμφιτρύων, ὅτ' ἐΰστέφανον ποτὶ Θήβην
Ἦλθε, λιπὼν Τίρυνθον ἐϋκτίμενον πτολίεθρον,
Κτείνας Ἠλεκτρύωνα, βοῶν ἕνεκ' εὐρυμετώπων·
Ἵκετο δ' εἰς Κρείοντα καὶ Ἡνιόχην τανύπεπλον,
Οἵ ῥά μιν ἠσπάζοντο καὶ ἄρμενα πάντα παρεῖχον,
Ἣ δίκη ἔσθ' ἱκέτῃσι. τίον δ' ἄρα κηρόθι μᾶλλον·

Is igitur tunc aurigam allocutus est fortem Iolaum:
O Heros Iolae, mortalium longe charissime omnium,
Nempe vere in immortales beatos, qui olympum tenent,
Peccauit Amphitryo, quoniam bene munitas ad Thebas
Abiit, relicta Tirynthο, vrbe bene fundata,
Postquam occiderat Electryonem, propter boues latas habentes frontes:
Venitque ad Creontem, & Heniochem longis ornatam vestibus,
Qui ipsum vltro receperunt, & necessaria omnia præbuerunt,
Quatenus ius est supplicibus, coluerûntque ex animo magis.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ,

Τότε δέ (φησιν) ὁ Ἡρακλῆς πρὸς τὸν Ἰόλαον εἶπεν· ὦ Ἰόλαε, ἀληθῶς ἥμαρτεν εἰς θεοὺς ὁ πατήρ μου Ἀμφιτρύων, ὅτι φυγὰς ἦλθεν εἰς Θήβας καταλιπὼν τὴν ἰδίαν πατρίδα τὴν Τίρυνθον. ἐφόνευσε γὰρ τὸν πενθερὸν αὐτοῦ Ἠλεκτρύωνα ἕνεκα

τὴν βοήν. ἔρριψε γὰρ, ὡς εἴρηται, ῥάβδον κατὰ βοός, καὶ τῆς μὲν ἀπέτυχεν, ἀπέκτεινε δὲ τὸν ἴδιον πενθερόν. ἦλθε δὲ εἰς τὸν Κρέοντα τὸν βασιλέα Θηβῶν, καὶ τὴν γυναῖκα ἐκείνου τὴν Ἡνιόχην, οἵτινες ἀπεδέξαντο καὶ ἠγάπησαν αὐτὸν, ὡς ἐστὶ νόμος ποιεῖν τοῖς ἱκέταις· πλέον δὲ ἠγάπων αὐτὸν ἐκ ψυχῆς, ὡς ἄξιον ἀγάπης, ἢ διὰ τὸν νόμον. ὅτι κραταιὸς μὲν λέγεται ὁ ἰσχυρὸς εἰς ἐξουσίαν, ἤγουν ὁ βασιλεύς, καὶ γίνεται ἀπὸ τοῦ κρὰς ἡ κεφαλή· κρατερὸς δὲ ὁ ἰσχυρὸς ἐν ἀνδρείᾳ, οἱονεὶ κραδιερὸς ὤν, ἀπὸ τοῦ κραδία, ὁ ἀνάρσιος καὶ ἀνδρεῖος, ἢ ἀπὸ τοῦ κείρω τὸ κόπτω, οὗ τὸ β' τῶν προσώπων τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου κέκαρται, καὶ ἐκ τούτου κάρτος, καὶ κράτος, καὶ κρατερός, οἱονεὶ ὁ ἰσχύων κείρειν καὶ κόπτειν. ἤλιτεν] ἀσεβὴς ἐπεὶ δ' ἀλιτήριος, ἀπὸ τοῦ ἀλείτω τὸ ἁμαρτάνω· τὸ δὲ ἀλείτω γίνεται ἀπὸ τοῦ ἀλλάω τὸ ἐκφεύγω, ὅτι ὁ ἀλείτων καὶ ἀλείτων· ἡ γὰρ ἁμαρτία ἐστὶ πολλῆς φυγῆς ἀξία. στέφος γίνεται ἀπὸ τοῦ στέφω τὸ περισχηματίζω, καὶ τοῦ ἶφι, ὃ σημαίνει τὸ ἰσχυρῶς· τὸ γὰρ στέφος ὑπόσχεσις τῶν ἀγώνων ἰσχυρά. ἐξ οὗ κατὰ παραγωγὴν στέφανος.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Ἧ τιμεῖ ἀθανάτους.] τί οὖν (φησὶν) ἥμαρτεν εἰς τοὺς θεοὺς ὁ Ἀμφιτρύων, ὅτι φυγὰς ἐκ Τίρυνθος, εἰς Θήβας ἦλθεν διὰ τὸν Ἠλεκτρύωνος φόνον; ἄκων δὲ αὐτὸν ἐφόνευσε πατέρα τῆς Ἀλκμήνης πατὴρ Ἡρακλέως καὶ Ἰφίκλου. Ἰόλαος υἱὸς Ἰφίκλου· Ἴφικλος δὲ υἱὸς Ἀμφιτρύωνος, καὶ ἀδελφὸς Ἡρακλέους. ἀνεψιὸς οὖν Ἰόλαος Ἡρακλέους.

Ζῶε δ' ἀγαλλόμενος σὺν ἐϋσφύρῳ Ἠλεκτρυώνῃ
Ἧι ἀλόχῳ. τάχα δ' ἄμμες ἐπιπλομένων ἐνιαυτῶν
Γεινόμεθ' οὔτε φυὴν ἐναλίγκιοι οὔτε νόημα·
Σός τε πατὴρ καὶ ἐγώ. τοῦ μὲν φρένας ἐξέλετο Ζεύς·
Ὃς προλιπὼν σφέτερόν τε δόμον σφετέρους τε τοκῆας
Ὤιχετο τιμήσων ἀλιτήμενον Εὐρυσθῆα,
Σχέτλιος. ἦ που πολλὰ μετεστοναχίζετ' ὀπίσω,
Ἣν ἄτην ἀχέων· ἡ δ' οὐ παλινάγρετός ἐστιν.
Αὐτὰρ ἐμοὶ δαίμων χαλεποὺς ἐπετέλλετ' ἀέθλους.
Ὦ φίλος, ἀλλὰ σὺ θᾶσσον ἔχ' ἡνία φοινικόεντα
Ἵππων ὠκυπόδων· μέγα δὲ φρεσὶ θάρσος ἀέξων.
Ἰθὺς ἔχειν θοὸν ἅρμα καὶ ὠκυπόδων σθένος ἵππων,
Μηδὲν ὑποδδείσας κτύπον Ἄρεος ἀνδροφόνοιο,
Ὃς νῦν κεκληγὼς περιμαίνεται ἱερὸν ἄλσος
Φοίβου Ἀπόλλωνος ἑκατηβελέταο ἄνακτος.
Ἦ μὴν καὶ κρατερός περ ἐὼν ἄαται πολέμοιο.

Viuebat autem exultabundus cum formosa Electryonide
Coniuge sua: moxque nos reuoluto anno
Nati sumus, neque ingenio similes, neq. intellectu,
Pater tuus & ego: cuius quidem mentes sustulit Iuppiter,
Qui relicta domoque sua, & suis parentibus
Abiit veneratutus sceleratum Eurystheum:
Infelix. certe multum ingemiscebat postea,
Noxam suam lugens. Sed hæc irreuocabilis est.
Mihi vero deus difficiles imperauit labores.
O amice, sed tu celeriter contine habenas rutilantes
Equorum alipedum, magnamq. mentibus fiduciam accumulās
Recta dirige celerem currum, & alipedum robur equorum,
Nihil veritus strepitum Martis, hominum occisoris.
Qui nunc cum clangore circumquaque furit per sacrū nemus
Phœbi Apollinis, longe iaculantis regis.
Enimuero etiam validus licet existat, tamen exaturabitur bello.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Ἀλλ' ὁ μὲν πατήρ μου (φησὶν) ἔζη ἐκεῖ μετὰ τῆς γυναικός· περιϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ἐγεννήθημεν καὶ ἡμεῖς, καὶ ὁ σὸς πατήρ, πλὴν οὔτε κατὰ τὴν σωματικὴν ῥώμην ὅμοιοι, οὔτε κατὰ τὴν γνῶσιν. τοῦ σοῦ μὲν γὰρ πατρὸς Ἰφικλέους τὴν γνῶσιν ἀφείλετο ὁ Ζεύς, καὶ ἐμώρανεν αὐτὸν, διότι κατέλιπε τὸν ἴδιον οἶκον, καὶ ἀπῆλθε δουλεύειν Εὐρυσθεῖ τῷ βασιλεῖ Πελοποννήσου: ἀλλ' ἴσως πολλὰ μετεμελήθη ὕστερον ἀνωφελῶς. ἐμοὶ δὲ ὁ θεὸς Ἀπόλλων ἐκέλευσε φονεῦσαι τὸν Κύκνον. ἀλλὰ σὺ κράτει τὰ χαλινὰ τῶν ἵππων, καὶ μὴ δειλιάσῃς τὸν

Ἄρην. ὃς νῦν μαίνεται ὑπὸ θυμοῦ, καὶ τοὺς περὶ τὴν μάχην ὁρμῆς· κορέννυται γὰρ πολέμου καὶ περὶ αὐδρήεντος ὤν. φασὶν ὅτι ὅτε τὴν ἐννεαμηνιαῖος ὁ Ἡρακλῆς ἐν τῇ Ἀλκμήνῃ ἐπεῖχε τὸν Εὐρυσθέα ἑπταμηνιαῖον εἶναι ἐν τῇ Ἀρχίππῃ ὤμοσεν οὖν ὁ Ζεὺς ἐκεῖνον ἄρξαι τοῦ ἑτέρου, τὸν γεννησόμενον κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν, ὡς τοῦ Ἡρακλέους μέλλοντος γεννᾶσθαι. ἀλλ' ἡ Ἥρα ζηλοτυποῦσα περὶ τὴν Ἀλκμήνην ἐποίησε τὸν μὲν Εὐρυσθέα ἑπταμηνιαῖον γεννηθῆναι, τὸν δὲ Ἡρακλέα δεκαμηνιαῖον, ὡς μαρτυρεῖ καὶ Θεόκριτος. φησὶ γὰρ Ἡρακλέα δεκάμηνον ἐόντα γείνατο μήτηρ. ἦρξε γοῦν διὰ τὸν ὅρκον Εὐρυσθεὺς τοῦ Ἡρακλέους. τὸ ἰθὺς ἔχειν, ἀντὶ τοῦ ἐπ' εὐθείας ἔχει καὶ κρατεῖ· λαμβάνεται γὰρ τὸ μὲν ἰθὺς ὄνομα ἀντὶ ἐπιρρήματος. τὸ δὲ ἔχειν ἀπαρέμφατον ἀντὶ προστακτικοῦ τοῦ ἔχε. ζητοῦσι διὰ τίνα λόγον ὁ Ἄρης καὶ ὡς τὰ ἰαμβικὰ κλίνεται ὡς ἔχων τὴν παραλήγουσαν βραχεῖαν παρὰ τῷ Ὁμήρῳ, οἷον Ἄρητος ὡς λέβητος. καὶ πάλιν ὡς τὰ σπονδιακά, οἷον Ἄρου, ὡς Πέρσου. καὶ πάλιν ἁπλοῦν ὄν, διὰ τί ὡς τὰ σύνθετα κλίνεται, οἷον Ἄρεος καὶ Ἄρευς ὡς Δημοσθένεος καὶ Δημοσθένους. φαμὲν οὖν ὅτι τοῦτο συνέβη ἀπὸ τῶν διαφόρων ἐτυμολογιῶν. εἰ μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ ἐπιτατικοῦ ἀ, καὶ τοῦ ῥῶ τὸ λέγω ἐτυμολογεῖται, ἔστι τὸ α ἤγουν ἡ παραλήγουσα μακρά, καὶ κλίνεται Ἄρης Ἄρου ὡς τὰ σπονδιακά. εἰ δὲ ἀπὸ τοῦ ἀ στερητικοῦ καὶ τοῦ ῥῶ τὸ λέγω, οὐδὲ γὰρ δέεται ὁ πόλεμος λόγων, ἔστι τὸ α βραχύ, καὶ κλίνεται Ἄρης Ἄρητος ὡς τὰ ἰαμβικά. πάλιν τινὲς λέγουσιν αὐτὸ εἶναι ἁπλοῦν, ὡς ἀπὸ τοῦ αἴρω τὸ φονεύω γινόμενον· τινὲς δὲ σύνθετον, ὡς ἀπὸ τοῦ ἀμυνεῖν καὶ τοῦ ῥῶ. λοιπὸν ὡς μὲν ἁπλοῦν δέχεται ἐκείνας τὰς κλίσεις ὡς δὲ σύνθετον κλίνεται καὶ Ἄρεος, Ἄρευς, ὡς Δημοσθένους. ἔστι δὲ καὶ ἑτέρα εὐθεῖα ἡ Ἄρευς, καὶ κλίνεται τὸ Ἄρεος καὶ Ἄρειος Αἰολικῶς, καὶ Βοιωτικῶς, καὶ Ἄρηος Ἰωνικῶς, καὶ Ἄρεως Ἀττικῶς.

κεκληγὼς] κλήγω τὸ θέμα ἢ κλάζω, ὁ μέσος παρακείμενος κέκληγα καὶ κέκλαγα. ἆαται.] ἤγουν κορέννυται· ἄημι γὰρ τὸ ἐκπνέω, καὶ τὸ παθητικὸν ἄαμαι, ἄασαι, ἄαται.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

τοῦ μὲν φρένας.] τοῦ Ἰφίκλου, τοῦ πατέρος Ἰολάου. ἐπεὶ ἀπολιπὼν τῷ Εὐρυσθεῖ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον, ἀπεχώρησε. μετὰ δὲ ταῦτα μετεμελήθη, τοῦ μὲν κακῶς πράξαντος, τοῦ δὲ νομισθέντος ἀξίου διὰ τὴν πρᾶξιν. ἀλιτήμενον Εὐρυσθῆα:] διὰ τὸ παρὰ καιρὸν τεχθῆναι. τῆς μὲν Ἥρας ζηλοτυπούσης Ἀλκμήνην, καὶ μὴ χωρησάσης τότε τὸν Ἡρακλέα τεχθῆναι, τὸν δὲ Εὐρυσθέα ἐασάσης διὰ τὸ βασιλεῦσαι. ὁ γὰρ ὀμόσας ὑπέσχετο ὁ Ζεὺς τοῖς θεοῖς τάδε· ὁ τικτόμενος, φησι, τήμερον, ἄρξει τῆς Ἀσίας πάσης. ὅρκον δὲ παρὰ τούτου λαβοῦσα παρὰ τοῦ Διὸς ἡ Ἥρα τὰς μὲν Ἀλκμήνης ὠδῖνας ἔπαυσε, τὰς δὲ Ἀρχίππης λέλυκε· καὶ ἑπτὰ μηνῶν αὐτῆς ἐχούσης, Εὐρυσθέα τεκεῖν ἠναγκάσθη.

Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν ἀμώμητος Ἰόλαος,
Ἠθεῖ', ἦ μάλα δή τι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
Τιμᾷ σὴν κεφαλήν, καὶ ταύρεος Ἐννοσίγαιος,
Ὃς Θήβης κρήδεμνον ἔχει, ῥύεταί τε πόληα.
Οἷον δὴ καὶ τόνδε βροτὸν κρατερόν τε μέγαν τε
Σὰς ἐς χεῖρας ἄγουσιν, ἵνα κλέος ἐσθλὸν ἄρηαι.
Ἀλλά γε δύσεο τεύχε' ἀρήϊα, ὄφρα τάχιστα
Δίφρους ἐμπελάσαντες Ἄρηός θ' ἡμέτερόν τε
Μαρνώμεσθ'. ἐπεὶ οὔ τι ἀτάρβητον Διὸς υἱὸν
Οὐδ' Ἰφικλείδην δειδίξεται· ἀλλά μιν οἴω
Φεύξεσθαι δύο παῖδας ἀμύμονος Ἀλκείδαο,
Οἵ δή σφι σχεδὸν εἰσὶ λιλαιόμενοι πολέμοιο

Hunc contra allocutus est inculpatus Iolaus:
O patrue, quam multum v. pater hominum atq. deorum
Honorat caput tuum, & taurinus Neptunus,
Qui Thebarum mœnia tenet, & tuetur ciuitatem:
Quemadmodum & hunc mortalem, validumque magnumq.
Tuas in manus adducunt, vt gloriam magnam auferas.
Sed age, induere arma Martia, vt quam celerrime
Currus inter se committentes Martis & nostrum,
Decertemus. Quoniam neq. intrepidum Iouis filium,
Neque Iphiclidem perterrebit: sed ipsum puto
Mox fugiturum duos pueros inculpati Alcidæ,
Qui sibi prope eunt, cupientes bello

Φυλό-

Φυλόπιδα στήσειν· τά σφιν πολὺ φίλτερα θοίνης.

Certamen instituere. quæ res ipsis multo gratior quam cœna.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Πρὸς δὲ Ἡρακλέα δέ (φησιν) ἀπελογήσατο ὁ Ἰόλαος· ὦ θεῖε, ὄντως ὁ Ζεὺς τιμᾷ σε καὶ ὁ Ποσειδῶν, ὃς φυλάσσει τὰς Θήβας, ὥσπερ καὶ νῦν ἔφερον τὸν Κύκνον εἰς τὰς σὰς χεῖρας· ἵνα φονεύσας τοῦτον δοξασθῇς· ἀλλ' ἄγε, φησίν, ὁπλίσθητι, ἵνα συμπλακῶμεν εἰς μάχην μετὰ τοῦ Κύκνου· ἐπεὶ οὔτε σὺ ἔχεις φοβηθῆναι ἐκεῖνον, οὔτε ἐγώ· ἀλλ' ὑπολαμβάνω φυγεῖν ἐκεῖνον ἀφ' ἡμῶν, οἵτινες πλέον τῆς τροφῆς ἀγαπῶμεν τὸν πόλεμον. ἐννοσίγαιος Ποσειδῶν, ἀπὸ τοῦ ἔνοσις ἡ κίνησις, καὶ τοῦ γῆ· ἵν' ᾖ ἐνοσίγαιος ὁ τὴν γῆν κινῶν· οἱ γὰρ φυσικοὶ ἀπὸ τῶν ὑδάτων γίνεσθαι τοὺς σεισμούς φασι. πλεονάζει δὲ τὸ ἕτερον ν, διὰ τὸ μέτρον Αἰολικῶς. ἄρηαι.] κατὰ γένος ἐστιν, αἴρω τὸ ἐπαίρω, ὁ μέλλων ἀρῶ, ὁ ἀόριστος ἦρα, ὁ μέσος ἠράμην, καὶ τὸ ὑποτακτικὸν ἐὰν ἄρωμαι, τὸ β' ἴσον ἐὰν ἄρηται, καὶ ἐξ αὐτοῦ τὸ δεύτερον πρόσωπον ἄρηαι, ἀποβολῇ τοῦ τ'.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

καὶ ταύρεος Ἐννοσίγαιος.] ἤγουν διὰ τὸν τῶν κυμάτων ἦχον, ὡς ταῦροι γὰρ μυκῶνται· ἢ ὅτι ταυρόκερανός ἐστιν· ἢ ὅτι Ταύρειος Ποσειδῶν ἐν πόλει Βοιωτίας, διὰ τὸ ταύρους θύεσθαι αὐτῷ, καὶ μάλιστα ἐν Ὀγχηστῷ. διὰ τοῦτο καὶ ταυροκράνους τοὺς ποταμούς. ἀπὸ οὖν τῆς θυσίας ταύρων ἐπιτελεῖν τῷ Ποσειδῶνι, ταύρεος ἐκλήθη Βοιωτικῶς. Φυλόπιδα στήσειν.] πόλεμος καὶ φυλόπις τὸ αὐτό. ἅτινα τῆς εὐωχίας τὰ προφιλέστατά ἐστιν. Ἄλλως. ἡμῖν κατὰ πολὺ κρείττονά εἰσι τῆς εὐωχίας τοῦ πολέμου ἔργα, φησί, καὶ τὰ τῆς μάχης πολὺ ἡδύτερα αὐτῆς εἰσιν εὐωχίας.

Ὣς φάτο, μείδησεν δὲ βίη Ἡρακληείη,
Θυμῷ γηθήσας· μάλα γάρ νύ οἱ ἄρμενα εἶπεν.
Καί μιν ἀμειβόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Ἥρως ὦ Ἰόλαε διοτρεφές, οὐκέτι τηλοῦ
Ὑσμίνη τρηχεῖα· σὺ δ' ὡς πάρος ἦσθα δαΐφρων,
Ὣς καὶ νῦν μέγαν ἵππον Ἀρείονα κυανοχαίτην
Πάντῃ ἀναστρωφᾶν καὶ ἀρηγέμεν, ὥς κε δύνηαι.

Sic ait. arrisit autem fortis Hercules,
Animo oblectatus: admodum enim sibi commoda dixerat.
Atque ipsum, respondens, verbis volucribus allocutus est:
O heros Iolae, Iouis alumne, non procul etiam hinc
Pugna aspera. Tu vero quemadmodum antea fuisti bellicosus
Ita & nunc magnum equum Arionem nigricantibus setis obsitum
Quoquouersum conuerte, & auxiliare pro eo ac poteris.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Ταῦτα (φησὶν) εἰπόντος τοῦ Ἰολάου, ἐχάρη ὁ Ἡρακλῆς· φρονίμως γὰρ ἀπελογήσατο ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ, καὶ εἶπεν Ἡρακλῆς· οὐ μακρὰν ἡ μάχη Ἰόλαε· σὺ δὲ ὥσπερ καὶ πρότερον ἦσθα ἔμπειρος πολέμου καὶ ἡνιόχεις καλῶς, οὕτω καὶ νῦν φρόντισον ἡνιοστροφεῖν τοὺς ἵππους καὶ βοηθεῖν καθόσον δύνασαι. ὀρείχαλκος τὸ λευκὸν χάλκωμα. ἐν ὄρεσι γὰρ εὑρίσκεται. ἄλλοι δέ φασιν, ὧν καὶ Φιλόπονος, ὀρείχαλκον εἶναι ὕλην τινὰ μεταλλικὴν τιμιωτέραν χαλκοῦ, ἢ νῦν οὐχ εὑρίσκεται· ὥσπερ δὲ ἀνατιθέαμεν τὴν τεκτονικὴν καὶ ὑφαντικὴν τῇ Ἀθηνᾷ, οὕτω καὶ τὴν ὁπλοποιητικὴν τῷ Ἡφαίστῳ.

Ὑσμίνη] ἡ μάχη, καὶ γίνεται κατὰ τὴν Θεσσαλονικέως. ἀπὸ τοῦ ὑπομίμνειν, ἵν' ᾖ ὑπομίμνη, καὶ ὑσμίνη. ὑπομένει γὰρ καὶ ὑφίσταται ἡ μάχη τὸν πόλεμον τῶν ἀνδρῶν. ἦσθα.] κατὰ γένος ἐστιν, εἰμὶ τὸ ὑπάρχω, καὶ ὁ παρατατικὸς ἦν, τὸ δεύτερον ἦς, καὶ ἐπ' ἐκτάσει τῆς θα συλλαβῆς ἦσθα. ἀρείονα.] τὸ συγκριτικὸν ἔλαβεν ἀντὶ θηλυκοῦ, καὶ ἐν ἄλλοις δὲ πλείοσιν ἔθος πέπτωκε τῷ Ἡσιόδῳ· τὸ ὁ δὲ γράφεται μικρὸν πρὸς τὴν ἀναλογίαν τῶν συγκριτικῶν· ταῦτα γὰρ πάντα καθὸ τριγενῆ συστέλλονται.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Ἀρείονα κυανοχαίτην.] Ἀρείων ἵππος, ὃν ἔλαβεν ὕστερον Ἄδραστος. Ὅμηρος·

Οὐκ εἴ κεν μετόπισθεν Ἀρείονα δῖον ἐλαύνοι,
Ἀδράστου ταχὺν ἵππον.

οὗτος καὶ Ἀρκίδαμος, ὅτε ἐγωνίσατο ὁ Ἡρακλῆς, τῷ Ἀρείονί φασιν ἵππῳ κεχρῆσθαι, ᾧ ἐποχούμενος Ἄδραστος, ἐν ταῖς Θήβαις ἐξέφυγεν. Ἀρείων, ἵππος Ἡρακλέους.

Ὣς εἰπὼν κνημῖδας ὀρειχάλκοιο φαεινοῦ,
Ἡφαίστου κλυτὰ δῶρα, περὶ κνήμῃσιν ἔθηκε.
Δεύτερον αὖ θώρηκα περὶ στήθεσσιν ἔδυνε
Καλὸν, χρύσειον, πολυδαίδαλον· ὅν ῥ' οἱ ἔδωκε
Παλλὰς Ἀθηναίη κούρη Διὸς, ὁππότ' ἔμελλε
Τοπρῶτον στονόεντας ἐφορμήσασθαι ἀέθλους,
Θήκατο δ' ἀμφ' ὤμοισιν ἀρῆς ἀλκτῆρα σίδηρον
Δεινὸς ἀνήρ. κοίλην δὲ περὶ στήθεσσι φαρέτρην
Καββάλετ' ἐξόπιθεν· πολλοὶ δ' ἔντοσθεν ὀϊστοὶ
Ῥιγηλοὶ, θανάτοιο λαθιφθόγγοιο δοτῆρες.
Πρόσθεν μὲν θάνατόν τ' εἶχον καὶ δάκρυσι μῦρον·
Μέσσοι δὲ ξεστοὶ περιμήκεες· αὐτὰρ ὄπισθεν
Μορφνοῖο φλεγύαο καλυπτόμενοι πτερύγεσσιν
Ἦσαν. ὁ δ' ὄβριμον ἔγχος ἀκαχμένον εἵλετο χαλκῷ.
Κρατὶ δ' ἐπ' ἰφθίμῳ κυνέην εὔτυκτον ἔθηκε,
Δαιδαλέην, ἀδάμαντος, ἐπὶ κροτάφοις ἀραρυῖαν,
Ἥ τ' εἴρυτο κάρη Ἡρακλῆος θείοιο.

Sic locutus, ocreas, ex orichalco splendido,
Vulcani inclyta dona, tibiis induxit.
Mox & thoracem pectori induit
Pulchrum, aureum, variegatum, quem ipsi dederat
Pallas Minerua filia Iouis, tunc cum cœperat
Primum luctuosa aggredi certamina.
Posuit autem circa humeros nocumenti depulsorium ferrum,
Sæuus vir, cauam circa pectora pharetram,
Reiecitque in tergum. in hac multæ erant sagittæ
Horrendæ, mortis vocem reprimentis datrices.
Hæ a capite quidem mortem habebant præfixam, & vnguentum lacrymarum:
Mediæ autem politæ erant, longæ: sed a tergo
Nigræ aquilæ contectæ alis
Erant. ille a. validam hastam præfixam ære corripuit.
Capiti vero ingenti galeam fabrefactam imposuit,
Variegatam, ferream, temporibus adaptatam,
Quæ tutum reddebat caput Herculis diuini.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Ταῦτα εἰπὼν (φησὶν) ὁ Ἡρακλῆς, κνημῖδας μὲν λευκοῦ χαλκοῦ, ἔθηκεν εἰς τὰς κνήμας αὐτοῦ. εἶτα θώρακα ἐνεδύθη χρυσοῦν, δῶρον τῆς Ἀθηνᾶς. θῆκε δὲ καὶ εἰς τοὺς ὤμους αὐτοῦ σιδήριον, καὶ τοξοθήκην ἐκρέμασεν εἰς τὰ στήθη αὐτοῦ, ἣν καὶ εἰς τὸ ὄπισθεν μέρος περιέστρεψεν· εἶχον δὲ τὰ βέλη ἔμπροσθεν μὲν θάνατον, ἤγουν τὰς ἀκμὰς τῶν ξιφῶν τὰς θανατηφόρους· τὴν δὲ μέσην ξεστὴν, διότι τὸ μέσον τοῦ βέλους ξύλον ἐστὶ ξεστόν· ὄπισθεν δὲ ἐκαλύπτοντο ἐν πτεροῖς ἀετοῦ· ἔλαβε δὲ καὶ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ κοντάριον μετὰ ξίφους· ἐπέθηκε δὲ τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ περικεφαλαίαν ποικίλην ἀδάμαντι σιδήρῳ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ ἁρμόζουσαν. ἀδάμαντα ἐνταῦθα οὐ λέγει τὸν λίθον, ἀλλὰ τὸν σίδηρον· καὶ γὰρ καὶ ὁ σίδηρος, εἰ καὶ μὴ λίαν ἀτέραμνος, ἀλλ' οὖν δυσμάλακτος καὶ δυσδάμαστος· εἰώθασι δὲ τοῖς ποιηταῖς καὶ τῇ ἄλλῃ γραφῇ τὸ α στερητικὸν ἀντὶ τοῦ δύς λαμβάνειν. διὸ ἄβατον ὁδὸν τὴν δύσβατον λέγομεν, καὶ ἀπέρατον θάλασσαν τὴν δυσπέρατον. ἀρῆς] ἤγουν βλάβης· ἐξ Ὁμήρου δὲ παραπεποίηνται σχεδὸν πάντες οἱ στίχοι. ἀρὰ δὲ σημαίνει τρία, τὴν κατάραν, τὴν εὐχὴν, καὶ τὴν βλάβην. ἀλκτῆρα.] ἤγουν ἀποσοβητὴν, ἀπὸ τοῦ ἀλκῶ τὸ βοηθῶ. φαρέτρα λέγεται τὸ ὀϊστοδόχον δοχεῖον, ἐν ᾧ δηλαδὴ βάλλονται τὰ βέλη. λέγεται δὲ οὕτω φαρέτρα, παρὰ τὸ φέρειν τὰ βέλη δυνάμενα. γωρυτὸς δὲ καλεῖται τὸ ὅπλον, ἐν ᾧ ἐμβάλλεται τὸ τόξον, ἀπὸ τοῦ γῶ τὸ χωρῶ, καὶ τοῦ ῥυῶ τὸ ἑλκυστόν, τὸ χωροῦν δηλαδὴ τὸ ἑλκυστὸν, ἤγουν τὸ τόξον. ὀϊστὸς ἐτυμολογεῖται ἀπὸ τοῦ οἴω τὸ κομίζω κατὰ διάλυσιν, ὥσπερ καὶ ἰὸς τὸ αὐτὸ, ἀπὸ τοῦ ἵημι τὸ πέμπω.

μορφνός] ὁ ἀετός λέγεται δὲ περκνός, καὶ ὀφθαλμίας, καὶ φλεγύας, καὶ ἄλλα μυρία ὀνόματα.

Ἰστέον, ὅτι ἡ τοῦ Ἡρακλέους αὕτη ἀσπὶς, ἣν ἐκφράζει Ἡσίοδος, τὴν οἰκουμένην ἅπασαν εἰκονίζει,

νίζει, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ συμβαίνοντα περιέχει· μάχας φημὶ καὶ πανηγύρεις, καὶ χορὺς καὶ ἀγῶνας, καὶ πολέμους, καὶ πορθήσεις πόλεων, καὶ τῶν τεθνεώτων θρήνους. πρὸς δὲ τούτοις ἄλλους μὲν ἀροῦντας, ἄλλους δὲ θερίζοντας καὶ εἰς τὴν ἅλω τοὺς ἀστάχεις κομίζοντας· ἑτέρους δὲ κόπτοντας βότρυας καὶ πρὸς ληνὸν ἀποκομίζοντας. ἴδοις δ' ἐν αὐτῇ καὶ κυνηγέτας καὶ κύνας λαγωὺς διώκοντας, καὶ ἱππέας ἅμιλλαν δρόμου πεποιημένους, καὶ νέους ὀρχουμένους τε καὶ ᾄδοντας πρὸς αὐλόν, καὶ πολλὰ τοιαῦθ' ἕτερα. ἐπὶ δὲ τέλει στεφάνου δίκην περιῤῥέοντα τὸν Ὠκεανὸν, καὶ πᾶσαν περικυκλοῦντα τὴν οἰκουμένην, καὶ κύκνους ἐν τούτῳ ᾄδοντας. καὶ θαυμάσεις οἶμαι τόν τε τὴν ἀσπίδα κατασκευάσαντα Ἥφαιστον, καὶ τὸν ταύτην ἐκφράσαντα ποιητήν. θαυμαστὸν γὰρ ἑκάτερον ἢ τῆς ἀσπίδος ἀπέδειξε ταύτης κατασκευή.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

ὀρειχάλκοιο φαεινοῦ.] ὀρείχαλκος εἶδος ὕλης, οὕτω καλουμένης· ἤ τις νῦν οὐχ εὑρίσκεται. ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι χύμευσις ἐστὶ χαλκοῦ, τοῦ νῦν εὑρισκομένου. οὐ γὰρ σκευασίᾳ τινὶ γίνεται ὁ χαλκὸς λευκὸς, φύσει πυῤῥὸς ὤν. λαθιφθόγγοιο φωτῆρες.] ἐπιλανθάνονται οἱ θνήσκοντες τῆς φθογγῆς, τουτέστι τοῦ λέγειν. ἔῤῥεον δὲ καὶ ἔσταζον καὶ δάκρυσι μύρον, ἀντὶ τοῦ μύρεσθαι ἐποίουν τοὺς τῶν ἀναιρεθέντων οἰκείους, ὡς κεχρισμένων τῶν βελῶν ὄντων θανασίμῳ φαρμάκῳ. ἢ καθότι οἱ τυπτόμενοι εὐθέως ἐτελεύτων, καὶ πάντες ὑπὸ τῶν συγγενῶν ἐδακρύοντο.

Μορφνοῖο φλεγύαο.] ἐπτερωμένοι ἦσαν, μέλανος ἀετοῦ φλεγύου, ἐκ τοῦ φλέγειν καὶ λαμπρὸν εἶναι· οἱ δὲ ὄρνεον εἶναι παραπλήσιον γυπί.

ἀδάμαντος ἐπὶ κροτάφοις.] ἐξ ἀδάμαντος κατεσκευασμένην. ὁ γὰρ ἀδάμας λίθος ἐστὶν ἀδάμαστος.

ΧΕΡΣΙ γε μὲν σάκος εἷλε παναίολον· οὐδέ τις αὐτὸ
Οὔτ' ἔῤῥηξε βαλὼν, οὔτ' ἔθλασε, θαῦμα ἰδέσθαι.
Πᾶν μὲν γὰρ κύκλῳ τιτάνῳ λευκῷ τ' ἐλέφαντι,
Ἠλέκτρῳ θ' ὑπολαμπὲς ἔην, χρυσῷ τε φαεινῷ
Λαμπόμενον. κυάνου δὲ διὰ πτύχες ἠλήλαντο.
Ἐν μέσσῳ δὲ δράκοντος ἔην φόβος οὔτι φατειός
Ἔμπαλιν ὄσσοισιν πυρὶ λαμπομένοισι δεδορκώς.
Τοῦ καὶ ὀδόντων μὲν πλῆτο στόμα λευκὰ θεόντων,
Δεινῶν, ἀπλήτων. ἐπὶ δὲ βλοσυροῖο μετώπου
Δεινὴ Ἔρις πεπότητο κορύσσουσα κλόνον ἀνδρῶν
Σχετλίη, ἥ ῥα νόον τε καὶ ἐκ φρένας εἵλετο φωτῶν
Οἵτινες ἀντιβίην πόλεμον Διὸς υἷι φέροιεν.
Τῶν καὶ ψυχαὶ μὲν χθόνα δύνουσ' ἄϊδος εἴσω
Αὐτῶν. ὀστέα δέ σφι περὶ ῥινοῖο σαπείσης,
Σειρίου ἀζαλέοιο κελαινῇ πύθεται αἴῃ.

At manibus clypeum accepit, varium totum, quem nemo quisquam
Neque perrupit iaciendo, neque comminuit, mirum visu.
Nam totus quidem circumquaque gypso, candidoque ebore,
Et electro lucidus erat, auroque fulgido
Splendens, cæruleis plicis fulgorem intersecantibus.
In medio autem draconis erat terror, haudquaquam effabilis,
Retro oculis igne lucentibus tuens.
Cuius & dentibus quidem repletum erat os candidantibus,
Sæuis, inaccessis. super terribilem autem frontem
Sæua Contentio deuolitabat, accendens pugnas hominum,
Terra, quæ mentem eximebat, & præcordia viris
Quicunque bellum aduersus Iouis filium gererent.
Quorum & animæ quidem sub terram eunt ad Orcum intro
Ipsorum: ossa autem ipsis, pelle circum putrefacta,
Sirio sub torrido in nigra putrescunt terra.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Ἐν ταῖς χερσὶ δὲ (φησιν) ἔλαβε σάκος παμποίκιλον, ὅπερ οὐδεὶς αὐθισάμενος βαλὼν ἔθραυσε, θαυμαστόν· ὅλον γὰρ κύκλῳ λαμπρὸν ἦν ἐν γύψῳ καὶ ἐλέφαντος ὀστέοις καὶ λευκῷ χαλκῷ καὶ χρυσίῳ. συρμάδες δὲ μέλανος διὰ μέσου τοῦ χαλκοῦ ἐγγεγραμμέναι ἦσαν, ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῆς ἀσπίδος ἦν ἐζωγραφισμένος δράκων, εἰς τοὐπίσω

τοῦτον βλέπων ἐν ὀφθαλμοῖς πυρωποῖς· οὗ δράκοντος τὸ μὲν στόμα εἶχε χαλαὶς ὀδόντας φοβερούς, ἐπάνω δὲ τοῦ προσώπου τοῦ δράκοντος ἐπέτετο ἡ χαλεπὴ ἔρις, ἤγουν ἡ μάχη, ὥσπερ τὶς θεὰ, παρορμῶσα καὶ ἐρεθίζουσα τοὺς ἄνδρας εἰς πόλεμον. ἤ τις μάχη καὶ τὴν γνώμην ἀφῄρει τῶν ἀντικειμένων τῷ Ἡρακλεῖ· τοῦτο δέ φησιν ὁ ποιητὴς, ὡς ἀφρόνων ὄντων τῶν ἀντιμαχομένων τῷ Ἡρακλεῖ ἀνδρειοτάτῳ ὄντι. ὧν, τῶν ἀντικειμένων δηλαδὴ τῷ Ἡρακλεῖ, αἱ ψυχαὶ μὲν εἰς τὸν ᾅδην περιοιχοῦνται, τὰ ὀστᾶ δὲ αὐτῶν, σαπέντων τῶν δερμάτων, κἀκεῖνα σήπεται ἐν τῇ γῇ ἕνεκεν τοῦ ἡλίου τοῦ ξηραντικοῦ. παναίολον, ἤγουν ποικίλον. λέγεται δὲ αἰόλον τὸ ποικίλον, ἀπὸ Αἰόλου τινὸς γραφομένου τῷ ποιητῇ, ποικίλου τὴν φρόνησιν, καὶ ἀπαραμίλλου τὴν σύνεσιν. τίτανος, ἡ ἄσβεστος· ἐνταῦθα δὲ τὸν γύψον λέγει, ὃν καλοῦμεν σκίρον. ἐλέφας ἐνταῦθα, καὶ παρὰ τῷ ποιητῇ, τὸ τοῦ ἐλέφαντος ὀστοῦν λέγεται. ἤλεκτρος καταχρηστικῶς ἐνταῦθα ὁ χρυσολαμπὴς χαλκὸς, διὰ τὸ λαμπρόν. ἠλήλαντο.] κανόνισον, ἐλάω ἐλῶ τὸ ἐλαύνω. ὁ μέλλων ἐλάσω, ὁ παρακείμενος ἤλακα, ὁ παθητικὸς ἤλαμαι, ὁ ὑπερσυντέλικος ἠλάμην, τὸ τρίτον τῶν πληθυντικῶν ἤλαντο καὶ Ἀττικῶς ἠλήλαντο, καὶ ὤφειλεν εἶναι ἐλήλαντο, ἀλλὰ τὰ Ἀττικὰ τὰ ἀπὸ βραχέος ἀρχόμενα ἐν τῷ παρακειμένῳ, χρονικῶς μηκύνονται ἐν τῷ ὑπερσυντελίκῳ δεράκων, ἀπὸ τοῦ δέρκω ἔδερκον, δάρκων καὶ δράκων. ὥσπερ ἀρνὸς ἀρνειὸς, οὕτω καὶ φατὸς φατειός. πλῆτο.] τὸ θέμα, πλῶ, τοῦτο δὲ ἐκ τοῦ πλῶ τῷ πληρῶ, καὶ τὸ παθητικὸν πλῆμαι, καὶ ὁ παρατατικὸς ἐπλήμην, ἔπλησο, ἔπλητο, καὶ ἀφαιρέσει τοῦ ε πλῆτο. βλοσυρὸν ἀπὸ τοῦ βάλλειν καὶ πτηξίας ποιεῖν τοῖς ὄσσοις καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς. υἷι] ἡ εὐθεῖα ὁ υἷς τοῦ υἷος καὶ υἷος, τῷ υἷι καὶ υἷι. ἄϊδος.] ἡ εὐθεῖα, ὁ ἅις ἐτυμολογεῖται δὲ ἀπὸ τοῦ α στερητικοῦ μορίου, καὶ τοῦ εἴδω εἴσω, τὸ βλέπω. ἵν' ᾖ ἅις τόπος] σκοτεινὸς, εἰς ὃν οὐδεὶς δύναται βλέπειν. καὶ ὤφειλεν εἶναι ἄεις διὰ τοῦ ει διφθόγγου, ἀλλ' ὥσπερ ὁ νῆις ὁ γινόμενος ἀπὸ τοῦ νη στερητικοῦ μορίου καὶ τοῦ εἰδυείσω τὸ γινώσκω ἰωταγραφεῖται, οὕτω καὶ τοῦτο.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

κύκλῳ πτάνῳ.] τινὲς μὲν γύψον μετὰ λευκοῦ ᾠοῦ. ἐπάνω δὲ τοῦ γύψου, ἤλεκτρος ἦν καὶ χρυσὸς ἡ λεγομένη μαρμάρῳ καὶ κονίᾳ.

Ἐν μέσσῳ δὲ δράκοντος,] σωματοποιεῖ τὸν φόβον ἐνταῦθα, ὡς αὖ ἐν τῷ μέσῳ ἐξ ἀδάμαντος ἦν, οὐδαμῶς δυναμένου ῥηχθῆναι. οὔτι φατειῶν] φοβερῶν, ἀρρήτων, μὴ δυναμένων λεχθῆναι, διὰ τὸ ἐκπληκτικόν. ἐνταῦθα δὲ τὸ φατειῶν, οὐκ ἐπὶ φοβερῶν καὶ ἀρρήτων, ἀλλ' ἐπὶ θαύματος.

Ἐν δὲ προΐωξίς τε παλίωξίς τε τέτυκτο,
Ἐν δ' ὅμαδός τε φόβος τ' ἀνδροκτασίη τε δεδήει.
Ἐν δ' ἔρις, ἐν δὲ κυδοιμὸς ἐθύνεον, ἐν δ' ὀλοὴ κὴρ
Ἄλλον ζωὸν ἔχουσα νεούτατον, ἄλλον ἄουτον,
Ἄλλον τεθνειῶτα κατὰ μόθον ἕλκε ποδοῖιν.
Εἷμα δ' ἔχ' ἀμφ' ὤμοισι δαφοινεὸν αἵματι φωτῶν,
Δεινὸν δερκομένη, καναχῇσί τε βεβριθυῖα.
Ἐν δ' ὀφίων κεφαλαὶ δεινῶν ἔσαν οὔτι φατειῶν
Δώδεκα· ταὶ φοβέεσκον ἐπὶ χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων,
Οἵ τινες ἀντιβίην πόλεμον Διὸς υἷι φέροιεν.
Τῶν καὶ ὀδόντων μὲν καναχὴ πέλεν εὖτε μάχοιτο
Ἀμφιτρυωνιάδης· τὰ δὲ δαίετο θαυματὰ ἔργα.

In eo autem & propersecutio, & viceuersa persecutio facta erat.
In eo tumultus, cædesque, & homicidium huc illuc ferebátur.
In eo Eris quoque, & motus ferebat: in eo perniciosa Parca.
Viuum alium tenens vulneratum, alium autem illæsum,
Alium mortuum per pugnam trahebat pedibus.
Vestem autem habebat circum humeros cruentam sanguine virorum,
Sæuum videns, clamoribúsque ingrauescens.
In eo autem & serpentum capita sæuorum erant haudquaquam effabilium,
Duodecim, quæ perterrefaciebát super terram genera hominum
Quicunque bellum contra Iouis filium mouerent.
Quorú & dentiú quidem crepitus edebatur, quoties pugnabat
Amphitryoniades. Hæc autem distincta erant miranda opera.

Στίγμα-

Στίγματα δ' ὡς ἐπέφαντο ἰδεῖν δεινοῖσι δράκουσι
Κυάνεα κατὰ νῶτα· μελάνθησαν δὲ γένεια.

Porro veluti puncta quædã apparebãt videnda sæuis draconibus
Cærulea per terga, denigratæq. erant illis maxillæ.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Ἐν τούτοις (φησὶν) ἦν καὶ περιδίωξις, καὶ ἐπιδιώξις, ὥς τινες διαζωγραφημέναι· καὶ γὰρ οἱ πλεῖστοι ποτὲ μὲν διώκει, καὶ καλεῖται τοῦτο περιδίωξις· ποτὲ δὲ διώκονται, καὶ καλεῖται τοῦτο παλίωξις· προσωποποιεῖ δὲ τὰ πράγματα κατὰ τὸ κόμον ποιητικόν. ἦν δὲ ἐν τῇ ἀσπίδι καὶ θόρυβος καὶ φόνος, καὶ ἐκλονεῖ καὶ ἐμάχετο (ἀπὸ τοῦ δαίω τὸ καίω) ἡ ἀνδροκτασία, ἤγουν ὁ τῶν ἀνδρῶν φόνος. σὺν τούτοις ἦν ἐζωγραφημένη καὶ Ἔρις καὶ ὁ θόρυβος, καὶ ἡ κὴρ ἤγουν ἡ θανατηφόρος θεά, ἄλλον μὲν ἔχουσα νεότρωτον, ἄλλον ἄτρωτον, ἄλλον δὲ ποσὶν ἕλκουσα ἐν τῷ ποδὶ τὸν θανόντα ἐν τῷ πολέμῳ. ἐφόρει δὲ ἱμάτιον βεβαμμένον ἐξ αἵματος, χαλεπῶς καὶ ἀγρίως βλέπουσα, καὶ γαυριῶσα ἐν καναχῇ καὶ κτύπῳ. ἐν τούτοις, φησὶν, ἐζωγραφοῦντο καὶ ὄφεων κεφαλαὶ δώδεκα, αἳ δὴ ἐφόβουν τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἀντιπολεμοῦντας τῷ Ἡρακλεῖ ὧν καὶ ἀπὸ τῶν ὀδόντων ἀπετελεῖτο κτύπος ὁπότε ἐμάχετο Ἡρακλῆς μετά τινος. ταῦτα δὲ θαυματὰ καὶ θαυμαστὰ ἔργα δαίετο, ἤγουν μεμεισμένα ἦσαν, καὶ οὐ συγκεχυμένα. θαυματὸν δὲ τὸ θαυμαστὸν διὰ τὸ μέτρον· καὶ Πίνδαρος· ἦ θαυματὰ πολλά. ἀπέφαινοντο δὲ στίγματα ἦσαν ἐπὶ τῶν ῥάχεων τῶν δρακόντων κατάστικτοι γὰρ καὶ ποικίλοι οἱ ὄφεις. τὰ δὲ γένεια τῶν δρακόντων, ἤγουν αἱ σιαγόνες μέλαιναι ἦσαν. κυνομυίας ἀπὸ τοῦ κυνὸς ὄμματα καὶ καρδίας. κὴρ δὲ ἡ μοῖρα θανάτου ὀξύνεται, ὥσπερ καὶ ἡ χεὶρ· γίνεται δὲ ἀπὸ τοῦ χειρῶ τὸ στερίσκω, χὴρ καὶ κὴρ· κῆρ δὲ ἡ ψυχὴ περισπᾶται, παρὰ τὸ κέαρ καὶ κατὰ συναίρεσιν κῆρ, γίνεται δὲ ἀπὸ τοῦ καίω τὸ φλογίζω, καὶ φλογιζομένη. τεθνηῶτα.] ὅτι ὁ κανὼν μηκύνει τὸ α. κατὰ γὰρ τὸ εἰς ως ὀνόματα καὶ αὐτὰ μηκύνονται, οἷον γέλως, ἔρως.

Ἐν δὲ συῶν ἀγέλαι χλούνων ἔσαν ἠδὲ λεόντων,
Ἐς σφέας δερκομένων, κοτεόντων θ' ἱεμένων τε,
Τῶν καὶ ὁμιλαδὸν στίχες ἤισαν· οὐδέ νυ τώγε
Οὐδέτεροι τρείτην· φρίσσον γε μὲν αὐχένας ἄμφω.
Ἤδη γάρ σφιν ἔκειτο μέγας λῖς, ἀμφὶ δὲ κάπροι
Δοιοὶ ἀπουράμενοι ψυχάς· κατὰ δέ σφι κελαινὸν
Αἷμ' ἀπελείβετ' ἔραζ'· οἱ δ' αὐχένας ἐξεριπόντες
Κείατο τεθνειῶτες ὑπὸ βλοσυροῖσι λέουσι.
Τοὶ δ' ἔτι μᾶλλον ἐγειρέσθην κοτέοντε μάχεσθαι
Ἀμφότεροι, χλοῦναί τε σύες, χαροποί τε λέοντες.

In eo autẽ & suum greges agrestium erant, atque leonum,
Mutuo sese aspicientium, irascentiumque, & festinantium.
Quorum etiam turmatim ordines incedebãt: neq. vero hi,
Neq. illi alteros timebãt: horrebant attamen colla amborum.
Iam enim ipsis iacebat magnus leo, circum autem apri
Duo, spoliati animas, deorsumque ipsis niger
Cruor distillabat in terram. ipsi autem ceruicibus deiectis
Iacebant mortui sub terribilibus leonibus.
At illi magis etiam excitabantur irati ad pugnandum,
Vtrique agrestesque sues, trucesque leones.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Ἐν τούτοις (φησὶν) ἦσαν ἐν τῇ ἀσπίδι καὶ ἀγρίων χοίρων ἀγέλαι καὶ λεόντων ἐμβλεπόντων εἰς ἀλλήλους καὶ θυμουμένων, καὶ ὁρμωμένων κατ' ἀλλήλων· ὧν καὶ ἄτακτως ἐπορεύοντο αἱ ἀγέλαι· καὶ οὐδὲ ἀλλήλους δὲ ἔτι οἱ κάπροι, ἔτι οἱ λέοντες. ἐφρίσσον δὲ ἀμφότεροι τοὺς τραχήλους διὰ θυμὸν· ἤδη γὰρ ἐκεῖτο παρὰ τοῖς κάπροις μέγας λέων. δύο δὲ κάπροι περὶ αὐτὸν ἔκειντο τεθνεῶτες· ἀπ' αὐτῶν δὲ ἐχεῖτο αἷμα εἰς τὴν γῆν· οἱ δὲ ῥίψαντες τὰς κεφαλὰς ἔκειντο ὑποκάτω τῶν λεόντων· οἱ δὲ ἀμφότεροι, οἱ χοῖροι λέγω, καὶ οἱ λέοντες, μᾶλλον διηγέρθησαν εἰς μάχην. ἤισαν] κανόνισον· εἶω τὸ πορεύομαι, ὁ μέλλων εἴσω, ὁ δεύτερος ἀόριστος ἶον· τὸ τρίτον τῶν πληθυντικῶν ἴσαν, καὶ διαλύσει

διαλύσει εἶναι, καὶ τροπῇ τοῦ ε εἰς η ἥνιοχ. [δύο ψιλὸν, διὸ ἢ οἱ δύο δίφθογγοι, τὰ δύο ο καὶ ι.]

κάμψαι τὰς λοχὰς ἀεῖσαι. Τοὶ δ' ἔτι] ἔτι καὶ ἀρῶντες τοὺς κειμένους πλέον διηγείροντο εἰς τὴν μάχην.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

μέγας λίς.] εἷς λέων νεκρὰς ἔκειτο, καὶ δύο

Ἐν δ' ἦν ὑσμίνη Λαπιθάων αἰχμητάων
Καινέα τ' ἀμφὶ ἄνακτα, Δρύαντά τε, Πειρίθοόν τε,
Ὁπλέα τ', Ἐξάδιόν τε, Φάληρόν τε, Πρόλοχόν τε,
Μόψον τ' Ἀμπυκίδην Τιταρήσιον, ὄζον Ἄρηος,
Θησέα τ' Αἰγεΐδην, ἐπιείκελον ἀθανάτοισιν·
Ἀργύρεοι, χρύσεα περὶ χροῒ τεύχε' ἔχοντες.

In eo autem erat & pugna Lapitharum bellatorum,
Caeneum circa regem, Dryantemq. Pirithoumque,
Hopleumq. Exadiumq. Phalerumq. Prolochumque
Mopsumq. Ampyciden, Titaresium, ramum Martis,
Theseumque Aegeidem, similem immortalibus:
Argentei, aurea circum corpus arma habentes.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Ἐν τούτοις (φησὶν) ἦν ἐξωγραφημένη μάχη τῶν πολεμικῶν Λαπιθῶν. λέγω δὴ τῶν περὶ Καινέα, καὶ Δρύαντα, καὶ Πειρίθουν, καὶ Ὁπλέα, καὶ Ἐξάδιον καὶ Φάληρον, καὶ Πρόλοχον, καὶ τὸν Μόψον τὸν υἱὸν τοῦ Ἄμπυκος τὸν Τιταρήσιον ἀπὸ Τιταρησίου τόπου, καὶ τὸν Θησέα τὸν υἱὸν τοῦ Αἰγέως, τὸν ὅμοιον τοῖς θεοῖς. οὗτοι δὲ πάντες βασιλεῖς ἦσαν τῶν Λαπιθῶν· οἱ δὲ Λαπίθαι ἔθνος Θετταλικὸν μάχιμον. ἦσαν δὲ ἐν τῇ εἰκονογραφίᾳ ἐκεῖνοι μὲν ἀργυροῖ, τὰ δὲ ὅπλα αὐτῶν χρυσᾶ.
Αἰγείδης ὁ υἱὸς Αἰγέως· ὥσπερ δὲ Ἀχιλλεΐδης Ἀχιλλείδης. οὕτω καὶ Αἰγεὺς Αἰγείδης. ἴκελος ὁ ὅμοιος, τὸ ἁπλοῦν ι, θεοείκελος δὲ καὶ ἐπιείκελος τὰ σύνθετα δίφθογγον. χροῒ μέγα, χροῒ δὲ μικρόν· ἐκεῖ μὲν γὰρ ἡ εὐθεῖα ὁ χρώς, ἤγουν τὸ σῶμα, ὡς ὁ γέλως· ἐνταῦθα δὲ ὁ χροῦς, ὃ σημαίνει τὸ αὐτό, ὡς ὁ βοῦς.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Λαπιθάων.] Πειρίθους εἰς Θήβας ἐλθὼν διά τινα συγγενικὸν φόνον, ὅτε καθαρθῆναι, ἔσχε γυναῖκα Δίαν τὴν τοῦ Βουτάτου θυγατέρα. οἱ γοῦν Λαπίθαι ὑβρίζοντες εἰς τὰς Ἑλληνίδας γυναῖκας, πόλεμον συνεκρότησαν ἀμφότεροι. λέγει οὖν, ὅτι ἦν ἐν τῇ ἀσπίδι ὁ πόλεμος τῶν Λαπιθῶν, καὶ τῶν Κενταύρων.

Ἀργύρεοι χρύσεα.] ἀργύρεα μὲν τὰ ζῶα, χρυσῆ δὲ ἡ ἐπ' αὐτῶν ἐσθής.

Κένταυροι δ' ἑτέρωθεν ἐναντίοι ἠγερέθοντο
Ἀμφὶ μέγαν Πετραῖον ἰδ' Ἄσβολον οἰωνιστὴν,
Ἄρκτον θ' Οὔρειόν τε, μελαγχαίτην τε Μίμαντα,
Καὶ δύο Πευκεΐδας, Περιμήδεά τε, Δρύαλόν τε·
Ἀργύρεοι, χρυσέας ἐλάτας ἐν χερσὶν ἔχοντες.
Καί τε συναΐγδην ὡσεὶ ζωοί περ ἐόντες,
Ἔγχεσιν ἠδ' ἐλάτῃς αὐτοσχεδὸν ὠριγνῶντο.

Centauri autem ex altera parte contra hos congregabantur
Circa magnum Petraeumque, Asbolum augurem,
Arctumq. Huriumq. nigrumque pilis Mimantem,
Et duos Peucidas, Perimedem, Dryalumque,
Argentei, aureas abietes in manibus habentes.
Atq. impetu pariter facto, perinde ac si viui essent,
Lanceis atque abietibus cominus certabant.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Οἱ Κένταυροι δὲ (φησὶν) ὅπερ ἦν ἔθνος Θετταλικὸν, κατὰ τὸν μῦθον ἐξ ἀνθρώπων καὶ ἵππων σύνθετον, ἠθροίζοντο ἑτέρωθεν ἐναντίοι τοῖς Λαπίθαις· λέγω δὴ οἱ περὶ τὸν Πετραῖον, καὶ

τὸν

τὸν Ἀρχέβολον τὸν μάντιν, καὶ τὸν Ἄρχιον τὸν ἀρχηγὸν, καὶ τὸν μελαγχαίτην Μίμαντα, καὶ τοὺς δύο υἱοὺς τοῦ Πευκέως, τὸν Περιμήδεα καὶ τὸν Δρύαλον· εἶπε δὲ καὶ ὅτι ἐν τῇ ζωγραφίᾳ ἀργυροῖ χρυσᾶς ῥάβδους κρατοῦντες, καὶ σὺν τοῖς Λαπίθαις ὥρμων καὶ ὅτι οἱ Κένταυροι, καὶ ὥσπερ ζῶντες ἐκινοῦντο κατ' ἀλλήλων ἐν τοῖς ἄλλοις. ὠρεγνῶντο.] ἐστι ῥῆμα ὀρέγω τὸ κινῶ· ἡνίκα δὲ συντάσσεται εἰς ταῦτα τὰ ῥήματα τὰ περαληγόμενα τὸ ε σύμφωνον, τότε τρέπεται τὸ ε εἰς ι· οἷον ἔχω ἴσχω, ῥέπω ῥίπω, πέτω πίπω, ἔπω ἴπτω, καὶ ὀρέγω ὀρίγω. ὀρίγνω· τοῦτο γοῦν τὸ ὀρίγνω μεταγεται εἰς β' συζυγίαν τῶν περισπωμένων, καὶ γίνεται ὀριγνάω ὀριγνῶ, καὶ τὸ παθητικὸν ὀριγνάομαι ὀριγνῶμαι, καὶ ὁ παρατατικὸς ὠριγνώμην, τὸ γ' τοῦ πληθυντικοῦ ὠριγνώοντο ὠριγνῶντο.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Καί τε συναΐκτην.] ὁμοῦ ὥρμων μεθ' ὁρμῆς συνελαύνοντες, ὥσπερ ζῶντες ὠρίγνωντο παρ' ἀλλήλους συναπτικῶς. ἐγχέσι γὰρ οἱ Λαπίθαι ἀλλήλους ἠκόντιζον.

Ἐν δ' Ἄρεος βλοσυροῖο ποδώκεες ἕστασαν ἵπποι
Χρύσεοι. ἐν δὲ καὶ αὐτὸς ἐναρφόρος οὔλιος Ἄρης
Αἰχμὴν ἐν χείρεσσιν ἔχων, πρυλέεσσι κελεύων,
Αἵματι φοινικόεις, ὡσεὶ ζωοὺς ἐναρίζων·
Δίφρου ἐμβεβαώς, πὰρ δὲ Δεῖμός τε Φόβος τε
Ἕστασαν ἱέμενοι πόλεμον καταδύμεναι ἀνδρῶν.

Inter hæc autem Martis terribilis alipedes stabant equi
Aurei, & ibidem ipse quoque spoliator perniciosus Mars,
Mucronem in manibus habens, milites exhortans,
Sanguine cruentus, perinde atque viuos spolians,
Curtui insistens: iuxta autem Pauorque Metusque
Stabant gestientes bellum subire virorum.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Ἐν τούτοις (φησὶ) καὶ οἱ ἵπποι τοῦ Ἄρεος ἵσταντο, καὶ αὐτὸς ὁ Ἄρης καταγεγραμμένος ἦν ἐν τῇ ἀσπίδι, κελεύων πᾶσι τοῖς λαοῖς. τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ πρυλέεσσι, βεβαμμένος ὢν ὁ Ἄρης ἐν αἵματι, ὥσπερ ζῶντας τινὰς σκυλεύων, ἐπιβεβηκὼς ἐφ' ἅρματος. πλησίον δὲ αὐτοῦ καὶ ὁ Δεῖμος, καὶ ὁ Φόβος, ὡς θεοί τινες ἵσταντο ὀρεγόμενοι εἰσελθεῖν εἰς τὸν πόλεμον τῶν ἀνδρῶν. τὰ διὰ τοῦ οεις (ὡς καὶ ἄλλοτε εἴπομεν) εἰ μὲν ἔχουσι τὸ πρὸ τοῦ ο συλλαβὴν βραχεῖαν, διὰ τοῦ ο μικροῦ γράφεται· οἷον χρυσόεις, αἱμόεις, φοινικόεις· εἰ δὲ μακρὰν, μεγάλου γράφεται· οἷον ὠτώεις, κηώεις, θυώεις. ἐμβεβαώς, βέβηκα, ὁ μέλλων βήσω, ὁ παρακείμενος βέβηκα, καὶ ἐκβολῇ τοῦ κ, καὶ συστολῇ τοῦ παραληγούσης βέβαα, ἡ μετοχὴ ὁ βεβαώς. ὁ Φόβος διαιρεῖται εἰς ἕξ, εἰς ὄκνον, εἰς αἰδῶ, εἰς αἰσχύνην, εἰς κατάπληξιν, εἰς ἔκπληξιν, καὶ εἰς ἀγωνίαν. καταδύμεναι] δύμεναι, καὶ εἰσελθεῖν· δύω, ὁ β' ἀόριστος ἔδυν, ἡ μετοχὴ ὁ δὺς, τοῦ δύντος, καὶ τὸ ἀπαρέμφατον δῦναι, καὶ Δωρικῶς προσθέσει τοῦ με, δύμεναι.

Ἐν δὲ Διὸς θυγάτηρ ἀγελείη Τριτογένεια,
Τῇ ἰκέλη ὡσεί τε μάχην ἐθέλουσα κορύσσειν,
Ἔγχος ἔχουσ' ἐν χερσὶ χρυσείην τε τρυφάλειαν,
Αἰγίδα τ' ἀμφ' ὤμοις· ἐπὶ δ' ᾤχετο φύλοπιν αἰνήν.

Ibidem autem & Iouis filia prædatrix Tritogenia,
Et similis quasi quæ pugnam vellet armare,
Hastam habens in manibus auream que galeam,
Ægidemque circum humeros: gradiebatur autem in prælium sæuum.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Ἐν τούτοις (φησὶν) ἵστατο καὶ ἡ Ἀθηνᾶ ἡ θυγάτηρ τοῦ Διὸς, ἡ ἀγελείη καὶ ἡ στρατηγὸς, καὶ ἡ τριτογένεια, ἤγουν ἡ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διὸς· τριτὼ γὰρ ἡ κεφαλὴ παρ' Αἰολεῦσι. τοιαύτη τινὶ ὁμοία, ὥσπερ βουλομένη ἐξάπτειν τὸν πόλεμον, κρατοῦσα καὶ δόρυ, φοροῦσα καὶ περικεφαλαίαν χρυσῆν, καὶ τὸ τῆς Ἀμαλθείας αἰγὸς δέρμα ἐπὶ τοῖς ὤμοις φέρουσα, εἰσήρχετο δὲ εἰς τὸν πόλεμον.

κορύσσειν.] ἤγουν ὁπλίζεσθαι· ἀπὸ τοῦ κόρυς, ἡ περικεφαλαία, ἥτις ἐτυμολογεῖται ἀπὸ τοῦ κάρα φυλάττειν. θωρήσσειν δὲ μέγα καὶ ι, καὶ γίνεται ἀπὸ τοῦ θώρηξ, ἢ θόρηξ θώρηκος. θωρήσσειν καὶ ἤγουν μεθύσκειν, μικρὸν καὶ ι, καὶ γίνεται ἀπὸ τοῦ θόρηξ ὁ ἄκρατος οἶνος. τρυφάλειαν.] τρυφάλεια κόρυς ἡ ἔχουσα τρεῖς φαλούς, ἤγουν ἐπαναστήματα.

Αἰγίδα] αἰγὶς αἰγίδος τὸ αἴγειον δέρμα, καὶ Αἰγίδιον δὲ ὀρθότονον. φύλοπιν αἰνήν.] φύλοπις ἡ μάχη, καὶ ἐτυμολογεῖται ἀπὸ τοῦ φυλὴ καὶ τοῦ ὄψ ὀπὸς ἡ φωνή, ἡ ἔχουσα διαφόρων φυλῶν διαφόρων, ἤτοι γενῶν καὶ ἐθνῶν πολλῶν, ὅπως καὶ φωνάς. ἔστι δὲ τὸ τοῦ πολέμου σύμβαμα. ὁ γὰρ πᾶς πόλεμος φύλοπις.

Ἐν δ' ἦν ἀθανάτων ἱερὸς χορός· ἐν δ' ἄρα μέσσῳ
Ἱμερόεν κιθάριζεν Λητοῦς καὶ Διὸς υἱὸς
Χρυσείῃ φόρμιγγι. θεῶν δ' ἕδος ἁγνὸς ὄλυμπος·
Ἐν δ' ἀγορή, περὶ δ' ὄλβος ἀπείριτος ἐστεφάνωτο
Ἀθανάτων ἐν ἀγῶνι. θεαὶ δ' ἐξῆρχον ἀοιδῆς
Μοῦσαι Πιερίδες, λιγὺ μελπομένῃς εἰκυῖαι.

Aderat in eo clypeo & immortalium chorus, in cuius medio,
Desiderabile quiddam personabat Iouis & Latonæ filius
Aurea cithara. deorum autem sedes, purus Olympus.
Ibi & forum, circum autem opulentia infinita, quasi in corona erat posita
Immortalium in certamine. Deæ autem incipiebant cantum
Musæ Pierides, canoris quidã canentibus similes.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Ἐν τούτοις (φησίν) ἦν καὶ θεῶν πλῆθος, καὶ σχεδὸν· ἐν μέσῳ δὲ τοῦ χοροῦ, ἐκιθάριζεν ὁ Ἀπόλλων ὁ υἱὸς τῆς Λητοῦς, καὶ τοῦ Διός, ἐν χρυσῇ κιθάρᾳ. ἦν δὲ καὶ ὁ οὐρανὸς ὁ οἶκος τῶν θεῶν ὁ ἁγνὸς καὶ καθαρός. ἦν δὲ καὶ ἀγορά, ἤγουν συνάθροισμα θεῶν. κύκλῳ δὲ ἔκειτο δίκην στεφάνου, πλοῦτος πολύς. αἱ Μοῦσαι δὲ αἱ ἐν τῷ Πιερίᾳ τῷ ὄρει τῶν Θηβῶν κατοικοῦσαι, ἐξῆρχον τῆς ᾠδῆς, ὅμοιαι οὖσαι ταῖς μελπομέναις.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Χρυσείῃ φόρμιγγι] ἦν (φησίν) ἐκεῖ ὄλυμπος, καὶ ἀγορά. περὶ δὲ τὴν ἀγορὰν καὶ τὸν ἀγῶνα ὡς ἂν περὶ τοὺς θεοὺς ἦν μέγας ὄλβος, ὡς ἂν ποικιλία μεγαλόψυχος.

Ἐν δὲ λιμὴν εὔορμος ἀμαιμακέτοιο θαλάσσης
Κυκλοτερὴς ἐτέτυκτο πανέφθου κασσιτέροιο,
Κλυζομένῳ ἴκελος. πολλοί γε μὲν ἀμμέσον αὐτοῦ
Δελφῖνες τῇ καὶ τῇ ἐθύνεον ἰχθυάοντες,
Νηχομένοις ἴκελοι. δοιοὶ δ' ἀναφυσιόωντες
Ἀργύρεοι δελφῖνες ἐθοίνων ἔλλοπας ἰχθῦς.
Τῶν ὕπο χάλκειοι τρέον ἰχθύες. αὐτὰρ ἐπ' ἀκταῖς
Ἧστο ἀνὴρ ἁλιεὺς δεδοκημένος· εἶχε δὲ χερσὶν
Ἰχθύσιν ἀμφίβληστρον ἀπορρίψοντι ἐοικώς.

Inco autem & portus appulsu facilis immensi maris,
Rotundus factus erat liquefacto e stanno,
Inundanti similis: multi vero per medium ipsius
Delphines hac atq; illac ferebantur piscibus inhiantes,
Natantibus similes. Duo autem sursum efflantes
Argentei delphines, depascebant mutos pisces.
Sub his ærei trepidabant pisces, sed in ripis
Sedebat vir piscator obseruans: habebat autem manibus
Piscium rete, proiecturo similis.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Ἐν τούτοις (φησίν) ἦν καὶ λιμὴν εὔορμος ἀγρίας θαλάσσης, στρογγύλος, κατεσκευασμένος ἐκ κασσιτέρου, ὅμοιος λιμένι κυματουμένῳ. πολλοὶ δὲ δελφῖνες εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ ὥρμων, θηρεῦσαί τινες ἰχθύας, μιμούμενοι κολυμβῶσι. δύο δὲ δελφῖνες ἐξ ἀργύρου κατεσκευασμένοι ἀναφυσῶντες ἐπήσθιον ἰχθῦς, ὧν ὑποκάτω ἔτρεμον οἱ ἐκ χαλκοῦ κατεσκευασμένοι ἰχθύες. ἐπὶ δὲ τοῦ αἰγιαλοῦ ἐκάθητο ἁλιεὺς παρατηρῶν τοὺς ἰχθύας.

ἐκράτει

ἀνερρίπτει δὲ εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ δίκτυον ἰχθύων, ὅμοιος ὢν τῷ μέλλοντι ῥίψαι δίκτυον.

ἀμμέσῳ.] ἤγουν ἀνὰ μέσον, καὶ συγκόπτει τὸ α· τὸ δὲ ν εἰς μ τρέπει συνήθως πρὸς τὸ ἔμπροσθεν σύμφωνον τὸ μ· οὕτω καὶ τὸ κατέβαλε κάββαλε, καὶ τὸ κατέπεσε κάππεσε, καὶ ἕτερα. ἀναφυσιόωντες.] ἀναφυσῶντες· σημείωσαι ὅτι ἐν ταῖς μετοχαῖς ἡ ἐπένθεσις τοῦ ο, εἰ μὲν ἔχει τὴν παραλήγουσαν βραχεῖαν, βραχεῖα καὶ τὸ πρῶτον ο, οἷον πλεθόωσι, φυσιόωσι· εἰ δὲ μακρὰν, ἐκτείνει καὶ ἀμφότερα, αὐδώωσι.

ἐθοίνων.] ἤσθιον, θοινάω θοινῶ τὸ εὐωχοῦμαι, καὶ ὁ παρατατικὸς ἐθοίναον, ἐθοίνων, τὸ τρίτον τῶν πληθυντικῶν ἐθοίνων. ἧστο] κατώνισαι, ἕζω τὸ κάθημαι, ὁ μέλλων ἕσω, ὁ παρακείμενος ἧκα, ὁ παθητικὸς ἧσμαι, ὁ ὑπερσυντέλικος ἥσμην, ἧσο, ἧστο.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

πανέφθου κασσιτέροιο.] τοῦ διαλελυμένου καὶ ὑγροῦ τὴν φύσιν, ἢ παντάπασι. Ἡρόδοτος δὲ ἑφθὸν φησί. πανέφθου δὲ, διὰ τὸ ὑγρὸν εἶπε καὶ ἄπηκτον τῆς οὐσίας. Ἰχθύσιν ἀμφίβληστρον.] νεωτερικὸν τὸ γινώσκειν τὴν ἀμφιβλήστρου χρῆσιν. ὁ γὰρ Ὅμηρος, ἐξαγκιστρωμένους οἶδεν.

Ἐν δ' ἦν ἠϋκόμου Δανάης τέκος ἱππότα Περσεὺς,
Οὔτ' ἄρ' ἐπιψαύων σάκεος ποσὶν, οὔθ' ἑκὰς αὐτοῦ,
Θαῦμα μέγα φράσασθ', ἐπεὶ οὐδαμῇ ἐστήρικτο.
Τὼς γάρ μιν παλάμαις τεῦξε κλυτὸς Ἀμφιγυήεις
Χρύσεον· ἀμφὶ δὲ ποσσὶν ἔχε πτερόεντα πέδιλα.
Ὤμοισιν δέ μιν ἀμφὶ μελάνδετον ἄορ ἔκειτο
Χάλκεον ἐκ τελαμῶνος· ὁ δ' ὥστε νόημ' ἐποτᾶτο.
Πᾶν δὲ μετάφρενον εἶχε κάρη δεινοῖο πελώρου
Γοργοῦς, ἀμφὶ δέ μιν κίβυσις θέε, θαῦμα ἰδέσθαι,
Ἀργυρέη. θύσανοι δὲ κατηωρεῦντο φαεινοὶ
Χρύσειοι· δεινὴ δὲ περὶ κροτάφοισιν ἄνακτος
Κεῖτ' Ἄϊδος κυνέη, νυκτὸς ζόφον αἰνὸν ἔχουσα.
Αὐτὸς δὲ σπεύδοντι καὶ ἐρρίγοντι ἐοικὼς
Περσεὺς Δαναΐδης ἐτιταίνετο. ταὶ δὲ μετ' αὐτὸν
Γοργόνες ἄπλητοί τε καὶ οὐ φαταὶ ἐρρώοντο,
Ἱέμεναι μαπέειν. ἐπὶ δὲ χλωροῦ ἀδάμαντος
Βαινουσέων ἰάχεσκε σάκος μεγάλῳ ὀρυμαγδῷ
Ὀξέα καὶ λιγέως· ἐπὶ δὲ ζώνῃσι δράκοντε
Δοιὼ ἀπῃωρεῦντ', ἐπικυρτώοντε κάρηνα.
Λίχμαζον δ' ἄρα τώ γε· μένει δ' ἐχάρασσον ὀδόντας

In eo autem erat & pulchricomæ Danaes filius eques Perseus,
Neq. quidẽ contingens clypeũ pedibus, neq. lõge separatus ab illo.
Miraculum magnum dictu: quoniam nusquam insistebat illi.
Ita enim ipsum manibus fecerat inclytus Vulcanus,
Aureum, circum pedes autem habebat alata talaria.
Ex humeris autẽ circa eum vagina inclusus nigra ensis pẽdebat,
Æreus de loro: ipse autem velut cogitatio volabat.
Totum autem tergum eius tenebat caput sæui monstri
Gorgonis. circum ipsum autem pera ferebatur, mirum visu,
Argentea, fimbriæque dependebant lucidæ,
Aureæ. sæua autem circum tempora regis
Posita erat Orci galea, noctis caliginem grauem habens.
Ipse autem properanti & formidanti similis
Perseus Danaides extendebatur. post ipsum vero
Gorgones inaccessæ & ineffabiles ruebant,
Cupientes ipsum apprehendere. in viridi autem adamante
Euntibus ipsis resonabat clypeus magno strepitu
Acutum & tinnulum quippiam. in zonis autem dracones
Duo suspensi erant, attollentes capita.
Lambebant autem illi, iraque infrendebant dentes,

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Ἐν τούτοις δὲ (φησὶ) [illegible] ὁ Περσεὺς τὸ γέννημα τῆς Δανάης, οὔτε ἁπτόμενος τῆς ἀσπίδος, οὔτε ἀπέχων τῆς ἀσπίδος, θαυμαστὸν ἔργον, ἐπεὶ οὐδαμῶς ἦν ἱστάμενος· οὕτω γὰρ ὁ τεχνίτης αὐτὸν κατεσκεύασεν, ὥστε δοκεῖν μὴ ἑστάναι ἐπί τινος. οὕτω κατεσκεύασεν ὁ Ἥφαιστος τὸν Περσέα χρυσοῦν· ἐφόρει δὲ ὑποδήματα πτερωτά· ἐν δὲ τοῖς ὤμοις ἔκειτο ξίφος κρεμά-

κρεμάμενον ἀπὸ λαιμοῦ. Ὤμοισιν δέ μιν] οὕτω συντάσσεται· ἀμφιέκειτο δέ μιν. ἤγουν περὶ αὐτὸν ἔκειτο, τουτέστιν ἐν τοῖς ὤμοις, ἄορ καὶ ξίφος μελανόδετον· καθ' ὑπερβατὸν γὰρ συντάσσεται ἡ ἀμφί· εἴη δ' ἂν μελανόδετον, ἢ τὸ μέλαιναν θήκην ἔχον, ὡς ἐκ δέρματος κατεσκευασμένην, ἢ τὸ ἐκ μέλανος σιδήρου δεδεμένον. ὁ δὲ Περσεὺς ὥσπερ νόημα ἐπέτατο· οὐδὲν γὰρ ταχύτερον τοῦ νοήματος. τὴν ῥάχιν δὲ αὐτοῦ πᾶσαν περιελάμβανεν ἡ κεφαλὴ τοῦ δεινοῦ θηρίου τῆς Γοργόνος· περιεῖχε δὲ τὴν κεφαλὴν σακκούλιον ἀργυροῦν. τὸ δὲ [ἀμφὶ δέ μιν] οὕτω συντάξεις· ἀμφιέθεε δὲ, ἤγουν περιελάμβανε καὶ περιεῖχέ μιν, καὶ αὐτὴν τὴν κεφαλὴν τῆς Γοργόνος κίβυσις· ἐκρέμαντο δὲ ἀπὸ τοῦ σακκουλίου κροσσωτοὶ χρυσοῖ. εἰς δὲ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἔκειτο ἡ περικεφαλαία τοῦ Ἅδου, μέλαινα οὖσα. αὐτὸς δὲ ἔφριγεν ἐοικὼς φοβουμένῳ. ὄπισθεν δὲ ἐκείνου ἐδίωκον αἱ Γοργόνες, ὁρμῶσαι καταπιεῖν αὐτόν. τὸ ἐρρώοντο δὲ κατὰ διάφρασιν, ἀντὶ τοῦ δυνατῶς ὥρμων. κινουμένων δὲ αὐτῶν ἐπὶ τοῦ λαμπροῦ ἀδάμαντος, ἦχον ἀπετέλει ἡ ἀσπίς. ἐπὶ δὲ ταῖς ζώναις τῶν Γοργόνων δύο δράκοντες ἐκρέμαντο, κυρτοῦντες πρὸ θυμοῦ τὰς κεφαλάς, ἐκίνουν δὲ τοὺς γένυς καὶ τὴν γλῶτταν ἤτοι οἱ ὄφεις ὡς λείξοντες. ἐν ὀργῇ δὲ συνέκρουον τοὺς ὀδόντας, ἀγρίως βλέποντες· αἱ δὲ τῶν Γοργόνων κεφαλαὶ λίαν ἦσαν φοβεραί.

ἱππότα.] ἤγουν ἱππότης, ἡ κλητικὴ ἀντὶ εὐθείας. ἔστι δὲ (ὡς εἴρηται) τοῦτο τὸ πάθος Δρυόπων καὶ Αἰολέων, καὶ Βοιωτῶν. κλυτός.] ὁ κλειτός, ἤγουν ὁ ἔνδοξος, καὶ κλυτὸς ἤγουν ὀνομαστός. οὐκ ἀντιστρέφει δὲ, οὐ γὰρ εἴ τις κλυτὸς, ἤγουν ὀνομαστὸς, οὗτος καὶ κλειτὸς, ἤγουν ἔνδοξος· πολλοὶ γὰρ ἐπὶ κακίᾳ ὀνομαστοί. Ἀμφιγυήεις.] ἀμφιγυήεις λέγεται ὁ χωλός, ὁ ἐξ ἀμφοτέρων δηλαδὴ τῶν γυίων, ἤγουν τῶν ποδῶν, πεπηρωμένος. γίνεται γοῦν ἀμφιγυής, καὶ τροπῇ τοῦ ο μακροῦ εἰς η, ἀμφιγυήεις, ὥσπερ χάρις χαρίεις, τιμὴ τιμήεις, αἴγλη αἰγλήεις. ἄορ] ἄορ, τὸ ξίφος, κυρίως δὲ ἡ σπάθη· ἐτυμολογηθείη δ' ἂν ἀπὸ τοῦ αἴρω τὸ φονεύω, ἢ ἀπὸ τοῦ α στερητικοῦ καὶ τοῦ ὁρῶ, τὸ ποιοῦν τὸν ἄνθρωπον μὴ ὁρᾶν· ἀορασίας γὰρ ἐμποιητικὸν πᾶν ξίφος. ἐκ τελαμῶνος.] τελαμών, ὁ λῶρος ὁ ἀναφορεὺς τοῦ ξίφους καὶ τῆς ἀσπίδος, ἀπὸ τοῦ τλῶ τὸ καρτερῶ, ὡς καρτερικὸς, καὶ ἰσχυρὸς, καὶ βασταντικός.

Πᾶν δὲ μετάφρενον.] φρένες, οὐ μόνον ὁ λογισμὸς, ἀλλ' ἤδη καὶ ὑμήν τις ὁ ὑποζωκὸς κεκλημένος. τὸ γοῦν μετὰ τὰς συμπτικὰς ταύτας φρένας κατέναντι ἐν τῇ ῥάχει μέρος τοῦ σώματος, μετάφρενον λέγεται, καταχρηστικῶς δὲ καὶ πᾶσαν τὴν ῥάχιν μετάφρενον λέγουσι. Γοργοῦς.] οὐ μόνον ἡ Γοργὼν τῆς Γοργόνος, ἀλλὰ καὶ ἡ Γοργὼ τῆς Γοργοῦς, ὡς τῆς Σαπφοῦς, οὕτω καὶ ἀηδόνος καὶ ἀηδοῦς, καὶ χελιδόνος καὶ χελιδοῦς. κίβυσις.] κίβισις, ἤγουν κιβωτός, ἡ πήρα ἀργυρῆ. θαῦμα ἰδέσθαι.] ἤγουν θαυμαστὴ εἰς τὸ ἰδέσθαι καὶ θεάσασθαι αὐτήν τινά. θύσανοι.] παρ' Ὁμήρῳ θύσανοι τὰ πτερά, ἐνταῦθα δὲ θύσανοι οἱ κροσσωτοί, ἤγουν τὰ ἰδιωτικῶς λεγόμενα κομβία, ἤγουν κυμβία, ἀπὸ τοῦ θύω τὸ ὁρμῶ, διὰ τὸ εὐκίνητον καὶ εὐσάλευτον. περὶ κροτάφοισιν.] κροτάφους ἐνταῦθα τὴν κεφαλὴν ὅλην φησὶν ἀπὸ μέρους τὸ πᾶν· κρόταφος γὰρ κυρίως ἡ μῆνιγξ ἡ μεταξὺ τῶν ὤτων καὶ τῶν ὀφθαλμῶν. τὸ [Ἄϊδος] ἢ κατὰ μεταπλασμὸν γέγονεν ἀπὸ τοῦ Ἀΐδου, οὗ ἡ εὐθεῖα ὁ Ἀΐδης, ἢ κλίνεται Ἄϊς Ἄϊδος, ὡς Πάρις Πάριδος· γίνεται δὲ Ἄϊς ἀπὸ τοῦ α στερητικοῦ καὶ τοῦ εἴδω εἰσῶ τὸ βλέπω, κατὰ ἀποκοπὴν καὶ συστολήν. ὥσπερ ἀπὸ τοῦ νὴ στερητικοῦ, καὶ τοῦ εἴδω εἰσῶ τὸ γινώσκω, νῆϊς, ὁ ἄνουσος. τὸ [ἐρρίγοντι] οὕτω κανονίζεται. ῥιγέω ῥιγῶ περισπώμενον, ὁ μέσος παρακείμενος ἔρριγα, καὶ ἐκ τούτου θέμα ἐρρίγω, ἡ μετοχὴ ὁ ἐρρίγων τοῦ ἐρρίγοντος, ἤγουν τρέμοντος. ῥιγέω, ῥιγῶ τὸ ψύχομαι· ῥιγέω ῥιγῶ τὸ φρίσσω. ἐτιταίνετο.] τείνω τὸ ἐξ ἁπλοῦ δίφθογγον, τιταίνω δὲ ὃ σημαίνει τὸ αὐτό, ι συστέλλεται δὲ διὰ τὸν ἀναδιπλασιασμόν. ἐρρώοντο.] ἔστιν ὄνομα θηλυκὸν ῥωὴ ἡ ὁρμή, καὶ ἐκ τούτου ῥῆμα ῥωέω ῥωῶ, καὶ τὸ παθητικὸν ῥωέομαι ῥωοῦμαι, καὶ ὁ παρατατικὸς ἐρρωεόμην, τὸ τρίτον τῶν πληθυντικῶν ἐρρωέοντο, καὶ συγκοπῇ τοῦ ε ἐρρώοντο. αὔξει δὲ χρονικῶς κατ' ἐπένθεσιν τοῦ ρ, ὥσπερ καὶ τὸ ἔρδω τὸ πράττω ἔρδον ὁ παρατατικὸς, ὡς τό,

Ἔρδον δ' Ἀπόλλωνι τεληέσσας ἑκατόμβας.

τὸ [μάρπτεν] εἰς δεύτερον ἀόριστον, ἀπὸ τοῦ μάρπτω, τὸ καταλαμβάνω γίνεται μαρπεῖν, καὶ ἀποβολῇ τοῦ ε μάρπτεν κατ' ἐπέκτασιν· καὶ τὸ [βαινέσθαι] δὲ ἐπέκτασιν ἔχει τὸ ε. Δεινὸν ἀπαστράπτοντ.] τὸ θέμα, ἀείρω, τὸ κρεμῶ, καὶ τὸ παθητι-

κατηρτημέναι αἰωρούμεναι, καὶ ὁ παρατατικὸς ἠωρεῖ-μην. τὸ πλῆρες τοῦ πληθυντικοῦ ἠωροῦντο καὶ ἠωρεῦντο Αἰολικῶς, καὶ ἐπηωρεῦντο. ἐπικυρτώοντε κάρηνα.] ἡ κάρα καὶ κρὰς, καὶ τὸ κάρα καὶ τὸ κάρηνον.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

ἐσπεύδετο Περσεύς.] κατά τινας γλωσσογράφους, ἔσπευσε τὴν ἄκραν τὴν φυγάδα. ἐπεὶ ὁ πάππος Ἀκρίσιος ἐξέβαλεν αὐτόν, οὐ γὰρ εἰσάγεται ἐπιτροχάζων ὁ Περσεύς. Πᾶν δὲ μετάφρενον.] κεῖνον γὰρ τὴν χεῖρα ὀπίσω συνκατεῖχεν. Ἄλλως. ἐβάσταζεν ἐν δικτυωτῷ τινι ἀγγείῳ τὴν κεφαλὴν τῆς Γοργόνος ὁ Περσεύς· τὸ δὲ ἀγγεῖον ἐκεῖνο ἐσκέπε τὸ μετάφρενον αὐτοῦ. ἀμφὶ δέ μιν κίβυσις.] κιβωτὸς ἢ πήρα κίβυσις εἴρηται, παρὰ τὸ ἐκεῖ κεῖσθαι τὴν βόσιν ἢ παρὰ τὸ κεῖν τὰ πρᾶγματα καὶ ὁρμᾶν· ἢ εἰς τὸ κεῖσθαι καὶ εἶναι βόσιν ἔχουσα, τουτέστι τροφήν. Κεῖτ' Ἄϊδος.] ἐπέκειτο δὲ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν κύφος, ἤγουν ἀορασία, ὅπερ δέδωκεν αὐτῷ ἡ Ἀθηνᾶ, τοῦ μὴ θεωρηθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῆς Μεδούσης, ἢ ἵνα μὴ πρὸς θέαν τι ὁρᾶται παρὰ τῶν Γοργόνων καὶ ἀπόλλυται. τινὲς νεφέλην καὶ ἀορασίαν ἐδέξαντο. Αὐτὰς δὲ σπεύδοντι.] ἔσπευδεν, ἐφοβεῖτο. ὡς γὰρ φθέγμα ἐφαίνετο τὰς Γοργόνας. αὗται γὰρ ἐδίωκον προθυμούμεναι καταλαβεῖν. μένη δ' ἐχάρασσον.] τῇ ὀργῇ δέ, ὡς αἱ ὑπὸ τῆς μανίας τοὺς ὀδόντας αὐτῶν ἐν τῷ σαίνειν ἐχάρασσον διατρίζοντες. ἀφώνριχες γάρ εἰσιν.

Ἄγρια δερκομένω· ἐπὶ δὲ δεινοῖσι καρήνοις
Γοργείοις ἐδονεῖτο μέγας Φόβος· οἱ δ' ὑπὲρ αὐτέων
Ἄνδρες ἐμαρνάσθην πολεμήια τεύχε' ἔχοντες.
Τοὶ μὲν ὑπὸ σφετέρης πόλιος σφετέρων τε τοκήων
Λοιγὸν ἀμύνοντες· τοὶ δὲ πραθέειν μεμαῶτες.
Πολλοὶ μὲν κέατο, πλέονες δ' ἔτι δῆριν ἔχοντες
Μάρναντ'· αἱ δὲ γυναῖκες ἐϋδμήτων ἐπὶ πύργων
Χάλκεον ὀξὺ βόων, κατὰ δ' ἐδρύπτοντο παρειάς
Ζωῇσιν ἴκελαι, ἔργα κλυτοῦ Ἡφαίστοιο.
Ἄνδρες δ' οἳ πρεσβῆες ἔσαν, γῆράς τε μέμαρπεν,
Ἀθρόοι ἔκτοσθεν πυλέων ἔσαν, ἂν δὲ θεοῖσι
Χεῖρας ἔχον μακάρεσσι, περὶ σφετέροισι τέκεσσι
Δειδιότες· τοὶ δ' αὖτε μάχην ἔχον. αἱ δὲ μετ' αὐτοὺς
Κῆρες κυάνεαι λευκοὺς ἀραβεῦσαι ὀδόντας,
Δεινωποί, βλοσυροί τε, δαφοινοί τ', ἄπλητοί τε,
Δῆριν ἔχον περὶ πιπτόντων. πᾶσαι δ' ἄρ' ἵεντο
Αἷμα μέλαν πιέειν. ὃν δὲ πρῶτον μεμάποιεν
Κείμενον ἢ πίπτοντα νεούτατον, ἀμφὶ μὲν αὐτῷ
Βάλλ' ὄνυχας μεγάλους. ψυχὴ δ' Ἄϊδόσδε κατεῖεν
Τάρταρον ἐς κρυόενθ'. αἱ δὲ φρένας εὖτ' ἀρέσαντο
Αἵματος ἀνδρομέου, τὸ μὲν ῥίπτασκον ὀπίσσω,

Crudele tuentes. supra sæua autem capita
Gorgonum agitabatur magnus terror, ac supra ipsas
Viri pugnabant, bellica arma habentes.
Hi quidem pro sua ciuitate, suisque parentibus,
Pestem depellentes: illi autem depopulari studentes.
Ac multi quidem iacebant, plures autem etiam pugnam tenentes.
Dimicabant. mulieres autem æ bene constructis turribus
Æreum acutum clamabant, lacerabantque genas,
Viuis similes, opera inclyti Vulcani.
Viri autem qui seniores erant, & senectutem apprehenderant,
Conferti extra portas ibant, sursumque diis
Manus tendebant beatis, pro suis liberis
Metuentes. illi a. contra pugnam conferebant. post ipsos autem
Parcæ nigræ candidis crepantes dentibus,
Toruæ terribilesque, cruentæque, inaccessæque
Certamen habebant de his qui cadebant: omnes enim cupiebāt
Cruorem nigrum bibere. Et quem primum forte ceperant
Iacentem & cadentem recens saucium, ei quidem
Inijciebant vngues magnos, animaque ad Orcum abiret,
Tartarum in frigidum. illæ autē præcordia postquā exatiassent
Sanguine hominis, ipsum quidem abiiciebant post tergum:

ΙΩΑΝ-

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Υπεράνω δὲ (φησι) τῶν Γοργόνων, ἐν τῷ πλάτει τῆς ἀσπίδος, ἄνδρες ἐμάχοντο μεθ' ὅπλων· οἱ μὲν μαχόμενοι ὑπὲρ τῆς ἰδίας πόλεως, καὶ ὑπὲρ τῶν ἰδίων γονέων· οἱ δὲ ὁρμῶντες πορθῆσαι τὴν πόλιν, πολλοὶ μὲν ἔκειντο ἐξ ἐκείνων, οἱ πλείονες δὲ ἐμάχοντο ἔτι, αἱ δὲ γυναῖκες ἐπάνω τῶν πύργων ἱστάμεναι μέγα ἐβόων καὶ ἐθρήνουν. κατέξεον δὲ τὰς παρειάς, ζώσαις ὅμοιαι. ὅπερ ἦν ἔργον τοῦ κλυτοῦ Ἡφαίστου, ἤγουν ἐπιτήδευμα καὶ σόφισμα τοῦ κατασκευάσαντος τὴν ἀσπίδα. ἄνδρες δὲ γέροντες ὁμοῦ ἀπὸ τῆς πύλης τῆς πόλεως ἐξῆλθον. ὑψοῦσαι δὲ τὰς χεῖρας αὐτῶν τοῖς θεοῖς ὑπὲρ τῶν τέκνων αὐτῶν φοβούμενοι· οἱ δὲ παῖδες αὐτῶν ἐμάχοντο. αἱ δὲ κῆρες, ἤγουν αἱ θανατηφόροι μοῖραι, μέλαιναι οὖσαι κατὰ τὴν ζωγραφίαν, ὀπίσω τῶν μαχομένων ἵσταντο τρύζουσαι τοὺς ὀδόντας. φοβεραὶ δὲ καὶ φονικαὶ καὶ ἄγριαι οὖσαι ἐμάχοντο ὑπὲρ τῶν πιπτόντων, ὁρμῶσαι ὥσπερ γῦπες ἢ κόρακες εἰς τὰ πτώματα ἐπιθυμοῦσαι πιεῖν αἷμα νεκειμαῖον, ὃν δὲ πρῶτον κατέλαβον νεόσφακτον, περὶ μὲν τῷ σώματι ἐκείνου ἐπήγνυον τοὺς μεγάλους ὄνυχας, ἡ ψυχὴ δ' ἐκείνου κατήρχετο εἰς ᾅδου τὸν ψυχεινὸν καὶ ψυχρὸν τάρταρον. αἱ δὲ χεῖρες ἡνίκα ἐπλήσθησαν τοῦ ἀνθρωπίνου αἵματος, ἐκεῖνον μὲν ἔρριπτον ὀπίσω, ὑπέστρεφον δὲ εἰς τὸν πόλεμον πάλιν.

Τρεῖς φασὶν εἶναι τὰς μοίρας Ἕλληνες. Κλωθώ, Λάχεσιν καὶ Ἄτροπον. τὴν μὲν ὡς ἐπικλώθουσαν ἑνὶ ἑκάστῳ τῶν ὑπὸ γένεσιν τὸ εἱμαρμένον. τὴν δὲ Λάχεσιν ἀπὸ τοῦ λαγχάνω, ὡς ἐπικληροῦσαν τῷ μὲν ἀγαθόν, τῷ δὲ ἐναντίον· τὴν δὲ Ἄτροπον, ὡς ποιοῦσαν τὸ ἀποκληρωθὲν ἀμετάστρεπτον. τὸ [ἐμαρνάθην] ἀπὸ τοῦ μάρνημι τὸ μάχομαι, οὗ τὸ παθητικὸν μάρναμαι. μαρνέω δὲ μαρνῶ τὸ μάχομαι, ἀπὸ τοῦ μὴ στερητικοῦ μορίου καὶ τοῦ ἀρνῶ τὸ διαλλάσσω. ἐν ταῖς διαλλαγαῖς γὰρ οἱ παλαιοὶ ἄρνας ἔθυον. πολεμήϊα.] τὸ πολεμήϊον πολέμιον ἦν κτητικῶς, καὶ διαλύσει πολεμέϊον, καὶ ἐκτάσει πολεμήϊον. τοῦ [ῥαθέειν] τὸ ἐντελὲς καὶ οἷον ὑμεῖς, ῥαθεῖν, ἀπὸ τοῦ στέρθω εἰς δεύτερον μέλλοντα, κατὰ μετάθεσιν τοῦ α, καὶ ἐπεκτάσει τοῦ ε ῥαθέειν. τὸ [κέατο] Ἰωνικόν ἐστι. τὸ μὲν γὰρ κοινὸν ἔκειντο, τὸ δὲ Ἰωνικὸν ἐκέατο, καὶ ἀφαιρέσει κέατο, ἀπὸ τοῦ τρίτου τῶν ἑνικῶν, ὥσπερ ἐπεπύσατο, ἐπεποίατο. οὐ μόνον δὲ συστέλλεται τὸ α, ἀλλὰ καὶ ἡ παραλήγουσα συστέλλεται· χωρεῖς τῶν ἑνικῶν· τοῦ πεποίητο καὶ τῶν ὁμοίων.

δῆριν ἔχοντες.] δῆρις ἡ μάχη, ἀπὸ τοῦ δαίρω τὸ τύπτω. πρεσβῆες.] ἰστέον ὅτι πρέσβυς ὁ γέρων οὐ κλίνεται πρέσβυος, ὡς μονογενής, ἀλλὰ πρέσβεως, συνεξακολουθοῦν τῷ πήχεως καὶ πελέκεως. ἐπεὶ γὰρ διὰ τοῦ ω μεγάλου κλίνει ταῦτα οἱ Αἰολεῖς, ἀναγκαίως καὶ μεταφράζοντα τὸ φαινόμενον εἰς ε μεταβάλλουσι· τούτου ἡ εὐθεῖα τῶν πληθυντικῶν πρέσβεες, καὶ πλεονασμῷ τοῦ ι, ἢ τροπῇ τοῦ ε εἰς η, πρεσβῆες, μεταβιβαζομένου καὶ τοῦ τόνου διὰ τὴν λογικὴν ἔκτασιν (ὡς πολλάκις εἴρηται) διαφορεῖται δὲ ἡ παραλήγουσα, ὥσπερ ἐν τῷ τεθνειώς. καὶ γὰρ καὶ ἀπὸ τοῦ τεθνεώς ἢ ἐν πλεονασμῷ τοῦ ι, ἢ κατὰ τροπὴν τοῦ ε εἰς η τεθνηὼς γίνεται, διαφορούμενον κατὰ τὴν γραφήν. τὸ [ἔσαν] ἀπὸ τοῦ ἦσαν κατὰ συστολήν. τὸ δὲ ἦσαν, ὃ σημαίνει τὸ ἐξῆλθον, ἀπὸ τοῦ εἶμι. τούτου γὰρ παρατατικός ἐστι, τὰ πληθυντικὰ ἦμεν, ἦτε, ἦσαν. τὰ γὰρ εἰς μι ὄντα τῶν πληθυντικῶν καὶ παθητικῶν συστέλλουσι τὴν παραλήγουσαν. γῦπες μεμάρποιεν.] μάρπτω τὸ καταλαμβάνω, ὁ μέλλων μάρψω, ὁ ἀόριστος ἔμαρψα, ὁ δεύτερος ἔμαρπον, καὶ Ἰωνικῷ ἀναδιπλασιασμῷ, ἐμέμαρπον· τὸ τρίτον τῶν πληθυντικῶν, ἀφαιρέσει τοῦ ε, μέμαρπον.

Δειδιότες.] δίω θέμα, ἀφ' οὗ γίνεται καὶ τὸ διώκω, δίσω, δέδικα· ὁ μέσος δέδια· δεδιὼς ἡ μετοχή, καὶ δειδιὼς κατ' ἐπέκτασιν. ἢ δείδω τὸ φοβοῦμαι, δείσω, δέδοικα· καὶ ἀφαιρέσει τοῦ κ, καὶ συστολῇ τῆς παραληγούσης, δέδια. ἡ μετοχὴ κατ' ἐπέκτασιν, δειδιώς. πᾶσαι δ' ἄρ'.] τὸ δὲ ἀντὶ τοῦ γάρ. εἴρηται γὰρ τὸ δὲ ἀντὶ τοῦ γὰρ καὶ τὸ γὰρ ἀντὶ τοῦ δὲ, διὰ τὰ μέτρα. ὥσπερ τὸ ῥαθέειν, ὅπου καὶ τὸ πιέειν πάθος ἔχει ἐπέκτασιν. ὅτι εἰς τὸ [Βάλλ' ὄνυχας] ἐ μόνον κουφίζεται, ὥσπερ καὶ ἐν τῷ [πόδας ἀπαλοῖσιν] ἴχ. τὸ [κατ' εἶον] εἰς μέσον παρακείμενον, ἤγουν εἶα τὸ πορεύομαι, ὁ μέλλων εἴσω, ὁ παρακείμενος εἶκα, ὁ μέσος εἶα, εἶας, εἶεν· ἀφ' οὗ καὶ τὸ ἤϊε καὶ ἦλθεν εἰς ὑπερσυντέλικον κατ' ἔκτασιν Ἀττικήν.

Τάρταρον εἰς κρυόενθ'.] ὅτι τάρταρος, ἀπὸ τοῦ τείρω τὸ δαμάζω, ὁ δ' ἀτηρὸς ἀδει-

σις ἔστασαν, τρεῖς γὰρ εἰσὶ κατὰ τὸ αἰδὲ ἱστάμεναι τάφ-
ταρος, ὥσπερ ἀπειρὸν ἀπειρέσιον, δὲ ἄλλα δ' ἀφθί-
μητα. αἱ δὲ φθίνας εὖτ' ἀρέσαντο.] ἄλλως [εὖτ' ἀφ'
ἕσαντο] ἕσαυτο, ἕω, τὸ πληρῶ. ὁ μέλλων ἕσω,
ὁ ἀόριστος ἦσα καὶ ἕσα κατὰ συστολὴν, ὁ μέσος ἡσά-
μην, τὸ τρίτον τῶν πληθυντικῶν ἥσαντο. ἀπὸ
τούτου γίνεται καὶ τὸ ἔντο κατὰ συγκοπὴν, παρ' Ὁμή-
ρῳ, ὡς τὸ ἐξ ἔρον ἕντο· καὶ τὸ ἕσαν εἰς πρῶτον
ἀόριστον, κατὰ συστολήν.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Ἄνδρες δ' οἱ πρεσβῆες.] οἱ πρεσβῦται, οἱ πρεσβύταται, ὡς τὸ γῆρας καταλαβόν. οἱ δὲ μεμάρπτεν αὐτοὺς τὸ γῆρας.) ἀντὶ τοῦ κατελάμβανε. τὸ δὲ πρεσβύτης γέγονεν ἀπὸ τοῦ πρεσβεύειν, ὅθεν ἴσως καὶ οἱ πρεσβευταί. Κῆρες κυάνεαι) ἀντὶ τοῦ κυανῷ ἐζωγραφημέναι κατὰ τὴν πρόσοψιν, δεινὰς παρειὰς ἔχουσαι. εὖτ' ἀρέσαντο.] σημαίνει δὲ τὸ ἐχορτάσθησαν, ἢ εἰς ἄρεσιν καὶ πλήρωσιν ἦλθον, ἐξ οὗ καὶ τὸ ἀρεστός ἐδωδῆς, ἀντὶ τοῦ κεκορεσμένος τροφῆς. ἀρέσαντο οὖν ἐκορέσαντο.

Ἂψ δ' ὅμαδον καὶ μῶλον ἐθύνεον αὖτις ἰοῦσαι,
Κλωθὼ καὶ Λάχεσίς σφιν ἐφέστασαν· ἡ μὲν ὑφήσσων
Ἄτροπος, οὔτι πέλεν μεγάλη θεὸς, ἀλλὰ ἥ γ' ἔμπης
Τῶν γε μὲν ἀλλάων προφερής τ' ἦν πρεσβυτάτη τε.
Πᾶσαι δ' ἀμφ' ἑνὶ φωτὶ μάχην δριμεῖαν ἔθεντο.
Δεινὰ δ' ἐς ἀλλήλας δράκον ὄμμασι θυμήνασαι,
Ἐν δ' ὄνυχας χεῖράς τε θρασείας ἰσώσαντο.
Πὰρ δ' Ἀχλὺς εἱστήκει ἐπισμυγερή τε καὶ αἰνὴ,
Χλωρὴ, ἀυσταλέη, λιμῷ καταπεπτηυῖα,
Γουνοπαχής· μακροὶ δ' ὄνυχες χείρεσσιν ὑπῆσαν.
Τῆς ἐκ μὲν ῥινῶν μύξαι ῥέον, ἐκ δὲ παρειῶν
Αἷμ' ἀπελείβετ' ἔραζ'. ἡ δ' ἄπλητον σεσαρυῖα
Εἱστήκει· πολλὴ δὲ κόνις κατενήνοθεν ὤμους,

Retro autem in tumultū & stragem festinabant iterum ire,
Clotho & Lachesis ipsis astabant, atque paulo minor
Atropos: neque enim erat magna dea: sed tamen
Aliis quidem præstantiorq. erat, & æuo grandissima.
Omnes autem circa vnum virum pugnam acerbam instituerant.
Sæuoq. modo seipsas mutuo aspiciebant, oculis succensentes,
Inter se autem vngues manusque audaces exæquabant.
Iuxta autem & Caligo stabat, perustæ similis, & grauis,
Pallida, aridaque, fame exhausta, & compressa,
Crassipes longique vngues a manibus promiuebant.
Huius quidem ex naribus mucus manabat, ex genis autem
Cruor destillabat in terram. Ipsa a. terribiliter dentes stringens
Stabat, multusque puluis constrauerat ei humeros.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Σὺν τούτοις δὲ (φησὶν) ἦσαντο ἐζωγραφημέναι ἐν τῇ ἀσπίδι καὶ αἱ μοῖραι. λέγω δὲ ἡ Κλωθὼ, καὶ ἡ Λάχεσις. ἡ μέντοι Ἄτροπος, ἣ καὶ αὐτὴ μοῖρα ἐστὶν, ἐλάττων ἦν, οὐ μεγάλη, ἀλλ' ὅμως τῶν ἄλλων θεαινῶν μεγαλωτέρα ἦν καὶ ἀρχαιοτέρα. πᾶσαι δὲ αἱ μοῖραι ἕνεκεν ἑνὸς νεκροῦ, πόλεμον ἐποίησαν ἰσχυρὸν, καθάπερ γῦπες ἕνεκεν πτώματος. πρὸς ἀλλήλας δὲ ἔβλεπον δεινῶς. ἐνέβαλον δὲ χεῖρας καὶ πόδας πρὸς ἀλλήλας μαχόμεναι. πλησίον δὲ τῶν μοιρῶν ἵστατο ἡ ἀχλὺς, ὡς θεὰ, ἤγουν ἡ ἐπὶ θανάτῳ σκότωσις, ἣν καὶ αὐτὴν προσωποποιεῖ ὁ ποιητής, ἦν δὲ κεκαυμένη καὶ ἀθλία, κατὰ τὸ χρῶμα κιτρίνη, κατάξηρος, συμπεπτωκὸς ἔχουσα τὸ πρόσωπον ὑπὸ τοῦ λιμοῦ, παχύπους, ὡς ὑδεριῶσα· μακροὺς ἔχουσα ὄνυχας, ὡς ἀτημέλητος. ἧς ἐκ τῶν ῥινῶν μύξαι ἔρρεον, ἐκ δὲ τῶν σιαγόνων ἐχεῖτο εἰς γῆν αἷμα. ἡ δὲ καταπολὺ ἐκλελυμένη ἵστατο. πολὺ δὲ χῶμα ἐπέσχε τοὺς ὤμους αὐτῆς, ὡς ἀῤῥώστου καὶ ἀτημελήτου. ἦν δὲ καὶ ἐν δάκρυσι διάβροχος. συντάσσεται δὲ καὶ τοῦτο καθ' ὑπερβατὸν, οὕτως· ἡ δὲ ἀχλὺς εἱστήκει, ἀπλήτως καὶ μεγάλως σεσαρυῖα καὶ ἐκλελυμένη, μυδαλέα καὶ διάβροχος οὖσα ἐν δάκρυσι. πολὺ δὲ χῶμα ἐπὶ τοὺς ὤμους αὐτῆς ἔκειτο. ταῦτα δὲ πάντα ἀκριβῶς τοῖς ἐγγὺς θανάτου οὖσι, καὶ ἀρρωστοῦσιν, ἢ καὶ ἄλλως πως κακῶς ἔχουσιν. Ἂψ] ἤγουν ὀπίσω, γινόμενον ἀπὸ τοῦ ὀπίσω κατὰ ἔκ-

ἔλλειψιν τοῦ ο μικροῦ, καὶ τροπὴν Δωρικὴν τοῦ ω μεγάλου εἰς α, καὶ κράσει τοῦ π καὶ σ εἰς ψ, προσγραφομένου κατά τινας καὶ τοῦ ι. μῶλον.] ὁ πόλεμος, ὁ μὴ ὅλους ποιῶν τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ κολοβούς. δράκον.] τὸ θέμα, δέρκω τὸ βλέπω, ὁ μέλλων δέρξω, ὁ ἀόριστος ἔδερξα, ὁ δεύτερος ἔδαρκον, καὶ μεταθέσει τοῦ α, ἔδρακον, καὶ ἀφαιρέσει τοῦ ε δράκον. αὐσταλέη.] ἡ κατάξηρος, ἀπὸ τοῦ αὔω αὔσω τὸ φλογίζω. αὐσταλέα καὶ αὐσταλέη τροπῇ Δωρικῇ τοῦ ε εἰς α. τὸ [καταπεπληγυῖα] καὶ ἀπὸ τοῦ πλήσσω τὸ μετὰ φόβου κεῖμαι. καὶ ἀπὸ τοῦ πλῶμι, τροπῇ τοῦ ω μεγάλου εἰς η. εἰς παρακείμενον ἀποβολῇ τοῦ κ. καταπεπλωκώς. λέγεται δέ τις ὑπὸ λιμοῦ, ὁ τὰς σάρκας κοιλανθεὶς καὶ ῥυτιδωθείς. τὸ [σεσαρυῖα] ἐνταῦθα ταυτὸ δύναται τῷ καταπεπληγυῖα. σαίρω γὰρ ἐπὶ τὸ μειδιῶ, ὁ μέλλων σαρῶ, ὁ μέσος παρακείμενος σέσηρα καὶ σέσαρα· σεσαρυῖα οὖν, ἤγουν ἀκούσιόν τι μειδίασμα πάσχουσα, καὶ οἱονεὶ χαίνουσα ὑπὸ λεπτοσαρκίας, καὶ τῇ τοῦ δέρματος ῥυτιδώσει. κατενήνοθεν.] τὸ θέμα, θέω τὸ τρέχω, καὶ μετὰ τῆς προσθέσεως ἐνθέω, καὶ κατὰ μετάθεσιν ἐνέθω· ὁ μέλλων ἐνέσω, ὁ παρακείμενος ἤνεκα, ὁ μέσος ἤνοθα, καὶ Ἀττικῶς ἐνήνοθα, ἐνήνοθας, ἐνήνοθεν, ἤγουν ἐπέτρεχεν.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Κλωθὼ καὶ Λάχεσις.] ἡ μὲν Λάχεσις ἐν αὐταῖς ἐλαχιστοτέρα ἦν τῆς Κλωθοῦς, καὶ τῆς Ἀτρόπου, ἀλλ' ὅμως πρεσβυτέρα καὶ προφερεστέρα. καταπεπληγυῖα.] κατεσκληκυῖα, ἐπίφοβος. τοῖς γὰρ φοβουμένοις προσέχεται.

Δάκρυσι μυδαλέη. παρὰ δ' εὔπυργος πόλις ἀνδρῶν.
Χρύσεαι δέ μιν εἶχον ὑπερθυρίοις ἀραρυῖαι
Ἑπτὰ πύλαι· τοὶ δ' ἄνδρες ἐν ἀγλαΐαις τε χοροῖς τε
Τέρψιν ἔχον. τοὶ μὲν γὰρ ἐϋσσώτρου ἐπ' ἀπήνης
Ἦγοντ' ἀνδρὶ γυναῖκα, πολὺς δ' ὑμέναιος ὀρώρει.
Τῆλε δ' ἀπ' αἰθομένων δαΐδων σέλας εἰλύφαζε
Χερσὶν ἐνὶ δμώων. ταὶ δ' ἀγλαΐῃ τεθαλυῖαι
Πρόσθ' ἔκιον, τῇσιν δὲ χοροὶ παίζοντες ἕποντο.
Τοὶ μὲν ὑπαὶ λιγυρῶν συρίγγων ἵεσαν αὐδὴν
Ἐξ ἁπαλῶν στομάτων, περὶ δέ σφισιν ἄγνυτο ἠχώ.
Αἱ δ' ὑπὸ φορμίγγων ἄναγον χορὸν ἱμερόεντα.
Ἔνθεν δ' αὖθ' ἑτέρωθε νέοι κώμαζον ὑπ' αὐλοῦ,
Τοί γε μὲν αὖ παίζοντες ὑπ' ὀρχηθμῷ καὶ ἀοιδῇ,
Τοί γε μὲν αὖ γελόωντες· ὑπ' αὐλητῆρι δ' ἕκαστος
Πρόσθ' ἔκιον· πᾶσαν δὲ πόλιν θαλίαι τε χοροί τε

Lachrymis humida. iuxta autem turrita ciuitas hominum.
Aureæ autem ipsam tenebant superliminaribus adaptatæ
Septem portæ: hominesque in voluptatibus & choreis
Oblectationem capiebant. Alij siquidem fabrefacto in curru
Ducebant viro vxorem, multusq. hymenæus excitabatur.
Et procul ab ardentibus facibus fulgor resplendebat,
In manibus famulorum. Mulieres autem venustate florentes
Præibant, quas chori ludentes sequebantur.
Atq. hi quidem canoris tibiis emittebant cantum.
Et tenero ore, circumque ipsos repercutiebatur sonus.
Illæ autem ad modulationem ducebant chorum amabilem.
Inde rursum ex alia parte iuuenes comessabantur ad fistulam,
Alij quidem contra ludentes saltatione & cantu,
Alij autem contra ridentes. ante tibicinem autem singuli
Præcedebant, totamq. ciuitatem lætitiæ, choreæque

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Πλησίον δὲ (φησὶν) ἐκείνων ἦν πόλις εὔπυργος. χρυσαῖ δὲ πύλαι ἐφύλαττον τὴν πόλιν ἐκείνην ἑπτά, ἡρμοσμέναι καὶ κεκλεισμέναι ἐν ὑπερθυρίοις, ἤγουν τῇ φλιᾷ, ἢ ἐν κλεισίν. ἐξ ὧν δὲ λέγει, τὰς ἑπταπύλους Θήβας νοεῖν δίδωσιν. οἱ δὲ ἄνδρες τῆς πόλεως εὐφραίνοντο ἔν τε χοροῖς καὶ ἄλλαις εὐφροσύναις. οἱ μὲν γὰρ ἦγον ἀνδρὶ τινὶ νύμφην ἐπάνω ἁμάξης εὐσώτρου, καὶ εὐσιδήρου. ἐπίσωτρον γὰρ τὸ κύκλῳ τοῦ τροχοῦ σίδηρον. ἠγείρετο δὲ πολὺς ὕμνος, ἤγουν ἐπιθαλάμιος ᾠδή. ἐν χερσὶ δὲ δούλων ἀπὸ δᾳδῶν ἡμμένων ἔλαμπε πῦρ μακράν. αἱ δὲ γυναῖκες θάλλουσαι τῇ τῶν ἱματίων λαμπρότητι, ἡγοῦντο ἔμπροσθεν. εἰς ταύτας δὲ ἄλλοι χορεύοντες εἵποντο. καὶ τούτων

τὸν οἱ μὲν, ηὔλουν· κύκλῳ δὲ αὐτῶν ἐκάλει ὁ ἦχος τοῦ αὐλοῦ. αἱ δὲ γυναῖκες τῇ εὐρυθμίᾳ τοῦ αὐλοῦ ἀκολουθοῦσαι ἐχόρευον. ἐκ δὲ τοῦ ἑτέρου μέρους νέοι αὐλοῦντες ἤρχοντο· οἱ μὲν ὀρχούμενοι, οἱ δὲ παίζοντες καὶ γελῶντες· ἕκαστος δὲ ὑπ' αὐλητῇ ἑκὼν καὶ ἤρχοντο, ἤγουν ἕκαστος εἶχεν αὐλητὴν, ὑφ' οὗ ὠρχεῖτο καὶ ἔπαιζε. πᾶσαν δὲ τὴν πόλιν εὐφροσύναι καὶ λαμπρότητες εἶχον.

ὅτι τὸ [ἀραρυῖα] συστολὴν ἔχει τοῦ η εἰς α. ἀρηρυῖα γὰρ τὸ ἐντελὲς, οὕτως, ἀρέω ἀρῶ, ὁ μέλλων ἀρέσω, ὁ μέσος παρακείμενος ἦρα καὶ ἄρηρα Ἀττικῶς. καὶ Αἰσχύλος·

Ἄρηρεν ἤδη γ' αἰλένη δυσεκλύτως.

ἡ μετοχὴ ὁ ἀρηρὼς, καὶ τὸ θηλυκὸν ἡ ἀρηρυῖα. ἀλλὰ δὴ καὶ τὸ ὀρώρει συστολὴν ἔχει τοῦ ω μεγάλου εἰς ὁ μικρόν. ὄρω γὰρ τὸ διεγείρω, ὁ μέλλων ὀρῶ, ὁ μέσος παρακείμενος ὦρα, καὶ Ἀττικῶς ὄρωρα, ὁ ὑπερσυντελικὸς ὠφειλεν εἶναι ὠρώρειν· τὰ γὰρ Ἀττικὰ τὰ ἀπὸ βραχέως ἀρχόμενα ἐν τῷ παρακειμένῳ χρονικῶς μεγαθύνονται ἐν τῷ ὑπερσυντελικῷ. ὥστε συστολὴν ἔχει τὸ ὀρώρει διὰ τὴν τοῦ μέτρου ἀνάγκην.

Τῆλε δ' ἀπ' αἰθομένων δαΐδων.] τὸ δαΐδων ἐντελές ἐστι τοῦ δᾴδων. ἀπὸ γὰρ τοῦ δαίω τὸ καίω δαΐς καὶ δάς. ὀξύνεται δὲ τὸ δὰς, ὅτι τὰ ὀξυνόμενα ἐν τῇ συναιρέσει πάλιν ὀξύνεται· ἑσταὼς ἑστὼς, δαΐς δὰς, καὶ τὰ τοιαῦτα. σέλας εἰλύφαζε.] τὸ εἰλύφαζεν ἀπὸ τοῦ εἵλη ἡ λαμπρότης, καὶ τοῦ φῶ τὸ λάμπω, δύο ταυτοσημάντων λέξεων. τεθαλυῖαι.] θάλλω, ὁ μέλλων θαλῶ, ὁ παρακείμενος τέθαλκα, ὁ μέσος τέθαλα, ἡ μετοχὴ ὁ τεθαλὼς, τὸ θηλυκὸν ἡ τεθηλυῖα. ἴσαν.] ἤγουν ἔπεμπον· τὸ θέμα ἵημι, καὶ ὁ παρατατικὸς ἵην, τὸ τρίτον τῶν πληθυντικῶν ἵεσαν. νέοι κώμαζον.] τὸ ἐκώμαζον ἢ ἐτραγῴδουν, ἀκολουθοῦντες τῷ αὐλῷ, ἢ πρὸς τὴν κώμην ἀπήρχοντο σὺν τῷ αὐλῷ. οἷόν ἐστι καὶ τὸ [Κωμάσδω ποτὶ τὰν Ἀμαρυλλίδα] παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Χρύσειαι δέ μιν εἶχον.] ἦν καὶ πόλις ἐκεῖ, χρυσᾶς ἔχουσα πύλας ἑπτά. οἱ δὲ ἄνδρες τῆς πόλεως, οἱ μὲν ἔπαιζον, ἄλλοι δὲ ἐφ' ἁμάξης νύμφην ἀνδρὶ ἔφερον.

Ἀγλαΐαι τ' εἶχον. τοὶ δ' αὖ προπάροιθε πόληος	Voluptatesque tenebant. Alij autem rursus extra ciuitatem
Νῶθ' ἵππων ἐπιβάντες ἐθύνεον. οἱ δ' ἀροτῆρες	Tergis equorum conscensis currebant. aratores autem
Ἤρεικον χθόνα δῖαν· ἐπιστολάδην δὲ χιτῶνας	Proscindebant terram bonam, alteque tunicas
Ἐστάλατ'. αὐτὰρ ἔην βαθὺ λήϊον· οἵ γε μὲν ἤμων	Succinctas habebant: sed erat profunda seges, vbi alij quidem metebant
Αἰχμῇς ὀξείῃσι κορωνιόωντα πέτηλα,	Muctonibus acutis rostrata folia,
Βριθόμενα σταχύων, ὡσεὶ Δημήτερος ἀκτήν·	Grauida spicis, veluti Cereris cibum.
Οἱ δ' ἄρ' ἐν ἐλλεδανοῖσι δέον, καὶ ἔπιπλον ἀλωήν.	Alij autem in manipulos ligabant & implebant aream:
Οἱ δ' ἐτρύγων οἴνας, δρεπάνας ἐν χερσὶν ἔχοντες·	Rursum alij vindemiabãt vineas, falces in manibus habentes.
Οἱ δ' αὖτ' ἐς ταλάρους ἐφόρευν ὑπὸ τρυγητήρων	Alij autem in calathis ferebant a vindemiatoribus acceptos
Λευκοὺς καὶ μέλανας βότρυας, μεγάλων ἀπὸ ὄρχων,	Albos & nigros racemos, magnis ex vitibus,
Βριθομένων φύλλοισι καὶ ἀργυρέῃς ἑλίκεσσιν.	Grauidis foliis, & argenteis capreolis.
Οἱ δ' αὖτ' ἐς ταλάρους ἐφόρευν. παρὰ δέ σφισιν ὄρχος	Alij rursus in calathis portabant, iuxtaq. ipsos vitis
Χρύσεος ἦν, (κλυτὰ ἔργα περίφρονος Ἡφαίστοιο)	Argentea erat (inclyta opera prudentis Vulcani)
Σειόμενος φύλλοισι καὶ ἀργυρέοισι κάμαξι,	Agitata folijs, & argenteis perticis.
Τῷ γε μὲν οὖν παίζονται ὑπ' αὐλητῆρι ἕκαστος	Inde quidem igitur ludunt ad tibicinem vnusquisque
Βριθόμενος σταφυλῇσι· μελάνθησάν γε μὲν αἵδε.	Oneratus vuis, quæ ipsæ nigræ erant.

Οἵ γε μὲν ἔτραπεον, τοὶ δ' ἤρυον, οἳ δ' ἐμάχοντο
Πύξ τε καὶ ἑλκηδόν· τοὶ δ' ὠκύποδας λαγὸς ᾕρουν
Ἄνδρες θηρευταὶ, καὶ καρχαρόδοντε κύνε πρὸ,
Ἱέμενοι μαπέειν, οἳ δ' ἱέμενοι ὑπαλύξαι.

Alij quidem calcabant in lacu, alij
hauriebant, alij autē dimicabant
Pugnis & luctando: alij vero ali-
pedes lepores venabantur,
Viri venatores, & serratis denti-
bus canes quo ante ipsos,
Cupientes assequi, illi autem cu-
pientes effugere.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Τινὲς δὲ (φησι) τῶν τῆς πόλεως ἐκείνης ἀναβάντες ἵππους ἔμπροσθεν τῆς πόλεως ἔστρεχον. ἀροτῆρες δὲ ἠροτρίων, ἀνεσταλμένους, ἤγουν ἀνεζωσμένους ἔχοντες τοὺς χιτῶνας. ἦν δὲ καὶ χωρίον βαθύ. οἱ μὲν οὖν ἐκεῖνοι ἐν δρεπάναις ὀξείαις ἐθέριζον τὰ πέταλα, ἤγουν τὰς καλάμας τὰς ἀπορμυδουμένας, διὰ τῶν ἀσταχύων. τὰ καὶ καταβαρούμενα ὑπὸ τῶν ἀσταχύων, ἅτε δὴ δῶρον ὄντα τῆς Δήμητρος· οἱ δὲ ἐδέσμουν τὰ χειρόβολα καὶ ἔρριπτον εἰς τὴν ἅλωνα. οἱ δὲ ἐτρύγων ἀμπέλους, κρατοῦντες μαχαίρας· ἄλλοι δὲ ἔφερον λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν τρυγώντων ἐν καλαθίσκοις βότρυας λευκοὺς καὶ μέλανας ἀπὸ μεγάλων κλάδων καταβαρουμένων ἐν φύλλοις καὶ ἀργυρέοις ἕλιξιν, ἃς ψαλίδας φαμὲν ἰδιωτικῶς. τὸ δὲ ἐκ δευτέρου λεγόμενον, οἱ δ' αὖτ' ἐς ταλάρους ἐφόρεον, δοκεῖ ἐπανάληψις εἶναι. συντάσσεται δὲ οὕτως. οἱ δὴ καὶ οὗτοι, ἤγουν οἱ εἰρημένοι, ἔφερον αὐτὰ ἐν ταλάροις. ὅτι δὲ καὶ τὰ μακρὰ κουφίζονται, δῆλον ἀπὸ τοῦ

Βούλομ' ἐγὼ λαὸν σόον ἔμμεναι,

παρ' Ὁμήρῳ. τὸ δὲ

——————κλυτὰ ἔργα περίφρονος Ἡφαίστοιο,

ἀντὶ τοῦ κλυτὸν ἔργον, τὸ πληθυντικὸν ἀντὶ ἑνικοῦ, καὶ Ὅμηρος·

Αἰεί τοι τὰ κάκ' ἐστὶ φίλα φρεσὶ μαντεύεσθαι,

ἤγουν φίλον. πλησίον δὲ αὐτῶν κλῆμα ἦν χρυσοῦν, μέγα ἔργον τοῦ φρονιμωτάτου Ἡφαίστου, σειόμενον καὶ κινούμενον ἐν φύλλοις καὶ ἀργυρέαις κάμαξιν, ἤγουν ἕλιξιν, ἢ χάραξι καταβαρούμενον σταφυλαῖς, αἳ μέλαιναι ἦσαν. οἱ μὲν οὖν τῶν ἀνδρῶν ἐκένουν τὰς σταφυλὰς ἐν τοῖς ληνοῖς (τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ, ἐτράπεον) ἢ συνέθλιβον τοῖς ποσίν. οἱ δὲ ἤρυον καὶ ἤντλουν τὸν οἶνον. ἄλλοι δὲ ἐμάχοντο κονδυλίζοντες ἀλλήλους, ἤγουν τῷ κόνδυλῳ βάλλοντες, καὶ ἀπὸ τῶν ἱματίων ἕλκοντες. οἱ δὲ ἐκυνήγουν λαγωοὺς, ἄνδρες ὁμοῦ κυνηγέται, καὶ ὀξυόδοντες κύνες, ἔμπροσθεν τῶν ἀνδρῶν τρέχοντες, δηλονότι. οἱ μὲν κύνες ἐφιέμενοι καταλαβεῖν τοὺς λαγωοὺς, οἱ δὲ λαγωοὶ ἐφιέμενοι ἐκφυγεῖν.

προπάροιθε πόληος.] τὸ [πόληος] ἔκτασιν ἔχει. πόλις γὰρ πόλιος κοινῶς, καὶ πόλεος Ἰωνικῶς, καὶ τροπῇ τοῦ ε εἰς η, πόληος.

Ἤρεικον.] ἤγουν ἔσχιζον. ἐρύκω τὸ κωλύω, ψιλόν· ἀφ' οὗ καὶ ἔρυξ ἔρυκος κύριον. ἐρείκω δὲ τὸ κόπτω δίφθογγον. ἀφ' οὗ καὶ ἔτνος ἐρεικτὸν, ὡς παρὰ τῷ Ἀριστοφάνει·

Ἔτνους κατηρεικτοῦ χύτρας δύο ἢ τρεῖς.

τὸ [ἐπισταλάδην] ἀντὶ τοῦ κοσμίως, καὶ ἀνεσταλμένως. τὸ δὲ [Ἐστάλατο.] ἤγουν Ἐστάλησαν, ἀντὶ τοῦ ἀνεζωσμένοι ἦσαν. οἱ γὰρ περὶ ἐργασίαν ἀσχολούμενοι ἀνεζωσμένοι τὰ ἄκρα τῶν ἱματίων εἰσίν. Ἰωνικὸν δὲ τὸ [Ἐστάλαται,] ὡς τὸ τετύφαται, ἀπὸ τοῦ στέλλω τὸ κοσμῶ, οὗ τὸ τρίτον πρόσωπον τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου ἔσταλται, καὶ πλεονασμῷ τοῦ α ἐστάλαται, τὸ τρίτον τῶν πληθυντικῶν. τὸ [κορυνιόεντα] διαφορεῖται. καὶ γὰρ καὶ κορωνιόεντα γράφεται, ἤγουν μέλανα· καὶ γὰρ τῶν ἀσταχύων οἱ μὲν λευκοὶ, οἱ δὲ πυρροὶ, οἱ δὲ μέλανες, οἳ καὶ τῶν ἄλλων διαφορώτεροι· ἢ κορυνιόεντα, ἤγουν ῥαβδώδη, καὶ δι' εὐκαρπίαν διόγκα· κορύνη γὰρ ἡ ῥάβδος.

Οἱ δ' ἄρ' ἐν ἐλλεδανοῖσι] ἐλλεδανὸς ὁ δεσμὸς, ἀπὸ τοῦ ἕλω τὸ κρατῶ καὶ τοῦ δέω τὸ δεσμῶ, δύο ταυτοσημάντων λέξεων. καὶ ἐπίπλων ἀλωὴν] ἄλλως [καὶ ἔπιτνον ἀλωήν.] τὸ πίτνω ἀπὸ τοῦ πέτω, πλεονασμῷ τοῦ ν· ἔστι δὲ καὶ πίτνω καὶ πιτνῶ. ἀλωὴ, ὁ ὁμαλὸς τόπος, ἐν ᾧ τις ἀλωνίσει καὶ συντρίψει στάχυας. ἡ μὲν οὖν ἅλως, ἣ καὶ ἅλων λέγεται, καὶ ἀλωὴ, οὐ μὲν πᾶσα ἀλωὴ καὶ ἅλως, καὶ γὰρ οἱ τῶν ἀμπελώνων χῶροι ἀλωαί.

Οἱ δ' αὖτ' ἐς ταλάρους] τάλαρος ὁ καλαθίσκος, ἀπὸ τοῦ ταλαὸς καὶ καρτερικὸς εἶναι, ἤγουν βασταικτικὸς τοῦ ἐντὸς ὄγκου. τὸ [ἐφόρεον] καὶ ἤρεον, καὶ τὰ τοιαῦτα Αἰολικά εἰσιν. ἀπὸ τοῦ ἐφόρουν καὶ ἤρουν γινόμενα, τροπῇ τοῦ ο εἰς ε.

ἀπὸ

ἐκ ζυγωτήρων.] ζυγωτὴρ ὁ ζυγός, ὡς ἰατήρ. καὶ ἀργυρέῃς λίκεσσι] ἑλίκεσσιν, ἤγουν ψαλίσιν. ἰστέον δὲ ὅτι οἱ ποιηταὶ τὰς εἰς ες ληγούσας εὐθείας τῶν πληθυντικῶν, προστιθέντες τὸ ι, ποιοῦσι δοτικὰς τῶν πληθυντικῶν, οἷον αἴαντες αἰάντεσιν, ὄνυχες ὀνύχεσιν, ἕλικες ἑλίκεσιν· ἕλιξ δέ ἐστιν ἡ λεγομένη τοῦ κλήματος ψαλίς, ἀπὸ τοῦ ἑλίσσω τὸ συστρέφω γινομένη· συνεστραμμένη γάρ ἐστι καὶ ἐπικαμπής. καὶ ἀργυρέοισι κάμαξι.] κάμαξ, εἰ μὲν τὴν ἕλικα σημαίνει ἀπὸ τοῦ κάμπτω, ὡς ἐπικαμπής, εἰ δὲ τὴν χάρακα, ἀπὸ τοῦ κάμνω· κάμνει γὰρ τὸ χαράκιον ἀνέχον τὸ κλῆμα. καρχαρόδοντι κυῶν,] χαυλιόδοντα μὲν λέγονται, ὅσα ἔχουσι τοὺς ὀδόντας ἐξεστηκότας τοῦ στόματος, οἷον ἐλέφας καὶ χοῖρος. καρχαρόδοντα δὲ, ὅσα ἐντὸς μὲν ἔχουσι τοὺς ὀδόντας, ἀλλ' ὀξεῖς, καὶ οἷον κεχαραγμένους, οἷον λέων, πάρδαλις, λύκος, κύων.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

κεραονιόωντα πέταλα.] τὰ ἐπικαμπῆ γεννήματα κατεχρήσατο. πέταλα γὰρ τὰ φύλλα λέγονται. λέγει δὲ τοὺς ἐπικαμπεῖς στάχυας. Ἄλλως. εἶδος ἀντὶ εἴδους ἐνταῦθα ἐδέξατο. ἔμελλε γὰρ εἰπεῖν τοὺς καρποὺς, ἤγουν ἀστάχυας, καὶ εἶπε φύλλα. ἐλλεδανοῖσι) τὰ κοῖλα τῶν ἀσταχύων λέγει. ἔπιπλον.] ἐπλήρουν, ἢ ἐξέτεινον ἐπὶ τὴν ἅλω· τουτέστιν ἔψυχον, ἔπλουν ἐπὶ τῷ ξηρανθῆναι. κάμαξι.] θηλυκῶς μὲν ῥάβδοι, ἢ κάλαμοι τὰς ἀμπέλους περιφραγῆναι. ἀρσενικῶς δὲ σημαίνει τὸ ὄρυγμα, ἢ τοὺς πασσάλους, τοὺς πρὸς τὴν τῶν πολεμίων ἐρωήν. εἴρηται δὲ παρὰ τὸ καμεῖν. Πύξ τε καὶ ἑλκηδόν.] τίς ἑλκύσει τὸν ἕτερον πρὸς ἑαυτόν. τῇ χειρὶ ἕλκοντες ἀλλήλους, καὶ πὺξ ἀγωνιζόμενοι.

Πὰρ δ' αὐτοῖς ἱππῆες ἔχον πόνον, ἀμφὶ δ' ἀέθλοις
Δῆριν ἔχον καὶ μόχθον. εὐπλεκέων δ' ἐπὶ δίφρων
Ἡνίοχοι βεβαῶτες ἐφίεσαν ὠκέας ἵππους,
Ῥυτὰ χαλαίνοντες. τὰ δ' ἐπικροτέοντα πέτοντο
Ἅρματα κολλήεντ', ἐπὶ δὲ πλῆμναι μέγ' ἀΰτευν.
Οἱ μὲν ἄρ' ἀΐδιον εἶχον πόνον· οὐδέ ποτέ σφιν
Νίκη ἐπηνύσθη, ἀλλ' ἄκριτον εἶχον ἄεθλον.
Τοῖσι δὲ καὶ προὔκειτο μέγας τρίπος ἐντὸς ἀγῶνος
Χρύσειος, κλυτὰ ἔργα περίφρονος Ἡφαίστοιο.

Iuxta ipsos autem & equites habebant laborem, proq. præmiis
Certamen habebant & pugnam. bene iunctis autem in curribus
Aurigæ stantes, immittebant veloces equos,
Habenas laxantes. illi autem subsultantes volabant
Currus ferruminati, rotarumque modioli valde ex eo resonabát.
Illi quidem igitur perpetuum habebant laborem, neque enim dum ipsis
Victoria completa erat, sed indefinitum habebant certamen.
Ipsis autem etiam propositus erat magnus tripus intra agonem,
Aureus, inclyta opera prudentis Vulcani.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Πλησίον δέ (φησι) ταύτης τῆς ἱστορίας ἱππεῖς ἀγωνισταὶ ἠγωνίζοντο· ἕνεκεν δὲ τῶν στεφάνων ἐμάχοντο, ἢ ἐν τοῖς ἀγῶσιν αὐτοῖς ἐμάχοντο. ἀναβεβηκότες δέ τινες ἡνίοχοι, ἤγουν καβαλλάριοι, ἐπάνω δίφρων εὐκατασκευάστων ἀπέλυσαν τοὺς ταχεῖς ἵππους, ἐνδόντες τοὺς χαλινούς. τὰ δὲ ἅρματα τὰ κεκολλημένα, ἤγουν αἱ ἅμαξαι τοῦ δίφρου, ἐπέτοντο τῷ δρόμῳ τῶν ἵππων· αἱ πλῆμναι δὲ καὶ αἱ ζῶναι τῶν τροχῶν, μέγα ἤχουν. οἱ μὲν οὖν διηνεκῆ εἶχον τὸν ἀγῶνα, οὐδὲ γὰρ ἦν γεγραμμένη ἐν αὐτοῖς ἡ νίκη, ἀλλ' ἦν ἔτι ἄγνωστος. ἔκειτο δὲ καὶ μέγας τρίπους ἐντὸς τοῦ ἀγῶνος, χρυσοῦς, γέρας τῷ νικήσοντι, ἔργον ἐπαινετὸν τοῦ Ἡφαίστου.

Δῆριν ἔχον καὶ μόχθον] ἄλλως [καὶ μόθον.] μόθος ἀπὸ τοῦ μὴ ὄθεσθαι, ἤγουν ἐπιστρέφεσθαι καὶ φροντίζειν ἄλλου τινὸς πράγματος τὸν μαχόμενον, ἀλλὰ μόνου τοῦ πολέμου γίνεσθαι.

Ῥυτὰ] τὰ χαλινὰ, ἀπὸ τοῦ ἐρύω, τὸ ἑλκύω, κυρίως δὲ τὰ λεγόμενα ῥέτζινα. ἡνία, ὁ χαλινὸς, ἀπὸ τοῦ ἀνιῶ τὸ λυπῶ, κημὸς ἀπὸ τοῦ κάμνω, φιμὸς ἀπὸ τοῦ ἶφιμος εἶναι, ἤγουν στερρὸς, χαλινὸς ἀπὸ τοῦ χαλᾶν τὴν ἶνα. φορβειὰ δὲ τὸ καπίστριον τὸ τῇ φορβῇ τοῦ ἵππου ἁρμόζον.

Ἅρματα κολλήεντ'] κολλήεντα. ἡ κόλλησις

διχῶς· κατὰ ἁρμονίαν, καὶ κατὰ σύμφυσιν, ὡς ἐπὶ ξύλων καὶ μετάλλων. ἐπὶ δὲ πλῆμναι μέγ' ἀΰτευν.] πλήμνη ἡ τοῦ τροχοῦ τρύπη, ἡ πληρουμένη ὑπὸ τῶν ἀξονίων, ἢ πλῆμναι αὐτὰ τὰ ἀκροξόνια. Νίκη ἐπηνύσθη.] ἤγουν ἐτελειώθη, ἐκ τοῦ ἀνύω. τοῦτο δὲ ἀπὸ τοῦ ἕω, τὸ πληρῶ. καὶ γίνεται ἕνω, καὶ ἄνω καὶ ἀνύω, ὥσπερ τῇ Δωρικῇ τοῦ ε εἰς α, παρά τισι μέν τοι ψιλοῦται, παρά τισι δὲ δασύνεται. μέγας τρίπος ἐντὸς ἀγῶνος.] τρίπος συγκοπῇ Αἰολικῇ τοῦ υ· ἔστι δὲ τρίπους κρατὴρ μέγας, τρεῖς πόδας ἔχων, ὃ νῦν βαρβάρως λεγόμενος χοτζᾶς.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

ἐπὶ δὲ πλῆμναι.] πλῆμναι εἰσὶ τὰ ξύλα τοῦ κραβάτου, τὰ τῷ ἄξονι ἀντερείδοντα, εἰς ἃ πολλάκις καὶ λίπος ἐμβάλλουσιν οἱ γεωργοί, ἐπὶ τὸ ταχέως διατρέχειν τὴν ἅπασαν ἅμαξαν. ἀλλ' ἄκριτον εἶχον ἄεθλον.] ἀλλὰ ἄθλον, ἤτοι τὴν μάχην, εἶχον ἀδιαχώριστον. οὐδεὶς δὲ ἐνίκα, πάντες δὲ ἰσοθυμοῦντο.

Ἀμφὶ δ' ἴτυν ῥέεν Ὠκεανὸς πλήθοντι ἐοικώς·
Πᾶν δὲ συνεῖχε σάκος πολυδαίδαλον· οἱ δὲ κατ' αὐτὸν
Κύκνοι ἀερσιπόται μεγάλ' ἤπυον· οἵ ῥά γε πολλοὶ
Νῆχον ἐπ' ἄκρον ὕδωρ. πὰρ δ' ἰχθύες ἐκλονέοντο,
Θαῦμα ἰδεῖν καὶ Ζηνὶ βαρυκτύπῳ, οὗ διὰ βουλὰς
Ἥφαιστος ποίησε σάκος μέγα τε στιβαρόν τε,
Ἁρσάμενος παλάμῃσι. τὸ μὲν Διὸς ἄλκιμος υἱὸς
Πάλλεν ἐπικρατέως· ἐπὶ δ' ἱππείου θόρε δίφρου
Εἴκελος ἀστεροπῇ πατρὸς Διὸς αἰγιόχοιο,
Κοῦφα βιβάς. τῷ δ' ἡνίοχος κρατερὸς Ἰόλαος
Δίφρου ἐπεμβεβαὼς ἰθύνετο καμπύλον ἅρμα.

Circa extremam autem oram manabat Oceanus, inundanti similis.
Totum autem continebat clypeũ variegatum. per ipsum autem
Cygni altiuolantes magnum clãgebant, qui illic multi
Natabant in summa aqua. iuxta autem pisces mouebantur,
Mirum visu, etiam Ioui grauitonanti, cuius consiliis
Vulcanus fecit clypeum magnumque validumque,
Componens manibus: quem quidem Iouis fortis filius
Iactabat facile: equestrem autem assiliit in currum
Similis fulguri patris Iouis, ægida tenentis,
Leuiter ingrediens. huic autem auriga fortis Iolaus,
Bigis insistens regebat curuum currum.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Περὶ γὰρ τὴν ἴτυν (φησὶ) καὶ τὴν περιφέρειαν, ἤγουν τὸ ἄκρον τῆς ἀσπίδος, ἦν ἐζωγραφημένος ὁ Ὠκεανὸς, ἤγουν ἡ κύκλῳ τῆς γῆς θάλασσα περιρρέων πλημμυροῦντι τινὶ πελάγει. περιεῖχε δὲ ὅλον τὸ σάκος τὸ ποικίλον. εἰς αὐτὸν δὲ τὸν Ὠκεανὸν κύκνοι μεγάλως ἐφώνουν, οἳ πολλοὶ ἔπλεον ἐκεῖ εἰς τὸ ἄκρον ὕδωρ. ἐκλονοῦντο δὲ (τουτέστιν ἐκινοῦντο) καὶ ἰχθύες ἐκεῖ. θαῦμα γὰρ ἐνεποίει ἡ σοφία τῷ Διΐ, δι' ὃν ὁ Ἥφαιστος κατεσκεύασε τὴν ἀσπίδα ἐκείνην. τοῦτο γὰρ τὸ σάκος ὁ Ἡρακλῆς ἐκίνει εὐκόλως ἐν ταῖς ἰδίαις χερσίν· ἐπεὶ δὲ ὡπλίσθη ὁ Ἡρακλῆς, ἀνέβη εἰς τὸν δίφρον, ὅμοιος ἀστραπῇ, κούφως. ὁ δὲ Ἰόλαος ὁ ἡνίοχος σὺν τούτῳ ἐπιβὰς τοῦ δίφρου ἡνιόχει τὸ ἅρμα.

Ἀμφὶ δ' ἴτυν.] ἴτυς ἡ περιφέρεια τοῦ ἅρματος, ἤγουν ὁ γῦρος, ἀπὸ τοῦ ἴω τὸ πορεύομαι, ἡ κύκλῳ δινοῦσα. Ὠκεανός.] ὠκεανὸς ἀπὸ τοῦ ὠκέως νάειν. μέγα τε στιβαρόν τε] στιβαρὸν ἀπὸ τοῦ στείβω τὸ περιπατῶ, οὗ ὁ δεύτερος ἀόριστος ἔστιβον, τὰ γὰρ στιβαρὰ τῶν πίλων ἐκ τοῦ πατεῖσθαι.

Εἴκελος ἀστεροπῇ] ὅτι στεροπὴ καὶ ἀστραπὴ, καὶ ἀστεροπὴ, τὸ αὐτό ἐστιν· ἀλλὰ τὸ μὲν στεροπὴ ἀπὸ τοῦ στερίσκειν ὀπὸς καὶ φωνῆς, διὰ τὸ πολλοὺς γίνεσθαι ἐμπλήκτους καὶ ἐμβροντήτους ἀπὸ τῶν ἀστραπῶν· ἀστεροπὴ δὲ ἀπὸ τοῦ ὁρᾶσθαι καὶ βλέπεσθαι ὡς ἀστήρ· ἀστραπὴ δὲ ἀπὸ τοῦ ὡς ἀστέρας ἰάπτειν καὶ πέμπειν.

Κοῦφα βιβάς] τὸ [βιβὰς] ἀναδίπλωσιν ἔχει Ἰωνικήν. βὰς γὰρ ἦν, ἀπὸ τοῦ βίβημι, οὗ δεύτερος ἀόριστος, ἢ καὶ εἰς παρατατικόν.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

πὰρ δ' ἰχθύες ἐκλονέοντο] ἐπειδὴ εἶπεν ἰχθύες ἐκλονέοντο, ἐπήγαγε, θαῦμα ἦν ἰδεῖν καὶ αὐτῷ τῷ Διΐ, οὗ διὰ βουλὰς ἡ ἀσπὶς ἐγίνετο.

Ἀγχίμο-

Ἀγχίμολον δέ σφ' ἦλθε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Καί σφεας θαρσύνουσ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Χαίρετε Λυγκῆος γενεὴ τηλεκλειτοῖο,
Νῦν δὴ Ζεὺς κράτος ὔμμι διδοῖ μακάρεσσιν ἀνάσσων,
Κύκνον τ' ἐξεναρεῖν καὶ ἀπὸ κλυτὰ τεύχεα δῦσαι.
Ἄλλο δέ σοι τί ἔπος ἐρέω μέγα φέρτατε λαῶν·
Εὖτ' ἂν δὴ Κύκνον γλυκερῆς αἰῶνος ἀμέρσῃς,
Τὸν μὲν ἔπειτ' αὐτοῦ λιπέειν καὶ τεύχεα τοῖο,
Αὐτὸς δὲ βροτολοιγὸν Ἄρην ἐπιόντα δοκεύσας,
Ἔνθα κε γυμνωθέντα σάκευς ὕπο δαιδαλέοιο
Ὀφθαλμοῖσιν ἴδῃς, ἔνθ' οὐτάμεν ὀξέι χαλκῷ·
Ἂψ δ' ἀναχάσσασθαι· ἐπεὶ οὔ τοι αἴσιμόν ἐστιν
Οὔθ' ἵππους ἑλέειν, οὔτε κλυτὰ τεύχεα τοῖο.

Prope autem ipsis aduenit dea cæsiis oculis Minerua,
Atq. ipsos confirmans verbis volucribus alloquebatur:
Saluete Lyngei progenies longe inclyti,
Nunc itaque Iupiter robur vobis dat, is qui beatis imperat,
Cygnumque interficere, & inclyta arma eius despoliare.
Sed tibi aliud verbum dicam, multo præstantissime populorũ:
Postquam igitur Cygnum dulci æuo spoliaueris,
Illum quidem tum eodem loco relinque, & arma ipsius.
Ipse autem hominum pestem Martem accedentem obseruãs,
Vbi nudatum clypeo variegato
Oculis videris, ibi vulnera acuto ferro,
Retroque te recipe, quoniam tibi fas non est
Neque equos capere, neque inclyta arma illius.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Πλησίον δὲ αὐτῶν (φησὶν) ἦλθεν ἡ Ἀθηνᾶ, καὶ παραθαρσύνουσα αὐτοὺς εἶπε· χαίρετε οἱ ἀπὸ Λυγγέως τοῦ ἐνδόξου καταγόμενοι, νῦν δὴ ὁ Ζεὺς δίδωσιν ὑμῖν νίκην, ὥστε φονεῦσαι τὸν Κύκνον καὶ ἐκδῦσαι αὐτὸν τὰ ὅπλα αὐτοῦ. σοὶ δὲ (ὦ Ἡρακλῆς) ἐρῶ ἄλλό τι, ἡνίκα τὸν Κύκνον στερήσῃς ἀπὸ τῆς ζωῆς, τοῦτον μὲν ἄφες ἐκεῖ ἔνθα πέσῃ, καὶ τὰ ὅπλα αὐτοῦ. σὺ δὲ ἐπιτηρήσας τὸν Ἄρην ἐπερχόμενόν σοι, ἔνθα ἴδῃς ἀπογυμνωθέντα αὐτὸν τοῦ σάκους, ἐκεῖ τρῶσον αὐτὸν μετὰ τοῦ δόρατος, ἀποχώρησον δὲ εὐθὺς ὀπίσω, ἐπεὶ οὐκ ἔστι σοι εἱμαρμένον οὔτε τοὺς ἵππους τοῦ Ἄρεος λαβεῖν, οὔτε τὰ ὅπλα αὐτοῦ. τὸ [Ἀγχίμολον] ἐπίρρημά ἐστιν εἰς παραστατικόν, ἐκ τοῦ μολῶ τὸ παραγίνομαι· σημαίνει δὲ τὸ πλησίον. Κύκνον τ' ἐξεναρεῖν.] ἐξεναρεῖν, ἤγουν φονεῦσαι· τὸ θέμα, ἐναίρω τὸ φονεύω.

γλυκερῆς αἰῶνος.] ὅτι τὸ προφέρειν τὰ ἀρσενικὰ γένη θηλυκῶς, Ἀττικόν ἐστιν, ὡς ἐνταῦθα [γλυκερῆς αἰῶνος] καὶ Πίνδαρος,

Ἐρήμας δι' αἰθέρος.

ἀμέρσῃς] ἀπὸ τοῦ ἀμέρδω τὸ ἀφανίζω· τοῦτο δὲ ἀπὸ τοῦ ἀρῶ τὸ θερίζω.

Ἔνθα κε.] τὸ Ἔνθα, ποτὲ μὲν σημαίνει τὸ ὅπου, ὡς τὸ [Ἔνθα κε γυμνωθέντα] ποτὲ δὲ τὸ ἐκεῖ· ὡς τὸ [Ἔνθ' οὐτάμεν.] ὅπερ ἀπὸ τοῦ ἐνταῦθα δοκεῖ γίνεσθαι κατὰ συγκοπήν.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Χαίρετε Λυγκῆος γενεή.] Λυγκεὺς ἦν βασιλεὺς τοῦ Ἄργους. ἀπὸ Λυγκέως γὰρ Ἄβας, οὗ Ἀκρίσιος, οὗ Δανάη, ἧς Περσεὺς, οὗ Ἀλκαῖος, ὁ τοῦ Ἠλεκτρύωνος καὶ Ἀμφιτρύωνος. τοῦ δὲ Ἀλκαίου, Ἡρακλῆς καὶ Ἴφικλος, Ἰφίκλου δὲ Ἰόλαος. Γένος γὰρ τοῖς φιλοσόφοις δοκεῖ καὶ τὸ ἕν· ὡς Ἡρακλῆς, καὶ Ἀντίοχος, καὶ Λυγκεὺς, καὶ Κέκροψ. καὶ γὰρ καὶ γένος λέγεται καὶ ἡ τινῶν ἐχόντων πως πρὸς ἕν τι καὶ πρὸς ἀλλήλους ἄθροισις, ὡς παρὰ τῷ Πορφυρίῳ μεμαθήκαμεν. τέκνα λεχθείησαν οἱ Ἀργεῖοι τοῦ Λυγκέως, ὡς ἑνὸς πατρὸς ἐξ οὗ κατάγονται. ὥσπερ οἱ Ἡρακλεῖδαι, καὶ Κεκροπίδαι, καὶ οἱ λοιποί. σάκευς.] οἱονεὶ τοῦ σάκους. οἱ γὰρ Δωριεῖς οὕτω κλίνουσι τὸ σάκος τοῦ σάκευς, τὸ βέλος τοῦ βέλευς. τὸ γὰρ εο, εἰς ευ τρέπουσιν. ἔνθ' οὐτάμεν.] τρῶσον μὲν φησὶ μόνον, καὶ ἀναχώρει· ἐπεὶ οὐχ ἥμαρται σοι οὔτε τοὺς ἵππους αὐτοῦ λαβεῖν, οὔτε αὐτὸν φονεῦσαι.

Ὣς εἰποῦσ' ἐς δίφρον ἐβήσατο δῖα θεάων
Νίκην ἀθανάτῃς χερσὶν καὶ κῦδος ἔχουσα
Ἐσσυμένως. τότε δή ῥα διόγνητος Ἰόλαος
Σμερδαλέον θ' ἵπποισιν ἐκέκλετο· τοὶ δ' ὑπ' ὁμοκλῆς
Ῥίμφ' ἔφερον θοὸν ἅρμα κονίοντες πεδίοιο.
Ἐν γάρ σφιν μένος ἧκε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Αἰγίδ' ἀνασσείσασα· περιστονάχιζε δὲ γαῖα.
Τοὶ δ' ἅμυδις προγένοντ' ἴκελοι πυρὶ ἠὲ θυέλλῃ,
Κύκνος θ' ἱππόδαμος καὶ Ἄρης ἀκόρητος ἀϋτῆς.
Τῶν θ' ἵπποι μὲν ἔπειθ' ὑπεναντίοι ἀλλήλοισιν
Ὀξεῖα χρέμισαν, περὶ δέ σφισιν ἄγνυτο ἠχώ.

Sic locuta, in currum ascendit diua dearum,
Victoriam immortalibus manibus & gloriam tenens
Certatim. Tunc igitur Ioui notus Iolaus
Horrendum equos increpuit: illi autem a comminatione
Leuiter ferebant celerem currũ, puluerem cientes per campum:
Nam ipsis animum adiuderat dea cæsiis oculis Minerua,
Ægide concussa. ingemiscebat autem circumquaque tellus.
Illi autem pariter procedebant, similes igni siue procellæ,
Cygnus equûm domitor, & Mars insatiabilis clamore.
Horum equi deinde obuiam sibi mutuo facti,
Acutum hinniuere, circaque ipsos reuerberabatur sonus.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Οὕτω συμβουλεύσασα (φησὶν) ἡ Ἀθηνᾶ ἀνέβη εἰς τὸν δίφρον, κρατοῦσα ἐν ταῖς χερσὶ νίκην καὶ δόξαν, τουτέστι, νικηφόρος οὖσα ἀνέβη εἰς τὸν δίφρον σπουδαίως. τότε δὴ ὁ ἀπὸ Διὸς καταγόμενος Ἰόλαος μέγα καὶ φοβερὸν ἐφώνει τοῖς ἵπποις, καὶ διήγειρεν αὐτοὺς ποππυσμοῖς. οἱ δὲ ἵπποι διερεθισθέντες ὑπὸ τῆς ἀπειλητικῆς ἐκείνης φωνῆς εὐχερῶς ἔφερον τὸ ἅρμα, ἕλκοντες ἐπὶ τοῦ τόπου ἐκείνου· ἐνέβαλε γὰρ αὐτοῖς δύναμιν ἡ Ἀθηνᾶ, κινήσασα τὴν αἰγίδα. αὕτη γὰρ ἡ αἰγὶς ἦν τὸ δέρμα τῆς Ἀμαλθείας αἰγός· λέγοι δ' ἂν ἐνταῦθα Ἀθηνᾶν μὲν τοῦ Ἰολάου τὴν ἡνιοχητικὴν ἐπιστήμην καὶ φρόνησιν· αἰγίδα δὲ, μύωπα αἴγειον, ὃς θυμικωτέρους καὶ εὐκινητοτέρους καθίστα τοὺς ἵππους· εἶτα φησὶν, ὡς ὑπὸ τῆς τῶν ἵππων κινήσεως ἤχει ἡ γῆ κύκλῳ. τοῦτο γὰρ ἐμφαίνει ἡ περὶ πρόθεσις· οἱ δὲ (ἤγουν ὁ Κύκνος, καὶ ὁ Ἄρης) ὁμοῦ ἦλθον, ὅμοιοι ἢ πυρὶ ἢ ἀνέμῳ ὀξεῖ, καὶ οἱ ἵπποι τούτων ἀντικρὺ ἱστάμενοι ὀξέως ἐχρεμέτισαν. ἤγετο δὲ κύκλῳ ὁ τοῦ χρεμετισμοῦ ἦχος. τὸ [διόγνητος] συγκοπὴν ἔχει ἀπὸ τοῦ διογένητος, ἢ ὁ γνωτὸς, ἤγουν γνωστὸς τῷ Διΐ· ἐπεὶ ὁ Ἰόλαος οὐ κατήγετο ἀπὸ τοῦ Διός, εἰ μή τις τὸ ἀνέκαθεν ἰσχυρίζοιτο. γίνεται οὖν διόγνωτος, καὶ τροπῇ συνήθει τοῦ ω μεγάλου εἰς η, διόγνητος. τὸ [ἐκέκλετο] εἰς ὑπερσυντελικὸν ἀπὸ τοῦ κλέω, ὅπερ ἀπὸ τοῦ καλέω συνεκόπη. ἢ καὶ εἰς παρατατικὸν, ἀπὸ τοῦ κέκλω, ὅπερ ἀπὸ τοῦ κλέω, κατὰ συγκοπὴν, καὶ ἀναδιπλασιασμὸν γίνεται. κονίοντες.] ἤγουν βρέχοντες, ἐν γὰρ τῷ τρέχειν κόνις ἤγουν χῶμα ἐγείρεται, ἀπὸ τοῦ κονῶ τὸ ἐνεργῶ.

Τοὶ δ' ἅμυδις.] ὥσπερ ἀπὸ τοῦ ἄλλη, ἤγουν ἀλλαχοῦ, τὸ ἄλλυδις· οὕτως ἀπὸ τοῦ ἅμα, τὸ ἅμυδις, ἤγουν ἅμα ἢ ὁμοῦ. τὸ [ἄγνυτο] δὲ, ἢ τὸ ἐφέρετο, ἢ τὸ ἐκλᾶτο σημαίνει· καὶ ἀμφότερα γὰρ συμβιβάζεται πρὸς τὴν ἔννοιαν. τὸ μὲν ἐφέρετο, ὅτι σῶμα ἡ φωνὴ, καὶ σῶμα φερόμενον· τὸ δὲ ἐκλᾶτο, διὰ τὸ τῆς ἠχοῦς ὑστερόφωνον, διεσπασμένον ὂν καὶ ἡμίφωνον.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Νίκην ἀθανάτῃς χερσί.] ἀκαίρως διέσταλκεν τῆς Ἀθηνᾶς τὴν νίκην, ἐν ταῖς ἀθανάταις αὐτῆς χερσὶ κατέχουσα τὴν νίκην.

Τὸν πρότερος προσέειπε βίη Ἡρακληείη·
Κύκνε πέπον, τί νυ νῶϊν ἐπίσχετον ὠκέας ἵππους,

Atque hunc prior alloquebatur vis Herculea:
Cygne ignaue, cur contra nos tenetis veloces equos,

Ἀνδρά-

Ἀνδρείων, οἵτε πόνου καὶ ὀϊζύος ἴδριες εἰμέν;
Ἀλλὰ πάρεξ ἔχε δίφρον ἐΰξοον, ἠδὲ κελεύθου
Εἶκε παρὲξ ἰέναι, Τρηχῖνα δ' ἔτι παρελαύνω
Ἐς Κήϋκα ἄνακτα. ὁ γὰρ δυνάμει τε καὶ αἰδοῖ
Τρηχῖνος προβέβηκε. σὺ δ' εὖ μάλα οἶσθα καὶ αὐτός.
Τοῦ γὰρ ὀπυίεις παῖδα Θεμιστονόην κυανῶπιν.
Ὦ πέπον, οὐ μὲν γάρ τοι Ἄρης θανάτοιο τελευτὴν
Ἀρκέσει, εἰ δὴ νῶϊ συνοισόμεθα πτολεμίζειν.
Ἤδη μέν τέ ἐφημι καὶ ἄλλοτε πειρηθῆναι
Ἔγχεος ἡμετέρου, ὅθ' ὑπὲρ Πύλου ἠμαθόεντος
Ἀντίος ἔστη ἐμεῖο, μάχης ἄμοτον μενεαίνων.
Τρὶς μὲν ἐμῷ ὑπὸ δουρὶ τυπεὶς ἠρείσατο γαίῃ,
Οὐταμένου σάκεος· τὸ δὲ τέτρατον, ἤλασα μηρὸν
Παντὶ μένει σπεύδων, διὰ δὲ μέγα σάκος ἄραξα·
Πρηνὴς δ' ἐν κονίῃσι χαμαὶ πέσεν ἔγχεος ὁρμῇ.
Ἔνθα κε δὴ λωβητὸς ἐν ἀθανάτοισιν ἐτύχθη
Χερσὶν ὑφ' ἡμετέρῃσι λιπὼν ἔναρα βροτόεντα.

Viros qui laboris & aerumnae experti sumus?
Ad diuersum tene currum bene politum, atque e via
Cede praetergrediendo; Trachinem enim tendo
Ad Ceycem regem. nam ille potestate pariter & maiestate
Trachini antistat. Tu vero satis admodum scis etiam ipse.
Eius enim connubio tenes filiam Themistonoen nigroculam.
O ignaue, non enim tibi neque Mars mortis exitium
Prohibuerit, si nos inter nos congrediamur bellando:
Iam ipsum quidem aio ante quoque aliquoties periculũ fecisse
Hastae nostrae, quando pro Pylo arenoso
Aduersus stetit mihi pugnam insatiabiliter optans.
Ter siquidem mea hasta percussus sustinuit se terra,
Vulnerato clypeo: quarto autem transfadegi femur eius,
Totis animis festinans, magnumque illius clypeum perforaui.
Pronus autem in pulueribus humi prostratus cecidit hastae impetu,
Vbi etiam ignominia affectus inter immortales fuit,
Manibus sub nostris relictis spoliis cruentis.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Πρὸς τὸν Κύκνον δέ (φησιν) εἶπεν ὁ Ἡρακλῆς, ὦ φίλε Κύκνε, διὰ τί καθ' ἡμᾶς ἐπιφέρετε τοὺς ταχεῖς ὑμῶν ἵππους; τὸ γὰρ [ἐπέχετε] ἀντὶ τοῦ ἐπάγετε· ἔχω γὰρ καὶ ἴσχω τὸ φέρω. καὶ γὰρ καὶ ἡμεῖς ἔμπειροί ἐσμεν τοῦ πολέμου, καὶ τῆς κακοπαθείας. ἀλλὰ ἄπαγε τὸν δίξεστον δίφρον ἐκτὸς, καὶ θέλησον ἐξελθεῖν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ. καὶ γὰρ ἐγὼ παρὰ τὴν Τρηχῖνα πόλιν ἀπέρχομαι πρὸς Κήϋκα τὸν σὸν πενθερὸν, ὃς Τραχῖνος βασιλεύει. Κῆϋξ δὲ οὐ μόνον ὄνομα κύριον, ἀλλὰ καὶ ὄρνεον ἔνυδρον. ἴσως γὰρ κωλύοντος Κύκνου τὰς εἰς Πυθῶνα θυσίας, ὁ Ἡρακλῆς τῷ Κήϋκι ἀπαγγέλλειν τὸ γινόμενον ἐβούλετο· ὡς δ' εἶδε τὸν Κύκνον διεμποδίζοντα, παρέργως τοῦτον ἀπέκτεινεν, ἢ ὅτι καὶ τὸν Κήϋκα πολεμίων ἀντείχετο συμβουλευόμενος Ἀπόλλωνος, εἰ καὶ μὴ ἐμφαίνει τοῦτο Ἡσίοδος. εἶτά φησιν· εἰ γὰρ κωλύσεις με, οὐ βοηθήσει σοι ὁ Ἄρης ὁ σὸς πατὴρ φονευομένῳ ὑπ' ἐμοῦ. καὶ γὰρ λέγω, καὶ ἄλλοτέ ποτε αὐτὸν τὸν Ἄρην ὑπέστη πεῖραν λαβεῖν τοῦ ἡμετέρου δορὸς, ὅτε ἐμαχόμην Νηλεῖ τῷ βασιλεῖ Πύλου, καὶ ὁ Ἄρης ἀντεπέστη μοι, μεγάλως κατ' ἐμοῦ ὀργιζόμενος· ἐν ᾗ τρὶς μὲν τότε τυφθεὶς ὑπ' ἐμοῦ ἐστηρίχθη ἐν τῇ γῇ, τρωθέντος τοῦ σάκους αὐτοῦ. τὸ δὲ τέταρτον ἐν πάσῃ δυνάμει ὁρμήσας ἐγὼ ἐτραυμάτισα τὸν αὐτοῦ μηρόν· ἔσχισα δὲ καὶ τὸ σάκος· ἔπεσε δὲ εἰς γῆν ἐπὶ πρόσωπον, ὅτε δὴ καὶ ἐφύβριστος ἐν τοῖς θεοῖς γέγονε, καταπονηθεὶς ὑπ' ἐμοῦ καὶ σκυλευθείς. τὸ [πέπον] οὐ μόνον τὸν φίλον σημαίνει, ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν πεπόνων, οὓς φιλοῦμεν ἐπιπολὺ, ἀλλ' ἤδη καὶ τὸν κεχαυνωμένον καὶ ἔκλυτον, ὁποῖοι εἰσὶν οἱ ὑπὲρ τὸ μέτριον πεπανθέντες σίκυοι, ἢ ἄπιοι. ἴσον γὰρ, ὡς οὐ μόνον τοὺς σικύους φαμὲν πέπονας, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀπίους, καὶ ἄλλους πλείονας καρπούς· καὶ Ὅμηρος ἐξεδέξατο ἐπὶ ταύτῃ τῇ σημασίᾳ τὸν πέπονα,

Ὦ πέπονες Ἀχαιΐδες, οὐκέτ' Ἀχαιοί.

τὸ [εἰμὲν] ἀπὸ τοῦ ἐμέν· κοινῶς μὲν γὰρ προστίθεται τὸ σ, καὶ γίνεται ἐσμέν· ποιητικῶς δὲ τὸ ι, καὶ γίνεται εἰμέν.

Ἀλλὰ πάρεξ] ὅτι τὸ πάρεξ καὶ τὸ παρὲξ διαφέρουσι. τὸ μὲν γὰρ πάρεξ σημαίνει τὸ ἐκτὸς, καὶ

βαρύνεται, καὶ συντάσσεται μετὰ γενικῆς, ἔστι δὲ κοινόν. τὸ δὲ παρὲξ, οὐ τὸ ἐκτὸς μόνον σημαίνει, ἀλλὰ καὶ τὸ πλησίον, ὡς τὸ [παρὲξ ἅλα] ἤγουν ἐκτὸς, πλησίον τῆς θαλάσσης, καὶ ὀξύνεται, καὶ συντάσσεται μετὰ αἰτιατικῆς· ἔστι δὲ καὶ ποιητικόν, ἐνταῦθα δὲ παρέξ ἐστί. τὸ [εἶκε] ἐνταῦθα τὸ θέλησον σημαίνει· ἔστι γὰρ καὶ εἴκω τὸ θέλω, ἀφ' οὗ καὶ τὸ ἑκών. εἰ δὲ μή, σημαίνει μὲν τὸ ὑποχώρησον. λαμβάνεται δὲ ἑτεροσημάντως εἰς τὴν σύνταξιν, ἤγουν ὅρμησον παρεξιέναι, ὡς καὶ παρ' Ὁμήρῳ, Βῆ δ' ἰέναι. σὺ δ' εὖ μάλα οἶσθα] ὅτι τὸ οἶσθα οὕτω κανονίζεται, εἴδω τὸ γινώσκω, ὁ μέλλων εἴσω, ὁ μέσος παρακείμενος οἶδα, οἶδας, καὶ κατὰ μετασχηματισμὸν οἴδασθα, καὶ κατὰ συγκοπὴν οἶσθα. τὸ [Πύλου ἠμαθόεντος] Ἀττικόν ἐστιν· ἐκεῖνοι γὰρ τὰ θηλυκὰ ἀποδιδοῦσιν ἀρσενικοῖς, καὶ ἀνάπαλιν. τοιοῦτόν ἐστιν ἐν Βοιωτίᾳ, τὸ [κλειτὸς Ἱπποδάμεια] καὶ τὸ [θῆλυς ἐέρση] καὶ παρ' Εὐριπίδῃ, τὸ [ἀγγελθεῖσά μοι γυναικὸς] ὤφελεν οὖν εἰπεῖν ἐνταῦθα [Πύλου ἠμαθοέσσης] ἡ Πύλος γάρ ἐστι θηλυκόν. τὸ [ἐτύχθη] ἀπὸ τοῦ τύχω, τὸ κατασκευάζω, ἀφ' οὗ καὶ τυκίον τὸ μυστρίον. λιπὼν ἔναρα βροτόεντα] ἔναρα τὰ τῶν φονευθέντων ὅπλα, ἢ καὶ ἐνδύματα, ἀπὸ τοῦ ἐναίρω τὸ φονεύω. βροτόεντα δὲ, ἤγουν αἱματώδη· βρότος γὰρ τὸ μετὰ κόνεως αἷμα.

Ὣς ἔφατ'. οὐδ' ἄρα Κύκνος ἐϋμμελίης ἐμενοίνα
Τῷ ἐπιπειθόμενος ἐχέμεν ἐρυσάρματας ἵππους.
Δὴ τότ' ἀπ' εὐπλεκέων δίφρων θόρον αἶψ' ἐπὶ γαῖαν
Παῖς τε Διὸς μεγάλου καὶ ἐνυαλίοιο ἄνακτος.
Ἡνίοχοι δ' ἔμπλην ἔλασαν καλλίτριχας ἵππους·
Τῶν δ' ὑποστευομένων κανάχιζε πόσ' εὐρεῖα χθών.

Sic dixit. at Cygnus bellicosus haudquaquam curabat,
Huic obtemperans, retinere trahentes currum equos,
Ac tunc a bene compactis bigis desilierunt celeriter in terram,
Et Iouis filius magni, & Enyalij regis.
Aurigæ autem propius egerunt pulchricomos equos.
33 Illis autem irruentibus sonitu pedum concitata est lata terra.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Οὕτω (φησὶν) εἶπεν ὁ Ἡρακλῆς· ὁ δὲ Κύκνος οὐκ ἐμενοίνα, καὶ ὠρέγετο ἡσυχίας, ὥστε πειθόμενος τῷ Ἡρακλεῖ κατέχειν τοὺς ἕλκοντας τὸ ἅρμα ἵππους· τότε δὴ ἐπήδησαν ταχέως ἐπὶ τὴν γῆν ἀπὸ τῶν δίφρων ὁ Ἡρακλῆς ὁ παῖς τοῦ Διός, καὶ ὁ Κύκνος ὁ παῖς τοῦ Ἄρεος· οἱ ἡνίοχοι δὲ ἤγαγον τοὺς ἵππους πλησίον αὐτῶν, τῶν ἵππων δὲ κινουμένων, ἤχει ἡ γῆ, κοπτομένη τοῖς ποσὶν αὐτῶν.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

οὐδ' ἄρα Κύκνος] Οὐ προεθυμεῖτο αὐτοὺς ἀπολῦσαι τῷ Ἡρακλεῖ πειθόμενος. ἐϋμμελίης] εὐμελίης δὲ, ὁ καλῶς χρώμενος τῇ μελίᾳ, τουτέστι τῷ δόρατι.

Ὡς δ' ὅτ' ἀφ' ὑψηλῆς κορυφῆς ὄρεος μεγάλοιο
Πέτραι ἀποθρώσκωσιν, ἐπ' ἀλλήλαις δὲ πέσωσι,
Πολλαὶ δὲ δρῦς ὑψίκομοι, πολλαὶ δέ τε πεῦκαι,
Αἴγειροί τε τανύρριζοι ῥήγνυνται ὑπ' αὐτῶν
Ῥίμφα κυλινδομένων, εἵως πεδίονδ' ἀφίκωνται·
Ὣς οἳ ἐπ' ἀλλήλοισι πέσον μέγα κεκλήγοντες.
Πᾶσα δὲ Μυρμιδόνων τε πόλις κλειτή τ' Ἰαωλκὸς
Ἄρνη τ' ἠδ' Ἑλίκη, Ἄνθειά τε ποιήεσσα
Φωνῇ ὑπ' ἀμφοτέρων μεγάλ' ἴαχον. οἱ δ' ἀλαλητῷ
Θεσπεσίῳ σύνισαν. μέγα δ' ἔκτυπε μητιέτα Ζεύς,

Vt autem ab alto vertice montis magni
Rupes desiliunt, aliæ super alias cadentes:
Multæque quercus, multæ item piceæ,
Alnique totis radicibus restringuntur ab ipsis
Celeriter delabentibus, donec in campum perueniant:
Ita & illi in se mutuo ruebant cum magno clangore:
Tota autem Myrmidonum ciuitas celebrisq. Iaolcus,
Arneque, & Helice, & Anthea herbosa,
Præ voce vtriusque valde resonabant. Illi autẽ cum clamore
Mirando congressi sunt. magnum autem intonuit consiliarius Iupiter,

Κὰδ δ' ἄρ ἀπ' οὐρανόθεν ψιάδας βάλεν αἱματοέσσας,
Σῆμα τιθεὶς πολέμοιο ἑῷ μεγαθαρσέϊ παιδί.

Et a cælo guttas demisit sanguinolentas,
Signum id ponens bello, suo multum confidenti filio.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Ὥσπερ δέ (φησιν) ὅτι ἀπὸ κορυφῆς ὄρους ἐκπέσωσι πέτραι, πέσωσι δὲ ἐπ' ἀλλήλαις, ῥήγνυνται δὲ ὑπ' αὐτῶν κυλιομένων εὐκόλως πολλαὶ δρῦς, καὶ πεῦκαι καὶ αἴγειροι, ἕως ἂν εἰς τὴν γῆν κατέλθωσιν, οὕτως οὗτοι συνέπεσον ἀλλήλοις, μεγάλως βοῶντες· πᾶσα δὲ ἡ πόλις τῶν Μυρμιδόνων, ἡ νῦν λέγεται Φάρσαλα, καὶ ἡ Ἰαωλκός, καὶ ἡ Ἄρνη, καὶ ἡ Ἑλίκη καὶ ἡ Ἄνθεια, πόλεις δὲ καὶ αὗται Θετταλίας, ἤχουν μεγάλως ὑπὸ τῇ φωνῇ ἀμφοτέρων. οἱ δὲ συνῆλθον ἀλλήλοις θεσπέσιον καὶ μέγα ἀλαλάξαντες· ὁ Ζεὺς δὲ μεγάλως ἐκτύπησε βροντήσας, καὶ κατέβαλεν ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ δρόσους αἱματηρὰς, σημεῖον τιθεὶς τοῦ πολέμου τῷ ἰδίῳ παιδὶ Ἡρακλεῖ.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Κὰδ δ' ἄρ ἀπ' οὐρανόθεν.] Ὅμηρος μὲν ἐπὶ Σαρπηδόνος μέλλοντος τελευτᾶν, εὐλόγως ποιεῖται τὰς αἱματοέσσας ψιάδας φερομένας, οὗτος δὲ Ἡρακλέους νικῶντος.

Οἷος δ' ἐν βήσσης ὄρεος χαλεπὸς προϊδέσθαι
Κάπρος χαυλιόδων φρονέει θυμῷ μαχέσασθαι
Ἀνδράσι θηρευτῆς, θήγει δέ τε λευκὸν ὀδόντα
Δοχμωθεὶς, ἀφρὸς δὲ περὶ στόμα μαστιγόωντι
Λείβεται, ὄσσε δέ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι εἴκτην,
Ὀρθὰς δ' ἐν λοφιῇ φρίσσει τρίχας ἀμφί τε δειρήν.
Τῷ ἴκελος Διὸς υἱὸς ἀφ' ἱππείου θόρε δίφρου.

Qualis autem in vallibus montis acerbus aspectu
Aper, dentes habens exertos, fertur impetu ad pugnandum
Cum viris venatoribus, acuitque candidum dentem
Per obliquum actus, spuma autem circa os mandenti
Destillat: oculique ipsi igni splendenti similes sunt,
Rectis autem in vertice horret setis, circaque collum:
Talis similis Iouis filius ab equestri desiliit curru.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Ὥσπερ δέ (φησι) κάπρος χαυλιόδους καὶ κεχαλασμένους ἔχων ὀδόντας, χαλεπὸς θεάσασθαι αὐτὸν, φέρεται ἐν τοῖς ὄρεσιν ἐν θυμῷ, ὥστε μαχέσασθαι ἀνδράσι κυνηγέταις, καὶ θήγει τὸν ὀδόντα πλάγιος φερόμενος· περὶ τὸ στόμα δὲ αὐτοῦ στάζει ἀφρός, οἱ ὀφθαλμοὶ δὲ αὐτοῦ πυρὶ εἰσὶν ὅμοιοι, ἵστησι δὲ τὰς τρίχας ὀρθὰς ἐν τῷ τραχήλῳ αὐτοῦ· οὕτω καὶ Ἡρακλῆς ἀνεπήδησεν ἐπὶ τοῦ ἅρματος ὅμοιος τούτῳ.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Κάπρος χαυλιόδων.] ἐπίθετον, ὡς καρχαρόδους. ἐνταῦθα δὲ ἐπεὶ κεχαλασμένους ἔχει φανερῶς τοὺς ὀδόντας· ἢ κατ' ἐναλλαγὴν τοῦ ρ εἰς λ, οἷον χαράσσων τοὺς ὀδόντας, καὶ τραχύνων.

Ἦμος δὲ χλοερῷ κυανόπτερος ἠχέτα τέττιξ
Ὄζῳ ἐφεζόμενος θέρος ἀνθρώποισιν ἀείδειν
Ἄρχεται, ᾧ τε πόσις καὶ βρῶσις θῆλυς ἐέρση,
Καί τε πανημέριός τε καὶ ἠῷος χέει αὐδὴν
Ἴδει ἐν αἰνοτάτῳ, ὁπότε χρόα Σείριος ἄζει,
Τῆμος δὴ κέγχροισι περὶ γλῶχες τελέθουσι

Quando autem viridi nigricans alis sonorosa cicada
Ramo insidens, æstatem hominibus canere
Incipit, cuius & potus & cibus fœmineus ros est,
Atque per totum diem, & mane sub auroram fundit vocem
Æstu in grauissimo, quando corpus Sirius exiccat,
Quando item & milio circum aristæ nascuntur,

Τούς τε θέρει σπείρουσιν, ὅτ' ὄμφακες αἰόλλονται,
Οἷα Διώνυσος δῶκ' ἀνδράσι χάρμα καὶ ἄχθος·
Τὴν ὥρην μάρναντο, πολὺς δ' ὀρυμαγδὸς ὀρώρει.

Quod æstate seminant, cum uuæ acerbæ colorem mutant,
Qualia Bacchus dedit hominibus in læticiam & laborem,
Eo tempore pugnabant, multus autem tumultus excitabatur.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Ὅτι δὲ (φησὶν) ὁ μελανόπτερος καὶ ἠχητικὸς τέττιξ ἐν χλωρῷ κλάδῳ ἐπικαθήμενος ἄρχεται ᾄδειν καὶ προμηνύειν τοῖς ἀνθρώποις τὸ θέρος, ᾧ τινι τέττιγι βρῶσις καὶ πόσις ἐστὶν ἡ ἁπαλὴ δρόσος· τοῦτο γὰρ τὸ [θῆλυς ἐέρση] ὃς ἐκ πρωΐας δι' ὅλης τῆς ἡμέρας [Ἴδει ἐν αἰνοτάτῳ] ᾄδει ἐν κόπῳ χαλεπῷ, ὅτε καὶ ὁ ἥλιος καίει τὸ σῶμα αὐτοῦ, ὅτε δὴ καὶ οἱ κέγχροι ἄρχονται αὐθέρικας ποιεῖν, ἤγουν στάχυας, οὓς ἐν θέρει σπείρουσιν. ὅτε καὶ οἱ ἄωροι βότρυες ἄρχονται ποικίλλεσθαι ἤγουν πεπαίνεσθαι· τὰ δῶρα λέγω τοῦ Διονύσου, ἃ δέδωκε τοῖς ἀνδράσι χαρὰν καὶ ἄχθος. ἄχθος μὲν, διὰ τὸν εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν ἀμπέλων μόχθον, χαρὰν δὲ, διὰ τὴν εὐφροσύνην τὴν ἐκ τοῦ οἴνου. κατὰ τὴν ὥραν ταύτην ἤγουν ἡνίκα ταῦτα γίνεται, ἐμάχοντο ὅ, τε Ἡρακλῆς καὶ ὁ Κύκνος. ἠγείρετο δὲ πολὺς κτύπος τούτων μαχομένων.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Ἴδει ἐν αἰνοτάτῳ.] τὸν καιρὸν λέγει τῆς μάχης. ἴδει ἐν αἰνοτάτῳ, ἐν τῷ θέρει τῷ καυματώδει, ὅτε τὰ σώματα ἔδονται καὶ καθιδίονται τοῖς ἱδρῶσι, παρὰ τὸ ἴδειν, ὅ ἐστι ἱδροῦν. καὶ Ὅμηρος, Ἴδει αἰνοτάτῳ. περιγλώχες.] αἱ γωνίαι τοῦ στάχυος, περιφραστικῶς δὲ τὸν στάχυν. δηλοῖ δὲ τὰ φύλλα τοῦ κέγχρου. εἰς ἀνάπαυσιν δὲ τῆς γῆς τοὺς κέγχρους σπείρουσιν. ἐν θέρει δὲ οἱ κέγχροι, καὶ ἀπὸ τοῦ θέρους σπείρονται, ὅταν ἄρχονται περκάζειν οἱ βότρυες.

Ὡς δὲ λέοντε δύω ἀμφὶ κταμένης ἐλάφοιο
Ἀλλήλοις κοτέοντε ἐπὶ σφέας ὁρμήσωσι,
Δεινὴ δέ σφ' ἰαχὴ ἄραβός θ' ἅμα γίνετ' ὀδόντων·
Οἱ δ' ὥς τ' αἰγυπιοὶ γαμψώνυχες ἀγκυλοχεῖλαι
Πέτρῃ ἐφ' ὑψηλῇ μεγάλα κλάζοντε μαχέσθην
Αἰγὸς ὀρεσινόμου ἢ ἀγροτέρης ἐλάφοιο
Πίονος, ἥν τ' ἐδάμασσε βαλὼν αἰζήιος ἀνὴρ
Ἰῷ ἀπὸ νευρῆς, αὐτὸς δ' ἀπαλήσεται ἄλλῃ
Χώρου ἄιδρις ἐών, οἱ δ' ὀξέως ἐνόησαν,
Ἐσσυμένως δέ οἱ ἀμφὶ μάχην δριμεῖαν ἔθεντο·
Ὣς οἱ κεκληγῶτες ἐπ' ἀλλήλοισιν ὄρουσαν.

Vt autem leones duo, pro occisa cerua
Sibi mutuo irati, in seipsos impetum faciunt,
Sæuusque inter ipsos rugitus, strepitusque exoritur dentium:
Atque vt vultures incuruis vnguibus repandi rostri
Rupe in excelsa, magno clangore dimicant,
Capræ montiuagæ gratia, aut feræ ceruæ
Pinguis, quam interfecit iaculando iuuenis vir,
Sagitta e neruo emissa: ipse autem vagatur alio loco
Loci ignarus existens: at illi celeriter animaduerterunt,
Certatimq. pro ea pugnam acerbam instituerunt:
Sic & hi duo cum clamore contra se mutuo irruerunt.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Ὥσπερ δέ (φησι) δύο λέοντες ἕνεκα ἐλάφου φονευθείσης ὁρμῶσιν ἐπ' ἀλλήλοις ὀργιζόμενοι, κτύπος δὲ χαλεπὸς γίνεται αὐτῶν, καὶ πλῆξις τῶν ὀδόντων· οἱ δὲ ὥσπερ ἀετοὶ γαμψώνυχες καὶ ἀγκυλοχεῖλαι (ἐπικαμπεῖς γὰρ οἱ ὄνυχες καὶ τὰ ῥάμφη τῶν ἀετῶν) μάχονται ἐπὶ ὑψηλῇ πέτρᾳ, μεγάλως ἠχοῦντες, ἕνεκα αἰγὸς ἀγρίας, ἢ ἐλάφου πίονος, ἣν ἐδάμασε καὶ ἀπέκτεινε βαλὼν ἐν βέλει ἀπὸ τόξου ἀνὴρ νέος· αὐτὸς δὲ πλανᾶται ἀλλαχοῦ, ἀμαθὴς ὢν τοῦ τόπου. οἱ δὲ ἀετοὶ ταχέως ἐνόησαν, καὶ ὁρμήσαντες μάχην ἐποιήσαντο χαλεπὴν περὶ αὐτῆς· οὕτως οὗτοι ὥρμησαν ἐν ἀλλήλοις μετὰ βοῆς.

ΙΩΑΝ-

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

αἰζηὸς ἀνήρ.] αἰζηὸς κυρίως ὁ νεανίας. νῦν δὲ τὸν τέλειον ἄνδρα φησί, ἤτοι τὸν ἀνδρεῖον. ἑπτὰ δέ εἰσιν, κατὰ ἀστρονόμους, αἱ τοῦ ἀνθρώπου ἡλικίαι· βρέφος ἀπὸ γεννήσεως, μέχρι δ ἐτῶν, ἀναλογεῖ δὲ τῇ σελήνῃ. εἶτα παιδίον, μέχρι δεκαετίας, ἀναλογεῖ δὲ Ἑρμῇ. μεῖραξ, ἀπὸ δεκαετίας μέχρι τῶν ιη ἀναλογεῖ δὲ Ἀφροδίτῃ. ἀπὸ ιθ ἐτῶν μέχρι τῶν λζ, νεανίας· ἀναλογεῖ δὲ τῷ Ἡλίῳ. ἀπὸ λη, μέχρι νϛ, ἀνήρ· ἀναλογεῖ δὲ Ἄρει. ἀπὸ νζ, ἕως ξδ, πρεσβύτης· ἀναλογεῖ δὲ Διΐ. γέρων, ἐπ' αὐτῶν μέχρι ζωῆς ἐσχάτης· ἀναλογεῖ δὲ τῷ ψυχρῷ τούτῳ Κρόνῳ.

αὐτὸς δ' ἀπαλλήσσεται ἄλλη] αὐτὸς δέ (φησι) ὁ βάλλων ἂν ἢ ἀναχωρήσει, μὴ εἰδὼς τὸν τόπον ὅπου ἔπεσεν· οἱ δὲ αἰγύπτιοι ταχέως αὐτὸν εἶδον.

Ἔνθ' ἤτοι Κύκνος μὲν ὑπερμενέος Διὸς υἱὸν
Κτενέμεναι μεμαὼς σάκει ἔμβαλε χάλκεον ἔγχος,
Οὐδ' ἔρρηξεν χαλκόν· ἔρυτο δὲ δῶρα θεοῖο.
Ἀμφιτρυωνιάδης δὲ βίη Ἡρακληείη
Μεσσηγὺς κόρυθός τε καὶ ἀσπίδος ἔγχεϊ μακρῷ
Αὐχένα γυμνωθέντα θοῶς ὑπένερθε γενείου
Ἤλασ' ἐπικρατέως· ἀπὸ δ' ἄμφω κέρσε τένοντε
Ἀνδροφόνος μελίη. μέγα γὰρ σθένος ἔμπεσε φωτός.
Ἤριπε δ' ὡς ὅτε τίς δρῦς ἤριπεν, ἢ ὅτε πέτρη
Ἠλίβατος πληγεῖσα Διὸς ψολόεντι κεραυνῷ·
Ὣς ἔριπ'. ἀμφὶ δέ οἱ βράχε τεύχεα ποικίλα χαλκῷ.

Ibi ſane Cygnus quidem potentis Iouis filium
Occidere meditans, clypeo æream haſtam adegit:
Neque tamen perrupit æs: defendebant enim dona Dei.
Contra autem Amphitryoniades, vis Herculea,
Inter galeam & clypeum, haſta longa
Ceruicem nudatum, celeriter infra mentum
Percuſſit valde; amboſque detondit tendones
Homicida lancea. magnum enim robur inciderat viri.
Cecidit autem veluti cum quercus aliqua, aut rupes
Excelſa, ictu Iouis fumanti fulmine:
Sic cecidit. circum ipſum autem reſonabãt arma variegata ære.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Τότε δέ (φησιν) ὁ Κύκνος μὲν προθυμούμενος φονεῦσαι τὸν Ἡρακλέα, τὸν υἱὸν τοῦ ἰσχυροῦ Διός, ἔρριψε δόρυ ἐν τῇ ἀσπίδι αὐτοῦ· οὐδὲ ἔσχισε τὸν θώρακα· ἐφύλασσε γὰρ αὐτὸν τὸν Ἡρακλέα τὰ δῶρα τοῦ Ἡφαίστου· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Ἀμφιτρύωνος ὁ Ἡρακλῆς μέσον τῆς περικεφαλαίας καὶ τῆς ἀσπίδος, ὑποκάτω τοῦ γενείου, ἔτυψε ταχέως καὶ ἰσχυρῶς τὸν αὐχένα ἐκείνου γυμνωθέντα, ἐν δόρατι, καὶ ἔκοψεν ἀμφοτέρους τοὺς τένοντας, ἤτοι τὰ τοῦ τραχήλου νεῦρα, τὸ ἀνδροφόνον δόρυ. κατεβλήθη δὲ ἡ μεγάλη ἰσχὺς τοῦ ἀνδρός, ἤγουν τοῦ Κύκνου. κατέπεσε γάρ, ὥσπερ καταπίπτει δρῦς, ἢ πέτρα ὑψηλὴ πληγεῖσα κεραυνῷ καυστικῷ τοῦ Διός· οὕτω κατέπεσεν ὁ Κύκνος· περὶ αὐτὸν δὲ ἤχησε τὰ ὅπλα αὐτοῦ τὰ κεκαλλωπισμένα ἐν χαλκῷ.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Οὐδ' ἔρρηξεν χαλκόν.] Σέλευκος γράφει [χαλκός] ἵν' ᾖ τὸ ἐπὶ τοῦ δόρατος. ἡ γὰρ ἀσπὶς οὐκ ἐπεποίητο ἀπὸ χαλκοῦ.]

Τὸν μὲν ἔπειτ' εἴασε Διὸς ταλακάρδιος υἱός.
Αὐτὸς δὲ βροτολοιγὸν Ἄρην ἐπιόντα δοκεύσας,
Δεινὸν ὁρῶν ὄσσοισι, λέων ὥς σώματι κύρσας,
Ὅς τε μάλ' ἐνδυκέως ῥινὸν κρατεροῖς ὀνύχεσσι
Σχίσας ὅττι τάχιστα μελίφρονα θυμὸν ἀπηύρα·
Ἐμμενέως δ' ἄρα τοῦ γε κελαινὸν πίμπλαται ἦτορ

Atque hunc quidem ibi relinquit Iouis ærumnoſus filius.
Ipſe autem occiſorem hominum Martem accedentem obſeruãs
Sæuum videns oculis, vt leo corpus forte nactus,
Quique admodum accuratè pelle validis vnguibus
Diſſecta, quam celerrime dulcem animum abſtulit:
Alacriter autem nigrum expletur cor,

Γλαυκιόων δ' ὄσσοις δεινόν, πλευράς τε καὶ ὤμους
Οὐρῇ μαστιόων ποσσὶ γλάφει· οὐδέ τις αὐτόν
Ἔτλη ἐς ἄντα ἰδὼν σχεδὸν ἐλθεῖν, οὐδὲ μάχεσθαι.
Τοῖος ἄρ' Ἀμφιτρυωνιάδης ἀκόρητος ἀϋτῆς
Ἀντίος ἔστη Ἄρηος, ἐνὶ φρεσὶ θάρσος ἀέξων,
Ἐσσυμένως. ὁ δέ οἱ σχεδὸν ἤλυθεν ἀχνύμενος κῆρ.
Ἀμφότεροι δ' ἰάχοντες ἐπ' ἀλλήλοισιν ὄρουσαν.

Ac cæsiis intuens oculis sæuum quiddam, costasq. & humeros
Cauda flagellans, pedibus fodit, neq. quisquam ipsum
Sustinet ex aduerso aspiciens prope ire, neque pugnare.
Talis igitur & Amphitryoniades insatiabilis clamore
Contra Martem stetit, in præcordiis audaciam augens
Certatim. Ille autem prope venit afflicto corde.
Vtriq. autem cum clamore alter alterum inuaserunt.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Τοῦτον μὲν (φησιν) ἔπειτα ἀφῆκεν ὁ καρτερὸς υἱὸς τοῦ Διὸς Ἡρακλῆς, ἐπιτηρήσας τὸν βροτολοιγὸν Ἄρην ἐπιόντα, καὶ ἐπ' αὐτὸν ἐρχόμενον, καταπληκτικὸν ὁρῶν τοῖς ὀφθαλμοῖς, ὥσπερ λέων ὁρᾷ δηλονότι ἐγκύρσας σώματι, ἤγουν ἐντυχών, ὅστις λέων ἐπιμελῶς ὅτι τάχιστα σχίσας τὸ δέρμα τοῦ σώματος ἐκείνου τοῖς ἰσχυροῖς ὄνυξιν αὐτοῦ, ἐκόρεσε τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, πίμπλαται δὲ ἄρα καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς κόρον. βλέπων δὲ τοῖς ὀφθαλμοῖς φοβερόν, καὶ τὰς πλευρὰς καὶ τοὺς ἐκείνου τοῦ σώματος ὤμους τῇ οὐρᾷ μαστίζων, ὀρύσσει τοῖς ποσίν· οὐδέ τις αὐτὸν ἰδὼν ὑπέμεινεν ἐξ ἐναντίας πλησίον αὐτοῦ ἐλθεῖν, οὐδὲ μάχεσθαι. τοιοῦτος ἄρα ἔστιν ἐναντίος τοῦ Ἄρεος ὁ Ἀμφιτρυωνιάδης Ἡρακλῆς, ὁ μὴ κόρον λαμβάνων τῆς τοῦ πολέμου φωνῆς, ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ θάρσος αὔξων ὁρμητικῶς. οὗτος δὲ πλησίον τοῦ Ἄρεος ἦλθε λυπούμενος τὴν ψυχήν· ἀμφότεροι δὲ βοήσαντες ἐπ' ἀλλήλους ὥρμησαν.

Ὡς δ' ὅτ' ἀπὸ μεγάλου πέτρη πρηῶνος ὀροῦσα,
Μακρὰ δ' ἐπιθρώσκουσα κυλίνδεται, ἡ δέ τε ἠχῇ
Ἔρχεται ἐμμεμαυῖα, πάγος δέ οἱ ἀντεβόλησεν
Ὑψηλός, τῷ δὴ συνενείκεται, ἔνθα μιν ἴσχει·
Τόσσῃ ὁ μὲν ἰαχῇ βρισάρματος οὔλιος Ἄρης
Κεκληγὼς ἐπόρουσεν· ὁ δ' ἐμμαπέως ὑπέδεκτο.

Vt autem quando a magno rupes cacumine præcipitans,
Et in longum delata saltu voluitur, fragorque
Venit subito ingens, collis autem ipsi obuius fit
Altus, ad quem cursu defertur, vbi ipsam retinet:
Tanto ille fremitu, curruum grauator, perniciosus Mars
Vociferans irruit. ille autem prompte venientem excepit.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Ὥσπερ δέ (φησιν) ὅτε ἀπὸ ἐξοχῆς μεγάλου ὄρους ὁρμήσῃ πέτρα, κυλίεται μακρὰ πηδῶσα· ὁ κτύπος δὲ ἔρχεται βοῶν· τὸ δὲ ὄρος ἀντήχησε τὸ ὑψηλόν, ᾧ τινι δὴ ὄρει συγκατέρχεται, ἔνθα κωλύσει ταύτην. τόσῃ βοῇ, ὁ μὲν Ἄρης ὁ ὀλέθριος κράζων ὥρμησεν, ὁ δὲ Ἡρακλῆς ἰσχυρῶς ὑπεδέξατο αὐτόν.

Αὐτὰρ Ἀθηναίη κούρη Διὸς αἰγιόχοιο
Ἀντίη ἤλθεν Ἄρηος, ἐρεμνὴν αἰγίδ' ἔχουσα.
Δεινὰ δ' ὑπόδρα ἰδοῦσ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Ἄρες ἐπίσχε μένος κρατερὸν καὶ χεῖρας ἀάπτους.
Οὐ γάρ τοι θέμις ἐστὶν ἀπὸ κλυτὰ τεύχεα δῦσαι

Porro Minerua filia Iouis ægida tenentis
Obuiam venit Marti, tenebrosam habens ægidem.
Sæua autem torue intuens, verbis volucribus allocuta est:
Mars inhibe animos ingentes, & manus inuictas.
Neque enim tibi fas est inclyta arma auferre,

Ἡρακλῆα κτείναντα Διὸς θρασυκάρδιον υἱόν.
Ἀλλ' ἄγε παῦε μάχης, μηδ' ἀντίος ἵστασ' ἐμεῖο.

Herc ule occiso, Iouis magnanimo filio.
Sed age, desiste a pugna, neque aduersus steteris mihi.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Ἡ Ἀθηνᾶ δὲ (φησὶν) ἡ θυγάτηρ τοῦ Διὸς, ἐναντία ἦλθε τοῦ Ἄρεος, ἔχουσα τὴν σοβαρὰν αἰγίδα, ἤγουν τὸ δέρμα τῆς Ἀμαλθείας αἰγός. δεινὸν δὲ ἰδοῦσα λόγους ταχεῖς πρὸς αὐτὸν εἶπεν· ὦ Ἄρες, κώλυσον τὴν ἰσχυρὰν σου ὁρμὴν, καὶ τὰς ἀπροσπελάστους χεῖρας· οὐ γάρ ἐστι δίκαιον ἀποδῦσαι σὲ τὸν Ἡρακλέα τὰ ἔνδοξα αὐτοῦ ὅπλα, κτείναντα τὸν ἀνδρειότατον υἱὸν τοῦ Διός· ἀλλ' ἄγε παῦσον τῆς μάχης, μὴ δὲ ἵστασο ἐμοῦ ἐναντίος.

Ὣς ἔφατ', ἀλλ' οὐ πεῖθ' Ἄρεως μεγαλήτορα θυμόν.
Ἀλλὰ μέγα ἰάχων, φλογὶ εἴκελα τεύχεα πάλλων,
Καρπαλίμως ἐπόρουσε βίῃ Ἡρακληείῃ
Κακτάμεναι μεμαώς· καὶ ῥ' ἔμβαλε χάλκεον ἔγχος,
Σπερχνὸν, ἑοῦ παιδὸς κοτέων πέρι τεθνειῶτος,
Ἐν σάκεϊ μεγάλῳ, ἀπὸ δὲ γλαυκῶπις Ἀθήνη
Ἔγχεος ὁρμὴν ἔτραπ', ὀρεξαμένη ἀπὸ δίφρου.
Δριμὺ δ' Ἄρην ἄχος εἷλεν· ἐρυσσάμενος δ' ἄορ ὀξὺ
Ἔσσυτ' ἐφ' Ἡρακλῆα κρατερόφρονα. τὸν δ' ἐπιόντα
Ἀμφιτρυωνιάδης δεινῆς ἀκόρητος ἀϋτῆς,
Μηρὸν γυμνωθέντα σάκευς ὑπὸ δαιδαλέοιο,
Οὔτασ' ἐπικρατέως· διὰ δὲ μέγα σάκος ἀράξας
Δούρατι νωμήσας, ἐπὶ δὲ χθονὶ κάββαλε μέσσῃ.
Τῷ δὲ Φόβος, καὶ Δεῖμος ἐΰτροχον ἅρμα καὶ ἵππους
Ἤλασαν αἶψ' ἐγγὺς, καὶ ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης
Ἐς δίφρον θῆκαν πολυδαίδαλον. αἶψα δ' ἔπειτα
Ἵππους μαστιέτην, ἵκοντο δὲ μακρὸν Ὄλυμπον.

Sic ait: sed non persuasit Martis magnanimi animo:
Sed magno fremitu, flammæ similia arma vibrans,
Celeriter inuasit vim Herculeam,
Occidere festinans, & coniecit æratam hastam
Acriter, ob suum filium irascens mortuum,
In clypeum magnum. At procul cæsia Minerua,
Hastæ impetum auertit, manu deflectens a curru.
Acerbus autem dolor Martem cepit, extractoque gladio acuto
Irruit contra Herculem magnanimum, at illum accedentem
Amphitryoniades, sæuo insatiabilis clamore,
Femore clypeo sub variegato
Vulnerauit valide, magnumque traiecit clypeum
Hasta vibrans. in terra autem prostrauit media *Martem*.
At illi Pauor & Metus agilem currum, & equos
Adegerunt celeriter propius, & a terra habente latas vias
In currum posuerunt variegatũ, atque inde celeriter
Equos flagellis impulerunt, veneruntq. in altum Olympum.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Οὕτως ἔφη (φησὶν) ἡ Ἀθηνᾶ, ἀλλ' οὐκ ἔπειθε τὴν ψυχὴν τοῦ Ἄρεος· ἀλλὰ μεγάλως βοῶν, κινήσας τὰ ὅπλα αὐτοῦ τὰ τῷ πυρὶ ὅμοια, ταχέως ἐπὶ τὸν Ἡρακλέα ὥρμησε, προθυμούμενος κατακτεῖναι αὐτόν. καὶ δὴ σπουδαίως ἔρριψεν ἐπὶ τῇ ἀσπίδι αὐτοῦ δόρυ σιδηροῦν, ὀργιζόμενος ἕνεκα τοῦ ἰδίου παιδὸς Κύκνου τεθνεῶτος· ἡ δὲ Ἀθηνᾶ ἡ γλαυκὰς ἔχουσα τὰς ὦπας, ἀπέστρεψε τὴν ὁρμὴν τοῦ δόρατος, κινήσασα ἑαυτὴν ἀπὸ τοῦ ἅρματος· σφοδρὰ δὲ λύπη ἔλαβε τὸν Ἄρην. κινήσας δὲ δόρυ ὀξὺ, ὥρμησεν ἐπὶ τὸν Ἡρακλέα τὸν γενναιόφρονα. ὁ Ἡρακλῆς δὲ ὁ μὴ κόρον λαμβάνων τῆς τοῦ πολέμου φωνῆς ἔτρωσεν ἰσχυρῶς τὸν Ἄρην ἐπελθόντα κατὰ τὸν μηρὸν, γυμνωθέντα τοῦ ποικίλου σάκους, ἤγουν τῆς ἀσπίδος. ἔπληξε δὲ τὴν ἀσπίδα διαρρήξας ἐν δόρατι, κινήσας τοῦτο. κατέβαλε δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν. ὁ Δεῖμος δὲ καὶ ὁ Φόβος (προσωποποιεῖ γὰρ αὐτοὺς) ἔφερον αὐτῷ ἐγγὺς ταχέως τὸ ταχὺ ἅρμα, καὶ τοὺς ἵππους, καὶ ἀνεβίβασαν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὸν δίφρον.

τὸν ποικίλον. ταχέως δὲ πάλιν ἱμάσξαν τοὺς ἵππους, καὶ ἀφίκοντο εἰς τὸν μέγαν οὐρανόν.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

Ἔγχος ὀρμὴν ὄρεξας] ἐκτείνασα τὴν χεῖρα.

Υἱὸς δ' Ἀλκμήνης καὶ κυδάλιμος Ἰόλαος,
Κύκνον συλήσαντες ἀπ' ὤμων τεύχεα καλὰ
Νίσσοντ'· αἶψα δ' ἔπειτα πόλιν Τρηχῖνος ἵκοντο
Ἵπποις ὠκυπόδεσσιν. ἀτὰρ γλαυκῶπις Ἀθήνη
Ἐξίκετ' Οὔλυμπόν τε μέγαν καὶ δώματα πατρός.
Κύκνον δ' αὖ Κήϋξ θάπτεν, καὶ λαὸς ἀπείρων,
Οἵ ῥ' ἐγγὺς ναῖον πόλιος κλειτοῦ βασιλῆος,
Ἄνθην, Μυρμιδόνων τε πόλιν, κλειτήν τ' Ἰαωλκὸν,
Ἄρνην τ' ἠδ' Ἑλίκην· πολλὸς δ' ἠγείρετο λαὸς
Τιμῶντες Κήϋκα φίλον μακάρεσσι θεοῖσι.
Τοῦ δὲ τάφον καὶ σῆμ' ἀϊδὲς ποίησεν Ἄναυρος
Ὄμβρῳ χειμερίῳ πλήθων. τὼς γάρ μιν Ἀπόλλων
Λητοΐδης ἤνωξ', ὅτι ῥα κλειτὰς ἑκατόμβας
Ὅς τις ἄγοι Πυθοῖδε, βίῃ σύλασκε δοκεύων.

Filius autem Alcmenæ & gloriosus Iolaus,
Cygno despoliato, armis ab humeris pulchris detractis,
Reuertebantur, moxque exinde ad ciuitatem Trachiniam venerunt,
Equis velocibus. At cæsiis oculis Minerua
Peruenit in Olympum magnum, & domus patris.
Cygnum autem contra Ceyx sepeliuit, & populus infinitus,
Qui prope ciuitatem habitant inclyti regis,
Anthen, Myrmidonumq. ciuitatem, celebremque Iolcum,
Arnenque & Helicen. multus autem congregabatur populus,
Honorantes Ceycem, charum beatis diis.
Sed illius sepulchrũ & monumentum obscurũ reddidit Anaurus,
Imbre hiemali exundans. ita enim ipsum Apollo
Latonæ filius iussit, propterea quod inclytas hecatombas
Quicunque portaret Delphos, eum vi spoliabat insidiatus.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ.

Ὁ υἱὸς δὲ (φησι) τῆς Ἀλκμήνης Ἡρακλῆς, καὶ ὁ ἔνδοξος Ἰόλαος συλήσαντες τὸν Κύκνον, ἤγουν ἀποδύσαντες αὐτὸν τὰ καλὰ ὅπλα, ἐπορεύοντο· ταχέως δὲ ἀφίκοντο εἰς τὴν Τραχῖνα πόλιν, σὺν τοῖς ἵπποις τοῖς ταχέσιν. ἡ δὲ Ἀθηνᾶ ἀφίκετο εἰς τὸν μέγαν οὐρανὸν καὶ τὰ δώματα τοῦ Διὸς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. τὸν Κύκνον δὲ ἔθαπτεν ὁ Κήϋξ, καὶ ὁ λαὸς ὁ πολὺς, οἵ τινες κατῴκουν τῆς πόλεως τῆς Τραχῖνος πλησίον, ἥτις ἦν τοῦ ἐνδόξου βασιλέως Κήϋκος· ἀλλὰ δὴ καὶ οἱ τὴν Ἄνθην κατοικοῦντες, καὶ τὴν πόλιν τῶν Μυρμιδόνων, καὶ τὴν Ἰαωλκὸν, καὶ τὴν Ἄρνην, καὶ τὴν Ἑλίκην. πολὺς δὲ λαὸς ἠγείρετο, τιμῶντες τὸν Κήϋκα, τὸν φίλον τῶν ἀθανάτων θεῶν. Τούτου δὲ τὸν τάφον ἀφανῆ ἐποίησεν ὁ Ἄναυρος ποταμός, πλησθεὶς χειμερίου ὄμβρου· οὕτω γὰρ ὁ Ἀπόλλων ἠνίξατο καὶ ἐμαντεύσατο, ὅτι δὴ ἐπιτηρῶν ἔκλεπτε βιαίως τὰς ἐνδόξους θυσίας καὶ τὰ ἀναθήματα, ἅπερ ἂν ἔφερέ τις ἐν Πυθίᾳ, ἐν τῷ αὐτοῦ δηλονότι ἱερῷ.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ.

ἀϊδὲς ποίησε] ἀντὶ τοῦ ἀφανές· ἵνα δείξῃ, ὅτι καὶ οἱ τάφοι ἀφανίζονται τῶν ἀδίκων. τὼς γάρ μιν Ἀπόλλων.] οὕτως γὰρ ἐκέλευσεν ὁ Ἀπόλλων, ἐπειδὴ τοὺς φέροντας τὰς θυσίας ἐσκύλευεν. Ἄναυρος, ποταμὸς Θεσσαλίας. καλοῦσι δὲ καὶ ἀναύρους τοὺς χειμάρρους.

ΑΑΝΙΗΑ

ΔΑΝΙΗΛ ὁ ΕΊΝΣΙΟΣ

τῷ τούτοις τοῖς Σχολίοις, τοῖς εἰς τὸν ΤΖΕΤΖΗΝ ἀναφερομένοις, ἐντυγχάνειν προαιρουμένῳ.

ΤΑ' μέχρι τούτων ἐκδοθέντα ἡμῖν μετὰ τῶν τοῦ Μοσχόπουλου τε καὶ Πρόκλου εἰς τὰ τοῦ Ἡσιόδου Ἔργα τε καὶ Ἡμέρας, καὶ τὰ μετὰ τῶν Ἰωάννου τοῦ Διακόνου σχολίων τε παραφραστικῶν, καὶ τῆς τεχνολογίας, εἰς τὴν Ἀσπίδα τοῦ αὐτοῦ, τὸν Τζέτζην τὸν Ἰωάννην φανερῶς ἐπιγεγραμμένα ἦν. Τὰ δὲ εἰς τὴν Θεογονίαν τὰ μετὰ τῶν Διακόνου, ἀνώνυμα μὲν ἐν τῇ τῶν Ἐνετῶν ἐκδόσει περιφέρεται· ἐν δὲ τῇ ἐν Βασιλείᾳ τυπωθείσῃ τὸν Τζέτζην τὸν αὐτὸν πάλιν ἐπιγράφεται. Οὐσῶν δὲ γραφῆς διαφορῶν οὐκ ὀλίγων, καὶ κατὰ πολὺ ἀλλήλων διαλαττουσῶν, τῇ αὐτῇ, ᾗ καὶ πρότερον, κἀνταῦθα ἀκολουθεῖν ἡμῖν ἔδοξεν· ἐκτὸς εἰ μὴ φανερά τινα λίαν σφάλματα κατηγορεῖν αὐτῆς ἔχοιμεν. Τῶν δὲ πάνυ ὠφελίμων τινῶν ἣν καὶ ἡ ἑτέρα, ἡ τῶν Ἐνετῶν δηλαδὴ, πλεονεκτεῖν ἡμῖν που δοκήσεται, οὐδὲ τούτων ἀμελήσομεν, ἔστι ἃ καὶ ἐκεῖθεν διορθωσάμενοι, τῶν παρακειμένων τε καὶ οὐ μάλα ὀρθῶς ἐχόντων, τῶν μεταγραφικῶν μάλιστα· τῶν τε ἄλλων ἕνεκα, καὶ ὅτι ὁ σοφώτατος Βουλκάνιος, ἀντιγράφοις τισὶ τῶν παλαιοτάτων ἐντυχὼν, πάντα σχεδὸν τὰ ταύτῃ λείποντα ἐκπληρώσας ἔφθασε. Διὰ δὲ τὸ ὑπολαμβάνειν ἡμᾶς τεκμηρίοις χρωμένους τῶν ἀναγκαιοτάτων, οὐ τοῦ Τζέτζου μόνου, ἀλλὰ διαφόρων τε καὶ παλαιοτάτων εἶναι αὐτὰ, οὕτω πως ἐπιγράφειν, κάλλιστα καὶ ἀσφαλέστατα ἔχειν ᾠήμεθα, ΣΧΌΛΙΑ ΕἸΣ ΤῊΝ ἩΣΙΌΔΟΥ ΘΕΟΓΟΝΊΑΝ ΠΑΛΑΙΆ. οὕτω ποιήσαντες, καὶ ὡς μάλιστα, ὡς κἀν ἄλλοις, οὕτω κἀν τούτοις, τοῖς ἑτεροδοξοῦντι τὸ ἐλεύθερον τῆς κρίσεως καταλείποντες· φιλεῖ γάρ πως ἐν τοῖς τῆς παιδείας ἁπτομένοις, κατὰ τὸν Ἡσίοδον, οὐ μόνον τυγχάνειν ὃν ἐρίδων γένος, τοῖς δὲ ἄλλῳ τἄλλα ἀρέσκειν. Τὰ πάντα δὲ οὐδ' ἂν αὐτὸς ἐπαινοίμι αὐτῶν, μὰ Δία, οὐδ' ἂν πρὸς παλαιοτέρου, ἢ κατὰ Τζέτζην, εἶναι φάσκοιμι. Τοῦτο μὲν οὖν ὅπως ἂν ἔχῃ χαιρέτω· τοῖς ΤΖΕΤΖΗ δὲ, ὅτῳ φίλον, καὶ ταῦτα προσκείσθω. Ἔρρωσο, καὶ τούτων (ὁπωσδήποτε χρὴ καὶ ἐπιγράφειν αὐτὰ) ὄναιο.

ΗΣΙΟΔΟΥ

ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΘΕΟΓΟΝΙΑ.

ΜΟΥΣΑΩΝ Ἑλικωνιάδων ἀρχώμεθ' ἀείδειν,
Αἵθ' Ἑλικῶνος ἔχουσιν ὄρος μέγα τε ζάθεόν τε·
Καί τε περὶ κρήνην ἰοειδέα πόσσ' ἁπαλοῖσιν
Ὀρχεῦνται, καὶ βωμὸν ἐρισθενέος Κρονίωνος.
Καί τε λοεσσάμεναι τέρενα χρόα Περμησσοῖο,
Ἢ Ἵππου κρήνης, ἢ Ὀλμειοῦ ζαθέοιο,
Ἀκροτάτῳ Ἑλικῶνι χοροὺς ἐνεποιήσαντο
Καλοὺς, ἱμερόεντας· ἐπερρώσαντο δὲ ποσσίν.
Ἔνθεν ἀπορνύμεναι, κεκαλυμμέναι ἠέρι πολλῇ,
Ἐννύχιαι στεῖχον, περικαλλέα ὄσσαν ἱεῖσαι,
Ὑμνεῦσαι Δία τ' Αἰγίοχον, καὶ πότνιαν Ἥρην
Ἀργείην, χρυσέοισι πεδίλοις ἐμβεβαυῖαν,
Κούρην τ' Αἰγιόχοιο Διὸς γλαυκῶπιν Ἀθήνην,
Φοῖβόν τ' Ἀπόλλωνα, καὶ Ἄρτεμιν ἰοχέαιραν,
Ἠδὲ Ποσειδάωνα γαιήοχον, ἐννοσίγαιον,
Καὶ Θέμιν αἰδοίην, ἑλικοβλέφαρόν τ' Ἀφροδίτην,
Ἥβην τε χρυσοστέφανον, καλήν τε Διώνην,
Ἠῶ τ', Ἠέλιόν τε μέγαν, λαμπράν τε Σελήνην,
Λητώ τ', Ἰαπετόν τε, ἰδὲ Κρόνον ἀγκυλομήτην,
Γαῖάν τ', Ὠκεανόν τε μέγαν, καὶ Νύκτα μέλαιναν·
Ἄλλων τ' ἀθανάτων ἱερὸν γένος αἰὲν ἐόντων.
Αἵ νύ ποθ' Ἡσίοδον καλὴν ἐδίδαξαν ἀοιδὴν,
Ἄρνας ποιμαίνονθ' Ἑλικῶνος ὕπο ζαθέοιο.
Τόνδε δέ με πρώτιστα θεαὶ πρὸς μῦθον ἔειπον,
Μοῦσαι Ὀλυμπιάδες κοῦραι Διὸς Αἰγιόχοιο·
Ποιμένες ἄγραυλοι, κάκ' ἐλέγχεα, γαστέρες οἶον,
Ἴδμεν ψεύδεα πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὁμοῖα,
Ἴδμεν δ' εὖτ' ἐθέλωμεν ἀληθέα μυθήσασθαι.

MVSAS Heliconiades inclipiamus canere,
Quæ Heliconis habitant montẽ, magnumque diuinumque:
Et circa fontem nigrum pedibus teneris
Saltant, aramque præpotentis Saturnij,
Atque ablutæ tenero corpore in Permesso,
Aut in Hippocrene, aut in Olmio sacro,
Summo in Helicone choreas duxerunt,
Pulchras, amabiles: fortiterque tripudiarunt pedibus.
Inde concitatæ, velatæ aëre multo
Nocturnæ incedebant, perpulchram vocem emittentes,
Celebrantes Iouemque ægida tenentem, & venerandã Iunonẽ
Argiuam, aureis calceamentis incedentem:
Filiamque Ægiochi Iouis: cæruleos oculos habentẽ Mineruã:
Augurem'q; Apollinem, & Dianam sagittis gaudentem,
Atque Neptunum terram continentem, terræ mototem:
Et Themin venerandam, & nigris oculis Venerem,
Hebenque aurea corona decoratam, formosamque Dionẽm,
Auroramque Solemque magnũ, splendidamque Lunam,
Latonamque, Iapetumque, ac Saturnum versipellem,
Terramque Oceanumq; vastum, & Noctem atram:
Aliorumq; immortalium sacrum genus semper existentium:
Quæ olim Hesiodum pulchrum docuerunt carmen,
Agnos pascentem Helicone sub diuino.
Hoc autem me primum deæ sermone compellarunt,
Musæ Olympiades filiæ Iouis Ægiochi:
Pastores in agris pernoctantes, mala probra, ventres solum,
Scimus mendacia multa dicere veris similia:
Scimus etiam, quando voluerimus, vera loqui.

Ὥς ἔφασαν κοῦραι μεγάλου Διὸς ἀρτιέπειαι·
Καί μοι σκῆπτρον ἔδον, δάφνης ἐριθηλέος ὄζον,
Δρέψασαι θηητόν. ἐνέπνευσαν δέ μοι αὐδὴν
Θείην, ὥστε κλύοιμι τάτ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἐόντα.
Καί με κέλονθ' ὑμνεῖν μακάρων γένος αἰὲν ἐόντων,
Σφᾶς δ' αὐτὰς πρῶτόν τε καὶ ὕστερον αἰὲν ἀείδειν.
Ἀλλὰ τίη μοι ταῦτα περὶ δρῦν ἢ περὶ πέτρην;

Τύνη Μουσάων ἀρχώμεθα, ταὶ Διὶ πατρὶ
Ὑμνεῦσαι τέρπουσι μέγαν νόον ἐντὸς Ὀλύμπου,
Εἰρεῦσαι τά τ' ἐόντα, τάτ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἐόντα,
Φωνῇ ὁμηρεῦσαι· τῶν δ' ἀκάματος ῥέει αὐδὴ
Ἐκ στομάτων ἡδεῖα. γελᾷ δέ τε δώματα πατρὸς
Ζηνὸς ἐριγδούποιο θεᾶν ὀπὶ λειριοέσσῃ
Σκιδναμένῃ· ἠχεῖ δὲ κάρη νιφόεντος Ὀλύμπου,
Δώματα ἀθανάτων. αἱ δ' ἄμβροτον ὄσσαν ἰεῖσαι
Θεῶν γένος αἰδοῖον πρῶτον κλείουσιν ἀοιδῇ,
Ἐξ ἀρχῆς οὓς Γαῖα καὶ Οὐρανὸς εὐρὺς ἔτικτεν,
Οἵ τ' ἐκ τῶν ἐγένοντο θεοὶ δωτῆρες ἐάων.
Δεύτερον αὖτε Ζῆνα θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν,
Ἀρχόμεναί θ' ὑμνεῦσι θεαὶ, λήγουσί τ' ἀοιδῆς,
Ὅσον φέρτατός ἐστι θεῶν, κάρτει τε μέγιστος.
Αὖθις δ' ἀνθρώπων τε γένος κρατερῶν τε γιγάντων
Ὑμνεῦσαι τέρπουσι Διὸς νόον ἐντὸς Ὀλύμπου
Μοῦσαι Ὀλυμπιάδες, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο·
Τὰς ἐν Πιερίῃ Κρονίδῃ τέκε πατρὶ μιγεῖσα
Μνημοσύνη γουνοῖσιν Ἐλευθῆρος μεδέουσα,
Λησμοσύνην τε κακῶν, ἄμπαυμά τε μερμηράων.
Ἐννέα γάρ οἱ νύκτας ἐμίσγετο μητίετα Ζεὺς
Νόσφιν ἀπ' ἀθανάτων, ἱερὸν λέχος εἰσαναβαίνων·
Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἐνιαυτὸς ἔην, περὶ δ' ἔτραπον ὧραι
Μηνῶν φθινόντων, περὶ δ' ἤματα πόλλ' ἐτελέσθη,
Ἡ δ' ἔτεκ' ἐννέα κούρας ὁμόφρονας, ᾗσιν ἀοιδὴ
Μέμβλεται ἐν στήθεσσιν ἀκηδέα θυμὸν ἐχούσαις,
Τυτθὸν ἀπ' ἀκροτάτης κορυφῆς νιφόεντος Ὀλύμπου·

Sic dixerunt filiæ Iouis magni veridicæ,
Et mihi sceptrum dederunt, lauri peruiridis ramum,
Decerpere mirandum. inspirarūt autem mihi vocem
Diuinam, ita vt audirem tam futura quam præterita:
Et me iubebant celebrare beatorum genus sempiternorum,
Se vero primo & postremo semper decantare.
Sed quo mihi hæc circa quercum, aut circa petram?

O tu, a Musis ordiamur, quæ Ioui patri
Canendo oblectant magnum animum in Olympo,
Memorantes & præsentia, & futura, & præterita,
Voce concordantes. illarum vero indefessa fluit vox
Ab ore suauis. rident autem domus patris
Iouis valde tonantis, dearum voce a suaui
Dispersa: resonat vero vertex niuosi Olympi,
Domus immortalium. hæ vero immortalem vocem emittentes,
Deorum genus venerandum in primis celebrant cantilena,
Ab exordio, quos Tellus & Cœlum latum genuerunt,
Quique ex his progenati sunt dij datores bonorum.
Secundo rursum Iouem, deorum patrem atque etiam virorum,
Incipientesque canunt deæ, & finiunt carmen,
Quam sit præstantissimus deorū, & imperio maximus.
Porro & hominum genus, fortiumque gigantum
Celebrantes, oblectant Iouis mentem in Olympo,
Musæ Olympiades, filiæ Iouis ægida habentis:
Quas in Pieria Saturnio peperit patri mixta
Mnemosyne, fertilitati Eleutheris imperans:
Obliuionemque malorum, & solatium curarum.
Nouem enim ei noctes mixtus est prudens Iuppiter,
Seorsim ab immortalibus sacrum lectum conscendens.
Sed cum iam annus exactus, circumvoluta vero essent tépora
Mensium decrescentium, diesq; multi transacti essent,
Ipsa peperit nouem filias concordes, quibus carmen
Curæ est, in pectoribus securum animum habentibus,
Paululum a summo vertice niuosi cœli:

Ἔνθά σφιν λιπαροί τε χοροὶ καὶ δώματα καλά.
Πὰρ δ' αὐτῇς Χάριτες καὶ Ἵμερος οἰκί' ἔχουσιν
Ἐν θαλίῃς· ἐρατὴν δὲ διὰ στόμα ὄσσαν ἱεῖσαι
Μέλπονται πάντων τε νόμους, καὶ ἤθεα κεδνὰ
Ἀθανάτων κλείουσιν, ἐπήρατον ὄσσαν ἱεῖσαι.
Αἳ τότ' ἴσαν πρὸς Ὄλυμπον ἀγαλλόμεναι ὀπὶ καλῇ,
Ἀμβροσίῃ μολπῇ· περὶ δ' ἴαχε γαῖα μέλαινα
Ὑμνούσαις, ἐρατὸς δὲ ποδῶν ὕπο δοῦπος ὀρώρει,
Νεισσομένων πατέρ' εἰς ὅν. ὁ δ' οὐρανῷ ἐμβασιλεύει,
Αὐτὸς ἔχων βροντὴν ἠδ' αἰθαλόεντα κεραυνὸν,
Κάρτεϊ νικήσας πατέρα Κρόνον. εὖ δὲ ἕκαστα
Ἀθανάτοις διέταξεν ὁμῶς, καὶ ἐπέφραδε τιμάς.
Ταῦτ' ἄρα Μοῦσαι ἄειδον ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι,
Ἐννέα θυγατέρες μεγάλου Διὸς ἐκγεγαυῖαι,
Κλειώ τ', Εὐτέρπη τε, Θάλειά τε, Μελπομένη τε,
Τερψιχόρη τ', Ἐρατώ τε, Πολύμνιά τ', Οὐρανίη τε,
Καλλιόπη θ'· ἡ δὲ προφερεστάτη ἐστὶν ἁπασέων.
Ἡ γὰρ καὶ βασιλεῦσιν ἅμ' αἰδοίοισιν ὀπηδεῖ.

Vbi ipsis splendidique chori, & ædes pulchræ.
Iuxta vero eas Gratiæ & Cupido domos habitant,
In conuiuijs: amabilem autem per os vocem emittentes
Canunt, omniumque leges, & mores venerandos
Immortalium celebrant, amabilem vocem emittentes.
Istæ tum ibant ad Olympum exultantes voce pulchra
Immortali cantilena: vndiq. vero resonabat terra atra
Canentibus hymnos: iucundus vero a pedibus strepitus excitabatur
Euntium ad patrem suum. ille autem in cælo regnat,
Ipse habens tonitru, atque ardens fulmen,
Vi superato patre Saturno: bene autem singula
Immortalibus disposuit simul, & induxit honores.
Hæc sane Musæ canebant, cælestes domos tenentes,
Nouem filiæ magno e Ioue prognatæ:
Clioque Euterpeque, Thaliaque, Melpomeneque,
Terpsichoreque, Eratoque, Polymniaque Vraniaque;
Calliopeque: hæc autem excellentissima est omnium.
Hæc enim & reges venerandos comitatur.

τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου κυροῦ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ

ΤΟΥ ΓΑΛΗΝΟΥ

εἰς τὴν

ΤΟΥ ΗΣΙΟΔΟΥ ΘΕΟΓΟΝΙΑΝ

Ἀλληγορίαι.

Κεραμεία τὸν πίθον, ἡ παροιμία φησί. ταῦτ' ἄρα καὶ τοὺς ἤδη πρώτους εἰς τὴν ἀληθῆ καὶ μόνην ἐμβιβάζεσθαι μέλλοντας νέους δισέβειαι, οὐκ ἄλογον εἶναί μοι δοκεῖ, τοῖς Ἑλληνικοῖς ἐᾶν ὕθλοις, καὶ τῇ ἐκ τούτων ἡδεῖ καθυπάγεσθαι· φιλόμυθον γὰρ ἀεὶ τὸ τῶν νέων γένος, καὶ τοῖς τοιούτοις βοσκήμασι χαίρειν. ἀλλ' αἰσθεῖναι τῷ φαινομένῳ ἡδεῖ καὶ τὴν

τὴν ἀκοὴν καταθέλγοντα μόνον, τὸ μὴ φαινόμενον, ἀλλ' ἤδη ὄν, ἀληθές. τούτων δὲ πάντως τὸ μεταληπτικὸν εἶδος τοῦ λόγου καὶ ἀλληγορικὸν, οὐ μέχρις ἀκοῆς περαιούμενον, ἀλλ' ἔνδον καὶ εἰς ψυχὴν ἀφικνούμενον νοεράν τε καὶ τῆς ἀληθοῦς ἐφιεμένην γνώσεως. αἰνοῦμεν δὲ ἄρα καὶ Πλωτῖνον ἐκεῖνον, κἂν τῆς θύραθεν οὗτός ἐστι, παρεγγυώμενον τοῖς νέοις τὰ μαθήματα παραδίδοσθαι, πρὸς συνεθισμὸν τῆς ἀσωμάτου φύσεως. ἔτι δὲ καὶ Σωκράτην ἔωθεν αἰνιττομένοις παρακελευόμενον, τὴν ἱερὰν καὶ ἀρρητοτάτην κατασπάζεσθαι μουσικὴν, τὸ ἐν ταῖς σφῶν ψυχαῖς κατασέλλουσαν ταραχῶδες, καὶ πρὸς τὴν κρείττω καὶ θειοτέραν ἐντεῦθεν καὶ ἀνδρώδη ἐμβιβάζεσθαι ἠιόνα. πολλῶν δὲ τῶν παρ' Ἕλλησι βίβλων οὐσῶν, ἐν αἷς μῦθοι καὶ τερατολογίαι τινὲς ἐμφέρονται, καὶ ἀναπλάσματα, τῆς Ἑλληνικῆς τε κακοδαιμονίας σεβάσματα, τὴν Ἡσιόδου Θεογονίαν ἡμεῖς μετεχειρισάμεθα· πλήρης γάρ ἐστι τῶν τοιούτων τερατολογιῶν, καὶ τὴν ἐγκεκρυμμένην ἐν ταύτῃ ἀλήθειαν τοῖς βουλομένοις ἀνακαλύψομεν. κἂν οἱ τῇ πλάνῃ κατεχόμενοι Ἕλληνες τὰ τῆς ψυχῆς μύσαντες αἰσθητήρια, τὴν ἐναντίαν ἐτράποντο· ἣν τινα δὴ βίβλον Φυσιογονίαν οἶμαι καλεῖν δέον, ὅτι περὶ φυσικῶν τινῶν γενέσεων διαλαμβάνει, καθὼς ὁ λόγος προϊὼν διαρθρώσει, κἂν Θεογονίαν οὕτως ἀγροικικῶς ἐκεῖνοι ταύτην ὠνόμασαν. πρῶτον δὲ ῥητέον τὸ προοίμιον, καὶ τὴν ἐν τούτῳ μυστικὴν ἀλήθειαν, οὐχ ἡμῶν ἴσως ἀνακαλυπτόντων ταύτην, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ ποιητοῦ ἐνίοτε καὶ ἀπὸ λέξεών τινων ταύτην ἡμῖν καταφανῆ ποιοῦντος καὶ γνώριμον.

Μουσάων Ἑλικωνιάδων ἀρχώμεθ' ἀείδειν.] Δῆλός ἐστιν ὁ ποιητὴς, τὸν ὡς χαριστήριον ταῖς Μούσαις τοῦτον ἀνατιθέμενος λόγον, ὑφ' ὧν αὐτὸν ἐσοφίσαντο.

Ἄρνας ποιμαίνονθ' Ἑλικῶνος ὑπὸ ζαθέοιο, δάφνης ἐριθηλέος αὐτῷ κλάδον παρασχοῦσαι καθᾴδοντι. παιδεύει δὲ πάντως ἡμᾶς πρῶτα μὲν, ὡς οὐκ ἀχαριστεῖν δεῖ τοῖς εὐεργέταις καὶ τὸ θεῖον ἀφοσιώσεως μὴ ἀφίστασθαι. ἔπειτα δὲ, ὡς πᾶσαν κακίαν ἀφ' ἑαυτῶν ἀποτίθεσθαι, καὶ τὰ τοῦ σώματος αἰσθητήρια μύσαντας, νοερῶς ἅμα καὶ θειοτέρως ζῆν, ταῖς ψυχικαῖς ἐνεργείαις τὸ πᾶν ἀναθεμένους· τοῦτο γάρ μοι δοκεῖ παρασημαίνειν ἡ τῶν ἀρνῶν ποίμανσις· ἡ τοῦ φυσικοῦ γένους, καὶ ἐπιεικείας, τὴν τῆς αἰσθητικῆς ζωῆς ἀποστασίαν καὶ ἀπόταξιν παρεγγυᾶται. γίνονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι καὶ λυποῦνται, τοῖς κατὰ τὸν βίον ἡδέσιν ἀποζευγνύμενοι, καὶ πρὸς πολυπραγμοσύνην ἐκκλίναντες· αἱ γὰρ ἀρεταὶ ἀεὶ ἡδοναὶ καὶ λῦπαί εἰσιν. ἡδοναὶ μὲν, ὅτι τοῦ καλοῦ ἕνεκα· λῦπαι δὲ, ὅτι τοῖς φοβεροῖς ἢ δεινοῖς ἐντυγχάνουσιν· ἀλλὰ τοῦ τὰ κατὰ λόγον φέροντα, τὰς γνώσεις ἢ ἕξεις ἐν ἑαυτοῖς ἐγκεκρυμμένας ἔχουσιν. ὁ τοίνυν Ἡσίοδος ποιμὴν μὲν ἀπὸ τοῦ ἔξωθεν φαντασίᾳ, πάντων δὲ χαίρειν εἰπὼν αἰσθήσει τοῦ σώματος, καὶ πρὸς τὴν σπουδαίαν ἐκκλίνας διαγωγήν. καὶ σχολάσας, ἔτι ἐπὶ τὸ πρὸς ἐπιστήμην αὐτοῦ ἐγγενομένας καὶ συγχύσας αὐτούς· αἵ τινες δὴ γνώσεις ἐν τοῖς ἡσυχίοις τόποις, καὶ πάσης ἀπηλλαγμένοις σύρβης βιωτικῆς διατρίβουσιν ἔτι δὲ καὶ τοῖς ὄρεσι καὶ ταῖς ὑψηλαῖς σκοπιαῖς· εἰώθασι γὰρ οἱ σχολάζοντες ἐνίοτε καὶ ὑψηλὰς φύσεις καὶ μετεώρων πάθη σκοπεῖν καὶ καταλαμβάνειν αὐτά, καὶ διὰ τοῦτο δάφνης ἀπογόνοις ἀνέκαθεν τοῖς μάντεσι παραδέδοται, περὶ τοῦ τῶν μαντειῶν ἀπάρχεσθαι. παρέσονται οἶμαι δαφοινῆς τινος διαγωγῆς καὶ νεκρωτικῆς τῶν τοῦ σώματος σκιρτημάτων, τοῖς τάτ' ἐόντα, τάτ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἐόντα καταλέγειν μέλλουσι χρεία ἐστίν. οὕτω γὰρ ἡ τῶν ἑξῆς ἐρειδολεστάτη γνῶσις γένοιτ' ἂν, καὶ ἡ τοῦ νοὸς ἀνάβλυσις, ἢ προαιρετικὴ χάρις τῆς γνώσεως. ἐν Ἑλικῶνι δὲ λέγονται χορεύειν αἱ Μοῦσαι, καὶ ἐν τῷ βωμῷ τοῦ Διὸς ὀρχεῖσθαι ποσὶν ἁπαλοῖς, ἔτι δὲ καὶ λοῦσθαι ἐν κρήνῃ Ἵππου, καὶ ἐν Ὀλμειῷ, διότι αἱ γνώσεις καὶ ἐπιστημονικαὶ θεωρίαι, ἑλισσομένης τῆς ψυχῆς περὶ ἑαυτὴν, καὶ τῷ πατρὶ τῷ νοῒ συγκινουμένης, ἢ ἑνωμένης, ὡς ἀπὸ ἔκ τινος κρήνης πηγάζουσι, θεῖαι βλαστάνουσι, καὶ οἷον ἐκπλάττονται, καὶ ὅλως αἱ τῆς ἐννοίας μεῖον, πλατύνονται αὐταὶ οὕτω, καὶ ὡς ἄν τις φαίη ὀρχοῦνται ταῖς οἰκείαις ἐνεργείαις καὶ προόδοις, ἄλλαι ἐπ' ἄλλῃ συλλεγόμεναι εἰλικρινεῖς θεωρίαι, καὶ ἀμοιβαδὸν ἀλλήλας διαδεχόμεναι. τοιαύτη γὰρ ἡ τῶν καθαρῶν νοημάτων τοῦ νοὸς πρόεξαλσις, ἥτις δὴ καὶ ἱμερόεσσα λέγοιτ' ἄν. τί γὰρ ἥδιον τῆς τοιαύτης ῥᾳστώνης γένοιτ' ἂν διαβατικωτάταις ψυχαῖς καὶ αἰθεροβάμοσι, καθ' ἣν εἰς ἀκρότατον Ἑλικῶνα χορεύουσιν, ἐντανυόμεναι δῆθεν καὶ συμπληρούμεναι τῷ αὐτὰς καταλάμποντι καὶ ζαθέῳ τὴν μακαρίαν παρέχοντι νῷ. αἱ γὰρ οὕτω

κουφισθεῖσαι ψυχαὶ, καὶ πάσης ἀπηλλαγμέναι σωματικῆς ἀχλύος λεπτομερῶς τε καὶ ἀεροειδῶς κινοῦνται, καὶ ταύτας εἶσι καταληπτικαὶ ὑπὲρ ἐθέλουσι, καὶ τὴν τῶν ὄντων εἰδέναι φύσιν ὑμνοῦσι τε δι' ὧν ἐνεργοῦσιν ἐνεργειῶν τὸν πάντων πατέρα καὶ πολυτίμητον νοῦν, καὶ τὴν τοῖς αἰσθητοῖς τούτοις ἐγκεκρυμμένην ἀλήθειαν ἀνακαλύπτουσι, τίς τε ἡ τοῦ ἀέρος φύσις διδάσκουσαι, καὶ τίς ἡ ὕδατος, καὶ ἁπλῶς τῶν στοιχείων, καὶ τῶν συνθέτων ἐκ τούτων σωμάτων, ζώων τε καὶ φυτῶν. ἔτι δὲ καὶ πῶς τόδε τὸ πᾶν συνέστη, καὶ ἥρμοσται τίσιν ἁρμονίαις ἢ λόγοις, καὶ πῶς ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς δημιουργοὶ, καὶ καιρῶν καὶ χρόνων, καὶ ζωώσεως φυτῶν, ἢ ζώων γενέσεως τυγχάνουσι. τίς τε ἡ διαθετοῦσα τόδε τὸ πᾶν τάξει τινὶ καὶ συνέχουσα δύναμις, ὥσπερ τις κοσμήτωρ ἄριστος ἐν στρατοπέδῳ στρατηγός. πῶς δὴ τοῖς ζώοις ἔρωτές τε καὶ ἡδοναὶ ἄλογοι ἐγγίνονται, καὶ τίνες οἱ τοῦ σπέρματος λόγοι, δι' ὧν ἢ βλαστάνουσι τὰ κυήματα. πῶς τε κινεῖ ὁ ὑπερκαθήμενος νοῦς ἐν τῇ ἀπλανεῖ τὸ πάντων κινητικὸν αἴτιον, ὡς ἀκρότατον ἐφετόν, πῶς δὲ καὶ τὰ οὐράνια κινεῖται καὶ φέρεται σώματα, καὶ διὰ τίνας ἄρα αἰτίας, καὶ τίς ἡ τοῦ χρόνου φύσις. ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα αἱ νοερώτεραι τῶν ψυχῶν καὶ τὰς οἰκείας ἐνεργείας μὴ συγχύσασαι ταῖς πρὸς τὸ σῶμα νόσοις ἐξετάζουσί τε καὶ ἡμᾶς ἐκδιδάσκουσιν, ἀπαθανατισθεῖσαι καὶ τῆς κρείττονος ἠξιωμέναι μοίρας καὶ τοῦ κρατῆρος ἐκείνου ἀποσπάδες οὖσαι τοῦ θειοτέρου. ἃς δὴ καὶ ὡς ποθουμένας καὶ ζητουμένας παρ' ἡμῶν Μούσας ὁ λόγος προσαγορεύειν ἐθέλει· φύσει γὰρ ἡ εἰδητικὴ ὄρεξις τοῖς ἀνθρώποις ἐγκατέσπαρται, καθὰ καὶ Ἀριστοτέλει δοκεῖ, ἀρχομένῳ τῆς μετὰ τὰ φυσικὰ πραγματείας. ἐννέα δ' εἰσὶν αἱ Μοῦσαι, ὡς τὸ τετράγωνον καὶ ἔμπεδον τῶν τοιούτων γνώσεων, τοῦ ἀριθμοῦ τούτου ἐμφαίνοντος, καὶ τὴν ἀκλινῆ καὶ ἀμετακίνητον τῶν ψυχῶν δυνάμεων ἡμῖν παριστάνειν ἐθέλοντος, ἀνατεθεισῶν τάχα καὶ πρὸς ἑαυτὰς συννευσῶν, ὁλικὴν καὶ ἑνιαίαν ἀνάκρασιν. ἅπαξ γὰρ ψυχὴ πρὸς ἑαυτὴν ἑλχθεῖσα, καὶ νοερῶς ἑαυτὴν ἐποπτεύσασα, οὐκέτι θέλει πρὸς πολυμέρειάν τινα διασκεδάννυσθαι, καὶ τοῦ συμπληροῦντος ἑνὸς ὑποχωρεῖν τε καὶ ἀφίστασθαι. τοῦτο γὰρ οἶμαι καὶ τὸ τῆς ἐννέα ὄνομα ἀριθμοῦ ὑποσημαίνειν· οὐ γάρ ἐστιν ἕτερον τὸ ἐννέα, ἀλλ' ἢ ἓν πρὸς ἑαυτὸ ἀναστρεφόμενόν τε καὶ συμπληρούμενον, ὥσπερ ὑπό τινος ὅρου καὶ πέρατος, τῆς μονάδος καὶ τοῦ πληθυντικοῦ σκεδασμοῦ, καὶ εἰς ἀπειρίαν προϊόντος ὑπ' αὐτῆς εἰργόμενόν τε καὶ ἐπεχόμενον. ἔστι γὰρ ταῖς ψυχαῖς ῥοπή τις πρὸς πληθυσμόν, ἣν ἀνασειράζειν εἴωθεν ἡ τοῦ γε πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστροφή τε καὶ ἕλιξις. ἐννάδι δὲ πάντως κατίδοις καὶ τὰς νοερωτέρας οὐσίας σεμνυνομένας, καὶ ἀπηριθμημένας ὑπὸ τῶν κλεινῶν καὶ θεσπεσίων ἀνδρῶν, καὶ κατὰ τῆς τριάδος προκοπὴν προϊούσας τὸ ἐν αὐταῖς πάντως καὶ τούτου ὑποσημαίνοντος τοῦ ἀριθμοῦ τελειωτικόν. ἄθρει δὲ ὁ διαβατικώτατος καὶ ὑψηλόνους ἀκροατὴς καὶ τὴν τοῦ ὀνόματος σύμπληξιν, ἢ ἀνέλιξιν. ὁ ἐννέα ἀριθμὸς, δύο ἕν ἐστι, πρὸς ἑαυτὰ συστρεφόμενα. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον ἕν, τὴν ταῖς ψυχαῖς ἐνοῦσαν ῥοπὴν πρὸς πληθυσμὸν ὑποσημαίνειν ἔοικε· διὸ πνεῦμα ἐπιδέχεται, τὴν τοιαύτην ἐμφαῖνον ὁρμήν. οὐ γάρ εἰσιν ἀκίνητοι τέλεον αἱ μετὰ τὴν πρώτην οὐσίαν νοεραὶ καὶ θεῖαι οὐσίαι πρὸς σκεδασμόν τινα καὶ διάστασιν ἢ πολυμέρειαν, ὥς τινι τῶν περὶ ἡμῶν πεφιλοσόφηται μάλιστά τε καὶ ὑψηλότατα. τὸ δὲ δεύτερον ἕν, ὃ καὶ ἀντιστρόφως ἀναγινώσκεται νε, τὴν πρὸς ἑαυτὴν ὑποσημαίνει τῆς ψυχῆς στροφήν· πάσχει γὰρ τοῦτο ἡ ψυχὴ τῇ μοναδικῇ ἀμερείᾳ καὶ ἀσκεδάστῳ ἐπισχεθεῖσα, καὶ πρὸς ἑαυτὴν κατηναγκασθεῖσα ἐπιστραφῆναι, ὥσπερ ὑπό τινος ὅρου καὶ πέρατος. ὃ δὴ δεύτερον ἕν, οὐδὲ πνεῦμα ἐπιδέχεται, οὐδὲ γάρ ἐστι τῇ τοιαύτῃ στροφῇ πρὸς τὰ τῇδε ὁρμή, ἢ φορά τις ἢ ὄρεξις. ἐπεὶ δὲ γραμματικοῖς προσδιαλεγόμεθα, καὶ ποιηταῖς ἡμῖν τὸ ἀνὰ χεῖρας, οὐ κατόπιν ὁ λόγος ἀπαντήσει τοῦ δέοντος, εἰ καὶ πορισόμεθα κατὰ τοὺς γνωριμωτέρους ἐκ τῶν προσεχῶς ἡμῖν διειλεγμένων, καὶ διατί τὸ ἓν τῶν ἀριθμῶν δασύνεται, πλὴν τοῦ ἐννέα, καὶ ἐννενήκοντα καὶ ἁπλῶς διατί τὸ μὲν ἓν δασύνεται, τὸ δὲ ἐννέα δύο ἓν ὄν, ὡς εἴρηται, οὐ δασύνεται. λεκτέον δὲ, ὅτι τὸ δασύνεσθαι τὸ ἓν τῶν ἀριθμῶν, καὶ ἁπλῶς τὸ ἕν, παριστάνειν ἔχει ἡμῖν τὴν ἐπ' ἄπειρα πρόοδον τῶν ἀριθμῶν· ὁρμὴν γὰρ ὡσανεὶ φυσικὴν ἔχει τὸ ἕν, εἰς σκεδασμόν τε καὶ πληθυσμόν, ἣν δὴ ῥοπὴν ὑποσημαίνειν ἐθέλει τοῦ πνεύματος ἡ δασύτης. ἄρχεται δὲ ἡ τοιαύτη φορὰ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς, καὶ προελθοῦσα μέχρι τοῦ ἐννέα, ἐπεὶ γὰρ ἤμελλε συστέλλεσθαι καὶ συμπληροῦσθαι

σθαι

θαι ὥσπερ ὑπό τινος πέρατος τῆς διασπειρομένης μονάδος, ἤτοι τῆς δυάδος, μιμεῖται πάντως τὴν συστολὴν τὸ πτῶμα τὸ ψιλόν, καὶ ἡμῖν ὑποδηλοῖ ταύτην, ἄνωθεν τῆς ἐννέα ἐπιτιθέμενον. πολλὰς δ' εὑρήσει τις συμπεπτωκυίας λέξεις τοῖς ὑπ' αὐτῶν σημαινομένοις καὶ μιμουμένας αὐτά. καὶ μάρτυς τοῦ λόγου, τὸ λιμὸς ὄνομα· δέον γὰρ διὰ διφθόγγου γράφεσθαι ὡς ἀπὸ τοῦ λείπω καὶ τοῦ αἷμα γεγονός, ὅμως τὴν τῶν λιμωττόντων συστολὴν καὶ τὸ πάθος ἐμιμήσατο. καὶ ἔπαθέ τινα ἔνδειαν τοῦ ι. ὥσπερ καὶ τὸ ἰδέα ὄνομα καὶ τὸ εἶδος μαρτυροῦσι. τὸ γὰρ ἰδέα, διὰ τοῦ ι γράφεται, τὴν τῶν ἰδεῶν ἐκείνων ὑποσημαῖνον ἁπλότητα τῶν Πλατωνικῶν. τὸ γὰρ αὐτοέν, καὶ ἡ αὐτοδυάς, ἁπλᾶ πάντη, οὐκ ἔκ τινων. τὸ δὲ εἶδος ἐπὶ τῶν συνθέτων λεγόμενον τῶν ἐκ ψυχῆς τε καὶ σώματος ἢ μορφῆς, οὐκ ἀλόγως καὶ σύνθετον ἔλαχε γραφήν. ἀλλ', ὅπερ ἐλέγομεν, τῆς ἐπ' ἄπειρον καὶ τῶν ἀριθμῶν προόδου ἡ τοῦ πτώματός ἐστι διασύστης δηλωτική, ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἀρχομένη· ἓν γὰρ φαμέν, εἶτα δύο. διὰ μὲν τοῦ ἑνός, τὴν ἐνζευξιν τὰ πεπληθυσμένα καὶ πρεσβεύουσαν φύσιν ὑποσημαίνοντες· ὡς δῆθεν αὐτῆς συμμετέχοντά πως· πᾶν γὰρ πλῆθος μετέχει πως τοῦ ἑνός. διὰ δὲ τοῦ δύο, τὴν εἰς πλῆθος διάστασιν, ἢ τὴν δίοδον τὴν εἰς τὰ πολλὰ αἰνιττόμενοι. ἐκ τοῦ δύω τάχα παράγοντες τὸ ὄνομα, ὃ σημαίνει τὸ ὑπεισέρχομαι. τὰ γὰρ δύο, πὼς μὲν πλήθους ἀρχή ἐστι, πὼς δὲ πλῆθος, καὶ πως πολλά, πως δὲ ὀλίγα· καὶ πως μὲν ἀριθμός, πως δὲ ἀρχὴ ἀριθμοῦ. ὡς μὲν γὰρ μετρητόν, καὶ ἀριθμητόν, ἀριθμός ἐστι καὶ πλῆθος· ὑπὸ γὰρ τοῦ ἑνὸς μετρεῖται· ἓν γὰρ καὶ ἕν, δύο. πρὸς δὲ ἓν συγκρινόμενα τὰ δύο καὶ πολλὰ λέγεται· ἐπεὶ καὶ ὀλίγα εἴη ἄν, πρὸς τὰ τέσσαρα. ὃ δέ ἐστι πολύ, τοῦτο καὶ ὀλίγον λέγεται, ἀλλὰ πρὸς ἄλλο καὶ ἄλλο πάντως. καὶ ὅτι τῶν παρ' ἑκάτερα τοῦ δύο συντιθεμένων ἅμα, τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ τρία ἥμισύς ἐστιν ὁ δύο, καὶ κατὰ τοῦτο ἀριθμός ἐστι. πάλιν δὲ ὅτι τὰ δύο οὐκ εἰσὶ πολλά, οὐδὲ ἀριθμός, οὐδὲ πλῆθος, σκόπει ἐνταῦθα, μεταχειρισάμενος τὸ καθ' ὑπεροχὴν πολύ. διττὸν γὰρ τὸ πολύ, καὶ τὰ πολλά, καὶ τὸ ὀλίγον καὶ τὰ ὀλίγα. ἢ κατὰ σύγκρισιν, ἢ καθ' ὑπεροχήν. πᾶς ἀριθμὸς ὑπερέχειν θέλει ἐν ἀριθμοῖς, τινὸς ἀριθμοῦ ἐνεργείᾳ. ὁ δύο οὐχ ὑπερέχει· οὐ γάρ ἐστιν ἀριθμὸς ἡ μονάς, ἐνεργείᾳ, καὶ τὸ ἐν δευτέρῳ σχήματι συναγόμενον, συμπέρασμα νοεῖ. εἰ δ' ἀριθμὸς οὐκ ἔστι, τί ἂν ἄλλο εἴη, ἢ ἀρχὴ ἀριθμοῦ· πᾶν γὰρ τὸ ἐν ἀριθμοῖς λεγόμενον, ἢ πάθος ἐστὶν ἀριθμῶν, ὡς ἀρτιότητές τε καὶ περιττότητες, ἢ ἀριθμός, ἢ ἀρχὴ ἀριθμοῦ. ἕπεται δὲ δεδειγμένῳ τῷ, ὅτι τὰ δύο ἀριθμὸς οὐκ ἔστι, συναποδείκνυσθαι καὶ ὅτι οὐδὲ πολλά, οὐδὲ πλῆθος· ὁ γὰρ ἀριθμὸς οὐδὲν ἐστιν ἄλλο, ἀλλ' ἢ πλῆθος τῷ ἑνὶ μετρητόν· τὸ δὲ ὑφ' ἑνὸς μετρητὸν πλῆθος, πολλά ἐστιν.

εἶτα φαμὲν τρία, ἀπὸ τοῦ τρεῖς ἴα. τρεῖς γὰρ μία, τρεῖς, τριπλοῦντες τὴν μονάδα τρισσάκις εἰς ἑαυτήν. ἢ ἀπὸ τοῦ τηρεῖν τὸ μοναδικὸν καὶ ἑνιαῖον, ἀκραιφνέστερον ἔτι καὶ εἰλικρινέστερον παρὰ τοὺς μετ' αὐτὸν ἀριθμοὺς κατονομάζοντες τὸν τρία· ἀμιγὲς γὰρ ἔτι καὶ ἄθλαστον τὸ ἓν ἔχει ὁ τρία, ὃ δὴ καὶ ἐμφαίνει διὰ τοῦ ἴα, τηρείας ἄν τις. τὸν δὲ τέσσαρα, ἢ ἐθνικὴν ἔχει τὴν λέξιν, καὶ διαλέκτῳ ἰδίᾳ τινί, ὡς τὸ παρ' Ἡσιόδῳ δηλοῖ ἐν ταῖς Ἡμέραις εὑρεθὲν [τέτορ' ἡβῶν] ἀντὶ τοῦ τέσσαρες καὶ δέκατον χρόνον, ἢ παράγοιτο ἂν ἀπὸ τοῦ ταράσσω ταράξω, τετάραχα τετάραγμαι, τετάραξαι, τετάρακται· ταραχὴν γάρ τινα καὶ σκεδασμὸν τὸν εἰς πολυμέρειαν ἐμφαίνει ὁ ἀριθμὸς οὗτος· ἐντεῦθεν γὰρ ὁ πληθυσμὸς καὶ ὁ μερισμὸς μᾶλλον ἐπεισάγεται. διὰ τοῦτο δέ, οἶμαι, καὶ τὸν τέσσαρα σώματι ἀναλογεῖν ἔλεγον οἱ Πυθαγόρειοι συμβολικῶς, καὶ τετρακτὺν αὐτὸν ἐκάλουν παγὰν ἀενάου φύσεως, διὰ τὸν σκεδασμὸν τὸν ἐς πλῆθος, καὶ τὰς ἐναντιότητας, καὶ τὰ πάθη τῶν σωμάτων, ἅτινα δὴ ταραχὰς ὁ λόγος καλῶν οὐκ ἀπεικότως λέγει. πέντε δέ, ἢ ἀπὸ τοῦ ἐντύνω τὸ κατασκευάζω παρωνόμασται, ἢ ἀπὸ τοῦ πένω τὸ ἐνεργῶ. ἐνεργητικώτερος γὰρ καὶ κατασκευαστικώτερος ἢ γεννητικώτερος τῶν ἐντὸς τῆς δεκάδος ἀριθμῶν οὗτός ἐστι. καὶ γὰρ τοῖς περὶ αὐτοῦ συνερχόμενος τοὺς μετ' αὐτὸν γεννᾷ πάντας. αὐτὸς γὰρ εἰς ἑαυτὸν συντιθέμενος, ἢ συμφερόμενος τὸν δέκα ποιεῖ· πέντε γὰρ καὶ πέντε, δέκα. πρὸς δὲ τὸν τέσσαρα ποιεῖ τὸν ἐννέα· τέσσαρα γὰρ καὶ πέντε, ἐννέα. πρὸς δὲ τὸν τρία ἐπιτιθέμενος, τὸν ὀκτώ· τρία γὰρ καὶ πέντε ὀκτώ, πρὸς δὲ τὸν δύο, τὸν ἑπτά, πρὸς δὲ τὴν μονάδα καὶ τὸ ἕν, τὸν ἕξ. ἓξ δὲ εἴρηται ἀπὸ τοῦ ἐξιέναι πρὸς πλῆθος· τοῦ γὰρ πλήθους ἀρξαμένου ἀπὸ τοῦ τρία ἐνταῦθα ἡ ἐπιδίπλωσις τοῦ πληθυντικοῦ θεωρεῖται ἀριθμοῦ. δύο γὰρ τρία,

γὰρ τρία, ὁ ἓξ ἐστι. διὸ καὶ μερισμοὺς πλείονας τῶν πρὸ αὐτοῦ ὑφέστηκεν ἀριθμῶν· ἔχει γὰρ ἕκτον τὴν μονάδα, τρίτον τὰ δύο, καὶ ἥμισυ τὰ τρία, καὶ ἁπλῶς πολυμερέστερός ἐστι τῶν πρὸ αὐτοῦ· διασώζονται(?) διὸ καὶ τὰ ἕξ, διὰ τὴν προειρημένην ἄνωθεν αἰτίαν. ἑπτὰ δέ, ἀπὸ τοῦ ἐπιτείνεσθαι πλέον εἰς σκεδασμόν· ἐγὼ δὲ εἴποιμι, ἐκ τοῦ ἕπεσθαι τοῖς λοιποῖς ἕξ, καὶ τὴν μονάδα τηρεῖν. διὸ καὶ διασώζεται. ὀκτὼ δέ, ἀπὸ τοῦ δεικτοῦ τις εἶναι· στερεὸς γάρ ἐστι καὶ κύβος· δὶς γὰρ δύο, τέσσαρες, καὶ δὶς τέσσαρες ὀκτώ. ἢ ὅτι δεικτικώτερός ἐστι πολυμερείας, ὑπὲρ τοὺς πρὸ αὐτοῦ· ἔχει γὰρ ἥμισυ, τὰ τέσσαρα, τέταρτον, τὰ δύο, καὶ ὄγδοον τὴν μονάδα, τοὺς ἀρτίους μερισμοὺς ὑποδεχόμενος. ὁ γὰρ ἓξ καὶ περιττὸν μερισμὸν εἶχε τὸ τρίτον, ἤγουν τὰ δυάς· οὗτος δὲ οὐδὲν τοιοῦτον ἔχει. ἐννέα δὲ εἴρηται, ἀπὸ τοῦ τὸ ἐκχυθὲν ὂν καὶ διὰ τῶν ἄλλων προελθόν, μέλλειν ἐν τῇ δεκάδι διατερμενομένη(?) οὔσῃ μονάδι, πάλιν ἑνοῦσθαι καὶ πρὸς ἑαυτὸ στρέφεσθαι καὶ ἀνακάμπτειν. ὅθεν καὶ ψιλοῦται, τὴν συστολὴν τὴν πρὸς ἑαυτό, τοῦ πνεύματος ψιλοῦ ἐμφαίνοντος. δεκὰς δὲ εἴρηται, ἀπὸ τοῦ τῶν δύο ἑκὰς εἶναι, ἢ δύο ἑκάς τις οὖσα. μονὰς γάρ ἐστι δευτέρα, συμπλήσασα τὰ σκεδαννυσθαι μέλλοντα καὶ διχοτομεῖσθαι. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων, ἱκανῶς ἡμῖν εἴρηται, ὅτι δὲ καὶ διὰ τί ἐννέα τὸν ἀριθμὸν αἱ Μοῦσαι λέγονται εἶναι, προφθάσαντες ἀνωτέρω εἴπομεν. εἰ δοκεῖ δέ, τὰ ὀνόματα αὐτῶν κατίδωμεν.

Κλειώ τ', Εὐτέρπη τε, Θάλειά τε, Μελπομένη τε,
Τερψιχόρη τ', Ἐρατώ τε, Πολύμνιά τ' Οὐρανίη τε.
Καλλιόπη θ'· ἣ καὶ προφερεστάτη ἐστὶν ἁπασέων.

ὅτι μὲν Μούσας τὰς ἐπιστημονικὰς γνώσεις ὁ λόγος προσηγόρευσε, παντί φασι δῆλόν ἐστι. διαφόρων δὲ οὐσῶν τῶν τοιούτων γνώσεων, ποῖον εἴληχεν ἑκάστη ὄνομα μουσικόν, τοῦτο νῦν ἡμῖν εἰς ἐξέτασιν προκείσθω. φαμὲν δή, ὅτι ἐννέα εἰσὶ καὶ αἱ ἀπὸ τῶν μαθημάτων τῇ ψυχῇ ἐγγινόμεναι μέθοδοι γνώσεων. γραμματική, ποιητική, μετρική, ῥητορική, φυσικὴ φιλοσοφία, γεωμετρική, ἀστρονομική, ἀριθμητική, καὶ μουσική. ἡ γὰρ ἠθική, καὶ ἡ θεολογική, ὡς ἀπὸ τούτων ἐγγινόμεναι, συνεπινοοῦνται αὐταῖς. ῥυθμίζει γάρ τις τὸ οἰκεῖον ἦθος ταύταις προσομιλήσας ταῖς ἐπιστήμαις τελεώτερον. ἀλλὰ μέν τοι καὶ διὰ τούτων προελθών, περὶ θειοτέρας φιλοσοφεῖ λέξεως ὕστερον. Πολύμνια γοῦν λέγοιτ' ἄν, ἡ γραμματική, ὡς πολλοὺς ὑμνοῦσα καὶ δοξάζουσα. τοὺς γὰρ πολλούς, ἤτοι τοὺς ἀγελαίους καὶ ἀφανεστέρους(?) ἰδιωτικὸν βίον ζῶντας, πρὸς ἑαυτὴν ἑλκύσασα, ὑμνεῖ τε καὶ ἀνυψοῖ ἐκ τε(?), καὶ τὴν παχύτητα ἀποσκεδασαμένη ἀποθέσθαι, καὶ τὸν δύσχερον βίον, καὶ τὴν ἀγνωσίαν καὶ ἀγροικίαν ἀποξέσασα (τοὺς γὰρ οὕτω ζῶντας, πολλοὺς εἰώθαμεν ὀνομάζειν) ὑμνοῖ, καὶ οἷον ἀνεγείρει(?) καὶ λεπτοτέρους ἐργάζεται πρὸς τὰς ἑξῆς μαθήσεις καὶ γνώσεις· παιδαγωγός τις οὖσα καὶ καλλίστη παιδεία, διαπλάττουσα μὲν καὶ διαρθροῦσα τὴν ἄναρθρον γλῶτταν, καὶ ἐξελληνίζουσα, τῷ ἀποδιώκειν μακρὰν πᾶν βαρβαρῶδες καὶ ἄλογον· μορφοῦσα δὲ πρόσωπον καὶ περισπάζεσθαι ποιοῦσα τοὺς πρὶν ἀφωνεῖς, χεῖρας δὲ ὀξύνουσα πρὸς ὀρθογραφίαν καὶ ἐπισημάζουσα, καὶ οὐδέν τι κατὰ τοῦτο τάχα λειπομένη ἐστὶ τῆς ἀρχῆς· ἀδιάρθρωτα γὰρ καὶ βάρβαρα καὶ ἄσημα παραλαβοῦσα μειράκια, διαρθροῖ τε καὶ περίβλεπτα ποιεῖ. Θάλεια δὲ εἴη ἄν, καὶ Εὐτέρπη, ἥτε μετρικὴ καὶ ἡ ποιητική, διὰ τὸ τοῖς μέτροις χρῆσθαι τοὺς παλαιοὺς ἐν ταῖς ἑορταῖς καὶ ταῖς εὐωχίαις· διὰ τὸ θάλλειν τὰς εὐνομουμένας τῶν πόλεων ἐν αἷς κολάζεται μὲν τὸ κακόν, τιμᾶται δὲ τὸ καλόν. ὁποῖον τὸ χρήσιμον ἡ ποιητικὴ παρέχουσα ταῖς πόλεσι, καὶ διὰ τὸ τέρπεσθαι τοὺς τερπομένους ἐν ταῖς τῶν ποιημάτων ἀναγνώσεσιν, ἢ ἀκροάσεσιν. οὐ γὰρ ἐπὶ βλάβῃ, ἀλλ' ἐπὶ σωτηρίᾳ χαίρουσιν ἑαυτῶν τε καὶ τῇ τῶν πόλεων συστάσει. Μελπομένην δὲ καὶ Τερψιχόρην ἀκουστέον, τήν τε μουσικήν, καὶ τὴν ἀριθμητικήν· τοὺς γὰρ λόγους τῶν ἁρμονιῶν ἡ ἀριθμητικὴ δίδωσιν· οἷον τὸν ἡμιόλιον, ἢ τὸν ἐπίτριτον, καὶ τὰς συμφωνίας αὕτη ἁρμόζεται, τήν τε διὰ τεσσάρων, καὶ τὰς λοιπάς, τῷ καρκίνῳ καὶ ταῖς κατοπτεύσεσι(?) συνταξαμένη. ἀλλὰ μέν τοι καὶ ταῖς ψήφοις τοὺς ψόφους κατασκευαζομένη, τὸ ἑξῆς ἐπιτρέπει τῇ Τερψιχόρῃ, ἤγουν τῇ μουσικῇ τῇ τερπούσῃ τοὺς χοροὺς τῶν ἀκουόντων. Μελπομένη δὲ λέγοιτ' ἄν, ὡς τῷ μέλει ἑπομένη, μελετωμένη τις οὖσα. δεῖ γὰρ τὸν λόγον σύμφωνον εἶναι τῇ αἰσθήσει. τὰ δύο ταῦτα τῶν ψόφων κριτήρια, καὶ μετὰ τὴν ἀκοὴν μέν, ἄλλως ἔχειν, τοὺς ἀριθμοὺς δὲ ἑτέρως· οὕτω γὰρ αὖ συμφω-

συμφωνία λέγοιτο. Ἐρατὼ δὲ ἐκληπτέον καὶ Οὐρανίαν, τὴν γεωμετρίαν, ὡς τὸ ὄνομα ὑπεμφαίνει αὐτό, καὶ τὴν ἀστρονομίαν, τὴν περὶ τῶν οὐρανίων κινήσεων ἐπιστημονικὴν γνῶσιν. Κλειὼ δὲ νοητέον, τὴν ἔνδοξον φιλοσοφίαν, τὴν κλείουσαν τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἀπαθανατίζουσαν, καὶ τῷ θεῷ ἀφομοιοῦσαν, διὰ τὴν τῶν ὄντων γνῶσιν. Καλλιόπη δὲ λέγεται ἡ ῥητορική· ταύτῃ γὰρ πλέον τὸ κατὰ τὴν λέξιν κάλλους μέλει, καὶ τῆς ἀφερτ δείας ἢ εὐγλωττίας οὗ στινος δὴ Καλλιόπης τὰ κατορθώματα καταλέγει ὁ Ἡσίοδος. Ἀλλὰ ταύτας τὰς ἐννέα Μούσας ὁ Ζεὺς ἐπ᾽ ἐννέα νυξὶ τῇ Μνημοσύνῃ συνιὼν, ἀπέτικτε ἐν τῇ Πιερίᾳ, καὶ τοῖς γουνοῖσι τοῦ Ἐλευθῆρος, παρῳδοσσον ἐκ τῆς πρὸς ἑαυτὸν τοῦ νοῦ ἀνελίξεως, καὶ τῇ τοῦ μνημονικοῦ μέρους τῆς ψυχῆς ἀνεγέρσει, καὶ ἀναδόσει τῶν αἰσθημάτων, ἢ τῶν ἐναποκειμένων αὐτῷ μαθημάτων, ἐπιγίνονται καὶ προέρχονται αἱ ἐννέα γνωστικαὶ μέθοδοι. δεῖ γὰρ μαθόντας ἡμᾶς, πολλάκις, καὶ μνημονεύοντας αὐτῶν, καὶ συνάγειν οἰκοθεν ἄν ἄλλα τελεώτερα, καὶ τὰς ἐπιστήμας κατορθοῦν, τετραγωνικῶς πρὸς ἑαυτοὺς στρεφομένους καὶ ἀκλινῶς· ὥσπερ καὶ αὐτὸς ὁ Ἡσίοδος φανερωθήσεται ποιῶν· χρῆται γὰρ πάσαις ταῖς εἰρημέναις μεθόδοις. ἀλλ᾽ αἱ μὲν προοιμιακαὶ τοῦ Ἡσιόδου σχολαὶ ἅλις ἐχέτωσαν. ἤδη δ᾽ ἐπ᾽ αὐτὴν τὴν προκειμένην θεογονίαν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, τοῦ παντὸς φυσιογονίαν, ἰτέον, ἐπαγομένους ἀρωγὸν εἰς τὴν διαπεράνωσιν τῶν Ἡσιοδείων ῥημάτων, τὴν πάντα νοῦν ὑπερέχουσαν γνῶσιν, καὶ τὴν γλῶτταν πρὸς τὰ ἑξῆς χειραγωγεῖν δυσωποῦντες αὐτὴν, καὶ ἐμπνέειν ἀρρήτως ἡμῖν τῆς βιαίας πνοῆς ἱκετεύοντας τὴν ἀγαθοδότιδα σοφίαν καὶ κρυφιομύστιδα. εἴτι δὲ εἰρήσεται σοφὸν τάχα καὶ ἄριστον, καὶ τὰς τῶν πολλῶν διανοίας διαφεῦγον, τῆς ἐκεῖθεν πάντως ἐπιπνοίας οἰητέον. εἰ δ᾽ ἄχρηστόν τι καὶ ἄχαρι, καὶ τὰς τῶν ἀκροωμένων ἀκοὰς ἀηδίζον, τῆς ἡμετέρας νομιστέον ἁμάρτημα φύσεως, καὶ τῆς τοῦ κρείττονος ἐγκαταλήψεως.

ΣΧΟΛΙΑ

εἰς τὴν

ΗΣΙΟΔΟΥ

ΘΕΟΓΟΝΙΑΝ

Παλαιά.

Ἰστέον ὅτι ὁ περὶ τῆς θεογονίας λόγος φυσικὴν διήγησιν τῶν ὄντων ὑπαγορεύει. ἀπὸ Μουσῶν δὲ τὴν ἀρχὴν ποιεῖται τοῦ λέγειν, ὅτι αὗται προΐστανται τοῦ λόγου. Μοῦσαι δὲ ἐκλήθησαν ὡς ὁμοῦ αἱ οὖσαι. μίαν γὰρ ἁρμονίαν ἐντεινάμεναι, συνᾴδουσι καὶ συγχορεύουσιν ἀλλήλαις, μηδέποτε ἀπ᾽ ἀλλήλων χωριζόμεναι. εἰ γὰρ καὶ ἴδιον κλῆρον ἑκάστη εἴληχεν, ἡ μὲν ἀστρονομίας, ἡ δὲ γεωμετρίας, ἡ δὲ καλλιεπείας, ἡ δὲ ᾠδῶν, καὶ ἑτέρα ἑτέρων, ἀλλ᾽ ἐν ἑκάστῃ πάσας ἐστὶν εὑρεῖν. ἐν γὰρ ἀστρονομίᾳ καὶ γεωμετρίαν εὕροι τις ἂν καὶ κάλλος ἐπῶν, καὶ ἱστορίαν, καὶ τῶν λοιπῶν ἕκαστον. εἰσὶ δὲ ἐννέα τὸν ἀριθμὸν, καὶ ὀνομάζονται οὕτως Κλειὼ, Θάλεια, Εὐτέρπη, Τερψιχόρη, Ἐρατὼ, Μελπομένη, Πολύμνια, Οὐρανία, καὶ Καλλιόπη,

Μουσάων Ἑλικωνιάδων.] ἀπὸ τῶν Μουσῶν ἀρχὴν ποιούμεθα τοῦ λέγειν, διότι αὗται ἡμῶν τοῦ λόγου ἄρχουσιν. Ἑλικωνιάδας δὲ, ὡς Βοιωτὸς, εἶπεν αὐτάς. Ἑλικὼν γὰρ ὄρος τῆς Βοιωτίας. ἐπεὶ οὖν οἱ Βοιωτοὶ ἰδιῶται διεβάλλοντο, ἐβουλήθη εἰπεῖν Ἡσίοδος

Ἑλικω-

Ἑλικωνιάδων. καὶ δεῖξαι, ὅτι καὶ αὐταὶ ἔχουσι μέρος τι τῆς φρονήσεως. καὶ ὅτι πάντη συντῶσιν αἱ Μοῦσαι ἔνθα βούλονται. Αἵ θ' Ἑλικῶνος] αἱ περὶ Μοῦσαι δηλαδὴ ὁ λόγος καὶ ἡ σοφία. Ἑλικῶνος ἔχουσιν ὄρος. ἀντὶ τοῦ αὐτὸν τὸν Ἑλικῶνα οἰκοῦσι περιφερεστικῶς, δηλονότι τὴν κεφαλὴν περιπολεύουσι, καὶ εἰς τὸν νοῦν τὸν καθαρὸν καὶ ἀ(?) ἐπιπολεύουσι· καί τε περὶ Ἑλικῶνι καὶ περὶ βωμὸν ὀρχεῦνται ἐν τῷ αὐτῷ γὰρ ὄρει καὶ κρήνη, καὶ βωμός. ἡ δὲ ἵππου κρήνη οὕτως λέγεται ἀναδοθεῖσα ἐκ τῆς ὁπλῆς τοῦ Πηγάσου. ἐν τῷ ἄρχει διψάσαντος τοῦ Βελλεροφόντου, ὁ Πήγασος τῷ ποδὶ τὴν γῆν πατάξας ἐξέβαλεν ὕδωρ, καὶ ἐκλήθη ἵππου κρήνη. Ἄλλοι δὲ πηγάσαι ἐκ τοῦ ὄρους. ἰοειδέα δὲ, αἰθώδη, μελάνυδρον. ἴον γὰρ εἶδος ἄνθους· ἢ τὴν ἰοῦς περιπορφυρωμένην (?), αἰθώδη. ἢ διαυγῆ καὶ καθαρόν· δεῖ γὰρ τοὺς περὶ λόγους ἠσχολημένους, διαυγῆ καὶ καθαρὸν ἔχειν τὸν λογισμόν· καὶ οὐ μόνον τὸν λογισμόν, ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα. καὶ διὰ τοῦτό φησι, Καί τε λοεσσάμεναι χρόα καλὸν, πόσσ' ἀπαλοῖσιν ὀρχεῦνται. μάχεται τὸ ἀπαλοῖσι, καὶ τὸ ἐπερρώσαντο· τὸ γὰρ σύντονον τῷ ἠρεμαίῳ ἀντίκειται. ἢ ὅτι πόδας μὲν εἶχον ἁπαλοὺς, ἐρρωμένως δὲ καὶ συντόνως ὠρχοῦντο, ἢ ἐπισταμένως ἐχόρευον. ἀνοίκειον δὲ παρθένοις, Μούσαις, τὸ ἐπίθετον.

ἐρισθενέος.) μὴ δυνάμενος αὐτῷ λέγειν τὴν δύναμιν, εἶπεν ἐνταῦθα τὸ ἐρισθενέος, ἤγουν αὐτὸν τὸν Δία· ἐν Ἑλικῶνι γὰρ ἦν ὁ βωμὸς, ὡς εἴρηται, τοῦ Διὸς τοῦ Ἑλικωνίου. τέρενα χρόα] τέρενα, τὰ ἁπαλά, κατὰ κοινωνίαν τοῦ τ πρὸς τὸ θ, οἷον θέρενα. τὰ γὰρ ἁπαλὰ, ἀθέρμαντα. τὰ δὲ σκληρὰ, ἀθέρμαντα καὶ ἀτέρενα. Περμησσοῖο.] Περμησσὸς δὲ ποταμὸς παρακείμενος τῷ Ἑλικῶνι. καὶ Ὀλμειὸς ποταμὸς ἐν Ἑλικῶνι τῆς Βοιωτίας. ἀπὸ Ὀλμείου τοῦ Σισύφου παιδός. ὄσσαν ἱεῖσαι] ὄσσαν ᾄδουσαι πορεύονται δι' ὅλης τῆς νυκτός. ὄσσαν, τὴν θείαν φωνὴν, καὶ τὴν θείαν κληδόνα ὡς παρ' Ὁμήρῳ· ἡ ὄσσαν ἀκούσας ἐκ Διός. ἔστι δὲ Ὄσσα, καὶ ὄρος Θεσσαλίας. χρυσέοισι πεδίλοις.] τοῖς ὑποδήμασιν, ἤτοι διὰ τὸ πρὸς τῷ πέδῳ εἶναι, ἢ παρὰ τὸ ποσὶν εἰλεῖσθαι, τὰ περὶ τοὺς πόδας εἰλούμενα. συνέζευξε δὲ καὶ τὴν οἰκειότητα. Καὶ Θέμιν αἰδοίην.] αἰδοῦς ἀξίαν, τιμίαν. ἢ ὡς μαλερὸν πῦρ τὸ μαργητικόν (?)· οὕτω καὶ αἰδοίην, τὴν δὲ αἰδοῦς τοῖς φρονίμοις ἀνθρώποις οὖσαν ἀξίαν. ἑλικοβλεφαρόν τ' Ἀφροδίτην.] καλὴν, ἀπὸ μέρους, τὴν ἑλικοειδῆ καὶ στρογγύλα καὶ περιφερῆ, καὶ ἀνακεκλασμένα τὰ βλέφαρα ἔχουσαν, ἐκ μεταφορᾶς τῆς τῆς ἀμπέλου ἕλικος. Ἥβην τε χρυσοστέφανον.] τὴν εὔμορφον, ἀπὸ τῆς στεφάνης τοῦ γυναικείου κόσμου, τοῦ ἐκ χρυσοῦ καὶ λίθων κατεσκευασμένου. Διώνην.] οὐ τὴν τῆς Ἀφροδίτης μητέρα, ἀλλὰ μίαν τῶν Ὠκεανίδων, τουτέστι τῶν Τιτανίδων. Σημείωσαι δὲ, ὅτι δύο Ἀφροδίται· ἀντὶ τὴν μίαν συνέζευξε Θέμιδι ἀρχαιοτάτην οὖσαν. Αἵ νυ ποθ' Ἡσίοδον.] ἤγουν ἐμέ. καὶ Ὅμηρος περὶ αὐτοῦ λέγει, ὡς περὶ ἄλλου. ἀρχαῖον δὲ τὸ ἦθος, ὡς Ὅμηρος Ἥ ποτ' Ἀχιλλῆος πειθώ. Ἡσίοδόν φησι, τὸν αὐτὸν. Ἑλικῶνος ὑπὸ ζαθέοιο.] αἱ Μοῦσαι ἀκροτάτῳ Ἑλικῶνι ὡς θεαί, αὐτὸς ὑποκάτω τοῦ ὄρους ὡς βροτός. ἄγραυλοι] οἱ ἐν ἀγρῷ αὐλιζόμενοι. γαστέρες οἶον.] οἱονεὶ, ἀντὶ τοῦ περὶ τὴν γαστέρα μόνην ἀσχολούμενοι, καὶ μόνα τὰ τῆς γαστρὸς φρονοῦντες. Ἀπολλώνιος μὲν ὁ Ῥόδιος λείπειν τὸν πρῶτον στίχον φησίν· οὐ λείπει, ἀλλ' ἔστι, Ποιμένες ἄγραυλοι, κάκ' ἐλέγχεα, γαστέρες οἶον.

Ἴδμεν δ' εὖτ' ἐθέλωμεν] πολλά τις ὅτι περὶ ἡμᾶς ἀρετῶν· καὶ οὐχ ὡς φασί τινες, πάντα φαμὲν τὰ ψευδῆ. τὸ γὰρ δὲ, ἀντὶ τοῦ καὶ ἐστίν. ἀντὶ τοῦ, Καὶ ἀληθῆ ἴσμεν λέγειν ἡμεῖς. τοῦτο δὲ προκατασκευάζειν φασὶ τὸν ποιητὴν, ἵνα ὡς τῶν Μουσῶν ἀκροώμενοι παραδέξαιντο τὴν μέλλουσαν τῶν θεῶν γένεσιν, τῶν Μουσῶν διδαξουσῶν ἡμᾶς, ἀλλ' οὐχ Ἡσιόδου ψιλῶς. ἀληθέα] μηδὲν διαψευδόμεναι καὶ διαπλάσσουσαι. γήρυσασθαι] γηρύσασθαι. [μυθήσασθαι] ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν. ἔνθεν γῆρυς, ἡ ὁμιλία. Ὅμηρος οὐ διὰ γῆρυν. ἐκ δὲ τούτου γίνεται γῆρυξ, καὶ τροπῇ τοῦ γ εἰς κ, κῆρυξ, ὁ λέγων ἐν τῷ ἀπαγγέλλειν τὰς ἀγγελίας. ἀρτιέπειαι] αἱ ἀπηρτισμένα καὶ τέλεια καὶ ὑγιῆ λέγουσαι. ἢ ἀρτιέπειαι, αἱ ἀρτίοις ἔπεσι χρώμεναι.

Καί μοι σκῆπτρον.] ἤγουν ἐπεὶ πολύδενδρος ὁ Ἑλικὼν, τὰς Μούσας ἐκ τῆς παρακειμένης ὕλης ἔρνος δοῦναι αὐτῷ κλάδον. ἔπρεπε δὲ δάφνη Ἀπόλλωνος· οὗτος γὰρ θεὸς Μουσηγέτης.

(Ἐκ γάρ τοι Μουσέων, καὶ ἑκηβόλου Ἀπόλλωνος, Ἄνδρες ἀοιδοὶ ἔασιν) ἢ παρόσον ἡ δάφνη ἐνεργεῖ πρὸς τοὺς ἐνθουσιασμούς. Σοφοκλῆς·

Δάφνην φαγὼν ὀδόντι πρίε τὸ στόμα.

καὶ Λυκόφρων·

Δαφνη-

Δαφνηφάγοι φοιβάζουσι ἐκ λαιμῶν ὄπα. καὶ ποιήματα μετὰ θεῶν ἐκπνεύσεως εἴρηται. ἢ ἐπειδὴ ἡ δάφνη ἀειθαλής ἐστι, καὶ οἱ λόγοι ἀεὶ θάλλουσιν. Τά τ' ἐσσόμενα.] παρὰ τῶν Μουσῶν (φησὶν) ἀκούων μανθάνω τά τε ἐσόμενα καὶ τὰ ὄντα, καὶ προγεγονότα· ἵνα δείξῃ, ὅτι ὅμοιόν τι ἐστὶν ἡ ποίησις τῇ μαντείᾳ, τὸ κυριώτερον κεῖται ἐπὶ μάντεως, οὐκ ἐπὶ ποιητοῦ, τὰ ἐσόμενα μὴ δυναμένου λέγειν τοῦ ποιητοῦ.

Σφᾶς δ' αὐτάς.] αὐτὰς δὲ ὑμνεῖν πρῶτον τὸ καὶ ὕστερον· ὡσπερεὶ ἀεὶ, ἀλλὰ σὺ, ὦ Ἡσίοδε, παῦε τῶν ἀρχαίων ῥημάτων, παῦσαι κομψοποιῶν, παῦσαι μύθους ληρωδῶν ἀλλοκότους. τὸ δὲ τυνὴ, πρὸς ἑαυτόν φησι κατὰ ἀρχαϊσμόν· ἀντὶ τοῦ σὺ ὦ Ἡσίοδε, Δωρικῶς.

Ἀλλὰ τίη μοι ταῦτα.] ὥσπερ ἄκαιρος ἐφάνη αὐτῷ ἡ ὁμιλία, ἣν ἤρξατο λέγειν, ὅτι αἱ Μοῦσαι ἔδωκάν μοι, καὶ τἄλλα. καὶ φησὶ, Τί μοι ταῦτα τὰ ῥήματα, ὡς περὶ δρυὸς ἢ περὶ πέτρην, τί μοι χρεία ἐστὶν ἀρχαιολογεῖν; ἡ γὰρ πάνυ πως μυθολογία ἐστὶν ἐοικυῖα ἀληθείᾳ, εἰς τὸ αὐτὸ τοῦτο ἐπείγοντος ἀρχαίῳ λόγῳ, καθάπερ ἐν δρυσὶ καὶ πέτραις κατατιθέμενοι τέκνα, ἢ λέγοντες αὐτοὺς ἐκ δρυὸς γεγενῆσθαι καὶ πέτρης.

Ἄλλως. παροιμία ὅταν τις καιροῦ τινὸς αὐτὸν κατεπείγοντος περὶ ἄλλων λέγειν, ὁ δὲ ταῦτα ἀφεὶς ἄλλοις χρῆται καὶ οὗτος οὖν ἀφεὶς περὶ τῶν προκειμένων αὐτῷ λέγειν, ἤτοι τῆς τῶν θεῶν γενέσεως, ὅπως αὐτῷ αἱ Μοῦσαι δάφνης ἔδωκαν κλάδον λέγει. Φωνῇ ὁμηρεῦσαι.] ὁμοῦ εἴρουσαι ἢ τῇ φωνῇ συμφωνοῦσαι, ὁμοῦ τῇ φωνῇ λέγουσαι. τὸ δὲ εἰρεῦσαι, ὅ ἐστι λέγουσαι, ὑμνοῦσαι. γελᾷ δέ τε δώματα πατρός.] ἀπὸ αὐτῶν τινῶν ἡδυτάτων χαίρουσιν οἱ οἶκοι τοῦ Διός. ἢ τὸ γελᾷ, ἀντὶ τοῦ διαχεῖται τῆς φωνῆς σκιδναμένης, ἠχεῖ καὶ γελᾷ τὰ δώματα. τὸ δὲ θεᾶν, ἀντὶ τοῦ θεῶν, Δωρικῶς. πᾶσαν γὰρ τὴν φωνὴν ὁ Ἡσίοδος ὄπαν καλεῖ.

Θεῶν γένος αἰδοῖον πρῶτον κλείουσιν ἀοιδῇ.] τὸ τίμιον γένος τῶν θεῶν ὑμνοῦσι καὶ δοξάζουσι τῇ φωνῇ, οὓς ἐξ ἀρχῆς ἔτεκεν ἡ Γῆ καὶ ὁ Οὐρανὸς, καὶ τοὺς ἐκ τούτων γινομένους. λέγει δὲ τοὺς Τιτᾶνας. Δεύτερον αὖτε Ζῆνα] ἀρχόμενος τοῦ δευτέρου προοιμίου, τὸν Δία ἐκ δευτέρου ὑμνοῦσι ἀρχόμεναι καὶ λήγουσαι ὡς θεόν. ὡς ἀπ' αὐτοῦ ἄρχουσαι, καὶ εἰς αὐτὸν λήγουσαι, διὰ τὴν νίκην. Τὰς ἐν Πιερίῃ.] δείκνυσιν ὅτι Βοιωτία μὲν ἦν ἡ Μνημοσύνη, ἐμίγη δὲ τῷ Διὶ ἐν Πιερίᾳ ὄρει Μακεδονίας, ἐν ᾧ ἐγεννήθησαν αἱ Μοῦσαι, παρατεῖνον ἕως τῆς Θρᾴκης. Κρόνος τέκε τυτθὸν ἀπ' ἀκροτάτης κορυφῆς.] λείπει τὸ, οὖσαν τὴν Πιερίαν δηλονότι. ταύτας Μούσας τῷ ἰδίῳ πατρὶ μιγεῖσα τῷ Διῒ ἡ Μνημοσύνη ἐγέννησεν, ἡ τοῦ λιπαρωτάτου τόπου τοῦ Ἐλευθῆρος ἄρχουσα. σὺν αἷς καὶ τὴν λήθην, τὴν τῶν πολυλύπων μεριμνῶν ἀνάπαυσιν. ὁ δὲ Ἐλευθὴρ βασιλεὺς ἦν τῆς χώρας. καὶ ὄρος ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἥρωος, υἱὸς Ἀπόλλωνος, καὶ Αἰθούσης τῆς Ποσειδῶνος. Ἐλευθὴρ ὄνομα πόλεως τῆς Βοιωτείας ἐκ τούτου δόξαν προσάπτει τῇ ἑαυτοῦ χώρᾳ, ὅτι ἐγεννήθη μὲν ἐν Πιερίᾳ, ἀλλ' ἡ μήτηρ τῶν τῆς Εὐβοίας ἦν Μνημοσύνη ὄνομα γυναικός ὅπου (φησὶν) ἡ Μνημοσύνη τιμᾶται. οὕτως λέγει, ὅτι ἐκεῖ Διόνυσος τῆς μανίας ἐπαύσατο, καὶ ἐλευθερώθη. Λησμοσύνην τε.] δεῖ γὰρ τὸν συγγραφέα ἔχειν νοῦν καὶ μνήμην, ἵνα γνωρίζῃ λόγον. καὶ ὅτι ἐν ταῖς ἀναγνώσεσι χρῆσθαι δεῖ προσοχῇ τὸν συγγραφέα.

Ἐννέα γὰρ οἱ νύκτας.] ἀπορήσειεν ἄν τις, πῶς Ἡρακλῆς ἐν μιᾷ νυκτὶ πεντήκοντα διεκόρευσε κόρας, καὶ κυῆσαι πεποίηκεν, ὥστε καὶ τεκεῖν πεντήκοντα ἓν τέκνον, τῆς πρώτης δίδυμα τεκούσης, Ζεὺς δὲ ἐννέα ἡμερῶν ἐδεήθη, φαμὲν τοίνυν, ὅτι χρείαν ἔχει Μνημοσύνη συγγενέσθαι, πρὸς σύλληψιν τῶν Μουσῶν, εἰδὼς ὅτι ὁ πρὸς τὰς Μούσας ἔρως, καὶ ἡ ἡδονὴ βραδέως ἀνύεται. διὰ τοῦτο τῷ ἐντελεῖ κέχρηται ἀριθμῷ· ὅθεν καὶ ἐννέα τίκτονται Μοῦσαι. οὐδὲν γὰρ ἐλλεῖπον ταῖς Μούσαις. νόσφι δὲ εἰπὼν, ἐπήγαγε τὸ ἱερόν, ἵνα μὴ νομισθῇ μοιχεία. Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἐνιαυτός] ὑποδιαίρεσιν ἐνταῦθα τοῦ χρόνου πεποίηκε καὶ ἄρχεται ἀκολούθως ἀπὸ τοῦ γένους· λέγω δὴ τοῦ ἐνιαυτοῦ. εἶτα εἰς τὸ καθέκαστον καὶ τὸ εἶδος ἀπὸ γὰρ τῶν ὡρῶν αἱ ἡμέραι συνίστανται, ἀπὸ δὲ ἡμερῶν οἱ μῆνες, ἀπὸ δὲ μηνῶν οἱ ἐνιαυτοί. περὶ δ' ἔτραπον ὧραι] ἀντὶ τοῦ ἀπὸ τροπῶν εἰς τροπὰς ἰοῦσαι εἰς τὸ αὐτὸ κατέστησαν. ἤγουν περιῆλθεν ὁ καιρός. ὁμόφρονας.] ὅμοια ἑαυταῖς φρονούσας, ἢ τὸ αὐτὸ φρονούσας, καὶ μὴ ἐναντιουμένας ἀλλήλαις. Ἄλλως. οὐχ ὥσπερ Ἀμφίων καὶ Ζῆθος, ἀδελφοὶ μὲν ἦσαν, ἑτερόζηλοι δὲ γεγόνασι ταῖς προαιρέσεσιν. ἀλλὰ τὴν αὐτὴν τῶν

ἐπιτηδάματων ἔχον προαίρεσιν. ἢ ὅτι δείκνυσι τὰς λογικὰς ἐπιστήμας, ἀλλήλαις ἐπικοινωνούσας. τὸ δὲ [κούρας,] Δωρικῶς συνέστειλεν. Μεμβλεται.] μέλλει, ἐν φροντίδι ἐστί. τὸ δὲ [ἀκηδέα] ἤγουν ἄλυπον, οὕτως λεκτέον. δεῖ γὰρ τὸν περὶ λόγους ἀσχολούμενον, ἀφρόντιστον καὶ ἄλυπον εἶναι. Τυτθὸν ἀπ' ἀκροτάτης.] ὑπερβατόν ἐστι, τὰς ἐν Πιερίῃ τέκε τυτθὸν ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου. ἐγγὺς γὰρ ἡ Πιερία τοῦ Ὀλύμπου. Πὰρ δ' αὐτῇς Χάριτες.] ἀντὶ τοῦ περὶ τὰς Μούσας πάρεισιν. Ἄλλως. φησὶ γὰρ, ὡς ὅτι ἐστὶν ἐν Ἑλικῶνι Χαρίτων ἱερὸν, καὶ Ἱμέρου, καὶ Μουσῶν. Ἵμερος δὲ, ἡ ἐπιθυμία. κατὰ λόγον δὲ Ἵμερος καὶ Χάριτες συνοικοῦσι ταῖς Μούσαις. οὔτε γὰρ Χάρις, καὶ ἡ ἐπιθυμία, ὧν ἄνευ οὐδὲν τὰ τῶν Μουσῶν δῶρα. ἢ ὅτι ὁ χρηστὸς ποιητὴς οὐ μόνον ἐστὶ πολυμαθὴς καὶ δυνατὸς, ἀλλὰ καὶ ἐπίχαρις, καὶ στωμύλος, ὡς Εὐριπίδης.

Καὶ μὴ παυσαίμην ταῖς Μούσαις τὰς Χάριτας συγκαταμιγνύς. τὸ δὲ [Ἐν θαλίῃς,] ἐν τῇ εὐωχίᾳ γὰρ πάντα ἐστὶ τὰ μουσικά. ὥσπερ εἴπεν, ὡσανεὶ δύναμιν κληδόνος ἔχουσαν τὴν λέξιν, εἴγε περὶ τῶν μελλόντων διαγορεύουσι.

Νόμους καὶ ἤθεα κεδνά.] νόμους δὲ λέγει, τὰς πολιτείας, τὰς διατριβὰς, τὰς νεμέσεις, τὰ διαιτήματα. καὶ ἤθεα κεδνά] ἤθεα δὲ, τὰ ἔργα. τῶν νόμων γὰρ οἱ μὲν εἰσι φυσικοί, οἱ δὲ τῶν θεῶν, οἱ δὲ τῶν ἀνθρώπων. εἰ δὲ νόμους ὡς σοφὸς ἀναπλάσεις τὴν αὐτῶν ἑξῆς διάνοιαν. Εἰ ἴτον ἴσαν.] ἐπορεύοντο· ἀντὶ τοῦ, εἰς τὸν λογισμόν μου ἐπῆλθε γνῶσις, ὥστε κόπτις χρήσασθαι εἰς τὸ γενέσθαι με σοφόν. ἐπεσημήνατο ταῦτα ὁ Ἀριστοφάνης νῦν περὶ ἀνόδου αὐτῶν φησὶ τῆς εἰς τὸν Ὄλυμπον. ὁ πρότερος γὰρ ἦν λόγος αὐτῷ, περὶ αὐτῆς ἐν τόπῳ αὐτῶν χορείας. Τῇ μὲν δυνάσαις, ἐρατόν.] ἡ γὰρ συνθήκη τοῦ λόγου ἡδονὴν ποιεῖ, καὶ δείκνυσι τὸν ποιήσαντα αὐτὸν τίμιον, καὶ πανταχοῦ διαβεβοημένον, πλὴν εἰ σώφρων καὶ συνετὸς εἴη.

Νεισσομένων πατέρ' εἰς ὅν.] πορευομένων αὐτῶν πρὸς τὸν ἑαυτῶν πατέρα. ἔδει δὲ εἰπεῖν, σφῶν, πορευομένων αὐτῶν πρὸς τὸν ἴδιον πατέρα, ὃς ἐν οὐρανῷ βασιλεύει.

Εὖ δὲ ἕκαστα Ἀθανάτοις διέταξεν.] τουτέστιν ἑκάστῳ τῶν θεῶν καλῶς τὴν ἁρμόζουσαν παρέσχε τιμὴν ἔχειν. τὸ δὲ [διέταξεν] μετὰ τάξεως διεμέρισεν, ἤγουν τὰ ἄτακτα εἰς τάξιν ἤγαγεν ἑκάστῳ μεταδοὺς τῆς οἰκείας ἀρχῆς. Τιμὰς δὲ λέγει τὰς πολιτείας, τὰς διατριβὰς, τὰς νεμέσεις, διαιτήματα. ἤθεα δὲ τὰ ἔργα. Ταῦτ' ἄρα Μοῦσαι ἄειδον.] ἀπὸ διηγηματικοῦ μετέβη εἰς πρόσωπον μιμητικῶς, ὡς καὶ Ὅμηρος· Ὦ 'ς ὁ γέρων ὄτρυνε παλαιπολέμων εὖ εἰδώς. Ἐννέα θυγατέρες.] εἰσὶ δὲ τὰ τῶν Μουσῶν εὑρήματα ταῦτα. Κλειὼ ῥητορικὴν, Εὐτέρπη αὐλητικὴν, Θάλεια κωμῳδίαν, Μελπομένη τραγῳδίαν, Τερψιχόρη κιθαρῳδίαν, Ἐρατὼ ποίησιν, Πολύμνια γεωμετρίαν, Οὐρανία ἀστρονομίαν, Καλλιόπη ἐπικὴν καὶ προφερεστάτην εἶπε πασῶν, ὅτι πάσης ἐπιστήμης ὁ λόγος ἀνώτερος, διὰ τὸ τὴν ποιητικὴν ἀναγκαιοτέραν εἶναι. Ἀρίσταρχος τὸ προφερεστάτη, ἀντὶ τοῦ προτιμοτάτην ἤκουσεν, ὥστε ἄδηλον, πότερον τῇ τιμῇ ἢ τῷ χρόνῳ προφερεστάτην, οἱ δὲ ἐντιμοτάτην. ἅμ' αἰδοίοισιν.] ὅτι οὐ πᾶσιν ὀπαδεῖ, ἀλλὰ τοῖς αἰδοίοις. τοῦτο δὲ οὐκ ἤρτηται ἐκ τῆς προτέρας διανοίας, ἀλλ' ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς.

Ὅντινα τιμήσουσι Διὸς κοῦραι μεγάλοιο
Γεινόμενόν τ' ἐσίδωσι διοτρεφέων βασιλήων,
Τῷ μὲν ἐπὶ γλώσσῃ γλυκερὴν χείουσιν ἀοιδήν,
Τοῦ δ' ἔπε' ἐκ στόματος ῥεῖ μείλιχα· οἱ δέ νυ λαοὶ
Πάντες ἐς αὐτὸν ὁρῶσι διακρίνοντα θέμιστας
Ἰθείῃσι δίκῃσιν. ὁ δ' ἀσφαλέως ἀγορεύων
Αἶψά τε καὶ μέγα νεῖκος ἐπισταμένως κατέπαυσε.
Τοὔνεκα γὰρ βασιλῆες ἐχέφρονες, οὕνεκα λαοῖς
Βλαπτομένοις ἀγορῆφι μετάτροπα ἔργα τελεῦσι

Quemcunque honoraturæ sunt Iouis filiæ magni,
In lucem editumque aspexerint a Ioue nutritorum regum;
Huic quidem super linguam dulcem fundunt cantilenam,
Huius verba ex ore fluunt blanda: cæterum populi
Omnes ad ipsum respiciunt, discernentem ius
Rectis iudiciis, hic autem tuto cunctque loquens,
Statim etiam magnam contentionem scite diremit.
Propterea enim reges prudentes, quod populis
Damno affectis in foro res iterum integras restituunt.

Ῥηιδίως

Ῥηιδίως, μαλακοῖσι παραιφάμενοι ἐπέεσσιν.
Ἐρχόμενον δ' ἀνὰ ἄστυ, θεὸν ὣς ἱλάσκονται
Αἰδοῖ μειλιχίῃ, μετὰ δὲ πρέπει ἀγρομένοισιν,
Οἷά τε Μουσάων ἱερὴ δόσις ἀνθρώποισιν.
Ἐκ γὰρ Μουσάων καὶ ἑκηβόλου Ἀπόλλωνος
Ἄνδρες ἀοιδοὶ ἔασιν ἐπὶ χθόνα καὶ κιθαρισταί·
Ἐκ δὲ Διὸς, βασιλῆες. ὁ δ' ὄλβιος, ὅντινα Μοῦσαι
Φιλεῦνται· γλυκερή οἱ ἀπὸ στόματος ῥέει αὐδή.
Εἰ γάρ τις καὶ πένθος ἔχων νεοκηδέι θυμῷ
Ἄζηται κραδίην ἀκαχήμενος, αὐτὰρ ἀοιδὸς
Μουσάων θεράπων κλέεα προτέρων ἀνθρώπων
Ὑμνήσῃ, μάκαράς τε θεοὺς, οἳ Ὄλυμπον ἔχουσιν,
Αἶψ' ὅγε δυσφροσυνέων ἐπιλήθεται, οὐδέ τι κηδέων
Μέμνηται. ταχέως δὲ παρέτραπε δῶρα θεάων.
Χαίρετε τέκνα Διὸς, δότε δ' ἱμερόεσσαν ἀοιδήν.
Κλείετε δ' ἀθανάτων ἱερὸν γένος αἰὲν ἐόντων,
Οἳ Γῆς ἐξεγένοντο καὶ Οὐρανοῦ ἀστερόεντος,
Νυκτός τε δνοφερῆς, οὕς θ' ἁλμυρὸς ἔτρεφε Πόντος,
Εἴπατε δ' ὡς τὰ πρῶτα θεοὶ καὶ γαῖα γένοντο,
Καὶ ποταμοὶ, καὶ πόντος ἀπείριτος οἴδματι θύων,
Ἄστρα τε λαμπετόωντα, καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθεν,
Οἵ τ' ἐκ τῶν ἐγένοντο θεοὶ δωτῆρες ἐάων.
Ὥς τ' ἄφενος δάσσαντο, καὶ ὡς τιμὰς διέλοντο,
Ἠδὲ καὶ ὡς τὰ πρῶτα πολύπτυχον ἔσχον Ὄλυμπον.
Ταῦτά μοι ἔσπετε Μοῦσαι Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι
Ἐξ ἀρχῆς, καὶ εἴπαθ' ὅ, τι πρῶτον γένετ' αὐτῶν.
Ἤτοι μὲν πρώτιστα Χάος γένετ', αὐτὰρ ἔπειτα
Γαῖ' εὐρύστερνος, πάντων ἕδος ἀσφαλὲς αἰεὶ
Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κάρη νιφόεντος Ὀλύμπου·

Facile, mollibus alloquentes verbis.
Incedentem vero per vrbem, veluti deum, placant
Reuerentia blanda: eminet v. inter ipsos congregatos,
Tale Musarum ingens munus hominibus.
A Musis etenim, & eminus feriente Apolline,
Viri cantores sunt super terram citharœdi:
Ex Ioue v. reges. ille v. beatus, quemcunque Musæ
Amant: suauis ei ab ore fluit vox.
Quod si enim quis luctum habēs recenti dolore saucio animo
Tristetur, animo dolens, cæterum Poeta
Musarum famulus res claras priscorum hominum
Laudibus celebrauerit, beatosq. deos qui Olympum incolunt,
Statim hic sollicitudinum obliuiscitur, nec quicquam dolorum
Meminit: cito enim deflexerunt eum alio dona dearum.
Saluete natæ Iouis, date vero amabilem cantilenam
Celebrate quoque immortalium diuinū genus semper existētiū,
Qui Tellure prognati sunt, & Cœlo stellato,
Nocteq. caliginosa, quosque salsus nutriuit Pontus.
Dicite insuper, vt primum dij & terra fuerint,
Et flumina, & pontus immensus, æstu furens,
Astraque fulgentia & cœlum latum superne:
Et qui ex his nati sunt dij, datores bonorum.
Vtq. opes diuiserint, & quo modo honores distinxerint,
Atque quomodo primum multis implicitum sphæris tenuerint cœlum.
Hæc mihi dicite Musæ, cœlestes domos inhabitantes
Ab initio, & dicite quodnam primum fuerit illorum.
Primo omnium quidem Chaos fuit, ac deinde
Tellus lato pectore prædita, omnium sedes tuta semper
Immortalium, qui tenent iuga Olympi.

ΑΛΛΗΓΟΡΙΑΙ.

Ἤτοι μὲν πρώτιστα Χάος γένετ', αὐτὰρ ἔπειτα Γαῖ' εὐρύστερνος, πάντων ἕδος ἀσφαλὲς αἰεὶ] ἄλλοι μὲν ἄλλως τῶν φυσικῶν ἀνδρῶν, περὶ τῆς τῶν ὄντων γενέσεως φυσιολογοῦσι. ὁ μὲν τὸ πῦρ τιθεὶς πρεσβύτερον τῶν ἄλλων, ὁποῖος Ἡράκλειτος· ὁ δὲ τὴν γῆν, ὡς Ἵππων ὁ ἄθεος· ἕτερος δὲ ἄλλο τι. Ἡσίοδος δὲ ξυνάγει τ' ἄλλα ἐκ τοῦ ὕδατος, καὶ ἀρχαιότερον πάντων τὸ ὕδωρ τίθησιν, ὡς ἀπὸ τῆς χύσεως παρονομάσας χάος· χυτὸν γὰρ καὶ ῥυτὸν τὸ ὕδωρ, ἐξ αὐτοῦ δ' οἶμαι καὶ τὸν

Μιλήσιον Θάλητα τὴν δόξαν ταύτην σφετερίσασθαι, καὶ Πίνδαρον, ἄριστον τὸ ὕδωρ λέγοντα. ἔπειτα δὲ ἡ γῆ παράγεται μετὰ τὸ χάος, διὰ λόγους· τοῦ γὰρ ὕδατος πυκνουμένου μὲν, καὶ εἰς ὁλοσχερεστέραν φύσιν συνισταμένου, παχύ τι καὶ γεωδέστερον τὸ συναγόμενον γίνεται· μανουμένου δὲ καὶ ἀραιουμένου, εἰ μὲν ἧττον, ἀὴρ ἀπογεννᾶται· εἰ δὲ μᾶλλον λεπτομερέστερον, γίνεται πῦρ τὸ ἐντεῦθεν ἀποτελούμενον. λέγεται δ' ἐνταῦθα ἡ γῆ ἕδος ἀσφαλὲς τῶν τε οὐρανίων θεῶν, τῶν τε ὑποχθονίων, παρόσον στήριγμά ἐστι τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῶν μερῶν αὐτοῦ, δηλαδὴ τῶν τε ἄνω ἄστρων καὶ τῶν κάτω. καὶ γὰρ πᾶν κινούμενον, περί τι ἀκίνητον ἑδράζεται· ἕδρα δὲ πάντως τῆς οὐρανίου κινήσεως, τὸ μεσαίτατον τοῦ παντός ἐστιν, ἤγουν ἡ γῆ ἀκίνητος μένουσα· ἔστι δὲ καὶ οὕτως εἰπεῖν· ὅτι ἡ γῆ ἕδος λέγεται τῶν θεῶν, παρόσον κυκλικῶς τοῦ οὐρανοῦ κινουμένου, αὕτη ἐστὶν αἰτία· τὸ γὰρ κέντρον τοῦ κύκλου αἴτιον· πρώτη γὰρ ἡ νυγμὴ, καὶ ἡ τοῦ κέντρου πῆξις, καὶ τότε ἡ περιφέρεια· θεοὺς δὲ νῦν λέγει τὰ ἄστρα, καὶ ἁπλῶς τὰ οὐράνια σώματα, διὰ τὸ θέειν ἀεί. Ἔρωτα δὲ ἐνταῦθα νοητέον, οὐ τὸν τῆς Ἀφροδίτης παῖδα: (πῶς γὰρ τῆς μητρὸς μήπω γεγονυίας, οὗτος παράγεται;) ἀλλ' ἄλλον τινὰ πρεσβυγενῆ ἔρωτα ἐκληπτέον. οἶμαι δὲ τὴν ἐγκατεσπαρμένην φυσικῶς κινητικὴν αἰτίαν ἑκάστῳ τῶν ὄντων, καθ' ἣν ἐφίεται ἕκαστον τοῦ εἶναι· τὸ μὲν, νοερῶς· τὸ δὲ, αἰσθητικῶς· δεῖ γὰρ προϋποκεῖσθαι τὴν ἐν ἑκάστῳ ἐπιτηδειότητα καὶ ὁρμὴν, πρὸς τὸ, τόδε τι γενέσθαι. ἐκ χάους δὲ τὸ ἔρεβος καὶ ἡ νὺξ γεννᾶται, δηλαδὴ, ὁ ἀπὸ τοῦ πρὸ τῆς διακοσμήσεως ὑγροῦ ζοφώδης καὶ σκοτεινὸς ἀὴρ, ὅστις δὴ λεπτυνόμενος εἰς αἰθέρα καὶ εἰς φῶς μετέβαλεν, ἢ ὅτι ἐκ τῆς στερήσεως πάντα προῆλθε, διὰ τοῦτο τὸ χάος ἀρχέγονον λέγεται. ἀπὸ δὲ τῆς νυκτὸς καὶ τοῦ ἐρέβους μιγνυμένων, ἡ ἡμέρα καὶ ὁ αἰθὴρ γεννᾶται· ὅτι ὁρῶμεν τὸν αἰθέρα κεκοσμημένον τοῖς ἄστρασιν ἐν τῇ νυκτί, καὶ ὅτι ἡ ἡμέρα γίνεται νυκτὸς ὑποχωρούσης. ἔρεβος δ' ἂν εἴη, ὁ κοσμητικὸς λόγος καὶ τακτικός, ὁ ἐντιθεὶς ἡμέρᾳ τε καὶ νυκτὶ, καὶ ποιῶν ἐρέβεσθαι, ἤγουν καταλαμβάνεσθαι θάτερον ὑπὸ θατέρου· νὺξ γὰρ νυκτὶ ἀναγγέλλει γνῶσιν, καὶ ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ ἐρεύγεται ῥῆμα· ὑποχωρούσης μὲν γὰρ τῆς νυκτὸς, ἡμέρα ἔρχεται, καὶ ἡμέρας τερματιζομένης, ἡ νὺξ ἀφικνεῖται, ὥσπερ τινὶ κοσμήτορι τῷ ἐν αὐταῖς ἐντεθέντι παρὰ τοῦ δημιουργοῦ λόγῳ, τὸ πᾶν συντηροῦσαι καὶ φυλάττουσαι. ἡ γῆ δὲ τὸν οὐρανὸν ἴσον ἑαυτῇ γεννᾷ, διότι κέντρου λόγον ἐπέχουσα πρὸς τὸ πᾶν, αἰτία ἐστὶ τῆς κυκλικῆς αὐτοῦ διαμορφώσεως, ὥσπερ εἴρηται ἀνωτέρω. ἔδει γὰρ τοῦ κέντρου προϋποστάντος, περιγράφεσθαι πέριξ τὸν κύκλον. ἴσον δ' ἑαυτῇ λέγεται τὸν οὐρανὸν γεννῆσαι, ὡς κατὰ πᾶν μόριον ἑαυτοῦ ἀφεστηκότα ἐπίσης τῆς γῆς. τόσον γὰρ οὐρανός ἐστ' ἀπὸ γαίης, ὅσσον ἔνερθεν ἀΐδαο αὐτή. γεννᾷ δὲ καὶ τὰ ὄρη ἡ γῆ, ἐν οἷς κατοικοῦσιν αἱ Ναρηΐδες, καὶ τὴν θάλασσαν, ἄτερ φιλότητος, παρόσον ἐν τοῖς κοίλοις αὐτῆς μέρεσιν ἡ θάλασσά τε ὑπέστη, καὶ συνηθροίσθη τὰ ὕδατα, τὰ ὄρη δὲ περὶ τὸ ἀφόρμημα τῆς συνιζήσεως ἔλαβε τὰς ἐξοχὰς, καὶ κατ' ἐξοστρακισμὸν αὐτῆς. τὸν δ' Ὠκεανὸν οὐκ ἄνευ τίκτει φιλότητος ἐφιμέρου, ἀλλ' οὐρανῷ εὐνηθεῖσα, ὅτι σύνεισι μὲν τῷ οὐρανῷ, καὶ πέριξ ἑαυτῆς ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ συμπεριέχει τὸν λεγόμενον ὠκεανόν· φιλότητα γὰρ ἐφίμερον τὴν μετά τινος συνέλευσιν ὁ λόγος προσαγορεύει· ὅθεν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ὄρη ἄνευ φιλότητος ἀπογεννῆσαι (οὐ γὰρ τι) συνηλέσθη πρὸς τὴν τούτων παραγωγὴν, ἢ περιοχήν· ἀλλ' αὐτὴ μόνη κατὰ τὸν ἑαυτῆς ἐξοστρακισμὸν καὶ τὴν ἐκμύζησιν, ταῦτα ἀπεγέννησε.

ΣΧΟΛΙΑ.

Γεινόμενόν τ' ἐσίδωσι] ἀντὶ τοῦ ἐμφανῶς θεάσονται, καὶ ὅν τινα βασιλέα ἴδωσι καλοῖς ὀφθαλμοῖς ἐντεῦθεν καὶ Καλλίμαχος. Μοῦσαι γὰρ ὅσους ἴδον ὄμματι παῖδας Μὴ λοξῷ, πολιοὺς οὐκ ἀπέθεντο φίλους. Ἐέρσην] ἡ δρόσος κυρίως. νῦν δὲ μεταφορικῶς τὸ μέλι. γλυκερὴν δὲ, τὸ γλυκὺ καὶ ἁπαλὸν τῶν λόγων. Τοὔνεκα γὰρ βασιλῆες ἐχέφρονες.] διὰ τοῦτο γὰρ οἱ βασιλεῖς ἐχέφρονές εἰσι, καὶ καλοῦνται, ὅτι τοῖς ὄχλοις βλαπτομένοις δι' ἀγνωσίαν τοῦ δικαίου, μεταστρέφοντες τὰς ἀδικίας αὐτῶν, ἐπὶ τὸ βέλτιον τελοῦσι τὰ ἔργα, οὐκ ἐξουσιαστικῶς, ἀλλὰ παραινετικῶς ἤγουν, οὐ κολάσει, ἀλλὰ μειλιχίοις λόγοις. τοῦτο γὰρ τὸ [μαλακοῖσι παραιφαμένοι ἐπέεσσιν]. Ἄλλως. μετὰ πειθοῦς νέμουσι τὴν δικαιοσύνην. μεταστρέφουσι γὰρ τὰ ἔργα, τοὺς ἀδικουμένους περισώζοντες, καὶ τὸν ἀδικοῦντα ἀνακόπτοντες, οὐ κολάσει, ἀλλὰ μειλιχίοις ἔπεσσι.

μετά-

μετάτροπα.] ἀντὶ τοῦ μεταβλήσιμα εἰς τὸ βέλτιον.

Ἐρχόμενον δ' ἀν' ἄστυ] οὐκ ἀνάγκῃ ἀλλὰ φίλτρῳ τοῦ βασιλέως ὄντος ἠπίου καὶ δικαίου πρὸς τοὺς κρινομένους, μὴ ἀλαζόνος πρὸς τοὺς προσιόντας. ἀνὰ ἄστυ.] γρ. [ἀν' ἀγῶνα,] ἀντὶ τοῦ ἀνὰ τὸ ἄθροισμα. λέγεται δὲ τειχέως αὐτὸ τὸ χωρίον, ὁ ἐν αὐτῷ ὄχλος, καὶ τὸ ξυναμφότερον, ὥσπερ καὶ πόλις ἐπιλέγεται, διὰ τὸ μὴ γωνίαν ἔχειν, ἀλλ' εἶναι περιφερῆ. οἱ δὲ ἐκ τοῦ ἀθροίσματος ἄγυριν λέγουσι. ὡς Ὅμηρος [νηῶν ἐν ἀγύρει,] ἀντὶ τοῦ ἐν ἀγῶνι. Τὸ δὲ, [θεὸν ὡς ἱλάσκονται.] ὡς θεὸν αὐτὸν τιμῶσι, διὰ τὴν προσοῦσαν αὐτῷ τιμήν.

Οἷά τε Μουσάων.] τὸ τοιοῦτον εἶδος αὐθυποφορὰ καλεῖται. αὐθυποφέρει γὰρ ἑαυτῷ ὁ Ἡσίοδος. ἐκ γάρ τοι Μουσάων τοιοῦτος βασιλεύς ἐστιν. ἐπειδὴ τοὺς βασιλεῖς εἶπε φιλεῖσθαι ὑπὸ τῶν Μουσῶν, φιλοῦνται δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Διὸς εἶπεν. οἶδα μὲν γάρ (φησιν) ὅτι ὑπὸ μὲν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῶν Μουσῶν οἱ ἀοιδοὶ καὶ οἱ κιθαρισταὶ φιλοῦνται, ὑπὸ δὲ τοῦ Διὸς οἱ βασιλεῖς, ἀλλ' ἐκεῖνόν φησιν ὀλβιώτατον βασιλέα, ὅν τινα μετὰ τοῦ Διὸς καὶ αἱ Μοῦσαι φιλοῦσιν. Ἄλλως. ἀναλαμβάνει διὰ τὸν ἀνακόπτοντα λόγον. ἐκ γὰρ Μουσάων οὐχ ὑπάρχει τὸ βασίλειον ἀξίωμα, ἀλλ' ἐκ Διός. μόνον δὲ τὸ εὔγλωττον αἱ Μοῦσαι παρέχουσιν. Ἄνδρες ἀοιδοὶ] ἐνταῦθα μαθηματικῶς διδάσκει. καὶ λέγει. ὅτι ἐκ τῆς συμφωνίας τῶν ἀστέρων, καὶ τῆς ἀγαθῆς συνδρομῆς τῶν ἄλλων γίνονται οἱ ἄνδρες σοφοὶ καὶ μουσικοί, ὥσπερ καὶ ἐκ τοῦ Ἑρμοῦ, ἐκ δὲ τοῦ Διὸς, βασιλεῖς. Εἰ γάρ τις καὶ πένθος ἔχων.] ἐνταῦθα δείκνυσι τὴν δύναμιν τῆς μουσικῆς, διὰ τὸ εἰπεῖν [νεοκηδέι θυμῷ] δυσκατάπαυστον τὸ νεοπαθὲς, ὡς δυνατοῦ ὄντος τοῦ ἀοιδοῦ παραμυθήσασθαι, [*ὅτι καὶ Ζεὺς. ἀπώλεσε γὰρ παιδὸς ὄντος παῖδα φίλτατον καὶ τὰ ἑξῆς. εἰ γὰρ καὶ πλάσμα ἐστὶν, ἀλλ' ὡς ἀληθὲς ἐκλαμβάνεται, οὐχ ὡς ἔλεγχε παραμυθήσεται.*]

Ἄζηται κραδίην,] ἀναξηραίνει γὰρ ἡ λύπη, ὅθεν καὶ ἄϋπνον πίνουσι. κλέεα προτέρων.] δόξας τῶν κλέους ἠξιωμένων. ταχέως δὲ παρατέτραπται, ἀντὶ τοῦ παρέτρεψεν ἡ λύπη τὰ δῶρα τῶν θεῶν, ἤγουν ἡ μουσική. οὐδέ τι κηδέων.] τῶν θλίψεων. ὁ γὰρ λόγος δύναται καταστέλλειν τὰς θλίψεις. Ἄλλως· τῶν λόγων καὶ τῶν Μουσικῶν συνθήκη παρέτρεψε τὸ λυπούμενον τῆς λύπης.

Εἴπατε δ' ὡς τὰ πρῶτα.] ἐρωτᾷ τὰς Μούσας, πῶς ἀκριβῶς γράψει τὰ τῆς θεογονίας μαθών. εἴπατε, διὰ τοῦτο τὸ [εἴπας] μετοχὴ κέχρηται.

Καὶ ποταμοὶ καὶ πόντος ἀπείριτος.] καὶ γαῖα τῇ καταπλήξει ἐπιτελεῖ τὸν ἀκροατήν.

Ὥς τ' ἄφενος δάσαντο] ἄφενος, ὅτι κυρίως μὲν ὁ ἐπ' ἐνιαυτοῦ πλοῦτος. νῦν δὲ ἄφθονον τὸν οὐρανὸν λέγει, καὶ τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλασσαν. ὡς ὅπως φησὶ διενείμαντο, καὶ ἔσχον ἕκαστον τὴν ἑαυτοῦ τιμήν. Ἐξ ἀρχῆς καὶ εἴπαθ' ὅ, τι] τρία πρῶτον ἐγένοντο. Χάος, Γῆ, Ἔρως οὐράνιος, ὃς καὶ θεός· ὁ γὰρ ἐξ Ἀφροδίτης νεώτερός ἐστι. ἐκ δὲ τοῦ ὕδατος ἐγένοντο τὰ στοιχεῖα· γῆ, κατὰ συνίζησιν, ἀήρ, κατὰ ἀνάδοσιν. τὸ δὲ λεπτομερὲς τοῦ ἀέρος, γέγονε πῦρ· ἡ δὲ θάλασσα, κατὰ ἐκμύζησιν· τὰ δὲ ὄρη, κατὰ ἐξογκισμὸν τῆς γῆς. Εἰδέναι δὲ δεῖ, ὡς ὁ Ἡσίοδος ἐνταῦθα ἄρχεται τῆς θεογονίας τοῦ προοιμίου, καὶ τοῦ τῶν Μουσῶν ἐγκωμίου, τῆς ἀνακεφαλαιώσεως παυσάμενος, ὡς καὶ ἄλλων τινῶν περὶ θεογονίας γραψάντων. καὶ ἴσως ἀληθέστερον Ἡσίοδος κατά τινας παλαιοτέρους ἔγραψεν. Ἤτοι μὲν πρώτιστα.] ἡ τέχνη καὶ ὁ κόσμος τοῖς αὐτοῖς ὑποπέπτωκε πράγμασι, καὶ ἔχει τεχνίτην μὲν τὸν θεόν. τῆς δὲ τέχνης τόδε πεποίηται. ἔστι δὲ τὰ συνέχοντα τοῦ παντός, ὕλη καὶ ψυχὴ καὶ στοιχεῖα, καὶ οἱ μὲν συνωνυμίαν ἔφασκον εἶναι τὰ προειρημένα, καὶ ἓν ἕτερον. οἱ δὲ διαφέρειν λέγοντες, τὴν μὲν ἀρχὴν ἀειδῆ ἐοικέναι φασίν, εἶδος δὲ τὴν ὕλην οὐσιωδῶς λαμβάνουσι. ἔνιοι δὲ τὴν ὕλην διαφέρειν. καὶ τὴν μὲν ἔννοιαν τῆς ὕλης ἀνείκος πρὸς τὸν τεχνίτην, τὴν δὲ τῆς οὐσίας προσγινομένην. οἷον τῷ ἀνδρὶ ἀνδριαντοποιῷ ὕλη μέν ἐστιν ὁ χαλκός, οὐσία δὲ ἡ διατύπωσις τοῦ χαλκοῦ. καθότι ἐστὶν εἶδος ἡρμοσμένος ὁ τεχνίτης τὸν ἀνδριάντα ποιεῖ. ὕλη τίς ἐστιν ἄποιος, ἀσχημάτιστος, ἣν ὁ θεὸς παραλαβὼν, ἀπέδωκεν αὐτῇ σχῆμα. οὐκ ἔτ' ἄλλο τι εἶδος τὴν ὕλην παραλαβὼν ὁ τεχνίτης κατασκευάσει θεός, ἀλλ' ἄπλαστον οὖσαν καὶ ἀδιατύπωτον τυποῖ καὶ δημιουργεῖ, οὐκ ἐξ ἄλλου τὴν ἔννοιαν λαβών, ὥσπερ καὶ ὁ ἀνδριαντοποιὸς ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου εἶδος ἐρχόμενος πλάττει. καὶ Φερεκύδης δὲ ὁ Σύριος, καὶ Θαλῆς ὁ Μιλήσιος, ἀρχὴν τῶν ὅλων τὸ ὕδωρ φασὶν εἶναι, τὸ ῥητὸν τὸ τοῦ Ἡσιόδου ἀνα-

λαβόν-

λαβόντες. Χάος.] παρὰ τὸ χεῖσθαι χάος γέγονε. Πλάτων πανδεχῆ φύσιν λέγει. δεῖ γὰρ τόπον ὑποστῆσαι, ὃς δέξεται τοὺς εἰς αὐτὸν γινομένους. οἱ δὲ εἰρῆσθαί φασι χάος παρὰ τὸ χεῖσθαι, ὅ ἐστι χέεσθαι· οἱ δὲ χαδεῖν, ὅ ἐστι χωρεῖν. ἢ ἡ εἰς τὰ στοιχεῖα διάκρισις καὶ διαχώρισις χάος. οἱ δὲ τὸ ὕδωρ λέγουσιν. ἄλλοι δὲ τὸν ἀέρα, ἤγουν τὸν κεχυμένον ἐν τῷ μεταξὺ γῆς καὶ οὐρανοῦ. Γαῖ᾽ εὐρύστερνος.] τὴν γῆν οὐκ ἐκ τοῦ χάους λέγει. οὐ γὰρ εἶπεν ἐκ τοῦ χάους γῆ, ἀλλ᾽ αὐτὰρ ἔπειτα. Ζήνων δὲ ὁ Στωϊκὸς ἐκ τοῦ ὕδατος ὑποστάθμην γῆν γενέσθαι φησίν. ὅθεν ἐπαγόμενος ἀθετεῖ τοὺς στίχους. ἰστέον δὲ, ὅτι τὴν γένεσιν παραλέγει τῆς ὕλης πρὸς τὸν τεχνίτην· τὴν δὲ οὐσίαν, πρὸς τὸ γεγονός. ὡς γὰρ ἐπὶ εἶδος ὁρμώμενος ὁ τεχνίτης ἀνδριάντα ποιεῖ, οὕτω καὶ ὁ κόσμος ὕλη τις ἄπειρος, ἀσχημάτιστος, ἣν ὁ θεὸς ἔλαβεν ὥσπερ ἀνδριαντοποιός. πάντων ἕδος.] ὁ Πλάτων ἐν τῷ Φαίδωνι τὴν γῆν εἶναι φησὶν ἁπάντων ἕδος καὶ ἕδρασμα. ἀθανάτων δὲ εἶπεν, ἵνα δείξῃ, ὅτι τὴν ἀρχαίαν διατριβὴν ἔχοντες, συνανεστρέφοντο αὐτοῖς οἱ θεοί.

Τάρταρά τ᾽ ἠερόεντα μυχῷ χθονὸς εὐρυοδείης.
Ἠδ᾽ Ἔρος, ὃς κάλλιστος ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι,
Λυσιμελὴς, πάντων τε θεῶν πάντων τ᾽ ἀνθρώπων
Δάμναται ἐν στήθεσσι νόον καὶ ἐπίφρονα βουλήν.
Ἐκ Χάεος δ᾽ Ἔρεβός τε μέλαινά τε Νὺξ ἐγένοντο.
Νυκτὸς δ᾽ αὖτ᾽ Αἰθήρ τε καὶ Ἡμέρη ἐξεγένοντο,
Οὓς τέκε κυσαμένη, Ἐρέβει φιλότητι μιγεῖσα.
Γαῖα δέ τοι πρῶτον μὲν ἐγείνατο ἶσον ἑαυτῇ
Οὐρανὸν ἀστερόενθ᾽, ἵνα μιν περὶ πάντα καλύπτοι,
Ὄφρ᾽ εἴη μακάρεσσι θεοῖς ἕδος ἀσφαλὲς αἰεί.
Γείνατο δ᾽ οὔρεα μακρὰ, θεῶν χαρίεντας ἐναύλους
Νυμφέων, αἳ ναίουσιν ἀν᾽ οὔρεα βησσήεντα.
Ἡ δὲ καὶ ἀτρύγετον Πέλαγος τέκεν οἴδματι θυῖον,
Πόντον, ἄτερ φιλότητος ἐφιμέρου. αὐτὰρ ἔπειτα
Οὐρανῷ εὐνηθεῖσα τέκ᾽ Ὠκεανὸν βαθυδίνην,
Κοῖόν τε, Κρεῖόν θ᾽, Ὑπερίονά τ᾽, Ἰαπετόν τε,
Θείαν τε, Ῥείαν τε, Θέμιν τε, Μνημοσύνην τε,
Φοίβην τε χρυσοστέφανον, Τηθύν τ᾽ ἐρατεινήν.
Τοὺς δὲ μέθ᾽ ὁπλότατος γένετο Κρόνος ἀγκυλομήτης,
Δεινότατος παίδων· θαλερὸν δ᾽ ἤχθηρε τοκῆα.
Γείνατο δ᾽ αὖ Κύκλωπας ὑπέρβιον ἦτορ ἔχοντας,
Βρόντην τε, Στερόπην τε, καὶ Ἄργην ὀβριμόθυμον,
Οἳ Ζηνὶ βροντήν τ᾽ ἔδοσαν, τεῦξάν τε κεραυνόν.
Οἳ δή τοι τὰ μὲν ἄλλα θεοῖς ἐναλίγκιοι ἦσαν,
Μοῦνος δ᾽ ὀφθαλμὸς μέσσῳ ἐπέκειτο μετώπῳ.

Tartaraq. tenebricosa in recessu terræ spaciosæ:
Atque Amor, qui pulcherrimus inter immortales deos,
Soluens curas, & domans deorum, omniumque hominum
Domat in pectoribus animum, & prudens consilium.
Ex Chao vero Erebusque nigraque Nox editi sunt:
Ex Nocte porro Aetherque & Dies prognati sunt:
Quos peperit vbi concepisset, Erebo amore mixta.
Tellus vero primum quidem genuit parem sibi
Cœlum stellis ornatum, vt ipsam totam obtegat:
Vtque esset beatis diis sedes tuta semper:
Genuit præterea montes altos, deatum gratas speluncas
Nympharum, quæ habitant per montes saltuosos.
Atque etiam infrugiferum pelagus peperit æstu furens,
Pontum absque amore suaui. cæterum deinde
Cœlo concumbens, peperit Oceanum profundos vortices habentem,
Cœumque, Creumque, Hyperionemque Iapetumque,
Theamque, Rheamque, Theminque, Mnemosynenque,
Phœbenque aurea corona insignem, Tethynque amabilem.
Hos vero post natu minimus natus est Saturnus vafer,
Acerrimus inter liberos, floridum autem odio prosequebatur parentem.
Porro genuit & Cyclopes superbum cor habentes,
Brontenque, Steropenque, & Argen forti animo præditum:
Qui Ioui & tonitru dederunt, & fabricarunt fulmen.
Qui sane per alia diis similes erant,
Vnus vero oculus media positus erat fronte.

Κύκλω-

Κύκλωπες δ' ὄνομ' ἦσαν ἐπώνυμον, οὕνεκ' ἄρα σφέων
Κυκλοτερὴς ὀφθαλμὸς ἕεις ἐνέκειτο μετώπῳ·
Ἰσχύς τ' ἠδὲ βίη καὶ μηχαναὶ ἦσαν ἐπ' ἔργοις.
Ἄλλοι δ' αὖ Γαίης τε καὶ Οὐρανοῦ ἐξεγένοντο
Τρεῖς παῖδες μεγάλοι καὶ ὄβριμοι, οὐκ ὀνομαστοί,
Κόττος τε, Βριαρεὼς τε, Γύγης θ', ὑπερήφανα τέκνα.
Τῶν ἑκατὸν μὲν χεῖρες ἀπ' ὤμων ἀΐσσοντο
Ἄπλαστοι, κεφαλαὶ δὲ ἑκάστῳ πεντήκοντα
Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ἐπὶ στιβαροῖσι μέλεσσιν.
Ἰσχὺς δ' ἄπλατος, κρατερὴ μεγάλῳ ἐπὶ εἴδει.
Ὅσσοι γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανοῦ ἐξεγένοντο,
Δεινότατοι παίδων, σφετέρῳ δ' ἤχθοντο τοκῆϊ
Ἐξ ἀρχῆς. καὶ τῶν μὲν ὅπως τις πρῶτα γένοιτο,
Πάντας ἀποκρύπτασκε, καὶ ἐς φάος οὐκ ἀνίεσκε,
Γαίης ἐν κευθμῶνι· κακῷ δ' ἐπετέρπετο ἔργῳ
Οὐρανός, ἡ δ' ἐντὸς στοναχίζετο Γαῖα πελώρη
Στεινομένη· δολίην δὲ κακὴν ἐπεφράσατο τέχνην.
Αἶψα δὲ ποιήσασα γένος πολιοῦ ἀδάμαντος,
Τεῦξε μέγα δρέπανον, καὶ ἐπέφραδε παισὶ φίλοισιν.
Εἶπε δὲ θαρσύνουσα, φίλον τετιημένη ἦτορ,
Παῖδες ἐμοὶ καὶ πατρὸς ἀτασθάλου, αἴ κ' ἐθέλητε
Πείθεσθαι, πατρὸς κε κακὴν τισαίμεθα λώβην
Ὑμετέρου. πρότερος γὰρ ἀεικέα μήσατο ἔργα.
Ὣς φάτο. τοὺς δ' ἄρα πάντας ἕλεν δέος, οὐδέ τις αὐτῶν
Φθέγξατο. θαρσήσας δὲ μέγας Κρόνος ἀγκυλομήτης
Ἂψ αὖτις μύθοισι προσηύδα μητέρα κεδνήν·
Μῆτερ, ἐγώ κεν τοῦτό γ' ὑποσχόμενος τελέσαιμι
Ἔργον. ἐπεὶ πατρός γε δυσωνύμου οὐκ ἀλεγίζω
Ἡμετέρου. πρότερος γὰρ ἀεικέα μήσατο ἔργα.
Ὣς φάτο. γήθησεν δὲ μέγα φρεσὶ Γαῖα πελώρη.
Εἷσε δέ μιν κρύψασα λόχῳ, ἐνέθηκε δὲ χερσὶ
Ἅρπην καρχαρόδοντα· δόλον δ' ὑπεθήκατο πάντα.
Ἦλθε δὲ Νύκτ' ἐπάγων μέγας Οὐρανός· ἀμφὶ δὲ Γαίῃ

Cyclopes vero cognomento erāt; eo quod ipsorum
Circularis oculus vnicus inerat fronti:
Roburque & vires, & molimina erant in operibus.
Alij deinde e Tellure & Cœlo prognati sunt
Tres filij magni, & prævalidi, non nominandi,
Cottusque, Briareusque, Gygesque, superba proles.
Quorum centum quidem manus ab humeris manabant,
Inaccessæ: capita vero vnicuique quinquaginta
Ex humeris prognata erant, super robustos artus.
Robur autem immensum, validum, ingenti in statura.
Quotquot enim Tellure & Cœlo procreati sunt,
Potentissimi filiorum, suo v. infensi erant parenti
Ab initio. & horum quidem vt quisque primum nascebatur
Omnes occultabat, & in lucem non emittebat,
Terræ in latebris: malo autem oblectabatur opere
Cœlum. ipsa vero intus ingemiscebat Terra vasta,
Arctata: dolosam vero malamque excogitauit artem.
Statim vero cum procreasset genus cani ferri,
Fabricauit magnam falcem: edixit vero charis liberis.
Dixit autem animum addens, charo mœrens corde:
Filij mei & patris nefarij, si volueritis
Parere, patris malam vlciscemur contumeliam
Vestri. prior enim sæua machinatus est opera.
Sic dixit. illos vero omnes inuasit metus, neq. quispiam illorum
Locutus est. confirmato animo tandem magnus Saturnus versutus
E contra verbis compellauit matrem castam:
Mater, ego certe hoc in me recipiens peragam
Facinus. patrem enim infauspicātum nihil curo
Nostrum. prior enim sæua meditatus est opera.
Sic dixit. gauisa est autem valde animo Tellus ingens:
Collocauit autem ipsum celans in insidiis: indidit vero manui
Falcem asperis dentibus: dolo autem instruxit omni.
Venit autem Noctem adducens magnum Cœlum, vndique vero Telluri

Ἱμείρων φιλότητος ἐπέσχετο, καί ῥ' ἐτανύσθη
Πάντη. ὁ δ' ἐκ λοχεοῖο πάϊς ὠρέξατο χειρὶ
Σκαιῇ, δεξιτερῇ δὲ πελώριον ἔλλαβεν ἅρπην,
Μακρὴν, καρχαρόδοντα, φίλου δ' ἀπὸ μήδεα πατρὸς
Ἐσσυμένως ἤμησε, πάλιν δ' ἔρριψε φέρεσθαι
Ἐξοπίσω. τὰ μὲν οὔτι ἐτώσια ἔκφυγε χειρός·
Ὅσσαι γὰρ ῥαθάμιγγες ἀπέσσυθεν αἱματόεσσαι,
Πάσας δέξατο Γαῖα. περιπλομένων δ' ἐνιαυτῶν
Γείνατ' Ἐρινῦς τε κρατερὰς, μεγάλους τε Γίγαντας
Τεύχεσι λαμπομένους, δόλιχ' ἔγχεα χερσὶν ἔχοντας,
Νύμφας θ', ἃς Μελίας καλέουσ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν.
Μήδεα θ' ὡς τὸ πρῶτον ἀποτμήξας ἀδάμαντι
Κάββαλ' ἐπ' Ἠπείροιο πολυκλύστῳ ἐνὶ πόντῳ,
Ὣς φέρετ' ἀμπέλαγος πουλὺν χρόνον, ἀμφὶ δὲ λευκὸς
Ἀφρὸς ἀπ' ἀθανάτου χροὸς ὤρνυτο· τῷ δ' ἔνι κούρη
Ἐθρέφθη· πρῶτον δὲ Κυθήροισι ζαθέοισιν
Ἔπλετο. ἔνθεν ἔπειτα περίρρυτον ἵκετο Κύπρον.
Ἐκ δ' ἔβη αἰδοίη καλὴ θεός. ἀμφὶ δὲ ποίη
Ποσσὶν ὑπὸ ῥαδινοῖσιν ἀέξετο. τὴν δ' Ἀφροδίτην,
Ἀφρογένειάν τε θεὰν καὶ ἐϋστέφανον Κυθέρειαν
Κικλήσκουσι θεοί τε καὶ ἀνέρες, οὕνεκ' ἐν ἀφρῷ
Θρέφθη. ἀτὰρ Κυθέρειαν, ὅτι προσέκυρσε Κυθήροις·
Κυπρογένειαν δ', ὅτι γένοιτο πολυκλύστῳ ἐνὶ Κύπρῳ·
Ἠδὲ φιλομμηδέα, ὅτι μηδέων ἐξεφαάνθη.
Τῇ δ' Ἔρος ὡμάρτησε, καὶ Ἵμερος ἕσπετο καλὸς
Γεινομένῃ τὰ πρῶτα, θεῶν τ' ἐς φῦλον ἰούσῃ.
Ταύτην δ' ἐξ ἀρχῆς τιμὴν ἔχει, ἠδὲ λέλογχε
Μοῖραν ἐν ἀνθρώποισι καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι,
Παρθενίους τ' ὀάρους, μειδήματά τ', ἐξαπάτας τε,
Τέρψιν τε γλυκερὴν, φιλότητά τε, μειλιχίην τε.
Τοὺς δὲ πατὴρ Τιτῆνας ἐπίκλησιν καλέεσκε
Παῖδας νεικείων μέγας Οὐρανὸς, οὓς τέκεν αὐτός.
Φάσκε δὲ τιταίνοντας ἀτασθαλίῃ μέγα ῥέξαι
Ἔργον, τοῖο δ' ἔπειτα τίσιν μετόπισθεν ἔσεσθαι.

Cupiens amorem imminebat, & sane extentum est
Passim: ex insidiis autem filius porrexit manu
Sinistra, dextra vero immanem cepit falcem,
Longam, asperos dentes habentē, charique genitalia patris
Festinanter demessuit, rursumque abiecit, vt ferrentur
Pone. illa quidem non incassum elapsa sunt manu:
Quotquot enim guttæ proruperunt cruentæ,
Omnes suscepit Terra: circumuolutis autem annis,
Produxit Erinnyesque validas magnosque Gigantes,
Armis nitentes, longas hastas manibus tenentes:
Nymphasque, quas Melias vocāt super immensam terram.
Testiculisque vt prius resectis, ferrum
Proiecit circa Epirum vndis agitatum in pontum.
Sic ferebantur per pelagus longo tempore. circūcirca vero alba
Spuma ab immortali corpore oriebatur: in ea puella
Innutrita est: primum vero ad Cytheras diuinas
Vehebatur, inde tum circumfluam peruenit ad Cyprum.
Prodijt vero veneranda formosa dea: circum vero herba
Pedibus sub mollibus crescebat: Aphroditem autem ipsam,
Spuma prognatam deam & decoram pulchris sertis Cytheream,
Nominant tam dij quam homines: eo quod in spuma
Nutrita fuit: sed Cytheream quod appulit Cytheris:
Cyprigenam vero quod nata sit vndosa in Cypro.
Atque Amantem genitalia, quia ex genitalibus emersit.
Hanc vero Amor comitatus est, & Cupido sequebatur pulcher,
Natam primum, & deorum ad cœtum euntem.
Hunc vero ab initio honorē habet, atque sortita est
Sortem inter homines & immortales deos,
Virgineas confabulationes, & risus, & deceptiones,
Oblectationemq suauem, & amicitiam, blanditiasque
Illos vero pater Titanas cognomento vocabat,
Filios obiurgans, magnus Cœlus, quos genuit ipse.
Dictitabat porro, extendentes ex proteruia magnum patrasse
Facinus, cuius deinceps vltio in posterum futura sit.

Νὺξ

Νὺξ δ' ἔτεκε στυγερόν τε Μόρον καὶ Κῆρα μέλαιναν,
Καὶ Θάνατον· τέκε δ' Ὕπνον, ἔτικτε δὲ φῦλον Ὀνείρων.
Οὔ τινι κοιμηθεῖσα θεὰ τέκε Νὺξ ἐρεβεννή.
Δεύτερον αὖ Μῶμον, καὶ Οἰζὺν ἀλγινόεσσαν·
Ἑσπερίδας θ', αἷς μῆλα πέρην κλυτοῦ Ὠκεανοῖο
Χρύσεα καλὰ μέλουσι, φέροντά τε δένδρεα καρπόν·
Καὶ Μοίρας καὶ Κῆρας ἐγείνατο νηλεοποίνους,
Κλωθώ τε, Λάχεσίν τε, καὶ Ἄτροπον· αἵτε βροτοῖσι
Γεινομένοισι διδοῦσιν ἔχειν ἀγαθόν τε κακόν τε,
Αἵτ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε παραιβασίας ἐφέπουσαι
Οὐδέποτε λήγουσι θεαὶ δεινοῖο χόλοιο,
Πρίν γ' ἀπὸ τῷ δώωσι κακὴν ὄπιν, ὅστις ἁμάρτῃ.
Τίκτε δὲ καὶ Νέμεσιν, πῆμα θνητοῖσι βροτοῖσι,
Νὺξ ὀλοή· μετὰ τὴν δ' Ἀπάτην τέκε καὶ Φιλότητα,
Γῆράς τ' οὐλόμενον, καὶ Ἔριν τέκε καρτερόθυμον.
Αὐτὰρ Ἔρις στυγερὴ τέκε μὲν Πόνον ἀλγινόεντα,
Λήθην τε, Λοιμόν τε, καὶ Ἄλγεα δακρυόεντα,
Ὑσμίνας τε, Φόνους τε, Μάχας τ', Ἀνδροκτασίας τε,
Νείκεά τε, Ψευδέας τε Λόγους, Ἀμφιλογίας τε,
Δυσνομίην, Ἄτην τε, συνήθεας ἀλλήλοισιν·
Ὅρκον θ', ὃς δὴ πλεῖστον ἐπιχθονίους ἀνθρώπους
Πημαίνει ὅτε κέν τις ἑκὼν ἐπίορκον ὀμόσσῃ·
Νηρέα τ' ἀψευδέα καὶ ἀληθέα γείνατο Πόντος,
Πρεσβύτατον παίδων. αὐτὰρ καλέουσι γέροντα,
Οὕνεκα νημερτής τε καὶ ἤπιος. οὐδὲ θεμιστέων
Λήθεται, ἀλλὰ δίκαια καὶ ἤπια δήνεα οἶδεν.
Αὖτις δ' αὖ Θαύμαντα μέγαν, καὶ ἀγήνορα Φόρκυν,
Γαίῃ μισγόμενος, καὶ Κητὼ καλλιπάρῃον,
Εὐρυβίην τ' ἀδάμαντος ἐνὶ φρεσὶ θυμὸν ἔχουσαν.
Νηρῆος δ' ἐγένοντο μεγήρατα τέκνα θεάων,
Πόντῳ ἐν ἀτρυγέτῳ, καὶ Δωρίδος ἠϋκόμοιο,
Κούρης Ὠκεανοῖο τελήεντος ποταμοῖο,

Nox praeterea peperit odiosum Fatum, & Parcam atram,
Et Mortem: peperit etiam Somnũ, peperit v. agmen Somniorũ:
Non vlli condormiens dea peperit Nox obscura.
Rursum postea Momũ, & Aerumnam dolore plenam,
Hesperidesque, quibus mala vltra inclytum Oceanum
Aurea pulchra curae sunt, ferentesque arbores fructus,
Et fatales deas, & parcas genuit immites,
Clothoque, Lachesinque, & Atropon: quae mortalibus
Nascentibus dant habendum bonumq. malumque,
Quaeque hominumque deorumque delicta persequentes,
Nunquam desinunt deae a vehementi ira,
Priusquam illi rependerint malam vltionem quisquis peccarit.
Peperit praeterea & Nemesin, cladem mortalibus hominibus
Nox perniciosa: post hancque Fraudẽ enixa est & Amicitiã
Seniumque noxium, & Contentionem peperit pertinacem.
Caeterum Contentio odiosa peperit quidem Laborem molestũ,
Obliuionemque, Pestemque, & Dolores lacrymabiles,
Pugnasque, Caedesque, Praeliaq. Stragesque virorum,
Iurgiaque, mendacesque Sermones, Disceptationesque,
Legum contemptum Noxamque familiares inter sese,
Iuramentumque: quod plurimum terrestres homines
Laedit, quando quisquam volens peierauerit:
Nereumque alienum a mẽdacio, & veracem genuit Pontus,
Maximum natu filiorum, sed vocant senem,
Eo quod verus atque placidus, nec iuris & aequi
Obliuiscitur, sed iusta & mansueta consilia nouit.
Deinde sursum Thaumantẽ magnum & fortem Phorcyn,
Terrae commistus, & Cetho pulchris genis praeditam,
Eurybiamque, adamantis in pectore animum habentem.
Ex Nereo porro prognati sunt perquã amabilis soboles dearũ
Ponto in infructuoso, & ex Doride pulchricoma,
Filia Oceani perfecti fluuij,

ΑΛΛΗΓΟΡΙΑΙ.

Κοῖον δὲ, καὶ Κρεῖον, καὶ Ὑπερίονα, καὶ Ἰαπετὸν, Θείαν τε, καὶ Ῥείαν, Θέμιν τε, Μνημοσύνην τε, Φοίβην τε, καὶ Τηθὺν ἐρατεινὴν, τέκε αὖ

εἴη τὰ στοιχεῖα οὕτω προσαγορεύειν, ἐκ τῆς ἀειδέος ὕλης ἐκείνης εἰδοποιηθέντα, καὶ ταῖς οἰκείαις ποιότησι διακριθέντα. Κρεῖον δὲ καὶ Ὑπερίονα, καὶ Ἰαπετόν, τὸ πῦρ ἐκληπτέον ὡς ὑπεραναστηκὸς τῶν ἄλλων βασιλικῶς, ἢ δεσποτικῶς, καὶ ὑπερκείμενον ἢ ὑπερφερόμενον· τὸν ἄνω γὰρ τόπον εἴληχε, τὰ δ᾽ ἄλλα τῶν στοιχείων, διὰ τὸ ὑποβεβηκέναι τούτου, καὶ μὴ κατ᾽ ἐκεῖνο ἐνεργά τε καὶ δραστήρια εἶναι, θηλυτέρως ὠνόμασαν. Φοίβη μὲν χρυσοστέφανος, ὁ ἀὴρ ὀνομαζόμενος, διὰ τὸ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου βαίνειν δι᾽ αὐτοῦ καὶ πρὸς ἡμᾶς διαπορθμεύεσθαι, καὶ ὥσπερ τινὶ χρυσῷ στεφάνῳ τῷ ἡλιακῷ δίσκῳ καὶ ταῖς ἀκτῖσι κατακοσμεῖσθαι. Θείαν καὶ Ῥείαν, τὴν ὑδαρὰν φύσιν ἐκληπτέον, Τηθὺν δὲ τὴν γῆν, πάντων μητέρα καὶ τροφὸν οὖσαν. Θέμις δ᾽ ἂν εἴη καὶ Μνημοσύνη, ἡ δημιουργός, ἢ μᾶλλον γεωργὸς καὶ διαμένειν ποιοῦσα τὰ ἐκ τῶν στοιχείων ἀποτελούμενα κρᾶσις, ἡ ἐπιτηδειότης καὶ εὐφυΐα πρὸς τὸ γενέσθαι τόδε τι. γεννᾶται δὲ τούτων νεώτερος ὁ Κρόνος καὶ δεινότατος, δηλαδὴ ὁ χρόνος, ὕστερος γὰρ παρῆκται τῶν στοιχείων, διότι καὶ ἀγκυλομήτης, καὶ δεινότατος λέγεται· ὅτι τὰ ἀγκύλα μάλιστα καὶ πολλὰ καὶ ποικίλα βουλεύματα εἰδέναι τοὺς πολυχρονίους ποιεῖ, καθὼς εἴρηται· [—— χρόνος θ᾽ ὅς πάντ᾽ ἐθέλει με διδάσκειν.] δεινότατος δὲ τῶν τοῦ οὐρανοῦ παίδων λέγεται, παρόσον ἀφανιστικός ἐστι καὶ λυμεὼν τῶν πραγμάτων, κατὰ τὸ Σοφόκλειον·

Ἅπανθ᾽ ὁ μακρὸς κἀναρίθμητος χρόνος
Φύει τ᾽ ἄδηλα, καὶ φανέντα κρύπτεται.

τοῦ οὐρανοῦ δὲ γεννηθῆναι λέγεται, παρ᾽ ὅσον μέτρον τῆς ἐκείνου κινήσεως κατὰ τὸ πρότερον καὶ ὕστερόν ἐστιν· ἀλλὰ καὶ ὡς μετρῶν τὴν ἐκείνου κίνησιν, καὶ περιορίζων, κατέχειν αὐτὸν λέγεται τῆς βασιλείας· πᾶν γὰρ τὸ ὑπό τινος μετρούμενον ὡσπερεὶ δεσμεῖται καὶ ἀφαιρεῖται τὸ κράτος· τότε δ᾽ ἐλέγετο βασιλεύειν ὁ οὐρανός, ἡνίκα καὶ ἡ κίνησις αὐτοῦ ὁπόση τίς ἐστιν οὐκ ἐγνωρίζετο. θαλερὸς δὲ λέγεται ὁ οὐρανός, ὡς θαλεροποιὸς τοῦ βίου· ζωογόνος γάρ. Κύκλωπες δὲ νοηθεῖεν ἐνταῦθα τὰ κατὰ περιόδους τινὰς καὶ κυκλικῶς ὑφιστάμενα ἐν τοῖς μετεώροις πάθη, τῷ διπλῷ τῆς ἀναθυμιάσεως· διὸ καὶ αὐτοὺς εἰκότως ἡ γῆ γεννᾷ. λέγονται δὲ εἶναι τὰ μὲν ἄλλα θεοῖς ἐναλίγκιοι, Κύκλωπες δὲ καλεῖσθαι, καὶ ἕνα ὀφθαλμὸν ἔχοντες παρόσον τῷ ξηρῷ μὲν εἴδει τῆς ἀναθυμιάσεως, οὐρανῷ πλησιάζουσι, καὶ μετεωρίζονται ἀνερχόμενοι πρὸς τὰ ἄνω· τῷ δὲ ὑγρῷ βαρυνόμενοι, κάτω φέρονται. διὰ τοῦτο γὰρ ἄνωθεν μὲν βρονταί καὶ ἀστραπαὶ γίνονται, κατωτέρω δὲ χειμῶνες καὶ ὁμίχλαι. ἢ διὰ τοῦτο ἕνα ὀφθαλμὸν ἐν τῷ μετώπῳ κείμενον λέγονται, παρόσον ἐν τοῖς νέφεσιν ἐναπειλημμένων πνευμάτων ἰσχυρῶν τε καὶ βιαίων καὶ κύκλῳ περιπεπλεγμένων, ἐκπυροῦσθαι συμβαίνει τὰ πνεύματα, καὶ ἐξιέναι ἐκεῖθεν καὶ τὰς ἀστραπὰς ποιεῖν, θᾶττον ἡμῶν προσπεσούσας τοὺς ὀφθαλμούς: ἢ διὰ τὸ κατὰ περιόδους τινάς, καὶ κυκλικῶς τὰ τοιαῦτα πάθη γίνεσθαι.

ἄλλοι δ᾽ αὖ γαίης τε καὶ οὐρανοῦ ἐξεγένοντο, παῖδες ἑκατοντάχειρές τε καὶ πεντηκοντοκέφαλοι, δηλαδὴ τὰ ὑπὸ τὴν γῆν ἐναποκλειόμενα πνεύματα, καὶ αὐτὴν δεινῶς ἀναρρήσσοντα, καὶ [illegible]ζοντα. ἀπεχθάνονται δὲ ἅμα τῷ πατρὶ τῷ οὐρανῷ, παρόσον ἐξ αὐτοῦ ἀποθλίβονται πρὸς γῆν, καὶ κατακρύπτονται. οἵτινες καὶ Τιτᾶνες λέγονται, παρὰ τὸ τιταίνειν, ἤγουν κατασκευάζειν βλάβας τοῖς ἀνθρώποις· ὑπὸ σεισμῶν γὰρ καὶ οἰκίαι καταπίπτουσι, καὶ ἡ γῆ σχίζεται, καὶ καταπλύζονται ἄνθρωποι, καὶ ἄλλ᾽ ἄττα συμβαίνουσι.

ποιεῖ δὲ ἡ γῆ ἐκ τοῦ πολιοῦ ἀδάμαντος μέγα δρέπανον, παρόσον ἡ τοῦ σιδήρου γένεσις ἐκεῖθέν ἐστιν, ὃ δὴ καὶ πολιὸν καλεῖ, οὐχ ὡς λευκόν, ἀλλ᾽ ὡς τίμιον καὶ πολύχρηστον. δυσώνυμος δὲ ὁ οὐρανὸς λέγεται κατ᾽ ἀντίφρασιν, ὅτι πάντα διέκρυπτε, τουτέστι φυλάσσει καὶ ἔνδον ἑαυτοῦ ἀποκλείει τὰ πάντα· τοῦτο δὲ οἷον ἀγαθὸν δοκεῖ κατὰ τὸν μῦθον τοῖς τηρουμένοις. λέγεται δὲ πολλῶν καὶ ἄλλων τῆς γῆς τε καὶ τοῦ Οὐρανοῦ ὄντων παίδων, μόνος ὁ Κρόνος τὴν κατ᾽ αὐτοῦ βουλὴν μελετῆσαι καὶ ἅρπην ἐν χειρὶ κατασχεῖν, παρόσον ὁ χρόνος μετακολοβωτικὸς τῶν ἐξ οὐρανοῦ τε καὶ γῆς ἀναδιδομένων καρπῶν, καὶ τῆς γονιμότητος ἀφαιρετικός ἐστιν ἢ θεριστικός. φέρε γάρ, θέρους ἐλθόντος, θερίζουσι τὰ ὥρια οἱ ἄνθρωποι, δρέπανα ἐν χερσὶν ἔχοντες, τὴν ἐξ οὐρανοῦ δηλαδὴ διακρατοῦντες τοῖς σπέρμασι καὶ ἐκ γῆς ἀνελθοῦσαν γονιμότητα. πάλιν δὲ ἐνίοτε φέρεσθαι ἐξοπίσω, παρόσον τοὺς σπόρους ἐκ τῶν θερισθέντων ποιοῦσι. ῥαθάμιγγες δ᾽ αἱματόεσσαι τῶν τοῦ οὐρανοῦ αἰδοίων καταρρέουσι, καὶ ταύτας ἡ γῆ δέχεται, καὶ ἐξ αὐτῶν γεννᾷ τὰς Ἐρινῦς, τοὺς Γίγαντας, καὶ τὰς Μελίας

Νύμφας,

[illegible] τὰς [illegible] μάλιστα καὶ [illegible] [illegible], τοῖς τε πόλεσι καὶ χωρῶν ἀνθρώπων, καὶ [illegible] [illegible] [illegible] δὲ λέγεται τὰ τῶν ὡραίων [illegible] ἐν τῇ Κύπρῳ [illegible], ἢ [illegible] ὁ τόπος [illegible] ἐστι, καὶ τῶν [illegible] [illegible] ἡ Ἀφροδίτη [illegible] καὶ [illegible], [illegible] [illegible] ἔχει [illegible] [illegible] γάρ τις χρόνος καὶ [illegible], τῇ τῶν Κυπρίων [illegible] [illegible] τὸν τρόπον εἶδον, καὶ φυσιολογοῦντες [illegible] ἐν [illegible], διὰ τί [illegible] καὶ [illegible] [illegible]. [illegible] δὲ τῆς νυκτὸς γεννᾶται ὁ μόρος, καὶ ἡ κὴρ, [illegible] [illegible] ταῦτα τοῦ βίου τῶν ἀνθρώπων, καὶ [illegible] ὁ ὕπνος δὲ καὶ οἱ ὄνειροι [illegible] [illegible]. Κλωθὼ δὲ, καὶ Λάχεσις, καὶ Ἄτροπος, [illegible] [illegible] κατ' ἀξίαν [illegible], τοῖς ἀνθρώποις [illegible] [illegible] [illegible], κλῶθουσί τε τὸν [illegible], καὶ [illegible], καὶ λαγχάνουσι καὶ [illegible] [illegible] [illegible]. γεννᾶται δὲ ἡ Νὺξ τὴν Νέμεσιν, καὶ τὴν Ἀπάτην, καὶ τὴν Φιλότητα, καὶ τὸ Γῆρας, καὶ τὴν Ἔριν. ὅτι [illegible] [illegible] ταῦτα [illegible]. γηράσκουσι γὰρ οἱ ἄνθρωποι νεότητα [illegible], [illegible] τῆς [illegible] καὶ τῆς δικαιοσύνης εἰς πλεονεξίαν [illegible], καὶ τὴν [illegible] φιλότητα, τῇ ἀφροδίτῃ [illegible], καὶ τὸν [illegible] λόγον τῆς ἀλόγου ὀρέξεως [illegible]. καὶ μέντοι καὶ ἀπατᾶται [illegible] [illegible] [illegible] τῆς ψυχῆς, καὶ [illegible] ταῦτα πάντα [illegible] καὶ [illegible]. [illegible] τῆς νυκτὸς, [illegible] [illegible] μᾶλλον. λέγονται δὲ τῆς [illegible] τέκνα λιμός τε, καὶ [illegible], καὶ τὰ [illegible] ἄλγεα, καὶ ὁ ὅρκος, καὶ ἡ δυσνομία, καὶ τὰ ἄλλα [illegible] [illegible] μάχαι τε, καὶ [illegible], καὶ ἀμφιλογίαι, καὶ [illegible], λιμοί τε καὶ ὅρκοι. ἀλλὰ καὶ τὸν [illegible], καὶ τὴν δίζυν γεννᾷ· τὸν μῶμον μὲν, ὅτι ἀοράτως οἱ πολλοὶ [illegible] τὴν δίζυν δὲ, ὅτι [illegible] οἱ ἄνθρωποι ἐν [illegible] [illegible], [illegible] καὶ ἀργαζομένους [illegible]. ἢ ὅτι, καὶ ἀμφότερα [illegible] ἐξ ἀγνοίας [illegible]. ἐκ [illegible] [illegible] [illegible], καὶ [illegible] γεννᾷ καὶ τὰς Ἑσπερίδας, αἷς χρύσεα μῆλα μέμηλε, τουτέστι τὰς ὥρας [illegible], [illegible] τὰ ἄστρα τὰ [illegible] [illegible], τὰ χρύσεια μῆλα, [illegible] εἰσίν· αἱ γὰρ ὧραι [illegible] [illegible] ἀλλήλας, [illegible] τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τῶν μορίων αὐτοῦ, [illegible] τῶν ἄστρων [illegible] καὶ Ὠκεανὸς [illegible] αὐταῖς [illegible] τοῦ οὐρανοῦ φέρεσθαι δὲ καὶ τὰ δένδρα [illegible] τῶν ἄστρων [illegible] [illegible] ἑαυτοῦ, [illegible] ταῦτα πάντα. ἀλλὰ μέν τι καὶ τὰς μοίρας [illegible] τὰς κλωθούσας ἡ Νὺξ [illegible] τὰς [illegible] ἑκάστῳ τὰς κατ' ἀξίαν [illegible], καὶ τὰς [illegible] τιμωροὺς τῶν κακῶν ἔργων· [illegible] τοῦ βίου τῶν ἀνθρώπων, ἢ [illegible] καὶ κῆρες τῆς νυκτὸς εἶεν αἱ τέχναι κλοπεῖαι, αἱ δόξαι αἱ [illegible] καὶ [illegible] καὶ αἱ γέρας [illegible] καὶ κλέα τοῖς ἀνθρώποις ἐν [illegible] τῇ ἐν νυκτί.

[illegible] δ' ἐγείνατο τὸν Νηρέα, ἀληθέστατον καὶ [illegible], καὶ πρεσβύτατον τῶν ἄλλων παίδων, [illegible] εἰώθεισαν, οἱ [illegible] οἱ ἐν θαλάσσῃ διάγοντες καὶ ναυτιλλόμενοι ἄνθρωποι, ἀληθεῖς τε καὶ [illegible] [illegible]· καὶ διὰ τοῦτο καὶ [illegible] [illegible] καὶ [illegible] ὁ γὰρ [illegible] αὐτῆς [illegible] [illegible] θάνατος [illegible] ἡμέρᾳ τε καὶ [illegible] [illegible], [illegible] δικαιοσύνης, ἢ ἰσότητος. γεννᾷ δὲ καὶ Ἀδάμαντα, ὅτι [illegible] μακρὰ πλέουσι [illegible] οἱ ἄνθρωποι, καὶ θάλασσαν καὶ οὐρανὸν μόνον ὁρῶντες, καταπλήττονται καὶ θαυμάζουσι τοῦ κάλλους ὁμοῦ καὶ τοῦ μήκους. ἀλλὰ μέν τοι καὶ τοῦ βάθους τῆς θαλασσίας πόντου. τὸν [illegible] θεὸν τὸν Φόρκυνα δὲ ὁ πόντος γεννᾷ [illegible] [illegible], [illegible]· ὅσον γὰρ πλησιάζουσι τῇ γῇ οἱ ἐκ [illegible] [illegible], φέρονται πρὸς αὐτὴν καὶ [illegible]. ἀλλὰ μέν τοι καὶ τὰ κήτη τοῦ πόντου λέγονται, [illegible] ἐν πόντῳ καὶ ἐν πόντῳ τὰ τοιαῦτα ζῶα διάγειν εἰώθασιν, ἰσχυρότατά τε ὄντα, καὶ μεγέθει· καὶ ἀδάμαντος ἰσχὺν ἔχοντα, [illegible] [illegible] καὶ [illegible]. γίνονται δ' ἐκ Νηρέως τέκνα καὶ Δωρίδος. ἡ Πρωθώ, καὶ ἡ Εὐκράτη, ἡ Σαώ τε, καὶ ἡ Ἀμφιτρίτη, ἡ Εὐδώρη τε, καὶ ἡ Θέτις, ἡ Γαλήνη, ἡ

Πρωτώ,

Πρωτοῖ, καὶ αἱ κοινῶς, ὥσπερ ἐπισυμβαίνειν εἴωθεν ἐν θαλάσσῃ τοῖς ναυτίλοις, προσθεῖναι τὰς νῆας, καὶ ἀκρατῶς ὑποπεσόντων ἀνέμων, καὶ σώζεσθαι, καὶ ἀμφοτέρωθεν τηρεῖσθαι, ἀγκύρας τὸ δὶ ἀναζεύξεις, καὶ παῖς ζαχρειῶν ἀνέμων, καὶ διορμεῖσθαι, καὶ πλωτεῖν, καὶ πεζεύεσθαι, καὶ τίθεσθαι εὖ ἐν γαλήνῃ, καὶ κύμασι θέειν, καὶ σπεύδειν, καὶ θάλλειν ἐξ ἀέρος καὶ μελετᾶν, τουτέστι φροντίζειν χαιρόντως, καὶ εἰς λιμένας κατάγεσθαι. καὶ παραθέειν τὴν γῆν, καὶ ἀνάζευσθαι ἐν αἰγιαλοῖς, καὶ δώματα ἔχειν, καὶ δῶρα, καὶ σώματα ἐξ ἰσχύος καὶ δυνάμεως. ἐπιτελούμενα τοῖς ναυτίλοις τῶν νηῶν, εἰς νήσους τε καταίρειν καὶ ἄκταις προσπελάζειν, βελαῖς οἰακοστρόφου τοῦ προσταττομένου ὄντος καὶ ἐπιστήμαις πανταχῆ ἐπιτηδεύοντος, καὶ εὐδαιμονίαν τὴν σωτηρίαν τοῖς ἐν τῇ νηΐ, καὶ ἁπλῶς ὅσα κατὰ τὴν ναυτιλίαν ἔργα ἐπαινετά τε καὶ ἀξιόχρεα συμβαίνει, ταῦτα δὴ ὁ λόγος τέκνα τοῦ Νηρέως προσαγορεύει.

ΣΧΟΛΙΑ.

Τάρταρά τ' ἠερόεντα,] τὰ διήκοντα μέχρι τῶν ἐσχάτων τῆς γῆς. λέγει δὲ τὸν ἀέρα τὸν τὴν γῆν περιέχοντα, καὶ τὸ περὶ αὐτήν. ἐστὶ δὲ εἰκὸς τοῦτο ἐξ ἐλάσσονος ὄγκου εἰς πλείονα ὄγκον διαχεόμενον, καὶ ἀτμιζόμενον, τετάρακται ἕως μέχρις ἂν λάβῃ τὸν ἥλιον. τότε γὰρ τῷ ἡλίῳ συμπαρεκτείνεται, ὥστε τῷ πυρακτωθέντι σιδήρῳ τὸ πῦρ. τάρταρα δὲ εἶπεν, ἀπὸ τοῦ ταράττεσθαι. ἠερόεντα δὲ, σκοτεινά. Ἄλλως. τάρταρα τὸν ἀέρα, ἀπὸ τοῦ ταράττεσθαι. ἐπειδὴ, ὥς φασιν, ἕως ὧδε εἰσὶ τὰ τῶν στοιχείων. ἐν πρώτῳ γὰρ τάρταρα, τὰ ὑπόγεια μέρη λέγει, τὰ ῥιγηλὰ, ἀπὸ τοῦ τρόμου ἐμποιεῖν. Ἠδ' Ἔρος.] Αἰολικὸν Ἔρος. ἔνιοι δὲ τὸ πῦρ. τὸ πυρῶδες γὰρ τῆς ἐπιθυμίας. ἢ οὕτως, ἐπειδὴ λυμαίνεται τῷ ζωογονικῷ τὸ πῦρ, διὰ τοῦτο Ἔρωτα αὐτὸν ἀνέπλασε. φωσφόρους δὲ, ὅτι μετὰ λαμπάδων χαίρεται, ἢ ὅτι ἐκ θερμότητος γίνεται. Ἄλλως. τὰ τρία στοιχεῖα εἰπὼν, τὸ δὲ λέγει, τὸ πῦρ, ὃ δι' ἁρμονίας ἔρωτα φησί· συναρμόζει γὰρ καὶ συνάγει καὶ ἑνοῦν πέφυκεν. ἔστι δὲ τὸ κεῖνον, εἰς τὸ ἕτερον τι, ὅπερ ἁρμονίας εἶδος, ὁ Ἔρωτος. καὶ οἱ πλάσται γὰρ ἄνευ πυρὸς οὐ χαράσσουσι Ἔρωτας.

Λυσιμελὴς δὲ, ὁ λύων τὰς φροντίδας. οὐ γὰρ ἐνταῦθα τὴν μῖξιν καὶ τὴν ἐπιθυμίαν λέγει, τὴν λύουσαν στάσιν μὲν, ἀλλὰ τὴν ἁρμονίαν. καὶ τὴν σύγκρασιν τῶν στοιχείων. τὸ γὰρ διάστημα τοῦ ἀέρος εὔκρατον, ὂν λύει τὰς φροντίδας. Ἔρωτα δὲ λέγει τὸ πῦρ, ὅπερ ἠνιοχεῖ πάντα τα πάντα. ὥσπερ γὰρ ὁ Ἔρως ἑνοῖ τὰ διεστῶτα, οὕτω καὶ ὁ ἥλιος ἡνιοχεῖ πάντα. Ὅμηρος δὲ τοῦτο Ἥφαιστον καλεῖ.

Ἐκ Χάεος.] ὀρθῶς πάνυ. ὁ γὰρ ἀὴρ περὶ ἠλία αἰθαλοῖ, καὶ ἀέρα ὁν, ἐκ κατανοὶς. Ἔρεβος δὲ τὸ ἀπὸ ἐκλείψεως τοῦ ἡλίου τῇ νυκτὶ τὸ σκοτεινὸν, ὡς μηδέπω φωτίζοντος τοῦ ἡλίου πρὸ σκότος ἄστρων γεγονότων. Ἄλλως. τρίτος δὲ τὸ ὕδωρ. Χάος ἐστὶ ἐκ τοῦ ὑγροῦ ὕδατος. ἀναδίδοται δὲ, ὥσπερ ἀὴρ σκοτεινός. ἢ ἑκάτερον ἐξ ἀμφοτέρων διαλυόμενον ἡ νὺξ. διαιρεῖται αὐτὴν εἰς δύο σώματα.

Νυκτὸς δ' αὖτ' Αἰθήρ τε.] ἐκ γὰρ τῇ νυκτὶ τὸ ἐρεβώδη ἀέρα καθαιρόμενοι ὥσπερ φωτιζομένη, καὶ πάλιν λαμπρὰ ὑπερχομένη ἡ νὺξ, ἐκφαίνεται ἡ ἡμέρα.

Γαῖα δέ τοι πρῶτον μέν.] κέντρον ἡ γῆ. αὕτη δὲ σφαίρας τὸ κέντρον. διὸ ἐστηρίχθη ἡ γῆ τὸν οὐρανόν. ἀλλ' ὁ Κράτης ἀπορεῖ. εἰ γὰρ ἴσον, πῶς διαστήματα πολλαπλάσια λέγει. ἢ κα. ἴσον, ὅμοιον τῷ σχήματι σφαιροειδῆ. δὲ τῷ μεγέθει. Διδυμος δὲ, ὅτι ἐσφηνώθη. ἢ καὶ Ἀριστοφάνης ἐν τῇ βίβλῳ λέγει, Ἀμφότερα αὐτοῦ γεννώμενον παιδιὰ γενέσθαι. αἴτιοι τοῦ, τότε ἀναψύξεσθαι ὁ κόσμος ἀστέρας.

Οὐρανὸν ἀστερόενθ', ἵνα μιν,] τὸ ἀπὸ τῆς γῆς συμβὰν, ἐναντία λέγει. τὴν γῆν καλεῖ τὴν τυγμὴν, ὡς ἐν διαβήτῃ περιρραγέντος τοῦ κέντρου, καὶ τὸ πρῶτον πηγὴν αἴτιον, τοῦ περιρραγέντος. οὐ γὰρ πρῶτον ἡ περιφέρεια, καὶ τότε ἡ τυγμὴ ἀλλὰ τυγμὴ, καὶ τότε περιφέρεια γίνεται. ἴσον δ' ἢ ὁμοίως τῆς ὁμοίας καὶ σφαιροειδοῦς. ἐναύλους] ἐναυλιστέας, ἐνδιαιτητέας. Ἐγκοιμέλους ἤτοι κοιλοτάτας ἔχοντα φάραγγας.

Πόντον, ἄτερ φιλότητος.] οὗτος τὸν Ὠκεανὸν, τῆς θαλάσσης διαστέλλει. Ὠκεανὸς φησὶν, ὁ τὴν ποιότητα τῇ γῇ παρέχων. γέγονεν οὖν πρῶτον τὰ ὄρη, καὶ ἡ θάλασσα, μήπω βροχῆς καὶ δρόσου, ἢ ἄλλης τινὸς ποιότητος οὐρανίας ἐπὶ τῆς γῆς γινομένης· τῷ οὐρανῷ δὲ δίνηθεῖσα, ὥσπερ καὶ μετὰ ταῦτα, ἤρξατο καὶ βρέχειν καὶ καρποποιεῖν.

Κοῖόν τε.] οἱ Αἰολεῖς τὸ π ἀεὶ εἰς τὸ κ τιθέασι. ποῖον οὖν φησι, τὴν ποιότητα. Ζῆνα δὲ

Τιτῆ-

Τιτῆνας φησὶ ὀνομάζεσθαι φυσικωτέρως, διὰ τὸ μὴ διατετάσθαι διαπαντὸς τοῦ κόσμου τὰ στοιχεῖα.

Κρεῖον.] τὸ βασιλικὸν, καὶ ἡγεμονικόν. Ὑπερίονα.] τὴν ὑπὲρ τῆς γῆς κίνησιν τοῦ παντός. Ἰαπετὸς δὲ, ἀπὸ τοῦ ἰέναι. ἐπεὶ γὰρ φύσιν ἔχει πάντα τὰ μέρη ἀφιέμενα [illegible] ἄνω, τὸ πεσὸν εἶδος Ἰαπετὸν ἐκάλεσαν. ὅτι δὲ, ὡς Ἀρκεσίλαος, Τιτᾶνες καλοῦνται, καὶ Τιτανίδες. ἀλληγοροῦσι δὲ τὸν μὲν Κοῖον εἶναι τὴν ποιότητα, καὶ Κρεῖον τὴν διάκρισιν· Ὑπερίονα δὲ τὸν οὐρανὸν, τὸν ὑπεράνω ἡμῶν ἰόντα· καὶ Ἰαπετὸν, τὴν κίνησιν αὐτοῦ, παρὰ τὸ ἰέναι καὶ πορεύεσθαι· ὁ γὰρ οὐρανὸς ἀεικίνητός ἐστι.

Θείαν τε.] παρὰ τὸ θεωρεῖν τὰ παρόντα, ἢ παρὰ τὸ τρέχειν, ἢ τὴν θέσιν τοῦ παντὸς, τὴν ἀμετάθετον. Ῥείαν τε.] Ῥεία ἐστι τὸν Χρόνιον, ἢ ἐξ ὄμβρων χύσις. ἔστι δὲ ἡ γῆ, ῥέα ἡ φθαρτικὴ, ὅτι εἰς αὐτὴν ἀναλυόμεθα, καὶ ὅτι πάντες οἱ ἐν αὐτῇ διαῤῥί[illegible] Μνημοσύνην, τὴν διαμονὴν τῆς διαπλάσεως τῶν ζώων.

Φοίβην.] τὸ καθαρὸν τοῦ ἀέρος. διὰ τοῦτο καὶ χρυσοστέφανον. καθαρὸς γὰρ ὁ χρυσός. Τηθύν τ' ἐρατεινήν.] τὴν ξηρὰν, ἢ τὴν παλαιὰν θάλασσαν, τὴν διὰ κέρδος τρέφουσαν. Τοὺς δὲ μεθ' ὁπλότατος.] Κρόνον, τὴν ἀπόκρισιν τῶν στοιχείων, ἣν ἀπ' ἀλλήλων ποιησάμενα ἀνδυτεξίως λοιπὸν διέμεινεν. ἢ Κρόνον, τὸν χρόνον· ὅτι τὰ μὲν κρύπτει ὁ χρόνος, τὰ δὲ φαίνει, ἢ ὅτι λυσιθέτως παρέχεται. Θαλερὸν δ' ἤχθηρε τοκῆα.] Ἀρίσταρχος ἐπιλαμβάνεται, ὡς οὐ καλῶς τοῦ πρεσβυτέρου οὐρανοῦ, θαλεροῦ εἰρημένου. εἰ μὴ ὡς μαλερὸν πῦρ τὸ μαραντικὸν λέγει, καὶ χλωρὸν δέος, τὸ χλωρὸν ποιοῦν, οὕτως θαλερὸς οὐρανὸς, ὁ θαλεροποιὸς τοῦ βίου· διὰ γὰρ τοὺς ὄμβρους, θάλλειν πάντα καὶ αὔξεσθαι ποιεῖ. ὅλα γὰρ αὔξονται ἐξ οὐρανοῦ. Μένανδρος,

Ἐρᾷ μὲν ὄμβρου γαῖα.

ἤχθηρε.] ἀμφίβολον, πότερον αὐτὸς ἐμίσησε τὸν Κρόνον, διὰ τὸ ἀποκτείνειν τοὺς γινομένους, ἢ αὐτὸν αὐτὸς ὁ Κρόνος ἤχθηρεν, ἐπειδὴ ἀΐδια τὰ οὐράνια, καὶ οὐ χρόνῳ φθαρτά.

Γείνατο δ' αὖ Κύκλωπας.] τὰς ἐγκυκλίους δυνάμεις. Ἑλλάνικος δὲ τοὺς Κύκλωπας ὀνομάζεσθαι, ἀπὸ Κύκλωπος υἱοῦ Οὐρανοῦ, οὐ περὶ ὧν παρ' Ὁμήρῳ Κυκλώπων λέγει. Κυκλώπων γὰρ γένη τρία· Κύκλωπες, οἱ τὴν Μυκήνην τειχίσαντες, οἱ περὶ τὸν Πολύφημον, καὶ αὐτοὶ οἱ θεοί. Ἄλλως, Ζήνων τὰς ἐγκυκλίους φυσικώτερον περιφορὰς εἴρηκε, καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν, Βρόντην, καὶ Ἀστερόπην· Ἄργην δὲ, ἐπειδὴ φασὶν ἀργῆτα κεραυνόν. παῖδας δέ φασιν αὐτοὺς Οὐρανοῦ ἐπειδὴ πάντα ταῦτα τὰ πάθη περὶ οὐρανόν εἰσι. καὶ Ἀριστοφάνης δὲ ὁ κωμικὸς ἥψατο τοῦ φυσικοῦ, παίζων τὸν Σωκράτην. ὅτι γάρ φησι, Ὕδατος ἐμπλησθεῖσαι πολλοῦ, καὶ ἀναγκασθεῖσαι φέρεσθαι κρεμάμεναι, κατωφερεῖς δι' ὄμβρου ἀνάγκην· εἶτα βαρεῖαι εἰς ἀλλήλας ἐμπίπτουσαι ῥήγνυνται. Ἄργην δὲ ὀβριμόθυμον λέγει, τὴν ὀξεῖαν ἐξαίφνης. Ἄλλως· ἐν χρόνῳ γάρ τινι ἐγένοντο ἐγκύκλιοι περιφοραὶ τοῦ πυρὸς ἐκ τοῦ ἀέρος. Ἄλλως. ὅτι ἔμελλε διαρθρωθῆναι ὁ κόσμος, ἐγένετο τὸ σκότος τὸ διαρθρωτικόν.

Οἳ δή τοι.] Κράτης αὐτὶ τούτου ἄλλον εἶχεν παρὰ στίχον,

Οἳ δ' ἐξ ἀθανάτων θνητοὶ τράφεν αὐδήεντες.

Πῶς γὰρ αὐτοὺς θεοῖς ἐναλιγκίους λέγει, καὶ τοὺς Λοκιστοῦσιν κατὰ λόγον ὑπὸ Ἀπόλλωνος ἀναιρεῖσθαι ποιεῖται· ὅτι οὐ πάντας τοὺς ἐκ θεῶν γεγονότας ἀθανάτους εἶναι συμβαίνει, ὥς φησιν Ἡσίοδος. ἐν γὰρ τοῖς ἑξῆς Γηρυόνην θνητὸν ὄντα, Χρυσάορος ὄντα λέγει παῖδα· ὁ δὲ Χρυσάωρ Μεδούσης ἦν παῖς· δὲ καὶ αὐτὴ ἡ Μέδουσα ἀναιρεῖται ὑφ' Ἡρακλέους, καὶ Κέρβερος κύων ἀπ' ἀθανάτου γενέσεως ὤν· ἢ ὅτι λέγει κατὰ κάλλος καὶ μέγεθος θεοῖς ἐναλίγκιοι ἦσαν. Κυκλοτερὴς ὀφθαλμὸς ἔεις.] ἀντὶ τοῦ εἷς. ἔστι δὲ διαίρεσις τῆς περισπωμένης. εἰς γὰρ ὀξεῖαν καὶ βαρεῖαν διαιρεῖται.

Ἰσχύς τ' ἠδὲ βίη.] ἐκ παραλλήλου τὰς ἰσοδυνάμεις λέγει. καὶ μηχαναὶ ἐπὶ τοῖς ἔργοις αὐτῶν ἦσαν, ὅ ἐστιν ἀπειρίαι πολλαὶ καὶ ἐπίνοιαι. ἔτοι γὰρ τεχνῖται εἰσὶν ἐν τοῖς θεοῖς, ὑπὲρ τὴν ψυχὴν τὴν ἰσχὺν ἔχοντες. οὐκ ὀνομαστοί.] ἤγουν, οὓς οὐ δύναταί τις ὀνομάσαι, δεινοί. ἐπιφέρει γοῦν αὐτῶν τὰ ὀνόματα. καὶ Κόττον μέν φησι τὴν κινητικὴν δύναμιν, παρὰ τὸ κοτεῖν. Βριάρεων δὲ, τὸν ἰσχυρόν. Γύγην, τὴν δύναμιν. ἤτοι δὲ λέγονται ἐνέργειοι ἄνεμοι. εἰσὶ δὲ ἁρπακτικοὶ πάντες. διὰ τοῦτο καὶ ἑκατόγχειρες μυθικῶς, διὰ τὸ ὁρμητικὸν τῆς μάχης. Κόττος, Βριάρεως καὶ Γύγης, οἱ τρεῖς καιροί εἰσιν. Κόττος, ἡ ὀργὴ τοῦ χειμῶνος, ἤγουν ὁ χειμών· Βριάρεως, τὸ ἔαρ,

περὶ

παρὰ τὸ βρύειν, καὶ αὐξάνειν τὰ φυτά. Γύγης δὲ, ὁ χειμερινὸς καιρός. οὓς καὶ ἑκατόγχειρας καλεῖ, διὰ τὸ πολλὰς ἐνεργείας ἔχειν. ὁ δὲ Ὅμηρος, τὸν* Βριάρεων καλεῖ ἑκατόγχειρα δι' αὐτὸ τοῦτο.

Ἄπλαστοι] προσπέλασαι διὰ φόβον δυνατοὶ μέν τοι δὲ λέγονται διὰ τὴν πολυπληθείαν τῶν πολεμούντων, εἶναι ἁρπακτικοὶ πάνυ. διὰ τοῦτο καὶ ἑκατόγχειρες διὰ τὸ ὁρμητικὸν, τὸ πρὸς τὴν μάχην, καὶ δραστικὸν καὶ ἁρπακτικόν. Ὅσσοι γὰρ Γαίης] ἦσαν γὰρ δεινότατοι τῶν παίδων τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς ἐμισοῦντο ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν παίδων, τουτέστιν ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, ὑπὸ τοῦ πατρός. ἐσήμανε δὲ τὸ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν ἐμισοῦντο, διὰ τὸ εἰπεῖν [σφετέρῳ δ'] ὁ γὰρ δὲ σύνδεσμος, ἐσήμαινε καὶ ἄλλην τινά. ἐπεὶ εἶχεν εἰπεῖν σφετέρων μᾶλλον ἄλλων. ἔτι μᾶλλον δεινοὶ τῶν ἐξ ἄλλων γεγεννημένων παῖδες δεινότατοι, οἱ ἐκ Γῆς καὶ Οὐρανοῦ γενόμενοι. Ἐξ ἀρχῆς,] ἤγουν ἐφαίνετο δένδρα καὶ ζῶα, καὶ ἄλλα τινά. καὶ πάλιν ἐπικρατοῦντος τοῦ σκότους, ἐκρύπτοντο, καὶ συνεχέοντο πάντα, καὶ τὸ φῶς οὐκ ἐφαίνετο.

Πάντας ἀποκρύπτασκε.] ἐποίουν ἐπιπολάζειν τὰ τῆς ὀργῆς, ἀλλ' ἐν καιρῷ γίνεται καὶ κινεῖται. Στεινομένη.] Σέλευκος [ἀχνυμένη] γράφει. οὐ γὰρ ἐστενοχωρεῖτο (φησὶν,) ἀλλὰ διὰ τοὺς κρυφθέντας παῖδας αὐτῆς ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ ἐλυπεῖτο. Ἄλλως. Στεινομένη, στενοχωρουμένη, ὡς τὸ [Στεινόμενος νεκύεσσι,] διὰ τὸ τοὺς πολλοὺς καρποὺς εἶναι αἰτίους τῶν μαχῶν. Ἄλλως. τὸ ὅλον τοῦτό ἐστι. τὰ πνεύματα ἐκ τῆς στενοχωρίας ἀναφέρονται, τῆς γῆς στενοχωρουμένης. τὸ δὲ ὅλον, προσωποποιΐα.

πολιοῦ ἀδάμαντος.] λευκοῦ. ἢ διὰ τοὺς πολλοὺς καρποὺς αἰτίους τῶν μαχῶν. Δρέπανον νῦν λέγει τὸν καιρὸν τοῦ ἀμητοῦ. Παῖδες ἐμοὶ καὶ πατρὸς ἀτασθάλου.] προσδιαστέλλει τὸ ὄνομα ἀτασθάλου. ἀτασθάλου δὲ, πονηροῦ, ἀπὸ τοῦ ἄταις θάλλειν. ἢ ἀπὸ τοῦ ἀτάσθαλον εἰπεῖν, πλέον αὐτοὺς κινοῦσα πρὸς ὀργήν. οὐ γὰρ ἐπὶ πατέρα δίκαιον εἶχον ἐπιβαλεῖν χεῖρα. ἀεικέα.] ἀνόμοια, τουτέστι κακά. ἔλαβεν δὲ ὑπουργῆσαι, δηλονότι τὸ τέλος ἀποτελεῖν χρησάμενον.

Εἶσε δέ μιν.] διὰ τὸ λανθανόντως τὸν χρόνον μεῖναι, εἴρηκε τὸ [κρύψασα].

Ἦλθε δὲ Νύκτ' ἐπάγων.] τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ Οὐρανοῦ πάλιν ἀνακεῖσθαι θέλει. οὕτω γὰρ ἦν ἐκεῖνος ὁ οὐρανός. ὁ δ' ἐκ λοχεοῖο] Ἀρίσταρχος [λοχεοῖο] φησὶ, ὡς θυρεοῖο. λοχεὸς γὰρ λέγει. βεβαιοῖ δὲ τὸ λοχεῶνα, παρὰ τὸ οὖθος. τὸ δὲ [δεξιτερῇ] σχῆμα θερίζοντος ἐπιδείκνυται ὁ χρόνος τῶν ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς ἀναδιδομένων σπερμάτων τὰ γονιμώτατα ἀφανίζει, ἢ θερίζει. ἐπεὶ καὶ οἱ ταῦτα θερίζοντες ἄνθρωποι ὑπὸ δρεπάναις ταῦτα ἀποτέμνουσι. πάλιν δὲ ῥίψαντα ταῦτα ἐξοπίσω, ὅτι τοὺς καρποὺς ἐκ τῶν θερισθέντων καταβάλλουσι. φέρεσθ' ἀπὸ μήδεα] μήδεα λέγει τὰ τῆς γονῆς ἀρχεῖα. τὰ γὰρ πλεῖον γονῆς αἴτια ἀνώτερα. μήδεα,] ἢ ἀπὸ τοῦ μέζεα τινα εἶναι τὰ μέσον ὄντα τῶν μηρῶν, ἢ ἀπὸ τοῦ μήδω τὸ βουλεύομαι. οἱ ἄνθρωποι γὰρ οἱ βουλευτικοὶ, καὶ πάντες, ἀπὸ τούτων γίνονται. Ἐξοπίσω] διὰ τὸ ἐξοπίσω ῥίπτειν τοὺς θερίζοντας. ποιεῖται δὲ τὸ ἐξοπίσω καὶ μεταταῦτα. ὡς ἀεὶ μετὰ τὸ κόψαι ἔρριψε. Πάσας δέξατο.] διὰ τὸ ἀδια[...] τοῦ εἴτουν διαδοχῆς γὰρ ὑπεδέξατο ἡ γῆ τὰς Ἑλλάδος. Γείνατ' Ἐριννῦς τε.] τὰς Ἐριννῦς λέγει, καὶ τοὺς Γίγαντας, καὶ τὰς Νύμφας ἐντεῦθεν γεννηθῆναι, διὰ τοὺς ἐπιβαίνοντας μόχθους, καὶ αἱματηροὺς ἱδρῶτας, καὶ πολέμους, περὶ ὅλους καὶ χωρῶν, δυνατῶν, καὶ γονίμων. Ἐριννῦς αἱ μεταχώμεναι τὸ συγγενικὸν αἷμα. ἐγέννησε γοῦν τὰς Ἐριννῦς ἐκ τοῦ αἵματος καὶ τοὺς Γίγαντας. Γίγαντες δὲ οἱ συγγενεῖς, οἱ ἀσεβεῖς. πάντες μὲν γηγενεῖς, ἀλλ' οἱ Γίγαντες ἀσεβεῖς ἄνθρωποι γὰρ, τοὺς δικαίους καλεῖ. Ἄλλως. Ἐριννῦς ἀπὸ τῆς ἔρεως· γίγαντες δὲ ἀπὸ τῆς γῆς ὀνομάζονται. Ἄλλως. μεγάλους Γίγαντας τοὺς ἀνδρείους ἄνδρας λέγει. Γιγάντων δὲ ὀνόματα ταῦτα· Ἀλκυονεὺς, Ἐγκέλαδος, Πορφυρίων, Μίμας, Ὄβριμος, Φροῖτος.

Νύμφας] ἐκ τούτων ἦν τὸ πρῶτον γένος τῶν ἀνθρώπων· Μελίας δὲ, διὰ τὸ αἷμα τοῖς δένδρεσι γίνεσθαι τὴν γένεσιν τῶν ἄλλων ζώων. Νύμφας γὰρ, τὴν ἄλλην γένεσιν τῶν ζώων. Μελίας δὲ, ἐκ τοῦ μᾶλλον εἶναι τὰ πρόβατα. λέγει δὲ καὶ Ὀρεστιάδας, καὶ Ἁμαδρυάδας. Μήδεα δ' ὡς] μήδεα, τὰ αἰδοῖα. οὐ γὰρ θέλει ἀπογύμνως ἡμᾶς προσκεῖσθαι τοῖς ἀφροδισίοις, ἀλλὰ μετ' αἰδοῦς. ὀρθῶς οὖν τὴν τῶν Ἀφροδισίων προεστῶσαν, φιλομμειδέα φησί.

Ἀφρὸν ἀπ' ἀθανάτου] τὴν ζέσιν τοῦ αἵματος, τὸν ἀφρισμὸν τῆς μίξεως, τὴν ἀφροδίτην σπορά. τῇ δ' ἐνὶ κούρη] τουτέστιν ἐν τῷ ἀφρῷ τῆς μίξεως. ἐκ γὰρ τῆς θαλάσσης ἡ Ἀφροδίτη διὰ τὸ ὑγρόν. ἡ γὰρ ἐπιθυμία, ἀπὸ τῆς ὑγρότητος γίνεται. ὅθεν καὶ ὑγροὺς καλοῦμεν τοὺς ἀσελγεῖς ἀνθρώπους. Κύθηρα δὲ πόλις Κύπρου. εἴρηται δὲ κύθηρα, παρὰ τὸ κεύθειν καὶ κρύπτειν τὰ αἰσχρά, ἤγουν τὸν ἔρωτα. ἢ ἐκ τοῦ κύειν· παραθαλάσσιαι γάρ εἰσι.

Ἐκ δ' ἔβη αἰδοίη.] ἤγουν τιμία, ἢ ἀπὸ τῶν αἰδοίων. τὴν δ' Ἀφροδίτην] τὸ αὐτό, τὴν Ἀφροδίτην καὶ τὴν Δήμητραν καλοῦσι. μετὰ τὴν μίξιν δὲ καὶ ἡ γῆ βοτάνας ἀπέδωκε. μίξιν δὲ λέγει τοῦ ὄμβρου πρὸς τὴν γῆν.
Ἀφρογενέα τε.] τὴν Ἀφροδίτην. ἢ παρὰ τὸν ἀφρόν, ἢ παρὰ τὸ ἀφραίνειν. ὡς Εὐριπίδης·
Τὰ μῶρα γὰρ πάντ' ἐστὶν Ἀφροδίτη βροτοῖς.
Κυθέρειαν δέ, ἀπὸ τοῦ κεύθειν τοὺς ἐραστάς, καὶ λάθρα γίνεσθαι.

Τῇ δ' Ἔρος ὡμάρτησε.] τὰ παρεπόμενα θεῷ νόμιμα. καὶ Ἵμερος ἀδιαφόρως, ἵνα μὴ ξενισθῇς. Ἔρως δέ, τὸ δι' ὁράσεως ἐρᾶν, Ἵμερος δέ, τὸ μετὰ τὴν ὅρασιν ἐπιθυμεῖν· οἷον, ἰδὼν βιβλίον καλὸν περὶ τὴν ἀμφίασιν, καὶ τὸ γράμμα, καὶ τὰ ἑξῆς, εὐθὺ ἐράσθης κτήσασθαι αὐτὸ ἐπιθυμήσας, καὶ ἐκμαθεῖν αὐτό, καὶ ποιῆσαι τὰ γεγραμμένα. οὕτω δὲ ἐπὶ παντὸς πράγματος.

Γεινομένη τὰ πρῶτα.] αὕτη δὲ ἐξ ἀρχῆς τιμὴν ἔχει, ὅτι ἐγεννήθη, καὶ συμμεμίχθη (φησὶν) τοῖς θεοῖς. ποίας τιμῆς μετάλλαξε λέγων; Παρθενίους τ' ὀάρους, καὶ τὰ ἑξῆς.

τὰ πρῶτα.] πρῶτον γὰρ κινεῖται ὁμιλία μεταξὺ παρθένων, εἶτα μειδιασμὸς καὶ γέλως, εἶτα τέρψις ἐπακολουθεῖ, φιλία καὶ [illegible].
Ἄλλως. τιμὴν ἔχει τὸ ἕπεσθαι αὐτῇ τὸν Ἔρωτα καὶ τὸν Ἵμερον, ταύτην ἐξ ἀρχῆς τιμὴν ἔχει. παρθενίους δέ, ἤγουν τὰς ἐπὶ τῆς παρθενίας ὁμιλίας.

Τοὺς δὲ πατήρ.] μετὰ τὸ εἰπεῖν περὶ Ἀφροδίτης, ἦλθεν ἐπὶ τοὺς Τιτᾶνας. Τιτᾶνες δὲ οἱ ἄδικοι καὶ βλαπτικοί, ἐκ τοῦ τείνεσθαι τὴν ψυχὴν τοῦ μέλλοντος βλάπτεσθαι. ἢ ἀπὸ τοῦ μέλλειν αὐτοὺς τιμωρίας τίσειν, ὑπὲρ τῆς τοῦ πατρὸς ὕβρεως, ἤγουν τοῦ Οὐρανοῦ, παρὰ τοῦ Διὸς τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.
τιταίνοντας.] δηλοῦνται τιμωρίαν ἀπαιτῆσαι τὸν πατέρα παραιτούμενοι τῇ ὕβρει. καὶ τίσεως ἄξια ποιοῦντες, τιμωροῦντες τῇ μητρί. Ἄλλως. τίσιν καὶ τιμωρίαν λαμβάνοντες, ὑφ' οὗ ἠδίκει ὁ Οὐρανός. ἢ τιμωρίαν παρέχοντες παρέσονται καὶ Τιτᾶνες ὀνομάζονται οἱ μωραίνοντες. Ἄλλως. παρὰ τὸ τετάσθαι καὶ ἐξαπλωθῆναι. ἢ ὅτι (ὡς λέγει οὗτος ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ Ὀρφέως λαβὼν τοῦτο) ὅτι πάλιν τιμωρῆσαι μέλλει ὁ Κρόνος τοὺς θεούς, καὶ λαβὼν τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, ἤγουν πάλιν ἐπικρατῆσαι μέλλει τὸ σκότος ἐκεῖνο τὸ ἀρχαιότατον, τοὺς Ζωδιακοὺς κύκλους, τοὺς ἔχοντας τοὺς ἀστέρας. τοῖο δ' ἔπειτα.] τούτου γὰρ τοῦ ἔργου ἔμελλεν αὐτοὺς ὁ Ζεὺς τιμωρῆσαι τὸν Κρόνον, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ἥμαρτεν εἰς τὸν ἴδιον πατέρα.

Νὺξ δ' ἔτεκε.] εἰκότως ἐκ νυκτὸς εἶπε γεννηθῆναι. ἀγνοίᾳ γὰρ δὴ τὰ τοιαῦτα παθήματα. ἔθος ἦν καὶ τῷ ποιητῇ, ἐπὶ τῶν τεθνηκότων λέγειν, σκότος ὄσσε κάλυψεν. ὀνείρων δὲ φῦλον τὸ πλῆθος αὐτῶν ἐμφαίνει· τοὺς μὲν θορυβώδεις, τινὰς δὲ ἀπατῶντας· ἡ δὲ ἀκριβῶς οὐδενὶ συγκαθευδήσασα τέτοκε κῆρα μέλαιναν. καὶ μοίρας λέγει τὰς ἐπιμεριζούσας καὶ ἐπικυρούσας, ὡς εἴρηται, τὸν θάνατον, ἢ τὰς γινομένας τιμωρίας τῶν κακῶν ἔργων· ἐξ ἀφανοῦς γὰρ καὶ αὗται ἐπέρχονται τοῖς ἀνθρώποις. Τρεῖς δὲ φασὶ τὰς μοίρας, τὴν μὲν Κλωθώ, ὡς ἐπικλώθουσαν ἑκάστῳ τῶν ἀπὸ γενέσεως τὸ εἱμαρμένον, τὴν δὲ Λάχεσιν ἀπὸ τοῦ λαγχάνειν, ὡς ἐπικληροῦσαν τὸ μὲν ἀγαθόν, τὸ δὲ ἐναντίον, τὴν δὲ Ἄτροπον ὡς ποιοῦσαν τὸ ἀποκληρωθὲν ἀμετάστροφον. τέκε δ' Ὕπνον.] ταῦτα ἔθος ἕπεσθαι τῇ νυκτί. Ἄλλως. τὰ γὰρ ἐξ ἀμιξίας γεννηθέντα φθόνον ἐμποιεῖ.

Ἑσπερίδας.] τὰς ἑσπερινὰς ὥρας λέγει. Μῆλα δὲ χρυσᾶ, τὰ ἄστρα. αὐτοῖς δὲ μέλλει, ἐπειδὴ ἐν αὐταῖς ταῦτα φαίνεται. Ἡρακλέα δέ, τὸν ἥλιον. λέγει δὲ τοῦτο, ἐπεὶ παρερχομένου τοῦ ἡλίου ἐμφαίνονται τὰ ἄστρα, ὅ ἐστι τὸ τρυγῆσαι τὸν Ἡρακλέα τὰ μῆλα. φέροντά τε δένδρεα.] καρπὸν δέ, διὰ τὸ συνυπάρχειν τοὺς καρποὺς τῇ δυνάμει ἐν τοῖς ἀρδεύουσιν ὕδασιν. ἐν ᾧ καὶ ὁ Ζεύς, τὸ ἐπὶ Ἀλεξάνδρου μῆλον ἔλαβε. Καὶ Μοίρας, καὶ Κῆρας.] Μοίρας λέγει τὰς ἐπιμεριζούσας, Κῆρας δὲ τὰς ἐπιφερομένας τὸν θάνατον. νηλεοποίνους] ἀνηλεῶς ἐπὶ τῷ τιμωρεῖσθαι, καὶ τὰς γινομένας τιμωρίας τῶν κακῶν ἔργων. Αἵτ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε.] ἵνα δείξῃ τῇ ὑπερβολῇ τὸ

ἀλιτήριον. ὅτι οἱ καὶ θεοὶ ἁμαρτάνοντες τιμωροῦνται, πολλῷ μᾶλλον οἱ ἄνθρωποι. ὅσα δὲ παραβαίνεται ἐπ' ἀνθρώπων, ταῦτα καὶ ἐπὶ θεῶν. [illegible] ὄπιν.] τὴν ἐξ ὑπεροψίας γινομένην ἀπόδοσιν. Ὅμηρος τὸ μὲν πρᾶγμα οἶδε, τὴν δὲ λέξιν [illegible]. Ἀπολλόδωρος δὲ ἐν τοῖς περὶ θεῶν [illegible] εἰς κύκνον φησὶ μεταβληθέντα τὸν Δία, καὶ Νεμέσει μιγῆναι.

Τίκτε δὲ καὶ Νέμεσιν.] [illegible], τοῖς πονηροῖς δικαιοσύνη. ὡς ἐπὶ ὑβρίζουσι [illegible], μέμψις αὕτη ἐστὶ δὲ [illegible] ἐπικληθεῖσα. Νὺξ ὀλοή.] ὥσπερ [illegible] τῆς τιμωρίας ὑπερβαίνομεν, διὰ τοῦτο νυκτὶ τὰ ἐν σκότει γινόμενα εἴκασε. λανθάνοντες γὰρ ἐπιχειροῦνται τὰ ἐν σκότει γινόμενα. ὁ γὰρ ἀπατῶν δηλοῖ ὅτι τὴν ἀλήθειαν κρύπτει. μετὰ τὴν δὲ Ἀπάτην τέκε.] ὅτι τὴν ἐν τῷ βίῳ ἀπάτην λέγει, ἀλλὰ τῆς Ἀφροδίτης. ἡ γὰρ φιλότης [illegible] ταύτῃ [illegible]. Γῆράς τ' οὐλόμενον.] ὅτι οἱ γηράσκοντες [illegible] εἰσὶ τῷ θανάτῳ.

Αὐτὰρ Ἔρις.] [illegible] λέγει ἐξ αὐτῆς δὲ Πόνον, καὶ Λήθην, καὶ Λιμόν, καὶ [illegible] τὰ [illegible] ἐκ γὰρ τῆς φιλονεικίας πόνοι καὶ μάχαι, καὶ [illegible] γίνεται. Λήθην τε.] πολλάκις γὰρ ἔρις [illegible] ἐπιλανθανόμεθα καὶ τῶν [illegible].

Δυσνομίην, Ἄτην τε.] [illegible] βλάβη τῇ δυσνομίᾳ. συνήθεας.] τουτέστι [illegible] ἀλλήλαις. ὁ γὰρ τοῖς νόμοις μὴ [illegible] ἔτι διατρίβει.

Νηρέα τε.] τὴν ῥεῦσιν, καὶ τὸ [illegible] τῆς ὕλης λέγει. ἀψευδῆ καὶ ἀληθῆ, ὡς παλαιὰς [illegible] τῆς ὕλης. καὶ ὅτι αἰσχρὸν [illegible] ψεύδεσθαι. Ἄλλως. ἀψευδῆ, ὅτι ψευδὴς [illegible] ἀληθῆ γε, ὅτι ψεῦδος οὐ λέγει. τὸ δὲ [illegible] μενον [illegible], ὅτι [illegible] ἀλλ' ἔστι καὶ ψεύδεσθαι [illegible] ψεύδονται, [illegible] διά τινα [illegible], ἢ διὰ τὸ ἐπιλανθάνεσθαι. [illegible] δὲ, τὸν μὲν ἑκουσίως ψευδόμενον. [illegible] γὰρ ἀψευδὴς οὗτος. Ἄλλως. [illegible] ἀψευδέα μὴ ψευδόμενον; τὴν δὲ ἀλήθειαν μὴ ἐπιλανθανόμενον. ὁ γὰρ ἐπιλανθανόμενος ἄκων ψεύδεται.

Πρεσβύτατον παίδων.] ἢ διὰ τὸ ἔντιμον καὶ ἀληθές, ἢ διὰ τὸ γέροντα ἀκριβεῖς εἶναι. ἔστι γὰρ συμβαίνει κατὰ [illegible] τινὰ καὶ [illegible] ἐχθρὸν λανθάνειν θέλων ἐκεῖνον, τὸν δὲ μὴ [illegible] αὐτὸν ἐπιλανθάνεσθαι, τοῦτο φησί. Αὖτις δ' αὖ Θαύμαντα.] τὴν ἀπὸ τῶν πελαγῶν γινομένην ἀναθυμίασιν, καὶ τὸ πλῆθος τῶν ὑδάτων. Ἄλλως. θαῦμα παρέχειν [illegible], [illegible] ὑδάτων [illegible] ἐνταῦθα. μόνην γὰρ [illegible] ἔχει ἡ τῶν ὑδάτων θέα, διὰ τὸ [illegible] ἔξω εἰς γῆν. Γαίῃ μισγόμενος, διὰ τὸ εἴσω τῆς γῆς ὑπεισδύεσθαι. ἢ Φόρκυνα, τὸ βίαιον τῇ φορτί. Θαύμαντα δὲ τὸ θαυμάζειν.

Καὶ Κητώ.] ἐν πόντῳ γὰρ τὰ κήτη [illegible] ἰσχυρότατα ὄντα καὶ [illegible], καὶ ἀδάμαντος ἰσχὺν ἔχοντα. Νηρῆος δ' ἐγένοντο.] ὅσα κατὰ τὴν [illegible] ἔργα [illegible] καὶ ἀξιόχρεα δηλοῖ ταῦτα ὁ λόγος. τέκνα τοῦ Νηρέως [illegible], ἐπεὶ καὶ ταῦτα [illegible]. Μεγήρατα τέκνα θεάων.] [illegible] φαρα τέκνα, διὰ τὸ κάλλος, καὶ θαυμαστὰ [illegible] καὶ ἐν [illegible]. Ἄλλως. μεγάλως ἐπέραστα [illegible] κάλλει, [illegible] εἶναι τις, ἢ αὐτοῖ μετ' ἀλλήλων [illegible]. ἢ τίμια, ἔνδοξα. τελήεντος.] τοῦ τὰ πάντα τελεσφοροῦντος πόντου γὰρ ἡ [illegible] [τελήεντος] [illegible]. καὶ ἡμεῖς γὰρ τὰς [illegible] ἐντελεῖς καλοῦμεν.

Πρωτώ τ', Εὐκράτη τε, Σαώ τ' Ἀμφιτρίτη τε,	Protoque, Eucrateque, Saoque Amphitriteque,
Εὐδώρη τε, Θέτις τε, Γαλήνη τε, Γλαύκη τε,	Eudoraque, Thetisque, Galeneque, Glauceque,
Κυμοθόη, Σπειώ τε θοὴ, Θαλίη τ' ἐρόεσσα,	Cymothoe, Spioque velox, Thaliaque iucunda,
Καὶ Μελίτη χαρίεσσα, καὶ Εὐλιμένη, καὶ Ἀγαυὴ,	Et Melita gratiosa & Eulimene & Agaue,
Πασιθέη τ', Ἐρατώ τε, καὶ Εὐνίκη ῥοδόπηχυς,	Pasitheaque, Eratoque, & Eunice roseis lacertis prædita,

Δωτώ

Δωτώ τε, Πρωτώ τε, Φέρουσά τε, Δυναμένη τε, — Dotoque, Protoque, Pherusaque, Dynameneque.
Νησαίη τε, καὶ Ἀκταίη, καὶ Πρωτομέδεια, — Nesæaque, & Actæa, & Protomedia,
Δωρὶς, καὶ Πανόπη, καὶ εὐειδὴς Γαλάτεια· — Doris, & Panope, & speciosa Galatea,
Ἱπποθόη τ' ἐρόεσσα, καὶ Ἱππονόη ῥοδόπηχυς· — Hippothoeque lepida, & Hipponoe roseis lacertis prædita,
Κυμοδόκη θ', ἣ κύματ' ἐν ἠεροειδέϊ πόντῳ — Cymodoceque, quæ fluctus in obscuro ponto,
Πνοιάς τε ζαθέων ἀνέμων σὺν Κυματολήγῃ — Et flatus diuinorum ventorum, vna cum Cymatolege
Ῥεῖα πρηΰνει, καὶ ἐϋσφύρῳ Ἀμφιτρίτῃ, — Facile mitigat, & cum pulchros talos habente Amphitrite:
Κυμώ τ', Ἠϊόνη τε, ἐϋστέφανός θ' Ἁλιμήδη, — Cymoque, Eioneque, pulchreque coronata Halimede,
Γλαυκονόμη τε φιλομμειδὴς καὶ Ποντοπόρεια· — Glauconomeque hilaris, & Pontoporia,
Λειαγόρη τε, καὶ Εὐαγόρη, καὶ Λαομέδεια· — Liagoreque, & Euagore, & Laomedia,
Πουλυνόμη τε, καὶ Αὐτονόη, καὶ Λυσιάνασσα, — Polynomeque, & Autonome, & Lysianassa,
Εὐάρνη τε φυήν τ' ἐρατὴ καὶ εἶδος ἄμωμος, — Euarneque, tam indolis gratæ, quam inculpatæ formæ,
Καὶ Ψαμάθη χαρίεσσα δέμας, δίη τε Μενίππη· — Et Psamathe decora corpore, diuinaque Menippe,
Νησώ τ', Εὐπόμπη τε, Θεμιστώ τε, Προνόη τε, — Nesoque, Eupompeque, Themistoque Pronoeque,
Νημερτής θ', ἣ πατρὸς ἔχει νόον ἀθανάτοιο. — Nemertesque, quæ patris habet animum immortalis.
Αὗται μὲν Νηρῆος ἀμύμονος ἐξεγένοντο — Hæ quidem ex Nereo inculpato procreatæ sunt
Κοῦραι πεντήκοντα, ἀμύμονα ἔργ' εἰδυῖαι. — Filiæ quinquaginta, inculpata opera callentes.
Θαύμας δ' Ὠκεανοῖο βαθυρρείταο θύγατρα — Thaumas vero Oceani profundi-flui filiam
Ἠγάγετ' Ἠλέκτρην· ἡ δ' ὠκεῖαν τέκεν Ἶριν, — Duxit Electram, hæc autem celerem peperit Irim,
Ἠϋκόμους θ' Ἁρπυίας, Ἀελλώ τ' Ὠκυπέτην τε, — Pulchricomasque Harpyias, Aelloque, Ocypeteque,
Αἵ ῥ' ἀνέμων πνοιῇσι καὶ οἰωνοῖς ἅμ' ἕπονται — Quæ ventorum flamina, & aues assequuntur
Ὠκείῃς πτερύγεσσι· μεταχρόνιαι γὰρ ἴαλλον. — Pernicibus alis; in cœlo enim degentes volitant.
Φόρκυι δ' αὖ Κητὼ Γραίας τέκε καλλιπαρήους — Phorco post hæc Græas peperit pulchris genis præditas,
Ἐκ γενετῆς πολιάς, τὰς δὴ Γραίας καλέουσιν — A partu canas, quas ob id Græas vocant
Ἀθάνατοί τε θεοὶ, χαμαὶ ἐρχόμενοί τ' ἄνθρωποι. — Immortalesque dij, humique incedentes homines.

ΑΛΛΗΓΟΡΙΑ.

Αὗται μὲν Νηρῆος ἀμύμονος ἐξεγένοντο κοῦραι πεντήκοντα, ἀμύμονα ἔργ' εἰδυῖαι.] τῶν μὲν πρακτικῶν τὰ τέκνα, τουτέστι τὰ ἀποτελέσματα τὰ περὶ ναυτιλίαν, καὶ αἱ ἐνέργειαι ταῦτά εἰσι. τό,τε πρὸ τῆς [illegible] τοὺς [illegible] μέλλοντας, καὶ αὖ [illegible] καὶ σώζοντας τοὺς πλέοντας, καὶ ἀμφοτέρωθεν [illegible], τουτέστι φοβουμένους, [illegible] τὸ σκάφος, καὶ γαληνιάζουσαν ὁρᾶν τὴν θάλασσαν καὶ [illegible] [illegible] ἐμπορείαις καὶ ἀνδρικαῖς [illegible]. Νηρέα δὲ ὁ λόγος τὸ πρακτικὸν τοῦ νοῦ ὀνομάζει [illegible] πρεσβύτατον λέγει τάχα, διὰ τὸ [illegible] τουτέστι [illegible] πλεῖστα [illegible] ἐξ Ἰωνίας εἰς Ἑλλάδα μεταβαίνοντας, [illegible] δ' εἰς τὴν Ἀλεξάνδρου [illegible], καὶ αὖθις εἰς τὴν Βυζαντίων [illegible] καὶ τοῖς [illegible]. ἐν [illegible] ὁ τοιοῦτος [illegible] τῆς κατὰ θάλασσαν αἱ

γὰρ ἕξεις καὶ ἐπιστῆμαι, ἐκ τῶν περὶ ἕκαστα ἀπειρῶν ἐνεργειῶν ἐπιγίνονται, καὶ ἐκ τῶν ἐθισμῶν αἱ τέχναι, κατὰ τὸν φιλόσοφον λόγον. διὸ καὶ τὰς τελείας ἐνεργείας τοῦ πρακτικοῦ τοῦ περὶ τὴν ναυτιλίαν τοῖς ἀνθρώποις ἔξωθεν ἐπιγινομένου, θυγατέρας τοῦ Νηρέως ὁ λόγος προσηγόρευσεν, ἀμύμονα ἔργα εἰδυίας. πεντήκοντα δὲ τὸν ἀριθμὸν λέγονται, παρόσον ἀπὸ τῆς πενταδικῆς αἰσθήσεως ἐπισυνάγεσθαι εἴωθεν ὁ πρακτικὸς νοῦς. ἐξ αἰσθήσεως μὲν γὰρ μνήμη, ἐκ μνήμης δὲ ἐμπειρία. αἱ γὰρ πολλαὶ μνῆμαι τῷ ἀριθμῷ ἐμπειρία μία ἐστίν. ἐκ δ' ἐμπειρίας τέχνη, ἢ ἐπιστήμη, καθά φησι Παῦλος ὁ φιλόσοφος. κἂν γὰρ ὁρῶντες, ἢ ἀκούοντες, ἢ καὶ ἐνεργοῦντες, πλὴν ἁπλῶς, πολλ' ἄττα μανθάνουσιν οἱ ἄνθρωποι ἔργα καὶ τῆς ναυτιλίας, καὶ τῆς γεωργικῆς, καὶ τῆς στρατιωτικῆς. ἡ πεντὰς δὲ τῷ τελείῳ ἀριθμῷ τῷ δέκα ἐπιτιθεμένη, καὶ αὐτὸν πολυπλασιάζουσα, πάντως τὸν πεντήκοντα ἀποτελεῖ. τοιαῦται δὲ αἱ διὰ τῶν αἰσθήσεων τελειωθεῖσαι ἡμῖν ἐπιφυόμεναι ἐνέργειαι. Θαύμαντι τῇ θυγατρὶ τοῦ Ὠκεανοῦ λέγεται συνελθεῖν, καὶ τεκεῖν ἐξ αὐτῆς τήν τε Ἶριν, καὶ τὴν Ἀελλώ, καὶ τὰς Ἅρπυιας, παρόσον ἐξ ἀναθυμιάσεως ἀνιούσης περὶ τὸν ἀνώτερον τῆς λεγομένης ἀπογειαζούσης τόπον, τὴν σύστασιν ἔχει ἥτε Ἶρις, τὸ πολύχροον τοῦτο καὶ περιφερὲς τόξον, τὸ ἐν τοῖς μετεώροις ὑφιστάμενον, καὶ οἱ ἄνεμοι· τίς γὰρ οὐκ ἂν θαυμάσειε τὴν Ἶριν, τοῦ σχήματος, τοῦ χρώματος, τοῦ μεγέθους, καὶ τοῦ κάλλους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀνέμους πάντοθεν πνέοντας.

ΣΧΟΛΙΑ.

Πρωτώ τ' Εὐκράτη τε] τὰ ὀνόματα τῶν Νηρηΐδων, ὡς πρὸς τὰ θαλάσσια εἴδη καὶ σχήματα λέγει. Πρωτὼ δὲ, παρὰ τὸ πρότερον ἐπιβαίνειν θαλάσσῃ, ἢ παρὰ τὸ πρωτεύειν τὸ ὕδωρ πάσης ὕλης, ἢ διὰ τὸ βασιλικὸν τῆς γαλήνης.

Εὐκράτη] διὰ τὸ εὐκατόρθωτον, ἢ διὰ τὸ εὐκράτους διδόναι τοὺς ἀέρας. Σαώ] διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν πλεόντων. Ἀμφιτρίτη] διὰ τὸ ἀμφίβολον τοῦ φέρειν, ἢ διὰ τὴν πανταχόθεν φθόραν. Εὐδώρη] ἡ καλλίδωρος. Θέτις τε] ἡ θέσις τῶν ὑδάτων. Γαλήνη] ἡ στέρησις καὶ ἡσυχία τῶν ὑδάτων. Γλαύκη] διὰ τὴν ὄψιν τῶν ὑδάτων. Κυμοθόη] διὰ τὸ ταχὺ τῶν κυμάτων, ἢ τῶν πλεόντων. Σπειώ] ἡ [illegible]. Θόη] ἡ [illegible]] [illegible]] ἡ θαλασσία [illegible].

Καὶ Μελίτη] τὸ ἡδύ· ἡδὺ γὰρ παρὰ τοῖς πλέουσι διὰ τὴν τοῦ κέρδους ἡδύτητα.

Εὐλιμένη] διὰ τὴν ἡδονὴν τοῦ λιμένος τοῖς [illegible] ἐρχομένοις.

Ἀγαυή] ἡ λαμπρότης τῶν ὑδάτων. Πασιθέη] ὑπὸ πάντων θαυμαζομένη, ἢ εἰς ἣν πάντες θέουσι. Ἐρατώ] διὰ τὴν προσηνῆ θεωρίαν τοῖς ὁρῶσιν. Πρωτομέδεια] διὰ τὸ [illegible] ἄλλων στοιχείων καὶ βασιλεύειν αὐτῶν ὡς ἐξ αὐτοῦ γεννωμένων, ὡς εἴρηται, τὸ βασιλικὸν τῶν [illegible] βουλήν, διὰ τὴν χολὴν καὶ γαλήνην. Πανόπη] [illegible]. Καὶ εὐειδὴς Γαλάτεια] ἡ διὰ τὴν γαλήνην, ἢ λευκότης τῶν κυμάτων, ὅτι μυρίαις αὔραις [illegible] θάλασσα, καὶ ἡ ὄψις αὐτῶν [illegible] τοῦτο τὸ ἐπίθετον, [illegible] τὸν τοῦ Κύκλωπος ἐπὶ τὴν Γαλάτειαν ἔρωτα. Ἱπποθόη] ἡ ταχύτης. ἐρόεσσα] ἐπιθυμητική. Ἱππονόη] ἡ ἐκ τῆς ταχύτητος τοῦ νοῦ. Κυμοδόκη] τὸ [illegible] καὶ δεκτικὸν τῶν κυμάτων, ἢ παρὰ τὸ δοκεύειν τὰ κύματα, ἢ διὰ τὴν ἐπιτήρησιν αὐτῶν. ἠεροειδεῖ] ἀεροειδεῖ καὶ μέλανι. ζαθέων] ἄγαν πνεόντων. σὺν Κυματολήγῃ] τῇ τῶν κυμάτων λήξει, τουτέστι καταπαύσει. ἓν γὰρ ὄνομα [illegible], ὥς φησιν Ἀρίσταρχος, ἔσονται μία καὶ πεντήκοντα Νηρηΐδες καταλεγμέναι. Ἄλλως. αὐτό τε λήγειν τὰ κύματα [illegible] ἀπολήγοντα τὰ κύματα κάθηται ὡς ἔν τινι κάτω μέρει παυομένων ἐν τῶν ἀνέμων, ἡ κατάπαυσις γίνεται. ἐξ ἀναστροφῆς δὲ τὸ σχῆμα· ὅτι ἡ Κυμοδόκη, καὶ ἡ Κυματολήγη σὺν τῇ Ἀμφιτρίτῃ παύουσι τοὺς ἀνέμους, ἀλλὰ καὶ τὰ οἰδήματα λήξαντα καὶ τῶν κυμάτων κατάπαυσιν ποιεῖ. εὐστέφανός τε Ἁλιμήδη] ἡ αὐτὴ τῶν πλεόντων, ἢ τὴν [illegible] λέγει, καὶ τὸ μέδεσθαι, τουτέστι βασιλεύειν. [illegible]] τὸ ἀπόλαυσιν τῆς ὁμιλίας. Λαομέδεια] ἡ τῶν [illegible] ἐν [illegible]. Αὐτονόη] ὁ αὐτόματος νοῦς. Λυσιάνασσα] παρὰ τὸ [illegible]. Εὐάρνη] οὐ γὰρ [illegible] ἐκ τῶν [illegible] τῆς θαλάσσης [illegible], ποιοῦσι [illegible] ἐν αὐτῇ [illegible] ἀμύμονα τὰ μέτρα ἐν γῇ. Μενίππη] ἡ [illegible] τῆς ὀξύτητος τοῦ νοῦ. Θεμιστώ] [illegible]

[illegible]

αὐτοῦ τοῦ λόγου ἀπὸ τοῦ πελάγους θαῦμα. Ἠγάγετ' Ἠλέκτρην.] Ἠλέκτρα δὲ ἡ λαμπηδών. διὰ τοῦτο γυνὴ Θαύμαντος, ὅτι τὸ ὁρώμενον θαυμάζεται. τίκτει Ἶριν.] Ἶριν δὲ τίκτει, ἐπεὶ καὶ ἡ Ἶρις θαύμαντος ἐστὶν ἀξία. ὁρῶντες γὰρ αὐτὴν θαυμάζομεν, καὶ προφέρομεν λόγον. Ἶρις δὲ ὁ προφορικὸς λόγος, ἀπὸ τοῦ εἴρω, τὸ λέγω. ὁρῶντες γὰρ καὶ θαυμάζοντες, προφερόμεθα λόγους. ἀπὸ τῆς λαμπηδόνος γίνεται τὸ τόξον. οὐ γὰρ ἔχει ἰδίαν ὑπόστασιν, ἀλλ' ἔμφασίς τις ἐστι. τοῦ γὰρ νέφους μικρὰς ῥανίδας ἔχοντος, καὶ ἐξεναντίας κειμένου τοῦ ἡλίου, ἀνακλᾶται ἡ ἡμετέρα ὄψις πρὸς τὸν ἥλιον, καὶ δοκεῖ τι κύκλου τμῆμα ἐν τῷ νέφει εἶναι. πολλάκις δὲ ἐν ταυτῷ δύο φαίνονται ἴριδες. Ἠϋκόμους δ' Ἁρπυίας.] Τὰ ὀνόματα τῶν Ἁρπυιῶν Ἀελλὼ καὶ Ὠκυπέτην. Ἁρπυίας τὰς ἁρπακτικὰς πνοάς, τὰς ἐκ τῆς τῶν ὑδάτων ἀναδόσεως γινομένας· διὸ καὶ τὴν πτέρωσιν ἔχειν. Ἁρπυίας δεινῶς συνέστειλε. τὰς γὰρ εἰς τὰς ἀληθείας αἰτιατικὰς, αὐτοὶ συστέλλουσι. μεταχρόνιαι γὰρ ἴαλλον.] ἀντὶ τοῦ ἐπεῖχον, ἐπέτοντο, καὶ τὸ ὑψηλὸν γὰρ χρόνον καλοῦσι. Φόρκυι.] Φόρκυς ἡ ἐπιφορὰ τῶν ὑδάτων. Κητὼ δὲ τὸ βάθος. Γραίας δὲ, τὸν ἀφρόν. ἄμεινον δὲ γράφειν [καλλιπάρῃον] ἵν' ᾖ ἐπὶ τῆς Κητοῦς τὸ ἐπίθετον. ὡς καὶ Σέλευκος· ἄλλως τε καὶ ἐν τοῖς ἐπάνω τὴν Κητὼ καλλιπάρῃον εἶπεν. ἐκ γενετῆς δὲ πολιὰς, διὰ τὸ ἅμα τῷ γίνεσθαι λευκαί εἰσιν. ἢ ἀντίφρασιν λέγει.

Πεφρηδώ τ' εὔπεπλον, Ἐνυώ τε κροκόπεπλον,
Γοργούς θ' αἳ ναίουσι πέρην κλυτοῦ Ὠκεανοῖο,
Ἐσχατιῇ πρὸς νυκτός, ἵν' Ἑσπερίδες λιγύφωνοι,
Σθεννώ τ', Εὐρυάλη τε, Μέδουσά τε λυγρὰ παθοῦσα.
Ἡ μὲν ἔην θνητή, αἱ δ' ἀθάνατοι καὶ ἀγήρῳ
Αἱ δύο· τῇ δὲ μιῇ παρελέξατο Κυανοχαίτης
Ἐν μαλακῷ λειμῶνι, καὶ ἄνθεσιν εἰαρινοῖσι.
Τῆς δ' ὅτε δὴ Περσεὺς κεφαλὴν ἀπεδειροτόμησεν,
Ἐξέθορε Χρυσάωρ τε μέγας, καὶ Πήγασος ἵππος.
Τῷ μὲν ἐπώνυμον ἦν, ὅτ' ἄρ' Ὠκεανοῦ περὶ πηγὰς
Γένθ'. ὁ δ' ἄορ χρύσειον ἔχων μετὰ χερσὶ φίλῃσι.
Χὠ μὲν ἀποπτάμενος, προλιπὼν χθόνα μητέρα μήλων
Ἵκετ' ἐς ἀθανάτους· Ζηνὸς δ' ἐν δώμασι ναίει
Βροντήν τε στεροπήν τε φέρων Διὶ μητιόεντι.
Χρυσάωρ δ' ἔτεκε τρικέφαλον Γηρυονῆα
Μιχθεὶς Καλλιρόῃ κούρῃ κλυτοῦ Ὠκεανοῖο.
Τὸν μὲν ἄρ' ἐξενάριξε βίη Ἡρακληείη
Βουσὶ παρ' εἰλιπόδεσσι, περιρρύτῳ εἰν Ἐρυθείῃ
Ἤματι τῷ, ὅτε περ βοῦς ἤλασεν εὐρυμετώπους
Τίρυνθ' εἰς ἱερήν, διαβὰς πόρον Ὠκεανοῖο,
Ὄρθον τε κτείνας καὶ βουκόλον Εὐρυτίωνα,
Σταθμῷ ἐν ἠερόεντι, πέρην κλυτοῦ Ὠκεανοῖο.

Pephredoq. pulchro peplo, Enyoque croceo peplo,
Gorgonesque, quæ habitant celebrem Oceanum,
In extrema parte ad noctem, vbi Hesperides argutæ,
Sthenoque, Euryaleque, Medusaque grauia perpessa.
Ipsa erat mortalis, ast aliæ immortales, & senio nō obnoxiæ
Duæ: cum vna concubuit cæruleâ cæsarie Neptunus
In molli prato & floribus vernis.
Eius autem Perseus caput cum amputasset,
Exilijt Chrysaor magnus, & Pegasus equus.
Huic quidem cognomentum erat, quod Oceani apud fontes
Natus esset: cæterum hic ensem aureum tenebat manib. charis.
Et ille quidem cum auolasset, relicta terra matre pecorum
Peruenit ad immortales. Iouis vero in domibus habitat,
Tonitruque & fulgur ferens Ioui prudenti.
Chrysaor porro genuit tricipitem Geryonem,
Mixtus Callirhoæ filiæ nobilis Oceani.
Illum quidem armis exuit vis Herculana,
Boues apud flexipedes circumfluâ in Erythia.
Die illo cum boues egit latas frontes habentes
Tirynthum in sacram, emensus iter Oceani,
Orthoque interfecto, & bubulco Eurytione,
Stabulo in obscuro, vltra inclytum Oceanum.

Ἡ δ' ἔτεκ' ἄλλο πέλωρον ἀμήχανον, οὐδὲν ἐοικὸς
Θνητοῖς ἀνθρώποις, οὐδ' ἀθανάτοισι θεοῖσι,
Σπῆϊ ἔνι γλαφυρῷ, θείην κρατερόφρον' Ἔχιδναν,
Ἥμισυ μὲν νύμφην ἑλικώπιδα, καλλιπάρῃον,
Ἥμισυ δ' αὖτε πέλωρον ὄφιν, δεινόν τε μέγαν τε,
Ποικίλον, ὠμηστὴν, ζαθέης ὑπὸ κεύθεσι γαίης.
Ἔνθα δέ οἱ σπέος ἐστὶ κάτω κοίλῃ ὑπὸ πέτρῃ
Τηλοῦ ἀπ' ἀθανάτων τε θεῶν θνητῶν τ' ἀνθρώπων.
Ἔνθ' ἄρα οἱ δάσσαντο θεοὶ κλυτὰ δώματα ναίειν.
Ἡ δ' ἔρυτ' εἰν Ἀρίμοισιν ὑπὸ χθόνα λυγρὴ Ἔχιδνα,
Ἀθάνατος νύμφη καὶ ἀγήραος ἤματα πάντα.
Τῇ δὲ Τυφάονα φασὶ μιγήμεναι ἐν φιλότητι
Δεινόν θ' ὑβριστὴν ἄνεμον ἑλικώπιδι κούρῃ.
Ἡ δ' ὑποκυσαμένη τέκετο κρατερόφρονα τέκνα.
Ὄρθον μὲν πρῶτον κύνα γείνατο Γηρυονῆϊ.
Δεύτερον αὖτις ἔτικτεν ἀμήχανον, οὔτι φατειὸν
Κέρβερον ὠμηστὴν, ἀΐδεω κύνα χαλκεόφωνον,
Πεντηκοντακάρηνον, ἀναιδέα τε κρατερόν τε.
Τὸ τρίτον Ὕδρην αὖτις ἐγείνατο λυγρ' εἰδυῖαν
Λερναίην, ἣν θρέψε θεὰ λευκώλενος Ἥρη
Ἄπλητον κοτέουσα βίῃ Ἡρακληείῃ.
Καὶ τὴν μὲν Διὸς υἱὸς ἐνήρατο νηλέϊ χαλκῷ
Ἀμφιτρυωνιάδης σὺν ἀρηϊφίλῳ Ἰολάῳ
Ἡρακλέης, βουλῇσιν Ἀθηναίης ἀγελείης.

Ipsa in specu peperit aliud ingens perplexum, nihil simile
Mortalibus hominibus neque immortalibus diis,
Specu in concauo, diuinam animo infracto Echidnam:
Dimidio nympham, nigris oculis, pulchris genis,
Dimidio item ingentem serpentem horrendumque, magnumque
Varium, crudiuorum, diuinae sub cauernis terrae.
Illic vero ei specus est in imo, caua sub petra,
Procul ab immortalibusque diis mortalibusque hominibus.
Ibi sane ei destinarunt dij inclytas domos incolere.
Atque coercebatur in Arimis sub terra tetra Echidna,
Immortalis nympha, & senij expers diebus omnibus.
Huic Typhaonem aiunt mixtum esse amore,
Vehementem & violentum ventum, nigris oculis decorae puellae.
Illa vero grauida facta, peperit fortes filios,
Orthum quidem primo canem peperit Geryoni:
Iterum secundo edidit partu immensum, minime effabilem,
Cerberum crudiuorum, Plutonis canem aerea voce,
Quinquaginta capitum, impudentemque, fortemque:
Tertio, Hydram genuit odiosa edoctam,
Lernaeam, quam enutriuit dea albis-vlnis Iuno,
Insatiabiliter indignans virtuti Herculanae.
Ac illam quidem Iouis filius occidit saeuo ferro
Amphitryoniades, cum bellicoso Iolao,
Hercules, ex consiliis Mineruae praedatricis.

ΑΛΛΗΓΟΡΙΑΙ.

Κητὼ δὲ μετὰ τοῦ Φόρκυος τὰς Γραίας ἀποτίκτει, τὴν Πεφρηδὼ, καὶ τὴν Ἐνυὼ, δηλαδὴ ἡ τῶν ὑδάτων συμφορὰ τῶν θαλασσίων ἐκ βάθους ὀρνυμένη τὰ κύματα ἀποτίκτει τὰ φρίσσειν ἡμᾶς ποιοῦντα καὶ κραυγάζειν. ἃ μὲν καὶ ἀπολευκαινόμενα πολλὸν φῦκος παρὲξ ἁλὸς χέει· διὸ καὶ Γραίας αὐτὰς ὁ λόγος εὐπέπλους καὶ κροκοπέπλους ὀνομάζει, γηραιάς τινας διὰ τὸ λευκόν, εὐπέπλους δὲ καὶ κροκοπέπλους, διὰ τὸ ποτὲ μὲν εἰς ἀγαθὸν τέλος καταντᾶν τὰ κύματα, καὶ εἰς τὸν αἰγιαλὸν ἐξάγειν τὰς ναῦς· ποτὲ δὲ εἰς βυθὸν καταρρήγνυσιν, καὶ εἰς θορυβῶδες τέλος καὶ σκοτεινὸν ἀφικνεῖσθαι. ἔτι δὲ τοῦ Φόρκυνος αἱ Γοργόνες λέγονται θυγατέρες, ἡ Σθενὼ, ἡ Εὐρυάλη καὶ Μέδουσα, οὗτοι εἰσὶν αἱ ἄνθροοι καὶ ἀφανεῖς πλόοι, οἵτινες πολλάκις ἀπολλύουσι τοὺς ἀνθρώπους. οἱ γὰρ αὐτοῖς ἐντυγχάνοντες, διὰ ἀπειρημοσύνην καὶ ἀνανδρίαν, ἐνεοί τε καθίστανται, καὶ ἄψυχοι, καὶ καταπλήττοντες ὑπὸ τῆς συμφορᾶς πάλιν ἑαυτοὺς προέχουσι τῷ θέλοντι ναυτίλῳ· ἢ καὶ πολλάκις ἀποψύχουσιν ἐκ φόβου, ἢ κλυδωνίζονται· διὸ καὶ ἀπολιθοῦσθαι ὑπὸ Γοργόνων λέγονται. τούτων δὲ τῶν Γοργόνων ἡ μὲν μία λέγεται θνητὴ εἶναι, ᾗ καὶ συγκαθεύδει ὁ κυανο-

χαίτας ἐν ἀπαλῷ λειμῶνι καὶ μαλακῷ. αἱ δὲ δύο ἀθάνατοι. τῶν γὰρ ἐν θαλάσσῃ γινομένων πλόων τέσσαρα ὄντων καὶ ἀφανισθέντων, ὁ μὲν εἰς συντόμως ἐπιπαρασκευαζομένην ἔχει ἐν τῇ πλάνῃ τὴν [illegible] ἔτος ἐπιτελουμένη, καὶ διὰ φύσιν αὐτὸς ὁ Ἡσίοδος ἀλλαχοῦ, ὃν καὶ ἀφανῆ ἐκεῖ λέγει. αἱ δὲ δύο, ὁ τε μετοπωρινὸς καὶ ὁ χειμέριος οὐχ ἅπαξ ἐπισυμβαίνοντες, ἀλλὰ καὶ πολλάκις, εὐλόγως ἀθάνατοι λέγονται. εἰκότως δὲ ὁ κυανοχαίτης ἐν μαλακῷ λειμῶνι καὶ ἄνθεσιν εἰαρινοῖσιν συνάζεται τῇ μιᾷ τῶν Γοργόνων· ἐν ἔαρι γὰρ ἤδη λαμπρῷ καὶ ἀνθοῦντι τοῖς ἄνθεσιν ἐπιγίνεται ὁ ἀερῶδες πλοῦς. ὁ Περσεὺς δὲ ἀποδειροτομεῖ τὴν κεφαλὴν τῆς Μεδούσης, κἀντεῦθεν ὁ Πήγασος ἐκθορεῖ, παρόντος ὁ ἥλιος ἤδη τὰς ἐν ἀέρι διασκεδάζων νεφώσεις, καὶ τοῦ τοιούτου πλοῦ τὴν ἰσχὺν ἀφαιρούμενος. πᾶσαν ἤδη ἐπιτελεῖ καθαρόν, ὃν καὶ αἱ πηγαὶ τὰ χρυσοειδῆ ὕδατα ἀναβλύζουσιν· ἐξ ὧν πλεοναζόντων ὑδάτων καὶ πανταχοῦ ῥεόντων, ἄνεισι περὶ τὸν αἰθέρα ὁ τῶν ἐν θέρει γινομένων βροντῶν τε καὶ ἀστραπῶν συστατικὰ ἀναθυμιάσεις. Πήγασος δὲ εἴρηται ἡ ἀπὸ τῶν πηγῶν τούτων, καὶ ὁρμῶσα ἀναθυμίασις. φονεύει δὲ ὁ Πήγασος τὸν τρικέφαλον Γηρυόνην, ὃν τινα καὶ φονεύει ὁ Ἡρακλῆς, καὶ τὰς βοῦς αὐτοῦ ἐλαύνει, κτείνας τὸν Ὄρθον καὶ τὸν βουκόλον Εὐρυτίωνα, τουτέστιν ἀπὸ τῶν ὑδάτων καὶ [illegible] αἱ περὶ τὸ ἔαρ συνιστῶσαι καὶ τὰς χειμῶνας ἀναθυμιάσεις, ἃς δὴ διασκεδάζει ὁ ἥλιος τοῦ ἀέρος ὢν πλέος, οἷον καὶ ἐλαύνει τὰς βοώσας βροντάς, καὶ τοὺς ὀρθοὺς ψόφους. διαβὰς πόρον Ὠκεανοῖο.] τουτέστιν ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς ὁρίζοντι περιγραφόμενος, καὶ ἡμῖν πλησιάσας· Ὠκεανὸς γὰρ ὁ ὁρίζων λέγεται, ἀπὸ τοῦ ὠκέως ναίειν. ἄλλως γὰρ ἐπ' ἄλλῳ ὁρίζων ταῖς διαφόροις τῶν οἰκήσεων γίνεται· οὐ γὰρ αὐτὸς πᾶσι πάντη ὁρίζων ἐστίν, ἀλλ' ὡς πρὸς τὰς οἰκήσεις ἕτερος. ἔστι δὲ ὁρίζων κύκλος διαιρῶν τὸ ἄνω ἡμισφαίριον καὶ τὸ κάτω. κτείνει μέν τοι Ἡρακλῆς, καὶ τὸν Ὄρθον, καὶ τὸν Εὐρυτίωνα τὸν βουκόλον τοῦ Γηρυόνου, τοὺς ὄρθρους τε τοὺς μεγάλους δηλαδή, καὶ τὰς νύκτας τὰς βαθείας καὶ μεγάλας, καὶ κολούσας τοῦ ἀέρος βοάς, τουτέστι θορυβώσας. διαβὰς δὲ εἰς τὴν ἱερὰν Τίρυνθον τοῦτο ποιεῖ, παρὸν εἰς τὴν τειρομένην περὶ ψύχει οἴκησιν, τὴν καὶ ὅσην ἤδη ἐμμέτρως, τουτέστι μᾶλλον ἀπὸ ψύχους παρερχομένην, προελθὼν ὁ ἥλιος ζωογονεῖ καὶ ἀναθάλλειν ποιεῖ. τρικέφαλος δὲ ὁ Γηρυόνης λέγεται, παρόσον ὁ χειμὼν τὴν πλείονα ἰσχὺν τῶν ἄλλων μερῶν τοῦ χρόνου ἀπηνέγκατο καὶ τὴν ἐξοχήν· διὸ καὶ πατέρα αὐτὸν [illegible] ὤνησιν, διὰ τὸ ἀρρενωπόν, καὶ ἐνεργὸν καὶ τὴν δραστικὴν δύναμιν τὴν αὐτοῦ. Ζηνός δ' ἐν δώμασι ὁ Πήγασος λέγεται κατοικεῖν ἀνελθὼν ἀπὸ τῆς γῆς, παρόσον ἐν τῷ καλουμένῳ αἰθέρι αἱ τῶν νεφῶν συστάσεις ἀνέρχονται. Ζὴν γὰρ ὁ αἰθήρ, ἀπὸ τοῦ ζωῆς εἶναι αἴτιος. ὁ δὲ χειμὼν Γηρυόνης προσαγορεύεται, ἀπὸ τοῦ γηρυόνης εἶναι τίς, καὶ θορυβώδης· γηρύειν γὰρ τὸ φωνεῖν, ὡς καὶ Πίνδαρος, Ἄκραντα γαρύετον Διὸς πρὸς ὄρνιχα θεῖον. αἱ βόες δὲ τοῦ Γηρυόνου ἐν Ἐρυθείᾳ περιρρύτῳ λέγονται νέμεσθαι, παρόσον αἱ βρονταὶ καὶ αἱ βοαὶ τῶν νεφῶν αὔξονταί τε καὶ θάλλουσιν ἐκ τῶν ἀναδιδομένων θερμῶν ἀναθυμιάσεων ἐξ ὑγροτέρων τόπων.

Ἡ δ' ἔτεκ' ἄλλο πέλωρον, ἀμήχανον, οὐδὲν ἐοικὸς θνητοῖς ἀνθρώποις, οὐδ' ἀθανάτοισι θεοῖσι.] καὶ τὴν Ἔχιδναν ἐν γλαφυρῷ σπηλαίῳ ἀποτίκτει τὸ ἥμισυ μὲν γυναῖκα, τὸ ἥμισυ δ' ὄφιν ποικίλον, ὠμηστὴν, παρόσον ἐκ πνευμάτων ἀποκλειομένων τοῖς κοιλώμασι τῆς γῆς, εἰ ἐλαύνοντες καὶ δονοῦντες τὴν γῆν συνίστανται σεισμοί τινες δὴ διὰ τὸ τὰς ἐν αὐτοῖς ξηρὰς ἀναθυμιάσεις ἀναφέρειν, ἐπειδὴ ἀπλανῶς κατὰ τὸ ἄνω μέρος ἡ αὐτονομία ἡ Ἑλληνικὰ προσηγόρευσι. διὰ δὲ τὸ κάτωθεν τὴν τοιαύτην ἀναθυμίασιν ῥοιζηδὸν ἐπιτελεῖσθαι καὶ σφοδρότερον φαρμακεύειν, οἷον, καὶ παρεκτραίνειν τῇ τοῦ ἐνιαυτοῦ κινήσει ἰσχύος ὄφιν ὠμηστὴν ἀνόμασι. ποικίλον δέ, διὰ τὸ διάφορον καὶ ποικίλον τῶν κινήσεων· διάφορα γὰρ εἴδη σεισμῶν κατὰ διαφόρους κινήσεις τῶν ἐν γῇ πνευμάτων ἐπιγίνεται. διὰ τοῦτο δὲ καὶ ὑπὸ χθόνα ἡ λυγρὴ Ἔχιδνα ἐρύεσθαι λέγεται καὶ κυλίεσθαι, παρόσον οὐδέποτε ὅλως λείπουσιν ἐν τοῖς τῆς γῆς κοιλώμασι πνεύματα. μίγνυται δὲ ταύτῃ ὁ Τυφών, καὶ ἀπογεννᾷ ἐξ αὐτῆς τὸν Ὄρθον τὸν τοῦ Γηρυόνου κύνα, καὶ τὸν Κέρβερον τὸν τοῦ Ἀΐδαο, παρόσον ἡ συμπνέουσι ἄνεμοι, καὶ Τυφῶνες σφοδροί, καὶ θύελλαι ἐπιγίνονται τοῖς σεισμοῖς, οἱ ἄθροον καταποντίζουσι πόλεις ὅλας, καὶ χώραι μυριάνθρωποι βυθί-

ζονται

χίζεται ἀναιδῶς, ἢ ἀσεβῶς, καὶ τὸ κέαρ βαρυνόντων τοὺς εἰς ᾅδη καταγομένους οὕτως ἀνθρώπους. ἀλλὰ καὶ τὴν Λερναίαν Ὕδραν φησὶ τὴν πολυκέφαλον, ἣν ἔτρεφε μὲν ἡ Ἥρα τῷ Ἡρακλεῖ ἐγκοτοῦσα, ἐκεῖνος δ' αὐτὸς σὺν τῷ φίλῳ Ἰολάῳ ἀποκτείνει ταύτην, καὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῆς πιέζας ἐν δαλῷ ἀνημμένῳ κατακαίει, διότι ἀπὸ ἐκ τῶν ἀναδιδομένων ἀναθυμιάσεων περὶ τὸν ἀέρα ὕδατα ῥέοντα σφοδρῶς ἐπιπλοῦνται καὶ λίμνας ὀχεῖ, καὶ δίνην ἔρπει νέαν αὐξομένην ἐν διηνεκέσι τόποις. ἅτινα δὴ ὕδατα ἐνάδει συστάντα, καὶ οἷον τεθρώντα, ὁ Ἡρακλῆς ὁ ἥλιος ὥσπερ ξίφει τινὰ τὰς ἀκτῖνας ἐκπέμψας, καὶ τὸν ἀέρα τὸν πέριξ θερμάνας τῇ ἀναπτύξει τῶν ἑαυτοῦ ἀκτίνων, διασκεδάζει τε τὰ τοιαῦτα ὕδατα, τὰ ὑπὲρ κεφαλῆς ἡμῶν ἄνωθεν ἐπιρρυγνύμενα, καὶ πᾶσαν κατεξηραίνει ὑγρότητα, μέλλουσαν ἤδη ἀναλύεσθαι ὑπὲρ κεφαλῆς ἡμῶν, καὶ οὕτως ἰᾶται τὸν λαόν. βουλῇσιν Ἀθηναίης ἀγελείης,] τῆς ἀθροισάσης τὰ πάντα συνοίας. καὶ ἀγούσης, καὶ διαθετούσης νέαν ἐξοχὴν τὰ καθ' ἡμᾶς διαθετούσης.

ΣΧΟΛΙΑ.

Περσηΐδα.] τὴν ἐναλίαν τομὴν, τὸν πλοῦν. ἐπεὶ ἔστιν ἐν τῷ πλεῖν ἔτι καὶ σωθῆναι, καὶ ναυαγῆσαι, τὴν μὲν Περσηΐδα εἶπεν εὔπλοιαν, τὴν δὲ Ἐνυὼ κακόπλοιαν, ὡς ἐπὶ κακῷ φείσασα γάρ τις ἀρχόμενος τοῦ πλοῦ, διὰ τοὺς ἐπιγινομένους κινδύνους, ἀλλὰ λαμπαδοφορεῖ ταῖς ἐλπίσι θελγόμενος, μάχης δὲ γενομένης αὐτῷ μετὰ τῆς θαλάσσης, καὶ ναυαγήσας οὐκέτι λαμπαδοφορεῖ, ἀλλὰ στολὴν ἀμφιέννυται μέλαιναν. καὶ ὁ μὲν Ἡσίοδος, Ἐνυὼ μίαν τῶν Φορκύδων λέγει. Ὅμηρος δὲ πολεμικόν τινα θεόν. Γοργοὺς δὲ εἶπεν ἀπὸ ἀβελείας τῆς Γοργοῦς. λέγει δὲ τὸν φόβον τῆς ἀπλωΐας καὶ ἀπλευσίας θαλάσσης, τουτέστι τὸν ἀφανῆ πλοῦν. ἵν' Ἑσπερίδες λιγύφωνοι.] διὰ τοῦτο ταύτας καλεῖ, διότι κατὰ μουσικὴν ἁρμονίαν οἱ ἀστέρες κινοῦνται περὶ τὰ γεωγράφα, ὡς Ἀριστοτέλης φησί. Σθεινώ τ' Εὐρυάλη τε.] διὰ τὸ δύνασθαι πολλοῖς καὶ δεινοῖς περιβάλλειν κακοῖς τοὺς ἐκεῖ παραγινομένους. Εὐρυάλην δὲ τὸν ἐκ τοῦ πλάτους τῆς θαλάσσης φόβον, Μέδουσαν δὲ τὴν ἀναδιδομένην ἀναθυμίασιν τῶν ὑδάτων. παρελέξατο δὲ καὶ συνεγένετο τῇ μιᾷ αὐτῶν ὁ κυανοχαίτης ἐν μαλακῷ λειμῶνι, περὶ τοῦ ἔαρος δηλονότι καιρῷ διὰ τὴν ἡσυχίαν. ὅτε γὰρ τὰ ἄνθη, τότε καὶ ἡσυχίαν τὸ δυνατὸν καὶ κατάμικτος πέλαγος φησι, Μέδουσαν δὲ τὴν λεπτοτάτην ἰκμάδα. Περσέα δὲ τὸν ἥλιον καλεῖ, ὅθεν τὸ περὶ αὐτοῦ σῶμα, τουτέστιν ὁρμῶν· καί φησιν, ὅτι ὁ ἥλιος κινούμενος τῇ οὐρανίᾳ φορᾷ τὴν μὲν Σθενὼ καὶ τὴν Εὐρυάλην, ἤγουν τὸ δυνατὸν καὶ κατάμικτος πέλαγος τῆς θαλάσσης οὐκ ἀναιρεῖ, ἤγουν οὐκ ἀναιμᾶται· τὴν δὲ Μέδουσαν, ὡς θνητὴν ἀναιρεῖ· ἤγουν τὰ βασιλικώτατα καὶ λεπτὸν τῇ κινήσει τῇ ἑαυτοῦ ἀναιμᾶται· ὁρμᾷ δὲ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ὁ Πήγασος. ἀνιμωμένου γὰρ τοῦ ἡλίου καὶ τοῦ ἀέρος, τὸ κεφαλαιῶδες καὶ ἀτμῶδες συμβαίνει τὸ βαρύτατον ἀναφερόμενον κατασκευάζειν καὶ χιόνας. Μέδουσα ὁ πρὸς καιρὸν φόβος, καὶ ἡ φροντὶς, ἢ ἡ ἀναδιδομένη ἄνω κίνησις τῶν κυμάτων. Περσεὺς δὲ ὁ ἥλιος, ὁ πρὸς ἑαυτὸν ἕλκων τὴν ἰκμάδα, ὡς ἀποτέμνων αὐτήν.

περὶ πηγάς.] ἤδη τὰς πηγάς λέγουσι τῆς χιόνος λυομένης, καὶ Πήγασος ἵππος. τοῦ γὰρ ὕδατος ἀναχθέντος, τίκτονται ἀστραπαὶ καὶ ὄμβροι. ὅθεν Χρυσάωρ, καὶ Πήγασος, Χρυσάωρ, ὁ λαμπρὸς ἀήρ. Πήγασος, διὰ τὰς πηγὰς λέγει, τὰς γινομένας λυομένης τῆς χιόνος. Περσέα δὲ τὴν διαπεραίωσιν τοῦ χρόνου τῶν ἀρχομένων πλεῖν, ἢ τὸν λαμπρὸν ἀέρα τὸν τὴν διαπεραίωσιν ἐργαζόμενον. ἢ Περσέα φασὶ τὸν ἥλιον τὸν ἕλκοντα καὶ ἀποτέμνοντα τὴν ἰκμάδα. Χὠ μὲν ἀποπτάμενος.] ὁ Πήγασος, οὐχ ἅμα τῷ γεννηθῆναι ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανὸν, ἀλλὰ μετὰ χρόνον. ἡ γὰρ ἀνάδοσις τῶν ὑδάτων, καὶ νέφεσι συγκροτεῖ. Βροντήν τε.] λέγουσι δὲ αὐτὸν βαστάζειν τὰς βροντὰς, καὶ τὰς ἀστραπάς. ἐκ γὰρ τῶν ὑδάτων εἰσὶ ταῦτα. Γηρυονῆα.] οἱ μὲν Γηρυόνην τὸν χειμερινὸν ὠνόμασαν καιρόν. οἱ δὲ τὸν χρόνον εἶπον. θέλουσι γὰρ τὰς τρεῖς κεφαλὰς εἶναι, διὰ τὰ ἐσόμενα, τὰ ἐνεστῶτα, καὶ τὰ παρεληλυθότα. ἢ τὴν σελήνην. ἡ αὐτὴ δὲ ἐστὶ καὶ Ἑκάτη· τρίμορφος δὲ ἐστὶν ἡ θεός. ἔστι δὲ ὁ Γηρυονεὺς ἐκ Καλλιρόης τῆς Ὠκεανοῦ. Στησίχορος δὲ, καὶ ἓξ χεῖρας φησὶ καὶ ἓξ πόδας, καὶ ὑπόπτερον αὐτὸν εἶναι. Τὸν μὲν ἄρ' ἐξενάριξε.] τὸ θερμὸν τοῦ ἀέρος, ἐπειδὴ τότε τὰ ζῶα ταῦτα συνίσχεται. Ἐπὶ

Ἐρυ-

Εἰν Ἐρυθείῃ.] ὄνομα νήσου περὶ τὸν Ὠκεανόν, ἔνθα ᾤκει ὁ Γηρυονεὺς, καὶ οἱ τούτου βόες. Τίρυνθ' εἰς ἱερήν.] πόλις Ἄργους ἱερὴ δὲ, ὅτι Κύκλωπες αὐτὴν ἐτείχισαν. ἦν δὲ ὁ Γηρυονεὺς Τιρύνθιος. Ὄρθον τε] ὁ δὲ Ὄρθος ἐκλήθη ἐκ τοῦ ὁρμᾶν εἰς Ὅμηρος,

Πεὶν ὄρθαι περὶ ναυ(ς ἱ ποδώκεα πλείονα.

Ἄλλως. παρὰ τὸ ἀνορμᾶν ἀπὸ τῶν ἐκεῖ τὸν ἥλιον, ὄρθον αὐτὸν ὠνόμασεν, ἤγουν τὸν ὀρθὴν ποιούμενον τὴν ἀνάδοσιν τῶν ὑδάτων. Εὐρυτίωνα δὲ λέγει, τὴν ὁρμὴν καὶ κίνησιν. τὸν Εὐρυτίωνα φησὶν Ἑλλάνικος γεγενῆσθαι ἀπὸ Ἄρεος καὶ Ἐρυθείας λέγει δὲ τὴν ῥίζαν, καὶ τὴν ἀνάδοσιν τῶν φυτῶν. καὶ γὰρ ἐξ ὑγρᾶς δυνάμεως φύει, καὶ ὅτι κάτω μὲν ἔχει ῥίζας, ἄνω δὲ τοῦ αὖθις τὸ κάλλος, ἢ τὴν κατὰ γῆς τῶν ὑδάτων κυκλοτερῆ ῥύσιν.

Ἄλλως. ὄρθον, τὴν ὁρμὴν καὶ ἀνάδοσιν τῶν ὑδάτων, ἢ τὴν ἀμαρῆ ῥύσιν τῶν ὑδάτων. Σπῆι ἐνὶ γλαφυρῷ.] ἐν κοιλώμασι τῆς γῆς. διὰ τὸ μὴ λείπειν ἀπὸ τῶν κοίλων τῆς γῆς πιδάματα. Ἥμισυ μὲν νύμφην.] ἤγουν γυναῖκα νύμφην, διὰ τὸ ἀναφερὲς τῆς ξηρᾶς ἀναθυμιάσεως, ἢ τοὺς κλάδους τῶν δένδρων. τὴν νύμφην τὴν ἀνθρωπίνην λέγει, τὴν μήπω μήτε περὶ τὰ ἔχουσαν γνῶσιν, μήτε περὶ τοὺς λόγους. ἢ τὴν ἄμικτον γάμων. καθάπερ οὐ μίγνυται ὄφις ἀνθρώπῳ. ὄφιν δεινόντε μέγαντε] διὰ τὸ ῥιζηδὸν τελείως, καὶ σφοδρότερον φαρμακεύειν. ποικίλον, διὰ τὸ διάφορον τῆς κινήσεως, ἢ πολυέλικτον τῶν κλάδων καὶ πολυειδὲς τῶν φυτῶν. ὠμηστὴν δὲ διὰ τὸ ἀπηνὲς τοῦ σεισμοῦ. ἢ διὰ τὸ ἕλκειν τὴν ἰκμάδα τῆς γῆς τὰς ῥίζας ἐφ' ἑαυτάς. Ἡ δ' ἔρυτ' εἰν Ἀρίμοισιν.] ἀντὶ τοῦ ἐφυλάσσετο, ἢ ᾤκει ἐν Ἀρίμοις. Ἄριμα δὲ ὄρη Κιλικίας, ἢ Λυδίας, ὅπου ἡ τοῦ Τυφῶνος κοίτη· καὶ Ὅμηρος, Εἰν Ἀρίμοισιν, ὅθι φασὶ Τυφωέος ἔμμεναι εὐνάς. Τυφὼν ταραχῶδες πνεῦμα, ὃ λυμαίνεται ἀεὶ τὰ φυτά. τυφὼν βλαβερώτερος ἄνεμος, καὶ σφοδρὸς, ἐναντίας γαλήνης(?) ... οὕτω Ἄνεμον, αἵ μετὰ τοῦ ὁ χάψας, ἄνομον ἀκουσόμεθα, ἐπεὶ τῇ τοῦ Διὸς ἀρχῇ ἐπέθετο ἑαυτὸν δὲ διὰ τοῦ ε, ἐπειδὴ αἱ πολλαὶ τυφῶνες λέγονται, ὡς καὶ αὐτὸς λέγει· Ἐκ Τυφωέος ἔστ' ἀνέμων μένος ὑγρὸν ἀέντων. ἀραιωθείσης τῆς ῥιζοφυΐας τῶν δένδρων, ἀναθορεῖν καὶ ἀναπέμπεσθαι, ἤρξατο πιδάματα, καὶ γίνεται πάντα τὰ κάρπιμα, καὶ ὅσα λυσιτελοῦσι τοῖς ἀνθρώποις. Ὄρθον μὲν πρῶτον.) ὃν ἀνωτέρω εἶπεν ἀναιρεθῆναι ὑπὸ Ἡρακλέους. οὔτι φατειόν.] οἷον, οὐ ῥητὸν καθ' ἀξίαν, ἢ οὐ φονεύσιμον· φασαι γὰρ, τὸ φονεῦσαι. Κέρβερον ὠμηστήν.] ὁ μὲν Πίνδαρος ἑκατοντακέφαλον φησὶν εἶναι τὸν Τυφωέα. οὗτος δὲ πεντηκοντακέφαλον. τὸν δὲ Κέρβερον οἱ μὲν δράκοντα εἶπον, οἱ δὲ κύνα. κύνα δὲ καλοῦσι τὸν φύλακα τῶν καταχθονίων. Κέρβερος δὲ, παρόσον οἱ ὑπὸ σεισμοῦ καταποντιζόμενοι βιβρώσκονται τὸ κέαρ, ἤτοι τὴν ψυχὴν, καὶ ἐν Ἅδῃ κατάγονται. ἀναιδέα τε κρατερόντε] πιστοὶ οἱ σεισμοὶ ἀναιδεῖς, διὰ τὸ κατὰ πάντων ἐπέρχεσθαι, πάντα κατασείειν· κρατερὸν δὲ, διὰ τὸ μετὰ ἰσχύος πάντα μεταβάλλειν. Τὸ τρίτον, Ὕδραν αὖθις.] τοὺς ὑετοὺς, διὰ τὸ καὶ αὐτοὺς εἶναι ἀπὸ τῶν ἀναθυμιάσεων. Ὕδραν τὴν κακίαν λέγει. καὶ ὅτι ὁ Ἡρακλῆς αὐτὴν ἀνεῖλεν, ἤγουν ἡ ἀρετὴ, ἡ δυναμένη πᾶσαν κακίαν ἀφανίσαι. καὶ πολυκέφαλος ἐστιν, ὥσπερ πολυκέφαλος ὕδρα. ἢ τὴν καταφορὰν τῶν τοῦ ἀέρος ὑδάτων λέγει. Λέρνη δὲ, λίμνη ἐν Ἄργει. Λερναίαν δὲ τὴν Ὕδραν, ἣν ἀκούσομεν, Ἀλκαῖος μὲν ἐννεακέφαλον φησί, Σιμωνίδης δὲ πεντηκοντακέφαλον. σὺν δὲ Ἡρακλεῖ, ἐπεὶ καὶ ὁ καρκῖνος τῇ Λέρνῃ κατηστέρισται. Ὕδραν καὶ λέγει, ἐπεὶ ἐν τοῖς ὕδασι διέτριβε. Ἄλλως. Ὕδραν, τὴν κακίαν φησὶ, διὰ τὸ ὑδαλέαν καὶ διακεχυμένην εἶναι πανταχοῦ. Λερναίαν δὲ ταύτην καλεῖ, διὰ τὸ λίαν ἀραιοῦσθαι, καὶ αὔξεσθαι τὴν φανερὰν κακίαν. Ἄπλητον δὲ, ἀπλήρωτον, ἀμέτρητον. κοτέουσα δὲ, ἤγουν τῇ θερμότητι ὁ ἀὴρ ὀργιζόμενος. Διὸς υἱός.] ὁ φρόνιμος καὶ ὁ στερρὸς νοῦς καταβάλλει τὴν κακίαν ἐν τῷ ἑαυτοῦ τμητικῷ ξίφει, ἤγουν τῇ φρονήσει. σὺν τῷ Ἰολάῳ δὲ, τῷ φρονίμῳ λόγῳ, τῷ εὐφραίνοντι τοὺς λαούς. ἐνήρατο αὐτὴν, ἀνεῖλε, καταχρηστικῶς. ἔναρα γὰρ τὰ ὅπλα, ἢ τὰ σκῦλα. Ἰολάῳ.) ὁ δὲ Ἰόλαος υἱὸς ἦν ἀδελφοῦ τοῦ Ἡρακλέους. οὗτος κατὰ μέρος ἔκαιε τὰς κεφαλὰς τῆς Ὕδρης. ἦσαν γὰρ ἀθάνατοι. ἀμαιμάκετον πῦρ.] ἀπερισκέλαστον, ἀπροσμάχητον. ἢ τὴν ἄγαν μαιμῶσαν, κατὰ ἐπίτασιν· τουτέστιν ἀπόλλυσαν.

Ἡ δὲ Χίμαιραν ἔτικτε πνέουσαν ἀμαιμάκετον πῦρ,
Δεινήν τε, μεγάλην τε, ποδώκεά τε, κρατερήν τε.
Τῆς δ' ἦν τρεῖς κεφαλαί. μία μὲν χαροποῖο λέοντος·
Ἡ δὲ χιμαίρης· ἡ δ' ὄφιος κρατεροῖο δράκοντος.
Πρόσθε λέων, ὄπιθεν δὲ δράκων, μέσση δὲ χίμαιρα,
Δεινὸν ἀποπνείουσα πυρὸς μένος αἰθομένοιο.
Τὴν μὲν Πήγασος εἷλε καὶ ἐσθλὸς Βελλεροφόντης.
Ἡ δ' ἄρα Σφίγγ' ὀλοὴν τέκε, Καδμείοισιν ὄλεθρον,
Ὄρθῳ ὑποδμηθεῖσα· Νεμειαῖόν τε λέοντα,
Τόν ῥ' Ἥρη θρέψασα Διὸς κυδνὴ παράκοιτις
Γουνοῖσιν κατένασσε Νεμείης, πῆμ' ἀνθρώποις.
Ἔνθ' ἄρ' ὅγ' οἰκείων ἐλεφαίρετο φῦλ' ἀνθρώπων,
Κοιρανέων Τρητοῖο Νεμείης ἠδ' Ἀπέσαντος.
Ἀλλά ἑ ἲς ἐδάμασσε βίης Ἡρακληείης.
Κητὼ δ' ὁπλότατον, Φόρκυϊ φιλότητι μιγεῖσα,
Γείνατο, δεινὸν ὄφιν, ὃς ἐρεμνῆς κεύθεσι γαίης
Πείρασιν ἐν μεγάλοις παγχρύσεα μῆλα φυλάσσει.
Τοῦτο μὲν ἐκ Κητοῦς καὶ Φόρκυος γένος ἐστί.
Τηθὺς δ' Ὠκεανῷ ποταμοὺς τέκε δινήεντας,
Νεῖλόν τ', Ἀλφειόν τε, καὶ Ἠριδανὸν βαθυδίνην,
Στρυμόνα, Μαίανδρόν τε, καὶ Ἴστρον καλλιρέεθρον,
Φᾶσίν τε, Ῥῆσόν τ', Ἀχελώϊον ἀργυροδίνην·
Νέσσον τε, Ῥόδιόν θ' Ἁλιάκμονά θ' Ἑπτάπορόν τε,
Γρήνικόν τε, καὶ Αἴσηπον, θεῖόν τε Σιμοῦντα,
Πηνειόν τε, καὶ Ἕρμον, ἐϋρρείτην τε Κάϊκον,
Σαγγάριόν τε μέγαν, Λάδωνά τε, Παρθένιόν τε,
Εὔηνόν τε, καὶ Ἄρδησκον, θεῖόν τε Σκάμανδρον.
Τίκτε δὲ θυγατέρων ἱερὸν γένος, αἳ κατὰ γαῖαν
Ἄνδρας κουρίζουσιν Ἀπόλλωνι ξὺν ἄνακτι,
Καὶ ποταμοῖς. ταύτην δὲ Διὸς πάρα μοῖραν ἔχουσι,
Πειθώ τ', Ἀδμήτη τε, Ἰάνθη τ', Ἠλέκτρη τε,
Δωρίς τε, Πρυμνώ τε, καὶ Οὐρανίη θεοειδής,
Ἱππώ τε, Κλυμένη τε, Ῥοδία τε, Καλλιρόη τε,
Ζευξώ τε, Κλυτίη τε, Ἰδυῖά τε, Πασιθόη τε,

Tum ipsa Chimaeram peperit, spirantem terribilem ignem,
Trucemque, magnamque, pernicemque, validamque.
Illius erant tria capita: vnum quidem terribilis leonis,
Alterum capellae, tertium vero serpentis robusti draconis.
A fronte leo, pone vero draco, media vero capra,
Horrende efflans ignis robur ardentis.
Hanc quidem Pegasus cepit, & strenuus Bellerophontes,
Illa sane Sphingem exitialem peperit, Cadmeis perniciem,
Ab Ortho subacta: Nemeumque leonem,
Quem Iuno cum enutriuisset, Iouis veneranda vxor,
In locis fertilibus collocauit Nemeae, cladem hominibus.
Ibi sane hic commorans decipiebat tribus hominum,
Imperans cauernosae Nemeae, atque Apesanti.
Sed ipsum robur domuit virtutis Herculanae.
Ceto vero minimum natu, cum Phorco amore mixta,
Peperit grauem serpentem, qui obscurae in latibulis terrae
Finibus in amplis prorsus aurea mala custodit.
Hoc quidem ex Ceto & Phorco genus est.
Tethys autem Oceano flumina peperit vorticosa,
Nilumque, Alpheumque, & Eridanum profundos vortices habentem,
Strymonem, Maeandrumque, & Istrum pulchrifluum,
Phasinque, Rhesumque Acheloium argentiuorticem,
Nessumque, Rhodiumque, Haliacmonemq., Heptaporumq.
Granicumque, & Aesapum, diuinumque Simoenta.
Peneumque, & Hermum, amoeneque fluentem Caicum,
Sangariumque magnum, Ladonemque, Partheniumque,
Euenumque, & Ardescum, diuinumque Scamandrum.
Peperit quoque filiarum sacrum genus, quae per terram
Viros a teneris educant, vna cum Apolline rege,
Et fluminibus: hanc vero a Ioue sortem habent,
Pithoque, Admeteque, Ianthe que, Electraque,
Dorisque, Prymnoque, & Vrania forma deam referens,
Hippoque, Clymeneque, Rhodiaque, Callirroeque,
Zeuxoque, Clytieque, Idyiaque, Pasithoeque,

Πλη-

Πληξαύρη τε, Γαλαξαύρη τε, ἐρατή τε Διώνη,
Μηλόβοσίς τε, Θόη τε, καὶ εὐειδὴς Πολυδώρη.

Plexaureque, & Galaxaure, amabilisque Dione,
Melobosisque, Thoeque, & venusta Polydora,

ΑΛΛΗΓΟΡΙΑΙ.

Ἔτι δὲ καὶ τὴν Χίμαιραν ἀποτίκτει πνέουσαν πῦρ, τρικέφαλόν τι ζῶον καὶ τρίμορφον, καὶ τὸ μὲν ἔμπροσθεν ἔχουσαν λέοντος, τὸ δ' ὄπισθεν δράκοντος, τὸ μέσον δὲ χιμαίρας, [illegible] ἐκ τῶν τοιούτων ἀναθυμιάσεων, καὶ τῶν ἐν χειμῶνι γινομένων ὄμβρων, γίνεσθαι εἰώθασι ποταμοί τινες οἱ καλούμενοι χείμαρροι. δίκην πυρὸς ἀνατρέχουσι, καὶ πᾶν τὸ προστυχὸν παρασύροντες, οἵτινες δὴ κατὰ μὲν ἔμπροσθεν λέοντες λέγοιντ' ἂν, διά τε τὸ ἁρπάζειν οἷον πᾶν τὸ παρατυχὸν, καὶ διὰ τὸ ὡς παρωρύεσθαι καὶ ἠχεῖν, καὶ οἷον ὀρύσσειν ὥσπερ τισὶν ὄνυξι τὴν γῆν, ἣν μάλιστα ποταμοὶ ῥεύματα(?) καὶ χαράδρας ποιεῖν αὐτὴν καὶ κοιλαίνειν· τὸ μέσον δὲ χίμαιρα εἶεν, τὸ καταρρέον δηλαδὴ καὶ ῥοιζηδὸν φερόμενον ὕδωρ. τὸ δ' ὄπισθεν δράκοντες, παρ' ὅσον τὸ σχῆμα τῶν ποταμῶν ἑλικοειδές ἐστι, καὶ οὐκ εὐθύ· οὐ γὰρ κατ' εὐθεῖαν ῥέουσιν, ἀλλὰ παρεκκλίναντες ἔνθα καὶ ἔνθα, καὶ κοιλότητας ἐν γῇ ποιοῦντες. εἴρηται δὲ καὶ τινὶ Λυκιγενέτῃ ἀνθρώπῳ, ἐμοῦ δῆθεν αὐτὸν ἐρωτήσαντος, εἰ ἔστιν ἄρα ἐν Λυκίᾳ τῆς Χιμαίρας τόπος, ἐν ᾧ φασὶν αὐτὴν διατρίβειν, ὡς ἔστι μὲν τὸ καλούμενον Χιμαίρειον, ἐν ᾧ περιελθεῖν τὴν θάλασσαν, ἔφασκεν ἐκεῖνος ἀκοῦσαί ποτε, καὶ κοιλᾶναί τινα τὸν τόπον ἐμπνεῦσαι(?)· ἣν δὴ κοίλανσιν οἱ ἐγχώριοι χίμαιραν προσαγορεύουσιν. ἀναιρεῖ δὲ ταύτην ὁ Βελλεροφόντης τῷ Πηγάσῳ ἐποχούμενος, ὁ Ἥλιος δηλαδὴ, ὁ τὰ βέλη τὰ ῥέοντα φονεύων, καὶ ἄνωθεν πρὸς αὔξησιν τοῖς τοιούτοις ποταμοῖς ἐπιφερόμενα· καὶ γὰρ τῶν ἐντεῦθεν ὄμβρων ἐκλειψάντων, ξηραίνονται καὶ οἱ ἐν τῷ χειμῶνι ποταμοὶ, ἐξ ὧν δὴ συνεστήκασι. λέγοιτο δ' ἂν Πήγασος νῦν ὁ Ἥλιος αὐτὸς, ὃν καὶ Βελλεροφόντην εἴπομεν. οὐ καινὸν γὰρ διαφόροις ὀνόμασιν αὐτὸν παρ' ἡμῶν καλεῖσθαι, πρὸς τὰς διαφόρους αὐτοῦ ἐνεργείας ἀποβλεπόντων, ἐπεὶ καὶ Ὑπερίων, ἀπὸ τοῦ ὑπερεῖναι ἄνωθεν ἡμῶν καλεῖται, καὶ Ἑκάεργος, ἀπὸ τοῦ ἕκαθεν ἡμῶν ὢν ἐργάζεσθαι ποιεῖν ἡμᾶς, καὶ Δήλιος, ἀπὸ τοῦ δῆλος τοῖς πᾶσι προσκεῖσθαι, καὶ δῆλα τὰ πάντα ποιεῖν, καὶ Πύθιος, ἀπὸ τοῦ σηπτικὸς εἶναι, ὁ τῇ ἑαυτοῦ παρουσίᾳ, καὶ μᾶλλον τῇ ἀπουσίᾳ, καὶ Λυκηγενέτης, ὡς τοῦ λυκαυγοῦς ὄρθρου γενέτης. εἰ τοίνυν ταῦθ' οὕτως ἔχει, οὐ καινὸν εἰ καὶ αὐτὸς εἴη Πήγασος καὶ Βελλεροφόντης. Πήγασος μὲν οἷον ἀπὸ τοῦ σεύειν τοῦ Ὠκεανοῦ, τουτέστιν ὁρμᾶν, λαμπρὸν λελαμπρυσμένος ἐν ἔαρι. οἶμαι δὲ καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἱερὸν πάλαι χαλκοῦν ἡ Ἑλλήνων αὐτονομία τὸν Πήγασον παρέδωκε, διὰ τὸ καθαρὸν ἐν ἔαρι εἶναι τὸν ἥλιον, καὶ πάσης ἀπηλλάχθαι τῆς ἔνερθεν αὐτοῦ συστάσεως τῶν νεφῶν καὶ ἐπιπροσθήσεως. ἢ Πήγασος ἂν εἴη, ᾧ ἐποχούμενος ὁ Βελλεροφόντης τὴν Χίμαιραν ἀνεῖλεν, ἡ πηγνῦσα ψύξις τὰς ἐν ἀέρι ὑγρὰς ἀναθυμιάσεις· καὶ τὰ οἷον βέλη τὰ μέλλοντα ῥέειν καὶ αὐξάνειν τοὺς ἐν χειμῶνι ποταμοὺς, ἀφαιροῦσα. καὶ γὰρ χιόνων καὶ χαλαζῶν, καὶ τῶν λοιπῶν πεπηγότων ὑδάτων γινομένων, ἐλαττοῦνται οἱ ὄμβροι. τούτων δ' ἐλαττουμένων, οἱ χείμαρροι κατ' ὀλίγον ξηραίνονται. μὴ θαυμάσῃς δὲ τὴν τοῦ ἀντιστοίχου γραφήν· πολλὰ γὰρ τῶν αὐτῶν ἀρχαίων ἐκπεφώνηται τοῖς προπετεστέροις, ἢ διὰ τὴν τοῦ δηλουμένου πράγματος κρύψιν τε καὶ ἀσάφειαν, ἢ κατὰ ἐναλλαγὴν, ἢ διὰ τὴν τῶν γραφόντων ἀπροσεξίαν, ἢ διὰ μέτρον, ἢ δι' ἔθος· μᾶλλον γὰρ διὰ διφθόγγου τὸ χίμαιρα ὤφειλε γράφεσθαι· ἢ διὰ τοῦ ι. ὅτι δὲ πολλὰ δι' ἔθος γράφεται τοίως ἢ τοίως, τὴν ἀκρίβειαν ἡμῶν παρορώντων, μαρτυρεῖ τὸ Ἀχιλλεὺς ὄνομα· ὅθεν γὰρ ἂν αὐτό τις ἐτυμολογήσῃ, τὴν δι' ἑνὸς λ γραφὴν ἔχειν ὀφείλει. Χίμαιρα δὲ τὴν Σφίγγα γεννᾷ τοῖς Καδμείοις ὄλεθρον τῷ Ὄρθρῳ συνελθοῦσα, ἔτι δὲ καὶ τὸν ἐν Νεμέᾳ λέοντα, ὃν τρέφει ἡ Ἥρα καὶ τοῖς γουνοῖς κατοικίζει τῆς Νεμέας, εἰς βλάβην ἀνθρώπων, ὃν δὴ καὶ δαμάζει ὁ Ἡρακλῆς, τὸν ἐν Νεμέᾳ δηλαδὴ λέοντα, ὡς εἰκός. Σφίγξ γὰρ ἂν εἴη, ἡ σφίγγεσθαι τοὺς ἀνθρώπους παρασκευάζουσα ψύξις ἐν χειμῶνι, καὶ ὀλλῦσα τοὺς Καδμείους, τουτέστι τοὺς καταδεδαμασμένους ὑπ' αὐτῆς. τῷ Ὄρθρῳ δ' ἂν λέγοιτο συνέρχεσθαι, παρ' ὅσον ἐν ταῖς ἑωθιναῖς καταστάσεσι καὶ ὀρθριναῖς, ἔτι τοῦ ἡλίου ὑπὸ τὸν ὁρίζοντα κρυπτομένου, ἐπιγίνεται σφοδροτέρα καὶ ἐπικρατεστέρα, ἥτις δὴ καὶ θηλυκῶς εἴρηται Σφίγξ. Νεμεαῖος δ' ἂν εἴη λέων, ὁ παγετὸς, ὁ νεμόμενος οἷον δίκην λέοντος ἅμα τοῦ φυτά τε καὶ σπέρματα

τὰ ἐν τῇ γῇ. ἃ δὴ ὁ λόγος γυμνῶς προσηγόρευσε· τὰς γὰρ μελλούσας ἐκ γῆς ἀναδίδοσθαι γονὰς σπερμάτων ἐπιπολὺ κρατήσας ὁ παγετὸς διαφθείρει. ὃν δή τινα δὴ λέοντα ἡ κυδρὴ παράκοιτις τοῦ Διὸς Ἥρη τρέφει, τουτέστιν ὁ κυδορρόας ἀὴρ, ὁ δοξαζόμενος ὡσανεὶ ταῖς ῥοαῖς τῶν ὑδάτων, καὶ τῷ αἰθέρι ὑποκείμενος κάτωθεν. ὑγρανθεὶς γὰρ ψύχεται. ἀλλὰ τοῦτον τὸν λέοντα, τουτέστι τὸν παγετὸν, ὁ Ἡρακλῆς ἐλθὼν δαμάζει, τουτέστιν ὁ ἥλιος.

Λέγεται δ᾽ ἡ Κητὼ τῷ Φόρκυϊ μιγεῖσα ἀπογεννῆσαι νεώτερον τέκνον τὸν δράκοντα, τὸν φυλάσσοντα τὰ μῆλα τὰ χρυσᾶ ἐν τοῖς πέρασι τῆς γῆς, παρόσον διασκεδαννυμένων ἐκ τοῦ καθ᾽ ἡμᾶς ἀέρος τῶν ἀναθυμιάσεων ὑπὸ τοῦ ἡλίου, οὐδὲ συχνῶς ἡμῖν ἐπεισβάλλοντος, ἐπὶ τὰ πόρρωθεν ἡμῶν μέρη ἀπελαύνεσθαι πρὸς συμβαίνει ζοφερὰς ἀναθυμιάσεις, κἀκεῖ συνίστασθαι. οὐ γὰρ ἂν εὔλογον μηδεμίαν ἐπιλείπεσθαι μοῖραν τῷ παντὶ τῶν τοιούτων ἀναθυμιάσεων, αἵτινες δὴ τοιαῦται ἀναθυμιάσεις τὰ χρυσᾶ μῆλα φυλάσσειν λέγονται, τουτέστι καλύπτειν τὰ ἄστρα τὰ λαμπρὰ καὶ χρυσοειδῆ. ἐπιπροσθοῦσι γὰρ αὐτοῖς. Κητὼ δ᾽ ἂν εἴη, ἡ κενουμένη καὶ ἐξατμιζομένη ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἀναθυμίασις. Φόρκυς δὲ, ἡ περιφορὰ τῶν ὑδάτων, ἐξ ὧν δὴ πλεῖστον ἐν θέρει ἀπογεννᾶται ὁ εἰρημένος δράκων. ἤγουν τὰ ἐν τοῖς ἐναντίοις κλίμασι τῷ καθ᾽ ἡμᾶς ὑφιστάμενα νέφη ἃ δὴ δράκοντας ὁ λόγος προσαγορεύει, ἢ διὰ τὸ σχῆμα τῶν τοιούτων νεφῶν (ἔστι γὰρ πολλάκις ἰδεῖν ἐν τοῖς νέφεσι δρακοντοειδῆ), ἢ διὰ τὸν συριγμὸν καὶ ψόφον, ἢ διὰ τὸ τοῖς δέρκουσι καὶ ὀπτανομένοις ἐμποδὼν καθίστασθαι. ἔτι δὲ καὶ τοῖς κεύθεσι τῆς ἐρεμνῆς γαίης διατρίβειν λέγεται ὁ τοιοῦτος δράκων. παρόσον οὐκ ἐν τοῖς ἄνωθεν ἡμῶν μέρεσιν ἐναπολιμπάνονται αἱ τοιαῦται ἀναθυμιάσεις, ἀλλὰ καὶ τοῖς κοιλώμασι τῆς γῆς ἐναποκρύπτονται· οὐ γάρ ἐστι κενὸν ἐν τῷ παντὶ, κατὰ τὸν δαιμόνιον Ἀριστοτέλην. ἐρεμνὰ δ᾽ ἂν λέγοιτο, ἀπὸ τοῦ ἐν τῇ ἔρᾳ μένειν, τουτέστι τῇ γῇ. ὅθεν οἶμαι καὶ ἐρυμνὰ φρούρια προσαγορεύεται. οὐχ ἁπλῶς τὰ ὑψηλὰ ὡς οἱ πολλοὶ νομίζουσιν, ἀλλὰ τὰ στενὰ καὶ δυσάντη, καὶ διὰ τοῦτο ἐν γῇ μένειν παρασκευάζοντα τοὺς ἐν αὐτοῖς καταφεύγοντας, καὶ στενῶς κομιδῇ διάγειν. ἡ Τηθὺς δὲ μετὰ τοῦ Ὠκεανοῦ γεννᾷ τοὺς ποταμοὺς, παρόσον ἐκ τῆς γῆς ἀναδίδονται καὶ ἀναβλαστάνουσιν οἱ ποταμοὶ, καὶ αἱ πηγαί. Ὠκεανὸς δ᾽ ἂν εἴη τὸ ἐπίγειον τῆς θαλάσσης ὕδωρ, καὶ ὠκέως νεόμενον, τουτέστι τρεχόμενον. διηθούμενα γὰρ τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης ἐν διαφόροις τῆς γῆς τόποις καὶ εἰσδυόμενα ἀναπηγάζει καὶ ἀναβλύζει γλυκύτερά τε καὶ πότιμα ἐξ ἁλμυρίας ἢ ὑπερείας. ἀρρενικῶς δὲ οἱ ποταμοὶ εἴρηνται, διὰ τὸ σφοδρὸν τῆς κινήσεως τῶν ἐν αὐτοῖς ὑδάτων, καὶ ἐνεργέστερον καὶ δραστικώτερον. αἱ δὲ πηγαὶ θηλυκῶς ὀνομάζονται, διὰ τὸ θηλύτερον οἷον καὶ ὑφειμένον τῆς τῶν ἐν αὐταῖς ὑδάτων ἀναβλύσεως. κουρίζειν δὲ λέγονται μετὰ τοῦ Ἀπόλλωνος οἱ ποταμοί τε καὶ αἱ κρῆναι, διὰ τὸ αὐξήσεως καὶ ἀναδόσεως τῶν τριχῶν αἰτίους εἶναι τούτους. ἔνθεν τοι καὶ οἱ Ἕλληνες ἀποκείρειν ταύτας τοῖς ποταμοῖς πρώτους εἰώθεσαν. Ἀπόλλων δ᾽ ἂν εἴη ὁ ἥλιος, ὁ ἀποξανθίζων ταύτας δι᾽ ἐπιμελείας τῆς ἡμῶν, οἶμαι δὲ καὶ ἀκερσεκόμην αὐτὸν καλεῖσθαι, τάχα μὲν καὶ διὰ τὸ τὸν ἡλιακὸν δίσκον μετὰ τῶν ἐξ αὐτοῦ ἐκπαλλομένων χρυσῶν ἀκτίνων κεφαλῇ τινι προσεοικέναι, κόμαις ἐπιχρύσοις ἀστραπτούσῃ. τάχα δὲ καὶ διὰ τὸ ἀκερσεκόμους τοὺς ὑφ᾽ ἥλιον καλλιτριχουμένους ἀνθρώπους· ἐπιγάννυνται γὰρ ταῖς ἐκτάσεσι τῶν τριχῶν οἱ ἀνθηρότριχες καὶ καλλίτριχες. τὰ πλεῖω δὲ τῶν ὀνομάτων τῶν πηγῶν ὀνοματοποιεῖται τῷ Ἡσιόδῳ, ἀπὸ τῶν ἐπισυμβαινόντων ταῖς πηγαῖς. Ἠλέκτρα τε γὰρ εἴρηται διὰ τὸ καθαρὸν καὶ χρυσίζον τοῦ ὕδατος, καὶ δίκην ἠλέκτρου λαμπρόν. Ἰάνθη δὲ, ἀπὸ τοῦ ἰαίνειν καὶ εὐφραίνειν τοὺς πίνοντας. Ζευξὼ δὲ, ἀπὸ τοῦ ζευγνύειν μετὰ τὴν ἀνάπαυσιν ἐν ταῖς πηγαῖς τὰ ὑποζύγια. Πληξαύρη δὲ, καὶ Γαλαξαύρη, ἡ ἐκ τῶν πηγῶν ἀναδιδομένη πλῆξις αὐρῶν ἀκραιφνὴς καὶ καθαρότητα διὰ τοῦ γάλακτος ὑποσημαίνει. Μηλόβοσις δὲ, διὰ τὸ ἐν αὐταῖς τὰ μῆλα βόσκεσθαι πρέπειν, ἤγουν τὰς παρακειμένας αὐταῖς πόας νέμεσθαι.

ΣΧΟΛΙΑ.

Ἡ δὲ Χίμαιραν ἔτικτε.] ἡ καθόλου, φησὶ, κακία ἐγέννησε τὴν μερικήν· καὶ ὁ μὲν λέων ἔχει φανερὸν καὶ ὀξὺν τὸν θυμὸν, ὁ δράκων δὲ ποικιλώτερον· ἡ χίμαιρα δὲ τὸν μερικὸν θυμὸν, καὶ μέσον, καὶ κεκραμένον ἄλλοις τοὺς χειμάρ-

ρκε

ρον λέγει διὰ τὸ ἐκ τῶν ἀναθυμιάσεων καὶ τῶν ὄμβρων αὐτὴν γίνεσθαι. Πρόφρων λέων.] ὅτι οἱ μεταβάλλοντες τὴν φρένα ὀφείλουσι βέλτιον ἐπεξεργάζεσθαι. εἰ δὲ μή γε, τῇ προσλαβούσῃ χρῆσθαι. Πήγασος εἷλε.] Πήγασον καλεῖ τὸν συγκεκραμένον θυμόν, ὃς ἔχει συγκεκραμένον τὸ ἄλογον μέρος τοῦ λογικοῦ. Βελλεροφόντην δὲ τὸν ἀναιροῦντα τὰ θανάσιμα, παρὰ τὸ ἐν τῇ ἱερᾷ βάλλειν, τὰ βάλλοντα εἰς τὴν γῆν. Ἄλλως. βέλλερα, τὰ κακὰ λέγει. Βελλεροφόντης οὖν ὁ προνοούμενος παύειν τὰ κακά. ἐνταῦθα ἄν τις ἐκ σοφῶς καὶ τὰ τῆς ῥητορικῆς τρία μέρη τῆς ποιητικῆς αἰνίττεσθαι νοήσειε· τό, τε δικανικόν, καὶ τὸ πανηγυρικὸν καὶ τὸ συμβουλευτικόν. καὶ λέων ἂν μὲν εἴη τὸ δικανικόν, διὰ τὸ καταπλήττειν καὶ ἀφωνεῖν, ὡς εἰπεῖν, καθιστᾶν τοὺς ἀντιλέγοντας. χίμαιρα δὲ τὸ πανηγυρικόν, διὰ τὸ σκιρτᾶν, καὶ χαίρειν τόν τε λέγοντα, καὶ τὸν ἀκούοντα καὶ ἦχόν τινα ἀποτελεῖν τὸν τῶν ὀνομάτων ῥυθμόν. δράκων δ' ἂν εἴη τὸ συμβουλευτικόν, διὰ τὸ ποικίλον καὶ πολύστροφον εἶναι τοῦτο τὸ εἶδος, καὶ μακρῶν τινῶν δεῖσθαι τῶν λόγων διὰ τὸ πεῖσαι. ἐπεὶ δὲ χαροπόν τινα τὸν λέοντα εἴρηκεν, εἴη ἂν καὶ τὸ δικανικὸν χαροπόν, διὰ τὸ μετὰ χάριτός τινος λογικῆς καὶ κομψότητος γίνεσθαι. ἀλλὰ καὶ τὸν δράκοντα κρατερὸν εἶναι φησὶ διὰ τὸ ἰσχυραῖς τισιν ἀποδείξεσι χρῆσθαι πρὸς τὸ πεῖσαι τὸν συμβουλεύοντα. ἔχιδνα δ' ἂν εἴη μήτηρ αὐτῶν, ὁ ποικίλος καὶ πολυειδὴς νοῦς· καὶ ἡ μακρὰ καὶ πολυέλικτος τέχνη, ἡ πυρὸς μένος δίκην χιμαίρας πνέουσα. Σφίγγ' ὀλοήν.] τὴν σφίγγα λέγει. αὕτη δέ ἐστι θυγάτηρ Χιμαίρας καὶ Τυφῶνος. ἀπ' αὐτῆς ἐκλήθη καὶ τὸ φίκιον, ἔνθα διέτριβε· φῖκα δὲ αὐτὴν οἱ Βοιωτοὶ ἔλεγον. Λύκος δὲ ἐν τῷ περὶ Θηβαίων, αὐτὴν ὑπὸ Διονύσου σπαραχθῆναί φησι. Ἄλλως. Ὄρθῳ ὑποδμηθεῖσα] ὄρθον μὲν πρῶτον, ὃν καὶ ἀνωτέρω εἶπεν ἀναιρεθῆναι ὑφ' Ἡρακλέους· παρόσον ἐν τῷ ὄρθρῳ σφοδροτέρα ἡ ψύξις. τὸ δὲ Νεμεαῖον ἔργον Πελοποννήσου ἢ Ἄργους, ἔνθα ἦν ὁ λέων, πρῶτον δὲ ἔργον τοῦ Ἡρακλέους [illegible] ἤδη τοῦτο, ἀπὸ τοῦ νεμηθῆναι περὶ τοὺς τόπους τοῦ Ἄργους. ἡ δὲ Σφὶγξ πραγματικῶς μὲν γυνὴ ἦν λῃστρίς, καὶ εἶχε πολλοὺς περὶ αὐτὴν τοὺς συναρπάζοντας. ἐνταῦθα δὲ τὴν κρυψίνουν καὶ μεγάλην κεκρυμμένην κακίαν λέγει. Εὐναίοντα κατένασσεν.] ἐν τοῖς γαιηροτέροις τόποις κατῴκισε τῆς Νεμέας, ὅ ἐστιν ὄνομα σπηλαίου, ἢ μᾶλλον τοῦ ὄρους. Τὸν δ' Ἥρη.] ἤγουν ὁ ἀὴρ ὁ ὑδρορρόας, ἤτοι ὁ δεξαζόμενος διὰ τῆς βροχῆς. Διὸς δὲ παράκοιτις, ὅτι τοῦ αἰθέρος κάτωθεν ἐστὶν ὁ ἀήρ. Ἐλ' ἐσφαίρετο.] αὐτὴ τοῦ ἔβλαπτεν. Ὅμηρος δέ ποτε καὶ πυρελογίζετο. Νεῖλόν τε.] ἐκ τούτου φαίνεται Ἡσίοδος Ὁμήρου νεώτερος· καὶ γὰρ ὁ Ὅμηρος Αἴγυπτον καλεῖ τὸν Νεῖλον. Ἀλφειὸς δὲ ποταμὸς Πελοποννήσου, ἐν Ἤλιδι. καὶ ἔρχεται δὲ ἀπὸ Ἀσίας, κώμης Ἀρκαδικῆς. Ἠριδανὸς δὲ ποταμὸς Κελτῶν. Στρυμὼν δὲ ποταμὸς Θρᾴκης. Μαίανδρος ποταμὸς, Λυδίας, ἢ Καρίας. Ἴστρος ποταμὸς Σκυθίας. Φάσις ποταμὸς Κόλχων. Ῥῆσος ποταμὸς Τροίας. Ἀχελῷος ποταμὸς Ἀκαρνανίας ἢ Αἰτωλίας. Νέσσος Θρᾴκης. Ῥόδιος Τροίας. Ἁλιάκμων Μακεδονίας. Ἑπτάπορος, καὶ Γρήνικος, καὶ Αἴσηπος, καὶ Σιμόεις, Τροίας. Σ[illegible] Θρᾴκης. τινὲς δὲ τὸν Γρήνικον, καὶ Σιμοῦντα, καὶ Πηνειόν, Θεσσαλίας φασί. Ἕρμος Λυδίας. Κάϊκος Μυσίας. Σαγγάριος Φρυγίας τῆς ἄνω. Λάδων Ἀρκαδίας. Παρθένιος Παφλαγονίας. Εὔηνος Αἰτωλίας. Ἀρδησκος Σκυθίας. Σκάμανδρος Τροίας. ὁ δὲ ἐν Σάμῳ παρθένιος, καὶ Ἴμβρασος καλεῖται. Ἴμβρασος δὲ ὁ ὑπὸ Καρῶν Ἑρμῆς λέγεται. Τίκτε δὲ θυγατέρων] ἔτεκε δὲ τὰς λίμνας, αἳ συνεργοῦσι τῷ ἡλίῳ τρέφουσιν ἡμᾶς. ταῦτα δέ εἰσιν ὀνόματα ποταμῶν, καὶ λιμνῶν. Ἄνδρας κουρίζουσιν] ἀνατρέφουσιν. ἐκ γὰρ τῆς ποιότητος τοῦ ὑγροῦ, ἐστὶν ἡ τροφὴ τοῦ ἡλίου. Σὺν Ἀπόλλωνι ἄνακτι.] καὶ γὰρ Ἀπόλλωνι καὶ ποταμοῖς οἱ νέοι ἀπέτεμον τὰς κόμας, διὰ τὸ αὐξήσεως καὶ ἀνατροφῆς αἰτίας εἶναι. ὡς Ὅμηρος, Σπερχεῖ' ἄλλως σοί γε πατὴρ ἠρήσατο Πηλεύς. τὰ γὰρ ὕδατα αὐξητικά, καὶ ὁ ἥλιος. Δωρίς.] Νηρέως γυνή. Πρυμνὼ δὲ ὁ πλοῦς. Οὐρανίη] ἡ αἴσθησις τῶν οὐρανίων. Ἱππώ.] ἡ ὀξύτης. Κλυμένη.] ἡ αἴσθησις. Ῥοδίη.] ἡ ἀνθηρότης. Ζευξώ] ἡ ζεῦξις τῶν ὑποζυγίων. Ἰδυῖα.] ἡ τέχνη. Πασιθόη, ἐν ἄλλῳ Πεισιθόη, διὰ τὸ ἐν πάσῃ τῇ γῇ θέειν, ἤγουν πανταχοῦ ἀναβλύζειν πηγάς, ἢ διὰ τὸ ἱκανῶς πάντων πηγάζειν ἤγουν κοινῶς. [illegible] πᾶσιν ἀρύσασθαι. Πληξαύρη] ἡ πλησμονή. Γαλαξαύρη.] τὰ αἰθέρια πνεύματα.

Κερκηΐς τε φυὴν ἐρατὴ, Πλουτώ τε βοῶπις,
Περσηΐς τ', Ἰάνειρά τ', Ἀκάστη τε, Ξάνθη τε,
Πετραίη τ' ἐρόεσσα, Μενεσθώ τ', Εὐρώπη τε,
Μῆτίς τ', Εὐρυνόμη τε, Τελεσθώ τε κροκόπεπλος,
Κρισίη τ', Ἀσίη τε, καὶ ἱμερόεσσα Καλυψώ·
Εὐδώρη τε, Τύχη τε, καὶ Ἀμφιρὼ, Ὠκυρόη τε,
Καὶ Στὺξ, ἣ δὴ σφέων προφερεστάτη ἐστὶν ἁπασέων.
Αὗται δ' Ὠκεανοῦ καὶ Τηθύος ἐξεγένοντο
Πρεσβύταται κοῦραι· πολλαί γε μέν εἰσι καὶ ἄλλαι.
Τρὶς γὰρ χίλιαι εἰσὶ τανύσφυροι Ὠκεανῖναι,
Αἵ ῥα πολυσπερέες γαῖαν καὶ βένθεα λίμνης
Πάντη ὁμῶς ἐφέπουσι, θεάων ἀγλαὰ τέκνα.
Τόσσοι δ' αὖθ' ἕτεροι ποταμοὶ καναχηδὰ ῥέοντες
Υἱέες Ὠκεανοῦ, τοὺς γείνατο πότνια Τηθύς·
Τῶν ὄνομ' ἀργαλέον πάντων βροτὸν ἄνδρα ἐνισπεῖν,
Οἱ δὲ ἕκαστοι ἴσασιν, ὅσοι περιναιετάουσι.
Θεία δ' Ἠέλιόν τε μέγαν, λαμπράν τε Σελήνην,
Ἠῶ θ', ἣ πάντεσσιν ἐπιχθονίοισι φαείνει,
Ἀθανάτοις τε θεοῖς, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσι,
Γείναθ', ὑποδμηθεῖσ' Ὑπερίονος ἐν φιλότητι.
Κρίῳ δ' Εὐρυβίη τίκτεν φιλότητι μιγεῖσα
Ἀστραῖόν τε μέγαν, Πάλλαντά τε δῖα θεάων,
Πέρσην θ', ὃς καὶ πᾶσι μετέπρεπεν ἰδμοσύνῃσιν.
Ἀστραίῳ δ' Ἠὼς ἀνέμους τέκε καρτεροθύμους,
Ἀργέστην, Ζέφυρον, Βορέην τ' αἰψηροκέλευθον,
Καὶ Νότον, ἐν φιλότητι θεὰ θεῷ εὐνηθεῖσα.
Τοὺς δὲ μετ' ἀστέρα τίκτεν Ἑωσφόρον ἠριγένεια,
Ἄστρα τε λαμπετόωντα, τά τ' οὐρανὸς ἐστεφάνωται.
Στὺξ δ' ἔτεκ' Ὠκεανοῦ θυγάτηρ, Πάλλαντι μιγεῖσα,
Ζῆλον καὶ Νίκην καλλίσφυρον ἐν μεγάροισι,
Καὶ Κράτος, ἠδὲ Βίην ἀριδείκετα γείνατο τέκνα.
Τῶν οὐκ ἔστ' ἀπάνευθε Διὸς δόμος, οὐδέ τις ἕδρη,
Οὐδ' ὁδὸς, ὅππη μὴ κείνοις θεὸς ἡγεμονεύει,
Ἀλλ' αἰεὶ πὰρ Ζηνὶ βαρυκτύπῳ ἑδριόωνται.

Cercisque forma amabilis, Plutoque bouinis oculis,
Persisque, Ianiraque, Acasteque Xantheque,
Petræaque lepida, Menesthoque, Europaque,
Metisque, Eurynomeque, Telestoque croceo peplo:
Crisieque, Asiaque & amabilis Calypso:
Eudoreque, Tycheque, & Amphiro, Ocyroeque,
Et Styx, quæ ipsarum excellentissima est omnium.
Atque hæ Oceano & Tethyde progenitæ sunt,
Grandiores natu filiæ. multæ quidem sunt & aliæ:
Ter mille enim sunt celeres filiæ Oceani,
Quæ sane dispersæ terram & profundi lacus,
Passim pariter incolunt, dearum splendida proles.
Tot rursus alij fluuij cum strepitu fluentes,
Filij Oceani, quos peperit veneranda Tethys:
Quorum nomina difficile omnium mortalem virum proloqui:
Sed singulatim nouerunt quicunque circum habitant.
Thia præterea Solemque magnũ, lucentemque Lunam,
Auroramque quæ omnibus terrestribus lumen præbet,
Immortalibusque diis qui cælum latum tenent,
Genuit, congressa cum Hyperione in amore.
Crio autem Eurybia peperit, per amorem mixta,
Astræumque magnum, Pallantemque, præstantissima dearũ,
Persenque, qui etiam omnes præcellebat peritia.
Astræo vero Aurora ventos peperit magnanimos,
Argesten, Zephyrum, Boreamque rapidum,
Et Notum, in amore cum deo dea congressa.
Post hos vero Aurora stellam genuit Luciferum mane genita,
Astraque fulgentia quibus cælum cinctum est.
Styx vero peperit Oceani filia, Pallanti mixta,
Zelum & Nicen pulchros talos habentem, in ædibus,
Et Robur, atque Vim præclaros genuit filios,
Quibus non est seorsim a Ioue domus nec ylla sedes,
Neque via qua non illis deus præit:
Sed semper apud Iouem grauiter tonantem sedem habent.

Ὣς γὰρ ἐβούλευσε Στὺξ ἄφθιτος Ὠκεανίνη
Ἤματι τῷ, ὅτε πάντας Ὀλύμπιος ἀστεροπητὴς
Ἀθανάτους ἐκάλεσσε θεοὺς ἐς μακρὸν Ὄλυμπον.
Εἶπε δ', ὃς ἂν μετ' εἷο θεῶν Τιτῆσι μάχοιτο,
Μή τιν' ἀπορραίσειν γεράων, τιμὴν δὲ ἕκαστον
Ἑξέμεν, ἣν τὸ πάρος γε μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσι.
Τὸν δ' ἔφαθ', ὅστις ἄτιμος ὑπὸ Κρόνου ἠδ' ἀγέραστος,
Τιμῆς καὶ γεράων ἐπιβησέμεν, ἣ θέμις ἐστί.
Ἦλθε δ' ἄρα πρώτη Στὺξ ἄφθιτος Οὔλυμπόνδε
Σὺν σφίσι παίδεσσιν, φίλου διὰ μήδεα πατρός.
Τὴν δὲ Ζεὺς τίμησε, περισσὰ δὲ δῶρα ἔδωκεν.
Αὐτὴν μὲν γὰρ ἔθηκε θεῶν μέγαν ἔμμεναι ὅρκον,
Παῖδας δ' ἤματα πάντα ἑοὺς μεταναιέτας εἶναι.
Ὣς δ' αὔτως πάντεσσι διαμπερές, ὥσπερ ὑπέστη,
Ἐξετέλεσσ'· αὐτὸς δὲ μέγα κρατεῖ ἠδὲ ἀνάσσει.
Φοίβη δ' αὖ Κοίου πολυήρατον ἦλθεν ἐς εὐνήν.
Κυσαμένη δ' ἤπειτα θεὰ θεοῦ ἐν φιλότητι
Λητὼ κυανόπεπλον ἐγείνατο μείλιχον αἰεί,
Ἤπιον ἀνθρώποισι καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι,
Μείλιχον ἐξ ἀρχῆς, ἀγανώτατον ἐντὸς Ὀλύμπου.
Γείνατο δ' Ἀστερίην εὐώνυμον, ἥν ποτε Πέρσης
Ἠγάγετ' ἐς μέγα δῶμα φίλην κεκλῆσθαι ἄκοιτιν.
Ἡ δ' ὑποκυσαμένη Ἑκάτην τέκε, τὴν περὶ πάντων
Ζεὺς Κρονίδης τίμησε· πόρεν δέ οἱ ἀγλαὰ δῶρα,
Μοῖραν ἔχειν γαίης τε καὶ ἀτρυγέτοιο θαλάσσης.
Ἡ δὲ καὶ ἀστερόεντος ἀπ' οὐρανοῦ ἔμμορε τιμῆς,
Ἀθανάτοις τε θεοῖσι τετιμένη ἐστὶ μάλιστα.
Καὶ γὰρ νῦν ὅτε πού τις ἐπιχθονίων ἀνθρώπων
Ἔρδων ἱερὰ καλὰ κατὰ νόμον ἱλάσκηται,
Κικλήσκει Ἑκάτην· πολλή τέ οἱ ἕσπετο τιμὴ
Ῥεῖα μάλ', ᾧ πρόφρων γε θεὰ ὑποδέξεται εὐχάς,
Καί οἱ ὄλβον ὀπάζει, ἐπεὶ δύναμίς γε πάρεστιν.
Ὅσσοι γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανοῦ ἐξεγένοντο,
Καὶ τιμὴν ἔλαχον, τούτων ἔχει αἶσαν ἁπάντων.

Sic enim consuluit Styx incorruptibilis, Oceani filia,
Die illo, quando omnes Olympius fulgurator
Immortales vocauit deos ad altum Olympum,
Dixit autem, quod quisquis vna secum deorum contra Titanos pugnet,
Nulli se ademptorum praemia, sed honorem quemque habiturum quem antea inter immortales deos.
Illum etiam dixit qui honoris expers fuerit sub Saturno atque immunis,
Ad honores ac praemia prouectum iri, ut fas est.
Venit autem prima Styx incorruptibilis ad Olympum
Cum suis filiis chari per consilia patris,
Ipsam vero Iuppiter honorauit: eximia quoque dona dedit.
Ipsam enim constituit deorum magnum vt sit iuramentum,
Filij autem diebus omnibus sui cohabitatores vt sint.
Similiter etiam omnibus prorsus sicuti pollicitus erat,
Perfecit. ipse autem praepotens est, atque regem agit.
Phoebe porro Coei peroptabilem venit ad lectum.
Grauida vero facta deinde dea dei in amore,
Latonam ceruleo peplo peperit blandam semper,
Mitem hominibusque immortalibus diis,
Suauem ab initio, in primis hilarem intra Olympum.
Genuit insuper Asteriam claram, quam olim Perses
Duxit in amplam domum, charam vt vocetur vxor.
Illa autem grauida Hecaten peperit, quam super omnes
Iupiter Saturnius honorauit. dedit vero ei splendida dona,
Partem vt habeat terraeque & infrugiferi maris.
Imo etiam stelligero a coelo sortita est honorem,
Immortalibusque diis honorata est maxime.
Et enim nunc quando alicubi aliquis terrestrium hominum
Faciens sacra honesta ex lege expiat,
Inuocat Hecaten: ingens vero eum sequitur honor
Facillime, cuius beneuola dea suscipit preces:
Et illi diuitias largitur, nam facultas ipsi adest.
Quotquot enim Terra Coeloque progniti sunt,
Et honorem sorte acceperunt, horum habet sortem omnium.

Οὐδέ

Οὐδέ τι μιν Κρονίδης ἐβιήσατο οὐδ' ἔτ' ἀπηύρα
Ὅσ' ἔλαχεν Τιτῆσι μετὰ προτέροισι θεοῖσιν,
Ἀλλ' ἔχει ὡς τὸ πρῶτον ἀπ' ἀρχῆς ἔπλετο δασμός.
Οὐδ' ὅτι μουνογενής, ἧσσον θεὰ ἔμμορε τιμῆς,
Καὶ γέρας ἐν γαίῃ τε καὶ οὐρανῷ ἠδὲ θαλάσσῃ·
Ἀλλ' ἔτι καὶ πολὺ μᾶλλον, ἐπεὶ Ζεὺς τίεται αὐτήν·
Ὧ δ' ἐθέλει μεγάλως παραγίγνεται ἠδ' ὀνίνησιν.
Ἔν τ' ἀγορῇ λαοῖσι μεταπρέπει, ὧν κ' ἐθέλησιν.
Ἠδ' ὁπότ' ἐς πόλεμον φθισήνορα θωρήσσονται
Ἀνέρες, ἔνθα θεὰ παραγίνεται οἷς τ' ἐθέλησι
Νίκην προφρονέως ὀπάσαι, καὶ κῦδος ὀρέξαι.
Ἔν τε δίκῃ βασιλεῦσι παρ' αἰδοίοισι καθίζει.
Ἐσθλὴ δ' αὖθ' ὁπότ' ἄνδρες ἀγῶνι ἀεθλεύωσιν,
Ἔνθα θεὰ καὶ τοῖς παραγίνεται, ἠδ' ὀνίνησι·
Νικήσας δὲ βίῃ καὶ κάρτει καλὸν ἄεθλον,
Ῥεῖα φέρει, χαίρων τε τοκεῦσι κῦδος ὀπάζει.
Ἐσθλὴ δ' ἱππήεσσι παρεστάμεν οἷς κ' ἐθέλησι,
Καὶ τοῖς, οἳ γλαυκὴν δυσπέμφελον ἐργάζονται,
Εὔχονται δ' Ἑκάτῃ καὶ ἐρικτύπῳ Ἐννοσιγαίῳ,
Ῥηιδίως δ' ἄγρην κυδρὴ θεὸς ὤπασε πολλήν,
Ῥεῖα δ' ἀφείλετο φαινομένην, ἐθέλουσά γε θυμῷ.
Ἐσθλὴ δ' ἐν σταθμοῖσι σὺν Ἑρμῇ ληίδ' ἀέξειν,
Βουκολίας τ' ἀγέλας τε καὶ αἰπόλια πλατέ' αἰγῶν,
Ποίμνας τ' εἰροπόκων γ' ὀίων, θυμῷ γ' ἐθέλουσα,
Ἐξ ὀλίγων βριάει, κἀκ πολλῶν μείονα θῆκεν.
Οὕτω τοι καὶ μουνογενὴς ἐκ μητρὸς ἐοῦσα
Πᾶσι μετ' ἀθανάτοισι τετίμηται γεράεσσι.
Θῆκε δέ μιν Κρονίδης κουροτρόφον, οἳ μετ' ἐκείνην
Ὀφθαλμοῖσιν ἴδοντο φάος πολυδερκέος Ἠοῦς,
Οὕτως ἐξ ἀρχῆς κουροτρόφος, αἳ δέ τε τιμαί.
Ῥείη δ' αὖ δμηθεῖσα Κρόνῳ τέκε φαίδιμα τέκνα,
Ἱστίην, Δήμητρα, καὶ Ἥρην χρυσοπέδιλον,
Ἴφθιμόν τ' Ἀίδην, ὃς ὑπὸ χθονὶ δώματα ναίει
Νηλεὲς ἦτορ ἔχων· καὶ ἐρίκτυπον Ἐννοσίγαιον,

Neque quicquam ipsi Saturnius per vim ademit, neq. priuauit
Eorum quæcunque sortita est Titanas inter priores deos:
Sed habet sicut prius ab initio facta est distributio.
Nec quia vnigenita, minus dea sortita est honorem
Et præmium tam in terra ac cœlo, quam in mari:
Sed insuper multo magis, quoniam Iupiter honorat ipsam.
Cui vero vult, magnifice præsto est, atque iuuat.
Inque concione inter homines eminet, quorum scilicet voluerit.
Atque quando ad bellum perdens viros armantur
Viri, tum dea adest quibus voluerit,
Victoriam prompte vt præbeat, & laudem porrigat,
Inque iudicio reges apud venerandos sedet.
Bona insuper quando viri in certamine colluctantur:
Ibi dea & illis præsto est, atque iuuat.
Qui vero vicerit virtute & robore, pulchrum præmium
Facile fert, lætusque parentibus gloriam dat.
Commoda item equitibus, quæ adstet quibus voluerit:
Et his qui glaucum mare tempestuosum exercent
Votaque faciunt Hecatæ, & valde sonanti Neptuno,
Facile etiam prædam inclyta dea dedit copiosam,
Facile vero abstulit apparentem, volens saltem animo.
Bona præterea in stabulis cum Mercurio pecus augere,
Armentaque boum, gregesque latos caprarum,
Gregesque lanigerarum ouium animo saltem volens,
Et paucis fœcunda facit, & ex multis pauciora reddit.
Adeo sane licet vnigenita ex matre existens,
Omnibus inter deos honorata est muneribus.
Fecit autē ipsam Saturnius alumnam iuuenum, qui post ipsam
Oculis aspexerunt lumen multa contuentis Auroræ.
Sic ab initio nutriens filios: atque hi sunt honores,
Facile porro domita a Saturno, peperit illustres liberos,
Vestam, Cererem, & Iunonem aureis calceamētis gaudentem,
Fortemque Plutonem, qui sub terra domos incolit;
Immitte cor habens, & valde sonantem Neptunum,

Ζῆνά

Ζῆνά τε μητιόεντα, θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν,
Τοῦ καὶ ὑπὸ βροντῆς πελεμίζεται εὐρεῖα χθών.

Iouemque consiliarium, deorum patrem atque hominum,
Cuius & a tonitru concutitur lata terra.

ΑΛΛΗΓΟΡΙΑΙ.

Καλυψὼ δὲ, διὰ τὴν κάλυψιν, καὶ τὴν περιβολήν. εἰώθεσαν γὰρ οἱ ἄνθρωποι ἐν τοῖς διόχοις καὶ ψυχροτέροις τόποις διάγοντες περικαλύπτειν ἑαυτοὺς καὶ φυλάττειν διαφόροις περιβολαίοις. Πετραίη δ' ἐρόεσσα εἴη ἂν ὀνομασμένη ἀπὸ τοῦ ἐκ πετρῶν καταρρέειν ἐνίων πηγῶν τὸ ὕδωρ, ἢ ἀπὸ τοῦ ἐν καιρῷ θέρους (ὡς αὐτὸς διεκελεύσατο ἐν ταῖς ἡμέραις) διαιτᾶσθαι ὑπὸ πέτρης, τρέποντας τὸ πρόσωπον πρὸς καταρρέουσαν κρήνην. ἔξεστι γὰρ ἐκεῖθε νοτὶς, παραμυθουμένη τὴν ἐν θέρει θερμότητα καὶ ξηρότητα. Τελεσθὼ δὲ κροκόπεπλος λέγοιτ' ἂν, ἀπὸ τοῦ τοὺς τελευτῶντας πηγαίοις ὕδασι καταλούεσθαι, καὶ μέλανα ὥσπερ πέπλα ἀμφιέννυσθαι. οἶμαι δὲ καὶ Καλυψὼ, διὰ τὸ μετὰ τοῦτο καλύπτεσθαι τούτους καὶ τῷ χοῒ παραδίδοσθαι. Στὺξ δὲ εἴρηται προφερεστάτη πασῶν, οὐ διὰ τὸ στυγεῖσθαι, τουτέστι μισεῖσθαι, ἀλλὰ διὰ τὸ τιμᾶσθαι μᾶλλον καὶ ζητεῖσθαι τὰ τοιαῦτα ὕδατα. στυγῶ γὰρ καὶ τὸ τιμῶ. τιμῶμεν δὲ καὶ ζητοῦμεν τὰ τοιαῦτα τῶν ὑδάτων, διὰ τὰς ἐν αὐτοῖς ἐνεργείας. μὴ θαυμάσῃς δὲ, εἰ νῦν τὸ στυγεῖν ἀντὶ τοῦ τιμᾶν ἐκλαμβάνομεν· πολλὰ γὰρ τοιαῦτα εὑρήσεις παρὰ τοῖς γραμματικοῖς. ἤγουν κατ' ἀντίφρασιν τὸ στυγεῖν ἀντὶ τοῦ τιμᾶν ἐκληπτέον, ἢ ὅτι εἴη ἂν καὶ τοῦ στυγῶ ἕτερον σημαινόμενον ἀντὶ τοῦ τιμῶ λαμβανόμενον. ὥσπερ ἀλύω τὸ χαίρω, καὶ ἀλύω τὸ λυποῦμαι παρ' Ὁμήρῳ τε καὶ Πλουτάρχῳ τῷ ἐκ Χαιρωνείας εἴρηται. δοκεῖ δὲ καὶ τῷ παλαιῷ ἐξηγητῇ τοῦ παρόντος βιβλίου, τὸ στυγεῖν ἀντὶ τοῦ τιμᾶν ἐκλαμβάνειν. μήποτε δὲ τὸ στυγεῖν ἀντὶ τοῦ ἐκφοβεῖν καὶ καταπλήττειν εἴη ἀκουστέον νῦν. διὰ γὰρ τὸ ὑπὲρ τὰς ἄλλας πηγὰς καταπλήττειν καὶ ἐκφοβεῖν ἐν ᾅδῃ ῥέουσα ἡ Στὺξ λέγοιτ' ἂν εἶναι προφερεστάτη πασῶν. Στὺξ δ' εἴρηται ἀπὸ τοῦ στυγνάσεως εἶναι παραιτία. στυγνάζουσι γὰρ οἱ τοὺς ἐν ᾅδῃ πορευομένους θρηνοῦντες, ἐν ᾧ καὶ Κωκυτὸς, καὶ Ἀχέρων, καὶ Πυριφλεγέθων ποταμοί τινες καταρρέειν λέγονται, παρόσον κωκύουσι καὶ θρηνοῦσι τοὺς τεθνεῶτας οἱ τούτοις προσήκοντες καὶ ἄχη ῥέουσι, καὶ πυρὶ τῷ τῆς λύπης φλέγονται. εὐλόγως δὲ καὶ τὸ Τάρταρον εἰς ᾅδου κατάγειν λέγεται· διότι οἱ εἰς ᾅδου καταγόμενοι ἐπαίρουσιν ἀρὰς, καὶ βλάβας ἐμπνέουσιν. ἔστι δ' ὅτι καὶ συνθανατοῦσι τοὺς ἀκατασχέτως θρηνοῦντας αὐτούς. γεννᾷ δὲ ἡ Θεία τὸν Ἥλιον καὶ τὴν Σελήνην, ἔτι δὲ καὶ τὴν Ἡμέραν, Ὑπερίονι ἐν φιλότητι μιγεῖσα, παρόσον ἐκθεούσης, τουτέστι κινουμένης τῆς φύσεως τῶν οὐρανίων σωμάτων ὑπεράνωθεν ὁ Ἥλιος καὶ ἡ Σελήνη τὰς ἡμέρας ἐργάζονται κατὰ ἀπουσίαν τε καὶ παρουσίαν τὴν ἑαυτῶν τυγχάνουσαν.

Ἡ δὲ Εὐρυβίη τῷ Κρείῳ συνελθοῦσα τὸν Ἀστραῖόν τε καὶ τὸν Πάλλαντα γεννᾷ, ἔτι δὲ καὶ τὸν Πέρσην, πᾶσι τούτοις μεταπρέποντα ἐν ἰδμοσύνῃ, παρόσον κριθέντα ἀπ' ἀλλήλων καὶ χωρισθέντα ὑπὸ εὐρείας τινὸς καὶ μεγάλης δυνάμεως. (ἦν γὰρ ὁμοῦ πάντα χρήματα ποτὲ κατὰ Ἀναξαγόραν. νοῦς δὲ διέκρινεν αὐτά.) τὰ μὲν ἄστρα τὸν ἄνω τόπον εἴληχε, καὶ τὴν πελομένην φύσιν, τουτέστι κινουμένην· ἀεικίνητα γὰρ ταῦτα, κἂν τὰ μὲν ὁμαλῶς, τὰ δὲ ἀνωμάλως κινῶνται. ἡ γῆ δὲ τὸν κάτω καὶ μέσον ἡδρασμένη καὶ ἀκινητίζουσα. ὧν τινῶν δὴ ἄστρων ἡ περιαίρεσις, καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ τῆς αὐτῶν κινήσεως κατάληψις διαπρέπει ἐν ἐπιστήμαις, ὅσον καὶ τὸ ὑποκείμενον τιμιώτερον. ἡ δὲ Ἡμέρα τῷ Ἀστραίῳ συνερχομένη τοὺς ἀνέμους γεννᾷν λέγεται, παρόσον ἐκ τῆς τῶν ἄστρων ἐπιτηρήσεως αἱ τούτων πνοαὶ προγινώσκονται παρὰ τοῖς ταῦτα ἐπιστήμοσιν. ἢ ὅτι κατὰ διαφόρους ἐπιτολὰς καὶ δύσεις ἄλλων ἄστρων, καὶ ἐκ διαφόρων μερῶν τοῦ παντὸς οἱ ἄνεμοι πνέουσιν, ὡς Ἀριστοτέλης τε δηλοῖ ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν μετεώρων, καὶ Ἄρατος ὁ ποιητὴς, καὶ Εὔδοξος. οἶμαι δὲ καὶ τὸν Ὅμηρον προσαγορεύειν τὸν Βορέαν αἰθρηγενέτην, τάχα μὲν καὶ διὰ τὸ αἴθρειαν ποιεῖν· λεπτομερεστέρα γὰρ ἡ σύστασις τοῦ τοιούτου ἀνέμου· διὸ καὶ ψυχροτέρα καὶ δυσειγωτέρα. τάχα δὲ καὶ διὰ τὸ ἐξ αἰθέρος γεννᾶσθαι, τουτέστιν ἐξ ὑψηλοτέρου τόπου. τοιοῦτον δὲ πάντως τὸ βόρειον ἔξαρμα. ἡ Στὺξ δὲ τὸν Ζῆλον καὶ τὴν Νίκην γεννᾷ μιγεῖσα τῷ τοῦ Ὠκεανοῦ Πάλλαντι. ἔτι δὲ καὶ τὸ Κράτος καὶ τὴν Βίαν, εὐλόγως. ἐπειδὴ καὶ οἱ ζηλοῦντες καὶ νικώμενοι στυγνάζειν εἰώθασιν. ἀλλὰ στυγνάσαντες καὶ ὁρμὴν

κρατησάμενοι, ἀπείλαμεν πρότερον ὄντες καὶ νωθροὶ κράτος καὶ βίαν κατὰ τῶν ὁμοτέχνων ἤγειρε. ὁποῖος ἦν ἐκεῖνος ὁ λέγων, Οὐκ ἐᾷ με καθεύδειν τὸ Μιλτιάδου τρόπαιον. ἡ δὲ Στύξ τῷ τοῦ Ὠκεανοῦ συνέρχεται Πάλλαντι, καὶ γεννᾷ τὸ Κράτος καὶ τὴν Βίαν, ὡς δῆθεν ἡμᾶς τοῦ λόγου διδάσκοντος, ὡς πᾶν τρόπαιον ἡμῶν προσυγγαζάντων, καὶ σκυθρωπασάντων, καὶ τῆς ἄνωθεν ἡμῖν ἐπιφοιτώσης ἐκ τῶν οὐρανίων ἀντύγων χορηγητικῆς τῶν ἀγαθῶν δυνάμεως, ἀνεγείρεται. οὐ γάρ ἐστιν ὁ οὐράνιος χῶρος ἄμοιρος τῶν νικῶν, ὡς αὐτός φησιν ὁ ποιητής, ἀλλ' ἄνωθεν ἡμῖν ἐπιπέμπεται τὸ κράτος, καὶ ἡ νίκη, καὶ ἡ θειοτέρα συμμαχία. καὶ γὰρ μετακαλεσάμενος κατὰ τὸν μῦθον πάντας τοὺς θεοὺς ὁ Ὀλύμπιος εἶπεν, ὃς ἂν μετ' αὐτοῦ τοῖς Τιτᾶσι μάχοιτο, τιμήσειν αὐτὸν ἐπὶ Κρόνου ἄτιμον ὄντα. πρώτην δέ φασιν ἀφικέσθαι τὴν Στύγα πρὸς οὐρανὸν, μετὰ τῶν οἰκείων παίδων, καὶ τιμηθῆναι ὑπὸ Διός. ὅπερ δὴ συμβολικῶς ὁ λόγος ἡμῖν ὑποτίθησιν, ὡς ὅστις ἂν ἄρα εἴη καὶ ἀγέραστος ἐπὶ Κρόνου, τοῦ ἀφανοῦς δηλαδὴ βίου καὶ κοιραίνοντος, στυγνασάτω, καὶ συντριβὴν καρδίας πολλάκις ἐπιδειξάτω. καὶ οὕτω τοῖς ἐναντίοις Τιτᾶσι μαχεσάμενος, καὶ πᾶσαν ἐναντίαν καταβαλὼν τῶν παθῶν ἰσχὺν, ἕξει τὴν ἐξ ὕψους ἀρωγήν. αἴνεσι γὰρ ἡ τῶν ψυχῶν συντριβὴ, καὶ ἡ τῶν ἠθῶν ταπείνωσις πρὸς τὸν ὑπερέχοντα πάντα νοῦν, καὶ ἀνιοῦσα κράτος κατάγει, καὶ τὰ θυμήρη ποιεῖ. εὐλόγως δὲ τὴν Στύγα φασὶν ὅρκον εἶναι τῶν θεῶν, ὡς καὶ Ὅμηρος δηλοῖ.

Ἴστω τόδε γαῖα καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθεν.
Καὶ τὸ κατειβόμενον Στυγὸς ὕδωρ.

ἢ ὅτι οἱ πρώτην συγγνώσαντες μετὰ τὴν ἀγαθὴν δύναμιν τίμιοι καθίστανται τοῖς ἀνθρώποις καὶ αἴδηλοι, καὶ εἰς ὅρκον προκείμενοι. εἰώθασι γὰρ οἱ εὐσεβέστεροι τῶν ἀνθρώπων τὴν εἰς τὸ θεῖον εὐλαβούμενοι ὁρκωμοσίαν ἀσπάζεσθαι τοὺς * τοὺς ἀγαθοὺς τῶν ἀνθρώπων καὶ σεμνοτέρους, καὶ ποιοῦσι ὃ ἂν ἄρα καὶ λέγωσι, διὰ τῆς ἐξ αὐτῶν ὑπολήψεως. ἢ εἰς τὴν Στύγα ὀμνύειν λέγονται οἱ θεοὶ, διότι στυγοῦσι τοὺς ὀμνύοντας. μιαρὸν γὰρ τὸ ὁρκωμοτεῖν οὐ παρ' ἀνθρώποις μόνον, ἀλλὰ καὶ παρὰ θεοῖς.

Ἡ Ἠριγένεια δὲ τὸν ἑωσφόρον τίκτει καὶ τὰ ἄστρα οἷς οὐρανὸς ἐστεφάνωται, παρόσον ἐνίοτε ὁ τῆς Ἀφροδίτης καλούμενος ἀστὴρ ὁ ἑωσφόρος, ἐν ταῖς ὀρθριναῖς καταστάσεσιν ἐπιτέλλεται ἀκροκνέφαιος. καὶ τινα τῶν ἄστρων τὴν ἑῴαν ἐπιτολὴν ἀνατέλλοντα. ἡ Φοίβη δὲ τῷ Κοίῳ συνελθοῦσα τὴν Λητὼ τὴν κυανόπεπλον τίκτει τὴν μείλιχον τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ἤπιον τοῖς ἀθανάτοις, παρόσον ἡ ἀκραιφνεστάτη καὶ πάσης ἀμιγὴς κακίας ἀγαθότης τοῦ πρώτου καὶ τοῦ πολυτιμήτου καὶ πάντων πατρὸς ταῖς πεποιημέναις πάσαις οὐσίαις κατασκεδαστικὴ καὶ παραγωγὸς χρηματίζει. ἥτις καὶ διὰ τὸ σύμφυτον ἑαυτῇ τὸ ἀγαθὸν ἔχειν, καὶ δημιουργικὴ πάντων τῶν ὄντων εἶναι, ὅσα τε ὑπὸ σελήνην, ἃ καὶ πτώματος μετέχει τινὸς, ὅσα τε ὑπεράνω καὶ οὐράνια, εἰς αὐτὴν ἔρχεσθαι λέγεται τὴν πολυήρατον· τῆς γὰρ ἀγαθοπαρόχου καὶ προσωτικῆς τῶν ὄντων καὶ παλαιᾶς χύσεως ἐρῶσι τε καὶ ἐφίενται τὰ πολλὰ, δηλαδὴ τὰ πάντα, ἢ τὰ κρείττω, οἷον αἱ λογικαὶ ψυχαὶ, καὶ αἱ νοεραὶ πᾶσαι οὐσίαι. οὐ γὰρ ἂν ἵππος καὶ ἄνθρωπος, ἢ λίθος, καὶ ὅσα τῶν ἀψύχων, ὁμοίως ἐφίεσθαι λέγοιντ' ἂν τοῦ ὄντος, καὶ πρὸς τὸ ἀγαθὸν κινεῖσθαι. ἀλλὰ τὰ μὲν ζωτικῶς καὶ αἰσθητικῶς, τὰ δὲ νοερῶς, τὰ δ' ἄλλα * ὡς ἔτυχεν ἐφίενται. τίκτει δὲ τὴν Λητὼ ἡ Φοίβη, εὐλόγως· ἡ γὰρ τῶν ἡμετέρων κακῶν ἐπιλησμοσύνη ἀπὸ τῆς εἰλικρινοῦς ἐκείνης φύσεως τοῦ ἀγαθοῦ παρέρχεται· τοιαύτη γὰρ ἡ τοῦ ἀγαθοῦ φύσις, ἥτις καὶ κυανόπεπλος λέγεται, τὴν ἀσαφείαν καὶ τὴν κυανοχροίαν, οἷά τινα πέπλα ἐνδιδυσκομένη· ἀόρατος γὰρ καὶ ἄγνωστος φύσις ἡ θεία, ἀλλ' οὐ τέλεον, ἀλλ' ἐκ τῶν περὶ αὐτὴν γνωριζομένη, ὅσον ἑκάστῳ ἀνάλογον, ἥτις καὶ μειλιχός ἐστι τοῖς ἀνθρώποις καὶ ἱλαρὰ καὶ ἤπιος. ἀλλὰ καὶ τὴν Ἀστερίαν τὴν εὐώνυμον ἀποτίκτει ἡ Φοίβη, τουτέστι τὴν τῶν ἀστέρων λαμπρότητα, καὶ τὴν οὐσίαν, καὶ τὸ κάλλος, ἵν' ἐκ τούτων τὸν δημιουργὸν γνωρίζωμεν νοῦν, ἢ τὴν ἐπιστημονικὴν κατάληψιν καὶ πρόγνωσιν τῶν μελλόντων ἐκ τῆς τῶν οὐρανίων σωμάτων κινήσεως, καὶ διαφαύσεως. Ἀστερίην τάχα καλεῖ· πᾶσα γὰρ δόσις ἀγαθὴ, καὶ φωτὸς γνωστικοῦ πρόξενος, ἀπὸ τοῦ πρώτου φωτὸς πρὸς ἡμᾶς παραγίνεται. ταύτην δὲ τὴν Ἀστερίην ὁ Πέρσης λέγεται ἀγαγέσθαι ἄκοιτιν εἰς δῶμα μέγα, παρόσον τῆς τῶν οὐρανίων σωμάτων δραστικῆς καὶ ἐνεργοῦς κινήσεως ἐξήρτηνται τὰ ἀνθρώπινα πράγματα κατὰ τοὺς θύραθεν, καὶ ὑπ' αὐτῆς τρέπονται τὰ ἡμέτερα, ὡς ἐκεῖνοί φασιν, ἀγαθοποιοὺς τῶν ἀστέρων εἰσάγοντες, καὶ κακο-

ποιὰ

ποιεῖς, καὶ χειμασμοὺς αἰτιώμενοι, καὶ ἀποστάσεις, καὶ πλησιασμοὺς ἀστέρων, καὶ ἐκλείψεις, καὶ προποδισμούς, καὶ ἀναποδισμούς, καὶ ὅσα ἄλλα τῶν ἐκείνων ἐπισήμως ἐστὶν αἰτιολογήματα. ἐπεὶ δὲ τῆς τῶν ἀστέρων ἐστὶ φύσεως καὶ ἡ σελήνη, καλῶς ἄρα πάντως λέγεται ἀπὸ τῆς εἰρημένης θεᾶς γεννηθῆναι, ἥν τινα δὴ σελήνην, Ἑκάτην προσαγορεύει(?), τάχα διὰ τὸ μακρόθεν ἡμῶν εἶναι, κἀκεῖθεν τὰς ἑαυτῆς ἐνεργείας ἡμῖν ἐκπέμπειν· πολλαὶ γὰρ αἱ τῆς σελήνης δυνάμεις, ἃς καὶ αὐτὸς καταλέγεται(?) ὁ ποιητὴς ἐνταῦθά τε καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ καὶ τοῖς ἔργοις. ἰστέον δὲ ὅτι τῶν πλανήτων ἀστέρων, μάλιστα ἥλιός τε καὶ σελήνη ἐπιστάται(?) τῶν καθ' ἡμᾶς πραγμάτων λέγονται. καὶ φασὶν οὗτοι(?) τὰ τῆδε, οὐ φυσικὰς μόνον ἀέρων μεταβολάς, καὶ καιρῶν, καὶ ἐνιαυτῶν ἐργάζεσθαι ταῖς οἰκείαις προσόδοις, ἀλλὰ καὶ πλουτίζοντες καὶ πτωχίζοντες, καὶ ἐντίμους καὶ ἀτίμους ποιοῦντες ἀνθρώπους, ὥς τινες λέγουσι, καὶ ὅσα ἄλλα ἐνεργοῦντες. ὅθεν τινὲς καὶ κοσμοκράτορας(?) ... ταῦτα καὶ σημάντορας ἔργων, καὶ ὀρεσιβίους, καὶ κυρτίμους(?), καὶ ἀστράρχας, καὶ διασώστας(?) κόσμου, καὶ πιστοὺς φύλακας, καὶ ἐξ αἰτήρας(?) πυρόεντας, καὶ αἰροπόους(?), καὶ χρόνου πατέρας ἀεὶ ἔτους(?) προσαγορεύει ὁ Ὀρφεὺς ἐν τοῖς θυμιάμασιν ἀρώμασι· σύγγραμμα δὲ τοῦτο Ὀρφικόν. χρὴ δὲ εἰδέναι ὅτι οὐ μόνον ἐν τοῖς λεγομένοις πλάνησι τῶν ἀστέρων ἥλιος καὶ σελήνη ὑπερέχει, ὡς εἴπομεν, καὶ διϊκνουμένας ἐπὶ τὴν γῆν ἔχουσι δυνάμεις, κατὰ τὰς μεταβάσεις αὐτῶν τὰς μείζους ἢ ἐλάττους, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἀπλανέσιν. εἴτε γὰρ πύρινά ἐστι τὰ ἄστρα, εἴτε αἰθέρια, ὡς ἀρέσκει τισίν, οὐδεμίαν συμπάθειαν ἔχει πρὸς τὰ ἐπὶ τῆς γῆς γινόμενα, καὶ οὐδεμία τις ἀπορροὴ οὐδὲ ἀπόρροια διικνεῖται ἀπὸ τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων ἐπὶ τὴν γῆν καὶ πρὸς ἡμᾶς, καθὼς τοῖς ἀκριβεστέροις δοκεῖ, ἀλλὰ σημείου τάξιν ἐπέχουσιν αἱ τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων ἐπιτολαὶ καὶ δυσμαί, μὴ φυσικῶς τὰ περὶ τὸν ἀέρα πάθη ἀπογεννῶσαι, πνεύματα λέγω, καὶ ὄμβρους, καὶ καύματα· ὥσπερ γὰρ ὁ πυρσὸς οὐκ αὐτός ἐστιν αἴτιος τῆς πολεμικῆς καταστάσεως, ἀλλὰ σημεῖόν ἐστι πολεμικοῦ καιροῦ, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ αἱ τῶν ἄστρων ἐπιτολαὶ οὐκ αὐταὶ ἐξεργάζονται(?) τὰς περὶ τὸν ἀέρα μεταβολάς, ἀλλὰ σημεῖα ἔχουσι(?) τῶν τοιούτων περιστάσεων· οἱ γὰρ ἀπ' ἀρχῆς παρατηρήσαντες καὶ συνταξάμενοι τὰ λεγόμενα παραπήγματα, ἐξετάσαντες τοὺς τόπους τοῦ ζῳδιακοῦ κύκλου, ἐν οἷς ὡς ἐπίπαν αἱ μεταβολαὶ τοῦ ἀέρος γίνονται, ἐπεσκέψαντο κατὰ τοὺς χρόνους τούτους τίνα τῶν ἄστρων ἀνατέλλει ἢ συγκαταδύνει, καὶ ταῖς τούτων ἐπιτολαῖς καὶ δύσεσι σημείοις ἐχρήσαντο πρὸς τὸ προγινώσκειν τὰς μεταβολὰς τοῦ ἀέρος. οἷον, ὅτι αἱ πλειάδες δύνουσιν, ἔχουσι δύναμιν ὥστε ὑγρασίαν τινὰ περὶ τὸν ἀέρα ἀπογεννᾶν· ἢ πάλιν ἐπιτέλλουσαι θέρους ἀρχὴν διασημαίνουσιν, οὐ διὰ τὴν τοῦ ἄστρου δύναμιν, παντελῶς γάρ ἐστιν ἀπόβλητον τὸ οὕτως οἴεσθαι· οἵας γὰρ ἂν καὶ δέοι τις εἶναι οὐσίας τὰ ἄστρα, πάντως καὶ τῆς αὐτῆς δυνάμεως εὔλογον εἶναι. καὶ οὐκ αὖ τῆς αὐτῆς ὄντα οὐσίας, ἄλλου μὲν τὸ ὑγραίνειν, ἄλλου δὲ τὸ ξηραίνειν εἶναι τῶν ἄστρων, λεκτέον. τὸ δ' αὐτὸ ὑποληπτέον καὶ περὶ τὴν τοῦ κυνὸς ἐπιτολὴν γίνεσθαι· πολλοὶ γὰρ ὑπολαμβάνουσιν ἰδίαν ἔχειν δύναμιν τὸν ἀστέρα, καὶ παραίτιον γίνεσθαι τῆς τῶν καυμάτων ἐπιτάσεως, ἅμα συνεπιτέλλοντα τῷ ἡλίῳ. τοῦτο δ' οὐκ ἔστιν οὕτως ἔχον, ἀλλ' ἐπεὶ κατὰ τὸν πυρωδέστατον καιρὸν τοῦ ἐνιαυτοῦ οὗτος ὁ ἀστὴρ ἐπιτέλλει, τῇ τούτου φάσει ἐσημειώσαντο τὴν πρὸς τὸ καῦμα μεταβολὴν τοῦ ἀέρος. ἔστι δὲ ὁ ἥλιος παραίτιος τῆς ἐπιτάσεως τῶν καυμάτων· ἡ δ' αἰτία πρῶτον μέν, ὅτι ὑπὸ τοῦ χειμῶνος κατεψυγμένων ἡμῶν, κατὰ τὸν συνεγγισμὸν τὸν πρὸς ἡμᾶς ἄρχεται ἡμᾶς θερμαίνειν, οὔπω δ' ἔκδηλον ποιεῖ τὴν θερμασίαν, ἔτι τῆς καταψύξεως τῆς ἀπὸ τοῦ χειμῶνος διαμενούσης, ἐπιμονῆς δὲ γινομένης, καὶ μᾶλλον ἀεὶ συνεγγίζοντος τοῦ ἡλίου, ἐπαίσθησιν συμβαίνει τῆς θερμασίας γίνεσθαι. ἔπειτα δὲ καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν. συμβαίνει γὰρ δὶς κατὰ τὸ συνεχὲς ἐπὶ τὴν αὐτὴν οἴκησιν ἐπιβάλλειν τὸν ἥλιον. καὶ γὰρ ἐν τῇ προσόδῳ τῇ πρὸς τὸν θερινὸν κύκλον τὸν τροπικόν, καὶ ἐν τῇ ὑποχωρήσει, τὰς αὐτὰς οἰκήσεις παροδεύει ὁ ἥλιος. εἰ μὲν οὖν ὡς σημεῖον τις λαμβάνει τοῦ κυνὸς τὴν ἐπιτολήν, ὀρθῶς λαμβάνει, καθὰ καὶ Ὅμηρος φησὶν ἐπὶ κυνὸς οὕτως·

κακὸν δέ τε σῆμα τέτυκται.

εἰ δ' ἄλλως οἴεται ἔχειν, πόρρω δοκεῖ τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ φυσικοῦ λόγου πλανᾶσθαι. σὺ δ', ὦ τέκνον, τὰ μὲν ἄλλα χαίρειν ἔα τῶν ἄστρων, καὶ μηδεμίαν ἐξ αὐτῶν πρὸς ἡμᾶς διϊκνεῖσθαι οἴου ἀποφοράν, εἴτε πλανητῶν ὄντων, εἴτ' ἀπλανῶν, μόνον δὲ ἥλιον καὶ σε-

σελήνην τοὺς δύο τούτους φωστῆρας τοὺς μεγάλους φυσικῶς τὰ περὶ τὸν ἀέρα ἀποτελεῖν πάθη δόξαζε, καὶ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐργάτας εἶναι, καὶ καιρῶν, καὶ χρόνων, οὐκ ἐμψύχους ὄντας, οὐδ' ἀφ' ἑαυτῶν δραστικήν τινα δύναμιν κεκτημένους, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ πρώτου νοῦ τοῦ πάντων πατρὸς θεοῦ ταύτην λαχόντας· μὴ θαυμάσῃς δὲ, εἰ τὴν σελήνην Ἑκάτην προσαγορεύει ὁ Ἡσίοδος· ταὐτὸν γὰρ τὸ μεταληπτικὸν εἶδος τοῦ λόγου ἐστὶν, ἐπεὶ καὶ Ὀρφεὺς τὸν ἥλιον Ζῆνα προσαγορεύει, καὶ Παιᾶνα, καὶ Τιτᾶνα. ἄκουε γάρ·

Τιτὰν χρυσαυγὴς Ὑπερίων, οὐράνιον φῶς,
Δεξιὲ μὲν γενέτωρ ἠοῦς, εὐώνυμε νυκτός,
Φωσφόρε, αἰολόδεικτε, φερέσβιε, κάρπιμε Παιάν.
Ἀειθαλὲς, ἀμίαντε, χρόνου πάτερ ἀθάνατε [τε Ζεῦ.

πρὸς γὰρ διαφόρους αὐτοῦ ἐνεργείας ἀπιδὼν τούτοις αὐτὸν τοῖς ὀνόμασι προσαγορεύει. Τιτᾶνα μὲν, διὰ τὸ πανταχοῦ τιταίνειν καὶ ἐξαπλοῦν τὰς ἀκτῖνας, ἢ διὰ τὸ παρὰ πάντων τίεσθαι, τουτέστι τιμᾶσθαι. Παιᾶνα δὲ, διὰ τὸ παύειν λιμόν τε καὶ χειμῶνα, ἢ διὰ τὸ παιῶνα εἶναί τινα ταῖς καρπογονίαις καὶ ἀναθηλήσεσι ταῖς παρ' αὐτοῦ γινομέναις. Ζῆνα δὲ, διὰ τὸ ζωῆς εἶναι αἴτιον, τουτέστι τῆς πρὸς ζωήν. εὑρίσκω δὲ τὸν αὐτὸν Ὀρφέα καὶ τὴν Τύχην Ἄρτεμιν προσαγορεύοντα, ἀλλὰ καὶ τὴν σελήνην Ἑκάτην,

Εἰνοδίην Ἑκάτην κλῄζω, τριοδῖτιν ἐραννήν.

καὶ μυρία παρ' Ὀρφεῖ τὰ μεταληπτικῶς ἔχοντα τῶν ὀνομάτων εὑρήσεις. ἡ Ῥέα δὲ τῷ Κρόνῳ ὑποδμηθεῖσα, τεκεῖν λέγεται τήν τε Δήμητραν καὶ τὴν Ἥραν καὶ τοὺς ἄλλους, εὐλόγως. τῆς γὰρ ῥυτῆς ἐκείνης καὶ ἀστάτου καὶ ἀνειδέου ὕλης καὶ πάντοθεν ἀλλοιωτῆς καὶ τρεπτῆς κατὰ τὴν ἑαυτῆς φύσιν, ἔτι δὲ καὶ τοῦ ἐπιπολάζοντος ἄνωθεν τῆς ὕλης ἀρχεγόνου σκότους, καὶ κορεννύντος τὰς αἰσθήσεις, ἤτοι μελαίνοντος, γέγονε τὰ στοιχεῖα τῇ ἐπεισφρήσει τῶν ποιοτήτων. ἡ γῆ τε αὐτὴ, ἣν καὶ Δήμητραν λέγει, καὶ ὁ ἀὴρ, καὶ ὁ Ποσειδῶν, τουτέστι τὸ ὕδωρ, καὶ ὁ Ζεὺς, τουτέστιν ὁ αἰθήρ. Ἑστία δὲ προσαγορεύεται ἡ Δημήτηρ, παρόσον τὸν τοῦ παντὸς τὸν μέσον λαχοῦσα τόπον ἡ γῆ στάσεως καὶ μονῆς αἰτία ἐστὶ τοῖς ἄλλοις· πᾶν γὰρ τὸ κινούμενον περί τι ἀκίνητον κινεῖται· ὅθεν καὶ οἱ Πυθαγόρειοι Ζηνὸς πύργον καὶ φυλακὴν οἶμαι διὰ τοῦτο ταύτην ἐκάλουν. Δημήτηρ δὲ λέγεται, ὡς Δηὼ μήτηρ οὖσα·

πάντα γὰρ ἐκ γῆς προέρχεται. τὴν δὲ Ἥραν διαιροῦσιν ἔνιοι ἡ πρεσβυτέρα παράδοσις συμβολικῶς, εἴς τε τὸν ὑφ' ἡλίου καταλαμπόμενον τὸν φανερὸν τοῦτον καὶ αἰσθητὸν, ὃν καὶ χρυσοπέδιλον Ἥραν καλεῖ, λαμπρὸν καὶ χρυσοειδῆ, ὡς ἐν τῷ πέδῳ εἰλεῖται, καὶ εἰς τὸν ἀφανῆ καὶ ὑποκάτω, καὶ ἡμῖν μὴ ὁρώμενον, ὃν καὶ ἀΐδην προσαγορεύει. τάχα παρὰ τὸ μὴ φαίνεσθαι καὶ βλέπεσθαι. ἐννοσίγαιον δὲ λέγει τὸν Ποσειδῶνα, τουτέστι τὴν ὑγρὰν φύσιν καὶ ὑδαρὰν, ἀπὸ τοῦ ἐνοσιεῖν τὴν γῆν, τουτέστι κινεῖν, εἰσὶ γάρ τινες τῶν παλαιῶν, οἷς τισιν ἄρα δοκεῖ τὰ ὕδατα εἶναι αἴτια σεισμῶν, τὰ κατ' ἐκείνους λεγόμενα ὑπὸ γῆν εἶναι. Ζεὺς δὲ νῦν λέγεται, οὐ κατὰ τὰ ἄλλα τοῦ Ζηνὸς σημαινόμενα· πολλαχῶς γὰρ τὸ Ζεὺς ὄνομα εὕρηται παρὰ τοῖς παλαιοῖς, ὡς ἡμεῖς συνεσημειωσάμεθα ἐν ἄλλοις· νῦν οὖν Ζῆνα τὸν αἰθέρα αἰνίττεται, τουτέστι τὸ πῦρ στοιχειωτικὸν τοῦ παντός· τοῦτο γὰρ ζωῆς αἴτιον, καὶ δι' αὐτοῦ ζῶμεν, κινούμενοί τε καὶ ὑποθερμαινόμενοι. ὃ δὴ πῦρ, ὡς ζωογόνον μᾶλλον καὶ συστατικὸν, καὶ ἐνεργητικώτερον καὶ δραστικώτερον, πατέρα ὁ λόγος ἀνδρῶν τε καὶ θεῶν προσαγορεύει· θεῶν μὲν, τῶν στοιχείων δηλαδὴ τῶν ἄλλων. εὕρηται γὰρ καὶ τὰ στοιχεῖα θεοὶ παρ' Ὁμήρῳ προσαγορευόμενα, ἀπὸ τοῦ θείας ἀξιοῦσθαι φύσεως καὶ ἀθανάτου κατὰ τὴν ὁλότητα, ἀνδρῶν δὲ τῶν ἐκ τῶν στοιχείων συνθέτων πάντων· ταῦτα γὰρ γεννητὰ, καὶ φθαρτὰ, καὶ ἀλλοιωτὰ, ὡς μέρη δῆθεν ὄντα ἐκείνων. ὅτι δὲ Ζῆνα τὸν αἰθέρα νῦν αἰνίττεται, δηλοῖ καὶ αὐτὸς ὁ Ἡσίοδος λέγων,

Τοῦ καὶ ἀπὸ βροντῆς πελεμίζεται εὐρεῖα χθών·

ἐν γὰρ τῷ περὶ τὸν αἰθέρα τόπῳ, καὶ ἁπλῶς ἐν τῷ ὑποκειμένῳ, καὶ ἐγγυτάτω, βρονταὶ συνίστανται καὶ ἀστραπαὶ, καὶ ὅσα ἄλλα παῖδες φυσικῶν λέγουσι.

ΣΧΟΛΙΑ.

Κερκηΐς] ἡ σοφία. Πληκτώ τε Βοώπις.] ἡ Ταντάλου μήτηρ, διὰ τὸ πλουτίζειν τοὺς πλησίον αὐτῶν ἐν βουσὶν ἐργαζομένους γεωργούς. Περσηΐς τ'] μήτηρ Αἰήτου. Ἀκάστη] ἡ θεραπεία. Ξάνθη] ἡ αἰθηρία. Πετραίη] τὸ ὑπὸ τὰς πέτρας διαιτᾶσθαι. Μενεσθώ] ἡ υπομονή. Εὐρώπη.] τὸ πλατὺ τοῦ ἀέρος. διὰ τὸ εὐρύνεσθαι τοὺς τούτων ὀφθαλμοὺς· μόνοι γὰρ τούτους ὑπὸ ἐκλείποντες. Εὐδωρίμη] ἡ εὐδωρία. Ἀσίη.] ὁ

κόρος

κέρος. Καλυψώ.] ἡ περιβολή. Εὐδώρη.] ταύτην Ὅμηρος Ἑρμιόνην εἶπε. Στύξ.] ὁ φόβος. Τανύσφυροι δὲ Ὠκεανῖναι, ἀντὶ τοῦ μακρόσφυροι. ἐκ δὲ τῆς εὐσφύρου, ἡ εὐμήκης ἀπὸ μέρους. πολυσπερέες.] αἵτινές εἰσι πανταχοῦ ἐσπαρμέναι. καὶ τὸ θεάων, ἀντὶ τοῦ θεᾶς, πληθυντικῶς ἀντὶ ἑνικοῦ. ἐκ γὰρ μιᾶς μητρὸς ἡ τούτων γένεσις. Οἱ δὲ ἕκαστοι.] οὗτοι δὲ ἴσασιν, οἳ ἕκαστοι πλησίον οἰκοῦσιν, ἢ οἰκοῦντες. Θεία τ' Ἠέλιόν τε.] ἡ κίνησις τῆς σφαίρας, ὁ θαυμασμὸς, παρὰ τὸ θέειν. Ὑπερίονος.] τῆς κινήσεως, παρὰ τὸ ὑπεράγειν καὶ προβαίνειν. Κείω.] Κοῖος γῆς καὶ οὐρανοῦ παῖς. θέλουσι δὲ αὐτὸν, τὴν διάκρισιν τῶν ὄντων καλεῖν, ἢ τὴν τῶν πραγμάτων περίωσιν, ἢ τὴν τῶν ἄστρων ἐξ ἀνατολῶν εἰς δύσιν. Εὐρυβίη δὲ πόντου θυγάτηρ. λέγουσι δὲ μεγάλην τινὰ δύναμιν αὐτὴν εἶναι. Ἀστραῖόν τε.] τὴν γένεσιν τῶν ἄστρων. Πάλλαντα.] τὴν κίνησιν αὐτῶν. Πέρσην θ', ὃς.] Πέρσην τὴν τῶν ἄστρων διαπεραίωσιν, ἢ κίνησιν ἀπὸ ἀνατολῆς εἰς δύσιν. ἰδμοσύνῃσιν.] ἐμπειρίαις. ἀπὸ τοῦ ἴδμεναι, ἤγουν ἐπίστασθαι. πολλῆς γὰρ ἐμπειρίας ἐστὶ τὸ γνῶναι τὴν διαπεραίωσιν τῶν ἄστρων. ἄλλως. τῶν ἄστρων γὰρ ἡ περαίωσις καὶ ἐπισημειωτικὴ τῆς αὐτῶν κινήσεως μετάληψις διαπρέπει ἐν πάσαις ταῖς λογικαῖς ἐπιστήμαις, ὅσον καὶ τὸ ὑποκείμενον τιμιώτερον. Ἀστραίῳ δ' Ἠὼς ἀνέμους τέκεν.] ἔτι γὰρ ὄντων τῶν ἄστρων ὑπὸ τὴν ἕω, τότε τίκτονται ἐξ ἀνατολῆς οἱ ἄνεμοι δ'. ἐπεὶ καὶ τέσσαρα κλίματα τοῦ κόσμου· εὐρώπη, ἀσία, λιβύη, μέση. Ἀργέστην.] τὸν ὀξὺν καὶ ταχὺν καὶ καθαρὸν ἀργέστην Ζέφυρον εἶπε. Ζέφυρον δὲ λέγει τὸν Εὖρον. πνεῖ δὲ ἀργέστης, ὁ καὶ εὖρος καλούμενος, ἀπὸ ἀνατολῆς· ὁ δὲ ζέφυρος, ἀπὸ δύσεως. ὁ δὲ βορρᾶς ἀπὸ τῆς ἄρκτου, καὶ ὁ νότος ἀπὸ μεσημβρίας. Ἀκουσίλαος δὲ τρεῖς ἀνέμους εἶναι φησὶ κατὰ Ἡσίοδον, βορρᾶν, ζέφυρον, καὶ νότον. τοῦ γὰρ ζεφύρου ἐπίθετον, τὸ ἀργέστην φησίν. Ὅμηρος εἶπεν ἀργέστην τὸν λευκόνοτον. τοῦτο ἀρχή, ἀπηλιώτην φησί. ζητητέον δὲ, ὅτι χωρὶς συνδέσμου ἀργέστην ζέφυρον εἶπεν. Τοὺς δὲ μετ' ἀστέρα τίκτεν.] εἶπον γὰρ ἐν ἀρχῇ, ἄστρα τὰ λαμπετόωντα. ἑωσφόρος δὲ εἴρηται, ἐπεὶ ἀεὶ τὴν ἕωαν ἀνατέλλει. Στὺξ δ' ἔτεκεν.] Στὺξ λέγεται καὶ τὸ στυγεῖν, καὶ τὸ τιμᾶν, καὶ φοβεῖσθαι. Πάλλαντα δὲ, τὴν ἀμυντέραν κίνησιν λέγει, τὸ συμμισγόμενον τὸ ὕδωρ, δυνάμεις τινὰς ἀπέτεκε. Ζῆλον δὲ, τὸν περὶ τὸ ἀγαθὸν λέγει. Ἄλλως. ἡ τὸ πρός τινα μῖσος ἐνωθὲν τῇ τοῦ θυμοῦ ὁρμῇ, ζῆλον καὶ φθόνον γεννᾷ, καὶ μετὰ ἰσχύος καὶ βίας μάχην πρὸς τὸν ἐναντιούμενον, μετὰ καλοῦ τέλους, τῆς νίκης φημὶ πρὸς οἶκον ὑποστρέψαι. Ὡς γὰρ ἐβούλευσε.] τὰ τοιαῦτα ὀνόματα ὁ μὲν Ἄκρων φησὶ πατρωνυμικὸν Ὠκεανίνη, Ἀδρηστίνη, Αἰητίνη. Τρύφων δὲ παρώνυμα, ἐπειδὴ οὐκ ἔχει ἄρρενα παρακείμενα πατρωνυμικῶς τοῦ αὐτοῦ. Εἶπε δ', ὅς αὖ.] ὅτι τὸν μαχόμενον μετ' ἐμοῦ τοῖς Τιτᾶσι, τὴν αὐτῶν τιμὴν περιάψω. εἶπε δὲ καὶ τῷ μὴ ἔχοντι ἐξ ἀρχῆς τιμὴν παρέξειν. Τιτᾶνας δὲ τὰς δυσφημίας τὰς ἐν τῷ βίῳ φησί. Πρώτη Στύξ.] πρῶτον γὰρ ἐχωρίσθη τὸ ὕδωρ τὴν γῆν ἐπικάλυπτον, καὶ πρὸς τὸν ἀέρα ἀνέδραμεν· ἐπὶ τοῦτο γὰρ κεῖται τὸ ὕδωρ. διὰ μήδεα πατρός.] τοῦ πατρὸς συμβουλεύσαντος αὐτῷ δηλονότι, ἢ τοῦ Διὸς, ἢ τοῦ Ὠκεανοῦ. θεῶν ἔμμεναι ὅρκον.] ἐπεὶ καὶ ὁ ὅρκος φοβερός. Φοίβη δ' αὖ Κοίου.] τὸ καθαρὸν, καὶ ἡ λαμπηδὼν τοῦ ὁρωμένου ἐστὶ Φοίβη. Κοῖος δὲ τὸ ἀρκτικόν. ἔτικε δὲ νύκτα, ὅτι ἐκ τοῦ ὁρωμένου ἀέρος καὶ ἡ νὺξ τίκτεται, καὶ τὰ ἄστρα. Κοῖος ὁ ποιητής· Φοίβη δὲ, ἡ καθαρότης τῆς ποιήσεως. Λητὼ κυανόπεπλον.] Λητὼ λέγεται ἡ λήθη, καὶ ἡ νύξ. τερπόμενοι γὰρ οὐκ ἐννοοῦμεν τὴν τοῦ βίου πάροδον. καλῶς γὰρ τίθεται τὸ ἐπίθετον. ἡ αὐτὴ γὰρ λέγεται τῇ νυκτί. ἢ κατ' εὐφημισμόν. ἢ ὅτι οἱ αὐτῆς παῖδες ἀναιρετικοί εἰσι τῶν ἐναντιουμένων αὐτοῖς. Ἤπιον ἀνθρώποισι] ἐπεὶ οἱονεὶ τέρπονται οἱ θεοὶ μὴ ἐννοούντων ἡμῶν τὴν τοῦ βίου πάροδον, ἢ τὴν τούτων πάροδον. Ἀστερίην.] ἡ τῶν ἀστέρων κίνησις. διὰ γὰρ τῆς κινήσεως αὐτῶν, τὰ πράγματα περαιοῦνται.

εὐώνυμον.] ἐμοὶ δοκεῖ, ὡς ἐπειδὴ τὰ δεξιὰ παρὰ πᾶσιν ἄριστά ἐστι, τὰ δὲ εὐώνυμα ἔλαττον μετέχει τοῦ ἀγαθοῦ, διὰ τοῦτο εὐώνυμα τὰ ἄστρα εἶπεν, ἐπειδὴ τὸ μὲν τῆς Ἡμέρας φῶς λίαν ἄριστόν ἐστι, τὸ δὲ τῶν ἄστρων ἔλαττον. Πέρσην τὸν ἥλιον λέγει. ἀνατέλλει γὰρ, καὶ πάλιν ἕως εἰς ἑαυτὸν δύνουσιν οἱ ἀστέρες. Ἑκάτην τέκε.] ἐπαινεῖ δὲ τὴν Ἑκάτην Ἡσίοδος, ὡς Βοιωτός. ἐκεῖσε γὰρ τιμᾶται ἡ Ἑκάτη. Μοῖραν ἔχειν.] διὰ τὸ ἑκάστῳ προνοεῖσθαι. τῶν γὰρ ἐν γῇ καὶ ἐν θαλάσσῃ πάντων ἄρχει ἡ εἱμαρμένη. ὡς γὰρ θεῷ εὐχόμεθα τῇ μοίρᾳ. Καὶ γὰρ νῦν ὅτε πο-

τίς.] καὶ γὰρ ἐάν τις κατὰ νόμους ποιῆται τὰς θυσίας, καὶ θέλῃ ἐξιλεώσασθαι ἑαυτῷ τοὺς θεούς, θύει καὶ τῇ Ἑκάτῃ· καὶ τιμὴ αὐτῷ λοιπὸν μεγάλη γίνεται. ἄλλως. ταῦτα κατὰ τὴν τῶν Ἑλλήνων ἐπικρατήσασαν εἰς τοὺς πλείονας τιμὴν ἐκληπτέον. ᾧ πρόφρων.] ᾧ τινι, πλῶσιν ἀντὶ πλώσεως, οὗ τινος. οἱ γὰρ ῥήτορες τῇ δοτικῇ ἀντὶ γενικῆς χρῶνται. ἔχει αἶσαν ἁπάντων.] ἐπειδὴ πάντες τὴν Τύχην καλοῦσι καὶ Ποσειδῶνι καὶ ἄλλοις θεοῖς θύοντες, ἤ. ἐκ τούτων ἁπάντων μέρος ἔχει τιμῆς. Ὅσ' ἔλαχεν Τιτῆσι.] ἐκληρώσατο ἐν τοῖς προτέροις θεοῖς, τοῖς Τιτᾶσι λέγει, ἤγουν ὅση κατὰ τῶν ὑποχθονίων πραγμάτων ἔχει δύναμιν. Οὐδ' ὅτι μουνογενής.] οἱ γὰρ μονογενεῖς πλεονεκοῦνται, ὡς συμμάχους μὴ ἔχοντες. ἢ ὅτι ἀδελφοὺς οὐκ ἔχει, καὶ πλείονος τετύχηκε τιμῆς. καὶ γὰρ οὐκ ἠθετήθη ὡς μονογενής. Ὧι δ' ἐθέλει] πρὸς ὃν ἂν βούληται λιπαρῶς παραγίνεται, καὶ ὠφελεῖ αὐτόν. ἄλλως. ἐπειδὴ μεγίστην τινὰ δύναμιν ὁ δημιουργὸς ἐν Ἡλίῳ καὶ Σελήνῃ ἐνέθηκεν. ἔσονται γάρ, φησιν, εἰς σημεῖα καὶ εἰς καιρούς, καὶ εἰς ἡμέρας, καὶ εἰς ἐνιαυτούς. καὶ μείζονα τὴν συντέλειαν τοῖς ἐπὶ γῆς χαρίζονται, καὶ ὡρῶν καὶ ἡμερῶν εἰσιν αἴτιοι. καὶ τῶν ὡρῶν καθ' Ἕλληνας αἱ μέν εἰσιν ἀγαθαί, αἱ δὲ ἀποφράδες· ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν ἡμερῶν, καθά φησιν οὗτος ἐν ταῖς ἡμέραις ὁ ποιητής. διὰ τοῦτο τοιαῦτα ποιεῖν τὴν Ἑκάτην ἐν τοῖς ἀπηριθμημένοις φησίν. ὁ γὰρ ταῖς ἀγαθαῖς τῶν ἡμερῶν ἐπ' ἔργον ἐξελθὼν, δῆλος ὡς μετὰ κέρδους ὑποστρέψει. ἀγῶνι ἀεθλεύωσι.] καὶ πρὸς ἀγωνιστὰς οἷς ἐθέλει ἀγαθή ἐστι, καὶ ὁ νικήσας δι' αὐτῆς μάλα χαίρων παραγίνεται εἰς τὴν ἑαυτοῦ οἰκίαν. τοκεῦσιν κῦδος ὀπάζει.] τί μὲν γὰρ προσφέρει τοῖς γονεῦσιν ὁ νικήσας τῇ τε νίκῃ καὶ τῷ βραβείῳ· τιμῶνται γὰρ ὑπὸ πάντων ὡς νικητοῦ πατέρες καὶ τοῦ βραβείου ἀπολαύουσιν. ἀναγορεύονται γὰρ τίνος πατρός ἐστιν. Καὶ τοῖς, οἳ γλαυκήν.] καὶ τοῖς πλέουσι τὴν θάλασσαν εὐχομένοις ἑαυτῇ καὶ τῷ Ποσειδῶνι ἄγραν πολλὴν παρέχει. ὠκειωθεὶς δὲ τοῖς δυσὶν ἐπιθέτοις, ἔχουσι τῇ γλαυκῇ, καὶ τῇ δυσπεμφέλῳ, οὐκ εἶπε τὸ κύριον. Ῥηϊδίως δ' ἄγρην.] καὶ τοῖς κυνηγετοῦσι συνέρχεται. ὡς δ' ἐθέλει καὶ βλάπτει κυνηγέτας. Ἐσθλὴ δ' ἐν σταθμοῖσι.] συνέρχεται καὶ ἐν ταῖς ἐπαύλεσι τὰ ποίμνια αὔξουσα σὺν τῷ Ἑρμῇ ἅμα φησί. μέλει γὰρ καὶ αὐτῷ σὺν τῷ Ἑρμῇ τῶν ποιμνίων. ληΐδα δέ, τὴν τῶν τετραπόδων κτῆσιν φησί· λήϊα γάρ, τὰ τετράποδα λέγονται, ἀπὸ τοῦ τὰ λήϊα κατανεμεῖν. οἳ μετ' ἐκείνην.] τοῖς μετ' αὐτὴν δηλονότι· ἐξ οὗ γὰρ ἐγεννήθη κουροτρόφος, ἢ τοῖς γεννωμένοις αὐτήν, ὅσοι εἶδον τὸ φῶς τοῦ ἡλίου. ἄλλως. οἵ τινές φασι γεννᾶσθαι μετὰ τὸ γεννηθῆναι τὴν σελήνην, εἶναι εὐτυχεῖς. αὔξει γὰρ ἡ σελήνη ἐπὶ τῇ γενέσει αὐτῶν.

Καὶ τοὺς μὲν κατέπινε Κρόνος μέγας, ὅστις ἕκαστος
Νηδύος ἐξ ἱερῆς μητρὸς πρὸς γούναθ' ἵκοιτο,
Τὰ φρονέων, ἵνα μή τις ἀγαυῶν οὐρανιώνων
Ἄλλος ἐν ἀθανάτοισιν ἔχῃ βασιληΐδα τιμήν.
Πεύθετο γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανοῦ ἀστερόεντος,
Οὕνεκά οἱ πέπρωτο ἑῷ ὑπὸ παιδὶ δαμῆναι
Καὶ κρατερῷ περ ἐόντι, Διὸς μεγάλου διὰ βουλάς.
Τῷ ὅγ' οὐκ ἀλαοσκοπιὴν ἔχεν, ἀλλὰ δοκεύων
Παῖδας ἑοὺς κατέπινε· Ῥέην δ' ἔχε πένθος ἄλαστον.
Ἀλλ' ὅτε δὴ Δί' ἔμελλε θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν
Τέξεσθαι, τότ' ἔπειτα φίλους λιτάνευε τοκῆας
Τοὺς αὐτῆς, Γαῖάν τε καὶ Οὐρανὸν ἀστερόεντα,

Atque istos quidem deglutiebat
Saturnus magnus, quicunque
Ex vtero sacro matris ad genua
venerat:
Hæc animo voluens, ne vllus
clarorum filiorum Cœli
Alius inter Immortales haberet
regium decus.
Audierat enim ex Terra & Cœlo
stellis micante,
Quo sibi fatale esset proprio a
filio domari,
Quantumuis robusto existenti,
Iouis magni per consilia.
Ideoque hic non cæcam speculationem
habuit, sed insidians
Filios suos deuorabat, Rheam
autem tenebat luctus grauis.
Sed quando iam Iouem erat deorum
patrem atque virorum
Paritura, iam tum charis supplicabat
parentibus
Suis, Terræque, & Cœlo stellato,

Μῆτιν

Μῆτιν συμφράσσασθαι ὅπως λελάθοιτο τεκοῦσα
Παῖδα φίλον, τίσαιτο δ' ἐρινῦς πατρὸς ἑοῖο,
Παίδων οὓς κατέπινε μέγας Κρόνος ἀγκυλομήτης.
Οἱ δὲ θυγατρὶ φίλῃ μάλα μὲν κλύον ἠδ' ἐπίθοντο·
Καί οἱ πεφραδέτην ὅσα περ πέπρωτο γενέσθαι
Ἀμφὶ Κρόνῳ βασιλῆϊ καὶ υἱεῖ καρτεροθύμῳ.
Πέμψαν δ' ἐς Λύκτον, Κρήτης ἐς πίονα δῆμον,
Ὁππότ' ἄρ' ὁπλότατον παίδων ἤμελλε τεκέσθαι
Ζῆνα μέγαν· τὸν μέν οἱ ἐδέξατο Γαῖα πελώρη
Κρήτῃ (ἐν) εὐρείῃ τραφέμεν ἀτιταλλέμεναί τε.
Ἔνθα μὲν ἷκτο φέρουσα θοὴν διὰ νύκτα μέλαιναν,
Πρώτην ἐς Λύκτον· κρύψεν δέ ἑ χερσὶ λαβοῦσα
Ἄντρῳ ἐν ἠλιβάτῳ, ζαθέης ὑπὸ κεύθεσι γαίης,
Ἀργαίῳ ἐν ὄρει πεπυκασμένῳ ὑλήεντι.
Τῷ δὲ σπαργανίσασα μέγαν λίθον ἐγγυάλιξεν
Οὐρανίδῃ μέγ' ἄνακτι, θεῶν προτέρῳ βασιλῆϊ.
Τὸν τόθ' ἑλὼν χείρεσσιν ἑὴν ἐγκάτθετο νηδὺν,
Σχέτλιος, οὐδ' ἐνόησε μετὰ φρεσὶν ὥς οἱ ὀπίσσω
Ἀντὶ λίθου ἑὸς υἱὸς ἀνίκητος καὶ ἀκηδὴς
Λείπεθ', ὅ μιν τάχ' ἔμελλε βίῃ καὶ χερσὶ δαμάσσας
Τιμῆς ἐξελάαν, ὁ δ' ἐν ἀθανάτοισιν ἀνάξειν.
Καρπαλίμως δ' ἄρ' ἔπειτα μένος καὶ φαίδιμα γυῖα
Ηὔξετο τοῖο ἄνακτος. ἐπιπλομένου δ' ἐνιαυτοῦ
Γαίης ἐννεσίῃσι πολυφραδέεσσι δολωθεὶς
Ὃν γόνον ἂψ ἀνέηκε μέγας Κρόνος ἀγκυλομήτης
Νικηθεὶς τέχνῃσι βίηφί τε παιδὸς ἑοῖο.
Πρῶτον δ' ἐξήμησε λίθον, πύματον καταπίνων·
Τὸν μὲν Ζεὺς στήριξε μετὰ χθονὸς εὐρυοδείης
Πυθοῖ ἐν ἠγαθέῃ, γυάλοις ὑπὸ Παρνασοῖο,
Σῆμ' ἔμεν ἐξοπίσω, θαῦμα θνητοῖσι βροτοῖσι.
Λῦσε δὲ πατροκασιγνήτους ὀλοῶν ἀπὸ δεσμῶν
Οὐρανίδας, οὓς δῆσε πατὴρ ἀεσιφροσύνῃσιν,
Οἳ οἱ ἀπεμνήσαντο χάριν εὐεργεσιάων,
Δῶκαν δὲ βροντὴν, ἠδ' αἰθαλόεντα κεραυνὸν,

Consilium ut suggererent, quo pacto lateret pariens
Filium charum, possetque ulcisci furias patris sui
Contra filios, quos deuorabat ingens Saturnus versutus.
Illi vero filiæ dilectæ auscultarunt & morem gesserunt,
Et ei commemorarunt quæcunque fatis cōstitutum esset fieri
Circa Saturnum regem, & filium magnanimum.
Miserunt autem in Lyctum, Cretæ ad pinguem populum,
Cum minimum natu filiorum esset paritura,
Iouem magnum. hunc quidem ipsi suscepit Terra vasta
In Creta lata, ad educandum & enutriendum ab infantia.
Tum quidem peruenit ferens celerem per noctem nigram,
Primum ad ipsam Lyctum: abscondit autem ipsum manibus prehensum
Antro in excelso, diuinæ sub latebris terræ,
Argæo in monte denso syluoso.
Huic autem fasciis inuolutū magnum lapidem in manus dedit
Cœli filio, præpotenti deorum priori regi.
Quem tum arreptum manibus, suam condidit in aluum,
Miser, nec cogitauit animo quod sibi in posterum
Pro lapide suus filius inuictus & securus
Superesset, qui ipsum mox esset vi & manibus domitum
Ex honore expulsurus, ipseq. immortalibus imperaturus.
Celeriter autem deinde robur & fortia membra
Crescebant illius regis: reuoluto autem anno,
Terræ consilio astuto circumuentus,
Suam sobolem iterum emisit magnus Saturnus versutus.
Victus artibus ac vi filij sui.
Primum vero euomuit lapidem vltimo deuoratum.
Illum quidem Iupiter firmiter defixit in terram spaciosam
Pytho in diuina, iugis sub Parnassi,
Monumētum vt sit in posterum, miraculum mortalibus hominibus.
Soluit vero patruos noxiis a vinculis
Cœligenas: quos vinxerat pater ex amentia.
Qui ipsi retulerunt gratiam beneficiorum,
Dederuntque tonitru, atque candens fulmen.

Καὶ στεροπήν· τὸ πρὶν δὲ πελώρη Γαῖα κεκεύθει·
Τοῖς πίσυνος θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάσσει.
Κούρην δ' Ἰαπετὸς καλλίσφυρον Ὠκεανίνην
Ἠγάγετο Κλυμένην, καὶ ὁμὸν λέχος εἰσανέβαινεν.
Ἡ δέ οἱ Ἄτλαντα κρατερόφρονα γείνατο παῖδα·
Τίκτε δ' ὑπερκύδαντα Μενοίτιον, ἠδὲ Προμηθέα
Ποικίλον, αἰολόμητιν, ἁμαρτίνοόν τ' Ἐπιμηθέα,
Ὃς κακὸν ἐξ ἀρχῆς γένετ' ἀνδράσιν ἀλφηστῇσι·
Πρῶτος γάρ ῥα Διὸς πλαστὴν ὑπέδεκτο γυναῖκα
Παρθένον. ὑβριστὴν δὲ Μενοίτιον εὐρύοπα Ζεὺς
Εἰς ἔρεβος κατέπεμψε, βαλὼν ψολόεντι κεραυνῷ,
Εἵνεκ' ἀτασθαλίης τε καὶ ἠνορέης ὑπερόπλου.
Ἄτλας δ' οὐρανὸν εὐρὺν ἔχει κρατερῆς ὑπ' ἀνάγκης,
Πείρασιν ἐν γαίης, πρόπαρ Ἑσπερίδων λιγυφώνων
Ἑστηώς, κεφαλῇ τε καὶ ἀκαμάτοισι χέρεσσι.
Ταύτην γάρ οἱ μοῖραν ἐδάσσατο μητίετα Ζεύς.
Δῆσε δ' ἀλυκτοπέδῃσι Προμηθέα ποικιλόβουλον,
Δεσμοῖς ἀργαλέοισι μέσον διὰ κίον' ἐλάσσας·
Καί οἱ ἐπ' αἰετὸν ὦρσε τανύπτερον· αὐτὰρ ὅγ' ἧπαρ
Ἤσθιεν ἀθάνατον, τὸ δ' ἀέξετο ἶσον ἁπάντῃ
Νυκτός, ὅσον πρόπαν ἦμαρ ἔδοι τανυσίπτερος ὄρνις.
Τὸν μὲν ἄρ' Ἀλκμήνης καλλισφύρου ἄλκιμος υἱὸς
Ἡρακλέης ἔκτεινε, κακὴν δ' ἀπὸ νοῦσον ἄλαλκεν
Ἰαπετιονίδῃ, καὶ ἐλύσατο δυσφροσυνάων·
Οὐκ ἀέκητι Ζηνὸς Ὀλυμπίου ὑψιμέδοντος,
Ὄφρ' Ἡρακλῆος Θηβαγενέος κλέος εἴη
Πλεῖον ἔτ' ἢ τοπάροιθεν ἐπὶ χθόνα πουλυβότειραν.
Ταῦτ' ἄρα ἁζόμενος τίμα ἀριδείκετον υἱόν·
Καίπερ χωόμενος παύθη χόλου, ὃν πρὶν ἔχεσκεν,
Οὕνεκ' ἐρίζετο βουλὰς ὑπερμενέϊ Κρονίωνι.
Καὶ γὰρ ὅτ' ἐκρίνοντο θεοὶ θνητοί τ' ἄνθρωποι
Μηκώνῃ, τότ' ἔπειτα μέγαν βοῦν πρόφρονι θυμῷ
Δασσάμενος προύθηκε, Διὸς νόον ἐξαπαφίσκων.
Τῷ μὲν γὰρ σάρκας τε καὶ ἔγκατα πίονι δημῷ

Et fulgur: quæ antea immanis terra occultauerat:
Quibus confisus, mortalibusatque immortalibus imperat.
Filiam porro Iapetus pulchros talos habentem Oceanidem
Duxit Clymenen, & eundem lectum conscendit,
Ipsa vero ei Atlantem magnanimum peperit filium.
Peperit præterea gloria præsignē Menœtium, atque Promethea
Varium, versipellem: stultumque Epimetheum:
Qui noxa statim ab initio fuit hominibus inuentoribus rerū.
Primus enim Iouis fictam suscepit mulierem,
Virginem. Iniurium vero Menœtium late videns Iupiter
In Erebum detrusit, feriens fuliginoso fulmine,
Propter improbitatem & fortitudinem insolentem.
Atlas vero cœlum latum sustinet dura ex necessitate,
Finibus in terræ, e regione Hesperidum argutarum
Stans, capiteque & indefessis manibus.
Hanc enim ipsi sortem destinauit prudens Iupiter.
Ligauit vero ineuitabilibus compedibus Promethea versutum,
Vinculis duris mediam per columnam adigens.
Et ei aquilam immisit expansis alis: cæterum hæc epar
Comedebat æternum, quia ipsum crescebat par vbique,
Noctu, quantum toto die edisset extentas alas habens auis.
Hunc quidem Alcmenæ pulchros talos habentis fortis filius
Hercules occidit, malum vero morbum profligauit
Ab Iapetionida, & liberauit ab ægritudine:
Non inuito Ioue Olympio in alto imperante,
Quo Herculis Thebis geniti gloria esset
Maior etiam quam antea super terram multos pascentem.
Ob id itaque veneratus honorabat præclarum filium.
Quamuis succensens, remisit iram, quam prius habuerat,
Eo quod contendisset consilio cum prapotenti Ioue.
Etenim quando disceptabant inter se dij mortalesq; homines,
Meconæ, ibi tum magnum bouem prompto animo
Diuisum proposuit, Iouis mentem fallens.
Nam hac quidem parte carnesq; & intestina pingui adipe

Ἐν ῥινῷ κατέθηκε, καλύψας γαστέρι βοείῃ·
Τῷ δ' αὖτ' ὀστέα λευκὰ βοὸς δολίῃ ἐπὶ τέχνῃ
Εὐθετίσας κατέθηκε, καλύψας ἀργέτι δημῷ·
Δὴ τότε μιν προσέειπε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε,
Ἰαπετιονίδη, πάντων ἀριδείκετ' ἀνάκτων,
Ὦ πέπον, ὡς ἑτεροζήλως διεδάσαο μοίρας.
Ὣς φάτο κερτομέων Ζεὺς ἄφθιτα μήδεα εἰδώς.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης,
Ἦκ' ἐπιμειδήσας, (δολίης δ' οὐ λήθετο τέχνης)
Ζεῦ κύδιστε μέγιστε θεῶν αἰειγενετάων,
Τῶν δ' ἑλοῦ ὁπποτέρην σε ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἀνώγει.
Φῆ ῥα δολοφρονέων. Ζεὺς δ' ἄφθιτα μήδεα εἰδὼς
Γνῶ ῥ' οὐδ' ἠγνοίησε δόλον· κακὰ δ' ὄσσετο θυμῷ
Θνητοῖς ἀνθρώποισι, τὰ καὶ τελέεσθαι ἔμελλεν.
Χερσὶ δ' ὅγ' ἀμφοτέρῃσιν ἀνείλετο λευκὸν ἄλειφαρ.
Χώσατο δὲ φρένας, ἀμφὶ χόλος δέ μιν ἵκετο θυμόν,
Ὡς ἴδεν ὀστέα λευκὰ βοὸς δολίῃ ἐπὶ τέχνῃ.
Ἐκ τοῦ δ' ἀθανάτοισιν ἐπὶ χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων
Καίουσ' ὀστέα λευκὰ θυηέντων ἐπὶ βωμῶν.
Τὸν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς·
Ἰαπετιονίδη, πάντων πέρι μήδεα εἰδώς,
Ὦ πέπον, οὐκ ἄρα πω δολίης ἐπιλήθεο τέχνης.
Ὣς φάτο χωόμενος Ζεὺς ἄφθιτα μήδεα εἰδώς.
Ἐκ τούτου δ' ἤπειτα δόλου μεμνημένος αἰεὶ

In pelle deposuit, tegens ventre bouino:
In altera rursum ossa alba bouis, dolosa arte,
Rite disponens recondidit tegens candida aruina,
Iamque tum ipsum allocutus est pater hominumq. deorumque:
Iapetionida, omnium illustrissime regum,
O ignaue: quam inique partitus es portiones!
Sic dixit latenter carpens Iupiter perpetua consilia sciens.
Hunc vicissim alloquutus est Prometheus vafer,
Tacite arridens (dolosæ autem non immemor erat artis,)
Iupiter gloriosissime, maxime deorum sempiternorum,
Harum elige vtram tibi in pectoribus animus suadet.
Dixit sane dolosa cogitans. Iupiter autem æterna consilia sciens,
Cognouit certe nec ignorauit dolū. mala a. præuidebat animo
Mortalibus hominibus, quæ & perficienda erant..
Manibus vero hic vtrisque sustulit album adipem.
Irascebatur autem mente: ira vero eius occupabat animum,
Vt vidit ossa alba bouis, dolosa arte.
Ex illo tempore diis super terram genus hominum
Adolét ossa alba odoratis in aris.
Hunc autem valde cōtristatus allocutus est nubicogus Iupiter,
Iapetionida, super omnes consilia edoctus,
O ignaue, nondum sane dolosæ oblitus es artis.
Sic dixit, ira percitus Iupiter æterna consilia sciens.
Ex illo tempore deinceps doli memor semper,

ΑΛΛΗΓΟΡΙΑΙ.

Ἀλλὰ γὰρ ὁ Κρόνος καταπίνειν λέγεται τὰ περὶ τοῦ Διὸς πάντα ἐκ τῆς Ῥέας αὐτῷ γινόμενα τέκνα, καὶ μισότεκνος εἶναι. μόνον δὲ τὸν Δία μὴ δυνηθῆναι ἀπολέσαι, ἀλλ' ἀντ' αὐτοῦ λίθον καταπιεῖν ἐσπαργανωμένον. ἐκεῖνον δὲ ἀφειωθέντα τῇ ἐς τὴν Κρήτην ἐκθέσει, τῆς βασιλείας αὐτὸν καταβιβάσαι, καὶ τὸν πάλιν ἐξεμεθέντα λίθον ὑπὸ τοῦ Κρόνου, κατὰ χθονὸς στεῖξαι ἐν Πυθοῖ. θαυμασίως πάνυ καὶ φιλοσόφως. περὶ γὰρ τοῦ διακριθῆναι τὰ στοιχεῖα ἀπὸ τῆς ὕλης, καὶ τὴν οἰκείαν ἕκαστον λαχεῖν τόπον, ὥσπερ δὴ ὁμοῦ πάντα χρήματα ἦν, οὐκέτι τὰ ἐκ τῆς ὕλης ἀναδίδοσθαι μέλλοντα, καὶ τὰ πρὸς τόδε τι φυὰς ἔχοντα, ὑπὸ τοῦ ἐπιπολάζοντος σκότους κατειλημμένα περιέρχεσθαι καὶ γνωρίζεσθαι· ἀλλὰ ἐγκεκρυμμένα ἦν καὶ ἀφανῆ, καὶ ὑπ' ἀλλήλων κολαζόμενα ἔχοντα τὰς δυνάμεις, καὶ οὐκέτι ἐνεργείᾳ φαινόμενα, ἀλλὰ τῇ δυνάμει γνωριζόμενα, τῷ τῆς ὕλης χαρακτηριστικῷ δυνάμει· γὰρ ἡ ὕλη γνωρίζεται κατὰ τὸν ἀκριβῆ καὶ φιλόσοφον λόγον, ἀλλ' ἦν μὲν ταῦτα περὶ τοῦ διακριθῆναι τὰ στοιχεῖα ἀπ' ἀλλήλων. ἀφ' οὗ δὲ νοῦς διέκρινε ταῦτα, καὶ εἴληχεν ἕκαστον τὸν ἴδιον τόπον· καὶ ὁ Ζεύς, τουτέστι τὸ ζωο-

γόνον πῦρ τὸν ἄνω τόπον εἴληχεν, ἀπελάθη μὲν ἐκεῖνο τὸ σκότος, καὶ οὐκέτι κατακρατεῖ τοῦ παντὸς, ἀλλ' αἱ τῆς ὕλης δυνάμεις εἰς τὸ ἐνεργείᾳ προεβίβαζον, καὶ γῆ μὲν παντοδαπὰ φυτὰ ἐβλάστανεν, ἡ κρατουμένη θάλασσα δὲ παντοίων ἰχθύων τὰ γένη ἐδίδου, καὶ πρὸς ζωὴν πάντα παρήγετο, τοῦ συστατικοῦ πυρὸς μετασχόντα. ἐκεῖνος δὲ ἀπηλιθοῦτο, καὶ ἄπρακτος ἔμεινε, καὶ τοῦ κράτους κατεβιβάζετο ὁ Κρόνος, τοῦ παντὸς ἐξελαυνόμενος, καὶ εἰς τὸ μηδὲν οἰχόμενος, ὅθεν καὶ ὁ Ζεὺς ἐπικρατήσας λύει τοὺς πατροκασιγνήτους ἐκ τῶν δεσμῶν. τουτέστι τοῦ πυρὸς τὸν ἄνω τόπον σχόντος, πάντα τἄλλα στοιχεῖα ζωογονεῖσθαι καὶ συνίστασθαι ἤρξατο τὰς ἐν αὐτοῖς δυνάμεις εἰς ἐνεργείας προάξαντα, ἅ τινα δὴ στοιχεῖα, ὡς τῆς αὐτῆς προελθόντα ὕλης, ἀδελφὰ τῷ Διῒ λέγεται εἶναι. ἔνθεν τοι καὶ ἀντίχαριν αὐτῷ νέμουσιν ὑπὲρ ὧν ἔπαθον ἀγαθῶν, τὴν βροντὴν, καὶ τὸν κεραυνόν. ἐκεῖθεν γὰρ ἀναδίδονται περὶ τὸν αἰθέρα αἱ τούτων συστατικαὶ ἀναθυμιάσεις, ὡς ἀνωτέρω μοι εἴρηται. ἔστι δὲ καὶ οὕτως εἰπεῖν· Κρόνον μὲν, τὸν χρόνον, ὑφ' οὗ πάντα καταβροχθίζεται τὰ ἐκ τῆς ἐκείνου ὀσφύος γινόμενα· πᾶς τις γὰρ ὁ χρόνος, δαπανητικὸς τῆς οὐσίας τῶν αἰσθητῶν. ἔμελλε δὲ καὶ αὐτὸς τῷ συνεχεῖ τῆς οἰκείας φύσεως ῥεύματι παρασύρειν τι καὶ παραπόλλυσθαι. ἀλλ' ἡ ἐκ διαδοχῆς τῶν ὄντων ζωὴ, ἥτις δὴ Ζεὺς παρὰ τοῦ μύθου προσαγορεύεται, τὴν τούτου ῥύμην ἀνέχει, καὶ οἷον δεσμεῖ, ὥστε μὴ παραπόλλυσθαι. ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ τοῦ καθ' ἕκαστον ζωὴ κινουμένη ἐστὶ καὶ παραρρέουσα, διὰ τοῦτο καὶ Ῥέαν τῷ Διῒ μητέρα ὁ μῦθος ἐπέστησεν· ἔδοξε γὰρ καὶ τοῦτον καταπιεῖν ὁ Κρόνος, ἀλλ' οὐ καταπέπωκε τὸν Δία. τῷ μὲν γὰρ τὰς μερικὰς ζωὰς διαφθείρειν δοκοῦν ἡμᾶς τοῖς πέρασι τοῦ εἱμαρμένου βίου, ὑφήρπασε τῷ λαιμῷ τὸν παῖδα. ἐφ' ᾧ δὲ μὴ πᾶσαν τῶν ὄντων τὴν ζωὴν δαπανᾶσθαι ἀλλὰ μένειν συντηρουμένην ταῖς διαδοχαῖς, ὑλαθραῖσθαι λέγεται ὁ παῖς ἀπὸ τοῦ παιδοκτόνου πατρός. Ἰαπετὸς δὲ τὴν Κλυμένην ἄγεται τὴν τοῦ Ὠκεανοῦ θυγατέρα· δηλαδὴ ἡ κίνησις τοῦ οὐρανοῦ τὴν δόξαν περὶ αὐτὴν συναθροίζει, καὶ τὸ θαυμάζεσθαι· θαύματος γὰρ ἀξία ἡ τοιαύτη κίνησις, καὶ ἡ τοῦ παντὸς περιφορά. τὴν δὲ περιφορὰν ἐπὶ τῷ ἄξονι, Ἄτλαντα προσαγορεύει ὁ λόγος τὰς μὲν χεῖρας καὶ τὴν κεφαλὴν ἐς τὸν οὐρανὸν ἔχοντα, καὶ διὰ τούτων ἐρείδοντα αὐτόν, τοὺς δὲ πόδας ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ γὰρ ἡ διάμετρος τοῦ παντὸς, ἤτοι ὁ ἄξων, περὶ ἣν ὁ οὐρανὸς στρέφεται καὶ οἱ πόλοι, αἴτιος μὲν τῆς οὐρανίου περιφορᾶς καὶ τῆς ἀνωτάτω κινήσεως, ἡ δὲ γῆ τῆς μονῆς τοῦ παντός· πᾶν γὰρ τὸ κινούμενον περί τι ἀκίνητον ἥδρασται. ἐπειδὴ δέ ἐστι τι πλῆθος καὶ δυνάμεως, καθ' ἣν μένει τὸ μένον, ὥσπερ καθ' ἣν κινεῖται τὸ κινούμενον, καὶ ἔστι τὶς ἀναλογία ἐξ ἀνάγκης, ὥσπερ τῶν ἐναντίων κινήσεων, οὕτω καὶ τῶν ἠρεμιῶν, καθά φησιν Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ζῴων κινήσεως, οὐδέν ἐστιν ἄτοπον, εἰ καὶ τὴν ἰσχὺν ταύτην Ἄτλαντα προσαγορεύει τις. τίκτει δὲ τὸν Μενοίτιον καὶ τὸν Προμηθέα ὁ Ἰαπετός. ἔτι δὲ καὶ τὸν Ἐπιμηθέα, τάχα τὰς ἐξ οὐρανοῦ καταπεμπομένας δυνάμεις τῆς ψυχῆς· εἰσὶ γάρ τινες τῶν παλαιῶν, οἵ τινες λέγουσιν αὐτόθεν τὰς ψυχὰς κατέρχεσθαι πρὸς τὸν ἐπιχθόνιον χῶρον, τάχα δὲ καὶ διὰ τὸ ταχὺ τῆς κινήσεως καὶ ἀκάματον, καὶ διὰ τὸ ἔνδοξον καὶ τίμιον, ἐξ Ἰαπετοῦ καὶ Κλυμένης γίνονται οὗτοι· ταχυτάτη γάρ ἐστιν ἡ τοῦ νοῦ φορά, ὅθεν καὶ πτερόεν τὸ ἔπος φησὶν Ὅμηρος. Ἰαπετὸς δὲ, ἀπὸ τοῦ ἵεσθαι καὶ πέτεσθαι. Μενοίτιον δὲ οἰητέον, τὸ ἄλογον μέρος τῆς ψυχῆς, ὅπερ καὶ ὡς ὑβριστικὸν καὶ ἀλόγιστον εἰς ἔρεβος καταπέμπεται. Προμηθέα δὲ, τὸν πρακτικὸν νοῦν, τὸν προμηθούμενον καὶ προβουλευόμενον περὶ τῶν μελλόντων, τίνα τε δεῖ ποιῆσαι, καὶ τίνα οὐχί, ὅστις καὶ διὰ τὸ ποικίλον τῶν μηδαμάτων, αἰολόμητις προσαγορεύεται· Ἐπιμηθέα δὲ λέξεις τὴν ὑστεροβουλίαν, καὶ τὸν μετὰ τὴν πρᾶξιν ἐπισυναισθανόμενον νοῦν, ἢ τὸν φανταστικὸν καὶ παθητικὸν νοῦν, ὅστις καὶ τὴν γυναῖκα ὑποδέχεται, τὴν δίυγρον ταύτην καὶ θηλυτέραν διαγωγὴν, καὶ ἁμαρτητικὴν ζωὴν, τὴν ἐκ τῶν φαινομένων ἀγαθῶν, καὶ τὸν κόσμον ἐπίκτητον ἔχουσαν. δεσμεῖται δὲ ὁ Προμηθεὺς ἐν κίονι, καὶ τὸ ἧπαρ ἐᾶται ὑπὸ ὄρνιθος ἐν ἡμέρᾳ κατεσθίεσθαι, τὴν δὲ νύκτα πάλιν αὐξάνεσθαι, παρόσον τὸ νοητικὸν τῆς ἡμετέρας ψυχῆς καὶ νοερώτερον, ὅπερ δὴ ἐν τῷ ἥπατι εἶναι κατά τινας τῶν παλαιῶν, ἐν σώματι ἐμπεσὸν, ὑπὸ τῶν βιωτικῶν φροντίδων καὶ τῶν ἐφημερινῶν μεριμνῶν κατακερματίζεται οἷον καὶ διασκεδάννυται, ἐπιθολούμενόν τι καὶ ἐπιζοφούμενον, τὰς οἰκείας μὴ καταλιμπανόμενον ἐνεργεῖν ἐνεργείας. νύκτωρ δὲ ἀνακτᾶται καὶ ἀνακμάζεται οἷον

πρὸς

πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστρεφόμενον ἅτε δὴ τῶν θυραίων αἰσθήσεων ἠρεμουσῶν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὀξυτέρας εἶναι τὰς φρένας νυκτὸς ἐπισυμβέβηκε· κίονα δὲ τὸ σῶμα νοητέον, ἐν ᾧ κατακλείεται ἐμπεσοῦσα ἡ ψυχή. Ἑσπερίδας δὲ λιγυφώνους λέγει, τὰ ἄστρα. Ἑσπερίδας μέν, ὡς ἐν ἑσπέρᾳ φαινόμενα, καὶ οἷον γινόμενα· λιγυφώνους δέ, διὰ τὸ ἐναρμόνιόν τινα ἦχον τῶν οὐρανίων σωμάτων γίνεσθαι, καὶ πρὸς ἄλληλα σύμφωνον κατὰ λόγους μουσικούς, καὶ τὴν καλλίστην τῶν μελῳδιῶν· οὐ γὰρ ἂν εὔλογον, τὰ μικρὰ μὲν τῶν σωμάτων κινούμενα ψόφους ἀποτελεῖν τινάς, τὰ μέγιστα δὲ καὶ τιμιώτατα, ὁποῖα τὰ οὐράνια, μὴ ψοφεῖν τι, καὶ λόγους ἁρμονίας ἔχειν τινάς. ψοφοῦσι μὲν οὖν, καὶ κατὰ τὴν κρείττω τῶν ἁρμονιῶν μεθαρμόζονται, ὡς Πτολεμαίῳ τε δοκεῖ ἐν τῷ τρίτῳ τῶν ἁρμονικῶν, καὶ πρὸ γε τούτου Πυθαγόρᾳ. ἀλλ' οὖν γε ἡμῖν ἀνεπαισθήτους, διὰ τὸ ἐκ βρέφους συνεθίζεσθαι τῇ ἀπηχήσει τοῦ οὐρανίου ψόφου, καὶ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι τοὺς τηλικούτους ἴσως χωρεῖν ψόφους ἐν ταῖς ἡμετέραις ἀκοαῖς, κἂν Ἀριστοτέλης τὴν τοιαύτην ἀποσκευάζηται δόξαν ἐν τοῖς περὶ οὐρανοῦ. ἐμοὶ μὲν οὖν τέως τῷ λέγειν λιγυφθόγγους τὰς Ἑσπερίδας, τοῦτο ἔπεισι νοεῖν. λέγεται δὲ τὸν Προμηθέα παραθέμενον τῷ Διῒ ὀστᾶ μετὰ πιμελῆς, ἐξαπατῆσαι τοῦτον, ἔνθεν τοι καὶ ὑπ' αὐτοῦ κατακλεισθῆναι τὸν ἐν κίονι δεσμόν, καὶ τὴν ὑπὸ ἀετοῦ ἀφ' ἡμέρας μὲν κατεχομένου ἀνόρυξιν τοῦ ἥπατος· νυκτὸς δὲ αὔξησιν αὖθις, ἕως ὁ Ἡρακλῆς ἐλθὼν αὐτὸν τοῦ δεσμοῦ ἔλυσε, τάχα διὰ τό, τὸν ἡμέτερον νοῦν συνόντα ποτὲ τῷ πρώτῳ νῷ, καὶ τὴν εἰλικρινῆ καὶ θείαν ἐκείνην ῥαστώνην καὶ νοερὰν διαγωγὴν διάγοντα μετὰ τῶν νόων, τῶν κινητικῶν δηλαδὴ αἰτίων τῶν σφαιρῶν, καὶ τοῦ ἀπεξῃρημένου νοῦ, κατακλεισθῆναι δὲ εἰς τὸ σῶμα τοῦτο πλῶσιν, δι' ἁμαρτίαν τινά. καὶ οἶμαι ταύτην εἶναι, ὅσην ἀπὸ τοῦ μύθου τούτου αἰνίξασθαι, τὴν ἐς τὸ παθητικὸν μέρος καὶ ἄλογον τῆς ψυχῆς κατάκλισιν, ἣν διὰ τῆς πιμελῆς καὶ τῶν περιῃρημένων ὀστῶν νοοῦμεν· ξηρὰ γὰρ τοῦ νοῦ ἡ εἰλικρινὴς καὶ ἀπαθὴς πάντη νόησις· ἡ δ' ἐμπαθὴς καὶ παχυτέρα, ἀνοίκειος ἄρα τῷ ἀΰλῳ νῷ. Πλατωνικῶν δὲ παῖδες τὴν δόξαν ταύτην σφετερισάμενοι θρυλλοῦσιν ἄνω καὶ κάτω, ὡς διά τινα ἁμαρτίαν ἐς τὸ σῶμα κατακέκριται ἐμπεσεῖν ἡ ψυχή· οὐκ ἄτοπον δὲ εἴ τις ὀρθῶς ἐθέλει νοεῖν τὰ λεγόμενα, καὶ ἐς τὴν ἡμετέραν αὐλὴν τὴν εὐσεβῆ παρεισάξαι τὸν μῦθον, καὶ ἐπὶ τοῦ προπάτορος ἐκλαβέσθαι τὸ νόημα εὐσεβῶς. ὡς ἠπάτησε μὲν τὸν δημιουργὸν ὁ πρωτόπλαστος, τὴν ἐντολὴν παραβάς. ἐξόριστος δὲ γέγονεν ἐκ τοῦ τῆς Ἐδέμ, καὶ τοὺς δερματίνους ἀμφιέννυται χιτῶνας τὴν παχυτέραν ταύτην σάρκα, καὶ τὴν ἐπίπονον διαγωγὴν κληροῦται, καὶ τὴν ἐς τὸ κλαυθμῶνος πέδον κατάκλεισιν, καὶ τὴν ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου βρῶσιν τοῦ ἄρτου, καὶ τὰς παλαμναίους ἀράς· καὶ τὸ δὴ τελευταῖον ἐπιτίμιον, τὸν θάνατον, ἕως ὁ Ἡρακλῆς ἐλθὼν ὁ ἐμὸς Ἰησοῦς, τῶν δεσμῶν ἠλευθέρωσεν, ἀλλ' ὅπερ ἔλεγον, κίονα οὖν τὸ σῶμα νοητέον, τὸ παχὺ τοῦτο καὶ γαιῶδες, εἰς ὃ ἡ ψυχὴ κατακλείεται ἐμπεσοῦσα, ἀετὸν δὲ καθεσθίοντα τὸ ἧπαρ, τὰς πολυχρονίους ταύτας φροντίδας, καὶ τὰς τοῦ βίου περιπετείας ἐκληπτέον, αἵ τινες δὴ κατακερματίζουσι τὰς ψυχικὰς δυνάμεις, καὶ ἐπιφοροῦσι συχναὶ καὶ ἀλλεπάλληλοι ἐπαγόμεναι ἐν ἡμέρᾳ ὡς ἐπιτοπλεῖστον· νύκτωρ γὰρ πολλάκις πρὸς ἑαυτὴν στρέφεσθαι ἐᾶται ἡ ψυχή, ἅτε δὴ τῶν θυραίων αἰσθήσεων ἠρεμουσῶν· διὸ καὶ ἴδοις ἂν ἐνίους ὀξυτέρως κατὰ τὴν νύκτα νοοῦντας, ὡς τὸ· *νυκτὸς δέ τοι ὀξυτέρη φρήν. ἀλλὰ τοῦτον τὸν νοῦν ἐς σῶμα ἐμπεσόντα, καὶ τὰς αὐτοῦ δυνάμεις ὥσπερ ἐν αἰθάλῃ σπινθῆρας κεκρυμμένους ἔχοντα ἐπιλύεται τοῦ δεσμοῦ ὁ Ἡρακλῆς, ὁ ἀπὸ τῶν μαθημάτων ἐπισυναγόμενος ἡμῖν νοῦς, ὁ κλείζων ἔκτοτε τὴν Ἥραν, τουτέστι τὸ γήϊνον σῶμα· τελειοῖ γὰρ τὸ ἐν ἡμῖν ἀτελὲς οὗτος ὁ νοῦς θύραθεν ἐπιγινόμενος. ὁ Κόττος δέ, καὶ ὁ Γύγης, καὶ ὁ Βριάρεως, ὅτι μὲν τὰ ὑπὸ γῆν ἐναποκλειόμενά εἰσι πνεύματα, καὶ ὅτι τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς εἰσι παῖδες, καὶ πῶς ἄρα εἰσὶ μετὰ τοῦ πατρὸς ἀποπεμπόμενοι εἰς γῆν, προφθάσαντες εἴπομεν. νῦν δὲ τὴν μετὰ τῶν Τιτάνων μάχην αὐτῶν ἀθρητέον, καὶ πῶς πρότερον μὲν ἐν δεσμοῖς οἱ προειρημένοι ἦσαν ὕστερον δὲ τῶν Τιτάνων ὑπερισχύσαντες αὐτοὺς κατεπολέμησαν καὶ εἰς ἔρεβος ἀπέπεμψαν, τίς τε ἡ Ῥέα ἡ τῷ Κρόνῳ εὐνηθεῖσα, καὶ τοὺς Τιτᾶνας ἀποτεκοῦσα, καὶ τί τὸ νέκταρ καὶ ἡ ἀμβροσία ὑποσημαίνει, ὧν μεταλαβόντες οἱ προειρημένοι μένους ἐπλήσθησαν; ἐμοὶ δοκεῖ, ὡς φυσιολογεῖ ἐνταῦθα περὶ τὰς τοῦ χειμῶνος συστάσεις ὁ ποιητής, καὶ τὴν τῶν στοιχείων πρὸς

ἀλλήλα μάχην καὶ τῶν ἐν ἡμῖν ποιοτήτων, ὑποσημαίνει διὰ τούτων· καὶ γὰρ ἰσημερίας οὔσης ἐν θέρει, καὶ τοῦ ἡλίου μακρὰν ἀπελαύνεσθαι παρασκευάσαντος πᾶσαν ὄχλησιν ἀπὸ τοῦ καθ' ἡμᾶς κλίματος, ἣν ἴσως δὴ ὑπεραύουσιν ἡμῶν ἀλλαγοῦσιν. αἱ τούτου ἀκτῖνες, τὰ Τυφωνικὰ πνεύματα ὑπὸ γῆν κεκρύφθαι λέγεται τότε. ἅτινα δὴ Κόττον καὶ Βριάρεων καὶ Γύγην ὁ λόγος πολλάκις ἐξείληφεν. ἀλλὰ μέντοι γε καὶ εἴτις ἄλλη θύελλα, ἢ καταιγὶς, ἢ πάθος ἄλλο ἐν χειμῶνι συμβαίνοι, τὸν αὐτὸν ἐκείνοις ὑφίσταται δεσμόν. ἐπιπλάζουσι δὲ τότε τὰ φαινόμενα, ἤτοι γινόμενα καὶ ὑφιστάμενα ἐν τοῖς μετεώροις πάθη, δοκίδας λέγω, καὶ βοθύνους, καὶ δαλοὺς, καὶ αἶγας, καὶ κομήτας, καὶ διάττοντας, καὶ ὅσα ἄλλα τῆς ἐπικρατούσης τότε ξηρᾶς ἀναθυμιάσεως ἀποσυμβαίνουσιν, ἅτινα δὴ τῷ Διῒ, τουτέστι τῷ αἰθέρι ἄνωθεν ἐπιπολάζοντα, συχνῶς βάλλουσι τὰς ἐν γῇ καὶ θαλάσσῃ ὑγρότητας, καὶ ὥσπερ καταπηγνῦσι καὶ ἀπολιθοῦσι, μὴ καταλιμπάνοντα ἀνιέναι τῶν οἰκείων τόπων· ἀλλὰ τοῦ τέλους δὴ τοῦ πολέμου, ὃν ἥ τε ὑγρὰ ἀναθυμίασις καὶ ἡ ξηρὰ ἔχει, ἐπιπλὺ γινομένου, ἐπὰν ὁ ἥλιος τὴν θερινὴν τροπὴν ποιήσηται, καὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς κλίματος ἀφίστασθαι ἄρξηται, καταγωνίζονται ἔκτοτε αἱ ἄνωθεν ἀναθυμιάσεις ὑπὸ τῶν ἐναντίων. καὶ ἀντιπερίστασις γίνεται, τοῦ ψύχους μὲν ἤδη διασκεδαζομένου τῷ καθ' ἡμᾶς ἀέρι, καὶ τῆς ὑγρότητος ἐπικρατούσης. τῶν δ' ἐναντίων ὑποχωρούντων, καὶ ὑπὸ γῆν κρυπτομένων, ὡς δηλοῖ τὰ ἐν χειμῶνι θερμὰ φρέατα. τοῦτο γάρ μοι δοκεῖ σημαίνειν τὸ ταρταροῦσθαι τοὺς Τιτᾶνας ὑπὸ τοῦ Βριάρεω καὶ τῶν ἄλλων, ἐπικρατησάντων καὶ φυλαττόντων αὐτούς. ἀμβροσίαν δ' ἐνταῦθα καὶ νέκταρ νομιστέον, τὴν συστατικὴν οἷον τροφὴν τῶν πνευμάτων, τὰς ἀναθυμιάσεις δηλαδὴ τὰς ἐκ γῆς καὶ ὕδατος· ταύταις γὰρ ὥσπερ αὐξηθέντα καὶ τραφέντα τὰ ἐν χειμῶνι πάθη εἰσί. Ῥέαν δὲ καὶ Κρόνον, τὴν δίυγρον φύσιν ἀκουστέον, καὶ τὴν τοῦ χρόνου περίοδον καθ' ἣν ὁ χειμὼν γίνεται. καταλέγει δὲ καὶ αὐτὸς ὁ ποιητὴς τάχα τὰ ἐν χειμῶνι γινόμενα, βρασμούς τε ὑπὸ γῆν, καὶ πνευμάτων σφοδρῶν ἐπαναστάσεις, καὶ πετρῶν κινήσεις εἰπευμένων, καὶ σάλον θαλάσσης, καὶ καταιγίδας, καὶ θυέλλας, ἀστραπάς τε καὶ βροντὰς καὶ πρηστῆρας, καὶ κεραυνοὺς τὴν γῆν πολλάκις καταφλέγοντας, ἤ τι παρατυχὸν, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα, ἅτινα δὴ βέλη τοῦ Διὸς ὁ ποιητὴς προσαγορεύει· ἔστι δὲ καὶ τάδε εἰπεῖν, ὡς ὁ πατὴρ οὐρανὸς τὰ ἐξ αὐτοῦ γεννηθέντα τέκνα καὶ γῆς (οὐδὲν δὲ ἄτοπον, τὰ ἐκ τῆς Ῥέας εἰπεῖν καὶ Κρόνου· κατ' ἄλλο γὰρ οἱ αὐτοί εἰσιν) ὑπὸ γῆν ἐταρτάρωσεν ὀργισθείς. τὴν γὰρ τοῦ χειμῶνος πᾶσαν συστατικὴν ἀναθυμίασιν, μακρὰν ἡ τοῦ οὐρανοῦ περίοδος ἀπὸ τοῦ καθ' ἡμᾶς ἐλάσασα κλίματος· καὶ τὴν μὲν ὑπὸ γῆν κατακρύψασα, τὴν δὲ ἐν ἄλλοις διαβιβάσασα μέρεσι τοῦ παντὸς, ὅσην ἡ γῆ ἀναδιδόναι πέφυκε, καὶ ἡ ῥυτὴ πᾶσα καὶ δίυγρος φύσις, τὸν Κόττον καὶ τὸν Γύγην καὶ τὸν Βριάρεων ἀποπέμψασθαι λέγεται· Κόττον μὲν, διὰ τὸ ζωρότερον εἶναι καὶ ἐξ ἀποκαύσεως συνίστασθαι τὴν τῶν πνευμάτων ἀναθυμίασιν, ὡς Ἀριστοτέλει τε δοκεῖ ἐν τοῖς μετεώροις, καὶ Ἀδαμαντίῳ ἐν τοῖς περὶ ἀνέμων· Γύγην δὲ, διὰ τὸ ἐκ γῆς τὰ πολλὰ ἀναδίδοσθαι. Βριάρεων δὲ, διὰ τὸ ὑψηλὸν καὶ λεπτὸν καὶ δύσεργον ἐνίων πνευμάτων, οἷα τὰ βόρεια· δοκεῖ γὰρ καὶ ἡ λέξις αὐτὸ τοῦτο δηλοῦν, ἀπὸ τοῦ ἐκ τοῦ βορείου πνεῖν ἵστασθαι. οὐ γάρ ἐστι κυρίως βριάειν τὸ ἰσχυροποιεῖν ὥς τινες οἴονται, ἢ βριάων ὁ ἰσχυρός· ἀλλὰ τὸ ὑπερβαίνειν ἐφ' ὕψος καὶ μετεωρίζεσθαι, οἷον ἐκ τοῦ βορρᾶ· διὸ καὶ τοὺς ὑπερηφάνους καὶ ἀλαζόνας, βριάοντας καλοῦμεν· ὡς τὸ, ῥέα δὲ βριάοντα χαλέπτει. τὸν γὰρ ἐφ' ὑψηλοῦ βαίνοντα μέρους τῇ οἰήσει, ὁποῖον τὸ βόρειον ἔξαρμα (τοῦτο γὰρ ὑψηλότερον τοῦ λοιποῦ ἐστι) χαλᾷν ποιεῖ καὶ πίπτειν ὁ Ζεύς· εὐλόγως γὰρ ἀντέθηκε τῷ ὕψει τὴν πτῶσιν ἐκεῖ ὁ ποιητής. ἀλλὰ τοὺς προειρημένους ἐρρύσατο ὁ Κρονίδης καὶ οἱ λοιποὶ θεοὶ, ὅσοι ἐκ τῆς Ῥέας ἐγένοντο καὶ τοῦ Κρόνου· ὁ γὰρ ἥλιος, ὃν ὡς ζωῆς αἴτιον Ζῆνα προσαγορεύομεν, τῇ ἀπὸ τοῦ καθ' ἡμᾶς κλίματος ἀπουσίᾳ ἀναγκάζει ποιεῖ τούτους καὶ ἀναζωοῦσθαι, οἷον, καὶ εἴτις ἄλλη δίυγρος καὶ ψυχρὰ φύσις τοῦ χειμῶνος συστατικὴ, κατὰ περίοδόν τινα τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐπικρατοῦσα· διὸ καὶ κοινοῦ μεταλαβεῖν εὐλόγως λέγονται νέκταρος καὶ ἀμβροσίας, καὶ οὕτως ἐπιρρωσθῆναι· τῇ γὰρ στερήσει τῶν καταρρευσῶν, ἢ βαλλουσῶν αὐτοὺς ἀκτίνων τοῦ ἡλίου, καὶ τῇ ἀναβαινούσῃ ῥυτῇ φύσει τῆς ὑγρᾶς ἀναθυμιάσεως, ἀνάγεσθαι καὶ ἐπικρατεῖν ἄρχεται τὰ ἐν χειμῶνι πνέοντα πνεύματα. εἰς τοῦτο γὰρ ἐγὼ τὴν τῶν ὀνομάτων ἀνάπτυξιν ἀναλαμβάνω, τοῦτε νέκταρος καὶ τῆς ἀμβροσίας. ἔνθεν

τοι, καὶ τοῦ ἡλίου πρὸς ἄλλο τοῦ παντὸς μέρος τραπέντος, οἷον ἐπιρρωσθέντες οὗτοι, καταβάλλειν ἄρχονται τὰ τοῦ θέρους συστήματα, καὶ τὰς ἐν αὐτῷ ἐμπελαζούσας ἀναθυμιάσεις, νῦν μὲν πρηστήρων καταπιμπραμένων ἄνωθεν, καὶ τὴν γῆν κατακαιόντων· ἄλλοτε δὲ ψόφων ἐν γῇ ἀσήμων γινομένων, ἢ σεισμῶν ἐπιπελυμένων, ἢ θυέλλης, ἢ καταιγίδος ἐγειρομένης, καὶ θαλάσσης ἠχούσης δεινὸν καὶ ἐπίφοβον· ἔστι δὲ καὶ πρὸς τὸ εὐσεβέστερον μεταρρυθμίσαι τὸν μῦθον, διὰ σὲ πάντως, ὦ τέκνον, ἐπιγαννύμενον ὡς ὁρῶ, τῇ ἀπὸ τῆς ἀγχιελαίου ἐπὶ τὴν καλλιέλαιον μεταλήψει τοῦ λόγου. ἣν ὅτε καὶ ἡ τῶν ἀνθρώπων φύσις ὑπὸ γῆν ἐταρταροῦτο καὶ κατεκρύπτετο· ἣν Κάτον μὲν ὁ λόγος καλεῖ, διὰ τὸ ἐγκρατεῖσθαι τῷ πατρὶ καὶ πλάστῃ θεῷ, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἀπεστράφθαι διὰ τὴν παράβασιν. Γύγην δὲ, διὰ τὸ γηΐνην εἶναι καὶ φθαρτὴν κατὰ τὸ σῶμα· Βριάρεων δὲ, διὰ τὸ ὑψηλὸν καὶ μετέωρον τῆς ψυχῆς, καὶ τὸ ἀθάνατον. ἀλλὰ ταύτης τῆς ἡμετέρας φύσεως παρὰ θεοῦ ἀπεστραμμένης, καὶ ὑπὸ γῆν κεχωσμένης, καὶ τῷ ᾍδῃ κατεχομένης, τὰ Τιτανικὰ καὶ Δαιμόνια φῦλα τῷ παντὶ ἐπιπολάζον, καταχωννύοντα τὰ τῶν ὑπὸ τὴν σελήνην, καὶ πάντας ὑποκλέπτοντα, καὶ κατακαίοντα τῷ ξηραντικῷ τῆς ἁμαρτίας καύσωνι. ἀλλὰ ὁ Κρονίδης ἐλθὼν καὶ οἱ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι, δηλαδὴ ὁ τῆς μεγάλης βουλῆς τοῦ πατρὸς ἄγγελος, ὃν τινὰ καὶ διὰ τὸ ἀφανῆ εἶναι, καὶ ἄγνωστον τοῖς ἀγγέλοις, καὶ ἀπόκρυφον, ἀτρέστως ὁ λόγος κορὸν νοῦ ὀνομάζει, ἢ διὰ τὸ ἀκατάληπτον εἶναι τὴν ἐκ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γέννησιν, καὶ οἱ ἐκ τῆς Ῥέας γεννηθέντες, καὶ τοῦ Κρόνου, τουτέστιν οἱ κατὰ χάριν υἱοθετηθέντες τῷ θεῷ, οἱ φθαρτοὶ μὲν καὶ βροτοὶ κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν, ἀθάνατοι δὲ καὶ θεοὶ χρηματίσαντες κατὰ χάριν· Κρόνον γὰρ νῦν τὸν πατέρα νομιστέον, κορὸν νοῦ ὄντα καὶ ἀκατάληπτον· τὴν γὰρ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται; οὗτοι τοίνυν ἐλθόντες, ὁ Χριστὸς δηλαδὴ καὶ οἱ προφῆται, ἢ οἱ ἀπόστολοι, διαλύειν τοὺς δεσμοὺς προτρέπονται· καὶ ὑποτίθενται μηκέτι δειλιᾶν τὰς Τιτανικὰς φάλαγγας, ἀλλὰ πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων. εἰς δὲ τὸν κατ' ἐκείνων χωρῆσαι πόλεμον, ἀμβροσίας πρότερον πλησθέντες καὶ νέκταρος, τουτέστιν ἰδόντες ἀπαθανατωθὲν τὸ ὁμοούσιον ἡμῖν σαρκὸς, καὶ θέωσιν τοῦ προσλήμματος· ἀνεχώρει γὰρ πᾶσα ἡ φύσις ἡμῶν καὶ συνεζεύχθη τῇ ζωοπαρόχῳ τοῦ σωτῆρος σαρκὶ, ὥσπερ τῷ Ἀδὰμ συναπέθανε πρότερον. ἡ νέκταρ καὶ ἀμβροσία εἴη ἂν ἡ εἰς Χριστὸν πεποίθησις· δίκαιος γὰρ ἐπὶ κύριον πέποιθεν ὡς λέων· ἢ τὸ τοῦ σταυροῦ σημεῖον, καὶ ἡ πίστις αὐτοῦ, ἐν τούτοις γὰρ διαρρήξουσιν οἱ ἀγωνισταὶ τὰς τῶν δαιμόνων ἀήττους φάλαγγας. ἢ ἡ στέρησις τῆς κατάρας τῆς Ἀδαμιαίας, καὶ ἡ πρὸς οὐρανὸν ἀνάβασις τῆς ἡμετέρας φύσεως. ἐντεῦθεν δ' ἄρτι ἀποσήμαντο καὶ τί σημαίνειν ἤθελε τὰ παρ' Ἕλλησι νέκταρ καὶ ἡ ἀμβροσία, τὰ τῶν θεῶν βρώματα καὶ πόματα, οἷς ἐκεῖνοι χρῶνται, μήτε σῖτον ἔδοντες, μήτ' αἴθοπα οἶνον πίνοντες. ἐμοὶ δοκεῖ, ὡς νέκταρ μὲν εἶναι ἡ ἀκεραιότης τῆς νοήσεως καὶ ἀπαθὴς, ἡ ἐστερημένη τοῦ καταρρέοντος ὅλως πρὸς τὰ τῇδε βάρους, καὶ πάσης ῥοπῆς ἐμπαθοῦς ἀπηλλοτριωμένη ἐνέργεια. ὡς γὰρ νεκρὸς λέγεται ὁ ἐστερημένος κινήσεως ἤγουν ψυχῆς, νέκρός τις οὐκ οὕτω καὶ νέκταρ, τὸ ἐστερημένον νάματος τοῦ καταρρέοντος καὶ καταβαρύνοντος πάθους. ἀμβροσία δὲ ἡ ἀναβαίνουσα ῥοπή· δεῖ γὰρ τὸν οὕτω νοοῦντα καθαρὸν νοῦν, συναναψοῦν ἑαυτῷ καὶ μετεωρίζειν ἢ ἀπαθανατίζειν τὸ σῶμα τὸ ῥυπαρὸν τοῦτο καὶ ἐπίκηρον. ἀναβασία γάρ τίς ἐστιν ἡ τοιαύτη ἐνέργεια, ἥτις καὶ τροφὴ τῷ ἀθανάτῳ νοῒ χρηματίζει, λεπτοῖς γανυμένῳ καὶ ἀκηράτοις νοήμασιν· ἀλλ' οὐ μέντοι γε ζοφεροῖς ἢ ἐμπαθέσιν, οἷς ὁ σῖτος διαλεπτικός ἐστι καὶ ὁ οἶνος πλησθέντες. οὕτω θάρρος ἡ τῶν ἀνθρώπων φύσις τῇ τοῦ Χριστοῦ παρουσίᾳ, καὶ τῇ ἀπαθανατίσει τοῦ προσλήμματος, οἱ μὲν αὐτόπται ὥσπερ οἱ ἀπόστολοι, οἱ δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἢ μόνον ἀκούσαντες ὥσπερ οἱ μετὰ ταῦτα παρὰ τοῦ εὐαγγελίου καὶ τῆς χάριτος δημιουργηθείσης ἀπὸ ἐκκλησίας καὶ πανταχοῦ ἣν αὐτὸς αὐτῷ, ὡς, τὸ ἔργον τῆς οἰκονομίας ἐτελείωσα, οὓς δέδωκάς μοι ἐτήρησα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας· καὶ οὐδεὶς ἀγαπῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ, ἔστι μου ἄξιος. κἀκεῖνοι συνιδόντες τὴν ἀρρητικὴν τοῦ μυστηρίου δύναμιν, καὶ ὁμολογήσαντες χάριν τῷ θεῷ, ἐντεῦθεν ἀπετάξαντο πᾶσι, Καὶ κήρυκες τῆς πίστεως ἐγίνοντο πάντες, θήλειαί τε καὶ ἄρρενες, ἤματι κείνῳ θεοὶ δωτῆρες ἐάων. πολέμου δὲ λιλαίετο θυμὸς, καὶ ἄλλον ἄλλος καταλαβόντες τόπον, οἱ μὲν νήσους, οἱ δὲ ἠπείρους, οἱ δὲ θαλάσσας, ἐκεῖθεν ταῖς Τιτανικαῖς φάλαγξι συνεπλέκοντο, καὶ ἠνδρί-

ζοντο παρὰ Χριστοῦ, καὶ κατεπυγμίζοντο τοὺς αὐτοὺς πιστεύσαντας, ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες, πρὸς τὰς ἀρχὰς, πρὸς τὰς ἐξουσίας ἀγωνιζόμενοι, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ αἰῶνος τούτου, εἰς διώκοντες φονέας, καὶ ἐν χορῷ δημιουργείᾳ τόσους ἐλαύνοντες περὶ εὐσεβείας, καὶ τοῖς θαύμασι πείθοντες. διὸ καὶ ἑκατόγχειρες ἂν εὐλόγως λέγοιντο καὶ πεντηκοντακέφαλοι, ὡς πολυδύναμοι καὶ ἰσχυροί· τὴν δὲ τούτων καρτερίαν καὶ τὸ γενναῖον τὸ ἐν μάχαις πνευματικαῖς ἐθαύμασε μὲν καὶ θάλασσα καὶ ἄπειρος, ἐξύμνησε δὲ καὶ ὕπαιθρος διαγωγή, καὶ ἡ ἐν σπηλαίοις καὶ ὄρεσι, μετὰ δὲ τοὺς ἀγῶνας τοὺς ἐσχάτους, καὶ τοὺς μαρτυρικοὺς μόχθους ὁ Ζεὺς, ἤγουν ὁ θεὸς, ἐδίδου τούτοις τὰ σημεῖα καὶ τὰς χάριτας, ἔνθεν καὶ ἀπηλαύνοντο παρὰ τῶν ἁγίων οἱ δαίμονες, καὶ ἀπετυφλοῦντο ὑπὸ τῆς ἄνωθεν αἴγλης, καὶ κατεφλογίζοντο, καὶ ἐς τάρταρον ὑπεπέμποντο. βέλος δὲ τοῦ Διὸς εἴη ἄν, τὸ τοῦ σταυροῦ σημεῖον. καὶ ἡ ἐκεῖθεν ἀστραπὴ τῶν ἐναντίων μὲν πυρπολητική, τῶν δὲ πιστῶν φωτιστική. Ζῆνα δὲ Κρονίδην πατέρα ἀνδρῶν τε θεῶν τε, τὸν μονογενῆ τοῦ θεοῦ υἱὸν ἀκουστέον. οὗτος γὰρ, ὡς μὲν ζωῆς αἴτιος, Ζεὺς προσαγορεύεται, ὡς δὲ υἱὸς τοῦ θεοῦ, Κρονίδης καλεῖται· Κρόνον γὰρ, τὸν κόρον ἐκεῖνον νοῦν καὶ ἀφανῆ ἡμῖν καὶ ἀκατάληπτον οἰητέον, τὸν οὐκ ἔκ τινος οὐδὲ γεννητόν, τὸν ἀγενεαλόγητον λέγω πατέρα· τίς γὰρ διηγήσεται τὴν γενεὰν αὐτοῦ; Κρονίδην δὲ τὸν τούτου υἱὸν, τὸν ὁμοούσιον καὶ σύνθρονον, καὶ ὑπὲρ ἡμῶν ἐνδεχόμενον τὴν κατὰ χάριν υἱοθετηθέντων θεῶν τῷ πατρὶ, καὶ κρείττονα πᾶσαν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, καὶ διὰ τοῦτο πατέρα προσαγορευόμενον ἀνδρῶν τε θεῶν τε. ἀλλ' ἐπεί σοι δοκεῖ καὶ τὴν κλίσιν τοῦ Διὸς ὀνόματος διαθρῆσαι, φέρε δὴ περιεκβατικώτερον λεκτέον διὰ τί ὁ Ζεὺς τοῦ Διὸς κλίνεται. ὅτι μὲν οὖν ἑτερόκλιτα πολλά εἰσιν ὀνόματα, ἔχεις μαθεῖν ὦ φίλος, ἐκ τοῦ ὕδωρ ὕδατος· ἓν οὖν τῶν ἑτεροκλίτων ἔοικεν εἶναι καὶ τὸ Ζεὺς Διός. ἑτερόκλιτα δὲ λέγομεν, ὅσα τῶν ὀνομάτων ἄλλας ἔχει εὐθείας, καὶ ἄλλας γενικάς, καὶ ἁπλῶς ἐν ὅσοις ἢ διὰ συνήθειαν, ἢ διὰ διάλεκτον, ἢ διαστολῆς ἕνεκα τῆς πρὸς ἄλλο τῶν ὀνομάτων, οὐ πρὸς τὴν εὐθεῖαν ἡ γενικὴ ἀποδίδοται, οὐδ' ἐκείνης ἐστὶ γενική, ἀλλ' ἑτέρας μὲν γενικῆς ἡ εὐθεῖα ἀξιοῦται· ἑτέρας δ' εὐθείας ἡ ἀποδοθεῖσα γενική. τοῦ γὰρ Ζεὺς ὀνόματος ὀφείλοντος κληθῆναι κατὰ τὴν εἰς ος γενικήν, ὡς πάντα τὰ εἰς ευς ἔχει ὀνόματα, καὶ τῆς Διὸς γενικῆς τὴν εἰς ις εὐθεῖαν ἀπαιτούσης, ὥσπερ ἴς ἰνός, καὶ εἷς ἑνός, ἀμφοτέρων ἡ χρῆσις ἐξέλιπε τῆς γενικῆς καὶ τῆς εὐθείας· καὶ ἄλλα ἀντ' αὐτῶν εἰσήχθη διαστολῆς οἶμαι ἕνεκα τοῦ δὶς ἐπιρρήματος· οὕτω γὰρ τάχα ἡ εὐθεῖα τοῦ Διὸς ἀπῄτει ἀποδοθῆναι, καὶ δι' ἀχρηστίαν τῆς Ζεὺς καὶ τῆς Ζέος γενικῆς. καὶ πειθέτω σε τὸ, ἴων ἀντὶ τοῦ ἔπεμψα· ἐπὶ μὲν τοῦ πρώτου προσώπου, ι καὶ ν γραφόμενον, ἐπὶ δὲ δευτέρου καὶ τρίτου, ι καὶ δίφθογγον· ἄλλων γὰρ καὶ ἄλλων θεμάτων ὄντα ταῦτα, ὅμως εἰς τὸν αὐτὸν εἰσελθόντα χρόνον, ἄλλην καὶ ἄλλην γραφὴν ἀσπάζεται, τὴν ἐξ ὧν εἰσι θεμάτων διαφορὰν ὑπεμφαίνοντα. ἔστι δὲ καὶ ἄλλην αἰτίαν ἀποδοῦναι σοι τῆς εἰρημένης κλίσεως, οὐ γραμματικὴν, ἀλλὰ φιλόσοφον ἴσως καὶ ὑψηλοτέραν· ὁ Ζεὺς τοῦ Διὸς κλίνεται, δηλουμένου πάντως ἡμῖν, ὡς οὗτος τὸ ζῆν ἐστι, καὶ δι' αὐτοῦ ζῶσι τὰ ζῶντα, καὶ τὰ ὄντα, ἁπλῶς δι' αὐτοῦ τὸ εἶναι εἴληχεν· ἄκουε γὰρ τοῦ Ὀρφέως ἐν τῷ λεγομένῳ κρατῆρι, τοιάδε σοι λέγοντος·

Ἔστι δὴ πάντων ἀρχὴ Ζεύς. Ζεὺς γὰρ ἔδωκε
Ζῶα τ' ἐγέννησεν καὶ Ζῆν' αὐτὸν καλέουσι, [τε.
Καὶ Δίατ' ἠδ' ὅτι δὴ διὰ τοῦτον ἅπαντα τέτυκ-
Εἷς δὲ πατὴρ οὗτος πάντων, θηρῶν τε βροτῶν τε.

ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὕτως ἐχέτωσαν. ἐπὶ δὲ τὰ ἑξῆς χειραγωγητέον τὸν λόγον. τίς τε ὁ χάλκεος ἄκμων, φιλοσοφητέον, καὶ τί βούλεται παρὰ τῷ ποιητῇ τὸ, τόσσον ἔνερθεν ὑπὸ γαίης, ὅσον οὐρανός ἐστ' ἀπὸ γαίης, καὶ τ' ἄλλα κατίδωμεν ὡς οἷόν τε ἀκολούθως. τῶν διαστάσεων μείζων λέγεται ἡ τοῦ ἄνω καὶ τοῦ κάτω. ἐντεῦθεν γὰρ καὶ τὰ ἐναντία, καὶ πάντα τὰ κατὰ πολὺ ἀλλήλων διεστηκότα λέγεται διεστηκέναι, ὡς Ἀριστοτέλης φησί. τῇ ἐν τῷ παντὶ οὖν διαστάσει ἀπαυτιλόμενος καὶ Ἡσίοδος, καὶ μάλιστα τῇ μείζονι, τοῖς παροῦσιν ἔπεσι κέχρηται· τόσσον γὰρ ἔνερθ' ὑπὸ γαίης, ὅσον οὐρανός ἐστ' ἀπὸ γαίης. εἰ γὰρ διαμετρῆσαι θέλει τις τὴν τοῦ οὐρανοῦ διάστασιν ἀπὸ τῆς γῆς, τοιαύτην εὑρήσει πάντως, ὅσην καὶ ἀπὸ τῆς γῆς ἄχρι τοῦ δοκοῦντος κάτω ἡμισφαιρίου. σφαιρικοῦ γὰρ τοῦ παντὸς δεδειγμένου, καὶ τὴν κύκλῳ κίνησιν τοῦ οὐρανοῦ κινουμένου, ἔτι δὲ τῆς γῆς κέντρου λόγον ἐχούσης πρὸς τὸ πᾶν, εὐλόγως ἰσοδιάστατον λέγεται τὸ ἄνω ἡμισφαίριον τοῦ οὐρανοῦ, ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ τὸ λεγόμενον κάτω· αἱ γὰρ ἀπὸ τοῦ κέντρου πρὸς τὴν περιφέρειαν ἐκβαλλόμεναι

μεναι

μέναι αἰθέρα, ὥσπερ ἀλλήλαις εἰσὶ παρὰ τοῖς γεωμέτραις. δοκεῖ οὖν ὁ ποιητὴς τὸ κάτω ἡμισφαίριον ἔοικε λέγειν τάρταρον ἠερόεντα, εἰς ὃν ἀπερρίφησαν οἱ Τιτᾶνες· καὶ γὰρ αἱ αἰσθηταὶ ἡμῖν ἐναπολάζουσαι ἀναθυμιάσεις ξηραὶ ἐν θέρει, αἱ μὲν διαλυθεῖσαι πάντη, αἱ δὲ ὑπὸ γῆν κατενεχθεῖσαι, καὶ ἁπλῶς ἄλλοις καὶ ἄλλως διασκεδασθεῖσαι μέρεσι τοῦ κόσμου ἀπηλάθησαν, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐδήλου ὁ Ἡσίοδος, λέγων, προπάροιθε Ἑσπερίδων λιγυφώνων· ἡ γὰρ ξηρὰ ἀναθυμίασις ἤτοι κάθη καὶ ὑποπτὴς τὸν ἄνω τόπον ζητεῖ, φύσει· ἄνω δὲ ἐστι καὶ τὸ ὑπὸ γῆν ἡμισφαίριον, κἂν ἡ συνήθεια τοῦτο κάτω καλῇ. Τάρταρον οὖν ἠερόεντα δοκεῖ μοι λέγειν ὁ σοφὸς ποιητὴς, τὸ ὑπὸ γῆν ἡμισφαίριον, ἐν ᾧ καὶ ταραχαί τινες γίνονται ὑπὸ τῶν ἐν αὐτῷ πλαζουσῶν ἀναθυμιάσεων, δι' ἀντιπερίστασιν πάντων τῶν ἐν τῷ ἄνω ἡμισφαιρίῳ. ἄκμων δὲ χάλκεος ἂν εἴη ἡ ἀπὸ τοῦ μέσου πρὸς τὴν περιφέρειαν τοῦ οὐρανοῦ νοουμένη διάθεσις, ἥτις καὶ ἴση ἐστί. λέγεται δὲ ὅτι ποτὲ ὁ τοῦ Ἡφαίστου ἄκμων πεσὼν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐννέα νυχθήμερα ἐφέρετο ἄχρις οὗ τῇ γῇ προσεπέλασε, καὶ αὖθις ἄλλα τοσαῦτα, ἕως εἰς τάρταρον ἦλθεν ἐκεῖθεν. αἰνίττεται δὲ τὴν ἴσην διάστασιν τῶν τοῦ οὐρανοῦ μερῶν ἀπὸ τῆς γῆς, ὡς εἴρηται, τὸν, περὶ χάλκεον ἕρκος ἐλήλαται· ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ ἄνω ἡμισφαιρίῳ ἐστὶ μὲν ἀνωτέρω πάντων τῶν στοιχείων τὸ ὑπέκκαυμα, εἶτα ὁ ἀήρ, εἶτα ἡ γῆ, οὕτω καὶ ἐν τῷ λοιπῷ εἴληχε τάξεως ἡμισφαιρίῳ τὰ στοιχεῖα· κατωτέρω γὰρ ὡς πρὸς ἡμᾶς ἐστιν ὁ αἰθήρ, ἐν ᾧ οἱ Τιτᾶνες ἐναποκλείονται, ὃν αἰθέρα ὑπὸ γῆν καὶ τάρταρον οὐδὲν ἄτοπον οἴεσθαι. εἶτα περὶ αὐτὸν ἐλήλαται χάλκεον ἕρκος, ἤγουν ὁ ἀήρ. χάλκεον γὰρ καλεῖ αὐτὸν, διὰ τὸ διηχὲς καὶ εὔηχον, ἢ περιοχεῖν δίδωσιν ἡμῖν τὸ τῆς θέσεως τῶν στοιχείων σχῆμα· σφαιρικὰ γὰρ καὶ αὐτὰ, διὰ τὸ τὴν γῆν εἶναι τοιαύτην, καὶ τὸν οὐρανόν. εὐλόγως δὲ ὁ Ποσειδῶν ἐπιτίθησι θύρας τοῖς Τιτᾶσι χαλκείας· τῆς γὰρ ὑγρᾶς καὶ ψυχρᾶς ἀναθυμιάσεως ἐπιπλαζούσης ἐν τῷ ὑπὲρ ἡμᾶς ἀέρι, αἱ ξηραὶ ἀναθυμιάσεις κωλύονται ἀνιέναι διὰ τοῦ τοιούτου ἀέρος· τεῖχος δὲ νοητέον διεῖργον ἀμφότερα, τὴν γῆν. σημειωτέον δὲ τί ποτε ἐστὶν ὁ καλούμενος τάρταρος· κατάγε τέως τὴν ἐμὴν ἀγροικίαν, τὸ ὑπὸ γῆν καλούμενον ὑπέκκαυμα, ἐν ᾧ συνίσταται λόγος ξηρὰς ἀναθυμιάσεις. Τάρταρον δὲ αὐτὸ προσηγόρευσεν ἡ ἑλληνικὴ αὐτονομία, ἀπὸ τοῦ ταραχάς τινας ἐν αὐτῷ γίνεσθαι τῶν τοιούτων ἀναθυμιάσεων· ζητοῦσι γὰρ οἷον ἀνιέναι περὶ τὸ ὑπὲρ γῆς ἡμισφαίριον. διὰ τοῦτο βοαὶ, καὶ ψόφοι ἄσημοι, καὶ παλμοὶ, καὶ ἄλλ' ἄττα τοιαῦτα ἐκεῖ γίνεται, οὐχ ὡς μὴ γινομένων δὲ καὶ περὶ τὸ ἄνω ἡμισφαίριον καὶ τὸν αἰθέρα τῶν τοιούτων παθημάτων, καλεῖται μόνος ἐκεῖνος τάρταρος, ἀλλ' ὅτι ἔδει μὲν ἴδιον ὄνομα αὐτῷ θεῖναι, διὰ τοῦτο ἔδοξε τοῖς παλαιοῖς οὕτως αὐτὸ ὀνοματοθετῆσαι· διαφόροις γὰρ οὖσι τοῖς ἡμισφαιρίοις, διάφορα καὶ τὰ ὀνόματα τέθειται. τὸ μὲν ὑπὸ σελήνην, αἰθὴρ καλούμενον, ἢ ὑπέκκαυμα, ἐν ᾧ ἡ τοῦ πυρὸς φύσις ἐστί· τὸ δ' ὑπὸ γῆν, τάρταρος.

ΣΧΟΛΙΑ.

αἱ δὲ τετιμαί.] ἀπόθεσιν ποιεῖται τῶν περὶ τῆς Ἑκάτης, καί φησιν, αὗταί εἰσιν αἱ τιμαὶ αὐτῆς, ἃς ἀνωτέρω δηλαδὴ εἶπε. Ῥείη δ' αὖ δμηθεῖσα] ἡ ἁμαρτία καὶ τὸ ἀχαρὲς τῶν θεῶν. ὑπὸ χθονὶ δὲ ναίειν φασὶ τὸν Ἅδην, διὰ τὸ δέχεσθαι μὲν τοὺς θανόντας, μὴ ἐᾶν δὲ ἀποστρέφειν. διὸ καὶ νηλεῆ αὐτὸν εἴρηκεν. Ζῆνά τε μητιόεντα.] τὸν αἰθέρα λέγει, διὰ τὸ εἰς μέγιστον τείνεσθαι μῆκος. ἐπειδὴ γὰρ τὴν ἀνωτάτην χώραν εἴληφε τοῦ παντὸς, καὶ μείζονα κύκλον ἀποτελεῖ τῶν ὑπ' αὐτόν. ἀέρος λέγω καὶ ὕδατος καὶ γῆς. Καὶ τοὺς μὲν κατέπινε Κρόνος μέγας.] Κρόνος εἴρηται ἀπὸ τοῦ κεραῖν καὶ κιρνεῖν ἕκαστα τῶν γεννωμένων καὶ μίξαι τὸ θῆλυ τῷ ἄρρενι. Χρύσιππος δέ φησιν, ὅτι καθύγρων ὄντων τῶν ὅλων, καὶ ὄμβρων καταφερομένων πολλῶν, τὴν τούτων ἔκκρισιν Κρόνον ὠνομάσθαι. ἡ δὲ ἐκτομὴ αὐτοῦ οὕτως ἀναλύεται· ὅτι τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς μίξεως γινομένης ἐζωογονεῖτο πολλά. εἶτα τοῦ χρόνου ἕκαστα διακρίναντος, καὶ τὰ γεννηθέντα ἐκ τῆς πρὸς ἄλληλα μίξεως ζωογονοῦντος, ἐκτετμῆσθαι τὸν Οὐρανὸν εἴρηται. ἄλλοι δέ φασι Κρόνον εἰρῆσθαι ὅτι πρῶτος θεῶν εἰς κρίσιν ἐπέβαλε, νομίζεται δὲ παῖς Οὐρανοῦ καὶ Γῆς, ὅτι ἐκ τῆς ἐπιτολῆς τῶν ὑπὲρ γῆς καὶ ὑπὸ γῆν ἄστρων ὁ Κρόνος γίνεται. διὰ γὰρ τούτου καὶ ἡμέραν, ὕπνον, καὶ μῆνα καὶ καιρὸν διορίζομεν. καταπίνειν δὲ λέγεται τὰ τέκνα, ὅτι ὅσα διὰ χρόνου γίνεται, τῷ χρόνῳ πάλιν συνδιαφθείρεται. Πεύθετο γὰρ Γαίης τε.] τοῦ

ἀστερό-

ἐρωτήματι συμβολικῶς ἔστι· ἡ δὲ ἀπόκρισις τοῦ πύσματος, διεξοδικῶς. Καὶ κρατερῷ περ ἐόντι.] καίπερ ἰσχυρῷ ὄντι, ἐπέπρωτο τῷ Κρόνῳ ὑπὸ τοῦ ἰδίου παιδὸς Διὸς δαμασθῆναι. διὰ τοῦτο κατέπινεν αὐτούς, οὐ μάτην ἔχων τὸν κατ' αὐτὸν σκοπόν. ἄλλοι γράφουσι, [πατρὸς μεγάλου διὰ βουλάς] ὅπως γὰρ γράφουσιν [πατρός] τουτέστι τοῦ οὐρανοῦ. ὁ γὰρ Ζεὺς πῶς εἶχε συμβουλεῦσαι τῷ Κρόνῳ, μήπω γεννηθείς; ἐν τούτοις ἡ ζωή. καὶ διὰ τοῦ τελευταίου, πάντα γάρ φησι τὴν ἀφανῆ αὐτὰ ζωῆς· ἵνα μή τις αὐτῶν ἀφέληται τὴν τιμὴν τῆς βασιλείας αὐτοῦ. ἠδ' ἐπίθοντο.] ἐκβολὴ γίνεται τοῦ ε διὰ τὸ μέτρον εἰς τὸ ἐπίθοντο, Ἰωνικῶς. Πέμψαν δ' ἐς Λύκτον.] ὅτι ἔμελλε γεννᾷν, ὡς πλεονάζουσαν τὴν εὐωδίαν ἐκεῖ. ἔστι δὲ τὸ Λύκτον, τόπος ἐν Κρήτῃ. τὸν μὲν οἱ ἐδέξατο.] τὸν Δία γεννηθέντα, τουτέστι τὴν καταβολὴν τῶν σπερμάτων. ἐκ γὰρ τοῦ αἰθέρος αὔξουσιν αἱ σποραί, ἢ ἁμάρξα, τὸ ἀπὸ χερὸς τῶν θεῶν. τρεφέμεν.] ἀντὶ τοῦ τρέφειν, καὶ ἐπιμελεῖσθαι. δέονται γὰρ ἐπιμελείας τὰ σπέρματα. εἰς γὰρ τὴν εὔκρατον καὶ πίονα καὶ ἀρδευομένην ἐν ὕδατι γῆν πεσόντα τὰ σπέρματα τρέφεται καὶ θάλλει καὶ αὔξει. ἵκετο φέρουσα.] ἤγουν ἦλθε φέρουσα τὸν διὰ νυκτός. ὅτι ἀφανῶς σπείρονται τὰ σπέρματα. Πρώτην ἐς Λύκτον] ὅτι οὐ μόνον ἐν ταῖς πεδιάσιν ὑπὸ τοῦ αἰθέρος θάλλει τὰ σπέρματα, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ὑψηλοῖς ὄρεσι καὶ ἐν ταῖς κοιλότησι τῶν ὀρῶν· ἐν γὰρ τοῖς ἀμφοτέροις τόποις καὶ ἀμφότερα θάλλει τοῖς σπέρμασιν. Ἄντρῳ ἐν ἠλιβάτῳ.] εἰς ὃ οὐκ ἔρχεται ὁ ἥλιος. ἐνταῦθα δέ, ἐν κοίλῳ καὶ ὑψηλῷ. Αἰγαίῳ ἐν ὄρει.] σημειῶσαι, ὅτι καὶ οὗτος αἰγίοχον ποιεῖ τὸν Δία, ἐπεὶ αἶγα ἐθήλασεν, ἀφ' ἧς καὶ Κρήτῃ αἰγὸς ὄρος καλεῖται, καὶ αἰγαῖον τὸ ὑπ' ἐνίων ἔκδηλον καλούμενον. ὁ δὲ Ὅμηρος, ἐκ τοῦ ἰδίου ὅπλου τῆς αἰγίδος, αἰγίοχον αὐτὸν ἐκάλεσε.

Τῷ δὲ σπαργανίσασα.] τὸ σῶμα τὸ ἀνθρώπινον. Ἀγαθοκλῆς δὲ ὁ Βαβυλώνιος φησὶ τὴν Ῥέαν ἐκ Προικοννήσου δέξασθαι τὸν λίθον. τοῦτον δὲ τὸν λίθον λέγει, τὸ τὴν γῆν ἀποκεκρύφθαι ὑπὸ τῆς ἀντιπεριστάσεως τῶν ἀέρων τὸ πρίν. ἐπιπλομένου δ' ἐνιαυτοῦ.] τοῦ δὲ ἐνιαυτοῦ περιελθόντος, ἐξήμεσε τὰ τέκνα αὐτοῦ, διὰ τῆς ἀγαθῆς βουλῆς τῆς γῆς· ἡ γὰρ γῆ συνεβούλευσε τὸν δόλον. πρῶτον δ' ἐξήμεσε λίθον, τὴν αἴσθησιν τῶν κρεσιῶν καὶ ἀλλοῖος· ὅτι τὸ σῶμα πρῶτον ἐκ τεσσάρων στοιχείων. Γαίης ἐννεσίῃσι.] γῆ συνεβούλευσε τῷ Κρόνῳ εἰς τὸ ἐξεμέσαι καὶ ἐξαγαγεῖν ἃ κατέφαγε καὶ διέφθειρε. τὰ γὰρ ὑπὸ τοῦ χρόνου γινόμενα, ὑπὸ τοῦ Κρόνου πάλιν ἀφανίζεται, ὡς ἔχει καὶ τὸ τοῦ Σοφοκλέους ῥηθέν·

Ἅπανθ' ὁ μακρὸς κἀναρίθμητος χρόνος
φύει τ' ἄδηλα καὶ φανέντα κρύπτεται.

ἀλλὰ διελθόντος τοῦ χρόνου, αὖθις τὰ φθαρέντα ἀναβλαστάνει. γυάλοις.] ἐν τοῖς κοίλοις, διὰ τὸ ἀόρατον τοῦ σώματος. ἡ γὰρ ψυχὴ θεία, καὶ οὐ δεῖται περιγραφῆς. πατροκασιγνήτους δὲ τοὺς Κύκλωπας. καὶ αὐτοὺς δὲ λέγει τοὺς γίγαντας. Κούρην δ' Ἰαπετός.] Ἰαπετὸν τὴν κίνησιν λέγει τοῦ οὐρανοῦ. Κλυμένην τὴν δόξαν, αὐτὸ τὸ θαυμάζειν. ἐξ Ὠκεανοῦ δὲ ἡ ἀνάδοσις τοῦ παντὸς καὶ ἡμεῖς τὸ νοερὸν ἐκ τῆς ἀνάδοσεως δυνάμεως ἔχομεν. ἄλλως. ὁ ὠκὺς καὶ ταχὺς νοῦς ἄνω νοήσας, καὶ τὴν περὶ τῆς κινήσεως τοῦ οὐρανοῦ καταμαθὼν τὴν κλυτὴν ἔχουσα τέλος δόξαν ἠνέγκατο, τὴν τῆς ἀστρονομίας φημί. ὁ γὰρ περὶ τὴν ἀστρονομίαν σχολάσας νοῦς, πρῶτον τὴν τοῦ οὐρανοῦ κίνησιν ἐνόησεν. Ἡ δέ οἱ Ἄτλαντα.] ἐπ' ἄξονί τινι λέγουσι φέρεσθαι τὸν πόλον. Ἄτλας δέ, τὸ καρτερικὸν αὐτοῦ, ἐν ἡμῖν δὲ τὸ θυμῶδες Ἄτλας δυνατὸν ὄν. ἁμαρτίνοόν τ' Ἐπιμηθέα.] Προμηθέα ἀπολόμενον λέγει τὸν παλαιὸν τὰς φρένας ἄνθρωπον. ἁμαρτίνοον δὲ Ἐπιμηθέα, τὸν κακόβουλον καὶ ἀπρονόητον, τὴν μετὰ τὸ πρᾶξαι ἐνθύμησιν, οἷον, ῥεχθὲν δέ τε νήπιος ἔγνω· ἢ σφαλέντα κατὰ τὴν γνῶσιν· τὸ γὰρ θυμικὸν καλύπτει τὸν νοῦν ἀνατραφθέν· ὁ γὰρ θυμὸς ἐπισκοτίσας τοῦ φονέως τὸν νοῦν, τὸ ἔργον τελέσαι πεποίηκεν· ὅθεν καὶ κολάζεται. Εἰς ἔρεβος.] ἔρεβος δὲ κρύπτεται τὸ θυμικόν. ὁ γὰρ φονεύων ὑπὸ τοῦ θυμοῦ νικᾶται, καὶ φονεύει· ὅθεν καὶ κολάζει. ψολόεντι.] τῷ τῇ ψαύσει ὀλλύντι, παρὰ τὸ ψαύειν καὶ ὀλλύειν. Ἄτλας δ' οὐρανόν.] μετὰ τὸ εὑρεῖν τὸν νοῦν τὸ ἀκίνητον τῆς γῆς, καὶ πληρῶσαι τὸν περὶ τούτου λόγον αὖθις τὴν τοῦ ἄξονος ἐνόησε στάσιν πρὸ τῶν ἄστρων, καὶ τῶν ἑτέρων τοῦ οὐρανοῦ θαυμάτων. Δῆσε δ' ἀλυκτοπέδῃσι] τὸ δεδέσθαι ἐν τῷ σώματι τὸ προνοητικόν, τουτέστι τὴν ψυχήν. τὸ δὲ [ἀλυκτοπέδῃσι] πλεονάζει τὸ κ· ἀλυτοπέδαις γὰρ ἦν μέσον. διὰ κίονα, ἤγουν διὰ μέσου κίονος δήσας τὸν Προμηθέα

μηθέα. ἢ μέχρι τοῦ μέσου κίονος ἐλάσας, καὶ εἰς γῆν γῆν κατακρύψας· ἵν᾽ ᾖ περὶ τὸ αὐτὸ ταπεινὸν μέρος δεδεμένος ὁ Προμηθεύς. ἢ ἀναγωγικῶς λέγει, ὅτι ἡ ἔννοια ἢ νοῦς τοῦ σώματός ἐστιν ὁ κίων.

Καί οἱ ἐπ᾽ αἰετὸν ὦρσε.] τὴν κίνησιν τοῦ λογισμοῦ ἐν τῷ ἥπατι γὰρ τὰς φρένας εἶναι λέγουσι. τὸν δὲ αἰετὸν βιωτικὰς μερίμνας, καὶ ἐφημερινάς, αἵ τινες συνέχουσι τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἀναλίσκουσι τὰς φρένας ἐφ᾽ ἡμέραν, ὥσπερ καὶ ἀετὸς τὸ ἧπαρ. Ἄλλως. ἀετὸν λέγουσι τὰ χειρότερα, ἅπερ φθείρεται, ἡ προπέτεια, καὶ ἡ ὀξυτάτη πρᾶξις. Νυκτὸς, ὅσον.] ἐν ἡμέρα γὰρ ἐλαττοῦται τὸ φρονητικὸν, διὰ τοὺς ἐντυγχάνοντας, καὶ ποιοῦντας θυμωθῆναι.

Ἡρακλέης ἔκτεινε.] τὸν ἥλιον λέγει τῆς ἀναιρέσεως εἶναι αἴτιον, καὶ τῆς λύσεως τοῦ ζώου τούτου, ὃν καὶ Ἡρακλέα καλοῦσιν. ὅταν γὰρ αἱ τῆς ἀρετῆς ἀκτῖνες ἐπὶ τὸν νοῦν ἐσταπλάμψωσι, τότε ἀπαλλάσσεται μερίμνης καὶ φροντίδος βιωτικῆς. ἄλαλκεν οὖν, τῇ δυνάμει ἀπέστρεψεν. οὐ γὰρ ὁ ἀδύνατος δύναται βοηθῆσαι. καθ᾽ ἱστορίαν δὲ ἧπαρ λέγεται παρὰ πολλοῖς ἡ εὔκρατος γῆ, ἀετὸς δὲ ποταμὸς χώρας τινὸς, ἧς ἐβασίλευε Προμηθεύς τις. ὃς δὴ ποταμὸς ἐξελθὼν κατιὼν, ἤρημωσε τὴν γῆν πᾶσαν Προμηθέως, καὶ ἐδαπάνα. τοῦτον τὸν ποταμὸν Ἡρακλῆς ποτὲ διορύξας, δι᾽ ἑτέρων τόπων μετοχέτευσεν· ὅθεν ἐμυθολογήθη τὸ τοιοῦτον. Οὐκ ἀέκητι Ζηνός.] τέχνη γὰρ θεῖον ἐστὶν, οὐκ ἀβουλία τοῦ Διὸς, ἵνα μὴ ἀσθένειαν αὐτῷ ἐπιβάλλῃ. εἶπεν οὐκ ἀβουλίαν, ἀλλ᾽ ὅμως ἐπιβάλλει τῷ υἱῷ περιφανεστέραν δόξαν.

Οὕνεκ᾽ ἐρίζετο βουλάς.] καὶ γὰρ ἤριζεν ὁ ἄνθρωπος ὅμοια ποιῆσαι τῷ θεῷ. Θνητοί τ᾽.] θνητὸς γὰρ θεὸς ὁ ἄνθρωπος. καὶ γὰρ ὅτε ἐκρίνοντο θεοί, ἐκρίνοντο τί θεὸς, καὶ τί ἄνθρωπος. ἐν τῇ Μηκώνῃ ἐκρίνοντο τίνες θεοὶ τοὺς ἀνθρώπους λάχοιεν μετὰ τὸν πόλεμον. ὡς Ὅμηρος—κρίνει ἐπειγομένων ἀνέμων γῆ καρπούς τε καὶ τέχνας. Μηκώνη δὲ, ἡ ποτὲ Σικυὼν λεγομένη· ἔστι δὲ πόλις Ἄργους. λέγει δὲ περὶ μοίρας ζωῆς τε θεῶν καὶ ἀνθρώπων.

Ὣς φάτο.] διὰ τοῦτο φησὶν ἀνέχετο χλευασθῆναι, ὅπως ἔχῃ χώραν τιμωρήσασθαι τὸν Προμηθέα, ἵνα ἄξιος ᾖ μείζονος τιμωρίας· διὰ τοῦτο δὲ τὸν περὶ τοῦ βοὸς μῦθον παρέδειξεν, ἐπειδὴ μόνης τομῆς τὸ ἀεὶ ὂν δεῖται.

Ὡς ἴδεν] σύστολὴ γέγονε τοῦ ε διὰ τὸ μέτρον εἰς τὸ ἴδεν ἰαμβικῶς.

Οὐκ ἐδίδου μελέοισι πυρὸς μένος ἀκαμάτοιο	Non dabat miseris ignis robur indefessi
Θνητοῖς ἀνθρώποις, οἳ ἐπὶ χθονὶ ναιετάουσι.	Mortalibus hominibus, qui super terram habitant:
Ἀλλά μιν ἐξαπάτησεν ἐῢς πάϊς Ἰαπετοῖο,	Sed ipsum decepit bonus filius Iapeti,
Κλέψας ἀκαμάτοιο πυρὸς τηλέσκοπον αὐγὴν	Furatus indomiti ignis eminus apparentem splendorem
Ἐν κοίλῳ νάρθηκι. δάκεν δ᾽ ἄρα νειόθι θυμὸν	In concaua ferula: momordit vero imo animo
Ζῆν᾽ ὑψιβρεμέτην, ἐχόλωσε δέ μιν φίλον ἦτορ,	Iouem in alto tonantem, ad iramque ipsum commouit charo corde,
Ὡς ἴδεν ἀνθρώποισι πυρὸς τηλέσκοπον αὐγήν.	Vt vidit inter homines ignis longe apparentem splendorem,
Αὐτίκα δ᾽ ἀντὶ πυρὸς τεῦξεν κακὸν ἀνθρώποισι.	Protinus autem pro igne struxit malum hominibus.
Γαίης γὰρ σύμπλασσε περικλυτὸς Ἀμφιγυήεις	E terra nimirum conformauit perquam celebris Vulcanus
Παρθένῳ αἰδοίῃ ἴκελον, Κρονίδεω διὰ βουλάς.	Virgini pudicæ simile, Saturnij consilio,
Ζῶσε δὲ καὶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη	Cinxit etiam & adornauit dea cæsijs oculis Minerua,
Ἀργυφέῃ ἐσθῆτι· κατὰ κρῆθεν δὲ καλύπτρην	Candida veste: a capite vero calyptram
Δαιδαλέην χείρεσσι κατέσχεθε, θαῦμα ἰδέσθαι.	Ingeniose factam manibus detinebat, mirum visu.

 Ἀμφὶ

Ἀμφὶ δέ οἱ στεφάνους νεοθηλέας ἄνθεσι ποίης
Ἱμερτοὺς περίθηκε καρήατι Παλλὰς Ἀθήνη·
Ἀμφὶ δέ οἱ στεφάνην χρυσέην κεφαλῆφιν ἔθηκε,
Τὴν αὐτὸς ποίησε περικλυτὸς Ἀμφιγυήεις
Ἀσκήσας παλάμῃσι, χαριζόμενος Διῒ πατρί.
Τῇ δ' ἐνὶ δαίδαλα πολλὰ τετεύχατο, θαῦμα ἰδέσθαι,
Κνώδαλ' ὅσ' ἤπειρος πολλὰ τρέφει ἠδὲ θάλασσα.
Τῶν ὅγε πόλλ' ἐνέθηκε· χάρις δ' ἀπελάμπετο πολλὴ
Θαυμασίη, ζώοισιν ἐοικότα φωνήεσσιν.
Αὐτὰρ ἐπειδὴ τεῦξε καλὸν κακὸν ἀντ' ἀγαθοῖο,
Ἐξάγαγ' ἔνθα περ ἄλλοι ἔσαν θεοὶ ἠδ' ἄνθρωποι,
Κόσμῳ ἀγαλλομένην γλαυκώπιδος ὀβριμοπάτρης.
Θαῦμα δ' ἔχ' ἀθανάτους τε θεοὺς θνητούς τ' ἀνθρώπους,
Ὡς εἶδον δόλον αἰπὺν, ἀμήχανον ἀνθρώποισιν.
Ἐκ τῆς γὰρ γένος ἐστὶ γυναικῶν θηλυτεράων,
Τῆς γὰρ ὀλώϊόν ἐστι γένος καὶ φῦλα γυναικῶν
Πῆμα μέγα θνητοῖσι μετ' ἀνδράσι ναιετάουσιν,
Οὐλομένης πενίης οὐ σύμφορα, ἀλλὰ κόροιο.
Ὡς δ' ὁπότ' ἐν σμήνεσσι κατηρεφέεσσι μέλισσαι
Κηφῆνας βόσκωσι κακῶν ξυνήονας ἔργων,
Αἱ μέν τε πρόπαν ἦμαρ ἐς ἠέλιον καταδύντα
Ἠμάτιαι σπεύδουσι, τιθεῖσί τε κηρία λευκά,
Οἱ δ' ἔντοσθε μένοντες ἐπηρεφέας κατὰ σίμβλους
Ἀλλότριον κάματον σφετέρην ἐς γαστέρ' ἀμῶνται·
Ὡς δ' αὔτως ἄνδρεσσι κακὸν θνητοῖσι γυναῖκας
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης θῆκε, ξυνήονας ἔργων
Ἀργαλέων. ἕτερον δὲ πόρεν κακὸν ἀντ' ἀγαθοῖο·
Ὅς κε γάμον φεύγων καὶ μέρμερα ἔργα γυναικῶν
Μὴ γῆμαι ἐθέλῃ, ὀλοὸν δ' ἐπὶ γῆρας ἵκηται,
Χήτει γηροκόμοιο, ὅδ' οὐ βιότου ἐπιδευὴς
Ζώει, ἀποφθιμένου δὲ διὰ κτῆσιν δατέονται
Χηρωσταί. ᾧ δ' αὖτε γάμου μετὰ μοῖρα γένηται,
Κεδνὴν δ' ἔσχεν ἄκοιτιν ἀρηρυῖαν πραπίδεσσι,
Τῷ δὲ ἀπ' αἰῶνος κακὸν ἐσθλῷ ἀντιφερίζει

Circum vero ei serta recens florentis e floribus herbæ,
Optata imposuit capiti Pallas Minerua:
Circumque ei coronam auream caput posuit,
Quam ipse fecerat inclytus Vulcanus,
Elaborans manibus, gratificans Ioui patri.
In hac artificiosa multa cælata erant, mira visu
Animantia quæcunque continens multa alit, atque mare,
Ex illis hic multa indidit. gratia vero resplendebat magna,
Mirabilis, animantibus similia vocalibus.
Cæterum postquam effecit pulchrum malum pro bono,
Eduxit eo vbi alij erant dij atque homines,
Ornatu gestientem cæsiæ Palladis forti patre prognatæ.
Admiratio autem cepit immortalesq. deos mortalesq. homines
Vbi viderunt dolum arduum, inexplicabilem hominibus.
Ex illa enim genus est mulierum fœminearum.
Illius enim perniciosum est genus & sexus mulierum:
Nocumentum ingens mortales inter viros habitant,
Perniciosæ paupertatis non comites sed luxus.
Ac veluti cum in alueariis tectis apes
Fucos pascunt malorum participes operum:
Illæ quidem per totum diem ad solem occidentem
Diurnæ festinant, & faciunt fauos albos:
At illi intus permanentes coopertis in aluearíis,
Alienum laborem suum in ventrem metunt:
Similiter viris rem malam mortalibus mulieres
Iupiter altitonans dedit, participes operum
Molestorum, aliud vero præbuit malum pro bono.
Qui nuptias refugiens, & sollicita opera mulierum,
Non vxorem ducere velit, grauem vero attigerit senectam,
In penuria eius qui senem foueat, hic non victus indignus
Viuit: mortui vero possessionem inter se diuidunt
Remoti cognati. cui vero nuptiarum conditio contigerit,
Pudicam vero habuit coniugem, ornatam præcordiis,
Huic ab æuo malum bono adæquat

Ἔμμεναι.

Ἔμμεναι· ὃς δέ κε τέτμῃ ἀταρτηροῖο γενέθλης,
Ζώει ἐνὶ στήθεσσιν ἔχων ἀλίαστον ἀνίην
Θυμῷ καὶ κραδίῃ, καὶ ἀνήκεστον κακόν ἐστιν.
Ὣς οὐκ ἔστι Διὸς κλέψαι νόον οὐδὲ παρελθεῖν.
Οὐδὲ γὰρ Ἰαπετιονίδης ἀκάκητα Προμηθεὺς
Τοῖό γ' ὑπεξήλυξε βαρὺν χόλον, ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης
Καὶ πολύϊδριν ἐόντα μέγας κατὰ δεσμὸς ἐρύκει.
Βριάρεῳ δ' ὡς πρῶτα πατὴρ ὠδύσσατο θυμῷ,
Κόττῳ τ' ἠδὲ Γύγῃ, δῆσε κρατερῷ ἐνὶ δεσμῷ,
Ἠνορέην ὑπέροπλον ἀγώμενος ἠδὲ καὶ εἶδος,
Καὶ μέγεθος· κατένασσε δ' ὑπὸ χθονὸς εὐρυοδείης.
Ἔνθ' οἵγ' ἄλγε' ἔχοντες ὑπὸ χθονὶ ναιετάοντες
Εἵατ' ἐπ' ἐσχατιῇ, μεγάλης ἐν πείρασι γαίης,
Δηθὰ μάλ' ἀχνύμενοι, κραδίῃ μέγα πένθος ἔχοντες.
Ἀλλά σφεας Κρονίδης τε καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι,
Οὓς τέκεν ἠΰκομος Ῥείη Κρόνου ἐν φιλότητι,
Γαίης φραδμοσύνῃσιν ἀνήγαγον ἐς φάος αὖτις.
Αὐτὴ γάρ σφιν ἅπαντα διηνεκέως κατέλεξε
Σὺν κείνοισι νίκην τε καὶ ἀγλαὸν εὖχος ἀρέσθαι.
Δηρὸν γὰρ μάρναντο πόνον θυμαλγέ' ἔχοντες
Τιτῆνές τε θεοὶ καὶ ὅσοι Κρόνου ἐξεγένοντο,
Ἀντίον ἀλλήλοισι διὰ κρατερὰς ὑσμίνας·
Οἱ μὲν ἀφ' ὑψηλῆς Ὄθρυος Τιτῆνες ἀγαυοί,
Οἱ δ' ἄρ' ἀπ' Οὐλύμποιο θεοὶ δωτῆρες ἐάων,
Οὓς τέκεν ἠΰκομος Ῥείη Κρόνῳ εὐνηθεῖσα.
Οἵ ῥα τότ' ἀλλήλοισι μάχην θυμαλγέ' ἔχοντες,
Συνεχέως ἐμάχοντο δέκα πλείους ἐνιαυτούς.
Οὐδέ τις ἦν ἔριδος χαλεπῆς λύσις οὐδὲ τελευτὴ
Οὐδετέροις, ἴσον δὲ τέλος τέτατο πτολέμοιο.
Ἀλλ' ὅτε δὴ κείνοισι παρέσχεθεν ἄρμενα πάντα,
Νέκταρ τ' ἀμβροσίην τε, τά περ θεοὶ αὐτοὶ ἔδουσι,
Πάντων ἐν στήθεσσιν ἀέξετο θυμὸς ἀγήνωρ.
Ὡς νέκταρ δ' ἐπάσαντο καὶ ἀμβροσίην ἐρατεινήν,
Δὴ τότε τοῖς μετέειπε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·

Esse. qui vero adeptus fuerit nocentis natiuitatis fœminam,
Viuit in pectoribus habens indesinentem afflictionem
Animo & corde, & immedicabile malum est.
Quoniam non licet Iouis fallere mentem neque præterire.
Neque enim Iapetionides nullo malo dignus Prometheus
Illius saltem euitauit grauem iram: sed necessario
Quamuis multiscium existentem magnum vinculum coercet.
Briareo vero vbi primum pater iratus est animo,
Cottoque atque Gygæ, ligabit forti vinculo,
Fortitudinem immanem admiratus, atque etiam formam,
Et magnitudinem, collocauit autem sub terram latam,
Vbi illi dolores habentes sub terra agentes,
Sedent in extremitate, magnæ in finibus terræ,
Vsque valde mœrentes, corde magnum luctum habentes.
Sed ipsos Saturnius atque immortales dij alij,
Quos peperit pulchricoma Rhea Saturni in amore,
Terræ consilijs reduxerunt in lucem iterum.
Ipsa enim eis cuncta prolixe recensuit,
Cum illis victoriamque & splendidam gloriam accepturos.
Diu enim pugnarunt, laborem animã cruciantem habentes,
Titanesque dij, & quotquot e Saturno nati sunt,
Contra sese mutuo per validas pugnas:
Hi quidem ab alta Othry, Titanes gloriosi,
Illi vero ab Olympo, dij datores bonorum,
Quos peperit pulchricoma Rhea Saturno concumbens.
Illi sane cum inter se pugnam animũ excruciantẽ habentes,
Continue pugnabant, decem plus annis.
Neque vlla erat contentionis grauis compositio neque finis
Neutris, æqualiter autem finis extentus erat belli.
Sed quando iam illis apposuit congruentia omnia,
Nectarque ambrosiamque, quibus dij ipsi vescuntur,
Omnium in pectoribus augebatur animus superbus.
Vbi vero nectar comederunt & ambrosiam amabilem,
Tum eos ipsis interlocutus est pater hominumq. deorumq.

Κέκλυτέ μευ Γαίης τε καὶ Οὐρανοῦ ἀγλαὰ τέκνα,
Ὄφρ' εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.
Ἤδη γὰρ μάλα δηρὸν ἐναντίοι ἀλλήλοισι
Νίκης καὶ κράτεος πέρι μαρνάμεθ' ἤματα πάντα,
Τιτῆνές τε θεοὶ καὶ ὅσοι Κρόνου ἐκγενόμεσθα.
Ὑμεῖς δὲ μεγάλην τε βίην καὶ χεῖρας ἀάπτους
Φαίνετε Τιτήνεσσιν ἐναντίοι ἐν δαῒ λυγρῇ,
Μνησάμενοι φιλότητος ἐνηέος, ὅσσα παθόντες
Ἐς φάος ἂψ ἀφίκεσθε δυσηλεγέος ὑπὸ δεσμοῦ
Ἡμετέρας διὰ βουλὰς, ὑπὸ ζόφου ἠερόεντος.
Ὣς φάτο, τὸν δ' ἐξαῦτις ἀμείβετο Κόττος ἀμύμων·
Δαιμόνι' οὐκ ἀδάητα πιφαύσκεαι, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ
Ἴδμεν ὅτι περὶ μὲν πραπίδες, περὶ δ' ἐστὶ νόημα,
Ἀλκτὴρ δ' ἀθανάτοισιν ἀρῆς γένεο κρυεροῖο·
Σῇς δ' ὑποφραδμοσύνῃσιν ὑπὸ ζόφου ἠερόεντος
Ἄψορρον δ' ἐξαῦτις ἀμειλίκτων ὑπὸ δεσμῶν
Ἠλύθομεν, Κρόνου υἱὲ ἄναξ, ἀάελπτα παθόντες.
Τῷ καὶ νῦν ἀτενεῖ τε νόῳ καὶ ἐπίφρονι βουλῇ
Ῥυσόμεθα κράτος ὑμὸν ἐν αἰνῇ δηιοτῆτι,
Μαρνάμενοι Τιτῆσιν ἀνὰ κρατερὰς ὑσμίνας.
Ὣς φάτ'· ἐπῄνησαν δὲ θεοὶ δωτῆρες ἐάων,
Μῦθον ἀκούσαντες, πολέμου δ' ἐλιλαίετο θυμὸς
Μᾶλλον ἔτ' ἢ τὸ πάροιθε· μάχην δ' ἀμέγαρτον ἔγειραν
Πάντες, θήλειαί τε καὶ ἄρσενες, ἤματι κείνῳ,
Τιτῆνές τε θεοὶ, καὶ ὅσοι Κρόνου ἐξεγένοντο,
Οὕς τε Ζεὺς ἐρέβευς φῶς ὑπὸ χθονὸς ἧκε φόωσδε,
Δεινοί τε κρατεροί τε, βίην ὑπέροπλον ἔχοντες.
Τῶν ἑκατὸν μὲν χεῖρες ἀπ' ὤμων ἀίσσοντο
Πᾶσιν ὁμῶς, κεφαλαὶ δὲ ἑκάστῳ πεντήκοντα
Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ἐπὶ στιβαροῖσι μέλεσσιν.
Οἳ τότε Τιτήνεσσι κατέσταθεν ἐν δαῒ λυγρῇ,
Πέτρας ἠλιβάτους στιβαρῇς ἐν χερσὶν ἔχοντες.
Τιτῆνες δ' ἑτέρωθεν ἐκαρτύναντο φάλαγγας
Προφρονέως, χειρῶν τε βίης θ' ἅμα ἔργον ἔφαινον.

Audire me Terræque & Cœli inclyti liberi,
Vt dicam quæ me animus in pectoribus iubet.
Iam enim admodum diu aduersi nobis mutuo,
Pro victoria & imperio pugnauimus dies omnes,
Titanesque dij, & quotquot e Saturno sati sumus.
Vos vero magnamque vim & manus inuictas
Ostendite Titanibus contrarij in pugna graui,
Memores amicitiæ placidæ, quibus perpessis
Ad lucem redieritis molesto a vinculo,
Nostra per consilia a caligine obscura.
Sic dixit. illum vero rursum excepit Cottus irreprehensibilis:
Veneranda, non ignota loqueris: sed & nos
Scimus quod excellunt quidem tibi præcordia, excellens vero est & intellectus,
Depulsor immortalibus damni fuisti horrendi.
Tua vero prudentia ab caligine opaca
Retrograde iterum acerbis a vinculis
Venimus, Saturni fili rex, inspetata passi.
Ideoque nunc intento animo, & prudenti consilio
Vindicabimus vestrum imperium in graui conflictu,
Pugnantes cum Titanibus per acria prælia.
Sic dixit. collaudarunt vero dij datores bonorum,
Sermone audito: bellum vero cupiebat animus
Magis etiam quam antea: pugnam vero arduam excitarunt
Omnes, fœminæque & mares, die illo,
Titanesque dij, & quotquot Saturno prognati sunt,
Quosque Iupiter ex Erebo sub terra misit ad lucem,
Acres robustique, vires immensas habentes.
Horum centum quidem manus ab humeris promanabant
Omnibus simul: capita vero vnicuique quinquaginta
Ex humeris enata erant in robustis artubus.
Qui tum Titanibus oppositi sunt in pugna luctuosa,
Saxa prærupta validis in manibus gestantes.
Titanes vero ab altera parte confirmabant phalanges,
Alacriter, manuumque viriumque simul opus ostentabant.

Ἀμφό-

Ἀμφοτέρωθ' δεινὸν δὲ περίαχε πόντος ἀπείρων.
Γῆ δὲ μέγ' ἐσμαράγησεν· ἐπέστενε δ' οὐρανὸς εὐρὺς
Σειόμενος, πεδόθεν δ' ἐτινάσσετο μακρὸς Ὄλυμπος
Ῥιπῇ ὕπ' ἀθανάτων. ἔνοσις δ' ἵκανε βαρεῖα
Τάρταρον ἠερόεντα, ποδῶν τ' αἰπεῖα ἰωὴ
Ἀσπέτου ἰωχμοῖο, βολάων τε κρατεράων.
Ὣς ἄρ' ἐπ' ἀλλήλοις ἵεσαν βέλεα στονόεντα.
Φωνὴ δ' ἀμφοτέρων ἵκετ' οὐρανὸν ἀστερόεντα
Κεκλομένων. οἱ δὲ ξύνισαν μεγάλῳ ἀλαλητῷ.
Οὐδ' ἄρ' ἔτι Ζεὺς ἴσχεν ἑὸν μένος· ἀλλά νυ τοῦ γε
Εἶθαρ μὲν μένεος πλῆντο φρένες, ἐκ δέ τε πᾶσαν
Φαῖνε βίην. ἄμυδις δ' ἄρ' ἀπ' οὐρανοῦ ἠδ' ἀπ' Ὀλύμπου
Ἀστράπτων ἔστειχε συνωχαδόν. οἱ δὲ κεραυνοὶ
Ἴκταρ ἅμα βροντῇ τε καὶ ἀστεροπῇ ποτέοντο
Χειρὸς ἄπο στιβαρῆς, ἱερὴν φλόγα θ' εἰλυφόωντες
Ταρφέες. ἀμφὶ δὲ γαῖα φερέσβιος ἐσμαράγιζεν
Καιομένη. λάκε δ' ἀμφὶ πυρὶ μεγάλ' ἄσπετος ὕλη.
Ἔζεε δὲ χθὼν πᾶσα, καὶ Ὠκεανοῖο ῥέεθρα,
Πόντος τ' ἀτρύγετος· τοὺς δ' ἄμφεπε θερμὸς ἀϋτμὴ
Τιτῆνας χθονίους· φλὸξ δ' ἠέρα δῖαν ἵκανεν
Ἄσπετος. ὄσσε δ' ἄμερδε καὶ ἰφθίμων περ ἐόντων
Αὐγὴ μαρμαίρουσα κεραυνοῦ τε στεροπῆς τε.
Καῦμα δὲ θεσπέσιον κάτεχεν χάος· εἴσατο δ' ἄντα
Ὀφθαλμοῖσιν ἰδεῖν, ἠδ' οὔασιν ὄσσαν ἀκοῦσαι.
Αὔτως, ὡς ὅτε γαῖα καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθεν
Πίλνατο. τοῖος γάρ κε μέγιστος δοῦπος ὀρώρει,
Τῆς μὲν ἐρειπομένης, τοῦ δ' ὑψόθεν ἐξεριπόντος.
Τόσσος δοῦπος ἔγεντο θεῶν ἔριδι ξυνιόντων.
Σὺν δ' ἄνεμοι ἔνοσίν τε κόνιν τ' ἐσφαράγιζον,
Βροντήν τε στεροπήν τε καὶ αἰθαλόεντα κεραυνόν,
Κῆλα Διὸς μεγάλοιο. φέρον δ' ἰαχήν τ' ἐνοπήν τε
Ἐς μέσον ἀμφοτέρων· ὄτοβος δ' ἄπλητος ὀρώρει
Σμερδαλέης ἔριδος· κάρτος δ' ἀνεφαίνετο ἔργων.
Ἐκλίνθη δὲ μάχη. πρὶν δ' ἀλλήλοις ἐπέχοντες

Vtrique. horrendè vero insonuit pontus immensus.
Terra vero valde stridebat: ingemiscebat vero latum cœlum
Quassatum, e fundo vero concutiebatur amplus Olympus
Impetu a deorum. concussio vero venit grauis
Ad Tartarum tenebricosum, & pedum altus fragor,
Immodici tumultus, ictuumque fortium.
Ita sane in sese mutuo iaciebant tela gemebunda.
Vox autem vtrorumque peruenit ad cœlum stellatum
Adhortantium. at illi congrediebantur magno cum clamore.
Neque sane amplius Iupiter cohibebat suum robur, sed ipsius
Statim robore implebantur animi, & omnem
Exeruit vim. simul etiam a cœlo atque ab olympo
Fulgurans incedebat confertim: fulmina autem
Celerrime vna cum tonitru & fulgure volabant
Manu a robusta, sacram flammam circumuoluentia
Crebra. circum vero terra alma reboabat
Ardens: crepitabat vero vndique igne valde magna sylua.
Feruebat vero terra tota, & Oceani fluenta,
Pontusque immensus. circumdedit autem calidus vapor
Titanes terrestres, flamma vero ad aerem diuinum peruenit
Magna. oculos vero visu priuabat quantumuis fortium
Splendor radians fulminisque fulgurisque.
Incendium autem immensum occupauit Chaos: videbatur autem coram
Oculis aspicere, ac auribus vocem audire,
Itidem vt cum olim & terra & cœlum latum superne
Appropinquabat: talis nimirum maximus strepitus excitabatur,
Hac quidem diruta, illa autem ex alto diruente.
Tantus fragor erat dijs pugna confligentibus.
Simul quoq. venti motumq. pulueremq. cum strepitu excitabat
Tonitruque fulgurque & ardens fulmen,
Tela Iouis magni. ferebant autem fremitum, clamoremque
In medium vtrorumque: strepitus autem ingens excitabatur
Stupendæ pugnæ: robur autem exerebatur operum.
Inclinata vero est pugna. prius vero sibi mutuo imminentes,

Ἐμμενέως ἐμάχοντο διὰ κρατερὰς ὑσμίνας·
Οἱ δ' ἄρ' ἐνὶ πρώτοισι μάχην δριμεῖαν ἔγειραν,
Κόττος τε, Βριάρεώς τε, Γύγης τ' ἄατος πολέμοιο·
Οἵ ῥα τριηκοσίας πέτρας στιβαρῶν ἀπὸ χειρῶν
Πέμπον ἐπασσυτέρας· κατὰ δ' ἐσκίασαν βελέεσσι
Τιτῆνας· καὶ τοὺς μὲν ὑπὸ χθονὸς εὐρυοδείης
Πέμψαν, καὶ δεσμοῖσιν ἐν ἀργαλέοισιν ἔδησαν,
Νικήσαντες χερσὶν ὑπερθύμους περ ἐόντας
Τόσσον ἔνερθ' ὑπὸ γῆς, ὅσον οὐρανός ἐστ' ἀπὸ γαίης.
Ἶσον γάρ τ' ἀπὸ γῆς ἐς τάρταρον ἠερόεντα.
Ἐννέα γὰρ νύκτας τε καὶ ἤματα χάλκεος ἄκμων
Οὐρανόθεν κατιὼν, δεκάτῃ ἐς γαῖαν ἵκοιτο·
Ἐννέα δ' αὖ νύκτας τε καὶ ἤματα χάλκεος ἄκμων
Ἐκ γαίης κατιὼν, δεκάτῃ ἐς τάρταρον ἵκοι.
Τὸν πέρι χάλκεον ἕρκος ἐλήλαται, ἀμφὶ δέ μιν νὺξ
Τριστοιχεὶ κέχυται περὶ δειρήν. αὐτὰρ ὕπερθεν
Γῆς ῥίζαι πεφύασι καὶ ἀτρυγέτοιο θαλάσσης.
Ἔνθα θεοὶ Τιτῆνες ὑπὸ ζόφῳ ἠερόεντι
Κεκρύφαται βουλῇσι Διὸς νεφεληγερέταο
Χώρῳ ἐν εὐρώεντι, πελώρης ἔσχατα γαίης.
Τοῖς οὐκ ἐξιτόν ἐστι. πύλας δ' ἐπέθηκε Ποσειδῶν
Χαλκείας. τεῖχος δὲ περίκειται ἀμφοτέρωθεν.
Ἔνθα Γύγης, Κόττος τε, καὶ ὁ Βριάρεως μεγάθυμος
Ναίουσιν, φύλακες πιστοὶ Διὸς αἰγιόχοιο.
Ἔνθα δὲ γῆς δνοφερῆς, καὶ ταρτάρου ἠερόεντος
Πόντου τ' ἀτρυγέτοιο, καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος
Ἑξείης πάντων πηγαὶ καὶ πείρατ' ἔασιν
Ἀργαλέ', εὐρώεντα, τά τε στυγέουσι θεοί περ.
Χάσμα μέγ'. οὐδέ κε πάντα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτὸν
Οὖδας ἵκοιτ', εἰ πρῶτα πυλέων ἔντοσθε γένοιτο.
Ἀλλά κεν ἔνθα καὶ ἔνθα φέροι πρὸ θύελλα θυέλλῃ
Ἀργαλέη· δεινὸν δὲ καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι
Τοῦτο τέρας. καὶ νυκτὸς ἐρεμνῆς οἰκία δεινὰ
Ἕστηκεν, νεφέλῃς κεκαλυμμένα κυανέῃσι.

Fortiter pugnabant in forti prælio.
Illi vero inter primos pugnam acrem excitarunt,
Cottusque, Briareusque, Gygesq. insatiabilis belli
Hi sane trecentas petras robustis a manibus
Mittebant frequentes, obumbrarunt autem iaculis
Titanas: atque hos quidem sub terram longe patentem
Miserunt & vinculis molestis alligarunt,
Vincentes manibus magnanimos licet existentes:
Tantum infra sub terram, quantum cœlum distat a terra.
Par enim spacium a terra in Tartarum caliginosum.
Nouem enim noctes ac dies ferrea incus
Cœlitus delapsa, decimo die ad terram perueniret:
Nouem rursus noctes & dies ferrea incus
Ex terra descendens, decimo die ad Tartarum perueniret.
Quem circa ferreum septum ductum est, circũ vero ipsum nox
Triplici ordine fusa est circa collum, sed superne
Terræ radices creuerunt, & infructuosi maris.
Illic dij Titanes sub caligine opaca
Absconditi sunt, consilijs Iouis nubicogi,
Loco in squalido, vastæ vltima terræ.
His non exitus patet, portas vero imposuit Neptunus
Ferreas: murus etiam circundatus vtrinque.
Illic Gyges, Cottusque, & Briareus magnanimus
Habitant, custodes fidi Iouis ægida habentis.
Ibidem terræ tenebricosæ, & Tartari opaci,
Pontique infructuosi, & cœli stelligeri,
Ex ordine omnium fontes & fines sunt,
Molesti, squalidi, quos oderunt etiam ipsi dij:
Hiatus ingens, nec vero toto integro anno
Solum attingeret, vbi primum portas intra venerit:
Sed sane huc & illuc ferret impetuosa procella
Molesta: horrendumque etiam immortalibus dijs
Hoc monstrum: & noctis obscuræ domus horrenda
Stans, nubibus obtectæ nigris.

Τῶν

Τῶν πρόσθ' Ἰαπετοῖο πάϊς ἔχετ' οὐρανὸν εὐρὺν
Ἑστηὼς κεφαλῇ τε καὶ ἀκαμάτῃσι χέρεσσιν
Ἀστεμφέως, ὅθι Νύξ τε καὶ Ἡμέρα ἀμφὶς ἰοῦσαι
Ἀλλήλας προσέειπον, ἀμειβόμεναι μέγαν οὐδὸν
Χάλκεον. ἡ μὲν ἔσω καταβήσεται, ἡ δὲ θύραζε
Ἔρχεται, οὐδέ ποτ' ἀμφοτέρας δόμος ἐντὸς ἐέργει·
Ἀλλ' αἰεὶ ἑτέρη γε δόμων ἔκτοσθεν ἐοῦσα,
Γαῖαν ἐπιστρέφεται· ἡ δ' αὖ δόμου ἐντὸς ἐοῦσα
Μίμνει τὴν αὐτῆς ὥρην ὁδοῦ, ἔστ' ἂν ἵκηται.
Ἡ μὲν ἐπιχθονίοισι φάος πολυδερκὲς ἔχουσα·
Ἡ δ' Ὕπνον μετὰ χερσὶ κασίγνητον Θανάτοιο
Νὺξ ὀλοὴ νεφέλῃ κεκαλυμμένη ἠεροειδεῖ.
Ἔνθα δὲ Νυκτὸς παῖδες ἐρεμνῆς οἰκί' ἔχουσιν,
Ὕπνος καὶ Θάνατος δεινοὶ θεοί· οὐδέ ποτ' αὐτοὺς
Ἠέλιος φαέθων ἐπιδέρκεται ἀκτίνεσσιν
Οὐρανὸν εἰσανιὼν, οὐδ' οὐρανόθεν καταβαίνων.
Τῶν ἕτερος μὲν γῆν τε καὶ εὐρέα νῶτα θαλάσσης
Ἥσυχος ἀνστρέφεται καὶ μείλιχος ἀνθρώποισι.
Τοῦ δὲ σιδηρέη μὲν κραδίη, χάλκεον δέ οἱ ἦτορ
Νηλεὲς ἐν στήθεσσιν· ἔχει δ' ὃν πρῶτα λάβῃσιν
Ἀνθρώπων· ἐχθρὸς δὲ καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσιν.
Ἔνθα θεοῦ χθονίου πρόσθεν δόμοι ἠχήεντες
Ἰφθίμου τ' Ἀΐδεω καὶ ἐπαινῆς Περσεφονείης
Ἑστᾶσιν. δεινὸς δὲ κύων προπάροιθε φυλάσσει,
Νηλειὴς, τέχνην δὲ κακὴν ἔχει. ἐς μὲν ἰόντας
Σαίνει ὁμῶς οὐρῇ τε καὶ οὔασιν ἀμφοτέροισιν·
Ἐξελθεῖν δ' οὐκ αὖτις ἐᾷ πάλιν, ἀλλὰ δοκεύων
Ἐσθίει ὅν κε λάβῃσι πυλέων ἔκτοσθεν ἰόντα
Ἰφθίμου τ' Ἀΐδεω καὶ ἐπαινῆς Περσεφονείης.
Ἐνθάδε ναιετάει στυγερὴ θεὸς ἀθανάτοισι
Δεινὴ Στὺξ θυγάτηρ ἀψορρόου Ὠκεανοῖο
Πρεσβυτάτη. νόσφιν δὲ θεῶν κλυτὰ δώματα ναίει
Μακρῇσι πέτρῃσι κατηρεφέ'· ἀμφὶ δὲ πάντῃ

Has iuxta Iapeti filius sustinebat cœlum latum,
Stans capiteque & indefessis manibus
Firmiter, vbi Noxque & Dies circum euntes
Sese mutuo compellabant, alternis subeuntes magnum limen,
Ferreum. hæc quidem intrat, illa vero foras
Egreditur, neque vnquam vtrasque domus intus cohibet,
Sed semper altera saltem domos extra existens,
Terram super mouetur: altera rursum in domo existens,
Expectat eiusdem horam itineris, donec veniat.
Hæc quidem terrestribus multa cernens lumen habens,
Illa vero Somnum in manibus fratrem Mortis,
Nox noxia, nube tecta atra.
Ibi autem Noctis obscuræ filij domus habent,
Somnus & Mors, graues dij: neque vnquam eos
Sol lucidus intuetur radiis,
Cœlum scandens, nec cœlitus descendens.
Horum alter quidem terramque & lata dorsa maris
Quietus percurrit & placidus hominibus.
Alterius vero ferreum quidem cor, æreum vero ei pectus
Crudele in præcordiis. habet autem quem primum arripuerit
Hominum: hostis vero etiam immortalibus diis:
Illic dei inferi in interiore parte ædes resonantes,
Fortisque Plutonis, & grauis Proserpinæ,
Stant. Horrendus autem canis pro foribus custodit,
Sæuus: artem autem malam habet. introeuntes quidem
Adulatur pariter caudaque & auribus ambabus:
Exire vero non iterum permittit denuo, sed obseruans
Deuorat, quemcunque prenderit portas extra euntem
Fortisque Plutonis & grauis Proserpinæ.
Ibidem habitat abominanda dea immortalibus,
Horrenda Styx, filia reciprocantis Oceani,
Maxima natu. seorsim vero a dijs inclytas ædes incolit
Ingentibus saxis superne tectas, circum vero quaque

ΑΛΛΗ-

ΑΛΛΗΓΟΡΙΑΙ.

Ἕτερον δὲ πόρε κακόν, ἀντ' ἀγαθοῖο.] ἤγουν τοῦ πυρός, ἢ τοῦ μὴ γάμου. ἢ τοῦτό φησι, ὅτι μὴ γήμας ἕτερον ἔχει κακὸν, τὸ μὴ γηροβοσκεῖσθαι. ἢ οὕτως, ἀγαθὸν τὸ μὴ γαμεῖν, ἀλλὰ κακὸν τὸ μὴ ἔχειν γηροβοσκοὺς καὶ κληρονόμους.

Ἔνθα δὲ γῆς δνοφερῆς καὶ ταρτάρου ἠερόεντος,
Πόντου τ' ἀτρυγέτοιο καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος,
Ἑξείης πάντων πηγαὶ καὶ πείρατ' ἔασιν.

Ἀργαλέ' εὐρώεντα, τάτε στυγέουσι θεοί περ] καὶ τὰ ἑξῆς. διὰ τούτων τῶν ἐπῶν, τὴν τοῦ ταρτάρου τάξιν αἰνίττεται ὁ σοφὸς ποιητής, καὶ τῶν λοιπῶν στοιχείων τῶν ἐν τῷ καλουμένῳ κάτω ἡμισφαιρίῳ· πηγὰς μὲν γὰρ πάντων ἑξῆς καὶ τὰ πέρατα εἶναί φησι, τὰς ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις μονὰς παγίους, καὶ τὰς ὑπ' ἀλλήλων καὶ ἐν ἀλλήλοις περιοχὰς σφαιρικάς· περατοῦται γὰρ ἡ μὲν γῆ ὑπὸ τοῦ ὕδατος· τοῦτο δὲ ὑπὸ τοῦ ἀέρος. ἀργαλέα δὲ καὶ εὐρώεντα ταῦτα καλεῖ, καὶ στυγερὰ τοῖς θεοῖς, παρόσον ἀφανῆ εἰσιν ἡμῖν· ὑπὸ γῆν γὰρ κεκρύφαται. ἔτι δὲ καὶ τὸ ὑπὸ γῆν αἰνιττόμενος διάστημα ἄχρι τοῦ ἡμισφαιρίου ἐκείνου ἐπήνεγκε, χάσμα μέγα, οὐδέ κε πάντα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτὸν οὖδας ἵκοιτο. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὧδέ πη ἐχέτω. περὶ δὲ τοῦ νυχθημέρου ἑξῆς ἔοικε φιλοσοφεῖν, κἂν οὐ πάνυ ἀκριβέστατα καὶ ὡς οἱ περὶ ταῦτα δεινοὶ διϊσχυρίζονται. ἔστι δὲ ὅμως ἐκ τῆς περὶ τὴν σφαῖραν τοῦ παντὸς καταγραφῆς τούς τε τροπικοὺς κατιδεῖν κύκλους, καὶ τὸν μεσημβρινὸν, καὶ τὸν ἰσημερινόν, ἔτι δὲ τὸν ζῳδιακὸν καὶ τὴν τούτου λόξωσιν. εὐφυέστατα δὲ καὶ περὶ τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς ὑποκεκαλυμμένα διέξεισι, καὶ ὡς προσῆκε ποιητικῇ χάριτι. τὸ γὰρ παρεισάγειν δώματα τῆς νυκτὸς νεφέλαις ὑποκεκαλυμμένα, καὶ ἔμπροσθεν αὐτῶν ἱστάναι τὸν Ἄτλαντα βαστάζοντα τὸν οὐρανὸν καὶ ἀλλήλαις ἐντεῦθεν συναντᾶν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα, καὶ ἀμείβεσθαι ἑτέραν ὑφ' ἑτέρας, χαριέντως πάντως τήν τε τῆς νυκτὸς φύσιν δηλοῖ, ὅτι στέρησις φωτός ἐστι τοῦ ἡλιακοῦ, καὶ ὅτι τῇ περὶ τὸν ἄξονα περιφορᾷ τοῦ παντὸς ἐπιγίνεται, τοῦ μὲν ἄνω ἡμέρας οὔσης ἡμισφαιρίου, ἐν ᾧ ὁ ἥλιος, κατιόντος κάτω, κἀκείνου τοῦ ὑπὸ γῆν ἀνιόντος· οὐδέποτε γὰρ εἰς ταυτὸ συνυπάρχουσιν ἅμα ἥτε στέρησις, καὶ τὸ οὗ ἐστιν ἡ στέρησις· ἡ γὰρ νὺξ τῇ ἀπουσίᾳ τῆς ἡμέρας γίνεται· καὶ εἰ ὁ ἥλιος ὑπὲρ γῆς ἐστιν, ἡμέρα ἐστίν, εἰ δ' ὑπὸ γῆν, νύξ. μεγαλεπιβολώτατα δὲ καὶ τὰ περὶ τὸν Ἄτλαντα παραδέδοται ταῖς ποιητικαῖς Μούσαις· τὸν γὰρ Ἄτλαντα παρεισάγουσιν ἔχειν τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐρείδειν κεφαλῇ τε καὶ χείρεσσιν ἑστῶτα ἀστεμφέως· ὁ γάρ τοι ἄξων ἀπὸ τοῦ κέντρου τοῦ ἀρκτικοῦ κύκλου διήκων διὰ τοῦ κέντρου τῆς σφαίρας, ἕως τοῦ κέντρου τοῦ μεσημβρινοῦ κύκλου, συνέχει τὸν οὐρανὸν περὶ αὐτὸν δινούμενον· ἔδει γὰρ τοῖς κινουμένοις τῶν σωμάτων καὶ ἀκινήτου τινὸς, ἑδραιότητος καὶ στηριγμοῦ ἕνεκα, ὡς πολλάκις εἴρηται παρ' ἡμῶν. ἅτινα δὴ κέντρα, τὸ μὲν τῆς τοῦ παντὸς σφαίρας ἐν μεσαιτάτῳ ὂν καὶ συνεκτικώτερον, κεφαλὴν ὁ λόγος καλεῖ. τὰ δὲ τῶν κύκλων τῶν εἰρημένων, ὡς οἷον ὑφηπλωμένης τινὸς ἐπ' αὐτὰ δυνάμεως συνεκτικῆς ἀπὸ τοῦ ἐν μέσῳ κέντρου, καὶ ὡς παρεχόντων καὶ αὐτῶν συνοχήν τινα τῷ παντὶ καὶ ἐνέργειαν ἀεικινησίας, ἀπρεπῶς ὀνομάζειν ἐθέλει χεῖρας. Ἄτλαντα δὲ τὸν ἄξονα προσηγόρευσε, τάχα διὰ τὸ καρτερώτατον εἶναι καὶ γενναῖον τὸν πάντα οὐρανὸν ἐρείδοντα καὶ συνέχοντα, μήποτε δὲ διὰ τοῦ τοιούτου ὀνόματος παρεμφαίνουσι τὸ ἰσοδιάστατον τοῦ παντὸς οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ τῆς σφαίρας κέντρου, ἐν ᾧ ὁ ἄξων ἐμβέβληται ἀτάλαντος ὤν τις καὶ ἰσόρροπος, καὶ οἶμαι ὅτι καὶ Ἄρατος τοῦτο δηλοῖ, λέγων, Αὐτὰρ ὅτ' οὐκ ὀλίγον μετανίσεται, ἀλλὰ μάλ' αἰεὶ Ἄξων αἰὲν ἄρηρεν. ἔχει δ' ἀτάλαντον ἁπάντῃ Μεσσηγὺς γαῖαν, περὶ δ' οὐρανὸς αὐτὸς ἀγινεῖ. καὶ χάλκεον δὲ μέγαν οὐδὸν ἀκινέστεον, τὸν ἀέρα· χάλκεον γὰρ αὐτὸν καλεῖ, διὰ τὸ διηχές. περὶ αὐτὸν δὲ τὸν ἀέρα, ἥτε ἡμέρα καὶ ἡ νὺξ ἐπιγίνονται. ἡ μὲν καταφωτίζουσα· ἡ δὲ ἐπιζοφοῦσα. σαφῶς δὲ τὰ ἑξῆς ἔχει τῶν ἐπῶν, καὶ οὐ δεῖ μακρηγορεῖν ἐν τούτοις. εἴρηται δὲ ἀνωτέρω ἡμῖν καὶ περὶ τοῦ Κερβέρου. εἰ δὲ καὶ περὶ τῆς Στυγὸς προφθάσαντες εἴπομεν ἐκεῖ, ἀλλ' οὖν γε πάλιν τὸν λόγον ἀναλαβόντες δείξομεν ὅπως αὐτῆς ἐμνήσθη ὁ Ἡσίοδος, καὶ τί βούλεται τὰ περὶ αὐτῆς ἐνταῦθα λεγόμενα. τὴν Στύγα, φησὶ, κατοικεῖν χωρὶς τῶν ἄλλων θεῶν ἐν ᾅδῃ, εἰς δώματα πυκνὰ μὲν καὶ εὖ ἡρμοσμένα λίθοις καὶ πέτραις μακραῖς, κίοσι δὲ ἀργαλέοις πρὸς οὐρανὸν ἐστηριγμένα. δῆλον οὖν ἐστιν ἐντεῦθεν, ὅτι Στύγα λέγει νῦν, τοὺς σταλαγμοὺς τῶν ὑδάτων, καὶ τὰς ψε-

κάδας

κάδας τὰς ἀπὸ τῶν κάτω τόπων ἀναδιδομένας, περὶ τὸν ὑπὲρ γῆς ἀέρα, καὶ ποιούσας ἰέναι καὶ ἐτηράτινά. ὥσπερ γὰρ ἀπὸ τοῦ νύσσω νύξω νύξ, οὕτως ἀπὸ τοῦ στάζω στάξω στάξ. καὶ τροπῇ τοῦ α εἰς υ, Στύξ, ἡ καταστάζουσα ἄνωθεν ὑγρὰ φύσις καὶ δροσερά, ἥτις εὐλόγως θυγάτηρ λέγεται τοῦ ἀψορρόου Ὠκεανοῦ· κινούσης γὰρ τῆς γῆς ἐν τῷ μέσῳ, τὸ περὶ αὐτὴν ὑγρὸν ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων καὶ ὑπὸ τῆς ἀνιούσης ἄνωθεν θερμότητος ἀτμιδούμενον φέρεται ἄνω· τῆς δὲ θερμότητος ἐπιλιπούσης τῆς ἀναγούσης αὐτό, καὶ τῆς μὲν διασκεδαννυμένης πρὸς τὸν ἄνω τόπον, τῆς δὲ καὶ σβεννυμένης διὰ τὸ μετεωρίζεσθαι πορρωτέρω εἰς τὸν ὑπὲρ γῆς ἀέρα, συνίσταται πάλιν ἡ ἀτμὶς ψυχομένη, διά τε τὴν ἀπόλειψιν τοῦ θερμοῦ, καὶ διὰ τὸν τόπον, καὶ γίνεται ὕδωρ ἐξ ἀέρος γινόμενον δὲ πάλιν φέρεται πρὸς τὴν γῆν. γίνεται δὲ κύκλος οὕτος, μιμούμενος τὸν τοῦ ἡλίου κύκλον· ἅμα γὰρ ἐκεῖνος εἰς τὰ πλάγια μεταβάλλει, καὶ οὗτος ἄνω καὶ κάτω· διὸ καὶ ἀψόρροον ὠκεανὸν τὴν τοιαύτην ὑγρὰν ἀναθυμίασιν ὀνομάζει ὁ ποιητής. ἀψόρροον μέν, διότι πάλιν καταρρέει εἰς γῆν ἀνελθοῦσα καὶ μετεωρισθεῖσα. ὠκεανὸν δέ, τάχα μὲν διὰ τὸ ταχὺ τῆς ἀναγωγῆς, καὶ αὖ τῆς καταφορᾶς εἰς τὴν γῆν. τάχα δὲ καὶ διὰ τὸ κυκλοτερῶς ἔχειν τὴν ἄνοδον καὶ τὴν κάθοδον τῆς εἰρημένης συστάσεως, καὶ ἐνδελεχῶς τοῦτο γίνεσθαι ὀφείλειν κατὰ τὴν τάξιν. ὃ γὰρ ἄνεισιν ὑγρὸν εἰς τὸν ὑπὲρ γῆς τόπον, τοῦτο κατιέναι πάλιν εὔλογον· διὸ καὶ Ἀριστοτέλης εἴτ᾽ ἐντεῦθεν ὁδηγηθείς, εἴτε καὶ σφετερισάμενος ἀπὸ τοῦ ποιητοῦ ταῦτα περὶ ὄμβρων καὶ χαλαζῶν καὶ ἀναθυμιάσεων, τάδε φησὶν ἐν τῷ πρώτῳ τῶν μετεώρων: Δεῖ δὲ νοῆσαι τοῦτον ὥσπερ ποταμὸν ῥέοντα κύκλῳ, ἄνω καὶ κάτω κοινὸν ἀέρος καὶ ὕδατος. πλησίον μὲν γὰρ ὄντος τοῦ ἡλίου, ὁ τῆς ἀτμίδος ἄνωθεν ῥεῖ ποταμός, ἀφισταμένου δὲ ὁ τοῦ ὕδατος ῥεῖ κάτω. ὅς γ᾽ εἴπερ ᾐνίττοντο τὸν ὠκεανὸν οἱ πρότερον. τάχ᾽ ἂν τοῦτον τὸν ποταμὸν λέγοιεν, τὸν κύκλῳ ῥέοντα περὶ τὴν γῆν.

ΣΧΟΛΙΑ.

Χηρωσταί] ἀλλότριοι, ἢ οἱ πόρρωθεν συγγενεῖς· διότι χηρεύοντος τοῦ οἴκου καὶ ἐρήμου ὄντος τέκνων, αὐτὴν κληρονομοῦσι. τὸ [ἔμμεναι] παρέλκεται. ἀταρτηροῖο γενέθλης.] σκληρᾶς, χαλεπῆς, ἀπὸ γενικῆς γενεᾶς. ἀκάκητα Προμηθέα] ὁ μηδένα κακῶν, ἢ ὁ κακωθῆναι μὴ δυνάμενος. Ἀκακήσιον δὲ ὄρος Ἀρκαδίας, ἔνθα ἐτιμᾶτο ὁ Προμηθεύς. Βριάρεῳ δ᾽ ὡς πρῶτα] ἐνταῦθα περὶ τῆς χειμῶνος συστάσεως ὁ ποιητὴς φυσιολογεῖ, καὶ τὴν τῶν στοιχείων πρὸς ἄλληλα μάχην καὶ τὴν τῶν ἐν ἡμῖν ποιοτήτων ὑποσημαίνει διὰ τούτων. Βριάρεων γὰρ, καὶ Κόττον, καὶ Γύγην τὰ ἐν χειμῶνι παρεχόμενα πνεύματα ὀνομάζει, ἃ καὶ οὐρανοῦ καὶ γῆς τέκνα καλεῖ, ὡς ἐκ τῶν ἀναθυμιάσεων τῆς γῆς συνισταμένων, ἐπικειμένου αὐτῇ τῷ πλείστῳ τοῦ ἡμερινοῦ καὶ νυκτερινοῦ διαστήματος τοῦ οὐρανοῦ. βραχὺ δέ τι τοῦ ἡλίου ἐπιπλάζοντος, δι᾽ οὗ τὰ τοιαῦτα ἀπελαύνεται πνεύματα, ἀλλ᾽ ἡ τοῦ οὐρανοῦ αὖθις περίοδος καὶ τοῦ ἡλίου πρὸς τὰ ὑψηλότερα μέρη ἐπάνοδος τὰ τοιαῦτα ἀπελαύνουσα πνεύματα, ὑπὸ γῆν κατακρύπτει, θαυμάζουσα μὲν τὸ μέγεθος αὐτῶν καὶ τὴν ἰσχύν, καὶ τὸ εἶδος δεδοικυῖα δέ, μὴ ἐπικρατήσαντα, ἀπωλείας γένωνται τῷ παντὶ αἴτια. Ἐπεὶ δὲ χρεία καὶ τούτων πρὸς τὴν τῶν καρπῶν τελεσφόρησιν, (συντελεῖ γὰρ καὶ ταῦτα ἐν χειμῶνι τοῖς ὑπὸ γῆν σπέρμασι) ταῖς βουλαῖς τῆς γῆς αὖθις ὑπὲρ γῆς ἀνάγονται, συνεργούντων τῇ ἀνόδῳ τούτων καὶ τῶν λοιπῶν στοιχείων. εἰ γὰρ ὑπὸ γῆν ταῦτα διηνεκῶς ἦν, οὔτε τὰ ὑπὸ γῆν σπέρματα ἐζωογονεῖτο, οὔτε τὰ ἐν τοῖς μετεώροις ἐκ τῆς ξηρᾶς ἀναθυμιάσεως γινόμενα πάθη· βοθύνους λέγω, καὶ δοκίδας, καὶ κομήτας, καὶ διάττοντας καὶ τὰ ἄλλα, ἃ πλανῶνται ἐκεῖθεν, ἃ Τιτᾶνας ὀνόμασε διὰ τὸ τιταίνεσθαι καὶ συνίστασθαι ἐν τοῖς μετεώροις. Βριάρεῳ δὲ καὶ Κόττῳ, καὶ Γύγῃ οὓς ὁ οὐρανὸς ἀπέκρυψεν. Ἄλλως. ἀλλ᾽ ὅτι αὐτοὺς ἐποίησαν μεταχεῖν τῆς μοίρας τῶν θεῶν. δῆσε κρατερῷ ἐνὶ δεσμῷ.] ἡ περίστροφος τοῦ οὐρανοῦ κίνησις, ἡ κύκλῳ τῷ ἄξονι, περὶ ὃν στρέφεται. διὰ τὴν ταχεῖαν καὶ πάλιν γινομένην κίνησιν εἰς ἄπαυστον. οὐ γὰρ λήγει ἐλαύνων εἰς δυσμὰς ὁ οὐρανός. Ἠνορέην] τὴν ἰδίαν ἀνδρείαν. ἀγώμενος] θαυμάζων, διὰ τὸ τερατῶδες τῆς φύσεως. τὸ δὲ ἀγώμενος, θαυμάζων, ἢ φθονῶν, ἢ ἐκπληττόμενος. κατένασσε.] κατῴκισε, φοβούμενος αὐτούς. Εἵατο.] περὶ ὧν ἦσαν, ἢ καθέζοντο. Εἵατ᾽ ἐπ᾽ ἐσχατιῇ.] κάθηνται ἐν τῷ ἐσχάτῳ καὶ πλατυτάτῳ μέρει. φραδμοσύνῃσι.] ταῖς βουλαῖς, καὶ ταῖς γνώμαις τῆς γαίης. ἡ γὰρ γῆ εἶπεν αὐτοῖς

ὅτι σὺν τούτοις νικᾶται τοὺς Τιτᾶνας. Δηρὸν γὰρ μαρνάμενοι] ἐπειδὴ ἐπὶ πολὺ παρατείνεται τῶν θεῶν ἡ μάχη, τουτέστι τῶν στοιχείων καὶ τῶν Τιτάνων, ἤγουν τῶν ἐν τοῖς μετεώροις συνισταμένων παθῶν. τὸ πλεῖστον γὰρ τοῦ ἐνιαυτοῦ μέρος ξηρότερον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διέρχεται, ἐν ᾧ καὶ τὰ εἰρημένα πάθη ἐπικρατεῖ, ἀβροτέρας ἀναθυμιάσεις καὶ ὑγροτέρας πληθύνοντα τὰ ὑπὸ γῆν ἀπελαθέντα πνεύματα, ἐν ἰσχύϊ τε καὶ ἐπικρατέστερα γίνεται τῶν ἐν τοῖς μετεώροις παθῶν, καὶ ὑπὸ γῆν ταῦτα ἀπελαύνει, ἔνθα ἦν αὐτὰ πρότερον. ἀμβροσία δὲ εἴη ἐνταῦθα καὶ νέκταρ, ὡς εἴρηται, αἱ ἀβρότεραι ἐκ γῆς καὶ θαλάσσης ἀναθυμιάσεις, ἐξ ὧν τρεφόμενα τὰ τοιαῦτα πνεύματα, νάει κάτω, ἤγουν καταρρέει τοὺς ὄμβρους, καὶ ζωογονεῖ τὰ ὑπὸ γῆν δίκην νέκταρος. Ἄλλως. μάχη ἁπλῶς τῶν θεῶν πρὸς τοὺς Τιτᾶνας τὴν μεριστὴν φύσιν, τὸ μὲν εἰς ταυτὸν συνιέναι, τὴν νοερὰν καὶ σωματικὴν φύσιν. οἱ μὲν ἀπ' Ὀλύμπου μάχονται τοῦ Ὀλύμπου μή ποτε, οἱ δὲ ἐξ Ὄθρυος ὅθεν τὸ ῥευστὸν καὶ ἡ φύσις. δέκα δὲ ἔτη ἐμάχοντο, ἵνα τὴν μάχην τῆς πλείστης δηλώσωσιν. οὐ γὰρ πλεῖον τῶν δέκα. διὸ καὶ τοσαῦτα ἔτη περὶ Ἑλένης, τῆς ὕλης τὰ ἐναντία, Τρῶες καὶ Ἕλληνες ἐμάχοντο. Ἶσον δὲ τέλος τέτατο.] ἤγουν ἐξισοῦτο ἐν ἑκατέροις ὁ πόλεμος, καὶ οὐδεὶς ὑπερίσχυε τοῦ ἑτέρου· οὐ γὰρ ἡ νίκα τῶν θείων πρὸς ὁμογενῆ τὰ ῥᾷστα γίνεται, ἀλλ' ἀνόμοια τὰ μαχόμενα. δεῖ δὲ νικᾶσθαι ὑπὸ ὁμοφύλου τὰ ἡττώμενα, ἵνα καὶ ὄντως ᾖ νίκη. διὸ καὶ ὡς Βριάρεως καὶ Κόττος ἅμα τῷ Γύγῃ παραλαμβάνονται, εἰς τὴν τῶν μερικῶν νίκην. σῶμα γὰρ ὁ οὐρανὸς ὤν, καὶ διὰ τοῦτο μερικόν. ἄφθαρτον δὲ διαμένον, ὥς φασιν οἱ ταῦτα λέγοντες, νικῶσιν αὐ δι' λόγους τὰ ῥᾷστα σώματα. καὶ οὕτως γίνεται ἡ νίκη, σωμάτων πρὸς σώματα, ἀλλ' οὐκ ἀσωμάτων πρὸς σωμάτων. τοῦτο γὰρ οὐ νίκη. Ἀλλ' ὅτε δὴ κείνοισιν.] ἀλλ' ὅτε (φησὶ) ἐποίησαν αὐτοὺς μετασχεῖν τῆς μοίρας τῶν θεῶν, τῷ Βριάρεῳ, Κόττῳ καὶ Γύγῃ. τά περ θεοὶ αὐτοὶ ἔδουσι.] τὸ ἀΐδιον τοῖς οὐρανίοις δέδοται σώμασι. καὶ οὕτω νικῶσι τοὺς ἄλλους Τιτᾶνας, τὴν μεριστὴν φύσιν. ἐν δαῒ λυγρῇ.] ἐν τῇ μάχῃ χαλεπῇ. ἔστι δὲ ἀποκοπὴ τοῦ δαΐ. δαΐδι γὰρ ἦν. Μνησάμενοι φιλότητος.] μνημονεύσατε (φησὶν) ὅτι τεταρταρωμένους ἔσωσα ὑμᾶς, καὶ ἤγαγον εἰς φῶς. οὐκ ἀδαῆτα.] οὐκ ἀσαφῆ τι, οὐκ ἄγνωστα ἡμῖν, ἀλλὰ γνωστὰ ἤδη ἀδίδακτα, οὐκ ἀφανῆ, ἀλλ' εἰδότι λαλεῖς· καὶ οἴδαμεν ὅτι πάντα οἶδας, καὶ ὑπερέχεις πάντων. ἀπηνέϊ τε νόῳ.] συνεχεῖ, προθύμῳ τοι. Ἄλλως. ἀπηνεῖ, ἄγαν τεταμένῳ, προθύμῳ, σκληρῷ καὶ δυνατῷ ἀμεταστρέπτῳ τῷ νοΐ, ῥυσόμεθα τὸ ὑμῶν κράτος. Μαρνάμενοι Τιτῆσιν.] λαβὼν ὁ θεὸς (φησὶ Πλάτων) πᾶν ὅσον ἦν ὁρατὸν πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως κινούμενον, εἰς τάξιν αὐτὸ ἤγαγε, καὶ τοῦτο ἡ μάχη τῶν στοιχείων. ταῦτα γὰρ Τιτᾶνες, ἡ πλημμέλεια καὶ ἡ ἀταξία. Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον, ἀντὶ τοῦ ἐπεφύκεσαν· τὸ δὲ πέφυκα παρακείμενος ὤν, πεφύκω Δωρικῶς γέγονε· καὶ ὅμοιον ἐνεστῶτι ἀναδεξάμενον χαρακτῆρα, εἰς τὸν ἐπέφυκον παρατατικὸν ἔκλινεν. Οἳ τότε Τιτήνεσσι κατέσταθεν.] ἐνταῦθα καταλέγει ὁ ποιητὴς τὰ ἐν χειμῶνι γινόμενα, τοὺς ὑπὸ γῆν γινομένους βόμβους. τὰς τῶν πνευμάτων σφοδρὰς ἐπαναστάσεις, κινήσεις πετρῶν ῥιπτομένων τῇ σφοδρότητι τῶν ἀνέμων, σάλον θαλάσσης, καταιγίδας καὶ θυέλλας, ἀστραπάς τε καὶ βροντάς. ἔστιν ὅτε πρηστῆρας καὶ κεραυνοὺς τὴν γῆν πολλάκις κατακαίοντας, καὶ πᾶν τὸ παρατυχόν· ἃ καὶ βέλη παρονομάζει στονόεντα, ὡς βάλλοντα, καὶ στόνον τινὰ καὶ ταραγμὸν ἐμποιοῦντα. Πέτρας ἠλιβάτους] ἤγουν μεγάλας καθ' ὑπερβολήν, στιβαράς, ἰσχυράς. Προφρονέως] προθύμως ταῖς χερσὶ καὶ τῇ δυνάμει, ὁμοῦ ἔφαινον τὸ ἔργον αὐτῶν. τουτέστι τῆς ἰσχύος καὶ τῆς τέχνης. Σειόμενος.] πέδοθεν δὲ σεισμὸς γέγονε τῇ μεγάλῃ βοῇ, τῶν ποδῶν αὐτῶν ὡς ἄρ' ἐπ' ἀλλήλοισιν ἐπέφερον, τὰ στονόεντα βέλη. Ῥιπῇ ὕπ' ἀθανάτων] τῇ ὁρμῇ καὶ κινήσει τῶν θεῶν ἤτοι τῶν στοιχείων. τούτων γὰρ μαχομένων πάντα νικᾶται. Φωνὴ δ' ἀμφοτέρων.] γινομένης τῆς τοιαύτης τῶν πνευμάτων κινήσεως, ἅπαντα κλονεῖται, καὶ γῆ καὶ θάλασσα, καὶ τὰ ὑπὸ γῆν· ἀλλὰ καὶ μέχρις οὐρανοῦ φθάνει ὁ τούτων ἦχος. καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ ἀὴρ, καὶ ὁ αἰθὴρ κινηθέντες κεραυνοὺς καὶ ἀστραπὰς καὶ βροντὰς ἐπιπέμπουσι· γῆ δὲ καὶ θάλασσα δεχομένη ταῦτα μέγαν ἔχει τὸν τάραχον. Ἴκταρ ἅμα.] εὐθέως, ἐκ τοῦ σύνεγγυς, ὡς ἀπὸ τοῦ ἵκω ἵκταρ ἐπιρρηματικῶς, ταχέως· ἢ ἀντὶ τοῦ ἐγγύς, ἐκ τοῦ παρεπομένου, ἐπειδὴ ὁ ἀφικνούμενος ἐγγὺς γίνεται· χρῶνται δὲ οἱ τραγικοὶ ταύτῃ τῇ λέξει. εἰλοφόωντες.] ἅλλοντες, συμφέρον-

τὰς, τὸ πῦρ πανταχοῦ διαιάζοντες. φερέσβιος] ἡ τὴν ζωὴν διδοῦσα. Ἔζεε δὲ χθὼν] ἀνέβρασεν ἡ γῆ. τοῦτο δῆλον ἐστὶν ἀπὸ τῶν ἀτμῶν, καὶ τῆς ὁμίχλης τῆς ἐν τῷ χειμῶνι γινομένης καὶ τῶν ἀτμιζόντων ὑδάτων. ὑπὸ γῆν μὲν γὰρ ἐπιπολὺ διατρίβων ὁ ἥλιος ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς εἰσδυόμενος θερμαίνει τὰ ὕδατα, ὡς καὶ ἀτμόν τινα ταῦτα ἀποτελεῖν. ὑπὲρ γῆς δὲ γινόμενος, καὶ τὰς ἀκτῖνας ἐπιπέμψας τῇ γῇ, τὰς ἐν νυκτὶ περιεχομένας ἰκμάδας ἀνιμώμενος τὴν ὁμίχλην ἐργάζεται. Οὐ μόνον δὲ ἐν γῇ ταῦτα γίνεται, ἀλλὰ καὶ ἐν θαλάσσῃ καὶ ποταμοῖς, καὶ τοῖς λοιποῖς τῶν ὑδάτων συστήμασι. Σαφέστερον δ' αὐτῆς γνοίη, ὡς καὶ ἐκ γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης καὶ τῶν ὑδάτων πάντων ὁμίχλη γίνεται, ἀπό τε τῶν θερμαινομένων τῷ πυρὶ ὑδάτων, καὶ ἀτμόν τινα ἀναπεμπόντων, καὶ ἀπὸ τῶν λοιπῶν στερεῶν σωμάτων, ξύλων φημὶ καὶ πηγῶν, καὶ τῶν τοιούτων ἑτέρων. καὶ ταῦτα γὰρ διὰ τὸ μετέχειν ὑγρότητος θερμαινόμενα ἀτμόν τινα ἀποτελεῖ· τὰ μὲν ὑγρότερα μείζονα, τὰ δὲ ξηρότερα ἐλάττονα. ἀϋτμὴ.] ἀτμὴ τοῦ πυρός. ὄσσε δ' ἄμερδε.] τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκώλυε. ἐτύφλου. εἴσατο δ' ἄντα.] ἀντὶ τοῦ ἔδοξεν ὁρώμενα ἐξ ἐναντίας. ἢ ἐφαίνετο τοῖς ὁρῶσι τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ, οὐ τοῖς ἀκούουσιν. ὡς ὅτε τῇ γῇ ἔμπεσε ὁ οὐρανὸς, οὕτως ἦν ἡ φαντασία. Τῆς μὲν ἐρειπομένης.] τῆς γῆς ἐρριμμένης, ἢ ὑπομενούσης, ἢ πληττομένης ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ. Ἄλλως. τουτέστιν ἡ ἐρριμμένης, ἐξεριπόντος δὲ τοῦ οὐρανοῦ ἐπικειμένου. Σὺν δ' ἄνεμοι.] οἱ δὲ ἄνεμοι σεισμοὺς καὶ κόνιν ἐποίουν, ἠχοῦντες συνεταράσσοντο. Κῆλα Διὸς μεγάλοιο] τὰ βέλη τὰ καυστικά. ὅτοβος δ' ἄπλετος,] θόρυβος, ψόφος· διὰ τὸ ἀσαφὲς τοῦτο λέγει. ὅτοβος γὰρ, ἡ διὰ τῶν ὤτων βοή. χάροπας καὶ κόναβος, καὶ σημαίνει καὶ αὕτη ἡ λέξις τὸν θόρυβον. πεῖρ δ' ἀλλήλοις ἐπέχοντες.] αὖθις ἅμα, ἐμποδίζοντες τὸ πρότερον ἀλλήλους, νῦν ἐκλίθη ἡ μάχη. μάχην δριμεῖαν.] ἐκ μεταφορᾶς τῶν ὠδινουσῶν. Ὅμηρος,

Ὡς δ' ὅτε ὠδίνουσαν ἔχει βέλος ὀξὺ γυναῖκα
Δριμὺ, τό τε προϊεῖσιν. ——

Τόσσον ἔνερθ' ὑπὸ γῆς.] ἕνεκα διδασκαλίας λέγει. οὐκ οἶδε ὡς γὰρ, ἢ ἀπὸ ἱστορίας λέγει, ἢ πείρας, ἢ περί τινος λέγει, καὶ πρὸς τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων πλάττει. Ἄλλως. κέντρου γὰρ λόγον ἐπέχει πρὸς ἀμφότερα ἡ γῆ. καὶ τοὺς μὲν ὑπὸ χθονός. ἐκεῖ ἡ ὀργὴ τῶν θεῶν ἐπέχει τὰ πλημμελήματα καὶ δυσφημίας τῶν ἀνθρώπων. δεῖ δὲ νοεῖν, ὅτι ἐκτὸς τοῦ τείχους ἐπιτηροῦσι τοὺς Τιτᾶνας. οὐ γὰρ σὺν τοῖς Τιτᾶσιν οἰκοῦσι καὶ οὗτοι. ἀμφὶ δέ μιν νὺξ] ἐκεῖ καὶ τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῦ ταρτάρου, καὶ τοῦ πόντου, καὶ πάντων αἱ ἀρχαὶ καὶ τὸ τέλος ἐστί. χάλκεον δὲ ἕρκος ἐλήλαται, ἤγουν περιέχει, ἐκ μήκους, καὶ πλάτους, ἢ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, καὶ ἐντὸς τοῦ ταρτάρου, καὶ ἐκτὸς, τεῖχος περιέχει. Τριστοιχεὶ.] κατὰ τρεῖς τάξεις εἰς τὸ αὐτὸ περὶ τὸ ἄκρον καὶ ἀνώτατον μέρος τοῦ ταρτάρου πρὸς τὸν ᾅδην, περὶ ὅν φησι κέχυται πολλὴ νύξ. τὸ γὰρ τριστοιχεὶ, πολυστοιχεί. αὐτὰρ ὕπερθεν] ἐπάνω τοῦ ταρτάρου κεῖται ἡ γῆ καὶ ἡ θάλασσα, τριπλῆ, ὡς ἂν πλεῖσται καὶ ἄπειροι γῆς ῥίζαι πεφύκασιν, ἀντὶ τοῦ ἐκεῖ ῥίζα τοῦ κόσμου. ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τῶν φυτῶν. Τοῖς οὐκ ἐξιτόν ἐστι.] λείπει ἡ διά, ἵν' ᾖ διὰ τούτων τῶν ῥιζῶν οὐκ ἐκβαδιστέον, οὐ πορευτέον. πύλας δ' ἐπέθηκε.] διότι ὁ αὐτὸς ἐννοσίγαιος, ὁ τὴν γῆν συνέχων. Ἄλλως. τῆς γὰρ ὑγρᾶς καὶ ψυχρᾶς ἐπιπλαζούσης ἀναθυμιάσεως ἐν τῷ ὑπὲρ ἡμᾶς ἀέρι, αἱ ξηραὶ ἀναθυμιάσεις κεκώλυνται ἀνιέναι. τεῖχος περίκειται.] περιέχει ἐκ μήκους καὶ πλάτους, ἢ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ἐντὸς τοῦ ταρτάρου, καὶ ἐκτὸς τεῖχος περιβέχει. Ἔνθα δὲ Γύγης Κόττος τε.] ἐκεῖ ἡ ὀργὴ τῶν θεῶν ἐπέχει τὰ πλημμελήματα καὶ τὰς δυσφημίας τῶν ἀνθρώπων. δεῖ δὲ νοεῖν, ὅτι οὗτοι ἐκτὸς τοῦ τείχους ἐπιτηροῦσι τοὺς Τιτᾶνας. οὐδὲ ἐν τοῖς Τιτᾶσι δεῖ νοεῖν οἰκοῦντας τούτους. Ἔνθα δὲ γῆς δνοφερῆς] ἐκεῖ καὶ γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῦ ταρτάρου καὶ πάντων αἱ ἀρχαὶ καὶ τὰ τέλη εἰσίν. ἐπειδὴ ἄναρχα ταῦτα. τὸ γὰρ ὕδωρ ἄναρχον, ἐξ οὗ τὰ πάντα. Ἑξείης πάντων πηγαί.] λείπει ἡ διά, ἵν' ᾖ διὰ τούτων τῶν ῥιζῶν, πάντων ἡ ἀρχὴ, ἐκ τοῦ παρ' ἑτέρου ἐκφέρεται, καὶ ἐκεῖ ἀποτελεῖται. οὐδέ κεν πάντα.] ἐπειδὴ ἀφανὴς ἡ τούτων ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος, οὐδ' εἰ πάντα, φησὶ, τὸν ἐνιαυτὸν διανύσειεν φθάσαι τὸ βάθος, ἐὰν μόνον φθάσῃ πρὸς αὐτὸ ὕδωρ, ἀλλ' ἄνεμοι περιφέρουσιν αὐτό. λείπει δὲ τὸ τὶς, οἷον, οὐδ' ἄν τις. καὶ νυκτὸς ἐρεμνῆς] ἐκ τῆς νυκτὸς τὰ δεινὰ οἰκήματα ἐκεῖ ἐστι νεφέλῃ κεκαλυμμένα. περὶ δὲ τῶν οἰκημάτων, ὁ Ἰαπετιονίδης ἵσταται, τὸν

οὐρανὸν βαστάζων. ὅπου καὶ ἡ νὺξ καὶ ἡ ἡμέρα χωριζόμεναι ἀπ' ἀλλήλων προσαγορεύουσιν ἀπαντῶσαι ἀλλήλαις. Τῶν πρόσθ' Ἰαπετοῖο.) πρὸ τῶν οἴκων, δηλονότι τῆς νυκτὸς μαχόμενα τὰ ἐπὶ τῷ Ἄτλαντι. εἰ γὰρ ἐννέα ἡμερῶν διάστημα ὁ ἄκμων καταβαίνει ἐπὶ τῆς γῆς, πῶς οἷόν τε τὸν Ἄτλαντα ἐπὶ γῆς ἑστῶτα βαστάζειν τὸν οὐρανόν, Ὁμήρου εἰπόντος, ἔχει δέ τε κίονας αὐτός· ἀντὶ τοῦ ἐπιμελείας ἀξιοῖ, ἢ φυλάττει, ὡς καὶ ἐν ἄλλῳ, Καί μοι κῆπον ἔχει πολυδένδρεα· ὁ δὲ Ἡσίοδος, ἀντὶ τοῦ κατέχει καὶ φέρει ἤκουσεν.

κασίγνητον Θανάτοιο.] ἀδελφὸν τοῦ θανάτου· θανάτῳ γὰρ ὅμοιός ἐστιν ὁ βαθὺς ὕπνος. Ὕπνος καὶ Θάνατος.] ὁ μὲν αἰωνίως δαμάζει. ὁ δὲ πρὸς ὀλίγην ὥραν. ἐκ τῆς περιτεμένων δὲ τοῖς ἀνθρώποις, κοιμῶν πλάττει. οὐδ' οὐρανόθεν καταβαίνων] ἤγουν εἰς τὸ κάτω ἡμισφαίριον γινόμενος. ὁ γὰρ πέρα καθόδων τοῦ πρέποντος, ὥς φησι Σιμοκάτης, οὔτε ἀνίσχοντα, οὔτε δυόμενον προσβλέπει τὸν ἥλιον. Ἔνθα θεοῦ.] ἐν τοῖς οἰκήμασι νυκτός, τὸ δὲ χθονίου ἀντὶ τοῦ σκοτεινοῦ· ὡς Ἀνακρέων, χθόνιον δ' ἐμαυτοῦ ἦτορ. Ἐξελθεῖν δ' οὐκ αὖθις.] τούτῳ ὅμοιον τὸ παρ' Αἰσχύλῳ· οἰκτρῶς καλεῖσθέ με. ἔστι δ' οὐκ εὐέξοδον. Ἄλλως τε πάντων χ' οἱ κατὰ χθονὸς θεοί, Λαβεῖν ἀμείνους εἰσὶν ἢ μεθιέναι. Δεινὴ Στύξ.] φοβερὰ τοῖς ἐπιορκοῦσι. δεινὴ θεός, ὅτι τοὺς ἐπιορκοῦντας εἰς αὐτὴν βασανίζει. ἄλλως. Στύγα νῦν λέγει τοὺς σταλαγμοὺς τῶν ὑδάτων, καὶ τὰς ψεκάδας τὰς ἀπὸ τῶν κάτω τόπων ἀναδιδομένας περὶ τὸν ὑπὲρ γῆς ἀέρα, καὶ ποιούσας ἴριδα καὶ νέφη, καὶ ὄμβρους, καὶ χάλαζαν, καὶ τὰ τοιαῦτα, οὓς δὴ σταλαγμοὺς καὶ κίονας ἀργυρέους προσαγορεύει, διὰ τὸ καθαρὸν καὶ λευκόν. κίονας δὲ διὰ τὸ ἀπὸ γῆς ἢ ἀπὸ τῶν ὑπὸ γῆν μέχρις οὐρανοῦ ἀνέρχεσθαι ἀνελκομένας τῇ τε αἰθέρος καὶ τοῦ ἡλίου θερμότητι. Μακρῇσι πέτρῃσι] ταῖς μεγάλαις, διὰ τὸ ὑπὸ πετρῶν ἰέναι τὸ ὕδωρ.

Κίοσιν ἀργυρέοισι πρὸς οὐρανὸν ἐστήρικται.	Columnis argenteis ad cœlum firmatæ sunt.
Παῦρα δὲ Θαύμαντος θυγάτηρ πόδας ὠκέα Ἶρις	Raro vero Thaumantis filia pedibus velox Iris,
Ἀγγελίην πωλεῖται ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης,	Nuncia versatur super lata dorsa maris,
Ὁππότ' ἔρις καὶ νεῖκος ἐν ἀθανάτοισιν ὄρηται.	Quando lis & contentio inter deos exorta fuerit:
Καί ῥ' ὅστις ψεύδηται Ὀλύμπια δώματ' ἐχόντων,	Et sane quisquis mentiatur celestes domos tenentium,
Ζεὺς δέ τε Ἶριν ἔπεμψε θεῶν μέγαν ὅρκον ἐνεῖκαι	Iupiter tum Irim mittit, deorum magnum iusiurãdum vt ferat
Τηλόθεν ἐν χρυσέῃ προχόῳ πολυώνυμον ὕδωρ,	E longinquo in aureo gutturnio celeberrimam aquam,
Ψυχρόν, ὅ τ' ἐκ πέτρης καταλείβεται ἠλιβάτοιο	Frigidam, quæ e petra destillat alta,
Ὑψηλῆς, πολλὸν δὲ ὑπὸ χθονὸς εὐρυοδείης	Excelsa. multum vero subtus terram spaciosam
Ἐξ ἱεροῦ ποταμοῖο ῥέει διὰ νύκτα μέλαιναν,	E sacro flumine fluit per noctem nigram,
Ὠκεανοῖο κέρας. δεκάτη δ' ἐπὶ μοῖρα δέδασται.	Oceani cornu. decima vero pars attributa est.
Ἐννέα μὲν περὶ γῆν τε καὶ εὐρέα νῶτα θαλάσσης	Nouem quidem circa terramque & lata dorsa maris
Δίνης ἀργυρέης εἰλιγμένος εἰς ἅλα πίπτει,	Vorticibus argenteis intortus in mare cadit,
Ἡ δὲ μί' ἐκ πέτρης προρέει, μέγα πῆμα θεοῖσιν.	Vna vero ex petra profluit, magnum damnum diis.
Ὅς κεν τὴν ἐπίορκον ἀπολείψας ἐπομόσσῃ	Quisquis periurium libens iurauerit
Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κάρη νιφόεντος Ὀλύμπου,	Immortalium, qui tenent verticem niuosi Olympi,
Κεῖται νήϋτμος τετελεσμένον εἰς ἐνιαυτόν·	Iacet spiritus expers integrum per annum:
Οὐδέ ποτ' ἀμβροσίης καὶ νέκταρος ἔρχεται ἆσσον	Neque ambrosiæ & nectaris accedit propius
Βρώσιος, ἀλλά τε κεῖται ἀνάπνευστος καὶ ἄναυδος	Cibum: sed iacet non respirans, & mutus,

Στρωτοῖς

Στρωτοῖς ἐν λεχέεσσι, κακὸν δ' ἐπὶ κῶμα καλύπτει.
Αὐτὰρ ἐπὴν νοῦσον τελέσῃ μέγαν εἰς ἐνιαυτὸν,
Ἄλλος δ' ἐξ ἄλλου δέχεται χαλεπώτατος ἆθλος.
Εἰνάετες δὲ θεῶν ἀπομείρεται αἰὲν ἐόντων,
Οὐδέ ποτ' ἐς βουλὴν ἐπιμίσγεται οὐδ' ἐπὶ δαῖτας
Ἐννέα πάντ' ἔτεα· δεκάτῳ δ' ἐπιμίσγεται αὖτις
Εἰρέας ἀθανάτων, οἳ ὀλύμπια δώματ' ἔχουσι.
Τοῖον ἄρ' ὅρκον ἔθεντο θεοὶ Στυγὸς ἄφθιτον ὕδωρ,
Ὠγύγιον. τὸ δ' ἵησι καταστυφέλου διὰ χώρου.
Ἔνθα δὲ γῆς δνοφερῆς καὶ ταρτάρου ἠερόεντος,
Πόντου τ' ἀτρυγέτοιο καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος
Ἑξείης πάντων πηγαὶ καὶ πείρατ' ἔασιν.
Ἀργαλέ', εὐρώεντα, τά τε στυγέουσι θεοί περ.
Ἐνθάδε μαρμάρεαί τε πύλαι, καὶ χάλκεος οὐδὸς
Ἀστεμφὴς, ῥίζῃσι διηνεκέεσσιν ἀρηρὼς,
Αὐτοφυής. πρόσθεν δὲ θεῶν ἔκτοσθεν ἁπάντων
Τιτῆνες ναίουσι, πέρην χάεος ζοφεροῖο.
Αὐτὰρ ἐρισμαράγοιο Διὸς κλειτοὶ ἐπίκουροι
Δώματα ναιετάουσιν ἐπ' Ὠκεανοῖο θεμέθλοις,
Κόττος τ' ἠδὲ Γύγης. Βριάρεων γε μὲν ἠῢν ἐόντα
Γαμβρὸν ἑὸν ποίησε βαρύκτυπος Ἐννοσίγαιος.
Δῶκε δὲ Κυμοπόλειαν ὀπυίειν, θυγατέρα ἥν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ Τιτῆνας ἀπ' οὐρανοῦ ἐξέλασε Ζεὺς,
Ὁπλότατον τέκε παῖδα Τυφωέα Γαῖα πελώρη
Ταρτάρου ἐν φιλότητι, διὰ χρυσῆν Ἀφροδίτην.
Οὗ χεῖρες μὲν ἔασιν ἐπ' ἰσχύϊ ἔργματ' ἔχουσαι,
Καὶ πόδες ἀκάματοι κρατεροῦ θεοῦ· ἐκ δέ οἱ ὤμων
Ἦν ἑκατὸν κεφαλαὶ ὄφιος, δεινοῖο δράκοντος,
Γλώσσῃσι δνοφερῇσι λελειχμότες· ἐκ δέ οἱ ὄσσων
Θεσπεσίης κεφαλῇσιν ὑπ' ὀφρύσι πῦρ ἀμάρυσσε·
Πασέων δ' ἐκ κεφαλέων πῦρ καίετο δερκομένοιο.
Φωναὶ δ' ἐν πάσῃσιν ἔσαν δεινῇς κεφαλῇσι
Παντοίην ὄπ' ἱεῖσαι, ἀθέσφατον. ἄλλοτε μὲν γὰρ
Φθέγγονθ', ὥστε θεοῖσι συνιέμεν, ἄλλοτε δ' αὖτε

Stratis in lectis, malus autem veternus obtegit.
Sed postquam morbo defunctus est magnum per annum,
Alia ex alia excipit molestissima ærumna.
Nouennio autem a diis relegatur sempiternis,
Neque vnquam ad consilium ineundum commiscetur, neque ad epulas
Nouem totis annis. decimo tandem commiscetur iterum
Cœtibus immortalium, qui cœlestes domos incolunt.
Tale itaque iuramentum constituerunt dij, Stygis perennem aquam
Antiquam istam, quæ tranat aridum locum.
Ibi autem terræ caliginosæ & Tartari obscuri,
Pontique infructuosi, & cœli stellati,
Ex ordine omnium fontes & fines sunt,
Molesti, squalidi, quos oderunt etiam dij ipsi.
Illic splendidæque portæ, & æreum limen
Immotum, radicibus longis compactum,
Sua sponte natum. ante illud vero extra omnes deos
Titanes habitant, vltra Chaos caligine obductum.
Cæterum valde tonantis Iouis inclyti auxiliarij,
Domus incolunt in Oceani fundamentis,
Cottus atque Gyges. Briareum quippe bonum existentem,
Generum suum fecit grauiterfremens Neptunus.
Dedit autem Cymopoliam, vt ducat in vxorem filiam suam.
Ast vbi Titanes e cœlo expulit Iupiter,
Minimum natu peperit filium Typhoeum terra magna,
Tartari in amore, per auream Venerem.
Cuius manus quidem sunt ob robur operibus aptæ,
Et pedes indefessi robusti dei. ex humeris vero ei
Erant centum capita serpentis horrendi draconis,
Linguis nigris lambentes. præterea ex oculis ei
Admirandis in capitibus sub superciliis ignis micabat.
Omnibus autem ex capitibus ignis flagrabat cernentis,
Voces quoque in omnibus erant horrendis capitibus,
Omnigenum sonitum emittentes, ineffabilem. interdum enim
Sonabant, vt diis intelligere liceret, interdum rursum

Ταύρου ἐριβρύχεω μένος ἄσχετον ὄσσαν ἀγαύρου,
Ἄλλοτε δ' αὖτε λέοντος ἀναιδέα θυμὸν ἔχοντος,
Ἄλλοτε δ' αὖ σκυλάκεσσιν ἐοικότα, θαύματ' ἀκοῦσαι,
Ἄλλοτε δ' αὖ ῥοίζασχ', ὑπὸ δ' ἤχεεν οὔρεα μακρά.
Καί νύ κεν ἔπλετο ἔργον ἀμήχανον ἤματι κείνῳ,
Καί κεν ὅγε θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἄναξεν,
Εἰ μὴ ἄρ' ὀξὺ νόησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
Σκληρὸν δ' ἐβρόντησε καὶ ὄβριμον. ἀμφὶ δὲ γαῖα
Σμερδαλέον κονάβησε, καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθεν,
Πόντος τ', Ὠκεανοῦ τε ῥοαὶ, καὶ τάρταρα γαίης.
Ποσσὶ δ' ὑπ' ἀθανάτοισι μέγας πελεμίζετ' Ὄλυμπος
Ὀρνυμένοιο ἄνακτος· ἐπεστενάχιζε δὲ γαῖα.

Tauri valde mugientis, robore insuperabilem vocem, ferocis.
Interdum rursus leonis impudentem animum habentis:
Interdum rursum catulis similia, mira auditu:
Interdum vero stridebat, resonabantque montes alti.
Et sane fuisset opus perplexum die illo,
Atque ipse mortalibus & immortalibus imperasset,
Nisi statim intellexisset pater hominumque deorumque.
Grauiter autem intonuit atque fortiter. vndique vero terra
Horrende edidit fragorem, & cœlum latum superne,
Pontusque & Oceani fluxus, & infima loca terræ.
Pedibus vero sub immortalibus magnus contremuit Olympus
Insurgente rege. ingemiscebat autem tellus.

ΑΛΛΗΓΟΡΙΑΙ.

Τὰ δὲ τῆς Στυγὸς δώματα κατηρεφέα μὲν ὑπὸ μακρῶν πετρῶν παραδίδονται, καὶ ὑπὸ κιόνων μετεωριζόμενα μακρῶν ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ, διὰ τὸ ἐκ πετρῶν μᾶλλον καταῤῥέειν τὰ ὕδατα, καὶ ἐντεῦθεν ἀναδίδοσθαι τὴν εἰρημένην ἀναθυμίασιν, καὶ πρὸς οὐρανὸν ἀνάγεσθαι, καὶ ποιεῖν νέφη καὶ ὄμβρους, καὶ ὁμίχλην, καὶ χάλαζαν. τὸν γὰρ μεταξὺ τῆς γῆς, καὶ τοῦ καλουμένου αἰθέρος τόπον πληροῖ διαφόρων παθημάτων ἡ ἀναδιδομένη ἀτμίς.

Παῦρα δὲ Θαύμαντος θυγάτηρ πόδας ὠκέα Ἶρις,
Ἀγγελίη πωλεῖται ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης,
Ὁππότ' Ἔρις καὶ Νεῖκος ἐν ἀθανάτοισιν ὄρηται]

διὰ τούτων τῶν ἐπῶν καὶ τῶν ἑξῆς, ἔοικε φιλοσοφεῖν περὶ Ἴριδος, οὐκ ἐπιστημονικωτάτως δὲ, οὐδὲ πάντως ἀκριβῶς, καθὼς Ἀριστοτέλης ἐποίησεν ἐν τῷ τρίτῳ τῶν μετεώρων, ἀλλ' ὅσον προσῆκε ποιητῇ ἀνδρὶ καὶ ἀρχαίῳ σοφῷ. διὸ καὶ εἴ τι φαίνεται ἀπᾷδον τοῦ ἀληθοῦς, συγχωρητέον αὐτῷ διὰ τὴν ἀρχαιότητα, οὐ μόνον ἐνταῦθα, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις. χάρις δ' οὖν ὅμως εἰπόντι τῷ ἀνδρὶ καὶ ὁδηγήσαντι τοὺς μετ' αὐτόν. ὀλιγάκις, φησὶν, ἡ Ἶρις ἀναστρέφεται περὶ τὴν θάλασσαν, καὶ ἄνωθεν τῶν νώτων αὐτῆς φαίνεται, καὶ ὅταν οἱ θεοὶ ἐρίζωσι πρὸς ἀλλήλους, ὅταν μάχη τις ἐν τοῖς στοιχείοις ᾖ (ταῦτα γὰρ θεοὺς νῦν καλεῖ) τότε φαίνεται ἡ Ἶρις ἐν τοῖς μετεώροις, καὶ πέμπεται παρὰ τοῦ Διὸς ἄγγελος τῆς τοῦ κόσμου συστάσεως. χρυσέην δὲ πρόχοον, καὶ πολυώνυμον ὕδωρ ἀκουστέον, τὸ χρυσίζον τῆς Ἴριδος μέρος, καὶ τὸ πολύχροον αὐτῆς, ὅπερ ἐξ ὕδατος ἔχει τὴν σύστασιν ψεκάζοντος. τὸ μὲν γὰρ αὐτῆς φοινικοῦν λέγεται, τὸ δὲ πράσινον, τὸ δὲ ἁλουργόν· διὸ καὶ πολυώνυμον ὕδωρ αὐτὴν ὁ σοφὸς ποιητὴς ὀνομάζει. ἀναδίδοται δὲ τοῦτο ἐκ πετρῶν ἠλιβάτων, καὶ ἀπὸ θαλάττης, καὶ ἀπὸ γῆς. διὰ νύκτα μέλαιναν, ἢ ἀοράτους καὶ ἀνεπαισθήτους ἡμῖν, ἢ μάλιστα νυκτὸς, διὰ τὸ τὴν σελήνην ἀνάγειν ταῖς ἑαυτῆς ἀκτῖσι τὴν δίυγρον ἀτμίδα. τὸ δὲ,

Ἐννέα μὲν περὶ γῆν τε καὶ εὐρέα νῶτα θαλάσσης,
Δίνης ἀργυρέης εἱλιγμένον εἰς ἅλα πίπτει,
Ἡ δὲ μί' ἐκ πέτρης προρέει,——

τοιαύτην ἔχει τὴν ἔννοιαν, ὡς οὐχ ὡσαύτως ἀπό τε τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάσσης οἰητέον ἀνάγεσθαι ἀναθυμιάσεις περὶ τὸν ὑπὲρ γῆς ἀέρα, ὅσαι ἄνεισιν ἀπὸ τῶν πετρῶν, καὶ τῶν καταῤῥεόντων ἐξ αὐτῶν ὑδάτων. ἀλλ' ἐκεῖθεν μὲν, διὰ τὸ ἐφηπλῶσθαι τὴν θάλασσαν, καὶ τοὺς ποταμοὺς περικεχύσθαι, ἐνναπλάσιος ἄνεισιν ἡ ἀναθυμίασις· ἐντεῦθεν δὲ ἀπὸ τῶν κρηνῶν καὶ τῶν ἐν σπηλαίοις ὑδάτων ἐναπλάσιος καὶ ὀλίγη· ἡρμήνευσαν δέ τινες τὰ ἔπη ταῦτα οὕτως, ὡς διὰ τούτων περὶ τοῦ σχήματος τῆς Ἴριδος διαλαμβάνει. εἰ γὰρ καὶ Ἀριστοτέλης δείκνυσιν ἐν τῷ τρίτῳ τῶν μετεώρων, ὡς οὔτε κύκλος ἐστὶν, οὔτε μεῖζον ἡμικυκλίου τὸ τῆς Ἴριδος σχῆμα, ἀλλ' ἢ ἡμικύκλιον, ἢ ἔλαττον ἡμικυκλίου, ἀλλ' οὖν φασὶν ἔνιοι, ὡς μεῖζον ἡμικυκλίου

ἐπὶ λόγῳ τοῦτο εἶναι, τὸν φέροντα ποιητὴν μάρτυρα ἐπαγόμενος· λέγει γὰρ, ὡς εἴ τις νοήσῃ κύκλον, καὶ εἰς δέκα τμήματα αὐτὸν τέμῃ, τὰ μὲν ἐννέα ὑπὲρ γῆς ἔσονται· τὸ δὲ ἓν τμῆμα, ὑπὸ γῆν. μεταρρυθμίζουσι δὲ τὴν λέξιν, καὶ τὸ ἐκ πέτρης προρέει, ἀντὶ τοῦ ὑπὸ πέτραν καὶ ὑπὸ γῆν κρύπτεται, ἀξιοῦσι λέγειν. μέγα πῆμα προφέρει θνητοῖσι, καὶ τὰ ἑξῆς. ἐντεῦθεν ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς τὰ περὶ τοὺς ἐπιόρκους συμβαίνοντα καταλέγει, δεικνὺς ἡμῖν ὁπόσον κακόν ἐστι τὸ ἐπιορκεῖν, καὶ ψεύδεσθαι. χρὴ γὰρ εἰξάντας πλείονα εἰς τὸ προφέρει, τὰ ἑξῆς ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς ἀκοῦσαι, ἐπικωτέρως ἡμῖν τὸν νοῦν ῥυθμίζοντα, καὶ πρὸς τὸ σαφέστερον μετάγοντα. μέγα πῆμα θνητοῖσιν ὅς κε τὴν ἐπίορκον ἀπολείψας ἐπομόσῃ, τὴν ἰλύα λέγει, ἢ τὴν στύγα, μέγα πῆμα τοῖς ἐπιόρκοις εἶναι· εἰ γὰρ ψευδῶς τις ἐπ' αὐτὴν ὀμόσει, σπονδὰς πρότερον ποιησάμενος καὶ σπονδείας, (τοῦτο γὰρ δηλοῖ διὰ τοῦ, ἀπολείψας) κεῖται ἄταφος μέχρι πολλοῦ, ἐπεὶ δὴ τεθναίη· εἰ δὲ καὶ ζωὴ, ἀκοινώνητος τυγχάνει καὶ τροφῆς καὶ πόσεως, καὶ οὐδὲ προσιτός ἐστιν εἰς τράπεζαν, ἀλλά τι κεῖται ἀνάπνευστος; καὶ ἄναυδος στρωτοῖς ἐν λεχέεσσι. διαφορὰν ἐστιν ὅτι καὶ οὐχ ὑπνώττων, ἀλλὰ κατεχόμενος κάρῳ, καὶ ἐπιπολὺ ἐταζόμενος ὑπὸ τῆς ἐνιαυτῶν. καὶ μακρονοσῶν. εἶθ' ὕστερον πάλιν ἰώμενος, καὶ ἀνακτώμενος ἐπὶ τὴν προτέραν κατάστασιν. φιλάνθρωπος γὰρ ἡ πρόνοια, καὶ οὐκ ἀπογινώσκει τέλεον παραδειγματίζειν τοὺς ἀσεβοῦντας, δι' ὧν ἄρα σοφῶς τὴν ἑαυτῆς προμήθειαν δείκνυσι. μαρτυρεῖ δέ μοι τῷ λόγῳ ὁ τοῦ Ἀγαμέμνονος Ὀρέστης, καὶ εἴ τις ἄλλος τοῖς ἀποτρόπαιοις ἔνοχος γέγονε. Τί δὲ δή ποτε εἰς τὴν στύγα ὀμνύειν τοὺς θεοὺς λέγεται; ἐμοὶ δοκεῖ, ὡς δηλοῦται διὰ τύπου ἡμῖν, ὅτι στυγοῦνται ὑπὸ θεῶν οἱ ὀμνύοντες, καὶ ὑπ' ἀνθρώπων, ὥσπερ δὴ ἀνωτέρω προείρηκα, ἢ ὅτι πρεσβύτερον ὂν τῶν ἄλλων στοιχείων τὸ ὕδωρ, κατά τε Ἡσίοδον, καὶ ἐνίους τῶν παλαιῶν, εἰκότως εἰς ὅρκον αὐτοῖς προὔκειτο.

Τοῖον ἄρ' ὅρκον ἔθεντο θεοὶ Στυγὸς ἄφθιτον ὕδωρ, Ὠγύγιον.] ἤγουν διὰ τὸ πρεσβύτερον εἶναι τὸ ὕδωρ, εἰς ὅρκον αὐτοῖς παρελαμβάνετο. ἢ διὰ τὸ πολύχρηστον καὶ πολλὰς ἔχειν ἐνεργείας. ἢ Στύγα δοκεῖ λέγειν, τὸ κατὰ ῥέον ὕδωρ ἀπὸ τῆς ἴριδος διαλυομένης ἤδη καὶ σκεδαννυμένης ὑπὸ τῶν τοῦ ἡλίου ἀκτίνων, καὶ ὑπὸ τῆς ὁμίχλης ὡσανεὶ τοῦτο ὑποδεικνύντος ἡμᾶς τοῦ λόγου, ὡς ἄρα διαλυθείη ὁ τὸν ὅρκον παραβαίνων οὕτως ὡς διαλύεται καὶ διασκεδάννυται ἡ καταρρέουσα τῆς ἴριδος δρόσος ἢ ψεκαδώδης. τὸν δὲ Βριάρεων ὁ Ποσειδῶν ποιεῖται γαμβρὸν, καὶ δίδωσιν αὐτῷ τὴν Κυμοπόλειαν, παρόσον ἡ τῶν κυμάτων κίνησις ἔστιν ὅτε σφοδροτέρα γίνεται καὶ βιαιοτέρα ὑπὸ πνευμάτων, οἷον αὐτῇ συνεχομένων. μετὰ δὲ τὸ τοὺς Τιτᾶνας ὑπὸ τοῦ Διὸς καταβληθῆναι εἰς Τάρταρον, ὁ Τυφωεὺς ἐκ τῆς γῆς νεώτερος παραδίδοται γεννηθῆναι, συνελθούσης τῷ ταρτάρῳ, καὶ τὰ ἑξῆς τῶν ἐπῶν. ὄντος γὰρ μετὰ τὸ ἀπελαθῆναι τοῦ περὶ ἡμᾶς ἀέρος τὴν ἀτμιδώδη πᾶσαν ἀναθυμίασιν, καὶ ὑπὸ γῆν ἐμβληθῆναι καὶ τῷ λεγομένῳ κάτω ἡμισφαιρίῳ προσπελάσαι, ἐπιγίνονται (καθὼς οἴεται ὁ παρὼν ποιητὴς) τυφῶνες καὶ ἐκνεφίαι δεινοὶ κλονοῦντες τὴν γῆν καὶ ἐκδειματοῦντες ἡμᾶς ταῖς ἀτάκτοις αὐτῶν ὁρμαῖς, καὶ ἐκκυκῶντες οὐ γῆν μόνον, ἀλλὰ μικροῦ δεῖν καὶ τὸν ἅπαντα κόσμον παρεξάσσοντες. διὸ καὶ ὡς τοιαῦτα ἐνεργοῦντες, εἰκότως ἑκατογκέφαλοι λέγονται, καὶ πολύχειρες, καὶ πολύφωνες, ποτὲ μὲν ὡς λέοντες ὠρυόμενοι, ἄλλοτε δὲ ὡς ταῦροι μυκώμενοι· ποτὲ δὲ ὡς κύνες ἀναιδῶς ὑλακτοῦντες. ἔστι δὲ ὁ τυφὼν, πνεῦμα παχύτερον ἐν νέφεσιν ἀποκεκλεισμένον, καὶ διὰ τὴν ἀντίκρουσιν τῆς δίνης, ἐπὶ γῆς φερομένην ἔχον τὴν ἕλικα, συγκατάγουσα τὸ νέφος, μὴ δυναμένην ἀπολυθῆναι. ὅπου δὲ κατ' εὐθυωρίαν ἐκπνεῖ, ἐνταῦθα τῷ πνεύματι κινεῖ, καὶ τῇ κυκλικῇ κινήσει στρέφει, καὶ ἀναφέρει ᾧ ἂν προσπέσῃ βιαζόμενον. ἀλλὰ τοῦτο τὸ ἐνοχλοῦν παχὺ πνεῦμα καταπυκνωθὲν, καὶ λεπτομερέστερον ἑαυτοῦ γεγονὸς τῇ ἐκπυρώσει, καὶ τὸν ἀέρα χρηματίσαι: ἔτι δὲ ἐν αὐτῷ τῷ νέφει πολὺ καὶ λεπτὸν ἐκθλιβὲν, πρηστὴρ καὶ κεραυνὸς γίνεται. ἔνθεν τοι καὶ ὅμως λέγεται διὰ ταῦτα, ὡς ὁ Τυφωεὺς βασιλεῦσαι μέλλων τοῦ παντὸς, ἐκωλύθη ὑπὸ τοῦ Διὸς, ἐγνωκότος τὴν αὐτοῦ μηχανὴν, καὶ ἀναλαβόντος τὰ αὐτοῦ βέλη, καὶ καταλαβόντος αὐτὸν, βροντῇ τε καὶ ἀστραπῇ καὶ κεραυνῷ. τάχα γὰρ ἂν, ἀνεκύκησε πάντα τὸν κόσμον καὶ ἠφάνισεν ἐπικρατῆσαν τὸ τοιοῦτον πνεῦμα, εἰ μὴ διεκρίθη ὑπὸ τῆς πάντα διοικούσης ἀλόγως προνοίας, εἰς κεραυνούς τε καὶ πρηστῆρας, καὶ ἀνέμους. καὶ οὕτως ἠλαττώθη καὶ οὕτως

ἀπ-

ἀπεδυναμώθη· ἢ ἀπὸ τῆς ἐνώσεως τοῦ νέφους ξη-
ρᾶς ἀναθυμιάσεως ἰσχυρᾶς γενομένης τῇ ἐκθλί-
ψει, καὶ οἷον μένος ἀναλαβούσης, καὶ τὴν ἀστραπὴν
καὶ τὸν κεραυνὸν ποιησάσης, διεσπάσθη καὶ ἀπη-
γνώσθη τὸ τυφωνικὸν ἐκεῖνο πνεῦμα. ἔοικε δὲ ὁ
Ἡσίοδος ὑπὸ γῆν οἴεσθαι γίνεσθαι τὸν Τυφῶνα,
παρόσον αὐτὸν λέγει ἐκ γῆς καὶ ταρτάρου γεννη-
θῆναι. οἱ δὲ ὕστερον ὑπὸ γῆς διισχυρίζονται
ἐν τῷ ὑπὲρ ἡμᾶς ἀέρι γίνεσθαι τοῦτον. τί δὲ βού-
λεται παρ' αὐτῷ, τὸ [διὰ χρυσῆν Ἀφροδίτην]
οἶμαι τὴν τοῦ εἶναι ἔφεσιν. ἅπαντα γὰρ τοῦ εἶναι ἐφίε-
ται, κἂν τὰ μὲν μᾶλλον καὶ ἐπιπλὺ, τὰ δὲ οὐχ
οὕτω. καὶ ὁ Τυφῶν οὖν τοῦ εἶναι ἐφίεται, καὶ ἡ χάλα-
ζα, καὶ ἡ ὁμίχλη, καὶ πάντα τὰ ὑπὸ φύσεως, ἃ
φυσικῶς γινόμενα. δράκοντι δὲ αὐτὸν παρείκασε
διὰ τὸ ἀηδὲς εἶναι καὶ πικρὸν τοῖς ἀνθρώποις, καὶ
θανάσιμον, ἢ διὰ τὸν συριγμόν. λέοντι δὲ καὶ ταύ-
ρῳ, διά τε τὸ ἰσχυρὸν καὶ τὸ θορυβῶδες· κυνὶ
δὲ, διὰ τὸ ἀηδὲς καὶ ἔστιν ὅτε λιγύφωνον.

ΣΧΟΛΙΑ.

Κίοσιν ἀργυρέοισι.] εἰς ὑπερβολὴν καὶ ἀδύνα-
τον. οὐ γὰρ ἄχρις οὐρανοῦ οἱ κίονες ἐκ τοῦ ταρτάρου.
ἢ διὰ τὴν ἀνάδοσιν τοῦ εἰς οὐρανὸν ὕδατος.

Παύρη δέ.] ὀλιγάκις. οὐ γὰρ συνεχῶς γίνε-
ται. ὀλιγάκις, φησὶν, ὤθεν τῶν νώτων τῆς θα-
λάσσης ἡ Ἶρις ἀναστρέφεται, ὅταν οἱ θεοὶ πρὸς
ἀλλήλους ἐρίζωσιν, ἤγουν ὅταν μάχη τις ἐν
τοῖς στοιχείοις γένηται. ταῦτα γὰρ θεοὺς καλεῖ, διὰ
τὸ θέειν, καὶ κινεῖσθαι· οὐ γὰρ ἀεὶ φαίνεται. ἀλλ' ὅταν
πολλή τις γένηται ταραχὴ ἐν τοῖς μετεώροις καὶ
πολὺ καταρρυῇ ὕδωρ, τότε εἴωθε συνίστασθαι,
ὀλίγου ὕδατος τοῖς νέφεσιν ἐναπομείναντος· οὐ
γὰρ ἐπὶ πλήθους ὑδάτων συσταίη ποτ' ἄν· πέμπε-
ται δὲ ὑπὸ τοῦ Διὸς ἄγγελος τῆς τοῦ κόσμου
συστάσεως. Θαύμαντος δὲ, διὰ τὸ θαῦμα
ἐμποιεῖν. Ζεὺς δέ τε Ἶριν ἔπεμψε.] τῆς γῆς
καὶ τῆς θαλάσσης αἱ ῥίζαι, ἐν τῷ ταρτάρῳ. διὰ
τοῦτο ἡ Ἶρις διὰ θαλάσσης εἰς τάρταρον πέμπε-
ται. ἐν χρυσέῃ προχόῳ] ξέστῃ. τίμιον, ἢ ἔνδο-
ξον, ἢ πολλάκις ὑπὸ πολλῶν ὀνομαζόμενον,
διὰ τοὺς ὅρκους ἢ ἐν πολλοῖς τόποις ὄν. πολλὸν
θ' ὑπὸ χθονός.] πολὺ δὲ ὑπὸ τὴν γῆν διὰ τοῦ
Ὠκεανοῦ λαθραίως παρέρχεται τὸ ὕδωρ τῆς Στυ-
γὸς, καὶ ἔτος. Ἣ δὲ μι' ἐκ πέτρης.] ὡς διὰ ὀχε-
τοῦ κεκρυμμένου διαβαίνει πρὸς τὰς πέτρας,
ὅθεν καὶ φαίνεται. ἔστι δὲ τὸ ἐκεῖ ὕδωρ τῆς πηγῆς
τὸ δέκατον μέρος τοῦ Ὠκεανείου ὕδατος· εἰς
ἔχειν τὸ λοιπὸν ὕδωρ τοῦ Ὠκεανοῦ μοίρας ἐννέα·
τούτου μὲν ἐννέα. αὐτῆς δὲ μία μοῖρα. Οὐδέ
ποτ' ἀμβροσίης.] τὸ ἀπαρρησίαστον τῶν ἀσεβῶν
χαρακτηρίζει. ἄσσον.] πλησίον τῆς βρώσεως τῶν
θεῶν παραγίνεται. Αὐτὰρ ἐπὴν νοῦσον τελέσῃ]
διὰ τοῦτο ἐν μακρονοσίᾳ φησὶν ἐξετάζεσθαι τὸν
ἀσεβῆ, ἐπειδὴ πολλοὶ τοῦ συντόμου θανάτου κα-
τατρέχουσι πρὸς τὸ ταχέως ἀπαλλάττεσθαι τῶν
κακῶν.

Εἰνάετες δέ.] τὸ δὲ δέ, ἀντὶ τοῦ
γάρ. τὸ δὲ ἀπομείρεται, σημαίνει τὸ ἀποχω-
ρίζεται. δεκάτῳ, ἵνα δῷ ἐλπίδα μεταβολῆς
τῷ δικαιοπραγήσαντι.

Ὠγύγιον τό δ' ἵησι.] τὸ παλαιὸν. ἀπὸ Ὠγύ-
γου βασιλεύσαντος πρῶτον τῶν θεῶν. δύναται
δὲ ἐκ τούτου καὶ ἐπὶ τοῦ μεγάλου τάττεσθαι.

Ἔνθα δὲ γῆς δνοφερῆς.] ἐπειδὴ κυ-
κλικά εἰσι τὰ τῶν στοιχείων σώματα, τὸ τοῦ
ἑνὸς τέλος ἀρχὴ ἐστὶ τοῦ ἑτέρου. ἐν γὰρ τῷ τέλει
τῆς γῆς ἀρχὴν τὸ ὕδωρ λαμβάνει· καὶ ἑξῆς τὰ
λοιπά. ἡ ἀρχὴ καὶ τέλος ἑκάστου ἐστὶ τὸ σημεῖον,
ἀφ' οὗ ὁ κύκλος ἤρξατο ἄγεσθαι. τοῦτο δὲ ὑπὸ γῆν
φησιν, οἶμαι, διὰ τὸ ἀφανὲς ἡμῖν εἶναι, καὶ ἄγνωστον.
τά γε στυγέουσι θεοί περ.] μισοῦσι γὰρ τὸν ὑπὸ γῆν
τόπον οἱ θέοντες ἀστέρες, διὰ τὸ ζοφῶδες.
ἀρηρώς.] ἡρμοσμένως· αἱ γὰρ ῥίζαι τῆς γῆς οὕτως
εἰσὶν ἡρμοσμέναι, ὡς μηδέποτε δύνασθαι κινηθῆ-
ναι τῆς αὐτῶν στάσεως. πρόσθεν δὲ θεῶν.]
μετὰ τὸν κύκλον τοῦ οὐρανοῦ, τὰ θέοντά ἐστι τῶν
ἀστέρων σώματα. εἶτα τὰ περὶ τὸν αἰθέρα τε-
τυπωμένα καὶ συνιστάμενα πάθη, ἃ τιτᾶνας ὀνο-
μάζει, ἤγουν κομήτας, καὶ βαθύνας καὶ δοκίδας, καὶ
τὰ τοιαῦτα. ἑξῆς δὲ τούτων τὰ τυφωνικὰ πνεύ-
ματα, ἃ τῷ Διῒ βοηθοῦσι, τουτέστι τῷ αἰθέρι, διὰ
τὸ ἀπολαύειν ἐξ αὐτοῦ τὰ ἐκ ξηρότητος γινό-
μενα πάθη. τοὺς κομήτας καὶ τὰ λοιπά. ἄλλο-
τε μὲν γὰρ φθέγγοντο.] ποτὲ μὲν ἐλάλουν, ὥς τε
καὶ θεοῖς συνιέναι τὴν φωνήν· ποτὲ δὲ κα-
ταλλήλως τῷ βίῳ, καὶ ποτὲ ἀκαταλλήλως.
ὄσσαν ἀγαύρου.] κακὴν, ἢ ἄπορον, Ἰωνικῶς. ἄγαυ-
ρος προπαροξύνεται· τὰ γὰρ εἰς ρος ὀνόματα,
τῷ αυ διφθόγγῳ παραληγόμενα, ἔχοντα κατ'
ἰδίαν θηλυκὰ, ὀξύνονται· οἷον. ἀφαυρός, ἀμαυ-
ρός. τὸ δὲ ἄγαυρος βαρύνεται, πλεονασμῷ τοῦ α.

οὐδ

... σῦ καύμα γινόμενον. τὰ δὲ μὴ ἐπίδαμρ⊙ ὄνομα πόλεως, ἄχαυλ⊙, κώ-ἔχοντα θηλυκά, προπαροξύνεσθαι θέλει· οἷον, ταυρ⊙. σεσημείωσαι τὸ θησαυρὸς ὀξυνόμενον.

Καῦμα δ' ὑπ' ἀμφοτέρων κάτεχεν ἰοειδέα πόντον,
Βροντῆς τε στεροπῆς τε πυρὸς ἀπὸ τοῖο πελώρου,
Πρηστήρων ἀνέμων τε κεραυνοῦ τε φλεγέθοντος.
Ἔζεε δὲ χθὼν πᾶσα, καὶ οὐρανὸς, ἠδὲ θάλασσα·
Θυῖε δ' ἄρ' ἀμφ' ἀκτὰς περί τ' ἀμφί τε κύματα μακρὰ
Ῥιπῇ ὑπ' ἀθανάτων· ἔνοσις δ' ἄσβεστος ὀρώρει.
Τρέσσ' ἀΐδης δ' ἐνέροισι καταφθιμένοισιν ἀνάσσων,
Τιτῆνές θ' ὑποταρτάρειοι, Κρόνον ἀμφὶς ἐόντες
Ἀσβέστου κελάδοιο καὶ αἰνῆς δηϊοτῆτος.
Ζεὺς δ' ἐπεὶ οὖν κόρθυνεν ἑὸν μένος, εἵλετο δ' ὅπλα,
Βροντήν τε στεροπήν τε καὶ αἰθαλόεντα κεραυνὸν,
Πλῆξεν ἀπ' οὐλύμποιο ἐπάλμενος, ἀμφὶ δὲ πάσας
Ἔπρεσε θεσπεσίας κεφαλὰς δεινοῖο πελώρου.
Αὐτὰρ ἐπεὶ δή μιν δάμασε πληγῇσιν ἱμάσσας,
Ἤριπε γυιωθεὶς, στονάχιζε δὲ γαῖα πελώρη.
Φλὸξ δὲ κεραυνωθέντος ἀπέσσυτο τοῖο ἄνακτος,
Οὔρεος ἐν βήσσῃσιν ἀϊδνῆς παιπαλοέσσης
Πληγέντος. πολλὴ δὲ πελώρη καίετο γαῖα
Ἀτμῇ θεσπεσίῃ, καὶ ἐτήκετο κασσίτερος ὣς,
Τέχνῃ ὑπ' αἰζηῶν ὑπό τ' εὐτρήτου χοάνοιο
Θαλφθεὶς, ἠὲ σίδηρος ὅπερ κρατερώτατός ἐστιν,
Οὔρεος ἐν βήσσῃσι δαμαζόμενος πυρὶ κηλέῳ
Τήκεται ἐν χθονὶ δίῃ ὑφ' Ἡφαίστου παλάμῃσιν·
Ὣς ἄρα τήκετο γαῖα σέλα πυρὸς αἰθομένοιο.
Ῥῖψε δέ μιν. θυμῷ ἀκαχὼν ἐς τάρταρον εὐρύν.
Ἐκ δὲ Τυφωέος ἔστ' ἀνέμων μένος ὑγρὸν ἀέντων,
Νόσφι Νότου, Βορέω τε, καὶ ἀργέστεω Ζεφύροιο.
Οἵ γε μὲν ἐκ θεόφιν γενεὴ θνητοῖς μέγ' ὄνειαρ.
Αἱ δ' ἄλλαι μαψαῦραι ἐπιπνείουσι θάλασσαν,
Αἳ δή τοι πίπτουσαι ἐς ἠεροειδέα πόντον
Πῆμα μέγα θνητοῖσι κακῇ θύουσιν ἀέλλῃ·
Ἄλλοτε δ' ἄλλαι ἄεισι, διασκιδνᾶσί τε νῆας,

Ardor autem ab vtrisque occupabat nigrum pontum,
Tonitruque & fulguris igne ab isto immani,
Valde spirantium ventorumque & fulminis ardentis.
Feruebat autem terra omnis, & cœlum, atque mare.
Æstuabant etiam circum litora, circumquaque & vndique fluctus
Impetu deorum: commotio vero difficilis sedatu cooriebatur.
Expauit autem Pluto inferis mortuis imperans,
Titanesque sub Tartarum detrusi, a Saturno seorsim existetes,
Ob inextinguibilem fremitum, & grauem conflictum.
Iupiter vero postquam collegit suum robur, sumpsitque arma,
Tonitruque, fulgurque, & coruscans fulmen,
Percussit ab Olympo insiliens. circum vero omnia
Combussit ingentia capita saui portenti.
Caeterum vbi ipsum vicit ictibus percutiens,
Cecidit mutilatus: ingemiscebat autem terra vasta.
Flamma autem fulmine isto prosiliebat ab hoc rege,
Montis in saltibus opacis asperis,
Percusso. multa autem vasta ardebat terra,
Ardore ingenti, & liquescebat stannum veluti
Arte ab iuuenum, & a fabrefacto catino fusorio
Calefactum, atque ferrum quod solidissimum est,
Montis in saltibus, victum ab igne combustiuo,
Liquescit in terra diuina sub Vulcani manibus:
Sic sane liquescebat terra fulgore ignis ardentis:
Abiecit autem ipsum animo mœstus, in Tartarum latum.
Ex Typhoeo autem est ventorum vis humide flantium,
Excepto Noto, Boreaque, & celeri Zephyro.
Qui sane ex dijs sunt natiuitates hominibus magna vtilitas.
Ast alij sine vsu venti inspirant mare,
Qui vtique incidentes in obscurum pontum,
Clades magna hominibus graui rapiuntur turbine,
Nunc hi nunc illi flant dissipantque naues,

Ναύτας τε φθείρουσι· κακοῦ δ' οὐ γίνεται ἀλκὴ
Ἀνδράσιν, οἳ κείνῃσι συναντῶσιν κατὰ πόντον.
Αἱ δ' αὖ καὶ κατὰ γαῖαν ἀπείριτον ἀνθεμόεσσαν
Ἔργ' ἐρατὰ φθείρουσι χαμαιγενέων ἀνθρώπων,
Πιμπλεῦσαι κόνιός τε καὶ ἀργαλέου κολοσυρτοῦ.
Αὐτὰρ ἐπεί ῥα πόνον μάκαρες θεοὶ ἐξετέλεσσαν,
Τιτήνεσσι δὲ τιμάων κρίναντο βίηφι,
Δή ῥα τότ' ὤτρυνον βασιλευέμεν ἠδὲ ἀνάσσειν,
Γαίης φραδμοσύνῃσιν, Ὀλύμπιον εὐρύοπα Ζῆν
Ἀθανάτων. ὁ δὲ τοῖσιν εὖ διεδάσσατο τιμάς.
Ζεὺς δὲ θεῶν βασιλεὺς πρώτην ἄλοχον θέτο Μῆτιν
Πλεῖστα θεῶν εἰδυῖαν ἰδὲ θνητῶν ἀνθρώπων.
Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἤμελλε θεὰν γλαυκῶπιν Ἀθήνην
Τέξεσθαι, τότ' ἔπειτα δόλῳ φρένας ἐξαπατήσας
Αἱμυλίοισι λόγοισιν ἑὴν ἐσκάτθετο νηδὺν
Γαίης φραδμοσύνῃσι καὶ Οὐρανοῦ ἀστερόεντος.
Τὼς γάρ οἱ φρασάτην, ἵνα μὴ βασιληΐδα τιμὴν
Ἄλλος ἔχῃ, Διὸς ἀντί, θεῶν αἰειγενετάων.
Ἐκ γὰρ τῆς εἵμαρτο περίφρονα τέκνα γενέσθαι.
Πρώτην μὲν κούρην γλαυκώπιδα Τριτογένειαν
Ἶσον ἔχουσαν πατρὶ μένος καὶ ἐπίφρονα βουλήν.
Αὐτὰρ ἔπειτ' ἄρα παῖδα θεῶν βασιλῆα καὶ ἀνδρῶν
Ἤμελλεν τέξεσθαι, ὑπέρβιον ἦτορ ἔχοντα·
Ἀλλ' ἄρα μιν Ζεὺς πρόσθεν ἑὴν ἐγκάτθετο νηδὺν,
Ὥς δή οἱ φράσσαιτο θεὰ ἀγαθόν τε κακόν τε.
Δεύτερον ἠγάγετο λιπαρὴν Θέμιν, ἣ τέκεν Ὥρας,
Εὐνομίην τε, Δίκην τε, καὶ Εἰρήνην τεθαλυῖαν·
Αἵ τ' ἔργ' ὡρεύουσι καταθνητοῖσι βροτοῖσι·
Μοίρας θ', ἧς πλείστην τιμὴν πόρε μητίετα Ζεὺς,
Κλωθώ τε Λάχεσίν τε καὶ Ἄτροπον· αἵτε διδοῦσι
Θνητοῖς ἀνθρώποισιν ἔχειν ἀγαθόν τε κακόν τε.
Τρεῖς δέ οἱ Εὐρυνόμη Χάριτας τέκε καλλιπαρῄους,
Ὠκεανοῦ κούρη πολυήρατον εἶδος ἔχουσα,
Ἀγλαΐην καὶ Εὐφροσύνην, Θαλίην τ' ἐρατεινήν·

Nautasque perdunt. mali autem non est remedium
Viris qui illis occurrerint in ponto.
Ibidem rursum per terram immensam floribus ornatam
Opera iucunda corrumpunt humo prognatorum hominum,
Replentes puluereque & molesto paleatum strepitu.
Sed postquam sane laborem dij beati perfecerunt,
Cum Titanibus autem pro honore pugnarunt vi,
Iam tum iubebant regnare atque imperare,
Ex Terrae consilio, Olympium late cernentem Iouem,
Immortalibus. Hic vero inter illos rite distribuit munia.
Iupiter autem deorum rex primam vxorē suam fecit Metin,
Plurimum ex diis edoctam, & mortalibus hominibus.
Sed cum iam esset deam caesijs oculis Mineruam
Paritura, tum demum dolis animo decepto,
Blandis sermonibus, in suam condidit aluum,
Telluris consilijs, & Coeli stellati.
Sic enim ei consuluerunt, ne regium honorem
Alius haberet Iouis loco, deorum sempiternorum.
Ex hac enim in fatis erat prudentes liberos nasci.
Primā quidem, virginem caesijs oculis apud Tritonem genitā,
Par habentem patri robur, & prudens consilium:
Caeterum deinde sane filium deorum regum & virorum
Erat paritura, magnum animum habentem:
Sed illam sane Iupiter ante in suum condidit ventrem,
Vt nempe ei indicaret dea bonumque malumque.
Postea duxit splendidam Themin, quae peperit Horas,
Eunomiamque, Dicenque, & Irenem florentem:
Quae opera matura faciunt mortalibus hominibus:
Parcasque, quibus maximum honorem dedit prudēs Iupiter,
Clothoque, Lachesinq. & Atropon: quae dant
Mortalibus hominibus habere bonumque malumque.
Tres vero ei Eurynome Gratias peperit pulchras genas habētes,
Oceani filia, peroptabilem formam habens,
Aglaiam & Euphrosynen, Thaliamque amabilem,

Τῶν

Τῶν καὶ ἀπὸ βλεφάρων ἔρος εἴβετο δερκομενάων
Λυσιμελής· καλὸν δέ θ' ὑπ' ὀφρύσι δερκιόωνται.

Quarum & palpebris amor destillat contuentium
Soluens membra, iucundè vero sub superciliis aspiciunt.

ΑΛΛΗΓΟΡΙΑΙ.

Ἐκ δὲ Τυφωέος ἔστ' *ἀνέμων μένος ὑγρὸν ἀέντων,*

Νόσφι Νότου, Βορέω τε καὶ Ἀργέστεω Ζεφύρου τε]. τάχα ἐκ τοῦ Τυφωέος οὗτοι τοὺς ἀνέμους εἶναι. οὐ μὴν καὶ πάντας διὰ τὸ διαλυθέντος τοῦ πάχους ἐκείνου πνεύματος, συνίστασθαι τοὺς βλαπτικοὺς τῶν ἀνέμων, πιθανῶς δὲ τὰ τοιαῦτα λέγει, καὶ τοῦτο δὴ κατὰ φυσικὴν ἀλήθειαν· οὐ γάρ εἰσιν ἐκ τοῦ Τυφωέος οἱ ἄνεμοι, ἀλλ' ἐξ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς ξηρᾶς γὰρ ἐκ γῆς ἀναθυμιάσεως πάθος [illegible] γῆν ἀνέμων· τῆς μὲν κινήσεως ἀρχὴν ἔχει αὐτόθεν ἀπὸ τοῦ ἡλίου, τῆς δὲ ὕλης καὶ τῆς γενέσεως [illegible]. Ἐπεὶ παρ' Ἡσιόδῳ εἴρηται τὸ ὑγρὸν ἀέντων, φαμὲν, ὅτι, οὐ καὶ ἀπὸ ξηρᾶς ἀναθυμιάσεως τὴν σύστασιν οἱ ἄνεμοι ἔχουσι, καὶ διὰ τοῦ [illegible] ψυχρὰ μὰ [illegible], ἀλλ' οὖν ἐπειδὴ [illegible] ὁ ἀὴρ [illegible] ὑγρὸς καὶ ψυχρὸς [illegible] αὐτῶν μεταβάλλων [illegible], καὶ [illegible] διὰ τοῦτο [illegible] ψυχροὶ καὶ ὑγροί τινες δοκοῦσιν εἶναι.

Ζεὺς δὲ θεῶν βασιλεὺς, πρώτην ἄλοχον θέτο Μῆτιν].

καὶ ἐγκύμονα ταύτην [illegible] καταπίνει αὐτήν· ἵνα μὴ ἄλλος τις τῶν θεῶν [illegible] τῆς [illegible] καὶ [illegible] καὶ ταύτην [illegible], ἐκ τῆς ἑαυτοῦ κεφαλῆς τὴν Τριτογένειαν Ἀθηνᾶν, τὴν καὶ ἀγέρατον, καὶ [illegible], καὶ ἀγελείην καλουμένην. ἡ γὰρ [illegible] βουλὰ [illegible] διανοίας καὶ λόγου ἐκλαμφθεῖσα, καὶ τὸ ὀρθὸν [illegible], τὴν εὐβουλίαν [illegible], [illegible] κατὰ τὸ συμφέρον [illegible] καθὰ [illegible] τῷ Σταγειρίτῃ. ἡ [illegible] συμφέροντος ἡ ἀληθὴς ὑπόληψις, φρόνησίς ἐστιν. εὐλόγως δὲ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ὁ Ζεὺς λέγεται τὴν Ἀθηνᾶν γεννῆσαι, διότι ἡ φρόνησις [illegible] ἐμπειρίας ἐστίν· ἡ δ' ἐμπειρία, ἐξ αἰσθήσεων. [illegible] τῆς κεφαλῆς εἰσιν, αἱ [illegible] τὰ αἰσθήματα καὶ [illegible] καθ' ἕκαστον [illegible] [illegible] φρόνησις, καὶ περὶ τὰ καθ' ἕκαστα γίνεται πλέον. ὁ δ' ὑπὸ τοῦ Διὸς κωλυθεὶς γεννηθῆναι ἐκ τῆς Μήτιδος παῖς ὑπέρβιον ἦτορ ἔχων, πάντως ἡ κακοβουλία ἐστί, καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς φαύλη πρᾶξις. τάχα γὰρ ἐκ τῆς βουλῆς μήπω τῷ λόγῳ συνελθούσης, καὶ τῇ ὀρθότητι τῆς διανοίας ἀποτίκτεται τὰ φαῦλα βουλεύματα, καὶ αἱ τοιαῦται πράξεις. ἐπεὶ δὲ ἐκ τοῦ λόγου ἐκλάμψεως τῇ βουλῇ [illegible] καὶ [illegible] ταύτην ὁ λόγος ἔνδον, τοῖς οἰκείοις ὅροις [illegible], τότε δὴ συνίσταται ἐκεῖνο ἀγαθόν τι καλόν τε, καὶ διακρίνει τὸ χεῖρον ἀπὸ τοῦ κρείττονος, κειμένη τε οὖσα, [illegible] τῆς καινῆς λεγομένης αἰσθήσεως Μῆτιν οὖν ὁ λόγος τὴν βουλὴν [illegible] Δία δὲ τὸν λόγον τὸν ἐν ἡμῖν καὶ τὴν ἐκ τοῦ νοῦ ἔκλαμψιν. αὐτῶν συνελθόντων, ἡ Ἀθηνᾶ ἀποτίκτεται, τουτέστιν ἡ εὐβουλία, καὶ ἡ φρόνησις. Ἀλλ' ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διὸς [illegible] ἐν τῇ οἰκείᾳ νηδύϊ τὴν Μῆτιν, τουτέστι [illegible] τὴν βουλὴν τὴν εἰς πολλὰ ὁρμῶσαν, καὶ τῇ ἐξ αὐτοῦ ἐκλάμψει [illegible] καὶ ἀκλινῶς πρὸς τὸ δέον ἀνατείνασαν [illegible] ὁρμήν, ἣν τινα δὴ φρόνησιν, καὶ ἀγελείαν, καὶ ἀγέστρατιν, καὶ τριτογένειαν ὀνομάζει ὁ ποιητὴς ἴσον ἔχουσαν τῷ πατρὶ μένος καὶ ἐπίφρονα βουλήν. τριτογένειαν μὲν, ὅτι ἀπὸ τῆς τρίτης γεννᾶται· τρίτη γὰρ ἡ κεφαλὴ κατὰ διάλεκτον. ἴσον δὲ μένος ἔχει τῷ πατρὶ, διὰ τὸ πάντα τὰ καλὰ ὑπὸ φρονήσεως γίνεσθαι, καὶ πολλὰ τὰ κατορθώματα. ταύτης εἶναι τῆς ἀρετῆς. ἀγέστρατος δὲ καὶ ἀγελεία λέγεται, διὰ τὸ ἄγειν λαοὺς καὶ διεξάγειν στρατόπεδα· τῇ γὰρ φρονήσει, καὶ στρατόπεδα διϊθύνεται, καὶ οἰκονομοῦνται οἰκίαι, καὶ διοικοῦνται πόλεις ταῖς νομοθεσίαις [illegible] αὐτὴν [illegible], διὰ τὸ λαμπρὸν καὶ περίβλεπτον τῆς ἀρετῆς. τοιούτους γὰρ τοὺς αὐτὴν ἔχοντας ποιεῖ. ἄγεται δὲ ὁ Ζεὺς τὴν λιπαρὰν Θέμιν, καὶ ἐξ αὐτῆς ἀποτίκτει τὰς Ὥρας, τὴν Εὐνομίαν, τὴν Δίκην καὶ τὴν Εἰρήνην, πρόσωπα ἐκ τοῦ κατὰ νόμους θεμιστεύειν τοὺς θεοὺς, ὥραι ἐπονομάζονται εὐνομίας, καὶ δικαιοσύνης, καὶ εἰρήνης ταῖς πόλεσι. τιμῶντες τὰ ἔργα τὰ ἀνθρώπινα, ἐν θέρει μὲν [illegible] τοὺς καρποὺς συλλέγειν, ἐν χειμῶνι δὲ τοὺς σπόρους ἐργάζεσθαι καὶ τέμνειν τὴν γῆν. εἰ γὰρ οὐχ οὕτως

ἔχουσιν αἱ πόλεις, ἀλλ' ἀνομία τε καὶ ἀδικία καὶ μάχαι ἐν αὐταῖς ἐμπολάζουσιν, οὔτ' ἂρ ὁ γεωργὸς τὴν γῆν ἀροτριάσει, οὔτε ὁ χαλκεὺς τὸν χαλκὸν σφυρηλατῆσαι χοίη, οὔτε ὁ ἁλιεὺς πλεῦσαι τὴν θάλασσαν [illegible] γὰρ πάντες τῶν οἰκείων ἔργων. ἔτι δὲ τὰς μοίρας ἀπὸ τῆς Θέμιδος Ζεὺς γεννᾷ, παρόσον ἐν ταῖς θεμιστείαις διανομαί τινες καὶ μερισμοὶ προσήκοντες γίνονται κατὰ τὸ ἀνάλογον ἑκάστῳ, τοῖς μὲν κόλασιν ἐπάγοντες τοῖς ἀδικήσασι, τοῖς δὲ γέρα [illegible] παρέχοντες τοῖς δικαιοπραγήσασι. ἡ δὲ Εὐρυνόμη τὰς Χάριτας ἀπογεννᾷ τὴν Ἀγλαΐαν, καὶ τὴν Εὐφροσύνην, καὶ τὴν Θαλίαν. ἢ ὅτι ἐν αἷς τῶν πόλεων εὐρύνεται ὁ νόμος, ἀγλαΐζονται αὗται, καὶ εὐφραίνονται, καὶ θάλλουσιν, ἢ διὰ τὸ τὰ ἐν ἀφθόνοις νομαῖς νεμόμενα ζῶα θάλλειν τε καὶ ἀγλαΐζεσθαι καὶ γεγηθέναι.

ΣΧΟΛΙΑ.

Καῦμα δ' ὑπ' ἀμφοτέρων.] ὑπὸ τοῦ Διὸς καὶ τῶν κεφαλῶν τοῦ Τυφωέως, τοῦ μὲν διὰ τὰς βροντάς, τοῦ δὲ διὰ τὰ πνεύματα. Φλὸξ δὲ κεραυνωθέντος.] ἡ κεραυνωθέντος τοῦ ἄνακτος, τουτέστι τοῦ Τυφωέως, ἀνεχώρησεν ἡ φλὸξ τοῦ ἄνακτος, τουτέστι τοῦ Διός, ἐκ [illegible] κεραυνωθέντος αὐτοῦ ἐπὶ τὰ ὄρη καὶ ἠφάνισεν ἡ φλόξ. φλόγες δὲ αἱ ἐκ τῶν ἀνέμων ἀναδόσεις· ἐξάπτονται γὰρ ἐκ τοῦ θερμοῦ ἀέρος. ἄλλως· αἱ γὰρ ἐκ τῶν ἀνέμων ἀναδόσεις ἐξάπτονται ὑπὸ τοῦ θερμοῦ ἀέρος. αἰδνῆς.] ταῖς ἀφανέσιν, ἢ ἃς ἠφάνισεν ἡ φλόξ, αἰδνὲς γὰρ τὰ ἀφανῆ, καὶ [illegible] εἰς ἀιδές. [illegible] τὴν δὲ τὴν σύστασιν ταύτην λέγει. χοάνοισι.] χωνευτηρίοις· χόαν τὸ χωνευτικὸν τοῦ πνεύματος, τὰς φύσας λέγει. Ῥῖψε δ' ἑῷ θυμῷ.] εὖρος ἀπὸ ἀνατολῆς πνέεις, ζέφυρος ἀπὸ δύσεως, νότος ἀπὸ μεσημβρίας, βορέας ἀπὸ ἄρκτου. ἀργέστης, ὁ ἀπαρκτίας, ὃν λέγει ὁ Ὅμηρος εὖρον. μαψαῦραι.] κεναὶ καὶ μάταιαι πνοαί· οἷον καικίας, θρακίας. Ἀριστοτέλης δέ φησι, δώδεκα τοὺς ἀνέμους. κόνιος τε καὶ ἀργαλέου κολοσυρτοῦ.] τὸ ἐν φρυγάνοις λέγει κόνιν [illegible] διαφέρει δὲ κόνις κολοσυρτοῦ. κολοσυρτὸς γὰρ ὁ τῶν φρυγάνων συρομένων θόρυβος, ἀπὸ τοῦ τὰ κᾶλα σύρειν, τουτέστι τὰ φρύγανα. κόνις δὲ ἡ κινουμένη ψάμμος. ἄλλως. κολοσυρτὸς δὲ ὁ ἐκ τῶν φρυγάνων γινόμενος θόρυβος, ἢ καλὰ [illegible]

[illegible] ἤγουν ξύλα. ταῦτα δὲ συρόμενα κάτω [illegible] ἤτοι λεπτότερα χοῦν. τῶν τυφωνικῶν δὲ πνευμάτων κινηθέντων καὶ θόρυβον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀναρριπισάντων μεγίστης ἐμπίμπλανται κόνεως ἄνθρωποί τε καὶ τὰ τούτων [illegible] καὶ ἕτερα ἔργα. Αὐτὰρ ἐπεί ῥα πόνον.] ἐπειδὴ μετὰ τὴν ἧτταν τῶν Τιτάνων πάλιν ὁ βίος κεκράτηκε. τὸ δὲ [πόνον] ἀντὶ τοῦ νίκην. Πρώτην Μῆτιν.] λέγεται ὅτι ἡ Μῆτις τοιαύτην ἔχει δύναμιν, ὡς τε μεταβάλλειν εἰς ὅπερ ἂν ἐβούλετο. ἀπατηθεῖσα ὑπὸ Ζηνὸς [illegible], καὶ [illegible] ἔγκυον δὲ αὐτὴν [illegible] ὁ δὲ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ αὐτῷ [illegible] αὐτήν, ἵνα μὴ ὁ γεννώμενος ἐξ αὐτῆς [illegible] κρατέστερος γένηται [illegible]. γλαυκῶπιν Ἀθήνην.] γλαυκώπιδα [illegible] διὰ τὸ ὀξυδερκές. [illegible] Αἰζηοῖσι [illegible] λέγεσθαι.] [illegible] ἐκ [illegible] βουλῆς σοφίαν καὶ βαθύνουσι. Γαίης φραδμοσύνῃσι.] ὁ οὐρανός (φησὶν) καὶ ἡ γῆ [illegible] αὐτῷ [illegible], ἵνα μὴ ὁ γεννώμενος ἐξ αὐτῆς [illegible]. Τοὺς γὰρ δή.] [illegible] οἱ γὰρ [illegible] σοφία μόνη ἐκ τοῦ Διός, τουτέστι τῆς [illegible]. Ἀλλ' ἄρα μιν Ζεύς.] ἤγουν ὁ λόγος τὴν [illegible] Θέμις.] τὴν [illegible] τῶν πάντων, [illegible] κινεῖσθαι. [illegible] ὥρας λέγει ἀπὸ τοῦ ὁρᾶν, ὅ ἐστι φυλάσσειν [illegible] γὰρ φύλακες τῶν ἀνθρωπίνων ἔργων. ὅθεν καὶ [illegible] λέγεται ὁ φύλαξ. [illegible] ὥρας. Εὐνομίην τε Δίκην τε.] παρόσον ἐν τῷ [illegible] θεμιστεύειν καὶ [illegible] Εἰρήνην τεθαλυῖαν.] [illegible] τοῦ Διὸς [illegible] τὴν [illegible] Μοίρας θ', ᾗς πλείστην] [illegible] γίνονται. [illegible] ἀγαθόν τε κακόν τε.] διαγίνεσθαι τοῖς ἀγαθοῖς, τὸ κακὸν [illegible]. Τρεῖς δέ οἱ Εὐρυνόμη.]

ὅτι

[illegible] αἱ τοῦ Διὸς δωρεαὶ [illegible] χωμένην· καὶ διὰ τοῦτο ἡ τελευταία θάλλει. [illegible] δεῖ τὸν δεχόμενον τὰς δωρεὰς φυλάττειν αὐτάς, [illegible] ἄλλως [illegible] ἐπὶ τὰ θηρία [illegible] νομαῖς νεμόμενα ζῶα θάλλουσι καὶ ἀγλαΐζονται. Θάλεια, ἀπὸ τοῦ θάλλειν [illegible] βίον ἡμῶν τοῖς χρήζουσι δωρούμεθα.

Αὐτὰρ ὁ Δήμητρος πολυφόρβης ἐς λέχος ἦλθεν,
Ἣ τέκε Περσεφόνην λευκώλενον, ἣν Ἀϊδωνεὺς
Ἥρπασεν ἧς παρὰ μητρός· ἔδωκε δὲ μητίετα Ζεύς.
Μνημοσύνης δ' ἐξαῦτις ἐράσατο καλλικόμοιο,
Ἐξ ἧς αἱ Μοῦσαι χρυσάμπυκες ἐξεγένοντο
Ἐννέα, τῇσιν ἅδον θαλίαι καὶ τέρψις ἀοιδῆς.
Λητὼ δ' Ἀπόλλωνα καὶ Ἄρτεμιν ἰοχέαιραν,
Ἱμερόεντα γόνον περὶ πάντων Οὐρανιώνων
Γείνατ' ἄρ' αἰγιόχοιο Διὸς φιλότητι μιγεῖσα.
Λοισθοτάτην δ' Ἥρην θαλερὴν ποιήσατ' ἄκοιτιν.
Ἡ δ' Ἥβην, καὶ Ἄρηα καὶ Εἰλείθυιαν ἔτικτε
Μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι θεῶν βασιλῆι καὶ ἀνδρῶν.
Αὐτὸς δ' ἐκ κεφαλῆς γλαυκώπιδα Τριτογένειαν,
Δεινήν, ἐγρεκύδοιμον, ἀγέστρατον, ἀτρυτώνην,
Πότνιαν, ᾗ κέλαδοί τε ἅδον, πόλεμοί τε, μάχαι τε.
Ἥρη δ' Ἥφαιστον κλυτὸν ἐν φιλότητι μιγεῖσα
Γείνατο, καὶ ζαμένησε, καὶ ἤρισεν ᾧ παρακοίτῃ,
Ἐκ πάντων τέχνῃσι κεκασμένον Οὐρανιώνων.
Ἐκ δ' Ἀμφιτρίτης καὶ ἐρικτύπου Ἐννοσιγαίου
Τρίτων εὐρυβίης γένετο μέγας, ὅς τε θαλάσσης
Πυθμέν' ἔχων παρὰ μητρὶ φίλῃ καὶ πατρὶ ἄνακτι
Ναίει χρύσεα δῶ, δεινὸς θεός. αὐτὰρ Ἄρηι
Ῥινοτόρῳ Κυθέρεια Φόβον καὶ Δεῖμον ἔτικτε
Δεινούς, οἵ τ' ἀνδρῶν πυκινὰς κλονέουσι φάλαγγας
Ἐν πολέμῳ κρυόεντι, σὺν Ἄρηι πτολιπόρθῳ,
Ἁρμονίην θ', ἣν Κάδμος ὑπέρθυμος θέτ' ἄκοιτιν.
Ζηνὶ δ' ἄρ' Ἀτλαντὶς Μαίη τέκε κύδιμον Ἑρμῆν,
Κήρυκ' ἀθανάτων, ἱερὸν λέχος εἰσαναβᾶσα.
Καδμείη δ' ἄρα οἱ Σεμέλη τέκε φαίδιμον υἱὸν
Μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι, Διώνυσον πολυγηθέα,

Porro hic Cereris multa nutrientis ad lectum venit,
Quæ peperit Proserpinam pulchris vlnis, quam Pluto
Rapuit suæ a matre: dedit autem consiliarius Iupiter.
Mnemosynem vero deinceps amauit pulchricomam,
Ex qua Musæ aurea mitra cinctæ natæ sunt,
Nouem, quibus placent conuiuia, & oblectatio cantus.
Latona autem Apollinem & Dianam sagittis gaudentem,
Desiderabilem prolem præ omnibus cælicolis,
Peperit sane, Ægiochi Iouis amori mixta.
Postremam vero Iunonem floridam duxit vxorem.
Hæc autem Heben, Martem, & Lucinam peperit,
Mixta amore deorum regi & hominum.
Ipse vero ex capite, cæsijs oculis præditam Tritogeniam,
Acrem, tumultum excitantem, ducem exercitus, indomitam,
Venerandam, cui clamoresque placent bellaque pugnæque.
Iuno autem Vulcanum inclytum amori indulgens,
Peperit, [illegible] contendit cum suo marito,
Præ omnibus, artibus ornatum, cælicolis.
Ex Amphitrite autem & grauistrepo Neptuno,
Triton late potens natus est magnus: qui maris
Fundum tenens, apud matrem charam & patrem regem
Incolit aureas ædes magnus deus: sed Marti
Clypeos dissecanti, Venus Timorem & Metum peperit,
Graues, qui que virorum densas turbent phalanges
In bello horrido, cum Marte vrbes deuastante:
Et Harmoniam, quam Cadmus magnanimus duxit vxorem.
Ioui vero Atlantis filia Maia peperit gloriosum Mercurium,
Præconem deorum, sacrum lectum conscendens.
Cadmi filia vero ei Semele peperit clarum filium,
Rem cum eo habens, Bacchum hilarem,

Ἀθάνατον θνητή· νῦν δ' ἀμφότεροι θεοί εἰσιν.

Immortalem mortalis, nunc vero ambo dij sunt

ΑΛΛΗΓΟΡΙΑΙ.

Ἐπέρχεται δὲ ὁ Ζεὺς μετὰ τῆς Δήμητρος τῆς πολυφόρβης, καὶ ἀπογεννᾷ τὴν Περσεφόνειαν, διὰ τὸ ἐπινοῆσαι τοὺς ἀνθρώπους τὴν τῆς γῆς ἐργασίαν· Δημήτηρ γὰρ ἡ γῆ λέγεται πολλοὺς τρέφουσα, ὥσπερ μήτηρ. Ζεὺς δὲ ῥηθείη ἂν ἐνταῦθα τὸ περὶ τῆς ἐργασίας νόημα πρὸς τὴν ζωὴν ἡμῶν, ἐξ ὧν ἡ Περσεφόνεια γεννᾶται. ἣν ὁ Ἅδης μὲν ἁρπάζει ἐκ τῆς μητρός· δίδωσι δὲ ὁ Ζεύς· οἱ γὰρ ἐκ γῆς ἀναδοθέντες καρποὶ καὶ ἁπλῶς οἱ σπόροι ἁρπάζονται οἷον ὑπὸ γῆν κρυπτόμενοι καὶ καταβαλλόμενοι ἐν καιρῷ σπόρου ταῖς βουλαῖς τῶν ἀνθρώπων καὶ τῇ τομῇ τῆς γῆς ἀφανεῖς γινόμενοι. οὕσπερ δὴ σπόρους διὰ τὸ ἀποθνήσκειν, οἷον καὶ πεσόντας φονεύεσθαι ὑπὸ γῆν ἐκτεθέντας Περσεφόνειαν ὁ λόγος καλεῖ. περὶ δὲ τῆς Μνημοσύνης καὶ τῶν Μουσῶν τὰ μὲν ἄλλα προείρηται κατ' ἀρχὰς τοῦ βιβλίου. ᾄδειν δὲ τίκτουσαι αἱ Θάλειαι λέγονται καὶ ἡ τέρψις, διὰ τὸ τοὺς μνημονεύοντας καὶ ἀπαγγέλλοντας λόγια, μαθήματα θάλλειν τε καὶ τέρπεσθαι. τῇ δὲ Λητοῖ συνελθὼν ὁ Ζεὺς [illegible] τίκτει τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὴν Ἄρτεμιν, ἱμερόεντα γόνον περὶ πάντων οὐρανιώνων, ἀδήλως. βουλόμενοι γὰρ οἱ ἄνθρωποι ἐπικαλεῖσθαι [illegible] τὸν βίον, ἄνω ἐφεῦρον τὴν μουσικὴν καὶ [illegible], ποτὲ μὲν ἀφ' ἑνὸς [illegible] τοῖς [illegible] νοις τὴν μελῳδίαν· ποτὲ δὲ δηλοῦντες τὴν μαλακίαν καὶ τὴν χαλαρότητα· ἰσάζει γὰρ ἡ τῆς μουσικῆς δύναμις. ἱμερόεντα δὲ γόνον ταύτην καλεῖ περὶ πάντων, ὧν εὗρον κατ' ἐπινοίας οἱ ἄνθρωποι, τοῦτο μᾶλλον τὸ εὕρημα ἡδονῆς ἐστι περιποιητικὸν καὶ χαρμόσυνον. τὴν δὲ Ἥραν ποιεῖται ἄλοχον παράκοιτιν ὁ Ζεύς, καὶ αὕτη γεννᾷ τὴν Ἥβην καὶ τὸν Ἄρην, διότι [illegible] ἀέρα εἰσπνέοντες οἱ ἄνθρωποι καὶ ἐκπνέοντες, τὸν δὲ Ἄρην γεννᾷ, διότι δι' ἀέρα καὶ εὐκράτους τόπους ζῶσι καὶ μάχονται ἔνιοι. ἐκ δὲ τῆς Ἥρας γεννᾷ ὁ Ζεὺς τὸν Ἥφαιστον, κλυτὸν [illegible], καὶ τέχνῃσι κεκασμένον περὶ πάντων οὐρανιώνων, καὶ ἐρίζει μετὰ τοῦ Διός, καὶ ὀργίζεται μετ' αὐτοῦ, πυρὸς ὄντος. ἡ φλὸξ ἀήρ ἐστιν ἐκπεπυρωμένος, ἥτις καὶ ἀμφιγυήεις ἐστίν· ὑπεσταλμένη γάρ ἐστιν ἡ τοῦ πυρὸς κίνησις, καὶ ἀμφοτέρωθεν [illegible]. κλυτὸς δὲ καὶ περὶ πάντων κεκασμένος ἐστί, [illegible] τὸ διακονικὸν τοῦτο πῦρ πολύεργον δραστήριόν ἐστι καὶ πολύχρηστον· φωτίζει τε γὰρ καὶ καίει, καὶ μεταβάλλει φύσεις, καὶ διακρίνει καὶ συγκρίνει τὰ ὁμοιογενῆ καὶ ἀνομοιογενῆ. ἐρίζει δὲ τῷ ἰδίῳ παρακοίτῃ ἡ Ἥρα, παρόσον ἐξαναφθεὶς ὁ ἀὴρ ἰσοφαρίζει καὶ ἐξομοιοῦται τῷ αἰθέρι. οὗτος γὰρ διὰ τὸ ὑπερκεῖσθαι τοῦ ἀέρος λέγεται παράκοιτις τῆς Ἥρας.

Ἐκ δὲ τῆς Ἀμφιτρίτης καὶ τοῦ ἐρικτύπου Ἐννοσιγαίου ὁ Τρίτων γεννᾶται ὁ εὐρυβίης, διὰ τὸ τοὺς ἐν θαλάσσῃ καὶ ἐν τοῖς κύμασι διάγοντας ἢ διαπεραιοῦντας [illegible] τρεῖν, ὅ ἐστι φοβεῖσθαι, [illegible]. Ἀμφιτρίτη δὲ λέγεται ἡ θάλασσα, καὶ ἁπλῶς ἡ τῶν ὑδάτων ὑπόστασις, διὰ τὸ ἀμφὶ τοῖς στοιχείοις τρίτην λαχεῖν τάξιν· τὸ πῦρ γὰρ πάντων ὑπέρκειται, εἶτα ὁ ἀὴρ τέτακται, καὶ [illegible] τρίτον ἐστίν. λέγεται δὲ ὁ Τρίτων [illegible] τὸν πυθμένα ἔχειν τῆς θαλάσσης, καὶ [illegible] παρὰ φίλῃ μητρὶ καὶ πατρί. παρόσον οἱ φο[illegible] θάνατον [illegible] τὰ βάθη τῆς [illegible]. [illegible] τόμῳ Ἄρει συνελθοῦσα ἡ Ἀφροδίτη ἀποτίκτει τὸν Φόβον καὶ τὸν Δεῖμον, διὰ τὸ περιδεδορκότας μεῖζόν τι ἐλπίζειν αὐτοῖς ἀγαθὸν τοὺς ἀνθρώπους, [illegible] πόλεμον καὶ τὸ εἶναι πολλάκις ἐμπίπτουσι. Δεῖμος δὲ καὶ Φόβος οὐκ ἔστι ταὐτόν, οὐδ' ἐν παραλλήλοις [illegible]· φόβος γάρ ἐστιν ἡ φυγὴ [illegible], ὡς τὸ Ὁμηρικὸν ἐκεῖνο κραιπνὰ μάλ' ἔνθα διωκέμεν ἠδὲ φέβεσθαι. δεῖμος δὲ οὐχ ἡ φυγή, ἀλλ' ἐκ δειλίας ἐνίοις ἐπιγινόμενος [illegible]· εἰσὶ γάρ τινες ἐν πολέμοις [illegible]. διὰ τοῦτο καὶ Ὅμηρος μέλλων ἐπαινεῖν τὸν Μενέλαον, ὡς μὴ παντελῶς ἐπῃχότα ἐν πολέμῳ, βοὴν ἀγαθὸν προσαγορεύει· [illegible] ἐξ ἄκρας δειλίας. ἔτι τὴν ἁρμονίαν γεννᾷ ἡ Ἀφροδίτη ἐκ τοῦ Ἄρεος, καὶ ταύτην ἄγεται εἰς γυναῖκα ὁ Κάδμος [illegible] καταπεπτωκότα μέρη τῶν πόλεων καὶ καταβεβλημένα συναρμολογοῦσι καὶ εὖ πάλιν διατιθέασιν οἱ αὐτῶν ἱμειρόμενοι ἄνθρωποι, καὶ οἱ ταύτας τὰς πόλεις κα-

κατοικεῖν

τεκεῖν ἐδήλωσεν. φιλοσόφως δὲ πάνυ λέγεται ἡ τοῦ Ἄτλαντος Μαῖα τῷ Ζηνὶ συνελθοῦσα ἀποτεκεῖν τὸν Ἑρμῆν τὸν ἄγγελον τῶν θεῶν· ἡ γὰρ ἐν ἡμῖν λεκτικὴ δύναμις τὰ ἀπὸ τοῦ νοῦ προεξαλλόμενα διηρημένα νοήματα, μαιευτικῶς οἷον διαρθροῖ, ὄνομα ἐπ᾽ ὀνόματι συντιθεῖσα, καὶ τὸν προφορικὸν οὕτως ἀπογεννᾷ λόγον τῇ εἰσπνεύσει καὶ ἐκπνεύσει τοῦ ἀέρος καὶ τῇ συνολκῇ καὶ πλήξει τῶν φωνητικῶν ὀργάνων, πνεύμονός τε καὶ τῆς τραχείας ἀρτηρίας, καὶ ὀδόντων καὶ χειλέων, καὶ γλώττης, καὶ ὑπερῴας, ὅς τις δὴ ὁ λόγος δεῖ τὸ ἐξαγγέλλειν καὶ διερμηνεύειν τὰ τῆς ψυχῆς παθήματα, κῆρυξ τῶν θεῶν λέγεται καὶ ἄγγελος. θεοὺς δὲ νῦν τὰ νοερὰ νοήματα ἐκάλεσεν, Ζῆνα δὲ τὸν νοῦν, ὡς τὴν ζωὴν ἡμῶν κυβερνῶντα. ἡ Σεμέλη δὲ λέγεται συνελθοῦσα τῷ Διὶ γεννῆσαι τὸν πολυγηθέα Διόνυσον, παρόσον τῷ ἀεὶ φυτεύσαντι ἑαυτῆς νοήματι συνελθοῦσα ἡ ἄμπελος ἀπογέννησε τὸν οἶνον· ἐπινοήσαντο γὰρ οἱ ἄνθρωποι φυτεῦσαι ἄμπελον, καὶ πόνῳ τε ἐκ τοῦ καρποῦ αὐτῆς εἰς πλατυσμὸν τὸ ἔργον προσήνεγκαν. Σεμέλη δὲ ἡ ἄμπελος λέγεται, ὡς σειομένη ὑπ᾽ ἀνέμων ἔχουσα τὰ μέλη εὐκλόνητον γὰρ τὸ φυτόν. Καδμεία δὲ ὡς καταδαμαζομένη τῷ χειμῶνι καὶ ἔξω μένουσα, καὶ καταπηγνυμένη καὶ ψυχομένη, ἢ ὡς τῇ χρήσει αὐτοῦ σείουσα τὰ μέλη ἡμῶν ποιοῦσα καὶ δαμάζουσα· τοῦτο δὲ πάντως οἱ μεθύοντες. Διόνυσος δὲ πολυγηθής, ὁ οἶνος εἴη ἂν ὡς τὸν Δία, τουτέστι τὸν νοῦν, νύσσων. ἀνεγείρει γὰρ ὁ οἶνος ἀκαίρως πινόμενος τὸν νοῦν· ὅθεν καί τινες τὸν οἶνον παρέγγυσιν, ἀπὸ τοῦ οἴειν, τουτέστι κακίζειν, τὸν νοῦν· πολυγηθὴς δὲ ὁ οἶνός ἐστι, διὰ τὰς συμβαινούσας ἐξ αὐτοῦ χαρμονάς· ἡ θνητὴ δὲ τὸν ἀθάνατον γεννᾷ. νῦν δ᾽ ἀμφότεροι θεοί εἰσι] παρόσον ἡ ἅπαξ φυτευθεῖσα, καὶ εὑρεθεῖσα, διὸ καὶ θνητή, τὸν πολὺν χρόνον ἀποτίκτει οἶνον· διὸ καὶ ἀθάνατον. νῦν δὲ διὰ τὸν οἶνον καὶ κλεινὴ τιθεμένη ἐστὶ καὶ ἐράσμιος. θεὸς καὶ ἀθάνατος λέγεται διὰ τοῦτο.

ΣΧΟΛΙΑ.

Αὐτὰρ ὁ Δήμητρος] διὰ τὸ ἐπινοῆσαι τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐργάσασθαι τὴν τῆς γῆς ἐργασίαν.

Ἥ τέκε Περσεφόνην.] τὸ ζωτικὸν ἐν τοῖς σπέρμασι καταβάλλει ἡ Δημήτηρ. Περσεφόνειαν δὲ λέγει τοὺς καρπούς, διὰ τὸ φονεύεσθαι, φθειρομένους ἐν τῇ γῇ διὰ τὴν ὕλην ἀναβλαστάνειν. ἣν Ἀϊδωνεύς] τοῦτο πρὸς τῆς σήψεως τῶν σπερμάτων λέγει· ὅτι ἐὰν μὴ κατωθῇ, ἀποθάνῃ, οὐ ζωογονεῖται. Ἥρπασεν] ἥρπασε δὲ αὐτὴν φασὶν οἱ μὲν ἐκ Σικελίας, Βακχυλίδης δὲ ἐκ Κρήτης, Ὀρφεὺς ἐκ τῶν περὶ τὸν ὠκεανὸν τόπων, Φανόδημος δὲ ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς, Δημάδης δὲ ἐν νήσοις. τοῦτο δὲ λέγει, ἐπεὶ οὐχ ἑκοῦσα ἡ γῆ δέχεται τὰ σπέρματα. Ἐξ ἧς αἱ Μοῦσαι] ὅτι ὁ νοῦς συγγινόμενος καὶ ἐνούμενος τῷ μνημονευτικῷ γεννᾷ τὰς Μούσας τὰς χρυσᾶς οὔσας, τουτέστι καὶ παντὸς χρυσοῦ, καὶ πάσης ἑτέρας τιμίας ὕλης τιμιωτέρας. χρυσάμπυκας.] χρυσοῦς δεσμοὺς ἐχούσας· ἄμπυξ γὰρ καὶ δεσμός τις κόσμος γυναικεῖος. ἢ διὰ τὸ στέφανος ἐν κεφαλῇ φοροῦσας, οὕτω ταύτας εἴρηκεν. Λητὼ δ᾽ Ἀπόλλωνα.] ἡ λήθη μήτηρ Ἀπόλλωνος· ὅτι ὁ μουσικὸς ἐπιλανθάνεται τῶν βιωτικῶν. ὁ δὲ νοῦς Λητοῖ δὲ τῷ Διὶ συγγινομένῃ ἐπιθυμοῦντος αὐτῆς ὑπὲρ πάντας τοὺς θεοὺς ἔτικε τὸν Ἀπόλλωνα. τοῦ δὲ τῷ βίῳ ἡ ἐπὶ πρὸς λήθην τῶν βιωτικῶν ἐποιήσαντο οἱ ἄνθρωποι τὰ ὄργανα. Ἀπόλλωνα δὲ καὶ Ἄρτεμιν ἀπέτικε, διὰ τὸ ποτὲ μὲν ἀρρενοῦσθαι τὰ μέλη, ποτὲ δὲ ἐκθηλύνειν. φασὶ γὰρ ὡς Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος ἀκούοντος, χρώμενος τὴν μουσικὴν Τιμόθεος ἐπαλίζεσθαι τὴν ἀνέπεισεν. αὖθις δὲ ἀπὸ τοῦ ἀρρενοῦν μέλους πρὸς τὸ χαυνότερον ἀπορρυθμίσας τὴν μουσικὴν πρὸς εἰρήνην ἔρρεψε. ἡ δὲ Ἥβην καὶ Ἄρεα.] διότι ἡβάσκουσι ἀέρα εἰσπνέοντες καὶ ἐκπνέοντες οἱ ἄνθρωποι. τὸν δὲ ἀέρα γεννᾷ, διότι δι᾽ ἀέρα καὶ εὔκρατον τόπον ἡβάσκουσιν οἱ ἄνθρωποι. οἱ κέλαδοί τε.] κυρίως κέλαδος ὁ ἐν τοῖς κυνηγεσίοις θόρυβος· τουτέστι, τὸν θόρυβον ἐγείρουσαι. ἀγέστρατον ἄγουσα στρατόν, πρῶτος οὗτος τὸν Ἥφαιστον ἐκ μόνης Ἥρας φησί· διὸ καὶ τοῦτο σημειωτέον, ὁ δὲ Ὅμηρος ἐκ Διὸς καὶ Ἥρας. Ἥρη δ᾽ Ἥφαιστον.] παρόσον ἐξαιρεθεὶς ὁ ἀὴρ ἰσοφαρίζει καὶ ἐξομοιοῦται τῷ αἰθέρι· οὗτος δὲ τὸν Ἥφαιστον ἐκ μόνης Ἥρας εἰσάγει. ὁ δὲ Ὅμηρος ἐκ Διὸς καὶ Ἥρας. Ἐκ πάντων τέχνησιν] ἀμφίβολον. ἤγουν παρὰ πάσας τῶν θεῶν δεδιδαγμένον τὴν τέχνην, ἢ κεκοσμημένον παρὰ πάντας τοὺς θεοὺς τῇ τέχνῃ. ἐκ δ᾽ Ἀμφιτρίτης.] Ἀμφιτρίτη ἡ τῶν ὑδάτων φύσις, διὰ τὸ ἀμφὶ τοῖς στοιχείοις διαλαχεῖν τάξιν. Τρίτων

ἀμφιβίας γίνεται.] διὰ τὸ τοὺς ... ἐν τοῖς κύμασι διάγοντας τρεῖν, ... φαίνεσθαι καὶ ἀμφιβίους. Πυθμέν' ἔχων.] ... ἐν θαλάσσῃ φαντάζονται τὰ βάθη ταύτης, καὶ ἐν τούτοις διαβαστάζεται. χρύσεα δῶ] δώματα, κατ' ἀποκοπήν.

Ῥινοτόρῳ] ἐπειδὴ ἐν παντὶ πόνῳ τῷ πνεύ... κεχρήμεθα, ... τὸ ... ἄλλως ... ἐρασθέντες τινὲς εἰσέρχονται εἰς τὸν πόλεμον, καὶ πολλάκις καὶ τὰς ... τέμνονται. Ἐν πολέμῳ κρυόεντι] χαλεπῷ, ψυχρῷ, αἰτίῳ καὶ φρίκης. Ἁρμονίην θ' ἣν Κάδμος] ... τὰ ἐκ πολέμου ... τῆς πόλεως ... ἱμειρόμενοι ἄνθρωποι. Μαῖα δ' ἄρα] Μαῖα ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἄτλαντος ... ἐπειδὴ ... τὸν λόγον ἀποζητεῖ. ὁ λόγος γὰρ δημιουργεῖ τὰ θεῖα. Καδμείη δ' ἄρα οἱ Σεμέλη] Καδμείη, ἐκ Καδμείας ὁρμωμένη ... Σεμέλη, ἡ ἄμπελος ἡ σειομένη τὰ μέλη. ... γὰρ τὸ φυτὸν, ἣ σείουσα τὰ μέλη ... φαίδιμον υἱὸν μιχθεῖσα τῷ Διΐ ... φερει αὐτῷ ... αὐτῆς ... συνελθοῦσα ἡ ἄμπελος ... τὸν οἶνον. Διόνυσος δὲ ... τὸν Δία, ἤτοι τὸν ... πολυγηθέα δὲ, διὰ τὰς ... ἐξ αὐτοῦ χαρμονάς. Ἀθάνατον θνητή.] ... ἀθάνατον ... διὰ τὸν ... ἀθάνατος.

Ἀλκμήνη δ' ἄρ' ἔτικτε βίην Ἡρακληείην,
Μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι Διὸς νεφεληγερέταο,
Ἀγλαΐην δ' Ἥφαιστος ἀγακλυτὸς ἀμφιγυήεις
Ὁπλοτάτην Χαρίτων θαλερὴν ποιήσατ' ἄκοιτιν.
Χρυσοκόμης δὲ Διώνυσος ξανθὴν Ἀριάδνην
Κούρην Μίνωος θαλερὴν ποιήσατ' ἄκοιτιν.
Τὴν δέ οἱ ἀθάνατον καὶ ἀγήρω θῆκε Κρονίων.
Ἥβην δ' Ἀλκμήνης καλλισφύρου ἄλκιμος υἱὸς
Ἲς Ἡρακλῆος τελέσας στονόεντας ἀέθλους
Παῖδα Διὸς μεγάλοιο καὶ Ἥρης χρυσοπεδίλου
Αἰδοίην θέτ' ἄκοιτιν ἐν Οὐλύμπῳ νιφόεντι·
Ὄλβιος, ὃς μέγα ἔργον ἐν ἀθανάτοισιν ἀνύσσας
Ναίει ἀπήμαντος, καὶ ἀγήραος ἤματα πάντα.
Ἠελίῳ δ' ἀκάμαντι τέκε κλυτὴ Ὠκεανίνη
Περσηῒς Κίρκην τε, καὶ Αἰήτην βασιλῆα.
Αἰήτης δ' υἱὸς φαεσιμβρότου Ἠελίοιο
Κούρην Ὠκεανοῖο τελήεντος ποταμοῖο

Alcmene vero peperit vim Herculanam,
Mixta in amore Iouis nubicogi,
Aglaiam vero, Vulcanus percelibris, vtroque pede claudicãs
Minimam natu e Gratiis floridam duxit vxorem.
Sed aureo crine conspicuus
Bacchus flauam Ariadnen,
Filiam Minois, in flore existentem fecit coniugem.
Hãc vero ei immortalem expertemque senij fecit Saturnius.
Heben autem Alcmenæ pulchros talos habentis fortis filius,
Vis Herculis, peractis luctuosis certaminibus,
Filiam Iouis magni & Iunonis aureis calceamentis vtentis:
Pudicam duxit vxorem in Olympo niuoso:
Felix, qui magno facinore inter deos confecto,
Habitat illæsus, & expers senij omnibus diebus.
Soli autem indefesso peperit inclyta Oceanis
Perseis, Circenque & Æetem regem.
Æetes autem filius lucem hominibus dantis Solis,
Filiam Oceani perfecti fluuij

ΑΛΛΗΓΟΡΙΑΙ.

Ἀλλὰ καὶ ἡ Ἀλκμήνη τὸν Ἡρακλέα ... φιλότητι Διὸς νεφεληγερέταο, ... ὁ γὰρ ἥλιος καὶ ἡ αὐτοῦ ἐνέργεια, καὶ ζωτικὸς θέρμη παρὰ τοῦ ἀλκίμου τοῦ γόνος, καὶ σοφῶς ἄρα ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν σφαιρῶν ἐτέθη· ἵνα μήτε φλογὶ κατωτέρῳ ἐντιθεὶς, μήτε ψῦχος ἐμποιῇ, καὶ ἀθάνατον ... τὸ πλεῖστον, αἰωνίῳ ταχθεὶς.

ἵνα

ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ αὐτῷ ἐνδιατρίβειν καὶ φωτίζειν, τὴν λοξὴν εἴληχε τοῦ ζωδιακοῦ πορείαν. τὴν Ἀγλαΐαν δὲ ὁ Ἥφαιστος ποιεῖται ἄκοιτιν, νεωτέραν τῶν Χαρίτων, ὡραίαν διαφερόντως καλλωπισμοῖς τεχνητῶν ἔργων ἐκ τοῦ διακονικοῦ τοῦ πυρὸς συμβαίνει γίνεσθαι, ὡς δηλοῖ τὰ τῶν χαλκέων μηχανήματα, καὶ τὰ τῶν χρυσοχόων ἐργάσματα. τὴν Ἀριάδνην τὴν ξανθὴν ὁ χρυσοκόμης Διόνυσος ποιεῖται ἄκοιτιν, τὴν τοῦ Μίνωος θυγατέρα, διὰ τὸ τοὺς οἰνιζομένους ἀνθρώπους τῆς κόμης ἐπιμελεῖσθαι τῆς ἑαυτῶν, καὶ σφᾶς ἐντεῦθεν δοκεῖν, ἤτοι κρεῖττον βλέψας, καὶ ταύτας ἀμείνους· πολλοὶ γὰρ μεθύοντες οὐ μόνον τῶν τριχῶν ἐπιμελοῦνται καὶ ξανθίζουσι ταύτας, ἀλλὰ καὶ βλέποντες ἑαυτούς, μύρων ἀναβάλλουσιν ἀποσπάσματα, ἢ ἀναγλύμματα. ἀθανατίζειν δὲ ὁ Ζεὺς λέγεται τὴν Ἀριάδνην, διὰ τὸ τὸ τοιοῦτον ἐνθύμημα δόξαι τοῖς πολλοῖς καλὸν τοῦ δόξαντος ἀποπλανηθεῖσι, διὸ καὶ οἴνῳ χρώμενοι, καὶ ἑαυτοὺς καλλωπίζοντες οὐκ ἴσασιν ὅ,τι ποιοῦσι διὰ τὴν ἄμετρον ἢ καὶ ἄκαιρον τοῦ οἴνου χρῆσιν. ἀλληγορικῶς δὲ καὶ αὐτοῦ σαφῶς ὁ Ἡρακλῆς λέγεται τὴν Ἥβην λαβεῖν εἰς γυναῖκα τελέσας τοὺς ἄθλους ἐκείνους τοὺς δώδεκα· τὰ γὰρ δώδεκα ζώδια διαπλεύσας ὁ ἥλιος, καὶ ἁπλῶς τὸν ἅπαντα ζωδιακὸν δι' ἐνιαυτοῦ πληρώσας, ἔπειτα πάλιν, ὥσπερ ἐξ ἄλλης ἀρχῆς, ἡβάσκων ἀνατέλλει ἐν ἔαρι, τὴν ἀθανασίαν καὶ ἀίδιότητα, τὴν πάλιν ἐν οὐρανῷ παραλλάξεις χαμαὶ ποιεῖν, κληρωσάμενος, διὸ καὶ ὄλβιος καὶ ἀπήμαντος ἐν οὐρανῷ ναίων λέγεται αὖ. ἕτερον δὲ τῶν τοῦ Ἡρακλέους ἄθλων οἱ παραβάλλοντες ἀκριβῶς ταῖς ἐνεργείαις τῶν λεγομένων ζωδίων, ἀληθέστατον εὑρήσουσι τὸ λεγόμενον. ὅτι δὲ καλῶς ἡμεῖς ἐξελάβομεν τὸν μὲν Ἄρην εἰς τὸν πόλεμον, τὸν δὲ Διόνυσον εἰς τὸν οἶνον, τὸν δὲ Ποσειδῶνα εἰς τὴν θάλασσαν, τὸν δ' Ἥφαιστον εἰς τὸ πῦρ, καὶ ἄλλα ἄλλως, μαρτυρεῖ καὶ ἐν τῷ μικροτέρῳ κρατῆρι ὁ Ὀρφεύς, τάδε λέγων,

Ἑρμῆς δ' ἑρμηνεὺς τῶν πάντων ἄγγελός ἐστι
Νύμφαι ὕδωρ. πῦρ Ἥφαιστος. σῖτος
Δημήτηρ, [σίχθων
Ἡ δὲ θάλασσα, Ποσειδάων μέγας, ἠδ' Ἐνο-
Καὶ πόλεμος μὲν Ἄρης, εἰρήνη δ' ἐστ'
Ἀφροδίτη.
Οἶνος, τὸν φιλέουσι θεοὶ θνητοί τ' ἄνθρωποι,
Ὅν τι βροτοῖς εὗρεν λυτῆρα [illegible] πασῶν
Ταυροφυὴς Διόνυσος εὐφροσύνην πόρε θνητοῖς
Ἡ δ' ἴσην, πίζυγ' ἐπ' εὐλαχίτησι πάρεστι.
Καὶ Θέμις, ἥπερ ἅπασι θεμιστεύει τὰ δίκαια,
Ἥλιος, ὃν καλέουσιν Ἀπόλλωνα κλυτότοξον,
Φοῖβον ἑκηβελέτην, μάντιν πάντων, ἑκάεργον
Ἰητῆρα νόσων, Ἀσκληπιόν. ἐνθάδε πάντα.

ὅτι δὲ καὶ ἐκ τῆς Μνημοσύνης αἱ Μοῦσαι γεννῶνται, καὶ ὅτι ὁ Ζεὺς καὶ αἰθὴρ λέγεται, ἄκουε τοῦ εἰρημένου Ὀρφέως.

Ζεὺς δέ τε πάντων ἐστὶ θεός, πάντων τε κεράστης
Πνεύμασι συρίζων, φωναῖσί τε ἀερομίκτοις
Ἢ γὰρ οὐχὶ δύναμις ἐστὶ τὸν αἰθέρα καλοῦσιν οὕτω,
Ταυτὸ καὶ ἁρμονία Μουσῶν τά τε ὄργανα
πάντων, [φιύθη.
Μνημοσύνη πάντων πρῶτον πόρεν, ἥτ' αἰ-
Ἀλλὰ χρόνος λήθῃ κατεχρίσατο καὶ κατέ-
κρυψε. (ἔργα τέτυκται
Νῦν δὲ τέχναι τε λόγοι τε, νόμοι θ' ὅσα τ'
Πάντα διὰ μνήμην διασώζεται ἀνθρώποισιν.

ἔχεις ταύτας τὰς χρήσεις τῶν ὀνομάτων τῆς μεταλήψεως οὐκ ἐκ ποιητοῦ τοῦ τυχόντος, ἀλλ' ἐκ σοφοῦ καὶ χρόνῳ προήκοντος, ὥστε μὴ παραπλανεῖν ἡμᾶς ἔτι, ὦ τέκνον.

Τῷ ἡλίῳ δὲ τῷ ἀκάμαντι συνελθοῦσα ἡ Περσηῒς ἡ Ὠκεανίνη τίκτει τὴν Κίρκην, καὶ τὸν Αἰήτην, ἀλόγως. κιρνᾶται γὰρ καὶ μεταβάλλεται τὰ φυσικὰ ταῦτα καὶ ἀλλοιοῦται εἰς ἄλληλα, διὰ τοῦ ἡλίου κινήσεως. ποιητικὸν γὰρ αἴτιον τῆς κράσεως καὶ μεταβολῆς τῶν ἐξ Ὠκεανοῦ ἀναδιδομένων ἢ γινομένων, ὁ οὐρανός ἐστι καὶ ὁ ἥλιος. εἴρηται δὲ ἡμῖν ἀνωτέρω, τίς ἐστιν ὁ Ὠκεανός, αὕτη Ὠκεανίνη Περσηῒς εἴη ἂν ἡ διαπέρασις τῶν ἀναθυμιάσεων καὶ ἀπάρτισις τῶν διαφόρων συστημάτων μεταβαλλόντων γὰρ πάντα εἰς ἄλληλα, τὰ φυσικὰ συνιστάμενα τάξει, καὶ μεταβάλλοντα τὸ ἑτέρου γένεσιν ἄλλου φθορὰν ἔχει. ἀλλὰ τοῦτο ἀεὶ γίνεται οὐχ ἴσα δὲ· γὰρ οὐδέποτε ἡ μεταβολὴ ἐν τοῖς τόποις, παρ' ἴσως ἡμῖν ἀνακαλύπτεις δοκεῖ ἐνίοτε. διὸ καὶ τὴν Αἰήτην χρηστὴν τὴν [illegible] ἵστησι, τῆς ἐκ μεταβολῆς καὶ διαδοχῆς.

ΣΧΟΛΙΑ.

Ἀγλαΐαν Ἀφρ.] τὸ ἐαρινὸν κατάστημα γεννᾷ σφοδρότερον ἥλιον. Σημειωτέον, ὅτι δύο-

[illegible] ... ἐκ ἀμφοτέρων θεῶν κατάλογον αὐτὸ προσήκει. ἄλλως. [illegible] τὸν ἥλιον, παρόσον ὁ μὲν κύριος ἐστὶ ἐν τετάρτῃ σφαίρᾳ ὁ ἥλιος, ὃς [illegible] τοῦ ἀέρος.

Ἀγλαΐην δ' Ἥφαιστος] πρόσφορον διαφόρους καλλωπισμοὺς τεχνιτῶν ἔργων ἐκ τοῦ διακονικοῦ πυρὸς συμβαίνει γίνεσθαι. ἀμειβόμενος δὲ ὁ Ἥφαιστος λέγεται, ὅτι ὑποσκάζει ἀεὶ ἡ τοῦ πυρὸς φορὰ ἐς ἀμφοτέρωθεν κλίνουσα. χρυσοκόμης δὲ Διόνυσος] διὰ τὸ τοὺς οἰνιζομένους ἀνθρώπους τῆς κόμης ἐπιμελεῖσθαι τῆς ἑαυτῶν, καὶ [illegible] ἐντεῦθεν [illegible] βλέψαι, καὶ ταύτῃ [illegible]. πολλοὶ γὰρ μεθύοντες, οὐ μόνον τῆς ψυχῆς ἐπιμελούμενοι, καὶ ξανθίζοντες φαίνονται, ἀλλὰ καὶ μυρίοις ἑαυτοὺς παραδιδόασιν ἀτοπήμασιν. Ἥβην δ' Ἀλκμήνης υἱὸς] ἡ Ἀφροδίτη [illegible] [illegible] τῆς δυνάμεως τοῦ Ἡρακλέους [illegible] ἐκ [illegible] αἱ ἆθλοι γένηται, ἤγουν [illegible] τῶν πόνων [illegible] τοὺς ἄθλους [illegible], διὰ τὸ μετὰ [illegible] γίνεσθαι τὴν βέλτιστον ἄλλοις. [illegible] ἀκμάζει [illegible] ἃ τινα ἄθλους [illegible], διὰ τὸ [illegible] τινος, [illegible]. Κίρκην τε καὶ Αἰήτην] [illegible] [illegible] ταῖς [illegible] τῶν βοτανῶν. Περσηΐς.] [illegible] ὅτι [illegible] Κίρκην, ὅτι κιρνᾶται καὶ μεταβάλλονται τὰ φυσικὰ ταύτῃ [illegible]. [illegible] κράσεις καὶ μεταβολὰς [illegible] ἐξ Αἰήτου [illegible], ὁ [illegible]. Αἰήτου δὲ διὰ τὸ [illegible]

Γῆμε, θεῶν βουλῇσιν, Ἰδυῖαν καλλιπάρῃον.
Ἡ δέ οἱ Μήδειαν ἐύσφυρον ἐν φιλότητι
Γείναθ' ὑποδμηθεῖσα διὰ χρυσέην Ἀφροδίτην.
Ὑμεῖς μὲν νῦν χαίρετ' Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
Νῆσοί τ', ἤπειροί τε, καὶ ἁλμυρὸς ἔνδοθι πόντος.
Νῦν δὲ θεάων φῦλον ἀείσατε ἡδυέπειαι
Μοῦσαι Ὀλυμπιάδες, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο,
Ὅσσαι δὴ θνητοῖσι παρ' ἀνδράσιν εὐνηθεῖσαι
Ἀθάναται γείναντο θεοῖς ἐπιείκελα τέκνα.
Δημήτηρ μὲν Πλοῦτον ἐγείνατο, δῖα θεάων,
Ἰασίῳ ἥρωϊ μιγεῖσ' ἐρατῇ φιλότητι,
Νειῷ ἐνὶ τριπόλῳ, Κρήτης ἐν πίονι δήμῳ,
Ἐσθλόν· ὃς εἶσ' ἐπὶ γῆν τε καὶ εὐρέα νῶτα θαλάσσης,
Πᾶσαν· τῷ δ' ἐντυχόντι καὶ οὗ κ' ἐς χεῖρας ἵκηται,
Τὸν δ' ἀφνειὸν ἔθηκε, πολὺν δέ οἱ ὤπασεν ὄλβον.
Κάδμῳ δ' Ἁρμονίη θυγάτηρ χρυσῆς Ἀφροδίτης,
Ἰνὼ καὶ Σεμέλην, καὶ Ἀγαυὴν καλλιπάρῃον,
Αὐτονόην θ', ἣν γῆμεν Ἀρισταῖος βαθυχαίτης,
Γείνατο, καὶ Πολύδωρον ἐϋστεφάνῳ ἐνὶ Θήβῃ.
Κούρη δ' Ὠκεανοῖο Χρυσάορι καρτεροθύμῳ
Μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι πολυχρύσου Ἀφροδίτης,

Duxit, deorũ ex consiliis, Idyiam pulchris genis praeditam.
Haec autem ei Medeam pulchros talos habentem in amore
Peperit, subacta per auream Venerem.
Vos quidem nunc valete coelestes domos tenentes,
Insulaeque & continentes terrae, & salsus intus Pontus.
Nunc autem dearũ coetum cantate blandiloquae
Musae Olympiades, filiae Iouis Aegiochi,
Quaecunque mortales apud viros cubantes,
Immortales, pepererunt diis similem prolem.
Ceres quidem Plutum genuit, praestantissima dearum
Iasio heroi mixta iucundo amore,
Nouali in ter proscisso, Cretae in pingui populo,
Bonum: qui vadit super terram, & lata dorsa maris,
Omnem: qui vero obuiam fuerit, & cuius ad manus venerit,
Illum locupletem fecit, multamque ei praebuit foelicitatem.
Cadmo praeterea Harmonia filia aureae Veneris,
Ino & Semelen, & Agauen pulchras genas habentem,
Autonoenque, quam duxit Aristaeus densa caesarie praeditus,
Peperit, & Polydorum, moenijs pulchre cinctis in Thebis.
Filia vero Oceani Chrysaori magnanimo
Mixta amore, abundantis auro Veneris,

Καλλι-

Καλλιρόη τέκε παῖδα βροτῶν κάρτιστον ἁπάντων
Γηρυονέα, τὸν κτεῖνε βίη Ἡρακληείη
Βοῶν ἕνεκ᾽ εἰλιπόδων ἀμφιρρύτῳ εἰν Ἐρυθείῃ.
Τιθωνῷ δ᾽ Ἠὼς τέκε Μέμνονα χαλκοκορυστὴν
Αἰθιόπων βασιλῆα, καὶ Ἠμαθίωνα ἄνακτα.
Αὐτάρ τοι Κεφάλῳ φιτύσατο φαίδιμον υἱὸν
Ἴφθιμον Φαέθοντα, θεοῖς ἐπιείκελον ἄνδρα.
Τόν ῥα νέον τέρεν ἄνθος ἔχοντ᾽ ἐρικυδέος ἥβης
Παῖδ᾽ ἀταλὰ φρονέοντα φιλομμειδὴς Ἀφροδίτη
Ὦρτ᾽ ἀνερειψαμένη, καί μιν ζαθέοις ἐνὶ νηοῖς
Νηοπόλον μύχιον ποιήσατο, δαίμονα δῖον.
Κούρην δ᾽ Αἰήταο διοτρεφέος βασιλῆος
Αἰσονίδης, βουλῇσι θεῶν αἰειγενετάων
Ἦγε παρ᾽ Αἰήτεω, τελέσας στονόεντας ἀέθλους,
Τοὺς πολλοὺς ἐπέτελλε μέγας βασιλεὺς ὑπερήνωρ,
Ὑβριστὴς Πελίης, ἀτάσθαλος, ὀβριμοεργός.
Τοὺς τελέσας ἐς Ἰωλκὸν ἀφίκετο, πολλὰ μογήσας,
Ὠκείης ἐπὶ νηὸς ἄγων ἑλικώπιδα κούρην,
Αἰσονίδης, καί μιν θαλερὴν ποιήσατ᾽ ἄκοιτιν.
Καί ῥ᾽ ἥ γε δμηθεῖσ᾽ ὑπ᾽ Ἰήσονι ποιμένι λαῶν
Μήδειον τέκε παῖδα, τὸν οὔρεσιν ἔτρεφε Χείρων
Φιλλυρίδης· μεγάλου δὲ Διὸς νόος ἐξετελεῖτο.
Αὐτὰρ Νηρῆος κοῦραι ἁλίοιο γέροντος,
Ἤτοι μὲν Φῶκον Ψαμάθη τέκε δῖα θεάων,
Αἰακοῦ ἐν φιλότητι, διὰ χρυσῆν Ἀφροδίτην.
Πηλέϊ δὲ δμηθεῖσα θεὰ Θέτις ἀργυρόπεζα,
Γείνατ᾽ Ἀχιλλῆα ῥηξήνορα, θυμολέοντα,
Αἰνείαν δ᾽ ἄρ᾽ ἔτικτεν ἐϋστέφανος Κυθέρεια,
Ἀγχίσῃ ἥρωι μιγεῖσ᾽ ἐρατῇ φιλότητι,
Ἴδης ἐν κορυφῇσι πολυπτύχου, ὑλήεσσης.
Κίρκη δ᾽ Ἠελίου θυγάτηρ Ὑπεριονίδαο,
Γείνατ᾽ Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος ἐν φιλότητι,
Ἄγριον, ἠδὲ Λατῖνον ἀμύμονά τε, κρατερόν τε,
Οἳ δή τοι μάλα τῆλε μυχῷ νήσων ἱεράων,

Callirhoe peperit filium mortalium præstantissimum omnium
Geryonem, quem interfecit vis Herculana,
Boues propter flexipedes circumfluâ in Erythea.
Tithono vero Aurora peperit Memnona ærea galeâ munitũ,
Æthiopum regem, & Emathionem regem.
Verùm Cephalo peperit inclytum filium,
Fortem Phaëtontem, diis similem virum,
Quem sane iuuenem tenerum florem habentem gloriosæ pubertatis,
Puerum iuuenilia sapientem, amans risus Venus,
Incitauit, abripiens, & ipsum in templis
Æditũum nocturnum fecit, dæmonem diuinum.
Filiam vero Æetæ a Ioue nutriti regis
Æsonides, voluntate deorum sempiternorum
Abduxit ab Æeta, peractis luctuosis certaminibus,
Quæ multa imperabat magnus rex superbus,
Iniurius Pelias, & impius, fortium facinorum patrator,
Quibus peractis ad Iolcum rediit multa perpessus,
Veloci in naue vehens nigris oculis præditam puellam,
Æsonides, & ipsam floridam fecit vxorem.
Et sane hæc domita ab Iasone pastore populorum,
Medeum peperit filium, quem in montibus educabat Chiron
Phillyrides: magni vero Iouis voluntas perficiebatur.
Cæterum Nerei filiæ marini senis,
Phocum quidem Psamathe peperit præstantissima dearum,
Æaci in amore, per auream Venerem.
A Peleo autem subacta dea Thetis argenteos pedes habens,
Peperit Achillem prorumpentem per viros, leonis animo præditũ.
Æneam porro peperit pulchre coronata Cytherea,
Anchisæ heroi mixta iucundo amore,
Idæ in verticibus, habentis multos anfractus, syluosæ.
Circe vero, Solis filia, filij Hyperionis,
Peperit Vlyssis ærumnosi in amore,
Agrium, atque Latinum inculpatumque fortemque.
Qui sane valde procul in recessu insularum sacrarum,

Πᾶσιν Τυρσηνοῖσιν ἀγακλειτοῖσιν ἄνασσον.
Ναυσίθοον δ' Ὀδυσῆι Καλυψὼ δῖα θεάων
Γείνατο, Ναυσίνοόν τε μιγεῖσ' ἐρατῇ φιλότητι.
Αὗται μὲν θνητοῖσι παρ' ἀνδράσιν εὐνηθεῖσαι
Ἀθάναται γείναντο θεοῖς ἐπιείκελα τέκνα.
Νῦν δὲ γυναικῶν φῦλον ἀείσατε ἡδυέπειαι
Μοῦσαι Ὀλυμπιάδες, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο.

Omnibus Tyrrhenis valde inclytis imperabant.
Nausithoum vero Vlyssi Calypso excellentissima dearum
Peperit, Nausinoumque, mixta grato amore.
Hæ quidem mortales apud viros cubantes
Immortales pepererunt diis pares filios.
Nunc vero fœminearum agmen cantate suauiloquæ
Musæ Olympiades, filiæ Iouis Ægiochi.

ΑΛΛΗΓΟΡΙΑΙ.

Ἀλλ' οὗτος ὁ Αἰήτης ὁ υἱὸς τοῦ ἡλίου τῇ τοῦ Ὠκεανοῦ θυγατρὶ σύνεισι τῇ Ἰδυίᾳ οὕτω καλουμένῃ, καὶ τίκτει ἐξ αὐτῆς τὴν Μήδειαν, διὰ τὸ τὴν ἐκ μεταβολῆς ἰδιότητα τῶν φυσικῶν τούτων πραγμάτων, ἣν ὁ ἥλιος ἐργάζεται, ὡς εἴπομεν, ταῖς ἰδιότησι τῶν ἐξ αὐτῆς γινομένων καιρῶν συνιέντας βουλεύεσθαι παρασκευάζειν ἡμᾶς· καὶ γὰρ ἡλίου μεταβαλόντος ἤδη πρὸς τόνδε τὸν τροπικὸν καὶ ἰδιότητα χειμῶνος ἢ θέρους ποιήσαντος, ἡμεῖς ἔκτοτε φροντίζομεν ἢ περιβλημάτων, ἢ τῶν πρὸς ἀροτρίασιν ἐργαλείων, ἢ τῶν πρὸς θερισμόν, ἢ τρέφοντες ἐρῶντα ἢ τῶν ἐκ γῆς φυσίων, ἢ ἁπλῶς τοῦ εἶναι καὶ ζῆν· τοῦτο γὰρ Ἀφροδίτην ἀκουστέον. γεννᾶν δὲ λέγεται ἡ Δημήτηρ τὸν Πλοῦτον, Ἰασίῳ ἥρωι μιγεῖσα, Νειῷ ἐνὶ τριπόλῳ Κρήτης ἐν πίονι δήμῳ, διὰ τὸ ἐκρατυνθέντος τοῦδε τοῦ παντός, αὔξεσθαι ἔκτοτε τοὺς ἀνθρώπους τὴν γῆν ἐργάζεσθαι. Δημήτηρ δέ ἐστιν ἡ γῆ. ἀλλὰ ταύτῃ ὁ Ἰάσιος συνέσεσιν, ἤγουν ὁ γεωργὸς ἀπὸ τοῦ ἰᾶσθαι τὰ σπέρματα κατ' αὐτῆς, ἐξ ἧς γεωργίας ἐπιμελῶς γενομένης, ὁ Πλοῦτος γεννᾶται. εὐλόγως δὲ καὶ ἐν Κρήτης πίονι δήμῳ, τουτέστιν ἐν εὐκράτῳ χωρίῳ. ἀλλὰ γὰρ τῷ Κάδμῳ ἡ Ἁρμονία συμμιγεῖσα ἡ τῆς Ἀφροδίτης ἀποτίκτει τήν τε Ἰνώ, καὶ τὴν Σεμέλην, καὶ τὴν Αὐτονόην, ἣν γῆμεν Ἀρισταῖος βαθυχαίτης. ἔτι δὲ καὶ τὸν Πολύδωρον, εἰκότως· αἱ γὰρ μουσικαὶ συμφωνίαι ἐμμελῶς ἔχουσαι καὶ εὐρύθμως τοὺς καταδεδαμασμένους καὶ κατατεθλιμμένους ὑπό τινος αἰτίας ἀνεγείρουσί τε καὶ εὐτόνους ποιοῦσι, καὶ ὑφ' ἡδονῆς ἔσωθεν ἐργάζονται καὶ ὀρχουμένους, καὶ ᾄδοντας τὰ μέλη. καὶ οὕτως οἴκοθεν καὶ ἐξ ἑαυτῶν νοεῖν ἄριστα, καὶ βαθύτατα καὶ σοφώτατα, καὶ πολλὰ ἀνθρώποις παρασκευάζειν. ῥᾳστώνην γάρ τινα ἐμποιουμένην πέμπουσιν αἱ ταῖς ἁρμονίαις ἀλειφόμεναι ταῖς συντόνοις καὶ ἀνδρικαῖς.

Ἡ Καλλιρρόη δὲ ἡ τοῦ Ὠκεανοῦ θυγάτηρ τῷ Χρυσάορι Πηγάσῳ μιγεῖσα τὸν Γηρυόνην γεννᾷ, ὃν κτείνας ὁ Ἡρακλῆς, καὶ ἐλαύνει τὰς βόας αὐτοῦ ἐν ἀμφιρρύτῳ Ἐρυθείῃ, παρόσον (ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐλέγομεν περὶ πολλοῦ) ὁ χειμὼν γίνεται ἐκ τῶν ἀναδιδομένων μὲν ἐκ θαλάσσης καὶ ἁπλῶς ἐξ ὑδάτων, ἀναθυμιάσεων, ὑφ' ἡλίου δὲ ἀναφερομένων. Γηρυόνην γὰρ τὸν χειμῶνα φαμέν, ὡς γηρυόνην ὄντα τινὰ θορυβώδη, οὗ τὰς βόας τε καὶ βροντὰς καὶ πλανήτας μαχεσθεὶς ὁ ἥλιος ἔλαβεν, αἵ τινες βρονταὶ τρέφονταί τε καὶ νέμονται ἐν καθύγροις τόποις, οἰκεῖαι γὰρ ἡ αὐτῶν σύστασις, ὡς πολλάκις περὶ τούτων πλατύτερον εἴρηται ὑφ' ἡμῶν. Μέχρι μὲν τοῦδε προῆλθεν ἡμῖν αἱ τῆς Ἡσιόδου Θεογονίας ἀλληγορίαι, καὶ τάχα τὸ εὔλογον ἀπείληφεν τέρμα· τὰ γὰρ ἑξῆς οὐκ ἂν ἀλληγοροῖτο δικαίως, ὅτι τε πλήρεις τούτων εἰσὶ συγγραφεῖς ἄνδρες καὶ ἱστορικοί, καὶ ὅτι γεγόνασιν ἀληθῶς, καθὼς μαρτυροῦσι βίβλοι σοφῶν, ὡς δῆλον ἀπὸ τῆς κατὰ Ἰάσονα ἱστορίας, καὶ ἀπὸ τῆς κατὰ τὸν Μέμνονα τὸν Αἰγύπτιον, ἔτι δὲ καὶ ἀπὸ τῆς κατὰ τὸν Λαερτιάδην Ὀδυσσέα, καὶ τὸν Ἀγχίσου Αἰνείαν. ἵνα δὲ μὴ ἐπηρεάζῃ λαμυρεύουσα χορεύῃ, γλῶσσα πονηρά τις καὶ λάβρος, τὸν λόγον ἡμῶν ὡς ἀπεράτιστον αἰτιωμένη, καὶ τοῦτο προσθετέον τὸ εἶδος τῆς ἀλληγορίας· τοὺς εἰρημένους, ὡς ἄνδρες τινὲς γυναιξὶ συνελθόντες ῥυπαρῶν γονέων θυγατράσι καὶ βασιλέων, ἐμβιβάζοντες τῆς ἐλευθέρας αὐτονομίας, ὡς θεαῖς συνῆλθον, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀπέτεκον παῖδας τοὺς ἡμιθέους. Ἰάσων μὲν τῇ Μηδείᾳ τῇ θυγατρὶ τοῦ κρατοῦντος τῆς Κόλχιδος γῆς. Ἀγχίσης δὲ τῇ βασιλικῇ παρθένῳ Ἴδης ἐν ὑπωρείαις

ῥίαις τῷ ἄρει [illegible] [illegible], [illegible] ἐξ αὐτῆς τὸν Ἀδωνιν [illegible]. καὶ Θέτιδος [illegible] τὴν θάλασσαν ἐκ Γαίας τῷ Κάρῳ [illegible], καὶ [illegible] παιδίον. καὶ ἄλλος ἄλλῃ συνδυασθεὶς ἄλλον ἀπογεννᾷ παῖδα. τὰ γὰρ θεὸς ὄνομα πολλαχοῦ ἐστιν [illegible] παρὰ τοῖς ποιηταῖς, καὶ μάλιστα παρ' Ὁμήρῳ. ποῦ μὲν γὰρ αὐτὰ τὰ στοιχεῖα θεοὺς καλεῖ, ὅπερ. Δύο δὲ [illegible] λέγει, καὶ [illegible] Ποσειδῶνα, καὶ [illegible] Ἥρην. ποῦ δὲ τὰς ψυχικὰς [illegible] καὶ [illegible], ὅταν λέγῃ [illegible]. καὶ ἐξοχα [illegible] Παλλὰς Ἀθήνη. καὶ τὸ δ' αὖ [illegible] Ἀφροδίτη, καὶ πάλιν

Ἀ[illegible] Ἐ[illegible] θεοὶ [illegible] Ἀθήνη.

[illegible] τὰς βασιλικὰς θεοὺς ὀνομάζει, ὅταν λέγῃ

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειθ' Ἑλένη Διὸς ἐκ γεγαυῖα

[illegible]

τὸν δ' Ἀγχίσην [illegible] Ἀφροδίτην

Γείνατ' ἐν κνήμοισι, θεὰ βροτῷ εὐνηθεῖσα.

ἄλλοτε δὲ τοὺς [illegible] ὅταν λέγῃ [πάντας

Οἱ [illegible] θεοὶ ἄνδρες [illegible]

Αἰγαίωνα.

καὶ πάλιν,

Τὴν [illegible] ἄνδρες [illegible] κικλήσκουσιν,

Ἀθάνατοι δέ τε σῆμα πολυσκάρθμοιο μυρίνης.

ἐνίοτε δὲ καὶ τὴν [illegible] θεὸν ὀνομάζει, καὶ τὴν εἱμαρμένην, καὶ τοὺς ἀστέρας, ὡς ὅταν φησὶν ὁ Ἕλενος·

Οὐ γάρ πώ τοι μοῖρα θανεῖν [illegible].

καὶ πάλιν,

Οἱ δὲ θεοὶ πὰρ Ζηνὶ καθήμενοι ἠγορόωντο

Χρυσέῳ ἐν δαπέδῳ.—

καὶ πολλὰς ἂν εὕροις τὰς χρήσεις οὐ παρ' Ὁμήρῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ παρ' Ἡσιόδῳ ἐνταῦθα, καὶ παρ' Ὀρφεῖ, καὶ Προναπίδῃ τῷ Ὁμήρου καθηγητῇ. Ἀλλὰ γὰρ ἔχεις, ὦ τέκνον Ἰωάννη, τὰς εἰς τὴν θεογονίαν τοῦ Ἡσιόδου ἀλληγορίας, [illegible] τὸ ἡμῖν δυνατόν. ἔχεις ἄρα τὸ ζητηθέν σοι, κἂν οὐ κατ' ἐλπίδας τὰς σὰς, ὦ Μούσης Ἀθηναίης θρέμμα καὶ παίδευμα, Μούσης πάσας ἐν ἑαυτῇ [illegible] τὰς Μούσας, ὡς [illegible] πᾶσιν Μούσαις [illegible] ἀνακραθεῖσας καὶ [illegible] λόγοις ἐμμελῶς ἁρμοσθείσας, Μούσης Ἀθήνηθεν μὲν ὁρμωμένης, ἐν τῷ Βυζαντίῳ δὲ [illegible] τῷ [illegible], καὶ [illegible] φανείσης [illegible] τῆς Ὀλυμπιάδος [illegible] γὰρ [illegible] τῆς Μούσης [illegible] μόνης [illegible] πάντως ἐχούσης τὴν μελῳδίαν, εἰ δὲ βούλει καὶ [illegible]. τί μοι [illegible] τὴν ἱερὰν ἁρμονίαν καὶ ὑψηλόφθογγον [illegible] ἡ Τυρσηνικὴ σάλπιγξ, ἢ [illegible] χαλκόστομος [illegible] ὁ θρυλλούμενος; τί δὲ λύρα Ὀρφέως; τί δὲ Τιμοθέου [illegible]; ἐγὼ [illegible] τὴν Ἀττικὴν Μοῦσαν [illegible], ὅτι [illegible] ἐν ἑαυτῇ τὰς Μουσικὰς ὑφίστησι συμφωνίας, τὰς μέν τινας βίου ῥυθμίσει, τὰς δέ τινας λόγου [illegible], τὰς δ' αὖ ψυχῆς εὐκοσμίᾳ. ἀλλ' οὖν Χριστὲ βασιλεῦ, [illegible] τῆς σῆς [illegible] ἐμποιήσας [illegible] τὸ ὄργανον, καὶ τὸ [illegible] σὺ [illegible] καὶ [illegible] εὐτόνως εἰς τὸ ἑξῆς [illegible] χρόνον, καὶ [illegible] τῷ [illegible] ἁρμονίαν· [illegible] γὰρ αὖ ἡ τοῦ καθ' ἡμᾶς βίου διατηροῖτο κατάστασις.

ΣΧΟΛΙΑ.

Γῆμε θεῶν ἄκοιτιν] διὰ τὴν ἐκ μεταβολῆς ἀιδιότητα τῶν φυσικῶν τούτων πραγμάτων, ἣν ὁ ἄλλος ἐργάζεται ταῖς ἰδιότησι τῶν ἐξ αὐτοῦ γεννωμένων καιρῶν συνιέναι. καὶ γὰρ περὶ τὰς τροπὰς τοῦ ἡλίου φροντίζομεν ποτὲ μὲν ἀρότου, ποτὲ δὲ θέρους, ποτὲ δὲ [illegible] πλειόνων, καὶ ἄλλοτε ἄλλων. Κρήτης ἐν πίονι δήμῳ] ἐπεὶ γὰρ εἰς κατοίκησιν ἦλθεν ὁ κόσμος, τότε ἤρξαντο ἐργάζεσθαι τὴν γῆν, καὶ φυτεύειν ἐν γεωργίαις. διὰ τοῦτο καὶ ἐν Κρήτῃ, ἐπειδὴ εἰς εὐκρασίαν ἦλθον οἱ ἀέρες, καὶ τὰ στοιχεῖα, καὶ ἐμίχθη Ἰασίῳ ἡ Δημήτηρ [illegible] τοῦ εἶναι, ὃ ἐστιν ἐπαφεῖναι τὰ σπέρματα. ἐκεῖνος δὲ εἶπε Δήμητρος καὶ Ἰασίωνος Πλοῦτον, ἐπειδὴ ὁ ἐργαζόμενος [illegible] τὸν πυκνομίζει. Δημήτηρ γάρ ἐστιν ἡ γῆ, Ἰασίων δὲ ὁ γεωργὸς. ὅτι καὶ συνῆλθεν αὐτῇ ἐν τῷ ἀγρῷ, [illegible] ἐπὶ τριπόλῳ, διὰ τὴν καλὴν ἐργασίαν, καὶ ὅτι ἐν νειῷ τριπόλῳ ἐγέννησε τὸν Πλοῦτον. καὶ γὰρ καὶ παροιμία, πυρῶν καὶ κριθῶν, ὦ νήπιε Πλοῦτε. ἐν Κρήτῃ δὲ ἦν ὁ Ἰάσιος, ἐπειδὴ [illegible] ἡ χώρα. τινὲς δὲ, ὅτι εὔφορος ἡ Κρήτη. Κάδμῳ δ' Ἁρμονίη.] ἡ δὲ ἡρμοσμένη τῷ Κάδμῳ ἐγέννησεν Ἰνὼ, Σεμέλην, καὶ Ἀγαύην, καὶ Πολύδωρον· ὃν καὶ Πίνακα ἔνιοι καλοῦσιν. εἴρηται δὲ Πολύδωρος, ὅτι ἐν τῷ γάμῳ τοῦ Κάδμου καὶ τῆς Ἁρμο-

Ἁρμονίας. οἱ [illegible] ... εὔστεφάνῳ ἐνὶ Θήβῃ.] ἡ τὰ τείχη [illegible] ... Γηρυονῆα.] [illegible] ... τὸ ὄνομα, ὁ Γηρυονεὺς ὁ Γηρυονεὺς [illegible] ... Ἡρακλείη.] [illegible] ... ὁ ἥλιος [illegible] ... Γηρυόνης [illegible] ... τοῦτόν φασιν [illegible] τὸν Ἡρακλέα τὰς βόας αὐτοῦ λαβεῖν, καὶ εἰς τὴν οἰκουμένην κομίσαι. ὁ γὰρ ἥλιος ἀπὸ τῶν νοτίων πρὸς τὰ βόρεια κινηθεὶς μέρη, καὶ ἀπὸ τῆς [illegible] πρὸς ἰσημερίαν [illegible] ... τοῦτον [illegible] τὸν ἥλιον. [illegible] ... βρονταὶ [illegible] ... βρονταὶ [illegible] ... αἱ βρονταὶ [illegible] τοῦ Γηρυόνη. [illegible] ...

[illegible] ... Ἀ[illegible] ... Ἠμαθίωνα. [illegible] ... ἱεροῖς αὐτῆς ναοῖς ἀποθέωσιν αὐτόν, [illegible] ... Νηὸν ζάθεον νύχιον.] [illegible] ἀφανῆ, λαθραῖον. Ἀρχίλοχος δὲ [illegible] μύχιον. [illegible] ... τῆ Κύπριδι. [illegible] ... ταύρων ἀπὸ ζεύξιν, καὶ τὴν τῶν [illegible] ... Φιλλυρίδης.] [illegible] ... τῆς [illegible] ἐξ αὐτῆς γὰρ ταῦτα [illegible] ... Ἐκ [illegible] ... ἐξ ἧς ὁ Φῶκος. Ἄγριον ἠδὲ Λατῖνον.] [illegible] ... οἰκοῦσιν εἰς τὰ ἑσπέρια μέρη [illegible] ... ἔνθα ᾤκει ἡ Κίρκη. [illegible] ...

ΤΕΛΟΣ

ΤΗΣ ΗΣΙΟΔΟΥ ΘΕΟΓΟΝΙΑΣ.

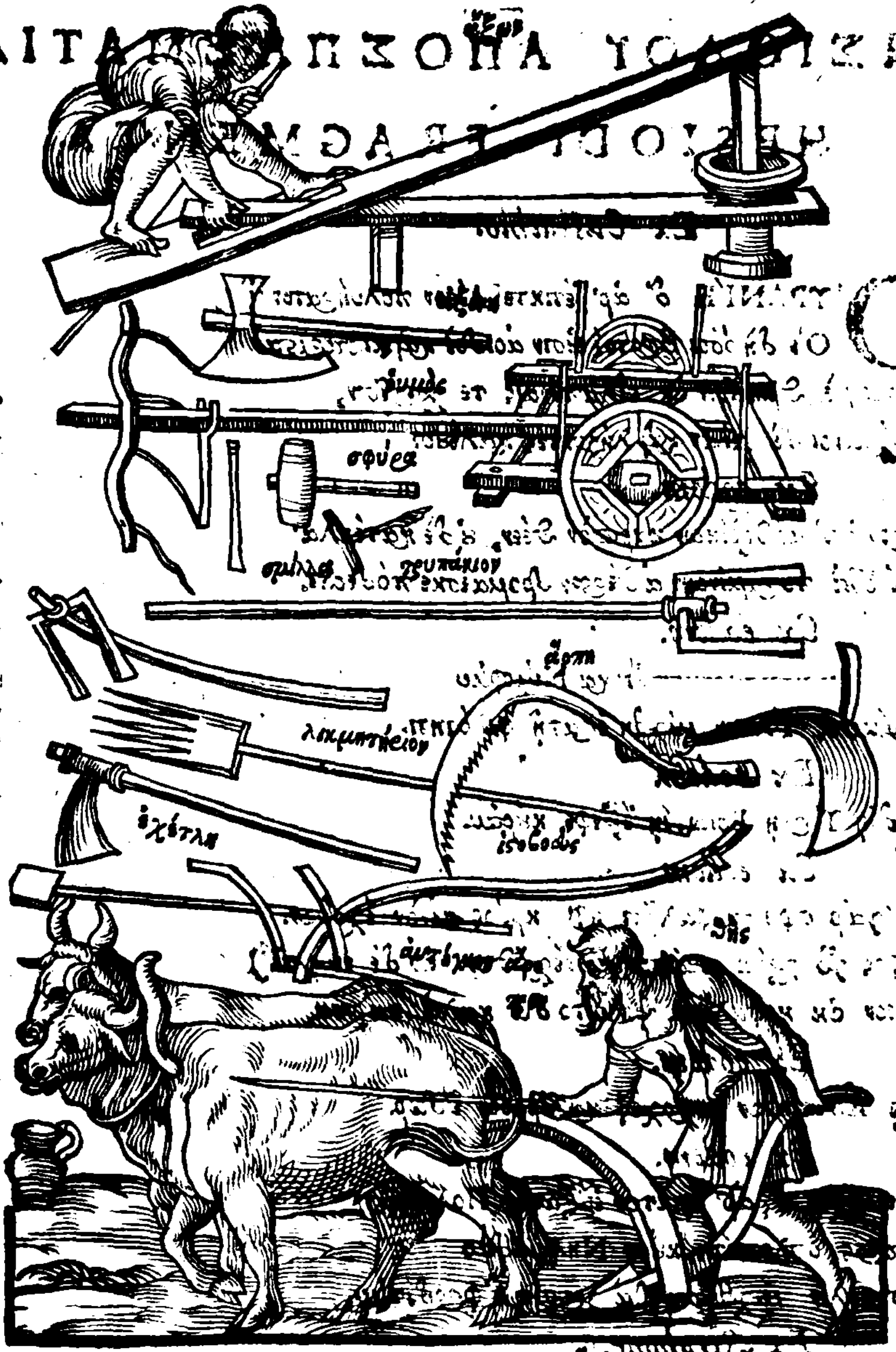
σφύρα
τρυπάνιον
ἐχέτλη
ἱστοβοεύς

ΗΣΙΟΔΟΥ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΙΑ.

HESIODI FRAGMENTA.

Ex Eustathio.

Ο'ΥΡΑΝΙ'Η δ' ἄρ' ἔτικτε Λίνον πολυήρατον υἱόν,
Ο'ν δὴ ὅσοι βροτοί εἰσιν ἀοιδοὶ καὶ κιθαρισταὶ
Πάντες μὲν θρηνοῦσιν ἐν εἰλαπίναις τε χοροῖσιν,
Α'ρχόμενοι δὲ Λίνον καὶ λήγοντες καλέουσι.

Ex eodem.

Α'κρον ἐπ' ἀνθερίκων καρπὸν θέεν, ᾐδὲ κατέκλα·
Α'λλ' ἐπὶ πυραμίνων ἀθέρων δρομάασκε πόδεσσι.

Ex eodem.

——————ἕνεκα Νύμφης
Εὐρύμαχος Γλαῦκον μίχθη ἱερῇ φιλότητι.

Ex eodem.

Ε'ν δ' ἱρῇ Γραίῃ Βοιωτίῃ ἔτρεφε κούρην.

Ex eodem.

Καὶ γάρ σφιν κεφαλῇσι κατὰ κνύος αἰνὸν ἔχευεν.
Α'λφος γὰρ χρόα πάντα κατέσχεθεν· ἐν δέ νυ χαῖται
Ε'ρρεον ἐκ κεφαλέων. ψίλωτο δὲ καλὰ κάρηνα.

Ex eodem.

Ο'στε Λιλαίηθεν προχέει καλλίρροον ὕδωρ.

Ex eodem.

Τηλεμάχῳ δ' ἄρ' ἔτικτεν ἐΰζωνος Πολυκάστη
Νέστορος, ὁπλοτάτη κούρη Νηληϊάδαο
Περσέπολιν μιχθεῖσα διὰ χρυσῆν Α'φροδίτην.

Ex Strabone.

Καὶ κούρην Α'ράβοιο, τὸν Ε'ρμάων ἀκάκητα
Γείνατο, καὶ Θρονίη κούρη Βήλοιο ἄνακτος.

Ex eodem.

Υἱεῖς ἐξεγένοντο Λυκάονος ἀντιθέοιο,
Ο'ς ποτε τίκτε Πελασγός.

Ex eodem.

Ἤτοι γὰρ Λοκρὸς Λελέγων ἡγήσατο λαῶν,
Τούς ῥά ποτε Κρονίδης Ζεὺς ἄφθιτα μήδεα εἰδὼς
Λεκτοὺς ἐκ γαίης Λάας πόρε Δευκαλίωνι.

Ex eodem.

Ὤικει δ' Ὠλενίην πέτρην ποταμοῖο παρ' ὄχθας
Εὐρέος Πειρέοιο.

Ex eodem.

Ἐξ ὧν οὔρειαι νύμφαι θεαὶ ἐξεγένοντο,
Καὶ γένος οὐτιδανῶν Σατύρων, καὶ ἀμηχανοεργῶν,
Κουρῆτές τε θεοὶ, φιλοπαίγμονες ὀρχηστῆρες.

Ex eodem.

Θαῦμά μ' ἔχει κατὰ θυμὸν, ὅσους ἐρινεὸς ὀλύνθους
Οὗτος ἔχει, μικρός περ ἐών. εἴποις ἂν ἀριθμόν.

Responsio ex eodem.

Μυρίοι εἰσὶν ἀριθμὸν, ἀτὰρ μέτρον γε μέδιμνος.
Εἷς δὲ περισσεύει, τὸν ἐπελθέμεν οὔ κε δύναιο.
Ὥς φάτο, καί σφιν ἀριθμὸς ἐτήτυμος εἴδετο μέτρου,
Καὶ τότε δὴ Κάλχανθ' ὕπνος θανάτοιο κάλυψε.

Ex eodem.

Ὅς παρὰ Πανοπίδα . . . . . . Γληχῶνά τ' ἐρυμνήν,
Καί τε δι' Ὀρχομενοῦ εἰλιγμένος εἶσι, δράκων ὥς.

Ex eodem.

Γλακτοφάγων εἰς αἶαν ἀπήναις οἰκί' ἐχόντων.

Ex eodem.

Αἰθίοπάς Λίγυάς τ' ἠδὲ Σκύθας ἱππημολγούς.

Ex eodem.

Δωδώνην φηγόν τε Πελασγῶν ἕδρανον ἧεν.

Apud eundem, ἐκ τῶν Ἠοίων.

Ἤ οἵη Διδύμους ἱεροὺς ναίουσα κολωνοὺς
Δωτίῳ ἐν πεδίῳ πολυβότρυος ἀντ' Ἀμύροιο
Νίψατο Βοιβιάδος λίμνης πόδα παρθένος ἀδμής.

Ex Pausania.

Ὕπτος δὲ Μόλυρον Ἀρίσβαντος φίλον υἱὸν

Κτείνας ἐν μεγάροις αὐτῆς ἕνεχ' ἧς ἀλόχοιο,
Οἶκον ἀποπρολιπὼν φεῦγ' Ἄργεος ἱπποβότοιο.
Ἷξεν δ' Ὀρχομενὸν Μινυήϊον· καί μιν ὅγ' ἥρως
Δέξατο, καὶ κτεάνων μοῖραν πόρεν, ὡς ἐπιεικές.

Ex eodem.

Φύλας δ' ὤπυιεν κούρην κλειτοῦ Ἰολάου
Λειπεφίλην· ἣ δ' εἶδος ὀλυμπιάδεσσιν ὁμοίη.
Ἡ δέ οἱ . . . . . . υἱὸν ἐνὶ μεγάροισιν ἔτικτεν,
Θηρώτ' ἀειδῆ ἰκέλην φαέεσσι σελήνης.
Θηρὼ δ' Ἀπόλλωνος ἐν ἀγκοίνῃσι πεσοῦσα,
Γείνατο Χαίρωνος κρατερὸν μένος ἱπποδάμοιο.

Ex Scholiaste Apollonij.

Δώδεκα γὰρ Νηλῆος ἀμύμονος υἷες ἦμεν,
Νέστωρ τε Χρόμιός τε, Περικλύμενός τ' ἀγέρωχος,
Ὄλβιος, ᾧ πόρε δῶρα Ποσειδάων ἐνοσίχθων
Παντοῖ· ἄλλοτε μὲν γὰρ ἐν ὀρνίθεσσι φάνεσκεν
Αἰετός· ἄλλοτε δ' αὖτε πελέσκετο θαῦμα ἰδέσθαι.
Μύρμηξ. ἄλλοτε δ' αὖτε μελισσέων ἀγλαὰ φῦλα.
Ἄλλοτε δεινὸς ὄφις καὶ ἀμείλιχος. εἶχε δὲ δῶρα
Παντοῖ', οὐκ ὀνόμαστα, τά μιν καὶ ἔπειτα δόλωσε
Βουλῇ Ἀθηναίης.

Ex eodem.

Θεσσάμενος γενεὴν Κλεαδαίμου κυδαλίμοιο.

Ex eodem.

Εὖθ' οἱ γ' εὐχέσθην *Αἰνήϊω ὑψιμέδοντι.

Ex eodem.

Αἰήτης δ' υἱὸς φαεσιμβρότου ἠελίοιο.

Ex eodem.

Αὐτὸς δ' ἐν πλήσμῃσι διιπετέος ποταμοῖο.

Ex Scholiaste Pindari & Lycophronis.

ἐν τῇ ἡρωϊκῇ γενεαλογίᾳ.

Ἕλληνος δ' ἐγένοντο θεμιστοπόλοι βασιλῆες,
Δῶρός τε Ξοῦθός τε καὶ Αἴολος ἱππιοχάρμης.
Αἰολίδαι δὲ γένοντο θεμιστοπόλοι βασιλῆες

Κρηθεὺς ἠδ' Ἀθάμας ἠ Σίσυφος αἰολομήτης,
Σαλμωνεὺς ἄδικος, καὶ ὑπέρθυμος περιήρης.

Ex eodem Scholiaste Pindari.

Τῇ μὲν ἄρ' ἄγγελος ἦλθε κόραξ ἱερῆς ὑπὸ δαιτὸς
Πυθὼ ἐς ἠγαθέην, καὶ ἔφρασεν ἔργ' ἀΐδηλα
Φοίβῳ ἀκερσεκόμῃ, ὅτι Ἴσχυς γῆμε Κόρωνιν
Εἰλατίδης Φλεγύαο διογνήτοιο θύγατρα.

Ex eodem.

Τὴν δ' Ἀμαρυγκείδης Ἱππόστρατος ὄζος Ἄρηος
Φυκτέος ἀγλαὸς υἱὸς Ἐπειῶν ὄρχαμος ἀνδρῶν.

Ex eodem.

Ἤτοι ὁ μὲν Σθένελος ἠ Ἀλάζυγον ἥρως ἐσθλός.

Ex eodem.

Ἤδη δ' οἱ κατὰ θυμὸν ἀρίστη φαίνετο βουλή,
Αὐτὸν μὲν σχέσθαι, κρύψαι δ' ἀδόκητον* μάχαιραν,
καλήν, ἥν οἱ ἔτευξε περικλυτὸς ἀμφιγυήεις.
Ὡς τὴν μαστεύων οἶος κατὰ Πήλιον αἰπὺ
αἶψ' ὑπὸ Κενταύροισιν ὀρεσκώοισι δαμείη.

Ex eodem.

Αἴσων, ὃς τέκεθ' υἱὸν Ἰάσονα ποιμένα λαῶν,
ὃν Χείρων θρέψεν ἐνὶ Πηλίῳ ὑλήεντι.

Ex eodem. ἐν ὑποθήκαις.

Εὖ νύ τοι τάδ' ἕκαστα μετάλλα* δειγμένα ἐστι.

Ex eodem.

Ἐν Δήλῳ τότε πρῶτος ἐγὼ καὶ Ὅμηρος ἀοιδοὶ
Μέλπομεν ἐν νεαροῖς ὕμνοις ῥάψαντες ἀοιδήν
Φοῖβον Ἀπόλλωνα χρυσάορον, ὃν τέκε Λητώ.

Ex eodem. ἐκ τῶν ἠοίων.

Ἢ οἵη Φθίῃ Χαρίτων ἄπο κάλλος ἔχουσα
Πηνειοῦ παρ' ὕδωρ καλὴ ναίεσκε Κυρήνη.

Ex eodem. ex ijsdem.

Ἢ οἵη Ὑρίῃ πυκινόφρων Μηκιονίκη,
Ἣ τέκεν Εὔφημον Γαιηόχῳ ἐννοσιγαίῳ,
Μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι πολυχρύσου Ἀφροδίτης.

Ex eodem.

Ἡ δ' ὑποκυσαμένη τέκεν Αἰακὸν ἱππιοχάρμην.
Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ἥβης πολυηράτου ἵκετο μέτρον,
Μοῦνος ἐὼν ἤχαλλε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
Ὅσοι ἔσαν μύρμηκες ἐπηράτου ἔνδοθι νήσου
Τοὺς ἄνδρας ποίησε, βαθυζώνους τε γυναῖκας,
Οἵ δή τοι πρῶτον ζεῦξαν νέας ἀμφιελίσσας,
Πρῶτοι δ' ἱστία θέντο νεὼς κυανοπρώροιο.

Ex Scholiaste Sophoclis.

Ἔστι τις Ἑλλοπίη πολυλήιος ἠδ' εὐλείμων
Ἀφνειὴ μήλοισι καὶ εἰλιπόδεσσι βόεσσιν.
Ἐν δ' ἄνδρες ναίουσι πολύρρηνες, πολυβοῦται
Πολλοί, ἀπειρέσιοι, φῦλα θνητῶν ἀνθρώπων,
Ἔνθα γε Δωδώνη τις ἐπ' ἐσχατιῇ πεπόλισται
Τὴν δὲ Ζεὺς ἐφίλησε, καὶ ὃν χρηστήριον εἶναι
Τίμιον ἀνθρώποις, ναῖον δ' ἐν πυθμένι φηγοῦ.
Ἔνθεν ἐπιχθόνιοι μαντεύματα πάντα φέρονται.
Ὅς δὴ κεῖθι μολὼν θεὸν ἄμβροτον ἐξερεείνῃ
Δῶρα φέρων ἔλθῃσι σὺν οἰωνοῖς ἀγαθοῖσιν.

Ex eodem.

Ἣ τέκεθ' Ἑρμιόνην δουρικλυτῷ Μενελάῳ,
Ὁπλότατον δ' ἔτεκεν Νικόστρατον ὄζον Ἄρηος.

Ex eodem.

Ἵκετο δ' εἰς Κρείοντα καὶ Ἡνιόχην.

Ex Æschyli Scholiaste.

Ἡ δ' ὑποκυσαμένη καλλίζωνος Στρατονίκη
Εὔρυτον ἐν μεγάροισιν ἐγείνατο φίλτατον υἱόν.
Τοῦ δ' υἱεῖς τ' ἐγένοντο Δηίων τε Κλυτίος τε,
Τοξεύς τ' ἀντίθεος, ἠδ' Ἴφιτος ὄζος Ἄρηος.
Τοὺς δὲ μέθ' ὁπλοτάτην τέκετο ξανθὴν Ἰόλειαν
Ἀντιόχη κρείουσα παλαιὸν γένος Αὐβολίδαο.

Ex Athenaeo. ἐν τῷ δευτέρῳ Μελαμποδίας,

——τῷ δὲ Μάρης θοὸς ἄγγελος ἦλθε δι' οἴκου.
Πλήσας δ' ἀργύρεον σκύπφον φέρε, δῶκε δ' ἄνακτι.

Ex eodem.

Καὶ τότε μάντις μὲν δεσμὸν βίου ἄμυνε χερσὶν,
Ἴφικλος δ' ὤπι νῶτ' ἐπεμαίετο· τῷ δ' ἐπέπιθεν
Σκύπφον ἔχων ἑτέρῃ, ἑτέρῃ δὲ σκῆπτρον ἀείρας
Ἔστιχεν φύλακος, καὶ ἐνὶ δμώεσσιν ἔειπεν.

Apud eundem. ἐκ τῶν Ἠοίων.

Οἷα Διόνυσος δῶκ' ἀνδράσι χάρμα καὶ ἄχθος.
Ὅστις ἄδην πίνοι, οἶνος δέ οἱ ἔπλετο μάργος.
Σὺν δὲ πόδας χεῖράς τε δέει, γλῶσσάν τε νόον τε
Δεσμοῖς ἀφράστοισι· φιλεῖ δέ ἑ μαλθακὸς ὕπνος.

Ex eodem.

Τὰς δὲ βροτοὶ καλέουσι Πελειάδας.

Ex eodem.

Εὐρυγύης δ' ἔτι κοῦρος Ἀθηνάων ἱεράων.

Ex eodem.

——καὶ οὐ σπίσκετο καρπόν.

Ex eodem.

Ἡδὺ γάρ ἐστ' ἐν δαιτὶ καὶ εἰλαπίνῃ τεθαλυίῃ
Τέρπεσθαι μύθοισιν, ἐπὴν δαιτὸς κορέσωνται.

Ex Stephano. ἐν καταλόγῳ.

Κτεῖνεν Νηλῆος ταλασίφρονος υἱέας ἐσθλούς
Ἕνδεκα· δωδέκατος δὲ Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ
Ξεῖνος ἐὼν ἐτύχησε παρ' ἱπποδάμοιο Γερήνοις.

Ex eodem.

Νέστωρ οἶος ἄλυξεν ἐν ἀνθεμόεντι Γερήνῳ.

Apud eundem. ἐν Αἰγίμιος δευτέρῳ.

——νήσῳ ἐν Ἀβαντίδι δίῃ,
Τὴν πρὶν Ἀβαντίδα κίκλησκον θεοὶ αἰὲν ἐόντες,
Τὴν τότ' ἐπώνυμον Εὐβοίαν βοὸς ὠνόμασε Ζεύς.

Ex Suida.

Ἄλκην μὲν γὰρ ἔδωκεν Ὀλύμπιος Αἰακίδῃσι,
Νοῦν δ' Ἀμυθαονίδαις, πλοῦτον δ' ἔπορ' Ἀτρείδῃσι.

Ex Suida & Polybio.

Αἰακίδας πολέμῳ κεχαρηότας ἠΰτε δαιτί.

Ex Plutarcho.

——αἵτ' ἄλσεα καλὰ νέμονται
Καὶ πηγὰς ποταμῶν, καὶ πείσεα ποιήεντα.

Ex eodem.

Ἐννέα τοι ζώει γενεὰς λακέρυζα κορώνη
Ἀνδρῶν ἡβώντων, ἔλαφος δέ τε τετρακόρωνος.
Τρεῖς δ' ἐλάφους ὁ κόραξ γηράσκεται· αὐτὰρ ὁ φοῖνιξ
Ἐννέα τοὺς κόρακας· δέκα δ' ἡμεῖς τοὺς φοίνικας
Νύμφαι ἐϋπλόκαμοι κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο.

Ex eodem.

Δεινὸς γάρ μιν ἔτειρεν Ἔρως Πανοπηΐδος Αἴγλης.

Ex Clemente Alexandrino.

Μάντις δ' οὐδείς ἐστιν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων,
Ὅστις ἂν εἰδείη Ζηνὸς νόον αἰγιόχοιο.

Ex eodem.

Μουσάων, αἵτ' ἄνδρα πολυφραδέοντα τιθεῖσι,
Θέσκελον, αὐδήεντα.

Ex eodem.

Αὐτὸς γὰρ πάντων βασιλεὺς καὶ κοίρανός ἐστιν
Ἀθανάτων· σοὶ δ' οὔτις ἐρίζεται κράτος ἄλλος.

Ex eodem.

Ἡδὺ δὲ καὶ τὸ πυθέσθαι ὅσα θνητοῖσιν ἔδειμαν
Ἀθάνατοι, δειλῶν τε καὶ ἐσθλῶν τέκμαρ ἐναργές.

Ex Scholiaste Lycophronis.

Ζεῦ πάτερ εἴθε μοι * ἧσσω μὲν αἰῶνα βίοιο
Ὤφελλες δοῦναι, καὶ ἴσια μήδεα ἴδμεν
Θνητοῖς ἀνθρώποις. νῦν δ' οὐκ ἐμὲ τυτθὸν ἐτίσας,
Ὅς με μακρόν γε ἔθηκας ἔχειν αἰῶνα βίοιο.
Ἑπτά μ' ἔτη ζώειν * γενεὰς μερόπων ἀνθρώπων.

Ex eodem.

Τρὶς μάκαρ Αἰακίδη, καὶ τετράκις ὄλβιε Πηλεῦ,
Ὃς τοῖσδ' ἐν μεγάροις ἱερὸν λέχος εἰσαναβαίνεις.

Ex eodem.

Οἵην μὲν μοῖραν δέκα μοιρῶν τέρπεται ἀνήρ,

Τὰς δίχα δ' ἐμπίπλησι γυνὴ τέρπουσα νόημα.

Ex Eustrathio.

Α' τέκνον, ἦ μάλα δή σε πονηρότατον καὶ ἄριστον
Ζεὺς ἐτέκνωσε πατήρ.

Ex eodem.

Α'ργος ἄνυδρον ἐὸν Δαναὸς πόιησεν ἔνυδρον.

Ex Athenagora.

——πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
Χώσατ', ἀπ' Οὐλύμπου δὲ βαλὼν ψολόεντι κεραυνῷ
Ε'κτανε Λητοΐδην, φίλον σὺν θυμὸν ὀρίνων.

Ex Scholiaste Arati & Hesiodi.

Φαισύλη ἠδὲ Κορωνίς, ἐϋστέφανός τε Κλέεια,
Φαιώθ' ἱμερόεσσα, καὶ Εὐδώρη τανύπεπλος,
Α'ς Υ'άδας καλέουσιν ἐπὶ χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων.

Ex Etymologico.

Ο'ττι κε χερσὶ λάβεσκεν, ἀείδελα πάντα τίθεσκεν.

Ex eodem.

Βύβλον τ' ἀγχίαλον καὶ Σιδῶν' ἀνθεμόεσσαν.

Ex Porphyrio in antro Nympharum.

Ω'ς κε πόλις ῥέζῃσι· νόμος δ' ἀρχαῖος ἄριστος.

Ex Scholiaste Theocriti.

——ὀλίγοι δ' εἰσὶ κιοσυβίῳ.

ΗΣΙΟΔΟΥ καὶ ΟΜΗΡΟΥ ΑΓΩΝ.

ΟΜΗΡΟΝ καὶ Ἡσίοδον τοὺς θειοτάτους ποιητὰς πάντες ἄνθρωποι πολίτας ἰδίους εὔχονται λέγεσθαι. ἀλλ' Ἡσίοδος μὲν τὴν ἰδίαν ὀνομάσας πατρίδα πάντας τῆς φιλονεικίας ἀπήλλαξεν, εἰπὼν ὡς ὁ πατὴρ αὐτοῦ

Εἴσατο δ' ἄγχ' Ἑλικῶνος ὀϊζυρῇ ἐνὶ κώμῃ,
Ἄσκρῃ, χεῖμα κακῇ, θέρει ἀργαλέῃ, οὐδέποτ' ἐσθλῇ.

Ὅμηρον δὲ πᾶσαι (ὡς εἰπεῖν) αἱ πόλεις καὶ οἱ ἔποικοι αὐτῶν παρ' ἑαυτοῖς γεγενῆσθαι λέγουσι· καὶ πρῶτοί γε Σμυρναῖοι Μέλητος ὄντα τοῦ παρ' αὐτοῖς ποταμοῦ καὶ Κρηθηΐδος νύμφης κεκλῆσθαί φασι πρότερον Μελησιγένη, ὕστερον μέντοι τυφλωθέντα Ὅμηρον μετονομασθῆναι, διὰ τὴν παρ' αὐτοῖς ἐπὶ τοῖς τοιούτοις συνήθη προσηγορίαν. Χῖοι δὲ πάλιν τεκμήρια φέρουσιν, ἴδιον εἶναι πολίτην λέγοντες καὶ περισώζεσθαί τινας ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ παρ' αὐτοῖς, Ὁμηρίδας καλουμένους. Κολοφώνιοι δὲ καὶ τόπον δεικνύουσιν, ἐν ᾧ φασιν αὐτὸν γράμματα διδάσκοντα τῆς ποιήσεως ἄρξασθαι, καὶ ποιῆσαι πρῶτον τὸν Μαργίτην. περὶ δὲ τῶν γονέων αὐτοῦ πάλιν πολλὴ διαφωνία παρὰ πᾶσίν ἐστιν. Ἑλλάνικος μὲν γὰρ καὶ Κλεάνθης Βίωνα λέγουσιν, Εὔμαιον δὲ Μέλητα, Καλλικλῆς δὲ Μνησαγόραν, Δημόκριτος δὲ Τροιζήνιος Δαήμονα ἔμπορον· ἔνιοι δὲ Ταμύραν, Αἰγύπτιοι δὲ Μενέμαχον ἱερογραμματέα· εἰσὶ δ' οἳ Τηλέμαχον τὸν Ὀδυσσέως· μητέρα δ' οἱ μὲν Μῆτιν, οἱ δὲ Κρηθηΐδα, οἱ δὲ Θεμίστην, οἱ δὲ Εὐγνηθώ· ἔνιοι δὲ Ἰθακησίαν τινὰ ὑπὸ Φοινίκων ἀπεμποληθεῖσαν· οἱ δὲ Καλλιόπην τὴν Μοῦσαν· τινὲς δὲ Πολυκάστην τὴν Νέστορος. ἐκαλεῖτο δὲ Μέλης, ὡς δέ τινες φασί, Μελησιγένης, ὡς δὲ ἔνιοι, Αὐλήτης· ὀνομασθῆναι αὐτόν φασί τινες Ὅμηρον, διὰ τὸ τὸν πατέρα αὐτοῦ ὅμηρον δοθῆναι ὑπὸ Κυπρίων Πέρσαις· οἱ δὲ διὰ τὴν πήρωσιν τῶν ὀμμάτων. παρὰ γὰρ τοῖς Αἰολεῦσιν οὕτως οἱ πηροὶ καλοῦνται. ὅπερ δὲ ἀκηκόαμεν ἐπὶ τοῦ θειοτάτου αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ εἰρημένον ὑπὸ τῆς Πυθίας περὶ Ὁμήρου, ἐκθησόμεθα. τοῦ γὰρ βασιλέως πυθομένου πόθεν Ὅμηρος καὶ τίνος, ἀπεφοίβασε δι' ἑξαμέτρου τόνδε τὸν τρόπον,

Ἄγνωστόν μ' ἔρεαι γενεὴν καὶ πατρίδα γαῖαν
Ἀμβροσίου σειρῆνος. ἔδος δ' Ἰθακήσιός ἐστιν·
Τηλέμαχος δὲ πατὴρ, καὶ Νεστορέη Ἐπικάστη
Μήτηρ, ἥ μιν ἔτικτε βροτῶν πολὺ πάνσοφον ἄνδρα.

οἷς μάλιστα δεῖ πιστεύειν, διά τε τὸν πυθόμενον καὶ τὸν ἀποκρινάμενον· ἄλλως τε οὕτως τοῦ ποιητοῦ μεγαλοφυῶς τὸν προπάτορα διὰ τῶν ἐπῶν δεδοξακότος. ἔνιοι μὲν οὖν αὐτὸν προγενέστερον Ἡσιόδου φασὶν εἶναι· τινὲς δὲ, νεώτερον

καὶ

[illegible] γενεαλογοῦσι τὸ οὕτως. Ἀπόλλωνός φασι καὶ Θοώσης τῆς Ποσειδῶνος γενέσθαι Λίνον. Λίνου δὲ, Πίερον. Πιέρου δὲ καὶ νύμφης Μεθώνης Οἴαγρον. Οἰάγρου δὲ καὶ Καλλιόπης Ὀρφέα. Ὀρφέως δὲ Ὄρτην· τοῦ δὲ Ἁρμονίδην· τοῦ δὲ Φιλοτέρπην· τοῦ δὲ Εὔφημον· τοῦ δὲ, Ἐπιφράδην· τοῦ δὲ Μελάνωπον· τούτου δὲ Δῖον καὶ Ἀπέλλαιον· Δίου δὲ καὶ Πυκιμήδης τῆς Ἀπόλλωνος θυγατρὸς Ἡσίοδον καὶ Πέρσην. Πέρσου δὲ Μαίονα· Μαίονος δὲ θυγατρὸς καὶ Μέλητος τοῦ ποταμοῦ Ὅμηρον.

Τινὲς δὲ συνακμάσαι φασὶν αὐτούς· ὥστε καὶ ἀγωνίσασθαι ὁμόσε ἐν Αὐλίδι τῆς Βοιωτίας. ποιήσαντα γὰρ τὸν μαργίτην Ὅμηρον περιέρχεσθαι κατὰ πόλεις ῥαψῳδοῦντα. ἐλθόντα δὲ καὶ εἰς Δελφοὺς, περὶ τῆς πατρίδος αὐτοῦ πυνθάνεσθαι, τίς εἴη. τὴν δὲ Πυθίαν εἰπεῖν,

Ἔστιν Ἴος νῆσος μητρὸς πατρίς, ἥ σε θανόντα
Δέξεται. ἀλλὰ νέων παίδων αἴνιγμα φύλαξαι.

τὸν δὲ ἀκούσαντα περιίστασθαι μὲν τὴν εἰς Ἴον ἄφιξιν, διατρίβειν δὲ περὶ τὴν ἐκεῖ χώραν. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Γανύκτωρ ἐπιτάφιον τοῦ πατρὸς Ἀμφιδάμαντος βασιλέως Εὐβοίας ἐπιτελῶν πάντας τοὺς ἐπισήμους ἄνδρας οὐ μόνον ῥώμῃ καὶ τάχει, ἀλλὰ καὶ σοφίᾳ, ἐπὶ τὸν ἀγῶνα, μεγάλαις δωρεαῖς τιμῶν, συνεκάλεσε. καὶ οὗτοι οὖν ἐκ τύχης, ὥς φασι, συμβαλόντες ἀλλήλοις ἦλθον εἰς τὴν Χαλκίδα. τοῦ δὲ ἀγῶνος ἄλλοι τέ τινες τῶν ἐπισήμων Χαλκιδέων ἐκαθέζοντο κριταὶ, καὶ μετ' αὐτῶν Πανοίδης ἀδελφὸς ὢν τοῦ τετελευτηκότος. ἀμφοτέρων δὲ τῶν ποιητῶν θαυμαστῶς ἀγωνισαμένων, νικῆσαί φασι τὸν Ἡσίοδον τὸν τρόπον τοῦτον. προελθόντα γὰρ εἰς τὸ μέσον πυνθάνεσθαι τοῦ Ὁμήρου καθ' ἓν ἕκαστον· τὸν δὲ Ὅμηρον ἀποκρίνασθαι. φησὶν οὖν Ἡσίοδος,

Υἱὲ Μέλητος Ὅμηρε, θεῶν ἄπο μήδεα εἰδώς,
Εἴπ' ἄγε μοι πάμπρωτα τί φέρτατόν ἐστι βροτοῖσιν·

ΟΜΗΡΟΣ,

Ἀρχὴν μὲν μὴ φῦναι ἐπιχθονίοισιν ἄριστον,
Φύντα δ' ὅπως ὤκιστα πύλας ἀΐδαο περῆσαι.

Ἡσίοδος τὸ δεύτερον,

Εἴπ' ἄγε μοι καὶ τοῦτο θεοῖς ἐπιείκελ' Ὅμηρε,
Τί θνητοῖσιν ἄριστον ὀΐεαι ἐν φρεσὶν εἶναι;

ὁ δὲ,

Ὁππόταν εὐφροσύνη μὲν ἔχῃ κατὰ δῆμον ἅπαντα,
Δαιτυμόνες δ' ἀνὰ δώματ' ἀκουάζωνται ἀοιδοῦ
Ἥμενοι ἑξείης· παρὰ δὲ πλήθωσι τράπεζαι
Σίτου καὶ κρειῶν· μέθυ δ' ἐκ κρητῆρος ἀφύσσων
Οἰνοχόος φορέῃσι, καὶ ἐγχείῃ δεπάεσσι.
Τοῦτό τι μοι κάλλιστον ἐνὶ φρεσὶν εἴδεται εἶναι.

ῥηθέντων δὲ τῶν ἐπῶν, οὕτω σφοδρῶς φασὶ θαυμασθῆναι ὑπὸ τῶν Ἑλ-

λαμβάνειν τὰ ἔπη, εἶτα χρυσοῦς αὐτοὺς στίχους προσαγορεύεσθαι, καὶ ἔτι καὶ νῦν ἐν ταῖς κοιναῖς θυσίαις πρὸ τῶν δείπνων καὶ σπονδῶν προκατεύχεσθαι πάντας. Ὁ δὲ Ἡσίοδος ἀχθεσθεὶς ἐπὶ τῇ Ὁμήρου εὐημερίᾳ ἐπὶ τὴν τῶν ἀπόρων ὥρμησεν ἐπερώτησιν· καί φησι τούσδε τοὺς στίχους·

Μοῦσ' ἄγε μοι τά τ' ἐόντα, τά τ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἐόντα,
Τῶν μὲν μηδὲν ἄειδε, σὺ δ' ἄλλης μνῆσαι ἀοιδῆς.

Ὁ δὲ Ὅμηρος βουλόμενος ἀκολούθως τὸ ἄπορον λῦσαι φησίν,

Οὐδέποτ' ἀμφὶ Διὸς τύμβῳ*
Ἅρματα συντρίψουσιν ἐρίζοντες περὶ νίκης.

καλῶς δὲ καὶ ἐν τούτοις ἀπαντήσαντος, ἐπὶ τὰς ἀμφιβόλους γνώμας ὥρμησεν ὁ Ἡσίοδος· καὶ πλείονας στίχους λέγων ἠξίου καθ' ἕνα ἕκαστον συμφώνως ἀποκρίνασθαι τὸν Ὅμηρον· ἔστιν οὖν ὁ μὲν πρῶτος Ἡσιόδου· ὁ δὲ ἑξῆς Ὁμήρου. ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ δύο στίχων τὴν ἐπερώτησιν ποιουμένου τοῦ Ἡσιόδου.

ΗΣΙΟΔΟΣ.

Δεῖπνον ἔπειθ' εἵλοντο βοῶν κρέα, κ' αὐχένας ἵππων

ΟΜΗΡΟΣ.

Ἔκλυον ἱδρώοντας, ἐπεὶ πολέμοιο κορέσθεν.

ΗΣΙΟΔΟΣ.

Καὶ Φρύγες, οἳ πάντων ἀνδρῶν ἐπὶ νηυσὶν ἄριστοι

ΟΜΗΡΟΣ.

Ἀνδράσι λῃστῆρσιν ἐπ' ἀκτῆς δόρπον ἑλέσθαι.

ΗΣΙΟΔΟΣ.

Ἡρακλῆς ἀπέλυσεν ἀπ' ὤμων καμπύλα τόξα

ΟΜΗΡΟΣ.

Χερσὶ βαλὼν ἰοῖσιν ὅλων κατὰ φῦλα γιγάντων.

ΗΣΙΟΔΟΣ.

Οὗτος ἀνὴρ ἀνδρός τ' ἀγαθοῦ καὶ ἀνάλκιδός ἐστι

ΟΜΗΡΟΣ.

Μητρός· ἐπεὶ πόλεμος χαλεπὸς πάσῃσι γυναιξίν.

ΗΣΙΟΔΟΣ.

Οὔτ' ἄρ σοί γε πατὴρ ἐμίγη καὶ πότνια μήτηρ,

ΟΜΗ.

ΟΜΗΡΟΣ.

Σῶμα τόγ' ἀνστήσαντο ἐπὶ χθονὶ Ἀφροδίτην.

ΗΣΙΟΔΟΣ.

Αὐτὰρ ἐπεὶ δμήθη γάμῳ Ἄρτεμις ἰοχέαιρα

ΟΜΗΡΟΣ.

Καλλιστὼ κατέπεφνεν ἀπ' ἀργυρέοιο βιοῖο.

ΗΣΙΟΔΟΣ.

Ὣς οἱ μὲν δαίνυντο πανήμεροι, οὐδὲν ἔχοντες

ΟΜΗΡΟΣ.

Οἴκοθεν. ἀλλὰ παρεῖχεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων.

ΗΣΙΟΔΟΣ.

Δεῖπνον δειπνήσαντες ἐνὶ σποδῷ αἰθαλοέσσῃ

ΟΜΗΡΟΣ.

Σύλλεγον ὀστέα λευκὰ Διὸς κατατεθνειῶτος.

ΗΣΙΟΔΟΣ.

Παιδὸς ὑπερθύμου Σαρπηδόνος ἀντιθέοιο.

ΟΜΗΡΟΣ.

Ἡμεῖς δ' ἀμπεδίον Σιμοέντιον ἥμενοι οὕτως.

ΗΣΙΟΔΟΣ.

Ἴομεν ἐκ νηῶν ὁδὸν, ἀμφ' ὤμοισιν ἔχοντες

ΟΜΗΡΟΣ.

Φάσγανα κωπήεντα, καὶ αἰγανέας δολιχαύλους.

ΗΣΙΟΔΟΣ.

Δὴ τότ' ἀριστῆες κοῦροι χείρεσσι θαλάσσης

ΟΜΗΡΟΣ.

Ἄσμενοι ἐσσυμένως τε ἀπείρυσαν ὠκύαλον νῆα.

ΗΣΙΟΔΟΣ.

Κολχίδ' ἔπειθ' ἵκοντο, καὶ Αἰήτην βασιλῆα

ΟΜΗΡΟΣ.

Φεῦγον, ἐπεὶ γίνωσκον ἀνέστιον, ἠδ' ἀθέμιστον.

ΗΣΙΟΔΟΣ.

Αὐτὰρ ἐπεὶ σπεῖσαί τε πίον, οἶδμα θαλάσσης

ΟΜΗΡΟΣ.

Ποντοπορεῖν ἤμελλον ἐυσσέλμων ἐπὶ νηῶν.

ΗΣΙΟΔΟΣ.

Τοῖσιν δ' Ἀτρείδης μεγάλ' εὔχετο πᾶσιν ὀλέσθαι

ΟΜΗΡΟΣ.

Μηδέποτ' ἐν πόντῳ· καὶ φωνήσας ἔπος ηὔδα·

ΗΣΙΟΔΟΣ.

Ἐσθίετ' ὦ ξεῖνοι καὶ πίνετε. μηδέ τις ὑμῶν

ΟΜΗΡΟΣ.

Οἴκαδε νοστήσειε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν
Πημανθείς· ἀλλ' αὖθις ἀπήμονες οἴκαδ' ἵκοισθε.

πρὸς πάντα δὲ τοῦ Ὁμήρου καλῶς ἀπαντήσαντος, πάλιν φησὶν ὁ Ἡσίοδος,

Τοῦτό τι δή μοι μοῦνον εἰρομένῳ κατάλεξον,
Πόσσοι ἅμ' Ἀτρείδῃσιν ἐς Ἴλιον ἦλθον Ἀχαιοί.

ὁ δὲ διὰ λογιστικοῦ προβλήματος ἀποκρίνεται οὕτως·

Πεντήκοντ' ἦσαν πυρὸς ἐσχάραι· ἐν δὲ ἑκάστῃ
Πεντήκοντ' ὀβελοί, περὶ δὲ κρέα πεντήκοντα·
Τρὶς δὲ τριηκόσιοι περὶ ἓν κρέας ἦσαν Ἀχαιοί.

τοῦτο δὲ εὑρίσκεται πλῆθος ἄπιστον. τῶν γὰρ ἐσχαρῶν οὐσῶν ν', ὀβελίσκοι γίνονται πεντακόσιοι, καὶ χιλιάδες β: κρεῶν δὲ δεκαδύο μυριάδες ε, υ ν. κατὰ πάντα δὴ τοῦ Ὁμήρου ὑπερτεροῦντος, φθονῶν ὁ Ἡσίοδος ἄρχεται πάλιν.

Υἱὲ Μέλητος Ὅμηρ', εἴπερ τιμῶσί σε Μοῦσαι,
Ὡς λόγος, ὑψίστοιο Διὸς μεγάλοιο θύγατρες
Λέξον μέτρον ἐναρμόζων, ὅ τι δὴ θνητοῖσι
Κάλλιστόν τε καὶ ἔχθιστον. ποθέω γὰρ ἀκοῦσαι.

ὁ δὲ

ὁ δ᾽ Ὅμηρος,

Ἡσίοδ᾽ ἔκγονε Δίου, ἑκόντα με ταῦτα κελεύεις
Εἰπεῖν· αὐτὰρ ἐγὼ μάλα σοι πρόφρων ἀγορεύσω.
Κάλλιστον μὲν τῶν ἀγαθῶν ἔσται, μέτρον εἶναι
Αὐτὸν ἑαυτῷ· τῶν δὲ κακῶν ἔχθιστον ἁπάντων
Εὔνουν εἶναι ἑαυτοῦ ἀεὶ χρόνον ἐς τὸν ἅπαντα.
Ἄλλο δὲ πᾶν ὅ,τι σῷ θυμῷ φίλον ἐστὶν ἐρώτα.

ΗΣΙΟΔΟΣ.

Πῶς ἂν ἄριστ᾽ οἰκοῖντο πόλεις, καὶ ἐν ἤθεσι ποίοις;

ΟΜΗΡΟΣ.

Εἰ μὴ κερδαίνειν ἀπὸ τῶν αἰσχρῶν ἐθέλοιεν,
Οἱ δ᾽ ἀγαθοὶ τιμῷντο, δίκη δ᾽ ἀδίκοισιν ἐπείη.
Εὔχεσθαι δὲ θεοῖς ὅ,τι πάντων ἐστὶν ἄμεινον.

ΗΣΙΟΔΟΣ.

Ἐν δ᾽ ἐλαχίστῳ ἄριστον ἔχειν σὺ φύεται φρεσίν;

ΟΜΗΡΟΣ.

Ὡς μὲν ἐμῇ γνώμῃ φρένες ἐσθλαὶ σώμασιν ἀνδρῶν.

ΗΣΙΟΔΟΣ.

Ἡ δὲ δικαιοσύνη τε καὶ ἀνδρεία δύναται τί;

ΟΜΗΡΟΣ.

Κοινὰς ὠφελίας ἰδίοις μόχθοισι πορίζειν.

ΗΣΙΟΔΟΣ.

Τῆς σοφίας δὲ τί τέκμαρ ἐπ᾽ ἀνθρώποισι πέφυκεν;

ΟΜΗΡΟΣ.

Γινώσκειν τὰ παρόντ᾽ ὀρθῶς, καιρῷ δ᾽ ἅμ᾽ ἕπεσθαι.

ΗΣΙΟΔΟΣ.

Πιστεῦσαι δὲ βροτοῖσι ποῖον χρέος ἄξιόν ἐστιν;

ΟΜΗΡΟΣ.

Οἷς αὐτὸς κίνδυνος ἐπὶ πραχθεῖσιν ἕπηται.

ΗΣΙΟΔΟΣ.

Ἡ δ' εὐδαιμονίη τί καλεῖται παρ' ἀνθρώποισι;

ΟΜΗΡΟΣ.

Λυπηθέντ' ἐλάχιστα θανεῖν, ἡσθέντα τε πλεῖστα.

ῥηθέντων δὲ καὶ τούτων, οἱ μὲν Ἕλληνες πάντες τὸν Ὅμηρον ἐκέλευον στεφανοῦν· ὁ δὲ βασιλεὺς Πανοίδης ἐκέλευσεν ἕκαστον τὸ κάλλιστον ἐκ τῶν ἰδίων ποιημάτων εἰπεῖν. Ἡσίοδος οὖν ἔφη πρῶτος·

Πληιάδων Ἀτλαγενέων ἐπιτελλομενάων
Ἄρχεσθ' ἀμήτου, ἀρότοιο δὲ δυσομενάων.
Αἳ δή τοι νύκτας τε καὶ ἤματα τεσσαράκοντα
Κεκρύφαται, αὖθις δὲ περιπλομένου ἐνιαυτοῦ
Φαίνονται, τὰ πρῶτα χαρασσομένοιο σιδήρου.
Οὗτός τοι πεδίων πέλεται νόμος, οἵ τε θαλάσσης
Ἐγγύθι ναιετάουσ', οἵ τ' ἄγκεα βησσήεντα
Πόντου κυμαίνοντος ἀπόπροθι πίονα χῶρον
Ναίουσιν. γυμνὸν σπείρειν, γυμνὸν δὲ βοωτεῖν,
Γυμνὸν τ' ἀμάειν, εἴ χ' ὥρια πάντ' ἐθέλῃσθα.

μεθ' ὃν Ὅμηρος,

Ἀμφὶ δ' ἄρ' Αἴαντας δοιοὺς ἵσταντο φάλαγγες
Καρτεραί, ἃς οὔτ' ἄν κεν Ἄρης ὀνόσαιτο μετελθὼν
Οὔτε κ' Ἀθηναίη λαοσσόος· οἱ γὰρ ἄριστοι
Κριθέντες Τρῶάς τε καὶ Ἕκτορα δῖον ἔμιμνον,
Φράξαντες δόρυ δουρί, σάκος σάκεϊ προθελύμνῳ.
Ἀσπὶς δ' ἀσπίδ' ἔρειδε, κόρυς κόρυν, ἀνέρα δ' ἀνήρ·
Ψαῦον δ' ἱππόκομοι κόρυθες λαμπροῖσι φάλοισι
Νευόντων· ὡς πυκνοὶ ἐφέστασαν ἀλλήλοισιν.
Ἔφριξεν δὲ μάχη φθισίμβροτος ἐγχείῃσι
Μακραῖς, ἃς εἶχον ταμεσίχροας. ὄσσε δ' ἄμερδεν
Αὐγὴ χαλκείη κορύθων ἄπο λαμπομενάων
Θωρήκων τε νεοσμήκτων, σακέων τε φαεινῶν
Ἐρχομένων ἄμυδις. μάλα κεν θρασυκάρδιος εἴη
Ὃς τότε γηθήσειεν ἰδὼν πόνον οὐδ' ἀκάχοιτο.

θαυμάσαντες δὲ καὶ ἐν τούτῳ τὸν Ὅμηρον οἱ Ἕλληνες ἐπῄνουν ὡς παρὰ τὸ προσῆκον γεγονότων τῶν ἐπῶν καὶ ἐκέλευον διδόναι τὴν νίκην. ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν Ἡσίοδον ἐστεφάνωσεν, εἰπὼν δίκαιον εἶναι τὸν ἐπὶ γεωργίαν καὶ εἰρήνην προκαλούμενον νικᾶν, οὐ τὸν πολέμους καὶ σφαγὰς διεξιόντα. τῆς μὲν οὖν νίκης οὕτως φασὶ τυχεῖν τὸν Ἡσίοδον καὶ λαβόντα τρίποδα χαλκοῦν ἀναθεῖναι ταῖς Μούσαις, ἐπιγράψαντα,

Ἡσίο-

Ἡσίοδος Μούσαις Ἑλικωνίσι τόνδ' ἀνέθηκεν,
Ὕμνῳ νικήσας ἐν Χαλκίδι θεῖον Ὅμηρον.

τοῦ δὲ ἀγῶνος διαλυθέντος διέπλευσεν ὁ Ἡσίοδος εἰς Δελφοὺς χρησόμενος, καὶ τῆς νίκης ἀπαρχὰς τῷ θεῷ ἀναθήσων. προσερχομένου δὲ αὐτοῦ τῷ ναῷ, ἔνθεον γενομένην τὴν προφῆτίν φασιν εἰπεῖν,

Ὄλβιος οὗτος ἀνὴρ, ὃς ἐμὸν δόμον ἀμφιπολεύει,
Ἡσίοδος, Μούσῃσι τετιμένος ἀθανάτῃσι·
Τοῦ δή τοι κλέος ἔσται ὅσην τ' ἐπικίδναται ἠώς.
Ἀλλὰ Διὸς πεφύλαξο Νεμείου κάλλιμον ἄλσος·
Κεῖθι δέ τοι θανάτοιο τέλος πεπρωμένον ἐστίν.

ὁ δὲ Ἡσίοδος ἀκούσας τοῦ χρησμοῦ, τῆς Πελοποννήσου μὲν ἀνεχώρει, νομίσας τὴν ἐκεῖ Νεμέαν τὸν θεὸν λέγειν· εἰς δὲ Οἰνόην τῆς Λοκρίδος ἐλθὼν καταλύει παρ' Ἀμφιφάνει καὶ Γανύκτορι, τοῖς Φηγέως παισὶν, ἀγνοήσας τὸ μαντεῖον. ὁ γὰρ τόπος οὗτος ἅπας ἐκαλεῖτο Διὸς Νεμείου ἱερόν. διατριβῆς δ' αὐτῷ πλείονος γενομένης ἐν τοῖς Οἰνοεῦσιν, ὑπονοήσαντες οἱ νεανίσκοι τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν μοιχεύειν τὸν Ἡσίοδον, ἀποκτείναντες, εἰς τὸ μεταξὺ τῆς Εὐβοίας καὶ τῆς Λοκρίδος πέλαγος κατεπόντισαν. τοῦ δὲ νεκροῦ τριταίου πρὸς τὴν γῆν ὑπὸ δελφίνων προσενεχθέντος, ἑορτῆς τινος ἐπιχωρίου παρ' αὐτοῖς οὔσης Ἀριαδνείας, πάντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν ἔδραμον, καὶ τὸ σῶμα γνωρίσαντες, ἐκεῖνο μὲν πενθήσαντες ἔθαψαν, τοὺς δὲ φονεῖς ἀνεζήτουν. οἱ δὲ φοβηθέντες τὴν τῶν πολιτῶν ὀργὴν, κατασπάσαντες ἁλιευτικὸν σκάφος, διέπλευσαν εἰς Κρήτην. οὓς κατὰ μέσον τὸν πλοῦν ὁ Ζεὺς κεραυνώσας κατεπόντωσεν, ὥς φησιν Ἀλκιδάμας ἐν Μουσείῳ. Ἐρατοσθένης δέ φησιν ἐν *Ἐνηπόλῳ Κτίμενον καὶ Ἄντιφον τοὺς Γανύκτορος ἐπὶ τῇ προειρημένῃ αἰτίᾳ ἀνελθόντας σφαγιασθῆναι θεοῖς ξενίοις ὑπ' Εὐρυκλέους τοῦ μάντεως. τὴν μέντοι παρθένον τὴν ἀδελφὴν τῶν προειρημένων μετὰ τὴν φθορὰν ἑαυτὴν ἀναρτῆσαι· φθαρῆναι δὲ ὑπό τινος ξένου συνόδου τοῦ Ἡσιόδου, Δημώδους ὄνομα, ὃν καὶ αὐτὸν ἀναιρεθῆναι ὑπὸ τῶν αὐτῶν φησιν. ὕστερον δὲ Ὀρχομένιοι κατὰ χρησμὸν μετενέγκαντες αὐτὸν παρ' αὐτοῖς ἔθαψαν, καὶ ἐπέγραψαν ἐπὶ τῷ τάφῳ,

Ἄσκρη μὲν πατρὶς πολυλήιος, ἀλλὰ θανόντος
Ὀστέα πληξίππων γῆ Μινυῶν κατέχει
Ἡσιόδου, τοῦ πλεῖστον ἐν ἀνθρώποις κλέος ἐστὶν
Ἀνδρῶν κρινομένων ἐν βασάνῳ σοφίης.

καὶ περὶ μὲν Ἡσιόδου τοσαῦτα. ὁ δὲ Ὅμηρος ἀποτυχὼν τῆς νίκης περιερχόμενος ἔλεγε τὰ ποιήματα, πρῶτον μὲν τὴν Θηβαΐδα, ἔπη ζ, ἧς ἡ ἀρχὴ,

Ἄργος ἄειδε θεὰ πολυδίψιον, ἔνθεν ἄνακτες.

εἶτα Ἐπιγόνους ἔπη ζ, ὧν ἡ ἀρχὴ,

Νῦν αὖθ' ὁπλοτέρων ἀνδρῶν ἀρχώμεθα Μοῦσαι.

φασὶ γάρ τινες καὶ ταῦτα Ὁμήρου εἶναι. ἀκούσαντες δὲ τῶν ἐπῶν οἱ Μίδου τοῦ βασιλέως παῖδες Ξάνθος καὶ Γόργος, παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἐπίγραμμα ποιῆσαι ἐπὶ τοῦ

τάφου

τάφῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφ' οὗ ἐστι παρθένος χαλκῆ τὸν Μίδου θάνατον οἰκτιζομένη. καὶ ποιεῖ οὕτως,

Χαλκῆ παρθένος εἰμί, Μίδου δ' ἐπὶ σήματι κεῖμαι.
Ἔστ' ἂν ὕδωρ τε νάῃ καὶ δένδρεα μακρὰ τεθήλῃ,
Καὶ ποταμοὶ πλήθωσι, περικλύζῃ δὲ θάλασσα,
Ἠέλιος δ' ἀνιὼν φαίνῃ λαμπρά τε σελήνη,
Αὐτοῦ τῇδε μένουσα πολυκλαύτῳ ἐπὶ τύμβῳ
Σημανέω παριοῦσι, Μίδης ὅτι τῇδε τέθαπται.

λαβὼν δὲ παρ' αὐτῶν φιάλην ἀργυρᾶν ἀνατίθησιν ἐν Δελφοῖς τῷ Ἀπόλλωνι ἐπιγράψας,

Φοῖβε ἄναξ δῶρόν τοι Ὅμηρος καλὸν ἔδωκα
Σῇσιν ἐπιφροσύναις· σὺ δέ μοι κλέος αἰὲν ὀπάζοις.

μετὰ δὲ ταῦτα ποιεῖ τὴν Ὀδύσσειαν ἔπη μ β φ. πεποιηκὼς ἤδη τὴν Ἰλιάδα ἐπῶν μ ͵ε. παραγενόμενον δὲ ἐκεῖθεν εἰς Ἀθήνας, αὐτὸν ξενισθῆναί φασι παρὰ Μέδοντι τῷ βασιλεῖ τῶν Ἀθηναίων. ἐν δὲ τῷ βουλευτηρίῳ ψύχους ὄντος, καὶ πυρὸς καιομένου, σχεδιάσαι λέγεται τούσδε τοὺς στίχους.

Ἀνδρὸς μὲν στέφανοι παῖδες· πύργοι δὲ πόληος·
Ἵπποι δ' αὖ πεδίου κόσμος· νῆες δὲ θαλάσσης·
Λαὸς δ' εἰν ἀγορῇσι καθήμενος εἰσοράασθαι·
Αἰθομένου δὲ πυρὸς γεραρώτερος οἶκος ἰδέσθαι
Ἤματι χειμερίῳ, ὁπότ' ἂν νείφῃσι Κρονίων.

ἐκεῖθεν δὲ παραγενόμενος εἰς Κόρινθον ἐρραψῴδει τὰ ποιήματα. τιμηθεὶς δὲ μεγάλως παραγίνεται εἰς Ἄργος· καὶ λέγει ἐκ τῆς Ἰλιάδος τὰ ἔπη τάδε,

Οἳ δ' Ἄργος τ' εἶχον, Τίρυνθά τε τειχιόεσσαν,
Ἑρμιόνην τ' Ἀσίνην τε βαθὺν κατὰ κόλπον ἐχούσας,
Τροιζῆν' Ἠιόνας τε καὶ ἀμπελόεντ' Ἐπίδαυρον·
Νῆσόν τ' Αἴγιναν τε, Μάσητά τε, κοῦροι Ἀχαιῶν,
Τῶν αὖθ' ἡγεμόνευε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης
Τυδείδης, οὗ πατρὸς ἔχων μένος Οἰνείδαο,
Καὶ Σθένελος Καπανῆος ἀγακλειτοῦ φίλος υἱός.
Τοῖσι δ' ἅμ' Εὐρύπυλος τρίτατος κίεν, ἰσόθεος φώς·
Μηκιστέως υἱὸς Ταλαϊονίδαο ἄνακτος.
Ἐκ πάντων δ' ἡγεῖτο βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης.
Τοῖσι δ' ἅμ' ὀγδώκοντα μέλαιναι νῆες ἕποντο.
Ἐν δ' ἄνδρες πολέμοιο δαήμονες ἐστιχόωντο.
Ἀργεῖοι λινοθώρηκες, κέντρα πτολέμοιο.

Τῶν δὲ Ἀργείων οἱ προεστηκότες ὑπερβολῇ χαρέντες ἐπὶ τῷ ἐγκωμιάζεσθαι τὸ γένος αὐτῶν ὑπὸ τοῦ ἐνδοξοτάτου τῶν ποιητῶν αὐτὸν μὲν πολυτελέσι δωρεαῖς ἐτίμησαν· εἰκόνα δὲ χαλκῆν ἀναστήσαντες ἐψηφίσαντο θυσίαν ἐπιτελεῖν Ὁμήρῳ καθ' ἡμέραν, καὶ κατὰ μῆνα, καὶ κατ' ἐνιαυτὸν ἄλλην θυσίαν πενταετηρίδα εἰς

Χίον

Χίοι ἀποςέλλειν. ἐπιγέγραπται δὲ ἐπὶ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ,

Θεῖος Ὅμηρος ὅδ' ἐστὶν, ὃς Ἑλλάδα τὴν μεγάλαυχον
Πᾶσαν ἐκόσμησεν καλλιεπεῖ σοφίῃ·
Ἔξοχα δ' Ἀργείους, οἳ τὴν θεοτειχέα Τροίην
Ἤρειψαν, ποινὴν ἠϋκόμου Ἑλένης.
Οὗ χάριν ἔστησεν δῆμος μεγαλόπτολις αὐτὸν
Ἐνθάδε, καὶ τιμαῖς ἀμφέπει ἀθανάτων.

ἐνδιατρίψας δὲ τῇ πόλει χρόνον τινὰ διέπλευσεν εἰς Δῆλον εἰς τὴν πανήγυριν. καὶ σταθεὶς ἐπὶ τὸν κεράτινον βωμὸν λέγει ὕμνον εἰς Ἀπόλλωνα· οὗ ἡ ἀρχή,

Μνήσομαι οὐδὲ λάθωμαι Ἀπόλλωνος ἑκάτοιο.

ῥηθέντος δὲ τοῦ ὕμνου, οἱ μὲν Ἴωνες πολίτην αὐτὸν κοινὸν ἐποιήσαντο· Δήλιοι δὲ γράψαντες τὰ ἔπη εἰς λεύκωμα ἀνέθηκαν ἐν τῷ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερῷ. τῆς δὲ πανηγύρεως λυθείσης, ὁ ποιητὴς εἰς Ἴον ἔπλευσε πρὸς Κρεώφυλον· κἀκεῖ χρόνον διέτριβε πρεσβύτης ὢν ἤδη. ἐπὶ δὲ τῆς θαλάσσης καθήμενος παίδων τινῶν ἐφ' ἁλείας ἐρχομένων, ὥς φασι, πυθόμενος,

Ἄνδρες ἀπ' Ἀρκαδίης θηρήτορες ἦ ῥ' ἔχομέν τι;

εἰπόντων δὲ ἐκείνων,

Ὅσσ' ἕλομεν λιπόμεσθα, ὅσ' οὐχ ἕλομεν φερόμεσθα.

οὐ νοήσας τὸ λεχθὲν, ἤρετο αὐτοὺς ὅ, τι λέγοιεν. οἱ δὲ φασὶν, ἐν ἁλείᾳ μὲν ἀγρεῦσαι μηδὲν· ἐφθειρίσθαι δὲ, καὶ τῶν φθειρῶν οὓς ἔλαβον, καταλιπεῖν· οὓς δὲ οὐκ ἔλαβον, ἐν τοῖς ἱματίοις φέρειν. ἀναμνησθεὶς δὲ τοῦ μαντείου, ὅτι τὸ τέλος αὐτοῦ ἥκοι τοῦ βίου, ποιεῖ τὸ τοῦ τάφου αὐτοῦ ἐπίγραμμα. ἀναχωρῶν δὲ ἐκεῖθεν, ὄντος πηλοῦ, ὀλισθὼν καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν πλευρὰν, τριταῖος (ὥς φασι) τελευτᾷ· καὶ ἐτάφη ἐν Ἴῳ. ἔστι δὲ τὸ ἐπίγραμμα τόδε,

Ἐνθάδε τὴν ἱερὴν κεφαλὴν κατὰ γαῖα καλύπτει
Ἀνδρῶν ἡρώων κοσμήτορα θεῖον Ὅμηρον.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ ΗΣΙΟΔΩι

πεποιημένων.

ΕΡΓΑ *καὶ* ΗΜΕΡΑΙ.

ΑΣΠΙΣ.

ΘΕΟΓΟΝΙΑ.

ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ *εἰς* ΒΑΤΑΧΟΝ *τὸν ἐρώμενον αὐτοῦ.*

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ, *ἢ* ΑΣΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΟΣ.

ΗΟΙΑΙ ΜΕΓΑΛΑΙ *ἢ* ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΙΔΑΙΩΝ ΔΑΚΤΥΛΩΝ.

ΕΠΙΘΑΛΑΜΙΟΣ ΠΗΛΕΩΣ ΚΑΙ ΘΕΤΙΔΟΣ.

ΥΠΟΘΗΚΑΙ ΧΕΙΡΩΝΟΣ.

ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑΙ ΗΡΩΙΚΑΙ, *ἢ* ΗΡΩΓΟΝΙΑ.

ΓΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΣ.

ΕΠΗ ΜΑΝΤΙΚΑ
ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΕΠΙ ΤΕΡΑΣΙΝ } ex opinione quorundam Pausaniæ.

ΘΕΙΟΙ ΛΟΓΟΙ } distinguuntur a Θεογονίᾳ Hesiodi eiusdem Θείοις λόγοις a Maximo Tyrio.

Quidam librum De herbis ex Plinio addunt.

ΤΕΛΟΣ.

DANIELIS HEINSI INTRODVCTIO

in doctrinam, quæ libris Hesiodi

ἜΡΓΩΝ ΚΑῚ ἩΜΕΡΩ͂Ν

continetur:

in qua opinio, quæ hactenus de iis obtinuit, refutatur; totum poetæ institutum probatur.

ITEM

NOTÆ, EMENDATIONES, OBSERVATIONES in Hesiodum, eiusque Interpretes.

Accedit INDEX GRÆCVS *in Hesiodum copiosissimus.*

Ex Officina Plantiniana,
Raphelengii.
M. D. CIII.

Nobilissimo Amplissimoque
VIRO
IANO DOVSÆ,
Nordowici Toparchæ.

PHILOSOPHI *Platonici, Vir Nobilissime, qui in explicatione sapientiæ amœnitatem illam poëtarum, suauitatem, varietatem; numerorum denique, quatenus eam pedestris admittit oratio, volubilitatem secuti sunt: vt nimirum magna illa Dea etiam à veste sua commendaretur, negant inter alia, cum homine Cimmerio de Solis pulchritudine, cum mediterraneo de maris latitudine, cum Epicuro de Deo agendum esse: quia scientiarum præstantia tota simul infundi non potest, aut vt illi magnifico axiomate pronunciant, οὐ δι᾽ ἀγγέλων ἡ ἱστορία ἔρχεται, ἀλλ᾽ ἐπιστήμης πρὸς ταῦτα δεῖ. Sicut enim omnis homo terram aut agrum videt, solus agricola de fertilitate eius iudicat, ita omnes hodie poëtas tractant: sincerum de his iudicium ab iis expectare maximæ sit dementiæ. Antiquissimi Philosophi cum in operto scientiarum, à quo quam longissime vulgus arcendum est, versari solent; Rhetores, cum acutissime de omni dicendi artificio agunt, Homerum cum Hesiodo sibi sufficere existimant. Cum virtutes omnes in oratione persequuntur, tam quæ ad τὸ λεκτικὸν, quam quæ ad τὸ πρακτικὸν spectant, ex his duobus omnia perficiunt: nec de reliquis anxiè satagendum existimant. Hoc tempore quo magnis passibus in occasum literarum itur, si quis Philosophiæ studioso, primum philosophorum fuisse Homerum cum Plutarcho ostendat, non accedet magis quam si Sophistam aliquem esurientem, aut frigidum Atticisten in ἀδόξῳ versari audiret, vel febrem commendantem, vel Thersiten. Si quis eloquentiæ studioso plenam συνθέσεως scientiam, quæ Harmoniam & Rhytmum respicit, quam Plato tanti fecit, vt etiam παιδείας nomine in poëtarum scriptis eam partem dignatus sit, ex his petendam in Academiis probaret, frigeret auditorium: quia diu ex animis nostris principia illa effluxerunt, quibus ad plenam scientiam peruenitur, quibusque monumenta*

sua veteres, tanquam æternitatis sale, ad immortalitatem condiebant. Si quis ex Hesiodi charactere, miti illo, facili, amœno; cuius periodi, tanquam ad amussim quandam facta, breuitate quadam æquali se mutuo excipiunt, totum inter Tragicos Euripidem, inter Lyricos Sappho, inter oratores Isocratem fluxisse ostenderet, frustra esset: plus enim opinio potest, quam vt rationi, veritati, arti cedat: vt dubitem me hercule vtrū miserior sit vulgus, qui hæc ignorat, an nos qui talia ab illis speramus. Nunc enim si quis poëtæ obtrectet, reliqua omnia scire existimatur: & hoc vno scientiam consecutus videtur, quod eius autores supplantat. Nos, qui neque eo arrogantiæ prouecti sumus, vt aliquid nos scire existimemus; neque tam aduerso Genio nati, vt ab omnium iudicio pendeamus, in Ἔργων *&* Ἡμερῶν *libris; in quibus diuina fuisse antiquissimæ sapientiæ mysteria nobis persuadent veteres, experiri voluimus primo, vtrumne inueteratam de iis opinionem tollere; deinde an præclaram eorum doctrinam eruere possimus; ipsam veritatem quæ profunde sepulta erat, per vestigia, vt venatores solent, indagati. In qua commentatione, obiter & non nisi loco suo, ostendimus, quanta simplicitate ea proponat Hesiodus, de quibus maxima philosophi volumina consarcinarunt: non quod eadem vbique illis, quæ postea Philosophis, in mentem venisse arbitrer: sed sicut ex simplicitate poëtarum philosophorum doctrina conflata est, ita ad illustrationem poëtarum methodo eorum interdum & verbis opus esse. ab Allegoriis, hoc est Græcorum ambrosia & nectare, nisi cum necesse fuit, abstinuimus; idq. tantum ipsius doctrinæ &* τῆς ἀκολουθίας *causa. Scriptum hoc qualecumque, nomini tuo, Nobilissime Dousa, inscripsi: vel vt poëtarum, vel vt patronorum meorum primo. Interesse enim cum mea, tum literarum existimaui, quæ de χειτηρίῳ huius libri, de instituto, de ordine, de doctrina, de scopo, contra opinionem veterum multorum, recentiorum omnium disputauimus, sub auspicio eius prodire, qui & sartam tectam tanti poëtæ authoritatem; meam vero infantiam nominis sui splendore protegere possit. Vale, vir Nobilissime, & nos amare perge.*

INTRODVCTIO IN HESIODI LIBROS

qui ἜΡΓΑ καὶ ἩΜΈΡΑΙ inſcribuntur.

CAPVT. I.

LIBROS Heſiodi, qui ab argumento Ἔργα inſcribuntur, quanti fecerit vetuſtas, ex Ariſtotele, Platone, Xenophonte, & qui horum ore loquitur, Socrate videre eſt. Nec mirum, cum in illis perfecta Ethicæ & Oeconomicæ diſciplinæ præcepta tradantur, quibus Philoſophi primi ſua, tanquam firmiſſimo fundamento, ſuperſtruxerunt: quod facillime & elegantia & antiquitate, cui omnes paulatim quidlibet deferimus, impetrarunt. Noſtra quoque ætate cum omnium iudicio eum dignitatis gradum obtineant, vt iuuentuti præ reliquis commendentur; ſcopus eorum tamen, tum ea quæ in iis præcipua ſunt, non ætatis noſtræ doctiſſimos modo; ſed (quod ſine arrogantia dictum a me exiſtimari velim) Græcos commentatores, quos omnes cum hac editione noſtra Lectori dedimus, tum veteres fere omnes, quorum ad nos de his peruenit aliquid, effugiſſe videntur. Noſtrum ergo exiſtimauimus, priuſquam ad ſingula perueniamus, generaliter ea præmittere, quæ maieſtatem horum librorum, mentem Poëtæ, & propoſitum non commendare modo omnibus; ſed & illuſtrare pureque proponere poſſint: ne quid ſit quod poſthac aut doctores in interpretatione Heſiodi latere, aut auditores ab eius lectione deterrere poſſit. Et enimuero cum omnes fere antiqui Philoſophi in eo elaborarint, vt ex Homero diſciplinas omnes, præcipue autem eas, per quas cognitione ſingularum actionum ad prudentiam peruenitur, quæ eſt quædam φιλοσοφία ἐκ παραδειγμάτων, vt de hiſtoria pronunciant veteres: quam partem Plato intellexit cum de vniuerſa Poëtice pronunciat, ὅτι ἡ ποιητικὴ μυρία τῶν παλαιῶν ἔργα κοσμοῦσα τοὺς ἐπιγιγνομένους παιδεύει, ex his vero Heſiodi præcepta Politica, Ethica, Oeconomica haurirent: noſtra intererat vt ea cum iis vel admirari poſſemus, vel frui ſaltē & vſui noſtro applicare. Cum autem inter reliqua in his libris hic & ibi ea ſepulta quaſi iaceant, quibus Plato æternitatem ſuam mundi

mundi probare nititur; cum ex his libris doctrinam illam Periodicam nobilissimam construxerit, cuius interdum in his commentariis, quasi per nebulam Proclus meminit: quam omnes denique Platonici, & ex iis Poëtæ Græci & Latini toties nunc occulte nunc manifeste, & sublato quasi signo alludunt: cum in proposito Poëtæ & ratione agendi sit ars admirabilis & propemodum diuina: cum ipsum argumentum horum librorum non controuersum sed euersum sit; danda est opera vt in his omnibus viris doctis industriam nostram probemus: &, quod proximum est, neque a candore nostro alienum, veniam petamus sicubi à summis hominibus dissentiamus: in quo cum vix vllus sit veterum qui præierit nobis, facilius id de quo laboramus impetrabimus. Priusquam igitur ad Hesiodi lectionem se conferet lector, breuissime quædam præmittemus, quæ & falsam ex animis opinionem tollant, & veram proponant. Vt autem ad constitutioné veri & refutationem falsi, ad quæ sine mediis non peruenitur, pergamus; quædam præmittenda sunt, quibus ea quæ grauiora sunt, tandem innitentur. Primo itaque an de agricultura Poëta scripserit quæremus: secundo, an si in his libris, ex instituto id fecerit: tertio, an in his tantum. Quibus quæstionibus tanquam velitibus præmissis, reliqua quæ maioris momenti sunt, adornabimus.

Caput. II.

Ea quæ præmissa sunt capite superiori, eo spectant vt opiniones partim veterum quorumdam, partim recentiorum omnium tollamus: ne postea nobis, cum aliquid concludendum erit, occurrát hæ salebræ. Sicut enim viatores, priusquam viam insistunt, remouere solent quicquid euntem remoratur, aut in itinere diutius quam par est retinet, quamuis stipulas leuissimas sæpenumero aut festucas: ita nos prius ea amouebimus, quibus remotis, ea quæ præcipua sunt, facile transigentur. Horum enim omnium non minus quam cæterorum primum propositum erit veritas, secundum breuitas. Eorum autem quæ proposuimus primum extra controuersiam per se quidem est; nec de eo dubitari potest: quia ex eo tamen alia quædam, tanquam trunco quodam rami cæteri, oriri videntur, adiungendum fuit: vtrum de agricultura scripserit poëta noster.

De Agricultura scripsisse Hesiodum, vt mille authorum testimonia prætermittam, ex iis apparet qui in eodem argumento versati sunt: quorum duobus adductis, reliquis supersedebimus. M. Varro, de quo merito vt primo Romanorum primo incipimus, post enumeratos eos qui in eodem argumento versati erant, sed filo soluto

dicen-

dicendi; *Ii, quos dixi*, inquit, *omnes soluta oratione scripserunt; easdem res etiam quidam versibus, vt Hesiodus Ascraeus, Menecrates Ephesius*. C. Plinius Proœmio Lib. XIV. *At hercule non reperiuntur qui norint multa ab antiquis prodita: tanto priscorum cura fertilior, aut industria felicior fuit. Ante mille annorum inter principia literarum Hesiodo praecepta Agricolae pandere orso, subsecutisq. non paucis hanc curam eius, vnde nobis creuit labor*. vt pene in prouerbium cantes abierit. Tyrius Maximus, γεωργίας πάντα ὁ ... Idem ex Manilio hoc loco, & infinitis aliis probare insuper habeo: Primo quod in confesso sit res ipsa; deinde quod hæc ipsa alterius rei causa præmittatur; ad quam festinamus.

CAPVT III.

PRIMVM itaque de quo dubium non fuit; sequitur alterum, in quo plerique veterum, vt diximus, recentiores autem omnes falluntur: Non esse de agricultura hos libros. quæ pars etsi pluribus infra confirmabitur, vbi argumentum horum librorum proponemus; quia altero posito, tollitur alterum; hic nihilominus ordinis & perspicuitatis causa examinanda fuit. Quod vt fiat commodius, locum quærentes aliquem, in quo exactissime & ex instituto Poetæ ipsius libri τῶν Ἔργων diuiduntur. Eam diuisionem nos etiamsi ex ipso Poeta, verbis nostris constituere poteramus, nihil tamen peccabimus si accedat & iudicium alterius & authoritas: nec ea communis, sed nationis antiquissima, Luciani nimirum, qui hoc modo in suo cum Hesiodo colloquio, post quam reliqua eius opera enumerauit: τὰ δὲ γεωργικῶν ἀρετάς, καὶ παραινέσεις γεωργικάς, καὶ ὅσα περὶ Πλειάδων, καὶ ὅσα περὶ καιρῶν ἀρότου, καὶ ἀμήτου ἢ τῶν, καὶ ὅλως τὰ ἄλλα ἀπάντων. Ex enumeratione partium constituendum est totum aliquid. Totum videtur esse παραινέσεις γεωργικαί, seu potius γεωργία. Partes eius sunt περὶ Πλειάδων, περὶ ἀρότου, περὶ ἀμήτου, vel περὶ καιροῦ ἀρότου, περὶ καιροῦ ἀμήτου. Quod si παραίνεσις γεωργική totum sit, quærendum an respectu partium suarum, an vero respectu generalis propositi scriptoris ipsius, quod in hoc libro sequitur, an vero vtriusque. Respectu partium esse iam ostendimus. Si respectu Hesiodi, necesse est vt eandem habeat ad τὴν γεωργίαν, sicut ἄροτος, ἄμητος, & partes reliquæ: At contra sicut καιρὸς ἀμήτου, καιρὸς ἀρότου, vel simpliciter ἄροτος, ἄμητος, pars est γεωργίας: sic παραίνεσις, vel ἐμπορία (vt Hesiodus loquitur) & cætera, quæ eiusdem considerationis sunt, partes sunt τοῦ ὅλου. Vnde sequitur duo præcipua tradi in his libris, quorum causa reliqua

qua dicuntur. quoniam alterum sub altero non comprehenditur, nec se habet sicut pars ad totum. Si ergo de duobus inter se æqualibus agit & eodem spectantibus (vtriusque enim finis idem est) aliquid quærendum est, quod illa duo comprehendat: quod quid sit, postea ostendemus: nunc enim quid non sit, non quid sit, demonstramus: ibi enim pluribus idem, quamuis alio modo, confirmabitur. Ex hoc rursus alia nobilissima orietur consideratio: an τὰ Ἔργα in his libris in inscriptione κατὰ τὸ κύριον, an vero κατὰ ...... sumatur: de quo infra, cum de inscriptione loquemur, acturi sumus.

CAPVT IIII.

SECVNDA quæstio ex parte admissa, ex parte negata fuit. Hesiodum his libris de Agricultura agere diximus: sed non aliter quam de Mercatura. Ex proposito vero magis de illa quam de hac his libris tractari, negauimus. Sequitur an alio in loco id ab eo præstitum fuerit. Quo quæsito ad stabilienda partim quæ præmissa, partim quæ secutura sunt, opus omnino est. Testimoniis vtemur vt eam partem explicemus, neque incertis, neque à posteriori ætate petitis, quam in eo deceptam scimus. Ac primo videamus quid in Hesiodi Agricultura præcipuum fuerit: ex quo duo sequentur, & quid in his libris non sit, de quo iam agimus: & quid sit, de quo postea acturi sumus. Id vt fiat, partem è multis aliquam eligemus, de qua & in illis libris maxime, & in his minime, aut omnino non, tractauit. Est autem ea, CVRA ARBORVM: Atque hæc causa est cur Maro noster librum secundum suum, in quo diligenter hæc pars pertractatur, ASCRÆVM carmen vocarit: Eam partem inter alia (quod animaduersum non fuit hactenus) quam persecutus sit fuse, Poëta noster in Agricultura sua, videamus. Plinius Lib. XIIII. multis conqueritur ætate sua tantam inductam esse cum cæteris agriculturæ partibus, tum huic vero maxime, caliginem, vt pleraque quæ ab Hesiodo commemorata fuerunt arborum ignorari cœperint nomina. Quorum omnium in his libris ne vnicum quidem refertur, nisi forte quercum aut vlmum Romanis ignotam fuisse arbitremur: quarum tamen ipsarum, neque ratio neque natura, neque cura his libris describitur; sed obiter & ratione alia sola, fit mentio. Idem magnus scriptor, lib. 15. capite primo, *Hesiodus quoque*, inquit, *in primis cultum agrorum docendum arbitratus vitam, negauit oleæ satorem fructum ex ea percepisse quenquam. Tam tarda tunc res erat.* Hæc quoque in his libris qui tractari existimabit, næ ille frustra futurus est: cum ipsius oleæ ne mentio quidem fiat vlla. Sed plenum Agriculturæ Hesiodi ex Manilio argumen-

gumentum petamus. Poëta igitur ille postquam Homeri scripta diligenter, Hesiodi quoque nostri Theogoniam & reliqua quæ in illis continebantur recensuit; librorum ipsius, qui de agricultura agebant, & Γεωργικῶν, vt verisimile est, inscriptionem habebant, argumentum his verbis proponit:

Quin etiam ruris cultus legesq́ sacrauit,
Militiamq́; Veli: quod colles Bacchus amaret,
Quod fecunda Ceres campos, quod Bacchus vtrunq́;,
Atq; arbusta vagis essent quod adultera pomis:
Syluarumq́; Deos, sacrataque numina Nymphas,
Pacis opus, magnos natura condit in vsus.

Vides, vt in superioribus, plantationem: quæ pars præcipua horum librorum hic nusquam apparet. Ita vt ex hoc Manilij testimonio plantatio & propagatio vineæ, insitio arborum omnium, librorum illorum argumentum fuerit: quæ loca præterea his vel illis commoda vel incommoda sint, in iis Hesiodus multis probarit. De quibus non singulis tantum, sed & omnibus, altissimum in libris τῶν Ἔργων silentium. Postremo vagatus in iis Poëta fuit circa Syluarum, hortorum fluuiorumque descriptionem, amœnitatemque illorum: quam poëtæ plerumque, vt & hic Manilius, Satyrorum & Nympharum nomine designant. Nam quæ de vineis in vniuersum in his libris quos Ἔργα vocamus dicuntur, hæc sunt: quæ ne eo quidem spectant:

Εὖτ' ἂν δ' Ὠρίων καὶ Σείριος ἐς μέσον ἔλθῃ
Οὐρανὸν, Ἀρκτοῦρον δ' ἐσίδῃ ῥοδοδάκτυλος ἠὼς,
Ὦ Πέρση τότε πάντας ἀποδρέπειν οἴκαδε βότρυς,
Δεῖξαι δ' ἠελίῳ δέκα τ' ἤματα καὶ δέκα νύκτας,
Πέντε δὲ συσκιάσαι, ἕκτῳ δ' εἰς ἄγγε' ἀφύσσαι
Δῶρα Διωνύσου πολυγηθέος.

At postquam Orion & Sirius ætheris ardet
In medio, Arcturumque videt Tithonia coniux;
Incipe decerptos ad te vectare racemos,
Et Soli monstrare decem noctesq́; diesq́;,
Dimidiumque vmbræ: sexto spumantia labris
Lætitiæ patris dare munera.

Accedat & illud. M. Cato apud Tullium in libro de senectute aliquam ab Hesiodo partem in Agricultura prætermissam queritur eius, quod à se tractatum esset: ea nimirum erat *Stercoratio*. Atqui si hos libros de Agricultura esse existimasset, multa deesse, imò omnia ferè questus esset, quæ in libris de RE RVSTICA, qui hodie Catonis nomine circumferuntur, accuratissime pertractata sunt. Sequitur ergo

aliis libris accurate de ea re ab Hesiodo actum esse, quæ his contineri putabatur. Ex quo duæ veterum recentiorumque opiniones hactenus receptæ concidunt: prior, quod horum librorum argumentum ex proposito *Agriculturam* esse existimant; altera, quod hos libros Maronem imitatum esse hactenus omnes arbitrati sint; in qua opinione cum plurimi apud veteres fuerint, tum vel maxime *Seruius*: apud nos cum omnes, tum maior omnibus IVL. SCALIGER, qui vir incomparabilis si hoc persuasum habuisset, neque tam immitis in hos Hesiodi libros fuisset: neque Hesiodi Ἔργα cum Maronis Georgicis contulisset.

CAPVT. V.

E via nostra ea remouimus à quibus non periculum quidem timebamus, nec ruinam, sed molestiam. Nunc vt ad institutum nostrum pergamus, duobus adhuc lectorem capitibus præparabimus. Diximus supra duo tractari his libris, quorum finis idem est, partes diuersæ. Horum alterum quia sub altero non comprehenditur, aliud quærendum est quod complectatur vtrumque. Id autem est Oeconomia. Oeconomia cum sit cura partim possessionis comparandæ, partim comparatæ iam conseruandæ; primum circa quod versatur illa, teste Aristotele, est ἡ γεωργική, id est agriculturæ studium: quod quidem studium in Oeconomica consideratione primum est duobus modis. Primo κατὰ φύσιν, id est ratione naturæ: quia antiquissima eius est ratio & simplicissima: cum enim plures sint artes quæ circa terram versantur, qualis videlicet, quam Philosophus adfert, ἡ μεταλλευτική: secundariæ tamen sunt omnes. Secundò quia cum Iustitia coniuncta est: nec enim ab hominibus volentibus lucrum facit, vt mercatura: neque à nolentibus, vt ars militaris. Tertiam rationem prætermittimus, quam & Aristoteles & ex eo Cato adiungunt, cum vsum in his habeat nullum. His rationibus Philosophicis superstruemus horum librorum argumentum. Cum ergo agricultura sit prima natura in Oeconomia, recte secundo libro præmittitur: cum autem sit iusta, rectè libro primo iustitiæ præcepta traduntur. Cum igitur alter librorum sit Ethicus causa alterius, alter Oeconomicus sed per se; rursus aliud quærendum est quod vtrunque contineat: id autem est ea Poëticæ pars quam Παιδείαν vocamus: paulo aliter quam Platonici; qui etiam ad Harmoniam eam referunt, de qua proximè acturi sumus. Cum igitur plures sint Oeconomicæ partes, qua comparatur possessio; maximè lucrosa est ea quæ ab æquitate quam longissimè abest: quam plane excludit Poëta; ea est Fænera-

tura

tura proxima ab hac quæ non tam cum iniquitate coniuncta est, quam prima, sed magis cum periculo quam prima: & vltima: ea est Mercatura. Tertia est quæ minus lucri habet & periculi, sed plus æquitatis: ea autem est Agricultura, æquitate & tranquillitate prima, lucro vero vltima. Cuius causa ex Platone & Hesiodo hæc reddenda est: quod hæc quam minime ab ἡμιμονῷ abest sæculo: quo terra omnia suppeditabat, sed absque cura. alteræ duæ quam maximè ad ἐπιθυμητικὸν accedunt: quod Cupidum vocauit Catullus:

Sed postquam tellus scelere est imbuta nefando,
Iustitiamq; omnes cupida de mente fugarunt.

Astræam enim intelligit, quam vsque ad ἐπιθυμητικὸν permansisse volunt Platonici, cum reliqui Dij in θυμικῷ fugissent.

Eius de quo agit Poeta, libri primo propositionem habemus, id à nobis dicitur φαινόμενον: ab eo a libro οἶκον τε Θεοῖς. Eius rei in secundo libro præcepta sequuntur, inter quæ est & illud, quo in diuisione Oeconomiæ vtitur Aristoteles,

Οἶκον μὲν πρώτιστα, γυναῖκά τε βοῦν τ' ἀροτῆρα.

Quæ singula infra percurremus. Nunc hoc constituamus. Primus liber aliquid agendū docet, sed iuste: secundus liber, quid sit agendum docet, quo pacto, & quando. Eandem diuisionem apud Maximum Tyrium habes, qui hos libros Oeconomicos esse non ignorasse videtur: Ἐνταῦθα δὲ ὅτι ὀλίγον μὲν τὸ ξυνετὸν ἐν ἅπασι τὸ δὲ πολὺ δημαγωγεῖ ὡς φιλεῖ, ἐνδιατρίβω τῷ γένει ... ἐξειργάσατο, καθάπερ ὁ Ἡσίοδος, χωρὶς μὲν τοῦ ἡρώων, ... γυναικῶν ἀρχόμενος, καταλέγων τὰ γένη, ... χωρὶς δὲ αὐτοῦ ποιῶν ... οἱ θεῖοι λόγοι ἅμα τοῖς λόγοις Θεογονία. Χωρὶς δ' αὖ ὠφελεῖ τὰ εἰς τὸν βίον, ἔργα τε καὶ ἀρετὴν καὶ ἡμέρας ἐν αἷς δ' ἐργάσιον.

CAPVT VI.

CVM supra totum huius libri subiectum in duo diuiserimus, quorum neutrum per se traditur, sed causa alterius, Terræ cultum, & Nauigationem: quorum vtrumque pars est totius: totum enim est Oeconomia, cuius causa Poeta in alterum deuoluitur, id est Iustitiæ præcepta; rursus & hanc & illam partes esse diximus respectu totius: Totum, sicut respectu partium suarum Oeconomia est: ita rursus illa & altera partes sunt respectu totius. Totum est Διδασκαλία, seu Παιδεία, quæ olim fuit Poetarum tantum: postea ad Philosophos migrauit. Omnis igitur Musicus, teste Platone, duo spectat: τὴν μελοποιΐαν, sub qua nos paulo aliter quam ille, ea quæ ad metra, quæ ad numeros eorumque inuentionem, ac dispositionem compre-

hendimus: & τὴν παιδείαν, qua reliqua omnia vsibus hominum accommodantur, quod nobis est donec partim; partim mouere: alterum ποιεῖν dicebant, alterum χρῆσθαι τοῖς πεποιημένοις. Sicut autem prius necesse est constituere aliquid quam constituto vti: ita necesse est priorem esse μελοποιΐαν, posteriorem alteram. Nam, si recte Platonis παιδείαν consideremus, vix egreditur rythmum & harmoniam, vt subtiliter disputant eius interpretes: & potissimum in mouendo versatur, quod fit rythmo & harmonia: de quo multa disserere possemus: nunc tamen, quia aliud agimus, vocem Παιδείας simpliciter pro διδασκαλίᾳ sumemus, quam veteres scriptores tanquam vetustissimum institutum Poetarum considerant. Ea cum latissime tendat; nos paulo arctius eam hoc loco restringemus. Est igitur duplex: quae docet viuere, & quae scire. Quarum prima instituto nostro condpcit: alteram nunc praetermittimus. Rursus eius partes circa vitam priuatam duae versantur, quarum altera singulos proprie viuere docet, & circa κτῆσιν occupatur; altera singulos bene viuere docet, & mores complectitur; vtraque ὠφελεῖν πρὸς τὸν βίον ambigue a veteribus dicitur. Cum autem Poeta ad hominem ociosum scribat, recte quo pacto comparanda sit substantia docet: cum ad prodigum, recte quo pacto conseruanda sit ostendit. Cum ergo duo haec proponat, illorum primus, secundus perficiat: in alio tamen libri primi consistit argumentum: in quo antiquissimum παιδείας vsum videmus, quae etiam διδασκαλία appellata est, cuius institutum est ἡ διὰ παραινέσεως, non οἰκονομική: multo minus πολιτική. Eius propositum est εἰπεῖν πρὸς ζωὴν χρήσιμα. Nec dubium est quin hinc διδάσκαλοι Comici dicti sint & Tragici, qui illud primo simpliciter agebant, vt apparet ex Epitaphio Epicharmi, Comoediae apud Dores inuentoris: quod eiusmodi est:

Ἅ τε φωνὰ Δώρειος, χὠ νὴρ ὁ τὰν κωμῳδίαν
Εὑρὼν Ἐπίχαρμος.
Ὦ Βάκχε, χάλκεόν νιν ἀντ' ἀλαθινοῦ
Τὶν ὧδ' ἀνέθηκαν.
Τοὶ Συρακούσαις ἐνίδρυνται πελωρίστᾳ πόλει,
Οἷα ἀνδρὶ πολίτᾳ.
Σωρὸν γὰρ εἶχε χρημάτων μεμναμένους,
Τελεῖν ἐπίχειρα.
Πολλὰ γὰρ ποττὰν ζωὰν τοῖς παισὶν εἶπε χρήσιμα.
Μεγάλα χάρις αὐτῷ.

Laudat eum ὅτι πρὸς ζωὰν εἶπε χρήσιμα, & quidem παισὶ, qui quidem nondum Oeconomiae capaces sunt, multo minus quae ad plures pertinet, Politicae. Haec igitur pars diutius Poetarum fuit, quam Comico-

micorum; quia prius fuit Poëtæ nomen quam Comici: & poëtæ docerent τὰ πρὸς ζωὴν χρήσιμα, priusquam extaret apud Siculos Comœdia, ad quos τὰ δραματικὰ & eorum inuentio, vt ex voce δρᾶν, quæ κατὰ διάλεκτον Megarensium est, probat Aristoteles, proprie spectat. Atque hæc causa est cur Philosophi, & præcipue septem illi Græciæ, neglecta plerunque (non semper tamen) Μελοποιΐα, id est numeris & similibus (nam ita nos illam vocem qua de Musica vtitur Plato sumimus) sententias in quibus de moribus, de Deo, de virtute egerunt, quæ ad hanc παιδείαν spectabant, ᾄσματα & ᾀδόμενα dixerint. Vnde Thaletis ᾄσματα & aliorum ferè omnium à Laertio citantur: quæ *Carmina* a veteribus Latinis dicta sunt. Quod, quia a nemine adhuc ostensum est, monere lubet: cum instituto nostro maxime conducat. Hinc illud apud Dionysium Catonem;

Si Devs *est animus, nobis vt carmina dicunt*;

Carmina, id est dicta Philosophorum: causa est quia dicta illa breuia, quibus sententias suas, de Deo, deque reliquis includebant, ᾀδόμενα dicebant, id est *Carmina*. Sic ᾀδόμενον Thaletis illud extat:

Οὔτι τὰ πολλὰ ἔπη φρονίμην ἀπεφήνατο δόξαν:

Chilonis:

Ἐν λιθίναις ἀκόναις χρυσὸς ἐξετάζεται.

Hodieque, quod obseruatum non fuit, ᾀδόμενα siue ᾄσματα habemus in libello illo qui à moribus Cato inscribitur. Primo enim in ᾀδομένοις de Deo agitur, quod & secutus est ille: qui vt propositi sui rationem occulte redderet, citat continuo τὰ ᾀδόμενα, additque, *nobis vt carmina dicunt*, id est: ὥσπερ ἐν τοῖς ᾀδομένοις τῶν φιλοσόφων τῶν παλαιγενῶν φησί. Atque hæc causa est cur breues sententias præmittat: vt, Aleam fuge, & similia. in prioribus enim illis filiũ suum instruit, sicut in Hypothecis Hesiodi alumnum suum Chiron. His cognoscendis aliquantũ tẽporis impendere poterant in prælecturis suis triuiales quidã, priusquam poëticen vniuersam, in qua non solũ nihil vidẽt, sed cuius vsum ignorant, in contemptum adducerent, & minus certe ocio suo abuterentur. Inuenirent nunquam tam humiliter Platonem & Aristotelem de Poëtis sensisse, quin semper ex illis discerent. Nos pergamus. Prima igitur materies qua hominibus innotuerunt Poëtæ, hæc doctrina fuit, quæ primo ἔργων tractatur, nimirum ἠθικαὶ & παραινετικαὶ ὑποθῆκαι. Hoc fine vitæ hominũ adhibebantur vt ætate prouectiores docerent, vt Persen Hesiodus; vel minores, & qui modũ sui nondum habere poterant. Comicus diuidit eos qui virtutẽ docent in διδασκάλους καὶ ποιητὰς. ab alteris pueros, ab alteris prouectiores doceri vult.

——τοῖς μὲν γὰρ (inquit) παιδαρίοισιν

Ἔστι διδάσκαλος, ὅστις φράζει, τοῖς δ' ἡβῶσι ποιηταί.

Vtrumque tamen confunditur. Et præsentia enim sua, & postea scriptis temperantiæ & iustitiæ magistri publici erant, quibus ἐπὶ ἀρετῇ maximi quique Nobilissimique committebantur. Vnde etiamnum Platonis ætate vox σοφὸς Poëtis tanquam propria attributa fuit, qui semper ὁ σοφὸς Ἡσίοδος, ὁ σοφὸς Ὅμηρος, ὁ σοφὸς Ἀρχίλοχος, & multis post eum ætatibus, quamuis ignota esset causa. Sic de Repub. 2. postquã de Homero, Hesiodo, & Musæo egerat: ἐκεῖ, inquit, ἐπειδὴ τὸ δοκεῖν, ὡς δηλοῦσί μοι οἱ σοφοὶ, καὶ τὴν ἀλήθειαν βιᾶται, καὶ κύριον εὐδαιμονίας. Paulo autem post: τὴν δὲ τοῦ σοφωτάτου Ἀρχιλόχου ἀλώπεκα ἑλκτέον ἐξόπισθεν, κερδαλέαν καὶ ποικίλην. Primum quod docebant olim, fuit temperantia. Ingenuorum itaque liberis ante pubertatem continuo præficiebantur, vt prospicerent ne forte auderent τῆς ὥρας χαρίζεσθαι, quos διδασκάλους Græci, Athenienses ἀκολούθους, Latini *Comites, Custodes*: antiquiores etiam εὐνούχους & ἀοιδοὺς dixerunt: quamuis eorum proprie munus docere esset. Ἀκόλουθοι sæpe apud Platonem sunt. Alcibiades in conuiuio negat se, quod formosus esset, absque ἀκολούθῳ, primo Socratem adire ausum fuisse. ἐφρόνουν γὰρ ἐπὶ τῇ ὥρᾳ, inquit, θαυμάσιον ὅσον. ταῦτα οὖν διανοηθεὶς πρὸ τοῦ οὐκ εἰωθὼς ἄνευ ἀκολούθου μόνος μετ' αὐτοῦ γίγνεσθαι, τότε, ἀποπέμπων τὸν ἀκόλουθον, μόνος συνεγιγνόμην. & in Charmide: ἀλλὰ καλῶς ἔφη λέγεις, καὶ καλοῦσιν αὐτὸν, καὶ ἅμα πρὸς τὸν ἀκόλουθον, παῖ ἔφη κάλει Χαρμίδην. In cuius vocis interpretatione labitur doctissimus Politianus. Virgilius eosdem simili ratione *comites* dixit, qua Græci ἀκολούθους, Lib. Æneid. 5.

At pater Æneas nondum certamine misso,
Custodem ad sese comitemque impubis Iuli
Epitidem vocat.

Ex his rursus antiquissimi illi fuere, quibus matronæ καὶ τὸ γυναικεῖον committebatur. qualis celeberrimus ille Homeri fuit Odyss. γ. qui ἀοιδὸς ab illo dicitur. Iidem ἀπάδωνες & εὐνοῦχοι postea Græcis, Latinis *custodes* dicti sunt. Hesychius ἀοιδὸς, ᾠδὸς, κιθαρῳδὸς, καὶ ὁ ποιητὴς, καὶ ὁ θρηνῳδὸς, ὁ εὐνοῦχος ποδῶν. Manifeste ἀοιδὸν εὐνοῦχον exponit. Quid vero sit εὐνοῦχος ποδῶν nunquam intellexi, donec approbante tandem mirum in modum maximo Scaligero εὐνοῦχος, ἀπάδων, emendaui. Veteres enim magistri ἀοιδὸν illum Homeri, qui in officio Agamemnonis vxorem continebat, εὐνοῦχον, interpretati sunt, quo respicit antiquarum omnium Glossarum Epitomator, præsertim earum quæ ad Homerum spectant, Hesychius; qui non aliud in animo habuit, cum ἀοιδὸν, ἀπάδωνα interpretatur, quam quod diximus. Eustathius: τινὲς δὲ ἀοιδὸν τὸν εὐνοῦχον παραμένοντα ὡς αἰδοῖα μὴ ἔχοντα: de eo enim Ho-

merico ἀοιδῷ quid non excogitarant veteres? Sententiam illam reprobat Didymus, seu quicunque est, cuius breuia in Odysseam Scholia habemus; τὸ γὰρ ἀρχαῖον οἱ ἀοιδοὶ φιλοσόφων τάξιν ἐπεῖχον· τινὲς δὲ κακῶς νοήσαντες τὸν εὐνοῦχον ἀπέδοσαν. Sed neuter mentem veterum intellexit, nec Eustathius nec commentator ille. Nam qui ἀοιδὸν εὐνοῦχον esse dixerunt, τὴν τάξιν respexerunt; non autem τὴν τοῦ σώματος λώβην, id est munus, non priuationem corporis: quamobrem errat Eustatius, qui εὐνοῦχον exponit τὸν διδυμα μὴ ἔχοντα. Nam cum ἀοιδὸν illum veteres εὐνοῦχον exponunt, nihil aliud volunt, quam si nos *custodem* exponeremus: quia *Eunuchi* iidem dicebantur, qui *custodes* postea. Cum enim Poëtæ σωφρονισταὶ essent, & mulierum custodiæ ab antiquis præficerentur, quo res extra suspicionem esset, Eunuchi illi muneri apud Barbaros designabantur: qui postquam γυναικωνῖτιν non modo occuparant, sed & puerorum curæ præfuerant manifestam integris gentibus ruinam inuexerunt. Atque hoc est de quo Libro de Legib. 3. conqueritur Plato, διεφθαρμένην τὴν παιδείαν ὑπὸ τῆς λεγομένης εὐδαιμονίας τὴν Μηδικὴν, ἐπεὶ περιεῖδον ὑπὸ γυναικῶν καὶ εὐνούχων παιδευθέντας αὐτῶν τοὺς υἱεῖς. Apud Græcos & Romanos cum obtinuit hæc corruptela, non aliam τάξιν habuerunt quam Homericus ἀοιδὸς, quamuis mutilati & moribus dissimiles. Talis erat, in quem elegantissima Nasonis exstat elegia,

Hei mihi quod dominam nec vir nec fœmina seruas!

Εὐνοῦχοι igitur & ἀνάλκιδες, οἱ ἀοιδοὶ ab Hesychio dicũtur, non quod Homeri tẽpore idem erant, sed quod postea idem munus spadones obtinuerint. Illi enim sunt qui postea à Nasone, Propertio, Plauto & reliquis *custodes* dici ceperunt. Apud antiquos certum est continentiæ magistros, quamuis integri essent, εὐνούχους dictos esse: quod nomen tẽperantiæ est, non fœditatis. Caussa hæc est. Vetustissimi τὸ εὖ νοῦν ἔχειν intemperantiæ directe opponebant, cuius partes omnes ἀνόητα dicebant. Vnde illud apud Comicum ὕπτιε τ' ἀπέχεσθε, καὶ ἀνοητοτατων. Opponebant enim σωφροσύνην καὶ ἀφροσύνην, id est temperantiam & dementiam, sicut postea σωφροσύνην & ἀκολασίαν Philosophi. Atque hoc est quod notat Aristotéles Nicomachiorum 7. cap. 11. ἐπιμποδιον τῷ φρονεῖν αἱ ἡδοναὶ, καὶ ὅσῳ μᾶλλον χαίρει, μᾶλλον· οἷον τὴν τῶν Ἀφροδισίων· οὐδένα γὰρ δύνασθαί τι νοῆσαι ἐν αὐτῇ. Vnde pro ἀφροδισιάζειν μωραίνειν dicebant & ἀφρονεῖν. & apud Comicos σπερμοβόλοι sunt οἱ καταφερεῖς. Atque hac ratione, vt in Rhetoricis notat idem Philosophus, factũ suum excusabat Helene apud Euripidem, quod ἡ Ἀφροδίτη nihil aliud esset quam ἡ τ' ἀφροσύνης ἄρχουσα. Καὶ μωρὰ γὰρ πάντ' ἐστὶν Ἀφροδίτη βροτοῖς. Καὶ τοὔνομ' ὀρθῶς ἀφροσύνης ἄρχει θεᾶς. Hinc humanæ sapientiæ

pientiæ Princeps Homerus de casta muliere quoties agit
——φρεσὶν, inquit, κέχρητ' ἀγαθῇσι,
id est ad verbum εὖ τὸν εἶχε. Hæc quoque causa est cur Horatius τὸν σωφρονοῦντα *integrum* vocet:

——& integræ
Tentator Orion Dianæ,
Virgineâ domitus sagittâ.

Integræ id est castæ, & vt Homerus loquitur, φρεσὶν ἀγαθαῖς κεχρημένης. Sic *integrum* opponit alibi *amanti*:

Brachia & vultus teretesq́ue suras
Integer laudo: fuge suspicari
Cuius octauum trepidauit ætas
Claudere lustrum.

Putabant videlicet intemperantiam mentis esse mutilationem καὶ πήρωσιν: quemadmodum auditoribus nostris ibi pluribus ex Philosophis ostendimus. Nunc enim quantum possumus à multorum autorum testimoniis abstinebimus, & ad institutum nostrum pergemus. Et certe omnis ferè vitij nomine τὸ ἀφροδισιακὸν notabant veteres: Sic ὕβρις à Comico rei venereæ intemperantia dicitur, & ὑβριστὴς maritus qui à coniuge sua sæpius vna nocte τὴν χάριν flagitat. Negat enim Theseum ὑβριστὴν fuisse, sed σωφρονοῦντα.

——οὐ γὰρ ἦν ὑβριστὴς
Οὐδ' ἡδὺς ἐν τοῖς στρώμασι τὴν νύκτα παννυχίζειν·
Γυνὴ δὲ συναμαρτάνουσα ' χαίρει.

More enim Atticorum suorum locutus est, qui ὕβριν τὴν ἀκολασίαν, & ὑβριστὴν τὸν ἀκόλαστον dicebant. Sic Tyrius Maximus τὸν ὑβριστὴν ἐρῶντα opponit vel amori Platonico vel τῇ σωφροσύνῃ, Serm. 10. Ἀλλὰ αἰσχρὸν μὲν θέαμα, ἵππος ἄφετος, αἰσχρὸν δὲ ἄκουσμα ὑβριστὴς ἔρως· οὗτος ἐστιν ὁ ἔρως ὁ τοὺς κρημνοὺς πηδῶν. οὗτος ὁ ποταμὸς περῶν, ὁ ξίφος λαμβάνων. Et Serm. 6. οὗτος τῆς πολιτείας βοηθὸς οὐκ ἐν Πειραιεῖ πλαττόμενος, οὐδὲ ἐν Κρήτῃ νομοθετούμενος, ἀλλ' ἐπὶ προφάσει ἡρωϊκῇ ὑπὸ φιλοσόφου δεικνύμενος, διὰ οἰκονομίας ἡρωϊκῆς. ἄρχοντες αὐτουργοὶ, προβουλευόμενοι ἀριστεῖς ἀγαθοὶ προπολεμοῦντες. γυνὴ σώφρων, ἀπηλλαττομένη ὑβρισταῖς μανίαις. & 32, ὑβρίζειν αὐτὶ τοῦ ἀκολασταίνειν posuit, & partes Venereas τὰ ὑβρίζειν πεφυκότα dixit. λιχνευέτω ἡ γλῶττα, τηκέσθωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ, ἐκλυέσθω ἡ ἀκοὴ, πληρούσθω ἡ γαστὴρ, ὑβριζέτω τὰ ὑβρίζειν πεφυκότα. Dicebant & ἀδικίαν, & vice versa δικαίους τοὺς σωφρονοῦντας. Synesius antiquarum elegantiarum magnus imitator: τὰ γὰρ εἰς Ἀφροδίτην ἐγὼ δικαιότατος καὶ τοῦ Βελλεροφόντη σωφροσύνης ἀμφισβητήσαιμι. Εὐνοῦχοι igitur apud veteres qui fuerint apparet. Atque hæc causa est cur idem Synesius encomio caluitiei,

vbi

vbi de Homerico ἀοιδῷ agit. Comotam eum fuisse negat, quales postea mollissimi illi Eunuchi erant. Οἴονται δὲ τινὲς καὶ τὸν ἀοιδὸν ὃν Ἀγαμέμνων τῇ Κλυταιμνήστρᾳ φύλακα αὐτὸν ἀπολέλοιπε, τῶν καθ᾽ ἡμᾶς εἶναι γένους. κομιδῇ γὰρ ἦν αἴσχιστον γυναικὶ ἐν διαβεβλημένῃ οἰκίας ἐπίσκοπον. Atque hæc quidem de Παιδείᾳ, & de iis qui hanc apud veteres τῇ τάξει professi sunt.

CAPVT XII.

Aliqvatenvs iam progressi sumus: ostendimus primo Hesiodi nihil commune esse cum secundo: nisi quatenus in eo proponitur, quod in secundo tractatur: aut quatenus in primo præparat ad id quod secundo traditurus est (adhuc enim cum vulgo loquimur qui hos scriptum in libros diuisit, quam recte autem, postea sigillatim ostendemus). Quam multi sint quos horum librorum deceperit inscriptio veteres recentioresque, dubium esse non potest, qui modo diuersitatem sententiarum considerat: quæ vt omnes veræ esse non possunt, ita omnes falsæ facillime. Et vt omnes de posterioribus duobus aliquid statuerunt: ita primum penitus vel neglexisse, vel in iudicio de eo ferendo cæcutiuisse videntur. Quod longe aliud eius χειρῆθλον sit quam reliquorum. Quod si alibi in veterum scriptis sepultum, conclamatumque inueniamus, operam nos non lusisse existimabimus. Canum igitur in morem qui ῥινηλατοῦντες ad cubile feræ deducuntur, vestigia sequemur: vt videamus an ex odoratu aliquid à nobis deprehendi possit. Seruius ad primum Georgic. ita de Poëta suo simulque de hoc nostro & de his libris agit: *Ingenti autem egit arte, vt potentiam nobis sui indicaret ingenij, coarctando lata, & angustiora dilatando. Nam cum Homeri & Theocriti breuitate scripta collegerit, vnum Hesiodi librum diuisit in quatuor.* Cum autem Grammaticus ille de libris ad Persen loquatur, quos frustra Maronem ibi expressisse existimauit, vnum librum tantum nouit, qui procul dubio secundus est, in quo de agricultura agitur; quamuis non studio, aut ex proposito poëtæ. Ita primum librum penitus à secundo segregauit. In his cum nec Suidas, qui simpliciter τῶν Ἔργων meminit, nec alius vllus auxilium nobis ferat, rursus ad eum recurremus, qui quam fusissime Hesiodi scripta recenset, & tanquam ob oculos ponit; Is autem est Manilius, qui hoc modo:

——————Sed proximus illi
Hesiodus memorat Diuos Diuûmque parentes,
Et Chaos enixum terras, orbemque sub illa
Infantem, & primum titubantia sidera corpus.
Titanas iuuisse Iouis cunabula magni:
Et sub fratre viri nomen, sine fratre parentis,

Atque iterum patrio nascentem corpore Bacchum,
Omniaque immenso volitantia numina mundo.
Quin etiam rursus cultus &c.

Hesiodus cum diuersa libro primo pertractet, præcipuum est quod ibi primus manifestissime secundam speciem τῶν λογικῶν extulit, de quibus aliquoties inculcat, & sub quibus sæculum suum collocat (cur autem & qua ratione infra dicemus) nimirum τῶς Δαιμόνας, qui in ἡμιθυμητικῷ seculo, in quo scripsit Hesiodus, inspectores rerum humanarum, & quasi legati primæ diuinitatis, id est τῆς πρώτης τῶν θεῶν δυνάμεως, quam Iouem illi dicunt, circa terram præsentes versari existimabantur: vnde & ἐπιχθόνιοι à Poëta appellantur. Eo spectant illa

Τοὶ μὲν δαίμονές εἰσι Διὸς μεγάλου διὰ βουλὰς,
Ἐσθλοὶ, ἐπιχθόνιοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων,
Οἵ ῥα φυλάσσουσίν τε δίκας, καὶ σχέτλια ἔργα
Ἠέρα ἑσσάμενοι, πάντη φοιτῶντες ἐπ' αἶαν
Πλουτοδόται.

Item.

Τρὶς γὰρ μύριοι εἰσὶν ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ
Ἀθάνατοι Ζηνὸς, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων,
Οἵ ῥα φυλάσσουσίν τε δίκας καὶ σχέτλια ἔργα,
Ἠέρα ἑσσάμενοι, πάντη φοιτῶντες ἐπ' αἶαν.

Manilius igitur κεφάλαιον huius libri primi esse voluit, id de quo præcipue agitur. Quia primus Hesiodus, vt ex aliis etiam veterum ostendemus, quemadmodũ in Θεογονίᾳ de Diis, siue de prima diuinitatis specie, ita in hoc libro primus distinctè de secunda egit, nimirum περὶ τ. Δαιμόνων, περὶ τ. ποτανῶν θεῶν. quod quidem κεφάλαιον omnibus de quibus infra disputabimus, cum cohærentiam totius doctrinæ ostendemus, firmiter stabilietur. Hæc secunda diuinitatis species, siue εἶδος λογικὸν duabus proprietatibus, quæ illi peculiariter conueniũt distinguitur à Poëtis. Prior est quod volare eos dicãt, deinde quod circa terrã, quod Latinus poeta dixit *toto mundo* versari: Ab altero Hesiodus eos φοιτῶντας, ab altero ἐπιχθονίους dixit: vtrumque quoque in Manilio est. Manilius itaque Deos illos de quibus Hesiodum hoc libro egisse ait, *numina volantia* dixit: quorum descriptionem, quod nulli vnquam in mentem venit, huius libri subiectum facit. Ac primo φοιτῶντας eos vocat ea ratione Poëta noster, quâ etiam paulò manifestius ποτανοὶ dicebantur, quod ad verbum cum voce Manilij conuenit. Ita in oraculo quodam apud Eusebium Præparationis Euangelicæ Lib. 4.

Ὅσσοι δ' ἀμφὶ γαῖαν ποτώμενοι αἰὲν ἔασιν,

Τοῖς δὲ ἱερὸν πάντως κατὰ τὴν πυραμίδα βωμὸν
Ε'ν πυρὶ βάλλε δέμας θύσας ζώοιο ποτηνοῦ.

Nec aliud in animo habebant veteres, cum illis volatilia tantum, id est ποτηνὰ, vt in oraculo est, sacrificarent. Eadem ratione & à Græcis Theologis πλάνητον γένος dicebantur, id est genus vagum, quæ vox Hesiodi cum illud φοιτῶντες ad verbum exprimit; & ἀλινδήθροι θεοὶ, καὶ καλινδήθροι, id est volubiles Dij, Synesius de insomniis: Τὸ γὰρ ἢ πάντως, ἢ περὶ μικρὸν ἀληθίζειν θεῖον ἦν, ἢ τίλας τοῦ θείου. τὸ δέ γε πλάνον ἐν ταῖς προρρήσεσιν ἀλινδηθρὸν ἐστι τῆς ἀλινδηθρίων εἰς ὕλην ἐμπαθείας καὶ φιλότιμον. Eadem ratione eos & ἀλήτας dicebant, quod loco certo non continerentur, tanquam, vt loquitur Nicephorus Synesij Scholiastes, λῆξιν καὶ τόπον οὐκ ἔχοντας: eâdem ratione οἱ πέριξ dicebantur, quod humanæ vitæ inspectores per totũ vniuersum diffunderentur, tanquam περιπολοῦντες τοῦ μεγάλου θεοῦ βασιλέως ὀφθαλμοί. Secunda proprietas est cum *in mundo* volantia dixit: *mundus* enim est quod χθὼν & γαῖα Hesiodo & aliis: vnde ἐπιχθόνιοι dicuntur & φοιτῶντες ἐπ' αἶαν, & in oraculo ποτώμενοι ἀμφὶ γαῖαν. Atque hæc causa est cur à Chaldæis θῆρες χθονὸς dicerentur. Quanquam Pythagoricam vocem propriè expressit Manilius, qui eos ἐγκοσμίους θεοὺς dicebant. Postremo, quod & addi potest, manifeste per vocem *Omnia* vocem Hesiodi μυρίοι expressit, aut τρεῖς μύριοι, quod Manilius ostendit esse ἀόριστον. Quam vocem Clemens & alij patres ἐπὶ χιλιασμοῦ referunt propter multitudinem. Τρεῖς μύριοι itaque Manilius vertit *omnia*, secutus procul dubio interpretes vetustissimos, quales tum temporis extabant in Hesiodum multi, qui illud τρεῖς μύριοι exponebant πάντας: quod etiamnum in Proclo habemus, his verbis: ἡ μὲν μυριὰς δηλοῖ τὸν πάντα τῶν δαιμόνων ἀριθμὸν, ἐν ᾧ περιλαμβάνεται τὸ δαιμόνιον γένος. & plura quæ eo spectant. De iis egisse primo Hesiodum primoque distinxisse τὸ λογικὸν, ostendit in libro περὶ τῶν ἐκλελοιπότων χρηστηρίων Plutarchus: Ἡσίοδος δὲ καθαρῶς καὶ διωρισμένως πρῶτος ἐξέθηκε τοῦ λογικοῦ τέσσαρα γένη, θεοὺς, εἶτα δαίμονας πολλοὺς κ' ἀγαθοὺς, εἶτα ἥρωας, εἶτ' ἀνθρώπους, τῶν ἡμιθέων εἰς ἀνθρώπους ἀποκριθέντων. Constituit igitur κριτήριον horum librorum τὴν Δαιμονολογίαν, partim quod circa eam tota doctrina, quæ hic traditur versetur, quod breui apparebit: partim quod minime inusitatum à partibus libris nomen imponere. Sicut enim Rhapsodi inter canendum Homeri libros diuidebant, sic citharœdi totum τῶν Ἔργων in conuiuiis cum ad citharam canerent. Vbi illud etiam notandum venit, de quo infra agimus, non in libros distinctum fuisse hoc scriptum, sicut hodie circumfertur, quod valde recens est, sed in partes suas. Apud Plutarchum in Symposiacis, citharœdus qui hæc He-

siodi canebat cum Homerico Rhapsodo certat: citharœdus ab eo versu inchoat, Οὐκ ἄρα μοῦνον ἔην, quod carmen περὶ τῶν ἐρίδων fuit; Rhapsodus vero ab illo Homerico. Ζεὺς δ' Ἥρην ἐκάλεσσε κασιγνήτην ἄλοχόν τε in nuptiis Ptolemæi. Carmen περὶ τῶν ἐρίδων sequitur Pandora. In Pandora rursus sunt minutæ partes, qualis est πιθοιγία, & aliæ, quarum Grammatici meminerunt. Pandoram sequuntur Periodi, seu pars illa quæ τὰς λέξεις continet, usque ad τὴν δεξίωσιν τῶν ἡρώων; quæ ibi desinit: Μηκέτ' ἔπειτ' ὤφελλον ἐγώ. Prima λέξις est ætatis aureæ, quæ τοὺς Δαίμονας constituit: quos, vt dixi, volantia, antiqui, Manilius volantia numina dixit. Sicut autem minime insolens erat Iliados librum integrum à parte παρωνυμικῶς dicere, vel λιτὰς, vel ὅρκιον ἀφάνισιν, vel ὅρκιον χύσιν, vel Odysseæ, Κυκλώπειαν & νέκυιαν, & quod plus est, interdum à voce vnica, in illo aut illo libro obuia, sicut Iliados quartus liber ἐπιπώλησις dicitur, quod ibi dixerat de rege Poeta, ἐπιπωλεῖται στίχας ἀνδρῶν. Eustathius: Οἱ δ' ἀρχαῖοι πολλαχοῦ ὀνομάζονται καὶ χωρὶς τινὸς προσθήκης τῆς ἐπιπωλήσεως. οἷον ὅτι φησὶν ὁ ποιητὴς ἐν τῇ ἐπιπωλήσει, ἤγουν ἐν τῇ Δ ῥαψῳδίᾳ. Et paulo post, ἐπιπώλησις δὲ καλεῖται ἡ Δ ῥαψῳδία, διότι ἐν αὐτῇ ἐπιπωλεῖται στίχας ἀνδρῶν ὁ βασιλεύς: interdum & à prima voce partem integram distinguere: sicut Βοιωτία Poetæ catalogus appellatus fuit: vt nimirum memoriæ consuleretur Rhapsodorum: ita quoque Δαιμονολογίαν primum τῶν Ἔργων vocat Manilius, quod ex illa parte pleraque dependeant. Sicut autem Tragœdiæ nihil aliud, quod ad Oeconomiam, quam τμήματα poeseos Homericæ erant, & exiguam aliquam partem comprehendebant propter angustiam Tragicæ periodi, quæ exiguis limitibus terminatur: secus si fiebat, ἐποποιοῦ & πολυμύθου nomen incurrebat Poeta, qualis fuit Agathon, teste Aristotele, qui in eo solo peccauit, alias probus, & vt cum Comico loquar, τῶν γνησίων: Ita Scholiorum autores, Alcæus, Anacreon, Praxilla, & alij, in partes Hesiodi παραινετικὰ diuidebant: quod antea fecerant οἱ περὶ τὰς λύρας ἀοιδοί. Primum enim Scholiorum argumentum παραίνεσις fuit. Athenæus, καλὴν δὲ ταύτην ἐνόμιζον, τὴν παραίνεσιν τινὰ καὶ γνώμην ἔχειν δοκοῦσαν χρησίμην εἰς τὸν βίον. Ita, vt dixi, hos libros in partes & membra diuidere solebant, quorum non vltimum est, ἡ δαιμονολογία: quod χρήσιμον inuentum retinebimus, donec in sequentibus magis magisque quomodo cohæreat, & quem locum in reliquis partibus habeat, offenderimus. Si quis igitur potissimam huius libri primi partem quærat, dicam esse ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΗΡΩΩΝ,

CAPVT VIII.

INVENTA nota aliqua primi libri, illud tenendum duplicem fuisse Παιδείαν siue docendi rationem vetustissimis poetarum: quarum vtraque in hoc locum habet: est enim vel adumbrata, vel manifesta. Adumbrata est, quæ vel fabulosis narrationibus constat, vt de Pandora: vel fabulis, vt de Accipitre: Manifesta, vt præcepta de moribus in primo, de administratione domestica in secūdo. Nos ea quæ tractanda nobis sunt pertexemus, quæque ad priorem Παιδείαν spectant explicabimus: quæ ad posteriorem ostendemus. Diuisio libri vtriusque quod ad contentum hæc est, Agricultura & Nauigatio, Γεωργία καὶ πλοῦς: finis vtriusque idem, ὁ πλοῦτος. A præcepto inchoat, desumpto à diuisione τῆς ἔριδος: quarum alteram improbat; bella, nimirum, & iudicia: quod à proposito patris familias abhorreant: alteram laudat, quæ ad eundem finem tendit, ad quem Oeconomice, τὸν τῶν ἐπιτηδείων πόρον. Post hanc diuisionem sequitur diuisio totius operis, ex obliquo, & quasi in transitu his verbis, Ἀλλά με πηδάλιον: vbi duo proponuntur circa quæ cura & industria hominis, cui res familiaris curæ sit, versari debeat. Alterum est πλοῦτος, qui è terrá petitur, & designatur per ἔργα βοῶν: quo vniuersus terræ cultus, & quæ ex ea proueniunt comprehenduntur: alterum, ὁ πλοῦς, qui sub se comprehendit τὸν πόρον, quæ altera est ratio vitæ comparandæ, & designatur voce πηδάλιον. Vtriusque rationem cum labore coniunctam esse ait, causa hominum: quorum scelus in Promethei fraudem deriuat, τὸ ἀπατῶντος τὸν Δία. Hac occasione intexitur fabula elegantissima Pandoræ, ex qua cum maxima huius libri atque adeo totius doctrinæ ratio dependeat, Græculi tamen vt solent, loquacitate sua non tam spem nobis explicandæ allegoriæ illius quam voluntatem pene præripuerunt. Dicemus tamen non ea tantum, quæ totius operis Hesiodi proposito maxime conducere videbuntur; sed & quæ vera sunt, & necessaria, & sine quibus, quæ his libris traduntur intelligi posse nemo sanus concedet. Porro priusquam id quod de Pandora dicitur aggrediamur, doctrina Periodica explicanda est quæ Pandoræ ὑφωδυσ.. (?), & more Poëtis vsitato subiungitur, cum præmittenda fuerit.

CAPVT IX.

PERIODOS veteres Platonici ex opinione Præceptoris sui duas statuebant: quarum altera mundum à Diis regi existimabant: altera tanquam animalem sibi & industriæ suæ, hominumque

προμηθείᾳ permitti: de quibus ex opinione veterum Poëtarum multa in Politico suo Plato, qui inter alia: τὸ γὰρ πᾶν τόδε, inquit, τοτὲ μὲν αὐτὸς ὁ θεὸς ξυμποδηγεῖ πορευόμενον, καὶ συγκυκλεῖ· τοτὲ δ' ἀνῆκεν, ὅταν αἱ περίοδοι τοῦ προσήκοντος αὐτῷ μέτρον εἰλήφασιν ἤδη χρόνου. τὸ δὲ πάλιν αὐτόματον ἐς τἀναντία περιάγεται, ζῷον ὂν, καὶ φρόνησιν εἰληχὸς ἐκ τοῦ συναρμόσαντος αὐτὸ κατ' ἀρχάς. τοῦτο δὲ αὐτῷ τὸ ἀνάπαλιν ἰέναι, διὰ τόδ' ἐξ ἀνάγκης ἔμφυτον γέγονε. Statuit Plato interdum à Deo moueri, regi, flectique hoc vniuersum, donec expletus sit ille ambitus: tum rursus sua sponte mundum regi, sibique permitti. Hujus alterius Periodi exemplum sub Saturno locabant; cuius felicitatem statuebant ἐν τῷ τοῦ βίου αὐτομάτῳ, id est, in spontanea rerum omnium suppeditatione, sine labore vllo: quæ vita excludebat τὴν προμήθειαν οἰκονομικὴν id est humanam in re familiari tuenda & comparanda curam; quia sub τῇ προνοίᾳ multo felicius agebat: ac propterea merito cum eo Plato Monarcham suum confert; τὸ δ' ἦν περὶ τῶν ἀνθρώπων λεχθὲν αὐτομάτου πέρι βίου, διὰ τὸ τοιόνδε εἴρηται, inquit, θεὸς ἔνεμεν αὐτοὺς, αὐτὸς ἐπιστατῶν. id est *Quod igitur de spontanea illa hominum vita dicitur, ob hanc causam dictum est; quia ipse Deus ipsos alebat, tanquam rex eorum & præses.* multa ibidem verbis ferè Hesiodi, quamuis nusquam meminerit eius, Periodi illius fœlicitatem describit. Sicut igitur Periodus hæc felix & sub imperio Deorũ, sic deficiente hac & elapsa, vt diuinũ imperium, ita benignitas eorum defecit, & felicitas humana. Sicut prius sæculum sub Deo est, ita alterũ sub fortuna & collegis eius τοῖς δαίμοσιν. Igitur vt res sit dilucidior, sub altero τὸ τοῦ βίου αὐτόματον statuebant, sub altero τὸ ἀναγκαῖον: sub altero vitam sponte affluentẽ; sub altero vitæ comparandæ, labore multo & industria, necessitatem: in quo Iupiter & singuli Dij quæ prius ipsi ministrabãt, quæ hominibus sine cura, sine labore siue Oeconomica ratione, suppeditabant, fortunæ permiserunt, aut, vt Plato, τῇ εἱμαρμένῃ καὶ τῇ ἐπιθυμίᾳ. Vnde maximo labore singula hominibus inuestiganda fuerunt: singuli enim Dij singula dona sua secum sustulerunt, quod Hesiodus κρύπτειν βίον dicit eleganter. Plato ibidem: ἐπειδὴ τὸ μὲν ἐκ θεῶν, ὅπερ ἐρρήθη, νῦν δὲ τῆς ἐπιμελείας ἐπέλιπε ἀνθρώπους, δι' ἑαυτῶν τε ἔδει τήν τε διαγωγὴν καὶ τὴν ἐπιμέλειαν αὐτοὺς αὑτῶν ἔχειν. *Postquam autem Deorum imperium, de quo iam dictum est, hominum curam gerere desiit, sibi ipsis illi prospicere, suiq́ curam gerere coacti sunt.* Pro duabus illis Periodis quinque periodica sæcula, seu reuolutiones sæculares constituit Hesiodus; quarum prima, secundaque & tertia, sub ἡγεμονικῷ sunt; quarta sub θυμικῷ: quinta sub ἐπιθυμητικῷ; in quod seculum incidit Hesiodus & Perses: ex quo ostendit necessariam esse curam rei familiaris, cum in illo aliter non viuatur, postquam diuinorum

rum inceßit cupido; quã secuta est iudicum iniquitas, quos ignorare ait Ὅσσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνειαρ, id est, quam facile olim viueretur, priusquam Dij humanum genus τῇ ἐπιθυμίᾳ καὶ τῇ τύχῃ permiserant. Tria secula Hesiodi cur sub ἡγεμονικοῦ collocarim, quartum sub θυμικοῦ, causa hæc est: quod Heroicum seculum maxime ab Historicis, & Poëtis celebratum sit, ab hac parte: quales sunt Thebani, qui μήλων ἕνεκ' Οἰδιπόδαο, & Troiani, qui Ἑλένης ἕνεκ' ἠϋκόμοιο, bellum gesserunt. Huc illa spectant ex Photij Excerptis: Θυμικὸν δὲ διατεταγμένην πολιτείαν τὴν ἐπὶ πολέμους καὶ μάχας, καὶ ὡς ἐπίπαν φάναι, τὴν περὶ πρωτείων καὶ δόξης ἀγωνιζομένην, οἵαν γενέσθαι τὴν ὑπὸ τῆς ἡρωίας ἑκάστοτε θρυλλουμένην ἀκούομεν. Fuit ergo de his sæculis veterum opinio hæc: sicut ex ἡγεμονικοῦ factum erat θυμικὸν, ex θυμικοῦ ἐπιθυμητικόν: Sic futurum iterum ex ἐπιθυμητικοῦ ἡγεμονικὸν, ex ἡγεμονικοῦ θυμικὸν, atque ita deinceps. Ita vt perpetuus quidam esset περιόδων lapsus, & reuolutio. Vnde infelicitatem suam deplorat alibi hoc libro Poëta, quod non aut prius natus fuisset, aut serius, ante τὸ ἐπιθυμητικὸν nimirum, aut post illud: vt suo loco ostendemus. Circa periodorum reuolutionem Hesiodicam tota Maronis Pollio versatur, cuius rationem ignorarunt interpretes. Primo enim exspectari ait τὸ ἡγεμονικὸν, sicut sub Saturno fuerat.

Magnus ab integro sæclorum nascitur ordo,
Iam redit & Virgo, redeunt Saturnia regna:
Iam noua progenies cælo demittitur alto.
Tu modo nascenti puero, quo ferrea primum
Desinet, ac toto surget gens aurea mundo,
Casta faue Lucina.

Habes τὸ ἡγεμονικόν: accipe τὸ ἐπιθυμητικόν:

Pauca tamen suberunt priscæ vestigia fraudis,
Quæ tentare Thetim ratibus, quæ cingere muris
Oppida, quæ iubeant telluri infindere sulcos.

Habes τὸ ἐπιθυμητικὸν, aut eius effigiem: iam reuolutionem τοῦ θυμικοῦ accipe, quod Heroicum Hesiodo vocatur.

Alter erit tum Tiphys, & altera quæ vehat Argo
Delectos Heroas: erunt etiam altera bella,
Atque iterum ad Troiam magnus mittetur Achilles.

Habes τὸ θυμικόν: vbi vox *iterum* sicut apud Hesiodum ἐσαῦτις circumuolutionem eiusdem sæculi notat, καὶ τῆς περιόδου. Exitum siue terminum τοῦ ἡγεμονικοῦ Maro *vltimam ætatem Sibyllini carminis* vocat: quod τὸ ἡγεμονικὸν vltimum inter ætates erat, quo desinente duo priora iterum reuocabantur. Mirum itaque non est si eius ratio fugerit

Seruium ita vt fuerint nonnulli, qualis est Grammaticus non ita antiquus, Pomponius Sabinus, qui Maronem ibi de Hesiodo agere existimarint: *vel intelligit*, inquit, *de Hesiodo Poeta, cuius Pater Dius fuit, natione Cumaeus: Hesiodus autem libris suis quatuor saeculorum facit mentionem.*

CAPVT X.

POSTQVAM haec constituimus, vlterius eundum erit. Duabus de causis saecula intexit Poëta. Alteri est vt ostendat vitae quaerendae necessitatem, καὶ τὸ ἀναγκαῖον τῆς ἐπιπόνου ζωῆς μετὰ πόνου τε καὶ ἐπιμελείας, quae sub ἐπιθυμητικῷ erat, postquam defecissent Deorum dona. altera vt ostendat τὰς ἐπιστάτας τοῦ ἐπιθυμητικοῦ, qui sunt Δαίμονες. Primum saeculum sicut αὐτοματως ex terra viuebat; ita & eadem ratione ex ea nascebantur. Vnde Plato eos modo γηγενεῖς, modo γηίνους vocat. Nota est opinio veterum Graecorum de generatione rerum hominumque è luto terrae, & solis calore, priusquam ἐκ τῆς ἀλληλογονίας crearentur. Sicut igitur è terra fiebant, ita rursus in eandem fluebant: ita tamen vt è defectu vnius succederet origo alterius, ne genus interiret. Horum igitur γηγενῶν duo constituunt genera: quorum alteri dissoluebantur; alteri in speciem λογικὴν conuertebantur, & constituebant nobilius quid & aërium. In omni vita constituunt tria Platonici, βίον, θάνατον, λῆξιν, vt Proclus loquitur, vel vt nos mallemus, βίον, τελευτὴν, μοῖραν, id est vitam, vitae finem, & quod vitae finem sequitur. Primi igitur saeculi homines quotquot nobiliores erant, post emensum tempus suum, constituunt λῆξιν Δαιμονίαν, siue τοὺς Δαίμονας τοὺς ἐπιχθονίους. Secundi, τοὺς ὑποχθονίους. Tertij sine λήξει interierunt. Quarti Heroas. Quinti ψυχὴν ἀνθρωπίνην, quos Hierocles περίγεια ζῶα, in libro de fato & prouidentia vocat, vbi eos tertios facit post τὰ οὐράνια, quos Deos dicimus; quos sequûntur τὰ αἰθέρια, quos Daemones appellamus: ὧν τὰ μὲν πρῶτα, inquit, λογικὰ, οὐράνιά τε καὶ θεοὺς καλεῖσθαι. τὰ δὲ ἡ μετ' ἐκεῖνο τὸ σύστημα ἔχειν ἔλαχε χώραν, λογικὰ αἰθέριά τε καὶ ἀγαθοὺς δαίμονας ὀνομάζει, τῶν τε συμφερόντων ἀνθρώποις ἑρμηνέας τε καὶ ἀγγέλους γινομένους. τὸ δὲ ἀνθρώπειον φῦλον τὴν τελευταίαν τάξιν ἐσχηκέναι, οὓς περίγειά τε ζῶα καὶ ἀνθρωπίνας ψυχὰς, καὶ (ὡς ἂν εἴποι Πλάτων) ἀθανάτους ὀνομάζεσθαι ἀνθρώπους. Atque ita fit, vt cum quinque sint saecula, quatuor tantum constituantur λήξεις. De continuatione primorum saeculorum ita Plato: Ἐχόμενοι γάρ εἰσι τῶν τοὺς πρεσβύτας ἐπὶ τὴν τοῦ παιδὸς ἰέναι φύσιν, ἐκ τῶν τετελευτηκότων αὖ, κειμένων δὲ ἐν γῇ, πάλιν ἐκεῖ ξυνισταμένους καὶ ἀναβιωσκομένους, ἑπόμενοι τῇ τροπῇ, συνανακυκλουμένης εἰς τἀναντία τῆς γενέσεως, καὶ γηγενεῖς δὴ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον ἐξ ἀνάγκης φυομένους, οὕτως ἔχειν τοὔνομα, καὶ τὸν λόγον, ὅσους μὴ θεὸς αὐτῶν εἰς ἄλλην μοῖραν ἐκόμισεν. Homines,

mines, inquit, primorum sæculorum quoscunque ex iis Deus post mortem non destinarat meliori conditioni, mutatione senectutis in iuuentutem, perpetuam successionem constituebant: ita vt necessitate generationis, quæ semper in contrarium circumfertur, postquam aliquamdiu in terra iacuissent, rursus reuiuiscerent: atque ita e terra nati dicebantur. Vt ex verbis illis aliquid constituamus; Duplices illarum ætatum facit homines: alteri perpetua quadam serie humanum genus constituebant: qui puriores & præstantiores erant λῆξιν diuinam cõsequebantur, & inter Dæmones referebantur. Atque hæc causa est cur ex ætatibus illis λῆξιν constituat Poëta & εἴδη λογικά, e quibus omnibus vnum solummodo instituto suo applicat, id autem est τὸ τῶν Δαιμόνων. Repetit enim paulo post, hæc de iisdem:

> Τρὶς γὰρ μύριοι εἰσὶν ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ
> Ἀθάνατοι Ζηνὸς, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.

Cùm autem duabus de rebus agat: de Iustitia, vt diximus, moribusque: & de rei familiaris cura; duo ministeria τῇ Δαιμόνων φύσει tribuit, quorum vtrumque instituto ipsius conuenit. Primo enim iustitiæ inspectores eos facit: secundo rei familiaris curam penes eos esse ostendit, cum πλουτοδότας eos vocet. Ne quis existimet frustra Manilium κριτήριον horum librorum fecisse τοὺς Δαίμονας, & quæ de iis dicuntur.

CAPVT XI.

POSTQVAM igitur Deorum cura penitus destituisset mortale genus; nec vllum præsidium præterquam in se, in cura, & diligentia sua haberent, &, vt Plato loquitur, ἔδει τὴν διαγωγὴν καὶ τὴν ἐπιμέλειαν αὐτοὺς αὐτῶν ἔχειν, cum in Deorum prouidentia, id est ἐν τῇ τῶν θεῶν προνοίᾳ præsidium nullum haberent; cepit hominum προμήθεια paulatim sibi prospicere, donec tandem τὸ πῦρ inuenit, quod πῦρ Plato εὐπορίαν interpretatur, Hesiodus βίον, id est vitam, siue viuendi facultatem. Hac audacia cum pœnam promeruisset Prometheus, siue ἡ προμήθεια, Iupiter vt factum illud vindicaret rebus humanis maximum malum introduxit: nam hæc doctrina ita cohæret cum Periodo, & ætatum diuisione; vt ratione Poëtæ posterior, re ipsa prior sit. Pandora est ἡ Τύχη quam arbitram rerum humanarum, facultatum præcipuè, omniumque quæ è terra nascuntur, è mari comparantur, ὁ τούτων ἐπιστάτης καὶ οἰκονόμος Deus esse voluit. (in qua tamen etiam alia considerantur, vt ostendimus cum de Peristasi agimus) Eam vtrique & mari & terræ, id est toti Oeconomicæ rationi, circa quam versatur Poëta, τῷ πλούτῳ nimirum καὶ πόρῳ præficiebant veteres. Horatius Lib. I.

Te pauper ambit sollicitâ prece
Ruris colonus: te dominam æquoris
Quicunque Bithynâ lacessit
Carpathium pelagus carinâ.

Dominam enim æquoris vocat, non quod mari præfecta esset, & eius tempestatibus, sed nauigationibus, sicut eas considerat Hesiodus, id est τῷ πόρῳ, & mercaturæ. Atque hæc causa est cur Antij & in maritimis oppidis ab antiquis hæc Dea coleretur. Iam δῶρον θεῶν dictum fuisse quicquid ad vitam Hominum conducit, sciunt qui Homerum & Hesiodum legerunt, & quæ nos hac de re infra ad interpretes Hesiodi disputamus. Plato in Politico: Ὅθεν δὴ τὰ πάλαι λεχθέντα παρὰ θεῶν δῶρα ἡμῖν δεδώρηται μετ' ἀναγκαίας διδαχῆς καὶ παιδεύσεως, loquitur enim de ætate hac qua nata fuit Pandora. Quotiescunque autem περὶ θεῶν δώρων loquuntur veteres, τὰ τυχηρὰ intelligunt. Plutarchus in tractatu quomodo iuueni sint legendi Poëtæ, vbi de Hesiodo loquitur nostro, τὰ τυχηρὰ inquit τῷ ἀγαθῶν Διὸς δῶρα κέκληκε, πλούτους καὶ ἀρχὰς, καὶ πάντα ὅλως τὰ ἐκτός. Oeconomicæ ergo finis est rerum sufficientia, quæ cum sub ἡγεμονικοῦ δῶρον θεῶν esset, sub ἐπιθυμητικοῦ donum Fortunæ facta est teste Hesiodo: quia omnes dei & singuli sua dona huic monstro resignarunt: ac propterea Πανδώραν dixerunt,

——— ὅτι πάντες Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
Δῶρον ἐδώρησαν.

Porro cornu Amaltheæ gestasse Fortunam in triuio notum est: quia autem illud τὴν παναπερμίαν continebat, id est terræ dona omnia; imperium autem Fortunæ latius pateret, Plutarchus etiam de mari cornu illud interpretatur: in quo fallitur, in Libello de fortuna Romanorum: Τὸ δὲ ὑμνούμενον ἐκεῖνο τὸ πλούτου κέρας ἔχει διὰ χειρὸς, οὐκ ὀπώρας αἰεὶ θαλλούσης μεστὸν, ἀλλ' ὅσα φέρει πᾶσα γῆ, πᾶσα δὲ θάλαττα, καὶ ποταμοὶ καὶ μέταλλα, καὶ λιμένες, ἄφθονα καὶ ῥύδην ἐπικεχυμένη. Duo illi attribuebant pictores veterum; in altera cornu hoc, in altera gubernaculum. Quod gestabat gubernaculum in altera, sicut in altera cornu Amaltheæ, designat nauigandi opportunitatem, & per consequens τὸν πόρον, id est marinas diuitias, sicut cornu Amaltheæ designat τὸν πλοῦτον, id est diuitias terræ; quod neque Plutarchus neque reliqui veteres intellexerunt. Causa hæc erat: naui gubernaculum demere signum erat desinere τὸ ὡραῖον πλεῖν, id est, tempus nauigandi idoneum; id est, aduenisse autumnum. quo ex præscripto Hesiodi non amplius illi qui circa alteram Oeconomiæ partem quæ his libris continetur, versabantur, mercaturam nimirum, mari se committebant vt Lib. 2. docet. Sicut

autem

autem affigere naui gubernaculum, signum erat veris aduentus; ita demere finem eius denotabat. Autumno enim in fumum gubernaculum deponebant. vnde illud Ἀλλά κε πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνοῦ καταθεῖο, & Πηδάλιον δ' εὐεργὲς ὑπὲρ καπνοῦ κρεμάσασθαι. Vbi Hesiodus per πηδάλιον alteram Oeconomiæ rationem designat, τὸν πλοῦν nimirum; cuius finis est ὁ πόρος, sicut per ἔργα cornucopiam. Vtramque, vt dixi, hanc vitæ comparandæ rationem veterum Fortunæ attribuebant, sicut hic Pandoræ: ex quo dependet artificiosissima poëtæ propositio: nam nisi Pandora fuisset, inquit:

Ἀλλά κε πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνοῦ καταθεῖο
Ἔργα βοῶν δ' ἀπόλοιτο καὶ ἡμιόνων ταλαεργῶν:

id est, continuo gubernaculum in fumum suspendere potuisses, neque ad Autumnum vsque expectandum fuisset: nec magis de terra sollicitus esses, sed illa omnia facesserent: nunc vtrumque, & τὸ πηδάλιον, & τὰ βοῶν ἔργα in manibus Fortunæ sunt. Vbi primo duplicem Oeconomiæ, de qua his libris acturus est, rationem proponit occultè. Vtrique τὴν Πανδώραν præficit. Neque alia causa est cur τὴν Τύχην Homerus, teste Pausania, Deam marinam fecerit, qui primo eius meminit in Hymno εἰς Δήμητρα, qui hodie non exstat, vbi eam cum Cereris filia inter reliquas Oceaninas ludentem introducit. quod nos in Hymno nostro εἰς Πανδώραν, vbi veterum errorem refutamus, his verbis prosecuti sumus:

Χαῖρε πάλιν κρείουσα θεῶν, ζαφερῆς τε καὶ ὑγρῆς,
Ὑγρῆς καὶ ζαφερῆς, ταῖς καὶ παλάμῃσιν ἀείρεις
Τῇ μὲν Ἀμαλθείης κέρας ἀγλαόν, οὖθαρ ἀρούρης
Εὐφροσύνης μέγα σῆμα, περὶ σταχύεσσι βεβριθός,
Ἀμφότερον σταχύεσσι καὶ ἄνθεσιν ὅσσα τε γαῖα
Εἰαρινοῦ Ζεφύροιο χέει μηθύοντος ἔερσῃ·
Πηδάλιον δ' ἑτέρηφι· τόθεν σέθεν ἀμφὶ θεχάν
Δευρὰ παλαιγενέων ἐψεύσατο βιβλία φωτῶν.
Ἦ γὰρ ἀναγγέλλω τε μένειν κόσμοιο καὶ ἀρχὴν
Σημαίνειν ἡγητόν. Σὺ δ' εἰναλίη θεὸς ἦσθα,
Εἰναλίη θεὸς ἦσθα. Τύχην δέ σε φαντὶ καλεῖσθαι
Νηρέος ἐν βένθεσσι, καὶ Ὠκεανοῖο γέροντος.

Et reliqua quæ sequuntur. Totum enim Hymnum, quem in Deam illam, ad explicationem huius doctrinæ, scripsimus, adiungemus editioni huic nostræ: ne quid studiosis adolescentibus possit deesse: simul vt feliciter eorum ingenium excitetur, vt has Musas cum Latinis coniungant. Hæc sola causa fuit, cur antiquissimi pictores, Homeri & Hesiodi, vt & reliqui artifices, imitatores, Fortunam vtrun-

quæ in manu habere voluerint cornu: quo designatur ἡ γεωργία, & qui ex ea ὁ πλοῦτος: & πηδάλιον, quo designatur ὁ πλοῦς, & qui ex eo ὁ πόρος. Hanc enim alteram vitæ rationem minus iustam τῷ πηδαλίῳ designabant. Hinc eleganter Synesius Astræam ex aëre στάχυν protendere dicit, οὐ πηδάλιον: quod agricultura iustior sit mercatura. Hanc qui non videt esse mentem Hesiodi, quæ propositionem totius operis continet, quam nos postea explicabimus, quæ veriora esse existimat, amplectatur. Nos duo hoc capite probauimus: Primo quomodo cum ætatum diuisione cohæreat Pandora: Secundo quomodo cum totius operis subiecto. Nunc ad reliqua pergamus.

CAPVT XII.

RESTAT vt ostendamus quomodo ea quæ de Pandora dicuntur inter se conueniant. Præter ea quæ ἔργα dici ab Hesiodo infra ostendimus, ἐργασίαν quandam mulieribus attribuit: ita vocat τὴν ταλασιουργίαν: & hinc Glossa quædam Hesychij, de qua infra, diuidit τὰ ἔργα, in γεωργίαν, quæ viris: & ταλασιουργίαν, quæ mulieribus proprie conuenit. Ait igitur Poëta noster Deos singulos dona sua commisisse huic Pandoræ. Mineruam primo τὴν ταλασιουργίαν, cui præest ipsa; vt mulieres quoque habeant quo aliquid ad rem familiarem conferre, & eius potentiam in conquirenda vita experiantur. Iam quod Venus illi χάριν dederit, vt Poëta loquitur, nihil est quod magis huic Deæ conueniat: vox enim χάριτος quomodo hic sumatur, in Notis nostris diximus. Duplex Mercurius duplicem illi facultatem, duplicia dona largitur. Prior impudentiam & versutiam: hic Mercurius est ὁ ἐμπορικὸς θεὸς, mercaturæ nimirum & eius fraudum, quæ in illa Oeconomiæ parte committuntur, præses: quod autem ille διάκτορος à Poëta dicitur, causa est, quia secum τὸν ἐνδιάθετον λόγον habet, vt Philosophi loquuntur, è quo bona vel mala proficiscuntur, qui Fortunæ non minus quam reliqui suum donum largitur, quod est fallere & decipere. & hæc Fortuna in emporiis nostris notissima est. Iam alter Mercurius, qui vocem illi suppeditat qua inescare homines possit, ὁ προφορικὸς λόγος est: qui externo vocis ministerio vtitur. At vero quod donum suum Pitho confert, huc respexit Alcman, cum fortunam Πειθοῦς ἀδελφὴν dicit. Quod Promethei causa inducta sit; eo alludit idem, cum eandem Deam Προμηθείας θυγατέρα vocat. Plutarchus de Romanorum fortuna: Ἀλλὰ μᾶλλον (de Fortuna loquitur) Εὐνομίας καὶ Πειθοῦς ἀδελφή, καὶ Προμηθείας θυγάτηρ, ὡς γενεαλογεῖ Ἀλκμάν. Nunc quod à Vulcano è luto factam eam vult, naturale est: sine igne, aqua & terra nihil creatur. Deas

autem

autem etiam τὰς νοητὰς Poëtæ vbique αἰθεροπομορφοῦσι. Prometheus est humanæ prudentiæ, & industriæ vis: quæ dum nimium se effert, dum ignem, id est τὴν εὐπορίαν, teste Platone, à Diis consequi sperat, in vinculum acerbissimum incidit; Fortunam nimirum & fati necessitatem: cuius auxilio (vt Hesiodus loquitur) Iupiter vitæ comparandæ modum occultat. Pœna audaciæ illius, quæ τὴν εὐπορίαν illicitis modis sibi vindicare ausa fuit, Fortuna est; Dea cæca & quæ cum τῇ Προμηθείᾳ pugnat. Veteres Philosophi diu deliberarunt, vtrum naturam, quæ omnia hominibus suppeditat, τύχην an vero σοφίαν appellarent. Plutarchus libro supra adducto: αὐτὴν τὴν γεννῶσαν ἡμῖν καὶ φέρουσαν ἅπαντα φύσιν, οἱ μὲν τύχην εἶναι νομίζουσιν, οἱ δὲ σοφίαν. Prometheo opponitur Epimetheus: alter prudentiam significat, quæ futura prospicit: alter pœnitentiam, quæ iam facta deplorat. Hic Epimetheus δῶρον Διὸς accipit; ita Poëta more suo bona fortuita appellat. Quod non solum notat Plutarchus, sed & totam conclusionem ad eandem Deam, ad quam nos reliqua omnia, ipse refert, in libello de Fortuna. Ἦ που καλῶς ὁ Ἡσίοδος Προμηθέως τῷ Ἐπιμηθεῖ παρακελεύεται μήποτε δῶρον δέξηται παρὰ Ζηνὸς Ὀλυμπίου, ἀλλ' ἀποπέμπειν τὰ τυχηρὰ λέγων, καὶ τὰ ἐκτός. Vbi manifestè ostendit quid Hesiodus donum Iouis dicat, nimirum Fortunam quæ Pandora dicitur. Quod autem apud Hesychium legitur Πανδώρα ἡ γῆ, ὅτι τὰ πρὸς τὸ ζῆν πάντα δωρεῖται. ἀφ' οὗ καὶ ζείδωρος, sciendum est Scholion esse Aristophanis, (sicut totum Grammatici illius lexicon, nihil præter Glossas authorum continet) quo explicatur locus Aristophanis, qui lepide, vt Comicus, γῆν πανδώραν vocat. Locus hic est, πρῶτον Πανδώρᾳ θῦσαι λευκότριχα κριόν. Interpres Græcus: Πανδώρᾳ, τῇ γῇ, ἐπειδὴ πάντα καὶ τὸ ζῆν δωρεῖται, ἀφ' οὗ καὶ ζείδωρος καὶ ἀνησιδώρα. Doctrinatam nobilis quæ hic à Poëta traditur, nemini quod suboluerit, mirum est: quorum plerique στοιχειακὰς, καὶ φυσικὰς ἀλληγορίας excogitarunt: quæ ἐν τοῖς διδασκαλικοῖς locum non habent: ac propterea ad Theogoniam pertinent. Nos eam, vt putamus, ita manifestè eruimus, vt posthac latere non possit. Ita ergo, inquit Poëta, cum rebus nostris agitur; postquam à Deorum tutela destituti fuimus, vt obiecta sit difficultas maxima: cui Dij singuli munera attribuerunt: penes quam summam facultatem eorum distribuendorum esse voluerunt: vnde processit necessitas artis Oeconomicæ, Fortuna nimirum: extra quam qui sunt, sine difficultate ab Homero viuere dicuntur, quales sunt mortui, vt infra dicemus.

CAPVT XIII.

NE quicquam sit quod diligentiam nostram effugiat, aut in Pandora, aut in iis ex quibus illa dependet, in propositione ipsius operis hi versus sunt explicandi, priusquam ad ordinem reliquorum pergamus:

Κρύψαντες γὰρ ἔχουσι θεοὶ βίον ἀνθρώποισι.

quæ verba quasi vinculo quodam necessario & indiuulso cum illis quæ postea sequuntur cohærent: Ἀλλὰ Ζεὺς ἔκρυψε, quæ est prima ad Pandoram εἰσβολή. Vita illa, quam occultatam à Dis Poëta prædicat, supponit alteram. Sicut itaque opponuntur inter se ætates: ita & vitæ duæ diuersissimæ. Prioris homines ῥεῖα ζώοντες ab Homero dicuntur; quod vitæ genus opponitur huic in quo Hesiodus scripsit, in quo hodie versamur. Vnde ῥεῖα ζώοντες ab Homero etiam defuncti dicuntur, quos vulgo μακαρίτας dicimus, qui ex hac fortunæ ἀταξίᾳ rursus, vnde deciderant, peruenerunt. τὸ ῥᾷστα ζῆν duabus in rebus constituunt: in simplicitate cum αὐταρκείᾳ: in facilitate cum voluptate. Priore egestas tollitur, & cupiditas: altero labor & difficultas. Exempli gratia, statuamus μαλάχην καὶ ἀσφόδελον, quem cibum poëta proponit tanquam sufficientem simpliciter viuentibus. His duobus nihil simplicius, nihil magis obuium: vtrumque tamen sufficit τοῖς ῥεῖα ζώειν προαιρουμένοις. Destruitur hæc vita à duobus maxime; cupiditate & labore. Cupiditatis serui hoc tempore omnes sunt: maxime autem illi, qui à pristina illa vitæ simplicitate ad luxum iniquis artibus quam maximè declinant, quales Hesiodi iudices sunt, quos δωροφάγους ille appellat. Labor cupiditati inseruit, quæ sunt voces τοῦ πρός τι. Vtrumque enim finem suum sequitur. Vtrique frænum iniectum fuit maximum, quod à Platonicis ἀδικία vocatur. Cum enim cupiditas vitæ prioris simplicitatem tollat, labor facilitatem destruat, quorum ab altero sæculum hoc ἐπιθυμητικὸν, ab altero χαλεπὸν dicitur: vtrumque autem comparare studeat quod desiderat; illud quod vtrumque impedit, est ἡ ἀδικία. Cupiditas labore vtitur ad consequendam rem cupitam: ἀδικία cupiditati frænum iniicit & laborem impedit: à quo ἀδικητικὸν hoc æuum, & ἀχύσιον appellatur. Exemplis rem illustremus è vita Oeconomica petitis. Ex nauta si quærat quis, cum omnia, secus ac olim, arte & labore comparentur, cur nauiget; respondebit, lucri causa. Si ex eo qui vxorem ducit, quam causam propositam habeat; respondebit, liberos. Si ex agricola, cur terram colat; respondebit, ob fructus. Si ex homine politico; respondebit, honoris causa. Si ex militante; vitæ gratia. In

quibus

quibus tria consideranda sunt, quæ priori vitæ aduersantur. Primo, cupiditas quæ petit: secundo, ars, industria, labor, quo petit: postremo, successus, qui cupiditatem & laborem sequitur & prioribus duobus imperat. In cuius potestate cum sint reliqua duo, tollitur libertas hominis cupientis & τὸ αὐθαίρετον, quod nihil quam petere possit & anniti. Cæterum si & nauta, & agricola, & miles successu carent, apparet ἡ περίστασις, quæ ante tamen fuit, quia de successu suo certi esse non possunt. Itaque & antequam successus impeditus est, tollitur libertas; quia & non succedere potest: & postquam impeditus est, apparet seruitus. Hæc tria inter se cohærent, ἐπιθυμία, τέχνη, περίστασις, vt neque cupiditas aliquid sine arte efficiat, neque ars sine successu esse possit: neque successus ibi imperet vbi priora desunt. Hæc tria in vnica Pandora considerari debent: τὸ χαρίεν καὶ πιθανὸν est voluptas, ὁ κόσμος τῆς Ἀθηνᾶς est ars. Dona Deorum quæ illi commissa sunt, est Fortunæ potentia. Hoc itaque modo apparet quomodo Dij vitam occultarint, secundum Hesiodum, de quo in illis versibus, quos proposuimus, agit. Illis vero qui sequuntur περίστασις actionum nostrarum describitur:

Ῥηιδίως γάρ κεν καὶ ἐπ' ἤματι ἐργάσσαιο
Ὥστέ σε κ' εἰς ἐνιαυτὸν ἔχειν, καὶ ἀεργὸν ἐόντα.

Nisi, inquit, obstaret ἡ περίστασις, id est Pandoræ potentia, facillime vno die ea consequeretur homo, quæ iam vix toto vitæ tempore. Priorem itaque vitam Philosophi βίον ἁπλοῦν dicebant, ἀπερίστατον, ἐλευθερίας ἐπήβολον: Posteriorem, χαλεπὸν, ἀναγκαῖον, περιστατικόν. Quibus omnibus hoc efficitur, nihil aliud quam Pandoram Hesiodicam circumscribere Platonem, qui omne illud æuum quod sub Diis non est, sed sub Dæmonibus, sub τῇ εἱμαρμένῃ, id est fato seu fortuna, & τῇ ἐπιθυμίᾳ, id est cupiditate locat. τὸν δὲ δὴ κόσμον πάλιν ἀνέστρεφεν εἱμαρμένη τε καὶ ξύμφυτος ἐπιθυμία, id est, *orbem verò rursus* (postquam ex eo dij recesserunt) *fatum, eiúsque socia cupiditas voluebant*: nam & veteres inter Parcas Fortunam numerabant, & quidem plus quam reliquas posse existimabant, & τὴν Τύχην, εἱμαρμένην καὶ μοῖραν dicebant: quod nos in nostro Pandoræ hymno his verbis attigimus:

Χαῖρέ μοι αὖθις ἄνασσα, θεῶν πέρι μῆτιν ἔχουσα,
Κυδρὴ ἀλεξήτειρα, παρεξεύξασα δὲ πότμον
Εὐσεβέων παίδεσσι· νόσον δ' ἀπὸ πάμπαν ἀλάλκεις.
Σοὶ δ' ἅμα γινομένῃ, νόσοι αἴκλαι, ὀξύ τι πῆμα,
Ἴκελαι ὀρνίθεσσιν, ἢ ὀρνυμένῃσι μελίσσης
Ἀνδρόμεον βίον αἶψα διέδραμον· οὐδέ τις ἔσχε
Ἀθανάτων, σέο νόσφι, Διὸς βουλῇσιν ἀρήγειν,

Οὐδὲ

Οὐδὲ περιτειχὴς συνέρξιν μετέπειτα ἀνάγκην,
Οὐδὲ κασιγνήτας, τῆσίν σ' ὁμότιμον ἔθηκε
Ζεὺς Κρονίδης, Λάχεσίν τε καὶ Ἄτροπον, ἥν τε λέγουσι
Ἀνδράσιν ἐσσομένοισιν ἐπικλώθουσαν ἐφεῖναι
Δαίμονα δυσφορέοντα, καὶ ἠθάδα κῆρα μέλαιναν.

Et recte Pausanias: Ἐγὼ μὲν οὖν Πινδάρου τά τε ἄλλα πείθομαι τῇ ᾠδῇ, καὶ Μοιρῶν τε εἶναι μίαν τὴν Τύχην, καὶ ὑπὲρ τὰς ἀδελφάς τι ἰσχύειν. Atque hæc hactenus.

Capvt XIIII.

Vt vlterius pergamus, eaque confirmemus, quæ de Pandora dicta sunt, ad Habitaculum eius perueniamus, vt bonam illam Deam in lucem hominum penitus protrahamus, quod Hesiodus Πίθον facit: Homerus autem eodem modo, Fortunæ secundæ & aduersæ Πίθον suum designarat: ita vt ex his duobus locis similibus concluserint iam olim magistri, ὅτι φαίνεται νεώτερος Ὁμήρου ὁ Ἡσίοδος. Verba Poëtæ sunt, apud quem Achilles diuina oratione lugenti Priamo filiique fatum non ferenti hoc modo loquitur:

Οὐ γάρ τις πρῆξις πέλεται κρυεροῖο γόοιο,
Ὣς γὰρ ἐπεκλώσαντο θεοὶ δειλοῖσι βροτοῖσι,
Ζώειν ἀχνυμένοις. αὐτοὶ δέ τ' ἀκηδέες εἰσί.
Δοιοὶ γάρ τε πίθοι κατακείαται ἐν Διὸς οὔδει.
Δώρων οἷα δίδωσι, κακῶν, ἕτερος δὲ ἐάων.
Ὧι μὲν καμμίξας δώῃ Ζεὺς τερπικέραυνος
Ἄλλοτε μέν τε κακῷ ὅγε κύρεται, ἄλλοτε δ' ἐσθλῷ·
Ὧι δέ κε τῶν λυγρῶν δώῃ, λωβητὸν ἔθηκε,
Καί ἑ κακὴ βούβρωστις ἐπὶ χθόνα δῖαν ἐλαύνει,
Φοιτᾷ δ' οὔτε θεοῖσι τετιμένος, οὔτε βροτοῖσι.

Haud equidem confert misero succumbere luctu:
Hæc etenim Diuûm lex stat mortalibus ægris,
Viuere sub curis: queîs illi longius absunt.
Dolia bina iacent Iouis alto inclusa cubili,
Qualia distribuit terris, letúmque malúmque.
Hinc cui mixta dedit magni concussor Olympi,
Prospera nunc illi, nunc illi aduersa fuêre.
At cui dura pater; miserandum protrahit æuum:
Illum namque fames terras malesuada per omnes
Ludibrium premit infelix hominumque Deûmque.

Hos versus vbi adducit Plutarchus, cum eleganti elogio, in consolatione ad Apollonium, Hesiodi quoque nostri hunc locum adducit,

cit, eiusque tanquam recentioris meminit, vt qui in hoc quoque Homerum sit secutus. ὁ δὲ μετὰ τοῦτον καὶ τῇ δόξῃ, καὶ τῷ χρόνῳ καίτοι τῶν Μουσῶν ἀναγορεύων ἑαυτὸν μαθητὴν ὁ Ἡσίοδος, καὶ αὐτὸς ἐν Πίθῳ καθείρξας τὰ κακὰ, τὴν Πανδώραν ἀνοίξασαν ἀποφαίνει σκεδάσαι τὸ πλῆθος ἐπὶ πᾶσαν γῆν καὶ θάλατταν. Differentias in vtriusque Homeri & Hesiodi Πιθοπλασίᾳ has notant magistri: quod Homerus in cælo constituat, Hesiodus in terra: quod Homerus duplex dolium constituat, Hesiodus vnum; quod quæ in Homerico vase σωματικὰ sunt, & ἐξαντλεῖσθαι δυνάμενα, in Hesiodi sunt ψυχικά: quæ tamen differentia magni momenti non est. Homerus illius dolij ἔφορον Iouem facit: Hesiodus Pandoram. Homericum Iouem vno ore omnes non interpretes modo sed & Philosophi τὴν εἱμαρμένην (id est Fatum) dicunt, quæ præest bonis malisque. Hesiodus noster ostendere pergit, quomodo mala in homines inuecta sint, bona amissa: quomodo Iupiter, prima deorum potestas, meretrici illi rerum humanarum Fortunæ, quæ mille illecebras habet, quibus viros strenuos & solertes, id est τοὺς μηχανικοὺς, τοὺς τεχνικοὺς, quos ἀλφηστὰς vocat, qui ignem, id est rerum inueniendarum rationem sibi vindicarant, obruat: quomodo Πίθος ille ad terram peruenerit, in quo erant Labor, Senectus, Morbi, & alia. Quæ omnia cum inter homines sparsisset, sola Spes remansit; quæ perpetua ac sola aduersæ fortunæ comes est. Si enim fortunam tollas, Spes non erit: quæ semper in malis bono animo est, quod de instabilitate Fortunæ cogitat. Nisi enim instabilis Fortuna esset, in malis Spes non esset, in bonis metus. Pandora igitur operculo remoto spargit malorum agmen. Sicut autem Πιθοπλαστία Iouis est; ita Πιθοιγία (eleganti voce hunc Hesiodi locum ita vocant Grammatici) Pandoræ. Mala illa quæ emittuntur (vt recte notat Proclus,) in potestatem τῶν Δαιμόνων veniunt: quo omnia illa confirmantur quæ supra à nobis dicta sunt. Verba Procli sunt, ὅτι καὶ τούτων ἔφοροι δαίμονές εἰσιν, οἵτινες δρῶσιν ἀφανῶς ἐπιπέμποντες τὰς ὑπὸ τὴν εἱμαρμένην τεταγμένας, καὶ τὰς ἐν τῷ πίθῳ κῆρας διασπείροντες. Nonne satis manifeste Pandoram esse τὴν εἱμαρμένην, aut, quod proximum est, τὴν Τύχην fatetur? Deinde Dæmonum potestatem, quam libri huius, seu potius partis prioris, subiectum facit Manilius, agnoscit? Ita vbique interpretes doctrinam hanc alludunt, & inscij verum fatentur, nusquam agnoscunt. Sic itaque, vt Horatij verbis loquar,

Post ignem ætheria domo
Subductum, macies & noua febrium
Terris incubuit cohors,
Semotique prius tarda necessitas

Lethi corripuit gradum.

Lethi necessitas est ἡ ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης τεταγμένη in secunda Periodo: *tarda*, quia in priori non fuit, nimirum sub Saturno.

CAPVT XV.

Cvm variæ fuerint de hac Pandora opiniones veterum: refutanda nobis ex ijs ea erit quæ maxime assertoribus suis visa est probabilis: quod si fiat, non necesse erit vt de reliquis laboremus. Ea est eorum qui Πανδώραν, τὴν τέχνην esse voluerunt, id est ipsam artem: in qua opinione est Tzetzes. Tria secundum Platonem vniuersum regunt, τέχνη, τύχη, φύσις. Ars, Fortuna, Natura. Ex his ars, & fortuna ἐναντιούμενα sunt. Artis inuentrix est ἡ προμήθεια: nam sub Ἐπιθυμητικοῦ cessat πρόνοια Deorum, quam offendit Prometheus, & ab hominibus auertit, propterea que eius vicem artem subiisse existimabant. Aristoteles quoque quotiescunque de προμηθείᾳ & eius partibus vel effectis agit, toties illi ferè τὴν τύχην opponit, vt libro Ethicor. Nicomach. 3. cap. 6. vbi τὸ βουλευτὸν, cum ab aliis, tum præcipuè à fortuna separat. Cum præterea, vt Philosophus idem Rhetor. Lib. I. docet, Fortuna sit eorum, quorum & causa non est definita, nec alicuius gratia fit, nec semper, nec sæpe, nec ordinatè, excluditur Προμήθεια, quia nec sine ratione procedit, nec sine experientia. Vnde in iisdem diuinis libris Fortuna ἄλογος αἰτία ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ dicitur. Qua pœna maior esse non potest, iis præsertim hominibus, qui ἀλφησταὶ ab Hesiodo dicuntur, & semper excogitandæ aut inueniendæ rei alicui intenti sunt. Infinita ejusmodi ex Platone directè adduci possunt & simpliciter: ex Aristotele partim simpliciter, partim κατὰ συμπέρασμα. Iam enim hoc solummodo agimus vt series huius doctrinæ & ordo pareat: tota denique doctrina lucem accipiat. Nunc vt & alteram illam sententiam recidamus restat. Eorum enim opinionem prætermittimus, qui hæc omnia ad sexum mulierum referunt, qui nesciuerunt quid in scriptis Poëtarum sit τὸ σχετικὸν, quod pugnat cum τοῦ ἀλληγορικοῦ & τοῦ νοεροῦ. Duo in tense pugnant illa ἀπορία, καὶ πολύτροπος: item ἀμηχανία & τέχνη: item id quod surripitur, & pœna surrepti. At vero ignem Promethei esse τὸ τεχνικὸν, τὸ ποιητικὸν, τὸ μηχανικὸν, & Plato vbique affirmat, & cum eo Tzetzes. Iam hominibus Prometheus, Deus, vt Æschylus loquitur, φιλανθρώπου τρόπου, ignem largitus est, non vt δῶρον suum, qualia sunt illa, quæ propria singulorum Deorum cum sint, ab illis hominibus suppeditantur; sed vt Diis surreptum, eius rei causas duas statuit Plato; vt succurreret τῇ ἀμηχανίᾳ, καὶ τῇ ἀτυχίᾳ,

quia

quia homines, vt ille inquit, ἐν μεγάλαις ἀπορίαις ἦσαν πορίζειν οὐκ ἐπιστάμενοι, id est, magnis difficultatibus vrgebatur, cum de victu sibi prospicere non possent. Ignis igitur id est, quod Diis surripitur, hominibus traditur, quem ignem boni Platonici Dei, opificis vniuersi, quasi instrumentum statuunt. Iupiter hunc ignem, cum à Prometheo deceptus esset in bouis diuisione, de quo in Theogonia habes, hominibus surripuit: eundem mox rursus vendidat sibi Prometheus, & hominibus tradit, ipsam nimirum artem, ipsam industriam, ipsam conquirendæ vitæ rationem. Quo furto & pœna Iouis ipse, & clientes ipsius homines meruerunt. Pœna fuit Pandora. Quam Pandoram si Artem interpretemur, eadem erit pœna Iouis & munus Promethei, quod absurdum esse quilibet videt. Rursus quod ἀντί τινος datur, aliud est ab eo pro quo datur: Sed Πανδώρα propter surreptum ignem immittitur, sed pœnæ vice, non muneris loco, vt Hesiodus loquitur: τοῖς δ' ἐγὼ ἀντὶ πυρὸς δώσω κακόν. Item, finis artis & eius πυρὸς ignis, est prodesse hominibus: qua etiam de causa à Prometheo surreptus Diis fuit: Pandoræ vero nocere: vnde κακὸν ab Hesiodo dicitur. Rursus ars cum labore iuuat: Pandora cum voluptate nocere dicitur. Ac propterea sub Saturni Periodo ne ars quidem fuit, sed sine labore quidlibet a Deorum benignitate suppeditatum fuit. Rursus, cum ars fuit, frænum artis inuenta est Pandora. Præterea Hesiodo, (nunc ea quæ ab eo dicuntur, sequimur, nec vnquam in vastum illud τῶν μυθολογουμένων mare abripi nos patiemur, nec aliud agimus quam vt horum librorum doctrinam planam faciamus) τὸ ἀλφεῖν & τὸ τεχνάζειν eadem sunt: Pandora vocatur πῆμα τοῖς ἀλφηστῆσι, id est iis qui arte, & surrepto igne vtebantur, τοῖς εὑρετικοῖς, τοῖς μηχανικοῖς (ita enim vocem illam accipiendam infra ostendimus ad Poëtam ipsum)

——ὀνόμηνε δὲ τήνδε γυναῖκα
Πανδώρην· ὅτι πάντες Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
Δῶρον ἐδώρησαν, πῆμ' ἀνδράσιν ἀλφηστῆσι

Ergo diuersa sunt. Nam si Pandora pœna eorum sit, qui arte & industria vtuntur, oportet aut aliud sit, aut al[illegible] habeat quam ars & industria. Rursus aliud est quod à fauente datur, ab eo quod ab irato immittitur: sed artem tradidit εὔς Prometheus: & ita dicuntur proprie in Theologia veteri Dij singuli, cum dona sua largiuntur, quæ alio nomine ἐὰ dicuntur, & ipsi δωτῆρες ἐάων) aliud quod à Ioue sed χαλεπαινόμενος. Pluribus idem aliis reiici potest & nostrum probari. Afferemus argumentum quod scio obseruatum non fuisse, quo & nostrum probabitur, & per consequens

contrarium reiicietur. Pandoram eam esse Deam, quæ absentibus Diis, quod in Ἐπιθυμητικῷ contigit, omnia dona hominibus largitur, iam supra diximus. Hanc Deam veteres alio nomine Ἀνταίαν dicunt & Τύχην: Hesiodus in Theogonia Ἑκάτην vocat: refertque vni illi plenam omnium diuinorum beneficiorum distribuendorum potestatem factam esse. Ἀνταίαν & Ῥέαν eandem esse Apollonii interpretes ostendunt ad illud Apollonij, Ἡ δὲ πολὺ ἀτυζομένη ἐπὶ φρένα θῆκε θυηλαῖς Ἀνταίη δαίμων, Interpretes, ἡ Ῥέα οὕτω λέγεται, διότι ἐναντία τοῖς Τελχῖσιν ἐγένετο. Etymologus & alii: nam nihil iis qui Græcos autores vel à limine salutarunt notius est. Ἀνταίαν eandem esse cum τῇ Τύχῃ, cum alij tum manifestè Poëta noster Horatius ostendit:

O Diua gratum quæ regis Antium,
Præsens vel imo tollere de gradu
Mortale corpus, vel superbos
Vertere funeribus triumphos.

Ita dicebant Deam illam, quæ Antij colebatur παρὰ τὸ ἐπαφίεναι τὰ ἄντα, pro quo male apud Hesychium legitur τὰ αὐτά. Iam notissimum est quot absurditates veteres Hesiodi interpretes adducant, vt caussam in Theogonia reddant, cur Hecaten, quam omnes τὴν Τύχην fatentur, cum Neptuno coniungat, his verbis:

Καὶ τοῖς οἳ γλαυκὴν δυσπέμφελον ἐργάζονται,
Εὔχονται δ' Ἑκάτῃ καὶ ἐρικτύπῳ Ἐννοσιγαίῳ.

Eius rei nos caussam supra ostendimus, cum diximus, Τύχην marinam Deam fuisse, ac propterea πηδάλιον gestare: quod ibi aliis etiam rationibus probauimus. Ita Hesiodus ibi reliquis omnibus, mari, terræ, venationi, militiæ, foro, cunctis denique quibus Dij singuli præerant, vnam Hecaten, vt hic Πανδώραν præficit. Conferat ea lector quæ de Hecate Hesiodus, cum iis quæ à nobis de Pandora in Hymno dicta sunt. Obtinuit hæc opinio apud veteres vsque ad regnum Fortunæ, id est τῆς ἀταξίας, quæ sub ἐπιθυμητικῷ est, quo nauigatio cepit, fuisse regnum Astrææ τῆς ἀντικειμένης. Vnde opposuerunt Astræam & Fortunam: quatenus altera spicam, altera gubernaculum ostenderet. Huc respicere videtur Synesius ἐν τῷ περὶ προνοίας. Vbi locum Arati hac de re interpretatur. Ἕως, φησὶν, οὐκ ἐχρῶντο θαλάσσῃ, χρυσοῖ δὲ ἦσαν ἄνθρωποι, καὶ θεῶν ἐπιμιξίας ἐτύγχανον· πλοίων δὲ ἐπελθόντων ἐναργῶς εἰς χερσὸν βίον, τοσοῦτον ἀπεφοίτησεν ἡ δίκη τῆς γῆς, ὡς μόλις ὁρᾶσθαι νυκτὸς αἰθρίας· καὶ μέντοι καὶ νῦν ὁρωμένη, στάχυν ἡμῖν προτείνει, οὐ πηδάλιον. Illâ sublatâ secuta est Pandora: quæ cum aliquamdiu regnum obtinuisset, recessit & Αἰδὼς καὶ Νέμεσις. Locus elegantissimus est apud Auienum Arati Paraphrasten, vbi de Astræa:

Seu patris Astræi clarum es genus, aurea cuius
Sydera sunt proles, & qui pro munere morum
Inculpabilium nomen dedit omnibus astris:
Aut Pelusiaci magis es Dea littoris Isis,
Digna poli, consors & cura latrantis Anubis:
Seu tu Diua Ceres: sic nam tibi fragrat arista,
Et, ceu Siriaco torretur spica calore
Protentata manu: seu tu pernicibus alis,
Nec sat certa gradum, viduataque vertice summo
Flexipeda vertis vestigia, lubricum vt auum
Sors agat, & subitis obrepat mobile fatum
Temporibus.———

Eo loco emendaui *vertis vestigia*, pro quo malè *vestis* legebatur: reliqua ferè sunt ex editione δαιμονίου Grotij mei. Quamobrem nonnulli eandem Astræam & Fortunam esse voluerunt, vt docet Germanici interpres & alij: quo etiam versus illi Auieni referri possent, modo legatur *Flexibilis*. Glossæ veteres, *Flexibilis* δυσκαμπὴς, quod proprium Fortunæ est: Vt vt sit: alij Astrææ Fortunam successisse, alij Astræam in Fortunam mutatam volunt ἐν τῷ ἐπιθυμητικῷ. Eodem tempore ceperunt sors & fatum: quod Auienus coniungit. ἡ Εἱμαρμένη, ἡ Πανδώρα, οἱ Δαίμονες: ita vt illi qui περὶ τέχνης ea omnia quæ de Pandora dicuntur intelligunt, multis partibus impingant. Proclus, vt Platonicum decebat, quicquid de Pandora dicitur, ad τὸ ἄλογον τῆς ψυχῆς refert: qui quanquam vbique rerum suarum satagat, priusquam probet τὸ ἄλογον ἐν τῷ φρονεῖν, & in parte διανοητικῇ esse, nobis sufficit non aliam in his Hesiodi libris Allegoriam aut allegoriæ interpretationem adferri, quam quæ cum sæculorum doctrinâ cohæreat: Quanquam in eo laudem mereatur Proclus, quod ordinem libri huius & rationem ferè eandem quam nos ostendere conatus sit: quod rationem τῶν παρεκβάσεων, qualis est illa de sæculis, connectere cum reliquis tentarit. Rursus tamen omnem ordinem confundit & institutum Poëtæ his verbis, Καὶ οὗτος δὲ ὁ μῦθος ἐπιτήδειότατος πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ ἀδελφοῦ, ὅπως μὴ χολάζοι πόρναις. Illud obiter notabũt Hesiodi studiosi, quod de Pandora in Theogonia dicitur πραγματικὸν esse: in his libris ἀλληγορικὸν & τροπικόν. Pandora πραγματικὸν est, cum mulierem designat συλληπτικῶς: ἀλληγορικὸν, cum siue fortunam, siue artem, siue voluptatem, siue tale quid: quod sæpenumero à viris doctis confunditur. Græci omnibus scriptis vim suam eripuerunt; cum nihil pragmaticum in illis relinquunt, sed vento inani allegoriarum abrepti, omnia pro nutu fingunt: contra sæpenumero nude ea sumunt, quæ non nisi γνωρίως

EE 3 cum

cum reliquo scriptoris instituto conueniũt. Quidam Grammatici aliquam Pandoræ partẽ ἀλληγορικὴν esse voluerunt: aliquam πραγματικήν. Sic ignem cuius hic fit mentio πραγματικὸν esse notant: partim credo διὰ τὴν τοῦ πυρὸς ἐν πάσαις ταῖς τέχναις καὶ τῷ βίῳ τῷ ἀνθρωπίνῳ χρῆσιν, partim διὰ τὸ τὴν τῶν ἀνθρώπων πλείστην δύναμιν ὑ συντελεῖσθαι. Pergamus.

CAPVT XVI.

HESIODVS igitur ex opinione vetustissimiorum qui περὶ τῶν λογικῶν egerunt, & eorum speciebus, in Theogonia sua tractauit de prima specie, cuius sub ἡγεμόνι maxima fuit cum hominibus familiaritas, vt ita dicam. Eius non modo genus, ortum, parentes, sed quod amplius est, μοίρας, vt veteres Theologi vocant, vt ipse Hesiodus δαίμονα persecutus est, & quæ quisque hominibus conferret. Tractarat & Ἡρωογονίαν, vt & hodie ex autoribus compluribus scimus. Mediam vero speciem in primo Ἔργων persecutus est. Hinc igitur lucem accipit locus Manilij, in quo versus ille qui ad τὰ Ἔργα spectat, ab omnibus ad Θεογονίαν relatus fuit. Postquam enim de Theogonia ita egit,

Hesiodus memorat Diuos, diuûmque Parentes,

interiectis mox aliquot versibus, quibus contentum operis describit, hunc adijcit,

Omniaque immenso volitantia numina mundo.

Aliter autem Pandoram suam in Theogonia quam ἐν πρώτῳ Ἔργων considerat: in altero enim vt primam fœminam his verbis:

Τῆς γὰρ ὀλώϊόν ἐστι γένος, καὶ φῦλα γυναικῶν
Πῆμα μέγα θνητοῖσι μετ' ἀνδράσι ναιετάουσι,
Οὐλομένης πενίης οὐ σύμφοροι, ἀλλὰ κόροιο.

In altero, nimirum in quo nos versamur, longè aliter pro Dea illa, cui à Diis commissa sunt omnia, postquam ἀταξία inducta est. Causa cur in Theogonia ita consideret, hæc est: quod ante τὴν ἀταξίαν, siue sub imperio manifesto Deorum γήϊνοι fuerunt homines, vt supra ex Platone ostendimus, & ex ipsa terra oriundi. Quorum pars maxima λογικὴ erat & pura: altera autem vi illa quam ἄλογον vocant: cuius prior pars est ἡ φυτικὴ, siue creandi vis, & crescendi, maxime carebant. At inducta Pandora inducta est ἡ ἀλληλογονία. Quod nos ita in nostro Pandoræ Hymno persecuti sumus:

———πρώτην δὲ σέ φασι γυναῖκα
Τῶνδε γὰρ ἀντιτέτυξο, καὶ ἀγλαὸν ἤλλαξας εἶδος
Παρθενικῆς ἄιαστα, χάριν σίλευσα καὶ αἰδῶ.

CAP.

Caput XVII.

Atque haec causa fuit cur apud antiquos φιλησίοδ☉ aliquis, & qui mentem huius libri bene examinarat, quae maxima ex parte circa ἀταξίαν & volubilitatem Fortunae, qua Dij, vt Poëta loquitur, occultarunt vitae conquirendae rationem, versatur; à versu illo, Οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ, vsque ad illum, Νῦν δ' αἶνον βασιλεῦσ' ἐρέω, hoc exordium, quod ex Pausania & Plutarcho Hesiodi non esse certo scimus, praefixerit:

Μοῦσαι Πιερίηθεν ἀοιδῇσι κλείουσαι,
Δεῦτε Δί' ἐννέπετε σφέτερον πατέρ' ὑμνείουσαι.
Ὅντε διὰ βροτοὶ ἄνδρες ὁμῶς ἄφατοί τε φατοί τε,
Ῥητοί τ' ἄρρητοί τε, Διὸς μεγάλοιο ἕκητι.
Ῥέα μὲν γὰρ βριάει, ῥέα δὲ βριάοντα χαλέπτει·
Ῥεῖα δ' ἀρίζηλον μινύθει, καὶ ἄδηλον ἀέξει,
Ῥεῖα δέ τ' ἰθύνει σκολιὸν, καὶ ἀγήνορα κάρφει
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, ὃς ὑπέρτατα δώματα ναίει.

Qui versus, aut ego fallor, aut mali Poëtae sunt, sed boni Philosophi, & qui cum cura librum hunc perlegerat: meliusque argumentum perceperat quam eorum quisquam, quem hodie in Hesiodum habemus. in quo tamen omnes non penitus errarunt, quod in hoc exordio vocem Διὸς, ἀντὶ εἱμαρμένης poni mordicitus asseuerant: quamuis minime propositũ τοῦ γραψαμένου, multo minus Hesiodi ex eo institutum perceperint. Argumentum libri hoc exordio continetur, quod à nullo animaduersum fuit hactenus, multo minus quod sit. Argumentum est vis Fortunae; sicut Iliados, Ira Achillis. Plato in mundo ἀτάκτως φερομένῳ vim quandam constituit, tanquam animam magni illius Dei, Mundi patris, quam Stoici εἱμαρμένην & ἀνάγκην vocant, & saepissime Δία. Horatius, qui (vt notauit iam olim renascentibus literis Muretus) totum hoc exordium, quod Ἔργων primo praefixum legitur, καὶ λέξιν vertit, *Deus* reddidit: quem eundem cum Fortuna facit. Ode Lib. I. XXXIIII.

——valet ima summis
Mutare, & insignem attenuat Deus,
Obscura promens: hinc apicem rapax
Fortuna cum stridore acuto
Sustulit, hic posuisse gaudet.

Tota huius Deae vis ex periodica reuolutione pendet: quae fit τῷ τῶν θεῶν χωρισμῷ, vt Philosophi loquuntur, id est, segregatione Deorum à rebus mortalium. Nota est Platonicorum & Aristotelicorum lucta

περὶ τοῦ αἰδίου τοῦ κόσμου diſputantium, καὶ περὶ τοῦ ἀγενήτου magni illius Dæmonis. Præcipuum argumentum quo probabant, erat Periodica doctrina, & reuolutio ſæculi, quod illi vocebant τάξεως εἰς ἀταξίαν περιαγωγὴν, quæ ἀταξία conſtituebat potentiam hanc, quam Δία vocat Procemij autor. Eo argumento ex Platonis Politico deſumpto, vſus eſt Proclus noſter, vt Philoponus indicat, circa finem decimæ octauæ diſputationis: Ἀλλ' ἐπειδὴ, inquit, καὶ τοῦτο ὡς ἰσχυρὸν ὁ Πρόκλος προβάλλεται εἰς ἀπόδειξιν τοῦ ἀγένητον εἶναι τὸν κόσμον, κατὰ Πλάτωνα, τὸ ἐν τῷ Πολιτικῷ, ὡς ἐν ὑποθέσει χωρίζειν τοῦ κόσμου τὸν θεὸν, καὶ τῷ χωρισμῷ τοῦ θεοῦ εἰς ἀταξίαν αὐτὸν ἐκ τάξεως περιάγοντα. Philoponus igitur, vt Ariſtotelicus, ait ἐν ὑποθέσει locutum ibi Platonem, οὐχ ἁπλῶς, id eſt, vt ipſe Philoponus alibi loquitur, λαμβάνων τὸ ἀποδεικτὸν, καὶ ἐκ τούτου ἕτερόν τι δεικνύων, id eſt, tanquam pro confeſſo ſumens id cui aliquid ſuperſtruit. Diſputatione enim decima octaua, quam refutat Philoponus, ita ſcripſerat noſter Proclus: Εἰ ἄρα τὸν θεὸν ἀπεῖναι λέγει (Platonem intelligit) τοῦ κόσμου, καὶ παρεῖναι αὖθις ἐν Πολιτικῷ καὶ ἐν Τιμαίῳ, ἀπεῖναι πρότερον, εἶτα παρεῖναι· οὕτω γὰρ εἶχε, φησὶ, τὸ πᾶν, ὡς εἰκὸς ἔχειν. & paucis interiectis, Καὶ διὰ ταῦτα ποτὲ μὲν ἐξ ἀτάκτου μεταβάλλειν εἰς τάξιν τὸν κόσμον· ποτὲ δὲ ἐκ τεταγμένου μεταπίπτειν εἰς ἀταξίαν, ἕως ἐφεδρος αὐτοῦ γένηται τῶν πηδαλίων ἀψάμενος ὁ θεός. &c. Heſiodum noſtrum certè ἁπλῶς non modo τὴν εἰς ἀταξίαν ἐκ τάξεως περιαγωγὴν aſſeruiſſe ſæculorum diuiſio oſtendit: ſed & contrariam, τὴν nimirum ἐξ ἀταξίας εἰς τάξιν expectaſſe manifeſtum eſt. Omnia autem Platonis argumenta, ſiue καθ' ὑπόθεσιν loquitur, ſiue ἁπλῶς, ex primo Heſiodi deſumpta ſunt: quod ſi vidiſſent interpretes, locum illum Heſiodi melius percepiſſent, qui poſt ἀταξίαν ſui ſæculi, iterum τὸ τεταγμένον exſpectat, ſicut ſub Saturno fuit, his verbis:

Νῦν γὰρ δὴ γένος ἐστὶ σιδήρεον, οὐδέ ποτ' ἦμαρ
Παύσονται καμάτου καὶ ὀϊζύος, οὐδέ τι νύκτωρ
Φθειρόμενοι· χαλεπὰς δὲ θεοὶ δώσουσι μερίμνας.
Ἀλλ' ἔμπης καὶ τοῖσι μεμίξεται ἐσθλὰ κακοῖσι.
Ζεὺς δ' ὀλέσει καὶ τοῦτο γένος μερόπων ἀνθρώπων,
Εὖτ' ἂν γενόμενοι πολιοκρόταφοι τελέθωσιν.

Manifeſta periodica reuolutione finem ætatis ſuæ conſtituit in melius, ſicut illa relapſa erat in peius. Rurſus illis,

Μηκέτ' ἔπειτ' ὤφειλον ἐγὼ πέμπτοισι μετεῖναι
Ἀνδράσιν, ἀλλ' ἢ πρόσθε θανεῖν, ἢ ἔπειτα γενέσθαι.

Vbi optime Proclus periodum ſuam quam tot ſcriptis aſſeruerat, deſignari animaduertit. qui ad locum illum, δι' ὧν οὐ μόνον δηλοῖ τὴν ἀπὸ τῶν κρειττόνων εἰς τὸ χεῖρον εἶδος τῆς ζωῆς μεταβολὴν, ἀλλὰ καὶ ἀνάπαλιν

ἔσεσθαι,

[illegible Greek] Quamuis nusquam scopum Hesiodi, & ne ibi quidem [illegible Greek] totius doctrinæ animaduerterit. Vbi magister Tzerzes impudentiæ suæ velificans Proclum perstringit: [illegible Greek] Vbi vides hominem nugacissimum: qui rationem ignorare maluerit, cur Hesiodus [illegible] adiungat, aut turpiter dissimulare, quam ex alio discere, aut non maledicere. Sub [illegible Greek] igitur, sub qua se natum esse deplorat Hesiodus, Dei vicaria est Pandora, quæ Ζεὺς ab autore Prooemij dicitur, cuius sunt collegæ Δαίμονες: vnde sæpenumero ὁ Δαίμων Græcis & ἡ τύχη idem numen est. Hinc Romanis, quotiescunque Græcorum Δαίμων vertunt, vox *Deus* nihil aliud quam Fortunam designat. Sic Naso:

Vota suos habuere Deos,

id est, successum euentumque suum. Maro:

Ascanius curuo direxit spicula cornu.
Nec dextræ erranti Deus abfuit.

quod nos aliquando reddidimus:

[illegible Greek]
[illegible Greek]

Hi sunt quos interdum *iniustos Deos* vocant Poetæ, quotiescunque virtutem fortuna non sequitur. Sic Silius, *Iniustis neglecta Deis*, id est, τοῖς Δαίμοσι, qui [illegible Greek] rerum potiuntur. Contra εὐδαιμονία à Marco Tullio ex Socratico Xenophonte definitur, *Fortuna cum virtute coniuncta*: quia Xenophon dixerat: Δικαίως μοι δοκεῖς, ὦ Κῦρε, εὐδαίμων [illegible Greek] ἀγαθὸς [illegible Greek] εὐδαιμονεῖς. Quod Tullius vertit: *Recte vero te Cyre beatum ferunt: quoniam virtuti tuæ fortuna coniuncta est.*

CAPVT XXVIII.

POSTQVAM ea ostendimus quo spectent quæ ab Hesiodo in his libris obscurius tractantur, quam vt vel ratio eorum perspici, vel quomodo cum instituto Poetæ ipsius cohæreant, continuo videri possit, necesse est, cum variæ sint de distinctione librorum sententiæ, de quo supra aliquid diximus, fusius nostram explicemus. Idque eo maxime, quia in iis quæ præmisimus sæpenumero distinctionem librorum, quæ nunc obtinet, & quam in editione nostra seruauimus, secuti sumus. Existimamus igitur, imo edicimus, totum illud quod sub Ἔργων καὶ Ἡμερῶν nomine circumfertur,

librum esse vnum, partes multas. Argumentum quo probamus non vnum habemus, & quæ talia sunt vt dubitandum ne sit quidem. Ac primo manifesta Seruij authoritas, qui Hesiodum vnum ad Persen scripsisse testatur. Deinde quia quamcumque partem horum librorum citant veteres, Ἔργα καὶ Ἡμέρας vocant. Sic Etymologus: Αἰρεύμενον, inquit, αἱρούμενον, λαμβανόμενον. παρὰ τὸ αἱρῶ τὸ σημαῖνον τὸ λαμβάνω, κατὰ πλεονασμὸν, αἱρεῦ, αἱρεῦμαι, αἱρεύμενον, καὶ τροπῇ Αἰολικῇ αἰρεύμενον. Ἡσίοδος ἐν Ἔργοις καὶ Ἡμέραις — ἔστι ἔολπα Γηθήσειν βιότου αἰρεύμενον ἔνδον ἐόντος. Item in ἀκίνητα. Ἀκίνητα, καθόλου μὲν τὰ μὴ κινούμενα· παρ' Ἡσιόδῳ δὲ ἐν Ἔργοις καὶ Ἡμέραις, ὁ τάφος. Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν. Item in ἀλλάω. Ἀλλάω δὲ βροτῶν ἐπαλλάσσω φῆμιν. Titulus igitur generalis totius operis est, Ἔργα καὶ Ἡμέραι: quamobrem neque necesse fuit duas priores partes Ἔργων, posteriorem Ἡμερῶν titulo distinguere, quod Henricus Stephanus diligenter seruauit tamen, & quisquis accuratus. Nam & magistri veteres notant totius libri ad Persen inscriptionem esse Ἔργα καὶ Ἡμέρας. διὰ ταῦτα, inquiunt, καὶ τὸ βιβλίον ἐπιγέγραπται, Ἡσιόδου Ἔργα καὶ Ἡμέραι. Quod vt exemplo aliquo confirmemus, videamus quomodo hos libros citare soleat veteres. Philostratus ἐν Ἡρωικῷ Homerum & Hesiodum certasse notat coram Panide rege, (cuius certaminis & libellus vulgo inscriptus ἀγὼν Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου meminit, vt & Tzetzes noster, vbi accurate, vt sibi videtur, de poëta nostro disputat) vtrumque recitasse partem aliquam operis sui: partes illas ita distinguit, vt alterum περὶ Αἴαντος recitasse dicat; alterum partem eam, vbi Persen iubet ἔργων τε ἅπτεσθαι καὶ γεωργίᾳ προσκεῖσθαι. In quo Philostratus etiam morem, sicut in Homeri versibus Rhapsodorum, ita in Hesiodi τῶν κιθαρῳδῶν obseruauit, qui in cantilenas hos libros diuidebant. Quæ omnia ea etiam confirmant, quæ à nobis supra dicta sunt de horum librorum subiecto. Nam sicut Homeri operis, quo ea quæ ad Troiam gesta sunt complexus est, partes multæ sunt (vt recte notat Philosophus, cum de Tragica periodo agit) quæ rursus minutas partes constituunt, quarum partium vna est περὶ Αἴαντος, de qua agit Philostratus, cum subiectum sit ira Achillis. ita partes huius operis multæ sunt; quas non in libros, vt nos, sed in minutas partes & membra distinguebant. cum autem subiectum sit Oeconomica παιδεία, pars eius aliqua est γεωργία, quæ rursus habet partes suas minutas tam respectu sui, quam respectu operis, & ipsius Oeconomiæ. Sed audiamus Philostratum: qui dicit ᾆσαι ἀμφω ἐν Χαλκίδι, τὸν μὲν τὰ ἔπη τὰ περὶ τὸν Αἴαντος, καὶ οἷς αἱ φάλαγγες αὐτοῖς ἁρμόζεσθαί τε καὶ καρτερεῖν ἤσαν. τὸν δὲ τὰ πρὸς τὸν ἀδελφὸν τὸν ἑαυτοῦ Πέρσην ἐν οἷς αὐτὸν ἔργων τε ἐκέλευεν ἅπτεσθαι, καὶ γεωργίᾳ προσκεῖσθαι,

de

ὥς μὴ διαβῶτι ἑτέρων, μηδὲ ἀνυσθῇ. Vbi respicit manifestissime illa, quæ iuxta principium libri secundi sunt:

——ἐργάζευ νήπιε Πέρση
Ἔργα τά τ' ἀνθρώποισι θεοὶ διετεκμήραντο·
Μή ποτε σὺν παίδεσσι, γυναικί τε, θυμὸν ἀχεύων,
Ζητεύῃς βίοτον κατὰ γείτονας.——

Ita vt Homeri cantilena fuerit hæc:

Ἀμφὶ δ' ἄρ Αἴαντας δοιοὺς ἵσταντο φάλαγγες
Καρτεραὶ, ἃς οὔτ' ἂν κεν Ἄρης ὀνόσαιτο μετελθὼν,
Οὔτε κ' Ἀθηναίη λαοσσόος. οἱ γὰρ ἄριστοι
Κρινθέντες Τρῶάς τε καὶ Ἕκτορα δῖον ἔμιμνον,
Φράξαντες δόρυ δουρὶ, σάκος σάκεϊ προθελύμνῳ,
Ἀσπὶς δ' ἀσπίδ' ἔρειδε, κόρυς κόρυν, ἀνέρα δ' ἀνήρ·
Ψαῦον δ' ἱππόκομοι κόρυθες λαμπροῖσι φάλοισι
Νευόντων· ὡς πυκνοὶ ἐφέστασαν ἀλλήλοισιν.
Ἔφριξεν δὲ μάχη φθισίμβροτος ἐγχείῃσι
Μακρῇς, ἃς εἶχον ταμεσίχροας· ὄσσε δ' ἄμερδεν
Αὐγὴ χαλκείη, κορύθων ἄπο λαμπομενάων,
Θωρήκων τε νεοσμήκτων, σακέων τε φαεινῶν,
Ἐρχομένων ἄμυδις· μάλα κεν θρασυκάρδιος εἴη,
Ὃς τότε γηθήσειε ἰδὼν πόνον, οὐδ' ἀκάχοιτο.

Hesiodi vero:

Πληϊάδων Ἀτλαγενέων ἐπιτελλομενάων
Ἄρχεσθ' ἀμήτου, ἀρότοιο δὲ δυσομενάων·
Αἳ δή τοι νύκτας τε καὶ ἤματα τεσσαράκοντα
Κεκρύφαται, αὖθις δὲ περιπλομένου ἐνιαυτοῦ
Φαίνονται, τὰ πρῶτα χαρασσομένοιο σιδήρου.
Οὗτός τοι πεδίων πέλεται νόμος· οἵ τε θαλάσσης
Ἐγγύθι ναιετάουσ', οἵ τ' ἄγκεα βησσήεντα
Πόντου κυμαίνοντος ἀπόπροθι πίονα χῶρον
Ναίουσιν. γυμνὸν σπείρειν, γυμνὸν δὲ βοωτεῖν,
Γυμνὸν δ' ἀμάειν, εἴ χ' ὥρια πάντα θέλῃσθα
Ἔργα κομίζεσθαι Δημήτερος, ὥς τοι ἕκαστα
Ὥρι' ἀέξηται, μή πως τὰ μεταξὺ χατίζων
Πτώσσῃς ἀλλοτρίους οἴκους, καὶ μηδὲν ἀνύσσῃς.
Ὡς καὶ νῦν ἐπ' ἔμ' ἦλθες· ἐγὼ δέ τοι οὐκ ἐπιδώσω,
Οὐδ' ἐπιμετρήσω. ἐργάζευ νήπιε Πέρση
Ἔργα τά τ' ἀνθρώποισι θεοὶ διετεκμήραντο·
Μή ποτε σὺν παίδεσσι, γυναικί τε, θυμὸν ἀχεύων,
Ζητεύῃς βίοτον κατὰ γείτονας, οἱ δ' ἀμελῶσι.

[illegible]
Χρῆμα μὲν ὀ πρήξεις, σὺ δ' [illegible]
Α'χρεῖος δ' ἔσαι ἐπέων νόμος· ἀλλά [illegible]—
Φράζεσθαι χρειῶν τε λύσιν, [illegible]

Ita vt manifeste videamus minime obtinuisse librorum distinctionem, quæ hodie. Præterea doctrinam τῶν Η'μερῶν doctrinam fuisse quæ subsequebatur, & cohærebat sine vlla distinctione, cum eâ quæ est τῶν Ε'ργων. Nam certe in Orphei quoque libris doctrina τῶν Η'μερῶν fuit conclusio quædam τῶν Ε'ργων, quod docet ipsum exordium manifestissime, quod tale est:

Πάντ' ἐϑάης Μουσαῖε θεοπρεπέας [illegible] ἀνάγκῃ,
Θυμὸς ἐπωνυμίας μήνης κατὰ μοῖραν [illegible],
Ρ'εῖά τοι ἐξερέω· σὺ δ' [illegible]
Οἵῳ τάξιν ἔχοντα κυρεῖ [illegible]
Ι'δμεναι, ὡς αὕτη παρέχει [illegible]

Non aliter ferè Hesiodus [illegible]

Η'ματα δ' ἐκ Διόθεν [illegible]
Πεφραδέμεν δμώεσσι.——

Præterea cum ratio dierum non magis ad γεωργίαν pertineat, quamuis plura in ea obseruanda sint, quod ad rationem earum, quàm ad mercaturam; tota autem Oeconomia Hesiodi, satis circa duo illa hoc libro versetur, manifestum est satis, totam considerationem dierum præceptum esse aliquod, quod doctrinam vtriusque absoluat: ita vt alterum ostendat τὸ ὅτι δεῖ, alterum πότε.

CAPVT XXXI.

ILLVSTRATA minima huius libri parte, quæ plurimum difficultatis habet, reliqua iam plana sunt, quæ omnia hoc capite proponemus: vt ordo eorum facilius & series perspiciatur. Sequitur sæculi illius descriptio, in qua Α'ιδὼς καὶ Νέμεσις terras relinquunt, cœlum petunt. Vltimum diuortium id est, quod cum homine fecit Deorum præsentia. Cum illis subeunt cum alia, tum mater scelerum iniustitia. Hac occasione singulare ἀδικίας proponit exemplum, à causa desumptum, quæ misere peruertebatur à iudicibus. quod vt occultius proponat, fabellâ veterum ab accipitro & philomela desumpta, quales erant illæ quas Græci αἴνους vocant. Eiusmodi αἶνος, quales sunt plerique Æsopici, quos veneranda antiquitas, desumebant ab ἡγιμονικῷ, & Saturni ætate, qua cùm reliquis hominibus & Dijs, tum vel maxime vox communis erat & familiaritas, vt pote nondum inuenta χρεοφαγία, quales fuerunt qui secuti sunt homines, quorum poëta vt feritatem ostendat, negat eos amplius esse ἐνδεῶν:

vocem

vocem autē εἴδον ita sumi Hesiodo monuerūt iam olim magistri. Plato in Politico vbi ἡγεμονικὸν sæculum cum reliquis cōfert, beatissimos ait eius sæculi fuisse homines, siquidem ex reliquis animalibus cum quibus viuebant quotidie, & loquebantur, didicerant, quæ ex vniuscuiusque naturæ cognitione perceptâ, ad sapientiam spectabant. Locus illius est: Εἰ μὲν τοίνυν οἱ τρόφιμοι τοῦ Κρόνου, παρούσης αὐτοῖς οὕτω πολλῆς σχολῆς καὶ δυνάμεως, πρὸς τὸ μὴ μόνον ἀνθρώποις ἀλλὰ καὶ θηρίοις διὰ λόγων δύνασθαι συγγίνεσθαι, κατεχρῶντο τούτοις σύμπασιν ἐπὶ φιλοσοφίαν, μετά τε θηρίων καὶ μετ' ἀλλήλων ὁμιλοῦντες, καὶ πυνθανόμενοι παρὰ πάσης φύσεως, εἴ τινά τινα ἰδίαν δύναμιν ἔχουσα, ᾔσθετό τι διάφορον τῶν ἄλλων εἰς συναγυρμὸν φρονήσεως, εὔκριτον ὅτι τῶν νῦν οἱ τότε μυρίῳ πρὸς εὐδαιμονίαν διέφερον· εἰ δὲ ἐμπιπλάμενοι σίτων ἄδην καὶ ποτῶν, διελέγοντο πρὸς ἀλλήλους καὶ τὰ θηρία μύθους, οἷα δὴ καὶ τὰ νῦν περὶ αὐτῶν λέγονται. &c. Ex quo apparet omnes μύθους illos inter homines ferasque, vel ferarum inter se, ad illud sæculum referri solere: quorum quosdam Plato reprehendit, quod nihil minus quam sapientiam docerent, ac virtutem, quales multi tum circumferebantur. Hinc apparet partim μεμψιμοιρία, partim iniquitas Aristarchi, qui versus illos e numero eijciebat reliquorum.

Ἄφρων δ' ὅς κ' ἐθέλῃ πρὸς κρείσσονας ἀντιφερίζειν,
Νίκης τε στέρεται, πρός τ' αἴσχεσιν ἄλγεα πάσχει.

causam addebat: ὅτι ἀλόγῳ γνωμολογεῖν οὐ πρέπον. Atqui tempore ἡγεμονικοῦ, λόγον aliquem tribuebant reliquis animalibus, vt pote nondum existente τοῦ ἀλόγῳ maxima ex parte ante τὴν ἀλληλογονίαν, quod sub ἐπιθυμητικῷ maximum est, cuiusque pars præcipua ἡ ἐπιθυμία καὶ ἀκολασία. Eam enim vocem ita vt Aristoteli sumitur consideramus, quam veteres existimabant τὴν ἀντικειμένην τῷ φρονεῖν δύναμιν e sede sua eijcere. Hæc causa fuit cur quotiescunque Platonici aut alij fabulis vtūtur hæc fere verba adiungant, ἦν ἄρα τότε ὁμόφωνα καὶ τὰ θηρία τοῖς ἀνθρώποις; vt ostendant desumptas esse fabulas ex alio æuo, quod multum ab hoc discrepat. Sic Max. Tyrius Disputatione 9. Ποιμὴν ἀνὴρ καὶ μάγειρος ἐβάδιζον ἄμφω κοινὴν ὁδόν· ἰδόντες δὲ ἐκ ποίμνης ἄρνα ὑστεραφῆ πλανώμενον, ἀπολειφθέντα τῶν συννόμων, ὥρμησαν ἐπ' αὐτὸν ἄμφω (ἦν ἄρα τότε ὁμόφωνα καὶ τὰ θηρία τοῖς ἀνθρώποις.) Deinde sequitur longa descriptio præmiorū iustitiæ, pœnarum iniustitiæ. Atque ita conuenienter se ad iudices conuertit, quos monet, vt vel hanc ob causam iustitiæ rationem habeant, ob præsentiam τῶν Δαιμόνων, qui proprie inspectores cum aliarum rerum a Ioue, tum vel maxime eorum qui iuste aut contra iudicarent: quos propterea sustinere ait munus βασιλικὸν, id est, δικαστικὸν, siquidem ea vox vbique forensis est apud Poëtam. Vbi rursus obiter iniuriam sibi factam proponit: ostenditque deuenisse eo improbita-

tem sæculi; vt primum dedecus sit virum esse iustum: quamobrem καθ' ὑπόθεσιν iniustitiam præferendam dicit. quem locum a versu, cuius initium, Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμὸς, vsque ad versum cuius initium, Ἀλλὰ τάγ' οὔπω ἔολπα, eiiciebat Plutarchus. Postea fratrem rursus peculiariter ad iustitiam adhortatur, quia alterum hominum proprium, alterum belluarum est: illa namque τὴν ὁμιλίαν tollit, quæ tam necessaria est, vt humanam societatem constituat: cuius δικαίῳ ne latronum quidem societas carere potest, teste Platone: ibi periurio pœnas, pretiũ virtuti ponit, quæ doctrina Pythagorica est, qui impietatẽ τῷ ὅρκῳ metiebãtur: & Plato de Rep. secundo ἐὔορκον & ὅσιον coniũgit. Sequitur collatio inter aditum virtutis qui asper est; & vitiorum, qui facilis: ita vt in altero præcedat dolor aliquis; in altero sequatur æternus. Hic primum virtutis præmium illi defert, qui per se sapit: alterum illi qui monitus: inutilem illum ostendit qui nec sponte nec per se. Iuste vt quis agat ostendit necesse esse τὸ ἐργάζεσθαι in genere, cuius finis est τὸ πλουτεῖν, sicut ocij paupertas & miseria. Diuitias enim sequitur confidentia: paupertatem pudor. Cum enim necesse sit viuere, sequitur vt vel iuste vel iniuste comparentur τὰ ἐπιτήδεια. Iuste potest, qui labore suo de vita sibi prospicit: iniuste, qui vel verbis aut re aliquem decipit. Sequuntur variæ iniustitiæ species: nam τῷ δικαίῳ more veterum opponit scelera omnia. Atque ita ad finẽ vsque sequuntur præcepta partim publica, quæ ad τὰ συναλλάγματα spectant; partim priuata, quæ ad τὴν οἰκονομικήν. Priore parte in tali doctrina consumpta, sequuntur ducẽtis & aliquot versibus præcepta primæ Oeconomiæ partis, nimirum agriculturæ. Primum est Arandi tempus: secundum modus; vbi terram diuidit εἰς πόλησιν, ὄργυιαν, & παραθαλασσίαν. Huius rei finem proponit duplicem. Primus est specialis, & ad agriculturam spectat: alter generalior, & ad Oeconomicen. Prior est, vt omnia suo tempore proueniant: alter vt res familiaris fiat auctior. Sequitur præceptum Oeconomicum simulque rusticum: de domo, vt capiat: de muliere, vt seruet: de boue, vt laboret. Sequitur ξυλοτομία siue lignatio, quæ vtrique confert: agriculturæ ad aratrum & instrumenta similia; Patri familias ad thalamum, & alia: huius lignationis tempus distinguitur. Hanc sequitur præscriptio de numero aratrorum, de numero & de ætate boum, quando eas pascere oporteat & in campum deducere, de his, de instrumentis, de curru, & alijs comparandis. Posthæc quando terra inuertenda sit: quando iteranda: quo modo & quibus Dijs supplicandum: de abigendis auibus. Hic iterum generales sententiæ de labore & industria inseruntur: cuius finis est rei familiaris opulentia. Sero arantibus quid obseruandum

-standum sit, diligentem habẽdam esse singularum anni tempestatum rationem. Et quoniam nihil homines magis effæminare existimabatur quam ignis, qui βαναύσοις erat proprius, vt suo loco in Notis ostendimus, monet Persen vt tabernas huiusmodi καὶ λέσχας prætereat hyeme, potiusque de rebus domesticis cogitet: ne paupertate simul & frigore obruatur: quorum alterum est τοῦ ἀπορῶντος, alterum τοῦ θηλυνομένου. ibi ostendit nihil agendi finem esse improbitatem, & artes non bonas, monetque ipsâ æstate de hyeme cogitandum, deque σκηνοποιΐᾳ, priusquam ab hyemis violentia præueniatur. Sequitur luculenta hyemis, & eius incommoditatũ descriptio; cuius iniuria quomodo propulsanda sit, potissimum demonstrat: quomodo præuertenda sit pluuia: quæ ratio Oeconomica hyemis tempore, propter inæqualem diuisionem τοῦ νυχθημέρου ineunda sit, ad veris aduentum vsque. Vites quando putandæ sint, quando acuendæ falces. Æstate duo fugienda esse; mane somnum in lecto; pomeridianis horis in vmbrâ, quorum alterum κοῖτον ἐπ' ἠοῖ, alterũ θάκους σκιερὰς vocat. Agnæ quando pinguissimæ: vinum quando præstantissimum sit: quorum vtrumque est, cum carduus viret, cicada canit. Quæ ratio in victu habenda sit, quæ in vini mixtione, de qua quoque præceptum tradit: Quando triturandum sit, qua in area & solo: quomodo & quando intus reponendum. Quid de famulo, ancilla, & custode cane obseruandum sit: quid de paleis: quando famulis cessandum. Autumnus sequitur. Quando & quo tempore vuæ carpendæ, quamdiu soli exponendæ, quando in labra colligenda. Atque ita prioris Oeconomiæ pars cum anno absoluto absoluitur. In hac consideratione vltima est ea doctrina quæ Ephemeris ab agricolis vocatur: quæ a vere incipit & aratione, in eaque rursus desinit: quam Tzetzes & alij in illa parte constituerunt, quam Ἡμέρας dicimus. Hanc excipit pars altera, quæ vt maius lucrum propositum habet, ita minus iusta est, longiusque ab ἡγεμονικοῦ ratione recedit, quæ ex terra viuebat, sicut etiamnum agricolæ, excepto labore, quem induxit Pandora. Primum quod in ea est agit περὶ μέτρου θαλάσσης, quod male intellectum fuit ab interpretibus: nam ita vocat τὸν ἐπιτήδειον καιρὸν, quem constituit diebus quadraginta, post Solis conuersionem. Agit de onere deinceps nauibus committendo, & quamdiu reditus differendus sit. Nauigationem constituit duplicem; Εἰαρινὴν, quæ vsitatissima fuit, minus tuta tamen est; Θερινὴν, quæ tutior multo, & minori cum periculo coniuncta. Sequuntur deinde rursus præcepta in genere Oeconomica, de ætate viri & fæminæ: quando potissimum pater familias, quot annorum, qualem denique eligere debeat: quid spectandum, quid fugiendum.

Restant

Restant versus aliquot, qui omnes præcepta de vita communi, de Diis, de hominibus, & pleraque superstitiosa ad finem vsque deducunt.

CAPVT XX.

POSTQVAM ex ipsis Hesiodi operibus, quæ prior operis huius pars est, probauimus errasse eos qui hos libros de Agricultura esse existimarunt; idem nunc ex altera parte præstabimus, quæ Ἡμέραι inscribitur. Inter reliquas doctrinas quas Agricultura complectitur, minime ignobilissima est illa, quæ Ἐφημερὶς dicitur. Est autem in Agricultura Ἐφημερὶς doctrina quæ docet quando vnumquodque in ea agendum sit. Quia autem doctrinam Ἡμερῶν cum doctrina Ἐφημερίδων confundunt interpretes, aliquid prius de hoc errore dicendum est. Ac primum doctrinam Ἐφημερίδων in Hesiodi Operibus, non Diebus habemus. Ἐφημερίδες toto opere sparsæ sunt: sic si quæris quando arandum sit, respõdebit, εὖτ' ἂν φωνὴν γεράνου ἐπακούσῃς. Si quæris quando ligna cædenda sint, respondebit, ἦμος δὴ λήγει μένος ὀξέος ἠελίοιο, & quæ sequuntur: Atque ita toto opere. Manifeste autem ibi plena Ephemeris totius anni incipit. Μῆνα δὲ Ληναιῶνα. vbi ostenditur ob inæqualitatem dierum quid illa anni tempestate agendum in opere, quid in administratione domestica seruandum sit. Atque ibi hyems & dies eius. Ver ibi habes, & quæ agenda sint: Εὖτ' ἂν δ' ἑξήκοντα μετὰ τροπὰς ἠελίοιο χειμέρι' ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἤματα. Æstas & quæ in ea agenda sunt ibi, Ἦμος δὲ σκόλυμός τ' ἀνθεῖ. Atque hæc causa est cur Philosophus ex diuisione Hesiodi mulieres salacissimas esse dicat ἐν τῷ θέρει quod dicẽdi genus cum nõ perceperint Aristotelis interpretes, nos id suo loco illustramus. Autumnus, & quæ in eo agenda, ibi: Εὖτ' ἂν δ' Ὠρίων καὶ Σείριος. Atque ita tota Ephemeris absoluta est: quam Hesiodi rationem his verbis in Auibus suis lepide alludit Comicus:

> Πρῶτα μὲν ὥρας φαίνομεν ἡμεῖς ἦρος, χειμῶνος, ὀπώρας.
> Σπείρειν μέν, ὅταν γέρανος κρώζουσ' ἐς τὴν Λιβύην μεταχωρῇ,
> Καὶ πηδάλιον τότε ναυκλήρῳ φράζει κρεμάσαντι καθεύδειν, & c.

Errant enim qui Ephemeridis diuisionem καθ' Ἡμέρας necessario statuunt, cum sit καθ' ὥρας & μῆνας. Quo respexit idem Comicus, Ranis:

> Ὀρφεὺς μὲν γάρ, inquit, τελετάς θ' ἡμῖν κατέδειξε, φόνων τ' ἀπέχεσθαι.
> Μουσαῖος δ' ἐξακέσεις τε νόσων καὶ χρησμούς. Ἡσίοδος δὲ,
> Γῆς ἐργασίας, καρπῶν ὥρας, ἀρότους.

Nam de operibus loquitur. In Geoponicis, quæ sub Constantini nomine vulgo circumferuntur, liber tertius est Ephemeris, quæ defini-

tur ibi a vetere magistro ἡ προσήκουσα ἑκάστῳ μηνὶ ἐργασία, ἐφημερίς, καὶ τί δεῖ καθ' ἕκαστον μῆνα ἐργάζεσθαι. Incipit autor eius a Ianuario, desinit in Decembrem. Sic Ephemeris erit, si dicam: τῷ Ἰαννουαρίῳ χρὴ κοπράζειν τὰ καρποφοροῦντα τῶν δένδρων. τῷ φεβρουαρίῳ χρὴ πᾶν δένδρον φυτεύειν, & sic in reliquis. Quæ doctrina nihil habet commune cum Diebus Hesiodi. Hinc, vt ego arbitror, iterum aliud sequitur erratum Tzetzæ, qui Orphea quoque Ἡμέρας scripsisse vult, cum ille Ephemeridas scripserit: diuidit enim magis, vt ex principio apparet, opera Agriculturæ κατὰ μῆνας. Verba Orphei sunt:

Πάντ' εἰδῆς Μουσαῖε θεοσεβέσι εἰ δέ σ' ἀνάγει
Θυμὸς ἐπωνυμίας μηνὸς κατὰ μοῖραν ἀκοῦσαι,
Ῥεῖά τοι ἐξερέω.

Et rursus paulo post idem, ὡς αὕτη παρέχει καὶ ἔτος ἀντυγι μήνη. Singulos tamen dies videtur persecutus ille, sed ex ratione Planetarum, Solis, & Lunæ, prout cum plantis conueniunt: nam & hi versus eius adducuntur;

Πρῶτον μὲν πρώτῳ ἐνὶ ἤματι φαίνεται Ἄρης,
Μήνη δ' εἰς τ' Ἄρην ἐπιτέλλεται, ἴχνια δ' ἔργων.
Τὴν δὲ γὰρ ἐξαύξουσα φύσιν δίκαιον ἀναφαίνει.
Αὐτὰρ ἐπὴν ἕβδον ἦμαρ ἀπὸ ... ἡελίοιο,
Πᾶσιν ἐπιχθονίοισι φυτοσπόροις αἴτιη ἀλκῆς.
Τετράδι δ' αὐξομένη πολυφεγγέα λαμπάδα τεύχει.

Præterea cum Heraclitus Hesiodum risit, quod aliam diem φαύλην, aut vt ipse loquitur ἀγαθήν putaret, aliam μητέρα, siue ἀγαθήν, quod omnes dies æquales sunt, dementia maxima esset cogitare velle Heraclitum euertere voluisse Ephemeridas rusticorum, quarum ratio & natura, e Sole, & Luna, petita est, κατὰ φύσιν. Ostēdimus igitur aliud esse Ephemerida, aliud doctrinam eam, quæ Ἡμέραι ab Hesiodo vocatur: de qua iam agemus. Dies sunt vel Boni, vel Mali, vel Mediocres. Rursus id quod sunt dies sunt partim respectu suo, Boni, vel Mali, vel Mediocres: partim respectu operum quæ aguntur, quarum diuersitatem commoditas vel incommoditas dierum sequitur. Vtraque ratio consistit vel ex natura: vt cum quæro rationem, cur Athenienses diem συνοδικὸν ad contrahendas nuptias præferant reliquis: causam reddo; quia naturaliter tum cum Sole Luna coit. Vel ex religione: vt cum quintum diem vitandum doceo, causa est: quia tum circumerrant Erinnyes: septimum approbo, causa est, quia tū natus est Apollo. Vel ex ratione numerorum & vi occulta: vt cum quartam laudo, ob vim quaternarij magni illius δημιουργοῦ Πυθαγορικοῦ. quæ præcipue in his spectatur, & cui nituntur reliqua. Dubium autem

non est quin alij quoque rerum earundem scriptores, præcipue autem qui Γεωπονικὰ dederunt, aut in ijs aliquid præstiterunt, hac quoque in re Hesiodum secuti sint: quo procul dubio Christianorum hominum censuram meruerunt, qui superstitiones illas tanquam ἀπίστους & τῆς Ἑλληνικῆς θρησκείας οὐκ ἀξίως ex animis suorum euellere conati sunt: nec alio spectare certum est censuram quam Patriarcha Photius de Vindanij Anatolij Beryti, & aliorum quorundam scriptis reliquit: ἔχει δ' ὅμως καὶ ἔνια τοῦτο τὸ βιβλίον περιττῶς δὴ καὶ ἄπιστα, καὶ τῆς Ἑλληνικῆς πλάνης ὑπόπλεα· ἃ δεῖ τὸν εὐσεβῆ γεωπόνον ἐκτρεπόμενον, τὰ λοιπὰ συλλέγειν τὰ χρήσιμα. καὶ οἱ ἄλλοι δὲ, τῶν τὰς γεωργικὰς πραγματείας συγγεγραμμένων, σχεδόν τι τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν, ὅσα ἐμὲ εἰδέναι, ἐπιφαίνονται· οὐκ ἐπὶ πολλοῖς δὲ διαφωνοῦσιν. ἐν οἷς δὲ διαπεφωνήκασι, ἡ τοῦ λέοντος τῶν ἄλλων προκρίνεται πεῖρα. Ex his constabat tota illa Theologia Arithmetica Nicomachi Geraseni: quod opus recte vir cordatus vocat διανοίας οὐ καθαρευούσης βλάβης ἀναπλάσματα. Reliquæ rationes sunt ἐκ παρατηρήσεως, & pro causa habent experientiam. Generalior diuisio talis esset. Dies sunt vel ἐργάσιμοι, vel ἱεραὶ, vel ἀποφράδες. Ἐργάσιμοι sunt qui & εὐόσιμοι & ὀνήσιμοι dicuntur: ἱεραὶ quos θεῶν Ἡμέρας vocat Lucianus, cui opponũtur ἀποφράδες. Ex illis cũ maxime τὰς ἐργασίμους consideret Hesiodus, nos cum Heraclito τὴν ἀποφράδα τῇ ἐργασίμῳ opponimus, non τῇ ἱερᾷ, in huius quidem operis consideratione. nam de eo ita notat Plutarchus: περὶ δ' ἡμερῶν ἀποφράδων, εἴτε χρὴ τίθεσθαί τινας, εἴτε μὴ, ὀρθῶς Ἡράκλειτος ἐπέπληξεν Ἡσιόδῳ, τὰς μὲν ἀγαθὰς ποιουμένῳ, τὰς δὲ φαύλας, ὡς ἀγνοοῦντι φύσιν ἡμέρας ἁπάσης μίαν οὖσαν, ἑτέρωθι δ' εἴρηται. Politianum quantum fugerit ratio, qui tres Iouis dies statuit ex loco Hesiodi male intellecto, in Notis ostendimus. Iam ad institutum nostrum pergamus, latiusque quàm Agriculturam patere hanc partem ostendamus: quod vt fiat, iterum totum Ἔργων καὶ Ἡμερῶν librum diuidamus, hoc pacto. Hesiodi ratio totius operis circa duo versatur. Primo docet, agendum esse aliquid, quid, & quando: secundo dies aptos, & ineptos, vel mediocres, cum causis suis ostendit. Illud quod agendum est, Agricultura est: quæ non est præcipua, quia habet æqualem: neque sola, quia habet alteram. Ea est Nauigatio. Sicut igitur doctrina τῶν Ἔργων latius patet quam illarum altera, quia de vtraque agit: ita τῶν Ἡμερῶν quia vtrique dies assignat. Ac de Agricultura vbi agat notissimum est: sicut ibi:

Ἥ μὲν ὄϊς πείκειν, ἣδ' εὔφρονα καρπὸν ἀμᾶσθαι. &
Σπέρματος ἄρξασθαι, φυτὰ δ' ἐνθρέψασθαι ἀρίστη,

& alijs. De altera:

——Ὑλοτόμον τε ταμεῖν θαλαμήϊα δοῦρα,

Νήϊα

Νῆας τε ξύλα πολλὰ, τάτ' ἄρμενα νηυσὶ πέλονται,
Τετράδι δ' ἄρχεσθαι νῆας πήγνυσθαι ἀραιάς.

Ostendimus vtranque partem hic esse sicut in altera. Nunc etiam totum. Oeconomia duplex est, vt diximus, vel conquirendi: ad quam spectat vtraque pars de qua egimus, Agricultura & Nauigatio. vel conseruandi, quæ proprie Oeconomia dicitur, quam continuo in primo Ἡμερῶν habes.

Ἤματα δ' ἐκ Διόθεν πεφυλαγμένος εὖ κατὰ μοῖραν
Πεφραδέμεν δμώεσσι· τριηκάδα μηνὸς ἀρίστην
Ἔργα τ' ἐποπτεύειν, ἠδ' ἁρμαλιὴν δατέασθαι.

ἁρμαλιὴν δατέασθαι munus erat in magnis familiis τοῦ οἰκονόμου, quæ secũda persona erat μετ' αὐτὸν, id est post dominum; Lucianus ἐν τῷ περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων· ὁ μὲν γὰρ μισθὸς αὐτὸς, κατὰ δύο ὀβολοὺς καὶ τέτταρας, καὶ βαρὺς αἰτῶν σὺ τοῖς ὀχληρὸς δοκεῖς· ἵνα δ' ἂν λάβῃς, κολακευτέος μὲν αὐτὸς, καὶ ἱκετευτέος. θεραπευτέος δὲ καὶ ὁ οἰκονόμος. οὗτος μὲν καὶ ἄλλος θεραπείας τρόπος. ii habebant plerumque suos πενέστας, quorum erat singula πίνεσθαι: qua Poëta eadem ratione infra de tota Oeconomia vtitur:

Ὀγδοάτῃ τ' ἐνάτῃ τε δύω γε μὲν ἤματα μηνὸς,
Ἔξοχ' ἀεξομένοιο βροτήσια ἔργα πένεσθαι.

Vnde Theocritus Χαρίτων·

Πολλοὶ ἐν Ἀντιόχοιο δόμοις καὶ ἄνακτος Ἀλεύα
Ἁρμαλιὴν ἔμμηνον ἐμετρήσαντο πενέσται.

Rursus alio argumento vtamur. Cum ἐργασία sit duplex respectu duorũ, quæ familiã constituunt, & ex consequenti Oeconomicis legibus vtuntur: vt vnũ ex multis sumamus, Agricultura virorum, Lanificium mulierum; vtriusque meminit: nam vti non omni die prius fieri posse existimat, ita neque posterius. Diem autem vnum altero, tum huic quam illi, magis conducere. Sic:

Ἡ δὲ δυωδεκάτη τῆς ἑνδεκάτης μέγ' ἀμείνων·
Τῇ γάρ τοι νεῖ νήματ' ἀερσιπότητος ἀράχνης,
Ἤματος ἐκ πλείου, ὅτε τ' ἴδρις σωρὸν ἀμᾶται,
Τῇ δ' ἱστὸν στήσαιτο γυνὴ, προβάλοιτό τε ἔργον.

Mulieris nenti idem scopus est qui viri arantis, ὁ πλοῦτος: Vtrumque ἔργον est, sicut & nauigatio. Rursus alio argumento vtemur. Ὑλοτομία duplicem vsum habet, qui extra Agriculturam se extendit. alter est πρὸς θάλαμον: alter πρὸς νῆα. Vtrunque considerat bonus Oeconomus. Thalamum struebat paterfamilias cum vxorem duceret: vnde Homerus θαλαμηπόλον dixit: ad quam rem Ὑλοτομία opus erat. Nauem cum mercaturam institueret. Vtriusque tempus commodissimum hic traditur:

——Γ' λοτόμοντι ταμεῖν θαλάμια δ' ὥρα,
Νήϊά τε ξύλα πολλὰ, τάτ' ἄρμενα νηυσὶ πέλονται.

Possunt & alia eiusmodi adferri: quod faceremus fortasse nisi alio festinaremus.

CAPVT XXI.

Ex his omnibus iam satis superque apparet quomodo vox Ἔργων in Poëtæ inscriptione sumenda sit: cum enim ad speciem ea vox referatur; vel κατά τι ἐξαίρετον, vt loquuntur magistri, sumatur necesse est: vel κατὰ γλῶσσαν, aut saltem κατὰ διάλεκτον. Quod si κατά τι ἐξαίρετον sumitur, peccauit translatione inepta, ἀπὸ γένους ἐπ' εἶδος: quæ & inepta esset, quia in inscriptionibus simpliciter loquendum est, & inanis, quia falsa: angustior enim contento esset. Quod si κατὰ γλῶσσαν aut διάλεκτον, rursus peccauit, cum partim τῶν κοινῶν, quibus opponitur ἡ γλῶσσα, partim τῶν κοινῶν, quibus opponitur ἡ διάλεκτος, ibi maxima habenda est ratio, vbi ea tradimus, quæ ab omnibus intelligi volumus, quod in inscriptionibus maxime obseruandum est. Qui vocem ἔργον ἀπὸ τῆς ἔρας deducunt, κατὰ διάλεκτον eam sumunt, quæ multum ab Hesiodi abhorret: plerique καθ' ἐξοχὴν, inter quos est Eustathius. vtro modo sumatur, a Poëtarum ratione non abhorret, sicut in illo poëtæ, ἀγρὸν δ' ἰόμεν καὶ ἔργ' ἀνθρώπων. Ouidius κατὰ διάλεκτον, *facta* vertit. *Non hominum video, non ego facta boum.* Porro cum simpliciter vocem ἔργων ad omnia transferant veteres, quid opus est nodum in scirpo quærere? Est igitur ἔργον, τὸ ἔργον τὸ οἰκονομικὸν, τὸ πρὸς τὸν βίον συμφέρον. Ita inscriptionem horum librorum manifeste interpretatur Max. Tyrius, Sermone εἰ ἔστι καθ' Ὅμηρον αἵρεσις, vbi diligenter de Hesiodi libris agit, tandemque: χωρὶς δὲ (inquit) αὐτῷ πεποίηνται οἱ θεῖοι λόγοι, ἅμα τοῖς λόγοις, θεογονία. χωρὶς δ' αὖ ὠφελεῖ τὰ εἰς τὸν βίον, ἔργα τε ἃ δραστέον, καὶ ἡμέραι ἐν αἷς δραστέον, vt supra ostendimus. Non potuit paucioribus verbis melius omnia ea approbare de quibus supra disputauimus; simulque ea confirmare, de quibus hic agimus. Cum autem nusquam improprie in his libris vox Ἔργων sumatur, quæ dementia esset, ibi improprie eam sumere vbi tantum propria esse debet? Sic, Ἐργάζευ Πέρση δῖον γένος. &, Σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἔστω μέτρια κοσμεῖν. &, Ἐξ ἔργων δ' ἄνδρες πολύμηλοί τ' ἀφνειοί τε. & Καί τ' ἐργαζόμενος πολὺ φίλτερος ἀθανάτοισιν Ἔσσεαι, ἠδὲ βροτοῖς. & Ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργίη δέ τ' ὄνειδος. & Εἰ δέ κεν ἐργάζῃ, τάχα σε ζηλώσει ἀεργός. & ἐργάζευ νήπιε Πέρση Ἔργα τά τ' ἀνθρώποισι θεοὶ διετεκμήραντο. & alibi. Præterea sicut ἔργα βοῶν, ita ἔργα ἵππων dicunt Poëtæ: & sicut γῆν ἐργάζεσθαι, ita πόντον ἐργάζεσθαι. Elegans exemplum est in Theogonia,

nia, vbi γλαυκὴν ἐργάζεσθαι dixit de mari: Καὶ τοῖς οἳ γλαυκὴν δυσπέμφελον ἐργάζοντ᾽. Ita vt hinc appareant ſomnia Grammaticorum qui ſubtilius hæc inquirunt: quibus vnus finis eſt oſtentatio eruditionis per fas & nefas. Vt concludamus: non aliter vocem Ἔργων in Heſiodi libris ſumi certum eſt, quam a Philoſopho ſumitur Rhetoricorum ſecundo in his verbis: Διὸ τοὺς ἐλευθερίους καὶ ἀνδρείους τιμῶσι, καὶ τοὺς δικαίους. τοιούτους δ᾽ ὑπολαμβάνουσι τοὺς μὴ ἀφ᾽ ἑτέρων ζῶντας. τοιοῦτοι δ᾽ οἱ ἀπὸ τοῦ ἐργάζεσθαι, καὶ τούτων οἱ ἀπὸ γεωργίας, καὶ τῶν ἄλλων οἱ αὐτουργοὶ μάλιστα. Ex quibus verbis, vt infra alibi oſtendimus, perfecta huius libri ratio reddi poteſt. Cum enim τοὺς ἐργαζομένους & τοὺς αὐτουργοὺς veteres maxime iuſtos putarent, apparet non modo quomodo ſumenda ſit vox illa, ſed & cur de iuſtitia agat. Sic & apud Homerum Odyſſ. Ξ vbi hanc Oeconomiam tangit:

Τοῖος ἔα ἐν πολέμῳ, ἔργον δέ μοι οὐ φίλον ἦεν
Οὐδ᾽ οἰκωφελίη, ἥτε τρέφει ἀγλαὰ τέκνα.

Atque hæc hactenus.

Addenda.

pag. 9. poſt verba illa: *lætitiæ patris dare munera*, adde: *multo minus quæ alibi obiter περὶ σκάφους ὅπως dicuntur.*

pag. 19. poſt citatum oraculum de Dæmonibus, adde: *in altero autem reſponſo, quod apud Lactantium legitur, eadem Heſiodi voce φοιτᾷν dicuntur.*

Δαίμονες οἳ φοιτῶσι περὶ χθόνα καὶ περὶ πόντον
Ἀκάματοι, δάμνανται ὑπαὶ μάστιγι θεοῖο. Lib. 1.

DAN. HEINSII IN HESIODI ἜΡΓΑ καὶ ἩΜΈΡΑΣ NOTÆ ET OBSERVATIONES.

PAG. 10. Κατ' τοι ἰδὼν ἀΐων τε· δίκῃ δ' ἴθυνε θέμιστας] Hosce versus quin ad Iouem referant vno ore omnes Grammatici dubiū non est. Et maximus Poeta Odysseæ secundo Ioue cum Themide eodem modo coniūgit, tanquam ἐπιστατοῦντα ταῖς δίκαις.

——— Ζηνὸς ὀλυμπίου ἠδὲ Θέμιστος
Ἥ τ' ἀνδρῶν ἀγορὰς ἠμὲν λύει, ἠδὲ καθίζει.

ex quo loco interpretes notarunt, effigiem illius Deæ ante inchoationem iudiciorum, & demissionem in Ecclesias ferri solere: quo signo vel iudicare incipiebant, vel desinebant. Sed ieiunam hanc obseruationem & ambitiosam existimo: vult enim simpliciter, vt ego quidem arbitror, Poeta, τὴν Θέμιν ταῖς δίκαις, vna cum Ioue, ἐπιστατεῖν, & omnem potestatem τοῦ λύειν καὶ καθίζειν τὰς ἀγορὰς penes illos esse. Cæterum Hesiodus τὴν τάξιν τὴν βασιλικὴν, id est, τὰ δικαστικὰ, τὰ δικαστήρια, τὰς δίκας, iudicia, inspectionemque eorum, hoc libro, non Ioui, sed eius vicarijs, Dæmonibus tribuit, vtpote ἐκ τῆς ἀπαξίας ὑπάρχοντος τοῦ Διὸς, vt supra disputauimus. quæ omnia cognoscere eum oportet, qui cum fructu suo & aliorum Hesiodi hoc scriptum interpretabitur. vnde infra, postquam dixit eos φυλάσσειν δίκας, concludit, eos ἔχειν τοῦτο γέρας βασιλήιον. Quam vocem non bene videntur percepisse Eusebius & alij. Porro, existimo ego, si hæc verba ita scribantur, vt τῷ Πέρσῃ ex δοτικῇ fiat κλητικὴ, ex tertio casu, quintus, posse hos versus commode ad Persen referri, & ita interpungi:

Κλῦθι ἰδὼν ἀΐων τε, δίκῃ δ' ἴθυνε θέμιστας
Τύνη· ἐγὼ δέ κε Πέρση ἐτήτυμα μυθησαίμην.

Est enim elegantissima quædam operis totius πρόθεσις, quæ hic proponitur: ita dicebatur antiquissimis vsitatum ἱκεσίας καὶ παρακλήσεως σχῆμα quoddam, in proœmijs. cohæret id autem cum proxime præcedenti, vbi ad attentionem Perses inuitatur. Illa autem verba κλῦθι ἰδὼν ἀΐων τε, nihil amplius designant, quam quod infra:

Ὦ Πέρση, σὺ δὲ ταῦτα τεῷ ἐνικάτθεο θυμῷ.

sequentia, δίκῃ δ' ἴθυνε θέμιστας, cur ad Persen referri nequeant non video, cum totum hoc opus eo spectet, vt περὶ τῶν δικῶν Persen moneat. Qui donis labefactando iudices, iniquè cum fratre egerat, &, vt grammatici loquūtur, δίκας κατέβαλε τὸν Ἡσίοδον. Huc spectant, cum alia multa, tum integer locus ille a versu illo, Μηδέ σ' Ἔρις κακόχαρτος, vsque ad versum, cuius initium est, Ῥηίδιως γάρ κεν. Præterea, ἰθύνειν non denotat τάξιν aut potestatem in iudicando; sed Hesiodus passim hoc

opere

opere cum τὰς ἀδίκους δίκας ταῖς σκολιαῖς opponat, mirum non est si ex Archaismo vetere ... Grammaticus, qui hoc exordium præfixit δίκῃ δ' ἰθύνε θέμιστας dixerit, pro δικάζειν δικαίως: quanuis ἰθύνειν plerunque Poëtis sit non aliud quam τελέσαι.

pag. 11. Οὐκ ἄρα μοῦνον ἔην.] Secuti Plutarchum & Pausaniam seorsim hæc edidimus, magnoque charactere distinximus: quorum alter Sympos. 8. Problem. 1. Eratonem cum Hesiodi ἔργων principium caneret, ab hoc versu inchoasse dicit. Alter Bœotos procemium ad Musas omisisse, & principium operis τὸ εἰς τὰς ἔριδας statuisse. Huius verba sunt: Βοιωτῶν δὲ οἱ περὶ τὸν Ἑλικῶνα οἰκοῦντες παρειλημμένα δόξῃ λέγουσιν ὡς ἄλλο Ἡσίοδος ποιήσαι οὐδὲν ἢ τὰ ἔργα, καὶ τούτων δὲ τὰ ἐς τὰς Μούσας ἀφαιροῦσι προοίμιον, ἀρχὴν τῆς ποιήσεως εἶναι τὸ ἐς τὰς ἔριδας λέγοντες. Illius: διὸ πρῶτον μὲν ἐκέλευσεν ᾆσαι τὸν Ἐράτωνα πρὸς τὴν λύραν. ᾄσαντος δὲ τὰ πρῶτα τῶν ἔργων, Οὐκ ἄρα μοῦνον ἔην ἐρίδων γένος, ἐπῄνεσά πως τῷ καιρῷ προσηκόντως ἁρμοσάμενον.

Ibid. τὴν μέν κεν ἐπαινήσειε νοήσας.] Non perceperunt hoc vt debebant Græci interpretes: multo minus vero qui hos secuti sunt Latini. Οἱ νοοῦντες sunt οἱ σοφοί, & poetis νοήσας, ὁ σοφός. Sic Phocylides eadem elegantia: οὐ γὰρ δὴ νοέουσ' οἱ μηδέποτ' ἐσθλὰ μαθόντες. Vbi οὐ νοέουσι, est, οὐ σοφοί εἰσι. Mens est: duo sunt contentionum genera: quorum alterum laudarit sapiens. Sapiens ὁ νοήσας. Vnde νόημα poetis toties ἡ σοφία. Hinc illud, οὔ τι φυὴν ἐπελήλυθε οὔτε νόημα. Fallitur ergo Proclus, qui τὶς subintelligi notat. Nihil familiarius est poëtis, quam articulum negligere in eiusmodi: quod cum imitantur Latini, interdum obscuritatem parit: ita Virgilius *-- numero Deus impare gaudet*, vult enim ὁ θεός, quo designatur ille de quo agit ὁ Ἅδης nimirum. Sicut hic νοήσας, est ὁ σοφός, sic in Theogonia νοήσας est, ὁ νικητής, dissimulatione eadem. Νικήσας δὲ βίῃ καὶ κάρτει κάλλιον ἄεθλον ῥεῖα φέρει. Nihil elegantius, aut poeticum magis.

Θῆκε δέ μιν Κρονίδης] Tres Græci interpretes, vt infra ostendemus, ne ordinem quidem horum verborum perceperunt: nam illa verba Γαίης ἐν ῥίζῃσι ad Iouem referunt. Veteres amicitiam ἐν τῇ ἔριδι constituebant, quam ἀμείνω Hesiodus dixit. Hæc contentio a veteribus philosophis φιλία appellata fuit: quarum alteram mundo καὶ τῷ παντὶ: alteram hominibus tribuebant. Altera est quam ἁρμονίαν τοῦ παντὸς dicebant, quam Hesiodus ἐν γαίης ῥίζῃσι constituit, altera est quam Philosophus Lib. Ethic. 8. magis necessariam esse ait, quam est ἡ δικαιοσύνη rebus publicis. Notat enim ibi quosdam existimasse ὁμοιότητι constare τὴν φιλίαν, quosdam τῇ ἔριδι. Locus elegantissimus est, & qui alscribi meretur, vbi de amicitiâ disputat. Διαμφισβητεῖται δὲ περὶ αὐτῆς οὐκ ὀλίγα. οἱ μὲν γὰρ ὁμοιότητά τινα τιθέασιν αὐτὴν, καὶ τοὺς ὁμοίους φίλους, ὅθεν τὸν ὅμοιόν φασιν ὡς τὸν ὅμοιον, καὶ κολοιὸν ποτὶ κολοιὸν, καὶ ὅσα τοιαῦτα, οἱ δ' ἐξ ἐναντίας, κεραμεῖς πάντας τοὺς τοιούτους ἀλλήλοις φασὶν εἶναι καὶ περὶ αὐτῶν τούτων ἀνώτερον ἐπιζητοῦσι καὶ φυσικώτερον. Εὐριπίδης μὲν φάσκων, Ἐρᾶν μὲν ὄμβρου γαῖαν ξηρανθεῖσαν· ἐρᾶν δὲ σεμνὸν οὐρανὸν πληρούμενον ὄμβρου, πεσεῖν εἰς γαῖαν. καὶ Ἡράκλειτος, τὸ ἀντίξουν συμφέρον, καὶ ἐκ τῶν διαφερόντων καλλίστην ἁρμονίαν, καὶ πάντα κατ' ἔριν γίνεσθαι. ἐξ ἐναντίας δὲ τούτοις, ἄλλοι τε καὶ Ἐμπεδοκλῆς· τὸ γὰρ ὅμοιον τοῦ ὁμοίου ἐφίεσθαι. Interpretibus autē qui verba illa Γαίης ἐν ῥίζῃσι ad Iouem referunt, non ad τὴν ἔριν, nescio quid in mentem venerit. Sed de his ad ipsos.

pag. 16. --σοὶ δ' οὐκέτι δεύτερον ἔσται ὧδ' ἔρδειν.] Non bene venustatem huius formulæ, quæ hic latet, assequuntur magistri. Tres enim Græci interpretes, illud δεύτερον, per τὸ πάλιν,

vel

vel τὸ ἐκ δεύτερον exponunt, tanquam hoc dicat poeta; primo hoc fecisti, non facies secundo: semel fecisti, non facies iterum. Nos cum elegantius sit hoc loquendi genus quam vt temere assentiri debeamus, aliud latere existimamus. Antiqui cum stricte aliquem cogerent, vnam condicionem proponebant, cui astringebant eum: cum minus cogerent, sed plus permitterent, secundam statuebant, vsitata formula, τὸ δεύτερον ἐςαι: id est, si primum non placet, licebit & secundum. δεύτερόν ἐςι, nihil aliud est quam ἔξεςι, & potentiam denotat, seu licentiam potius. Errarunt igitur, primo cum τὸ ἐςι per se, hic, ἀντὶ τοῦ ἔξεςι poni existimarunt: secundo cum τὸ δεύτερον pro πάλιν acceperunt. Mira venustate dictum est, σοὶ οὐκέτι δεύτερον ἐςαι ὧδ' ἔρδειν, pro, σοὶ οὐκ ἔξεςι τοῦτο ἔτι, καὶ πάλιν ποιεῖν. τὸ δεύτερον ordinem non denotat, sed licentiam.

pag. 19. Οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ] Duos, ῥεῖα ζώοντας constituit Homerus: τοὺς θεοὺς, καὶ τοὺς τεθνηκότας. Cur ἀσφοδελὸν λειμῶνα suis mortuis tribuat Homerus, multum olim disputarunt veteres, sed frustra. Nam quid hoc est quod apud Eustathium legitur; διὰ τὸ πρὸς τὴν σποδὸν ὁμοιόφωνον, atque ita dictum, quasi σποδελὸν, διὰ τὴν σποδὸν τῶν καιομένων νεκρῶν, quid est, inquam, nisi miserum Grammaticorum [illegible] delirium? Atqui Poeta Ἀσφοδελὸν λειμῶνα illis tribuit, quod extra necessitatem vitæ huius sint, nec cura rei familiaris illis impendeat, sed victu simplicissimo viuant, qualis ἡ μαλάχη καὶ ἀσφόδελος est, quibus ante τὸ [illegible] homines viuebant, & sanctissimi quique Philosophorum postea, qui dum viuebant τὸ ῥεῖα ζώειν sequebantur: quod Horatius his verbis optat:

Premant Calenâ falce quibus dedit
Fortuna messem: [illegible] & aureis
Mercator exsiccet culullis
Vina Syrâ reparata merce
Dijs charus ipsis: quippe ter & quater
Anno reuisens æquor Atlanticum
Impune: me pascunt oliuæ,
Me cichorea leuesque maluæ.

Hinc mortuis hominibus in tumulo antiquissimi maluam asphodelumque serebant. Et hoc voluit sibi Porphyrius in quodam Epigrammate, vbi tumulum his verbis introducit. Νώτῳ μὲν μαλάχην καὶ ἀσφόδελον πολύριζον Κόλπῳ δὲ τὸν δεῖνα ἔχω, id est, *Foris quidem maluam asphodelumque habeo: Intus vero mortuum claudo.* Nam non integros versus citat Eustathius, neque ad verbum, quod indicat vox δεῖνα, qua vtitur vt Iurisconsulti nostri voce Titij. Hinc Homerus quoties campum eum describit, quem Asphodelum vocat, his plerumque verbis vtitur: Τῇ περ ῥηΐστη βιοτὴ πέλει ἀνθρώποισιν, id est, *Vbi facillima viuendi ratio est hominibus.* Opponunt autem poetæ τὸ ῥεῖα ζῆν, vitæ regum & principum, iniustorum plerunque, καὶ τῇ πολυτελείᾳ αὐτῶν. Nam τὸ ῥᾶστα ζώειν & διάγειν pro simplicissima voluptate ponunt, quæ longissime ab ἡρωϊκῷ sæculo abest; maxime ad ἡγεμονικὸν, & priscam illam vitam, accedit. Sic Theocritus de Cyclope suo: Οὕτω γοῦν ῥᾷστα διᾶγ' ὁ Κύκλωψ ὁ παρ' ἡμῖν, Ὡρχαῖος Πολύφαμος. Hesiodus negat iniustos iudices illos, quid sit τὸ ῥεῖα ζῆν, scire, & per consequens μαλάχην & ἀσφόδελον ignorare: ex quo tempore Dij viuendi genus, quod sub ἡγεμονικῷ fuit, sub [illegible] abscondere ceperunt. Atque hæc causa est, cur Lucanus vitæ hanc simplicitatem, *Deorum munera* vocet, *nondum intellecta*: eodem plane modo cum Hesiodo nostro, Lib. 5.

——o vita tuta facultas
Pauperis, angustique Lares, & munera nondum
Intelle-

Intellecta, Deûm! quibus hoc contingere templis,
Aut potuit muris, nullo trepidare tumultu
Cæsarea pulsante manu?—

Nec aliter intelligendus ille Claudiani locus, qui vitam simplicem notam esse negat. I in Ruffinum:

Hæc mihi paupertas augustior: hæc mihi tecta (nes
Culminibus maiora tuis. tibi quærit ina-
Luxuries nocitura cibos: mihi donat inemptas
Terra dapes. rapiunt Tyrios tibi vellera succos,
Et picturatæ satiantur murice vestes,
Heic radiant flores, & prati viua voluptas
Ingenio variata suo. fulgentibus illic
Surgunt strata toris: heic mollis panditur herba,
Sollicitum curis, non abruptura soporem,
Turba salutantum latas tibi perstrepit ædes: [riui.
Heic auium cantus, labentis murmura
Viuitur exiguo melius: natura beatis
Omnibus esse dedit, si quis cognouerit vti.
Hæc si nota forent, frueremur simplice cultu,
Classica non fremerent: non stridula fraxinus iret:
Non ventus quateret puppes.———

beatos vocat, quos Homerus μάκαρες, & ῥεῖα ζώντας, quorum vitam ignotam esse dicit, sicut Hesiodus κεκρύφθαι τὸν βίον. quales nec ij sunt qui ex iudiciis viuunt, nec ij qui ex bello, nec ij qui ex nauigatione, quibus omnibus poetæ opponunt τὸ ῥεῖα ζῆν & τὸ ἀπλοῦς, quod ex ἀσφαλείᾳ, & μαλάκῃ percipitur: quæ vita maxime ad vitam illam quæ sub ἡγεμονικῷ fuit, accedit. Fuit enim hæc opinio eorum, πᾶν τὸ σύμφυτον ἀγαθὸν, πᾶν δὲ τὸ ἐπίκτητον κακὸν εἶ.

pag. 22. Ἀλλὰ Ζεὺς ἔκρυψε.] ope Pandoræ, de qua supra in introductione nostra. Quomodo a fortuna ceperit κεκρύφθαι βίος, etiam Philosophi ostendunt: vt merito Antoninus Imperator & Philosophus τὴν τύχην in vita humana ἀτέκμαρτον dixerit, rem imperuestigabilem, quæ veluti nubem quandam & caliginem, reliquis rebus humanis induxit: vt impossibile sit hominem ad finem in re Oeconomica & reliquis, ad quæ virtutis operâ peruenitur, pertingere inoffenso gradu. Tis, dicunt Platonici, οὕτω παχὺς καὶ ἀσφαλὴς ὁδοιπόρων, ὡς μὴ ἐντυχεῖν βαδίζων χαράδρᾳ ἀφανεῖ, ἢ χάραγι ἀδήλῳ, ἢ κρημνῷ, ἢ ταφρῳ; τίς δὲ οὕτω κυβερνήτης ἀγαθὸς καὶ εὔστοχος, ὡς ἀπείρατος διελθεῖν ἀνὰ κλύδωνος καὶ ζάλης καὶ πνευμάτων ἐμβολῆς, καὶ αἰγὸς τετραμμένης; Itaque concludunt: virtutem quidem per se certam esse, sed in lubrica & incerta materie versari, causa scelestæ illius veneficæ, quam cum ebria anû conferunt: est enim reuera χεῦμα πολλὴν, καὶ ἀνάθημα τι, & κάλυμμά τι καὶ κρύψις τῆς ἀπειρίας: quæ totam vitam possidet, ac ne quidem nobis, qui minima speramus, certi quid relinquit. In Academijs sæpe, more Græcorum, τρίβων καὶ πόνων sufficiunt, præclara contra ingenia, & quos nihil peius habeat, quam quod fortunæ quicquam debeant, per omnem vitam τῷ βελτίστῳ πονεῖν προσφιλεῖν.

Ibid. Ῥηϊδίως γάρ κεν καὶ ἐπ' ἤματι ἐργάσσαιο, Ὥστε σε κ' εἰς ἐνιαυτὸν ἔχειν] Venustissimo idiomate οἱ εἰς ἐνιαυτὸν ἔχοντες dicuntur οἱ πλούσιοι, quibus opponebantur οἱ εἰς ἡμέραν ἔχοντες. Herodotus Clione: Οὐ γὰρ τοι ὁ μέγα πλούσιος μᾶλλον τοῦ ἐπ' ἡμέρην ἔχοντος ὀλβιώτερός ἐστι. εἰ μὴ οἱ τύχη ἐπίσποιτο, πάντα καλὰ ἔχοντι τελευτῆσαι τὸν βίον.

pag. 27. τὴν μέσφρ' ἀλφησταῖς] Multum sæpenumero errarunt viri magni, quod in Græcorum Poetarum scriptis non distinguerent epitheta quæ κατ' περίφρασιν ponuntur, ab iis quæ διότως, & ex sensu pendent. Nec propterea ab incomparabilibus huius

ætatis

ætatis viris Homerus reprehendi debuerat, quod Achillem lachrymantem πίδας ὠκὺν fecit: est enim illud παιδικώ-ζειν, & quod Achillem comitatur κατὰ πτολλὴν, non ἐκ δίοντος. Sic, ne diu hæreamus, poeta Iliad. 3. Menelai manum παχεῖαν dixit ἐκ δέοντος: in Odyssea Penelopes παχεῖαν κατὰ πτέλλιον, &, vt antiqui loquebantur, κατὰ ἀκυρολεξίαν. eodem modo poeta noster in clypeo ἀνδρας ἀλφηστὰς dixit, κατὰ πτυολλὴν. Ἄλλω μῆτιν ὕφαινε μετὰ φρεσὶν, ὅφρα θεοῖσιν Ἀνδράσι τ' ἀλφηστῆσιν ἀρῆς ἀλκτῆρα φυτεύσῃ. Hoc loco ἐκ δέοντος. ita vt ex hac voce sensus totius huius mythologiæ pendeat, quam nos supra in libro singulari primi eruimus. Dedit, inquit, Pandoram, m[illegible] obstaculum ijs hominibus, qui circa inuestigationem rerum necessariarum versantur.

pag. 33. Ἀλλὰ γυνὴ χείρεσσι] Falluntur, qui, vt hanc allegoricam suam interpretationem confirment, τὸ γυνὴ, συλληπτικῶς accipere videntur: & ad vniuersum mulierum genus referunt: cum simpliciter ἀντονομαστικῶς ponatur: nihil enim hic plus est quam Πανδώρα in præcedentibus.

Ibid. ἐν ἀῤῥήκτοισι δόμοισι.] Non potuit concoquere Seleucus antiquus magister, qui a Proclo citatur, πίθον ab Hesiodo δόμον vocari: rescripsit igitur ἐν ἀῤῥήκτοισι πίθοισι. Sed rationem loquendi non intellexit. Locum in quo puellæ ante nuptiarum tempus solent παρθενεύεσθαι Hesiodus δόμον vocat & οἶκον, vt infra ostendimus. Homerus μυχὸν δόμου & μυχὸν θαλάμου posuit, pro δόμῳ & θαλάμῳ: idem enim illis est δόμος & θάλαμος: quia pars intima erat. Eustathius ad Ὀδυσσ. Γ. ἐπὶ αἰδοίου ὡς ἐν Ἰλιάδι, ὅ ποῦ καὶ ὧδε λέγει τὴν ἐξωτάτω ἐν μεγάροις οἴκησιν, τὴν δὲ θὺς μετὰ τὴν αὐλὴν ὥσπερ τὴν ἐνδοτάτω θάλαμον, καὶ μυχὸν δόμου. Hesiodus infra Ἥ τε δόμων ἔντοσθε φίλῃ παρὰ μητέρι μίμνει. Οὔπω ἔργ' εἰδυῖα πολυχρύσου Ἀφροδίτης, de virgine. Omnes autem virtutes & affectiones τὰς μάλιστα παρθενικὰς Poetæ virgines faciunt. Atque hæc causa est cur Hesiodus, reliquis omnibus malis e vase volantibus, solam spem dicat tanquam παρθενεύουσαν, μίμνειν ἐν δόμοισι. Elegantissima loquendi ratio: qua aliquoties vsus est, vt infra suo loco monebimus; quæ confirmatur satis ab eo quod sequitur, οὐδὲ θύραζε Ἐξέπτη.

Ibid. πίθου ὑπὸ χείλεσιν] πίθου ὑπὸ χείλεσιν, & ὑπὸ idem est: nam ὑπόχειλες minus est quam ἐπιχειλὲς, quod tamen ἐπιχειλὲς τῷ πεπληρωμένῳ opponitur, cum ad ipsum vas refertur, & ἐπιχειλὴς mensura quædam erat non plena: quo allusit Comicus Ἱππ. Ὅς ἐπιχειλὴς τὴν πόλιν ἡμῶν, μεστὴν εὑρὼν, ἐπιχειλῆ. Hesychius ἐπιχειλὲς, τὸ ἐλλιπὲς. Sicut autem illa quæ ἐν θαλάμῳ sunt, longissime a foribus absunt; sic τὰ ὑπὸ χείλεσιν ὄντα, longissime a vasis orificio.

Ibid. Αἰγιόχου βουλῆσι.] Mirum est quod hic nobis accidit. Libere κατὰ τὸ Ἀρίσταρχον versum hunc inducendum iudicaueramus. Hanc sententiam nostram Plutarchi calculo confirmari deprehendimus; qui in consolatione ad Apollonium, vbi totum hunc locum adducit, solum hunc versum prætermittit, vel vt νοθεύοντα, vel vt ignotum omnino tum temporis.

pag. 37. Τέρποντ' ἐν θαλίῃσι] Græci sæpenumero totam τὴν ἀθανασίαν voce θαλία designant, quod Latini *Diuûm epulas* dicunt. Theocritus, Ἔνθα σὺν ἀλλοισιν θαλίας ἄγει Ἡρακλῆος ἐγγύς. Quod cum exprimit Maro, *epulis diuûm accumbere*, dicit, sicut Theocritus θαλίας ἄγειν. *Tu das epulis accumbere Diuûm*. Hæc causa est, non quam reddunt interpretes.

Ibid. Νοῦσοι δ' ἀνθρώποισιν ἐφ' ἡμέρῃ ἠδ' ἐπὶ νυκτὶ] In quibusdam Siculi Diodori exemplaribus vno versu auctior hic locus legitur, hoc modo:

Νοῦσοι

Νόσφιν ἄτερ τε πόνων, καὶ ἄτερ χαλεποῖο πόνοιο,
Νούσων τ' ἀργαλέων, καὶ ἀπήμονες. οὐδὲ μέλεσι
Γῆρας ἐπῆν. ———
Supra, (πων,
Πρὶν μὲν γὰρ ζώεσκον ἐπὶ χθονὶ φῦλ' ἀνθρώ-
Νόσφιν, ἄτερ τε κακῶν, καὶ ἄτερ χαλεποῖο πόνοιο,
Νούσων τ' ἀργαλέων, αἵ τ' ἀνδράσι γῆρας ἔδωκαν.

pag. 38. Τοὶ μὲν δαίμονες.] Apud Platonem omnes hi versus aliter in Cratylo concipiuntur, hoc nimirum modo;

Αὐτὰρ ἐπειδὴ τοῦτο γένος κατὰ μοῖρ' ἐκάλυψεν,
Οἱ μὲν δαίμονες ἁγνοὶ ἐπιχθόνιοι καλέονται,
Ἐσθλοὶ, ἀλεξίκακοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.

Aristides apud Photium, Platonem sequitur: qui consulendus.

Ibid. ... ἐσθλοὺς πολλέ...] ἐσθλὸν Græcorum Theologia vocat quicquid proficiscitur a Deo, sed ὡς δωρεὰ, sicut τὸ δῶρον & τὸ ἱερόν. quæ omnia fuisse in Politico notat Plato sub ἡγεμονικῷ, desiisse in ἐπιθυμητικῷ. Sic fruges quatenus a Cerere, amores quatenus a Venere, ἐσθλὰ dicebantur, sicut ἱερὰ & δῶρα. Hesiodo autem interdum ἐσθλὰ dicuntur quæ apud vetustissimos ἐπικαρπία & πλοῦτος. ita dicebatur in agricultura quicquid præter expectationem, & absque labore agricolæ terra affundebat, & diuina benignitas: de quibus duobus infra agimus. Homerus lac, mel, aquam, oleum, & similia, quibus τοῖς μακαρίταις inferias faciebant, ἐσθλὰ vocauit. Odyss. Α

Πολλὰ δὲ γουνοῦσθαι νεκύων ἀμενηνὰ κάρηνα,
Ἐλθὼν εἰς Ἰθάκην, στεῖραν βοῦν ἥτις ἀρίστη
Ῥέξειν ἐν μεγάροισι, πυρήν τ' ἐμπλησέμεν ἐσθλῶν.

causa est: quia omnes mortuorum feriæ ijs rebus fiebant, quibus τοὺς μάκαρας sub Saturno viuere existimabant, ne excepta quidem malua & asphodelo. Cæterum locus hic vno versu auctior a veteribus adducitur, quam in Hesiodi exemplaribus est.

Ἀφνειοὶ μήλοισι, φίλοι μακάρεσσι θεοῖσι.

Ibid. Ἥρωες ἡμίθεοι) Nescio quid impulerit veteres grammaticos cur hunc locum omnes περὶ Ἡρώων adducerent, qui ab Hesiodo περὶ Δαιμόνων vsurpatur, & tanta quidem confidentia, vt ex eo Etymologiam eius vocis deducant. Interpres Homeri: Ἥρωας δέ φασι κληθῆναι, ἀπὸ τῆς ἀρετῆς· ἢ ἀπὸ τοῦ ἀέρος, ὥς φησιν Ἡσίοδος ἐν τοῖς Ἔργοις καὶ Ἡμέραις, Ἥρωες ἡμίθεοι, πάντη φοιτῶσιν ἐπ' αἶαν. eodem modo Etymologus. Et Eustathius postquam probauit ἀπὸ τῆς ἀρετῆς Heroas dici, addit &, ἀπὸ τοῦ ἀέρος, quod probat partim ex Porphyrio, partim ex Hesiodo. Verba eius sunt, Iliad. Α, Οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ ἀέρος. ὡς δηλοῦται καὶ ἔν τινι τῶν τοῦ Πορφυρίου ἐπιγραμμάτων (erant autem epigrammata ea quæ ex Aristotelis peplo desumpserat ille) ἐν ᾧ κεῖται τὸ, Σῶμα μὲν ἐν πόντῳ κεῖται. πνεῦμα δὲ ἀὴρ ἔδ' ἔχει (fortasse Σῶμα μὲν ἐν πόντῳ κεῖται τόδε, πνεῦμ' ἔχει ἀήρ.) φησὶ δὲ καὶ Ἡσίοδος Ἥρωες ἡμίθεοι πάντη φοιτῶντες ἐπ' αἶαν. Necesse esset igitur eosdem esse Heroas & Δαίμονας, quod falsissimum est in Hesiodo, qui καθαρῶς καὶ διαιρεῖ ζῶν..., vt notant veteres, omnium primus τῶν λογικῶν τέσσαρα γένη ἐξέθηκε; nisi grammaticos lapsos esse, quod non insolentes faciunt, hac quidem in re malimus; cum alter ex altero falsum adducere, quam Hesiodum consulere maluerit: supina negligentia!.

Ibid. — πάντη φοιτῶντες ἐπ' αἶαν Πλουτοδόται) Postquam Iupiter reliquique Dij desierunt esse ἐάων δωτῆρες, & πλουτοδόται, vicem eorum subierunt οἱ Δαίμονες: postquam Iupiter in terris ταῖς δίκαις ἐπιστατεῖν desijt, id munus ad eius vicarios

narios rediit τὰς Δαίμονας, qui res forenses inspicere ceperunt, quod, γέρας βασιλήϊον, ab Hesiodo dicitur. Commode autem duo hæc munera asscribit τοῖς Δαίμοσι, quod circa duo hæc totius fere operis subiectum vertatur. Cæterum πλουτοδόται dicuntur οἱ τῆς γεωργίας ἐπιστάται. Apparent in Hesiodo passim veteris simplicitatis vestigia, in verbis non minus quam in rebus. Est enim proprie πλοῦτος ἡ εὐκαρπία, seminum in terra absconditorum felix vbertas. Hesychius: Πλοῦτος, ἡ ἐκ τῶν σπερμάτων εὐκαρπία, καὶ ἡ παγκαρπία, sicut apud Latinos Opes. Ops enim terra mater est. inopes sunt οἱ ἄπλουτοι, & οἱ ἄπειροι. Hinc Πλουτοδόται dicti sunt Dij, qui τὴν εὐκαρπίαν promouerent, & quocũque modo terræ præessent. In Sacris non aliter accipiebatur. sic ἐν τοῖς Λιναίοις, vbi ὁ δᾳδοῦχος gestans facem clamabat ΚΑΛΕΙΤΕ ΘΕΟΝ: id qui audiebant, respondebant ΣΕΜΕΛΗΙ΄ ΙΑΚΧΕ ΠΛΟΥΤΟΔΟΤΑ. Πλοῦτον enim id dicebant quod in cornucopia continebatur: & τὸ κανοῦν, id est, canistrum in quo sacra hordea erant εὔπλουτον vocabant. Hesychius: εὔπλουτον κανοῦν: τὸ ἔχον πλοῦτον. Ipsa autem hordea, vtpote terræ fructum, ita dicebant, διὰ τοῖς, inquit, ἐπ' αὐτῷ ὀλάς. πλοῦτον γὰρ ἔλεγον τὴν ἐκ τῶν κριθῶν, καὶ τῶν πυρῶν οὐσίαν.

pag. 42. Ἀλλ' ἑκατὸν μὲν παῖς] Ἀλλὰ eleganter hoc loco pro ἀλλ' ὅμως ponitur. Inferior quidem hæc ætas, inquit, & deterior superiore erat, ἀλλ' ὅμως οἱ παῖδες. & c. id est, hoc bonum tamen erat, quod pueri aliquamdiu simpliciter & sine malo, & vt Philosophi verbo vtar, qui in Rhetoricis de hac ætate ita loquitur, ἀλόγως educabantur, apud matres suas. Iam quomodo intelligendus hic locus dicendum, quia a Græcis interpretibus id prætermissum. Sicut puellæ ad nuptias vsque, ita filioli vt ab improbitate abstinerent omni, εἰς τὴν γυναικωνῖτιν relegabantur, cum matribus suis & sororibus: quo id diutius fiebat, eo simpliciores magisque malorum ignari, & æui corruptelarum expertes credebãtur. Quo etiam interdum qui prouectiores ætate erant, quoties locus in cænaculo deesset, pransum cænatumq. mittebãtur. Sic in Gallo Luciani Eucrates filium suum εἰς γυναικωνῖτιν ablegat. Παρελθε, ἔφη, καὶ σὺ ὦ Μίκυλλε, καὶ συνδείπνει μεθ' ἡμῶν, ἐν τῇ γυναικωνίτιδι. ὁ υἱὸς γὰρ ἐμὸς κελεύσω μετὰ τῆς μητρὸς ἑστιαθῆναι, ὡς σὺ χώραν ἔχῃς. Quo igitur diutius ibi versabantur, eo simpliciores erãt. Hesiodus vt æui illius συνήθειαν notet & ἀκακίαν, centũ annos in Gynæceo eos egisse dicit. ἐνὶ οἴκῳ autẽ est ἐν τῷ θαλάμῳ, ita enim locũ illum vocant Poetæ qui Homerum sequuntur. Vnde Theocritus virginem innuptam παρθένον ἐν θαλάμῳ dicit, quam τῇ νύμφῃ opponit, vt ad illum notamus. Οἶκον dixit Poëta, vt Vitruuius, cum de eodem, nimirum de Gynæceo, loquitur, Lib. 6. cap. 10. *In his locis introrsus constituuntur œci magni, in quibus matres familiarum cum lanificiis habent sessiones.* Hic mos post Hesiodi tempora corruptus fuit, cũm scelestissimi Eunuchi matronarum cœtus inuaserunt. Hoc est, de quo tertio de legibus conqueritur Plato: Παιδεύεσθαι, inquit, ὑπὸ γυναικῶν τε καὶ εὐνούχων παιδευθέντας αὐτοῦ τοὺς υἱεῖς. Hesiodus παρὰ μητέρι dixit, vt Lucianus μετὰ τῆς μητρὸς ἑστιαθῆναι.

Ibid. Καὶ τοὺς μὲν χείροσιν] Non intellexerunt Græci interpretes & cum ijs Latini διαφοράς quibus poeta vtitur inter λῆξεις diuersarum ætatum. Quas sine λῆξει interijsse dicit, eas ait vel δαίμονας, vel ἥρωας, vel θανάτῳ καλύψαντας. Quas autem significare vult λῆξιν constituisse ex se, nec interijsse funditus, ait ὑπὸ γῆς καλύψαντας: quod primæ & secundæ ætati contigit. Tertia ætas contra, de quibus: Καὶ τοὺς μὲν χείρεσσιν ὑπὸ

 σφετέρῃσι

σφετέρῃσι δαμέντες βῆσαν ἐς εὐρώεντα δόμον κρυεροῦ Ἀΐδαο νώνυμοι. Tales διαστολαὶ Homero familiares ſunt. Sic Iliad. Γ. Ὁππότερος τάδε ἔργα μετ' ἀμφοτέροισιν ἔθηκε Τὸν δὸς ἀποφθίμενον δῦναι δόμον Ἄϊδος εἴσω. Vbi quamuis manifeſta ſit διαστολὴ, non placet tamen frigida illa Grammaticorum. Euſtath. τὸ δὲ ἀποφθίμενον δύνειν εἰς ᾅδην, πρὸς διαστολὴν εἴρηται τῆς δίχα φθορᾶς μυθολογουμένης δῦναι εἰς ᾅδου, ὁποῖος ὁ Πειρίθους, καὶ ὁ Θησεὺς, καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὁ Ἡρακλῆς. Potuiſſet ſapiēter, ſimulque ſobrie magis hoc modo: τὸ δὲ ἀποφθίμενον δῦναι εἰς ᾅδην, πρὸς διαστολὴν εἴρηται τῶν ἄνευ φθορᾶς θανόντων· ὁ γὰρ Ζεὺς τοὺς πιόντας, τοὺς ἐπιορκήσαντας δηλονότι, τῷ κεραυνῷ, ἢ ἄλλῃ τινὶ φθορᾷ εἰς ᾅδην καταπέμπειν λέγεται. Sicut igitur ibi Homerus ἀποφθίμενον δῦναι εἰς ᾅδην dixit πρὸς διαστολὴν, ita Heſiodus homines ætatis tertiæ βῆναι εἰς ᾅδην, ſed δαμασθέντας ὑπὸ σφετέρῃσι χερσί: ſecundo νωνύμως. Obſeruatio illa etiam magis neceſſaria eſt in Heroum ætate, quam duplicem facit: eorum qui Thebanum bellum geſſerunt, & qui Troianū. Priores interijſſe dicit ſine λήξει, ſicut tertiam: Poſteriores partim interijſſe, partim λῆξιν habuiſſe, idque ἐν μακάρων νήσοις. Diuiſio, quam male perceperunt interpretes, ibi eſt: Ἔνθ' ἤτοι τοὺς μὲν θανάτου τέλος ἀμφεκάλυψε, Τοῖς δὲ δίχ' ἀνθρώπων. Illud enim τοὺς μὲν & τοὺς δὲ eos diſtinguit qui funditus interierunt, ab iis qui tranſlati in beatorum inſulam fuerunt. Qualis apud Homerum Menelaus eſt, cui prædicit Proteus:

> Σοὶ δ' οὐ θέσφατόν ἐστι διοτρεφὲς ὦ Μενέλαε
> Ἄργει ἐν ἱπποβότῳ θανέειν, καὶ πότμον ἐπισπεῖν,
> Ἀλλά σ' ἐς Ἠλύσιον πεδίον, καὶ πείρατα γαίης
> Ἀθάνατοι πέμψουσιν.—

Hoc Heſiodi loco decepti fuerunt ij quos magiſtri notant inſulas beatorum Thebis conſtituiſſe. Thebanos Heſiodus ſine λήξει, ſuo ſcelere, interiiſſe dicit, nec λῆξιν conſtituiſſe. Troianos partim interijſſe, partim λῆξιν conſtituiſſe cognominem, id eſt Heroicam; quibus opponuntur οἱ νωνύμως θνήσκοντες. Ex ijs maxime excipiebantur illi qui in vndis perierant, quorum præcipuus fuit Aiax, cui ne locum quidem in ſua νεκυίᾳ conceſſit Homerus, quod funditus interijſſe exiſtimaretur. Quod & Syneſius notauit: Ἐμὲ δὲ ἐν τοῖς δεινοῖς, ὄμνυμί σοι θεὸν ὃν φιλοσοφία πρεσβεύει, τὸ Ὁμηρικὸν ἔθραττεν ἐκεῖνο, μὴ ἄρα ἀληθὲς εἴη, τὸν καθ' ὕδατος θάνατον, ὀλέθριον εἶναι καὶ αὐτῆς τῆς ψυχῆς· λέγει γάρ ἐστιν ὅπου τῶν ἐπῶν. Αἴας δ' ἐξαπόλωλεν ἐπεὶ πίεν ἁλμυρὸν ὕδωρ, τὸν ἐν θαλάττῃ θάνατον ἀνεπίστατον ἀπώλειαν εἶναι πιστεύων· οὐ γὰρ νῦν ἄλλον ἐξαπολωλέναι φησὶν, ἀλλ' ἕκαστον [illegible] αἰδοῖ δ' ἐοικέναι [illegible] καὶ ἐν δυοῖν νεκυίαιν ὁ μικρὸς Αἴας [illegible] δράματος ἐπισυνάγεται, ὡς τῆς ψυχῆς ἀπούσης ἐν ᾅδου.

Ibid. Τοὺς μὲν ὑφ' ἑπταπύλῳ] Intelligit non tantum τοὺς ἑπτὰ ἐπὶ Θήβαις dictos, ſed etiam eos qui ἐπίγονοι dicebantur, id eſt, τῶν ἑπτὰ ἐπὶ Θήβαις filios: Vtrique Thebas adorti ſunt. Diodorus Siculus libro 3. οἱ δὲ τούτων παῖδες ἐπίγονοι ὀνομασθέντες, τὸν τῶν πατέρων θάνατον ἐπεξιόντες, ἔγνωσαν στρατεύειν κοινῇ ἐπὶ τὰς Θήβας. Æſchylus quoque non tantum ἑπτὰ ἐπὶ Θήβαις tragœdiam ſcripſit, ſed etiam quam ἐπιγόνους dixit. Ex ea interpretes Pindari verſus περὶ κρόνων adferunt: καθὰ καὶ Αἰσχύλος ἐν ἐπιγόνοις.

> Λοιβαὶ Διὸς μὲν πρῶτον ὥρα γάμου
> Ἥρας τε, τὴν τε δεύτερον κρᾶσιν ἡρώων.
> Τρίτην Διὸς σωτῆρος εὐκταίαν λίβα.

qui corruptiſſime ibi ſcribuntur. & Androgonus ab Athenæo narratur ἀνῃρηκέναι τοὺς ἐπιγόνους.

pag. 43. παρ' Ὠκεανὸν βαθυδίνην] Veteres Critici totum hoc, παρ' Ὠκεανῷ, interpretati primo omnium videntur ἐν τῷ ἀέρι: poſtea vocem Ὠκεανοῦ ita ſumpſerunt, tanquam per ſe τὸν ἀέρα deſignaret. Heſychius, Ὠκεανὸς, ἀὴρ, θάλασσα.

on. Item ὠκεανοῖο πόρον, τὸν ἄλλοι ὡς ἂν αἱ ψυχαὶ τῶν τελευτώντων ἀποχωρῶσι. Postremo alia. Atque hinc Heroas suos, qui παρ' Ὠκεανὸν constituuntur, *Aëris in latis campis* constituit Maro. At Græci interpretes magno se ἀνατήματι traduxerunt, cum, παρ' Ὠκεανὸν, verterunt, κατὰ τὸν Ὠκεανὸν, quod & reliqui secuti sunt. Melius multo & prudentius noster Silius *Vltra Oceanum* reddidit lib. XIII.

Verum vltra Oceanum sacro contermina fonti
Lethæos latices, & sacra oblivia potat.

quod Græce esset πέρα τοῦ Ὠκεανοῦ. Cæterum cur ibi Heroas constituat Hesiodus, ratio hæc est. Oceanum veteres causam aliquam statuebant τῆς ἀδικοδιαίτης, quæ iustissima, & facillima καὶ μετὰ δικαιοσύνης e terra petebatur prius: postea cum Oceanum πόρον ἐνίκα tentarent, actum de iustitia fuit. Atque hæc causa vera est, cur Hesiodus vitam illam quam Homerus βίον ῥῆιστον vocat, vltra Oceanũ esse voluerit, quod nihil plus commercij cum Oceano & eius præside fortuna haberet. Hinc Pindarus in multis Homeri & Hesiodi interpres, eleganter, citante Theone, Arati interprete, vbi περὶ μακάρων agit, & eorum νήσων, negat illis πόντιον ὕδωρ περὶ δίαιταν; verba eius sunt ad locum illum Arati, vbi Astræa describitur, & de sæculis agitur. Αὐτοὶ δ' ἔζωον. χαλεπὴ δ' ἀπέκειτο θάλασσα, inquit, καὶ ἀρχαία ἦρχέ τι καὶ ἤπειρος καὶ Πίνδαρος, Οὐδὲ πόντιον ὕδωρ κενεὸν περὶ δίαιταν. Vbi legendum κενεὰν περὶ δίαιταν. Opponit κενεὰν δίαιταν Oceani, τῇ ῥᾳδίᾳ βιοτῇ. Quamuis nobis ipse Arati locus quoque vsui esse potest, vbi hunc βίον ῥῆιστον describens, Oceanum ab illis seiungit. Αὐτοὶ δ' ἔζωον· χαλεπὴ δ' ἀπέκειτο θάλασσα, Καὶ βίον οὔπω νῆες ἀπόπροθεν ἠγίνεσκον, Ἀλλὰ βόες καὶ ἄροτρα. Sicut ante ῥᾳθυμίας, & τὸ ἀπεριμέριμνον Oceanus εὐνομίας [illegible]

erat, aut semotus: ita Heroum καὶ τῶν μακάρων animæ vltra Oceanum constituuntur, quod extra ἐπιθυμίας sint, quasi qui carent ῥεῖα ζώειν dicuntur. Veteres enim, teste Synesio, qui hunc Arati locum ἐν τῷ περὶ προνοίας eleganter interpretatus est, iustitiæ locum esse existimabant ἀνεμοδιοίκητον χωρίας, ναυτιλίας δὲ ἀνεπιδιαίτητον. Hesiodus in hoc libro (nam in eo laboramus vt Hesiodum, præcipueque mentem huius libri interpretemur) iniustitiæ pœnam constituit τὸν Ὠκεανόν, tanquam necessarium, at quo etiam iustos separat: quibus hoc præmium proponit, futurum, vt ne Oceano quidem opus habeant. Θάλλουσιν δ' ἀγαθοῖσι διαμπερές· οὐδ' ἐπὶ νηῶν Νίσσονται· καρπὸν δὲ φέρει ζείδωρος ἄρουρα. Ipse Poëta cur Heroas suos παρ' Ὠκεανὸν constituat, causam satis ostendit, cum addit, τοῖσιν μελιηδέα καρπὸν Τρὶς τοῦ ἔτους θάλλοντα φέρει ζείδωρος ἄρουρα. Terræ enim fructum, quem ῥῆιστον βίον vocant, Oceano opponit; sicut Horatius *paratas epulas*, vt alibi ostendimus, *mari & mercatura*. Poterat præterea epithetum βαθυδίνης grammaticos in officio continere, & eorum deprecari ambitionem, ne multa de voce Oceani diceret, quæ nihil præter ostẽtationẽ nobis eorum proponunt, vt cum de Horizonte & alijs. At Homerus, ex quo tam multa nugati sunt, simplicissime locutus erat, cum περὶ μακάρων νήσων dixerat. Ἀλλ' αἰεὶ Ζεφύροιο λιγυπνείοντας ἀήτας Ὠκεανὸς ἀνίησιν. Duo enim significarat poeta: primo secutus opinionem eorum, qui Oceanum patrem ventorum statuunt, pro diuersis eius partibus, sicut Herodotus fluuios τῶν ἀτμῶν, id est, vaporum, qui ab alijs πηγαὶ dicuntur: vnde Nilus ἀτμῶν a quodam dicitur. Secundo, ostendit situm eorum πρὸς δύσιν esse, quem vbique ex ventis designat: nec enim voce Zephyri ibi poeta vtitur κατὰ τὸ ἁπλοῦν, vt magistri

gistri loquuntur, & frustra: vel, quod sæpe facit, ὡς τοῦτον φιλῶν ἀνέμων μάλιστα, sed vt dixi. Notarunt iam olim etiā veteres Homeri interpretes toto hoc opere τὴν θάλασσαν καὶ τὸν Ὠκεανὸν Ἡσιόδῳ βλάσφημον εἶναι. Cæteri poetæ cum Hesiodū & Homerum non bene percepissent, ipsum Ὠκεανὸν sedem beatorū statuerūt. Plato in Phædone τὸν Ὠκεανὸν, τῷ Ἀχέροντι simpliciter opponit: quod spectasse videntur etiam ij quos Patriarcha Photius notat scripsisse, τὴν εἰς ᾅδου κάθοδον περὶ τὸν Ὠκεανὸν γενέσθαι τῷ Ὀδυσσεῖ, οὐ κατὰ τὴν Σικελίαν. vbi περὶ Hesiodico more sumitur.

Ibid. Μηκέτ' ἔπειτ' ὤφελον ἐγὼ] Hunc locum eleganter expressit Valerius Cato:

Ergo quod Deus atque Heros, cur non minor ætas?
Infelix ego, non illo qui tempore natus,
Qua facilis natura fuit: sors ô mea læua
Nascendi, miserumq. genus, & sera libido
Tanta mea. &c.

opponit minorē ætatem, id est, τὸ πέμπτον γένος, θεοῖς καὶ ἥρωσι. Deos *ætatem auream* vocat: quia ætas illa τῆς διαμονῆς κατὰ λῆξιν constituit. *facilem naturam* dixit, τὸν ῥᾷστον βίον. Legendum autem, versu secundo, *Sors o mea lenta Nascendi.* Ita plane mentem Hesiodi dat.

pag. 50. Νῦν γὰρ δὴ] τὸ νῦν hoc loco ex illis vocibus est, quæ sumi παρέλκως a Grammaticis dicuntur: tale est illud Homeri: Νῦν δὲ γάρ κεν ἕλοις πόλιν εὐρυάγυιαν.

pag. 51. χειροδίκαι] Obseruarunt iam olim veteres commentatores in Homero & Hesiodo πάθος quoddam in compositis quibusdam ἀντικείμενον: quod directe cum simplicibus pugnat. Sic μέγας θυμὸς, τὸ πολὺ τῆς χολῆς. μεγάθυμος est ὁ μεγαλόφρων in virtutibus καὶ μεγαλόψυχος. Sic ὁ δίκην ἐν χερσὶν ἔχων est ὁ δίκαιος, χειροδίκης ὁ ἄδικος. Vtrumque notauit vetus quidam magister olim ad Poetam. Μέγας μὲν γὰρ θυμὸς, τὸ πολὺ τῆς χολῆς. μεγάθυμος δὲ, ὁ μεγαλόφρων καὶ μεγαλόψυχος. οὕτω καὶ παρ' Ἡσιόδῳ διαφέρει ὁ χειροδίκης, καὶ ὁ ἐν χερσὶν ἔχων τὴν δίκην. χειροδίκης μὲν γὰρ συνθέτως ὁ βίαιος, καὶ οὐκ ἐν τοῖς νόμοις, ἀλλ' ἐν χερσὶ ταῖς ἑαυτοῦ, κείμενον ἔχων τὸ δίκαιον. δίκην δ' ἔχων ἐν χερσὶν, ὁ δίκαιος καὶ αἰεὶ πρὸ χειρῶν οἷον φέρων τὸ δίκαιον. Vtrunque tamen pro altero poni potest, vt iam videbimus.

Ibid. δίκη δ' ἐν χερσὶ καὶ αἰδὼς Οὐκ ἔσται] Distingui hoc modo etiam alia ratione & contraria potest. μᾶλλον δὲ κακῶν ῥεκτῆρα καὶ ὕβριν Ἀνέρα τιμήσουσι. δίκη δ' ἐν χερσὶ καὶ αἰδὼς Οὐκ ἔσται. Illud autem δίκη δ' ἐν χερσὶ, tum eadem ratione dicetur qua χειροδίκαι infra dicuntur οἱ ἄδικοι. sic nunc δίκη δ' ἐν χερσὶν ἔσται, est, ἄδικοι ἔσονται. nam idem illud πάθος significationis contrariæ in simplicibus esse potest, quod in composito. Euripides Bacchis χειρῶν δίκην dixit τὴν βίαν, καὶ τὸ βίαιον. καὶ τὴν μὲν αὖ προσεῖδες, εὔδηλον πάρα Μυκηναίαν ἔχουσαν ἐν χειρῶν δίκῃ.

pag. 55. Αὐτίκα γὰρ τρέχει ὅρκος] Ex Italica Philosophia sententiam continet hic versus, qui τὴν ἀδικίαν μητέρα ἐπιορκίας vocabant, secuti Hesiodum. Hinc Pythagoras ipse, post Deum, iubet σέβειν τὸν ὅρκον. Vbi ipsius interpretes notant, ἡ δὲ κακία, μήτηρ ἐπιορκίας, τῷ ἀβεβαίῳ τοῦ ἤθους τὸν ὅρκον καταπατοῦσα. πῶς γὰρ ὁ φιλοχρήματος, ἢ πρὸς ἀργυρίου λῆψιν, ἢ ἀπάνθρωπος εὔορκος ποτὲ γένοιτο; πῶς δὲ ἀκόλαστος, ἢ δειλὸς, ἐμμένει ἐν τοῖς ὅρκοις; Vnde æque late τὴν ἀδικίαν & τὴν ἐπιορκίαν patere existimabant. Et Hesiodo οἱ εὔορκοι τοῖς ἀδίκοις opponuntur, ἐπίορκοι τοῖς δικαίοις. sic infra, Ἀνδρὸς δ' εὐόρκου γενεὴ μετόπισθεν ἀμείνων. Nec aliter id intellexit Plato, de Rep. 2, qui, vbi locum illum Hesiodi tangit, τὸν εὔορκον δὴ τῷ δικαίῳ coniungit his verbis. οἱ δ' ἔτι τούτων μακροτέρους ἀποτείνουσι μισθοὺς παρὰ θεῶν. παῖδας γὰρ παίδων φασὶ καὶ γένος κατόπισθεν λείπεσθαι τοῦ ὁσίου καὶ εὐόρκου. Est autem; longe antiquissima

tiquissima eorum familiaris. Hinc ipse Philosophus maxime, quum ... meminit, etiam cum aliorum sententiam adducere posset: ut sciunt qui eum triuerunt.

1 pag. 59. Ἀργαλέοι ...] Hesiodus voce ... vtitur de Dijs, sicut Aristophanes voce ... Pluto: ... Loquitur ibi de Ioue Cation, sicut hic Hesiodus: quamobrem frustra non fuerunt antiquorum glossæ, nescio quæ, quæ nos monent, ... quod Comicus ... dixit. Cæterum, quod notabunt vtriusque poëtæ studiosi, vel ex hoc Homerum apparet Hesiodo nostro priorem, cui τὸ ... est τὸ ...: antiqua enim lingua ... ita in vsu erat. Philosophus Rhetor. 1. ... τὴν ἀρχαίαν γλῶτταν.

pag. 60. ... Miserrima vitæ condicio apud antiquos eorum erat quos ... dicebant, quos Horatius modo mercatores, modo nautas vocat, Ode lib. 1. 31.

—— *diues & aureis*
Mercator exsiccet culullis
Vina Syra reparata merce,
Dijs charus ipsis: quippe ter & quater
Anno reuisens æquor Atlanticum
Impune: me pascunt oliuæ,
Me cichorea, leuesque maluæ.

Eos ille non a probitate, aut felicitate conditionis, sed a periculis, Diis charos dicit: qua autem ratione, quod minime animaduersum fuit, in prælectionibus nostris Horatianis, ostendimus. Veteres omnes, quibus inspecata felicitas, quamuis indignis obtingebat, *Dijs charos* dicebant, miseros *Diis inimicos*. Hinc comici quibus malum imminere notant, aut periculum, *Diis inimicos vocant*. Luculentum eius rei exemplum est Amphitryonis, scena, *Quis ad fores est?* vbi Amphitryoni acriter pulsanti minitabundus ita loquitur Mercurius: —— *tibi Iupiter Dijque omnes certo irati sunt, qui sic frangas fores.* A. *Quomodo?* M. *Eo modo vt profecto viuas ætatem miser*. Amphitryoni vt imminere a se malum & infortunium ostēdat, Dijs cum inuisum vocat. Hinc in contrariam partem salutatio illa veterum, *Dij te ament*: cum felicitatem optabant. Aulul. Act. 2. Scen. *Præsagibat mihi animus.* M. *Saluus atque fortunatus Euclio semper sies.* E. *Dij te ament Megadore.* Poeta igitur τοὺς ἐμπόρους, quos infelicissimos iudicat, quibusque se multo fortunatiorem prædicat, qui paratis fruatur, terræque fructibus, quod solum a Diis optat, eo quod cōtrarium facerent, Dijs charos vocat: quod his terque quotannis a mari seruarentur: bis terque quotannis impune se mari concredere, quod aliis vix semel bene in anno succedebat. Antiquissimos Vere tantum, semelque quotannis nauigare solere notissimum est vel pueris: quod tamen ignorasse infra videtur Tzetzes. Hesiodus, qui vbique, in hoc libro, τὴν τῶν ... extollit, quæ sub ... fuit, τὴν ἐμπορίαν pro pœna hic proponit, quia cum τῷ ... ζῆν pugnat.

Ibid. Ἡ δὲ κακὴ βουλὴ] Male hunc versum veteres plerique & recentiores acceperunt partim, partim supine interpretati sunt. cohæret hic versus cum præcedente, quem ad huius intellectum adhibere debuerant. Inter eos est Gellius, vbi de Historia Hetruscorum Aruspicum, ex Annal. maximorum lib. xi, & Verrij Flacci lib. 1. agit, nisi quod illud ambiguum sit, & vtroque modo accipi possit. Cæterum minime exprimitur ista interpretatione quod Hesiodus voluit; *Malum consilium consultori pessimum.* ... est

[illegible] est ὁ [illegible], hoc est, quod in proxime præcedenti versu fuit ὁ κακὴ [illegible]. Germanum sensum eundemque plane hi duo versus habent. Posterior a priore diuulsus fuit maleque vsurpatus. Nam nec τὸ consultor, nec τὸ consulens, quod alij, vocem [illegible] exprimere potest. Reddendum igitur erat: *Insidia insidiatori pessima*; vel, *Malum consilium concipienti pessimum*: vt dicemus cum interpretis Latini errores infra proponemus seorsim.

Ibid. Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμὸς] In Hieroglyphicis Ægyptiorum oculus [illegible] significabat, teste Siculo Diodoro, vel [illegible]. Nec apud Hesiodum aliter: apud quem veteres etiam vocem Διὸς nunquam in hoc libro propriè accipi notarunt: quod valde ea confirmat, de quibus supra in introductione disputauimus. Theon Διὸς ὀφθαλμὸν, [illegible] interpretatus est: [illegible], inquit, Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός· [illegible]. Sed tales delicias grammaticis relinquamus.

pag. 61. —[illegible]] cum hunc librum aliquot iuuenibus nuper explicarem, monebam eos emendandum [illegible], quamuis apud Clemétem, Philonem, Xenophontem & alios aliter legi non ignorarem: de eodem postea me monuit Illustrissimus Scaliger, & doctiss. Meursius.

pag. 72. [illegible]] Quomodo [illegible] apud Hesiodum sumatur ostendimus supra, ad locum illum, [illegible]. cuius significationis elegantiam si perpendissent interpretes, legendum notassent, [illegible]. Cæterum [illegible] sumitur elegantissime sicut apud Theocritum in illo, [illegible]. Apud Virg. [illegible]

Ipsa lacte domum referunt distenta capella [illegible]

Vbera, [illegible]

Ipsa, id est, sponte sua. [illegible] est; [illegible], qui opponitur, [illegible].

Ibid. —[illegible]] Parodiam huius loci elegantem Cratinus fecerat:

[illegible]

Erat autem Connas ille tibicen, poculis addictus admodú, qui Olympicorũ certaminum cum victor aliquoties declaratus fuisset, pauper admodum nihil præter [illegible] quo Olympici victores coronabantur, reseruauerat. Aristophanes [illegible]. [illegible]

Ibid. —[illegible]] pro eo Stobæus [illegible].

Ibid. —[illegible]] [illegible] quæ dicat Hesiodus non percepérunt interpretes. Ac primum Moschopulus, qui [illegible] reddit [illegible]: neque Tzetzes, qui [illegible], multo minus Latini, qui *mediocria* reddiderunt. Philosophi sæpe [illegible] dicunt id quod in vnaquaque re bonā maximum est. Sic & apud Platonem [illegible] vbique est, optime & verissime diceret quod quia obseruatũ non est, & ex eo Hesiodi nostri locus dependet, vnum & alterum locum, quo id probabimus, adducemus. Plato Phædone: [illegible]. *Illud certe omnes existimabant apud omnes in confesso esse, edendo bibendoque illud fieri. Postquam enim cibis caro carni accesserit, ossibus similiter ossa; atque ita eadem ratio-*

ea reliqua quæ cum singulis maxime conueniunt, maximeque ijs propria sunt, tunc illud quod minimum est, maximum postea existere: atqui ita, minimum quemque hominem maximum euadere. Ita tum temporis arbitrabar: nunc tibi videor optime? Omnino inquit Cebes. Vbi cum ex præcedentibus, tum ex Cebetis responso videmus manifeste quid sit μακρόν. ita μᾶλλον paulo ante Dialogo eodem: τὴν αὐτὴν ταύτην εἰμαι εἰκόνα δέξαιτ' ἂν ἡ ψυχὴ πρὸς σῶμα, καί τις λέγων αὐτὰ ταῦτα περὶ αὐτῶν, μέτριά μοι φαίνοιτο λέγειν, ὡς ἡ ψυχὴ μὲν πολυχρόνιόν ἐστι, τὸ δὲ σῶμα ἀσθενέστερον καὶ ὀλιγοχρονιώτερον: id est, *Eadem modo ad verum si habeat anima, ac si quis eadem de illis diceret, optima mihi dicere videretur: animam quidem, temporis longissimi esse, corpus vero imbecillius minorisque temporis.* Hesiodus postquam exemplum τῶν κυφόνων adduxit, πρὸς ἔργα μέσσα adhortatur fratrem Perseni, id est, *labores indefatigatos*: causam addit: Ὧς κέ τοι ἀφνειὸς βίοτος μᾶλλον γένηται. Porro τὸ μᾶλλον non nisi ex maximis quibuscunque cōtingit. τὸ μέσσον autem est τὸ πέρας, *extremus rei terminus.* Theocritus in epigrammatis victorem quendam celebrat Demotelem, quem ait μέσσον γεγενῆσθαι ἐν πᾶσι. quod est, *excelluisse in omnibus*, contra ac existimant interpretes:

Δαμοτέλης ὁ χορηγὸς, ὁ τὸν τρίποδ' ᾧ Διόνυσε,
Καί σε τὸν ἥδιστον θεῶν μακάρων ἀναθεὶς,
Μέσσος ἦν ἐν πᾶσι· χορῷ δ' ἐκτήσατο νίκην
Ἀνδρῶν, καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ προσῆκον ὁρῶν.

Eodem modo Hesiodus in epitaphio, quod Pindaro asscribitur, μέσσον σοφίης habere dicitur, id est, *multum sapientiæ*, vel, *in sapientiâ excellere*, id enim quod optimum est extra mediocritatem esse non potest, quia alias ad vitium descenderet, & τὸ μετὰ τοῦ καλοῦ transscenderet. μέσσον igitur est τὸ ἔξοχον in omni re præclarū. μέσσος erat in omnibus Demoteles, id est, *excellens*: μέσσα ἔργα laudat Hesiodus, id est, τὰ ἐν μάλιστα συνεχῆ, τὰ πολλά. quod interpretes Græci minimè obseruarunt, multo minus alij.

Ibid: Ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος.] Delicatos certe oportet fuisse veteres qui in hoc versu ἀδιάφορον scripsisse Hesiodum voluerint; ita vt hæc verba Socrati pronuntiata fraudi fuerint. Eustathius: Σημείωσαι ἐν τὸ, ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος, ἀδιάφορον Ἡσίοδος· ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἀορίστως χρηστὸν, ἴσως φησὶ Ξενοφῶν Σωκράτην, δι' οἷς λέγειν τυχὸν τὸ, ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος, ἔργον οὐδὲν τί ἐστιν ὄνειδος· τὰ δὲ ἔργα ἀργία ὄνειδός ἐστι ... ματίζων ὡς ἐργάζεσθαι, ἢ γοῦν οὐδεμία ἐργασία, κἄν τι φαῦλον, κἄν τι χεῖρον, ὄνειδός ἐστι τῷ ἐργαζομένῳ ... ἀεὶ τῆς πράξεως. Sed Plutarcho accuratissimo scriptore, & Hesiodi olim interprete, quid faciemus, qui hoc propemodum modo hunc versum Hesiodi vsurpauit? ἐν δὲ τοῖς τότε χρόνοις, κατ' Ἡσίοδον, ἔργον οὐδὲν ἦν ὄνειδος, οὐδὲ τέχνη διαφορὰν ἔφερε. Cum tamen τὸ οὐδὲν non ad ἔργον, sed ad τὸ ὄνειδος referendum sit. Sed nihil est vsitatius quam elegantiæ causâ ad vsum alium Homeri & Hesiodi versus transferre. Quod si propterea procedat hæc calumnia, singulis versibus peccauit Homerus, nisi ignoremus delicias τῶν παρῳδούντων.

pag. 77. Εἰ γάρ τοι καὶ χρῆμ' ἐγχέοιτο ἄλλο γένος.] Elegantissimum est illud ἄλλο, quo hoc loco ea ratione vsus est, quâ frequenter scriptores Attici τὸ ἄλλο. Sic apud Lucianum Venus in Iudicio Dearum, cum instaret Mercurius, vt causam sciret, cur de Paride tamstudiose inquireret, respōdet, ἄλλως οὐδὲν: est igitur χρῆμα ἄλλο, ἢ κακὸν, ἢ ἀνέλπιστον, ἢ ἀδόκητον, ἢ ἀνώιστον τῇ τύχῃ κακὸν. detrimentum siue infortunium inexpectatum & fortuitum. χρῆ-

μια ἄλλα vocat. Virgilius, quod animadversum non bene fuit, quod Græci ἄλλων dicunt, tantum reddit. Sic in illo Sileni:

Serta procul tantum capiti delapsa iacebant,

[illegible] ἄλλως [illegible]. Quintus Calaber vitam humanam, τὸν βίον, vocat [illegible], ideo quia mala bonis & bonis mala sine vlla ratione attribuuntur. Locus est elegantissimus elegantis poetæ.

[illegible] δ' ἄλλοθεν ἄλλο φέρει [illegible]

[illegible]

[illegible]

Οὔτι [illegible]

[illegible]

pag. 84. [illegible] ἐπὶ [illegible]] Scribo [illegible] poetis. sicut [illegible] sic [illegible] idem est quod *ferarum*: quamobrem omnes quotquot hæc tangunt scriptores *ferarum* vertunt. Sic in Catalectis Virgilij:

Et belluata fera patrimonio

In fratus parcimonia.

Namque huc respicit ὁ [illegible]: quod non fugit quoque magnum Scaligerum. *fera parsimonia*, [illegible] sicut [illegible], & similia. Dubitandum non est.

pag. 88. [illegible]] Hic versus quàm inepte cum sequenti cohæreat, fieri non potest, quin animadvertat quiuis, nam planè τὸ [illegible] desideratur. Hinc factum vt Proclus, tanquam transiliat hanc, [illegible] verborum incongruentiam. Ego dubitare non possum Hesiodum hoc modo omnino scripsisse, & transponendos esse hos versus:

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Huius rei causa sequitur, quæ imo[...] pellata erat absurde, interiecto illo versu; [illegible] apud Hesiodum [illegible] esse, qui tum inuenerunt ignorare non possumus. Porro [illegible] quam venuste dictum est. Pueri [illegible] dicuntur dum in tenera illa ætate sunt qua crescunt, nutriuntúrque, vnde [illegible]. Tale est illud Sophoclis Aiace:

[illegible]

[illegible]

idem est, [illegible], [illegible]. Sic mens hæc erit:

Vnicus vero filius domum paternam

foueat

Senex vero praesentes moriaris alium

relinquens:

Crescentem nam enim diuitiæ in ædibus

crescunt.

Iupiter enim pluribus facile plures addere [illegible]

[illegible] dubitare non possum.

pag. 94. [illegible]] non est semper [illegible] ἀγρὸν, sed & [illegible] in fructibus. dicebantur autem [illegible] fructus & [illegible], cum non minus fecundi essent, quam destinarat cultor: ita [illegible] dixit Theocritus [illegible], & neruno quidem die pleno minorem. Et [illegible] pro frugibus illis celebrabatur, quas Hesiodus [illegible] vocat, sicut [illegible] illis dicebatur, in quo erant, maritus, vxor, liberi. Et annum [illegible] vocant poetæ: vnde illud, [illegible] εἰς ἐνιαυτὸν, quod Theocritus [illegible] dixit. Hesiodus eleganter, [illegible] id est, [illegible]

Ibid. [illegible]] Nomen vero iam olim viri docti. Philosophi in Oeconomicis etiam [illegible] pro coniuge sumere. In [illegible] certo Attico etiam

[illegible] coniux inter [illegible] nume-rabatur, & maritus [illegible] appellabatur. Vnde [illegible] vxor [illegible] fœmina alterius, clamabat [illegible] id est, *Eiusmodi mulier accusatus cum domino suo.* Qua occasione Comicus Smicuthum perstringens, parumque virilem ostendens, [illegible]. Hominibus enim mollibus per contumeliam eleganti scommate [illegible] assignabant, quasi eos inter [illegible] & [illegible] cum vxoribus numerarent: quales erant impuri illi senes Lampridij, sub [illegible] Heliogabalo, qui *maritos se habere iactabant*, scelestæ principis sui libidinis asseclæ.

pag. 110 [illegible] male [illegible] substituunt alij alias. Eustathius: [illegible]

pag. 115. [illegible] Hesiodo est [illegible] Pindarus eam partem in homine [illegible] vocat, quæ cogitationibus vacet.

[illegible] Non dubium est quin huc respexerit Aristarchus cum in illo Theogoniæ loco, [illegible] exponit [illegible]. Vetus Glossa ad Theogoniam: [illegible] Eustathius: [illegible]

[illegible] non [illegible] Ephemeris [illegible]. Multi viri docti disputant, quid sibi velit Philosophus in Problematis cum hoc modo hunc versum adducit: [illegible] Quo loco quidam, inter quos fuit vir summus Camerarius, [illegible] legerunt, alij [illegible] enim dicunt [illegible] exponunt ab Hesychio. Sed mirum viris doctis in re tam leui aquam hæsisse, præsertim qui [illegible] Aristoteli tam cognitam haberent. Hesiodus æstatem constituit [illegible] ita loquuntur eleganter [illegible] id est, *tempore torrido, & cicadis*, vel, [illegible]. Hac ratione Philosophus eleganter dixit Hesiodum salacitatem mulierum, [illegible] virorum imbecillitatem constituere [illegible]. Non vacabat Aristoteli aliud agenti citare versus illos [illegible] & quæ sequuntur [illegible]. Propterea eleganter [illegible] dixit [illegible] *sicut poeta Hesiodus dicit de tempore quo viros* [illegible]. Quod hinc desumpsit Alcæus, [illegible]. Diximus supra Hesiodum in libris [illegible] doctrinam complecti: ostendit itaque hic postquam [illegible] absoluit, quid agendum sit [illegible]

[illegible] Non intellexerunt hunc locum Interpretes. Ac primo Moschopulus quantum a sensu [illegible] perspicuum fiet, cum semper [illegible] reddit. Satis superque [illegible] ne iactura hic repetendum sit, in libro nostro singulari,

contra Tzetzem, Ephemeridum rationem in operibus Hesiodi non in diebus esse: cum autem designatio eius passim fere sparsa sit, manifeste tamen ibi incipere: Μῆνα δ' ἀληνεῶνα. Ita vt tota agriculturæ doctrina in Ephemeride desinat. Hesiodus postquam Ephemeridem suam cum anno terminauit, cuius doctrina ab hyeme incipit, in Autumno desinit, totam simul Ephemeridis doctrinam & agriculturæ tali clausula concludit: Πλώειν ἢ κατ' χθονὸς ἄρμενος εἴη. quod interpretes Latini, secuti Græcos, reddiderunt, *Annus vero per terram actus absolutus fit.* Ineptissime. Multum torsit omnes illud κατ' χθονὸς, quæ verba absoluunt Agriculturæ præcepta, simulque ad nauigationem viam præparant: ita vt illud quod sequitur, Εἰ δέ σε ναυτιλίης ita cum hoc cohæreat. quia enim τῇ Πλειάδι veteres arare vt incipiebant (quod Lacones vnâ voce βουτοῦν dicebant, Hesychius, Βουτοῦν, ἀροτριᾶν. ἔστι δὲ Λακωνικὸν) ita nauigare desinebant, eleganter Hesiodus hac occasione alteram Oeconomiæ rationem orditur. At Proclus optime ad hunc locum notarat, τοῦτο ἐστιν ἀλλ' ὁ ἐπὶ γῆς ἔργων ἐνιαυτὸς τέλεος ἔσται: potuisset tamen melius aliis consulere infra: si pro illis, καὶ ταῦτα πάντα, ὁ ἐνιαυτὸς ὅλος ἀρμόδιος ἔσται, notasset, ὁ ἐνιαυτὸς ὅλος παλαιγενὴς ἔσται. Tzetzes nugari maluit, quæ hic omitti poterant. ἄρμενος igitur est τὸ πεπληρωμένον: κατ' χθονὸς, est κατὰ τῶν χθονὸς ἔργων: nam ita transit ad τὰ θαλάσσια. Absoluto totius anni tempore concludit Ephemeridis doctrinam his verbis: Πλώειν ἢ κατ' χθονὸς ἄρμενος εἴη. *Ita annus in opere rustico absolutus esto.* Ita sumendum.

Pag. 145. Μέζω φορτίον ὡς] Non intellexerant hæc interpretes. Hesiodus μέγα θαλάσσης vocauit τὸν ἀργυρόν. Sic eleganter, ἀείξω δὲ τὸ περίεργον ὑπὸ θαλάσσης: quamobrem quæ Moschopulus, Proclus, Tzetzes ἀπὸ τοῦ μεγάλου hic dicunt, ostendit eos non bene mentem Hesiodi vidisse. dum suadet μέζω φορτίον ὡς, suadet vt mercator vsque ad æstatem maneat, quia vsitatissimus alter ille πλοῦς, veris nimirum, ἀρπακτὸς sit, quod quid sit suo loco ad interpretes dicimus.

Pag. 148. Καιρὸ ὁρᾶν ὑγρὸν δοῦναι] Stobæus, καὶ ἐν ὥρῃ ὑγρὸν δοῦναι.

Pag. 154. Μηδὲ πολυξείνου δαιτὸς] vt hoc præceptũ, quod est περὶ τῶν συμβολῶν & ἐρανιστῶν, quæ collatis ab vnoquoque sumptibus instituebantur, constet sibi, sublatâ distinctione, ita lego: Μηδὲ πολυξείνου δαιτὸς δυσπέμφελος εἶναι. Ἐκ κοινοῦ, πλείστη δὲ χάρις, δαπάνη τ' ὀλιγίστη. Sensus est hoc modo mire directus & perspicuus.

Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν.] Notum est omnibus quam multa de his veteres: cæterum cur hoc præceptum de non mouẽdis sepulchris ad τὰ περὶ τὴν ἀγαθὴν spectet, nunquam ostendere potuerunt. Nos hos versus hoc modo transponendos esse dubitare non possumus, licet intercedentibus omnibus Grammaticorũ tribubus, qui nimium misere truncarunt, mutilarunt, auxerunt, transposuerunt olim, tanquam vultures quidam, Homerum & Hesiodum:

Μηδὲ γυναικείῳ λουτρῷ χρόα φαιδρύνεσθαι
Παῖδα δυωδεκαταῖον, ὅτ' ἀνέρ' ἀνήνορα ποιεῖ.
Μηδὲ δυωδεκάμηνον· ἴσον καὶ τοῦτο τέτυκται.
Ἀθανάτοισι χύδην χέειν ἐν τῶ κοτ' ἦ τῷ
Ποιεῖ.

Quãtã curã veteres distinxerint τὰ ἀνδρεῖα & γυναικεῖα, quæ *gynæcia* vocabant, & ab solute λουτρά in deliciarum descriptionibus, Lampridius *lauacra muliebria*, Capitolinus *muliebria lauationes*, vt viri magni nuper notarunt, pueris notum est, tum ex aliis tum ex Gemisto, qui in

[illegible] disciplinam Atheniensium considerari vult. Pueri autem [illegible] & [illegible] omnia communia cum matribus habebant, [illegible], id est, ipsum gynæceum: monet Hesiodus ne eiusmodi puerulos matrum [illegible] assuescere sinant, ex disciplina veteri, quia [illegible] ex aquæ tepore existimabant. Sensus erit ita perspicuus planusque, vt nihil supra, hoc modo:

Neque muliebri lauacro corpus purgare
Puerum sinas duodecennem, quia masculos eneruat,
Neque duodecim mensium, nocet de illud æqualimodo [sequitur
Viro. dura enim sua tempore de hæc etiam
Pœna.

apparet hinc ante omnia præceptum [illegible] huc non spectare: quod seorsim considerabimus.

[illegible] sunt [illegible]: de quibus vsitatum fuisse elegantissima parœmia [illegible], qua hic Hesiodus vtitur, satis ex illo Platonis apparet tertio de legibus. [illegible]. Et Eusebius Præparat. Euang. Lib. 3. [illegible] pro [illegible] quam eleganter dictum sit ostendimus ad Proclum.

[illegible] ἄμεινον] vetus clausula qua potissimum vtebantur in interdictis suis veteres principes, erat, ὂ γὰρ ἄμεινον. Sic apud Herodotum in cautione sepulchrali in Epitaphio Nitocridis: [illegible] ὂ γὰρ ἄμεινον: quia autem vulgo etiam in Ethicis cautionibus ea vtebantur clausula, Horatius philosophiam alibi, *meliora* dixit, id est, [illegible].

Cum tu ecemptos vndique nobiles
Libros Panæti, Socraticam & domum
Mutare loricis Iberis
Pollicitus meliora, tendis.

pollicitus meliora, est, [illegible].

Pag. 166. [illegible]] Errauit vir summus Angelus Politianus, cum tres dies Iouis ab Hesiodo statui obseruat, ex hoc loco. Vetustissimi Poetæ ominis causa vtebantur [illegible] voce [illegible] eleganter in narrationibus etiam, quæcunque de re agebant: ita in principio, continuo [illegible]: Vbi illud postremum ominis causâ ponitur, & ex suppletiuo: nam nihil est quo referatur. Peculiariter autem singulos dies poëta [illegible] dicit simpliciter. sic in illo [illegible] autor Megaræ Idyllii Dorici: [illegible]. Ita Hesiodus cum rationem τῶν ἡμερῶν incipit, in genere iubet [illegible], id est simpliciter, *dies quos natura constituit*: ita ea vox millies a Poetis ponitur: Sic Apollonius & Nonnus [illegible] dixerunt, sicut Hesiodus ἤματα ἐκ Διός: omnes enim res ominis causa Διός dicebant: ita vt inde τὸ Διός [illegible], in vsu remanserit: sic Theocritus dixit, [illegible]: quod etiam veteres magi-

stri videntur ex eo loco ad Homerum notasse. Id quod toties poetæ ἐκ Διὸς dicunt, Hesiodus hic παρὰ Διὸς dixit. Διόθεν] inquit, ἤματα δ' ἐκ Διόθεν id est, Hi sunt dies vitæ quibus a Diis sortiti sumus: quicquid non interpretantur, omnis causa dicitur. Atque hæc causa est cur Proclus, qui tam studiose ex more familiæ suæ, dies persecutus est, nihil περὶ Διὸς [illegible] dicat, nisi quod [illegible] ita dici existimat. Atqui Hesiodus post hanc formulam diuisionem non τῶν ἀγαθῶν solum, sed & τῶν κακῶν aggreditur. Tzetzes ad omnes dies retulit: quamquam more suo nugacissime [illegible] exponat, hic vero περὶ τῆς εἱμαρμένης. Sed veniam meretur qui a Grammaticis dissentit, cum ipsi toties a se abeant.

Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ] Nimium hic nos frustrantur interpretes. Itaque quamuis hæc rejicere poteramus in notas nostras, ad ipsos, hic tamen monere visum. Εἰκὰς in mense multiplex est: μεγάλη dicitur postrema, respectu priorum. Atque hæc est causa, cur in Nebulis Comicus dicat [illegible]. Non bene intellexit locum illum Græcus interpres. Quæritur enim cur cum [illegible] finis sit plerumque lunæ, & mensis; cum [illegible] sit satisfaciendum fœneratoribus, miser tamen Strepsiades [illegible] agat: Atque hic interpretis rationes videtur mihi [illegible] eleganter [illegible] dicuntur, cum plures sint [illegible] vltima est mensis veterum: Est autem dies illa quæ vigesimarum vltima est: μεγάλη enim est ἡ ὑστάτη, quæ τὴν ἕνην καὶ νέαν præcedit. Obseruarunt enim veteres, etiam Athenienses ante Solonem [illegible]. Εἰκὰς μεγάλη, est, Pridie Calendarum: nona & vigesima. Quam nugentur interpretes, qui [illegible] idem cum εἰκάδι μεγάλῃ esse putant, in notis nostris ad ipsos ostendimus: ex quibus reliqua petenda sunt quæ ad Hesiodi intellectum faciunt. Quicquid enim hic prætermittimus, ad interpretes notatum inuenies.

FINIS NOTARVM

IN ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΣ

Hesiodi.

Clariſſ. Doctiſſimoque Viro

BONAVENTVRÆ VVLCANIO

DANIEL HEINSIVS

S. D.

HESIODVM, Vir Clariſſime, dum ſub prælo eſt, leui opera percurrimus, præſertimque librum cui ab Operibus & Diebus inſcriptionem fecit ſiue ὁ ποιητὴς, ſiue aliquis τῶν μετ' αὐτόν. Quæ in illo notanda videbantur, partim ne incepti operis curſum remoraremur, neque prælis difficultatem obijceremus; partim quod ſub manu quædam naſcerentur, quæ tolli poſſe videbantur, magis quam oſtentationis cauſa, aut gloriolæ captandæ, quam ex aliis authoribus ſperare poteramus, Introductioni noſtræ, quam illi operi ſubiungere viſum erat, addidimus. Reſtabant interpretes, nec emendati me hercule, nec vbique probi, & qui ſæpenumero παρερμηνείᾳ τινὶ non ferendâ ſenſum authoris mentemque inuoluerant verius quam proponebant. Quæ res indicanda ſaltem iuuentuti fuit, καὶ τοῖς κινδυνεύουσι ναυμαχίᾳ τοσαύτῃ περιπεσεῖν. Moſchopulum Proclumque, vbi neceſſe fuit, integritati ſuæ reſtituimus. Quæ tranſpoſita manifeſtè erant aut alio tranſlata, nec tamen loco ſuo a nobis mota fuerant, ne temeritate peccaremus, indicauimus. Tzetzen auximus, ſuppleuimus, reſtituimus: alterum ex ingenio: alterum ex authoritate Venetæ partim editionis, partim M S. cum quo olim a te collata fuit illa. Quod quamuis omnino peculiare nihil repræſentaret, quod non in Baſilienſi expreſſum eſſet, noluimus tamen vel humanitati tuæ minus debere, vel ignorare τοὺς χαρίεντας, quo ſtudio, quo ardore, etiam hac ætate rem literariam agas. Merita in me tua, in quorum partem paſſurus ſum venire neminem, alias agnoſcemus, cum occaſionem obtulerit bonus Iupiter, aut Apollo pater. Auctores ſub auſpicio tuo grauiſſimos deguſtaui, eruditionem tuam veneratus ſum, iudicium colui, ingenium ſuſpexi; atque adeo præeunte te, & manu quaſi ducente τῇ Ἑλληνικῇ Ἀφροδίτῃ καὶ ταῖς παρέδροις Χάρισι θύειν ἠρξάμην. Multorum igitur nomine cum iam olim tuus ſim, poſtremum nunc beneficium amplector, quo labori huic noſtro pro parte tua deeſſe noluiſti: pro quo quicquid huius eſt tibi offerendum arbitramur. Ita tamen vt pro reliquis omnibus animum noſtrum apud te obſidem relinquamus. Vale Vir Clariſſime, & nos amare perge.

DAN. HEINSII NOTÆ ET ANIMADVERSIONES IN MANVELEM MOSCHOPVLVM, PROCLVM DIADOCHVM, IOANNEM TZETZEM, ἘΡΓΩΝ ΚΑῚ ἩΜΕΡΩ͂Ν Heſiodi Interpretes.

AMICO LECTORI.

QVÆ in reliquis Heſiodi interpretibus a nobis præſtita ſunt, facile ea per te videbis, vt & ea quæ in Tzetzen obſeruamus, animaduertimus: cæterum conſilij noſtri in editione eius ignarum te eſſe noluimus. Exemplaribus duobus vſi ſumus, altero mutilo, ſed quod ex M. S. *codice ſuppleuerat* C. V. *Bonauentura Vulcanius: altero Baſilienſi, ſed in quo omnia excuſa erant, quæ in altero ex* M S. *acceſſerant, quod longe emendatiſſimum ab omnibus ſemper habitum eſt. Hoc ipſum infinitis in locis corruptum vitiatumque, ita vt ſæpius lineæ aliquot bis terve inculcarentur, & gloſſemata multa ineptiſſime irrepſiſſe apparerent; partim ingenio, vbi ab vtrâque editione deſtituebamur; partim iudicio, accedente Venetæ editionis authoritate, quæ etſi mutila, & multis partibus corruptior, nonnullis tamen in locis ad veram lectionem, qua deſtituebamur, nobis præiuit, emendauimus. Sed cum ſæpe integris pericommatibus & periodis, quæ idem notarent, hæ editiones differrent; ea quæ meliora nobis videbantur ex Baſilienſi retinuimus: cætera ſecundum Venetam emendauimus. Quorum ſingulorum in Notis rationem reddere nec potuimus, nec voluimus. Typographica porro menda, quorſum notare attinet, aut articulum alibi omiſſum, alibi ſuperuacuum, quod non raro factum fuit. Sufficit nobis ſi ex iis quæ in hunc Grammaticum, eiúſque emendationem, collata à nobis ſunt, Heſiodo aliquantulum lucis allatum videbis.*

Pag. 1. ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ εἰς ΤΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΤΑΣ ΗΜΕΡΑΣ ΤΟΥ ἩΣΙΟΔΟΥ.] Huius inſcriptionis autor quiſquis fuit, recentiſſimus fuiſſe videtur, eamque agnouiſſe diuiſionem librorum, quæ hodie obtinet: in qua tertius quaſi liber, aut ſaltem peculiaris totius operis pars conſtituitur, illa, quæ ΗΜΕΡΑΙ inſcribitur, vbi nimirum τῶν ἡμερῶν ratio incipit: alias enim ſuffeciſſet dixiſſe, ΕΙΣ ΤΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΣ, ſine articulo illo, qui peculiarem quaſi partem τὰς ἡμέρας ſtatuit. Tzetzes, vt paulo inferius videbimus, etiam dedita opera, inſcriptionem totius operis generalem ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΣ facit. Nec ignoramus propterea ab aliis hoc quoque modo citari: ſic Homeri interpres ad primum Iliados: Ἥρωας δὲ φασὶ κληθῆναι, ἀπὸ τῆς ἀρετῆς, ἢ ἀπὸ τοῦ αἴρω, ὥς φησιν Ἡσίοδος ἐν τοῖς ἔργοις καὶ ταῖς ἡμέραις. & Patriarcha Photius ex antiquiore notat τὰ ἔργα καὶ τὰς ἡμέρας Ἡσιόδου ὁμοῦ τῇ τοῦ Σῴζου τοῦ Νικάνορος κεφαλῇ repertas fuiſſe, ne alios adducamus: quanuis priora illa, τοῦ σοφωτάτου &c. ætatem ſuam præ ſe ferant, quæ non Grammaticis modo ſed & antiquioribus authoribus a ſequiori ætate præfigi ſolent. Sic Nonni Dionyſiacorum pro eo qui hodie legitur in M S S. fuit: τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου Νόννου Διονυσιακά: vt in ἀνεκδότοις Caroli Vtenhouij ad doctiſſimum Falckenburgium vidi. Quæ manu librarij ſæpe appingi ſolere fit veriſimile.

Pag. C. 1. Tzetzes: γεγόνασι δὲ τούτων τῶν ποιητῶν ἄνδρες ὀνομαστοὶ πέντε] Ita reſcripſimus, cum Baſilienſis editio male, τέσσαρες, haberet, quod repugnat numero eorum, quos poëtas eſſe ait, etiam ſecundum calculum aliorum: ſunt enim hi quinque quibus hoc nomen ἀνωνύμως fuiſſe ait: Homerus, Antimachus, Panyaſis, Piſander, & Heſiodus. De operibus eorum quibus ποιητοῦ titulum meruerunt, multi: nam & apud Suidam quod de Panyaſi ſcribitur in collectaneis illius Grammatici, Πανύασιν ἐν ποιηταῖς τάττουσι μεθ' Ὅμηρον, κατὰ δέ τινας καὶ μετὰ Ἡσίοδον, καὶ Ἀντίμαχον: in eo τὸ, ποιηταῖς, vt hoc loco, ſumitur.

Ibid. Tzetzes: Ὅμηρος ὁ παλαιὸς, Ἀντίμαχος ὁ Κολοφώνιος.] ita edere maluimus, cum tam Veneta editio, quam Baſilienſis, ὁ πολὺς Ὅμηρος, haberet. Cæterum ita Homerus ὁ ἐποποιὸς dicitur, ad diſtinctionem Homeri τοῦ τραγῳδοῦ, qui ad Pleiada Tragicorum pertinebat: Homeri item τοῦ Εὐφρείωνος, quem coætaneum Heſiodi ſtatuit Tzetzes, & multorum aliorum recentiorum. Porro ita Poëtam a Grammaticis plerumque adduci notiſſimum eſt. nam & ipſe voce hac infra, cum de Homero loquitur, Tzetzes vtitur, cum inquit: Ἀλλ' ἴσως ὁ ἕτερος τοῦ Ἡσιόδου ἰσόχρονος, ὁ τοῦ Εὐφρείωνος παῖς, ὁ Φωκαεὺς, ὁ καὶ τούτῳ τὴν Ἐπωνυμίαν σπασάμενος, κατὰ τὰ ἔπη τοῦ θείου ἐκείνου ἀνδρὸς, τῇ ὁμωνυμίᾳ πεπλανημένοι, λέγειν τοῦτον ἐπλάσαντο. Ὅμηροι γὰρ πολλοὶ γεγόνασιν ἕτεροι, ζήλῳ τοῦ παλαιοῦ τὴν τούτου κλῆσιν λαμβάνοντες. Ortum autem hoc mendum eſt, ex more contrahendi M S S. ex παλαιὸς, πολύς. idem Tzetzes infra: βίβλους μὲν οὗτος ἱκανὰς συνεγράψατο. Ὅμηρος δὲ, ὁ παλαιὸς ιγ'.

Pag. 2. C. 2. Tzetzes: καὶ ἐχέφρονας, καὶ ἀγχίνους ὤν] In editione Baſilienſi legebatur, ἢ περὶ τὸν Ἑλικῶνα ποιμαίνων, ἐχέφρονας καὶ ἀγχίνους ὤν. verba illa, περὶ τὸν Ἑλικῶνα ποιμαίνων, induximus, vt gloſſema,

ma, non sine suffragio Venetæ editionis, quæ habebat manifeste, ἢ ἰσχυρρὸς καὶ ἄϋπνος ὢν, ζαύνεις τι σεαυτὸν γεγονώς. Reliqua vero non agnoscebat: quod nos secuti τὸ ἢ simpliciter in καὶ mutauimus: quanuis ex eo & ἤτοι fieri commode possit. Ita ne minima quidem lectorem celamus.

Pag. 2. C. 2. Tzet. Κἂν γὰρ καὶ σοφά τινα τὸν παρθένοι καὶ δαφνηφόροι ἀρίζοντο, γυμνάσουσι τοῦτον, ἀλλ' οὐ σοφίσουσι] In Basiliensi editione scriptum erat, γυμνάσουσι πάντων: ex quo nos fecimus τοῦτον. Recte procul dubio. In Veneta hæc mutila erant.

Pag. 3. C. 1. Tzet. Καί φασι τὸν Ὅμηρον τὰ πρωτεῖα λαμβάνειν] Ita emendauit Illustris Scaliger, cum legeretur, καὶ πῶς, in Basiliensi.

Ibid. Tzet. ὁ δὲ Πανίδης ἔκρινε νικᾷν Ἡσίοδον] In emendatissima editione legebatur, ὁ δὲ Πανίδης ἔκρινε κἀυτὸν Ἡσίοδον, ὡς εἰρήνην, καὶ &c. ne sensus suspensus esset, ex καυτὸν, νικᾷν faciendum fuit.

Ibid. C. 2. Tzet. Ὄλβιος οὗτος ἀνήρ] In his versibus quædam erãt, quæ cum metro pugnabant, quæ facile emendare fuit. Quædam etiam quæ cum idoneo sensu: versus enim vltimus ita legebatur: Καὶ δὴ τι θανάτοιο τέλος πεπρωμένον εἶν. Scripsimus autem ex libello, qui Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου ἀγὼν vulgo inscribitur, vbi hi versus, & quædam præterea, quæ hic sunt, leguntur, Κεῖθι δέ τοι. Agit enim de loco vbi moriturus erat.

Ibid. Tzet. Ὀστέα πληξίππων γῆ Μινυῶν] ita edidimus, cum male in Basiliensi, πληξίππου, esset. Tertius a principio versus ita in eâdem editione concipiebatur, quemadmodum expressimus in hac nostrâ;

Ἡσιόδου τοῦ πλεῖστον ἐν ἀνθρώποις κλέος ἐστὶν,

vt & lib. Anthologiæ 3. tit. εἰς ποιητάς. At in Pausaniæ Bœoticis melius elegantiusque:

Ἡσιόδου τοῦ πλεῖστον ἐν Ἑλλάδι κῦδος ὀρεῖται:

Quod ego in meâ huius Epigrammatis versione secutus sum, quæ ita habet:

Fertilis Hesiodum produxit frugibus Ascra:
Ossa viri Minyûm Martia terra tegit,
Hesiodi, cuius miratur Græcia laudes:
Nec tulit huic quenquam cognitione parem.

in certamine Homeri & Hesiodi, γῆ Μινυὰς legitur, versu secundo: & 3. sicut edidimus.

Ibid. Tzet. Ἀλλ' ἐπεὶ μὲν δὴ ταῦτα κατελέξαμεν] Basiliensis editio habebat: ἀλλ' ἐπεὶ μὲν τὰ περὶ τὸν ποιητὴν κατελέξαμεν. Sed simplicissimum secuti sumus. Cl. Vulcanius ex MS. ad oram libri sui notarat: Ἀλλ' ἐπεὶ μὲν τὰ περὶ τὸν ποιητήν, quod magis placet.

pag. 4. Tzet. ἤτοι διδασκαλία γεωργίας καὶ ἡμερῶν καθ' ἃς δεῖ τόδε ποιεῖν] melius dixisset & verius, καθ' ἃς δεῖ τόδε ἢ τόδε ποιεῖν: ita etiam reliquas œconomiæ partes admitteret, quas iam excludit.

Ibid. Tzet. Ἀσπίδος, Θεογονίας, Ἡρωογονίας, Γυναικῶν καταλόγου] Deceptus fuit Tzetzes cum reliquis sui temporis hominibus in Hesiodi librorum enumeratione: Ac primo ad Ἀσπίδα quod attinet peccat, cum eam ex catalogorum numero tollit: Secundo cum solius Γυναικῶν καταλόγου meminit: nisi forte illud, καὶ τῶν λοιπῶν, ad reliquos Hesiodi catalogos referamus: quod mihi neutiquam verisimile fit. Tertij Hesiodi catalogi pars fuit Ἀσπίς. Nec aliud voluit antiqui argumenti, quod etiamnum illi libro præfigitur, autor; cuius hæc verba sunt: Τῆς Ἀσπίδος ἡ ἀρχὴ ἐν τῷ δ' καταλόγῳ φέρεται μέχρι στίχων ν' καὶ σ'.

Ibid. Tzet. γυναικῶν καταλόγου] Ad distinctionem aliorum Catalogorum: nolim enim falli ex Hesychio, vel parum caute notante, vel corrupto, viros doctos, cum magni nominis quibusdam, qui κατάλογον Ἡσιόδου cum simpliciter citatur, ad τὰς ἠοίας referunt.

At

At cum Stephanus, cum Eustathius, cum alij Ἡσιόδου κατάλογον citant, τὴν ἡρωογονίαν, aut τὰς γυναικολογίας ἡρωϊκὰς plerumque intelligunt: quod cum fructu obseruabis. Apollonij interpres manifeste distinguit ἠοίας, & κατάλογον, ad lib. 2. παραφράζει δὲ Φινέα φησὶν Ἡσίοδος ἐν μεγάλαις ἠοίαις, ὅτι Φρίξῳ τὴν ὁδὸν ἐμήνυσεν, ἐν δὲ τῷ γ´ καταλόγῳ, ἐπειδὴ τὸν μακρὸν χρόνον, τῆς ὄψεως ἐστέρησεν. Hesychius cum interpretatur ἠοῖα, ὁ κατάλογος Ἡσιόδου, non dubium est quin desit numerus, qui fortasse ita supplendus esset, ἠοῖα, ὁ δ´ κατάλογος Ἡσιόδου. Video enim ἠοίας ordine quartas fuisse: quas δ´ κατάλογον vocant. Atque hoc est quod vult loco supra adducto magister, qui ἐν δ´ καταλόγῳ Ἀσπίδα Ἡσιόδου φέρεσθαι scribit. Sic cum ὁ τὰ ἐθνικὰ γράψας, quem Stephanum vulgo dicimus, hos versus citat in hunc modum: Ἡσίοδος καταλόγων·

Κλῆται Νηλῆος Φαλασίφρονος υἱέας ἐσθλὺς
Ἕνδεκα· δωδέκατος δὲ Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,
Ξεῖνος ἐὼν, ἐτύχησε παρ᾽ Ἱπποδάμοισι Γερηνοῖς.

& paulo post; dubium non est, quin scripserit: Ἡσίοδος καταλόγων γ´, quæ litera cum voce coaluit, & in ὁμοειδῆ mutata est.

Ibid. Tzet. ἔτι δὲ καὶ πρὸς αὐτὴν διαστολὴν τῶν τοῦ μεγάλου Ὀρφέως ἔργων, καὶ ἡμερῶν, ὧν, &c.] Hoc loco glossema fœdum, quod in emendatissimo codice erat, eiecimus: ὧν ἔργων Ὀρφέως, ἤτοι τοῦ περὶ γεωργίας: quod non tam imperiti hominis est, quam vacui, & qui, quod ageret, non haberet. Id propterea nos loco mouere partim ex iudicio nostro, partim ex authoritate Venetæ non dubitauimus.

Ibid. Tzet. Ὅππως ἂν] Ineptissime hic versus ita conceptus legebatur, Ὅππως ἂν παιδία σελήνη πεπόνθοιτο. Illustris vero Scaliger, ita vt edidimus emendandum nos monuit, nimirum, Ὅππως ἂν παιδία σιλωαὶν πιπίσκοιτο: addens præterea, illud πιπίσκοιτο de Lunâ dictum esse, vt apud Maronem, *pareret*; de aruis & terra:

Vt quamuis auido parerent arua colono.

Quem versum ἐκ τῶν τοῦ μεγάλου Ὀρφέως ἔργων magnum illum Poëtam expressisse dubium non est.

Ibid. C. 2. Tzet. Διὰ ταῦτα πάντα τὸ βιβλίον ἐπιγέγραπται, Ἡσιόδου ἔργα καὶ ἡμέραι] Scribe, διὰ ταῦτα πᾶν τὸ βιβλίον, &c. Notat Grammaticus, inscriptionem totius libri esse Ἔργα καὶ Ἡμέραι: quod probat, id quod supra ostendimus, ineptam esse diuulsionem librorum, quæ hodie obtinet, & τὰς ἡμέρας non esse partem peculiarem, neque aliam. Præterea neque, quod a quibusdam hodie factum est, libros priores, ἔργα tantum vocandos esse, omisso ἡμερῶν nomine: sed opus hoc vnum & integrum Ἔργα καὶ Ἡμέραι inscribi: quod ex eo probare videtur, quia τὸ τοῦ μεγάλου Ὀρφέως πᾶν τὸ βιβλίον ἔργα καὶ ἡμέραι inscribebatur; quanuis ostenderit vbi ἔργα, vbi ἡμέραι incipiebant: quod & in Hesiodo videmus, & in qualibet huius operis parte. Ita enim antiqui de his libris loquebantur, ἀπὸ τεῖχος μέχρι Πανδώρας, ἀπὸ Πανδώρας μέχρι γεωργῶν, & ita deinceps μέχρι τῶν ἡμερῶν: nec propterea totidem libros constituerunt: vt in libro singulari ostendimus.

Ibid. Tzet. Καὶ τὰς δικασὰς δεξιούμενος, τοῖς δίκην κατέκρινε τὸν Ἡσίοδον] Inepte in emendatissima editione erat, τὰς δικασὰς ἐξηγούμενος: quod locum hic habere non potest. Est autem δεξιοῦσθαι vox quâ impense delectantur magistri, ἀντὶ τοῦ πείθειν: quare nec mirum si ad τὰς δωροδοκίας Persæ referatur. Apud Eustathium eam vocem reperies frequentatam, non longe aliter: apud Plutarchum eodem modo, ἐν τῷ πῶς ἄν τις διακ. τ. κόλ. τ. φίλ. μετὰ δὲ τὴν

 ἀπο-

ὑπέρδεξιν τοῦ Κρατεροκράτους, δεξαμένου τοὺς διαιτητάς. Quo ſpectat & notiſſimum illud Euripidis δεξίωμα, vt nos monebat Illuſtris Scaliger:

Ὦ χρυσὸν δεξίωμα κάλλιστον βροτοῖς.

Ibid. Tzet. Ὅθεν ἔτος τοῦ ἀργοῦ βίου, καὶ τῆς ἀσώτου διαγωγῆς αὐτὸν ἀποτρέπων, διὰ τοῦ παρόντος βιβλίου πρὸς ἐργασίαν προτρέπεται] emendatiſſima editio πρὸς γεωργίαν repræſentabat: maluimus non vna de causâ, πρὸς ἐργασίαν, cum Venetâ. Atque hactenus Tzetzæ Prolegomena. In quibus nimis diu hæſimus: vices enim ſuas poſcunt duo reliqui.

Pag. 5. C. 1. Moſch. Ἰστέον, ὅτι πάντα οἱ Ἕλληνες] Totum vniuerſum in Deos ſuos diuidebant οἱ ἔξω: atque hinc intereunte naturâ, & ſingulis rebus; ſingularum quoque partium Deos interire credebant. qua de re illuſtris locus eſt, lib. 6. Epiſt. Plinij Secundi: *Multi ad Deos manus tollere, plures nuſquam iam Deos vllos, æternamque illam & nouiſſimam noctem interpretabantur.* Atque hæc cauſa eſt, cur Maro, *nihil cœleſtibus debentem*, τὸν τεθνηκότα vocet, *hominem fato defunctum*.

Ibid. id. ἐπὶ δὲ ὀνόματι τὸ, τὴν δύναμιν ἔχον, καὶ τὸν ἐπιστατοῦντα τούτῳ θεὸν ὀνομάζον] Opponit τὸ τὴν δύναμιν ἔχον, τῷ ἐπιστατοῦντι αὐτῷ θεῷ. Græci inter Deum inuentorem, & inuentum, voce δῶρον vel δωρεὰ diſtinguunt, & δῶρον dicunt huius vel illius Dei, τὸ τὴν δύναμιν ἔχον: ex quibus duobus tota natura conflatur; ex poteſtatibus duabus, dantis & dati. Hinc lucem accipit illud Homeri;

Μή μοι δῶρ' ἐρατὰ πρόφερε χρυσῆς Ἀφροδίτης·

Οὔ τοι ἀπόβλητ' ἐστὶ θεῶν ἐρικυδέα δῶρα.

Tota loci venuſtas conſiſtit in voce δῶρα: nam honeſto nomine δῶρα Ἀφροδίτης nominant rem turpem, τὴν συνουσίαν. Atque ita δῶρον Ἀφροδίτης eſt ἡ συνουσία viri & fœminæ, quæ commendatur ὑπὸ τῆς ἐπιστατούσης θεοῦ. Ita & Latini cum de materiali re loquuntur, voce *munera* & *dona* vtuntur. Ouid. Lib. Metamorph. VI. de Mida:

Tum vero ſiue illa ſuâ Cerealia dextrâ
Munera contigerat, cerealia dona rigebant:
Siue dapes. &c.

Τὸ δῶρον, id eſt quod *materiale* dicimus, Moſchopulus τὸ τὴν δύναμιν ἔχον. Sic Moſcopulus ipſe δωρεὰ dixit, vbi hunc eundem verſum exponit: Ὦ Μοῦσαι αἱ δοξάζουσαι τῇ δωρεᾷ τῶν ὑμετέρων ᾠδῶν. Interdum rem materialem etiam per vocem διακονικὸν diſtinguunt. Sic Moſchopulus dicit, Ἥφαιστον vocatum fuiſſe olim, τὸ, τι διακονικὸν τοῦτο πῦρ, καὶ τὸν ἐπιστατοῦντα ταῖς διὰ τούτου ἐνεργουμέναις τέχναις, id eſt, τὸ δῶρον, καὶ τὸν θεόν. Tullius, τὸ δῶρον τοῦ θεοῦ, *id quod eſt a Deo natum*, exponit; lib. 2. de Natura Deorum: *Itaque tum illud, quod erat a Deo natum nomine ipſius Dei nuncupabant; vt cum fruges Cererem appellamus, vinum autem Liberum.* Vbi totam fere ad verbum Moſchopuli ſententiam habes. ex hoc elegantia vocis διδόναι apud Poëtam dependet cum abſolute ponitur, vt in eo: Σοὶ δὲ διάνδιχα δῶκε Κρόνου πάϊς ἀγκυλομήτεω. Σκήπτρῳ μέν τοι δῶκε τετιμῆσθαι περὶ πάντων. &c. Poëtæ Græci & Latini, *donum noctis*, *donum ſomni* vocant, mira elegantia, noctem & ſomnum, cum ipſam rem τῷ σωματώδει θεῷ καὶ θεῷ opponunt. Maro:

Defenſus tenebris & dono noctis opacæ.

Homerus:

——— καὶ ὕπνου δῶρον ἕλοντο.

Ibid. id. C. 2. ἄγετε ἐννέπετέ μοι ἀπὸ τῆς Πιερίας ἐλθοῦσαι.] Non bene hæc intelligunt Græci interpretes: Moſcopulus, cum ἄγετε, εἴπατε ἀπὸ Πιερίας reddit; Proclus, cum Πιερίηθεν, ἐκ Πιερίας ὁρμώμεναι exponit; Poſtremo nec Tzetzes, qui etiam quæſtionem mouere audet, cur hîc ex Pieria Muſas; in Theogonia ex Helicone

Helicone vocet. Quæstio certe non grauis, nec quæ ad Areopagitas referetur: non enim Hesiodum assecuti sunt. Dictum est ergo Μῶσαι Πιερίηθεν, sicut apud Comicum Στρεψιάδης Κικυννόθεν, Νεφ.

Μ. Βάλλ' ἐς κόρακας. τίς ἐσθ' ὁ κόψας τὴν θύραν;

Στρ. Φείδωνος υἱὸς Στρεψιάδης Κικυννόθεν.

nam Μῶσαι Πιερίηθεν sunt Πιεριαί: sicut Στρεψιάδης Κικυννόθεν, & apud Theocritum Χρόμις Λιβύαθεν. Ὡς ποκα τὸν Λιβύαθε ποτὶ Χρόμιν ἄσας ἐρίσδων. Vulgare hoc est, & tamen si in Proclo notasset hunc errorem Tzetzes, aliquot paginis eum insectaretur, homo putide ambitiosus.

Pag. 6. C. 1. Proclus. Ἐκ τῶν ΠΡΟΚΛΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ] Διάδοχοι sunt duplices: in philosophicis familiis, qualis est Proclus; in Ecclesiasticis, quales multi. Addebatur autem vox διάδοχος causa præceptoris. Πρόκλου igitur διαδόχου, nimirum Πλατωνικοῦ: quod supplet Ammonius ad lib. Philosophi περὶ Ἑρμηνείας, his verbis de præceptore suo: Εἰ δέ τι καὶ ἡμεῖς δυνηθείημεν εἰς ἐπίγνωσιν περὶ τὴν τοῦ βιβλίου σαφήνειαν, ἀπομνημονεύσαντες τῶν ἐξηγήσεων τοῦ θείου ἡμῶν διδασκάλου Πρόκλου, τοῦ Πλατωνικοῦ διαδόχου, τοῦ εἰς ἄκρον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τήν τε ἐξηγητικὴν τῶν δοκούντων τοῖς παλαιοῖς δύναμιν, καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν τῆς φύσεως τῶν ὄντων κρίσιν ἀσκήσαντος, πολλὴν ἂν τῷ λογίῳ θεῷ χάριν ὁμολογήσαιμεν. Quod testimonium ita honorificum omnibus Tzetzis calumniis oppono: quæ interdum tales sunt, vt totum hominem tangant, & eius existimationem lædant: quod etiamnum hodie δι' ἄγνοιαν sæpe fit, non secus quam si quis trucidet alterum, ἐστραμμένον τὸ λελογχωμένον δόρυ νομίσας, vt philosophus loquitur. Ex hac porro inscriptione apparet hæc Procli quæ sequuntur excerpta esse tantum. quod si integer ad nos huius hominis peruenisset commentarius, magno nos onere subleuasset, qui nunc aliquid nobis præstare videamur, cum voluntatem afferimus, & studium bonis scriptoribus succurrendi. Multum interim illi debemus, qui hæc nobis reliqua esse voluerit, quanquam rem pessimi instituti aggressus est, quod eiusmodi virum ἐξέτεμε.

Pag. 7. C. 1. Tzet. αἱ δέ γε ἑπτὰ τὴν ἑπτάχορδον λύραν, καὶ τὰς ἑπτὰ ζώνας, καὶ τοὺς ἑπτὰ πλάνητας] Ita scripsimus, potius quam vt emendata editio habebat, ἑπτὰ ἀστέρας.

Ibid. Tzet. Μελπομένη ᾠδήν] id est τὴν τραγῳδίαν. Docent magistri veteres ᾄδειν esse τὸ τραγῳδεῖν, & vice versa τραγῳδεῖν τὸ ᾄδειν, vt & τὸ μελίζειν: ita vt glossatores posterioris præcipue ætatis omnes inter τραγῳδεῖν & ᾄδειν non distinguant. Apud Theocriti quidem interpretem sæpe exponitur ᾄδειν, τραγῳδεῖν: est enim τραγῳδεῖν quidlibet canere. Sic in loco illo Theocriti, Ἀλλ' ἀπὸ τᾶς πέτρας τᾶσδ' ᾄσομαι ἀγκὰς ἔχων τύ. interpres reddit, ἀλλ' εἴη μοι τὸ ὑπὲρ τὴν πέτραν ταύτην τραγῳδεῖν, ἔχων σὲ τὴν Μίλωνα: cum simpliciter sit μέλπειν. Qui interpres etiam si alibi vulgo nihilo doctior est, apparet tamen, vel ex autoribus, quos optimos adducit sæpe, magna eruditio, quæ vel ex Amarantho, vel alio aliquo Theocriti interprete petita est. alibi, μελικτάς, inquit, ὁ μὴ εἰδὼς ἐργάζεσθαι, τραγῳδητής. Homines ociosos & qui tantum cantui vacabant, τραγῳδοὺς dicebant. Ioannes Diaconus ad Clypei illa verba: Ἔνθεν δ' αὖθ' ἑτέρωθεν νέοι κώμαζον ὑπ' αὐλοῦ, τό, inquit, ἐκώμαζον ἤ ἐτραγῴδουν ἀκολουθοῦντες τῷ αὐλῷ: vbi simpliciter αὐτὶ τοῦ ᾖδον posuit. Melpomene igitur ἀπὸ τῆς τραγῳδίας dicta est, quatenus inuenit simpliciter cantum; quod puto viris doctis annotatum non esse: postea ab argumento eius carminis τῶν τραγῳδιῶν facta fuit. vnde Horatio, *Melpomene lugubris can-*

tus dicitur, in illo:

> *Quis desiderij sit pudor aut modus*
> *Tam cari capitis? desine lugubris*
> *Cantus Melpomene.* ———

lugubris cantus Melpomene, vt Græci dicunt, Μελπομένη γοερῶν ᾀσμάτων, nimirum θεός. Quem locum ita legendum esse, non vt vulgo sumitur, & intelligendum, nuper in lectionibus nostris ad Horatium ostendimus, monente nos Illustri Scaligero. de quo loco plura suo tempore.

Ibidem Tzetzes Εὐτέρπης δὲ καὶ Ἀστρυμόνος Ῥῆσος] Scribo, Εὐτέρπης δὲ καὶ Στρυμόνος Ῥῆσος. Rhesus enim Strymonis fluuij & Euterpes habebatur. Apollodorus περὶ θεῶν primo: Εὐτέρπης δὲ καὶ ποταμοῦ Στρυμόνος Ῥῆσος, ὃν ἐν Τροίᾳ Διομήδης ἀπέκτεινεν. alij volunt Terpsichores & Strymonis. autor argumenti in Rhesum, Ῥῆσος μὲν Στρυμόνος τοῦ ποταμοῦ καὶ Τερψιχόρης Μουσῶν μιᾶς: & ne de hoc quisquam dubitet, ipse autor grauissimæ illius tragœdiæ ita introducit Hectorem Rheso loquentem:

> Παῖ τῆς μελῳδοῦ μητέρος, Μουσῶν μιᾶς,
> Θρῃκός τε ποταμοῦ Στρυμόνος, φιλῶ λέγειν
> Τἀληθὲς αἰεί, κοὐ διπλοῦς πέφυκ᾽ ἀνήρ.

Poëtæ est filius non Strymonis, sed Eionëi, Iliad. κ.

> Ἐν δέ σφιν Ῥῆσος βασιλεύς, παῖς Ἠϊονῆος.

Eustathius: Ἱστέον δὲ καὶ ὅτι τὸν ῥηθέντα Ῥῆσον, Ὅμηρος μὲν, Ἠϊονέως ἱστορεῖ, ὡς δεδήλωται· οἱ νεώτεροι δὲ, Στρυμόνος, τοῦ κατὰ Θρᾴκην φασὶ ποταμοῦ, καὶ Εὐτέρπης Μούσης υἱόν. Eadem interpres Homeri antiquus, breuium Scholiorum autor.

Ibid. Tzet. Ἀπόλλωνος δὲ τοῦ Κάρβαντος καὶ Θαλείας Παλαίφατος] quis sit Carbas Apollo, nondum cum animo inuestigare potui: nec fuisse Deum eo nomine cultum vnquam, existimare possum. Locus meo iudicio corruptus & transpositus, scribo: Ἀπόλλωνος δὲ καὶ Θαλείας οἱ Κορύβαντες, καὶ Παλαίφατος. Corybantas huius Musæ & Apollinis filios fuisse notum ex Apollodori primo περὶ θεῶν. Isacius frater huius, in quo versamur, ad obscurum Tragicum: οἱ δὲ Κορύβαντες Θαλείας καὶ Ἀπόλλωνος. sæpe autem idem dicunt, quod aliquot locis obseruauimus. Θαλείας, inquit, καὶ Ἀπόλλωνος ἐγένοντο Κορύβαντες. De Palæphato autem apud Eustathium est Iliad. κ, & breuem Homeri interpretem: apud quem male scribitur hoc nomen; item infra apud Tzetzem. Sed non vacat emendare omnia quæ corrupta sunt: neque laureolam ex hoc multaceo quærimus.

pag. 8. Tzet. ἐν τῇ Πιερίᾳ, τῷ τοῦ Διός, ἤγουν τοῦ νοὸς οἰκητηρίῳ] Hanc glossam, sicut illam quæ paulo post sequitur, ἤγουν τὸ τοῦ νοὸς οἰκητήριον ἐγὼ Πιερίαν καλῶ, τὰς βίβλους δὲ Ἑλικῶνα, & similes, quales multæ occurrent, ne vitiosa quidem nuce dignas arbitror. Hæc tamen sola causa est cur Grammaticus hic intolerabili fastu supra omnes scriptores quotquot antecesserant se libere efferre audeat. Hinc illa: καθάπερ εἰ μὴ Τζέτζης ἐτύγχανον: &, νῦν δὲ ὥσπερ ἔμελλον βραχυλογήματι Τζετζικῷ, τὰ περὶ τῶν ψευδωνύμων τούτων Μουσῶν, καὶ ἕτερα πλείονα συμπεριλαβών, κεφαλαιωδέστερον ἐρῶ, &c. Græculæ cuiusdam ambitionis καὶ κορύζης plena. Sic frater huius Isacius interdum cum allegorias suas proponit, calcat, prosternit, conspuit omnes e quibus tantum profecerat scriptores, vt sine iis ne legere quidem patienter totum Lycophronis poëma potuisset: idem tamen quam prudenter scripsit alibi: Τὰς δὲ ἀλληγορίας εἰ μὴ πάντως τινὰς ἀναγκαίας, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἱστοριῶν ἑκτέον, ὅτι οὐδὲ πρέπον δεῖν ἀλληγορεῖν ἐσπουδοῖ. οὗτος γὰρ μυθικῶς πάντα γράφει. Adolescentes meminerint aliquid se scire si hæc ignorent quæ noster hic Thraso tanto cum fastu venditat; vir doctissimus quidem; cætera, quod de

hero

hero suo Plautinus Palæstrio, *gloriosus, impudens, stercoreus*.

Pag. 8. C. 1. Tzet. Σειρῆνες δὲ καὶ Μέλπει] in altero codicum erat, Μελπομένης, ἐκ ταύτης καὶ Τερψιχόρης καὶ Ἀχελώου Σειρῆνες, ἀπὸ μολπῶν καὶ χορδῶν δέχεται: quod placet: idem enim fere supra præcessit, quod hæc confirmat.

Ibid. C. 2. Διὰ τί ἀπὸ τῆς Πιερίας] Totum hoc problema vanum & friuolum est, vt ad Moschopulum ostendimus: nec enim ἀπὸ τῆς Πιερίας Musas vocat Hesiodus: sed Hesiodum male intellexit Tzetzes. Operæpretium tamen videre est quot modis hic Proclum insectetur. Ab hoc enim ad reliquas velitationes sibi viam præstruit: non aliter quam lanistæ solent, prius lacertos extendere, καὶ προεξαγκωνίζειν.

Ibid. καὶ ὁ μὲν φιλοσοφώτατος Πρόκλος] Hæc verba præcedebat in Basiliensi nota, talis: λύσις κατὰ Πρόκλον: & deinde post verba illa, lineis interiectis aliquot, ταῦτα μὲν ὁ Πρόκλος, sequebatur: λύσις κατὰ τὸν Τζέτζην: vtrunque nos, vtpote βόρβορον ex editione nostrâ, & residuû aliquod Augiæ stabuli reiecimus: sunt enim notæ alicuius, qui in vsum suum λύσεις has vtriusque, & Procli, & Tzetzis, annotauit. quamquam metuam ne qui Tzetzis fastum perspectum habuerint, hoc ab ipso fieri potuisse suspicari possint: qui sæpenumero hac ratione sententiam suam proponit, vt multis locis videre est: & iam supra ostendimus quod ab hoc non alienum est. Isacius quoque simili omnino ratione ad Lycophronem vtitur, qui mentionem τοῦ Τζέτζου facit, sui credo & huius nostri: Οὐ μὴν ἡμῖν δοκεῖ τοῖς Τζέτζαις ἔχειν ταῦτα τὰ μετ... idem in Chiliadibus huius millies. Non possum tamē adduci vt hic locū habere credā. alibi sæpe vox λύσεις

Ibid. Καὶ ἄλλην Πιερίαν πρὸς τῷ Ἐλικῶνι Πιέρου τοῦ Μακεδόνος... πρὸς δὲ Ἄλλη Πιερία ἐκλήθη.] Ineptissime in Basiliensi repetitum erat, καὶ ἡ μὲν Πιερία πρότερον ἀπὸ Πιέρου, ἀπὸ Πιέρου τοῦ Μεθώνης ἀδελφοῦ, πρὸς δὲ ἄλλη Πιερία ἐκλήθη.

Ibid. Καθὰ Μνασέας φασὶν ὁ τὰ Ἀδελφικὰ συνταξάμενος] Non est dubium quin legendum sit ὁ τὰ Δελφικὰ συνταξάμενος.

Ibid. Ἑλικὼν δὲ καὶ Κιθαιρὼν, ὑπὸ Ἑλικῶνος καὶ Κιθαιρῶνος τῶν ἀδελφῶν] Recte secuti editionem alteram, vocem ἀδελφῶν deleuimus: præcessit enim ἀδελφοί. Cæterum hanc Cithæronis cum Helicone pugnam, Demodocus Laco, discipulus Mycenæi Automedis descripsit, cum ijs quæ aduersus Teleboas Amphitryon gessit.

Pag. 9. C. 1. Id. ἀλλ' ὅτως ἐν νῦν μὲν αὐτὰς ἐν Πιερίᾳ· ἐν δὲ τῇ Θεογονίᾳ] ita simplicius & melius excudi iussimus, cum Basiliensis editio haberet: καὶ ἄλλως μὲν αὖ μὲν αὐτὰς ἐν τῇ Πιερίᾳ, ἐν δὲ τῇ τῆς Θεογονίας ποιήσει: nam præterquam quod sensus hic illi præferendus esset, etiam si integer esset; asteriscum sustulimus, qui nihil efficit, sed nota est lectoris ἐπέχοντος.

Ibid. ἐν δὲ τῇ Θεογονίᾳ διὰ τῆς τοῦ παντὸς κοσμοποιίας διδάσκει] ita ex alterâ edi curauimus, cum in Basiliensi legeretur, διὰ τῆς τοῦ παντὸς θεογονίας. Porro διὰ τῆς τοῦ παντὸς θεογονίας, est διὰ πάντων τῶν τοῦ ... σώματος θεῶν: quales Dij sunt, Νὺξ, Χάος, & c.

Ibid. Ἐλληνικῶς δὲ καὶ συνήθως λέγων τὸν Δία, ἤγουν τὸν νοῦν] hæc verba quæ ... includi iussimus, sequebatur tale quid in Basiliensi, καί καὶ ... δία ... χάοντος: quæ verba quia non putauimus huius loci esse, hinc exterminauimus.

Ibid. τὸ Βάρβαρον ... Ἑλλήνων ...] Verberat Tzetzes Proclum, quod in interpretatione istorum verborum, Πάντ' ἀρίστη, vsus sit, inter alia his vocibus, Ἑλληνικῶς καὶ βαρβάρως. Notissima est Græcorum ratio, qui τὴν οἰκουμένην εἰς

L L

τὰ Ἑλλάδα diuidebant, & βαβάρους, cum de moribus agerent. Hesychius Ἕλληνες, ἐθνικοί, σοφοί. Quam diuisionem Plato in Politico suo traducit. Etiam Apostolus ita frequenter loquitur, apud quem tamen τοῖς Ἕλλησιν, cum τοῖς Ἰουδαίοις opponitur, sicut ad Romanos primo, πάντας τοὺς ἀνθρώπους σοφοὺς designat. Calumnia hæc inepta & putida est.

Ibid. C. 2. ἐν δὲ τῷ ἄλλῳ χεδὸν ποιήματι, τοῦ εἱμαρμένην λέγει.] ita scripsimus cum in Basiliensi esset, ἐν δὲ τῷ ἄλλῳ χεδὸν ποιήματι: sicut præcessit, ὁ καὶ ἐνταῦθα ἐν ὅλῳ τῷ ποιήματι δηλοῖ ἄλλο μόνης τῆς ἀρχῆς: quanquam nec τὸ ἐν ᾧ ὅλως displiceat: Sed in his non vertitur Reip. nostræ salus.

Pag. 10. C. 2. Tzetz. ἐπὶ ἐξ ὕψος, καὶ ἄλλοις τῶν ἀστέρων κινήσεως πέμπεται κατὰ τοὺς ἐνταῦθα τοῖς ἀνθρώποις τὰ εἱμαρμένα] omnium τῶν ἐνταῦθα qui illud affirmarunt, primi fuerunt Chaldæi, qui Zodiacum in particulas minutas ccc lx. diuidebant, in vnoquoque signo tricenas: quas Græci postea ex opinione eorum μοίρας dixerunt, quo nomine & εἱμαρμένη ab illis appellata fuit, quod ἐκ τῶν μοιρῶν ἐκείνων τοῦ ζωδιακοῦ penderet. Cæterum quicquid hic notat Tzetzes, friuolum & ineptum est, ex consuetudine τῶν ἀλληγορικῶν.

Pag. 11. C. 2. Tzet. Θέμιδι] Θέμις ἡ γῆ, κατ' Αἰσχύλον: quanto melius hoc modo edidimus, quam quo in Basiliensi erat, Θέμις] ἡ γῆ κατ' Αἰσχύλον: cum hæc Tzetzes dicat ἀναλόγως τῷ Θέμιδι, quod Hesiodi est: sic quod sequitur ita scriptum erat: ὑπὸ γὰρ δικαίου, τῆς γεωργίας καὶ ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἡ ἀκριβὴς δίκη &c. nos vero meliorem lectionem secuti, illa interpolauimus: ὑπὸ γὰρ τῆς δικαίας τῆς γεωργίας, ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἡ ... [illegible] ... Æschylo quæ legifera Ceres Maroni dicitur ... [illegible] Legifera Ceres ... Theologi ... [illegible]

Locus Æschyli est Prometheo δεσμώτῃ.

Ἐμοὶ δὲ μήτηρ οὐχ ἅπαξ μόνον Θέμις,
Καὶ Γαῖα, πολλῶν ὀνομάτων μορφὴ μία.

quem locum ita intelligit interpres: ἐμοί, φησίν, ὁ Προμηθεύς, ἡ μήτηρ προεῖπε τὰ μέλλοντα γίνεσθαι. τὸ δὲ, οὐχ ἅπαξ μόνον Θέμις, ἀλλὰ καὶ Γαῖα, τοῦτο σημαίνει, ὅτι καὶ ἡ ἐμὴ μήτηρ, καὶ Θέμις καὶ Γαῖα λέγεται, ὁ καινὸν. καὶ γὰρ ἐπὶ μιᾶς μορφῆς ἔχουσιν ἐν θεοῖ, πολλοῖς ὀνόμασι κέκληται.

Ibid. C. 1. Moschop. οὐκ ἄρα μάντιν] ὡς ἔοικεν, &c. Secutus hic est vetustiorem aliquem magistrum Moschopulus: nec dubium quin Apollonij interpreté, qui τὸ ἄρα ἀδήλως sumi notat, & ita interpretatur, ad illud: τ᾽ ἄρα δὴ πέλε θεοῦ θεός. τὸ δ᾽ ἄρα ἀδήλως, ἀντὶ τοῦ, ὡς ἔοικε. καὶ ἐν Ὀδυσσεία οὐκ ἄρα μοι ... εἰδεῖ καὶ φρένες ἦσαν. καὶ Ἡσίοδος, οὐκ ἄρα μοῦνον ἦν ἐρίδων γένος, οὐκ ἦν, ὡς ἔοικε, μία ἀλλά. Sed de eiusmodi particulis quibus peculiariter authores singuli ἐν ἀδήλῳ vtuntur, nunquam est disputandum accuratius: quod tamen a Grammaticis obtineri non potest, qui in his semper acumen suum ostentant. Sic Philosophus sæpe κατὰ τὸ ἐπελθὸν voce ἴσως vtitur, de quo frustra tam accurate inquirunt interpretes. Sic lib. ad Nicomachum 3. cap. 1. τὸ ἑκὼν καὶ ἄκων ἀναγκαῖον ἴσως διορίσαι τοῖς περὶ ἀρετῆς ἐπισκοποῦσι. Ad quem locum notat Eustrathius: τὸ ἴσως οὐ πρὸς τὸ ἀναγκαῖον ἀναγκαῖον γὰρ ἐστι διαλαβεῖν, ἀλλὰ τὸ ἴσως πρὸς τὸ, πρῶτον διορίσαι· τοῦτο γὰρ λέγει, καὶ περὶ τῶν ἄλλων, τῶν μαλλόντων περὶ ἀρετῆς λέγεσθαι. οὐ γὰρ ἀναγκαῖος ὁ περὶ αὐτοῦ λόγος ... ὄντως καὶ ἐν πρώτῃ τῇ τάξει. ἢ τὸ ἴσως ἀντὶ τοῦ ὁμοίως. Sed frustra se torquet: Philosophus enim ἀδιαφόρως ἐχρῆτο τῷ ἴσως: nec aliud notare in similibus locis debebant eius interpretes. Sic lib. Rhetor. 2. Ἡ γὰρ ποιητικὴ ἴσως οὐ ταὐτόν, ἀλλ' οὐ ... λόγοι. Et sæpe alibi. ...

Pag. 12. C. 2. Proclus ... ἐπιγενέσθαι γένους] ... fallit ...

tur: adi notas nostras ad Hesiodum.

Ibid. Id. διὰ δ' ἄνδιχα] χωρὶς δηλ. εἰσὶν κατὰ τὴν ζωήν, ταύτην γὰρ εἶπε θυμόν. καὶ γὰρ πᾶσα ζωὴ ψυχικὴ καλεῖται θυμός] vapulas infra ob hanc interpretationem a magistro Tzetze hic Grammaticus, qui hoc modo in eum inuehitur: τί δ' ἐν τοῖς ἀπείροις, καὶ ἡ λέξις ἀξίως λέξεως μνήμης Προκλεικόν ἐστιν. ὡς καὶ τὸ παράφθεγμα τὸ, κατὰ διχάδιχα θυμὸν ἔχουσιν, ὁ σοφὸς Πρόκλος, θυμὸν τὴν ζωὴν λέγει. ἡμεῖς δὲ γλυκυτάτην καὶ ἔμψυχον λόγον καλοῦμεν τῶν γὰρ [illegible] τὸν θυμόν, ἤτοι τὴν ψυχὴν [illegible] καὶ διαμεμερισμένην ἐχόντων. ὁ [illegible] τῆς [illegible]. Plerunque Proclus, sicut multi hodie in Homeri & Hesiodi archaismo falluntur, cum omnia κατὰ τὸ λεγόμενον inquirunt; quia plerunque totum dicendi genus nō vox vna est examinanda. Sic διχάδιχα ἔχειν, aut διχάδιχα θυμὸν ἔχειν, dicuntur, qui inter se differunt, ἀλλήλοις ἐχθροί: quod genus loquendi cum exponere debuisset Proclus, vocem θυμὸς exponit, quæ in eiusmodi generibus loquendi eleganter abundat, sicut hoc loco cum ad τὰς ἑστίας refertur ab hominibus, hoc est τὸν λόγον. Debuisset igitur interpretari Proclus: διχάδιχα θυμὸν ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους διαλλάττουσι, πολὺ ἀλλήλοις διαφέρουσι, vel, πρὸς ἀλλήλους διεστᾶσι simpliciter. Latinus quoque interpres pessime hæc cepit. Nec hoc propterea Tzetzis profundas ineptias & Grammaticum acumen excusat.

Pag. 14. C. 2. Tzet. ἐξηγεῖται γὰρ ταύτην τὴν Ἔριν πολλοὶ ἀμείνω τῆς ἑτέρας ὁ Ζεὺς ὑψίζυγος ἐν τῷ αἰθέρι, καὶ ἐν ταῖς ῥίζαις τῆς γῆς, καὶ ἐν τοῖς ἀνδράσι] Errauit cum Moschopulo & Proclo Tzetzes [illegible], hoc est circa τὴν τῶν λόγων σύνταξιν, & ordinem verborum: qui Hesiodum hoc velle existimat, τὸν Δία ναίειν ἐν αἰθέρι καὶ ἐν ῥίζαις τῆς γῆς. Cum ita debuerit de toto loco statuere, & hoc modo interpretari: ἔθηκε γὰρ ταύτην τὴν Ἔριν ὁ Ζεὺς ὑψίζυγος ναίων ἐν τῷ αἰθέρι, ἐν ταῖς ῥίζαις γῆς, καὶ τοῖς ἀνθρώποις, πολλῷ ἀμείνω τῆς ἑτέρας Ἔριδος εἶναι. Nam hinc opinio nata est philosophorum, de qua Aristoteles & ex eo nos, illorum qui φιλίαν esse ἔριν putabant: omniaque in toto vniuerso ex illa constare. Quam opinionē ex hoc loco hauserant qui non aliam diuisionem secuti erant, quam quæ hinc sumi potest, κατὰ ταύτην γὰρ συντάξιν. Ἔριν enim, quam Hesiodus in terræ radicibus constituit, hoc est, ἐν [illegible] τοῦ κόσμου fatali potentia locatam esse vult, ἁρμονίαν dicebant: quæ est illa celeberrima, de qua tot veterum philosophi. altera, quam ἐν τοῖς ἀνδράσι, ἤγουν ἀνθρώποις, ait positam, quam simpliciter φιλίαν vocabant.

Ibid. Id. Καὶ ἐν τῷ αἰθέρι, καὶ ἐν ταῖς ῥίζαις τῆς γῆς, καὶ ἐν τοῖς ἀνδράσι] In quibus nos hic a Basiliensi differre videbis, scias esse nudam quandam [illegible] διαφοράν: nisi quod post τὸ ἐν τοῖς ἀνδράσι, glossa illa accesserit, διὰ τούτων γὰρ δηλοῖ [illegible]: quæ hic locum habere negari non potest. Post autem illa, Δία δὲ εἶπεν, ὅτι τὴν εἱμαρμένην νῦν λέγει: quod sequitur, τὰ ἑξῆς δηλα, a Basiliensi abest; nec negamus quin possit.

Pag. 17. C. 1. Mosch. Ὡς δ' ἕξ[εις]] ἀντὶ τοῦ [illegible] &c.] fortasse [illegible].

Ibid. Proclus: ἔθει καὶ ἀλληγορία, καὶ πολυμαθία καὶ πολυπειρία, καὶ [illegible], ὁ τὴν τῆς φυλάξεως ἔχων ἐξουσίαν.] scribe: ὁ τὴν τοῦ φυλάσσειν τὰς φυλὰς ἔχων ἐξουσίαν.

Ibid. C. 2. ἐπεὶ δὲ εἶπεν, ἵνα κατὰ μέρος [illegible] αὐτὸ τὸ φιλοπονεῖν ἐστι τὸ ἐργάζεσθαι] legebatur ante, ἵνα κατὰ μέρος [illegible], ex quo [illegible] fecit Illustris Scaliger, quem secuti sumus.

Ibid. [illegible] ἑξῆς] Scribe, [illegible] ἑξῆς. Notat nimirum

 Gramma-

Grammaticus in illo, ἐν τῷ ἐνιαυσιμιαῖς, vocem ἀκμῆς, ἕξοδον subintelligendam, siue χρόνῳ ἕξοδον, vt loquuntur semper Grammatici.

Pag. 18. C. 1. Tzet. Κληθῆναι δέ, ὅ τι ἐπιγείς, Ἄργει εἰς Λίβυην καὶ Σικελίαν πέμψας] Optime ex fide Venetæ editionis πέμψας scripsimus; cum in Basiliensi esset, Ἄργει εἰς Λίβυην καὶ Σικελίαν μεταπεμψάμενος.

Ibid. Τετθάλμενος πρῶτος ἀρότας, καὶ πονείους, ἐν ἀγρῷ χωρίῳ] Scribo ἐν τῇ Ἀρβᾳ χωρίῳ. Pausanias Achaicis: Πατρέων δὲ ἐς τὰ ἀρχαιότατα μνημονεύοντες, φασὶν Εὔμηλον αὐτόχθονα οἰκῆσαι πρῶτον ἐν τῇ χώρᾳ, βασιλεύειν δὲ πόλλων αὐτὸν ἀνθρώπων. Τριπτολέμου δὲ ἐκ τῆς Ἀττικῆς ἀφικομένου, τοῦτο καρπὸν λαμβάνει τὸν ἥμερον, καὶ οἰκίσας διδαχθεὶς πόλιν, Ἀρόην ὀνομάσαι, ἀπὸ τῆς ἐργασίας τῆς γῆς. ἀρόη enim & ἀυλακ. ἐλαύνειν Poetis de tota ἐργασίᾳ τῆς γῆς sumitur: vnde pro ἀρόταις, ἀρότας lego.

Ibid. ταύτην ἐν τῇ καρδίᾳ, ἤγουν τὸν νεάζοντα χρόνον.] Addidimus vocem νεάζοντα, quæ a Basiliensi editione aberat: quam vocem necessario adesse sciet, qui considerabit, in hac allegoria, sicut ἐν τῇ χώρᾳ τὸ νεάζον τῆς ἡλικίας, sic ἐν τῷ σίτῳ τὸ νεάζον τῆς ὥρας.

Pag. 19. C. 2. Id. Ἰθυνοῦσαις] ἀθλίαις ἰθυνούσαις] Hoc loco in Basiliensi sequebatur ipsa Glossa, ἀθλίαις ἰθυνούσαις. verba autem Poetæ, quæ προσθεῖς exponit, prætermissa erant.

Pag. 20. C. 1. Procl. μέμνηται δὲ τῆς ἀλλήλων Ἡρόδοτος] Scribe μέμνηται δὲ τῆς Κλίσεως καὶ Ἡρόδωρος, non Ἡρόδοτος. Autor τῶν καθ' Ἡρακλέα fuit Herodorus, cuius Argonautica sæpe a magistris citatur; præsertim ijs quorum in Apollonium Glossas habemus, qui eius libros περὶ Ἡρακλέους adducunt: οὗ τῇ (inquiunt ad secundum Apollonij) ἐν Μαριανδυνοῖς γενομένον θανάτῳ τοῦ Ἰδμονος καὶ Ἡρόδωρος ἱστορεῖ ἐν τοῖς περὶ Ἡρακλέους, ὡς Προμηθεὺς &c. Et quotiescunque vel Herculis vel Argonautarum fit mentio, citatur idem: & Clemens Στρωμ. Α. Ἡρόδωρος δὲ τὸν Ἡρακλέα, μάντιν καὶ φυσικὸν γενόμενον παρὰ τοῦ Ἄτλαντος τοῦ βαρβάρου &c. est autem fortasse idem ille ὁ τὴν Ὀρφέως καὶ Μουσαίου συγγράψας ἱστορίαν, qui alibi in Iudicijs a Photio citatur. Sed hoc vidi postea venisse in mentem magno Casaubono ad Athenæum.

Ibid. C. 2. Tzet. ὁ γὰρ δή, ὅτι ἡ γῆ νοῦν ζητοῦσα, δεῖν ἐν τῇ μὴν τὸ ἡμισυ τοῦ ὀλοκλήρου] male in Basiliensi erat, ὅτι ἄλλος.

Ibid. Πάλιν δὲ ὁ Ἡσίοδος] In principio ineptorum horum versuum λοιπὸν magistri Tzetzæ, legebatur in Basiliensi pessime, Πάλιν δὲ ὁ λόγος, cum asterisco.

Ibid. τινὲς κατὰ παρολκήν, ἄγειν ποιοῦσι τιθέασιν, ὡς νῦν τὸ χρύψαντες] In emendatissima editione, quam secuti sumus, Basiliensi erat, ὡς νῦν τὸ καλύψαντι ἀντὶ τοῦ κεκρύψασι, quod nescio a quo homine somniculoso & aliud agente suppositum est. Considerat Grammaticus τὸ μέσον in schemate Attico: κρύψαντες ἔχειν, sicut vice versa, κρύψαν ἔχοντες.

Ibid. ἀχθεὶς γὰρ πρότερον καὶ μετ' ἀμείβει ἐργαζόμενος οἴκοις ἂν ἀρκοῦσαν ζωὴν πρὸς ὅλον ἐνιαυτόν, καὶ ἀργὸς διάγοι] In editione nostra id est Basiliensi scriptum erat: ἐργαζόμενος οἴκοις ἂν ἀρκοῦσαν ζωὴν πρὸς ὅλον ἐνιαυτόν, καὶ ἀργός, omissa voce διάγοι, quam necessario addidimus: vim enim exprimit τοῦ καὶ, quod est καίτοι, καὶ ὅμως ἀργὸς διάγοι.

Pag. 21. C. 1. Id. ἐπεὶ δὲ ζῶα φυτὰ ὅλην ἡ γῆ, διαιτᾶν τὸν ἄχθον, καὶ ἐν τῇ ἐν Θηβαΐδι τῇ Αἰγυπτίᾳ γινωμένων μυῶν μετὰ τοῦ Νείλου τῆς ἀναβάσεως ἀποχώρησιν] Vox μυῶν, ex qua totus huius narrationis sensus pendet, in nostro omissa fuit, quam ex Veneta addidimus.

Ibid. Σικελίαν ποιμένων, ἐπὶ νομὰς ἐξιόντες] male in Basiliensibus δαίμονας erat. notum quid sit ἐπὶ νομάς, παρὰ τὸ νέμειν, τὸ ἀλλάξαι: notum etiam qua ratione ἐν Λιβύῃ

ἀκλύει καὶ ὅρος τὰ τοῦ βορρᾶ Nomadas constituat Geographia.

Ibid. ...] Ita excudi iuſſimus, cum in Baſilienſi negligentiſſime præterniſſum eſſet τό, ὄχον, quod ſenſum conſtituit.

Ibid. C. 2. ...] male in ea quam ſecuti ſumus editione legebatur, ... peſſime, vt videt lector: opponit enim in eadem vita, τὸ δυστυχὲς κατὰ τὸ ..., de quo diſputant philoſophorum filij, & τὸ μακάριον κατὰ τὸ ...

Pag. 22. C. 1. Tzet. Ὦ Πέρση, οἱ πάντες ...] Chaos verborũ erat hic in editione emendatiſſima: quod vt appareat, verba ipſa proponemus ſicut ibi ſcripta erant ſine ſenſu vllo: Ὦ Πέρση οἱ πάντες ... quæ verba ita edenda fuerant: Ὦ Πέρση οἱ πάντες ... .

eſt enim lacuna maxima, quæ iam manifeſta eſt, poſtquam ex altera eam ſuppleuimus.

Ibid. C. 2. ...] In noſtra editione verba hæc cum toto ſequenti oraculo, quod appoſuimus, deſiderabantur: præterea in illis quæ præcedunt aſteriſcus erat hoc modo, ad illa: καὶ γὰρ τὸν Κῦρον ὁ χρησμὸς ἡμίονον ἐκάλει, ... & c. quo neutiquam opus fuit: ſunt enim deſumpta hæc ex Herodoti τῇ ... Clione: ... ... Πέρσης τε ἦν, καὶ ἀρχόμενος ὑπ' ἐκείνων καὶ ἐνερθε.

Pag. 23. C. 2. Proclus. Ἀλλὰ Ζεὺς ἔκρυψε] τὸ μὲν κρύψαι τὸν βίον, ἐστὶ τὸ δυσπόριστον ποιῆσαι τοῖς ἀνθρώποις] Recte Proclus. Totus hic locus qui ſequitur vſque ad Pãdoræ finem vno nomine PERISTASIS dici poteſt: quam mira arte Heſiodus cauſam ſtatuit totius operis ſui inſtituti. Ratio enim viuendi & ars καὶ ἡ οἰκονομικὴ ex Periſtaſi & obiecta hac viuendi difficultate ortum trahit. ſapientiſſimus Maro operi ſuo diuerſi inſtituti Heſiodi Periſtaſin accommodauit, nec alio alluſit quam ad locum hunc ex occaſione deſcriptionis ſæculi Hegemonici & Epithymerici.

Nec tamen (hac cum ſint hominumque boumque labores
Verſando terram experti) nihil improbus anſer,
Strymoniæque grues, & amaris intyba fibris
Officiunt, aut vmbra nocet. Pater ipſe colendi
Haud facilem eſſe viam voluit: primuſque per artem
Mouit agros, curis acuẽs mortalia corda:
Nec torpere graui paſſus ſua regna veterno.
Ante Iouem nulli ſubigebãt arua coloni,
Nec ſignare quidem aut partiri limite campum
Fas erat: in medium quærebant: ipſaque tellus
Omnia liberius nullo poſcente ferebat.
Ille malũ virus ſerpentibus addidit atris,
Prædariq. lupos iuſſit, pontumq. moueri;
Mellaque decuſſit foliis, ignemque remouit:
Et paſſim riuis currentia vina repreſſit.
Vt varias vſus meditando extunderet artes,

Paulatim; & sulcis frumenti quæreret herbam,

Et silicis venis abstrusū excuderet ignem.

Ignem remouit dixit, quod Hesiodus modo πῦρ κρύπτειν, modo βίον κρύπτειν: quod postremo versu rursus molliuit, ne suspicionem affectatæ eruditionis incurreret. Sed quam paucorum est sincerum de his iudicium ferre! De Peristasi quam necessario sequitur ars, vide quæ disputamus supra. Nos eam partem hoc modo persecuti sumus, vt eadem opera hymnum nostrum, quod promisimus, interpretemur:

Οἱ δ' μὲν αἰσθήνων, ἀκινήτοισι δ' μόχθοις,
Καὶ θανάτων συμφρῶν ἐδγλαίδησαν ἀνάγκαις.
Δῶρα δὲ πάντα θεῶν μίνυθεν. Ζεὺς δ' ἄφθιτα εἰδὼς
Κρύψατο πῦρ, πτίνης ἀχὸς ἄμμορον, ἔμμα βίοιο,
Σύμφερον ἀνθρώποις. τὸ μὲν αὐτίκα μέρμερον ᾗεν
Γαπετοῦ κοίλοισιν ἐνὶ νάρθηξι πολὺ ἴαε
Ζῆνα λαθὼν κλέπτεσκε, θεῶν προμον, ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν,
Οὐδ' ὅτι ἀθανάτῳ πεφυλαγμένος ἠδ' ὄγκ μῦνιν
Εὐρυβίη Κρονίωνος ἐνὶ στήθεσσιν ἀλύξας,
Νήπιος· ἦ μάλα μέλλεν ἀτειρέα νηλέα δῶκεν
Ἀνθρώποις αἰθρώποισι, καὶ αὐτὸς πήματι κύρσαι.

nimirum τὴν Πανδώραν, quæ maior peristasis erat eâ quam ille emendare conabatur. Sed pergamus.

Pag. 24. C. 2. Proclus. ἐνταῦθα τὸ, ἰδὲ, ἐχύχως κεῖται. ὤφειλε γὰρ εἰπεῖν σφέτερον. τὸ γὰρ σφῶν αὐτῶν, τὸ δ' ἐὸν αὐτοῦ σημαίνει] Optime hunc locum ita emendauit Illustrissimus Scaliger, cum antea legeretur: τὸ γὰρ σφῶν αὐτῶν, τὸ δ' ἔοικεν ἀντὶ τοῦ σημαίνει, sensu omnino nullo: ex quo fecit: τὸ δ' ἐὸν αὐτοῦ σημαίνει.

Ibid. C. 2. Tzet. ἰδὼν καὶ ἐδὲ ἄνδρες ὁ υἱὸς καὶ μέγας παῖς τοῦ Γαπετοῦ] quid sit υἱὸς, ostendimus in introductione nostra in Hesiodi ἔργα καὶ ἡμέρας.

Pag. 26. Id. Οὕτω μὲν ὁ Σμυρναῖος] potuissemus sine magno rei literariæ detrimento carere communibus illis, & vt vulgo dicunt πάνυ κοινοῖς Tzetzæ Iambis, qui præcesserunt. Editores, quasi non satis ineptiarum esset, addiderant verba illa superioribus, tanquam & ipsum versus esset τῶν κοινῶν:

Οὕτω μὲν ὁ Σμυρναῖος γέλως ἔχων θύνος

nos id seiunximus, & excudi iussimus, assentiente Veneta, cum reliquis quæ sequuntur κατὰ λογάδην scriptis: quanquam dempta vna voce scribi poterat, οὕτω μὲν ὁ Σμυρναῖος γέλως ἔχων: tempora enim syllabarum quamuis negligunt versus illi, numerum obseruant tamen. Sed veniam petimus, si cum τῷ λεπτολογοῦντι λεπτολογεῖν interdum cogamur. Cepimus enim nostras horas male collocare.

Pag. 29. C. 2. Mos. ἀνθρώποις δὲ ταύτην τὴν γυναῖκα Πανδώραν διότι πάντες τὰ ἐργάνια δώματα ἔχοντες δῶρον αὐτῇ ἐδωρήσαντο, εἰς βλάβην τοῖς ἀνδράσι τοῖς ἐργάταις] Moschopulus vocem ἀλφηστῇσι per ἐργάταις reddit; male: sunt enim ἀλφησταὶ οἱ ἐργαστικοὶ, οἱ εὑρεῖν τὰ πρὸς τὸν βίον ἐπιτήδειοι, οἱ περὶ τὸν πόρον τῶν ἐπιτηδείων πρὸς τὸν βίον ἔχοντες, vt supra probauimus; & melius Proclus mentem Hesiodi ex antiquis opinionibus suæ familiæ percepit.

Pag. 30. C. 2. Proc. Καὶ ταῦτα ἀληθῆ περὶ τοῦ ἀλόγου] Scribe, καὶ ταῦτα ἀληθῆ περὶ τοῦ ἀλόγου. Pandoram esse τὸ ἄλογον supra conclusit Proclus, idemque postea semper secutus est. Quod vt etiam hic locum habere possit, illa quoque quæ ad τὸν ἐνδιάθετον λόγον spectant, in ea ostendit esse ἄλογα, καὶ φαντασίας, καὶ τῆς γνωστικῆς μὴ ἐφάπτεσθαι ἀληθείας: quia in illa est non modo τὸ τῆς ψυχῆς θῆλυ, sed etiam τὸ φαῦλον & alia. Non est dubitandum. Possemus ex Philosophis hic

osten-

ostendere rationes Procli: sed iam non vacat: pluribus enim alijs autoribus eodem tempore distrahimur, in quos notas adornamus: & Typographi vrgent.

Ibid. C. 2. Procl. Ἀργειφόντης ἤτοι ὁ ἐν Ἀργεῖ φανεὶς· ἑρμηνευτὴς γὰρ ὁ θεὸς καὶ ἀψευδής] Locum hunc ita corruptum Lilius & alij adducunt. Scribe: Ἀργειφόντης ἤτοι ὁ ἐναργὴς φονεύς· ἑρμηνευτὴς γὰρ ὁ θεὸς καὶ ἀψευδής. τὸ ἐναργὲς enim est τὸ σαφὲς, καὶ τὸ ἀψευδές. Non possum de hac emendatione dubitare, quæ inter scribendum in animum venit: nisi quisquam certius quid attulerit. apud me enim semper meliori est locus.

Pag. 31. C. 1. Tzet. τὰ κῶας καὶ τὰ ὕδατα] initio huius glossæ in ea quam expressimus editione ineptissime prætermissa erat vox Hesiodi ὕδει: nam quicquid περὶ τῶν κώας καὶ τῶν ὕδατα notat magister, ad vocem Hesiodi ὕδει notat: quæ prætermissa erat. Nos eam adiunximus, iudicio nostro subscribente Venetâ.

Ibid. C. 2. Tzet. Ἀλλὰ μηδὲ τοῦτο ἐάσωμεν] Pessime hæc in Basiliensi legebantur. Duo γὰρ Ἑρμῶν siue Mercuriorum genera facit magister, τὸν μυθικὸν καὶ τὸν φυσικόν: inter quos hæc differentia est in veterum Theologia, quæ est inter τὸ δῶρον & τὸν δότην. δίδοντα. Deus ipse est ὁ Ἑρμῆς, qui distinctionis causa ὁ μυθικὸς dicitur, qua voce sæpenumero vtuntur οἱ ἔξωθεν, ad distinctionem inuentoris dei ab inuento. Eustathius de Baccho: καὶ κλῆμα ... τὸν καρπὸν ... οἷον,

Εὖ οἶδας ... ἄλλον ... ; ὁ Ζεὺς ... τὴν Ἀθηνᾶν ἐκ τῆς κεφαλῆς ... alterum est ipsius doni, quod φυσικὸς Ἑρμῆς dicitur. de priore Grammaticus prius agit. Hæc confusa erant in Basiliensi omnia & mutila, hoc modo: ἀλλὰ μηδὲ τοῦτο ἐάσωμεν ὅτι ὁ φυσικὸς λόγος ὁ Ἑρμῆς διάκτορος καὶ Ἀργειφόντης λέγεται: male. mens Grāmatici hæc est, probare nimirum quatenus Ἑρμῆς ὁ μυθικὸς dicatur διάκτορος & Ἀργειφόντης. Rursus quatenus Ἑρμῆς ὁ φυσικὸς dicatur διάκτορος & Ἀργειφόντης. In Basiliensi editione bis reddit Tzetzes causam cur ὁ φυσικὸς Ἑρμῆς dicatur διάκτορος & Ἀργειφόντης: in nostro semel περὶ τοῦ μυθικοῦ, semel περὶ τοῦ φυσικοῦ agit. Verba enim illa prætermissa erant: τὰ γὰρ τῶν ἑτέρων Ἑρμῶν ὁ φροντὶς ἡμῖν λέγειν. ὁ δὲ μυθικὸς Ἑρμῆς διάκτορος λέγεται.

Pag. 32. C. 1. Tzet. Ἀμφιγυήεις ὁ ἀμφοτέρωθεν εἶναι χωλὸς καὶ βλάπτειν] in Basiliensi erat, ζῶον καὶ βλάπτειν, non male: in Venetâ γυιῶν καὶ βλάπτειν. Vera lectio est: γυιῶν καὶ βλάπτειν: quam præferimus illi quam nihilominus recepimus. Vox autem καὶ apud Glossarios in Etymologiarum interpretatione ἀντὶ τοῦ ἤτοι vel ἤγουν ita sumitur: cum interpretantur τὸ κύριον ἢ τὸ πρωτότυπον vocis quæ inde deducitur. sic ἀμφιγυήεις, inquit, παρὰ τὸ γυιῶν καὶ βλάπτειν, id est, ἤγουν βλάπτειν. Nihil est vsitatius: vt nouerunt qui vnam pagellam in Græcorū glossis legerunt. τὸ γυιῶν est autem, teste Etymologo, τὸ βλάπτειν τὰ γυῖα, ἤτοι τὰ μέλη, ἀπὸ τοῦ γυῖα καὶ τὸ βλάψαι, καὶ ἐπὶ βλάβης.

Id. Ibid. ἤνωγεν γὰρ εἰπεῖν διδάξαι τὴν Ἀθηνᾶν τὸν ἱστὸν τὴν Πανδώραν] Ineptissime in Basiliensi erat, ἤνωγεν γὰρ εἰπεῖν διδάξαι τῇ Πανδώρᾳ ἱστὸν, dissimulato præterea τῆς Ἀθηνᾶς nomine, cum locus Hesiodi quem alludit, ita se habeat: αὐτὰρ Ἀθήνην ἔργα διδασκῆσαι, πολυδαίδαλον ἱστὸν ὑφαίνειν.

Id. Ibid. ... ἐν ἱεροῖς ᾄδειν, τοῖς δὲ ... ita scripsimus. cum

cum in editione quam secuti sumus esset *μάρπις καὶ αἴδηνον*, cum tamen *τὰ μίγη* nihil ad *τὴν ἐνέργειαν τοῦ ἥρωος*. Venetam itaque hic expressimus.

Id. Ibid. C. 2. *Παλλάς δὲ ἡ πολλομένη, καὶ δονοῦντ... ἡ ἐκ τῆς ἐκ Διὸς κεφαλῆς γεννηθεῖσα, πάλλουσα καὶ κινοῦσα τὰ ὅπλα.*] in Basiliensi erat *πάλλουσα* solummodo: addidimus ex altera *καὶ κινοῦσα*. diximus iam iam quomodo magistri soleant in verborum eorum interpretatione e quibus Etymologiam suam deducunt, τὸ καὶ vti, *ἀντὶ τοῦ τος, ἤγουν*, vel *ταυτὸν*. Sic supra, *γυιοῦν καὶ βλάπτειν*. Tædet me harum ineptiarum, cum ab omnibus leptologiis Grammaticis abhorreat natura mea. Sed quid agas? hic labor *γραμματικοῦ τεχνίζειν* insumitur, quorum mysteria aliter non celebrantur.

Id. Ibid. *ἀνακρίνειν δὲ ἡ φρόνησις*] Duæ vel tres periodi quæ sequuntur, a Basiliensi aberant; quas nos suppleuimus, tam quæ *περὶ Παλλάντος τοῦ γίγαντος*, vt illi loquuntur, erant, quam reliqua vsque ad *τὸ λέγεται*: scriptum enim erat *ἀναιζεῖν δὲ ἡ φρόνησις λέγεται, διὰ τὸ πρακτικὸν* &c.

Pag. 35. C. 2. Procl. *Κακῶς δὲ ἔστι ἐν δ... ἀθανάτων, ὅτι τοῦ πάθους φέρων αὐτόν*] Causam non intellexit cur ita locutus sit poeta; de qua vide in Notis nostris.

Id. Ibid. C. 2. *Ἐϋκεφαλαίω, ἐϋκεφαλαιώματα* &c.] videtur hæc glossa quæ a reliquis distinguitur solemni illo, *ἄλλως*, excerpta esse e quodam Grammatico, a studioso videlicet librorum Hesiodi: iisdem enim pene verbis apud magnum Etymologum legitur: melius tamen fortasse hoc modo: *Ἐϋκεφαλαίου, δὲ ὅς ἐστι μὲν ... κορυφὴν ... ὅτι ἐκ κεφαλῆς ... τὸ ... γεγεννημένη* ...

Pag. 36. C. 1. Id. *Καινὸν γεγραμμένον, ἀντὶ τοῦ ἐγγέγραπται ἐν αὐτοῦ ἐμφερόμενον*] Scilicet . . be: *καὶ τὸ γεγράφθαι, ἀντὶ τοῦ ἐγγέγραπται. ὁμόδου ὁμοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους.*

Ibid. Tzet. *ὁμοίως καὶ τὰ λοιπὰ ἐκ ... ἄλγη... καὶ ἐριπόντα. ἐπεὶ δὲ τὸ ...* &c.] in Basiliensi & *M S.* erat *ὁμοίως ... τὰ λοιπὰ ἐκ ... ἄλγεα, ... ἐπιπεπλεγμένης*: quæ verba ita edenda fuerant: *Ὁμοίως καὶ τὰ λοιπὰ ἐκ ... ἄλγεα* .....

....

ἐπιπεπλεγμένης, & c. quæ deerant ex altero exemplari suppleuimus.

Id. C. 2. *... δὲ ἐπέμβαλε ...*] tota glossa quæ hic sequitur, nimirum, *περὶ δὲ τοῦ ἐξελθεῖν* & reliqua ignorabat *M S.* & Basiliensis: nam altera ex altera expressa erat: verba enim Hesiodi statim illa excipiebant, *ἤγουν ἀφαιρεῖσθαι πάντων μόνον*. Nos ex Veneta suppleuimus.

Id. Ibid. *Ἄλλα δὲ μυρία λυγρά*] *ἡ ἐλπὶς μόνη ἀφανὴς ἔμεινεν· ἄλλα δὲ πολλὰ χαλεπὰ, ἡ μυρία καὶ δηλητικά*] Fortasse, *ἄλλα δὲ πολλὰ χαλεπὰ ἡ μυρία λυγρά, καὶ δηλητικά*. Nec dubito, facile enim nobis hic præire potest Hesiodus.

Pag. 37. C. 1. Id. *εἰς ὁμόθεν γεγάασι*] *ὅτι ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας καὶ ὅλως ὁμοῦ οἱ θεοὶ, ἄλλα τὰ στοιχεῖα, καὶ οἱ ἄνθρωποι γεγόνασιν*] post hæc verba sequebantur talia in Basiliensi: *εἰς ... δὲ ... εἰρήκει, ὅτι πρότερον ἔρωτος ... καὶ χάος ... δὲ τοῦ αἰθέρος ... βάλλουσα, ... τὰ στοιχεῖα πρὸς ... τούτων ... καὶ ἀνθρώπους ἐξ ... γενέσθαι, καὶ ἕτερα ζῶα ... Ἐρῶ δὲ σοι εὖ καὶ ἐπισταμένως. Σὺ δὲ ... λογισμῷ.* Quæ cum a Veneta abessent, maluimus & a nostra editione: *... enim sunt ... συμπεφυρμένα.* Postrema autem illa: *ἐρῶ δὲ σοι*, ad proxime præcedentem versum spectarent, non ad eum ad quem hic adducuntur. Si quis autem fatali Græculi nostri loquacitati hæc quoque adscribere velit, reliquisque addenda putet, nos officio nostro functi sumus; quos huius temporis quod his impendimus pœnitet, pudet-

pudetque. Ad editionem nihilominus nostram necessarium est, vt ratio reddatur τῶν καλῶς ἐχόντων, καὶ τῶν ἡμαρτημένων.

Pag. 39. C. 2. Procl. αἱ δὲ ἐπὶ τῶν θεσμῶν ... δαιμόνων ... ζώντων ... θνητὸν βίον, ... ἀγαθοὶ ὄντες] Ita scripsi, cum male legeretur: τῶν ζώντων τὸν, θνητῶν βίον ...

Pag. 41. C. 1. Tzet. ... Τρίαν ἴσω] In emendatissima editionum prætermissa hæc erant: πάντα τὰ ἀγαθὰ ἦν αὐτοῖς ἃ πρὶν εἶπον: quæ verba non tam ad intellectum requiruntur, quam vt ea quæ sequuntur cohæreant: nimirum φιλαλληλία, συνδιαγωγὴ, & cætera, de quibus egisse se ante testatur.

Id. Ibid. in ead. nota. ἐπιλείποντος γὰρ] in altera editionum quam secuti sumus, simpliciter erat: ἐπιλείποντος γὰρ αὐτοῖς ... Plura Veneta & accommodatiora; quam expressimus.

Id. ib. ὦ μεγάλε Ζεῦ] Tollo asteriscum, & versum Æschyli hoc modo scribo:

ὦ μεγάλε Κρονίδη, καὶ πολλοὶ ... θεοί.

Id. Ibid. C. 2. ἄνθρωποι δ', οἱ αὐτοὶ ἀθρύ...] Verbum monstro non dissimile. Emenda hoc modo: ἄνθρωποι, οἱ αὐτοὶ ... Mille præterea in editione emendatiore prætermissa erat vox, ... De emendatione si quis dubitet, audiat Etymologum iisdem verbis propemodum, ... Vbi vox eadem quam emendauimus: nisi quod alter ..., alter ...

Pag. 41. C. 1. Mos. τῷ χρυσῷ γένει ...] Eleganter Moschopulus τὸ φυὰν, cum τῷ ... opponitur, ... exponit, quo tardius fiebant, eo tardius ... μέγεθος ... perueniebant huius ætatis homines; in quo consistit horum ἐλάττωμα, primorum πλεονέκτημα. φυὰν enim poetæ ἐν τοῖς Ἡρωικοῖς ponunt, quod nostris vero demunt: qui propterea illis inferiores sunt. Εἶδος enim & μέγεθος in corpore præclaro formam perficiunt, id est, ἡ φυὴ, καὶ ἡ μορφή. Vnde illud: εἶδός τε μέγεθός τε apud poetam: pulchritudo enim absque μεγέθει veteribus non considerabatur. Præclare philosophus Ethicorum ad Nicomachum tertio: ἐν μεγέθει γὰρ ἡ μεγαλοψυχία, ὥσπερ καὶ τὸ κάλλος ἐν μεγάλῳ σώματι. οἱ μικροὶ δ' ἀστεῖοι καὶ σύμμετροι, καλοὶ δ' οὔ.

Pag. 45. C. 2. Procl. Ἐκ Μελιᾶν] Νυμφῶν, Δαιμονίαις Μελιᾶν ... ἐκ ...] ...

Ibid. εἰδέ τι εἴποι] ...] Scribe ...

Ibid. Id. ... τὰ λόγια ...] Notat Proclus ἐν τοῖς λογίοις primam post Deos potestatem, nimirum τὰς Δαίμονας, appellari κύνας solere: procul dubio, quod ministri & custodes vicem Deorum obtinerent: ita Apollonius Harpyias a Ioue missas, κύνας Διὸς dixit:

Οὐ θέμις, ὦ υἱεῖς Βορέω, ξιφέεσσιν ἐλάσσαι

Ἁρπυίας, μεγάλοιο Διὸς κύνας. ———

& Euripides Bacchas sacrificulas & ministras τῆς θεοῦ τῆς φιλοπαίγμονος ... κύνας Διονύσου dixit, & Erinnyas κύνας τῆς Ἑκάτης Lucanus. Nec aliam ab hac caussam dispicio cur apud Aristotelem lib. Rhetor. secundo Pindarus Pana, κύνα μεγάλας θεοῦ, dicat. Philosophus enim vbi agit de peculiari quadam specie τῶν φαινομένων ἐνθυμημάτων, hoc exemplo vtitur: εἴ τις τὸν κύνα ἐγκωμιάζων, τὸν ἐν οὐρανῷ συμπαραλαμβάνοι ἢ τὸν Πᾶνα, ὅτι Πίνδαρος ἔφη, ὦ μάκαρ ὅν τε μεγάλας θεοῦ κύνα παντοδαπὸν καλέοισιν Ὀλύμπιοι. Veteres ministrum & administratorem τῆς θεᾶς Pana statuebant, quam μεγάλαν θεὸν vocauit Pindarus, cuius eum κύνα dixit. Aliter certe neque Philosophi men-

 tem;

tem, neque Pindari assequor. Nec enim Lycophron alia ratione κύνας Ἀπόλλωνος τοὺς μάντεις dixit: vbi de vatibus Mopso & Amphilocho:

Δοιοὶ δὲ ῥεῖθρον Πυράμου πρὸς ἐκβολαῖς
Ἀυτοκτόνοις σφαγαῖσι Δηραίνου κύνες
Δμηθέντες, αἰχμάζοντι λοισθίαν βοὴν
Πύργων ὑπὸ Μάγαρσον Παμφύλων κόρης.

vocauit eos Apollinis Deræni canes, vt Proclus τοὺς δαίμονας κύνας τοῦ Διός. Isacius aliquid fortasse notauit ad locum illum, cum dixit: κύνας Ἀπόλλωνος τοὺς μάντεις εἶπεν, ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν φιλοδεσπότων κυνῶν: nihil vero, cum addidit: ἢ ὅτι τῶν ἄλλων ἁπάντων ἀλόγων μόνος ὁ κύων ἀποβλέπει πρὸς τὰ ἀγάλματα.

Pag. 46. C. 2. Id. καὶ τὸ ἐνθουσιαστικὸν τῆς εὐβολῆς τῶν μετ' αὐτοὺς εἶχον ἀφαιρεῖν ἐπιόντες] ita emendaui hunc locum, cum legeretur, καὶ τὸ ἐνθουσιαστικὸν τῆς εὐβουλῆς, τὸν μετ' αὐτοὺς εἶχον ἀφαιρεῖν ἀπιόντες. sine sensu vllo.

Id. Ib. δι' ἂν οὐ μόνον δηλοῖ] tota hæc glossa post versus illos, Μηνὶ δ' ἐν ὥρῃ, vsque ad verba illa Hesiodi, Καὶ τοὺς μὲν &c. παρέγχυτος est, & ab imperito librario addita: infra suo loco iterum eandem habes.

Id. Ibid. οἱ γὰρ παλαιοὶ ἐν τοῖς ποιήμασι τὴν κτῆσιν εἶχον, ἅμιλλαι καὶ τῶν βασιλέων παῖδες ἐποίμαινον πρὸ τοῦ γάμου, καὶ ταῖς νύμφαις &c.] Hinc apud Homerum ætas est in regum filiis, quæ ἐπὶ βουσὶ a poeta dicitur: ij enim regum filij, qui ætate prima ante res gestas interficiuntur, aut fato cedunt, ἐπὶ βουσὶ κτείνεσθαι ἢ [illegible] a poeta dicuntur [illegible]: quod non satis excutiunt grammatici qui hæc notant. Itaque omnes Andromaches fratres, qui ante rerum gerendarum tempus & ætatem virilem sublati sunt, κατέπεφνεν Ἀχιλλεὺς, ἐπὶ βουσὶν, id est, *ætate prima, adhuc pueros*: Locus est Iliad. Z.

Οἱ δέ μοι ἑπτὰ κασίγνητοι ἔσαν ἐν μεγάροισιν,
Οἱ μὲν πάντες ἰῷ κίον ἤματι Ἄϊδος εἴσω·
Πάντας γὰρ κατέπεφνε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεὺς,
Βουσὶν ἐπ' εἰλιπόδεσσι, καὶ ἀργεννῇς ὀΐεσσι.

& Odysseæ N Minerua formam assumit ἐπιβώτορος νέου. οἷοι, inquit poeta, ἀνάκτων παῖδες ἔασι.

—σχεδόθεν δέ οἱ ἦλθεν Ἀθήνη,
Ἀνδρὶ δέμας εἰκυῖα νέῳ ἐπιβώτορι μήλων,
Παναπάλῳ, οἷοί τε ἀνάκτων παῖδες ἔασι.

Æneas negat Iliad. Υ metuere se Achillem, quod alias cum eo congressus esset ἐπὶ βουσίν: quod circumscribit hoc modo:

Οὐ μὲν γὰρ νῦν πρῶτα ποδώκεος ἄντ' Ἀχιλῆος
Στήσομαι, ἀλλ' ἤδη με καὶ ἄλλοτε δουρὶ φόβησεν,
Ἐξ Ἴδης, ὅτε βουσὶν ἐπήλυθεν ἡμετέρῃσι.

Primæ enim excursiones quibus se mutuo exercebant regum filij, erant βοηλασίαι. Vnde illud: οὐ γάρ πώποτ' ἐμὰς βοῦς ἤλασαν, viri magnanimi. cuiusmodi excursores λῃστὰς primo dixerunt ἀπὸ τῆς λείας: eos propulsabant οἱ βουκόλοι. Nec aliam causam antiqui Græcorum commentarij reddunt, cur Ἀλέξανδρος dictus sit notissimus ille τοῦ Πριάμου, quam διὰ τὸ γενναίως αὐτὸν ἐν ἀγροῖς τραφέντα βουκόλον, καὶ ἀλεξῆσαι ἀεὶ τοὺς ἐπιβουλεύοντας τοῖς βουσί: non aliter quam a Capitolino senior Maximinus *pastor* fuisse dicitur, ætate prima, &, vt ille loquitur, *procer qui latronibus insidiaretur, & suos ab incursibus vindicaret*. Propterea sicut Hectores, Astyanactes, ἐν τῷ πολέμῳ, regum filiorum sunt ὀνόματα ἐπώνυμα: sic Βουκολίων, Iliad. Z.

Βῆ δὲ μετ' Αἴσηπον, καὶ Πήδασον, οὕς ποτε Νύμφη
Νηῒς Ἀβαρβαρέη τέκ' ἀμύμονι Βουκολίωνι.
Βουκολίων δ' ἦν υἱὸς ἀγαυοῦ Λαομέδοντος
Πρεσβύτατος γενεῇ—

qui filios suos genuit ἐπὶ ποίμνῃ. &c. Quamuis & honestum olim nomen erat βουκόλος καὶ ποιμήν. Exstant huius rei

mi etiamnum hodie vestigia ἐν τῇ βουκολικῇ πραγματείᾳ, dum præcipue passim, vt nuper multis in publicis nostris ad Theocritum lectionibus ostendimus, τῇ βουκόλων καὶ ποιμένων τάξει, tanquam eminentiori, ἡ αἰπολικὴ τάξις opponatur, quæ erat hominum potissimum mercede conductorum & illiberalium. Est enim ἐν τῇ βουκολικῇ πραγματείᾳ ποιμὴν non minus quam βουκόλος ἐλευθέριος, vt ostendimus cum alias tum præsertim cum egimus de vetusta βουκολικῇ ἀλληλογραφίᾳ, quam βουκολίαν dicebant. Ita vt Theocritus opponat interdum τοὺς βουκόλους τοῖς ἀνελευθέροις καὶ δούλοις, sicut & τοὺς ποιμένας. Nam quod hæc τάξις etiam in regum liberis fuerit, ex Ænea, Anchise, Endymione, Paride, & alijs, ac præsertim ὅλης τῆς βουκολικῆς autore, Daphnide satis monemur: cujus querela primam huic scribendi generi occasionem præbuit, & πάλαι γὰρ Δάφνιδος a Theocrito dicitur: quod nuptiæ regiæ probant apud Ælianum: vnde illæ lachrymæ. Quod nec ignorasse videtur Silius, qui Daphnin quendam nobilissimum, ab hoc Daphnide deducit lib. 14.

Hos inter Daphnis, deductum ab origine nomen
Antiqua, fuit infelix, cui linquere saltus
Et mutare casas insido marmore visum.
At princeps generis quanto maiora parauit
Inter pastores sibi nomina &c.—

Pag. 48, C. 1. Tzet. τοὶ μὲν ἐπιχθόνιοι μάκαρες] μὴ ὑποχθονίους εἶναι, ὡς ὁ Πρόκλος, τὸ γὰρ δεύτερον, ἀναιτεῖ καὶ αὐτοὺς ἐπιχθονίους δευτέρους λέγει δὲ μάκαρας] Grauissima videlicet lis, quam Proclo scribit Tzetzes: eam nos, tanquam τῆς δίκης κύριοι, decidemus. Disputarunt olim veteres Critici, quæ ἐπιπολάζουσι λόγοι· εἰ δὲ hodieque sæculum nostrum exercent, vtrum de secundo Δαιμόνων genere cum agit Hesiodus, eos ὑποχθονίους dixisset, atque ita legendum esset; an vero ἐπιχθονίους, sicut vocantur primi. Proclus ὑποχθόνιοι legit: in quem propterea inuehitur Tzetzes, τὸ αὐτὸ κατὰ τὸ τραχύτερον περιφερόμενος, vt mos ipsius est, & ἐπιχθόνιοι legendum vult: hoc argumento, quod δεύτεροι dicantur ἐπιχθόνιοι, hi secundi: sicut primi, πρῶτοι ἐπιχθόνιοι. En cor Xenocratis, iecur Cratetis! Argumentum infirmum: Quis enim Tzetzen docuit δεύτεροι & ἐπιχθόνιοι coniungendum esse? ex quo infinitæ absurditates sequentur. Primo sicut sunt δεύτεροι ἐπιχθόνιοι, ita δεύτεροι erunt θνητοί. ex quo sequetur, etiam primos fuisse θνητούς. quod contra disciplinam Platonicam est. Illud vult Hesiodus: τοὶ δὲ δεύτεροι, nimirum δαίμονες, ὑποχθόνιοι θνητοὶ μάκαρες καλέονται. Ita secundi a primis distinguuntur. Primo quod ὑποχθόνιοι sunt sicut primi ἐπιχθόνιοι: quod θνητοὶ sunt, sicut primi ἀθάνατοι: ita enim peculiariter ab Hesiodo οἱ τῆς πρώτης τάξεως Δαίμονες vocantur, in quo infra quoque misere lapsus est Tzetzes, in illo nimirum: ἐγγὺς γὰρ ἐν ἀνθρώποισιν ἐόντες Ἀθάνατοι λεύσσουσιν: & in illo: Τρὶς γὰρ μύριοί εἰσιν ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ Ἀθάνατοι Ζηνός. quem locum fastuose risit cum non perciperet. Primi igitur Dæmones ab Hesiodo, δεύτεροι ἀθάνατοι ἐπιχθόνιοι dicuntur: Secundi Dæmones, θνητοὶ ὑποχθόνιοι μάκαρες. Tyrius Maximus: Θεὸς μὲν γὰρ αὐτὸς κατὰ χώραν ἱδρυμένος, οἰκονομεῖ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν ἐν οὐρανῷ τάξιν· εἰσὶ δὲ αὐτῷ φύσεις ἀθάνατοι, οἱ καλούμενοι ἀθάνατοι δεύτεροι, ἐν μεθορίῳ γῆς καὶ οὐρανοῦ τεταγμένοι· θεῶν μὲν ἀσθενέστεροι, ἀνθρώπων δὲ ἰσχυρότεροι· θεῶν μὲν ὑπηρέται, ἀνθρώπων δὲ ἐπιστάται· θεῶν μὲν προσεχέστατοι, ἀνθρώπων δὲ ἐπιμελέστατοι. Primi sunt ἀθάνατοι, secundi θνητοί: primi sunt δεύτεροι ἀθάνατοι, πρῶτοι δαίμονες: Secundi sunt δεύτεροι δαίμονες, πρῶτοι θνητοί. secundi dicti sunt ἐπιχθόνιοι, διὰ τὸ ἐν μεθορίῳ γῆς τε καὶ οὐρανοῦ τετάχθαι, qua ratio-

ratione & ἔγκόσμιοι dicuntur, vt alibi diximus, & alijs nominibus: Secundi ὑποχθόνιοι, διὰ τὸ κατὰ λῆξιν ὑπὸ τῆς χθονὸς τετάχθαι. Apparet fastus Tzetzis ἀλάζονος: quem omnia hæc Proclus, merito διάδοχος magni viri, & familiæ principis, καὶ τὸν καθηγητὴν ἐπιγεγραμμένος, docere potuisset, nisi se iam scire putasset. Aristidem, qui τοὺς πρώτους δαίμονας, ὑποχθονίους vocari meminerat, memoria fefellit: καὶ ὑπὸ γῆς ὄντες, inquit apud Photium orator ille, τὴν γῆν φυλάττοντες αὐτὴν, ἀλλ᾽ οὐχ ὑπ᾽ αὐτῆς ἐχόμενοι· τῆς Ἡσιόδου προσρήσεως ἐγγύτατα ἥκοντες μετέχειν, ἣν ἐκεῖνος εἰς τὴν τοῦ χρυσοῦ γένους τελευτὴν ἐποίησεν, εἰπών·

Οἱ μὲν δαίμονες ἁγνοὶ ὑποχθόνιοι καλέονται·

Ἐσθλοί, ἀλεξίκακοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.

qui versus longe aliter, quam apud Hesiodum leguntur hodie, concepti sunt alibi, vt supra diximus.

Id. Ibid. Ζεὺς δὲ πατὴρ] hæc verba in emendatiore tale quid sequebatur, καὶ μερόπων ἐρρέθη ὄπισθεν: quæ ex authoritate alterius, vt glossam ineptam, deleuimus. irrepserant autem ex Hesiodi verbis: Ζεὺς δὲ πατὴρ τρίτον ἄλλο γένος μερόπων &c.

Pag. 49. C. 1. Tzet. Ἄρειον δὲ ἢ πολεμικὸν, ἢ ἀντὶ ὑπερθετικοῦ] &c. tota hæc obseruatio cum his quæ sequuntur περὶ τοῦ ἄρειον a Basiliensi aberat: locum hic habere, vel ex ipso Tzetze probare possumus: sicut enim δικαιότερον ἀντὶ τοῦ δίκαιον, vel δικαιότατον in eodem versu sumi ostenderat; sic nunc ἄρειον ἀντὶ τοῦ πολεμικὸν, ἢ βέλτιστον, id est, συγκριτικὸν ἀντὶ ἁπλοῦ, ἢ ὑπερθετικοῦ.

Id. Ibid. ἢ ἀπὸ τῆς ἐράσμιος] Aliquando aliter legendum suspicatus eram: sed compilauit autorem veterum Etymologiarũ Tzetzes; nisi quod addidit λυρῶσι γὰρ, pro eo quod ille κατηφαίνουσι pronunciat: ἀπὸ τῆς ἐρόσεως, inquit, τῆς μίξεως τῶν θεῶν: οἱ γὰρ θεοί, θνηταῖς γυναιξὶ συνερχόμενοι, ἐποίουν τὸ τῶν ἡρώων γένος &c.

Id. Ibid: ὑπὸ γοῦν τούτο ἥρωας, καὶ τὰ ἑπτάπυλα ἀνάγονται] Tria illa quæ sequũtur hæc verba & de quibus agit, τὸ ἐξ Ἥρας καὶ γῆς, τὸ ἐν τῷ ἀέρι πολεῖν τὰς ψυχὰς, καὶ τὸ ἐξ ἀρετῆς ἥρωας λέγεσθαι, ab altera aberant: & vereor ne adnotata fuerint: nam ἔρας vt supra legendum videtur.

Id. Ib. C. 2. τρεῖς εἰσι Θῆβαι] Pro his in emendatiore erat: εἰσὶ γὰρ καὶ ἑκατοντάπυλοι Θῆβαι τῆς Αἰγύπτου, καὶ Θῆβαι Ὑποπλάκιοι, περὶ τὸ Ἀνδραμύττειον. Nos glossam meliorem secuti sumus, deteriorem & ἁπλῆ prætermisimus.

Pag. 54. C. 1. Tzet. ἀποθρεπτήρια] διατροφαὶ] scribe θρεπτήρια: ne turbentur rudiores, cum τὸ ἀπὸ alio spectet in Hesiodico quod interpretatur Tzetzes: ἀπὸ θρεπτήρια δοῖεν, ἀποδοῖεν θρεπτήρια.

Id. C. 2. καὶ οὐ πλεονεξίαν, ἢ βίαν, ἢ τόλμην, ἢ χρόνῳ κατ᾽ ἀλλήλων νοσοῦντα] Scribe, νοσοῦντα: quamuis librarij recens error aut typographi videatur.

Id. Ibid. λυγρὰ τὰ χαλεπὰ παρὰ τὸ] vitiose in emendatiore erat, λυγρὰ τὰ ἀνιαρὰ, ἐπὶ τὸ λίαν &c. Sæpe mutuas operas tradunt Isaacius & Iohannes Tzetzij: nam totidem propemodum verbis hic locus apud illum ad poetam obscurum.

Pag. 55. C. 1. Moschop. Νῦν δ᾽ αἶνον] νῦν δὲ παροιμιώδη λόγον ἐπὶ παραινέσει, τοῖς κριταῖς ἐρῶ, γινώσκουσι καὶ αὐτοῖς] Fatetur satis hac glossa tam sterili non percepisse se mentem venustatemque huius loci cum reliquis & Moschopulus: duplici quidem modo. Primo cum αἶνον, παροιμιώδη λόγον hic interpretatur, quod a Proclo hauserat, ex quo nunquam mentem hic Hesiodi tyrones percipient, ac ne docti quidem. Secundo cum, φρονέουσι καὶ αὐτοῖς, altera glossa illustrat, vt arbitratur, γινώσκουσι καὶ αὐτοῖς.

Saltem aliquid tentasse videretur, si τὸ καὶ per καίπερ reddidisset, quod nec vulgus ignorare potuit. Hinc tamē error Tzetzis dimanauit, qui φρονέουσι καὶ αὐτοῖς exponit, μυθικῶς καὶ αὐτοῖς φρονέουσι. Tanquam, si Dijs placet, subintelligendum esset ἔξωθεν, in verbis Hesiodi vox μυθικῶς. Idem Tzetzes tanquam in pædagogica prouincia sua Hesiodo dies dicenda esset, ad virgam & ferulam eum vocat, & quod solet cerebrosi παιδαγωγῶν παῖδες inter discipulos suos, vbi rerum potiuntur in hoc loco, ὅλην τὴν σύνταξιν damnat, ὡς κακῶς ἔχουσαν. Saltem doceret nos quid hic sit vel σόλοικον, vel ἀποσόλοικον, vel πλεονασμὸς, vt aliquam apud imperitos gratiam inire posset. Sed sibi has delicias seruare maluit. Cæterum procul a venustate aberrarunt tam Græci quam Latini. Tota venustas in vocibus duabus consistit, ἐν τῷ αἶνος, καὶ τῷ φρονέουσι. Αἶνον poeta vocat quem Rhethores προγυμνασματικοὶ μῦθον ἠθικὸν dicunt, cum quo directe pugnat ὁ λογικὸς, ex parte ὁ μικτός. Philosophus Rhetor. 2. communiori voce λόγον appellat: qui λόγον μικτὸν adducit ex Stesichoro περὶ ἀνθρώπου καὶ ἵππου: ἠθικὸν vero ex Æsopo περὶ ἐχίνου καὶ ἀλώπεκος. Diximus supra eiusmodi μύθους originem ex Hegemonico sæculo sumpsisse, quibus vox & prudentia tribuebatur τοῖς ἀλόγοις. Hesiodus, post prolixum illud διήγημα de sæculis, affert μῦθον, sed ἀπὸ ἀλόγων desumptum, quem proprie αἶνον vocat cum omnibus veteribus. Hoc αἶνον ab irrationabilibus desumpto ait se docere velle τοὺς βασιλέας, καίπερ φρονέοντας, hoc est, καίπερ ἀνθρώπους, & per consequens λογικοὺς ὄντας. Pugnant directe inter se obiectum τῷ αἶνε & οἱ φρονέοντες. φρονοῦντες sunt οἱ λογικοὶ, hoc est, οἱ ἄνθρωποι, quales sunt Hesiodi iudices, quorum caussa affertur. Personæ quæ in αἴνοις introducuntur, sunt ἄλογα tantum; quales hic ἴρηξ καὶ ἀηδὼν, accipiter, & luscinia. Sensus huius loci hic est: Νῦν δὲ τοῖς βασιλεῦσι καίπερ λογικοῖς οὖσι μῦθον ἐξ ἀλόγων πεπλασμένον φράσων ἔρχομαι. Nunc, inquit, iudicibus quamuis ratione preditis, fabellam ab irrationabilibus deductam proponam. Hæc ratio, hæc venustas huius versus. Tzetzi, dum tanquam scurram aliquem, e plaustro miserum Proclum κωμῳδεῖ, καὶ πομπεύει, non vacabat inquirere quæ Lucius Tarræus prolixe olim περὶ αἴνου disputabat, & ex eo posteriores quidam: quæ si notasset, facilius vidisset quid hoc loco esset, φρονέουσι καὶ αὐτοῖς, quod intelligi non potest nisi e contrario opposita voce αἶνος: cum præsertim omnia ex hoc Hesiodi loca deduxerint illi qui αἶνον notarunt præcise esse, λόγον κατ' ἀναπόλησιν μυθικὸν, ἀπὸ ἀλόγων ζώων: quod nunquam notassent, nisi animaduertissent quomodo hic sumeretur vox φρονέουσι: pro quo & νοοῦσι adducitur: quod non magis displicet. Porro ostendit hic primus omnium Hesiodus quantum fidei tribuendum sit acutis illis τεχνογράφοις, qui post Aphthonium in arte progymnastica notarūt: οἱ μὲν ποιηταὶ αἶνον χαίρουσι τὸν μῦθον καλεῖν, οἱ δὲ ῥήτορες διὰ παραίνεσιν: quasi hoc loco aliud agat Hesiodus quam dicendi magistri.

Pag. 56. C. 2. Moschop. εἰς τέλος ἐξελθοῦσα] ἀντὶ τοῦ ἐλθοῦσα, χωρὶς ὑπὸ τῶν κελευόντων διαφθαρεῖσα] Frustra est: εἰς τέλος ἐξελθοῦσα, nihil aliud est quam τοπλειστον ἡ δίκη, τὸ πλεῖστον ὑπὲρ τῆς ὕβρεως ἔχει, optime Proclus: ἡ δίκη, φησὶ, κἂν τὸ παραυτίκα ἀδικῶν τοῦ ὕβρεως, ἐν τῷ τέλει πάντως ἐλαττοῦται, καὶ δίκην ὑπὸ τῶν πραγμάτων κρείσσων ἐστὶ τῆς ὕβρεως. Nec vlterius argutari debuit: Tzetzes quoque non male.

Pag. 57. C. 2. Procl. αὐτίκα γὰρ τρέχει ὅρκος, ὅπου ἀκολουθεῖ ὅρκος τοῖς δίκαις, ἤγουν τοῖς κρίσεσι ταῖς ὀρθαῖς. διεστραμμέναις] Scribe, ταῖς οὐκ ὀρθαῖς, διεστραμμέναις.

Id. ibid. Πλούταρχος δὲ Βοιωτιάζων (ἦν γὰρ καὶ ἐκεῖνος Βοιωτὸς) τὰς δριμείας ἐδοὺς τὰς ξηρὰς καὶ διζάντας βάθους ἐνομάζεσθαι φησὶν ἐν τῷ κρατίλῳ] Nihil eo opus est.

Pag. 58. C. 1. Tzet. Νῦν δ' αὖτον] μυθικὴν ὑφαίνοντι] Pessime in Basiliensi erat: νῦν δὲ θυμικὴν ὑφαίνοντι: sed θυμικὴν pro μυθικὴν, sicut θυμὸς pro μῦθος facile mutari potuit: quod in authoribus sæpe factum est: exempli ergo sit illud Dionysiac. 3. Φαιδρὸν ἰδὼν γλυκὺν εἶπε, καὶ ἀνεάων στίχα θυμῶν Οἰχομένων χρυσοῖο δι' εὐάρυγος ἀνθερεῶνος: vbi μύθων legendum per se apparet, vt in reliquis nostris quæ in illo poeta emendauimus, breui, vt spero, dicemus. Lapsus procliuissimus est. Bene altera, & vt emendauimus.

Id. ibid. Νῦν δ' αὖτον βασιλεῦσ' ἐρέω] ὅτι, τουτέστι μυθικῶς φρονέουσι καὶ αὐτοῖς] Puto scripsisse Tzetzen: νῦν δ' αὖτον βασιλεῦσ' ἐρέω φρονέουσι] τουτέστι μυθικῶς φρονοῦσι. Cæterum de hac interpretatione quam affert, & ipsius sententia vide quæ supra ad Moschop.

Id. ibid. καὶ οὕτως οὐδὲ ὁ περὶ Πρόκλον Α'ρίσταρχος] suspecta.

Id. ibid. δηλονότι συγχωρηθήσεται] Iussimus includi vncis hæc, quod vacent, & a male feriato aliquo qui in Tzetze notarat τὸ τῆς συντάξεως ἐλλειμμένον in verbis illis præcedentibus appicta sint.

Id. C. 2. Ὕβρεις γὰρ τε κακὴ δειλῷ βροτῷ] ὕβρεις γὰρ, καὶ ἡ λοιδορία, καὶ ἡ βλάβη κακὴ τῷ δειλῷ] in exemplari quod secuti sumus, sine vllo sensu legebatur: ἡ ὕβρεις γὰρ καὶ ἡ λοιδορία τῷ δειλῷ, καὶ τῷ ἀγεννεῖ ἀνθρώπῳ ὑπάρχει & c. prætermissis illis librarij incuria, καὶ ἡ βλάβη ἡ κακή. vbi articulus pessime directam interpretationem sustinebat, quem eiecimus. ὕβρεις, inquit Grammaticus, κακὴ ὑπάρχει δειλῷ καὶ ἀγεννεῖ: quod dixerat Hesiodus, dissimulato τῷ ὑπάρχει.

Id. ibid. ἐλθὼν δ' ἐτέρῳ ἐπικρατεῖν] sub finem annotationis huius pro verbis illis, ὅτι καὶ ἐν παρέλθῃ ταῦτα βέλομαι, nullo omnino sensu legebatur: ἐν δηλονότι παρέλθῃτας: quæ nauci non sunt.

Pag. 59. C. 2. Id. ἄγουσι δὲ καὶ κείνους χερσὶν] totum hoc παρεισόδιον in Basiliensi alium locum possederat: vnde nos id emigrare iussimus.

Pag. 65. C. 2. Proc. circa finem pag. οἱ προηγήτευσι τὸ δίκαιον. τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ ὑφαινόμενον. Scribo οἱ παρηγήτευσι.

Pag. 66. C. 1. Id. Νῦν δ' ἐγὼ] & c. ad verba illa paulo post notat Proclus locum hunc eiecisse ad septem versus Plutarchum: διὸ καὶ ὁ Πλούταρχος τοὺς ἑπτὰ τούτους στίχους ἐκβάλλει, ἀπὸ τοῦ & c. Nos in eo Plutarchum non sequemur, cum sciamus totum illius loci coloré hinc deduxisse Aristophanem, qui manifeste hæc expressit, tanto antiquior Plutarcho: apud quem Chremylus:

Ε'γὼ θεοσεβὴς καὶ δίκαιος ὢν ἀνήρ,
Τὸν ἐμὸν μὲν αὐτοῦ τὸν τελευταῖον χρόνον
Ἦδη νομίζων ἐκτετοξεῦσθαι βίον.
Τὸν δ' υἱὸν, ὅσπερ ὢν μόνος μοι τυγχάνει,
Πεύσόμενος ᾠχόμην εἰ χρὴ μεταβαλόντα τοὺς
τρόπους,
Εἶναι πανοῦργον, ἄδικον, ὑγιὲς μηδὲ ἕν.
Ω'ς τῷ βίῳ τοῦτ' αὐτὸ νομίζων ξυμφέρειν.

Notum autem viris doctis, quas delicias ex Homeri & Hesiodi scriptis, antiqua & media comœdia soleant contexere.

Ibidem. C. 2. Id. διὸ οἱ ἄδικοι τοὺς ἀλόγους ἐοίκασι τὴν ἀνθρωπίνην ἀποδράντες] scribo: τὴν ἀνθρωπίνην κοινωνίαν ἀποδράντες: vt ex sequentibus apparet.

Id. ibid. νόμον δὲ διέταξε Κρονίων. τὸ συμμετρεῖν ὑδατόδιον ὁ μὲν] scribe: τὸν συμμετρεῖν ὑδατόδιον ὁ Ὅμηρος. illud autem ὑδατόδιον, nota est Scholastici cuiusdam, quæ ex margine in textum irrepsit: studiosi enim Græcorum hanc notam præfigebát iis quæ obseruatione digna putabant: diligenter autem obseruauit quisquis fuit, τὸ νόμον, esse vocem quam ignorat ὁ ποιητής: ex quo infert argu-

men-

mentum, περὶ τῆς ἡλικίας τῶν ποιητῶν, τῶν Ὁμήρου καὶ τοῦ Ἡσιόδου: cui rei illustrandæ omnia quæ poterant congerebant veteres.

Pag. 67. C. 2. Id. Καί τι δὴ τούτων λέγει, ἔτυχε καὶ Ξενοφάνης διὰ δή τινα περὶ τοὺς κατ' αὐτὸν φιλοσόφους καὶ ποιητὰς μικροψυχίαν, σιλλοὺς ἀτόπους ἐκθεῖναι λέγεται κατὰ πάντων φιλοσόφων καὶ ποιητῶν] & in his Homerum & Hesiodum depinxit. Laertius; γέγραφε δὲ καὶ ἐν ἔπεσι καὶ ἐλεγείας καὶ ἰάμβους καθ' Ἡσιόδου καὶ Ὁμήρου, ἐπικόπτων αὐτῶν τὰ περὶ θεῶν εἰρημένα: ad Philosophos quod attinet, ἀντιδοξάσαι τε Θαλῇ καὶ Πυθαγόρᾳ, καθάπτεσθαι δὲ καὶ Ἐπιμενίδου, eum narrat.

Id. ibid. τέλος δὲ φασιν, ἐπειδὰν εἰς τὸ ἄκρον ἔλθῃ τῆς πηρείας] mirum non legisse Proclum suo tempore, in Hesiodico versu ἵκηαι, quemadmodum emendauimus, sed ἵκηται.

Pag. 68. C. 2. Tzet. ἐρυόμενοι Ζηνὸς] ὁ μεγαλόφρονος εἱμαρμένη] Nihil vanius his omnibus.

Pag. 69. C. 1. Id. ἀλλ ἀλλ' ὡς ἄλλως γὰρ κέχρηται τοῖς διχρόνοις] magister Tzetzes in longa hac disceptatione, in qua tanquam λιποτάκτης improbus Hesiodi causam partesque scelerate deserit, inter alia quibus hæc scripta longe ab Homeri elegantia, longe ab eius ætate, longe a ratione scribendi segregat, argumentum περὶ τῶν διχρόνων affert: quibus Hesiodum promiscue, sicut sui temporis homines, vsum fuisse toto hoc opere notat; quæ calumnia quam sit putida, fœda, inepta, falsa, videbunt, qui vnum ex ipsius iambis quos huic operi tanquam delicias illius æui, aut præclara tragemata interserit, examinabunt. Fatemur in quibusdam Hesiodum vocibus ἀδιαφορίαν circa τὰ δίχρονα admisisse: sed & ab Homero idem factum vbique, quis tam triuialis est, vt ignoret? ita vt certas iam olim voces annotarint apud poetā veteres, in quibus constanter id obseruauit poeta vt inconstans esset. Recte Eustathius ad illud: φίλε κασίγνητε. τὸ φίλε, ἐκτείνει καὶ ἐνταῦθα τὸ τῆς ἀρχούσης δίχρονον, ὡς καὶ ἐν τῇ δὲ ῥαψῳδίᾳ, ὅπου γὰρ φίλε κασίγνητ' ἐκκομίσαι τέ με, δός δέ μοι ἵππους. διὸ καὶ ὁ Ἀσκαλωνίτης, φασι, φείδεται τὸ φι καὶ ἔχει τὴν ἀδιαφορείαν καὶ νῦν τῶν διχρόνων, ὥσπερ καὶ τὸ φίλος ποτὲ μὲν ἐκτείνει, ποτὲ δὲ συστέλλει τὸ ἄρχον. Σημειοῦται δὲ καὶ ὅτι ὥσπερ τό, αἰδεῖσθαί θ' ἱερῆα, καὶ ἐν τῷ, προσέφη ἱερὴ ἲς Τηλεμάχοιο, συστέλλεται τὸ ι τοῦ ἱερὸν ἐν δὲ τῷ ἱερὸν ἰχθὺν, ἐκτείνεται. Sed infinita apud poetam sunt, vt & apud autorem τῆς Ἀσπίδος: quo poemate interim nihil fortasse plenius, elaboratius, tersius ad nos peruenit. Et Isaacius non modo veteres τῶν διχρόνων, sed & τῶν διπλῶν vsum promiscuum permisisse sibi annotat ex Hipponacte, & Lycophrone: quorum alter, Καύνας οὐκ ἀπόδιδου Ἀλέξανδρον ποτῶν, non ἀποδίδου. alter, ὃν αὐτὸς ὄφις τ' ἀντίστιχον δάκῃ. Verba Isacij sunt: ἀπόδου, τὸ πῶ μικρὸν γράφε. ὅτι δὲ ἀγνοοῦντες τὸ μέτρον, μέγα τοῦτο γράφουσι, οὐ δὲ γίνωσκε, ὅτι τὸ δίχρον ἐκτείνειν δύναται, ὅτε βούλεται ὁ στιχουργός, ἴσως τοῖς διπλοῖς, ἐκ καὶ τούτου ἔχω σοι, εἰς παράδειγμα παραγαγεῖν, τό, Τρῶας δ' ἐρρίγησαν ἐπεὶ ἴδον αἰόλον ὄφιν. εἰ δὲ μείουρον τοῦτον νομίζεις, ἄκουσον καὶ τῶν χωλῶν Ἱππώνακτος σαφέστερον, χωλῶν ἰάμβων Ἱππωνακτείων στίχων. Postea inter reliquos versum adducit quem supra habuimus Hipponactis. Ita poetæ libere grammaticorum πτωχοχαφίας plorare iubent: minorem interim ob causam infrà Hesiodum exulatum mittit Tzetzes, non ex poetarum numero, sed bonorum ciuium. Vbi videbimus quibus armis pugnet.

Id. ib. Ὥσπερ οἱ καθ' ἡμᾶς] Duplex erat scribēdi tum temporis ratio: quarū altera introducebat ἀδιαφορίαν circa τὰ δίχρονα, de qua iam agit: altera circa omnes syllabas. Vtrique πολιτικοὶ dici possunt. Posteriores tamen magis, quos proprie propterea politicos dicebant, quibus

quibus in Ecclesiis suis hodie Græcorum Idiotæ utuntur. Vidi volumen integrum manu exaratum apud illustrem Scaligerum. Priorum exemplum repræsentant nobis iambi quos toto hoc opere Iohannes, aliquando & Isaacius ad Lycophronem proposuit. Posteriorum illa:

Ἀκεκτάτως ἐσφαλῶν φίλτατε χέχην-
μένος
Μιᾶς ἐμῆς ἐπιστολῆς σύμπασαν ἱστορίαν,
Συνεπτηγμένως μανθάνει σφῶτον ἐκ τῆς τῶ
χρόνου

quibus Chiliadas suas conscripsit: qui nihil quam cantillantur: quo pacto illa Catulliana

Cinæde Thalle mollior cuniculi capillo,
Vel anseris medullula, vel imula oricilla.

illud Comici:

Ὦ πολλὰ δὴ τῷ δεσπότῃ ταυτὸν θυμὸν
φαγόντα

& Hipponactis

Εἴ μοι γένοιτο παρθένος καλή τε καὶ τέρεινα.

Ex tetrametris enim Hipponactis, quales superiores sunt, Politicos suos formarunt.

Id. ibid. *καὶ ὁ νοῦς καὶ τὸ ἦθος ἐκεῖνο τοῦ ἀνδρὸς περιφρονεῖ τε καὶ ἀσαφὴς, καὶ πολλάκις μετεωρολογῶν, καὶ μὴ ἔχων τὸ βέβαιον*] Respondimus *περὶ διχηλῶν*: quæ res quod syllabica esset, permisimus in eo Grammaticum nostrum ostentare acumen suum. Vlterius vero vt tendat, & de cæteris libere iudicare audeat, non est ferendum. Hesiodus si superesset, homini huic suo iure responderet, quod olim Euripides, teste Aristotele: cui cum Hygiænon quidam diem diceret, quod sententiam illam in Hippolyto suo protulisset, *ἡ γλῶσσ᾽ ὀμώμοχ᾽, ἡ δὲ φρὴν ἀνώμοτος*, quasi publico periuriorum patrono, & quæ eiusmodi sceleribus viam commonstraret populo, nihil respondit ille, quam peccare eum grauiter, quod causam quæ ad *τοὺς Διονυσιακοὺς ἀγῶνας* spectaret, in forum transferret: ibi & sibi respondendum de hac re, & illi accusandum fuisse. Quis enim Grammaticum harum causarum iudicem constituit? qui semper extra prætorium suum ius dicit, cum literas & syllabas transcendit. Aliud enim est esse miserum *στιχίλον*, aliud poetam. Quanquam Tzetzen tautologias in alio accusare quis ferat, qui sæpe plus decies eandem sententiam inculcat: minus tamen multo est *τὸ ταυτολογεῖν*, quam *τὸ φλυαρολογεῖν*: quo homo natus sat scio nunquam insolentius peccauit quam hic noster: cuius scripta sunt *ἀλαζονείας* & fastus intolerabilis *μεστά*. mihi certe sæpe nauseam mouet: qui existimo totius vitæ fructum esse in modestia.

Id. ibid. *εἰς δ᾽ ὄλεις τι μέμηλε*] *ἀχρεῖος ταυτολογία ἐνταῦθα ἐστιν· εἶπε γὰρ φρένας περὶ τούτων*] Aduersus ineptias huius hominis bonum semper habere stomachum: id vero difficillimum est. Expectaueramus ab eo vt versum Hesiodi explicaret supra, *εἰς δ᾽ ὄλεις τι μέμηλε*: at vero contra ille tanquam nocturnus præuaricator aliquis in ciuitate libera existimationem eius & famam, quam vel antiquitatis authoritate munitus sartam tectam conseruare debebat, parat detexere: quæ omnia eo spectant vt nequitiæ inertiæque eos condemnet, qui Hesiodum ab Homero palmam in extemporali *καὶ αὐτοσχεδιαστικῷ* certamine retulisse notarunt. Quod sue eos respiciat qui *τὸ πεπρυλλημένον* & omnibus notum Hesiodi & Homeri certamen vulgarũt, siue alios, quorum scripta desideramus, nescio. Id vero scio, quod hunc librum Hesiodi Tzetzes, qui tot veterum philosophorum commendationibus, tot magnorum virorum testimoniis ornatus, quasi de manu in manum ad nos peruenit, propter *τὸ ἰσοδυναμοῦν τῶν λέξεων, τὰς ταυτολογίας, τὰ πεπλανημένα*, quæ hic & ibi occurrunt,

currunt, quæ nihil aliud sunt quam notæ illius æui, quæ hoc scriptum tanquam vetustum lucum commendare poterant, tam maligne, & furiose sugillet, nihil facere præter morem suum: multo vero impudentius, cum Homerum ab his vindicet: vt Hesiodo ne exemplo quidem se tueri liceat. Eiusmodi næuulorum nos, qui semper cum veneratione de antiquioribus agendum putamus, causam aliquam asscribimus sæculo, quod nihil aliud quam scientiarum & artium omnium delineationem proposuit; maiorem vero Grammaticorum scelestæ audaciæ: qui hoc ipsum in eiusmodi scriptoribus primi desiderare cæperunt, quod a familia sua commissum fuit. Qui petulantiam quam gens illa in Homeri & Hesiodi versibus exercuit, ignotam habet, καὶ τὰς ὀβελίσεις, καὶ τὰς διαγραφὰς, καὶ τὰς παρεμβλήσεις, καὶ τὰς στιγμὰς, καὶ ξυσμὰς, & reliquas ineptias, in literis exulat & in veteribus interpretibus, præsertim nostro Proclo, & ijs qui in poetam commentati sunt. Possem ostendere in Homero multa quæ sine commiseratione & risu legere non possum: quæ tam scio Grammaticorum esse quam Tzetzen in hac re nihil videre. Inter eos qui religiosissimi fuerunt, Homerum Homero suppleuerunt, & quæ vno loco apte dicebantur, altero ineptissime ingesserunt. Iliad. χ in elegantissima & diuina Andromaches querela inuenies versum illum:

Ἄναξ ἐν Τρώεσσιν ἐπίκλησιν καλέουσιν:

qui non modo sine detrimento reliquorum abesse potest, sed & τὸ ἀντιπαράβολον & ineptias Grammaticorum redolet. Nihil præterea certius est quam infinita Hemistichia παρεμβεβλημένα esse. Sicut nostro tempore non nemo cum Virgilio egisset, nisi se opposuisset sæculi felicitas, in Capitolino qui literatoris Fabilij Græcos versus hoc modo translatos legit, existimet se imaginem eorum habere quæ in Homero sæpe nobis sordent:

Qualis vbi Oceani profusus lucifer vnda
Extulit os sacrum cælo, tenebrasque resoluit,
Talis erat iuuenis primo sub nomine clarus.

quæ quia multis exemplis probanda sunt, quia non omnium est hoc videre, cum pauci ea iudicij felicitate & acrimonia sint, vt aliter quam omnes sentire audeat, seorsum aliquando hac de re acturi sumus. ad τὸ πολύλογον quod attinet, cuius ne suspicionem vllam apud Homerum relictam esse Tzetzes tam fastuose affirmat, nescio quo pacto excuset illud Odyss. ξ vbi bis supplendi versus gratia, de Eumæo dicitur, modo, φῆ ῥα καὶ ἔχεν ἀγαθῆν: modo, φῆ ῥα ὄρσεν αἷμα ἴδεν: & infinita alia, cuiusmodi ne in hoc scripto fortasse notabit: sed eiusmodi quia sunt ἀναείθμητα, & temporis & ocij maioris sunt, & seorsim probari merentur. sicut igitur impune poetæ quidlibet appinxerunt, ita nunquam rationem reddent, cur tam multos ex eius scriptis versus, in quos ne suspicio quidem cadebat vlla, & ex quibus fortasse mens dependebat, libere loco mouerint. exemplo sit locus ille Iliad. χ in Hectoris ἑλκυσμῷ.

Νῦν δ' ἄγ' ἀείδοντες Παιήονα κοῦροι Ἀχαιῶν,
Νηυσὶν ἔπι γλαφυρῇσι νεώμεθα, τόνδε δ' ἄγωμεν·
Ἠράμεθα μέγα κῦδος, ἐπέφνομεν Ἕκτορα δῖον,
Ὧ Τρῶες κατὰ ἄστυ θεῷ ὣς εὐχετόωντο.
Ἦ ῥα, καὶ Ἕκτορα δῖον ἀεικέα μήδετο ἔργα,
Ἀμφοτέρων μετόπισθε ποδῶν τέτρηνε τένοντε·
Πρυμνὰ περὶ Ἀχιλλεὺς Μηριόνῃ...

Nunquam causam reddent cur secundus a fine versus, qui fortasse reliquis numerosior est, eijci meruerit, cum tamen in nullis nos eum Homeri editionibus repræsentatum viderimus. Eodem modo nusquam hi duo versus συνημμένως leguntur:

Αἴαντος δ' ἀλέεινε μάχην Τελαμωνιάδαο.
Ζεὺς γάρ οἱ νεμέσαχ' ὅτ' ἀμείνονι φωτὶ μάχοιτο.

alter quidem Iliados λ. reperitur: quo loco posterior inseri non posse videtur: nisi quis scribat:

Αἴαντος δ' ἀλέεινε μάχην Τελαμωνιάδαο,
Ζεὺς γάρ οἱ νεμέσαχ' ὅτ' ἀμείνονι φωτὶ μάχοιτο.
Ζεὺς δὲ πατὴρ Αἴανθ' ὑψίζυγος ἐν φόβον ὦρσε.

ita vt manifeste vterque alibi eiectus sit. Idem in hoc opere factum fuisse, vt & nonnulli desiderentur, nonnulli contra redundent, supra, adductis aliquot, probauimus. Quæ obiter nunc a nobis dicuntur, non vt diuinæ illi naturæ quicquam detrahamus, sed vt aduersus putidos Grammaticorum impetus incorruptum & sincerum iudicium conseruemus. Quicquid enim summis illis viris demi aut addi potest, id Apollo pater & iustissima Nemesis in eorum caput vertat, qui primi Grammaticam hanc tyrannidem exercuerunt. Tantum abest vt Tzetzæ accedamus, qui sæpe Hesiodum ob easdem vibices flagellat, quas ab alijs accepit.

Id. C. 2. φθινόζωα] φθείροντας ἐστὶ δὲ Ἀττικὴ συνήθεια. ἐκ τοῦ φθίνω γὰρ συγκλίνεις] scribe συγκοπῇ.

Pag. 70. C. 2. Tzet. Καλὸν δὲ τὸ καὶ, εἰ καὶ μοιχεύς τις ἐπέλθωσι βραχὺ ἐξάδος, καὶ τῆς πόλεως αὐτὸν ἐξέλαυνον] Optarem me hercule videre Rempublicam a Tzetze constitutam: in qua publicitus leges, non de sicarijs aut adulteris, sed de poetis rogarentur. In ea pro tribunali sederet ipse, qui primo omnium de Hesiodo pronunciaret, cui aquâ & igni interdiceret, non propter τὰς τῶν θεῶν μοιχείας aut πολέμους, sed quod vtranque syllabam in συγκλινεῖ produxisset: nam tale quid nobis verba hæc denunciant. Cum ad prius quod attinet, ita peccarit & Homerus, in eo: οὐκ αὖ ἔγωγ' Ἄλκα παρὲξ εἴποιμι συγκλιδόν: ad posterius vero, eodē modo princeps poetarū: ἴσασιν πάντες ὅμοιοι κλίνοντες. vt innumera eiusmodi prætermittā. Videte Dij optimi, & Bœoticæ Musæ, cuiusmodi pugionibus sacrum Ascræi caput conficiat Græculus agyrta: Solon grammaticorum, lex & regula syllabarum, quas nusquam obseruat tamen. Dubium non est quin Sibyllarum olim oracula aliquid de regno Tzetzico prædixerint: cuius ciues futuri sunt τὰ συλλαβίζοντα παιδάρια, regni constitutio γραμματικοκρατία aut μικρολογία, ne quis nouam monarchiam suspicetur: nam illa Homeri commendatio quæ sequitur, ὃς ἐν πάσαις ταῖς ἐπιστήμαις, καὶ τέλος ταῖς λογικαῖς, ἁπάντων τῶν ἀρίστων, οὐ μόνον ἀνθρώπων, πλὴν δὲ καὶ ἀγγέλων εἰπεῖν. ἐπεὶ ἄρα καὶ ἄγγελοί εἰσιν ἐπιστημονάρχαι καὶ τεχνάρχαι, non modo furiosi hominis, sed etiam mali Christiani est.

Pag. 71. C. 2. Tzet. καὶ ἡμᾶς δέ τις ἐκ Συνάδων λιθοβαλῶν] Male in editionibus legebatur, ἐκ συνάδων. Σύναδα vel ex solo συναδικῷ λίθῳ nobilissimum est oppidum τῆς μεγάλης Φρυγίας: de cuius præclaro λατομίῳ lib. 12. Geographus. Romani lapidem Symnadicum, marmor Symnadicum, incolæ λίθον Δοκιμίτην & Δοκιμαῖον dicebant, a Docimia pago, ἐπίκειται τῶν Συνάδων: quod cum notare vellet autor vrbium, mutilatus fuit, qui, Σύναδα, inquit, πόλις Φρυγίας καὶ Δοκίμεια, κώμη ἐπίκειται αὐτῆς. εἰ δ' ἐπιχώριοι Δοκιμίτην καὶ Δοκιμάειον. quæ hoc modo edenda erant: Σύναδα, πόλις Φρυγίας.

ϰ Δοκίμεια, κώμη ἐπέκεινα αὐτῆς . . . . οἱ δ' ἐπιχώριοι Δοκιμίτην ϰ Δοκιμαίαν. supplenda autem hoc modo: Σύνναδα πόλις Φρυγίας. ϰ Δοκίμεια κώμη ἐπέκεινα αὐτῆς, ϰ τὸ λατόμιον: vel ἔστι τὸ λατόμιον τοῦ συνναδικοῦ λίθου· οὕτω μὲν Ῥωμαῖοι καλοῦσιν· οἱ δ' ἐπιχώριοι Δοκιμίτην ϰ Δοκιμαίαν. Non enim τὴν κώμην ita dicebant, sed Symnadicum marmor. idem autor in Δοκίμειον. Δοκίμειον, πόλις Φρυγίας, ὡς Εὐδαίμων. τὸ ἐθνικὸν Δοκιμεύς, κατὰ τέχνην. κατὰ δὲ τὴν συνήθειαν, Δοκιμηνός· ἀφ' οὗ τὰ μάρμαρα οὕτω φασί. Locus quem suppleuimus, ex Geographo κατὰ λέξιν descriptus fuit. qui lib. 12. Σύνναδα δ' ἐστὶν οὐ μεγάλη πόλις· πρόκειται δ' αὐτῆς ἐλαιόφυτον πεδίον, ὅσον ἑξήκοντα σταδίων. ἐπέκεινα δ' ἐστὶ Δοκιμία κώμη, ϰ τὸ λατόμιον τοῦ Συνναδικοῦ λίθου· οὕτω μὲν Ῥωμαῖοι καλοῦσιν οἱ δ' ἐπιχώριοι Δοκιμίτην ϰ Δοκιμαίαν. Sed ad rē. Fuit igitur Συνναδὰς qui nostro Græculo intentauit hanc non dicam συκοφαντίαν, sed μωροφαντίαν. Hæc videlicet fabella ad intellectum Hesiodi necessaria erat. Et hic est qui in Hesiodo & Proclo πολυλογίαν explodat, cum nobis stultissimas fabellas, tanquam rem mirificam, vendat, non aliter quam Prodicus in medijs orationibus, cum discipulos suos dormitantes videret, aliquid τῆς πεντηκονταδράχμου afferebat.

Pag. 74. C. 1. Procl. οὗτος μὲν πανάριστος] Ζήνων μὲν ὁ Στωϊκὸς ἐνάλλαττε τοὺς στίχους, λέγων] Idem notat Laertius apud quem, versus paulo aliter leguntur: φασὶ δὲ ϰ πρῶτον καθῆκον ὀνομακέναι, ϰ λόγον περὶ αὐτοῦ πεποιηκέναι· τούς τε Ἡσιόδου στίχους μεταγράφειν οὕτω,

Κεῖνος μὲν πανάριστος ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται:
Ἐσθλὸς δ' αὖ κἀκεῖνος ὃς αὐτὸς πάντα νοήσει.

κρείττονα γὰρ εἶναι τὸν ἀκοῦσαι καλῶς δυνάμενον τὸ λεγόμενον, ϰ χρῆσθαι αὐτῷ, τοῦ δι' αὑτοῦ τὸ πᾶν συννοήσαντος. τῷ μὲν γὰρ εἶναι μόνον τὸ συνιέναι· τῷ δ' εὖ πεισθέντι προσεῖναι ϰ τὴν πρᾶξιν. Eustath. ὅτι Ἡσιόδῳ μὲν δοκεῖ ἐκεῖνον πανάριστον εἶναι, ὃς ἑαυτῷ πάντα νοεῖ· φιλόσοφος δέ τις ἀλλάξας, ἀλλ' ἀριστεύειν δὲ τὸν ὅς καὶ ἑτέρῳ εὖ εἰπόντι πείθεται. εἰ καί τις ὕστερον μετέγραψε, ὡς ἐκεῖνος μὲν πανάριστος, ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται. ἐσθλὸς δ' αὖ κἀκεῖνος, ὃς αὐτὸς πάντα νοήσει.

Pag. 75. C. 1. Id. ὅτι γὰρ τὰ φαῦλα σημαίνει προστεθὲν τὸ κακόν. οὐκ ἀρετᾷ κακὰ ἔργα] ita scripsimus, cum male legeretur, οὐκ ἀρετά: ex versu Homerico notissimo: οὐκ ἀρετᾷ κακὰ ἔργα, κιχάνει τοι βραδὺς ὠκύν.

Ibid. Tzet. ἐπεὶ δὲ μόνος οὐκ ἔγνως, οὐκ αὖ ἐμοὶ τὰ λῷστα βουλομένῳ σοι πείθητι.] forte, σὺ αὖ ἐμοὶ τὰ λῷστα &c.

Id. ibid. C. 2. ἀλλὰ ταῦτα κἀμὲ κατεσκεύασε τὸν ἀπρέμονα] ita scripsi: male legebatur prius τὸν ἀτέρμονα.

Id. ibid. Εὐστέφανον δὲ εἶπε τὴν γῆν] nulla ex tot interpretationibus vera est. potuisset hoc modo: νῦν δὲ εὐστέφανον εἶπε τὴν Δήμητραν. εἰώθεισαν γὰρ οἱ δὲ μέσοι ἐπιτετυχηκότες τῆς θεοῦ, μετὰ τὴν τῶν καρπῶν συγκομιδὴν στεφανοῦν τὸν ναὸν τῆς θεοῦ, ὅτι ϰ τὸ ἄγαλμα αὐτῆς. Nam ideo ita dici deam illam, vel in triuijs notum esse potest, tam Græcis quam Latinis.

Pag. 76. C. 1. Tzet. σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἔστω.] σοὶ δὲ προσφιλῆ ἔστωσαν τὰ μέτρια ἔργα, ὅπη τὰ σεμνὰ ϰ μὴ ἀπρεπῆ] Bis in nostra peccatum erat, cum ita scriberetur: σοὶ δὲ προσφιλῆ ἔστωσαν ἔργα, ἅπερ τὰ σεμνὰ ϰ μὴ ἀπρεπῆ: prætermissa voce μέτρια, & substituto ἀπρεπῆ, pro ἀπρεπῆ. Quæ ad hunc Hesiodi locum à nobis notata, sunt in Notis vide.

Pag 78. C. 2. Pro. Δαίμονι δ' οἷος ἔησθα] δαίμων οὐ μόνον ὁ ἀποκληρώσας ἡμῖν τὸν βίον ϰ δημιουργῶν τὰ ἡμέτερα, κρείττων ἡμῶν καλεῖται] Malim ὁ κρείττων ἡμῶν καλεῖται. Hesychius; κρείττονας τοὺς ἥρωας οὕτω λέγουσι. δοκοῦσι δὲ κακόποιοι εἶναι. διὸ οἱ παριόντες τὰ ἡρῷα σιγὴν ἔχουσι, μή τι βλαβῶσι. ϰ οἱ θεοὶ δέ. Αἰσχύλος Αἴτνῃ. Nec aliter vox Hesiodi hic accipienda quàm

Hesychio vox κριάνων ex Æschylo: male enim argutantur omnes.

Pag. 81. C. 1. Id. καὶ γὰρ Ὅμηρος τὸ ἐπαλξεῖς, ζώννυσθαι φησίν] Antiquiores omnes, si Pausaniæ stamus; qui non aliam rationem reddit τοῦ ἀγάλματος τῆς Ζωστηρίας Ἀθηνᾶς in Bœoticis. Παρὰ ... δὲ Ἀμφιβίου ... δύο ἀγάλματα λίθου ... Ἀθηνᾶς ἐπίκλησιν Ζωστηρίας. λαβόντα γὰρ τὰ ὅπλα αὐτὸν ἐνταῦθα, ἡνίκα Εὐβοεῦσι καὶ Χαλκιδόντι ἔμελλεν ἀντιτάξασθαι, τὸ δὲ ἐνδῦναι τὰ ὅπλα, ἐκάλουν ζώσασθαι· καὶ δὴ Ὅμηρον Ἄρει τὸν Ἀγαμέμνονα ποιῆσαντα ἐοικέναι τὴν ζώνην, δηλ. ὅπλων τὴν σκευὴν φασὶν εἰκάζειν. [Id. ib. ἢ τὸ μηδὲ ζώννυσθαι, ὡς ἐπὶ ἔργον ἐξιόντας,* δεόμενοι τοῦ μὴ ἐμποδίζειν τὸν χιτῶνα.] Fortasse δεόμενοι.

Id. ib. περὶ ἃ καὶ οἱ παλαιοὶ νόμοι βλέποντες ἐδικαίωσαν τὸν ἀπολλυμένων τοὺς γείτονας * συναλλαγμάτων] scribe ἐδικαίωσαν περὶ τῶν, & συναλλάγματα.

Ibid. C. 2. Tzet. ὃ λέγει Ἡσίοδός φησι, τῷ δαίμονι δὲ καὶ τῇ τύχῃ ὅμοιος ὑπάρχεις] Nescio cur hic tam subtiliter & stulte argutetur Tzetzes, cum simpliciter potuerit exponere: θεῷ δὲ ὅμοιος ἔσῃ: nam nihil aliud est δαίμονι ἶσος ἔνδα. Sed & reliqui duo ...

Id. ibid. τουτέστι πτωχὸς ... οὐκ ὀφείλεις αἰδεῖσθαι περὶ τὴν ἐργασίαν] Inepsum omnino est, & friuolum.

Id. ibid. αἰδώς τοι περὶ ἀνολβίαν] ἐπιφερεγγίζων δὲ ταῦτα καὶ δεινοὺς πῶς ἡ αἰδὼς τίνι δὲ καὶ ἐπηνεῖ, φησὶν αἰδὼς ἐστιν, ἡ ὑπάρχειν περὶ ἀνολβίαν, θάρσος δὲ καὶ τόλμα περὶ ὄλβον] Argutantur interpretes. Videtur legisse, περὶ ἀνολβίαν: quod satis manifeste asseuerat, quomodo & Stobæus. Mens Hesiodi quæ sit, ex superioribus petendum: vult enim τὴν αἰδῶ ἕπεσθαι τῇ ἀνολβίᾳ, τὸ θάρσος δὲ τῷ ὄλβῳ: propterea ad consequendum alterum, alterum fugiendum hortatur. Frustra itaque est, cum ὑπάρχειν exponit. Reliqui quoque duo aliud hic agunt, cum ad intellectum huius loci præire debuerit poeta, qui Odyss. P.

Αἰδὼς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένῳ ἀνδρὶ παρεῖναι.
Ἀιτίζειν μάλα πάντας ἐπιρχόμενος μνηστῆρας. [ἰκτης:

Αἰδὼς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένῳ ἀνδρὶ προΐκτῃ.

quæ verba alibi repetuntur. Sensus totius Hesiodi loci hic est: ἐὰν ἐργάσῃ, τῷ εὐδαιμονίᾳ τοῖς θεοῖς ὅμοιος ἔσῃ· τὸ γὰρ ἐργάζεσθαι ἄμεινον τοῦ ἀργοὺς διατελεῖσθαι. Hinc paulo post infert: αἰδὼς τις οὐκ ἀγαθὴ τοῖς μηδὲν ἐργαζομένοις, καὶ διὰ τοῦτο πτωχομένοις, ὅπως καὶ ἀκολουθεῖν φιλεῖ. αἰδὼς ἡ ὠφελοῦσα πολλάκις καὶ βλάπτουσα τοὺς ἀνθρώπους. ἡ γὰρ αἰδὼς τῆς πενίας ἴδιον, τοῦ δὲ πλούτου τὸ θάρσος. Si in Homero cum quibusdam pro voce προΐκτῃ; κομίζει legamus, & κεχρημένον, idem quod Hesiodus ad verbum infert. in toto hoc loco audiendi neutiquam sunt Moschopulus, Proclus, Tzetzes: qui fortasse non sine authoritate veterum errarunt. Sed verum est quod sæpe dico: Nihil esse ineptius Grammatico, qui in loco facili & ἀδιανοήτῳ difficultatem quærit: tanquam tota hæc vita nostra non breuissima esset, ad ea perdiscenda, quæ ignorari non possunt.

Id. ibid. ὁ δὲ Ἡσίοδος νῦν καλλίστως αὐτὴν τὴν αἰδῶ εἰς δύο διῄρηκεν] ita emēdauit illustris Scaliger, cū male legeretur, διῄκει.

Id. Pag. 82. C. 1. ληΐζεσθαι αὐτὸς καὶ αἰχμαλωτίσαι τὸν ὅρκον τῇ γλώσσῃ, τουτέστι ψευδορκήσας] Aut insanit funditus Tzetzes, cum παρὰ ... ὅρκον, ψευδορκήσας exponit, aut legit in Hesiodi versibus aliter quam reliqui omnes:

Εἰ γάρ τις καὶ χερσὶ βίῃ μέγαν ὄλβον ἕληται,
Ἢ ὅγ' ἀπὸ γλώσσης ληΐσσεται.

qua quidem lectione nihil stultius excogitari potest. Optime hunc locum illustrat Procli glossa: Δύο γὰρ τὰς διαφορὰς παραδίδωσι τῶν ἁμαρτημάτων ἐν τούτοις. τὴν μὲν δι' ἔργων, τὴν δὲ διὰ λόγων. ἢ γὰρ βιαζόμενοί τινες ἀδικοῦσι πορίζοντες, ἢ ἀπατῶντες διὰ τῆς γλώσσης &c.

Id. ibidem: ἐστὶν ὁ ποιητὴς τοῦτο λέγων,

φησί· ἴσον τῷ ὑπάρχῳ δρᾷ, ὁ μὴ εἰς ἐχθρὸν τι ἢ εἰς φίλον, ἢ εἰς ἀνελεύθερον [ὡς ἕξει] καὶ ποιοῦσι βλαβερόν τι] scribe λέξις καὶ ποιοῦσι βλαβερόν τι. Illustris Scaliger vnco incluserat vocem ἕξει.

Pag. 83, C. 1. Id. εἰ δὲ ψάλλους μακρηγορίας τις δέοιτο, τὸν Πρόκλον ὁράτω] Hæc in Proclo non sunt, qui simpliciter exponit: δεῖν μὴ τοὺς ἐχθροὺς ἄγειν ἐπὶ δαῖτα, φιλίαν μὴ ὑποκρινομένους, ἀλλὰ τοὺς ὄντως φίλους: causam itaque non dico quin sequatur, ἢ καταψάλλεται τοῦ Πρόκλου τὸν Τζέτζην, vel quiddam Procli hic desiderari. ipse tamen Tzetzes tali interpretatione vtitur, ad locum illum, τὸν φιλέοντα φίλει, τὸν μὲν φιλικὴν γνώμην ἔχοντα καὶ εἰδότα φιλεῖν, φίλει.

Id. ib. C. 2. ἐσσοντ᾽ ἀγαθὸς μέγ᾽ ὄνειαρ] δοίκνυσι τοῦτο Πλούταρχος. Θεμιστοκλέα γάρ φασιν ἢ Πλάτωνα] scribe Κάτωνα, vt apud Proclum est.

Pag. 85. C. 1. Mosc. καὶ πρὸς τὸν ἀδελφὸν δὲ δεῖ δοῦναι ἐπιμάρτυρα] In Veneta editione scriptum erat: καὶ πρὸς τὸν ἀδελφὸν δὲ δεῖ δοῦναι ἐπὶ μάρτυρα, εἰ συνάλλαγμά τι δηλονότι ποιεῖς μετ᾽ αὐτοῦ, γελάσας, ὡς παίζων δηλονότι ὅτι οὐκ ἔδει πιστεύειν, sine vllo sensu. Clarissimus Vulcanius in exemplari suo annotarat, πίστεις γάρ. Nos sensum ita constituimus: καὶ πρὸς τὸν ἀδελφὸν δὲ δεῖ δοῦναι ἐπὶ μάρτυρα, εἰ συνάλλαγμά τι δηλονότι ποιεῖς μετ᾽ αὐτοῦ, γελάσας, ὡς παίζων. πίστεις γὰρ καὶ πρὸς ἀπίστους δηλονότι. &c. Optime. vide Proclum.

Ib. C. 2. Pro: ὁ δὲ Πλούταρχος ἐξελὼν, δεῖν γὰρ] Non bene hæc capiunt magistri. Rationem quæ Plutarchũ mouit vt contra cæteros versum hunc vindicaret, hanc statuit Proclus: δεῖν γὰρ τὸν φίλον συνεργὸν παραλαμβάνειν ἐπὶ ὁμολογουμένῳ μισθῷ: quæ verba nihil aliud sunt, quã Scholion illorum, Μισθὸς δ᾽ ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημένος ἄρκιος ἔστω: e quibus dimanauit supra illa Moschopuli interpretatio: πρὸς φίλον δὲ ἄνδρα, ὃν λαμβάνεις δηλονότι συνεργὸν ἐπ᾽ ἔργοις, μισθὸς ἔστω προσωμολογημένος ἱκανὸς τῇ γνώμῃ αὐτοῦ. At vero longe aliter intellexit Philosophus lib. 9. Ethicorum cap. 1. quam interpretes Græci; vbi disputat, πότερον τὴν ἀξίαν τάξαι δεῖ, τοῦ προϊεμένου, ἢ τοῦ προλαβόντος. Porro cum ille qui amico operam locat prius, de quo hic agit Hesiodus, sit omnino similis τῷ προϊεμένῳ, quia operam suam locat, sicut ille qui prius dat donum; videtur ὁ προϊέμενος permittere τῷ προλαβόντι vt tantum det quantum visum sit. Propterea concludit Hesiodus, vt philosophi loquuntur, ἐν οἷς μὴ γίνεται διομολογία τῆς ὑπουργίας, vbi de precio, dico, inter vtrunque non conuenit; ibi amico tantum sufficere debere, quantum statuit is qui operâ eius vsus est. Sensus hic est: *Amicus si amico operam locauit, sufficiat merces ea quam amicus præscribit.* Id probat philosophus exemplo Protagoræ, τοῦ πρώτου ἐπὶ μισθῷ διδάξαντος· τὴν ἀξίαν δὲ πότερον τάξαι δεῖ, τοῦ προϊεμένου, ἢ τοῦ προλαβόντος· ὁ γὰρ προϊέμενος, ἔοικεν ἐπιτρέπειν ἐκείνῳ· ὅπερ φασὶ καὶ Πρωταγόραν ποιεῖν. ὅτε γὰρ διδάξειεν ἅ δήποτε, τιμῆσαι τὸν μαθόντα ἐκέλευεν ὅσου δοκεῖ ἄξια ἐπίστασθαι, καὶ ἐλάμβανε τοσοῦτον. ἐν τοῖς τοιούτοις δ᾽ ἐνίοις ἀρκεῖ τὸ, Μισθὸς δ᾽ ἀνδρὶ. Μισθὸς ea merces est quæ inimici arbitrio relinquitur: quamobrem errant cum ὁ συμπεφωνημένος exponunt, tanquam hoc sibi vellet vox εἰρημένος: est enim erratum παρὰ τὴν συνέχειαν, cum coniungunt, ἀρκεῖ ἀνδρὶ φίλῳ, cum coniungendum sit τὸ εἰρημένος & τὸ ἀνδρὶ φίλῳ. Reddere igitur hoc modo debuisset, Moschopulus: πρὸς φίλον δὲ ἄνδρα ὅταν λαμβάνῃ δηλονότι συνεργὸς, μισθὸς ὁ ταχθεὶς ὑπ᾽ αὐτοῦ τῇ γνώμῃ σοι ἱκανὸς ἔστω. Eadem ratione emendandus & Proclus.

Pag. 86. C. 2. Procl. ταῦτα γὰρ γυναικὸς ἴδια κολακευτικῆς καὶ ἀπατηλῆς, ὁρώσης εἰς ἀπάτησιν] scribe, εἰς ἀπάτησιν.

Id. ibid. κατέλυσε δὲ σήμερον ἄλλα λίγουσα] Scribe, κατέλυσε δὲ ἡμικὸν ἰδίως λέγουσα τὸ σημαίνει ex contrahentium ratio-

ne posteriore sui parte in alterum mutatum est. τὸ γὰρ αἰνὴ contrahere solent οἱ ἐπιστευμμένως χαίροντες.

Pag. 87. C. 2. Tzet. ἡ πεντηγία τῆς συμποσιακῶν ἦν συμπόσιον] scribo, ἡ πεντηγία τῆς Διονυσιακῶν ἦν συμπόσιον.

Pag. 88. C. 1. Id. καλιὴν] τὴν φωλεάν. νῦν δὲ ἀντὶ τὸν τόπον, ὃ τὸν οἶκον δηλοῖ] frustra est dum καλιὴν κυρίως exponit τὴν φωλεάν: potuisset συνοικὴν verius: vnde œconomiæ veteris præceptũ erat: θέρους ἔτι ὄντος καλιὰς ποιεῖσθε. Hinc illud poetæ in his libris alibi: οὐκ αἰεὶ θέρος ἐσσεῖται, ποιεῖσθε καλιάς. fiebant autem ἐκ τῶν ἐπιφυλλίδων, καὶ κάλων, ἤγουν κλάδων τῶν δένδρων καλιαὶ, sicut χόρτος, ex gramine, id est, χόρτοι. postea & καλιαὶ & χόρτοι partes ædium remanserunt. Ab his præcepta sua desumebant veteres œconomi: vt omnia fierent καθ' ὥραν: quia neque semper τῶν κάλων copia erat, neque τοῦ χόρτου.

φιλήτης] κλέπτας; ἀφαιρουμένους τὰ ἀλλότρια, καὶ πανουργοῦς παρὰ τὸ φιλεῖν τὰς ἄτας, καὶ διὰ τοῦ ι, ἢ παρὰ τὸ φηλεῖν τὸ ἀπατᾶν διὰ τοῦ η] Eustathius, qui veteres Hesiodi interpretes diligenter euoluit, id negat: eamque sententiam proponit quam secutus est & Proclus. ὡς καὶ τὸ ὑφηλίξαι, ἀφ' οὗ καὶ τὸν φιλήτην παράγουσί τινες τῶν παλαιῶν γραμματικῶν τοῦ Ἡσιόδου, ἵνα ὁ φιλήτης ὁ παρὰ Ἡσιόδῳ, μὴ ἀπὸ τοῦ φιλῶ φηλίζω τὸ ἀπατῶ· αὐτὸ γὰρ τρίτης ἐστὶ συζυγίας, ὡς δηλοῖ παρὰ Λυκόφρονι τὸ, φηλώσας φρόμον.

Pag. 90. C. 1. Mosch. ἐπιπλομενάων] ἀντὶ τοῦ &c.] Dubium vix est quin tota illa glossa, quam pag. 97. C. 1. vncis inclusam videbis, cuius principium est: Ἄτλαντος τοῦ Ἰαπετοῦ, huc pertineat. atque hinc diuulsa sit: quam nos quod id idoneum magis locum referre non possimus, ibi reliquimus.

Ibid. C. 2. Proc. πάντας γὰρ τὰς ἀναλίξετας ἀμφοτέρους &c. κιονὰς ἀνάλισιν, αἳ γαῖάν τε καὶ οὐρανὸν ἀμφὶς ἔχουσι.] Scribe, κίονας ἀνάλισιν, αἳ γαῖάν τε καὶ οὐρανὸν ἀμφὶς ἔχουσι: sicut supra dixit, ὁ μὲν Ἄτλας λέγεται, παῖς Ἰαπετοῦ, τὸν οὐρανὸν ἀνέχων, καὶ τὰς κίονας, αἳ γαῖάν τε &c. Est autem locus ille Vlyssææ 1.

——ἔχει δέ τε κίονας αὐτὸς
Μακράς, αἳ γαῖάν τε καὶ οὐρανὸν ἀμφὶς ἔχουσι.

Pag. 91. C. 1. Id. τοὺς δὲ καιροὺς τοῦ δεῖν τι πράσσειν &c.] fortasse τοῦ τότε δεῖν τι πράσσειν.

Pag. 91. C. 2. Tzet. Πλειάδων Ἀτλαγενέων] ἐνίοτε διαιρεῖσθαι] Nũquam ex operis huius distinctione quam Grammatici afferunt, certiores abibũt tyrones. Duo hoc opere agit poeta: De Iustitiâ, de Labore. Vtrunque hoc modo inter se cohæret, quo ostendit in Rhetoricis Aristoteles: in Catone maiore Plutarchus. Veteres eum iustum existimabant, qui a se penderet, & αὐτουργὸς esset, qualis est bonus familias pater: Hesiodus primo ostendit præcepta iustitiæ: quæ res pertractata fuit libro superiore. nunc quomodo conseruari possit hoc tempore iustitia ostendit; Labore nimirum; postquam sublata sunt Deorum beneficia, quæ laborem excludebãt priori sæculo, nec œconomiæ necessitatem afferebant. cum enim iniustitiæ mater sit ocium καὶ ἡ ἀργία secundum Hesiodum: quod eam paupertas sequatur, quæ reuera est κακομήχανος, vt multis ostendit, mirum non est, si ad singula deuoluatur quibus iustitia conseruari, & honesta viuendi facultas possit: paupertas & egestas exterminari. Cum autem τῶν αὐτουργούντων maxime iusti sint agricolæ, merito huic parti œconomicæ & αὐτουργίας primum locum concedit. Ita hoc opere inter se cohærent, *Iustitia*, *Opus*, *Agricultura*. Aristoteles lib. Rhetor. 2, quem locum supra obiter adduximus: Διὸ τοὺς ἐλευθερίους καὶ ἀνδρείους τιμῶσι, καὶ τοὺς δικαίους. τοιούτους δ' ὑπολαμβάνουσι τοὺς μὴ ἀφ' ἑτέρων ζῶντας. τοιοῦ-

του δ' οἱ ἀπὸ τῦ ἐργάζεσθαι, ἀγρῶται οἱ ἐπὶ γεωργίας, καὶ τ̃ ἄλλων οἱ αὐτουργοὶ μάλιστα. Quibus verbis ad œconomiam diuisionemque propositi Hesiodici in hoc opere respexisse Philosophum eo magis mihi verisimile fit, quod Plutarchum, quem diligenter in hos libros commentatum fuisse accepimus, non aliter eius partes considerasse, & institutum poetæ videam, his verbis in Catone Censorio: Α'ριστείδης δὲ τῷ πενίᾳ καὶ τὴν δικαιοσύνην συνδιέβαλεν, ὡς οἰκοφθόρον καὶ πτωχοποιὸν, καὶ πᾶσι μᾶλλον ἢ τοῖς κεκτημένοις ὠφέλιμον· καί τοι πολλὰ μὲν Η'σίοδος, πρὸς δικαιοσύνην ἅμα καὶ οἰκονομίαν παρακαλῶν ἡμᾶς, εἴρηκεν, καὶ τὴν ἀργίαν ὡς ἀδικίας ἀρχὴν λελοιδόρηκεν. Aristidis sententia hæc erat: Iustitiam propterea laudandam non esse, quod eadem cum paupertate sit coniuncta. Respondet Plutarchus id falsum esse; Hesiodi exemplo, qui coniungit curam rei familiaris cum iustitia in eodem opere: iustitiam cum cura familiaris rei: ocium vero & negligentiam matrem iniustitiæ statuit. ex quo sequitur falsam esse opinionem Aristidis: cum enim iustitiæ propositum sit rem familiarem augere, non negligere; iustitia paupertatis causa esse nequit. Falluntur enim, inquit, qui existimāt, sicut medici dicunt, exterioribus corporis partibus conducere oleum, interioribus nocere: ita virum iustum aliorum curam gerere, sui vero & suorum nullam. Agriculturæ vero prærogatiuam ostendit Plutarchus ex Homerico loco, qui ἔργον & οἰκωφελίην vocat quicquid domi fieri potest: quod opponit Bello, & Nauigationi, sine qua tum temporis mercatura non constabat: cui Hesiodus partem aliquam tribuit, sed post alteram: ex quo probat eiusdem hominis esse familiam negligere, & iniustis artibus ditescere. ὡς δὲ καὶ Ο'μήρῳ πεποίηται·

——ἔργον δέ μοι οὐ φίλον ἦεν,

Οὐδ' οἰκωφελίη, ἥτε τρέφει ἀγλαὰ τέκνα·

Α'λλά μοι αἰεὶ νῆες ἐπήρετμοι φίλαι ἦσαν,

Καὶ πόλεμοι, καὶ ἄκοντες ἐΰξεστοι καὶ ὀϊστοί.

ὡς τοὺς αὐτοὺς ἀμελοῦντας οἰκίας, καὶ πορίζοντας ἀπὸ τῆς ἀδικίας. Hæc causa est cur toto hoc opere mari sit infensus poeta, & Oceanum vt pœnam constituat: quod ad œconomiam aliquid conferat, iustitiæ vero multum detrahat. Totum est: IVSTITIA, OPVS. Partes iustitiæ, Virtutes singulæ, quarum aliquot præcepta proponit. OPERIS, Agricultura, Nauigatio: ad quas iam recta. Cæterum tota hæc pars quæ ὑπόθεσιν quandam cōtinet libri sequentis, a Basiliensi aberat, vsque ad illa: τ̃ Α'τλαντος θυγατέρων. Principium glossarum Tzetzis erat tale: αἱ Α'τλαντος θυγατέρων Πλειάδων ἐπιτελλομένων &c.

Pag. 92. C. 1. Tzet. —νύμφαι χαρίεσσαν ὁμοίαι] Dimidius hic versus ab editione quam secuti sumus aberat: ex altera eum adiunximus.

Id. ibid. C. 2. θυγατέρες Α'τλαντος αἱ Πλειάδες, καὶ τ' ἀδες] Ineptissime in editione quam secuti sumus prætermissum erat, τὸ, αἱ Πλειάδες: sine quo μάτην τῆς ἐξηγήσεως στοχάζεται.

Pag. 93. C. 1. Id. Στέφανος Βορέας, Στέφανος Νότος, Α'ργεῖ] τὸ, Α'ργεῖ ab editione nostra aberat.

Id. ib. C. 2. αὐ δὲ τοῖς τροπαῖς μοίραις ὁ ἥλιος τρέχει, ὁ δ' ἀνὴρ ἐν ταῖς ἐπιμόναις ἐπιλαβὼν τὰς μοίρας τὸν ἥλιον] In ea quam secuti sumus, locus hic corruptus erat, scriptumque pro ταῖς μοίραις, * σῶας μοίρας cum asterisco.

Pag. 96. C. 1. id. σημαίνων ἐναντίως ὑπόσχεσιν τῇ τοῦ Τζέτζου ἐξηγήσει] doctus aliquis monachus, aut Scholasticus, qui hæc scholia in vsum suū perlegerat, ad aliquem Procli aut Moschopuli locum, vbi a Tzetze eos dissidere obseruarat, hæc verba notarat, σημαίνων ἐναντίως ὑπὸς φησι τῇ τοῦ Τζέτζου ἐξηγήσει: nam ita legendum. Vnde nos-

ea

ea distinximus, & duobus vncis inclusimus.

Pag. 96. C. 2. Tzet. Καὶ τὸ πτωχεύειν οὐδὲ πτώσσειν] Vox πτώσσειν minime stricte accipienda est, vt notant interpretes: in qua ratio est elegans. Philosophus lib. Rhetor. 3. vbi oratori suadet, vt si commendare quid velit aut probare cuiquam, translationem vocis a præstantiori specie desumat eiusdem generis: sin contra, a deteriori: hoc vt probet, eadem voce vtitur. qua hic vsus est Hesiodus, τῷ πτωχεύειν: cuius oppositum sub eodem genere est, εὔχεσθαι: genus est, αἰτεῖν. vtrunque cum idem denotat, alterum ignominiam habet, alterum ea caret. Verba eius sunt: Καὶ ἐάν τε κοσμεῖν βούλῃ, ἀπὸ τοῦ βελτίονος τῶν ἐν ταὐτῷ γένει φέρειν τὴν μεταφοράν, ἐάν τε ψέγειν, ἀπὸ τῶν χειρόνων· λέγω δ' οἷον, ἐπεὶ τὰ ἐναντία ἐν τῷ αὐτῷ γένει, τὸ φάναι, τὸν μὲν πτωχεύοντα εὔχεσθαι, τὸν δὲ εὐχόμενον πτωχεύειν· ὅτι ἄμφω αἰτήσεις, τὸ εἰρημένον ἐστὶ ποιεῖν. Cum igitur Hesiodus Persæ ob oculos ponat, hominis qui ab altero pendet conditionem: quantaque subsequatur miseria τὸ αἰτεῖν, quod proprium est τῶν μὴ αὐταρκούντων; maluit dicere πτώσσειν, quam αἰτεῖν, quod est genus; aut εὔχεσθαι, quæ est opposita species.

Pag. 97. C. 1. Id. Καὶ μὴ διδόντων μάταια λέγειν αἰτοῦσι] Scribe, Καὶ μάταια λέγειν αἰτοῦσι: vel aliter vacat τὸ αἰτοῦσι, quod notarat Illustris Scaliger.

Pag. 101. C. 2. Procl. Καὶ Πλάτωνα λέγων περὶ τῆς τῶν σκελῶν ἐν τοῖς οἴκοις διελέγχθαι, καὶ ἐμμετρίας] forte: μίξεως καὶ ἀμετρίας.

Pag. 102. C. 1. Proc. Δῶρον δὲ τὸ αὐτό πως καὶ παλαιόν, ἀλλ' οὕτως ἐκ τῶν πατέρων.] Scribo, ἀλλὰ τοῦτο ἐκ τῶν πατέρων: Videtur enim distinguere inter παλαιὸν & δῶρον: quod alterum, προσφάτως διαλυθέντων ὀρθῶς συντεθέντων fiat, alterum τούτων συγχυθέντων, καὶ τοῦ ἀντίχρηστος ἐγχυθέντος.

Pag. 104. C. 1. Tzet. Καὶ ἡμῶν πολλάκις τις διαπταίσειεν, ὡς οὐ κεχρημένοις ἀρώμασι] Periculum erat ne Hesiodum nullus intelligeret mortalium, nisi sciremus bene oluisse Tzetzen, οὐ κεχρημένον ἀρώμασι: mirum ni etiam aduerso gutture, vt Aristophanicus Carrio, thus spiraret hic homo. Atque hic quidē ille est, qui supra parui alicuius ἀπτώματος causa, quod in alio notat, solem obduci vult, cœlum nebulas contrahere, virtutem ipsam & scientiam plorare. Vt ne quicquid vspiam est Musarum furcillis præcipitem agat, Græcorum ineptissime.

Id. ibid. Καὶ τὸ ὀρθὸν τῆς τέχνης τοῖς αὐτοῦ φλυάροις σώμασι] Scribe, νοήμασι: Sic infra, οἱ τῶν νοημάτων πλοκαῖς.

Id. ibid. C. 2. Ὡς οἱ πάλαι τὰ Εὐριπίδου κάπηλα γράμματα] Huic ego homini iratas esse Musas omnes sat certo scio, qui quidem in Hesiodi interpretatione, tanquam rem necessariam de Euripide & Æschylo iudicium suum proponit: in quo ita alterius causam agit, vt alterum penitus prosternat: ita sententiam suam enunciat, vt quicunque aliter existimat, sine mora vlla in pistrinum aliquod comicum, aut Διονυσίου λατομίας ablegari videatur: quod tyrannum illum in re simili facere consuesse accepimus, quoties nimirum liberum de scriptis suis experiretur iudicium. Duo videlicet libertatis hostes sunt; Grammaticus & Tyrannus: vterque τὸ αὐθαίρετον tollit, quod nō facile homo generosus sibi eripi patietur. Nunquam ita de tota posteritate desperare debuit Tzetzes, quin aliquē saltem superfuturum existimaret, qui de vtriusq. & Euripidis & Æschyli virtutibus iudicare posset. Æschylus artem rudem, impolitam, in formam redegit. itaque si priores poëtas videas,

laudem

laudem, meruit: si posteriores, veniam. Sed Tzetzes τὸ ἐπαχθὲς τῶν ῥημάτων, καὶ τοὺς πύργους, vt Comicus loquitur, in Æschylo probauit. quod etiam in suis versibus imitatur hic poetaster, qui tum demum inimitabilem se existimat, cum eiusmodi verbis vsus est, quæ homini quamdiu sanus est in mentem venire non possunt: quæ ab oratione vulgari καὶ τῷ κεκαλλωπισμένῳ τοῦ ψιλοῦ λόγου, vt Rhetores loquuntur, longe recedant. Cuiusmodi tamen sermo non poësis est, sed Καλλιόπης κραυγή. Itaque in emendando Æschylo plus operæ Euripidi ponendum fuit, quam priori illi in Tragœdia. Sæpe τῷ ἀκύρῳ, sæpe τῷ τῶν γλωσσῶν φορτικῷ peccat Æschylus, sæpe περὶ τὸ ἀνάλογον in translationibus, sæpe περὶ τὴν δίπλωσιν τῶν λέξεων, & compositionem vocum dithyrambicam. Euripides Æschylo τὸ ἰσχνὸν addit, & extenuando artem ampliauit: itaque optime a Comico, ἰσχναίνειν τὴν τέχνην, dicitur. Summa ars tam oratoris quam poetæ est in eo, vt non πεπλασμένως dicat & fucate, sed πεφυκότως & naturaliter. tam ratione poetæ quam eorum quos introducit: quam laudem Euripides primus mortalium in Tragœdiam transtulit, vt testatur melior harum rerum æstimator, quam sunt aliquot grammaticorum decades, Aristoteles, cuius iudicium lib. Rhetor. 2. hoc est: διὸ δεῖ λανθάνειν ποιοῦντας, καὶ μὴ δοκεῖν λέγειν πεπλασμένως, ἀλλὰ πεφυκότως· τοῦτο γὰρ πιθανόν· ἐκεῖνο δὲ τοὐναντίον. ὡς γὰρ πρὸς ἐπιβουλεύοντα διαβάλλονται, καθάπερ πρὸς τοὺς οἴνους τοὺς μεμιγμένους· καὶ οἷον ἡ Θεοδώρου φωνὴ πέπονθε πρὸς τὴν τῶν ἄλλων ὑποκριτῶν· ἡ μὲν γὰρ, τοῦ λέγοντος ἔοικεν εἶναι, αἱ δ᾽ ἀλλότριαι. κλέπτεται δ᾽ εὖ, ἐάν τις ἐκ τῆς εἰωθυίας διαλέκτου ἐκλέγων συντιθῇ, ὅπερ Εὐριπίδης ποιεῖ καὶ ὑπέδειξε πρῶτος. Sensus est: *Itaque occulte hoc agendum est, ne fucata sed geniali dicendi ratione vtamur: alterum enim persuadet, alterum contra. Non aliter enim quam de insidiatore omnes sentiunt: non aliter quam de vinis mistis. Aut sicut Theodori vox se habuit ad histrionum reliquorum: hæc enim loquentis, illa, alterius cuiusdam esse videbantur. Penetrat autem quasi & suffuratur auditorem orationis ex vulgari lingua compositio: quod in Euripide videmus, qui primus hoc inuexit.* Magnum iudicem, qui cum libris peculiaribus diligentissime περὶ διδασκαλιῶν scripserit, & de tota Tragœdia, non est cur ab huius rei cognitione remoueatur. Fatemur in Euripide esse δύσλυα quædam ῥημάτια, &, vt Comici verbo vtamur, τεύτλια: fatemur multa esse in Oeconomia διπλῆ, & infra τὸ τῆς τραγῳδίας σημεῖον: cuius imitatio versatur circa τὰ βελτίω, id est, ea omnia quæ præstantiora sunt: sicut comici & mimi circa τὰ χείρω, id est, quæ deteriora sunt, teste ipso philosopho. quod non ita intelligendum est vt quidam ex Æneadarum genere in suis ad Aristotelem commentariis interpretati sunt, quod Tragœdia nihil quam Heroicam ætatem imitetur: nam ita ne peccasset quidem Euripides in Telepho, quem mendicum induxit, cum idem & mendicus & herôs esset; id est, βελτίων καὶ χείρων eodem tempore: sed βέλτιον omne id est, quod ἔξω τῶν πολλῶν est: omne id quod splendidum & regale. Non aliter quam ea accipiunt Grammatici cum de comica ὁμοιώσει disputant, quam diuidi dicunt in duo, ἢ εἰς τὸ βέλτιον, vt cum seruus Xanthias in herum suum Bacchum mutatur in Ranis Aristophanis; aut εἰς τὸ χεῖρον, cum Bacchus herus mutatur in seruum Xanthiam. Fatemur dico hæc omnia. Sed generosi animi est cogitare potius quantum a laude & felicitate tantorum virorum absis; quam in persequendis eiusmodi animi improbitatem exercere. Sicut in Republica fex populi, & deploratæ sortis homines, quibus omnino spes non est vt aliquo

emergant, hoc vnico solatio vtuntur vt primatibus obtrectent: Ita Grammatici cûj æmulari possint neminem, calumniari possunt omnes. Præsertim cum ne quidem veterum sit vllus in quem non eiusmodi ansa cadat. Quid Sophocle augustius? tamen in eo τὴν ἀνωμαλίαν accusatam scimus. quid Archilocho vberius? tamen in eo τὸ ὑπόθετον displicuisse nouimus. Quid Phocylidis præceptis acceptius? tamen non nemo in eo τὴν ἀτέλειαν culpauit. Et vt de vtroque hoc aliquid dicamus; Alter tacere nescit, alter parua loqui: alter numero verborum peccat, alter pondere: Itaque cum diuerso modo peccent ambo, in vtroque multa sunt quæ si in Satyrico dramate essent, ita demum laudem inuenirent. Quantum inter vtrunque intersit sciunt docti. Exempli ergo sit illud: Euripides Telepho, κώπης ἀνάσσειν dixit, aut κώπης ἄνακτας vocauit remiges: quam ob caussam ostendit philosophus Rhetor. 3. At idem Cyclope, eodem vsus est in eo: ὁρῶ πρὸς ἀκταῖς ναὸς Ἑλλάδος σκάφος, κώπης τ' ἄνακτας σὺν στρατηλάτῃ τινί. Altero censorem tamen, altero præconem meruit: alterum culpandum, alterum laudandum est. In Tragœdia peccatur quoties vel sublimia nimis dicuntur; quia Dithyrambicum est: vel humilia, quia Comicum: in qua, κἂν εὐτελεῖ ὀνόματι κόσμος ἔπεσθαι. Nam quod addit: Αἰσχύλος γὰρ ἀρχικὸς ἦν καὶ βασιλείου γένους, quid aliud vult, quam Æschylum fuisse veteris prosapiæ: Euripidem, quod vetus comœdia dicebat de eo, παῖδα ἀγορείας θεᾶς; Quod si genus & familia spectentur in arte, necesse erit Homeri locum obtineat, ὁ μέγας Περσῶν βασιλεύς: Maronis, Nero aut Galba aliquis. Habemus me hercule nos quod omnibus regum purpuris & tiaris opponamus.

Id. ibid. C. 2. ὀξέος ἠελίοιο] τοῦ ὀξυκινήτου] Falsum est hoc quidem loco, quanquam cum eo lapsus sit & Moschopulus supra. Sed non potuisset eruditionem suam ostendere si verum dixisset, nec περὶ τῆς τῶν ἀστέρων περιόδου disputare. μένος ὀξέος ἠελίοιο, τὸ δεινὸν τοῦ ἡλίου καῦμα: opponitur enim τῷ ὀπωρινῷ. ὀξέος, δεινοτάτου, vt exponit Proclus. propterea omnia quæ περὶ τοῦ ἡλίου ὀξυκινήτου dicit, frigida sunt & hic locum non habent.

Pag. 105. C. 2. ὅπως ἀχλινὴς τῆς φορᾶς] Ita scripsit illustris Scaliger, cum male legeretur σφαίρας.

Pag. 106. C. 2. Tzet. σημείωσαι περὶ τῆς ἑπτὰ ἡλικιῶν] Scribe, σημείωσαι περὶ τῶν ἑπτὰ ἡλικιῶν. Nota est Scholastici, qui reliqua quæ sequuntur περὶ ἡλικιῶν, a Tzetze præter rem pædagogice annotata, in margine codicis sui distinxerat vt memoriæ consuleret. Σημείωσαι Græcis eadem nota est, quæ nostrum, *nota bene*; quod vulgo hoc signo, quoties aliquid obseruamus, ne excerpendo singula cursum lectionis remoremur, depingimus, NB. supra eodem modo in altera nota quæ irrepserat: Σημείωσαι. ἐναντίως οὗτος φησὶ τῇ τοῦ Τζέτζου ἐξηγήσει.

Pag. 107. C. 2. Proc. τὸ δὲ ὁ εὐπορῶν βοῶν ἀποκρίναιτο ἄν.] male legebatur, ἀπορῶν.

Id. ibid. ὃ καὶ ὁ λαβὼν τὴν κοινὴν αὐτόματος] recte emendauit Scaliger, cum κοινὴν legeretur.

Id. Pag. 108. C. 2. ἐκεῖνο σημαίνει τὸ δεῖν ἁπαλύνειν αὐτὴν καὶ θρύπτειν καὶ ὁμαλύνειν] ita scripsi, cum male legeretur: ἐκεῖνο σημαίνει τὸ δεῖν ἐπιλαύειν.

Pag. 109. C. 1. Tzet. Αἰτία καὶ αἴτημα διαφέρει] Aut ego fallor aut hoc loco deest differentia vtriusque. nec enim verisimile est Grammaticum nostrum id nos celare voluisse: præsertim cum hæc scholia tot locis mutila deprehensa sint. Poterit suppleri hac ratione:

ratione: αἰτῶ ἐπὶ τῷ ἀπαξ τὸ λαβεῖν, καὶ μὴ ἀποδῶναι, τὸ δὲ αἰτοῦμαι ἐπὶ τῷ χρήσασθαι εἰς ἀπόδοσιν. Videat lector.

Pag. 110. C. 1. Mosch. ζήτει τὴν αἰτίαν ἐν τῷ Πρόκλῳ, δι' ἣν χθόνιον αὐτὸν λέγει.] Nota scholastici qui e Proclo petendum notarat quod a Moschopulo prætermittitur, cur nimirum Ζεὺς χθόνιος dicatur: quanuis & aliquoties Procli Moschopulus meminerit: itaque qui volet continuare hæc legat cum reliquis.

Id. ib. ὁ δὲ μικρὸς δοῦλος ὄπισθεν ἐρχόμενος ἀρότης σοι, κρατῶν μακέλλην, τὸ παρὰ τοῖς κοινοῖς τζαπίον] interpres Theocriti: σκαπάνη, ὅτι δίκελλα. σκαφίον, τὸ κοινῶς λεγόμενον τζαπίον.

Id. ibid. ἐρδυγόμενον ἔνδον ὄντων, Α᾽ττικῶς, ὡς τὸ, ἔφαγε τοῦ ἄρτου· ἀπὸ δὲ τῆς ἐρυγῆς] Aliud agit cum vocem, ἐρδυγόμενον, ἐτυμολογεῖ καὶ ἑρμηνεύει, cum legatur, ἐρδόμενον.

Id. ib. C. 2. ἱερὸν ἀκτιῶ ἀντὶ τοῦ ἱεράν] Falsum est. dicitur ὁ ἀκτὴς, ἀκτοῦ: non tantum ἡ ἀκτὴ, τῆς ἀκτῆς.

Pag. 113. C. 2. Moschop. λέγεται δὲ οὕτω διὰ τὸ λάλον τῶν ἐν αὐτῷ ἀνθέων] Fugit eos ratio, quia non obseruant in eiusmodi τὸ ἀνάλογον translationum. πολιὸν poetæ est τὸ μέχρι τέλους ἐπελθὸν, τὸ τελειωθέν. Sic homines primæ periodi iam maturæ & pene absolutæ supra πολιοκροτάφους vocat. Ζεὺς δ' ὀλέσει καὶ τοῦτο γένος μερόπων ἀνθρώπων, Εὖτ' ἂν γεινόμενοι πολιοκρόταφοι τελέθωσιν. Hoc ergo loco: Μηδέ σε λήθοι ἔαρ γεινόμενον πολιὸν, non est, quod hic vult, μηδέ σε λανθανέτω γινόμενον λαλιὸν, sed, μηδέ σε λανθανέτω πολὺ προβεβηκός.

Pag. 114. C. 1. Proc. Εἰ δέ κεν ὀψὲ ἀρόσῃς] εἰ δὲ συμβῇ σοι βραδύνειν] Ante legebatur sensu nullo: οἱ δὲ συμβῆσι βραδύνειν: ex quo facilis fuit emendatio quam repræsentauimus.

Pag. 115. C. 1. Moschop. Παρ' δ' ἴθι χάλκειον θῶκον] παρέρχου δὲ τὴν καθέδραν τὴν ἐπὶ τοῖς χαλκείοις, ἀπερχόμενος ἐπὶ τὸ ἔργον καὶ τὴν φλυαρίαν τὴν ἐπὶ τῇ ἀλέᾳ. Non satisfaciunt hæc nobis. Veteres omnes artes illas viro indignas existimabant quæ igne vterentur, & βαναυσικαὶ dicebantur: quod existimarentur vna cum corporibus eorum animi θηλύνεσθαι. ab hoc agriculturam vindicant omnes antiqui. Atque hoc vult illud Xenophontis in Oeconomicis: Α᾽λλὰ καλῶς, ἔφη, λέγεις ὦ Κριτόβουλε· καὶ γὰρ αἵ γε βαναυσικαὶ καλούμεναι καὶ ἐπίρρητοί εἰσι, καὶ εἰκότως μέντοι πάνυ ἀδοξοῦνται πρὸς τῶν πόλεων. καταλυμαίνονται γὰρ τὰ σώματα τῶν τε ἐργαζομένων, καὶ τῶν ἐπιμελομένων, ἀναγκάζουσαι καθῆσθαι καὶ σκιατραφεῖσθαι, ἔνιαι δὲ καὶ πρὸς πῦρ ἡμερεύειν. τῶν δὲ σωμάτων θηλυνομένων καὶ αἱ ψυχαὶ πολὺ ἀρρωστότεραι γίγνονται. Hinc est quod Cato solam agricultura militem patriæ tradere arbitretur. Hesiodus duobus interdicit Persæ, τῷ πυρὶ, & τῇ σκιᾷ, cum vtrunq. soleat θηλύνειν & mollitiem inferre; vtrunque hominis desidiosi sit, alterum etiã otiosi, cum τὸ ἡμερεύειν πρὸς τὸ πῦρ necesse habeant multæ artes: τὸ σκιατραφεῖσθαι vero soleant omnes qui artes molliores tractant. nec alio ἀνώνυμος ille apud Gellium respexit, lib. 3. cap. 1. qui a Phauorino interrogatus cur Sallustius, auaritiam, *non animum modo virilem sed & corpus effœminare*, dixerit; respondit: *Quos auaritia minuit & corrumpit, quique se quærenda vndiq. pecunia dediderunt; eos plerosq. tali genere vitæ occupatos videmus; vt sicuti alia in his omnia præ pecunia, ita labor quoque virilis, exercendique corporis studium relictum sit. Negotijs se plerunque vmbraticis, & sellulariis quæstibus intentos habent, in quibus eorum vigor animi corporisque elanguescit, & , quod Sallustius ait, effœminantur.*

Ibid. C. 2. Tzet. εὐφραίνει δὲ τοὺς ἀνθρώπους, κατὰ τὴν ἀπείρονα καὶ σφαιροειδῆ γῆν, ὡς καταγγέλλων τὸ ἔαρ δηλῶν, καὶ οὐχ' ὡς ἄφωνος] scribo, δῆλον, *scilicet, videlicet*, δηλονότι.

Pag. 116. C. 1. id. Δείκνυς δὲ ὁ μὲν ἑαυτοῦ] δείκνυς δὲ τοῖς σαυτοῦ δούλοις, ἀντὶ τοῦ εἰσηγοῦ] δείκνυς ex veteri Ionismo est: δεικνύειν, ἀντὶ τοῦ λέγειν καὶ δηλοῦν: nec alio modo ab Herodoto ἱστορίης ἀπόδειξις dicitur ἡ ἱστορία. ἀποδεικνύειν dicitur Historicus, cum simpliciter τὸ γενόμενον διέρχεται. Nec aliter accipiendum quod Proclus ex Homero adducit: Πηλείδη μὲν ἐγὼν ἐνδείξομαι: nimirum, φράσομαι.

Pag. 116. C. 2. Procl. ἄλλως. Νεοπτόλεμος ἐν τῷ περὶ γλωσσῶν] Parianus ille qui a diuersis citatur. Athenæus περὶ κισσυβίου meminit huius libri: quem non περὶ γλωσσῶν, sed γλώσσας vocat, citatque tertium τῶν Νεοπτολέμου γλωσσῶν. Νεοπτόλεμος δὲ ὁ Παριανὸς ἐν τρίτῳ γλωσσῶν. vix dubium est quin ex eodem libro Etymologus adducat, τὸν κολοσυρτὸν λέγεσθαι ἀπὸ τοῦ τὰ κῶλα σύρειν, μεγάλως αἰρομένης τῆς κόνεως, καὶ ἐπὶ ὕψος ἱσταμένης.

Pag. 121. C. 2. Moschop. Ἠέριος δ' ἐπὶ γαῖαν] ὁ ἀὴρ δέ, ὅς ἀπὸ τοῦ ἠερινοῦ τοῦ κατωτέρου, ἀντὶ τοῦ ἀπὸ τοῦ ἀέρος &c.] Scribe, αὐτὶ τοῦ ἀπὸ τοῦ αἰθέρος.

Pag. 123. C. 1, Procl. τὰ δὲ μαλάκεια, scribe vbique, μαλάκια, vt apud Aristotelem, e quo diuisio hæc Procli lib. 1. περὶ ζώων cap. 6. Γένη δὲ τὰ μέγιστα τῶν ζώων, εἰς ἃ διαιρεῖται τἆλλα ζῶα. τὰ δ' ἐστὶν ἓν μὲν ὀρνίθων, ἓν δ' ἰχθύων, ἄλλο δὲ κήτους. ταῦτα μὲν οὖν πάντα ἔναιμά ἐστιν. ἄλλο δὲ γένος ἐστί, τὸ τῶν ὀστρακοδέρμων, ὃ καλεῖται ὄστρεον. ἄλλο τὸ τῶν μαλακοστράκων ἀνώνυμον ἑνὶ ὀνόματι, οἷον κάραβοι, καὶ γένη τινὰ καρκίνων καὶ ἀστακῶν. ἄλλο, τὸ τῶν μαλακίων, οἷον τευθίδες τε, καὶ τεῦθοι, καὶ σηπίαι. ἕτερον, τὸ τῶν ἐντόμων &c.

Id. ibid. αὐτοὺς γὰρ ἑαυτοὺς μὴ κατεσθίειν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν παγούρων κατεσθίεσθαι] Fefellit Proclum memoria, qui ὑπὸ γόγγρων dicere voluit, non ὑπὸ παγούρων. Locus Aristotelis quem tangit est lib. 8. περὶ ζώων, cap. 2. ὃ δὲ λέγουσί τινες, ὡς αὐτοὺς αὑτὸν ἐσθίει, ψεῦδός ἐστιν. ἀλλὰ περιβεβρωμένας ἔχουσιν ἔνιοι τὰς πλεκτάνας ὑπὸ τῶν γόγγρων. idem paulo ante: οἱ δὲ γόγγροι τοὺς πολύποδας κατεσθίουσι.

Id. C. 2. Ἰσοκράτης δὲ χεῖρας μαλκιόωντας] Potuitne in hanc Isocratis obseruatiunculam incidisse Hesychius, qui, μαλκιᾶν, τὸ ὑπὸ ψύχους συναγαγεῖν τὰς χεῖρας, exponit, quãquam aliud ob oculos habuisse videatur. Non dubium tamen quin scribendum sit & apud illum, μαλκιᾶν.

Pag. 125. C. 1. Tzet. φησὶ γὰρ Ὀρφεύς] In his Orphei versibus non placet illa καὶ ἐσσεῖται ἀμφίβιες, fortasse, ἀμφίβιες. Sed ne sic quidem nobis satisfacimus, cum præsertim vox ἐσσεῖται aliud postulet; quam ego suspectam habeo. de hac & illa lector videat. Nec enim ratum haberi postulamus quicquid nos inter properandum extrudimus: cum præsertim libenter alios rideamus qui hoc tempore tantum sibi in coniectura ambiguâ sæpe & controuersâ placeant, vt minus multo arbitrentur vrbem expugnare, quam locum aliquem probabiliter emendare.

Id. ibid. C. 2. οἱ μῆνες δὲ] Nugatur miserrime in Atticis & Hebræis mensibus: quos qui desiderat, adeat incomparabile opus de emẽdatione temporum magni Scaligeri: cuius nos aliquando, cum Herois illius optime de nobis meriti Natalem celebraremus, hac ode meminimus, quam hîc proponere libet, vt aliqua saltem ratione gratus sim. Videor enim meo iure id obtinere posse, vt pro tot ineptis Tzetzis Græcis versibus, quos tam patiẽter tuli hactenus, vnum Latinum reponere liceat, si non optimum, meliorem tamen.

Hetrusca Diuûm stirps, Latiâ manu
Vinci negantis gloria Cæsaris,
Per regna Musarum, per amplos
Iuliade proauûm triumphos,
Regesque Thuscos, parce, pater, pater,
Canumque curis subtrahe verticem:

Est

Est meta, feruentemque mentem
Herculeæ prohibent columnæ.
Sæpe obligatus muneribus tuis
Recurrit annus, nec domino suo
Indulget ætas: at citatis
Tempus edax properat quadrigis.
Nobis iuuentas, plenaque sanguinis
Vis alta pulsat pectus, & aurem
Lanuginum pictor virentem
Flore nouo subijt genarum
Auctumnus orbem: purpureis tibi
Inobsequentes temporibus niues
Spargit senectus, ausaque alta
Et patrios animi calores
Includit ætas: te Superûm preces,
Et gens auorum regia cœlitum
Poscunt Olympo: te supremum
Scaligeri repetent tyranni
Humi morantem: tecum ataui tui
Terras relinquent: totaque gens simul
Mortalibus non imputanda
Ludibrijs, superûm Deorum
Asscripta cœtu, debita sidera
Sero reuiset. Quod superest tibi
Securus indulge, leuesq;
Concilijs adhibe Camœnas.
Qualem Bataui, Romuleis nihil
Datura Musis, regia Nerei
Eduxit Hugonem, superba
Inuidiam Siculûm iuuenta.
Cui non Latinum nomen, & æmulas
Intonsa priscûm turba Quiritium
Laurus, nec Ægida minaces
Præripiant veteris nepotes.
» Parcus bonorum commoda sæculi
» Certis resignat temporibus pater,
» Nec cuncta non æquus sub vno
» Exhibuit sua dona cœlo.
Te nec nepotum cura, nec anxia
Spes liberorum pectora diuidit,
Arcusq; prætervectum & acres
Cyprigenæ leuioris ignes.
Beate, quamuis nec thyasipotens,
Nec sub iuuenco dissimiles Deum,
Graiusq; dextrâ fulminator
Enceladi ferias parentem.
Si nec moranti dulcis inertia
Virtutis alma succuba, nec Venus,
Aut callido serpens veneno
Pieridum violator Euan
Olim patentes pectoris ignei
Inuasit artes: integer arduos
Visure Diuos, heic corollas
Heic tepidas tibi ponit aras
Deuota Musis Heinsiada manus,
Serisq; natus Dousa nepotibus.
Heic heic, pater, lætus quotannis
Propositiq; reus Lyæi
Diem morabor. Vos comitum manus
Ciete sanctis nomina vocibus,
Totumq; seruare immerentes
Iuliadem prohibete Diuos.

Pag. 125. C. 2. Tzet. *σὺν καὶ λάχει*] *ὧν τινων δορῶν τὸ δέρμα καὶ ἐν λάχει καὶ ἐν πειχόσι κατάζιον καὶ σκεπόμενον*] Hæc sequioris Hellenismi sunt, pro, *καὶ σὺν λάχει, καὶ σὺν πειχῶσι.* Infra ad Diaconum plurima eiusmodi notauimus.

Id. pag. 126. C. 1. *Πόια δ' ἔτι θάλλει, ὅτι διαζῇ ἐστίν. τὴν δὲ μίαν ἀειθαλὴ λέγει*] videtur scripsisse, *Πόια δ' ἔτι οὐ θάλλει*, ex Hesiodico loco,

——————ποίαι δ' ἔτι,

Οὕνεκ' ἐπιπεπταμέναι τρίχες αὐτὴν οὐ θάλλουσι:

in quibus notat, *τὴν μίαν*, nimirum, *ἀρσενικὴν, ἀειθαλῆ λέγει*: dixit enim poeta *ἔτι οὐ θάλλει.*

Id. ib. *ἐγὼ δέ φημι λέγει ἐλαίῳ, ἤγουν τῷ ἐξ ἐλαίας.*] Melius, *τῷ ἐξ ἐλαίας*: quod sequitur, *ἠλείφοντο δὲ τρόπῳ αἱ παρθένοι τῷ τῷ βαλσαμελαίῳ, ἤγουν τὸ ἐξ ἐλαίας * πεποιημέναι*, scribendũ reor, *τῷ τῷ βαλσαμελαίῳ, ἤγουν τῷ ἐξ ἐλαίας πεποιημέναι*: ita manẽtibus literis suppletur vox, quam *ἀκέφαλον* designat asteriscus. Si quis malit *μεμιγμέναι*, aut aliud, domo afferat quod videbitur. Neminem nobiscum sentire cogimus. Festinamus præterea, vt iam sæpe diximus: qua vel vna voce lectorem *συγγνώμονα* mereri debebamus.

Pag. 128. C. 2. Proc. *Πλάτων δὲ οὐδὲν ζῷον λυπούμενον ᾄδειν φησὶν, οὐδὲ αὐτὴν τὴν χελιδόνα*

λιδόνα καὶ τὴν ἀηδόνα καὶ τὸν ἔποπα] Locus quem tangit in Phædone est, quo haud scio an diuinius quid excogitari possit: qui vel integer asscribi meretur, tum causa Procli, tum lectoris φιλοπλάτωνος καὶ φιλοσωκράτους. Socrates ὁ θεῖος apud Platonem, etiam hoc argumento metum mortis amolitur, ὅτι μηδεμία ὄρνις λυπουμένη ᾄδει. verba sunt scriptoris diuini: καὶ ὁ Σιμμίας ἐγέλασε ἠρέμα, καὶ φησί· βαβαὶ ὦ Σιμμία, ἦ που χαλεπῶς ἂν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους πείσαιμι, ὡς οὐ συμφορὰν ἡγοῦμαι τὴν παροῦσαν τύχην, ὅτε γε μηδ' ὑμᾶς δύναμαι πείθειν. ἀλλὰ φοβεῖσθε μὴ δυσκολώτερον τι νῦν διάκειμαι, ἢ ἐν τῷ πρόσθεν βίῳ. καὶ ὡς ἔοικε τῶν κύκνων δοκῶ φαυλότερος ὑμῖν εἶναι τὴν μαντικήν. οἳ ἐπειδὰν αἴσθωνται ὅτι δεῖ αὐτοὺς ἀποθανεῖν, ᾄδοντες καὶ ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ, τότε δὴ πλεῖστον καὶ μάλιστα ᾄδουσι, γεγηθότες ὅτι μέλλουσι παρὰ τὸν θεὸν ἀπιέναι, οὗπέρ εἰσι θεράποντες. οἱ δ' ἄνθρωποι διὰ τὸ αὑτῶν δέος τοῦ θανάτου καὶ τῶν κύκνων καταψεύδονται. καὶ φασὶν αὐτοὺς θρηνοῦντας τὸν θάνατον, ὑπὸ λύπης ἐξᾴδειν. καὶ οὐ λογίζονται ὅτι οὐδὲν ὄρνεον ᾄδει ὅταν πεινῇ, ἢ ῥιγῷ, ἢ τινα ἄλλην λύπην λυπῆται. οὐδὲ αὐτὴ ἥ τε ἀηδών, καὶ χελιδών, καὶ ὁ ἔποψ, ἃ δή φασι διὰ λύπην θρηνοῦντα ᾄδειν. ἀλλ' οὔτε ταῦτά μοι φαίνεται λυπούμενα ᾄδειν, οὔτε οἱ κύκνοι. ἀλλ' ἅτε οἶμαι τοῦ Ἀπόλλωνος ὄντες, μαντικοί τέ εἰσι, καὶ προειδότες τὰ ἐν Ἅιδου ἀγαθά, ᾄδουσί τε καὶ τέρπονται ἐκείνην τὴν ἡμέραν διαφερόντως, ἢ ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ. ἐγὼ δὲ &c.

Pag. 129. C. 1. εἶναι γὰρ ἐν Ἀρκαδίᾳ τὸν φερόμενον, ὁρᾶν μακρὰν ἐοικότα, σμικρότατον] scribe, ὁρᾶν μακρὰν ἐοικότα, non ὁρᾶν.

Id. ib. πῶς γὰρ τὸ ἔργον] διὰ τοῦτο καὶ τῆς ἑξῆς ... κατὰ τύχην] κατευθύνει.

Id. ibid. C. 2. ὁ δ' Ἡσίοδος οὐ τῷ χρόνῳ τὸ πρέπον ἔχειν τὴν πρόφασιν, ἀλλὰ τῷ ἔργῳ, ὃ διευθύνει διὰ πάσης ἡμέρας.] Pessime scriptum erat, ὁ διαύνει.

Pag. 130. C. 1. Tzet. ἡμεῖς δ' ἴσμεν καὶ δίχα μάρτυρος Πλάτωνος, ὅτι οὐδὲν ὄρνεον λυπούμενον ᾄδει] Apage Grammaticæ.

Pag. 139. C. 2. Moschop. ἐπειδὰν δὲ πάντα τὰ πρὸς ζωὴν ἐπιτήδεια ἔνδον τοῦ οἴκου κατάθῃ, ἀντὶ τοῦ ἀποθάνῃ] scribe, ἀντὶ τοῦ ἀπόθῃ.

Pag. 133. C. 1. οἱ δ' ἄνδρες, ἀραιότεροι διὰ τὸ ἔξωθεν θέρμης ἀναφαινόμενοι] scribe ἀναναιόμενοι, sicut infra, εἰκότως οὖν αὐαλέος ὁ χρὼς γίνεται τοῖς τούτων ἐμπύροις δυνάμεσιν αὐαινόμενος.

Id. ibid. Τέγγε πνεύμονας οἴνῳ] Alcæi cum ijs quæ sequuntur, ita se habent: Τέγγε πνεύμονας οἴνῳ· τὸ γὰρ ἄστρον περιτέλλεται, ἁ δ' ὥρα χαλεπὰ· πάντα δὲ δίψαισ' ὑπὸ καύματος. Videtur ergo, aut prætermisisse aliquid Proclus, aut quæ sequuntur alicunde adduxisse: illa nimirum: ἀχεῖ δ' ἐκ πετάλων* τάδ' ἂν τέττιξ. scribe ἀχεῖ δ' ἐκ πετάλων, ἀχέτα τέττιξ, vt Hesiodi nostri loco respondeat. ἀχέταν Pausanias notabat esse τέττιγα μέγιστον, sicut καρκίνον, τὸν ἐλάττω, τιτίγονιον autem τὸν ἐλάχιστον. Hesychius, Ἀχέτας, ὁ τέλειος καὶ φωνήεις. scribe, ὁ τέλειος καὶ φωνήεις τέττιξ. nam illa Hesiodi totidem verbis in lexicon suum transtulerat Phauorinus, nulla vocis ratione habita: quare monendi sunt tirones vt cum iudicio eiusmodi scripta tractent. Possem plus quam mille locos ostendere pessime deprauatos, in quibus nullum ille iudicium secutus est, sed vt corruptissimos inuenerat, ita in onomasticon suum retulerat. Ego arbitror, non magis ἀχέταν, εἶδος εἶναι τεττιγος, quam ἀκανθίαν aut ἡλιομανῆ, quæ eadem ratione de cicada vsurpantur. Suid. Ἀχέτας, οὐκ εἶδος τέττιγος, ἀλλ' ἐπίθετον τέττιγος, ὥσπερ καὶ ὁ ἀκανθίας, ἀπὸ τοῦ ἠχεῖν ἐν ἀκάνθαις. ita tamen obtinuisse vel ex Plinio discimus, qui tamen Grammaticis auscultare potuit.

Id. ibid. C. 2. Τοῖς γὰρ ποιοῦσι οὐδὲν φωσφορώτερον τὸ ἰσχυρὰς χιόνας θάλπειν ταύτης ὥρας, οὐ χιόνων δεομένης, οὐδὲ εὐδιῶν] scribe, οὐ σκιάδων δεομένης, οὐδὲ ...] nix enim quæ potui adhibebatur hic locū non

non habent meridiari autem veteres ἐν σκιᾷ solere, & ὑπὸ σκιάδιον post absolutam illam diei partem quam Homerus ἱερὸν ἦμαρ vocat, id est, post horas diei naturalis sex priores, ad Horatij odam pluribus ostendimus, cuius exordium est,

Poscimur. si quid vacui sub vmbrâ
Lusimus tecum.

quam odam integram meridiantis poetæ fuisse diximus. Σκιὰς erat vmbra illa sub qua Liberum patrem pictores potantem & meridiantem pingunt. Hesychius, Σκιάς, ἡ ἀναδενδρὰς, καὶ σκηνὴ περιφερομένη, καὶ τὸ θολῶδες σκιάδιον, ἐν ᾧ ὁ Διόνυσος ᾄδεται: ipsum festum quo ita introducebatur, σκιερὰ ἑορτή. Emendationem nostram confirmat vox altera μετιδίων, quæ eodem spectat, & vox ἀπνοίας. Eiusmodi, inquit, cibo solido opus habet, qui quotidianis laboribus se exercent; neq; enim vmbracula, aut muliercularum flabella desiderant, sed flabrum lene venti naturalis, qui Hesiodo εὐκραὴς ἄνεμος dicitur, Proclo εὐπνοία.

Id. Pag. 134. C 2. ὁ θηρευτικὸν ὤν, οὐδὲ Μελιταῖον θρέψει κύνα γοργὸν, ...λα τὸν τὸ δάκνειν ἕτοιμον, καὶ τὸν ἡμερόκοιτον ἄνθρωπον φοβεῖν, ὃς διαπαντὸς ἀποβλέπεται, εἰς τὸ σῶμα] ἴσως, εἰς τὸ δῶμα.

Id. ibid. ἡμερόκοιτι] ὁ ἀνὴρ ὁ κλέπτης.] scribe, ἡμερόκοιτος ἀνήρ] ὁ κλέπτης.

Pag. 135. C. 2. Tzet. Μᾶζα] τὸ ἀπαλὸν, παρὰ τὸ μὴ ἄζα τις εἶναι· ἢ μᾶλλον δὲ καθώς φησι τὸ παξαμάτιον] Suid. παξαμάτιον, ὁ δίπυρος ἄρτος· ἔστι δὲ ἡ λέξις Ῥωμαϊκή.

Id. ibid. εἰ μή τις αἴφνης αὐτῷ τὰ τοῦ Ἰάκωβ τῆς Σμύρνης θρέμματα] Græculus noster vt eruditionem suam ostendat & πολυϊστορίαν, quæstionem mouet quam non soluet. Somniauit autem se adhuc Chiliades scribere. ἐν γὰρ ὀνείρῳ Παξαχύων ἄρτους μαντεύεται.

Pag. 136. C. 1. id. ἵν' εἰδῇ τι ὁπόσους ὑδροσκοπικὰς βίβλους ἀνεγνώκει μὲν τῶν παλαιῶν.] Quid hæc omnia sunt quam militis gloriosi verba?

Pag. 137. C. 2. Procl. ἐπεὶ δὲ ὁ Σκορπίος ἐμπεριέχει τῷ Ὠρίωνι ὁ καὶ δύο ζῳδίων κατέχων τόπον, ὅτι φαίδων ἐστὶ, τουτέστιν ὁ ἥλιος ...] Pessime scriptum erat, ὅτι φθάνει, ex quo fecit illustris Scaliger, ὅτι φαίδων ἦν.

Pag. 141. C. 2. Procl. σημείωσαι δὲ ὡς πρὸς τὸ ἄνω.] Videt quiuis non posse hanc glossam trahi ad vocem συλίους, quæ interpretationi ὑπόκειται. desunt verba illa poetæ primum, Πηδάλιον δ' εὐεργὲς ὑπὲρ καπνοῦ κρεμάσαιο, quæ interpretatus erat Proclus sine dubio hac ratione, κρεμάσασθαι ὑπὲρ καπνοῦ, καπνίσασθαι: postea doctissimam hanc notam addidit ex veteribus: σημείωσαι δὲ ὡς πρὸς τὸ ἄνω. Σημειώσασθαι πρὸς τὸ ἄνω locus dicitur qui secundo a poeta aliquo, sed ratione paulo sequiore vsurpatur. supra dixerat Hesiodus: Αἶψα κε πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνοῦ καταθεῖο. Καταθέσθαι πηδάλιον ὑπὲρ καπνοῦ, sicut hic κρεμάσασθαι ὑπὲρ καπνοῦ, est καπνίζεσθαι. bis igitur αὐτὸ τοῦτο τὸ πηδάλιον καπνίζεσθαι hoc opere agit Hesiodus. Hæc differunt, vt putat Proclus: quod superiore loco τὸ καπνίσασθαι sit κατακαῦσαι: quam glossam ne ibi quidem attulit, cum tamen longe sit elegantissima, & menti poetæ accommodata, quamuis paullo violentior. Hoc ergo instituto Homerum adducit, qui dixit, καπνίσαντι κατὰ κλισίας.

Id. ibid. Ἑλλάνικος δὲ Φορωνίδι] citat Athenæus τὸ δεύτερον τῆς Φορωνίδος τοῦ Ἑλλανικοῦ lib. 9. Ἑλλάνικος μὲν ἐν ταῖς ἱστορίαις Ἀρχίαν φησὶ καλεῖσθαι, δι' ἂν καὶ ἐξεχώρησε Καλυδῶνος. ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τῆς Φορωνίδος Χειρίαν αὐτὸν ὀνομάζει.

Pag. 142. C. 1. Procl. Μένοντος δὲ φησι Δεῖ γὰρ ἢ πλουτεῖν] scribe, Δεῖ γὰρ αὐ πλουτεῖν, ὅπως μὴ οἱ μάρτυρες πολλοὺς ἔχειν τοὺς ὁρῶντας. In Veneta erat: Δεῖ γὰρ ἢ πλουτεῖν, & cum interstitio aliquo, ὅπως μὴ μάρτυρας πολλοὺς ἔξειν τοὺς ὁρῶντας.

Ibid. C. 2. id. ἀπειρδέτοισι ...

τῆς

τοῖς παρέλαβεν, ὥσπερ ἔπαινον Περιστρέψας] Huius interpretationis autor ad Hesiodum dubium non est quin Plutarchus fuerit, qui in illo Hesiodi, Νῆ' ὀλίγην αἰνεῖν, τὸ αἰνεῖν exposuerit παραιτεῖσθαι: quandoquidem hæc eius interpretatio hodieque exstet, ἐν τῷ πῶς δεῖ τὸν νέον ποιημάτων ἀκούειν. Χάριεν δὲ, inquit, καὶ τὸ τὴν χρείαν τῶν ὀνομάτων συνοικειοῦν τοῖς ὑποκειμένοις πράγμασιν, ὡς οἱ γραμματικοὶ διδάσκουσιν, ἄλλοτε πρὸς ἄλλα δύναμιν λαμβανόντων· οἷον ἐστι· Νῆ' ὀλίγην αἰνεῖν, μεγάλῃ δ' ἐνὶ φορτία θέσθαι. τῷ μὲν γὰρ αἰνεῖν σημαίνεται τὸ ἐπαινεῖν· αὐτῷ δὲ τῷ ἐπαινεῖν αὐτὶ τοῦ παραιτεῖσθαι νῦν κέχρηται, καθάπερ ἐν τῇ συνηθείᾳ καλῶς φαμὲν ἔχειν, καὶ χαίρειν κελεύομεν, ὅταν μὴ δεώμεθα μηδὲ λαμβάνωμεν. οὕτω δὲ καὶ τὴν ἐπαινὴν Περσεφόνειαν ἔνιοι φασὶν, ὡς παραιτητήν, εἰρῆσθαι.

Id. ibid, τὸ ποτέ ἐστι πλεῖν ἀφόβως] studiosus horum librorum aliquis, qui animaduerterat id de quo supra disputauimus; duas esse horum librorum partes, τὸ γεωργικὸν, καὶ τὸ ἐμπορικόν: quorum illud terram, hoc mare considerat; distinxerat illa quæ præcesserant a sequentibus hoc titulo, ΤΟ ΠΟΤΕ ΕΣΤΙ ΠΛΕΙΝ ΑΦΟΒΩΣ. etiam illustris Scaliger titulum esse sequentis doctrinæ notarat. Poterit autem commode illis poetæ verbis præmitti: Ἤματα πεντήκοντα.

Pag. 143. C. 1. Tzet. χείμαρον] πάσσαλον νεὼς, ᾧ ἀνασπωμένη ἀνέχεται ἡ ἀντλία. χείμαρος λέγεται] quicquid post illa sequitur, χείμαρος λέγεται, aberat ab editione quam secuti sumus; quæ Veneta nobis subministrauit omnia.

Pag. 146. C. 2. Procl. Ἀρπακτὸς] ἁρπακτικός, φησιν, ὁ τοιοῦτος πλοῦς. ἐὰν οὖν ἐπιτύχῃς ἁρπάσεις αὐτόν] Ne hæc quidem nobis satisfacere possunt: ἁρπακτὰ ea dicuntur quorum occasio quia minima est, obseruari vix potest: cum autem apparet, rapienda est. Talis est ὁ ἐαρινὸς πλοῦς, qui vere est παρακεκινδυνευμένος, ac propterea ἁρπακτὸς a poeta dicitur: causam addit: χαλεπῶς κε φύγοις κακόν. minima enim occasio in eo obseruanda est: non item in θερινῷ, qui tutior. At interpretes nescio quibus in vocis huius interpretatione nugas suas probare possint.

Pag. 147. C. 2. Tzet. Οἱ γὰρ Αἰολεῖς μετὰ ἄλφα, ἀντὶ τοῦ φωνήεντος, τιθέασι τὸ ὖ· οἷον, ἀὴρ αὐὴρ, ἀὼς αὐώς, ἀγχος αὔγχος] Pugnat postrema vox cum canone a grammatico præscripto: quia ἐν τῷ ἄγχος οὐκ ἔστι φωνῆεν μετὰ τὸ ἄλφα: qui vt occurras, scribe, pro ἄγχος αὔγχος, ἄελιος αὐέλιος, de quo me monuit illustris Scaliger. Sic ἄελλαι, αὔελλαι, & infinita alia. Hesychius: αὔελλαι, ἄελλαι, παρὰ τὸ ἄελλαι.

Pag. 149. C. 2. Procl. δύο οἷ τὴν ὄλβων φέξειεν, καὶ πίστις ἂν τῷ ἀνδρὶ γινομένην αἰτίαν] Vide num scribendum, καὶ ἄζης ἂν τῷ ἀνδρὶ γινομένην αἰτίαν. quod in tantum verum est, vt alteram felicitatis partem Lacedæmonijs demāt veteres, qui cum eiusmodi vxoribus conflictarentur. Grauiter vt solet philosophus Rhetor. 1. ὅσοις γὰρ τὰ κατὰ γυναῖκας φαῦλα, ὥσπερ Λακεδαιμονίοις, σχεδὸν κατὰ τὸ ἥμισυ οὐκ εὐδαιμονοῦσιν.

Pag. 149. C. 2. Tzet. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ ἐρεῖται, καὶ τῆς μητρὸς τῆς ἰδὺς παρθένος νῦν] Tuto asteriscum tolles, si prius scripseris: ἐμοὶ δὲ δοκεῖ ἐρεῖται, καὶ ἀπὸ τῆς μητρὸς ἰδύ παρθένος νῦν.

Pag. 151. C. 2. Procl. εἰκὸς γὰρ ἡμᾶς καὶ θαρρήσοντάς ἐστιν ὅτι τινὰ τῷ φίλῳ] Deest εἰπεῖν, aut λέγειν, aut tale quid: vt & nos monuerat illustris Scaliger.

Pag. 152. C. 2. Tzet. Μηδὲ ψευδέα] μηδὲ γινώσκων τι ἀληθὲς ἐξηγεῖται τοῦτο καὶ ψευδῆ γλώττῃ ῥητορεύει] Malim legere, παρηγεῖται: sed & hoc ferri potest.

Id. ibid. ὁ γὰρ μάλα φρονῶν, ψεῦδος ἐκ* ἐρεῖ] Tolle asteriscum. Nihil minus nouum est quam vt Grammatici ἀποσπασματίῳ aliquo veteris poetæ vtantur: quod hic factum videtur, aut voce tali.

Id.

Id. ibid. Καὶ αὐτοῦ τιμωρίαν δῦναι τῶν ἐξημαρτημένων, ξυγγνωμοσύνης πάλιν αὐτὸν ἀξιοῦν] scribe, μετὰ συγγνωμοσύνης.

Pag. 153. C. 2. Procl. Καὶ διὰ τοῦτο δέδωκεν ἡ φύσις διὰ μὲν τῶν ὀδόντων ἕρκος αὐτῇ πρόσθεν κατακλείουσα, μαλακὴν αὐτὴν ἔσω καὶ ἀκίνητον] Notarat in margine illustris Scaliger: *hæc sunt corrupta*. sunt autem hoc modo emendanda: καὶ διὰ τοῦτο δέδωκεν ἡ φύσις διὰ μὲν τῶν ὀδόντων ἕρκος αὐτῆς, πρὸς τὸ κατακλείειν μαλακὴν αὐτὴν ἔσω, καὶ ἀκίνητον.

Ibid. C. 2. Tzet. Γλώσσης τοι θησαυρός] Hæc Hesiodi verba cum glossa sua integra aberant ab editione nostra: nos ea ex antiquiore adiecimus.

Pag. 154. C. 2. Tzet. Μηδὲ πολυξείνου δαιτός.] παρακαλεῖ δὲ τοῦτο καὶ κοινωνικὸν εἶναι, ἀλλὰ μὴ ἀσυμβίωτον] fortasse, ἀσυμβίωτον quanquam nec dubitandum est.

Pag. 156. C. 1. Tzet. Οὐ γὰρ τοι ἀλύουσιν] οὐ γὰρ κατορθώσεις δ' ὑπήκοα δῶρα] scribe, οὐ γὰρ κατορθώσεις, οὐδ' ὑπηκόους θεοῖς.

Id. ibid. ἔτι δὲ καὶ τοὺς πρὸς τὰς ἑταίρας, ἤγουν τὰς παλλακίσκας ἢ πόρνας, ἀσάτου καὶ μεταπηδώσης ὁρμῆς] male μεταπηδώσης ὁρμῆς scriptum erat, vt viderat illustris Scaliger, qui μεταπηδώσης ὁρμῆς fecit. Cæterum verba illa, ἤγουν τὰς παλλακίσκας ἢ πόρνας, aberant a nostra, & abesse possunt: quanuis a nobis addita sint.

Id. ibid. C. 2. ἤτοι μὴ συνουσίαζε καὶ ὁμίλει γυναιξὶν ἀμφίβολος, εἴτε μετασχῆς αὐτῶν ὁμιλίας] In editione erat, εἴτε μετὰ τ. optimum autem est quod recepimus: εἴτε μετάσχῃς αὐτῶν ὁμιλίας, εἴτε παρεμμένης.

Pag. 157. C. 2. Tzet. ἴσμεν γὰρ τὸ κατ' οἶκον φησὶν πῦρ] & totam hanc glossam nostra desiderabat, usque ad illa: οὕτως ἔχειν καὶ ταῦτα.

Pag. 158. C. 2. Tzet. Μηδέ ποτ' ἀενάων ποταμῶν] αἰέναον ποταμὸν] Hæc omnia ab editione nostra aberant: nos suppleuimus vsque ad illa, καὶ τί φησι. illis autem quæ sequuntur, quia eodem spectabant, & interpretatio eiusdem loci erant, vocem ἄλλως præfiximus:

Pag. 159. C. 2. Tzet. Ὃς ποταμὸν διαβῇ] ὃ ἰδίως & c.] Tota hæc glossa, siue obseruatio potius quæ sequitur, vsque ad illa, ὅστις περαιωθῇ, aberat ab editione nostra: quæ incipiebat ibi, ὅστις περαιωθῇ: quibus nos, vt supra, τὸ ἄλλως præfiximus.

Ibid. Procl. Μηδ' ἀπὸ πεντόζοιο] τὰ πεντόζον μὲν καλεῖ τὴν χεῖρα] Nihil alienum ab his adferũt reliqui veteres, quod & glossa illa ostendit magistri cuiusdam ἀπὸ πεντόζοιο. Ἡσίοδος. Μηδ' ἀπὸ πεντόζοιο θεῶν ἐν δαιτὶ θαλείῃ Αὖον ἀπὸ χλωροῦ τάμνειν αἴθωνι σιδήρῳ. πεντάκλαδος ἡ χεὶρ· μὴ ὀνυχίσῃς, φησὶν, ἐν ἑορτῇ ξηρὸν ὄνυχα. χλωρὸν δὲ, τὸ ζωτικὸν αἷμα· ἀσεβὲς γὰρ ὀνυχίζεσθαι ἐν ἑορτῇ θεῶν. item Plutarchi: καὶ γὰρ τὸν Ἡσίοδον οἶμαι δεῖ λέγοντα· Μηδ' ἀπὸ πεντόζοιο θεῶν ἐνὶ δαιτὶ θαλείῃ Αὖον ἀπὸ χλωροῦ τάμνειν αἴθωνι σιδήρῳ, διδάσκειν ὅτι δεῖ καθαροὺς τῶν τοιούτων γενομένους ἑορτάζειν, οὐκ ἐν αὐταῖς ταῖς ἱερουργίαις χρῆσθαι καθάρσει, καὶ ἀφαιρέσει τῶν περιττωμάτων: qui ita interpretatur ἐν τῷ περὶ Γοιδος καὶ Οσίριδος.

Pag. 160, C. 2. Tzet. Πινόντων] ἤτοι μὴ συμβουλῆς] Hæc verba mutila in nostra editione legebantur hoc modo: ἤτοι συμβουλῆς γενομένης περὶ τοῦ κοινοῦ χαλεπὸν γὰρ τοῦτο. Scripsimus itaque ex altera: ἤτοι μὴ συμβουλῆς γενομένης περὶ τοῦ κοινοῦ, τὸ συμφέρον τοῦ κοινοῦ προτίμα, μηδὲ τὸ μέρος τοῦ ὅλου· χαλεπὸν γὰρ τοῦτο.

Pag. 161. C. 1. Moschop. τοὺς τάφους ἰδίους ἔλεγον ἀκινήτους] Quo respexit Teucer Aiace Lorario, qui Eurysaci τὸν ἐντάφιον καὶ ἱκτήριον θησαυρὸν committit, vt tantisper ἀκίνητος esset mortuus, cum aliud cõtra hostes cadaueris nil posset:

Ὦ παῖ, πρόσελθε δεῦρο, καὶ σταθεὶς πέλας,
Ἱκέτης ἔφαψαι πατρὸς ὅς σ' ἐγείνατο.
Θάκει δὲ προστρόπαιος, ἐν χεροῖν ἔχων
Κόμας ἐμὰς καὶ τῆσδε καὶ σαυτοῦ τρίτου,
Ἱκτήριον θησαυρόν. εἰ δέ τις στρατοῦ
Βίᾳ σ' ἀποσπάσειε τοῦδε τοῦ νεκροῦ,

Καλὰς κακῶς ἀθανάτοισι χθονός,
Τίσας ἀλιτρὸς ῥίζαν ἐξημμένος,
Αὐτὸς ὅπως ταῦτ' ἐγὼ τίμιον.
Εὐχ' αὐτὸν αἱ παῖ καὶ φύλακοι, μηδ' ὅσοι
Κινηζάτω τις, ἀλλὰ ταῦτα ἔχει.

Ibid. C. 2. Procl. ὁ δὲ Πλούταρχός φησιν, ὅτι μὴ δεῖ τὰ γεωργικὰ ἀκίνητα ἐᾶν, καὶ ἐπιτίθεσθαι ἐν ἀκινήτοις] Plutarchi sententia quam non satis probat ijs qui in linguæ elegantiis tirones sunt, de hoc loco Hesiodi, quem omnes περὶ τὰ τάφον fere & religione eorum accipiunt, hæc fuit: venuste a poeta dictum fuisse ἐπ' ἀκίνητοισι καθίζειν, pro ἀκίνητον ποιεῖν, ἢ ἐᾶν: sicut Theocritus mira venustate dixit, ἐπὶ ξυροῖσι καθίζειν, pro ξυρὸν ποιεῖν. ὁ δ', ἐπὶ τήρα Πάντα δόλον τεύχοντα, τὸ παιδίον οὔ πεν αἰάσειν φατὶ πρὶν ἢ ἀκράτιστον ἐπὶ ξυροῖσι καθίξῃ. Sicut ergo apud Theocritū, ἐπὶ ξυροῖσι, sic apud Hesiodū, ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν. Scio quidem iam pridem viros doctos monuisse ibi dictū esse καθίζειν ἀκράτιστον, sicut καθίζειν κλαίοντα & similia, sed non eo minus & καθίζειν ἐπὶ ξυροῖσι dicitur. Est autem κίνησις exercitium vel corporis, quod fit τῇ γυμνασίᾳ, vel animi, quod fit virtute & scientia: cum autem ne quidem ἡ ἠθικὴ ἀρετὴ τῇ φύσει ἐγγίνεται, vt docet philosophus Ethicorum 2. multo minus ἡ διανοητική, quæ ex institutione & fit, & crescit: quia ne quidem τῇ φύσει inest illarum altera, sed vt idem magnus doctor pronunciat τὰς ἀρετὰς λαμβάνομεν ἐνεργήσαντες. Quomodo Plutarchus Hesiodi κίνησιν interpretatus est. Vt de institutione agat poeta. quæ sententia mihi quoque vt huic loco aptissima aliquando notata fuit.

Pag. 165. C. 2. Tzet. ἄλλα δὲ τὸ κόσμιον] Hæc in nostra omnia turbata erant, & male distincta, aliterque scripta: nos ex altera restituimus.

Pag. 168. C. 2. Procl. ὅτ' ἂν ἀληθείην] ὅταν μετ' ἀληθείας κρίνωσιν οἱ ἄνθρωποι τὰς ἡμέρας] Indigna Proclo sententia: nam minores illos satrapas nihil moramur: qui nobis non insolentes fumum vendunt. ἀλήθεια est ἡ δίκη. Hesychius, ἀληθὴς, δικαία & δίκαιος. Obseruaui locos similes apud philosophos, qui iam non succurrunt. κρίνειν ἀλήθειαν, est δικάζειν: iudicare, ius pronunciare. Nam quis ferat illa quæ περὶ σανίδων, περὶ ἐμβολιμαίων adferunt veteres? Mirum est quo labore ea in medium afferant, quæ nihil minus sunt quam verisimilia. Sed quid agas? tanti sæpenumero est Græcis hominibus falsum dicere. Nam Tzetzis qui glossam leget, ὁπόταν τέως οἱ λαοὶ κρίνοντες τὴν ἀλήθειαν ἔχωσι τὴν πανσέληνον, καὶ ἡ ψάλος, mirabitur in capite tam calumnioso, tam parum cerebri fuisse: sed non potuerunt hominem putidum, & qui Hesiodo tam indignis modis passim obtrectaret, aliter punire Musæ, quam vt ne verum diceret.

Ibid. idem. διὸ καὶ Ἀθηναῖοι ταύτην ὡς Ἀπολλωνιακὴν τιμῶσι δαφνηφοροῦντες, καὶ τὸ κανοῦν ἐπιστρέφοντες] Scribe, καὶ τὸ κανοῦν ἐπιστέφοντες, vt videbatur illustri Scaligero. Cæterum erat non tantum Ἀπολλωνιακὴ ἡ ἑβδομάς, sed & τῶν χρυσοφόρων θεῶν sacra erat, duobus Latonæ liberis. Halicarnassensis in τέχνῃ· εἰ δὲ ἑβδόμη ἥκει ὅτι περὶ τῶν θεῶν, καὶ ὅτι κοινωνία πρὸς τὸ κρεῖττον, κατὰ τὸ τῆς φύσεως. Hinc αἱ ἑβδόμαι lusibus puerorum destinatæ erant. vnde homo quidam ridiculus καὶ κωμῳδούμενος ἐπὶ χλευασίᾳ, dicebatur ἑβδόμη a suis: quod sicut pueri ταῖς ἑβδόμαις, sic ille in iudiciis & rebus serijs circa nugas & res nihili versabatur.

Pag. 169. C. 1. Procl. Τετράδι κοῦρος ἐγίνετο] facillima est emendatio, Τετράδι κοῦρος ἔφυτο, &, καὶ ὅποτε τέγκαιος ἐστι: præterfugit tamen oculos nostros; alias in contextu emendari potuisset.

Pag. 170. C. 1. Proclus. κινεῖται κατὰ φύσιν ὑφ' * ἄλλου τῆς φύσεως]

Scri-

Scribe ; ὑπ' ἄλλης τινὸς φύσεως.

Ibid. id. Ἤματος ἐκ πλείη] ἢ ἐν μεγάλῃ ἡμέρᾳ, τῇ πλείονι τῆς ἡμέρας] sicut mensis αὐξομένου partes sunt quæ τῷ φθινομένῳ opponuntur, ita sunt αὐξομένου ἤματος partes. αὐξανόμενον ἦμαρ dicitur, vsque ad μεσημβρίαν & meridianam solis eleuationem: dies cum solaris currus vltra medium est, πλεῖον ἦμαρ dicitur. Certum est autem Hesiodum non dies modo, sed & dierum partes statuere: quas veteres obseruabant. Vt non immerito supra Proclus: καὶ οὐχ' ὅλας ἡμέρας μόνον ὑπέλαβόν τινες εὐχρησίαν ἔχειν πρὸς καταρχὰς τινῶν πράξεων, ἀλλὰ καὶ μόρια τῆς ἡμέρας, ὁτὲ μὲν τὰ ἑωθινὰ ἐπαινοῦντες, ὁτὲ τὰ περὶ δείλην ὀψίαν. ὅτι καὶ τοῖς μὲν θεοῖς οἰκεῖα τὰ πρὸς μεσημβρίαν εἰρήκασιν, ἥρωσι δὲ τὰ μετὰ μεσημβρίαν, & quod nos addimus, τοῖς δὲ καταχθονίοις τὰ περὶ δυσμάς. Quod in ritibus & sacris serio obseruatum scimus, vt Dijs singulis singulas dierum partes tribuerent.

Sequuntur quæ in Hesiodi dierum rationem a Tzetze notata sunt non ita multa, in quibus eadem a nobis præstita sunt quod ad emendationem quæ in reliquis: preterquam quod pauca in editione quam secuti simus addiderimus, aut mutauerimus: quod multo minus quam in superioribus mutila hic deprehenderetur nostra aut corrupta: ita vt ne necesse quidem arbitrati simus singulorum rationem reddere. Vt quid enim? cum hæc facillime a lectore deprehendi possint, & charta nos misereat, cui eiusmodi ineptias illinimus: Non quin fortasse quædam etiam hic in Tzetze a nobis suppleta sint quæ lectorem scire melius sit, quam ignorare: aut quod tam iniqui in eius monumenta simus vt existimemus studiosos Hesiodi operam lusuros si interpretationem, quam in multis locis affert sequendam arbitrentur. Sed profitemur libere, ex Grammaticorum scholâ non sumus, οὐδὲ τῆς φορτικῶν λεπτολογιῶν διαζῶντι. Quatenus itaque sine lectoris incommodo fieri potest, aut editionis ipsius religio permittit, libenter hoc labore defungimur. Præter alia id consecutos esse nos confido, vt nec nihil nec nimium iudicio veterum tribuant adolescentes: cum toties tam manifeste lapsi fuerint, vt præter τὰς πέντε πτώσεις quas profitentur grammatici, sæpe πλείους ἢ πεντακαίδεκα in modica pagella admittant.

Pag. 174. C. 1. Procl. εἰκότως οὖν τῇ τοῦ κινητικοῦ θεοῦ προσήκουσιν ἡμέραν, *ὡς καὶ τὴν ἀκίνητον γῆν κινεῖν Ἐννοσίγαιον καλούμενος, *οἰκείως ταῦτα τὰ ζῶα &c.] Locus manifeste turbatissimus; ad quod cognoscẽdum ne subsidio quidem asteriscorum vti nos necesse erat: quod tamen melius rati sumus. Notarat ad eum hunc in modum illustris Scaliger: *Hic magna perturbatio est & confusio, & quædam videntur insulta esse, quæ notauimus:* & paulo post: *ita videtur legendum esse:* εἰκότως οὖν τῇ τοῦ κινητικοῦ θεοῦ προσήκουσιν ἡμέραν οἰκειοῖ, ὡς ταῦτα τὰ ζῶα ὁρμητικὰ ὄντα. *Nam quæ deleuimus sunt insulta ex iis quæ infra sunt.* Nec dubitandum est. insultum autem quicquid duobus asteriscis distinguimus: ita vt lectori de loco constet, κατασεσημασμένον eum relinquere maluimus, quam tollere.

Pag. 178. C. 1. Moschop. τουτέστιν ἀΐγληεντος, ἀμεμπτος, διαμένων παρὰ τοῖς θεοῖς διὰ δικαιοπραγίαν] Scriptus erat pessime hic locus, τουτέστιν ἀΐγληεντος, ἀμεμπτος, δυναμένων παρὰ τοῖς θεοῖς: ex quo feci διαμένων, sensu optimo, perspicuoque: quem probare necesse non est.

Ibidem. C. 2. Procl. ἄνιμα δ' τοις δεῖ τὰ ξύλα.] Nullo sensu scriptum erat αἴνιγμα: ex quo ἄνιμα fecimus.

Pag. 179. C. 2. Procl. διόπερ ὅσοι πλεῖν ποτε *τύχωσι] Scribe, διόπερ ὅσοι πλέοντες τύχωσι, vel πλέοντές ποτε τύχωσι.

DANIELIS HEINSII NOTÆ IN ΑΣΠΙΔΑ, & Interpretes.

pag. 187. ΑΣΠΙ'Σ] De hoc poëmatio vide quæ supra ad Tzetzé notauimus. Non alia autem ratione veteres Homero Ἀσπίδα asscripserunt quam Hesiodo. Multum itaque falluntur viri docti qui Homerum poëmatium scripsisse arbitrantur quod ita inscriberetur. Atqui in Epicorum præsertim poetarũ scriptis, veteres, διὰ τὸ εὐμνημόνευτον, vt nimirum memoriæ consulerent, poetis præterea succurrerent, qui ad aliud institutum hæc accommodaturi erãt, ratione facili & expedita distinxerũt τὰ μήκη τῶν πράξεων & fabularũ partes diuersis nominibus: vt aliqua etiam ratio haberetur τῶν ἐπεισοδίων, quæ magnis sæpe operibus intexuntur amplificandi causa tantum. Ἀσπὶς Homeri est Iliados Σ pars vltima. Est autem pars ea μόριον τραγικὸν inter Achillis opera, siue in Iliade, hoc est tanta pars rei ipsius & fabulæ, quanta Tragico poetæ ad vnius Tragœdiæ periodum sufficere debet. Sic ex rebus gestis Achillis, si quis ea diuidat, & in partes distinguat, vnam Tragœdiam conficiet ἡ Ἀσπίς. Eodem modo ex rebus Herculis sufficiet Clypeus, ex quo periodum dramatis constituat, quod Ἀσπὶς Ἡρακλέους inscribatur, aut Κύκνου ἄθλησις. Multa tamen in vtroque aut prætermittenda essent, aut tractanda aliter. Non potuimus ante biennium persuadere barbaris quibusdam, qui tamen aliquid sibi scire videbantur, non cadere in Tragœdiam omnes partes eiusdem fabulæ, sed cum Sole terminari ad summum eius periodum, qua re tamen nihil potest κατὰ τὸ σύνολον τῶν πράξεων absurdius fieri, vt accurate probat Aristoteles. Sed ab illis hominibus neutrum impetrari potuisset, nec vt Aristotelem legerent, nec vt nobis fidem haberent. Alterum enim prohibebat imperitia, καὶ ἡ φύσεως κακότης: alterum naturæ malignitas & innata quædam κακοήθεια. Non possunt tamen nobis tollere iudicium, vt hic solis nobis tacere oporteat, aut e Republica litteratorum exulare: quandoquidem non capitis minores sumus, sed fortasse barbæ. Quæ si tantum possit, anno sequenti votum legitimum in Iouis Pogoniatæ genibus deponemus, vt inuestes pueri esse desinamus. Sed de his satis. ad reliqua.

Ibid. Hesiodus: βλεφάρων τ' ἀπὸ κυανέων] Religio fuit in versu qui tam male haberet mutare quicquam viris doctis, quod ignorarent rationes poeticas. Legendum κυανεάων. Id quod ἐν θηλυκοῖς fit, idem ἐν ἀρσενικοῖς καὶ οὐδετέροις fieri obseruat Eustathius, vt nimirum patrijs casibus pluralibus inseratur ᾱ, etiam in neutralibus: quod hoc ipso exemplo, tanquam rem nouam & parum vsitatam probat, ad vltimam Iliados: Περὶ δὲ τοῦ ἑάων, δηλοῦται μὲν καὶ ἐν τῷ, θεοὶ δωτῆρες ἑάων, ἤγουν ἀγαθοδόται. Οὐ περιττὸν δὲ καὶ νῦν εἰπεῖν ὡς ἔοικε γένους οὐδετέρου ἡ λέξις εἶναι, ὡς ἀπὸ τοῦ ἐὸν τὸ ἴδιον. ἰδιοποιεῖται γάρ τις τὸ ἀγαθόν. ἔχει δὲ πλεονασμὸν τοῦ ᾱ, οὐ συνήθη μὲν, ὅμοιον δὲ τῷ, βλεφάρων ἀπὸ κυανεάων.

γκάων δὲ ἐν τῇ τοῦ Ἡσιόδου Ἀσπίδι κατ' ἀρχὰς κεῖται. Vbi apparet Eustathium Hesiodi Ἀσπίδα non integram vidisse, sed hoc poematium etiam tum temporis fuisse ἀποσπασμάτιον maioris operis. Nec dubium est quin multis ante ætatibus, vt ex multo antiquioribus apparet, a quibus adducitur.

εἰς Θήβας ἱκέτευσε] ἱκετεύειν hoc loco ξενίζειν, μετοικίζεσθαι, ἐπὶ βοηθείᾳ. ἱκέτευσε εἰς Θήβας Καδμείους, nihil aliud est, quam, εἰς Θήβας ἐπὶ βοηθείᾳ τοὺς Καδμείους ἀφίκετο: *Thebanos auxilij causa petebat*; vel, *Thebas imploraturus auxilium Cadmæorũ proficiscebatur*. Quæ ἱκετεία veteribus regibus & ducibus erat, vsitatissima. Sic locutus est Iosephus Ἀλώσ. Ἰουδαίας cap. 1. οἱ δὲ καταφυγόντες ἱκέτευσαν πρὸς Ἀντίοχον, αὐτοῖς ἡγεμόσι χρωμένον, εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐμβαλεῖν. Et Virgilius introducit Æneam ἱκετεύοντα τοὺς Ἀρκάδας, cum Troia relicta Euandro se adiungeret.

Tũ pater Æneas puppi sic fatur ab alta,
Paciferaq; manu ramum prætẽdit oliuæ,
Troiugenas ac tela vides inimica Latinis.

Fiebat autem ab illis qui auxilij causa locum mutabant; vnde ἱκετεύειν, ἀντὶ τοῦ μετοικῆσαι sumi cepit, & locum auxilij causa mutare.

Pag. 189. Hesiod. ὅ οἱ Διόθεν θέμις ἦεν.] Nihil in hoc loquendi genere, quod elegantissimũ est, assecutus est interpres Græcus, siue alius siue Tzetzes, quod omnino non existimarem: produnt enim se semper duo illi fratres inusitata reliquis insolentia & fastu. Interpretatur ergo quisquis est, ὅ οἱ Διόθεν θέμις ἦεν, ὅπερ παρὰ τοῦ Διὸς ἐπεθέσπιστο, καὶ ὡρισμοθέτητο. Primo vox θέμις hic τὸ ἀναγκαῖον designat, sicut ex imitatione Græcorum apud Latinos sæpe, & præcipue Horatium: *Quicquid corrigere est nefas*, ὅπερ διορθῶσαι ἀδύνατον, & per consequens, ὅπερ μὴ καθηρθῶσαι ἀνάγκην ἔχει, vel ἀναγκαῖόν ἐστι. Cæterum vox Διόθεν ad iuramentum spectat quod præcesserat. Quicunque iuramento se obstringit, illum vrget Διὸς θέμις, aut θέμις Διόθεν: quare iusiurandum, *Iouisiurandum* dixerunt veteres. Apuleius De Deo Socratis: *Apagesis tam cruentos Deos: dexteram cædibus fessam, telumque sanguine rubiginosum, vtrumque idoneum non est per quod adiures, neve per ista iuretur, cum sit summi Deorum hic honor proprius. Nam & iusiurandum Iouis iurandum dicitur, vt ait Ennius. Quid igitur censes iurabo per Iouem lapidem, Romano vetustissimo ritu? Atqui si Platonis vera sententia est, nunquam se Deum cum hominibus communicare, facilius me audierit lapis, quam Iupiter.* Θέμις Διὸς, est, *Iouis honor*, vt Apuleius loquitur, vel *Iouis iurandi necessitas*. Ergo hic, ὅ οἱ Διόθεν θέμις ἦεν, quod illi *Iouis honor imperabat*, ad quod illũ *Iouis rellig io* adigebat. *Iouis honor* & *religio* est omne iuramentum: quia quãuis alios Deos iurãt homines, nihilominus ἐπιορκοῦσι τὸν Δία: ad quẽ pertinebat iuramẽti sanctitas. Iouis sacerdoti (cuius rei causam non verã affert Plutarchus) ne iuraret, prohibebat Dei illius religio quẽ colebat, apud Romanos. ἠπείγετο δ' ὅγε τάχιστα Ἐκτελέσαι μέγα ἔργον, ὅ οἱ Διόθεν θέμις ἦεν: ita interpretari hæc debuerat homo Græcus: ἠναγκάζετο μετὰ σπουδῆς ἐκτελέσαι, ἤτοι ἐπιτελέσαι, τὸ μέγα ἐκεῖνο ἔργον, διὰ τὴν τοῦ ὅρκου ἀνάγκην. Ex hoc dependet locus integer: vt facillime quiuis iam videbit:

Οὐ γάρ οἱ διέκειτο, θεοί δ' ἐπιμάρτυροι ἦσαν, [τάχιστα
Τῶν δ' ὅγ' ὀπίζετο μῆνιν· ἠπείγετο δ' ὅγε
Ἐκτελέσαι μέγα ἔργον, ὅ οἱ Διόθεν θέμις ἦεν.

Ibid. C. 2. Diaconus, ὥς φησι Τζέτζης, ἡ ἀπρεπέστατος εὐθεῖα] Ne quis existimet ex hoc loco Tzetzi ascribenda esse τὰ εἰς Ἀσπίδα φερόμενα τῶν σχολίων, vt videlicet in iis aliquid desideretur quod hoc loco adducatur a Diacono: locus Tzetzis quem adducit, est ad Hesiodi Ἡμερῶν locum illum: τῇ

γάρ τοι νεῖν ἥματ' ἀεροπότητος ἀέρχης. vbi ille: ἀεροπότητος, ὁ ἐν ἀέρι πετόμενος· παρωνυματίζεται δὲ ἡ εὐθεῖα αὐτὴ ἀπὸ γενικῆς. ἀεροπότης μὲν γὰρ κλίνεται ἀεροπότου, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀεροπότητος. ἀπὸ τῆς ἀεροπότητος οὖν γενικῆς ἔτος τὴν εὐθεῖαν ταύτην παρεσχημάτισεν. ex quo probabile est nō alias quam in Hesiodi Ἔργα & Ἡμέρας commentationes Tzetzis vidisse Diaconum: qui ea ex illis adducit.

Ib. Alter. Ἀνδρῶν ἡρώων Ταφίων] τῶν ἡμιθέων. Τάφιοι μὲν γὰρ ἐκ τῆς νήσου λέγονται. Τηλεβόαι δὲ, ἐκ τοῦ τῆλε βοᾶν· μεγαλόφωνοι γάρ] Pessime in editione qua vsi sumus conceptum erat hoc modo: Τάφιοι μὲν γὰρ ἐκ τῆς νήσου λέγονται, ἐκ τοῦ τῆλε βοᾶν, cum manifesta emendatorum negligentia. Nos vocem, Τηλεβόαι, addidimus, quæ sensum explet perficitque. In sequentibus in eadem editione legebatur non sine eorundē securitate nimia, τότε αὖ ἠλε*τρυόνος παῖδας, cum asteriscus hic locum non haberet, vtpote in re facili, & manifesta, cum scribendum sit, Ἠλεκτρυόνος παῖδας, vt repræsentauimus. Sed huiusmodi persequi & præter morem nostrum est, & præter institutum, non præter religionem tamen quæ in editionibus seruanda est, & diligentiam: quæ sine huiusmodi non constat.

Pag. 190. C. 1. Diac. ἀλφηστὰς] ὁ ἐφευρετὴς κατὰ Τζέτζην οἱουδήποτε πράγματος] & hæc ex glossis iusdem ad Ἔργα petita sunt. Locus est: τιμὴ ἀνδράσιν ἀλφηστῇσι] βλάβην λέγει τὰς τέχνας φησὶ δὲ, τοῖς ἐφευροῦσιν ἀνδράσιν, δι' ἃς ἀπὸ ἔφυ τὸ πονηρότερον. Sed plus infert Diaconus, quam ibi a Tzetze dicitur. An ergo alio respicit? aut verius aliquid in manibus habuit τῶν τοῦ Τζέτζου ἀνεκδότων in Hesiodi clypeum? Quæ ipsa quoque nos in ea quam amplexi sumus de his scholijs quæ circumferuntur opinione confirmarent: non esse nimirum Tzetzis: quanuis dubium non sit quin multa desint.

Pag. 192. C. 2. Alt. κεκριμένην γενεὴν] διακεχωρισμένην γενεάν· ὁ μὲν ἐκ Διὸς θεοῦ, ὁ δὲ ἐξ Ἄρεως. Ἄρης Ἄρητος Ἀρητιάδης] mutila hæc sunt & confusa, aut in alium locum translata: aut vtrunque potius hic commissum est. Scribe hoc modo: κεκριμένην γενεὴν] διακεχωρισμένην γενεάν. ὁ μὲν ἐκ Διὸς τοῦ θεοῦ, ὁ δὲ ἐξ Ἀμφιτρύωνος ἀνθρώπου: quod prætermissum. Reliqua hic locum non habent. Est enim glossa, quæ spectat ad ea quæ sequuntur: Ὃς καὶ Κύκνον ἔπεφνεν Ἀρητιάδην. nam illud, ὁ δὲ ἐξ Ἄρεως, negligentia editoris commissum est. Illa enim quæ de Hercule & Iphiclo dicuntur, cum ijs confunduntur quæ ad Cycnum spectant.

Pag. 196. C. 1. Diac. ὡς μαρτυρεῖ καὶ Θεόκριτος. φησὶ γὰρ, Ἡρακλέα δεκάμηνον ἐόντα γείνατο μήτηρ] Excoriauit poetam summum, cui nunquam hic versus in mentem venit. Sed Grammatici festinantes nihil pensi habent, vt quamprimum sensum perficiant, quem vnico versu concludere voluit Diaconus, magis quam par est in re aliena securus. Theocritus scripserat, Ἡρακλέα δεκάμηνον ἐόντα ποχ' ἁ Μιδεᾶτις Ἀλκμήνα: & quæ sequuntur. Longa autem periodus torserat Diaconum. itaque huic parti succurrere voluit. mea sententia tutius fuisset non adduxisse. Nam quam fidem grammaticis habebimus, cum nobis ἀποσπασμάτια eorum poetarum adducunt, quæ ad nos non peruenerunt?

Pag. 197. C. 1. Diacon. ὀρείχαλκος τὸ λευκὸν χάλκωμα] Tota hæc glossa hic eijcienda est, & reponenda suo loco: nimirum, ad textus sequentis illa verba: ὀρειχάλκοιο φαεινοῦ: hac ratione: ὀρειχάλκοιο φαεινοῦ] ὀρείχαλκος τὸ λευκὸν χάλκωμα· ἐν ὄρεσι γὰρ δοκιμάζεται. ἄλλοι δέ φασιν, ὧν καὶ Φιλόπονος, ὀρείχαλκον εἶναι ὕλην τινὰ μεταλλικὴν τιμιωτέραν χαλκοῦ, ἣ νῦν οὐκ εὑρίσκεται. Reliqua quæ sequuntur,

tur, nimirum, ὥσπερ δ᾽ ἀνατιθέαμεν, ad verba sequentia spectant, Η'φαίστου κλυτὰ δῶρα.

Ib. C. 2. Diac. Α'ρείονα] τὸ συγκριτικὸν ἔλαβεν ἀντὶ θηλυκοῦ] Scribe: τὸ συγκειτικὸν ἔλαβεν ἀντὶ θετικοῦ. Loquitur περὶ τοῦ Α'ρείονα.

Pag. 198. C. 2. Diac. ἀρὰ δ᾽ σημαίνει τρία, τὴν κατάραν, τὴν εὐχὴν, καὶ τὴν βλάβην] Hic inserenda fuerunt verba illa, quæ in editione Veneta aliam sedem occuparant, ἀρῆς, ἤγουν βλάβης. ἐξ Ο'μήρου δ᾽ ἀρησιπτοίην δ᾽ χαλὸν πάντες οἱ στίχοι. ἀρὰ δ᾽ σημαίνει τρία, τὴν κατάραν, τὴν εὐχὴν, καὶ τὴν βλάβην. quæ antea legebantur ad vocem ἀρείονα annotata, ineptissime: quod pagina præcedenti est. Ω῾ς καὶ νῦν μέγαν ἵππον Α'ρείονα κυανοχαίτην. Vbi locum habere non possunt.

Pag. 199. C. 2. Diac. ὅλον γὰρ κύκλῳ λαμπρὸν ἦν ἐν γύψῳ καὶ ἐλέφαντι ὁσίως] ex idiotismo sequiore, pro, σὺν γύψῳ, vel γύψῳ. Sic infra, ἐν ὀφθαλμοῖς πυρωπός. Rursus pag. 204. ἐπιδείκνυεν ὁ Α'πόλλων, ὁ υἱὸς τῆς Λητοῦς καὶ τοῦ Διὸς, ἐν χρυσῇ λύρᾳ. pag. 209. ἡ δ᾽ ἀχλὺς εἱστήκει, ἀπλήστως καὶ μεγάλως στυγνὴ καὶ ἐκλελυμένη, μυδαλέα καὶ διάβροχος οὖσα ἐν δάκρυσι. pag. 210. πλησίον δ᾽ ἐ(φησιν) ἐκείνων ἦν πόλις εὔκτιτος. χρυσαῖ δ᾽ πύλαι ἐφύλασσον τὴν πόλιν ἐκείνην ἑπτὰ, ἡρμοσμέναι καὶ κεκλεισμέναι ἐν ὑπερθυρείοις, ἤγουν τῇ φλιᾷ, ἢ ἐν κλεισίν. pag. 212. οἱ μὲν ἦν ἐκείνων ἐν δρεπάναις ὀξείαις ἐθέριζον. & supra pag. 189. ὄντως μὲν αὐτῆς τὸν ἀγαθὸν πατέρα ἐν δυνάμει φονεύσας. Volui hæc notare in gratiam eorum qui posteriores scriptores legunt, & vtriusque Hellenismi rationes obseruare se postulant.

Pag. 200. Hesiod. τὰ δ᾽ ἄλλα θαυτὰ ἔργα] Videtur legisse Diaconus, θαυματά: quod glossa sua satis declarat: τὰ δ᾽ θαυματὰ καὶ θαυμαστὰ ἔργα ἄλλα, ἤγουν μεμεριζμένα ἦσαν, καὶ οὐ συγκεχυμένα. θαυματὸν δ᾽ τὸ θαυμαστὸν, διὰ τὸ μέτρον, καὶ Πίνδαρος δ᾽ θαυματὰ πολλά.

Pag. 204. C. 1. Diac. θωρήσσειν δ᾽ μέγα καὶ ἦ, καὶ γίνεσθαι] Fortasse, θωρήσσειν δ᾽ μέγα ὦ, καὶ ἦ & c.] Porro quanti sit hæc obseruatiuncula, sciunt qui Hippocratem & Galenum legerunt: apud quem θώρηξις, ἡ οἰνοποσία non aliter, quã apud Erotianum θωρῦξαι. In sequentibus autem pro θωρῆσσειν legendum fortasse θορύσσειν, & θόρυξ: Etiam quod apud Hesychium legitur, θώρηξις non dubium est quin corruptum sit ex Galenica voce θώρηξις. Scimus apud Suidam scribi θωρήσσομαι, & θώρηξις ex Aristophane, apud quem tamen θωρήζομαι scribitur; apud interpretem θώρυξις. Sed hæ varietates sunt ex corruptis scripturis: nec est dubium. Tantum moneo, caussæ non esse cur medici nimium fidei hac in re tribuant Phauorino, quem ab ipsis adduci video, vt ostendant quod volunt: qui scriptor qua fide vsus sit in describendis sæpe corruptissimis locis veterum Grammaticorum, possemus ex vno Hesychio probare: quod facturos nos confido, cum doctissimum scriptorem illum & veterum Criticorum eruditissimum a nobis emendatum publico daturi sumus. Si deus nobis permittat tam diu in hoc stadio decurrere.

Ibid. Hesiodus: θεῶν δ᾽ ἴδος ἀγνὸς ὄλυμπος] Scribendum omnino existimo: θεῶν δ᾽ ἴδος ἄγνυτ᾽ ὄλυμπος. Græcis ἄγνυσθαι, Latinis *frangere*, est, ἠχῶ ἀποτελεῖν, *sonitum edere*. Vnde *fracti fluctus* Horatio dicuntur, τὰ ἠχοῦντα κύματα:

Fractisque rauci fluctibus Hadriæ.

Cælum frangebatur, ὄλυμπος ἄγνυτο, id est, ἠχὼ μεγάλην ἀπετέλει, *resonabat*. Et ne quis dubitet, infra dicitur, περὶ δὲ σφιν ἄγνυτο ἠχώ. vbi Diaconus interpretatur, ἐκλᾶτο ἡ ἠχὼ, sicut hoc loco ἄγνυτ᾽ ὄλυμπος, nihil aliud est. Ι'μερόεν κιθάριζεν Λητοῦς καὶ Διὸς υἱὸς Χρυσείῃ φόρμιγγι· θεῶν δ᾽ ἴδος ἄγνυτ᾽ ὄλυμπος.

Pag.

Pag. 207. C. 1. Alt. ἱππότα Περ[ζ]δις] κατὰ τοὺς γλωσσογράφους ἱππότην ἀκούει τὸν φυγάδα] An intelligit veteres Hesiodi glossatores? ita ἱππότα Νηλεὺς quibusdam Criticis exponebatur ὁ φυγάς. Iisdem glossis vsus est Eustathius quibus hic magister, qui idem affirmat. διὸ καὶ ἱππότης νῦν εἰρῆσθαι δοκεῖ ὁ αὐτὸς ἀντὶ τοῦ φυγάς· κεῖται γάρ ποτε τὸ ἱππότης ὄνομα κατὰ τοὺς γλωσσογράφους ἐπὶ τούτου σημαινομένου. an vero Hesiodi? an eos qui κατὰ στοιχεῖα γλώσσας ediderant: qualis hodie præcipue est Hesychius: cuius Lexicon nihil aliud est quam perpetuæ autorum glossæ, & interpretationes ex sententia veterum Criticorum? An ergo existimabimus esse huiusmodi glossam quæ ἱππότα exponit, φυγάς. Non crediderim. sapit enim ambitionem recentiorum Græculorum, qui semper sagatebant, ne deesset noua interpretatio aut inaudita prius. Succurrit nobis Hesychius, qui monet hanc glossam esse τῶν νεωτέρων, & nulli veterum Criticorum in mentem venisse: qui cum vulgares sententias recitauit, addit: οἱ δὲ φυγάς. ἄμεινον δὲ. κάλλιον γὰρ ἐπιστήμων ἱππικῆς, ἱππικώτατος· ἄλλοι ἱππηλάτης. Et certe nos illi accedimus.

Ibid. C. 2. Alt. περὶ τὸ ἐκεῖ κνῶδαξ τὴν βόσιν] Sequitur in eo authoritatem Ori Milesij, qui tradebat, κίβον εἶναι τὴν βόσιν, ἤγουν, τὴν τροφήν.

Pag. 211. C. 2. Diac. ἢ θεοὺς τὴν κώμην ἀπήρχοντο] Scribe, θεοὺς τὴν κῶμιν.

Pag. 217. Hesiod. τῷ γὰρ ὀπυίεις παῖδα] In Solonis legibus opponebantur, βίνειν (male legitur βείνειν) & ὀπύειν. Hesychius, βίνειν, τὸ βίᾳ μίγνυσθαι, τὸ δὲ κατὰ νόμον, ὀπύειν.

Pag. 221. C. 2. Diac. ἀναλογεῖ δὲ Διὶ γέρων, ἐπ' αὐτῶν μέχρι ζωῆς ἐσχάτης] scribe & distingue: ἀναλογεῖ δὲ Διί. quæ verba στιγμὴν τελείαν postulant. Postea illa: γέρων ἀπ' αὐτῶν μέχρι ζωῆς ἐσχάτης.

Pag. 222. Hesiod. ἀμφὶ δ' ἐοὶ βρέχε τεύχεα ποικίλα χαλκῷ] τεύχεα ποικίλα, sunt, sicut Terentio *vestis varia*, ἡ πολυτελής. Nec abscedit multum Diaconus, qui interpretatur, κεκαλλωπισμένα ἐν χαλκῷ: cui loquendi rationi illa omnia quæ supra ex hoc homine adduximus multis, sunt germana, & vt princeps medicorum loquitur, ἠλλοφιζωμένα. Atque ita quidem Hesiodi scutum deponimus, duplici modo lepidum ποίημα, & quod non minus Apolline quam Hercule dignum sit.

DAN.

DANIELIS HEINSII NOTÆ IN THEOGONIAM & Interpretes.

AMICE Lector, Nolim hic expectes, sicut supra præfatus sum, ut singulorum quæ a me vel immutata, vel dempta, vel suppleta sunt, in illis Scholiis, quæ, ΣΧΟΛΙΑ ΠΑΛΑΙΑ, inscripsimus; rationem reddam: Cum nihil sine authoritate in eo secutus sim, qui ex duobus exemplaribus quibus vsus sum, vnam integram editionem dare sum conatus: Cum editio quæ vulgo omnibus præferretur, & corrupta esset sæpe, & quod plus, integris fere paginis interdum mutilata. Cui hæc scholia asscribi debeant, parum certe refert vt sciamus. Præsertim cum grammatici illas suas συναγωγὰς in præstantissimos autores vndique collectas ita sæpe prodire voluerint, ne aucupari famam viderentur, aut gloriam: quæ non debebatur illis maior, quam debetur iis qui ex aliis omnia afferunt, laborem tamen suum publicæ vtilitati imputant. Diaconū cum necesse fuit, emēdauimus. De quo homine quid dicam? Me quidem autore nunquam suscepisset opus tam friuolum & ineptum, vt sensum ex Theogonia occultum, & allegoriarum scrutaretur abyssum. Scimus quantopere in hoc scribendi genere sibi placuerint philosophi veteres, quantum in hoc ipso Hesiodi scripto tentarint, quantum sibi licere voluerint. Quorum exemplo si quid audendum erat Christiano homini, & fide puriori imbuto, ut certe diuinæ religionis suæ mysteria, ineffabilem salutis nostræ œconomiam, dispensationem æternæ sapientiæ, ab his sordibus immunem habere debuit. Minus enim hic licet quam in Philosophorum placitis. Theologi itaque cum legent ea quæ de Hercule suo fabulati sunt veteres ad Christum referri, quæ de Iouis generatione ad Dei filium ἄναρχον καὶ ἄχρονον trahi, cum tela Ignis sanctam crucem appellari, quæ bonos seruet malos perdat; vt volent, vel ringentur, vel ridebunt, vel miserabuntur hominem. Nos vero extra noxiam habebunt: qui bona fide hæc vt erant ad omnes transmisimus, ne quempiam hoc tempore offendamus, quo in factiones res pietatis trahitur. Vtrumque igitur vbi necesse fuit interpretem emendauimus, vt apparebit lectori: pauca quædam præterea, sed non nisi quæ subito occurrebant, annotauimus.

PAG. 228. C. 2. Diaconus. φιλόμυθον γὰρ αἰεὶ τὸ τῶν νέων γένος, καὶ τοῖς πιστοῖς βοσκόμενον χωείοις] Scripsit hoc modo Illustris Scaliger, cum male legeretur antea χωείς.

Pag. 230. C. 2. id. ἀθρῆ γὰρ ὁ διαβατικώτατος καὶ ὑψηλότατος ἀκροατὴς καὶ τοῦ ὀνόματος σύμπληξιν.] scribe, σύμπτυξιν. sic supra: ἀνατεινόμεναι δηλαδὴ καὶ συμπτυσσόμεναι. infra: ἐπειδὴ μέλλει συνέλκεσθαι καὶ συμπτύσσεσθαι.

Pag. 234. C. 1. Schol. ἀνάκλιον δὲ παρθένοις, Μοῦσαι, τὸ ἐπίδειπνον] scribendum, ἀνάκειον δὲ παρθένοις Μούσαις τὸ ἐπίδειπνον, nimirum ἐρρωμέναι, aut simile quid quod denotat τὸ σύντονον, & pugnat cum ἀπαλοῖς. Quamuis omnino existimem, locum esse mutilum: hoc tamen modo legendum esse facile apparet.

Ibid. C. 2. Schol. Ἡσίοδον φησί, τὸν εὐτελῆ] Certum est nunquam hoc ita sumpsisse veteres: qui totum hunc Hesiodi locum tanquam a φιλαυτολογίᾳ suspectum habuerunt, varieque illuserunt. Nec alio spectat totus Luciani dialogus qui ab Hesiodo inscriptus est, quam vt ex hoc loco poetæ insultet, tanquam φορτικῷ & φιλαυτολόγῳ. Nec aliud in animo habuit Naso cum scripsit in primo ingeniosissimæ artis suæ:

Nec mihi sunt visæ Clio Cliusq; sorores
Pascenti pecudes vallibus Ascra tuis.

Amolitur a se suspicionem qua laborabat Hesiodus: ita vt antiqui γονησίοδος vocarint gloriosos homines, qui idem de se quod Hesiodus prædicarent, quod a Musis artem accepissent; falso tamen, ac propterea ἐπιτηδεύοιεν, hoc est ἀπατῶντες, καὶ ἀλαζόνες. Hesychius: Γονησίοδος, φίλος ἀπατῶν. Quales sunt hodieque laureata illa mendicabula,

Δύστηνα Γρῆες κ' ἀπατηλὰ θρέμματα,
Λιμοῖο πατρὸς δυσσεβέστατον γένος,
Ἄνδρες φρενήρεις, οἰνοπλῆγες, οἱ αἰεὶ
Σίζουσι Μούσαις ὥσπερ ἀρτοπώλιδας.

Pag. 235. C. 1. Schol. ἀλλὰ σύ, ὦ Ἡσίοδε, παῦε τῶν ἀρχαίων ῥημάτων] Reliquias has esse Tzetzis, quæ alicunde hic irrepserint, aut cum his Scholijs commistæ sunt, quouis precio contenderim.

Id. ib. Διὸς πρότερον αὐτὸ Ζῆνα] ἀρχόμενος τῷ δευτέρῳ ὕμνῳ, τὸν Δία ἐν δευτέρῳ ὑμνοῦσιν ἀρχόμεναι καὶ λήγουσαι] Bene legit quisquis est interpres versum, qui in Hesiodo male conceptus legitur: Ἀρχόμεναι δ' ὑμνεῦσι θεαί, λήγουσί τ' ἀοιδῆς: sine vllo sensu, quod metuerunt τὴν σύστασιν τῆς ἄν, quod satis vsitatum, & tutum est: si non ex artis ratione at vsurpationis certe. Vt sit, Ἀρχόμεναί δ' ὑμνεῦσι θεαὶ λήγουσαί τ' ἀοιδῆς.

Pag. 236. C. 1. Schol. νόμους καὶ ἤθεα κεδνά] νόμους δὲ λέγει, τὰς πολιτείας, τὰς διατριβάς, τὰς νομίμους] malim νομίμους: infra eadem glossa tota propemodum repetitur. Τιμὰς δὲ λέγει τὰς πολιτείας, τὰς διατριβάς, τὰς νομίμους: τὰ διαιτήματα. addit tamen, ἤθεα δὲ τὰ ἔργα.

Pag. 238. C. 1. Diac. ἐν χάει δὲ τὸ ἔρεβος καὶ ἡ νὺξ γεννᾶται, δηλαδή, ὁ ἀπὸ τοῦ ἀέρος τῆς διακοσμήσεως] Scribe, σκότος.

Pag. 239. C. 1. Schol. Εἰ γάρ τις καὶ πένθος ἔχων] Verba illa quæ vncis inclusimus, ὅτι καὶ Ζεὺς & c. aliunde manifeste translata sunt: illa tamen quæ sub finem sunt, οὐχ' ὡς ἔλαχε παραμυθῆσαι, ita fortasse cum superioribus connecti possunt, & ad huius loci interpretationem trahi: ὡς δυνατοῦ ὄντος ἀοιδοῦ, παραμυθήσασθαι, οὐχ' ὡς ἔλαχε παραμυθήσασθαι, ἀλλ' ὡς ἐκεῖ τῶν κλέων μεμνῆσθαι ἐκείνων. Nam hæc aut similia deesse videntur. Ita tota glossa esset: Εἰ γάρ τις καὶ πένθος ἔχων] ἐντεῦθεν δείκνυσι τὴν δύναμιν τῆς Μνήμης, διὰ τὸ εἰπεῖν, [νεοκηδέϊ θυμῷ] δυνατὰ κατάπαυσον τὸ νέον πάθος, ὡς δυνατοῦ τοῦ ἀοιδοῦ παραμυθήσασθαι, καὶ οὐχ' ὡς ἔλαχε παραμυθήσασθαι, ἀλλ' ὡς ἐκεῖ τῶν κλέων μεμνῆσθαι ἐκείνων.

Pag. 239. C. 2. Sch. καὶ ποταμὸς καὶ πόντος ἀπείριτος] καὶ γαῖα] illa verba καὶ γαῖα non est dubium quin remanserint ex aliqua inter-

interpretatione quæ desideratur. Scripsit enim Hesiodus: Εἴ ποτε δ' ὡς τὰ πρῶτα θεοὶ καὶ γαῖα γένοντο, Καὶ ποταμοὶ καὶ πόντος ἀπείριτος, οἶδμα τι θύων. Ponamus igitur scripsisse Grammaticum, quandoquidem hic coniecturis agendum est, vt cohæreat cum superiori glossa, cuius hæc postrema sunt, εἶτα τι, διὰ τοῦτο τῇ ἀπάσῃ μετοχῇ μέχρι ἂν. ὡς θεοὶ, καὶ γαῖα. Καὶ ποταμοὶ καὶ πόντος ἀπείριτος, οἶδμα τι θύων] τῇ καταπλήξει ἐοικέναι &c. nā illud καὶ γαῖα, transpositum est, aut ex tali interpretatione, aut constitutione verborum Hesiodi remansit: illa autem Glossa, τῇ καταπλήξει, ad vltima proprie spectant, quæ de mari dicuntur.

Pag. 240. C. 2. Schol. Ἀθανάτων δ' εἶπεν, ἵνα δείξῃ, ὅτι τῶν ἀρχαίων εὐσεβῶν ὄντων, συνανεστρέφοντο] Nec Glossa hæc placet, nec verba Hesiodi quæ respicit: Ἤτοι μὲν πρώτιστα χάος γένετ', αὐτὰρ ἔπειτα Γαῖ' εὐρύστερνος, πάντων ἕδος ἀσφαλὲς αἰεὶ Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κάρη νιφόεντος Ὀλύμπου. Nullus est qui non facillime intelligat, cur terra πάντων ἕδος ἀσφαλὲς dicatur. At vero cur ἀθανάτων ἕδος dicatur, ἐνταῦθα, vt in prouerbio est, πᾶς ὁ ἀγὼν κεῖται. Succurrit interpres Græcus Glossa lepida, hoc est reuera Græca, & μυθικῶς πεπλασμένῃ. ἀθανάτων εἶπεν, ἵνα δείξῃ, ὅτι τῶν ἀρχαίων εὐσεβῶν ὄντων, συνανεστρέφοντο αὐτοῖς οἱ θεοί. quæ verba hoc volunt. Propterea Hesiodum terram dixisse sedem deorum, vt ostendat ante fugatam e terris iustitiam, Deos in terris cum hominibus egisse. Aristoteles ἐν τῷ περὶ Ξενοφάνους totum hunc Hesiodi locum duobus versibus minorem adducit: Αὐτίκα δ' Ἡσίοδος, inquit, Πρῶτον μὲν πάντων, φησὶ, χάος ἐγένετ' αὐτὰρ ἔπειτα Γαῖ' εὐρύστερνος πάντων ἕδος ἀσφαλὲς αἰεὶ Ἠδ' ἔρος, ὃς πάντεσσι μεταπρέπει ἀθανάτοισι. quod quidem a Philosopho factum existimaremus, vt eo citius ad propositum suum festinaret, nisi idem a Platone fieret, qui in Symposio: ἀλλ' Ἡσίοδος Πρῶτον μὲν χάος γενέσθαι φησίν, αὐτὰρ ἔπειτα Γαῖ' εὐρύστερνος, πάντων ἕδος ἀσφαλὲς αἰεὶ Ἠδ' ἔρος. Iterum Aristoteles Metaphys. l. 1. cap. 4: Ὑποπτεύσειε δ' ἄν τις Ἡσίοδον πρῶτον ζητῆσαι τὸ τοιοῦτον, κἂν εἴ τις ἄλλος ἔρωτα ἢ ἐπιθυμίαν ἐν τοῖς οὖσιν ἔθηκεν ὡς ἀρχήν. οἷον καὶ Παρμενίδης. καὶ γὰρ οὗτος κατασκευάζων τὴν τοῦ παντὸς γένεσιν, Πρώτιστον μὲν (φησὶν) ἔρωτα θεῶν μητίσατο πάντων. Ἡσίοδος δὲ, Πάντων μὲν πρώτιστα χάος γένετ', αὐτὰρ ἔπειτα Γαῖ' εὐρύστερνος Ἠδ' ἔρος, ὃς πάντεσσι μεταπρέπει ἀθανάτοισιν. Aristoteles igitur, vt videtur ἀθετεῖ duos interiectos versus, vt & Plato: quamuis sciam sæpenumero inter citandum nihil respicere philosophos illos, præter illud cuius gratia citatur. Zenonē quoque idem fecisse notat interpres, & inter reliquos illum, Γαῖ' εὐρύστερνος. Si igitur Aristotelem sequamur & Platonem, duosque hos versus eiiciamus, nihil erit opus Glossa tam frigida.

Pag. 246. C. 2. Diac. πρέπον ὅτι πομβεῖν ἐν θαλάσσῃ τοῖς ναυτίλοις, *φράζειν τὰς νῆας] Non opus esse hoc asterisco ostendit vox quæ infra occurrit, φράσματα καὶ δόκιμα ἔχειν, καὶ δῶρα, καὶ φράσματα, ἐξ ἰσχύος καὶ φυλάξεως ἐπιτηδεύματα τοῖς ναυτίλοις τῶν νηῶν.

Ibid. C. 2. Schol. Ἐγκοιμέλωσις ἤτοι κοιλοτάτας ἔχοντα φάραγγας] Scribe, ἐγκοιλάσεις, ἤτοι κοιλοτάτας, &c.

Pag. 248. C. 1. Sch. ὁ δ' Ὅμηρος, τὸν * Ὅμηρον καλεῖ ἑκατόγχειρα δι' αὐτὸ τοῦτο] Scribe, τὸν Βριάρεων.

Pag. 266. C. 1. Diac. εἰώθασι γὰρ οἱ εὐσεβέστεροι τῶν ἀνθρώπων, τὸ εἰς τὸ θεῖον δι' ἀλαζόνας μὲν ὀρχησμοσύνας ἀσπάζεσθαι τοὺς * τοὺς ἀγαθοὺς τῶν ἀνθρώπων καὶ σεμνοτέρους &c.] fortasse: ἀσπάζεσθαι τῶν εἰς τοὺς ἀγαθοὺς. & c. dixit autem insolenter τῶν εἰς τοὺς ἀγαθοὺς τῶν ἀνθρώπων, ἔξωθεν sumendo τὸ ὀρχησμοσύνας, sicut eadem periodo dixit, εἰς τὸ θεῖον ὀρχησμοσύνας, pro, κατὰ τοῦ θεοῦ.

Pag. 271. Hesiodus. Τῷ δὲ σπαργανίσας μέγαν λίθον] βαίτυλον nimirum, lapidem,

dem, qui pro Ioue Saturno obtrusus erat, βαίτυλον dicebant: Hesychius: οὕτως ἐκαλεῖτο ὁ δοθεὶς λίθος τῷ Κρόνῳ ἀντὶ Διός.

Pag. 303. C. 2. Sch. Ἥβην καὶ Ἄρηα] διότι ἡβάζουσιν ἀέρα εἰσπνέοντες καὶ ἐκπνέοντες οἱ ἄνθρωποι. τὸν δὲ ἀέρα γεννᾷ] Scribe, τὸν δὲ Ἄρην γεννᾷ: ita Diaconus. διότι ἡβάζουσιν εἰσπνέοντες καὶ ἐκπνέοντες οἱ ἄνθρωποι· τὸν δὲ Ἄρην γεννᾷ, διότι δι' ἀέρα καὶ εὔκρατον τόπον ἐρίζουσι καὶ μάχονται ἔνιοι. Sæpe mutuas operas tradunt, & bellas συμπαθώσεις nobis tradunt, vt honestissimo vtamur nomine.

Id. ibid. ἐκ δ' Ἀμφιτρίτης] Ἀμφιτρίτη ἡ τῶν ὑδάτων φύσις] malim χύσις, vt infra alibi.

Pag. 306. C. 2. Sch. ἐξ ἧς οἱ ἄθλοι γίνονται, ἤγουν αἱ ἀπογεννήσεις τῶν ποταμῶν] Scribe, τῶν πολέμων.

Reliqua, si quæ potius typographorum incuria commissa videntur: quæ partim a nobis emendata sunt: partim fortasse prætermissa: partim inter properandum commissa, quiuis per se facile emendabit. Nobis operæpretium his adiungere visum non fuit: nec est certe.

AMICE Lector, Dum schedas meas excutio, inueni quædam in Hesiodo obseruata, a doctissimo iuuene, & amico meo Joanne Meursio: qui nonnulla etiam fragmenta suppeditauit, in quæ quanuis magna ex parte ipse incidissem partim: partim ab aliis accepissem, ac præsertim Scaligero, nolui tamen tam propensum studium laude carere.

IOAN-

IOANNES MEVRSIVS *Danieli Heinsio.*

EXCVSSI, mi Heinsi, quod promiseram præsenti, tandem scedas meas, vt Hesiodi fragmenta, quæ petebas, subministrarem. Sed ecce, dum hoc ago, alia quoque occurrunt in iisdem olim notata, quæ fortasse non minus grata habebis. Qualiacunque vero sunt, tuo ea iudicio & candori permitto; & discipe, si publico prodesse possint.

DICAM *prius obiter de Poëtâ ipso, tanti olim illius Carmina facta fuisse, vt memoriter ediscerentur, recitarenturque. Athenæus lib.* XIV. *refert ex Chamæleontis libro De Stesichoro:* μεμελῳδῆσθαι δ' ἐν τῷ περὶ Στησιχόρου ἐμμελῳδῆσθαι φησὶν οὐ μόνον τὰ Ὁμήρου, ἀλλὰ καὶ τὰ Ἡσιόδου. *Venio nunc ad Poëmatum ἐπιγραφάς. Primum locum inter ista obtinent* ἔργα καὶ ἡμέραι. *Illorum hic versus est:*

Κρύψαντες γὰρ ἔχουσι θεοὶ βίον ἀνθρώποισιν.

Qui citatur etiam à Synesio περὶ ἐνυπνίων *statim in ipso initio:*

Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τοῦτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψε
Τοὶ μὲν δαίμονές εἰσι, Διὸς μεγάλου διὰ βουλὰς,
Ἐσθλοὶ, ἐπιχθόνιοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.]

Longe aliter citantur hi versus à Theodoreto in Sermone De Martyribus, hoc modo:

Αὐτὰρ ἐπειδὴ τοῦτο γένος κατὰ μοῖρ' ἐκάλυψεν,
Οἱ μὲν δαίμονες ἁγνοὶ, ἐπιχθόνιοι καλέονται,
Ἐσθλοὶ, ἀλεξίκακοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.

Quos sanè satis oscitanter vertit Macrobius in Somn. Scip. lib. I. *cap.* IX.

Indigetes diui fato summi Iouis hi sunt:
Quondam homines, modo cum superis humana tuentes,
Largi ac munifici, ius regum nunc quoque nacti.

Nam postremus ille versus est ex Hesiodio, qui paullò post sequitur:

Πλουτοδόται· καὶ τοῦτο γέρας βασιλήϊον ἔσχον.

Nisi dicere omninò velimus intercidisse in Macrobiano textu duos aut tres versus.

Νῦν δ' αἶνον βασιλεῦσ' ἐρέω φρονέουσι καὶ αὐτοῖς]
Hunc locũ respexit Philostratus in Imaginibus, cum inquit: ᾔνιξατο μὲν γὰρ καὶ Ὁμήρου μῦθον, καὶ Ἡσιόδου. *Paullo ante:*

Καὶ τοὶ μὲν ναίουσιν ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες
Ἐν μακάρων νήσοισι, παρ' ὠκεανὸν βαθυδίνην
Ὄλβιοι ἥρωες. ———

Huc respexit Auctor Prouerbiorũ: Ὁ Ἡσίοδός φησι μακάρων νήσους εἶναι περὶ τὸν ὠκεανὸν, ἐκεῖ τοὺς εὐδαίμονας εἶναι ὑπὸ Κρόνου βασιλευομένους.

Τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
Ἀθάνατοι ———

Huius loci ita meminit Agathias in Epigrammatis:

Τῆς ἀρετῆς, ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν,
Ἔννεπεν Ἀσκραῖος, δῶμα τόδε προλέγων.
Κλίμακα γὰρ ταναὴν περόωντες φρονέοντι πορεῖν,
Ἱδρῶτι πλαδαρὴν ἀμφιδίηντα κόμην.
Ὑψόθεν εἰσορόωσι φιλαστείων πεδίον.
Καὶ τάχα τῆς ἀρετῆς πιτνάμενος θάλαμος.

Et respexit Ammianus lib. XIV. Quam autem sit pulcrum exigua hæc spernentem & minima, ad ascensus veræ gloriæ tendere longos & arduos, vt memorat vates Ascræus, Censorius Cato monstrauit. *Sed in illo ipso loco,* ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκηται, *lego* εἰς ἄκρον ἵκηαι: *alloquitur enim fratrem Persen.*

Κ' ἐν τῷ τῷ μίτῳ κλέιον οὐκ ἐδύναμαι]
Hic Synesius oculos habuit Epist. CXXIX. ἀπέσταλκά σοι τῇ μὲν ἀξίᾳ τῷ ἀλλοτρίῳ χρυσοῦ νομίσματα δέκα, τῷ δὲ ἀριθμῷ πέντε, κατὰ τὸν Ἡσίοδον, τῷ ἥμισυ πλέον τοῦ παντός.

Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημένος ἄρκιος ἔστω]
Hunc versum semper in ore habuit Pittheus auus Thesei maternus, vt testatur Plutarchus in vitâ Thesei.

Ἤματι χειμερίῳ ὅτ' ἀνόστεος ὃν πόδα τένδει]
Citatur iste versus etiam ab Antigono lib. ἱστοριῶν παραδόξων: ὁ δὲ πολύπους ἐν τῷ χειμῶνι περιτρώγει αὑτοῦ τὰς πλεκτάνας. διὸ καί φησι

Ἤματι χειμερίῳ ὅτ' ἀνόστεος ὃν πόδα τίμνει.

vbi nota quoque variantem lectionem τίμνει *pro* τένδει. *Etsi malim* τένδει.

Νάσσατο δ' ἄγχ' Ἑλικῶνος ὀϊζυρῇ ἐνὶ κώμῃ]
Auctor qui Hesiodi & Homeri certamen conscripsit, hoc loco pro νάσσατο *habet* ᾤκησε.

Ἡ δὲ γυνὴ τέτορ' ἡβώοι, πέμπτῳ δὲ γαμοῖτο.]
Pollux lib. I. *Cap.* VII. ὅπου δὲ ἄνηρ ὁ Ἡσίοδος, ἡ δὲ γυνὴ τέτταρα ἡβάτω, ἐν τῷ πέμπτῳ γαμείσθω. *Venio ad* ἀσπίδα *ipsius, quæ veteribus suspecta fuit: nam Aristophanes Grammaticus alterius cuiusdam esse censebat, qui Homericum Scutum imitandum sibi delegerit. Homerum autem etiam* ἀσπίδα *scripsisse Suidas testatur, & paraphra*

 raphra

raphrasin scripsisse Philostratum. Ex Aristophanis quoque sententia Dionysius Longinus lib. περὶ ὕψους *dubitat, cuius hæc sunt verba,* εἰ ἀνόμοιόν γε τὸ Ἡσιόδειον ἐπὶ τῆς ἀχλύος· εἴγε Ἡσιόδου καὶ τὴν Ἀσπίδα θετέον. *Venio nunc ad Fragmenta, quæ tu maximè desideras.*

Ea nos supra exhibuimus.

Extant & alia non pauca, excerpta ex Etymologico, sed quia memini dicere te D. Scaligerum hæc esse suppeditaturum, non libebat describere. Venio nunc ad quasi Fragmenta: id est, vbi citatur quidem Hesiodus, versibus tamen non prolatis. Et similiter video quoque fecisse Vrsinum in editione Fragment. Lyricorum: itaque neque tu, puto, rectè negliges, aut negligere etiam voles. Strabo lib. I. Ἐρατοσθένης δὲ Ἡσίοδον μὲν εἰκάζει πεπυσμένον περὶ τῆς Ὀδυσσέως πλάνης, ὅτι κατὰ Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν γεγένηται πιστεύσαντα τῇ δόξῃ, μὴ μόνον τῶν ὑφ' Ὁμήρου λεγομένων μεμνῆσθαι, ἀλλὰ καὶ Αἴτνης, καὶ Ὀρτυγίας τῆς πρὸς Συρακούσαις νησίου, καὶ Τυρρηνῶν.

Idem lib. XIII. Οὐδὲ γὰρ Ἡσίοδος εἰδὼς Πρίαπον, ἀλλ' ἔοικε τοῖς Ἀττικοῖς Ὀρθάνῃ, καὶ Κονισάλῳ, καὶ Τύχωνι, καὶ τοῖς τοιούτοις.

Apollodorus βιβλιοθήκης ά. Ἡσίοδος δὲ (λέγει) ἐξ Ὠλένου τῆς Ἀχαΐας ἐφθαρμένην ὑπὸ Ἱπποστράτου τοῦ Ἀμαρυγκέως.

Idem lib. II. *Biblioth.* Ἡσίοδος δὲ τὸν Πελασγὸν αὐτόχθονα φησὶν εἶναι.

Ibidem. Ἡσίοδος δὲ καὶ Ἀκουσίλαος Πειρῆνος αὐτήν φασιν εἶναι.

Ibidem. Διό φησιν Ἡσίοδος οὐκ ἐπισπᾶσθαι τὴν ἀπὸ τῶν θεῶν ὀργὴν τοὺς γινομένους ὅρκους ὑπὲρ ἔρωτος.

Ibidem. αὗται δὲ ὡς ἐτελειώθησαν, ἐμάνησαν, ὡς μὲν Ἡσίοδός φησιν, ὅτι τὰς Διονύσου τελετὰς οὐ κατεδέχοντο.

Idem lib. III. *Biblioth.* Ἡσίοδος δὲ δέκα μὲν υἱοὺς, δέκα δὲ θυγατέρας.

Ibidem. Ἡσίοδος δέ φησιν ὅτι θεασάμενος περὶ Κυλλήνην ὄφεις συνουσιάζοντας, καὶ τούτους τρώσας, ἐγένετο ἐξ ἀνδρὸς γυνή· πάλιν δὲ τοὺς αὐτοὺς ὄφεις παρατηρήσας συνουσιάζοντας, ἐγένετο ἀνήρ.

Ibidem. Ἡσίοδος μὲν γὰρ αὐτὴν (Χαρικλὼ) μίαν εἶναι τῶν νυμφῶν λέγει.

Ibidem. Ἡσίοδος δὲ καί τινες ἕτεροι, τὴν Ἀταλάντην οὐκ Ἰάσου, ἀλλὰ Σχοινέως εἶπον.

Ibidem. Ἡσίοδος δὲ αὐτὸν (Ἄδωνιν) Φοίνικος καὶ Ἀλφεσιβοίας λέγει.

Phrynichus in Eclogâ Dictionum Atticarum: Ἔστι μὲν εὑρέσθαι ἅπαξ παρ' Ἀριστοφάνει ἐν Δαιταλεῦσι παίζοντι τὰς Ἡσιόδου ὑποθήκας.

Sed antequam finiam, non negligenda sunt & hæc fragmenta, quæ paulò omiseram. Ex Stephano in Τάβαι.

—παρ' Ἱπποδάμειοι Γερήνοις.

Ex eodem in Ὤλενος.

ᾤκει δ' Ὠλενίην πέτρην ποταμοῖο.—

Existimo & de Theogoniâ hoc moneri non ineptè posse, primum omnium id argumentum tractasse Musæum. Testis est Diog. Laërtius in Proœmio: παρὰ μὲν Ἀθηναίοις γέγονε Μουσαῖος, παρὰ δὲ Θηβαίοις Λίνος· καὶ τὸν μὲν Εὐμόλπου παῖδά φασι, ποιῆσαι δὲ Θεογονίαν καὶ σφαῖραν πρῶτον. *Scripsit & eandem Epimenides ad quinque millia versuum, teste eodem Laërtio in vitâ eius. Sanè, vt hoc quoque obiter dicam, puto Hesiodum statim à Theogoniâ suas* ἠοίας *incepisse; idque coniicio ex quatuor postremis versibus* τῆς θεογονίας.

Αὗται μὲν θνητοῖσι παρ' ἀνδράσιν εὐνηθεῖσαι
Ἀθάναται γείναντο θεοῖς ἐπιείκελα τέκνα.
Νῦν δὲ γυναικῶν φῦλον ἀείσατε ἡδυέπειαι
Μοῦσαι Ὀλυμπιάδες κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο.

Nam certum est τὰς ἠοίας *nihil aliud fuisse quam mulierum præstantissimarum Catalogum. Hæc habebam mi Heinsi, quæ communicata tibi volui. Si iuuare forsan potuerunt, aut grata tibi esse, erit cur gaudeam pro amicitiâ nostrâ. Vale, & illustrare nomen tuum, vti cœpisti, perge: & me amare. Hagâ Comitis Postrid. Kal. Octobr.* CIƆ. IƆC. II.

ANIMADVERSIONES ALIQVOT IN LATINAM HESIODI VERSIONEM.

Pag. 5. MVSÆ ex Pieria] *Male. simpliciter* Pierides *verte: si non ob aliud, ut saltem ambiguitas tollatur: nam & Tzetzes in eo deceptus fuit, ut ad eum notamus, & alij. Vide quæ ibi diximus.* Μοῦσαι Πιερίηθεν, *ad verbum,* Musæ a Pieria, *sicut,* Pastor ab Amphryso.

Ibid. Carminibus celebrantes] *Male. Vertendum erat,* carminibus celebres. *ita multa terminatione ἐνεργητικὰ, παθητικῶς eleganter sumi a poetis, notum esse debet. Errorem tamen hunc antiquum esse docent glossæ Hesychij, quæ exponunt, κλείουσαι, ὑμνοῦσαι. ex interpretatione scia quo vetere Hesiodi: manifeste enim locum hunc in animo habuit.*

Ibid. Quomodo mortales homines] *verte,* per quem. *Eustathius,* βῆ δὲ κατ' Ἰλίου ... ἀντὶ τοῦ κατέβη, καὶ ἀλλαχοῦ, βῆ δὲ κατ' Ἰδαίων ὀρέων, καὶ παρ' Ἡσιόδῳ, ὅντε διὰ, ἤγουν δι' ὅν.

Pag. 10. & *pro* iustitia *tua* dirige iudicia] *Vtro modo accipiamus, non potest placere hæc interpretatio. Si accipiatur simpliciter ex opinione nostra, de qua supra egimus,* δίκῃ ἴθυνε θέμιστας, ἀντὶ τοῦ δίκην ἀσκεῖν κατὰ τὰς ἀγορὰς, *vel,* ἐν τῷ δικάζειν, *ut ad Persen referatur, reddendum erit,* & iustitiam in iudiciis sequere. *cuius adeo sententiæ me non pœnitet, ut existimem, unice confirmari παροιμίᾳ illo veterum, quod Eustathius affert:* Ἰστέον δὲ ὅτι καὶ ... τὰς δικαίας ... Ἡσίοδος ἰθυδίκην, ὅ ἐστι ... φησί. τῇ δὲ ... *ita* δίκῃ ἰθύνειν θέμιστας, *erit simpliciter,* περὶ τὰς δίκας, ἤτοι τὴν ἀγορὰν, ἰθυδικεῖν, τουτέστι δίκαιον εἶναι.

Pag. 11. alteram quidem probauerit qui nouerit] *verte,* alteram quidem probarit sapiens. *Nam, ut in Notis nostris ostendimus,* ὁ νοήσας, *est,* ὁ σοφός. *Vide quæ ibi diximus.*

Ibid. in diuersa autem animum distrahunt] *verte,* differunt tamen inter se. *Vide quæ notamus supra.*

Pag. 13. Posuit vero ipsam Saturnius altiiugus, in æthere habitãs, Terræ in radicibus, *& quidem* hominibus longe meliorem] *verte,* posuit autem ipsam Saturnius sublimis, in æthere habitans, In terræ radicibus, & hominibus longe, *quam est altera,* meliorem.

Pag. 16. Cura namque parua est, *id est, esse debet,* litiumque forique] *Dissentio plane a Græcis interpretibus, qui hic frustra ψιλωταὶ sunt, dum ὤρη scribendum asseuerant non ὥρη. Verte:* Parum enim temporis relinquitur, litium, & fori, Cui de victu in annum nondum prospectum est.

Ibid. Tibi vero non amplius erit iterum] *Verte,* tibi vero non amplius licebit. *Adi Notas nostras ad Hesiodum.*

Pag. 19. Occultatum enim habent dij victum hominibus] *verte:* occultarunt enim dij victum hominibus, *aut potius,* viuendi rationem: *nec enim Latinis aliter exprimendum est schema quo poeta utitur Pleonasmi Attici,* Κρύψαντες ἔχουσι.

Pag. 27. Et gratiam circumfundere capiti auream Venerem] χάριν *non possum ita simpliciter sumere.* χάρις *verbum Venereum est, & Attici χαρίεσσαι καὶ ἐπαφρόδιτα vocant puellas, in quarum oculis apparet μαχλοσύνη, qualis in Pandora fuit, coniuncta cum summis dotibus. Et mulieres χαρίεσσαι sunt αἱ ῥᾳδίως παρέχουσαι ἑαυτὰς, quæ facile maritis præbent, facile illis morigerantur. Vt non mirum fuerit extitisse quosdam qui Pandoram nihil omnino esse existimarent, quam τὴν ἐπιθυμίαν.*

Ibid. Imponere vero caninamque mentem, & furaces mores &c.] *Verte:* addere vero impudentem mentem, & fallaces mores.

Ibid. Moxque ex terra finxit inclytus vtrinque claudus] *Verte,* inclytus ambiclaudus.

Pag. 33. familiæ hominum] *simpliciter,* homines, φῦλ' ἀνθρώπων *dictum est, sicut* genus piscium *Horatio,* sæcla hominum *Lucretio ad verbum essent,* φῦλα ἀνθρώπων, ipsi homines, οἱ ἄνθρωποι.

Pag. 38. Aerem induti] *verte,* inuisibiles, *ut appareat loquendi ratio, & quid sit ἀήρ, nimirum ἡ ἀορασία.*

Pag. 41. Aureo neq. natura simile neq. intellectu] *verte,* Aureo neque corporis adolescentia simile, neque mente. φυὴ *est Homero non ἡ φύσις, cum τῷ νοήματι opponitur, sed ἡ τοῦ σώματος ἀνάστασις: mihi vero hoc loco placet*

cet Moschopulus, qui φυὴν interpretatur, σώματος ἀνατροφὰς, id est, corporis & membrorum adolescentiam. *tardius enim hi homines crescebant quam prius.*

Pag. 43. Vbi quidem ipsos mortis quoque finis adobruit] *Verte*, mors adobruit. *nam τέλος θανάτοιο quomodo ab Homero dicatur, pueris notum est. Eiusmodi interpretationes studiosos reddunt Graecos authores studiosis adolescentibus.*

Pag. 51. Verbis obliquis alloquens] *Verte*, iniustis. *Toto hoc opere τὸ σκολιὸν τῇ δικαιοσύνῃ opponitur, quam propterea ἰθυδικίας vocat, & δίκας ἰθείας, de quo supra diximus, & ἰθεῖαν δίκην, apud Hesiodum vbique frequentatum.*

Ibid. Raucus, malis gaudens] maledicus, malis gaudens. *Moschopulus, κακὰς φήμας ἐγείρων exposuit ratione simili: est autem τοῦ φθονοῦντος ὁ χαιρεκακισμὸς, quo hic vtitur.*

Ibid. Deorum ad familiam] *Haec pueri scire debebant, Ἀθανάτων φῦλα, ex ratione τοῦ πλεονάζοντος, esse τοὺς ἀθανάτους, ἤγουν τοὺς θεοὺς: vt & supra diximus.* Piscium & summa genus haesit vlmo.

Pag. 55. Sed nunc fabulam regibus dicam, tametsi ipsi sapiant] *Verte*, Nunc fabellam a brutis desumptam iudicibus proponam, quamuis ratione praeditis.

Ibid. Cito enim abit iusiurandum vna cum prauis iudicijs] *Verte*, continuo enim sequitur iusiurandum praua iudicia. *ἅμα τρέχει, est, ἀκολουθεῖ, ἕπεται. Ὅρκος est ἡ ἐπιορκία. Nihil in toto hoc loco intellexerũt, qui* euanescere *exposuerunt: qui tamen melius aliquid discere potuissent, nisi Graecorum interpretes consulere insuper habuissent: & praecipue Proclum.*

Ib. Iustitiae vero impetus tractae] *Verte*, Iustitiae vero clamor *excitatur* tractae, *quocũque, &c. quamuis me non lateat quid περὶ ῥόθου ex Plutarcho notet Proclus: quod hic locum non habet.*

Ibid. prauis autem iudicijs iudicarint leges] *verte*, prauisque iudicijs, *vel*, & prauis iudicijs: *non obseruant τὸ δὲ in eiusmodi nihil aliud esse quam τὸ καὶ, vel τὸ τε. hic error passim inuenitur.*

Pag. 59. in conuiuijs vero partis opibus fruuntur.] *Nimium saepe ignoratione Hellenismi peccant contra τὸ ἰδιάζον linguae aut sermonis saltem poëtici: Θαλίῃ μεμηλὼς est τὸ θάλλειν, sicut apud poëtam πολέμου μεμηλὼς, ὁ πολεμικὸς, πλούτου μεμηλὼς, ὁ πλούσιος. Verte*, Fructus autem colligunt florentes. *malim autem legere, θαλίης δὲ μεμηλότες, sicut sequitur, θάλλουσιν δ᾽ ἀγαθοῖσι διαμπερές.*

Pag. 60. Malum vero consilium consulenti pessimũ] *vide quae annotauimus, & verte potius.* concipienti, *vel* ineunti pessimum.

Pag. 61. Sed his nondum finem arbitror impositurum. *&c.*] *Verte*, Sed haec nondum arbitror facturum *&c.*

Ibid. Caeterum tibi ego bona sciens dico] *Verte*, Caeterum tibi ego bene cupiens. *causam habebis infra.*

Pag. 72. rursum hic inutilis vir est] *Verte*, Ille contra homo inutilis est. *αὖ & αὖτε apud Hesiodum & Xenophontem praecipue, sunt, τὸ ἔμπαλιν.*

Pag. 77. & quando lux sacra venerit] *Verte*, & quando matutinum tempus appropinquabit: *nisi frustra esse existimemus antiquos Homeri interpretes, qui hoc tam studiose inculcant.*

Ibid. & negotium aliquod domesticum accidat] *Verte*, negotium aliquod fortuitum obruat. *Vide quae περὶ τοῦ ἄλλο supra diximus.*

Pag. 84. mala enim in fundo parsimonia] *Scribe*, sera. *legendum enim δειλή.*

Ibid. Credulitas pariter ac diffidentia perdiderunt homines] *Nihil notius est quam poëtas omnes ἀλέγειν ἀντὶ τοῦ ... amare, ob mollitiem illius temporis: quod Latini saepe sequuntur. Virgil.*

Agricola incuruo terram dimouit aratro.

quod hic in ὤλεσαν factum est. Reddendum igitur fuit, perdunt.

Pag. 88. Vnicus vero filius seruarit paternam domum Pascendo] *Vide Notas, ex quibus disces quis sit horum sensus, & quomodo constituendus.*

Pag. 99. Adolescentiae mensuram habentes] *Verte*, qui modicae aetate sint. *Ἥβης μέτρον illa pars est vbi ἥβη desinit. Ἀλλ᾽ ἥβης ἱκόμεσθα, καὶ ἥβης μέτρον ἵκοντο. Caue enim duo illa existimes, vt grammatici loquuntur, ἐκ παραλλήλου κεῖσθαι, & idem designare.*

Pag. 107. Instant vero opera bobus] *Verte*, boues occupati sunt, *perspicuitatis causa.*

Ibid. Inquit autem vir mentis compos] *Nimis negligenter in similibus Graecos interpretes inspexerunt. verte*, Constituit autem, *vel*, proponit sibi homo qui opinione sua diues est, fabricare currum. *nam φρένας ἀφνειὸς, vt recte Proclus notat, est, ὃς οἴεται ἀφνειὸς, τοῖς ἑαυτοῦ φαντασίαις ταῖς κεναῖς οἴεται εἶναι ἄφνειος. deinde & τὸ φησὶ non bene affectum est: quod est*, certo dicere, *aut* constituere, *sicut Homero, τὸ φημὶ, ἀποφαντικόν est τοῦ σαφῶς γινωσκομένου, & ἀξιωματικὸν, quod proprium illius hominis est, qui, ταῖς φαντασίαις ἀπατᾶ.*

Ibid. domi reponendo] *Verte*, vt acquirat sibi. *οἰκεῖα θέσθαι, ἀντὶ τοῦ περιποιεῖν, ἢ οἰκεῖα*

ἑαυτῷ

ἑαυτῷ ποιῶν venuste dicitur: proprium eius modi poetarum est, τὸ δίζω, ἀντὶ τοῦ ποιῶν.

Ibid. Vt tibi se impleant arua] *Verte*, vt impleantur tibi arua. *Non videtur intellexisse, τὸ πλήθειν esse ἀμετάβατον.*

Pag. 112. Obuersim manipulans pulberulentus] *Verte*, manipulans cum labore. *de hoc alibi plura. κεκονιμένος hoc loco opponitur τῷ ἀεργῷ. Et Homero sæpe κονίζειν est, τὸ πονεῖν, καὶ τὸ πέρι κακοπαθεῖν. Horatio, duces dicuntur*, non indecoro puluere sordidi, *οἱ ἀθλοῦντες, καὶ ἐν κόνει πονοῦντες.*

Pag. 115. Spes vero non bona indigentem virum fert] *Verte*, fouet, *vel* nutrit.

Ibid. Indica autē seruis] *Verte*, Dic autem: *nam τὸ δεικνύειν τῇ χειρὶ l'ανίζει, vt notamus.*

Pag. 118. Longæ enim validæque noctes sunt] *Ineptissime. Verte*, Longæ enim noctes succurrunt illis, *vel*, auxilio sunt. *bobus nimirum, qui tum requiescunt. Ait enim, bieme plus alimonij requirere homines, minus boues, quia illis succurrunt longæ noctes, quibus requiescunt.*

Pag. 127. Fugito vero vmbrosas tabernas, & ad Auroram cubile] *Verte*, Fugito sedes vmbrosas, & matutinum somnum. *id est: Noli meridiari, & interstitio somno diem diffindere: noli præterea ad Auroram vsque lectum fouere.*

Pag. 136. annus vero per terram accommodus sit] *Verte*, Ita annus in opere rustico absolutus est, *vel* sit.

Pag. 144. Nisi sciens Neptunus] *Male. Verte*, Nisi dedita opera. *docti Græci interpretes τὸ πρόφρων reddunt, ἰδίως χελωθείς.*

Ibid. In his enim summa est] *Verte*, Penes hos enim summa potestas est.

Ibid. Quia rapax est] *male. Verte*, Quia occasio ipsius rapienda est. *hoc est*, cum offertur occupanda. *Vide quæ notamus ad interpretes Græcos, quibus omnibus hic aqua hæsit.*

Pag. 145. mediocritatem obserua] *Verte*, Tempus commodum obserua.

Pag. 150. Bene vero animaduersionem.] *Verte*, reuerentiam erga Deos immortales obserua.

Pag. 152. plurima vero gratia ad mensuram euntis] *Verte*, si mediocritatem seruet, *vel*, modum.

Pag. 164. Sic facere] Ita agas.

Pag. 166. Nempe cum veritatem populi indicantes agunt] *Verte*, Nempe cum circa iuris negotia, *vel* circa iustitiam populi versantur. *Vide quæ notamus, contra Græcos interpretes supra.*

Pag. 176. Prima vero noua] *transposita est horum duorum versuum interpretatio: posterior enim priori respondet.*

Pag. 187. filia seruatoris populorum Electryonis] *Verte*, filia bellicosi, *vel*, populorum dissipatoris.

Pag. 189. sub clypeis anhelantes] *Verte*, supra clypeos suos animum gerentes. *μαιζόνα τὸν θυμὸν τῶν ἀσπίδων ἔχοντες exponit glossa, quam hic sequimur.*

Pag. 191. populorum defensor, splendidus heros] *vt supra*, populorum dissipator.

Pag. 192. Haudquaquam eadem sapientes] *Verte*, Haudquaquam similes. *ἐρεῖα φρονεῖν, ἐρεῖα ἐιπεῖν, ἐρεῖα εἰδέναι nihil aliud sunt, quam, ἐρεῖον εἶναι: sicut λυγρὰ φρονεῖν, λυγρὰ νοεῖν, λυγρὰ εἰδέναι, nihil aliud sunt quam λυγρὸν εἶναι. Quæ tam vsitata sunt Homero, vt mirum sit apud illum toties somniare interpretes. sic Cyclops dicitur ἀθεμίστια εἰδώς, id est ἀθέμιστος. Supra apud Hesiodum ostendimus quo modo vertendum sit, ἐσθλὰ νοεῖ τινί.*

Pag. 195. neque ingenio similes, neque intellectu] *Verte*, neque statura similes corporis, neque ingenio.

Ibid. sceleratum Eurystheum] *Verte*, extertricineum. *ἠλιτόμηνοι potius dicuntur partus, qui a medicis ἠλιτόμηνοι: Hesychius ἠλιτόμηνον, ἡμαρτημένον. sed hic est, ἡμαρτημένον κατὰ τὸν ἱκανὸν τῆς κυήσεως χρόνον.*

Pag. 198. & vnguentum lachrymarum] *Nihil est stultius. Verte*, lachrymis madebant.

Pag. 200. In eo tumultus cædesque] *Videtur legisse, Ἐν δ' ὅμαδός τε φόνος τε, non φόβος τε.*

Pag. 202. nothum Martis] *quam lectionem hic sequitur?*

Ibid. Circa magnum Petræum] magnus Petræus.

Pag. 217. neque Mars exitium prohibuerit] Arcebit.

Pag. 218. consiliarius Iupiter] Prudens.

Pag. 227. ita vt audirem tam futura quam præterita] vt scirem.

Ibid. deorum patrem atque etiam virorum] hominum.

Pag. 227. & finiunt carmē] *Verte*, & finientes carmen, *legendo, λήγουσι, quod necesse est.*

Pag. 243. adamantis in pectore animum habentem] *Verte*, ferreum.

Ibid. perfecti fluuij] *Verte*, rotundi.

Pag. 251. Euarineque, tam indolis gratæ] *Verte*, formæ. *vt ita sumam, τὸ, formæ, ἀντὶ τοῦ Γράμματος ἀναδοχῆς.*

Pag. 254. Ipsa insuper peperit aliud genus perplexum] *Verte*, ingens monstrum.

Ib. odiosa edoctam] *Verte*, abominabilem. *Vide quæ supra de hoc loquendi genere diximus.*

Pag. 263. Partem vt habeat] *Verte,* Potestatem vt habeat. *idem est hoc loco μοῖρα de dijs, quod τιμὴ, quod λάχος, γέρας, & alia.*

Ibid. Imo etiam stelligero a cœlo sortita est honorem] *Verte,* stelligero sub cœlo sortita est potestatem. *opponit enim τὰ ὑπ' οὐρανῷ, τοῖς θεοῖς, hoc est,* cœlum & terram.

Pag. 264. Facile porro domita] *Verte,* Rhea porro domita.

Pag. 272. prompto animo] scienti animo, *aut,* dedita opera. ἰδυῖῃ.

Pag. 273. perpetua consilia sciens] *Verte,* immortalis. *sic paulo post, hac ipsa pag. vertendum.*

Ibid. super omnes consilia edoctus] super omnes sapiens.

Pag. 283. decem plus annis] *Verte,* decem totos annos.

Pag. 297. valde spirantium] *Verte,* igneorum turbinum.

Eiusmodi plura sunt, & grauiora credo: sed quæ in mentem veniebant proponere voluimus: vt & in reliquis minus rudiores decipiantur.

LECTORI.

SOLENT Græci qui cum fructu in veterum scriptis versari volebant, partim quæ notanda videbantur, partim quæ instituto suo conductura putabant in Eclogas suas, & Σημειώσεις referre, vt nimirum vti volentibus in promptu & quasi ἐν χεροῖν essent. Huic rei succurrere voluimus: selegimus ea quæ in veterum Græcorum Scholiis non modo dignissima obseruatu erant: sed & dictionum Hesiodicarum interpretationes fere omnes: præcipuè tamen elegantes, aut eruditas, aut tales saltem vt ferri possent aut instituto nostro accommodari. Hoc dicimus quia in Theogonia multa prætermittenda fuerunt: in cuius interpretatione voluerunt ἀλληγορεῖν impune postremæ ætatis Græci, & quiduis sibi permittere. De quibus iudicium suum vnicuique permittimus. Cæterum quo paratior esset & magis obuius vsus eorum, singula vocabula κατὰ στοιχεῖον proposuimus, & obseruato litterarum ordine. Veteres in eo grammaticos secuti, qui in Onomasticis suis quibus veterum autorum locos illustrabant, ita præiuerunt. Vt iam Hesiodicum glossarium & vocabularium eâdem operâ habere possis; & quicquid apud interpretes Hesiodi boni est, quasi e promptuario desumere.

Α.

Α· καὶ ὅτι τὸ α στερητικὸν ἀντὶ τοῦ δυς λαμβάνεται. διὸ ἄβατον ὁδὸν τὴν δύσβατον λέγομεν. 198. β

Α. ὅτι τὰ εἰς α θηλυκὰ τὰ ἀπὸ τῶν γενικῶν ἀρσενικῶν γινόμενα μακροκαταληκτοῦσι· θεῖος, θεία, οἶκος, οἰκία. 187. α.

Ἄαπτοι, ἀκαταμάχητοι, ἄφοβοι. 48. β.

Ἄαπτοι, κρείττονται· 196. β.

Ἀβύπτω, τοῦ μὴ βεβαπτισμένου. 107. α.

Ἀγάλλεται, μέμφεται. 79. β.

Ἀγέστρατος καὶ Ἀγελάη, ὅτι οὕτως ἡ φρόνησις λέγεται, διὰ τὸ ἄγειν λαοὺς, καὶ διεξάγειν στρατόπεδα. 299. β.

Ἀγκυλομήτης, ἀγκυλομήτου, καὶ τὰ ἄλλα κλίσιν οὐκ ἰδίαν ποιεῖται· ἀλλὰ ἑτερόκλιτον. 23. α.

Ἀγκυλομήτης, ὁ ἑαυτὸν νοῶν, καὶ εἰς ἑαυτὸν ἐπιστρεμμένος. 23. α.

Ἀγκυλομήτης, ποικιλομήτης, δολόμητις, καὶ ὅσα ἀπὸ τοῦ μῆτις σύγκειται ὀξυπαρεξύνονται, καὶ διὰ τοῦ ι γράφεται. 23. α.

Ἀγλαὰ μηρία. ἤτοι τὰ λευκά. οὕτω γὰρ λέγεται διὰ τὸ λευκόν. 78. α.

Ἀγλαὰ μηρία, τὰ ὀστᾶ τῶν μηρῶν 78. α.

Ἀγνὸς, ἐπὶ ψυχῆς. καθαρὸς ἐπὶ σώματος. 82. β.

Ἀγορὴ, ἀντὶ τοῦ δημηγορίας παρ' Ἡσιόδῳ. 15. β.

Ἀγορή. οὕτω τὸ ἀγοραζόμενον πρᾶγμα λέγεται. καὶ τὸ νόμισμα δι' οὗ ἀγοράζεται. 16. β.

Ἀγορὰ, τὸ πωλητήριον, καὶ τὸ βουλευτήριον, καὶ τὰ ἐν ἀμφοτέροις πλήθη. καὶ λαλιά. 16 β.

Ἀγορεύω, διδάσκω. 145. β.

Ἄγραυλοι οἱ ἐν ἀγρῷ αὐλιζόμενοι. 234. β

Ἀγροιώτης, ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ διατρίβων, καὶ γίνεται ἀπὸ τοῦ ἀγροῦ ἀγροώτης. καὶ πλεονασμῷ τοῦ ι ἀγροιώτης. 192. β.

Ἀδάμαντα, οὐ τὸν λίθον, ἀλλὰ τὸν σίδηρον. 198. α.

Ἀδάμας, εἶδος σιδήρου, καὶ λίθος στερρός 48. β.

Ἀδάμας, καὶ ὅτι ἀπὸ ἀδάμαντος ψυχὴ λέγεται, ἀντὶ τοῦ ἀδαμαντίνη. 43. β.

Ἀδηκτοτάτη, ἄδηκτος, μὴ γινώσκουσα σκληρῶς. 105. α.

Ἀδρὸς, ὁ πολύς. 111. β.

Ἀείδω, ποιητικὸν, ᾄδω κοινόν 5. β.

Ἀεικία, ἀνεργία, τουτέστι κακά. 148. α.

Ἀενάοντων, αἰὲν ῥεόντων· ἐξυδάπτοντα γὰρ τὰ πτώματα. 126.

Ἀενάων, ἀειρρύτων, ἀπαύστως ῥεόντων. 158. α.

Ἀεργὸς, ποιητικὸν, ἀργὸς κοινόν. 73. β.

Ἀερσιπότητος, ἀντὶ τοῦ ἀερσιπότης, ἤγουν ὁ ἐν τῷ ἀέρι πετόμενος. ἀερσιπότητος ἀράχνης. 167. α.

Ἀερσιπότητος, ὁ ἐν ἀέρι πετόμενος· παρεσχηματίσθη δὲ ἡ λέξις αὕτη ἀπὸ γενικῆς. 171.

Ἀερσιπότητος, τῆς ἐν ἀέρι πετομένης. 170. α.

Ἀεσίφρονα θυμόν, ἤγουν τὸν ἀεσίφρονα, τὸν μάταιον, ἢ τὸν βλαψίφρονα· τὸ γὰρ ἄσαι τὸ βλάψαι σημαίνει. 79. α.

Ἄησι. ἔρχεται πνέων. 119. β.

Ἀηροφόρος. ὅτι Σέλευκος γράφει ὀμβροφόρος. 124. β τὰ λοιπὰ ἐν τῷ, πυροφόρος ἀήρ.

Ἀθάνατοι, ἁπλοῦν καὶ ἀπολελυμένον· ἐν τῷ, Ἀθάνατοι Ζηνός 70. α.

Ἀθηνᾶ. ἡ φρόνησις, καὶ ἡ ἔφορος τῆς φρονήσεως θεός. 5. α.

Ἀθηνᾶ, ἡ φρόνησις, παρὰ τὸ τὰ πάντα ἀθρεῖν καὶ βλέπειν. 32. β.

Ἀθηνᾶ, ὅτι τοὔνομα σημαίνει γυναῖκα βασιλίδα, τῆς παχυμεροῦς ἀέρος, καὶ τὴν φρόνησιν. 9. β.

Ἀθηνάης ἀγλαΐας, τῆς ἀθρεούσης τὰ πάντα συνέσει, καὶ ἀξιούσης, καὶ ἀθετούσης λίαν ἐξόχως τὰ καθ' ἡμᾶς διατιθέντος. 256. α.

Ἀθηνᾶ, ὅτι λέγεται ὡς ἄθηλά τε οὖσα. 32. β.

Ἀθὺρ, Αἰγυπτίων μήν. 125. β.

Αἶα, ὅτι ἡ γῆ Ἀττικῶς γαῖα, ἀπὸ τοῦ αἶα. προσθήκῃ γαῖα. 49. β.

Αἰγίδα, τὸ δέρμα τῆς Ἀμαλθείας αἰγός. 223. α.

Αἰγίοχον, ὅτι τὴν εἱμαρμένην οὕτω λέγει. 36. β.

Αἰγῶν σὺν εὐνηθμάων, τοῦ θηλάζειν πεποιημένων. 132. α.

Αἰδέσιμος καὶ αἰδοῖος ὅτι ταυτὸν μὲν φασὶ, πλὴν ὅτι τὸ μὲν παρὰ τοῖς ποιηταῖς αἰδοῖος, τὸ δὲ παρὰ τοῖς κοινοῖς ἐν χρήσει. 29. α.

Ἀΐδηλα, ἄξια ἀφανισμοῦ. 163. α.

Αἰδήμων. ὁ εἰδὼς αἰδεῖσθαι. 29. α.

Ἀΐδης. ὅτι λευκόπεπλος. 18. β.

Αἰδνὸς, τὸ ἀφανὲς, καὶ μὴ ὁρώμενον, ὡς ἀΐδης, κατὰ πλεονασμὸν τοῦ ν. 300. α.

Αἰδοίη, τιμία. 249. α.

Αἰδοῖος, αἰδοῦς ἄξιος· ὡς γελοῖος, γέλωτος. 28. β.

Αἰδοῖος, ὅτι αἰδοῖός ἐστι τίς ποτε, ἢ δι' αἴσχη ἀγαθὰ, ἢ δι' ὃ εἰς αὐτὸν ἐξήμαρτε. 29. α.

Ἀΐδος, ἡ ἀΐδιος ὁ ἀεί. ἐτυμολογεῖται δὲ ἀπὸ τοῦ α στερητικοῦ μορίου καὶ τοῦ εἴδω. 200. β.

Αἰδὼς καὶ αἰσχύνη. ὅτι διαφέρει, καὶ αἰδὼς μὲν ἡ μικρὰ, καὶ ἐπὶ τοῖς τυχοῦσι γινομένη ὑποστολὴ, εὐλαβεῖ λογισμῷ. αἰσχύνη δὲ ἡ ἐν κακοῖς ἀτιμία. 54. α.

Αἰδώς με ἔχει. ὅτι αἰδώς μ' ἔχει. καὶ αἰδοῦμαι ἴσχει, καὶ αἰσχύνομαι ταυτόν. 77. α.

Αἰζηὸς, ποτὲ μὲν ὁ ἄνθρωπος· ποτὲ δὲ ὁ νέος. 103. α.

Αἰθιόπων, πάντων τῶν μεσημβρινωτέρων. 123. β.

Αἴθωνι σιδήρῳ, τμητικῷ. 159. α.

Αἰλούρων ὄμματα. ὅτι αἰλούρων ὄμματά φασι καὶ τὰ τῶν μυῶν σπλάγχνα φθίνειν μὲν σελήνης ληγούσης, αὔξεσθαι δὲ ἀκμαζούσης 168.

Αἱμυλίοισι λόγοισιν, ἀπατητικοῖς. 300. β.

Αἰνῶ, ἀντὶ τοῦ παραιτοῦμαι. ὅθεν ἐπαινὴ Περσεφόνεια. 142. β.

Αἴνημι, αἰνῶ κατὰ παραγωγὴν Αἰολικῶς. 147. β.

Αἰολεῖς, καὶ ὅτι οἱ Αἰολεῖς καὶ τοὺς περισπωμένους μέλλοντας βαρύνουσιν. οἷον ποιήσω, καὶ ἔρσω, καὶ κέρσω. 149. β.

Αἰολεῖς, καὶ ὅτι οἱ Αἰολεῖς τὸ κ ἀντὶ τοῦ π τιθέασιν· ὡς κοῖον ἀντὶ τοῦ ποῖον. ὅθεν Κοῖος παρ' Ἡσιόδῳ. 246 β.

Αἰολεῖς. ὅτι οἱ Αἰολεῖς ἀποβάλλουσι τὸ γ ἀπὸ τῶν εἰς υξ, φάρυξ, καὶ φόρμυξ. 247. β.

Αἰολεῖς. ὅτι οἱ Αἰολεῖς ἐπὶ τῶν μετὰ

φωνήεν πλημμελῶν συμφώνων, διπλασιάζουσιν αὐτὰ, ἢ τοῖς αὐτοῖς συμφώνοις, ἢ ἁπλοῖς συμφώνοις τοῖς αὐτοῖς μετ' αὐτὰ, ἔννη, ἄμμες ὔμμες, Πέῤῥαμος ὁ Πρίαμος. ἁπλοῖς δὲ συμφώνοις, ὡς, ὄνυμα, ὄκχος. 147. β.

Αἰολεῖς. ὅτι οἱ Αἰολεῖς ἐνίοτε μὲν διπλασιάζουσι τὸ σ, ἐνίοτε δὲ ἐκθλίβουσι. 69. β.

Αἰολεῖς. ὅτι οἱ Αἰολεῖς, μετὰ τὸ α. ἂν ᾖ φωνῆεν, προστιθέασι τὸ υ. οἷον, ἀὴρ αὐήρ, ἀὼς αὐὼς, καὶ τὰ τοιαῦτα ἄλλα. συμφώνου δὲ ὄντος μεταξὺ, οὐκ ἔτι. 147. β.

Αἰολεῖς. ὅτι οἱ Αἰολεῖς τρέπουσι τὸ α εἰς υ, τὰς σάρκας σύρκας λέγοντες. 54. β.

Αἴσωπος, ὅτι δοῦλος ὢν τὸν ἐπὶ σοφίᾳ θαυμασθέντων εἷς ἐγένετο. 2. β.

Αἰτωλοί. ὅτι οἱ Αἰτωλοὶ καὶ Ἀκαρνᾶνες ἐτρίψαντο ἀλλήλους διὰ πλεονεξίαν. 81. α. καὶ 83. β.

Αἰσχύνη καὶ αἰδώς. ὅτι κατὰ τὸν μυστικὸν Ἀριστοξένον διαφέρει. αἰσχύνη γὰρ ἡ γινομένη ἀτιμία ἐπ' αἰσχροῖς. αἰδὼς δὲ ἡ εὐλάβεια καὶ σεμνὴ ὑποστολή. 81. β.

Αἰσχύνης. ὅτι τομιταιστερίας. 2. β.

Ἀκακήσιον, ὄρος Ἀρκαδίας, ἔνθα ὁ Προμηθεὺς ἐτιμᾶτο. 289. β.

Ἀκάκητα, ὁ μηδένα κακῶν, ἢ ὁ κακωθῆναι μὴ δυνάμενος. λέγεται δὲ ἀκάκητα ἢ οὕτως ὁ Προμηθεὺς, ἢ ὅτι παρ' Ἀρκάσιν ἐτιμᾶτο. ζήτει ἐν τῷ Ἀκακήσιον.

Ἀκάστη, ἡ θεράπεια. 268. β.

Ἀκιώπαζον, ἄσηπτον. κὶς γὰρ μικρὸν ζωΰφιον διεσθίον τὰ ξύλα. 103. α.

Ἀκήριοι, ἄψυχοι. 180. α.

Ἀκίνητον, τὸ μὴ δυνατὸν, ἢ τὸ μὴ φύσιν ἔχον κινηθῆναι. 161. α.

Ἀκινήτους, ἰδίως ἔλεγον τοὺς τάφους 161. α.

ἀκοίτης, ὁ ἀνὴρ ἤτοι, ἄκοιτις ἡ γυνὴ ἰῶται. 176. α.

ἀκραῖος Ζεφύρου, τοῦ καθαροῦ καὶ ἀκμαίου, ἠρέμα πνέοντος. 132. α.

ἀπυρηναιτρεῖς, σκίπτω, γλάφω, νίφω. 226. β.

ἀκύσω, μᾶλλον τοῦ ἐνεστῶτος κλύω 10. α.

ἀκρεῖος, τοῦ ἄκρας φυσῶντος, εὐκραοῦς, καλοῦ, καὶ εὐμιγοῦς, ἢ ἠρέμα πνέοντος. 134. α.

ἀκρονυκίφαιος, ἐπιῤῥηματικῶς, ἀντὶ τοῦ κατὰ τὸ ἄκρον τῆς νυκτὸς, ἤγουν κατὰ τὴν ἑσπέραν. 128. α.

ἀκρόνυχοι. οἱ ἀστρονόμοι. 128. β.

ἀκτὴ, θηλυκόν. σημαίνει δὲ τὸν καρπόν. 17. β.

ἀκτὴν, ἐξαίρετον δώρημα. 17. α.

ἀκτὴς, ἀκῆς, ὁ. τὸ τῆς Δήμητρος δώρημα. 18. β.

ἀκτὶς, ἡ τοῦ ἡλίου, ἀκτὴ ὁ αἰγιαλὸς, ὁ ἀκτὴς τοῦ ἀκτοῦ, τὸ τῆς Δήμητρος δώρημα. 18. β.

ἀλάλημαι, παθητικὸς παρακείμενος, ἀπὸ τοῦ ἀλαλῶμαι. 34. β.

ἀλάληται, ἀπὸ τοῦ ἀλῶ, ἄλημαι, ἐνεστὼς Αἰολικὸς παθητικὸς, ὡς δίζημαι, καὶ ἀκάχημαι. καὶ κατὰ ἀναδιπλασιασμὸν, ἀλάλημαι· καὶ κατὰ συστολὴν Αἰολικὴν, ἀλάλημαι. 35. β.

ἀλαλῶμαι. ζήτει ἐν τῷ ἀλῶμαι.

ἀλαπάξαι, Ἀττικῶς τὰ κενώματα. ὅθεν ἐξαλαπάξαι. 54. α

ἀλάπαδνος. ζήτει ἐν τῷ λάπαθος.

ἀλέα, ἡ θέρμη, ἡ περὶ τὸν ἥλιον 116. β.

ἀλέα, κυρίως ὕπαιθρος τόπος ὑπὸ ἡλίου θερμαινόμενος. 116. β.

ἀλέασθαι, ἔκφυγε. 156. α.

ἀλέασθαι ἐπιπορεύω, τὴν δευτέραν καὶ ἐπαναπορείαν φυγήν. 106. β.

ἀλέγω, τὸ φροντίζω. ἀλογῶ δὲ τὸ καταφρονῶ. 62. β.

ἀλέξανδρος. ὅτι ὁ Μακεδὼν Ἀλέξανδρος ἀρώματος ἐκ τοῦ σώματος ὀσμὴν ἀπέπνει. 104. α

ἀλιμέδη, ἡ σῆψις τῶν πλεόντων, ἢ τὴν ἁλμυρότητα λέγει. 252. β.

ἀλεωρὴν, καταφυγήν. 121. α.

ἀληθέα, μὴ ἐπιλανθανόμενον. 250. β.

ἄλιμον. ἐδεσμάτιον ἐξ ἰοῦ ξηραινομένου πρὸς ἥλιον, καὶ σησάμου καὶ μέλιτος, καὶ τοῦ μήκωνος δακρύων. 20. β.

ἄλιμος, ἐδεσμάτιόν τι μικρὸν ἐξ ἀσφοδίλου καὶ μαλάχης. 20. α

ἄλιμος. ὅτι κατεσκεύαζον ἐκ σκίλλης καὶ μαλάχης. 20. β.

ἀλόγων ζώων ὅτι γένη δ'. ἐντόμων, μαλακοστράκων, ὀστρακοδέρμων, μαλακίων. α. 123.

ἀλοητὸς, ὁ καιρὸς ὅτε ἀλοῶσι, καὶ ὁ καρπὸς ὁ ἀλοούμενος, καὶ τὸ ἀλοᾶν. 95. α.

ἄλσος, ὁ περίχωρος τοῦ ναοῦ. 194. α

ἀλυκοπίδη, ἀπὸ τοῦ ἅλυτος καὶ πέδη. 28. β.

ἀλύω, τὸ χαίρω, καὶ τὸ λυποῦμαι παρ' Ὁμήρῳ. 265. α.

ἀλφησταὶ, τοῖς διανοητικοῖς ἀνθρώποις, καὶ εὑρετικοῖς. 30. β.

ἀλωὴ, ὁ τῶν ἀμπελώνων χῶρος. 212. β.

ἀλῶμαι, καὶ προσθήκῃ, ἀλαλῶμαι 34. α.

ἅμαξα. ὅτι τὸ ἅμαξα ψιλοῦται, Δωρικῶς, Αἰολικῶς, καὶ Ἰωνικῶς. 109. β.

ἅμαξα. ὁ τροχὸς, ἐκ τεσσάρων ἁψίδων συγκείμενος. 102. α

ἀμᾶσθαι, ἀντὶ τοῦ ἀμᾶν, ἤγουν θερίζειν. 167. α.

ἀμβατὸς, ἀντὶ τοῦ ἀμβατή. 145. α.

ἀμβατὸς θάλασσα, Ἀττικῶς, ὡς τὸ κλυτὸς Ἱπποδάμεια. 146. β.

ἀμβατὸς, εὐεπίβατος, δεξιὸς εἰς τὸ ναυτίλλεσθαι. 147. β.

ἀμβροσία, ἑορτὴ ἐν τῷ Ληναιῶνι, τοῦ Διονύσου ἱερὰ, ὅτι δὲ Βρουμάλια παρὰ Ῥωμαίοις καλεῖται. 125. α.

ἀμείνω, ἀντὶ τοῦ καλά. 73. α.

ἀμητὸς καὶ θερισμὸς, οἱ καιροί· ἄμητος δὲ καὶ θέριστος τὰ θεριζόμενα καὶ ἀροτριώμενα. 13. α

ἀμητὸς, ὁ καιρὸς ὅτε ἀμῶσι, καὶ ὁ καρπὸς ὁ ἀμώμενος, καὶ ἡ ἐνέργεια, ἤτοι αὐτὸ τὸ ἀμᾶν 95. α.

ἀμμέσον, ἀνὰ μέσον. 205. α.

ἀμολγαίη μᾶζα. ἄρτος μετὰ γάλακτος ἐντεθρυμμένος, ἕτεροι ἡ ἀμολγαίη ἀντὶ τοῦ κρατίστη, ἀκμαία. τὸ γὰρ ἀμολγὸν ἐπὶ ἀκμαίου τίθεται, ἢ ὀλύρα βεβρεγμένη, κατὰ τὸν Καλλίστρατον. 133. β

ἀμολγαίη μᾶζα: ζήτει ἐν τῷ μᾶζα ἀμολγαίη.

ἀμολγαίη μᾶζα, ὁ ἐν οφύρατε ἄρτος, καὶ λιπτὸς, καὶ τρυφερὸς παρὰ τὸ μάζω, τὸ τρυφῶ,

φῶ, ἢ παρὰ τὸ μάστω, τὸ φυλάσσω. 135. β.
ἀμολγεὺς, τὸ ἀγγεῖον εἰς ὃ τὸ γάλα ἀμέλγουσι. 133. β.
ἀμφέχει, ἀντὶ τοῦ ἀμπέχει Ἀττικῶς. 49. α.
ἀμφιβλήστρου. ὅτι τοῦ ἀμφιβλήστρου χρῆσις νεωτερικόν. Ὅμηρος δὲ ἄγκιστρον οἶδε. 205. β.
ἀμφιδάμαντος, ὅτι ὁ Ἀμφιδάμας Εὐβοίας ὢν βασιλεὺς, πρὸς Ἐρετριέας ναυμαχῶν ἀνῃρέθη, καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ ἐπ' αὐτῷ προεκήρυξαν ἀγῶνας παντοίους, καὶ ἆθλα, ὧν νενόμισται. 144. α.
ἀμφιγυήεις, ὁ ἀμφοτέρωθεν σίνων καὶ βλάπτων. 32. α.
ἀμφιγυήεις, ὁ ἀμφοτέρωθεν χωλός. 32. α.
ἀμφιγυήεις, ὁ ἑτέρῳ μέρει χωλεύων. 32. α.
ἀμφιγυήεις. παντὸς τοῦ χωλοπόδη. 28. β.
ἀμφὶς, παντοχόθεν. 148. β.
ἀμφιτρίτη, ἡ θάλασσα, καὶ ἁπλῶς ἡ τῶν ὑδάτων ὑπόστασις, διὰ τὸ ἀμφὶ τοῖς στοιχείοις τρίτην λαχεῖν τάξιν. 302. β.
ἀμφιτρίτη, ἡ τῶν ὑδάτων χύσις, διὰ τὸ ἀμφὶ τοῖς στοιχείοις τρίτην λαχεῖν τάξιν. 303. β.
ἀναπολεῖν, ἀναφέρειν. 108. β.
ἀναβολαί. ὅτι ἀνατολαὶ διτταὶ τῶν πλανητῶν τε καὶ ἀπλανῶν, καὶ δύσεις διτταί. Μία μὲν ἣν σὺν τῷ παντὶ οὐρανῷ ἀνατέλλουσι καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἀπὸ τοῦ ὑπογείου ἡμισφαιρίου, εἰς τὸ ὑπέργειον, καὶ πάλιν ἀπὸ τοῦ ὑπεργείου εἰς τὸ ὑπόγειον δύνουσιν. Ἑτέραν τε δευτέραν ἀναβολὴν καὶ δύσιν ποιοῦνται σὺν τῷ ἡλίῳ κατ' ἐνιαύσιον κύκλον, ἀνατολὴν ἑῴαν καὶ δυτικὴν ὀψίαν. 93. β.
ἀνατολὴ, ἡ σὺν ἡλίῳ τῶν ἄστρων ἀναφορά. ἑπιτολὴ δὲ ἡ φαίνωσις τῶν ἄστρων ἡ μετὰ τὴν κρύψιν τὴν ἡλιακήν. 91. β.
ἀναύρους, τοὺς χειμάρρους. 224. β.
ἄναυρος, ποταμὸς Θεσσαλίας· καλοῦνται δὲ καὶ ἀναύρους τοὺς χειμάρρους. 124. β.
ἀνάχαρσις, ὅτι Σκύθης. 2. β.
ἀνδρογύνος, τίκτει παῖδας ἄρρενας ἐν αὐτῇ ἀγαθόν. 74. α.
ἄνεμοι, καὶ ὅτι διάδικοι κατὰ Ἀρ-
στοτέλην. 300. α.
ἄνεμοι. ὅτι, ὡς ὁ Ἀκουσίλαος, τρεῖς παρὰ Ἡσιόδῳ, Βορρᾶς, Ζέφυρος, Νότος. 269. α.
ἀνεπίξεστοι, ἀφιλοκάλητοι, ἀκόσμητοι, τουτέστιν ἁπλῆ. 160. α.
ἀνεπιρρέκτων, ἀθύτων. 161. α.
ἀνεπιρρέκτους, χωρὶς τοῦ πρότερον εὐξάσθαι καὶ ἀπεῖσαι. 161. α.
ἀνὴρ, πάντη σημαίνει, τὸν ἀνδρεῖον, τὸν γήμαντα, τὸν φύσει, τὸν ἀνδρικὴν ἡλικίαν λαβόντα, καὶ τὸν ἄνθρωπον. 9. β.
ἄνθρωποι. ὅτι οἱ ἄνθρωποι τρία εἶναι λέγονται· κατὰ τὸν λόγον θεῖοι, κατὰ τὸ ἄλογον δαιμόνιοι, κατὰ τὸ σωματικὸν εἶδος ἄνθρωποί τινες. 29. β.
ἀνόστος, παρὰ Λακεδαιμονίοις ἰδίως ὁ πλούσιος. 119. α.
ἄντυγες, αἱ περιφέρειαι τοῦ δίφρου. 193. α.
ἀνώσιμοι ἡμέραι καὶ ἀποφράδες. 180. β.
ἀοιδὴ, ποιητικὸν· ᾠδὴ, κοινόν. 5. β.
ἄοικοι, μήτε γυναῖκας μήτε παῖδας ἔχοντες. 132. β.
ἀὴρ, ἀπὸ τοῦ ἀρῶ, τὸ φονεύω, ἢ ἀπὸ τοῦ α στερητικοῦ, καὶ τοῦ ὁρῶ, τὸ ποιεῖν τὸν ἄνθρωπον μὴ ὁρᾶν. 206. α.
ἀὴρ, κυρίως ἡ αἰθήρ. 206. α.
ἀπαλέσεται, ἀναχωρήσει. 224. β.
ἀπαρέμφατον. ὅτι ἡ αι δίφθογγος τυπικόν ἐστι καὶ τὸ χαρακτηριστικὸν τῶν ἀπαρεμφάτων. 14. β.
ἀπαρέμφατα. ζήτει ἐν τῷ ποιητικοί.
ἀπαρέμφατα. ὅτι τὰ ἀπαρέμφατα καὶ προστακτικὰ ἀναγράφονται παρ' Αἰολεῦσιν αἰεὶ κεῖνται, καὶ τὰ ὅμοια. 247. β.
ἀπαρέμφατα. τοῖς ἀπαρεμφάτοις δεῖ δίφθογγον ἐπὶ τέλει εἶναι. 14. β.
ἀπαρέμφατον. ὅτι πᾶν ἀπαρέμφατον παρὰ Δωριεῦσιν ὑπογράφεται. ζήτει ἐν τῷ, Δωριεῖς.
ἀπάτη καὶ δόλος διαφέρει. ὅτι ἀπάτη ἐστὶν ὅταν ἐπ' ἀγαθῷ γίνεται· ὁ δὲ δόλος οὐδέποτε. 29. β.
ἀπάτη, ὅταν λάθῃ τις ὑπό τινος ἐπί τι παραγαγούς. 19. β.
ἀπείρεσια γῆν, τὴν σφαιροειδῆ. 49. β.
ἀπήμων, εὐλαβὴς, εὔκηλος. 145. α.
ἀπλανῶν ἄστρα λέ. 93. α.
ἀπόθεσις, ὅτι οὐ ταῦ καλεῖται σχῆμά τι ἐπιλογικὸν καὶ συμπερασματικώτατον. 36. β.
ἀπολέσωσι, ἐλαττούμενος. 113. α.
ἀπόλλωνα, τὸν ἥλιον. 167. α.
ἀποῤῥύτου, τῆς ῥεούσης καὶ μὴ ἰσχυούσης ἀκαθαρσίαν. 134. α.
ἀποψύχειν, ἀποπνεῖν. 164. α.
ἀποψύχειν, ἀφοδεύειν, ἢ ἀποπνευματίζειν, ἢ ἀποψύξεως χάριν τοῦ σώματος παρὰ τοῖς ποταμίοις ῥεύμασιν ἵστασθαι, ἢ ἀποπλύνειν, ἢ ἀπονίπτειν. 264. β.
ἄπταιστος, Αἰολικῶς μικρογραφεῖται. 48. β.
ἀράχνης λέγεται τὸ ζωΐφιον αὐτὸ τὸ ὑφαντουργόν. ἀράχνιον δὲ τὸ ὑπ' ἐκείνου ὑφαινόμενον. 171. β.
ἀράχνη, τὸ ζωΐφιον· ἀράχνιον δὲ τὸ παρ' αὐτοῦ ὑφαινόμενον. 112. β.
ἀργαλέον, ἀπὸ τοῦ ἔργου, ἢ ἀπὸ τοῦ ἄλγους, ἀλγαλέον, καὶ ἀργαλέον. 36. β.
ἀργειφόντης, ὁ Ἑρμῆς, ὅτι Ἄργον ἐφόνευσε, κατὰ τοὺς νεωτέρους. 30. β.
ἀργειφόντης, ποιητικὸν, ἀντὶ τοῦ Ἀργειφόντης. 28. β.
ἀργειφόντης, ὡς τὸν Ἄργον τὸν πανόπτην φονεύσας. 28. β.
ἀργειφόντης, ὁ ἐν Ἄργει φονῶν. 30. β.
ἀργέστην, κατά τινας ἐπίθετον τοῦ Ζεφύρου. 269. α.
ἀργέστην, τὸν Λευκόνοτον καθ' Ὅμηρον. 269. α.
ἀργέστην, τὸν ταχὺν καὶ καθαρόν. 269. α.
ἀργέστης, ὁ ἀπηλιώτης, ὃν Ὅμηρος λέγει Εὖρον. 300. α.
ἄρεως, Ἄρεως. 196. β.
ἄρειον, πολεμικόν. ἢ ἀντὶ ὑπερθετικοῦ ἄρειον καὶ βέλτιον. 49. α.
ἄριος, καὶ Ἄρεος Αἰολικῶς, καὶ Ἄρητος, καὶ Ἄρηος Ἰωνικῶς, καὶ Ἄρεως Ἀττικῶς. 196. β.
ἀρέσασθαι, ἐχορτάσθησαν. 209. β.
ἀρεταὶ γενικαὶ Ἀνδρεία, Φρόνησις, Σωφροσύνη, καὶ Δικαιοσύνη. ἀλλ' ὅτι καὶ τὸ κάλλος, καὶ τὸ τάχος, καὶ τὸ περιβλέπεσθαι, καὶ ἕτερα τοιαῦτα ἀρετὰς

ἐκάλουν οἱ πολλοί. 76. β.
ἄρης. ὅτι ὁ Ἄρης καὶ ἥλιος περιοδεύει ἐνιαυτῷ τὴν νυχθημερινὴν τῇ ἡμέρᾳ περιγραφήν· Ἀφροδίτη δὲ μησὶ ιθ. Ἑρμῆς δὲ ἐνιαυτῷ. ἢ μᾶλλον μησὶν ὀκτώ. ἡ δὲ σελήνη ἐνὶ μόνῳ μηνί. 104. β.
ἀρίζηλον. λέξις ποιητική. 10. α.
ἀρίζηλον, τὸ διάδηλον καὶ περιφανῆ. 10. α.
ἀριθμῶν, ζήτει ἐν τῷ μετρῶν.
ἄριμα, ὄρη Κιλικίας, ἢ Λυδίας, ὅπου ὁ Τυφωεὺς κεῖται. 257. α.
ἀρίσταρχος, καὶ ὅτι ὁ Ἀρίσταρχος τοὺς δύο στίχους ἐν τῷ αὐτῷ ὀβελίζει ὡς ἀλόγω γενεαλογοῦν ὁ προσοῦσιν. 57. α.
ἀρίστιππος. καὶ ὅτι ἔλεγε, συμβόλου δεῖσθαι χρῆναι εἶναι τῶν προσηκόντων. 74. α.
ἄριστον, τὸ γεῦμα. ζήτει ἐν τῷ δεῖπνος.
ἀριστοτέλης. ὅτι τὸν Ἀριστοτέλην λέγεται Ἡσίοδον πρὸ Ὁμήρου μετὰ τὴν τοῦ ξενοκλέους πλάνην Ἑρμιονίδι συνῳκηκέναι τῇ θεραπαίνῃ, ἐξ ἧς αὐτὸν σχεῖν υἱόν. 97. α.
ἀρή, χωρίον οὕτω πάλαι λεγόμενον· νῦν δὲ νέαι πάτραι. 18. β.
ἀροτήρ, ποιητικόν, ἀροτὴς κοινόν. 96. α.
ἀροτός, ὁ καιρός. ἐν ᾧ ἀροῦσι, καὶ τὸ ἀροῦν. 95. α.
ἄρουρα, κυρίως ἡ ἠροτριασμένη γῆ. 38. β.
ἀρκτοῦρος, ὁ τοῦ Ἀρκτοφύλακος ἀστήρ. 128. β.
ἀρμονίδην, τὸν ναυπηγὸν παρ' Ὁμήρῳ. 178. β.
ἀρμαλιᾶς, τῆς τροφῆς. 122. α.
ἀρμαλιῆς, τροφῆς, ὡς συναρμοζούσης τὰ μέλη. 127. β.
ἄρμενον, ἁρμόδιον. 143. α.
ἀρπακτός, ἤγουν βίαιος, οὐ τοῦ καιροῦ διδόντος, ἀλλὰ τῶν ἀνθρώπων ἁρπαζόντων αὐτόν. 141. β.
ἁρπακτός, περίβολος, καὶ ἐπικίνδυνος ὑπάρχων. 147. β.
ἅρπας χαροποιούμενοι, χάροποι τὰ ὄμματα. 130. β.
ἀρπυίας, Ἀελλώ, καὶ Ὠκυπέτην. 250. β.
ἀρπυίας, καὶ ὅτι Δωριεῦσι συνίστησι τὸ ὄνομα. τὰς γὰρ εἰς ας ληγούσας αἰτιατικὰς αὗται συστέλλουσι. 253. β.
ἄρπυιαν, τὴν τάχιον κατ' Ὀρφέα. 268. α.
ἄρχεσθαι. ὅτι πάντες τῷ ἀπαρεμφάτῳ ἀντὶ προστακτικοῦ τίθησιν ὁ ποιητής, ἢ νοεῖται ἐπὶ πᾶσι τὸ θέλε. 93. β.
ἀρχή, καὶ ὅτι πᾶσιν ἀρχὴ κατὰ Πλάτωνα θεός ἐστι. 168. β.
ἀρχίνης, παῖς Ἡσιόδου, κατὰ Πίνδαρον δὲ Μνασεύς, ἢ Στησίχορος. 71. α.
ἀρχιλόχου καὶ Ἱππώνακτος βλασφημίαι. 67. α.
ἄσκρα, χωρίον τῶν Βοιωτῶν, περὶ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους τοῦ Ἑλικῶνος. 2. α.
ἀσίη, ὁ κόρος. 269. α.
ἀσκώλια καὶ Πιθοιγία, ἑορταὶ εἰς τιμὴν Διονύσου. 87. β.
ἀστεροπήν, τὴν τῶν ἀστέρων κίνησιν. 269. β.
ἀστὴρ καὶ ἄστρον διαφέρει· ὅτι τὸ ἄστρον σύστημά ἐστιν ἐξ ἀστέρων συνεστός. ὁ δὲ ἀστὴρ μονήρης ἐστίν. 105. α.
ἀστός. ὅτι ὁ ἀστὸς τῷ ξένῳ ἀντίκειται, τῷ δὲ ἐνδήμῳ ὁ ἔκδημος. 61. α.
ἀστροβολῆσαι, τὸ τὰς ἀμπέλους τῷ καύματι ἀλοῆσαι. 129. α.
ἀτερπέος, σκληρῶς, χαλεπῶς. 289. β.
ἀτάσθαλοι, οἱ εἰς θεοὺς ἐξαμαρτάνοντες. 43. α.
ἀτάσθαλα, πονηρά, ἀπὸ τοῦ ἄγαν θάλλειν· ἢ ἀπὸ τοῦ ἀτάσθαλον εἰπεῖν, πλέον αὐτοὺς κινοῦσι πρὸς ὀργήν. 148. α.
ἀτάσθαλα, τὰ θάλποντα ἐν τοῖς ἄταις, ἤγουν βλάβαις ἀνάμεστα. 69. β.
ἄτλαντος θυγατέρες δώδεκα, καὶ πρὸς Ὕας. 92. α.
ἄτλαντος καὶ Πληιόνης αἱ Πλειάδες. 92. α.
ἄτλας, ἀνατρεμοῦντι ἐγγὺς ὁρίζων τῷ διακρίνοντι τὸ ὑπὲρ γῆν, καὶ ὑπὸ γῆν ἡμισφαίριον. 92. α.
ἄτλας Ἄτλαντος, καὶ Ἄτλας, Ἄτλα. ὅθεν Ἀτλαντίων. 92. α.
ἀτλαντιάδων, ἀπὸ τοῦ Ἄτλας Ἄτλα. 93. α.
ἄτλας, ἐν τῷ Προμηθεύς.
ἄτλας, ὁ καὶ ἄξων. 92. β.
ἄτος. ὁ ἀκόρεστος. ἀπὸ τοῦ α ἐπιτατικοῦ, καὶ τοῦ τῶ, τὸ ζητῶ. πολλὰ γὰρ ζητοῦσιν οἱ ἀκόρεστοι. 193. β.
ἀτραμύττιον. ὅτι οὕτως ἐκλήθη διὰ Ἀτράμυττον τὸν Κροίσου ἀδελφόν. 49. β.
ἀττικά· καὶ ὅτι τὰ Ἀττικὰ τὰ ἀπὸ βραχέος ἀρχόμενα ἐν τῷ παρακειμένῳ, χρονικῶς αὐξάνονται ἐν τῷ ὑπερσυντελικῷ. Δράκω, ἀπὸ τοῦ δέρκω, ἔδρακον, δέδορκα καὶ δράκω. 200. β.
ἀττικοί. ὅτι δασύνουσιν. 209. β.
ἀττικοί. ὅτι οἱ Ἀττικοὶ τὰ δεύτερα πρόσωπα τῶν παθητικῶν γράφουσι διὰ διφθόγγου. πεύσομαι πεύσει, ὄψομαι ὄψει. 104. α.
ἀττικοί. ὅτι τὰς μετοχὰς ἀντὶ ῥημάτων τιθέασι. 20. β.
ἀττικοί. ὅτι τῶν Ἀττικῶν ἡ ἔκτασις οὐκ ἔχει χώραν ἐπὶ πάθει λέξεων. 15. α.
ἀττικοί. Σημείωσαι ὅτι οἱ Ἀττικοὶ δασύνουσι, ὥστε λίσφοι, ἀντὶ τοῦ λίσποι λέγειν. 49. α.
αὔω καὶ διερόν, τὴν ξηρὰν καὶ τὴν ὑγράν. 108. β.
αὖθις, Ἀττικῶς, εἰς τοὐπίσω, καὶ τὸ ἐκ δευτέρου. 49. α.
αὖθις, τὸ αὖθις, κοινὴ διάλεκτος καὶ Ἰωνίς. ἀντὶ τοῦ εἰς τοὐπίσω καὶ πάλιν διὰ τοῦ θ γράφει. 127. β.
αὐλίς, ἀπὸ τοῦ ἐκεῖ αὐλισθῆναι τοὺς Ἕλληνας. 143. β.
αὖον, τὸ ξηρόν· νῦν δὲ τὸ ἄκρον τοῦ ὄνυχος. 159. α.
αὖτις, Ἰωνικῶς, ἀντὶ τοῦ αὖθις. 49. α.
αὖτις, κατά τινας ἐπὶ τοῦ εἰς τοὐπίσω, τὸ δὲ αὖθις ἐπὶ τοῦ πάλιν. 49. α.
αὐτόγυον ἄροτρον. αὐτόγυον καλεῖται τὸ ἄροτρον, εἰ ἓν ξύλον ᾖ τὸ ὅλον, ὁ γύης μέχρι τοῦ ζυγοῦ ἀπὸ τοῦ ἐλύματος. 102. β.
αὐτόγυον, τὸ μονόξυλον, τὸ ἔχον ἐξ αὐτοῦ γύου τὸν ἱστοβοέα. 102. β.
ἄφενος, κυρίως ὁ ἀπὸ ἐνιαυτοῦ πλοῦτος. νῦν δὲ ἄφενον τὸν ὑγρὸν λέγει, καὶ τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλασσαν. 239. β.
ἄφενος, ἀπὸ τοῦ ἔτους τοῦ ἐνιαυσίου ὁ πλοῦτος ἀθροιζόμενος. 15. β.
ἄφενος, ὁ ἀπὸ τῶν ὡρῶν πλοῦτος, ἀφ' οὗ ἀφνειός, πλούσιος. 7. β.
ἄφενος, ὁ ἀπὸ τῶν ὡρῶν τοῦ ἐν-

αὐτῦ ἀφριζόμενΘ- πλῦτΘ-. 15. α.
ἄφνεος. ὅτι ἄφνεος, πλῦτος, ὄλβος, τύχη, καὶ εὐδαιμονία διαφέρει· ἄφνεος γὰρ ἡ οὐσία συζητηθεὶς ἡ τῶν καρπῶν, πλῦτος τὰ ἀπὸ πολλῶν ἰτῶν συναγείρεσθαι, ὄλβος τὰ ἀμφότερα, τύχη δὲ ἡ δόξα τῦ βίου καὶ ὕπαρξις, εὐδαιμονία ἡ τῶν ψυχικῶν ἀρετῶν κτῆσις. 16. β.
ἄφνεος. ὅτι ὁ ἄφνεος λέγεται ἀρσενικῶς, καὶ τὸ ἄφνεος οὐδετέρως. 15. α.
ἄφνεος φεύγω, πλυτοῦν φεύγων. 143. β.
ἀφνειὸς φρένας. ζήτει ἐν τῷ, φρένας ἀφνειός. 108. β.
ἀφρογένεια Ἀφροδίτη, ἡ παρὰ τὸν ἀφρόν, ἡ παρὰ τὸ ἀφραίνειν. 249. α.
ἀφροδίτη, ὅτι δύο, ὧν τὴν μίαν Θέμιδι συνέζευξεν, ὡς ἀρχαίαν οὖσαν. 234. β.
ἀφροδίτη, ἡ συνουσία, καὶ ἡ ἐπιθυμοῦσα ταύτης θεός. 5. α.
ἀφρὸς, ἡ ζέσις τοῦ αἵματος, ὁ ἀφρισμὸς τῆς μίξεως. 249. α.
ἀχέω ποιητικῶς, ἀχθέω κοινῶς. 96. α.
ἀχεύω, ἀπὸ τοῦ ἀχέω, ὡς θέω θεύω. 96. α.
ἀχιλλεῦς, ἀντὶ τοῦ Ἀχιλλέως. 68. β
ἀψὶς, ἡ ἁψὶς καὶ τὸ περίσχημα τοῦ Ἀττικοῦ. 105. β.
ἀψὶς, ἡ περιέχουσα τὰς λεγομένας κνημίδας τὰς ἐκ τοῦ ἄξονος εἰς τὴν ἀψῖδα τείνουσας. 102. α.

B.

Βάζοντι, ἀντὶ τοῦ βάζοντε, τὸ δυϊκὸν ἀντὶ τοῦ πληθυντικοῦ. 53. β.
Βάλε, ἀντὶ τοῦ ἐπιτυχῶς λάμβανε. 34. α.
Βάλλω βέλος, ἀντὶ τοῦ τιτρώσκω, καὶ βάλλω τινὰ τῷ βέλει, καὶ βάλλω τῷ βέλος, ἀντὶ τοῦ τιτρώσκω, καὶ βάλλομαί τι τῷ βέλει. 24. α.
Βασιλῆες, οἱ δικασταί, καὶ οἱ ἄρχοντες. 17. β.
Βία καὶ ψεῦδος, ἠθικαὶ κακίαι δύο. καὶ ἡ μὲν βία τῶν χειρῶν καὶ τῶν ἔργων, τὸ δὲ ψεῦδος διὰ τῶν λόγων. 79. α.
Βία, ὅτι ἡ βία διαιρεῖται εἰς φανερὰν, ἁρπαγὴν, κλοπὴν. τὸ δὲ ψεῦδος εἰς συκοφαντίαν καὶ ἐπιορκίαν. 79. α.
βίβλινος οἶνος, ἀπὸ τῶν Λιαναρίων, τῶν περὶ τὴν Βίβλον καὶ Λίβανον. 135. α.
βίβλος, ποταμὸς, ἡ πόλις Θρᾴκης. ὅθεν ὁ βίβλινος οἶνος. 232. α.
βίος, ἐξ σημαίνει. τὴν τέχνην, τὸν τρόπον, τὸν παρόντα κόσμον, τὸν ἑνὸς ἑκάστου χρόνον, τῆς ζωῆς ἀσθένειαν, καὶ τὰς πρὸς τὸ ζῆν συντείνουσας τροφάς. 18. α.
βίΘ-, ὁ τῶν ἀναγκαίων περιποίησις. 20. α.
βίΘ-, ἡ τῶν ἀναγκαίων περιποίησις ἀφ' ἧς ὑπάρχει τὸ βιοῦν καὶ τὸ ζῆν. 79. α.
βίΘ-, τὰ πρὸς ζωὴν ἐπιτήδεια. 128. α.
βίου κεχρημένΘ-, τῆς τροφῆς ἐνδεοῦς. 243. α.
βλέπειν. ὅτι τὸ βλέπειν μέσην διάθεσιν τῆς ψυχῆς προσδοκία τις λαμβάνεται· ἐνίοτε γὰρ ἀγαθὴν δηλοῖ ἐνίοτε ἐλπίδα, ἐνίοτε καὶ μίμησιν. 15. β.
βλέπειν, τὸ βλέπειν ἀπὸ τῶν ἀθλητῶν μέσην τὴν ἐνέργειαν δηλοῖ τῆς ὁρατικῆς δυνάμεως. 15. β.
βλοσυρὸς, ἀπὸ τοῦ βάλλειν καὶ πτοεῖν τοὺς ὁρῶντας, καὶ ὅτι ὀφθαλμοῖς. 200. β.
βοοσυλοφόνος, ἄδμητος, νομάδΘ-, μήπω ζευχθείς. 132. α.
βορρᾶς αἰθρηγενέτης, ἡ διὰ τὸ αἰθρίαν ποιεῖν, ἢ διότι ἐξ αἰθέρΘ- γίνεται, τουτέστιν ἐξ ὑψηλοτέρου τόπου. 265. α.
βόσιν, τὴν τροφήν. 207. β.
βοῦδορα, ἤτοι ἀποτῦ ἀποδέρεσθαι τὰς βόας. 122. β.
βράδιον, βραδύτερον. 109. β.
βρέφος, ὅτι βρέφος ἀπὸ τοῦ φέρειν λέγεται. 10. α.
βρεξάντων, καὶ ὅτι περὶ αὐτῶν οἱ τὴν Μακάρων νῆσον λέγοντες, καὶ ὅτι Γάιος Ἰούλιος Καῖσαρ ... καὶ τῶν τὰς Βρεττανίας, καὶ τὰς ... Μακάρων ... διαπεραιωθῆναι λέγεται. 190. β.
βριάοντα, ἰσχυροποιοῦντα καὶ μεγαλύνοντα. 276. β.
βριμώ, ἡ Ὀβριμώ, ἡ Περσεφόνη. ὅθεν τὸ ὄβριμον. 48. β.
βροτὸς, τὸ μετὰ κόνεως αἷμα ὅθεν βροτόεσσα. 218. β
βροτὸς, τὸ μετὰ κόνεως αἷμα, ὅθεν οἱ βροτοί, ἤγουν οἱ ἄνθρωποι. 9. β.
βροτῷ, τρίποδι, ἐν τῷ, τρίποδι βροτῷ.
βρουμάλια, ἑορτὴ τοῦ Διονύσου παρὰ Ῥωμαίοις, ἡ Ἀμβροσία λεγομένη. 125. α.
βρῦμΘ-, ὁ Διόνυσος παρὰ Ῥωμαίοις. 125. α.

Γ.

Γαίης ἐν ῥίζῃσι, ἐν τοῖς φυτοῖς τοῖς ἐρριζωμένοις τῇ γῇ, ἢ τοῖς ἐρρίζωσιν αὐτὴν ἐν τῇ γῇ. 14. α.
Γαίη, Ἰωνικῶς ἀντὶ τοῦ γαῖα, τὸ ψιλὸν, ἐξ οὗ γῆ. 49. β.
Γεγάασιν, ἀντὶ τοῦ γέγονεν. 35 β.
Γενεάν, τέκνα. 257. α.
Γενικαί. ὅτι αἱ γενικαὶ ἐνίοτε διαλυθεῖσαι διφθογγίζονται. 190. α.
Γενική. ὅτι ἐν ταῖς ἀπολελυμέναις γενικαῖς ἐνίοτε συνίσταται ἡ λῆψις, φαίνεται ἡ παραλογίσμοις οἷον κοχλίου, καὶ κοχλίας, τοῦ μὲν κοχλίου ἡ λῆψις ἐκτείνεται, καὶ συνίσταται ἐξ ἀνάγκης ἡ παραλήγουσα. τοῦ δὲ κοχλίας, ἡ λῆψις συνεστάλη διότι δὴ καὶ ἡ παραλήγουσα ἐξετάσθη. 190. β.
Γένος, ἀντὶ τοῦ ἔθνος. 12. α.
Γῆρας ὠμὸν, διδόναι, δηλοῖ τὴν ὀδυνηρὰν πρᾶξιν, καὶ ἄζης τῷ ἀνδρὶ γενομένην αἰτίαν, καὶ τὸ γήρως αὐτῷ ἐπιπονώτερον ποιοῦσαν. 249. β.
γηράσκοντα, ἀπὸ τοῦ γηράω γηρῶ, γηράσω, ἐγήρασα, ὁ γηράσας τοῦ γηράσαντος, καὶ τῶν συγκοπτομένων ἐφ' ἃ γηράντι ἐνδέα, καὶ αἰτιατικὴ τῶν δυικῶν, καὶ γηράντοιν δυικὴ τοῦ πληθυντικοῦ. 52. α.
γηράντι οὐ, ἀντὶ τοῦ χήρᾳ. 52 α
γηρυόνης, ὅτι τριχῶς σχηματίζεται τοὔνομα. ὁ Γηρυὼν, ὁ Γηρυονεὺς, καὶ ὁ Γηρυόνης ἀφ' ὧν καὶ διάφοροι γίνονται κλίσεις. 310. α.
γίγαντες, ἀπὸ γῆς ὡμοπάθησαν. 248. β.

γίγαν-

γίγαντες. καὶ σημεῖον ὅτι οἱ γίγαντες κατὰ τὴν ἡμετέραν γραφὴν κατεκλύσθησαν. κατὰ δὲ τὸν Ἡσίοδον ἐμφυλίῳ πολέμῳ ὑπ' ἀλλήλων ἀνῃρέθησαν. 49. α.
γλαυκὴν καὶ δυσπέμφελον. ὅτω τὴν θάλασσαν λέγει ἐπιθέτοις ἀπὸ κοινοῦ. 270. β.
γλαυκῶπιν Ἀθήνην, διὰ τὸ ὀξυδερκές. τοιαύτη γὰρ ἡ γνῶσις. 300. β.
γλαυκῶπιν, τὴν φρόνησιν διὰ τὸ λαμπρὸν καὶ περίβλεπτον τῆς ἀρετῆς. 299. β.
γλαυκῶπις, ἡ γλαυκὰς ἔχουσα τὰς ὦπας. 223. α.
γλάφυ, ἀπὸ τοῦ γλάφω· ὡς τὸ δάκρυ, ἀπὸ δακρύω. 120. α.
γλάφυ πέτρης, κοίλωμα πέτρινον. 120. β.
γλῶττα ποιητική, ὅτι ἡ ποιητικὴ γλῶττα, ἡ Ἀττική, καὶ ἄλλαι αἷς μάλιστα χρῶνται οἱ ποιηταὶ ἐπὶ τῇ κοινῇ ἐρείδουσι. 10. α.
γόμφος, ὁ ἧλος. 105. β.
γοργόνες, Σθενώ, Εὐρυάλεια, Μέδουσα. 254. β.
γόργης, ὁ χειμερινὸς καιρός. 148.
γύης, ξύλον ἐστὶ μακρόν, ἔχον ἐν πέρατι τοῦ ἐλύματος ὀρθὸν ἐμπεπηγὸς ξύλον, ὃ κατέχοντες οἱ ἀροτριῶντες ὅλον κινοῦσι τὸ ἄροτρον, καὶ διὰ τοῦ ἀρότρου τοὺς βόας· λέγεται δὲ γύης, ὅτι ἀεὶ περὶ τὴν γῆν ἐστι, τὸ γυιάπεον τοῦ ἀρότρου. 102. β.
γύης, τὸ λεγόμενον γυιάπεον τοῦ ἀρότρου. 100. β.
γυῖα, αἱ χεῖρες, καὶ οἱ πόδες. 28. β.
γυιοκόρους, τοὺς ὡς κόρον ἀγνώστους τὰ γυῖα. 29. β.
γυιοῦν, τὸ τὰ μέλη βλάπτειν. 28. β.
γυμνὸν σπείρειν. ἔστι φησὶ στρατευόμενον αὐτὸν ἐκπεφθάνειν τὸν χειμῶνα καὶ συνεργάζεσθαι, ἵν' ὡς ἂν ὕστερον ἰσχύοι καὶ γενναίως ἐργάζοιτο. 98. α.
γωρυτός, τὸ ὅπλον ἐν ᾧ ἐμβάλλεται τὰ τόξα· φαρέτρα δὲ ἐν ᾧ τὰ βέλη. 198. β.

Δ.

Δαίμονες καὶ θεοί. ὅτι κατά τινας οἱ αὐτοὶ λέγονται. 41. β.
Δαίμονες καὶ θεοί. ὅτι διαιροῦσιν αὐτούς τινες. 45. β.
Δαίμονες, καὶ ὅτι ὑπολέγονται ἀπὸ τοῦ δαίεσθαι τὰ πάντα, ἢ παρὰ τὸ δαίζειν, ἤγουν μερίζειν τὰ ἀγαθὰ καὶ κακὰ τοῖς ἀνθρώποις. 59. β.
Δαίμονες, ὅτι οἱ τινὲς ἀνόμασαν τὰ περὶ γῆν καὶ ὑπὸ γῆν ὁρμῶντες. 41. β.
Δαίμονας, οὐ τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ τοὺς θεοὺς ὀνομάζει Ὅμηρος. 30. β.
δαίμονες. τὴν λογικὴν φύσιν ὁ Ἡσίοδος εἰς τέσσαρα διαιρεῖ, τὴν πρώτην θεῶν, τὴν δευτέραν δαιμόνων, τὴν τρίτην ἡρώων, τὴν τετάρτην ἀνθρώπων. 39. β.
δαίμων, ἡ ψυχὴ παρ' Ὁμήρῳ καὶ Σωκράτει. 16. β.
δάκη, τὰ θηρία, διὰ τὸ δάκνοντα μόνον λοιπεῖν. 101. α.
δάσσασθαι σπέρματα, καταβάλλεσθαι αὐτά, μερίζονται. 103. β.
δασύστερνον, ἀπὸ τοῦ στέρνον ὅλον τὸ σῶμα δηλοῖ. 119. α.
δάσσασθαι σπέρματα, τὰ σπέρματα καλῶς διαμερίσασθαι καὶ σπεῖραι. 106. β.
δε. τὰ εἰς δε, εἰ μὲν ἀπὸ αἰτιατικῆς τοῦ ἑνικοῦ γίνεται, περιμένουσι τοῖς ποιηταῖς, οἷον ἐν χρήσει, εἶον οἰκόνδε, πόνδε, ἅλαδε. εἰ δὲ ἀπὸ αἰτιατικῆς τῶν πληθυντικῶν, ὡς τὸ ὄνομα παρὰ τοῖς κοινοῖς ἐν χρήσει, καὶ τοῦτο πάντα ἐν χρήσει. οἷον Ἀθήναζε, Μουνίχιαζε, θύραζε. 121. β.
δέ, ἀντὶ τοῦ γάρ. 154. β.
δεδιέναι ἀντὶ τοῦ ἐμβριθεῖν. 193. β
δεικὰς, καὶ ὅπου δεικνύουσι οἱ Πυθαγόρειοι ἔλεγον τὸν κόσμον εἶναι. 184. β.
δειλοσάκης, ἄθλιος. 151. α.
δεῖμος, ὁ ἐν δειλίᾳ ὤριμος ἐπιγινόμενος δεσμός. 302. β.
δεινὴ Στυξ, φοβερὰ τοῖς ἐπιορκοῦσι. 292. β.
δεισοχολέχης, τῆς δειλαίας μόνον ἀθλίας, ἀργοῦ, τῆς συνδρομούσης, καὶ λαχούσης τοῖς ἀμόχθοις πρὸς τὸ σφάλλειν, ἢ τοῖς ἀδίκως συνδυαζομένης παρὰ τὴν τοῦ ἀνδρὸς βούλησιν. 148. β.
δεισολέχης, τῆς κακουμένης, καὶ ἀσυνδυασμένης καὶ παρεισδυομένης τῷ δείπνῳ. 149. β.
δεισολέχης, τῆς λάθρα τοῦ ἀνδρὸς ἐσθιούσης, καὶ μὴ φανερῶς, τῆς τρωκτίδος, τῆς περιττὰ δεῖπνα καὶ τροφὰς ἀγαπώσης. 150. α.
δέπνοις, τὸ στέγασμα. ἄριστον τὸ γεῦμα, δόρπος ὁ περὶ ἡμέραν γινόμενος, δεῖπνος. 106. β.
δεκάδα, ὡς διχάδα, ὡς δυσμένην πάντα ἀριθμὸν ἐφ' ἑαυτοῦ. 183. α.
Δευκαλίων, ὅτι ἀρχηγὸς τοῦ τετάρτου γένους τοῦ Ἡσιόδου. 30. β.
δεῦτε, ἐπίρρημα παρακελευσματικόν. 5. β.
δέξ, εἶδος σκώληκος ἐγγινομένου ἔνδον ξύλου. 105. α.
δημάδης. ὅτι ὁ Δημάδης ὁ ῥήτωρ ἰχθυοπώλης. 2. β.
δημήτρος ἱερὸν ἀκτὴν, τὸ ἱερὸν δῶρον τῆς Δήμητρος, ἤγουν τὸν σῖτον. 136. α.
δημήτηρ, ἡ γῆ. 309. β.
δημήτηρ, ἡ γῆ Δωρικῶς. καὶ ὅτι οἱ Δωριεῖς ἀντὶ τοῦ γ. δ τιθέασι. δνόφερον γνόφερον, δάματερ γάματερ. 18. α.
δημήτηρ. ἡ γῆ. ὅτι πάντων ἡ γῆ μήτηρ. 18. β.
δημήτηρ. ὁ σῖτος καὶ ἡ δωρουμένη τοῦτον θεός. 5. α.
δημήτηρ, ὡς Δηὼ μήτηρ. 268. α.
διονύσου· ὅτι τὸ ἐν καὶ μικρὸν χαρόμενον ὑπὸ τοῦ οἴνου ἐκτείνεται, παρ' Ἀττικοῖς δὲ μέγα χάρις, 137. β.
δήμητρα. ὅτι Δήμητρα οἱ παλαιοὶ τὴν γῆν, ἀφ' ἧς οἱ καρποί, ὠνόμαζον. 17. β.
δῆρις, ἡ μάχη, ἀπὸ τοῦ δαίρω, τὸ τύπτω. 208. β.
δήσασθαι, ὑποδήσασθαι. 126. β.
διά, ἡ διὰ ἐν μὲν μετὰ τοῦ ῥήματος λέγεται, πρὸς αἰτιατικὴν λέγεται. εἰ δὲ μετὰ τοῦ ὀνοματικοῦ, γενικῆς ἐξ ἀνάγκης συντάσσεται. 120. α.
διάκτορος. ἀπὸ τοῦ διάκτειν, ὃ λέγεται ἐπὶ φωνῆς ἐντόνου καὶ ἰσχυρᾶς. 28. β.
διάκτορος, μεγαλόφωνος. 28. β.
διάκτορος. ὅτι ἐν τῷ διάκτορος πλεονάζει τὸ κ, ὥσπερ ἐν τῷ ἀλυκτοπέδη. 28. β.
διαλέγεσθαι καὶ χρηματίζειν. ἐν τῷ χρηματίζειν καὶ λέγεσθαι ζητεῖ.
διαμπερές, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς διὰ παντὸς θέσεως

βίεται, καὶ ἐπαίρει. 61. α.
Διδοῖ ποιητικῶς, δίδωσι κοινόν. 63. β.
Διεπεμπέσατο, ἐγχέεσθαι. παραιτεῖσθαι ἰδίως. 95. β.
δίζεσθαι, ζητεῖν. 232. β.
δίκη, ἀντὶ τῆς δημοσιεύσεως. 53. α.
δίκη καὶ Θέμις. ζήτει ἐν τῷ Θέμις καὶ δίκη.
δίκην. ὅτι ὁ Ἡσίοδος δίκην ποτὲ μὲν τὴν ὁδὸν καλεῖ, ποτὲ δὲ τὴν κρίσιν, καὶ τὴν ποινήν. 57. β.
δίκη. ὅτι ἡ Δίκη παῖς τοῦ Διὸς λέγεται, διότι νομοθέτης οὗτος ἐν κοσμικοῖς. 65. β.
δίκη. ὅτι ἡ δίκη παρθένος τοῖς θεολόγοις λέγεται, διότι πᾶν τὸ δικαστικὸν γένος ἀδιάφθορον εἶναι δεῖ καὶ καθαρόν. 65. β.
δίκη. ὅτι τετραχῶς τίθησι τὴν δίκην ὁ Ἡσίοδος· ἐπὶ τῆς πολιτικῆς θεᾶς, ἐπὶ τοῦ δικαίου, ἐπὶ τῆς κρίσεως, καὶ ἐπὶ τῆς τιμωρίας. 56. α.
δίκη, τρία σημαίνει τὸ δίκη ὄνομα· δικαστήριον, δικαιοσύνην, καὶ καταδίκην. 11. β.
δινεῖμεν, τῇ δινήσει τῶν βοῶν ἀλοᾶν. 132. β.
δινεῖμεν, τὸ περικυκλοῦσθαι καὶ περιελαύνεσθαι τοὺς βόας τρίβοντας ἀλοᾶν. 134. α.
διόγονος, ἀπὸ τοῦ διογόνος, ἢ ὁ γενετὸς, ἢ ὁ γενετὴς τοῦ Διί. 216. β.
Δῖον γένος, ὁ Πέρσης ὑπὸ τοῦ Ἡσιόδου λέγεται, ἢ διότι παῖδες Διὸς πρὸς ἥρω, ἢ διότι εἰς θεοὺς ἀνέφερον τὴν γένεσιν· εἰς γὰρ Ὀρφέα καὶ Καλλιόπην γένος ἀνῆγον. 73. α. καὶ 74. α.
Διογενὴς, ὑπὸ Διὸς, ἢ εὐγενὴς γένος. 75. β.
διονύσιος. ὅτι ἡ Διονυσίου βίβλος τοῖς τῆς γραμματικῆς μεταποιουμένοις πάνυ ἀναγκαία. 72. β.
διόνυσος, ὁ οἶνος, καὶ ὁ διδοὺς τοῦτον θεός. 5. α.
διόνυσος. ὅτι οὕτω λέγεται οἷον διδοινύσος τις ὤν. 5. α.
δίπολος, ἡ δὶς ἠρεμίνη. 108. β.
διώνην, ἡ τὴν Ἀφροδίτης μητέρα, ἀλλὰ μίαν τῶν Ὠκεανίδων, τουτέστι τῶν Τιτανίδων. 214. β.
δμῶος, ὁ δοῦλος, καὶ διάλυσιν. 105. β.
δόλος, μηχανὴ κακὸν ἔχουσα, ἀγαθοῦ δοκοῦσα περικεκαλυμμένον. 29. β.
δόλος. ὅτι ὁ δόλος διαφέρει δοκεῖ τῆς ἀπάτης, τῷ τὸν μὲν ἐπὶ τοῦ βλάψαι πάντως ἔχειν τὴν μηχανήν· τὴν δὲ μηχανὴν οὐκ αὐτὸ τοῦτο πρῶτον ἔχει, δηλονότι τὸ βλάψαι. 29. β.
δόρπος, ὁ παρ' ἡμῖν λεγόμενος δεῖπνος. ἐν τῷ δεῖπνος.
δότης, καὶ δώτης, ὅτι ὁ μικρὸν γράφεται. Ἀττικῶς δὲ ἐξεταζόμενος (?) παρ' Ἡσιόδῳ. 87. α.
δοτικὴ, καὶ ὅτι δοτικῇ οἱ ῥήτορες χρῶνται ἀντὶ γενικῆς. 270. α.
δύμμαι, ἀντὶ τοῦ δῦναι, Δωρικῶς. 203. β.
δύσις ἀστρικὴ ἀστέρος, ὅταν ἐν ταῖς ἡγουμέναις μὲν μοίραις ὁ ἥλιος τρέχῃ, ταῖς ἑπομέναις δὲ ὁ ἀστὴρ ιδ, ἢ ιγ, ἢ καὶ ἐλάττους μοίρας ἀπέχει τοῦ ἡλίου. 93. β.
δύσις ἀστρικὴ, ὅταν δύνῃ ζώδιον μετ' ἡλίου. 91. β.
δύσις ἑῴα ἀστέρος, ὅταν ἐν ταῖς ἡγουμέναις ὁ ἀστὴρ φαίνῃ, ἐν δὲ ταῖς ἑπομέναις ὁ ἥλιος τρέχῃ, ἀφεστὼς τοῦ ἀστέρος ιδ, ἢ ιγ, ἢ ἐλάττονας μοίρας. 93. α.
δυσκέλαδος, κακὰς φήμας ἐγείρων. 52. α.
δυσπέμφελος, σκληρὸς, καὶ δυσάγωγος. 154. α.
δῶ, δώματα κατὰ ἀποκοπήν. 304. α.
Δωριεῖς, καὶ ὅτι οἱ Δωριεῖς καὶ τοὺς βαρυτόνους μᾶλλον περισπῶσι. 194. β.
Δωριεῖς. ὅτι οἱ Δωριεῖς πᾶν ἀπαρέμφατον ἐν τῷ ταχείᾳ (?) φῦσι. 104. α.
δωτίνη, ἡ δωρεά. 97. α.

E.

Ἔαγεν, κατεκλάσθη. 120. α.
Ἔαρ ἐν τῇ ἰσημερίᾳ. ζήτει ἐν τῷ ἰσημερία ἐαρινή.
Ἔαρι, παρὰ τὸ τοὺς σκώληκας ἀναθεῖσθαι ἐκ τῶν ὑγρῶν τῆς θαλάσσης, ἀέρα εἰς τινα ποιεῖν, τὸ μὴ αὐτὴν πλεῖν. 252. β.
Ἑβδόμη, καὶ ὅτι Ἀθηναῖοι ταύτην ὡς Ἀπόλλωνι ἀρχὴν τιμῶσι δαφνηφοροῦντες, καὶ τὸ κανοῦν ἐπιστέφοντες, καὶ ὑμνοῦντες τὸν θεόν. 168. β.
ἑβδόμη, καὶ ὅτι Ἀπόλλων γενέθλιός ἐστι. 168. β.
ἐγκύρσας, ἐντυχών. 222. α.
ἐδάρησαν, Ἀττικὴ ἀποκοπή. 32. β.
ἐίς, ἀντὶ τοῦ εἷς. 247. β.
εἴλαρ, ἀπὸ τοῦ εἰλέω, τὸ ἐνειλύμενον. εἰλέω εἴλαρ. καὶ κατὰ μετάθεσιν τῶν στοιχείων ἔλδωρ. καὶ τροπῇ τοῦ δασέος εἰς μέσον τὸ ἔελδωρ. ἄλλοι ἀπὸ τοῦ ἔλω τὸ προαιρῶ. 192. α.
εἴργων, Ἀττικῶς δασύνεται, ἠρωτᾷ δὲ ψιλοῦται. 114. β.
ἐθελημοὶ καὶ ἥσυχοι, ὅτι ἐκ παραλλήλου κεῖνται. 39.
ει. ὅτι οἱ Ἀττικοὶ τὰ δίφθογγα πρὸς ἀπὸ τῶν πηλικῶν διὰ ει γράφουσι. ζήτει ἐν τῷ Ἀττικοί.
εἴη, ἴσω. 132. α.
εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ, μεγάλην λέγει, παρ' ὅσον τὸ πλεῖστον τῶν ἡμερῶν τοῦ μηνὸς ἔχει. 174. β.
εἶκε τὸ θέλησον, ἀπὸ τοῦ εἴκω, τὸ θέλω. ἀφ' οὗ καὶ τὸ ἑκών. 218. α.
εἰλείθυια, αἱ τόκοι, καὶ αἱ ἐφορῶσαι τούτους θεαί. 5. α.
εἰλυφάζει, ἀπὸ τοῦ ὕλη, ἡ λαμπρότης, καὶ τοῦ φῶ, τὸ λάμπω, δύο συντεθειμένων λέξεων. 211. β.
εἰλυφόωντες, ἄπτοντες, συστρέφοντες, τὸ πῦρ πανταχοῦ περιάγοντες. 291. α.
εἱμαρμένη. ὅτι οἱ παλαιοὶ ἐκ τῆς τῶν ἀστέρων κινήσεως λέγουσιν ἀποτελεῖσθαι τὰ εἱμαρμένα. 14. β.
εἱμαρμένην. ὅτι τὴν Εἱμαρμένην τοῦ Διὸς νοῦν οἱ Στωικοὶ προσαγορεύουσι. 35. β.
εἱμαρμένη. ὅτι πρώτη καὶ δευτέρα παρ' Ἕλλησι. 40. α.
ἐννοσίγαιον, τὸν Ποσειδῶνα, ἀπὸ τοῦ σείειν τὴν γῆν. 268. β.
εἰς ἀντὶ τῆς πρὸς, ὡς ἐν τῷ, ὡς Ἀγαμέμνονα δῖον. ἐστὶ δὲ τὸ σχῆμα Ἀττικόν. 30. β.
εἰς, καὶ ὅτι τὰ εἰς εις εἰ ἔχει τὴν πρὸ τοῦ ς συλλαβὴν βραχεῖαν, διὰ τοῦ μικροῦ γράφεται. οἷον χρυσέεις, σκιόεις, φοινικόεις. οἱ δὲ μακρὰν, μεγαλύνονται. οἷον, αἰγλήεις,

ἀπάσας, κτήσεις, θύσεις 203. β
ἑκάστοτε, ἑκασταχῆ, καὶ ἑκόσμει. 187. β.
ἑκατηβόλος, ἀπὸ τοῦ ἑκατὸν, καὶ τοῦ βέλος. μυθεύονται γὰρ ὅτι ἑκατὸν βέλεσι τὸν δράκοντα τὸν ἐν Πυθοῖ ἀνεῖλεν ὁ Ἀπόλλων. 193. β.
ἑκάτη, ἡ σελήνη. 268 α.
ἑκάτην τίμησεν ὅτι Ἑκάτην ἐπαινεῖ ὁ Ἡσίοδος, ὡς Βοιωτός. ἐκεῖ γὰρ τιμᾶται ἡ Ἑκάτη. 269. β.
ἑκατὸν, ἀόριστον, ἀντὶ τοῦ πολλά. 45. α.
ἐκ Διόθεν. ποιητικῶς, ὡς ἐξ οὐρανόθεν. 106. α.
ἑκηβόλος ἀπὸ τοῦ ἑκὰς, ὃ σημαίνει τὸ μακρὸν, καὶ τοῦ βάλλω. 193. β.
ἐκκορυφῶσαι, τὸ ἀποκαλύψαι. 35. β.
ἐκκορυφώσει, κεφαλαιώσει. καὶ ἐκπληρώσει, εἰς κορυφὴν καὶ τέλος ἀγαγών. 37. α.
ἐκπάγλως, καταπεπληγμένως φοβερῶς 48. β.
ἐκώμαζον, ἐτραγῴδουν. 222. β.
ἐλαφρὸς, ὁ ταχὺς, ἐκ τοῦ ἔλαφος ἐλαφηρός. 104. β.
ἐλευσὶς ὅτι ἐν Ἐλευσῖνι τῆς Ἀττικῆς ἡ πρώτη τῶν καρπῶν συγκομιδή. 18. β.
ἐλευθὴρ ὄνομα πόλεως τῆς Βοιωτίας 235. β.
ἐλευθὴρ, ὁ βασιλεὺς τῆς χώρας, καὶ ὄρος ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἥρωος, υἱὸς Ἀπόλλωνος καὶ Αἰθούσης, τῆς Ποσειδῶνος. 135. β.
ἐλέφας, παρ' Ἡσιόδῳ καὶ τῷ ποιητῇ τὸ τοῦ ἐλέφαντος ὀστοῦν. 200. α.
ἕλικας βόας, ἑλικοειδῶς. καὶ ἡμικυκλοειδῶς τοὺς πόδας εἰλοῦντας καὶ συστρέφοντας. 109 α.
ἑλικοβλέφαρον. καλὴν ἀπὸ μέρους. 254 β.
ἑλικωνιάδες λέγονται αἱ Μοῦσαι οὐχ ὅτι ἀπὸ τόπου τινὸς Ἑλικῶνος. ἀλλ' ἐν τῇ Πτολεμαΐδι μουσικῇ ὄργανόν τι ἐστὶν ὃ καλεῖται Ἑλικών. καὶ περὶ αὐτοῦ λόγος ἐπεξοδικός. 185.
ἑλικωνίου Διὸς βωμὸς ἐν τῷ Ἑλικῶνι. 234. α.
ἑλικὼν καὶ Κιθαιρὼν. ὅτι ἀπὸ Ἑλικῶνος καὶ Κιθαιρῶνος ἀδελφῶν. 8. β.
ἑλικὼν καὶ Πιερία. ζήτει ἐν τῷ Πιερία καὶ Ἑλικών. 8. β.
ἑλικὼν. ὅτι κατὰ τὰς ψυχικὰς δυνάμεις τὰ νοηθέντα γράφονται, καὶ τελειοῦνται κατὰ ταχύ. 8. β
ἕλιξ, ἡ λεγομένη τοῦ κλήματος ψαλίς. 213 α.
ἕλιξ ὅτι τὸ ἕλιξ Ἀττικοὶ δασύνουσιν. οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ψιλοῦσιν. 109 β.
ἑλλεδανοῖσι, τὰ κοῖλα τῶν ἀσταχύων λέγει. 213. β.
ἕλληνες. ὅτι οἱ Ἕλληνες ἄστι τὸν κόσμον γεννητὸν λέγουσιν ἐξ ὑμῶν τινῶν ἐκμαθόντων ταῦτα τοῦ ἡλίου θερμαινομένου τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ ἄλλα γεννᾶσθαι λέγουσιν, πρὶν ἐξ ἀλληλογονίας τὴν γένεσιν γενέσθαι. 21. α
ἐλπίζειν κακὰ ὅτι λέγεται, καὶ πῶς. 35 α.
ἐλπίζω κοινόν. ἔλπομαι παρὰ ποιηταῖς. 63. α
ἐλπὶς ὅτι ἡ ἐλπὶς ἐν χρήσει παρὰ κοινοῖς, ἐλπωρὴ παρὰ ποιηταῖς. 63. α.
ἔλυμα, μέρος τι τοῦ ἀρότρου, ἐν τῷ μέσῳ ὄν, ἐν ᾧ συμβάλλεται ὁ γύης τῷ ἱστοβοεῖ 102. β.
ἔλυμα, παρὰ τὸ ἐλύειν, τουτέστι καλύπτειν. 102. β.
ἔλυμα, τὸ ἐμβληθὲν εἰς τὸ τὴν ὕνιν κατέχον ξύλον κατὰ τὸ ἄκρον, ὃ καλοῦσι νύμφην. 102. β
ἔμμορον, ἐκ τοῦ μείρω μερῶ μέμορα. καὶ ἐκθλίψει ἔμμορα. καὶ Αἰολικῶς ἔμμορα. ἢ ἐκ τοῦ μοῖρα, ἡ μοῖρα, ἔμμοιρος δὲ εἶχε, καὶ τροπῇ τοῦ ι εἰς ω, ἔμμοιρος, καὶ συγκοπῇ ἔμμορος. 83. β.
ἐμὸς πατὴρ, ὁ Δῖος. 143. α.
ἐμπλαδὸν, πλεοναστῶς λεγόμενον, καὶ μετ' ἀλληγορίας. 156. β.
ἐμπελαδὸν, πλησίον, ἀπὸ τοῦ πελάζειν. 156. α.
ἔναρα, τὰ τῶν φονευθέντων ὅπλα, ἢ καὶ ἐνδόματα ἀπὸ τοῦ ἐναίρω, τὸ φονεύω. 218. β.
ἑνὰς, καὶ ὅτι ἡ ἑνὰς ἀναλλοίωτός ἐστιν. ἡ δὲ μονὰς ἀλλοιωτική. 186. β.
ἐνάτην καὶ εἰκοστὴν τὴν τριακάδα, οἱ Ἀθηναῖοι καλοῦσι. 167. α.
ἐνδιόωσιν, διατρίβουσι, μεταστατικόν. 28 β.
ἔνδρυον τὸ καὶ ἐστοβοεὺς καὶ γόμφος καλούμενον. 112. α.
ἐνηδέστερος, καὶ δασύνεται· ἀπὸ τοῦ γὰρ ἐνεχύρου γίνεται, ἐξ οὗ δὲ ἐπλάσθη τὸ ἕν, Αἰολικῶς ψιλοῦται. 96. α.
ἔνη. ἡ τριακοστὴ τοῦ μηνὸς. νέα δὲ ἡ πρώτη τοῦ μηνός. 182. β.
ἔνην, τὴν νουμηνίαν. 168. β.
ἔνθα. ποτὲ σημαίνει τὸ ὅπου, ποτὲ δὲ τὸ ἐκεῖ, ὅταν ἀπὸ τοῦ ἐντεῦθεν διακρίνεται. 115. α.
ἓν, καὶ ὅτι τὸ ἓν ἀναλογεῖ τῷ θεῷ, ὅτι καὶ ἀναλλοίωτον, ὡς καὶ ὁ θεός. 186. β.
ἓν, καὶ ὅτι τὸ ἓν ὑπέρτερόν ἐστι τῆς μονάδος καὶ δυάδος. 186. α.
ἐνναετὴς, ποιητικὸν, ἐνναετὲς, κοινόν. 101. α.
ἐννάς, ἡ ἡμέρα τῶν Μουσῶν 185. β.
ἐννέα, καὶ ὅτι ὁ ἐννέα ἀριθμὸς ἰσάκις ἴσος ἐστι. 185. β.
ἐννέα ὅτι ἐννέα ὁ ἀριθμὸς πολλάκις πολλά. 6. β
ἐννέα. ὅτι τοῦτον τὸν ἀριθμὸν ἐτίμων, διὰ τὰς Μούσας 185. α.
ἐννέπετε, ἀντὶ τοῦ εἴπατε. 6. α.
ἐννέπετε. ὅτι ἐννεπὼν ἀντὶ ἀορίστου. 6 α.
ἔνος. ὁ ἐνιαυτός. 15. β.
ἐνταῦθα. ὅτι τὰ ἐντεῦθεν τῶν ὀνομάτων πάντα δασύνεται, τὰ δὲ συγκοπέντα ψιλοῦται. 54. β
ἔντομα. ζήτει ἐν τῷ ἀλόγων ζώων.
Ἐνυὼ, μία τῶν Φορκίδων, παρ' Ἡσιόδῳ, Ὅμηρος δὲ πολεμικόν τινα θεόν. 256.
ἕξ, ὁ ἓξ ἀριθμὸς ὅτι τέλειός ἐστι. 183. β.
ἐξαλαπάξει. παρὰ τὸ ἀλαπάζαι. 54. α.
ἕξεις, καὶ ὅτι τρεῖς ἕξεις ὁ Ἡσίοδος διαιρεῖ, τὴν ἔμφρονα, τὴν ἀνόητον, τὴν μέσην. 74. α.
ἐξίπτω, μεταφορικῶς, ἀντὶ τοῦ ἐξῆλθε. 34. β
ἔολπα, ἀντὶ τοῦ νομίζω. 63. α.
ἔολπα. μέσος παρακείμενος, σημαίνει δὲ τὸν ἐν τῷ μέλλοντι εἰς ὁ κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ μέσου παρακειμένου, καὶ προσῆκεν τὸ ε 63. β.
ἑὸν, ἀντὶ τοῦ σφέτερον 23. α.
ἑὸν ὅτι τὸ ἑὸν οὐχ ὑμῶν κεῖται παρ' Ἡσιόδῳ. καὶ ὅτι μέμφονται τὸν Ἡσίοδον οἱ περὶ Ἀπολλώνιον, ὅτι ἑνικῷ ἀντὶ πληθυντικοῦ ἐχρήσατο. ὁμοίως δὲ Καλλίμαχον αἰτιῶνται διὰ τοῦτο. 24. β.
ἐπαιγίζειν, ἀντὶ τοῦ ἐργάζεσθαι. 11. α
ἐπαινεῖν ἀρετήν, ἀντὶ τοῦ ἐργάζεσθαι. 15. α.
ἐπαινεῖν, σιγᾶν, ἀντὶ τοῦ σιγᾶν. 35.

15 α.
ἐπαυξάνει ὅτι πᾶσι καὶ ἐπαυξήσεις τὰ τῶν προστιθεμένων φαινόμενα τὰ ἀπὸ ἔμπροσθεν φυλάττουσιν.
ἐρῶ, ἰέραι. εἴργω ἔργον ἐπεὶ δὲ τὸ εἴργω διαφέρει καὶ τὸ εἴργω ὁμοίως. 115. α.
ἐπαυρεῖν, ἀπολαύειν, ἐπαπολαύειν, ἢ πιεῖν, τροπικώτερον ἀντὶ τοῦ φέρεσθαι ὑποκάτω τῆς γῆς. 105. α.
ἐπιβῆναι, ἐπιβιβάσαι, ἐπιβῆναι ἐποίησε. 128. β.
ἔπειτα, ὅτι προεστάθη. 44. β.
ἐφίφυνον, ἀντὶ τοῦ ἐν φύκεσιν. τὸ δὲ ἐπίφυνον παρακείμενος ὤν, προφέρει Δωρικῶς γέγονε, καὶ ὁμοίως ἐνεστῶτι ἀναδεξάμενος χαρακτῆρα, εἰς τὸν ἐπίφυνον παρατατικὸν ἔκλινε. 290 β.
ἐπητεταὶ τρίχες, αἱ δασεῖαι, καὶ οὐ διαλείπουσαι. 119. β.
ἐπηετανὸν εἰς τὸ διηνεκές. 132. β.
ἐπηετανὸν, τὸ διηνεκὲς ἐπὶ χρόνου. 119. β.
ἐπηετανὸς, δι' ὅλου τοῦ ἔτους ἐξαρκῶν. 16. β.
ἐπίουρος, ὁ τῶν εὐχῶν ἐπηκοος ἀκύρου κυρίας παρ' Ἡσιόδῳ δὲ καὶ τὴν ἀκρατῆ αὐτοῖς δηλοῖ. 15. β.
ἐπιγνῶναι, ὅτι ἐπιγνῶναι τὸ πρότερον ἀγαθὸν μᾶλλον, ἢ προγνῶναι. 96. β.
ἐπιδέξια, ἐπιρρηματικῶς κατὰ τὴν μεσημβρίαν. 177. α.
ἐπιδώσω, προθύμως καὶ κατὰ χάριν παρέξω. 98. α.
ἐπίκλοπον, τὸν ἐν κλοπῇ. 28. β.
ἐπίκτητος ὅτι καὶ δοῦλος τῶν σοφῶν εἷς. 2. β.
ἐπιμελίδες, ὅτι μικρόν τι ἰδίωμα τῶν ἐξ ἀσφοδέλου καὶ μαλάχης ἐγκαυάζεται, ὅθεν ἄλιμον καὶ ἄδιψον αὐτὸν ἐποίει. 20. α.
ἐπιμετρήσω, χρήσω. 97. α.
ἐπιμετρήσω, ἐφ' οἷς ἐμέτρησα μετρήσω καὶ ἐπὶ ὧν περ ἐφερμήνευον ἐπικοινὸν δοκεῖ τὸ ἐπιμετρήσω, τοῦ ἐπιδώσω. τὸ μὲν γὰρ ἄδηλον ἔχει τὴν δόσιν. τὸ δὲ ἐπιμετρήσω ὁρίζει ταύτην, ὅτι σῖτος, ἢ τοιοῦτόν τι μέτρῳ διδόμενον 95 β.
ἐπιμηθεὺς, θεός τις ἐστὶ λογισμοῦ μὲν ἄπειρος, ἀλλ' οὐ τῶν προνοητικῶν τῶν ἐπιθυμουμένων, ὡς ὁ Προμηθεύς. 30. β.
ἐπιμηθεὺς, παῖς τοῦ Ἰαπετοῦ. 26. α
ἐπιμηθεὺς, βραδύνους καὶ ὀπισθόνους. 26. α
ἐπικαμπτὴ, ποιητικόν ἐπίθετον κοινόν 12. α.
ἐπίορκος, ὁ τῶν ὅρκων καταφρονῶν. εὔορκος ὁ ἀντικείμενος τούτῳ. 63. β.
ἔπιπλον, ἐπίφορον, ἢ ἐξέπλεον ἐπὶ τὴν ἅλω 213 β.
ἐπιρρήματα. ὅτι τὰ ἐπιρρήματα καὶ οἱ παρατατικοὶ χρόνοι, φωνήεντος ἐπιφερομένου, ἐφέλκουσι. συμφώνου δὲ τὸ ν, ὡς ἐν τῷ δὲ, Ἐγὼ δέ κε Πέρσῃ. 11. β.
ἐπισπορὴν ἀλέασθαι, τὸ μὴ ἀναβάλλεσθαι τὸν σπόρον. 103 β.
ἐπισπορὴν, τὴν ἐπὶ τοῖς προτέροις σποράν. 100. β.
ἐπιπλάδην, κοσμίως. 212. β.
ἐπιπλαὶ τῶν ἀστέρων. ὅτι αἱ τῶν ἀστέρων ἐπιπλαὶ οὐκ αὐταὶ παραίτιοί εἰσι τῶν περὶ τὸν ἀέρα μεταβολῶν ἀλλὰ σημεῖα ἔχουσι τῶν τοιούτων προστάσεων. 267. α.
ἐπιφὶ, Αἰγυπτίων μὴν. 125. β
ἐπιχθόνιοι οἱ Δαίμονες πρῶτοι. 39. β.
ἐπτὰ, ἀπὸ τοῦ ἐπισεύεσθαι πλεῖον αἰς σκεδασμὸν, ἢ ἐκ τοῦ ἕπεσθαι τοῖς λοιποῖς. 231. α.
ἑπτακαιδεκάτη, καὶ ὅτι τῇ ἄτῃ κατὰ Ὀρφέα ἀνεῖται. 178. β.
ἑπτακαιδεκάτη ὅτι τὰ βρέφη ζωογονεῖται μᾶλλον, ἢ τὰ ὀκταμηνιαῖα. 181. α.
ἔρα, ἡ γῆ, καὶ ἔρια, τὰ χώματα. 46. α.
ἔραζε ἐπεὶ τὸ ἔρα οὐκ ἦν ἐν χρήσει παρὰ τοῖς νέοις, οὐδὲ τὸ ἔραζε ἐστὶν ἐν χρήσει. 121. β.
ἔργα, ἡ συλλογὴ τῶν αὐτομάτων καρπῶν. 41. α.
ἔργα καὶ ἡμέραι ὅτι οὕτω τὸ βιβλίον τοῦ Ἡσιόδου ἐπιγέγραπται. ὅτι ἡ διδασκαλία γεωργίας καὶ ἡμερῶν καθ' ἃς δεῖ τόδε ποιεῖν. 4. α.
ἔργα καὶ ἡμέραι ὅτι τοῦτο καὶ τὸ Ὀρφέως βιβλίον ἐπιγέγραπται. 4 β
ἔργα, κατὰ τὸν Πλάτωνα καλεῖ ὁ Ἡσίοδος ἑκάστου τῶν ὄντων τὰ κατὰ φύσιν ἔργα. τὰ δὲ φαῦλα κατὰ προαίρεσιν κακὰ ἔργα. οὕτω δὲ καὶ Ὅμηρος. 74. β.
ἔργα πολυχρύσου Ἀφροδίτης, ὁμιλίαι ἀνδρός. 119. β.
ἔρδειν, παρὰ νεωτέροις ἀντὶ τοῦ θύειν. παρὰ παλαιοῖς δὲ τὸ ῥέζειν. 80. α.
ἔρεβος, τὸ σκότος, εἴρηται γὰρ τῇ νυκτὶ τὸ σκοτεινόν. 246. β.
ἐρείκη, ἐστὶν, καὶ κατερεικτὸν παρ' Ἀριστοφάνει ἀπὸ τοῦ ἐρείκω. ἐρείκω δὲ τὸ κόπτω. 212. β.
ἐρειδόμενοι, μεταλαμβάνοντα. 112 β.
ἔρεθος, ἡ ἐργατικὴ γυνή. 132.
ἔριθος ὑπόπτερος. ζήτει ἐν τῷ, ὑπόπτερος ἔριθος.
ἐριννῦς, καὶ ὅτι αἱ Ἐριννύες αἱ τὰς δίκας τιμωρούμεναι ἐν τῇ πέμπτῃ ἐγεννήθησαν. 185. α.
ἐριννῦς, αἱ μετερχόμεναι διὰ τὸ συγγενικὸν αἷμα 248. β.
ἐριννύς, ἀπὸ τῆς ἔρας. 248. β.
ἔρις ἡ ἀγαθὴ ὅτι ἡ ἀγαθὴ ἔρις καὶ ζῆλος λέγεται ἡ δὲ φαύλη, φθόνος. 16. α.
ἑρμείας ποιητικὸν, Ἑρμῆς κοινόν. 28. β.
ἑρμῆς. ὅτι ὁ Ἑρμῆς οἰκείως παρείληπται συναγαγὼν τῶν δύο ψυχῶν, τῆς ἀλόγου καὶ λογικῆς εἰς τὴν πρὸς τὸ σῶμα κοινωνίαν. μέσος γάρ ἐστιν ὡς ἄγγελος ὁ γὰρ ἄγγελος δυοῖν τινῶν ἐστι. 30 β
ἑρμῆς, ὁ αὐτὸς τῷ λόγῳ. 28. α.
ἑρμῆς ὅτι ὁ προφορικὸς λόγος κατὰ τί. 31. β.
ἔρξει, ἀπὸ τοῦ ῥίζω, ῥέξω μέλλον ἀφ' οὗ κατὰ μετάθεσιν ἔρξω. 78.
ἔρον καὶ γέλον, Αἰολικῶς. 104. α
ἔρος, ἀντὶ τοῦ ἔρως Αἰολικῶς 246
ἐρυθείη, ὄνομα νήσου περὶ τὸν Ὠκεανόν. 257. α.
ἐρύκω, τὸ κωλύω, ψιλόν. ἐρείκω δὲ τὸ κόπτω. 212. β.
ἔρυμα, ἰδίως τὸ φρούριον, ὃ καὶ πολίχνιον λέγεται. 120. β.
ἔρυμα, τὴν ἀσφάλειαν λέγει, καὶ φυλακήν. 120. α.
ἐρωὴ, ἡ ὁρμὴ, ἐκ τούτου ἐρωέω ἐρωῶ, καὶ παθητικῶς ἐρωέομαι, ἐρωοῦμαι. 206. β.
ἔρως, ἀπὸ ἐσρῶν. τὸ πρῶτον γὰρ ἔσρως ἐλέγετο τῷ γὰρ αἴτιτοῦ εἰσρεῖν. ἔρως δὲ κέκληται διὰ τὴν τοῦ ὄντος τὴν οὐ μεταλλαγήν. 28 β.
ἔσαω, ἀπὸ τοῦ ἥσαω κατὰ συστολήν. 208. β.
ἐσπείρω, ἀπὸ τοῦ ἴω, τὸ πορεύω. 209. β.
ἐσθλὸς, κυρίως ὁ ἐθελοντὴς

μαχέμενος, ἤγουν ὁ ἀνδρεῖος. ὁ ἐναντίος ὁ δειλός. 73. α.
ἠίθεος, ὁ ἄγαμος ἀπὸ τοῦ ἠιθέλω. 189. α.
ἠίθεοι παρὰ ποιηταῖς, ἠιθέοι παρθένοις. 63.
ἑσπερίδας, τὰς ἑσπερίας ὥρας λέγει. μῆλα δὲ χρυσᾶ τὰ ἄστρα. 249. β.
ἑσπερίδες λεγόμεναι. οὕτω ταύτας καλεῖ διότι κατὰ μουσικὴν ἁρμονίαν οἱ ἀστέρες κινοῦνται περὶ τὰ Γάδειρα, ὡς Ἀρτεμίδωρος φησί. 256. α.
ἕσπεροι, Ὑάς, καὶ Πλειάδες. τοῦ Ἄτλαντος παῖδες γίνονται. 92. β.
ἑσπέριοι, ὅτι ἐκ τοῦ ἰὰ τοῦ ἐνδύεσθαι δοκοῦσι. 41. β.
ἕσσασθαι, ἐνδύσασθαι. 126. β
ἑστάλαται, ἀντὶ τοῦ ἐσταλμένοι εἰσί. 212. β.
ἑστία, ἐπὶ τοῦ πρώτου τοῦ ἐν οἴκῳ βωμοῦ. 157. α.
ἑστία, ἡ Δημήτηρ, παρόσον τοῦ παντὸς τὸν μέσον λαχοῦσα τόπον ἡ γῆ, στάσεως καὶ μόνης αἰτία ἐστὶ τοῖς ἄλλοις. 268. α.
ἑστίαν, τὸ κατ' οἶκον πῦρ, ἤγουν τοὺς κατ' οἶκον ἀνθρώπους. 157. β.
ἐσχάτη μὲν ἡ τριακάς ἐστιν, εἶτα πρὸ τῆς ἐσχάτης. 179. β.
ἐτήσιοι, οἱ πνέοντες ἄνεμοι μετὰ τὰς πεντήκοντα θερινὰς ἡμέρας. ὅτε ὁ ἥλιος ἢ ἐν λέοντι. 146. α.
ἐτράπεον, ἐπάτουν τὰς σταφυλὰς ἐν τοῖς ληνοῖς. 212. α.
ἐτύχθη, ἀπὸ τοῦ τύκω, τὸ κατασκευάζω· ἀφ' οὗ καὶ τυκίον τὸ μυστρίον. 218. β.
ἐτώσια, μάταια, ἀπὸ τῶν γεωργῶν οἵτινες ἄσαντες καὶ παραδραμόντες τὸ δέον τῆς γεωργίας, ἢ φυτείας, ἢ ἑτέροις τισὶ τοιούτοις ἐβλάβησαν. 98. α.
ἐτωσιεργός, ὁ μετὰ παραδρομῆς τοῦ ἁρμοδίου καιροῦ ἐργαζόμενος. 98. β.
εὐαίς, εὐτυχεῖς. 134. α.
εὔβοια, ἀπὸ Εὐβοίας τροφοῦ Διός. 143. β.
εὐβοίαν, τὸν Εὔριπον ἀπ' Αὐλίδος. 143. β.
εὐδαιμονία, ἐν τῷ ἄφενος.
εὔδιαιος, ὁ χείμαρρος. 143. α.
εὐδώρη, ὅτι ταύτην Ὅμηρος εὐφροσύνην εἶπε. 269. α.
εὖσι ἅπερ δηλοῖ, καὶ ἰδ χωρὶς δηλοῖ, παροξύνει, καὶ εἰς ὀργὴν κινεῖ, ἢ τὴν παρουσίαν αὐτοῦ δηλοῖ, δίκην πυρός. 148. β.
εὐειδὴς Γαλάτεια, ἡ εὐειδὴς γαλήνη. καὶ ὅτι τοῦτο ἀφορμὴν παρέχει τοῖς νεωτέροις διασκευάσαι τὸ τοῦ Κύκλωπος ἐπὶ τὴν Γαλάτειαν ἔρωτα. 252. β.
εὐεργής, καλῶς εἰργασμένον. 143. α.
εὐθημοσύνη, ἐπιμέλεια καὶ ἐργασία. 111. α.
εὐκόσμως στείλας, κοσμίως στείλας. 143. α.
εὐκράτην, Νηρηΐδος ὄνομα, διὰ τὸ κατ' ἑαυτόν, ἢ διὰ τὸ εὐκράτους δεδόναι τοὺς ἀέρας. 252. α
εὐκρινέες ἄνεμοι, εὔδιοι καὶ εὐδιάγνωστοι. 146. β.
εὐκρινέες, καθαροί, διακεκριμένοι. 245. α.
εὔορκος. ὅτι εὔορκος, καὶ δίκαιος ἀγγέλων ὁ αὐτὸς τῷ Ἡσιόδῳ 72. α.
εὐέργου, εὐσεβοῦς. 52. β.
εὐοχθεῖν, οὐχὶ ἀχθόμενος. 111. β.
εὐπατρίδης. ὅτι λαχανεύς. 2. β.
εὖρος, ὁ ἀπὸ ἀνατολῆς πνέων. 300. α.
εὐρυάλην, τὴν ἐκ τοῦ πλάτους τῆς θαλάσσης φόβον. 256. α.
εὐρυβίη, πόντου θυγάτηρ. λέγουσι δὲ μεγάλην τινὰ δύναμιν αὐτῆς εἶναι. 269. α.
εὐρυνόμη, ἡ εὐνομία. 268. β.
εὐρώεις, καὶ εὐρώεις, ὡς σήψεως αἰτίας. 48. β.
εὐρώεις, παρὰ τὸ εὐρῶδες καὶ πλατεῖαν ἔχειν τὴν ὄψιν, καὶ ὀρφνὸν, καὶ τὴν χάρυβδιν. 48. β.
εὐρώεντα, σκοτεινόν, ἢ πλατύν. 48. β.
εὐρώεντι. ὅτι ἐν τῷ εὐρώεντι Αἰγυπτιακῇ ἐκτάσει τὸ ευ μέγα. 48. β.
εὐρώπη, τὸ πλατὺ τοῦ ἀέρος. 268. β.
εὐστέφανος Δημήτηρ, διὰ τὸ ἀνθηρὸν τῶν καρπῶν λέγεται, οὓς παρέχει. 73. α.
εὐστέφανον, οὕτως εἶπε τὴν γῆν· ἢ διὰ τὸ εὔκυκλον τῆς ἅλωνος, ἢ διὰ τὸ στεφανοῦσθαι ἡμᾶς τοῖς αὐτῆς δωρήμασι. 75. β.
εὐτρόχαλον, ὁμαλόν. 134.
εὐτροχάλῳ, ὁμαλῷ. 177. β.
εὐφροσύνη κυρίως, ἡ λύπησις, τέρποντα τὴν ψυχὴν ἢ εὐφραίνοντα. 170. α.
ἐφετμή, παραίνεσις, ἀπὸ τοῦ ἐφίημι, τοῦ ἐπιτέλλω. 73. α.
ἐφίσης, ἀντὶ τοῦ ἐπίσης. 49. α.
ἐχέτλη, τὸ ἐμπηγὸς ξύλον τῷ γύῃ, ὃ κατέχοντες οἱ ἀροτριῶντες, κινοῦσιν ὅλον τὸ ἄροτρον. 200. β.
ἔχουσι, κατὰ παράλειψιν, ἤγουν ἐν περιστῇ. ἐν τῷ, Κρύψαντες γὰρ ἔχουσι. 20. β.

Z.

Ζείδωρος ἡ γῆ. κατὰ τὸν Τζέτζην ἢ ἐν τῷ ζέεσθαι καὶ θερμαίνεσθαι, ὑπὸ τοῦ ἡλίου δηλονότι, δωρουμένη πάντα. 40. β.
Ζεὺς, ὁ ἥλιος παρ' Ὀρφεῖ. 268. α
Ζεὺς. ὅτι ὁ Ζεὺς προσέδωκε τὴν τοῦ οὐρανοῦ τοχθησομένην προσφέρησιν ἔτεσι ιβ. 104. β.
Ζεύς. ὅτι τὸ Ζεὺς ὄνομα σημαίνει βασιλέα τινὰ πραγματικῶς, ψυχικῶς δὲ τὸν νοῦν, στοιχειακῶς δὲ πᾶσαν τὸ οὐράνιον σῶμα. καὶ ὅτι τὸν ἀέρα σημαίνει, καὶ τὸ νεφελῶδες κατάστημα, καὶ τὸν ἥλιον, καὶ τὸν πλάνητα, καὶ τὸν ὄμβρον καὶ τὴν εἱμαρμένην κατὰ τοὺς Στωϊκούς. 9. β.
Ζεύς. ὅτι τῶν Μουσῶν πατήρ. 6. α.
Ζεὺς χθόνιος, ὁ Πλούτων. 111. β.
Ζεφύρου ἀκραέος. ζήτει ἐν τῷ, ἀκραέος Ζεφύρου.
Ζῆλον, τὸν περὶ τὸ ἀγαθόν. 269. β
Ζῆλος. ἀντὶ τοῦ φθόνου ἐνίοτε καὶ παρ' Ἡσιόδῳ. 16. α.
Ζῆλος. ὅτι ὁ ζῆλος κυρίως ἐπαινετόμενον, φθόνος δὲ ἐπίμεμπτον. 54. α.
ζηλοῦν δύο δηλοῖ. τὸ φθονεῖν, καὶ τὸ μακαρίζειν. 15. α.
ζηλοῦν, ἀντὶ τοῦ μιμεῖσθαι. 15. α.
Ζῆνα. τὸν αἰθέρα, ἤγουν τὸ στοιχειακὸν πῦρ τοῦ παντός. 268. β.
ζῆνα, τὸν ἥλιον, διὰ τὸ ζωῆς ἄξιον εἶναι. 268. α.
ζὴν, ὁ αἰθὴρ, ἀπὸ τοῦ ζωῆς εἶναι αἴτιος. 255. β.
Ζηνὸς πύργον, τὴν ἑστίαν, ἤγουν τὴν γῆν, κατὰ τοὺς Πυθαγορείους. 268. α.
Ζήνων, ὁ Στωϊκός, καὶ ὅτι ἐνήλλαττε

λαττι τὸν στίχον τῶ Ἡσιόδου, Οὗτ⊕ μὲ πανάριστος. 74. α.
ζυγὸν, ἀντὶ τοῦ ζυγὸς, μεταπλασμὸς ἐστ. 232. β.
ζῶ, κοινὸν ζώω ἢ ποιητικόν. 33. α
ζάδια, ῥᾴδια. 93. α.
ζαίσκω. ὅτι οὕτω λέγεται κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἀναλίσκω. 33. α.
ζάννυσθαι, ἀντὶ τοῦ ὁπλίζεσθαι παρ' Ὁμήρῳ. 81. α.

H.

Ἥβη, ἡ ἐκπληκτικωσις. 47. β.
Ἥβης μέτρον, ἡ ἥβη περιφραστικῶς. 47. β.
Ἥβη, τὸ πεντεκαιδέκατον ἔτος 149. α.
Ἥλι⊕, ὡς ἄλιός τις ὤν, ὡσεὶ ἄλλος, ἤγουν θαλάσσης τὴν γένεσιν ἔχων. 49. α.
Ἦν, ἦν τὸ ὑπάρχω. ἢ ὁ διάλυτος ἀόριστος, ἦον, ἦες, ἦε. 189. α
Ἥρα, ἀοργησία. 38. β.
Ἡρακλῆς, ἀνεράσθη καὶ μέλλων. 251. β.
Ἡρόδοτος, σκοτεινά. 246. α.
ἦθα, τὰ ἔργα. 276. α.
ἦθη, αἱ συνήθειαι δίαιται ἐκάστῳ. 123. α.
ἤθη κεδνὰ, ἀγαθά. 148. α.
ἠλέκτρος. ὁ χρυσολαμπὴς χαλκὸς, διὰ τὸ λαμπρόν. 200. α.
ἡλιθιάζω. ὅτι ἀόριστ⊕ χωρὶς τοῦ ἀπὸ τοῦ ἀλίνειν, ἤτοι τοῦ ἐκφύλου. 34. α.
ἡλικίαι, ὅτι ἑπτά κατ' ἀστρονόμους. Βρέφ⊕ ἀπὸ γενέσεως μέχρι δ' ἐτῶν ἀναλογεῖ ἡ τῇ σελήνῃ. Παιδίον μέχρι δεκαετίας, καὶ ἀναλογεῖ Ἑρμῇ. Μεῖραξ ἀπὸ δεκαετίας, μέχρι ιη, καὶ ἀναλογεῖ Ἀφροδίτῃ. ἀπὸ τοῦ ιθ, μέχρι τοῦ λζ Νεανίας, καὶ ἀναλογεῖ τῷ ἡλίῳ. ἀπὸ τοῦ λη Ἀνὴρ, ἀναλογεῖ ἡ Ἄρει. ἀπὸ τοῦ νγ, μέχρι τοῦ ξθ Πρεσβύτης, ἀναλογεῖ ἡ τῷ Διΐ. μέχρι ἐσχάτης ἡ ζωῆς Γέρων, καὶ ἀναλογεῖ τῷ Κρόνῳ. 106. β.
ἥλι⊕ καὶ σελήνη, καὶ ὅτι ἑπτὰ ὄντων ἀστέρων τῶν πλανήτων ἥλιός τε καὶ σελήνη μάλιστα ἐπισημαίνει τῶν καθ' ἡμᾶς πραγμάτων λέγονται. 167. α.
ἥλι⊕, ὅτι λέγεται ὡς Δήλιός τι, ὤν, καὶ φανερὸς καὶ ἀφανερίζεις ἥλι⊕. 49. α.
ἥλι⊕. ὅτι ὁ ἥλιος δασύνεται. ἄλιος γάρ τις ἐστιν ὡς ἀπὸ τῆς ἁλὸς ἔχων τὴν ἀναψιν. ἥλι⊕ ἡ ψιλοῦται διὰ τὸ ἀεὶ πρὸ φωνήεντ⊕ ὄντα κατὰ διάστασιν. ἥλι⊕, ἀΐδης, καὶ τὰ λοιπά. 104. β.
ἥλι⊕. ὅτι ὁ ἥλι⊕ τοῦ οὐρανοῦ βραδύτερ⊕. Κρόνε ἡ καὶ τῶν λοιπῶν ἀστέρων ἰσχύτερ⊕. 104. β.
ἡλίου ἀνιόντος, πρὸ μεσημβρίας. 155. α.
ἡλίου ὡς δύσιν ἰόντος, κατὰ μεσημβρίαν. 155. α.
ἤλιτεν, ἥμαρτεν. ἀπὸ τοῦ ἀλείτου ἀλείτηρ⊕ ἀλιτρ⊕. ἔστι ἡ ἀπὸ τοῦ ἀλᾶσθαι. 195. β.
ἡμαθίαν, ὅτι ἀπὸ τούτου ἡ ἡμαθίη λέγεται. 310. β.
ἦμαρ, ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ. 20. α.
ἥμερ⊕ ἐν πλείω, ἐν μεγάλῃ ἡμέρᾳ τοῦ πλείους τῶν ἡμερῶν. 170. α.
ἤματος ἐν πλείου, πεπληρωμένου. 167. β.
ἡμέραι ὅτι ὕστερον τοῦ Ἡσιόδου βιβλίον ἐπιγέγραπται περιέχον τῶν ἀνηρίμων, καὶ ἀποφράδων, καὶ ἔτι τῶν τῆς σελήνης ἡμερῶν διαφορᾶς. 4. β.
ἡμέραι, καὶ ὅτι ἀγαθαί τινες, αἱ ἡ φαῦλαι, μέσαι δέ τινες ἀνταῖν. 167. β.
ἡμέραι ὅτι σελήνης ἄλλαι· ἄλλαι ἡ τοῦ μηνός. 187. α.
ἡμέραι. ὅτι τῶν ἡμερῶν τὰ Ἔργα προτίθησιν ὁ Ἡσίοδος. ἄλογον γὰρ ἦν ἐργασιῶν ἡμέρας ὑποτίθεσθαι πρὸς τῶν μὴ κατὰ φύσιν πρὸς ἔργα χρόνων. 4. β.
ἡμερῶν μοῖρα, καὶ ὅτι τὰ τῶν ἡμερῶν τοῖς μοίραις ἐνεργείᾳ ἔχει πρὸς τὰ καταρχάς τινας πράξεις ἐνομίζοντο, ὅτι μὲν τὰ ἐσθλὰ ἐπαινοῦντες, ὅτι ἡ τὰ περὶ δειλῶν ὀψίαν. 167. β.
ἡμερινὸς, κατὰ τὴν ἡμέραν. 99. β.
ἡμερόκοιτος ἀνὴρ, κλέπτης. 132. β.
ἡμερόκοιτ⊕ ἀνὴρ, ὁ ὑπνῶν τὴν μὲν ἡμέραν, τὴν ἡ νύκτα ἀγρυπνῶν, ὁ κλέπτης. 134. β.
ἡμίονοι, καὶ ὅτι ταύτας ὀχουμένη σελήνη, τοὺς ἡ ἵππους τῷ ἡλίῳ. 174. β.
ἦμ⊕, ἤτοι· σημεῖον ἡ, ὅτι τὸ ἦμ⊕ ψιλοῦται παρὰ τοῖς Ἴωσι, καὶ οὐχ ὑποτάσσει. παρὰ ἡ Ἀττικοῖς δασύνεται. 104. α.
ἦν, ἀντὶ τοῦ ἐστιν. Ἀττικῶς. οὐκ ἄρα μῦνον ἴω. 11. β.
ἦν, ἀντὶ τοῦ ἦσαν. 44. α.
ἠνία, ὁ χαλινὸς, ἀπὸ τοῦ ἀνιῶ τὸ λυπῶ. 213. β.
ἡνίοχοι, ἦσαν χαλκοκάλαμοι. 213. α
ἦος γενομένης, τῆς ἐκείνης ὥρας οὕτω καλεῖ. 180. α.
ἠρακλέα, τὸν ἥλιον. 249. α.
ἥρα, ὅτι τὸ ὄνομα σημαίνει γυναῖκα βασιλίδα, αἰθέρα, καὶ ἀνδρείαν. 9. β.
ἤρεικον, ἤγουν ἔσχιζον. 212. β.
ἥρωες, ἀπὸ τῆς ἀρετῆς, ὡς φησιν Ὀρφεύς. 49. α.
ἥρωες, ἀπὸ τῆς ἐρώσεως καὶ μίξεως τῶν θεῶν. 49. α.
ἥρωες, ὅτι τοῦτο καλοῦνται, οἱ ἀπὸ τῆς ἔρας, ἤγουν τῆς γῆς, κατὰ διάλεκτον. 49. α.
ἡρωικὸν γέν⊕. καὶ ὅτι μέχρι τοῦ Γλαύκου διετέλεσε δέξω καὶ ἀρετῇ διαπρέψαι. 46. α.
ἦσιν, ἀντὶ τοῦ ἦ, ὡς λάβῃσιν, ἀντὶ τοῦ λάβῃ. 73. α.
ἡσίοδ⊕. ὅτι βίβλους ἱκανὰς συνεγράψατο. 3. α.
ἡσίοδ⊕. ὅτι Ἐλικώνιος, ὡς περὶ τὴν Ἀσκραν οἰκῶν. 8. β.
ἡσίοδ⊕ ὅτι ἐν Λοκρίδι ἐπελεύτησε. 3. β.
ἡσίοδ⊕. ὅτι νεώτερος τοῦ Ὁμηρικοῦ τοῦ λόγου φαίνεται. 35. α
ἡσίοδ⊕. ὅτι ὁ ποιητὴς σὺν τῷ ἀδελφῷ Πέρσῃ παῖς ἐγένετο Δίου καὶ Πυκιμήδης. 2. α.
ἡσίοδ⊕. ὅτι τοῦ Ὁμήρου νεώτερος κατὰ ἀγωνοθετοῦντ⊕ Πανίδου. 3. α.
ἡσίοδ⊕. τίνι τρόπῳ ἐτελεύτησε. 3. β.
Ἡσιόδου βίβλος ἀργαική. 92. α.
Ἡσιόδου ἱερὸν περιγραφὴ βιβλοι. 4. α.
Ἡσιόδου προοίμιον. ὅτι τοῦ Ἡσιόδου Ἔργων τὸ προοίμιον τινες ἀθετοῦσι. 6. β.
ἦτον, τὸ ῥῆμα Εἰμὶ τὸ ὑπάρχω, καὶ ὁ παρατατικὸς ἦν, τὸ τρίτον τοῦ δυϊκοῦ ἤτην, καὶ πλεονασμῷ

μὴ τὸ ἤτλο. 192. β.
ἥσυχι, ἐπιῤῥηματικῶς. 38. β.
Ἥφαιστος, καὶ ὅλη λέγεται ἐκ τοῦ ἅπτω. 31 β.
Ἥφαιστος ὅτι ὁ μυθικὸς ἥφαιστος, ὡς ὑπὸ τοῦ Διὸς ῥιφεὶς καὶ χωλωθείς. 32. α.
Ἥφαιστος. τὸ διακριτικὸν πῦρ, καὶ ὁ ἐπιστατῶν τούτῳ θεός 4. β.
ἠχῆτα. ἠχητικός, Βοιωτῶν καὶ Αἰολέων διάλεκτος. 135. α.
ἠῶος, ἐπιῤῥηματικῶς ἀντὶ τοῦ καὶ τὸ ἔφορον. 121. ϛ.
ἠώς, τέσσαρα σημαίνει. τὴν ἡμέραν μέλλω, τὸ νυχθήμερον, τὸ στάσιμον κατάστημα, καὶ τὸ καθόλου καὶ ἁπλῶς λέγει τὴν ἡμέραν, ὅπερ οἱ μυθολογογράφοι συμματικῶς θεᾶς ὀνομάζουσι. 132. α.

Θ.

Θαλίθω, ἀπὸ τοῦ θάλλω. 51. β.
Θάλεια, τὸ ἐπίθετον τῆς εὐωχίας. 39. α.
Θαλερός, ὁ Κρόνος, θαλερποιός. 244. α.
Θαλία, ἡ μεγάλη εὐωχία 40 α.
Θάμυρις. ὅτι Ἔρωτος καὶ Αἰθλίου τοῦ Ἐνδυμίωνος, ἢ Φιλάμμωνος. 7. α.
Θάμυρις ὅτι Ἔρωτος, ὡς πρῶτος ἐρωτικὸν συνταξάμενος. 8. α.
Θάρσος, λέγεται θάρσος τοῦ Ἡσιόδου τὸ μὴ ἐπαισχύνεσθαι τὰ ἔργα δι᾽ ὧν ἐξ ἑαυτοῦ τινα εὐπορίαν. 79 α.
Θαυματά, ἀντὶ τοῦ θαυμαστά. 201. ϛ.
Θεάομαι θέαμαι, τὸ βλέπω θέω, τὸ θέητος μετατίθημι θέα τὸ θαυμάζω. 113. α.
θέω, ἀντὶ τοῦ θαυμάζω ὅτι οὐδέποτε παρά τισι λογικοῖς ἐν χρήσει, παρὰ δὲ ποιηταῖς μόνον. 113. α.
Θειλοπεδεύειν, τὸ ἐξικμάζειν ἐν τῷ ἡλίῳ τοὺς βότρυς. 137. β.
Θεῖος ἀνήρ, ὁ θεοῦ ἔννοιαν ἔχων, ἔνθεος. 155 α.
Θέμιν, τὴν εὐθεῖαν τῶν πάντων διὰ τὸ νομίμως κινεῖσθαι. 300. β
Θέμις, ἡ γῆ, τῷ στοιχειακῷ Παρμενίδης μήτηρ 26. α.
Θέμις, ἡ γῆ καθ᾽ Αἰσχύλον. 11. β.
Θέμις, ἡ εὐθεῖα, καὶ τὸ δίκαιον. παρὰ τὸ συγκρατεῖσθαι πάντας ὡς καλῶς ἔχοντι. 48. α.
Θέμις. ἔτι θέμις ἐστὶ θεοῖς, δίκη ἐπ᾽ ἀνθρώπων. 11. α.
Θεμιστοκλῆς. ὅτι Θεμιστοκλῆς χωρίον τι πεπράσκων ἐκέλευσεν κηρύττεσθαι ὅτι ἀγαθὸν ἔχει γείτονα. 81 α καὶ 81. ϛ
Θεοδόσιος, καὶ περὶ τῶν αὐτοῦ υἱῶν. 72. β.
θεοὶ αἱ ψυχικαὶ δυνάμεις. 54 α.
Θεοί, ἀντὶ τῶν στοιχείων. ἀφ᾽ ὧν τιμωμένων οἱ ἄνθρωποι τὰ τῆς γεωργίας ἔργα ἐργάζονται. 95. β. καὶ 98 α.
Θεοί. καὶ ὅτι ὁ Ὅμηρος πῇ μὲν αὐτὰ τὰ στοιχεῖα θεοὺς καλεῖ, ὅταν Δία νεφεληγερέτην λέγῃ, καὶ γαιήοχον Ποσειδῶνα, καὶ χρυσόθρονον Ἥραν πῇ δὲ τὰς ψυχικὰς δυνάμεις καὶ τὰ πάθη, ὅταν λέγῃ, Δεῖ μὲν ἀλάλκοιτιν, καὶ, ἔξοχα γάρ μιν φίλατο Παλλὰς Ἀθηναίη· τινὶ δὲ τοὺς θεοὺς βασιλεῖς ὀνομάζει, ὅταν λέγῃ, Τοὶ δ᾽ ἡμείβετ᾽ ἔπ. ὃ ἰλίου Διὸς ἐκγεγαῶτα, ἄλλοτε δὲ τοὺς σοφούς, ὅταν λέγῃ, Ὃν Βριάρεων καλέουσι θεοί, ἄνδρες δέ τε πάντες Αἰγαίωνα. ἐνίοτε δὲ καὶ τὴν πρόνοιαν θεὸν ὀνομάζει, καὶ τὴν εἱμαρμένην, καὶ τοὺς ἀστέρας. τὰ λοιπὰ δὲ ἐν τῷ Ζεύς.
Θεοί. ὅτι ἐκ τῶν θεῶν ὄνομα στοιχεῖα λέγεται ψυχικῶς, στοιχειακῶς, καὶ πραγματικῶς. 9. β
Θεός. ὅτι τὸ θεὸς ὄνομα καθολικῶς καὶ ἀορίστως λεγόμενον πέντε σημαίνει. σοφοὺς βασιλεῖς, τὰ στοιχεῖα. τὰς ψυχικὰς δυνάμεις καὶ τὰ πάθη, καὶ τὴν εἱμαρμένην 9. β.
Θεοί. ὅτι τῶν θεῶν ὀνόματα πλειστάκις λαμβάνεται. 9. β.
Θερινὴ τροπή, ἀπὸ Πλειάδων ἐπιτολῆς, ἤγουν Καρκίνου μοίρας ... ἕως Ἀρκτούρου ἐπιφανείας, καὶ Ἀετοῦ ἀνατολῆς, ἡμερῶν ... 114. β.
Θερίζειν, κείρειν. 169. β.
Θεριστός, ὁ καιρός, θεριστὸν θερίζεσθαι. 131. α.
Θῆβαι. ὅτι τρεῖς. αἱ ἑπτάπυλοι, ἐν Βοιωτίᾳ, αἱ ἑκατοντάπυλοι ἐν Αἰγύπτῳ. αἱ Ὑποπλάκιαι περὶ τὸ Ἀδραμύττιον. 49. β.
θήσεσθαι, θαυμάσεσθαι. 113. β.
θεῦμαι, ἀπὸ τοῦ θέομαι. 113. α.
θῆτα, εἰκαστὴν, μισθωτόν. 132. ϛ
θέλγω, ὁ ἀκρασία. 134. α.
θωρῆσσειν, ἀντὶ τοῦ μεθύσκεσθαι. 204. α.
θώρηξ, ὁ ἄκρατος, ὁ οἶνος 204. α
θνητοὶ ... ὅτι κινδύνου παραμονὴν ... ἐπὶ τὴν ἐλπίδα. 35. α.
θράσος, ἡ ἀναιδὴς καὶ ἀλόγιστος τόλμη θάρσος δὲ ἡ λελογισμένη. 81. β
θριττήρια, τροφεῖα. 52. α.
θύω ὅτι οἱ νεώτεροι τὸ θύω ἐκδεινούμενοι, οἱ δὲ παλαιοὶ καὶ ῥέζειν. 80. α.
θύειν. ὅτι τοῖς ἔξω ... ἄψασθαι θύειν ἐννόμιμον. 80. β.
θυηλαί, αἱ ἀπαρχαί. 8. ϛ.
θυμός, ἀπὸ τοῦ θύειν καὶ ὁρμᾶν. 28 ϛ.
θυμός, ἔμψυχος λόγος. 13. α.
θυμός, ἐνίοτε τὴν ψυχήν, ἐνίοτε τὰ τῆς ψυχῆς μέρη σημαίνει. 16. β.
θυμός, πᾶσα ζωὴ ψυχική. 12 β.
θύος ἀντὶ τοῦ ἱλαστηρίου. 83. α.
θύος, ἐν τῷ ...
θύραζε, ἀντὶ τοῦ ἀπὸ ..., ἔξω. 36 β.
θύσανοι, παρ᾽ Ὁμήρῳ τὰ πτερά, παρ᾽ Ἡσιόδῳ δὲ οἱ κροσσωτοὶ τὰ ἰδιωτικῶς λεγόμενα κομβίκια, ἤγουν κομβία. 206. ϛ.
Θώθ, Αἰγυπτίων μήν. 225. β.
θώμισυ, καὶ ἐν ἀλλοίῳ Ἀττικῶν ὑπονοεῖται, ἀπὸ τοῦ τὸ ἥμισυ, ὡς θάτερον ἀπὸ τοῦ τὸ ἕτερον. καὶ θοἰμάτιον, ἀπὸ τοῦ τὸ ἱμάτιον. 122. α.
θωρῆσσαι, ἀπὸ τοῦ θώραξ. θωρῆσσαι, ἀπὸ τοῦ θώρηξ. 204. α.

I.

Ἰάλεμος καὶ Ὑμέναιος. ὅτι Κλειοῦς καὶ Μάγνητος. 7. α.
Ἰάλεμος καὶ Ὑμέναιος ὅτι Κλειοῦς Μούσης παῖδες ἐλέγοντο, ἤγουν ἐπειδὴ ... τὸ δεξάζω λεγομένης. ἦσαν ὁ μὲν τὰς θρήνους, ὁ δὲ τοὺς ἐπιθαλαμίους ἐφεύρετο ᾠδάς. 8. α.
Ἰαπετονίδης. ἀπὸ τοῦ Ἰαπετίων Ἀττικῶς παραγωγόν, καὶ ἀπὸ τούτου Ἰαπετιονίδης. 23. α.

Ἰαπε-

Γαπτία, θὲς τειρὸς, ποιητὴς Προμηθέως. 24. α.
Γαπετος. ὅτι φύσεως πάσης τ̃ πληθὺς ὑγροῦ καὶ ὀξυτάτης ταύτης κινήσεως. 24. α.
Γαπετός. ὅτι παρὰ τὸ ἴεσθαι λέγεται καὶ πίπτειν. 24. α.
Γαπετοῦ παῖδες. ὅτι ζωίας καὶ ἀρσεν. 24. α.
Γαπετοῦ παῖδες, Προμηθεὺς Επιμηθεὺς, Μενοίτιος, Α᾽τλας, καὶ Κλυμένης. 92. α.
Γάσιος, ὁ γεωργός. ἀπὸ τοῦ ἰέναι, ὅ ἐστιν ἐπαφιέναι τὰ σπέρματα. 309. β.
Γδάλιμοι καῦμα, ἤτι λαμπρόν· διὰ τὸ φωτίζειν, καὶ ἰδίειν, καὶ ἱδρῶτα κινεῖν. 101. α.
Γδη ἐν ἀϊνοτάτῳ, ἐν κόσμῳ χαλεπῷ. 220. α.
Γδμοσύνησι, ἐμπειρίαις. 269. α.
Γδρις, ἤγουν ὁ μύρμηξ. ὁ ἔμπειρος. 167. β.
Γδρις, ἔμπειρος. λέγεται δὲ τ̃ μύρμηκα ὡς συγγινώσκοντα καιροὺς καὶ ὥρας, καὶ ἀναισίους ἡμέρας. ἴδριν αὐτὸν λέγει, ὡς πολύμοχθον, καὶ κυνηγόν, ἐκ τοῦ ἰδίου. 171. β.
ἵεμδρ, ἱμᾶλαιν 132. β.
ἵεμδροι, περιδινέμενοι. 190. α.
ἵεμδρ, πέμπει, ἵμβαλε ὅτι δασυντέον. 135. β.
ἵεω, ἀντὶ τοῦ ἵπτωψα, ἐπὶ μὲν τοῦ τε αὐτοῦ προσώπου, διὰ ι καὶ υ γραφόμενον· ἐπὶ δὲ δευτέρου καὶ τρίτου προσώπου. διὰ ι καὶ διφθόγγου. 278. β.
ἰθύνει, ἤγουν ὀρθοῖ. 10. α.
ἰθύς. ὄνομα λαμβάνεται ἀντὶ ἐπιρρήματος. 196. α.
Ἴκταρ. ἐγγίως, ἐκ τοῦ σύνεγγυς, ὡς ἀπὸ τ̃ ἱκνοῦμαι, ἵκταρ, ἱκανῶς, ταχέως, ἢ ἀντὶ τοῦ ἴχνος. ἐκ τοῦ παρεπομένου ἐπειδὴ ὁ ἀφικνούμενος ἴχνος γίνεται. χρῶνται δὲ οἱ Τραγικοὶ ταύτῃ τῇ λέξει. 190. β.
Ἴμερος, ὅτι ἱέμενος ῥεῖ. 28. β.
Ἴξ καὶ ἴψ ὅτι διαφέρει. ζήτει ἐν τῷ ἴψ.
Ἴξ, ἀπὸ τοῦ ἵκω, τῇ ἔρχομαι, καὶ τοῦ παθητικοῦ ἵκομαι, ὁ παρατατικὸς ἱκόμην, ἵκω, ἵκες, καὶ μετὰ συγκοπὴν ἶξε, καὶ προσθέσει Αἰολικῇ τοῦ ν ἶξεν. 191. α.
Ἴξ, ποιὸν ἐξ ἀμπέλων. 105. α.
Ἰόντα παρ᾽ Ο᾽μήρῳ, ἀντὶ τοῦ ἰόντες, ὡς βάζοντα παρ᾽ Ἡσιόδῳ. 54. α.
Ἰσημερία ἐαρινή, ἀπὸ ὁ συνδύσεως, καὶ ἵππου ἀνατολῆς μέχρι Πλειάδων ἀνατολῆς ἡμερῶν τε, ἤγουν ἀπὸ Κριοῦ μοίρας ὀγδόης μέχρι Καρκίνου μοίρας ἐνάτης. 114. β.
Ἰσημερία φθινοπωρινή, ἀπὸ Α᾽ρκτούρου ἐπιφανείας, καὶ Α᾽ιγοκέρω ἐπιτολῆς εἰς Πλειάδων καὶ Ω᾽ρίωνος δύσιν, ἡμερῶν νε. 114. β.
Ἴσον. ὅτι τὸ ἴσον ἀντὶ τοῦ ὅμοιον οἱ παλαιοὶ ἔλεγον. 82. α.
Ἴσον ὅτι τὸ ἴσον ἐπὶ τοῦ ποσοῦ, τὸ δὲ ὅμοιον ἐπὶ τοῦ ποιοῦ κατὰ Πυθαγόραν, Α᾽ρχύταν τε καὶ Α᾽ριστύλλον. 82. β.
Ἰσότητες, οὕτως ἐλέγοντο αὐταὶ αἱ ἀρεταί. 183. α.
Ἰσταμένου μηνὸς ζήτει ἐν τῷ, Μηνὸς δ᾽ ἱσταμένου.
Ἰστοβοεύς, καὶ ἱστοβοεύς. τὸ ξύλον τὸ διῆκον μέχρι τοῦ ζυγοῦ ἐπικειμένης τῆς ὥρας τ̃ βοῶν, καὶ ζευγνύντος αὐτάς. 101. β.
Ἰστοβοεὺς καὶ ἔνδρυον, ὁ ῥυμός. 105. β.
Ἰστοβοεύς, παρ᾽ ἐνίοις καὶ τὸ μετὰ τὴν ἐχέτλην ξύλον. 102.
Ἴτον, ἀντὶ τοῦ ἐλεύσονται. 51. α.
Ἴτυς, ἡ περιφέρεια τοῦ ἅρματος, ἤγουν ὁ γῦρος. 214. α.
Ἴφθιμοι, ἀνδρεῖοι, δυνατοί. 148. β.
Ἶφι κλαθέντες, κραταιῶς καὶ ἐν τῇ ἰσχύι αὐτοῦ σφαγέντος, ἀλλ᾽ οὐκ αὐτομάτως ἀποθανόντος. 121. α.
Ἴψ σκώληξ ἐστὶ κεράτων, ἐξ ἀμπέλων. 105. α.
Ἴωνες. Σημείωσαι ὅτι οἱ Ι᾽ωνες ψιλωτικοί. ὥστε αὐτὸς λέγει ἀντὶ τοῦ αὖθις. 49. α.

K.

Καβαρνερικοὶ, οἱ ἡνίοχοι. 213. α.
Καδδύναμιν δ᾽ ἔρδειν, κατὰ τὸ δυνατόν σοι ἔρδε, ἤγουν θύε. 82. β.
Καθαρῶς καὶ ἁγνῶς διαφέρει. ζήτει ἐν τῷ ἁγνῶς. 82. β.
Καθ᾽ ὑπόθεσιν, χρῆμά τι. 71. α.
Κακόν. ὅτι ἅπαν τὸ κακὸν ἀκούσιόν ἐστι κατὰ τὸν Πλάτωνα. 12. β.
Κακότης, ἡ κάκωσις, καὶ ἡ κακία. 63. β.
Κακόχαρτος, χαιρέκακος, ἐπὶ κακοῖς χαίρων. 52. α.
Καλιά, νοσσιὰς ἢ νεοττιά. νῦν δὲ ἡ οἰκία 73. α. καὶ 74. α.
Καλιὰν, νοσσιὰν τὴν ἐκ κάλων ὕπνου ἔλεγον. μετὰ δὲ ἐνεχθέντων λίθων εἰς ἐργασίαν τύπεις τὰς οἰκίας εἰργάζοντο. 97. β.
Καλλίρροον, μετὰ κάλλους ῥέον. 158. α.
Καλυψώ, ἡ παρεμβολή. 269. α.
Κάλως. ὁ κάλως τὸ σχοινίον. τὸ κάλον δὲ τὸ ξύλον. 105. β.
Κάμαξι, κάμακες ξυλικῶς μὲν ῥάβδοι, ἢ κάλαμοι τὰς ἀμπέλους περιφράττουσι. ἀρσενικῶς δὲ σημαίνει τὸ δόρυ. οὕτως πασσάλους τοὺς πρὸς τὴν τ̃ πολεμίων ἱερωνή. 213. β.
Καμπύλα κάλα, λελοξωμένα ξύλα. 105. β.
Κάρη, ἡ κεφαλή. 120. α.
Καρχαρόδοντα, ὀξεῖς ἔχοντα τοὺς ὀδόντας. 132. β.
Καρχαρόδοντος, ὀξυόδοντος, δηκτικοῦ. 136. β.
Καρχηδονίων καὶ Συρακουσίων ναυμαχία. 81. α. καὶ 83. β.
Κασίγνητον θανάτοιο, ἀδελφὸν τοῦ θανάτου. 292. α.
Κασσιτέροιο πανέφθου, ἐν τῷ, πανέφθου κασσιτέροιο.
Καταβόλια, ὅταν κοινῶς διδόντες δαπάνην τινές, συμποσιάζωσι. 154. β.
Καταδύσῃ. κάθυγρα ποιήσῃ τὰ ἱμάτια. 121. β.
Κατά ὅτι ἡ κατὰ παρέλκει. 70. α.
Καπνίσθη, ἀπὸ τοῦ δίω, τοῦ τρέχω, καὶ μετὰ τῆς ἐν προθέσεως ἐνδίω. καὶ κατὰ μετάθεσιν ἐνέθω, ὁ μέλλων ἐνίσω, ὁ παρακείμενος ἤνικα, ὁ μέσος ἤνιθα, καὶ Α᾽ττικῶς ἐνήνεθα, ἐνήνοθας, ἐνήνοθε. 210. β.
Καπυάζῃ, κατόπιν ἑαυτῆς ποιῇ, ἀποκρύπτῃ, καταβάλλῃ. 78. β.
Καυάξαις, καθάξαις, συντρίψαις, Αἰολικῶς. 147. α.

κι. ὅτι τὸ ὄσκι καὶ τὸ κι παρ' Ἀττικοῖς ὑποτάσσει, παρ' Ἴωσι δ' οὔ. 75 β.
κίατο, ἀντὶ τοῦ ἴκοντο, Ἰωνικόν. 208. α.
κεκονιμένος, κεκονιαμένος, κόνιας πλήρης. 115. α.
κεκονιμένος, κονιορτοῦ πεπληρωμένος. 113. α.
Κέκροψ. ὅτι πρῶτος ὁ Κέκροψ τοῦ Ἄργους εἰς Λιβύην καὶ Σικελίαν πέμψας ἐκέλευσε συναγαγεῖν τὸν σῖτον ἐκεῖ αὐτοματίζοντα. 18. β.
κέλαδος, κυρίως ὁ ἐν κυνηγεσίοις θόρυβος. 303. β.
κερκίς, ἡ σοφία. 268. β.
κεραοὶ, οἱ κερασφόροι, οἱ κέρατα ἔχοντες. 120. α.
κῆλα, τὰ βέλη. 191. α.
κημὸς, ἀπὸ τοῦ κάμνειν. 213. β.
κῆρ, ἀπὸ τοῦ χαίρω τὸ στερίσκω, χὴρ καὶ κήρ. 201. β.
κῆρ, ἡ ψυχή. ὑστέρως περισπᾶται. 201. β.
κυροτροφίον ἀνθρώπων, τῶν τῷ θανάτῳ στρεφομένων, τουτέστι τοῦ θνητοῦ. 99. β.
κηφὴν, ζωΰφιον ἐμφερὲς μελίσσῃ, ἀργὸν, καὶ ἄκεντρον. 75. β.
κίβυσις, κιβωτὸς, ἡ πήρα. 207. β.
κίονες. ὅτι αἱ κίονες ἃς ὁ ἄξων Ἄτλας κατέχει ὁ Βόρειος πόλος ἐστὶ, καὶ ὁ νότιος. 92. β.
κὶς, μικρὸν ζωΰφιον διεσθίον τὰ ξύλα. 103. α.
κλειτὸς, ὁ ἔνδοξος. κλυτὸς, ὁ ἐξάκουστος. 31. α.
κλειτὸς. ὅτι κλειτὸς πάντως καὶ κλυτός ἐστι, οὐ τοὐναντίον. 31. α.
κλείω, ἀπὸ τοῦ κλέος. 5. β.
κλείω, τὸ ἀσφαλίζω παρὰ τοῖς κοινοῖς. 5. β.
κλείω, τὸ δοξάζω παρὰ τοῖς ποιηταῖς. 5. β.
κλέψαι πῦρ καὶ ἱμὰς φέρειν ἠπειρωτάδας, προφητείας. 23. α.
κλίματα τοῦ κόσμου δύο τέσσαρα, Εὐρώπη, Ἀσία, Λιβύη, Μέση. 269. α.
κλῦθι, κατὰ μεταπλασμὸν ἀντὶ τοῦ κλύε. 12. α.
Κλυμένη. Προμηθέως μήτηρ, ἡ ἐξάκουστος φρόνησις. 26. α.
κλύω, ποιητικὸν, ἀντὶ τοῦ ἀκούω. 10. α.
κνέφας, τὸ τῆς νυκτὸς σκότος. 128. α.
κοθούροις, κατὰ τὸν Ἀρισπέλλαν ἀκέντροις. κατὰ δὲ Ἀμερίαν, κηκύροις. 74. β.
κοθούροις, κοτούροις κατὰ Δίδυμον. ζήτει ἐν τῷ Κότουροι.
κόθουρος, ὁ κηφὴν, ὡς κόλουρός τις ὢν, καὶ τὸ κέντρον κεκρυμμένον ἔχων, ἢ κόθουρος, ἀντὶ τοῦ ἀργὸς, παρὰ τὴν καθέδραν. ἢ κόθουρος τὴν οὐρὰν καὶ τὸ κέντρον. ἢ κόθουρος, ὡς κέρα ἐλήθων. ἢ κόθουροι ὅτι κάθηνται, τουτέστι παρατηροῦνται τὴν ὥραν ἐν ᾗ ἐμβαίνουσιν αἱ μέλισσαι, ἵνα ἐπελθόντες ἐσθίωσι τὸ μέλι. ἢ κοθούροις, κολοβὴν οὐρὰν ἔχουσι. 74. β. καὶ 75. β.
κοινὴ γλῶττα, οὕτω λέγεται ὅτι μετέχουσιν αἱ ἄλλαι αὐτῆς. 10. β.
κοινὸν, οὗ μετέχουσιν τοὐλάχιστον δύο. 10. β.
κοῖος, κατὰ τοὺς παλαιοὺς ἡ ποιότης, κρεῖος δὲ ἡ διάκρισις. 247. α.
κοῖος, τὸ ἀρκτικόν; ἢ κοῖος ὁ ποιητής. 269. β.
κολοσυρτὸς, ὅτι οὕτω λέγεται ἀπὸ τοῦ τὰ κάλα σύρειν. 300. α.
κομβία, ἤγουν κυμβία, οἱ κρωσσοὶ ἰδιωτικῶς. 206. β.
κομεῖν κύνα, ἐπιμελεῖσθαι. 131. β.
κονίοντες. ἤγουν τρέχοντες. 216. β.
κόνιός τε καὶ ἀργαλέου κολοσυρτοῦ, τὴν ἐκ φρυγάνων λέγει κόνιν. 300. α.
κόνις, καὶ ὅτι διαφέρει κόνις κολοσυρτοῦ. κολοσυρτὸς γὰρ ὁ τῶν φρυγάνων συρομένων θόρυβος· κόνις δὲ ἡ λεπτοτάτη ψάμμος. 300. α.
Κόνων. ὅτι ὁ Κόνων ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Βερενίκης πλόκαμον κατηστέρισε. 92. β.
κορεῖν, τοῖς παλαιοῖς κοσμεῖν, καὶ καλλύνειν. 28. β.
κορεῖν, τὸ καλλωπίζειν. 28. β.
κόρη, ἤγουν ἡ Περσεφόνη, ὁ νεάζων σῖτος, καὶ κατὰ τί, διεξοδικὴ ἐξήγησις. 18. β.
κορόν, τὸ καθαρόν. 39. α.
κορυνιόεντα, παρὰ τὸ κορύνη, τὸ ῥάβδος, καὶ κορωνιόεντα, ἤγουν μέλανα. διαφέρει γάρ. 212. β.
κορύσσεσθαι, ὁπλίζεσθαι. 204. α.
κόρυς, ἀπὸ τοῦ κάρα ῥύεσθαι. 204. α.
κότουροι, κατὰ Δίδυμον, ὅτι κάτω ἔχουσιν τὴν οὐράν. 74. β.
κηροτρόφοι, ἐνεργητικῶς οἱ τρέφοντες τοὺς κηρούς. κηρότροφοι δὲ παθητικῶς, ὁ τρεφόμενος κηρός. 68. β.
κράδας, τοὺς νέους συκίνους βλαστοὺς, ἀπὸ τοῦ ἀκροδάντους ὑπάρχειν. 246. β.
κραδὴ, κατ' ἀντίφρασιν τὸ ἀκράδαντον καὶ μὴ ῥᾳδίως κινούμενον. 147. β.
κραίνειν εὐχὰς τελεσφόρους. ἀντὶ τοῦ τελεσφόρους ποιεῖν, παρ' Εὐριπίδῃ. 120. β.
κραταιὸς. ὁ ἰσχυρὸς εἰς ἐξουσίαν, ἤγουν ὁ βασιλεὺς, καὶ γίνεται ἀπὸ τοῦ κρὰς, ἡ κεφαλή. 195. α.
κρείττων ἡμῶν, ὁ δαίμων ἡμῶν. 78. β.
κρῆθεν. ἀπὸ τοῦ κρὰς κρατὸς γίνεται κρᾶθεν, καὶ τροπῇ τοῦ α εἰς η κρῆθεν. 187. β.
κρειὼ, ὅτι κρεῖος γῆς καὶ οὐρανοῦ παῖς. 269. α.
κρήγυα, ἀντὶ τοῦ κρήγυον κατὰ μεταπλασμόν. 120 β
κρόνια περίοδος, καὶ ὅτι τοὺς ἐπὶ τῆς κρονίας περιόδου ὁ Πλάτων ἀποβάλλειν φησὶ τὸ γῆρας. 39. α.
κρόνιον, ἡ εἱμαρμένη, ἐκ τοῦ κορεῖν καὶ θολοῦν τὸν νοῦν. 31. β.
κρόνος, ἡ ἄγνοια. 40. α.
κρόνος, καὶ ὅτι αἴρεται ἀπὸ τοῦ κεραῖν, καὶ κινεῖν ἕκαστα τῶν συνθλιβομένων. 279. β.
κρόνος. ὅτι κρόνος τῆς νοερᾶς δοτὴρ ζωῆς. 39. α.
κρόνος. ὅτι ὁ Κρόνος τριάκοντα ἔτεσι περιοδεύει τὴν τοῦ οὐρανοῦ νυχθημερινὴν περιστροφήν. 104 β.
κρόνος. ὅτι τὸν Κρόνον μελαίνας ἔχειν ἐπὶ τοῦ νώτου τρίχας φησὶν Ὀρφεύς. 39. α.
κρόταφοι, ὡς κερατόφυοί τινες. ἐντεῦθεν γὰρ τοῖς κερατοφόροις τὰ κέρατα ἐκφύεται. 53. β.
κρύος ὄρειον, ἀντὶ τοῦ ἢ ὄρει ἢ τοῦ κρύους. 121. α.
κρύος ὄρειον, τὸ συνήθως ἐν τῇ πεπηγμένῃ αὐτοῦ ὥρᾳ γινόμενον. 121. α.
κρύψαντες ἔχουσι. χεῦμα Ἀττικὸν, ἀντὶ τοῦ κεκρύφασι. 20. β
κρύψις πυρός. ὅτι τῆς νοερᾶς καὶ τεχνικῆς ζωῆς ἐστὶ περίληψις. τὸ γὰρ πῦρ φωτὸς αἴτιον, καὶ κι-

κίνη

κόσα. φέρει ἐκ τοῦ ἐκ πηχυαίου, καθ' ὃν οἱ ἄνθρωποι ζῶσι πρῶτον γεωργοῦντες. 24. α.
κοδισμὸς, ἀπὸ τοῦ κόψιν εἴσιμαστι, καὶ θανάτου. 201. β.
κυφὸς καὶ κυφὴ, ὅτι γίνεται ἀπὸ τοῦ κύφος, ὡς ἰχθῦς ἀπὸ τοῦ ἴχθος. 67. α.
κύζικος, πόλις Κύζικου. 249. α
κύκλωπες, καὶ ὅτι τοὺς Κύκλωπας Εὐριπίδης ὀνομάζων νομίζει ἀπὸ Κύκλωπος υἱοῦ οὐρανοῦ, οὐκ ἀπὸ τοῦ παρ' Ὁμήρου Κυκλώπων. 247. α.
κυκλώπων γλωσσεία. οἱ τὴν Μυκήνην τειχίσαντες, οἱ περὶ τὸν Πολύφημον, καὶ αὐτοὶ οἱ θεοί. 247. β.
κύμην, τὴν νῦν Φερκώπην κυλινδρώδη. 143. β.
κύμη. ὅτι ἡ Κύμη νῦν Φορατὶς καλεῖται. 2. α.
κύμη. ὅτι καὶ Κύμη τῆς Ἰταλίας. ὅθεν ἦν Αἴολος καὶ ἡ Σίβυλλα. 2. α.
κύμη. ὅτι περὶ τὴν Μιτυλήνην ἐστί. 2. α.
κυμοδόκη, ἡ Νηρηΐς, διὰ τὸ παραδοτικὸν καὶ δεκτικὸν τοῦ κυμάτων. 252. β.
κύνειον τόνον, τοῦ κυνὸς ἀναίδειαν ἔχοντα. 28. β.
κῦρος. ὅτι ἡμίονος ἐλέγετο ὡς ἐκ μητρὸς Μήδου, καὶ πατέρος δὲ Πέρσου. 22. ϛ.
κῶμαι. ὅτι κώμας καὶ ὕδας καὶ τὰ ὅμοια τὰ εἰς ας Αἰολικῶς μεταπεποίηται εἰς ες. 31. α.
κωκυτὸς, καὶ Ἀχέρων, καὶ Πυριφλεγέθων ποταμοὶ ἐν Ἅιδῃ, παρόσον κωκύουσι καὶ θρηνοῦσι τοὺς τεθνεῶτας οἱ τούτοις προσήκοντες καὶ ἄχη ἴσχουσι, καὶ περὶ τῆς τοῦ λύπης φλεγέθονται. 165. α.
κώμη, οὐχ ἡ πόλις, ἀλλ' ἡ μείζων ἀγροικία, ἤγουν τὸ μέγιστον χωρίον. 143. β.
καμινῶν πινακῶν γνωρίσματα. καὶ ὅτι πεῦκα, γέλως μετὰ χορδοτόνου καὶ ἐπίσκοπον. 2. α.
κωνοειδὴς. καὶ ὅτι ἐστὶ κωνοειδὴς ἡ γῆ ἐν τῷ τυμπανοειδεῖ.
κωτίλλουσα, ἡδέα λέγουσα· ὅθεν κωτίλη χελιδὼν ἡ λάλος, παρ' Ἀνακρέοντι. 86. β.

Λ.

Λ. ὅτι τὸ λ ἀπομιμεῖται τὴν ἀλήθειαν. καὶ γὰρ τὸ ὕστερον ἡ σελήνη τοῦ ἡλίου παρέρχεται. 168. α
λαῖτμα, ἡ θάλασσα, καὶ τὸ θαλάσσιον ὕδωρ. 50. ϛ.
λακέρυζα κορώνη, ὁ χειμών. 160. α
λαομέδεια, ἡ τοῦ ἀκοτείων ἐν τῷ μνήμῃ. 252. ϛ.
λαοσσόος, ἀπὸ τοῦ λαὸς, καὶ τοῦ σεύω, τοῦ ὁρμῶ. 187. ϛ.
λατῖνοι, ὅτι οἱ Λατῖνοι εἰκοῦσι τὴν Τυρσηνίαν χώραν, ἔνθα ἀκρ᾽ ἡ Κίρκη. λέγονται γὰρ αἱ ἐκεῖσε νῆσοι Ἠλεκτρίδες. 310. β.
λαφυγμὸν, τὸ ἀκόλουθον τῆς ὁμιλίας. 252. ϛ.
λέρνη, λίμνη ἐν Ἄργει. 257. β.
λέχος, ὅτι ἐν Ἀθήναις ἐξήνεγκε, καὶ τριακόσια. 116. α.
λέχος, ὅτι ἐν τοῖς λέχεσι οἱ πένητες ἐκαθέζοντο, ἐν οἷς δὲ καὶ ἐκαθεύδοντο. 116. α.
λέσχη, αὐλῆς ὄνομα ἐν ἧ πῦρ ἦν, καὶ τοῦ Νεοπτόλεμος. 116. α.
λέσχη, ἁπλῶς ἡ φλυαρία. 116 ϛ.
λέσχη, ὅτι θέσμια παρ' Ἀθηναίοις περὶ λεσχῶν. 116. α.
λέσχη, τόπος τις δημόσιος, ἀνειμένος τοῖς βουλομένοις διατρίβειν. 116. α.
λευγαλέοισι, τοῖς κακοῖς ἀπὸ τοῦ λυγρὸν γίνεται τὸ λευγαλέον τὸ δὲ λυγρὸν ἀπὸ τοῦ λίαν ὑγρόν. 120. α.
λήδα, τὴν τοῦ πυραπόδων κτηνῶν. λήια γὰρ τὰ πυράποδα, ἀπὸ τοῦ τὰ λῆια καταλείπεσθαι. 270. ϛ
λήναιον, τοῦ χειμῶνος, Γαμηλιών. 225. α.
ληναιὸν, διὰ τὰ λήναια, τουτέστιν ἱερά. 122. α.
ληναιὼν, ὁ μήν. οὕτω δὲ ἐκλήθη, ἐπειδὴ τῷ Διονύσῳ τῷ τοῦ ληνῶν ἐπιστάτῃ ἐτέλουν ἑορτὴν τούτῳ τῷ μηνὶ, ἣν ἀμβροσίαν ἐκάλουν. 119. α.
ληναιῶνι, τῷ μηνὶ, ᾧ τῷ Διονύσῳ ἡ ἑορτὴ ἡ Ἀμβροσία λεγομένη ἐτελεῖτο. 122. ϛ.
λῆξις. ὅτι τρεῖς τάξεις, βίος, θάνατος, λῆξις. 39. β.
λῆξις, τὸ μετὰ τὸν θάνατον. 39. β.
ληστά, ἡ λήθη. καὶ ἡ νύξ. 269. β.
λιμὸς, ὅτι θηλυκῶς λέγεται παρὰ Δωριεῦσι. 74. α.
λῖνος. ὅτι Ἀπόλλωνος καὶ Οὐρανίας, ἢ Πιέρου γεγόνει. 7. α.
λῖνος. ὅτι Οὐρανίας παῖς ὁ Λῖνος, ὡς τὰ περὶ τὸ ἔργον τοῦ κόσμου συντάξαμενος. 8. α.
λίπ' ἐλαίῳ, λιπαρῷ ἐλαίῳ. 126, α
λίσφοι, ἀντὶ τοῦ λίσποι Ἀττικῶς. 49. α.
λόγος. ὅτι τοῦ λόγου τὸ μέν ἐστι προφορικὸν, τὸ δὲ ἐνδιάθετον. 30. ϛ
λυκιανός. ὁ Σύρος ῥήτωρ. καὶ ὅτι λιθοξόος τε καὶ ἡμίθεος. 2. ϛ.
λυκοῦργος, ἐν τῷ Νουμᾶς.
λοχεῖα, Ἀρτέμιδος λοχεία φησιν, ὡς θηρεία. λοχεία γὰρ λέγει. βιβλίασμα δὲ τὸ λοχεία. 248. β
λυγρὰ. τὰ χαλεπά. παρὰ τὸ λίαν ὑγρὰ εἶναι. 54. β.
λυκίδης. ὅτι λυκίδης ὁ Ἀργεῖος, ἀντλῶν θέλων Προμηθέα πρὸς Θετταλὸν, φῦμα ἔχοντα, παίσας τῷ ξίφει παρὰ τὸ φῦμα, ἰάσατο. 71. β.
λυρικῶν ποιητῶν γνωρίσματα, καὶ ὀνόματα, τὰ πρὸς λύραν ᾀδόμενα μέλη. 1. β.
λώιον ἦμαρ, ἀντὶ τοῦ ἀγαθὴ ἡμέρα. 177. α.
λώιον, καλόν. 164 α.

M.

Μᾶζα ἀμολγαίη, ἄρτος γάλακτι ἐζυμωμένος, ἢ τυρός. 132. α.
Μᾶζα ἀμολγαίη, ἄρτος ποιμενικὸς, ἀμολγεῦ καὶ ποιμένι ἁρμόδιος, ἢ γάλακτι πεφυραμένος. 135. ϛ
Μᾶζα ἀμολγαίη, ἡ πυκνή. ὡς καὶ νυκτὸς ἀμολγὸν ὁ Ὅμηρος εἶπε, τὸ ἐκεῖ πυκνὸν, διὰ σκότος, ἢ τὸ μεμιγμένον ἐν τῷ ἀμολγεῖ. καλοῦσι δὲ οὕτω τὸ ἀγγεῖον εἰς ὃ τὸ γάλα ἀμέλγουσι. 133. β
Μᾶζα, τὸ ἀπαλὸν, παρὰ τὸ μὴ ἄζαλέος εἶναι. 135. ϛ.
Μακάρων, πάντων τῶν πλουσίων. 124. β.
Μακάρων, τῶν γεωργῶν, τῶν ἀπὸ οἰκείων κόπων εὐπόρων. 121. β
Μακέλη, τὸ παρὰ τοῖς κοινοῖς Τζαπίον. 110. α.
Μαλάκια, γένος τῶν ἀλόγων ζώων. 122. ϛ.
Μαλακόστρακα. ζήτει ἐν τῷ, ἀλόγων ζώων.

T T Μαπίων,

Μαπίαν, δύστηνος ἄορνις τοῦ μάρπτω. 206. β.
μάρναμαι, τὸ μάχομαι, ἀπὸ τοῦ μὴ στερητικοῦ μορίου, καὶ τοῦ ἀρνῶ τὸ διαλλάσσω· ἐν ταῖς διαλλαγαῖς γὰρ οἱ παλαιοὶ ἄρνας ἔθυον 208. α.
Μαψαῦραι, κεναὶ καὶ μάταιαι πνοαί. 300. α.
Μεγάλην, οὕτω τὴν εἰκάδα εἶπεν, ὅτι τὸ δίμοιρον τοῦ μηνὸς, ἤγουν αἱ δεκάδες, ἄχρι ταύτης παρέδραμον. 176. α.
μεγάλος, εὐθεῖα. 41. α.
μέγαρον, κυρίως ὁ πλούσιος οἶκος. νῦν δὲ πᾶσα οἰκία καταχρηστικῶς. 89. α.
μεγήρατα, μεγάλα, ἐπήρατα, ὑπερήφανα. 250. β.
μέζεα, ὡς μήδεα. 122. β.
μείονα, ἐλάττονα. 146. α.
μεὶς ὁ μὴν Αἰολικῶς. 127. α.
μελάμπους, καὶ ὅτι φησί τις ἐκεῖνος, ἐν πέμπτῃ σελήνῃ τις ἐπίορκον ὀμόσας, τοσαύτας ἡμέρας πλουτεῖ. 180. β.
μελίαι, δένδρα. 45. β.
μελίαι, Νύμφαι. 45. β.
μελιᾶν. Δωρικῶς, ἀντὶ τοῦ μελιῶν παρ' Ἡσιόδῳ. 45. β.
μελίας, τὰς Νύμφας, διὰ τὸ ἅμα τοῖς δένδρεσι γίνεσθαι. 248. β.
μέλισσαι, ὅτι οὕτω ὑπ' ἐνίων καλοῦνται, διὰ τὸ ἐν μελίαις εἶναι. 64. β.
μελίτη, Νηρεΐδος ὄνομα, παρὰ τὸ ἡδύ. ἡδὺ γάρ τισι τὸ πλεῖν διὰ τὴν τοῦ κέρδους ἡδύτητα. 252. β.
μέλος ἐπὶ μειόνων, μέρος ἐπὶ μειζόνων. 194. β.
μέλπος καὶ Σειρῆνες. ζήτει ἐν τῷ Σειρῆνες, καὶ Μέλπος.
μέλπος ὅτι Τερψιχόρης, ἢ Μελπομένης, καὶ Λίνου τοῦ Ἀπόλλωνος, ἢ κατά τινας Λάρου. 7. α.
μέμβλεται, μέλει, ἐν φροντίσιν ἐστί. 236. β.
μέμυκε· ἀντὶ τοῦ ἠχεῖ, ἢ ἀντὶ τοῦ συμμέμυκε, ἤτοι συμπέπτωκε, συγκέκλεισται. 119. α.
μέμυκεν, μυκᾶται, καὶ βοᾷ. 122. β.
μενοινὴ, ἡ παραμονή. 268. β.
μενοίτιος ζήτει ἐν τῷ Προμηθεὺς, ἢ Ἰαπετοῦ παῖδες.
μέσαβοι. οἱ λῶροι, οἱ μέσοι ὄντες τοῦ ζυγοῦ, καὶ συνδέοντες τὸν ῥυμὸν τῷ ζυγῷ. 112. α.
μεσάβου, τοῦ λώρου, τοῦ παρὰ τῷ ζυγῷ. 110. α.
μεσημβρία, καὶ ὅτι τὰ πρὸς μεσημβρίαν θεοῖς οἰκεῖα ἐνόμιζον. τοῖς δὲ ἥρωσι τὰ μετὰ μεσημβρίαν. 167. α.
μεσουράνημα. ὅταν ἐνενήκοντα μοίραις πρὸ ἡλίου ἀστὴρ ἀνατέλλῃ. 138. α.
μέσσαβα, αἱ τοῦ ζυγοῦ γλυφαί. 111. α.
μεσωρὶ, Αἰγυπτίων μήν. 125. β.
ἡ μετὰ, ἀντὶ τῆς ἐν. 44. β.
μετάδουποι, ἀβέβαιοι, αἱ μεταξὺ τούτων πεπτωκυῖαι, οὔτε ἀγαθαὶ οὔτε κακαί. 180. α.
μετάδουποι, ἤγουν μεταξὺ πίπτουσαι. δοῦπος γὰρ λέγεται τὸ πεσεῖν. 177. β.
μετάδουποι, οὐδὲν οὔτε ἀγαθοῦ οὔτε κακοῦ δύναμιν ἔχουσαι. 177. β.
μετὰ κύμασιν, ἐν κύμασι 146. α.
μετεπλασμός. ὅτι λέγεται ὅταν τέλος ὀνόματός τινος, ἢ ῥήματος ἐφ' ἑτέρου τέλος τραπῇ, οἰκεῖον τοῦ τρεπομένου. 11. α.
μετάφρενον, τὸ μετὰ τὰς σπλαγχνικὰς φρένας κείμενον ἐν τῷ ῥάχει μέρος. 206. β.
μέτρα φυλάσσεσθαι, ἤγουν συμμετρίαν φυλάττειν. 146. α.
μετρεῖν, σταθμᾶν, ἀριθμεῖν, διαφέρει. ὅτι τὸ μὲν ἀριθμεῖν ἐπὶ ψήφου λέγεται. οἷον. ἕν, δύο, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἀριθμῶν. τὸ δὲ σταθμᾶν ἐπὶ ζυγῶν, ὡς τὸ εἰπεῖν, τυχὸν ἐσταθμήθη, καὶ ἔτι παλαιστιαίας ὁλκῆς. μετρεῖν δὲ λέγεται τῷ μεδίμνῳ καὶ ἀγγείῳ τινὶ ἀντιδίδοσθαι, ἢ δίδοσθαι. 87. α.
μέτρον λέγεται τὸ μετροῦν, καὶ τὸ μετρούμενον. 84. α.
μεχὶρ, Αἰγυπτίων μήν. 125. β.
μήδεα, ἢ ἀπὸ τοῦ μέζεά τινα εἶναι, τὰ μέσον ὄντα τῶν μηρῶν, ἢ ἀπὸ τοῦ μήδω, τὸ βουλεύομαι. 148. β.
μήδεα, τὰ αἰδοῖα. οὐ γὰρ θέλει ἀλογίστως ἡμᾶς προσιέναι τοῖς Ἀφροδισίοις, ἀλλὰ μετὰ λογισμοῦ. ὀρθῶς οὖν τὴν τῆς Ἀφροδισίαν προσιοῦσαν φιλομμηδέα φησί. 248. β.
μῆλα, ὅλη ἡ περιουσία, καὶ ὅτι διὰ μήλων ὁ Ἡσίοδος πᾶσαν δηλοῖ τὴν κτῆσιν. 46. β.
μῆλον, παρὰ τὸ μηλὸν, καὶ ἥμερον, καὶ χαῦνον εἶναι, ἢ παρὰ τὸ μέλω, τὸ φροντίζω· πολλῆς γὰρ ἦν ἡ χρῆσις τῶν θρεμμάτων τοῖς παλαιοῖς. 49. β.
μῆλον, τὸ πρόβατον, Αἰολικῶς. 49. β.
μῆνες τῶν Αἰγυπτίων. 125. β.
μῆνες τῶν Ἑλλήνων. 225. β.
μῆνες τῶν Ῥωμαίων. 125. β.
μηνὸς δ' ἱσταμένου, ἱσταμένου μηνὸς ἕως εἰκάδος ἔλεγον. 172. α.
μὴν σεληναῖος. ὅτι ὁ σεληναῖος μέχρι ιδ' ἡμέρας, καὶ ἡμισείας αὔξεται. 171. β.
μηρία ἐστί. ὅτι ταῦτα τοῖς θρομβωθεῖσι θεοῖς ἔθυον 82. β.
μέρμηρα, κυρίως τὸ ξαινόμενον ἔριον. 124. α.
μηρύσασθαι, ποιήσασθαι. 124. α.
μηρύσασθαι, ὑφαίνειν. 120. β.
μητίετα, πάθει Δρυόπων καὶ Αἰολέων ἡ κλητικὴ ἀντὶ εὐθείας. 191. β.
μῆτιν, ὅτι ὁ παρ' Ἡσιόδῳ λεγόμενος τὴν βουλὴν προσηγορεύθη. διὰ δὲ τὸν λόγον τὸν ἐν ἡμῖν, καὶ τὴν ἐκ τοῦ νοῦ ἔκλαμψιν. 299. β.
μητιόεντα Ζῆνα, τὸν αἰθέρα λέγει, διὰ τὸ ὡς μέγιστον τείνεσθαι μῆκος. 279. β.
μιγῆναι. μίγω ὁ μέλλων μίξω, ὁ ἀόριστος ἔμιξα, ὁ δεύτερος ἔμιγον, ὁ παθητικὸς ἐμίγην, ἡ μετοχὴ ὁ μιγεὶς, ἡ μιγεῖσα. 192. β.
μινυος, ὁ μικρός. 98. β.
μινυός, ὁ μικρός. ὅθεν μινύθουσιν, ἀντὶ τοῦ σμικρύνονται. 70. α.
μινύθει, σμικρύνεται, ἐλαττοῦται. 98. β.
μινύθω, τὸ ἐλαττοῦμαι, ἀπὸ τοῦ μινυός· μινυὸς δὲ Ἀττικῶς ὁ μικρὸς γράφεται. 82. α.
μνασεὺς, υἱὸς Ἡσιόδου· κατὰ τοὺς ἄλλους δὲ ὁ Στησίχορος. 66. β.
μνημοσύνη. ὅτι τῶν Μουσῶν μήτηρ. 6. α.
μονάς. καὶ ὅτι ἡ μονὰς ὁλικὴ οὖσα ἀναλογεῖ τῇ ἡμετέρᾳ ψυχῇ. 186. β.
μόνον, ἀντὶ τοῦ ἕν, ποιητικῶς. 32. α.
μόνον. ὅτι ὄνομά ἐστιν ὑπερθετικὸν, κατὰ τὸ ἰδιάζον τὴν ὑπέρθεσιν ἔχον, ἐν τῷ, Οὐκ ἄρα μοῦνον ἔην. 11. β
μορφνοῖο. μέλανος. 199. β.
μορφνὸς, ὁ ἀετός. 198. β.
μόσχος μονόκερως, ὁ μὴν παρ' Ὀρφεῖ

Ὀρφεῦ. 182. β.
μίχος ὁ μικὸς παρ' Ὀρφεῖ καλεῖται ὡς πρώτην ἔχων τῇ νέα τὴν ἔκφυσιν. μονόκερως δὲ διὰ τὸ μοναδικὸν αὐτοῦ. 182. β.
μονογενὴς παῖς, παῖς ἐκ μιᾶς γαστρός. 89. α.
μοῦσα, ἡ διὰ παιδεύσεως γνῶσις. 7. β.
μοῦσαι αἱ ἐννέα, ὅτι εὗρον, Κλειὼ ἱστορίαν, Θάλεια φυτουργίαν, Εὐτέρπη αὐλούς, Μελπομένη ᾠδήν, Τερψιχόρη χορείαν, Ἐρατὼ γαμικὰ καὶ ὄρχησιν, Πολύμνια γεωργίαν, Οὐρανία ἀστρολογίαν, Καλλιόπη ποίησιν. 7. α.
μοῦσαι αἱ ἑπτά· ὅτι τὴν ἑπτάχορδον λύραν εὗρον, καὶ τὰς ἑπτὰ ζώνας. καὶ τοὺς ἑπτὰ πλάνητας, καὶ τὰ ἑπτὰ φωνήεντα, καὶ ἕτερα τοιαῦτα. 7. α.
μοῦσαι, αἱ λογικαὶ τέχναι. 5. α.
μοῦσαι. αἱ Μοῦσαι ὅτι ἀπὸ Πιερίας ἐν τοῖς Ἔργοις καλοῦνται· ἐν δὲ τῇ Θεογονίᾳ ἀπὸ Ἑλικῶνος. 8. β.
μοῦσαι αἱ τέσσαρες. ὅτι αἱ τέσσαρες μοῦσαι τὰς τέσσαρας διαλέκτους εὗρον· Ἰάδα, Ἀτθίδα, Δωρίδα, Αἰολίδα, καὶ πολλὰ τῶν ὑπὸ τὰ τέσσαρα 7. α.
μοῦσαι, ἀπὸ μῶσαι, ἤγουν ζητῆσαι 6. α. καὶ 6. β.
μοῦσαι. ὅτι αἱ τρεῖς εὗρον τοὺς μουσικοὺς τρεῖς τόνους· τὸν ἀδρόν, μέσον, καὶ ἰσχνόν· τὰς τρεῖς προσῳδίας· ὀξεῖαν, βαρεῖαν, περισπωμένην, τοὺς τρεῖς χρόνους, ἐνεστῶτα, παρεληλυθότα, καὶ μέλλοντα· καὶ τρία πρόσωπα, πρῶτον, δεύτερον, τρίτον· καὶ τοὺς τρεῖς ἀριθμούς· καὶ τὸ τρίγωνον τῶν ἀστέρων, καὶ πολλὰ τοιαῦτα, ὅσα ὑπὸ τὰ τρία ἀνάγονται. 7. α.
μοῦσαι. ὅτι κατά τινας πέντε, τῶν πέντε αἰσθήσεων ὀνόματα ἔχουσαι. 6. β.
μοῦσαι. ὅτι κατὰ τὸν Ἄρατον ἐν τῇ πέμπτῃ τῶν ἀστρικῶν, τέσσαρες, Διός, τοῦ αἰθέρος, καὶ Πλουσίας νύμφης. Ἀρχή, Μελέτη, Θελξινόη, καὶ Ἀοιδή. 6. β.
μοῦσαι. ὅτι κατὰ τὸν Ἐπίχαρμον ἐν τῷ τῆς Ἥβης γάμῳ ἑπτά εἰσι θυγατέρες Πιέρου καὶ Πιμπληΐδος Νύμφης, καὶ ὅτι τὰ ὀνόματα αὐτῶν λέγει· Νειλοῦν, Τριτώνην, Ἀσωποῦν, Ἑπτάπολιν, Ἀχελωΐδα, Τιτόπλουν, καὶ Ῥοδίαν. 6. β.
μοῦσαι. ὅτι οὕτως ἐλέγοντο ἀοιδητρίδες τινὲς τοῦ Διονύσου ἑπόμεναι. 7. α.
μοῦσαι. ὅτι πάντες ζητητικοὶ καὶ ζητητικαὶ λέγονται. 7. α.
μοῦσαι. ὅτι παρὰ τῷ Ἡσιόδῳ ἐν Θεογονίᾳ ἐννέα λέγονται εἶναι· Κλειώ, Θάλεια, Εὐτέρπη, Τερψιχόρη, Ἐρατώ, Πολύμνια, Μελπομένη, Οὐρανία, Καλλιόπη. 6. β.
μοῦσαι. ὅτι τὸ Μουσῶν ὄνομα τριχῶς νοεῖται· πραγματικῶς, ψυχικῶς, καὶ στοιχειακῶς. 8. β.
μοῦσαι. ὅτι τὸ Μουσῶν ὄνομα ψυχικῶς μὲν ἡ καθόλου γνῶσις νοεῖται. στοιχειακῶς δὲ, ἡ τῶν ἀστέρων. καὶ τοῦ παντὸς κόσμου μουσικωτάτη καὶ ἐναρμόνιος κίνησις. πραγματικῶς δὲ, οἱ εὑρεταὶ τούτων καὶ εὑρετίδες ὅτι οὕτω καλοῦνται. 9. α.
μοῦσαι. ὅτι τρεῖς, καθ' Εὔμηλον, τὸν Κορίνθιον, θυγατέρες Ἀπόλλωνος. Κηφισοῦς, Ἀπολλωνίς, Βορυσθενίς. 6. β.
μουσῶν παῖδες. ὅτι Μουσῶν παῖδές τινες διεξοδικὴ ἐξήγησις. 7. α.
μουσῶν τῶν ἐννέα ὅτι ἕτερα καθ' ἑτέρους ὀνόματα· Καλλιχόρη, Ἑλίκη, Εὐνίκη, Θελξινόη, Τερψιχόρη, Εὐτέρπη, Εὐκελάδη, Δία, Ἐνόπη 7. α.
μύες. ὅτι κατὰ τὴν τοῦ Νείλου τῆς ἀναβάσεως ὑποχώρησιν ἐν τῇ Θηβαΐδι τῇ Αἰγυπτίᾳ ἐγίνοντο. 21. α.
μυλιόωντες, ἀπὸ τοῦ μέρους τὰς ὅλας αὐτῶν σιαγόνας δηλοῖ. 226. β.
μυλιόωντες, διεστραμμένοι, καὶ συγκαφθέντες ὑπὸ τοῦ κρύους, ἢ τὰ χείλη κινοῦντες ὑπὸ τῆς ψυχρότητος. 223. β.
μυλιόωντες. ὅτι ὁ Ἰσοκράτης γράφει, μαλκιόωντες. 123. β.
μυλιόωντες, τοὺς ὀδόντας συγκρούοντες. 120. α
μυριάς δαιμόνων. ὅτι παρὰ τῷ Ἡσιόδῳ δηλοῖ τὸν πάντα τῶν δαιμόνων ἀριθμόν. 65. α.
μωμᾶσθαι, μέμφεσθαι. 163. α.
μονῳδῶν ποιητῶν γνωρίσματα. καὶ ὅτι ταύτῃ τὸ μονοπρόσωπος ὑπόθεσιν ἐφηγεῖσθαι τὴν οἱανδήποτε. 1. β.

N.

Νάρθηξ. ὅτι ὁ νάρθηξ πρὸς φυλακτικός. 24. α.
Νάσσατο, κατῴκησεν. 143. β.
Νέας, κατὰ συστολὴν Ἰωνικήν. 70. α
Νέεσθαι, νέειν, πορεύειν. 121. β.
Νειόστομα. ὅτι ἀπὸ τοῦ νέομαι. 62. α
Νεμέθω, ὅτι ἀπὸ τοῦ νέμω. 51. β.
Νεφεληγερέτης Ζεύς. ζήτει ἐν τῷ Ζεὺς νεφεληγερέτης.
Νεφεληγερέτης, καὶ περικέραυνος, ὁ οὐρανὸς λέγεται. 26. β.
Νήκεροι, οἱ μὴ κέρατα ἔχοντες. 120. α.
Νηλεόποινας, ἀνηλεεῖς ἐν τῷ τιμωρεῖσθαι, καὶ τὰς γενομένας τῶν κακῶν ἔργων τιμωρίας. 249. β
Νηὸς περὶ, τὰ ἱστία, τοὺς σχοίνους, καὶ τὰ λοιπά. 143. α.
Νηρία, τὴν ῥίζαν, καὶ τὸ καταφερὲς τῆς ὕλης λέγει. καὶ ὅτι ἀψευδῆ τοῦτον λέγει, ὡς παλαιᾶς οὔσης τῆς ὕλης, καὶ ὅτι τοῖς παλαιοῖς αἰσχρὸν τὸ ψεύδεσθαι. 250. α.
Νήριτος ὕλη, ἡ ἀπείρατος ὕλη. 119. α
Νικομήδης. ὁ οἰνοστράτης. 2. β.
Νιφάδες, χιών. 120. β.
Νιφετός, ἐπὶ μόνου τοῦ πράγματος, οὐχὶ καὶ ἐπὶ τῆς καταφερομένης χιόνος. 120. β.
Νίφα, νιφάδα. 120. β.
Νόσφιν ἄτερ. δὶς ταυτὸν λέγεται, καὶ τὸ σχῆμα τὸ μὲν ποιητικῶς ἐκ παραλλήλου λεγόμενον, ῥητορικῶς δὲ περιγραφή. 36. α.
Νόσοι. ὅτι τὰς νόσους σωματοποιεῖ Ἡσίοδος, καὶ πῶς. 35. β.
Νότος, ὁ ἀπὸ μεσημβρίας πνέων. 300. α.
Νουμᾶς. ὅτι ὁ Νουμᾶς, ὡς καὶ ὁ Λυκοῦργος, ἔταξεν ἀπὸ τῶν εὐτελεστάτων θύειν. 80. α.
Νυχίη, ἤγουν νυκτερινή, ἀντὶ τοῦ κατὰ νύκτα ἐπιρρηματικῶς. 219. β.

Ξ.

Ξάνθη, ἡ ἀνθηρότης. 268. β.

Ο.

Ο. ὅτι τὸ ο πρὸ τοῦ μ δασύνεται, Ὅμηρος, ὅμιλος, καὶ τὰ ὅμοια· πλὴν τοῦ ὀμιχῶ, καὶ ὀμίχλη, καὶ ὄμμα. 156. β.
Ὀγδόη, καὶ ὅτι ἐτιμᾶτο ὡς Ποσειδῶνος οὖσα. 184. β.
Ὀγδόην, ὅτι τὴν ὀγδόην καὶ ἐνάτην ἐτίμων, ὡς αὐξητικὰς τοῦ σελήνιακοῦ φωτός. 183. α.
Ὀιδιπόδαο, τοῦ οἰδίποδος. ἀπὸ Ὀιδιπόδης τοῦ Οἰδιπόδου. 49. β
Οἰδίπους, Οἰδίπους, καὶ Οἰδιπόδης, εὐθεῖαι τρεῖς. 49. β.
Οἰνάδας, τὰς ἀμπέλους. 128. α.
Οἴνας περιτεμνόμεναι, ἀμπέλους κλαδεύειν. 130. β.
Ὀινόη. ὅτι ἡ Ὀινόη Διὸς Νεμείου ἱερὸν ἐκαλεῖτο. 3. β.
Οἰνοχόη, ὁ βῖκος, ἢ τὸ ποτήριον. 160. β.
Ὀϊστὸς, ἀπὸ τοῦ οἴω, τὸ κομίζω, ἢ ἀπὸ τοῦ ἵημι τὸ πέμπω. 198. β.
Οἰωνοὶ, κυρίως οἱ γῦπες, ὡς οἰωνοὶ, ἤτοι μόνοι δίχα συνουσίας ἀπὸ ὑπηνέμια γεννῶντες. 71. α.
Ὀκτάβλωμον, ὀκτὼ δρύγματα ἔχοντα· βλωμὸς γὰρ τὸ δρῦγμα, ἢ τὸν ὅλον τετράκλαστον ἄρτον, ἢ τὸ δὴ μόνον κλάσμα, ὡς τὸν ὅλον ἄρτον ἔχειν δρύγματα λβ. 106. β.
Ὀκτώ. ἀπὸ τοῦ δικτύω τις εἶναι. 232. α.
Ὄλβος. ζήτει ἐν τῷ ἄφενος.
Ὀλμειὸς, ποταμὸς ἐν Ἑλικῶνι τῆς Βοιωτίας, ἀπὸ Ὀλμειοῦ τοῦ Σισύφου παιδός. 234. β.
Ὅλμος, διὰ τὸ ἐλαύνειν καὶ φθείρειν τὰ ἐμβαλλόμενα. 102. α.
Ὅλμος, μέρος ἀνθρωπίνου σώματος, ὃ καὶ θώραξ καλεῖται· ἔστι δὲ τὸ ἀπὸ τραχήλου μέχρι αἰδοίων· νῦν δὲ ὅλμος ὁ ἴγδις ἐν ᾧ κέγχρον καὶ ἕτερα τοιαῦτα οἱ γεωργοὶ κατατέμνουσι. 105. α
Ὅλμου, τοῦ ἴγδης. 100. α.
Ὀλυμπος, ὁ οὐρανὸς, καὶ ἡ τοῦ παντὸς κόσμου ἐξοχὴ, παρὰ τὸ ὁλολαμπὴς εἶναι. 4. β.
Ὄλυμπος. ψιλοῦται ἡ λέξις· ὅτι συνεκόπη Αἰολικῶς, ὁλόλαμπος, καὶ ὄλυμπος. 54. β.
Ὅμηρος. ὅτι Εὐφρείνου, Φωκεὺς, οὕτω λεγόμενος. 3. α.
Ὅμηρος. ὅτι οὕτω ἐκαλεῖτο ὁ τὴν Εὐρυάλειαν ποιήσας. 3. α.
Ὅμηρος. ὅτι παλαιότερος Ἡσιόδου. 3. α
Ὅμηρος. ὅτι πολλοὶ Ὅμηροι. 3. α
Ὅμηρος. ὅτι Ὅμηρος ὁ παλαιὸς βιβλίον συνεγράψατο. 3. β
Ὁμηρεύσαι, ὁμοῦ εἶρξαι. 235. β.
Ὀμιχεῖν, οὐρεῖν. 155. α.
Ὅμοιον καὶ ἴσον ὅτι διαφέρει, καὶ πῶς. ζήτει ἐν τῷ, ἴσον. 82. β.
Ὅμοιος, ὅτι ἢ ἐπὶ γνώμης λέγεται, ἢ ἐπὶ τῆς ἰδίας. 51. β.
Ὄνειδος, ἐνίοτε τὸ αἶσχος· παρ' Ἡσιόδῳ δὲ οὐ τὸ αἶσχος, ἀλλὰ τὸ αἰσχρὸν, ἤγουν τὸ μετέχον αἴσχους. 73. β.
Ὄπιν, ἐπιστροφὴν, φροντίδα. 70 α
Ὄπιν κακὴν, τὴν ἐξ ἐπιστροφῆς γινομένην ἀπόδοσιν. 250. α.
Ὀπιπτεύειν. ὅτι παρὰ τοῖς κοινοῖς μετὰ προσθέσεως ἐν χρήσει ἐστὶν, οἷον ὑποπτεύειν. τοῖς ποιηταῖς δὲ καὶ χωρὶς προσθέσεως. 15. β.
Ὀπιπτεύειν. ὅτι προσθήκην συλλαβῆς δέχεται, ὡς τὸ ἐτήτυμον, καὶ ἕτερα. 15. β.
Ὅπλα, πᾶσαν τὴν τῆς νηὸς διαρτίαν. 143. α.
Ὅρασις. ὅτι τὴν ὅρασιν καὶ τὴν ἀκοὴν μόνας τῶν αἰσθήσεων ὡς χαριεστάτας ἐπὶ θεοὺς οἱ ποιηταὶ ἀναφέρουσι. 11. β.
Ὀρθογόη, ἡ ὑπὸ τὸν ὄρθρον θρηνοῦσα. 128. β.
Ὀρίγνάω, ἀπὸ τοῦ ὀρέγω. τοῦτο δὲ ἀπὸ τοῦ ὀρέγω. 203. β.
Ὄρνιθες, καὶ ὅτι τῶν ὀρνίθων εἴδος παιδάς φησιν ὁ Πλάτων. 178. α
Ὀρνιθομαντεία. ὅτι τὴν ὀρνιθομαντείαν Ἡσιόδου τινὲς ταῖς ἡμέραις ἐπάγουσιν. Ἀπολλώνιος δὲ ὁ Ῥόδιος ἀθετεῖ 170. β
Ὄρπηκα, τὸ βούκεντρον. 111. α.
Ὄρρω, τὸ διεγείρω. 211. α.
Ὀρφεὺς, καὶ ὅτι ὁ Ὀρφεὺς περὶ τῶν ἡμερῶν λέγει, ἄλλας ἐπαινῶν, καὶ ἄλλας παραιτούμενος. 177. β
Ὀρφεὺς. ὅτι Καλλιόπης καὶ Οἰάγρου. 7. α.
Ὀρφεὺς. ὅτι Καλλιόπης, ὡς καλλιλογίας ποιητικῆς εὑρετὴς καὶ ὕμνων τῶν εἰς τὰ θεῖα. 8. α.
Ὅς. ὅτι ἁπλῶς ἅπαντα τὰ εἰς ΟΣ ἁπλᾶ, ὅσα ἀπὸ παθητικῶν παρακειμένων γίνεται παρατεταμένων συζυγιῶν, ὀξύνεται, ὡς, νεατὸς, ἐπαινετὸς, νοητὸς, ἀγαπητὸς, θνατὸς, ὑμνητός. 95. α.
Ὃς. ὅτι τὸ ος μικρὸν ἐν τῷ ὃς. κοινὴ γὰρ συλλαβή· εἰ γὰρ λόγου μέρος λέγεται. 109. α.
Ὄσιρις, ἤτοι ὁ Διόνυσος, ὅτι μετὰ τῆς Ἴσιδος τῆς ἰδίας γυναικὸς, τῆς καὶ Δήμητρος καλουμένης, καὶ στρατοῦ πολέος, μετ' αὐλοῦ καὶ μουσικῶν ὀργάνων τὴν γεωργίαν διδάσκων περιήρχετο. 18. β.
Ὄσιρις, καὶ ὅτι κατ' Αἰγυπτίους τινὰ μῦθον ὀκτὼ καὶ δέκα ἔτη βασιλεῦσαι λέγεται. 279. β.
Ὄσσαν, πᾶσαν τὴν φωνὴν καθ' Ἡσίοδον. 239. β.
Ὄσσαν, τὴν θείαν φωνὴν, καὶ τὴν θείαν κληδόνα. 234. α.
Ὀστρακόδερμα. ζήτει ἐν τῷ, ἀλόγων ζώων.
Ὅτι. τὸ ὅτι καὶ τὸ ὅσον ὑποτάσσουσι παρ' Ἀττικοῖς. 104. α.
Ὄτοβος, θόρυβος, ψόφος. 191. α
Οὐκ ἐπιδεύεται, οὐ χρείαν ἔχει ἐν τούτῳ. 97. α.
Οὐρῆας, τὰς ἡμιόνους. 174. β.
Ὀχὴ, ἡ τροφή. 111. β.
Ὀψηρότης, ὁ ὀψὲ τοῦ χρόνου ἀρόσας. 113. β.

Π.

Παγασαῖος Ἀπόλλων, ὁ ἐν Παγασαῖς λιμένι τιμώμενος. 194. β
Παιᾶνα, τὸν ἥλιον· διὰ τὸ παύειν λοιμόν τε καὶ χειμῶνα, ἢ διὰ τὸ παιήονα εἶναί τινα ταῖς πυρετοιακαῖς· τὰς λοιπὰς δὲ τούτου δυνάμεις ἐν τῷ, ἥλιος.
Παλαιστὴ, μέτρον τῶν τεσσάρων δακτύλων ὀρθῶς συντιθέντων. δῶρον δὲ τούτων συστραφέντων, καὶ τοῦ ἀντίχειρος ἐγερθέντος. 202. α
Παλαίφατος. ὅτι Ἀπόλλωνος τοῦ Κάρβαντος καὶ Θαλείας. 7. α
Παλαίφατος. ὅτι Θαλείας παῖς ὁ Παλαίφατος λέγεται, ὡς τὰς περὶ φυτῶν συγγραφάς. 8. α.
Παλαμᾶν, τὸ διὰ τῶν παλαμῶν γεωργίας ἐργάζεσθαι. 14. β.

Παλάστω,

Παλάσσω, μολύνω. 156. α.
Παλλακὴν, δούλην, ἑταίραν. 256. α.
Πάλλαντα, τὴν κίνησιν. 269. α.
Παλλὰς, ἡ πάλλομένη καὶ κινοῦσα τὸ δόρυ, ἢ ἐν τῷ ἐκ τῆς Διὸς κεφαλῆς γεννηθῆναι, πάλλουσα καὶ κινοῦσα τὰ ὅπλα. 32. β.
Παλλάς. ὅτι οὕτω λέγεται, ἡ Πάλλαντα, ἕνα τῶν Γιγάντων, ἀνελοῦσα. 32. β.
Πάμφων, ὁ τοῦ λύχνου εὑρετής. 102.
Παναίολον, ἔχων ποικίλον. 200. α.
Πανδιονὶς, ἡ τοῦ Πανδίονος θυγάτηρ, ἤτοι ἡ χελιδὼν, καὶ διὰ τί. 130. β.
Πανδώρα, ἢ ὅτι πάντων δῶρα ἔλαβεν, ἢ ὅτι δῶρον πάντων τῶν θεῶν. 30. β.
Πανδώρα, ἡ πάντα δωρουμένη τῷ βίῳ, συναγωγὴ τῶν τεχνῶν. 24. β.
Πανδώρα, ἐκ πάντων τῶν θεῶν καὶ τῶν ψυχικῶν δυνάμεων καθ' Ἡσίοδον συγκεκραμένη δύναμις. 25. β.
Πανδώρα. καὶ τί ἡ θεὸς λέγεται διεξοδικὸς λόγος. 32. β.
Πανέλλησι, πᾶσι τοῖς Ἕλλησι. 129. β.
Πανίφθου κρατιτήριον, τοῦ διαλελυμένου καὶ ὑγρὰ τὴν φύσιν, ἢ πάνυ ἁπαλοῦ. 205. β.
παράγειν, τὸ ἀπατᾶν. 156. α.
παράγειν, τὸ εἰς φῶς ἄγειν. 156. α.
παραμηρίδια ῥίζαν, ἀπρεπῆ καὶ ἀνάρμοστα πράττων. 78. α.
Παραιολῶ, τὸ παρ' ἐμὲ ἴλεω, ἢ παρὰ τὸ ἴτερον. 256. β.
Παρακινῶ, τὸ μεθιστῶ, καὶ διεγείρω. τὸ μὲν ἐπὶ ἀψύχων. τὸ δὲ διεγείρω ἐπὶ ἐμψύχων. 156. β.
Παραλογίζομαι τινὰ, ἀντὶ τοῦ λαθὼν παρασύρω αὐτὸν, εἰς ψευδῆ λογισμόν. 156. α.
Παρατηρῶ, παρακολουθῶν σκοπῶ. 156. β.
Παρατιθέναι καὶ παραβάλλειν. τὸ συγκρίνειν καὶ παρεικάζειν. 156. β.
Παραφαίνω, τὸ ἀμυδρῶς δεικνύω. 156. β.
Παραφαίνω, τὸ πλησίον ἄγων φαίνω. 156. β.
Παραψαύειν, τὸ μετρίως ψαύειν. 156. β.
Πάριξ καὶ παρὲξ διαφέρουσι. τὸ μὲν γὰρ πάριξ σημαίνει τὸ ἐκτὸς, καὶ βαρύνεται, καὶ συντάσσεται μετὰ γενικῆς ἐστι δὲ κοινόν. τὸ δὲ παρὲξ οὐ τὸ ἐκτὸς μόνον σημαίνει, ἀλλὰ καὶ τὸ πλησίον, ὡς τὸ παρὲξ ἅλα, ἤγουν ἐκτὸς, πλησίον τῆς θαλάσσης, καὶ ὀξύνεται, καὶ συντάσσεται μετ' αἰτιατικῆς. 218. α.
παρθενικὴν, παρθένον. 148. α.
παρεστῶ, τὸ εἰς φανερὸν ἄγων ἱστῶ. 156. α.
πατρὸς ἀνάλωμα, θεᾶς ἐπι. ἡ ἀρχομένη. 26. α.
πανὶ, Αἰγυπτίων μήν. 125. β.
πανηγύριον, παραγωγὴ ὑποκορισμῷ Ἀττικῷ, ἀπὸ τοῦ πανία. 47. β.
πάνυρον, τὸ ὀλίγον, ἀπὸ τοῦ πάνυ παῦρον, τὸ συντόμως πανύρθρον. 82. α.
παχνοῦν, τὸ λυπεῖν, ἀπὸ μεταφορᾶς τῆς πάχνης, τῆς λυπούσης τὰ λήια. 87. α.
παχὺν πόδα. ὅτι ἐν Ἐφέσῳ νόμος ἔκειτο μὴ ἐξεῖναι παῖδας ἀποθέσθαι ἕως ἂν διὰ λιμὸν παχυνθῇ τοὺς πόδας. 116. β.
παχὺν πόδα. ὅτι τοὺς πόδας τῶν λιματτόντων φασὶ παχύνεσθαι. 116. β.
παχὼν, Αἰγυπτίων μήν. 125. β.
πεδίλοις, τοῖς ὑποδήμασιν. ἢ διὰ τὸ πρὸς τῷ πέδῳ εἶναι, ἢ παρὰ τὸ ποιεῖν ἐλαύνεσθαι. 134. α.
πειθὼ, Ἀφροδίτης θυγάτηρ, κατὰ τὴν Σαπφώ. 29. β.
πείκειν, ἀντὶ τοῦ κείρειν. 167. α.
πείκειν, κυρίως, τὸ ξαίνειν, νῦν δὲ τὸ καίρειν. 170. α.
πέμπεται. καὶ ὅτι αἱ πέμπεται χαλεπαὶ καὶ αἰναί. 177. α.
πέμπεται. καὶ ὅτι ταῖς πέμπταις αἱ Ἐριννύες ἀμφιπολεύουσιν, ἤγουν περιέρχονται. 177. α.
πεμπτὰς, καὶ ὅτι ἡ πεμπτὰς διαιρετικός ἐστιν ἀριθμός. 178. α.
πένεσθαι παρὰ μὲν κοινοῖς τὸ πένητα εἶναι δηλοῖ. ἐνταῦθα δὲ ἐνεργεῖσθαι σημαίνει. 167. α.
πεντόζον, τὴν χεῖρα τὴν πέντε δακτύλους ἔχουσαν. 159. α.
περιγλῶχες, αἱ γωνίαι τοῦ τάχους, περιφερικῶς δὲ τὸν τάχον. 220. β.
περιδείσ, περιττεθεὶς δεσμῷ. 122. α.
περιμηκετὸς, πολὺ μήκους παρακείμενος τῷ Ἑλικῶνι. 234. α.
περίρρυτος, Ἀνδρὸς ἐκ Σάμου ἀντὶ τοῦ πρίαμος. 147. β.
περσεὺς, ὁ ἥλιος. 256. ἢ ἡ διαπορείας τοῦ χρόνου τοῦ ἀρχομένου πλείν 256. β.
περσηὶς, μήτηρ Αἰήτου 268. β.
πέρσην, τὴν τῶν ἄστρων διαπορείαν, ἀπὸ ἀνατολῆς εἰς δύσιν. 269. α.
πέρσην, τὸν ἥλιον. 269. β.
πετιλῶν, ποιητικῶς πετηλὸν, κεῖνος. 63. β.
πετεινὸν, παρὰ τὸ ἐν τῷ πέτασθαι τείνειν τὰ πτερά. πετεινὸν δὲ παρὰ τὸ ἐν τῷ πέτασθαι ἄειν. 71. β.
πετραίη σκιὴ, πετραιώδης σκιά. 135. α.
πετραίη σκιή. ὅτι ἡ σκιὰ δάκτυλος. τὸ γὰρ τι κοινὴ ἐστι συλλαβὴ, καὶ νῦν οὐκ ἐκτείνει. 135. α.
πετράεν, τὸ ὑπὸ πέτραις διαιτᾶσθαι. 268. β.
πέφνω, ἀπὸ τοῦ πεφόνω, κατὰ συγκοπήν. οὗτος δὲ ἀπὸ τοῦ πέφονα μέσου παρακειμένου. 193. α.
πέφραδε, λέγε. 170. β.
πεφρηδὼ, τὴν ἐγκαλίαν τομὴν, τὴν πλευρὰν. 256. α.
πεφύκω, ἀπὸ τοῦ πέφυκα, ὡς ἀπὸ τοῦ δέδοικα, δεδοίκω. 44. α.
πεφύλαξο, φυλάσσου. 176. γ.
πηδάλιον. ὅτι πολυκήσαντες οἱ παλαιοὶ τὰ πηδάλια ὑπὲρ τῆς καπνιζομένων κρεμάσαι τόπον εἰώθεισαν, τοῦ μὴ σήπειν αὐτὰ ὑπομένειν χάριν. 20. α.
πηκτὸν ἄροτρον. ὅτι πηκτὸν τὸ ὅλον ἄροτρον καλεῖται, ἐὰν μικρότερος ἢ τῆς χειρὸς ὁ γύης, καὶ ἐνσφηνοῦται τὸ ἕτερον αὐτῷ ξύλον, τὸ συνάπτον αὐτὸν καὶ τὸ ζυγόν. τὸ δὲ ἐνσφηνωθὲν ἱστοβοεὺς καλεῖται. 102. β.
πηοὶ, οἱ ἐξ ἐπιγαμίας κόρους συνελθόντες. 81. α.
πηοὶ, οἱ κατ' ἐπιγαμβρείαν, ἐκ τοῦ πηὸς, ὃ δηλοῖ τὸ αἰδοῖον. καταχρηστικῶς δὲ καὶ πάντες οἱ συγγενεῖς. 83. β.
πι ὅτι τὸ πι ἐν τῷ ἐπίθετι ἰωνικῶς ἰσογραφεῖται ἐκ τοῦ πιθῶ Ἀττικῶς. 31. β.
πι ὅτι τὸ πι ἐν τῷ πίθηται συστέλλεται. διὰ τὸ μέτρον. 73. α.
πιερία καὶ Ἑλικὼν. ὅτι ὄρη καὶ πόλεις

λεως Βοιωτίας, ἢ ὅτι Πιερία ἀπὸ τοῦ Πιέρου Μεθώνης ἀδελφοῦ, πατρὸς δὲ Λίνου ὄντος ἐκλήθη. 8. β.
πιερία. ὅτι διπλῶς τὸ τῆς Πιερίας ὄνομα νοεῖται, πραγματικῶς καὶ [illegible]. 8. β.
πιερία. ὅτι καὶ τὰς [illegible] δυνάμεις, τὸ τοῦ νοὸς Διὸς οἰκητήριον. 8. β.
πιερία. τοῦ Διὸς ἤγουν τοῦ νοὸς οἰκητήριον. 8. β.
πιερίηθεν, ἤγουν ἐκ τῆς Πιερίας, τουτέστι τοῦ ἐμοῦ λογικοῦ αἰσθητηρίου. 9 α.
πιθεῖν δῆμος. οὕτω λεγόμενος διότι τῷ πιθεῖν ἐπινοήσαντο τὴν πλάσιν. 101. β.
πιθοιγία, ἑορτή τις ἐν τοῖς πατρίοις καθ' ἣν οὔτε οἰκέτην, οὔτε μισθωτὸν εἴργειν τῆς ἀπολαύσεως τοῦ οἴνου θεμιτὸν ἦν. 85. β.
πίθος. ὅτι ὁ πίθος εἰκάζεται διὰ τὴν πίθω, τὴν ἀπὸ τῶν γυναικῶν. 35. α.
πίθος. ὅτι ὁ πίθος τῆς Πανδώρας ἡ μία δύναμις τῆς εἱμαρμένης. 35. α.
πῖλα, νῦν τὰ ἀρτάρια. 126. β.
Πίλεις, κυρίως τοῖς ἐξ ἐρίων πεπιλημένοις καὶ συμπατηθεῖσι, καὶ συσφιχθεῖσι ἱματίοις, ἃ ἐν ἰδιώταις κίρταλα λέγουσι. 126. β.
Πίμπλησι, ποιητικῶς: πιμπλῶ, κοινῶς. 73. α.
πίνδαρος. ὅτι εἰς τὸν Ἡσιόδου ἐπιτάφιος τοῦ Πινδάρου περιφέρεται· οὗ ἡ ἀρχή Ἄσκρη μέν. 3. β.
πίνδαρος ἐπὸ Πινδάρου χιλίας δραχμὰς ἐζημιώθη. 104. β.
πίσσα, ἀπὸ τοῦ πίτυ, παρασχηματισμῷ τοῦ ἱστὰ δὲ ἢ πίσσα καὶ πιττῷ. 212. β.
πλάγιν. ὅταν ἀφ' ἑαυτοῦ τις λάβη ἐκτραπεὶς τοῦ προκειμένου, καὶ φέρηται ἀλλαχοῦ τῆς ὁδοῦ. 29. β.
πλάνητες ἀστέρες. 93. α.
πλάνητες ὅτι οὕτως ὀνομάζονται, ὡς ἀπὸ δυσμῶν ἐπ' ἀνατολὰς κινούμενοι. 93. α.
πληϊάδες ἀπὸ Πληιόνης τῆς αὐτῶν μητρός. ἢ ἀπὸ τοῦ πληϊάδας αὐτὰς γενέσθαι, φεύγουσας τὸν Ὠρίωνα. ἢ παρὰ τὸ εἰς πολλὰς χρησιμεύειν σημασίας· καὶ γὰρ θέρους καὶ σπόρου. ἢ ὅτι πλησίον ἀλλήλων κεῖνται. 93. α. καὶ 96. β.
πλειάδες, ἀπὸ τοῦ πλεῖν ἐκπεφάνθαι καὶ συμπληροῦν τὸν ἐνιαυτόν. ἐξ ὧν καὶ πλειὰς ὁ ἐνιαυτός. ἢ ὅτι πλείους εἰσὶ καὶ συνηγμέναι. ἢ ὅτι πλείους εἰσὶ καὶ ἑπτὰ δείκνυσιν. 96. β.
πλειάδες, δυνάμεις ἀρχαγγελικαί, τῶν ἑπτὰ σφαιρῶν τοῖς ἀρχαγγέλοις ἐφιστῶσαι. τὴν μὲν Κελαινώ, τῆς Κρονίας σφαίρας, τὴν δὲ Στερόπην τῆς τοῦ Διός, τὴν δὲ Ἠλέκτραν τῆς Ἡλιακῆς, τὴν Ἀλκυόνην τῆς Ἀφροδίτης, τὴν δὲ Μαῖαν τῆς Ἑρμοῦ, τὴν δὲ Ταϋγέτην τῆς Σελήνης. 90. β.
πλειάδες, ἑπτά· Κελαινώ, Στερόπη, Μερόπη, Ἠλέκτρα, Ἀλκυόνη, Μαῖα, Ταϋγέτη. 90 β.
πλειάδες, ὅτι αἱ ἓξ κοινῶς ἑξάστεροι λέγονται. 94. β.
πλειάδες. ὅτι αἱ Πλειάδες Ἄτλαντος καὶ Πληιόνης. 92. α.
πλειάδες. ὅτι αἱ Πλειάδες δύνουσαι, δύναμιν ἔχουσιν ὥστε ὑγρασίαν τινὰ περὶ τὸν ἀέρα ἀποτελεῖν, καὶ πάλιν ἐπιτέλλουσαι θέρους ἀρχὴν σημαίνουσι. 267. β.
πλειάδες. ὅτι αἱ Πλειάδες ὅταν ὁ ἥλιος τῷ Σκορπίῳ ἤδη περιπατῇ ὀλίγον πρὸ τῆς τοῦ ἡλίου ἀνατολῆς δύνουσι. 90. α.
πλειάδες. ὅτι αἱ Πλειάδες πρὸς τῷ τέλει τοῦ κριοῦ κρύπτονται ἤδη, καὶ εἰς Διδύμους μεταβάντος ἐκφαίνονται. 91. α.
πλειάδες. ὅτι αἱ Πλειάδες ὑπὸ ταῖς αὐγαῖς κρύπτονται τεσσαράκοντα ἡμέρας. 91. α.
πλειάδες, παρὰ τὸ λεῖον κέρας τοῦ ταύρου. 93. α.
πλειάδων δύσις. ὅτι γίνεται ἀπὸ Ὀκτωβρίου η', μέχρι Δεκεμβρίου ἐνάτης. 93. β.
πλειάδων ἐπιτολὴ ἰδία, ἡ πρώτη πρὸ τῶν ἡλιακῶν αὐγῶν ἔμφασις· ἑσπερία δέ, ἀρχομένας καταδύεσθαι εὐθὺς ἀνατολῆς. 92. α.
πλειάδων ἐπιτολή. ὅτι γίνεται ἀπὸ τῆς ἐνάτης Μαΐου, μέχρι Ἰουνίου κγ'. 93. β.
πλειάδων ἰδία ἀνατολή. ὅταν ὁ ἥλιος ἢ ἐν ταύρῳ. δύσις δὲ ἰδία, ὅταν ὁ ἥλιος ἢ ἐν ζυγῷ. 91. β.
πλειάς, ἄστρον ἐμφανὲς καὶ τοῖς ἰδιώταις, ἐν τῷ ταύρῳ κατηστερισμένον. 91. α.
πλειών, ὁ ἐνιαυτός. 137. α.
πλείων. ὁ πλείων, ἡ πλείων, τὸ πλεῖον. 167. β.
πλειών. ὁ χρόνος ἀπὸ τοῦ πάντα πληροῦν ἢ ὁ συμπληρούμενος εἰς σπόρον καὶ θέρος ἐκ τῶν Πλειάδων ἢ ὁ ἐκ πολλῶν συνιστὰς, καὶ εἰς πολλὰ διῃρημένος, λέγω δὴ καιρούς, μῆνας, ἑβδομάδας, ἡμερονύκτια, ὥρας, λεπτά, ἀπεριόλειπτα. 138. β.
πλεῖος. τριγενές ἐστι ὁ πλεῖος, ἡ πλεία, καὶ τὸ πλεῖον, ὡς ὁ χρεῖος, ἡ χρεία, καὶ τὸ χρεῖον. 167. β.
πλείου, τοῦ πλέου, ἢ μεγάλου, ἐν τῷ, ἤματος ἐκ πλείου, ἢ τοῦ ὁλοκύκλου, ὅτι ὁλόκυκλος ἡ σελήνη. 171. β.
πλέον, καὶ ἀνάπλεον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ, καὶ πλέας. 167. β.
πλέον, ὅτι τὸ πλέον ἢ τῷ ποσῷ λέγεται, ἢ τῇ ἀξίᾳ. 18 α.
πλεῖστον, ὑπερθετικὸν τοῦ πολύ. 167. β.
πλέω, εὐθεῖα πληθυντική, ἀπὸ τοῦ πλέως. 167 β.
πλήμναι τὰ ξύλα τοῦ κραββάτου, τὰ τῷ ἄξονι ἀντερειδόμενα. 214. β.
πλήμνη, ἡ τοῦ τροχοῦ τρύπη, ἡ πληρουμένη ὑπὸ τοῦ ἄξονος. 214. α.
πλῆτο, τὸ θέμα πλῆμι, τοῦτο δὲ ἐκ τοῦ πλῶ τὸ πληρῶ, καὶ τὸ παθητικὸν πλῆμαι, καὶ ὁ παρατατικὸς ἐπλήμην, ἔπλησο ἔπλητο, καὶ ἀφαιρέσει τοῦ ε πλῆτο. 200. β.
πλοῦτος. ζήτει ἐν τῷ ἄφενος.
πλουτὼ, ἡ Ταντάλου μήτηρ. 268. β.
πόδα, τὸ ἀπὸ τοῦ πρώτου δακτύλου διὰ τοῦ δευτέρου μέχρι τοῦ πρώτου, διάστημα. 102.
ποιεῦντ. ἀντὶ τοῦ κτᾶται. 132. β.
ποιεῖται ἀνανύμας. οὐ λέγεται καὶ καλεῖται ἀνώνυμος

μας καὶ κατ᾽ ἐξοχὴν ποιηταὶ ἐκεῖνοι, ὅσα χαρακτηρίζει πάντα τὰ τέσσαρα, μέτρον ἡρωϊκὸν, μῦθος ἀλληγορικὸς, ἱστορία, ἤτοι παλαιὰ ἀφήγησις, καὶ ποιὰ λέξις, ἤτοι ἡρωϊκὴ καὶ ἀξιωματική. 1. α.

ποιηταὶ ἀνατόμασ· ὅτι πέντε οὕτως λεγόμενοι γεγόνασιν. Ὅμηρος ὁ παλαιὸς, Ἀντίμαχος ὁ Κολοφώνιος. Πανύασις, Πείσανδρος ὁ Καμιρεὺς, καὶ ὁ Ἀσκραῖος Ἡσίοδος. 1. β.

ποιηταὶ· ὅτι οἱ ποιηταὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τὸ ὑποτακτικὸν φωνῆεν, ἀφθόγγου ἐπιφερομένης ἀποβάλλουσι, καὶ τὴν μὲ συλλαβὴν προστιθέασιν, ὥστε καὶ τὴν αι δίφθογγον ἡ μὴ παρεστιν ὡς ἐν τῷ ἀρέμμεναι. 14 β

ποιητικὴ γλῶττα. ζήτει ἐν τῷ, γλῶττα ποιητική.

ποικίλα, τὰ κεκοσμημένα ἐν χαλκῷ. 221. β.

ποικιλόδειρος, τὴν ποικιλόφωνον. ἢ τὴν ἐπιγράφην καὶ ποικίλην ἔχουσαν τὴν δέρην, ἤγουν τὸν τράχηλον. 58. β.

πολεῖν. ὅτι τὸ πολεῖν, καὶ μικρὸν γραφόμενον ἐκτείνεται, ὑπὸ τοῦ λ. 109. β.

πολεῖν, τὸ στρέφειν. 108. β.

πολεῖν, τὸ στρέφειν, καὶ ἀναπολεῖν τὸ ἀναστρέφειν, καὶ περιπολεῖν περὶ τοῦ ὄρους, ἤγουν περὶ τὸν πόλον στρέφεσθαι. 95. α.

πόλεμον, ἀντὶ τοῦ πολέμιοι παρ᾽ Εὐριπίδῃ 53. α.

πόληος, κατ᾽ Ἴωνας πόλιος, καὶ Ἰωνικῶς πόληος, καὶ ἐκτάσει πόληος. 212. β.

πολιόν ἔαρ, τὸ λευκόν. 113. α.

πολιὸν, οὐχ ὡς λευκὸν, ἀλλ᾽ ὡς τίμιον καὶ πολύχρηστον. 144. β

πολιτικοὶ παῖδες καὶ γεωργικοί. καὶ ὅτι οἱ πολιτικοὶ δυνάσται γεωργικοί. 89 β.

πολλάκις, ἀντὶ τοῦ πολλάκις Αἰολικοῦ 69 β.

πολλόν. τὸ πολλὸν ὄνομα οὐκ ἐπίρρημα ἴσθ᾽ ὅτι. 41. α.

πολυγηθέος, πολλῆς τέρψεως αἴτιε. 137. α

πολλὸς: ὅτι πολὺς, πολλὴ, πολὺ τὸ ἁπλοῦν τοῦ πλέος ἢ πλεῖος τετραγώνως καὶ ἀυτοῦ. 187. β.

πολύς ὅτι πολὺς πολλοῦ ἑτεροκλίτως. 23. α.

πολυπτερύγοις, παντοχόθεν ἐσπαρμένας. 269 α.

πολύχρυσον, ὅτι τὴν μίξιν χαλκοῦ ἢ ἀργύρου πλείονα ἔχουσα, ἢ ὅτι πολὺν χρυσὸν αἱ γυναῖκες διδοῦσαι, ἀνδράσι συζεύγνυνται. 226. α.

πολύχρυσος Ἀφροδίτη, διὰ τὰς προῖκας. καὶ τοι διδόμενον ταῖς νύμφαις χρυσίον. 210. α.

πόνον, τὴν μάχην. 300. β.

πούς. ὅτι ὁ ποῦς δακτύλων ἐστὶ ις᾽. 105 α.

πραθέειν, ἀπὸ τοῦ πέρθω. 208. α

πρεσβὺς, πρεσβύτης. 23. α

προβάλλω, κινδυνεύω. 155. α.

προμηθεὺς, Ἐπιμηθεὺς, Μοναίτιος, καὶ ἄλλοι, Ἰαπετοῦ παῖδες. 92. α.

προμηθεὺς ὁ Ἰαπετιονίδης ζήτει ἐν τῷ λοξίδης.

προμηθεὺς ὅτι ὁ Προμηθεὺς τὸν τῶν χαρίτων πῖλον παρὰ τοῦ Σατύρου λαβὼν, καὶ παραθέμενος τῷ Ἐπιμηθεῖ, παρήγγειλε τὴν Πανδώραν μὴ δέξασθαι. 31. α.

προμηθεὺς· τὸ Προμηθεὺς ὄνομα τριχῶς νοούμενον. στοιχειακῶς τὴν ἐκ κινήσεως τοῦ οὐρανοῦ κοσμικὴν ἕδραν, καὶ ἐπιστέρξιν τοῦ παντὸς, καθ᾽ εἱμαρμένης βουλὴν γεγονυῖαν. πραγματικῶς δὲ ἄνθρωπος ἐξ ἀγροικίας τοὺς ἀνθρώπους μεταρρυθμίσαντα. ψυχικῶς δὲ τὸ τῶν ἀνθρώπων προβούλευμα. 26. α.

προπιφραδμένα, προκατηγορημένα. 142. β.

πρόσωπα, ἀντὶ τοῦ πρόσωπον, ὡς τόξα, ἀντὶ τοῦ τόξον. 132. α.

προτέρηφι. ζήτει ἐν τῷ τίρηφι.

προφέρει, ἐπίδοσιν ποιεῖ. 228. β.

πρόφρων, ἰδικῶς αὐτῆς ἑρμηνεύεις. 146. α.

προχέειν, ἀντὶ τοῦ ἐγχεῖν. 132 β.

προχέειν τρεῖς ὕδατος. συνήθως

ἐχόντων τῶν παλαιοτέρων τῷ περιττῷ πληρεῖσθαι ἐν τῷ ποιεῖν, ἅμα τοῦ ἀρτίου πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῆς μονάδος, ὁ Ἡσίοδος οὐ τῷ τρίτῳ οὐδὲ τῷ πέμπτῳ, τῷ δὲ τετάρτῳ ἐχρήσατο, καὶ κατά τι λόγον ἀπεξοδικός. 134. α.

προχοὴ, τὸ τῶν ποταμῶν στόμιον, δι᾽ οὗ εἰσβάλλουσιν εἰς τὴν θάλασσαν. 105. β.

πρῶτα, ἐπιρρηματικῶς ἀντὶ τοῦ πρῶτον. 90. α.

πρωτογόνη, τῷ τῶν ἀρχῶν ἀρχομένῃ. 113. β.

πρωτὼ, διὰ τὸ πρώθειν τὰς ναῦς. 246. α.

πρωτὼ, ὄνομα Νηρηΐδος, παρὰ τὸ πρότερον ἐπιβαίνειν τὴν θάλασσαν, ἢ παρὰ τὸ πρωτεύειν τὸ ὕδωρ πάσης τῆς ὕλης. 152. α.

πρωτὼ, ὄνομα Νηρηΐδος, παρὰ τὸ πρότερον ἐπιβαίνειν τὴν θάλασσαν, ἢ παρὰ τὸ πρωτεύειν τὸ ὕδωρ πάσης ὕλης. 252. α,

πτόρθους λέγει, τοὺς κλαδοφοροῦντας. 105. α.

πτωχός. ὅτι οὕτω λέγεται παρὰ τὸ πτώσσειν καὶ ὑποκλίνεσθαι τοῖς δυναμένοις. 47. α.

πυγούσιον, οἱ μὲν τὴν μάστιγα, ἤγουν τὴν προσαγωγὸν, οἱ δὲ αὐτὴν τὴν γυναικείαν τὴν ἐπισείστην, τὴν περὶ τὴν πυγὴν σπαζομένην, ταύτην κοσμοῦσαν ἐκεῖνο τὸ μέρος παρέχουσαν ἱματίοις· κατ᾽ ἄλλους τὴν κοσμοῦσαν τὰς χεῖρας· πυγούσιον γὰρ ὁ πῆχυς, κεκαμμένων τῶν δακτύλων, ὅθεν πυγούσιος. 86. β.

πυγούσιος, ἡ σπαζοῦσα τὰς πυγὰς, καὶ τοὺς πήχεις, καὶ τὰς χεῖρας περιβραχιονίοις, καὶ δακτυλίοις. 87. β.

πύλας ἠμαθόεσσα, ἀντὶ τοῦ ἠμαθόεσσα Ἀττικόν ἐστιν. ἐκεῖνοι γὰρ τὰ θηλυκὰ ἀποδιδοῦσιν ἀρσενικοῖς, καὶ ἀνάπαλιν. 218. β.

πῦρ. ὅτι τὸ ὑλικὸν πῦρ αἴτιον τῆς συστάσεως τῶν τεχνῶν γέγονε. 31. β.

πυρώνεια, πόλις Αἰτωλίας, ἐν ᾗ Πυρ-

ἡ Προμηθεὺς κλέψας τὸ πῦρ, ἐγένετο. 24. α.
πυρὸς τριμήνου. ζήτει ἐν τῷ τριμήνου πυρός.
πυροφόρος, ὁ ἀὴρ λέγεται διὰ τὸ τρέφειν τοὺς κεραυνοὺς διὰ τῶν ἀνέμων. καὶ τῶν ὑδάτων ὧν καταπέμπει. 124. β.
πάια, τὰ στρόβιλα. 110. β.

P.

Ρ. τὸ ῥ ἀντὶ τῶν πολλῶν. 108. β.
Ρ᾽αιθίδες, αἱ ἀπὸ κεράμων, ἢ τοίχων καταρρέουσαι. 120. β.
Ρ᾽έζειν, θύειν. 161. α.
Ρ᾽εῖα, ἐν τῷ, ῥεῖα μὲν γὰρ βριάει, συνίζησίς ἐστι τῆς ει μακρᾶς, καὶ τῆς α εἰς μίαν μακράν. 10. β.
Ρ᾽ῆα, καὶ ῥηιδίως ποιητικὸν, ἀντὶ τοῦ ῥᾳδίως. 10. α.
Ρ᾽εῖα, κατὰ τὸν Χρύσιππον ἡ ἐξ ὄμβρων χύσις. 247. α.
Ρ᾽έζειν ἀντὶ τοῦ θύειν παρὰ παλαιοῖς. τοῖς δὲ νεωτέροις ἔρδειν. 80. α.
Ρ᾽ίον, ἡ ῥίζα τῆς ἀλκιβιάδου βοτάνης. 54. α.
Ρ᾽ῆσος. ὅτι Εὐτέρπης καὶ Ἀρμυμόνος 7. α.
Ρ᾽ῆσος. ὅτι τῆς Εὐτέρπης παῖς ἐλέγετο, τῶν πρὸς κόσμον καὶ ὡραιότητα σώματος καὶ πολισμῶν εὑρετὴς γενόμενος. 8. α.
Ρ᾽ίγιον, κυρίως τὸ ἀλγεινότερον, ἀπὸ τοῦ ῥίγους τοῦ κρύους. 148. β.
Ρ᾽ίγιον, χαλεπώτερον. 148. β.
Ρ᾽ο. τὸ Ρο μικρὸν ὅτι ἐκτείνεται ὑπὸ τοῦ ἀμεταβόλου, καὶ γίνεται κοινὴ συλλαβή. 16. α.
Ρ᾽οδοδάκτυλος ἠὼς, ἡ λαμπρὰ καὶ τερπνή. 137. α.
Ρ᾽όθιον, τὸ κτυποῦν κῦμα τοῖς πάλαις. 57. β.
Ρ᾽όθους, τὰς ὁρμητικὰς ὁδοὺς, τὰς στενὰς, καὶ δυσβάτους οἱ Βοιωτοί. 57. β.
Ρ᾽υτὰ, τὰ χαλινὰ, ἀπὸ τοῦ ἐρύω, τὸ ἑλκύω κυρίως δὲ τὰ λεγόμενα ῥέτινα. 213. β.

Σ.

Σακκύλιος, σάκκυλος 206. α.
Σαρδανικὸν, οἱ βάρβαροι καὶ ὅτι τοὺς αὐτῶν πατέρας γέροντας ἤδη εἰς ἀπόκρημνόν τινα τόπον ἄγουσι, κἀκεῖ γελῶντες λίθοις αὐτοὺς καὶ ῥοπάλοις παίουσιν. ὅθεν ὁ γέλως ὁ Σαρδόνιος. 26. β.
Σαρδάνη, βοτάνη. 26. β.
Σαρδὼ, ἡ νῆσος. 26. β.
Σαρδόνιος γέλως, ὑπὸ τῆς Σαρδάνης βοτάνης τινὸς ἐμποιούμενος. 26. β.
Σαὼ, ὄνομα Νηρηίδος, διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν πλεόντων. 252. α.
Σβεννυμένην, παυομένου τοῦ θηλάζειν. 135. β.
Σβεννυμένην, παυομένην τοῦ θηλάζειν, καὶ διὰ τοῦτο τὸ γάλα ψυχρὸν ἐχουσῶν. τῶν γὰρ καιρῷ τοῦ θέρους οὐκέτι θρομβώδες ἐστὶ τὸ γάλα, ἀλλ᾽ ὑδατῶδες, ἢ κατὰ τὸ ἀμελγόμενον. 133. β.
Σειρῆνες καὶ Μέλανος. ὅτι τῆς Τερψιχόρης καὶ Μελπομένης, ὡς χορείας καὶ μολπῆς εὑρεταί. 8. α.
Σειρῆνες. ὅτι Μελπομένης, ὡς ἄλλοι Τερψιχόρης καὶ Ἀχελώου. 7. α.
Σελήνην, λάμπειν. 101. α.
Σείριος, ἀστὴρ κείμενος ὑπὸ τὸ γένειον τοῦ κυνὸς κατὰ τὸν Ἄρατον. νῦν δὲ ὁ ἥλιος. 105. α.
Σείριος ἀστὴρ, ὁ ἥλιος διὰ τὸ σειριάειν, τουτέστι λάμπειν. 101. α.
Σέλλιες. ὅτι ὁ Σέλλιος γράφει σίθησιν, ἀντὶ τοῦ δόμοισιν, ἐν τῷ, ἀῤῥήκτοισι δόμοισι. 35. β.
Σῆς, σκώληξ ἱματίων. 105. α.
Σθένος Ὠρίωνος, ὁ Ὠρίων περιφραστικῶς. 132. β.
Σιγῇ, ἡσύχως. 34. α.
Σίμων. ὅτι σκυτεύς. 2. β.
Σῖτος, καὶ περὶ τοῦ σίτου ἐφθαρμένου ἀλληγορία, καὶ ἱστορία μυθική. 18. β.
Σίτου, τροφῆς, ἄρτου. 132. β.
Σκίφος, τὸ σκίπασμα. 123. β.
Σκολιός. ὁ ποικίλος τὸ ἦθος διὰ τὴν πανουργίαν. 10. α.
Σκόλυμος, λάχανον ἄγριον ἀκανθῶδες. 132. β.
Σκολιαὶ δίκαι, αἱ κακῶς διακρινόμεναι. 57. β.
Σμικύθης. ὅτι ὁ Σμικύθης Νικάνορα διαβαλὼν τῷ Φιλίππῳ, ἀφίλησε. 71. β.
σόος, ἀπὸ τοῦ σόω τροπῇ Δωρικῇ τοῦ ι εἰς ω σάος γίνεται. ἀφ᾽ οὗ καὶ ὁ σῶος καὶ ὁ σκάπερος. ἀπὸ τοῦ σάος δὲ συναιρέσει τοῦ α καὶ ο εἰς ω μέγα σῶς γίνεται καὶ σῶος ὅπερ δηλοῖ τὸν δημιγάλους καὶ μέγα καὶ μικρόν. 187. β.
σπέρματα, καὶ ὅτι τὰ θήλεια τῶν ἀῤῥένων ὑγρότερα. 184. α.
σπέρμα θῆλυ, καὶ ὅτι τὸ θῆλυ σπέρμα βραδίως πνεῦται. 184. α.
σπῆι ἐν γλαφυρῷ, ἐν κοιλώματι τῆς γῆς. 257. α.
σπιθαμὴ, ἡ καὶ ὀλχμή. 102. β.
σπιθαμή. ὅτι ἡ σπιθαμὴ ἔχει δώρας, ἤγουν παλαιστὰς τρεῖς. ὁ δὲ παλαιστὴς ἐστι δακτύλων δ. 105. β.
σπιθαμὴ, τὸ ἀπὸ ἀπλώσεως τῆς χειρὸς ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ σμικροτάτου δακτύλου διάστημα. 102. α.
σπονδὴ, ἀντὶ τοῦ θύματος. 83. α.
σπονδὴ, ἡ τοῦ οἴνου ἐπίχυσις, θύος δὲ τὸ θυμίαμα, καὶ ἄρωμα ὀσφράδιον. 82. α.
σταθμῷ. ζήτει ἐν τῷ τιμωρεῖν.
στεινομένη, στενοχωρουμένη. 148. α.
στεινότατος καὶ ξυνότατος παρὰ πᾶσι μεγάλα. παρὰ δὲ Αἰολεῦσιν ὁ μικρογραφεῖται. 104. α.
στέλλειν, τὸ κοσμεῖν. ὅθεν τὸ πυργοστόλος στόλος δὲ καὶ ἡ πορεία. 86. β.
στέφος, ἀπὸ τοῦ στέφω τὸ ὑπισχνοῦμαι, καὶ τοῦ ἶφι, ὃ σημαίνει τὸ ἰσχυρῶς. τὸ γὰρ στέφος ὑπόσχεσις τῶν ἀγώνων ἰσχυρά. ἐξ οὗ κατὰ παραγωγὴν στέφανος. 195. β.
στησίχορος ὁ μελοποιός. ὅτι ἦν δὲ Ἡσιόδου. 3. α.
στησίχορος, παῖς Ἡσιόδου, ἐν τῷ, Μνασιὰς ἦν ἐν τῷ Ἀρχιέπης. στραφῶσιν, στρέφονται. 119. β. καὶ 123. α.
στοιχεῖα. καὶ σύμβολον, ὅτι πάντα τὰ στοιχεῖα σφαιροειδῆ τινες τῶν φιλοσόφων φασί.
στυγεῖν, κατ᾽ ἀντίφρασιν ἀντὶ τοῦ τιμᾶν. 263. α.
στυγερῶπις, μισητὸς τὴν ὄψιν, ἀποτρόπαιος. 52. α.
στυγῶ, τὸ τιμῶ, κατὰ τὸν παλαιὸν ἐξηγητὴν τῆς Ἡσιόδου Θεογονίας. 263. α.
στὺξ, ἀπὸ τοῦ στυγιάζειν τοὺς εἶναι παραιτίαν. 265. α.
στὺξ, ἀπὸ τοῦ στύζω, στύξω, στὺξ, καὶ τροπῇ τοῦ υ εἰς ι Στὶξ. 289. α
στὺξ ὅτι τῶν θεῶν ὅρκος, καὶ κατὰ τί. 266. α.

στὺξ,

συκῆ, ἡ φίβαλις. 269. α.
συγκρίνεται. ὅτι συγκρίνεται τινὰ ψιλοῦται, δυσυνομῆσαι τῆς ἐντολῆς. ζήτει ἐν τῷ ἐντολῆ.
σύμφορος, οὐχ ὁ συμφέρων, ἀλλ' ὁ συμφερόμενος, ἤγουν ὁ συνών. 74. α.
συναίκτην, ἀμφοῖν ὁμοῦ. 203. β.
συνοικίσαι ἡμέρα, καὶ ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι τὰς πρὸς σύνοδον ἡμέρας ἐξελέγοντο πρὸς γάμους, καὶ τὴν θεογαμίαν ἐτέλουν. 173. β.
συσκιάσαι, ὑπὸ σκιὰν θεῖς. 138. β
σχεδογραφία, ἢ περὶ αὐτῆς. 72. β
σχέτλια, ἄδικα, φαῦλα. 41. β.
σχέτλιος. ὅτι ἐνίοτε ἐπὶ τοῦ κακοῦ ἐνίοτε δὲ ἐπὶ τοῦ μακαρίζοντος τοῦ κακοῦ, ἤγουν τοῦ ἀθλίου. 11. α.
στρατιώτης, ὅτι κυρίως ἐπὶ στρατιώτου στρατεύει. 48. β.
στρατεύονται, κατὰ χρηστὸν, ἀντὶ τοῦ ἰδίως ἢ ἰδίως. 48. β.
στρίφνοι, ἀντὶ τοῦ ἡμίτομοι. 6. α.
στρίφνοι, ἀντωνυμία πτωτική. 6. α
στρίφνοι, ἀντωνυμία τρίτου προσώπου. 6. α.
στίλαι, ἀντὶ τοῦ στίλαι, ἡ στιλπνά. 49. α.
σωκράτης. ὅτι ὁ Σωκράτης τοῦ Σωφρονίσκου λιθοξόος. 2. β.
σῶμα ἔμψυχον, τὸ ἐκ τῶν τεσσάρων στοιχείων συνεστηκός. 182. β
σωρὸν ἀκρῶν, ἀντὶ τοῦ σίτου συλλέγων ἀποθησαυρίζει. 167. β.
σωρὸς, ὁ θησαυρός. 170. α.
σωτήριχος, ὁ χρυσογνώμων. 2. β

T.

Τὰ. καὶ τὰ, καὶ ταῦτα. 147. β.
Τάμισον ἐρίφου, ἐνεχύριζον. 133. α.
Ταυρόφθαλμος, μακρόφθαλμος, ἢ ὁ ἐμβλέπων ἀπὸ μέρους. 369. α.
Τάριχος, ἀπὸ τοῦ ταριχεύεσθαι. 246. α.
Ταρταρωθεῖσα, τὰ ἐσχάτου μέχρι τῆς ἐσχάτου γῆς. 246. α.
Τάφος, τὸ περίδειπνον. 157. β.
Τε. ὅτι ὁ τε καὶ κε παραπληρωματικὸς τοῖς Ἴωσιν ὑπονόηται. 50. β.
Τέγγεσθαι μὲν παρὰ τοῖς μουσικοῖς καὶ μαλακοῖς καὶ κωμικοῖς ἀπαλότατα τίθενται, παρὰ δὲ τοῖς ἰαμβοποιοῖς πολλάκις. 6. α.
Τελεσφόρους εὐχὰς κραίνειν. ζήτει ἐν τῷ περὶ τελεσφόρου ... τελεσφόρα.
Τελέθουσι, πλῆθουσι, ὑπάρχουσι. 119. α.
Τελέθω, κατὰ παραγωγὴν ἀπὸ τοῦ τελῶ, τὸ ποιῶ, καὶ τὸ ὑπάρχω· ὡς νεμέθω, ἀπὸ τοῦ νέμω. 91. α
Τέλεον, τελειότης. 123. α.
Τένθης. ὁ περὶ τὸ γλύφειν τὰ γαστριμαργῶν. 123. α.
Τένθης καὶ ἀπολίστης, ὁ ὀψοφάγος. 123. α.
Τερμέσιον, παιδίον. 120. β.
Τερπικέραυνος Ζεύς, ἀπὸ τοῦ τέρπειν ... ἀπὸ τοῦ τέρπεσθαι. 23. α.
Τετάρτη, καὶ ὅτι ἡ τετάρτη ὡς καὶ ἡ εἰκοστὴ τετάρτη τελεία ἐστί. 185. α
Τέτορα, τέσσαρα. ἀντὶ τοῦ τέσσαρα ἐπὶ θηλυκοῦ. Τέτορ' ἱππέας. 148. β
Τέτορες, δ. 149. α.
Τετράποδα. ὅτι τὴν ποίησιν οἱ παλαιοὶ ἐν ἀστείοις 44. α
Τετράς, καὶ ὅτι ἡ τετρὰς ἀρχὴ τῆς Πυθαγορείου... 179. β.
Τετρὰς, καὶ ὅτι ἡ ἐν τετράσιν ἀρχὴ ὑπάρχει ... τοῦ ἡλίου. καὶ ὅτι ὑπὸ τῶν Πυθαγορείων ἐλαμβάνετο. 185. β.
Τετρὰς, καὶ ὅτι ἡ τετρὰς ἱερὰ, ὅτι καὶ στερεὰ στερεὰ λέγεται, διότι πρῶτον στερεὸν ἐγένετο· ἡ γὰρ στιγμὴ ῥυεῖσα ποιεῖ γραμμήν. ἡ γραμμὴ ἐπιφάνειαν· ἡ δὲ ἐπιφάνεια στερεόν. 189. α.
Τετρὰς, καὶ ὅτι τῇ τετράδι δεῖ τὰς ... καὶ ... 177. α.
Τετρὰς, ὅτι ἐτιμᾶτο, ἐπεὶ περιέχει πάντας τοὺς ἁρμονικοὺς λόγους. 182. β.
Τετραχοιδίου, ... μέρος ἔχει [ἔγχει] μέρος τὸ ... ἵνα ... γίνηται. 195. α.
Τετρωβολίζων, ἤγουν εἰς ... 100. β.
Τετράτρυφον, δ' κλάσματα ἔχον ... 206. β.
Τηλεβόαι, οἱ Τάφιοι, παρὰ τὸ τῆλε βοᾶν, ἢ ὅτι ἀπὸ ... πόρρω τὰς βοῦς. 189. β.
Τηλεθάω, τηλεθῶ, καὶ τηλεθόω, ἀπὸ τοῦ τηλέθειν. 5. β.
Τημελοῦχος, τόπος. 128. α.
Τεταγός, τὸ συρόμενος. 97. β.
Τιμοκράτης καὶ Μητρόδωρος, καὶ ὅτι Ἐπικούρειοι φιλόσοφοι ἀλλήλοις προσκρούσαντες, ἐκδοῦναι κατ' ἀλλήλων συγγράμματά τινα λέγονται. 67. α.
Τίνουσι, τιμωροῦσι. 70. α.
Τιτᾶνα, τὸν ἥλιον, διὰ τὸ πανταχοῦ ποιεῖσθαι καὶ ἐκπέμπειν τὰς ἀκτῖνας, ἢ διὰ τὸ παρὰ πάντων τίεσθαι, ἤγουν τιμᾶσθαι. 268. α.
Τιτᾶνες, οἱ ἄδικοι καὶ βλαπτικοί. 249. β.
Τιτᾶνες, οἱ ... 249. β.
Τίτυος, ὁ ἄσβεστος. 200. α.
Τιτάνου, πηλὸς γύψου μετὰ λευκοῦ. 200. α.
Τμήματα ἄστρων δωδεκάτημορα, ἃ καὶ ζώδια καλοῦνται. 93. α.
Τραγικῶν ποιητῶν γραφή ... καὶ ὅτι ταῦτα αἴτια καὶ συμφορῶν ...
τριακὰς, καὶ ὅτι τῆς τριακάδος ἄρχεται ὁ Ἡσίοδος, καθ' ἣν ἡ ἀληθὴς ἐστὶ σύνοδος. 168. α
τρία. ὅτι ὁ τρία ἀριθμὸς ἀρχὴ τοῦ πλήθους. 6. β.
τρία ... 135. β.
τρίζουσι, κατατρίζουσι, ... 70. α.
τριηκάδα μηνὸς, μῆνα τὸν τελεύταιον. 170. β.
τριηκοστῶν πορός. ὅτι ὁ τριηκοστὸς λεγόμενος πόρος ὑπὸ τῶν ὁμόρων ... 14. α.
τρίορχις, καὶ μορφνός, καὶ φλεγύας, ὁ αἰετός. 198. β.
τρίποδι βροτοὶ, γέροντι βακτηρίῳ χρώμενοι. 120. α.
τρίπολες, ἡ τρὶς ἠρωμένη. 108. β
τρίπους, ὁ βακτηρίᾳ χρώμενος. 123. β.
τρίπους, ὁ βαρβάρως λεγόμενος, χολζᾶς, κρατὴρ μέγας. 214. β
τριπτόλεμος. ὅτι Πολυμνίας καὶ Κελεοῦ, εἴτε Χειμάρρου τοῦ Ἄρεως. 7. α.
τριπτόλεμος. ὅτι Πολυμνίας ... γεωργίας ἱερὸν, τὴν ... 8. α.
τρὶς μύριοι, πολλάκις πολλοί. 62. β.
τρὶς τρεῖς πολλάκις πολλοί. 7. β.
τρισώλεστος ... τρία ... 133. β.
τρίτην εἰνάδα, ὅτε καλεῖ Ἡσίοδος ὁ κατὰ Ἀθηναίους τὴν δευτέραν εἰκοστὴν, ἀλλὰ τὴν πρὸ τριακάδος. 179. β.

τριτογένεια, τὴν φρόνησιν ὅτι ἀπὸ τοῦ τριττοῦς γίνεται. 299. β
τρίτος, καὶ ὅλως ὁ τρίτος καὶ πέμπτος κατὰ τοὺς Πυθαγορείους ἄρρενες, ὡς περιττοί· ὁ τέταρτος δὲ θῆλυς, ὡς ἄρτιος. 182. α
τριττὴ, ἡ κεφαλὴ κατὰ Διάλεκτον. 299. β.
τροχαῖος, τὸ πᾶς μακρὸν ἀπὸ ἰδίαν βραχὺ, ὡς κοινὴ συλλαβὴ. λήγει γὰρ εἰς μέρος λόγου. 147. α.
τροπὴ θερινή. ζήτει ἐν τῷ θερινὴ τροπή.
τροπὴ χειμερινή. ζήτει ἐν τῷ χειμερινὴ τροπή.
τροχαλοὶ, ἰδίως οἱ κόχλακες, οἳ καὶ χερμάδια λέγονται. 119. β.
τροχαλὸν, τροχοῦ δίκην κινούμενον, καὶ κυκλοφερῆ. 119. β.
τροχὸς. ὅτι ὑπὸ τοῦ τροχοῦ τοῦ ἅρματος πᾶν τὸ περιφερὲς ἔχει, κατὰ τὸν Ησίοδον, σταθμοὺς ἰσους, πεπλασμένας δέ. 102. α
τρυγητὸς ὁ καιρὸς ὅτε τρυγῶσι, καὶ ὁ καρπὸς ὁ τρυγώμενος, καὶ τὸ τρυγᾶν. 95. α.
τρύφος, τὸ κλάσμα· ὅθεν τετρύφορος. 100. β.
τρὺξ. σκώληξ, ὄστρεον. 105. α.
τυβὶ, μὴν Αἰγύπτιος. 125. β.
τυμπανοειδῆ τὴν γῆν ὅτι τινὲς ἔφασαν, ἕτεροι δὲ κωνοειδῆ. 49. β.
τύνη, κατὰ Δωρικὴν παραγωγὴν, ἀντὶ τοῦ σύ. 11, β.
τύνη, σὺ Δωρικῶς. 143. β.
τύχη, ἐν τῷ ἄφενος.
τυτθὸς, ὁ μικρὸς. ἀπὸ τοῦ τιτθὸς ὁ μαστὸς, καὶ τροπῇ τοῦ διχρόνου εἰς δίχρονον, τυτθὸς, ὁ μικρός. 112. α.

Υ.

Υάδες, παῖδες Ατλαντος, αἳ τὸν ἀδελφὸν θρηνοῦσαι ἀπώλοντο, καὶ ἀστέρες ἐγένοντο. 92. α.
Υάδες, Φαισύλη, Κορωνὶς, Κλέεια, Φαιὼ, καὶ Εὐδώρη. 92. α
Υας, παῖς Ατλαντος, ὃν ἐν Λιβύῃ θηρῶντα ὄφις ἀνεῖλε. 92. α
Υβριν, ἀντὶ τοῦ ὑβριστικόν. 53. α.
Υβριν. τὴν ὕβριν ὁ Ησίοδος ἀντιτίθησι τῇ δίκῃ. 56. α.
Υγρὸν αἴτιον, ὑγρὸν ποιοῦν. 143. α.
Υγροὶ, οἱ ἀναλγεῖς ἄνθρωποι. 249. α.
Υδρ. ἀπὸ τοῦ ὕδωρ ὑδραῖος, ὡς βίλος. 29. β.
Υδας, γένεσις κατὰ μεταπλασμὸν, ἀπὸ τοῦ εἰς ας ὑδαρὸν εἰς ος. ὕδας, ὕδος, ὡς κῶας κῶος. 29. β
Υδροφόροι, δι' ὧν τὸ βαρὺ καὶ κοῦφον ὕδωρ κρίνουσι. 155. β.
Υδραν τὴν Λερναίαν, καὶ ὅτι αὐτὴν Αλκαῖος ἐννεακέφαλον, Σιμωνίδης δὲ πεντηκοντακέφαλον λέγει. 257. β.
Υλακοῦνται, οἱ ἐν ταῖς λόχμαις κωνιζόμενοι. 120. α.
Υλοτόμοι, τῶν ξυλοτόμων. 177. β.
Υλοφάγοι βόες, ἀδαμάστοι, ἀργοί. 134. α.
Υλοφάγου βοός. ζήτει ἐν τῷ, βοὸς ὑλοφάγου.
Υννις, τὸ σίδηρον αὐτὸ, τὸ ἐν τῷ ἀροτρίῳ σχίζον τὴν γῆν. ὅτι δὲ τῷ ἐλύματι παρήρμοσται ἄνωθεν ἐμβεβλημένον, αὐτὸ τὸ κοῖλον ὄν. 102. β.
Υπαλύξαι, ἐκφυγεῖν. 112. α.
Υπὲρ ἀσπίδων πίνοντες, πολεμικοί. 190. β.
Υπέρβιον, τὸ τὴν ἰσχὺν ὑπερβαῖνον. 146. α.
Υπερον, λάστιον, ταγίον, τρίβεια, ἢ κόπανον. 105. α.
Υπερον, τὸ κόπανον. 100. α.
Υπό. ὅτι ἡ δοτικὴ μετὰ τοῦ ὑπὸ τὴν ὑποταγὴν δηλοῖ καὶ ἧτταν, Αττικῶς. 44. α.
Υπόπορτις ἔριθος, ἡ τέκνα ἔχουσα ἐργατικὴ γυνή. 132. β.
Υριν, τὸ ὄρνιν Αἰολεῖς. 247. β.
Υψιβρεμέτης Ζεὺς, ὁ ἀμφότερος. 10. β.
Υψιβρεμέτης Ζεὺς, καὶ βαρύκτυπος ὁ αὐτός. 10. α.
Υψικόμους, εἰς ὕψος παρατείνοντας τὰς κορυφάς. 119. α.
Υψίζυγος. ὁ ἐπὶ μετεώρου θρόνου καθήμενος, ὁ οἰκῶν ἐν τῷ αἰθέρι. 13. α.

Φ.

Φαμενώθ, Αἰγυπτίων μήν. 125. β.
Φαρμουθὶ, Αἰγυπτίων μήν. 125. β
Φαωφὶ. Αἰγυπτίων μήν. 125. β.
Φειδωλῆς γλώσσης, τῆς μετὰ φειδοῦς καὶ ἐγκρατῶς προσταττούσης τοὺς λόγους, τῆς κεχαλινωμένης. 53. α
Φένα, τὸ φονεῦσαι. 193. α.
Φερένικος: ὅτι δίκας ἐξέτισε, ζημιωθεὶς χιλίας δραχμὰς, ὅτι Μιλήτου περὶ Περσῶν γεγράφηκεν ἅλωσιν, καὶ τὸ θέατρον πρὸς ὀλοφυρμοὺς ἐκίνησεν. 104. β.
Φερέοικος, ὁ κοχλίας. 129. α.
Φθινοπωρινὴ ἰσημερία. ζήτει ἐν τῷ ἰσημερία φθινοπωρινή.
Φθινύθω, ἀπὸ τοῦ φθίνω, ὡς νεμέθω, ἀπὸ τοῦ νέμω. 62. α.
Φθόνος. λύπη ἐπὶ ἀλλοτρίοις ἀγαθοῖς. 15. α.
Φίκα, τὴν σφίγγα κατὰ Βοιωτούς. 191. β.
Φίκιον ὄρος, ἀπὸ τοῦ σφιγγὸς οὕτω καλούμενον. 192. α.
Φιλεῖται, κλέπτεται καὶ πάντως κακῶς παρὰ τὸ φιλεῖν τοὺς ἄνας. ἢ παρὰ τὸ φηλοῦν, τὸ ἀπατᾶν. 88. β.
Φιλομμειδέα, τὴν Αφροδίτην. ζήτει ἐν τῷ μήδεα.
Φίλος, ὁ συγγενὴς, ἑταῖρος ὁ συμπολίτης, κοινὸς δὲ ὁ ἀφ' ἑτέρας φίλος. 53. β.
Φιλία. ὅτι ἡ φιλία τριττή· Συγγενική, Εταιρική, Ξενική 52. β.
Φιμὸς, ἀπὸ τοῦ ἴφιμος εἶναι, ἤγουν στερεός. 213. β.
Φλεγέθω, ἀπὸ τοῦ φλέγω. 151. β.
Φλεγύας, ἐκ τοῦ φλέγειν καὶ λαμπρὸς εἶναι. 199. β.
Φλέγες, αἱ ἐκ τῶν ἀνέμων ἀναφλέξεις. 300.
Φόβος, ἡ φυγή. φέβω γὰρ τὸ διώκω. 302. β.
Φόβος καὶ δεῖμος, ὅτι οὐκ ἐν παραλλήλου κεῖνται ζώνῃ. 302. β
Φόβος, καὶ ὅτι ὁ φόβος εἰς ἓξ διαιρεῖται, εἰς ὄκνον, εἰς αἰδῶ, εἰς αἰσχύνην, εἰς καταπλῆξιν, εἰς ἔκπληξιν, καὶ εἰς ἀγωνίαν. 203. β
Φοίβην, τὸ καθαρὸν τοῦ ἀέρος. 247. α.
Φοίβη χρυσοκόμος, ὁ ἀὴρ ὀνομαζόμενος, διὰ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου βαίνειν δι' αὐτοῦ, καὶ πρὸς ἡμᾶς διαπορθμεύεσθαι. 244. α.
Φράζεσθαι, φράσαι, φυλάττειν. 143. β.
Φρένας ἀφνεὸς, ὅς οὐκ ἂν ἔνπορος ταῖς ἑαυτοῦ φαντασίαις

…παρεσκευασμένος οἴεται εἶναι ἱκανό-ρος. 108. β.
Φρένες, οὐ μόνον ὁ λογισμὸς, ἀλλ' ἤδη καὶ ὑμήν τις ὑποζωκὸς καλυμμένος. 206. β.
Φρενῶν, λογισμῶν. 245. β.
Φρίσσουσι, τὰς τρίχας ὀρθάζουσι. 119. α.
Φυλάσσειν πάντα ἐν θυμῷ, ἀκριβοῦν, καὶ γίνωσκέ σου τῇ ψυχῇ. 215. β.
Φύλοπις, κυρίως ἡ ἐμφύλιος μάχη. καταχρηστικῶς πᾶς πόλεμος. 49. β.
Φύλοπις, τὸ τοῦ πολέμου σύμβαμα. οὐ γὰρ πᾶς πόλεμος φύλοπις. ἀπὸ τοῦ φυλὴ, καὶ τοῦ ὄψ, ἡ φωνή. 204. β.

X.

Χάος, ἡ παιδικὴ φύσις κατὰ Πλάτωνα· κατ' ἄλλους δὲ εἰς τὰ στοιχεῖα διάκρισίς τις καὶ διαχώρησις, παρὰ τὸ χαδεῖν, τουτέστι τὸ χωρεῖν. οἱ δὲ τὸ ὕδωρ λέγουσιν. ἄλλοι δὲ τὸν ἀέρα, ἤγουν τὸν κεχυμένον ἐν τῷ μεταξὺ γῆς καὶ οὐρανοῦ. 240. α.
Χάος, ὅτι παρὰ τὸ χεῖσθαι ἐγένετο. 240. α.
Χάος, τὸ ὕδωρ ἐκ τοῦ οὐρανίου ὕδατος. 246. β.
Χαλινοῦς, μᾶλλον, ἀγχιστεῖς. 147. α.
Χαλινός. ἀπὸ τοῦ χαλᾶν τὴν ἵππα. 213. β.
Χάλκειον ἦθος, οἱ γίγαντες. 48. α.
Χάλκειον θῶκον, τὴν καθέδραν, τὴν ἐπὶ τοῖς χαλκείοις. 115. α.
Χάλκεον ὕδωρ, τὸν οὐρανόν, διὰ τὸ διηνεκές. 288. β.
Χαλκός, λέγεται, χάλυβός τις ὤν. 48. α.
Χάρμη, γέλως. 148. β.
Χαυλιόδοντας, ὅσοι ἔχουσι τοὺς ὀδόντας ἐξέχοντας τοῦ στόματος· οἷον ἐλέφας καὶ χοῖρος. καρχαρόδοντα δὲ ὅσα ἐντὸς μὲν ἔχουσι τοὺς ὀδόντας, ἀλλ' ὀξεῖς, καὶ οἷον κεχαραγμένους· οἷον λέων, πάρδαλις, λύκος, κύων. 213. α.
Χοίνικον, πάσσαλον τινὸς, οὗ ἀναπεπαμένου ἀντλεῖται ἡ ἀντλία. 143. α.
Χειμερινὴ τροπὴ, ἀπὸ Πλειάδων καὶ Ὠρίωνος δύνοντος εἰς ὃ … δύσιν, καὶ ἵππου ἀνατολὴν, ἡμερῶν ἑκατόν. 114. β.
Χειροδίκαι, οἱ ἑαυτοῖς πειθόμενοι, καὶ ἐν χερσὶ τὴν ἄμυναν ποιούμενοι. καὶ οὐ κατὰ νόμον. 53. α.
Χειροδίκαι; οἱ μὴ κρίσει καὶ νόμοις πειθόμενοι, ἀλλὰ χερσὶ καὶ ἰσχύϊ πάντα δρῶντες. 54. α.
Χειροδίκη, οἱ τῇ βίᾳ τῶν χειρῶν τὸ δίκαιον ὁρίζοντες. 52. α.
Χείριστον· ὅτι μόνον λέγεται, ὡς μέγιστον καὶ κράτιστον. καὶ τὰ ὅμοια· πεποίηται δὲ μόνοις τοῦτο ἁρμόδιον. 192. β.
Χερσαῖοι, ἀλλ' ὀρεινοὶ, οἱ πόρρωθεν συγ[illegible]. 289. α.
Χθόνιος Ζεύς. ζήτει ἐν τῷ Ζεὺς χθόνιος.
Χθονίου, συγγενοῦς. ἐν τῷ Ἔνθα θεοῦ χθονίου. 292. β.
Χθὼν, ἐκ τοῦ χῶ, τὸ χωρῶ, χὼν καὶ χθὼν, ἡ πάντα χωροῦσα. 36. α.
Χιτὼν καὶ φᾶρος, τὸ διεχωρισμένον ἱμάτιον. 126. β.
Χιτὼν, τὸ λεγόμενον ἐπικάμαστον κοινῶς, παρ' Ἡσιόδῳ. 126. β.
Χιτὼν, ἡ καταφερομένη. 120. β.
Χλαῖνα, τὸ ἐκτὸς καὶ παχύτερον, χιτὼν τὸ ἐνδότερον. 120. β.
Χλαῖνα καὶ χλανίσκιον, τὸ νῦν λεγόμενον σφικτούριον. 126. β.
Χοιάκ, Αἰγυπτίων μήν. 125. β.
Χορτάζειν, χόρταζε, τὸ ἀναρπάζειν ἀντὶ σιτιστικοῦ, Ἀττικῶς. 109.
Χόρτον ἐσκομίσαι, χόρτον τι καὶ ἄχυρον ἀπόδου. 136. β.
Χρέος, χρεία, χρεῖον, στερήσεις. 167. β.
Χρήματα, πάντα ὅσα πρὸς γεωργίαν ὄργανα χρήσιμα. 97. α.
Χρηματίζειν ἐπὶ θεῶν λέγεται, διαλέγεσθαι ἐπὶ ἀνθρώπων. 11. β.
Χρησμὸς, καὶ ὅτι Ἡσιόδῳ χρησμὸς ἐδόθη. 3. β.
Χρυσάμπυκες, χρυσοῦν δεσμὸν ἔχουσαι. ἄμπυξ γὰρ καὶ δεσμός τις κόσμου γυναικείου, ὁ διὰ τὸ στεφάνους ἐν κεφαλῇ περιφέρειν. 303. β.
Χρυσάορον, τὸν χρυσῆν σπάθην φέροντα. 167. α.
Χρυσός. ὅτι ἡλιοειδὴς ὁ χρυσὸς, σεληνοειδὴς δὲ ὁ ἄργυρος. 45. β.
Χρυσοστέφανον, τὴν εὔμορφον, ἀπὸ τῆς στεφάνης τοῦ γυναικείου κόσμου. 234. β.
Χρωτὶ, μέρει. χρῶς, μὲν ὀρθότατον τὸ χρῶς καὶ χροός. 202. β.
Χυτρόποδας, λάσανα. 161. α.

Ψ.

Ψεῦδος. ὅτι ψευδῆ κακία· ζήτει ἐν τῷ βίῳ.
Ψὴν, σκώληξ σύκων. 105. α.
Ψυχὴ, ἐν ἴσῃ μοίρᾳ τῆς ψυχῆς. 145. β.
Ψυχῆς μέρη, τὸ θυμικὸν, τὸ ἐπιθυμητικὸν, καὶ τὸ λογικόν. 16. β.

Ω.

Ὧδ' ἔρδειν, οὕτως ἐργάζεσθαι. 164. α.
Ὠδὴ καὶ ᾄδειν· ἐπίρρημα μὲν ἐπὶ μέλους· ἐπὶ τόπου δὲ ἐπὶ τῶν … 5. β.
Ὠκεανοῖο ῥέεθρα λαβὼν, ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς ὁρίζοντι περιγραφόμενος, καὶ ἡμῖν πελάγεσι. 255. α.
Ὠκεανὸς, ὁ ὁρίζων, παρὰ τὸ ὠκέως νάειν. 255. α.
Ὠμῷ γήραϊ, ἐν τῷ γήραϊ ὠμῷ.
Ὧραι. ὅτι τῶν ὡρῶν ἐν Ἕλλησιν αἱ μὲν ἀγαθαί, αἱ δὲ ἀποφράδες. 270. α.
Ὧραι, αἱ προσηκοῦσαι, παρὰ ὀρθὴν ὃ ἐπιφυλάσσουσιν. 300. β.
Ὠρίων, ἀπὸ τοῦ οὐρῆσαι τῶν θεῶν χρηματίσαντι γενόμενος. 18. β.
Ὠραία, ἐγκαίρου. 137. α.
Ὠρέγνυντο, τὸ ἀπὸ τοῦ ὀρέγω τὸ κινῶ. 203. α.
Ὤρινεν, ἤγειρεν. 119. α.
Ὦρτο. ἀπὸ τοῦ ὄρω, τὸ διεγείρω, ὁ μέλλων ὀρῶ, παρακείμενος ὄρωρα· παθητικῶς ὄρμαι· ὁ ὑπερσυντελικὸς ὤρμην, ὦρτο. ἄρτο. κατ' ὀνομάζεται δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ ἄρνυτο κατὰ συγκοπήν, καὶ ἀπὸ τοῦ ὤρμητο. 191. α.
Ὦρτο, ἀπὸ τοῦ ὥρμητο καὶ παρεκινήθη. 191. β.
Ὡς ἀντὶ τοῦ ὅτι. 35. β.

In hoc Indice numeri arithmetici paginam: littera columnam denotat.

QVIA in pauculis illis Notis in quibus Hesiodi Ἔργων καὶ Ἡμερῶν loci aliquot a nobis illustrati sunt seorsim ab interpretibus, metuebamus ne numeri, qui singulas paginas indicant, minus diligenter vbique expressi essent: quamuis ibi minus quam in reliquis opus esset; noluimus tamen vel hoc cuiquam fraudi esse: Libuit itaque hic eorum locorum ad quos aliquid a nobis annotatum est Catalogum proponere, addito paginæ numero: in reliquis id cura nobis maiori fuit.

In Primo.

Κλῦθι ἰδών. pag. 10.
Οὐκ ἄρα μοῦνον. 11.
τὴν μέν κεν. ibid.
Θῆκε δέ μιν Κρονίδης. 13.
σοὶ οὐκέτι δεύτερον ἔσται. 16.
Οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ. 19.
Ῥηϊδίως γάρ κεν. ibid.
Ἀλλὰ Ζεὺς ἔκρυψε. 22.
πῆμ' ἀνδράσιν ἀλφηστῇσι. 27.
Ἀλλὰ γυνὴ χείρεσσι. 35.
ἐν ἀρρήκτοισι δόμοισι. ibid.
πίθου ὑπὸ χείλεσιν. ibid.
Αἰγιόχου βουλῇσι. ibid.
Τέρποντ' ἐν θαλίῃσι. 37.
Νόσφιν ἄτερ τε πόνοιο. ibid.
σὺν ἐσθλοῖσι πολέεσσιν. 38.
Ἠ' ἐργιοστάρβοι. ibid.
Πάντη φοιτῶντες ἐπ' αἶαν. ibid.
Ἀλλ' ἕκαστον μὲν παῖς. 42.
Καὶ τοὶ μὲν χαίρουσιν. ibid.
Τοὺς μὲν ἐφ' ἑπταπύλῳ. ibid.
παρ' Ὠκεανὸν βαθυδίνην. 43.
Μηκέτ' ἔπειτ' ὤφελλον ἐγώ. ib.
Νῦν γὰρ δή. 50.
χερσὶ δίκη. 51.
δίκη δ' ἐν χερσὶ καὶ αἰδώς. Οὐκ ἔσται. ibid.
Αὐτίκα γὰρ τρίχα ἤραφον. 55.
Ἀργαλέον πόλεμόν τε τιμωρεῖ). 59.
οὐδ' ἐπὶ νηῶν Νείσονται). 60.
ἐξ ἑτέρων βουλή. ibid.
Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός. ibid.
ἐπεὶ δ' εἰς ἄκρον ἵκηται). 61.
ὃς αὐτῷ πάντα νοήσῃ. 72.
ὄφρα σε λιμὸς ἐχθαίρῃ. ibid.
τεύχουσιν ἀεργοί. 73.
σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἔστω μέτρια κοσμεῖν. ibid.
Ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος. ibid.
Εἰ δ' ἄρ τοι ἐκ χειρῶν ἐγχέοιτο ἄλλο γένηται). 77.
δεινὴ δ' ἐν πολλοῖσι φαιδά. 84.
[illegible]. 88.

In Secundo.

αἶχ' ὄρνια παντ' ἐλήλυθεν. 94.
Κτητὴν οὐ γαμετήν. ibid.
Βοῦς χθίων δ' ἔχειν. 110.
Ἐλπὶς δ' οὐκ ἀγαθή. 115.
Ἠ' ὅς τι σοφίῃ. 127.
Ἦμος δὲ σκόλυμός τ' ἀνθεῖ. 131
Πλειὰς δὲ τῶν χθονός. 136.
Μάκαρ ἀφειδόντες. 145.
Καὶ ἄκμην νύκτα δ' εἶναι. 148.
Μηδὲ πολυξείνου δαιτός. 154.
Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν. 162
Οὐ γὰρ ἄμεινον. ibid.
Διὸς παρὰ μηδέοντος. 166.
Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ. 172.

AMI-

AMICE LECTOR,

HABES quæ in Hesiodum notauimus, quatenus per ocium licebat, & festinatio nobis permisit. Cum enim plerisque ea felicitatis pars hac ætate obtingat, vt in eos autores quos diuturni temporis vsu familiares sibi reddiderunt, aliquid meditentur quod postea ad plures transmittant, quæ res & iudicium auget, & ingenium excitat, eruditionem vero mirifice confirmat: tribus his quæ in nobis vel mediocria erant, vel nulla potius, interuenit festinatio. Nam cum præstantissimi Typographi officina Hesiodum cum Græcis interpretibus datura esset, operi me accinxi: quod quomodo succederet adhuc ignorabam. Ac primo doctrinam præstantissimam, quæ in antiquissimo Hesiodi scripto vel ignota erat vel obscura, facili & perspicua ratione proposui, nullo verborum aut delectu adhibito, aut ornatu: in quo tamen viri docti quædam inuenient, quæ oratione polita & accurata exornari merebantur: cum & nos ipsi nonnulla ex ijs decerpserimus in quibus declamatiunculis aliquot aut oratiunculis, κατὰ τὰς τῶν Ῥητόρων μελέτας, putemus nos luxuriare posse. Nunc satis fuit hæc ostendere, & doctiorum inflammare vel conatus vel studia. Reliqua inter operas non minus nata sunt: & si non aliâ ratione, affectu certe & amore iuuandæ rei literariæ placere poterunt.

IOSEPHO SCALIGERO
Literarum Principi,
DANIEL HEINSIVS.

HACTENVS *ignauo mens indignata labore*
Imbelles sequitur curas, & præmia vulgi.
Mox me sydereas tecum transcendere metas,
Sublimesque orbes stellarum, & cærula templa
Iuliade pater aspicies, atque æthera vastis
Distinctum signis, & magni mœnia mundi.
Qui me cunque Deus, mentisque erecta cupido,
Et sancta virtutis amor popularibus auris
Altius extollet, centumque audacibus alis
Temporis excedam contagia; non ego sanguis
Degener, aut mentem tenui percussus amore
Mollibus insuescam latebris ignobilis oti.
Sed leuibus rerum studiis desueta teneri,
Paulatimque imitata suos mens altior annos,
Ibit in exemplum: seu me fortuna reductum
Plausibus excipiet populi, fremituque secundo,
Inter opeis dulces proauorum, & mollia regna:
Gandauumque meum, magni incunabula quondam
Cæsaris, & nostros nunquam tacitura dolores;
Aspiciet celsas patriæ dare iura per vrbes.
Siue eadem vitæ series, atque aspera fata,
Fata quibus iamdudum oculos auertit Apollo;
Detineant procul a patriâ, amplexuque meorum.
Interea dulces dent hæc solatia Musæ,
Securæ maiorum operum. dum cætera desunt
Parnassum satis est facili lustrasse chorea.

ERRATA.

Menda ab operis commissa pleraque parui momenti sunt, & in gratiam tyronum præcipue monenda.

IN Prolegom. pag. 5. *ῥαψῳδοῦντων*, 5. *quorundam tabellas*. ibid. *memini* lin. vlt. dele *&*. In Pandora. 2. *χάλκεον γῆρ*, non *χαλκεῖον*. 3. *μῦθον*, non *μύθον*. 4. *ἐς ἄλυμπον*, non *εἰς*. Ibid. *ἐμοί*. 5. *ὑπὸ Διός*. In Epigram. *Πηλιάδην*, in quibusdam. ibid. *ὑποφῆτα*, in quibusdam. In Argum. *περιττόν*. *εἰς ᾅδην*. asp. *Α᾽χαρίμονα*. In Introductione 11. *τὴν μελοποιίαν*, & ita alibi. 15. *τὰς γῆς*. 16. *φρενῶν*. 27. lin. vlt. *vtrunque*. 34. ante *λῆψιν*, comma. ibid. *ἀτέχνῳ*. 39. *σφίττον*. 41. *ἄρ᾽ ἴαλλε*, non *ἀρ᾽* & alibi. 44. *in quo Aidós*. 45. *μεμψιμοιρία*. 46. *eos* 49. *quorum diuersitatem*. 50. *ἤδ᾽ εὐφροσύνα*. 51. scribe, *qua voce Poeta*. ibid. *neutis*. 53. *τύς*. In Notis. 57. C. 2. *quid sit ῥεῖα ζῆν*. C. 2. 68. *ὡς γὰρ πλοῦτος*, non *ὡς*. ibid. C. 2. *αὐχ᾽*. 86. C. 2. *αὐτῇ*. 93. C. 1. pone comma post *potiuntur*. 94 *ἐπισκεμμένον*. 95. C. 2. *ἐπινόμιοις τί*. 101. C. 1. *ἐπιμάρτυρον*, vnica voce. 103. C. 2. *ἐπιπλευσάν*. 109. *λωποδυτέρφαι*. 113. duplex punctum ante illa: *ἀπὸ πινάκοιο*. 115. C. 2. *ἄνευμα δέ πως ἐστὶ*, vt in quibusd. 127. C. 1. ante illa: *ἐς Θήβας*, pone *pag*. 188. 118. C. 1. *eiusd*. 123. C. 1. *illa autem Glossa*. 125. *dispice*. 129. C. 1. *περιφερῶν* in quibusd. ibid. C. 2. *ἀλιτήριοι* in quibusd. In Indice 134, C. 3. in *αὖθις*, dele punctum post *ἴσως* in quibusdam. Nam indicem perlegere non poteramus. in quo vocem vnam & alteram loco non suo positam inuenimus, festinatione collectoris.

Quædam quod nimium minuta essent deditâ operâ prætermisimus: sicut & horum nonnulla omitti poterant, vbi leuiter in accentus ratione peccatum est: quædam fortasse etiam grauiora inuiti prætermisimus, quæ per te facile emendabis.

FINIS.